Lisǎsě Athě
Kayǎ Ngǫ́

The New Testament
in the Kayah Language

Nihil Obstat::
✠ Stephen Tjephe
Auxiliary Bishop of Loikaw

Imprimatur:
✠ Sotero Phamo
Bishop of Loikaw
Loikaw Diocese
Kayah State
Myanmar

Wycliffe®
In co-operation with
Commission for Bible Ministry
Loikaw Diocese, 09011

The New Testament

in the Kayah Language

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc

This work is licensed under a Creative Commons
Attribution-NonCommercial-NoDerivs 3.0 Unported License.
http: creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/deed.en_US

ISBN 978-1-61658-200-5

(First Printing)

Published by

Wycliffe Bible Translators, Inc

In co-operation with

Commission for Bible Ministry
Loikaw Diocese, 09011
Kayah State
Myanmar

Illustrations on pages 33, 131, 181 & 250 by Horace Knowles
© The British & Foreign Bible Society 1954, 1967, 1972, 1995

Illustrations on pages 223 & 519 by Horace Knowles revised by Louise Bass
© The British & Foreign Bible Society 1994

Illustrations on pages 17, 76, 81, 121, 163, 174, 176,
201, 202, 208, 233, 271, 295, 447 & 584 by Louise Bass
© The British & Foreign Bible Society 1994

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Kayălḭphú cáhtya zṹe rẹ̈lố Jesŭ Krístu ma bí ana 1800 (tôrí ná zẹ̈lwḭthyó) akhě nuôhố. Kayălḭphú tahe thégně Jesŭ tadŭ̂rò Cómarya alặangọ́ mạ́hố lisăsě yě èthĭ kíhố nḭdyé kuŏdû ná angọ́ dyédû nuô a o kuŏhíŭ to. Thyáphú kayă dố a zṹe Jesŭ Krístu kí duhtyaprẹ̈́htya, htuŏto thyáphú prẹ̈zṹetẹ̈plómụ kí shyohtyasŏhtya agněnuô, Cómarya alặangọ́ yěnuôma a lodu nyacó. Cómarya hébè dĭtŭ́ pẹ̈ ná alặangọ́ htuŏrò a ithyó pẹ̈ dố pẹ̈ kí ohtwŏ̤prẹ̈ tŏ ná atẹ̈thézṹ. Dố lisăsě yěkhukhyě rò Cómarya dyásoluŏ dĭtŭ́ pẹ̈́hố pẹ̈ ná anẹ́, atẹ̈dya athéplòthuôhtyě ná aphúkhŭ yětahe hố.

Dố arẹ̈́khě ana 1993 (tôrí ná lwḭthyó tôzẹ̈ ná lwḭthyó tôshyě ná thuŏna) akhě nuô, kayă tahe cáhtya răhtetaple Lisăsě Athě yětôbènuô ná Kayălḭ ngọ́. Bí a bă hố ana shyéthuŏthyó hố akhĕnuô, Kayă Lisăsě Athě yětôbè ahtuŏ aplṹ lŏhố. Thyáphú lisăsĕyě kíthṹkíbyă to kítặ̈kítẹ, kítŏ ná lẹ̈klŏ hébè, htuŏto kíplŏkíphé ryá agněnuô, bè htṹcẹmyá pwŏ̤¬ tômặ́ éphuóéple có.

Khŏnyạ́rò pẹ̈ nḭbè hố Lisăsě Athě tôbèlŏ ná pẹ̈ Kayălḭ ngọ́ dyédû hố akhu-akhyě, pẹ̈ thétasŭthétanyặ nyacó hố. Pẹ̈ Kayălḭ yětômuọ́ ma tôdŏ ná tôdŏ, tôpho ná tôphonuô pẹ̈ ngọ́ klwokhó lŭ, pẹ̈ hébè cwikhó lŭ, htuŏto tahehema a thégně patí pré Cómarya alặangọ́, manárò èthĭ klyá thégněplŏ bé nyădû Kayălḭ ngọ́ dố pẹ̈ nŏe è yěpré pẹ̈ myásŭzṹenḭ́ phúnuô. Thyáphú Lisăsě Athě yětôbè kí nḭbwínḭ́taryě mạ́pẹ̈́lakŏ dố Kayălḭphú lŏplĭ agněnuôrò pẹ̈ kwĭcóbě pẹ́ nyacó dố èthĭ gně.

Dố alẹ̈ yěnuôma Paulu hésodônyă nḭ́ lisăsě ari-akyă tahe hố.

> “Thyáphú nẹ̈ kí zṹe Byacè Jesŭ Krístu rò nẹ̈ kí nḭbè Cómaryá a tẹ̈mẹ̈lwóhteka nẹ̈ agněnuôrò, lisăsĕyě dyéhtuŏhố nẹ̈ tẹ̈thíphé hố. Lisăsě lŏ¬ plĭ nuôma Cómarya a Thé Săsě dyé pẹ̈, rò a o ná abwíataryě dố a ithyó tẹ̈mạ́tẹ̈có tahe, a ithyóithya ryákạkhyě tẹ̈zṹethṹ tahe, a mẹ̈ryá tŏbè kạkhyě khyěthyá tẹ̈mẹ̈ dố athṹ tahe, ná tẹ̈ithyó dố a thŭ kayă dố tẹ̈ohtwŏprẹ̈ acó-atẹ tahe agně hố, mẹ̈tĕhérò thyáphú Cómarya akayă kí lố́htyabăhtya rò kí o taritaryă anẹ́ ná a kí mẹ̈tẹ̈ aryá pwŏ̤¬ tôcô agněnuôrò, a ithyó pẹ́ŭ pré.”
>
> *(Timothy nyẹ̈ba tôba 3:15-17)*

Zŭluǒ Likhuklǒ Ná Liba Khǎlé

Lisǎsě Amwi	*Liba*
Matteo	1
Marko	73
Luka	120
Giovanni	197
Prẹ̀dônyǎphú Tahe	253
Roma	327
Corinthia Arẹ́lǒ Tôba	364
Corinthia Nyẹ̆ba Tôba	399
Galasia	423
Epheso	436
Philippi	449
Colossae	459
Thessalonia Arẹ́lǒ Tôba	468
Thessalonia Nyẹ̆ba Tôba	476
Timothy Arẹ́lǒ Tôba	481
Timothy Nyẹ̆ba Tôba	491
Tito	498
Philomena	503
Hebreo	506
Jakomo	534
Petru Arẹ́lǒ Tôba	543
Petru Nyẹ̆ba Tôba	553
Giovanni Arẹ́lǒ Tôba	559
Giovanni Nyẹ̆ba Tôba	568
Giovanni Thuǒba Tôba	570
Juda	572
Tẹ̀dyéluǒhtya	575
Krǐstuphú A Tèzǔ́tènyá A Tèsudyǎ Tehe Ná A Tèhésû Tehe	609

Matteo
Gospel Of Matthew

Tẹ̣̄hébè Rẹ̄ Dố Nyě

Li tẹ̣̄thékrṹmila Matteo yětôba ma a hésoluǒ pẹ̄ ŭ ná Jesŭ ma mạ̄hố prẹ̣̄mẹ̣̄-lwóhtekạ ŭ dố Cốmarya ốlyạ onekyă nuôtôprẹ̣̄ hố. Byacè Jesŭ ma mạ̄hố prẹ̣̄ dố a mẹ̣̄lốbăhtya pẹ̄ hố Cốmarya ốlyạ onekyă angọ̄ ná akayă dố lisăsě alyẹ̣̄kŭ nuô-tahe tôprẹ̣̄ hố. Tẹ̣̄thékrṹmila yěnuôma a mạ̄ pẹ̄ prétŭ Judaphú dố Byacè hyă opacẹ̣̄lyạ dố èthĭ aklěnuô tahe agněnuô mạ̄to. Tẹ̣̄thékrṹmila yěnuôma hekhu tôba agně.

Li tẹ̣̄thékrṹmila Matteo yětôba nuô ŭ cáhtya ră rẹ̄ ná Byacè Jesŭ a tẹ̣̄opa-cẹ̣̄lyạ ari-akyă, htuǒrò a héluǒ pẹ̄ŭ ná Byacè plwŏhtyě ari-akyă ná khĭnéricyạ̄ khuklố ilo-ilyá lŭ ari-akyă, htuǒrò a héluǒ pẹ̄ ná Byacè Jesŭ cáhtya a tẹ̣̄phyé-tẹ̣̄mẹ̣̄ rò a lě dônyă héso pẹ̄ ŭ, ithyóithya pẹ̄ŭ, rò a zasĭmẹ̄ pẹ̄ ŭ tẹ̣̄swítẹ̣̄sě tahe dố Galilea kẹ̄kŭ nuôtahe ari-akyă. A hésoluǒ htuǒ phúnuôrò a rămárădyă ke Byacè Jesŭ o dố Galilea kẹ̄ rò htecuố dố vĭ Jerusalem ari-akyă, htuǒrò tẹ̣̄mẹ̣̄-htwŏhtya anẹ̄ ná Byacè Jesŭ dố khyělố tôklé dă akŭ, ná ŭ mṹthyĕhtya è dố krusulọ ari-akyă ná a thyě ihtòkạkhyě ari-akyă tahe.

Li yětôbanuô a dyéluǒhtya Jesŭ phú thárádu dố a o ná a taryĕshyosǒ rò a héhteluǒ pẹ̄ŭ ná Cốmarya a tẹ̣̄thyótẹ̣̄thya tahe tôprẹ̣̄, htuǒrò a ithyóithya pẹ̄ ŭ ná Cốmarya ahtyĕakẹ̄ ari-akyă tôprẹ̣̄ phúnuô. Byacè a tẹ̣̄ithyóithya ta-henuô a o ényacó rò ŭ be-oplố tọ̄ lŭ a tẹ̣̄ithyóithya yětahe rò ŭ ibě dya oplố khótọ̄ lŭ nyạ̄tọ̄. (1) Tẹ̣̄hésodônyă dố sorọ̄lọ tẹ̣̄dya théplòthuôhtyě ari-akyă, tẹ̣̄-phyétẹ̣̄mẹ̣̄ lyạbè pẹ̣̄ tahe, nị̄bè shuốkhĕryá tahe, ná kayă dố a htwŏhố mốkhu a htyĕphúkẹ̄phú tahe a ki mẹ̣̄kryá‿ anẹ̄ phútě pă ari-akyă (Amạ̄du 5-7). (2) Ithyóithya zṹklyázṹklŏ pẹ̄ a khŏpacẹ̄ shyéthényẹ̄ a tẹ̣̄phyétẹ̣̄mẹ̣̄ tahe ari-akyă (Amạ̄du 10). (3) Dônyă khákho pẹ̄ ŭ ná mốkhu htyĕlẹ̄kẹ̄kŭ ari-akyă (Amạ̄du 13) (4) ithyóithya pẹ̄ŭ ná ŭ ki ohtwŏprẹ̣̄ phú a khŏpacẹ̄ tôprẹ̣̄ angọ̄lasá tahe ari-akyă (Amạ̄du 18). (5) Ithyóithya pẹ̄ŭ ná htŭkhĕ khŏnyạ̄khĕyě ki tadûkyă pă ari-akyă ná Cốmarya ahtyĕakẹ̄ ki hyă ohtya pă ari-akyă (Amạ̄du 24-25)

Tẹ̣̄hébè tôtọ̄ ná tôtọ̄

Byacè Jesŭ muọ̄phĕ phyĕphuǒ muọ̄prẹ̄ tạ̄klwĭ kalyạ pẹ̄tọ̄ tahe ná a tẹ̣̄opacẹ̣̄lyạ ari-akyă 1:1-2:23
Giovanni Baptista a tẹ̣̄phyétẹ̣̄mẹ̣̄ tahe 3:1-12
Jesŭ plwŏhtyě ari-akyă ná tẹ̣̄ilo-ilyá ari-akyă 3:13-4:11
Jesŭ mẹ̣̄tẹ̣̄ dố kayă bémụ aklĕ dố Galilea kẹ̄kŭ 4:12-18:35
Cáhtya dố Galilea kẹ̄ tuọ̄dố vĭ Jerusalem 19:1-20:34
Dố khyělố tôklé bí vĭ Jerusalem akŭ ná akhăsŏkhăshyé tahe 21:1-27:66
Byacè atẹ̣̄thyě ihtòkạkhyě ná a tẹ̣̄dyéluǒkhyě anẹ̄ ari-akyă 28:1-20

1

Jesŭ Aklwĭalyă A Tẹ̀rămá
(Luka 3:23-38)

1 Liyĕma a rămárădyă Jesŭ Krístu
aklwĭalyă dố a ícŭtą̆ dĭtứ lŭ tahe ari-
akyă. È ma aklwĭalyă ícŭtą̆ dố Khwí
Davi ná Abraham.
2 Abraham aphútą̆ dĭtứ Isaac, Isaac
aphútą̆ dĭtứ Jacob, Jacob aphú-
tą̆ dĭtứ Juda ná apuọ̆avyą́ tahe.
3 Juda aphútą̆ dĭtứ Perez ná Zera,
èthĭ thẽnyẹ̆ amuọ̆ ma amwị́ ná
Tama. Perez aphútą̆ dĭtứ Hezrò,
4 Hezrò aphútą̆ dĭtứ Ram, Ram
aphútą̆ dĭtứ Amminadab, Ammina-
dab aphútą̆ dĭtứ Nasho, Nasho
5 aphútą̆ dĭtứ Salmon, Salmon aphú-
tą̆ dĭtứ Boaz dố amuọ̆ mwị́ ná
Raha, Boaz aphútą̆ dĭtứ Obed dố
amuọ̆ mwị́ ná Rutha, Obed aphú-
6 tą̆ dĭtứ Jesse. Jesse ma mą́hố
Khwí Davi aphẽ nuô hố. Khwí
Davi nuô aphútą̆ dĭtứhố Solomo
rò amuọ̆ ma mą́hố Uria amĕ
nuôhố.
7 Solomo aphútą̆ dĭtứ Rehoboa,
Rehoboa aphútą̆ dĭtứ Abijah,
8 Abijah aphútą̆ dĭtứ Asa, Asa aphú-
tą̆ dĭtứ Jehoshapha, Jehoshapha
aphútą̆ dĭtứ Jora, Jora aphútą̆ dĭtứ
9 Uzzia, Uzzia aphútą̆ dĭtứ Jotha,
Jotha aphútą̆ dĭtứ Ahaz, Ahaz
10 aphútą̆ dĭtứ Hezekia, Hezekia aphú-
tą̆ dĭtứ Manasseh, Manasseh aphútą̆
dĭtứ Amon, Amon aphútą̆ dĭtứ
11 Josia, Josia aphútą̆ dĭtứ Jekonia
ná apuọ̆vyą́ tômụ. Shuốkhẽ yĕnuô
atŏ bí Israelphú cuốhtwŏ tyahí
cụ̆ dố Babylonia kẹ̆ to anyĕhyă
takiphú akhẽnuô.
12 Bí a cuố ohố dố Babylonia kẹ̆
akhẽnuô, Jekonia aphútą̆ dĭtứ
Shealtiel, Shealtiel aphútą̆ dĭtứ
13 Zerubababe. Zerubababe aphú-
tą̆ dĭtứ Abiud, Abiud aphútą̆ dĭtứ
Eliakim, Eliakim aphútą̆ dĭtứ
14 Azor, Azor aphútą̆ dĭtứ Zadok,
Zadok aphútą̆ dĭtứ Akim, Akim
15 aphútą̆ dĭtứ Eliud, Eliud aphútą̆
dĭtứ Eleazar, Eleazar aphútą̆ dĭtứ
Matha, Matha aphútą̆ dĭtứ Jacob,
16 Jacob aphúo tą̆dĭtứ Joseph dố a
mą́ Maria avẹ̆ nuôhố. Maria phú-
onị́ hố Jesŭ dố ŭ ế è ná Krístu
yĕnuôhố.
17 Mẹphúnuôrò cáhtya bí Abraham
ahtŭkhẽ tuọ̆hyă dố Davi ahtŭkhẽ
nuôma a o shyélwḭ̆htŭ. Cáhtya bí
Davi ahtŭkhẽ tuọ̆hyă dố ŭ pụ̆cuốkyă
Israelphú dố Babylonia kẹ̆ nuôma
a o shyélwḭ̆htŭ. Cáhtya bí ŭ pụ̆-
cuốkyă Israelphú dố Babylonia kẹ̆
tuọ̆hyă dố Krístu ahtŭkhẽ nuôma a
o shyélwḭ̆htŭ.

Byacè Jesŭ Krístu Opacẹ̆lyą Ari-akyă
(Luka 2:1-7)

18 Jesŭ Krístu nuô a hyălyą opacẹ̆
phútĕ hénuôma, Joseph nuô a hyă
sudyă dyémá htuŏhố Jesŭ Krístu
amuọ̆ Maria dố a ki phyé lŭ. Ma-
nárò bí a phyé tyahí lŭ to akhẽnuô,
Cốmarya* dyémuọ̆dŏhtya lŭ ná Thế
19 Săsĕ Byacè. Joseph ma kayă dố acó-
atẹ̆ tôprẹ̆ htuŏto păma ŭ thẽgnĕ rò
Maria thĕtarẹ̆he a tanẹ̆ akhu-akhyĕ
a kírẹ̆ dyakyăhuô dyakyăthwế lŭ.

1:18 Cốphrya

20 A tanẹ phúnuô tadŭ̋rò, bí a omyĕ
akhĕ̀, a omyĕmyą́ myáhtye Bya-
cè Cŏ́marya a tanémŏ́khuphú tô-
prẹ̀ hyăoluŏ̀htya pẹ́ lŭ rò a hé lŭ,
“Davi aphúkhŭ Joseph, bèzọ̀bèthi tă
dŏ́ nẹ̀ ki phyé Maria yĕnuô tămẹ́,
mamẹtĕ̀hérò, a muọ̋dŏ̀ nuôma Cŏ́-
marya a Thé̋ Săsĕ̀ dyémuọ̋dŏ̀htya lŭ
21 pré̋. A ki phúprẹ̀khŭ pă rò nẹ̀ bè é̋
amwỵ̀ ná Jesŭ* ní¬, mẹtĕ̀hérò a ki
mẹlwóhteką akayă tahe dŏ́ a tẹ̀thŭ̋-
tẹ̀ora akŭ pă.”
22 Lŏ¬ tẹ̀yĕ tahe ki mẹlŏ́mẹbăhtya
Cŏ́marya héone prẹ̀prọ tôprẹ̀ hé,
23 “Prẹ̀mòphúthè tôprẹ̀ ki muọ̋dŏ̀htya
rò a ki phúonỵ́ a phúprẹ̀khŭ pă, rò
ŭ ki é̋ amwỵ́ ná Emmanuelè pă,”[a]
Emmanuelè angọ́lasá ma, “Cŏ́marya
okuŏ̀ ná pẹ̀.”
24 Bí Joseph thé̋nẹ́htya akhĕ̀, a mẹ-
phú Byacè a tanémŏ́khuphú mekyă
lŭ nuô. A kąsŏdya ná Maria rò a é̋ką
25 lŭ dŏ́ ahi. Manárò bí Maria phúonỵ́
tyahí aphúprẹ̀khŭ yĕtôprẹ̀ hítonuô,
a omyĕ tọ̋hí lŭ to. Joseph é̋ lŭmwỵ́
ná Jesŭ.

2

Prẹ̀thíphé̋phú Hyă Myáhtye Jesŭ

1 Jesŭ opacẹ̋lyą dŏ́ vỵ̀ Bethelehem,
kẹ́ Juda akŭ, bí Khwí Herodè pŏ́-
htyĕpŏ́kẹ́ akhĕ̀nuô. Jesŭ opacẹ̋lyą
htuŏ̀nuô prẹ̀thíphé̋phú* dŏ́ kẹ́cíhte
tahe hyă dŏ́ vỵ̀ Jerusalem rò hyăsu-
2 dyă khwí, “Pacẹ̋phú dŏ́ a kírẹ́ htwŏ̀-
htya Juda akhwí yĕtôprẹ̀ nuôma a
opacẹ̋lyą tŏbítĕ tôpho? Mẹtĕ̀hérò pẹ̀
myáhtye asè ohtyaluŏ̀ dŏ́ kẹ́cíhte tô-
kyĕ rò pẹ̀ hyă dŏ́ pẹ̀ ki cŏ́bucŏ́bĕ̀-
htya è.”
3 Bí Khwí Herodè nỵ́huŏ̀ tẹ̀hé-
bè phúyĕ akhĕ̀nuô, a thé̋plòkỵ́
thé̋plòkyą́. Lŏ¬ vỵ̀ Jerusalemphú
tahe thé̋plòkỵ́ thé̋plòkyą́ kuŏ̀ lŏplĭ
4 cŏ́. A é̋ okú plŏ́lŏ lŏ¬ bwídukhu
tahe ná prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athá-
rá tahe. Rò a sudyă èthĭ, “Prẹ̀prọ
tahe héone ná Messia yĕtôprẹ̀nuô a
ki opacẹ̋lyą tŏpă bítĕ tôphotĕ pă,” a
5 hé. Rò èthĭ hésû lŭ, “A ki opacẹ̋lyą
dŏ́ vỵ̀ Bethelehem, kẹ́ Juda akŭ pă,
prẹ̀prọ Mica ră rò a hé,
6 Byacè hé, ‘Kŏ¬ vỵ̀ Bethele-
hem¬, vỵ̀ dŏ́ a odŏ́ kẹ́ Juda akŭ
yĕtahe aklĕ̀nuô, nẹ̀ ma vỵ̀ patílŏ̋ŭ
dŏ́ amwỵ́ luŏ̀htyĕluŏ̀kẹ́ kuŏ̋ŭ to
phúnuô mą́to. Mẹtĕ̀hérò prẹ̀pŏ̋tẹ̀
tôprẹ̀ dŏ́ a ki takŏ́takẹ̀ rò a ki zŭ̋-
klyázŭ̋klŏ̀nỵ́ vă Israelphú yĕtômụ
ki ohtya dŏ́ nẹ̀kŭ pă.’”[b]
7 Phúnuôrò Khwí Herodè é̋huŏ́é-
thwé̋ prẹ̀thíphé̋phú dŏ́ a o dŏ́ kẹ́cí-
hte hyă yĕtahe rò a sudyă tą̋tẹ̀ èthĭ
ná sè yĕtômĕnuô a oluŏ̀htya pẹ́ èthĭ
8 bŏ́khĕtĕ phúnuô. A nŏcuŏ́ èthĭ dŏ́
vỵ̀ Bethelehem rò a hé èthĭ, “Cuŏ́-
myápŭ̋ tą̋tẹ̀ lahyă pacẹ̋phú nuôtôprẹ̀
ní¬. Thyáphú vă ki cuŏ́ cŏ́bucŏ́bĕ̀-
htya nỵ́kuŏ̀ è nuô, thĭ ki myáhtye
hŏ́hŏ́ ná kądyáso lẹ̋pẹ́ kuŏ̀ vă ní¬.”
9 Bí èthĭ nỵ́huŏ̀htuŏ̀ khwí hé ngọ́
phúyĕ rò a htecuŏ́ lahyă. Bí èthĭ hte-
cuŏ́ akhĕ̀nuô, sè dŏ́ èthĭ myáhtye dŏ́

1:21 Jesŭ angọ́lasá ma “Byacè dŏ́ a mẹlwóhteką ŭ.”

2:1 Prẹ̀pŭ̋ thé̋gnĕ sè ari-akyă tahe.

[a]Isaia 7:14 [b]Mica 5:2

kẹ́cíhte nuôtômĕ oluŏhtya pẹ́ khyĕ-
thyá èthĭ. Sè nuôtômĕ thŭcuŏ rẹ́ èthĭ
dŏ nyĕ rò a cuŏ okuŏ tŏdĕhtya cŏ pẹ́
10 èthĭ bí pacẹ̆phú onḭ́ akhălẹ́ nuô. Bí
èthĭ myáhtye sènuôtômĕ akhĕnuô,
11 a thĕkrṳ̆thĕlŏ nyacŏ. Rò èthĭ nuŏ
dŏ hikŭ rò nuŏmyáhtye pacẹ̆phúyĕ
otọ́ná amuọ́ Maria. Èthĭ dángṳ̆lyạ
cŏbucŏbĕhtya lŭ. Htuŏrò a phyéhte
htĕ ná tẹ̀nuọ̀mŭ dŏ ŭ é ná lòban
ná myrra dŏ angụdupṛ̈du yĕtahe rò
12 a dyé ná pacẹ̆ shyĕzṳ́. Rò Cŏma-
rya dyérọ̀dyéryẹ̆ prẹ̀thíphĕphú yĕ-
tahe dŏ a tẹ̀omyĕmyą́ akŭ ná èthĭ
ki kạtŏ pă tă Khwí Herodè tămẹ́.
Rò èthĭ kạkhókyă klyá dŏ aruô tôbŏ
dŏ akẹ́.

Hteklyacuŏ Dŏ Egypt Kẹ́

13 Bí prẹ̀thíphĕphú yĕtahe kạhtuŏhŏ
nuô, Cŏmarya amŏkhu tanéphú tô-
prẹ̀ hyăoluŏhtya pẹ́ Joseph dŏ a tẹ̀-
omyĕmyą́ akŭ rò a hé lŭ, “Ihtòmŏ!
Rò ḗnḭ́ pacẹ̆phú ná amuọ́nuô rò hte-
klyacuŏkyă mŏ dŏ Egypt kẹ́ nuô.
Vă ki héso hí nẹ̀ tôcô¬ to kihérò
tarú otadû lahyă bínuô ní¬, mẹtĕ-
hérò Khwí Herodè kírẹ́ nŏ aklyĕphú
tahe pṳ̆mẹthyĕ pacẹ̆phú yĕtôprẹ̀.”
14 A pą́ihtò rò a kahtò ḗnḭ́ pacẹ̆phú-
yĕ ná amuọ́ rò htecuŏ dŏ Egypt kẹ́
15 bí mọ́khímọ́nẹ akhĕ. A cuŏo bínuô
tuọ́dŏ Khwí Herodè thyĕ. Tẹ̀htwŏ-
htya anẹ́ phúyĕnuôma a mẹlŏ́mẹbă-
htya Byacè Cŏmarya nŏ héonekyă
aprẹ̀prọ Hosea, “Vă éhtekạkyă vă-
phú dŏ Egypt kẹ́.”[c]
16 Bí Khwí Herodè thĕgnĕhŏ ná
prẹ̀thíphĕphú tahe lahŏkyă hŏ lŭ
akhĕnuô, a thĕplòdu lakálakŏ cŏ.
Phú a pṳ̆thĕgnĕ tą̆tẹ nḭ́htuŏhŏ dŏ
prẹ̀thíphĕphú yĕtahe alọ ná sè oluŏ-
htya pẹ́ èthĭ bíkhĕtĕ nuô, a nŏmẹ-
thyĕ lŏ prẹ̀khŭ pacẹ̆phú nyẹ̆na tą̆-
palyạ tahe dŏ a o dŏ vḭ́ Bethele-
hem akŭnuô ná dŏo tavĭtavạ bínuô
17 lŏ¬ plĭ. Mẹphúnuôrò, Cŏmarya hé-
one hŏ angọ́ ná Prẹ̀prọ Jeremia nuô
18 a lŏbă htyahŏ. Prẹ̀prọ Jeremia hé,

> “Tẹ̀nguọ́tẹ̀hè ki ohtya dŏ vḭ́
> Rama akŭ pă. Ŭ ki nguọ́tadû
> thĕplò, ŭ ki hètadû thuôhtyĕ cŏ
> pă. Rakĕlè aklwĭalyă tahe ki-
> nguọ́kihè dyélŏ aphú pă. Dŏ aphú
> tahe thyĕlŏ rò a tanẹ takhŏthĕ
> yĕnuô, ŭ ilŏ oícyą́ lŭ tôprẹ̀¬ to.”[d]

O Dŏ Egypt Kẹ́ Hteką

19 Bí Khwí Herodè thyĕhtuŏhŏ rò
Joseph opă dŏ Egypt kẹ́ akhĕ nuô,
Cŏmarya a tanémŏkhuphú tôprẹ̀
hyăoluŏhtya pẹ́ lŭ dŏ a tẹ̀omyĕmyą́
20 akŭ. Rò a hé lŭ, “Ihtòmŏ! Ḗnḭ́ pacẹ̆
ná amuọ́nuô rò kạkhyĕ khyĕthyámŏ
dŏ Israel kẹ́nuô, mẹtĕhérò kayă dŏ
a pṳ̆mẹthyĕ pacẹ̆phú yĕtôprẹ̀nuô,
a thyĕhŏ.”
21 Rò a pą́ihtò, rò a ihtòḗnḭ́ pacẹ̆-
phúyĕ ná amuọ́ rò a kạkhyĕ dŏ
22 Israel kẹ́. Manárò bí Joseph nḭ́-
huŏ ná Khwí Herodè aphúkhŭ Khwí
Arkelao htyapŏ aphĕ khălẹ́ dŏ kẹ́
Juda akhĕnuô, a thĕisè rò a kạtŏ
bûto. Cŏmarya dyérọ̀ Joseph dŏ a
tẹ̀omyĕmyą́ akŭ rò a taklyé kạkhyĕ
23 odŏ Galilea kẹ́kŭ. Èthĭ kạ-o nḭ́dyé
vḭ̈nuô tôvḭ́ ma ŭ é ná vḭ́ Nazarè.
Yĕma a mẹlŏ́mẹbăhtya hŏ prẹ̀prọ

[c]Hosea 11:1 [d]Jeremia 31:15

tahe héone, “Ŭ ki é lŭ ná Nazarèphú
pă,” nuôhố.

3

Giovanni Baptista A Tẹ̀hésodônyă
(Marko 1:1-8, Luka 3:1-18, Giovanni 1:19-28)

1 Nanyẹ̀lẽnyẹ̀ hyăhố akhẽnuô, kayă
otôprẹ̀, a lĕ hésodônyă tẹ̀ dố Juda-
kẹ́ kẹ́sẽhtyĕkyạ lọ̀tamákhu, rò ŭ é lŭ
2 ná Giovanni Baptista. Rò a hé, “Zạ
nị̀dû lahyă thĭnẹ́,* mẹtĕhérò mố-
3 khu ahtyĕakẹ́ phûhtyahố.” È ma mạ́
kayă nuôtôprẹ̀ dố Prẹ̀prọ Isaiah hé-
one lŭrilŭkyă,

“Kayă tôprẹ̀ éhtŏhtya dố kẹ́-
sẽhtyĕkyạ lọ̀tamákhu rò a hé,
‘Taritaryă one lahyă klyá dố Bya-
cè agně. Mẹcốmẹpẹ̀ lahyă Byacè
lẹ̀hyăklyá agně tôbŏ ní¬.’”[e]

4 Giovanni kŭthyáhtyanị́ hyecạ dố
ŭ bố ná tathíbuŏdu asû, rò a ryạ́-
htyanị́ nyạ̀htốphá. Rò a eprẽ takĭ ná
5 vyáhtyĕ. Kayă dố a odố vỵ̀ Jerusa-
lem akŭ ná Juda tôkẹ́lẹ̀ ná lŏ¬ kayă
dố a o tavĭtavạ rwó Jordano htyĕklŏ
nuôtahe a hyă lahyă dố Giovanni a
6 o. Èthĭ hyă héso lĭlŏ a tẹ̀mẹthŭ́ tahe
rò Giovanni plwŏ pẹ́ èthĭ htyĕ dố
Jordano htyĕklŏkŭ.

7 Manárò bí Giovanni myáhtye
Pharisĕophú ná Saducĕophú tahe
hyăpluhyăphè dố a ki hyăplwŏ kuŏ
anẹ́ ná htyĕ akhẽnuô, a hé èthĭ, “Rṹ-
thíthĭ¬! Maŭpĕ tôprẹ̀ dyérọ̀dyéryẹ̀
thĭ ná thĭ ki siplẽbẽ́ ná Cốmarya a
8 tẹ̀cirya dố a ki hyăpă yĕnuô pĕ? Thĭ
ki zạ nị̀dû mạ́lakŏ hố thĭnẹ́ hố ki-
hérò dyéluŏ lahyă thĭ tẹ̀ohtwŏprẹ̀
tahe ná thĭ tẹ̀dya thĭ thẽplòthuô-
9 htyĕ tahe. Héhtŏhélyạ tă thĭnẹ́, ‘Pẹ̀
ma Abraham aklwĭalyă’ nuôtămẹ́.
Vă hé thĭ, Cốmarya mẹhtwŏhtya lọ̀-
yĕtahe ná Abraham aphú mạ́ a mẹ-
10 cyạ́ prẽ. Kwŏ tôbè ohố dố thòkhă-
shyéhố rò ŭ ki ikwọ̀ khṹhố thòmọ̀
tahe pă, rò ŭ ki icŏtṹ tuọ̀ cố dố
arwị́ahtwo pă. Thòmọ̀ tômọ̀mọ̀ dố
athèaphŏ twọ̀ryá to nuô, ŭ ki ikwọ̀
khṹkyă è pă rò ŭ ki vĭnuŏkyă è dố
mikŭ pă.

11 “Dố thĭ zạ nị́ thĭnẹ́ akhu-akhyĕ
vă plwŏ thĭ ná htyĕ. Manárò kayă
otôprẹ̀ dố a taryĕprọpryạ shyosŏ lố-
klŏ cố ná vă tôprẹ̀nuô a ki hyă dố
văkhyĕkhu pă. A ki plwŏ thĭ ná
Thẽ́ Săsẽ̀ Byacè ná mi pă. Vă cọ̀-
cuố pẹ́ prẽ lŭkhuphá nuô, a kòná
12 vă to. A pṹohố dăkọ̀ dố a takhukŭ,
rò a taritaryă onehố dố a ki ikrẽ́-
sẽ́ buố pă. A ikrẽ́sẽ́ htuŏhố pă rò
a ki dya-oplố buốsẽ́ dố cyăkŭ pă.
Rò athu-aphĭ tahenuô a ki isṹkyă ná
mi dố a pỵ̀pẹ́ tôphuố¬ to nuôtôphè
akŭ pă.”

Jesŭ Plwŏanẹ́ Ná Htyĕ
(Marko 1:9-11, Luka 3:21-22)

13 Htuŏrò thyáphú Jesŭ ki plwŏ kuŏ
anẹ́ ná htyĕ dố Giovanni a takhu-
kŭ agně nuô a odố Galilea kẹ́ rò a
14 hyă dố Jordano lyặmuọ̀ a o. Maná-
rò Giovanni thẽ́zṹ plwŏ pẹ́ lŭ to. Rò
a hé lŭ, “Vă tŏ plwŏ taplé¬ kuŏ văné
dố nẹ̀ o kŏkŏ rò nẹ̀ cuốhyă plwŏ pẹ́
nẹ̀nẹ́ dố văo phútĕ?”

3:2 Angọ̀lasá thyáná zạ nị̀dyé hố

[e] Isaia 40:3

15 Jesŭ hésû lŭ, “Khŏnyą̤ rò tarú
plwŏ pę̤ mŏ̤ vă, mę̤tĕhérò pę̤ tŏbè
mę̤lŏ́bă lŏ̤lŏ̤¬ Cŏ́marya a tę̤thę́zą̤́
nŏ̤mę̤ pę̤ nuôtahe,” a hé rò Giovanni
thę́plòo plwŏ pę̤ lŭ.
16 Bí Jesŭ plwŏhtuŏ̤ ane̤ ná htyĕ rò
a ngo̤kahtò dŏ́ htyĕkhukhu ná mŏ́-
khu lṳmŏăyă. Rò a myáhtye Cŏ́ma-
rya a Thę́ Săsĕ hyătą̤ odŏ́ lŭlo̤ thyá-
17 ná htulwí̤ nuô. Htuŏ̤rò ngo̤prą̤htya
tômŭ́ dŏ́ mŏ́khunuô rò a hé, “Yĕ-
tôprę̤ ma văphúkhŭ dŏ́ vă mo̤ní̤ è
htuŏto văphú dŏ́ vă myádu ní̤dyé
è tôprę̤.”

4

Khĭnéricyą̤ Khuklŏ́ Ilo-ilyá Byacè Jesŭ

(Marko 1:12-13, Luka 4:1-13)

1 Thyáphú khĭnéricyą̤ khuklŏ́ ki ilo-
ní̤ Jesŭ rò Thę́ Săsĕ Byacè thŭ-
cuŏ́ lŭ dŏ́ ke̤sĕhtyĕkya̤ ló̤tamákhu.
2 Jesŭ duôesè anyĕlwi̤shyĕ athĕlwi̤-
3 shyĕ htuŏ̤rò a ladyá thę́ethę́ŏ. Bí-
nuôakhĕ khĭnéricyą̤ khuklŏ́ hyă dŏ́
lŭo rò a hé lŭ, “Nę̤ ki mą̤ Cŏ́ma-
rya aphúkhŭ tôprę̤ hérò, hétą̤ ló̤
yĕtahe rò nŏhtwŏhtya è ná khŏ́-
mŭ nuô.”
4 Manárò Jesŭ hé lŭ, “Lisăsĕ
héphúyĕ, ‘Prę̤lukayă htwŏprę̤ tŭ́pré
ná sèesèŏ nuô mą̤to. Thyáphú prę̤lu
ki htwŏprę̤ agnĕnuô, lŏ̤¬ Cŏ́ma-
rya hébèngo̤ nuôtahe ma a lo kuŏ
dûdû.’”[f]
5 Htuŏ̤rò khĭnéricyą̤ khuklŏ́ écuŏ́
Jesŭ dŏ́ Jerusalem vï̤săsĕ rò a nŏ-
cuŏihtòo lŭ dŏ́ tę̤lŭhŏdu a khuklwó-
6 khu htyalŏ̤lŏ́ tôto̤. Rò a hé lŭ, “Nę̤ ki
mą̤ Cŏ́marya aphúkhŭ tôprę̤ kihérò,
pą̤tą̤mŏ̤! Mę̤tĕhérò, lisăsĕkŭ hé,

‘Cŏ́marya nŏ̤ myákhwè takŏ́-
takę̤ní̤ nę̤ ná a tanémŏ́khuphú
tahe pă. Rò thyáphú nę̤ khăduô
ki bèsĕ ná ló̤ tămę̤ nuô, èthĭ ki
phyáhtyasûdû nę̤ pă.’”[g]

7 Jesŭ hésû lŭ, “Lisăsĕkŭ hépó̤, ‘Nę̤
bè mę̤myání̤ nę̤ Byacè Cŏ́marya
to.’”[h]
8 Khĭnéricyą̤ khuklŏ́ écuŏ́ khyĕthyá
lŭ dŏ́ sohtyalŏ̤ tômĕ alo̤ rò a dyé-
luŏ̤ lŭ ná htyĕke̤ pwo̤tôba dŏ́ hekhu-
yĕ ná a tę̤lĭtę̤takhĕ ná a tę̤duzą̤htya-
9 thĕ tahe. Khĭnéricyą̤ khuklŏ́ hé Jesŭ,
“Nę̤ ki dángṳ̆cŏ́bĕ vă kihérò, lŏ̤¬ yĕ-
tahenuô vă ki dyélŏ̤ ná nę̤ pă.”
10 Htuŏ̤rò Jesŭ hé lŭ, “Khĭnéricyą̤
khuklŏ́¬! Cuŏ́ taphăyę̤kyă. Lisăsĕkŭ
hé, ‘Cŏ́bĕhtya prę́tŭ́ nę̤ Byacè Cŏ́ma-
rya rò mę̤prę́tŭ́ ètę̤mę̤ prę́ ní,’”[i] a
hé phúnuô.
11 Khĭnéricyą̤ khuklŏ́ htecuŏ́kyă
htuŏ̤ lŭkhălę̤ rò, mŏ́khu tanéphú
tahe hyămyákhwè mę̤cwó̤ ní̤ lŭ.

Jesŭ Cáhtya Mę̤ A Tę̤mę̤ Dŏ́ Galilea Ke̤

(Marko 1:14-15, Luka 4:14-15)

12 Bí Jesŭ ní̤huŏ̤ ná ŭ pṳ̆dŏ́tą̤
Giovanni dŏ́ htŏkŭ* hŏ́ akhĕnuô, a
13 htekąkyă dŏ́ Galilea ké̤. A htecuŏ́-
kyă ná vi̤ Nazarè rò dŏ́khyĕnuô a
cuŏ́ odŏ́ vi̤ Capernaum dŏ́ a ophû
ná Galilea htyĕòdu akhăshyé nuô
tôvi̤. Khălę̤ bínuô tôpho ma a ophû

4:12 Htŏ ma tahehe rò a hé ná apo̤.

[f]Li Dônyă 8:3 [g]Li Htuthĕhtya 91:11-12 [h]Li Dônyă 6:16 [i]Li Dônyă 6:13

14 ná Zebulu kẹ́ ná Naphtali kẹ́. Yĕma
a mẹlṓbăkyă hṓ Prẹ̀prọ Isaiah
a tẹ̀héone,
15 “Kṓ¬ Galilea kẹ́muṓ dṓ Juda-
phú mą́to tahe o nı̨́dyé hṓ, Zebulu
kẹ́ ná Naphtali kẹ́, dṓ a o dṓ
htyĕòduhtŭ̃ tahe, ná Jordano
ahtyĕklŏ bĕ́rẹ̆ tahe, lŏ¬ plĭ thĭ¬,
16 kayă dṓ a o dṓ tẹ̀thṹ a tẹ̀khítẹ̀lọ̀
alẹ̆ thĭ¬, thĭ myáhtyehṓ tẹ̀lĭ́tẹ̀-
takhĕ̆ du hṓ. Kayă dṓ a o dṓ
tẹ̀thyĕtẹ̀mẹ́ alẹ̆ thĭ, tẹ̀lĭ sátakhĕ̆
tą̃hṓ thĭ hṓ.”[j]
17 Tą̃plehyă bínuôrò Jesŭ cáhtya
hésodônyă pẹ́ ŭ, “Zą nı̨́dû la-
hyă thĭ́nẹ́, mẹtĕhérò mṓkhu ahtyĕ-
akẹ́ phûhtyahṓ.”

Jesŭ Ékrwŏnı̨́ Prẹ̀mẹ Tẹ̆phú Thélwı̨̆
(Marko 1:16-20, Luka 5:1-11)

18 Bí Jesŭ cuṓrwó Galilea htyĕ-
òhtŭ akhĕ̆nuô, a myáhtye puṓ ná
vyą́ thényẹ̆. Tôprẹ̀ rò amwı̨ ná
Simonè mą́torò ŭ é lŭ ná Petru,
ná apuṓ Andrea. Bínuôakhĕ̆ èthĭ
cṓetẹ̆ ná itavĭ* dṓ nókŭ, mẹtĕhé-
rò a pṹe lahyă pré ahṓkŭsè ná tẹ̆
19 pré. Rò Byacè hé èthĭ, “Cuṓ¬ krwŏ-
kuŏ văkhyĕ. Vă ki ithyóithya nı̨́
thĭ thyáphú thĭ ki énı̨́ kayă phú
20 thĭ pṹe nı̨́ tẹ̆yĕ nuô.” Tôphuṓtuŏ
èthĭ dyakyă atavĭ rò a krwŏcuṓ-
kuŏ lŭkhyĕ.
21 Byacè cuṓplehyă pọ́ dṓ nyĕ ta-
kiphú rò a myáhtye pọ́ puṓnávyą́
thényẹ̆ dṓ amwı̨ ná Jakomo ná
Giovanni. Èthĭ ma Zebedeo aphú.
Èthĭ onyątṓ ná aphĕ̆ dṓ thòklyĕkŭ
rò isérı̨ nı̨́dyé a itavĭ tahe. Rò Byacè
22 ékrwŏ èthĭ. Tôphuṓtuŏ èthĭ dyakyă
athòklyĕ ná aphĕ̆ rò a krwŏcuṓkuŏ
Jesŭ akhyĕ.

Jesŭ Zasĭmẹ́ Tẹ̀swítẹ̀sĕ̆
(Luka 6:17-19)

23 Jesŭ lĕ lŏ Galilea tôkẹ́lẹ̆ rò a lĕ
ithyóithya ŭ dṓ tẹ̀cṓbĕ̆ hŏkŭ pwą̆¬
tôpho. A hésodônyă pẹ́ ŭ ná Cṓ-
marya ahtyĕakẹ́ tẹ̀thékrą̆mila ari-
akyă. Rò a zasĭmẹ́ pẹ́ lŏ ŭ tẹ̀-
24 swí pwą̆tômyĕ tẹ̀sĕ̆ pwą̆tôcô. Byacè
amwı̨ luŏpasĭ cuṓlŏ Syria kẹ́ tôkẹ́¬
lẹ̆ akhu-akhyĕ ŭ éhyă kayă dṓ a
bè tẹ̀swítẹ̀sĕ̆ émyĕécô dṓ lŭo. Rò
ŭ éhyă kayă dṓ a sĕ̆cyẹ̆sĕ̆cą̆ lŭnẹ́
tahe, khĭnékhĭnŏ mẹbè lŭ tahe, a
taryé thĭ tahe, ná a thyĕtôkyĕ thĭ
tahe dṓ a o rò a zasĭmẹ́ lŏpẹ́ ŭ
25 pwą̆¬ tôprẹ̀. Kayă odṓ Galilea kẹ́,
ná vı̨̆ avı̨̆shyé oplócŭ tṓlŭ dṓ ŭ é
ná Decapoli, ná vı̨̆ Jerusalem, ná
Judakẹ́, ná kayă odṓ Jordano htyĕ-
klŏ bĕ́rẹ̆ tahe krwŏplukrwŏphè kuŏ
lŏ lŭkhyĕ.

5

Tẹ̀dônyă Dṓ Sokhu
(Luka 6:20-23)

1 Bí Byacè Jesŭ myáhtye ná kayă
bĕ́mụ tahe akhĕ̆nuô, a cuṓhtya
onyăo dṓ sorą̆lọ. Rò a khŏpacẹ̆ tahe
2 hyă dṓ lŭo. Rò a cáhtya ithyó èthĭ
rò a hé,
3 “Kayă dṓ a thélẹ̆htyanı̨́ tṹ-
pré Cṓmarya dṓ tẹ̀lŏ¬ plĭ akŭ

4:18 “Itavĭ” ma kayă tahehe éná “mo”

[j] Isaia 9:2-3

tahenuô, a nḭ̈bè tẹ̈sŏri. Mẹ̈tĕhérò
mŏkhu htyĕlḕḵḕḵŭ nuôma kayă
phúnuô tahe atẹ̈ hŏ.
4 Kayă dŏ anguṏahè thĭ tahenuô,
a nḭ̈bè tẹ̈sŏri. Mẹ̈tĕhérò Cŏmarya
ki ilŏí èthĭ pă.
5 Kayă dŏ a thĕ́dŏthĕ́ngạ̈ rò
a shyalyạ athĕplò tahenuô, a
nḭ̈bè tẹ̈sŏri. Mẹ̈tĕhérò hekhu
yĕtôbanuô a ki htwŏlŏ̆ lŭtẹ̈ pă.
6 Kayă dŏ a thĕ́zṹ mạ̈lakŏ̆ tẹ̈-
cŏtẹ̈tẹ̈ tahenuô, a nḭ̈bè tẹ̈sŏri,
mẹ̈tĕhérò a ki nḭ̈bèdû lŏ̆¬ tẹ̈cŏtẹ̈tẹ̈
dŏ a thĕ́zṹ nuôtahe pă.
7 Kayă dŏ a thĕ́zọ̈klabènḭ̈ ŭ
tahenuô, a nḭ̈bè tẹ̈sŏri. Mẹ̈tĕ-
hérò Cŏmarya ki thĕ́zọ̈ sûke
èthĭ pă.
8 Kayă dŏ athĕplò mwṏ̈plĭthĭplo
tahenuô, a nḭ̈bè tẹ̈sŏri. Mẹ̈tĕhérò
a ki myáhtye phûtatò cŏ anḕ ná
Cŏmarya pă.
9 Kayă dŏ a mẹ̈pḕ̈mẹ̈dwŏ̆ tẹ̈
tahenuô, a nḭ̈bè tẹ̈sŏri. Mẹ̈tĕhé-
rò Cŏmarya ki ḕ èthĭ ná aphú
tahe pă.
10 Kayă dŏ ŭ mẹ̈cyḕ̈mẹ̈cṹ lŭ dŏ
tẹ̈cŏtẹ̈tẹ̈ akhu-akhyĕ tahenuô, a
nḭ̈bè tẹ̈sŏri. Mẹ̈tĕhérò dŏ mŏkhu
ahtyĕakḕḵŭ nuôma kayă phúnuô
tahe atẹ̈ hŏ.
11 "Bí ŭ pacyḕishyé thĭ, ŭ mẹ̈-
cyḕ̈mẹ̈cṹ thĭ, ŭ kẹ̈bŏ̆kẹ̈bye thĭ
rò ŭ hé mŭmyạ̈ricyạ̈ thĭ dŏ vă-
khuvăkhyĕ tahenuô, thĭ nḭ̈bè
12 tẹ̈sŏri. Thĕ́krṹthĕ́lŏ̆ lahyă,
thĕ́luṏphòphṹ lahyă ní¬, thĭ tẹ̈-
mẹ̈nḭ́khwókè dŏ mŏkhu nuô adu
lakálakŏ cŏ. Prẹ̈prọ̈ dŏ¬ nyénu
tahenuô ŭ mẹ̈cyḕ̈mẹ̈cṹ htuŏ̆hŏ
èthĭ phúnuôhŏ."

Ithè Ná Tẹ̈lĭ
(Marko 9:50, Luka 14:34-35)

13 "Thĭ tahe ma athyáná hekhu ithè
nuô. Manárò ithè ki sṹhĕ̆ pătò hérò
cuŏmẹ̈ sṹhĕ̆ kạ̈khyĕ cyạ̈pă è phútĕ?
Ŭ nŏe cyạ̈pătò. Ŭ ki vĭkyă kyă è
dŏ klyáděkŭ rò ŭ zḭ́tapró cuŏkyă lŏ̆
prĕ́ è.
14 "Thĭ tahe ma athyáná hekhu atẹ̈lĭ
nuôhŏ. Vḭ̈ odŏ solọ̈ tôvḭ̈ nuô ŭ mẹ̈ ta-
15 dwŏbícyạ̈ è to. Ŭ isĭlĭ htuŏ̆ mikŏ̆ rò
ŭ taklwṏ̈bí è ná cṏ̈nuô a o tôprẹ̈¬ to.
Ŭ dyahtya è dŏ mikŏ̆rḕ̈khu rò a lĭ pḕ
16 lŏ̆ŭ tôhitôphyă. Phúnuôhŏ, thyáphú
ŭ ki htuthĕ́htya pẹ̈phĕ̆ odŏ mŏkhu
yĕtôprẹ̈ agnĕnuô nŏ̆lĭtakhĕ̆ htyaluŏ̆
kuŏ̆ thĭ tẹ̈mẹ̈ryá nuôtahe dŏ ŭ pwṏ̈¬
tôprẹ̈ anyĕhyă nuô."

Byacè Ithyó Ŭ Ná Tẹ̈thyótẹ̈thya Ari-akyă

17 "Tanẹ̈thṹ tă lahyă vă ná vă hyă-
mẹ̈pyé Mosè a tẹ̈thyótẹ̈thya ná li dŏ
prẹ̈prọ̈ răkyă nuôtahe tămḕ ní¬. Vă
hyă dŏ vă ki hyă mẹ̈pyémẹ̈kyă tẹ̈-
nuô tahe mạ̈to. Vă hyă mẹ̈lŏ́mẹ̈bă
18 pḕ tẹ̈ră̈one yĕtahe nuôprĕ́. Vă hé-
cŏ́cŏ thĭ, mŏkhu ná hekhu tạ̈prọ̈-
kyă tadṹrò, liplò dŏ a patílŏ̆ṹ tô-
plò bèbè, liplò amáadyă dŏ a pa-
tílŏ tôplò nuôbèbè, taki¬ ma a bè
lamḕ̈kyă nḭ́ to. Lŏ̆¬ liyĕ tahe hé-
19 one nuô a bè lŏ̆bă rḕ̈lŏ̆. Ŭpĕpĕ¬
bèbè, dŏ a khĕ̆talwócuŏ̆talyẹ̈ tẹ̈me-
kyăngọ̈ dŏ a patílŏ̆ṹ tômạ̈ rò a ki
ithyó ŭ ná ŭ ki khĕ̆talwócuŏ̆talyẹ̈
thyákuŏ̆phú ènuô kihéma dŏ mŏ-
khu htyĕlḕḵḕḵŭ pănuô, Cŏmarya ki
dya è phú kayă dŏ a patílŏ ŭ tô-
prẹ̈ pă. Manárò ŭpĕpĕ¬ bèbè, dŏ
a ohtwŏprẹ̈ krwŏ tẹ̈thyótẹ̈thya rò
a ithyó ŭ dŏ ŭ ki krwŏ mẹ̈kuŏ̆

phúnuô hénuôma, dố mốkhu htyĕ-
lẹ́kẹ́kŭ nuô, Cốmarya ki dya è ná
20 kayă dố adulố¬ ŭ tôprẹ̀ pă. Phúnuô-
rò vă hécốcố thĭ, thĭ kicốkitẹklỗ ná
prẹithyó tẹthyótẹthya athárá yĕtahe
ná Pharisĕophú yĕtahe to hénuôma,
thĭ nuỗbẽ cyạ́ dố mốkhu htyĕlẹ́kẹ́kŭ
taki¬ to.”

Byacè Ithyó Ŭ Ná
Tẹthẽplòduthuôhtyĕhtŭ Ari-akyă

21 “Thĭ nịhuỗ htuỗdûhố ná Cốma-
rya hé ŭ mú¬ nukhĕ, ‘Mẹthyĕ tă
kayă tămẹ́. Kayă tôprẹprẹ dố a mẹ-
22 thyĕ ŭ nuô, ŭ bè cirya lŭ pă.’[k] Ma-
nárò vă hé thĭ, kayă tôprẹprẹ dố
a thẽplòdu a khŏbốthyó tahenuô,
ŭ tŏbè cirya è. Htuỗto kayă tôprẹ-
prẹ dố a hé mŭmyạ́ricyạ́ a khŏ-
bốthyó tahenuô, ŭ tŏbè écuố cirya
lŭ dố Judaphú a khuklốdukhusuhtŭ
tahe anyĕhyă. Manárò kayă tôprẹ-
prẹ ki hé ŭ, ‘Kayă olốoklỗ’ phúnuô
hénuôma, a tŏ rọ̀ nịdyé anẹ́, mẹ-
tĕhérò a hyătŏ phûhố ná mốrapọ̀-
tyạ akŭhố.
23 “Mẹphúnuôrò, nẹ̀ phyéhyănị́ nẹ̀
tẹlŭtẹtyă dố tẹlŭrẹ́ a o rò bí nẹ̀ kírẹ́
lŭhtya akhĕ, nẹ̀ ki tanẹhtyabètuọ́
kayă tôprẹprẹ dố nẹ̀ mẹthŭ́ lŭ rò
24 athẽplò mĭpẹ́hí nẹ̀ to kihérò, dya-
kyă nẹ̀ tẹlŭtẹtyă bí tẹlŭrẹ́ anyĕhyă
nuô, rò kạmẹ pẹ̆dwŏ krụ̆klĕ rẹ́ ná
ènuô. Htuỗrò hyă lŭhtya no nẹ̀ tẹ-
lŭtẹtyă yĕ.
25 “Kayă tôprẹprẹ ki hé nẹ̀ ná nẹ̀ mẹ-
thŭ́mẹplá lŭ rò a ki ẽhtya nẹ̀ dố
khwíhi kihérò, bí thĭ hyă rọ́lŭ dố
klyálọ akhĕnuô, mẹ tặtŏtặbè pryă-
rẹ́lẹ́kyă ná ènuô. Pămа a dyétặkyă
nẹ̀ dố prẹciryatẹ̀ a takhukŭ, rò prẹ̀-
ciryatẹ̀ yĕ ki dyétặ dĭtŭ́ nẹ̀ dố prẹ̀opọ́
dốtặ ŭ dố htŏkŭ tahe a takhukŭ rò a
26 ki dốnuỗkyă nẹ̀ dố htŏkŭ pă. Vă hé-
cốcố nẹ̀, nẹ̀ ki plálĭlỗbẽ nẹ̀su yĕnuô
to hénuôma, nẹ̀ htebẽ to.”

Cuốthŭ́ Ŭphúŭmĕ Ari-akyă

27 “Thĭ nịhuỗ htuỗhố ná Cốmarya
hé ŭ mú¬ nukhĕ, ‘Cuốthŭ́ tă ŭphú-
28 ŭmĕ tămẹ́.’[l] Manárò vă hé thĭ, kayă
tôprẹprẹ dố a myá prẹmò rò a
tanẹ patánuô, a cuốthŭ́hố ná prẹ̀-
29 mò nuôtôprẹ dố a thẽplòkŭ hố. Nẹ̀-
mèthè cốhtwó tôkyĕ ki nỗmẹ nẹ̀ tẹ̀-
thŭ́ kihérò, kaŭhtekyă rò vĭkyă kyă
è nuô. Phû¬ ná ŭ ki vĭtặkyă lỗ
nẹ̀ nẹ́klọ́ sĭprẹ̀ lỗ dố ngarakŭ nuô,
nẹmèthè lĕkyă tôkyĕ ma aryáklỗ
30 pă cố. Nẹ̀ takhu cốhtwó tôkyĕ ki
nỗmẹ nẹ̀ tẹthŭ́ kihérò, pặtụ̆ rò vĭ-
kyă kyă ènuô. Phû¬ ná ŭ ki vĭtặ-
kyă lỗ nẹ̀ nẹ́klọ́ sĭprẹ̀ lỗ dố ngarakŭ
nuô, nẹ̀ takhu tụ̆kyă tôkhó ma aryá-
klỗ pă cố.”

Mĕ Ná Vẹ̀ Okyă Lŭ
(Matteo 19:9, Marko 10:11-12, Luka 16:18)

31 “Ŭ hé, ‘Kayă dố a thẽzụ́ okyă amĕ
nuô, a tŏbè dyé prẹmò nuôtôprẹ ná
li-okyă plŭ́ lŭ a tẹrămárădyă tôba.’[m]
32 Manárò vă hé thĭ, prẹkhŭ ŭpĕpĕ¬
bèbè, amĕ cuốthŭ́ prẹkhŭ mặto rò a
ki okyă amĕ hénuô, a nỗhố amĕ dố
a ki cuốthŭ́ ná prẹkhŭ hố. Ŭpĕpĕ¬
bèbè dố a ki cuốphyé ná prẹmò dố
avẹ okyă lŭ yĕtôprẹnuô, a cuốthŭ́hố
ná prẹmò nuôtôprẹ hố.”

[k]Li Hteka 20:13, Li Dônyă 5:17 [l]Li Hteka 20:14, Li Dônyă 5:18 [m]Li Dônyă 24:1

Tẹ̄ólyạ Ari-akyă

33 “Vă hé khyĕthyá, thĭ nḭ́huŏ htuŏ-
dûhŏ́ Cŏ́marya hé ŭ mú¬ nukhĕ̀,
‘Nẹ̄ ólyạ htuŏhŏ́ nẹ̄ngọ́ nuô, mẹ-
pyékyă tămḗ. Cŏ́ná nẹ̄ tẹ̄ólyạ dŏ́
nẹ̄ ólyạ htuŏhŏ́ ná Byacè Cŏ́ma-
34 rya tahenuô.’[n] Manárò vă hé thĭ,
bí thĭ ólyạ tôcôcô akhĕ̀nuô, cuŏ́byă
tă taki¬ tămḗ. Mŏ́khu bèbè, cuŏ́-
byă tă taki¬ tămḗ. Mŏ́khu ma Cŏ́ma-
35 rya khălḗ lḗonyă. Hekhu bèbè, cuŏ́-
byă tă taki¬ mḗ, mẹtĕhérò hekhu
ma Cŏ́marya khăduô lḗzḭ́. Vḭ̄ Jeru-
salem bèbè cuŏ́byă tă taki¬ mḗmḗ,
mẹtĕhérò vḭ̄ Jerusalem ma khwídu
36 cŏ́phyahtŭ lḗo akhălḗ. Cuŏ́byă kạ-
dyé tă nẹ̄ khuklŏ́ tămḗmḗ, mẹtĕhé-
rò khuluọ̄ tôbŏphú prḗnuô nẹ̄ mẹlọ̄-
37 mẹbŭ cyạ́to. Nẹ̄ hébè akhĕ̀nuô, amạ́-
rò ‘amạ́’ hénuô, amạ́torò ‘amạ́to’
hénuô, lŏ¬ tẹ̄hélŏ́héklŏ nuôtahe
ma a hyă dŏ́ khĭnéricyạ́ khuklŏ́ a
o prḗ.”

Mẹlyḗsûkhyĕ

(Luka 6:29-30)

38 “Thĭ nḭ́huŏ htuŏdûhŏ́ ŭ hé, ‘Ki
kayă tôprẹ̄prẹ̄ mẹlĕ̀ takè ŭmèthè
nuô, ŭ bè mẹlĕ̀sûkhyĕ amèthè.
Htuŏrò a ki mẹlakḗ takè ŭkhu-
khyĕ nuô, ŭ bè mẹlakḗsûkhyĕ
39 akhukhyĕ.’[o] Manárò vă hé thĭ, mẹ-
lyḗsû kạkhyĕ tă kayăcyḗ kayăricyạ́
nuôtôprẹ̄ tămḗ. Ki a plyạ́ thĭ khălḭ́-
shyé tôkyĕ hérò dyé plyạ́ pọ́ è dŏ́
40 nuô tôkyĕnuô. Kayă tôprẹ̄prẹ̄ ki hé
thĭ ná thĭ mẹthû́ lŭ, rò a ki kwĭplá
thĭ ná cạ tôba dŏ́ prẹ̄cirya anyĕhyă
kihérò dyépọ́ è ná thĭ cạklŏ̌du nuô.
41 Kayă dŏ́ a pḗepḗŏ thĭ rò a nŏ̌zá-
cuŏ́ thĭ tặtẹ̄ tômilenuô, zácuŏ́ pḗ è
42 nyḗmile* nuô. Kayă dŏ́ a kwĭ thĭ
tôprẹ̄prẹ̄nuô, dyépḗ è. Kayă dŏ́ a
kwĭbòkwĭlọ́ thĭnuô, dyébòdyélọ́ pḗ
è ní¬.”

Mọnḭ́ Kayă Dŏ́ A Thḗhte Thĭ Nuôtahe

(Luka 6:27-28, 6:32-36)

43 “Thĭ nḭ́huŏ htuŏdûhŏ́ ŭ hé, ‘Mọnḭ́
nẹ̄khŏnẹ̄thyó rò thḗhtekyă kayă dŏ́
44 a thḗhte* nẹ̄ nuô.’[p] Manárò vă hé
thĭ, mọnḭ́ kayă dŏ́ a thḗhte thĭ nuô-
tahe rò kwĭcŏ́bĕ̀ pḗ kayă dŏ́ a mẹ-
45 cyḗmẹcû thĭ nuô tahe. Thĭ ki mọnḭ́ ŭ
phúnuô kihérò thĭ mạ́hŏ́ Phĕ̀ Cŏ́ma-
rya dŏ́ mŏ́khu tôprẹ̄ a phúmòphú-
khŭ thĭtahe hŏ́, mẹtĕhérò, kayăcyḗ
kayăricyạ́ tahe bèbè, kayă ryá tahe
bèbè, Cŏ́marya nŏhtyaprḗ tamọ́ tô-
bèbè¬ tuŏ prḗ. Kayăcŏ́ tahe bèbè,
kayă cŏ́to tahe bèbè, Cŏ́marya nŏ̌-
46 cû̱tặ kḗnuô ma a thyálŭ prḗ. Thĭ ki
mọnḭ́ prḗtû́ kayă dŏ́ a mọnḭ́ thĭ nuô-
tahe prḗ kihérò Cŏ́marya dyé thĭ tẹ̄-
mẹnḭ́khwókè to. Ki mẹprḗ phúnuô
kihérò prẹ̄kwĭamo-ară tahe¬ ma a
47 mẹcyạ́ prḗpré. Thĭ ki hémọhéryá
prḗtû́ thĭpuọ̄thĭvyạ́ kihérò, a lḗkhó-
lḗkhye tọ́ phútĕ? Kayă dŏ́ a zû̱enyạ́e
kuŏ̌ŭ Cŏ́marya to tahe¬ rò phú thĭ
mẹnuô¬ ma a mẹcyạ́prḗ văhéto?
48 Mẹphúnuôrò, phú thĭphĕ̀ dŏ́ mŏ́khu

5:41 Mile ma a krû̱nyạ ná aklĭ 880

5:43 Angọ́lasá thyáná “khura” pẹ̀ hé nuôhŏ́

[n] Li Lĕmḭklĕ 30:2 [o] Li Hteka 21:24, Li Cŏ́bucŏ́bĕ̀ 24:20, Li Dônyă 19:21 [p] Li Cŏ́bucŏ́bĕ̀ 19:18

yĕtôprẹ̣ a ryálŏryábă nuô, ryálŏryá-
bă thyákuŏ ná è nuô ní¬.”

6

Dyépẹ́ Kuŏ Kayă Sŏryạsŏpháphú

1 “Thyáphú ŭ ki myáhtye thĭ rò ŭ ki
htuthĕ́nḭ́ thĭ agnĕnuô, pṳ̆mẹryá pré
tẹ̣ dŏ kayă nyĕhyă nuôma a tŏto. Thĭ
ki mẹphúnuô héma, Phĕ̀ Cŏmarya
dŏ mŏkhu tôprẹ̣ dyé pẹ́ thĭ tẹ̣mẹ̣nḭ́-
khwókè to.
2 “Mẹphúnuôrò, bí thĭ mẹlŭmẹtyă
kayă sŏryạsŏpháphú tahe akhĕnuô,
ĕhtŏĕ́mọ rò hésoluŏ pẹ́ tă ŭ phú
kayă cyẹ́zŏcŏtẹ anẹ́ nuôtahe mẹ-
nuô tămẹ́ ní¬, mẹtĕhérò thyáphú
ŭ ki dyaduzṳ̆́nyạ̣ èthĭ agnĕnuô,
èthĭ mẹlŭmẹtyă kayă sŏryạsŏphá-
phú tahe dŏ Judaphú tẹ̣cŏbĕ̀ hŏkŭ
ná dŏ klyáděkŭ. Vă hécŏcŏ thĭ,
èthĭ nḭ́bè lŏbă htuŏlŏhŏ a tẹ̣mẹ̣-
3 nḭ́khwókè tahehŏ. Manárò, thyá-
phú thĭ lŭhuôlŭthwĕ́ cyạ̣ kuŏŭ
kayă sŏphásŏryạphú tahe agnĕnuô,
thĭ takhu cŏhtwó dyétẹ̣nuô nŏ-
4 thégně tă takhu cŏci tămẹ́. Thĭ
ki mẹphúnuô hŏrò, thĭphĕ̀ dŏ a
myáhtye cyạ̣ thĭ tẹ̣dyéhuôdyéthwĕ́
tôprẹ̣nuô, a ki dyé thĭ tẹ̣mẹ̣nḭ́khwó-
kè tahe pă.”

Tẹ̣kwĭcóbĕhtya Cŏmarya Ari-akyă

(Luka 11:2-4)

5 “Rò bí thĭ kwĭcóbĕ akhĕnuô, mẹ
tă phú kayă cyẹ́zŏcŏtẹ anẹ́ tahe mẹ-
nuô tămẹ́, mẹtĕhérò, thyáphú ŭ ki
myáhtye èthĭ nuô, èthĭ thĕ́zṳ̆́ cuŏ-
ihtò kwĭcóbĕ lahyă dŏ Judaphú tẹ̣-
cŏbĕ hŏkŭ htuŏrò a thĕ́zṳ̆́ cuŏihtòo
dŏ klyáhtŭklyátọ phúnuô. Vă hécŏ-
cŏ thĭ, èthĭ nḭ́bè lŏbă htuŏlŏhŏ tẹ̣mẹ̣-
6 nḭ́khwókè tahehŏ. Manárò thĭyĕ, bí
thĭ kwĭcóbĕ akhĕnuô, kanuŏ dŏ hi-
dŏkŭ rò thŏbí kadănuô. Htuŏrò kwĭ-
cóbĕhtya pẹ̣phĕ̀ dŏ a odŏ tẹ̣tadwŏ
akhălẹ́ tôprẹ̣ a o nuô. Thĭphĕ̀ dŏ a
myáhtye cyạ̣ tẹ̣o tadwŏ tôprẹ̣nuô,
7 a ki dyé thĭ tẹ̣mẹ̣nḭ́khwókè pă. Thĭ
kwĭcóbĕ akhĕnuô, kwĭcóbĕ tă phú
kayă dŏ a thégně kuŏŭ Cŏmarya to
nuôtahe kwĭcóbĕ nuô tămẹ́. Èthĭ ma
a kwĭcóbĕhtŭ rò angọ́lasá oto. Ki
kwĭcóbĕhtŭ tŭma Cŏmarya dyé èthĭ
8 pré a tanẹ lahyă phúnuô. Mẹ kuŏ tă
lahyă phú èthĭ mẹnuô tămẹ́ ní¬, mẹ-
tĕhérò bí thĭ kwĭ tyahíto nuô, thĭphĕ̀
thégně rẹ́lŏ dûhŏ thĭ tẹ̣lo hŏ.
9 “Thĭ tŏbè kwĭcóbĕ phútĕ
hénuôma, kwĭ lahyă phúyĕ,

‘Kŏ¬ pẹ̣ Phĕ̀ Cŏmarya odŏ
mŏkhu¬ ŭ ki dyadudyahtŭ be-
zṳ̆́benyạ̣ nḭ́dû nẹ̣mwḭ săsĕ̀ yĕ
ní¬.

10 Nẹ̣ ki hyă isŏo nḭ́dû nẹ̣htyĕ-
nẹ̣kẹ́ bí hekhu yĕ ní¬. Phú nẹ̣
tẹ̣thĕ́zṳ̆́thĕ́lŏ lŏbă htuŏdûhŏ dŏ
mŏkhunuô, nŏlŏbă kuŏdû è bí
hekhuyĕ ní¬.
11 Dyépẹ́ pẹ̣ lẹ́elẹ́ŏ dŏ pẹ̣ lobè è
yĕtônyĕ agnĕ nuôtahe ní¬.
12 Phú pẹ̣ plwŏkyă htuŏhŏ kayă
dŏ a mẹthṳ́ pẹ̣ tahe atẹ̣thṳ́
nuô, plwŏkyă pẹ́kuŏ rẹ́ pẹ̣ tẹ̣-
thṳ́tẹ̣ora dŏ pẹ̣ cuŏmẹthṳ́ ŭ
yĕnuôtahe ní¬.
13 Nŏcuŏnuŏ tă pẹ̣ dŏ tẹ̣ilo-ilyá
aklĕnuô tămẹ́ ní¬. Mạ̣tôkhó-
nuô mẹlwóhtekạ rẹ́ pẹ̣ dŏ
khĭnéricyạ̣ khuklŏ a takhukŭ
yĕnuô ní¬. (Mẹtĕhérò htyĕ-
kẹ́ bèbè, tẹ̣prọtẹ̣pryạ bèbè,

tẹ̀taryědu taryěhtŭ bèbè mą̀-
dûhǒ nẹ̀tẹ̀ tacṵ̀prẹ̀ talèkrḗ
hǒ. Amèn.)’*
14 “Mẹtěhérò thĭ ki plwŏkyă kayă dǒ
a mẹthṹ thĭnuô tahe atẹ̀thṹ kihérò,
thĭphḗ o dǒ mǒkhu yětôprẹ̀ ki plwŏ-
15 kyăkuǒ thĭ tẹ̀thṹ pă. Manárò thĭ ki
plwŏkyă kayă dǒ a mẹthṹ thĭ nuô-
tahe atẹ̀thṹ to kihérò, thĭphḗ o dǒ
mǒkhu yětôprẹ̀ plwŏkyăkuǒ thĭ tẹ̀-
thṹ toto.”

Ithyóithya Tẹ̀duôe Sèesèŏ Ari-akyă

16 “Bí thĭ duôesè akhḗnuô, cyḗnó-
cyḗkă tă thĭmèthè phú kayă cyḗzó-
cótẹ̀ anḗ nuôtahe tămḗ ní⌒. Thyá-
phú ŭ ki thḗgně ná èthĭ duôesè nuô-
rò a cyḗnócyḗkă amèthè. Vă hécó-
có thĭ, dǒ ŭ htuthḗ èthĭ akhu-akhyĕ,
èthĭ nḭ́bè lǒbă lŏhǒ akhwóakèyĕ
hǒ. Khwókè dǒ aruô nuô a nḭ́bè
17 pătohǒ. Manárò thĭyĕ, bí thĭ duô-
esè akhḗnuô, plǫ̀ lahyă thĭ khukló
ná máŭhtyĕ, khwíprǫ́ lahyă thĭ khu-
18 luǫ̀ rò plḗplĭ lahyă thĭ mèthè. Thyá-
phú ŭ ki myáhtyethḗgně tă ná thĭ
duôesè tămḗ nuô, mẹ lahyă phúnuô.
Manárò thĭphḗ odǒ tẹ̀tadwŏ yětô-
prẹ̀nuô a ki myáhtye tẹ̀mẹ dǒ a ta-
dwŏ tahe rò a ki dyé thĭ tẹ̀mẹnḭ́-
khwókè pă.”

Mǒkhu A Tẹ̀duząhtyathḗ

(Luka 12:33-34)

19 “Tẹ̀duząhtyathḗ dǒ hekhu yĕnuô,
pṹ dya-oplǒ tă dǒ thĭgně tămḗ,
mẹtěhérò tẹ̀ yětahe nuôma karǫ̀
akrḗ e cyą́, a hte-ihtekrḗ pyécyą́,
prẹ̀ehuôehí htyanuǒ ehuô cyą́ prḗ.
20 Manárò dya-oplǒ lahyă thĭ tẹ̀du-
ząhtyathḗ dǒ mǒkhu bí karǫ̀ akrḗ
e cyą́ to, a hte-ihtekrḗ pyécyą́to,
prẹ̀ehuôehí htyanuǒ cyą́to akhă-
21 lḗ nuô. Mẹtěhérò, thĭ tẹ̀duząhtya-
thḗ obítě tôphonuô, thĭ thḗplò otǫ̀-
kuǒ bínuô.”

Nḗklǫ̀ Amikŏ

(Luka 11:34-36)

22 “Mèthèplò yĕnuôma athyáná
mikŏ tômě dǒ nḗklǫ̀ agněhǒ, thĭ
mèthèplò ki lĭsḗryá hérò, thĭ nḗ-
klǫ̀ sĭprẹ̀lŏ ki luŏlĭphó ryáklŏ pă.
23 Manárò thĭ mèthèplò ki lĭóruǫ̀
hénuôma, thĭnḗ ki khílŏ sĭprẹ̀ pă.
Tẹ̀lĭ dǒ a tŏ odǒ thĭkŭnuô, a ki oto
hérò, a khítarṹ cǒ bá⌒ tĕnuô tanẹ
myádû ní⌒.”

Cǒmarya Ná Rṹhtě

(Luka 16:13)

24 “Ŭ mẹcyą́ tẹ̀mẹ dǒ Byacè thḗnyḗ
atẹ̀nŏ alḗnuô a o tôprẹ̀⌒ to. A ki thḗ-
htekyă nḭ́dyé tôprẹ̀ pă, rò a ki mọ nḭ́-
dyé tôprẹ̀ pă. Mą́torò a ki thḗplòícṹ
nḭ́dyé tôprẹ̀ pă, rò a ki mẹtakhwóta-
kè sûkyă nḭ́dyé tôprẹ̀ pă. Thĭ mẹpḗlŏ
Cǒmarya agněgně, rṹ agněgně nyḗ-
côlŏ nuô, anḭ́ to.”

Tẹ̀kṵ́tẹ̀kyą̀

(Luka 12:22-31)

25 “Mẹphúnuôrò vă hé thĭ, bèkṵ́-
bèkyą̀ tă dǒ thĭ tẹ̀ohtwŏprẹ̀ agnĕ-
nuô tămḗ. Dǒ thĭ lḗelḗŏ agně bèbè,
thĭ lḗkṹlḗthyá agně bèbè, kṵ́kyą̀
tă lahyă tămḗ. Pẹ̀ thḗhtwŏprẹ̀ yĕ-
nuô a loduklŏ ná lḗelḗŏ mą́to ĕ?

6:13 Liphá mú⌒ nukhḗ tahehenuô, a sunuǒpǫ́ liplòo bí klómŏklóbí akŭnuô tahe.

Pẹ̀ nẹ́klọ́yě a loduklǒ ná lẹ́kǔ́lẹ́thyá
26 mạ́to ě? Myábǔ̌kuǒ lahyǎ htuphú-
zuǫ́phú dǒ mǒlẹ̌ nuôtahe. A isǒiplǔ̌
kuǒǔ to, a ké kuǒǔ buǒ to, a buǒ-
cyǎ okuǒǔ to tadǘrò thĭ Phě̌ Cǒ-
marya dǒ mǒkhu tôprẹ̀ buôe èthĭ.
Thĭ rò, thĭ ngụdupri̤duklǒ ná htu-
27 phúzuǫ́phú nuôtahe mạ́to ě? Dǒ thĭ-
kṵ́thĭkyạ̄ akhu-akhyĕrò, thĭ cwihtŭ-
hyǎ ém̀tya cyạ́ nḭ́dyéklǒ pọ́ thĭ mọ́-
nyĕmọ́thě taki¬ phú prénuô a o tô-
prẹ̀¬ to.
28 “Thĭ cuǒkṵ́cuǒkyạ̄ ná thĭ tẹ̀kǔ̌tẹ̀-
thyá agně mẹ̀tě? Tẹ̀phŏtẹ̀kḭ́ dǒ nye-
khu nuôtahe a phém̀tyaphŏhtya la-
hyǎ phútĕnuô, tanẹ̀ myámǒ lahyǎ.
Èthĭ eryạ kuǒǔ tôcô¬ to, a ihí
29 kuǒǔ taphyá to. Manárò vǎ hé thĭ¬,
Khwí Solomo dǒ a o cǒ ná a tẹ̀-
duzạ́htyathě̌ lǒ¬ plĭ cǒ yĕtôprẹ̀nuô,
a hyecạ dǒ atwọ́ krṵ̂nyạlé ná tẹ̀-
phŏ nuôtôphŏ prénuô a o tôba¬
30 to. Kayǎ dǒ a tẹ̀zṵ́ patíthĭ¬ mḭ̀mọ́
thòtọ̌mọ́ dǒ yĕtônyĕ rò aphém̀tya,
parŏpă rò ŭ bè isṵ́ǔ̌ nuǒkyǎ pré
è ná mi pré yĕtahe¬ rò Cǒma-
rya dyékǔ̌dyéthyá lŭ kihérò, thĭyĕ
tahenuô, Cǒmarya ki dyékǔ̌dyéthyá
31 tạ̄tẹ̀ lakŏ cǒ thĭ pă. Mẹ̀phúnuôrò,
thukṵ́thém̀kyạ̄ lahyǎ tǎmẹ́ ní¬. ‘Pẹ̀
kírẹ́ e pă ĭtě?’ ‘Pẹ̀ kírẹ́ ŏ pă ĭtě?’
Tomaná ‘Pẹ̀ kírẹ́ kǔ̌thyá pă ĭtě?’
32 Hé lahyǎ phúnuô tǎmẹ́. Mẹ̀tĕhérò
kayǎ dǒ a thégně kuǒǔ Cǒmarya
to tahenuô, a lṵ̂myápṵ̄ mẹ̀ lahyǎ
phúnuô pré. Manárò thĭphě̌ dǒ mǒ-
khu yĕtôprẹ̀nuô a thégně lǒplĭ hǒ
33 thĭ tẹ̀lo nuôtahe hǒ. Myápṵ̄ rẹ́ la-
hyǎ Cǒmarya ahtyĕakẹ́ ná a tẹ̀cǒ-
tẹ̀tẹ̀ tahenuô, rò lǒ¬ tẹ̀dǒ thĭ lo
yĕtahenuô, Cǒmarya ki dyé kuǒ-
34 pọ́dû thĭ pă. Mẹ̀phúnuôrò, parŏpă
agněnuô kṵ́kyạ̄ tă lahyǎ tǎmẹ́ ní¬,
mẹ̀tĕhérò, parŏpă agněnuô, a tẹ̀kṵ́-
tẹ̀kyạ̄ okhò nḭ́dyédû pă. Tônyĕ ná tô-
nyĕ a tẹ̀kṵ́tẹ̀kyạ̄ nuô a pòkṵ́pòkyạ̄
nḭ́dyédû hǒ.”

7

Tẹ̀hébŏhébye Ŭ, Tẹ̀tanẹ̀thṵ́bŏ Tanẹ̀thṵ́bye Ŭ

(Luka 6:37-38, 6:41-42)

1 “Hébŏhébye ŭ, tanẹ̀thṵ́bŏtanẹ̀-
thṵ́bye tă ŭ tǎmẹ́ ní¬. Cǒmarya ki
mẹ̀lyẹ̄ kạkhyĕsû thyákuǒkhyĕ thĭ
2 phúnuô pă. Mẹ̀tĕhérò Cǒmarya ki
mẹ̀lyẹ̄ kạkhyĕsû nẹ̀ phú nẹ̀ hébŏhé-
bye ŭ, nẹ̀ tanẹ̀thṵ́bŏthṵ́bye ŭ nuô
pă. Nẹ̀ mẹ̀ ŭ nẹ̀ hé ŭ bá¬ tĕnuô, Cǒ-
marya ki mẹ̀ kạkhyĕsûlĭ kuǒke nẹ̀
bá¬ nuô pă.
3 “Amûamá opré dǒ thĭ puǫ́vyạ́ prẹ̀-
zṵ́etẹ̀phú tôprẹ̀ a mèthèplòkŭ pré
rò thĭ myáhtye, manárò thòklọ́ tô-
klọ́ o cǒ dǒ thĭ mèthèplòkŭ cǒ rò,
thĭ myáhtye nḭ́dyé kuǒǔ to mẹ̀tě?
4 Bí thòklọ́ o cǒ dǒ thĭ mèthèplò-
kŭ akhě̌nuô, thĭ cuǒhétuǫ́ thĭ puǫ́-
vyạ́ tôprẹ̀, ‘Vǎ takhwó htekyǎ pẹ́ nẹ̀
amûamá odǒ nẹ̀ mèthèplòkŭ nuô,’
5 hénuôma, a nḭ́dè nyǎ ě? Prẹ̀ cyẹ́-
zǒcǒtẹ̀ anẹ́ thĭ¬ phyéhtekyǎ rẹ́lǒ
thòklọ́ o dǒ thĭ mèthèplòkŭ nuô,
tṵ́rò thĭ myáhtyeluǒryá rò thĭ ta-
khwó htekyǎ cyạ́ pẹ́ amûamá o
dǒ thĭ puǫ́vyạ́ a mèthèplòkŭ yĕ-
nuô pré.
6 “Tẹ̀sǎsě nuô dyé tă ná htwitahe
tǎmẹ́, vĭtạ̄ pẹ́ tă lọ́thélọ́prọ tahe dǒ
htyátahe anyĕhyǎ nuô tǎmẹ́, thĭ ki
vĭtạ̄ pẹ́ è hénuôma a ki zḭ́taprǒkyǎ

lǒ pă, htuǒpărò a ki ạ kạkhyĕ
thĭ pă.”

Kwĭ Lahyă, Pṵ̈ Lahyă, Dò Lahyă
(Luka 11:9-13)

7 “Kwĭ mǒ lahyă, thĭ ki nḭ́bè pă!
Myápṵ̈ mǒ lahyă, thĭ ki myáhtye
pă. Dòmǒ lahyă kadănuô, Cŏma-
8 rya ki bámŏ pḕdû thĭ pă. Mẹ̈tĕhé-
rò lǒ¬ kayă dŏ a kwĭtẹ̈ tahenuô, a
ki nḭ́bè pă, rò lǒ¬ kayă dŏ a myápṵ̈
tẹ̈ tahenuô, a ki myáhtye pă, rò lǒ¬
kayă dŏ a dò kadă tahenuô, Cŏma-
rya ki bámŏ pḕ lŭ pă.
9 “Dŏ thĭklĕnuô thĭphú ki kwĭe thĭ
sèe hérò thĭ dyée èthĭ ná lọ̈́ nuôma
10 a onyă tôprẹ̈prẹ̈ ĕ? Tomaná thĭphú
ki kwĭe thĭtẹ̈ hérò thĭ dyée èthĭ ná
11 rṵ̈nuôma a onyă tôprẹ̈prẹ̈ ĕ? Thĭ
ma kayă dŏ a cyḕricyạ̈ tahe prḗ ta-
dṵ̈rò thĭ thḗgně dyée thĭphúthĭlyẹ̈
tahe ná tẹ̈dŏ aryá tahe cŏ kihérò,
tanẹ̈myámǒ lahyă thĭphĕ dŏ mŏ-
khu yĕtôprẹ̈nuô, a ki dyé tặ̈tẹ̈ mạ̈la-
kŏ pḕ cŏ tẹ̈ryá tahe ná kayă dŏ
12 a kwĭhtya lŭ nuôtahe pă. Mẹ̈pḕ ŭ
phú thĭ thḗzṵ̈ nǒmẹ̈ ŭ ná thĭnḕ nuô
ní¬. Mamẹ̈tĕhérò lǒ¬ Mosè a tẹ̈-
thyótẹ̈thya ná prẹ̈prọ̈ tahe a tẹ̈hé-
kyăngọ̈́ tahenuô, a thḗzṵ̈ hé angọ̈́-
lasá nuôma yĕnuô hŏ.”

Klyányẹ̈bŏ
(Luka 13:24)

13 “Cuŏnuǒ lahyă dŏ lọkadă a-i
nuôtôkŭ, mẹ̈tĕhérò lọkadălyạ̈ yĕtô-
kŭnuô ná klyályạ̈ yĕtôbŏnuô a thŭ-
cuŏ ŭ dŏ tẹ̈thyĕ tacṵ́prẹ̈ akhălḕ rò
14 ŭ cuŏ nuŏrọ̈́nuŏḗ nyacŏ. Manárò lọ-
kadă a-i yĕtôkŭ ná klyái yĕtôbŏ dŏ a
thŭcuŏ ŭ dŏ tẹ̈htwŏprẹ̈ tacṵ́prẹ̈ yĕ-
nuô kayă myáhtye patí¬ nyacŏ lŭ.”

Thòthè Ná Amọ̈́
(Luka 6:43-45)

15 “Rọ̈nḭ́ lahyă thĭnḕ ná prẹ̈klwo lahŏ
anḕ phú prẹ̈prọ nuôtahe ní¬. A
klwohyă lahŏ anḕ phú thímí dŏ a
thḗdŏthḗngạ̈ nuô tadṵ̈rò èthĭ athḗ-
plòkŭ nuôma a mŭmyạ̈ricyạ̈ thyácŏ-
16 ná htwimḭ nuô cŏ. Dŏ èthĭ mẹ tẹ̈mŭ-
myạ̈ akhu-akhyĕ, thĭ thḗgně cyạ̈ ná
èthĭ ma prẹ̈klwo lahŏhyă anḕ tahe
prḗ. Kayă dŏ a cuŏpṵ̈ iba-e thòbĭ-
thè* dŏ thòshyámọ̈́lọ, kimạ̈torò a
cuŏpṵ̈ iba-e kadwíthè dŏ thòshyá-
17 mọ̈́lọ nuôma a o nyă ĕ? Phúnuôhŏ,
thò dŏ aryá nuô, a ki thèhtya dŏ
aryá. Manárò thòmọ̈́ dŏ aryáto nuô,
a ki thèhteprḗ thòthè dŏ aryáto prḗ.
18 Thòmọ̈́ dŏ aryá nuô, athèhte cyạ̈
thòthè dŏ a mŭmyạ̈ to. Htuǒrò thò-
mọ̈́ dŏ a mŭmyạ̈ nuô, a thèhte cyạ̈
19 thòthè dŏ aryáto. Lǒ¬ thòmọ̈́ dŏ a
thèhtya aryáto tahenuô, ŭ ki pặ̈-
tṵ̈kyă lŭ pă rò ŭ ki vĭnuǒkyă lǒ
20 lŭ dŏ mikŭ pă. Mẹphúnuôrò thĭ ki
thḗgně cyạ̈ prẹ̈klwo lahŏ anḕ yĕta-
henuô ná a tẹ̈thèhtyaphŏhtya nuô-
tahe prḗ.”

Vă Thḗgněnŏ Thĭ Takhyá¬ To
(Luka 13:26-27)

21 “Lǒ¬ kayă dŏ a ḗ vă, ‘Byacè¬
Byacè’ nuô, a nuǒ nḭ́lǒ dŏ mŏ-
khu htyĕlḕḕkŭ pwọ̈¬ tôprẹ̈ mạ̈to.
A nuǒnḭ́ prḗtṵ́ kayă dŏ a mẹ̈tŏmẹ̈-
bè văphĕ dŏ mŏkhu tôprẹ̈ athḗplò

7:16 Kayă tahehe ḗ ná zặ̈thè

22 nuôtahe pré. Shyé¬ mǫ́nyě cirya pă
tônyěnuô, kayă ki hyă héluŏhtya
rǫ́ělă lahyă pă rò a ki hé lahyă,
‘Byacè¬ Byacè, pę̀ hésodônyă pę́ ŭ
phú Thé́ Săsě Byacè héso pę́ pę̀ nuô
ná nę̀mwı̨, htuŏrò pę̀ vę́htekyă khĭ-
nékhĭnŏ tahe ná nę̀mwı̨, htuŏrò pę̀
dyéluŏ tę̀prǫtę̀pryą tahe ná nę̀mwı̨
23 nuô a élă hó, văhéto.’ Bínuô akhĕ-
pă vă ki hélĭsû èthĭ, ‘Vă thégněnó
thĭ takhyá¬ to. Kayă dó a mę tę̀mŭ-
myą́ricyą́ thĭ¬ htecuó taphăkyă yę
ná vă.’”

Prę̀ Isóhtyahi Thényę̀

(Luka 6:47-49)

24 “Phúnuôrò kayă tôprę̀prę̀ dó a
nı̨́huŏ vălą̆văngǫ́ rò a nı̨́dă krwŏ-
mę phú vă hé nuô hénuôma, a
thyáhó ná kayă plŏphé tôprę̀ sóo
25 ahi dó lǫ́khu nuô hó. Kę́cų̂duhyă
htyĕduhtyabă, kę́lathé lalyădu hyă-
bè hiyĕ tadûrò a lakhûto, mętĕhérò
26 ŭ isóhtya è dó lǫ́khu. Manárò kayă
tôprę̀prę̀ dó a nı̨́huŏ vălą̆văngǫ́ rò
a ki nı̨́dă krwŏmę kuŏ phú vă hé-
nuô to hénuô, athyáná kayă tanę-
plŏtanępheé kuŏŭ to tôprę̀ isóhtya-
27 o ahi dó hethŏkhu nuô hó. Kę́-
cų̂duhyă htyĕduhtyabă, kę́lathé la-
lyă hyăbè hiyĕ rò a latą̆prǫ̀ lŏlą́ta-
kli pré.”

Jesŭ Taryĕprǫpryą

28 Bí Byacè Jesŭ héhtuŏhó tę̀yĕtahe
akhĕnuô, kayă bémụ dó a nı̨́huŏ lŭ
tę̀ithyóithya yĕtahenuô, a khyéthu-
29 khyéthé lŏplĭ có. Mętĕhérò, a ithyó-
ithya thyákuŏphú prę̀ithyó tę̀thyó-
tę̀thya athárá nuôtahe ithyó nuô to.
A ithyó thyácóná kayă dó a o ná a
taryĕshyosŏ tôprę̀ ithyó nuô có.

8

Jesŭ Zasĭmę́ Kayă Tę̀sĕmŭ-myą́ Dó Phálǫ Tôprę̀

(Marko 1:40-45, Luka 5:12-16)

1 Bí a o dó sorǫ̆lǫ rò a hítą̆lyą
akhĕnuô, kayă tahe krwŏplukrwŏ-
2 phè kuŏlŏ lŭkhyĕ élă. Kayă tę̀sĕmŭ-
myą́ dó phálǫ* tôprę̀ hyă dángų̂-
lyą dó lŭnyĕhyă rò a hé lŭ, “Byacè,
nę̀ ki thépłòo zasĭmę́* pę́ vă tę̀sĕyĕ
hénuôma, nę̀ zacyą́ pré.”
3 Byacè zǫ́hyă atakhu rò a tôbèhtuŏ
lŭ rò a hé lŭ, “Vă thépłòo pré,” a
hé htuŏrò “Tę̀sĕ¬ sĭmę́kyă mŏ,” a hé
pǫ phúnuô, rò tôphuótuŏ tę̀sĕ sĭmę́-
4 kyă có. Rò Byacè Jesŭ hé lŭ, “Hé-
soluŏ pę́ tă ŭ tôprę̀¬ tămę́ ní¬, ma-
nárò cuó dyéluŏmyá nę̀nę́ yĕnuô dó
bwídu nuôtôprę̀ a o nuô ní¬. Htuŏ-
rò thyáphú a ki htwŏhtya tę̀khyá-
thé dó ŭ pwǫ̆¬ tôprę̀ a mèthènyĕ
ná nę̀ tę̀sĕ sĭmę́hó rò a mwǫ̆plĭhó
agnĕnuô, lŭhtya tę̀lŭtę̀tyă phú Mosè
mekyă nuô ní¬.”

Byacè Jesŭ Zasĭmę́ Roma A Klyĕkhuklǫ́ Alulé Tôprę̀

(Luka 7:1-10, Giovanni 4:43-54)

5 Bí Byacè Jesŭ hyănuŏ dó vı̨ Caper-
naum akŭ akhĕnuô, Roma klyĕtôzę̀

8:2 Tę̀sĕmŭmyą́ dó phálǫnuô, tahehe rò ŭ é ná “pyĕnu”
8:2 Lisăsě hé ná zasĭmę́ ma mę̀mwǫ̆plĭ. Angǫ́lasá ma kayă dó a tę̀sĕ ophúnuô tahenuô, ŭ bè nŏcuó otaphă lŭ. Bí èthĭ tę̀sĕ mwǫ̆plĭ (zasĭmę́) kąhó akhĕnuô, a cuótǫ̆kątǫ̆ kuŏná ŭ ma anı̨́ hó, a cóbucóbĕhtya Cómarya ma anı̨́ hó.

akhuklǒ tôprẹ̀ hyăkwĭ lŭ tẹ̀mẹcwọ́.
6 Rò a hé lŭ, “Byacè vălulé tôprẹ̀ aswí
thyĕtôkyĕ rò a omyĕtyą́ pré dǒ lẹ́-
omyĕkŭ phúnuô. Acyẹ̀ nyacǒ lŭ hǒ.”
7 Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Vă cuǒ zasĭ-
mẹ́dû pă.”
8 Klyĕphú tôzẹ̀ akhuklǒ nuôtôprẹ̀
hésû, “Byacè, nẹ̀ hyănuŏpré dǒ vă-
hikŭ prénuô a kò ná vă to. Hé-
tą̆pré nẹ̀ngọ́ tômŭpré nuôma vă-
9 lulé omọkhyĕ nyădûhǒ. Mamẹ̀tĕrò
vă hé phúyĕ hénuôrò vă nẹ́byacè
nı́dû vă bè nı́dă kayă dǒ aduklǒ
ná vă tahe angọ́. Phúnuôhǒ klyĕ-
phú dǒ a o dǒ vălẹ̆ tahenuô a bè
nı́dă kuŏdû văngọ́ phúnuônuô. Ki
vă hé klyĕphú tôprẹ̀prẹ̀, ‘cuǒmŏ,’
hénuôma a bècuǒ pré, ki vă hé
ke dǒ aruôtôprẹ̀, ‘hyămŏ,’ hénuôma
a bè hyă pré. Htuŏto vă ki hé
văcṹ, ‘mẹmŏyĕ,’ hénuôma a bè
mẹ pré.”
10 Bí Byacè Jesŭ nı́huŏ tẹ̀hébè yĕ
akhĕ, a khyéthukhyéthé nyacǒ rò
a hé kayă dǒ a krwŏ lŭkhyĕ tahe,
“Vă hécǒcǒ thĭ, tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ sŏphúyĕ
dǒ Israelphú aklĕnuô vă myáhtyenǒ
11 híto. Vă hé thĭ, kayă o dǒ kẹ́cíhte kẹ́-
cínuŏ tahe ki hyă élă pă. Èthĭ ki hyă
onyă etṹkuŏ ná pẹ̀phuŏ Abraham,
Phuŏ Isaac, Phuŏ Jacob dǒ mǒkhu
12 a htyĕlẹ́kẹ́kŭ pă. Judaphú tahenuô,
a tŏkò htwŏ Cǒmarya akayă dǒ Cǒ-
marya ahtyĕakẹ́kŭ nuô tadṹrò Cǒ-
marya ki vĭnuŏkyă èthĭ dǒ tẹ̀khítẹ̀-
lọ̀ akhălẹ́ pă. Tẹ̀khălẹ́ bí èthĭ ki cuǒ
o yĕtôpho pănuô, èthĭ ki cuǒ nguṹ-
plyą́nguṹryą rò èthĭ ki ą̆takrṹ nı́dyé
lŏplĭ cǒ akhukhyĕ pă.”
13 Htuŏrò a hé klyĕkhuklǒ, “Kąmŏ,
a ki htwŏhtyadû phú nẹ̀ zṹe nuô
pă.” Rò alulé nuôtôprẹ̀ omọką tŏtṹ
bí Byacè hé lŭ ashuǒkhĕnuô.

Byacè Jesŭ Zasĭmẹ́ Élă Kayă
(Marko 1:29-34, Luka 4:38-41)

14 Bí Byacè Jesŭ cuǒnuŏ dǒ Petru
ahikŭ akhĕnuô, a myáhtye Petru a
prẹ́prẹ̀mò théswínẹ́kṹ rò a omyĕtyą́
15 pré dǒ lẹ́myĕkhu pré. A pṹ lŭtakhu
rò a tẹ̀swí sĭmẹ́kyă. Htuŏrò a ihtò
mẹ-emẹ̀ŏsû pẹ́ Jesŭ.
16 Bí mṹhémṹtą̆ akhĕnuô, ŭ hyăthŭ
élă kayă dǒ khĭnékhĭnŏ mẹbè lŭ
tahe dǒ Jesŭ a o. A hétą̆ pré angọ́ tô-
mŭmŭ¬ tuŏ pré rò khĭnékhĭnŏ hte-
cuǒkyă lŏ. Htuŏrò a zasĭmẹ́ pẹ́ lŏ-
17 plĭ lŏ¬ ŭswíŭsĕ nuôtahe. Tẹ̀ yĕtahe-
nuô a mẹlṹmẹbăhtya Prẹ̀prọ Isaiah
a tẹ̀héone,

“A phyécuǒkyă pẹ̀ tẹ̀swítẹ̀sĕ
tahe.”[q]

Kayă Dǒ A Krwŏ Byacè Jesŭ
Akhyĕ Tahe Akhwóakè
(Luka 9:57-62)

18 Bí Byacè Jesŭ myáhtye ná kayă
bémṹ hyă otavą lŏ è akhĕnuô, a
hétą̆ angọ́ dǒ a khŏpacẹ̆ tahe a o ná
pẹ̀ ki cuǒ dǒ htyèodu abérẹ̆ pó¬, a
19 hé phúnuô. Bínuôakhĕ, prẹ̀ithyó tẹ̀-
thyótẹ̀thya athárá tôprẹ̀ hyă dǒ lŭ o
rò a hé lŭ, “Thárá, nẹ̀ cuǒ bítĕ¬ tô-
pho bèbè, vă cuǒkuŏ ná nẹ̀.”
20 Byacè Jesŭ hé lŭ, “Htwimı̨ tahe
o ná akŭ, htutahe o ná apwı̨, tadṹ-
rò prẹ̀lukayă aphúkhŭyĕ, bí akhuklǒ
lẹ́dyatą̆ prénuô a oto.”

[q]Isaia 53:4

21 A khŏpacẹ̆ dố aruôtôprẹ̆ hé lŭ,
“Byacè, dyérẹ́ vă ashuốkhĕ dố vă ki
kạ iluố rẹ́ kuốrẹ́ văphĕ ní¬.”
22 Manárò Byacè Jesŭ hésû lŭ,
“Krwŏkuŏ cố văkhyĕ khŏnyạ́yĕ,
kayă dố a nị̆dă Cốmarya angọ́
to tahe nuôma athyáná kayăthyĕ
yĕnuôhó. Nŏiluố nị̆dyédû kayăthyĕ
yĕnuô ná èthĭnuô.”

A Nŏokuố Kẹ́lathé

(Marko 4:35-41, Luka 8:22-25)

23 Bínuôakhĕ Byacè Jesŭ nuŏ
dố thòklyĕkŭ rò a khŏpacẹ̆
tahe krwŏnuŏ kuŏ lŭ rò èthĭ
24 htecuốkyă. Bí èthĭ cuốtuọ́ dố
htyĕ klămĕkŭ akhĕnuô, kẹ́la-
thé lalyă hyă khyé. Htyĕ háhódu
rò a plyạ́nuŏ lŏ dố thòklyĕkŭ.
Bínuôakhĕ Byacè Jesŭ omyĕ-
25 nị́ sŏtapạ. Rò a khŏpacẹ̆ tahe
cuố hturyặihtò lŭ rò a hé lŭ,
“Byacè, mẹcwọ́mŏ pẹ̆, pẹ̆ kírẹ́
lacûthyĕ lŏhó.”
26 Rò Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Kayă tẹ̆-
zṵ́patí thĭ¬, vă okuŏ ná thĭ rò thé-
isĕ lahyă tămẹ́.” A héhtuŏ rò a
ihtò thếprwọ̆ kẹ́lathếyĕ ná htyĕháhó
yĕtahe. Rò kẹ́lathé okuố hyăkhyécó.
27 A khŏpacẹ̆ tahe khyéthukhyéthé
lŏplĭ rò a hé lahyă lŭ, “Kayă yĕtôprẹ̆
ma kayă cố phútĕtĕ? Ataryĕ cuốdu
cố bánuônuô. Kẹ́lathé ná htyĕháhó
nị̆dă cố lŭngọ́ngọ́.”

Byacè Vẹ́htekyă Khĭnékhĭnŏ Dố Kayăphĕ Thếnyẹ̆ Akŭ

(Marko 5:1-20, Luka 8:26-39)

28 Bí Jesŭ cuốtuọ́ dố htyĕòdu bếrẹ̆,
Gadarene kẹ́ akhĕnuô, kayăphĕ dố
khĭnékhĭnŏ mẹbè lŭ thếnyẹ̆yĕ a o dố

Thòklyĕ tôbè dố kẹ́lathélalyă
du aklĕ (8:23)

luọ̆khu hte rò a htecuố myáhtyesû
ná lŭ. Kayăphĕ yĕthếnyẹ̆ nuô, khĭ-
né mẹbè lŭ akhu-akhyĕ, ashyo-asŏ,
a taròthé thếisĕ nyacó rò klyá cuố
bí luọ̆htŭ nuôtôbŏ nuô ŭ cuốphû-
29 bû tôprẹ̆¬ to. Èthĭ éhtŏ, “Cốmarya
aphúkhŭ, nẹ̆ thếzṵ́ mẹ pẹ̆ phútĕ?
Cốmarya amọ̆nyĕ cirya ŭ ashuốkhĕ
tuọ́ tyahíto akhĕnuô, nẹ̆ kírẹ́ hyămẹ
kryá¬ pẹ̆ ĭtĕ?”
30 Bí ayẹ̆lă ná èthĭ to nuô, htyá o tô-
31 mụdu rò a e lahyă asè bínuô. Khĭ-
né mẹbè kayăphĕ yĕthếnyẹ̆ nuô, a
kwĭthézọ̆ Byacè Jesŭ, “Ki nẹ̆ vẹ́hte-
cuốkyă pẹ̆ hérò, nŏcuốnuŏo rẹ́ pẹ̆ dố
htyá nuôtahe akŭ nuô ní¬.”
32 Byacè hésû èthĭ, “Cuốnuŏomŏ
lahyă!” Rò èthĭ htecuố nuŏ olŏ la-
hyă dố htyá nuôtômụ akŭ, rò htyá
tahe klya talwọ̆tặ bếmụlŏ rwólạ́
tanyálọ rò lacú tặthyĕ nuŏlŏ dố
33 htyĕòdukŭ. Prẹ̆kyẹ̆htyá yĕtahe klya-
kạ dố vĭ̆kŭ rò a klyakạ dyásoluŏ
pẹ́ ŭ ná lŏ¬ tẹ̆htwŏhtya anẹ́ yĕ-
tahe ná tẹ̆mẹ-anẹ́ ná kayăphĕ thé-
34 nyẹ̆yĕ lŏ¬ plĭ. Kayă tôvĭ̆lŏ hyăhte-
myá lŏ cố Jesŭ. Htuŏrò bí èthĭ myá-
htye Byacè Jesŭ akhĕ, a kwĭthézọ̆
lŭ ná a ki htecuố taphăkyă ná èthĭ
kẹ́kŭ bínuô.

9

Byacè Jesŭ Zasĭmẹ́ Kayăphĕ̀ Thyĕtôkyĕ̀ Tôprẹ̀
(Marko 2:1-12, Luka 5:17-27)

1 Byacè Jesŭ nuŏ́ dố thòklyĕkŭ rò
cuốbé htyĕòdu rò a kạ dố adŏ́ dố
2 a cuốo yĕtôdŏ́. Kayă tahe záhyă-
nḭ́ kayă thyĕtôkyĕ̀ tôprẹ̀ dố Bya-
cè Jesŭ a o rò a omyĕo pré dố
lẹ́myĕkhu. Bí Byacè Jesŭ myáhtye
èthĭ tẹ̀zṹ akhĕ̀nuô, a hé kayă thyĕtô-
kyĕ̀ nuôtôprẹ̀, “Vă phúprẹ̀khŭ¬ dya-
shyodyasŏ́ nẹ̀ thếplò ní¬. Vă plwŏ-
kyăhố nẹ̀ tẹ̀thṹ hố.”
3 Bínuôakhĕ̀ prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀-
thya athárá tahe tanẹ lahyă dố a
thếplòkŭ, “Kayă yĕtôprẹ̀ hébèthṹ
hố Cốmarya hố.”
4 Byacè Jesŭ thégně luplú lŏplĭ
èthĭ tẹ̀tanẹ nuôtahe rò a hé èthĭ,
“Mamẹ̀tĕrò thĭ cuố tanẹ mŭmyạ́ri-
cyạ́ tuọ́ tẹ̀phúnuô tahe dố thĭ thé-
5 plòkŭ mẹ̀tĕ? ‘Vă plwŏkyă nẹ̀ tẹ̀-
thṹ hố’ héma azŭklŏ ĕ? Kimạ́to-
rò ‘Kahtò rò cuốmŏ́’ héma azŭklŏ
6 ĕ? Manárò prẹ̀lukayă aphúkhŭ mạ́
văyĕ, thyáphú thĭ ki thégně lahyă
ná dố hekhu yĕnuô, vă o ná ta-
ryĕshyosŏ́ dố vă plwŏkyăbé ŭ tẹ̀-
thṹtẹ̀plá tahenuôrò, vă ki dyéluŏ́
pẹ́ thĭ,” a hé htuŏphúnuôrò, a hé
kayăphĕ̀ thyĕtôkyĕ̀ yĕtôprẹ̀, “Ihtò
talŭnḭ́ nẹ̀ klolẹ́myĕ nuôrò kạmŏ́
7 dố nẹ̀ hinuô.” Kayă nuôtôprẹ̀ ihtò-
8 kạ dố ahi. Cốmarya dyétặpẹ́ kayă
a taryĕshyosŏ́ phúyĕ akhu-akhyĕ,
bí kayă bémụ myáhtye tẹ̀mẹ-anẹ́
phúnuô akhĕ̀, èthĭ théisĕ bezṹnyạ́
lahyă Cốmarya rò htuthéhtya la-
hyă Cốmarya.

Byacè Jesŭ Ḗ Matteo
(Marko 2:13-17, Luka 5:27-32)

9 Bí Byacè Jesŭ htecuốkyă
bínuôakhĕ̀, a myáhtye kayă tôprẹ̀
amwḭ ná Matteo onyăo mẹ tẹ̀mẹ dố
lẹ́kwĭ amo-ară hikŭ. Byacè Jesŭ
hé lŭ, “Cuố¬, krwŏkuŏ́ văkhyĕ rò
htwŏkuŏ́ vă khŏpacẹ̆.” Rò Matteo
ihtòcuố rò krwŏkuŏ́ lŭkhyĕ.
10 Bí Byacè Jesŭ edĭ mọ́hé dố Matteo
hi akhĕ̀nuô, prẹ̀kwĭamo-ară tahe ná
prẹ̀oraphú tahe hyă etọ́plu-etọ́phè
kuŏ́lŏ́ ná Jesŭ ná a khŏpacẹ̆ tahe.
11 Bí Pharisĕophú tahe myáhtye phú-
yĕ akhĕ̀, a sudyă a khŏpacẹ̆ tahe,
“Thĭ Thárá rò a cuố etọ́ŏtọ́ kuŏ́tuọ́
ná prẹ̀kwĭamo-ară ná prẹ̀tẹ̀oraphú
nuôtahe mẹ̀tĕ?”
12 Byacè Jesŭ nḭ́huŏ́huŏ́ ná a hésû
èthĭ, “Kayă dố a oshyo-opryă
tahenuô, a lo ná tẹ̀khuthárádu to.
Kayă dố aswíasĕ tahenuô tứma a
13 lo pré tẹ̀khuthárádu pré. Manárò
pṹthégně lahyă Cốmarya thézṹ hé
angọ́lasá tahe dố a hé, ‘Vă thézṹ
tẹ̀lŭtẹ̀tyă to, vă thézṹpré tẹ̀thézọ̀-
klabè nḭ́ lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ nuôpré.’[r]
Mẹ̀tĕhérò, vă hyă éka kayă dố
acốatẹ nuôtahe mạ́to. Vă hyă éka-
pré kayă dố a tẹ̀thṹtẹ̀ora odûgně
nuôtahe pré.”

Tẹ̀sudyă Duôesè Ari-akyă
(Marko 2:18-22, Luka 5:33-39)

14 Htuŏ́rò Giovanni Baptista a khŏ-
pacẹ̆ tahe hyă dố Byacè Jesŭ a o

[r]Hosea 6:6

rò a hyă sudyă lŭ, “Pẹ̀ ná Pharisĕ-
ophú tahenuô, pẹ̀ duôesè, manárò
nẹ̀ khŏpacẹ̆ yĕtahe rò a duôe kuŏ̆ŭ
sè to mẹtĕ?”
15 Byacè Jesŭ hésû èthĭ ná ngọ́khá-
kho tômŭ̆ rò a hé, “Bí khŏmẹ̆khŭ-
phĕ̀ otọ́kuŏ̆pă ná akhŏ sĭprẹ́sĭmyạ
akhĕnuô, a khŏsĭprẹ́ yĕtahe cuŏthé-
plẹ̆ cyạ́ phútĕ? Manárò shyé¬ shuŏ-
khĕ̀ hyătuọ́hó dŏ ŭ écuŏ taphăkyăhó
khŏmẹ̆khŭphĕ̀ hópă akhĕnuô, èthĭ
ki duôeduôŏ lahyă pă.
16 “Ŭ isépheè hyecạlyẹ ná ikẹ̆thĕ̀ dŏ
a tanuŏ hítoyĕ nuô a o tôprẹ̀¬ to,
mẹtĕhérò ki isépheè hénuô ikẹ̆thĕ̀-
yĕ a ki htŏtanuŏkạ rò a lé htŏta-
zwí lazẹ̆ cuŏlyạ́ryá pọ́ hyecạlyẹyĕ
17 pă. Ŭ zụ̂nuŏ̆ htyĕzặthĕ̀ dŏ htyĕŏphá-
lyẹkŭ nuô a o tôprẹ̀¬ to. Ŭ ki zụ̂-
nuŏ̆ phúnuô hérò, htyĕŏphá ki pọ́-
pruŏ rò htyĕzặ ki lakuọ́lŏ̆ pă. Htuŏto
htyĕŏphá ki pyékyă lŏ̆ pă. Phúnuô-
rò ŭ zụ̂nuŏ̆ prĕ htyĕzặ athĕ̀ yĕnuô dŏ
htyĕŏphá athĕ̀kŭ prĕ. Ki mẹphúnuô
hérò htyĕzặ bèbè, htyĕŏphá bèbè, a
pyé pă to.”

Pacẹ̆muọ́ Dŏ A Thyĕ Tôprẹ̀ Ná Kayămuọ́ Dŏ A Hyătô Byacè Jesŭ Acạcwọ Tôprẹ̀

(Marko 5:21-43, Luka 8:40-56)

18 Bí a hébè ŭ phúyĕ akhĕnuô, tẹ̀cŏ-
bĕhŏ khuklŏdu tôprẹ̀ hyă dángụ̂lyạ
dŏ lŭnyĕhyă rò a hé lŭ, “Vă phúprẹ̀-
mò thyĕmópăprĕ, manárò kạkuŏ̆ vă
rò kạdyahtya nẹ̀ takhu dŏ alọ ma a
19 klyá htwŏprẹ̀ nyă prĕ.” Byacè Jesŭ
ihtò rò krwŏkạkuŏ̆ lŭ. Rò a khŏpacẹ̆
krwŏkạkuŏ̆ lŭ.
20 Bí èthĭ kạ dŏ klyálọ akhĕnuô, prẹ̀-
mò dŏ a khyábè tẹ̀sĕthwitặ dŏ anyẹ̆
cŏhŏ shyényẹ̆na nuô a o tôprẹ̀, rò a
krwŏkạkuŏ̆ Byacè khyĕkhu rò a hyă
21 tôbè Jesŭ cạkyăkhămí. “Vă ki tôbè
prĕbí acạcwọ yĕnuôprĕ ma vă tẹ̀sĕ-
thwitặ yĕ klyá sĭmẹ́ nyă hŏ́,” a hé
huô nídyédû anẹ́ rò a hyă dŏ Jesŭ
khyĕkhu rò a hyă tô lŭ cạkyă.
22 Byacè Jesŭ tarí myákạkhyĕ rò
myáhtye lŭ akhĕ̀ a hé lŭ, “Phúmò,
dyashyodyasŏ̆ nẹ̀ thĕplò ní¬, nẹ̀
tẹ̀zụ́ yĕnuô, a zasĭmẹ́ kyăhó nẹ̀
tẹ̀sĕ̀hó.” Yĕtôphuŏrò prẹ̀mò yĕtô-
prẹ̀ a tẹ̀sĕnuô, a lamẹ́ tôphuŏ lamẹ́-
kyă cŏ.
23 Bí Byacè hyănuŏ̆ dŏ Judaphú khu-
klŏ yĕtôprẹ̀ ahikŭ akhĕnuô, a myá-
htye kayă uŏtĕló tahe ná kayă nguọ́-
hè prạrŭ́prạté tôplutôphè rò a hé
24 èthĭ, “Cuŏtaphă lŏ̆ lahyă. Pacẹ̆muọ́-
phú yĕtôprẹ̀ ma a thyĕ mạ́to, a
omyĕ sŏtapạ prĕ.” A hé rò ŭ nyẹ̆-
25 kruŏ̆ lŏplĭ lŭ. Bí ŭ nŏhtelŏ̆ htuŏ̆ kayă
bĕmụ nuôtahe dŏ aklŏ khĕnuô, Jesŭ
nuŏ̆ dŏ hidŏ́kŭ bí pacẹ̆muọ́phú yĕ-
tôprẹ̀ lẹ́omyĕo khălẹ́ nuô rò a pụ̂
lŭtakhu akhĕ̀ pacẹ̆muọ́phú yĕtôprẹ̀
26 ihtòkạkhyĕ. Tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ a luŏ̆ pasĭ
cuŏlŏ cŏ pwộhtyĕpwộkẹ́ cŏ.

Byacè Mẹlĭ Kạkhyĕ Kayă Mèthè-khí Thényẹ̆ Htuŏrò A Mẹryá Kạkhyĕ Kayăpé Tôprẹ̀

27 Bí Byacè Jesŭ htecuŏkyă bínuô
tôpho akhĕ̀, kayă mèthèkhí thé-
nyẹ̆ krwŏ éhtŏ kuŏ̆ lŭkhyĕ, “Kŏ¬
Davi aphúkhŭ, thézọ̀ rò mẹcwọ́rẹ́
pẹ̀ ní¬.”
28 Bí Byacè cuŏnuŏ̆ dŏ hi tômĕkŭ
akhĕnuô, kayă yĕthényẹ̆ krwŏnuŏ̆
kuŏ̆ lŭ rò Byacè Jesŭ sudyă èthĭ, “Vă
mẹlĭ cyạ́ thĭ mèthè nuô thĭ zụ̂e ĕ?”
Èthĭ hésû, “Ò, pẹ̀ zụ̂e, Byacè.”

29 Rò Byacè tôhyă èthĭ mèthèplò rò
a hé, “Dố thĭ zũ̧e akhu-akhyĕ, vă za-
30 sĭmę̣ thĭ.” Rò èthĭ mèthè lĭkạkhyĕ
khyĕthyá lỗ. Byacè Jesŭ metặmetę̣-
kyă èthĭ, “Dyásoluỗ pę̣ tă ŭ tôprẹ̀¬
31 tămę̣ ní¬.” Manárò èthĭ htecuố rò
cuốlĕ dyáso pasĭlỗ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ bí
nuôtôkę̣ akŭ dố khălę̣ pwǫ̃¬ tôpho.
32 Bí kayă mèthèkhí yĕthẽnyę̣ hte-
cuố htuỗnuô, ŭ ẽhyănị́ kayăphĕ dố
khĭné mẹbè lŭ rò a pẽ tôprẹ̀ dố Bya-
33 cè Jesŭ a o. Bí Byacè Jesŭ vę̣̃hte-
kyă htuỗhố khĭné akhĕnuô, kayăpẽ
yĕtôprẹ̀ hébè cyạ́ kạkhyĕ khyĕthyá.
Rò kayă bẽmụ tahe khyéthukhyéthẽ
nyacố. “Ŭ mẹcyạ́ tẹ̀ phúyĕ dố Israel-
phú aklĕnuô myáhtye nốhí takhyá¬
to,” a hé lahyă phúnuô.
34 Manárò, Pharisĕophú tahe hé, “A
vę̣̃htekyă cyạ́ khĭné tahe phúyĕ
nuôma mạ̃prẽ khĭné khuklốdu nuô-
tahe yŏ dyé lŭ taryĕprọpryạ nuô
khukhyĕ prẽ.”

Jesŭ Thẽzọ̀nị́ Kayă Bẽmụ

35 Byacè Jesŭ lĕ cuốlỗ vị̀ pwǫ̃tôvị̀
dỗ pwǫ̃¬ tôdỗ rò lĕ ithyóithya pę̣
ŭ dố Judaphú tẹ̀cốbĕhŏ tahe akŭ,
rò cuốnuỗ dônyăhéso pę̣ ŭ ná Có-
marya ahtyĕakę̣ a tẹ̀thẽkrũ̃mila ari-
akyă, rò zasĭmę̣ pę̣ lỗ ŭ tẹ̀swítẹ̀sĕ
36 pwǫ̃tôcô. Bí a myáhtye kayă bẽmụ
dố a bèpyạ́bèsĕ rò a lę̣thẽlẹ̀nị́ ŭ a
o kuỗŭ tôprẹ̀¬ to rò athyáná thí-
mí tômụ dố ŭ prẹ̀kyẹ̃ èthĭ oto yĕ-
tahe akhĕnuô, a thẽzọ̀ nị́dyé nya-
37 cố èthĭ. Bínuôakhĕ, a hé a khŏpacẹ̃
tahe, “Lę̣kẽbuố akhălę̣ oẽlă, maná-
38 rò prẹ̀kẽbuố opatí¬ nyacố. Rò kwĭ
lahyă lyạ́byacè ná a ki nŏhyă prẹ̀kẽ-
buố tahe dố alyạ́khu yĕnuô ní¬.”

10

Prẹ̀dônyăphú Shyéthẽnyẹ̃

(Marko 3:13-19, Luka 6:12-16)

1 Thyáphú a khŏpacẹ̃ shyéthẽnyẹ̃-
yĕ ki vę̣̃htekyăbẽ kuỗ khĭné mŭmyạ́
tahe, htuỗto thyáphú èthĭ ki zasĭmę̣-
bẽ lỗ tẹ̀swítẹ̀sĕ pwǫ̃¬ tôcô agnĕnuô,
Byacè Jesŭ ẽhyă èthĭ dố a o rò a dyé
pę̣ èthĭ taryĕshyosỗ.
2 Prẹ̀dônyăphú shyéthẽnyẹ̃ amwị̀
ma kryá¬ ŭpĕ hérò, arẹ̃lố tôprẹ̀
ma amwị̀ ná Simonè mạ̃torò ŭ ẽ lŭ
ná Petru ná apuọ̃ Andrea, htuỗ-
rò Zebedeo aphúprẹ̀khŭ Jakomo
3 ná apuọ̃ Giovanni, htuỗrò Philipu
ná Bartholomeo, Thomazo ná
prẹ̀kwĭamo-ară Matteo, htuỗrò
Alphaeo aphúkhŭ Jakomo htuỗrò
4 Thaddeo, htuỗrò Simonè, è ma ŭ
ẽ lŭ ná Zeloto* aplốamụphú aklĕ
tôprẹ̀, htuỗrò Juda Iscariot dố a
isĕtặkyă Byacè nuôtôprẹ̀.

Byacè Jesŭ Plwŏcuố Prẹ̀dônyăphú Shyéthẽnyẹ̃

(Marko 6:7-13, Luka 9:1-6)

5 Bí Byacè Jesŭ nốcuố a khŏpacẹ̃
shyéthẽnyẹ̃ yĕ akhĕnuô, a mecuố-
nị́ èthĭ ngọ́, “Cuố tă dố Judaphú
mạ̃to tahe aklĕnuô tămę̣ ní, htuỗrò
cuốnuỗ tă dố Samariaphú adŏaso-
6 kŭ nuô tămę̣mę̣ ní¬. Cuốtṹprẽ dố
pẹ̀ myĕcô Israelphú aklĕ dố athyáná

10:4 Zeloto ma aplốamụ amwị̀, rò aplốamụ yĕnuôma a thẽzṹ o lahyă dố Roma a tẹ̀pốalẹ̃ to. A thẽzṹ o nị́dyédû ná ahtyĕakę̣.

thímí lamę̄ nuôtahe a o nuôpré ní¬.
7 Bí thĭ cuŏ akhĕ̄, hésodônyă pę̄ ŭ,
‘Mŏkhu ahtyĕakę̄ phûhtyahŏ,’ phú-
8 nuô ní¬. Zasĭmę̄ kayă dŏ aswíasĕ
tahe, mę̄htwŏprę̄ ką̄khyĕ kayă dŏ a
thyĕ tahe, zasĭmę̄ką̄ kayă tę̄sĕ̄mŭ-
myą̄ dŏ phálo̧ tahe, vę̄htekyă la-
hyă khĭnékhĭnŏ, thĭ nı̨̄bè kră lŏ̄hŏ
lŏ¬ tę̄yĕ tahe akhu-akhyĕ kwĭ tă ŭ
akhwóakè tămę̄ ní, mę̄kră pę̄pré ŭ
9 ní¬. Htĕ̄bèbè, rŭ̄bèbè, talĭbyă bèbè
sucuŏ nı̨̄ tă lahyă dŏ thĭ nyą̄htŏ-
10 kŭ tămę̄ ní¬. Pyę̄ bèbè, phyécuŏlŏ-
phyécuŏklŏ nı̨̄tă lahyă tămę̄ ní, cą
bèbè, khuphá bèbè, tomaná ihtyá-
bŏ bèbè phyécuŏnı̨̄ lahyă tămę̄ ní¬.
Mę̄tĕhérò kayă dŏ a mę̄ tę̄mę̄ tahe-
nuô a tŏkò nı̨̄bè tę̄ dŏ a lo tahe.
11 “Bí thĭ cuŏnuŏhŏ dŏ dŏ̄tôdŏ̄
akŭnuô, myápŭ̄ nı̨̄ kayă dŏ thĭ lę̄thé-
lę̄nı̨̄ lŭ tôprę̄prę̄ rò cuŏokuŏ dŏ ahi
nuô. Rò otadû kuŏ̄ná è bínuô tuŏ̄dŏ
12 thĭ htekąpă tôphuŏ nuô ní¬. Bí thĭ
nuŏ̄ dŏ hinuô tômĕkŭ akhĕ̄nuô, kwĭ
Cŏmarya dŏ a ki sŏrinı̨̄ hinuô tômĕ
13 ní¬. Hinuô tômĕ ki a tŏkò nı̨̄bè tę̄-
sŏri kihérò dya-okyă thĭ tę̄pę̄tę̄dwŏ
a tę̄sŏri dŏ èthĭ ahikŭ nuô. Ki èthĭ
ę̄mo̧sûryá thĭ to kihérò phyékąkhyĕ
khyĕthyá thĭ tę̄pę̄tę̄dwŏ nuô ní¬.
14 Kayă tôprę̄prę̄ ki ę̄sû thĭ to, a ki nı̨̄dă
thĭngo̧ to kihérò, bí thĭ htecuŏkyă
hŏ ná hi nuôtômĕ akhĕ̄, kimą̄torò dŏ̄
nuôtôdŏ̄ akhĕ̄nuô, thuŏ̄tą̄kyă hemû
15 dŏ thĭ khăduôlo̧ nuôtahe.* Vă hécŏ-
cŏ thĭ, shyé¬ Cŏmarya cirya prę̄lu-
kayă pă akhĕ̄nuô, è ki cirya cyę̄lŏklŏ
cŏ kayă yĕnuôtôdŏ̄ ná vı̨̄ Sodomphú
ná vı̨̄ Gomorraphú* dŏ Cŏmarya ci-
rya èthĭ mú¬ nukhĕ̄ nuôtahe cŏpă.

Tę̄mę̄cyę̄mę̄cŭ̄ Dŏ A Ki Hyăbè Prę̄dônyăphú Tahe

(Marko 13:9-13, Luka 21:12-17)

16 “Vă nŏ̄cuŏ thĭ thyáná vă plwŏ-
cuŏ thímí dŏ htwimı̨̄ aklĕ̄ nuô.
Mę̄phúnuôrò limyă kuŏ̄ lahyă phú
rŭ̄tahenuô, rò thĕplò mwŏ̄plĭ kuŏ̄ la-
17 hyă phú htulwı̨̄ nuô ní¬. Rǭnı̨̄ la-
hyă thĭnę̄, mę̄tĕhérò ŭ ki pŭ̄ thŭ-
cuŏ thĭ dŏ tę̄cŏbĕ̄ khuklŏ tahe lę̄-
okú myáhtye tą̄sû lŭ ahikŭ pă rò
a kimŭ̄kipǭ thĭ dŏ tę̄cŏbĕ̄hŏ tahe
18 akŭ pă. Dŏ văkhuvăkhyĕ rò ŭ ki
cwitarŭ̄htŏtaĕ hyă thĭ dŏ prę̄pŏtę̄
dŏ a htwŏ khuklŏ tahe ná khwí-
tahe a o pă. Thĭ ki hésodônyă nı̨̄pę̄
èthĭ ná vărivăkyă pă. Thĭ ki khyá-
luŏ̄ pę̄nı̨̄ thĭthé ná èthĭ nuôtahe
19 ná Judaphú mą̄to tahe pă. Manár-
rò bí èthĭ pŭ̄ thĭ akhĕ̄nuô, bèkŭ̄bè-
kyą̄ one tă ná thĭ ki hébè matĕ pă
mą̄torò thĭ ki hébè phútĕnuô tămę̄.
Shuŏkhĕ̄ hyătuŏ̄ pănuô, Cŏmarya ki
dyé thĭ ngǭ dŏ thĭ tŏ hébè nuô-
20 tahe pă. Ngǭ nuôtahe ma thĭ tę̄hé-
bè nı̨̄dû mą̄to, a mą̄dû pę̄ Phĕ̄ Cŏ-
marya a Thé Săsĕ hébè thĭ dŏ thĭ
bèhé pré.
21 “Bínuôakhĕ̄ pănuô, puŏ̄ ki nŏ̄mę̄-
thyĕ nı̨̄dyédû avyą̄ ná ŭruô pă, rò
vyą̄ ki nŏ̄mę̄thyĕ nı̨̄dyédû apuŏ̄ ná
ŭruô pă, phĕ̄ ki nŏ̄mę̄thyĕ nı̨̄dû aphú
ná ŭruô pă, phú tahe ki vŭ̄ ką̄khyĕsû
nı̨̄dyédû amuŏ̄aphĕ̄ tahe pă, rò a ki
nŏ̄mę̄thyĕ nı̨̄dyédû ŭ ná amuŏ̄aphĕ̄

10:14 Thuŏ̄tą̄kyă hemû angǭlasá ma, Jesŭ a khŏpacę̄ tahe dyéluŏ̄ ná a myá pă èthĭ to hŏ.
10:15 Dŏ nuôkhĕ̄ bí Abraham ohtwŏprę̄ pă dŏ hekhuyĕ akhĕ̄, kayă o dŏ vı̨̄nuô nyę̄vı̨̄ akŭ tahenuô, a mę̄ tę̄mŭmyą̄ricyą̄ nyacŏ akhu-akhyĕ Cŏmarya mę̄pyékyă lŏ̄ vı̨̄nuô nyę̄vı̨̄.

22 pă. Dố văkhuvăkhyĕ rò, ŭ pwŏ̰
tôprẹ̰ ki thế̃hte lỗ̃ thĩ pă. Manárò
kayă dố a ihtòtanyă oklọ̰sóma dố
a tẹ̰zṹtẹ̰nyą̰ akŭ tuṍdố atadû tahe-
nuô Cố̃marya ki mẹ̰lwóhteką̰ èthĩ
23 pă.” Ŭ ki mẹ̰cyḛ̃mẹ̰cṹ thĩ bíyĕ tô-
pho kihérò klyacuố dĩtû dố aruô tô-
pho nuô. Vă hécóco thĩ, bí thĩ cuố
pwŏ̰lỗ̃ tyahí lỗ̃ Israelphú avḭ̃ yĕ-
tahe hítonuô, prẹ̰lukayă aphúkhŭyĕ
ki hyălế̃ pă.
24 “Khŏpacḛ̃nuô acyą̰adè lố̃klỗ̃ ná
athárá takhyá̰ to. Prẹ̰mẹ̰tẹ̰phú
tôprẹ̰nuô, aduklỗ̃ ná abyacè ta-
25 khyá̰ to. Khŏpacḛ̃ tôprẹ̰ ki cyą̰ bá
athárá nuô, rò prẹ̰mẹ̰tẹ̰phú tôprẹ̰ ki
cyą̰ bá abyacè nuô héma pòhố. Vă
htwŏ cố hikhuklố tôprẹ̰ rò èthĩ ki
ế vă ná khĩnékhĩnỗ̃ a khuklódu dố
amwḭ̃ ná Beelzebul yĕ kihérò thĩ dố
a htwŏ prế hiphúphyăphú tahenuô
a ki ếcyḛ̃ếcṹ lố̃klỗ̃ pă cố thĩmwḭ̃ pă.

Zṹenḭ̃ Lahyă Cố̃marya Nḭ́, Thếisĕ Tă Lahyă Prẹ̰lukayă Alẹ́ Tămẹ́ Nḭ́.

(Luka 12:2-7)

26 “Mẹ̰phúnuôrò thếisĕ tă èthĩlẹ́
tămẹ́. Lỗ̃ tẹ̰ dóuốdóbí tahenuô, Cố̃-
marya ki bámŏhtya luỗ̃lỗ̃ è pă, rò
lỗ̃ tẹ̰mẹ̰huômẹ̰thwế tahenuô, Cố̃-
27 marya ki mẹ̰hteluỗ̃lỗ̃ è pă. Ngọ́
dố vă hé pẹ́ thĩ dố akhíatapą̰kŭ
tahenuô, cuốhébè lahyă dố alíklĕ
nuô nḭ́. Ngọ́ dố thĩ nḭ̃huỗ̃huô nḭ̃-
huỗ̃thwế tahenuô, htya ếhtŏ lahyă
28 dố hikhuklwókhu nuô nḭ́. Kayă
dố a mẹ̰thyĕ cyą̰ thĩ nẹ́klọ́ tadû-
rò a mẹ̰thyĕ cyą̰ thĩ thếhtwŏprẹ̰ to
tahenuô, thếisĕ tă alẹ́ tămẹ́. Thế-
isĕ lahyă Cố̃marya dố a mẹ̰thyĕ cyą̰
thĩ nẹ́klọ́ ná thĩ thếhtwŏprẹ̰ nyḛ̃cô-
lỗ̃ yĕnuô dố ngarakŭ nuôtôprẹ̰ nḭ́.
29 Htuprẹ́phú nyḛ̃bènuô ŭ isĕ̃ prế lŭ
ná rŭzye tômyé prế, văhéto? Ma-
nárò Phĕ̃ Cố̃marya ki nỗlatą̰ thyĕ
èthĩ to hénuô, bí tôbè prếnuô a latą̰-
30 thyĕ dố hekhuto. Lỗ̃ thĩ khuluọ̰ dố
thĩ khuklốlọ nuôtahe cố̃rò, Cố̃ma-
31 rya dyábè one htuỗ̃lỗ̃plĩ cố̃hố. Phú-
nuôrò thếisĕ tămẹ́! Thĩ ngụdupri̱du
klỗ̃lố cố ná htuprẹ́phú nuô tôplutô-
phè cố.

Tẹ̰ẽmọsû Krístu Ná Tẹ̰htésû Krístu

(Luka 12:8-9)

32 “Ŭpĕpḛ̆ bèbè a ki ốlyą̰ ná a zṹe
vă dố kayă ếprẹ̰ a mèthènyĕ hénuô,
vă ki ốlyą̰kuỗ̃ è phúnuô dố Cố̃marya
a tanémốkhuphú tahe a mèthènyĕ
33 pă. Manárò ŭpĕpḛ̆ bèbè a ki htés-
ûbíkyă* vă ná a zṹe vă to dố kayă
ếprẹ̰ a mèthènyĕ pă tôprẹ̰prẹ̰ hénuô,
dố mốkhu văphĕ̃ a mèthènyĕ pănuô,
è ma văkayă mą́to vă ki hé kuỗke
phúnuô pă.

Tẹ̰pḛ̃tẹ̰dwŏ Mą́to Tẹ̰klyétẹ̰ngă Prế

(Luka 12:51-53, 14:26-27)

34 “Tanẹ̰ tă lahyă ná vă phyéhyă
tẹ̰pḛ̃tẹ̰dwŏ dố hekhu yĕnuô tămẹ́.
Vă phyéhyă tẹ̰pḛ̃tẹ̰dwŏ mą́to. Vă
35 phyéhyă nế tôbè. Mẹ̰tĕhérò, vă
hyă dyéohtwŏhtya
‘Phúprẹ̰khŭ ná phĕ̃, phúprẹ̰-
mò ná muọ́, dya ná prẹ́prẹ̰mò
36 kiklyékingă lŭ pă prế. Kayă
tôprẹ̰prẹ̰ dố ŭ ki thếhtethĕ̃hă
nḭ̃ lŭ pă nuôma a ki mą́dû-

10:33 Tahehe nuô a hé ná sumwó

prế a hiphúphyăphú nị̏dû pă
prế.’[s]
37 “Kayă tôprẹ̏prẹ̏ dố a mọnị́ lốklỏ̌
amuọ̏aphẻ ná vă hénuô, a kò ná
vă to. Kayă tôprẹ̏prẹ̏ dố a mọnị́ lố-
klỏ̌ a phúmòphúkhŭ ná vă hénuô,
38 a kò ná vă to. Kayă tôprẹ̏prẹ̏ dố
a krusu rò a zá nị̏dyédû toto, vă-
khyĕ rò a krwŏ toto tahenuô, a
39 kò ná vă to. Kayă tôprẹ̏prẹ̏ dố a
thếlŏ nị̏dyé athếplò htwŏprẹ̏ nuô,
a thếhtwŏprẹ̏ ki lacụ̏kyă pă. Kayă
dố a dyélyạkyă athếplò htwŏprẹ̏ dố
văgnĕnuô, a ki myáhtye thếhtwŏprẹ̏
tacụ̏prẹ̏ pă.

Maŭpĕ¬ Bèbè Dố A Ésû Byacè Jesŭ A Khŏpacẹ̏ Nuô, A Ésû Hố Jesŭ Hố.

(Marko 9:41)

40 “Kayă dố a ésû thĭ nuôma a
ésûhố vă hố. Rò kayă dố a ésû
vă nuôma, a ésûhố Phĕ̀ Cốma-
rya dố a nỏ̌hyă vă yĕnuô tôprẹ̏
41 hố. Kayă tôprẹ̏prẹ̏ yŏ htwŏ Cốma-
rya aprẹ̏prọ rò kayă tôprẹ̏prẹ̏ ki
ếmọsû prẹ̏prọ yĕtôprẹ̏nuô, Cốma-
rya ki dyé è tẹ̏mẹ̏nị́khwókè phú a
dyé prẹ̏prọ tahenuô pă. Kayă tô-
prẹ̏prẹ̏ yŏ htwŏ kayăcốkayătẹ rò
kayă tôprẹ̏prẹ̏ ki ếmọsû kayăcốka-
yătẹ yĕtôprẹ̏nuô, Cốmarya ki dyé è
tẹ̏mẹ̏nị́khwókè phú a dyé kayăcố-
42 kayătẹ tahenuô pă. Vă hécốcố thĭ,
kayă tôprẹ̏prẹ̏ yŏ htwŏ vă khŏpacẹ̏
dố a patílố tôprẹ̏ akhu-akhyĕ, ŭpĕ-
pĕ¬ bèbè dố a dyéŏ kayă yĕtôprẹ̏
ná htyĕkacụ̏ tôbĕ prế nuô, Cốmarya
ki dyé mạ̏lakŏ cố lŭ tẹ̏mẹ̏nị́khwó-
kè pă.”

11

Giovanni Baptista A Khŏpacẹ̏ Tahe

(Luka 7:18-35)

1 Bí Byacè Jesŭ ithyó zŭ̏klyázŭ̏-
klŏ htuỏhố a khŏpacẹ̏ shyéthếnyẹ̏-
yĕ akhĕnuô, a htecuốkyă bínuô rò
a htecuố dố vị̏ dố a o dố Galilea kẹ́
tahe thyáphú a ki cuố ithyóithya dô-
nyăhéso pẹ́ ŭ obínuô tahe.
2 Bí Giovanni o dố ŭ lẹ́dốtạ̏ lŭ htỏ̌-
kŭ akhĕnuô, a nị̏huỏ ná Byacè mẹ
tẹ̏prọtẹ̏pryạ tahe rò a nỏcuốsudyă a
khŏpacẹ̏ tahe ná Byacè Jesŭ rò èthĭ
3 sudyă lŭ, “Nẹ̏ ma Messia dố prẹ̏prọ
tahe héone ná a ki hyă pă nuôtôprẹ̏
hố ĕ? Mạ̏torò pẹ̏ tŏbè opọ̏myásŭ̏pă
dố aruôtôprẹ̏ ki hyă pă agnĕ nuô ĕ?”
4 Byacè Jesŭ hésû, “Kạkhyĕ dyáso-
khyĕ pẹ́ Giovanni ná lỏ̌¬ thĭ nị̏huỏ
5 myáhtye yĕtahenuô ní¬. Kayă mè-
thèkhí tahe myáhtye cyạ̏hố, kayă
khăduôdá tahe cuốcyạ̏hố, kayă tẹ̏-
sĕ̏mŭmyạ̏ dố phálọ tahe sĭmẹ́ kạ-
khyĕ lỏ̌hố, kayă khălèkaỏ tahe khă-
lèlĭ lỏ̌hố, kayăthyĕ tahe ihtòhtwŏ-
prẹ̏ kạkhyĕ khyĕthyáhố, kayă sŏryạ-
sŏpháphú tahe nị̏huỏbè kuỏhố tẹ̏-
6 thếkrụ̏mila hố. Dố văkhuvăkhyĕ rò
kayă dố a thếplòpyé pẹ́to, a zụ̏e tadû
plehyălă tahenuô a ki nị̏bè mạ̏lakŏ
cố tẹ̏sŏri hố.”
7 Bí Giovanni a khŏpacẹ̏ tahe hte-
kạ htuỏnuô, Byacè Jesŭ cáhtya hébè
pẹ́ kayă bếmụ nuôtahe ná Giovanni
ari-akyă. Rò a hé pẹ́ èthĭ, “Thĭ hte-
cuố lahyă dố kẹ́sĕ̏htyĕkyạ lọ̏tamá-
khu nuôma, thĭ cuốmyá kryá¬ ŭpĕ?
Ma thĭ cuốmyá lahyă kẹ́lathế kazuỏ̌

[s]Mica 7:6

8 pǫ̈mǫ́ nuôtahe ě? Phúnuô mą̈to
kihérò, ma thĭ htecuŏmyá kryá¬
ĭtě? Ma thĭ htecuŏmyá pré lahyă
kayă dŏ a kŭthyá pę̈ thĭ hyecą̈ ta-
khĕplyarashyĭ tôprę̈prę̈ nuôpré ě?
Kayă dŏ a kŭthyá phúnuô tahe ma a
9 opré dŏ khwíhŏ tahe akŭ pré. Hépę̈-
myá vă, thĭ htecuŏmyá kryá¬ ĭtětě?
Thĭ htecuŏmyá prę̈prǫ tôprę̈prę̈ ě?
Thĭ ki cuŏmyá prę̈prǫ tôprę̈prę̈ hé-
nuôma a mą̈hó. Vă hé thĭ, kayă dŏ
adukl̆ŏlŏ cŏ ná prę̈prǫnuô, thĭ myá-
10 htye hŏ lŭ hŏ. Giovanni ma kayă tô-
prę̈ dŏ Cŏmarya héone lŭrilŭkyă,

‘Myámŏ è ma prę̈thŭ pę̈ vă
tę̈ritę̈kyă tôprę̈hŏ, thyáphú a
ki mę̈lą̈ one rę́ pę́ nę̈klyá lę́hyă
agnĕnuôrò, vă nŏhyă ręhŏ è dŏ
nę̈nyĕhyă hŏ.’”[t]

11 Jesŭ hé pǫ́, “Vă hécŏcŏ thĭ, lŏ¬ kayă
dŏ a opacę̈lyą̈ tahe aklĕnuô, adulŏ-
klŏ cŏ ná Giovanni Baptista nuô a o
tôprę̈¬ to. Manárò kayă dŏ a patí-
lŏŭ dŏ mŏkhu htyĕlę́kę́kŭ tôprę̈nuô,
adulŏklŏ pă cŏ ná Giovanni cŏ.
12 Cáhtya bí Giovanni Baptista ahtŭ-
khĕ tuǫ̈khŏnyą̈nuô, kayă tahe nuŏ
sácyę̈sácû mŏkhu htyĕlę́kę́kŭ. Ka-
yăhăkayăkăkè tahe yácŭ nuŏpǫ̈-
13 phe tadû mŏkhu htyĕlę́kę́kŭ. Tuǫ̈-
dŏ Giovanni htŭkhĕ nuô, lŏ¬ prę̈-
prǫ ali tahe ná lŏ¬ Mosè a tę̈ithyó-
ithya tahenuô a héone lŏhŏ Cŏma-
rya ahtyĕkę́ ari-akyăyĕ dŏ a ki htwŏ-
14 htya pă nuô hŏ. Elia ki hyă khyĕ-
thyá pă, prę̈prǫ tahe hé phúnuô. A
thĕzǫ̈ hé ŭpĕ nuô vă ki hésoluŏ pę́
thĭ. Thĭ ki zǫ̈e văngǫ́ hénuô thĭ thé-
gnĕplŏ pré. Prę̈prǫ hé ná Elia ki hyă
khyĕthyá pă, a hé nuôma, a hé hŏ
15 Giovanni yĕnuôhŏ. Kayă dŏ a o ná
akhălè tahenuô, nŏ ną́dă lahyă èthĭ.
16 “Vă ki talô tĕradŭmyá pę́ thĭ kayă
yĕtôhtŭ ná maĭtĕ? Èthĭ ma athyáná
pacę̈phú dŏ a cuŏ onyăo lahyă dŏ
klĕkŭ nuôtahe rò a éhtŏémǫ cuŏ ną́-
dyé lŭ tôprę̈ ná tôprę̈ rò a hé lahyă,
17 ‘Pę̈ uŏ pę́ thĭ tĕló rò thĭ ilĕ toto,
pę̈ ihè pę́ thĭ luǫ̈ rò, thĭ nguǫ̈
toto,’ a éhtŏ ną́dyé lŭ phúnuô.
18 “Mę̈tĕhérò Giovanni hyă duôesè,
hyă duôŏhtyĕzą̈ tahe rò ‘Khĭnékhĭ-
nŏ mę̈bè lŭ hŏ,’ ŭ hé lŏplĭ lŭrilŭkyă
19 phúnuô. Prę̈lukayă aphúkhŭ mą̈hŏ
văyĕ hyăehyăŏ kuŏke rò ‘Myámŏ
kayă yĕtôprę̈lé, a eshyoŏpryá, a bŏ-
thyókhĕkhŏ dûgnĕ ná prę̈kwĭamo-
ară ná prę̈oraphú nuôtahelé¬,’ èthĭ
hé lahyă phúnuô. Manárò bí ŭ mę̈-
ryá tę̈ phú Cŏmarya a tę̈thíphé
yĕrò aphŏathè hteluŏhŏ akhĕpănuô,
kayă dŏ aruô tahe ki myáhtye thé-
gnĕhyă ná Cŏmarya a tę̈thíphé yĕ-
nuôma a tŏpré, phúnuô pă.”

Vĭ̈ Dŏ A Zą̈ Ną́dû Kuŏŭ To Tahe

(Luka 10:13-15)

20 Byacè Jesŭ dyéluŏ éklŏlŏ ŭ tę̈-
prǫtę̈pryą̈ dŏ vĭ̈nuô tahe akŭ tadŭ-
rò èthĭ zą̈ ną́dû kuŏŭ ané to akhu-
akhyĕ athĕplò mǫto rò a hélĭhélą̈-
21 kyă èthĭ, “Kŏ¬ vĭ̈ Chorazin ná vĭ̈
Bethsaida, Cŏmarya ki plí thĭ pă. Vă
ki dyéluŏ bye tę̈prǫtę̈pryą̈ yĕnuô dŏ
vĭ̈ Tyre ná vĭ̈ Sido* nuô héma, èthĭ
ki zą̈ ną́dû lahyă ané nyę̈¬ lăhŏ rò

11:21 Kayă mę tę̈mŭmyą̈ricyą̈ tahe o ényacŏ bí vĭ̈nuô nyę̈vĭ̈ akŭ. Vĭ̈yĕ nyę̈vĭ̈ ma a o dŏ htyĕdutavą htŭ.

[t]Malaki 3:1

èthĭ ki kŭthyáhtya hyecạ taprú rò
a ki onyă tarọ̆ lahyă dố kốphèkhu
22 hố. Manárò vă hé thĭ, shyé¬ mọ̆-
nyĕcirya pă tônyĕnuô, vị̆ Tyrephú
tahe ná vị̆ Sidophú taheyĕ, Cốma-
23 rya ki thếzọ̆nị́ ếklọ̆ ná thĭ pă. Kố¬
vị̆ Capernaumphú thĭ¬, thĭ tanẹ la-
hyă ná Cốmarya ki dyahtyalọ̆ tuọ̆
cố nẹ̆ dố mốkhu pă nẹ̆ tanẹ phúnuô
ĕ? A ki vĭtặ̆kyă nẹ̆ dố ngarakŭ pă.
Tẹ̆prọtẹ̆pryạ dố vă dyéluọ̆ dố nẹ̆kŭ
yĕtahenuô, vă ki dyéluọ̆ bye dố vị̆
Sodom vị̆kŭ hénuôma vị̆nuô tôvị̆ ki
24 o tuọ̆pă tuọ̆khŏnyạ́ cố. Manárò vă
hé thĭ, mọ̆nyĕcirya pă tônyĕnuô, vị̆
Sodomyĕ, Cốmarya ki thếzọ̆ dunị́klọ̆
ná thĭ pă."

Vă Ki Dyé Thĭ Tẹ̆okuố Tabếthếprá

(Luka 10:21-22)

25 Bínuôakhĕ̆ Byacè Jesŭ hé
Cốmarya, "Kố¬ mốkhu Byacè, he-
khu Byacè, vă Phĕ̆ Cốmarya¬ vă
hébwíhétaryĕ nẹ̆, tẹ̆ dố nẹ̆ dya
dốuốdốbí pẹ́ prẹ̆thíphếphú tahe
ná prẹ̆pŭthếgnĕtẹ̆phú tahenuô,
nẹ̆ dyéluọ̆htya pẹ́hố ná kayă dố
a tanẹpatí nị́dyé anẹ́ thyáná pa-
cẹ̆phú nuôtahehố akhu-akhyĕ, vă
26 hébwíhétaryĕhtya nẹ̆. Kố¬ phĕ̆¬,
nẹ̆ thếplòo thếplòtŏ mạ́nyăhố
ná a kibè htwŏhtyanyă phúyĕ-
hố akhu-akhyĕ, vă hébwíhétaryĕ
nyacố nẹ̆.
27 "Văphĕ̆ dyétặ̆lọ̆ hố vă tẹ̆pwọ̆¬
tôcô hố. Kayă dố a thếgnĕ phúkhŭ
matŭ a Phĕ̆ Cốmarya tôprẹ̆prẹ̆¬ tuọ̆
pré. Kayă dố a thếgnĕ Phĕ̆ Cốma-
rya nuôma tŭpré aphúkhŭ tôprẹ̆ ná
kayă dố phúkhŭ nwóhtya lŭ dố a ki
dyéluọ̆ pẹ́ lŭ pă nuôtahe pré.
28 "Lọ̆¬ kayă dố a víhtuôzáhtuô rò
a thếprá ladyá thĭ tahenuô, hyă dố
văoyĕ, rò vă ki dyéokuố tabếthếprá
29 thĭ. Zá lahyă vă izáyĕ rò ithyóthếgnĕ
kuọ̆ tẹ̆ dố văoyĕ, mẹtĕhérò vă thế-
dŏthếngạ rò vă shyalyạ văthé akhu-
akhyĕ, nẹ̆ ki myáhtye nẹ̆ thếplò a
30 lẹ́okuố tabếthếprá pă. Mẹtĕhérò vă
nọ̆zá thĭ văizá yĕnuô, azŭnyé¬ hu
pré. Vă tặ̆muọ̆tặ̆tẹ̆ ma ahtuô to."

12

Byacè Jesŭ Ma Mọ̆nyĕduô A Byacè

(Marko 2:23-28, Luka 6:1-5)

1 Dốkhyĕ nyẹ̆tyatonuô, Byacè
Jesŭ cuốnuọ̆cuốbé ŭ buốkŭlă pré-
lẹ́khu tahe, rò atŏ ná Judaphú a
Mọ̆nyĕduô.* A khŏpacẹ̆ tahe thé-
ethếŏ rò a práe ŭ buốkŭlăthè.
2 Bí Pharisĕophú tahe myáhtye
èthĭ akhĕ̆nuô, a hé Byacè Jesŭ,
"Myámọ̆, nẹ̆ khŏpacẹ̆ nuôtahe, tẹ̆
dố ŭ tŏ mẹnị́ Mọ̆nyĕduô to nuôtahe
rò a cuốmẹ dûgnĕ lé¬."
3 Byacè Jesŭ hésû èthĭ, "Bí Davi
ná a khŏbốthyó tahe ladyáeladyáŏ
akhĕ̆nuô, a mẹkryá¬ ĭtĕtĕ nuôma
4 thĭ hốnó kuọ̆nyă ŭ to ĕ? Khốmŭ dố
ŭ lŭhtya dố Cốmarya a o tahenuô,
enị́ prếtŭ bwídu tahe pré tadŭ́rò
Davi ná a khŏpacẹ̆ tahe cuốnuọ̆-
5 phyée văhéto? Htuọ̆to bwídu dố Cố-
marya ahikŭ tahenuô, bí Mọ̆nyĕduô
akhĕ̆ ki èthĭ cuốtalwókhĕtalyẹ Mọ̆-
nyĕduô a tẹ̆thyótẹ̆thya tadŭ́rò atẹ̆-
thŭ́ oto hénuôma thĭ hốnó takhyá¬

12:1 Judaphú a Mọ̆nyĕduô ma mọ̆katẹ̆. Byacè thyĕihtòkạ amọ̆nyĕ ma mọ̆katẹ̆ htuọ̆ nuôtônyĕ

6 to ɛ̌?[u] Vă hé thĭ, kayă dố aduklǒ pă
cố ná tẹ̄lŭhŏdu nuô a o bíyě tôprẹ̄.
7 'Vă thézṹ̄ tẹ̄lŭtẹ̄tyă to, vă thézṹ̄ pré
tẹ̄thézọ̄klabè nḭ́ lŭ tôprẹ̄ ná tôprẹ̄
pré,'[v] Cốmarya hé ngọ́ yětômŭ̄nuô,
thĭ ki thégněbye angọ́lasá hénuôma,
kayă dố atẹ̄thṹ oto tahenuô, thĭ dya
8 ná èthĭ tẹ̄thṹ takhyá¬ to. Vă hé
phúyě mẹ̄tĕhérò, prẹ̄lukayă aphú-
khŭ mą́dû vă yĕnuôma Mọ̄nyĕduô a
Byacè tôprẹ̄hố."

Kayă Takhuthyě Tôkhó Tôprẹ̄

(Marko 3:1-6, Luka 6:6-11)

9 Byacè Jesŭ htecuốkyă bí lyą́-
khu nuôrò a cuốnuǒ dố Judaphú
10 tẹ̄cóbĕhŏkŭ. Rò bí tẹ̄cóbĕ hŏkŭ nuô,
kayă takhuthyě tôkhó o tôprẹ̄. Pha-
risĕophú dố a thézṹ̄ myápṹ̄ Jesŭ tẹ̄-
thṹ tahenuô a o tahe rò a sudyă lŭ,
"Bí Mọ̄nyĕduô akhĕ̌, ki zasĭmḗ kayă
tôprẹ̄prẹ̄ hénuôma, anḭ́ pré Judaphú
a tẹ̄thyótẹ̄thya hé phúnuô ɛ̌?"
11 A hé èthĭ, "Kayă tôprẹ̄prẹ̄ athí-
mí ki latą̄ otyą́ dố heků bí Mọ̄nyĕ-
duô akhĕ̌nuô hérò, thĭ cuố cwihtya
12 è pă ɛ̌? Ma to ɛ̌? Kayă tôprẹ̄nuô a
ngụdupṛḭdu klǒpă cố ná thímí tô-
duǒ bá¬ tĕ. Phúnuôrò, bí Judaphú
a Mọ̄nyĕduô akhĕ̌nuô, mẹ̄tẹ̄ryá ma
anḭ́ pré."
13 Rò a hé kayă takhuthyě tô-
khó yětôprẹ̄, "Zọ̄hte nẹ̄ takhuthyě
nuôtôkhó nuô," a zọ̄hte rò atẹ̄
ryákąkhyě thyákhyě ná a takhu-
14 ryá nuôtôkhó. Manárò Pharisĕophú
tahe htecuố taphăkyă rò èthĭ cuố-
okú hébè nḭ́dyélŭ ná tŏbè mẹthyě
Jesŭ phútĕnuô ari-akyă.

Jesŭ Ma Prẹ̄mẹ̄tẹ̄phú Dố Cómarya Nwóhtya È Tôprẹ̄

15 Byacè Jesŭ thégně èthĭ atẹ̄tanẹ
mŭmyą́ rò a htecuốkyă ná khălḗ
bínuô. Kayă krwŏplukrwŏphè kuǒ-
lǒ lŭkhyě rò a zasĭmḗ pḗ lǒplĭ cố ŭ
16 tẹ̄swítẹ̄sĕ̌ pwọ̄¬ tôprẹ̄ cố. A hé èthĭ
ná vă ma ŭpĕnuô hésoluǒ pḗ tă ŭ tô-
17 prẹ̄¬ tămḗ ní¬. Yĕma a mẹ lốbăhtya
phú Prẹ̄prọ Isaiah héone,
18 "Èyě ma vă prẹ̄mẹ̄tẹ̄phú dố vă
nwóhtya lŭ, è ma kayă tôprẹ̄ dố
vă mọnḭ́ lŭ rò vă théplò onḭ́ lŭ. Vă
ki nŏhyăo vă Thé̋ Săsĕ̌ Byacè dố
èlọ pă rò a ki hésoluǒ pḗ Juda-
phú mą́to tahe ná a ki bè phyésû
tẹ̄cótẹ̄tẹ dố vă o phútě nuô pă.
19 Manárò ènuô aklyéangă kuǒŭ to.
A éhtŏémọ kuǒŭ to. A cuốéhtŏé-
mọ dố klyádu nuôtahe akŭnuô, ŭ
20 nḭ́huǒnố to. Kayă dố a hĕcḗrecḗ
thyáná pọ̄mọ́ langọ̄ tôprẹ̄nuô, è
pą̄tṹkyă lŭ to. Kayă dố a tẹ̄zṹpatí
thyáná mikǒ dố a kírḗ pḭ̄hố tôprẹ̄-
nuô è uốpḭ̄ lă lŭtẹ̄ to. A ki mẹryá
plehyă rò a ki thézọ̄ plehyă lăpọ́
tẹ̄ tuọ̄dố a ki dyéohtwŏhtya tẹ̄có-
tẹ̄tẹ ki mẹpḗkyă tẹ̄mŭmyą́ yĕnuô
21 pă. Kḗpwọ̄tôkḗ myĕcô pwọ̄tôcô
ki thélẹ̄htyanḭ́ è pă."[w]

Byacè Jesŭ Ná Beelzebul

(Marko 3:20-30, Luka 11:14-23, 12:10)

22 Htuǒrò èthĭ éhyăn̄ḭ kayăphĕ̌ dố
khĭné mẹbè lŭ rò a mèthèkhí rò a
pḗ nḭ́dyé yětôprẹ̄ dố Byacè Jesŭ a o.
Thyáphú a ki hébècyą́, myáhtye cyą́
kąkhyě khyĕthyá nuô, a zasĭmḗ pḗ
23 lŭ. Kayă bĕ̋mụ tahe khyéthukhyéthé

[u]Li Lĕmḭklĕ̌ 28:9-10 [v]Hosea 6:6 [w]Isaia 42:1-4

nyacó, rò a hé lahyă, “Kayă yĕtôprẹ̈
ma Khwí Davi aphúkhŭ cŏkŏ?”
24 Manárò bí Pharisĕophú tahe nḭ́
huŏ ŭ hé phúnuô akhĕ̌, èthĭ hé, “A
vẹ̈́htebĕ́ khĭnékhĭnŏ̌ nuôtahe mamą́
prĕ́ khĭnékhĭnŏ̌ a khuklŏ́du Beelze-
bul mẹcwọ́ lŭ prĕ́.”
25 Byacè Jesŭ thĕ́gně èthĭ tẹ̈tanẹ̈
tahe rò a hé èthĭ, “Kẹ́tôkẹ́ akŭnuô
akayă tahe kisákipą̈ nḭ́dyédû lŭ tô-
prẹ̈ ná tôprẹ̈ kihérò a lụpruŏlụpryă-
kyă pă. Vḭ̈tôvḭ̈ bèbè, kayă tômuọ̈́-
tôcô bèbè ki aklyéangă lŭ hénuô,
26 a ki lụpruŏlụpryă lŏ̌ lŭ pă. Khĭné-
khĭnŏ̌ ki vẹ̈́htekyă nḭ́dyé khyĕthyá-
dû akayă tahe kihérò athyáná a
sá kąkhyĕ nḭ́dyé khyĕthyá dû anẹ́
prĕ́. Phúnuôrò ahtyĕakẹ́ cuŏo khyă
27 cyą́ phútĕ? Ki vă vẹ̈́hte khĭnékhĭ-
nŏ̌ ná Beelzebul a taryĕshyosŏ̌ ki-
hérò thĭ khŏpacẹ̈́ tahe kuŏke rò a
nŏe maŭpĕ a taryĕshyosŏ̌ rò a vẹ̈́-
hte pĕ? Ma a nŏe khĭnéricyą́ khu-
klŏ́ a taryĕshyosŏ̌ ĕ? A nŏe mą́ náto.
Phúnuô akhu-akhyĕ, thĭ khŏpacẹ̈́ ki
28 dyéluŏ nḭ́dyédû thĭ tẹ̈thṵ́ pă. Ma-
nárò vă ki vẹ̈́htekyă khĭnékhĭnŏ̌ yĕ-
tahe ná Cŏ́marya a Thĕ́ Săsĕ̌ kihérò
yĕnuôma a zṵluŏ́hṵ́ ná Cŏ́marya ki
hyă pŏ́htyĕpŏ́kẹ́ yĕnuô a hyătuọ̈́hṵ́
dṵ́ thĭ ohṵ́.
29 “Mą́torò, bí kayă tôprẹ̈ cuŏnuŏ dṵ́
khĭnéricyą́ khuklŏ́ dṵ́ athyáná kayă-
shyokayăsŏ̌ tôprẹ̈ ahikŭ akhĕ̌nuô, a
ki nuŏ̌ cŏ̌klọ̈ma rẹ́ lŭ to kihérò a
cuŏ phyéphe cyą́ lŭtą̈tẹ̈ phútĕ? A cŏ̌-
klọ̈ma htuŏ̌ lŭ tŭma a phyéphe nḭ́
cyą́ lŭ tą̈tẹ̈ prĕ́.
30 “Kayă dṵ́ a okuŏ dṵ́ vă tôkyĕ to
nuôma kayă dṵ́ a thĕ́hte vă hṵ́, kayă
dṵ́ a mẹtọ̈́kuŏ tẹ̈ ná vă to nuôma
31 kayă dṵ́ a mẹpruŏ́mẹpryă tẹ̈ hṵ́. Mẹ-
phúnuôrò vă hé thĭ, Cŏ́marya ki
plwŏkyă kayă dṵ́ a mẹthṵ́ lŭ, a hé-
thṵ́ lŭ nuôtahe a tẹ̈thṵ́. Manárò kayă
dṵ́ a héthṵ́mẹthṵ́ Thĕ́ Săsĕ̌ Byacè
nuô Cŏ́marya plwŏkyă cyą́ pă èthĭ
32 tẹ̈thṵ́ to. Kayă tôprẹ̈prẹ̈ ki héthṵ́
prẹ̈lukayă aphúkhŭ mą́hṵ́ vă yĕnuô
Cŏ́marya ki plwŏkyă lŭtẹ̈thṵ́ prĕ́.
Manárò kayă dṵ́ a héthṵ́ Thĕ́ Săsĕ̌
Byacè nuô, yĕtôhtŭ̌ bèbè, nopă tô-
htŭ̌ bèbè, Cŏ́marya plwŏkyă cyą́ pă
lŭtẹ̈thṵ́ to.

Thòmọ̈́ Ná Thòthè Ari-akyă
(Luka 6:43-45)

33 “Thòmọ̈́ dṵ́ arḭ̈-aruọ̈́ atwọ́aryá
nuô, a ki thèhte thòthè dṵ́ aryá pă.
Manárò thòmọ̈́ dṵ́ a tazwítaphuŏ
nuô, athèhte ryá to. Mẹtĕhérò nẹ̈
myá athè nuô, nẹ̈ thĕ́gně cyą́ dû
34 hṵ́ amọ̈́ ari-akyă hṵ́. Rṵ́thí aklwĭ-
alyă thĭ¬, thĭ ma kayă klwĭlyă cyẹ̈
rò thĭ cuŏ́ hébè ryá bĕ́cyą́ phútĕ?
Kayă nuô a thĕ́plòkŭ obă tą̈pòtą̈pẹ̈
phútĕrò akhău krwŏ hébèhte kuŏ
35 phúnuôprĕ́. Kayă ryá tôprẹ̈nuô, a yŏ
sunuŏ oplŏ́ tẹ̈ryá tahe dṵ́ a thĕ́plò-
kŭ akhu-akhyĕ, a ki hébèhte ngọ́ dṵ́
aryá tahe prĕ́. Manárò kayăcyẹ̈ricyą́
tôprẹ̈nuô, a yŏ sunuŏ oplŏ́ tẹ̈mŭmyą́
tahe dṵ́ a thĕ́plòkŭ akhu-akhyĕ, a ki
hébèhte ngọ́ dṵ́ a mŭmyą́ricyą́ tahe
36 prĕ́. Manárò vă hé thĭ, shyé¬ Cŏ́ma-
rya cirya kayă akhĕ́pănuô, a ki cirya
lŏ̌lŏ¬ kayă dṵ́ a hébè tanẹ̈ kuŏ̌ŭ to rò
a hébè ngọ́ dṵ́ abwíataryĕ oto nuô-
37 tahe pwọ̈¬ tômṵ́ pă. Mẹtĕhérò, nẹ̈
ki hébè ngọ́ dṵ́ aryá tahe hénuôma,
Cŏ́marya ki hé nẹ̈ ná nẹ̈ tẹ̈thṵ́ oto
pă. Nẹ̈ ki hébè ngọ́ dṵ́ a mŭmyą́

tahe kihérò, a ki hé nẹ̈ ná nẹ̈ tẹ̈thứ̈
o pă.”

Ŭ Kwĭmyá Tẹ̈prọtẹ̈pryạ̈ Tôcô
(Marko 8:11-12, Luka 11:29-32)

38 Htuŏrò Pharisĕophú tahe ná prẹ̈-
ithyó tẹ̈thyótẹ̈thya athárá tahe hé
Jesŭ, “Thárá, nẹ̈ dyéluŏ pẹ́ myá pẹ̈
tẹ̈prọtẹ̈pryạ̈ tôcô to, pẹ̈ thézṹ myá-
htye lă vă.”
39 Rò a hésû èthĭ, “Kayăcyẹ̈
kayăricyạ́, kayă dố acó kuŏŭ ná
Cómarya to yĕtôhtŭ tahe cuó-
kwĭmyá tuọ́ vă tẹ̈mẹ̈ tẹ̈prọtẹ̈pryạ̈
tôcô, manárò vă ki dyéluŏ pẹ́-
tứpré èthĭ tẹ̈prọtẹ̈pryạ̈ tôcô dố
athyáná Prẹ̈prọ Jona nuô pă pré.
40 Mẹ̈tĕhérò, phú Jona o dố tẹ̈du
hókŭ thuŏnyĕthuŏthĕ nuô, prẹ̈-
lukayă aphúkhŭ mạ́hó văyĕ a ki
okuŏdû dố helẹ̈ thuŏnyĕthuŏthĕ
41 pă.[x] Dố Jona a tẹ̈hésodônyă luŏ
pẹ́ vẹ̈ Ninevephú tahe rò a zạ nẹ́dû
lŏplĭ hó anẹ́ akhu-akhyĕ, shyé¬
Cómarya cirya ŭ pă tônyĕnuô, vẹ̈
Ninevephú tahe ki ihtò tọ́kuŏ ná
kayă dố a htwŏprẹ̈ khŏnyạ́ yĕ-
tôhtŭ tahe pă rò a ki dya èthĭ
tẹ̈thứ̈ pă. Khŏnyạ́yĕ kayă dố adu-
lố ná Jona nuô a o bíyĕ tôprẹ̈.
42 Tẹ̈cirya amọ́nyĕ pă tônyĕnuô,
kẹ́ dố cílyạ tôkyĕ akhwímuọ́
Sheba ki ihtò tọ́kuŏ ná kayă dố
a htwŏprẹ̈ khŏnyạ́yĕ tôhtŭ tahe
pă rò a ki betẹ̈thứ̈ dố èthĭ yĕ-
tahe alọ pă, mẹ̈tĕhérò thyáphú
a nẹ́huŏnó kuŏ Khwí Solomo a
tẹ̈ithyóithya dố a lốbă ná tẹ̈thí-
phé yĕtahe agnĕnuôrò, a o cố dố
kẹ́yẹ̈ dố aruô tôkẹ́ tadứrò a hyă
cố. Rò vă hé thĭ, kayă dố adukl̆ŏ-
lố cố ná Khwí Solomo nuô a o
bíyĕ tôprẹ̈.

Khĭnékhĭnŏ Mŭmyạ́ Tahe Kạkanuŏ Khyĕthyá
(Luka 11:24-26)

43 “Bí khĭnékhĭnŏ tôduŏ htecuốkyă
htuŏhó dố kayă tôprẹ̈ akŭ akhĕnuô,
a htecuố dố khălẹ́krăkrè tôpho rò
a cuố myápṹ akhălẹ́ lẹ́okuố tabé-
44 thếprá tadứrò a myáhtye to. Rò
a hé, ‘Vă ki kạkhyĕ khyĕthyá dố
vă khălẹ́ lyẹ̈nuô héni,’ a hé rò
bí a kạtuọ́ akhĕnuô, a kạmyáhtye
ná akhălẹ́ lyẹ̈ yĕnuô a o kŏkhŭ,
aplĭaphuốryá, a o tanạ́tashuŏ twọ́-
45 ryá lŏplĭ cố pwọ̆¬ tôcô. Rò a hte-
cuố ékrwŏkạní pọ́ akhŏ dố a cyẹ̈-
ricyạ́ lốklŏ cố ná lŭnuô thuŏthyó-
tôduŏ cố rò èthĭ kạkanuŏ o la-
hyă bínuô. Rò kayă nuôtôprẹ̈ ki
cyẹ̈ lốklŏ cố ná a khălẹ́lyẹ̈ nuô
cố pă.”

Byacè Jesŭ Amuọ́ Ná Apuọ́vyạ́ Tahe
(Marko 3:31-35, Luka 8:19-21)

46 Bí Byacè Jesŭ hébèhésŭ ná
kayă bĕmụ akhĕnuô, amuọ́ ná
a puọ́prẹ̈khŭ tahe hyă ihtò opọ́
o lŭ dố aklŏ rò a thézṹ myá-
47 htye hébè lŭ. Kayă tôprẹ̈ hé
lŭ, “Nẹ̈muọ́ ná nẹ̈ puọ́prẹ̈khŭ
tahe hyăihtò opọ́ nẹ̈ dố aklŏnuô.
Èthĭ thézṹ myáhtye hébè ná
nẹ̈ hénuô.”*

12:47 Ŭ ră liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô, ŭ myáhtye lisăsĕ yĕtômạ opatọ́kuŏ to

[x] Jona 1:17

48 Rò Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Vămuọ̄
49 ma maŭpĕ? Vă puọ̄ ma maŭpĕ?” Rò
a zṵ̆cuố ná a khŏpacẹ̄ tahe rò a hé,
“Dốnuôlé, èthĭ ma vămuọ̄ ná văpuọ̄-
50 văvyạ̄ tahe hố. Mẹ̱tĕhérò kayă dố a
mẹ̱tŏ phú văphĕ dố mốkhu tôprẹ̄ a
tẹ̄thézṹ nuôtahe ma mạ̄hố văpuọ̄vă-
vyạ̄ tahe ná vămuọ̄ hố.”

13

Tẹ̄dyá Khákho Kayăphĕ Tôprẹ̄ Pruốtạ̄ Tẹ̄klwĭ Ari-akyă

(Marko 4:1-9, Luka 8:4-8)

1 Bínuô tônyĕhố, Byacè Jesŭ hte-
cuốkyă bí hinuô tômĕ akŭ rò a
2 cuố onyăo dố htyĕòduhtŭ. Kayă
hyăo tavạplutavạphè lŏ̄ lŭ rò a
cuốnuŏ onyăo dố thòklyĕkŭ. Kayă
bĕmụ tahe ke rò a ihtòo lŏplĭ dố
3 khŏlŏkhu. Rò a dyá é pẹ̄ lă èthĭ
tẹ̄dyá khákho tahe, rò a hé èthĭ,
“Nị̄dă tạ̄tẹ̄ lahyă! Bètôphuố, prẹ̄-
mẹ̱prĕphú o tôprẹ̄. Rò tônyĕkhĕ a
4 hyă pruốtạ̄ tẹ̄klwĭ. Rò bí a hyăpruố-
tạ̄ tẹ̄klwĭ akhĕ, tahehenuô a latạ̄-
tŏ dố klyádĕkŭ, rò htuphúzuọ̄phú
5 tahe hyăihtuôekyă lŏ̄ lŭ. Tahehe-
nuô a latạ̄tŏ dố lọ̄klĕ hekhuphá-
bŭ̄ akhălẹ̄ nuô. Rò hekhu yŏ phá-
bŭ̄ akhu-akhyĕ a dyáhtya pryă lé.
6 Manárò arwị̄ yŏ sátạ̄zạ̄ to akhu-
akhyĕ, bí tamọ̄ sábè lŭ akhĕnuô,
akṹlwó lŏ̄ amọ̄ tahe rò anó hyălŏplĭ.
7 Tẹ̄klwĭ tahehenuô a latạ̄tŏ dố thò-
shyáthòprŭklĕ rò thòshyámọ̄ yĕ-
tahe duhtya khyábí lŏ̄ amọ̄ patí
8 yĕtahe. Manárò tahehenuô a latạ̄-
tŏ dố hezyerị̄zyeryákhu rò a phé-
htya rò athèaphŏhte éhtya aphuố
tôzẹ̄, aphuố shyĕthuŏthyó, aphuố
9 thuŏshyĕ. Kayă dố akhălè ki o rò nị̄-
dădû ní¬.”

Ngọ̄khákho A Tẹ̄taze-one

(Marko 4:10-12, Luka 8:9-10)

10 A khŏpacẹ̄ tahe hyă dố lŭo rò hyă-
sudyă lŭ, “Bí nẹ̄ hébè ná kayă nuô-
tahe akhĕ nẹ̄ cuố dyápẹ̄ tuọ̄ èthĭ ná
tẹ̄dyá khákho tahe mẹ̱tĕ?”
11 Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Cốmarya
dyéthégnĕplŏ pẹ̄hố thĭ ná mốkhu
htyĕlẹ̄kẹ̄kŭ a tẹ̄thékhuthégnĕ dố a
dốuốdóbí tahe tadŭ́rò a dyéthégnĕ
12 tuọ̄ pẹ̄kuŏ èthĭ to. Mẹ̱tĕhérò kayă
dố a o ná tẹ̄thékhuthégnĕ mạ̄dû
mốkhu htyĕlẹ̄kẹ̄kŭ ari-akyă tahenuô
Cốmarya ki dyé éhtya pọ̄ lŭ pă.
Kayă dố a o kuŏ ná tẹ̄thékhuthégnĕ
mạ̄dû mốkhu a htyĕlẹ̄kẹ̄kŭ ari-akyă
to tahenuô, a ki o pré takiphú bèbè,
13 Cốmarya ki phyékyălŏphe lŭ pă. Bí
vă hébè èthĭ akhĕnuô, vă dyánị̄ pẹ̄
èthĭ ná ngọ̄khákho tahe, mẹ̱tĕhérò

Èthĭ myá tadŭ́rò a myáhtye to.
Èthĭ nị̄huŏ tadŭ́rò a thégnĕ to.

14 “Prẹ̄prọ Isaiah héone ngọ̄nuô a lố-
htyabăhtya ná èthĭ yĕnuô hố. Rò
a héone,

‘Thĭ nị̄huŏhtuŏ nị̄huŏ thyáthyá
cố pă tadŭ́rò thĭ thégnĕplŏ pẹ̄
angọ̄lasá tômŭ¬ to, thĭ myáhtye-
htuŏ myáhtye thyáthyá cố pă
tadŭ́rò thĭ myáhtyeplŏ angọ̄lasá
15 tômŭ¬ to pă. Mẹ̱tĕhérò kayă yĕ-
tahe ma a khuklốpryẹ̄, èthĭ khălè
o tadŭ́rò a nị̄huŏplŏ to, èthĭ bò-
krị̄bí amèthè mẹ̱tĕhérò èthĭ thézṹ
myáhtye tẹ̄mạ̄tẹ̄cố to. Èthĭ ki mẹ̱
lahyă phúnuôto hérò èthĭ ki myá-
htye ná amèthè pă, a ki nị̄huŏplŏ
vă hé yĕtahe pă, a ki tanẹ̱plŏ

thégnĕryá lahyă pă, a ki zạ nịdû
lahyă anẹ́ pă, rò vă ki zasĭmẹ́ èthĭ
pă.’[y]
16 “Manárò thĭ yĕtahenuô, thĭmèthè
myáhtye tẹ̀, thĭkhălè nịhuŏ tẹ̀ akhu-
17 akhyĕ thĭ ki nịbè tẹ̀sŏri. Mẹtĕhérò,
vă hécŏcŏ thĭ, prẹ̀prọ éprẹ̀ ná ka-
yăcŏkayătẹ éprẹ̀ thĭtahe èthĭ thézụ́
myáhtyekuŏ lahyă tẹ̀ dŏ thĭ myá-
htye yĕnuôtahe tadûrò èthĭ myá-
htyenŏ kuŏŭ to. Htuŏto èthĭ thézụ́
nịhuŏkuŏ lahyă tẹ̀ dŏ thĭ nịhuŏ nuô-
tahe tadûrò èthĭ nịhuŏnŏ kuŏŭ to.

Byacè Jesŭ Héluŏplŏ Pẹ́ Ŭ
Prẹ̀pruŏtặ Tẹ̀klwĭ Angọ́lasá Ari-akyă
(Marko 4:13-20, Luka 8:11-15)

18 “Mẹphúnuôrò nịdă lahyă tẹ̀dyá
khákho prẹ̀pruŏtặ tẹ̀klwĭ angọ́lasá
19 ari-akyă yĕ. Bí kayă tôprẹ̀prẹ̀ nịhuŏ-
plŏ Cŏmarya ahtyĕakẹ́ tẹ̀ritẹ̀kyă rò
a thégnĕplŏ to tahe nuôma athyá-
ná tẹ̀klwĭ latặ dŏ klyádĕkŭ rò khĭ-
néricyạ́ khuklŏ hyăphyé taphăkyă
tẹ̀klwĭ dŏ ŭ pruŏtặ dŏ èthĭ théplò-
20 kŭ nuôtahe. Tẹ̀klwĭ dŏ a latặtŏ dŏ
lọ́klĕ yĕtahe nuôma athyáná kayă
dŏ a nịhuŏ Cŏmarya alặangọ́ rò tô-
phuŏtuŏ a thékrụ̆thélŏ phyésû nuô-
21 tahe hŏ. Manárò a zụ́e lahyă ta-
plọ́phú pré, mẹtĕhérò Cŏmarya alặ-
angọ́ nuô, a nuŏ oklọ̀sŏma dŏ èthĭ
théplòkŭ to. Dŏ èthĭ zụ́e Cŏmarya
alặangọ́ yĕ akhu-akhyĕ, a khyábè
tẹ̀pyátẹ̀sĕ, tẹ̀mẹcyẹ̀mẹcụ́ rò a vĭkyă
22 khyĕthyá a tẹ̀zụ́tẹ̀nyạ́. Tẹ̀klwĭ dŏ a
latặ dŏ thòshyáthòprŭklĕ nuôtahe
ma athyáná kayă dŏ a nịhuŏ Cŏ-
marya alặangọ́ tadûrò a yŏ bèkụ́-
bèkyặ nịdyé ná a tẹ̀ohtwŏprẹ̀ htuŏ-
rò a yŏ thézụ́ duzặhtyathĕ lahyă
akhu-akhyĕ, lŏ¬ tẹ̀yĕtahenuô a iplû-
khyábíkyă lŏhŏ lŭ rò athèaphŏ hte-
23 bé pătohŏ. Tẹ̀klwĭ dŏ a latặ dŏ he-
zyeheryákhu tahe nuôma athyáná
kayă dŏ a nịhuŏ Cŏmarya alặangọ́
rò a thégnĕplŏ nuôtahe hŏ. Kayă
yĕtahenuô athè ĕhtya tuọ́ cŏ dŏ
aphuŏ tôzẹ̀, aphuŏ shyĕthuŏthyó,
aphuŏ thuŏshyĕ.”

Dônyă Khákho Rwĕmọ́ Tahe Ari-akyă

24 Jesŭ dyá pẹ́ pọ́ èthĭ ngọ́khákho dŏ
aruô tôtọ́ rò a hé, “Mŏkhu htyĕlẹ́-
kẹ́kŭ nuô athyáná prẹ̀mẹprẹ́phú tô-
prẹ̀ hyăpruŏtặkyă buŏkŭlăklwĭ dŏ
25 ashuŏryá tahe dŏ prĕkhu. A vĭtặ
htuŏrò bí èthĭ kạ omyĕnị́ sŏtapạ
lŏ pwọ̆¬ tôprẹ̀ akhĕnuô, prẹ̀ thé-
kháthĕhte hyă pruŏtặkuŏ arwĕklwĭ
tahe bí èthĭ buŏkŭlă aklĕnuô, htuŏ-
26 rò a htecuŏkyă. Bí amọ́ dyáhtya rò
aplyặ htehŏ akhĕnuô, rwĕmọ́ tahe
plyặhtekuŏ bínuô.
27 “Rò a prẹ̀mẹtẹ̀phú kạhé abyacè,
‘Byacè, nẹ̀ hyă pruŏtặ buŏkŭlăklwĭ
dŏ ashuŏryá nuôtahe pré văhéto¬?
Rò rwĕmọ́ tahe cuŏphéhtya tuọ́-
kuŏ mẹtĕ?’
28 “Rò a hésû a prẹ̀mẹtẹ̀phú,
‘Nuôma prẹ̀thékháthĕhte nuôtôprẹ̀
hyămẹ pré.’
“Rò a prẹ̀mẹtẹ̀phú hé lŭ, ‘Ki
mẹphúnuôrò, pẹ̀ hyă htŏhtekyă è
ma nẹ̀ théplòo ĕ?’
29 “Manárò abyacè hésû lŭ, ‘Hyă-
htŏhtekyă tămẹ́, a odû, pămа thĭ
htŏhtethû tuọ́lŏ buŏkŭlă mọ́he.

[y]Isaia 6:9-10

30 Nǒduhtya rǫ́dû lŭ bínuô hó, rò
shyé¬ shuǒkhĕtŏkéhó pă rò vă nǒ-
kékyă rę́ ŭ rwémǫ́ nuôtahe pă rò
kyę̆klǒkyă è rò isŭkyă è ná mi pă.
Buǒkŭlă nuôtahe pă rò kikékipǫ̀ è
pă rò dyaplǒ è dó cyăkŭ pă.’”

Dônyă Khákho Taplèplò Ari-akyă
(Marko 4:30-32, Luka 13:18-21)

31 Byacè Jesŭ dyápę́pǫ́ èthĭ ngǫ́khá-
kho dó aruô tôtǫ́, “Mǒkhu htyĕ-
lę́kę́kŭ nuôma athyáná kayă tôprę̀
iluǫ́dyá taplèplò tôplò dó aprĕkhu
32 nuôhó. Tę̆klwĭ pwǫ̆¬ tôcô aklĕnuô
taplèplò ma a patílǒ ŭ hó. Maná-
rò bí a duhtyahó akhĕnuô, adulǒ ná
thòtǫ̆mǫ́ dó aruô tahe. A htwŏhtya
thòphú tômǫ́ rò htuphúzuǫ́phú tahe
hyămę̆ lahyă apwı̨ dó aphyă tahe
alǫ có.”

Dônyă Khákho Huǒmû Ari-akyă

33 Byacè Jesŭ dyápę́ pǫ́ èthĭ ngǫ́khá-
kho dó aruô tôtǫ́, “Mǒkhu htyĕlę́-
kę́kŭ nuôma athyáná prę̀mò tôprę̀
phyénı̨́ huǒmû rò a cimû lwítǫ́ dó
dĭphé tôplutôphè aklĕ rò athĕ tapho
htyalǒplĭ dĭphé yĕnuôhó.”

(Marko 4:33-34)

34 Bí Byacè Jesŭ hébè ná kayă bémụ
yĕtahe akhĕnuô, a dyápę́ èthĭ ná lǒ¬
ngǫ́khákho yĕtahe. A hébè èthĭ rò
a dyápę́ èthĭ ná ngǫ́khákho tonuô a
35 o tôphuó¬ to. Mę̆phúnuôrò yĕma a
hyătŏ phú Cómarya héone prę̆prǫ rò
a hé,

“Vă ki hébè ŭ ná ngǫ́khákho
tahe pă, vă ki hésoluǒ pę́ èthĭ
ná tę̆ dó ŭ dóuódóbí è dó hekhu
htwŏlúpă nuôtahe pă.”[z]

Byacè Jesŭ Héluǒplŏ Pę́ Khyĕ Tę̆dyá Khákho Rwémǫ́ Ari-akyă

36 Rò a htecuǒkyă dó kayă orǫ́oé
aklĕ rò a cuǒnuǒ dó hikŭ, a khŏpa-
cę̆ tahe hyă hé lŭ, “Héplŏ pę́ pę̀ ná
nę̆ dyá khákho rwémǫ́ o dó prĕkhu
nuôtahe angǫ́lasá nuô to.”

37 Rò a hésû èthĭ, “Kayă dó a pruó-
tą̆ tę̆klwĭ dó ashuǒryá yĕtôprę̀ angǫ́-
lasá ma prę̆lukayă aphúkhŭ yĕ-
38 nuô hó. Pré angǫ́lasá ma hekhu
yĕtôba hó, buǒkŭlăklwĭ dó ashuǒ
tahe angǫ́lasá ma mǒkhu htyĕlę́kę́-
kŭphú tahehó, rwémǫ́ tahe angǫ́-
lasá ma khĭnéricyą́ khuklǒ aphú
39 tahehó. Prę̆thĕkháthĕhte dó a hyă
pruǒtą̆ rwĕklwĭ nuôtahe angǫ́lasá
ma khĭnéricyą́ khuklǒ hó. Kébuǒ-
kŭlă ashuǒakhĕ angǫ́lasá ma shyé¬
mǫ̆nyĕ tadûpă nuô hó. Prę̆ké buǒkŭ-
lă ma tanéphú nuôtahe hó.

40 “Phú ŭ htǒhte plǒlǒ rwémǫ́ tahe
rò ŭ sŭ̆kyă ná mi nuô, shyé¬ mǫ̆-
nyĕ tadû pămа a ki htwŏhtya thyá-
41 kuǒ phúnuô pă. Lǒ¬ tę̆ dó a thŭ
thŭ̆klyá tahenuô, ná lǒ¬ kayă dó
pwǫ̆¬ phuǒphuó a mę̆ tę̆mŭmyą́ri-
cyą́ tahenuô, prę̆lu aphúkhŭ mą́hó
văyĕ, vă ki nǒhyă vă tanéphú tahe
pă rò a ki hyă htǒhte taphăkyă
èthĭ dó Cómarya a htyĕlę́kę́kŭ yĕ-
42 nuô pă. Htuǒrò a ki vĭtą̆lǒ èthĭ dó
Mórapǫ̀tyą kŭ pă. Bínuô tôpho pă-
nuô èthĭ kinguǫ́kihè, a ki ą̆takrų̆ lǒ
43 akhukhyĕ pă. Bínuôakhĕ pănuô, ka-
yăcókayătę̆ tahe kilĭkitakhĕ thyáná

[z]Li Htuthĕhtya 78:2

tamǫ̨ nuô dố Phẽ̌ Cốmarya ahtyẽ-
akę̣́kŭ nuô pă. Nę̣ ki khălèo rò nı̨́-
dădû ní¬.

Jesŭ Hésoluǒ Pę̣ Ŭ Ngǫ̨khákho Dố A Ngụdupṛidu Tahe

44 “Mốkhu a htyẽlę̣́kę̣́kŭ ma athyáná
ŭ cuốdya ouố tę̣ngụdupṛidu dố lyą̨
tôlę̣ alę̣̃nuô hố. Bí kayă tôprę̣ cuố-
myáhtye tę̣yẽ akhẽ̌nuô, a plŭ̃bí ką̨-
khyẽ lŭ rò a thẽ́krŭ̃thẽ́lǒ̃ rò a ką̨ dố
ahi. Rò a isẽ̌kyă lǒ̃ a tą̆muǒ̃tą̆tę̣ tahe
rò a ipṛi̧ ná lyą̨́nuô tôlę̣́.

Lǫ̨ Ngụdupṛidu Angǫ̨ Khákho

45 “Mę̣khyẽthyá, mốkhu htyẽlę̣́kę̣́kŭ
nuôma athyáná prę̣ mę̣kuǫ̨̃mę̣khá
tę̣ dố a myápŭ̃ ipṛi̧ lǫ̨ ngụdupṛidu
46 tôprę̣. Bí a myáhtye lǫ̨ dố a ngụdu-
pṛidu lakŏ cố tômẽ̌ akhẽ̌nuô, a ką̨
isẽ̌kyă a tą̆muǒ̃tą̆tę̣ lǒ̃¬ plĭ rò ipṛi̧ ná
lǫ̨ nuôtômẽ̌.

Tę̣hékhákho Itavĭ* Ŭ Cǫ̨e Ná Tę̣ Tahe Ari-akyă

47 “Mę̣khyẽthyá, mốkhu htyẽlę̣́kę̣́kŭ
nuô athyáná prę̣mę̣-etę̣ tôprę̣ dố a
vĭtą̆ itavĭ dố htyẽkŭ rò tę̣ pwǫ̨̃myẽ-
48 pwǫ̨̃cô hyăn̨ı́ nuô hố. Bí tę̣ n̨ı́ bălǒ̃hố
akhẽ̌nuô, a ilyẽ itavĭ rò htya-onyă
ibẽhte tę̣ dố khŏlŏkhu. Tę̣ dố aryá
tahenuô a dya-odwó dố phốbyekŭ,
tę̣ dố aryáto tahenuô a vĭkyă lŭ.
49 Shyé¬ mǫ̨̃nyẽ tadû pă tônyẽnuô,
athyáná nuôhố, tanéphú nuôtahe ki
hyă pă rò a ki hyă ihtuô htekyă
kayăricyą̨ nuôtahe dố kayăcốkayątę̣
50 tahe aklẽ̌ pă. Rò a ki vĭtą̆kyă èthĭ dố
Mốrapǫ̨̀tyą̨ kŭ pă. Bínuô tôphonuô ŭ
kinguǫ̨̃kihè pă, ŭ ki ą̨ takrĭtakrŭ̃ la-
hyă cố ŭkhukhyẽ pă.”

Tę̣mą̆tę̣cố Athẽ̌ Ná Alyę̣

51 Byacè Jesŭ sudyă a khŏpacę̣̃, “Lǒ̃¬
yẽtahe ma thĭ thẽ́gnẽ ẽ?”
Èthĭ hésû, “Ò, pę̣ thẽ́gnẽ vă.”
52 Rò a hésû èthĭ, “Mę̣phúnuô akhu-
akhyẽ ŭ ki ithyóthẽ́gnẽ ką̨lǒ̃ lǒ̃¬ prę̣-
ithyó tę̣thyótę̣thya athárá nuôtahe
ná mốkhu htyẽlę̣́kę̣́kŭ hénuôma,
athyáná hibyacè tôprę̣ dố a phyéhte
a tę̣ngụdupṛidu dố athẽ̌ ná alyę̣ tahe
dố alę̣́ dya-oplố tę̣khălę̣́ akŭ.”

Vį̆ Nazarèphú Ésû Byacè Jesŭ To

(Marko 6:1-6, Luka 4:16-30)

53 Bí Byacè Jesŭ dyá pę̣́ htuǒ̃lǒ̃hố
èthĭ ná ngǫ̨khákho yẽtahenuô a hte-
54 cuốkyă bínuô. Rò a kąkhyẽ khyẽ-
thyá dố adǒaso n̨ı́dûnuô, rò a ką̨
cáhtya ithyóithya n̨ı́pę̣́ adǒphúso-
phú tahe dố èthĭ tę̣cốbẽ̌hŏkŭ rò
èthĭ khyéthukhyéthẽ́ lǒplĭ, rò a hé,
“Kayă yẽtôprę̣ cuốmę̣cyą̨ tuǫ̨̃ tę̣-
prǫtę̣̀pryą̨ yẽtahe nuôma a cuốn̨ı́-
bè tŏ tę̣thítę̣phẽ́ yẽnuô ná tę̣prǫtę̣-
55 pryą̨ yẽnuô bítẽtẽ ha? È ma prę̣sốcyą̨hi nuôtôprę̣ aphú văhéto? Amuǫ̨̃
ma amwı̧ ná Maria văhéto? Apuǫ̨̃
ma Jakomo, Jose, Simonè ná Juda
56 nuôtahe prẽ́ văhé¬? Lǒ̃¬ apuǫ̨̃prę̣-
mò nuôtahe ma pę̣ dǒkŭmuǫ̨̃ prẽ́
văhéto¬? Rò a cuố phyéṇı́tŏ tę̣yẽ
57 tahe bítẽ?” Èthĭ hé lahyă phúnuô,
htuǒto èthĭ thẽ́hte Jesŭ rò a ésû lŭ
to, tadŭ̃rò
Jesŭ hé èthĭ, “Kayă dố a dya-
zŭ̃dyanyą̨ n̨ı́dyékuǒ prę̣prǫ to tahe

13:46 Itavĭ ma “mo” lę̣́cǫ̨e ná tę̣

nuôma tûpré adǒkŭphú nı̤dû ná a hiphúphyăphú nı̤dû tahe pré.”
58 Kayă bínuô tahe yŏ zṳ̂enı̤ Byacè Jesŭ to akhu-akhyĕ, a dyéluŏpré tẹ̤mẹ̤ tẹ̤prọtẹ̤pryạ nuôtahe takiphú pré.

14

Giovanni Baptista Thyĕphútĕ Ari-akyă
(Marko 6:14-29, Luka 9:7-9)

1 Bínuôakhĕ̌ Prẹ̤pṓtẹ̤ Herodè nı̤́huŏ
2 Byacè Jesŭ ari-akyă. Rò a hé a prẹ̤mẹ̤tẹ̤phú tahe, “È ma Giovanni Baptista pré, a thyĕihtòkạkhyĕ hṓ, tûrò a mẹ̤cyạ́ tẹ̤prọtẹ̤pryạ nuôtahe hṓnuô.”
3-4 Khwí Herodè yŏ cuṓphyé nı̤́dyé khyĕthyádû akhĭ Herodia mạ́hṓ apuṓ Philipu amĕ akhu-akhyĕ, Giovanni héhtuŏhéthyáthyá lŭ, “Nẹ̤ cuṓphyénı̤́ khyĕthyá nẹ̤khĭ phúnuô ma atŏ ná tẹ̤thyótẹ̤thya to.” A hé lŭ phúnuôrò a nǒcuṓpṳ̂ cŏklọ̤ma aklyĕphú tahe ná Giovanni rò a nŏdṓtặkyă lŭ dṓ htŏkŭ.
5 Khwí Herodè thḗzṳ̂ mẹ̤thyĕkyă cṓ Giovanni tadûrò Judaphú tahe yŏ zṳ̂e ná Giovanni ma prẹ̤prọ tôprẹ̤ akhu-akhyĕ, a thḗisĕ èthĭ alẹ́ rò a mẹ̤thyĕ bû lŭ to.
6 Manárò bí Khwí Herodè o pacẹ̤̆lyạ amọ̤̆nyĕ hyătuọ̤̆hṓ akhĕ̌nuô, Herodia aphúprẹ̤mò ilĕ dṓ Khwí Herodè anyĕhyă ná sĭpré tahe anyĕhyă rò Khwí Herodè thḗplòmọ thḗ-
7 plòmĭ kanọ̤̆ to akhu-akhyĕ, a ṓlyạ ná a thḗzṳ̂ kwĭ ĭtĕtĕ nuô, a ki
8 dyé lŭ a hé lŭ phúnuô. Rò bèkwĭ maĭtĕnuô amuṓ hé pẹ́ lŭ rò a cuṓ hé Khwí Herodè, “Pặtṳ̂ pẹ́ vă

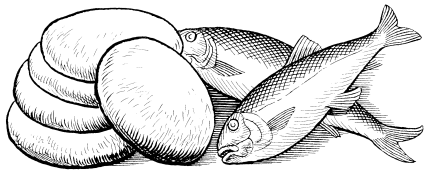

Tẹ̤̆ ná khṓmŭ (14:13)

Giovanni Baptista akyặbŏ rò dya pẹ́ vă akhuklṓ yĕnuô dṓ dĭbĕ taĕdukŭ rò hyădyé vă bíyĕ,” a hé phúnuô.
9 Khwíyĕ a thḗplòmọ to tadûrò a yŏ ṓlyạ htuŏhṓ dṓ asĭpré tahe anyĕhyă akhu-akhyĕ a hétặ aklyĕphú tahe ná a ki cuṓmẹphú pacẹ̤̆muṓ
10 yĕtôprẹ̤ kwĭ lŭ nuô. Èthĭ cuṓ dṓ ŭ lẹ́dṓo kayă htŏkŭ rò a cuṓpặtṳ̂
11 kạ Giovanni akyặbŏ. Èthĭ dyanuŏ Giovanni a khuklṓyĕ dṓ dĭbĕtaĕdu akŭ rò a hyădyé ná pacẹ̤̆muṓ nuôtôprẹ̤ rò pacẹ̤̆muṓyĕ cọ̤̆kạ dṓ amuṓ o.
12 Giovanni a khŏpacẹ̤̆ tahe hyăphyékạ lŭ nẹ́klṓ okyăyĕ rò kạ iluṓkyă lŭ. Htuŏrò èthĭ cuṓ dyásopẹ́ Byacè Jesŭ.

Byacè Jesŭ Buôe Kayă Nyặrí
(Marko 6:30-44, Luka 9:10-17, Giovanni 6:1-14)

13 Bí Byacè Jesŭ nı̤́huŏ ná ŭ mẹ̤thyĕ htuŏhṓ Giovanni akhĕ̌nuô, è ná a khŏpacẹ̤̆ tahe cuṓnuŏ sidyánı̤́ thòklyĕ rò htecuṓkyă lahyă tûdû dṓ khălẹ́thuôkrĕ dṓ ŭ o tôprẹ̤̆ to tôpho. Rò bí kayă bḗmụ nı̤́huŏhṓ akhĕ̌nuô, a o lahyă bí vı̤̆kŭ nuôtahe rò a htekrwŏ cuṓkuŏ lahyă ná khă-
14 duô dṓ khŏkhu tôkyĕ. Bí Byacè Jesŭ o dṓ thòklyĕkŭ hte akhĕ̌nuô, a myáhtye kayă bḗmụdu cuṓ opọ̤̆ one rẹ́ lŏhṓ dṓ nyĕhṓ. Bí a myáhtye èthĭ akhĕ a thḗzọ̤ nı̤́dyé èthĭ rò a zasĭmẹ́ pẹ́lŏ kayăswí dṓ èthĭklĕ nuôtahe.

15 Bí mọ̄hé tamọ̄ kírẹ̄ phûtạ̄hó
akhĕnuô, a khŏpacẹ̄ tahe hyă dó
lŭo rò a hyăhé lŭ, “Khălẹ́ bíyĕtô-
phoma dŏ ophû tôdŏ¬ to, htuŏto
mọ̄hé hó akhu-akhyĕ thyáphú èthĭ
ki cuŏipri̤-e nḭ́dyédû lahyă a lẹ́elẹ́ŏ
dódŏdósо nuôtahe akŭ rò nŏkạmŏ
kayă yĕtahe.”
16 Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Lonŏkạ
èthĭ to. Myá dyéedyéŏ pẹ́ èthĭ tôcô-
cô nuô.”
17 Rò èthĭ hésû lŭ, “Pẹ̄tẹ̄ o prétû khó-
mŭ nyạ̄klọ̄ ná tẹ̄phú nyẹ̄bè pré.”
18 Rò a hé èthĭ, “Phyéhyă dó vă o
19 yĕ.” Rò a nŏonyălyạlŏ lŏ¬ kayă nuô-
tahe dó mi̤thuŏlĕkhu. A phyé khó-
mŭ nyạ̄klọ̄ ná tẹ̄ nyẹ̄bèyĕ rò a tṵ́-
htya dó mólẹ̄ rò a hébwíhétaryĕhtya
Cómarya htuŏrò a ibikyĕ khómŭ.
Htuŏrò a dyétạ̄ dó a khŏpacẹ̄ tahe
a o. Rò a khŏpacẹ̄ tahe zṵ́tạ̄ dĭtû
20 dó kayă bémṵ tahe a o. Èthĭ e pò-
epòŏ ekóŏbă lŏplĭ có pwọ̄¬ tôprẹ̄ có.
A khŏpacẹ̄ tahe phyédwóplŏ khyĕ a
okyălŏ tahenuô a obă pă có ná krḭ́-
21 nuô shyényẹ̄mĕ có. Dyáshuŏshuŏ-
pré prẹ̄khŭdu dó a e sè yĕtahenuô
a phû¬ odû nyạ̄rí có. Prẹ̄mò ná pa-
cẹ̄phú tahenuô dyátuọ̄ lŭ to.

Byacè Jesŭ Cuó Dó Htyĕkhu

(Marko 6:45-52, Giovanni 6:15-21)

22 Èthĭ ihtuôplŏ htuŏhtuŏ ná Jesŭ
nŏcuónuŏ sidyá lŏ a khŏpacẹ̄ tahe
thòklyĕ rò a nŏhtecuó rẹ́kyă èthĭ
dó htyĕò bérẹ̄. Rò bí a khŏpacẹ̄
htyasidyá thòklyĕ akhĕnuô, è rò a
plwŏkạkyă lŏ kayă bémṵ nuôtahe.
23 A plwŏkạhtuŏ kayă bémṵ rò, a cuó-
htya kwĭcóbĕ dó solọ tûdû tôprẹ̄
pré. Bí mọ̄khípalọ̄ hyă hó akhĕnuô,
24 a o tûdû bínuô tôprẹ̄ pré. Manárò
bí thòklyĕ nuôtôbè htecuó yẹ̄lăhó
dó nókŭ akhĕnuô, kẹ́lathédu hyăsá-
sû èthĭ rò htyĕháhó hyăplyạ́ kóklí lŏ
èthĭ thòklyĕ.
25 Bí shyĕ i-utazẹ̄ mọ̄ kírẹ̄ lĭbŭhó
akhĕnuô, Byacè Jesŭ cuó dó htyĕ-
26 khu rò a hyătŏ èthĭ. Bí a khŏpa-
cẹ̄ tahe myáhtye lŭ cuó dó htyĕkhu
akhĕnuô, èthĭ théisĕ tanyạ̄tadè có rò
a éhtŏ lahyă, “Kó¬ luọ̄tapryạ.”
27 Manárò tôphuótuŏ, Byacè Jesŭ
hé èthĭ, “Dyakhŭdyahă lahyă thĭ
théplò. Théisĕ lahyă tămẹ́, yĕma
vă pré.”
28 Rò Petru hé, “Byacè, ki nẹ̄ mạ́la-
kŏ hérò hé vă dó vă ki hyăkuŏ dó
htyĕkhu dó nẹ̄ o.”
29 Rò a hé lŭ, “hyămŏ”
Rò Petru tạ̄hte dó thòklyĕkŭ rò a
hyătŏkuŏ dó Jesŭ a o dó htyĕkhu.
30 Manárò bí a myáhtye kẹ́lathé htyĕ-
háhó akhĕnuô, a théisĕ rò a lacûtạ̄,
rò a éhtŏ, “Byacè, mẹcwọ́ rẹ́ vă ní¬.”
31 Byacè Jesŭ zọ̄hyă atakhu tôphuó-
tuŏ rò a cwihtya lŭ rò a hé lŭ,
“Nẹ̄ tẹ̄zṵ́ patí¬ lă vă¬, nẹ̄ théplò
rare mẹtĕ?”
32 Bí èthĭ htyanuŏ dó thòklyĕkŭ
33 akhĕnuô, kẹ́tacó hyă. Bínuôakhĕ
kayă o dó thòklyĕkŭ nuôtahe có-
bĕhtya Byacè Jesŭ rò a hé, “Nẹ̄
ma Cómarya aphúkhŭ tôprẹ̄ mạ́lakŏ
nyă hó.”

Byacè Zasĭmẹ́ Tẹ̄swítẹ̄sĕ
Dó Gennesaret Kẹ́

(Marko 6:53-56)

34 Èthĭ cuóbé hó htyĕòduyĕ rò a cuó-
35 tuọ̄ lahyă dó Gennesaret kẹ́. Dŏphú-
sophú bínuô tahe tọ̄manḭ́ Jesŭ rò

èthĭ cuŏhéso pę́lŏ̄ lŏ̄¬ kayă dŏ̄ a o
lahyă dŏ̄ kę̄kŭ bínuô tahe rò ŭ ę́hyă
lŏ̄ kayăswí kayăsĕ̄ tahe dŏ̄ Jesŭ o.
36 Èthĭ kwĭthę́zo̧ Byacè ná nŏ̄tôbè pre ́
nę̄ cạhtŭ̄ yĕnuô ná prę̄swí prę̄sĕ̄ yĕ-
tahenuô takiphúpre ́. Rò kayă dŏ̄ a
tôbè lŭ cạhtŭ̄ tahenuô, a tę̄swítę̄sĕ̄
lamę ́ lŏplĭ cŏ.

15

Cŏmarya A Tę̄mekyăngo̧ Ná Phyĕphuŏ Alę ́klŏ

(Marko 7:1-13)

1 Pharisĕophú ná prę̄ithyó tę̄thyó-
tę̄thya athárá aklĕ̄ tahehenuô, a o
dŏ̄ vĭ Jerusalem rò a hyă sudyă Bya-
2 cè Jesŭ, “Nę̄ khŏpacę̄ yĕtahe nuôma
mętĕrò a krwŏlŭ̧mę kuŏ̄ŭ phú tę̄cŏ-
bucŏbĕ̄ alę ́klŏ o nuôtahe to mętĕ?
Èthĭ kírę ́ esè rò a sĭplĭ kuŏ̄ŭ ata-
khu to.”
3 Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Thĭ vĭkyă
Cŏmarya mekyăngo̧ tahe rò thĭ cuŏ-
krwŏ lŭ̧mę tuŏ̧ thĭ phyĕphuŏ alę ́klŏ
4 mętĕ? Mętĕhérò, Cŏmarya hé, ‘Be-
zŭ̧benyạ nę̄muŏ̧nę̄phĕ̄ ní,’[a] rò ‘Kayă
dŏ̄ a isŏ̄ amuŏ̧aphĕ̄ tôprę̄prę̄nuô bè
5 mętheyĕkyă lŭ.’[b] Manárò thĭ nŏ̄hé
ŭmuŏ̧ŭphĕ̄, ‘Kŏ¬ muŏ̧, Kŏ¬ phĕ̄, rŭ̄-
htĕ̄ dŏ̄ vă tŏbè myákhwè mę̄cwo̧ ná
thĭnuô a o vă, manárò vă yŏ belyạ
htuŏ̄hŏ vă thę ́plò ná vă tŏbè dyé
ná Cŏmarya,’ thĭ nŏ̄hé ŭ ná ŭmuŏ̧-
6 ŭphĕ̄ phúnuô. Kayă tôprę̄prę̄ ki kạ
hé amuŏ̧aphĕ̄ phúnuô hérò thĭ nŏ̄-
bezŭ̧benyạ pă ŭ ná ŭmuŏ̧ŭphĕ̄ to
hŏ. Thĭ lŭ̧krwŏ thĭ phyĕphuŏ alę ́-
klŏ akhu-akhyĕ thĭ mętaphŭkyălŏ̄
hŏ Cŏmarya a tę̄mekyăngo̧ yĕtômŭ̄
7 hŏ. Kayă cyę ́zŏcŏtę̄ anę ́ thĭ¬, Prę̄-
pro̧ Isaiah héone thĭrithĭkyă nuôma
a tŏtŭ cŏ.
8 ‘Kayă yĕtahe bezŭ̧benyạ la-
hyă vă ná akhău manárò athę ́plò
9 nuôma a otaphăyę ná vă pre ́. Èthĭ
cŏbĕhtya vă yĕnuô ango̧lasá o
tôcô¬ to. Èthĭ ithyóithya pre ́ ŭ ná
prę̄lukayă alę ́klŏ tahe pre ́ manárò
a hé nĭdyé lahyă ná a ithyóithya
cŏ ŭ ná Cŏmarya a tę̄thyótę̄thya
tahe cŏ.’”[c]

Tę̄ Dŏ̄ A Mę Taprómŭmyạ Kayă Tahe

(Marko 7:14-23)

10 Byacè Jesŭ ę́hyăphû kayă bę ́mụ
dŏ̄ akhăshyé rò a hé èthĭ, “Nĭdă
11 rò yácŭ pŭthę ́gně tặtę lahyă. Tę̄
dŏ̄ a nuŏ̄ dŏ̄ kayă kyặkŭ tahenuô,
a mę taprómŭmyạ lŭ dŏ̄ Cŏmarya
anyĕhyă to. Manárò tę̄ dŏ̄ a hte dŏ̄
kayă kyặkŭ tahenuô, a mę taprómŭ-
myạ lŭ.”
12 Bínuôakhĕ̄ a khŏpacę̄ tahe hyă
dŏ̄ lŭo rò a hé lŭ, “Nę̄ hébè ngo̧
nuôtahenuô, Pharisĕophú tahe thę ́-
plòsĕ̄ lŏplĭ nę̄ nuôma nę̄ thę ́gně nĭ-
dyé nę̄nę ́ ĕ?”
13 Rò a hésû èthĭ, “Văphĕ̄ dŏ̄ mŏ ́khu
tôprę̄ ki htŏhtekyă lŏplĭ thòmo̧ dŏ̄
14 a isŏ̄ mặto nuôtahe pă. Tanę tuŏ̧ tă
èthĭ tămę ́, plwŏ okyădû èthĭ phúnuô
hŏ. Èthĭ ma kayă mèthèkhí tahe dŏ̄
a thŭpę ́ kayă mèthèkhí tahe aklyá
pre ́. Kayă mèthèkhí tôprę̄ ki thŭ-
pę ́ kayă mèthèkhí dŏ̄ aruôtôprę̄ klyá
hénuôma èthĭ ki latặlŏ̄ dŏ̄ hekŭ thę ́-
nyę̄ pă.”

[a] Li Hteka̧ 20:12, Li Dônyă 5:16 [b] Li Hteka̧ 21:17 [c] Isaia 29:13

15 Htuǒrò Petru hé lŭ, “Héplŏ pę̨ pę̨
ngǫ̨khákho yĕ angǫ̨lasá nuô.”
16 Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Thĭ tanę̨-
17 plŏ pę̨ kuǒnyăhí ŭ to ĕ? Tę̨lǒ¬ plĭ
dố a nuǒ dố kyą̆kŭ tahe nuôma,
a nuǒ dố phuǫ̨kŭ, a nuǒ htuǒ dố
phuǫ̨kŭ rò a bè htecuốkyă dố dŏklǒ
18 nuôma thĭ thégnĕ to ĕ? Manárò tę̨
dố a o dố kyą̆kŭ hte tahe nuôma a
o dố théplòkŭ hyă, rò a mę̨ tapró-
19 mŭmyą̆ kayă. Mę̨tĕhérò tę̨mę̨thyĕ
prę̨lukayă, cuốthứ̆ ŭphúŭmĕ, cuố-
thứ̆ prę̨mòprę̨khŭ, ehuôehí, khyála-
hŏlahya tę̨, dyámwi̧htyĕzǫ̨ ŭ, ná tę̨-
tanę̨ taprómŭmyą̆ tahe, lǒ¬ tę̨ yĕ-
tahe nuôma a hyăhtelǒ dố kayă a
20 théplòkŭ pré. Tę̨yĕ tahe ma a mę̨
taprómŭmyą̆ kayă. Sĭplĭ takhu to
rò esè nuôma a mę̨ taprómŭmyą̆
kayă to.”

Canan Myĕcômuǫ̨ Tôprę̨ Atę̨zứ̆

(Marko 7:24-30)

21 Byacè Jesŭ htecuốkyă ná khăle̤ bí
a ophû tavĭtavą̆ ná vĭ̤ Tyre ná vĭ̤
22 Sido nuôtôpho. Rò Canan myĕcô-
muǫ̨ dố a o dố ke̤bínuô tôprę̨ hyă
dố Byacè Jesŭ a o rò a hyă éhtŏ
kwĭthézǫ̨htya lŭ, “Kố¬ Byacè, Khwí
Davi aphúkhŭ, thézǫ̨re̤ vă ní¬ khĭné
mę̨bè văphúmò rò a mę̨shyo nyacố.”
23 Manárò Byacè Jesŭ hésû lŭ tômǔ¬
to. Rò a khŏpace̤ tahe hyă rò kwĭthé-
zǫ̨ lŭ, “Nǒ kąkyă prę̨mò nuô tôprę̨,
a krwŏ éhtŏémǫ tadû kuǒ pę̨ nuǒ.”
24 Rò Byacè Jesŭ hésû prę̨mò
yĕtôprę̨, “Cốmarya nǒhyă tứ̆pré
vă dố Israelphú dố athyáná thímí
lame̤ tahe agnĕ pré.”
25 Rò prę̨mò yĕtôprę̨ hyă dángứ̆lyą
dố Byacè Jesŭ nyĕhyă rò a hé lŭ,
“Kố¬ Byacè, khyáthédŏ mę̨cwǫ̨ re̤
vă ní¬.”
26 Rò Byacè hésû lŭ, “Pę̨ phyé phú
yĕtahe asèe rò buôekyă ná htwitahe
nuôma a kòto.”
27 Rò a hésû, “Amą̆, Byacè¬ manó-
rò htwitahe nuôma a enố nyăpré
abyacè atę̨ tą̆kuǫ̨tą̆vę̨ dố dĭre̤lę̨ nuô-
tahe pré.”
28 Yĕtôphuốrò Byacè Jesŭ hésû lŭ,
“Mòmuǫ̨, nę̨ tę̨zứ̆tę̨nyą̆ sǒnyacố!
Phú nę̨ kwĭ nuô a ki htwŏ pę̤dû nę̨
ní¬.” A phúprę̨mò omǫ-oryá ką̆ ta-
krǫ̨ cố bí Byacè hé lŭ akhĕ nuô cố.

Byacè Jesŭ Zasĭmę̤ Rǫ̤élă Kayă

29 Byacè htecuốkyă bínuô rò a cuố-
rwó Galilea htyĕòduhtŭ nuô rò a
cuốhtya onyăo dố sorǫ̨lǫ̨ tôpho.
30 Kayă tahe hyăpluhyăphè kuǒ lǒ-
plĭ lŭ. Rò èthĭ éhyăní̤, záhyăní̤ la-
hyă kayă khăduôdá tarứ̆-otyą̆ tahe,
kayă mèthèkhí tahe, kayă dátǫ̨ tahe,
kayă pé tahe ná dố aruô tahe élă
rò èthĭ hyădyatą̆ dố Byacè khăduô-
31 shyé rò a zasĭmę̤ pę̤ lǒ èthĭ. Bí
kayă tahe myáhtye ná kayă pé tahe
hébè cyą̆ ką̆khyĕ, kayă dátǫ̨ tahe
ryákąkhyĕ, kayă khăduôdá tarứ̆-
otyą̆ tahe cuốcyą̆khyĕ, kayă mèthè-
khí tahe mèthè lĭkąkhyĕ akhĕnuô,
èthĭ khyéthukhyéthé rò htuthéhtya
Israel a Cốmarya.

Byacè Jesŭ Buôe Kayă Lwĭ̤rí

(Marko 8:1-10)

32 Byacè Jesŭ éhyă a khŏpace̤ tahe
dố a o rò a hé èthĭ, “Vă thézǫ̨ ní̤-
dyé nyacố kayă yĕtahe, a o kuǒ la-
hyă ná vă bíyĕ ma a bă hố thuǒnyĕ
hố. Èthĭ le̤ele̤ǒ o lahyă tôcô¬ to. Vă

thézṹ plwŏkạ tavḭtakŏ èthĭ to, pǎma
èthĭ ladyáeladyáŏ rò lakhṹlapọ̀ kạlŏ
lahyă dṍ klyálọ he.”
33 Rò a khŏpacẹ̌ tahe hésû lŭ, “Khǎlẹ́
bíyĕ tôphoma dŏso ophûowó tôdŏ̀
to. Pẹ̀ kírẹ́ buôe kayă yĕ tôplutôphè
agnĕnuô, pẹ̀ ki cuṍiprḭ etŏ sèe bítĕ?”
34 Rò Byacè Jesŭ sudyă èthĭ, “Thĭ-
khṍmŭ o báklọ̋tĕ?”
Rò èthĭ hésû lŭ, “A o thuŏthyótô-
klọ̋ ná tẹ̌phú takiphú̀ prẽ.”
35 Rò Jesŭ nŏonyăt̨ặ lŏ kayă bẽmụ
36 yĕtahe dṍ hekhu. A phyéhtya khṍ-
mŭyĕ thuŏthyótôklọ̋ ná tẹ̌phú yĕ-
tahe rò a hébwíhétaryĕ htuthéhtya
Cṍmarya rò a ibikyĕ khṍmŭ yĕtahe,
htuŏrò a dyét̨ặ ná a khŏpacẹ̌ tahe.
A khŏpacẹ̌ tahe cuṍzṹet̨ặ dĭtṹ pẹ́lŏ
37 ná kayă bẽmụ nuôtahe. Èthĭ epwọ̌-
edwŏ nḭ́lŏ pwọ̌̀ tôprẹ̀, rò a ekṍ-
ŏbă pòepòŏ lŏplĭ cṍ. A khŏpacẹ̌
phyédwókhyĕ khṍmŭ okyă yĕtahe-
nuô a băpă cṍ ná krḭ́nuô thuŏ-
38 thyótômĕ cṍ. Dyá shuŏshuŏpré prẹ̀-
khŭdu dṍ a esè yĕnuô, a o lwḭ́rí.
Prẹ̀mò ná pacẹ̌ nuô ŭ dyá tọ̋-
39 kuŏ to. Bí Byacè plwŏkạkyă htuŏ-
hṍ kayă bẽmụ akhĕnuô, a cuṍ-
nuŏ dṍ thòklyĕkŭ rò a htecuṍ dṍ
Magada kẹ́.

16

Kayă Htwŏ Judaphú Khuklṍkhuklyă Tahe Nŏdyéluŏ Jesŭ Tẹ̀prọ̋tẹ̀pryạ

(Marko 8:11-13, Luka 12:54-56)

1 Pharisĕophú ná Saducĕophú tahe
hyă dṍ Byacè Jesŭ a o rò a hyă
kwĭmyá takè lŭ dṍ a ki dyéluŏ pẹ́
èthĭ tẹ̀prọ̋tẹ̀pryạ dṍ a o dṍ mṍkhu
hyă tôcô.
2 Rò a hésû èthĭ, “Tamọ̋ kírẹ́ tặhṍ
akhĕnuô, mṍ ki lḭ hérò thĭ hé lahyă,
3 parŏpă ma kẹ́cṹ to. Htuŏrò mọ̋lĭ
akhĕnuô, mṍ ki lḭ, ṍluọ̋ ki duŏ hṍrò
thĭ hé lahyă, kẹ́lalyă hyă pă. Thĭ
myá mṍlẹ̌ tẹ̀mẹ̀htwŏhtya tahe rò thĭ
myálwó thégnĕone rẹ́ kẹ́cṹ kẹ́lathé
ari-akyă tadṹrò tẹ̀mẹ̀htwŏhtya anẹ́
khŏnyạ́yĕ tahenuô thĭ cuṍ thégnĕ
4 lwó rẹ́ angọ̋lasá to ma phútĕ? Ka-
yăcyẹ̌ kayăricyạ́ kayă dṍ acṍ kuŏŭ
ná Cṍmarya to yĕtôhtŭ tahe cuṍkwĭ-
myá tuọ̋ vă tẹ̀mẹ̀ tẹ̀prọ̋tẹ̀pryạ tôcô,
manárò vă ki dyéluŏ pẹ́tṹpré èthĭ
tẹ̀prọ̋tẹ̀pryạ tôcô dṍ athyáná Prẹ̀prọ
Jona nuô pă prẽ,” a héhtuŏrò a hte-
cuṍ taphăkyă ná èthĭ.

Pharisĕophú Tahe Ná Saducĕophú Tahe Ahuŏmû

(Marko 8:14-21)

5 Bí èthĭ htecuṍbẽ htuŏhṍ htyĕòdu
akhĕnuô, a khŏpacẹ̌ tahe sŏtapạ su-
6 cuṍnḭ́ khṍmŭ. Byacè Jesŭ hé èthĭ,
“Rọ̀nḭ́ lahyă Pharisĕophú tahe ná
Saducĕophú tahe ahuŏmû nuô ní̀.”
7 Rò èthĭ dônyă nḭ́dyé lŭ Jesŭ hé
ngọ̋ yĕnuô tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ rò a hé
lahyă phúyĕ, “Byacè hé pẹ̀ phúyĕ-
nuôma mạ́dṍ pẹ̀ sŏtapạ phyécuṍnḭ́
pẹ́ lŭ khṍmŭnuô hṍ.”
8 Byacè Jesŭ thégnĕ ná èthĭ hébè
lŭ ná khṍmŭ ari-akyă akhu-akhyĕ,
a sudyă èthĭ, “Kayă tẹ̀zṹ patí thĭ̀,
mamẹ̀tĕrò thĭ cuṍdônyă nḭ́dyé khyĕ-
lŭ ná thĭ sŏtapạ phyécuṍnḭ́ khṍ-
9 mŭ ari-akyă phútĕ? Tuọ̋khŏnyạ́rò
thĭ thégnĕplŏ pẹ́ kuŏnyă híŭ to ĕ? Bí
vă buôe khṍmŭ nyặklọ̋ ná kayă nyặ-
rí akhĕnuô, thĭ phyédwóplṍ khyĕ-
thyá a okyălṍ nuôtaherò a o bákrḭ́tĕ

10 nuôma thĭ sŏtapạhố ě? Mạ́torò bí
vă buôe kayă lwḭ̈rí ná khốmŭ thuŏ-
thyótôklọ́ akhĕnuô, thĭ phyédwóplố
khyĕthyá a okyălố nuôtaherò a o bá-
11 krḭ́tĕ nuôma thĭ sŏtapạ hố ě? Vă hé
khốmŭ ari-akyă mạ́to nuôma thĭ tŏ
thégně kuŏhố ŭ hố. Vă hé thĭ, rọ̈nḭ́
lahyă Pharisĕophú tahe ná Saducĕo-
12 phú tahe ahuŏmû nuô ní⌐." Bínuô-
khĕ a khŏpacẹ̆ tahe thégněplŏhyă
ná Byacè Jesŭ nŏrọ̈nḭ́ èthĭ ná huŏmû
dố ŭ mẹ tapho duhtya è ná khốmŭ
nuô mạ́to. A nŏrọ̈nḭ́ èthĭ ná Phari-
sĕophú tahe ná Saducĕophú tahe a
tẹ̈ithyóithya tahe nuôpré.

Petru Ốlyạ Ná Jesŭ Ma Krístu

(Marko 8:27-30, Luka 9:18-21)

13 Bí Byacè Jesŭ cuốtuọ́ dố vḭ̈
Caesarea Philipi akhĕnuô, a sudyă
a khŏpacẹ̆ tahe, "Ŭ hé lahyă prẹ̈-
lukayă aphúkhŭ mạ́ văyĕ ná vă
ma ŭpĕ?"
14 Èthĭ hésû lŭ, "Taheherò a hé ná
Giovanni Baptista, tahehe kuŏkerò
a hé ná Prẹ̈proọ Elia, taheherò a hé
ná Prẹ̈proọ Jeremia, tomaná prẹ̈proọ
khódû dố aruô tahe aklĕ tôprẹ̈prẹ̈
pré," a hé lahyă phúnuô.
15 "Manárò, thĭ kuŏkelé⌐, thĭ ki hé
kuŏ vă ná ŭpĕ?" A hé rò,
16 Simonè Petru hésû lŭ, "Nẹ̈ ma
Krístu dố a mẹlwóhtekạ ŭ tôprẹ̈ hố.
Nẹ̈ ma Cốmarya dố a htwŏprẹ̈ tô-
prẹ̈ aphúkhŭ."
17 Rò Byacè Jesŭ hésû lŭ, "Jona
aphúkhŭ Simonè, Cốmarya sŏri hố
nẹ̈ mẹtĕhérò yĕma prẹ̈lu kayă dyé-
thégně htyaluŏ nẹ̈ mạ́to, mạ́dû Phĕ
Cốmarya dố mốkhu tôprẹ̈ dyéthé-
18 gně htyaluŏ nẹ̈ pré. Rò vă hé nẹ̈, nẹ̈-
mwḭ ná Petru* rò vă ki sốlyạ vă prẹ̈-
zṹetẹ̈plốmụ dố lọ́yĕ alọ pă. Tẹ̈thyĕ
19 ashyo-asŏ ki lacṹ lŏ alẹ́ pă. Vă ki
dyé nẹ̈ mốkhu htyĕlẹ́kẹ́kŭ thốhti pă.
Lŏ⌐ nẹ̈ cŏklọ̈ma ŭ dố hekhu yĕnuô,
Cốmarya ki cŏklọ̈ma kuŏdû ŭ dố
mốkhu pă. Lŏ⌐ nẹ̈ ilyĕ plwŏkyă dố
hekhu yĕtahenuô Cốmarya ki ilyĕ
20 plwŏkyă kuŏdû dố mốkhu pă." Rò
Byacè Jesŭ dyérọ̈dyéryẹ̆ a khŏpacẹ̆
tahe, vă ma Krístu tôprẹ̈nuô cuốhé-
soluŏ pẹ́ tă ŭ tôprẹ̈⌐ tămẹ́ ní⌐.

Byacè Jesŭ Héluŏ Ná A Ki Khyábè Tẹ̈cyẹ̆tẹ̈cṹ Ná Tẹ̈thyĕ Pă

(Marko 8:31-9:1, Luka 9:22-27)

21 Cáhtya bínuô rò Byacè Jesŭ hé-
luŏplŏ pẹ́ a khŏpacẹ̆ tahe ná vă bè-
cuố dố vḭ̈ Jerusalem rò Judaphú
muọ́prŭmuọ́prẹ́ tahe ná bwídukhu
tahe ná prẹ̈ithyó tẹ̈thyótẹ̈thya athá-
rá tahe ki mẹcyẹ̆mẹcṹ vă émyĕécô
cố pă. Èthĭ ki mẹthyĕ vă pă htuŏrò
thuŏnyĕ bĕhtya tônyĕpă nuô Cốma-
rya ki mẹhtwŏprẹ̈ kạkhyĕ vă pă.
22 Petru écuố taphă cọ́cẹ̆kyă Byacè
takiphú rò a théprwọ̆ lŭ, "Byacè Cố-
marya ki mẹtặtṹ pẹ́dû nẹ̈ pă. A bè
htwŏhtyanḭ taki⌐ to."
23 Byacè Jesŭ tarí kạkhyĕtŏ Petru rò
a hé lŭ, "Kố⌐ khĭnéricyạ́ khuklố,
htecuố taphăkyă ná vă, nẹ̈ ma
athyáná lọ́ tômĕ dố ŭ lẹ́taphŏ síta-
kluŏ tômĕ nuôpré. Nẹ̈ tẹ̈tanẹ̈ tahe-
nuô athyáná prẹ̈lukayă a tẹ̈tanẹ̈ nuô
pré, a thyákuŏ ná Cốmarya a tẹ̈tanẹ̈
tahenuô mạ́to."

16:18 Petru angọ́lasá ma "lọ́"

24 Htuǒrò Byacè Jesŭ hé a khŏpacḕ
tahe, “Kayă tôprḕprḕ ki thḗzṹ krwŏ
văkhyĕ hénuô, a tŏbè mẹ phú vă
thḗzṹnŏmẹ lŭ nuôtahe, a mẹ cṹ˜ dû
athḗplò ma anḭ́ to. A bè záhtya nḭ́-
dyédû a krusu rò a bè krwŏ văkhyĕ.
25 Mẹtĕhérò kayă tôprḕprḕ dố a thḗ-
lŏ nḭ́dyé athḗplò htwŏprḕ nuô, a
ki thyĕ tacṹprḕ talèkrḗ pă. Manár-
rò kayă dố a vĭkyă athḗplò htwŏ-
prḕ dố văgně tôprḕnuô a ki nḭ́bè thḗ-
26 htwŏprḕ tacṹprḕ pă. Kayă tôprḕprḕ
ki nḭ́bè lŏ cố hekhusĭba a tḕduzą́-
htyathĕ tahe cố tadṹrò a ki lacṹ-
kyă a thḗhtwŏprḕ tacṹprḕ yĕ hénuô
abwío dố lŭgně ĭtĕ? Kayă dố a thḗzṹ
nḭ́bè kąkhyĕ khyĕthyá a thḗhtwŏprḕ
tacṹprḕ yĕ tôprḕprḕnuô tḕduzą́htya-
thĕ dố a ki iprḭbḗ ná a thḗplòhtwŏ-
27 prḕ yĕnuô a o tôcô˜ to. Mẹtĕhérò
prḕlukayă aphúkhŭ mą́ văyĕ ki hyă
ná aphĕ alĭatakhĕ pă, ná amŏkhu ta-
néphú tahe pă rò a ki dyé ŭ pwṍ˜
tôprḕ a tḕmẹnḭ́khwókè phú èthĭ mẹ-
28 htuŏhố nuôtahe pă. Vă hé mą́lakŏ
cố thĭ, kayă dố a ihtòo bí thĭklĕ-
yĕ tahehenuô, bí èthĭ thyĕtyahí to
akhĕ, èthĭ ki myáhtyenố lahyă prḕ-
lukayă aphúkhŭ mą́ văyĕ ki hyă phú
khwí tôprḕnuô pă.”

17

Byacè Jesŭ Hébè Ná Mosè Ná Prḕprọ Elia
(Marko 9:2-13, Luka 9:28-36)

1 Mṍnyĕ thuŏthyó băhtuŏnuô Bya-
cè Jesŭ ḗnḭ́ Petru, Jakomo ná apuṍ
Giovanni rò a cuŏhtya dố sohtyalŏ
tômĕ alọ. Rò a thḗzṹ cuŏotṹdû kuŏ-
2 ná èthĭ prḗ. Bí èthĭ o bínuôakhĕ Bya-
cè Jesŭ anḗklṍ htulya taklya khólŏ
dố èthĭ nyĕhyă. Amèthè tôbè nuô
a takhĕ thyácṍná tamṍnuô, ahyecą
3 nuô a bŭthŏ plyatakhĕ cố. Taplṍphú
akŭnuô, èthĭ myáhtye Mosè ná Prḕ-
prọ Elia hyăoluŏhtya rò èthĭ hébè
lahyă ná Byacè Jesŭ.
4 Petru hé Jesŭ, “Byacè˜, khălḗ
bíyĕ tôpho rò atwṍ mọryá lă. Nḕ
ki thḗplòo hérò vă ki isṍpḗ thĭ
lḗthû thuŏmĕ, tômĕrò nḕgně, tô-
mĕrò Mosè agně, tômĕrò Prḕprọ
Elia agně.”
5 Bí a hébè păprḗ akhĕnuô, ṍluṍ ta-
khĕ tôba lapṍ tą̆bíkyă èthĭ rò ngṍ-
prąhtya tômṹ dố ṍluṍ akŭ, “Yĕma
văphú dố vă mọ nḭ́dyé è rò vă
thḗplòo nḭ́dyé è tôprḕ, nḭ́dă lahyă
angṍ ní˜.”
6 Bí a khŏpacḕ nḭ́huŏ phúyĕ
akhĕnuô, èthĭ thḗisĕ kanṍ˜ to, rò a
vĭ lakhṹ takluṍ tą̆lŏ anḗ dố hekhu.
7 Manárò, Byacè Jesŭ hyă tô èthĭ rò
a hé èthĭ, “Ihtò lahyă, thḗisĕ tămḗ.”
8 Bí èthĭ myáhtya akhĕ, a myáhtye
tṹ Byacè Jesŭ tôprḕprḕ˜ tuŏ.
9 Bí èthĭ o dố solọ hítą̆ akhĕnuô,
Byacè Jesŭ mekyă nḭ́ èthĭ ngṍ,
“Prḕlukayă aphúkhŭyĕ ki thyĕ
ihtòhtwŏprḕ kąkhyĕ hí dố tḕthyĕ
hítonuô, cuố hésoluŏ pḗ tă ŭ ná thĭ
myáhtye tḕyĕtahe ari-akyă tôprḕ˜
tămḗ ní˜.”
10 A khŏpacḕ tahe sudyă lŭ, “Prḕ-
ithyó tḕthyótḕthya athárá tahe hé
ná Prḕprọ Elia bèhyă rḗklŏ ná
Messia dố a ki mẹlwóhteką ŭ yĕ-
nuô tôprḕ pă, a cuŏhétuṍ phú-
nuô mẹtĕ?”
11 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Prḕ-
prọ Elia bè hyă mą́nyă pă rò a bè
hyă taritaryă mẹryá kąkhyĕ tḕlŏ˜

12 plĭ nuôma a mą̨lakŏ có vă. Manárò vă hé thĭ, Prẹ̀prọ Elia hyă htuŏhó manárò èthĭ thégně lŭ to rò kayă
tahe mẹ lŭ cṵ¬ èthĭ théplò thézṵ̃ mẹ
lŭ nuôpré. Thyáphúnuôhó, prẹ̀lukayă aphúkhŭyě ki khyábè tẹ̀cyẹ̄tẹ̀cṵ̃
13 dó èthĭ takhukŭ pă.” Bínuôakhĕ a khŏpacẹ̄ tahe thégněplŏhyă ná a hé hó Giovanni Baptista ari-akyă yĕnuô hó.

Byacè Zasĭmẹ́ Pacẹ̄ Prẹ̀khŭphú Tôprẹ̀

(Marko 9:14-29, Luka 9:37-43)

14 Bí èthĭ hítą̄lyą̨ myáhtye kayă
bémụ dó solẹ̄ akhĕnuô, kayăphĕ tôprẹ̀ hyă dángṵ̃lyą̨ dó anyĕhyă rò
15 a hé lŭ, “Byacè, thézọ̀ṇ́ ré̱ vă
phúprẹ̀khŭ, a taryé shyonyacó rò a
lakhṵ́ nuŏ tamŏmŏ dó mikŭ, mą̨to-
16 rò a latą̄nuŏ tamŏmŏ dó htyĕkŭ. Vă
éhyă lŭ dó nẹ̀ khŏpacẹ̄ tahe a o tadṵ́rò a zasĭmẹ́cyą́ pẹ́ vă to.”

17 Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Kayă sŏdŏ
tẹ̀zṵ̃ thĭ¬, ná kayă cuŏthṵ́klyá thĭ¬,
vă bè onyẹ̄ tṵ̃́kuŏpă ná thĭ bátĕ?
Vă tŏbè khyáthédŏ nyẹ̄pẹ́kuŏpă thĭ
bátĕ?” A héhtuŏ phúnuôrò a héke
kayăphĕ nuôtôprẹ̀, “Éhyă nẹ̀phúkhŭ
18 bíyĕ.” Byacè Jesŭ théprwọ̄ khĭné rò
khĭné htecuŏkyă dó pacẹ̄phú nuô tôprẹ̀ akŭ rò atẹ̀sĕ lamẹ́kyă tôphuó
lamẹ́ có.

19 Htuŏrò a khŏpacẹ̄ tahe hyăhuôhyăthwé dó lŭo rò a hyă sudyăhuô lŭ, “Pẹ̀ vẹ̄́htekyă békuŏ khĭné
to mẹtĕ?”

20 Rò a hésû èthĭ, “Mamẹtĕ thĭ vẹ̄́htekyăbé kuŏŭ khĭné to hérò, thĭ
tẹ̀zṵ̃ patí dû thĭgněnuŏ. Vă hécó-
có thĭ¬, thĭ tẹ̀zṵ̃ ki o tí¬ taplèplò tôplò nuôpré tadṵ́rò thĭ ki hé
soyĕtômĕ, ‘Thŏthṵ́ cuó taphăkyă ná
khăle̱ bíyĕ,’ kihéma¬ a ki thŏthṵ́cuó
pré. Thĭ tẹ̀zṵ̃ ki o hénuô, tẹ̀ dó thĭ
21 mẹcyą̄to nuô a o tôcô¬ to. (Manárò,
thĭ ki duôesè kwĭcóbĕ to hénuô, khĭné htecuŏkyă cyą́ to.)”*

Byacè Hésoluŏ Khyĕthyá Ná A Ki Thyĕ Pă Ari-akyă

(Marko 9:30-32, Luka 9:43-45)

22 Bí èthĭ cuó myáhtye tą̄sû plólŏ lŭ
dó Galilea ke̱ akhĕnuô, Byacè Jesŭ
hésoluŏ pẹ́ èthĭ, “Prẹ̀lukayă aphúkhŭ mą́hó văyĕ, ŭ ki isĕ̄ tą̄kyă è dó
23 prẹ̀lukayă a takhukŭ pă. Èthĭ ki mẹthyĕ lŭ pă rò thuŏnyĕ béhtya tônyĕ
pănuô a ki htwŏprẹ̀ kąkhyĕ pă.” Rò
a khŏpacẹ̄ tahe théplẹ̄thézọ̀ lŏplĭ.

Byacè Jesŭ Ithyó Pẹ́ Ŭ Ná Tẹ̀lŭhŏdu Amo-ară Ari-akyă

24 Bí Byacè Jesŭ ná a khŏpacẹ̄ tahe
cuŏtuọ́ dó vẹ̄ Capernaum akhĕnuô,
prẹ̀ihtuôplŏ tẹ̀lŭhŏdu amo-ară tahe
hyă dó Petru a o rò a sudyă lŭ,
“Thĭthárá dyékuŏ tẹ̀lŭhŏdu amo-ară
to ĕ?”

25 Petru hésû èthĭ, “To, a dyé vă¬”
Bí Petru nuŏ dó hidṵ́kŭ akhĕ, Byacè Jesŭ hé ré̱ lŭ, “Simonè, nẹ̀ tanẹ
phútĕ? Hekhu akhwí tahe a hyăkwĭ
amo-ară dó maŭpĕ opĕ? A kwĭ ṇ́dû
dó a htyĕphúké̱phú tahe a o ĕ? Mą́torò a kwĭ lahyă dó htyĕruô ké̱klŏphú tahe a o ĕ?”

26 Petru hésû lŭ, “A kwĭ dó htyĕruô
ké̱klŏphú tahe a o pré”

17:21 Li yĕtômą̄ nuô a o nuŏtṵ́kuŏ dó li dó ŭ ră ná takhu dó kalúlṵ́ khĕnuô tôba akŭ to.

Rò Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Ki mẹ-
phúnuôrò a htyĕphúkẹ́phú nḭ́dû
27 tahenuô, a ki nḭ́ tẹ̆pală hó. Manárò thyáphú èthĭ ki thĕplòsĕ̆ tă pẹ̆ tămẹ́ nuô, cuŏbímŏ̆ tẹ̆phú dó Galilea a htyĕòkŭ nuô. Tẹ̆phú dó a nḭ́ rẹ́ló tôbènuô bámŏ myárẹ́ló akyă̤kŭ nuô. Nẹ̆ ki myáhtye rŭzye tôbè pă. Phyé rŭnuô rò cuŏdyé ná nẹ̆gně ná văgně tẹ̆lŭhŏdu amo-ară agně nuô.”

18

Maŭpĕ Tôprẹ̆ Dulŏpĕ?

(Marko 9:33-37, Luka 9:46-48)

1 Bínuôakhĕ̆, Byacè Jesŭ a khŏpa-
cẹ̆ tahe hyă dó lŭo rò hyă sudyă lŭ,
“Dó mŏkhu htyĕlẹ́kẹ́kŭ nuôma, ŭpĕ
ki htwŏdulŏ ŭ păpĕ?”
2 Byacè Jesŭ é pacẹ̆ tôprẹ̆ rò a nŏ-
3 hyă kahtòo lŭ dó èthĭklĕ̆. Rò a hé
èthĭ, “Vă hécŏcó thĭ¬, thĭ ki htulya
taple thĭ thĕplò to, thĭ ki htwŏhtya
thyáná pacẹ̆phú yĕtahe to hénuô,
thĭ nuŏnḭ́ cyą́ dó mŏkhu htyĕlẹ́kẹ́-
4 kŭ takhyá¬ to. Mẹphúnuôrò, kayă
dó a shyalyą athĕplò phú pacẹ̆phú
yĕtôprẹ̆nuô, dó mŏkhu htyĕlẹ́kẹ́kŭ
nuôma adulŏŭ hó.
5 “Kayă dó a myá vămèthè rò a ki
ĕmọsû pacẹ̆phú thyáná yĕtôprẹ̆ tô-
prẹ̆prẹ̆nuô a ĕmọsû hó vă hó.”

(Marko 9:42-48, Luka 17:1-2)

6 “Kayă tôprẹ̆prẹ̆ ki nŏmẹthŭ kayă
patílŏ dó a zṵe vă yĕtahe aklĕ̆ tô-
prẹ̆prẹ̆ hénuô, cŏ̆ lọ̆du dó a kyą̆bŏ-
lọnuô rò tą́tą̆kyă è dó htyĕdutavą́kŭ
nuôma aryáklŏ pă cŏ dó lŭgně cŏ.
7 “Tẹ̆ dó a hyă ilo-ilyápyé kayă rò
a nŏmẹthŭ ŭ nuô a o tahe. Phúnuô
akhu-akhyĕ Cŏmarya ki ciryacyẹ̆ ci-
ryacṵ̆ prẹ̆lu hekhuphú tahe pă. Tẹ̆
yĕtahenuô, a bè hyă mą́lakŏ nyăpă.
Manárò Cŏmarya ki ciryacyẹ̆ ciryacṵ̆ kayă dó a mẹ htwŏhtya tẹ̆ yĕ-
8 nuôtahe pă. Nẹ̆ takhu bèbè, nẹ̆ khă-
duô bèbè, a ki nŏmẹ nẹ̆ tẹ̆thŭ́ hérò
pą̆tṵ̆ rò vĭkyă kyă ènuô. Nẹ̆ takhu-
tṵ̆ nẹ̆ khăduôtṵ̆ rò nẹ̆ kąkanuŏbĕ́ dó
mŏkhunuô aryáklŏ pă cŏ ná nẹ̆ ta-
khu khăduô ŏpwŏ̆ rò ŭ bè vĭtą̆kyă nẹ̆
dó mikyą̆ tacṵ́prẹ̆ talèkré nuôtôphè
9 akŭ pănuô cŏ. Nẹ̆mèthè ki nŏmẹ nẹ̆
tẹ̆thŭ́ hérò kaŭhtekyă rò vĭkyă kyă
ènuô. Nẹ̆mèthè oprĕ́ tôkyĕ rò nẹ̆ ką-
kanuŏbĕ́ dó mŏkhu nuô aryáklŏ pă
cŏ ná nẹ̆mèthè opwŏ̆odwŏ lŏnyẹ̆kyĕ
rò ŭ bè vĭtą̆kyă nẹ̆ dó Mŏrapọ̆tyą kŭ
pănuô cŏ.”

Tẹ̆dyá Khákho Thímí Lamẹ́ Tôduŏ Ari-akyă

(Luka 15:3-7)

10 “Thyáphú thĭ ki tanẹ patí tă kayă
patílŏ dó ŭklĕ̆ yĕtahe tămẹ́ nuô, rọ̆nḭ́
lahyă thĭnẹ́. Mẹtĕhérò vă hé hó thĭ,
èthĭ atanémŏkhuphú dó a opọ̆ myá
lŭ tahenuô a ophû ná Phĕ̆ Cŏma-
rya dó mŏkhu nuô pwọ̆¬ tôphuŏ
11 cŏ. Mẹtĕhérò, prẹ̆lukayă aphúkhŭ
mą́hŏ văyĕ, vă hyălyą ĕką kayă dó
a lamẹ́ tahe pré.
12 “Thĭ tanẹ myámyá, kayă tôprẹ̆ ki
athímí o aduŏ̆ tôzẹ̆, rò a ki cuŏ-
pẹ̆ mẹ́kyă tôduŏ̆ kihérò a ki dyakyă
aduŏ̆ lwḭthyótôshyĕ ná lwḭthyó tô-
duŏ̆ yĕnuô dó asèekhu rò a klyá hte-
cuŏ myápṵ̆ nyăpré a cuŏpẹ̆ mẹ́kyă
13 yĕtôduŏ̆ nuôpré mą́to ĕ? Vă hécŏcó
thĭ, ki a myáhtye kąkhyĕ a lamẹ́ yĕ-
tôduŏ̆ hérò, a ki thĕkrṵ̆ lŏklŏ pă cŏ
ná a okyă lwḭthyótôshyĕ ná lwḭthyó

tôduǒ dố a cuốpẹ̌ kuǒǔ to yětahe
14 cố. Thyáphúnuôhố, dố kayă patílố
dố ŭklẹ̌ yětahenuô, a ki thyěkyă dố-
thudốthế tôkyě bí tôprẹ̀ pré nuô,
thĭphẹ̌ dố mốkhuyě tôprẹ̀ thếplòo
taki¬ to.”

Puǫ̃vyą́ Dố A Mẹthứ́ Tẹ̀
(Luka 17:3)

15 “Nẹ̀ puǫ̃vyą́ prẹ̀zǫ̃́etẹ̀phú tôprẹ̀prẹ̀
ki mẹthứ́ nẹ̀ bíkhẹ̌tě¬ bèbè, cuố-
myáhtye hébè tứdû ná è rò hésoluǒ
pẹ́ lŭ tẹ̀ dố a mẹthứ́ nẹ̀ nuô tahe. Ki a
thếplòtŏ kuǒ ná nẹ̀ rò a ki ốlyą a tẹ̀-
mẹthứ́ kihérò nẹ̀ nı́bè kąkhyě khyě-
16 thyá hố nẹ̀ puǫ̃vyą́yě tôprẹ̀ hố. Ma-
nárò a ki nı́dă nẹ̀ngǫ́ to hérò, nẹ̀
kẹ̀ lŭ ná atẹ̀thứ́ o yěnuô, thyáphú
a kiklǫ̀kima agnĕnuôrò, prẹ̀ myá-
htye nı́huǒ kuǒ tẹ̀ ná nẹ̀nuô, a tŏbè
o thếnyẹ̀, thếthuǒ bá nuô. Phúnuô-
rò ékrwŏhyăní kuǒŭ tôprẹ̀, tomaná
17 thếnyẹ̀ nuô.[d] Ki a nı́dăkuǒ èthĭngǫ́
to kihérò dyásoluǒ ná prẹ̀zǫ̃́etẹ̀ plố-
mụphú nuô tahe, rò prẹ̀zǫ̃́etẹ̀ plố-
mụphú hé lŭ rò a ki nı́dă toto ki-
hérò hébèhésŭ è phú thĭ dya kayă
dố a zǫ̃́enyą́e kuǒŭ to tôprẹ̀nuô, to-
maná hébèhésŭ è phú prẹ̀kwĭamo-
ară tôprẹ̀nuô.
18 “Vă hécốcố thĭ, dố hekhuyě thĭ cǒ-
klǫ̀ma ĭtětě¬ bèbè, dố mốkhu nuô,
Cốmarya ki cǒklǫ̀ma kuǒdû phúnuô
pă. Dố hekhu yěnuô thĭ ilyěplwŏkyă
ĭtětě¬ bèbè, Cốmarya ki ilyěplwŏ-
kyă kuǒdû dố mốkhu pă.
19 “Vă hé pẹ́ pǫ́ thĭ, dố hekhu yěnuô,
kayă thếnyẹ̀ ki thếplò thyálŭ hérò
a kwĭcốbě tẹ̀ĭtětě¬ bèbènuô văphě
dố mốkhu yětôprẹ̀ ki dyépẹ́ lǒlǒ¬
20 èthĭ kwĭnuô tahe pă. Mamẹtěhérò,
kayă thếnyẹ̀pré bèbè, thếthuǒpré
bèbè, èthĭ ki otǫ̃́oplố lŭ dố vămwı̨
akŭ kihérò vă ki otǫ̃́oplố kuǒdû ná
èthĭ pă.”

Tẹ̀dyá Khákho Prẹ̀mẹtẹ̀phú Dố A Thếzǫ̀
Cyą́ Kuǒŭ To Tôprẹ̀ Ari-akyă

21 Htuǒrò Petru hyă dố Byacè Jesŭ
a o rò a sudyă lŭ, “Byacè, vă puǫ̃́-
vyą́ tôprẹ̀ ki mẹthứ́ vă hérò vă tŏbè
plwŏkyă lŭtẹ̀thứ́ báphuố cốtě? Ma
vă bè plwŏkyă bă cố è thuǒthyótô-
phuố cố ě?”
22 Rò Byacè Jesŭ hésû è, “Vă hé nẹ̀
ná bè plwŏkyă pré thuǒthyótôphuố
mą́to, nẹ̀ bè plwŏkyă bă cố è thuǒ-
thyótôshyě nuô aphuố thuǒthyótô-
phuố cố.
23 “Phúnuô akhu-akhyě, dố mốkhu
htyělẹ́kẹ́kŭ nuô athyáná khwí tô-
prẹ̀ dố a thếzǫ̃́ mẹlą́mẹlĭkyă lǒ a ră-
márădyă onı́ alulé tahe nuǫ̃́su o lŭ
24 nuôtahe. Rò bí a cáhtya mẹlą́mẹlĭ
hố alulé anuǫ̃́asu tahe akhẹ̌nuô, a
nǒéhyă rẹ́lố alulé dố asu-o étalwó-
25 sứlǔ̃ lŭ yěnuô tôprẹ̀. Rò alulé yětô-
prẹ̀ plábế lŭ to akhu-akhyě, abyacè
hétą̃ngǫ́ ná a bèką isẽtą̃kyă dyé anẹ́
ná aphúamě ná a tą̃muǒtą̃tẹ̀ lǒ¬ plĭ
rò a bè hyă plálĭkyă anuǫ̃́asu.
26 “Rò a dángǫ̃́lyą dố khwí nyěhyă
rò a kwĭthếzǫ̀ lŭ, ‘Khyáthếdŏ kuǒrẹ́
27 vă ní¬. Vă ki plálĭ lǒdû nẹ̀ pă.’ Rò
Byacè yětôprẹ̀ thếzǫ̀nı́ lŭ rò a dya-
htuǒ pẹ́kyă lŭsu rò a plwŏkąkyă lŭ.
28 “Manárò, lulé yětôprẹ̀nuô, bí a
hteką akhẹ̌ a myáhtye ná akhŏ

[d] Li Dônyă 19:15

luléphú thyálŭ dố asu-o lŭ rŭtôcwẹ̆
yĕtôprẹ̆. Rò a pṹma lŭ rò a ci lŭ kyặ-
bŏ rò a hé lŭ, ‘Nẹ̆ lodyé vărŭ̃nuô
dyémŏ vă.’
29 “Rò lulé yĕtôprẹ̆nuô a dángṹlyạ
rò a kwĭthẽzọ̆ lŭ, ‘Khyáthẽdŏ kuŏ-
rẹ́ vă ní¬, vă plálĭ lŏdû nẹ̆ pă,’ a hé
lŭ phúnuô.
30 “Manárò a nḭ́dă lŭ tẹ̆kwĭthẽzọ̆ to.
A plálĭbẽ hí lŭ to rò a nŏdŏtặ tadû
31 ŭ dố htŏkŭ. Rò lulé dố aruô tahe
myáhtye a mẹ ŭ phúnuôrò èthĭ thẽ-
plòmọpă cố taki¬ to. Rò a mẹ-
kryá¬ phútĕnuô èthĭ cuŏhéso pẹ́lŏ
ná khwí nuôtôprẹ̆.
32 “Yĕtôphuŏrò khwí nuôtôprẹ̆ ẽhyă
lŭ rò a hé lŭ, ‘Kayă sŏdŏ thẽplò,
nẹ̆ kwĭthẽzọ̆ vă rò vă dyahtuŏkyă
33 pẹ́lŏ nẹ̆nuṹnẹ̆su tahe, nẹ̆ tŏkò thẽ-
zọ̆ nḭ́kuŏ nẹ̆ khŏlulé thyálŭ yĕnuô
34 phú vă thẽzọ̆nḭ́ nẹ̆ nuô, mạ́to ĕ?’ Rò
khwí yĕtôprẹ̆ thẽplòdu nyacó lŭ rò
bí a plálĭ tyahí lŭ to yĕnuô a dyétặ-
kyă lŭ dố prẹ̆mẹcyẹ̆mẹcṹ lŭ yĕtahe
a takhukŭ.”
35 Rò Byacè Jesŭ hé tadûkyă
dốkhyĕ, “Thĭ ki plwŏkyă lŏthulŏthẽ
mạ́lakŏ thĭ puṹvyạ́ prẹ̆zṹetẹ̆phú tô-
prẹ̆ ná tôprẹ̆ atẹ̆thṹ to hénuôma,
Phĕ̀ Cốmarya dố mốkhu tôprẹ̆ ki
mẹ kuŏ thĭ thyáphúnuô pă.”

19

Mĕ Ná Vẹ̆ Okyă Lŭ Ari-akyă

(Marko 10:1-12)

1 Bí Byacè Jesŭ hé htuŏhố tẹ̆yĕ tahe
akhĕnuô, a o bí Galilea kẹ́ nuôrò
a htecuốkyă dố Judakẹ́ bí Jordano
2 htyĕklŏ bérẹ̆ tôkyĕ. Kayă krwŏplu-
krwŏphè kuŏlŏ lŭkhyĕ rò a zasĭmẹ́
pẹ́ ŭ tẹ̆swítẹ̆sĕ bínuô.
3 Rò Pharisĕophú tahehenuô a hyă
tṹkuŏ dố Jesŭ a o rò èthĭ thẽzṹ hyă
myápṹ pṹ Byacè Jesŭ atẹ̆thṹ rò a
hyă sudyă takè lŭ, “Kayă tôprẹ̆prẹ̆
okyă amĕ ma anḭ́ prẽ pẹ̆ tẹ̆thyótẹ̆-
thya hényă phúnuô ĕ?”
4 Byacè hésû èthĭ, “Dố hekhuhtwŏ-
lú mốkhuhtwŏthĕ akhĕnuô, ‘Cốma-
rya byályạtṹ prẹ̆mò tôprẹ̆ ná prẹ̆khŭ
tôprẹ̆ prẽ,’[e] nuôma thĭ hốnố kuŏŭ
5 to ĕ? Htuŏrò Cốmarya hé, ‘Dố tẹ̆-
ritẹ̆kyă yĕ akhu-akhyĕ prẹ̆khŭ yĕ-
nuô a bè dyakyă amuṹaphĕ rò a
bè cuố otṹkuŏ ná amĕ, rò kayă
yĕthẽnyẹ̆nuô a htwŏhtyahố tôprẹ̆¬
6 tuŏhố.’[f] Phúnuôrò èthĭ ma kayă
thẽgnĕ mạ́pătohố. A htwŏhtyahố lŭ
tôprẹ̆¬ tuŏhố akhu-akhyĕ, tẹ̆ dố Cố-
marya dya otṹ lŭ nuô, prẹ̆lukayă bè
htốpẹ̆kyănḭ́ tôprẹ̆¬ to.”
7 Rò Pharisĕophú tahe sudyă pṹ
lŭ, “Kihéphúnuôrò, mamẹ̆tĕrò Mosè
cuố hétuṹ ná prẹ̆khŭ tôprẹ̆prẹ̆ ki ră
li-okyămĕ a tẹ̆rămárădyă tôba rò a
dyé ná amĕ rò a ki okyă amĕ hé-
nuôma anḭ́ prẽ, a cuố nŏdyétuṹ phú-
nuôma mẹ̆tĕ?”[g]
8 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Mosè
plwŏ thĭ dố thĭ okyă mĕ phúyĕ-
nuôma anḭ́ prẽ, mẹ̆tĕhérò thĭ ma
kayă myĕcô dố a khuklốpryẹ̆ khó-
dûgnĕ akhu-akhyĕ a plwŏ pẹ́ thĭ
phúnuô prẽ. Manárò Cốmarya byá-
lyạlú tẹ̆ akhĕ nuôma a nŏokyă ŭ
9 to. Vă hé thĭ, kayă tôprẹ̆prẹ̆ dố
amĕ cuốthṹ prẹ̆khŭ mạ́to tadŭ̃rò

[e]Hekhuhtwŏlú 1:27, 5:2 [f]Hekhuhtwŏlú 2:24 [g]Li Dônyă 24:1

a ki okyă amĕ ná tẹ̀ritẹ̀kyă dố
aruô rò a ki cuốphyé taple amĕ
dố aruôtôprẹ̀ hénuôma a cuốthứ-
hố prẹ̀mòhố.”
10 Rò a khŏpacẹ̆̀ tahe hé lŭ, “Tẹ̀ritẹ̀-
kyă phúyĕ ki htwŏhtya cyą́ dố mĕ-
návẹ̀ aplèkŭ kihérò ki phyémĕ to ma
aryáklỏ̆ kŏ?”
11 Manárò Jesŭ hésû èthĭ, “Kayă
cụ̆ebé kuỏ̆ tẹ̀ithyó yĕ pwọ̆̀ ̵ tô-
prẹ̀ to. Tẹ̀ithyó yĕnuô a cụ̆ebé tứ-
pré kayă dố Cómarya dyé lŭ dố
a ki ohtwŏprẹ̀bé tahe agnĕ pré.
12 Mẹ̀tĕhérò kayă tahehe nuô, ahĕare
oto pă dố a muọ̆hốkŭ pă akhu-
akhyĕ, a phyé lahyă phúmĕ to. Ta-
hehe nuô ŭ swíkyă lŭdye. Dố Có-
marya htyĕkẹ́gnĕ akhu-akhyĕ ta-
hehe nuô a dyalyą hố athếplò ná
a ki phyé pă amĕavẹ̀ to. Kayă dố
a cụ̆ebé tẹ̀ithyó yĕtahenuô, nỏ̆mẹ
èthĭ nuô.”

Byacè Jesŭ Sŏri Pacẹ̆̀phú Tahe
(Marko 10:13-16, Luka 18:15-17)

13 Ŭ phyáhyă pacẹ̆̀phú tahe dố Bya-
cè Jesŭ a o, mẹ̀tĕhérò èthĭ thếzứ̆ nỏ̆-
dyahtya Byacè Jesŭ atakhu dố pacẹ̆̀-
phú yĕtahe alọ htuỏ̆rò a thếzứ̆ nỏ̆-
kwĭcóbĕ̀ Jesŭ. Manárò a khŏpacẹ̆̀
tahe thếprwọ̆̀sû kayă dố a ếhyă pa-
cẹ̆̀phú yĕtahe.
14 Rò Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Plwŏhyă
pacẹ̆̀phú nuôtahe dố văoyĕ, mẹ̀tą̆̀-
tụ̆ tă èthĭ tămẹ́, mẹ̀tĕhérò mỏ̆khu
ahtyĕakẹ́ nuôma kayă dố a shyalyą
athếplò thyáná pacẹ̆̀phú yĕnuôtahe
15 atẹ̀hố.” Rò a dyahtyahtuỏ̆ atakhu dố
èthĭ alọ rò a htecuốkyă.

Byacè Jesŭ Dyérọ̀dyéryẹ̆̀
Nị́ Kayă Duzą́ Tahe
(Marko 10:17-31, Luka 18:18-30)

16 Kayă tôprẹ̀ hyă dố Byacè Jesŭ a
o rò a hyă sudyă lŭ, “Thárá, thyá-
phú vă ki nị́bè thếhtwŏprẹ̀ tacứ́prẹ̀
agnĕnuô, tẹ̀ aryá tôcôcô dố vă tŏbè
mẹnuôma kryá ̵ maĭtĕ?”
17 Byacè Jesŭ sudyă lŭ, “Mẹ̀tĕrò nẹ̀
cuố sudyătuọ̆ vă ná tẹ̀ryá ari-akyă
mẹ̀tĕ? Kayă dố aryá mą́lakŏ nuôma
a o prếtứ Cómarya tôprẹ̀prẹ̀ ̵ tuỏ̆
pré. Nẹ̀ ki thếzứ̆ nị́bè thếhtwŏprẹ̀ ta-
cứ́prẹ̀ kihérò lụ̆krwŏ mẹkuỏ̆ phú Có-
marya mekyăngọ́ nuô.”
18 Kayă nuôtôprẹ̀ sudyăsû lŭ, “Bítĕ
tahetĕ?” Byacè Jesŭ hésû lŭ,
“‘Mẹthyĕ tă kayă tămẹ́, cuốthứ̆ tă
ŭphúŭmĕ tămẹ́, ehuôehí tămẹ́,
19 khyá lahŏlahya tă tẹ̀ tămẹ́. Bezứ̆-
nyą́ nẹ̀muọ̆nẹ̀phĕ̀,[h] mọ nị́dyé nẹ̀hi
khăsŏkhăshyé tahe phú nẹ̀ mọlyą
nị́dyé nẹ̀nẹ́ nuô.’”[i]
20 “Yĕtahenuô vă mẹhtuỏ̆lỏ̆hố. Vă
lomẹpă kryá ̵ maĭtĕ?” Prẹ̀khŭ phú-
thè yĕtôprẹ̀ hésû kąkhyĕ lŭ phúnuô.
21 Rò Byacè Jesŭ hé lŭ, “Ki nẹ̀ thếzứ̆
htwŏhtya kayă dố a lốbă tôprẹ̀ ki-
hérò ką isĕkyălỏ̆ nẹ̀ tą̆muỏ̆tą̆tẹ̀ nuô-
tahe rò dyékyă ná kayă sŏphásŏryą-
phú tahenuô. Nẹ̀ ki mẹphúnuô hérò
nẹ̀ ki nị́bè tẹ̀duzą́htyathĕ̀ dố mỏ̆khu
pă. Kąmẹhtuỏ̆ phúnuô rò hyă krwŏ-
kuỏ̆ văkhyĕ.”
22 Prẹ̀khŭ phúthè yĕtôprẹ̀nuô, a yŏ
duzą́ tą̆pòtą̆pẹ̆̀ cố akhu-akhyĕ, bí
a nị́huỏ̆ htuỏ̆ Byacè Jesŭ hé lŭ
phúyĕ akhĕnuô, a mèthèpyé rò
a htekąkyă.

[h] Li Hteką 20:12-16, Li Dônyă 5:16-20 [i] Li Cóbucóbĕ 19:18

23 Yĕtôphuŏ́rò Jesŭ hé a khŏpacę̆
tahe, “Vă hécŏ́cŏ́ thĭ, kayă duzą̨ tô-
prę̀ kírę̨ nuŏ dŏ́ mŏ́khu htyĕlę̨́ę́-
kŭ nuôma, apyą̨ nyacŏ́ dŏ́ lŭgnĕ.
24 Vă hé pŏ́ thĭ¬, tathíbuŏ̆du tôduŏ̆
kírę̨ plyénuŏ̆ dŏ́ htĕ́khăl̨ĭ́kŭnuô azŭ
klŏ̆pă cŏ́ ná kayă duzą̨htyathĕ̆ tô-
prę̀ kírę̨ nuŏ dŏ́ mŏ́khu htyĕlę̨́ę́kŭ
nuô cŏ́.”
25 Bí a khŏpacę̆ tahe nı̨́huŏ̆ a hé phú-
yĕ akhĕ̆, a khyéthukhyéthĕ̆ lŏ̆ la-
hyă rò a sudyă lŭ, “Ki mę̨phúnuôrò
ŭpĕ tôprę̀ kírę̨ nı̨́bèpă tę̀mę̨lwóhte-
ką pĕ?”
26 Byacè Jesŭ myárę̆ tŏdĕ̆ èthĭ rò a
hé èthĭ, “Prę̀lukayă mę̨lwóhteką cyą̨
nı̨́dyé anę́to tadŭ́rò Cómarya mę̨-
cyą̨tę̀ pwǫ̆tôcô.”
27 Rò Petru hésû è, “Myámŏ̆, pę̀ dya-
kyă lŏ̆ cóhŏ́ tę̀pwǫ̆¬ tôcô rò pę̀ krwŏ̆-
kuŏ̆hŏ́ nę̀khyĕhŏ́. Phúnuôrò pę̀ kírę̨
nı̨́bè kuŏ̆ akhwóakè ĭtĕtĕ pă?”
28 Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Vă hécŏ́-
cŏ́ thĭ¬, bí Cómarya taritaryă thĕ̆-
taple lŏ̆hŏ́ tę̀lŏ̆¬ plĭ pă, htuŏ̆rò vă
dŏ́ a mą̨́hŏ́ prę̀lukayă aphúkhŭyĕ ki
onyă dŏ́ khuklyáhtĕ̆ htyalŏ̆ alĭatа-
khĕ̆ yĕtôkhu akhu hŏ́pănuô, thĭ dŏ́
a krwŏ̆ văkhyĕ yĕtahe ki onyănŏ́
kuŏ̆dû dŏ́ khuklyáhtĕ̆ htyalŏ̆ shyé-
nyę̆khu alo yĕnuô pă rò thĭ ki ci-
rya nı̨́dû Israelphú shyényę̆muǫ̆ yĕ-
29 nuô pă. Htuŏ̆to ŭpĕpĕ¬ bèbè, dŏ́
vă akhu-akhyĕrò a dyakyă ahi-aprę́
bèbè, apuǫ̆avyą̨ tahe bèbè, amuǫ̆-
aphĕ̆ bèbè, aphúalyę tahe bèbè, a
ki nı̨́bè élŏ́klŏ̆ pă cŏ́ ná a dyakyă
nuôtahe aphuŏ dŏ́ azę̀kŭ pă, htuŏ̆-
rò a ki nı̨́bè thĕ́htwŏprę̀ tacŭ́prę̀ pă.
30 Manárò kayă dŏ́ ŭ tanę lŭ ná a lo-
dulŏ́ ŭ tôprę̀nuô, a ki okyă dŏ́khyĕ-
lŏ́ ŭ pă, kayă dŏ́ a okyă dŏ́khyĕ-
lŏ́ ŭ tahenuô a ki htwŏhtya kayă
dŏ́ ŭ lodulŏ́ lŭ pă,” Jesŭ hé pę́ èthĭ
phú nuô.

20

Prę̀mę̀tę̀phú Tahe Dŏ́ Thòbĭthè Lę́khu

1 “Mę̀tĕhérò, mŏ́khu htyĕlę̨́ę́kŭ ma
athyáná prę́byacè tôprę̀ dŏ́ a htecuŏ́
rǫmŭ́ rò a cuŏ́ dakè hyă ŭ dŏ́ a thò-
2 bĭthèphèkhu yĕnuôhŏ́. Prę́byacè yĕ-
tôprę̀ ná prę̀dakèephú yĕtahenuô, a
thĕ́plòtŏ lŭ ná a ki dakè lŭ tônyĕ ma
rŭzye denari tôbè.
3 “Bí mǫ̨́plyą̨sĕ̀htya lwı̨́thyótômŭ̆
bèhŏ́ akhĕ̆nuô, a cuŏ́ dŏ́ klĕ́kŭ rò
a cuŏ́ myáhtye kayă okŏodă prę́ rò
atę̀mę oto tahe ihtò ohtŏolyą lahyă
4 bínuô. Rò a hé èthĭ, ‘Hyă ryąkuŏ̆ la-
hyă dŏ́ vă thòbĭthèphèkhu nuô rò vă
ki myá dyétŏdyébè pę́dû thĭ akhwó-
5 akè pă.’ Rò èthĭ hyă lahyă dŏ́ lŭprę́-
khu rò prę́byacè yĕ htecuŏ́ khyĕthyá
dŏ́ klĕ́kŭ bí mǫ̨́htuô shyényę̆mŭ̆ bè
akhĕ̆nuô, htuŏ̆rò a htecuŏ́ khyĕthyá
bí mǫ̨́hélyą thuŏ̆mŭ̆bè akhĕ̆ rò a cuŏ́
dakè hyăkhyĕ ŭ dŏ́ a thòbĭthè lę́-
khu rò a hé ŭ phú a hé rę́ htuŏ̆-
6 hŏ́ ŭ nuô tahe. Rò a htecuŏ́ khyĕ-
thyá dŏ́ klĕ́kŭ bí mǫ̨́hélyą nyą̆mŭ̆
akhĕ̆, rò a cuŏ́ myáhtyepă kayă dŏ́
a okŏ tą̆dă, a tę̀mę oto tahe ka-
htòohtŏ kahtòolyą bínuô rò a su-
dyă èthĭ, ‘Tôcô¬ rò thĭ mę̀tę̀to rò
thĭ cuŏ́ ihtòo kyădĕ lŏ̆ bíyĕ tônyĕ
mǫ̨́hé mę̀tĕ?’
7 “Rò èthĭ hésû lŭ, ‘Prę̀dakè hyăkuŏ̆
pę̀ a o tôprę̀¬ to.’
“Rò a hé èthĭ, ‘Hyămę kuŏ̆ lahyă
dŏ́ vă thòbĭthè lę́khu nuô.’

8 “Bí mǫ̣tą̣hó akhẽnuô, prẽbyacè
yẽ hé aprę̣ põtarí myákhwènį̣ prẽ
yẽtôprę̣, ‘Ẹhyă lahyă prę̣mę̣tę̣phú
nuôtahe rò dyépę̣ èthĩ akhwóakè
nuô. Dyérę̣lõ a hyă tą̣nolõ akhŏ nuô-
tahe ní, rò a hyă rę̣lõ nuôtahe rò
dyénolõ ŭ pă.’
9 “Prę̣mę̣tę̣phú dõ a hyă mę̣tę̣ dõ
mǫ̣hélyạ nyą̣mũ akhẽ tahe hyăphyé
rę̣lõ khwókè rò prę̣ dõ a põtaríni̧
prẽ yẽtôprę̣ dyé èthĩ tôprę̣ ná rũ-
10 zye denari tôbè. Yẽtôphuõrò shuõ-
khẽ tŏke hõ dõ a hyăryạ rę̣lõklõ ŭ
tahe rò èthĩ tanẹ ná a ki nį̣bè ẽklõ
rũ ná ŭ pă tadũrò èthĩ nį̣bè rũzye
11 denari tôprę̣ tôbè thyáná ŭ prẽ. Bí
èthĩ nį̣bè khwókèyẽ akhẽ a tamwǫ̣-
12 talẽ prẽbyacè azǫ̣. Èthĩ hé prẽbyacè,
‘Kayă yẽtahe rò a hyă mę̣nį̣ nyę̣-
prẽ tômũ khălę̣phú prẽ rò a kạlẽ hó
tadũrò nę̣ dyé èthĩ khwókè thyáná
pę̣pę̣. Pę̣ rò pę̣ mę̣ sŏphásŏryạ dõ kę̣-
kų̣klẽ tônyẽ⌒ mǫ̣hé cõ rò nę̣ dyélõ
pę̣ toto.’
13 “Manárò prẽbyacè hésû dõ a hé
phúyẽ aklẽ tôprę̣, ‘Vă mę̣-e dõ nę̣-
khu tôcô⌒ to, vă mę̣ tŏ prẽ, nę̣ thẽ-
plòtŏ htuõhõ ná vă ki dyé nę̣ tônyẽ
14 ma rũzye denari tôbè văhéto? Phyé-
ní nę̣ khwókèyẽ rò kạmõ. Vă thẽ-
zũ dyé kayă dõ a hyă ryạnolõ ŭkhŏ
yẽtahe akhwóakè thyáná vă dyé nę̣
15 nuô. Vărũ ná vănę̣ prẽ, vă thẽzũ mę̣-
phútẽ rò a nį̣nyă to ẽ? Vă dyézŭdyé-
yę̣ tę̣ phúyẽ rò nę̣ thẽkhwẽ vă ẽ?’
16 “Phúnuôrò ŭ tanẹ patí ẽlă kayă
tahe tadũrò Cõmarya ki dyadu lŭ
pă. Ŭ tanẹdu ẽlă kayă tahe tadũrò
Cõmarya ki dya patílõ lŭ pă.”

Byacè Jesŭ Héluõ Khyẽthyá Ná A Ki Thyẽ Pă Ari-akyă

(Marko 10:32-34, Luka 18:31-34)

17 Bí Byacè Jesŭ htya dõ vį̣ Jerusa-
lem rò bí a cuõ dõ klyálọ akhẽnuô, a
ẽcuõ plõkhó a khŏpacę̣ shyéthẽnyę̣-
18 yẽ tôpho rò a hé èthĩ, “Pę̣ htya dõ
vį̣ Jerusalem, rò ŭ ki isẽtą̣kyă prę̣-
lukayă aphúkhŭ mą̣dû văyẽnuô dõ
bwídukhu tahe ná prę̣ithyó tę̣thyó-
tę̣thya athárá tahe a takhukŭ pă. Rò
èthĩ ki thẽplò tŏ lǫ̃ lŭ dõ a ki mę̣-
19 thyẽkyă vă pă. Èthĩ ki dyétą̣ dĩtũ
vă dõ Judaphú mą̣to tahe a kha-
dăkŭ pă. Rò Judaphú mą̣to tahe ki
hébè takhwótakè kanĩkano lǫ̃ vă pă.
Htuõrò èthĩ ki mų̃ vă ná suplyę̣ iplí-
rwį̣ pă rò èthĩ ki mų̃thyẽhtya vă dõ
krusulọ* pă. Manárò thuõnyẽ tônyẽ
pănuô Cõmarya ki mę̣htwŏprę̣ ka-
htò kạkhyẽ khyẽthyá vă pă.”

Muǫ̣tôprę̣ A Tę̣kwĩthẽzǫ̣

(Marko 10:35-45)

20 Htuõrò Zebedeo aphúkhŭ Jakomo
ná Giovanni amuǫ̣ yẽnuô a hyă rǫ̣-
kuõ ná a phúprę̣khŭ yẽthẽnyę̣ dõ
Byacè Jesŭ a o. Amuǫ̣yẽ hyă dángų̃-
tą̣ dõ Byacè anyẽhyă rò a kwĩthẽzǫ̣
lŭ ná a ki mę̣ pę̣ lŭ tę̣tôcô.
21 Rò Byacè hé lŭ, “Nę̣ thẽzũ dõ vă
ki mę̣cwọ́ pę̣ nę̣ ĩtẽ?” Rò a hésû
Byacè, “Shyé⌒ nę̣ htwŏ hõ khwí dõ
Cõmarya htyẽlę̣kę̣kŭ hõ pănuô dyé-
onyă pę̣kuõ văphú yẽthẽnyę̣ dõ nę̣
takhu cõhtwó tôkyẽ tôprę̣, dõ nę̣ ta-
khu cõci tôkyẽ tôprę̣ pă ní⌒.”
22 Byacè hésû èthĩ, “Thĩ hyăkwĩ tę̣-
yẽnuô thĩ thẽgnẽ nį̣dyé ari-akyă to.

20:19 Krístuphú tahehe rò a hé ná hihtûdíkè

Tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṹ dố vă kírẹ́ khyábè yě pă-
nuôma thĭ ki khyábẽ́ kuǒnyă pă ě̌?”
Rò èthĭ hésû, “Pẹ̀ khyábẽ́ kuǒ pré.”
23 Byacè hésû èthĭ, “Thĭ ki khyábè
mą́ kuǒ lakŏ dû phú vă khyábè yě-
nuô pă. Manárò nẹ̀ tŏ onyă dố vă
takhu cố̀ci tôkyě ě̌, cố̀htwó tôkyě ě̌
nuô a o dố vă khadăkŭ mą́to. Vă-
phě̌ dố mố̀khu yětôprẹ̀ taritaryă pẹ́
hố khălẹ́yě ná cṹ¬ a thẽ́zṹ dyé nḭ́dû
ŭnuôtahe agně hố.”
24 Bí a khŏpacẹ̌ dố a okyă prẹ̀shyé
yětahe nḭ́huǒ a sudyă phúyě akhě̌
nuô, èthĭ thẽ́plòdu lŏ puǫ́ ná vyą́
25 nuô thẽ́nyẹ̌. Byacè Jesŭ ẽ́plólŏ èthĭ
rò a hé èthĭ, “Thĭ thẽ́gnědû hố
ná khwíducóphyahtŭ tahe nuôma
a nǒe nḭ́dyé lahyă a taryĕshyosŏ
dố htyĕphúkẹ́phú tahe akhu. Htyĕ-
phúkẹ́phú a khuklókhuklyă thĭ ta-
herò a nǒe nḭ́kuǒdûhố a taryĕshyo-
sŏ yĕnuô dố htyĕphúkẹ́phú tahe
26 akhukhu. Thĭ ke rò thĭ tŏ mẹphú-
nuô to. Dố thĭklĕnuô, kayă tôprẹ̀-
prẹ̀ ki thẽ́zṹ htwŏdu hérò a tŏbè
27 htwŏ thĭ prẹ̀mẹtẹ̀phú. Htuǒrò dố
thĭklĕnuô, kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki thẽ́zṹ
htwŏ thĭbyacè hérò a tŏbè htwŏ
28 thĭcṹ. Myábŭkuǒ vă mą́dû prẹ̀lu-
kayă aphúkhŭyě, vă hyă dố ŭ ki
mẹpẹ́ văgně nuô mą́to. Vă hyă dố
vă ki mẹpẹ́ ŭgně pré. Rò thyáphú vă
ki ihtakạ́nḭ́ èthĭ agněnuôrò, vă dyé-
lyạ́kyă vă thẽ́plò htwŏprẹ̀ dố kayă
ẽprẹ̀ agně.”

Byacè Jesŭ Zasĭmẹ́ Kayă
Mèthèkhí Thẽ́nyẹ̌
(Marko 10:46-52, Luka 18:35-43)

29 Bí Byacè Jesŭ ná a khŏpacẹ̌ tahe
htecuǒkyă bí vḭ Jeriko akhě̌nuô,
kayă bẽ́mụdu krwŏkuǒ lŏ lŭkhyě
30 tôplutôphè. Kayă mèthèkhí thẽ́nyẹ̌
onyăo dố klyáhtŭ rò bí a nḭ́huǒ ŭ hé
ná Byacè Jesŭ hyăhố dố èthĭ khă-
shyé akhě̌nuô, a ẽ́htŏ rò a hé, “Kố¬
Davi aphúkhŭ, Byacè¬, thẽ́zọ̀ kuǒ rẹ́
pẹ̀ ní¬.”
31 “Thuôthuô¬ omyá,” kayă bẽ́mụ
tahe hé èthĭ shyoshyo, a lé ẽ́htŏ-
htya shyoshyo pọ́, “Kố¬ Davi
aphúkhŭ, Byacè¬, thẽ́zọ̀ kuǒ rẹ́ pẹ̀
ní¬,” phúnuô.
32 Byacè Jesŭ okuố ẽ́ èthĭ rò sudyă
èthĭ, “Thĭ thẽ́zṹ nǒmẹ̀ vă maĭtě?”
33 Rò èthĭ hé lŭ, “Byacè, pẹ̀ thẽ́zṹ
mèthèlĭ kuǒŭ.”
34 Byacè Jesŭ thẽ́zọ̀nḭ́ èthĭ rò a tô-
hyă èthĭ mèthèplò rò èthĭ mèthè lĭ-
htya khyé cố. Rò èthĭ cáhtya krwŏ-
kuǒ lŏ lŭkhyě.

21

Byacè Jesŭ Mą́dû Messia Yě
Hyănuǒ Dố Vḭ Jerusalem
(Marko 11:1-11, Luka 19:28-38, Giovanni 12:12-19)

1 Bí Byacè Jesŭ ná a khŏpacẹ̌ tahe
hyăphûhố ná vḭ Jerusalem akhě̌nuô,
a hyătuǫ́ lahyă dố dŏ Bethphage dố
a o bí Oliva sokhu nuô. Jesŭ nŏ-
hyă rẹ́ a khŏpacẹ̌ thẽ́nyẹ̌ rò a hé
2 èthĭ, “Hyănuǒ rẹ́ lahyă dŏ dố nyĕ-
nuô tôdŏ, thĭ hyă nuǒnuǒ ná thĭ ki
myáhtye ŭ cŏklọ̀o myạ́ólyămuǫ́ tô-
duǒ ná aphúpatí otathwo tṹkuǒná
lŭ bínuô tôduǒ pă. Ilyě è rò cwikạ-
3 lŏ dố văoyě. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki hé thĭ
tôcôcô hérò, hésoluǒ pẹ́ lŭ ná Bya-
cè lo èthĭ héphúnuô, thĭ ki hé phú-
nuôma a plwŏkạ thĭ tôphuố plwŏ-
kạ cố.”

4 Tẹ̀yěnuô a ki mẹlốbăhtya prẹ̀prọ
a tẹ̀héone,
5 “Hésoluǒ pẹ́ vỵ̀ Zionphú tahe,
‘Myámǒ lahyă, thĭ khwícóphya
hyă dố thĭ o hố. È ma a thẽdŏ-
thẽngạ rò a sidyá hyănỵ́ myạ́ốlyă.
Rò a sidyá hyă dố aphúpatí
tôduǒ.’”[j]
6 A khŏpacẹ̌ yĕthẽnyẹ̌ cuốmẹ phú a
7 hénỵ́ èthĭ nuô. Èthĭ cwikạnỵ́ myạ́ố-
lyămuọ́ ná aphú rò èthĭ idĕhtya
lahyă acạklǒ dố myạ́ốlyă yĕtahe
anyạ́khu rò Byacè htya-onyă bínuô.
8 Kayă bẽmụdu yĕtahe dĕtặ lahyă
acạklǒ tahe dố klyádĕkŭ. Taheherò a kẹ́tặ lahyă thòphyăphú tahe
9 rò dĕtặ dố klyádĕkŭ. Kayă cuố rẹ́
dố Byacè anyĕhyă tôplutôphè, a
krwŏkuǒ dốkhyĕ tôplutôphè rò a
ẽhtŏ lahyă,
“Hosanna, htuthẽhtya lahyă
Khwí Davi aphúkhŭ.”
“Byacè dố a hyă dố Cốmarya amwỵ̀yĕ tôprẹ̀nuô, tẹ̀sŏri ki
lyạbèdû è ní¬”[k]
“Hosanna, htuthẽhtya lahyă
Cốmarya dố a o dố mốkhu akhălẹ́
htyalốlố yĕtôprẹ̀.”
10 Bí Byacè Jesŭ nuǒ dố vỵ̀ Jerusalem akhĕnuô, vỵ̀ Jerusalemphú tôvỵ̀lǒ thẽplò tapṵ́kazọ́ lŏplĭ rò èthĭ
sudyă, “È ma ŭpĕ?”
11 Kayă bẽmụyĕ hésû, “È ma Jesŭ.
È ma prẹ̀prọ dố a o dố Galilea kẹ́,
Nazarè vỵ̀nuô tôprẹ̀.”

Byacè Jesŭ Hyănuǒ Dố Tẹ̀lŭhŏdu
(Marko 11:15-19, Luka 19:45-48, Giovanni 2:13-22)

12 Byacè Jesŭ cuốnuǒ dố tẹ̀lŭtyă
hŏkŭ rò a cuốnuǒ vẹ́htekyă lŏlǒ¬
kayă iprỵ̀-isĕtẹ̀ bínuô tahe rò a nuǒ-
htu laklọ̆tặkyă lǒ ŭ lẹ́htulya rŭ̆*
a dĭrẹ́htyalǒ nuôtahe ná khuklyá-
htyalǒ dố ŭ lẹ́onyă isĕ ná htulwỵ́*
13 nuôtahe. Htuǒrò a hé, “Lisăsĕkŭ hé,
‘Văhi ma ŭ ki ẽ ná tẹ̀cóbĕ ahi,’[l]
manárò thĭ cuố nŏhtwŏ lŏhố văphĕ
ahi ná ‘Prẹ̀ehuôehí lẹ́owóo akhă-
lẹ́ hố.’”
14 Kayă mèthèkhí khăduôdá tahe
hyănuŏtŏ kuŏlŏ Byacè Jesŭ dố
tẹ̀lŭtyă hŏkŭ, rò a zasĭmẹ́ pẹ́lŏ
15 èthĭ. Manárò bí bwídukhu tahe
ná prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athá-
rá tahe myáhtyehố Byacè Jesŭ
mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryạ tahe htuǒrò a
myáhtye ná pacẹ̆phú tahe ẽhtŏ-
htya lahyă, “Hosanna, htuthẽhtya
Khwí Davi aphúkhŭ,” dố tẹ̀lŭ-
tyă hŏkŭ akhĕnuô, èthĭ thẽplòdu
kanọ́¬ to.
16 Èthĭ sudyă Byacè, “Pacẹ̆phú thĭ-
tahe ẽhtŏ nuôma nẹ̀ nỵ́huǒ ĕ?”
Rò Byacè hésû èthĭ, “Ò, vă nỵ́huǒ
vă¬, lisăsĕ hé,
‘Pacẹ̆phú thĭtahe ná pacẹ̆phú
dố a ŏnúpă tahenuô, nẹ̀ ki nŏhtu-
thẽhtya èthĭ pă,’[m] a hé phúnuô
ma thĭ hốnố kuŏnyă ŭ to ĕ?”
17 Htuǒrò Byacè Jesŭ htecuốkyă dố
dŏ Bethania rò a cuố omyĕo bínuô.

21:12 Kayă o dố htyĕkẹ́ aruô hyă dố tẹ̀lŭhŏdu rò a hyăhtulya lahyă arŭ̆ ná tẹ̀lŭhŏdu rŭ̆ thyáphú èthĭ ki iprỵ̀ lahyă ná tẹ̀phútẹ̀lyẹ dố ki mẹlŭhtya agnĕ. Prẹ̀htulya rŭ̆ tahenuô, thyáphú ki nỵ́bè ẽrŭ̆ rò a pṵ̆mẹ-e ŭkhu.

21:12 Kayă tahenuô iprỵ̀ lahyă htulwỵ́ ná thímí dố a ki mẹlŭhtya agnĕ pré.

[j]Isaia 62:11, Zekaria 9:9 [k]Li Htuthẽhtya 118:25-26 [l]Isaia 56:7 [m]Li Htuthẽhtya 8:2

Byacè Jesŭ Nǒkră Thyĕkyă Kadwímǫ̨ Tômǫ̨

(Marko 11:12-14, 11:20-24)

18 Anotôrŏ bí mǫ̨lĭ rǫmû akhĕnuô,
Byacè ná a khŏpacę̣ tahe kạkhyĕ
khyĕthyá dố vỵ̨ Jerusalem, rò bí èthĭ
19 kạ dố klyálǫ akhĕ, Jesŭ thée dĭ. Rò
Jesŭ myáhtye kadwímǫ̨ tôthò o dố
klyáhtŭ̂ rò a cuố tŏ lŭ tadŭ̂rò a myá-
htye athè o tôplò¬ to. A o shuŏshuŏ
alè pré. Yĕtôphuŏrò a hé kadwímǫ̨
yĕtôthò, "Thèkuŏ pă tă ŭ tôphuố¬
tămę̣ ní¬" a hé rò kadwímǫ̨ krăthyĕ
cố tôphuốthyĕ cố.
20 Bí a khŏpacę̣ tahe myáhtye tę̣-
htwŏhtya phúyĕ akhĕ, a khyéthu-
khyéthé lŏplĭ cố. Rò èthĭ sudyă
Byacè, "Kadwímǫ̨ yĕtôthò a cuốthyĕ
tôphuốthyĕ cyą̣tuǫ̨ phútĕtĕ ha?"
21 Byacè hésû èthĭ, "Vă hécŏcố thĭ¬,
nę̣ zų̰e rò nę̣ ki thếplòrare to hé-
nuôma phú vă hé kadwímǫ̨ rò a
thyĕkrăkyă yĕnuô, thĭ ma¬ thĭ mę̣
cyą̣kuŏdû phúnuô pré. Thĭ ki mę̣-
cyą̣lŏklŏ pă cố ná nuô pă. Thĭ ki hé
so yĕtômĕ, 'Thốthŭ̂ cuố taphăkyă dố
htyĕdutavạ akŭnuô,' hénuôma a ki
htwŏhtya pę̣ thĭ phú thĭ hé nuô pă.
22 Thĭ ki zų̰e nuô, thĭ kwĭtę̣ dố Phĕ̀ Cố-
marya a o ĭtĕtĕ¬ bèbè thĭ nį̣bè pă."

Kayă Htwŏ Khuklŏkhuklyă Tahe Sudyă Byacè Jesŭ A Taryĕshyosŏ

(Marko 11:27-33, Luka 20:1-8)

23 Byacè Jesŭ nuŏ dố tę̣lŭhŏdu vỵ̨kŭ
rò bí a ithyóithyatą̣ ŭ akhĕnuô, bwí-
dukhu tahe ná Judaphú tę̣cŏbucŏbĕ
khuklŏkhuklyă tahe hyă dố Byacè a
o rò a sudyă lŭ, "Nę̣ cuốmẹtuǫ̨ tę̣-
phúyĕ tahe ròma nę̣ cuốmẹ ná ŭpĕ a
taryĕshyosŏ pĕ? Ŭpĕ nŏmẹ nę̣ pĕ?"
24 Byacè hésû èthĭ, "Vă sudyă kuŏ
thĭ ngǫ̨ tômŭ̂, thĭ ki hésû pę̣ kuŏ vă
hérò vă mẹ tę̣yĕtahe ná ŭpĕ a taryĕ-
shyosŏ pĕnuô vă ki hésoluŏ pę̣kuŏ
25 thĭ pă. Giovanni Baptista plwŏ pę̣ ŭ
htyĕ yĕnuôma Cốmarya dyé lŭ ta-
ryĕshyosŏ ĕ? Mą̣torò prę̣lukayă dyé
lŭ ĕ?"

Rò èthĭ hé nį̣dyélŭ, "Pę̣ ki hé, 'Cố-
marya dyé lŭ' kihérò, a klyá sudyă
nyă hố pę̣, 'Kihéphúnuôrò thĭ zų̰e
lŭ to mẹtĕ?' A klyá hé nyă phúnuô
26 hố. Manárò pę̣ ki hé, 'Prę̣lukayă dyé
lŭ' kihérò, pę̣ thếisĕ kayă bémụ yĕ-
tahe alę̣lę̣, mẹtĕhérò kayă yĕtahe yŏ
zų̰e lahyă ná Giovanni ma Cốmarya
aprę̣prǫ mą̣lakŏ tôprę̣, phúnuônuô."
27 Phúnuô akhu-akhyĕ èthĭ hésû
Jesŭ, "Pę̣ thégněto."

Rò Jesŭ hésû èthĭ, "Kihéphúnuôrò
vă mẹtę̣ yĕtahe ná ŭpĕ a taryĕshyo-
sŏ pĕ nuô vă hésoluŏ pę̣ thĭ toto."

Tę̣dyá Khákho Phúprę̣khŭ Thếnyę̣ Ari-akyă

28 "Hé pę̣myá vă thĭ tanę̣ phútĕ?
Kayă tôprę̣ rò a phúprę̣khŭ o
thếnyę̣. Rò a cuố hé a vyą̣duklŏ
tôprę̣, 'Yĕtônyĕ hyă dố prékhu rò
hyămyákhwè thòbĭthèmǫ̨ ní¬.'
29 "Rò a hésû aphĕ, 'Vă hyă to,' a hé
tadŭ̂rò dốkhyĕ nuô a tanę̣ nį̣khyĕ rò
a hyă khyĕthyá.
30 "Htuŏrò phĕyĕ tôprę̣nuô a cuốke
dố aphúpatí tôprę̣ a o rò a hé thyálŭ
phú a hé a phúvyą̣prę̣ nuôtôprę̣. Rò
a hésû aphĕ, 'Ò phĕ, vă hyădû pă,'
tadŭ̂rò a hyă péto.
31 "Phúprę̣khŭ yĕthếnyę̣nuô, a mẹtŏ
aphĕ thếplò bítĕ tôprę̣tĕ?"

Rò èthĭ hésû lŭ, "Adu tôprę̣"

Rò Byacè hé èthĭ, “Vă hécǒcǒ thĭ,
thĭ lẹ̈nuǒo akhălẹ̈ dǒ mǒkhu htyĕ-
lẹ̈kẹ̈kŭ nuô, prẹ̈kwĭamo-ară ná hi-
myáphèmuǫ̈ tahe cuǒnuǒphekyă thĭ
32 hǒ. Mẹtĕhérò Giovanni hyă dyéluǒ
thĭ ná tẹ̈cǒtẹ̈tẹ̈ aklyá tadŭ́rò thĭ zǫ̈e
lŭ to. Manárò prẹ̈kwĭamo-ară ná hi-
myáphèmuǫ̈ tahe zǫ̈e lŭ. Thĭ myá-
htye cǒ kayă yĕtahe athéplò htu-
lya kạ cǒ tadŭ́rò thĭ théplò htulya-
kạ kuǒŭ to htuǒto thĭ zǫ̈ekuǒ cǒ ŭ
taki⌐ to.

**Tẹ̈dyá Khákho Prẹ̈mẹ̈-e Thòbĭ-
thèphè Dǒ Acyẹ̈ Tahe**

(Marko 12:1-12, Luka 20:9-19)

33 “Nị̈dă pǫ́ lahyă tẹ̈dyá dǒ aruô
yĕtôtǫ́. Bètôphuǒnuô prébyacè dǒ
a isǒiplŭ́ nị̈dyé a thòbĭthèmǫ́ tahe
otôprẹ̈. A irạtavạbí nị̈dyé lǒ a
tarẹ́yĕ, rò a ikhûo nị̈dyé ahekŭ tôkŭ
dǒ a ki ivỉhte ná thòbĭthèhtyĕ agnĕ,
htuǒrò a isǒhtya nị̈ lẹ̈thûhtyalǒ dǒ ŭ
lẹopǫ́myá ná pré agnĕ tômĕ. Htuǒrò
a plwŏkhyăekyă aprẹ́yĕ ná prẹ̈mẹ̈-
pré tahe rò a htecuǒkyă dǒ kẹ̈aruô
34 tôkẹ̈. Thyáphú prẹ̈khyăe lŭ pré tahe
ki bĕepẹ́ kuǒ lŭ thòthè tahenuôrò, bí
shuǒkhĕ phûhyă hǒ dǒ tŏ ibapló hǒ
thòbĭthè akhĕ nuô, a nǒhyă a prẹ̈-
mẹtẹ̈phú tahe dǒ prẹ̈khyăepré tahe
a o.
35 “Prẹ̈khyăepré tahenuô a pǫ̈́ pré-
byacè a prẹ̈mẹtẹ̈phú yĕtahe rò a mǫ̈́
lŭtẹ̈ tôprẹ̈, a mẹthyĕkyă lŭtẹ̈ tôprẹ̈,
36 tôprẹ̈ rò a tạ́ lŭ ná lǫ́. Yĕtôphuǒrò a
nǒhyă élǒklǒke prẹ̈mẹtẹ̈phú dǒ èthĭ
o rò a hyăé klǒ ná a hyă rẹ́ nuôtahe
cǒ tadŭ́rò prẹ̈khyăepré nuôtahe mẹ-
cyẹ̈mẹcû̧ èthĭ thyáná a hyă rẹ́ nuô-
37 tahe pré. Dǒkhyĕtadûrò, a nǒhyă
a phúprẹ̈khŭ dǒ èthĭ a o. ‘Văphú
ná vănẹ́ ma èthĭ klyá thényạ́thĕta-
rẹ̈ klǒnyă pré,’ a hé phúnuô.
38 “Manárò bí prẹ̈khyăepré yĕ-
tahe myáhtye lŭ akhĕnuô, èthĭ
hé nị̈dyélŭ, ‘È ma prẹ̈ dǒ a nị̈bè
ucĕtazĕ nuôtôprẹ̈ hǒ, cuǒ! Cuǒ-
mẹthyĕkyă lŭ pó⌐, rò pẹ̈ ki phyé
a ucĕtazĕ pă pó⌐,’ a hé lahyă
39 phúnuô. Rò a pǫ̈́ lŭ rò a cwihtekyă
lŭ dǒ tarẹ́klǒ rò a mẹthyĕkyă lŭ.
40 “Phúnuôrò shyé⌐ prébyacè hyă-
tuǫ́ pănuô, a ki mẹ èthĭ phútĕ pă?”
41 Prẹ̈lŭtyă khuklǒ tahe ná Judaphú
tẹ̈cǒbĕ khuklǒkhuklyă tahe hésû, “A
ki mẹcyẹ̈mẹcû̧, mẹthyĕkyă kayăcyẹ̈-
kayăcû̧ nuôtahe pă. Rò a ki plwŏ-
khyă khóke aprẹ́yĕ yĕnuô ná prẹ̈khyă-
epré dǒ a ki ibĕ kạkhyĕe pẹ́ lŭ
bí tẹthètẹphŏ hte ashuǒakhĕ nuô-
tahe pă.”
42 Byacè hé èthĭ, “Lisăsĕkŭ hé,
‘Kayă mẹhtya hi rò lǫ́ dǒ èthĭ
vĭkyă lŭ nuôtômĕnuô a htwŏhtya
lǫ́ dǒ a tahtwóma lǒ cǒ hitô-
mĕ cǒ. Yĕnuôma Byacè Cǒmarya
mẹtẹ̈ pré, rò a mẹtẹ̈ yĕnuôma a
tẹ̈prọtẹ̈pryạ nyacǒ.’[n]
“Lisăsĕkŭ hé phúyĕnuôma thĭ hǒnǒ
kuǒŭ tôphuǒ⌐ to ĕ? Thĭ klyá hǒnǒ
nyăpré.
43 “Phúnuôrò vă hé thĭ mǒkhu htyĕ-
lẹ̈kẹ̈kŭ dǒ thĭ tŏkò nị̈bènuô Cǒma-
rya ki phyéphekyăphe thĭ pă. Rò a
ki dyé ná kayă dǒ a cụ̈e Cǒmarya
44 angǫ́ nuôtahe pă. Kayă dǒ a latạ̈ dǒ
lǫ́ yĕtômĕ alọnuô, akrwí ki lakẹ̈ pré

[n] Li Htuthéhtya 118:22-23

pă, manárò lǫ̣ yětômĕ ki latặ dố lŭlǫ̣
pă nuô, akrwíakrwó ki mû kaprḭ̆ lŏ̆
cố pă.”*
45 Bí bwídukhu tahe ná Pharisĕophú
tahe nḭ́huŏ̆ Byacè Jesŭ dyákhákho
akhĕ̆nuô, èthĭ thégnĕ ná Byacè hé-
46 kho èthĭ. Rò èthĭ myápṵ̆ lahyă klyá
dố a kírẹ́ pṵ́ Jesŭ tadŭ́rò Jesŭ ma
prẹ̆̈prǫ̣ tôprẹ̆̈, kayă bḗmṵ tahe yŏ
zṵ̆e lahyă phúnuô akhu-akhyĕ, èthĭ
thḗisĕ kayă bḗmṵ nuôtahe alẹ́.

22

Tẹ̆̈dyá Khákho Tẹ̆̈kặ Sŏmẹ̆̈sŏdya
(Luka 14:15-24)

1 Byacè Jesŭ dônyă khákho pẹ́
2 khyĕthyá èthĭ rò a hé, “Mố̆khu a
htyĕlẹ́kẹ́kŭ nuôma athyáná khwí tô-
prẹ̆̈ dố a taritaryă one pẹ́ a phúprẹ̆̈-
khŭ pwĕ̆ kạsŏdya dố a ki buôebu-
3 ôŏ sû ŭ agnĕ yĕnuô tôprẹ̆̈hố. A nŏ̆-
cuố ḗhyă kayă dố a mehyăehyăŏ lŭ
tahenuô ná prẹ̆̈mẹ̆̈tẹ̆̈phú tahe tadŭ́-
rò èthĭ hésû lahyă, ‘To, pẹ̆̈ hyăkuŏ̆
nẹ̆̈ to.’
4 “Htuŏ̆rò a nŏ̆cuố́ẹ́ pọ́ ná a prẹ̆̈-
mẹ̆̈tẹ̆̈phú dố aruô tahe rò a hécuố-
nḭ́ lŭ, ‘Héso pẹ́ kayă dố vă me-
hyăehyăŏ lŭ nuôtahe, vă taritaryă
htuŏ̆lŏ̆ hố dĭmọ̆́hé agnĕ̆hố. Vă mẹ̆̈-
thyĕe cố pṵ́phĕ̆du ná pṵ́phú katú-
katya tahe azye cố. Hyăehyăŏ la-
hyă kạsŏmẹ̆̈sŏdya a tẹ̆̈etẹ̆̈ŏ yĕnuôma
anḭ́ hố, cuố́héso pẹ́ lahyă èthĭ phú-
yĕnuô ní¬’ a hécuố́nḭ a prẹ̆̈mẹ̆̈tẹ̆̈phú
tahe phúnuô.
5 “Manárò kayă dố khwí mehyă
lŭ tahenuô a bezṵ̆benyặ tôcô¬ to.
A htecuố khókyă lŏ̆. Tôprẹ̆̈ rò a
hyă dố prḗkhu, tôprẹ̆̈ rò a cuố
6 mẹ̆̈kuọ̆́mẹ̆̈khá. A okyă tahe ke rò a
pṵ́ mẹ̆̈cyẹ̆́mẹ̆̈cṵ khwí a prẹ̆̈mẹ̆̈tẹ̆̈phú
7 tahe, htuŏ̆rò a mẹ̆̈thyĕ lŭtẹ̆̈ tahe. Yĕ-
tôphuố́rò khwí thḗplòdu rò a nŏ̆-
cuố aklyĕphú tahe rò èthĭ cuố́mẹ̆̈-
thyĕkyă lŏ̆¬ kayă dố a mẹ̆̈thyĕ lŭ
prẹ̆̈mẹ̆̈tẹ̆̈phú nuôtahe rò sṵ́ṵ́kyă lŏ̆
èthĭ vḭ̆.
8 “Rò a hé prẹ̆̈mẹ̆̈tẹ̆̈phú tahe, ‘Ŭ ta-
ritaryă one lŏ̆hố kạsŏdya a tẹ̆̈etẹ̆̈ŏ
tadŭ́rò kayă dố vă mehyă lŭ tahe
nuôma kayă tahe dố a tŏkò mehyă
9 to. Cuố́mŏ̆ lahyă dố klyátǫ̣ klyásá-
sû lŭ nuô rò myáhtye ŭpĕpĕ¬ bèbè
10 éhyălŏ̆ èthĭ dố pwĕ̆kŭyĕ ní¬.’ Phú-
nuôrò a prẹ̆̈mẹ̆̈tẹ̆̈phú tahe htecuố dố
klyádu tahe akŭ rò a cuố́ẹ́kạ plố-
lŏ̆ lŏ̆¬ kayă dố a myáhtye nuôtahe.
Acyẹ̆̈ bèbè, aryá bèbè, a hé pă to, a
ḗkạ lŏplĭ cố rò dố kạsŏdya ahikŭ nuô
sĭprẹ́ bătapí¬ cố.
11 “Manárò bí khwí hyănuŏ̆myá sĭ-
prẹ́sĭmyạ akhĕ̆nuô, a myáhtye sĭprẹ́
dố a kŭthyá kuŏ̆ŭ kạsŏdya a hyecạ
12 to o tôprẹ̆̈. A sudyă lŭ, ‘Khŏmẹ̆̈¬, nẹ̆̈
kŭthyánḭ́ kuŏ̆ŭ hyecạ kạsŏdya to rò
nẹ̆̈ cuố hyănuŏ̆ nḭ́ kuŏ̆ŭ phútĕ?’ Ta-
dŭ́rò a hésû lŭ tômŭ¬ to.
13 “Yĕtôphuố́rò khwí hé a prẹ̆̈mẹ̆̈tẹ̆̈-
phú tahe, ‘Cŏklọ̆lŏ̆ atakhu khăduô
nuô rò tặhtekyă è dố akhíklĕ̆ nuô.
Khălẹ́ bínuô tôphoma tẹ̆̈nguọ̆́plyạ́-
nguọ̆́ryạ akhălẹ́ ná tẹ̆̈ ạtakrṵ́ cố khu-
khyĕ akhălẹ́.’
14 “Mẹ̆̈tĕhérò Cómarya mehyă élă
kayă tadŭ́rò a nwóhtya patípré
ŭ pré.”

21:44 Ŭ ră liphá mú¬ nukhĕ̆ tahehenuô, ŭ myáhtye lisăsĕ̆ yĕtômặ opatọ̆́kuŏ̆ to

Judaphú Tahema A Tŏkòdyé Khwí Caesare Amo-ară Ĕ?
(Marko 12:13-17, Luka 20:20-26)

15 Htuŏrò thyáphú Pharisĕophú tahe
ki pṹnḭ́ Byacè Jesŭ hébèthṹ ngọ́ tahe
agnĕnuôrò, a htecuṓ okúokyá nḭ́-
16 dyé lŭ. Èthĭ nŏcuṓ tọ́kuŏ a khŏpa-
cẹ̌ tahe ná Khwí Herodè aplṓamụ-
phú tahe dṓ Byacè a o rò èthĭ cuṓhé
Byacè, “Thárádu, pẹ̀ thégně ná nẹ̀
ma kayă cócṹcṓ tôprẹ̀. Nẹ̀ ithyó cṓ
ŭ phú Cṓmarya thézṹ nŏohtwŏprẹ̀
ŭ nuôtahecṓ. Nẹ̀ dă ithyóithyahṓ ŭ
hénuôma nẹ̀ ithyó pẹ́pré ŭ tẹ̀mą́tẹ̀cṓ
pré. Prẹ̀lukayă tahe tanẹcṓ nẹ̀ phú-
tĕ bèbè, nẹ̀ théisĕ kuŏŭ tôcô¬ to.
17 Nẹ̀ myádu myápatí kuŏŭ toto. Phú-
nuôrò nẹ̀ hépẹ́myá pẹ̀ yĕtôcô, ma nẹ̀
tanẹ phútĕ? Ma pẹ̀ tŏkòdyé Roma
akhwídu Caesare amo-ară ĕ? Ma pẹ̀
tŏdyé to ĕ?”
18 Manárò Byacè Jesŭ thégněone
htuŏhṓ dṓ èthĭ kírẹ́ pṹ lŭngọ́ rò a
hésû èthĭ, “Kayă cyẹ́zṓcṓtẹ nẹ́ thĭ¬,
mamẹtĕrò thĭ hyăcyẹ́ sudyăkho ngọ́
19 phúyĕ mẹtĕ? Dyéluŏ pẹ́myá vă rṹ-
zye dṓ thĭ dyé ná amo-ară yĕnuô,”
rò èthĭ hyădyé lŭ rṹzye denari tôbè.
20 Rò a sudyă èthĭ, “Yĕma ŭpĕ khuklṓ-
zą̆zọ pĕ? A răo ná ŭpĕ amwḭpĕ?”
21 Rò èthĭ hésû, “Khwí a khuklṓzą̆zọ
ná khwí amwḭ.”
Htuŏrò Byacè hésû èthĭ,
“Khwídu Caesare atẹ̀ kihérò dyé ná
khwídunuô, Cṓmarya atẹ̀ kihérò
dyé ná Cṓmarya nuô.”
22 Bí èthĭ nḭ́huŏ Jesŭ hé phúyĕ
akhĕnuô, a htetapą̀ lŏplĭ èthĭ rò èthĭ
hteką̀ taphăkyă lŏ lŭlẹ́.

Tẹ̀sudyă Tẹ̀ohtwŏprẹ̀ Shyé¬ Thyĕhtuŏ Pă Ari-akyă
(Marko 12:18-27, Luka 20:27-40)

23 Bínuô tônyĕhṓ, Saducĕophú dṓ a
zṹedû agnĕ ná shyé¬ thyĕhtuŏpă
nuô tẹ̀htwŏprẹ̀ ką̀khyĕ o pă to tô-
mụnuô a hyă dṓ Byacè a o rò a
24 hyă sudyă lŭ ngọ́ tômŭ. Rò èthĭ
sudyă Byacè Jesŭ, “Thárádu, Mosè
hé pẹ́ pẹ̀ ná prẹ̀khŭ tôprẹ̀prẹ̀ ki
thyĕ rò aphú ki okyă tôprẹ̀¬ to
hénuô, thyáphú aklwĭalyă ki okyă
kuŏŭ nuôrò, a puṓprẹ̀khŭ bè phyé-
dwó akhĭ okyăyĕ, a hé phúnuô.[o]
25 Khŏnyą́rò dṓ pẹ̀klĕnuô puṓ ná vyą́
prẹ̀khŭ o thuŏthyótôprẹ̀. A vyą́prẹ́-
lṓ tôprẹ̀ phyé amĕ rò dṓkhyĕnuô a
thyĕkyă amĕ lẹ́, rò aphú okyă tô-
prẹ̀¬ to akhu-akhyĕ apuṓ dṓkhyĕ tô-
prẹ̀ bèphyédwó akhĭ okyă yĕtôprẹ̀.
26 Apuṓ nyẹ̀prẹ̀ tôprẹ̀ htuŏrò thuŏ-
prẹ̀ tôprẹ̀ tuṓdṓ aprẹ̀ thuŏthyótô-
prẹ̀ yĕtôprẹ̀nuô a htwŏhtya thyá-
kuŏ lŏ phú avyą́prẹ́ htwŏhtya nuô.
27 Dṓkhyĕtadû rò prẹ̀mò yĕtôprẹ̀ thyĕ
28 kuŏno pré. Phúnuôrò shyé¬ thyĕ-
ihtòką̀khyĕ amṓnyĕ pă tônyĕnuô,
yĕ thuŏthyótôprẹ̀. Aklĕnuô, bítĕ tô-
prẹ̀ ki htwŏ avẹ̀ pă? Mẹtĕhérò
èthĭ htwŏnṓlŏ lŭvẹ̀ nuŏ¬,” a sudyă
Jesŭ phúnuô.
29 Rò Byacè Jesŭ hésû ką̀khyĕ èthĭ,
“Thĭ thṹ lŏhṓ, mẹtĕhérò thĭ thégně
tą̆tẹ kuŏŭ lisăsĕ ná Cṓmarya a tẹ̀-
30 prọtẹ̀pryą mẹcyą́ tẹ̀ tahe to. Mẹtĕ-
hérò shyé¬ ŭ thyĕ ihtòką̀khyĕ pă-
nuô ŭ phyéphúphyémĕ, ŭ phyéphú-
phyévẹ̀ o pătohṓ, èthĭ ki thyákuŏlŏ
phú mṓkhutanéphú nuôtahe păhṓ.

[o] Li Dônyă 25:5

31-32 Tẹ̀thyě ihtòkạ̀khyě ari-akyă yěnuô,
Cốmarya hékyă, ‘Vă ma Abraham
a Cốmarya, Isaac a Cốmarya, ná
Jacob a Cốmarya,’[p] a hé phúyě
nuôma thĭ hốnố kuổŭ to ě? Cốmarya
ma kayăthyě tahe a Cốmarya mạ́to,
kayă htwŏprẹ̀ tahe a Cốmarya.”
33 Bí kayă bẽmụ́ nḭ́huổ a tẹ̀ithyó-
yě akhẽnuô, a khyéthukhyéthế lổ-
plĭ cố.

Ngọ̀mekyă Dố A Loduló Ŭ

(Marko 12:28-34, Luka 10:25-28)

34 Pharisĕophú tahe nḭ́huổ ná
Saducĕophú tahe hékạ̀khyě sûbế
Byacè Jesŭ tômŭ̀ to rò Phari-
sĕophú tahe éoplố nḭ́dyé khyĕlŭ.
35 Dố èthĭ aklẽnuô, a thégně lốbăklổ
Judaphú a tẹ̀thyótẹ̀thya nuô a otô-
prẹ̀ rò a hyă sudyăkhomyá Byacè
36 Jesŭ, “Thárá, tẹ̀mekyăngọ́ a tẹ̀thyó-
tẹ̀thya aklẽ yětahe nuôma bítě
tômŭ rò a loduló ŭ?”
37 Byacè hésû kạ̀khyě, “‘Mọ lổthu-
lổthế thĭ Cốmarya ná thĭ thếplò
sĭmělổ, mọ lổthulổthế è ná thĭ tẹ̀-
ohtwŏprẹ̀ lổ plĭ, mọ lổthulổthế è
38 ná thĭ tẹ̀tanẹ̀ lổ plĭ.’[q] Yěma tẹ̀-
mekyăngọ́ dố a loduló tômạ̀ hố.
39 Nyẹ̀mạ̀tômạ̀ ma, a thyáhố ná arẹ́
nuô tômạ̀ hố, ‘Mọ kayă dố a ophû-
owó ná thĭ nuôtahe phú thĭ mọ-
40 lyạ nḭ́dyé thĭnẹ́ nuô.’[r] Lổ Mosè
ná prẹ̀prọ thĭtahe a tẹ̀ithyóithya
a khăshyékhăryạ tahenuô a tate-
htya lổplĭ dố tẹ̀mekyăngọ́ yěnyẹ̀mŭ
alọ prế.”

Messia Ma Ŭpẽ Aklwĭalyă Pẽ?

(Marko 12:35-37, Luka 20:41-44)

41 Bí Pharisĕophú cuố oplổoplu lổ
lŭ akhẽnuô, Byacè Jesŭ sudyă èthĭ,
42 “Krístu dố a mẹ̀lwóhtekạ ŭ yětô-
prẹ̀ ari-akyă nuô, thĭ tanẹ̀ lŭ phútě?
Aklwĭalyă tạ̀kalyạ dố ŭpě o?”
Rò èthĭ hésû, “Khwí Davi
aklwĭalyă.”
43 Rò a hé èthĭ, “Ki mẹphúnuôrò
mamẹ̀tĕrò Thế Săsĕ Byacè hturyạ̀
Davi rò a cuốnổ étuọ́ Krístu yěnuô,
‘Byacè’ mẹ̀tě? Mẹ̀tĕhérò a cuố-
hé tuọ́,
44 ‘Byacè Cốmarya hé vă Byacè,
“Bí vă mẹpẹ́ lổlạ̀takli tyahí prẹ̀-
thếhte* nẹ̀ nuôtahe rò vă dya-olổ
èthĭ dố nẹ̀ khanyĕlẹ̀ híto nuô,
onyăo dố vă takhu cổhtwó
yětôkyě.”’[s]
45 “Rò Khwí Davi ki ế lŭ, ‘Byacè’ kihé-
rò a cuố htwŏ cyạ́ Khwí Davi aphú-
46 khŭ phútě?” Ŭ hésû kạ̀khyě cyạ́ pă
lŭ tôprẹ̀ to. Cáhtya bínuô tônyě
tạ̀plehyă nuô ŭ sudyăbû pă lŭ tô-
prẹ̀ to.

23

Byacè Jesŭ Dyérọ̀dyéryẹ̀ Tẹ̀cổbucổbě A Khuklổkhuklyă Tahe

(Marko 12:38-40, Luka 11:37-52, 20:45-47)

1 Byacè hé kayă bẽmụ tahe ná a
2 khŏpacẹ̀ tahe, “Prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀-
thya athárá tahe ná Pharisĕophú
tahe ma a nḭ́bè taryĕshyosổ dố a
bè ithyóithya héhte taple luổ pẹ́ ŭ

22:44 Khura

[p] 22:31-32Li Hteka 3:6,15 [q]Li Dônyă 6:5 [r]Li Cổbucổbě 19:18 [s]Li Htuthếhtya 110:1

3 ná Mosè a tẹ̄thyótẹ̄thya tahe. Mẹ-
phúnuôrò thĭ bè nḭ́dă èthĭngǫ́, thĭ
bè krwŏmẹ lŏ phú a hésoluŏ pḛ́ thĭ
nuô. Manárò krwŏmẹ kuŏ tă phú
èthĭ mẹnuô tămḛ́, mẹtĕhérò èthĭ yĕ-
tahe nuôma a krwŏmẹ kuŏ phú a hé
4 pḛ́ ŭ nuôtahe to. Èthĭ nŏlû̱krwŏmẹ ŭ
tẹ̄cóbucóbĕ a tẹ̄thyótẹ̄thya écô thyá-
ná a nŏzá ŭ tą̆muŏtą̆tẹ̄ dŏ ahtuô-
anyé tahenuô tadû́rò thyáphú ŭ ki
zábḛ́ tą̆muŏtą̆tẹ̄ dŏ ahtuôanyé tahe
agnĕnuô, taki¬ ma èthĭ mẹcwǫ́ cŏ
ŭ to.
5 “Lŏ¬ èthĭ mẹ hŏ nuôtahe nuô a
thḛ́zû̱ nŏmyáhtye ŭ ná anḛ́ prḛ́. Èthĭ
isḛ́ tapyẹ lyą̆du lisăsĕ htŏ rò a cŏ
lahyă dŏ a mą̆htḛ́lǫ ná a takyą̆lǫ,
htuŏto èthĭ thḛ́zû̱ thyá lahyă cą-
cwǫkarǫ dŏ akhămḭ́ htŭklŏ ná ŭ
6 nuôtahe. Bípwĕbíla akhĕnuô, èthĭ
thḛ́zû̱ onyăo lahyă dŏ khălḛ́ htya-
lŏ tahe. Kidŏ tẹ̄cóbĕ hŏkŭ hérò èthĭ
thḛ́zû̱ onyăo lahyă khălḛ́ dŏ ŭ lḛ́be-
7 zû̱benyą̆ lŭ nuôtahe prḛ́. Dŏ klḛ́kŭ
kayă oplu-ophè aklĕ hénuô, a thḛ́-
zû̱ nŏhébè bezû̱ ŭ ná anḛ́, rò a thḛ́zû̱
nŏḛ́ ‘Thárá’ ŭ ná anḛ́nḛ́.
8 “Manárò thĭ rò nŏ ḛ́ ‘Thárá’ tă ŭ
ná thĭnḛ́ tămḛ́ ní¬, mẹtĕhérò thĭthá-
rá ma a o prḛ́ tôprẹ̄prẹ̄¬ tuŏ prḛ́.
Htuŏto thĭ ma thĭpuǫ̆́thĭvyą̆ thyálŏ
9 lŭ prḛ́. Dŏ hekhu yĕnuô ḛ́ ‘phĕ’ tă
ŭ tôprẹ̄¬ tămḛ́ ní¬, mẹtĕhérò nẹ̄phĕ
oprḛ́ tôprẹ̄prẹ̄¬ tuŏ prḛ́. È ma a o
10 dŏ mŏkhu. ‘Thárádu,’ nŏ ḛ́ tă thĭnḛ́
ná ŭ tôprẹ̄¬ tămḛ́mḛ́, mẹtĕhérò nẹ̄
thárádu o prḛ́ tôprẹ̄prẹ̄¬ tuŏ prḛ́, è
11 ma Byacè Krístu. Kayă dŏ a htwŏ thĭ
prẹ̄mẹtẹ̄phú nuôma kayă dŏ adulŏ̆ŭ
12 dŏ thĭklĕ hŏ. Kayă dŏ a phyéhtyalŏ
anḛ́ nuô, Cŏ́marya ki shyatą̆ lŭ pă.
Kayă dŏ a shyalyą̆ anḛ́ nuô Cŏ́ma-
rya ki dyahtyalŏ lŭ pă.

Tẹ̄cóbĕ Khuklŏ́khuklyă Dŏ A Hébè Taklyéngǫ́ Tahe

13 “Judaphú a prẹ̄ithyó tẹ̄thyótẹ̄-
thya athárá thĭtahe ná Pharisĕophú
thĭ¬, Cŏ́marya ki cirya thĭ pă. Thĭ
ma kayă dŏ a cyḛ́zŏ́cŏ́tẹ anḛ́ tahe.
Thĭ mẹbí phekyălŏ lŏ¬ kayă dŏ
a myápṵnuŏ dŏ mŏkhu htyĕlḛ́kḛ́-
kŭ nuôtahe kadă. Thĭ nḛ́byacè nḭ́dû
cŏ rò thĭ nuŏnḭ́ to tadû́rò thĭ pṵ
mẹtą̆tṵ̆bí kyălŏ kayă dŏ a myá-
14 pṵnuŏ nuôtahe akadă. Judaphú a
prẹ̄ithyó tẹ̄thyótẹ̄thya athárá thĭ-
tahe ná Pharisĕophú thĭ¬ Cŏ́ma-
rya ki cirya thĭ pă. Thĭ ma kayă
dŏ a cyḛ́zŏ́cŏ́tẹ anḛ́ tahe. Mẹtĕhé-
rò thĭ cuŏ́ hébè taklyé phyéphekyă-
lŏ prẹ̄mòokryá ahi ná a tą̆muŏtą̆-
tẹ̄ tahe rò thyáphú ŭ ki myáhtye
thĭ phú kayăcŏ́kayătẹ tahe nuôrò
thĭ kwĭ cŏbĕhtŭ pḛ́ ŭ. Mẹphúnuô-
rò Cŏ́marya ki cirya cyḛklŏ thĭ ná
ŭ pă.*
15 “Prẹ̄ithyó tẹ̄thyótẹ̄thya athárá ná
Pharisĕophú thĭ¬, Cŏ́marya ki cirya
thĭ pă. Thĭ ma kayă dŏ a cyḛ́zŏ́cŏ-
tẹ anḛ́ tahe. Thyáphú thĭ ki ilo ka-
nuŏ nḭ́kuŏ kayă tôprẹ̄nuô, thĭ cuŏ́-
lĕ tavą̆ yẹnyacŏ dŏ khŏlŏ khukhu,
dŏ htyĕkŭkŭ cŏ, rò bí kayă tôprẹ̄prẹ̄
thḛ́plòo zû̱e krwŏmẹ kuŏ hŏ thĭ dŏ
a kò ná ngarakŭ tahenuô, thĭ ithyó-
ithya lŭ dŏ a ki htwŏhtya thĭ khŏpa-
cḛ̆ dŏ acyḛacû̱klŏ ná thĭ nyḛphuŏ.

23:14 Ŭ ră liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô, ŭ myáhtye lisăsĕ yĕtômą̆ opatǫ̆́kuŏ to

16 “Kayă mèthèkhí dố a thŭ pẹ́ ŭ klyá
thĭ¬, Cốmarya ki cirya thĭ pă. Thĭ
hé, ‘Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki byăangọ́ ná tẹ̀-
lŭhŏdu hénuô, a lẹ́héo ná tôcô¬ to,
manárò ki a cuốbyă angọ́ ná htĕ dố a
o dố tẹ̀lŭtyă hŏkŭ nuôtahe hénuôma
17 a bè htwŏhtya phú a hé nuô.’ Kayă
olốoklŏ thĭ¬, thĭ thếplò a mèthè yĕ-
nuô a lĕ vă¬. Tanẹ myámŏ, bítĕ tôcô
a loduklŏ. Htĕ loduklŏ ĕ? Ma tẹ̀lŭ-
hŏdu dố a mẹ̀săsĕ htĕyĕnuô a lo-
18 duklŏ ĕ? Thĭ hé, ‘Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki
byă angọ́ ná tẹ̀lŭtyă arẹ́ yĕnuôma,
a lẹ́héo ná tôcô¬ to. Manárò ki a
cuố byă angọ́ ná tẹ̀lŭ dố a o dố
tẹ̀lŭrẹ́khu yĕnuôma a bè htwŏhtya
19 phú a hé nuô.’ Kayă mèthèlĕ thĭ¬,
tanẹ myámyá, bítĕ tôcô duklŏ, ma
tẹ̀lŭ ĕ? Tomaná tẹ̀lŭrẹ́ dố a dyé săsĕ
20 tẹ̀lŭ nuô ĕ? Phúnuôrò kayă dố a byă
angọ́ ná tẹ̀lŭrẹ́ akhĕnuô, a byăpa tọ́-
kuŏ lŏ hố ná lŏ¬ tẹ̀ dố a o dố tẹ̀-
21 lŭrẹ́ alọ nuôtahe hố. Htuŏrò kayă
dố a byă angọ́ ná tẹ̀lŭhŏdu nuô, a
byă nuŏtọ́kuŏ lŏ hố ná Cốmarya dố
a o dố tẹ̀lŭhŏdu akŭ yĕnuô tôprẹ̀
22 hố. Kayă dố a byă angọ́ ná mốkhu
nuô, a byă nuŏtọ́kuŏ lŏ hố ná Cố-
marya lẹ́onyă ná prẹ̀ dố a onyă bí
alọnuô tôprẹ̀hố.
23 “Prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá thĭ
ná Pharisĕophú thĭ¬, Cốmarya ki ci-
rya thĭ pă. Thĭ ma kayă dố a cyẹ́zố-
cốtẹ anẹ́ tahe. Thĭ mẹ phú Mosè a
tẹ̀thyótẹ̀thya hénuô to. Thĭ myá ta-
lwókyă tẹ̀ dố a loduklŏ tahe vă¬. Thĭ
mẹcốtẹ̀to, thĭ thếzọ̀nḭ ŭ to. Thĭ cố ná
thĭngọ́ to. Thĭ ahóacḭ tahe dố ŭ ế ná
mí, dilá ná kumí thĭ tahenuô, thĭ dyé
ná pwíshyétôpwí tadŭ́rò bè ciryatẹ̀
cốcốtẹ̀tẹ̀, bè thếzọ̀nḭ ŭ, bè ohtwŏ-
prẹ̀ cố ná ngọ́ yĕtahe nuôma tẹ̀ dố a
lodu rò thĭ tŏbè mẹprọ́ tọ́kuŏ ná thĭ
24 pwíshyétôpwí yĕnuô. Kayă mèthè-
khí dố a thŭ pẹ́ ŭ klyá thĭ¬, thếisĕ ná
thĭ ŏnuŏ nḭ́tyạ́ lakŏ phŏtháphú tôbè
rò thĭ pryẹ̆kyă lŭ manárò thĭ píklŭ
nuŏnḭ́ cố tathíbuŏdu tôduŏ cố.
25 “Prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá ná
Pharisĕophú thĭ¬, Cốmarya ki cirya
thĭ pă. Thĭ ma kayă dố a cyẹ́zố-
cốtẹ anẹ́ tahe. Thĭ yĕtahe nuôma a thyá-
cốdû ná kayă dố a sĭplĭ bĕlọ́dĭbĕ dố
aklŏ nuôtahe cốni, dố thĭ thếplòkŭ
nuô a o bătapí cố ná tẹ̀pṵ́phe zé-
plếphe ŭ ná lṵ̂mẹmọ nḭ́dyédû thé-
26 plò yĕnuô tahe cố. Pharisĕophú dố
a mèthèkhí thĭ¬, sĭplĭkyă rẹ́lố bĕlọ́-
bĕkyá ná dĭbĕ dố akŭ nuôtahe. Thĭ
ki mẹphúnuô tŭ́ma dố aklŏnuô a plĭ-
hyă kuŏdû pă.
27 “Prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá ná
Pharisĕophú thĭ¬, Cốmarya ki cirya
thĭ pă, thĭ ma kayă dố a cyẹ́zố-cố-
tẹ anẹ́ tahe. Thĭ ma athyáná ŭ byá
luọ̆kŭ ná lọ́ rò ŭ plọ́bŭ è dố aklŏ
nuôtahe hố. Aklŏ rò abŭsútú twọ́lă
tadŭ́rò dố akŭ rò a o shuŏshuŏ pré
ná luọ̆krwíluọ̆krwó ná athŏalò tahe
28 pré. Phúnuôhố dố aklŏ rò ŭ myá-
htye thĭ ná kayăcốkayătẹ ryálă tahe
tadŭ́rò dố akŭ rò a o bătapí cố ná tẹ̀-
cyẹ́zốcốtẹ nẹ́ ná tẹ̀thŭ́tẹ̀plá tahe cố.
29 “Prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá ná
Pharisĕophú thĭ¬, Cốmarya ki cirya
mạ́lakŏ cố thĭ pă. Thĭ ma kayă dố
a cyẹ́zốcốtẹ anẹ́ tahe. Thĭ byá pẹ́
prẹ̀prọ mú¬ nukhĕ nuôtahe aluọ̆-
kŭ ná lọ́. Thĭ taritaryă twọ́ pẹ́ ka-
30 yăcốkayătẹ tahe aluọ̆kŭ. Htuŏrò thĭ
hé, ‘Pẹ̀ ki ohtwŏprẹ̀ tŏ bye dố phyĕ-
phuŏ yĕtahe ahtŭ́khĕ hénuôma, pẹ̀

klyá onuǒ tǫ̨́kuǒ nyă dǒ kayă dǒ a
mẹthyĕ prẹ̀prọ nuôtahe aklĕ̀ to,' thĭ
31 hé lahyă phúnuô. Phúnuôrò thĭ dyé-
luǒ lĭphó cǒhǒ thĭné ná thĭ ma kayă
dǒ aklwĭalyă hǒ ná a mẹthyĕ prẹ̀-
32 prọ nuôtahe cǒhǒ. Phúnuôrò tarú
mẹ plehyă tadû pǫ́ lahyă dû ní¬.
Mẹlǒmẹbăhtya lǒ pẹ́pǫ́dû thĭphyĕ-
thĭphuǒ a tẹ̀thǔ́tẹ̀plá nuôtahe ní¬.
33 "Rṵ́mŭmyą́ thĭ¬, rṵthí aphúalyẹ
thĭ¬, Cǒmarya kírẹ́ ciryatą̆ thĭ dǒ
ngarakŭ pănuô, thĭ cuǒ siplébĕ́ cyą́
34 phútĕ? Phúnuôrò vă ki nǒhyă pẹ́
thĭ prẹ̀prọ tahe, prẹ̀thékhuthégnĕ
tahe ná Thárá thĭtahe pă, tahe-
henuô thĭ ki mṵ̆thyĕhtya èthĭ dǒ
krusulọ pă, tahehenuô thĭ ki mṵ̆
lŭ ná iplírwí dǒ tẹ̀cóbĕhŏkŭ pă rò
thĭ ki cuǒlĕ pṵ̆ èthĭ tôvĭ htuǒ tôvĭ
35 pă. Lǒ¬ kayăcókayătẹ dǒ ŭ mẹ-
thyĕ èthĭ bí hekhu yĕtahe athwi,
cáhtya bí Abĕlè athwi nuôrò, tuǫ́-
hyă dǒ Barakia aphúprẹ̀khŭ Zekaria
athwi dǒ ŭ mẹthyĕ lŭ bí tẹ̀lŭ-
hŏdu ná tẹ̀lŭrẹ́ aplèkŭ yĕnuô, Có-
marya dyahtyalǒhǒ tẹ̀thǔ́ yĕtahe-
36 nuô dǒ thĭkhu hǒ. Vă hécócó thĭ¬,
tẹ̀ yĕtahenuô a ki lyąbè lǒ thĭ dǒ
a ohtwŏprẹ̀ khŏnyą́ yĕtôhtŭ tahe
akhu pă.

(Luka 13:34-35)

37 "Kǒ¬ vĭ Jerusalem, vĭ Jerusa-
lem¬ prẹ̀prọ dǒ ŭ nǒhyă èthĭ dǒ
nẹ̀o tahenuô, taheherò nẹ̀ mẹthyĕ-
kyă èthĭ, taheherò nẹ̀ tą́ èthĭ ná
lǫ́. Phú shyĕmuǫ́ takótakẹ̀bí nídyé
aphú dǒ adálẹ̆ nuô, vă yácŭ tako-
takẹ̀bínĭ tamŏmŏ cǒ nẹ̀ tadŭ́rò nẹ̀
thézṵ́ nǒtakẹ̀bí nĭ vă ná nẹ̀nẹ́ to.
38 Myámǒ lahyă¬ Cǒmarya ki dya-
okryákyă tṵ́dû thĭ tẹ̀lŭhŏdu yĕnuô
39 pă. Rò vă hé thĭ, thĭ ki myáhtye
pă vă tohǒ, rò shyé¬ thĭ héhǒ,
'Kayă dǒ a hyă dǒ Cǒmarya amwĭ-
kŭ yĕtôprẹ̀nuô, a ki nĭbè dûhǒ tẹ̀-
sŏri ní¬.'[t] Thĭ héhtuǒhǒ phúnuô
pă rò thĭ ki myáhtye khyĕthyá no
vă pă."

24

Ŭ Ki Mẹ Tą̆prọ̀kyă Tẹ̀lŭhŏdu Pă Ari-akyă
(Marko 13:1-2, Luka 21:5-6)

1 Bí Byacè Jesŭ htecuǒkyă dǒ tẹ̀lŭ-
hŏdu vĭkŭ akhĕnuô, a khŏpacẹ̆ tahe
hyă dǒ lŭo rò a nǒmyá lŭ ná tẹ̀lŭ-
2 hŏdu dǒ ŭ isǒhtya lŭ nuôtahe. Rò a
sudyă a khŏpacẹ̆ tahe, "Lǒ¬ tẹ̀nuô
tahe thĭ myáhtye lǒ ĕ? Vă héluǒ cǒ
pẹ́ cǒ thĭ, lǒ¬ yĕ tahenuô, ŭ ki hyă
dòtą̆prọ̀kyă lǒ è pă. Lǫ́ yĕtahenuô a
oícŭ́ pă lŭ tômĕ¬ to pă."

(Marko 13:3-13, Luka 21:7-19)

3 Bí Byacè Jesŭ onyăo dǒ Oliva so-
khu akhĕnuô, a khŏpacẹ̆ tahe hyă-
ophûkuǒ tṵ́dû lŭ rò èthĭ hé lŭ, "Hé-
soluǒ pẹ́kuǒmyá pẹ̀ dǒ nẹ̀ hé pănu
tahenuô, a ki htwŏhtya bíkhĕ̀tĕ pă?
Nẹ̀ kírẹ́ hyă bíkhĕ̀tĕ pă htuǒrò he-
khuyĕ ki tadûkyă bíkhĕ̀tĕ pănuô tẹ̀-
prọtẹ̀pryą amáadyă tôcôcô ki oluǒ-
htya rẹ́ pă ĕ?"
4 Byacè hésû èthĭ, "Rọ̀nĭ lahyă thĭ-
nẹ́ ní¬, nǒilolahŏ cuǒnĭ tă ŭ ná thĭ-
5 nẹ́ tămẹ́ ní¬. Mẹtĕhérò kayă ki hyă-
dákwó lahŏlyą nídyé lahyă anẹ́ ná

[t]Li Htuthéhtya 118:26

vămwị̄ pă tahenuô a o élă pă, rò
èthĭ ki dákwó lahŏ lyạ ní̤dyé lahyă
anḗ, ‘Vă ma Krístu’ rò èthĭ ki ilo-
6 lahŏ élă ŭ pă. Thĭ ki ní̤huŏ tẹ̄sátẹ̄-
pạ̄ dố a htwŏhtya khŏnyạ́ yĕnuô-
tahe pă, htuŏto thĭ ki ní̤huŏhtŏ ní̤-
huŏlyạ ná ŭ kisákipạ̄ lŭ pă tadû-
rò théisĕ bèzọ̄bèthi tă lahyă tămḗ
ní¬. Phúyĕ tahe nuôma a bè htwŏ-
htya nyă pă, manárò yĕnuôma he-
7 khu kírḗ tadû hónuô mạ́híto. Mẹ̄-
tĕhérò myĕcô tôcô ná tôcô, htyĕ-
kḗ tôkḗ ná tôkḗ kisákipạ̄ lŭ pă. Kḗ-
vḭ̄kḗkŏ ná tanéhtódĭ tahe ki ohtya-
htŏohtyalyạ lŏplĭ dố hekhuyĕ tôpho
8 htuŏ tôpho pă. Lŏ¬ tẹ̄htwŏhtya yĕ-
tahe nuôma mạ́păpré tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cû a
khăshyékhăryạ dố athyáná prẹ̄mò
kírḗ phúo hósĕ mópă nuôpré.
9 “Htuŏrò ŭ kipṵ̄kicŏ lŏ thĭ pă, ŭ ki-
mṵ̄kipọ̄ lŏ thĭ pă htuŏto ŭ ki mẹ̄-
thyĕ thĭ pă. Dố thĭ cố ná vă akhu-
akhyĕrò kayă pwọ̄¬ tôprẹ̄ ki théhte
10 lŏ thĭ pă. Bínuôkhĕ pă kayă ki vĭ-
kyă élă a tẹ̄zṵ̄tẹ̄nyạ́ pă. A ki isĕe
lŭmwị̄ tôprẹ̄ ná tôprẹ̄ pă. A ki thé-
hte ní̤dyé lŏ lŭ tôprẹ̄ ná tôprẹ̄ pă.
11 Htuŏto prẹ̄prọ klwolahŏ anḗ tahe ki
oluŏhtya élă pă rò a ki ilolahŏ élă
12 ŭ pă. Tẹ̄mŭmyạ́ricyạ́ ohtyaé akhu-
akhyĕ, tẹ̄mọ̄ní̤ lŭ tôprẹ̄ ná tôprẹ̄ ki
13 sĭmḗ hyă ná hyă pă. Manárò kayă
dố a ihtòtanyă oklọ̄sóma dố a tẹ̄zṵ̄-
tẹ̄nyạ́ akŭ tuọ̄dố atadû tahenuô Có-
14 marya ki mẹ̄lwóhteką èthĭ pă. Htuŏ-
rò mókhu ahtyĕkḗ a tẹ̄thékrṵ̄mila
yĕnuô, ŭ ki hésodônyă ní̤huŏ pḗlŏ
kayă o dố hekhuyĕ tôba lŏ pă, htyĕ-
kḗ pwọ̄tôkḗ ki ní̤huŏnó lŏhtuŏhó tẹ̄-
khyáthéyĕ pă tûma hekhuyĕ ki ta-
dûkyă no pré.”

Tẹ̄ Taròthé Théisĕ
(Marko 13:14-23, Luka 21:20-24)

15 “Thĭ ki myáhtye ŭ ihtòo dố tẹ̄să-
sĕ akhălḗ pă. Tẹ̄thézọ̄théryạ̄ ki mẹ̄
taprómŭmyạ́ lŏ Cómarya tẹ̄lŭhŏdu
pă. Prẹ̄prọ Danielè ră tẹ̄thézọ̄thé-
ryạ̄ yĕ ari-akyă. Nŏ thégnĕplŏ la-
hyă kayă dố a hố li thĭtahe ní¬.
16 Htuŏrò bí thĭ myáhtyehó tẹ̄htwŏ-
htya phúyĕ hó pă akhĕnuô, kayă dố
a o dố Juda kḗkŭ tahe bè klyahtya
17 lahyă dố sokhunuô. Kayă ki o dố
hikhuklwó tabyekhu tôprẹ̄prẹ̄ nuô
nŏklyatạ̄ phyéní̤ tă a tạ̄muŏtạ̄tẹ̄ dố
18 hikŭ nuôtahe tămḗ. Kayă o dố lyạ́-
khu tahenuô nŏkạ phyéní̤ tă acạklŏ
19 tămḗ. Bínuôkhĕpă nuô a ki sŏryạsŏ-
phá pḗ nyacó prẹ̄mò dố a o ná ahó-
athé tahe agnĕ ná aphú ŏnú pălŭ
20 nuôtahe agnĕ pă. Thĭ bè hteklya
ashuóakhĕ yĕnuô, thyáphú a ki tạ̄tŏ
tă ná kḗrọ́khĕ tămḗ tomaná Juda-
phú a Mọ̄nyĕduô tămḗnuô, kwĭcó-
21 bĕ lahyă ní¬. Bínuôkhĕpă tẹ̄pyạ́tẹ̄-
sĕ ná tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cû tahe ki ohtya pă.
Dố hekhu htwŏhtyalú pă tuọ̄khŏ-
nyạ́ yĕnuô cố bèbè, dónodókhyĕ pă
bèbè, tẹ̄pyạ́tẹ̄sĕ, tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cû dố myá-
htyenó takhyá¬ to tahenuô, a ki
22 ohtya pă. Cómarya ki mẹphuô pḗ
tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cû yĕ ashuóakhĕ to hénuô,
kayă ohtwŏprẹ̄bé tôprẹ̄ to. Manárò
Cómarya yŏ myá kayă dố a nwóhtya
yĕtahe amèthè akhu-akhyĕ, a ki mẹ̄-
23 phuôhyă ashuóakhĕ pă. Bínuôakhĕ-
pă nuô, kayă tôprẹ̄prẹ̄ ki hé, ‘Nẹ̄
hyă myámŏ, Krístu obíyĕ,’ tomaná
‘A o dónuô,’ a ki hé thĭ phúnuô
pă tadûrò zṵ̄e tă lahyă tămḗ ní¬.
24 Mẹ̄tĕhérò prẹ̄klwo lahŏ phú Krístu-
nuô ná prẹ̄klwo lahŏ phú prẹ̄prọ thĭ

tahenuô a ki ohtya élă pă. Èthĭ ki
mẹluǒ cyą́ pẹ́ ŭ tẹ̀ dố a htetapą cố
ŭ nuôtahe ná tẹ̀prọtẹ̀pryą tahe pă.
A ki mẹcyą́ hénuôma a thếzṹ ilo-
lahŏ nḭ́ cố kayă dố Cốmarya nwó-
25 phyé htuŏhố lŭ nuô tahecố. Tẹ̀mẹ-
anḕ yĕtahe hyătuṓ tyahíto akhĕnuô,
vă dyérọ̀dyéryẹ̀ one pẹ́ hố thĭ hố.
26 “Phúnuôrò kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki hé
thĭ, ‘Cuốmyá lahyă mŏlé, Messia
odố lṓtamámû nyekhu nuô,’ a ki
hé thĭ tadṹrò cuốmyá lahyă tămẹ́
ní¬. Tomaná a ki hé thĭ, ‘A o bí
hidốkŭ yĕ prḗ,’ a ki hé tadṹrò zṹe
27 tămẹ́mẹ́. Mẹtĕhérò phú shyelḭbố ta-
khĕhtya dố kẹ́cíhte rò kayă o dố kẹ́-
cínuŏ tahe myáhtyenuô, prẹ̀lukayă
aphúkhŭ mą́hố văyĕ ki hyă pă ma
28 a thyá phúnuô pă. Tẹ̀thŏtẹ̀lọ̀ obítĕ¬
ma latya ihíplố bínuô.”

Prẹ̀lu Aphúkhŭ Ki Hyă Ari-akyă

(Marko 13:24-27, Luka 21:25-28)

29 “Bí tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṹ, tẹ̀pyą́tẹ̀sĕ ashuố-
akhĕ ohtwŏhtya talwó htuŏhố
pănuô, tôphuốtuŏ
‘Cốmarya ki mẹkhíkyă tamọ́
pă. Lĕ ki lĭ pătohố. Sè dố mốlẹ̀
tahe ki latą̆prọ̀kyă lŏpă. Cốma-
rya ki mẹ kazikazuọ́ lŏlŏ¬ mốlẹ̀ a
tẹ̀prọtẹ̀pryą nuôtahe pă.’[u]
30 “Bínuôakhĕ pănuô, prẹ̀luka-
yă aphúkhŭ mą́hố văyĕ atẹ̀hyă
amáadyă ki oluŏhtya dố mốlẹ̀ pă.
Htuŏrò lŏ¬ kayă o dố kẹ́ pwọ̆tô-
kẹ́ tahe kinguọ́kihè lŏ pă. Èthĭ ki
myáhtye lahyă prẹ̀lukayă aphúkhŭ
mą́hố văyĕ a ki sidyáhyăní ốluọ́ dố
mốlẹ̀ pă rò a ki olốbă cố ná a tẹ̀prọ-
tẹ̀pryą ná a tẹ̀taryĕdu taryĕhtŭ dố
31 ashyo-asŏ yĕnuôtahe pă.[v] Ŭ ki uố
prą̆shyohtya kwọ pă. Rò kayă dố
Byacè nwóhtya htuŏhố èthĭ rò a o
lahyă dố hekhu lwḭ̆kyĕlwḭ̆ną́, cá-
htya dố mốdá khăshyé tuọ́dố mốdá
tadû pwọ̆¬ tôprẹ̀nuô, Cốmarya ki
nŏhyălyą tanéphú tahe pă rò a ki
hyăéoplố tọ́lŏ èthĭ lŏ¬ plĭ pă.

Phyéní Tẹithyó Dố Kadwímọ́ A O

(Marko 13:28-31, Luka 21:29-33)

32 “Khŏnyą́rò phyéní lahyă tẹithyó
tôcô dố kadwímọ́ alọ yĕnuô. A dă lè
dyácẹ́ tamahtehố, alè bèhố hérò thĭ
thếgně ná kẹ́kṹkhĕ phûhyă tuọ́hố.
33 Phúnuôhố bí thĭ myáhtyehố lŏ¬
tẹ̀yĕ tahe htwŏhtyahố akhĕpănuô,
thếgně lahyă ná prẹ̀lukayă aphúkhŭ
mą́hố văyĕ a hyăphûtuọ́hố dố kadă-
34 kŭhtŭ hố ní¬. Vă héluŏ cốcố¬ pẹ́ cố
thĭ, lŏ¬ kayă dố a ohtwŏprẹ̀ khŏnyą́-
yĕtôhtŭ tahe thyĕlŏ tyahíto nuô, tẹ̀-
35 yĕtahe ki htwŏhtya lŏ pă.* Mốkhu
ná hekhu ki sĭmẹ́kyă pă tadṹrò vă-
lą̆văngọ́ yĕtahenuô a sĭmẹ́kyă pẹ́ ta-
khyá¬ to.

Mọ́nyĕmọ́thĕ Yĕnuô Ŭ Thếgně Tôprẹ̀¬ To

(Marko 13:32-37, Luka 17:26-30, 17:34-36)

36 “Manárò tẹ̀yĕtahe ki htwŏhtya
mọ́nyĕmọ́thĕ, ashuốakhĕ bíkhĕtĕ
pănuô ŭ thếgně tôprẹ̀¬ to. Tané-
phú o dố mốkhu nuôtahe cố bèbè a

24:34 Prẹ̀thíphếphú dố a thếgně lisăsĕ tahehe nuô, a zṹe ná Jesŭ hé prḗ vḭ Jerusalem ki pyékyă pă prḗ. A hé ná hekhu tadû pă ari-akyă nuô mą́to.

[u]Isaia 13:10, 34:4 [v]Danielè 7:13

thégně to. Aphúkhŭ ná anę́ yĕtôprę̀
có¬ bèbè, a thégně toto. A thégně
37 prétû văphĕ̀ tôprę̀¬ tuŏpré. Phú a
htwŏhtya dó Noah htŭkhĕnuô, prę̀-
lukayă aphúkhŭ mą́hó văyĕ ki hyă-
pă akhĕnuô, a ki htwŏhtya thyákuŏ-
38 dû phúnuô pă. Mętĕhérò bí htyĕ-
dubí tyahíto akhĕnuô, ŭeŭŏ, kąsŏ-
mę̆sŏdya lŭ tuǫ́ có bí Noah nuŏ dó
39 thòklyĕdukŭ nuôtônyĕ có. Tę̀ kírę́
htwŏhtya phúyĕ pănuô, tuǫ́ có bí
htyĕhyă dubí thyĕkyă lŏ̀ cóhó èthĭ
akhĕ̀ có nuô¬, a thégněhí lahyă
tôcô¬ to. Shyé¬ prę̀lukayă aphúkhŭ
mą́hó văyĕ kírę́ hyăhó pă akhĕnuô,
a ki htwŏhtya thyákuŏdû phúyĕnuô
40 pă. Bínuôkhĕpă, prę̀khŭ thényę́ dó
a ryą rǫ́lŭ tę̀ dó lyą́khu nuô, tôprę̀
rò ŭ ki ékąkyă lŭ pă, tôprę̀ rò a ki
41 okyă pă. Prę̀mò isátǫ̆sû lŭ buókŭlă
thényę̀nuô, Cómarya ki ékąkyă è tô-
prę̀ pă. Tôprę̀rò a ki dya-okyă lŭ pă.
42 “Mę̀phúnuôrò othăklyă lahyă,
mętĕhérò thĭbyacè ki hyă bítĕ tô-
43 nyĕ pă nuô thĭ thégně to. Manárò
thénę́ lahyă, hibyacè ki thégně
ná prę̀ehuô kírę́ hyă bítĕ tôthĕ̀tĕ
pă hénuô, a ki opǫ́sû pă rò prę̀-
44 ehuô hyănuŏ ehuôcyą́to. Phúnuô
akhu-akhyĕ, thĭ yĕtahenuô bèbè,
otaritaryă one kuŏ lahyă thĭnę́ ní¬,
mętĕhérò shuókhĕ bí thĭ tanętuǫ́ to
pănuô, prę̀lukayă aphúkhŭ mą́hó
văyĕ ki hyă pă.

**Prę̀mętę̀phú Dó Acó Ná Angǫ́ Ná Prę̀mę-
tę̀phú Dó Acó Ná Angǫ́ To**

(Luka 12:35-48)

45 “Prę̀mętę̀phú dó acó rò a plŏphé
tôprę̀ma ŭpĕ? Prę̀mętę̀phú dó acó
tôprę̀ mamą́hó abyacè dyétą̆ lŭ tę̀mę
dó a bè myákhwè buôebuôŏnı́ prę̀-
mętę̀phú dó aruô tahe dó lŭ takhu-
kŭ rò a buôe tŏshuótŏkhĕ èthĭ yĕtô-
46 prę̀nuô hó. Abyacè ki kąmyáhtye ná
a prę̀mętę̀phú yĕtôprę̀ mę tę̀mę ki-
hérò a ki dyé lŭ tę̀mę́nı́khwókè pă.
47 Vă hécócó¬ có thĭ, Byacè yĕtôprę̀
a tą̆muŏtą̆tę̀ lŏ¬ plĭnuô a ki dyétą̆-
lŏ dó lŭ khadăkŭ pă rò a ki nŏmyá-
48 nŏkhwè nı́ ná lŭ pă. Manárò hékuó-
ré prę̀mętę̀phú dó acyę́ tôprę̀nuô,
a ki tanę, ‘Văbyacè kąkhyĕ lę́pryă
49 ná híto,’ a tanę rò, a kimǫ̆́kipǫ̀, pę́-
epę́ŏ prę̀mętę̀phú dó aruô tahe pă,
rò a ki emǫ̆ŏpryá tǫ́ná kayă lę́klŏ
50 emǫ̆ŏmǫ̆ tahe pă. Rò shuókhĕ bí a
tanę tuǫ́to rò a eŏsŏtapą tônyĕnuô,
abyacè ki kąkhyĕtŏ bínuô tônyĕ pă.
51 Abyacè ki ciryacyę́ ciryacǫ̆ lŭ pă rò
a ki dyanuŏ tǫ́kyă lŭ ná bí kayă
cyę́zócótę anę́ nuôtahe lę́o akhă-
lę́ nuô pă. Khălę́ bínuô tôphonuô
ŭ kinguǫ́kihè, ŭ ki ą takrĭtakrǫ̆ có
ŭkhukhyĕ có pă.

25

**Prę̀mò Dó A Krwŏkruŏ Ŭ
Aprę̀shyé Ari-akyă**

1 “Mókhu htyĕlę́kę́kŭ nuô, athyá-
ná prę̀mò krwŏkruŏ ŭ aprę̀shyé
phyénı́ mikŏ rò cuóopǫ́ myásŭ
khŏmę̆ prę̀khŭ hyă ari-akyă yĕ-
2 nuô hó. Nyą̆prę̀ rò a plŏphé, nyą̆-
3 prę̀ rò a plŏphé kuŏŭ to. Prę̀-
mò dó a plŏphé kuŏŭ to yĕthé-
nyą̆ nuô, a phyéhyă nı́́kuŏ ami-
kŏ tadǫ́rò a phyéhyă nı́́ló kuŏ-
4 pǫ́ mihtyĕ to. Manárò prę̀mò dó
a plŏphé yĕthényą̆ nuô a phyé-
hyănı́ amikŏ rò a phyéhyănı́́ló pǫ́

5 mihtyĕ ná pyą̆ tahe. Khŏmę̆prę̆khŭ
hyątuǫ̆ pyą́zę̆pyą́sĕ akhu-akhyĕ èthĭ
omyĕkhămyĕnuô htuŏrò a omyĕnḭ́
lŏ lahyă.
6 “Bí mǫ̆nę̆khĕ nuô, ŭ ĕhtŏ, ‘Kŏ¬
khŏmę̆prę̆khŭ hyăhŏ, htecuŏ myásû
mŏ lahyă.’
7 “Rò prę̆mò dŏ a krwŏkruŏ ŭ yĕlŏ¬
plĭ ihtò rò taritaryă lahyă ami pwǫ̆¬
8 tôprę̆. Prę̆mò plŏphĕ kuŏŭ to tahe
hé prę̆mò plŏphĕ tahe, ‘Dyékuŏ pę̆
thĭmihtyĕ, pę̆mi kírę́ pḭ̆hŏ.’
9 “Manárò èthĭ hésû, ‘Tokŏle, a
pòpę́ tuǫ̆kuŏ pă thĭgnĕ to, aryálŏ ma
thĭ cuŏipri̧ nḭ́dyé khòdû thĭgnĕ dŏ ŭ
lę́isĕ mihtyĕ khălę́nuô.’
10 “Bí èthĭ cuŏpăpré dŏ klyálǫ
akhĕnuô, khŏmę̆prę̆khŭ hyątuǫ̆
lĕhŏ, prę̆mò plŏphĕ dŏ a o taritaryă
anę́ tahe hyănuŏ tǫ̆kuŏ ná khŏmę̆-
prę̆khŭ dŏ kąsŏmę̆sŏdya a tę̆etę̆ŏ
khălę́ rò ŭ mębíkyă kadă.
11 “Dŏkhyĕ rò prę̆mò dŏ a plŏ-
phĕ kuŏŭ to yĕtahe kątuǫ̆ rò a hé
lahyă, ‘Byacè, Byacè, bámŏ pę́kuŏ rę́
pę̆ kadă.’
12 “Tadŭ́rò khŏmę̆ prę̆khŭ hésû èthĭ,
‘Vă hélakŏ cŏ thĭ, vă thégnĕnŏ
thĭ to.’
13 “Phúnuôrò othăklyă lahyă, mętĕ-
hérò mǫ̆nyĕmǫ̆thĕ dŏ prę̆lu aphú-
khŭ yĕ ki hyăkhyĕthyá bíkhĕtĕ pă-
nuô thĭ thégnĕcyą́to.

Dyá Khákho Prę̆mętę̆phú
Théthuŏ Ari-akyă

(Luka 19:11-27)

14 “Mŏ́khu htyĕlę́kę́kŭ nuô a thyá
kuǫ̆pǫ́dû ná kayă tôprę̆ dŏ a kírę́
htecuŏ klyá rò ĕplŏ a prę̆mętę̆phú
tahe, rò a dyékyă a tę̆duzą́htya-
thĕ tahe dŏ a prę̆mętę̆phú tahe a
15 takhukŭ. Tôprę̆ rò a dyékyă lŭ htĕ
nyą̆cwę́, tôprę̆pǫ́ rò tôko, dŏ aruô-
tôprę̆ kuŏke rò tôcwę́, phú èthĭ oná
a tę̆cyą́tę̆dè nuô a ibĕ pę́ èthĭ htuŏ-
16 rò a htecuŏkyă klyá. Kayă dŏ a nḭ́bè
htĕ nyą̆cwę́ yĕtôprę̆nuô, a nḭ́bè hŏhŏ
ná a htecuŏ mękuǫ̆ rò a cuŏ mę̆nḭ́-
17 hte ĕlŏpǫ́ nyą̆cwę́. Phúnuôrò a nḭ́bè
htĕ tôko yĕtôprę̆nuô, a cuŏ mękuǫ̆-
18 hte ĕhtyalŏ pǫ́ nyę̆cwę́. Manárò dŏ
a nḭ́bè htĕ tôcwę́ yĕtôprę̆nuô, a hte-
cuŏ rò a cuŏ ivę̆ hekŭ tôkŭ rò a cuŏ
iplŭ uŏbíkyă abyacè htĕyĕ dŏ helę̆.
19 “Mǫ̆nyĕmǫ̆thĕ nyę̆hyăhŏ rò èthĭ
Byacè kątuǫ̆ rò a kąsudyă plŏkhyĕ
20 htĕ dŏ a dyékyă èthĭ nuôtahe. Kayă
dŏ a nḭ́bè htĕ nyą̆cwę́ yĕtôprę̆nuô,
a phyéhyă ĕhtyapǫ́ nyą̆cwę́ rò a hé
abyacè, ‘Byacè, nę̆ dyékyă vă htĕară
nyą̆cwę́. Rò yĕlé, vă mę̆htenḭ́ ĕlŏpǫ́
hŏ nyą̆cwę́ hŏ.’
21 “Abyacè hésû lŭ, ‘Ò, aryá nyacŏ,
nę̆ ma prę̆mętę̆phú dŏ aryá rò acŏ
ná vă, nę̆ cŏ ná vă dyé nę̆ tę̆patíphú
yĕtahe akhu-akhyĕ, vă ki dyé ĕhtya
lŏ¬ klŏpǫ́ nę̆ tę̆mę dŏ nę̆ ki pŏtarí
ĕlŏklŏ pǫ́ ná yĕnuô pă. Hyă thĕkrŭ̆-
thĕlŏ rǫ́kuŏdû ná vă.’
22 “Kayă dŏ a nḭ́bè htĕ tôko
yĕtôprę̆nuô, a phyéhyă ĕhtyapǫ́
tôko rò a hé abyacè, ‘Byacè, nę̆
dyé vă htĕ ară tôko, rò yĕlé, vă mę
htenḭ́ ĕlŏpǫ́ hŏ tôko hŏ.’
23 “Rò abyacè hésû lŭ, ‘Ò, aryá
nyacŏ. Nę̆ ma prę̆mętę̆phú dŏ aryá
rò acŏ ná vă. Nę̆ cŏ ná tę̆ dŏ vă dyé
nę̆ patíphú yĕtahe akhu-akhyĕ vă ki
dyé ĕhtya lŏ¬ klŏpǫ́ nę̆ tę̆mę dŏ nę̆
ki pŏtarí ĕlŏ klŏpǫ́ ná yĕnuô pă. Hyă
thĕkrŭ̆thĕlŏ rǫ́kuŏmŏ ná vă!’

24 “Yĕtôphuŏrò kayă dŏ a nḭbè htĕ
tôcwḕ yĕtôprẹ̀nuô a hyăhé abyacè,
‘Byacè, vă thḗgně ná nẹ̀ ma kayă
dŏ apyą́ nyacŏ tôprẹ̀. Buŏ dŏ nẹ̀ isŏ
kuŏ̰ŭ to tahenuô nẹ̀ cuŏ kḗką dûgně,
buŏ dŏ nẹ̀ iluŏ̰ kuŏ̰ŭ to tahenuô nẹ̀
25 cuŏpǫ̀kąplŏ dûgně. Phúnuô akhu-
akhyĕ vă thḗisĕ rò vă cuŏ iplṵ̆ uŏ-
kyă nẹ̀htĕ yĕtôcwḕ dŏ helḕ, myámŏ̰,
yĕlé¬ htĕ dŏ nẹ̀ dyékyă vă nuô.’
26 “Rò abyacè hékąkhyĕsû lŭ, ‘Ka-
yăcyḕ kayăcṵ̂, kayătaklĕ kayălĕbyá,
nẹ̀ thḗgně ná buŏ dŏ vă isŏ mą́to
tahenuô, vă cuŏ kḗką dûgně, buŏ dŏ
vă iluŏ̰ mą́to tahenuô vă cuŏ pǫ̀ką-
27 plŏ dûgně văhé? Nẹ̀ ki thḗgně phú-
nuôrò nẹ̀ dyébòkyă vă htĕyĕ dŏ prẹ̀
phyébòphyélǫ́ htĕtahe a takhukŭ to
mẹtĕ? Nẹ̀ ki mẹphúnuô hérò shyé¬
vă kąkhyĕ pănuô vă ki nḭbè kąkhyĕ
aphúphú amuŏ̰muŏ̰ pă kŏkŏ.
28 “‘Phyé kąkhyĕdwó khyĕthyá htĕ-
nuô tôcwḕ rò dyé ná kayă dŏ a
29 nḭbè acwḕshyé yĕnuô tôprẹ̀. Mẹtĕ-
hérò lŏ¬ kayă dŏ ŭ zṵ̆enḭ́ lŭ rò ŭ dya-
onḭ́ tą̆tẹ̀ dŏ lŭo tahenuô, ŭ ki dyéé-
htya lŏ¬ pǫ́ lŭ pă. Rò atẹ̀ ki o tą̆pò-
tą̆pḕ cŏ pă. Manárò kayă dŏ ŭ dya-o
tą̆tẹ̀ patíphúpré dŏ lŭlǫ rò ŭ zṵ̆enḭ́
lŭ to tahenuô, ŭ ki phyékąkhyĕ lŏ-
30 phe khyĕthyá èthĭ pă. Tą́htekyă prẹ̀-
mẹtẹ̀phú olŏoklŏ̰ yĕtôprẹ̀ dŏ tẹ̀khí-
tẹ̀lǫ̀ aklĕ nuô. Bínuôtôphonuô ŭ ki
cuŏnguŏ̰cuŏhè, ŭ ki ą́ takrĭtakrṵ̂ cŏ
ŭkhukhyĕ pă.’

Tẹcirya Dŏkhyĕ Tadû

31 “Shyé¬ prẹ̀lu aphúkhŭyĕ ki hyă
ná alĭatakhḕ pă rò amŏkhu tanéphú
tahe ki hyă tŏ̰kuŏ̰ ná lŭ akhḕpănuô
a ki onyăo dŏ a khuklyáhtyalŏ̰ ta-
32 khḕ akhu pă. Myĕcô lŏ¬ plĭ nuô a ki
hyă oplŏ̰lŏ̰ dŏ lŭnyĕhyă pă rò phú
prẹ̀kyḕthímíphú ibĕkhó nḭ́dyé athí-
mí tahe ná pḕ tahenuô, a ki ibĕ khó-
33 lŏ̰ kayă yĕtahe pă. A ki dyakhó thímí
tahe dŏ atakhu cŏhtwó tôkyĕ pă rò
pḕ tahenuô a ki dya khó dŏ atakhu
cŏci tôkyĕ pă.
34 “Bínuôakhḕ pănuô, khwí yĕtôprẹ̀
ki hé kayă dŏ atakhu cŏhtwó yĕ-
tahe pă, ‘Hyăm̆ŏ̰ lahyă, thĭ ma kayă
dŏ a nḭbè văphḕ a tẹ̀sŏri tahe, hyă-
nuŏ̰ phyédwó lahyă mŏkhu htyĕlḕ-
kḕkŭ dŏ a mą́hŏ̰ nẹ̀ ucĕtazḕ dŏ ŭ ta-
ritaryă one pḕ thĭ dŏ mŏkhu htwŏ̰-
lú hekhu htwŏthḕpă akhḕyĕ nuô.
35 Mẹtĕhérò bí vă thḗvḭthée akhḕ thĭ
dyéedyéŏ̰ vă, bí vă thḗŏhtyĕ akhḕ
thĭ dyéŏ̰ vă, bí vă cuŏhtwŏ̰ sĭprḕ
36 akhḕ thĭ ḗomyĕ mǫsû vă. Bí vă
oryą́ lḕkṵ̆lḕthyá akhḕ, thĭ dyékṵ̆-
dyéthyá vă, bí văswívăsḕ akhḕ, thĭ-
myáthĭ̀khwè nḭ́dyé vă. Bí ŭ dŏtą̆
vă dŏ htŏ̰kṵ̆ akhḕnuô, thĭ hyă olĕ
kuŏ̰ vă.’
37 “Rò kayăcŏkayątẹ yĕtahe ki hésû
è, ‘Byacè, pẹ̀ cuŏmyáhtyenŏ nẹ̀ thḗ-
vḭthée rò pẹ̀ cuŏ dyéenŏ nẹ̀ bŏkhḕtĕ?
Nẹ̀ thḗŏhtyĕ rò pẹ̀ cuŏ dyéŏnŏ nẹ̀
38 bŏkhḕtĕtĕ? Nẹ̀ htwŏ sĭprḕ rò pẹ̀ cuŏ
ésûnŏ nẹ̀, tomaná nẹ̀ oryą́ lḕkṵ̆-
lḕthyá rò pẹ̀ cuŏ dyékṵ̆dyéthyánŏ
39 nẹ̀ bŏkhḕtĕtĕ? Bí nẹ̀ oswíosḕ akhḕ-
nuô bèbè, bí ŭ dŏtą̆ nẹ̀ dŏ htŏ̰kṵ̆
akhḕ nuôbèbè pẹ̀ cuŏ hyă olĕnŏ kuŏ̰
nẹ̀ bŏkhḕtĕ?’
40 “Khwí yĕtôprẹ̀ ki hésû èthĭ, ‘Vă
hélakŏ cŏ thĭ, dŏ vă puŏ̰vyą́ tahe
aklḕ, thĭ mẹcwǫ̰́nŏ kayă dŏ ŭ tanẹ
patílŏ̰ lŭ tôprẹ̀ nuôma mą́hŏ̰ thĭ mẹ-
cwǫ́ vă hŏ.’

41 “Htuǒrò a ki héke kayă o dố ata-
khu cốci tahe, ‘Htecuố taphăkyă ná
vă, thĭ ma kayă dố a nı̣̈bè tẹ̈sȯ̌hă
tahe, cuốnuǒ kuǒ lahyă dố ŭ tarita-
ryă one pẹ̈ khĭnéricyą̈ khuklố nuôtô-
duǒ ná a khĭnékhĭnǒ nuôtahe agně
dố èthĭ ki cuốo bí mi dố a pı̣̈pẹ̈ tô-
42 phuố¬ to nuôtôphè akŭ nuô. Mẹtĕ-
hérò bí vă thếethếȯ akhĕ, thĭ dyé-
43 edyéȯ vă to. Bí vă htwŏ sĭprë̤ akhĕ,
thĭ ésû vă to. Bí vă oryą̈ lẹ̈kŭlẹ̈thyá
akhĕ, thĭ dyékŭdyéthyá vă to. Bí vă-
swívăsĕ akhĕ, htuǒto bí ŭ dốo vă
dố htǒkŭ akhĕ, thĭ hyămyáhyăkhwè
vă to.’
44 “Rò èthĭ ki hésû lŭ, ‘Byacè, nẹ̈ thé-
vı̣̈thée bèbè, nẹ̈ thếȯhtyĕ akhĕ bèbè,
nẹ̈ cuố htwŏ sĭprë̤ akhĕ bèbè, nẹ̈
oryą̈kŭ oryą̈thyá akhĕ bèbè, nẹ̈swí-
nẹ̈sĕ akhĕ bèbè, ŭ dốtą̈ nẹ̈ dố htǒkŭ
akhĕ bèbè, pẹ̈ cuốmyáhtye nẹ̈ rò pẹ̈
mẹcwọ́ nẹ̈ to bốkhĕtĕ?’
45 “Rò a ki hésû èthĭ, ‘Vă hélakŏ cố
thĭ, dố vă puọ̈vyą̈ tahe aklĕ, thĭ ki
mẹcwọ́nố kuǒŭ kayă dố ŭ tanẹ̈ pa-
tílố lŭ nuôtôprẹ̈¬ to hénuôma mą̈hố
thĭ mẹcwọ́ vă to hố.’
46 “Phúnuôrò èthĭ ki khyábè tẹ̈cirya
tacṵ̈prẹ̈ talèkré pă, manárò kayă cố
yĕtahenuô a ki cuố nuǒnı̣̈ dố mốkhu
rò a ki nı̣̈bè thếhtwŏprẹ̈ tacṵ̈prẹ̈ pă.”

26

Èthĭ Kírẹ̈ Tanẹ̈ Kre Mẹthyĕ Byacè

(Marko 14:1-2, Luka 22:1-2, Giovanni 11:45-53)

1 Bí Byacè hésoluǒ pẹ̈ lǒ htuǒhố
yĕtahe akhĕnuô, a hé a khŏpacẹ̈
2 tahe, “Thĭ thếgnĕhố, alopă nyẹ̈nyĕ
ma pwĕ dố ŭ ế ná tẹ̈cuốtalwópwĕ
hyătuọ̈hố. Ŭ ki isĕtą̈kyă prẹ̈lukayă
aphúkhŭyĕ pă rò ŭ ki mṵ̈thyĕhtya-
kyă lŭ dố krusulọ pă.”
3 Bínuôakhĕnuô, bwídukhu tahe
ná Judaphú tẹ̈cốbucốbĕ khuklốkhu-
klyă tahe oplốlǒ lŭ dố bwídukhulố
4 Caipha ahŏkŭ. Èthĭ taritaryă one lǒ
hố ná a ki pṵ̈mẹthyĕ huôkyă Jesŭ.
5 Manárò èthĭ hé nı̣̈dyélŭ, “Bí pẹ̈ mẹ-
pwĕ akhĕyĕnuô pẹ̈ tŏ pṵ̈nı̣̈ lŭ to,
păma kayă bémụ tahe thếplòdu rò
a mẹtarŭtapyă lǒhe.”

Ŭ Lyątą̈ Htyĕnuọ̈mṵ̈ Dố Jesŭ A Khuklốlọ Bí Dǒ Bethania Dǒkŭ

(Marko 14:3-9, Giovanni 12:1-8)

6 Bí Byacè Jesŭ o dố dǒ Betha-
nia Simonè dố tẹ̈sĕmŭmyą̈ dố phá-
lọ bènố lŭ nuôtôprẹ̈ ahikŭ rò a edĭ
7 akhĕnuô, prẹ̈mò tôprẹ̈ hyă dố lŭo rò
a phyéhyănı̣̈ pyą̈ dố ŭ mẹ è ná lọ̈bŭ
dố a obă ná htyĕnuọ̈mṵ̈ ngụdupṛidu
yĕtôpyą̈ rò a hyălyątą̈ dố Byacè Jesŭ
a khuklốlọ.
8 Bí a khŏpacẹ̈ tahe myáhtye
akhĕnuô, a thếplòdu rò a sudyă
9 lŭ, “Cuốmẹlǒ kyădĕ mẹtĕ? Ki isĕ
htyĕnuọ̈mṵ̈ yĕnuô héma a nı̣̈ ngụ-
dupṛidu nyacố rò a nı̣̈ rṵ̈ yĕnuô
dyékuǒ ná kayă sŏphásŏryą̈phú
nuô kŏkŏ.”
10 Byacè Jesŭ thégně akhu-akhyĕ, a
hé èthĭ, “Thĭ cuố mẹdídyă prẹ̈mò yĕ-
tôprẹ̈ mẹtĕ? A mẹtẹ̈yĕ nuôma aryá
11 nyacố dố văgně hố. Kayă sŏphásŏ-
ryą̈phú tahe otọ̈kuǒ ná thĭ pwọ̈¬ tô-
phuố cố, manárò văyĕnuô vă otọ̈lă
12 kuǒ ná thĭ to. Bí a lyątą̈ htyĕnuọ̈mṵ̈
yĕ dố vă nẹ̈lọ akhĕ yĕnuôma, mą̈hố
a tari one pẹ̈hố vă dố ŭ ki iluốtą̈
13 vă dố luọ̈kŭ pă nuô hố. Vă hécố¬
cố thĭ, shyé¬ ŭ lĕ hésodônyă hố

tẹ̀thékrṹmila yě dố hekhu yětôba bítě¬ tôpho pă bèbè, ŭ ki tanẹhtya tuọ̄bènḭ̄ è pă rò ŭ ki dyáluǒnḭ̄ tẹ̀ dố a mẹhtuǒhố yěnuô pă.”

Juda Théplòtŏ Dố A Ki Isĕkyă Byacè
(Marko 14:10-11, Luka 22:3-6)

14 Dố Byacè Jesŭ a khŏpacẹ̄ shyé-
thényẹ̄ aklĕ amwḭ ná Juda Iscariot
héyětôprẹ̀nuô, a cuố dố bwídukhu
15 tahe a o. Rò a cuố sudyă èthĭ, “Vă ki
dyétą̄kyă Jesŭ dố thĭ takhukŭ hérò
thĭ dyé vă bátě?” Rò èthĭ dyé lŭ rṹ-
16 zye thakha. Cáhtya bínuô rò Juda
htṹmyá shuốkhĕ dố a ki tą̄tŏtą̄bè dố
a ki isĕtą̄kyănḭ̄ Jesŭ.

Tẹ̀cuốtalwópwĕ Sèesăsĕ Mọ̄hé
(Marko 14:12-21, Luka 22:7-13, Giovanni 13:21-30)

17 Bí pwĕ e khốmŭ sŏdŏ huǒmû-
tapho arẹ̄lố tônyě nuô, a khŏpacẹ̄
tahe hyă dố Jesŭ a o rò a hyăsudyă
lŭ, “Tẹ̀cuốtalwópwĕ sèesăsĕ mọ̄hé
yěnuô, nẹ̀ thézṹ̄ nŏtaritaryă tŏ pẹ̀
bítě tôphotě?”
18 Rò a hésû èthĭ, “Cuốnuǒ dố vḭ̄kŭ
nuôrò cuố dố prẹ̀khŭ nuôtôprẹ̀ a o
nuô rò cuố hé lŭ, ‘Thárá hé, shuốkhĕ
phûhố dố văgně hố, rò vă bèebèŏ
tọ̄ tẹ̀cuốtalwópwĕ sèesăsĕ mọ̄hé ná
vă khŏpacẹ̄ dố nẹ̀hikŭ’ hé è phúnuô
19 ní¬.” Rò a khŏpacẹ̄ tahe mẹphú a
hé èthĭ nuô rò èthĭ cuố taritaryănḭ̄
lahyă tẹ̀cuốtalwópwĕ sèesăsĕ mọ̄hé
agně bínuô.
20 Bí mọ̄khípalọ̄hố akhĕnuô, Bya-
cè ná a khŏpacẹ̄ shyéthényẹ̄ onyăo
21 tavạ rọ̄lǒ lŭ dố lẹ̄edĭrẹ̄ akhăshyé. Rò
bí èthĭ edĭ akhĕnuô, a hé èthĭ, “Vă
hécốcố¬ thĭ, dố thĭklĕ yě, kayă dố a
ki isĕtą̄kyă vă pănuô a o tôprẹ̀.”
22 Yětôphuốrò èthĭ théplò mọpă cố
taki¬ to, rò a sudyă lahyă Byacè tô-
prẹ̀ htuǒ tôprẹ̀, “Byacè, nẹ̀ hénuô tô-
prẹ̀ma vă mą̄to văhé?”
23 Byacè hésû èthĭ, “Kayă dố a bố-
nuǒe tọ̄kuǒ ná vă dố bělọ̄kŭ nuôtô-
prẹ̀ ma mą̄hố prẹ̀ dố a ki isĕtą̄kyă
24 vă pă nuôtôprẹ̀ hố. Phú lisăsĕkŭ hé-
one ná prẹ̀lu aphúkhŭ mą̄hố văyě a
bè thyě nyăpă tadṹrò kayă dố a ki
isĕtą̄kyă prẹ̀lu aphúkhŭ yětôprẹ̀nuô,
Cốmarya ki cirya lŭ pă. A ki opacẹ̄-
lyạ to hénuôma aryáklǒ pă cố dố lŭ-
gně cố.”
25 Yětôphuốrò Juda dố a ki isĕtą̄kyă
lŭ yětôprẹ̀ sudyă lŭ, “Thárá, nẹ̀ hé
nuôtôprẹ̀ma vă mą̄to, văhé?” Byacè
hésû lŭ, “To, nẹ̀ mą̄hố.”

(Marko 14:22-26, Luka 22:14-23,
Corinthia arẹ̄lố tôba 11:23-25)

26 Bí èthĭ esè akhĕnuô, Byacè Jesŭ
phyé khốmŭ rò a hébwíhétaryě
Cốmarya, htuǒrò a ibiphé rò a dyé-
tą̄ dố a khŏpacẹ̄ tahe a takhukŭ, rò
a hé èthĭ, “Phyéemǒ lahyă, yěma vă
nẹ̄klọ̄ hố.”
27 Htuǒrò a phyéhtya bě rò a hébwí-
hétaryě rò a dyétą̄ dĭtṹ dố a khŏpacẹ̄
tahe a o rò a hé èthĭ, “Ŏmǒ lahyă yě.
28 Běyě ma tẹ̀emaklọ̀ athĕ dố a mą̄hố
văthwi dố a ki htwítą̄ rò a ki plwŏ-
29 kyă kayă ẹ́prẹ̀ atẹ̀thṹ pă. Vă héso
pẹ̄ thĭ, cáhtya khŏnyą̄yě tą̄plehyă-
nuô vă ŏnố pă thòbĭthèhtyě yě tohố.
Vă ki kạŏ rọ̄kuǒ khyěthyá thòbĭthè-
htyě athĕ ná thĭ dố văphĕ ahtyĕakẹ̄-
kŭ pă.”
30 Htuǒrò èthĭ irŏ htuthéhtya Cốma-
rya ali-irŏ tôtọ̄ rò a htecuốhtyakyă
dố Oliva sokhu.

Byacè Jesŭ Héprọ Anę́ Ná Petru Ki Htébíkyă Lŭ Pă

(Marko 14:27-31, Luka 22:31-34, Giovanni 13:36-38)

31 Htuŏrò Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Lisă-
sĕ̌kŭ hé,
‘Vă ki mṹ prę̀kyę̀thímí pă, rò
thímímụ tahe ki klyapruŏklya-
pryă lŏ pă.’[w]
“Mę̀tĕ̀hérò yĕtôthĕ̌ pă nuô, tę̀ ki
htwŏhtya ná vă phúyĕ pă akhu-
akhyĕ, thĭ ki hteklya cuŏkhókyălŏ
vălę́ pă,” a hé phúnuô.
32 “Manárò shyé¬ vă thyĕ ihtòkạkhyĕ
htuŏpănuô, vă ki cuŏ rę́ thĭ dŏ
Galilea kę́kŭ nuô pă.”
33 Petru hésû, “Ŭ ki thĕ́plòpyékyă lŏ
cŏ nę̀ khălę́ bèbè, vă klyá thĕ́plò
pyékyă vínyă ná nę̀ taki¬ to.”
34 Manárò Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Vă
hécŏcŏ nę̀, yĕtôthĕ̌ bí shyĕphĕ̌ i-
uhtya tyahíto pă nuô, vă thĕ́gnĕ̀nŏ
lŭ to, nę̀ ki htébíkyă bă vă thuŏ-
phuŏ pă.”
35 Manárò Petru hésû, “Vă tŏbè thyĕ
tṹkuŏ cŏ ná nę̀ bèbè, vă thĕ́gnĕ̀nŏ lŭ
to nuô vă hécŏ nyă taki¬ to hŏ.” Rò
a khŏpacę̌ dŏ aruô tahe krwŏhékuŏ
lŏ phúnuônuô.

Byacè Jesŭ Cuŏ Kwĭcŏbĕ̌ Dŏ Gethsemani Akhălę́ Tôpho

(Marko 14:32-42, Luka 22:39-46)

36 Htuŏrò Byacè Jesŭ ná a khŏpa-
cę̌ tahe cuŏ dŏ khălę́ tôpho dŏ ŭ é
ná Gethsemani rò a hé èthĭ, “Bí vă
cuŏ cŏbĕ̌ dŏ nuôtôpho akhĕ̌pănuô,
onyăokyă kuŏrę́ lahyă bíyĕ ní¬.”
37 A ĕ̌krwŏcuŏnḭ́ Petru ná Zebedeo
aphúprę̀khŭ thĕ́nyę̀ rò a thĕ́plę̀thé-
zọ̀ hyă rò a thĕ́plòkṹ thĕ́plòkyą̀ hyă.
38 Htuŏrò a hé èthĭ, “Vă thĕ́plę̀thĕ́zọ̀
thyĕkyăhŏ, a thyácŏ́ná vă kírę́ thyĕ
cŏhŏnuô. Okyă lahyă bíyĕ rò othă-
klyă lahyă ní¬.”
39 A cuŏ́ plehyăpọ́ dŏ nyĕ takiphú rò
a omyĕ takluọ̀tą̀ dŏ hekhu rò a kwĭ-
cŏbĕ̌ rò a hé, “Kŏ¬ phĕ̌¬ nę̀ ki phyé
taphăkyă pę́ vă tę̀cyę̀tę̀cṹ abĕ̀lọ́ yĕ-
tôbè ma anḭ́ prę́ kihérò phyétaphă-
kyă pę́ vă, manárò vă thĕ́zṹ mę cṹ¬
dû vă thĕ́plò to. Cṹ¬ dûprę́ nę̀ thĕ́-
plò ní¬.”
40 Htuŏrò a kạkhyĕ khyĕthyá dŏ a
khŏpacę̌ tahe a o rò a kạ myá-
htye èthĭ omyĕnḭ́ sŏtapạ lŏ, rò a
sudyă Petru, “Thĭ othăklyă nyę̀ tṹ-
kuŏ ná vă bí tômŭnuôprę́ rò thĭ thă-
41 klyă khyăbĕ́to ĕ̌? Thyáphú thĭ ki
cuŏnuŏ tṹkuŏ tă dŏ tę̀ilo-ilyá akŭ
tămę́nuô, thăklyă rò kwĭcŏbĕ̌ lahyă
ní¬. Thĭ thĕ́plòshyomę nyacŏ tę̀ dŏ
atŏ tadŭ́rò thĭ nę́klọ́ yĕnuô a hĕ̌cę́-
recę̌ nyacŏ.”
42 A cuŏ khyĕthyá nyę̀phuŏtôphuŏ
rò a kwĭcŏbĕ̌, “Kŏ¬ vă phĕ̌thĕ́dŏ¬,
vă bè ŏ¬ nyă hŏ tę̀cyę̀tę̀cṹ a bĕ̀lọ́yĕ,
phyétaphăkyă nḭ́ to kihérò, cṹ¬ dû-
prę́ nę̀ thĕ́plòní¬.”
43 Bí a kạkhyĕ myá khyĕthyá a
khŏpacę̌ tahenuô, a kạmyáhtye ná
èthĭ omyĕsŏtapạ lŏplĭ. Èthĭ thĕ́omyĕ
cyę̀talwósṹlŭ rò a myáhtebĕ́ pă cŏ
44 to. Rò a htecuŏ kwĭcŏbĕ̌ khyĕthyá
thuŏphuŏtôphuŏ rò a héthyá khyĕ-
thyá phú a hé rę́ nuôprę́.
45 Htuŏrò a kạkhyĕ dŏ a khŏpacę̌
tahe a o rò a hé èthĭ, “Thĭ o¬ myĕ
tadûpă lahyă, thĭ okuŏ tabĕ́thĕ́prá

[w]Zekaria 13:7

tadû pă cố lahyă phútě? Nịdă myá-
mỗ lahyă, shuốkhě dố ŭ ki isĕtặkyă
prẹ̀lukayă aphúkhŭyě dố prẹ̀oraphú
tahe a takhukŭnuô, a hyătuộ̄hố.
46 Ihtòmỗ lahyă, rò pẹ̀ ki cuố⌒, prẹ̀ isĕ-
tặkyă vă yětôprẹ̀ hyătuộ̄hố.”

Juda Ếhyănị̄ Kayă Tahe Rò
A Hyăpṵ̄ Byacè Jesŭ

(Marko 14:43-50, Luka 22:47-53, Giovanni 18:3-12)

47 Bí Byacè Jesŭ hébè păpré
akhĕnuô, Juda dố a otộ̄kuỗ dố
lŭ khŏpacẹ̄ shyéthényẹ̄ aklĕ yĕ-
tôprẹ̀nuô a hyătuộ̄ bínuô. Rò ŭ
krwŏhyăkuỗ lŭ tôplutôphè cố rò
a phyéhyănị̄ lahyă imṵ̄, ipọ̀ ná
né tahe. Kayă yětahe nuôma mặ-
pré bwídukhu tahe ná myĕcôphú
a khuklốkhuklyă tahe plwŏhyă
48 èthĭ nuôtahe pré. Prẹ̀isĕtặkyă Bya-
cè yětôprẹ̀nuô a dyéthégně one rẹ̄
htuỗhố èthĭ, “Kayă dố vă nuộ̄mứ
è tôprẹ̀ nuôma mặhố Jesŭ dố pẹ̀
thézṵ̄pṵ̄ è nuôtôprẹ̀ hố rò hyăpṵ̄ la-
hyă lŭ ní,” a héone èthĭ phúnuô.
49 A hyă tŏdĕ tôphuốhyă dố Byacè
Jesŭ a o rò a hyă hé lŭ, “Thárá, nẹ̀
omọ-oryá ĕ?” Htuỗrò a nuộ̄mứ lŭ.
50 Rò Byacè hékặkhyĕsû lŭ, “Khŏmọ,
nẹ̀ hyă bíyě rò nẹ̀ lẹ̄hyă mẹ̄ĭtĕnuô
tarú mẹmỗ.”
Htuỗrò kayă tahe hyăpṵ̄kyă Jesŭ.
51 Kayă dố a krwŏ hyăkuỗ ná Byacè
Jesŭ aklĕ tôprẹ̀nuô a báhte ané rò a
pặtṵ̄kyă bwídukhulố a prẹ̀mẹtẹ̀phú
tôprẹ̀ akhălè tôkhó.
52 Byacè hé lŭ, “Ryặnuỗ dwókyă
nẹ̀né nuô. Mẹtĕhérò kayă dố a pṵ̄
nénuô a kipyékikyă khyě ná né-
53 khyě pă. Thyáphú mốkhuphú tahe
ki hyălyạ takẹ̀bínị̄ vă agněnuô, vă ki
kwĭ văphĕ dố a ki nỗhítặ̄ èthĭ klyĕ-
mụdu shyényẹ̄mụ hénuô văphĕ dyé-
tặ̄ tôphuố dyétặ̄ cố vă ma⌒ a nị̄ cố
54 nuôma thĭ thégněto ĕ? Ki vă mẹphú-
nuô hérò lisăsĕ a tẹ̀ręăone dố a bè
htwŏhtya phúyĕnuô a cuốlốcuốbă-
htya cyạ̄ phútě?”
55 Htuỗrò Byacè Jesŭ hé kayă bémụ,
“Vă ma kayă dố a mẹthứ̄ tẹ̀thyó-
tẹ̀thya tôprẹ̀ nyă ĕ? Thĭ hyăpṵ̄ vă
rò thĭ hyă cố ná né ná imṵ̄ipọ̀ cố
phútě? Vă onyă ithyóithya ŭ dố tẹ̀-
lŭtyă hŏkŭ pwọ̄nyĕpwọ̄thĕ cố rò thĭ
56 pṵ̄ vă toto. Manárò tẹ̀htwŏhtya anẹ̄
phúyě nuôma thyáphú prẹ̀prọ ră-
onekyă tahe kilốkibăhtya agně pré.”
Htuỗrò lỗ⌒ a khŏpacẹ̄ tahe hteklya
taphăkyă lỗ lŭlẹ̄.

Judaphú Khuklốkhuklyă
Tahe Cirya Jesŭ

(Marko 14:53-65, Luka 22:54-55, 22:63-71, Giovanni 18:13-14, 18:19-24)

57 Kayă dố a hyăpṵ̄ Jesŭ yětahenuô,
a pṵ̄kạ lŭ dố bwídukhulố Caipha
héyě tôprẹ̀nuô ahi. Bínuô ma prẹ̀-
ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá tahe ná
tẹ̀cóbucóbě khuklốkhuklyă tahe
58 oplố lỗhố lŭ bínuô. Petru krwŏ-
cuố lŏ kuỗ pré Byacè Jesŭ. A cuố
nuỗtuộ̄kuỗ dố prẹ̀lŭtyă akhuklố
dulố yětôprẹ̀ ahŏ lọtarékŭ rò a nuỗ
onyă tộ̄kuỗ ná klyĕphú dố a opộ̄
takẹ̀nị̄ nuôtahe. Rò Petru opộ̄myá
ná ŭ kírẹ̄ cirya kryá⌒ Byacè phútě
pă, phúnuô.
59 Thyáphú èthĭ ki cirya mẹthyĕkyă
nị̄ Jesŭ agněnuôrò, bwídukhu tahe
ná Judaphú dố a o ná a taryĕshyosỗ
htyalỗ klỗlố ŭ tahe myápṵ̄ lahyă lẹ̄-
kẹ̀lahŏ lẹ̄nĕlahya Jesŭ atẹ̀thứ̄ tahe.

60 Kayă hyăkhyá lahŏlahya élă lŭtẹ̈thŭ́
phúyĕphúnuô tadŭ́rò a htwŏ khu-
klŏ́du khusuhtŭ tahe myáhtye ná a
nĕ̆ lŭ tẹ̈thŭ́ yĕtahenuô a tặ̈tẹ̈ to.
Dŏ́ khyĕtadûrò kayă thĕ́nyẹ̈ hyă-
61 hte rò a hé, “Kayă yĕtôprẹ̈nuô a
hé, ‘Vă mẹ̈tặ̈prọ̈kyă Cŏ́marya tẹ̈lŭ-
hŏduyĕ rò thuŏ̆nyĕ akŭ vă isŏ́htya-
bĕ́ khyĕpré’ a hé phúnuô.”
62 Htuŏ̆rò bwídukhulŏ́ tôprẹ̈ ihtò rò
sudyă Jesŭ, “Nẹ̈ hé kạ̈khyĕsû ŭ hyă-
dya nẹ̈ tẹ̈thŭ́ yĕtahe tômŭ̆¬ to mẹ̈tĕ?
Ŭ hyăkẹ̈hyănĕ̆lŏ̆ nẹ̈ tẹ̈thŭ́ yĕnuôma
63 nẹ̈ nḭ̈huŏ̆ to ĕ̆?” Manárò a dyáta-
klwo pré.
Bwídukhulŏ́ nuôtôprẹ̈ hé, “Vă byă
văngọ̈ ná Cŏ́marya dŏ́ a htwŏ-
prẹ̈ yĕtôprẹ̈ rò vă ki sudyă nẹ̈, nẹ̈
ma Messia mạ̈hŏ́ Cŏ́marya aphúkhŭ
nuôtôprẹ̈ mạ̈lakŏ hŏ́ ĕ̆ nuô hépẹ̈́myá
pẹ̈.”
64 Rò Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Ò, nẹ̈ hé-
nuôma amạ̈ tadŭ́rò vă ki hépẹ́ lŏ̆ thĭ
pwẹ̈̆¬ tôprẹ̈ ná nopănuô thĭ ki myá-
htye prẹ̈lukayă aphúkhŭyĕ ki onyă
bí prẹ̈ dŏ́ a tẹ̈prọ̈tẹ̈pryạ̈ dulŏ́ŭ yĕ-
tôprẹ̈ atakhu cŏ́htwó nuôtôkyĕ pă.
Htuŏ̆rò vă sidyáhyă ólụ̈ọ́ pă nuô thĭ
ki myáhtye pă.”[x]
65 Yĕtôphuŏ́rò bwídukhulŏ́ yĕtôprẹ̈
htŏ́zẹ̈ acạ̈ rò a hé, “A héthŭ́hŏ́ Cŏ́-
marya hŏ́. Pẹ̈ cuŏ́lotuọ̈́pă prẹ̈khyá-
thĕ́ tahe phútĕ? Myámŏ̆ lahyă, thĭ
nḭ̈huŏ̆ lahyă hŏ́ a hébèthŭ́ Cŏ́marya
66 ná thĭnẹ́ cŏ́ hŏ́. Thĭ tanẹ̈ phútĕ?”
Rò èthĭ hésû lahyă, “A tŏ thyĕ
nyăhŏ́,” phúnuô.
67 Htuŏ̆rò èthĭ htuplá lŭmèthè, mụ̈
68 lŭ, plú lŭ, tahehe rò a plyạ̈ lŭ. Rò
èthĭ hé lŭ, “Kŏ́¬ Krístu, prọ̈ pẹ́ myá
pẹ̈, maŭpĕ mụ̈ nẹ̈pĕ?”

Petru Htébíkyă Jesŭ

(Marko 14:66-72, Luka 22:56-62,
Giovanni 18:15-18, 18:25-27)

69 Bínuôakhĕ̆ Petru onyăo dŏ́ lọtarĕ́-
kŭ rò prẹ̈mẹ̈tẹ̈ prẹ̈mòphú tôprẹ̈ hyă-
tŏ dŏ́ lŭo rò a hé lŭ, “Nẹ̈ ma tômụ̈-
mụ̈¬ tuŏ̆pré lŭ ná Galileaphú Jesŭ
nuôtôprẹ̈ pré vă.”
70 Manárò Petru htésû lŏ̆ èthĭ bínuô
tahe rò a hé, “Vă otọ̈́kuŏ̆ to. Prẹ̈-
mò yĕtôprẹ̈ hé yĕnuôma vă thĕ́gnĕ-
nŏ́ kuŏ̆ŭ to.”
71 Htuŏ̆rò a htecuŏ́ dŏ́ lọkadăhtŭ̆
rò prẹ̈mẹ̈tẹ̈phú prẹ̈mò dŏ́ aruôtô-
prẹ̈ myáhtyeke lŭ rò a hé pẹ́ ŭ bí-
nuô tahe, “Yĕtôprẹ̈ ma a krwŏkuŏ̆
ná vḭ̈ Nazarèphú Jesŭ Krístu nuô tô-
prẹ̈ vă¬”
72 A htésû khyĕthyá rò a byă anẹ́,
“Vă thĕ́gnĕnŏ́ lŭ to.”
73 Okhyĕthyá dŏ́khyĕ taplọ̈phú rò
kayă ihtò tavĭtavạ̈ phû bínuô tahe
hyătŏ Petru rò a hé lŭ, “Nẹ̈ ma èkhŏ-
pacẹ̈ tôprẹ̈ mạ̈lakŏ cŏ́ hŏ́, nẹ̈ hébè
talặ̈ nuô a klwo Galilea talặ̈ cŏ́.”
74 Yĕtôphuŏ́rò Petru cáhtya byălyạ̈-
nḭ̈ anẹ́ dŏ́ Cŏ́marya nyĕhyă rò a hé,
“Kayă yĕtôprẹ̈ ma vă thĕ́gnĕnŏ́ lŭ tô-
phuŏ¬ to,”
A héhtuŏ̆htuŏ̆ ná shyĕphĕ̆ i-uhtya.
75 Yĕtôphuŏ́rò Petru tanẹ̈htya tuọ̈́bè
Byacè Jesŭ héonekyă lŭ ngọ́, “Bí
shyĕphĕ̆ i-uhtya tyahíto akhĕ̆, nẹ̈ ki
htébíkyă ŭ ná vă thĕ́gnĕnŏ́ è to thuŏ̆-
phuŏ́ pă,” akhu-akhyĕ a htecuŏ́ dŏ́
aklŏ̆ rò a cuŏ́ nguọ̈́thyĕnguọ̈́o cŏ́.

[x]Danielè 7:13

27

Èthĭ Ḗcuŏ Jesŭ Dŏ Khwí Pilato A O
(Marko 15:1, Luka 23:1-2, Giovanni 18:28-32)

1 Anotôrŏ mọ̄lĭ rọmū akhĕnuô, lŏ¬
bwídukhu tahe ná myĕcôphú khu-
klŏkhuklyă tahe okúokyá lŏ lŭ ná
2 èthĭ ki mẹthyĕ Jesŭ. Èthĭ cŏklọ̄ htuŏ
Byacè Jesŭ rò a cwicuŏkyă lŭ dŏ
Khwí Pilato a o rò a cuŏdyé tạ̄kyă
lŭ dŏ a takhukŭ.

Juda Iscariot Thyĕkyă
(Prẹ̀dônyăphú tahe 1:18-19)

3 Bí Juda dŏ a isĕtạ̄kyă lŭ nuôtôprẹ̀
myáhtye dŏ ŭ cirya thyĕ Byacè Jesŭ
akhĕnuô, a thḗplẹ̄thḗzọ̄ nyacŏ rò a
hyă dyédwó khyĕthyá rŭzyeyĕ tha-
kha dŏ bwídukhu tahe a o ná Juda-
4 phú muŏ̄prŭmuŏ̄prẹ̄ tahe a o. Rò a
hé èthĭ, “Vă mẹthûhŏ Cómarya hŏ,
mẹtĕhérò vă isĕkyăhŏ kayă dŏ a tẹ̀-
thûo tôcô¬ to yĕtôprẹ̀ hŏ.”

Rò èthĭ hésû kạkhyĕ lŭ, “Nẹ̀ ná nẹ̀-
dûhŏ pẹ̀ thḗgnĕ tuŏ̄kuŏ̄ nẹ̀ to.”
5 Èthĭ héphúnuô rò Juda prọ̀tạ̄kyă
rŭzyeyĕ bí tẹ̀lŭtyă hŏkŭ nuô rò a
htekạkyă. Htuŏrò a htecuŏ dŏ aruô
tôpho rò a cuŏ cŏthyĕkyă anḗ.
6 Bwídukhu tahe ihtuô dwókhyĕ
rŭzye yĕtahe rò a hé lahyă, “Rŭ-
zyeyĕ pẹ̀ Juda a tẹ̀thyótẹ̀thya o ná
a tŏkò sunuŏtọ̄ ná tẹ̀lŭhŏdu arŭ to,
mẹtĕhérò rŭ yĕnuôma ŭ dyé ná lḗ-
7 mẹthyĕ kayă prḗ.” Èthĭ belyạ lahyă
athḗplò ná a ki iprị ná prẹ̀byápọ̀ tô-
prẹ̀ aprḗ tôlḗ rò èthĭ ki dya pḗ ná
8 Judaphú mạ́to tahe aluŏ̄khu. Phú-
nuô akhu-akhyĕ, tuŏ̄khŏnyạ́ hekhu
bínuô tôphonuô ŭ ḗ ná thwihekhu.
9 Prẹ̀prọ Jeremia a tẹ̀héone yĕnuô a
lŏhtyabăhtya hŏ, “Èthĭ phyé rŭzye
thakha rò Israelphú tahe hé lŭ, pẹ̀
10 dya lŭ angụ báyĕ ma a kòhŏ. Rò
èthĭ iprị rŭzye nuôtahe ná prẹ̀byápọ̀
aprḗ tôlḗ phú Byacè nŏiprị vănuô.”[y]

Khwí Pilato Sudyă Jesŭ
(Marko 15:2-5, Luka 23:3-5, Giovanni 18:33-38)

11 Bínuôakhĕ Jesŭ ihtò odŏ Khwí
Pilato anyĕhyă rò a sudyă lŭ, “Nẹ̀
ma Judaphú akhwí tôprẹ̀ mạ́la-
kŏ ĕ?”

Rò a hésû khwí, “Ò, a mạ́lakŏ phú
nẹ̀ hénuô hŏ.”
12 Bí bwídukhu tahe ná Judaphú
muŏ̄prŭmuŏ̄prḗ dŏ a htwŏ khuklŏ-
khuklyă tahe kẹ̀ lŭ tẹ̀thû akhĕnuô, a
13 hé kạkhyĕsû tômŭ¬ to. Khwí Pilato
sudyă lŭ, “Ŭ kẹ̀ lŏ nẹ̀ ná nẹ̀ mẹthû-
mẹplá phúyĕ phúnuôma nẹ̀ nḭ́huŏ to
14 ĕ?” Manárò Byacè Jesŭ hékạkhyĕsû
lŭ ngọ̄ tômŭ¬ to akhu-akhyĕ khwí
khyéthukhyéthḗ nyacŏ.

Èthĭ Héplŭ́kyă Ngọ̄ Dŏ A Ki Mẹthyĕ Byacè
(Marko 15:6-15, Luka 23:13-26, Giovanni 18:39-19:16)

15 Khwíyĕ alḗklŏ o ná pwọ̄nana¬
tẹ̀cuŏtalwópwĕ dă bè hŏ hénuô,
a hé kayă bḗmụ tahe ki nwó-
hte kayăcyḗ dŏ ŭ dŏtạ̄ lŭ dŏ htŏ-
kŭ nuôtahe tôprẹ̀. Rò èthĭ nwóhte
bítĕ¬ tôprẹ̀ bèbè, khwí plwŏhte pḗ
16 èthĭ prḗ. Bínuôakhĕ ŭ dŏtạ̄ kayă
mwḭdu dŏ acyḗ tôkyĕ rò amwḭ ná
17 Barabba otôprẹ̀. Rò bí kayă bḗmụ
hyăopọ̄ lŏ lŭ akhĕ, Khwí Pilato

[y]Zekaria 11:12-13, Jeremia 19:1-13, 32:6-9

sudwŏ èthĭ, “Thĭ thézṹ nŏplwŏhte
vă bítĕ tôprẹ̀tĕ? Ma thĭ thézṹ nŏ-
plwŏhte vă dố Barabba ĕ? Mạ̀toma
Jesŭ dố ŭ é lŭ ná Krístu yĕtôprẹ̀-
18 nuô ĕ?” A sudyă èthĭ phúnuô. Mẹ-
tĕhérò a thégnĕ htuŏhố ná tẹ̀cóbĕ
khuklókhuklyă tahe thékhwénḭ́kuŏ
Jesŭ rò èthĭ hyădyétặkyă Jesŭ dố
lŭo pré.
19 Bí Khwí Pilato onyăo dố a lẹ́ci-
rya ŭ khuklyáhtyalŏ alọ akhĕnuô,
amĕ nŏhyăthŭ ŭ tẹ̀ritẹ̀kyă tôcô dố
avẹ̀ Khwí Pilato a o rò a hé, “Cuố-
mẹbè tă kayă dố atẹ̀thṹ oto yĕtô-
prẹ̀nuô taki⌐ tămẹ́ ní⌐, mẹtĕhérò
vă omyĕmyạ́ ryá cố ari-akyă taki⌐
cố to.”
20 Manárò bwídukhu tahe ná Juda-
phú muṹprṹmuṹpré̱ dố a htwŏ khu-
klókhuklyă tahenuô a cuố ilŏ kayă
bémụ tahe ná a ki kwĭhte Barabba
rò ki cirya thyĕkyă Jesŭ.
21 Rò Khwí Pilato sudyă èthĭ, “Yĕ-
thényẹ̆ aklĕ thĭ thézṹ nŏplwŏkyă vă
bítĕ tôprẹ̀tĕ?”
Rò èthĭ éhtŏhtyasû, “Barabba.”
22 Rò Khwí Pilato sudyă èthĭ, “Ki
mẹphúnuôrò Jesŭ dố ŭ é lŭ ná Krístu
yĕtôprẹ̀nuô vă bè mẹ è phútĕ?”
Rò èthĭ hésû, “Mṹthyĕ htyakyă è
dố krusulọ nuô,” a hé lahyă phúnuô.
23 Rò Khwí Pilato sudyă èthĭ, “Cuố
mṹthyĕ htyakyă è mẹtĕ? A cuố mẹ-
thṹmẹplá kryá⌐ ĭtĕ?”
Rò èthĭ lé⌐ éhtŏhtyashyo klŏlố
pọ́, “Mṹthyĕhtyakyă è dố krusulọ
nuô.”
24 Bí Khwí Pilato myáhtye thégnĕ-
hố ná ŭ nḭ́dăpă lŭ tẹ̀hébè to,
htuŏto kayă yĕtahe ki cáhtya mẹ-
tarṹtapyă súsá hyăhố akhu-akhyĕ a
phyé htyĕkacṹ rò a thĭplĭkyă ata-
khu dố kayă bémụ a mèthènyĕ rò
a hé, “Kayă yĕtôprẹ̀ athwinuô a
tặbè tuṹkuŏ pă dố văkhu tohố. Thĭ
ná thĭdûhố.”
25 Rò kayă lŏ⌐ plĭ hésû, “Athwi nuô
nŏlyạbèdû dố pẹ̀ ná pẹphúpẹ̀lyẹ
tahe akhu nuô.”
26 Rò a plwŏhtekyă pẹ́ èthĭ Barabba
rò a nŏ klyĕphú tahe ki mṹ Bya-
cè Jesŭ ná iplírwḭ́, htuŏrò a dyé-
tặ dố klyĕphú tahe a khadăkŭ dố
a ki cuố mṹthyĕhtyakyă Byacè Jesŭ
dố krusulọ.

**Klyĕphú Tahe Mẹtakhwó-
takè Byacè Jesŭ**

(Marko 15:16-21, Giovanni 19:2-3)

27 Htuŏrò khwí aklyĕphú tahe écuố
Byacè Jesŭ dố klyĕklŏ lẹ́o bí khwí-
hŏ tarékŭnuô rò klyĕphú zẹ̀thuŏ-
28 thyó hyăoplố tavạlŏ lŭ. Htuŏrò èthĭ
plwókyă Byacè Jesŭ acạ rò a thyá-
29 htya pẹ́ lŭ cạcwọ lḭlóthŏ tôpṹ. Htuŏ-
rò èthĭ ikhu tavạ thòshyámṹ thyá-
ná khuklwṹ nuôrò a klwṹhtya pẹ́ lŭ
rò èthĭ hé takhwótakè, mẹlavilavŏ
kano lŏ lŭ. Èthĭ nŏpṹ lŭ ihtyábŏ dố
atakhu cóhtwó tôkyĕ rò èthĭ dángṹ-
lyạ dố lŭnyĕhyă rò a hé lavŏ kano
lŏ lŭ, “Kố⌐ Juda akhwídu, ohtwŏ-
30 prẹ̀ mṹnyĕ htŭdû ní⌐!” Èthĭ htu-
plá lŭ ná plḭhtyĕ, èthĭ phyé ihtyá-
bŏ rò mṹhtuŏ mṹthyáthyá cố ná
31 lŭ khuklócó. Bí èthĭ mẹzómẹlĕ nyẹ̆-
kruŏhtuŏ lŭ nuô a plwótặkyă khyĕ-
thyá cạcwọhtŭ nuôtôpṹ rò a thyá-
htya taple pẹ́ khyĕthyá lŭ ná acạ
nḭ́dû nuôtôpṹ. Htuŏrò a éhtecuốkyă
lŭ rò a ki cuố mṹthyĕhtyakyă lŭ
dố krusulọ.

Klyĕphú Tahe Mm̰̄thyĕhtya Jesŭ Dố Krusulọ

(Marko 15:22-32, Luka 23:27-43, Giovanni 19:17-27)

32 Bí èthĭ htecuố akhĕnuô, a myá-
htye Cyreneo vĭ̱phĕ̱ dố amwị̱ ná
Simonè yĕtôprẹ̱ rò klyĕphú tahe
33 nŏzá tadû lŭ ná Jesŭ krusu. Èthĭ cuố
dố khăle̱ tôpho dố ŭ ế ná Goghotha
hé yĕnuôtôpho. (Goghotha angọ́la-
34 sá ma khuklố krwí akhăle̱). Bínuô
akhĕnuô, èthĭ dyéŏ lŭ htyĕzạ̱ dố a
kluŏ sĭlyạ̱tọ́ ná tẹ̱khukhè tôcô dố ŭ
é, "kŏ" rò Jesŭ puọ̱myá htuŏrò a
35 théŏto. Bí èthĭ mm̰̄thyĕhtya htuŏhố
Jesŭ nuô, èthĭ ibĕphyé rọ́lŭ Jesŭ acạ
tahe. Bí èthĭ ibĕ tyahí lŭ to akhĕnuô,
èthĭ bố lahyă tẹ̱byăbwí tôcô, mẹ̱-
tĕhérò a bố tôprẹ̱ htuŏ tôprẹ̱, rò
a tạ̱tŏ bítĕ tôprẹ̱ tŏ phyé bítĕ tô-
kyĕtĕ nuô, cụ̱¬ dû abwí tạ̱tŏ pré.
36 Htuŏrò èthĭ onyătạ̱ lahyă rò opọ́-
37 myáni̱ Jesŭ. Dố a khuklố hté nuô,
èthĭ răhtya-o lidyatẹ̱thố̱ tôklŏ, "È
38 ma Jesŭ, Judaphú tahe akhwí." Ŭ
mm̰̄thyĕhtya tọ́kuŏ lŭ ná prẹ̱pm̰̄phe
zĕplĕphe ŭ thĕnyẹ̱, dố cố htwó tôprẹ̱
39 dố cóci tôprẹ̱. Kayă dố a cuốphû-
kạphû lahyă bí akhăshyé nuôtahe
nuô lahyă akhuklố, pacyẹ́ishyé rò a
40 hé lahyă lŭ, "Nẹ̱ hé ná nẹ̱ ki mẹ̱tạ̱-
prọ̱kyă tẹ̱lŭhŏdu rò thuŏnyĕ akŭ nẹ̱
isố htya htuŏbé khyĕpré nẹ̱ hé văhé.
Mẹ̱lwóhteka̱ ní̱dyémŏ̱ nẹ̱nẹ́ to. Nẹ̱ ki
mạ́lakŏ Cómarya aphúkhŭ hérò hí-
tạ̱mŏ dố krusulọ yĕnuô to."
41 Bwídukhu tahe ná prẹ̱ithyó tẹ̱-
thyótẹ̱thya athárá tahe ná tẹ̱cóbu-
cóbĕ a khuklókhuklyă tahe héta-
khwótakè thyákuŏ lŏ dû lŭ phúnuô,
42 "A mẹ̱lwóhteka̱ cyạ́ ŭ théhtwŏprẹ̱
tadûrò a mẹ̱lwóhteka̱ cyạ́ ní̱dyé-
kuŏ anẹ́to vă¬. È ma Israel akhwí
văhéto. Nŏhítạ̱ mŏ è dố krusulọnuô
43 to, rò pẹ̱ zụ̱́e kuŏdû kŏ. A zụ̱́e Cómar-
rya văhé. Cómarya ki théplòoni̱ lŭ
hérò nŏmẹ̱lwóhteka̱ mŏ lŭ khŏnyạ́-
yĕnuô kŏkŏ? Mẹ̱tĕhérò a hé dyé anẹ́,
'Vă ma Cómarya aphúkhŭ' meně."
44 Prẹ̱pụ̱phe zĕplĕphe ŭ dố ŭ mm̰̄thyĕ-
htya tọ́kuŏ ná Jesŭ yĕthĕnyẹ̱nuô a
pacyẹ́ishyé kuŏdû lŭ phúnuônuôhố.

Byacè Jesŭ Thyĕ

(Marko 15:33-41, Luka 23:44-49, Giovanni 19:28-30)

45 Cáhtya bí mọ́htuô córanế nuô
rò a tuọ́hyă dố mọ́kwí̱lya̱ thuŏmŭ
akŭnuô kẹ́ khítarụ̂ tạ̱lŏ cố tôkẹ́lẹ̱
46 cố. Tavĭtava̱ bí mọ́kwí̱lya̱ thuŏmŭ
akhĕnuô, Jesŭ cyẹ́pryẹ̱ éhtŏhtya,
"Éli, Éli, lema sabathani," angọ́lasá
ma "Vă Cómarya, vă Cómarya, nẹ̱
vĭkyă vă mẹ̱tĕ?"[z]
47 Kayă ihtòo bínuô tahe ní̱huŏ la-
hyă Jesŭ éhtŏhtya phúyĕ rò èthĭ hé
lahyă, "A éhtŏhtyahố Prẹ̱prọ Elia."
48 Bí èthĭ aklĕ nuôtôprẹ̱, tôphuốtuŏ
a klyacuốphyé tẹ̱tôcô dố athyáná
phyáplyé rò a cuốcyẹ̱nuŏ dố htyĕ-
zạ̱shye thŏkŭ rò a cŏklọ̀ma dố vèlạ̱-
khyĕ rò a dyéhtya nŏcwíŏ ná Byacè
49 Jesŭ. Lŏ¬ a okyă nuôtahe hé lŭ, "A
o dûhố phúnuô, pẹ̱ opọ́myá kuốrẹ́
taplộphú pó¬, ma pẹ̱ myáhtye sálẹ́
Prẹ̱prọ Elia hyă mẹ̱lwóhteka̱ lŭ pă ĕ,
ma to ĕ," a hé lahyă phúnuô.
50 Bí Byacè éhtŏhtyashyo khyĕthyá-
pọ́ tôphuố htuŏnuô athéplò htwŏ-
prẹ̱ htecuốkyă.

[z]Li Htuthéhtya 22:1

51 Bínuôakhě ikẹ̆badu dố ŭ cọ̆tặ̆tṵ̆-
bí dố tẹ̀lŭtyă hŏkŭ nuôtôba lazẹ̆ ka-
htyakalyạ plûkyă nyẹ̆kyě. Tanéhtó-
52 dĭ htuŏrò lọ̆ tahe lụ̆ăyă phélŏ. Luọ̆-
kŭ tahe kŭmŏhtya lŏ rò prẹ̀săsẹ̆phú
dố a thyĕhtuŏhố nuôtahe ihtòhtwŏ-
53 prẹ̀ kạkhyě élă. Èthĭ o dố luọ̆kŭ rò
hteką. Htuŏrò dố khyě bí Byacè Jesŭ
Krístu thyě ihtòkạkhyě htuŏnuô èthĭ
kạ kanuŏ lahyă dố vỉ̤săsě Jerusa-
lem akŭ rò ŭ myáhtye rọ́kúlă èthĭ.
54 Bí Roma klyĕtôzẹ̀ khuklố yĕtôprẹ̀
ná kayă dố a opọ́manı́ Jesŭ yĕtahe
myáhtye tanéhtódĭ ná lŏ¬ tẹ̀htwŏ-
htya anẹ́ yĕtahe akhĕnuô, èthĭ thé-
isě rò a hé lahyă, “È ma Cómarya
aphúkhŭ mạ́lakŏ nyă hố.”
55 Prẹ̀mò dố a opọ́ myácuốlŏ dố ayẹ
tahe orọ́oé kúlă bínuô. Èthĭ ma prẹ̀-
mò tahe dố a o dố Galilea kẹ́ rò a
krwŏkuŏ ná Jesŭ. Rò èthĭ myákhwè-
56 nı́ lahyă tẹ̀ dố Byacè lo tahe. Dố èthĭ
yĕtahe aklĕnuô Magdalena dŏkŭ-
muọ́ Maria, Jakomo ná Jose amuọ́
Maria ná Zebedeo aphú tahe amuọ́.

Jesŭ A Khŏbóthyó Tahe Iluónı́ Lŭ
(Marko 15:42-47, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42)

57 Bí mọ́hélyạ hố akhĕnuô, kayăphĕ-
duzạ́ o dố vỉ̤ Arimathea rò amwı̤ ná
Joseph hé yĕtôprẹ̀ hyătuọ́. È ma a
htwŏ htuŏhố Byacè Jesŭ a khŏpacẹ̆
58 tôprẹ̀. A cuố dố Khwí Pilato a o rò
a cuốkwĭ Jesŭ aluọ̆tọ rò Khwí Pilato
hétặ̆ ŭ ná ŭ ki dyé Jesŭ aluọ̆tọ yĕnuô
59 ná Joseph. Rò Joseph cuốphyétặ̆
luọ̆tọyĕ rò a bobí lŭ ná ikẹ̆báplĭhtŭ
60 tôba. Rò ŭ cuốsunuŏ lŭ dố luọ̆kŭthĕ
tôkŭ. Luọ̆kŭthĕ yĕnuôma Joseph atẹ̀
nı́dû. A nŏikhûkŭnuŏ one ŭ dố lọ̆kŭ.
A htulŏbí luọ̆kŭ yĕnuô ná lọ̆du tômĕ
61 htuŏrò a kạkyă. Magdalena dŏkŭ-
muọ́ Maria ná Maria dố aruôtôprẹ̀
onyăo tŏdĕ dố luọ̆kŭ anyĕhyă.

Klyĕ Opọ́ma Jesŭ Aluọ̆kŭ Tahe

62 Mọ́nyặ̆nyě ma mọ́nyě dố Juda-
phú tahe taritaryă one tẹ̀lŏ¬ plĭ
dố shyéparŏ Mọ́nyĕduô nuôtônyě
agnĕ. Mọ́nyặ̆nyě htuŏ shyéparŏ Mọ́-
nyĕduô yě akhĕnuô, bwídukhu tahe
ná Pharisĕophú tahe cuố lahyă
63 dố Khwí Pilato a o. Rò èthĭ cuố
hé lŭ, “Khwí¬ pẹ̀ tọ̆manı́ pă ná
bí phĕlahŏdu nuôtôprẹ̀ ohtwŏprẹ̀-
pă akhĕnuô, a hé, ‘Thuŏnyĕhtuŏ-
pă nuô, vă ki ihtòhtwŏprẹ̀ kạkhyě
64 pă,’ a hé phúnuô. Phúnuôrò hétặ̆
klyĕphú tahe rò nŏopọ́ma tặ̆tẹ bă
è thuŏnyĕnuô. Pămа a khŏpacẹ̆
tahe hyăphyéhuô nı́dyé lŭ rò a
cuố hé pẹ́ ŭ ná a ihtòhtwŏprẹ̀ kạ-
khyě hố¬, phúnuôhe. Pămа tẹ̀la-
hŏ dốkhyě yĕtômŭ̆ nuô thĕisě ná
a cyẹ̆lốklŏ ná tẹ̀lahŏ dố arẹ́ nuôtô-
mŭ̆ he.”
65 Khwí Pilato hésû, “Ki mẹphúnuô-
rò écuốnı́ lahyă prẹ̀opọ́ tahe rò cuố-
mŏ lahyă, yácŭ opọ́ma ryá lahyă
66 bá¬ thĭ opọ́mabĕ tadû nuô.” Thyá-
phú èthĭ ki mẹklòmẹma ryá luọ̆kŭyě
rò èthĭ cuốklĕhtya luŏ a tẹ̀mátẹ̀dyă
tôcô dố luọ̆kŭ mặ̆htélọ htuŏrò a nŏ-
opọ́manı́ ná klyĕphú tahe.

28

Byacè Jesŭ Htwŏprẹ̀ Kạkhyě
(Marko 16:1-8, Luka 24:1-12, Giovanni 20:1-10)

1 Bí Judaphú a Mọ́nyĕduô htuŏ
anotôrŏ mọ́lĭ rọmŭ́ mọ́khíópă
akhĕnuô, Magdalena dŏkŭmuọ́

Maria ná Maria dố aruôtôprẹ̣
hyămyá lahyă Byacè aluọ̆kŭ.
2 Rò tanéhtố̆dĭ shyonyacố, mẹ̣tĕhé-
rò Byacè a tanéphú tôprẹ̣ o dố mố-
khu hyălyạ htulŏ taphăkyă lọ̆nuô
tômĕ rò a hyă onyăo dố lọ̆ nuôtô-
3 mĕ akhu. Anẹ̆klọ̆ rò a takhĕ thyácó-
ná shyelị̆bố nuô cố, htuŏrò acạnuô a
bŭplya thyácố̆ná bŭkhu lyạ nuô cố.
4 Prẹ̣opọ̆ tahe tanyặtadè lŏplĭ cố. Èthĭ
thẹ̆isĕ talwósŭ̆lŭ̆ rò èthĭ thyá cố ná
kayăthyĕ nuô cố.
5 Rò mố̆khu tanéphú hé prẹ̣mò
yĕthẹ̆nyẹ̆, “Thẹ̆isĕ lahyă tămẹ́, mẹ̣-
tĕhérò thĭ myápŭ̆ Jesŭ dố ŭ mụ̆-
thyĕhtya lŭ dố krusu alọ nuôtô-
6 prẹ̣ prẹ̆ nuôma vă thẹ̆gnĕ. Manár-
rò a opă bíyĕ tohố. Phú a hé-
one htuŏhố nuô, a ihtòhtwŏprẹ̣ kạ-
khyĕ htuŏhố. Hyămyámŏ a lẹ̆omyĕ
7 khălẹ̆yĕ. Vă hé thĭ¬ kạdyáso pẹ̆
pryămŏ a khŏpacẹ̆ nuôtahe, ‘A ihtò-
htwŏprẹ̣ kạkhyĕ hố khŏnyạ́ hố rò a
cuố one rẹ́ hố thĭ dố Galilea kẹ̆kŭ
nuô hố, thĭ ki cuốmyáhtye è bí-
nuô pă,’ khŏnyạ́ rò vă héluŏ pẹ́
thĭ hố.”
8 Phúnuôrò prẹ̣mò yĕthẹ̆nyẹ̆ o bí
luọ̆kŭ nuô rò a tapluọ̆taplyĕ hteka
lahyă. Èthĭ thẹ̆isĕsĕ, thẹ̆krụ̆krụ̆ cố
rò a klyakạ dyáso pẹ́ lahyă a khŏ-
9 pacẹ̆ tahe. Tôphuốtuŏ Byacè Jesŭ
myáhtye tặsû èthĭ rò a hémọhéryá-
sû èthĭ. Rò èthĭ hyătŏ Byacè rò a
hyă pụ̆ma lŭ khăduô tară rò cố-
10 bucố̆bĕhtya lŭ. Htuŏrò Byacè hé
èthĭ, “Thẹ̆isĕ tă lahyă tămẹ́. Kạ-
héso pẹ́ lahyă văpuọ̆văvyạ́, cuố la-
hyă dố Galilea kẹ́ nuô, thĭ ki cuố-
myáhtye vă bínuô pă, hésopẹ́ èthĭ
phúnuô ní¬.”

Prẹ̣opọ̆ Tahe Kạhésoluŏ
Ná Byacè O Pătohố

11 Bí prẹ̣mò yĕtahe kạ dố klyálọ
akhĕnuô, prẹ̣opọ̆ luọ̆kŭ tahe kạ ka-
nuŏ tuọ̆lŏ hố dố vị̆kŭ rò a mẹkryá¬
phútĕnuô, èthĭ kạ hésoluŏ pẹ́ ná
12 bwídukhu tahe. Bí bwídukhu tahe
myáhtye tặsû ná Judaphú muọ̆prŭ̆-
muọ̆prẹ́ dố a khuklố̆khuklyă tahe
akhĕnuô, èthĭ bè mẹ lahyă phútĕ pă-
nuô a taritaryă lahyă. Htuŏrò èthĭ
dyé cố klyĕphú tahe rŭ̆ tôplutôphè
13 rò a hé èthĭ, “Thĭ tŏbè hé lahyă
phúyĕ, ‘Bí pẹ̣ omyĕ sŏtapạ akhĕnuô,
a khŏpacẹ̆ tahe hyăphyéhuô kạkyă
14 lŭ hố,’ hé lahyă phúyĕ nuô ní¬. Tẹ̣-
ritẹ̣kyă yĕ ki luŏcuốtuọ̆ dố khwí o pă
hérò thyáphú a ki mẹpyạ́mẹsĕ tă thĭ
15 tămẹ́nuô, pẹ̣ myá hédû è pă.” Phú-
nuôrò klyĕphú tahe phyé lahyă rŭ̆
yĕnuô rò a hé phú èthĭ ithyó lŭ nuô.
Ngọ̆ yĕtômŭ̆nuô Judaphú tôkẹ́lẹ̆ hé
nị́dyé lŏpă cố tuọ̆khŏnyạ́ cố.

Byacè Hébè Ná A Khŏpacẹ̆ Tahe

(Marko 16:14-18, Luka 24:36-49, Giovanni 20:19-23, Prẹ̣dônyăphú tahe 1:6-8)

16 Yĕtôphuốrò a khŏpacẹ̆ yĕ shyétô-
prẹ̣ cuố lahyă dố Galilea sokhu phú
17 Byacè héso onekyă èthĭ nuô. Bí èthĭ
myáhtye a Byacè akhĕnuô, èthĭ cố-
bĕhtya lŭ tadŭ́rò tahehe nuô athẹ́-
18 plò rare pă. Rò Byacè Jesŭ hyă dố
èthĭ o rò a hé èthĭ, “Taryĕshyosŏ dố
mố̆khu bèbè, dố hekhuyĕnuô bèbè,
19 ŭ dyé lŏhố ná vă hố. Mẹphúnuôrò,
vă hé thĭ¬, cuố lahyă dố kayă myĕ-
cô tahe a o rò cuốmẹ htwŏhtya èthĭ
ná vă khŏpacẹ̆ ní¬. Cuố plwŏ pẹ́ la-
hyă èthĭ htyĕ ná phĕ amwị̆, phúkhŭ
amwị̆ ná Thẹ́ Săsĕ Byacè amwị̆ ní¬.

20 Htuǒrò ithyóithya lahyă èthĭ ná a ki
cṵe krwŏmẹ̣ kuǒlǒ phú vă mekyă thĭ
ngọ̣ nuôtahe ní¬. Vă ki otọ̣́kuǒ ná
thĭ pwọ̣̌¬ phuố cố pă, tuọ̣ cố dố he-
khu tadûkyă cốpă bèbè vă ki okuǒ-
dû ná thĭ pă.”

Marko
Gospel Of Mark

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Li tẹ̈thế́krṹmila Marko yětôba ma, a cáhtya hésoluŏ rẹ́ Cómarya aphúkhŭ Byacè Jesŭ Krístu a tẹ̈thế́krṹmila ari-akyă tahe. Liyě a dyéluŏhtya ná Jesŭ ma prẹ̈ dố a mẹ̈mą́tẹ̈ tôprẹ̈ rò a o ná a taryěshyosŏ tôprẹ̈. Ŭ myáhtye a taryěshyosŏ yěnuô a oluŏhtya bí a ithyó ŭ akhě̌, bí a vẹ́hte khĭné akhě̌, htuŏrò bí a plwŏ-kyă ŭtẹ̈thṹ tahe akhě̌nuô. Jesŭ hélyą ṇ́dyé anẹ́ ná è ma prẹ̈lukayă aphúkhŭ tôprẹ̈. Thyáphú a ki plwŏkyă prẹ̈lukayă tahe a tẹ̈thṹtẹ̈plá lŏ¬ plĭ agnĕnuô, a hyă dyélyą̈kyă athế́plòhtwŏprẹ̈.

Marko ră Byacè Jesŭ ari-akyă yěnuô, a dyadu răklŏ Jesŭ mẹ̈tẹ̈ tahe, manárò Jesŭ hébè ngọ́ tahe ná a ithyóithya tẹ̈tahe nuô, a dyadu lă to. A ră dyéluŏ pẹ́ ná Giovanni Baptista a tẹ̈phyétẹ̈mẹ̈ ari-akyă, ná Jesŭ plwŏhtyě dố prẹ̈ Giovanni Baptista a khadăkŭ ari-akyă, ná khĭnéricyą́ khuklố ilo-ilyá lŭ tahe ari-akyă. Htuŏrò a răhyă lế́kyă Jesŭ mẹ̈sĭmẹ́ kayăswíkayăsě tahe ari-akyă ná a tẹ̈ithyó-ithya tahe ari-akyă. Byacè Jesŭ a khŏpacẹ̈ tahenuô tôphuŏtaki tôphuŏtaki a thế́gněplŏhyă tọ́ lŭrilŭkyă, manárò kayă dố a thế́hte Jesŭ tahenuô acyẹ̈hyă ná acyẹ̈hyă. Li Marko Amą̈du dố́khyělố 11 tuọ́dố 16 yětahenuô a hésoluŏ pẹ́ Jesŭ a tẹ̈ohtwŏprẹ̈ dố khyělố tôklédă akŭ atẹ̈mẹ̈ anẹ́ tahe. A hésoluŏ éklŏ ŭ mṹthyěhtya Jesŭ dố krusulọ ná atẹ̈thyě ihtòką̈khyě ari-akyă tahe.

Tẹ̈hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̈thế́krṹmila akhăshyé 1:1-13
Jesŭ mẹ̈tẹ̈ dố kayă bế́mụ̈ aklě dố Galilea kẹ́ 1:14-9:50
Cáhtya dố Galilea kẹ́ tuọ́dố vỵ̈ Jerusalem 10:1-52
Dố khyělố́ŭkhŏ tôklế́ bí vỵ̈ Jerusalem akŭ ná akhăsŏkhăshyé tahe 11:1-15:47
Jesŭ atẹ̈thyě ihtòką̈khyě 16:1-8
Jesŭ thyěihtòką̈ htuŏ a dyéluŏ ŭ ná a tẹ̈ką̈kahtya dố mố́khu 16:9-20

1

Giovanni Baptista Taritaryă Rę́ Klyá
(Matteo 3:1-12, Luka 3:1-18, Giovanni 1:19-28)

1 Yĕma tę̈thĕ́krū̆mila akhăshyé dŏ
a hésoluŏ̆ pę́ Cŏ́marya* aphúkhŭ
2 Jesŭ Krístu ari-akyă. Tę̈thĕ́krū̆mila
yĕnuô ŭ ră o è dŏ Prę̈prǫ Isaiah
alikŭ, rò Cŏ́marya hé,
"Myámŏ̆, è ma prę̈thŭ pę́ vă
tę̈ritę̈kyă tôprę̈hŏ́, thyáphú a ki
mę̈mŏ one rę́ pę́ nę̈klyá lę́hyă
agnĕnuôrò, vă nŏ̆hyă rę́hŏ́ è dŏ
3 nę̈nyĕhyă hŏ́,[a] kayă tôprę̈ éhtŏ-
htya dŏ kę́sĕhtyĕkyą lǫ́tamákhu
rò a hé, 'Taritaryă one lahyă klyá
dŏ Byacè agnĕ. Mę̈cŏ́mę̈pę̈ la-
hyă Byacè lę́hyăklyá agnĕ tôbŏ
ní⌒.'"[b]
4 Rò prę̈ héso pę́ ŭ tę̈ritę̈kyă yĕtôprę̈-
nuô a hyă htuŏ̆hŏ́. È ma Giovanni
Baptista nuô hŏ́. A htecuŏ dŏ kę́sĕ-
htyĕkyą lǫ́tamákhu rò a hésodônyă
pę́ ŭ ná zą ní́dû lahyă thĭnę́ rò plwŏ
lahyă thĭnę́ ná htyĕ tū́rò Cŏ́ma-
rya plwŏkyă thĭ tę̈thū́ nuôtahe prĕ́.
5 Kayă o dŏ Juda kę́kŭ nuôtahe ná vĭ̤
Jerusalem akŭ nuôtahe hyărǫ́ę́lă dŏ
Giovanni a o rò èthĭ hyă ǫ́lyąnuô-
lyą lahyă atę̈thū́ rò Giovanni plwŏ
pę́ èthĭ htyĕ dŏ Jordano htyĕklŏ̆kŭ.
6 Giovanni kŭ̆thyáhtyaní hyecą dŏ ŭ
bŏ́ ná tathíbuŏ̆du asû, rò a ryą́htya-
ní nyą́htŏ́phá. Rò a eprĕ́ takĭ ná
7 vyáhtyĕ. Rò a hésodônyă pę́ ŭ rò a
hé, "Kayă ki hyă dŏ văkhyĕkhu pă
tôprę̈ nuôma, a taryĕprǫpryą shyosŏ̆
lŏ́klŏ cŏ́ ná vă pă. Vă ngǫ̈takǫ htu-
lyĕ pę́ prĕ́ è khupháplyę prĕ́ nuô vă
8 kò ná è to. Vă plwŏ thĭ ná htyĕ tadū́-
rò a ki plwŏ thĭ ná Thĕ́ Săsĕ̆ Byacè
pă," Giovanni hé phúnuô.

Jesŭ Plwŏ Anę́ Ná Htyĕ Ari-akyă Ná Tę̈ilo-ilyá Ari-akyă
(Matteo 3:13-17, Luka 3:21-22)

9 Bí Giovanni plwŏ pę́ kayă tahe ná
htyĕ akhĕ̆nuô, Jesŭ o dŏ vĭ̤ Nazarè
Galilea kę́ rò a hyă dŏ Jordano-
htyĕklŏ a o rò Giovanni plwŏ pę́
10 lŭhtyĕ dŏ Jordano htyĕklŏ̆kŭ. Bí a
o dŏ htyĕlę̆ rò a nyą̆kahtòhtò ná
a myáhtye mŏ́khu lụmŏ̆ăyă rò Thĕ́
Săsĕ̆ Byacè dŏ athyáná htulwí nuô
11 a hyălyą dŏ lŭlǫ. Rò Cŏ́marya o dŏ
mŏ́khu, rò a hébètą̆ lŭ, "Nę̈ ma vă-
phúkhŭ dŏ vă mǫ ní́dyé rò a mę̈mǫ
vă thĕ́plò tôprę̈," a hé phúnuô.

(Matteo 4:1-11, Luka 4:1-13)

12 A héhtuŏ̆ phúnuônuô, Thĕ́ Săsĕ̆
13 Byacè cǫ̆cuŏ lŭ dŏ lą́mi̤soklĕ̆. Jesŭ
o bí lą́mi̤soklĕ̆ nuô anyĕ lwĭ̤shyĕ,
rò mǫ́nyĕ lwĭ̤shyĕ akŭ yĕnuô, khĭ-
néricyą́ khuklŏ́ hyă ilo-ilyá lŭ. Jesŭ
otǫ́ ná tę̈phútę̈lyę, tę̈mi̤tę̈myą́ tahe
bínuô, rò tanéphú tahe myání̤khwè-
ní dyé lŭ.

Byacè Jesŭ A Khŏpacę̆ Dŏ Ę́ Rę́lŏ́ Tahe
(Matteo 4:12-17, Luka 4:14-15)

14 Bí ŭ pū̆dŏ́tą̆ Giovanni dŏ htŏ̆kŭ
akhĕ̆nuô, Jesŭ cuŏ dŏ Galilea kę́ rò
a hésodônyă pę́ ŭ ná Cŏ́marya a tę̈-
15 thĕ́krū̆mila bínuô. Rò a hé, "Tę̈shuŏ́-
tę̈khĕ̆ hyătuǫ́hŏ́. Cŏ́marya ahtyĕaké

1:1 Cŏ́phrya

[a]Malaki 3:1 [b]Isaia 40:3

phûhtyahǒ rò zạ ṇ́dû lahyă thĭné
rò zṹkạnyạ́kạ mǒ lahyă tẹ̀thḗkrṹ-
mila yĕ.”

(Matteo 4:18-22, Luka 5:1-11)

16 Htuŏrò Jesŭ cuố dố Galilea htyĕ-
òduhtṹ rò a cuốmyáhtye Simonè
ná apuṹ Andrea. Rò bínuôakhĕ èthĭ
cṹetẹ̃ ná itavĭ dố nókŭ, mẹtĕhé-
rò a pṹeprḗ lahyă ahṓkŭsè ná tẹ̃
17 prḗ. Rò Jesŭ hé èthĭ, “Cuố˜ krwŏ-
kuŏ văkhyĕ. Vă ki ithyóithya ṇ́ thĭ
thyáphú thĭ ki ḗṇ́ kayă phú thĭ
18 pṹe ṇ́ tẹ̃yĕ nuô.” Rò tôphuốtuŏ
èthĭ dyakyă a itavĭ rò a krwŏkuŏ
Jesŭ akhyĕ.
19 Rò èthĭ cuố plehyă pṹ dố nyĕ ta-
kiphú rò a myáhtye Zebedeo aphú-
khŭ Jakomo ná apuṹ Giovanni isḗ-
rị ṇ́dyé lahyă a itavĭ dố thòklyĕkŭ.
20 Jesŭ myáhtyehtyená a ḗ èthĭ rò
èthĭ htecuố krwŏkuŏ lŭkhyĕ. Rò
aphĕ̀ Zebedeo ná prẹ̀mẹdakèe tahe
okyă ṇ́dyédû lahyă bí a thòklyĕ-
kŭ nuôprḗ.

Jesŭ Vẹ̃htekyă Khĭnékhĭnŏ
(Luka 4:31-37)

21 Htuŏrò èthĭ cuốtuṹ dố vẹ̃
Capernaum rò bí Mṹnyĕduô
nuôtônyĕnuô, a cuốnuŏ dố tẹ̀cóbĕ-
hŏkŭ rò a cuốnuŏ ithyó pḗ ŭ bínuô.
22 Rò kayă tahe khyéthukhyéthḗ
lŏplĭ cố Jesŭ a tẹ̀ithyóithya yĕnuô-
tahe cố. A ithyó thyá cố ná kayă
dố a o ná a taryĕshyosŏ nuôtahe
ithyó nuô cố, htuŏto a ithyó khó-
dû ná prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá
23 nuôtahe cố. Bínuôkhĕ kayăphĕ dố
khĭné mẹbè lŭ yĕtôprẹ̀nuô, a o
dố tẹ̀cóbĕhŏkŭ rò a hyăhte khyé.
24 Rò a ḗhtŏhtya, “Kố˜ vẹ̃ Nazarè-
phú Jesŭ˜, nẹ̀ thḗzṹ mẹ pẹ̀ phútĕ?
Nẹ̀ kírḗ hyă mẹpyémẹkyă mẹthyĕ-
mẹmḗ kyălŏhố pẹ̀ pă ĕ? Nẹ̀ ma
ŭpĕ nuôma vă thḗgnĕ prḗ, nẹ̀ ma
Cốmarya aphúkhŭ săsĕ tôprẹ̀”
25 Manárò Jesŭ thḗprwṹ sû
khĭnékhĭnŏ, “Thuôthuô˜ o lahyă,
htecuốkyămố dố kayăphĕ yĕtôprẹ̀
26 akŭnuô.” Rò khĭnékhĭnŏ o dố ka-
yăphĕ yĕtôprẹ̀ akŭ yĕtôduŏnuô, a
ḗhtŏḗmọ tanyạ̃tapluṹ rò a htecuố-
kyă dố kayăphĕ nuôtôprẹ̀ akŭ.
27 Lŏ˜ kayă obí tẹ̀cóbĕhŏkŭ nuôtahe
khyéthukhyéthḗ lŏplĭ cố rò a héhuô
ṇ́dyé khyĕlŭ, “Yĕma ĭtĕtĕ? Yĕma tẹ̀-
ithyóithya athĕ̀ ĕ? Athyáná a o cố
ná a taryĕshyosŏ nuô. A hétạ̃ prḗ
angṹ ná a nŏhtecuốkyă khĭné mŭ-
myạ́ricyạ́ yĕtahe prḗ rò a ṇ́dă cố
28 lŭngṹngṹ,” èthĭ hé phúnuô. Yĕtô-
phuốrò Jesŭ ari-akyă luŏpasĭ cuố-
pryă lŏplĭ cố dố Galilea kḗkŭ yĕnuô
pwṹ˜ tôphocố.

Jesŭ Mẹsĭmḗ Kayă Ḗprẹ̀ Tẹ̀swí
(Matteo 8:14-17, Luka 4:38-41)

29 Jesŭ ná a khŏpacḗ tahe htecuố-
kyă dố tẹ̀cóbĕhŏkŭ yĕ rò èthĭ hte-
cuố lahyă dố Simonè ná Andrea ahi.
Jakomo ná Giovanni cuố tṹkuŏ ná
30 èthĭ. Bínuô akhĕ̀ Simonè a prḗprẹ̀-
mò thḗswínḗkṹ rò omyĕotyạ́ prḗ dố
lḗmyĕkhu prḗ, rò tôphuốtuŏ èthĭ hé-
31 soluŏsû ná Jesŭ. Yĕtôphuốrò Jesŭ
cuố dố lŭo rò a cuốpṹ lŭtakhu rò a
cwikahtò lŭ. Rò a tẹ̀swí sĭmḗkyă rò
a ihtò mẹ-emẹŏsû pḗ èthĭ.
32 Bí mṹhémṹtạ̃ akhĕnuô, kayă bí-
nuô tahe ḗhyăṇ́ kayă dố aswíasĕ
tahe ná khĭnékhĭnŏ mẹbè lŭ tahe

33 dố Jesŭ a o. Vḭ̈kŭphú pwǒ̧¬ prẹ̀
hyă oplóoplu lŏplĭ lahyă dố kadă
34 khăshyé. Htuŏrò tẹ̀swítẹ̀sĕ ĭtĕtĕ¬
bèbè Jesŭ zasĭmḛ́ lŏplĭ cố. Rò a za-
sĭmḛ́ pḛ́ ényacố kayă tahe a tẹ̀swítẹ̀-
sĕ rò a vḛ́htekyă ényacố khĭnékhĭ-
nŏ̧ tahe, manárò Jesŭ ma ŭpĕnuô
khĭnékhĭnŏ̧ tahe yŏ thégnĕ akhu-
akhyĕ, Jesŭ nŏ̧hébè èthĭ tômŭ̧¬ to.

Jesŭ Htecuố Cóbĕ

35 Bí mọ̧́lĭ rọmú mọ̧́khíó păpré
akhĕnuô, Jesŭ kahtò cuốcóbĕ dố
36 khălḛ́ dố ŭ o tôprẹ̀¬ to tôpho. Rò
Simonè ná kayă dố a otọ̧́kuŏ ná lŭ
37 tahe cuố myápṵ lŭ. Bí èthĭ myáhtye
hố Jesŭ akhĕnuô, èthĭ hé lŭ, “Kayă
myápṵthú lŏplĭ nẹ̀,” a hé lŭ phúnuô.
38 Rò Jesŭ hésû èthĭ, “Pẹ̀ ki cuố pọ̧́
dố dŏruô dố a o tavĭtavạ lahyă bíyĕ
tahe pó¬, rò vă ki hésodônyă ithyó-
ithya pḛ́ èthĭ ná Cốmarya alặngọ̧́.
Vă hyă bíyĕnuôma tẹ̀ritẹ̀kyă yĕhố,”
39 a hé èthĭ phúnuô. Rò a cuốlĕ tavạ-
lŏ̧ Galilea tôkḛ́lḛ̀ rò a lĕ hésodônyă,
ithyóithya pḛ́ ŭ ná Cốmarya alặngọ̧́
dố Galileaphú tahe a tẹ̀cốbĕ̀hŏkŭ
pwǒ̧¬ tôpho, rò a vḛ́htekyă pḛ́ ŭ khĭ-
nékhĭnŏ̧ tahe.

Jesŭ Zasĭmḛ́ Kayăphĕ̀ Dố A Tẹ̀sĕ̀-
mŭmyạ́ O Dố Phálọ Tôprẹ̀

(Matteo 8:1-4, Luka 5:12-16)

40 Htuŏrò kayă dố a tẹ̀sĕ̀mŭmyạ́ o
dố phálọ* otôprẹ̀, rò a hyă dángṵ̂lyạ
dố Jesŭ khăshyé rò a kwĭthézọ̧htya
lŭ, “Nẹ̀ ki thếplòo zasĭmḛ́ pḛ́ vă tẹ̀-
sĕ̀yĕ hénuôma nẹ̀ za cyạ́ pré,” a hé
lŭ phúnuô.
41 Jesŭ thézọ̧́nḭ́ lŭ, htuŏrò a zọ̧́hyă
atakhu rò a tôbèhtuŏ lŭ rò a hé
lŭ, “Vă thếplòo pré,” a hé htuŏ-
rò “Tẹ̀sĕ̀¬ sĭmḛ́kyămŏ̧,” a hé pọ̧́
42 phúnuô. Yĕtôphuốrò tôphuốtuŏ ka-
yăphĕ̀ yĕtôprẹ̀ a tẹ̀sĕ̀mŭmyạ́ yĕnuô
sĭmḛ́khyékyă rò apháazye atwọ̧́-
aryáhtya khyĕthyá.
43 Rò Jesŭ plwŏcuốkyă lŭ rò a me-
44 tặtẹ̀ cuốnḭ́ angọ̧́, “Héso pḛ́ tă ŭ
tôprẹ̀¬ tămḛ́ ní¬. Cuố dyéluŏmyá
nẹ̀nḛ́ yĕnuô dố bwídu nuôtôprẹ̀ a o
nuô, htuŏrò thyáphú kayă lŏplĭ ki
myáhtye agnĕnuô, lŭtyăhtyatẹ̀ phú
Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya onuô ní,” a me-
45 cuốnḭ́ lŭ ngọ̧́ phúnuô. Manárò a hte-
cuố hésoluŏ pḛ́ lŏplĭ ŭ akhu-akhyĕ,
Jesŭ cuốnuŏ luŏ lạ̧́lĭnḭ́ pă dố vḭ̈kŭ to,
a bè cuốo pré dố vḭ̈klŏ dố khălḛ́thuô-
krĕ tahenuô pré tadŭ́rò kayă o dố
khălḛ́ pwǒ̧¬ tôpho hyătŏ lŏ dố lŭo.

2

Jesŭ Mẹ̀sĭmḛ́ Kayăṇḛ́ Thyĕtôkyĕ

(Matteo 9:1-8, Luka 5:17-26)

1 Ano thuŏ̀lwḭ̈nyĕnuô Jesŭ kạkhyĕ
dố vḭ̈ Capernaum akŭ rò kayă tahe

Ŭ mẹplŏ hikhuklwó rò ŭ cyạtặ kayă (2:1)

1:40 Tahehe rò a ḗ ná pyĕnu

2 nḭ̏huǒ lahyă ná a o dố hi. Phúnuô-
rò kayă hyă tadwítashya rọ́ talwó-
sûlǔ̌ rò bí kadăklǒ prẽnuô rò akhăl̥ẹ́
odă pă cố tôpho¬ to. Jesŭ hésodô-
nyă ithyóithyatặ pẹ́ èthĭ ná Cố̃ma-
3 rya alặangọ́ tahe. Bínuô akhĕ̌ prẹ̆-
khŭ thẽ̌lwḭ̆ záhyănḭ́ kayănẹ́ thyĕtô-
4 kyĕ dố Jesŭ a o tôprẹ̆. Manárò kayă
yŏ orọ́ talwósûlǔ̌ akhu-akhyĕ, èthĭ
hyănuŏphûcyạ́ pă dố Jesŭ a o to rò a
htya mẹ̆plŏ tŏdĕ̌ hikhuklwó bí Jesŭ
onḭ́ akhunuô rò a cyạtặ kayă thyĕtô-
5 kyĕ yĕtôprẹ̆ ná icọ̆. Bí Jesŭ myáhtye
èthĭ atẹ̆zṵ̂tẹ̆nyạ́ o phúnuô rò a hé
kayă swí thyĕtôkyĕ nuôtôprẹ̆, “Vă-
phú¬ vă plwŏkyăhố nẹ̆ tẹ̆thṵ̂ hố,” a
hé lŭ phúnuô.
6 Bínuô akhĕ̌ prẹ̆ithyó tẹ̆thyótẹ̆thya
athárá tahe onyăo lahyă bínuô rò a
7 tanẹ̆ lahyă dố a thẽplòkŭ, “Kayă yĕ-
tôprẹ̆ a cuố hétuọ̆ phúyĕ mẹ̆tĕ? È
hébèthṵ̂ hố Cố̃marya hố. Ŭpĕ tôprẹ̆
ki plwŏkyă cyạ́ tẹ̆thṵ̂ pĕ? Prẹ̆ plwŏ-
kyă cyạ́ tẹ̆thṵ̂ ma tṵ̂prẽ Cố̃marya tô-
prẹ̆ prẽ.”
8 Tôphuŏtuŏ Jesŭ thẽgnĕ èthĭ tẹ̆ta-
nẹ̆ dố thẽplòkŭ rò a hé èthĭ, “Thĭ
cuŏtanẹ̆ tuọ̆ lahyă dố thĭ thẽplò-
9 kŭ phúnuôma mẹ̆tĕ? Ki vă hé kayă
thyĕtôkyĕ yĕtôprẹ̆, ‘Vă plwŏkyăhố
nẹ̆ tẹ̆thṵ̂ hố’ mặtorò ‘Kahtò phyé-
nḭ́ nẹ̆ lẹ̆myĕnuô rò cuố mŏ’ ki-
10 héma azŭklǒ bítĕ tôcôtĕ? Manárò
prẹ̆lukayă aphúkhŭ mặ văyĕ, thyá-
phú thĭ ki thẽgnĕ lahyă ná dố
hekhu yĕnuô, vă o ná taryĕshyo-
sŏ dố vă plwŏkyăbẽ ŭ tẹ̆thṵ̂tẹ̆plá
tahenuôrò, vă ki dyéluŏ pẹ́ thĭ,” a
hé htuŏphúnuôrò, a hé prẹ̆thyĕtô-
11 kyĕ yĕtôprẹ̆, “Vă hé nẹ̆, ihtò ta-
lŭnḭ́ nẹ̆ klolẹ̆myĕ nuôrò kạmŏ dố
12 nẹ̆ hinuô.” Rò tôphuŏtuŏ a ihtò ta-
lŭnḭ́ a klolẹ̆myĕ rò a htecuố dố
kayă lŏ¬ plĭ a mèthènyĕ. Kayă
pwọ̆¬ tôprẹ̆ khyéthukhyéthẽ lŏplĭ
rò htuthẽhtya lahyă Cố̃marya rò a
hé lahyă, “Tẹ̆mẹ-anẹ́ phúyĕnuô, pẹ̆
myáhtyenố takhyá¬ to,” a hé la-
hyă phúnuô.

Jesŭ Ẽ Levi
(Matteo 9:9-13, Luka 5:27-32)

13 Jesŭ htecuố khyĕthyá dố Galilea
htyĕò khăshyé rò kayă bẽmụ hyă
otavặ lŏ khyĕ lŭ rò a cáhtya ithyó-
14 ithya pẹ́ khyĕthyá èthĭ bínuô. Bí a
cuố akhĕ̌nuô, a myáhtye Alphaeo
aphú Levi. È ma prẹ̆kwĭ amo-
ară tôprẹ̆. A myáhtye a onyăo dố
lẹ̆kwĭamo-ară hikŭ rò Byacè Jesŭ hé
lŭ, “Krwŏkuŏ văkhyĕ,” rò Levi ka-
htò krwŏcuố̃kuŏ lŭkhyĕ.
15 Bí Jesŭ ná a khŏpacẹ̆ edĭ mọ̆hé
dố Levi hi akhĕ̌, prẹ̆kwĭ amo-ară
tahe ná prẹ̆oraphú tahe e ŏ tọ̆kuŏ
ná èthĭ, mẹ̆tĕhérò kayă dố a krwŏ
Jesŭ akhyĕ tahenuô, a thyápré ná
16 èthĭnuô a oparọ́ ẽlă. Bí Pharisĕophú
dố a ithyó Cố̃marya a tẹ̆thyótẹ̆thya
nuôtahe myáhtye Jesŭ etọ̆ŏtọ̆ ná
prẹ̆mẹ̆thṵ̂mẹ̆phyetẹ̆phú tahe ná prẹ̆-
kwĭ amo-ară tahe akhĕ̌nuô, a su-
dyă Jesŭ a khŏpacẹ̆ tahe, “Mamẹ̆-
tĕrò è cuố etọ̆ŏtọ̆ kuŏtuọ̆ ná kayă
kwĭ amo-ară nuôtahe ná prẹ̆ora-
phú nuôtahe mẹ̆tĕ?” A sudyă la-
hyă phúnuô.
17 Bí Jesŭ nḭ̏huŏ èthĭ sudyă phúyĕ
akhĕ̌nuô, a hékặkhyĕsû èthĭ, “Kayă
dố a oshyo-opryă tahenuô, a lo ná
tẹ̆khuthárádu to, kayă dố aswísasĕ̌
tahenuô tṵ̂ma a lo prẽ tẹ̆khuthá-

rádu pré. Vă hyă éką kayă dố acó-
atę nuôtahe mą́to. Vă hyă éką́pré
kayă dố a tę̀thŭ́tę̀ora odûgně nuô-
tahe pré.”

Ŭ Sudyă Jesŭ Duôesè Ari-akyă
(Matteo 9:14-17, Luka 5:33-39)

18 Bínuô akhĕ̀ Giovanni a khŏpacę̆
ná Pharisĕophú tahe a duôeduôŏ
lahyă. Rò kayă tahehe hyă sudyă
Jesŭ, “Giovanni a khŏpacę̆ ná Phari-
sĕophú a khŏpacę̆ tahe duôe sèesèŏ,
manárò nę̀ khŏpacę̆ tahenuô a duôe
kuŏ̆ŭ sèesèŏ to mętĕ?” A hyă sudyă
lŭ phú nuô.
19 Byacè Jesŭ hésû èthĭ ná ngǫ́-
khákho tômŭ̆ rò a hé, “Bí khŏmę̆-
khŭphĕ̀ otǫ́kuŏ̆pă ná akhŏ sĭpré́sĭ-
myą akhĕ̀nuô, a khŏsĭpré́ yĕtahe
cuŏ̆duôeduôŏ cyą́ phútĕ? Bí khŏ-
mę̆prękhŭ cuŏ̆kyă híto, a dă otǫ́-
kuŏ̆pă ná akhŏathyó tahe hénuô,
20 èthĭ duôe cyą́ sèesèŏ to. Shyé¬ ŭ
écuŏ taphăkyăhŏ khŏmę̆khŭphĕ̀ hó
pă akhĕ̀nuô, èthĭ ki duôeduôŏ la-
hyă pă.
21 “Ŭ isĕ́phè hyecą́lyę ná ikę̆thĕ̀ dố
a tanuŏ hítoyĕ nuô a o tôprę̀¬ to.
Ki isĕ́phè phúnuô hénuôma ikę̆thĕ̀-
yĕ a ki htŏ́tanuŏ́ką rò a lé htŏ́-
tazwí lazę̆ cuŏ́lyą́ryá pǫ́ hyecą́lyę-
22 yĕ pă. Ŭ zǫ̆nuŏ̆ htyĕzą̆thĕ̀ dố htyĕ-
ŏphályę́kŭ nuô a o tôprę̀¬ to.* Ŭ
ki zǫ̆nuŏ̆ phúnuô hérò htyĕzą̆ yĕ-
nuô a ki thĕ̀phĕ́kyă htyĕŏphályę
yĕtômĕ pă, rò htyĕzą̆ ki lakuǫ́-
kyă lŏ̆ pă. Htyĕzą̆ athĕ̀ yĕnuô ŭ
bè zǫ̆nuŏ̆ pré lŭ dố htyĕŏ athĕ̀-
kŭ pré.”

Jesŭ Ma Mǫ́nyĕduô A Byacè
(Matteo 12:1-8, Luka 6:1-5)

23 Bí Mǫ́nyĕduô nuôtônyĕ akhĕ̀nuô,
Jesŭ ná a khŏpacę̆ tahe cuŏ́nuŏ̆-
cuŏ́bé ŭ buŏ́kŭlă prĕ́lę́khu tahe,
rò a khŏpacę̆ tahe iprae cuŏ ŭ
24 buŏ́kŭlăthè. Rò Pharisĕophú tahe hé
Jesŭ, “Myámŏ̆, tę̀mę dố èthĭ tŏbè
mę́ní to dố Mǫ́nyĕduô yĕtahenuô,
èthĭ cuŏ́mędû lahyă agně phú-
nuô mętĕ?”
25 Rò a hésû èthĭ, “Dố nuôkhĕ̀ bí
Davi ná a khŏbŏ́thyó tahe ladyáela-
dyáŏ rò a lobè lę́elę́ŏ akhĕ̀nuôrò, a
mękryá¬ ĭtĕtĕ nuôma thĭ hŏ́nŏ́ kuŏ̆-
26 nyă ŭ to ĕ? Èthĭ cuŏ́nuŏ̆ lahyă dố Có-
marya ahikŭ rò khŏ́mŭ dố ŭ lŭhtya
ná Cómarya tahe nuôma a o bínuô,
rò ení́ prĕ́tŭ́ prę̀lŭtyătę̀phú tahe pré
tadŭ́rò Davi ná a khŏpacę̆ tahe cuŏ́-
nuŏ̆phyée văhéto? Bínuôkhĕ̀ nuôma
ató ná Abiathar htwŏ bwídukhulŏ́.”
27 Byacè Jesŭ hépǫ́ èthĭ, “Kayă
nuôma Mǫ́nyĕduô agně mą́to, Mǫ́-
nyĕduô nuôma kayă lŏ̆¬ plĭ agně.
28 Prę̀lu kayă aphúkhŭ mą́dû vă yĕ-
nuôma Mǫ́nyĕduô a Byacè cố
tôprę̀hŏ́,” a hésû èthĭ phúnuô.

3

Kayă Takhuthyĕ
(Matteo 12:9-14, Luka 6:6-11)

1 Jesŭ kanuŏ̆ khyĕthyá dố tę̀cóbĕ̀-
hŏkŭ rò bínuô tôphonuô, kayă ta-
2 khuthyĕ o tôprę̀. A yŏ tŏ ná Mǫ́nyĕ-
duô akhu-akhyĕ, Pharisĕophú tahe-
henuô a thĕ́zǫ́ pǫ́ pǫ́ Byacè Jesŭ atę̀-
thŭ́ rò a opǫ́ myá lŭ ná Mǫ́nyĕduô

2:22 Htyĕŏyĕ nuô ŭ mę lŭ ná tę̀phútę̀lyę aphá.

yĕnuôma a zasĭmḛ kayă dá yĕtôprḛ
3 pă ĕ, ma to ĕ phúnuô. Rò Jesŭ hé
kayă takhuthyĕ tôkhó yĕtôprḛ, “Hyă
dố nyĕyĕ.”
4 Htuŏrò a sudyă èthĭ, “Pḛ tḛthyó-
tḛthya hé pḛ ná bí Judaphú a Mọ́-
nyĕduô akhĕnuôma, pḛ tŏbè mḛcwọ́
ŭ ĕ? Mạ́toma pḛ tŏbè mḛpyạ́mḛsĕ ŭ
ĕ? Pḛ tŏbè mḛlwóhteka kayă tôprḛ-
prḛ athéplò htwŏprḛ ĕ? Mạ́torò pḛ
tŏbè mḛthyĕ ŭ ĕ?” Manárò èthĭ dyá-
taklwo lŏplĭ pré.
5 A bèsĕ Jesŭ athéplò, mḛtĕhérò
èthĭ khălèduŏ lŏplĭ cố pwọ̆¬ tôprḛ,
tḛthézọ̀nḭ́ ŭnuô a o cố taki¬ to
akhu-akhyĕ, Jesŭ myá èthĭ rò a thé-
plòdu talwósŭlŭ rò a hé kayă ta-
khuthyĕ tôkhó yĕtôprḛ, “Zọ́hte nḛ
takhunuô,” rò a zọ́hte atakhu, rò
atakhu ryákạkhyĕ plŭlŏ khyĕthyá.
6 Pharisĕophú tahe htecuố taphăkyă
rò tôphuốtuŏ èthĭ cuốoplố tọ́ná
kayă dố a krwŏkuŏ Khwí Herodè
akhyĕ nuôtahe rò èthĭ cuố okú hébè
nḭ́dyélŭ ná tŏbè mḛthyĕ Jesŭ phú-
tĕ ari-akyă.

Kayă Éprḛ Krwŏ Jesŭ Akhyĕ

7 Jesŭ ná a khŏpacḛ̆ tahe htecuố
taphăkyă dố Galilea htyĕòdu rò
kayă dố Galilea kḛ́kŭ nuôtahe krwŏ
rọ́é¬ kuŏ nyacố èthĭkhyĕcố. Tahehe
8 nuôma dố Juda kḛ́kŭ, tahehe nuôma
dố vḭ Jerusalem, tahehe nuôma dố
Idumea kḛ́ ná dố Jordano htyĕklŏ cí-
hte tôkyĕ, tahehe nuôma a o tavĭta-
vạ lahyă bí vḭ Tyre ná vḭ Sido yĕnuô-
tahe lŏ¬ plĭ krwŏkuŏ lŏ èthĭ akhyĕ.
Lŏ¬ kayă yĕtahe nuôma kayă dố a
nḭ́huŏ lŏplĭ Jesŭ mḛ tḛprọtḛpryạ yĕ-
tahe rò a krwŏcuốkuŏ èthĭkhyĕ pré.
9 Jesŭ hé a khŏpacḛ̆ tahe ná thyáphú
kayă bĕ́mụdu yĕtahe ki hyă tadwí-
tashya tă lŭ tămḛ agnĕnuô, a nŏta-
10 ritaryă one èthĭ thòklyĕ tôbè. Jesŭ
cuố hétuọ́ a khŏpacḛ̆ phúyĕ mḛtĕ-
hérò a yŏ mḛsĭmḛ ényacố hố ka-
yăswíkayăsĕ tahe hố, rò kayă dố
aswíasĕ pă tahenuô, a yŏ dwíhyă-
tŏ lŭ rò kírḛ hyă tôbè lŏ lŭ akhu-
11 akhyĕrò a nŏmḛ ŭ phúnuô pré. Né
mḛbè kayă yĕtahenuô, a myáhtye
Jesŭ bíkhĕtĕ¬ bèbè, a lakhŭtạ́ dố
Jesŭ a mèthènyĕ rò a éhtŏ lahyă,
“Nḛ ma Cốmarya aphúkhŭ tôprḛ,” a
12 hé lahyă phúnuô. Rò a théprwọ̆ khĭ-
né nuôtahe, “Vă ma ŭpĕnuô hésoluŏ
pḛ́ tă ŭ tôprḛ¬ tămḛ́ ní¬.”

Jesŭ Nwóhtya A Khŏpacḛ̆ Shyéthényḛ̆

(Matteo 10:1-4, Luka 6:12-16)

13 Htuŏrò Jesŭ htya dố solọ rò a
éhyă kayă dố atŏ lŭthéplò nuô-
tahe dố a o rò èthĭ hyă lahyă dố lŭo.
14 Jesŭ nwóphyé a khŏpacḛ̆ shyéthé-
nyḛ̆ rò a hé èthĭ, “Vă nwóhtya thĭ
ná thĭ tŏbè otọ́kuŏ ná vă htuŏto vă
ki nŏhtecuố thĭ pă rò thĭ ki cuốhé-
sodônyă pḛ́ ŭ ná Cốmarya alặangọ́
pă. Rò a é nḭ́dyé èthĭ yĕ shyéthényḛ̆
15 amwḭ ná Prḛ̆dônyăphú.* Htuŏto vă
ki dyé thĭ tḛtaryĕshyosŏ dố thĭ ki vḛ́-
16 htekyăbĕ́ khĭné nuôtahe pă.” Jesŭ
nwóhtya a khŏpacḛ̆ shyéthényḛ̆ yĕ-
tahe nuôma kryá¬ ŭpĕ hé rò, Simonè
(Dố Jesŭ éthĕtaple lŭmwḭ ná Petru)

3:14 Lipháloọ mú¬ nukhĕ tahehenuô, a é nḭ́dyépọ́ èthĭ yĕ shyéthényḛ̆ amwḭ ná Prḛ̆dônyăphú, li yĕtôklŏ-nuô a rătọ́ to.

17 Zebedeo aphúprẹ̀khŭ Jakomo ná
apuọ̄ Giovanni, rò Jesŭ ḗthĕ̀taple
èthĭ̀mwḭ̆ ná Boanerge. Angọ́lasá
ma shyelyạ a phúprẹ̀khŭ tahe.*
18 Andrea, Philipu, Bartholomeo,
Matteo, Thomazo, Alphaeo aphú-
khŭ Jakomo, Thaddeo, Simonè dố
a mọ nḭ́dyé ahtyĕakḕ yĕnuô tôprẹ̀,
19 ná Juda Iscariot dố a isĕ̀tạ̄kyă Jesŭ
nuôtôprẹ̀.

Jesŭ Ná Beelzebul
(Matteo 12:22-32, Luka 11:14-23, 12:10)

20 Yĕtôphuổrò Jesŭ kạ dố hi. Kayă
hyă oplu-ophè kuổlŏ khyĕthyálŭ
tuọ̄ cố dố èthĭ elḗŏlḗ pă cố sè to.
21 Bí a puọ̄vyạ́muọ̄phĕ̀ nḭ́huổ hố tẹ̀mẹ̀-
anḕ phúyĕ akhĕ̀nuô, èthĭ htecuố rò
a ki cuố cwikạ lŭ mẹ̀tĕ̀hérò èthĭ hé
lŭzọ, "A cô ná a tamwĭ," èthĭ hé
lŭ phúnuô.
22 Htuổrò kayă thḗgnĕ tẹ̀thyótẹ̀thya
o dố vḭ̆ Jerusalem tahe hyălyạ rò a
hé lahyă, "Khĭnékhĭnŏ Beelzebul o
dố Jesŭ akŭ, rò a yŏ nḭ́bè khĭné khu-
klŏdu nuôtahe a taryĕprọpryạ tŭ́rò a
vḕhtekyă bḗ prḗ khĭné nuôtahe prḗ."
23 Rò Jesŭ ḗhyă èthĭ dố a o rò
a hé èthĭ ná ngọ́khákho phúyĕ,
"Khĭnéricyạ́ khuklŏ cuố vḕhtebḗ
cyạ́ khyĕthyá khĭnéricyạ́ khuklŏ
24 phútĕ? Htyĕkḕphú ná htyĕkḕphú ki
sá nḭ́dyé khyĕdû lŭ hérò ahtyĕ-
akḕ oklọ̀ma plehyă ícŭ tọ̄cyạ́ pă lŭ
25 to. Hiphúphyăphú kiklyékingă nḭ́-
dyé khyĕdû lŭ hérò hiphúphyăphú
26 yĕ o plehyă tọ̄cyạ́ pă lŭ to. Phú-
nuôrò khĭnéricyạ́ khuklŏ ná khĭné-
ricyạ́ khuklŏ ki sá nḭ́dyé khyĕthyá-
dûlŭ hérò a taryĕshyosŏ tahenuô, a
oklọ̀ma cyạ́to. A taryĕshyosŏ tahe
27 ki lamḕkyă pă. Manárò bí kayă tô-
prẹ̀ cuổnuổ dố khĭnéricyạ́ khuklŏ dố
athyáná kayăshyokayăsŏ tôprẹ̀ ahi-
kŭ akhĕ̀nuô, a ki nuổ cŏklọ̀ma rḕ lŭ
to kihénuô, a nuổ phyéphenḭ́ cyạ́ lŭ-
tạ̄tẹ̀ takhyá¬ to. A cŏklọ̀ma htuổ lŭ
tŭma a phyéphe nḭ́ cyạ́ lŭ tạ̄tẹ̀ prḗ.
28 Vă hécŏcŏ thĭ, lŏ¬ prẹ̀lukayă a tẹ̀-
thŭ́ tahe ná lŏ¬ a hébè mŭmyạ́ricyạ́
Cŏmarya tahenuô Cŏmarya ki plwŏ-
29 kyă lŏ èthĭ tẹ̀thŭ́ prḗ. Manárò kayă
dố a pacyḕishyé Thḗ Săsĕ̀ Byacè nuô
Cŏmarya plwŏkyăbḗ pă cố lŭtẹ̀thŭ́
taki¬ to. Atẹ̀thŭ́ yĕnuô a ki omacyạ́
lă tacŭ́prẹ̀ talèkrḗ hố."
30 Jesŭ cuổhétuọ̄ phúyĕ mẹ̀tĕ̀hérò,
"Khĭnékhĭnŏ o dố lŭkŭ," èthĭ yŏ
hé phúnuô.

Jesŭ Amuọ̄ Ná Apuọ̄vyạ́ Tahe
(Matteo 12:46-50, Luka 8:19-21)

31 Jesŭ amuọ̄ ná a puọ̄prẹ̀khŭ tahe
hyăo kahtò dố hiklŏ rò a nŏcuổḗ ŭ
32 ná Jesŭ. Rò kayă ḗprẹ̀ onyă tavạ pluphè lŏ ná Jesŭ. Ŭ hé Jesŭ, "Myámŏ dố nuô, nẹ̀muọ̄ ná nẹ̀ puọ̄prẹ̀khŭ nẹ̀ puọ̄prẹ̀mò* tahe olŏ dố hiklŏnuô rò a sudyăthŭ́ lahyă nẹ̀."
33 Rò a hésû èthĭ, "Vămuọ̄ ná vă puọ̄-prẹ̀khŭ tahema ŭpĕ?"
34 A myá tavĭtavạnḭ́ kayă onyăplu tavạ lŭ nuôtahe rò a hé, "Yĕlé, kayă dố a o bíyĕ tahe nuôma mạ́hố vă-
35 muọ̄ ná vă puọ̄prẹ̀khŭ tahehố. Kayă dố a mẹ̀tŏ phú Cŏmarya a tẹ̀thḗzŭ́

3:17 Prẹ̀thíphḗcyạ́dè tahehe hé, shyelyạ a phúprẹ̀khŭ angọ́lasá ma, èthĭ yŏ thḗplòhtyapryă dûgnĕ, prẹ̀-thíphḗcyạ́dè tahehekuổke rò a hé, èthĭ dă dônyă pḕ ŭ hénuô, a o cố ná a taryĕshyosŏ cố, a hé phúnuô.

3:32 Liphá mú¬ nukhĕ̀ tahehenuô 'Nẹ̀ puọ̄prẹ̀mò' liplòyĕ a rănuổpa to.

nuôtahema mą́hó văpuǫ́văvyą́ tahe
ná vămuǫ́ hó," a hé phúnuô.

4

**Ngǫ́khákho Dó Ŭ Pruǫ́tą̆
Tę̆klwĭ Ari-akyă**
(Matteo 13:1-9, Luka 8:4-8)

1 Jesŭ cáhtya ithyó pę́pǫ́ ŭ dó htyĕ-
òduhtŭ rò kayă hyăo tavą́plutavą́-
phè lŏ è akhu-akhyĕ a nuŏ onyă o dó
thòklyĕkŭ rò lŏ¬ kayă nuôtahe rò a
2 o lahyă dó htyĕhtŭ. Jesŭ ithyóithya
kho èthĭ ná ngǫ́khákho ényacó. Bí
3 a ithyó èthĭ akhĕnuô, a hé, "Nı́dă
tą̆tę lahyă! Bètôphuó, kayă o tôprę̆,
4 a hyăpruǫ́tą̆ tę̆klwĭtę̆lwí. Bí a pruǫ́-
tą̆ akhĕ, tę̆klwĭ tahehenuô, a latą̆-
tŏ dó klyádĕkŭ rò htu hyăihtuôekyă
5 pré. Tę̆klwĭ tahehenuô a latą̆tŏ dó
lǫ́klĕ hephábŭkhu rò he yŏ phábŭ
6 akhu-akhyĕ, a dyáhtya pryălépré, rò
arwı́ yŏ sátą̆zą̆ to akhu-akhyĕ, bí ta-
mǫ́htya rò a sákı́nó amǫ́ tamadyácę́
htyayĕ akhĕnuô, a thyĕkrăkyă pré.
7 Tę̆klwĭ tahehenuô a latą̆tŏ dó thò-
shyáthòprŭklĕ rò thòshyámǫ́ yĕtahe
duhtya khyábí lŏplĭ lŭ rò athèhte-
8 bé tôplò¬ to. Tę̆klwĭ tahehenuô a la-
tą̆tŏ dó hezyerı̈zyeryákhu rò a phé-
htyaduhtyabé rò athèhte nı́é pę́ có
aphuó thuŏshyĕ tahe, aphuó shyĕ-
thuŏthyó tahe, aphuó tôzę̆ tahe có."
9 Htuŏrò a hé, "Kayă dó a o ná
akhălè tahenuô, nŏ nı́dă lahyă èthĭ."

(Matteo 13:10-17, Luka 8:9-10)

10 Bí a o tŭdû ná a khŏpacę̆ shyé-
thényę̆ ná kayă dó a krwŏkuŏ lŭ-

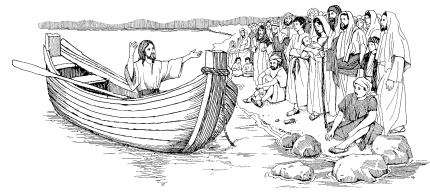

Jesŭ ithyóithya kayă bémụ dó
htyĕdutavą htŭ (4.1)

khyĕ tahe akhĕnuô, èthĭ sudyă Jesŭ
11 ná ngǫ́khákho yĕnuô angǫ́lasá. Rò
a hésû èthĭ, "Cómarya dyéthégnĕ-
plŏ pę́hó thĭ ná a htyĕlę́kę́kŭ a tę̆-
thékhuthégnĕ dó a dóuódóbí nı́-
dyé yĕtahe hó tadŭrò kayă dó aruô
tahe agnĕnuô,
12 'Èthĭ myá htuŏ myá thyáthyá
có tadŭrò thyáphú èthĭ myá-
htye kuŏŭ to, èthĭ nı́dă htuŏ nı́dă
thyáthyá có tadŭrò thyáphú èthĭ
thégnĕplŏ kuŏŭ to,' agnĕnuô, vă
hé pę́ èthĭ ná ngǫ́khákho pré. Vă
ki hébè pę́ èthĭ ná ngǫ́khákho
to hénuô,
'Păma èthĭ shyalyą lahyă athé-
plò rò Cómarya plwŏkyă èthĭ
tę̆thŭ he.'"[c]

(Matteo 13:18-23, Luka 8:11-15)

13 Rò Jesŭ théprwǫ̆ èthĭ,
"Ngǫ́khákhoyĕ, thĭ ki thégnĕplŏ to
hérò, thĭ cuó thégnĕplŏ cyą́ lŏ¬
ngǫ́khákho dó vă hé yĕnuô tahe
14 phútĕ? Kayă dó a pruǫ́tą̆ tę̆klwĭ
angǫ́lasá mamą́hó kayă dó a pruǫ́-
15 tą̆ Cómarya alą̆angǫ́ nuô hó. Kayă
tahehenuô, athyáná tę̆klwĭ latą̆
dó klyádĕkŭ nuôtahe, èthĭ nı́huŏ
Cómarya alą̆angǫ́ ná tôphuǫ́tuŏ
khĭnéricyą́ khuklǫ́ hyăphyé taphă-

[c]Isaia 6:9-10

phekyă Cǒmarya alǎngǫ́ dǒ èthĭ
16 thěplòkŭ nuôtahe. Dǒ aruô tahehe
kuǒke rò athyáná ŭ pruǒtą̌ tę̀klwĭ
dǒ lǫ́klě hephábŭkhu nuôtahehǒ.
Èthĭ nı̨huǒ tôphuǒtuǒ a phyésû ná
17 tę̀thěkrǫ̨̆thělǒ cǒ. Manárò arwı̨ yǒ
sátǎzą̌ to akhu-akhyě, a htwŏprę̀ ta-
plǫ̨phú pré. A zǫ̨e Cǒmarya alǎngǫ́
tadǫ̨̆rò bí tę̀cyę̀tę̀cǫ̨ tę̀mŭmyą̌ricyą̌
hyă bè èthĭ akhĕnuô, tôphuǒtuǒ
athěplò lụcuǒkhókyă rò a lakhǫ́ kạ-
18 khyĕkyă khyĕthyá pré. Tahehenuô
athyáná tę̀klwĭ latą̌tŏ dǒ thòshyá-
thòprŭklě nuôtahe hǒ. Èthĭ nı̨huǒ
19 Cǒmarya alǎngǫ́ manárò èthĭ yǒ
bèkǫ́bèkyą̌ nı̨dyé ná a tę̀ohtwŏ-
prę̀ htuǒrò a yŏ thézǫ̨́ duzą̌htyathě
lahyă akhu-akhyě, èthĭ atę̀thézǫ̨́
yĕnuô a lahŏ nı̨dyéhǒ èthĭ hǒ. Èthĭ
thézǫ̨́ tę̀tôcô htuǒ tôcô rò a tę̀thé-
zǫ̨́ yĕtahenuô a iplûkhyábíkyă lŏhǒ
20 lŭ rò athèaphŏ htebé pătohǒ. Kayă
tahehenuô athyáná tę̀klwĭ latą̌tŏ
dǒ hezyerı̨zyeryákhu nuôtahehǒ.
Èthĭ nı̨huǒ Cǒmarya alǎngǫ́ rò a
zǫ̨́e rò athèhtebé é lǒklǒ cǒ aphuǒ
thuǒshyě tahe aphuǒ shyĕthuǒthyó
tahe, aphuǒ tôzę̀ tahe phúnuô cǒ.”

Hékhákhongǫ́ Ná Mikǒ Ari-akyă

(Luka 8:16-18)

21 Htuǒrò Jesŭ hé èthĭ, “Thĭ phyé-
nuǒ mikǒ dǒ hidǒkŭ rò thĭ nuǒdya è
dǒ cǫ̨lę̀ ě? Mą̌torò ma thĭ nuǒdya è
dǒ lę́myĕrę́ alę̀ ě? Thĭ dyahtya è dǒ
22 mikŏrę́khunuô văhéto? Lǒ¬ tę̀ mę-
uǒmę̀bí tahenuô, ŭ ki phyéhteluǒ lǒ
è pă. Lǒ¬ tę̀ dǒ ŭ thégnĕplǒ to khŏ-
nyą̌yĕ tahenuô, ŭ ki thégnĕplǒ lǒ è
23 shyé¬ nopă. Tę̀ dǒ thĭ nı̨huǒ è khŏ-
nyą̌ yĕtahenuô thĭ tŏ bezǫ̨́ è.”

24 Htuǒrò a hé pǫ́ èthĭ, “Nı̨dă tą̌tę̀
lahyă vă tę̀hébèyĕ. Nę̀ ki nı̨dă tą̌tę̀
tę̀ hénuôma, Cǒmarya ki dyé nę̀ tę̀-
thégnĕplŏ pă, htuǒto a ki nŏthégnĕ
25 éhtya lǒklǒ pǫ́ cǒ nę̀ pă. Kayă dǒ
atę̀one cǒhǒ bá¬ tĕ bèbè, ŭ lédyé
éhtya pę́pǫ́ cǒ lŭ pă, manárò kayă
dǒ atę̀ o to tôprę̀nuô, atę̀ oprę́ taki-
phúpré bèbè, ŭ ki phyéphekyăphe lǒ
pǫ́ lŭtę̀ pă.”

Hékhákhongǫ́ Ná Tę̀klwĭ Dyáhtya Ari-akyă

26 Jesŭ hé pǫ́, “Cǒmarya ahtyĕ-
akę́nuô athyáná kayă tôprę̀ pruǒ-
27 tą̌ tę̀klwĭtę̀lwí dǒ hekhu nuô. Mǫ̨́-
khí rò omyĕ, mǫ̨́lĭ rò kahtò, mǫ̨́-
khí rò omyĕ, mǫ̨́lĭ rò kahtò, a
mę pré phúnuô rò tę̀klwĭyĕ a phé-
htya duhtya phútĕnuô a thégnĕ
28 tôcô¬ to. Hekhu dyéduhtya nı̨dyé-
dû atę̀ pré. Amǫ̨́ tamahtya rę́lǫ́ htuǒ-
rò aplyą̌ hteno, rò athè băkǒno
29 dǒ khyĕlǫ́ pré. Athè mĭ hyă hó-
hǒná a hyă ké nı̨dyé atę̀thètę̀phŏ
yĕ ná tacĕ, mętĕhérò kébuǒ shuǒ-
khě hyătuǫ̨́hǒ.”

Hékhákhongǫ́ Ná Taplèplò Ari-akyă

(Matteo 13:31-32, Luka 13:18-19)

30 Jesŭ hé, “Cǒmarya ahtyĕakę́ yĕ-
nuô pę̀ ki talô byábǫ̆ cyą̌ pę́ ŭ phútĕ?
Mą̌torò pę̀ ki talô dyéluǒ cyą̌ pę́ ŭ ná
31 ngǫ́khákho phútĕ? Cǒmarya ahtyĕ-
akę́ nuôma athyáná taplèplò nuô.
Bí ŭ ivĭtą̌ taplèplò dǒ hekhu akhě,
dǒ tę̀klwĭtę̀lwí lǒ¬ plĭ aklĕnuô ta-
32 plèplò ma a patílǫ́ ná akhŏ cǒ. Ma-
nárò ŭ pruǒtą̌ htuǒrò a dyáhtya hǒ
akhĕnuô, dǒ thòtǫ̨̆mǫ́, ithwídǒbyă-
lèmǫ́ aklĕnuô adulǫ́ ŭkhŏ, a phyă-

duhtya tahuŏhtya lŏklŏná ŭ rò htuphúzuo̱phú tahe hyăme̱ lahyă apwi̱ dŏ aphyă tahe alo̱ cŏ.”

(Matteo 13:34-35)

33 Bí Jesŭ hésodônyă pe̱ ŭ ná Cŏmarya alăango̱ akhĕnuô, a dônyă nuŏto̱ pe̱ ŭ ná ngo̱khákho tahe. Thyáphú ŭ ki thégnĕplŏbé ryá nuôrò étaki a
34 dônyă pe̱ ŭ phúnuô. A hébè pe̱ kayă tahe ná ngo̱khákho tahe tŭpré tadŭrò bí a o tŭdû ná a khŏpace̱ tahe akhĕnuô, a hésoluŏ pwŏ̱ pe̱ lŏ èthĭ lŏ¬ ngo̱khákho ango̱lasá nuô tahe.

Jesŭ Nŏokuŏ Ke̱lathé

(Matteo 8:23-27, Luka 8:22-25)

35 Bí nuôtônyĕ hó, bí mo̱hémo̱tă hó akhĕnuô, Jesŭ hé èthĭ, “Pe̱ ki cuŏ
36 dŏ htyĕò bérĕ̱ tôkhó pó¬.” Rò èthĭ htecuŏ khókyă ná kayă bému̱. Rò Jesŭ a khŏpace̱ tahe cuŏnuŏ dŏ Jesŭ onyăo ni̱dyé hó thòklyĕ nuôtôbè akŭ rò èthĭ htecuŏro̱ lŏ lŭ. Thò-
37 klyĕ dŏ aruô okuŏ bínuô tahe. Ke̱lathé duhyă rò htyĕháhó nuŏ dŏ thòklyĕkŭ rò htyĕ kíre̱ htyabă cŏ
38 ná thòklyĕ cŏ. Manárò Jesŭ omyĕ ná mwókuo̱ tômĕ dŏ thòipe̱ tôkyĕ rò èthĭ cuŏ hturyă ihtò lŭ rò a hé lŭ, “Kŏ¬ Thárá, pe̱ kíre̱ lacŭthyĕ lŏ cŏhŏ rò mame̱tĕ ne̱ bezŭ̱ kuŏ pă cŏ pe̱ tôcô¬ toto?”
39 A kahtò théprwŏ̱htuŏ ke̱lathé rò a hé htyĕháhóyĕ, “okuŏ!” A hé rò ke̱lathé okuŏtôphuŏ okuŏ cŏ rò htyĕháhó pă tôcô¬ to.
40 A hé èthĭ, “Thĭ théisĕ me̱tĕ? Thĭ te̱zŭ̱te̱nyă o híto vă?”
41 Rò èthĭ théisĕ talwósŭlŭ̱ rò èthĭ hé ni̱dyé khyĕlŭ, “È ma kayă phútĕ tôpre̱ tĕ? Ke̱lathé ná htyĕháhó tahe rò a ni̱dă cŏ lŭngo̱ngo̱.”

5

Jesŭ Me̱sĭme̱ Pe̱ Khĭné Me̱bè Kayăphĕ Tôpre̱

(Matteo 8:28-34, Luka 8:26-39)

1 Jesŭ ná a khŏpace̱ tahe cuŏtuo̱ dŏ htyĕòdu bérĕ̱ Gerasenephú tahe a
2 htyĕke̱kŭ nuô. Bí a o dŏ thòklyĕkŭ hte akhĕnuô, kayăphĕ dŏ khĭné me̱bè lŭ yĕtôpre̱nuô a o dŏ luo̱khu hte rò a htecuŏ myáhtyesû ná
3 Jesŭ. Kayăphĕ yĕtôpre̱nuô a cuŏo pré bí krŏkŭ ŭ le̱iluŏ luo̱ akhălé yĕnuô pré. Rò ŭ cŏklo̱ma pe̱ lŭ tôpre̱¬ to, ŭ cŏklo̱ma cŏ lŭ ná su-
4 plye̱to̱hté rò a pe̱to. Ŭ cŏklo̱ma tamŏtamŏ lŭtakhu ná suplye̱to̱hté tadŭrò a htŏtŭkyă. Akhăduô rò ŭ cŏklo̱ma ná suplye̱to̱hté́hté, tadŭrò a cwitŭkyă prépré. Rò kayă dŏ
5 a me̱pe̱ lŭ nuô, a o tôpre̱¬ to. Bí a o dŏ krŏkŭ luo̱khăle̱ akhĕnuô, ná bí a o dŏ sokŭ akhĕnuô, a éhtŏémo̱ rò a me̱cume̱htyă tamŏtamŏ ni̱dyé lŏ ane̱ ná lo̱ pwŏ̱¬ tôphuŏ cŏ.
6 Bí a myáhtyecuŏlŏ păpré Jesŭ akhĕnuô, a klyahyătŏ dŏ lŭo rò
7 a hyă dángŭ̱lya̱ dŏ lŭnyĕhyă. Rò a éhtŏhtya rò a hé, “Te̱dute̱htŭ tadû Cŏmarya aphúkhŭ Jesŭ¬ ne̱ kíre̱ hyăme̱ kryá¬ vă ĭtĕ? Vă kwĭthézo̱ cŏ ne̱ dŏ Cŏmarya a mèthènyĕ, me̱cye̱me̱cŭ̱ tă vă tăme̱
8 ní¬.” Me̱tĕhénuôrò Jesŭ héhtuŏhŏ lŭ, “Khĭnékhĭnŏ, htecuŏ taphăkyă dŏ pre̱khŭ nuôtôpre̱ alo̱,” a héhtuŏ lŭ phúnuô hŏ.

9 Jesŭ sudyă lŭ, “Nẹ̈mwị́ ná ŭpĕ?”
Rò a hésû, “Vămwị́ ná Legion,*
mẹ̈tĕhérò pẹ̈ orọ́oé nyacó,” a hésû
10 phúnuô. Thyáphú Jesŭ ki vẹ̈́kyă tă
èthĭ tămẹ́, rò nŏ̀htecuŏokyă tă èthĭ
dŏ kẹ̈klŏ̀ tămẹ́nuô, èthĭ kwĭthézọ̀
tadû có Jesŭ có.
11 Bínuôkhĕ̀, htyá tômụ́du kanúe ta-
12 vĭtavạphû asè bí sorọ̈́lọnuô. Khĭné-
khĭnŏ̀ nuôtahe kwĭthézọ̀ Jesŭ, “Nŏ̀-
cuŏnuŏo rẹ́ pẹ̈ dŏ htyá nuôtahe
akŭ rò plwŏnuŏ̀ rẹ́ pẹ̈ dŏ htyá
nuôtahe akŭ ní,” a kwĭthézọ̀ lŭ
13 phúnuô. Htuŏ̀rò Jesŭ nŏ̀htecuŏ èthĭ,
rò èthĭ htecuŏkyă dŏ kayăphĕ̀ nuô-
tôprẹ̈ anẹ́lọ rò a cuŏnuŏokyă dŏ
htyá nuôtômụ akŭ. Htyá nuôtômụ
ma a o aduŏ̀nyẹ̈rí rò a pạ́tạ̈ rwó lạ́-
taprĭ yĕ alọ rò a latạ̈lacû thyĕkyă lŏ̀
dŏ htyĕòdukŭ.
14 Prẹ̈kyẹ̈htyá tahe klyakạ dyásoluŏ̀
cuŏpyẹ pẹ́lŏ̀ ŭ dŏ vị̈kŭ ná dŏdŏ̀-
dŏso tahe akŭ ná tẹ̈ritẹ̈kyă yĕtahe.
Rò a mẹkryáanẹ́ phútĕnuô ŭ hyă-
15 myá lahyă bínuô. Rò èthĭ hyă dŏ
Jesŭ a o rò a myáhtye kayăphĕ̀
dŏ khĭné htecuŏkyă dŏ lŭkŭ nuôtô-
prẹ̈ onyă bínuô rò a kŭ̀htyathyáhtya
ryákhyĕ ahyecạ rò athéplò ryákạ-
khyĕ khyĕthyá. Kayă tahe myáhtye
16 lŭ rò a théisĕ lŏ̀plĭ có lŭlẹ́. Kayă dŏ a
myáhtye khĭnékhĭnŏ htecuŏkyă dŏ
kayăphĕ̀ nuôtôprẹ̈ akŭ ná htyá nuô-
tahe mẹkryá anẹ́ phútĕ nuô, èthĭ
17 cuŏ héso pẹ́ lŏ̀ŭ dŏ aruô. Kayă tahe
cáhtya kwĭthézọ̀ Jesŭ ná a ki htecuŏ
taphăkyă ná èthĭ kẹ́kŭ̀ bínuô.
18 Bí Jesŭ nuŏ̀ dŏ thòklyĕkŭ
akhĕnuô, kayăphĕ̀ dŏ khĭné hte-
cuŏkyă dŏ lŭkŭ nuôtôprẹ̈ kwĭthézọ̀
lŭ, “Khyáthédŏ ékrwŏcuŏ pẹ́kuŏ̀ rẹ́
19 vă.” Manárò Jesŭ ékrwŏnị́ lŭ to, a
hé lŭ, “To, kạ dŏ nẹ̈ hinuô rò kạhé-
soluŏ̀ pẹ́kuŏrẹ́ nẹ̈ puọ̈́vyạ́muọ̈́phĕ̀
ná Byacè mẹryá pẹ́ cŏ nẹ̈ bá¬ tĕnuô
ná a tẹ̈thézọ̀nị́ nẹ̈ phútĕ nuô ní¬,” a
20 héhtuŏ̀ lŭ phúnuôrò, kayă dŏ khĭné
htecuŏkyă dŏ lŭkŭ nuôtôprẹ̈ htecuŏ
rò a cáhtya lĕ héso pẹ́ ŭ pwọ̈́tôdŏ̀
dŏ kẹ̈tôkẹ́ ŭ é ná “Vị̈ shyé” akŭ rò
Jesŭ mẹpẹ́ kryá¬ è phútĕnuô ná
kayă lŏ¬ plĭ tapạ khyéthukhyéthé
lŏ̀ kryá¬ phútĕnuô a cuŏ dônyăluŏ̀
pẹ́ lŏ̀ŭ bínuô.

Prẹ̈mò Dŏ̀ A Tẹ̈swío Tôprẹ̈ Ná Pacẹ̈
Prẹ̈mòphú Tôprẹ̈ Thyĕ Ari-akyă
(Matteo 9:18-26, Luka 8:40-56)

21 Bí Jesŭ kạkhyĕ khyĕthyá dŏ htyĕ-
òdu bẹ́rẹ̈ tôkyĕ ná thòklyĕ akhĕnuô,
kayă bẹ́mụ hyă oplọ́oplu rọ́ẹ́ nya-
22 cŏ dŏ htyĕòdu htŭ̀ nuô. Rò tẹ̈cŏ́bĕ̀-
hŏ khuklọ́du tôprẹ̈, amwị́ ná Jairus
hyămyáhtye Jesŭ rò a dángụ̈́lyạ dŏ
23 lŭkhăduô shyé. Rò a kwĭthézọ̀ lŭ,
“Vă phúprẹ̈mòphú tôprẹ̈ kírẹ́ thyĕ-
hŏ̀ rò thyáphú atẹ̈swí ki sĭmẹ́kyă rò
a ki htwŏprẹ̈ nuô, cuŏ dyahtya pẹ́rẹ́
24 vă nẹ̈ takhu dŏ alọ.” Rò Jesŭ krwŏ̀-
kạkuŏ̀ lŭ.
Kayă tôplutôphè tadwítashya cuŏ
25 kuŏ̀ lŏ̀ Jesŭ. Bínuô aklĕ̀ prẹ̈mò dŏ
a khyábè tẹ̈sĕthwitạ̈ dŏ anyẹ̈ cŏ́hŏ
26 shyényẹ̈na nuô a o tôprẹ̈. Tẹ̈khuthá-
rá éprẹ̈ myákhwènị́ lŭ tadû́rò a ya-
khye to. A za nị́dyé anẹ́ rò arŭ̂ahtĕ̀
lŏ̀hŏ tadû́rò a yakhyehyătó̧ lŭ to,
atẹ̈sĕ̀ yĕnuô taklya ná a mẹshyohyă

5:9 Legion angọ́lasá ma orọ́oé

27 ná shyohyă prḗ. A nḭ̄huǒ Jesŭ ari-
akyă rò a dwíhyănuǒ dǒ kayă orǭoḗ-
klḕ rò a hyătuǭ̄ dǒ Jesŭ khyĕkhu rò
28 a hyătô lŭ cạcwọ. A hénḭ̄ anḗ, “Vă ki
tôbè prḗbí acạcwọ yĕnuôprḗ ma vă
tẹ̀sĕ̀thwitạ̄ yĕ a klyá sĭmḗ nyă hǒ,” a
29 hé rò, tôphuǒtuǒ athwihyă okuǒ rò
a thḗgně nḭ́dyé anḗ ná atẹ̀sĕ̀ yĕnuô
a lamḗkyăhǒ.
30 Yĕtôphuǒrò Jesŭ thḗgně nḭ́dyé
anḗ ná a tẹ̀prǫtẹ̀pryạ htecuǒkyă dǒ
anḗlọ. A taríhtŏtarílyạ anḗ dǒ kayă
orǫ́oḗklḕ rò, a sudyă ŭ, “Maŭpĕ tôbè
vă cạcwọ pĕ?”
31 Rò a khŏpacḕ hésû lŭ, “Nẹ̀ myá-
htyedûhǒ ná kayă o tavạplutavạphè
tadwítashya lŏ̄ nẹ̀ rò mamẹtĕ̀rò nẹ̀
cuǒsudyă tuǭ̄, ‘Maŭpĕ tôbè vă cạ-
cwọ pĕ phútĕ?’”
32 Thyáphú a ki myáhtye kayă dǒ
a hyă tôbè lŭ nuôtôprẹ̀ rò a myá-
33 kạmyáhyă tadû. Rò prẹ̀mò yĕtôprẹ̀-
nuô bí a hyătôbè lŭ cạcwọ akhḕ,
tẹ̀htwŏhtya-anḗ ná è phútĕnuô a
thḗgnĕlyạ nḭ́dyé anḗ akhu-akhyĕ,
a thḗisĕ tanyạ̄tadè rò a hyădángū̂-
lyạ dǒ Jesŭ mèthènyĕ rò a hé-
34 soluǒ cǒ pḗ lŏplĭ Jesŭ. Rò Jesŭ
hé lŭ, “Phúmò¬, nẹ̀ tẹ̀zū̂ yĕnuô,
a zasĭmḗkyăhǒ nẹ̀ tẹ̀sĕ̀hǒ, kạmọ-
mọ kạryáryá dû ní¬, nẹ̀ tẹ̀sĕ̀ yĕ a
lamḗ lănyădûhǒ.”
35 Bí Jesŭ hébèpăprḗ akhḕnuô, kayă
tahe o dǒ Jairus dǒ a htwŏ tẹ̀cǒbĕ̀-
hŏ khuklǒ yĕtôprẹ̀ ahi hyă, rò a hyă-
héso pḗ Jairus, “Nẹ̀phúmò thyĕhǒ.
Rò thĭ cuǒmẹdídyă tadûpă Thá-
rá mẹtĕ?”
36 Manárò Jesŭ nḭ́dă èthĭ atẹ̀hébè to.
A hé tẹ̀cǒbĕ̀hŏ khuklǒdu nuôtôprẹ̀,
“Bèzọ̄ tămḗ, tarú zū̂e vănuô ní¬.”
37 Htuŏrò a ḗkrwŏnḭ́ prétū́ Petru,
Jakomo ná apuǭ̄ Giovanni prḗ. A ḗnḭ́
38 kayă dǒ aruô tôprẹ̀¬ to. Èthĭ cuǒtuǭ̄
dǒ tẹ̀cǒbĕ̀hŏ khuklǒdu nuôtôprẹ̀ ahi
rò a myáhtye ŭ mẹprạrū́prạtḗ tahe,
39 ŭnguǭ̄ŭhè tahe. Bí a nuŏ̄ dǒ hidǒkŭ
akhḕ, a hé èthĭ, “Thĭnguǭ̄thĭhè mẹ-
tarŭ̄tapyă mẹtĕ? Pacḕmuǭ̄phú yĕtô-
prẹ̀ma a thyĕ mạ́to. A omyĕnḭ́ sŏta-
40 pạ prḗ.” Rò èthĭ nyḕkruǒ lŏplĭ Jesŭ.
Htuŏrò Jesŭ vḗhtekyă lŏ¬ kayă
nuôtahe dǒ aklŏ rò a ḗnḭ́ pacḕmuǭ̄-
phú yĕtôprẹ̀ amuǭ̄aphḕ ná a khŏ-
pacḕ thḗthuŏ rò a kanuŏ dǒ pacḕ-
41 phú nuôtôprẹ̀ a o. Rò a pū́ pacḕphú
nuôtôprẹ̀ atakhu rò a hé lŭ, “Talí
thakúmi” (Angǫ́lasá ma, “Kǒ¬ pacḕ-
42 muǭ̄phú¬ vă hé nẹ̀¬ kahtòmŏ.”), rò
tôphuǒtuǒ pacḕmuǭ̄phú shyényē̤na
yĕtôprẹ̀ kahtòcuǒ rò èthĭ khyéthu-
43 khyéthḗ nyacǒ lahyă. Rò Jesŭ me-
kyă tạ̄tẹ̀ èthĭ ngǫ́, tŏbè hésoluŏnḭ́ pḗ
ŭ tôprẹ̀¬ to, htuŏrò a hé èthĭ, “Dyée
pḗ pacḕmuǭ̄phú nuôtôprẹ̀ lḗelḗŏ tô-
côcô ní¬.”

6

Vḭ̄ Nazarèphú Zū̂e Jesŭ To

(Matteo 13:53-58, Luka 4:16-30)

1 Jesŭ htecuǒkyă bínuô rò è ná
a khŏpacḕ tahe kạkhyĕ khyĕthyá
lahyă dǒ adŏaso nḭ́dû vḭ̄ Nazarè
2 nuôtôvḭ̄. Bí Mǭnyĕduô akhḕnuô,
Jesŭ cáhtya ithyóithya tẹ̀ dǒ
tẹ̀cǒbĕ̀hŏkŭ. Kayă ḗprẹ̀ nḭ́huǒ a tẹ̀-
ithyóithya rò a khyéthukhyéthḗ lŏ̄
cǒ rò a hé lahyă,
“A tẹ̀thítẹ̀phḗ yĕnuô ná atẹ̀mẹ tẹ̀-
prǫtẹ̀pryạ lŏ¬ plĭ yĕtahe nuôma a
cuǒnḭ́bè tŏ bítĕtĕ? A tẹ̀thítẹ̀phḗ dǒ

a nį̰bè yĕtahe nuôma tę̣̀thíphḗ phú-
tĕtôcô tĕtĕ? Htuŏrò a cuŏmę̣ cyą̰ tuŏ̰
tę̣̀prǫ̣tę̣̀pryą yĕtahe nuôma phútĕtĕ?
3 È ma prę̣̀sŏcyą̰hi nuôtôprę̣̀ văhé? Rò
è ma Maria aphúprę̣̀khŭ văhé? Apuŏ̰
tahe nuôma Jakomo, Jose, Juda, ná
Simonè yĕtahe mą̰ văhéto? Rò apuŏ̰-
prę̣̀mò tahe nuôma a o pré bí dŏ̰-
kŭyĕ pré văhéto?” Èthĭ hé lahyą̆
phúnuôrò, èthĭ théhte Jesŭ rò ḗmǫ̣-
sû lŭ to.
4 Rò Jesŭ hé èthĭ, “Kayą̆ dŏ a dya-
zṵ̆dyanyą̰ nį̰dyékuŏ̰ prę̣̀prǫ̣ to tahe
nuôma tṵ̆pré adŏ̰kŭphú nį̰dû, aklwĭ-
alyą̆ nį̰dû ná a hiphúphyą̆phú nį̰dû
5 tahe pré.” Èthĭ zṵ̆e to akhu-akhyĕ
Jesŭ mę̣cyą̰ pą̆ atę̣̀mę̣ tę̣̀prǫ̣tę̣̀pryą
nuôtahe tôcô¬ to, a mę̣cyą̰kyą̆ pré-
tṵ̆ a dyahtya atakhu dŏ kayą̆ swí-
sĕ̆ nuôtahe alǫ̣ pré, rò a mę̣ sĭmḗ
pḗ kayą̆swíkayą̆sĕ̆ tahe patíprę̣̀ pré.
6 Dŏphúsophú tahe zṵ̆enį̰ lŭ to akhu-
akhyĕ a khyéthukhyéthḗ kanǫ̣¬ to.
Yĕtôphuŏrò Jesŭ htecuŏlĕ dŏ dŏ
a o tavĭtavą̰ bínuô tôdŏ̰htuŏ̰tôdŏ̰ rò
ithyóithya pḗ ŭ.

Jesŭ Nŏhtecuŏ̰ A Khŏpacę̣̀ Shyéthḗnyę̣̀
(Matteo 10:5-15, Luka 9:1-6)

7 Htuŏrò a éhyą̆ plŏlŏ̰ a khŏpa-
cę̣̀ shyéthḗnyę̣̀ rò a nŏhtecuŏ̰ lŭ
tômụ̰ ná thḗnyę̣̀ phúnuô. Htuŏ-
rò thyáphú èthĭ ki vḗhtekyą̆bḗ
khĭnékhĭnŏ̰ agnĕnuôrò, a dyé pḗ
èthĭ taryĕshyosŏ̰.
8 Jesŭ mecuŏnį̰ a khŏpacę̣̀ tahe
angǫ̣, “Thĭ htecuŏklyą̆ rò phyécuŏ-
nį̰ tą̆ tôcô¬ tą̆mḗ ní, phyécuŏnį̰ tą̆
khŏmŭ, pyę̣̀, ná rŭhtŏ̰ yĕnuôtahe
tą̆mḗ ní¬. Phyénį̰ prétŭ ihtyábŏ nuô
9 pré ní¬. Dyácuŏnį̰ lahyą̆ khuphá
nuô manárò phyécuŏ tą̆ cą̰ nyę̣̀pṵ̂
10 tą̆mḗ ní¬. Thĭ ki cuŏnuŏ̰ o dŏ hi tô-
mĕmĕ akŭ hérò, thĭ dą̆ htecuŏ hí
dŏ dŏ̰ nuôtôdŏ̰ akŭ híto nuô, tarú
11 o tadû lahyą̆ bínuô ní¬. Dŏ̰ tôdŏ̰-
dŏ̰ dŏ a ki thézṵ̆ ésû thĭ to rò a ki
nį̰dą̆ thĭngǫ̣ to hérò bí thĭ htecuŏ-
kyą̆ akhĕnuô, thuŏ̰tą̆kyą̆ hemû dŏ
thĭ khą̆duôlǫ̣ nuôtahe, thĭ ki mę̣phú-
nuô héma athyáná thĭ dyéluŏ̰kyą̆hŏ
tę̣̀mátę̣̀dyą̆ tôcô dŏ Cómarya ki cirya
èthĭ pą̆ nuôhŏ.”
12 A khŏpacę̣̀ tahe htecuŏlĕ hésodô-
nyą̆ pḗ kayą̆ tahe ná a tŏkò zą̰ nį̰dû
lahyą̆ anḗ, a lĕ héso pḗ ŭ phúnuô.
13 Èthĭ vḗhtekyą̆nį̰ élą̆ khĭnékhĭnŏ̰ rò a
plǫ̣̀rǫ̣́nį̰ é pḗ lą̆ kayą̆swíkayą̆sĕ̆ tahe
ná htahtyĕ rò a mę̣sĭmḗ ką̰khyĕ é pḗ
lą̆ èthĭ.

Giovanni Baptista Atę̣̀thyĕ Ari-akyą̆
(Matteo 14:1-12, Luka 9:7-9)

14 Jesŭ amwḭ luŏ̰htyĕluŏ̰kḗ akhu-
akhyĕ Khwí Herodè* nį̰huŏ̰ lŏ̰lŏ̰¬
a mę̣ tę̣̀ nuôtahe ari-akyą̆. Htuŏto
kayą̆ tahehe hé lahyą̆, “Jesŭ ma
Giovanni Baptista thyĕihtòką̰khyĕ
pré, tṵ̆rò a mę̣cyą̰ tę̣̀prǫ̣tę̣̀pryą nuô-
tahe hó.”
15 Taheherò a hé, “È ma Prę̣̀prǫ̣ Elia
pré”
Htuŏto tahehe rò a hé, “È ma prę̣̀-
prǫ̣ khòkedû tôprę̣̀ dŏ athyáná prę̣̀-
prǫ̣ dŏ¬ nyénu aklĕ̆ tôprę̣̀prę̣ pré,” a
hé lahyą̆ phúnuô.
16 Bí Khwí Herodè nį̰huŏ̰ Jesŭ mę̣ tę̣̀-
prǫ̣tę̣̀pryą akhĕnuô, a hé, “Giovanni

6:14 Khwí Herodè yĕtôprę̣̀ nuôma Khwí Herodè Antipa.

dố vă nǒpặtṹkyă èkyặbŏ ná vă
klyĕphú nuôtôprẹ̈ htwŏprẹ̈ kạkhyĕ
khyĕthyá hố,” a hé phúnuô.
17 Dố arẹ́khĕnuô ma Khwí Herodè
nǒcuốpṹ cǒklọma aklyĕphú tahe
ná Giovanni rò a nǒdốtặkyă lŭ
dố htǒkŭ nuôma Herodia khukhyĕ
hố. Herodia ma Khwí Herodè akhĭ,
apuṹ Philipu amĕ rò Giovanni hé-
tặtṹ tamŏmŏ Khwí Herodè ná a
tŏ phyénḭ̈ apuṹ Philipu amĕ to.
18 Giovanni hé Khwí Herodè, “Nẹ̈
phyé khyĕthyá nẹ̈ khĭnuô a lụkhó-
kyă hố ná Cốmarya tẹ̈thyótẹ̈thya
19 hố.” Phúnuô akhu-akhyĕrò khwí
amĕ Herodia yĕnuô a pṹma tadû
Giovanni tẹ̈thṹ rò a thẹ́zṹ mẹthyĕ-
20 kyă lŭ tadṹrò a mẹcyạ́ tôcô¬ to. Mẹ-
tĕhérò Khwí Herodè yĕnuô a myádu
nḭ́dyé Giovanni, mẹtĕhérò a thẹ́-
gnĕ ná è ma kayă dố acốatẹ asă-
sĕ tôprẹ̈ akhu-akhyĕ, a takẹ̈bí nḭ́-
dyé lŭ. Bí khwí nḭ̈huǒ Giovanni hébè
akhĕnuô, a bèzọ̈ nyacố tadṹrò a thẹ́-
zṹ nḭ̈huǒ nyăpré lŭ hébè pré.
21 Bí Khwí Herodè opacẹ̆lyạ amṹnyĕ
hyătuṹkhyĕ akhĕnuô, ashuốakhĕ
ryányacố dố Herodia ki mẹthyĕkyă
Giovanni. Khwí mẹpwĕ nḭ́dyé a opa-
cẹ̆lyạ amṹnyĕ rò a buôebuôŏ klyĕ
khuklốkhuklyă tahe, htyĕkẹ́ khuklố-
khuklyă tahe, ná kayă htwŏ khuklố-
khuklyă dố Galilea kẹ́kŭ nuôtahe.
22 Bí Khwí Herodè amĕ Herodia aphú-
prẹ̈mòphú hyănuǒ ilĕ akhĕnuô, a
mẹ thẹ́plòmọ thẹ́plòmĭ nḭ́ Khwí
Herodè ná asĭprẹ́ lǒ¬ plĭ khukhyĕ
Khwí Herodè hé pacẹ̆muṹphú yĕ-
nuô tôprẹ̈, “Nẹ̈ thẹ́zṹthẹ́lǒ ĭtĕnuô
23 héso vă, vă ki dyé nẹ̈.” Htuǒrò a ốlyạ
rò a byănḭ́ angọ́ ná a tẹ̈hébè phú-
nuô rò “Nẹ̈ kwĭ cố vă ĭtĕ¬ bèbè vă
ki dyé nẹ̈ pă, nẹ̈ kwĭ cố văhtyĕvăkẹ́
taklămĕ cố bèbè, vă dyébẹ́ nẹ̈ pă,” a
ốlyạ phúnuô.
24 Rò pacẹ̆muṹphú nuôtôprẹ̈ klyahte
dố aklǒ rò htesudyă amuṹ, “Muṹ¬
vă tŏbè kwĭ khwí ĭtĕtĕ?”
“Kwĭ Giovanni Baptista a
khuklốnuô” amuṹ hésû lŭ phúnuô.
25 Rò a tapluṹtaplyĕ klyakanuǒ
khyĕthyá dố khwí o rò “Vă thẹ́zṹ
nǒdya nuǒ nẹ̈ Giovanni Bapti-
sta akhuklố dố dĭbĕ taĕdukŭ rò
hyădyé cố vă khŏnyạ́yĕnuô” a hé
lŭ phúnuô.
26 Khwíyĕ a thẹ́plòmọ pătaki¬ to
tadṹrò a yŏ ốlyạ htuǒhố dố sĭprẹ́
tôplutôphè a mèthènyĕ hố akhu-
akhyĕ ngọ́ dố a ốlyạ htuǒhố ná pacẹ̆-
muṹphú yĕnuô, a thẹ́zṹ mẹpyékyă
27 to. Phúnuôrò tôphuốtuǒ a nǒcuố-
phyé aklyĕphú prẹ̈opṹtẹ̈ nuôtôprẹ̈
ná Giovanni akhuklố rò aklyĕphú
yĕtôprẹ̈ cuố dố ŭ lẹ́dốo kayă htǒkŭ
rò a cuốpặtṹ kạ Giovanni akyặbŏ.
28 Htuǒrò a dyanuǒ Giovanni a khu-
klóyĕ dố dĭbĕtaĕdu akŭ rò a hyădyé
ná pacẹ̆muṹ nuôtôprẹ̈ rò pacẹ̆muṹ-
29 yĕ dyé ná amuṹ. Giovanni Baptista
a khŏpacẹ̆ nḭ̈huǒ rò èthĭ hyăphyé-
kạ lŭ nẹ́klṹ okyăyĕ rò kạ iluốkyă lŭ
dố luṹkhu.

Jesŭ Buôebuôŏ Kayă Aprẹ̈nyặrí
(Matteo 14:13-21, Luka 9:10-17, Giovanni 6:1-14)

30 Prẹ̈dônyăphú tahe kạ-oplố tavạ-
lǒ Jesŭ rò èthĭ héso pẹ́lǒ lŭ ná lǒ¬
èthĭ mẹhtuǒhố tẹ̈nuôtahe ari-akyă
ná èthĭ ithyóithya pẹ́ ŭ nuôtahe ari-
31 akyă. Prẹ̈ hyă dố lŭo rò hyă, prẹ̈kạ
rò kạ orọ́oẹ́ talwósúlŭ khukhyĕ Jesŭ

ná a khŏpacẹ̆ tahe lẹ́okuŏ eŏ ashuŏ-
khĕnuô¬ a opă cŏ to, rò Jesŭ hé a
khŏpacẹ̆ tahe, “Pẹ̀ cuŏ rọ́lŭ dŏ khă-
lẹ́thuôkrĕ tôpho dŏ kayă o tôprẹ̀¬ to
nuô rò pẹ̀ ki okuŏ tabĕthĕprá taplộ-
phú pó¬.”
32 Rò Jesŭ ná a khŏpacẹ̆ tahe cuŏnuŏ
sidyáni̤ thòklyĕ rò htecuŏkyă lahyă
33 tŭdû dŏ khălẹ́thuôkrĕ tôpho. Ma-
nárò kayă ĕprẹ̀ dŏ a myáhtye èthĭ
cuŏ yĕtahenuô, a thĕgnĕ tặ̆tẹ̀ lahyă
hŏ ná Jesŭ ná a khŏpacẹ̆ tahe mạ́-
nyăhŏ akhu-akhyĕ, vĭ̤phú pwŏ̤tôvĭ̤
klyacuŏ ná khăduô dŏ khŏkhu rò
klyacuŏtuọ́ rẹ́ dŏ Jesŭ ná a khŏpa-
34 cẹ̆ tahe anyĕhyă. Bí Byacè Jesŭ o
dŏ thòklyĕkŭ hte akhĕnuô, a myá-
htye kayă bĕmụdu cuŏ opọ́ one rẹ́
lŏhŏ dŏ nyĕhŏ rò a thĕzọ̀ nị́dyé nya-
cŏ èthĭ cŏ, mẹtĕhérò kayă yĕtahe-
nuô athyáná thímí tahe dŏ prẹ̀kyẹ̆ o
lŭ to nuô akhu-akhyĕ a cáhtya ithyó
ẹ́pẹ́ nyacŏ èthĭ.
35 Bínuô akhĕ̀ mọ́hélă hŏ rò Jesŭ a
khŏpacẹ̆ tahe hyă dŏ lŭo rò a hyă-
hé lŭ, “Khălẹ́ bíyĕtôpho ma dŏ̀ ophû
36 tôdŏ¬ to, htuŏto mọ́hélă hŏ. Thyá-
phú èthĭ ki cuŏlĕ iprị-eprị̆ŏ nị́dyé la-
hyă dû asèesèŏ agnĕnuôrò, nŏcuŏ-
kyă mŏ̀ èthĭ dŏ dŏ̀kŭsokŭ dŏ a o ta-
vĭtavạ bíyĕ tôpho nuô.”
37 Manárò Jesŭ hésû èthĭ, “Myá dyé-
edyéŏ pẹ́ èthĭ tôcôcô nuô.”
Rò èthĭ sudyă lŭ, “Pẹ̀ ki cuŏiprị pẹ́
èthĭ khŏmŭ rò alŏ̀ krụ̂nyạkŏ ná prẹ̀-
mẹtẹ̀phú tôprẹ̀ alĕkè lĕlwĭthyó* cŏ
kŏkŏ, rŭzye denari o prĕ tôkoko¬
tuŏ prĕ rò a kírẹ́ cuŏ pòepòŏ èthĭ
phútĕ?”
38 Jesŭ sudyă a khŏpacẹ̆ tahe,
“Dŏ thĭklĕnuô khŏmŭ o báklọ̆tĕ?
Cuŏmyámyá,” a hé èthĭ phúnuô
akhĕ̀, èthĭ cuŏmyá rò èthĭ myá-
htye prĕ, “Khŏmŭ nyặklọ́ ná tẹ̆phú
nyẹ̆bè prĕ,” èthĭ hé lŭ phúnuô.
39 Htuŏrò Jesŭ nŏonyă oplŏ èthĭ
40 tômụ ná tômụ dŏ mị̆thuŏlĕkhu. Rò
èthĭ onyăoplŏ lŭ tômụ ná aprẹ̀ nyặ-
41 shyĕ tahe aprẹ̀ tôzẹ̀ tahe. Jesŭ phyé
khŏmŭ nyặklọ́ ná tẹ̆ nyẹ̆bèyĕ rò
a tụ́htya dŏ mŏlẹ̆ rò a hébwíhéta-
ryĕ htuthĕhtya Cŏmarya rò ibikyĕ
khŏmŭ. Htuŏrò a dyétặ dŏ a khŏpa-
cẹ̆ tahe a o. Rò a khŏpacẹ̆ tahe zụ́-
etặ dĭtŭ pẹ́ ná kayă nuôtahe. Htuŏrò
a zŏkẹ̆khăkwo kuŏ tẹ̆phú nuônyẹ̆bè
42 phúnuônuô. Èthĭ e pòepòŏ ekŏŏbă
43 lŏplĭ cŏ pwŏ̤¬ tôprẹ̀ cŏ. A khŏpacẹ̆
tahe phyédwóplŏ khyĕthyá khŏmŭ
ná tẹ̆phú dŏ a ibikyĕ rò a okyălŏ ta-
henuô a obă pă cŏ ná krị́nuô shyé-
44 nyẹ̆mĕ cŏ. Prẹ̀khŭdu dŏ a e khŏmŭ
lŏ¬ plĭ nuôma a o kayă nyặrí.

Jesŭ Cuŏ Dŏ Htyĕkhu
(Matteo 14:22-33, Giovanni 6:15-21)

45 Èthĭ ihtuôplŏ htuŏhtuŏ ná Jesŭ
nŏcuŏnuŏ sidyá lŏ a khŏpacẹ̆ tahe
dŏ thòklyĕkŭ rò a nŏhtecuŏ rẹ́kyă
èthĭ dŏ vĭ̤ Bethsaida dŏ a o dŏ
htyĕòbĕrẹ̆ nuôtôvĭ̤. Rò bí a khŏpa-
cẹ̆ htyasidyá thòklyĕ akhĕnuô, è rò
46 a plwŏkạkyă lŏplĭ kayă bĕmụ. Htuŏ-
rò Jesŭ htecuŏkyă rò a cuŏhtya cŏbĕ
dŏ sokhu.
47 Bí mọ̆khípalọ́ hyă hŏ akhĕnuô, a
khŏpacẹ̆ thòklyĕ cuŏtuọ́ hŏ dŏ htyĕ-
klămĕ hŏ tadŭ̂rò Jesŭ okyă tŭdû prĕ

6:37 Rŭzye denari tôbè ma a krụ̂nyạ ná tônyĕ atẹ̀ryạ khwókè.

48 dố khŏkhu tôprẹ̀ pré. Jesŭ myáhtye
ná kẹ́lathé yŏ htŏhyăsû a khŏpacẹ̌
tahe akhu-akhyĕ, èthĭ khyăsû kẹ́la-
thé rò a thépráladyá lŏplĭ. Bí shyĕi-
utazẹ̌ mọ́ kírẹ́ lĭbŭhó akhĕnuô, Bya-
cè Jesŭ cuố dố htyĕkhu rò hyătŏ dố
a khŏpacẹ̌ tahe a o. A kírẹ́ cuốtalwó
49 ná a khŏpacẹ̌ tahe. Manárò bí a khŏ-
pacẹ̌ tahe myáhtye lŭ cuố dố htyĕ-
khu akhĕnuô, èthĭ tanẹ lŭ ná luọ̌ta-
50 pryạ rò a éhtŏémọ lŏplĭ. Mẹtĕhérò
èthĭ pwọ̌¬ tôprẹ̀ myáhtye lŏplĭ lŭ rò
théisĕ lŏplĭ cố.

Tôphuốtuŏ Jesŭ hé èthĭ, “Dyakhŭ-
dyahă lahyă thĭ théplò. Théisĕ la-
51 hyă tămẹ́, yĕma vă pré.” Htuŏrò a
htyanuŏkuŏ dố a khŏpacẹ̌ tahe a
thòklyĕkŭ rò kẹ́lathé okuốhyăkyă rò
a khŏpacẹ̌ tahe khyéthukhyéthé lŏ-
52 plĭ cố. Mẹtĕhérò èthĭ yŏ khălèduŏ
akhu-akhyĕ Jesŭ dyéluŏ pẹ́ cố èthĭ
ná buôe ŭ khốmŭ atẹ̀mẹ tẹ̀prọtẹ̀-
pryạ yĕ cố tadứrò èthĭ thégnĕplŏ la-
hyă to.

Jesŭ Mẹsĭmẹ́ Pẹ́ Kayăswíkayăsĕ Dố Gennesaret Kẹ́

(Matteo 14:34-36)

53 Èthĭ cuốbé hố htyĕòduyĕ rò a cuố-
tuọ̌ lahyă dố Gennesaret kẹ́ rò a cuố
54 báokuố lahyă athòklyĕ bínuô. Èthĭ
hte hố dố thòklyĕkŭkŭ ná kayă tahe
55 thégnĕtặtẹno lahyă ná Jesŭ pré. Èthĭ
klyahtŏklyalyạ lŏ lahyă rò a cáhtya
záhyă lahyă kayăswíkayăsĕ tahe ná
icọ̌ rò záhyătŏ lahyă bí èthĭ nịhuŏ
ná Jesŭ o nịdyé akhălẹ́ nuôtôpho.
56 Byacè Jesŭ cuốtŏ bítĕ¬ tôpho bèbè,
a cuố dố dŏkŭ bèbè, a cuố dố vịkŭ
bèbè, a cuố dố vịklŏ bèbè, èthĭ dya-
tặ lahyă kayăswíkayăsĕ tahe dố klé-
kŭ rò èthĭ kwĭthézọ̀ Byacè ná nŏtôbè
pré nẹ̀ cạhtŭ yĕnuô ná prẹswí prẹsĕ
yĕtahenuô takiphúpré. Rò kayă dố
a tôbè lŭ cạhtŭ tahenuô, a tẹswítẹsĕ
lamẹ́ lŏplĭcố.

7

Jesŭ Ithyó Ŭ Ná Tẹmwọ̌plĭ Ari-akyă Ná Tẹmwọ̌plĭ To Ari-akyă

(Matteo 15:1-9)

1 Bínuô akhĕ prẹithyó tẹthyótẹthya
athárá ná Pharisĕophú dố a o lahyă
dố vị Jerusalem akŭ hyă tahenuô,
a hyă oplóoplu tavạ lŏplĭ dố Jesŭ
2 khăshyé. Èthĭ myáhtye Byacè a khŏ-
pacẹ̌ tahe esèe rò a sĭplĭ kuŏŭ ata-
khu to. Angọ́lasá ma èthĭ thézứ hé
ná phú tẹcốbucốbĕ alẹ́klŏ o ná bí
e tyahí sè to akhĕ tŏbè sĭplĭ rẹ́ ta-
khu tadứrò a khŏpacẹ̌ tahe mẹkuŏ
3 phúnuô to. (Mẹtĕhénuôrò Pharisĕ-
ophú tahe ná lŏ¬ Judaphú tahe-
nuô a ki sĭplĭ lahyă atakhu tuọ̌-
dố takhutară tứrò èthĭ phyéeno sè-
esèŏ pré, èthĭ pứmanị́ lahyă èthĭ
4 phyĕphuŏ lẹ́klŏ tahe. Èthĭ ki o
dố klé kạ hérò a ki sĭplĭsĭplẹ́kyă
atakhu to hénuô, èthĭ eŏ tôcô¬
to. Htuŏto èthĭ pứmanị́ tadûpă lẹ́-
klŏ dố aruô tahenuô a o élă pă.
Kryá¬ maĭtĕ hérò, èthĭ sĭplĭ ryá bĕ-
lẹ́ŏ tahe, dĭithwípọ̀ tahe, ná bĕta-
lĭ thĭtahe.)
5 Htuŏrò Pharisĕophú tahe ná prẹ̀-
ithyó tẹthyótẹthya athárá tahe su-
dyă Jesŭ, “Nẹ̀ khŏpacẹ̌ tahe rò a
krwŏmẹ kuŏ phú phyĕphuŏ lẹklŏ
ithyókyă ŭ nuô to vă? Bí èthĭ esè-
ŏhtyĕ akhĕnuô, a sĭplĭkyă kuŏ lahyă
atakhu to mẹtĕ?”

6 Jesŭ hésû èthĭ, “Prẹ̀prọ Isaiah hé-
one thĭrithĭkyă nuôma a tŏtŭ́ cŏ́. Thĭ
ma prẹ̀ cyẹ́zŏ́cŏ́tẹ anẹ́ tahe. Prẹ̀prọ
Isaiah răkyă dŏ́ nuôkhĕ̀ rò a hé, Cŏ́-
marya hé,
‘Kayă yĕtahe bezṵ̂benyạ
lahyă vă ná akhău manárò
athẹ́plò nuôma a otaphăyẹ ná
7 vă prẹ́. Èthĭ cŏ́bĕhtya vă yĕ-
nuô angọ́lasá o tôcô¬ to. Èthĭ
ithyóithya prẹ́ ŭ ná prẹ̀lukayă
alẹ́klŏ tahe prẹ́ manárò a hé nḭ́-
dyé lahyă ná a ithyóithya cŏ́
ŭ ná Cŏ́marya a tẹ̀thyótẹ̀thya
tahecŏ́.’[d]
8 “Thĭ dyataphă khókyă Cŏ́marya a
tẹ̀thyótẹ̀thya tahe rò thĭ pṵ̂klọma
nḭ́dyé lahyă prẹ̀lukayă a lẹ́klŏlẹ́-
khya tahe.”
9 Htuŏrò a hé èthĭ, “Thyáphú thĭ
ki pṵma nḭ́dyé thĭ lẹ́klŏ tẹ̀thyótẹ̀-
thya tahe agnĕnuôrò, Cŏ́marya me-
kyăngọ́ tahenuô, thĭ limyă htésû-
10 kyă cyạ́ nyacŏ́. Mosè hé, ‘Bezṵ̂-
benyạ́ nẹ̀muộnẹ̀phĕ̀ ní,’[e] rò ‘Kayă
dŏ́ a isŏ̀ amuộaphĕ̀ tôprẹ̀prẹ̀nuô bè
11 mẹthyĕkyă lŭ.’[f] Manárò thĭ nŏ̀hé
ŭmuộŭphĕ̀, ‘Kŏ¬ muộ, Kŏ¬ phĕ̀,
rŭhtĕ̀ dŏ́ vă kitŏ myákhwè mẹ-
cwọ́ ná thĭnuô a o vă, manárò
vă ki nŏe è ná Kòban,’* thĭ nŏ̀hé
12 ŭ ná ŭmuộŭphĕ̀ phúnuô, htuŏrò
thĭ nŏ̀mẹcwọ́ myákhwènḭ́ pă èthĭ
13 ná amuộaphĕ̀ to. Phúnuô akhu-
akhyĕ thĭ mẹtaphŭkyălŏ hŏ́ Cŏ́-
marya alặangọ́ hékyă yĕnuôtahe
hŏ́, mẹtĕhérò thĭ pṵ̂klọ̀manḭ́ thĭ lẹ́-
klŏ rò thĭ dyétặ dĭtṵ́ ŭ. Thĭ mẹ-
thyá phúyĕ dŏ́ aruô tahenuô a o
ẹ́pă nyacŏ́.”

(Matteo 15:10-20)

14 Rò Byacè Jesŭ ẹ́hyăphû kayă
bẹ́mụ dŏ́ akhăshyé rò a hé èthĭ,
“Pwộ¬ tôprẹ̀ nḭ́dă lahyă vă hé thĭ-
yĕ rò yácṵ́ pṵ̂thẹ́gnĕ tặtẹ lahyă.
15 Tẹ̀ dŏ́ a o dŏ́ aklŏ rò a hyănuŏ
dŏ́ kayă tôprẹ̀prẹ̀ akŭ tahenuô a
mẹ taprómŭmyạ́ cyạ́ lŭ to, maná-
rò tẹ̀ dŏ́ a o dŏ́ kayă thẹ́plòkŭ
rò a hte tahe nuôma a mẹ tapró-
16 mŭmyạ́ lŭ prẹ́.” (“Lŏ¬ thĭ yĕtahe,
thĭ ki thẹ́zṵ̂ thẹ́gnĕ hérò, thĭ tŏkò
nḭ́dă lahyă.”)*
17 Jesŭ htecuŏ taphăkyă dŏ́ kayă
orộklĕ̀ rò bí a cuŏnuŏ dŏ́ hidŏ́kŭ
akhĕnuô, a khŏpacệ tahe sudyă lŭ
18 ngộkhákho angọ́lasá tahe. Rò a hé
pẹ́ èthĭ, “Thĭ thẹ́gnĕ kuŏnyă ŭ to
ĕ? Thĭ tŏbè thẹ́gnĕ, sèe ĭtĕtĕ¬ bèbè,
a o dŏ́ aklŏ rò a hyănuŏ dŏ́ ka-
yăkŭ tahe nuôma, a mẹ taprómŭ-
19 myạ́ cyạ́ lŭ to. Mẹtĕhérò sèe yĕnuô,
a nuŏ dŏ́ lŭ thẹ́plòkŭ mặto, a nuŏ
dŏ́ phuộkŭ rò a bè htecuŏ́kyă dŏ́
dŏklŏ prẹ́.” (A hé phúyĕnuôma, a
thẹ́zṵ̂ hé, sèe ĭtĕtĕ¬ bèbè, e ma a
nḭ́ lŏprẹ́.)
20 Htuŏrò a hé, “Tẹ̀ dŏ́ a o dŏ́ kayă
thẹ́plòkŭ rò a hte tahe nuôma a mẹ
21 taprómŭmyạ́ lŭ prẹ́. Tẹ̀ dŏ́ a o dŏ́
kayă thẹ́plòkŭ hyăhte tahe nuôma
mặhŏ́ tẹ̀tanẹ mŭmyạ́ricyạ́ tahe, cuŏ-
thṵ́ prẹ̀mòprẹ̀khŭ, ehuôehí, mẹthyĕ

7:11 (Kòban angọ́lasá ma tẹ̀mẹlŭ dŏ́ pẹ̀ dyé ná Cŏ́marya.)

7:16 Ŭ ră liphá dŏ́ akhăshyékhĕ̀ tahehenuô, a sunuŏpatọ́ liyĕtômặ to

[d]Isaia 29:13 [e]Li Hteka 20:12, Li Dônyă 5:16 [f]Li Hteka 21:17

22 kayă, cuốthứ ŭmĕŭvẹ̣, tẹ̀lọ̆phă kó-
vĕkópra e nịdyégně, tẹ̀thẽ́khátheh-
te ŭ, lahŏeŭ, tẹ̀mẹ̣ mŭmyạ́ricyạ́,
thẽ́khwẽ́nịŭtẹ̀, pacyẹ́ishyéŭ, phyé-
23 dunẹ́, mẹtẹ̀ rò tanẹ̣ tặtẹ̣ to. Lŏ¬ tẹ̀
dố aryáto yĕtahenuô a o dố kayă
thẽ́plòkŭ hte rò a mẹ̣ taprómŭmyạ́
kayă pré.”

Judaphú Mạ́to Tôprẹ̀ Zụ̃e
Ná Jesŭ Ki Mẹcwọ́ Lŭ
(Matteo 15:21-28)

24 Jesŭ htecuốkyă ná khălẹ́ bínuôtô-
pho rò a htecuốtuọ́ dố khălẹ́ tôpho
dố aphû ná vỵ̀ Tyre ná vỵ̀ Sido. Htuŏ-
rò a cuốnuŏ dố hitômĕ akŭ rò a thẽ́-
zụ̃ dyéthégně anẹ́ ná kayă bémụ yĕ-
tahe to tadứrò a owóouố bícyạ́ to.
25 Prẹ̀mò tôprẹ̀ nịhuŏ Jesŭ ari-akyăkyă
ná tôphuốtuŏ a hyă dángụ̃cóbĕ̀lyạ
dố Jesŭ khăduôshyé. Rò prẹ̀mò yĕ-
tôprẹ̀nuô a phúprẹ̀mò patíphú o tô-
26 prẹ̀ rò khĭnékhĭnŏ mẹbè lŭ tẹ̀. Prẹ̀-
mò yĕtôprẹ̀ ma Judaphú mạ́to, a o
dố Syria kẹ́muọ́ alẹ̆ Phonicia kẹ́kŭ,
rò a o nịdyé ná a phúprẹ̀mò tôprẹ̀.
Rò a hyă kwĭthẽ́zọ̀ tadû Jesŭ ná a ki
vẹ́htekyă pẹ́ khĭnékhĭnŏ dố a phú-
prẹ̀mò yĕnuô akŭ.
27 Htuŏrò Jesŭ hé è, “Phú tahenuô
a tŏbè ekóŏbă rẹ́, pẹ̀ phyé phú yĕ-
tahe asèe rò buôekyă ná htwi tahe
nuôma a kòto.” (Jesŭ hé ná pacẹ̆-
phúyĕ angọ́lasá ma Judaphú rò htwi
a hé nuôma Judaphú mạ́to tahe.)
28 Manárò a hésû Jesŭ, “A mạ́lakŏ cố
Byacè, htwi dố a o dĭrẹ̆ alẹ̆ tahe-
nuô a enó kuŏnyăpré phú tahe asèe
tặkuọ́tặvẹ̆ nuôtahe nyăpré.”
29 Jesŭ hé lŭ, “Nẹ̀ hésû kạkhyĕ tẹ̀yĕ
aryá nyacố akhu-akhyĕ nẹ̀ kạ dố
hi ma anị́ hố. Khĭnékhĭnŏ o dố
nẹ̀ phúprẹ̀mò akŭ nuôtôduŏ htecuố-
kyă hố.”
30 A kạ dố ahi rò a myáhtye ná a
phúprẹ̀mò omyĕkhứ o dố lẹ́myĕkhu
rò a thẽ́gně ná khĭnékhĭnŏ htekyăhố
dố lŭkŭ hố.

Jesŭ Mẹsĭmẹ́kạ Pẹ́ Kayă Khă
lèkaŏ Rò A Pé Tôprẹ̀

31 Htuŏrò Jesŭ o bí vỵ̀ Tyre tavĭtavạ
nuô rò a nuŏ cuốplúbẽ́ vỵ̀ Sido, htuŏ-
rò a kạkhyĕ dố Galilea htyĕò. Htyĕò
yĕnuô a ophû ná vỵ̀ shyé dố ŭ ế ná
32 Decapoli hé yĕnuô tôkẹ́ akŭ. Kayă
tahe ẽ́hyănị́ kayăphĕ̀ khălèkaŏ rò a
pé uốáyá hébè cyạ́ kadákadŏ tôprẹ̀
dố Jesŭ a o rò èthĭ kwĭthẽ́zọ̀ tadû
Jesŭ dố a ki dya atakhu dố lŭlọ.
33 Rò Jesŭ ẽ́hte taphăcuốkhókyă
tứdû kayăphĕ̀ yĕtôprẹ̀ dố kayă orọ́-
klĕ̀ rò kịnuŏ htuŏ akanŏ dố kayă-
phĕ̀ nuôtôprẹ̀ a khălèkŭ rò a htu-
pláco aplịhtyĕ ná akanŏ rò a tô
34 ná kayăphĕ̀ nuôtôprẹ̀ aplị. Htuŏrò
a tứhtya dố mốkhu rò a thẽ́muọ́,
rò a hé lŭ, “Éphatha!” Angọ́lasá
35 ma “lĭhtyamŏ!” nuôpré. Rò kayăphĕ̀
nuôtôprẹ̀ khălè lĭkạkhyĕ rò aplị cẹ́
kạkhyĕ rò a hébè cyạ́ ryá khyĕthyá.
36 Jesŭ hé èthĭ ná héso pẹ́ tă ŭ tô-
prẹ̀¬ tămẹ́ ní¬, a hé èthĭ phúnuô
tadứrò Jesŭ nŏhéluŏ to shyoshyo,
37 èthĭ lé héluŏ shyoshyo. Rò lŏ¬ kayă
dố a nịhuŏ tahenuô, a khyéthu-
khyéthẽ́ lahyă kanọ́¬ to. Rò èthĭ
hé lahyă, “Lŏ¬ è mẹtẹ̀ tahe nuôma
aryá nyacố! Kayă khălèkaŏ ma a
mẹlĭkạkhyĕ, kayă pẽ́ ma a mẹhébè
cyạ́ kạkhyĕ pẹ́ cố ŭ ni,” a hé la-
hyă phúnuô.

8

Jesŭ Dyéedyéŏ Kayă Lwḭ̈rí
(Matteo 15:32-39)

1 Bínuô akhĕ̌ kayă bḗmụdu dố aruô
tômụ hyăoplṓoplu kuŏ̌ lŏ̌ ke lŭ rò
èthĭ lḗelḗŏ̌ lŏ̌kyă hố rò Jesŭ éhyă a
khŏpacḕ tahe dố a o rò a hé èthĭ,
2 “Vă thḗzǫ̣ ńḭdyé nyacố kayă yĕtahe,
a o kuŏ̌ lahyă ná vă bíyĕ ma a bă
hố thuŏ̌nyĕ hố. Èthĭ lḗelḗŏ̌ o lahyă
3 tôcô¬ to. Vă ki plwŏ̌kạ tavḭ̈takŏ̌ èthĭ
dố ahi hérò, a enŏ̌ŏ̌nố lahyă to rò
a ladyáeladyáŏ̌ kạ lŏ̌ dố klyálọ he,
mẹtĕ̌hérò kayă tahehe ma a o lahyă
dố ayẹ hyă cố.”
4 Rò a khŏpacḕ tahe hésû lŭ, “Pẹ̀
tŏbè dyée èthĭ lḗe ma amạ́vă, ma-
nárò dố lạ́mḭsoklĕ̌ phúyĕnuô, pẹ̀ ki
cuŏ́myápṵ̈ dyée cyạ́ pḗ èthĭ phútĕ?”
5 Jesŭ sudyă èthĭ, “Thĭ̌khŏ́mŭ
o báklǫ̣́tĕ?”
“A o thuŏthyótôklǫ̣́” èthĭ hésû lŭ
phúnuô.
6 Jesŭ nŏonyătạ̈ lŏ̌ kayă bḗmụ yĕ-
tahe dố hekhu rò a phyéhtya khŏ́-
mŭ yĕthuŏthyótôklǫ̣́ rò a hébwíhé-
taryĕ htuthḗhtya Cŏ́marya, rò a ibi-
kyĕ htuŏ̌ khŏ́mŭ yĕtaherò a dyé ná a
khŏpacḕ tahe rò a nŏcuŏ́zṵ̈ èthĭ rò a
khŏpacḕ tahe cuŏ́zṵ̈tạ̈ dĭtṵ́ ná kayă
7 bḗmụ tahe. Èthĭ phyéhyă tuŏ̌kuŏ̌ tẹ̈-
phú tôbè nyḕbè rò Jesŭ hébwíhé-
taryĕ htuthḗhtya Cŏ́marya htuŏ̌rò a
8 nŏ̌zṵ́tạ̈ e ná kayă bḗmụ yĕtahe. Èthĭ
ekŏ́ŏ̌bă pòepòŏ̌ lŏ̌plĭ cố. Rò a khŏpa-
cḕ phyédwókhyĕ khŏ́mŭ dố a okyă-
pă yĕtahenuô a bă̆pă cố ná krḭ́nuô
9 thuŏthyótôkrḭ́ cố. Kayă esèe yĕtahe-
10 nuô a phû¬ o cố kayă lwḭ̈rí. Jesŭ
plwŏ̌kạkyă htuŏ̌ kayă bḗmụ yĕtahe
rò tôphuŏtuŏ̌ è ná a khŏpacḕ tahe
cuŏ́nuŏ̌ dố thòklyĕkŭ rò htecuŏ́ dố
Dalmanutha kḗ.

Pharisĕophú Tahe Kwĭmyá Tẹ̀prọtẹ̀pryạ
(Matteo 16:1-4)

11 Pharisĕophú tahe hyă dố Jesŭ a
o rò a hyă cáhtya kryạ́ lŭ. Jesŭ yĕ-
nuôma a o dố Cŏ́marya a o hyă
mạ́ ĕ, mạ́to ĕ nuô, èthĭ hyă-
kwĭ khákhomyábyeprḗ lŭ ná a ki
dyéluŏ̌ pḗ èthĭ tẹ̀prọtẹ̀pryạ tôcô.
12 Jesŭ thḗmuǫ̣́ rò a hé èthĭ, “Kayă
yĕtôhtŭ̌ tahe cuŏ́kwĭmyá tuǫ̣́ vă
tẹ̀mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryạ mẹtĕ? Vă hécó-
cố thĭ vă dyéluŏ̌ pḗ thĭ tẹ̀mẹ tẹ̀-
13 prọtẹ̀pryạ tôcô¬ to.” A hé rò a
htecuŏ́ taphăkyă ná Pharisĕophú
nuôtahe, rò a kạ kanuŏ̌khyĕ dố
thòklyĕkŭ rò htecuŏ́kyă htyĕòbḗ-
rḕ tôkyĕ.

Jesŭ Ithyó Nḭ́dyé A Khŏpacḕ Tahe
(Matteo 16:5-12)

14 Jesŭ a khŏpacḕ tahe sŏtapạ phyé-
cuŏ́nḭ́ lahyă khŏ́mŭ rò dố thòklyĕ-
kŭ yĕnuô èthĭ phyécuŏ́nḭ́ prḗ khŏ́-
15 mŭ tôklǫ̣́phú prḗ. Jesŭ mekyă tạ̈tẹ a
khŏpacḕ tahe, “Rọ̀nḭ́ lahyă thĭ̀nḕ ná
Pharisĕophú tahe ahuŏ̌mû ná Khwí
Herodè ahuŏ̌mû yĕnuô ní¬.”
16 Èthĭ hé nḭ́dyé khyĕlŭ, “Byacè hé
pẹ̀ phúyĕnuôma, mạ́ dố pẹ̀ khŏ́mŭ o
pḗ lŭ to nuôhố.”
17 Byacè Jesŭ thḗgně ná èthĭ hébè
nḭ́dyélŭ ná khŏ́mŭ ari-akyă akhu-
akhyĕ, a sudyă èthĭ, “Mamẹtĕ̀rò thĭ
cuŏ́dônyă nḭ́dyé khyĕlŭ ná thĭ khŏ́-
mŭ oto ari-akyă phútĕ? Ma thĭ myá-
htye thḗgněplŏ̌ kuŏ̌nyă híŭ to ĕ? Thĭ
cuŏthḗgněplŏ̌ pḗ kuŏ̌ŭ to phútĕtĕ?

18 Thĭ mèthèplò o kuŏŭ rò thĭ myá-
htye kuŏŭ to, thĭkhălè o kuŏŭ rò
19 thĭ nı̤̄huŏ kuŏŭ to. Bí vă ibikyĕ khŏ-
mŭ nyăklō̤ rò vă buôe ná kayă nyă-
rí akhĕnuô, thĭ phyédwóplŏ khyĕ-
thyá a okyălŏ nuôtaherò a opă bá-
krı̤̄tĕ nuôma thĭ tǫ̈nı̤̄dyé păto ĕ?”

Èthĭ hésû lŭ, “A okyălŏ shyé-
nyĕ̤̄krı̤̄.”

20 “Bí vă ibikyĕ khŏmŭ thuŏthyótô-
klō̤ rò vă buôe ná kayă lwı̤̄rí akhĕ,
thĭ phyédwóplŏ khyĕthyá khŏmŭ
dŏ vă ibikyĕ tahenuô, a okyălŏ
pă bákrı̤̄tĕ?”

Èthĭ hésû lŭ, “A okyălŏ pă thuŏ-
thyó tôkrı̤̄.”

21 Rò a hé èthĭ, “Thĭ thégnĕ pę̤̄kuŏ-
nyă híŭ to ĕ?”

Jesŭ Zasĭmę̤̄ Kayăphĕ̤̄ Mèthèkhí Tôprę̤̄ A Mèthèplò Dŏ Vı̤̄ Bethsaida

22 Jesŭ ná a khŏpacę̤̄ tahe cuŏtuō̤
dŏ vı̤̄ Bethsaida rò kayă tahe éhyănı̤̄
kayă mèthèkhí tôprę̤̄ rò a hyăkwĭ-
thézǫ̈ Jesŭ ná a ki tôbè pę̤̄ kuŏ kayă
23 yĕtôprę̤̄. Jesŭ pṳ̄nı̤̄ kayă mèthèkhí
yĕtôprę̤̄ atakhu rò a éhte lŭ dŏ dŏklŏ
rò a htuplárē̤ lŭ mèthèplò rò a tôrē̤
kayăphĕ yĕtôprę̤̄ a mèthèplò rò a su-
dyă lŭ, “Nę̤̄ myáhtye tę̤̄ tôcôcô ĕ?”

24 A myáhtŏmyálya̤ rò a hé, “Vă
myáhtye kayă tahe tadŭ́rò athyá-
ná thòmō̤ rò a cuŏka̤cuŏhyă phú-
nuô pré̤.”

25 Jesŭ tôrē̤ khyĕthyá kayăphĕ mè-
thèkhí yĕtôprę̤̄ a mèthèplò rò kayă
nuôtôprę̤̄ yácŭ́ myátă̤tę̤̄ khyĕthyá rò
a mèthèplò lĭhtya rò a myáhtye ryá-
26 lŏ tę̤̄pwǫ̈tôcô. Rò Jesŭ hénı̤̄ lŭ, “Ka̤
tôphuóka̤ dŏ hi ní⌐, ka̤ kanuŏ tă dŏ
dŏkŭ tămę̤̄ ní⌐.”

Petru Héluŏhte Ná Jesŭ Ma Prę̤̄mę̤lwóhteka̤ Dŏ Cómarya Nwóhtya È Tôprę̤̄

(Matteo 16:13-20, Luka 9:18-21)

27 Jesŭ ná a khŏpacę̤̄ tahe cuŏ lahyă
dŏ dŏ o dŏ vı̤̄ Caesarea Philipi akhă-
sŏkhăshyé tahe rò bí a cuŏ dŏ klyá-
lo̤ akhĕnuô, Jesŭ sudyă èthĭ, “Kayă
tahe hékryá⌐ vă ná vă ma kayă phú-
tĕ tôprę̤̄ pĕ?”

28 Èthĭ hésû lŭ, “Taheherò a hé ná
Giovanni Baptista, tahehe kuŏkerò
a hé ná Prę̤̄pro̤ Elia, taheherò a hé
ná prę̤̄pro̤ tomaná prę̤̄pro̤ khódû dŏ
aruô tahe aklĕ tôprę̤̄prę̤̄ pré,” a hé
lahyă phúnuô.

29 Rò a sudyă èthĭ, “Thĭ kuŏkelé⌐,
thĭ ki hé ke vă ná ŭpĕ?” A hé rò
Petru hésû è, “Nę̤̄ ma prę̤̄mę̤lwóhte-
ka̤ ŭ* dŏ Cómarya nwóhtya è nuô-
tôprę̤̄ hŏ.”

30 Phúnuôrò Jesŭ mekyă èthĭ, “Vă
ma prę̤̄mę̤lwóhteka̤ ŭ* dŏ Cómar-
ya nwóhtya è nuôtôprę̤̄ hŏ, thĭ bè
cuŏ hésoluŏnı̤̄ pę̤̄ ŭ phúnuô tôprę̤̄⌐
to ní⌐.”

Jesŭ Héso-one Rē̤ A Bè Khyácyĕ̤̄khyácṳ̄ Tę̤̄ Ná A Bè Thyĕ Pă Ari-akyă

(Matteo 16:21-28, Luka 9:22-27)

31 Rò Jesŭ cáhtya ithyó a khŏpacę̤̄
tahe, “Vă ma prę̤̄lu kayă aphú-
khŭ rò vă tŏbè khyábè ényacŏ
tę̤̄cyĕ̤̄tę̤̄cṳ̄ pă, rò Judaphú khu-

8:29 Mę̤lwóhteka̤ ma Krístuphú amṳ dŏ aruô tahehenuô a hé, “tę̤̄mę̤sipléka̤” mā̤torò “Tę̤̄khyáka̤phuôka̤, tę̤̄éka̤phuôka̤.”

8:30 Mę̤lwóhteka̤-mę̤sipléka̤-khyáka̤phuôka̤

klǒkhuklyă tahe, bwídukhu tahe
ná prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athá-
rá tahe ki thǒtaną́ thǒtaphăkyă
vă pă rò èthĭ ki mẹthyĕkyă vă
pă. Rò vă thyĕhtuŏpă rò thuŏnyĕ
pănuô, vă ki htwŏprẹ̀ kąkhyĕ khyĕ-
32 thyá dǒ tẹ̀thyĕ pă.” A héluŏ lą́lĭ
plŏ pẹ́lŏ cǒ èthĭ ná lŏ¬ tẹ̀yĕtahe
akhu-akhyĕ Petru ḗcuǒ taphă cǫ̑-
cẹ̌kyă Byacè takiphú rò a thḗprwǫ̑
lŭ.
33 Manárò Jesŭ taríhtŏtarílyą rò a
myárẹ̌ htuŏ a khŏpacẹ̌ tahe rò a thḗ-
prwǫ̑ kąkhyĕsû Petru, “Kǒ¬ khĭnéri-
cyą́ khuklǒ, htecuǒ taphăkyă ná vă,
mẹtĕhérò nẹ̀ tẹ̀tanẹ tahenuô athyá-
ná prẹ̀lukayă a tẹ̀tanẹ nuô prḗ, a
thyákuŏ ná Cǒmarya a tẹ̀tanẹ tahe-
nuô mą́to.”
34 Htuŏrò Jesŭ ḗhyăplǒtǫ́ lŏ kayă
bḗmụ tahe ná a khŏpacẹ̌ tahe dǒ a o
rò a hé èthĭ, “Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki thḗ-
zṹ krwŏ văkhyĕ hénuô, a tŏbè mẹ
phú vă thḗzṹnŏmẹ lŭ nuôtahe, a mẹ
cṹ¬ dû athḗplò ma aní to. A bè zá-
htya nḭ́dyédû a krusu rò a bè krwŏ
35 văkhyĕ. Mẹtĕhérò kayă dǒ a thḗzṹ
mẹlwóhteką nḭ́dyé a thḗplòhtwŏprẹ̀
tôprẹ̀prẹ̀ nuô, a thḗplòhtwŏprẹ̀ ki la-
mẹ́kyă pă. Manárò dǒ văkhuvăkhyĕ
rò kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki dyélyąkyă a thḗ-
plòhtwŏprẹ̀ ná tẹ̀thḗkrṹmila yĕnuô
dǒ văgnĕ hénuô, a ki nḭ́bè thḗhtwŏ-
36 prẹ̀ tacṹprẹ̀ pă. Kayă tahe ki nḭ́bè lŏ
cǒ hekhusĭba a tẹ̀duzą́htyathẽ tahe
cǒ rò a ki lacṹkyă a thḗhtwŏprẹ̀ ta-
cṹprẹ̀ yĕ hénuô abwío dǒ lŭgnĕ ĭtĕ?
37 Kayă dǒ a thḗzṹ nḭ́bè kąkhyĕ khyĕ-
thyá a thḗhtwŏprẹ̀ tacṹprẹ̀ yĕ tôprẹ̀-
prẹ̀nuô tẹ̀duzą́htyathẽ dǒ a ki iprḭbḗ
ná a thḗplòhtwŏprẹ̀ yĕnuô a o tôcô¬
38 to. Htŭkhẽ dǒ a o shuŏshuŏpré ná
kayă dǒ a mẹthṹmẹplátẹ̀, kayă dǒ a
krwŏlṹmẹ tŏ Cǒmarya athḗplò o pă
to yĕtôhtŭ akŭyĕ, kayă tôprẹ̀prẹ̀ dǒ
a thḗtarẹ̌ vă htuŏto a thḗtarẹ̌ vălą̆-
văngǫ́ yĕtahe tôprẹ̀prẹ̀ nuô, shyé¬
prẹ̀lukayă aphúkhŭ mą́hǒ văyĕ ki
hyăhǒ ná văphẽ a taryĕdutaryĕhtŭ
hǒpă, rò vă hyăt̑ǫ́hǒ ná tanémǒkhu-
phú săsẽ tahe hǒpă akhẽnuô, vă ki
thḗtarẹ̌ kuŏke è pă.”

9

1 Jesŭ hé èthĭ, “Vă hé mą́lakŏ cǒ
thĭ, kayă dǒ a ihtòo bí thĭklĕyĕ
tahehenuô, bí èthĭ thyĕ tyahí tokhẽ,
èthĭ ki myáhtyenǒ lahyă Cǒma-
rya hyă pǒhtyĕpǒkẹ́ ná a taryĕprǫ-
pryą pă.”

Jesŭ Nẹ́klǫ̑ Htulyakhókyă

(Matteo 17:1-13, Luka 9:28-36)

2 Mǫ̑nyĕ thuŏthyó băhtuŏhǒnuô
Byacè Jesŭ ḗní Petru, Jakomo ná
apuǫ́ Giovanni rò a cuǒhtya dǒ so-
htyalŏ tômĕ alǫ. Bí a o tŭdû ná èthĭ
akhẽnuô, Byacè Jesŭ anẹ́klǫ̑ htu-
3 lya taklya khólŏ dǒ èthĭ nyĕhyă. A
hyecą tahenuô abŭplyatakhẽhtya
lŏplĭ cǒ rò a bŭthúlú klŏpă cǒ ná
ŭ ishuôphuǒ hyecą dǒ hekhuyĕ
4 nuô cǒ. Phúnuôhtuŏrò a khŏpa-
cẹ̌ nuô thḗthuŏ myáhtye Prẹ̀prǫ
Elia dǒ¬ nyénu nuôtôprẹ̀ ná Mosè
oluŏhtya rò èthĭ hébè lahyă ná
Byacè Jesŭ.
5 Petru hé Jesŭ, “Thárá¬, khălẹ́
bíyĕ tôpho rò atwǫ́ mǫryá lă. Pẹ̀
ki isǫ́pẹ́ thĭ lẹ́thû thuŏmĕ, tômĕrò
nẹ̀gnĕ, tômĕrò Mosè agnĕ, tômĕrò

6 Prẹ̀prọ Elia agnĕ.” Èthĭ thḗisĕ ta-
lwó sṹlŭ̃ rò Petru tŏbè hé phútĕnuô
a thḗgnĕ pătọ akhu-akhyĕ a héhte
phúnuô prḗ.
7 Rò ṓluọ̃ tôba lapọ̀ tặ̀bíkyă èthĭ rò
ngọ́prạhtya dṓ ṓluọ̃kŭ rò a hé, “Yĕ-
tôprẹ̀ ma văphúkhŭ dṓ vă mọ nḭ́dyé
è tôprẹ̀, rò nḭ́dă lahyă angọ́ ní¬.”
8 O taplọ̃phú rò èthĭ myátarítavạ
rò myáhtye prḗtṹ Jesŭ tôprẹ̀¬ tuŏ,
dṓ aruô thḗnyẹ̃nuô myáhtye pătọ
hṓ.
9 Bí èthĭ o dṓ solọ hítặ̀ akhĕnuô,
Jesŭ mekyă èthĭ ngọ́, “Lŏ¬ thĭ myá-
htye yĕtahenuô hésoluŏ pḗ tă hí ŭ
tôprẹ̀¬ tămḗ ní¬, prẹ̀lukayă aphú-
khŭ mạ́hṓ văyĕ ihtòhtwŏprẹ̀ kạ̀khyĕ
hṓ dṓ tẹ̀thyĕ pă tṹrò hésoluŏ pḗ no-
10 prḗ ŭ ní¬,” a mekyă èthĭ phúnuô. Rò
èthĭ mẹphú Jesŭ mekyă èthĭ nuô ta-
dṹrò èthĭ dônyă nḭ́dyé khyĕlŭ tôprẹ̀
ná tôprẹ̀ rò a hé lahyă, “Tẹ̀thyĕ ihtò-
htwŏprẹ̀ kạ̀khyĕ angọ́lasá ma ĭtĕ
ha?” A sudyă nḭ́dyé lŏ̃ lŭ phúnuô.
11 Èthĭ sudyă Jesŭ, “Prẹ̀ithyó tẹ̀thyó-
tẹ̀thya athárá tahe hé ná Prẹ̀prọ Elia
bèhyă rḗklŏ̃ ná Messia dṓ a ki mẹ-
lwóhtekạ ŭ yĕnuô tôprẹ̀ pă, a cuṓ-
hétuọ̃ phúnuô mẹtĕ?”
12 Rò a hésû èthĭ, “Prẹ̀prọ Elia bè
hyă rḗlṓpă rò a bè hyă taritaryă
mẹryá kạ̀khyĕ tẹ̀lŏ¬ plĭ nuôma a
mạ́lakŏ cṓ vă. Manárò lisăsĕ hé ná
prẹ̀lu kayă aphúkhŭyĕ a tŏbè khyá-
bè ḗnyacó tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṹ pă rò ŭ ki
thṓtanạ́taphăkyă è pă a cuṓhétuọ̃
13 phúyĕmẹtĕ? Manárò vă hé thĭ, Prẹ̀-
prọ Elia* hyăhtuŏ̃hṓ rò kayă tahe
mẹ lŭ cṹ èthĭ thḗplò thḗzṹ mẹ lŭ
nuôprḗ. Yĕma a htwŏhtya hṓ phú li-
săsĕ răone è ari-akyă nuô hṓ.”

Jesŭ Mẹsĭmḗ Pacẹ̃phĕphú Dṓ Khĭnékhĭnŏ̃ Mẹbè È Tôprẹ̀

(Matteo 17:14-20, Luka 9:37-43)

14 Bí Jesŭ ná a khŏpacẹ̃ thḗthuŏ̃ cuṓ-
tuọ̃ dṓ a khŏpacẹ̃ aruô tahe a o
akhĕnuô, a myáhtye kayă bḗmụdu
hyăoplṓoplu tavạ lŏ̃ èthĭ rò prẹ̀ithyó
tẹ̀thyótẹ̀thya athárá tahe hyăkré-
15 hyăkryạ́ lahyă ná èthĭ. Bí kayă bḗmụ
myáhtye Jesŭ akhĕ, tôphuṓtuŏ̃ èthĭ
khyéthukhyéthḗ lahyă rò èthĭ klya-
cuṓ hébè ḗmọsû lahyă Jesŭ.
16 Rò Jesŭ sudyă a khŏpacẹ̃ tahe,
“Ma thĭ krékryạ́ lahyă èthĭ ná tẹ̀ri-
tẹ̀kyă ĭtĕ?”
17 Dṓ kayă bḗmụ aklĕnuô kayăphĕ
o tôprẹ̀ rò a hésû Jesŭ, “Thárá¬ vă
ḗhyăní vă phúprẹ̀khŭ dṓ khĭnékhĭnŏ̃
mẹpḗ lŭ rò a hébè cyạ́ to tôprẹ̀ dṓ
18 nẹ̀o. Dă khĭnékhĭnŏ̃ mẹbè hṓ è bí-
khĕtĕ¬ nuô a bḗ lakhṹtặ̀ anḗ dṓ he-
khu rò akyặ̀kŭ bṓbḗhte lŏ̃plĭ. Htuŏ-
rò a ạtakrṹ akhukhyĕ rò anḗ pryặ̀-
htya lŏ̃plĭ. Vă kwĭthḗzọ̀ nẹ̀ khŏpa-
cẹ̃ tahe ki vẹ̃htekyă pḗ lŭ khĭnékhĭ-
nŏ̃yĕ tadṹrò èthĭ vẹ̃htekyăbḗ pḗkuŏ̃
lŭ phúnuôto.”
19 Rò Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Kayă sŏdŏ
tẹ̀zṹ thĭ¬ ma vă bè onyẹ̃ tọ̃kuŏ̃pă
ná thĭ bátĕ pă? Vă tŏbè khyáthḗ-
dŏ nyẹ̃pḗkuŏ̃pă thĭ bátĕ? Ḗhyă è dṓ
vă oyĕ.”
20 Rò èthĭ ḗhyă pacẹ̃phĕphú nuôtô-
prẹ̀ dṓ Jesŭ o. Bí khĭnékhĭnŏ̃ myá-
htye Jesŭ akhĕ tôphuṓtuŏ̃ a mẹ ta-
nyặ̀tapluọ̃ htyashyo pacẹ̃phĕphú yĕ-

9:13 Jesŭ hé “Elia”, angọ́lasá ma Giovanni Baptista

tôprẹ̀ rò lakhŭtą̆ dŏ hekhu rò a htulŏ
taplŏtaple anę́ bínuô rò akyą̆kŭ bŏ-
bĕhte lŏplĭ cŏ.
21 Rò Jesŭ sudyą̆ pacę̆phú nuôtôprẹ̀
aphĕ, “A mẹ phúyĕ nuôma anyę̆lą̆
hŏ ĕ?”
Rò a hésû lŭ, “A mẹpą̆ dŏ a pa-
22 tíkhĕ nuôpą̆ cŏ. Khĭnékhĭnŏ thĕzą̨̆
mẹthyĕ lŭ rò a mẹ lakhŭnuŏ tamŏ-
mŏ lŭ dŏ mikŭ, a mẹ latą̆nuŏ tamŏ-
mŏ lŭ dŏ htyĕkŭ cŏ. Nẹ̀ ki mẹcyą́
hérò thĕzọ̀ rò mẹcwọ́ pę́rę́ pẹ̀ to¬.”
23 Rò Jesŭ hé lŭ, “Mẹtĕrò nẹ̀ cuŏ
hétuọ́, ‘Nẹ̀ ki mẹcyą́,’ phúnuô mẹtĕ?
Kayą̆ tôprẹ̀prẹ̀ dŏ a zą̨̆e Cŏmarya
nuôma a mẹcyą́ lŏplĭ pwọ̆¬ tôcô
prĕ.”
24 Tôphuŏtuŏ pacę̆ aphĕ ĕhtŏ
hé, “Vą̆ zą̨̆e, manárò vą̆ tẹ̀zą̨̆
opatílą̆, thyáphú vą̆ tẹ̀zą̨̆ kishyokisŏ
agnĕnuô, mẹcwọ́ kuŏ rę́ vą̆!” A ĕhtŏ
phúnuô.
25 Bí Jesŭ myáhtye ná kayą̆ bĕmụ
klyahyątŏphû rọ́ĕlą̆ lŭ akhĕnuô, a
thĕprwọ̆ khĭnékhĭnŏ yĕnuô, “Kŏ¬
khĭnékhĭnŏ dŏ a mẹkaŏ kayą̆ akhą̆lè
rò a mẹpę́ kayą̆ yĕtôprẹ̀, vą̆ nŏhte-
cuŏ taphą̆kyą̆ nẹ̀ dŏ pacę̆phĕphú yĕ-
tôprẹ̀ akŭ hŏ, nẹ̀ bè kąkhyĕ nuŏnı́ pą̆
tôphuŏ¬ to ní,” a héhtuŏ phúnuô rò
26 Khĭnékhĭnŏyĕ a ĕhtŏhtya rò a mẹ
tapluọ́shyotapluọ́sŏ htuŏ pacę̆phĕ-
phú nuôtôprẹ̀ rò a htecuŏkyą̆ dŏ
lŭkŭ. Rò pacę̆phĕphú yĕtôprẹ̀nuô, a
thyá cŏ ná a thyĕnuô cŏ. Rò kayą̆
tahe hé lahyą̆, “A thyĕhŏ nuŏ¬” a
27 hé lahyą̆ phúnuô. Manárò Jesŭ cwi-
kahtò lŭ rò a kahtòbĕ khyĕthyá.
28 Jesŭ mẹhtuŏ phúnuôrò, bí è ná a
khŏpacę̆ tahe kąkhyĕ nuŏ dŏ hi dŏ ŭ
o tôprẹ̀¬ to nuôtômĕ akŭ akhĕnuô,
a khŏpacę̆ tahe sudyą̆ lŭ, “Pẹ̀ vę́hte-
kyą̆ bĕkuŏŭ khĭné to mẹtĕ?”
29 Rò Jesŭ hé èthĭ, “Khĭnékhĭnŏ phú-
yĕ tahe nuôma thĭ vę́htekyą̆bĕ prĕ è
ná tŭ tẹ̀kwĭcŏbĕ tôcô prĕ.”

Jesŭ Hé Khyĕthyá Ná Atẹ̀thyĕ Ari-akyą̆
(Matteo 17:22-23, Luka 9:43-45)

30 Jesŭ ná a khŏpacę̆ tahe htecuŏ-
kyą̆ htuŏ ná khą̆lę́ bínuô rò èthĭ lĕ-
cuŏrwó Galilea kę́kŭ nuô. Jesŭ thĕ-
31 zą̨̆ nŏthĕgnĕ ŭ tôprẹ̀¬ to, mẹtĕhé-
rò a ithyóithya a khŏpacę̆ tahe rò a
hé èthĭ, “Prẹ̀lukayą̆ aphúkhŭ mą́hŏ
vą̆yĕ, ŭ ki isĕ̆ tą̆kyą̆ è dŏ prẹ̀lukay-
ą̆ a takhukŭ pą̆ rò èthĭ ki mẹthyĕ
vą̆ pą̆. Vą̆ thyĕhtuŏ thuŏnyĕ pą̆ nuô,
vą̆ ki htwŏprẹ̀ kąkhyĕ khyĕthyá pą̆.”
32 A khŏpacę̆ thĕgnĕplŏryá a tẹithyó-
ithya èthĭ yĕ angọ́lasá to tadŭrò èthĭ
sudyą̆bû lŭ tôprẹ̀¬ to.

Kayą̆ Dŏ A Ki Htwŏdulŏ Ŭ Ma Ŭpĕ?
(Matteo 18:1-5, Luka 9:46-48)

33 Èthĭ cuŏtuọ́ dŏ vı̨ Capernaum rò
bí a o dŏ hikŭ akhĕnuô, a sudyą̆ a
khŏpacę̆ tahe, “Bí thĭ cuŏ dŏ klyá-
lọ akhĕnuô, thĭ hébè cuŏ kryá¬ lŭ
34 ĭtĕ?” Bí èthĭ cuŏ dŏ klyálọ akhĕnuô,
èthĭ yŏ krékryą́cuŏ nı́dyélŭ ná dŏ
pẹklĕ yĕnuô, ŭpĕ htwŏdulŏ ŭ pĕ
ari-akyą̆ akhu-akhyĕ, èthĭ othuôta-
krŭ lahyą̆ prĕ, a hé kąkhyĕsû lŭ
tôcô¬ to.
35 Jesŭ onyą̆o rò a ĕhyą̆ èthĭ dŏ akhą̆-
shyé rò a hé èthĭ, “Kayą̆ dŏ a thĕzą̨̆
htwŏdulŏ ŭ tôprẹ̀ nuôma a tŏbè o
dŏ ŭ lę̆lŏ rò a bè htwŏpę́ lŏ ŭ pwọ̆¬
tôprẹ̀ a prẹ̀mẹtẹ̀phú.”
36 Htuŏrò a ĕhyą̆ pacę̆phú tôprẹ̀ rò
a nŏhyą̆ kahtòo lŭ dŏ èthĭklĕ rò a

37 phyáhtya lŭ rò a hé èthĭ, “Kayă dố
a myá vămèthè rò a ki ḗmọsû pa-
cẹ̄phú thyáná yĕtôprẹ̄ tôprẹ̄prẹ̄nuô
a ḗmọsû hố vă hố. Htuŏrò kayă dố
a ḗmọsû vă tôprẹ̄prẹ̄nuô athyáná a
ḗmọsû hố prẹ̄ dố a nŏhyă vă bíyĕ
nuôtôprẹ̄ hố.”

Kayă Dố A Mẹtakè Pẹ̄ To Nuôma A Otọ̄kuŏ Ná Pẹ̄ Tômụtuŏ

(Luka 9:49,50)

38 Giovanni hésoluŏ pẹ́ Jesŭ, “Thá-
rá¬ pẹ̄ myáhtye kayă tôprẹ̄ dố a
cuố vẹ̄htekyă khĭnékhĭnŏ tahe ná
nẹ̄mwị. A yŏ otọ̄kuŏ dố pẹ̄amụkŭ
mą́to rò pẹ̄ hé tą̆tṵ̄kyă lŭ.”
39 Manárò Jesŭ hésû èthĭ, “Hétą̆-
tṵ̄ tă è tămẹ́, kayă tôprẹ̄prẹ̄ dố
a mẹ htwŏhtya tẹ̄prọtẹ̄pryą tôcô-
cô ná vă mwị̄nuô dốkhyĕpă a pa-
40 cyẹ́ishyé zŭnyé pă ná vă to. Kayă
dố a thḗhte pẹ̄ to tahe nuôma
41 a otọ̄kuŏ dố pẹ̄ tôkyĕ pré. Vă
hécócó thĭ, dố thĭ krwŏ văkhyĕ
akhu-akhyĕrò, kayă tôprẹ̄prẹ̄ ki
dyéŏsû thĭ htyĕ tôbĕ hénuôma a
ki nị́bè mą́lakŏ cố tẹ̄mẹnị́khwó-
kè pă.

Kayă Dố A Mẹthṹ Pacẹ̄phú

(Matteo 18:6-9, Luka 17:1-2)

42 “Kayă tôprẹ̄prẹ̄ ki nŏmẹthṹ kayă
patílố dố a zṹe vă yĕtahe aklĕ tô-
prẹ̄prẹ̄ hénuô, cŏ lọ́du dố a kyą̆bŏ-
lọnuô rò tą́tą̆kyă è dố htyĕdutavą-
kŭ nuôma aryáklŏ pă cố dố lŭgnĕ
43 cố. Nẹ̄ takhu ki nŏmẹ nẹ̄ tẹ̄thṹ hérò
pą̆tṵ̄kyă ènuô. Nẹ̄ takhutṵ̄ tôkhó rò
nẹ̄ kąkanuŏbḗ dố mốkhunuô aryá-
klŏ pă cố ná nẹ̄ takhu opwọ̄lŏ nyẹ̄-
khó cố. Nẹ̄ kąkanuŏ dố mốkhu ná
nẹ̄ takhu tṵ̄yĕtôkhó pré yĕnuô, aryá-
klŏ pă cố ná nẹ̄ takhu opwọ̄lŏ nyẹ̄-
khó rò nẹ̄ lat̆ą dố Mốrapọ̀tyą kŭ dố
mi pị̄ cyą́ pă tôphuố¬ to yĕnuô tôò
44 akŭ cố. (Bínuô tôpho pănuô lò ki e
èthĭ zye rò lò yĕtahenuô a thyĕpẹ́to
rò mi dố a ṹ èthĭ yĕnuô, a pị̄pẹ́ pă
45 tôphuố¬ to.)* Nẹ̄ khăduô ki nŏmẹ-
thṹ nẹ̄ hérò pą̆tṵ̄kyă è nuô. Nẹ̄ nuŏ
dố mốkhu ná nẹ̄ khăduô tṵ̄yĕtôkhó
pré yĕnuô, aryáklŏ pă cố ná nẹ̄ khă-
duô opwọ̄lŏ nyẹ̄khó rò ŭ vĭtą̆kyă nẹ̄
46 dố mốrapọ̀tyą akŭ yĕnuô cố. (Bínuô
tôpho pă nuô, lò ki e èthĭ zye pă rò
lò yĕtahe nuô a thyĕpẹ́ tôphuố¬ to
rò mi dố a ṹ èthĭ yĕnuô, a pị̄pẹ́ pă
47 tôphuố¬ to.)* Nẹ̄mèthè ki nŏmẹ nẹ̄
tẹ̄thṹ hérò kaŭhtekyă rò vĭkyă kyă
ènuô. Nẹ̄mèthè oprḗ tôkyĕ rò nẹ̄ ką-
kanuŏbḗ dố mốkhu nuô aryáklŏ pă
cố ná nẹ̄mèthè opwọ̄odwŏ lŏnyẹ̄kyĕ
rò ŭ bè vĭtą̆kyă nẹ̄ dố Mốrapọ̀tyą kŭ
48 pănuô cố. Bínuô tôpho pă nuô,

‘Lò ki e èthĭ zye pă rò lò
yĕtahenuô, a thyĕpẹ́ tôphuố¬ to.
Mi dố a ṹ èthĭ yĕnuô, a pị̄pẹ́ pă
tôphuố¬ to.’

49 “Kayă pwọ̄¬ tôprẹ̄ bè mẹmwọ̄plĭthĭ-
plo è ná mi pă.*
50 “Ithè nuôma aryá pré tadṹrò a
ki sŭhĕ păto hénuô mẹsŭhĕ kąkhyĕ

9:44 Ŭ ră liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô, ŭ myáhtye lisăsĕ yĕtômą̆ opatọ̄kuŏ to

9:46 Ŭ ră liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô, ŭ myáhtye lisăsĕ yĕtômą̆ opatọ̄kuŏ to

9:49 Kayă tahehenuô a hé ná lisăsĕ yĕtômą̆ angọ́lasá ma a thḗzṹ hé ná khyábè tẹ̄mẹcyẹ̄mẹcṹ nuô athyá-ná mi mẹmwọ̄plĭkyă ŭ lŭhtya tẹ̄phútẹ̄lyẹ nuô. Manárò tahehenuô a hé ná kayă dố a shyalyą nị́dyé kuŏ atẹ̄thṹ to tahenuô, ŭ ki ciryakyă è dố ngarakŭ nuô ná mi pă.

khyĕthyá è nuô anı̨ pǎto hó. Thĭ bè o
nı̨dyé lahyǎ ithè mą̨dû tę̣bǒthyóbǒ-
lǎ nı̨ lŭ tôprę̣ ná tôprę̣, htuŏto oplǒ-
ocŭ krŭklĕ nı̨dyé lŭ tôprę̣ ná tôprę̣
yĕnuô ní¬."

10

Jesŭ Ithyóithyatą̆ Ŭ Ná Okyǎmĕ Ari-akyǎ

(Matteo 19:1-12, Luka 16:18)

1 Htuŏrò Jesŭ o bínuô rò a htecuŏ-
kyǎ dǒ Judakę̨ rò a cuǒ dǒ Jordano
htyĕklŏ bérę̆ tôkyĕ. Kayǎ bémụ hyǎ-
oplǒtavą kuŏlŏ khyĕthyá lŭ tôplu-
tôphè rò a ithyótą̆ pę̨ ŭ phú alę̨klŏ
ithyó pę̨ ŭ pwŏ¬ phuǒ nuô.
2 Pharisĕophú tahehenuô a hyǎ tǫ̨-
kuŏ dǒ Jesŭ a o rò èthĭ thézǫ̨ hyǎ
myápǫ̨ pǫ̨ Byacè Jesŭ atę̣thǫ́ rò a
hyǎ sudyǎ takè lŭ, "Kayǎ tôprę̣prę̣
okyǎ amĕ ma anı̨ pré pę̣ tę̣thyótę̣-
thya hényǎ phúnuô ĕ?"
3 Rò Jesŭ sudyǎ èthĭ, "Mosè hékyǎ
thĭ ngǫ̨ phútĕ?"
4 Èthĭ hésû, "Kayǎ dǒ a okyǎ amĕ
tahenuô Mosè plwŏpré èthĭ dǒ a ki
ră li-okyǎmĕ a tę̣rǎmá tôba rò a dyé
ná amĕ rò a ki okyǎ amĕ hénuôma
anı̨ pré."[g]
5 Rò Jesŭ hésû èthĭ, "Mosè răkyǎ
pę̨ thĭ tę̣thyótę̣thya phúyĕ mę̣tĕhé-
rò thĭ yŏ khuklǒpryę̨ dû thĭgnĕ nuô.
6 Manárò dǒ Cǒmarya byályą̨lú he-
khu ná mǒkhu akhĕnuôma 'Cǒma-
rya byályą̨tǫ́ prę̣mò tôprę̣ ná prę̣khŭ
7 tôprę̣ pré.'[h] 'Dǒ tę̣ritę̣kyǎ yĕ akhu-
akhyĕ prę̣khŭ yĕnuô a bè dyakyǎ
amuǫ̨aphĕ rò a bè cuǒ otǫ̨kuŏ ná
8 amĕ, rò kayǎ yĕthĕnyę̨nuô a htwŏ-
htyahǒ tôprę̣¬ tuŏhǒ.'[i] Phúnuôrò
èthĭ ma kayǎ thĕnyę̨ mą̨pǎtohǒ.
A htwŏhtyahǒ lŭ tôprę̣¬ tuŏhǒ.
9 Phúnuôrò tę̣ dǒ Cǒmarya dya-otǫ̨
lŭnuô, prę̣lukayǎ bè htǒpę̆kyǎnı̨ lŭ
tôprę̣¬ to."
10 Bí èthĭ ką̨tuǫ̨ dǒ hi akhĕnuô, a
khŏpacę̆ tahe sudyǎpǫ̨ lŭ tę̣ritę̣kyǎ
11 yĕ. Rò a hésû èthĭ, "Prę̣khŭ tôprę̣
ki okyǎ amĕ rò a ki cuǒphyé taple
ná prę̣mò dǒ aruôtôprę̣ hénuôma a
12 cuǒthǫ́hǒ amĕlyę̨ yĕnuô hǒ. Htuŏrò
prę̣mò tôprę̣ ki okyǎ avę̣ rò a ki cuǒ-
phyé taple ná prę̣khŭ dǒ aruôtôprę̣
hénuôma a cuǒthǫ́hǒ avę̣lyę̨ yĕnuô
tôprę̣ hǒ."

Jesŭ Sŏrisŏbŭ Pacę̆phú Tahe

(Matteo 19:13-15, Luka 18:15-17)

13 Thyáphú Jesŭ ki dyahtya atakhu
dǒ pacę̆phú yĕtahe alǫ* nuô, kayǎ
tahe ĕhyǎnı̨ lahyǎ pacę̆phú dǒ Jesŭ
a o. Manárò a khŏpacę̆ tahe thĕ-
prwǫ̨sû kayǎ cwihyǎnı̨ pacę̆phú yĕ-
14 nuô tahe. Jesŭ myáhtye èthĭ mę̣phú-
nuôrò a thĕplòdu èthĭ rò a hé èthĭ,
"Plwŏhyǎ pacę̆phú nuôtahe dǒ vǎ
oyĕ. Mę̣tą̆tǫ̨ tǎ èthĭ tǎmę̨, mę̣tĕhérò
Cǒmarya ahtyĕakę̨ nuôma kayǎ dǒ a
shyalyą̨ athĕplò thyáná pacę̆phú yĕ-
15 nuôtahe atę̣hǒ. Vǎ hécǒcǒ thĭ, thĭ ki
nŏpǒ thĭnę̨ ná Cǒmarya phú pacę̆-
phú tahe nŏpǒnı̨ anę̨ nuôto hénuô,
thĭ nuŏ nı̨ cyą̨ dǒ Cǒmarya htyĕlę̨kę̨-
16 kŭ takhyá¬ to." Htuŏrò a phyáhtya
pacę̆phú dǒ anę̨lǫ̨ tôprę̣ htuŏ tôprę̣

10:13 Jesŭ dyahtya atakhu dǒ pacę̆phú yĕtahe alǫ rò a ki sŏrisŏbŭ èthĭ

[g]Li Dônyǎ 24:1,3 [h]Hekhuhtwŏlú 1:27, 5:2 [i]Hekhuhtwŏlú 2:24

rò a dyahtyahtuǒ atakhu dố pacẹ̌-
phú tahe alọ rò a sǒrisǒbŭ èthĭ.

Kayă Duzą̨htyathĕ̌ Tôprę̣ Hébè Ná Jesŭ
(Matteo 19:16-30, Luka 18:18-30)

17 Bí Jesŭ cáhtya htecuốkyăhố
akhĕ̌nuô, kayă tôprę̣ klyahyă dố
lŭo rò a hyă dángų̣̂lyą dố lŭ mè-
thènyĕ rò a sudyă Jesŭ, "Kố¬
thárárỳá¬ thyáphú vă ki nı̨́bè
kuǒŭ thếhtwŏprę̣ tacų̣́prę̣ talè-
kré nuôrò, vă tŏbè mẹkryá¬ maĭ-
tĕ?"
18 Jesŭ sudyă lŭ, "Nę̣ cuốế tuǫ̣́ vă
ná thárárỳá mẹtĕ? Kayăryá o tôprę̣¬
to, a o prếtứ Cốmarya tôprę̣pré.
19 Nę̣ thếgnĕ Cốmarya mekyăngọ́ tahe
hé, 'Mẹthyĕ tă kayă tămẹ́, cuốthứ
tă ŭphúŭmĕ tămẹ́, ehuôehí tă ŭtę̣
tămẹ́, khyá lahŏlahya tă tę̣ tămẹ́,
cuốetų̣̆ŏplè tă ŭkhu tămẹ́, bezų̣̂nyą́
nę̣muǫ̣̂nę̣phĕ̌.'"[j]
20 Rò a hésû Jesŭ, "Thárá¬ yĕtahe-
nuô vă tǫ̣̆nı̨́ htuǒlŏhố rò vă krwŏ-
mẹ htuǒlŏhố dố vă pacẹ̌khĕ nuô
pă cốhố."
21 Rò Jesŭ myá tą̆tą̆¬ lŭ rò a thếzǫ̣-
nı̨́ lŭ rò a hé, "Tę̣ dố nę̣ lomẹ nuô a
opă tôcô, ką isĕ̌kyălŏ nę̣ tą̆muǒtą̆tę̣
nuôtahe rò dyékyă ná kayă sŏphásŏ-
ryąphú nuô. Nę̣ ki mẹphúnuô hérò
nę̣ ki nı̨́bè tę̣duzą̨htyathĕ̌ dố mốkhu
pă. Kąmẹhtuǒ phúnuô rò hyă krwŏ-
kuǒ vă̆khyĕ."
22 A yŏ duzą́ tą̆pòtą̆pę̣̌ cố akhu-
akhyĕ, bí a nı̨́huǒ htuǒ Byacè Jesŭ
hé lŭ phúyĕ akhĕ̌nuô, a khyé htuǒ-
rò a mèthèpyé rò a htekąkyă.
23 Jesŭ tarítavą myá rò a hé a khŏ-
pacẹ̌ tahe, "Kayă duzą̨htyathĕ̌ tahe
kírẹ́ nuǒ dố Cốmarya ahtyĕakẹ́kŭ
nuô, apyą́ nyacố dố èthĭgnĕ cố!"
24 A khŏpacẹ̌ tahe nı̨́huǒ lŭ hébè
phúyĕ rò a htetapą lŏplĭ cố lŭ.*
Htuǒrò a hé khyĕpọ́ èthĭ, "Văphú
thĭ¬, ŭ kírẹ́ nuǒ dố Cốmarya ahtyĕ-
25 akẹ́kŭ nuôma apyą́ nyacố¬. Tathí-
buǒdu tôduǒ kírẹ́ plyénuǒ dố htế-
khălı̨́kŭnuô azŭ klǒpă cố ná kayă
duzą̨htyathĕ̌ tôprę̣ kírẹ́ nuǒ dố mố-
khu htyĕlẹ́kẹ́kŭ nuô cố."
26 A khŏpacẹ̌ tahe a hte tapą lŏplĭ lŭ
rò èthĭ hé nı̨́dyélŭ, "Ki mẹphúnuôrò
ŭpĕ tôprę̣ kírẹ́ nı̨́bècyą́pă tę̣mẹlwó-
hteką pĕ?"
27 Jesŭ myá èthĭ rò a hé èthĭ,
"Prę̣lukayă mẹlwóhteką cyą́ nı̨́dyé
anẹ́to tadứrò Cốmarya yŏ mẹcyą́tę̣
pwọ̆¬ tôcô akhu-akhyĕ, a mẹlwó-
hteką cyą́ pré."
28 Petru hé lŭ, "Myámǒ, pę̣ dyakyă
lǒ cốhố tę̣pwọ̆¬ tôcô rò pę̣ krwŏkuǒ-
hố nę̣khyĕhố."
29 Jesŭ hé lŭ, "Vă hélakŏ cố thĭ,
dố văgnĕ ná vă tę̣thếkrų̣̂mila
agnĕ rò kayă tôprę̣prę̣ ki vĭkyă
ahi-aphyă ná apuǫ̣̂avyą́, amuǫ̣̂aphĕ̌,
aphúalyẹ, ná aprếalyą́ thĭtahe
30 hénuô, a ohtwŏprę̣ yĕtôhtŭrò, a ki
nı̨́bè éhtya lốklǒpọ́ ahi, apuǫ̣̂avyą́,
amuǫ̣̂aphĕ̌, aphúalyẹ, aprếalyą́ thĭ-
tahe dố aphuố tôzę̣ cố pă. Manárò
ŭ ki mẹcyẹ̆mẹcų̣̂ è pă. Nopă tôhtŭ
rò a ki nı̨́bè thếhtwŏprę̣ tacų̣́prę̣ ta-
31 lèkré pă. Manárò kayă dố ŭ tanẹ lŭ
ná a lodulố ŭtôprę̣nuô, a ki okyă

10:24 Judaphú tahe tanẹ ná Cốmarya sŏrisŏbŭ prę̣duzą̨htyathĕ̌ rò a cuố dố mốkhu pă

[j]Li Hteką 20:12-16, Li Dônyă 5:16-20

dókhyělǒ ŭ pă, kayă dó a okyă dó-
khyělǒ ŭ tahenuô a ki htwŏhtya
kayă dó ŭ lodulǒ lŭ pă," Jesŭ hé pę̤
èthĭ phú nuô.

Jesŭ Hé Pę̤ Ŭ Ná A Bèthyě Pă Ari-akyă Thuŏphuŏtôphuŏ

(Matteo 20:17-19, Luka 18:31-34)

32 Jesŭ ná a khŏpacę̤̆ tahe htya la-
hyă dó vı̤̄ Jerusalem rò bí a htya dó
klyálo̤ akhĕnuô, Jesŭ cuŏ ręʼ èthĭ dó
nyě. Jesŭ htya pę̤ èthĭ dó vı̤̄ Jeru-
salem akhu-akhyě, a khŏpacę̤̆ tahe
khyéthukhyéthé lŏplĭ có lŭ, rò kayă
dó a krwŏhtya tǫ̤̆kuŏ ná lŭ tahenuô,
a théisě lŏ lahyă. Rò Jesŭ éplǒ khyě-
thyá a khŏpacę̤̆ shyéthényę̤̆ rò a cá-
htya hésoluŏ pę̤ èthĭ ná shyé¬ èthĭ
cuŏtuǫ̤̆ dó vı̤̄ Jerusalem pănuô a ki
htwŏhtya kryá¬ ané phútě pă nuô-
33 tahe ari-akyă. Rò a hé èthĭ, "Nı̤́dă
tą̤̆tę̤ lahyă, khŏnyą̤ rò pę̤ htya dó vı̤̄
Jerusalem. Bínuô pămа ŭ ki isĕtą̤̆-
kyă prę̤lukayă aphúkhŭ mą̤dû văyě-
nuô dó bwídukhu tahe ná prę̤ithyó
tę̤thyótę̤thya athárá tahe a takhu-
kŭ pă. Rò èthĭ ki théplò tŏ lŏ lŭ dó
a ki mę̤thyěkyă vă pă. A ki dyétą̤̆-
kyă vă dó Judaphú mą̤to tahe a ta-
34 khukŭ pă. Phúnuôrò Judaphú mą̤to
tahe ki hébè lavilavŏ kanĭkano lŏ vă
pă, èthĭ ki htupláhtuthĭ lŏ vă pă, a
ki plí vă pă, rò èthĭ ki mę̤thyěkyă
vă pă tadŭ́rò a băhtyahó thuŏnyě
pămа vă ihtòhtwŏprę̤ ką̤khyě khyě-
thyá pă."

Jakomo Ná Giovanni A Tę̤kwĭthézǫ̤

(Matteo 20:20-28)

35 Zebedeo aphúkhŭ Jakomo ná
Giovanni hyăphû dó Jesŭ a o rò a
hé lŭ, "Thárá¬ pę̤ kwĭ nę̤ ĭtětě bèbè,
pę̤ thézǫ̤̆ dó nę̤ ki mę̤ pę̤ pę̤."
36 Jesŭ hésû èthĭ, "Thĭ thézǫ̤̆ nŏmę̤
vă ĭtětě?"
37 Rò èthĭ hésû lŭ, "Bí nę̤ htya onyă-
hó dó nę̤htyěnę̤ké rò nę̤ ohó dó nę̤-
taryěduhtŭ akŭ hó pănuô, dyéonyă
pę̤kuŏ pę̤ dó nę̤ takhu cóhtwó tôkyě
tôprę̤, ná dó nę̤ takhu cóci tôkyě tô-
prę̤ pă ní¬."
38 Rò Jesŭ hésû èthĭ, "Thĭ kwĭ tę̤yě-
nuô thĭ thégně nı̤́dyé ari-akyă to. Tę̤-
cyę̤tę̤cǫ̤̆ ahtyěbě dó vă kírę̤ ŏ yěnuô
thĭ ŏ békuŏnyă sálę̤ pă ĕ? Htuŏrò tę̤-
khyácyę̤khyácǫ̤̆ dó vă kírę̤ khyá yě
pă nuôma thĭ khyábékuŏ sálę̤ pă ĕ?"
39 Rò èthĭ hésû lŭ, "Pę̤ khyábékuŏ
pré."

Rò Jesŭ hésû èthĭ, "Htyěbě dó
vă kírę̤ ŏ yěnuô thĭ ki ŏnókuŏ pă,
htuŏrò tę̤cyę̤tę̤cǫ̤̆ dó vă kírę̤ khyá-
bè yěnuô thĭ ki khyábènó kuŏdû pă.
40 Manárò lę̤onyă akhălę̤ dó cóci tô-
kyě nuô bèbè, dó cóhtwó tôkyě nuô
bèbè, a o dó vă takhukŭ mą̤to, Có-
marya ki dyéonyă khălę̤ yěnuô ná
kayă dó a taritaryă one pę̤́htuŏhó lŭ
nuôtahe agně pă."
41 Bí a khŏpacę̤̆ dó a okyă prę̤-
shyé yětahe nı̤́huŏ a sudyă phúyě
akhĕ nuô, èthĭ théplòdu Jakomo ná
42 Giovanni. Phúnuôrò Jesŭ éhyă plŏ-
lŏ èthĭ dó a o rò a hé èthĭ, "Thĭ thé-
gně dûhó ná Judaphú mą̤to tahe-
nuô a o ná a khuklókhuklyă dó a pó
nı̤́dyé èthĭ tahe. Htuŏrò htyěkę̤́phú
khuklókhuklyă yětahenuô a nŏe nı̤́-
dyé lahyă a taryěshyosŏ yěnuô dó
43 htyěphúkę̤́phú tahe akhu. Manárò
lŏ¬ thĭ yětahenuô thĭ tŏbè mę̤phú-
nuô to. Dó thĭklĕnuô, kayă tôprę̤prę̤

ki thézṹ htwŏdu hérò a tŏbè htwŏ
44 thĭ prẹ̀mẹtẹ̀phú. Dố thĭklẽnuô, kayă
tôprẹ̀prẹ̀ ki thézṹ htwŏ kayă dố ŭ
lodulố lŭ kihérò a tŏbè htwŏ kayă
45 lŏ¬ plĭ acṹ. Mẹtĕhérò prẹ̀lu kayă
aphúkhŭ mạ́hố vă̈yĕ, vă hyă dố ŭ
ki mẹpẹ́ vă̈gnĕ nuô mạ́to. Vă hyă dố
vă ki mẹpẹ́ ŭgnĕ pré. Rò thyáphú vă
ki ihtakạ̀nḭ́ èthĭ agnĕnuôrò, vă dyé-
lyạkyă vă théplò htwŏprẹ̀ dố kayă
éprẹ̀ agnĕ.”

Jesŭ Mẹ̀lĭkạ Bartimeo Amèthè

(Matteo 20:29-34, Luka 18:35-43)

46 Jesŭ ná a khŏpacẹ̌ tahe cuốtuọ́ dố
vḭ Jeriko rò bí èthĭ htecuốkyăhố ná
vḭ Jeriko akhĕnuô, kayă bémụdu bí
vḭkŭ nuôtahe htecuố kuŏ ná èthĭ.
Bí èthĭ htecuố akhĕnuô, kayăphĕ
mèthèkhí kwĭesè onyăo bí klyáhtŭ-
nuô tôprẹ̀. Amwḭ ná Bartimeo, è ma
47 Timeo aphúkhŭ tôprẹ̀. Bí a nḭ́huŏ
ná vḭ Nazarèphú Jesŭ hyă dố klyálọ
akhĕnuô, a cáhtya éhtŏ, “Kố¬ Davi
aphúkhŭ Jesŭ¬ thézọ̀nḭ́ kuŏ rẹ́ vă.”
48 Kayă éprẹ̀ théprwọ̌ lŭ rò a hé la-
hyă lŭ, “Thuôthuô¬ omyá¬” tadṹ-
rò a lé éhtŏhtya shyoshyo, “Kố¬
Davi aphúkhŭ Jesŭ¬ thézọ̀nḭ́ kuŏ rẹ́
vă ní¬.”
49 Jesŭ okuố rò a hé, “Cuốéhyă è
bíyĕ” rò èthĭ cuố éhyă lŭ rò a hé
lŭ, “Théplẹ̌ tămẹ́, kahtòmŏ, Jesŭ é
50 hố nẹ̀.” Rò a plwóhte acạklŏ rò a
phatặkyă. Htuŏrò a pạ́kahtò rò a
hyă dố Jesŭ a o.
51 Jesŭ sudyă lŭ, “Nẹ̀ thézṹ nŏmẹ
vă maĭtĕ?”

Kayă mèthèkhí yĕtôprẹ̀ hésû lŭ,
“Thárá¬ vă thézṹ myáhtye cyạ́
kuŏŭ.”

52 Rò Jesŭ hé lŭ, “Nẹ̀ kạnḭ́ hố. Nẹ̀
tẹ̀zṹ mẹsĭmẹ́ pẹ́ nẹ̀ hố.” Bínuô tô-
phuốtuŏ amèthè lĭhyă rò a krwŏ-
cuốkuŏ Jesŭ akhyĕ.

11

Jesŭ Cuốnuŏ Dố Vḭ Jerusalem Akŭ

(Matteo 21:1-11, Luka 19:28-40, Giovanni 12:12-19)

1 Bí èthĭ hyătuọ́phû hố ná vḭ Jerusa-
lem bí dŏ Bethphage ná dŏ Bethania
dŏhtŭ Oliva so khăshyéakhĕnuô,
Jesŭ nŏhyă rẹ́ a khŏpacẹ̌ thényẹ̌.
2 Rò a hé èthĭ, “Hyănuŏ rẹ́ lahyă
dŏ dố nyĕnuô tôdŏ, thĭ hyă nuŏ-
nuŏ ná thĭ ki myáhtye myạ́lyă-
phú plyạ tôduŏ dố ŭ sidyányạ nố́hí
lŭ tôphuố¬ to tôduŏ pă. Thĭ ki
myáhtye ŭ cŏklọ̀ talạ-e asè bínuô
pă rò ilyĕ è rò cwikạ è bíyĕ ní¬.
3 Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki sudyă thĭ, ‘Thĭ
cuố ilyĕ tuọ́ myạ́lyăphúyĕ mẹtĕ?’
Hérò, ‘Byacè lo nŏ lŭ nuô, a nŏhtuŏ
lŭ pă rò a thŭkạpryă khyĕthyá dû
pă,’ hésû lŭ phúnuô ní¬.” Jesŭ hé
èthĭ phúnuô.
4 Bínuô akhĕ èthĭ cuốmyáhtye
myạ́lyăphú dố ŭ cŏklọ̀ ophû
è ná hikadă khăshyé rò a ka-
htòo dố klyákŭ tôduŏ. Rò èthĭ
5 cuốilyĕ lŭplyẹ. Kayă kahtòo bí
akhăshyé nuôtahe sudyă èthĭ,
“Thĭ cuốilyĕ tuọ́ myạ́lyăphú plyẹ
6 mẹtĕ?” Rò èthĭ hésû phú Jesŭ
nŏhé èthĭ nuô rò kayă nuôtahe
7 plwŏcwikạ èthĭ. Èthĭ cwikạnḭ́
myạ́lyăphú yĕnuô dố Jesŭ a o
rò èthĭ idĕhtya lahyă acạklŏ dố
myạ́lyă nyạ́khu rò Jesŭ htya-
8 sidyá è. Kayă bémụ dĕtặ lahyă
acạklŏ tahe dố klyádĕkŭ htuŏrò

dố aruô tahe kuǒke rò a pặ̆kạnḭ̆
thòphyă dố alèo tahe dố nyekhu
9 rò kạ-idĕtặ̆ dố klyádĕkŭ. Rò kayă
cuố rẹ́ lahyă dố nyĕ tahe, tahe rò
a krwŏcuốkuǒ lahyă dốkhyĕ rò a
ẽhtŏ lahyă,
“Htuthẽhtya lahyă Cốmarya!”
“Kayă dố a hyă ná Byacè amwḭ
yĕtôprẹ̆nuô, Cốmarya ki sŏridû è
ní!”[k]
10 “Kayă dố a kírẹ́ hyă pố pẹ̆ thyá-
ná pẹ̆phĕ̆ Khwí Davi dố¬ nyénu
yĕtôprẹ̆nuô, Cốmarya ki sŏridû
è ní!”
“Htuthẽhtya lahyă Cốmarya dố
a o dố mốkhu akhăle̯ htyalŏlố
yĕtôprẹ̆!” Èthĭ ẽmọsû lahyă Jesŭ
phúnuô.
11 Jesŭ cuốtuǫ́ dố vḭ̆ Jerusalem
akŭ akhĕnuô, a cuốnuǒ dố tẹ̆lŭ-
hŏdu lọkŭ rò a cuốlĕmyá tavạlǒ
tẹ̆pwǫ̆tôcô. Tamǫ́ kírẹ́ tặ̆hố akhu-
akhyĕ è ná a khŏpacẹ̆ shyéthẽnyẹ̆
htecuốkyă dố dǒ Bethania.

Jesŭ Isŏhăkyă Kadwímǫ́ Tômǫ́
(Matteo 21:18-19)

12 Dốkhyĕ tônyĕnuô bí èthĭ o dố dǒ
Bethania hteka̯ dố klyálọ akhĕ, Jesŭ
13 thẽe dĭ. Rò a myáhtyecuốlŏ kadwí-
mǫ́ dố alè tahuố tômǫ́. Ma athè o
ẽ a tanẹ rò a cuốtŏ dố kadwímǫ́ o,
manárò bí a cuốtuǫ́ dố kadwímǫ́ o
akhĕnuô, a myáhtye athè tôplò¬ to,
ashuốakhĕ tŏthè híto akhu-akhyĕ a
14 o shuǒshuǒpré alè pré. Jesŭ hé ka-
dwímǫ́ nuôtômǫ́, “Tôprẹ̆¬ ki enố
kuǒpă tă nẹthè tămẹ́ ní¬” a hé phú-
yĕnuô a khŏpacẹ̆ tahe nḭ̆huǒ lahyă.

Jesŭ Cuố Dố Tẹ̆lŭhŏdu
(Matteo 21:12-17, Luka 19:45-48, Giovanni 2:13-22)

15 Bí èthĭ cuốtuǫ́ dố vḭ̆ Jerusalem
akhĕnuô, Jesŭ cuốnuǒ dố tẹ̆lŭtyă
hŏkŭ rò a cuốnuǒ cáhtya vẹ̆hte-
kyă kayă ipṛḭ-isĕtẹ̆ bínuô tahe rò
a nuǒhtu laklǫ̆tặ̆kyă ŭ lẹ́htulya rŭ
a dĭrẹ́htyalǒ nuôtahe ná khuklyá-
htyalǒ dố ŭ lẹ́onyă isĕ ná htulwḭ́
16 nuôtahe. Ŭ o bí tẹ̆lŭhŏdu vḭ̆kŭ nuô-
rò ŭ kírẹ́ cǫ̆cuốkhó ŭtặ̆tẹ̆ dố aruô tô-
pho akhĕ Jesŭ dyécǫ̆ cuốkhóŭ tô-
17 prẹ̆¬ to. Htuǒrò a ithyóithya èthĭ,
“Dố lisăsĕkŭnuô, Cốmarya hé,
‘Văhi ma ŭ ki ẽ ná myĕcôruô
pwǫ̆¬ tôcô lẹ́cǫ̆bucǫ̆bĕ ahi’[l]
“Manárò thĭ cuốnǒ htwŏhtya lǒhố è
ná ‘Prẹ̆ehuôehí lẹ́owóo akhăle̯ hố.’”
18 Bwídukhu tahe ná prẹ̆ithyó tẹ̆-
thyótẹ̆thya athárá tahe nḭ́huǒ Jesŭ
hé phúyĕ rò èthĭ myápṵ klyá dố a
ki pṵmẹthyĕ Jesŭ. Kayă bémụ tahe
yŏ khyéthukhyéthẽ lŏplĭ Jesŭ a tẹ̆-
ithyóithya akhu-akhyĕ, èthĭ htwŏ
khuklǫ́khuklyă nuôtahe thẽisĕ la-
hyă Jesŭ alẹ́.
19 Bí mǫ́tặ̆ hố akhĕnuô, Jesŭ ná a
khŏpacẹ̆ tahe htekạkyă dố vḭ̆klǒ.

Phyénḭ Tẹ̆ithyó Tôcô Dố
Kadwímǫ́ Tômǫ́ A O
(Matteo 21:20-22)

20 Shyéparŏ mǫ́lĭrọmṹ akhĕnuô,
èthĭ htecuố rwókhyĕ klyá nuôtôbŏ
rò kadwímǫ́ dố Jesŭ isŏkyă lŭ nuô
tômǫ́nuô èthĭ myáhtye ná akrălŏ
21 sĭmǫ́ tuǫ́ cố dố arwḭ́ cố. Rò Petru
thẽnẹ́htyabè tuǫ́ Jesŭ isŏkyă thòmǫ́
yĕnuô rò a hé lŭ, “Thárá¬ myámǒ

[k]Li Htuthẽhtya 118:25-26 [l]Isaia 56:7

dốnuô lé, kadwímọ́ dố nẹ̀ isǒkyă lŭ
nuôtôthò a thyĕkrăkyă hố."
22 Rò Jesŭ hésû lŭ, "Zṹe Cốmarya
23 nuô. Vă hécố cố nẹ̀, kayă tôprẹ̀prẹ̀
a ki hé soyĕtômĕ, 'Thốthṹ cuố ta-
phăkyă dố htyĕdutavạ akŭnuô,' rò
a ki thếplòrare to rò a ki zṹe mạ́la-
kŏ hénuô, a ki htwŏhtya pẹ́ lŭ phú
24 a hé nuô pă. Phúnuô akhu-akhyĕ vă
hé thĭ, thĭ kwĭtẹ̀ dố Phĕ̀ Cốmarya a
o ĭtĕtĕ¬ bèbènuô zṹe ná thĭ nḭ́bè-
hố nuô, rò thĭ ki nḭ́bè mạ́lakŏ pă.
25 Bí thĭ kahtò kwĭcóbĕ̀ akhĕ̀nuô, thĭ
ki pṹo kayă tôprẹ̀prẹ̀ atẹ̀thṹ kihérò
plwŏkyă ètẹ̀thṹnuô. Thĭ ki plwŏkyă
tṹma thĭphĕ̀ o dố mốkhu yĕtôprẹ̀ ki
plwŏkyăkuŏ thĭ tẹ̀thṹ phúnuô pă."
26 ("Manárò thĭ ki plwŏkyă ŭtẹ̀thṹ to
kihérò, thĭphĕ̀ o dố mốkhu yĕtôprẹ̀
plwŏkyăkuŏ thĭ tẹ̀thṹ toto.")*

Ŭ Sudyă Jesŭ Taryĕshyosŏ Ari-akyă
(Matteo 21:23-27, Luka 20:1-8)

27 Jesŭ ná a khŏpacẹ̀ tahe cuốtuṹ
khyĕthyá dố vṭ̀ Jerusalem rò bí Jesŭ
lĕcuố dố tẹ̀lŭtyă hŏkŭ akhĕ̀nuô,
bwídukhu tahe ná prẹ̀ithyó tẹ̀thyó-
tẹ̀thya athárá tahe, ná Judaphú khu-
28 klốkhuklyă tahe hyă dố lŭo, rò èthĭ
sudyă Jesŭ, "Nẹ̀ cuốmẹtuṹ tẹ̀phúyĕ
tahe ròma nẹ̀ cuốmẹ ná ŭpĕ a taryĕ-
shyosŏ pĕ? Nẹ̀ ki mẹtẹ̀ phúyĕtahe
agnĕnuô ŭpĕ nŏmẹ nẹ̀ pĕ?"
29 Jesŭ hésû èthĭ, "Vă sudyă kuŏ
thĭ ngọ́ tômṹ, rò hésû pẹ́ kuŏ vă,
rò vă mẹ tẹ̀yĕtahe ná ŭpĕ a taryĕ-
shyosŏ pĕnuô vă ki héluŏ pẹ́kuŏ
30 thĭ pă. Giovanni Baptista plwŏ pẹ́ ŭ
htyĕ yĕnuôma Cốmarya dyé lŭ ta-
ryĕshyosŏ ĕ? Mạ́torò prẹ̀lukayă dyé
lŭ ĕ? Héso pẹ́ myá vă."
31 Rò èthĭ kré nḭ́dyélŭ, "Pẹ̀ ki hé, 'Cố-
marya dyé lŭ' kihérò, a klyá sudyă
nyă hố pẹ̀, 'Kihéphúnuôrò thĭ zṹe lŭ
32 to mẹtĕ?' Phúnuô hố. Rò pẹ̀ ki hé
è, 'Prẹ̀lukayă dyé lŭ' kihérò, pẹ̀ thế-
isĕ kayă bémụ yĕtahe alẹ́lẹ́." (Mẹtĕ-
hérò kayă pwŏ¬ tôprẹ̀ yŏ zṹe lŏ ná
Giovanni ma prẹ̀prọ mạ́lakŏ tôprẹ̀.)
33 Phúnuô akhu-akhyĕ èthĭ hésû
Jesŭ, "Pẹ̀ thégněto."

Rò Jesŭ hésû èthĭ, "Kihéphúnuôrò
vă mẹtẹ̀ yĕtahe ná ŭpĕ taryĕshyosŏ
pĕ nuô vă hésoluŏ pẹ́ thĭ toto."

12

Ngọ́khákho Dố Kayă Hyă Dakèe Thòbĭthèphè Tahe
(Matteo 21:33-46, Luka 20:9-19)

1 Jesŭ cáhtya dyá pẹ́ bwídukhu
tahe ná prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athá-
rá tahe ná Judaphú khuklốkhuklyă
tahe ná ngọ́khákho tahe phúyĕ,
"Bètôphuố, kayă o tôprẹ̀, a isốiplṹ
nḭ́dyé a thòbĭthèmọ́ tahe dố aprếkhu
yĕ rò a iraṭavạbí nḭ́dyé lŏ a thòbĭthè-
phè yĕ, rò a ikhûo nḭ́dyé ahekŭ tôkŭ
dố a lẹ́izḭ́hte ná thòbĭthèhtyĕ, rò a
isốhtyanḭ́ lẹthûhtyalŏ dố ŭ lẹ́opọ́-
myá ná thòbĭthèphè yĕnuô tômĕ.
Htuŏrò a khyăekyă kuố ná prẹ̀khyăe
tahe rò a htecuốkyă dố kẹ́aruô tôkẹ́.
2 Bí thòbĭthè mĭhố akhĕ̀nuô, thòbĭ-
thèphè byacè nŏhyă a prẹ̀mẹtẹ̀phú
tôprẹ̀ dố prẹ̀khyăe yĕtahe a o rò a
nŏhyă phyékạkuŏ lŭ thòbĭthè dố a
3 tŏkò nḭ́bèkuŏ nuôtahe. Prẹ̀khyăeprế

11:26 Li yĕtômạ̄ nuô a o nuŏtọ́kuŏ dố li dố ŭ ră ná takhu dố kalúlố khĕ̀nuô tôba akŭ to.

yĕtahe pṹ lŭ rò mṹsûpò̰sûhtuŏ lŭlu-
lé yĕtôprẹ̀ rò a plwŏkạ kazuŏklíkyă
4 pré lŭ pré. Htuŏrò thòbĭthèphè bya-
cè nŏhyă tapleke a prẹ̀mẹtẹ̀phú dố
aruô tôprẹ̀ dố èthĭ a o rò èthĭ mṹ lŭ-
5 khuklố htuŏto mẹtarẹ̌ lŏplĭ lŭ. Thò-
bĭthèphè byacè nŏhyă pọ́ a prẹ̀mẹ-
tẹ̀phú dố khyĕ tôprẹ̀ rò èthĭ mẹthyĕ-
kyă lŭ. Èthĭ mṹpò̰ ŭ tahe mẹthyĕkyă
ŭ tahe. Èthĭ mẹ ŭ phúyĕ nuôma a o
é nyacố hố.
6 “Thòbĭthèphè byacè lẹ́nŏhyăpọ́ ŭ
nuô a okyă păprétŭ́ aphúkhŭ dố a
mọ nḭ́dyé yĕtôprẹ̀ pré. Dốkhyĕtadû
rò a tanẹ, ‘Vă ki nŏhyă vă phúprẹ̀-
khŭ ma a bezṹbenyạ́ klŏpă kŏle,’ a
tanẹ rò a nŏhyă lŭ dố prẹ̀khyăe yĕ-
tahe a o.
7 “Manárò prẹ̀khyăe yĕtahenuô a
hébèdônyă dyé lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀
rò a hé lahyă, ‘Kayă yĕtôprẹ̀ ma
thòbĭthèphè byacè aphúkhŭ dố a
kírẹ́ nḭ́bè ucĕtazĕ̌ nuôtôprẹ̀ hố. Cuố!
Cuốmẹthyĕkyă lŭ pó¬! A ucĕtazĕ̌ ta-
8 henuô a ki htwŏlŏ̌ pẹ̀tẹ̀ pă.’ A hé la-
hyă rò èthĭ pṹ mẹthyĕkyă thòbĭthè-
phè byacè aphúkhŭyĕ rò a vĭhtekyă
lŭ dố thòbĭthèphèklŏ̌,” Jesŭ hékhá-
kho pẹ́ èthĭ phúnuô.
9 Htuŏrò Jesŭ sudyă èthĭ, “Ki mẹ-
phúnuôrò thòbĭthèphè byacè yĕtô-
prẹ̀nuô a ki mẹ phútĕ pă? A hyă
mẹthyĕkyă prẹ̀khyăepré nuôtahe rò
a ki plwŏkhyăe tapleke ná kayă dố
10 aruô tahe pă.” Htuŏrò Jesŭ hé khyĕ-
thyá èthĭ, “Lisăsĕ̌kŭ hé,

‘Kayă mẹhtya hi rò lọ́ dố èthĭ
vĭkyă lŭ nuôtômĕnuô a htwŏhtya
lọ́ dố a tahtwóma lŏ cố hitô-
11 mĕ cố. Yĕnuôma Byacè Cốmarya
mẹtẹ̀ pré, rò a mẹtẹ̀ yĕnuôma a
tẹ̀prọtẹ̀pryạ nyacố.’[m]

“Lisăsĕ̌kŭ hé phúyĕnuôma thĭ hốnố
kuŏŭ tôphuố¬ to ĕ̌? Thĭ klyá hốnố
nyă pré.”
12 Judaphú khuklốkhuklyă tahenuô,
a thégně ná Jesŭ dyá khákho èthĭ
ná prẹ̀vĭkyă lọ́ nuôtômĕ ma èthĭ hố
akhu-akhyĕ a myápṹ lahyă klyá dố
a kírẹ́ pṹ Jesŭ tadŭ́rò èthĭ thĕ́isĕ
kayă bĕ́mụ nuôtahe alẹ́ rò èthĭ hte-
cuố taphăkyă pré Jesŭ khălẹ́.

Ŭ Sudyă Jesŭ Ná Tŏbè Dyé Amo-ară Ĕ, Ma Tŏbè Dyé To Ĕ Ari-akyă

(Matteo 22:15-22, Luka 20:20-26)

13 Ŭ nŏhyă Pharisĕophú tahe ná
Khwí Herodè akayă tahe dố Jesŭ
a o dố a ki hyă myápṹ pṹ lahyă
14 Jesŭ hébèthŭngọ́ tahe. Èthĭ hyă dố
Jesŭ a o rò a hé lahyă lŭ, “Thá-
rádu¬ pẹ̀ thégně ná nẹ̀ ma kayăcố-
kayătẹ rò a hébècốpré ngọ́ tôprẹ̀.
Nẹ̀ thĕ́isĕ kuŏŭlẹ́ tôprẹ̀¬ to, nẹ̀ myá-
dumyápatí kuŏŭ tôprẹ̀¬ to. Nẹ̀ dă
ithyóithyahố ŭ tẹ̀mạ́tẹ̀cố hénuôma,
nẹ̀ ithyó pẹ́ cố ŭ phú Cốmarya thé-
zṹ́ nŏithyó nẹ̀ nuô cố. Phúnuôrò pẹ̀
dyé amo-ară dố Khwí Caesare a o
15 nuôma ató ĕ̌? Ma ató to ĕ̌? Pẹ̀ tŏkò
dyé è ĕ̌? Ma pẹ̀ tŏkò dyé to ĕ̌? Héso
pẹ́myá pẹ̀.”

Tadŭ́rò èthĭ hyă hébè khobye pré
nuô Jesŭ thégně rò a hésû èthĭ,
“Thyáphú thĭ ki pṹ pṹnḭ́ vă tẹ̀hé-
bèthŭ́ tahe rò thĭ hyă sudyăkhásu-
dyăkho myábye vă phútĕ? Hyădyé
pẹ́ myá vă thĭrŭ̌zye nuôtôbè,” a hé

[m] Li Htuthĕ́htya 118:22-23

16 èthĭ phúnuô. Rò èthĭ hyădyé lŭ rŭ̃-
zye denari nuôtôbè rò a sudyă èthĭ,
“Yĕma ŭpĕ khuklŏ̃zą̃zọ pĕ? A răo ná
ŭpĕ amwịpĕ?”
Rò èthĭ hésû lŭ, “Khwí a khuklŏ̃-
zą̃zọ ná khwí amwị.”
17 Htuŏ̃rò Jesŭ hé èthĭ, “Khwídu
Caesare atẹ̃ kihérò dyé ná
khwídunuô, Cŏ̃marya atẹ̃ kihérò
dyé ná Cŏ̃marya nuô.” Jesŭ hé èthĭ
phúnuô rò èthĭ khyéthukhyéthé
lŏ̃plĭ cŏ Jesŭ khălẹ́ cŏ.

Ŭ Sudyă Jesŭ Ná Tẹ̃thyĕ Ihtòhtwŏprẹ̃ Kąkhyĕ

(Matteo 22:23-33, Luka 20:27-40)

18 Saducĕophú thĭtahe lẹ́klŏ hé la-
hyă ná ŭ thyĕhtuŏ̃ nuô ŭ htwŏprẹ̃
kąkhyĕ cyą́ pă takhyá¬ to phúnuô.
Rò èthĭ hyă dŏ̃ Jesŭ a o rò sudyă
19 lŭ, “Thárádu¬, Mosè răkyă tẹ̃thyó-
tẹ̃thya tômŭ̃ dŏ̃ pẹ̃gnĕ rò a hé, kayă
tôprẹ̃prẹ̃ ki thyĕkyă amĕ khălẹ́, rò
aphú ki okyă tôprẹ̃¬ to hénuô, thyá-
phú aklwĭalyă ki okyă nuôrò, a puŏ̃-
prẹ̃khŭ bè phyédwó akhĭ okyăyĕ, a
20 hé phúnuô.[n] Tôphuŏ̃nuô puŏ̃ ná vyą́
prẹ̃khŭ o thuŏthyótôprẹ̃. A vyą́prẹ́-
lŏ̃ tôprẹ̃ phyé amĕ rò bí a thyĕkhĕ-
21 nuô aphú okyă tôprẹ̃¬ to. Rò apuŏ̃
ahŏ̃lẹ̃lyą tôprẹ̃ phyédwó khyĕthyá
akhĭyĕ rò a thyĕkyăpọ̃ rò aphúalyẹ
okyă tôprẹ̃¬ to. Apuŏ̃ thuŏprẹ̃tôprẹ̃
nuô a htwŏhtya thyá kuŏlŏ phúnuô.
22 Puŏ̃návyą́ thuŏthyótôprẹ̃ yĕnuô, a
htwŏhtya thyá lŏplĭ lŭ phúnuô, rò
èthĭ yĕ thuŏthyótôprẹ̃ nịcŭ̃ lŏplĭ lŭ
amĕ tôprẹ̃¬ tuŏ rò a thyĕkyă lŏplĭ,
aphúokyă lahyă tôprẹ̃¬ to rò dŏ̃-
khyĕtadûnuô prẹ̃mò yĕtôprẹ̃ thyĕ-
23 kyă kuŏ̃ pọ̃. Phúnuôrò shyé¬ ŭ thyĕ-
ihtòkąkhyĕ amọ̃nyĕ pă tônyĕnuô,
prẹ̃mò yĕtôprẹ̃ ki htwŏ bítĕ tôprẹ̃
amĕ păpĕ? Mẹ̃tĕhérò èthĭ puọ̃návyą́
thuŏthyótôprẹ̃ nịcŭ̃lŏ lŭ prẹ̃mò yĕ-
tôprẹ̃ prĕ̃ nuŏ¬.”
24 Jesŭ hésû èthĭ, “Thĭ zŭ̃ethŭ̃ lŏhŏ,
thĭ thégnĕ tą̃tẹ̃ kuŏŭ lisăsĕ ná Cŏ̃-
marya a tẹ̃prọtẹ̃pryą mẹcyą́ tẹ̃ tahe
25 to. Mẹ̃tĕhérò shyé¬ ŭ thyĕ ihtòkąkhyĕ
pănuô ŭ phyéphúphyémĕ, ŭ
phyéphúphyévẹ̃ o pătohŏ, èthĭ ki
thyákuŏlŏ phú mŏ̃khutanéphú nuô-
26 tahe păhŏ. Mosè rămákyă tẹ̃htwŏ-
prẹ̃ kąkhyĕ ari-akyă dŏ̃ a libakŭ bí
miŭ̃ căcuọ̃ atẹ̃dyá nuôtôtọ̃ akŭnuô,
vă tanẹ ná thĭ hŏ̃nŏ̃ hŏ̃. Bí likŭnuô,
Cŏ̃marya hé Mosè phútĕ hérò, ‘Vă
ma Abraham a Cŏ̃marya, Isaac a
Cŏ̃marya, ná Jacob a Cŏ̃marya,’[o]
27 Mosè răkyă phúnuô. Cŏ̃marya ma
kayăthyĕ tahe a Cŏ̃marya mą́to,
kayă htwŏprẹ̃ tahe a Cŏ̃marya. Thĭ
zŭ̃ethŭ̃ lŏlą́takli cŏ,” a hé Saducĕo-
phú thĭtahe phúnuô.

Tẹ̃mekyăngọ̃ Dŏ̃ A Lodulŏ̃ Tômŭ̃

(Matteo 22:34-40, Luka 10:25-28)

28 Bínuôakhĕ prẹ̃ithyó tẹ̃thyótẹ̃thya
athárá obínuô tôprẹ̃ rò a nịhuŏ̃
èthĭ kryą́ lŭ. A myáhtye ná Jesŭ
hé kąkhyĕsû cyą́ nyacŏ èthĭ akhu-
akhyĕ a sudyă Jesŭ, “Tẹ̃mekyăngọ̃
lŏ¬ plĭ aklĕ nuôma a lodulŏ̃ ŭ ma
bítĕ tômŭ̃tĕ?”
29 Rò Jesŭ hésû lŭ, “Tẹ̃mekyă dŏ̃ a
lodulŏ̃ ŭ ma ĭtĕ hérò, ‘Kŏ¬ Israel-
phú thĭ¬, nịdă lahyă¬ Byacè o prĕ́tŭ̃

[n]Li Dônyă 25:5 [o]Li Hteką 3:6,15

30 pẹ̀ Byacè Cǒmarya yětôprẹ̀ prě. Rò
thĭ bè mǫ̣ lŏthulŏthě thĭ Cǒmarya
ná thĭ thěplò sĭmělŏ, mǫ̣ lŏthulŏthě
è ná thĭ tẹ̀ohtwŏprẹ̀ lŏ¬ plĭ, mǫ̣ lŏ-
thulŏthě è ná thĭ tẹ̀tanẹ̀ lŏ¬ plĭ,'[p] yě-
nuôma tẹ̀mekyăngọ́ arẹ́lǒ tômŭ dǒ a
31 lodulǒ ŭ hǒ. Tẹ̀mekyăngọ́ nyẹ̀mŭtô-
mŭ ma, 'Thĭ bè mǫ̣ nı̨́dyé thĭhi khă-
sŏkhăshyé tahe phú thĭ mǫ̣lyạ nı̨́dyé
thĭnẹ́ nuô.'[q] Tẹ̀mekyăngọ́ dǒ a lodu-
lǒ ná yě dǒ aruô nuôma a o păto hǒ."
32 Prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá yě-
tôprẹ̀ hésû Jesŭ, "Thárá¬ nẹ̀ hé
nuôma a tŏtŭ cǒ, nẹ̀ hé ná Cǒma-
rya o prětŭ tôprẹ̀¬ tuŏ, Cǒmarya
dǒ aruônuô a o pă tôprẹ̀¬ to nẹ̀
33 hé nuôma a mą́lakŏ cǒ.[r] Pẹ̀ bè mǫ̣
lŏthulŏthě pẹ̀ Cǒmarya ná pẹ̀ thě-
plò sĭmělŏ, ná pẹ̀ tẹ̀tanẹ̀ lŏ¬ plĭ, pẹ̀-
hĕpẹ̀re lŏ¬ plĭ. Htuŏto pẹ̀ bè mǫ̣nı̨́
kayă dǒ aruôtahe thyáná pẹ̀ mǫ̣ nı̨́-
dyé pẹ̀nẹ́ nuôma aryáklŏ pă cǒ ná
lŏ¬ pẹ̀ sŭų̆ mę̣lŭhtya tẹ̀phútẹ̀lyẹ̀ sĭ-
duŏ ná mi ná lŏ¬ pẹ̀ mę̣lŭhtya tẹ̀ dǒ
aruô tahe cǒ nuôma vă thěgně,"[s] a
hésû lŭ phúnuô.
34 Jesŭ myáhtye ná kayă yětôprẹ̀
hésû cyą́dè nyacǒ rò a hé lŭ, "Nẹ̀
phû nuŏnı̨́ talí¬ lă hǒ dǒ Cǒmarya
a htyĕlẹ́kẹ́kŭ hǒ," a héhtuŏ lŭ rò
dǒkhyĕnuô ŭ sudyăbû pă Jesŭ tô-
prẹ̀¬ to.

(Matteo 22:41-46, Luka 20:41-44)

35 Bí Jesŭ ithyóithya ŭ dǒ tẹ̀lŭtyă
hŏkŭ akhĕnuô, a sudyă ŭ, "Prẹ̀ithyó
tẹ̀thyótẹ̀thya athárá tahe a hé ná
Krístu dǒ a mę̣lwóhteką ŭ yětôprẹ̀
nuôma a tą̆klwĭtą̆lyă kalyą dǒ Khwí
36 Davi a hé phúnuô văhéto? Mę̣tĕhé-
rò Khwí Davi anẹ́byacè nı̨́dû nuô
Thě Săsĕ Byacè hturyą̆ lŭthěplò rò
a nŏhé lŭ,

'Byacè Cǒmarya hé vă Byacè,
"Onyăo dǒ vă takhu cǒhtwó
yětôkyě, onyăo tuọ́ shyé¬ vă
mę̣pẹ́ lŏplĭ hǒ lŏ¬ kayă dǒ a thě-
hte nẹ̀ nuôtahe hyăcŭe ǒlyą lŏhǒ
dǒ nẹ̀ o pă nuô nı́¬."'[t]

37 "Davi anẹ́byacè nı̨́dû a ě Krístu dǒ a
mę̣lwóhteką ŭ yĕnuô tôprẹ̀, 'Byacè'
akhu-akhyĕ a cuǒ htwŏ cyą́ Khwí
Davi aphúkhŭ phútĕ?"

Kayă bĕmụ tahe thěkrą̆thělŏ nı̨́dă
lahyă Jesŭ a tẹ̀ithyóithya.

Jesŭ Dyérọ̀dyéryẹ̀ Kayă Bĕmụdu Tahe Ná Prẹ̀ithyó Tẹ̀thyótẹ̀thya Athárá Nuôtahe Ari-akyă

(Matteo 23:1-36, Luka 20:45-47)

38 Bí Jesŭ ithyóithya ŭ akhĕnuô, a
hé, "Rọ̀nı̨́ lahyă thĭnẹ́ ná prẹ̀ithyó tẹ̀-
thyótẹ̀thya athárá nuôtahe nı́¬. Èthĭ
nuôtahe ma a phyéduphyéhtyalŏ la-
hyă anẹ́ rò a thězą̆ thyá lahyă cą-
cwọkarọ tahe rò bí a myáhtye tą̆sû
ná ŭ dǒ klěkŭ akhĕnuô, a thězą̆ nŏ-
39 hébè bezą̆benyą ŭ ná anẹ́. Htuŏto
dǒ tẹ̀cǒbĕhŏkŭ nuôbèbè, dǒ pwĕ-
kŭ nuôbèbè, èthĭ thězą̆ onyăo la-
hyă khălé dǒ ŭ dyaduzą̆nyą́nı̨́ è nuô-
40 tahe prě. Thyáphú èthĭ ki nı̨́bè prẹ̀-
mòokryá tahe ahinuôrò, èthĭ ilŏilyá
ŭ, htuŏto thyáphú ŭ ki nı̨́dănı̨́ rò ŭ
ki myáhtye pă tă èthĭ tẹ̀thŭ tămẹ́
agnĕnuô, a kwĭcǒbĕhtŭ pẹ́ ŭ. Dǒ

[p]Li Dônyă 6:4-5 [q]Li Cǒbucǒbĕ 19:18 [r]Li Dônyă 4:35, 6:4, Isaia 45:21 [s]Li Dônyă 6:5, Li Cǒbucǒbĕ 19:18 [t]Li Htuthěhtya 110:1

èthĭ mẹphúnuô akhu-akhyĕ èthĭ ki khyábè cyẽklŏlố cố ŭ tẹ̀cirya pă.”

Prẹ̀mòokryá Tôprẹ̀ A Tẹ̀mẹlŭ
(Luka 21:1-4)

41 Jesŭ onyăphû bí ŭ lẹ́be-oplố
rŭtố khălẹ́ anyĕhyă nuô rò a myá
kayă tahe hyă sunuŏ rŭ akhĕ,
kayă duzạ̀htyathĕ éprẹ̀ hyă su-
42 nuŏ ényacó rŭ cố. Manárò prẹ̀-
mòokryá dố a sŏphásŏryạ o tôprẹ̀
rò a hyă sunuŏ kuŏ rŭ talĭlị nyẽ-
myé dố angụ krụ̂nyạ pré ná rŭ
tôpĕ nuôpré.
43 Rò Jesŭ éplố a khŏpacẹ̌ tahe dố a
o rò a hé èthĭ, “Vă hécócố¬ thĭ, lŏ¬
kayă dố a hyăsunuŏ rŭ dố lẹ́sunuŏ
rŭtốkŭ yĕnuô prẹ̀mòokryá nuôtôprẹ̀
44 sunuŏ éklŏlố cố ŭ hố. Mẹtĕhérò lŏ¬
a hyăsunuŏ rŭ nuôtahema, a tẹ̀olố-
obă sûlŭ rò a hyăsunuŏ pré lahyă atẹ̀
o kyăsŏkyăse kyă nuôtahe pré. Ma-
nárò prẹ̀mòokryá yĕtôprẹ̀ nuôma a
sŏphásŏryạ, a tẹ̀olốobă to tadûrò a
hyăsunuŏ lŏplúkyă cố arŭ dố a lẹ́-
buôe ná a thếplòhtwŏprẹ̀ agnĕ yĕ-
nuô cố.”

13

Tẹ̀mẹtạ̀prọ̀kyă Tẹ̀lŭhŏdu Ari-akyă
(Matteo 24:1-2, Luka 21:5-6)

1 Bí Jesŭ htecuốkyă dố tẹ̀lŭhŏdu
vỉkŭ akhĕnuô, a khŏpacẹ̌ tôprẹ̀ hé
lŭ, “Thárá¬ nẹ̀ myámŏ lộdu ná hidu-
hihtŭ dố nuôtahe lé, atwọ́ nyacó!”
2 Rò Jesŭ hésû lŭ, “Hiduhihtŭtwọ́
dốnuô tahenuô, thĭ myáhtye vă hé?
Lŏ¬ lộdu nuôtahenuô ŭ ki hyădò tạ̀-
prọ̀kyă lŏ è pă. Lộ yĕtahenuô a oícŭ
pă cố lŭ tômĕ¬ cố to pă.”

Tẹ̀pyạ̀tẹ̀sĕ Ná Tẹ̀mẹcyẽmẹcû
(Matteo 24:3-14, Luka 21:7-19)

3 Bí Jesŭ onyăo dố Oliva sokhu
rò a myácuố tŏdĕ dố tẹ̀lŭhŏdu o
akhĕnuô, Petru, Jakomo, Giovanni,
Andrea, hyăhuônị́ dố lŭo rò hyă-
4 sudyă lŭ, “Nẹ̀ hé yĕtahenuô a ki
htwŏhtya bíkhĕtĕ pă? Bí lŏ¬ tẹ̀yĕ-
tahe kírẹ́ htwŏhtya htuŏplŭlŏhố pă-
nuô tẹ̀prọtẹ̀pryạ amáadyă tôcôcô ki
oluŏhtya rẹ́ pă ĕ?”
5 Jesŭ hé èthĭ, “Rọ̀nị́ lahyă thĭnẹ́
ná kayă dố a ki hyă ilolahŏ thĭ pă
6 nuôtahe ní¬. Kayă éprẹ̀ ki klwohyă
anẹ́ thyáná vă nuô pă rò a ki dákwó
lahŏ lyạ nị́dyé lahyă anẹ́, ‘Vă ma
Krístu dố a mẹlwóhtekạ ŭ nuôtôprẹ̀’
htuŏrò a ki ilolahŏnị́ ényacố ŭ pă.
7 Bí thĭ nị́huŏ ŭ sá prạrûprạtẽ lŭ dố
aphû bèbè, thĭ nị́huŏ ŭ dyá pẹ́ thĭ
tẹ̀sátẹ̀pạ̀ ari-akyă dố ayẹ tahenuô
bèbè, thếisĕ lahyă tămẹ́ ní¬. Mẹtĕ-
hérò phúyĕ tahe nuôma a bè htwŏ-
htya nyă pă, manárò yĕnuôma he-
8 khu kírẹ́ tadû hốnuô mạ̀híto. Mẹ-
tĕhérò myĕcô tôcô ná tôcô, htyĕkẹ́
tôkẹ́ ná tôkẹ́ kisákipạ̀ lŭ pă. Tané-
htốdĭ tahe ki ohtyahtŏohtyalyạ lŏ-
plĭ dố hekhuyĕ tôpho htuŏ tôpho pă.
Kẹ́vỉkẹ́kŏ ki ohtya pă. Tẹ̀htwŏhtya
yĕtahe nuôma mạ̀păpré tẹ̀cyẽtẹ̀cû a
khăshyékhăryạ dố athyáná prẹ̀mò
kírẹ́ phúo hốsĕnuô hyătuộ mópăpré.
9 “Thĭ bè rọ̀nị́ lahyă thĭnẹ́. Dố vă-
khuvăkhyĕ rò ŭ ki pụ̂ thĭ pă, rò ŭ
ki thŭhtya thĭ dố prẹ̀cirya khuklố-
khuklyă tahe a mèthènyĕ pă. Ŭ ki-
mụ̂kipọ̀ thĭ dố tẹ̀cốbĕhŏkŭ pă. Thĭ
bè kahtòo dố prẹ̀pốtarítẹ̀ tahe ná
khwí tahe anyĕhyă pă rò a ki ci-
rya thĭ pă rò thĭ ki hésodônyă nị́pẹ́

èthĭ ná tȩ̣̈thẽ́krṵ̈mila ari-akyă pă.
10 Manárò bí hekhu tadû tyahíto yĕ
akhĕ̈nuô, thĭ tŏbè cuố hésoluŏ pȩ̣
prẹ̈lumyĕ pwṏ¬ tôcô ná tȩ̣̈thẽ́krṵ̈-
11 mila ari-akyă. Ŭ pṵ̈thŭhtya thĭ dố
khwíhi bíkhĕ̈tĕ¬ bèbè, thĭ tŏbè hébè
phútĕ phútĕnuô bèzọ̈one rẹ́ tă lahyă
tămẹ́ ní¬. Mȩ̣̈tĕhérò shuốkhĕ̈ hyă-
tuṏ pă rò thĭ ki hébè tṵ̈dû mạ̈to,
Thẽ́ Săsĕ̈ Byacè ki héso mẹcwṏ dû
thĭ pă.
12-13 “Bínuôakhĕ̈ pănuô, puṏ ki nŏ̈mȩ̣-
thyĕ nị̈dyédû avyạ̈ ná ŭruô pă, rò
vyạ̈ ki nŏ̈mȩ̣thyĕ nị̈dyédû apuṏ ná
ŭruô pă, phĕ̈ ki nŏ̈mȩ̣thyĕ nị̈dû aphú
ná ŭruô pă, phú tahe ki vṵ̈ kạ̈khyĕsû
nị̈dyédû amuṏaphĕ̈ tahe pă, rò a ki
nŏ̈mȩ̣thyĕ nị̈dyédû ŭ ná amuṏaphĕ̈
pă. Dố văkhuvăkhyĕ rò kayă pwṏ¬
tôprẹ̈ ki thẽ́hte lŏ̈ thĭ pă. Manárò
kayă dố a ihtòtanyă oklọ̈sṏma dố a
tȩ̣̈zṵ̈tẹ̈nyạ̈ akŭ tuṏdố atadû tahenuô
Cố́marya ki mȩ̣lwóhteka̤ èthĭ pă.”

Tȩ̣̈taròthẽ́ Thẽ́isĕ̈ Dố Lȩ̣̈thẽ́zṏthẽ́ryạ̈ Tahe

(Matteo 24:15-21, Luka 21:20-24)

14 Jesŭ héplehyă pṏ, “Manárò tȩ̣̈tô-
cô dố Cố́marya thẽ́zṏ thẽ́hte myá-
htye è nuô, thĭ ki myáhtye è pă. A
tŏ o dố tȩ̣̈lŭtyă hŏkŭ mạ̈to rò a cuố
o bínuô pă. (Kayă hố li yĕtahe tŏbè
thẽ́gnĕplŏ lahyă.) Bí thĭ myáhtye
a htwŏhtya hố phúyĕ akhĕ̈ pănuô,
kayă o dố Juda kȩ̣̈kŭ nuôtahe bè
klyahtya siplẽ́ lahyă anẹ́ dố sokhu.
15 Kayă dố a o dố hikhu tahenuô, bí
a klyatạ̈ akhĕ̈ a tŏbè nuŏphyécuố-
nị̈ a tạ̈muŏtạ̈tẹ̈ dố hikŭ tôcô¬ to.
16 Kayă mȩ̣̈tẹ̈ dố lyạ̈khu tahenuô a bè
17 klyaka̤ phyénị̈ aca̤ dố hi to. Bínuô-
tônyĕ pămа prẹ̈mò dố amuṏdŏ ná
muṏ dố a oná aphú dố a ŏnú păpré
lŭ nuôtahe agnĕma shuốkhĕ̈ cyẹ̈cṵ̈
18 nyacố dố èthĭgnĕ pă. Thyáphú tȩ̣̈-
cyẹ̈tẹ̈cṵ̈ yĕ ki tạ̈tŏ tă ná kȩ̣́rṏkhĕ̈
tămẹ́ nuô, thĭ tŏ kwĭcṏbĕ̈ lahyă Cố-
19 marya pwṏ¬ tôprẹ̈. Èthĭ tŏbè kwĭcṏ-
bĕ̈ lahyă mȩ̣̈tĕhérò, tȩ̣̈cyẹ̈tẹ̈cṵ̈ amṏ̈-
nyĕ yĕtahe pă nuô, cáhtya dố Cố́-
marya byályạ̈lú tȩ̣̈ tuṏkhŏnyạ̈ yĕ-
nuô a mȩ̣nố phúnuô tôphuố¬ to. Bí-
nuôkhĕ̈pă tȩ̣̈cyẹ̈tẹ̈cṵ̈ yĕtahenuô a ki
cyẹ̈lṏ̈ŭkhŏ pă rò dố́khyĕpă nuô a
ki htwŏhtyanố pă phúnuô tôphuố¬
20 to pă. Byacè ki mẹphuô tȩ̣̈cyẹ̈tẹ̈cṵ̈
amṏ̈nyĕmṏthĕ̈ to hénuôma ŭ siplẽ́-
bẽ́ nuô a o tôprẹ̈¬ to. Manárò kayă
dố Cố́marya nwóhtya one htuŏhố
lŭ tahe agnĕnuô Byacè ki mẹphuô
21 pẹ́ èthĭ amṏ̈nyĕmṏthĕ̈ pă. A htwŏ-
htya phúnuô htuŏpărò kayă tôprẹ̈-
prẹ̈ ki hé thĭ, ‘Myámŏ lahyă, yĕ ma
Krístu dố a mȩ̣lwóhteka̤ ŭ nuô tô-
prẹ̈ hố,’ mạ̈torò a ki hé thĭ, ‘Cuố
myámŏ lahyă, Krístu dố a mȩ̣lwó-
htekạ̈ ŭ nuôtôprẹ̈ a o dố nuô,’ a
ki hé thĭ phúnuô pă manárò zṵ̈e
22 tă lahyă tămẹ́ ní¬. Mȩ̣̈tĕhérò kayă
dố a klwolahŏ anẹ́ phú Krístu dố
a mȩ̣lwóhteka̤ ŭ yĕtôprẹ̈ tahenuô
ná kayă dố a klwolahŏ anẹ́ phú
prẹ̈pro̤ tahenuô, a ki oluŏhtya pă.
Thyáphú èthĭ ki ilolahŏ nị̈tuṏ kuŏ-
dû kayă dố Cố́marya nwóhtya htuŏ-
hố lŭ yĕtahenuô, èthĭ ki mẹcyạ̈ hérò,
a ki mȩ̣luŏhtya atẹ̈mẹ̤ tẹ̈pro̤tẹ̈pryạ̈
tahe ná atẹ̈mẹ̤ tapạ̈ khyéthukhyé-
23 thẽ́ ŭ nuôtahe pă. Rọ̈nị́ lahyă thĭ-
nẹ́ ní¬. Bí tȩ̣̈yĕtahe htwŏhtya tya-
híto yĕnuô, vă héso one rẹ́ pẹ́ lŏ̈
htuŏhố thĭ pwṏ¬ tôcô hố,” Jesŭ hé-
kyă phúnuô.

Prẹ̀lu Kayă Aphúkhŭ Ki Hyă Pă
(Matteo 24:29-31, Luka 21:25-28)

24 Rò Jesŭ hé plehyă pọ́, “Bí tẹ̀cyẹ̄-
tẹ̀cû amọ̄nyĕmọ̄thĕ̀ tahe cuŏ talwó-
htuŏhŏ́ pă nuô,
‘Cŏ́marya ki mẹ khíkyă tamọ̄
25 pă. Lĕ̀ ki lĭ pătohŏ́. Sè dŏ́ mŏ́lẹ̄
tahe ki latặprọ̀kyă lŏpă. Cŏ́ma-
rya ki mẹkazikazuọ̄ lŏ̀lŏ¬ mŏ́lẹ̄ a
tẹ̀prọtẹ̀pryạ nuôtahe pă.’
26 “Htuŏ̀rò èthĭ ki myáhtye lahyă
prẹ̀lukayă aphúkhŭ mạ́hŏ́ văyĕ ki
hyălyạ dŏ́ ŏ́luọ̄klĕ̀ pă, rò a ki
olŏ́bă cŏ́ ná a tẹ̀prọtẹ̀pryạ ná a
tẹ̀taryĕdu taryĕhtŭ dŏ́ ashyo-asŏ
27 yĕnuôtahe pă.[u] Htuŏ̀rò prẹ̀luka-
yă aphúkhŭ mạ́hŏ́ văyĕ a ki nŏ̀-
hyălyạ tanéphú tahe pă rò vă
ki nŏ̀cuŏ èthĭ dŏ́ hekhu lwḭ̄nạ́
pă, èthĭ ki cáhtya cuŏ́ dŏ́ mŏ́dá
khăshyé tuọ̄dŏ́ mŏ́dá tadû pă rò
èthĭ ki cuŏ́ĕplŏ́ kayă dŏ́ Cŏ́ma-
rya nwóhtya htuŏhŏ́ èthĭ nuô-
tahe pă.

(Matteo 24:32-35, Luka 21:29-33)

28 “Phyénḭ́ lahyă tẹ̀ithyó dŏ́ ka-
dwímọ̄ onuô. Bí aphyă tahe dyá-
cẹ̄htya hŏ́ rò alè tahe dyácẹ̄hte
hŏ́ akhĕ̀nuô, kẹ̄kṵ̄khĕ̀ phûhyătuọ̄hŏ́,
29 thĭ thĕ́gně lahyă phúnuô. Phúnuô-
hŏ́ bí thĭ myáhtyehŏ́ tẹ̀yĕ tahe
htwŏhtyahŏ́ akhĕ̀pănuô, thĕ́gně la-
hyă ná prẹ̀lukayă aphúkhŭ mạ́hŏ́
văyĕ a* hyăphûtuọ̄hŏ́ dŏ́ kadăkŭ-
30 htŭ hŏ́ ní¬. Vă héluŏcŏ́cŏ¬ cŏ́ thĭ,
lŏ¬ kayă dŏ́ a ohtwŏprẹ̀ khŏnyạ́yĕ-
tôhtŭ tahe thyĕlŏ̀ tyahíto nuô, tẹ̀yĕ-
31 tahe ki htwŏhtya lŏ̀ pă. Mŏ́khu ná
hekhu ki sĭmẹ́kyă pă tadŭ́rò văl̆ặ-
văngọ́ yĕtahenuô a sĭmẹ́kyă pẹ́ ta-
khyá¬ to.

(Matteo 24:36-44)

32 “Manárò tẹ̀yĕtahe ki htwŏhtya
mọ̄nyĕmọ̄thĕ̀, mạ́torò ashuŏ́akhĕ̀ bí-
khĕ̀tĕ pănuô ŭ thĕ́gně tôprẹ̀¬ to. Ta-
néphú o dŏ́ mŏ́khu nuôtahe cŏ́ bèbè
a thĕ́gně to. Aphúkhŭ ná anẹ́ yĕ-
tôprẹ̀ cŏ́¬ bèbè, a thĕ́gně toto. A
thĕ́gně prĕ́tŭ văphĕ̀ tôprẹ̀¬ tuŏ̀prĕ́.
33 Otaritaryă lahyă thĭ́nẹ́, rọ̀nḭ́ lahyă
thĭ́nẹ́ ní¬, mẹtĕhérò a ki htwŏ-
htya pă bíkhĕ̀tĕ nuô thĭ thĕ́gně
34 to. Yĕma athyáná kayă tôprẹ̀ dŏ́
a kírẹ́ htecuŏ́ klyá dŏ́ htyĕkẹ́ aruô
tôkẹ́ rò a nŏ̀myánŏ̀khwèkyă ahi ná
a prẹ̀mẹtẹ̀phú tahe rò a htecuŏ́.
A dyétặkyă khódû èthĭ tôprẹ̀ ná
tôprẹ̀ atẹ̀mẹ rò a hékyă prẹ̀opọ̄
kadă nuôtôprẹ̀ ná a ki opọ̄ thăklyă-
sû phúnuô.
35 “Hibyacè ki kạkhyĕ bíkhĕ̀tĕ pă
nuô thĭ thĕ́gně to. Ma a kạkhyĕ
shyé¬ mọ̄hé pă ĕ̀, mạ́torò ma a kạ-
khyĕ shyé¬ mọ̄nẹkhĕ̀ pă ĕ̀, mạ́torò
ma a kạkhyĕ shyé¬ shyĕ i-u pă ĕ̀,
mạ́torò shyé¬ mọ̄lĭ́khĕ̀ pă ĕ̀ nuô, thĭ
thĕ́gně to akhu-akhyĕ thăklyăsû la-
36 hyă ní¬. Mẹtĕhérò hibyacè ki kạtuọ̄-
khyé pă rò thyáphú a ki myáhtye tă
thĭ omyĕnḭ́ sŏtapạ tămẹ́ nuô, o thă-
37 klyăsû lahyă ní¬. Tẹ̀ dŏ́ vă hé pẹ́
thĭyĕ tahe nuôma, vă hétuọ̄pẹ́ kuŏ̀lŏ̀
ŭ pwọ̄prẹ̀, phúnuôrò ‘Opọ̄ thăklyăsû
lahyă ní¬.’”

13:29 Prẹthĕ́gně lisăsĕ̀ dŏ́ aruô tahe tanẹ lahyă ná tẹ̀hébèyĕ angọ́lasá ma hekhu tadû phûhtya hŏ́ phúnuô.
[u]Danielè 7:13

14

Ŭ Kre Mẹthyě Jesŭ

(Matteo 26:1-5, Luka 22:1-2, Giovanni 11:45-53)

1 Bí tẹ̀cuŏtalwópwě̀ ná pwě̀ekhŏ-
mŭ sŏdŏ huŏ̀mûtapho bè tyahíto
nyẹ̀nyě akhě̀nuô, bwídukhu tahe
ná prẹ̀ithyó tẹthyótẹthya athárá
tahe myápṵ klyá tôbŏbŏ dố a ki
2 pṵ̂mẹthyě huôkyă Jesŭ. Mẹtěhérò
èthĭ hé, “Bí pẹ̀ mẹpwě̀ akhě̀yě-
nuô pẹ̀ tŏ pṵ̂ṇ̨ lŭ to, pămа kayă
bémụ tahe thěplòdu rò a mẹtarŭta-
pyă lŏ̀he.”

Ŭ Plộ Jesŭ Khuklố Dố Dŏ̀ Bethania

(Matteo 26:6-13, Giovanni 12:1-8)

3 Bí Byacè Jesŭ o dố dŏ̀ Bethа-
nia Simonè dố tẹ̀sě̀mŭmyậ dố phá-
lọ bènố lŭ nuôtôprẹ̀ ahi rò a
onyă esè dố dĭrệhtyalŏ̀ akhăshyé
akhě̀nuô, prẹ̀mò tôprẹ̀ phyéhyăṇ̨
pyậ dố ŭ mẹ è ná lộbŭ dố a obă ná
nardú htyěnuộmṵ̂ ngụdupṛidu ta-
shuŏryá yěnuô tôpyậ. A hyădòphé
pyậ akhău yěrò a lyátậ dố Byacè
Jesŭ khuklố̀lọ.
4 Rò dố èthĭklě̀ tahehenuô a thě-
plòdu rò a hé ṇ̨dyélŭ, “A cuố
mẹkyădě lŏ̀ htyěnuộmṵ̂ phúnuôma
5 mẹtě? Htyěnuộmṵ̂ yětôpyậnuô
angụ o cố rŭzye denari thuŏ̀-
cwệ* lố cố rò, isě̀kyă è rò cuốdyé
ná kayă sŏphásŏryạphú nuôma
aryáklŏ̀,” èthĭ héhtuŏ̀ phúnuô rò
èthĭ dya lahyă prẹ̀mò nuôtôprẹ̀
a tẹthṵ̂.
6 Rò Jesŭ hé èthĭ, “Mẹdídyă tă è
tămệ. Thĭ cuố mẹdídyă tậtṵ̂ è mẹtě?
A mẹdû kŏkŏ. A mẹtwộmẹryá nya-
7 cố hố tẹ̀ dố văgně hố. Kayă sŏphá-
sŏryạphú tahe otộkuŏ̀ ná thĭ pwộ¬
tôphuố cố. Thĭ ki thě̂zṵ̂ mẹcwộ
èthĭ bíkhě̀tě¬ nuôma aṇ̨ pré, ma-
nárò văyěnuô vă otộlă kuŏ̀ ná thĭ
8 to. Prẹ̀mò yětôprẹ̀nuô bá¬ a mẹbé
nuô rò a mẹ htuŏ̀hố vă hố. A hyă
plộ văṇ̨ệ ná htyěnuộmṵ̂ yěnuôma
bí ŭ iluố tyahí vă to yěnuô a ta-
ritaryă one rệ hố tẹ̀ dố văgně hố.
9 Vă hécố¬ cố thĭ, shyé¬ ŭ lě héso-
dônyă hố tẹthě̂krṵ̂mila yě dố he-
khu yětôba bítě¬ tôpho pă bèbè,
ŭ ki tanẹhtya tuộbènṵ̂ è pă rò ŭ
ki dyáluŏ̀ṇ̨ tẹ̀ dố a mẹhtuŏ̀hố yě-
nuô pă.”

Juda Thěplòtŏ Dố A Ki Isě̀kyă Jesŭ

(Matteo 26:14-16, Luka 22:3-6)

10 Dố Byacè Jesŭ a khŏpacệ shyé-
thě̂nyệ aklě̀ amwị ná Juda Iscariot
héyětôprẹ̀nuô, thyáphú a ki isě̀tậ-
kyă ṇ̨ Jesŭ nuô rò a htecuố dố
11 bwídukhu tahe a o. Bí bwídukhu
tahe ṇ̨huŏ̀ tẹ̀ritẹ̀kyă yě akhě̀nuô,
èthĭ thě̂krṵthélŏ ólyạsû Juda ná
a ki dyé lŭ rṵ̂ pă. Yětôphuốrò a
myápṵ̂hố klyá dố a ki isě̀tậkyă-
ṇ̨ Jesŭ.

Jesŭ Ná A Khŏpacệ Tahe E Lahyă Tẹ̀cuŏtalwópwě̀ Asèe

(Matteo 26:17-25, Luka 22:7-14, 21-23, Giovanni 13:21-30)

12 Bí pwě̀ e khố̂mŭ sŏdŏ huŏ̀-
mûtapho arệlố tônyě nuô ŭ
mẹthyě thímíphú rò ŭ mẹlŭhtya
akhě̀, Jesŭ a khŏpacệ tahe su-

14:5 Rŭzye denari tôbè ma a krṵ̂nyạ ná tônyě atẹ̀ryạ khwókè.

dyă lŭ, “Tẹ̈cuŏtalwópwĕ sèesăsĕ mọ̈hé yĕnuô, nẹ̈ thĕ́zṵ̈ nŏcuŏ taritaryă tŏ pẹ̈ bítĕ tôphotĕ?”
13 Phúnuôrò Jesŭ nŏ a khŏpacẹ̈ thĕ́nyẹ̈ rò a hé èthĭ, “Cuŏnuŏ dŏ vḭ̈kŭnuô rò thĭ ki myáhtyesû ná kayăphĕ hyădyá cọ̈kạhtyĕ ná thŏví tôprẹ̈ pă. Rò krwŏkạkuŏ lŭkhyĕ nuô
14 ní⌐. Rò krwŏkạ kanuŏ kuŏ è dŏ a kạ kanuŏ nḭ́dyé hi nuôtômĕ akŭ rò sudyă hibyacènuô, ‘Thárá hé, sĭpṛẹ́ hidŏ́kŭ akhăle̤ dŏ vă ná vă khŏpacẹ̈ tahe ki eŏ tẹ̈cuŏtalwópwĕ le̤e agnĕnuô a otŏ bítĕ?’ Sudyă lŭ phúnuô.
15 Htuŏpărò a ki zṵ̈luŏ thĭ hidŏ́kŭ khăle̤lyạ́ dŏ akhu nuôtôtọ́ dŏ a olŏobă cŏ ná tạ̈muŏtạ̈tẹ̈ dŏ pẹ̈ lo nuôtahe cŏ pă. Rò okyă lahyă bínuô rò taritaryă pẹ́ lahyă pẹ̈ sèesèŏ bínuô ní⌐.”
16 A khŏpacẹ̈ yĕthényẹ̈ htecuŏ rò a cuŏnuŏ dŏ vḭ̈kŭ rò èthĭ cuŏmyáhtye mạ̈lakŏ cŏ phú Jesŭ héone èthĭ nuô cŏ. Rò èthĭ cuŏ taritaryăn̈ḭ lahyă tẹ̈cuŏtalwópwĕ sèesăsĕ mọ̈hé agnĕ bínuô.
17 Bí mọ̈khípalọ̈hŏ́ akhĕnuô, Byacè ná a khŏpacẹ̈ shyéthényẹ̈ hyă-
18 tuọ̈kuŏ bínuô. Bí èthĭ onyă esè akhĕnuô, Jesŭ hé, “Vă hécŏcŏ thĭ, dŏ thĭklĕ yĕnuô, kayă dŏ a etọ̈ŏtọ̈ tẹ̈ ná vă rò a ki isĕtạ̈kyă vă pănuô a o tôprẹ̈.”
19 Cáhtya bínuô rò èthĭ thĕ́plòmọ̈ păto, rò èthĭ sudyăhyă Jesŭ tôprẹ̈ htuŏ tôprẹ̈, “Nẹ̈ hénuô tôprẹ̈ma vă mạ̈to văhé?” phúnuô.
20 Jesŭ hésû èthĭ, “Kayă yĕtôprẹ̈ nuôma dŏ thĭ shyéthényẹ̈ yĕaklĕnuô prĕ. È ma kayă dŏ a bŏnuŏe tọ̈́kuŏ ná vă dŏ bĕlọ̈́kŭ nuôtôprẹ̈
21 hŏ. Phú lisăsĕkŭ héone ná prẹ̈lu aphúkhŭ mạ̈dû văyĕ a bè thyĕ nyăpă tadṵ́rò kayă dŏ a ki isĕtạ̈kyă prẹ̈lu aphúkhŭ yĕtôprẹ̈nuô, Cŏmarya ki cirya lŭ pă. A ki opacẹ̈lyạ to hénuôma aryáklŏ pă cŏ dŏ lŭgnĕ cŏ.”

Byacè Sèesăsĕ Mọ̈hé

(Matteo 26:26-30, Luka 22:14-23, Corinthia arẹ̈lŏ tôba 11:23-25)

22 Bí èthĭ esè akhĕnuô, Jesŭ phyé khŏ́mŭ rò hébwíhétaryĕhtya Cŏmarya htuŏrò a ibikyĕ khŏ́mŭ rò a zṵ̈tạ̈ pẹ́ a khŏpacẹ̈ tahe rò a hé, “Phyé rò e lahyă, yĕma vă nẹ̈klọ̈.”
23 Htuŏrò a phyé thòbĭthèhtyĕbĕ rò a hébwíhétaryĕ Cŏmarya htuŏrò a zṵ̈tạ̈ pẹ́ èthĭ rò èthĭ ŏ lahyă thòbĭthèhtyĕ dŏ bĕkŭ yĕnuô pwọ̈⌐ tôprẹ̈.
24 Rò Jesŭ hé èthĭ, “Yĕma văthwi dŏ a ki htwílyạ pẹ́ dŏ kayă ẹ́prẹ̈ agnĕ pă. Yĕma tẹ̈mátẹ̈dyă tôcô dŏ a ki mẹklọ̈mẹma pẹ́ tẹ̈ọ́lyạthĕ
25 agnĕ hŏ. Vă hécŏ pẹ́ cŏ⌐ thĭ, cáhtya khŏnyạ́yĕ tạ̈plehyănuô vă ŏnŏ́ pă thòbĭthèhtyĕ yĕ tohŏ. Vă ki kạŏ rọ̈́kuŏ khyĕthyá thòbĭthèhtyĕ athĕ ná thĭ dŏ Cŏmarya ahtyĕakẹ́kŭ pă.”
26 Htuŏrò èthĭ irŏ htuthĕhtya Cŏmarya ali-irŏ tôtọ́ rò a htecuŏhtyakyă dŏ Oliva sokhu.

Jesŭ Hésoluŏ One Rẹ́ Petru Ki Htébíkyă Lŭ

(Matteo 26:31-35, Luka 22:31-34, Giovanni 13:36-38)

27 Jesŭ hé èthĭ, “Cŏmarya hékyă mú⌐ nukhĕ,

‘Vă ki mû̱thyĕ prẹ̀kyẹ̆thímí pă,
rò thímí tahe ki klyapruŏklyapryă
lŏ̀ pă,’[v] lisăsĕ̀kŭ hé phúnuô.
“Lŏ̀¬ thĭ yĕtahe nuôma athyáná
thímí yĕtahe nuôhŏ́. Thĭ ki hte-
28 klya cuŏ́khókyăl̀ŏ̀ vă khăl̀ẹ̆ pă. Ma-
nárò shyé¬ vă thyĕ ihtòkặkhyĕ
htuŏ̀pănuô, vă ki cuŏ́ rẹ̆ thĭ dŏ́
Galilea kẹ̆kŭ nuô pă.”
29 Petru hésû lŭ, “Ŭruô ki hteklya
cuŏ́khókyăl̀ŏ̀ cŏ́ ná nẹ̀ tadŭ́rò vă
klyá hteklya cuŏ́khó nyă ná nẹ̀ to.”
30 Rò Jesŭ hésû lŭ, “Vă hé mặlakŏ
cŏ́ nẹ̀, yĕtôthĕ̀ pă bí shyĕphĕ̀ i-uhtya
tyahí nyẹ̆phuŏ́ to nuô, nẹ̀ ki htésû-
bíkyă ŭ ná nẹ̀ thĕ́gnĕnŏ́ vă tonuô,
thuŏ̀phuŏ́ pă.”
31 Petru hésûkhyĕ Jesŭ, “Vă tŏbè
thyĕ tọ̆̂kuŏ̀ cŏ́ ná nẹ̀ bèbè vă thĕ́-
gnĕnŏ́ lŭ to nuô vă hécŏ́ nyă taki¬
to hŏ́,” a hésû sŏ̀kadŏ́ cŏ́ angọ̆
ná Jesŭ, rò a khŏpacẹ̆̀ dŏ́ aruô
tahenuô, a krwŏhé thyákuŏ̀lŏ̀ phú-
nuô pwọ̆̀¬ tôprẹ̀.

Jesŭ Cuŏ́ Kwĭcóbĕ̀ Dŏ́ Gethsemani
(Matteo 26:36-46, Luka 22:39-46)

32 Èthĭ cuŏ́ dŏ́ khăl̀ẹ̆ tôpho dŏ́ ŭ ĕ́ ná
Gethsemani rò a hé a khŏpacẹ̆̀ tahe,
“Bí vă cuŏkwĭcóbĕ̀ akhĕ̀nuô, onyă-
33 okyă lahyă bíyĕ ní¬.” Rò a ĕ́krwŏ-
nị̆ Petru, Jakomo ná Giovanni dŏ́
a ki cuŏ́ tọ̆̂kuŏ̀ ná lŭ. Rò Jesŭ cá-
htya bèzọ̀bèthi bèkụ̆bèkyặ nyacŏ́.
34 Rò a hé a khŏpacẹ̆̀ nuô thĕ́thuŏ̀,
“A cyẹ̆ nyacŏ́ vă thĕ́plò hŏ́ a
tuọ̆ cŏ́ dŏ́ vă kírẹ̆ thyĕ cŏ́hŏ́nuô,
okyă lahyă bíyĕ rò othăklyă la-
hyă ní¬.”

35-36 A cuŏ́ plehyăpọ̆ dŏ́ nyĕ taki-
phú rò a omyĕ takluọ̆̀tặ dŏ́ hekhu
rò a kwĭcóbĕ̀ rò a hé, “Tẹ̀cyẹ̆tẹ̀-
cụ̆ dŏ́ vă bè khyábè khŏnyặ yĕnuô,
nẹ̀ ki plwŏ talwó cuŏ́kyăbĕ́ pẹ̆ vă
ki anị̆ hérò plwŏtalwó cuŏ́kyă pẹ̆
vă,” a hé phúnuô. Rò a kwĭcóbĕ̀,
“Abba, Phĕ̀¬, nẹ̀ mẹcyặ tẹ̀lŏ̀¬ plĭ,
phyé taphăkyă pẹ̆ vă tẹ̀cyẹ̆tẹ̀cụ̆ abĕ̀-
lọ̆ yĕtôbè. Manárò vă thĕ́zụ̆ mẹ cụ̆¬
dû vă thĕ́plò to. Cụ̆¬ dûpré nẹ̀ thĕ́-
plò ní¬.”
37 A cóbĕ̀ htuŏ̀rò a kặkhyĕ khyĕthyá
rò a kạmyáhtye ná a khŏpacẹ̆̀nuô
thĕ́thuŏ̀ omyĕnị̆ sŏtapạ lŏ̀ rò a su-
dyă Petru, “Simonè ma nẹ̀ omyĕnị̆
sŏtapạ hŏ́ ĕ̀, nẹ̀ thăklyă pré bí tômŭ̂
khăl̀ẹ̆ prénuô ma a bĕ́ pă cŏ́nyă to
38 ĕ̀” a hé lahyă èthĭ, “Thyáphú thĭ ki
cuŏ́nuŏ̀ tọ̆̂kuŏ̀ tă dŏ́ tẹ̀ilo-ilyá akŭ
tămẹ̆nuô, thăklyă rò kwĭcóbĕ̀ lahyă
ní¬. Thĭ thĕ́plòshyomẹ nyacŏ́ tẹ̀ dŏ́
atŏ tadŭ́rò thĭ nẹ̆klọ̆ yĕnuô a hĕ̀cẹ̆̀-
recẹ̆ nyacŏ́.”
39 Jesŭ cuŏ́khyĕthyá tôphuŏ́ rò a
cuŏ́kwĭcóbĕ̀ khyĕthyá Cŏ́marya
40 thyáná a cóbĕ̀ rẹ̆ nuô pré. Htuŏ̀rò
a kạ khyĕthyá dŏ́ a khŏpacẹ̆̀ nuô-
thĕ́thuŏ̀ a o rò a kạmyáhtye ná
èthĭ omyĕsŏtapạ lŏplĭ. Èthĭ thĕ́-
omyĕ cyẹ̆talwósŭ̂lŭ̂ rò a myáhtebĕ́
pă cŏ́ to. A tŏ hébèsû lahyă Jesŭ
phútĕnuô a thĕ́gnĕ pă lahyă cŏ́ to.
41 Bí a kặkhyĕ myá èthĭ băhŏ́ thuŏ̀-
phuŏ́tôphuŏ́ akhĕ̀nuô, a hé èthĭ,
“Thĭ o¬ myĕ tadûpă lahyă, thĭ okuŏ́
tabĕ́thĕ́prá tadû pă cŏ́ lahyă phútĕ?
Bánuôma pò hŏ́. Nị̆dă myámŏ̀ lahyă,
shuŏ́khĕ̀ dŏ́ ŭ ki isĕ̀tặ̀kyă prẹ̀luka-

[v]Zekaria 13:7

yă aphúkhŭyĕ dố prẹ̀oraphú tahe a
42 takhukŭnuô, a hyătuọ̄hố. Ihtò mŏ!
Pẹ̀ bè cuốhố! Myámŏdốnuô, kayă dố
a isĕ̀ vă nuôtôprẹ̀ hyătuọ̄hố!”

Ŭ Pụ̄ Jesŭ

(Matteo 26:47-56, Luka 22:47-53, Giovanni 18:3-12)

43 Bí Byacè Jesŭ hébè păpré
akhĕnuô, Juda dố a otọ̄kuŏ dố
lŭ khŏpacẹ̄ shyéthényẹ̄ aklĕ yĕ-
tôprẹ̀nuô a hyătuọ̄ bínuô. Rò
kayă krwŏ hyărọ̄hyăé kuŏ nyacó
ná lŭ. Kayă yĕtahenuô a phyé-
hyănị̄ lahyă nétahe, imụ̄tahe. Èthĭ
yĕtahe nuôma mạ̄pré bwídukhu
nuôtahe ná prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀-
thya athárá nuôtahe ná Judaphú
khuklókhuklyă nuôtahe nŏhyă lŭ
nuôtahe pré.
44 Prẹ̀isĕtạ̄kyă Byacè yĕtôprẹ̀nuô a
dyéthégně one rẹ̄ htuŏhố èthĭ,
“Kayă dố vă nuọ̄mố è tôprẹ̀ nuôma
mạ̄hố Jesŭ dố pẹ̀ thézụ̄pụ̄ è nuôtô-
prẹ̀ hố rò hyăpụ̄ lahyă lŭ rò opọ̄ma
45 nị̄ryádyédû è ní¬.” Juda hyătuọ̄tuọ̄
ná a cuốtŏ dố Jesŭ o rò a hé lŭ, “Thá-
46 rá¬” htuŏrò a nuọ̄mố lŭ. A mẹphú-
nuô htuŏrò kayă tahe hyăpụ̄ cŏklọ̀-
47 makyă Jesŭ. Bínuô akhĕ kayă ihtòo
bínuô tôprẹ̀ báhte ané rò a pạ̄tụ̄-
kyă bwídukhulố a prẹ̀mẹtẹ̀phú tô-
prẹ̀ akhălè tôkhó.
48 Jesŭ hé èthĭ, “Thĭ lĕ hyăpụ̄ vă rò
thĭ phyéhyănị̄ lŏplĭ cố dihtónékuố,
imụ̄ipọ̀ a thyácốná thĭ lĕ hyăpụ̄ prẹ̀-
ehuôehí nuô cố vă? Vă ma kayăcyẹ̄
kayăricyạ̄ dố a cuốpụ̄phezéplé e ŭtẹ̀
49 tôprẹ̀ nyă ĕ? Pwọ̄nyĕnyĕ¬ vă otọ̄-
kuŏ dố thĭklĕ rò vă ithyóithya thĭ
dố tẹ̀lŭtyă hŏkŭ rò thĭ pụ̄ vă toto.
Manárò thĭ cuốhyăpụ̄ tuọ̄ vă phúyĕ
mẹtĕhénuôma a bè htwŏhtya phú li-
50 săsĕkŭ hénuô prénuŏ.” Bínuôkhĕ a
khŏpacẹ̄ tahe hteklya cuốkhókyă lŏ-
plĭ lŭkhălẹ̄.
51 Prẹ̀khŭ taló tôprẹ̀ krwŏkuŏ Jesŭ
akhyĕ rò a kŭthyá tụ́pré ikẹ̄bŭ rò
52 kayă o bínuô tahe pụ̄ lŭ. Manárò
a plwótạ̄kyă a ikẹ̄bŭyĕ rò a hte-
klya khăklọkyă.

Ŭcẹ̄usudyă Jesŭ

(Matteo 26:57-68, Luka 22:54-55, 22:63-71, Giovanni 18:13-14, 18:19-24)

53 Rò èthĭ écuố Jesŭ dố bwídu-
khulố tôprẹ̀ a o rò bwídukhu
tahe, ná Judaphú a khuklókhu-
klyă tahe ná prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀-
thya athárá tahe hyăoplóoplu lŏ-
54 plĭ lŭ bínuô. Petru krwŏcuố lŏ
kuŏ pré Jesŭ dố khyĕ rò a cuố-
nuŏ tuọ̄kuŏ dố bwídukhulố yĕtô-
prẹ̀ ahŏ lọtarékŭ rò a cuố onyă
iswí tọ̄kuŏ mi ná kayă opọ̄tẹ̀ bí-
nuô tahe.
55 Bwídukhu tahe ná lŏ¬ kayă dố
a htwŏduhtwŏkhutahe, thyáphú
èthĭ ki cirya mẹthyĕkyă nị̄ Jesŭ
agnĕnuôrò, a myápụ̄ lahyă lẹ̄kẹ̀lahŏ
lẹ̄nĕlahya Jesŭ atẹ̀thố tahe. Mana-
rò èthĭ myáhtye lŭtẹ̀thố tôcô¬ to.
56 Èthĭ kayă éprẹ̀ hyădya bŏbye lahyă
Jesŭ tẹ̀thố tadŭrò kayă dố a hyă
pụ̄dya lahyă Jesŭ atẹ̀thố yĕtahe
a tẹ̀hébè tahenuô a thyákhyĕlŭ
tôprẹ̀¬ to.
57 Kayă tahehe ihtò rò kẹ̀bŏkẹ̀-
58 bye lŏ lŭtẹ̀thố rò a hé lahyă, “Pẹ̀
nị̄huŏ a hé, ‘Vă mẹ tạ̄prọ̀kyă tẹ̀-
lŭhŏdu dố prẹ̀lukayă mẹhtya
yĕnuôtômĕ rò thuŏnyĕ akŭnuô vă
ki isóhtya khóke dố aruô tômĕ,

dố prẹ̀lukayă isốhtya ná ata-
khu mą́to yĕnuô tômĕ pă,’ a hé
59 phúnuô.” Manárò èthĭ dya lŭ-
tẹ̀thứ̆ yĕtahenuô a thyákhyĕlŭ
tômŭ̆¬ to.
60 Bwídukhulố yĕtôprẹ̀ ihtò dố ŭ lŏ̆¬
plĭ a mèthènyĕ rò a sudyă Jesŭ, “Nẹ̀
hé kąkhyĕsû ŭ hyădya nẹ̀ tẹ̀thứ̆ yĕ-
tahe tômŭ̆¬ to mẹtĕ? Ŭ hyăkẹ̀hyă-
nĕlŏ̆ nẹ̀ tẹ̀thứ̆ yĕnuôma nẹ̀ nḭ́huố to
61 ĕ?” Manárò Jesŭ odyátaklwo pẹ́ lŭ
pré, a hébè kąkhyĕsû lŭ tômŭ̆¬ to.

Rò bwídukhulố yĕtôprẹ̀ sudyă pọ́
khyĕthyá lŭ, “Nẹ̀ ma Cốmarya dố
ŭ htuthéhtyanḭ́ lŭ yĕtôprẹ̀ aphúprẹ̀-
khŭ Krístu dố a mẹlwóhteką ŭ nuô
tôprẹ̀ ĕ?”
62 Rò Jesŭ hésû lŭ, “Ò, vă hố. Rò
thĭ ki myáhtye prẹ̀lukayă aphúkhŭ
mą́hố văyĕ ki onyăo dố Cốmarya dố
ashyo-asŏ̆ yĕtôprẹ̀ atakhu cốhtwó
nuôtôkyĕ pă, rò thĭ ki myáhtye vă
sidyáhyănḭ́ mốkhu a ốluọ́ pă.”[w]
63 Bwídukhulố nuôtôprẹ̀ htózẹ̆kyă
acą* rò a hé, “Pẹ̀ lopă kayă dố a
64 ki zŭ̆luŏ̆ lŭtẹ̀thứ̆ tôprẹ̀¬ to. A hébè
radŭ̆ nḭ́dyé cố anẹ́ phú Cốmarya tô-
prẹ̀ nuôma thĭ nḭ́huŏ̆ lŏdûhố rò ma
thĭ tanẹ lahyă phútĕ?”

A héhtuŏ̆ phúnuô rò èthĭ pwẹ̆̀tô-
prẹ̀ hésû lŭ ná atẹ̀thứ̆ o rò tŏbè mẹ-
65 thyĕkyă lŭ pré. Kayă dố aruô tahe
cáhtya htuplá lŭ, htuŏ̆rò cŏ̆bí lŭmè-
thè rò plú lŭ. Èthĭ hé lahyă Jesŭ,
“Prọmyámyá, ŭpĕ plú nẹ̀ pĕ?” Htuŏ̆-
rò klyĕphú dố a opọ́ tẹ̀ tahe pṹcuố
lŭ rò plyą́ pọ́ lŭ.

Petru Htébíkyă Jesŭ

(Matteo 26:69-75, Luka 22:56-62,
Giovanni 18:15-18, 18:25-27)

66 Bí Petru opăpré dố hikhyĕkhu lọ-
tarékŭ akhĕnuô, prẹ̀mòphú dố a mẹ
pẹ́ bwídukhulố nuôtôprẹ̀ atẹ̀mẹ yĕ-
tôprẹ̀nuô a okuŏ̆ bínuô, rò a hyătŏ
67 dố lŭo. Bí a myáhtye Petru iswími
akhĕnuô, a myárẹ̆tą̆tą̆ lŭ rò a hé
lŭ, “Nẹ̀ ma tômụmụ¬ tuŏpré lŭ ná
Nazarèphú Jesŭ nuôtôprẹ̀ pré vă.”
68 Rò Petru htébíkyă rò a hé, “Nẹ̀ hé
ĭtĕnuô vă thégnĕplŏ nẹ̀tẹ̀ to,” a hé-
htuŏ̆rò a htecuố otaphăkyă dố lọka-
dăhtŭ rò bínuôakhĕ shyĕphĕ tôbè i-
uhtya.
69 Prẹ̀mẹtẹ̀phú prẹ̀mò pănu nuôtô-
prẹ̀ myáhtye khyĕthyá Petru cuốo
bínuô rò a cuốhéso pẹ́ khyĕthyá
kayă ihtòo tavĭtavą phû bínuô tahe,
“Kayă yĕtôprẹ̀ ma tômụmụ¬ tuŏ̆ lŭ
70 ná dố nuôtahe pré menĕ.” Manárò
Petru htébísû khyĕthyá.

Okhyĕthyá dốkhyĕ taplọ̆phú rò
kayă ihtòo tavĭtavą phû bínuô tahe
hé khyĕthyá Petru, “Nẹ̀ otọ̆́kuŏ̆ dố
kayă nuôtômụ aklĕ mą́lakŏ cố, mẹ-
tĕhérò nẹ̀ ma Galileaphú pré.”
71 Manárò Petru byălyąnḭ́ anẹ́ dố Cố-
marya nyĕhyă, “Kayă dố thĭ hé ari-
akyă khŏnyą́yĕ tôprẹ̀nuô vă thégnĕ
lŭ to,” a byănḭ́ angọ́ phúnuô.
72 A byă htuŏ̆htuŏ̆ ná shyĕ-
phĕ i-uhtya pọ́khyĕthyá
nyẹ̆phuốtôphuố. Bínuôkhĕ Petru
tanẹhtya tuọ́bè Byacè Jesŭ héone-
kyă lŭ ngọ́, “Bí shyĕphĕ i-uhtya

14:63 Bwídukhulố tôprẹ̀ htózẹ̆ acą phúyĕnuôma, Jesŭ hémŭmyą́thứ̆ hố Cốmarya hố a tanẹ rò a dyéluŏ̆
pẹ́ ŭ phúnuô.

[w]Li Htuthéhtya 110:1, Danielè 7:13

tyahí nyẹ̆phuŏtôphuŏ tonuô, nẹ̆ ki htébíkyă vă thuŏphuŏ pă” a hé lŭ ngọ́ phúnuô akhu-akhyĕ cí¬ asĕhtya cŏ lŭthéplò rò a nguọ̆thyĕnguọ̆o cŏ.

15

Ŭ Thŭcuŏ Jesŭ Dŏ Khwí Pilato A Mèthènyĕ

(Matteo 27:1-2, 11-14, Luka 23:1-5, Giovanni 18:28-38)

1 Bí mọ̆lĭ tamọ̆htyahŏ akhĕnuô, bwídukhu tahe, Judaphú khuklŏ-khuklyă tahe, prẹ̆ithyó tẹ̆thyótẹ̆thya athárá tahe, ná kayă htwŏ khuklŏ-khuklyă tahe okúokyá lŭ rò èthĭ sukŭ héplŭ́kyă lŏ lŭ ngọ́ ná Jesŭ ari-akyă. Èthĭ cŏklòhtuŏ Jesŭ rò a cwicuŏdyékyă lŭ dŏ Khwí Pilato a takhukŭ.

2 Khwí Pilato sudyă Jesŭ, “Nẹ̆ ma Judaphú akhwí tôprẹ̆ mặlakŏ ĕ?”

Rò a hésû khwí, “Ò, a mặlakŏ phú nẹ̆ hénuô hŏ.”

3 Rò bwídukhu tahe hyădya ĕlă tẹ̆-
4 thŭ́ dŏ Jesŭ alọ. Phúnuôrò Khwí Pilato sudyă pọ́ Jesŭ, “Nẹ̆ hésû kuŏŭ tôcô¬ to mẹtĕ? Nẹ̆ myámŏ, èthĭ hyă dyaluŏhtya ĕnyacŏ nẹ̆ tẹ̆thŭ́.”

5 Manárò Jesŭ hékặkhyĕsû lŭ tôcô¬ to akhu-akhyĕ Khwí Pilato khyéthu-khyéthĕ nyacŏ.

(Matteo 27:15-26, Luka 23:13-25, Giovanni 18:39-19:16)

6 Khwí Pilato alẹ̆klŏ o ná pwọ̆-nana¬ tẹ̆cuŏtalwópwĕ dă bè hŏhénuô, ŭ ki kwĭ lŭ ná a ki plwŏ-hte pẹ́ kayăcyẹ̆ dŏ ŭ dŏtặ èthĭ dŏ htŏkŭ bítĕ¬ tôprẹ̆ bèbènuô,
7 a plwŏhte pẹ́ ŭ pré. Bínuôakhĕ kayă dŏ a sásû mẹtarŭ̆tapyă la-hyă khwí rò a mẹthyĕ kayă tahenuô, ŭ dŏtặo lahyă èthĭ dŏ htŏkŭ. Kayă tặ dŏ htŏkŭ yĕtahe aklĕnuô kayă mwị ná Barabba héyĕtôprẹ̆nuô a opatọ̆kuŏ bí
8 èthĭklĕ nuô. Rò kayă ĕprẹ̆ hyă lahyă dŏ Khwí Pilato a o rò hyă-kwĭ lŭ phú alẹ̆klŏ mẹpẹ́ htuŏhŏ èthĭ nuô.

9 Rò Khwí Pilato sudyăsû èthĭ, “Vă plwŏhte pẹ́ thĭ Judaphú akhwídu
10 yĕtôprẹ̆ ma thĭ théplò o ĕ?” Mẹ-tĕhérò Khwí Pilato thégnĕ ná bwí-dukhu tahenuô, a thĕ́khwĕ́ní̱kuŏ Jesŭ rò èthĭ hyădyétặkyă Jesŭ
11 dŏ lŭo prĕ́. Manárò bwídukhu ta-henuô a cuŏnŏshyo kayă bĕ́mụ ki kwĭhtya khwí ná a ki plwŏ-hte pẹ́ èthĭ dŏ Barabba, plwŏ-hte pẹ́ tă pẹ̆ Jesŭ tămẹ́, a cuŏhé lŏŭ phúnuô.

12 Khwí Pilato sudyăpọ́ kayă bĕ́mụ yĕtahe, “Ki mẹphúnuôrò kayă dŏ thĭ ĕ́ è ná Judaphú tahe akhwí yĕtôprẹ̆ nuôlĕ vă tŏbè mẹ ní̱dyé lŭ phútĕ?”

13 Rò èthĭ ĕhtŏhtya pọ́ lahyă, “Mŭ̆-thyĕhtyakyă è dŏ krusulọ nuô!”

14 Rò Khwí Pilato sudyă èthĭ, “Cuŏ mŭ̆thyĕhtyakyă è mẹtĕ? A cuŏ mẹ-thŭ́mẹplá kryá¬ ĭtĕ?” A sudyă èthĭ phúnuô tadŭ́rò èthĭ lé¬ ĕhtŏhtya-shyo klŏlŏ́ pọ́, “Mŭ̆thyĕhtyakyă è dŏ krusulọ nuô!”

15 Rò Khwí Pilato thĕ́zŭ̆ krwŏmẹkuŏ phú kayă bĕ́mụ a tẹ̆thĕ́zŭ̆ nuô rò a plwŏhtekyă pẹ́ èthĭ Barabba, rò Khwí Pilato nŏ klyĕphú tahe ki cyẹ́-pryẹ̆plí lahyă Jesŭ ná suplyẹ-iplí, htuŏrò a dyétặkyă Jesŭ dŏ klyĕphú

tahe a khadăkŭ dố èthĭ ki cuố mm̧̆̄-
thyĕhtyakyă lŭ dố krusulọ.

Klyĕphú Tahe Mẹzómẹlĕ Nyẹ̆kruŏ Jesŭ
(Matteo 27:27-30, Giovanni 19:2-3)

16 Klyĕphú tahe écuố Jesŭ dố Khwí
Pilato hŏkŭ khălẹ́ tôpho. (Khălẹ́
nuôtôpho ma ŭ é ná Pretorium)
htuŏrò èthĭ éhyăplố lŏ pọ́ klyĕphú
17 dố aruô tahe. Èthĭ mẹzómẹlĕ nyẹ̆-
kruŏ lahyă Jesŭ rò thyáhtya pẹ́ lŭ
cạcwọ taphèlóthŏ tôpṳ̂. Htuŏrò èthĭ
ikhu tavạ thòshyámọ́ thyáná khu-
18 klwọ̆ nuôrò a klwọ̆htya pẹ́ lŭ. Htuŏ-
rò èthĭ mẹ lŭ phú a bezṳ̂benyạ́nị́
lŭ nuô rò a hétakè lŭ, “Kố⌒ Juda
akhwídu, ohtwŏprẹ̆ mọ̆nyĕ htŭdû
19 ní⌒!” Èthĭ mṳ̆ lŭkhukló ná ihtyábŏ,
htuplá lŭ, hyă dángṳ̂lyạ dố lŭnyĕ-
hyă tôprẹ htuŏ tôprẹ, rò a mẹta-
kè lŭ phú a bezṳ̂benyạ́ lŭ nuô rò
a hyăcóbĕ kanĭkano lŭ tôprẹ htuŏ
20 tôprẹ. Bí èthĭ mẹzómẹlĕ nyẹ̆kruŏ-
htuŏhố lŭ nuô èthĭ plwótặkyă khyĕ-
thyá cạcwọ taphèlóthŏ nuôtôpṳ̂ rò
a thyáhtya taple pẹ́ khyĕthyá lŭ ná
acạ nị́dû nuôtôpṳ̂. Htuŏrò èthĭ éhte-
cuốkyă lŭ rò a ki cuố mṳ̆thyĕhtya-
kyă lŭ dố krusulọ.

Ŭ Mṳ̆thyĕhtya Jesŭ Dố Krusulọ
(Matteo 27:31-44, Luka 23:27-43, Giovanni 19:17-27)

21 Vị̆ Cyreneophú dố amwị ná
Simonè nuô a o tôprẹ, rò Simonè
yĕnuô, a phúo thẽnyẹ̆, tôprẹ rò
amwị ná Alexandro, tôprẹ̆pă rò
amwị ná Rufo. Bínuôakhĕ a o dố
adŏaso rò a kírẹ́ hyănuŏ dố vị̆kŭ
akhĕ, a hyă tặsû ná klyĕphú tahe
rò èthĭ nŏzá tadû lŭ ná Jesŭ krusu.
22 Èthĭ écuố Jesŭ dố ŭ é ná Golgotha
hé yĕnuôtôpho. (Golgotha angọ́la-
23 sá ma khuklốkrwí akhălẹ́). Bínuô
akhĕnuô, èthĭ dyéŏ Jesŭ htyĕzặ dố
a kluŏsĭlyặ tọ̆ná tẹ̆khu mẹsĭmẹ́ tẹ̆-
sĕnẹ́sĕbya* yĕnuô tadṳ̂rò Jesŭ ŏ to.
24 Rò èthĭ mṳ̆thyĕhtyahtuŏ Jesŭ dố
krusulọ rò èthĭ phyé Jesŭ acạ tahe
rò a bố lahyă tẹ̆byăbwí tôcô dố cṳ́⌒
dû a tặtŏ bítĕ tôprẹ̆ tŏphyé bítĕ
tôkyĕ phúnuôpré.
25 Bí mọ̆plyặsĕhtya lwị̆thyótômṳ̆
akhĕnuô, èthĭ mṳ̆thyĕhtya Jesŭ
26 dố krusulọ. Rò ŭ răhtya o lidyatẹ̆-
thṳ́ Jesŭ, “Judaphú tahe akhwí”
27 phúnuô, rò èthĭ mṳ̆thyĕhtya tọ̆kuŏ
ná prẹ̆pṳ̆phe zẽplẽphe ŭ thẽnyẹ̆.
Èthĭ mṳ̆thyĕhtya lŭ dố Jesŭ cốhtwó
tôkyĕ tôprẹ dố cóci tôkyĕ tôprẹ.
28 (Phú lisăsĕkŭ hé, “Ŭ dyathyá è phú
prẹ̆oraphú nuôpré,” tẹ̆hébè yĕnuô a
29 lốhtyabăhtya hố.)* Kayă dố a cuố-
kạphû lahyă bí akhăshyé nuôtahe
nuô lahyă akhuklố, pacyẹ́ishyé* rò
a hé lahyă lŭ, “Ò⌒ nẹ̆ hé ná nẹ̆ ki
mẹtặprọ̆kyă tẹ̆lŭhŏdu rò thuŏnyĕ
akŭ nẹ̆ isốhtya htuŏbẽ khyĕpré nẹ̆
30 hé văhé. Phúnuôrò o dố krusulọ yĕ-
nuôrò hítặ mŏ to rò mẹlwóhteka
nị́dyémŏ nẹ̆nẹ́ to.”
31 Htuŏrò, bwídukhu tahe ná prẹ̆-
ithyó tẹ̆thyótẹ̆thya athárá tahe pa-
cyẹ́ thyákuŏ Jesŭ phúnuô rò èthĭ
hé lahyă, “A mẹlwóhteka cyạ́ ŭ

15:23 Tẹ̆khu mẹsĭmẹ́ tẹ̆sĕ yĕnuôma ŭ é ná myrra.

15:28 Ŭ ră liphá mú⌒ nukhĕ tahehenuô, ŭ myáhtye lisăsĕ yĕtômặ opatọ́kuŏ to

15:29 Israelphú tahe dărithẽ hố a thẽhte ŭ tôprẹ̆prẹ̆ akhĕnuô, èthĭ nuôlahyă khuklố

théhtwŏprẹ̈ tadûrò a mẹlwóhte-
32 kạ cyạ́ nḭ́dyékuŏ anẹ́to vă‿. Nẹ̈
hé nḭ́dyé nẹ̈nẹ́ ná nẹ̈ ma Juda
akhwí dố a mẹlwóhtekạ ŭ nuôtô-
prẹ̈ vähé. Pẹ̈ ki myáhtye nẹ̈ hítạ̈
cyạ́ dố krusulọ khŏnyạ́ kihérò pẹ̈
zṵ̈e nẹ̈," a héhtuŏ phúnuôrò, kayă
dố ŭ mṵ̈thyĕhtya tṵ̈kuŏ ná Jesŭ
yĕthéhyẹ̈nuô a pacyẹ́ishyé kuŏdû
Jesŭ phúnuônuôhó.

Jesŭ Thyĕ

(Matteo 27:45-56, Luka 23:44-49, Giovanni 19:28-30)

33 Cáhtya bí mṵ̈htuô córané nuô rò
a tuṵ̈hyă dố mṵ̈kwḭ́lyạ thuŏmŭ akŭ-
nuô kẹ́ khítarû tạ̈lŏ cố tôkẹ́lẹ̈ cố.
34 Bí mṵ̈kwḭ́lyạ thuŏmŭ bèhó akhĕnuô,
Jesŭ cyẹ́pryẹ̈ éhtŏhtya, "Éli, Éli,
lema sabathani," angṵ̈lasá ma "Vă
Cómarya, vă Cómarya, nẹ̈ vĭkyă vă
mẹtĕ?"[x]
35 Kayă ihtòo bínuô tahe nḭ́huŏ la-
hyă Jesŭ éhtŏhtya phúyĕ rò èthĭ hé
lahyă, "Nḭ́dă lahyă, a éhtŏhtyahó
Prẹ̈prọ Elia."
36 Rò dố èthĭklĕnuô kayă o tôprẹ̈ rò
a klyacuóphyé tẹ̈tôcô dố athyáná
phyáplyé rò a cuócyẹnuŏ dố htyĕ-
zạ̈shye thŏkŭ rò a cŏklọma dố vèlạ̈-
khyĕ rò a dyéhtya nŏcwíŏ ná Bya-
cè Jesŭ rò a hé lahyă, "Pẹ̈ opṵ́-
myámyá kuórẹ́ taplṵ́phú pṵ́, ma
pẹ̈ myáhtye sálẹ́ Prẹ̈prọ Elia ki
hyăphyétạ̈kyă è dố krusulọ nuô-
pă ĕ."
37 Rò Jesŭ éhtŏ prạshyo htuŏrò athé-
plò htwŏprẹ̈ htecuókyă.
38 Rò ikẹ̈badu dố ŭ cṵ̈tạ̈tṵ̈bí dố tẹ̈-
lŭtyă hŏkŭ nuôtôba lazẹ̈ kahtyaka-
39 lyạ plṵ́kyă nyẹ̈kyĕ. Bí Roma klyĕ-
tôzẹ̈ khuklṵ́ yĕtôprẹ̈ ihtòo bí krusu
nyĕhyă akhĕnuô, a myáhtye Jesŭ
thyĕ mẹphúnuô rò a hé, "Kayă yĕ-
tôprẹ̈ ma Cómarya aphúkhŭ mạ́lakŏ
nyăhó!" A hé phúnuô.
40 Prẹ̈mò dố a ihtòo myácuólŏ
dố ayẹ yĕtahe aklĕnuô Magda-
lena dŏkŭmuṵ́ Maria, ná Jakomo
dố a pacẹ̈klŏ nuôtôprẹ̈ ná Jose
amuṵ́ Maria, ná Salome otṵ́-
41 kuŏ bínuô. Prẹ̈mò yĕtahe ma bí
Jesŭ o dố Galilea kẹ́ akhĕnuô,
a krwŏ Jesŭ akhyĕ rò a mẹ-
cwṵ́mẹkŏ pẹ́ tẹ̈ dố Jesŭ lo tahe.
Prẹ̈mò aruô tahe dố a o lahyă
dố vḭ Jerusalem rò a krwŏhyă tṵ́-
kuŏ ná Byacè tahenuô a opa ékú
kuŏlă bínuô.

Ŭ Iluó Jesŭ

(Matteo 27:57-61, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42)

42 Tẹ̈mẹhtwŏhtya nuôtônyĕ ma
mṵ́nyạ̈nyĕ. Mṵ́nyĕ nuôtônyĕ ma
Judaphú tahe taritaryă sèesèŏ
bí èthĭ amṵ́nyĕduô bè tyahíto
43 nuôtônyĕ. Bí mṵ́hélyạhó akhĕnuô,
vḭ Arimatheaphú Joseph yĕtôprẹ̈
a bekhŭ athéplò rò a cuókwĭ Jesŭ
aluṵ̈tọ yĕ dố Khwí Pilato a o. È
ma a opatṵ́kuŏ dố kayă htwŏdu
aplóamụ dố ŭ bezṵ̈benyạ́ nḭ́ yĕ-
nuôtômụ aklĕ tôprẹ̈. È ma kayă dố
a opṵ́myásŭ kuŏ Cómarya ahtyĕ-
44 akẹ́ tôprẹ̈ hó. Jesŭ thyĕhó, Khwí
Pilato nḭ́huŏ phúnuô rò a khyéthu-
khyéthé rò a éhyă klyĕtôzẹ̈ akhuklṵ́
tôprẹ̈ dố a o rò "Ma Jesŭ thyĕ
nyẹ̈lăhó ĕ?" A sudyă lŭ phúnuô.

[x]Li Htuthéhtya 22:1

45 Klyĕtôzẹ̈ akhuklǒ yĕtôprẹ̈ hésoluŏ
Khwí Pilato ná Jesŭ thyĕhtuŏhǒ
rò Khwí Pilato plwŏ Joseph dǒ a
46 ki cuŏphyétą̈ Jesŭ aluŏ̈tọ. Joseph
cuǒ iprịnḭ́ ikẹ̈ báplĭngụdu tôpṳ̈
rò a cuŏphyétą̈ Jesŭ dǒ krusulọ.
A bobí lŭ ná ikẹ̈báplĭ ngụdu yĕ-
tôba rò a cuǒ benuŏ lŭ dǒ ŭ ikhû
one htuŏhǒ luŏ̈kŭ tôkŭ akŭ. Luŏ̈-
kŭ yĕnuôma lọ̈kŭ dǒ a o dǒ lą̈lọ
rò a htulŏ̌ bíkyą̈ luŏ̈kŭ yĕnuô
47 ná lọ̈du tômĕ. Magdalena dŏ̌kŭ-
muŏ̈ Maria ná Jose amuŏ̈ Maria
myátŏma nḭ́kyą̈ ŭ lẹ̈dyanuŏ Jesŭ
akhą̈lẹ́ yĕtôpho.

16

Jesŭ Htwŏprẹ̈ Kąkhyĕ

(Matteo 28:1-8, Luka 24:1-12, Giovanni 20:1-10)

1 Bí Judaphú a Mọ̈nyĕduô talwókyą̈
htuŏ nuôtôrŏnuô, Magdalena dŏ̌-
kŭphú Maria, Jakomo amuŏ̈ Maria
ná Salome iprịnḭ́ htyĕnuọ̈mṳ́ rò a
kírẹ́ cuŏplọ̈ lahyą̈ ná Byacè Jesŭ.
2 Mọ̈nyĕ thuŏthyótônyĕ aklĕ̌ kalú-
lǒ nuôtônyĕ bí mọ̈lĭrọmṳ́ mọ̈khíó-
pą̈ akhĕ̌nuô, èthĭ hyą̈ lahyą̈ dǒ
3 luŏ̈khu. Bí èthĭ hyą̈ dǒ klyálọ
akhĕ̌nuô, èthĭ hé nḭ́dyé khyĕlŭ,
“Maŭpĕ kírẹ́ htulŏ̌ taphą̈kyą̈ pẹ́ pẹ̈
lọ̈ dǒ ŭ htulŏ̌bí ná luŏ̈kŭ nuôtô-
mĕ pĕ?” Mẹtĕhérò lọ̈nuô tômĕ ma
adu nyacǒ.
4 Manárò bí èthĭ myácuǒ akhĕ̌nuô,
a myáhtye ná ŭ htulŏ̌cuŏtaphą̈ one-
5 kyą̈ htuŏhǒ lọ̈du nuôtômĕ hǒ. Bí
èthĭ nuŏ dǒ luŏ̈kŭ akhĕ̌nuô, a myá-
htye prẹ̈khŭphúthè thyánḭ́ cạcwọbŭ
tôpṳ̈ tôprẹ̈ onyăo dǒ luŏ̈kŭ dǒ cǒ-
htwó nuôtôkyĕ rò èthĭ khyé lŏplĭcǒ.
6 Rò a hé èthĭ, “Khyéthukhyéthẹ́ la-
hyą̈ tămẹ́⌒, thĭ myápṳ̈ Nazarèphú
Jesŭ dǒ ŭ mṳ̈thyĕhtya lŭ dǒ krusu-
lọ nuôtôprẹ̈ prẹ́ nuôma vą̈ thẹ́gnĕ. A
ihtòhtwŏprẹ̈ kąkhyĕ htuŏhǒ. A opą̈
bíyĕ to. Hyămyámŏ lahyą̈, yĕma
7 akhą̈lẹ́ dǒ ŭ dyanuŏ lŭ nuôhǒ. Ką-
dyáso pẹ́ Petru ná Jesŭ a khŏpacẹ̈
dǒ aruô nuôtahe ná Jesŭ cuǒ one rẹ́
hǒ thĭ dǒ Galilea kẹ́kŭ nuô hǒ. Phú a
héone htuŏhǒ thĭnuô thĭ ki myáhtye
dû è bínuô pą̈.”
8 Èthĭ khyé rò anẹ́ tanyą̈tacǒ lŏplĭ
cǒ akhu-akhyĕ, èthĭ klyahtekyą̈ dǒ
luŏ̈kŭ. Èthĭ thẹ́isĕ talwósṳ́lṳ̌ rò bí a
htecuǒ akhĕ̌nuô, a hébè pą̈ cǒ ŭ tô-
prẹ̈⌒ to.

Jesŭ Oluŏhtya Pẹ́ Anẹ́ Ná Magdalena Dŏ̌kŭmuŏ̈ Maria

(Matteo 28:9-10, Giovanni 20:11-18)

9 Jesŭ thyĕihtò htwŏprẹ̈ kąkhyĕ bí
mọ̈nyĕ thuŏthyótônyĕ akŭ akalú-
lǒ nuôtônyĕ* mọ̈lĭrọmṳ́ nuôtôrŏ.
Htuŏrò dǒkhyĕnuô a cuŏdyéluŏ rẹ́lǒ
pẹ́ anẹ́ ná Magdalena dŏ̌kŭmuŏ̈
Maria. Rò Maria yĕtôprẹ̈ nuôma a
mą́ hǒ prẹ̈mò dǒ Jesŭ vẹ́htekyą̈ pẹ́
lŭ khĭnékhĭnŏ thuŏthyótôduŏ dǒ alọ
10 nuôtôprẹ̈ hǒ. Phúnuôrò, Maria cuŏ-
hésoluŏ pẹ́ kayą̈ dǒ a cuŏtọ̈khĕtọ̈-
nǒ ná Jesŭ nuôtahe ná Jesŭ oluŏ-
htya pẹ́ lŭ ari-akyą̈. Bínuôakhĕ̌ èthĭ
thẹ́plẹ̈nebè rò anguọ̈ahè pąprẹ́ la-
11 hyą̈ prẹ́. Èthĭ nḭ́huŏ Maria héso pẹ́

16:9 Mọ̈nyĕ thuŏthyótônyĕ akŭ akalúlǒ nuôtônyĕ ma mą́hǒ khŏnyą̈ Krístuphú tahe hé ná Mọ̈nyĕduô nuôtônyĕ hǒ.

èthĭ, “Jesŭ htwŏprę̣ pré, vă myáhtye
cố è ná văné cố,” a hé pę̣ èthĭ phú-
nuô tadûrò èthĭ zụ̂eto.

Jesŭ Oluŏhtya Pę̣ A Khŏpacę̣ Thényę̣
(Luka 24:13-35)

12 Dốkhyĕnuô a khŏpacę̣ thényę̣ hte-
cuố dốdŏdốso akhĕ èthĭ myáhtye
Jesŭ klwokhó pę̣ lŭ ané rò a dyéluŏ
13 pę̣ èthĭ. A khŏpacę̣ yĕthényę̣ kạkhyĕ
héso pę̣ a khŏpacę̣ dố aruôtahe ta-
dûrò èthĭ zụ̂e lahyă kayă yĕthényę̣
angǫ̣ to.

Jesŭ Oluŏhtya Pę̣ A Khŏpacę̣ Shyétôprę̣
(Matteo 28:16-20, Luka 24:36-49, Giovanni 20:19-23, Prę̣dônyăphú tahe 1:6-8)

14 Dố khyĕpǫ̣ tôphuố rò bí a khŏpa-
cę̣ shyétôprę̣ esè akhĕnuô, a dyéluŏ
pę̣ khyĕthyá èthĭ ná ané. Kayă dố a
myáhtye Jesŭ thyĕihtò htwŏprę̣ kạ-
khyĕ yĕtahe héso pę̣ èthĭ tadûrò èthĭ
zụ̂e lahyă ŭngǫ̣ to akhu-akhyĕ, Jesŭ
thếprwǫ̣ èthĭ.
15 Rò a hé èthĭ, “Cuố dố hekhu pwǫ̣-
tôba rò cuốlĕ dônyăhéso pę̣kuŏ lŏ
ŭ pwǫ̣¬ tôprę̣ ná tę̣thếkrụ̂mila yĕ-
16 nuô ní¬. Kayă dố a zụ̂e tę̣thếkrụ̂mila
yĕ rò a plwŏkạ ané ná htyĕ tôprę̣-
prę̣ nuô a ki nị̂bè tę̣mę̣lwóhteka pă.
Manárò kayă dố a zụ̂e to tahenuô
17 a ki khyábè tę̣cirya pă¬. Kayă dố a
zụ̂e tahenuô vă ki dyé èthĭ taryĕpro-
pryạ dố a ki mę̣cyá lahyă tę̣prọtę̣-
pryạ tahe pă. Èthĭ ki vệhtebế lahyă
khĭnékhĭnŏ tahe ná vămwị pă, èthĭ
ki hébè cyá ngọ́aruô nuôtahe pă.
18 Èthĭ ki pụ̂ cố rụ̂mŭmyá tahe bèbè, a
ki cuốebèŏbè cố tę̣cûtę̣plệ htyĕ tahe
bèbè, a mę̣pyá̤mę̣sĕ ná èthĭ tôcô¬ to.
Èthĭ ki dyahtya atakhu dố kayăswí-
kayăsĕ tahe alọ hénuô, èthĭ tę̣swítę̣-
sĕ ki sĭmệkyă lŏ pă.”

Cốmarya Ếkạ Kahtyakyă Jesŭ Dố Mốkhu
(Luka 24:50-53, Prę̣dônyăphú tahe 1:9-11)

19 Byacè Jesŭ hébèhtuŏ ná a khŏ-
pacę̣ tahe rò Cốmarya ếkạ kahtya-
kyă lŭ dố mốkhu rò a htya-onyăo
dố Cốmarya atakhu cốhtwó tôkyĕ.
20 Jesŭ a khŏpacę̣ tahe cuốlĕ dônyă-
héso pę̣ ŭ ná Cốmarya alậangǫ̣ dố
khălệ pwǫ̣¬ tôpho. Thyáphú kayă ki
zụ̂enyá̤e kuŏ lahyă ná tę̣thếkrụ̂mila
dố èthĭ dônyă pę̣ ŭ yĕnuôma a mậla-
kŏ cố agnĕnuô, Byacè dyé pę̣ èthĭ dố
a ki mę̣cyá lahyă tę̣mę̣ tę̣prọtę̣pryạ
tahe ếnyacố.*

16:9-20 Ŭ ră liphá mú¬ nukhĕ dố ŭ thếlę̣ní ryá è tahe ná liphá dố aruô tahenuô, Marko 16:9-20 yĕ ŭ myáhtye a opatộkuŏ to.

Luka
Gospel Of Luke

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Li tẹ̈thékrṹmila Luka yětôba ma a héluǒ pẹ̈ pẹ̈ Jesŭ ma a htwŏ prẹ̈mẹ̈lwóhteką Israelphú tahe a Byacè ná prẹ̈mẹ̈lwóhteką prẹ̈luhekhuphú tahe a Byacè nyẹ̈mụ lǒ ari-akyă. Luka rămárădyă ná Thế Săsě Byacè é Byacè Jesŭ dố a ki phyéhyă pẹ̈ kayă sŏryąsŏpháphú tahe a tẹ̈thékrṹmila. Tẹ̈thékrṹthélǒ o bí li tẹ̈thékrṹmila Luka yětôba akŭyĕnuô, myáhtyeluǒ khódû bí ŭ héluǒ ná Byacè Jesŭ hyăpă akhĕnuô, ná bí Byacè Jesŭ ką̈kahtya dố mốkhu akhĕnuô hố. Byacè Jesŭ ką̈kahtya htuǒ dố mốkhu akhĕnuô, Krístuphú a tẹ̈zṹtẹ̈nyą̈ tahe duhtyahtŭhtya, luǒhtyĕluǒkẹ̈, luǒpasĭ cuốlǒ ari-akyă tahenuô, prẹ̈ră̆li yětôprẹ̈nuô, a răluǒ kuǒpọ̈dû tẹ̈ritẹ̈kyă yĕnuô dố Li Prẹ̈dônyăphú tahe akŭnuônuô.

Tẹ̈dyá tahehenuô, myáhtye prếtû bí li tẹ̈thékrṹmila Luka yětôba akŭ prếnuô a-o tahehe. Pẹ̈ myáhtye kryá¬ maĭtě hérò, pẹ̈ myáhtye ná mốkhu tanéphú tahe irŏnĭ tẹ̈dyá tahe ari-akyă, ná prẹ̈kyẹ̈thímíphú tahe hyă olě tuṓkuǒ dố Jesŭ lẹ̈opacẹ̈lyą̈ akhălẹ̈ ari-akyă, Jesŭ hyănuǒ otṓkuǒ dố tẹ̈lŭtyă hŏkŭ phú pacẹ̈ prẹ̈khŭphú tôprẹ̈ ari-akyă, htuǒrò tẹ̈dyá khákho Samariaphú dố aryá tôprẹ̈ ari-akyă ná phúprẹ̈khŭ dố a cuốthŭklyá nuôtôprẹ̈ ari-akyă. Li tẹ̈thékrṹmila yětôba lǒnuô, a dyadu nyacó tẹ̈kwĭcóbě, Thế Săsě Byacè, prẹ̈mò nuǒ mẹ̈pa tṓkuǒ dố Jesŭ a tẹ̈phyétẹ̈mẹ̈ akŭ, ná Cómarya plwŏkyă ŭ tẹ̈mẹ̈thû tahe ari-akyă.

Tẹ̈hébè tôtṓ ná tôtṓ

Tẹ̈hébè rẹ̈ dố nyě 1:1-4
Giovanni Baptista ná Byacè Jesŭ a tẹ̈opacẹ̈lyą̈ ari-akyă ná a tẹ̈ohtwŏprẹ̈ dố apacẹ̈khě ari-akyă 3:1-2:52
Giovanni Baptista a tẹ̈phyétẹ̈mẹ̈ 3:21-4:13
Byacè Jesŭ plwŏhtyě ari-akyă ná khĭnéricyą̈ khuklố ilo-ilyá lŭ ari-akyă 3:21-4:13
Byacè Jesŭ mẹ̈tẹ̈ dố kayă bếmụ̈ aklě dố Galilea kẹ̈kŭ 4:14-9:50
Cáhtya dố Galilea tuṓdố vĭ Jerusalem 9:51-19:27
Tẹ̈htwŏhtya anẹ̈ dốkhyĕlốŭ tôklế bí vĭ Jerusalem akŭ 19:28-23:56
Byacè Jesŭ thyĕihtò ką̈khyě, dyéluǒkhyě ŭ ná anẹ̈, ná a kahtyakhyě dố mốkhu ari-akyă 24:1-53

1

1 Kayă ḗprẹ̀ yácū rămárădyă lahyă
tẹ̀ dố a htwŏhtya bí pẹ̀klẹ̌ yĕtahe
2 ari-akyă. Èthĭ krwŏrăkuǒ prḗ phú
kayă dố a myáhtye ná anḗ dố ka-
lúkhẹ̌ rò a hésodônyă luǒ pḗ ŭ ná
tẹ̀ritẹ̀kyă nuôtahe héso dĭtū pḗ pẹ̀
3 nuôtahe prḗ. Phúnuô akhu-akhyĕ,
Thárádu Theophilo⌒, vă myápṳ̄ thḗ-
gnĕ tặtẹ htuǒlŏ hố tẹ̀htwŏhtya dố a
khăshyékhăryạ tahehố akhu-akhyĕ,
vă dyalyạ hố vă thḗplò ná vă ki
ră pḗ nẹ̀ phú a htwŏhtya tôtọ́
htuǒ tôtọ́ hénuôma a klyá ryá nyă
4 prḗ vă tanẹ phúyĕ. Thyáphú nẹ̀
ki thḗgnĕ tặtẹ lŏlạ̄takli lŏ tẹ̀ritẹ̀-
kyă mạ̄lakŏ phú nẹ̀ ithyónố htuǒ-
hố nuôtahe agnĕnuôrò, vă ră phú-
nuô prḗ.

Tẹ̀dyéthḗgnĕ Giovanni Baptista A Tẹ̀opacḕlyạ Ari-akyă

5 Bí Khwí Herodè htwŏ khwí dố
Juda kḗkū akhẹ̌nuô, bwídu dố amwị
ná Zekaria otôprẹ̀. Rò ènuô a opa-
tọ́kuǒ dố prẹ̀lŭtyă aplóamụ dố ŭ é
lŭmwị ná Abijah mú⌒ nukhẹ̌ nuôtô-
mụ akū, rò amĕ mwị ná Elizabeth. È
ma aklwĭalyă ícŭtọ́ ná bwídu tahe.*
6 Èthĭ thḗnyḕ lŏ a ohtwŏprẹ̀ cŏtẹ̀ryá
lŏ cố dố Cŏmarya* a mèthènyĕ cố
rò phú Byacè Cŏmarya a tẹ̀thyótẹ̀-
thya ná a tẹ̀mekyăngọ́ tahe héonuô
7 èthĭ cŭe mẹ̀lŏmẹ̀bă lŏplĭ cố. Eliza-
beth sŏphú akhu-akhyĕ èthĭ phúo
kuǒ lahyă ŭ to, htuŏto èthĭ thḗnyḕlŏ
a muọ́prḗ lăhố.

8 Tônyĕnuô, shuŏkhẹ̌ tuọ́hố dố
Zekaria tŏ phyénḭ́ tẹ̀mẹ dố a lyạbè lŭ
yĕ. A mẹ tẹ̀mẹ phú bwídu tôprẹ̀ dố
9 tẹ̀lŭhŏdu akū. Phú bwídu tahe lḗklŏ
onuô, ŭ nwóhtya hố è ná a tŏbè sŭ̌ŭ̌-
htya tẹ̀nuọ̄mū dố tẹ̀lŭtyă hŏkū bí-
nuô tônyĕ akhu-akhyĕ, a cuŏnuǒ dố
10 tẹ̀lŭtyă hŏkū. Bí a sŭ̌ŭ̌htya tẹ̀nuọ̄mū
akhẹ̌nuô, dố aklŏnuô, ŭ kwĭcóbĕ̌rọ́-
cóbḗḗ nyacó.
11 Cŏmarya tanémŏkhuphú tôprẹ̀
oluŏhtya pḗ dố Zekaria anyĕhyă rò a
kahtò o bí lḗsŭ̌ŭ̌htya tẹ̀nuọ̄mū akhă-
12 lḗ dố cóhtwó nuôtôkyĕ. Bí Zekaria
myáhtye tanémŏkhuphú akhẹ̌nuô,
13 a khyé rò a thḗisĕ. Manárò tané-
mŏkhuphú hé lŭ, “Zekaria⌒ thḗisĕ
tămḗ! Cŏmarya nḭ́huǒ hố nẹ̀ tẹ̀kwĭ-
cóbĕ akhu-akhyĕ nẹ̀mĕ Elizabeth ki
phúo pḗ nẹ̀ phúprẹ̀khŭ tôprẹ̀ pă rò
nẹ̀ tŏbè ḗ amwḭ ná Giovanni pă.
14 Shyé⌒ a o pacḕlyạ pă ma a ki mẹ

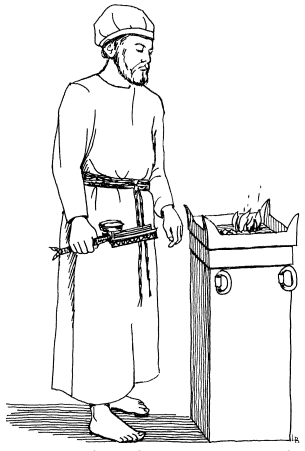

Bwidu o dố lḗsŭ̌ŭ̌htya tẹ̀nuọ̄mū rḗ khăshyé (1:11)

1:5 Elizabeth ma Aròn aklwĭalyă

1:6 Cŏphrya

thékrṹthélǒ nẹ̀ pă rò kayă ki thékrṹ-
15 plu thékrṹphè kuǒlǒ ná nẹ̀ pă. È ma
a ki htwǒ du dǒ Cǒmarya a mèthè-
nyě pă tôprẹ̀. Thòbĭthèhtyĕzą̆ bèbè,
htyĕsíprẹ́ bèbè a tŏbè eŏnḭ́ tôcô¬ to.
A ki lǒbă ná Thé Săsĕ̀ Byacè dǒ a
16 muǫ̆hǒkŭ akhĕ̀ cǒ pă. Rò a ki thŭ kạ-
khyě ényacǒ Israelphú tahe dǒ èthĭ
17 Byacè Cǒmarya a o pă. A ki hyă rẹ́
ná Byacè pă, rò athéplò ki hĕshyore-
sŏ rò a ki o ná taryĕshyosŏ phú Prẹ̀-
prọ Elia nuô pă. A ki mẹrẹ̆ kạkhyě
khyĕthyá phĕtahe ná phútahe pă. A
ki buŏtarí kạkhyĕtŏ khyĕthyá kayă
nḭ́dă kuŏŭ ngọ́ to nuôtahe dǒ prẹ̀có-
prẹ̀tẹ tahe a klyádĕkŭ pă. Thyáphú
kayă tahe ki otaritaryăsû Byacè atẹ̀-
hyă pă yĕnuôrò, a ki taritaryă one
pẹ́ kayă tômụ dǒ Byacè agnĕ pă."
18 Zekaria sudyă tanémǒkhuphú,
"Yĕnuôma amą́ ĕ, amą́to ĕ nuô, vă
ki thégnĕ myálwó cyą́ phútĕ? Vă
rò vă muǫ̆prẹ́ lă hǒhǒ, vămĕ rò a
muǫ̆prẹ́ lăhǒhǒ."
19 Rò tanémǒkhuphú hésû lŭ, "Vă
ma Gabrielè, vă kahtò dǒ Cǒmarya a
mèthènyě rò a nŏhyălyạ vă dǒ vă ki
hyă héso pẹ́ nẹ̀ ná tẹ̀thékrṹmila yĕ-
20 tôcô nuôpré. Vă hyă héso pẹ́ nẹ̀ rò
nẹ̀ zṹeto akhu-akhyě, nẹ̀ ki pé tuǫ̆-
dǒ a htwŏhtya phú vă ǒlyạkyă nẹ̀
nuôtônyě pă. Shyé¬ ashuǒakhĕ̀ bè
pănuô, a ki lǒhtyabăhtya dû phú vă
hénuô pă."
21 Bínuôkhĕ̀ dǒ aklŏnuô ŭ opǫ́ ényа-
cǒ Zekaria rò a cuǒnuǒ onyẹ̆ nyacǒ
dǒ tẹ̀lŭtyă hŏkŭ mamẹtĕ èthĭ tanẹ
22 lahyă phúnuô. Bí a hte tuǫ̆dǒ aklŏ
khĕnuô a hébè cyą́ pă èthĭ to rò
èthĭ thégnĕ ná a klyá myáhtye nyă
tẹ̀myáhtyelwó tôcôcô dǒ tẹ̀lŭhŏdu
akŭ nuô hǒ. A hébè cyą́ pă ná akhău
tômŭ¬ to rò a vŭvyą́luǒ pré ná ta-
khukhadă pré.
23 Rò bí a tẹ̀phyétẹ̀mẹ dǒ tẹ̀lŭtyă
hŏkŭ htuǒhǒ akhĕnuô, Zekaria kạ
24 dǒ ahi. Nyẹ̆tyatonuô amĕ Elizabeth
muǫ̆dŏhtya rò a owóouǒ dǒ hikŭ
25 nyą̆lĕ khălẹ́ cǒ. Rò a hé, "Khŏnyą́yĕ
Byacè mẹcwọ́ hǒ vă hǒ. A phyékyă
pẹ́ hǒ vă tẹ̀thétarẹ̆ dǒ ŭ pacyẹ́ishyé
vă nuôtahe hǒ."

Dyéthégnĕ Ná Jesŭ Ki O Pacẹ̆lyạ Ari-akyă

26 Bí Elizabeth muǫ̆dŏ băhǒ lĕ-
thuŏthyó akhĕnuô, Cǒmarya nŏhyă-
lyạ tanémǒkhuphú Gabrielè dǒ vḭ
Nazarè dǒ a o dǒ Galilea kẹ́ nuôtô-
27 vḭ akŭ. A phyéhyă nḭ́pẹ́ prẹ̀mòphú-
thè dǒ amwḭ ná Maria yĕnuô tôprẹ̀ a
tẹ̀ritẹ̀kyă. Maria yĕnuô a ǒlyạ htuǒ-
hǒ dǒ a ki phyé ná prẹ̀khŭ dǒ amwḭ
ná Joseph yĕnuô tôprẹ̀ hǒ. Joseph
ma Khwí Davi aklwĭlyă tą̆lyạ dĭtŭ
28 tôprẹ̀. Tanémǒkhuphú hyă dǒ a o
rò a hé lŭ, "Cǒmarya myádu khónḭ́-
dûhǒ nẹ̀ hǒ, rò Byacè ki okuŏdû ná
nẹ̀ ní¬."
29 Mǒkhutanéphú hyă hésoluǒ pẹ́
Maria tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuô, a tanẹplŏ nḭ́-
dyé angọ́lasá to, a tanẹpyą́tanẹsĕ nḭ́-
30 dyé nyacǒ. Tanémǒkhuphú hé lŭ,
"Maria¬ théisĕ tămẹ́ ní! Cǒmarya
31 mẹbwímẹtaryĕ hǒ nẹ̀ hǒ. Nẹ̀ ki muǫ̆-
dŏhtya pă rò nẹ̀ ki phúo nḭ́dyé pacẹ̆
prẹ̀khŭphú tôprẹ̀ pă, rò é amwḭ ná
32 Jesŭ ní¬. È ma kayă dǒ abwídu-
ataryĕhtŭ tôprẹ̀ pă rò ŭ ki é è ná tẹ̀-
dutẹ̀htŭ tadû Cǒmarya aphúkhŭ tô-
prẹ̀ pă. Byacè Cǒmarya ki dyé htwŏ
è ná khwí tôprẹ̀ phú aklwĭalyă Davi

33 nuô pă. Htuŏrò a ki htwŏhtya Israel-
phú tahe akhwí pwǫ̈tôhtŭ̃ pwǫ̈taple
pă rò ahtyĕakę̈ nuô atadû pę́ cyą̈ pă
có to.”
34 Rò Maria hésû tanémǫ́khuphú,
“Vă phúthè prę́yĕ, vă ki muǫ̈dŏ̃ rò
ki phúo cyą̈ phútĕ?”
35 Rò tanémǫ́khuphú hésû è, “Thę́
Săsĕ̃ Byacè ki hyălyą̈ dû dǫ́ nę̈lǫ̈ pă
rò dǫ́ tę̈dutę̈htŭ tadû Cǫ́marya a tę̈-
prǫ̈tę̈pryą̈ akhu-akhyĕ pă rò pacę̈̆-
phú tôprę̈ ki hyăo pacę̈̆lyą̈ pă. Dǫ́
tę̈ritę̈kyă yĕ akhu-akhyĕrò pacę̈̆să-
sĕ̃ yĕtôprę̈nuô ŭ ki ę́ lŭ ná Cǫ́marya
36 aphúkhŭ pă. Tanę̈tuǫ̈dû nę̈ tôpuǫ̈-
bŭ Elizabeth nuô, a muǫ̈prę̈ lăhǫ́. Ŭ
hé lŭ ná aphú o cyą̈ păto hǫ́ tadûrò,
khŏnyą̈yĕ a muǫ̈dŏ̃ băhǫ́ lĕthuŏthyó
37 hǫ́. Cǫ́marya mę̈cyą̈ tę̈pwǫ̈tôcô.”
38 Rò Maria hésû, “Vă ma Byacè a
lulémuǫ̈ tôprę̈ prę́. A ki htwŏhtyadû
phú nę̈ hénuô pă ní¬.” Rò tanémǫ́-
khuphú htecuǫ́ taphăkyă ná lŭ.

Maria Cuǫ́olĕkuŏ̃ Elizabeth

39 Nyę̈tyato nuô, Maria otaritaryă
ané̈ rò a htetalwǫ̈ cuǫ́ dǫ́ vı̈ dǫ́
a o dǫ́ solǫ̈ nuôtôvı̈, bí Judakę̈kŭ
40 nuô. A cuǫ́nuŏ̃ dǫ́ Zekaria a hidǫ́kŭ
41 rò a hémǫ̈héryá avyą̈ Elizabeth. Rò
bí Elizabeth nı̈́huŏ̃ Maria hémǫ̈hé-
ryá lŭ akhĕ̃nuô, pacę̈̆phú dǫ́ ahǫ́kŭ
yĕtôprę̈nuô, a kı̈́ką̈htya. Rò Eliza-
beth yĕnuô a lǫ́băhtya ná Thę́ Săsĕ̃
42 Byacè. Rò a hébèshyo, “Dǫ́ prę̈mò
lŏ¬ plĭ aklĕ̃nuô nę̈ ma prę̈mò dǫ́ a
nı̈́bè lǫ́hǫ́ ŭ tę̈sŏri tôprę̈ hǫ́ rò pacę̈̆-
phú dǫ́ nę̈ ki phúo nı̈́dyé lŭ pă yĕ-
tôprę̈nuô a nı̈́bè kuŏ̃dûhǫ́ tę̈sŏri hǫ́.
43 Vă Byacè amuǫ̈ cuǫ́hyătuǫ̈ dǫ́ vă o
mę̈tĕ? Vă cuǫ́ nı̈́bè khódû tę̈myádu
44 vă mę̈tĕ? Vă nı̈́huŏ̃ nę̈ hémǫ̈héryá
văvă ná pacę̈̆phú o dǫ́ văhǫ́kŭ yĕ-
45 tôprę̈ kı̈́ką̈htya thę́krŭ̃thę́lŏ̃ cǫ́. Nę̈
zı̈́ę ná Byacè a tę̈ritę̈kyă yĕ ki hyă
lǫ́htyabăhtya mą̈lakŏ dǫ́ nę̈gnĕ pă
akhu-akhyĕ nę̈ nı̈́bèhǫ́ tę̈sŏri hǫ́!”

Maria Irŏ Htuthę́htya Cǫ́marya

46 Maria hé,
“Vă ki htuthę́htya lŏthulŏthę́
47 vă Byacè. Cǫ́marya ma prę̈mę̈-
lwóhteką̈ vă tôprę̈ htuŏto è ma
vă Byacè tôprę̈ akhu-akhyĕ vă
48 thę́krŭ̃thę́lŏ̃ nyacó. Vă ma a lulé-
muǫ̈ dǫ́ amèthè okuŏ̃ŭ to tôprę̈
manárò a thę́ne̤htyabè tuǫ̈ vă.
Cáhtya khŏnyą̈yĕ tą̈plehyănuô
myĕcô pwǫ̈¬ tôcô ki ę́ vă ná prę̈-
mò dǫ́ a nı̈́bè tę̈sŏri tôprę̈ pă.
49 Mę̈tĕhérò Cǫ́marya dǫ́ ashyo-asŏ̃
yĕtôprę̈ dyéo htwŏhtya pę́hǫ́ vă
tę̈acǫ́azą̈ tadû yĕnuô ná a tę̈prǫ̈tę̈-
pryą̈ tahe dǫ́ văgnĕ hǫ́. Amwı̈ ma
50 asăsĕ̃. Aphúalyę̈ dǫ́ a dyaduzı̈̆-
nyą̈ lŭ tahenuô, a ki thę́zǫ̈klabènı̈
51 èthĭ tôhtŭ̃ htuŏ̃ tôhtŭ̃ pă. Bí a
zǫ̈htya atakhu dǫ́ ashyo-asŏ̃ yĕ
akhĕ̃, kayă dǫ́ a tanę̈du nı̈́dyé ané̈
tahenuô, a ki lı̈pruǫ́lı̈pryăkyă
52 lŏ̃ pă. A dyatą̈kyă khwí shyosŏ̃
tahe dǫ́ èthĭ akhălę̈ rò a dyahtya-
lŏ̃ tapleke kayă dǫ́ amèthè okuŏ̃ŭ
53 to nuôtahe hǫ́. A dyéekǫ́ dyé-
ŏbă hǫ́ kayă dǫ́ a ovı̈okŏ̃ tahe
rò a plwŏką̈ kazuŏ̃kyă kayă du-
54 zą̈htyathĕ tahe hǫ́. A thę́ne̤htya
tuǫ̈bèhǫ́ tę̈ dǫ́ a ǫ́lyą̈ htuŏ̃hǫ́
ná pę̈phyĕpę̈phuŏ̃ dǫ́¬ nyénu
nuôtahe rò a hyămę̈cwǫ̈ hǫ́ alu-
55 lé Israelphú tahe hǫ́. Thyáphú
a ki thę́zǫ̈klabènı̈ Abraham ná

aklwĭalyă yĕtahe tôhtŭ̆ htuŏ
tôhtŭ̆ agnĕnuôrò, a thĕ́nḛ́htya
nḭ́dyé hŏ́.”
56 Maria cuŏ́okuŏ́kuŏ́ ná Elizabeth
yĕnuô a phûbă cŏ́ thuŏ̆lĕ̆ hŏ́ rò a
kạno dŏ́ ahi prĕ́.

Giovanni Baptista A Tẹ̆opacẹ̆lyạ

57 Bí Elizabeth ahŏ́athĕ́ tŏlĕ̆ hŏ́
akhĕ̆nuô, aphú onḭ́ phúprẹ̆khŭ
58 tôprẹ̆. Kayă ophûowó ná lŭ bí-
nuô tahe ná aklwĭalyă phûwó tahe
nḭ́huŏ ná Byacè dyéluŏ hŏ́ a tẹ̆-
thĕ́zọ̆nḭ́ lakŏ lŭ akhĕ̆nuô, èthĭ
thĕ́krṵ̆thĕ́lŏ kuŏ̆lŏ lŭ pwŏ̆¬ tôprẹ̆.
59 Èthĭ lḛ́klŏ o ná ki pacẹ̆ ăhŏ́ agnĕ
lwḭ̆thyó hénuô, ŭ bè dŭ́talí nḭ́pḛ́
lŭphá. Bí atŏ dŭ́talíphá akhĕ̆nuô,
aklwĭalyă tahe hyăkuŏ̆ lahyă rò
èthĭ thĕ́zṵ́ pọ́nḭ́ lahyă amwḭ̆ ná
60 aphĕ̆ Zekaria amwḭ nḭ́dû. Manárò
amuọ́ hé, “Mạ́to! Tŏbè pọ́nḭ́ lŭmwḭ̆
ná Giovanni.”
61 Èthĭ hésû amuọ́, “Dŏ́ thĭklwĭthĭlyă
aklĕ̆nuô, amwḭ ná Giovanni nuô a o
tôprẹ̆¬ to.”
62 Aphĕ̆ thĕ́zṵ́ é amwḭ̆ ná ŭpĕnuô
èthĭ thĕ́zṵ́ thĕ́gnĕ akhu-akhyĕ, èthĭ
dyéluŏ̆ lahyă a takhukhadă rò su-
63 dyă lŭ. Aphĕ̆ kwĭ lọ́ba rò a rătặ,
“Amwḭ ma Giovanni.” Rò èthĭ khyé-
64 thukhyéthĕ́ lŏplĭ cŏ́. Bínuô tôphuŏ-
tuŏ̆ Zekaria hébè cyạ́ kạkhyĕ rò a
65 htuthĕ́htya Cŏ́marya. Kayă ophû-
owó bínuô tahe khyéthukhyéthĕ́ lŏ̆-
plĭ cŏ́, rò tẹ̆htwŏhtya phúyĕnuô a
luŏ̆pasĭ cuŏ́lŏ cŏ́ Judakḛ́ tôkḛ́lḛ̆ cŏ́.
66 Byacè a tẹ̆prọtẹ̆pryạ yŏ okuŏ́ ná
pacẹ̆phú yĕtôprẹ̆ akhu-akhyĕ, lŏ̆¬
kayă dŏ́ a nḭ́huŏ tẹ̆ritẹ̆kyă yĕtahe-
nuô a khyéthukhyéthĕ́ rò a hé lahyă,
“Pacẹ̆phú yĕtôprẹ̆nuô a ki htwŏhtya
ĭtĕ pă ha?” phúnuô.

Zekaria A Tẹ̆hépro̱-one

67 Giovanni aphĕ̆ Zekaria lŏ́băhtya
ná Thĕ́ Săsĕ̆ Byacè rò a hépro̱ one
rḛ́ Cŏ́marya ari-akyă,
68 “Pẹ̆ ki htuthĕ́htya rọ́lŭ Israel
a Byacè Cŏ́marya pó¬. Mẹ̆tĕ-
hérò a hyăhŏ́ dŏ́ akayă tahe a
o hŏ́ rò a hyă mẹ̆lwóhteka̱ hŏ́
69 akayă hŏ́. Dŏ́ Cŏ́marya a prẹ̆mẹ̆-
tẹ̆phú Davi aklwĭalyă akŭnuô,
Cŏ́marya dyéohtwŏhtya pḛ́ hŏ́ pẹ̆
prẹ̆mẹ̆lwóhteka̱ Byacè dŏ́ a o ná
70 a taryĕshyosŏ̆ yĕtôprẹ̆ hŏ́. Cŏ́ma-
rya ọ́lya̱ one htuŏ̆hŏ́ ná aprẹ̆pro̱
71 săsĕ̆ dŏ́ nuôkhĕ̆ tahe, è ki mẹ̆-
lwóhteka̱ pẹ̆ dŏ́ khura tahe ná
kayă dŏ́ a thĕ́hte pẹ̆ nuôtahe a ta-
72 khukŭ pă. A hé ná a ki dyéluŏ̆ a
tẹ̆thĕ́zọ̆klabè dŏ́ pẹ̆phyĕpẹ̆phuŏ
tahe alo̱ pă, htuŏto a ki thĕ́nḛ́-
htya bètuọ́ khyĕthyá a tẹ̆ọ́lya̱
73- săsĕ̆ nuôtahe pă. Pẹ̆ tẹ̆ohtwŏ-
75 prẹ̆ tôhtŭ̆ kayăyĕ, thyáphú pẹ̆ ki
htwŏhtya kayăsăsĕ̆, kayăcŏ́ka-
yătẹ̆ dŏ́ Cŏ́marya anyĕhyă nuô
rò, a héklọ̆héma htuŏ̆hŏ́ angọ́
ná Abraham hŏ́, rò a ọ́lya̱nuôlya̱
htuŏ̆hŏ́ dŏ́ a ki mẹ̆lwóhteka̱ pẹ̆ ná
kayă dŏ́ a thĕ́hte pẹ̆ nuôtahe a ta-
khukŭ rò a plwŏmẹ̆ hŏ́ a tẹ̆mẹ̆yĕ
ná pẹ̆ hŏ́, rò pẹ̆ ki mẹ̆ tă ná tẹ̆-
76 taròthĕ́ thĕ́isĕ̆ tămḛ́.” Zekaria hé
aphú, “Văphúkhŭ, ŭ ki ḗ nẹ̆ ná
tẹ̆dutẹ̆htŭ tadû Cŏ́marya aprẹ̆pro̱
tôprẹ̆ pă, mẹ̆tĕhérò nẹ̆ ki hyă ta-
ritaryă one rḛ́ pḛ́ Byacè lḛ́hyăklyá
77 agnĕ pă. Nẹ̆ ki héso pḛ́ Byacè
akayă éprẹ̆ ná Cŏ́marya ki plwŏ-

kyă èthĭ tẹ̈thŭ̈tẹ̈ora pă, rò èthĭ ki
78 nı̨̈bè tẹ̈mẹ̈lwóhteka̧ pă. Mẹ̈tĕhé-
rò pẹ̈ Cŏmarya yĕnuô, a thĕzọ̈nı̨̈
nyacŏ ŭ rò a khyáthĕdŏ nyacŏ.
A nŏhyălya̧hŏ kayă o dŏ mŏkhu
tôprẹ̈ ki hyă mẹ̈lwóhteka̧ hŏ pẹ̈,
prẹ̈mẹ̈lwóhteka̧ pẹ̈ yĕtôprẹ̈nuô, a
thyáhŏ ná tamọ̈ lĭhtyare̤ dŏ mọ̈lĭ-
79 bŭkhĕ nuôhŏ. Rò tamọ̈yĕ a htya
dŏ mŏlẹ̈ rò a ki lĭtakhĕtạ̈ pẹ̈ kayă
o dŏ tẹ̈khítẹ̈lọ̈, tẹ̈thyĕ azọ̈uô akŭ
nuôtahe lŏ¬ plĭ pă, rò a ki zŭ̈klyá-
zŭ̈klŏ cuŏ nı̨́pẹ́dû pẹ̈ tẹ̈ohtwŏprẹ̈
dŏ tẹ̈kacŭ̈kabĕ aklyákŭ pă.”
80 Bí Giovanni duhtyahŏ akhĕnuô,
Cŏmarya a Thĕ Săsĕ dyé lŭ tẹ̈ta-
ryĕshyosŏ. Bí a cáhtya mẹ̈luŏ tyahí
atẹ̈mẹ̈ dŏ Israelphú tahe a mèthènyĕ
híto akhĕnuô, a cuŏo prĕ dŏ kẹ̈sĕ-
htyĕkya̧ lọ̈tamákhu akŭ prĕ.

2

Jesŭ Opacẹ̈lya̧

(Matteo 1:18-25)

1 Bínuôakhĕ khwí Augusto nŏihtuô
ră̈má plŏlŏ kayă mwı̨ dŏ Romakẹ̈ tô-
2 kẹ̈lẹ̈ cŏ. Yĕma tẹ̈ră̈má plŏ̈mwı̨ aré̤-
lŏ tôhû bí Quirino htwŏ khwídu dŏ
3 Syria kẹ̈ akhĕnuô hŏ. Rò kayă pwọ̈¬
tôprẹ̈ ka̧ lahyă dŏ adŏ, avı̨̈ rò ka̧su-
nuŏ lahyă amwı̨.
4 Joseph o bí vı̨̈ Nazarè, Galilea
kẹ̈kŭ nuô rò a htecuŏkuŏ dŏ vı̨̈
Bethelehem, Judakẹ̈, bí khwí Davi
lẹ̈opacẹ̈lya̧ khălẹ̈nuô. Joseph ma
Davi aklwĭalyă kalya̧ dĭtŭ̈ tôprẹ̈
5 akhu-akhyĕ a ka̧kuŏ bínuô. È ná
Maria dŏ a dyémá* htuŏhŏ lŭ dŏ
a ki phyé lŭ nuôtôprẹ̈ cuŏ benuŏ-
kuŏ amwı̨. Bínuôakhĕ ma Maria ohŏ
6 ná ahŏathĕ hŏ. Rò bí èthĭ o pă bí
vı̨̈ Bethelehem akhĕnuô, Maria ahŏ
7 tŏlĕ hŏ dŏ a ki phúo hŏ. A phúonı̨́
phúvya̧prẹ̈ prẹ̈khŭ tôprẹ̈ rò a phyá-
plŭ̈ lŭ ná ikẹ̈ rò a dya omyĕtạ̈ lŭ dŏ
pŭ̈klókŭ, mẹ̈tĕhérò hidŏkŭ dŏ agnĕ-
nuô a o pă tôtọ̈ to.

Tanémŏkhuphú Ná Prẹ̈kyẹ̈-thímíphú Tahe

8 Khălẹ̈ tavĭtava̧ bínuô tôphonuô,
prẹ̈kyẹ̈thímíphú o tahe. Èthĭ hyă
omyĕpọ̈ nı̨́dyé athímíphú tahe dŏ
9 mı̨klĕ, dŏ nyela̧khu tôpho. Bínuô-
akhĕ Byacè a tanémŏkhuphú tôprẹ̈
hyă oluŏhtya pẹ́ èthĭ, rò Byacè Cŏ-
marya a tẹ̈lĭtẹ̈takhĕ tahe lĭ tava̧ lŏ-
plĭ èthĭ rò èthĭ thĕisĕ taròthĕ lŏplĭ
10 cŏ. Manárò tanémŏkhuphú hé èthĭ,
“Thĕisĕ tămẹ́! Vă phyéhyăn̨ı́ pẹ́hŏ
thĭ tẹ̈thĕkrŭ̈mila dŏ a ki mẹ thĕkrŭ̈
lakálakŏ cŏ ŭpwọ̈¬ prẹ̈ pă yĕnuôhŏ.
11 Yĕtôthĕ dŏ Davi avı̨̈kŭ nuô, prẹ̈mẹ̈-
lwóhteka̧ a Byacè ma̧hŏ Krístu yĕ
12 hyă o pacẹ̈lya̧ hŏ. Thĭ ki myáhtye
pacẹ̈ tôprẹ̈ pă, rò ŭ phyáplŭ̈ lŭ ná
ikẹ̈ rò ŭ be-omyĕtạ̈ è dŏ pŭ̈klókŭ nuô
pă. Thĭ ki myáhtye phúnuôma ma̧hŏ
pacẹ̈phú dŏ vă hésoluŏ pẹ́ thĭ yĕnuô
tôprẹ̈ hŏ.”
13 Bínuôakhĕ tanémŏkhuphú aklyĕ-
phú tômụ hyăoluŏhtya khyé tọ̈-
kuŏ ná tanémŏkhuphú yĕtôprẹ̈ rò
èthĭ irŏ htuthĕhtya Cŏmarya rò a
irŏ lahyă,
14 “Mẹ̈lĭmẹ̈takhĕ htuthĕhtya lahyă
Cŏmarya dŏ a o dŏ khălẹ̈htyalŏ

2:5 Judaphú alẹ̈klŏ o ná “Dyémá htuŏhŏ lŭ” ma a pŭ̈ htuŏhŏ takhu, manárò a omyĕtọ̈hí lŭ to.

tadûlố ŭ dố mốkhu yĕnuô tôprẹ̀
pó¬. Tẹ̀pẹ̏tẹ̀dwŏ ná tẹ̀kacṹkabẽ
ki ohtya kuŏdû dố hekhuyĕ rò a
ki otṹkuŏdû ná kayă dố Cốmarya
thẽplò onḭ́ lŭ nuôtahe ní¬."
15 Bí tanémốkhuphú kạ kahtya htuŏ-
hố dố mốkhu akhĕnuô, prẹ̀kyẹ̏thí-
mí tahe hé nḭ́dyé khyĕlŭ, "Cuố¬, pẹ̀
cuố dố vḭ Bethelehem rò pẹ̀ cuố-
myákuŏ tẹ̀htwŏhtya-anẹ́ dố Byacè
hyă dyéthẽgnĕkyă pẹ̀ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ-
nuô pó¬."
16 Rò èthĭ htecuố tapluṹtaplyĕ lahyă
rò cuốmyáhtye Maria ná Joseph,
htuŏrò èthĭ cuốmyáhtye ŭ dya
omyĕtặ pacẹ̆phú tôprẹ̀ dố pṹklókŭ.
17 Bí prẹ̀kyẹ̏thímíphú yĕtahe myáhtye
pacẹ̆phú yĕ ná amuṹaphĕ akhĕnuô,
a cuố héluŏ pẹ́ ŭ phú tanémốkhu-
phú hésoluŏkyă pẹ́ èthĭ ná pacẹ̆-
18 phú yĕtôprẹ̀ ari-akyă nuôtahe. Lŏ¬
kayă dố a nḭ́huŏ prẹ̀kyẹ̏thímíphú yĕ-
tahe hésoluŏ pẹ́ lŭ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕta-
henuô a khyéthukhyéthẽ lŏ lahyă
19 cố. Maria tṹmanḭ́ lŏ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ-
20 tahe rò a tanẹ̀ nḭ́dyé ari-akyă. Prẹ̀-
kyẹ̏thímíphú yĕtahe kạkhyĕ khyĕ-
thyá dố èthĭ thímí tahe a o. Rò
phú tanémốkhuphú hésoluŏ pẹ́ èthĭ
rò èthĭ nḭ́huŏnố, èthĭ cuố myáhtye-
bènố akhu-akhyĕ, èthĭ htuthẽhtya
Cốmarya, htuŏto èthĭ mẹ̀lĭmẹ̀takhĕ-
htya Cốmarya.
21 Bí pacẹ̆ yĕtôprẹ̀ băhtya hố athĕ
lwḭthyó hórò a tŏbè dŭtalí hố phá
akhĕnuô, èthĭ ế nḭ́dyé lŭmwḭ ná
Jesŭ phú tanémốkhuphú pṹonekyă
pẹ́hố lŭmwḭ bí amuṹ muṹdŏ tyahí
lŭ to akhĕnuô.

Joseph Ná Maria Besăsĕ Jesŭ
Dố Tẹ̀lŭtyă Hŏkŭ

22 Phú Mosè mekyă a tẹ̀thyótẹ̀thya
ná èthĭ tŏbè mẹ̀mwṹplĭthĭplo la-
hyă anẹ́nuô, ashuốkhĕ hyătuṹhố.
Rò thyáphú Joseph ná Maria ki be-
săsĕhtya pacẹ̆phúyĕ dố Byacè anyĕ-
hyă nuôrò, èthĭ phyénḭ́ pacẹ̆phúyĕ
rò a cuố lahyă dố vḭ Jerusalem.
23 (Phú Byacè tẹ̀thyótẹ̀thya tẹ̀rămáră-
dyă o, "Lŏ¬ phúvyạ́prẹ́ prẹ̀khŭ ta-
henuô tŏbè besăsĕhtya è dố Byacè a
24 mèthènyĕ.")[y] Phú Byacè héokyă a
tẹ̀thyótẹ̀thya nuô, èthĭ tŏbè cuố lŭ-
tyăhtya kuŏ "Htulwḭ́thŏ nyẹ̏bè mạ́-
torò htulwḭ́ dĭkră nyẹ̏bè."[z]
25 Bínuôkhĕ, dố vḭ Jerusalem akŭ-
nuô kayă otôprẹ̀, amwḭ ná Simeonè.
È ma kayă cṹe bezṹnyạ́ Cốmarya
tôprẹ̀, htuŏto Thế Săsĕ Byacè okuŏ
ná è. È ma kayă dố a opṹmyásŭ
Cốmarya ki mẹ̀lwóhtekạ Israelphú
26 dố tẹ̀cyẹ̏tẹ̀cṹ akŭ tôprẹ̀. Htuŏrò Thế
Săsĕ Byacè dyémyáhtyelwó tặtẹ one
hố è, a ki myáhtye tyahí Krístu dố
Byacè Cốmarya nwóhtya lŭ yĕtô-
27 prẹ̀ híto hénuô, a bèthyĕnḭ́ híto. Thế
Săsĕ Byacè thŭ è rò a cuốnuŏ dố tẹ̀-
lŭtyă hŏkŭ. Bí Jesŭ amuṹaphĕ phyá-
hyănḭ́ lŭ, rò a ki hyămẹ̀ pẹ́ lŭ phú
Cốmarya a tẹ̀thyótẹ̀thya héonekyă
28 akhĕnuô, Simeonè phyáhtya pacẹ̆-
phú dố a takhulọ rò a htuthẽhtya
Cốmarya rò a hé,
29 "Kố¬ Byacè, phú nẹ̀ héone
htuŏhố nẹ̀ngọ́ nuô khŏnyạ́rò a
lốhtyabăhtya hố, nŏthyĕ kacṹka-
bẽ mọdû mŏhố nẹ̀lulé mạ́ văyĕ.
30-31 Nẹ̀ tẹ̀mẹ̀lwóhtekạ dố nẹ̀ tarita-

[y]Li Hteka 13:2,12,15 [z]Li Cóbucóbĕ 12:8

ryă one pẹ́ nẹ̀ kayă pwǭprẹ̀ agnẽ
yẽnuô, vă myáhtye shyẽklǫ́ cốhố
32 ná vămèthè hố. È ma tẹ̀lĩ tômẽ dố
a ki dyéluŏhtya pẹ́ Judaphú mą́to
tahe, htuŏto a phyéhyăń pẹ́ tẹ̀-
sŏri dố nẹ̀ myẽcô Israelphú tahe
a o.”
33 Dố Simeonè hébè tẹ̀ritẹ̀kyă yẽ
akhu-akhyẽ, pacẹ̄phú yẽtôprẹ̀
amuǫ́aphẽ khyéthukhyéthẽ nyacố.
34 Simeonè sŏri htuŏ èthĩ rò a hé-
kyăń pacẹ̄phú amuǫ́ Maria yẽnuô,
“Pacẹ̄yẽ Cốmarya nwóhtyahố lŭ
dố a ki mẹ̀lwóhteką Israelphú tahe
pă, rò a ki dyadudyahtyalŏ kuŏke
kayă dố aruô tahe pă. È ma Cốma-
rya a tẹ̀mátẹ̀dyă tôcô, rò kayă ép̄rẹ̀
35 ki hébè takhwótakèsû lŭ pă. Phú-
nuôrò kayă ép̄rẹ̀ tanẹ́ dǒuốdóbí tẹ̀
dố èthĩ athẽplòkŭ tahenuô, Cốma-
rya ki bámŏhtyaluŏ pă” htuŏrò a
hé Maria, “Tẹ̀thẽplẹ̄nebè dố a htyă
thyácǒná nẽ nuô a ki prŏnuŏ nẹ̀
thẽplò pă.”
36 Prẹ̀prǫmuǫ́ okryá dố a muǫ́prẹ́
nyacố hố o tôprẹ̀, amwi̧ ná Anna.
È ma Phanuel aphúprẹ̀mò, è ma
Asher myẽcôphú tôprẹ̀. A phyéhtuŏ
avẹ̀ rò a otǫ́ń lŭ thuŏthyótôna pré.
37 Avẹ̀ thyẽkyă lŭkhăle̤ rò a okryákyă
ńdû pré. Khŏnyą́rò ana o hố shyẽ-
lwi̧thyó ná lwi̧na hố. A htecuố tô-
pho¬ to, a oprẽ bí tẹ̀lŭtyă hŏkŭnuô
pré. A cóbucóbẽhtya Cốmarya dố
tẹ̀lŭtyă hŏkŭ mǫ́khíkhí mǫ́sẽklẽklẽ
cố, htuŏto a duôe sèesèŏ rò a kwĩ-
38 cóbẽ pwǭnyẽpwǭthẽ cố. Bínuôkhẽ,
a hyătuǫ́ tŏtû dố èthĩ o rò a htu-
thẽhtya Cốmarya. Htuŏrò a héso-
luŏ pẹ́ pacẹ̄phú yẽtôprẹ̀ ari-akyă ná
lŏ¬ kayă dố a opǫ́myásŭ Cốma-
rya ki mẹ̀lwóhteką vi̧ Jerusalemphú
pă nuôtahe.

**Joseph Ná Maria Ką́khyẽ
Khyẽthyá Dố Vi̧ Nazarè**

39 Bí Joseph ná Maria mẹ̀htuŏlŏhố
phú lŏ¬ Byacè mekyă tẹ̀thyótẹ̀thya
tahe akhẽnuô, èthĩ ką́khyẽ khyẽ-
thyá dố alẹ́o ńdyé vi̧ Nazarè nuô.
40 Vĩyẽnuô a o bí Galilea kẹ́kŭ nuô. Pa-
cẹ̄yẽ a duhtya rò a hẽshyoresŏ hyă,
rò a lốbă cố ná tẹ̀thíphẽ rò Cốmarya
sŏrisŏbŭń lŭ.

Pacẹ̄ Jesŭ Dố Tẹ̀lŭtyă Hŏkŭ

41 Pwǭnana¬ bí ŭ mẹ̀pwẽmẹ̀la ń-
dyé pwẽ dố ŭ ế ná tẹ̀cuốtalwó-
pwẽ akhẽnuô, Jesŭ amuǫ́aphẽ cuố-
42 kuŏ dố vi̧ Jerusalem. Bí Jesŭ na ohố
shyényẹ̄na akhẽ, amuǫ́aphẽ yẽnuô,
alẹ́klŏ cuố lahyă tẹ̀cuốtalwópwẽ, rò
43 a ế cuốń pacẹ̄phú Jesŭ. Bí tẹ̀cuố-
talwópwẽ htuŏhố akhẽnuô, èthĩ ką́-
khyẽ dố adŏaso. Bínuôakhẽ, pacẹ̄
Jesŭ yẽ a okyă dố vi̧ Jerusalem akŭ,
44 manárò amuǫ́aphẽ thẽgnẽ to. Èthĩ
tanẹ́ ná a ką́ tǫ́kuŏ hố ná kayă dố a
cuốpwẽką́ nuôtahe aklẽ hố. Bí èthĩ
ką́ htuŏhố tônyẽ¬ mǫ́hé akhẽnuô, a
myápǭ sudyăń no Jesŭ dố aklwĩ-
45 alyă tahe aklẽ pré. Bí èthĩ myápǭ
rò a myáhtye pẹ́ pă to akhẽnuô,
èthĩ ką́khyẽ khyẽthyá lahyă dố
46 vi̧ Jerusalem. Thuŏnyẽtônyẽnuô, a
cuố myáhtyeno ná Jesŭ cuố o dố tẹ̀-
lŭtyă hŏkŭ pré. A cuố onyăo tǫ́kuŏ
ná Juda a thárádu thămăhtŭ tahe
rò a cuốńdăkuŏ Cốmarya alą̄angǫ́
tahe rò a hébèsudyă kuŏŭ bínuô.
47 Bí kayă lŏ¬ plĩ ńhuŏ pacẹ̄phú yẽ-
tôprẹ̀ a tẹ̀hébèhésŭ akhẽnuô, èthĩ

khyéthukhyéthḗ lŏplĭ có a tẹ̄cyą́tẹ̄-
dè ná a tẹ̄hésû kąkhyĕ ŭ nuôtahe có.
48 Joseph ná Maria cuŏmyáhtye lŭ rò
a khyéthukhyéthḗ nyacó, rò amuǫ́
hé lŭ, “Phúkhŭ, nẹ̄ cuŏ mẹtuǫ́ phúyĕ
mẹtĕ? Vă ná nẹ̄phḗ kǫ́kyą̆ rò myápǫ̆
lakŏ nẹ̄ ma tadû¬ kẹ́ có menĕ.”
49 Rò pacẹ̆ Jesŭ hésû, “Thĭ cuŏ myá-
pǫ̆ vă katẹ́ nuô mẹtĕ? Thĭ thégnĕ
nyă ná vă o dŏ văphḗ ahikŭ to ḕ.”
50 Manárò amuǫ́aphḗ thégnĕplŏ lŭ tẹ̄-
hébè yĕ angǫ́lasá to.
51 Htuŏrò pacẹ̆phúyĕ a krwŏ kąkuŏ-
khyĕ amuǫ́aphḗ dŏ vẹ̄ Nazarè rò
a cǫ̆ muǫ́lą̆phḗngǫ́ pwǫ̆¬ tôphuó.
Amuǫ́ tǫma oplólŏ lŏ¬ tẹ̄htwŏhtya
52 ané yĕnuôtahe. Jesŭ duhtya lóbă ná
tẹ̄thítẹ̄phḗ rò Cómarya ná prẹ̄lukayă
myámǫmyádu nẹ́dyé lŭ.

3

Giovanni Baptista A Tẹ̄hésodônyă

(Matteo 3:1-12, Marko 1:1-8, Giovanni 1:19-28)

1 Bí Khwídu Tiberia pŏtẹ̄ băhtya hó
shyénya̧ na akhḗnuô, Pontio Pilato
htwŏhtya khwídu dŏ Judakẹ́. Rò
prẹ̄pó Galilea kẹ́ ma Khwí Herodè.
Rò Khwí Herodè apuǫ́ Philipu
ma prẹ̄pó Ituraea kẹ́ ná Trakoniti
kẹ́. Khwí Lysania rò a pónḭ́ ke
2 Abilene kẹ́. Prẹ̄lŭtyă dulóŭ ma Anna
ná Caipha hó. Bínuôakhḗ Zekaria
aphúkhŭ Giovanni o dŏ kẹ́sĕhtyĕ-
kyą lǫ̆tamákhu rò Cómarya héso-
luŏ tą̆pẹ́ ala̧angǫ́ dŏ Giovanni a o.
3 Phúnuô akhu-akhyĕ lŏ¬ dŏ ophû ta-
vĭtavą bí Jordano lyą̆muǫ́ khăshyé
tahenuô, Giovanni cuŏlĕ hésodônyă
pẹ́lŏ ŭ ná zą nẹ́dû lahyă thĭnẹ́ rò
plwŏ lahyă thĭnẹ́ ná htyĕ tŭ́rò Có-
marya plwŏkyă thĭ tẹ̄thû́ nuôtahe
4 pré. Phú Cómarya ala̧angǫ́ răone
htuŏhó dŏ Prẹ̄prǫ Isaiah a likŭnuô,
rò a hé,

“Kayă tôprẹ̄ éhtŏhtya dŏ kẹ́-
sĕhtyĕkyą lǫ̆tamákhu rò a hé,
‘Taritaryă one lahyă klyá dŏ
Byacè agnĕ. Mẹcómẹpẹ̆ lahyă
Byacè lẹ́hyăklyá agnĕ tôbŏ ní¬.
5 Lŏ¬ kẹ́tǫ̆kŭ tahenuô, bè thóbă
lŏ. Lŏ¬ khŏmą̆khŏlŏ ná sodusо-
htŭ tahenuô, bè mẹpẹ̆ lŏ. Mẹcó
lŏ klyá dŏ a takĭtaką nuôtahe.
Rò bè mẹthye lŏ klyá dŏ a ta-
6 prĭtaprú nuôtahe. Kayă pwǫ̆¬
tôprẹ̄ ki myáhtye lŏ Cóma-
rya nwóhtya prẹ̄mẹlwóhteką
prẹ̄lu hekhuphú yĕnuô tôprẹ̄
pă.’”[a]
7 Kayă tahe kírẹ́ hyă plwŏ lahyă anẹ́
ná htyĕ rò a hyă̆rǫ́hyă̆ḗ nyacó dŏ
Giovanni a o. Rò Giovanni hé èthĭ,
“Rǫ́thíthĭ¬! Maŭpĕ tôprẹ̄ dyérǫ̆dyé-
ryẹ̆ thĭ ná thĭ ki siplḗbḗ ná Cóma-
rya a tẹ̄cirya dŏ a ki hyă̆pă yĕnuô
8 pĕ? Thĭ ki zą nẹ́dû mą́lakŏ hó thĭnẹ́
hó kihérò dyéluŏ lahyă thĭ tẹ̄ohtwŏ-
prẹ̄ tahe ná thĭ tẹ̄dya thĭ théplòthuô-
htyĕ tahe. Héhtŏhélyą tă thĭnẹ́, ‘Pẹ̄
ma Abraham aklwĭalyă’ nuôtămẹ́.
Vă hé thĭ, Cómarya mẹhtwŏhtya lǫ́-
yĕtahe ná Abraham aphú mą́ a mẹ-
9 cyą́ pré. Kwŏ tôbè ohó dŏ thòkhă-
shyéhó rò ŭ ki ikwǫ̆ khû́hó thòmǫ́
tahe pă, rò ŭ ki icŏtǫ̆ tuǫ́ có dŏ
arwḭahtwo pă. Thòmǫ́ tômǫ́mǫ́ dŏ
athèaphŏ twǫ́ryá to nuô, ŭ ki ikwǫ̆

[a] Isaia 40:3-5

khŭ́kyă è pă rò ŭ ki vĭnuŏkyă è dŏ
mikŭ pă.”
10 Rò kayă ḗprẹ̀ sudyă Giovanni, “Ki
hé phúnuôrò pẹ̀ tŏbè mẹ̀phútĕ?”
11 Rò a hésû èthĭ, “Kayă dŏ acạ o
nyẹ̀pṳ̂nuô bè dyé pẹ́ kuŏ kayă dŏ
acạ o kuŏŭ tôpṳ̂¬ to nuôtahe. Htuŏ-
rò kayă dŏ a lẹ̀elẹ́ŏ o tahenuô, ibĕ-
ebĕŏ pẹ́ kuŏŭ.”
12 Prẹ̀kwĭamo-ară tahe ki plwŏ kuŏ
lahyă anẹ́ ná htyĕ rò a hyă dŏ
Giovanni a o rò a hyă sudyă lŭ,
“Thárá, pẹ̀ tŏbè mẹ̀phútĕ?”
13 Rò a hésû èthĭ, “Kwĭ lahyă amo-
ară phú ŭ nŏkwĭ thĭnuô, kwĭlŏ́kwĭ-
klŏ tă ná ŭ nŏkwĭ thĭ nuô tămẹ́.”
14 Klyĕphú tahe sudyăkuŏ lŭ,
“Pẹ̀kuŏlé? Pẹ̀ tŏbè mẹ̀phútĕ?”
Rò a hésû èthĭ, “Bè pṳ̂phezẹ́plẹ́ nḭ́
ŭrŭ̂ŭhtĕ̀ to. Kẹ̀bŏkẹ̀bye tă ŭ tôprẹ̀¬
tămẹ́. Thẹ́plòmĭ nḭ́ lahyă ná khwó-
kè dŏ thĭ nḭ́bè nuôtahe.”
15 Kayă ḗprẹ̀ myásŭ̂ thẹ́lẹ̀ rò tanẹ̀ la-
hyă Giovanni, “Taryá¬ ma Krístu dŏ
Cŏ́marya nwóhtya è dŏ a ki hyă mẹ̀-
lwóhtekạ prẹ̀lu hekhuphú hénuôma
16 è cŏ hŏ kŏ¬.” Phúnuô akhu-akhyĕ
Giovanni hé èthĭ pwẹ̀¬ tôprẹ̀, “Vă
plwŏ thĭ ná htyĕ prẹ́, manárò prẹ̀ dŏ
a taryĕprọ̀pryạ shyosŏ lŏ́klŏ cŏ ná
vă tôprẹ̀nuô a ki hyă pă. Vă ilyĕ pẹ́-
prẹ́ è khuphá plyẹ̀ prẹ́ nuô¬ vă kò ná
è to. A ki hyă plwŏ thĭ ná Thẹ́ Săsĕ
17 Byacè ná mi pă.* È yĕnuô athyáná
kayă tôprẹ̀ dŏ a ikrẹ́sẹ́kyă buŏthu
ná buŏsẹ́ nuô. Abuŏsẹ́ tahenuô a ki
kạklẹ̀plŏ dŏ acyăkŭ pă, tadŭ́rò buŏ-
thu tahenuô a ki isŭ̂ŭkyă ná mi dŏ a
pḭ̀pẹ́ cyạ́ pă tôphuŏ¬ to yĕtôphè akŭ
18 nuô pă.” Giovanni hésodônyă pẹ́ ŭ
tẹ̀thẹ́krṳ̂mila dŏ klyá ébŏ rò a dyé-
hẹ̀dyére nḭ́dû kayă bẹ́mṳ nuôtahe.
19 Manárò Khwí Herodè yŏ cuŏphyé
nḭ́dyé khyĕthyádû akhĭ Herodia
akhu-akhyĕ, Giovanni hé lŭ ná a
mẹtẹ̀ yĕnuôma a thŭ́. Htuŏto dŏ
arẹ́khẹ̀nuô ma Khwí Herodè yŏ mẹ̀
tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́ tahe akhu-akhyĕ a
20 dyapọ́ lŭ tẹ̀thŭ́ ná nuônuô. Tŭ́yĕnuô
htuŏto, Khwí Herodè mẹ̀ tẹ̀mŭmyạ́-
ricyạ́ dulŏ́pọ́ tôcô ma mạ́hŏ a dŏtặ-
kyă Giovanni dŏ htŏkŭ yĕnuô hŏ.

Giovanni Plwŏ Pẹ́ Jesŭ Htyĕ

(Matteo 3:13-17, Marko 1:9-11)

21 Bí kayă bẹ́mṳ plwŏ htuŏlŏhŏ anẹ́
ná htyĕ akhẹ̀nuô, Byacè Jesŭ plwŏ
kuŏ no htyĕ dŏ khyĕ. Bí a kwĭcŏ-
bẹ̀ akhẹ̀nuô, mŏkhu lṳmŏ ăyăhtya.
22 Htuŏrò Thẹ́ Săsĕ Byacè klwo anẹ́
phú htulwḭ́ rò a hyă tặo dŏ lŭlọ.
Bínuôakhẹ̀ ngọ́prạtặ dŏ mŏkhu rò
a hé, “Nẹ̀ ma văphúkhŭ dŏ vă mọ
nḭ́dyé rò atŏabè ná vă thẹ́plòthuô-
htyĕ tôprẹ̀.”

Jesŭ Aklwĭalyă Khăshyékhăryạ Tahe

(Matteo 1:1-17)

23 Bí Jesŭ cáhtya ithyó ŭ akhẹ̀nuô, a
na phûbă hŏ thuŏshyĕ hŏ. Ŭ tanẹtyạ́
lŭ ná Joseph aphú prẹ́.
24 Joseph ma Heli aphú, Heli
aphẹ̀ma Mathat, Mathat aphẹ̀ma
Levi, Levi aphẹ̀ma Melchi,
Melchi aphẹ̀ma Jannai, Jannai
25 aphẹ̀ma Joseph, Joseph aphẹ̀ma
Matathia, Matathia aphẹ̀ma
Amò, Amò aphẹ̀ma Nahu, Nahu

3:16 “Mi” angọ́lasá ma, tẹ̀cirya ma amạ́mạ́ tẹ̀mẹmwọ̀plĭthĭplo ma amạ́mạ́.

aphĕma Esli, Esli aphĕ ma
26 Naggai, Naggai aphĕma Maatha,
Maatha aphĕma Matathia, Mata-
thia aphĕma Semein, Semein
aphĕma Josech, Josech aphĕma
27 Joda, Joda aphĕma Joana, Joana
aphĕma Rhesa, Rhesa aphĕma
Zerubabe, Zerubabe aphĕma
Shealtiel, Shealtiel aphĕma Neri,
28 Neri aphĕma Melchi, Melchi
aphĕma Addi, Addi aphĕma
Cosam, Cosam aphĕma Elmadam,
29 Elmadam aphĕma Er, Er aphĕma
Joshua, Joshua aphĕma Eliezer,
Eliezer aphĕma Jori, Jori aphĕma
Mathat, Mathat aphĕma Levi,
30 Levi aphĕma Simeonè, Simeonè
aphĕma Juda, Juda aphĕma
Joseph, Joseph aphĕma Jona,
31 Jona aphĕma Eliakim, Eliakim
aphĕma Melea, Melea aphĕma
Menna, Menna aphĕma Matatha,
Matatha aphĕma Natha, Natha
32 aphĕma Davi, Davi aphĕma
Jesse, Jesse aphĕma Obed, Obed
aphĕma Boaz, Boaz aphĕma
Salmon, Salmon aphĕma Nasho,
33 Nasho aphĕma Amminadab,
Amminadab aphĕma Admin,
Admin aphĕma Arni, Arni
aphĕma Hezrò, Hezrò aphĕma
34 Perez, Perez aphĕma Juda, Juda
aphĕma Jacob, Jacob aphĕma
Isaac, Isaac aphĕ ma Abraham,
Abraham aphĕma Tera, Tera
35 aphĕ ma Nahor, Nahor aphĕma
Serug, Serug aphĕma Reo, Reo
aphĕma Pelè, Pelè aphĕma
36 Eber, Eber aphĕ ma Shela, Shela
aphĕma Caina, Caina aphĕma
Arphaxad, Arphaxad aphĕma
Shèm, Shèm aphĕma Noah, Noah
37 aphĕma Lamech, Lamech aphĕma
Methusela, Methusela aphĕma
Enoch, Enoch aphĕma Jare, Jare
aphĕma Mahalaleel, Mahalaleel
38 aphĕma Caina, Caina aphĕma
Eno, Eno aphĕma Sèth, Sèth
aphĕma Adam mą́hó Cómarya
aphúkhŭ nuôtôprę̣ hó.

4

Khĭnéricyą̨ Khuklǒ Ilo-ilyá Jesŭ
(Matteo 4:1-11, Marko 1:12-13)

1 Bí Byacè Jesŭ o dố Jordano lyą̆-
muǫ́ rò a kạ akhĕnuô, a lốbă ná Thé
Săsĕ Byacè. Rò Thé Săsĕ Byacè okuǒ
ná lŭ rò a thŭcuố lŭ dố kẹ́sĕhtyĕkyą
2 lǫ̨tamákhu. Khĭnéricyą́ khuklǒ hyă
ilo-ilyá lŭ athĕlwi̧shyĕ anyĕlwi̧shyĕ.
Rò anyĕlwi̧shyĕ athĕlwi̧shyĕ akŭ-
yĕnuô a esèe tôcô¬ to akhu-akhyĕ
anyĕlwi̧shyĕ htuǒrò athéethéŏ hyă.
3 Bínuôakhĕ khĭnéricyą́ khuklǒ hé
lŭ, “Nę̣ ki mą́ Cómarya aphúkhŭ
hérò hétą̆ lǫ́ yĕnuôtômĕ rò nŏhtwŏ-
htya è ná khómŭ nuô.”
4 Rò Jesŭ hésû è, “Cómarya alą̆angǫ́
hé, ‘Prę̣lukayă htwŏprę̣ tŭprẽ ná sè-
esèŏ nuô mą́to.’”[b]
5 Htuǒrò khĭnéricyą́ khuklǒ écuố
Jesŭ dố khălẹ́htyalǒ tôpho rò a dyé-
luǒ lǒ lŭ ná htyĕkẹ́ dố a o dố hekhu
6 yĕnuô pwǫ̨tôba. Khĭnéricyą́ khuklǒ
hé è, “Lǒ¬ taryĕprǫpryą yĕtahe ná
tę̣duzą́htyathĕ yĕtahenuô, vă ki dyé
ná nę̣ pă. Lǒ¬ yĕtahe nuôma a o

[b] Li Dônyă 8:3

lǒhó dố vă khadăkŭ hó, vă ki dyé-
pẹ́ kayă dố vă thézṹ dyé lŭ nuô-
7 tahe pă. Phúnuôrò nẹ̀ ki cốbĕhtya
vă hénuô, lǒ¬ yĕtahenuô vă ki dyé
lǒ ná nẹ̀ pă.”
8 Jesŭ hésû lŭ, “Cốmarya alặngọ́
hé phúyĕ, ‘Cốbĕhtya prétṹ nẹ̀ Bya-
cè Cốmarya rò mẹprétṹ ètẹ̀mẹ pré
ní,’”[c] a hé phúnuô.
9 Htuǒrò khĭnéricyạ́ khuklố écuố lŭ
dố vỵ̀ Jerusalem rò a nǒihtòo lŭ dố
tẹ̀lŭhŏdu a khuklwókhu dố a htya-
lǒlố tôtọ́ rò a hé lŭ, “Nẹ̀ ki mạ́ Cố-
marya aphúkhŭ tôprẹ̀ hérò pạ́tặ́ mǒ!
10 Mẹtĕhérò, Cốmarya alặngọ́ hé,
‘Cốmarya nǒ myákhwè takốta-
kẹ̀ní nẹ̀ ná a tanémốkhuphú tahe
pă.’
11 “Htuǒto a hé pọ́,
‘Thyáphú nẹ̀ khăduô ki bèsĕ ná
lọ́ tămẹ́ nuô èthĭ ki phyáhtyasûdû
nẹ̀ pă.’”[d]
12 Manárò Jesŭ hésû lŭ, “Cốmarya
alặngọ́ hé, ‘Nẹ̀ bè mẹmyání nẹ̀ Bya-
cè Cốmarya to.’”[e]
13 Bí khĭnéricyạ́ khuklố ilo-ilyá pwọ̀
htuǒlǒ hố Byacè Jesŭ akhĕnuô, khĭ-
néricyạ́ khuklố htecuố taphăkyă ná
Jesŭ taplộphú rò a opọ̀myá pọ́ tuọ́dố
ashuốakhĕ ryá dố a ki ilo khyĕthyá
lŭ tôphuố.

Jesŭ Cáhtya Atẹ̀mẹ Dố Galilea Kẹ́kŭ

(Matteo 4:12-17, Marko 1:14-15)

14 Htuǒrò Byacè Jesŭ kạkhyĕ khyĕ-
thyá dố Galilea kẹ́ rò a lốbă ná Thé
Săsĕ Byacè a tẹ̀prọtẹ̀pryạ. È ari-akyă

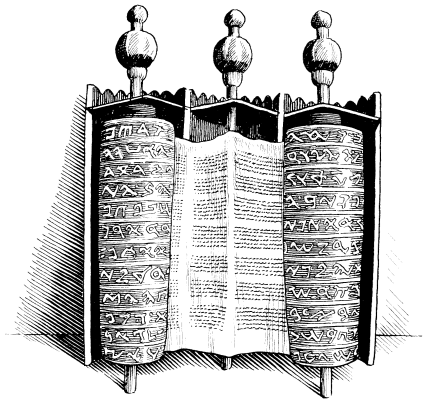

Liphátalŭ (4:16)

yĕnuô ŭ héso pasĭ luǒcuốtuọ́ lǒplĭ
dố Galilea kẹ́ ná dǒso ophû tavĭ-
15 tavạ́ bínuô tahe. A ithyó pẹ́ ŭ dố
tẹ̀cốbĕhŏkŭ, rò ŭ htuthénị́ lŭ pwọ̀¬
tôprẹ̀ cố.

Vỵ̀ Nazarèphú Zṹe Jesŭ To

(Matteo 13:53-58, Marko 6:1-6)

16 Byacè Jesŭ kạkhyĕ dố vỵ̀ Nazarè
bí a lẹ́duhtya nị́dyé nuôtôvỵ̀. Bí
Judaphú Mọ́nyĕduô* akhĕ, phú alẹ́-
klŏ onuô, a cuốnuǒ dố tẹ̀cốbĕhŏkŭ.
Bí a kírẹ́ ihtòhố Cốmarya alặngọ́
17 akhĕnuô, ŭ dyé lŭ li dố Prẹ̀prọ
Isaiah răokyă dố¬ nyénu nuôtôba.
A htulyĕmŏ litalŭ yĕtôklŭ rò a myá-
htye ŭ răo li tômặ dố a hé,
18 “Cốmarya Thé Săsĕ o dố văkŭ,
mẹtĕhérò a nwóhtya hố vă ná vă
ki héso pẹ́ kayă sŏphásŏryạphú
tahe ná tẹ̀thékrṹmila yĕnuô hố.
Kayă dố ŭ pṹ dốtặ o lŭ dố htŏkŭ
tahe ki nị́bè tẹ̀mẹlwóhteka agnĕ,
kayă dố a mèthèkhí tahe ki mè-

4:16 Judaphú a Mọ́nyĕduô ma mọ́katọ̀

[c]Li Dônyă 6:13 [d]Li Htuthéhtya 91:11-12 [e]Li Dônyă 6:16

thèlĭ kạkhyĕ agnĕ, ná kayă dố ŭ
mẹcyẽmẹcṹ lŭ tahe ki nḭ́bè tẹ̃-
mẹlwóhtekạ agnĕnuô a nŏhyă
hố vă dố vă ki héso pẹ̃ èthĭ hố.
19 Htuŏto Cố̃marya nŏhyă vă dố
vă ki hésothẽgnĕ pẹ̃ ŭ ná Byacè
ki mẹlwóhtekạ nḭ́dyé akayă nuô
ashuố̃akhĕ hyătuọ̃hố.”[f]
20 Rò Byacè Jesŭ htulŭdwó khyĕ-
thyá litalŭ nuôtôklŭ rò a dyé-
kạkhyĕdwó khyĕthyá dố prẹ̃myá-
khwènḭ́ tẹ̃cố̃bĕhŏ nuôtôprẹ̃ a takhu-
kŭ rò a onyătạ̃. Lŏ¬ kayă o dố tẹ̃-
cố̃bĕhŏkŭ nuôtahe myátạ̃tọ̃ lŏplĭ cố
21 lŭ. Rò Jesŭ hé lahyă èthĭ, “Cố̃marya
alạ̃angọ̃ dố thĭ nḭ́huŏ vă hố pẹ̃ thĭ yĕ-
tômạ̃ nuôma a lố̃htyabăhtya cố hố
yĕtônyĕ hố.”
22 Lŏ¬ ŭ nḭ́huŏ tahenuô, ŭ htu-
thẽ́nḭ́ lŏplĭ cố lŭ pwŏ¬ tôprẹ̃ cố,
rò a tẹ̃hébèmọ hébènḭ́ yĕnuô, ŭ
khyéthukhyéthẽ lŏplĭ cố rò èthĭ hé
lahyă, “È ma Joseph aphúprẹ̃khŭ
prẽ văhéto?”
23 Rò a hésû èthĭ, “Vă zṹe tạ̃tẹ cố ná
thĭ ki hékháhékho vă ná ngọ̃dônyă
otômŭ dố a hé, ‘Tẹ̃khuthárá¬ zasĭ-
mẹ̃ nḭ́dyédû nẹ̃nẹ̃ nuô.’ Htuŏrò thĭ
ki hépọ̃ vă, ‘Tẹ̃mẹ tẹ̃prọtẹ̃pryạ dố pẹ̃
nḭ́huŏ nẹ̃ mẹ dố vḭ̃ Capernaum akŭ
nuôtahenuô, mẹluŏ pẹ́kuŏ myá pẹ̃
bí nẹ̃ duhtya nḭ́dyé vḭ̃yĕ tôvḭ̃ akŭyĕ
nuŏ¬’” phúnuô pă.
24 Rò Jesŭ hé pọ̃, “Vă hécố̃cố thĭ¬,
Cố̃marya aprẹ̃prọ bítĕ¬ tôprẹ̃ bèbè,
adŏkŭphú nḭ́dû ésû nḭ́dyékuŏ lŭ tô-
25 prẹ̃¬ to. Vă hécố̃cố thĭ¬ dố Prẹ̃prọ
Elia ahtŭkhĕ nuô, nakla thuŏna ná
tôkwo rò kẹ́vḭ̃kẹ́kŏ cyẽcṹ ohtya dố
Israelkẹ́ tôkẹ́lẹ̃ cố. Bínuô htŭkhĕ, dố
Israel kẹ́kŭ nuô, prẹ̃mòokryá oẽ́ kú¬
26 lă cố. Manárò Cố̃marya nŏcuố tŏ
Prẹ̃prọ Elia dố prẹ̃mòokryá nuôtahe
a o tôprẹ̃¬ to. Cố̃marya nŏcuố tŏ
prẽ lŭ dố prẹ̃mòokryá dố a o dố vḭ̃
Zarepha, Sidokẹ́kŭ nuôtôprẹ̃ a o prẽ.
27 Htuŏrò, dố Israel kẹ́kŭ, bí Prẹ̃prọ
Elizeo htŭkhĕnuô kayă nḭ́bè tẹ̃sĕmŭ-
myạ̃ dố phálọ tahenuô a o ẽ́nyacố
tadŭ́rò Cố̃marya zasĭmẹ̃ pẹ̃ èthĭ tô-
prẹ̃¬ to, a zasĭmẹ̃ pẹ̃ tŭ́prẽ Syria kẹ́-
phú Naama tôprẹ̃ prẽ.”
28 Rò lŏ¬ kayă o bí tẹ̃cố̃bĕhŏkŭ
nuôtahe nḭ́huŏ Jesŭ hébè yĕtahe
akhĕnuô, èthĭ thẽplòdu lŭ kanọ̃¬ to.
29 Èthĭ ihtò rò cwihtecuố̃kyă Jesŭ dố
vḭ̃klŏ, rò èthĭ cwihtya lŭ dố èthĭ lẹ́-
onḭ́dyé vḭ̃ solọ lạ́taprĭ tôpho. Rò èthĭ
30 tanẹ lĕ shyalatạ̃kyă lŭ dố solẹ̃, ma-
nárò a htecuố̃kyă bí kayă bĕklố̃bé-
mụ nuôtahe aklăměkŭ prẽ.

Kayă Dố Khĭnékhĭnŏ Mẹbè Lŭ Tôprẹ̃
(Marko 1:21-28)

31 Jesŭ cuố dố vḭ̃ Capernaum dố a o
bí Galilea kẹ́kŭ yĕnuô rò bí Judaphú
Mọ̃nyĕduô akhĕnuô, a ithyóithya pẹ̃
32 ŭ bínuô. A tẹ̃ithyóithya yĕnuô a o
ná a taryĕshyosŏ akhu-akhyĕ, kayă
khyéthukhyéthẽ ẽ́nyacố.
33 Dố tẹ̃cố̃bĕhŏ akŭnuô, khĭné mŭ-
myạ́ricyạ́ tôduŏ mẹbè kayăphĕ otô-
34 prẹ̃ rò a cyẹ́pryẹ̃ ẽhtŏẽ́mọhtya, “Kố¬
vḭ̃ Nazarèphú Jesŭ¬, nẹ̃ thẽ́zṹ mẹ
pẹ̃ phútĕ? Nẹ̃ kírẹ́ hyă mẹpyémẹkyă
mẹthyĕmẹmẹ́ kyălŏhố pẹ̃ pă ĕ? Nẹ̃
ma ŭpĕ nuôma vă thẽgnĕ prẽ, nẹ̃ ma
Cố̃marya aphúkhŭ săsĕ tôprẹ̃”

[f]Isaia 61:1-2

35 Jesŭ thếprwọ̆ sû khĭnékhĭnŏ,
“Thuôthuô¬ o lahyă, htecuốkyămŏ
dố kayăphĕ yĕtôprẹ̆ akŭnuô.” Rò
khĭnékhĭnŏ mẹlakhứ tặ̆kyă kayă-
phĕ yĕtôprẹ̆ dố èthĭ mèthènyĕ rò
a htecuốkyă dố lŭkŭ tadứrò a mẹ
bèsĕ nịná lŭ tôcô¬ to.
36 Èthĭ khyéthukhyéthế lŏplĭ cố rò
èthĭ hé nịdyé khyĕlŭ, “A tẹithyó-
ithya yĕtôkuôrò tẹithyóithya cố
phútĕ tôcôtĕtĕ? A hétặ̆ prế angọ́ ná a
nŏhtecuốkyă prế khĭné rò khĭné mŭ-
myặricyặ̆ yĕtahe htecuốkyă cốcố.”
37 Yĕtôphuốrò Jesŭ mwịla yĕnuô ŭ hé-
soluŏ pasĭcuố lŏ dố vỵ̆ Capernaum
ná dŏo tavĭtavạ bínuô tôpho.

Jesŭ Zasĭmẹ́ Kayă Ếprẹ̆

(Matteo 8:14-17, Marko 1:29-34)

38 Jesŭ htecuốkyă dố tẹ̆cóbĕhŏkŭ rò
a cuố dố Simonè ahi. Simonè a prẹ́-
prẹ̆mò thếswínẹ́kứ htyashyo nyacó
rò èthĭ kwĭthếzọ̆ Jesŭ ná a ki zasĭ-
39 mẹ́ pẹ́ lŭ tẹ̆swí. Rò Jesŭ cuố oka-
htò bí kayăswí yĕtôprẹ̆ alẹ́myĕ khă-
shyé rò a hé lŭ, “Nẹ̆ ki omọ kạkhyĕ
ryákhyĕthyá dûní¬” a hé rò tôphuố-
tuŏ atẹ̆kứ tặ̆ rò a ihtò mẹ-emẹ̆ŏsû
pẹ́ èthĭ.
40 Bí mọ́tặ̆ akhĕnuô, kayă tahe ếhyă
lŏplĭ a khŏbóthyó dố aswíasĕ amyĕ-
myĕ acôcô tahe dố Jesŭ a o rò Jesŭ
dyahtya atakhu dố èthĭ alọ tôprẹ̆
htuŏ tôprẹ̆ rò a zasĭmẹ́kyă pẹ́ lŏ-
41 plĭ èthĭ tẹ̆swítẹ̆sĕ pwọ̆¬ tôprẹ̆. Bí
èthĭ ếhyă kayă yĕtahe aklĕnuô, khĭ-
nékhĭnŏ mẹbè lŭ tahenuô a opa-
tọ́ ếlă. Rò a htecuốkyă dố kayă
nuôtahe akŭ rò a ếhtŏhtya, “Nẹ̆
ma Cốmarya aphúprẹ̆khŭ” phúnuô.
Èthĭ yŏ thếgnĕ lahyă ná Jesŭ
ma Krístu dố Cốmarya nwóhtya
lŭ rò a ki mẹlwóhtekạ prẹ̆luhe-
khuphú nuôtôprẹ̆ akhu-akhyĕ, Jesŭ
thếprwọ̆ èthĭ rò a nŏhébè èthĭ
tômŭ¬ to.

Dônyă Tẹ̆ Dố Tẹ̆cóbĕhŏ Tahe Akŭ

42 Bí mọ́lĭbŭ hố akhĕnuô, Jesŭ o
dố vỵ̆kŭ rò a htecuố dố khălẹ́ dố
ŭ o tôprẹ̆¬ to tôpho. Kayă lụ̆-
myápụ̆ ếnyacó lŭ, rò bí èthĭ myá-
htye hố lŭ akhĕnuô, a kwĭthế-
zọ̆ lahyă lŭ, htecuố taphă khó-
kyă tă ná pẹ̆ tămẹ́ ní¬, a hé lŭ
43 phúnuô. Manárò, Jesŭ hésû èthĭ,
“Vă tŏbè cuố hésodônyă luŏ pẹ́-
kuŏ kayă o dố vỵ̆ aruô tahe ná Cố-
marya ahtyĕakẹ́ a tẹthếkrụ̆mila ari-
akyă, mẹtĕhérò Byacè Cốmarya nŏ-
hyă vă ná vă kibè mẹ tẹ̆mẹ yĕtô-
44 cô agnĕ hố.” Phúnuô akhu-akhyĕ,
a lĕ hésodônyă pẹ́ ŭ ná Cốmarya
alặ̆angọ́ dố Judakẹ́ tẹ̆cóbĕhŏ nuô-
tahe akŭ.

5

Jesŭ A Khŏpacẹ̆ Dố Arẹ́lố Tahe

(Matteo 4:18-22, Marko 1:16-20)

1 Tônyĕkhĕ bí Jesŭ kahtò o dố
Gennesaret htyĕòduhtŭ akhĕnuô,
kayă tahe thếzụ̆ nịhuŏ lahyă Cốma-
rya alặ̆angọ́ rò a hyă tadwítashya
2 rọ́ế nyacó dố Jesŭ a o. Jesŭ myáhtye
thòklyĕ dố ŭ kạ báo è dố htyĕhtŭ
nyẹ̆bè. Prẹ̆mẹ-etẹ̆phú tahe htecuố-
kyă dố thòklyĕkŭ rò èthĭ cuố ishuô-
3 plĭ nịdyé lahyă a itavĭ. Jesŭ cuố-
htyanuŏ dố Simonè a thòklyĕkŭ rò a
nŏkhyă thốthứnuŏ lŭ thòklyĕ yĕnuô
dố htyĕzặ̆ taki, htuŏrò Jesŭ onyă-

tą̣ dố thòklyěkŭ rò a ithyótą̣ kayă
bḗmụ̣ nuôtahe.
4 Bí a ithyó htuŏhŏnuô, a hé
Simonè, “Khyănuŏyẹ̣ nẹ̣ thòklyěyě
dố htyězą̣nuô. Thyáphú thĭ ki pṹṇ́
lahyă tẹ̣ agnĕnuôrò, cọ̣́tą̣ lahyă thĭ
itavĭ nuôtahe.”
5 Simonè hésû lŭ, “Thárá, pẹ̣ cọ̣́-
htuŏhố tôthĕ¬ tôthĕ cố́hố rò tẹ̣́ṇ́
tôbè¬ to, tadŭ́rò phú nẹ̣ hénuô vă
ki cọ̣́tą̣ pọ́khyě è¬.”
6 Èthĭ cọ̣́tą̣ itavĭ rò tẹ̣́ṇ́ ḗnyacố, a
7 tuọ́ cố dố itavĭ phû lazẹ̣́kyă cố. Phú-
nuô akhu-akhyě, èthĭ ḗhyă pọ́ la-
hyă akhŏ o dố thòklyěkŭ dố aruô
tôbè tahe ki hyă mẹ̣cwọ́kuŏ èthĭ.
Akhŏ tahe hyă mẹ̣cwọ́ kuŏ èthĭ
rò a pṹnuŏ lahyă tẹ̣ dố thòklyěkŭ
rò a bă cố ná thòklyě nyẹ̣̄bè, rò
tuọ́ cố dố thòklyě yĕnyẹ̣̄bè phûlacŭ́
talí cố.
8 Bí Simonè Petru myáhtye tẹ̣̄mẹ̣-
anḗ phúyě akhĕ, a dángṹlyą̣ dố Jesŭ
a khăduôshyé rò a hé, “Byacè, hte-
cuố taphăkyă ná vă, vă ma kayă tẹ̣-
9 thŭ́tẹ̣̄oraphú pré.” È ná akhŏ dố a o
kuŏ ná lŭ tahe pṹṇ́ ḗnyacố tẹ̣ akhu-
akhyě, èthĭ khyéthukhyéthé lŏ la-
10 hyă cố. Prẹ̣̄mẹ̣̄rọ́kuŏ tẹ̣ ná Simonè
tahema Zebedeo aphúkhŭ, Jakomo
ná Giovanni pré. Èthĭ ma a khyéthu-
khyéthé kuŏ nyacố cố.

Jesŭ hé Simonè, “Thḗisĕ tămḗ, cá-
htya yĕtônyě tą̣plehyă, nẹ̣ ki htwŏ-
htya kayă dố a cuố́ĕhyă ŭ dố Cố́ma-
rya a o thyáná nẹ̣ pṹtẹ̣ yĕnuô pă.”
11 Èthĭ báokyă thòklyě yĕtahe dố htyĕ-
htŭ rò, bekyă lŏlŏ¬ tẹ̣ dố a o ná èthĭ
nuôtahe htuŏrò èthĭ krwŏkuŏ Jesŭ
akhyě. Rò èthĭ htwŏhtyakuŏ Byacè
Jesŭ Krístu a khŏpacẹ̣ tahe.

Jesŭ Zasĭmḗ Kayă Tôprẹ̣
(Matteo 8:1-4, Marko 1:40-45)

12 Tôphuố́khĕ bí Jesŭ o dố vḭ̣tô-
vḭ̣ akhĕnuô, prẹ̣̄bè tẹ̣̄sĕ̄mŭmyą̣ dố
phálọ o tôprẹ̣. Bí a myáhtye Jesŭ
akhĕnuô, a dángṹlyą̣ dố Jesŭ a
khăduôshyé, rò a kwĭthḗzọ̣ lŭ, “Bya-
cè¬, nẹ̣ ki thḗplòo zasĭmḗ pḗ vă tẹ̣̄-
sĕ̄yě hénuôma nẹ̣ za cyą̣ pré.”
13 Jesŭ zọ́hyă atakhu rò a tôbèhtuŏ
lŭ rò a hé lŭ, “Vă thḗplòo pré,” a
hé htuŏrò “Tẹ̣̄sĕ¬ sĭmḗkyămŏ,” a hé
pọ́ phúnuô, rò tôphuố́tuŏ tẹ̣̄sĕ sĭmḗ-
kyă cố.
14 Jesŭ mekyă lŭ ngọ́, “Hésoluŏ pḗ
tă ŭ tôprẹ̣̄¬ tămḗ ní¬. Cuố dyé-
luŏmyá nẹ̣̄nḗ dố bwídu nuôtôprẹ̣ a
o nuô ní¬. Htuŏrò nẹ̣ tẹ̣̄sĕ sĭmḗhố
yĕnuô, thyáphú a ki khyáluŏ pḗkuŏ
dố kayă ḗprẹ̣ a mèthènyě nuôrò lŭ-
tyăhtya kuŏ phú Mosè a tẹ̣̄mekyă-
ngọ́ o nuô ní¬.”
15 A nŏhéluŏ ŭ tôprẹ̣̄¬ to tadŭ́rò Bya-
cè Jesŭ ari-akyă yĕnuô, kayă lé héso
luŏpasĭcuố yẹ̣klŏ ná a khălḗlyẹ̣ nuô
cố, rò kayă tahe thḗzṹ ṇ́huŏ lahyă
a tẹ̣̄hébè, htuŏrò a thḗzṹ nŏhyă za-
sĭmḗ lahyă a tẹ̣̄swítẹ̣̄sĕ rò a hyărọ́-
16 hyắĕ nyacố dố lŭo cố. Manárò Jesŭ
htecuố́kyă tamŏmŏ dố kḗsĕhtyĕkyą̣
lọ̣́tamákhu rò cuố kwĭcóbĕ bínuô.

Jesŭ Zasĭmḗ Kayă Thyĕtôkyĕ
(Matteo 9:1-8, Marko 2:1-12)

17 Tônyĕkhĕ bí Jesŭ ithyóithyatą̣
ŭ akhĕnuô, Pharisĕophú tahe ná
prẹ̣̄ithyó tẹ̣̄thyótẹ̣̄thya athárá tahe
onyăo kuŏ lahyă bínuô. Èthĭ yĕ-
tahe nuôma a o lahyă hố dố lŏ¬
dŏ o dố Galilea kḗkŭ, nuôtahe ná
lŏ¬ dŏ o dố Juda kḗkŭ nuôtahe

ná dố vỵ̈ Jerusalem akŭnuô hyă
hố. Thyáphú Jesŭ ki zasĭmẹ́ pẹ́
kayăswíkayăsĕ̆ yĕtahenuôrò Byacè
Cố́marya a tẹ̈prọtẹ̈pryạ okuŏ ná
18 lŭ. Kayă tahe záhyă kayă thyĕtô-
kyĕ̆ tôprẹ̈, rò èthĭ záhyă sĭhtĕ̆ ná
lẹ́myĕ. Rò thyáphú a ki dyatặ̈nḭ́
lŭ dố Jesŭ a mèthènyĕ nuôrò, a
19 yácứ cọ̈nuŏ lŭ dố hidố́kŭ. Manárò kayă yŏ orọ́ talwósứlŭ̆ akhu-
akhyĕ, èthĭ zánuŏ cyạ́ pătо. Phúnuô-
rò èthĭ záhtya lŭ dố hikhuklwó ta-
byekhu rò htyamẹ̈plŏ lahyă hikhu-
klwó rò cyạtặ̈ sĭhtĕ̆lŏ lẹ́myĕmyĕ ka-
yăyă dố kayă tôplutôphè aklămĕ̆kŭ
dố Jesŭ anyĕhyă.
20 Bí Jesŭ myáhtye èthĭ atẹ̈zứsŏ nya-
cố akhĕ̆nuô, a hé kayă swí nuôtôprẹ̈,
“Khŏbố́thyó~ vă plwŏkyă hố nẹ̈ tẹ̈-
thứtẹ̈ora tahe hố.”
21 Prẹ̈ithyó tẹ̈thyótẹ̈thya athá-
rá tahe ná Pharisĕophú tahe hé
nḭ́dyé khyĕlŭ, “Kayă yĕtôprẹ̈ hébè-
thứ hố Cố́marya hố. Ŭpĕ tôprẹ̈ ki
plwŏkyă cyạ́ tẹ̈thứ pĕ? Prẹ̈ plwŏ-
kyă cyạ́ tẹ̈thứ ma tứprẽ Cố́marya
tôprẹ̈ prẽ.”
22 Jesŭ thẽgnĕ èthĭ hé nḭ́dyé khyĕ-
lŭ yĕtahe rò a sudyă èthĭ, “Thĭ
cuốtanẹ̈ tuọ́ lahyă dố thĭ thẽplòkŭ
23 phúnuôma mẹ̈tĕ? Ki hé, ‘Plwŏkyă-
hố nẹ̈ tẹ̈thứtẹ̈ora hố,’ mặ̈torò ‘Ka-
htò rò cuố́mŏ,’ kihéma bítĕ tôcô
24 azŭklŏ? Manárò prẹ̈lukayă aphú-
khŭ mặ̈ văyĕ, thyáphú thĭ ki thẽ-
gnĕ lahyă, dố hekhu yĕnuô, vă o ná
taryĕshyosŏ dố vă plwŏkyăbẽ ŭ tẹ̈-
thứtẹ̈plá tahenuôrò, vă ki dyéluŏ pẹ́
thĭ,” a héhtuŏ phúnuô rò a hé prẹ̈-
thyĕtôkyĕ yĕtôprẹ̈, “Vă hé nẹ̈, ihtò
talŭnḭ́ nẹ̈ klolẹ́myĕ nuôrò kạ̈mŏ dố
25 nẹ̈ hinuô.” Tôphuốtuŏ kayăphĕ̆ nuô-
tôprẹ̈ ihtò talŭnḭ́ a klolẹ́myĕ dố kayă
tôplutôphè anyĕhyă rò htekạ̈kyă dố
26 ahi rò a htuthẽhtya Cố́marya. Ŭ
khyéthukhyéthẽ lŏplĭ cố pwŏ~ prẹ̈
cố. Rò èthĭ htuthẽhtya lahyă Cố́ma-
rya rò a hé lahyă, “Yĕtônyĕ, pẹ̈ myá-
htyehố tẹ̈prọtẹ̈pryạ tahe hố!”

Jesŭ Ḗ Levi

(Matteo 9:9-13, Marko 2:13-17)

27 A mẹhtuŏ phúnuô rò, Jesŭ
htecuố́kyă, rò a cuố́myáhtye ná
prẹ̈kwĭe amo-ară tôprẹ̈ dố amwḭ ná
Levi. Rò a onyăo dố lẹ́kwĭ amo-ară
hikŭ. Rò Jesŭ hé lŭ, “Krwŏkuŏ vă-
khyĕ rò htwŏ kuŏ vă khŏpacẹ̆.”
28 Levi kahtò rò dyakyă lŏlŏ~ tẹ̈ dố a
o ná lŭ nuôtahe rò a krwŏcuố́kuŏ
Jesŭ akhyĕ.
29 Yĕtôphuố́rò, Levi mẹnḭ́ pwĕ̆du tô-
pwĕ dố ahi, rò a mẹpwĕ pẹ́ Jesŭ-
gnĕ prẽ. Rò a mehyănḭ́ akhŏathyó
dố a kwĭ amo-ară tahe ná sĭprẹ́-
sĭmyạ dố aruôtahe, rò a hyăeplu-
30 hyăephè kuŏ lŏ ná lŭ. Pharisĕophú
tahe ná prẹ̈ithyó tẹ̈thyótẹ̈thya athá-
rá dố èthĭ aplố́amụkŭ tahe dya lŏ tẹ̈-
thứ dố Byacè Jesŭ a khŏpacẹ̆ tahe
akhu rò a hé, “Thĭ cuố etọ́ŏtọ́kuŏ
ná prẹ̈kwĭamo-ară tahe ná prẹ̈ora-
phú nuôtahe mẹ̈tĕ?” Èthĭ sudyă la-
hyă phúnuô.
31 Jesŭ hésû èthĭ, “Kayă dố a oshyo-
opryă tahenuô a lo ná tẹ̈khuthá-
rádu to. Kayă dố aswíasĕ̆ tahenuô
32 tứma a lo prẽ tẹ̈khuthárádu prẽ. Vă
hyă ḗkạ kayă dố acóatẹ̈ nuôtahe
mặ̈to. Thyáphú prẹ̈oraphú tahe ki
zạ nḭ́dû lahyă anẹ́ nuôrò, vă hyă ḗkạ
èthĭ prẽ.”

Ŭ Sudyă Tẹ̀duôesè Ari-akyă
(Matteo 9:14-17, Marko 2:18-22)

33 Pharisĕophú tahe ná prẹ̀ithyó tẹ̀-
thyótẹ̀thya athárá tahe hé Jesŭ,
"Giovanni a khŏpacẹ̌ tahe ná Pha-
risĕophú a khŏpacẹ̌ tahe duôe sè-
esèŏ rò kwĭcóbĕ̀ tamŏtamŏ cố tadŭ́-
rò nẹ̀ khŏpacẹ̌ taherò a duôeduôŏ
kuŏ̌ŭ to vă."
34 Byacè Jesŭ hésû èthĭ ná ngọ́khá-
kho tômŭ̌ rò a hé, "Bí khŏmẹ̌khŭ-
phĕ̀ otọ́kuŏ̌pă ná akhŏ sĭprẹ́sĭmyạ
akhĕ̀nuô, ŭ nŏ̌ duôeduôŏ cyạ́nyă sĭ-
35 prẹ́sĭmyạ tahe sè ĕ? Tônyĕnyĕ pă-
nuô ŭ ki ḗcuố taphăkyă khŏmẹ̌khŭ-
phĕ̀ pă. Bínuôakhĕ̀ pămа èthĭ ki
duôeduôŏ lahyă pă."
36 Jesŭ hé pẹ́ pọ́ èthĭ ná ngọ́khá-
kho tôtọ́ rò a hé, "Ŭ htózẹ̌ cạthĕ̀
rò ŭ isḗphèbí ná cạlyẹ nuô a o tô-
prẹ̀¬ to. Ki mẹphúnuô hérò cạthĕ̀-
yĕnuô a ki lazẹ̌pyékyă pă, htuŏto
ikẹ̌thĕ̀ ná ikẹ̌lyẹ yĕnuô arẹ̌thórẹ̌htyĕ
37 pă lŭ to. Ŭ zụ̂nuŏ̌ thòbĭthèhtyĕzặthè
dố htyĕŏphályẹkŭ nuô a o tôprẹ̀¬
to. Ŭ ki zụ̂nuŏ̌ phúnuô hérò htyĕzặ-
thĕ̀ yĕnuô a ki thĕ̀phékyă htyĕŏphá-
lyẹ yĕtômĕ pă, rò htyĕzạ ki lakuọ́-
kyă lŏ̌ pă, rò htyĕŏ ki phépyékyă
38 pă. Ŭ tŏbè zụ̂nuŏ̌ pré htyĕzặthĕ̀ dố
39 htyĕŏpháthĕ̀ akŭ pré¬. Htuŏ̌rò kayă
dố a ŏnố htuŏ̌hố htyĕzặlyẹ tahenuô
a thézụ̂ ŏ pă htyĕzặthĕ̀ tôprẹ̀¬ to.
'Htyĕzặlyẹ nuô a viklŏ̌ ná athĕ̀,' a hé
pẹ́ èthĭ phúnuô."

6

Ŭ Sudyă Judaphú A Mộnyĕduô Ari-akyă
(Matteo 12:1-8, Marko 2:23-28)

1 Bí Judaphú Mộnyĕduô tônyĕ
khĕ̀nuô, Jesŭ ná a khŏpacẹ̌ tahe
htecuố̌klyá rò cuố̌nuŏ̌cuố̌bé ŭ
buố̌kŭlă prẹ́lẹ́khu tahe. Rò a khŏ-
pacẹ̌ tahe prá lahyă ŭ buố̌kŭlă
plyặ rò ithĭplĭ́kyă lŏ̌ buố̌kŭlă-
2 phá rò a e lahyă. Rò Pharisĕophú
tahe sudyă, "Cố̌marya tẹ̀thyótẹ̀-
thya hé ná Judaphú a Mộnyĕduô
yĕnuô, tẹ̀mẹ dố thĭ tŏbè mẹnḭ́ to
tahenuô, thĭ cuố̌mẹdû lahyă thĭgnĕ
phúnuô mẹtĕ?"
3 Jesŭ hésû èthĭ, "Bí Davi ná a khŏ-
bŏthyó tahe ladyáeladyáŏ akhĕ̀nuô,
a mẹkryá¬ ĭtĕtĕ nuôma thĭ hố̌nố
4 kuŏ̌nyă ŭ to ĕ? Èthĭ cuố̌nuŏ̌ la-
hyă dố Cố̌marya ahikŭ rò a phyée
khố̌mŭ dố ŭ lŭhtya ná Cố̌marya
nuôtahe, khố̌mŭ yĕtahe nuôma enḭ́
prḗtŭ́ prẹ̀lŭtyătẹ̀phú tahe pré tadŭ́-
rò Davi ná a khŏpacẹ̌ tahe cuố̌-
5 nuŏ̌phyée văhéto?" Rò Jesŭ hé
pẹ́ pọ́ èthĭ, "Prẹ̀lukayă aphúkhŭ
mạ́dû vă yĕnuôma Mộnyĕduô a Bya-
cè tôprẹ̀hố̌."

Jesŭ Zasĭmẹ́ Kayă Takhu-
thyĕ Tôkhó Tôprẹ̀
(Matteo 12:9-14, Marko 3:1-6)

6 Bí Judaphú a Mộnyĕduô dố aruô
tônyĕ kenuô, Jesŭ cuố̌nuŏ̌ dố tẹ̀-
cóbĕ̀hŏkŭ rò cuố̌nuŏ̌ ithyóithyanḭ́
ŭ bínuô. Bí tẹ̀cóbĕ̀ hŏkŭnuô ka-
yăphĕ̀ takhuthyĕ dố cố̌htwó tô-
7 khó o tôprẹ̀. Prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀-
thya athárá tahe ná Pharisĕophú
tahe myápŭ̧ lahyă tẹ̀ritẹ̀kyă tôcô-
cô dố a ki pụ̂nḭ́ lahyă Byacè Jesŭ
a tẹ̀thụ́. Phúnuô akhu-akhyĕ èthĭ
opọ́myá lahyă ná Judaphú a Mộ-
nyĕduô yĕnuôma a zasĭmẹ́ pẹ́ ŭtẹ̀-
8 sĕ pă ĕ, ma to ĕ, phúnuô. Manár-
rò Jesŭ thḗgnĕ èthĭ atẹ̀tanẹ tahe

akhu-akhyĕ a hé kayă takhuthyĕ
tôkhó yĕtôprę̣, “Hyăihtòo dố ŭ
klăměkŭyĕ,” rò kayă nuôtôprę̣ hyă-
ihtòo bínuô.
9 Phúnuôhtuŏrò Jesŭ hé èthĭ, “Vă
sudyă pọ́ thĭ ngọ́ tômŭ, pę̣ tę̣-
thyótę̣thya hé pę̣ ná bí Judaphú
a Mọ́nyĕduô akhĕnuôma, pę̣ tŏbè
mę̣ cwọ́ ŭ ĕ? Mą́torò pę̣ tŏbè mę̣-
pyą́mę̣sĕ ŭ ĕ? Pę̣ tŏbè mę̣lwóhte-
ką̨ kayă tôprę̣prę̣ athé́plò htwŏprę̣
ĕ? Mą́toma pę̣ tŏbè mę̣pyémę̣kyă
ŭ ĕ?”
10 A myá tarítavą̨ htuŏlŏ èthĭ rò a
hé kayă takhuthyĕ tôkhó yĕtôprę̣,
“Zọ́hte nę̣ takhunuô,” rò a krwŏ-
mę̣ kuŏphú Jesŭ hé lŭ nuô, rò ata-
11 khu ryáką̨khyĕ plú́lŏ khyĕthyá. Ma-
nárò prę̣ithyó tę̣thyótę̣thya athárá
tahe ná Pharisĕophú tahe thé́plòdu
nyacó Byacè rò èthĭ tŏbè mę̣ Jesŭ
phútĕnuô, èthĭ cuố okú hébè nı́-
dyé lŭ.

Jesŭ Nwóhtya Prę̣dônyăphú Shyéthé́nyę̣
(Matteo 10:1-4, Marko 3:13-19)

12 Bínuôhtuŏrò, Jesŭ kírẹ́ cuố kwĭcó-
bĕ̀ rò a cuôhtya dố solọ. Rò a cuố
kwĭcóbĕ̀htya Cómarya bínuô tôthĕ̀
13 tôthĕ̀ cố. Bí mọ́lĭbŭ hố akhĕnuô, a
éhyăplố lŏ a khŏpacę̣ tahe dố a o, rò
a nwóhtya kayă shyéthé́nyę̣ dố èthĭ
aklĕ, rò èthĭ shyéthé́nyę̣ yĕnuô, a
é́nı́ pẹ́ lŭmwı̨ ná prę̣dônyăphú tahe.
14 Simonè (Dố Jesŭ é pẹ́ pọ́ lŭmwı̨ ná
Petru) ná apuọ́ Andrea, Jakomo ná
Giovanni, Philipu ná Bartholomeo,
15 Matteo ná Thomazo, Alphaeo aphú-
khŭ Jakomo, ná Simonè (A yŏ mọnı́
ahtyĕakẹ́ rò a o dố Zeloto aplố-
amụkŭ rò ŭ é lŭ ná Zelotophú.)
16 Jakomo aphúkhŭ Juda, ná Juda
Iscariot dố a htwŏhtya prę̣isĕtą̨kyă
Jesŭ nuôtôprę̣.

Jesŭ A Tę̣ithyóithya Ná A Tę̣zasĭmẹ́
(Matteo 4:23-25)

17 Jesŭ ná a khŏpacę̣ tahe o dố so-
khu hítą̨ rò a tą̨kahtò o lahyă bí kẹ́-
pę̣khu tôpho. A khŏpacę̣ dố aruô tô-
plutôphè ná kayă o dố Judakẹ́ sĭkẹ́-
lŏ tahe ná dố vı̨ Jerusalem akŭ ná
vı̨ Tyrephú ná vı̨ Sidophú dố a o
dố htyĕdutavą̨htŭ tahe hyă opọ́plu-
18 opọ́phè rẹ́ lŏplĭ dû hố bínuô. Èthĭ
thé́zṵ́ nı́huŏ lahyă Jesŭ a tę̣hébè-
dônyă htuŏto a thé́zṵ́ nŏzasĭmẹ́ la-
hyă Jesŭ ná a tę̣swítę̣sĕ̀ rò a hyă la-
hyă pré́. Jesŭ vẹ́htekyă pẹ́ kayă dố
19 khĭnékhĭnŏ mę̣bè lŭ nuôtahe. Kayă
pwọ̆prę̣ pṵ́ tôbè lŏ lŭ, mę̣tĕhérò tę̣-
prọtę̣pryą̨ o dố lŭnẹ́lọ hte rò a za-
sĭmẹ́ pẹ́ lŏplĭ cố ŭ tę̣swítę̣sĕ̀ pwọ̆-
prę̣ cố.

Tę̣thékrṵ́thélŏ Ná Tę̣thé́plę̣́thézǫ̣
(Matteo 5:1-12)

20 Jesŭ myátą̨tą̨¬ dố a khŏpacę̣ tahe
rò a hé èthĭ,
“Thĭ dố a sŏphásŏryą̨
yĕtahenuô, Cómarya ki sŏri
mą́lakŏ cố thĭ hố, mę̣tĕhérò Có-
marya htyĕlẹ́kẹ́kŭ nuôma kayă
phúnuôtahe atę̣ hố.
21 Thĭ dố a thé́vı̨́thée khŏnyą̨
yĕtahenuô, Cómarya ki sŏri mą́la-
kŏ cố thĭ hố, mę̣tĕhérò Cómarya
ki dyé ekóŏbă thĭ pă!
Thĭ dố a nguọ́hè khŏnyą̨
yĕtahenuô, Cómarya ki sŏri mą́-
lakŏ cố thĭ hố, mę̣tĕhérò thĭ ki
nyę̣hănó pă!

22 Thĭ yŏ zü̧e prẹ̈lukayă aphú-
khŭ má̧hŏ văyĕ akhu-akhyĕ rò
ŭ théhte thĭ, ŭ ém̧osû thĭ to, ŭ
pacyȩ̈ishyé thĭ rò ŭ hé mŭmyá̧-
ricyá̧ thĭ akhu-akhyĕ, thĭ ki nï̧bè
ma̧lakŏ cóhŏ tẹ̈sŏri hŏ.
23 “Mẹtĕhérò èthĭ aphyĕaphuŏ
dŏ¬ nyénu tahenuô, a mẹcyẹ̈mẹ-
cû htuŏlŏhŏ prẹ̈pro̧ tahe phúnuô
hŏ. Bí thĭ myáhtye bèhŏ phúnuô
pă akhĕnuô, thékrü̧thélŏ lahyă ní¬.
Thélŏthélya̧ rò pá̧ilĕ lahyă ní¬, mẹ-
tĕhérò dŏ thĭgnĕnuô, Cómarya
dya-one pẹ́hŏ thĭ tẹ̈mẹní̧khwó-
kè dŏ mŏkhu nuô adu lakálakŏ
cŏ.
24 Manárò thĭ dŏ a duza̧htya-
thĕ lahyă yĕtôhtŭ tahe thĭ, thĭ
yŏ ohtwŏprẹ̈nŏ lahyă hŏ dŏ tẹ̈
aphwĭamo̧ akŭ hŏ akhu-akhyĕ,
tẹ̈cyẹ̈tẹ̈cû ki hyăbè ma̧lakŏ cŏ
thĭ pă.
25 Thĭ dŏ a ekóŏbă lahyă khŏ-
nya̧yĕ tahe thĭ¬, tẹ̈cyẹ̈tẹ̈cû ki
bè ma̧lakŏ cŏ nyă thĭ pă, thĭ ki
ovï̧okŏ kuŏke pă!
Thĭ dŏ a nyẹ̈hătakä̧nŏ khŏ-
nya̧yĕ tahe thĭ, tẹ̈cyẹ̈tẹ̈cû ki
hyăbè ma̧lakŏ cŏ thĭ pă, mẹtĕhé-
rò shuŏkhĕ ki hyătuö̧ dŏ thĭ ki
thépleẹ̈nebè rò kingü̧kihè kuŏke
pă!
26 “Thĭ dŏ kayă pwŏ̧prẹ̈ htuthé ní̧-
dyé hŏ thĭ yĕtahenuô, thĭ ki nï̧bè
ma̧lakŏ cŏ tẹ̈cyẹ̈tẹ̈cû pă, mẹtĕhé-
rò thĭphyĕthĭphuŏ dŏ¬ nyénu ta-
henuô a htuthé ní̧dyé htuŏdûhŏ
prẹ̈pro̧lahŏ prẹ̈pro̧lahya tahe phú-
nuô hŏ.

Mọní̧ Kayă Dŏ A Théhte Pẹ̈ Tahe
(Matteo 5:38-48, 7:12)

27 “Manárò thĭ ki thézü̧ ní̧dă hérò vă
thézü̧ hésoní̧ pẹ́ thĭ tẹ̈tahe, mọní̧ la-
hyă kayă dŏ a théhte thĭ nuôtahe*
rò mẹryásû kayă dŏ a théhte thĭ
28 nuôtahe ní¬. Sŏriní̧ kayă dŏ a isŏ
thĭ nuôtahe, rò kwĭcóbĕ pẹ́ kayă dŏ
a mẹ mŭmyá̧ricyá̧ thĭ nuôtahe agnĕ
29 ní¬. Kayă tôprẹ̈prẹ̈ ki plyá̧ nẹ̈ khă-
lï̧shyé kihérò dyé plyá̧ pó̧ è dŏ a
okyă nuôtôkyĕ ní¬. Kayă tôprẹ̈prẹ̈
ki phyéphe nẹ̈ ca̧klŏ kihérò, nŏphyé-
cuóní̧ pó̧ è ná nẹ̈ca̧ dŏ akŭ nuôtô-
30 pû ní¬. Ŭpĕpĕ¬ bèbè ki a kwĭ nẹ̈tẹ̈
tôcôcô hérò dyépẹ́ è rò bí kayă tô-
prẹ̈prẹ̈ phyé nẹ̈tẹ̈ tôcôcô akhĕnuô,
31 kwĭ ka̧khyĕ tă è tămẹ́ ní¬. Mẹpẹ́
ŭ phú thĭ thézü̧ nŏmẹ ŭ ná thĭnẹ́
nuô ní¬.
32 “Thĭ ki mọní̧ prétû kayă dŏ a mọní̧
thĭ nuôtahe pré kihérò ŭ htuthé-
ní̧ ná thĭ tôprẹ̈¬ to. Kayă tẹ̈thŭtẹ̈-
oraphú pré tahe rò a mo̧ ka̧khyĕ-
sû thyákuŏdû kayă dŏ a mọní̧ lŭ
33 nuôtahe phúnuô hŏ. Rò thĭ ki mẹ-
ryá tûpré kayă dŏ a mẹryá thĭ nuô-
tahe pré kihérò ŭ htuthéní̧ ná thĭ
tôprẹ̈¬ to. Kayă tẹ̈thŭtẹ̈oraphú pré
tahe rò a mẹryá ka̧khyĕsû thyákuŏ
dû kayă dŏ a mẹryá èthĭ nuôtahe
34 phúnuô hŏ. Rò thĭ ki dyébò tûpré
thĭ tä̧tẹ̈ ná kayă dŏ thĭ myásŭ dŏ
thĭ ki nï̧bè ka̧khyĕ khyĕthyá thĭ tä̧tẹ̈
dŏ a o nuôtahe pré kihérò ŭ htu-
théní̧ ná thĭ tôprẹ̈¬ to. Kayă tẹ̈thŭ-
tẹ̈oraphú pré tahe¬ rò a dyébò pẹ́
atä̧tẹ̈ ná prẹ̈oraphú dŏ èthĭ myá-
sŭ ná a ki dyé ka̧khyĕ bé bă khyĕ-

6:27 Ango̧lasá thyáná “khura” pẹ̈ hé nuôhŏ

thyá lŭ pănuô tahe a o, thyákuŏ-
35 dû phúnuô pré. Tŏbè mẹnḭ́ phúnuô
to! Mọnḭ́ kayă dố a théhte thĭ nuô-
tahe rò mẹryá èthĭ nuô. Dyébò tẹ̀
rò myásŭ nḭ́bè kạkhyĕ tă tẹ̀tôcô˜
tămẹ́. Thĭ ki mẹphúnuô hérò Cómarya ki sŏrisŏbŭ tặpòtặpẹ̄ cố thĭ
pă, thĭ ki dyébò ŭ rò thĭ ki myásŭ
nḭ́bè kạkhyĕ khyĕthyá tẹ̀ tôcô˜ to
hénuôma ŭ ki myáhtye thĭ ná tẹ̀htŭ-
tadû Cómarya aphúmòphúkhŭ thĭ-
tahe pă, mẹtĕhérò Cómarya mẹryá-
sû kayă dố a thégně sû kuŏ ŭbwíŭta-
ryĕ to nuôtahe ná kayă dố acyẹ̄ari-
36 cyạ́ dûgně nuôtahe. Thĭ bè thézọ̀nḭ́
kuŏŭ phú thĭ Phĕ̀ Cómarya thézọ̀nḭ́
ŭ nuô.

Tẹ̀hébŏhébye Ŭ, Tẹ̀tanẹthŭ́bŏ Tanẹthŭ́bye Ŭ

(Matteo 7:1-5)

37 "Hébŏhébye ŭ, tanẹthŭ́bŏtanẹ-
thŭ́bye tă ŭ tămẹ́. Thĭ ki hébŏhé-
bye ŭ, tanẹthŭ́bŏtanẹthŭ́bye ŭ to
hénuôma Cómarya mẹlyẹ̄ kạkhyĕsû
thĭ to. Betẹ̀thŭ́ tă ŭ tămẹ́, tŭ́ma Có-
marya betẹ̀thŭ́ thĭ to. Plwŏkyă ŭtẹ̀-
thŭ́ ní˜, tŭ́ma Cómarya plwŏkyă thĭ
38 tẹ̀thŭ́ pă. Dyépẹ́ ŭ, tŭ́ma Cómarya
ki dyé pẹ́ kuŏke thĭ pă. Cómarya
ki ruọ̄ laklyạ rò tọ̄bă cŏmŏ tặpòtặ-
pẹ̄ sûpẹ́ cố thĭ pă, mẹtĕhérò, Cóma-
rya ki tọ̄sû pẹ́ thĭ phú thĭ tọ̄ pẹ́ ŭ
nuô pă."
39 Htuŏrò Jesŭ hé pẹ́ èthĭ ná ngọ́-
khákho tômŭ̄, rò a hé pẹ́ èthĭ,
"Kayă mèthèkhí tôprẹ̀nuô a thŭcuŏ
cyạ́ pẹ́ kayă mèthèkhí dố aruôtô-
prẹ̀ klyá to. Ki a thŭ hérò èthĭ ki
40 latặ̄lŏ dố hekŭ thényẹ̄ pă. Khŏpa-
cẹ̄nuô acyạ̄adè lŏklŏ ná athárá ta-
khyá˜ to. Manárò, khŏpacẹ̄ tôprẹ̀-
prẹ̀ dố a ithyó plŭ́htuŏ lŏhŏ dố athá-
rá o tôprẹ̀nuô a ki cyạ́ thyáná athá-
rá nuôpré.
41 "Amûamá oprẽ dố thĭ puọ̄vyạ́ prẹ̀-
zṹetẹ̀phú tôprẹ̀ a mèthèplòkŭ pré rò
thĭ myáhtye, manárò thòklọ̄ o cố
dố thĭ mèthèplòkŭ cố rò, thĭ myá-
42 htye nḭ́dyé kuŏŭ to mẹtĕ? Thĭ cuŏ-
hétuọ̄ thĭ puọ̄vyạ́, 'Puọ̄vyạ́˜ vă ta-
khwó htekyă pẹ́rẹ́ nẹ̀ amûamá o dố
nẹ̀ mèthèplòkŭ yĕnuô,' thĭ hé phú-
nuô tadŭ́rò thòklọ̄ o cố dố thĭ mè-
thèplòkŭ córò thĭ myáhtye nḭ́dyé
è to. Thĭ cuŏhé ŭ phúnuô ma anḭ́
to. Prẹ̀ cyẹ́zŏcŏtẹ anẹ́ thĭ˜ phyéhte-
kyă rẹ́lŏ thòklọ̄ o dố thĭ mèthèplò-
kŭ nuô, tŭ́rò thĭ myáhtyeluŏryá rò
thĭ takhwó htekyă cyạ́ pẹ́ amûamá
o dố thĭ puọ̄vyạ́ a mèthèplòkŭ yĕ-
nuô pré.

Thòmọ̄ Tômọ̄ Ná Athè

(Matteo 7:17-20, 12:34-35)

43 "Thòryá tômọ̄nuô athèhte thò-
thè dố aryáto nuô a oto. Phúnuôhŏ
thòryáto tômọ̄nuô athèhte cyạ́
44 thòthèryá to. Lĕlĕ˜ nẹ̀ myápré
athè nuŏ˜ nẹ̀ thégnĕcyạ́pré amọ̄
pré. Ŭ cuŏba-e kadwíthè dố thò-
shyámọ̄ alọ tôprẹ̀˜ to. Phúnuôhŏ
ŭ cuŏba-e thòbĭthè dố căcuọ̄că-
45 pryạlọ tôprẹ̀˜ to. Kayăryá tô-
prẹ̀nuô a hébèhte pré tẹ̀ryá o
dố lŭ théplòkŭ nuôtahe pré. Ka-
yăcyẹ̄ricyạ́ tôprẹ̀nuô, a hébèhte
pré tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́ o dố lŭ thé-
plòkŭ nuôtahe pré. Kayă nuô a
théplòkŭ obă tặpòtặpẹ̄ phútĕrò
akhău krwŏ hébèhte kuŏ phúnuô-
pré.

Prẹ̀isóhtya Hi Thényẹ̀
(Matteo 7:24-27)

46 "Tômṹ¬ thĭ nḭ́dă văngọ́ to rò thĭ
cuố étuọ́ vă ná 'Byacè¬ Byacè,' phú-
47 nuôma mẹtě? Vă ki zṹluỏ pẹ́ thĭ ná
lỏ¬ kayă dố a hyă dố vă o rò a nḭ́-
huỏ vălặ̆văngọ́, rò a nḭ́dă krwŏmẹ-
kuỏ tahenuô athyáná ĭtě hénuôma,
48 a thyáhóná kayă dố a isóhtya hi rò, a
ikhûtặ̆ zặ̆zặ̆ hekŭ rò a byá hikhăshyé
ná lọ́ yĕnuô tôprẹ̀ hố. Htyĕduhtya,
htyĕlyặ̆htyĕkhŏ hyăsábè hiyĕ tômĕ
tadŭ́rò ŭ yŏ isólyạ klọ̀maryá è dố
49 lọ́lọ akhu-akhyĕ, a kazuọ́ pẹ́to. Ma-
nárò kayă tôprẹ̀prẹ̀ dố a nḭ́huỏ vă-
lặ̆văngọ́ rò a nḭ́dă krwŏmẹkuỏ to
tôprẹ̀nuô, athyáná kayă dố a isó-
htya ahi rò a byáma kuỏ akhăshyé
ná lọ́ to tôprẹ̀ nuôhố. Bí htyĕduhtya,
htyĕlyặ̆htyĕkhŏ hyăsábè hiyĕ tômĕ
akhĕnuô, tôphuốtuỏ a latặ̆prọ̀kyă rò
a lakẹ́lamûkyă lỏ pré."

7

**Jesŭ Zasĭmẹ́ Roma Klyĕ-
khuklố Tôprẹ̀ Alulé**
(Matteo 8:5-13, Giovanni 4:43-54)

1 Bí Jesŭ hé pẹ́ htuỏlỏ hố ŭ ná lỏ¬
tẹ̀yĕtahe akhĕnuô, a kạkhyĕ dố vḭ̀
2 Capernaum. Bí vḭ̀kŭnuô Roma klyĕ-
khuklố o tôprẹ̀, rò alulé phĕ̀tôprẹ̀
dố a mọnḭ́ nyacó lŭnuô, a swí rò
3 a phû kírẹ́ thyĕtalí lă cố hố. Bí
klyĕkhuklố yĕtôprẹ̀ nḭ́huỏ Jesŭ ari-
akyă akhĕnuô, a nỏcuố Juda muọ́-
prŭmuọ́prẹ́ dố a htwŏ khuklốkhu-
klyă tahe dố Jesŭ a o rò a nỏcuố-
kwĭthézọ̀ lŭ ná a ki hyă zasĭmẹ́ pẹ́
4 lŭ lulé yĕtôprẹ̀. Bí èthĭ cuốtuọ́hố dố
Jesŭ o akhĕnuô, a kwĭthézọ̀ tadû cố
Jesŭ, "Nẹ̀ ki mẹcwọ́ klyĕkhuklố yĕ-
5 tôprẹ̀ hénuôma a kò pré. Mẹtĕhérò
a mọnḭ́ pẹ̀ myĕcôphú tahe, rò a isó-
6 htya pẹ́ pẹ̀ tẹ̀cóbĕhŏ tômĕ cố ni," rò
Jesŭ krwŏcuốkuỏ èthĭ.

Bí a cuốtuọ́ phû larỏlare hố ná
ahi akhĕnuô, klyĕkhuklố nuôtôprẹ̀
nỏcuốsû a khŏbóthyó tahe dố Bya-
cè a o rò a nỏcuốhé èthĭ, "Bya-
cè¬, hyă thépráthétuọ́, sŏryạsŏphá
tă nẹ̀nẹ́ tămẹ́, nẹ̀ hyănuỏpré dố vă
7 hikŭnuô vă kò ná nẹ̀ to. Htuỏto
vă tanẹlyạ nḭ́dyé vănẹ́ ná vă hyă-
myáhtyesû pré nẹ̀ nuô vă kò ná nẹ̀
to. Manárò hétặ̆ pré nẹngọ́ tômṹ
nuôma, vălulé tẹswí klyá omọkạ
8 nyă dû hố. Mamẹtĕrò vă hé phú-
yĕ hénuôma vă nẹ́byacè nḭ́dû vă
bè nḭ́dă kayă dố aduklỏ ná vă tahe
angọ́. Phúnuôhố klyĕphú dố a o dố
vălẹ̆ tahenuô a bè nḭ́dăkuỏdû vă-
ngọ́ phúnuônuô. Ki vă hé klyĕphú
tôprẹ̀prẹ̀, 'cuốmỏ,' hénuôma a bè-
cuố pré, ki vă hé ke dố aruôtôprẹ̀,
'hyămỏ,' hénuôma a bè hyă pré.
Htuỏto vă ki hé văcṹ, 'mẹmỏyĕ,' hé-
nuôma a bè mẹ pré, klyĕkhuklố nỏ-
hyă hé pẹ̀ phúyĕ."
9 Bí Jesŭ nḭ́huỏ a hé phúyĕ akhĕ-
nuô, a khyéthukhyéthé cố. A tarí-
tŏ kạkhyĕ anẹ́ dố kayă krwŏkuỏ lŭ-
khyĕ tahe a o rò a hé kayă bémụ
yĕtahe, "Vă hé pẹ́ thĭ, tẹ̀zṹ́ phú-
yĕ nuô, vă myáhtyenố hí tôphuố¬
to. Dố Israelphú tahe aklẹ̆ cóbèbè,
vă myáhtyenố hí tẹ̀zṹ́sỏ phúyĕnuô
10 híto." Bí klyĕkhuklố akhŏ yĕtahe
kạtuọ́ dố klyĕkhuklố yĕtôprẹ̀ ahi
akhĕnuô, èthĭ myáhtye ná alulé
swí yĕtôprẹ̀ omọ-oryá kạkhyĕ khyĕ-
thyá hố.

Jesŭ Mę̣htwŏprę̣ Ką̣khyĕ Prę̣mòokryá Tôprę̣ Aphúkhŭ

11 Nyę̣tyatorò, Jesŭ cuố dố vỵ̨ Nain
rò a khŏpacę̣ tahe ná kayă bẽmụ
tahe krwŏcuốplu krwŏcuốphè kuŏ-
12 lŏ lŭkhyĕ. Bí a kírę̣ cuốtuǫ̣́hố dố
vỵ̨ kadăhtŭ akhĕnuô, a cuố tą̣sû ná
kayă tômụ záhyă iluốluǫ̣. Luǫ̣ tatọ
yĕnuôma mą̣dû prę̣mò dố a okryá
tŭdû ná a phúprę̣khŭ nuôtôprę̣ thyĕ-
kyă phe lŭ khălę̣́. Kayă dŏphúsophú
tahe krwŏ hyăpluhyăphè kuŏlŏ ná
13 prę̣mòokryá yĕtôprę̣. Bí Byacè myá-
htye prę̣mòokryá yĕtôprę̣ akhĕnuô,
a thẽzǫ̣ nỵ̨́dyé nyacố lŭ rò a hé lŭ,
“Nguǫ̣ tămę̣́ ní¬.”
14 Rò Jesŭ cuốtŏ dố luǫ̣tọ yĕ a o rò
a cuốtô lŏnuô. Bínuôakhĕ kayă dố
a záhyă luǫ̣ tahe okuố. Rò Jesŭ hé,
15 “Prę̣khŭphúthè ihtò mŏ.” Rò kayă
thyĕ yĕtôprę̣ ihtòonyăo, rò a hébè
khyĕthyá. Rò Jesŭ nŏcuốtŏkhyĕ lŭ
dố amuǫ̣ o.
16 Kayă bẽmụ yĕtahe khyéthukhyé-
thế lŏplĭ cố rò htuthĕhtya lahyă
Cốmarya rò a hé lahyă, “Prę̣prọdu
oluŏhtya hố dố pę̣klĕ tôprę̣ hố” rò
“Cốmarya hyălyạ mę̣cwọ́ hố aka-
17 yă hố.” Kayă hésoluŏ pasĭcuố lŏ
Jesŭ ari-akyăyĕ dố Judakę̣́ tôkę̣́lę̣́ ná
dŏ o tavĭtavạ bí Judakę̣́ khăsŏkhă-
shyé nuôtahe.

Giovanni Baptista Aprę̣thŭ Tę̣ritę̣kyă Tahe

(Matteo 11:1-19)

18 Giovanni Baptista a khŏpacę̣ tahe
héso pę̣́ Giovanni ná lŏ¬ tę̣ritę̣kyă
19 yĕtahe. Rò Giovanni ẽhyă dố a khŏ-
pacę̣ aklĕ yĕtahe thẽnyę̣ rò a nŏ-
cuố èthĭ dố Jesŭ a o rò a nŏcuố-
sudyă lŭ, “Nę̣ ma Messia dố prę̣prọ
tahe héone ná a ki hyă pă nuôtô-
prę̣ hố ĕ? Mą̣torò pę̣ tŏbè opǫ̣́myá-
sŭpă dố aruôtôprę̣ ki hyă pă agnĕ
nuô ĕ? Cuốsudyă phúnuô ní,” a hé-
cuố èthĭ phúnuô.
20 Bí èthĭ hyătuǫ̣ dố Jesŭ o akhĕnuô,
èthĭ hé lŭ, “Giovanni Baptista nŏhyă
pę̣ rò a nŏhyăsudyă pę̣ ná nę̣rinę̣-
kyă rò a hé hyă pę̣, ‘Nę̣ ma Messia
dố prę̣prọ tahe héone ná a ki hyă
pă nuôtôprę̣ hố ĕ? Mą̣torò pę̣ tŏbè
opǫ̣́myásŭpă dố aruôtôprę̣ ki hyă pă
agnĕ nuô ĕ? A hé pę̣ phúnuô.’”
21 Bí èthĭ hyă akhĕnuô, atŏ ná
Jesŭ zasĭmę̣́kạ ẽnyacố kayă dố atę̣-
swí o tahe, kayă dố atę̣sĕ o tahe,
kayă dố khĭnékhĭnŏ mę̣bè lŭ tahe
ná kayă dố a mèthèkhí tahe rò
22 a mę̣lĭką̣khyĕ pę̣́ ŭ ẽlă. A hésû
ką̣khyĕ pę̣́ Giovanni nŏhyă sudyă
èthĭ tę̣ritę̣kyă yĕtahe, “Ką̣héso pę̣́
Giovanni ná lŏ¬ tę̣ dố thĭ myá-
htye nỵ̨́huŏ yĕtahenuô ní¬. Kayă mè-
thèkhí tahe myáhtye cyą̣́hố, kayă
khăduôdá tahe cuốcyą̣́hố, kayă tę̣-
sĕmŭmyą̣ dố phálọ tahe sĭmę̣́ ką̣-
khyĕ lŏhố, kayă khălèkaŏ tahe khă-
lèlĭ lŏhố, kayăthyĕ tahe ihtòhtwŏ-
prę̣ ką̣khyĕ khyĕthyáhố, kayă sŏryą̣-
sŏpháphú tahe nỵ̨́huŏbè kuŏhố tę̣-
23 thẽkrǫ̣̆mila hố. Dố văkhuvăkhyĕ rò
kayă dố a thẽplòpyé pę̣́to, a zǫ̣̆e tadû
plehyălă tahenuô a ki nỵ̨́bè mą̣lakŏ
cố tę̣sŏri hố.”
24 Bí Giovanni aprę̣thŭ tę̣ritę̣kyă
tahe hteka htuŏhố akhĕnuô, Bya-
cè Jesŭ cáhtya hébè pę̣́ kayă bẽmụ
nuôtahe ná Giovanni ari-akyă. Rò
a hé pę̣́ èthĭ, “Thĭ htecuố lahyă dố
kę̣́sĕhtyĕkyạ lǫ̣tamákhu nuôma, thĭ

cuốmyá kryá¬ ŭpĕ? Ma thĭ cuốmyá
lahyă kẹ́lathḗ kazuọ̄ pọ̄mọ̄ nuôtahe
25 ĕ? Phúnuô mạ́to kihérò, ma thĭ hte-
cuốmyá kryá¬ ĭtĕ? Ma thĭ htecuố-
myá prḗ lahyă kayă dố a kŭthyá
pẹ́ thĭ hyecạ takhĕplyarashyĭ tôprẹ̄-
prẹ̄ nuôprḗ ĕ? Kayă dố a kŭthyá
phúnuô tahema kayă dố a duzạ́-
htyathĕ nuôtahe prḗ, phúnuô tahe
ma nẹ̄ myáhtye cyạ́ prḗ dố khwíhŏ
26 tahe akŭ prḗ. Hépẹ́myá vă, thĭ hte-
cuốmyá kryá¬ ĭtĕtĕ? Thĭ htecuốmyá
prẹ̄prọ̄ tôprẹ̄prẹ̄ ĕ? Thĭ ki cuốmyá
prẹ̄prọ̄ tôprẹ̄prẹ̄ hénuôma a mạ́hố.
Vă hé thĭ, kayă dố adukĭ̄lố cố ná
prẹ̄prọ̄nuô, thĭ myáhtye hố lŭ hố.
27 Giovanni ma kayă tôprẹ̄ dố Cốma-
rya héone lŭrilŭkyă,

‘Myámŏ è ma prẹ̄thŭ pẹ́ vă
tẹ̄ritẹ̄kyă tôprẹ̄hố, thyáphú a
ki mẹ̄lạ́ one rẹ́ pẹ́ nẹ̄klyá lẹ́hyă
agnĕnuôrò, vă nŏhyă rẹ́hố è dố
nẹ̄nyĕhyă hố.’”[g]

28 Jesŭ hé pọ́, “Vă hé pẹ́ thĭ, lŏ¬ kayă
dố a opacẹ̄lyạ tahe aklĕnuô, adulố-
klŏ cố ná prẹ̄plwŏhtyĕ Giovanni a o
tôprẹ̄¬ to. Manárò kayă dố a patílŏŭ
dố Cốmarya htyĕlẹ́kẹ́kŭ tôprẹ̄nuô,
adulốklŏ pă cố ná Giovanni cố.”
29 Lŏ¬ kayă yĕtahe ná prẹ̄kwĭamo-
ară tahenuô a yŏ plwŏrẹ́ htuŏhố
htyĕ dố Giovanni o akhu-akhyĕ, bí
èthĭ nḭ́huŏ lahyă Jesŭ hébè phúyĕ
akhĕnuô, èthĭ cṵe ná Cốmarya a
tẹ̄mekyăngọ́ yĕtahe nuôma acốatẹ
30 prḗ. Manárò Cốmarya taze-one pẹ́
Pharisĕophú ná prẹ̄ithyó tẹ̄thyótẹ̄-
thya athárá tahe agnĕ yĕnuô, èthĭ
cṵe kuŏŭ to mẹ̄tĕhérò èthĭ plwŏ kuŏ
lahyă anẹ́ ná htyĕ dố Giovanni a
khadăkŭ to.
31 Jesŭ hé pọ́, “Kayă yĕtôhtŭ tahe
ma, a thyádû ná maĭtĕ? Vă kírẹ́ tĕ-
radŭ dyéluŏ byábŭmyá pẹ́dû èthĭ
32 ná maĭtĕ? Èthĭ ma athyáná pacẹ̄phú
cuốonyă bémụ̄lŭ dố klédă nuôtahe
prḗ. Rò a éhtŏémọ cuố nḭ́dyé lŭ tô-
prẹ̄ ná tôprẹ̄ rò a hé lahyă,

‘Pẹ̄ uố pẹ́ thĭ tĕló rò thĭ ilĕ toto,
Pẹ̄ irŏihè pẹ́ thĭ luọ̄ rò, thĭ nguọ̄
toto.’

33 “Giovanni Baptista hyăduôe sèesèŏ,
hyăduôŏ thòbĭthèhtyĕzạ̄ rò thĭ hé
34 lŭ, ‘Khĭnékhĭnŏ mẹ̄bè lŭ hố.’ Prẹ̄-
lukayă aphúkhŭ mạ́hố văyĕ hyă-
ehyăŏ kuŏke rò thĭ hé, ‘Myá-
mŏ kayă yĕtôprẹ̄lé, a ŏshyo nya-
cố thòbĭthèhtyĕzạ̄, a cuố bốthyó-
khḗkhŏ dûgnĕ ná prẹ̄kwĭamo-ară
ná prẹ̄oraphú nuôtahelé,’ thĭ hé
35 phúnuô. Manárò bí kayă tahehe
ohtwŏprẹ̄ phú Cốmarya a tẹ̄thíphḗ
yĕakhĕnuô, kayă dố aruô tahe ki
myáhtye thḗgnĕhyă ná Cốmarya a
tẹ̄thíphḗ yĕnuôma a tŏprḗ, phú-
nuô pă.”

Jesŭ Cuốo Dố Pharisĕophú Simonè Ahi

36 Pharisĕophú tôprẹ̄ hyăḗe Jesŭ dĭ-
mọ̄hé rò Jesŭ kạkuŏ dố lŭhi rò kạ-
37 onyă ekuŏ lŭ dố dĭrẹ́ khăshyé. Bí vḭ
nuôtôvḭ akŭnuô prẹ̄mò dố a mẹ̄thŭ-
tẹ̄ otôprẹ̄. A nḭ́huŏ ná Jesŭ hyăedĭ
bí Pharisĕophúyĕ ahi rò a phyéhyă-
nḭ́ pyạ̄ dố ŭ mẹ ná lọ̄bŭ dố a obă
38 ná htyĕnuọ̄mŭ tôpyạ̄. Rò a hyăihtòo
phûtatò dố Jesŭ akhyĕkhu rò a nguọ̄
rò a mèthèhtyĕ tạ̄co lŏplĭ cố Byacè

[g]Malaki 3:1

Jesŭ akhăduô. Rò a htŭthŭplĭ pę̨kyă
Byacè Jesŭ khăduôyĕ ná akhuluǫ̨, rò
a nuǫ̨mŭ lŭ khăduô. Htuŏrò a lyátą̆
htyĕnuǫ̨mŭyĕ dŏ lŭ khăduôlǫ.
39 Bí Pharisĕophú dŏ a ĕ́mǫsû
Jesŭ yĕtôprę̨ myáhtye a mę̨phúyĕ
akhĕ̆nuô, a tanę dŏ a thĕ́plòkŭ,
“Kayă yĕtôprę̨nuô, a ki mą̨lakŏ
prę̨prǫ tôprę̨ kihérò, prę̨mò dŏ a
tôbè lŭ yĕtôprę̨ nuôma prę̨mò phú-
tĕ tôcôtĕ, rò dŏ arę̨ano nuôma a
ohtwŏprę̨ mę̨kryá¬ phútĕnuô a tŏ
thĕ́gnĕ vă,”
40 Rò Jesŭ hé lŭ, “Simonè, vă thĕ́zę̨̆
hé nę̨ tę̨tôcô.”
Rò Simonè hésû lŭ, “Hémŏ Thárá,
anı̨́ pré.”
41 Jesŭ hé lŭ, “Bètôphuŏ kayă othĕ́-
nyę̨, anuǫ̨asu o rò a tŏbè plá-
kąkhyĕ kayă dŏ a plwŏbò èthĭ
rŭ yĕtôprę̨. Tôprę̨nuô asu-o rŭzye
nyą̆cwę̨́, rò dŏ aruô tôprę̨nuô asu-
42 o rŭzye hákhya. Èthĭ plá kąkhyĕ-
bĕ́ pă asu tôprę̨¬ to akhu-akhyĕ rŭ-
byacè yĕtôprę̨ dyalwókyă pę̨ èthĭsu
yĕtahe. Ki mę̨phúnuôrò, bítĕ tôprę̨
ki mǫlǫ́klŏ lŭ pĕ?”
43 Rò Simonè hésû è, “Vă tanę
myáma, kayă dŏ a plwŏlwókyă
ĕ́ pę̨́klŏ lŭsu nuôtôprę̨ mǫnı̨́ ĕklŏ
lŭ kŏle.”
Rò Jesŭ hésû lŭ, “Nę̨ hé tŏ pré.”
44 Htuŏrò Byacè Jesŭ tarí kąkhyĕ-
tŏ dŏ prę̨mò yĕtôprę̨ a o rò a hé
Simonè, “Nę̨ myáhtye sálę̨́ prę̨mò
yĕtôprę̨ ĕ̆? Vă hyănuŏ cŏ dŏ nę̨
hidŏ́kŭ cŏ rò, phú pę̨ lę̨klŏ o ná
nę̨ tŏbè dyé vă htyĕ lę̨sĭplĭ khă-
duô agnĕnuô nę̨ dyé vă to. Maná-
rò èyĕnuô a htŭplĭ cŏ vă khăduô ná
a mèthèhtyĕ cŏ rò a htŭthŭ cŏ ná
45 akhuluǫ̨ cŏ. Nę̨ rò nę̨ nuǫ̨mŭsû vă
to, manárò è rò cáhtya bí vă hyă-
nuŏ akhĕ̆, a nuǫ̨mŭ vă khăduônuô a
46 okuŏ cŏ tôphuŏ¬ to. Phú pę̨ lę̨klŏ-
lę̨khya onuô, nę̨ plǫ̨ pę̨kuŏ vă khu-
klŏ ná máŭhtyĕ to, manárò è rò a
lyátą̆ cŏ htyĕnuǫ̨mŭ dŏ vă khăduô-
47 lǫ cŏ. Phúnuôrò vă hé nę̨, prę̨mò
dŏ atę̨thŭ oĕ yĕtôprę̨nuô, Cŏmarya
plwŏkyă lŏhŏ lŭtę̨thŭ hŏ. Phúnuô-
rò a khyáluŏ hŏ ná a mǫ nı̨́dyé nya-
cŏ vă hŏ. Manárò kayă dŏ Cŏma-
rya plwŏkyă patí pré lŭtę̨thŭ tahe-
nuô a ki mǫnı̨́ kąkhyĕsû patípré Cŏ-
marya pré.”
48 Htuŏrò Jesŭ hé prę̨mò nuôtô-
prę̨, “Vă plwŏkyă lŏhŏ nę̨ tę̨thŭtę̨-
ora hŏ.”
49 Kayă dŏ a onyăo tavąkuŏ ná
Jesŭ bí lę̨edĭrę̨́ khăshyé nuôtahe hé
nı̨́dyélŭ, “A cuŏ plwŏkyă cyą̆ cŏ ŭ tę̨-
thŭtę̨ora cŏ rò è ma kayă phútĕ tô-
prę̨ cŏtĕ?”
50 Manárò Jesŭ hénı̨́ prę̨mò
nuôtôprę̨, “Nę̨ tę̨zŭ́tę̨nyą̆ nuô, a
mę̨lwóhteką hŏ nę̨ hŏ. Kąmǫmǫ
kąryáryá dû ní¬.”

8

**Prę̨mò Dŏ A Krwŏcuŏkuŏ
Jesŭ Akhyĕ Tahe**

1 Dŏkhyĕ nyę̨tyato nuô, Jesŭ hte-
cuŏklyá rò a cuŏnuŏ tôdŏ htuŏ tôdŏ,
tôvı̨ htuŏ tôvı̨, rò a cuŏlĕ hésodô-
nyă pę̨ ŭ ná Cŏmarya ahtyĕakę̨ a
tę̨thĕ́krų̆mila ari-akyă. Rò a khŏpa-
cę̨ shyéthĕ́nyę̨ krwŏcuŏkuŏ lŭkhyĕ.
2 Htuŏto prę̨mò dŏ khĭnékhĭnŏ mę̨bè
lŭ rò Jesŭ vę̨́htekyă pę̨ lŭ tahe, ná
aswíasĕ lahyă rò Jesŭ zasĭmę̨́ pę̨ lŭ

tahenuô, a krwŏcuố tọ̃kuổ. Èthĭ yĕ-
tahe nuôma kryá¬ ŭpĕ hénuôma,
Maria (Dố ŭ ế lŭ ná Magdalena
dŏkŭmuọ̃), è ma khĭné thuŏthyó-
tôduổ o dố lŭkŭ rò Jesŭ vẹ̃hte-
kyă pẹ̃ lŭ nuôtôprẹ̀ hố rò a krwŏ-
3 cuố tọ̃kuổ. Htuŏrò Chuza dố a myá-
khwènḭ́ pẹ̃ Khwí Herodè a tạ̃muổ-
tạ̃tẹ̀ dố khwí hŏkŭnuô tôprẹ̀ amĕ
Joanna ná Susanna ná prẹ̀mò dố
aruô tahe krwŏcuố pa ékuổlă lŭ.
Prẹ̀mò yĕtahenuô, thyáphú èthĭ ki
mẹcwọ́mẹkŏ nḭ́ Jesŭ ná a prẹ̀dônyă-
phú yĕtahenuôrò, èthĭ lŏkyă nḭ́dyé-
dû lahyă arŭ̂ahtĕ rò a krwŏcuốkuổ
èthĭ akhyĕ.

**Dyá Khákho Pẹ̃ Ŭ Ná Prẹ̀pruốtạ̃
Tẹ̀klwĭtẹ̀lwí Ari-akyă**

(Matteo 13:1-9, Marko 4:1-9)

4 Bí kayă bémụ dố a hyă pẹ̃tọ́ tôvḭ
htuổ tôvḭ tahe hyăoplố tạ̃sûlŏ lŭ
dố Byacè Jesŭ o akhĕnuô, Byacè
dyákho pẹ̃ èthĭ ná ngọ́khákho tôtọ́
5 rò a hé, “Bètôphuố prẹ̀mẹprẽphú
o tôprẹ̀. Rò tônyĕkhĕ a hyă pruố-
tạ̃ tẹ̀klwĭ. Rò bí a pruốtạ̃ tẹ̀klwĭ dố
prẽkhu akhĕ, tahehenuô a latạ̃ dố
klyáděkŭ, rò ŭ izḭ́tapró cuố lŏplĭ
lŭ, htuổto htuphúzuọ̃phú tahe hyă-
6 ihtuôekyă lŏ lŭ. Tahehenuô a latạ̃tŏ
dố lọ́klĕ rò bí a phĕhtya akhĕnuô,
hekhu yŏ caĭ to akhu-akhyĕ, amọ́
7 krăthyĕ sĭmọ́lŏ prẽ. Tahehenuô, a
latạ̃tŏ dố thòshyáthòprŭklĕ rò a
duhtya tọ̃ná thòshyáthòprŭ akhu-
akhyĕ thòshyáthòprŭ duhtya khyá-
8 bí lŏplĭ lŭ. Rò tẹ̀klwĭ tahehenuô
a latạ̃tŏ dố hezyerḭzyeryákhu rò a
phĕhtyaduhtya rò athèhte éklŏ cố
aphuố tôzẹ̀.”

Htuŏrò Jesŭ éhtŏ rò a hé,
“Phúnuôrò, kayă dố a o ná akhălè
tahenuô, nŏ nḭ́dă lahyă èthĭ.”

**Dyá Khákho Pẹ̃ Ŭ Ná Tẹ̀taze-
one Ari-akyă**

(Matteo 13:10-17, Marko 4:10-12)

9 Tẹ̀dyá khákho yĕtôtọ́nuô a thẽ hé
angọ́lasá phútĕnuô, a khŏpacẹ̃ tahe
10 sudyă lŭ. Rò a hé pẹ̃ èthĭ, “Cốmarya
dyéthẽgnĕplŏ pẹ̃hố thĭ ná a htyĕlẹ́-
kẹ́kŭ a tẹ̀thẽkhuthẽgnĕ dố a dốuố-
dốbí tahe hố tadŭ́rò kayă dố aruô
tahe agnĕnuô vă hébè pẹ̃ èthĭ ná
ngọ́khákho prẽ.

‘Èthĭ myá lahyă tẹ̀ dố vă
mẹ nuôtahe tadŭ́rò thyáphú
èthĭ myáhtye thẽgnĕplŏ kuổŭ
angọ́lasá to, èthĭ nḭ́dă tadŭ́rò
thyáphú èthĭ thẽgnĕplŏ kuổŭ
to,’”[h] agnĕnuô, vă hé pẹ̃ èthĭ ná
ngọ́khákho prẽ.

**Jesŭ Dônyăplŏ Pẹ̃ Èthĭ Ná Prẹ̀pruốtạ̃
Tẹ̀klwĭ Atẹ̀dyá Khákho Angọ́lasá**

(Matteo 13:18-23, Marko 4:13-20)

11 “Tẹ̀dyá khákho yĕtôtọ́nuô angọ́-
lasá hyă phútĕ hérò, tẹ̀klwĭ angọ́-
12 lasá ma Cốmarya alạ̃angọ́ hố. Tẹ̀-
klwĭ dố a latạ̃ cuốrwó klyálọ angọ́-
lasá ma mạ́hố kayă dố a nḭ́huổ la-
hyă Cốmarya alạ̃angọ́ tadŭ́rò khĭné-
ricyạ́ khuklố hyăphyé taphăphekyă
Cốmarya alạ̃angọ́ dố èthĭ thẽplòkŭ.
Htuổto thyáphú èthĭ thẽplò ki dídò-
dídyă dố tẹ̀zṵ́tẹ̀nyạ́ akŭ rò ki nḭ́bè
tă tẹ̀mẹlwóhteka̱ tămẹ́nuô rò khĭ-

[h]Isaia 6:9-10

néricyą khuklǒ hyămę phúnuô pré.
13 Tẹklwĭ tą dǒ lǫklĕ angǫlasá nuôma
mąhǒ kayă dǒ a nịhuǒ Cǒmarya ala̱ą̆
angǫ tahe rò a thékrǔthélǒ phyé-
sû lahyă tadûrò athyáná tẹklwĭ dǒ
arwị sátą̆zą̆to nuô. Èthĭ zǫ̨e lahyă
pré taplǫtaplyáphú pré. Rò bí tẹ-
mẹmyá hyăbè èthĭ akhĕnuô, a tẹ-
14 zǫ̨tẹnyą lamẹkyă pré. Tẹklwĭ la-
tą̆tŏ dǒ thòshyáthòprŭklĕ angǫlasá yĕnuôma mąhǒ kayă dǒ a nị-
huǒ Cǒmarya ala̱ą̆angǫ yĕtahenuô
hǒ. Manárò, bí a ohtwŏprẹ plehyă akhĕnuô, tẹthukǫthékyą, tẹduzą̆htyathĕ tahe ná a mǫnị yĕtôhtŭ
a tẹthézǫthélǒ tahe khyábípẹkyă lŏ
èthĭ phú thòshyáthòprŭ khyábí nuô
akhu-akhyĕ athèprẹ bĕkuǒ pă ŭ tô-
15 phuǒ¬ to hǒ. Tẹklwĭ latą̆tŏ dǒ hezyerịzyeryákhu angǫlasá ma mąhǒ
kayă dǒ a nịhuǒ Cǒmarya ala̱ą̆angǫ
rò a zǫ̨e cócŭ rò a tǫnị phyéma dǒ a
théplòkŭ, htuǒto a nịdă ryá Cǒmarya ngǫ rò a khyáthéplòhtŭ tuǫ cǒ
dǒ athèhtephŏhtecǒ.

Mikǒ Dǒ Ŭ Taklwǫbí Lŭ Ná Cǫ

(Marko 4:21-25)

16 "Ŭ isĭlĭ htuǒ mi rò ŭ taklwǫbí lŭ
ná cǫnuô a o tôprẹ¬ to. Mą̆torò ŭ
dya lŭ dǒ lẹmyĕrẹ alẹnuô a o tôprẹ¬
to. Thyáphú a ki lĭ pẹ kayă dǒ a hyă-
nuǒ tahe agnĕ nuô, ŭ isĭlĭ htuǒ lŭ rò
17 ŭ dyahtya è dǒ mikŏrẹkhu. Tẹpwǫ¬
tôcô dǒ ŭ mẹuǒ è tahenuô, Cǒma-
rya ki be-oluǒhte è pă. Rò tẹpwǫ¬
tôcô dǒ ŭ mẹbí ènuô, Cǒmarya ki
18 dyéthégně hteluǒ è pă. Bí thĭ nịdă
tẹ akhĕnuô, nịdă tą̆tẹ lahyă. Mẹtĕ-
hérò kayă dǒ a thégně tą̆tẹ htuǒ-
hǒ Cǒmarya ahtyĕakẹ tahenuô, Cǒ-
marya ki dyéthégně éhtya lǒklŏpǫ
lŭ ná a khălẹlyẹ yĕnuô pă. Manárò kayă dǒ a thégně pré takiphúpré tahenuô, Cǒmarya ki phyéphekyă lŏphe pǫ è pă."

Jesŭ Amuǫ Ná Apuǫvyą Tahe

(Matteo 12:46-50, Marko 3:31-35)

19 Jesŭ amuǫ ná a puǫprẹkhŭ tahe
hyă dǒ lŭo, manárò ŭ yŏ orǫoé
talwósûlŭ akhu-akhyĕ èthĭ hyănuǒ
20 tuǫhtwóbé dǒ lŭo to. Kayă tahe hé
lŭ, "Nẹmuǫ ná nẹ puǫprẹkhŭ tahe
hyăihtò opǫ nẹ dǒ aklŏnuô. Èthĭ
thézǫ myáhtye ná nẹ hénuô"
21 Jesŭ hésû èthĭ, "Lŏ¬ kayă dǒ a nị-
huǒ Cǒmarya ala̱ą̆angǫ rò a zǫ̨enyą̆e
tahe nuôma vămuǫ ná văpuǫvăvyą
lŏ¬ plĭ hǒ."

Jesŭ Nŏokuǒ Kẹlathélalyă

(Matteo 8:23-27, Marko 4:35-41)

22 Tônyĕnuô Jesŭ ná a khŏpacẹ tahe
cuǒnuǒ dǒ thòklyĕ tôbè akŭ rò a
hé èthĭ, "Pẹ htecuǒ dǒ htyĕòbẹ-
rẹ nuôtôkyĕ pó¬" rò èthĭ htecuǒ
23 lahyă. Bí èthĭ htecuǒ akhĕnuô, Jesŭ
omyĕsŏtapą, rò bínuô akhĕ, kẹlathé
lalyă hyădu, htyĕháhó nuŏbălŏ dǒ
thòklyĕkŭ, rò èthĭ bèzǫbèthi lŏplĭ cǒ
pwǫ¬ tôprẹ.
24 A khŏpacẹ tahe cuǒ hturyą̆kahtò
lŭ rò a hé lŭ, "Kǒ¬ Thárá, Kǒ¬
Thárá! Pẹ kírẹ lacûthyĕ lŏhǒ!"
Jesŭ pą̆ihtò rò a théprwǫ kẹla-
thé ná htyĕháhó rò kẹlathé okuǒ-
25 kyă rò htyĕtacǒ hyă. Rò a hé a khŏ-
pacẹ tahe, "Thĭ tẹzǫtẹnyą otŏ lŏ-
kryá bítĕ?"
Èthĭ khyéthukhyéthé lŏplĭ cǒ,
htuǒto èthĭ théisĕ lahyă rò a hé

nḭ́dyélŭ, “È ma kayă phútĕ tôprẹ̀tĕ? A thḗprwǭprḗ kḛ́lathḗ ná htyĕháhó prḗ rò a nḭ́dă có lŭ ngǫ́ngǭ¬.”

Jesŭ Zasĭmḛ́ Kayă Dó Khĭné-khĭnŏ Mẹbè Lŭ Tôprẹ̀

(Matteo 8:28-34, Marko 5:1-20)

26 Byacè ná a khŏpacḛ̄ tahe cuŏtuǫ́ dó Gerasene kḛ́. Gerasene kḛ́ yĕ-nuôma a o bí htyĕòdu bḗrḛ̄ Galilea
27 kḛ́kŭnuô. Bí Jesŭ htyahó dó khŏkhu akhḗnuô, a myáhtye tạ̄sû ná vḭ̄kŭ-phú dó khĭné mẹbè lŭ tôprẹ̀ bínuô. A okhăklǫ nyḛ̄lăhó, rò a okuŏŭ dó hi to, a htecuó o prḗ dó luǭkŭ dó ŭ iluó nuŏo ná luǭyĕnuô akŭ prḗ.
28 Bí a myáhtye Jesŭ akhḗ, a cyḗpryḛ̄ éhtŏ rò a hyă dángû̄lyạ dó Jesŭ nyĕ-hyă rò a cyḗpryḛ̄ éhtŏhébè, “Tẹ̀dutẹ̀-htŭ tadû Cómarya aphúkhŭ Jesŭ, nẹ̀ kírḛ́ hyămẹ kryá¬ vă ĭtĕ? Vă kwĭthḗ-zǫ̀ nẹ̀, mẹcyḛ̄mẹcû̄ tă vă tămḛ́ ní¬.”
29 Jesŭ yŏ vḛ́ htuŏhó khĭné yĕ dó a ki bè htecuókyă dó kayăphḗ yĕtôprẹ̀ alǫ akhu-akhyĕ, a hé lŭ phúnuôprḗ. Khĭnékhĭnŏ mẹbècyḛ̄ mẹbècû̄ tamŏ-mŏ có lŭ rò ŭ cŏklǫma có lŭtakhu khăduô ná tǭhtḗplyẹ htuŏto ŭ opǭ-manḭ́ có lŭ tadû́rò a cwi tṵ̄kyă pḛ́ prḗ tǭhtḗplyẹ prḗ. Rò khĭné nŏhtecuó-kyă lŭ dó kḛ́sĕhtyĕkyạ lǭtamákhu.
30 Jesŭ sudyă lŭ, “Nẹ̀mwḭ ná ŭpḗ?”

Rò a hésû, “Vămwḭ ná Legion,” mẹtĕhérò khĭnékhĭnŏ yŏ hyă nuŏo
31 ényacó hó dó lŭkŭ hó. Thyáphú Jesŭ ki cirya latạ̄kyă tă èthĭ dó krŏkŭdu krŏkŭzạ̄ tôkŭ tămḛ́nuôrò, khĭné yĕtahe kwĭthḗzǫ̀ lahyă Bya-cè Jesŭ.
32 Bínuôkhḗ, htyá tômụdu kanúe ta-vĭtavạphû asè bí sorǭlǫnuô. Rò khĭ-nékhĭnŏ tahe kwĭthḗzǫ̀ Jesŭ ná a ki nŏcuónuŏ o èthĭ dó htyá nuôtômụ akŭ. Rò Jesŭ nŏcuónuŏ okyă èthĭ
33 bínuô. Phúnuôrò khĭné yĕtahe hte-cuókyă dó kayăphḗ nuôtôprẹ̀ akŭ rò a cuónuŏokyă dó htyá nuôtômụ akŭ. Yĕtôphuórò htyá yĕtômụ pạ̄tạ̄ rwó lạ̄taprĭ yĕ alǫ rò a latạ̄lacû́ thyĕ-kyă lŏ dó nódukŭ.
34 Prẹ̀kyḛ̄htyá tahe myáhtye tẹ̀mẹ-htwŏhtya anḛ́ phúyĕ rò a klyakạ dyásoluŏ cuópyẹ pḛ́lŏ ŭ dó vḭ̄kŭ ná dódŏdóso tahe akŭ ná tẹ̀ritẹ̀kyă
35 yĕtahe. Tẹ̀mẹ-anḛ́ phúyĕ rò kayă tahe htecuómyá lahyă. Èthĭ hyă-tuǫ́ dó Jesŭ o rò a myáhtye la-hyă kayăphḗ dó khĭné tahe htecuó-kyă dó lŭkŭ nuôtôprẹ̀ thḗplòtẹ kạ-khyĕ hó rò a onyăo bí Jesŭ khă-shyé rò a kŭthyáhtya ryá lŏ khyĕ-thyá ahyecạ. Èthĭ myáhtye lŭ rò
36 a thḗisĕ lŏplĭ có lŭlḛ́. Kayă dó a myáhtye Jesŭ zasĭmḛ́ kạkhyĕ khĭné mẹbè lŭ yĕtôprẹ̀ ná anḛ́ rò a mẹ-kryá¬ phútĕnuô, a dônyăplŏ pḛ́ ŭ.
37 Tẹ̀mẹhtuŏanḛ́ phúnuôrò, lŏ¬ kayă dó a o tavĭtavạ bí Gerasene kḛ́ htŭ nuôtahe thḗisĕ talwósû́lŭ akhu-akhyĕ èthĭ kwĭthḗzǫ̀ Jesŭ ná a ki htecuó taphăkyă ná èthĭ bínuô. Rò Jesŭ htecuóhtyanuŏ dó thòklyĕkŭ rò a htekạkyă dó Galilea kḛ́.
38 Kayăphḗ dó khĭné htecuókyă htuŏhó dó lŭkŭ yĕtôprẹ̀nuô a kwĭ-thḗzǫ̀ Jesŭ, “Ékrwŏcuó pḛ́kuŏrḛ́ vă,” manárò Jesŭ cṵ̄ lŭ to, rò a hé
39 kạkhyĕsû lŭ, “Cómarya mẹ tẹ̀prǫ-tẹ̀pryạ kryá tẹ̀adu-azạ̄ dó nẹ̀gnĕ phútĕnuô, kạ dó nẹ̀hi nuô rò kạhé-soluŏ pḛ́ kuŏ ŭruô tahe ní¬.” Rò kayăphḗ yĕtôprẹ̀ kanuŏ dó vḭ̄kŭ rò

Jesŭ mẹ pẹ́ kryá lŭ phútĕnuô, a
cuốlĕ dyásoluŏ pẹ́ lŏplĭ ŭ.

Jairus Aphúprẹ̀mò Ná Prẹ̀mò Dố
A Tôbè Jesŭ Acạ Tôprẹ̀
(Matteo 9:18-26, Marko 5:21-43)

40 Bí Jesŭ kạkhyĕ khyĕthyá dố htyĕ-
òdu bérẹ̌ tôkyĕ akhĕnuô, kayă bé-
mụyĕ yŏ opọ̌myásŭ lŏplĭ hố lŭ akhu-
41 akhyĕ, èthĭ ém̩osû lŭ. Htuŏrò tẹ̀có-
bĕhŏ khuklódu dố amwị ná Jairus
hé yĕtôprẹ̀ hyătuọ̌ dố Jesŭ o rò
a hyă dángṵ̂lyạ dố lŭ khăduôshyé,
rò a kwĭthézọ̀ Jesŭ ná a ki krwŏ-
42 kạkuŏ dố lŭhi. Mẹtĕhérò a phú-
prẹ̀mò oprẽ tôprẹ̀¬ tuŏ rò atẹ̀ na
ohố shyényẹ̌na yĕtôprẹ̀ kírẹ́ thyĕta-
lí lăhố akhu-akhyĕ, a cuố ékạ Jesŭ
dố ahi prẽ.

Bí Jesŭ krwŏkạkuŏ lŭ dố klyálọ
akhĕ, kayă krwŏ tadwítashya plu-
43 phèbílŏ è dĭkhódĭnyĕ cố. Prẹ̀mò dố
a khyábè tẹ̀sĕthwitạ̌ dố anyẹ̌ cốhố
shyényẹ̌na nuô a o tôprẹ̀. Manárò
ŭ zasĭmẹ́bẽ pẹ́ lŭnuô, a o tôprẹ̀¬
44 to.* A hyănuŏ dố kayă orọ́oẽ klĕ
rò a krwŏcuốkuŏ dố Jesŭ khyĕkhu,
rò a hyă tôbè Jesŭ cạkyăkhămị́, rò
a tẹ̀sĕthwitạ̌ yĕnuô a okuố tôphuố
okuốkyă cố.
45 Jesŭ sudyă ŭ, "Ŭpĕ tôbè vă pĕ?"
Ŭ othuôtakrứ lŏplĭ pwọ̌¬ tôprẹ̀ rò
Petru hésû lŭ, "Thárá, ŭ hyădwíta-
shya lŏ nyă nẹ̀ nuŏ."
46 Manárò Jesŭ hésû, "Kayă hyătô-
bèkhò nyădû vă tôprẹ̀, mẹtĕhérò vă
tẹ̀prọtẹ̀pryạ htecuốkyă dố vălọ nuô
vă thégnĕ."
47 Yĕtôphuốrò prẹ̀mò yĕtôprẹ̀ thé-
gnĕhố ná a o tadwŏuốbí cyạ́ pă to
akhĕnuô, a hyădángṵ̂lyạ tanyạ̌tadè-
tạ̌ dố Jesŭ nyĕhyă. A cuốhyătôbè
tuọ̌ Jesŭ mẹtĕnuô, a hésoluŏ pẹ́lŏ
ŭ dố kayă pwọ̌¬ tôprẹ̀ a mèthènyĕ,
htuŏto a hésoluŏnị́ pẹ́ pọ́ ŭ ná a tô-
bèhtuŏ lŭ rò atẹ̀sĕ sĭmẹ́ tôphuố sĭmẹ́
48 cố. Rò Jesŭ hé lŭ, "Phúmò¬, nẹ̀ tẹ̀zọ̌
yĕnuô, a zasĭmẹ́ kyăhố nẹ̀ tẹ̀sĕhố,
kạmọmọ kạryáryá dûní¬."
49 Bí Jesŭ hébèpăpré akhĕnuô, kayă
tôprẹ̀ o dố Jairus dố a htwŏ tẹ̀cóbĕ-
hŏ khuklố yĕtôprẹ̀ ahi hyă, rò a hyă-
héso pẹ́ Jairus, "Nẹ̀phúmò thyĕhố,
mẹdídyă pă tă Thárá tămẹ́."
50 Jesŭ nị́huŏ tẹ̀yĕ rò a hé Jairus,
"Bèzọ̀ tămẹ́, tarú zọ̌e vă nuô ní¬,
nẹ̀phúmò ki ryá kạkhyĕ khyĕthyá
dû pă."
51 Bí a cuốtuọ̌ dố hi akhĕnuô, a dyé-
nuŏ ŭ dố hidốkŭ tôprẹ̀¬ to, a énuŏ-
nị́ tứpré Petru, Giovanni, Jakomo
ná pacẹ̌muọ̌ yĕtôprẹ̀ amuọ̌aphĕ pré.
52 Kayă o bínuô tahe nguọ̌hè nị́dyélŏ
pacẹ̌muọ̌phú yĕtôprẹ̀. Manárò Jesŭ
hé èthĭ, "Nguọ̌ lahyă tămẹ́. Pacẹ̌-
muọ̌phú yĕtôprẹ̀nuô, a thyĕ mạ́to, a
omyĕnị́ sŏtapạ pré!"
53 Èthĭ thégnĕ lahyă ná pacẹ̌muọ̌phú
yĕtôprẹ̀nuô a thyĕhố akhu-akhyĕ,
54 èthĭ nyẹ̌kruŏ lŏplĭ lŭ. Manárò Jesŭ
pứ pacẹ̌muọ̌phú yĕtôprẹ̀ atakhu rò
55 a hé lŭ, "Phúmò¬ ihtò mŏ¬!" A thé-
htwŏprẹ̀ kạkanuŏ khyĕthyá rò a ihtò
tôphuố ihtò cố. Rò Jesŭ hé èthĭ ná
56 dyée pẹ́ lŭ sèe tôcôcô nuô. Amuọ̌-
aphĕ khyéthukhyéthé lŏplĭ cố, ma-

8:43 Liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô, a rănuŏtọ̌ nị́, "Thyáphú atẹ̀sĕ ki lamẹ́ agnĕnuô, a éza tẹ̀khuthárá rò tạ̌tẹ̀ dố a o ná lŭ tahenuô a lŏ cốhố."

nárò Jesŭ mekyă èthĭ ngọ́ ná vă mẹ phúyĕ nuô cuố héso pẹ́ tă ŭ tôprẹ̀¬ tămẹ́ ní¬.

9

Jesŭ Plwŏcuố Prẹ̀dônyăphú Shyéthényẹ̆
(Matteo 10:5-15, Marko 6:7-13)

1 Jesŭ éhyă plólŏ a khŏpacẹ̆ shyé-
thényẹ̆ rò thyáphú prẹ̀dônyăphú yĕ-
tahe ki vẹ́htekyăbé lŏ khĭnétahe
rò a ki zasĭmẹ́bé lŏ tẹ̀swítẹ̀sĕ tahe
agnĕnuôrò, a dyé pẹ́ èthĭ tẹ̀prọtẹ̀-
2 pryạ ná tẹ̀taryĕshyosŏ tahe. Htuŏrò
a plwŏcuố èthĭ dố a ki cuố hésodô-
nyă pẹ́ ŭ ná Cómarya ahtyĕakẹ́, rò
a ki zasĭmẹ́ pẹ́ kayăswíkayăsĕ tahe.
3 Jesŭ hé èthĭ, “Thĭ cuốklyá rò phyé-
cuốnḭ́ tă tôcô¬ tămẹ́ ní¬, ihtyábŏ
bèbè, pyẹ̆ bèbè, sèe bèbè, rŭhtĕ bèbè
phyénḭ́ tămẹ́. Phyécuốlốphyécuốklŏ
4 tă cạ tôpṵ¬ tămẹ́. Otadûkuŏ bí hi dố
a émọsû thĭ nuôtômĕ akŭ tuọ́dố thĭ
5 htecuốkyă bí vḭ̃kŭnuô pání¬. Ŭ ki
émọsû thĭ tôpho¬ to hénuô, thuŏtặ-
kyă hemû dố thĭ khăduôlọ nuôtahe
rò htecuốkyă dố vḭ̃nuô tôvḭ̃ akŭ ní¬.
Thĭ ki mẹphúnuô héma athyáná thĭ
dyéluŏkyăhố tẹ̀mátẹ̀dyă tôcô dố Có-
6 marya ki cirya èthĭ pă nuôhố.” Prẹ̀-
dônyăphú tahe htecuố rò a cuốnuŏ
tôdŏ htuŏ tôdŏ rò a cuố hésodônyă
pẹ́ ŭ tẹ̀thékrṵ̆mila, rò a cuố zasĭmẹ́
pẹ́ ŭ tẹ̀swítẹ̀sĕ dố khălẹ́ pwọ̆¬ tôpho.

Jesŭ Ma Ŭpĕ Nuô Khwí
Herodè Tanẹ̆plŏ To
(Matteo 14:1-12, Marko 6:14-29)

7 Bínuôakhĕ Galilea kẹ́ a Khwí
Herodè nḭ́huŏ ná Jesŭ mẹtẹ̀ yĕtahe,
rò a súsá lŏ lŭ thếplò, mẹtĕhérò,
kayă tahehe hé ná Giovanni Bapti-
8 sta thyĕihtòkạkhyĕ hố. Tahe kuŏ-
ke rò a hé ná Elia hyăoluŏhtya
khyĕthyáhố, tahehe rò a hé kuŏke
ná prẹ̀prọ dố¬ nyénu aklĕ tôprẹ̀-
prẹ htwŏprẹ kạkhyĕ khyĕthyá hố.
9 Rò Khwí Herodè hé, “Vă nŏpặtṵ̆-
kyă htuŏhố Giovanni akhuklố hố
rò kayă dố vă nḭ́huŏ ari-akyă yĕ-
tôprẹ nuôma ŭpĕpĕ ĕ?” Rò, “Vă
ki myáhtye cyạ́ Jesŭ phútĕtĕ,” a
tanẹ phúnuô.

Jesŭ Buôebuôŏ Kayă Nyặrí
(Matteo 14:13-21, Marko 6:30-44, Giovanni 6:1-14)

10 Prẹ̀dônyăphú tahe kạkhyĕ rò kạ-
héso pẹ́lŏ Jesŭ ná lŏ¬ èthĭ mẹhtuŏ-
hố tẹ̀nuôtahe ari-akyă. Jesŭ énḭ́ èthĭ
rò a htecuố tŭdû lahyă dố vḭ̃tôvḭ̃
11 dố ŭ é ná Bethsaida nuôtôvḭ̃. Bí
kayă bémụ nḭ́huŏ ná Byacè Jesŭ ná
a khŏpacẹ̆ tahe cuốhố dố vḭ̃ nuô-
tôvḭ̃ akhĕ, èthĭ krwŏcuốkuŏ lahyă
bínuô. Jesŭ émọsû èthĭ rò hésodô-
nyă pẹ́ èthĭ ná Cómarya ahtyĕakẹ́
ari-akyă rò a zasĭmẹ́ pẹ́ kayă tahe
a tẹ̀swítẹ̀sĕ.
12 Bí mọ́ kírẹ́ tặ hố akhĕnuô, a khŏ-
pacẹ̆ shyéthényẹ̆yĕ hyă dố lŭo rò
a hyăhé lŭ, “Thyáphú èthĭ ki cuố
myápṵ̆e myápṵ̆ŏ, ki cuốmyápṵ́ nḭ́-
dyé lahyă dû èthĭ lẹ́omyĕ khălẹ́khă-
bya agnĕnuôrò, nŏkạkyă mŏ èthĭ dố
dŏkŭsokŭ dố a o tavĭtavạ bíyĕ tôpho
nuô, mẹtĕhérò khălẹ́ bíyĕtôphoma
dŏ ophû tôdŏ¬ to.”
13 Manárò Jesŭ hé èthĭ, “Myá dyé-
edyéŏ pẹ́ èthĭ tôcôcô nuô.”

Rò èthĭ hésû, “Pẹ̀tẹ̀ o prếtṵ́ khố-
mŭ nyặklọ́ ná tẹ̆phú nyẹ̆bè pré. Ma
nẹ thếzṵ́ nŏ cuốiprḭ pẹ sèesèŏ dố

14 kayă bḗmụ yětahe agně ě?” Dyá-
shuŏshuŏpré prẹ̀khŭdu yětahenuô a
phû¬ odû nyą̀rí cŏ.
Rò Jesŭ hétą̀ a khŏpacẹ̌ tahe,
“Kayă bḗmụ yětahenuô, nŏonyă
oplŏ èthĭ tômụ ná prẹ̀nyą̀shyě, tômụ
15 ná prẹ̀nyą̀shyě nuô.” A khŏpacẹ̌
tahe nŏonyăo kayă bḗmụ phú a
16 hétą̀ èthĭ nuô. Rò Jesŭ phyé khŏ-
mŭnuô nyą̀klọ́ ná tẹ̌phúnuô nyẹ̀bè
rò a tụ́htya dŏ mólẹ̌ rò a hébwí-
hétaryěhtya Cŏmarya. Htuŏrò a ibi-
kyě khŏmŭ ná tẹ̌phúyě rò a dyétą̀
ná a khŏpacẹ̌ nuôtahe. Rò a khŏ-
pacẹ̌ tahe zụ́tą̀e pẹ́ ná kayă bḗmụ
17 yětahe. Èthĭ e pòepòò ekŏŏbă lŏplĭ
cŏ pwŏ̧¬ tôprẹ̀ cŏ rò a khŏpacẹ̌ tahe
phyédwóplŏ khyěthyá khŏmŭ ná tẹ̌-
phú dŏ a ibikyě rò a okyą̀lŏ tahe-
nuô a obă pă cŏ ná krịnuô shyényẹ̌-
mě cŏ.

Petru Héhte Ná Jesŭ Ma Krístu
(Matteo 16:13-19, Marko 8:27-29)

18 Tônyěkhě̌ bí Jesŭ kwĭcóbě̌ tŭdû
tôprẹ̀ akhě̌nuô, a khŏpacẹ̌ tahe ophû
ná lŭ rò Byacè sudyă èthĭ, “Kayă
bḗmụ tahe hékryá lahyă vă ná
vă maŭpě?”
19 Rò èthĭ hésû, “Taheherò a hé nẹ̀
ná Giovanni Baptista, tahehe kuŏ-
kerò a hé ná Prẹ̀prọ Elia, taheherò
a hé ná prẹ̀prọ dŏ¬ nyénu tahe aklě̌
tôprẹ̀prẹ̀ ihtòhtwŏprẹ̀ kąkhyě pré,”
a hé lahyă phúnuô.
20 Rò Jesŭ sudyăke èthĭ, rò a hé èthĭ,
“Thĭ kuŏkelé¬, thĭ hé vă ná ŭpě?”
Rò Petru hésû lŭ, “Nẹ̀ ma Krístu
dŏ Cŏmarya nwóhtya è ná a ki
mẹlwóhtekạ prẹ̀luhekhuphú yětahe
nuôtôprẹ̀ hŏ.”
21 Rò Jesŭ mekyă tą̀tẹ̀kyă angọ́ rò a
hé èthĭ ná thĭ bè cuŏ hésoluŏnị́ pẹ́ ŭ
tôprẹ̀¬ to ní¬.

Jesŭ Hésoluŏ A Tẹ̀khyácyẹ̀khyácụ̂
Ari-akyă Ná Atẹ̀thyě Ari-akyă
(Matteo 16:20-28, Marko 8:30-9:1)

22 Htuŏrò a hé pẹ́ pọ́ èthĭ, “Prẹ̀lu
aphúkhŭ mą́ văyě, a bè khyábè nyă
tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cụ̂ ḗmyěécô pă, rò Judaphú
aplŏamụ akhuklŏ tahe ná bwídu-
khu tahe ná prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya
athárá tahe ki cụ̂ vă to, a ki thŏ-
taną́kyă vă pă. Ŭ mẹthyěkyă vă
pă rò thuŏnyětônyě pănuô Cŏma-
rya ki mẹhtwŏprẹ̀ kąkhyě khyěthyá
vă pă.”
23 Htuŏrò Jesŭ héso pẹ́ èthĭ pwŏ̧¬
tôprẹ̀, “Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki thḗzụ̂ krwŏ
văkhyě hénuô, a tŏbè mẹ́ phú vă
thḗzụ̂nŏmẹ́ lŭ nuôtahe, a mẹ́ cụ́¬
dû athḗplò ma anị́ to. A bè zá-
htya nị́dyédû a krusu pwŏ̧¬ tô-
24 nyě rò a bè krwŏ văkhyě. Mẹtě-
hérò kayă dŏ a thḗzụ̂ mẹlwóhte-
kạ nị́dyé a thḗplòhtwŏprẹ̀ tôprẹ̀-
prẹ̀ nuô, a thḗplòhtwŏprẹ̀ ki lamḗ-
kyă pă. Manárò dŏ văkhuvăkhyě rò
kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki dyélyą̀kyă a thḗ-
plòhtwŏprẹ̀ nị́dû hénuô, a ki nị́bè
25 thḗhtwŏprẹ̀ tacụ́prẹ̀ pă. Kayă tôprẹ̀-
prẹ̀ ki nị́bè lŏ cŏ hekhusĭba a tẹ̀-
duzą́htyathě̌ tahe cŏ tadû́rò a ki la-
cụ́kyă a thḗhtwŏprẹ̀ tacụ́prẹ̀ yě hé-
26 nuô abwío dŏ lŭgně ĭtě? Kayă tô-
prẹ̀prẹ̀ dŏ a thḗtarẹ̌ vă ná vą̀lą̀vă-
ngọ́ yětahe tôprẹ̀prẹ̀ nuô, shyé¬ prẹ̀-
lukayă aphúkhŭ mą́hŏ văyě ki hyă-
hŏ ná a taryědutaryěhtŭ ná aphě̌ a
taryědutaryěhtŭ ná tanémŏkhuphú
săsě̌ tahe a taryědutaryěhtŭ hŏpă

akhĕnuô, vă ki thétarẹ̆ kuŏke lŭ pă.
27 Vă hé mą́lakŏ cŏ thĭ, kayă dŏ a
ihtòo bí thĭklẹ̆yĕ tahehenuô, bí èthĭ
thyĕ tyahí tokhẹ̆, èthĭ ki myáhtye-
nŏ lahyă Cŏmarya hyă pŏhtyĕpŏ-
kẹ̆ pă.”

Jesŭ Nẹ̆klọ́ Htulya Khókyă Ari-akyă
(Matteo 17:1-8, Marko 9:2-8)

28 Bí Jesŭ hébèhtuŏ phúyĕ dŏkhyĕ
a phû băhŏ nyĕlwĭthyó akhĕnuô, a
éḿ Petru, Giovanni ná Jakomo rò
a cuŏhtya dŏ so tômĕ alọ rò Bya-
29 cè Jesŭ kírẹ́ cuŏkwĭcóbĕ bínuô. Bí
a kwĭcóbĕ akhĕnuô, amèthè htulya-
htya khólŏ rò a hyecą tahenuô abŭ-
30 plyatakhĕhtya lŏplĭ cŏ. Kayă hyă
oluŏhtyakhyé bínuô thényẹ̆ rò a
hébè ná Jesŭ. Èthĭ ma Mosè ná Prẹ̀-
31 prọ Elia. Rò a oluŏhtya tọ́ ná mŏ-
khu a tẹ̀lĭtẹ̀takhẹ̆ tahe rò a hébè
ná Jesŭ. Èthĭ hébè nı́dyélŭ ná nyẹ̆-
tyato pănuô Jesŭ ki mẹlŏmẹbăhtya
Cŏmarya a tẹ̀taze-one yĕnuô pă, rò
a ki thyĕkyă bí vı̧ Jerusalem akŭ-
32 nuô pă ari-akyă. Petru ná a khŏ-
bŏthyó tahe omyĕnı́sẹ̆ tadŭ́rò bí
èthĭ thénẹ́htya akhĕnuô, a myáhtye
Jesŭ a taryĕdutaryĕhtŭ tahe htuŏná
33 kayă thényẹ̆ ihtò otọ́kuŏ ná lŭ. Bí
Mosè ná Prẹ̀prọ Elia htecuŏkyă hŏ
akhĕnuô, Petru hé Jesŭ, “Byacè¬,
khălẹ́ bíyĕ tôpho rò atwọ́ mọryá lă.
Pẹ̀ ki isŏpẹ́ thĭ lẹ́thû thuŏmĕ, tômĕrò
nẹ̀gnĕ, tômĕrò Mosè agnĕ, tômĕrò
Prẹ̀prọ Elia agnĕ.” (A hé phúyĕ ta-
dŭ́rò a hékryá¬ ĭtĕnuô a thégnĕ nı́-
dyé to.)
34 Bí Petru hébè păpré akhĕnuô,
ólụọ́ tôba hyă oluŏhtya rò a lapọ̀
tą̆bíkyă èthĭ. Bí ólụọ́ lapọ̀bí èthĭ
akhĕnuô, a khŏpacẹ̆ tahe théisĕ
35 lŏplĭ cŏ. Rò ngọ́prąhte dŏ ólụọ́
akŭ rò a hé, “È ma văphúkhŭ
dŏ vă nwóhtya htuŏhŏ è tôprẹ̀.
36 Nı́dă lahyă angọ́ ní¬.” Bí ngọ́prą
okuŏhŏ akhĕnuô, a khŏpacẹ̆ yĕthé-
thuŏ myáhtye ná Jesŭ okyă tŭdû-
pré tôprẹ̀ pré. Lŏ¬ tẹ̀ritẹ̀kyă dŏ
èthĭ myáhtye a htwŏhtya yĕtahe-
nuô a hésoluŏ pẹ́ ŭ tôprẹ̀¬ to, bí-
nuôkhẹ̆ èthĭ othuôtakrŭ́ nı́dyé lŏ-
plĭ pré.

Jesŭ Zasĭmẹ́ Pacẹ̆ Prẹ̀khŭphú Dŏ Khĭné-khĭnŏ Mẹbè Lŭ Tôprẹ̀
(Matteo 17:14-18, Marko 9:14-27)

37 Dŏkhyĕtônyĕ, bí èthĭ o dŏ so-
khu hítą̆ akhĕnuô, kayă bémụdu
38 hyămyásû cŏ èthĭ tôplutôphè. Dŏ
kayă bémụ aklẹ̆ tôprẹ̀nuô a éhtŏ,
“Thárá¬! Vă kwĭthézọ̀ nẹ̀, nẹ̀ myá-
mŏ văphúkhŭ yĕlé. Văphúkhŭ opré
39 tôprẹ̀¬ tuŏ pré. Khĭnékhĭnŏ mẹbè
lŭ rò a éhtŏhtyakhyé. Htuŏrò a
mẹtaryé lŭ rò akyą̆kŭ bŏbéhte.
Khĭnékhĭnŏ yĕtôduŏnuô, pwọ̆phuŏ-
phuŏ¬ a mẹbè lŭ rò a htecuŏ
zŭnyé to, a mẹcyẹ̆mẹcû mẹ thé-
40 práladyá lŏ lŭ. Vă kwĭthézọ̀ nẹ̀
khŏpacẹ̆ tahe ki vẹ́htekyă pẹ́ lŭ
khĭnékhĭnŏyĕ tadŭ́rò èthĭ vẹ́hte-
kyă béto.”
41 Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Thĭ tẹ̀zû́tẹ̀-
nyą́ oto, thĭ khălèduŏ nyacó! Vă
bè onyẹ̆ tọ́kuŏpă ná thĭ bátĕ pă?
Vă tŏbè khyáthédŏ nyẹ̆pẹ́kuŏpă thĭ
bátĕ?” A héhtuŏ phúnuôrò a héke
kayăphẹ̆ nuôtôprẹ̀, “Éhyă nẹ̀ phú-
khŭ bíyĕ.”
42 Bí pacẹ̆phẹ̆ yĕtôprẹ̀ hyă akhĕnuô,
khĭnékhĭnŏ mẹlakhŭ́tą̆ lŭ dŏ hekhu

rò a mẹtaryé lŭ. Rò Jesŭ thếprwộ̆
khĭnéyĕ, rò a zasĭmẹ́kyă pẹ́ lŭ, rò a
43 dyékạkhyĕ khyĕthyá ná aphĕ̌. Kayă
o bínuô pwộ̆~ tôprẹ̀ khyéthukhyé-
thế lŏplĭ cŏ́ Cŏ́marya a tẹ̀prọtẹ̀pryạ
shyosŏ̌ yĕnuô cŏ́.

Jesŭ Hébè Pọ́ Atẹ̀thyĕ Ari-akyă
(Matteo 17:22-23, Marko 9:30-32)

Bí ŭ pwộ̆~ tôprẹ̀ khyéthukhyé-
thế lŏ̆păpré lŏ̆~ Jesŭ mẹ tẹ̀prọ-
tẹ̀pryạ yĕtahe akhĕ̌nuô, Jesŭ hé-
44 soluŏ̌ pẹ́ a khŏpacẹ̆̀ tahe, "Nḭ́dă
tặtẹ lahyă ngọ́ dŏ́ vă ki hésoluŏ̌
pẹ́ thĭ khŏnyạ́ yĕtahe ní~. Prẹ̀lu-
kayă aphúkhŭ mạ́hŏ́ văyĕ, ŭ ki
isĕ̌ tặkyă è dŏ́ prẹ̀lukayă a takhu-
45 kŭ pă." Manárò a khŏpacẹ̆̀ tahe
thégnĕplŏ̆ lŭ tẹ̀hébè yĕtômŭ̌ angọ́-
lasá to. Thyáphú èthĭ ki thégnĕ
tămẹ́ nuô, ŭ beuŏ́bebíkyă angọ́la-
sá pré. Èthĭ sudyăbû Byacè Jesŭ tô-
prẹ̀~ to.

Ŭpĕ Htwŏdulŏ́ Ŭ Păpĕ?
(Matteo 18:1-5, Marko 9:33-37)

46 Byacè a khŏpacẹ̆̀ tahe krékryạ́ nḭ́-
dyélŭ ná dŏ́ èthĭ aklĕ̌nuô, ŭpĕ ki
47 htwŏdulŏ́ ŭ păpĕ, phúnuô. Jesŭ thé-
gnĕ èthĭ atẹ̀tanẹ dŏ́ a thếplòkŭ tahe
akhu-akhyĕ a ếhyă pacẹ̆̀ tôprẹ̀ rò a
48 nŏ̆hyă kahtòo lŭ dŏ́ akhăshyé, rò a
hé èthĭ, "Kayă dŏ́ a myá vămèthè
rò a ki ếmọsû pacẹ̆̀phú thyáná yĕ-
tôprẹ̀ tôprẹ̀prẹ̀nuô a ếmọsû hŏ́ vă
hŏ́. Rò kayă tôprẹ̀prẹ̀ dŏ́ a ếsû vă
nuôma a ếsû prẹ̀ dŏ́ a nŏ̆hyălyạ vă
yĕtôprẹ̀nuô hŏ́. Mẹtĕhérò, kayă dŏ́
a tanẹpatí nḭ́dyélŏ́ anẹ́ dŏ́ thĭklĕ̌ tô-
prẹ̀prẹ̀ nuôma kayă dŏ́ a htwŏdulŏ́
ŭ hŏ́."

Kayă Dŏ́ A Htésû Thĭ To Nuôma, Mạ́hŏ́ Kayă Dŏ́ A Pọ́ Nḭ́dyé Thĭ Hŏ́.
(Marko 9:38-40)

49 Giovanni héhte, "Byacè~ pẹ̀ myá-
htye kayă tôprẹ̀ dŏ́ a cuŏ́ vẹ́htekyă
khĭnékhĭnŏ̆ tahe ná nẹ̀mwḭ. A yŏ
otọ́kuŏ̌ dŏ́ pẹ̀amụkŭ mạ́to rò pẹ̀ hé
tặtṵ̆kyă lŭ."
50 Manárò Jesŭ hésû Giovanni,
"Cuŏ́pṵ̆ mẹtặtṵ̆ tă è tămẹ́. Mẹtĕ-
hérò kayă dŏ́ a htésû thĭ to tahe
nuôma kayă dŏ́ a pọ́ nḭ́dyé thĭ hŏ́."

Samaria Dŏ̆ Tôdŏ̆ Dŏ́ A Ếmọsû Jesŭ To

51 Bí mọ́nyĕmọ́thĕ̌ phûhyăhŏ́ dŏ́ ŭ ki
ếhtyahŏ́ Jesŭ dŏ́ mŏ́khu akhĕ̌nuô,
a belyạ athếplò ná a ki cuŏ́ dŏ́ vḭ̆
52 Jerusalem. Jesŭ nŏ̆cuŏ́one rẹ́ prẹ̀-
thŭ tẹ̀ritẹ̀kyă tahe dŏ́ nyĕ, rò thyá-
phú èthĭ ki taritaryă one pẹ́ Byacè
agnĕ lŏ̆~ plĭ nuôrò, èthĭ htecuŏ́ nuŏ̌
53 okuŏ́lá dŏ́ Samaria dŏ̆tôdŏ̆ akŭ. Ma-
nárò dŏ̆phúsophú tahe ếmọsû Jesŭ
to, mẹtĕhérò èthĭ thégnĕ tặtẹhŏ́ ná
è ki cuŏ́ hŏ́ dŏ́ vḭ̆ Jerusalem hŏ́.
54 Bí a khŏpacẹ̆̀ Jakomo ná Giovanni
myáhtye èthĭ mẹphúyĕ rò, èthĭ hé
Byacè, "Byacè, pẹ̀ étặ mi dŏ́ mŏ́khu
rò nŏ̆hyălyạ ŭ̆kyă lŏ̆ èthĭ pă nuôma
55 nẹ̀ thếplò o to ĕ?" Jesŭ tarí kạkhyĕ
56 rò a thếprwộ̆ èthĭ. Rò èthĭ htecuŏ́
plehyă khókyă dŏ́ aruô tôdŏ̆.

(Matteo 8:19-22)

57 Bí èthĭ cuŏ́ dŏ́ klyálọ akhĕ̌nuô,
kayă tôprẹ̀ hé Jesŭ, "Nẹ̀ cuŏ́ bítĕ~
tôpho bèbè, vă ki krwŏcuŏ́kuŏ̌ ná nẹ̀
rò vă htwŏkuŏ̌ nẹ̀ khŏpacẹ̆̀."
58 Rò Jesŭ hésû è, "Htwimḭ tahe o ná
akŭ, htuphú tahe o ná apwḭ, tadŭ-
rò prẹ̀lukayă aphúkhŭ mạ́hŏ́ văyĕ,

bí vă lẹ̄omyĕ kuŏ tabĕthĕ́prá khălẹ̄
agnĕ prĕ́nuô a o tôpho¬ to.”
59 A hé kuŏke kayă dŏ aruôtôprẹ̄,
“Krwŏkuŏ văkhyĕ rò htwŏkuŏ
vă khŏpacẹ̄.”
Manárò yĕtôprẹ̄ hésû lŭ, “Byacè,
dyérẹ̄ vă ashuŏ́khĕ dŏ vă ki kạ iluŏ-
rẹ̄ kuŏ́rẹ̄ văphĕ ní¬.”
60 Jesŭ hésû lŭ, “Kayăthyĕ yĕta-
henuô, nŏiluŏ nḭ́dyédû ná kayă dŏ
a thyĕ lahyă nuôtahe. Manárò nẹ̄yĕ,
cuŏ hésodônyă pẹ́rẹ̄ ŭ ná Cŏ́marya
htyĕkẹ́ ari-akyă.”
61 Dŏ aruô pọ̄ke tôprẹ̄ rò a hé, “Bya-
cè¬ vă htwŏkuŏ nẹ̄ khŏpacẹ̄, manár-
rò plwŏkạ hémọ̄héryá kuŏ́rẹ̄ vă ná
vă hiphúphyăphú tahe.”
62 Jesŭ hésû è, “Kayă tôprẹ̄prẹ̄ dŏ a
pṵ̄htáhtĕ rò a tarí kạkhyĕ nuô, abwí-
taryĕ o dŏ Cŏ́marya ahtyĕakẹ́ agnĕ
tôcô¬ to.”

10

Jesŭ Plwŏcuŏ Kayă Thuŏthyótôshyĕ Ná Thĕ́nyẹ̄

1 Htuŏrò Byacè Jesŭ nwóhtya rọ̄ẹ́
pọ̄ hŏ́ a khŏpacẹ̄ dŏ aruô thuŏthyó-
tôshyĕ ná thĕ́nyẹ̄* rò a nŏcuŏ èthĭ
tôpho ná thĕ́nyẹ̄. Rò a nŏ cuŏ rẹ́ lŏ
èthĭ dŏ dŏ pwọ̄tôdŏ akŭ, vḭ̄ pwọ̄tô-
vḭ̄ akŭ ná khălẹ́ pwọ̄¬ tôpho bí khă-
2 lẹ́ dŏ Byacè kírẹ́ cuŏ yĕnuô tahe. A
hé pẹ́ èthĭ, “Lẹ́kébuŏ akhălẹ́ oĕlă,
manárò prẹ̄kébuŏ opatí¬ nyacŏ. Rò
kwĭ lahyă lyạ̄byacè ná a ki nŏhyă
prẹ̄kébuŏ tahe dŏ alyạ̄khu yĕnuô
3 ní¬. Cuŏmŏ! Vă plwŏcuŏ hŏ́ thĭ phú
ŭ plwŏcuŏ thímí tahe dŏ htwimḭ
4 tahe aklĕnuô hŏ́. Rŭpyẹ̄ bèbè, pyẹ̄-
hó bèbè, khuphá bèbè, phyécuŏ́nḭ́ tă
tôcô¬ tămẹ́ ní¬. Bí thĭ cuŏ dŏ klyá-
lọ̄ akhĕnuô, cuŏ okuŏ hémọ̄héryá tă
ŭ tôprẹ̄¬ tămẹ́ ní¬.
5 “Bí thĭ cuŏnuŏ dŏ hi tômĕmĕ akŭ
khĕnuô, hérẹ́lŏ́, ‘Tẹ̄thĕplò kacṵ́kabĕ́
ki o dû dŏ hiyĕ tômĕ akŭ ní¬!’ Hé
6 lahyă phúnuô ní¬. Kayă dŏ a mọ̄ tẹ̄-
pẹ̄tẹ̄dwŏ ki o bínuô tôprẹ̄ hénuôma,
a ki nḭ́bè dû nẹ̄ tẹ̄hémọ̄héryá a tẹ̄-
pẹ̄tẹ̄dwŏ yĕnuô pă. Kayă dŏ a mọ̄
tẹ̄pẹ̄tẹ̄dwŏ ki oto hénuô, nẹ̄ tẹ̄hémọ̄-
héryá tẹ̄pẹ̄tẹ̄dwŏ yĕnuô a ki kạkhyĕ-
7 tŏ khyĕthyá dû dŏ nẹ̄ o pă. O bí hi-
nuô tômĕ akŭ rò hibyacè dyéedyéŏ
thĭ ĭtĕtĕ¬ bèbè, tarú e lahyă, mẹ̄tĕ-
hérò prẹ̄mẹ̄tẹ̄phú tôprẹ̄nuô, a tŏkò
nḭ́bè nyă akhwóakè. Cuŏ́lĕomyĕ ŭhi
tômĕ htuŏ tômĕ tămẹ́ ní¬.
8 “Thĭ cuŏnuŏ dŏ vḭ̄ tôvḭ̄vḭ̄ akŭ bí-
khĕtĕ¬ bèbè nuô, ŭ ki ḗmọ̄sû thĭ
kihérò, ŭ dyée thĭ ĭtĕtĕ¬ bèbè nuô,
9 tarú e lahyă. Zasĭmẹ́ pẹ́ kayă dŏ
aswíasĕ bí vḭ̄nuô tôvḭ̄ akŭ nuô. Rò
héso pẹ́ kayă o bínuô tahe, ‘Cŏ́ma-
rya kírẹ́ pŏhtyĕpŏ́kẹ́ amọ̄nyĕmọ̄thĕ
10 nuô a hyătuọ̄phû hŏ́ ná thĭ hŏ́.’ Ma-
nárò bí thĭ cuŏnuŏ dŏ vḭ̄ tôvḭ̄vḭ̄ akŭ
khĕnuô, ŭ ki ḗmọ̄sû thĭ to kihérò,
11 cuŏ dŏ klyádukŭnuô, rò cuŏ hé, ‘Thĭ
vḭ̄kŭ hemû dŏ a byáma pẹ̄ khanyĕ-
lẹ̄ yĕtahenuô, pẹ̄ thuŏtạ̄kyă pẹ́hŏ́ thĭ
hŏ́. Pẹ̄ thĕ́zṵ̄ nŏthégnĕ thĭ ná pẹ̄ dya-
kyăhŏ́ thĭ hŏ́. Manárò tọ̄ma lahyă ná
Cŏ́marya kírẹ́ pŏhtyĕpŏ́kẹ́ amọ̄nyĕ-
12 mọ̄thĕ nuô a hyătuọ̄phû hŏ́.’ Vă hé
thĭ, shyé¬ Cŏ́marya cirya prẹ̄lukayă
pă akhĕnuô, è ki thĕ́zọ̄nḭ́ lŏklŏ pă cŏ

10:1 Liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô, a ră thuŏthyótôshyĕ.

vḭ̈ Sodom yĕnuô ná a thĕ́zò̤nḭ́ vḭ̈yĕ
tôvḭ̈nuô pă.

Vḭ̈ Dŏ A Zṳ̈eto Tahe
(Matteo 11:20-24)

13 "Vḭ̈ Chorazinphú thĭ¬, tẹ̈cirya ki
hyăbè mą̈lakŏ cŏ thĭ pă. Thĭ vḭ̈ Beth-
saidaphú tahe bèbè, tẹ̈cirya ki hyă-
bè kuŏ cŏ thĭ păpă. Tẹ̈pro̤tẹ̈pryą
dŏ vă dyéluŏ pẹ́ hŏ thĭ tahenuô,
vă ki dyéluŏ tŏbye dŏ vḭ̈ Tyre ná
vḭ̈ Sido hénuôma, htyĕphúkẹ́phú bí-
nuô tahe klyá onyăo dŏ kŏphèmû-
khu rò èthĭ klyá kŭthyáhtya hyecą̈-
taprú dŏ a dyéluŏ ná èthĭ zą̈ nḭ́dû
khyĕ anẹ́ hŏ, èthĭ ki mẹ̈ lahyă phú-
14 yĕ nyẹ̈lăhŏ. Shyé¬ tẹ̈cirya amö̤nyĕ
hyătuö̤ pă rò, vḭ̈ Tyrephú ná vḭ̈ Sido-
phú yĕtahenuô, Cŏmarya ki thĕ́zò̤-
15 nḭ́klŏ ná thĭ pă. Vḭ̈ Capernaumphú
thĭ¬, thĭ tanẹ̈ dyé cŏ lahyă thĭnẹ́ ná
Cŏmarya dyahtyalŏ tuö̤ cŏ thĭ dŏ
mŏkhu ĕ? A dyahtyalŏ tuö̤ ná thĭ
to. A ki vĭtą̈kyă thĭ dŏ Mŏrapò̤tyą
kŭ pă!"
16 Jesŭ hé a khŏpacẹ̈ shyéthĕ́nyẹ̈
yĕtahe, "Kayă dŏ a nḭ́dă thĭngö̤ tahe
nuôma mą̈hŏ a nḭ́dă hŏ văngö̤ hŏ.
Kayă dŏ a htésûkyă thĭ tahe nuôma
a htésûkyăhŏ vă hŏ. Rò kayă dŏ a
htésûkyă vă tahe nuôma a htésûkyă-
hŏ kayă dŏ a nŏhyălyą vă yĕnuô tô-
prẹ̈ hŏ."

Kayă Thuŏthyótôshyĕ Ná Thĕ́nyẹ̈ Kąkhyĕ Tuö̤

17 Kayă thuŏthyótôshyĕ ná thĕ́nyẹ̈
kąkhyĕtuö̤ lahyă ná tẹ̈thĕ́luö̤phò-
phŭ. Rò èthĭ hé Byacè, "Byacè, bí
pẹ̈ pö̤ ná nẹ̈mwḭ̈ akhĕnuô, khĭné-
khĭnŏ rò a cṳ̈e cŏ pẹ̈ngö̤ cŏ."
18 Jesŭ hésû èthĭ, "Vă myáhtye Cŏ-
marya mẹ̈pẹ́ khĭnéricyą́ khuklŏ rò a
o dŏ mŏkhu lat̤ą̈ thyá cŏ ná shyeḭ̈-
19 bŏ nuô cŏ. Nḭ́dă lahyă! Thyáphú thĭ
ki khĕzḭ́cuŏ dŏ rṳ̈tahe ná dămẹ̈tahe
akhu pă, rò thĭ ki mẹ̈pẹ́kyă khĭnéri-
cyą́ khuklŏ dŏ a thĕ́hte thĭ yĕtôduŏ a
tẹ̈pro̤tẹ̈pryą tahe lŏ¬ plĭ agnĕ pănuô
rò, vă dyéhŏ thĭ tẹ̈pro̤tẹ̈pryą hŏ. Rò
tẹ̈ dŏ a ki mẹ̈bèmẹ̈sĕ thĭ nuô a opă
20 tôcô¬ to. Manárò, khĭnékhĭnŏ tahe
cṳ̈e thĭngö̤ khukhyĕrò thĕ́krṳ̈ lahyă
tămẹ́ ní¬. Thĕ́krṳ̈ lahyă dŏ ŭ rămá o
hŏ thĭmwḭ̈ dŏ mŏkhu yĕnuô."

Jesŭ Thĕ́krṳ̈thĕ́lŏ
(Matteo 11:25-27, 13:16-17)

21 Bínuôkhĕ, dŏ Thĕ́ Săsĕ Byacè
akhu-akhyĕrò Jesŭ lŏ̈bă ná tẹ̈thĕ́-
krṳ̈thĕ́lŏ rò a hé, "Kŏ¬ mŏkhu
Byacè, hekhu Byacè, vă Phĕ̀ Cŏma-
rya¬, vă hébwíhétaryĕ nẹ̈, tẹ̈ dŏ nẹ̈
dya dŏuŏdŏbí pẹ́ prẹ̈thíphĕ́phú tahe
ná prẹ̈pṳ̈thĕ́gnĕtẹ̈phú tahenuô, nẹ̈
dyéluŏhtya pẹ́hŏ ná kayă dŏ a ta-
nẹ̈patí nḭ́dyé anẹ́ thyáná pacẹ̈phú
nuôtahehŏ akhu-akhyĕ, vă hébwí-
hétaryĕhtya nẹ̈. Kŏ¬ phĕ̀¬, nẹ̈ thĕ́-
plòo thĕ́plòtŏ mą̈nyăhŏ ná a kibè
htwŏhtyanyă phúyĕhŏ akhu-akhyĕ,
vă hébwíhétaryĕ nyacŏ nẹ̈.
22 "Văphĕ dyétą̈lŏ hŏ vă tẹ̈pwö̤¬
tôcô hŏ. Phúkhŭ ma ŭpĕnuô ŭ thĕ́-
gnĕ tôprẹ̈¬ to. Thĕ́gnĕ tŭpré phĕ̀tô-
prẹ̈ pré. Rò phĕ̀ ma ŭpĕnuô ŭ thĕ́gnĕ
tôprẹ̈¬ to, thĕ́gnĕ tŭpré phúkhŭ ná
kayă dŏ phúkhŭ nwóhtya lŭ dŏ a ki
dyéluŏ pẹ́ lŭ pă nuôtahe pré."
23 Htuŏrò Jesŭ tarí kąkhyĕ dŏ a khŏ-
pacẹ̈ tahe a o rò a hésohuô pẹ́ èthĭ,
"Lŏ¬ kayă dŏ a myáhtye hŏ tẹ̈dŏ

thĭ myáhtye hó yĕtahe tahenuô,
24 èthĭ nḭ̈bèhó tẹ̈sŏrisŏbŭ hó. Vă hé
pḛ̈ thĭ, prẹ̈prọ ḗprẹ̈ ná khwí ḗprẹ̈
dó̤ a ohtwŏprẹ̈ dó̤¬ nyénu tahenuô,
èthĭ thḗzṹ myáhtyekuŏ lahyă tẹ̈ dó̤
thĭ myáhtye yĕnuôtahe tadŭ́rò èthĭ
myáhtyenó̤ kuŏŭ to. Htuŏto èthĭ
thḗzṹ nḭ̈huŏkuŏ lahyă tẹ̈ dó̤ thĭ nḭ̈-
huŏ nuôtahe tadŭ́rò èthĭ nḭ̈huŏnó̤
kuŏŭ to.”

Samariaphú Dó̤ Aryá
Tôprẹ̈ Atẹ̈dyá Khákhongọ́

25 Prẹ̈ithyó tẹ̈thyótẹ̈thya athárá tô-
prẹ̈ kahtò rò a thḗzṹ cẹ̈myámẹ̈myá
Jesŭ a tẹ̈cyạ́tẹ̈dè tahe rò a sudyă
Jesŭ, “Thárá¬, thyáphú vă ki nḭ̈bè
thḗhtwŏprẹ̈ tacṹprẹ̈ nuô, vă tŏbè
mẹ̈ phútĕ?”
26 Jesŭ hésû è, “Lisăsĕ̌ a tẹ̈thyótẹ̈-
thya hé phútĕ? Nẹ̈ hŏ́bènó̤ rò nẹ̈ thḗ-
gnĕ phútĕ?”
27 Rò a hésû, “‘Thĭ bè mọ̈ lŏthu-
lŏthḗ thĭ Byacè Cŏ́marya ná thĭ
thḗplò sĭmĕ̌lŏ, mọ̈ lŏthulŏthḗ è ná
thĭ tẹ̈ohtwŏprẹ̈ lŏ¬ plĭ, mọ̈ lŏthu-
lŏthḗ è ná thĭhĕ̌thĭre, mọ̈ lŏthulŏ-
thḗ è ná thĭ tẹ̈tanẹ̈ lŏ¬ plĭ.[i] Thĭ
bè mọ̈ nḭ̈dyé thĭhi khăsŏkhăshyé
tahe phú thĭ mọ̈lyạ̈ nḭ̈dyé thĭnḛ́
nuô.’”[j]
28 Jesŭ hésû è, “Nẹ̈ tẹ̈hésû vă nuôma
atŏ hó. Ohtwŏprẹ̈ krwŏ thyáná nẹ̈
hénuô, rò nẹ̈ ki nḭ̈bè dû thḗhtwŏprẹ̈
tacṹprẹ̈ pă.”
29 Manárò a thḗzṹ dyéluŏ anḛ́ phú
kayă có̤ tôprẹ̈nuô akhu-akhyĕ a su-
dyă Jesŭ, “Kayă o dó̤ văhi khăsŏkhă-
shyé tahe rò ma ŭpĕpĕ?”
30 Jesŭ hésû lŭ, “Bètôphuó̤, kayă o
tôprẹ̈, a o dó̤ vḭ̈ Jerusalem rò a cuó̤
dó̤ vḭ̈ Jeriko. Rò bí a cuó̤ akhĕ̌nuô, a
cuó̤ tạ̈sû ná prẹ̈pṹphe zḗplḗe ŭ tahe,
rò èthĭ plwókyă lŏ̈ lŭ hyecạ̈, mṹpọ̈ lŏ̈
lŭ rò a phûthyĕ talí có̤ rò a dya-okyă
31 prḗ lŭ phúnuô prḗ. Bínuôakhĕ̌, prẹ̈-
lŭtyă tôprẹ̈ cuŏ́rwóklyá nuôtôbŏ rò
a myáhtye lŭ tadŭ́rò a cuŏ́vọ̈kyă prḗ
32 lŭ prḗ. Nyẹ̈tyato rò Leviphú tôprẹ̈
hyătuọ̈kuŏ bínuô hó rò a myáhtye
lŭ tadŭ́rò a cuŏ́vọ̈kyă kuŏ prḗprḗ.
33 Manárò Samariaphú tôprẹ̈ htecuŏ-
klyá rò bí a hyătuọ̈ bí kayă bèpyạ́-
bèsĕ̌ yĕtôprẹ̈ a o akhĕ̌nuô, a myá-
34 htye lŭ rò a thḗzọ̈nḭ́ lŭ. A cuó̤ dó̤ lŭo
rò a plọ̈ pḛ́ lŭnḛ́htyă yĕtahenuô ná
tẹ̈khuhtyĕ, rò a bobí pḛ́ lŭ. A mẹ̈-
htuŏ phúnuôrò a dyahtyanḭ́ lŭ dó̤
a tathílọ̈, rò a cuó̤ thŭ lŭ dó̤ sĭprḛ́-
lḛ́o hitômĕ akŭ rò a myákhwènḭ́ lŭ
35 bínuô. Dŏ́khyĕ tônyĕnuô, a phyéhte
rŭzye nyẹ̈bè* rò a dyé ná prẹ̈opọ̈́hi
yĕtôprẹ̈ rò a hé lŭ, ‘Myákhwènḭ́ ryá
è ní¬ rò shyé¬ vă kạtuọ̈́ khyĕthyá pă
rò, alŏ pọ́ bá¬ tĕ pănuô vă ki dyé pọ́
dû nẹ̈ pă.’”
36 Rò Jesŭ mẹ̈tadûkyă atẹ̈dyá rò a
sudyă prẹ̈ithyó tẹ̈thyótẹ̈thya athárá
yĕtôprẹ̈, “Nẹ̈ tanẹ̈ myámyá kayă yĕ-
thḗthuŏ aklĕ̌ nuôma, bítĕtôprẹ̈ rò a
htwŏ prẹ̈pṹphe zḗplḗe ŭ yĕtahe mṹ
lŭ nuôtôprẹ̈ ahi khăsŏkhăshyé pĕ?”
37 Rò a hésû Jesŭ, “Kayă dó̤ a thḗzọ̈
mẹ̈cwọ́nḭ́ lŭ nuôtôprẹ̈ prḗ.”

10:35 Rŭzye denari nyẹ̈bè

[i]Li Dônyă 6:5 [j]Li Cóbucóbĕ̌ 19:18

Rò Jesŭ hésû lŭ, “Cuố mẹkuǒ phú-
nuô ní˜.”

Jesŭ Cuốolĕ Kuǒ Martha Ná Maria

38 Bí Jesŭ ná a khŏpacẹ̌ tahe cuố
plehyă pọ́ klyá dố nyĕ akhĕnuô,
èthĭ cuốnuǒ dố dŏtôdǒ rò prẹ̀mò
dố amwị́ ná Martha héyĕ tôprẹ̀-
39 nuô a ếmọsû lŭ dố a hidốkŭ. Apuọ́-
prẹ̀mò dố amwị́ ná Maria o tôprẹ̀.
Rò a onyăo bí Byacè a khăduô-
shyé rò a nị́dă lŭ tẹ̀ithyóithya tahe.
40 Martha tanẹsúsá ná a tẹ̀phyétẹ̀mẹ
tahe akhu-akhyĕ, a cuốtŏ dố Jesŭ a
o rò a cuố hé lŭ, “Byacè˜ vă puọ́prẹ̀-
mò mẹcwọ́kuǒ vă tôcô˜ to, vă bèmẹ
lǒ nị́dyé tứdû pré tôprẹ̀ pré, rò nẹ̀ hé
pẹ́ kuǒ vă tôcô˜ to ĕ? Hé pẹ́ vă rò
nŏcuố mẹcwọ́ kuǒ vă to!”
41 Rò Jesŭ hésû lŭ, “Martha, Martha!
Nẹ̀kứnẹ̀kyạ̀ rò nẹ̀ thếplò súsá ná
42 tẹ̀mẹ ếmyĕécô cố. Manárò tẹ̀ dố alọ-
nuô a o pré tôcôcô tuǒ pré. Maria
nwóphyé htuǒhố tẹ̀ dố aryáklǒ yĕ-
tôcô hố. Ŭ phyéphekyă cyạ́ pă è tô-
prẹ̀˜ to hố.”

11

Jesŭ Ithyó Pẹ́ Tẹ̀kwĭcóbĕ Ari-akyă

(Matteo 6:9-13, 7:7-11)

1 Tônyĕkhĕ Jesŭ kwĭcóbĕ dố khălẹ́
tôpho. Bí a kwĭcóbĕ htuǒhố akhĕ,
dố a khŏpacẹ̌ tahe aklĕ tôprẹ̀nuô a
hé lŭ, “Byacè, ithyó pẹ́ kuǒ pẹ̀ tẹ̀kwĭ-
cóbĕ phú Giovanni ithyó pẹ́ a khŏ-
pacẹ̌ tahenuô.”
2 Jesŭ hé èthĭ, “Bí thĭ kwĭcóbĕ
akhĕnuô, kwĭ lahyă phúyĕ ní:
‘Kố˜ phĕ˜ ŭ ki dyadudya-
htŭ bezứbenyạ́ nị́dû nẹ̀mwị́ săsĕ
yĕ ní˜. Nẹ̀ ki hyă isóo nị́dû
nẹ̀htyĕnẹ̀kẹ́ ní˜.
3 Dyépẹ́ pẹ̀ lẹ́elẹ́ŏ dố pẹ̀ lobè
è tônyĕ ná tônyĕ agnĕ yĕnuô
tahe ní˜.
4 Plwŏkyă pẹ́rẹ́ pẹ̀ tẹ̀thứ tahe
ní˜. Mẹtĕhérò pẹ̀ plwŏkyă htuǒ-
hố ŭ tẹ̀mẹthứ dố ŭ mẹthứ pẹ̀
nuôtahe hố. Nŏcuốnuǒ tă pẹ̀ dố
tẹ̀ilo-ilyá aklĕnuô tămẹ́ ní˜.’”
5 Htuǒrò Jesŭ hé a khŏpacẹ̌ tahe,
“Hékuốrẹ́ dố thĭklĕ tôprẹ̀prẹ̀nuô a ki
cuố dố a khŏbốthyó tôprẹ̀ ahi bí mọ́-
nẹkhĕ rò a ki cuốhé lŭ, ‘Khŏbốthyó
dyélọ́kuǒrẹ́ vă nẹ̀khốmŭ thuǒklọ́.
6 Vă khŏbốthyó tôprẹ̀ a cuốklyá rò a
hyătuọ́kuǒ vă rò vă lẹ́dyéesû è sè-
esèŏ o pă tôcô˜ to hố.’
7 “Rò a khŏbốthyó o dố hidốkŭ yĕ-
tôprẹ̀ ki hésû lŭ, ‘Mẹsúsá pă tă vă
tămẹ́. Vă mẹ mahố văkadă hố, rò
vă ná văphú tahe pẹ̀ cuốomyĕ lǒ hố.
8 Vă kahtò dyé cyạ́ pă nẹ̀ to.’ Phúnuô-
rò vă hé thĭ, dốkhyĕ rò akhŏ yĕtô-
prẹ̀ ihtò dyé pẹ́ lŭ khốmŭ, manárò
dố èthĭ yŏ mọ nị́dyé nyacố lŭ akhu-
akhyĕ yĕnuô mạ́to. A yŏ kwĭtadû lŭ
akhu-akhyĕ a dyé pẹ́ lǒ lŭ lǒ˜ tẹ̀ dố
a lo nuôtahe pré.
9 “Phúnuô akhu-akhyĕ vă hé thĭ,
kwĭ mǒ lahyă, thĭ ki nị́bè pă! Myápẹ̌
mǒ lahyă, thĭ ki myáhtye pă. Dòmǒ
lahyă kadănuô, Cốmarya ki bámŏ
10 pẹ́dû thĭ pă. Mẹtĕhérò lǒ˜ kayă dố a
kwĭtẹ̀ tahenuô, a ki nị́bè pă, rò lǒ˜
kayă dố a myápẹ̌ tẹ̀ tahenuô, a ki
myáhtye pă, rò lǒ˜ kayă dố a dò
kadă tahenuô, Cốmarya ki bámŏ pẹ́
lŭ pă.
11 “Thĭ dố a htwŏ phĕ tahenuô, thĭ-
phú ki kwĭe thĭ tẹ̌phú rò, thĭ dyée

è ná rų̣ nuôma a o nyă tôprę̣prę̣
12 ě? Mą̨torò thĭphú ki kwĭe thĭ shyĕ-
13 dye rò thĭ dyée è ná dămę̣ ě? Thĭ
ma kayă dố a cyę̣ricyą̨ tahepré ta-
dứrò thĭ thégně dyée thĭphúthĭlyę̣
tahe ná tę̣dố aryá tahe cố kihérò,
tanę̣myámỏ lahyă thĭphě dố mốkhu
yĕtôprę̣nuô, a ki dyé tą̨tę̣ mą̨lakŏ pę̣
cố kayă dố a kwĭhtya lŭ Thế Săsĕ
Byacè yĕnuô pă.”

Jesŭ Ná Beelzebul
(Matteo 12:22-30, Marko 3:20-27)

14 Jesŭ vę̣̆htekyă khĭné dố a mę̣pế ŭ
nuôtôduỏ. Bí khĭné htecuốkyă htuỏ-
hố akhĕnuô, kayăpế yĕtôprę̣ hébè
cyą̨ ką̨khyĕ khyĕthyá rò kayă bémų̣
15 tahe khyéthukhyéthế nyacố. Maná-
rò kayă tahehe rò a hé, “A vę̣̆hte-
kyă cyą̨ khĭné tahe phúyĕ nuôma
mą̨pré khĭné khuklốdu Beelzebul
16 dyé lŭ tę̣taryĕprọpryą̨ pré.” Kayă
dố aruô tahe hyăkwĭ khákhomyá-
byepré Jesŭ ná a ki dyéluỏ pę̣
èthĭ tę̣prọtę̣pryą̨ dố a o dố mốkhu
hyă tôcôcô.
17 Manárò Byacè Jesŭ thégně èthĭ tę̣-
tanę̣ tahe rò a hé èthĭ, “Kę̣tôkę̣ akŭ-
nuô akayă tahe kisákipą̨ nį̣dyédû lŭ
tôprę̣ ná tôprę̣ kihérò a lų̣pruốlų̣-
pryăkyă pă. Hiphúphyăphú tômuǫ̣
dố a krų̣klĕ nį̣dyé lŭ to rò a kiklyé-
kingă nį̣dyé lŭ hénuô, a ki lų̣pruố-
18 lų̣pryăkyă lỏ lŭ pă. Phúnuô akhu-
akhyĕ, khĭnéricyą̨ khuklố ahtyĕakę̣
ki o ná khĭnékhĭnỏ dố a mę̣takhwó-
takè nį̣dyé khyĕlŭ tômų̣ ná tômų̣
hénuô, a oklǫ̣sốma cyą̨ to. Mamę̣tĕ
vă hé phúyĕ hénuôrò, thĭ hé ná vă
vę̣̆htekyă khĭné tahe nuôma mą̨pré
Beelzebul dyé vă tę̣prọpryą̨ akhu-
19 akhyĕ pré, thĭ hé lahyă phúnuô. Ki
vă vę̣̆htekyă khĭné tahe ná Beelze-
bul a tę̣prọtę̣pryą̨ pré hérò, thĭ khŏ-
pacę̣̆ tahe vę̣̆htekyă khĭnétahe ná
ŭpĕ a tę̣prọtę̣pryą̨ pĕ? Thĭ hébè yĕ
athứ pré nuô, thĭ khŏpacę̣̆ tahe ki
20 khyáluỏ athế pă. Manárò, vă ki vę̣̆-
htekyă khĭnékhĭnỏ yĕtahe ná Cốma-
rya a tę̣prọtę̣pryą̨ kihérò yĕnuôma
a zų̣luỏhố ná Cốmarya ki hyă pố-
htyĕpốkę̣ yĕnuô a hyătuǫ̣hố dố thĭ
o hố.
21 “Bí kayă hĕshyoresỏ tôprę̣ opwǫ̣-
odwŏ nį̣dyé ná a takuǫ̣tabĕ rò a
opǫ̣ nį̣dyé ahi akhĕnuô, a tą̨muỏtą̨-
22 tę̣ tahe lamę̣ cyą̨ to. Manárò, bí kayă
hĕshyoresỏklỏ ná è tôprę̣ hyăsápę̣-
kyă è akhĕnuô, a ki phyéphekyă lỏ
lŭ takuǫ̣tabĕ dố a thélę̣ nį̣dyé yĕtahe
rò a tą̨muỏtą̨tę̣ yĕtahenuô, a ki ibĕ
pę̣ lỏ ná akhŏ tahe pă.
23 “Kayă tôprę̣prę̣ dố a pǫ̣ nį̣dyékuỏ
vă to nuôma, mą̨hố kayă dố a hté-
kyă hố vă hố. Kayă tôprę̣prę̣ dố a
ihtuôplố cwǫ̣kuỏ vă to nuôma mą̨hố
kayă dố a mę̣ lų̣pruốlų̣pryă tę̣ hố.

Khĭnékhĭnỏ A Ką̨kanuỏ Mę̣bèkhyĕ Ŭ
(Matteo 12:43-45)

24 “Bí khĭnékhĭnỏ tôduỏ htecuốkyă
htuỏhố dố kayă tôprę̣ akŭ akhĕnuô,
a htecuố dố khą̨lę̣krăkrè tôpho rò a
cuố myápų̣ akhą̨lę̣ lę̣okuố tabę̣́thẹ́-
prá tadứrò a ki myáhtye akhą̨lę̣ tô-
pho⌒ to hérò, a hélyą̨ nį̣dyé anę̣, ‘Vă
ki ką̨khyĕ khyĕthyá dố văhi dố vă
lę̣htecuốkyă è nuôtômĕ héni,’ a hé
25 phúnuô. Rò bí a ką̨tuǫ̣ khyĕthyá dố
kayă nuôtôprę̣ a o akhĕnuô, a ką̨-
myáhtye dố akhą̨lę̣ lyę̣ yĕnuô, aplĭ-
aphuố ryá, a o taną̨tashuỏ twǫ̣ryá

26 lǒplĭ có pwǫ̈tôcô. Rò a htecuó ékạ-
ní pǫ́ akhò dó a cyẹ̈ricyạ́ lókló̰ có ná
lŭnuô thuǒthyótôduǒ có rò èthĭ kạ-
kanuǒ o lahyă bínuô. Rò kayă nuô-
tôprẹ̈ ki cyẹ̈ lókló̰ có ná a khălẹ́lyẹ
nuô có pă.”

Tẹ̈sǒri Mạ́lakò

27 Bí Jesŭ hébèhtuǒ ngǫ́ phúyĕ akhĕ̈-
nuô, prẹ̈mò tôprẹ̈ o dó kayă orǫ́oé
aklĕ̈ rò a éhtŏcuó Jesŭ, “Prẹ̈mò dó a
phúo nị́dyé nẹ̈ rò a dyéŏnú nị́dyé nẹ̈
nuôtôprẹ̈ nuôma mạ́hó prẹ̈mò dó a
nị́bè tẹ̈sǒri hó.”
28 Manárò Jesŭ hésû lŭ, “Kayă dó
a nị́bè mạ́lakò tẹ̈sǒri nuôma mạ́hó
kayă dó a nị́huǒ Cómarya alạ̈angǫ́
rò a cṵe nuôtahe pré.”

Ŭ Kwĭmyá Tẹ̈prǫtẹ̈pryạ Tôcô

(Matteo 12:38-42, Marko 8:12)

29 Bí kayă bémụ hyăplu ná hyă-
plu dó Jesŭ o akhĕ̈nuô, Jesŭ hé
èthĭ, “Kayă yĕtôhtŭ tahe acyẹ̈aricyạ́
nyacó. Èthĭ cuókwĭmyá tuǫ́ vă tẹ̈mẹ
tẹ̈prǫtẹ̈pryạ tôcô manárò vă ki dyé-
luǒ pẹ́tûpré èthĭ tẹ̈prǫtẹ̈pryạ tôcô dó
athyáná Prẹ̈prǫ Jona nuô pă pré.
30 Phú Jona htwŏhtya tẹ̈mátẹ̈dyă tôcô
dó Ninevephú tahe agnĕnuô, prẹ̈lu-
kayă aphúkhŭ mạ́hó văyĕ a ki mạ́
kuǒdû tẹ̈mátẹ̈dyă tôcô dó kayă khŏ-
31 nyạ́yĕ tôhtŭ tahe agnĕ pă. Tẹ̈cirya
amǫ̈́nyĕ pă tônyĕnuô, kẹ́ dó cílyạ
tôkyĕ akhwímuǫ́ Sheba ki ihtò tǫ́-
kuǒ ná kayă dó a htwŏprẹ̈ khŏnyạ́-
yĕ tôhtŭ tahe pă rò a ki betẹ̈thú dó
èthĭ yĕtahe alǫ pă, mẹtĕhérò thyá-
phú a nị́huǒnó kuǒ Khwí Solomo a
tẹ̈ithyóithya dó a lóbă ná tẹ̈thíphé
yĕtahe agnĕnuôrò, a o có dó kẹ́yẹ
dó aruô tôkẹ́ tadûrò a hyă có. Rò
vă hé thĭ, kayă dó adukló̰ló̰ có ná
Khwí Solomo nuô a o bíyĕ tôprẹ̈.
32 Shyé¬ tẹ̈cirya amǫ̈́nyĕ pă tônyĕnuô,
vị̈ Ninevephú tahe ki ihtò rò betẹ̈-
thú dó kayă khŏnyạ́ yĕtôhtŭ tahe
alǫ pă, mẹtĕhérò bí èthĭ nị́huǒbè
Jona hésodônyă pẹ́ èthĭ akhĕnuô,
èthĭ zạ nị́dû kyălǒ. Rò vă hé thĭ,
kayă dó adukló̰ló̰ ná Jona nuô, a o
bíyĕ tôprẹ̈.

Nẹ́klǫ́ Atẹ̈lĭ

(Matteo 5:15, 6:22-23)

33 “Ŭ isĭlĭ htuǒ mi rò ŭ dyauóbí lŭ
takhyá¬ to, kimạ́torò ŭ dya lŭ dó
cǫ̈lẹ̈ takhyá¬ to. Thyáphú a ki lĭ pẹ́
kayă dó a hyănuǒ tahe agnĕ rò, ŭ
34 dyahtya è dó mikŏrẹ́khu. Thĭ mè-
thèplò tahe nuôma athyáná mikǒ
tômĕ dó thĭ nẹ́klǫ́ agnĕ yĕnuôhó.
Thĭ mèthèplò ki lĭsérya hérò, thĭ nẹ́-
klǫ́ sĭprẹ̈lǒ luǒlĭphó ryálǒ hó, ma-
nárò thĭ mèthè ki khí hérò, thĭ nẹ́-
35 klǫ́ sĭprẹ̈lǒ a khílǒplĭ hó. Mẹphú-
nuôrò tẹ̈lĭ o dó thĭkŭ yĕnuô, thyá-
phú a ki htwŏ tă tẹ̈khítẹ̈lǫ̈ tămẹ́nuô,
36 rǫ̈ní lahyă thĭnẹ́ ní¬. Phúnuôrò thĭ
nẹ́klǫ́ sĭprẹ̈ ki lóbă ná tẹ̈lĭ, rò a
ki o dó tẹ̈khítẹ̈lǫ̈ akŭ to hénuô, a
ki lĭtakhĕrasŏ lǒ thĭ nẹ́sĭprẹ̈ thyáná
mikǒ tômĕ lĭ takhĕrasŏhtya dó thĭ-
gnĕnuô pă.”

Jesŭ Betẹ̈thú Dó Pharisĕophú Ná Prẹ̈i-thyó Tẹ̈thyótẹ̈thya Athárá Tahe Alǫ

(Matteo 23:1-36, Marko 12:38-40, Luka 20:45-47)

37 Bí Jesŭ hébèhtuǒ akhĕnuô, Pha-
risĕophú tôprẹ̈ ée lŭ dĭ rò a krwŏ-
cuókuǒ dó lŭhi. Èthĭ kírẹ́ e lahyă
hó dĭ rò a cuó onyăo lahyă dó dĭrẹ́

38 khăshyé. Jesŭ kírę̣ esèe akhĕnuô,
a sĭplĭ kuŏŭ atakhu to rò Pharisĕ-
ophú dố a kremyá lŭ yĕtôprẹ̀nuô, a
khyéthukhyéthế kanǫ̣¬ to, mę̣tĕhé-
rò Judaphú alẹ́klŏ o ná bí ŭ e tyahí
sè tonuô ŭ tŏbè sĭplĭrẹ́ takhu.
39 Phúnuô akhu-akhyĕ Byacè Jesŭ
hésû lŭ, “Pharisĕophú thĭ, thĭ sĭ-
plĭ ryá nyacố bĕlǫ̣́ ná dĭbĕ dố
aklŏ nuôtôkyĕ cố. Manárò dố thĭ
thếplòkŭnuô, a lốbă cố ná tẹ̀-
kốvĕkốpra e nị́dyényĕ ná tẹ̀mŭ-
40 myá̤ricyá̤ thĭtahe cố. Kayă olố-
oklŏ thĭ¬, Cốmarya dố a byályạ
tẹ̀aklŏ yĕtôprẹ̀nuô, akŭ nuôma a
41 byályạ̀lyạ, mạ̤to ĕ? Tẹ̀ dố a o dố thĭ
bĕlǫ̣́kŭ ná thĭ dĭbĕkŭ nuôtahenuô,
dyékyă ná kayă sŏphásŏryạphú nuô
tứma tẹ̀lŏ¬ plĭ ki mwǫ̣plĭ lŏ dố thĭ-
gnĕ prế.
42 “Pharisĕophú thĭ¬ tẹ̀cirya ki bè
mạ̤lakŏ cố thĭ pă, mę̣tĕhérò thĭ phyé
lǫ̣́vyạ̀lè, bòkhèlè ná lŏ¬ thòtǫ̣́byălè
yĕtahenuôrò thĭ lŭtyă ná Cốmarya
pwíshyétôpwí. Manárò thĭ myá bế-
khutặphuôkyăhố tẹ̀cốtẹ̀tẹ ná tẹ̀mọ
Cốmarya tahe hố. Thĭ dyé pwíshyé-
tôpwí nuôma amạ̤ hố. Tứnuôhtuŏto,
thĭ tŏbè dyakyăní tẹ̀cốtẹ̀tẹ ná tẹ̀mọ
Cốmarya yĕnuôtahe to.
43 “Pharisĕophú thĭ¬, tẹ̀cirya ki bè
mạ̤lakŏ cố thĭ pă, mę̣tĕhérò thĭ
thếzứ onyăo lahyă khălẹ́ htyalŏ
dố ŭ bezứbenyá̤ è dố tẹ̀cốbĕhŏkŭ
nuôtahe, htuŏto dố klếkŭ nuôbèbè
thĭ thếzứ nŏhébè bezứ nị́ ŭ ná thĭnẹ́.
44 “Tẹ̀cirya ki bè mạ̤lakŏ cố thĭ pă,
mę̣tĕhérò thĭ thyáná luǫ̣́khu dố ŭ
mę̣mámę̣dyă lŭ to tahe, rò kayă tahe
cuố dố lŭkhu tadứrò ŭ thégnĕ ná
luǫ̣́khu mạ̤to.”
45 Prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá tô-
prẹ̀ hé Byacè, “Thárá¬, nẹ̀ hé ngọ́
yĕtômŭ nuôma nẹ̀ hé takhwótakè hé
mŭmyá̤ricyá̤ prế pẹ̀ vă.”
46 Rò Jesŭ hésû è, “Prẹ̀ithyó tẹ̀-
thyótẹ̀thya athárá thĭ¬, tẹ̀cirya ki
bè mạ̤lakŏ kuŏ cố thĭ păpă, mę̣tĕ-
hérò thĭ dyahtya tẹ̀thyótẹ̀thya dố
ŭlọ dố athyáná tẹ̀vítẹ̀zá dố ŭvíŭzá
zŭ è to tahe, manárò thĭ rò, thĭ
ki cǫ̣́cwọ́ pẹ́kuŏŭ tẹ̀vítẹ̀zá yĕtahe
agnĕnuô, thĭ ki cǫ̣́htyacwọ́ kuŏ prế
ná thĭ kanŏ tômĕ prếnuô, thĭ hyătô-
bè to.
47 “Thĭ bèbè, Cốmarya ki cirya mạ̤-
lakŏ cố thĭ pă, mę̣tĕhérò thĭ byá
pẹ́ prẹ̀prọ dố thĭphyĕthĭphuŏ mę̣-
thyĕ èthĭ mú¬ nukhĕ nuôtahe aluǫ̣́-
48 kŭ ná lǫ̣́ nuŏ. Phúnuôrò thĭ dyé-
luŏ lĭphó cốhố thĭnẹ́ ná thĭ thế-
plò oícŭ tǫ̣́kuŏ, thĭ thếplò thyákuŏ-
hố ná thĭphyĕthĭphuŏ dố¬ nyénu
tahe mę̣tẹ̀thứ nuôtahe hố. Mę̣tĕhé-
nuô thĭphyĕthĭphuŏ tahe rò a yŏ
mę̣thyĕ prẹ̀prọ nuôtahe, thĭ rò thĭ
yŏ byá pẹ́ prẹ̀prọ nuôtahe aluǫ̣́kŭ
49 a yŏ mę̣nuŏ. Dố tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtôcô
akhu-akhyĕ, Cốmarya o ná a tẹ̀thí-
phế rò a hé, ‘Vă ki nŏhyă pẹ́ èthĭ
prẹ̀prọ tahe, ná prẹ̀dônyăphú tahe
pă, rò èthĭ ki mę̣thyĕkyă tahehe
pă, taheherò èthĭ ki mę̣cyẹ̀mę̣cứ lŭ
50 pă.’ Phúnuô akhu-akhyĕ cáhtya dố
hekhuhtwŏlú mốkhuhtwŏthĕ akhĕ,
lŏ¬ kayă dố a mę̣thyĕ prẹ̀prọ tahe
a tẹ̀thứnuô, Cốmarya ki cirya dố
51 kayă yĕtôhtŭ yĕtahe pă. Vă hé thĭ¬,
cáhtya bí Adam aphú mę̣thyĕ nị́-
dyé apuọ́ Abĕlè nuôrò tuọ́hyă dố ŭ
mę̣thyĕ Zekaria dố tẹ̀lŭtyă akhălẹ́
ná tẹ̀khălẹ́săsĕ aplèkŭnuô, Cốmarya

ki cirya mą̨lakŏ có dó thĭ yĕtôhtų̆
tahe pă.
52 “Prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athá-
rá thĭ¬, tẹ̀cirya ki bè mą̨lakŏ có
thĭ pă, mẹtĕhérò thóhti dó ŭ lẹ́vẹ̄-
mŏ tẹ̀thíphé ahi akadă yĕnuô, thĭ
phyécuókyă. Thĭné nı̨́dû rò thĭ nuŏ
toto, kayă dó a thézṵ́ cuónuŏ tahe
rò thĭ mẹtą̆tų̰ èthĭ thĭ.”
53 Bí Jesŭ htecuókyă htuŏhó èthĭ
khălẹ́ akhĕnuô, prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀-
thya athárá tahe ná Pharisĕophú
tahenuô, a mẹtakhwótakè nyacó lŭ
rò pų̰ sudyăhtŏsudyălyą̀ élă lŭ ngọ́
54 tahe. Thyáphú èthĭ ki pų̰ní lŭ tẹ̀hé-
bèthṵ́ tahenuôrò, èthĭ opọ́ nı̨́dă lŭ
tẹ̀hébè tahe.

12

Tẹ̀dyérọ̀ Kayă Cyẹ́zócótẹ̀ Bye-prẹ́anẹ́ Tahe Ari-akyă

1 Bínuôkhĕ kayă bẹ́mụ dó aríkŭ hyă
oplóoplu bătapí lŏ có, a tuọ́ có
dó tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ zı̨́bè khyĕ có lŭ
akhĕnuô, Jesŭ héso-one a khŏpacẹ̆
tahe, “Rọ̀ní lahyă thĭné ná Pharisĕ-
ophú tahe ahuŏmû dó èthĭ cyẹ́zó-
cótẹ̀ byeprẹ́ anẹ́ nuôtahe ari-akyă.
2 Lŏ¬ tẹ̀ dóuódóbí tahenuô, Cómą-
rya ki bámŏhtya luŏlŏ è pă, rò lŏ¬
tẹ̀mẹhuômẹthwé tahenuô, Cómarya
3 ki mẹhteluŏlŏ è pă. Phúnuô akhu-
akhyĕ ngọ́ dó nẹ̀ hébè dó mọ́khí
tahenuô, ŭ ki nı̨́huŏke è dó mọ́sĕ-
klĕ pă. Htuŏrò ngọ́ dó nẹ̀ hébèhuô-
hébèthwé è dó hidókŭ tahenuô, ŭ
ki htya éhtŏluŏ è dó hikhuklwó-
khu pă.

Kayă Dó Pẹ̀ Tŏbè Théisĕ È

(Matteo 10:28-31)

4 “Vă khŏbóthyó thĭ¬, vă hé thĭ,
kayă dó a mẹthyĕ cyą̀ thĭ nẹ́klọ́ ta-
dûrò dókhyĕnuô, a mẹcyẹ̆mẹcų̰ cyą̀
pă thĭ to tahenuô, théisĕ tă è tămẹ́.
5 Thĭ tŏbè théisĕ ŭpĕ nuô, vă ki dyé-
luŏ pẹ́rẹ́ thĭ. Théisĕ lahyă Cómarya
dó a mẹthyĕ cyą̀ thĭ nẹ́klọ́ rò dó-
khyĕnuô a o pă ná a tẹ̀prọtẹ̀pryą dó
a ki vĭtą̆ thĭ dó Mórapọ̀tyą kŭ pă yĕ-
nuô tôprẹ̀ ní¬. Vă ki hé pọ́ khyĕ-
6 thyá thĭ ná théisĕ lahyă è ní¬. Htu-
prẹ́phú nyą̆bènuô ŭ isĕ prẹ́ lŭ ná
rŭzye nyą̆myé prẹ́ văhéto? Manárò
7 Cómarya sŏtapą̀ èthĭ tôbè¬ to. Lŏ¬
thĭ khuluọ́ dó thĭ khuklólọ nuôtahe
córò, Cómarya dyábè one htuŏlŏplĭ
cóhó. Théisĕ tămẹ́! Thĭ ngụdupṛı̨du
klŏló có ná htuprẹ́phú nuô tôplutô-
phè có.

Tẹ̀ólyą̀ Phyésû Ná Tẹ̀htébísûkhyĕ Krístu

(Matteo 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

8 “Vă hé thĭ, ŭpĕpĕ¬ bèbè a ki ólyą
ná Jesŭ Krístu ma vă Byacè dó kayă
éprẹ̀ a mèthènyĕ hénuô, prẹ̀lu aphú-
khŭ mą̆hó văyĕ, vă ki ólyąkuŏdû è
phúnuô dó Cómarya a tanémókhu-
9 phú tahe a mèthènyĕ pă. Manárò
ŭpĕpĕ¬ bèbè a ki htésûbíkyă* vă ná
a zų̰e vă to dó kayă éprẹ̀ a mèthènyĕ
hénuô, prẹ̀lu aphúkhŭ mą̆hó văyĕ,
vă ki htésûbíkyă kuŏ è dó Cómarya
a tanémókhuphú tahe a mèthènyĕ
10 pă. Lŏ¬ kayă dó a héthṵ́ prẹ̀luka-
yă aphúkhŭ mą̆hó vă yĕnuô, Cómą-
rya ki plwŏkyă lŭtẹ̀thṵ́ prẹ́. Manárò kayă dó a héthṵ́ Thé Săsĕ Byacè

12:9 Tahehe nuô a hé ná sumwó

nuô, Cốmarya plwŏkyă cyą̣ pă èthĭ
tẹ̣thṹ to.
11 “Shyé¬ ŭ pṹthŭcuố thĭ dố tẹ̣cóbĕ-
hŏkŭ pă akhĕnuô bèbè, dố khwídu
tahe anyĕhyă pănuô bèbè, ná dố
prẹ̣pốhtyĕpốkẹ́ tahe a mèthènyĕ
akhĕpănuô bèbè, nẹ̣ tŏbè hébè takẹ̣-
bí nı̣́dyé nẹ̣nẹ́ phútĕ rò nẹ̣ tŏbè hésû
12 phútĕnuô bèkṹbèkyą̣ tămẹ́ ní. Mẹ̣tĕ-
hérò shyé¬ nẹ̣ tŏ hébèhố ashuốakhĕ
pănuô, Thế Săsĕ Byacè ki ithyótą̣
dû nẹ̣ ná nẹ̣ tŏbè hébè phútĕ pă
nuô pă.”

Tẹ̣hébèkhákho Kayăduzą̣ Dố Athé-plò Plŏphế Kuŏŭ To Tôprẹ̣

13 Dố kayă ếprẹ̣ aklĕ tôprẹ̣nuô a hé
Byacè Jesŭ, “Thárá¬ hé pẹ́kuŏ vă
vyą̣prẹ̣khŭ ná a ki ibĕ pẹ́kuŏ vă
ucĕtazĕ dố pẹ̣phĕ bekyă pẹ́ pẹ̣nuô
tahe.”
14 Rò Jesŭ hésû è, “Ma ŭpĕ dyahtya
vă ná vă ki htwŏ pẹ́ thĭ prẹ̣cirya tẹ̣,
mą̣torò prẹ̣ ibĕ pẹ́ thĭ ucĕtazĕ dố thĭ
15 thếnyẹ̣ aplèkŭ nuô pĕ.” Htuŏrò a hé
pọ̣ èthĭ, “Orọ̣oryẹ̣ lahyă, cuốvọ̣ khĕ-
vọ̣kyă lahyă tẹ̣myápṹ kóvĕkópra e
nı̣́dyé dûgnĕ* nuôtahe ní¬, mẹ̣tĕ-
hérò kayă tôprẹ̣nuô, a duzą̣htyathĕ
cóbátĕ¬ bèbè, a tẹ̣duzą̣htyathĕ yĕ-
nuô a mẹ̣ryá cwọ́cyą̣ lŭ tẹ̣ohtwŏprẹ̣
tôcô¬ to.”
16 Htuŏrò Jesŭ hé èthĭ ná ngọ́khá-
kho tômŭ, “Bètôphuốnuô kayă du-
zą̣htyathĕ o tôprẹ̣, rò a o nı̣́dyé ná
apré tôlẹ́ rò a tẹ̣mọ́tẹ̣bŏ tahenuô,
17 a thètwọ́thèryá nyacố. Rò a tanẹ̣
nı̣́dyé anẹ́, ‘Vă lẹ́klọ̣́plố vă thò-
thèvèphŏ yĕtahe agnĕnuô, a khă-
lẹ́khăbya o pă to hố, rò vă bè
mẹ̣ phútĕ?’
18 “Yĕtôphuốrò a hé, ‘Vă ki mẹ̣phú-
yĕ pă héni, vă ki mẹ̣pruốkyă vă cyă
yĕtahe rò vă ki isốhtyadu isốhtya-
lyą̣ taple klọ̣́ ná yĕtahe, rò vă ki klọ̣́-
plốdyaplố lọ̣́ ná vă thòthèvèphŏ, vă-
buốvăhuŏ ná vă tą̣muŏtą̣tẹ̣ tahe bí-
19 nuô pă héni. Htuŏrò vă ki hélyą̣ nı̣́-
dyé vănẹ́, “Phĕbwíryá, nẹ̣ dya-oplố
lọ̣́ hố tẹ̣pwọ̣¬ tôcô dố nẹ̣ ki eŏnı̣́ nyẹ̣
nı̣́dyé cố è énaélĕ cố pă. Omyĕ ná
emọ̣́, ekốŏbă, okacṹkabế mọ̣́.”’
20 “Manárò Cốmarya hé lŭ,
‘Phĕolốoklọ̣́, yĕtôthĕ pă ma vă ki
phyéhtekyă hố nẹ̣ thếhtwŏprẹ̣ pă.
Phúnuôrò lọ̣́¬ tẹ̣ dố nẹ̣ beplố one
dố nẹ̣gnĕ yĕtahenuô ŭpĕ tôprẹ̣ ki
nı̣́bè pă pĕ?’”
21 Rò Jesŭ hé, “Kayă tôprẹ̣prẹ̣ dố
a beplố nı̣́dyédû a tẹ̣duzą̣htyathĕ
dố agnĕ, manárò dố Cốmarya a
mèthènyĕnuô, a ki sŏphásŏryą̣ hé-
nuô a ki htwŏhtya thyáphú yĕ-
nuô pă.”

Tẹ̣zṹenı́ Cốmarya

(Matteo 6:25-34)

22 Htuŏrò Jesŭ hé a khŏpacẹ̣ tahe,
“Phúnuô akhu-akhyĕ vă hé thĭ, bè-
kṹbèkyą̣ tă dố thĭ tẹ̣ohtwŏprẹ̣ agnĕ-
nuô tămẹ́. Thĭ loe loŏ agnĕ bèbè,
thĭ lokŭlothyá bíná thĭ nẹ́klọ̣́ agnĕ
bèbè, bèkṹbèkyą̣ tă lahyă tămẹ́ ní.
23 Mẹ̣tĕhérò thĭ tẹ̣ohtwŏprẹ̣ nuô a lo-
dulốklọ̣́ pă cố ná thĭ lẹ́elẹ́ŏ cố, rò
thĭ nẹ́klọ̣́ yĕnuô a lodulốklọ̣́ pă cố
24 ná thĭ lẹ́kŭlẹ́thyá tahe cố. Tanẹ̣-
myá lahyă cốvè tahenuô, èthĭ isố-

12:15 Kayă tahehe rò a hé ná “lọ̣́phă” thyáná myangọ́ nuô. Mą̣torò “Thélọ̣́ ŭtẹ̣.”

iplŭ̃ kuõŭ̃ tẹ̃klwĭtẹ̃lwí to, a kẽplõ-
bedwó kuõŭ̃ tẹ̃thètẹ̃phõ to. A lẹ̃be-
plõ lẹ̃elẹ̃õ khãlẹ̃ o kuõŭ̃ to, a lẹ̃be-
plõ buõcyã o kuõŭ̃ to tadũ̃rò Cõ-
marya buôebuôõ èthĩ. Phúnuôrò,
thĩ yẽtahenuô, thĩ ngụ̃duprịdu lõ-
25 klõ̃ cõ ná htu yẽtahe cõ. Dõ thĩkṹ-
thĩkyã̃ akhu-akhyẽrò, thĩ cwihtũhyã
ẽhtya cyã̃ nị̃dyéklõ̃ pọ̃ thĩ mọ̃nyẽ-
mọ̃thẽ takiphú prẽnuô a o tôprẹ̃¬
26 to. Cwihtũhyã pọ̃ mọ̃nyẽ phúyẽ ta-
kiphú prẽ rò, thĩ ki mẹcyã̃to hénuô
thĩ cuõ̃ bèkṹbèkyã̃ tuọ̃ tẹ̃ dõ aruô
tahe mẹtẽ?
27 “Tẹ̃phõtẹ̃kị̃ nuôtahe a phẽhtya-
phõhtya lahyã phútẽnuô, tanẹ myá-
mõ̃ lahyã. Èthĩ eryã kuõŭ̃ tôcô¬
to, a ihí kuõŭ̃ taphyá to tadũ̃rò
vã hé thĩ¬, Khwí Solomo dõ a o
cõ ná a tẹ̃duzã̃htyathẽ lõ̃¬ plĩ cõ
yẽtôprẹ̃nuô, a hyecã dõ atwọ̃ krṹ-
nyã̃lẽ ná tẹ̃phõ nuôtôphõ prẽnuô
28 a o tôba¬ to. Kõ¬ kayã tẹ̃zṹpatí
thĩ¬, mị̃mọ̃ tahenuô, yẽtônyẽ a o la-
hyã dõ nyekhu, parõpã ũ isũ̃nuõ̃-
kyã è dõ mikũ prẽ tadũ̃rò Cõmar-
ya dyékũ̃dyéthyá è kihérò a ki dyé-
kũ̃dyéthyá ryá lõklõ̃ pã cõ thĩ ná
29 nuô pã. Phúnuô akhu-akhyẽ, bèkṹ-
bèkyã̃ bèzọ̃bèthi tã lahyã tãmẹ̃. Tõ
ekryá pã ĩtẽ, tõ õkryá pã ĩtẽnuô,
30 tanẹ tã lahyã tãmẹ̃ ní. Mẹtẽhérò,
kayã dõ a zṹenyã̃e kuõŭ̃ Cõmarya
to tahenuô, akṹakyã̃, a myápṹmyá-
vyã̃ lahyã phúnuôhõ. Tẹ̃ dõ thĩ lo
31 tahenuô thĩ phẽ thẽgnẽdû hõ. Bèzọ̃-
bèthi tã lahyã phúnuô tãmẹ̃! Myá-
pṹ lahyã tẹ̃ dõ a lodu dõ Cõmarya
ahtyẽakẹ̃kũ nuôtahe rò lõ̃¬ tẹ̃dõ thĩ
lo yẽtahenuô, Cõmarya ki dyé kuõ̃-
pọ̃dû thĩ pã.

Tẹ̃duzã̃htyathẽ Dõ Mõkhu
(Matteo 6:19-21)

32 “Kõ¬ thímímụ patíphú thĩ¬, thẽ-
isẽ tãmẹ̃ ní¬, mẹtẽhérò thĩphẽ thẽ-
plòo dõ a ki dyé thĩ ná ahtyẽ-
33 akẹ̃ hõ. Isẽkyã thĩ tã̃muõ̃tã̃tẹ̃ tahe
rò mẹlũ ná kayã sõphásõryã̃phú
nuôtahe. Thĩ ki mẹphúnuô hérò thĩ
benuõ̃ oplõ lahyã hõ thĩ tẹ̃duzã̃htya-
thẽ dõ rũ̃pyẽ dõ a lazẽ̃ pẹ̃to yẽnuô-
tahe akũ hõ. Dõ thĩ dyé kayã sõ-
phásõryã̃phú tahe phúnuô khukhyẽ,
a ki htwõhtya pẹ̃ thĩ tẹ̃duzã̃htya-
thẽ dõ mõkhu pã. Thĩ ki dya-oplõ
dõ mõkhu hénuôma, thĩ tẹ̃duzã̃-
htyathẽ yẽtahenuô a yokalyã tọ̃-
cyã̃ tôphuõ¬ to, prẹ̃ehuôehí tahe
ehuôcyã̃to, akrẹ̃ahtwo mẹpyé cyã̃
to akhu-akhyẽ dya-oplõ lahyã dõ
34 mõkhunuô. Mẹtẽhérò, thĩ tẹ̃duzã̃-
htyathẽ obítẽ tôphonuô, thĩ thẽplò
otọ̃kuõ̃ bínuô.

Lulé Dõ A Thãklyã Tahe
(Matteo 24:45-51)

35 “Otaritaryã one lahyã thĩnẹ̃ dõ
thĩ ki mẹ tẹ̃mẹ agnẽ, rò nyã̃htya
one lahyã thĩnyã̃htõ, sĩlĩ one lahyã
36 thĩmi tahe. Mẹ lahyã phú hibyacè
o dõ pwẽ kạsõmẹ̃sõdya kạ rò alu-
lé tahe opọ̃sûnị̃ lũnuô. Bí a kạ dò-
nuõ̃ kadã akhẽnuô, alulé tahe bámõ
37 pẹ̃ lũ kadã tôphuõtuõ̃. Lulé dõ abya-
cè kạmyáhtye èthĩ ná a othãklyã, a
otaritaryã one lahyã anẹ̃ tahenuô, a
nị̃bè lahyã tẹ̃sõri. Vã hé mã̃lakõ cõ
thĩ, Byacè yẽtôprẹ̃nuô a ki kũ̃htya-
thyáhtya prẹ̃mẹtẹ̃phú ahyecã rò a ki
nõonyão èthĩ thyáná sĩprẹ̃ tahenuô
38 pã, rò a ki buôebuôõ èthĩ pã. A ki kạ
dõ mọ̃nẹkhẽ bèbè, mã̃torò dõ mọ̃lĩ-

rọmṹ ŭ omyĕpă akhĕ̀ bèbè, a ki kạ-
myáhtye ná èthĭ otaritaryă one anẹ́
hénuôma, èthĭ ki nḭ́bè mạ́lakŏ cṓ tẹ̀-
39 sŏri pă. Manárò thḗnẹ́htyabè lahyă
vă ki hé pẹ́ thĭ yĕnuô ní¬. Hibyacè ki
thḗgně ná prẹ̀ehuô kírẹ́ hyă ashuṓ-
akhĕ̀ hénuôma a ki opṑsû rò prẹ̀-
40 ehuô hyănuŏ̀bû to. Rò thĭ yĕtahe-
nuô bèbè, otaritaryă one kuŏ̀ lahyă
thĭnẹ́ ní¬, mẹtĕhérò shuṓkhĕ̀ bí thĭ
tanẹtuṓ to pănuô, prẹ̀lukayă aphú-
khŭ mạ́hṓ văyĕ ki hyă pă.”

Lulé Dṓ A Thḗplòcṓ Ná Lulé Dṓ Athḗplò Takạ

41 Petru hé, “Byacè¬ nẹ̀ hé ngṓkhá-
kho yĕnuôma dṓ pẹ̀gně ĕ? Mạ́toma,
kayă pwṑ¬ tôprẹ̀ agně ĕ?”
42 Byacè hésû lŭ, “Phúnuôrò, a htwŏ
lulékhuklṓ dṓ acṓ rò a o ná tẹ̀thíphḗ
tôprẹ̀ma ŭpĕ? Lulékhuklṓ dṓ acṓ yĕ-
tôprẹ̀ nuôma mạ́hṓ kayă tôprẹ̀ dṓ
abyacè ki dyétặ lŏ̀ alulé aruôtahe dṓ
lŭ takhukŭ rò a ki nŏ̀myánŏ̀khwè-
nḭ́ lŭ ná èthĭ, rò è ki dyéetŏdyé-
ŏbè pẹ́ ŭ ashuṓakhĕ̀ tôphuṓ ná tô-
43 phuṓ nuôtôprẹ̀ pă mạ́to ĕ? Abyacè
ki kạmyáhtye ná a lulékhuklṓ yĕtô-
prẹ̀ mẹ tẹ̀mẹ kihérò a ki dyé lŭ tẹ̀-
44 mẹnḭ́khwókè pă. Vă hécṓcṓ¬ cṓ thĭ,
Byacè yĕtôprẹ̀ a tặmuŏ̀tặtẹ̀ lŏ̀¬ plĭ-
nuô a ki dyétặlŏ̀ dṓ lŭ khadăkŭ pă
rò a ki nŏ̀myánŏ̀khwè nḭ́ ná lŭ pă.
45 Manárò lulékhuklṓ yĕtôprẹ̀ ki hé-
lyạ nḭ́dyé anẹ́, ‘Phû¬ ná văbyacè kạ-
khyĕma anyẹ̆¬ lă pă kŏle,’ a hé rò
amṹapṑnḭ́ lulé prẹ̀mòprẹ̀khŭ tahe,
46 htuŏ̀rò a emṹŏpryá. Rò shuṓkhĕ̀ bí a
tanẹ tuṓto rò a eŏ sŏtapạ tônyĕnuô,
abyacè ki kạkhyĕtŏ bínuô tônyĕ pă.
Abyacè ki ciryacyẹ̆ ciryacṹ lŭ pă rò
a ki dyanuŏ̀ tṓkyă lŭ ná kayă dṓ a
zṹe kuŏ̀ŭ Cṓmarya to nuôtahe pă.
47 “Lulékhuklṓ dṓ a thḗgněhṓ abya-
cè a tẹ̀thḗzṹ tadṹrò a ki o taritaryă
one anẹ́ to, htuŏ̀to a ki mẹphú abya-
cè a tẹ̀thḗzṹnuô to hénuô, abyacè ki
48 cirya plísĕ̀ nyacṓ lŭ pă. Manárò lulé-
khuklṓ dṓ a thḗgně abyacè a tẹ̀thḗ-
zṹ to tôprẹ̀nuô, ki a mẹthṹ tẹ̀ tôcôcô
dṓ a tŏkò plí lŭ hénuô, abyacè ki ci-
rya plísĕ̀ yakhyeklŏ̀ lŭ pă. Kayă dṓ
a nḭ́bè ḗ tẹ̀cyạ́tẹ̀dè tôprẹ̀prẹ̀nuô, Cṓ-
marya myásŭ̀nḭ́ lŭ dṓ a ki bèmẹ ḗlṓ-
klŏ̀ ná ŭ. Kayă dṓ Cṓmarya zṹenḭ́ lŭ
rò a dyé ḗlṓklŏ̀ lŭ tôprẹ̀nuô, Cṓma-
rya kwĭ ḗklŏ̀lṓ lŭ pă.

Jesŭ Dyéo Htwŏhtya Tẹ̀sipruṓsipryă
(Matteo 10:34-36)

49 “Vă hyă vĭtặ tẹ̀cirya mi dṓ hekhu-
yĕ hṓ. Vă thḗzṹ nŏ̆ŭhtya lă hṓ lŭ.
50 Manárò tẹ̀plwŏhtyĕ dṓ vă lo plwŏ
nuô a opă tôcô. Tẹ̀mẹ yĕtôcô ki
htuŏ̀talwó híto rò vă thḗplò bèkṹbè-
51 kyặ nyacṓ. Ma thĭ tanẹ ná vă phyé-
hyă tẹ̀pẹ̆tẹ̀dwŏ dṓ hekhu yĕnuô ĕ?
Vă hé thĭ¬, vă phyéhyă tẹ̀pẹ̆tẹ̀dwŏ
mạ́to. Vă hyălyạ mẹpruṓmẹpryă tẹ̀
52 prḗ. Cáhtya khŏnyạ́yĕ tặplehyă nuô,
kayă tômuṓ rò a ki o thḗnyặ hénuô
thḗthuŏ̀ rò a ki o tôkyĕ pă, dṓ yĕ
thḗgně rò a ki o tôkyĕ pă rò èthĭ
ná èthĭ ki thḗhtethḗhă nḭ́dyé khyĕ-
53 dû lŭ pă. Èthĭ ná èthĭ ki lụ sipruṓ-
sipryă lŏ̀ lŭ pă. Phĕ̀ tahe ki thḗhte
nḭ́dyé a phúprẹ̀khŭ tahe pă, rò phú-
prẹ̀khŭ tahe ki thḗhte nḭ́dyé aphĕ̀
tahe pă. Muṓ tahe ki thḗhte nḭ́dyé
phúmò tahe pă, rò phúmò tahe ki
thḗhte nḭ́dyé amuṓ tahe pă, prẹ̆prẹ̀-
mò tahe ki thḗhte nḭ́dyé adya tahe

pă, rò adya tahe ki théhte nı̤dyé a
prę̤prę̤mò tahe pă.”

Thégně Tę̤shuótę̤khě.
(Matteo 16:2-3, 5:25-26)

54 Jesŭ hé pę̤ kayă bémụ tahe, “Bí
thĭ myáhtye ólụọ̤tahe htya dó cí-
nuŏ tôkyě akhĕnuô, tôphuótuŏ thĭ
hé dû, ‘Kę̤ kírę̤ cụ̂ hó,’ rò kę̤cụ̂ mą̤-
55 lakŏ có. Rò bí kę̤lathé hyă dó cílyą
tôkyě akhĕnuô, thĭ hé, ‘Kę̤kụ́ hó pă,’
56 rò kę̤kụ́ mą̤lakŏ có. Prę̤ cyę̤zócótę
byepré ane̤ thĭ¬, thĭ myá hekhu ná
mólę̤ rò tę̤ ki htwŏhtya phútě pănuô
thĭ myálwó thégněone rę̤ có tadúrò
Cómarya mę̤htwŏhtya tę̤ khŏnyą̤yě
tahe angọ̤lasánuô, thĭ myálwó thé-
gněone rę̤ cyą̤to mę̤tě?

Mę̤krụ̤klě Nę̤ne̤ Ná Prę̤ Dó A Théhte Nę̤ Tahe

57 “Tę̤ dó a kòme̤ ná a kòme̤to nuô,
thĭ bè sudyălyą nı̤dyédû thĭ théplò.
58 Bí kayă dó a théhte nę̤ tôprę̤ éhtya
nę̤ dó pokáhi akhĕnuô, yácú mę̤krụ̤-
mę̤klě pryăre̤lékyă è dó klyálọnuô.
Pămа a ki éhtya nę̤ dó pokáhi rò prę̤-

Kadwímọ̤ tahe (13:6)

ciryatę̤ ki dyétą̤ dĭtú nę̤ dó prę̤me̤-
tę̤phú a takhukŭ pă rò a ki dónuŏ-
59 kyă nę̤ dó htŏkŭ pă. Vă hé thĭ¬, nę̤
ki plálĭlŏbé nę̤su yĕnuô to hénuôma,
nę̤ htebé to.”

13

Thĭ Ki Zą̤ Nı̤ Thĭne̤ Toma Thĭ Thyě Pă

1 Bínuôkhě kayă tahe hyă hésoluŏ
Jesŭ ná bí Galileaphú tahe lŭtyă-
htya akhĕnuô, Roma Khwí Pilato
2 aklyĕphú tahe mę̤thyě èthĭ. Rò Jesŭ
hésû èthĭ, “Ŭ mę̤thyě Galileaphú
tahe phúyě rò thĭ tane̤ ná èthĭ ma a
tę̤thứtę̤ora tahe mŭmyą̤ricyą̤klŏ ná
lŏ Galileaphú dó aruôtahe phúnuô
3 ĕ? Vă hé thĭ, èthĭ mŭmyą̤ricyą̤klŏ
ná thĭ mą̤to. Thĭ bèbè, thĭ ki zą̤
nı̤dûkuŏ lahyă thĭne̤ to hénuôma,
thĭ ki thyě kuŏ lŏ pwọ̤¬ tôprę̤ pă.
4 Bí Siloa hihtyalŏ nuôtômě latą̤prọ̤
thyě kayă shyélwı̤thyó akhĕnuô, thĭ
tane̤ ná èthĭ ma a tę̤thứtę̤ora o
éklŏ ná lŏ¬ kayă aruô dó a o la-
hyă dó vı̤ Jerusalem akŭ nuôtahe
5 ĕ? Amą̤to, vă hé thĭ, thĭ yĕtahe
bèbè, thĭ ki zą̤ nı̤dû lahyă thĭne̤ to
hénuôma, thĭ ki thyĕkuŏ lŏ pwọ̤¬
tôprę̤ pă.”

Tę̤dônyă Khákho Kadwímọ̤ Dó Athè Kuŏŭ To Tômọ̤ Ari-akyă

6 Htuŏrò Jesŭ dônyă pę̤ èthĭ ná ngọ̤-
khákho tôtọ̤ rò a hé, “Bètôphuó,
kayă o tôprę̤, rò dó a thòthè-
phè lę̤khunuô, a isóo nı̤dyé kuŏ
a kadwímọ̤ tômọ̤. Rò a cuó myá-
pụ̤ ba-e nı̤dyé a kadwíthè, maná-
rò a myáhtye athè o tôplò¬ to.

7 Rò, a hé prẹ̀myákhwènḭ̀ thòthè-
phè yĕnuô, ‘Vă hyă myápṵ̀ ba-
e kadwímọ̀ nuô tôthò athènuô a
băhó thuŏna hó tadŭ́rò vă myá-
htye athè tôplò¬ to. Ikwọ̀ khŭ́kyă
è nuô, a o dídyăkyădĕ pré he-
khu pré.’
8 “Manárò prẹ̀myákhwè thòthèphè
yĕtôprẹ̀ hésû lŭ, ‘Byacè¬, myá pọ́
kuŏrẹ́ pré yĕtôna nuôpré. Vă ivẹ̀
tavạ rẹ́ akhăshyé pă rò vă sunuŏ ná
9 asè pă. Nabè pă ma a klyá thèryá
nyă dû pă. A ki thèto hé pă rò vă
ikwọ̀kyă dû è pă.’”

Jesŭ Zasĭmẹ́ Prẹ̀mònyạ́dákhŏ̀ Tôprẹ̀
Bí Judaphú Mọ̀nyĕduô Akhĕ̀

10 Bí Judaphú Mọ̀nyĕduô bè
tônyĕkhĕ̀nuô, Jesŭ ithyóithyatạ̀ ŭ
11 dó tẹ̀cóbĕ̀hŏ tômĕ akŭ. Bí tẹ̀cóbĕ̀-
hŏkŭ nuô, prẹ̀mò dó khĭné mẹ̀bè lŭ
rò aswí nyạ́dákhŏ̀ otyạ́ o tôprẹ̀. A
khyábè phúyĕnuô anyẹ̀ cóhó ana
12 shyélwḭ̀thyó có hó. Bí Jesŭ myá-
htye lŭ akhĕ̀ a éhyă lŭ dó nyĕ rò a
hé lŭ, “Mòmuọ̀¬, nẹ̀ tẹ̀sĕ̀ sĭmẹ́ hó.”
13 Rò a dyahtya atakhu dó lŭ́lọ rò
tôphuótuŏ anyạ́ cóhtyakhyĕ rò a
htuthéhtya Cómarya.
14 Manárò Jesŭ zasĭmẹ́ pẹ́ ŭ tẹ̀-
swítẹ̀sĕ̀ dó Judaphú a Mọ̀nyĕduô
akhu-akhyĕ tẹ̀cóbĕ̀hŏ khukló yĕtô-
prẹ̀ théplòdu, rò a hé kayă bémụ
tahe, “Mọ̀nyĕmọ́thĕ̀ dó pẹ̀ tŏkò
mẹ tẹ̀phyétẹ̀mẹ nuô, a o nyĕthuŏ-
thyó có. Hyă zasĭmẹ́ lahyă thĭ tẹ̀-
swí bí mọ̀nyĕ thuŏthyóyĕ akŭnuô.
Mọ̀nyĕduô rò hyăza tă lahyă thĭ-
nẹ́ tămẹ́.”
15 Rò Byacè hésû kạkhyĕ lŭ, “Prẹ̀
cyẹ́zócótẹ byepré anẹ́ thĭ¬ thĭ pwọ̀¬
tôprẹ̀ ilyĕ lahyă thĭ pṵ́plyẹ, mạ́torò
thĭ tathíplyẹ dó apọ́kŭ rò thĭ cwi-
htecuó buôŏ ahtyĕ bí Judaphú Mọ̀-
16 nyĕduô akhĕ̀nuô mạ́to ĕ? Khŏnyạ́rò
Abraham aklwĭlyă mòmuọ́ dó khĭ-
néricyạ́ khukló nŏcŏklọ̀ma khĭné-
khĭnŏ ná lŭ yĕ, a onyẹ́ cóhó ana
shyélwḭ̀thyó nuô a obíyĕ tôprẹ̀. Rò
ilyĕhte siplékyă pẹ́ è ná khĭnéri-
cyạ́ khukló cŏklọ̀ma lŭ yĕ bí Juda-
phú a Mọ̀nyĕduô yĕnuôma, a kò
nyăto ĕ?”
17 Bí Jesŭ hésû ngọ́ yĕtômŭ́ akhĕ̀-
nuô, lŏ¬ kayă dó a pṵ́ lŭ tẹ̀thṵ́ nuô-
tahe thétarẹ̀ lyạ nḭ́dyé lŏplĭ anẹ́. Ma-
nárò Jesŭ mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryạ lŏplĭ yĕ
akhu-akhyĕ, kayă bémụ théplòmọ
lŏplĭ có pwọ̀¬ tôprẹ̀.

Tẹ̀dônyă Khákho Ná Taplèplò Ari-akyă
(Matteo 13:31-33, Marko 4:30-32)

18 Htuŏrò Jesŭ hé, “Cómarya htyĕ-
lẹ́kẹ́kŭ nuôma athyáná matĕ? Vă ki
19 talô byábŭmyá pẹ́ thĭ ná maĭtĕ? Có-
marya htyĕlẹ́kẹ́kŭ nuôma athyáná
kayă tôprẹ̀ iluọ́dyá taplèplò tôplò
dó aprékhu nuôhó. A phéhtya rò
a duhtyahtŭhtya thyáná thòmọ̀nuô,
rò tuọ́ có dó htuphúzuọ́phú tahe
hyămẹ lahyă apwḭ dó aphyă tahe
alọ có.”

Tẹ̀dônyă Khákho Ná Huŏmû Ari-akyă

20 Rò Jesŭ hé pọ́, “Cómarya htyĕ-
lẹ́kẹ́kŭ nuôma vă ki talô byábŭ-
21 myá pẹ́ thĭ ná maĭtĕ? Cómarya
htyĕlẹ́kẹ́kŭ nuôma athyáná prẹ̀-
mò tôprẹ̀ phyénḭ́ huŏmû rò a
cimû lwítọ́ dó dĭphé tôplutôphè
aklĕ rò athĕ tapho htyalŏplĭ dĭ-
phé yĕnuôhó.”

Kadă I
(Matteo 7:13-14, 7:21-23)

22 Bí Jesŭ cuố dố vỵ̈ Jerusalem
akhẽ̌, a ithyóithya cuố rwó ŭ dố
klyálọ, tôvỵ̈ htuỏ̌ tôvỵ̈, tôdỏ̌htuỏ̌
23 tôdỏ̌ cố. Htuỏ̌rò kayă tôprẹ̈ sudyă
lŭ, “Byacè¬ kayă dố a nḭ́bè tẹ̈mẹ̈-
lwóhteką̈ tahenuôma, a o patíprẹ̈
pré ẽ?”
24 Rò Jesŭ hésû èthĭ, “Yácứ cuố-
pṵ̈nuỏ̌ lahyă dố kadă a-i nuôtôkŭ,
mẹ̈tĕhérò, kayă tahe yácứ cuốpṵ̈-
nuỏ̌ rọ́nyacố tadứrò a nuỏ̌bẽ̌ lahyă
25 to. Hibyacè ki kahtò mẹ̈bíkyăphe thĭ
kadă tôphuố pă. Bínuôakhẽ̌ pă thĭ ki
kahtò o dố aklỏ̌ pă rò thĭ ki dò kadă
pă. Rò thĭ ki hé, ‘Byacè¬ bámŏ pẹ́-
kuỏ̌rẹ́ pẹ̈ kadă.’
“Rò a ki hésû thĭ, ‘Thĭ ma kayă
bítĕ nuô, vă thẽ́gnĕnố thĭ to.’
26 “Bínuôakhẽ̌, thĭ ki hésû è, ‘Pẹ̈ eŏtọ́
htuỏ̌hố ná nẹ̈, nẹ̈ ithyóithyatą̈ htuỏ̌-
pẹ́hố pẹ̈ dố pẹ̈ vỵ̈kŭ nuô vă.’
27 “Manárò a ki hésû pọ́ thĭ, ‘Thĭ
ma kayă bítĕ nuô vă thẽ́gnĕnố thĭ
to. Lỏ̌¬ thĭ yĕtahe nuôma kayă
dố a mẹ̈ tẹ̈mŭmyą́ricyą́ nuôtahe
pré, htecuố taphăkyă yẹ̈ lahyă ná
vă nuô.’
28 “Dố Cốmarya htyĕlẹ́kẹ́kŭ nuô,
thĭ myáhtye ná Abraham, Isaac,
Jacob ná prẹ̈prọ lỏ̌¬ plĭ nuôtahe
hyă nuỏ̌lỏ̌ bínuô tadứrò thĭ nẹ́byа-
cè nḭ́dû rò ŭ ki vẹ́htekyă thĭ dố
aklỏ̌ pă. Tẹ̈khălẹ́ bí thĭ ki cuố o
yĕtôpho pănuô, thĭ ki cuố nguọ́-
plyą́nguọ́ryą rò thĭ ki ą̈takrṵ̈ nḭ́-
29 dyé lỏ̌ cố thĭ khukhyĕ pă. Kayă
o dố cínuỏ̌, cíhte, cíhtya, cílyą
tahe ki hyă pă rò èthĭ ki hyănuỏ̌
onyăphyé lahyă akhălẹ́ dố Cốma-
30 rya ahtyĕakẹ́kŭ nuô pă. Bínuô akhẽ̌-
pă nuô, kayă o dốkhyĕ tahe ki hyă-
tuọ́ rẹ́lố dố nyĕ pă, rò kayă o dố
nyĕ tahenuô, a ki hyă tą̈nokyă dố-
khyĕ pă.”

Jesŭ Mọnḭ́ Vỵ̈ Jerusalemphú Tahe
(Matteo 23:37-39)

31 Bínuôakhẽ̌, Pharisĕophú tahe hyă
dố Jesŭ o rò a hyă hé lŭ, “Nẹ̈
tŏ htecuố taphăkyă dố aruô tôpho,
mẹ̈tĕhérò Khwí Herodè thẽ́zṵ́ mẹ̈-
thyĕ nẹ̈.”
32 Rò Jesŭ hésû èthĭ, “Cuốhéso
pẹ́ htwimḭnuô, ‘Yĕtônyĕ ná parŏ
pănuô, vă ki vẹ́htekyă khĭnékhĭnỏ̌
tahe pă, htuỏ̌rò vă ki zasĭmẹ́ tẹ̈swí-
tẹ̈sẽ̌ tahe pă. Thuỏ̌nyĕtônyĕ pănuô,
vă ki mẹ̈htuỏ̌kyă vă tẹ̈phyétẹ̈mẹ̈
33 pă.’ Manárò yĕtônyĕ ná parŏ ná
sŏví pănuô, vă tŏbè htecuố ple-
hyă tadûpă klyá. Vă mą́hố Cốma-
rya aprẹ̈prọ yĕ bè cuốthyĕ nyă dố
vỵ̈ Jerusalem akŭnuô pă hố, mẹ̈-
tĕhérò khălẹ́ bínuôtôpho ma khă-
lẹ́ dố ŭ lẹ́mẹ̈thyĕ Cốmarya aprẹ̈prọ
tahe hố.
34 “Kố¬ vỵ̈ Jerusalem, vỵ̈ Jerusa-
lem¬ prẹ̈prọ dố ŭ nỏ̌hyă èthĭ dố
nẹ̈o tahenuô, taheherò nẹ̈ mẹ̈thyĕ-
kyă èthĭ, taheherò nẹ̈ tą́ èthĭ ná
lọ́. Phú shyĕmuọ́ takốtakẹ̈bí nḭ́dyé
aphú dố adálẹ̈ nuô, vă yácứ takố-
takẹ̈bínḭ́ tamŏmŏ cố nẹ̈ tadứrò nẹ̈
thẽ́zṵ́ nỏ̌takẹ̈bí nḭ́ vă ná nẹ̈nẹ́ to.
35 Myámỏ̌ lahyă¬ Cốmarya ki dya-
okryákyă tứdû thĭ tẹ̈lŭhŏdu yĕnuô
pă. Rò vă hé thĭ, thĭ ki myáhtye
tadû pré vă ná shyé¬ thĭ héhố,
‘Kayă dố a hyă dố Cốmarya amwḭ-
kŭ yĕtôprẹ̈nuô, a ki nḭ́bè dûhố tẹ̈-

sŏri ní¬.' Thĭ héhtuŏhŏ phúnuôpă-
rò thĭ ki myáhtye khyĕthyá no vă
pă."[k]

14

Jesŭ Zasĭmḕ Kayăswí Tôprẹ̀

1 Bètôphuŏ bí Judaphú Mọ̀nyĕduô
bè akhĕnuô, Jesŭ cuŏ dŏ Pharisĕ-
ophú khuklŏ tôprẹ̀ ahi. Bí a kírḕ esè
akhĕnuô, kayă bínuô tahe myácŏ-
2 huô lŭ. Dŏ Jesŭ anyĕhyă nuô kayă
3 yábuŏtọ̀htyĕ o tôprẹ̀. Rò Jesŭ sudyă
prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá tahe
ná Pharisĕophú tahe rò a hé èthĭ,
"Dŏ pẹ̀ lisăsĕ̀ tẹ̀thyótẹ̀thya akŭnuô,
zasĭmḕ kayă bí Judaphú a Mọ̀nyĕ-
duô akhĕ̀ nuôma anḭ́ nyă ĕ? Ma anḭ́
4 to ĕ?" Manárò èthĭ hésû lŭ tôcô¬ to.
Jesŭ behtya atakhu dŏ kayă yĕtôprẹ̀
alọ rò a zasĭmḕ pḕkyă lŭ, rò a plwŏ
kạkyă lŭ.
5 Htuŏrò Jesŭ hé èthĭ, "Bí Judaphú
a Mọ̀nyĕduô bè akhĕnuô, thĭ phú-
khŭ tôprẹ̀prẹ̀ kimạ̀torò thĭ pṵ̀ tôduŏ-
duŏ ki latạ̀ dŏ htyĕklûkŭ hénuô, thĭ
ki cuŏphyéhtya cŏ lŭ tôphuŏphyé-
6 htya cŏ pă ĕ? Ma to ĕ?" Manárò èthĭ
hékạ̀khyĕsû lŭ tôcô¬ to.

Tẹ̀ḕmọsû Sĭprḕ Ná Tẹ̀shyalyạthḕ

7 Bí sĭprḕ dŏ Pharisĕophú khuklŏ
yĕtôprẹ̀ ḕhyăe èthĭ dĭ yĕtahe hyă-
nuŏ akhĕnuô, a hyănwóphyé lahyă
akhăḷḕ dŏ aryá. Jesŭ myáhtye èthĭ
mẹphúnuôrò a hékhonḭ́ pḕ èthĭ ná
8 ngọ̀khákho tôtọ̀. "Bí ŭ mehyăeme-
hyăŏ nẹ̀ dŏ kayă tôprẹ̀prẹ̀ a pwĕ-
khŏmḕ akhĕnuô, nwó onyă phyé tă
khăḷḕ dŏ aryá tămḕ, mẹtĕhérò kayă
dŏ a htwŏ khuklŏ dŏ aduklŏ ná nẹ̀
nuô, taryá¬ ma ŭ mehyăeŏ nḭ́ cyạ́
9 kuŏ è. Ki ŭ mehyă tọ̀kuŏ è hérò hi-
byacè ki hé nẹ̀, 'Dyéonyăo pḕrḕ nẹ̀
khăḷḕ yĕnuô ná èyĕ ní,' rò bínuôkhĕ
pă, nẹ̀ bè cuŏonyăkyă dŏ khăḷḕ la-
rṵ̀lŏ tôpho pă rò nẹ̀ ki thĕtarẹ̀kyă
10 pă. Aryálŏma, ki ŭ mehyă nẹ̀ hérò
cuŏonyă dŏ khăḷḕ larṵ̀lŏ nuôtôpho.
Nẹ̀ ki mẹphúnuô hérò, hibyacè ki
hyă hé nẹ̀, 'Khŏbŏthyó, htya-onyăo
dŏ akhu nuôtôpho,' rò bínuôkhĕpă,
nẹ̀ ki mèthèo dŏ ŭ pwọ̀tôprẹ̀ anyĕ-
11 hyă pă. Mẹtĕhérò kayă tôprẹ̀prẹ̀ dŏ
a phyédu anḕnuô, ŭ ki shyatạ̀ è pă,
rò kayă tôprẹ̀prẹ̀ dŏ a shyalyạ athḕ
nuô, ŭ ki dyahtyalŏ è pă."
12 Htuŏrò Jesŭ hé kuŏke hibyacè,
"Bí nẹ̀ taritaryă mọ̀htuô sèesèŏ akhĕ
bèbè, kimạ̀torò mọ̀hé sèesèŏ akhĕ-
nuô bèbè, nẹ̀ khŏbŏthyó tahe bèbè,
nẹ̀puọ̀nẹ̀vyạ́ tahe bèbè, nẹ̀klwĭnẹ̀lyă
tahe bèbè, nẹ̀hi khăsŏkhăshyé dŏ a
duzạ̀htyathĕ̀ tahenuô bèbè, ḕ tă èthĭ
tămḕ. Nẹ̀ ki ḕe èthĭ phúnuô hérò
èthĭ ki ḕe kạkhyĕsû ke nẹ̀ pă rò thĭ
13 mẹlyḕmẹkè dyé prḕ lŭ prḕ. Manárò
bí nẹ̀ mẹpwĕ̀ akhĕnuô, taritaryă sè-
esèŏ rò ḕ pḕ kayă dŏ a sŏphásŏryạ
nuôtahe, kayădátarṵ nuôtahe, kayă
khăduôdá nuôtahe ná kayă mèthè-
14 khí nuôtahe ní¬. Rò nẹ̀ ki ḕe kayă
phúyĕ tahe hénuô, nẹ̀ ki nḭ́bè tẹ̀-
sŏri pă, mẹtĕhérò èthĭ ḕe kạkhyĕsû-
bḕ kuŏ nẹ̀ tôcô¬ to. Bí kayăcŏtẹ tahe
ihtòhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ dŏ tẹ̀thyĕ akhĕ
pănuô, Cŏmarya ki dyékhyĕ nẹ̀ tẹ̀-
bwítẹ̀taryĕ pă."

[k] Li Htuthĕhtya 118:26

Tẹ̀dônyă Khákho Ná Pwĕeŏdu
(Matteo 22:1-10)

15 Kayă onyăo kuŏ ná Jesŭ bí lẹ́e dĭ-
rẹ́khăshyé nuôtahe aklĕ̀ tôprẹ̀nuô, a
nḭ́huŏ tẹ̀hébèyĕ rò a hé Jesŭ, “Kayă
dố a onyă eŏnố dố Cốmarya ahtyĕ-
akẹ́kŭ pă tahenuô, a ki nḭ́bè mạ́lakŏ
cố tẹ̀sŏri pă cố!”
16 Rò Jesŭ hé è, “Bètôphuố, kayă
tôprẹ̀ mẹpwĕ̀du rò a buôebuôŏ
ŭ, rò a mehyăehyăŏ ényacố kayă
17 cố. Bí pwĕeŏ ashuố akhĕ̀ hyătuộhố
akhĕ̀nuô, a nŏcuốhéso alulé tôprẹ̀
ná kayă dố a mehyăehyăŏ htuŏhố
lŭ nuôtahe, rò a luléyĕ cuố hé, ‘Hyă-
ehyăŏ lahyă mŏ hénuŏ¬, ŭ taritaryă
one lŏplĭ hố.’
18 “Manárò tôprẹ̀ tôcôcô¬ a kẹ̀htŏ-
kẹ̀lyạ nḭ́dyé lŏplĭ ná alĕ́ to. Arẹ́lố tô-
prẹ̀ rò a hé alulé yĕnuô, ‘Vă iprḭ lyạ́
tôlẹ́ rò vă tŏbè cuốmyá nḭ́dyé è. Rò
khyáthĕ́dŏ rẹ́ vă ní¬.’
19 “Aruô tôprẹ̀ ke rò a hé, ‘Vă iprḭ pṵ́
nyặsĕ rò vă tŏbè cuố nŏemyá nḭ́dyé
è khŏnyặ. Rò khyáthĕ́dŏ rẹ́ vă ní¬.’
20 “Dố aruôtôprẹ̀ rò a hékuŏke, ‘Vă
khŏmẹ̆htuŏthĕ̀ mópăpré rò vă hyă-
bĕ́ to.’
21 “Lulé yĕtôprẹ̀ kạkhyĕ khyĕthyá rò
a kạhéso pẹ́ abyacè ná lŏ¬ tẹ̀ritẹ̀-
kyă yĕtahe. Rò hibyacè yĕtôprẹ̀ thé-
plòdu rò a hé alulé, ‘Htecuố pryă-
pryă cố dố klyádukŭ nuô ná dố klyá-
phú nuôtahe akŭ, rò ékạ lahyă kayă
sŏphásŏryạphú, kayădátarṵ, kayă
mèthèkhí, ná kayă khăduôdá nuô-
tahe ní¬.’
22 “Alulé kạtuộkhyĕ rò a hé abyacè,
‘Byacè¬ vă cuốmẹhtuŏ lŏhố phú
nẹ̀ hétặ nẹ̀ngọ́ nuôtahe hố, manárò
khălẹ́ odăpă tahe.’
23 “Phúnuô akhu-akhyĕ Byacè hé
alulé, ‘Cuố kuŏke dố dŏphúsophú
nuôtahe akŭ rò nŏhyă obă lŏ dố vă
24 hikŭyĕ. Vă hé thĭ, kayă dố vă mehyă
è tahenuô, a hyă enố kuŏ vă pwĕeŏ-
duyĕ tôprẹ̀¬ to!’”

Htwŏhtya A Khŏpacẹ̆ Tôprẹ̀ Akhwóakè
(Matteo 10:37-38)

25 Tônyĕ akhĕ̀nuô, kayă krwŏ cuố-
rọ́ẹ́ kuŏlă Jesŭ rò a tarí myákạkhyĕ
26 èthĭ rò a hé, “Kayă dố a thẹ́zṵ̂ htwŏ
vă khŏpacẹ̆ tôprẹ̀prẹ̀nuô, amuộaphĕ
bèbè, aphúamĕ bèbè, apuộavyạ́, ná
anẹ́byacè nḭ́dû cố bèbè, a ki mọ lố-
klŏ cố ná a mọ vă hénuôma a htwŏ-
27 htya cyạ́ vă khŏpacẹ̆ to. Kayă tôprẹ̀-
prẹ̀ dố a krusu rò a zá nḭ́dyédû toto,
văkhyĕ rò a krwŏ toto tôprẹ̀nuô, a
htwŏhtya cyạ́ vă khŏpacẹ̆ to.
28 “Hékuốrẹ́, dố thĭklĕ̀ tôprẹ̀prẹ̀ nuô,
a ki tanẹ-onehố ná a ki byáhtya hi-
htyalŏ tômĕ kihérò, a ki lŏ bá¬ tĕ pă
nuô a bè onyă dyámyá rẹ́. Tuộdố a
mẹhtuŏmẹplṵ́ lŏ hi yĕtômĕ nuôma,
arṵ̆ ki pò pă ĕ ma a pòto ĕ nuô a bè
29 thẹ́gnĕ rẹ́. A ki mẹrẹ́ phúnuôto, rò a
ki byáhtyarẹ́ ahi khăduô, rò a ki mẹ-
htya htuŏplṵ́bĕ́ ahi yĕnuô to hénuô,
lŏ¬ kayă dố a myáhtye è mẹtarẹ́htya
okyă ahi yĕtahenuô, a ki nyẹ̆kruŏ lŏ
30 lŭ pă. Èthĭ ki hé lahyă, ‘Kayă yĕtô-
prẹ̀ isốhtya nḭ́dyé ahi rò a mẹplṵ́mẹ-
htuŏbĕ́ nḭ́dyé to vă.’
31 “Kimặtorò, hékuốrẹ́, khwí tôprẹ̀
ki htecuố nḭ́dyé ná aklyĕphú aprẹ̀
tôthố, rò a kírẹ́ cuốsásû ná khwí dố
aruôtôprẹ̀ dố a o nḭ́dyé ná aklyĕphú
aprẹ̀ nyẹ̆thố tôprẹ̀ yĕnuô, a ki sásû
ná khwí yĕtôprẹ̀ nuôma, a pẹ́ dè pă
ĕ, ma a pẹ́ dè to ĕ nuô, a bè onyăo

32 tanẹ myá kuŏrẹ́. Ki aryá pẹ́ dè to
kihérò, bí a oyẹ pă ná lŭ akhĕnuô, a
bè nŏcuŏ rẹ́ akayă tahe dŏ a ki cuŏ
33 hépẹ̆hédwŏ rẹ́. Phúnuô akhu-akhyĕ,
lŏ¬ tẹ̆ dŏ a o ná thĭ lŏ¬ plĭ tahenuô,
thĭ ki dyakyă to kihérò, thĭ htwŏ-
htya cyą́ vă khŏpacẹ̆ tôprẹ̆¬ to.

Ithè Ngụ̆kò

(Matteo 5:13, Marko 9:50)

34 "Ithè nuôma aryá prĕ tadŭ̂rò ithè
a tẹ̆sŭhĕ yĕnuô a ki lamẹ́kyă hérò,
ŭ cuŏ mẹsŭhĕ kąkhyĕ cyą́ pă è
35 phútĕ? Ithè dŏ asŭhĕ pătonuô, dŏ
hekhu agnĕ bèbè, dŏ thòmọ́ lẹ́nı̨́-
hĕnı̨́re agnĕ bèbè, abwítaryĕ o pă
tôcô¬ to. Rò ŭ vĭkyă kyă prĕ è prĕ."

"Kayă dŏ a o ná akhălè dŏ a nı̨́huŏ
cyą́ tẹ̆tahenuô a tŏbè nı̨́dă lahyă."

15

Thímí Dŏ A Lamẹ́ Tôduŏ

(Matteo 18:12-14)

1 Bètôphuŏ prẹ̆kwĭamo-ară tahe ná
prẹ̆oraphú tahe hyă oplu tavą nı̨́dă
2 lahyă Jesŭ a tẹ̆dônyăhébè tahe. Pha-
risĕophú tahe ná prẹ̆ithyó tẹ̆thyótẹ̆-
thya athárá tahe tamwọ̆talĕ nı̨́lŏdû
Jesŭ zọ, "Kayă yĕtôprẹ̆ émọsû prẹ̆-
oraphú tahe, rò a cuŏ etọ̆ŏtọ́kuŏ cŏ
ná èthĭ vă¬!"
3 Phúnuô akhu-akhyĕ, Jesŭ dyá pẹ́
4 èthĭ ná ngọ́khákho tôtọ́ rò a hé, "Hé-
kuŏrẹ́ kayă tôprẹ̆prẹ̆ dŏ thĭklĕnuô,
athímí o aduŏ tôzẹ̆ rò a ki lamẹ́kyă
pẹ́ lŭ tôduŏ hénuô, a ki mẹphútĕ?
A ki dyakyă thímí lwı̨̆thyótôshyĕ ná
lwı̨̆thyó tôduŏ yĕnuô dŏ asèekhu rò
a ki cuŏmyápŭ a lamẹ́ yĕtôduŏ htú
a myáhtye kąkhyĕ khyĕthyá è pă
5 mą́to ĕ? Bí a myáhtye kąkhyĕ khyĕ-
thyá hŏ lŭ akhĕnuô, a ki thĕ́krŭ̆thĕ́-
lŏ rò a ki dyahtya lŭ dŏ aplăkhu pă.
6 Rò a ki hóką nı̨́dyé lŭ dŏ hi pă. Rò a
ki mehyă plŏ́nı̨́ a khŏbŏthyó ná ahi
khăsŏkhăshyé tahe rò a ki hé èthĭ,
'Vă myáhtye kąkhyĕ khyĕthyá hŏ vă
thímí dŏ a lamẹ́ yĕnuô tôduŏ hŏ, rò
vă thĕ́krŭ̆ nyacŏ, rò hyă thĕ́krŭ̆thĕ́-
7 lŏ rọ́kuŏ lahyă ná vă.' A thyá kuŏdû
phúnuôhŏ, vă hé thĭ, prẹ̆oraphú tô-
prẹ̆ zą nı̨́dû khyĕthyá hŏ anẹ́ akhu-
akhyĕ dŏ mŏ́khunuô ŭ ki thĕ́krŭ̆thĕ́-
lŏ lŏ́klŏ pă cŏ ná kayăcŏ́kayătẹ lwı̨̆-
thyótôshyĕ ná lwı̨̆thyótôprẹ̆ dŏ a lo
zą nı̨́dû anẹ́ hŏ to yĕnuô tahe cŏ.

Rŭzye Dŏ A Lamẹ́ Tôbè

8 "Tomaná, hékuŏrẹ́ prẹ̆mò tôprẹ̆
dŏ arŭzye o abèshyé rò ki a lamẹ́ pẹ́-
kyă lŭ tôbè hénuôma a ki mẹphútĕ?
A ki isĭlĭ mi, htuŏrò a ki dŭplĭdŭ-
lą́ ahi, rò a myápŭ̆tą̆ myápŭ̆tẹ htú
9 a myáhtye cŏ văhéto. Bí a myá-
htye kąkhyĕ khyĕthyá hŏ akhĕnuô,
a ki mehyăplŏ a khŏbŏthyó ná ahi
khăsŏkhăshyé tahe rò a ki hésoluŏ
pẹ́ èthĭ, 'Vă myáhtye kąkhyĕ khyĕ-
thyá hŏ vărŭzye dŏ a lamẹ́kyă yĕtô-
bè akhu-akhyĕ vă thĕ́krŭ̆ nyacŏ rò
hyă thĕ́krŭ̆thĕ́lŏ rọ́kuŏ lahyă ná vă.'
10 Phúnuôhŏ, vă hé thĭ¬, prẹ̆oraphú
tôprẹ̆ zą nı̨́ hŏ akhu-akhyĕ, Cŏ́ma-
rya a tanémŏ́khuphú tahe thĕ́krŭ̆-
thĕ́lŏ nyacŏ."

Phúkhŭ Dŏ A Lamẹ́ Tôprẹ̆

11 Jesŭ hé pọ́, "Bètôphuŏ kayă otô-
12 prẹ̆, a phúprẹ̆khŭ o thĕ́nyẹ̆. Apuọ́ tô-
prẹ̆ ką hé aphĕ, 'Phĕ¬ ucĕtazĕ dŏ vă
tŏbè nı̨́bè è tahenuô, dyémŏ́hŏ vă

khǒnyą.' Phúnuô akhu-akhyě aphě
ibětą pę́kyą aphú yěthę́nyę ucě̌ta-
zě yětahe.
13 "Nyę̌tyato rò apuǫ́ yětôprę̀nuô, a
phyénı́ lǒlǒ¬ a ucě̌tazě dǒ aphě dyé
è yětahe rò a htecuǫ́kyą dǒ kę́yę
tôkę́. Rò a cuǫ́ mę̨lǒkyądě lǒ arů
ná a tę̀emů̧ǒpryá, atę̀lů prę̀mòthě-
14 mě tahe. Bí a mę lǒkyą lǒ hǒ arůahtě
dǒ a o ná è tahe akhě̌nuô, tę̀ovı̨okǒ
ohtya dǒ kę́ bínuôtôkę́ akǔ, rò tôcô¬
15 opą ná lǔ to. Phúnuô akhu-akhyě a
cuǫ́kwĭ mę̨kuǫ́ tę̀mę dǒ htyěphúkę́-
phú bínuô tôprę̀ a o rò a nǒcuǫ́kyě
16 lǔ htyá dǒ a prę́lyą́khu tôpho. Yětô-
phuǫ́rò a ladyá thę́ethę́ǒ rò a tuǫ́ cǒ
dǒ a thę́zů e kuǫ́ nyacǒ kǒbĭthè dǒ
htyá yětahe e yěnuô tadů́rò ǔ dyée
pę́ lǔ lę́e tôprę̀¬ to.
17 "Dǒkhyěnuô, a thę́nę́lyą nı́dyé
anę́ rò a hé, 'Lǒ¬ prę̀mę̨tę̀phú dǒ
văphě ahikǔ nuôtahema, a ekǒǒbą
lǒ lahyą, htuǫ́to a olǒkyą pluphè cǒ
nyą hǒ, vă rò vă kírę́ cuǫ́ ovı̨okǒ
18 thyě cǒ bíyě cǒ hǒ. Vă tǒ ihtò kąą-
khyě khyěthyá dǒ văphě o rò vă
tǒbè kąą hé văphě, "Phě¬ vă mę̨thů-
19 hǒ Cǒmarya ná nę̀ hǒ. Ǔ ki é vă ná
nę̀ phúprę̀khǔ tôprę̀nuô a kò pă to
hǒ. Dya vă phú nę̀ prę̀mę̨tę̀phú dǒ
a hyądakèe pré dǒ aklę́kǔ yěnuô tô-
20 prę̀ pré."' Phúnuôrò a ihtòkąą khyě-
thyá dǒ aphě o.

"Bí aphě myáhtyecuǫ́lǒ a phúprę̀-
khǔ o dǒ ayę kąą akhě̌nuô, a thę́zǫ̀nı́
nyacǒ lǔ rò a klyacuǫ́ phyánuǫ̨mů́sû
nı́dyé aphú.
21 "Aphúprę̀khǔ hésû lǔ, 'Phě¬ vă
mę̨thů́hǒ Cǒmarya ná nę̀ hǒ, ǔ ki é
vă ná nę̀phúkhǔ tôprę̀ nuǒ¬ a kò pă
cǒ to hǒ.'
22 "Manárò aphě hé alulé tahe,
'Mę̨pryăpryą, phyéhyą cącwǫ dǒ
aryálǒ nuôtôpů, rò thyáhtya pę́ la-
hyą ná è yě, rò taplwó nuǒ pę́ è
cǒtaplwó tômě dǒ a kanǒkǔnuô, rò
23 dyé sidyá pę́ è khuphá nuô. Htuǒrò
cuǒcwihyą pů́phú dǒ pę̀ buôbû ka-
túlǒ nı́dyé è nuôtôduǒ rò mę̨thyě è
nuô. Pę̀ ki mę̨pwě̌mę̨la, rò takruǫ́-
24 etakruǫ́ǒ rǫ́lǒ lǔ pó¬. Mę̨tě̌hérò è
ma athyáná văphúkhǔ dǒ a thyě-
htuǒhǒ tôprę̀, rò a htwǒprę̀ kąkhyě
khyěthyá yětônyě tôprę̀nuô hǒ. È
ma athyáná văphúkhǔ dǒ a lamę́ rò
myáhtye kąkhyě khyěthyá hǒ è yě-
tônyě tôprę̀ nuôhǒ.' Phúnuôrò èthĭ
cáhtya mę̨pwě̌mę̨la, takruǫ́takré eǒ
rǫ́lǒ lǔ.
25 "Bínuôkhě a phúprę̀khǔ dǒ adu
tôprę̀ o dǒ lyą́khu. Rò bí a kąphû-
hǒ ná hi akhě̌nuô, a nı́huǒ ǔ dò-
htǒdòmǫ rò ilěprę́ilěmyą prąrů́prą-
26 té lǒ dǒ lŭhi. Phúnuôrò a é lulé tô-
prę̀ rò a sudyą lǔ, 'Mamę̨tě̌rò ǔ cuǫ́-
mę prąrů́prąté lǒplĭ phúnuô mę̨tě?'
27 Rò alulé hésû lǔ, 'Nę̀ puǫ́prę̀khǔ kąą-
tuǫ́mǫ kątuǫ́ryá khyě dǒ hi akhu-
akhyě, nę̀phě mę̨thyě pę́ è pů́phú
dǒ pę̀ buôbûkatú nı́dyé è nuô tô-
duǒ nuǒ¬.'
28 "Yětôphuǫ́rò a vyą́prę̀khǔdu yětô-
prę̀ thę́plòdu rò a kąkanuǒ pă dǒ
hikǔ to. Rò aphě hte ilǒkanuǒ lǔ dǒ
29 hidǒkǔ. Manárò a hésû aphě, 'Phě¬
nę̀ myámǒ kǒkǒ, văevăryą pę́ nę̀
phú ců́ tôprę̀nuô dǒ anana dǒ alě̌lě̌-
kǔ cǒ, văhtévătaăyą sûnǒ ná nę̀ngǫ́
tômǔ¬ to. Nę̀ dyénǒ pę́ hǒ vă maĭtě?
Thyáphú vă ki mę̨pwě̌, vă ki erǫ́ǒrǫ́
kuǒ ná vă khǒbǒthyó tahe agnĕnuô,
bí pę́phú tôduǒ pré¬ nuô nę̀ dyé nǒ

30 pẹ́náhí vă tôphuố¬ to. Manárò bí
nẹ̀phúkhŭ yĕtôprẹ̀ cuố mẹ̀lỏ̌ kyădĕ
nẹ̀ ucĕtazĕ, cuốlṳ̂ prẹ̀mòthĕ̀mĕ̀ kạ-
tuộ khyĕthyá rò, nẹ̀ mẹthyĕ pẹ́ cố
è pṳ́phú dố pẹ̀ buôbûkatú nḭ́dyé lŭ
nuôtôduỏ̌ cốcố!'
31 "Rò aphĕ̀ hésû lŭ, 'Phúkhŭ¬, nẹ̀
o dố vă khăduôshyé pwọ̌¬ tôphuố
rò tẹ̀ dố a o ná vă lỏ̌¬ plĭ tahe
32 nuôma nẹ̀tẹ̀ lỏ̌ hố. Manárò nẹ̀ puộ-
prẹ̀khŭ yĕnuô athyáná a thyĕhtuỏ̌-
hố rò khŏnyạ́yĕ a htwŏprẹ̀ kạkhyĕ
nuôhố, athyáná a lamẹ́ rò myáhtye
kạkhyĕ khyĕthyá è yĕtônyĕ nuôhố
akhu-akhyĕ, pẹ̀ tŏbè mẹpwĕ̀mẹla nḭ́-
dyé è, rò pẹ̀ tŏkò thĕ́krṳ̂thĕ́lỏ̌ erộ-
ŏrọ́lŭ kŏkŏ.'"

16

Prẹ̀myákhwè Tặmuỏ̌tặ̀tẹ̀ Dố A Limyă Tôprẹ̀

1 Jesŭ hé a khŏpacẹ̌ tahe, "Bètô-
phuố kayă duzạ́htyathĕ̀ o tôprẹ̀. Rò
a o nḭ́dyé ná prẹ̀myákhwènḭ́ a tặ-
muỏ̌tặ̀tẹ̀ tôprẹ̀. Ŭ héluỏ̌ pẹ́ lŭ ná
a mẹ̀lỏ̌ kyădĕ lỏ̌ abyacè tặmuỏ̌tặ̀-
2 tẹ̀ pwọ̌¬ tôcô. Kayă duzạ́ yĕtôprẹ̀
ĕ́hyă aprẹ̀ myákhwè tặmuỏ̌tặ̀tẹ̀ yĕ-
tôprẹ̀ rò a hé lŭ, 'Nẹ̀rinẹ̀kyă dố vă
nḭ́huỏ̌ yĕnuôma phútĕ tôcôtĕ? Nẹ̀ bè
dyahtyaluỏ̌ nẹ̀ rămárădyă, nẹ̀ myá-
khwènḭ́ vă tặmuỏ̌tặ̀tẹ̀ nuôtahe ari-
akyă, mẹtĕhérò vă nỏ̌ htwŏ cyạ́ pă
nẹ̀ ná prẹ̀myákhwè vă tặmuỏ̌tặ̀tẹ̀ tô-
prẹ̀ pătó hố.'
3 "Prẹ̀myákhwè tặmuỏ̌tặ̀tẹ̀ yĕtôprẹ̀
hélyạ nḭ́dyédû anẹ́, 'Vă̆byacè nỏ̌hte-
kyăhố vă dố a tẹ̀mẹkŭ hố rò vă
bèmẹ phútĕ? Vă ki iphuỏ̌ivẹ̌ e hekŭ
hérò, vă̆hĕ̆văre lốbă toto, vă ki kwĭ-
4 esè hérò, vă thĕ́tarẹ̌ lălă. Bí vă tẹ̀mẹ
o pă to yĕakhĕ̀nuô, thyáphú vă ki o
kuỏ̌ná vă khŏbố̆thyó dố a ki ĕ́mọsû
kuỏ̌ vă dố èthĭ hikŭ pănuô rò, khŏ̀-
nyạ́yĕ vă tŏbè mẹphútĕ nuô, vă thĕ́-
gnĕ hố.'
5 "Phúnuô akhu-akhyĕ, a ĕ́hyă lỏ̌¬
kayă dố a su-o abyacè nuôtahe tôprẹ̀
htuỏ̌ tôprẹ̀. Rò a sudyă a hyă rẹ́lố
nuôtôprẹ̀, 'Nẹ̀ su-o vă̆byacè bátĕ?'
6 "A hésû lŭ, 'Vă su-o lŭ olivahtyĕ
akỏ̌du tôzẹ̀'
"Rò prẹ̀myákhwè tặmuỏ̌tặ̀tẹ̀ yĕtô-
prẹ̀ hé lŭ, 'Phyé nẹ̀ lirămárădyă nuô-
tôba rò onyă rătặ mỏ̌, rò rănuỏ̌ pré
nyặshyĕ nuô.'
7 "A sudyă pọ́ dố aruôtôprẹ̀, 'Nẹ̀lé¬
nẹ̀su o lŭ bátĕ?'
"Rò a hésû lŭ, 'Văsu o lŭ buố̆kŭlă
akhwótôzẹ̀.' Prẹ̀myákhwè tặmuỏ̌tặ̀-
tẹ̀ yĕtôprẹ̀ hé lŭ, 'Phyé nẹ̀ lirămárădyă nuôtôba rò rănuỏ̌ pré shyĕlwḭ̈-
thyó nuô.'
8 "Prẹ̀myákhwè tặmuỏ̌tặ̀tẹ̀ dố acó-
atẹ to yĕtôprẹ̀nuô, abyacè htuthĕ́ nḭ́-
dyé nyacố lŭ, mẹtĕhérò a mẹ̀limyă
tẹ̀. Prẹ̀luhekhuphú yĕtahenuô a li-
myă lahŏlahya nḭ́dyé khyĕdû lŭ, rò
a dèlố̆klỏ̌ pă cố ná kayă o dố tẹ̀lĭ̆kŭ
9 nuôtahe cố." Htuỏ̌rò Jesŭ hé, "Phú-
nuô akhu-akhyĕ vă héso thĭ, thyá-
phú nẹ̀ ki nḭ́bè ĕ́ nẹ̀khŏnẹ̀thyó tahe
dố a ki htwŏ nẹ̀tẹ̀ nuô, nŏe nẹ̀he-
khu tẹ̀duzạ́htyathĕ̀ yĕtahenuô. Phú-
nuôrò shyé¬ nẹ̀ tẹ̀duzạ́htyathĕ̀ lỏ̌hố
pănuô, ŭ ki ésû dû nẹ̀ dố tẹ̀htwŏ-
prẹ̀ tacṳ́prẹ̀ dố mốkhu ahtyĕakẹ́kŭ
nuô pă.
10 "Kayă dố ŭ zṳ́enḭ́ cyạ́ è dố tẹ̀pa-
típhú pré akŭ tôprẹ̀nuô, tẹ̀adu-azặ
kŭnuỏ̌¬ ma ŭ ki zṳ́enḭ́ cyạ́ è pă. Ma-

nárò kayă dố ŭ zü̧enḭ cyą̈ è dố tẹ̈-
patíphú akŭ to tôprẹ̈nuô, tẹ̈adu-azą̈
11 kŭnuŏ¬ ma ŭ zü̧enḭ cyą̈ lŭ toto. Ki
mẹphúnuô hérò, thĭ ki cốtẹ ná tẹ̈-
myákhwè hekhu a tẹ̈duzą̈htyathĕ to
hérò, mốkhu tẹ̈duzą̈htyathĕ mą̈lakŏ
12 yĕnuô, ŭ zü̧e cyą̈ thĭ to. Rò thĭ ki
cốtẹ ná ŭruô tą̈muŏtą̈tẹ̈ to kihérò ŭ
ki dyé thĭ tą̈tẹ̈ dố a ki htwŏ nẹ̈ tẹ̈nuô
a o tôprẹ̈¬ to.
13 “Lulé tôprẹ̈ mẹcyą̈ tẹ̈mẹ dố Byacè
thếnyẹ̈ atẹ̈nŏ alẹ̈nuô a o tôprẹ̈¬ to. A
ki thếhtekyă nḭdyé tôprẹ̈ pă, rò a ki
mọ nḭdyé tôprẹ̈ pă. Mą̈torò a ki thế-
plòícŭ nḭdyé tôprẹ̈ pă, rò a ki mẹta-
khwótakè sûkyă nḭdyé tôprẹ̈ pă. Thĭ
mẹpẹ́lŏ Cómarya agnĕgnĕ, rŭ agnĕ-
gnĕ nyẹ̈côlŏ nuô, anḭ to.”

Jesŭ Hébè Ngọ́khákho Tahe
(Matteo 11:12-13, 5:31-32, Marko 10:11-12)

14 Pharisĕophú dố a mọnḭ rŭhtĕ nuô-
tahe nḭ́huŏ ngọ́yĕ akhĕnuô, a nyẹ̈-
15 kruŏ lahyă Jesŭ. Jesŭ hé èthĭ, “Thĭ
ma kayă dố a cyẹ́zốcốtẹ prế anẹ́ dố
kayă a mèthènyĕ nuôtahe prế, ma-
nárò Cómarya thégnĕ lŏplĭ hố thĭ
thếplòkŭ. Mẹtĕhérò, tẹ̈ dố kayă tanẹ
ná angụdupṛḭdulố ŭ tahenuô, dố Có-
marya mèthènyĕ nuôma mą̈ prế tẹ̈-
mŭmyą̈ricyą̈ dố ŭ lẹ́thézọ́théryą̈ è
nuôtahe prế.
16 “Mosè tẹ̈thyótẹ̈thya ná prẹ̈prọ a
tẹ̈răkyă tahenuô, ŭ hésodônyă tuọ́
tadû è bí Giovanni Baptista a htŭ-
khĕ nuôpré. Dốkhyĕyĕ vă hésodô-
nyă pẹ́ ŭ ná Cómarya htyĕlẹ́kẹ́kŭ tẹ̈-
thékrṵ̈mila ari-akyă rò ŭ yácŭ nuŏ-
17 phe lŏ cố lŭ pwọ̈¬ tôprẹ̈ cố. Ma-
nárò phû¬ ná Cómarya a tẹ̈thyótẹ̈-
thya dố a patílố tôplò kírẹ́ pyékyă
agnĕnuô, mốkhu ná hekhu pyékyă
zŭklŏlố pă cố.
18 “Prẹ̈khŭ tôprẹ̈prẹ̈ dố a okyă amĕ
rò a ki cuốphyé taple ná prẹ̈mò dố
aruô tôprẹ̈prẹ̈ hénuôma a cuốthứhố
ná prẹ̈mò nuôtôprẹ̈ hố. Rò prẹ̈khŭ
tôprẹ̈prẹ̈ dố a phyé prẹ̈mò dố a vẹ̈
okyă lŭ yĕtôprẹ̈ nuôma a cuốthứhố
ná prẹ̈mò nuôtôprẹ̈ hố.

Kayă Duzą̈htyathĕ Tôprẹ̈ Ná Lazarú

19 “Bètôphuốnuô, kayă duzą̈htya-
thĕ otôprẹ̈. Akŭathyá shuŏshuŏ
cố hyecą̈ dố angụdulố tahe, rò
a eviŏsŭ, mẹmọ nḭdyé anẹ́ pwọ̈¬
20 tônyĕ cố. Kayă sŏphásŏryą̈phú
otôprẹ̈. Rò amwḭ ná Lazarú. Avă
htelŏ nẹ́sĭprẹ̈ cố, rò ŭ cọ̈hyă dya
omyĕkhứ lŭ bí kayă duzą̈htya-
thĕ yĕtôprẹ̈ a lọkadădu shyé
21 nuô. A opọ́ myásŭmyátṵ e kuŏ
prế kayăduzą̈ yĕtôprẹ̈ asèe tą̈-
kuọ́tą̈vẹ̈ dố a dĭrẹ́lẹ̈ nuôtahe prế.
Htuŏto htwitahe hyăilye lŏplĭ
lŭvă nuôtahe.
22 “Bí kayă sŏphásŏryą̈phú yĕtôprẹ̈
thyĕ akhĕnuô, tanémốkhuphú tahe
cọ̈htya è dố Abraham akhăshyé.
Kayă duzą̈htyathĕ yĕtôprẹ̈nuô,
a thyĕkuŏke rò ŭ cuố iluốkyă
23 lŭ. Bí a khyábè nyacó tẹ̈cyẹ̈ dố
ngarakŭ akhĕnuô, a myáhtya dố
mốkhu rò a myáhtye htyacuố-
lŏ Abraham, rò Lazarú okuŏ dố
24 lŭ khăshyé. Rò a ếhtŏhtya, ‘Kố¬
Abraham¬! Thézọ̀rẹ́ vă ní¬, nŏ-
cyẹ̈nuŏrẹ́ Lazarú a kanŏkhyĕ dố
htyĕkŭ rò nŏcyą̈tą̈mĕ kacṵ pẹ́rẹ́
vă pḭyĕ ní¬, mẹtĕhérò vă khyábè
tẹ̈ dố mikŭ yĕnuô acyẹacṵ nyacó
vă hố.’

25 “Manárò Abraham hésû lŭ, ‘Văphúkhŭ¬ tanẹhtyabè tuọ̄khyĕ bí nẹ̀ ohtwŏprẹ̀ pă ashuŏkhĕnuô, nẹ̀ o ná tẹ̀ dố a mẹmọmẹphwĭ nẹ̀ nuôtahe, manárò Lazarú yĕnuô, a nḭ́bè lŏplĭ tẹ̀cyẹ̄tẹ̀cû tahe, tadŭ́rò khŏnyą̄yĕ, è nḭ́bè kuŏke hố tẹ̀omọ-opẹ̄ khălẹ́ bíyĕ hố, rò nẹ̀ rò nẹ̀ khyábè kuŏke tẹ̀cyẹ̄-
26 tẹ̀cû hố. Tŭ́nuôhtuŏto, pẹ̀ ná thĭ acọ̀-kŭ yĕnuô, lyą̄zą̄du¬ nyacó o tôbŏ rò kayă dố a o bíyĕ tahenuô, a thẽ́zû́ cuố dố thĭ o tadŭ́rò a cuố cyą́ to, htuŏto kayă dố thĭ o tahenuô, a thẽ́zû́ hyă bí pẹ̀ o yĕ tadŭ́rò a hyă cyą́ to.’

27 “Rò kayă duzą̄htyathĕ yĕtôprẹ̀ hésû, ‘Ki mẹphúnuô hérò, Abraham¬, vă kwĭthẽ́zọ̀ nẹ̀, nŏkąrẹ́ Lazarú dố văphĕ ahi nuô. Vă
28 puọ̄vyą́ prẹ̀khŭ okyă pă cố thẽ́nyą̄ cố. Thyáphú a ki hyătuọ̄kuŏ tă bí tẹ̀cyẹ̄tẹ̀cû akhălẹ́ yĕtôpho tămẹ́ nuô, plwŏką pẹ́rẹ́ vă Lazarú nuô, rò nŏką dyérọ̀dyéryẹ̄ pẹ́rẹ́ ná èthĭ nuôtahe.’

29 “Abraham hésû lŭ, ‘Mosè ná prẹ̀-prọ tahe one dû hố dố a ki dyérọ̀-dyéryẹ̄ pẹ́ nẹ̀ puọ̄vyą́ prẹ̀khŭ nuôtahe hố. Èthĭ tŏkò nḭ́dă dûhố èthĭngọ́ pă.’

30 “Rò kayă duzą̄htyathĕ yĕtôprẹ̀ hésû, ‘Abraham¬ tŭ́yĕnuô rò a lŏbă híto. Kayăthyĕ tôprẹ̀ ki ihtòhtwŏprẹ̀ kąkhyĕ, rò a ki kąkhyĕ dyáso pẹ́ èthĭ tŭ́ma a zą nḭ́ no prẽ anẹ́ prẽ.’

31 “Manárò Abraham hésû lŭ, ‘Èthĭ ki krwŏmẹ kuŏ phú Mosè ná prẹ̀-prọ răkyă nuôtahe to hérò, kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki ihtòhtwŏprẹ̀ kąkhyĕ pẹ́ cố èthĭ cố ma, a zû́e pẹ́ ná nẹ̀ to.’”

17

Tẹ̀thû́

(Matteo 18:6-7, 21-22, Marko 9:42)

1 Jesŭ hé a khŏpacẹ̄ tahe, “Tẹ̀ilo-ilyáthû́ ŭ tahenuô a bè ohtya nyă pă tadŭ́rò kayă dố a mẹ-o htwŏhtya tẹ̀ilo-ilyá thû́ ŭ yĕtôprẹ̀nuô, tẹ̀cyẹ̄-
2 tẹ̀cû ki bè nyacó lŭ pă. Kayă phúnuô tôprẹ̀nuô phû¬ ná a kírẹ́ mẹohtwŏhtya tẹ̀ dố kayă patílố dố ŭklĕ tôprẹ̀prẹ̀ ki mẹtẹ̀thû́ phúyĕ nuôrò, cŏ lọ̄du dố a kyą̄bŏlọnuô rò tą́tą̄kyă è dố htyĕdutavą̄kŭ nuôma aryáklŏ
3 pă cố dố lŭgnĕ cố. Rọ̀nḭ́ lahyă thĭnẹ́ ní¬.

“Thĭ puọ̄vyą́ dố a zû́e Jesŭ tôprẹ̀ ki mẹtẹ̀thû́ hérò, bè ithyóithya è. A ki zą nḭ́ hố anẹ́ hérò plwŏkyă lŭ tẹ̀thû́
4 ní¬. Tônyĕ akŭ, a ki mẹthû́ nẹ̀ thuŏthyótôphuố hérò, a ki hyătŏ khyĕthyá nẹ̀ thuŏthyótôphuố rò a ki hyă hé, ‘Vă zą nḭ́dû hố vănẹ́’ hénuô, nẹ̀ bè plwŏkyă lŭ tẹ̀thû́.”

Tẹ̀zû́e

5 Prẹ̀dônyăphú tahe héso Byacè, “Mẹsŏhtya pẹ́ pẹ̀ tẹ̀zû́.”

6 Rò Byacè hésû èthĭ, “Thĭ tẹ̀zû́ ki o tí¬ taplèplò tôplò nuôprẽ tadŭ́rò thĭ ki hé thòmọ̄du yĕtômọ̄, ‘Cû́hte nẹ̀rwḭ́nuô, rò cuŏisŏo nẹ̀nẹ́ dố htyĕdutavą̄ akŭnuô,’ thĭ ki hé è nuô, a ki cû́e thĭngọ́ prẽ.

Tẹ̀mẹlyą̄bè Lulé Tôprẹ̀

7 “Hékuŏrẹ́, kayă dố thĭklĕ tôprẹ̀prẹ̀nuô, a ki o nḭ́dyé ná alulé dố a hyăhtá prẽ tôprẹ̀, mą́torò prẹ̀kyẹ̄thímíphú tôprẹ̀ hébyenuô. Bí alulé o dố prẽkhu kątuọ̄khĕ, tô-

phuŏtuŏ thĭ ḗnó sálḛ́, ‘Hyă onyă
epryă mŏ dĭyĕ,’ a hé phúyĕ nuôma
8 a o nyă tôprḛ̀prḛ̀ ĕ? Thĭ ki hé è,
‘Phŏe mŏ dĭ, htulya taple mŏ nḛ̀
hyecạnuô rò khwóe pḛ́ vă dĭ rò
opm̩̀myákhwè buôebuôŏnḭ́ vă bíyĕ,
vă ehtuŏpă rò eno dŏ́khyĕ pă.’
9 Lulé tôprḛ̀ mẹphú abyacè hé lŭ
nuô tadŭ́rò abyacè lo hébwíhéta-
10 ryĕ lŭ to. Thĭ bèbè thyáphúnuô
hó. Bí thĭ mẹhtuŏlŏhó lŏ¬ tḛ̀ dŏ́
ŭ nŏ thĭ nuôtahe akhĕnuô, thĭ tŏ
hé, ‘Pḛ̀ ma lulé tahe dŏ́ a mẹhtuŏ-
kyă cŏcŭ́ prḗ tḛ̀mḛ dŏ́ a lyạbè pḛ̀
yĕnuôtahe prḗ.’”

**Jesŭ Zasĭmḛ́ Kayă Prḛ̀shyé Dŏ́ A Tḛ̀swí-
mŭmyạ́ Dŏ́ Phálọ Tahe**

11 Bí Jesŭ cuŏ́ dŏ́ vḭ̀ Jerusalem
akhĕnuô, a cuŏ́rwó bí Samaria kḛ́ ná
12 Galilea kḛ́ kḛ́kŭ́plè lŭ nuô. A cuŏnuŏ
dŏ́ dŏ̀tôdŏ̀ akŭ rò a myáhtye tạ̀sû ná
kayăphĕ̀ prḛ̀shyé dŏ́ a nḭ́bè lahyă tḛ̀-
swímŭmyạ́ dŏ́ phálọ tahe. Èthĭ ihtòo
13 taphăyḛ rò, a ḗhtŏcuŏ́, “Kŏ¬ Byacè
Jesŭ! Thḗzọ̀ kuŏ̀rḛ́ pḛ̀ ní¬!”
14 Jesŭ myáhtye èthĭ rò a hé èthĭ,
“Cuŏ́ dyéluŏ́ myá lahyă thĭ̀nḛ́ dŏ́
bwídu tahe a o nuô.” Bí èthĭ cuŏ́
dŏ́ klyálọ akhĕ̀, èthĭ tḛ̀sĕ̀ sĭmḛ́kyă lŏ̀-
plĭ cŏ́.
15 Dŏ́ èthĭ aklĕ̀ tôprḛ̀nuô, a myá-
htyethḗgnĕ ná Jesŭ zasĭmḛ́kyă hŏ́ è
akhu-akhyĕ, a kạkhyĕ rò a ḗhtŏhtu-
16 thḗhtya Cŏ́marya. Htuŏ̀rò a dángû-
cŏ́bĕ̀lyạ dŏ́ Jesŭ a khăduôshyé rò a
hébwíhétaryĕhtya lŭ. È ma Sama-
riaphú tôprḛ̀.
17 Rò Jesŭ hé lŭ, “Kayă dŏ́ vă zasĭ-
mḛ́ pḛ́ lŭ tahe nuôma a o prḛ̀shyé
văhéto! Lwḭ̀thyótôprḛ̀ pă lĕ¬ a otŏ
18 bítĕ? Mamẹtĕ̀rò a kạkhyĕ hébwíhé-
taryĕ htuthḗhtya khyĕthyá Cŏ́ma-
rya tŭ́prḗ myĕcôruôphú yĕtôprḛ̀prḗ
19 ròma phútĕ?” Htuŏ̀rò Jesŭ hé è,
“Ihtòcuŏ́mŏ̀, nḛ̀ tḛ̀zṹ zasĭmḛ́kyă pḛ́
hŏ́ nḛ̀ tḛ̀sĕ̀ hŏ́.”

Cŏ́marya Htyĕkḛ́ Ki Hyăisŏo Pă
(Matteo 24:23-28, 24:37-41)

20 Pharisĕophú tahe sudyă Jesŭ ná
Cŏ́marya ahtyĕakḛ́ ki hyătuṹ bíkhĕ̀-
tĕ pă. Rò a hésû èthĭ, “Cŏ́marya
ahtyĕakḛ́ hyăisŏo nuô ŭ myáhtye
21 cyạ́ phúnuô mạ́to. Tôprḛ̀¬ ma ŭ hé,
‘Myámŏ̀ bíyĕ,’ ‘Myámŏ̀ dŏ́nuô,’ phú-
nuô tôprḛ̀¬ to, mẹtĕ̀hérò Cŏ́marya
ahtyĕakḛ́ yĕnuô a hyăisŏo hŏ́ dŏ́ thĭ
thḗplòkŭ nuôhŏ́.”
22 Htuŏ̀rò Jesŭ hé a khŏpacḛ̀ tahe,
“Prḛ̀lukayă aphúkhŭ mạ́hŏ́ văyĕ
amṹnyĕmṹthĕ̀ dŏ́ thĭ thḗzṹ myáhtye
nyacó yĕnuô, a ki hyătuṹ tônyĕnyĕ
23 pă, manárò thĭ myáhtye cyạ́ è to. Ŭ
ki héso pḛ́ thĭ, ‘Myámŏ̀ dŏ́ nuô’ mạ́-
torò ‘Myámŏ̀ bíyĕ’ phúnuô pă! Ta-
dŭ́rò cuŏ́krwŏ zṹe kuŏ̀ tă èthĭ tămḛ́.
24 Vă cuŏ́hétuṹ thĭ phúyĕ mẹtĕ̀hérò, bí
prḛ̀lu aphúkhŭ mạ́hŏ́ văyĕ ki hyă
khyĕthyá pă akhĕnuô, ŭ pwṹ¬ tô-
prḛ̀ ki myáhtye è pă. A ki thyá-
ná shyelḭbŏ́ dŏ́ mŏ́lḛ̀ rò a ki sáta-
25 khĕ̀ rasŏ cuŏ́ lŏ̀ mŏ́lḛ̀sĭba pă. Ma-
nárò vă ki khyábè ḗlŏklŏ̀ rḛ́ cŏ́ tḛ̀-
cyḛ̀tḛ̀cṹ pă, rò kayă yĕtôhtŭ zṹe
vă to.
26 “Prḛ̀lukayă aphúkhŭ mạ́hŏ́ văyĕ
ki hyăpă akhĕnuô, a ki htwŏhtya
thyákuŏ̀dû phú Noah htŭ̀khĕ̀ nuô
27 pă. Bínuôkhĕ̀ kayă tahe eŏ lahyă,
nḭ́phúnḭ́mĕ tuṹ lahyă cŏ́ bí Noah
nuŏ̀ dŏ́ thòklyĕdukŭ nuôtônyĕ cŏ́.

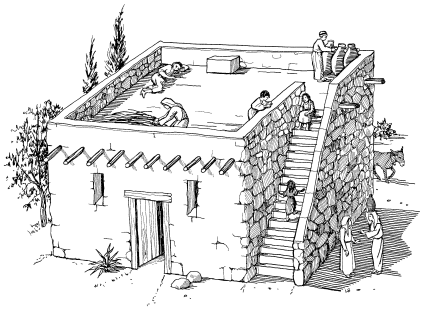

Hikhuklwó tabye dố akhu tôtọ́ (17:31)

Rò htyĕduhtya thyĕkyă lŏplĭ kayă okyă dố aklŏ nuôtahe.
28 “Bí vă hyă khyĕthyá akhĕpănuô, a ki thyáná kayă dố Abraham aphúdu Lot htŭkhĕ nuô pă. Kayă bínuô tôhtŭ tahenuô, ae-aŏ lahyă, iprị-isĕ,
29 isŏiplŭ rò số lahyă ahi-aphyă. Manárò bí Lot htecuố taphăkyă ná vỵ̆ Sodom nuôtônyĕ akhĕnuô, Cómarya nŏcụ̆tặ kẹ́ ná mi ná lọ̆miŭ dố mốkhu rò miŭ thyĕkyă lŏ èthĭ pwọ̆¬ tôprẹ̆.
30 “Shyé¬ prẹ̆lukayă aphúkhŭ mạ́hố văyĕ kírẹ́ hyăhố pă akhĕnuô, a ki htwŏhtya thyákuŏdû phúyĕnuô pă.
31 Mọ̆nyĕ bínuô tônyĕ pă ma, kayă o dố a hikhuklwó tabyekhu tahenuô bè hítặ nuŏ phyénị̆ a tặmuŏtặtẹ̆ tahe dố hidốkŭ tôcô¬ to! Kayă o dố lyạ́khu tôprẹ̆prẹ̆ nuô a bè klya kạkhyĕ
32 phyénị̆ atặtẹ̆ dố ahi to. Tanẹhtyatuọ̆
33 bèkhyĕ lahyă dû Lot amĕ nuô.* Mẹtĕhérò kayă dố a thézụ̆ mẹlwóhteka nị̆dyé a thĕhtwŏprẹ̆ tôprẹ̆prẹ̆nuô, a thĕhtwŏprẹ̆ ki sĭmẹ́kyă pă. Manárò kayă dố a dyélyạkyă a thĕhtwŏprẹ̆ dố văkhuvăkhyĕ tôprẹ̆prẹ̆nuô, a ki
34 nị̆bè thĕhtwŏprẹ̆ tacụ̆prẹ̆ pă. Vă hé thĭ, bí nuôtôthĕ păma, kayă thĕnyẹ̆ ki omyĕtọ̆lŭ dố lẹ̆myĕkhu tôphotuŏ pă. Rò Cómarya ki ékạkyă pă tôprẹ̆,
35 tôprẹ̆rò a ki dya-okyă lŭ pă. Prẹ̆mò thĕnyẹ̆ ki isátụ̆sû lŭ buốe pă. Rò Cómarya ki ékạkyă lŭ pă tôprẹ̆, rò a
36 ki dya-okyă lŭ tôprẹ̆ pă. Prẹ̆khŭ o dố lyạ́khu thĕnyẹ̆nuô, tôprẹ̆rò Cómarya ki ékạkyă lŭ pă, tôprẹ̆nuô Cómarya ki dyakyă lŭ pă.”*
37 Jesŭ a khŏpacẹ̆ tahe sudyă lŭ, “Byacè, a ki htwŏhtya tŏ bítĕ tôphotĕ pă?”

Rò Jesŭ hékạkhyĕsû pẹ́ èthĭ ngọ́ tômŭ, “Tẹ̆thŏ otŏ bítĕ¬ nuô, latya ki oplŏlŭ bínuô pă.”

18

Dyákhákho Prẹ̆mòokryá Ná Prẹ̆ciryatẹ̆

1 Htuŏrò Jesŭ thézụ̆ ná a khŏpacẹ̆ tahe ki kwĭcóbĕ lahyă pwọ̆¬ tôphuố, rò èthĭ ki thĕplòpyé tă taki¬ tămẹ́ nuôrò, a dyákhákho pẹ́ a khŏ-
2 pacẹ̆ tahe ná ngọ́ tômŭ. Jesŭ dyá pẹ́ èthĭ phútĕ hérò, “Dố vỵ̆tôvỵ̆ akŭnuô, prẹ̆ciryatẹ̆ otôprẹ̆. Kayă tôprẹ̆nuô a thĕisĕ bezụ̆benyạ́ kuŏŭ Cómarya toto, a bezụ̆benyạ́ kuŏŭ prẹ̆lu kayă
3 toto. Bí vỵ̆ nuôtôvỵ̆ akŭ nuôpré, prẹ̆mòokryá o tôprẹ̆. Rò a hyă kwĭthézọ̆ tamŏmŏ prẹ̆ciryatẹ̆ yĕtôprẹ̆, ‘Mẹcwọ́ pẹ́rẹ́ vă rò ciryacốcố pẹ́rẹ́ vă ná prẹ̆ dố a thĕhte vă yĕnuô.’
4 “A cụ̆kuŏ prẹ̆mòokryá yĕtôprẹ̆ to tadŭrò dốkhyĕnuô a tanẹlyạ nị̆dyé anẹ́, ‘Vă ma kayă dố a thĕisĕ kuŏŭ

17:32 Bí Cómarya cirya vỵ̆ Sodom akhĕnuô, Lot amĕ myákạkhyĕ dố vỵ̆kŭ rò a htwŏhtyakyă ithèklọ̆.
17:36 Ŭ ră liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô, ŭ myáhtye lisăsĕ yĕtômặ opatọ̆kuŏ to.

Cómarya to, bezṹbenyą kuǒŭ kayă
5 to tadŭ́rò, prẹ̈mòokryá yĕtôprẹ̈nuô,
a yŏ hyămẹsúsá tamŏtamŏ vă rò vă
ki myá taritaryă pẹ́kyă è pă. Vă ki
mẹphúnuô to héma, a hyă mẹsúsá
tamŏtamŏ vă pă rò tadû¬ tadû ma
vă ladyáladă kyădĕ prĕ.'"
6 Htuŏrò Byacè hé, "Thĭ nḭ́dă myá-
myá prẹ̈ciryatẹ̈ cŏtẹto yĕtôprẹ̈ hé
7 ngǫ́ yĕtômŭ̃ nuô. Kayă dŏ Cómar-
rya nwóhtya è tahenuô, ki a kwĭ tẹ̈-
mẹcwǫ́ pwǫ̈nyĕpwǫ̈thĕ̃ hénuô, Có-
marya cirya cŏtẹ pẹ́ èthĭ toma a
ocyą́ nyă ĕ? Thyáphú a ki mẹcwǫ́
pẹ́ ŭ agnĕ nuôrò a ki mẹkhŏ̃mẹzŏ
8 pă ĕ? Vă hé thĭ, Cómarya ki cirya
cŏtẹ pryăpryă pẹ́ èthĭ pă. Manárò bí
prẹ̈lu aphúkhŭ mą́hŏ́ văyĕ hyă pă
akhĕ̃nuô, dŏ hekhuyĕ pă vă myá-
htye pŭ kayă tahe ki opă lahyă ná
tẹ̈zṹtẹ̈nyą́ pă ĕ?"

Dyákhákhonḭ́ Pharisĕophú Tôprẹ̈
Ná Prẹ̈kwĭamo-ară Tôprẹ̈

9 Kayă dŏ a zṹe nḭ́dyé anẹ́ ná acó-
atẹ rò a tanẹpatí ŭruô tahenuô, Jesŭ
dyá pẹ́ èthĭ ná ngǫ́khákho tôtǫ́.
10 "Kayă thĕ́nyẹ̈ cuŏhtya kwĭcóbĕ̃ dŏ
tẹ̈lŭtyă hŏkŭ. Tôprẹ̈ rò Pharisĕophú,
dŏ aruôtôprẹ̈ rò prẹ̈kwĭamo-ară.
11 Pharisĕophú tôprẹ̈ cuŏ ihtòo kwĭcó-
bĕ̃ rò a hé, 'Kŏ¬ Cómarya, vă hé-
bwíhétaryĕ nẹ̈, mẹtĕhérò phú ŭruô
tahe cuŏpṹphe zĕ́plĕ́ e ŭtẹ̈, lahŏ-
lahya ŭ, cuŏthŭ́ ŭphúŭmĕ nuô vă
mẹnŏ́ kuŏŭ to. Vă thyákuŏ ná prẹ̈-
kwĭe amo-ară nuôtôprẹ̈ to akhu-
akhyĕ vă hébwíhétaryĕ nyacó nẹ̈.
12 Thuŏthyótônyĕ akŭnuô, vă duôe
sèesèŏ nyẹ̈nyĕ pwǫ̈¬ tôphuŏ cŏ,
htuŏrò lŏ¬ vă nḭ́bè tẹ̈ tahenuô,
vă dyé kąkhyĕ cŏ nẹ̈ pwíshyétô-
pwí cŏ.'
13 "Manárò prẹ̈kwĭamo-ară
yĕtôprẹ̈nuô, a cuŏkahtòo lŏ dŏ ayẹ,
rò a tṹhtya bû cŏ amèthè dŏ mŏ́khu
to. A thĕ́plẹ̈ rò a htòlyą nḭ́dyé ataŏ
rò a hé, 'Kŏ¬ Cómarya¬ thĕ́zǫ̈nḭ́rẹ́
vă. Vă ma prẹ̈oraphú tôprẹ̈.'"
14 Rò Jesŭ hé èthĭ, "Vă hé thĭ, kayă
dŏ acóatẹ dŏ Cómarya a mèthènyĕ
nuôma Pharisĕophú yĕtôprẹ̈nuô
mą́to. Prẹ̈kwĭamo-ară yĕtôprẹ̈nuô,
bí a ką dŏ ahi akhĕ̃, acóatẹ dŏ
Cómarya a mèthènyĕ hŏ́, mẹtĕ-
hérò kayă dŏ a phyéhtyalŏ́ anẹ́
tôprẹ̈nuô, Cómarya ki shyalyą è pă
rò kayă dŏ ashyalyą-athé tôprẹ̈nuô,
Cómarya ki dyahtyalŏ́ è pă."

Jesŭ Sŏri Pacẹ̈patíphú Tahe
(Matteo 19:13-15, Marko 10:13-16)

15 Kayă tahe ĕ́hyă aphúpatí tahe dŏ
Jesŭ a o rò a thĕ́zṹ nŏdyahtya Jesŭ
takhu dŏ pacẹ̈phú yĕtahe alǫ, manár-
rò a khŏpacẹ̈ tahe myáhtye rò a thĕ-
16 prwǫ̈sû èthĭ. Manárò Jesŭ ĕ́hyă pa-
cẹ̈phú thĭtahe dŏ a o rò a hé, "Plwŏ-
hyă pacẹ̈phú nuôtahe dŏ văoyĕ, mẹ-
tą̈tṹ tă èthĭ tămẹ́, mẹtĕhérò Cóm-
arya ahtyĕakẹ́ nuôma kayă dŏ a shy-
alyą athĕ́plò thyáná pacẹ̈phú yĕnuô-
17 tahe atẹ̈hŏ́. Vă hécócó thĭ, thĭ ki
nŏpŏ́ thĭnẹ́ ná Cómarya phú pacẹ̈-
phú tahe nŏpŏ́nḭ́ anẹ́ nuôto hénuô,
thĭ nuŏ́ nḭ́ cyą́ dŏ Cómarya htyĕlẹ́-
kẹ́kŭ takhyá¬ to."

Kayă Duzą̈htyathĕ̃ Tôprẹ̈
(Matteo 19:16-30, Marko 10:17-31)

18 Kayă htwŏ khuklŏ́ tôprẹ̈ sudyă
Jesŭ, "Kŏ¬ thárárya¬ thyáphú vă ki

nį̰bè kuŏŭ thé̋htwŏprę̣ tacų̰prę̣ talè-
krḗ nuôrò, vă tŏbè mę̣kryá¬ maĭtĕ?”
19 Jesŭ sudyă lŭ, “Nę̣ cuŏḗ tuǫ̣ ṽă
ná thárárya̧ mę̣tĕ? Kayăryá o tôprę̣¬
20 to, a o prḗtṹ Cómarya tôprę̣prḗ. Nę̣
thégně Cómarya mekyăngǫ̣ tahe hé,
‘Cuŏthṹ tă ŭphúŭmĕ tămḗ, mę̣thyĕ
tă kayă tămḗ, ehuôehí tă ŭtę̣ tămḗ,
khyá lahŏlahya tă tę̣ tămḗ, bezų̃́nya̧
nę̣muǫ̣̃nę̣phĕ̌.’”[l]
21 Rò kayăphĕ̌ yĕtôprę̣ hésû lŭ, “Lŏ¬
yĕtahenuô vă tǫ̣̃nį̰ htuŏ̌lŏ̌hó rò vă
krwŏmę̣ htuŏ̌lŏ̌hó dó vă pacę̣̆khĕ̌
nuô pă cóhó.”
22 Bí Jesŭ nį̰huŏ̌ a hé phúyĕ
akhĕ̌nuô, a hé lŭ, “Tę̣ dó nę̣ lomę̣
nuô a opă tôcô, ka̧ isĕ̌kyălŏ̌ nę̣ tặ-
muŏ̌tặtę̣ nuôtahe rò zṹtặ pḗ lŏ̌ ná
kayă sŏphásŏryạphú nuôtahe. Nę̣
ki mẹphúnuô hérò nę̣ ki nį̰bè tę̣du-
zặhtyathĕ̌ dó mókhu pă. Kạmẹhtuŏ̌
phúnuô rò hyă krwŏkuŏ̌ vă̆khyĕ.”
23 Kayăphĕ̌ yĕtôprę̣nuô, a yŏ duzặ
tặpòtặpę̣̆ có akhu-akhyĕ bí a nḭ-
huŏ̌ ngǫ̣ yĕtômṹ akhĕ̌nuô, a thḗ-
24 plę̣̆ nyacó. Jesŭ myátặtặ¬ htuŏ̌ lŭ rò
a hé, “Kayă duzặhtyathĕ̌ tahe kírę̣
nuŏ̌ dó Cómarya ahtyĕakḗkŭ nuô,
25 apya̧ nyacó dó èthĭgně có! Tathí-
buŏ̌du tôduŏ̌ kírę̣ plyénuŏ̌ dó htḗ-
khălį̰kŭnuô azŭ klŏ̌pă có ná kayă
duzặhtyathĕ̌ tôprę̣ kírę̣ nuŏ̌ dó mó-
khu htyĕlę̣̆kę̣̆kŭ nuô có.”
26 Kayă dó a nį̰huŏ̌ Jesŭ tę̣̆hébè
yĕtahenuô, a sudyă lŭ, “Ki mẹphú-
nuôrò ŭpĕ tôprę̣ kírę̣ nį̰bè cya̧pă tę̣-
mę̣lwóhteka̧ pĕ?”
27 Rò Jesŭ hésû, “Tę̣ dó kayă mẹcya̧-
tonuô, Cómarya mẹcya̧ prḗ.”
28 Petru hé, “Myámŏ̌, pę̣ dyakyă lŏ̌
có hó pę̣hipę̣phyă tahe rò pę̣ krwŏ-
kuŏ̌hó nę̣khyĕ hó.”
29 Rò Jesŭ hé èthĭ, “Vă hélakŏ
có thĭ có, dó Cómarya ahtyĕakḗ
agnĕrò, kayă tôprę̣prę̣ ki dyakyă
ahi-aphyă bèbè, aphúamĕ bèbè,
apuǫ̣̃avya̧ tahe bèbè, amuǫ̣̃aphĕ̌
30 bèbè hénuôma, Cómarya ki dyé-
pludyéphè élóklŏ̌ pă có thĭ ná yĕ-
tôhtŭnuô pă, htuŏto shyé¬ nopă
tôhtŭnuô, Cómarya ki dyé lŭ thḗ-
htwŏprę̣ tacų̰prę̣ talèkrḗ pă.”

Tathíbuŏ̌du (18:25)

Jesŭ Héluŏ̌ Khyĕthyá Atę̣thyĕ Ari-akyă
(Matteo 20:17-19, Marko 10:32-34)

31 Jesŭ ḗnį̰huô tṹ prę̣dônyăphú
shyéthḗnyę̣̆, rò a hé èthĭ, “Pę̣ ki
htya lŏ̌ dó vį̰ Jerusalem. Rò lŏ̌¬
tę̣ritę̣̆kyă dó prę̣pro̧ tahe ră one-
kyă prę̣lukayă aphúkhŭ ari-akyă
yĕtahenuô, a ki lŏhtyabăhtya pă.
32 Vį̰ Jerusalemphú tahe ki dyétặkyă
vă dó Judaphú ma̧to tahe a takhu-
kŭ pă, rò èthĭ ki pacyę̣ nyę̣̆kruŏ̌
lŏ̌ vă rò htuplá lŏ̌ vă ná plḭhtyĕ

[l]Li Hteka̧ 20:12-16, Li Dônya̧ 5:16-20

33 pă. Èthĭ ki plí vă rò mẹthyě vă pă
tadûrò thuŏnyě tônyě pă nuô, vă
ihtòhtwŏprẹ̀ kạkhyě khyěthyá pă.”
34 Manárò a khŏpacẹ̌ tahe thégně-
plŏ lŭ tẹ̀hébè yětômŭ̃¬ to. Tẹ̀hébè-
yě angǫ́lasá yěnuô, ŭ dya dóuódóbí
pẹ́ èthĭ akhu-akhyě, èthĭ thégněplŏ
lahyă a hé pẹ́ èthĭ yěnuô to.

Jesŭ Zasĭmẹ́ Kạkhyě Pẹ́ Prẹ̀kwĭesè Dó A Mèthèkhí Tôprẹ̀

(Matteo 20:29-34, Marko 10:46-52)

35 Bí Jesŭ hyătuǫ̃phûhó ná vỵ̃ Jeriko
akhĕnuô, kayă mèthèkhí kwĭesè
36 onyăo dó klyáhtŭ̃ tôprẹ̀. Bí a nị́-
huŏ kayă bémụ cuó bí lŭkhăshyé
akhĕnuô, a sudyă ŭ, “Ŭ mẹ kryá¬
37 ĭtě?” Rò èthĭ héso pẹ́ lŭ, “Vỵ̃ Nazarè-
phú Jesŭ hyănuŏ cuóplúrwó bí vỵ̃-
kŭyě pré.”
38 Rò a éhtŏhtya, “Kó¬ Davi aklwĭ-
alyă Jesŭ¬ thézǫ̀nị́rẹ́ vă ní!”
39 Kayă cuó rẹ́ dó nyě tahenuô a thé-
prwǫ̃ lŭ rò, a nŏ thuôthuô¬ o lŭ ta-
dûrò a lé éhtŏ prạshyo ryáryá, “Kó¬
Davi aphúkhŭ Jesŭ, thézǫ̀nị́ kuŏrẹ́
vă ní¬.”
40 Phúnuô akhu-akhyě, Jesŭ okuó rò
a nŏéhyă ŭ ná kayă mèthèkhí yě-
nuô tôprẹ̀ dó a o. Bí a hyătuǫ̃hó
41 akhĕnuô, Jesŭ sudyă lŭ, “Nẹ̀ thézṹ
nŏmẹ vă maĭtě?”
Rò a hésû lŭ, “Byacè, vă thézṹ
myáhtye cyạ́ kuŏŭ.”
42 Jesŭ hé è, “Mèthè, lĭ mŏ¬. Nẹ̀ tẹ̀zṹ
43 zasĭmẹ́hó nẹ̀ hó.” Tôphuótuŏ a myá-
htye cyạ́ rò a krwŏkuŏ Jesŭ akhyě,
rò a hébwíhétaryě Cómarya. Rò bí
kayă bémụ myáhtye tẹ̀mẹhtwŏhtya
phúyě akhĕnuô, a htuthéhtya lŏplĭ
có Cómarya pwǫ̃¬ tôprẹ̀ có.

19

Jesŭ Ná Zakeŭ

1 Bí Jesŭ nuŏcuóluplú rwó vỵ̃
2 Jeriko akŭ akhĕnuô, kayă htwŏ
prẹ̀kwĭamo-ară khuklŏ dó amwị̃
ná Zakeŭ o tôprẹ̀, rò a duzạ́ nyacó.
3 Jesŭ ma ŭpě nuô a thézṹ myáhtye
kuŏ tadûrò a yŏ tapó dûgně, htuŏ-
rò kayă yŏ orǫ́oésûlŭ̃ akhu-akhyě
a myáhtyehtwó kuŏŭ Jesŭ to.
4 Phúnuô akhu-akhyě, thyáphú a
ki tụ́htwó kuŏŭ Jesŭ rò, a klya-
cuó rẹ́ dó kayă bémụ anyĕhyă
bí Jesŭ lẹ́cuó plehyă klyá yěnuô
tôbŏ rò a cuóhtya dó kadwímǫ̃
tômǫ̃ alọ.
5 Bí Jesŭ hyătuǫ̃ bí lŭkhăshyé
akhĕnuô, a tụ́htya lŭ rò a hé lŭ,
“Zakeŭ, hítặpryă mŏ, mẹtĕhérò yě-
tônyě pănuô, vă bè cuóolĕo kuŏ dó
6 nẹ̀hi pă.” Zakeŭ hítặ tapluǫ̃taplyě rò
a thékrṹthélŏ émọsû có Jesŭ.
7 Lŏ¬ kayă dó a myáhtye Jesŭ cuó
kuŏ dó Zakeŭ ahi tahenuô, a tamwǫ̃-
talĕ lŏ lahyă rò a hé, “Kayă yětôprẹ̀
cuóolĕ tǫ̃kuŏ tuǫ̃dó prẹ̀oraphú ahi.”
8 Zakeŭ ihtò rò a hé Byacè, “Byacè,
myámŏ, khŏnyạ́yě vă ucĕtazĕ dó a
o ná vă taklămĕnuô, vă ki dyétặ-
kyă ná kayă sŏphásŏryạphú tahe.
Htuŏto ki vă etṹ̆plè ŭkhu tôprẹ̀prẹ̀
kihérò, vă ki dyékạkhyě khyěthyá è
lwị̃pwí pă.”
9 Rò Jesŭ hé è, “Yětônyě, tẹ̀mẹlwó-
htekạ hyătuǫ̃ dó hiyě tômě akŭhó
mẹtĕhérò kayă yětôprẹ̀ ma mạ́kuŏ-
10 dû hó Abraham aklwĭalwí hó! Mẹtĕ-
hérò prẹ̀lu aphúkhŭ mạ́hó văyě, vă
hyă myápṹ mẹlwóhtekạ kayă dó a
lamẹ́ tahe.”

Dônyă Khákho Htĕba Tahe Ari-akyă
(Matteo 25:14-30)

11 Bí kayă ḗprę̣ ṇ́dă Jesŭ tę̣hébè yĕ
akhĕ̀nuô, a hé pḗ pọ́ èthĭ ná ngọ́-
khákho tômṹ, mę̣tĕhérò Jesŭ hyă-
tuọ́ phû hố ná vḭ Jerusalem hố
khukhyĕ, Cố̀marya ki cáhtya pố tô-
phuố pố cố̀hố htyĕkḗ hố, èthĭ ta-
12 nę̣thṹ lŏ̀ lahyă phúnuô. Phúnuô
akhu-akhyĕ a dyá pḗ èthĭ, “Bètô-
phuố kayă htwŏdu otôprę̣. Thyá-
phú ŭ ki dyahtya lŭ ná khwí rò
a ki htwŏ pḗ ŭ khwí dố ahtyĕ-
akḗkŭ ṇ́dû agnĕnuôrò, a htecuố
dố htyĕruôkḗklŏ̀ tôba, htuŏrò a kạ-
13 khyĕ khyĕthyá dố akḗ. Bí a hte-
cuố tyahíto akhĕ̀nuô, a ḗplố alu-
lé prę̣shyé, rò a dyé èthĭ htĕba
tôprę̣ tôba, rò a hé èthĭ, ‘Bí vă
oto yĕakhĕ̀nuô, cuố mę̣kuọ́mę̣khá
lahyă, mę̣myéhte ṇ́dyé lahyă tuọ́-
dố vă ką̣khyĕ pă nuô ní,’ a hékyă
èthĭ phúnuô.
14 “Manárò, a htyĕphúkḗphú thḗhte-
thḗhă ṇ́dyé lŭ rò èthĭ nŏ̀cuố lḗ prę̣-
thŭ tę̣ritę̣kyă tôprę̣ dố khwí o, rò a
nŏ̀hé lŭ, ‘Kayă yĕtôprę̣nuô, pę̣ thḗzṹ
nŏ̀htwŏ è ná pę̣khwí to.’
15 “Manárò kayă htwŏdu
yĕtôprę̣nuô, ŭ nŏ̀htwŏ è ná khwí rò
a ką̣tuọ́ khyĕthyá. Thyáphú èthĭ ki
hyă dyéluŏ̀htya lahyă ná èthĭ mę̣-
phúhteḗ tọ́ bá⌒ tĕ agnĕnuôrò, a
ką̣tuọ́ rò a ḗhyă alulé dố a dyékyă
èthĭ htĕba yĕtahe dố a o.
16 “Arḗlố tôprę̣ hyă dố a mèthènyĕ
rò a hé lŭ, ‘Byacè, dố vă nŏe htĕba
dố nę̣ dyékyă vă yĕtôba akhu-akhyĕ
vă ṇ́bè ḗhtyalố́pọ́ hố abashyé hố.’
17 “Rò a hé lŭ, ‘Aryá nyacố! Nę̣ ma
lulé dố aryá tôprę̣! Nę̣ cố ná vă dyé
nę̣ tę̣patíphú yĕtahe akhu-akhyĕ, vă
ki nŏ̀pố nę̣ ná vḭ avḭshyé pă.’
18 “Lulé nyę̣prę̣ tôprę̣ hyă dố a mè-
thènyĕ rò a hé lŭ, ‘Byacè, vă nŏe
htĕba dố nę̣ dyé vă yĕtôba akhu-
akhyĕ, vă ṇ́bè ḗhtyalố́pọ́ hố htĕ-
nyặba hố.’
19 “Rò a hé alulé yĕtôprę̣, ‘Vă ki
nŏ̀pố nę̣ vḭ nyặvḭ pă.’
20 “Rò lulé thuŏprę̣ tôprę̣ hyă dố a
mèthènyĕ rò a hyăhé lŭ, ‘Byacè, yĕ
lé⌒ nę̣ htĕba dố nę̣ dyékyă vănuô.
21 Vă bedwóuố è dố zę̣krikŭ. Vă thḗisĕ
nę̣lḗ, mę̣tĕhérò nę̣ ma kayă dố apyạ́
nyacố tôprę̣. Nę̣tę̣ mạ́to tahenuô,
nę̣ cuố phyé dûgnĕ. Htuŏto nę̣ isố́-
iplṹnố kuŏŭ to rò nę̣ cuố kḗkạplố
dû nę̣gnĕnuŏ.’
22 “Rò a hé lŭ, ‘Cṹcyę̣cṹcṹ, vă ki ci-
rya nę̣ phú nę̣ hébèhte ṇ́dyé nę̣ngọ́
yĕnuôtahe pă. Nę̣ thḗgnĕhố ná vă
ma kayă dố apyạ́ nyacố tôprę̣. Vătę̣
mạ́to tahenuô vă cuốphyé dûgnĕ.
Vă isố́iplṹtặnố kuŏŭ to rò vă cuố-
23 kḗ kạ dûgnĕ tôprę̣ văhé! Phúnuôrò
mamę̣tĕrò nę̣ cuố́sunuŏ vă htĕbayĕ
dố ŭ lḗbe-oplố ŭ lḗplwŏbò rṹ hidu-
kŭ nuô to mę̣tĕ? Nę̣ ki mę̣phúnuô
hérò, shyé⌒ vă ką̣tuọ́ khyĕthyá pă
nuô, vă ki ṇ́bè ką̣khyĕkŭ aphúphú
amuọ́muọ́ pă kŏkŏ.’
24 “Htuŏrò a hé kayă ihtòo bínuô
tahe, ‘Phyé ką̣khyĕdwó khyĕthyá
htĕbanuô rò dyékyă ná kayă dố
ahtĕba o abashyé yĕnuô tôprę̣.’
25 “Manárò èthĭ hésû lŭ, ‘Byacè,
ahtĕba onehtuŏ dû hố abashyé hố!’
26 “Rò khwí hésû èthĭ, ‘Vă hé thĭ,
lŏ⌒ kayă dố atę̣one lŏ̀ cố̀hố nuôtahe
bèbè, ŭ lédyé ḗhtya pḗpọ́ cố lŭ pă,
manárò kayă dố atę̣ o to tôprę̣nuô,

atę̣ opré takiphúpré bèbè, ŭ ki phyé-
27 phekyăphe lǫ̆ pǫ̣ lŭtę̣ pă. Htuŏrò,
kayă dố a thểhte vă rò a thểzų̣̃ nǫ̆-
htwŏ vă khwí to tahenuô, éhyă lǫ̆
bíyĕ rò mẹthyĕkyă lǫ̆ èthĭ dố vă mè-
thènyĕ yĕnuô!’”

Jesŭ Hyănuǫ̆ Dố Vĩ Jerusalem Akŭ
(Matteo 21:1-11, Marko 11:1-11, Giovanni 12:12-19)

28 Jesŭ héhtuǫ̆ phúnuôrò, a htya dố
vĩ Jerusalem rò a htecuố rẹ́ a khŏ-
29 pacẹ̆ dố nyĕ. Bí a hyăphûhố ná
dǫ̆ Bethphage ná dǫ̆ Bethania dố a
ophû ná Oliva so yĕtôdǫ̆ akhĕnuô,
Jesŭ nǫ̆hyă rẹ́ a khŏpacẹ̆ thểnyẹ̆.
30 Rò a mecuốnị́ èthĭ ngọ́, “Hyănuǫ̆-
rẹ́ lahyă dǫ̆ dố nyĕnuô tôdǫ̆, thĭ
hyă nuǫ̆nuǫ̆ ná thĭ ki myáhtye ta-
thíphú tôduǫ̆ dố ŭ sidyányạ nǫ̆hí
lŭ tôphuố¬ to tôduǫ̆ pă. Rò thĭ ki
myáhtye ŭ cŏklǫ̣ o è pă, rò ilyĕ
31 è rò cwikạ è bíyĕ ní¬. Kayă tô-
prẹ̆prẹ̆ ki sudyă thĭ, ‘Thĭ cuố ilyĕ-
kyătuǫ̂́ tathíphú plyẹ mẹtĕ?’ A ki
hérò, ‘Byacè lo è,’ hésû è phú-
nuô ní¬.”
32 Èthĭ cuố rò a myáhtye lŏplĭ phú
33 a héone pẹ́ èthĭnuô tahe. Bí èthĭ
ilyĕ tathíphú plyẹ akhĕnuô, anẹ́bya-
cè tahe hé èthĭ, “Thĭ cuốilyĕ tuǫ̂́ ta-
thíphúplyẹ mẹtĕ?”
34 Rò èthĭ hésû, “Byacè lo è.”
35 Rò èthĭ cwikạnị́ tathíphú yĕnuô
dố Jesŭ a o. Htuŏrò èthĭ idĕhtya
lahyă acạklǫ̆ dố tathí nyạ́khu rò
36 a nǫ̆htyasidyá Jesŭ. Bí Jesŭ si-
dyá tathíphú rò a htecuố akhĕnuô,
kayă tahe dĕtặ rẹ́ lahyă acạklǫ̆ tahe
dố klyáděkŭ.

37 Bí a hyăphûhố ná vĩ Jerusalem,
bí klyá o dố Oliva sokhu rò a ta-
lwǫ̆tặ nuǫ̆hố dố vĩkŭ yĕ akhĕnuô,
lǫ̆¬ a khŏpacẹ̆ dố a krwŏ lǫ̆ lŭ
nuôtômụ cáhtya éhtŏhtuthể kékŏ-
htya lǫ̆ Cốmarya, mẹtĕhérò èthĭ
yŏ myáhtye lǫ̆ tẹ̆prọtẹ̆pryạ tahe
akhu-akhyĕ, a éhtŏ lahyă phúnuô.
38 Èthĭ htuthểhtya,
“Cốmarya ki sŏridû khwí dố a
hyă ná Byacè amwị yĕtôprẹ̆ ní![m]
Tẹ̆pẹ̆tẹ̆dwŏ ki o kuǫ̆dû dố mố-
khu rò tẹ̆taryĕdu taryĕhtŭ ki o
kuǫ̆dû ná Cốmarya dố a o dố
mốkhu akhălẹ́ htyalǫ̆lố yĕtôprẹ̆
ní!”
39 Htuŏrò Pharisĕophú o dố kayă
bểmụ aklĕ̆ nuôtahe hé Jesŭ, “Thárá,
nǫ̆othuôkyă nẹ̆ khŏpacẹ̆ yĕtahenuô,
nǫ̆èhtŏ pă tă lahyă èthĭ tămẹ́.”
40 Rò Jesŭ hésû èthĭ, “Vă hé thĭ, èthĭ
ki othuôtakrŭ̃kyă hénuôma, lǫ̣́ tahe
ki éhtŏhtya kuŏke pă.”

Vĩ Jerusalem Akhu-akhyĕrò
Jesŭ Mèthèhtyĕtặ

41 Bí a hyăphûhố ná vĩ Jerusa-
lem rò a myáhtye vĩyĕ akhĕnuô,
42 a mèthèhtyĕtặ. Rò a hé, “Yĕtônyĕ,
nẹ̆ ki thểgnĕ bye ná ŭ phyéhyă pẹ́
nẹ̆ tẹ̆pẹ̆tẹ̆dwŏ hénuôma aryá nyacố,
manárò khŏnyạ́yĕ nẹ̆ myáhtye cyạ́
43 kuǫ̆ŭ to. Tônyĕnyĕ pănuô, shuốkhĕ
ki hyătuǫ̂́ dố prẹthểhte nẹ̆ tahe ki
hyă byáhtya bítavạ lǫ̆ nẹ̆ ná vĩŭ
htyalǫ̆ pă, rò èthĭ ki bòtặtŭ̃ tavạbí lǫ̆
44 nẹklyá pwọ̆¬ tôbŏ cố pă. Htuǫ̆părò
èthĭ ki mẹpyékyă lǫ̆ nẹ̆ ná lǫ̆¬ kayă
o dố nẹ̆ vĩkŭ nuôtahe pă. Bí lǫ̣tômĕ

[m]Li Htuthểhtya 118:26

pré nuô a ki oícǔ ma pă có lŭ to pă,
mẹtĕhérò Cómarya ki hyă mẹlwó-
hteką nẹ agnĕnuô, nẹ dyathudyathé
lŭ tẹshuótẹkhĕ to akhu-akhyĕ, a ki
mẹhtwŏhtya phúnuô pă.”

Jesŭ Cuónuŏ Dó Tẹlŭtyă Hŏkŭ

(Matteo 21:12-17, Marko 11:15-19, Giovanni 2:13-22)

45 Htuŏrò Jesŭ cuónuŏ dó tẹlŭtyă
hŏkŭ rò a cuónuŏ vẹhtekyă kayă
46 ipri-isĕtẹ bínuô tahe. Rò a hé èthĭ,
“Cómarya ală̈angọ hé, ‘Văhi ma ŭ ki
é è ná tẹcóbĕ ahi,’[n] manárò thĭ cuó-
nŏ htwŏhtya lọ̈hó è ná ‘Prẹehuôehí
lẹowóo akhălẹ hó.’”
47 Jesŭ ithyóithyatą̈ ŭ dó tẹlŭtyă
hŏkŭ pwọ̈ tônyĕ có. Bwídukhu
tahe, prẹithyó tẹthyótẹthya athárá
tahe, ná prẹ htwŏ kayă bémụ a khu-
klókhuklyă tahe thézą̈ pụ̈mẹthyĕ lŭ.
48 Manárò èthĭ tŏbè mẹ lŭ phútĕnuô, a
thégně lahyă aklyáaklŏ to, mẹtĕhé-
rò kayă bémụ tahenuô a nịdăthyĕ-
nịdăo có lŭ tẹhébè, rò a plwŏ latą̈
pă có lŭ to.

20

Ŭ Sudyă Jesŭ A Taryĕshyosŏ Ari-akyă

(Matteo 21:23-27, Marko 11:27-33)

1 Tônyĕkhĕ, Jesŭ o dó tẹlŭtyă hŏkŭ
rò a ithyóithyatą̈ kayă éprẹ, rò a
hésodônyă pẹ ŭ ná tẹthékrą̈mila.
Rò bínuôkhĕ, prẹlŭtyă khuklŏ tahe
ná prẹithyó tẹthyótẹthya athárá
tahe, ná Judaphú aplóamụ khu-
2 klókhuklyă tahe hyă dó lŭo. Rò
a hé lŭ, “Hésoluŏ pẹ myá pẹ, nẹ
mẹtẹ yĕtahe nuôma nẹ cuómẹ ná
ŭpĕ a taryĕshyosŏ pĕ? Ŭpĕ nŏmẹ
nẹ pĕ?”
3 Rò Jesŭ hésû èthĭ, “Ki héphú-
nuôrò, vă sudyă kuŏ thĭ ngọ̈ tômą̈,
4 rò héluŏ pẹ kuŏ vă. Giovanni Bapti-
sta plwŏ pẹ ŭ htyĕ yĕnuôma Cóma-
rya dyé lŭ taryĕshyosŏ ĕ? Mą̈torò
prẹlukayă dyé lŭ ĕ?”
5 Èthĭ dônyă nịdyé khyĕlŭ, “Pẹ tŏ
hésû è phútĕ? Pẹ ki hé, ‘Cómarya
dyé lŭ’ kihérò, a klyá sudyă nyă
hó pẹ, ‘Kihéphúnuôrò thĭ zą̈e lŭ to
6 mẹtĕ?’ A klyá hé nyă hó. Mą̈torò,
‘Prẹlukayă dyé lŭ,’ pẹ ki hé rò lŏ-
kayă bémụ bíyĕ tahe yŏ zą̈e ná
Giovanni ma prẹpro tôprẹ akhu-
akhyĕ, èthĭ ki tą̈thyĕ pẹ ná lọ̈ pă.”
7 Phúnuôrò èthĭ hésû, “Ŭpĕ dyé
Giovanni taryĕshyosŏ dó a ki plwŏ
pẹ ŭ htyĕ yĕnuô, pẹ thégněto.”
8 Rò Jesŭ hésû èthĭ, “Kihéphúnuôrò
vă mẹtẹ yĕtahe ná ŭpĕ taryĕshyosŏ
pĕ nuô vă hésoluŏ pẹ thĭ toto.”

Hé Khákho Pẹ Ná Prẹkhyăe Thòbĭ-
thèphè Tahe Ari-akyă

(Matteo 21:33-46, Marko 12:1-12)

9 Rò Jesŭ hésoluŏ pẹ kayă éprẹ ná
ngọ̈khákho tômą̈ rò a hé, “Bètô-
phuó kayă o tôprẹ, rò aprẹ́ dó a
isóiplą̈ nịdyé ná thòbĭthèmọ̈ tahe-
nuô a o tôlẹ rò a plwŏkhyăekyă
ná prẹkhyăeprẹ́ tahe. Htuŏrò a hte-
10 cuó onyẹkyă dó kẹaruô tôkẹ. Bí
thòbĭthè mĭhó akhĕnuô, thyáphú a
ki nịbèkuŏ thòbĭthè dó a tŏkò nị-
bèkuŏ nuôtaherò thòbĭthèphè bya-
cè yĕ a nŏhyăkuŏ a prẹmẹtẹphú
tôprẹ dó prẹkhyăeprẹ́ nuôtahe a

[n] Isaia 56:7

o. Manárò prẹ̀khyăeprḗ yĕtahenuô,
a mṹsûpò̧sûhtuŏ̀ lŭlulé yĕtôprẹ̀ rò
a plwŏkạ kazuŏklíkyă prḗ lŭ prḗ.
11 Phúnuô akhu-akhyĕ, a nŏhyă ta-
pleke alulé dṓ aruô tôprẹ̀ tadṹ-
rò prẹ̀khyăeprḗ yĕtahe mṹsû khyĕ-
pò̧ lŭ, a mẹtarẹ̀kyă htuŏ̀ lŭ rò a
plwŏkạ kazuŏklí kuŏpò̧khyĕ lŭlŭ.
12 Htuŏrò a plwŏhyă pò̧ alulé thuŏ̀-
prẹ̀ tôprẹ̀, rò prẹ̀khyăe thòbĭthè-
phè yĕtahenuô, a mṹtapò̧lóthŏ̀, mṹ-
cumṹhtyăsû lŏ̀ lŭ rò vẹ̀htekyă lŭ
dṓ prḗklŏ̀.
13 “Rò thòbĭthèphè byacè hé, ‘Vă
tŏbè mẹ phútĕ? Vă ki nŏhyă ná vă
phúprẹ̀khŭ dṓ vă mọ nḭ̀dyélṓ lŭ yĕ-
tôprẹ̀ ma èthĭ ki dyaduzṹnyạ klŏ̀ lŭ
pă kŏle,’ a hé phúnuô.
14 “Manárò bí prẹ̀khyăeprḗ yĕ-
tahe myáhtye lŭ phúprẹ̀khŭ hyă
akhĕnuô, èthĭ hé nḭ̀dyé khyĕlŭ,
‘Yĕtôprẹ̀ ma prḗbyacè aphúkhŭ
dṓ a tŏ nḭ̀bè phúucĕtazĕ̀ nuô-
tôprẹ̀ hṓ. Cuṓ! Cuṓmẹthyĕkyă
lŭ pó¬! Rò a ucĕtazĕ̀ yĕtahe nuô
15 a ki htwŏ lŏ̀ pẹ̀tẹ̀ pă!’ Phúnuô
akhu-akhyĕ, èthĭ cwitarṹ htekyă lŭ
dṓ prḗklŏ̀ rò mẹthyĕkyă lŭ.
“Ki mẹphúnuôrò prḗbyacè ki mẹ
16 prẹ̀khyăeprḗ yĕtahe phútĕ pă? A ki
hyă mẹthyĕkyă lŏ¬ kayă nuôtahe rò
a ki plwŏkhyăe tapleke thòbĭthèphè
yĕnuô ná kayă dṓ aruô tahe pă.”
Bí kayă ḗprẹ̀ nḭ̀huŏ̀ tẹ̀hébèyĕ
akhĕnuô, èthĭ hé lahyă, “Pẹ̀ thḗzṹ
nŏhtwŏhtya è phúnuô to!”
17 Jesŭ myácuŏtŏ èthĭ rò a sudyă
èthĭ, “Kihéphúnuô rò lisăsĕ̀ hé-
one vărivăkyă,
‘Kayă mẹhtya hi rò lṓ dṓ èthĭ
vĭkyă lŭ nuôtômĕnuô, a htwŏhtya
lṓ dṓ a tahtwóma lŏ̀ cṓ hitômĕ
cṓ,’[o] a hé phúyĕ rò angṓlasá ma
ĭtĕ?” A sudyă ŭ phúnuô.
18 “Lŏ¬ kayă dṓ a latạ̀ dṓ lṓ nuôtômĕ
alọ tahenuô, akrwí ki lakẹ̀ prḗ pă,
manárò lṓ nuôtômĕ ki latạ̀ dṓ èthĭ
alọ pă nuô, akrwíakrwó ki mû kaprḭ̀
lŏ̀ cṓ pă.”
19 Prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá tahe
ná bwídukhu tahe thḗgně ná Jesŭ
hékho èthĭ khukhyĕ tôphuŏtuŏ̀ a
thḗzṹ pṹ cṓ hṓ Jesŭ bínuô hṓ. Ma-
nárò èthĭ thḗisĕ kayă bḗmụ nuô-
tahe alẹ̀.

Ŭ Sudyă Jesŭ Ná Tŏkò Dyé Romakhwí Amo-ară Ĕ? Ma To Ĕ?

(Matteo 22:15-22, Marko 12:13-17)

20 Phúnuô akhu-akhyĕ, thyáphú èthĭ
ki pṹnḭ̀ Jesŭ tẹ̀hébèthṹngọ̀ tahe,
htuŏto thyáphú èthĭ ki pṹthŭcuṓkyă
lŭ dṓ Romakhwí dṓ a o ná a ta-
ryĕshyosŏ ná a tẹ̀prọtẹ̀pryạ yĕtôprẹ̀
a takhukŭ agnĕnuô, èthĭ opṓmyá
shuṓkhĕ tạ̀tŏtạ̀bè rò a nŏcuṓ prẹ̀htṹ-
myá tahe ki cyḗmẹkho anḗ phú ka-
yăcṓcṹ tahenuô rò èthĭ ki sudyă kho
21 lahyă Jesŭ ngṓ tahe. Kayă prẹ̀htṹ-
myá yĕtahe sudyă Jesŭ, “Thárá¬, pẹ̀

Denari rŭzye (20:20)

[o]Li Htuthĕhtya 118:22

thégně ná nẹ̀ tẹ̀hébèhésŭ̂ tahe ná
nẹ̀ tẹ̀ithyóithya tahe nuôma acóatẹ̀,
htuŏto nẹ̀ myádumyápatí kuŏŭ to.
Nẹ̀ ithyóithya ŭ phú atŏ ná Cómarya aklyáaklŏ a tẹ̀mą́tẹ̀có nuôtahe
22 pré. Phúnuôrò héso pẹ́myá pẹ̀, ma
pẹ̀ tŏbè dyé Romakhwí amo-ară ě?
Ma to ě?”
23 Manárò Jesŭ yŏ thégně ná èthĭ
pŭ̀pŭ̀ lŭ tẹ̀hébèthŭ́ akhu-akhyě, a
24 hésû èthĭ, “Dyéluŏ pẹ́ myá vă thĭrŭ̀-
zye tôbè. Dŏ rŭ̀zyelọ yěnuôma ŭpě
25 khuklózą̀zọ ná ŭpě mwị opě?” Rò
èthĭ hésû lŭ, “Roma Khwí Caesare
azą̀zọ ná amwị o.”
Rò a hésû èthĭ, “Ki mẹphúnuôrò,
Khwídu Caesare atẹ̀ hérò dyé ná
khwídunuô, Cómarya atẹ̀ kihérò
dyé ná Cómarya nuô.”
26 Rò èthĭ pŭ̀ńí lŭ tẹ̀hébèthŭ́ dŏ ŭ
éprẹ̀ anyěhyă tômŭ̂¬ to. Jesŭ hésû
èthĭ phúyě akhu-akhyě a htetapą lŏ̀-
plĭ cŏ èthĭ rò a o thuôkrŭ́kyă lŏ̀ pré.

Ŭ Sudyă Jesŭ Ná Tẹ̀thyě Ihtò-kąkhyě Ari-akyă

(Matteo 22:23-33, Marko 12:18-27)

27 Saducĕophú dŏ a zŭ̀e ná kayă-
thyě ihtòhtwŏprẹ̀ kąkhyě to nuô-
tahe hyă dŏ Jesŭ o rò hyă sudyă lŭ
28 ngọ́ tômŭ̂, “Thárádu¬, Mosè răkyă
tẹ̀thyótẹ̀thya tômŭ̂ dŏ pẹ̀gně rò a hé,
kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki thyěkyă amĕlẹ́, rò
aphú ki okyă tôprẹ̀¬ to hénuô, thyá-
phú aklwĭalyă ki okyă nuôrò, a puŏ̀-
prẹ̀khŭ bè phyédwó akhĭ okyăyě,
29 a hé phúnuô.[p] Khŏnyą́rò puŏ́ ná
vyą́ prẹ̀khŭ o thuŏthyótôprẹ̀. A vyą́-
prẹ̀ĺŏ tôprẹ̀ phyé amě rò dŏkhyě-
nuô a thyěkyă amě khălẹ́, rò aphú
okyă tôprẹ̀¬ to akhu-akhyě apuŏ́ dŏ-
khyě tôprẹ̀ bèphyédwó akhĭ okyă
30 yětôprẹ̀. Rò a puŏ́prẹ̀khŭ nyẹ̀prẹ̀-
tôprẹ̀ phyédwó khyěthyá akhĭyě.
31 Htuŏrò a puŏ́prẹ̀khŭ thuŏprẹ̀tôprẹ̀
tuŏ́dŏ́ thuŏthyótôprẹ̀ yěnuô thyě-
kyă thyákuŏ phúnuô, rò aphú okyă
32 lahyă tôprẹ̀¬ to. Dŏkhyě rò prẹ̀-
33 mò yětôprẹ̀ thyěkyă kuŏ. Phúnuôrò
shyé¬ thyěihtòkąkhyě amŏ́nyě pă
tônyěnuô, prẹ̀mò yětôprẹ̀ ki htwŏ
bítě tôprẹ̀ amě păpě? Mẹtěhérò èthĭ
puŏ́návyą́ thuŏthyótôprẹ̀ nịcŭ̀lŏ̀ lŭ
prẹ̀mò yětôprẹ̀ nuŏ¬.”
34 Jesŭ hésû èthĭ, “Yětôhtŭ̂nuô, ŭ
35 phyéphúphyémě lahyă vă. Maná-
rò kayă dŏ Cómarya dyahŏ èthĭ
ná a kò hŏ dŏ a ki thyě ihtòkąkhyě shyé¬ nopă tôhtŭ̂ pă tahenuô,
36 tẹ̀phyéphúphyémě opă to hŏ. Èthĭ
ki thyá ná tanémŏkhuphú nuôtahe
pă rò a thyě cyą́ pă to. Èthĭ ihtò
kąkhyě dŏ tẹ̀thyě pă akhu-akhyě,
èthĭ ma Cómarya a phúmòphúkhŭ
37 tahe hŏ. Rò Mosè khyá lą́lą́lĭlĭ cŏ
athé ná kayă dŏ a thyě htuŏhŏ
tahenuô, a ki ihtò htwŏprẹ̀ kąkhyě
pă, mẹtěhérò Abraham ná Isaac ná
Jacob yětahenuô, a thyěhtuŏ nyẹ̀-
lăhŏ tadŭ́rò lisăsĕkŭ hé o tôtọ́ ná
bí mikyą̀htya căcuŏ́ tôcuŏ́ akhĕnuô,
Mosè é Byacè yěnuô, ‘Abraham
a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná
38 Jacob a Cómarya,’[q] phúnuô. Kayă
pwŏ̀¬ tôprẹ̀ ohtwŏprẹ̀ tacŭ́prẹ̀ lŏ̀ dŏ
Cómarya a mèthènyě akhu-akhyě, è
ma kayăthyě tahe a Cómarya mą́to,
kayă htwŏprẹ̀ tahe a Cómarya.”

[p]Li Dônyă 25:5 [q]Li Hteką 3:6

39 Prẹithyó tẹthyótẹthya athárá tahe
hé pọ́ è, “Thárá¬ nẹ hésû cyą́ nyacó
40 có.” Rò èthĭ sudyă plehyă bû pă lŭ
tôcô¬ to.

Ŭ Sudyă Krístu Ari-akyă

(Matteo 22:41-46, Marko 12:35-37)

41 Jesŭ sudyă èthĭ, “Ŭ cuó hétuọ́ ná
Krístu ma Davi aklwĭalyă ma phútĕ?
42 Mẹtĕhérò bí Li Htuthéhtya akŭnuô,
Davi anẹ́byacè nị́dû cuó rătuọ́,
‘Byacè hé vă Byacè, “Onyăo dó
43 vă takhu cóhtwó yĕtôkyĕ,* onyăo
tadû tuọ́dó vă mẹpẹ́kyă lŏlą́takli
lŏ hó kayă dó a théhte nẹ nuô-
tahe pănî¬. Vă ki nŏhtwŏ kayă
dó a théhte nẹ nuôtahe thyáná
nẹ khăduô lẹ́zị́ dó nẹ onyăo rò nẹ
zị́tą́ nị́dyé yĕnuô pă.”’ [r]
44 “Khwí Davi é Krístu ná ‘Byacè’
akhu-akhyĕ, a cuó htwŏ cyą́ Khwí
Davi aphúkhŭ phútĕ?”

Jesŭ Hé Ŭ Ná Rọ̀nị́ Lahyă Prẹithyó Tẹthyótẹthya Athárá Tahe

(Matteo 23:1-36, Marko 12:38-40, Luka 11:37-54)

45 Bí kayă éprẹ nị́dă Jesŭ a tẹhébè
46 akhĕnuô, a hé a khŏpacẹ̆ tahe, “Rọ̀nị́
lahyă thĭnẹ́ ná prẹithyó tẹthyótẹ-
thya athárá nuôtahe ní¬. Èthĭ nuô-
tahema a thézṵ́ thyá lahyă cạcwọ
karọhtŭ rò a cuókạcuóhyă dó klékŭ
rò a thézṵ́ nŏ hébècẹ́hébènyạ sû ŭ
ná anẹ́. Dó tẹcóbĕhŏkŭ nuôbèbè, dó
pwĕkŭ nuôbèbè, èthĭ thézṵ́ onyăo
lahyă khălẹ́ dó ŭ dyaduzṵ́nyą́nị́ è
47 nuôtahe pré. Èthĭ cuólahŏe lahyaŏ
lŏ prẹmòokryá tẹ pwọ̆¬ tôcô. Thyá-
phú ŭ ki tanẹnị́ èthĭ ná èthĭ ma ka-
yăsăsĕ tahe có nuôrò, èthĭ kwĭcó-
bĕhtŭ pẹ́ ŭ. Kayă phúnuô tahenuô,
tẹcirya ki bè cyẹ̆ lóklŏ có ná ŭruô
tahe pă.”

21

Prẹmòokryá A Tẹmẹlŭ

(Marko 12:41-44)

1 Bí Jesŭ myáhtya akhĕ, a myáhtye
kayăduzą́ tahe hyă sunuŏ lahyă a tẹ-
mẹlŭ tahe dó lẹ́be-oplŏ rŭtókŭ dó tẹ-
2 lŭhŏdu akŭ. Htuŏrò a myáhtye prẹ-
mòokryá sŏphásŏryạ tôprẹ hyă su-
3 nuŏ kuŏ rŭ talĭlị nyẹ̆myé. Rò Jesŭ
hé, “Vă hécócó¬ thĭ, prẹmòokryá
nuôtôprẹ sunuŏ éklŏló có ná ŭruô
4 tahehó. Mẹtĕhérò lŏ¬ a hyăsunuŏ
rŭ nuôtahema, a tẹolóobă sŭlŭ rò
a hyăsunuŏ pré lahyă atẹ o kyă-
sŏkyăse kyă nuôtahe pré. Manárò
prẹmòokryá yĕtôprẹnuô a sŏphásŏ-
ryạ nyacó tadŭ́rò a hyăsunuŏ lŏlą́-
takli có lŏ¬ tẹ dó a o ná lŭ yĕ-
nuô có.”

Jesŭ Héná Tẹlŭhŏdu Ki Tą̆prọ̀ Pă Ari-akyă

(Matteo 24:1-2, Marko 13:1-2)

5 Jesŭ a khŏpacẹ̆ aklĕ tahehenuô,
a hébèdônyă nị́dyé khyĕlŭ ná tẹlŭ-
hŏdu dó ŭ taritaryă twọ́ è ná lọ́ ngụ-
dupṛịdu tahe ná tą̆tẹ dó ŭ lŭhtya ná
Cómarya nuôtahe akhu-akhyĕ atwọ́
nyacó¬ èthĭ dônyă nị́dyé lŭ phú-

20:42 Onyăo dó takhu cóhtwó tôkyĕ angọ́lasá ma kayă dó ŭ bezṵ́nyą́ è rò a o ná a taryĕshyosŏ tôprẹ.

[r] Li Htuthéhtya 110:1

6 nuô tadûrò Jesŭ hé èthĭ, “Lŏ¬ tę̣
dố thĭ myáhtye khŏnyą̈yĕ tahenuô,
ŭ ki hyădò tą̈prǫ̣kyą̈ lǫ̆ è pă. Lǫ̣
yĕtahenuô a oícŭ pă cố lŭ tômĕ¬
to pănuô, shuốkhĕ ki hyątuǫ̣ tô-
nyĕ pă.”

Tę̣pyą̈tę̣sę̆ Ná Tę̣mẹcyę̣mẹcû
(Matteo 24:3-14, Marko 13:3-13)

7 Èthĭ sudyą̈, “Thárá, tę̣ yĕtahenuô
a ki htwŏhtya bíkhĕtĕ pă? Shuố-
khĕ kírę̣ hyątuǫ̣hố pă nuô tę̣prǫ̣tę̣-
pryą amáadyą̈ tôcôcô ki oluŏhtyarę̣
pă ĕ?”
8 Jesŭ hésû èthĭ, “Thyáphú ŭ ki
ilolahŏ cuốnį̣ tă thĭ tămę̣nuô, orǫ̣-
oryę̣ lahyą̈ thĭnę̣ ní¬. Kayą̈ dố a
ki hyą̈ dákwó lahŏ lahyą̈ anę̣ ná
vămwį̣ pănuô a o ếlă pă, rò a ki
dákwó lahŏ lyą ni̤dyé lahyą̈ anę̣,
‘Vă ma Krístu hố,’ rò ‘Shuốkhĕ phû-
tuǫ̣ hố,’ phúnuô pă tadûrò krwŏ-
kuŏ tă lahyą̈ èthĭ akhyĕ tămę̣ ní¬.
9 Bí thĭ ni̤huŏ tę̣sátę̣pą̈ ná tę̣tarŭtą-
pyą̈ ohtya akhĕnuô, khyéthukhyé-
thế tă lahyą̈ tămę̣ ní¬. Mę̣tĕhérò lŏ¬
tę̣ yĕtahenuô, a bè ohtwŏhtya lŏrę̣-
klǫ̆ nyăpă tadûrò hekhu tadû hyą̈-
tuǫ̣ cố hónuô mą̈híto.”
10 Jesŭ hé plehyą̈ pǫ̣, “Myĕcô tôcô
ná tôcô ki thếhtethếhą̈ lŭ pă. Htyĕkę̣
11 tôkę̣ ná tôkę̣ kisákipą̈ lŭ pă. Tané-
htốdĭ ki ohtyahtŏohtyalyą lŏplĭ dố
hekhuyĕ tôpho htuŏ tôpho pă. Kę̣-
vį̣kę̣kǫ̆ ná tę̣sę̆kę̣rą̈ tahe ki ohtyahtŏ-
ohtyalyą ếlă dố khą̈lę̣ épho pă. Tę̣ta-
ròthế thếisĕ tahe ná tę̣amáadyą̈ dố a
tę̣prǫ̣tę̣pryą nyacó tahe ki oluŏhtya
dố mốlę̣ pă.
12 “Manárò bí tę̣yĕtahe htwŏhtya
tyahíto akhĕnuô, dố vămwį̣ akhu-
akhyĕrò ŭ ki pǫ̣̈ thĭ ŭ ki mẹcyę̣mẹcû
thĭ pă, ŭ ki thŭcuố thĭ dố tę̣cốbĕhŏ-
kŭ pă rò ŭ ki cirya thĭ pă, ŭ ki dốtą̈
thĭ dố htŏkŭ pă. Htuŏrò ŭ ki thŭcuố
thĭ dố khwí ná cốphya tahe a mè-
13 thènyĕ pă. Yĕma mą̈hố thĭ ki ni̤bè
tę̣shuốtę̣khĕ dố thĭ ki hésodônyą̈ni̤
14 pę̣ ŭ ná vărivăkyą̈ nuô hố. Dyakǫ̣̈-
dyakyą̈ one rę̣ tă thĭ thếplò ná thĭ
ki hébèsiplế ni̤dyé thĭnę̣ phútĕphú-
15 tĕ pă nuô tămę̣ ní¬. Mę̣tĕhérò, tę̣hé-
bècyą̈hébèdè ná tę̣thítę̣phế dố kayą̈
thếhte thĭtahe ki hé ką̈khyĕsû cyą̈
pă cố thĭ tôprę̣¬ to tahenuô, vă ki
16 dyédû thĭ pă. Thĭ puǫ̣̈vyą̈, muǫ̣̈phĕ,
klwĭlyą̈, khŏthyó tahe ki isĕthyĕ ni̤-
dyédû thĭmwį̣ pă. Èthĭ ki mẹthyĕ
17 thĭtahe pă. Dố văkhuvăkhyĕ rò kayą̈
18 pwǫ̣̈¬ tôprę̣ ki thếhte lǫ̆ thĭ pă. Ma-
nárò bí thĭ khuluǫ̣ tôbŏ pré pănuô,
19 a sĭmę̣kyą̈ pę̣ to. Oklǫ̣sốma lahyą̈
rò thĭ ki mẹlwóhteką ni̤dyédû thĭ-
nę̣ pă.

Jesŭ Hénà Ŭ Ki Mę̣tą̈prǫ̣kyą̈ Vį̣
Jerusalem Pă Ari-akyą̈
(Matteo 24:15-21, Marko 13:14-19)

20 “Shyé¬ thĭ myáhtyehố ná klyĕ
tahe hyąbòtavą hố vį̣ Jerusalem pă
akhĕnuô, thĭ bè thếgně ná nyę̣̈-
tyato pă ma, ŭ ki mẹpyékyą̈ è hố
21 pă. Bínuôakhĕ, kayą̈ o dố Judakę̣-
kŭ tahe bè hteklyacuố o dố sokhu
pă. Kayą̈ o dố vį̣duvį̣htŭkŭ tahenuô,
a bè htecuốkyą̈ pă, rò kayą̈ o dố
vį̣kŭ to tahenuô cuốkanuŏ tă dố
22 vį̣kŭ tămę̣ ní. Mę̣tĕhérò, phú lisă-
sĕ răone tę̣cirya amǫ̣̈nyĕmǫ̣̈thĕ yĕ-
tahe ari-akyą̈ ki lốhtyabăhtya pă
23 agně pré. Mǫ̣̈nyĕmǫ̣̈thĕ bínuôkhĕ
pă ma, prę̣̈mò dố a o ná ahốathế

tahe ná muǫ̨ dố a o ná phúpa-
tí dố a ŏnú pă lŭ tahenuô, ŭ ki
thẽzǫ̣ ní̤dyé nyacố èthĭ pă. Tę̣cyẹ̆-
tę̣cṳ̂ ki hyă bè htyĕkẹ́ yĕtôkẹ́ pă
rò Cố̤marya a tę̣cirya ki tặ̆bè dố
24 kayă yĕtômụ akhu pă. Ŭ ki mẹthyĕ
èthĭ tahehe ná nẽ pă, rò tahehenuô,
ŭ ki pṳ̂cwicuố̤kyă èthĭ dố kẹ́pwọ̆-
tôkẹ́ dố hekhu yĕnuô pă. Juda-
phú mą̨to tahe ki mę̣cyẹ̆mę̣cṳ̂ pẹ́-
epẹ́ŏ vỹ Jerusalemphú tahe pă, rò
a ki pố tuǫ̨dố èthĭ Judaphú mą̨to
tahe ashuố̤akhĕ lố̤htyabăhtya hố tô-
phuố pă.

Prę̣lukayă Aphúkhŭ Ki Hyă Khyĕthyá Ari-akyă

(Matteo 24:29-31, Marko 13:24-27)

25 "Tę̣mátę̣dyă khókhye tahe ki
oluŏhtyaluŏ dố tamǫ̨́kŭ, lĕkŭ, sè
thĭtahe akŭ pă. Dố hekhu yĕnuô,
htyĕ dố htyĕdutavą akŭ tahe yŏ
háhó prą tawố̤tathŭ shyonya-
cố akhu-akhyĕ, htyĕkẹ́ pwọ̆tôba
ki taròthẽ thẽisĕ lŏ rò a ki hteta-
26 pą lŏplĭ cố èthĭ pă. Tę̣yĕtahe ki
htwŏhtya lŏ cố hekhu tôbalŏ pă,
htuŏto Cố̤marya ki mę̣kazikazuǫ̨
lŏlŏ¬ mólẹ̆ a tę̣prọtę̣pryą nuôtahe
pă akhu-akhyĕ kayă tahe ki ta-
27 ròthẽ thẽisĕ lŏplĭ cố pă. Htuŏrò
èthĭ ki myáhtye lahyă prę̣lukayă
aphúkhŭ mą̨hố văyĕ ki hyălyą dố
ố̤luǫ̨́klĕ pă, rò vă ki olố̤bă cố ná
vă tę̣prọtę̣pryą ná vă tę̣taryĕdu ta-
ryĕhtŭ dố ashyo-asŏ yĕnuôtahe
28 pă.[s] Shyé¬ tę̣yĕtahe cáhtya mẹhố
akhĕpănuô, ihtò lahyă rò cǫ̨htya la-
hyă thĭ khukló, mẹtĕhérò, nyẹ̆tyato
pă̈ma Cố̤marya ki mẹlwóhteką hố
thĭ pă hố."

Phyéní Tę̣ithyó Dố Kadwímǫ̨ Tômǫ̨ A O

(Matteo 24:32-35, Marko 13:28-31)

29 Jesŭ hékhákho pẹ́ èthĭ, "Ta-
nẹmyá lahyă kadwímǫ̨ tômǫ̨
30 ná thòmǫ̨ ĭtĕtĕ¬ bèbè nuô. Thĭ
myáhtye ná alè dă dyácẹ̆htya-
hố hénuô, thĭ thẽgně ná kẹ́kṳ̂khĕ
31 phûhyă hố. Phúnuôhố bí thĭ myá-
htyehố tę̣yĕ tahe htwŏhtyahố
akhĕpănuô, thẽgně lahyă ná Cố̤ma-
rya kírẹ́ hyă pố̤htyĕpố̤kẹ́ phûhtya
hố ní¬.
32 "Vă héluŏcócó¬ cố thĭ, lŏ¬ kayă
dố a ohtwŏprę̣ khŏnyą́yĕtôhtŭ tahe
thyĕlŏ tyahíto nuô, tę̣yĕtahe ki
33 htwŏhtya lŏ pă. Mố̤khu ná hekhu ki
sĭmẹ́kyă pă tadṳ̂rò vălặ̆văngǫ́ yĕta-
henuô a sĭmẹ́kyă pẹ́ takhyá¬ to.

Pę̣ Bè Thăklyă

34 "Rǫ̣ní lahyă thĭnẹ́ ní. Bí thĭ emṳ̂-
ŏmṳ̂ akhĕ thĭ mẹbŏmẹbye tę̣ nuô-
tahe bèbè, thĭ kṳ̂kyą̆ lahyă ná thĭ
tę̣ohtwŏprę̣ dố hekhuyĕ tôhtŭ tahe-
nuô bèbè, mẹlŏkyădĕ tă thĭ tę̣shuố̤-
tę̣khĕ ná nuôtahe tămẹ́ ní. Pă̈ma
prę̣lukayă aphúkhŭ mą̨hố văyĕ ki
hyătuǫ̨́khyé dố thĭ o bí thĭ tanẹtuǫ̨
35 to nuôtônyĕ nuôtôthĕ pă. Mẹtĕhé-
rò tę̣cyẹ̆tę̣cṳ̂ ashuố̤akhĕnuô athyá-
ná itavĭ tôbanuô pă, a ki hyăpṳ̂-
ní lŏlŏ¬ kayă o dố hekhu yĕtôba
36 nuôtahe pă. Thyáphú thĭ ki siplẽ-
bẽ ryáryádèdè kyă ná tę̣ kírẹ́ htwŏ-
htya yĕtahe pă, htuŏto thyáphú thĭ
ki ihtò dố prę̣lukayă aphúkhŭ mą̨hố

[s]Danielè 7:13

văyĕ a mèthènyĕ pă nuôrò, thă-
klyă rò kwĭcŏbĕ̌ lahyă pwǒ̤ ̀ tô-
phuŏ ní ̀."
37 Jesŭ ithyóithya tặ ŭ dŏ̤ tẹ̆lŭtyă
hŏkŭ pwǒ̤ ̀ tônyĕ cŏ. Rò bí mô̤hélyạ
ashuŏakhĕ̌nuô, a cuŏhtya dŏ so dŏ ŭ
ế ná Oliva so yĕnuôtômĕ alọ, rò a o
38 bínuô tuô̤dŏ mô̤lĭ cŏ. Kayă tahe thé-
hyă nị́dă lahyă a tẹ̆hésodônyă tahe
rò a hyă rọmŭ̂ lŏplĭ dŏ̤ tẹ̆lŭtyă hŏkŭ.

22

Judaphú Khuklókhuklyă Tahe Tanẹ̆ Pŭ̂ Lahyă Jesŭ

(Matteo 26:1-5,14,16, Marko 14:1-2, 14:10-11, Giovanni 11:45-53)

1 Pwĕekhŏmŭ sŏdŏ huŏmûtapho dŏ̤
ŭ ế ná tẹ̆cuŏtalwópwĕ̌ yĕnuô, amô̤-
2 nyĕmô̤thĕ̌ hyăphû hŏ. Bwídukhu
tahe ná prẹ̆ithyó tẹ̆thyótẹ̆thya athá-
rá tahe thếisĕ kayă bémụ alẹ́ akhu-
akhyĕ, a myápŭ̂ klyá tôbŏbŏ dŏ̤ a ki
mẹthyĕhuôkyă Jesŭ.

Juda Ŏlyạ Dŏ̤ A Ki Isĕkyă Jesŭ

3 Htuŏrò Juda dŏ̤ ŭ ếpọ́ lŭmwị
ná Iscariot yĕtôprẹ̆nuô, khĭnéricyạ́
khuklŏ hyănuŏ dŏ̤ lŭ thếplòkŭ. È
ma a otô̤kuŏ dŏ̤ Byacè Jesŭ a khŏ-
4 pacẹ̆ shyéthényĕ̌ aklĕ̌ tôprẹ̆hŏ. Phú-
nuô akhu-akhyĕ, Juda cuŏodônyă
ná bwídukhu tahe ná kayă opộ tẹ̆-
lŭhŏdu khuklŏ tahe. Rò a cuŏokú-
dônyă nị́ èthĭ ná a ki isĕtặkyă Jesŭ
5 phútĕ pănuô ari-akyă. Èthĭ thếkrŭ̂-
thếlŏ ŏlyạsû Juda ná a ki dyé lŭ rŭ̂
6 pă. Juda cŭ̂sû èthĭ. Htuŏrò thyáphú
ŭ ki thếgnĕ tă tôprẹ̆ ̀ tămẹ́ nuô, a
cáhtya myápŭ̂ shuŏkhĕtŏ shuŏkhĕ-
bè dŏ̤ a ki isĕtặkyănị́ Jesŭ.

Tẹ̆taritaryă Tẹ̆cuŏtalwópwĕ̌ Lẹ́elẹ́ŏ

(Matteo 26:17-25, Marko 14:12-21, Giovanni 13:21-30)

7 Mộnyĕmộthĕ̌ bèhŏ dŏ̤ pwĕekhŏ-
mŭ sŏdŏ huŏmûtapho hyătuộhŏ rò
Judaphú tahe mẹthyĕ lahyă thímí-
phú dŏ̤ kiekiŏ ná tẹ̆cuŏtalwópwĕ̌
8 agnĕ. Jesŭ nŏ Petru ná Giovanni rò
a mecuŏnị́ èthĭ ngọ́, "Cuŏ taritaryă
one lahyă pẹ̆ lẹ́elẹ́ŏ tẹ̆cuŏtalwópwĕ̌
sèesăsĕ̌ mộhé yĕnuô ní ̀."
9 Èthĭ sudyă lŭ, "Nẹ̆ thếzŭ̂ nŏtarita-
ryă tŏ pẹ̆ bítĕ tôphotĕ?"
10 Jesŭ hé èthĭ, "Nị́dă lahyă, bí thĭ
cuŏnuŏtuộhŏ dŏ̤ vĭkŭ akhĕpănuô,
thĭ ki myáhtyesû ná kayăphĕ̌ hyă-
dyá cọ̆kạhtyĕ ná thŏví tôprẹ̆ pă.
Rò krwŏkạ nuŏkuŏ cŏ lŭ dŏ̤ a
kanuŏ nị́dyé hitômĕ akŭnuô ní ̀.
11 Rò sudyă hibyacènuô, 'Thárá su-
dyă nẹ̆, hidŏkŭ dŏ̤ sĭprẹ́ agnĕ dŏ̤
vă ná vă khŏpacẹ̆ tahe ki e tẹ̆-
cuŏtalwópwĕ̌ agnĕ yĕnuôma a o
12 tŏbítĕ?' Sudyă lŭ phúnuô ní. Htuŏ-
părò a ki zŭ̂luŏ thĭ hidŏkŭ khă-
lẹ́lyạ́ dŏ̤ akhu nuôtôto̤ dŏ̤ a olŏ-
obă cŏ ná tặmuŏtặtẹ̆ dŏ̤ pẹ̆ lo nuô-
tahe cŏ pă. Rò okyă lahyă bínuô
rò taritaryă pẹ́ lahyă pẹ̆ sèesèŏ bí-
nuô ní ̀."
13 Èthĭ htecuŏ rò èthĭ cuŏmyáhtye
mặlakŏ cŏ phú Jesŭ héone èthĭ
nuô cŏ. Rò èthĭ cuŏ taritaryănị́ la-
hyă tẹ̆cuŏtalwópwĕ̌ sèesăsĕ̌ mộhé
agnĕ bínuô.

Byacè A Tẹ̆eŏsăsĕ̌ Mộhé

(Matteo 26:26-30, Marko 14:22-26, Corinthia arẹ́lŏ̂ tôba 11:23-25)

14 Bí shuŏkhĕ̌ hyătuộhŏ dŏ̤ tŏbè eŏ
hŏ tẹ̆cuŏtalwópwĕ̌ akhĕnuô, Bya-

cè Jesŭ ná prẹ̀dônyăphú tahe cuŏ
onyăo tavạ rọ́lŏ lŭ dŏ lẹ́edĭrẹ̌
15 akhăshyé. Rò a hé èthĭ, “Bí vă khyá-
bè tyahí tẹ̀cyẹ̌tẹ̀cû híto akhĕnuô,
vă thẽzû̃ etõ̂ŏtõ̂kuŏ nyacŏ tẹ̀cuŏta-
lwópwĕ̀ yĕtôphuŏnuô ná thĭ kanõ̂-
16 to. Mẹtĕhérò, vă hé thĭ, Cŏ́ma-
rya ki hyăihtakạ plŭ̃htuŏlŏ hí aka-
yă to rò a hyă htwŏkhwí rò pŏ-
ṇ̃ĭhí èthĭ tonuô, vă enŏ́kuŏ pă tẹ̀-
cuŏtalwópwĕ̀ sèesèŏ yĕnuô ná thĭ
to hŏ́.”
17 Jesŭ phyéhtya bĕ rò a hébwí-
hétaryĕhtya Cŏ́marya htuŏrò a hé,
18 “Phyémŏ̀ bĕyĕ rò zṵ́tặŏ pẹ́ lŭ. Mẹ-
tĕhérò vă hé thĭ, cáhtya khŏnyạ́-
yĕ tặplehyă tuõ̂dŏ Cŏ́marya ki hyă
pŏ́htyĕpŏ́kẹ́ pă tôphuŏnuô, vă ŏnŏ́
kuŏpă thòbĭthèhtyĕ yĕ tohŏ́.”
19 Htuŏrò Jesŭ phyé khŏ́mŭ rò a hé-
bwíhétaryĕhtya Cŏ́marya. Htuŏrò a
ibikyĕ khŏ́mŭ rò a dyétặ ná èthĭ. Rò
a hé èthĭ, “Yĕma vă nẹ́klõ̂ dŏ vă dyé-
lyạkyă dŏ thĭgnĕ nuôhŏ́. E lahyă yĕ
dŏ tẹ̀thẽ́nệhtya vă akŭ ní⌒.”
20 Bí a ehtuŏhŏ́ mõ̂hésèe akhĕnuô, a
phyéhtyake bĕyĕ rò a mẹ thyákuŏ-
dû phú a mẹ khŏ́mŭnuô rò a hé,
“Yĕma văthwi dŏ a mẹklõ̂mẹma tẹ̀ô-
lyạ athĕ̀ rò a htwítặ dŏ thĭgnĕ yĕ-
21 nuô hŏ́. Manárò myá lahyă! Kayă
dŏ a ki isĕ̀tặkyă vă yĕtôprẹ̀nuô, a
otõ̂kuŏ ná vă bí lẹ́edĭrẹ̌ khăshyé yĕ-
22 nuô prẽ. Prẹ̀lu aphúkhŭ mạ́dû văyĕ
a ki thyĕ phú Cŏ́marya a tẹ̀taze-
one nuôpă tadṹrò kayă dŏ a ki isĕ̀-
tặkyă vă yĕtôprẹ̀nuô, a ki khyá-
23 bè nyacŏ tẹ̀cyẹ̌cû pă!” Rò èthĭ su-
dyă ṇ̃ĭdyé lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ rò a
hé lahyă, bítĕ tôprẹ̀ ki isĕ̀tặkyă è
pă ha?

Tẹ̀krékryạ́ Lŭ Ná Tẹ̀htwŏdulṍ Ari-akyă

24 A khŏpacẹ̌ tahe krékryạ́ ṇ̃ĭdyélŭ,
dŏ pẹ̀klĕ̀ yĕnuôma ŭpĕ ki htwŏdu-
25 lṍ ŭ pă ha? Phúnuô, rò Jesŭ hé
èthĭ, “Judaphú mạ́to tahe a khwí-
cṍphya thĭ tahenuô, a nŏe ṇ̃ĭdyé la-
hyă a taryĕshyosŏ̀ yĕnuô dŏ htyĕ-
phúkẹ́phú tahe akhu rò prẹ̀pṍtarí-
tẹ̀ tahenuô, a thẽzû̃ dŏ ŭ ki ẽ èthĭ,
‘Prẹ̀ mẹbwímẹtaryĕ htyĕphúkẹ́phú’
26 tahe phúnuô. Manárò thĭ yĕtahema
thĭ bèmẹ ṇ́ĭ kuŏŭ phúnuôto. Kayă dŏ
a htwŏdulṍ ŭ dŏ thĭklĕ̀ tôprẹ̀prẹ̀nuô,
a tŏbè htwŏ phú kayă dŏ a patílṍ
tôprẹ̀nuô, htuŏrò kayă dŏ a htwŏ
khuklṍ tôprẹ̀prẹ̀nuô, a tŏbè htwŏ
27 phú lulé tôprẹ̀nuô. Kayă hekhuphú
tahe tanẹ ná kayă onyăo esèe dŏ
dĭrẹ̌ khăshyé nuôma a htwŏ dulṍŭ
hŏ́, rò prẹ̀mẹtẹ̀phú dŏ a buôe kayă
dŏ a onyă esè nuôtahe ma a htwŏ
kayă dŏ a patílṍŭ hŏ́ a tanẹ lahyă
phúnuô. Manárò, vărò vă o dŏ thĭ-
klĕ̀ phú lulé dŏ a buôebuôŏ ŭ tô-
28 prẹ̀ nuôprẽ. Bí vă khyábè tẹ̀pyạ́tẹ̀-
sĕ̀ akhĕnuô, thĭ okuŏhŏ́ ná vă pwõ̂⌒
29 tôphuŏ hŏ́. Phú văphĕ̀ nõ̂pṍ vă nuô,
30 vă nõ̂pṍ kuŏ thĭ pă. Mẹtĕhérò thyá-
phú thĭ ki eŏ tõ̂kuŏ ná vă dŏ vă
dĭrẹ̌ khăshyé dŏ văhtyĕvăkẹ́kŭ pă,
htuõto thyáphú thĭ ki onyăo tõ̂nṍ
kuõdû ná vă dŏ khuklyáhtĕ̀ htyalṍ
akhu pă rò thĭ ki cirya ṇ́ĭdû Israel-
phú shyényẹ̌muõ̂ yĕnuô pă.

Jesŭ Héluõone Ná Petru Ki Htébíkyă Lŭ Pă Ari-akyă

(Matteo 26:31-35, Marko 14:27-31, Giovanni 13:36-38)

31 “Simonè, Simonè, ṇ́ĭdă! Khĭ-
néricyạ́ khuklṍ cuŏ́kwĭtadû ṇ́ĭ

hó Cómarya ná a ki plwŏhó khĭ-
néricyą khuklŏ ki mẹmyá lŏ thĭ
pwǫ̆prę̣ hó. Rò a ki mẹmyá thĭ
phú prę̣mę̣-elyą́phú talé sé nı̨́dyé
32 abuó nuô pă. Manárò, Simonè,
thyáphú nę̣ tę̣zṹtę̣nyą́ ki pyé-
kyă tămẹ́ nuô, vă kwĭcóbĕ pẹ́ dó
nę̣gnĕ. Htuŏrò bí nę̣ thénẹ́lyą ką-
khyĕ khyĕthyá hó nę̣nẹ́ pănuô, nę̣
tŏbè dyéhĕdyérenı̨́ nę̣ puṏvyą́ tahe
pă ní¬."
33 Simonè Petru hésû lŭ, "Byacè, vă
tŏbè cuó tṏkuŏ ná nę̣ dó ŭ lẹ́dótą
kayă a htŏkŭnuô có bèbè, mą́torò vă
tŏbè thyĕ tṏkuŏ có ná nę̣ bèbè, vă
otaritaryă one hó vănẹ́ hó."
34 Rò Jesŭ hésû lŭ, "Petru, vă hé nę̣,
yĕtôthĕ pă, bí shyĕphĕ i-uhtya tya-
híto akhĕnuô, nę̣ htébíkyă vă thuŏ-
phuó pă."

Rṹhtŏ, Pyę̣́hó Ná Né

35 Htuŏrò Jesŭ sudyă a khŏpacę̣́
tahe, "Dó arẹ́khĕ nuô, vă nŏcuó
thĭ rò vă hé thĭ, rṹhtŏ bèbè, pyę̣́-
hó bèbè, mą́torò khuphá bèbè phyé-
cuónı̨́ tă lahyă tămẹ́ ní¬, vă hé thĭ
phúnuô. Bínuôkhĕ thĭ lonó pă nyă
tôcôcô ĕ?"
Rò èthĭ hésû, "Pę̣ lonó tôcô¬ to."
36 Rò Jesŭ hésû èthĭ, "Manárò
khŏnyą́yĕ, ŭpĕ bèbè dó arṹ-
htŏ mą́torò, apyę̣́hó otahenuô
tŏ phyécuónı̨́ lahyă, rò kayă dó
ané oto tahenuô tŏ isĕkyă a cą-
37 klŏdu rò ipri̧cuónı̨́ lahyă. Vă
hé phúyĕ mę̣tĕhénuôma lisă-
sĕ héone vărivăkyă yĕnuô, a bè
lóhtyabăhtya pă. Lisăsĕ hé, 'Ŭ
dyánuŏ tṏkuŏ vă dó kayăcyę̣ ka-
yăricyą́ tahe aklĕ,' vă hé thĭ
yĕnuô, a kírẹ́ hyă lóhtyabăhtya
hó."[t]
38 A khŏpacę̣́ tahe hé, "Byacè, nę̣
myámŏ! Né o bíyĕ nyę̣́bè."
"Bánuô ma anı̨́ hó," a hésû
phúnuô.

Jesŭ Kwĭcóbĕ Dó Oliva sokhu
(Matteo 26:36-46, Marko 14:32-42)

39 Jesŭ o dó vı̨́kŭ rò htecuó dó Oliva
sokhu phú alẹ́klŏ cuó nı̨́dyé nuô, rò
a khŏpacę̣́ tahe krwŏcuó tṏkuŏ ná
40 lŭ. Bí a cuótuṏhó dó sokhu akhĕ,
a hé èthĭ, "Thyáphú thĭ ki cuónuŏ
tṏkuŏ tă dó tę̣ilo-ilyá akŭ tămẹ́nuô,
41 kwĭcóbĕ lahyă ní¬." Htuŏrò a hte-
cuó taphăyę̣ ná èthĭ bá ŭ vĭcuóyę̣
lṏ tômĕ nuô, rò a cuódángṹ kwĭ-
42 cóbĕ bínuô. A kwĭcóbĕ rò a hé,
"Kó¬ Phĕ Cómarya, nę̣ ki théplò
tŏ hérò, phyé taphăkyă pẹ́ vă tę̣-
cyę̣́tę̣cṹ abĕlṏ yĕtôbè, manárò cṹ¬
dû vă théplò a tę̣thézṹ mą́to, cṹ¬
43 dû pré nę̣ théplò ní¬." Tanémŏ-
khuphú tôprę̣ hyă oluŏhtya rò, a
44 hyă dyéhĕdyére lŭ. A théplòkṹ thé-
plòkyą́ hyăshyo rò, a lé kwĭcóbĕ
shyoló pṏpṏ. Rò akṹthă htwítą́ dó
hekhu rò a thyá có ná thwitą́mĕ
nuô có.
45 A kwĭcóbĕ htuŏrò a kąkhyĕtŏ
khyĕthyá dó a khŏpacę̣́ tahe a o.
A khŏpacę̣́ tahe théplòkṹkyą́ ta-
lwósṹlṹ akhu-akhyĕ, Jesŭ kąmyá-
htye ná èthĭ omyĕnı̨́ sŏtapą lŏplĭ
46 có pwṏ¬ tôprę̣. Jesŭ hé èthĭ, "Thĭ
omyĕ sŏtapą lŏ lahyă phútĕ? Thyá-

[t]Isaia 53:12

phú thĭ ki cuố latặnuổ tă dố tẹ̀iloilyá akŭ tămẹ́ nuô ihtòkwĭcóbĕ̀ lŏ̀ mŏ̀ lahyă.”

Ŭ Pṹ Jesŭ

(Matteo 26:47-56, Marko 14:43-50, Giovanni 18:3-11)

47 Bí Byacè Jesŭ hébè păpré
akhĕnuô, kayă bémụ tômụ hyătuọ̃.
Juda dố a khŏpacẹ̃ shyéthényẹ̃
aklĕ̀ yĕtôprẹ̀nuô, a thŭhyă èthĭ dố
Jesŭ a o, htuŏ̀rò a hyătŏ Jesŭ rò a
48 hyănuọ̃mṹ lŭ. Manárò Jesŭ hé lŭ,
“Juda¬ yĕma nẹ̀ isĕ̀tặ̀kyă hố prẹ̀lu-
kayă aphúkhŭ mạ́hố vă yĕnuô ná
nẹ̀ tẹ̀nuọ̃mṹ yĕnuô hố ĕ?”
49 A khŏpacẹ̃ dố a okuổ ná lŭ
tahenuô, a thégněhố ná ŭ kírẹ́ pṹ
hố Jesŭ hố akhu-akhyĕ, èthĭ sudyă
lŭ, “Byacè, pẹ̀ tŏbè pặsû ná pẹ̀ néyĕ
50 ĕ?” Rò dố èthĭ aklĕ̀ tôprẹ̀nuô, a pặ-
tṹkyă bwídukhulố a prẹ̀mẹtẹ̀phú tô-
prẹ̀ akhălè tôkhó.
51 Manárò Jesŭ hé èthĭ, “Okuố
lahyă, mẹpă tămẹ́ hố” htuŏ̀rò Jesŭ
byáícŭ kạkhyĕ pẹ́ khyĕthyá kayă yĕ-
tôprẹ̀ a khălèkuọ̃ rò a zarị pẹ́ khyĕ-
thyá lŭ.
52 Htuŏ̀rò prẹ̀lŭtyă khuklố nuô-
tahe ná kayă opọ̃ tẹ̀lŭhŏdu khuklố
nuôtahe ná Judaphú muọ̃prŭ̃muọ̃-
prẹ́ khuklókhuklyă dố a hyăpṹ lŭ
yĕtahenuô, Jesŭ hé èthĭ, “Thĭ hyă-
pṹ lahyă vă tôkuôrò thĭ hyă cố ná
nế ná imṹ thĭtahe cố rò vă ma kayă
cyẹ̃ricyạ́ dố a cuốpṹphezéplé e ŭtẹ̀
53 tôprẹ̀ nyă ĕ? Vă okuổ ná thĭ dố
tẹ̀lŭtyă hŏkŭ nuô pwọ̃¬ tônyĕ cố
rò thĭ pṹ vă toto, manárò bí khĭ-
néricyạ́ khuklố a taryĕshyosŏ pốtẹ̀
akhĕyĕ, ashuốkhĕ bèhố dố thĭ bè
mẹnyă hố phúyĕ hố.”

Petru Htébíkyă Jesŭ

(Matteo 26:57-58, 26:67-75, Marko 14:53-54, 14:66-72, Giovanni 18:12-18, 18:25-27)

54 Èthĭ pṹ Jesŭ rò écuốkyă lŭ
dố bwídukhulố tôprẹ̀ ahikŭ, rò
Petru krwŏcuố lŏ kuổ lŭ dốkhyĕ.
55 Dố prẹ̀lŭtyădulố yĕtôprẹ̀ ahi
vỹklămĕkŭnuô, ŭ sṹkyạ̃ o mi bínuô
tôphè, rò Petru hyăonyătạ̃ tọ̃kuổ
ná kayă onyă iswími bínuô tahe.
56 Prẹ̀mẹtẹ̀ prẹ̀mòphú tôprẹ̀ myárẹ̃-
tặtạ̃ Petru onyăo bí miphèshyé
nuôrò a hé lŭ, “Yĕtôprẹ̀ ma mạ́hố
a krwŏkuổ Jesŭ akhyĕ nuôtôprẹ̀
vă¬!”
57 Manárò Petru htésû lŭ, “Mòmuọ̃!
Vă thégněnố lŭ to.”
58 Dốkhyĕ taplọ̃phúnuô, prẹ̀khŭ dố
aruôtôprẹ̀ myáhtyeke è rò a hé lŭ,
“Nẹ̀ ma tômụmụ¬ tuổ pré ná èthĭ
kayă nuôtahe pré vă!”
Manárò Petru hésû lŭ, “Khŭphĕ̀,
vă mạ́ náto.”
59 Htuŏ̀rò dốkhyĕ ashuốkhĕ phû-
nyẹ̃hố tômŭ̃ akhĕnuô, kayă dố
aruôtôprẹ̀, hésŏkadố cố, “Kayă yĕ-
tôprẹ̀ ma a otọ̃kuổ ná Jesŭ nuô-
tôprẹ̀ hố, vă héyĕ athṹ ná taki¬
to, mẹtĕhérò è ma Galileaphú tô-
prẹ̀ pré.”
60 Manárò Petru hésû lŭ, “Khŭphĕ̀¬,
nẹ̀ hékryá¬ ĭtĕ nuô, vă thégně to!”
Bí a hébè păpré phúyĕ akhĕnuônuô
61 ná shyĕphĕ̀ i-uhtya. Byacè tarí myá-
cuố tŏdĕ̀ lŭ akhĕ̀, a tanẹhtya tuọ̃bè
Byacè Jesŭ héonekyă lŭ ngọ́, “Yĕ-
tôthĕ̀ pă, bí shyĕphĕ̀ i-uhtya tya-
híto nuô, nẹ̀ htébíkyărẹ́ vă thuổ-
62 phuố pă,” a hé lŭ phúnuô. Phúnuôrò
a htecuốkyă dố aklŏ rò a cuố nguọ̃-
thyĕnguọ̃o cố.

Ŭ Pacyẹ́ishyé Jesŭ Rò Ŭmṵ̆ŭpọ̀ Lŭ

63 Kayă dố a opọ̃myá Jesŭ tahenuô,
a hézọ̃hélĕ lŭ rò amṵ̆apọ̀ lŏ̀ lŭ.
64 Èthĭ cŏ̀bí Jesŭ mèthè rò sudyă lŭ,
“Maŭpĕ mṵ̆ nẹ̀ pĕ? Prọ myámyá!”
65 Htuŏrò èthĭ pacyẹ́ishyé hémŭmyą́-
ricyą́ lŭ ná ngọ́ dố aruôtahe nuô a
o élăpă.

Ŭ Écuố Jesŭ Dố Judaphú Htwŏdu Tahe A Lẹ́oplố Khălẹ́ Nyĕhyă

(Matteo 26:59-66, Marko 14:55-64, Giovanni 18:19-24)

66 Bí mọ̃lĭbŭhố akhĕnuô, kayă
htwŏ Judaphú aplõamụ a khu-
klõkhuklyă tahe, ná bwídukhu,
ná prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá
tahe hyă oplõlŏ̀ lŭ tôphotuŏ, rò
èthĭ éhyă Jesŭ dố kayă htwŏdu
67 tahe anyĕhyă. Rò èthĭ hé, “Héso
pẹ́myá pẹ̀, nẹ̀ ma Krístu dố
Cõmarya nwóhtya è dố a ki mẹ-
lwóhteką prẹ̀lukayă nuôtôprẹ̀
hố ĕ?”

Rò a hésû èthĭ, “Vă ki hé pẹ́ thĭ¬
68 ma thĭ zṵ̃e nyă ná vă toto. Vă ki
sudyă thĭ¬ ma thĭ hésû ná vă toto.
69 Manárò cáhtya khŏnyą́yĕ tą̆plehyă
pănuô, prẹ̀lukayă aphúkhŭ mą́hố
văyĕ ŭ ki dyéonyăo è dố tẹ̀taryĕdu
taryĕhtŭ a Cõmarya takhu cõhtwó
nuôtôkyĕ pă.”[u]
70 Èthĭ pwọ̃¬ tôprẹ̀ hé, “Ki héphúnuô
rò nẹ̀ ma Cõmarya aphúkhŭ tôprẹ̀
hố nuŏ?”

Rò a hésû èthĭ, “Ò, a mą́lakŏ phú
thĭ hé nuô hố.”
71 Rò èthĭ hé lahyă, “Pẹ̀ cuố lo
pă prẹ̀khyáthẽ phútĕ? A hé pẹ́ pẹ̀
yĕnuô, pẹ̀ nị́huŏ lŏdûhố pwọ̃¬ tô-
prẹ̀ hố.”

23

Ŭ Écuố Jesŭ Dố Khwí Pilato Anyĕhyă

(Matteo 27:1-2, 11-14, Marko 15:1-5, Giovanni 18:28-38)

1 Htuŏrò lŏ¬ kayă htwŏdu
yĕtahenuô, a ihtò rò a écuố Jesŭ
2 dố Khwí Pilato anyĕhyă. Èthĭ be la-
hyă tẹ̀thṵ́ dố Jesŭ alọ rò a hé, “Pẹ̀
pṵ̃nị́ kayă yĕtôprẹ̀, mẹtĕhérò a thŭ-
thṵ́ élă pẹ̀ kayă tahe aklyá, rò a hé
ná lodyé ná Romakhwí amo-ară to,
htuŏto a hélyą́nị́ pọ́ anẹ́ ná vă ma
Krístu dố a mą́dû khwí tôprẹ̀, a
hé phúnuô.”
3 Khwí Pilato sudyă lŭ, “Nẹ̀ ma
Judaphú akhwí tôprẹ̀ mą́lakŏ ĕ?”

Rò a hésû khwí, “Ò, a mą́lakŏ phú
nẹ̀ hénuô hố.”
4 Htuŏrò Khwí Pilato hé bwídukhu
tahe ná kayă bẽmụ tahe, “Vă kírẹ́
cirya kayă yĕtôprẹ̀nuô, vă myáhtye
atẹ̀thṵ́ tôcô¬ to.”
5 Manárò, èthĭ lé éhtŏhtya shyo-
shyoklŏ pọ́, “A cuốlĕ mẹtarṵ̃tapyă
lŏ Judaphú tôkẹ́lẹ̀ ná a tẹ̀ithyóithya
yĕnuô. A cáhtya mẹ dố Galilea kẹ́ rò
a hyătuọ́hố bíyĕ hố.”

Ŭ Thŭcuố Jesŭ Dố Khwí Herodè Anyĕhyă

6 Bí Khwí Pilato nị́huŏ èthĭ hé ná
Galilea kẹ́, rò a sudyă èthĭ, “Kayă
7 yĕtôprẹ̀ ma Galileaphú ĕ?” Bí a thẽ-
gnĕ ná Jesŭ ma Galileaphú dố a
o dố Khwí Herodè atẹ̀pố akhălẹ́

[u] Li Htuthéhtya 110:1

akhĕnuô, a nŏthŭkạkhyĕ lŭ dŏ Khwí
Herodè a o. Bínuôakhĕ ma Khwí
Herodè o dŏ vỵ̈ Jerusalem.
8 Bí Khwí Herodè myáhtye Jesŭ
akhĕnuô, a thĕ́krṵ̈thĕ́lŏ̀ nyacŏ́, mẹ-
tĕhérò a nḭ̈huŏ̀ htuŏhŏ́ Jesŭ ari-akyă
rò a thĕ́zṵ̈ myáhtye lŭ nuô anyẹ̈lăhŏ́.
A thĕ́zṵ̈ myáhtye a ki mẹ tẹ̈prọ-
9 tẹ̈pryạ̈ tôcôcô. Phúnuô akhu-akhyĕ
Khwí Herodè sudyă ĕ́lă Jesŭ tadṵ́-
10 rò Jesŭ hésû lŭ tômṵ̌¬ to. Bwí-
dukhu tahe ná prẹ̈ithyó tẹ̈thyótẹ̈-
thya athárá dŏ́ a ihtòo lahyă bínuô
tahe, myápṵ̈myávyạ̈ pṵ̈ dya tadû
11 cŏ́ Jesŭ tẹ̈thṵ́ cŏ́. Khwí Herodè ná
aklyĕphú tahe nyẹ̈kruŏ̀ Jesŭ, héta-
khwótakè lŏ̀plĭ Jesŭ, rò a thyáhtya
pẹ̈ lŭ cạcwọtwọ́ cạcwọryá tôpṵ̈, rò
Khwí Herodè nŏthŭ kạkhyĕ èthĭ dŏ́
12 Khwí Pilato a o. Bínuôtônyĕnuô,
Khwí Herodè ná Khwí Pilato htwŏ-
htya khyĕlŭ khŏbŏthyó. Dŏ́ arẹ̈khĕ
nuôma èthĭ thĕ́htethĕ́hă nḭ̈dyé lŭ.

Ŭ Cirya Jesŭ Ná A Tŏbèthyĕ

(Matteo 27:15-26, Marko 15:6-15,
Giovanni 18:39-19:16)

13 Khwí Pilato ĕ́plŏ́nḭ̈ bwídukhu tahe
ná kayă htwŏ prẹ̈pŏ́tẹ̈ khuklŏ́khu-
14 klyă tahe ná kayă ĕ́prẹ̈ cŏ́. Rò a
hé èthĭ, “Thĭ hyăthŭ kayă yĕtô-
prẹ̈ dŏ́ vă o, rò thĭ hé ná a thŭ-
thṵ́ kayă bĕ́mṵ tahe aklyá, thĭ hé
phúnuô. Khŏnyạ̈yĕ vă sudyăcẹ̈myá
hŏ́ è dŏ́ thĭ mèthènyĕ hŏ́ tadṵ́rò
phú thĭ kẹ̈ lŭ nuô, vă myáhtye atẹ̈-
15 thṵ́ tôcô¬ to. Khwí Herodè nŏthŭ-
kạkhyĕ khyĕthyá lŭ dŏ́ pẹ̈ o mẹtĕ-
hérò è myáhtye lŭtẹ̈thṵ́ tôcô¬ toto.
Kayă yĕtôprẹ̈nuô, atẹ̈thṵ́ o dŏ́ a tŏbè
16 thyĕnuô a o tôcô¬ to. Phúnuô akhu-
akhyĕ, vă ki nŏplí ŭ ná è, htuŏ̀rò vă
ki plwŏhtekạkyă lŭ.”
17-18 Kayă bĕ́mṵ ĕ́htŏhtya lŏ̀, “Mẹthyĕ-
kyă è, plwŏhte pẹ́ pẹ̈ dŏ́ Barabba
nuô.” Dă cuŏ́talwópwĕ ashuŏ́akhĕ
hyătuọ̈hŏ́ hénuô, pwĕyĕ alẹ̈klŏ o
ná Khwí Pilato bè plwŏhte pẹ́ èthĭ
kayă dŏ́ ŭ dŏ́tạ̈ lŭ dŏ́ htŏ̀kŭ tahe
19 aklĕ̀ tôprẹ̈.* (Ŭ mẹsúsá dŏ́ vḭ̈kŭ
akhĕnuô, Barabba yŏ cuŏ́mẹsúsá
patọ̈́kuŏ̀ŭ akhu-akhyĕ, ŭ dŏ́tạ̈ lŭ
dŏ́ htŏ̀kŭ, htuŏ̀to ènuô a mẹthyĕnŏ́
kayă tôprẹ̈prẹ̈.)
20 Khwí Pilato thĕ́zṵ̈ plwŏhtekyă
Jesŭ rò a hé khyĕthyápọ́ ná kayă
21 bĕ́mṵ tahe, manárò èthĭ ĕ́htŏhtyasû
tadû, “Mṵ̈thyĕhtyakyă è dŏ́ krusu-
lọ nuô! Mṵ̈thyĕhtyakyă è dŏ́ krusu-
lọ nuô!”
22 Rò Khwí Pilato hépọ́ èthĭ thuŏ̀-
phuŏ́tôphuŏ́, “Mamẹtĕrò bè mṵ̈-
thyĕhtyakyă lŭ? A mẹthṵ́ maĭtĕ? A
mẹthṵ́tẹ̈ dŏ́ a tŏbè thyĕ cŏ́ nuô, vă
myáhtye tôcô¬ to. Vă ki nŏmṵ̈ ŭ ná
è rò vă ki plwŏkạkyă è pă.”
23 A hé phúnuô tadṵ́rò èthĭ lé¬
ĕ́htŏhtyashyo klŏ̀lŏ́ pọ́ ná ki mṵ̈-
thyĕhtyakyă Jesŭ dŏ́ krusulọ. Rò
24 dŏ́khyĕtadûnuô, èthĭ pẹ́kyă. Phú-
nuô akhu-akhyĕ, Khwí Pilato ci-
ryakyă Jesŭ phú èthĭ kwĭ lŭ nuô
25 prĕ́. Khwí Pilato plwŏhte pẹ́ èthĭ
kayăphĕ dŏ́ èthĭ thĕ́zṵ̈ nŏplwŏhte
lŭ nuôtôprẹ̈. Kayăphĕ yĕtôprẹ̈ ma
a mẹtarṵ̈tapyă tẹ̈, a mẹthyĕ ŭ rò
ŭ dŏ́o lŭ dŏ́ htŏ̀kŭ. Htuŏ̀rò thyá-
phú èthĭ ki mẹ lŭ cṵ¬ dû èthĭ thĕ́-

23:18 Ŭ ră o liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô amạ̈phú 18 yĕ a opa kuŏ̀ to.

zṹ mẹnuô rò a dyétạ̃kyă Jesŭ dố èthĭ atakhukŭ.

Ŭ Mṹthyĕhtya Jesŭ Dố Krusu Alọ

(Matteo 27:31-44, Marko 15:21-32, Giovanni 19:17-27)

26 Bí klyĕphú écuốhố Jesŭ akhĕnuô,
èthĭ cuốtạ̃sû ná kayă tôprẹ̀ dố amwị̀
ná Simonè. È ma vỹ Cyreneophú
tôprẹ̀, rò a o dố dŏ hyă prế rò
a hyănuŏ dố vỹkŭ. Bí a hyănuŏ
akhĕnuô, klyĕphú pṹsû lŭ rò èthĭ
dyahtya Jesŭ krusu dố lŭplăkhu, rò
a nŏzá lŭ rò a nŏkrwŏcuố kuŏ lŭ
27 dố Jesŭ akhyĕkhu. Kayă krwŏcuố-
plu krwŏcuốphè kuŏlŏ Jesŭ akhyĕ,
rò dố kayă yĕtahe aklĕnuô, prẹ̀-
mò dố a thếplẹ̃nebè nyacố tahenuô,
a opacuốtṹkuŏ bínuô, rò a nguṹ-
28 thyĕnguṹo lahyă cố. Jesŭ tarícuố tŏ
èthĭ rò a hécuố èthĭ, "Vỹ Jerusa-
lem phúmò thĭ¬, nguṹ tă dố văgnĕ
tămẹ́, nguṹ nị́dyédû lahyă dố thĭ-
gnĕ ná thĭphúthĭlyẹ tahe agnĕnuô.
29 Mẹtĕhérò, tẹ̀cyẹ̃tẹ̀cṹ amṹnyĕmṹthĕ
tahe ki hyătuṹ pă rò ŭ ki hé
lahyă, 'Prẹ̀mòsŏphú ná prẹ̀mò dố
aphú onố kuŏ lahyă tôphuố¬ to,
ná prẹ̀mò dố a dyéŏnúnố dyé kuŏ
pacẹ̃ tôphuố¬ to tahe ki nị́bè nya-
cố tẹ̀sŏri!' Ŭ ki hé lahyă phúyĕ pă.
30 Bínuôkhĕpă
'Ŭ ki hé lahyă lạ́so tahe pă,
"Latạ̃prọ̀ dố pẹ̀khuyĕ!" Htuŏto
a ki hé lahyă sophú tahe, "O
tadwŏbírẹ́ pẹ̀ ní¬!"'[v]
31 "Vă dố athyáná thòthíthuŏ yĕnuô,
èthĭ ki mẹcyẹ̃mẹcṹ cố vă báyĕ
kihérò, kayă dố aruô dố a thyá la-
hyă prế ná thòkră tahenuô, èthĭ ki
mẹcyẹ̃mẹcṹlố păpă."
32 Èthĭ cwicuốnị́ kuŏ kayă dố a mẹ-
thứ htyĕkẹ́ a tẹ̀thyótẹ̀thya thếnyẹ̃lŏ
dố a ki mṹthyĕhtya tṹkuŏ ná Jesŭ.
33 Èthĭ cuốtuṹ dố khălẹ́ tôpho dố ŭ ế,
"khuklốkrwí" khălẹ́ yĕnuô. Htuŏrò
èthĭ mṹthyĕhtya tṹkuŏ kayă mẹthứ
htyĕkẹ́ a tẹ̀thyótẹ̀thya yĕthếnyẹ̃ ná
Jesŭ dố krusulọ. Tôprẹ̀ rò a mṹthyĕ-
htya lŭ dố Jesŭ cốhtwó tôkyĕ, tôprẹ̀
rò a mṹthyĕhtya lŭ dố cốci tôkyĕ.
34 Jesŭ hé, "Phĕ¬, plwŏkyă èthĭ tẹ̀thứ
ní¬, mẹtĕhérò èthĭ mẹ tẹ̀phúyĕnuô,
a thếgnĕ nị́dyé to." Rò klyĕphú tahe
ki ibĕphyé nị́rọ́lŭ Jesŭ hyecạ yĕnuô-
rò èthĭ bố lahyă tẹ̀byăbwí tôcô dố
cṹ¬ dû a tạ̃tŏ bítĕ tôprẹ̀ tŏ phyé bítĕ
tôkyĕ tĕ phúnuôprế.
35 Kayă tahe ihtòomyá lahyă păpré
bínuô akhĕ, kayă dố a htwŏ khuklố-
khuklyă tahe pacyẹ́ishyé nyẹ̃kruŏ
lahyă Jesŭ, rò a hé lahyă, "È ma a
mẹlwóhtekạ cyạ́ dădu¬ ŭ ni. È ki
mạ́lakŏ Krístu dố Cốmarya nwóhtya
è nuôtôprẹ̀ kihérò, nŏmẹlwóhtekạ
nị́dyé kuŏmŏ anẹ́nuô to."
36 Klyĕphú nuôtahe bèbè, a nyẹ̃kruŏ
kuŏ lŏ lŭ. Èthĭ cuố dố Jesŭ a o
37 rò a cuốdyéŏ lŭ htyĕzạ̃taprè. Rò
èthĭ hé lŭ, "Nẹ̀ ki mạ́lakŏ Judaphú
tahe akhwí kihérò mẹlwóhtekạ nị́-
dyé kuŏmŏ nẹ̀nẹ́ nuô to."
38 Dố a khuklốhtếnuô, ŭ răhtya o, "È
ma Judaphú tahe akhwí."
39 Kayă dố a mẹthứ htyĕkẹ́ a tẹ̀-
thyótẹ̀thya rò ŭ mṹthyĕhtya tṹ lŭ
ná Jesŭ yĕthếnyẹ̃ aklĕ tôprẹ̀ nuô
a pacyẹ́ishyé Jesŭ, "Nẹ̀ ma Krístu

[v]Hosea 10:8

mą̱to ě? Mẹ̱lwóhteką̱ nḭ̱dyé kuŏ-
mŏ̱ nẹ̱nẹ̱́nuô, rò mẹ̱lwóhteką̱ kuŏmŏ̱
pẹ̱ to!”
40 Manárò kayă mẹ̱thṹ htyĕkẹ́ a tẹ̱-
thyótẹ̱thya dṍ aruôtôprẹ̱ thẽprwẹ̱̃ lŭ
rò a hé lŭ, “Nẹ̱ thẽisĕ kuŏŭ Cṍma-
rya to ě? Nẹ̱ ma nẹ̱ nḭ̱bè thyákuŏdû
41 tẹ̱cirya thyáná è yĕnuô prẽ. Pẹ̱ yĕ-
thẽnyẹ̱ nḭ̱bè tẹ̱cirya phú pẹ̱ mẹ̱thṹ-
htuŏhṍ nuôtahe akhu-akhyĕ akòabè
prẽ. Manárò ènuô, a mẹ̱thṹ kuŏŭ
tôcô¬ to.”
42 Htuŏrò a hé Jesŭ, “Kṍ¬ Jesŭ¬,
bí nẹ̱ hyăpṍhṍ phú khwí tôprẹ̱ hṍ
akhĕpănuô, thẽnẹ̱htyabè tuṍ̱kuŏ vă
pă ní¬.”
43 Rò Jesŭ hésû è, “Vă hécṍcṍ¬ cṍ
nẹ̱, yĕtônyĕ pănuô, nẹ̱ ki ką̱-o tṍ̱kuŏ-
dû ná vă dṍ Paradisŭ kẹ́kŭ pă.”

Jesŭ Thyĕ Ari-akyă

(Matteo 27:45-56, Marko 15:33-41, Giovanni 19:28-30)

44 Bí mṍ̱htuô shyényẹ̱mṹ phûbèhṍ
akhĕnuô, tamṍ̱ khítarṹtą̱ tôkẹ́lẹ̱̃ tuṍ̱
cṍ dṍ mṍ̱hélyą̱ thuŏmṹ bè nuô cṍ.
45 Rò ikẹ̱̃badu dṍ ŭ cṍ̱tą̱tṹbí lŭ dṍ tẹ̱lŭ-
hŏdu akŭ yĕtôbanuô, a lazẹ̱̃ kahtya-
46 kalyą̱ plṹkyă nyẹ̱̃kyĕ. Jesŭ cyẹ́pryẹ̱
ẽhtŏhtyashyo rò a hé, “Kṍ¬ phĕ¬,
vă dyélyą̱kyăhṍ vă thẽhtwŏprẹ̱ dṍ
nẹ̱ takhukŭ hṍ,”[w] a hé phúnuô htuŏ-
rò a thẽtą̱plṹkyă.
47 Roma klyĕtôzẹ̱ khuklṍ yĕtôprẹ̱
myáhtye tẹ̱mẹ̱-anẹ́ yĕtahe rò a htu-
thẽhtya Cṍmarya rò a hé, “Kayă yĕ-
tôprẹ̱ ma kayăcṍkayătẹ̱ mą̱lakŏ cṍ
48 nyă hṍ!” Kayă ẽprẹ̱ dṍ a hyă opṍ̱-
myá rò a myáhtye tẹ̱mẹ̱htwŏhtya
anẹ́ yĕtahenuô, a thẽplẹ̱̃ lŏplĭ cṍ
akhu-akhyĕ èthĭ htòlyą̱ nḭ̱dyé lahyă
49 ataŏ rò a ką̱ lahyă dṍ ahi. Lŏ¬ kayă
dṍ a thẽgnĕ Jesŭ tahe ná prẹ̱mò dṍ a
o dṍ Galilea kẹ́kŭ rò a krwŏ hyăkuŏ
lŭ tahenuô, a cuṍ ihtòo lŏtaphăyẹ̱ rò
a myá lahyă lŏ¬ a htwŏhtya yĕtahe.

Ŭ Iluṍ Jesŭ

(Matteo 27:57-61, Marko 15:42-47, Giovanni 19:38-42)

50-51 Kayă dṍ amwḭ̱ ná Joseph o tôprẹ̱.
A o dṍ vḭ̱ Arimathea, Juda kẹ́kŭ.
È ma kayăryá, kayăcṍcṹ dṍ a opṍ̱-
myásṹ Cṍmarya ahtyĕakẹ́ ki hyă pă
tôprẹ̱. È ma a opatṍ̱kuŏ dṍ kayă
htwŏdu aplṍamṵkŭ tôprẹ̱ tadṹrò bí
ŭ ṍlyą̱ lŏ ná ŭ ki cirya Jesŭ akhĕnuô,
52 a ṍlyą̱ patṍ̱ kuŏŭ to. A cuṍ dṍ Khwí
Pilato a o rò a cuṍkwĭ Jesŭ aluṍ̱tṵ̱.
53 Htuŏrò a cuṍ cṍ̱tą̱ Jesŭ a luṍ̱tṵyĕ
dṍ krusu alṵ rò a bobí lŭ ná ikẹ̱̃-
báplĭ ngṵdu tôba htuŏrò a cuṍdya-
nuŏ lŭ dṍ luṍ̱kŭ dṍ ŭ ikhûkŭnuŏ
o lŭ dṍ sorṍ̱lṵ dṍ ŭ iluṍnṍ hí ná
54 luṍ̱ tôphuṍ híto yĕnuô tôkŭ. Mṍ̱-
nyĕ nuôtônyĕ ma mṍ̱nyą̱̃nyĕ dṍ ŭ
taritaryă one lahyă Judaphú a Mṍ̱-
nyĕduô agnĕ. Judaphú a Mṍ̱nyĕ-
duô phûhyătuṍ̱hṍ.
55 Prẹ̱mò o dṍ Galilea kẹ́ rò a krwŏ-
hyăkuŏ Jesŭ akhyĕ yĕtahenuô, a
krwŏhyăkuŏ ná Joseph rò a myá-
tṍ̱ma nḭ̱kyă ŭ lẹ́dyanuŏ Jesŭ akhă-
56 lẹ́ yĕtôpho. Htuŏrò èthĭ ką̱khyĕ dṍ
hi rò a ką̱ taritaryă one lahyă htyĕ-
nuṍ̱mṹ ná myrra dṍ a ki hyă plṍ̱ pẹ́
lahyă ná luṍ̱tṵyĕ agnĕ. Manárò bí
Judaphú a Mṍ̱nyĕduô nuôtônyĕnuô,

[w] Li Htuthẽhtya 31:5

Judaphú tahe a tẹ̀thyótẹ̀thya o ná
èthĭ bè okuǒ akhu-akhyĕ, èthĭ okuǒ
lŏ̀ lahyă.

24

Jesŭ Krístu Htwŏprẹ̀ Kạkhyĕ Dǒ Tẹ̀thyĕ
(Matteo 28:1-10, Marko 16:1-8, Giovanni 20:1-10)

1 Mǫ̨̀nyĕ thuŏthyótônyĕ kalúlǒ tô-
nyĕ bí mǫ̨̀lĭrǫ̨mų̌ akhĕnuô, prẹ̀mò
yĕtahe phyénį̰ htyĕnuǫ̨̀mų̌ dǒ èthĭ
taritaryă one hǒ yĕtahe rò a hyă la-
2 hyă dǒ luǫ̨̀khu. Rò lǫ̨̀ dǒ ŭ htulŏ̀bí
lŭ ná luǫ̨̀kŭ nuôtômĕnuô, èthĭ myá-
3 htye ná ŭ htulŏ̀taphă cuǒkyă lŭ. Èthĭ
nuŏmyá tadŭ́rò a myáhtye pă Jesŭ
4 aluǫ̨̀tọ to. Bí èthĭ ihtò tanę̣ tẹ̀ritẹ̀kyă
yĕakhĕnuô, kayă dǒ a kŭthyá hyecạ
takhĕrasŏ thényę̣ oluŏhtyakhyé pẹ́
èthĭ rò a hyăihtòo dǒ èthĭ khăshyé.
5 Prẹ̀mò yĕtahe théisĕ talwósŭ́lŭ rò a
dángṳ̀lyạ rò ngọ̀taklwí vĭtạ̀lŏ amè-
thè dǒ hekhu, rò kayă yĕthényę̣ hé
èthĭ, “Thĭ cuǒmyápṳ̀ kayă htwŏprẹ̀
6 dǒ kayă thyĕ tahe aklĕ mẹtĕ? Jesŭ
opă bíyĕ to hǒ, a ihtò htwŏprẹ̀ kạ-
khyĕ hǒ. Thénẹ̀htya khyĕthyá lahyă
bí a o dǒ Galilea kẹ́ akhĕ rò a hé-
sokyă htuŏhǒ thĭ ngǫ́ nuôtahenuô.
7 ‘Prẹ̀lukayă aphúkhŭ mạ̀hǒ văyĕ, ŭ
ki dyétạ̀kyă vă dǒ kayă tẹ̀thŭ́tẹ̀ora-
phú tahe a takhukŭ pă. Ŭ ki mṳ̀thyĕ-
htya vă dǒ krusu alọ pă, rò bí thuŏ-
nyĕtônyĕ pănuô, vă ki ihtò htwŏprẹ̀
8 kạkhyĕ khyĕthyá pă.’” Yĕtôphuǒrò
prẹ̀mò tahe thénẹ̀htyabè khyĕ a tẹ̀-
héso onekyă nuôtahe.
9 Rò èthĭ htekạkyă dǒ ahi rò a kạ-
héso pẹ́ lŏ̀ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ ná prẹ̀dô-
nyăphú shyétôprẹ̀ yĕnuô ná kayă
dǒ aruô dǒ a okuŏ ná èthĭ lŏ̀~
10 plĭ bínuô tahe. Prẹ̀mò yĕtahe ma
mạ̀hǒ Magdalena dŏ̀kŭmuǫ̨̀ Maria,
Joanna ná Jakomo amuǫ̨̀ Maria thĭ-
nuô tahe hǒ. Èthĭ yĕtahe ná prẹ̀-
mò dǒ aruô tahe hésoluŏ̀ pẹ́ prẹ̀-
dônyăphú tahe ná tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtahe.
11 Manárò prẹ̀dônyăphú yĕtahe tanę̣
lahyă ná prẹ̀mò yĕtahe hébŏ̀hé-
bye pré akhu-akhyĕ a zṳ̀e kuŏ̀
12 èthĭ to. Manárò Petru ihtòklyahyă
dǒ luǫ̨̀khu rò bí a hyăngọ̀myácŏ
nuŏ̀ akhĕnuô, a myáhtye tṳ́ ikẹ̀
báplĭhtŭ nuôtôba pré. A hyămyá
htuŏ̀ phúnuôrò a kạkhyĕ khyĕthyá
dǒ hi. A cuǒhtwŏhtya tuǫ̨̀ phú-
yĕ mẹtĕ a tanę̣ rò a khyéthukhyé-
thé nyacó.

Kayă Tahe Cuǒ Dǒ Dŏ̀ Emmao
(Marko 16:12-13)

13 Bínuôtônyĕ hǒ, Jesŭ a khŏpacẹ̀
thényę̣ cuǒ dǒ dŏ̀ Emmao dǒ a
oyẹ ná vḭ Jerusalem ma a phû~ o
14 thuŏthyótômile. Rò èthĭ dônyăcuǒ
nḭ́dyélŭ ná lŏ̀~ tẹ̀mẹhtwŏhtya htuŏ̀-
15 hǒ ari-akyă yĕnuôtahe. Bí èthĭ hébè-
dônyă nḭ́dyélŭ akhĕnuô, Jesŭ hyă-
phûkuŏ dǒ èthĭ a o rò a cuǒ takrọ
16 kuŏ ná èthĭ. Èthĭ myáhtye lŭ tadŭ́rò
a thégně lahyă lŭ to.
17 Jesŭ hé èthĭ, “Thĭ hébèdônyăcuǒ
kryá lŭ ná tẹ̀ritẹ̀kyă ĭtĕtĕ?”

Yĕtôphuǒrò èthĭ ihtòokuǒ lahyă
rò èthĭ mèthènuô, a thépḷẹ̀thézọ̀ lŏ̀-
18 plĭ có. Bínuô aklĕ tôprẹ̀ dǒ amwḭ
ná Cleopa yĕtôprẹ̀nuô a sudyă lŭ,
“Dǒ vḭ Jerusalem akŭ yĕnuô, kayă
htwŏsĭpré ma a onyă prétṳ́ nẹ̀tôprẹ̀
nyă hǒ. Pahéuŏhénu rò ŭ mẹkryá~
maĭtĕ nuôma nẹ̀ thégně kuŏ nyă ŭ
tôcô~ to ĕ?”

19 Rò Jesŭ sudyă lŭ, “Ŭ mẹ kryá¬
ĭtě?”
Rò èthĭ hésû lŭ, “Mą́hố vỵ́ Nazarè-
phú Jesŭ ari-akyă nuô kŏkŏ¬. È ma
prẹ̀prọ tôprẹ̀. A tẹ̀hébèhésŭ́ ná a tẹ̀-
phyétẹ̀mẹ dố Cómarya ná prẹ̀lukayă
lŏ¬ plĭ anyĕhyă nuô, a o ná tẹ̀prọtẹ̀-
20 pryạ có. Thyáphú pẹ̀ bwídukhu tahe
ná pẹ̀ kayădu tahe ki cirya thyĕ-
kyă lŭ agnĕnuô a dyétą̆kyă lŭ dố
Khwí Pilato a khadăkŭ rò a mą̆̆thyĕ-
21 htyakyă lŭ dố krusulọ. Manárò pẹ̀
myásŭ́ thélẹ̀ńí è ná a ki mẹlwóhtekạ
Israelphú tahe pă. Phúnuôhtuŏto,
yĕtônyĕma tẹ̀mẹhtwŏhtya ané bă-
22 htyahố thuŏnyĕ hố. Prẹ̀mò dố pẹ̀-
klĕ tahenuô, èthĭ hyă rọmŭ́ lahyă dố
luą̆khu rò a kạ hékhyéhézŭ́ lŏplĭ pẹ̀.
23 Mẹtĕhérò èthĭ hyă rò a hyă myáhtye
luą̆tọ yĕnuô to hénuŏ¬. Èthĭ kạkhyĕ
rò a kạhé ná èthĭ myáhtye tané-
mŏkhuphú tahe oluŏhtya pẹ́ èthĭ,
rò a hé èthĭ ná Jesŭ htwŏprẹ̀ kạ-
24 khyĕ hố, hénuŏ. Prẹ̀khŭ dố pẹ̀klĕ ta-
hehe klyahyămyá lahyă dố luą̆khu
rò a myáhtye Jesŭ luą̆kŭ okŏkhŭ-
kyă thyáná prẹ̀mò nuôtahe hénuô-
pré hénuŏ. Rò èthĭ myáhtye Jesŭ
to, hénuŏ.”
25 Phúnuô htuŏrò Jesŭ hé èthĭ,
“Kayă olŏoklŏ thĭ¬ prẹ̀prọ tahe hé-
onekyă ngọ́ tahenuô, thĭ zą́e pyą́
26 nyacố vă¬! Krístu tŏbè khyá tẹ̀cyẹ̀-
tẹ̀cą̆ yĕtahe htuŏrò a ki cuŏnuŏ dố a
tẹ̀taryĕdu taryĕhtŭ akŭ pă mą́ta ĕ?”
27 Htuŏrò Jesŭ hésodônyăplŏ pẹ́ èthĭ
ná lisăsĕ héone htuŏhố è ari-akyă
cáhtya dố Mosè răkyă li nuôtahe ná
lŏ¬ prẹ̀prọ răkyăone nuôtahe.
28 Bí èthĭ cuŏtuą̆phûhố ná dŏ dố
a kírẹ́ cuố yĕtôdŏ akhĕnuô, Jesŭ
mẹ phú a kírẹ́ cuố talwókyă ná
29 dŏyĕnuô. Manárò èthĭ é tadû lŭ rò a
hé lŭ, “Nuŏ okuŏkuŏ ná pẹ̀ bíyĕ hố,
mą́ kírẹ́ phûtą̆hố, păma mą́khí tatí-
lé nẹ̀ he.” Phúnuô akhu-akhyĕ Jesŭ
cuŏnuŏ okuŏkuŏ ná èthĭ bínuô.
30 Bí a onyă etą́kuŏsè ná èthĭ
akhĕnuô, a phyé khŏmŭ rò a hé-
bwíhétaryĕhtya Cómarya htuŏrò a
ibikyĕ khŏmŭ rò a zą́e pẹ́ ná èthĭ.
31 Htuŏrò èthĭ mèthè lĭhtya rò a thé-
gnĕ tą̆manỵ́ khyĕ Jesŭ, rò tôphuŏ-
tuŏ Byacè Jesŭ sĭmẹ́ pẹ́kyă dố èthĭ
32 mèthènyĕ. Èthĭ hé nỵ́dyé khyĕlŭ,
“Bí a hébè ná pẹ̀ dố klyálọ akhĕ-
nuô bèbè, bí a hésodônyăplŏ pẹ́ pẹ̀
ná lisăsĕ a tẹ̀héso-one thĭtahe akhĕ-
nuô bèbè, dố pẹ̀ thépłòkŭ nuô, a
tapą́kazą́ thékrą́thélŏhtya cố phú-
nuô văhéto?”
33 Tôphuŏtuŏ èthĭ ihtòkạ dố vỵ́
Jerusalem. Rò èthĭ kạmyáhtye ná
prẹ̀dônyăphú shyétôprẹ̀ ná ŭruô
34 tahe oplố tą́lŏ lŭ bínuô. Prẹ̀dônyă-
phú yĕtahe hé pẹ́ kayă hyătuą́ mópă
yĕthényẹ̀, “Byacè ihtò htwŏprẹ̀ kạ-
khyĕ mą́lakŏ cố hố meně. A dyéluŏ
35 pẹ́ htuŏhố ané ná Simonè hố!” A hé-
htuŏphúnuô rò kayă yĕthényẹ̀ hé-
soluŏ pẹ́kuŏke èthĭ ná bí èthĭ cuố
dố klyálọ akhĕnuô, a mẹkryá pẹ́
èthĭ phútĕ, htuŏrò èthĭ thégnĕno pré
Jesŭ bí a ibikyĕ khŏmŭ akhĕnuô
pré, a héluŏ pẹ́ke èthĭ phúnuô.

Jesŭ Dyéluŏ Pẹ́ Ané Ná A Khŏpacẹ̆ Tahe

(Matteo 28:16-20, Marko 16:14-18,
Giovanni 20:19-23, Prẹ̀dônyăphú tahe 1:6-8)

36 Bí kayă yĕthényẹ̀ hésopẹ́ èthĭ ná
tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ akhĕnuô, Jesŭ ané Bya-
cè nỵ́dû hyăihtò oluŏkhyé pẹ́ dố èthĭ

klămĕkŭ rò a hé èthĭ, “Tẹ̀théplò ka-
cṵ̂kabé ki okuŏdû ná thĭ ní¬.”
37 Èthĭ tanẹ̀ lahyă ná a myáhtye luọ̆-
38 tapryạ rò a théisĕ khyézṵ́ nyacó. Rò
Jesŭ hé èthĭ, “Thĭ tanẹ̀ théisĕ lŏ la-
hyă mẹ̀tĕ? Thĭ théplò rarŏrare lŏ
39 lahyă mẹ̀tĕ? Thyáphú thĭ ki myá-
htyethégnĕ tặ̀tẹ ná vă nẹ́klọ́ o mạ́-
lakŏ agnĕnuô, myámŏ lahyă vă ta-
khu ná vă khăduôyĕ, hyăphŭmyá
lahyă mŏ vănẹ́yĕ, mẹ̀tĕhérò, luọ̆ta-
pryạ nuôma, apháazye akrwíakrwó
okuŏŭ phú vă yĕnuô to.”
40 A héhtuŏ pẹ́ èthĭ phúnuôrò a dyé-
luŏ pẹ́ èthĭ ná atakhu ná akhăduô.
41 Èthĭ thékrṵ̆thélŏ lahyă rò a hte-
bíhtetapạ lŏ lahyă lŭ akhu-akhyĕ,
a zṵ̆eryá lahyă híto. Htuŏrò Jesŭ
sudyă èthĭ, “Thĭ sèesèŏ o tôcôcô
42 ĕ?” Èthĭ dyé lŭ tẹ̆isṵ́ tôkwophú.
43 Rò a phyésû rò a ehtyaluŏ pẹ́ dố
èthĭ mèthènyĕ.
44 Htuŏrò a hé pẹ́ èthĭ, “Bí vă okuŏ-
pă ná thĭ akhĕnuô, lŏ¬ ŭ răo htuŏ-
hố vărivăkyă dố Mosè alikŭ nuô-
tahe bèbè, prẹ̀prọ̀ răokyă nuôtahe
bèbè, dố Li Htuthéhtya akŭ nuô-
tahe bèbè, a bè lốbăhtya lŏplĭ pwọ̆¬
tôcô pănuô, vă hésoluŏ pẹ́ htuŏlŏhố
thĭ hố.”
45 Htuŏrò thyáphú èthĭ ki thégnĕ-
plŏphéryá lisăsĕ tahe agnĕnuô, a bá-
mŏhtya pẹ́hố èthĭ théplòtanẹ̀ tahe
46 hố. Rò a hé pẹ́ èthĭ, “Lisăsĕ héone,
Krístu ki khyábè tẹ̀cyẹ̆tẹ̀cṵ̂ pă htuŏ-
rò thuŏnyĕtônyĕ pănuô, a ki ihtò-
47 htwŏprẹ̀ kạkhyĕ dố tẹ̀thyĕ pă. Htuŏ-
rò dố èmwị akŭ rò ŭ ki hésodônyă
tẹ̀zạ nị́ ari-akyă ná tẹ̀plwŏkyă tẹ̀-
thṵ́tẹ̀ora yĕnuôtahe ari-akyă pă. Ŭ
ki hésodônyă è dố myĕcô pwọ̆tô-
cô agnĕ pă, rò ŭ ki cáhtya hésorẹ́-
48 lố dố vỉ Jerusalem akŭ nuôpă. Thĭ
ma prẹ̀khyáthé dố a htwŏ pẹ́ tẹ̀ritẹ̀-
49 kyă yĕtahe agnĕ tahe hố. Rò vă ki
nŏhyălyạ pẹ́ thĭ phú văphĕ ólyạ one
htuŏhố nuôtôcô dố thĭlọ pă. Maná-
rò thĭ ki nị́bè hí tẹ̀taryĕshyosŏ dố a
o dố mốkhuyĕ hyălyạ tyahí dố thĭlọ
to nuô, thĭ bè opọ̆tadû bí vỉkŭ yĕ-
nuô pă.”

Cọ̆ Kạkahtyakyă Jesŭ Dố Mốkhu

(Marko 16:19-20, Prẹ̀dônyăphú tahe 1:9-11)

50 Htuŏrò dốkhyĕnuô, a écuố a khŏ-
pacẹ̆ tahe dố vỉklŏ, rò a écuốtuọ́ èthĭ
dố dŏ Bethania akhăshyé, rò a zọ́-
51 htya atakhu rò a sŏri èthĭ. Bí a sŏri
păpré èthĭ akhĕnuô, ŭ cọ̆kạkahtya
taphăkyă lŭ dố mốkhu rò a dya-
52 okyă kyă a khŏpacẹ̆ tahe. Èthĭ cốbu-
cốbĕhtya htuŏ lŭ rò èthĭ thékrṵ̆thélŏ
kạkhyĕ lahyă dố vỉ Jerusalem akŭ.
53 Htuŏrò èthĭ o dố tẹ̀lŭtyă hŏkŭ pwọ̆¬
tôphuố rò htuthé hébwíhétaryĕhtya
Cómarya bínuô.

Giovanni
Gospel Of John

Tẹ̣̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Li tẹ̣̈thế́krṹmila Giovanni yětôba ma a héluǒ ná Jesŭ Krístu ma Cố́marya alạ̈angọ́ tacṹprẹ̈ tôprẹ̈. “È hyă htwŏ prẹ̈lu hekhuphú rò a hyă ohtwŏprẹ̈ dố pẹ̈klě.” (1:14) Phú li yětôba hénḭ́dû, ŭ răo liyětôba ma thyáphú prẹ̈hố́li tahe ki zṹe ná Jesŭ ma prẹ̈mẹ̈lwóhtekạ ŭ dố Cố́marya ố́lyạ ná a ki hyă pă yěnuô tôprẹ̈, htuǒto è ma Cố́marya aphúkhŭ tôprẹ̈, rò dố èthĭ zṹe lŭ akhu-akhyěrò a ki nḭ́bè lahyă thế́htwŏprẹ̈, ŭ răo pẹ̈ èthĭ phúnuô. (20:31)

Bí liyětôba héplŏrẹ̈ pẹ̈ htuǒhố ná Jesŭ ma Cố́marya alạ̈angọ́ tacṹprẹ̈ tôprẹ̈ hố htuǒnuô, a héluǒ rẹ̈lố́ke tẹ̈mẹ̈ tẹ̈prọtẹ̈pryạ ḗmyěécô rò tẹ̈mẹ̈ tẹ̈prọtẹ̈pryạ yěnuô a dyéluǒ ná Jesŭ ma prẹ̈mẹ̈lwóhtekạ ŭ tôprẹ̈ hố, htuǒto è ma Cố́marya aphúkhŭ tôprẹ̈ hố. Htuǒrò a héluǒplŏ pẹ̈ tẹ̈mẹ̈ tẹ̈prọtẹ̈pryạ tahe angọ́lasá. Kayă tahehe nuô, a zṹkạnyạ́kạ Jesŭ phútě, rò ŭ krwŏ lŭkhyě phútě ari-akyănuô, a hésoluǒ pẹ̈ bí liyětôba akŭ. Htuǒrò a răluǒ pẹ̈ pọ́ ná ŭ thế́hte Jesŭ rò ŭ htésû-taăyăsû lŭ tahe ari-akyă.

Bí ŭ pṹ tyahí Byacè Jesŭ to nuôtôthě ná ŭ mṹthyěhtya tyahí lŭ to nuôtôrŏ ari-akyă yěnuô, ŭ rămárădyă o è bí Amạ̈du 13-17 akŭ yěnuô. Htuǒto è ná a khŏpacẹ̈ tahe a tẹ̈bố́thyóbố́lă nḭ́ lŭ, a tẹ̈taritaryă one tahe ná a dyéhẹ̈dyére nḭ́ èthĭ tahe ari-akyă yěnuô ŭ rămárădyă o kuǒdû bínuô. Amạ̈du dố khyělố́ tahe-nuô a hésoluǒ pẹ̈ ná ŭ pṹ Jesŭ ná Khwí Pilato sudyămyá cẹ̈myá lŭ ari-akyă, ŭ mṹthyěhtya lŭ ari-akyă ná atẹ̈thyě ihtòhtwŏprẹ̈ kạkhyě ari-akyă, ná a thyěihtò kạkhyě htuǒ nuô a dyéluǒ pẹ̈ anẹ́ ná a khŏpacẹ̈ tahe ari-akyă.

Giovanni dyadu rădû pẹ̈ nḭ́bè dĭtṹ tẹ̈htwŏprẹ̈ tacṹprẹ̈ ashyězṹ nḭ́kră yěnuô dố Krístu a o ari-akyă. Kayă dố a zṹe ná Jesŭ ma klyá, tẹ̈mạ́tẹ̈có, ná tẹ̈htwŏprẹ̈ tahenuô, thế́htwŏprẹ̈ ashyězṹyě a ki htwŏhố lŭtẹ̈ cáhtya khŏnyạ́yě tạ̈plehyă acṹcṹ ahtŭ̈htŭ̈ hố. Giovanni a tẹ̈dyéluǒplŏ ryá tôcôma mạ́hố bí a thế́zṹ zṹ-luǒ pẹ̈ ŭ ná dốthudốthế́ ari-akyă tahe akhẹ̈nuô, a nǒe talômyá pẹ̈ ŭ ná tạ̈tẹ̈ dố ŭ lẹ́klŏ nǒe è mọ̈hémọ́lĭ tahe. Hékuǒrẹ̈, a nǒe pẹ̈ ŭ ná htyě, khố́mŭ, tẹ̈lĭ, prẹ̈kyẹ̈thímí, thímí tahe, thòbĭthèmọ́, ná thòbĭthè tahe.

Tẹ̣̈hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̣̈hébè rẹ̈ dố nyě 1:1-18
Giovanni Baptista ná Byacè Jesŭ a khŏpacẹ̈ arẹ̈lố tahe 1:19-51
Jesŭ a tẹ̈phyétẹ̈mẹ̈ 2:1-12:50
Dố khyělố tôklế bí vḭ Jerusalem akŭ ná akhăsŏkhăshyé tahe 13:1-19:42
Byacè Jesŭ thyěihtò kạkhyě, dyéluǒkhyě ŭ ná anẹ́, ná a kahtyakhyě dố mố́khu ari-akyă 20:1-31
Jesŭ dyéluǒ pẹ̈ khyěthyá anẹ́ ná ŭ dố Galilea kẹ́ 21:1-25

1

**Krístu Ma Cómarya Alặ-
angọ́ Tacṵ́prẹ̀ Tôprẹ̀**

1 Dố Cómarya* byályạ hí hekhu to
akhĕpănuô, ŭ é lŭ ná tẹ̀lặ̀tẹ̀ngọ́*
yĕtôprẹ̀nuô, a ohtuŏdû hố. Tẹ̀lặ̀tẹ̀-
ngọ́ yĕnuô a o kuŏ ná Cómarya rò
tẹ̀lặ̀tẹ̀ngọ́ yĕnuôma mạ́hố Cómarya
2 hố. Dố Cómarya byályạ hí hekhu to
akhĕpănuô è otṍkuŏ ná Cómarya dố
kalúkhĕ pă cố.
3 Cómarya nŏbyályạ dĭtŭ́ lŭ
tẹ̀pwṍtôcô. Tẹ̀ dố a byályạ to nuô a
4 o tôcô¬ to. È ma tẹ̀htwŏprẹ̀ a khă-
shyékhăryạ rò tẹ̀htwŏprẹ̀ yĕnuô a
5 dyé tẹ̀lĭ dố ŭ pwṍ¬ tôprẹ̀ agnĕ. È
ma athyáná tẹ̀lĭ rò a lĭtakhĕ dố tẹ̀-
khítẹ̀lọ̀ aklĕ̌ rò tẹ̀khítẹ̀lọ̀ mẹpẹ́kyă
cyạ́ lŭ to.
6 Cómarya nŏhyă kayă tôprẹ̀ dố
7 amwị́ ná Giovanni Baptista. Thyá-
phú kayă pwṍ¬ tôprẹ̀ ki nị́huŏ
a tẹ̀hésodônyă tahe rò a ki zṹ-
enyạ́e agnĕnuô, a hyă hésothégně
pẹ́ ŭ ná kayă dố Cómarya nŏhyă-
lyạ lŭ phú tẹ̀lĭ yĕnuô tôprẹ̀ ari-akyă.
8 Giovanni nuôma tẹ̀lĭ mạ́to. Manárò è ma prẹ̀ hyă hésothégně pẹ́ ŭ
9 ná tẹ̀lĭ ari-akyă tôprẹ̀. Tẹ̀lĭ mạ́lakŏ
yĕnuô, a kírẹ́ hyănuŏ hố dố hekhu-
yĕ hố, rò a ki lĭtakhĕ htyaluŏ pẹ́ ŭ
pwṍ¬ tôprẹ̀.
10 A hyă ohtwŏprẹ̀ htuŏhố dố hekhu-
yĕ hố. Rò a byályạ nị́dû cố hekhu-
yĕ tadṹrò è ma kayă phútĕ tôprẹ̀-
11 nuô hekhuphú thégněplŏ lŭ to. A
hyă dố a htyĕphúkẹ́phú nị́dû yĕtahe
a o tadṹrò akayă nị́dû tahe ésû lŭ to.
12 Manárò kayă dố a ésû lŭ tahe rò a
zṹenyạ́e lŭ tahenuô a dyéhtwŏhtya
èthĭ ná Cómarya a phúmòphúkhŭ
13 tahe. Èthĭ htwŏhtya cyạ́ Cómarya
a phúmòphúkhŭ ná phú kayă lẹ́klŏ
opacẹ̌lyạ nị́dyé aphú nuôtahe mạ́to.
Htuŏrò phú muṍphĕ a tẹ̀thézṹthé-
lŏ rò aphú o nị́dyédû nuô mạ́to.
Mạ́tôkhónuô, èthĭ htwŏhtya cyạ́ Có-
marya a phúmòphúkhŭ phú Cóma-
rya athéplò onị́dû nuôpré.
14 Kayă dố ŭ é è ná tẹ̀lặ̀tẹ̀ngọ́ yĕtô-
prẹ̀nuô, a hyăhtwŏ phú prẹ̀lukayă
nuô rò a hyă ohtwŏprẹ̀ hố dố pẹ̀klĕ̌.
Pẹ̀ myáhtyehố a tẹ̀taryĕdu taryĕhtŭ.
Cómarya aphúkhŭ yŏ otṹ tôprẹ̀pré
akhu-akhyĕ, è nị́bè lŏplĭ cố tẹ̀ta-
ryĕdu taryĕhtŭ yĕ dố aphĕ̀o cố. È ma
kayă dố a lố̆bă ná tẹ̀bwítẹ̀taryĕ ná
tẹ̀mạ́tẹ̀cố tôprẹ̀.
15 Giovanni hésothégně è ari-akyă
rò a éhtŏhtya, “Phú vă héso htuŏ-
pẹ́hố thĭ è ari-akyă, ‘Kayă dố a
ki hyă dố văkhyĕkhu pă tôprẹ̀nuô
a taryĕprọpryạ duhtŭklŏ cố ná vă
pă, mẹtĕhérò bí vă opacẹ̌lyạ híto
16 akhĕnuô, a one htuŏdûhố.’” Abwí-
ataryĕ olố̆obă cố akhu-akhyĕ, pẹ̀
lŏ¬ plĭ nị́bè kuŏdûhố tẹ̀bwítẹ̀ta-
17 ryĕ tôcô htuŏ tôcô dố lŭo hố. Có-
marya dyétặ̀ tẹ̀thyótẹ̀thya ná Mosè
rò Mosè dyétặ̀ dĭtŭ́ ná pẹ̀, tadṹrò
Jesŭ Krístu mamạ́ kayă dố a dyé-
tặ̀ pẹ́ pẹ̀ tẹ̀bwítẹ̀taryĕ ná tẹ̀mạ́tẹ̀cố.
18 Ŭ myáhtyenố Cómarya tôprẹ̀¬ to
tadṹrò, aphúkhŭ otṹ tôprẹ̀ yĕnuôma
mạ́hố Cómarya hố dố a otṍkuŏ ná a

1:1 Cóphrya

1:1 Tẹ̀lặ̀tẹ̀ngọ́ angọ́lasá ma mạ́hố kayă tôprẹ̀prẹ̀ dố è ma mạ́ prẹ̀cyạ́prẹ̀dè rò a dyéluŏ pẹ́ pẹ̀ ná Cómarya.

Phĕ̀ yĕ dyéluŏhtyahó pẹ̀ ná Cŏ́marya hó.

Giovanni Baptista Héso Pẹ́ Ŭ Ná Jesŭ Ari-akyă

(Matteo 3:1-12, Marko 1:1-8, Luka 3:15-17)

19 Bètôphuó Judaphú khuklŏ́khuklyă dó a o dó vỵ̀ Jerusalem akŭ tahe nŏ̀cuó bwídu ná Leviphú dó a mẹcwọ́ tẹ̀lŭhŏdu tahe dó Giovanni a
o rò a nŏ̀sudyă lŭ, “Nẹ̀ ma ŭpĕ?”
Rò Giovanni héluŏ́ thégně pẹ́ èthĭ,
20 “Vă ma Messia mạ́to.” A ŏ́lyạ lạ́lạ́lĭlĭ sûpẹ́ èthĭ phúnuô.
21 Èthĭ sudyă pọ́, “Ki mẹphúnuôrò, nẹ̀ ma ŭpĕ? Nẹ̀ ma Prẹ̀prọ Elia ĕ?” Rò Giovanni hésû èthĭ, “mạ́to.”

Htuŏ̀rò èthĭ sudyă pọ́, “Nẹ̀ ma prẹ̀prọ* dó Cŏ́marya ŏ́lyạ dó a ki nŏ̀hyălyạ lŭ pă nuôtôprẹ̀ ĕ?” Rò a hésû, “mạ́to.”
22 Htuŏ̀rò èthĭ hé, “Thyáphú pẹ̀ ki kạ héluŏ̀bé pẹ́ kayă dó a nŏ̀cuó sudyă pẹ̀ tahe agněnuô, hésoluŏ́ pẹ́ pẹ̀ ná nẹ̀ ma ŭpĕ? Nẹ̀ hé nị́dyé nẹ̀nẹ́ ná nẹ̀ ma ŭpĕ?”
23 Giovanni hésû phú Prẹ̀prọ Isaiah hénuô, rò a hésû èthĭ, “Vă ma kayă tôprẹ̀ dó a éhtŏhtya dó kẹ́sĕ̀htyĕkyạ lọ̀tamákhu, ‘Mẹcŏ́ one pẹ́ lahyă Byacè lẹ́hyă klyá agně ní¬,’[x] a ki éhtŏ pẹ́ ŭ nuôtôprẹ̀ pré.”
24 Pharisĕophú tahe nŏ̀hyă kayă yĕ-
25 tahe dó Giovanni a o, rò èthĭ hyă sudyă pọ́ Giovanni, “Nẹ̀ ki mạ́ Krístu mạ́toto, Prẹ̀prọ Elia mạ́toto, prẹ̀prọ dó Cŏ́marya ŏ́lyạ dó a nŏ̀hyă lŭ nuôtôprẹ̀ mạ́toto kihérò nẹ̀ cuó plwŏ pẹ́ tuọ́ ŭ htyĕ mẹtĕ?” Èthĭ hé lŭ phúnuô,
26 Rò Giovanni hésû èthĭ, “Vă plwŏ pẹ́ ŭ ná htyĕ tadŭ́rò dó thĭklĕ̀ nuô kayă o tôprẹ̀ manárò thĭ thégně lŭ
27 to. A hyă dó văkhyĕkhu pă pré tadŭ́rò vă ki ilyĕkyă pẹ́ pré a khuphá-plyẹ pă prénuô vă kò ná lŭ to.”
28 Lŏ¬ tẹ̀mẹ-anẹ́ yĕtahe nuôma, a htwŏhtya bí Jordano htyĕlyặmuọ́ bérẹ̆, dŏ̀ Bethania, bí Giovanni lẹ́-plwŏ pẹ́ ŭ htyĕ nuôtôpho.

Cŏ́marya Athímíphú Dó A Phyécuŏ́kyă Kayă Hekhuphú A Tẹthŭ́

29 Dŏ́khyĕ tônyĕnuô, Giovanni myáhtye Jesŭ hyă dó a o rò a hé, “Myámŏ̀, Cŏ́marya athímíphú dó a phyévĭkyă kyă prẹ̀lu hekhuphú a tẹ̀-
30 thŭ́tẹ̀ora tahe yĕnuô tôprẹ̀. Vă héso htuŏ̀hó thĭ, ‘Kayă tôprẹ̀ ki hyă dó văkhyĕkhu pă pré tadŭ́rò a taryĕprọpryạ duhtŭklŏ́ ná vă pă, mẹtĕhérò bí vă opacẹ̆lyạ tyahíto nuô, a one htuŏ̀rẹ́hó.’ È ma mạ́ kayă dó vă
31 héso pẹ́ thĭ nuôtôprẹ̀ hó. Kayă dó vă héso pẹ́ thĭ dó arẹ́khĕ̀ tôprẹ̀ nuôma ŭpĕnuô vă thégněto tadŭ́rò thyáphú Israelphú ki thégně tặtẹ̀ è agněnuô, vă hyă plwŏ pẹ́ ŭ ná htyĕ pré.”
32 Htuŏ̀rò Giovanni hésothégně pẹ́ ŭ, “Vă myáhtye htuŏ̀hó Thé Săsĕ̀ Byacè o dó mŏ́khu hyălyạ o dó
33 lŭlọ thyáná htulwị́ nuôhó. Dó arẹ́khĕ̀ nuôma vă thégněhí ná è ma kayă htwŏ phúyĕnuô tôprẹ̀ híto tadŭ́rò Cŏ́marya dó a nŏ̀ vă dó vă

1:21 Judaphú zụ̆e ná prẹ̀prọ ki hyă pă tôprẹ̀

[x]Isaia 40:3

ki plwŏ pę̨ ŭ ná htyĕ yĕtôprę̨nuô
a hé vă, ‘Shyé⌒ nopă nuô, ki nę̨
myáhtye Thé̆ Săsĕ̆ Byacè hyălyą o
dố kayă tôprę̨ alọ pă hénuô è ma
mą́hố kayă dố a ki plwŏ pę̨ ŭ ná
Thé̆ Săsĕ̆ Byacè pă nuôtôprę̨ hố.’
34 Tę̨htwŏhtya phúyĕnuô, vă myáhtye
htuŏhố akhu-akhyĕ, vă hésocố pę̨hố
thĭ ná è ma Cố̆marya aphúkhŭ mą́-
lakŏ tôprę̨ hố.”

Jesŭ A Khŏpacę̨ Arę́lố Tahe

35 Ano tônyĕnuô Giovanni kahtò
orọ́kuŏ khyĕthyá ná a khŏpacę̨
36 thé̆nyę̨. A myáhtye Jesŭ cuố dố
klyálọ rò a hé, “Myámŏ lahyă, Cố̆-
marya athímíphú dố ŭ ki lŭhtya lŭ
pă nuôtôprę̨.”
37 A khŏpacę̨ yĕthé̆nyę̨ nı́huŏ
Giovanni hébèngọ́ phúyĕ rò a
38 krwŏcuốkuŏ Jesŭ akhyĕ. Bí Jesŭ
tarí myákąkhyĕ akhĕ̆, a myáhtye
èthĭ krwŏcuốkuŏ lŭ dố khyĕ rò a
sudyă èthĭ, “Thĭ myápŭ ĭtĕ?”

Èthĭ hésû, “Rabbi, nę̨ omyĕotŏ hi
bítĕ tômĕtĕ?” (Rabbi angọ́lasá ma
Thárá)
39 Rò a hésû èthĭ, “Krwŏcuố̆myá
kuŏdû vă,”

Rò kayă yĕthé̆nyę̨ krwŏcuố̆myá
kuŏ lŭ a lę́omyĕ khălę́. Èthĭ cuố̆myá-
htye kuŏ lŭ lę́o rò èthĭ okuŏ lŭ bí-
nuô tuọ́dố mọ́khípalọ́. Jesŭ é èthĭ
akhĕ̆nuôma a tŏbí mọ́kwı́lyą lwı̆mŭ
akhĕ̆nuô.
40 Èthĭ nı́huŏ htuŏ Giovanni Bapti-
sta hé, “Myámŏ lahyă, Cố̆marya
athímíphú dố ŭ ki lŭhtya lŭ pă
nuôtôprę̨,” phúnuô htuŏrò èthĭ
krwŏcuốkuŏ Jesŭ akhyĕ. Dố a
krwŏcuốkuŏ Jesŭ akhyĕ yĕthé̆nyę̨
aklĕ̆nuô, tôprę̨ ma Simonè Petru
41 apuọ́ Andrea prę́. A cuố myápŭ
rę́lố avyą́ Simonè rò a héso pę́ lŭ,
“Pę̨ myáhtyehố Messia hố” (Messia
42 angọ́lasá ma Krístu)* yĕtôphuŏrò a
thŭcuố Simonè dố Jesŭ a o.

Jesŭ myá lŭ rò a hé lŭ, “Nę̨ ma
Giovanni aphúkhŭ Simonè. Ŭ ki é
nę̨ mwı̆ ná Kepha pă,” (Kepha angọ́-
lasá ma Petru).*

Jesŭ Ę́nı́ Philipu Ná Nathanael

43 Ano tônyĕ mọ́lĭ akhĕ̆nuô, Jesŭ
dyalyą hố athéplò dố a ki cuố dố
Galilea kę́. A myáhtye Philipu rò
a hé lŭ, “Cuố! Krwŏkuŏ văkhyĕ rò
htwŏhtyakuŏ vă khŏpacę̨ ha.”
44 Philipu ma vı̆ Bethsaidaphú, a otọ́
thyákuŏ hố vı̆ ná Andrea ná Petru
45 o nı́dyé vı̆nuô tôvı̆ hố. Philipu myá-
htye Nathanael rò a hé lŭ, “Pę̨ myá-
htyehố kayă dố Mosè ră lŭrilŭkyă
dố li tę̨thyótę̨thya akŭnuô ná prę̨prọ
tahe răkuŏ lŭrilŭkyă nuô tôprę̨ hố.
È ma Joseph aphúkhŭ Jesŭ rò è ma
vı̆ Nazarèphú.”
46 Rò Nathanael sudyă Philipu, “Tę̨-
twọ́tę̨ryá tôcôcô ohtya cyą́ sálę́ nyă
dố vı̆ Nazarè akŭ ĕ?”

Rò Philipu hésû lŭ, “Cuố⌒, vă cuố-
zŭ nę̨.”
47 Bí Jesŭ myáhtye Nathanael hyă
dố lŭo akhĕ̆nuô, a hé Nathanael ari-
akyă, “È ma Israelphú mą́lakŏ tôprę̨.
A lahŏlahya kuŏŭ takhyá⌒ to.”

1:41 Messia bèbè, Krístu bèbè angọ́lasá ma prę̨mę̨lwóhteką ŭ tôprę̨ a mwı̆dumwı̆htŭ dố Cố̆marya ố́lyą
nı́dyé lŭ nuôtôprę̨.

1:42 Kepha ma Aramaic myĕcô ngọ́, Petru ma Greek myĕcô ngọ́, mwı̆yĕ nyę̨cô lŏ angọ́lasá ma “lọ́.”

48 Rò Nathanael sudyă lŭ, “Nẹ̈ cuŏ
thégně cyą̈ vă phútě?”
A hé rò Jesŭ hésû lŭ, “Bí Philipu
é tyahí nẹ̈ to akhĕnuô, vă myáhtye
nẹ̈ o bí kadwímǫ̈lẹ̈ nuô.”
49 Nathanael hésû lŭ, “Rabbi¬ nẹ̈ ma
Cómarya aphúkhŭ mą̈nyă hó, nẹ̈ ma
Israel akhwí mą̈lakŏ cŏ hó.”
50 Jesŭ hé lŭ, “Vă hé nẹ̈ ná vă myá-
htye nẹ̈ dŏ kadwímǫ̈lẹ̈ nuôma nẹ̈
zŭ̈e mą̈lakŏ vă ná vă ma Cómarya
aphúkhŭ, Israel akhwí tôprẹ̈nuô ĕ?
Nẹ̈ ki myáhtyepǫ̈ tẹ̈prǫtẹ̈pryą̈ du-
51 klŏlŏ cŏ ná yĕtahenuô pă.” Htuŏ-
rò Jesŭ hé èthĭ, “Vă hésocócó thĭ,
thĭ ki myáhtye mŏkhu bámŏ rò Có-
marya tanéphú tahe ki kahtya kalyą̈
dŏ prẹ̈lu aphúkhŭ mą̈hŏ văyĕ alǫ̈-
nuô pă.”

2

Pwĕkhŏmẹ̈ Dŏ Vĭ Canan Akŭ

1 Thuŏnyĕ tônyĕnuô pwĕkhŏmẹ̈
odŏ Galilea kẹ́, vĭ Canan akŭ tôphu,
2 rò Jesŭ amuǫ̈ okuŏ bínuô. Pwĕkhŏ-
mẹ̈ yĕnuô, ŭ mehyă tǫ̈kuŏ Jesŭ
3 ná a khŏpacẹ̈ tahe. Bí thòbĭthè-
htyĕzą̈ dŏ sĭpre̤ tahe agně lŏkyăhó
akhĕnuô, Jesŭ amuǫ̈ hésoluŏ Jesŭ,
“Èthĭ a thòbĭthèhtyĕzą̈ lŏhó.”
4 Rò Jesŭ hésû lŭ, “Muǫ̈¬, nẹ̈ cuŏ-
hyă hésotuǫ̈ vă mẹtě? Shuŏkhĕ tuǫ̈-
hí dŏ vă ki dyéluŏ vă tẹ̈prǫtẹ̈pryą̈
híto.”
5 Jesŭ amuǫ̈ héso prẹ̈mẹtẹ̈phú tahe,
“Ki a nŏ thĭ tôcôcô hérò mẹpẹ́
è ní¬.”

Kayăphĕ zŭ̈nuŏ htyĕ dŏ thŏdukŭ (2:6)

6 Tavĭtavą̈ bínuô tôphonuô thŏdu o
mĕ thuŏthyó rò tômĕnuô, ŭ zŭ̈nuŏ
ná htyĕ hénuôma a nĭ́ pyą̈du nuô
80-120.* Thŏdu yĕtahenuô, Juda-
phú tahe zŭ̈nuŏo ná htyĕ rò èthĭ nŏe
ná a lẹ́sĭplĭ ná takhu phú èthĭ tẹ̈có-
bucóbĕ lẹ́klŏ o agně nuôpré.*
7 Jesŭ nŏ prẹ̈mẹtẹ̈phú nuôtahe,
“Zŭ̈nuŏ bălŏhtyĕ dŏ thŏdu nuô-
tahe akŭnuô.” Rò èthĭ zŭ̈nuŏ
bălŏ htuŏrò,
8 Jesŭ hé èthĭ, “Khŏnyą̈yĕ dûnĭ́htyĕ
tôbĕ rò cuŏdyé dŏ pwĕkhuklódu dŏ
a tari myákhwè nĭ́pẹ́ lŏ ŭ tẹ̈pwǫ̈¬
tôcô nuôtôprẹ̈ a o,” a hé
9 Rò èthĭ dûcuŏ pẹ́ lŭ. Pwĕkhu-
klódu ŏmyá htyĕ dŏ a htwŏhtya
thòbĭthèhtyĕzą̈ yĕnuô. Manárò thò-
bĭthèhtyĕzą̈ yĕ a o bítě hyănuô a
thégněto. (Prẹ̈mẹtẹ̈phú yĕtahe yŏ
dûhtyĕ akhu-akhyĕ, a thégně pré-
tŭ èthĭ yĕtahe pré) rò pwĕkhuklódu
10 yĕtôprẹ̈ éhyă prẹ̈khŏmẹ̈ prẹ̈khŭ, rò
a hé lŭ, “Ŭ pwǫ̈¬ tôprẹ̈ lẹ́klŏ dyé-
ŏrẹ́ thòbĭthèhtyĕzą̈ dŏ avi-asŭ tahe,
htuŏrò ŭ thĕŏ bá¬ tĕ rò ŭ ŏ htuŏhó
akhĕnuô, ŭ dyéŏke thòbĭthèhtyĕzą̈

2:6 80-120 pyą̈du hénuôma Kŭlă ngǫ̈ ma litre

2:6 Thyáphú Israelphú tahe ki mẹtŏ Cómarya athéplò agnĕnuô, èthĭ krwŏ sĭplĭkuŏ phú tẹ̈thyótẹ̈thya o nuô.

paĕ tahe. Manárò nẹ̈yĕ nẹ̈ be-odwó
nḭ́dyé tuǫ̈́pă nẹ̈ thòbĭthèhtyĕzą̈ avi-
asŭ tahe tuǫ̈khŏnyą́ cócó.”
11 Jesŭ mẹ̣ tẹ̈prǫtẹ̈pryą lú tẹ̈ tô-
phuǒma bí vḭ̈ Canan, Galilea kḛ́
yĕnuôhó, rò a dyéluŏhtya a tẹ̈lĭtẹ̈-
takhĕ bínuô. Phúnuôrò a khŏpacḛ̈
tahe zṵ́kąnyą́ką lŭ.
12 Htuŏhó rò è ná amuǫ́ ná apuǫ́
tahe ná a khŏpacḛ̈ tahe lyą lahyă dó
vḭ̈ Capernaum akŭ, rò èthĭ cuó o la-
hyă bínuô nyḛ̈thuŏnyĕ.

Jesŭ Cuó Dó Tẹ̈lŭhŏdu

(Matteo 21:12-13, Marko 11:15-17, Luka 19:45-46)

13 Mą́ dó Judaphú tẹ̈cuŏtalwópwĕ
phûhyăhó akhu-akhyĕ, Jesŭ cuó dó
14 vḭ̈ Jerusalem.* Bí a hyătuǫ́ dó tẹ̈lŭ-
tyă hŏkŭ akhĕnuô, a myáhtye kayă
isĕ pṵ́, thímí, htulwḭ́ tahe ná kayă
onyă htulya rŭ dó dĭrḛ́ khăshyé
15 tahe. Phúnuôrò a mẹ̣ suplyẹ̣ iplí rò
a vḛ́htekyă lŏ thímí ná pṵ́ tahe dó
tẹ̈lŭtyă hŏkŭ. Htuŏrò a htulaklǫ̈́kyă
lŏ ŭ lḛ́htulya rŭ a dĭrḛ́htyalŏ nuô-
tahe rò a mẹ̣ lṵpruǒkyă lŏplĭ èthĭ
16 rŭzye tahe. Htuŏrò a hé kayă isĕ
htulwḭ́ nuôtahe, “Cǫ̈́hte taphăkyă lŏ

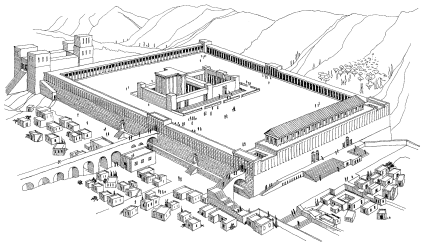

Tẹ̈lŭhŏdu dó vḭ̈Jerusalem akŭ (2:13)

yĕtahe. Nŏhtwŏhtya tă văphĕ ahi
yĕnuô ná klḛ́ tămḛ́.”
17 A khŏpacḛ̈ tahe tanẹhtya tuǫ́ lisă-
sĕkŭ hé, “Vă thḛ́plòshyo mọnḭ́ nya-
có nẹ̈hi. Vă tẹ̈thḛ́plòshyo mọnḭ́ yĕ-
nuôma a ki ŭ̈ lŏkyă có vă thyáná mi-
nuô có pă.”[y]
18 Dó a mẹ̣ phúyĕ akhu-akhyĕ, Juda-
phú khuklǫ́ tahe sudyă lŭ, “Thyá-
phú pẹ̈ ki thḛ́gnĕ ná nẹ̈ nḭ́bè tẹ̈ta-
ryĕshyosŏ dó nẹ̈ ki hyămẹ̣ tẹ̈lṵpruǒ-
lṵpryă phúyĕ ma anḭ́ prḛ́ agnĕnuô,
nẹ̈ ki dyéluŏ pḛ́ pẹ̈ tẹ̈prǫtẹ̈pryą ĭtĕtĕ
pă tĕ?”
19 Jesŭ hésû, “Mẹ̣ tą̈prǫ̀kyă mŏ̀ tẹ̈lŭ-
hŏdu yĕnuô. Thuŏnyĕ akŭ, vă ki isó-
htya khyĕthyá pă.”
20 Htuŏrò Judaphú sudyă lŭ, “Thuŏ-
nyĕ akŭ, nẹ̈ kírḛ́ isóhtya htuŏbḛ́
khyĕthyá nyă pă ĕ? Tẹ̈lŭhŏdu yĕ-
nuôma ŭ isóhtya nḭ́ è ma anyḛ̈
có ana lwḭ̈shyĕ ná thuŏthyó có
21 menĕ⌒.” Manárò bí Jesŭ hé ná tẹ̈lŭ-
hŏdu ari-akyă akhĕnuô ma a hélyą
22 nḭ́dyédû anḛ́klǫ́ prḛ́. Phúnuô akhu-
akhyĕ bí Jesŭ htwŏprẹ̀ kąkhyĕ khyĕ-
thyá dó tẹ̈thyĕ akhĕnuô, a khŏpacḛ̈
tahe tanẹhtya tuǫ́bè khyĕthyá dó a
hébèkyă angǫ́ yĕnuô rò èthĭ zṵ́e li-
săsĕ ná è héokyă angǫ́ nuôtahe.

Jesŭ Thḛ́gnĕ Lŏ̀ŭ Thḛ́plò

23 Bí Jesŭ opă bí vḭ̈ Jerusalem tẹ̈cuŏ-
talwó pwĕkŭ akhĕnuô, ŭ myáhtye
a mẹ̣ tẹ̈prǫtẹ̈pryą nuôtahe akhu-
24 akhyĕ ŭ zṵ́e ényacó lŭ. Manárò Jesŭ
zṵ́enḭ́ èthĭ to, mẹ̣tĕhérò a thḛ́gnĕ lu-

2:13 Tẹ̈cuŏtalwópwĕ ma pwĕ tôpwĕ dó ŭ mẹ̣tẹ̈ thḛ́nḛ́htya khyĕthyá bí Cómarya mẹ̣lwóhteką Judaphú tahe dó tanéphú hyălyą mẹ̣thyĕ ŭ phúvyą́prḛ́ akhĕnuô.

[y]Li Htuthḛ́htya 69:9

25 plú lǒplĭ hó ŭthéplò hó. Ŭ lo hésoluǒ
pę́ ná Jesŭ ná kayă pwǫ̆¬ tôprę̀ ari-
akyă to mętĕhérò Jesŭ thégně htuǒ-
dûhó ŭ pwǫ̆¬ tôprę̀ athéplò hó.

3

Jesŭ Ná Nicodemo

1 Judaphú khuklǒ dó amwı̨ ná
Nicodemo o tôprę̀. È ma a otǫ̆kuǒ dó
2 Pharisĕophú aplǒamụ tahe akŭ. Tô-
thĕkhĕnuô Nicodemo hyă dó Jesŭ o
rò a hé lŭ, “Thárá, pę̀ thégně ná nę̀
ma mą́ Thárá dó a o dó Cómarya
a ohyă tôprę̀. Pę̀ thégně ná Cómarya ki okuǒ ná kayă tôprę̀prę̀ to hé-
nuôma a męcyą́ tę̀prǫtę̀pryą phú nę̀
męı̨ yĕnuô tôprę̀¬ to.”
3 Jesŭ hésû lŭ, “Vă hésocócó nę̀,
kayă dó a opacę̀lyą khyĕthyá tô-
phuó¬ to tahenuô, a myáhtyebé Cómarya ahtyĕakę́ tôprę̀¬ to.”
4 Nicodemo sudyă lŭ, “Kayă duprę́-
hó tôprę̀nuô a cuó opacę̀lyą cyą́
khyĕthyá phútě? A ką kanuǒ khyĕ-
thyá dó a muǫ́hókŭ rò a opacę̀lyą
nyę̀phuótôphuó ma a cyą́ pănyă ĕ?”
5 Jesŭ hésû lŭ, “Vă hésocócó nę̀,
kayă dó a opacę̀lyą khyĕthyá ná
htyĕ ná Cómarya a Thé Săsĕ to tahe-
nuô a nuǒnı́ cyą́ dó Cómarya ahtyĕ-
6 akę́kŭ to. Prę̀lu kayă opacę̀lyą nı́-
dyé khyĕ prę̀lu kayă pré. Manárò tę̀-
opacę̀lyą ná Thé Săsĕ Byacè nuô, a
dyé ohtwŏhtya taple ŭ dóthudóthé
7 tôkyĕ. Dó vă hé pę́ nę̀, ‘Thĭ tŏbè opa-
cę̀lyą pǫ́ tôphuó,’ phúyĕnuô akhu-
8 akhyĕrò, khyéthukhyéthé tămę́. Ké-
lathé nuô a lathécuó cụ¬ dû atę̀
pré. Nę̀ nı́huǒ aprą tadûrò a o bí-
tĕhyă mą́torò a kírę́ cuótŏ bítě nuô
nę̀ thégněto. Lǒ¬ kayă opacę̀lyą ná
Cómarya a Thé Săsĕ tahe nuôma a
thyáphú nuôhó.”
9 Nicodemo sudyă lŭ, “A cuó htwŏ-
htya cyą́ phútě?”
10 Jesŭ hésû è, “Nę̀ htwŏ có Israel a
thárádu¬ tôprę̀ văhéto, phúyĕpré rò
11 nę̀ cuó thégněto męt̀ě? Vă hésocó-
có nę̀, pę̀ hé pę́ ŭ tę̀ dó pę̀ thégně
tahe, pę̀ dônyă pę́ ŭ tę̀ dó pę̀ myá-
htye tahe tadûrò thĭ phyésû pę̀ tę̀-
12 hébè yĕnuô tôprę̀¬ to. Vă héso pę́-
htuǒhó thĭ ná hekhu ari-akyă yĕtahe
tadûrò thĭ zǫ̆e vă to. Vă ki héso pę́
pǫ́ thĭ ná mókhu ari-akyă tahe hé-
nuôma thĭ kírę́ zǫ̆e cyą́ vă phútě?
13 Kayă htyatuǫ́nó dó mókhu nuô a o
tôprę̀¬ to. Prę̀lu aphúkhŭ dó a o dó
mókhu hyălyą yĕtôprę̀ htyatuǫ́ tû¬
14- dû pré. Thyáphú kayă pwǫ̆¬ tôprę̀
15 dó a zǫ̆kąnyą́ką vă tahe, ki nı́bè thé-
htwŏprę̀ tacụ́prę̀ talèkré agněnuô,
vă dó a mą́dûhó prę̀lu aphúkhŭ yĕ
ŭ ki tahtwóhtya kuǒdû vă phú Mosè
mú¬ nukhĕ cǫ̆htya rụ́talĭbyă zą̆zǫ
dó hihtûlǫ rò a tahtwóhtya è dó ké-
sĕhtyĕkyą lǫ̆tamákhu nuô pă.
16 “Cómarya mǫnı́ lǒ có prę̀lu he-
khuphú lǒ¬ plĭ. Lǒ¬ kayă dó a
zǫ̆e aphúkhŭ tahenuô, thyáphú a
ki nı́bè théhtwŏprę̀ tacụ́prę̀ rò a ki
tuǫ́ tă dó tę̀pyétę̀kyă tămę́ nuô, a
dyélyąkyă aphúkhŭ o tû tôprę̀ yĕ-
nuô dó prę̀lu hekhuphú tahe agně.
17 Mętĕhérò, Cómarya nǒhyălyą aphú-
khŭ dó a ki cirya kayă hekhuphú
agněnuô mą́to. Mą́tôkhónuô a nǒ-
hyă lŭ dó a ki hyă męlwóhteką kayă
18 hekhuphú agně nuôpré. Kayă dó a
zǫ̆e phúkhŭ tahenuô, Cómarya ci-
rya èthĭ to. Kayă dó a zǫ̆e phú-

khŭ to tahenuô, Cŏmarya cirya èthĭ
hŏ, mẹtĕhérò, a yŏ zụ̃e kuŏŭ Cŏ-
marya aphúkhŭ dŏ a o tŭ tôprẹ̀¬
tuŏ yĕtôprẹ̀ to akhu-akhyĕ, a cirya-
19 hŏ èthĭ. Mẹtĕrò èthĭ khyábè tẹ̀ci-
rya hénuôma, Cŏmarya atẹ̀lĭ hyă-
nuŏ dŏ hekhuyĕ tadŭ̃rò prẹ̀lu he-
khuphú tahe thézụ̃ tẹ̀lĭ yĕnuô to
mẹtĕhérò èthĭ yŏ mẹ tẹ̀mŭmyą́ri-
cyą́ tahe akhu-akhyĕ, a mọnḭ́klŏ dŏ
20 tẹ̀khítẹ̀lọ̀. Lŏ¬ kayă dŏ a mẹ tẹ̀mŭ-
myą́ricyą́ tahenuô, a thĕ́hte tẹ̀lĭ rò a
hyă dŏ tẹ̀lĭ a o to, mẹtĕhérò kayă dŏ
a mẹ tẹ̀mŭmyą́ricyą́ tahenuô, a thĕ́-
isĕ ná a tẹ̀thŭ́tẹ̀ora tahe oluŏhtya rò
21 a hyătŏ to. Manárò kayă dŏ a mẹ tẹ̀-
cŏtẹ̀tẹ tahenuô, a hyătŏ dŏ tẹ̀lĭ a o,
mẹtĕhérò thyáphú ŭ pwọ̃¬ tôprẹ̀ ki
myáhtye luŏryá ná a mẹtẹ̀ tahenuô,
atŏ ná Cŏmarya athĕplò agnĕnuô, a
hyătŏ dŏ tẹ̀lĭ o.”

Jesŭ Ná Giovanni Baptista

22 A héhtuŏ lŭ rò, Jesŭ ná a khŏ-
pacẹ̃ tahe htecuŏ dŏ Judakẹ́. Rò
a cuŏo nyẹ̃rare kuŏ ná a khŏpacẹ̃
tahe bínuô rò a cuŏplwŏ pẹ́ ŭ htyĕ.
23 Giovanni plwŏ pẹ́ kuŏpọ́ ŭ htyĕ bí
khălẹ́ dŏ ŭ ḗ ná Aenon nuôtôpho.
Aenon ma a ophû ná dŏ Salim htuŏ-
rò htyĕ oḗ. Kayă hyă dŏ lŭo rò a
24 plwŏ pẹ́ èthĭ htyĕ. (Yĕma bí ŭ dŏtą̃
hí Giovanni dŏ htŏkŭ híto akhĕnuô)
25 bínuôakhĕ Giovanni a khŏpacẹ̃ tahe
ná Judaphú tôprẹ̀ krékryą́ khyĕlŭ ná
lẹ́klŏlẹ́khya oná tẹ̀mẹmwọ̃plĭ phútĕ
26 nuô ari-akyă. Èthĭ cuŏ dŏ Giovanni
a o rò a hé lŭ, “Thárá¬ kayă dŏ a
okuŏ ná nẹ̀ bí Jordano htyĕklŏ bérẹ̃
rò nẹ̀ khyáluŏ pẹ́ ŭ ná è ari-akyă
nuôtôprẹ̀ ní¬ khŏnyą́yĕ a cuŏplwŏ
pẹtuọ̃ ŭ htyĕ rò ŭ cuŏ lŏplĭ hŏ dŏ
lŭo hŏ.”
27 Rò Giovanni hésû lŭ, “Ŭpĕ bèbè
Cŏmarya ki dyétą̃ lŭ to nuô, a
28 nḭbè cyą́ tẹ̀ tôcô¬ to. Vă héhtuŏ-
hŏ thĭ, ‘Vă ma Krístu mą́to tadŭ̃-
rò Cŏmarya nŏhyă rẹ́ vă dŏ ènyĕ-
hyă prḗ.’ Vă héhtuŏhŏ akhu-akhyĕ
thĭ htwŏhŏ vă prẹ̀khyáthḗ tahe hŏ.
29 Vă ma athyáná prẹ̀krwŏkruŏ khŏ-
mẹ̃ prẹ̀khŭ tôprẹ̀nuô. Khŏmẹ̃ prẹ̀-
mò ma khŏmẹ̃ prẹ̀khŭ atẹ̀. Manárò
prẹ̀krwŏkruŏ nuôtôprẹ̀ kahtò nḭdă
khŏmẹ̃ prẹ̀khŭ hébè. A nḭhuŏ lŭngọ́
akhu-akhyĕ, a thĕ́krṵ̃thĕ́lŏ nyacó.
Phúnuôhŏ vă tẹ̀thĕ́krṵ̃ yĕnuô a lŏ-
30 htyabăhtya hŏ. È ma a tŏbè loduklŏ,
vă ma a tŏbè lo patíklŏ.
31 “Kayă o dŏ mŏ́khu hyă yĕtô-
prẹ̀nuô, aduklŏ ná ŭ lŏ¬ plĭ. Kayă o
dŏ hekhu yĕtôprẹ̀nuô a thĕ́gnĕ hébè
prḗtŭ́ hekhu ari-akyă prḗ. Kayă o
dŏ mŏ́khu hyă yĕtôprẹ̀nuô aduklŏ
32 ná ŭ lŏ¬ plĭ. A hésoluŏ pẹ́ ŭ ná
lŏ¬ a myáhtye nuôtahe ná lŏ¬ a nḭ́-
huŏ nuôtahe. Manárò a hésoluŏ pẹ́
ŭ nuô ŭ nḭdă phyésû lŭtẹ̀ tôprẹ̀¬ to.
33 Kayă dŏ a nḭdă phyésû lŭ tẹ̀hésо-
luŏ tahenuô a zụ̃e tą̃tẹ lahyă ná Cŏ-
34 marya ma amą́acó. Kayă dŏ Cŏma-
rya nŏtą̃ è tôprẹ̀nuô, Cŏmarya dyé
lŏ́bă hŏ lŭ Thĕ́ Săsĕ Byacè akhu-
akhyĕ, a hébèpré Cŏmarya alą̃-
35 angọ́ tahe prḗ. Phĕ̀ Cŏmarya mọnḭ́
aphúkhŭ rò a dyétą̃lŏ lŭ tẹ̀pwọ̃¬
36 tôcô dŏ a takhukŭ hŏ. Kayă dŏ a
zụ̃enyą́e phúkhŭ yĕtôprẹ̀ tahenuô,
a nḭbè thĕ́htwŏprẹ̀ tacṵ́prẹ̀. Rò
kayă dŏ a nḭdă kuŏŭ to rò a zụ̃-
enyą́e kuŏŭ phúkhŭyĕ to tahenuô,
a nḭbè kuŏŭ thĕ́htwŏprẹ̀ to. Cŏma-

rya a tẹ̀cirya tạ̄ o dố kayă nuôtahe alọ.”

4

Jesŭ Ná Samaria Muọ̄

1 Pharisĕophú tahe nḭ̄huŏ ná Jesŭ a
khŏpacẹ̄ oéhtya ná éhtya htuŏrò a
plwŏnḭ́ẹ́ pẹ́ klŏ ŭ htyĕ ná Giovanni.
2 Ki hélakŏ ma, Jesŭ plwŏ pẹ́ ŭ htyĕ
tôprẹ̀¬ to, a khŏpacẹ̄ tahe plwŏ
3 shuŏshuŏ pẹ́ ŭ prẽ. Bí Jesŭ nḭ̄huŏ ŭ
dyá lŭzọ phúyĕ akhĕ, a htecuŏkyă
dố Judakẹ́ htuŏrò a kạkhyĕ khyĕ-
thyá dố Galilea kẹ́.
4 Bí a cuố akhĕnuô, a tŏbè cuŏbẽ ná
5 Samaria kẹ́. Phúnuôrò a cuŏtuọ̄ dố
vḭ̄ Sykar dố a o bí Samaria kẹ́kŭnuô.
Vḭ̄ yĕtôvḭ̄nuô a ophû ná Jacob lẹ́dyé-
kyă aphúkhŭ Joseph hekhu khălẹ́
6 nuôtôpho. Jacob ahtyĕklû o bínuô.
Rò Jesŭ cuố thépráladyá klyá akhu-
akhyĕ a cuố onyăokuố bí htyĕklû
nuôtôò akhăshyé. Bínuôkhĕ nuôma
phû¬ mọ̄htuô hố.
7 Rò Samaria muọ̄ tôprẹ̀ hyă-
dyáhtyĕ, rò Jesŭ hé lŭ, “Dyéŏ pẹ́-
8 kuŏ vă htyĕ to¬.” (Bínuôkhĕ ma a
khŏpacẹ̄ htecuố iprḭ lẹ́e dố vḭ̄kŭ.)
9 Samaria muọ̄ hésû lŭ, “Nẹ̀ ma
Judaphú, vă ma Samariaphú, nẹ̀
cuố kwĭŏ tuọ̄ văhtyĕ.” (A hé phú-
yĕ mẹ̀tĕhérò Judaphú ná Samaria-
phú nuôma a rẹ̄ lŭ to.)*
10 Jesŭ hésû lŭ, “Nẹ̀ ki thégnĕbye
Cómarya a tẹ̀dyékră shyĕzṵ htuŏrò
prẹ̀ dố a kwĭŏ nẹ̀htyĕ yĕtôprẹ̀ ma
ŭpĕ nuô nẹ̀ ki thégnĕ pọ̄bye héma,
nẹ̀ ki kwĭŏ vă htyĕ pă rò vă ki dyéŏ
nẹ̀ htyĕ dố a dyé ŭ théhtwŏprẹ̀ yĕ-
nuô pă.”
11 Prẹ̀mò nuôtôprẹ̀ hésû lŭ, “Thárá¬
nẹ̀ cuố dyáhtya cyạ́ htyĕ dố a dyé ŭ
théhtwŏprẹ̀ yĕnuô bítĕ pă? Nẹ̀ htyĕ-
lẹ́cọ̄ rò a o toto, htyĕklû yĕtôònuô a
12 zạ̄ nyacố tôkuôrò. Pẹ̀phĕ Jacob dố¬
nyénu dyékyă pẹ̀ htyĕklûyĕ. Jacob
ná aphúalyẹ ná a tẹ̀phútẹ̀lyẹ tahe
dyáŏ htyĕyĕ. Ma nẹ̀ duklŏnyă ná pẹ̀-
phĕ Jacob ĕ?”
13 Jesŭ hésû lŭ, “Kayă dố a ŏhtyĕ
14 yĕtahenuô, a théŏ khyĕthyá pă, ma-
nárò kayă dố a ki ŏhtyĕ dố vă dyéŏ
è pă yĕnuô, a théŏ pă htyĕ tôphuố¬
to. Htyĕ dố vă ki dyéŏ è pă yĕnuô, a
ki htwŏhtya htyĕhtekhu dố lŭkŭ pă.
Rò a ki dyé lŭ théhtwŏprẹ̀ tacṵprẹ̀
talèkré pă.”
15 Prẹ̀mò yĕtôprẹ̀ hésû lŭ, “Thárá¬,
thyáphú vă ki théŏ pă htyĕ tôphuố¬
to, htuŏrò thyáphú vă ki hyă dyá-
ŏnố pă tă htyĕ bíyĕ tămẹ́nuô dyémŏ
vă htyĕ dố nẹ̀ hé yĕnuô.”
16 Jesŭ hésû lŭ, “Kạ éhyă nẹ̀vẹ̀ bíyĕ.”
17 Rò a hésû Jesŭ, “Văvẹ̀ oto.”
Jesŭ hésû lŭ, “Nẹ̀ hé ná nẹ̀vẹ̀ oto
18 nuôma atŏ prẽ. Nẹ̀vẹ̀ ohtuŏhố nyạ̄-
htŭ rò prẹ̀khŭ dố nẹ̀o nḭ́dyé khŏnyạ́-
yĕ tôprẹ̀ nuôma nẹ̀ vẹ̀ mạ̄to. Nẹ̀ hé-
luŏcố héluŏtẹ pẹ́ cố vă hố.”
19 Prẹ̀mòyĕ hé lŭ, “Thárá¬ vă myá-
htye thégnĕ tạ̄tẹhố ná nẹ̀ ma prẹ̀prọ
20 tôprẹ̀. Pẹ̀ klwĭlyă Samariaphú dố¬
nyénu tahenuô, a cŏbĕhtya Cómar-
rya bí so yĕnuôtômĕ alọ. Manárò thĭ
Judaphú tahenuô thĭ hé ná ŭ tŏbè
cŏbĕhtya Cómarya dố vḭ̄ Jerusalem
akŭ nuô.”

4:9 Ki mạ̄to ma phúyĕ, Judaphú nŏe kuŏ Samariaphú bĕlọ̄ dố a nŏe nḭ́dyé nuôtahe to.

21 Jesŭ hésû lŭ, “Mòmuọ̑ zụ̑e
văn uô, shuốkhẽ ki hyătuọ̑hố dố
thĭ ki cốbẽhtya Phẽ Cốmarya pă.
Manárò bí so yĕtômĕ alọ nuô
bèbè, dố vỵ̆ Jerusalem akŭ yĕ-
nuô bèbè, ŭ lo hyăcốbẽ pă bí-
22 nuô tohố. Thĭ Samariaphú tahenuô,
thĭ cốbẽhtya ŭpĕ nuô thĭ thếgnĕ
tặtẹ nịdyé to. Manárò pẹ̀ Judaphú
tahenuô, pẹ̀ cốbẽhtya ŭpĕnuô pẹ̀
thếgnĕ nịdyé, mẹtĕhérò tẹ̀mẹlwó-
hteka nuô a ohtya dố pẹ̀ Judaphú
23 aklẽ hố. Manárò kayă dố a cốbẽ
săprẹ̑nyacẽ Phẽ Cốmarya tahenuô,
shuốkhẽ dố èthĭ ki cốbẽ dốthudố-
thế ná tẹ̀mạ̑tẹ̀cố nuô, a ki hyă-
tuọ̑ pă. A hyătuọ̑ cố hố khŏnyạ̑
hố. Mẹtĕhérò Phẽ Cốmarya myá-
pŭ̑ kayă dố a cốbẽhtya lŭ phúnuô
24 tahe hố. Cốmarya ma mạ̑thumạ̑thế
rò kayă dố a cốbẽhtya è tahenuô,
a tŏbè cốbẽhtya è phú Thế Săsẽ
Byacè zŭklyázŭklŏ è dố tẹ̀mạ̑tẹ̀cố
akŭ nuô.”
25 A hésû Jesŭ, “Vă thếgnĕ ná Messia
(Dố ŭ ế amwị ná Krístu nuô) ki
hyă pă, rò bí a hyătuọ̑ pă akhẽnuô,
a ki hyăhéso pẹ́ pẹ̀ tẹ̀lŏ⌐ plĭ pă a
hé phúnuô.”
26 Jesŭ hésû è, “Kayă dố a hébè ná
nẹ̀ khŏnyạ̑yĕ tôprẹ̀ nuôma mạ̑ nuô-
tôprẹ̀ hố.”
27 Bínuôakhẽ, Jesŭ a khŏpacẽ tahe
kạtuọ̑ rò a khyéthukhyéthế nya-
cố dố a myáhtye Jesŭ hébè ná
prẹ̀mò nuôtôprẹ̀. “Prẹ̀mò nuôtô-
prẹ̀ thếzụ̑ ĭtĕ?” nuô, èthĭ sudyă
lŭ tôprẹ̀⌐ to, htuỏto “Byacè Jesŭ
cuốhébè tuọ̑ ná prẹ̀mò nuôtôprẹ̀
mẹtĕ?” nuô, èthĭ sudyă lŭ tô-
prẹ̀⌐ toto.
28 Htuỏrò prẹ̀mò yĕtôprẹ̀ be-
kyă ahtyĕŏ rò a kạhéso ếpẹ́lă ŭ
29 dố vỵ̆kŭnuô, “Hyă myákuọ̑ la-
hyă mỏ̆ vă kayă tôprẹ̀ lé! A
héprọ lŏplĭ cố lỏ̆ vă mẹhtuỏ-
hố nuôtahe. È mạ̑ Krístu cố ẽ?”
30 Phúnuô akhu-akhyĕ èthĭ o bí
vỵ̆kŭ nuô rò a hyă lahyă dố Jesŭ
a o.
31 Bínuôakhẽ, a khŏpacẽ tahe kwĭ-
thếzọ̀ Jesŭ, “Rabbi⌐, emỏ̆ sèe yĕ⌐.”
32 Manárò a hésû èthĭ, “Vă sèe lẹ́e
dố thĭ thếgnĕ tuọ̑kuỏ vă to nuô a o
dû hố.”
33 Phúnuô akhu-akhyĕ a khŏpacẽ
tahe sudyă nịdyé lŭ tôprẹ̀ htuỏ
tôprẹ̀, “Kayă tôprẹ̀prẹ̀ hyădyé htuỏ-
hố lŭ sèe ẽ?”
34 Jesŭ hé èthĭ, “Vă mẹtŏ prẹ̀ dố a
nỏ̆hyă vă yĕtôprẹ̀ a tẹ̀thếzụ̑ rò vă
mẹhtuỏkyă tẹ̀mẹ dố a dyé vă yĕ-
35 nuôma mạ̑hố vă sèe hố. Thĭ lẹ́klŏ
hé nịdyé lahyă, ‘A băhố lwỵ̆lẽ pă
ma shuốkhẽ tŏ kếhố buố pă.’ Ta-
dứrò vă hé thĭ, myátặtẹ lahyă kayă
ếprẹ̀ dố athyáná lyạ̑ yĕtahenuô, èthĭ
ma athyáná buố mĭbŭ tŏké lŏplĭ
hố rò shuốkhẽ bèhố dố tŏ kế cố
36 hố khŏnyạ̑hố. Khŏnyạ̑yĕ cố bèbè,
prẹ̀kếbuọ̑ tôprẹ̀nuô a nịbè akhwó-
akè rò a dya-oplố tẹ̀thètẹ̀phŏ tahe
dố a mạ̑hố tẹ̀htwŏprẹ̀ tacứprẹ̀ agnĕ
yĕnuô hố. Phúnuôrò prẹ̀isốbuọ̑ yĕ
ná prẹ̀kếbuọ̑ yĕ thếnyẹ̆lỏ̆ ki thế-
37 krụ̆ rọ́lỏ̆ lŭ pă. Mẹphúnuôrò ngọ́-
dônyă hé, ‘Tôprẹ̀ rò isố, tôprẹ̀ rò
38 kế’ nuôma atŏ pré. Vă nỏcuọ̑ kếhố
thĭ buố dố lyạ̑khu dố thĭ mẹnố
ná thĭnẹ́ tôphuọ̑⌐ to yĕtôlẹ́ hố.
Kayă dố aruô tahe mẹhtuỏhố bí-
nuô rò dố èthĭ mẹhtuỏrẹ́ hố akhu-

akhyĕ, thĭ cuŏ nḭ́bè kuŏ hŏ́ tẹ̀bwítẹ̀-
taryĕ bínuôhŏ́.”
39 Dŏ́ vḭ̈yĕ tôvḭ̈ akŭnuô Samariaphú
zṹenyą́e ką ĕ́lă Jesŭ, mẹtĕhérò mą́
dŏ́ prẹ̀mò nuôtôprẹ̀ khyáthĕ́ rò a
hé, “A héprọ lŏplĭ tẹ̀ dŏ́ vă mẹhtuŏ-
hŏ́ tahenuô,” akhu-akhyĕ èthĭ zṹ-
40 enyą́e ką ĕ́lă. Phúnuô akhu-akhyĕ
bí Samariaphú tahe hyătuṏ́ dŏ́ Jesŭ
o akhĕ̌, a kwĭthĕ́zọ̀ lŭ ná a ki ką-
okuŏ ná èthĭ dŏ́ avḭ̈kŭ rò Jesŭ ką-
41 okuŏ ná èthĭ bínuô nyẹ̈nyĕ. Ŭ hyă
nḭ́dă ĕ́lă a tẹ̀dônyă tahe rò ŭ zṹką-
nyą́ką rọ́lă.
42 Èthĭ hé prẹ̀mò nuôtôprẹ̀, “Pẹ̀ zṹe
Jesŭ khŏnyą́yĕ nuôma mą́dŏ́ nẹ̀
héso pḗ pẹ̀ akhu-akhyĕ nuô mą́to.
Dŏ́ pẹ̀ nḭ́huŏ a tẹ̀hésodônyă ná
pẹ̀nḗ htuŏrò pẹ̀ thégnĕ ná è ma
Krístu dŏ́ a mẹlwóhteką hekhu-
phú yĕnuô tôprẹ̀ mą́lakŏ hŏ́, akhu-
akhyĕ nuôpré.”

**Jesŭ Zasĭmḗ Khwí A Prẹ̀mẹ-
tẹ̀phú Tôprẹ̀ Aphúkhŭ**

(Matteo 8:5-13, Luka 7:1-10)

43 Jesŭ o bínuô nyẹ̈nyĕ htuŏ-
44 rò a htecuŏ dŏ́ Galilea kḗ. Jesŭ
héhtuŏ dû hŏ́, “Prẹ̀prọ nuô adŏ̌kŭ-
phú nḭ́dû dyazṹdyanyą́ nḭ́dyékuŏ
45 lŭ to.” Bí a cuŏtuṏ́ dŏ́ Galilea
kḗ akhĕ̌nuô, Galileaphú bínuô
tahe ḗmọsû è, mẹtĕhérò èthĭ
cuŏnŏ́kuŏ tẹ̀cuŏtalwópwĕ dŏ́ vḭ̈
Jerusalem akŭ rò a myáhtyenŏ́
lŏ htuŏhŏ́ Byacè Jesŭ mẹ tẹ̀-
prọtẹ̀pryą tẹ̀lŏ⌐ plĭ bí pwĕ̌khĕ̌
nuôhŏ́.
46 Htuŏrò, Byacè Jesŭ kąkhyĕ khyĕ-
thyá dŏ́ vḭ̈ Canan dŏ́ Galilea kḗkŭ
bí alḗ mẹhtwŏhtya htyĕ ná thò-
bĭthèhtyĕzą̆ nuô. Bí vḭ̈ Capernaum
akŭ nuô, kayă htwŏ khwí a prẹ̀mẹ-
tẹ̀phú khuklŏ́ otôprẹ̀ rò a phúprẹ̀-
47 khŭ thĕ́swí. Bí a nḭ́huŏ hŏ́ ná Jesŭ
o dŏ́ Judakḗ rò a hyă dŏ́ Galilea
kḗ akhĕ̌nuô, a cuŏ dŏ́ lŭo rò a
kwĭthĕ́zọ̀ Jesŭ ná a ki krwŏ̌kąkuŏ
lŭ dŏ́ vḭ̈ Capernaum rò ką zasĭmḗ
pḗ lŭ phúkhŭ dŏ́ a kírḗ thyĕtalí
lăhŏ́ yĕtôprẹ̀nuô.
48 Jesŭ hé è, “Thĭ dămyáhtye pḗpă
tẹ̀prọtẹ̀pryą ná tẹ̀khyéthukhyéthĕ́
tahe to hérò, thĭ zṹe cŏ́ taki⌐ to.”
49 Htuŏrò kayă htwŏ khuklŏ́du yĕtô-
prẹ̀nuô a hésû lŭ, “Byacè⌐ ką kuŏ-
ná vă khŏnyą́ bí văphú thyĕ tyahíto
akhĕ̌yĕ,” a hé lŭ phúnuô.
50 Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Kąkhyĕ
khyĕthyá mŏ̌. Nẹ̀ phúprẹ̀khŭ ki omọ
kąkhyĕ dû pă.”
Rò kayă htwŏ du yĕtôprẹ̀ zṹe
Jesŭ a tẹ̀hébè rò a kąkhyĕ khyĕ-
51 thyá dŏ́ ahi. Bí a ką dŏ́ klyálọ
akhĕ̌nuô, a prẹ̀mẹtẹ̀phú tahe hyă
lṹsû è rò a héso lŭ, “Nẹ̀ phúprẹ̀khŭ
52 omọ kąkhyĕ hŏ́.” A sudyă a prẹ̀mẹ-
tẹ̀phú yĕtahe ná aphúkhŭ omọ ką-
khyĕ khyĕthyá bíkhĕ̌tĕ rò èthĭ hésû
lŭ, “A tẹ̀kṹ tą̆ bí pahénu mṏ́kwḭ́lyą
tômŭ̆ akhĕ̌nuô.”
53 Aphĕ̌ tanẹhtya tuṏ́bèkhyĕ aphú
tẹ̀kṹ tą̆ ashuŏ́khĕ̌ nuôma, a tŏtṹ bí
Byacè Jesŭ hé lŭ, “Nẹ̀ phúkhŭ ki
omọ kąkhyĕ dû pă shuŏ́khĕ̌ bínuô.”
Dŏ́ yĕ akhu-akhyĕ è ná a hiphú-
phyăphú tahe zṹkąnyą́ką lŏplĭ Bya-
cè Jesŭ.
54 Yĕnuôma Byacè Jesŭ o dŏ́ Juda-
kḗ rò htecuŏ khyĕthyá dŏ́ Galilea kḗ
rò a dyéluŏ atẹ̀mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryą nyẹ̈-
phuŏtôphuŏ yĕnuô hŏ́.

5

Byacè Jesŭ Zasĭmẹ́ Kayă Khăduôdá Tôprẹ̀

1 Phúnuôhtuŏrò, Jesŭ cuŏkuŏ
Judaphú tahe apwĕ dŏ vỵ̀ Jeru-
2 salem. Dŏ vỵ̀ Jerusalem akŭnuô
htyĕò o tôò. Htyĕò nuôtôò nuô a
ophû ná Thímílọ Kadăkŭ rò Hebreo
ngọ́ nuôma ŭ ế ná Bethesda.* Dŏ
htyĕò khuprĭ alọnuô ŭ isŏ́ tavạ ná
3 lẹ́thû nyặmĕ. Bí lẹ́thû nuôtahe akŭ-
nuô kayă mèthèlĕ, kayă khăduôdá,
ná kayă thyĕtôkyĕ tahe hyăomyĕ
4 rọ́ ékú lă lahyă bínuô. (Èthĭ opọ́ la-
hyă htyĕkazuọ̆ mẹtĕhérò Cŏmarya
a tanéphú hyălyạ mẹkazuọ̆ tamŏmŏ
htyĕyĕ rò bí htyĕ kazuọ̆ akhĕnuô,
kayă dŏ a cuŏnuŏ rẹ́ló dŏ htyĕkŭ
tôprẹ̀prẹ̀ nuô, atẹ̀swí sĭmẹ́kyă.)*
5 Kayă swí nyẹ̆hŏ thuŏshyĕ ná nalwỵ̀-
6 thyó obínuô tôprẹ̀. Jesŭ myáhtye
a omyĕkhŭo bínuô rò a thégně ná
aswí nyẹ̆hŏ akhu-akhyĕ a sudyă lŭ,
“Nẹ̀ thézṵ́ nŏsĭmẹ́ nẹ̀ tẹ̀sĕ̀ ĕ?”
7 Rò a hésû Byacè, “Byacè¬, bí ŭ
mẹ kazuọ̆ htyĕò akhĕnuô, kayă dŏ
a ki cọ̆nuŏ vă dŏ htyĕò akŭnuô a
o tôprẹ̀¬ to. Rò bí vă yácṵ́ cuŏnuŏ
akhĕnuô, kayă dŏ aruôtôprẹ̀ cuŏ-
nuŏphe rẹ́kyă hŏ vă.”
8 Byacè hé è, “Ihtò talŭnỵ́ nẹ̀ klo-
9 lẹ́myĕ rò cuŏmŏ.” Atẹ̀swí sĭmẹ́kyă
cŏ tôphuŏtuŏ rò a talŭnỵ́ alẹ́myĕ rò
a cuŏ.
Tẹ̀mẹ-anẹ́ yĕnuô atŏ ná Juda-
10 phú a Mọ̆nyĕduô akhu-akhyĕ, Juda-
phú khuklŏkhuklyă tahe hé kayă
dŏ atẹ̀sĕ̀ sĭmẹ́ nuôtôprẹ̀, “Yĕtônyĕ
ma Mọ̆nyĕduô. Tẹ̀thyótẹ̀thya o ná
nẹ̀ phyácuŏnỵ́ nẹ̀ lẹ́myĕ phúnuô ma
anỵ́ to.”
11 Manárò a hésû èthĭ, “Kayă dŏ a
zasĭmẹ́ vă nuôtôprẹ̀ hé vă, ‘Talŭnỵ́
nẹ̀ klolẹ́myĕ nuô rò cuŏmŏ,’ a hé
vă nuŏ¬.”
12 Èthĭ sudyă lŭ, “Kayă dŏ a nŏmẹ nẹ̀
phúyĕ tôprẹ̀nuô ma ŭpĕ?”
13 Manárò Jesŭ ma ŭpĕ nuô kayă
yĕtôprẹ̀ thégněto, mẹtĕhérò Byacè
Jesŭ htecuŏ mẹ́kyă dŏ kayă orọ́-
oé aklĕ.
14 Anonuô, Jesŭ myáhtye khyĕthyá
è dŏ tẹ̀lŭhŏdu akŭ rò a hé lŭ, “Nỵ́dă,
vă hé nẹ̀, khŏnyạ́yĕ nẹ̀ tẹ̀swí sĭmẹ́hŏ.
Thyáphú nẹ̀ ki myáhtyebè pă tă ná
tẹ̀ dŏ acyẹ̆ lŏklŏ cŏ ná yĕ pă tă-
mẹ́nuô mẹpă tă tẹ̀thŭ tămẹ́ ní¬.”
15 Htuŏrò a htecuŏ héso pẹ́ Judaphú
khuklŏkhuklyă tahe ná kayă dŏ a

Kayăphĕ thyĕtôkyĕ yĕtôprènuô ŭ zasĭmẹ́ htuŏ lŭ rò a talŭnỵ́ aklolẹ́myĕ (5:8)

5:2 Liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô, ŭ ế ná Bethzatha, tahehe rò a ế ná Bethsaida.

5:4 Liphá dŏ ŭ răo mú¬ nukhĕ tahe akŭnuô, tahehe rò a rănuŏotọ́ lisăsĕ amặ (4) yĕtômặ. Ếtaki rò a rănuŏ otọ́ to.

zasĭmẹ́ vă tẹ̀swí nuôma amwị́ ná
Jesŭ hénuǒ¬.
16 Phúnuô akhu-akhyĕ, Jesŭ yŏ mẹ
tẹ̀yĕtahe dố Mǫ̣́nyĕduô khukhyĕ,
Judaphú khuklǒkhuklyă tahe cá-
17 htya mẹsúsáhyă lŭ. Jesŭ hésû èthĭ,
“Văphĕ̀ mẹ tẹ̀mẹ pwǫ̆¬ phuố, a
okuố tôphuố¬ to rò vă tŏbè mẹkuǒ
18 phúnuô.” Dố Jesŭ hébè ngọ́ phú-
yĕ akhu-akhyĕ Judaphú khuklǒkhu-
klyă tahe lé yácứ pų̆mẹthyĕ shyolố-
klǒ pọ́ ná dố arẹ́khĕ̀ nuô. Mạ́ prétứ
a mẹ talwótalyẹ tŏ okuố Mǫ̣́nyĕduô
a tẹ̀thyótẹ̀thya tứdû yĕnuô mạ́to, a
yŏ hé pọ́ ná Cốmarya mamạ́ aphĕ̀
nị́dû rò a be krụ̂nyạnị́ anẹ́ ná Cố-
marya akhu-akhyĕ èthĭ pų̆ mẹthyĕ
lŭ pré.

Jesŭ Taryĕshyosŏ

19 Phúnuôrò, Jesŭ hésû èthĭ, “Vă hé-
cốcố thĭ, phúkhŭyĕ a mẹ cứ¬ dû
phú a thẽzų̛́mẹ nuôma anị́ to. A mẹ-
pré phú a myáhtye a Phĕ̀ Cốma-
rya mẹnuô tahe pré. Phĕ̀ mẹtẹ̀ ĭtĕ
bèbè, a phúkhŭ mẹ kuǒdû phúnuô.
20 Mẹtĕhérò, phĕ̀ mọnị́ aphúkhŭ rò a
dyéluǒ lŭ lǒ¬ tẹ̀ dố a mẹ ná anẹ́
nuôtahe. Aphĕ̀ ki dyéluǒ lŭ tẹ̀mẹ dố
adulốklǒ pă cố ná yĕtahe pă rò thĭ
21 ki khyéthukhyéthé nyacố pă. Phú
văphĕ̀ mẹhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ kayă dố
a thyĕ rò a dyé ŭ thếhtwŏprẹ̀ nuô,
aphúkhŭyĕ a ki dyépẹ́ kuǒŭ thế-
htwŏprẹ̀ dố a thếplòo thẽzų̛́ dyé pẹ́
22 ŭ nuôtahe pă. Phĕ̀ anẹ́byacè nị́dû ci-
rya ŭ tôprẹ̀¬ to. A dyétặ lốbă lǒ tẹ̀-
cirya tahe dố aphúkhŭ khadăkŭ hố.
23 Mẹtĕhérò, thyáphú kayă lǒ¬ plĭ ki
bezų̛́benyạ́ aphúkhŭ phú ŭ bezų̛́be-
nyạ́ phĕ̀nuô rò a dyétặ lǒ tẹ̀cirya dố
lŭ khadăkŭ. Kayă dố a bezų̛́benyạ́
phúkhŭ to tahenuô, mạ́hố a bezų̛́be-
nyạ́ phĕ̀ dố a nǒhyălyạ lŭ nuôtôprẹ̀
to hố.
24 “Vă hécốcố thĭ, kayă dố a nị́huǒ
vă lặngọ́ yĕrò a zų̛́enyạ́e prẹ̀ dố a nǒ-
hyălyạ vă yĕtôprẹ̀ tahenuô, a nị́bè
thếhtwŏprẹ̀ tacų̛́prẹ̀ hố. Rò a myá-
htye bènópă tẹ̀cirya to. A cuố talwó-
bế hố ná tẹ̀thyĕ rò a cuốnuǒ hố dố
25 tẹ̀htwŏprẹ̀ akŭ hố. Vă hésocốcố thĭ,
shuốkhĕ dố kayăthyĕ tahe ki nị́huǒ
Cốmarya aphúkhŭ ngọ́, rò kayă dố
a nị́huǒ yĕtahe ki htwŏprẹ̀ pă nuô,
a ki hyătuọ̆ pă. A hyătuọ̆ cốhố khŏ-
26 nyạ́ hố. Phú văphĕ̀ odû ná a taryĕ-
shyosŏ dố a dyé cyạ́ ŭ thếhtwŏprẹ̀
nuô, phĕ̀yĕ a dyé kuǒhố aphúkhŭyĕ
a taryĕshyosŏ dố a dyé ŭ thếhtwŏ-
27 prẹ̀ hố. Rò è ma prẹ̀lukayă aphúkhŭ
akhu-akhyĕ, Cốmarya dyétặkuǒ hố
è taryĕshyosŏ dố a ki cirya kuǒŭ hố.
28 “Khyéthukhyéthé lahyă tămẹ́,
mẹtĕhérò shuốkhĕ dố kayă odố luọ̆-
kŭ lǒ¬ plĭ tahe ki nị́huǒ Cốmarya
aphúkhŭyĕ angọ́nuô a ki hyătuọ̆
29 pă. Bínuôakhĕ pă, kayă o dố luọ̆kŭ
tahe ki ihtòhteka lahyă pă. Kayă
dố a mẹryá tẹ̀ tahenuô a ki thyĕ
ihtòkạkhyĕ rò htwŏprẹ̀ tacų̛́prẹ̀
talèkré pă. Kayă dố a mẹ tẹ̀mŭ-
myạ́ tahenuô, a ki thyĕ ihtòkạkhyĕ
htuǒpă rò ŭ ki cirya èthĭ pă.”

Prẹ̀ Dố A Khyáthé Ná Jesŭ Ari-akyă Tahe

30 Byacè Jesŭ héplehyă pọ́, “Vă mẹ
cứ¬ dû phú vă thẽzų̛́ mẹ nuôma
anị́ to. Vă cirya phú Phĕ̀ Cốmarya
héso vă nuô pré. Vă tẹ̀cirya nuôma
atŏ pré, mẹtĕhérò vă mẹ cứ¬ dû vă
thếplònuô mạ́to. Vă mẹpré phú prẹ̀

dố a nǒhyălyạ vă yětôprẹ̀ a tẹ̀thézṹ
o nuôpré.
31 “Hékuŏrẹ́, vă ki khyáluǒ nị́dyédû
vărivăkyă kihérò lẹ́zṹenị́ akhălẹ́ o
32 tôcô¬ to. Manárò kayă dố a ki khyá-
luǒnị́ pẹ́ thĭ ná vărivăkyă nuô, a o
tôprẹ̀. Rò vă thégně ná a khyáathé
ná vărivăkyă yěnuôma a mạ́lakŏ cố.
33 “Thĭ nǒcuố thĭkayă dố Giovanni
a o rò a khyáathé ná vărivăkyă
34 nuôma amạ́ pré. Vă lo ná prẹ̀lu-
kayă ki khyápẹ́ vărivăkyă tôprẹ̀¬
to. Manárò thyáphú thĭ ki zṹe tẹ̀
dố è hé nuôtahe rò thĭ ki tuǫ́-
kuǒŭ dố tẹ̀mẹlwóhteką agněnuôrò,
vă dyé thénẹ́ kạkhyě khyěthyá thĭ
ná Giovanni a hé vărivăkyă yěnuô-
35 tahe pré. Giovanni nuô a lĭtakhĕ-
htya thyáná mikǒ tômě dố a kyặ-
htya nuô. Thĭ théluǫ́ atẹ̀lĭ taplộta-
plyáphú pré, angǫ́lasá nuôma, a thé-
hé ná thĭ thézṹ hyă nị́dă a tẹ̀ithyó
taplộtaplyáphú pré a théhé phúnuô.
36 “Manárò vă tẹ̀khyáthé dố adulố-
klǒ pă cố ná Giovanni a tẹ̀khyáthé
yěnuô a o tahe. Văphĕ dyé vă tẹ̀-
phyétẹ̀mẹ dố vă bè mẹhtuǒkyă, rò
khŏnyạ́yě vă mẹ hố tẹ̀mẹ yětahe
hố. Tẹ̀mẹ yětahe nuôma, a khyá-
luǒ hố athé ná văphĕ nǒhyă mạ́la-
37 kŏ hố vă nuô hố. Rò phĕ dố a nǒ-
hyă vă yětôprẹ̀nuô, a khyákuǒ athé
dố văgně. Thĭ nị́huǒnố ná atalặ to,
htuǒrò thĭ myáhtyenố ná amèthè
38 tôphuố¬ to. Cómarya nǒhyă cố vă
tadŭ́rò thĭ zṹenị́ kuǒ vă to akhu-
akhyě, Cómarya alặangǫ́ ohtwŏprẹ̀
39 kuǒ dố thĭ théplòkŭ to. Thĭ myá-
pṹthégně lahyă lisăsĕ tahe mẹtĕhé-
rò thĭ tanẹ ná thĭ ki myáhtye thé-
htwŏprẹ̀ tacṹprẹ̀ bí li yěnuôtahe akŭ
pă. Lisăsĕ yětahe nuôma a khyáluǒ
40 pẹ́hố athé ná vărivăkyă hố. Manárò
thyáphú thĭ ki nị́bè kuǒŭ théhtwŏ-
prẹ̀ tacṹprẹ̀ agněnuô, thĭ thézṹ hyă
kuǒ lahyă dố văo to.
41 “Vă myápṹ dố ŭ ki htuthéhtya-
42 nị́ vă agněnuô mạ́to. Manárò thĭ
ma kayă phútě tahe nuôma vă
thégně lǒhố rò vă thégně, dố thĭ
théplòkŭnuô, thĭ tẹ̀mẹ Cómarya
43 oto. Vă hyăhố ná văphĕ amwị tadŭ́rò thĭ ésû vă to. Kayă dố aruô-
tôprẹ̀ ki hyă dố thĭo ná amwị nị́dû
44 kihérò, thĭ ésû mẹnị́ è. Thĭ thézṹ
htuthé nị́dyé lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ tadŭ́-
rò tṹpré Cómarya tôprẹ̀ ki htuthé-
nị́ thĭ agněnuô, thĭ myápṹ kuǒ la-
hyă ŭ to. Thĭ ki htuthé nị́dyé khyě-
dû lŭ phúyě kihérò thĭ cuố zṹe cyạ́
vă phútě?
45 “Tanẹ tă vă ná kayă tôprẹ̀ dố a
ki dya thĭ tẹ̀thṹ dố phĕ a mèthè-
nyě nuôpă tămẹ́. Mosè dố thĭ myá-
sṹ thélẹ̀ nị́dyé lŭ nuôtôprẹ̀, ki dya
46 thĭ tẹ̀thṹ pă. Thĭ ki zṹe tặtẹ mạ́la-
kŏ Mosè kihérò, thĭ ki zṹekuǒ nyă
vă pré, mẹtĕhérò prẹ̀ dố a ră vări-
47 văkyă ma è hố. Manárò, mạ́ dố thĭ
zṹe a tẹ̀răkyă yěnuôtahe to akhu-
akhyě, thĭ cuố zṹe cyạ́ vă tẹ̀hébè yě-
tahe phútě?”

6

Byacè Jesŭ Buôe Kayă Nyặrí

(Matteo 14:13-21, Marko 6:30-44, Luka 9:10-17)

1 Phúnuôhtuǒrò, Jesŭ htecuốkyă
dố Galilea htyěòdu abérẹ́ tôkyě. (Ŭ
é ná htyěòdu Tiberia ma amạ́mạ́.)
2 Kayă bémụ yŏ myáhtye htuǒhố tẹ̀-
prọtẹ̀pryạ dố Byacè cuố mẹsĭmẹ́ pẹ́

kayăswí kayăsĕ̌ tahe akhu-akhyĕ̌,
èthĭ krwŏ cuŏplucuŏphè kuŏ̌ lŏ̌
3 lŭkhyĕ̌. Rò Byacè Jesŭ htya dŏ̌ solo̤
rò è ná a khŏpacę̤̌ tahe htya onyăo
4 lahyă bínuô. Bínuôakhĕ̌ Judaphú tę̤̀-
cuŏtalwópwĕ̌ yĕ a phû¬ bè hŏ́.
5 Bí Byacè Jesŭ tṳ́myá rò a myáhtye
kayă tômṳdu hyă tŏ dŏ̌ lŭo akhĕ̌, a
hé Philipu, “Pę̤ ki cuŏ ipri̤ tŏpę́ kayă
6 yĕtahe lę́e bítĕ ĕ̌?” A sudyă myábye-
pré Philipu pré. A kíré̤ mę̤pę́ èthĭ
phútĕ pănuô, a tane̤ one htuŏ̌hŏ́ dŏ̌
a thĕplòkŭ hŏ́.
7 Philipu hésû, “Pę̤ ipri̤ lŏ̌ pę́ cŏ̌ èthĭ
ná rŭzye denari tôko* khălę́ cŏ̌ ma,
èthĭ e pré tôprè̤ tômŭ̌ nuô¬ apòeto.”
8 A khŏpacę̤̌ dŏ̌ aruô tôprè̤ dŏ̌ amwi̤
ná Andrea, a má̤dû Simonè Petru
9 apuŏ̤ yĕtôprè̤ hé Byacè, “Pacę̤̌ prè̤-
khŭphú o bíyĕ tôprè̤. Akhŏ́mŭ dŏ̌
ŭ mę̤ ná buŏ́bali̤nuô a o nyă̤klŏ̤ ná
tę̤̆phú nyę̤̆bè. Manárò a ki pòe pę́
kayă báprę̤̀tĕ?”
10 Byacè Jesŭ hé, “Nŏ̌ onyăo kayă
nuôtahe,” a hé phúnuô. Khălę́ bínuô
tôpho ma mi̤thuŏ̌lĕ̌ duŏ̌two̤ryálă.
Rò shuŏ̌shuŏ̌pré lŏ̌¬ prè̤khŭdu dŏ̌
a onyătă̤ bínuô tahenuô, a phû¬
11 odû nyă̤rí cŏ́. Byacè Jesŭ phyé khŏ́-
mŭ yĕtahe rò a hébwíhétaryĕhtya
Cŏ́marya. Htuŏ̌rò a dyétă̤ ná a khŏ̌-
pacę̤̌ tahe rò èthĭ zṳ́tă̤ pę́lŏ̌ ná kayă
onyăo bínuô tahe. A phyéke tę̤̆phú-
bí yĕnyę̤̆bè rò a mę̤ thyákuŏ̌ phú
khŏ́mŭnuô. Rò kayă yĕtahe a thĕe
kŏ cŏ́ bá¬ tĕnuô a phyée lahyă cŏ́.
12 Bí èthĭ ekŏ̆ŏ̆bă lŏ̌htuŏ̌hŏ́ pwŏ̤¬ tô-
prè̤ akhĕ̌nuô, Byacè Jesŭ hé a khŏ̌-
pacę̤̌ tahe, “Phyédwóplŏ́ lŏ̌khyĕ sèe
olŏ́kyă nuôtahe, nŏ̌okyălŏ́ dĕ tămę́,”
13 a hé èthĭ phúnuô. Phúnuôrò a khŏ̌-
pacę̤̌ tahe phyédwó khŏ́mŭ bali̤ nyă̤-
klŏ̤ dŏ̌ ŭ e htuŏ̌hŏ́ rò a okyălŏ́ tahe-
nuô a obă pă cŏ́ ná krí̤nuô shyényĕ̤-
mĕ cŏ́.
14 Bí kayă yĕtahe myáhtyehtuŏ̌ Bya-
cè Jesŭ mę̤ tę̤̀pro̤tę̤̀pryą yĕtahe
akhĕ̌nuô, èthĭ hé lahyă, “Prè̤pro̤ dŏ̌
a kíré̤ hyălyą dŏ̌ hekhuyĕ pă ŭ hé
nuôma a má̤ nyă hŏ́ è hŏ́,” a hé la-
15 hyă phúnuô. Byacè Jesŭ thĕ́gnĕ ná
èthĭ kíré̤ hyănŏ̌shyo htyahtwŏ lŭ ná
khwí akhu-akhyĕ, a cuŏ́htya khókyă
dŏ̌ sokhu tŭ́dû tôprè̤ pré.

Byacè Jesŭ Cuŏ Dŏ̌ Htyĕkhu
(Matteo 14:22-27, Marko 6:45-52)

16 Bí mó̤hélyą hŏ́ akhĕ̌nuô, a khŏ̌-
pacę̤̌ tahe tă̤kalyą cuŏ lahyă dŏ̌
17 htyĕòduhtŭ̌. Èthĭ tă̤ sidyání̤ thò-
klyĕ bínuô rò a htecuŏ lahyă dŏ̌
vĭ̤ Capernaum. Vĭ̤ yĕnuô a o dŏ̌
htyĕò bę́rĕ̤ tôkyĕ. Mŏ̤khíhŏ́ tadŭ́-
rò Byacè Jesŭ ka̤tuŏ̤ kuŏ̌hí èthĭ to.
18 Ké̤lathę́ duhyă rò htyĕ háhódu há-
19 hósŏ̌ hyă. Bí èthĭ khyăcuŏtuŏ̤ hŏ́
thuŏ̌mile, lwĭ̤mile hŏ́ akhĕ̌nuô, èthĭ
myáhtye Byacè Jesŭ cuŏ dŏ̌ htyĕ-
khu rò hyăphûtŏ èthĭ thòklyĕ.* Rò
èthĭ thĕ́isĕ̌ taròthę́ lŏ̌plĭ cŏ́ lŭlę́.
20 Rò Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Văpré!
21 Thĕ́isĕ̌ lahyă tămę́.” Yĕtôphuŏ́rò
èthĭ thĕ́krṳ̆thélŏ̌ ésû lahyă Jesŭ dŏ̌
thòklyĕkŭ. Rò tôphuŏtuŏ̌, thòklyĕyĕ
cuŏtuŏ̤ gnĕ dŏ̌ htyĕhtŭ̌ bí èthĭ lę́cuŏ-
yĕ tôpho.

6:7 Rŭzye denari tôbè ma a krṳ̆nyą ná tônyĕ atę̤̀ryą khwókè.

6:19 Mile ma a krṳ̆nyą ná aklĭ 880

Kayă Bḗmụ Myápṹ Byacè Jesŭ

22 Shyéparŏ tônyĕnuô, kayă bḗmụ
dố a okyă dố htyĕòdu bḗrẽ̤ tôkyĕ
tahe thḗgnĕ ná dố pahénukhẽ̆ nuô
thòklyĕ okyăprḗ tôbè prḗ. Rò Byacè
a khŏpacẽ̤ tahe sidyáṇ́ lahyă thò-
klyĕ nuôtôbè rò a htecuố ṇ́dyédû
lahyă prḗ. Kayă bḗmụ tahe thḗgnĕ
ná Byacè Jesŭ sidyácuố tố̤kuŏ ná a
khŏpacẽ̤ nuôtahe to, èthĭ htecuố ṇ́-
23 dyédû lahyă prḗ. Htuŏrò thòklyĕ o
dố vỵ̤ Tiberia rò a hyă tahenuô, a
hyă okuố phû lahyă bí Byacè lẹ́ hé-
bwíhétaryĕ htya Cốmarya rò a buôe
kayă bḗmụ tahe ná khốmŭ akhălẹ́
24 nuôtôpho. Bí kayă bḗmụ tahe myá-
htye pă Byacè Jesŭ ná a khŏpacẽ̤
tahe bínuô to akhẽ̆, thyáphú èthĭ
ki cuố myápṹ myáhtye Byacè Jesŭ
agnĕnuô, èthĭ nuŏ lahyă dố thò-
klyĕ tahe akŭ rò htecuố lahyă dố
vỵ̤ Capernaum.

Byacè Jesŭ Ma Sèe Dố A Dyé Ŭ Tẹ̀htwŏprẹ̀

25 Bí èthĭ cuố myáhtyehố Jesŭ dố
htyĕòdu bḗrẽ̤ akhẽ̆nuô, a sudyă lŭ,
“Rabbi, nẹ̀ hyătuố̤ bíyĕ bố̆khẽ̆tĕ?”
26 Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Vă hécốcố
thĭ, thĭ myáhtye vă mẹ̤ tẹ̀prọ̤tẹ̀pryạ
rò thĭ pṹ vă mạ́to. Thĭ ekố khốmŭ rò
27 thĭ pṹ vă prḗ. Cyḗpryẽ̤ ryạ́pẹ́ tă sèe
lẹ́elẹ́ŏ dố a nuộthuô a thŏpyé cyạ́
nuôtahe agnĕ tămẹ́. Cyḗpryẽ̤ ryạ́-
pẹ́ sèesèŏ dố a ki dyé thĭ thḗhtwŏ-
prẹ̀ tacṹprẹ̀ yĕtahe agnĕnuô. Prẹ̀lu-
kayă aphúkhŭyĕ, a ki dyé ŭ sèe phú-
nuô tahe pă, mẹ̤tĕhérò Phẽ̆ Cốmarya
dyéluŏ hố ná a thḗplòo hố lŭ hố.”
28 Rò èthĭ sudyă lŭ, “Ki héphúnuô
rò, thyáphú pẹ̀ ki mẹ̤tŏ Cốmarya
athḗplò rò pẹ̀ bèmẹ̤ kryá¬ maĭtĕ?”
29 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Zṹe la-
hyă vă dố Cốmarya nŏhyă è yĕnuô.”
30 Phúnuôrò èthĭ sudyă lŭ, “Thyá-
phú pẹ̀ ki myáhtye tẹ̀prọ̤tẹ̀pryạ rò
pẹ̀ ki zṹe agnĕnuô, nẹ̀ ki dyéluŏ pẹ́
pẹ̀ tẹ̀prọ̤tẹ̀pryạ ĭtĕtĕ pă? Nẹ̀ ki mẹ̤pẹ́
31 pẹ̀ matĕpă ĕ? Phú lisăsĕ̆kŭ hé, ‘A
dyée èthĭ ná sèe o dố mốkhu hyălyạ
tahe,’[z] lisăsĕ̆kŭ héphúnuô rò, pẹ̀-
phyĕpẹ̀phuŏ dố¬ nyénu tahe e lahyă
khốmŭ dố ŭ ḗ ná măna dố kẹ́sĕ̆htyĕ-
kyạ lố̤tamákhu nuô.”
32 Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Vă hécốcố
thĭ, sèe odố mốkhu hyălyạ nuôma,
Mosè dyée èthĭ mạ́to. Văphẽ̆ dyée
èthĭ prḗ. Khŏnyạ́rò a ki dyée hố thĭ
sèe mạ́lakŏ dố a o dố mốkhu hyălyạ
33 yĕnuô pă. Mẹ̤tĕhérò Cốmarya asèe
mạ́lakŏ ma a o dố mốkhu hyălyạ rò
a dyé pẹ́ prẹ̀lu hekhuphú thḗhtwŏ-
prẹ̀ nuôtôprẹ̀ hố,” a hé èthĭ phúnuô.
34 Rò èthĭ hé, “Byacè, pwŏ̤¬ nyĕ-
nyĕ¬ dyé pẹ́ pẹ̀ sèe yĕnuô.”
35 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Vă ma
sèe dố a dyé ŭ thḗhtwŏprẹ̀ hố. Kayă
dố a hyătŏ dố văo nuô, a thḗvỵ̤thée
pă tôphuố¬ to. Kayă dố a zṹe vă
36 nuô, a thḗŏpă takhyá¬ to. Manárò,
phú vă héhtuŏhố thĭnuô, thĭ myá-
37 htye cố vă tadṹrò thĭ zṹe vă to. Lŏ¬
kayă dố văphẽ̆ dyé vă tahenuô, a ki
hyă dố văo pă. Ŭpĕpĕ¬ bèbè, a ki
hyă dố văo nuô, vă vḗhtekyă ná è
38 taki¬ to. Mẹ̤tĕhérò vă odố mốkhu
hyălyạ rò vă hyămẹ̤ cṹ¬ dû vă thḗ-
plò phúnuô mạ́to. Vă hyămẹ̤ phú

[z] Li Htuthḗhtya 78:24

prẹ̀ dố a nǒhyă vă yĕtôprẹ̀ a tẹ̀thézṹ
39 nuôpré. Tẹ̀ dố atŏ prẹ̀ dố a nǒhyă vă
yĕtôprẹ̀ athéplò ma matĕ hénuôma,
lǒ¬ kayă dố a dyé vă nuôtahe vă
bèplwŏ lamẹ́kyănị́ èthĭ to. Shyé¬
mọ̃nyĕ dố khyĕtadûlố tônyĕ pănuô,
vă bèmẹ ihtòhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ èthĭ
40 pă. Mẹtĕhérò, văphĕ a tẹ̀thézṹ ma
mạ́hố lǒ¬ kayă dố a myáhtye aphú-
khŭ yĕ rò a zṹe tahenuô, a ki nị́bè
théhtwŏprẹ̀ tacṹprẹ̀, rò vă ki mẹ
ihtòhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ èthĭ shyé¬ mọ̃-
nyĕ dốkhyĕ tadûlố nuôtônyĕ pă.”
41 “Vă ma sèe odố mốkhu hyălyạ,”
Byacè Jesŭ yŏ hé phúnuô akhu-
akhyĕ, Judaphú tahe tamwọ̃talĕ
42 lŏplĭ lŭ. Èthĭ hé lahyă, “È ma
Joseph aphúkhŭ Jesŭ hénuô tôprẹ̀
pré văhéto? Amuọ̃aphĕ ma pẹ̀ thé-
gnĕ pré văhé? Mamẹtĕrò a cuố hé-
tuọ̃ nị́dyé anẹ́, ‘Vă o dố mốkhu
hyălyạ’ phútĕ?”
43 Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Tamwọ̃ta-
44 lĕ pă tă lahyă tămẹ́. Ki mạ́ ná văphĕ
dố a nǒhyă văyĕ tôprẹ̀ ki nǒhyă
ŭ dố văo to hénuô, ŭ hyăbẽ dố vă
o tôprẹ̀¬ to. Kayă dố a hyă dố văo
tahenuô, vă ki mẹ ihtòhtwŏprẹ̀ kạ-
khyĕ èthĭ shyé¬ mọ̃nyĕ dốkhyĕ ta-
45 dûlố tônyĕ pă. Prẹ̀prọ tahe răokyă,
‘Cốmarya ki ithyóithya èthĭ lǒ¬ plĭ
pă.’[a] Lǒ¬ kayă dố a nị́huọ̃ phĕ a
tẹ̀ithyóithya rò a hyă ithyóithya tẹ̀
dố lŭo tahenuô, a ki hyă dố vă o
46 pă. Kayă myáhtyenố Phĕ Cốmarya
tôprẹ̀prẹ̀, vă thézṹ hé phúnuô mạ́to.
Ŭ myáhtyenố phĕ tôprẹ̀¬ to, myá-
htyenố phĕ ma tṹpré a o dố Cốma-
rya a o rò a hyălyạ nuôtôprẹ̀ pré.
47 Vă hécốcố thĭ, kayă dố a zṹenyạ́e
vă tôprẹ̀prẹ̀ nuô, a ki nị́bèhố thé-
48 htwŏprẹ̀ tacṹprẹ̀ hố. Vă ma sèe dố
49 a dyé ŭ théhtwŏprẹ̀. Thĭ phyĕphuọ̃
dố¬ nyénu tahe e khốmŭmăna tadṹ-
50 rò a thyĕpă lahyă pré. Manárò, sèe o
dố mốkhu hyălyạ vă hé thĭ nuôma,
a o bíyĕ. Ŭpĕpĕ¬ bèbè a ki e sèeyĕ
51 hénuôma, a thyĕ pătо. Vă ma sèe
dố a dyé ŭ théhtwŏprẹ̀ rò a o dố
mốkhu hyălyạ. Ŭpĕpĕ¬ bèbè, a ki e
sèe yĕnuô, a ki htwŏprẹ̀ tacṹprẹ̀ pă.
Sèe yĕnuôma mạ́hố văzye yĕnuô hố.
Thyáphú prẹ̀lu hekhuphú ki htwŏ-
prẹ̀ agnĕnuô vă dyélyạkyă vă nẹ́klọ̃
yĕ dố èthĭgnĕ hố.”
52 Judaphú tahe kréthyĕkréo
nị́dyélŭ, “A cuố dyée cyạ́ pẹ̀ ná
azye phútĕ?”
53 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Vă hé-
cốcố thĭ, thĭ ki e prẹ̀lukayă aphúkhŭ
yĕ azye to, thĭ ki ŏ lŭthwi to hénuô,
54 théhtwŏprẹ̀ o dố thĭkŭ to. Manárò
kayă dố a e văzye ŏ văthwi tahenuô,
a nị́bè théhtwŏprẹ̀ tacṹprẹ̀, rò shyé¬
mọ̃nyĕ tadû dố khyĕlố tônyĕ pănuô,
vă ki mẹhtwŏprẹ̀ ihtòkạkhyĕ lŭ pă.
55 Mẹtĕhérò văzye ma lẹ́e mạ́lakŏ, vă-
56 thwi ma lẹ́ŏ mạ́lakŏ hố. Kayă dố
a e văzye ŏ văthwi tôprẹ̀prẹ̀ nuô,
a ohtwŏprẹ̀ dố văkŭ, rò vă ohtwŏ-
57 prẹ̀ dố èkŭ hố. Phú văphĕ dố a nǒ-
hyă văyĕ tôprẹ̀ htwŏprẹ̀ nuô, dố
èkhuèkhyĕ rò vă htwŏprẹ̀ kuọ̃. Phú-
nuôrò kayă dố a e văzye tôprẹ̀prẹ̀
nuô, dố văkhuvăkhyĕ rò a ki htwŏ-
58 prẹ̀ kuọ̃ pă. Yĕma sèe odố mốkhu
hyă hố. Thĭphyĕthĭphuọ̃ mú¬ nukhĕ
tahe e khốmŭmăna tadṹrò a thyĕ

[a] Isaia 54:13

lahyă pré. Manárò kayă dố a e sèe
dố vă hé pẹ̌ thĭ khŏnyą̌ yĕtahenuô a
59 ki htwŏprẹ̌ tacŭ̌prẹ̌ pă.” Bí a ithyó-
tą̆ ŭ dố vĭ Capernaum tẹ̌cóbĕ̌ hŏkŭ
akhĕ̌nuô, a hé ŭ phúnuô.

A Khŏpacẹ̌ Éprẹ̌ Vĭkyă Lŭ

60 Èthĭ nĭ̌huŏ̌ Byacè Jesŭ héphúnuô
rò, a khŏpacẹ̌ éprẹ̌ hé lahyă, “A tẹ̌-
ithyó yĕ apyą̌ nyacó. Ŭpĕ tôprẹ̌ kírẹ́
zŭ̌ephyésû bĕ́kuŏ̌ a tẹ̌ithyóyĕ pĕ?”
61 A khŏpacẹ̌ tahe tamwŏ̌talĕ̌ lahyă
phúyĕnuô a thégně akhu-akhyĕ, a
hé èthĭ, “Vă hé phúyĕ rò thĭ thé-
plòpyé lŏ̌ lahyă ná vă tẹ̌ithyó yĕ-
62 tahe ĕ? Ki mẹphúnuô hérò, thĭ myá-
htye prẹ̌lukayă aphúkhŭyĕ ki ką̆-
kahtya khyĕthyá dố akhą̆lẹ́ lẹ́o pă
hérò, thĭ ki tanẹ lahyă phútĕ pă?
63 Thé Săsĕ̌ Byacè nuô a dyé thĕ́htwŏ-
prẹ̌ tacŭ̌prẹ̌. Prẹ̌lukayă nuô, a dyé
cyą̌ thĕ́htwŏprẹ̌ tacŭ̌prẹ̌ to. Ngọ́ dố
vă hébè thĭ yĕtahe nuôma, Thé Săsĕ̌
Byacè a tẹ̌hébè tahe rò a dyébé ŭ
64 thĕ́htwŏprẹ̌ tacŭ̌prẹ̌. Manárò dố thĭ-
klĕ̌ nuô, kayă dố a zŭ̌e kuŏ̌ŭ tonuô
a o tahe.” Mẹtĕhérò Byacè Jesŭ thé-
gně pă cố dố akhăshyé, dố èthĭklĕ̌
nuô a zŭ̌e lŭ to, rò a ki isĕ̌tą̆kyă lŭ
pănuô a otôprẹ̌nuô, a thégně rò a
65 hé èthĭ phúnuô pré. A hé plehyă pọ́,
“Dố thĭklĕ̌nuô kayă zŭ̌e vă to otahe,
tŭ́rò vă hé hố thĭ, phĕ̌ ki nŏ̌hyă ŭ dố
văo to hénuô ŭ hyăbé dố văo tôprẹ̌¬
to, phúnuô hố.”
66 Cáhtya bínuô rò a khŏpacẹ̌ tahe
kąkyă élă rò krwŏkuŏ̌ pă lŭkhyĕ to.
67 Rò a sudyă a khŏpacẹ̌ shyéthé-
nyẹ̌ yĕtahe, “Thĭlĕ, thĭ thézŭ́ hteką̆-
kyă kuŏ̌ vălẹ́ phúnuô văhéto?” A hé
èthĭ phúnuô.
68 Simonè Petru hé kąkhyĕsû lŭ,
“Byacè, pẹ̌ kírẹ́ cuŏtŏ kuŏ̌ ŭpĕ? Tẹ̌-
ithyóithya dố a dyé pẹ̌ thĕ́htwŏprẹ̌
tacŭ̌prẹ̌ nuô a o prétŭ́ dố nẹ̌o pré.
69 Pẹ̌ zŭ̌e rò pẹ̌ thégně ná nẹ̌ ma Cố-
marya a prẹ̌săsĕ̌phú tôprẹ̌, rò a nŏ̌-
hyălyą nẹ̌ hố.”
70 Htuŏ̌rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Vă
nwóhtya htuŏ̌hố thĭ shyéthényẹ̌,
mą́to ĕ? Manárò, dố thĭklĕ̌ nuô, khĭ-
néricyą̌ khukló otôduŏ̌,” a hé èthĭ
71 phúnuô. (A hé phúyĕma a thézŭ́ hé
Simonè Iscariot aphúkhŭ Juda. È
ma a otọ̌kuŏ̌ dố shyéthényẹ̌yĕ aklĕ̌
tadŭ́rò dố́khyĕnuô a isĕ̌tą̆kyă Bya-
cè Jesŭ.)

7

Byacè Jesŭ Ná A Puọ̌prẹ̌khŭ Tahe

1 Byacè Jesŭ héhtuŏ̌ phúyĕ rò, a
cuố dố Galilea kẹ́ rò, a lĕ tôdŏ̌
htuŏ̌ tôdŏ̌ bínuô. Judaphú khuklố-
khuklyă tahe yŏ myápŭ̌ mẹthyĕ lŭ
akhu-akhyĕ, a thézŭ́ cuố dố Juda
2 kẹ́kŭ to. Manárò, bínuôkhĕ̌, Juda-
phú apwĕ̌ isólẹ́thû kírẹ́ bè nuô a
3 phûhyă hố. Phúnuôrò Byacè Jesŭ
a puọ̌prẹ̌khŭ tahe hé lŭ, “Thyá-
phú nẹ̌ khŏpacẹ̌ tahe ki myá-
htyekuŏ̌ nẹ̌ mẹ tẹ̌prọtẹ̌pryą tahe
agnĕnuôrò, nẹ̌ tŏkò htecuố khó-
kyă ná bíyĕ rò cuố dố Juda kẹ́kŭ
4 nuô. Kayă dố a thézŭ́ mwị luŏ̌-
htyĕluŏ̌kẹ́ hénuôma, a mẹhuômẹ-
thwé tẹ̌ tôprẹ̌¬ to. Nẹ̌ ki mẹnyă hố
tẹ̌prọtẹ̌pryą phúnuôtahe hérò dyé-
luŏ̌ pẹ́ kuŏ̌ŭ nẹ̌nẹ́ ná hekhu tôbalŏ̌
5 nuô kŏkŏ.” Mẹtĕhérò Byacè a puọ̌-
prẹ̌khŭ nĭ́dyédû tahecónuô¬, a zŭ̌e
lŭ to.

6 A hé lŭ phúnuô akhu-akhyĕ, Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Shuŏkhĕtŏ shuŏkhĕbènuô a hyătuọ̄ dŏ văgnĕ híto. Manárò dŏ thĭgnĕnuô thĭcuŏthĭkạ
7 bíkhĕtĕ ma anḭ́ prĕ́. Prẹ̀lu hekhuphú tahe thĕ́hte cyạ́ thĭ to. Manárò a thĕ́hte lahyă vă, mẹtĕhérò vă yŏ héhteluŏ èthĭ mẹ tẹ̀mŭmyạ́ tahe
8 nuŏ¬. Cuŏdûmŏ lahyă dŏ pwĕ̌kŭ nuô. Vă cuŏ híto, mẹtĕhérò shuŏkhĕtŏ shuŏkhĕbè hyătuọ̄ dŏ văgnĕ híto.” A hésû apuọ̄ thĭtahe phúnuô.
9 Byacè Jesŭ héhtuŏ phúyĕ rò a okyă bí Galilea kẹ̄kŭ nuô.

Byacè Jesŭ Cuŏ Dŏ Pwĕ̌ Isŏlẹ̄thû

10 Manárò bí a puọ̄prẹ̀khŭ tahe htecuŏkyă htuŏhŏ akhĕnuô, a hte cuŏhuôcuŏthwĕ́ kuŏ dŏkhyĕ, a cuŏlạ̄-
11 cuŏlĭ to. Judaphú khuklŏkhuklyă tahenuô, “Jesŭ otŏ bítĕ?” A myápụ̄ sudyă lahyă lŭ phúnuô.
12 Kayă bĕ́mụ tahe dônyăhuô dônyăthwĕ́ ĕ́nyacŏ lŭrilŭkyă. Tahehenuô, a hé lahyă, “È ma kayă ryá prĕ́.”

Akhŏruô tahe hésû, “Aryá mạ̄to. A pụ̄ ilolahŏ ŭ prĕ́,” a hé lahyă
13 phúnuô. Ŭ yŏ thĕ́isĕ lahyă Judaphú khuklŏkhuklyă tahe rò ŭ hélạ̄hélĭ sûbû tôprẹ̄¬ to.
14 Bí ŭ pwĕ̌ phû¬ klămĕhŏ akhĕnuô, Byacè Jesŭ cuŏhtyanuŏ dŏ tẹ̀lŭtyă hŏkŭ rò a cáhtya ithyóithya ŭ bínuô.
15 Judaphú khuklŏkhuklyă tahe khyéthukhyéthĕ́ rò a hé lahyă, “A htyadyánŏ kuŏŭ dŏ Judaphú thyólihŏ a thárádu tahe a khadăkŭ to tadŭ́rò a cuŏ thĕ́gnĕ ĕ́nyacŏ báyĕ nuôma a cuŏ ithyónḭ̄tŏ bítĕtĕ?”
16 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Vă ithyó ŭ yĕtahe nuôma vă tẹ̀ithyóithya nḭ́dû mạ̄to. Tẹ̀ithyó yĕtahe nuôma a hyă dŏ Cŏ́marya dŏ a nŏ-
17 hyă văyĕ tôprẹ̀ a o. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki thĕ́zṵ̄ lṵ̂mẹtŏ Cŏ́marya athĕ́plò hénuô, tẹ̀ithyóithya yĕtahe nuôma a o dŏ Cŏ́marya a ohyă ĕ? Mạ̄torò vă hébè nḭ́dyédû ná vă taryĕshyosŏ ĕ,
18 nuô aklyá thĕ́gnĕ nyă prĕ́. Kayă dŏ a hébè nḭ́dyédû ná a taryĕshyosŏ tôprẹ̀prẹ̀ nuô, a thĕ́zṵ̄ nŏhtuthĕ́nḭ́ ŭ ná anḕ prĕ́. Manárò kayă dŏ a thĕ́zṵ̄ nŏhtuthĕ́nḭ́ ŭ ná prẹ̀ dŏ a nŏhyă lŭ yĕtôprẹ̀prẹ̀ nuô, a hébècŏ prĕ́, a lahŏ-
19 lahya ŭ to. Mosè dyéhŏ thĭ tẹ̀thyótẹ̀thya văhéto? Manárò thĭ lṵ̂krwŏmẹ kuŏ̄ tẹ̀thyótẹ̀thya tôprẹ̀¬ to. Thĭ pṵ̄ mẹthyĕ vă mẹtĕ?”
20 “Khĭné mẹbè hŏ nẹ̀ hŏ. Ŭpĕ tôprẹ̀ pṵ̄mẹthyĕ nẹ̀ pĕ?” Kayă bĕ́mụ hésû lŭ phúnuô.
21 Rò Jesŭ hésû èthĭ, “Dŏ Mọ̄nyĕduô akhĕnuô, vă mẹ pẹ́ thĭ tẹ̀prọtẹ̀pryạ tôcô rò thĭ khyéthukhyéthĕ́
22 lŏ̄ cŏ́ pwọ̄¬ tôprẹ̀ vă! Mosè mekyă thĭ, lŏ̄¬ thĭ phúprẹ̀khŭ tahenuô thĭ bè dṵ̂talí lŭphá a hé rò thĭ dṵ̂talí lahyă aphá bí Mọ̄nyĕduô nuôtônyĕ. Ki héklyácŏ rò prẹ̀ dŏ a mẹ rẹ́lŏ yĕnuôma, Mosè mạ̄to. Thĭphyĕthĭphuŏ dŏ¬ nyénu tahe cáhtya mẹrẹ́lŏ
23 prĕ́. Phúnuôrò thyáphú thĭ ki khĕtalwócuŏtalyẹ tă Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya tămẹ́ nuô, thĭ ki tŏ dṵ̂talí lahyă thĭ phúprẹ̀khŭ tahe aphá bí Mọ̄nyĕduô akhĕnuô, kihérò thĭ dṵ̂talí lahyă prĕ́. Phúnuôrò bí vă zasĭmẹ́ kayăswí kayăsĕ dŏ Mọ̄nyĕduô akhĕ rò thĭ cuŏ thĕ́plòdu vă mẹtĕ?
24 Dyatẹ̀thṵ̄ tă ŭ phú thĭ myáhtye ŭ dŏ aklŏ̄ nuôtahe tămẹ́. Mạ̄tôkhónuô, dyalyạcŏ́ dyalyạtẹ lahyă thĭ thĕ́-

plò dố thĭ ki ciryatŏ ciryabè ŭ
nuô ní.”

È Ma Messia Ě?

25 Jerusalemphú tahehe hé, “Juda-
phú khuklố́khuklyă pṵ̆ mẹthyě lŭ
26 nuôma è hố ě? Myámŏlé, a hébècố
dố kayă tôplutôphè anyĕhyă cố rò ŭ
hé tặtṵ̆ lŭ tôprẹ̆¬ to. Khŏnyą̆yě ma
pẹ̆ khuklố́khuklyă tahe thégně tặtẹ
hyănyă hố ná è ma Messia tôprẹ̆ hố,
27 phúnuô ě ha? Ŭ hé ná Krístu ki hyă-
pă nuô, ŭ thégně adŏaso tôprẹ̆¬ to
ŭ hé văhé, manárò èyě a o tŏ dŏ-
bítě nuô pẹ̆ thégně prếyě.” Èthĭ hé
lahyă phúnuô.
28 Bí Byacè Jesŭ ithyótặpă ŭ dố tẹ̆lŭ-
tyă hŏkŭ akhĕnuô, a ếhtŏhtya, “Thĭ
thégně vă nuôma amą̆vă. Vă o tŏ
bítě hyă nuôma thĭ thégně mą̆lakŏ
nyă vă ni. Vă hyă cṵ̆¬ dû vă thé-
plò mą̆to. Prẹ̆ dố a nŏhyă vă yĕtô-
prẹ̆ nuôma, thĭ thégně lŭ to. È ma
29 prẹ̆ dố acố tôprẹ̆. Manárò vă thégně
lŭ, mẹtĕhérò vă yŏ o dố lŭo hyă pré
nuŏ¬. Prẹ̆ nŏhyă vă ma è pré nuŏ¬.”
30 A héhtuŏ phúnuôrò èthĭ pṵ̆htúpṵ̆
Byacè Jesŭ. Manárò shuốkhĕ dố ŭ
ki pṵ̆ mẹthyě lŭ agnĕnuô, a hyătuọ̆
híto akhu-akhyě ŭ pṵ̆hí lŭ tôprẹ̆¬ to.
31 Manárò ŭ zṵ̆erọ́ zṵ̆eé pănyă lŭ pré.
Èthĭ hé lahyă, “Shyé¬ Krístu ŭ hé
nuôtôprẹ̆ hyăpă akhĕnuô, a ki mẹ
tẹ̆prọtẹ̆pryą ếklŏpă cố ná yĕtôprẹ̆ pă
ě?” A hé lahyă phúnuô.

Judaphú Khuklố́khuklyă Tahe Nŏpṵ̆ Ŭ Ná Jesŭ

32 Èthĭ hébèhuô hébèthwé nị̆dyélŭ
ná Byacè Jesŭ Krístu ari-akyă phú-
yě akhĕnuô, Pharisĕophú tahe nị̆-
huŏ rò èthĭ ná bwídukhu tahe nŏ-
cuốpṵ̆ Byacè Jesŭ ná klyĕphú dố a
opọ̆ tẹ̆lŭhŏdu nuôtahe.
33 Byacè Jesŭ hé, “Vă otọ̆ nyẹ̆kuŏpă
ná thĭ to. Nyẹ̆tyato păma vă ki ką-
khyě khyĕthyá dố prẹ̆nŏhyă vă yĕ-
34 tôprẹ̆ a o hố. Thĭ ki myápṵ̆thṵ́ lahyă
vă pă, manárò thĭ myáhtye vă to. Dố
vă lẹ́o akhălẹ́ nuô, thĭ cuố cyą̆ kuŏ
vă tôprẹ̆¬ to.”
35 Judaphú khuklố́khuklyă tahe hé
nị̆dyé lŭ tôprẹ̆ ná tôprẹ̆ rò a hé
lahyă, “Pẹ̆ myáhtye cyą̆ è to a hé
nuôma, a kírẹ́ tanẹ cuố tŏ bítě ha?
Ma a kírẹ́ cuố dố pẹ̆ Judaphú cuốo
kuŏŭ dố Greekphú nuôtahe aklĕ rò
a kírẹ́ cuố ithyóke Greekphú bínuô-
36 tahe ĕ ha? Htuŏrò a hé, ‘Thĭ ki myá-
pṵ̆ vă pă tadṵ́rò thĭ myáhtye vă to,’
a hé phúnuô htuŏrò, a hé pọ́, ‘Dố
vă lẹ́o akhălẹ́ nuô, thĭ cuố cyą̆ kuŏ
vă to,’ a hé phúnuôma a thézṵ̆ hé
ĭtě ha?” A hé nị̆dyé lŭ tôprẹ̆ ná tô-
prẹ̆ phúnuô.

Htyě Dố A Dyéŭ Théhtwŏprẹ̆

37 Bí pwĕdulố dốkhyě tônyě akhĕ-
nuô, Byacè Jesŭ kahtò ếhtŏ, “Lŏ¬
kayă dố a thếŏ htyě tahenuô, nŏhyă
38 phyéŏ lahyă htyě dố vă oyě. Ŭpĕ-
pĕ¬ bèbè, dố a zṵ̆enyą̆e vănuô, phú
lisăsĕkŭ hé, htyě dố a dyé ŭ thé-
htwŏprẹ̆ ahtyĕklŏ yĕnuô, a ki htwí-
39 hte dố lŭkŭ pă.” Htyě dyé ŭ thé-
htwŏprẹ̆ dố Byacè Jesŭ hé yĕnuôma
mą̆ Thé Săsĕ Byacè pré. Ŭpĕpĕ¬
bèbè dố a zṵ̆e lŭ tahenuô, a ki nị̆bè
pă. Byacè Jesŭ nị̆bè hí tẹ̆taryĕdu
taryĕhtŭ to, mẹtĕhérò a thyě ihtò-
ką̆khyě rò a ką̆ kahtya dố mốkhu
híto. Phúnuôrò Cómarya a Thé Săsĕ

hyănuŏo dố èthĭ thếplòkŭ tôprẹ̈
hího.
40 Bí kayă bếmụ ṇ́ihuŏ Byacè Jesŭ
ếhtŏ hé phúyĕ akhĕnuô, tahehe rò
a hé, “È ma prẹ̈prọ dố pẹ̈ opọ̏myá-
sŭ lŭ nuôtôprẹ̈ mạ́nyă hố.” A hé la-
hyă phúnuô.
41 Tahehe rò a hé, “Messia mạ́nyă
hố,” manárò tahehenuô a hé,
“Messia o dố Galilea kẹ́ rò a ki hyă
42 pă mạ́to. Lisăsĕkŭ hé, Messia ki
hyă ohtya dố Khwí Davi aklwĭ-
alyăkŭ pă, a ki hyă opacẹ̈lyạ dố
Khwí Davi o ṇ́dyé vỵ̈ Bethelehem
akŭnuô pă, văhéto?” A hé lahyă
43 phúnuô. Dố Krístu akhu-akhyĕrò
kayă bếmụ tahe tanẹ̈ lụkhókhyĕ-
44 lŭ tômụ ná tômụ. Tahehenuô
a thếzṵ̈ pṵ̈ lŭ, manárò ŭ pṵ̈ lŭ
tôprẹ̈¬ to.

Judaphú Khuklốkhuklyă
Tahe Zṵ̈e Jesŭ To

45 Bí klyĕphú opọ̏ tẹ̈lŭhŏdu tahe kạ-
khyĕ khyĕthyá dố bwídukhu tahe
ná Pharisĕophú tahe a o akhĕnuô, a
sudyă èthĭ, “Thĭ pṵ̈kạṇí è to mẹ̈tĕ?”
A hé èthĭ phúnuô.
46 Klyĕphú opọ̏ tẹ̈lŭhŏdu tahe hésû
èthĭ, “Ŭ hébèdônyă thyáná ènuô a o
tôprẹ̈¬ to.”
47 Rò Pharisĕophú tahe hétakèsû
èthĭ, “Ma a ilo ṇ́ikuŏ cố hố thĭ kŏ?
48 Pẹ̈ dố a htwŏ tẹ̈cóbucóbĕ a khu-
klốkhuklyă aklĕ yĕtahenuô bèbè,
Pharisĕophú aklĕ yĕtahe nuôbèbè,
a zṵ̈e kuŏ lŭ nuôma a o nyă tô-
49 prẹ̈prẹ̈ ĕ? A o tôprẹ̈¬ to. Kayă
bếmụ nuôtahe ma a thếgně kuŏŭ
Mosè a tẹ̈thyótẹ̈thya tôcô¬ to akhu-
akhyĕ, a cuố zṵ̈ebŏ zṵ̈ebye dû-
gně lahyă prế. Cốmarya ki cirya
èthĭ pă,” Pharisĕophú tahe hétakè-
sû èthĭ phúnuô.
50 Kayămwị ná Nicodemo o tôprẹ̈. È
ma a otṵ̈kuŏ dố Pharisĕophú aplố-
amụklĕ tôprẹ̈. Dố arẹ́khĕ nuôma
a hyănố dố Byacè Jesŭ a o. Rò
51 Nicodemo yĕ sudyă èthĭ, “Kayă tô-
prẹ̈ mẹhtuŏhố kryá¬ maĭtĕnuô pẹ̈
ki ṇ́ihuŏhí a hé to, pẹ̈ ki myá-
pṵ̈thếgně htuŏhí atẹ̈mẹ tahe híto
nuô, pẹ̈ bè ciryaṇí è to pẹ̈ tẹ̈thyó-
tẹ̈thya ophúnuô, văhéto?” A sudyă
èthĭ phúnuô.
52 Èthĭ hésû lŭ, “Nẹ̈ ma¬ Galilea
kẹ́phú prếpré. Myápṵ̈ rwó kạkhyĕ
khyĕthyá mŏ lisăsĕ nuô, nẹ̈ ki myá-
htye thếgně ná prẹ̈prọ nuôtôprẹ̈
ohtya dố Galilea kẹ́kŭ pă mạ́to.”
53 Htuŏrò kayă kạkyă lŏ dố ahi
pwọ̏¬ tôprẹ̈.

8

Prẹ̈mò Cuốthṵ́ Prẹ̈khŭ Tôprẹ̈

1 Manárò Byacè Jesŭ rò a cuốhtya-
2 kyă dố Oliva sokhu. Anotôrŏ mọ̏-
lĭrọmṵ́ akhĕnuô, Byacè Jesŭ kạ-
khyĕ khyĕthyá dố tẹ̈lŭtyă hŏkŭ.
Kayă pwọ̏¬ tôprẹ̈ hyă otavạ lŏplĭ
lŭ. Htuŏrò a onyătạ̈ rò a ithyó-
3 ithya èthĭ. Prẹ̈ithyó tẹ̈thyótẹ̈thya
athárá tahe ná Pharisĕophú tahe-
nuô a pṵ̈hyănṵ́ prẹ̈mò tôprẹ̈ dố Bya-
cè Jesŭ a o. Èthĭ myáhtye lếṇ́ prẹ̈-
mò yĕtôprẹ̈ bí a cuốthṵ́ prẹ̈khŭ
akhĕnuô. Èthĭ nŏihtòo prẹ̈mò yĕ-
tôprẹ̈ dố kayă bếmụ a mèthènyĕ.
4 Htuŏrò a hé Byacè Jesŭ, “Thárá,
prẹ̈mò yĕtôprẹ̈ ma pẹ̈ myáhtye
lếṇ́ cố lŭ bí a cuốthṵ́ prẹ̈khŭ

5 akhĕnuô cố. Mosè a tẹthyótẹthya
akŭnuô, a mekyă pẹ́ ná prẹmò phú-
yĕ tahe nuôma tŏbè tạthyĕkyă è
ná lọ́. Nẹ kuŏkelé⌒, nẹ kírẹ́ hé-
6 kuŏ phútĕ?" Thyáphú èthĭ pụ́nị́
Byacè Jesŭ a tẹhébèthú ngọ́ tahe
agnĕnuô, a hyăpụ́ sudyă khobyeprẽ
lahyă Jesŭ.

Manárò Byacè Jesŭ onyă palọtặ rò
a ngọ̀lyạ ră li ná akanŏ dố hemûklĕ.
7 Èthĭ yŏ sudyă htuŏhtuŏ sudyă thyá-
thyá lŭ akhu-akhyĕ, a ihtò rò a hé
èthĭ, "Kayă dố thĭklĕ tôprẹprẹ nuô,
a ki hé nị́dyé anẹ́ ná atẹthú oto
hénuô, tạ́ rẹ́lốmŏ prẹmò yĕtôprẹ ná
8 lọ́ nuô," a hé phúnuô. Byacè Jesŭ
onyătặ khyĕthyá rò a rătặ khyĕthyá
li ná akanŏ dố hemûklĕ.
9 Bí èthĭ nị́huŏhố Jesŭ héphúnuô
akhĕ, èthĭ htekạkyă lŏ tôprẹ htuŏ
tôprẹ. A muọ́prẹ́ tahe htekạ rẹ́lố
ŭ. Dốkhyĕ rò prẹmò nuôtôprẹ ihtò
10 okyă tứkuŏdû ná Jesŭ prẽ. Byacè
Jesŭ ihtò rò a sudyă lŭ, "Mòmuọ́,
èthĭ cuốtŏlŏ bítĕ? Ŭ cirya pă nẹ tô-
prẹ⌒ to ĕ?"
11 Rò a hésû lŭ, "A opă tôprẹ⌒ to."

Rò Byacè Jesŭ hé lŭ, "Vă ma⌒ vă
cirya nẹ toto. Kạmŏ rò mẹpă tă tẹ-
thú tămẹ́ ní⌒," a hé lŭ phúnuô.

Byacè Jesŭ Ma Hekhu Atẹlĭ

12 Byacè Jesŭ hé khyĕthyá kayă
nuôtahe, "Vă ma hekhu atẹlĭ. Kayă
dố a krwŏ văkhyĕ tôprẹprẹ nuô, a
cuố pă dố tẹkhítẹlọ aklĕ takhyá⌒ to.
A ki nị́bè tẹlĭ dố a dyé lŭ thếhtwŏprẹ
athĕ yĕnuô pă."
13 Pharisĕophú tahe hé lŭ, "Nẹ hé-
soluŏ nị́ nẹrinẹkyă tahenuô lẹ́zụ́-
enị́ akhălẹ́ o náto. Mamẹtĕrò pẹ zụ́-
enị́ nẹ tẹhébè to hérò nẹ hébè nị́-
dyé lŏdû prẽ nẹrinẹkyă prẽ," èthĭ hé
lŭ phúnuô.
14 Byacè Jesŭ hésû èthĭ, "Vă hé nị́-
dyé cố vărivăkyă tadứrò vă hé yĕ-
tahe nuôma ató prẽ mẹtĕhérò vă
obítĕhyă nuô vă thếgně nị́dyé, vă
kírẹ́ cuố bítĕ pă nuô vă thếgně nị́dyé
prẽ. Manárò vă obítĕhyă, tomaná,
vă kírẹ́ cuốtŏ bítĕ pănuô thĭ thế-
15 gně to. Thĭ dăcirya ŭ kihérò thĭ
cirya ŭ phú prẹlu hekhuphú alẹ́-
klŏ mẹnuô prẽ. Vă rò vă cirya ŭ
16 tôprẹ⌒ to. Manárò vă ki cirya ŭ
hénuô, vă ki cirya cốcốtẹtẹ ŭ prẽ,
mẹtĕhérò vă cirya tứdû tôprẹ mạ́to.
Vă mẹrọ́ tọ́kuŏ ná văphĕ dố a nŏ-
17 hyă vă yĕtôprẹ. Dố thĭ tẹthyótẹ-
thya akŭ nuô, ŭ răo ná ki kayă
thếnyẹ́ hébèhte thyálŭ hénuô, èthĭ
tẹhébè tahenuô ŭ dya ná a tŏhố.
18 Vă hébè nị́dyé vărivăkyă vă. Văphĕ
dố a nŏhyă vă yĕtôprẹnuô, a héso-
dônyă nị́kuŏdû vărivăkyăkyă, phú-
nuôrò pẹ́ thếgně héhte thyálŭ prẽ."
A hé èthĭ phúnuô.
19 "Nẹphĕ otŏ bítĕ?" Èthĭ sudyă
lŭ phúnuô.

Rò a hésû èthĭ, "Vă rò thĭ thế-
gně toto, văphĕ rò thĭ thếgně toto.
Thĭ ki thếgně vă kihérò thĭ thế-
gně kuŏdû văphĕ prẽ." A hésû èthĭ
20 phúnuô. Bí a ithyó ŭ dố tẹlŭtyă
hŏkŭ akhĕnuô, a hé èthĭ phúnuô.
Akhălẹ́ lẹ́ithyó ŭ dố tẹlŭtyă hŏkŭ
yĕnuôma, a ophû ná lẹ́be-oplố tẹ-
mẹlŭtố akhăshyé. Manárò dố Cố-
marya taritaryă one pẹ́ Jesŭ dố ŭ
ki mẹthyĕ lŭ agnĕnuô, a yŏ tuọ́
tyahíto akhu-akhyĕ, ŭ pụ́ lŭ tô-
prẹ⌒ to.

Bí Vă Kírę̣ Cuố Akhălę̣ Nuô Thĭ Cuốcyą̣to

21 Byacè Jesŭ hé pę̣ pọ̣ èthĭ, “Vă
ki htecuốhố pă, rò thĭ ki pṵ̣thứ̃ vă
pă. Thĭ ki thyĕ pă tadứrò Cốmarya
plwŏkyă thĭ tẹ̣thứ̃ yĕtahe to. Bí vă
lę̣cuố khălę̣ nuô thĭ cuốcyą̣to,” a hé
èthĭ phúnuô.
22 Phúnuôrò Judaphú khuklốkhu-
klyă tahe hé lŭ, “A hé ná bí èlę̣cuố
akhălę̣ nuô, pẹ̣ cuốcyą̣to a hé phú-
nuôma a kírę̣ mẹthyĕ nḭ́dyédû anę̣
pă ĕ ha?” A hé lahyă phúnuô.
23 Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Vărò mốkhu
a htyĕphúkę̣phú tôprẹ̣, manárò thĭ
ma hekhu a htyĕphúkę̣phú pré. Lŏ¬
thĭ tẹ̣tanẹ̣ tahenuô, a ícŭ lŏ ná he-
khu pré. Lŏ¬ vă tẹ̣tanẹ̣ tahenuô, a
24 ícŭ ná mốkhu. Phúnuôrò, vă hé thĭ
ná thĭ ki thyĕ pă tadứrò Cốmarya
plwŏkyă thĭ tẹ̣thứ̃ yĕtahe to vă hé
thĭ nuôma yĕhố. Vă ma ŭpĕnuô vă
héso pę̣htuŏhố thĭ rò thĭ ki zṵ̣eto
hénuô, thĭ ki thyĕ pă tadứrò Cốma-
rya plwŏkyă thĭ tẹ̣thứ̃ yĕtahe to.”
25 Èthĭ sudyă lŭ, “Nẹ̣ ma ŭpĕ?”
Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Vă ma
ŭpĕnuô, vă héhtuŏhố thĭ dố kalú-
26 khĕ nuôpă cố. Vă ki hé thĭrithĭkyă
hénuôma, a lę̣hé oélăpă, htuŏto vă
lę̣dya thĭ tẹ̣thứ̃ nuô, a oélăpăpă. Ma-
nárò ngọ̣ dố vă hé pę̣ prẹ̣lu hekhu-
phú yĕtahe nuôma mą̣pré vă nḭ́huŏ
dố prẹ̣ dố a nŏhyă vă yĕnuô tôprẹ̣ a
o rò tẹ̣ dố a hé tahe nuôma a tŏpré,”
a hésû èthĭ phúnuô.
27 Byacè Jesŭ hé pę̣ èthĭ ná aphĕ
ari-akyă nuô, èthĭ thégnĕplŏ lahyă
28 to. Dố èthĭ thégnĕplŏto akhu-akhyĕ
Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Shyé¬ thĭ mṵ̣-
thyĕhtya prẹ̣lu aphúkhŭ mą̣ vă̆yĕ dố
krusu díkè hihtûlọ akhĕpănuô, thĭ
ki thégnĕno ná vă ma kayă dố vă
hésoluŏ htuŏpę̣hố thĭ nuôtôprẹ̣ pă.
Htuŏto thĭ ki thégnĕhyă ná vă mẹ
cṵ¬ dû vă théplò mą̣to, rò vă hébè-
pré tẹ̣ dố vă̆phĕ ithyóithya vă nuô-
29 tahe pré nuô thĭ thégnĕdû pă. Htuŏ-
rò prẹ̣ dố a nŏhyă vă yĕtôprẹ̣nuô, a
okuŏ ná vă. Vă mẹtŏ lŭthéplò pwọ̣¬
tôphuố cố akhu-akhyĕ a vĭkyă vă
30 to.” Bí ŭ nḭ́huŏ a hé phúyĕ akhĕnuô,
ŭ zṵ̣enyą̣e ényacố lŭ.

Tẹ̣mą̣tẹ̣cố Ki Plwŏkyă Thĭ Pă

31 Byacè Jesŭ hé Judaphú dố a zṵ̣-
enyą̣e lŭ nuôtahe, “Ki thĭ cṵe pṵ̣ma-
nḭ́ vă tẹ̣ithyóithya yĕtahe hénuôma,
thĭ htwŏhố vă khŏpacẹ̣ dố a tą̣tẹ
32 tahe hố. Rò thĭ ki thégnĕ tẹ̣mą̣tẹ̣cố
pă. Rò tẹ̣mą̣tẹ̣cố ki plwŏhte thĭ pă,”
a hé èthĭ phúnuô.
33 Èthĭ hésû lŭ, “Pẹ̣ ma Abraham
aklwĭalyă tahe, pẹ̣ cuốhtwŏnố ná
ŭcṵ̣ tôphuố¬ to. Nẹ̣ cuố hé tuọ̣ ná
tẹ̣mą̣tẹ̣cố ki plwŏhte thĭ pă, phúnuô
phútĕ?” Èthĭ sudyă lŭ phúnuô.
34 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Vă hé-
cốcố thĭ, lŏ¬ kayă dố a mẹ tẹ̣thứ̃
nuôtahe ma a htwŏhố tẹ̣thứ̃ acṵ̣hố.
35 Cṵ̣ hénuôma, a ocŭ tọ̣kuŏ ná hi-
byacè nuôma anḭ́ to. Manárò phú-
prẹ̣khŭ tôprẹ̣ hénuôma, a ocŭ tọ̣-
36 kuŏ ná hiphúphyăphú tacṵ̣prẹ̣. Phú-
nuôrò Cốmarya aphúkhŭ mą̣ vă̆yĕ ki
ilyĕ plwŏhtekyă hố thĭ ná tẹ̣thứ̃tẹ̣-
ora yĕ hénuô, thĭ nḭ́bèhố tẹ̣pală mą̣-
37 lakŏ hố. Thĭ htwŏ Abraham aklwĭ-
alyă nuôma vă thégnĕ pré. Manárò
vă ithyó thĭ rò thĭ khălèkŭ okuŏŭ
38 to akhu-akhyĕ, thĭ pṵ̣mẹthyĕ vă. Vă
hésoluŏ pę̣ thĭ phú vă̆phĕ hésoluŏ
pę̣ vă nuôtahe. Thĭ kuŏke rò, thĭ mẹ

phú thĭ nį̰huŏ dố thĭphĕ̀ tahenuô a
o.” A hé èthĭ phúnuô.
39 Èthĭ hésû lŭ, “Pẹ̀phĕ̀ ma Abraham.”
Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Thĭ ki
mą̨lakŏ Abraham aphú tahe hénuô,
40 thĭ ki mẹ thyáphú è mẹnuô kŏkŏ. Vă
hésoluŏ pẹ́ thĭ ná tẹ̀mą̨tẹ̀cố dố vă nį̰-
huŏ văphĕ̀ hésopẹ́ vă nuôtahe tadŭ̂-
rò thĭ pų̆mẹthyĕ vă. Abraham mẹnố
41 phúnuô tôphuố¬ to. Thĭ krwŏmẹ-
kuŏ phú thĭphĕ̀ shyĕtṍ mẹnuô cố,”
a hé èthĭ phúnuô.
Rò èthĭ htésû, “Pẹ̀phĕ̀ otŭ́ Cốma-
rya tôprẹ̀¬ tuŏ. Pẹ̀muṍpẹ̀phĕ̀ cuố-
thŭ́cuốplá lŭ rò aphú o nḭ́dyé pẹ̀
mą̨to.” A htésû phúnuô.
42 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Thĭphĕ̀
ki mą̨lakŏ Cốmarya hérò thĭ mọnḭ́kŭ
vă kŏkŏ, mẹtĕhérò vă o dố lŭo hyă
rò khŏnyą̨yĕ̀ vă hyăo bíyĕpŕ́ĕyĕ̀. Vă
hyă cṵ¬ dû vă thếplò mą̨to, văphĕ̀
43 nŏhyă vă pré. Vă hé pẹ́ thĭ rò thĭ cuố
thếgnĕplŏ cố taki¬ to rò ma a mẹ cố
phútĕ? Thĭ thếgnĕplŏ to mamẹtĕhé-
rò thĭ thếzṵ́ nḭ́dă cốnyă văngọ́ taki¬
44 to. Thĭphĕ̀ ma khĭnéricyą̨ khuklố dố
ŭ ế ná Satan nuôtôduŏ hố. Thĭ thế-
zṵ́ krwŏmẹkuŏ phú thĭphĕ̀ a tẹ̀thếzṵ́
nuôpré. Thĭphĕ̀ ma a htwŏ prẹ̀mẹ-
thyĕ kayă dố kalúkhĕ̀ pă cố. Tẹ̀mą̨-
tẹ̀cố o dố lŭkŭ to akhu-akhyĕ, a nḭ́dă
krwŏmẹ kuŏŭ tẹ̀mą̨tẹ̀cố to. Bí a hébè
akhĕ̀nuô, a tẹ̀lahŏlahya tahe nuôma
a htwŏ hố lŭ lẹ́klŏ hố. È ma kayă
lahŏlahya tôprẹ̀ rò a htwŏ hố lŏ¬
45 tẹ̀lahŏlahya tahe aphĕ̀ hố. Mẹtĕhé-
rò vă yŏ hébè pẹ́ thĭ tẹ̀mą̨tẹ̀cố akhu-
46 akhyĕ, thĭ zṵ́e to. Vă mẹtẹ̀ nuôma a
thŭ́pré a hé rò a zṵ̀bé nuôma dố thĭ-
klĕ̀ nuô a otôprẹ̀prẹ̀ ĕ? Vă ki hébètẹ̀
dố amą̨acố tahepré kihérò mamẹtĕ
47 rò thĭ zṵ́e vă to. Cốmarya aphúalyẹ
tahe nuôma a thếkrṵ̀thếlŏ nḭ́dă Cố-
marya angọ́. Manárò thĭ ma Cốma-
rya phúmòphúkhŭ tahe mą̨to akhu-
akhyĕ, thĭ nḭ́dă lŭngọ́ to.”

Byacè Jesŭ Ná Abraham

48 Phúnuôrò Judaphú tahe hé Byacè
Jesŭ, “Pẹ̀ hé nẹ̀, nẹ̀ ma Samariaphú
tôprẹ̀, htuŏrò khĭné mẹbè nẹ̀, pẹ̀ hé-
phúnuô ma amą̨nyăto ĕ?”
49 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Khĭné
mẹbè vă mą̨to, vă bedubehtŭ văphĕ̀
50 rò thĭ bedubehtŭ vă to. Vă thếzṵ́
nŏhtuthế ŭ ná văné phúnuô mą̨to.
Manárò Cốmarya ma prẹ̀ dố a thế-
zṵ́ htuthénḭ́ vă. Prẹ̀ dố a ki cirya
51 ŭ pănuôma è hố. Vă hécốcố thĭ,
kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki a cṵ̀e nḭ́dă văngọ́
hénuô, a thyĕpă takhyá¬ to,” a hé
èthĭ phúnuô.
52 Judaphú tahe hé lŭ, “Khŏnyą̨rò
pẹ̀ thếgnĕ tą̨tẹhố ná khĭné mẹbè
nẹ̀ hố. Abraham thyĕhtuŏhố, prẹ̀-
prọ tahe¬ ma a thyĕ htuŏhốhố. Ma-
nárò nẹ̀ cuốhétuṍ ná kayă tôprẹ̀prẹ̀
ki cṵ̀e nḭ́dă văngọ́ hénuô, a thyĕ-
53 pă takhyá¬ to, nẹ̀ hé phúnuô. Ma
nẹ̀ duklŏnyă ná pẹ̀phĕ̀ Abraham ĕ?
È thyĕ htuŏhố, prẹ̀prọ tahe¬ ma a
thyĕ htuŏhốhố. Nẹ̀ tanẹ nḭ́dyé nẹ̀né
ná ŭpĕ?” Èthĭ hésû lŭ phúnuô.
54 Rò Byacè Jesŭ hékąkhyĕsû èthĭ,
“Vă ki htuthế nḭ́dyé văné kihérò
vă tẹ̀htuthế yĕnuô, lẹ́zṵ́e thếlẹ̀nḭ́ ná
tôcô¬ to. Văphĕ̀ dố thĭ hé nḭ́dyé
ná thĭ Cốmarya yĕtôprẹ̀nuô, è ma
55 prẹ̀mẹlĭ mẹtakhĕ̀ vă hố. Thĭ thế-
gnĕ lŭ to tadŭ́rò vă thếgnĕ lŭ. Ki
vă hé ná vă thếgnĕnố lŭ to hérò,
vă htwŏ kayă lahŏlahya thyáná thĭ-

nuô hó. Vă thégně tặtẹ có è rò vă
56 nịdă lŭngọ. Thĭphě Abraham thélụọ
myáhtye dố vă ki hyă dố hekhu yě.
A myáhtyehó rò a thékrụthélŏ hó,"
a hésû èthĭ phúnuô.
57 Rò Judaphú tahe hé lŭ, "Nanyặ-
shyě¬ rò nẹ bă híto rò nẹ cuố myá-
htyenó Abraham phútě?"
58 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, "Vă hé-
cócó thĭ, Abraham ohíto akhě, vă
one rẹ htuŏdû hó," a hésû èthĭ
59 phúnuô. Yětôphuórò èthĭ ihtuô la-
hyă lọ rò a kírẹ tặthyě lahyă ná Bya-
cè Jesŭ. Manárò Byacè Jesŭ cuố ta-
dwŏuốbíkyă anẹ rò a htecuốmẹkyă
bí tẹlŭtyă hŏkŭnuô.

9

Byacè Jesŭ Zasĭmẹkyă Kayă Phĕmèthèkhí Tôprẹ

1 Bí Byacè Jesŭ cuố dố klyálọ akhě,
a myáhtye kayăphě mèthèkhí dố a
2 muọhókŭ tôprẹ. A khŏpacẹ tahe su-
dyă lŭ, "Thárá, kayăphě yětôprẹ cuố
mèthèkhí pă cố dố a muọhókŭ ma,
dố ètẹthú khukhyě ě, mặtoròma,
dố amuọaphě tẹthú khukhyě ě?" A
khŏpacẹ tahe sudyă lŭ phúnuô.
3 Rò a hésû, "A tẹthú mặtoto,
amuọaphě tẹthú mặtoto. Manárò
thyáphú Cómarya a tẹprọtẹpryạ ki
oluŏhtya dố è tẹohtwŏprẹ akŭ rò
4 a khí pré. Dă mọkhí híto nuô, pẹ
bè mẹ pẹ prẹ dố a nŏhyă vă yětô-
prẹ atẹmẹ. Mọkhí rò ŭ mẹcyặ pă tô-
5 prẹ¬ to nuô, a ki hyătuọ pă. Bí vă
opă bí hekhuyě akhěnuô, vă ma he-
khu atẹlĭ rò a dyé ŭ tẹthékhuthé-
gně dốthudốthé tôkyě tôprẹ hó," a
hé èthĭ phúnuô.
6 A héhtuŏ phúnuô rò, a htuplátặ
aplịhtyě dố hekhu rò a nícópé he ná
aplịhtyě rò a kírẹ dố kayăphě yě-
7 tôprẹ a mèthèplò lọ. Rò a hé ka-
yăphě mèthèkhí yětôprẹ, "Cuốmŏ,
cuố plẹplĭkyă nẹ mèthèyě dố Si-
loa htyěò nuô ní¬" (Siloa angọ-
lasá ma "nŏcuố"). Yětôphuórò ka-
yăphě yětôprẹ cuố plẹplĭkyă htuŏ
amèthè, rò a kạ akhěnuô, a mèthè
lĭ hyă.
8 Rò ahi khăsŏkhăshyé tahe ná kayă
dố a myáhtyenó lŭ kwĭesè tahenuô,
a sudyă nịdyé lŭ tôprẹ htuŏ tôprẹ,
"Kayăphě mèthèkhí onyă kwĭesè
nuôtôprẹ ma èhó ě?" A hé lahyă
9 phúnuô. Rò tahehe nuô, a hé lahyă,
"È hónuŏ."

Tahehe rò a hé lahyă, "È mặto, a
cô ná è phúnuôpré," ŭ hé lahyă
phúnuô.

Manárò anẹbyacè nịdû rò, a hé sŏ-
kadố nịdyé anẹ, "A kwĭesè nuôtôprẹ
ma vắhó," phúnuô.
10 "Rò nẹ cuố mèthèlĭ kạkhyě cyặ
khyěthyá phútě?" Èthĭ sudyă lŭ
phúnuô.
11 "Jesŭ hé nuôtôprẹ nícópé hemû rò
a kírẹ dố vă mèthèplòlọ. Rò a nŏcuố
plẹplĭkyă vă dố Siloa htyěò. Vă cuố
plẹplĭkyă htuŏ rò vă kạ akhěnuô, a
lĭhyă pẹ vă," a hé pẹ èthĭ phúnuô.
12 "Khŏnyặrò kayă nuôtôprẹ obítě?"
Èthĭ sudyă lŭ, rò

"Vă thégněto," a hésû èthĭ phú-
nuô.

Pharisĕophú Tahe Sudyămyá Kayăphě Mèthèlĭ Kạkhyě Khyěthyá Nuôtôprẹ

13 Èthĭ écuố kayă mèthèkhínó tô-
phuố nuôtôprẹ dố Pharisĕophú tahe

14 a o. Bí Byacè Jesŭ nícópé hemû
rò a mẹlĭkạ kayăphĕ mèthèkhí nuô-
tôprẹ̀ ma a yŏ tặtŏ ná Mọ̀nyĕduô
15 nuôtônyĕ. Rò Pharisĕophú tahe cuó
sudyăkuŏ lahyă è ná a cuó mèthè-
lĭ kạ phútĕ nuô ari-akyă. Rò a hé pẹ́
Pharisĕophú tahe, “A kírẹ̄ paá dó vă
mèthèplòlọ rò bí vă cuó plẹ̄plĭkyă
htuŏ lŭ nuô vă mèthèlĭ kạkhyĕ,” a
hé phúnuô.
16 Pharisĕophú tahe hé, “È ma a o dó
Cómarya a o hyă mạ́to, mẹtĕhérò a
duô kuŏŭ Mọ̀nyĕduô to nuŏ¬.”
Manárò tahehenuô a hé lahyă,
“Prẹ̀oraphú tôprẹ̀ cuómẹ cyạ́ tuọ́ tẹ̀-
prọtẹ̀pryạ phúyĕ tahe phútĕ?” Phú-
nuôrò èthĭ théplò lụkhó lŏkhyĕlŭ
tômụ ná tômụ.
17 Dókhyĕ rò èthĭ sudyă khyĕ-
thyá kayăphĕ mèthèkhínó tôphuó
yĕtôprẹ̀, “È mẹ lĭ kạhó nẹ̀ mèthè
hó, phúnuôrò nẹ̀ ki hé è ná è ma a
htwŏ kayă phútĕ tôprẹ̀ tĕ?”
Rò a hésû èthĭ, “È ma prẹ̀prọ
tôprẹ̀,” a hésû phúnuô.
18 È ma mèthèkhínó htuŏtôphuó rò
khŏnyạ́yĕ a lĭ kạkhyĕ nuô, Pharisĕ-
ophú tahe zụ̄e nyă hí lŭ toto, rò a
19 nŏcuó é ke ŭ ná amuọ̄aphĕ. Rò èthĭ
sudyă amuọ̄aphĕ, “Yĕma thĭphú dó
thĭ hé nị́dyé è ná a mèthèkhí pă có
dó muọ̄hókŭ nuôtôprẹ̀ ĕ? Khŏnyạ́rò
a cuó mèthèlĭ kạkhyĕ cyạ́ phútĕ?” A
sudyă amuọ̄aphĕ phúnuô.
20 “È ma pẹ̀phú mạ́lakŏ ni. A mè-
thèkhí mạ́lakŏ pănyă dó muọ̄hókŭ
21 ni. Manárò khŏnyạ́yĕ, a mèthè lĭkạ-
khyĕ phútĕ, maŭpĕ mẹlĭ kạkhyĕ pẹ́
lŭ pĕ nuô pẹ̀ thégněto. Sudyă myá-
dû ènuô. A dutặthénẹ́tẹ hó. A hé-
sûplŏ hésûphé cyạ́ nị́dyéhó anẹ́hó,”
22 èthĭ hésû phúnuô. Bínuôkhĕ nuô,
Judaphú khuklókhuklyă tahe thé-
plò sukŭ lŏ lŭ, kayă tôprẹ̀prẹ̀ dă-
héhó ná Jesŭ ma Messia hénuôma,
èthĭ vẹ̄htekyă có kayă dó a hé phú-
nuô tôprẹ̀ dó tẹ̀cóbĕ hŏklŏ akhu-
akhyĕ, amuọ̄aphĕ tahe théisĕ Juda-
phú khuklókhuklyă tahe alẹ́ rò, a hé
lahyă ná pẹ̀ thégněkuŏ to, a hé phú-
23 nuô pré. Tŭrò amuọ̄aphĕ hé, “Su-
dyădû lŭ nuô, a dutặthénẹ́tẹ hó,” a
hé phúnuôma dó tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ akhu-
akhyĕ hó.
24 Pharisĕophú tahe éhyă khyĕthyá
kayă mèthèkhínó yĕtôprẹ̀ rò èthĭ
hé lŭ, “Ólyạcócó dó Cómarya anyĕ-
hyă nuô, pẹ̀ thégně ná kayă mẹlĭ-
kạ nẹ̀ mèthè nuôtôprẹ̀ ma prẹ̀ora-
othyăphú pré,” a hé lŭ phúnuô.
25 Rò a hésû èthĭ, “Prẹ̀ora-othyăphú
mạ́ ĕ, mạ́to ĕ nuô vă thégně to.
Vă thégně prétû dó arẹ́khĕ vă
mèthèkhí, khŏnyạ́rò vă mèthèlĭ hó
26 yĕnuô pré.” Htuŏrò “È mẹkryá¬ pẹ́
nẹ̀ phútĕ? A mẹ lĭkạ pẹ́ nẹ̀ phútĕ?”
Èthĭ sudyă khyĕthyá lŭ phúnuô.
27 “Vă hé pẹ́htuŏhó thĭ rò thĭ nị́dă
to. Thĭ thézụ̄ nị́huŏ khyĕthyá mẹtĕ?
Thĭ thézụ̄ htwŏkạkuŏ a khŏpacẹ̄ ĕ?”
A hésû èthĭ phúnuô.
28 Yĕtôphuórò, èthĭ théplòdu, hé ta-
khwótakè lŭ, “Nẹ̀ ma èkhŏpacẹ̄. Pẹ̀
ma Mosè a khŏpacẹ̄ dû,” a hé lŭ
29 phúnuô. “Cómarya hébè ná Mosè
mú¬ nukhĕ nuôma pẹ̀ thégně. Ma-
nárò kayă yĕtôprẹ̀, a otŏ bítĕhyă
nuô pẹ̀ thégněnó có taki¬ to.”
30 Kayăphĕ yĕtôprẹ̀ hésû kạkhyĕ pọ́
èthĭ, “Kayă yĕtôprẹ̀ a mẹlĭ kạkhyĕ
cyạ́ có vă mèthèplò có rò, a otŏ bí-
tĕhyă nuô pẹ̀ thégněto thĭ cuóhé tô-

31 kuôrò a tapạ-ihứ cốnyă văhố. Prẹ̀-
oraphú kwĭ tẹ̀mẹcwọ́ nuô, Cốmarya
nị́dă to nuôma pẹ̀ thếgně. A nị́dăpré
tứ kayă dố a zứe lŭ rò a mẹtŏ lŭthế-
32 plò nuôtahe pré. Ŭ mẹlĭ kạ cyạ́ kayă
mèthèkhí dố muọ́hốkŭ nuô dố he-
khu htwŏlú mốkhu htwŏthĕ tuọ́khŏ-
33 nyạ́ nuô pẹ̀ nị́huỏnố tôprẹ̀ ̵ to. Kayă
yĕtôprẹ̀ a odố Cốmarya a ohyă ki-
mạto hénuôma, a mẹcyạ́ tôcô ̵ to,"
a hé kạkhyĕsû èthĭ phúnuô.
34 Pharisĕophú tahe hésû kạkhyĕ lŭ,
"Nẹ̀ tẹ̀thứ́tẹ̀ora după cố dố nẹ̀ opa-
cẹ̀lyạ akhĕ rò nẹ̀ cuố ithyó kạkhyĕ
pẹ́ pẹ̀ phútĕ?" A hé lŭ phúnuôrò a
vẹ́htekyă lŭ dố tẹ̀cóbĕ hŏklỏ.

Kayă Mèthèkhí Dốthudốthế Tahe

35 Bí Jesŭ nị́huỏ ná ŭ vẹ́htekyăhố
kayă mèthèkhí yĕtôprẹ̀ akhĕnuô,
Byacè Jesŭ cuốpụ̆ myáhtye lŭ rò
a hé lŭ, "Nẹ̀ zứe prẹ̀lukayă aphú-
khŭ ĕ?"
36 Rò a hésû Jesŭ, "Thárá, è ma ŭpĕ?
Thyáphú vă ki zứe è rò héluỏ pẹ́ vă,"
a hé lŭ phúnuô.
37 Byacè Jesŭ hé lŭ, "Nẹ̀ myáhtye
htuỏhố è hố. Nẹ̀ hébè lŭ khŏnyạ́ yĕ-
tôprẹ̀ nuôma è hố."

Prẹ̀kyẹ̀thímí cuôrẹ́pẹ́ thímí tahe
dốnyĕ (10:2)

38 Rò kayă yĕtôprẹ̀ hé lŭ, "Byacè, vă
zứe hố," a hé rò a dángứlyạ cốbĕ-
htya Byacè Jesŭ.
39 Rò Byacè Jesŭ hé lŭ, "Thyáphú
prẹ̀lu hekhuphú tahe ki myáhtye lyạ
nị́dyé atẹ̀thứ agnĕnuôrò, vă hyălyạ
dố hekhuyĕ hố. Kayă dố athyáná
kayă mèthèkhí rò a thếgnĕkuỏ Cố-
marya a tẹ̀mạ́tẹ̀cố to tahenuô, vă
ki mẹlĭ kạ èthĭ mèthè pă. Manárò
kayă dố a hé lyạ nị́dyé anẹ́ ná vă
thếgně htuỏhố Cốmarya a tẹ̀mạ́tẹ̀cố
tahenuô, a ki htwŏ thyáná kayă mè-
thèkhí nuôtahe pă."
40 Pharisĕophú dố a o lahyă bínuô
tahe nị́huỏ a hé phúyĕ rò a sudyă
Jesŭ, "Nẹ̀ thế hé pẹ̀ ná pẹ̀ mèthèkhí
kuỏ phúnuô ĕ?"
41 Rò Byacè Jesŭ hé èthĭ, "Thĭ ki mè-
thèkhí kihérò thĭ thếgně tặtẹ́hí tẹ̀-
mạ́tẹ̀cố to akhu-akhyĕ thĭ tẹ̀thứ́ oto.
Manárò khŏnyạ́yĕ thĭ hé ná thĭ mè-
thèlĭ akhu-akhyĕ, thĭ tẹ̀thứ́o," a hé
èthĭ phúnuô.

10

Tẹ̀hébèkho Prẹ̀kyẹ̀thímí Ari-akyă

1 Byacè Jesŭ hékhongọ́, "Vă hécố-
cố thĭ, kayă dố a hyănuỏtŏ dố thí-
mípọ a kadăkŭ to tôprẹ̀prẹ̀, rò a ki
hyăhtya nuỏbế dố aruô tôphopho
hénuôma, prẹ̀ehuôehí, prẹ̀pứphe zé-
2 plée ŭ pré. Manárò kayă dố a hyă
nuỏtŏ dố kadăkŭyĕ tôprẹ̀prẹ̀ nuôma
3 prẹ̀kyẹ̀thímí mạ́ hố. Prẹ̀opọ́ kadă-
kŭ yĕtôprẹ̀nuô, a ki bámŏsû pẹ́ prẹ̀-
kyẹ̀thímí yĕtôprẹ̀ kadăkŭ pă. Thímí
tahe nị́dă thếgně lŭngọ́. Rò a éhte
nị́dyé athímí tahe tôduỏ ná amwị
tôcô, tôduỏ ná amwị tôcô dố apọklỏ

rò athímí tahe krwŏkuŏ lŏ lŭkhyĕ.
4 Athímí tahe yŏ tǫ̈nı̨́ dyé lŭngǫ́ akhu-
akhyĕ, bí a ḗhte htuŏlŏ hŏ athímí
tahe dŏ apǫklŏ akhĕnuô, è rò a cuŏ
rę́ dŏ nyĕ, athímí tahe rò a krwŏ-
5 kuŏ lŏ lŭkhyĕ. Thímí yĕtahenuô, a
krwŏkuŏ kayă dŏ aruôtahe akhyĕto,
mętĕhérò èthĭ nı̨́huŏnŏ́ lŭngǫ́ to, a
thḗgnĕnŏ́ lŭ to akhu-akhyĕ, a klya
taphăkyă lŏ¬ kayă dŏ aruô tahe alę́
6 pré.” Byacè Jesŭ dônyă pę́ èthĭ ngǫ́-
khákho yĕtôtǫ́ tadŭ́rò èthĭ thḗgnĕ-
plŏ lahyă angǫ́lasá to.
7 Phúnuô akhu-akhyĕ, Jesŭ hé
khyĕthyá, “Vă hécóco thĭ, vă ma
8 thímípǫ a kadăkŭ hŏ. Lŏ¬ kayă
dŏ a hyă rę́ dŏ vănyĕhyă nuôtahe
ma, prę̈ehuôehí, prę̈pŭ̈phe zḗplḗe ŭ
tahe pré. Rò thímí tahe nı̨́dă èthĭ
9 ngǫ́ to. Vă ma kadăkŭ hŏ. Lŏ¬ kayă
dŏ a hyănuŏ dĭtŭ́ ná vă dŏ a mą̈dû
kadăkŭ yĕtahe nuô, a ki nı̨́bè tę̈mę̈-
lwóhteką̈ pă. A ki hyăhte hyănuŏ
rò a ki myáhtye a lę́esè akhălę́ pă.
10 Prę̈ehuônuô a hyămętĕ hénuôma,
thyáphú a ki hyă ehuôehí nı̨́, a ki
hyă mętĕhyĕnı̨́ ŭ, a ki hyă mę̈pyé-
mę̈kyă ŭ agnĕpré. Vă rò thyáphú ŭ
ki nı̨́ tę̈htwŏprę̈ htuŏto thyáphú ŭ
tę̈ohtwŏprę̈ ki lŏ́bă tą̈pòtą̈pę̈ agnĕ
nuôrò vă hyă pré.
11 “Vă ma prę̈kyę̈thímí dŏ aryá
tôprę̈. Prę̈kyę̈thímí dŏ aryá tôprę̈-
nuô a dyélyą̈kyă athḗplò htwŏprę̈
12 dŏ thímí tahe agnĕ. Ki dakèkyę̈e thí-
mí ná ŭ hénuôma, thímí yĕtahenuô
atę̈ mą̈to akhu-akhyĕ, bí a myáhtye
htwimı̨ hyă akhĕ, a dyakyă thímí rò
a hteklyakyă pré. Rò htwimı̨yĕ ki
hyă ą̈thyĕ pŭ̈ekyă thímí pă, rò a hyă
mę̈ klyapruŏ klyapryăkyă lŏ thímí
13 pă. Prę̈ dakèkyę̈e thímí yĕtôprę̈nuô,
a hteklya taphăkyă, mętĕhérò a mǫ
nı̨́dyé thímí yĕtahe to.
14 “Vă ma prę̈kyę̈thímí dŏ aryá
tôprę̈. Vă thḗgnĕ vă thímí rò vă thí-
15 mí thḗgnĕ vă. Athyáná nuôhŏ, vă-
phĕ thḗgnĕ vă rò vă thḗgnĕ vă̆phĕ,
rò vă dyélyą̈kyă vă thḗplò dŏ vă thí-
16 mí tahe agnĕ. Vă thímí dŏ aruô dŏ
a o bí apǫkŭ yĕtonuô a opă tahe.
Vă bè ḗką̈ kuŏ èthĭ pă. Èthĭ ki nı̨́-
dăkuŏ vă ngǫ́ pă, rò èthĭ ki ką̈ htwŏ
tǫ́ lŏ lŭ thímí tômı̨tuŏ, prę̈kyę̈thímí
17 a Byacè tôprę̈¬ tuŏ pă. Vă̆phĕ mǫnı̨́
vă mętĕhérò thyáphú vă ki htwŏprę̈
ką̈khyĕ khyĕthyá nuô, vă dyélyą̈kyă
18 vă thḗplò htwŏprę̈. Vă ki nŏ̆mętĕhyĕ
ŭ ná vănę́ to hénuô, ŭ mętĕhyĕ cyą́ vă
tôprę̈¬ to. Vă dyélyą̈kyă vă thḗplò
yĕnuôma, ŭ nŏshyo vă tôprę̈¬ to, vă
thḗplò ná vă thḗplò dyélyą̈ nı̨́dyé-
dû pré. Vă o ná vă tę̈prǫtę̈pryą̈ dŏ
vă thḗzŭ́ dyélyą̈kyă vă̆thḗ ma a nı̨́nı̨́,
vă thḗzŭ́ phyédwókhyĕ è ma¬ a nı̨́nı̨́
pré. Vă̆phĕ mehyănı̨́ vă ngǫ́ ná vă
bèmę̈ phúyĕ,” a hé pę́ èthĭ phúnuô.
19 Dŏ a hébè phúnuô akhu-akhyĕ,
Judaphú tahe lı̨khókyă khyĕlŭ
20 nyę̈mı̨. Kayă ḗprę̈ hé, “È ma khĭné
mę̈bè lŭ rò a tamwĭ pré. Cuŏ nı̨́dă
tuǫ́ lŭngǫ́ mętĕ?”
21 Manárò dŏ aruô tahenuô a hé
kuŏke, “Khĭné mę̈bè kayănuô a hébè
mę̈phúyĕ to. Khĭné mę̈lĭką̈ cyą́ nyă
ŭmèthè ĕ?” A hé lahyă phúnuô tahe.

Judaphú Tahe Zŭ̈e Jesŭ To

22 Bínuôkhĕ dŏ vı̨̈ Jerusalem akŭ-
nuô, a tŏná Judaphú thĭtahe mę
pwĕ tôpwĕ dŏ ŭ ḗ ná tę̈thḗnę̈́htya
ką̈khyĕ tę̈be săsĕ tę̈lŭhŏdu mú¬ nu-

23 khě nuô, a o tôpwě.* Bínuôkhě a
tŏná kę́rǫ́khě rò Jesŭ o bí tę̀lŭtyă
hŏkŭnuô rò a cuŏ́rwó bí khălę́ tô-
pho dŏ́ ŭ é́ ná Khwí Solomo hi-
24 dăkuŏ́ nuôtôpho alę̌. Judaphú tahe
hyă oplu tavą̀lŏ̌ lŭ rò a hé lŭ, “Nę̀
ma ŭpě nuô nę̀ hésoluŏ̌pę́ pę́ pę̀ tô-
phuŏ¬ to, nę̀ nŏ̌opǫ́ myásŭ̌ nyę̌pǫ́
pă cŏ́ pę̀ bá¬ tě pă cŏ́? Nę̀ ki mą́-
lakŏ Krístu hérò hésoluŏ̌ pę́ pę̀,” a
hé lŭ phúnuô.
25 “Vă héhtuŏ̌ pę́ hŏ́ thĭ rò thĭ zǫ̌eto.
Tę̀prǫtę̀pryą dŏ́ vă mę ná văphě̌
amwi̧ tahenuô, a hébè pę́hŏ́ dŏ́ vă-
26 gně hŏ́. Manárò thĭ yŏ htwŏ vă thí-
mí mą́to akhu-akhyě, thĭ zǫ̌e vă to.
27 Vă thímí tahe nuôma a nı́dă vă ngǫ́.
Vă thę́gně èthĭ, rò èthĭ krwŏ văkhyě.
28 Vă dyé èthĭ thę́htwŏprę̀ tacǫ́prę̀. A
ki thyě pă tôphuŏ¬ to. Ŭ hyă cwi-
hte cyą́ pă èthĭ dŏ́ vă takhukŭ tô-
29 prę̀¬ to. Văphě̌ yĕnuô aduklŏ̌ cŏ́ ná
ŭ pwǫ̌¬ tôprę̀. Thímí yĕtahe nuôma
è dyé vă rò ŭ hyă cwihtekyă cyą́ pă
èthĭ dŏ́ vă phě̌ a takhukŭ tôprę̀¬ to.
30 Vă ná văphě̌ ma tôprę̀¬ tuŏ̌ prę́.”
31 Judaphú tahe ihtuôlyą khyĕthyá
32 lahyă lǫ́ rò kírę́ tą́thyě lŭ. Manárò
Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Tę̀mę̀ryá dŏ́ vă-
phě̌ nŏ̌mę vă tahenuô, vă dyéluŏ́ é¬
pę́lăhŏ́ thĭ hŏ́. Manárò thĭ kírę́ tą́-
tuǫ̌ vă ná vă mę tę̀ryá yĕtahe bítě
tôcôtě?” A hé èthĭ phúnuô.
33 “Dŏ́ nę̀ tę̀mę̀ryá yĕtahe akhu-
akhyĕrò pę̀ kírę́ tą́ nę̀ ná lǫ́ mą́to.
Nę̀ yŏ hébèthŭ́ Cŏ́marya yĕnuô prę́,
mętĕhérò nę̀ htwŏ prę́ prę̀lu hekhu-
phú tôprę̀prę́ rò nę̀ cuŏ́ dákwó lyą
nı́dyé cŏ́ nę̀nę́ ná Cŏ́marya,” èthĭ hé
lŭ phúnuô.
34 Rò Byacè Jesŭ hésû èthĭ, “Dŏ́ thĭ
tę̀thyótę̀thya akŭ nuô, a răo tômą̀,
‘Vă hé ná thĭ ma cŏ́marya tahe,’[b]
35 a hé phúnuô văhéto? Cŏ́marya ală̤-
angǫ́ nuôma atŏabè tacǫ́prę̀ cŏ́. Ŭ
36 htulya taple cyą́ lŭ tôprę̀¬ to. Phú-
nuôrò phě̌ nwóhtya vă rò a nŏ̌hyă-
lyą vă dŏ́ hekhuyě. Rò bí vă hé,
‘Vă ma Cŏ́marya aphúkhŭ tôprę̀’
akhě̌nuô, thĭ cuŏ́ hétuǫ̌ vă ná vă
37 héthŭ́ Cŏ́marya phútě? Vă ki mętŏ
phú văphě̌ mę̤nuô to hérò zǫ̌e tă vă
38 tămę́. Manárò ki vă mę̤hŏ́ phú vă-
phě̌ mę̤nuô hérò thĭ ki zǫ̌e lahyă cŏ́
taki¬ to hénuô, patítadû rò thĭ tŏkò
zǫ̌e sálę́ lahyă tę̀ dŏ́ vă mę tę̀prǫ-
tę̀pryą nuôtahe. Thĭ ki zǫ̌e vă tę̀mę
tahe hérò thĭ ki thę́gnĕhyă ná phĕ̀o
dŏ́ văkŭ rò vă odŏ́ èkŭ pă,” a hé èthĭ
39 phúnuô. Èthĭ thę́zǫ̌ pǫ̌ lŭ tadŭ́rò a
htecuŏ́ taphăkyă èthĭlę́.
40 Byacè Jesŭ kąkhyě khyĕthyá dŏ́
Jordano htyĕklŏ bę́rę̌ tôkyě, bí
Giovanni lę́plwŏ rę́lŏ́ pę́ ŭ htyě
akhălę́ nuôtôpho, rò a ką-o bínuô.
41 Kayă hyărǫ́hyăę́ nyacŏ́ dŏ́ lŭo. Rò
èthĭ hé nı́dyé khyĕlŭ tôprę̀ htuŏ̌
tôprę̀, “Giovanni mę̤luŏ̌ tę̀prǫtę̀pryą
tôcô¬ to tadŭ́rò lŏ̌¬ a hé kayă yĕtô-
prę̀ ari-akyă nuô, atŏ lŏ̌plĭcŏ́,” a hé
42 lahyă phúnuô. Kayă bínuôtahe zǫ̌-
enyą́e ką élă Jesŭ.

10:22 Bí Krístu hyălyą híto ana 164 akhě̌nuô, Syria kę́phú tahe hyănuŏ̌ mętapró mŭmyą́vígně tę̀lŭhŏdu yě thuŏ̌na htuŏ̌rò Judaphú tahe mę̤plĭmę̤phuŏ́ khyĕthyá rò a besăsě̌ taple kąkhyě tę̀lŭhŏdu yě rò apwě̌ nı́dyé lahyă.

[b]Li Htuthę́htya 82:6

11

Lazarú Thyĕ

1 Kayămwi̧ ná Lazarú hé yĕtôprẹ̆-
nuô aswí. È ná a vyą̆prẹ̆mò Maria
ná Martha ma a o lahyă dŏ dŏ
2 Bethania. Maria yĕtôprẹ̆ ma mą̆hŏ
a lyątą̆ htyĕnuo̧mŭ dŏ Byacè a khă-
duôlo̧ rò a htŭplĭ ná akhuluo̧ nuô-
tôprẹ̆ hŏ. Lazarú dŏ aswí yĕtôprẹ̆
3 nuôma a puŏ̧prẹ̆khŭ hŏ. A vyą̆prẹ̆-
mò yĕthĕnyẹ̆ nŏcuŏ héso ŭ ná Jesŭ,
rò ètĭ cuŏ hé Jesŭ, “Byacè, nẹ̆ khŏ-
bŏthyómo̧ Lazarú thĕswí hŏ.”
4 Bí Jesŭ nı̧̆huŏ̆ tẹ̆ritẹ̆kyă yĕ akhĕ̆-
nuô, a hé, “Dŏ tẹ̆swíyĕ akhu-akhyĕ
ŭ ki myáhtye Cŏmarya alĭ ata-
khĕ̆ pă. Htuŏto dŏ tẹ̆swíyĕ akhu-
akhyĕrò ŭ ki mẹ̆lĭmẹ̆takhĕ̆ kuŏdû
5 Cŏmarya aphúkhŭ yĕnuô pă.” Jesŭ
mo̧nı̧̆ lŏplĭ Martha ná apuŏ̧prẹ̆mò,
ná a puŏ̧prẹ̆khŭ Lazarú thĕthuŏlŏ.
6 Rò a nı̧̆huŏ̆ ná Lazarú swí ta-
dŭrò a o tadû plehyăpă bínuô
nyẹ̆nyĕ.
7 Htuŏrò a hé a khŏpacẹ̆ tahe, “Pẹ̆
ką dŏ Judakẹ̆ pó⌒.”
8 Manárò a khŏpacẹ̆ tahe hé lŭ,
“Thárá, dŏ pănunu⌒ huprĕ rò Juda-
phú tahe thĕzŭ̆ pŭ̆ tą̆ nẹ̆ ná lŏ̧ rò
nẹ̆ kírẹ̆ ką̆khyĕtŏ khyĕthyá ètĭ bí-
nuô ò?”
9 Jesŭ hésû ètĭ, “Tônyĕ ma a o
shyényẹ̆mŭ̆ ha văhé? Kayă tôprẹ̆prẹ̆
dŏ a cuŏklyá dŏ mŏ̧sĕklẹ̆ yĕnuô, a
taphŏ lakhŭ náto, mẹ̆tĕhérò a yŏ
10 myáhtye hekhu atẹ̆lĭ nuŏ. Manárò
kayă tôprẹ̆prẹ̆ a ki cuŏ dŏ mŏ̧khí
hénuô, a ki taphŏ lakhŭ pă, mẹ̆tĕ-
hérò a yŏ khí nuŏ.”
11 A héhtuŏ phúyĕ rò, a hé plehyă pŏ̧
ètĭ, “Pẹ̆ khŏbŏthyó Lazarú omyĕnı̧̆
sŏtapą̆ hŏ, manárò vă ki cuŏ hturyą̆
ihtò lŭ.” A hé ètĭ phúnuô.
12 “A ki omyĕnı̧̆ sŏtapą̆ prĕ hérò, a
omo̧-oryá hyăkhyĕ dû pă kŏkŏ,” a
13 khŏpacẹ̆ hésû lŭ phúnuô. Jesŭ thĕ-
zŭ̆ hé angŏ̧lasá ná Lazarú thyĕ hŏ
manárò ètĭ tanẹ̆prĕ ná a omyĕ-
nı̧̆ phúnuôprĕ.
14 Yĕtôphuŏrò a héluŏlĭ pẹ̆ ètĭ,
15 “Lazarú thyĕhŏ, manárò, vă okuŏ
ná Lazarú bínuô to rò vă thĕkrŭ̆
prĕ, mẹ̆tĕhérò dŏ a htwŏhtya phú-
yĕ akhu-akhyĕ, thĭ tẹ̆zŭ̆e vă ki du-
htya ná duhtya pă. Tẹ̆yĕtahe htwŏ-
htya phúyĕ nuôma, a htwŏhtya dŏ
a ki htwŏbwíhtwŏtaryĕ dŏ thĭgnĕ
prĕ. Phúnuôrò cuŏ⌒, pẹ̆ cuŏkuŏ
è pó⌒.”
16 Thomazo dŏ ŭ ĕpŏ̧ lŭmwi̧ ná
Didymo* yĕtôprẹ̆ hé Jesŭ a khŏpacẹ̆
tahe, “Pẹ̆ cuŏthyĕ rŏ̧kuŏ ná pẹ̆ Bya-
cè pó!” A hé phúnuô.

Byacè Jesŭ O Dŏ Dŏ Bethania

17 Bí Byacè Jesŭ cuŏtuŏ̧ dŏ dŏ Be-
thania akhĕ̆nuô, ŭ iluŏ* Lazarú nuô
18 a ohŏ lwı̧̆nyĕ hŏ. Dŏ Bethania yĕ
a oyẹ̆ ná vı̧̆ Jerusalem a phû⌒ o
19 nyẹ̆mile. Martha ná Maria yĕ a puŏ̧-
prẹ̆khŭ thyĕ akhu-akhyĕ, ŭ hyă ilŏ
ètĭ, ŭ hyă okruŏolẹ̆ ĕkuŏ lă ètĭ.
20 Bí Martha nı̧̆huŏ̆ ná Byacè Jesŭ hyă-
hŏ akhĕ̆nuô, a htecuŏ myásû lŭ.
Manárò, Maria rò a okyă dŏ hi prĕ.

11:16 Didymo angŏ̧lasá ma odĭkryĕ.

11:17 Judaphú tahenuô a ikhûnuŏ̆ luŏ̧kŭ dŏ lŏ̧kŭ sorŏ̧lo̧ rò a iluŏnuŏ̆ kayăthyĕ bínuô.

21 Martha hé Byacè Jesŭ Krístu,
“Byacè, nę̣ ki okuŏ ná pę̣ bíyě
hénuôma, vă puǫ̨̆prę̣khŭ thyě cyą̨
22 ĭtě. Manárò, khŏnyą̨yě có bèbè, vă
thẽgně ná nę̣ kwĭ Cŏmarya ĭtětě¬
nuô, a ki dyé nę̣ pré.”
23 Jesŭ hésû lŭ, “Nę̣puǫ̨̆ ki htwŏprę̣
kąkhyě khyěthyá pă.”
24 Rò Martha hésû lŭ, “Bí ŭ pwǫ̨̆¬
tôprę̣ ihtòkąkhyě lŏ dó tę̣thyě dó
khyělǫ́ tônyě pănuô, è ki thyěihtò
kąkuŏ pănuô vă thẽgně pré,” a hésû
lŭ phúnuô.
25 Byacè Jesŭ hé lŭ, “Vă ma prę̣ dó
a mẹhtwŏprę̣ kąkhyě kayăthyě tahe.
Vă ma prę̣ dó a dyé ŭ thẽhtwŏprę̣.
Kayă dó a zǫ̨̆e vă tahenuô, a thyě
có tadŭ̂rò a ki htwŏprę̣ kąkhyě pă.
26 Mẹtěhérò kayă dó a zǫ̨̆e vă tahenuô,
a ki nı̨̆bè thẽhtwŏprę̣ tacǫ̨̆prę̣ pă, a
thyěpă tôphuǫ̨̆¬ to. Vă héyě nę̣ zǫ̨̆e
ě, Martha?”
27 “Ò, vă zǫ̨̆e vă, Byacè,” a hésû
phúnuô. “Vă zǫ̨̆e mą̨lakŏ có ná nę̣
ma Messia mą̨hǫ́ Cŏmarya a phúprę̣-
khŭ dó a kírę̣ hyă dó hekhu yětô-
prę̣ nuôhǫ́.”

Jesŭ Nguǫ̨̆

28 Martha héhtuǫ̨̆ phúnuôrò a ką
dó apuǫ̨̆ Maria o rò a ką hébè-
huô lŭ, “Thárá hyătuǫ̨̆ bíyě hó, rò
29 a sudyă nı̨́dyé nę̣.” Maria nı̨́huǫ̨̆
rò a tapluǫ̨̆taplyě htecuŏtŏ Byacè
30 Jesŭ. Manárò bínuô akhĕnuô, Jesŭ
nuǫ̨̆hí dó dǫ̨̆kŭ to. A opăpré bí
Martha lę̣cuǫ̨̆ myáhtye tą̨sû lŭ nuô-
31 tôpho pré. Bí Judaphú dó a hyă
okruǫ̨̆olę̣, a hyă ilǫ̨̆ Maria thĭtahe
myáhtye ná Maria ihtò htecuǫ̨̆ ta-
pluǫ̨̆taplyě akhĕ, èthĭ krwŏcuǫ̨̆kuǫ̨̆
lŭkhyě. Èthĭ tanẹ ná a kírę̣ hyănguǫ̨̆
dó luǫ̨̆khu.
32 Bí Maria cuǫ̨̆myáhtye ná Jesŭ
akhĕnuô, a hyădángǫ̨̆lyą dó lŭkhă-
duô khăshyé rò a hé lŭ, “Byacè¬ ki
nę̣ okuǫ̨̆ ná pę̣ bíyě hénuôma, vă
puǫ̨̆prę̣khŭ thyě cyą̨ ĭtě?”
33 Bí Jesŭ myáhtye Maria ná Juda-
phú dó a krwŏ hyăkuǫ̨̆ lŭ tahe nguǫ̨̆
akhĕnuô, a thẽplę̣̆, a thẽmuǫ̨̆ rò a
34 thẽplòmọto. A sudyă èthĭ, “Thĭ cuǫ́
iluǫ̨̆tŏ lŭ bítě?”
Rò èthĭ hésû lŭ, “Byacè, hyăm-
yámǫ̨̆.”
35 Rò Jesŭ nguǫ̨̆.
36 Rò Judaphú tahe hé lahyă,
“Myámǫ̨̆lé, a mọ có lŭ bá¬ tĕnuô.”
37 Manárò tahehe rò a hé, “A mẹ lĭ
cyą̨ có ŭmèthè vă hé rò a cuǫ́ plwŏ-
thyětuǫ̨̆ kayă yětôprę̣ phútě?”

Byacè Jesŭ Mẹ-ihtòkąkhyě
Lazarú Dó Tę̣thyě

38 Jesŭ thẽplę̣̆ thẽmuǫ̨̆ khyěthyá rò a
cuǫ́tŏ dó ŭ lę̣iluǫ̨̆ nuǫ̨̆ lŭ dó lǫ̨̆kŭ yě-
nuô a o. Luǫ̨̆kŭ yěnuô ŭ htulǫ̨̆bí lŭ
39 ná lǫ̨̆du tômě. Rò a hé ŭ, “Htulǫ̨̆ ta-
phăkyă lǫ̨̆du yěnuô.”
Manárò kayăthyě yětôprę̣ a vyą̨-
prę̣mò Martha hésû lŭ, “Byacè,
tuǫ̨̆khŏnyą̨ yěnuô, a thyě băhǫ́
lwı̨̆nyěhǫ́. A ki nuǫ̨̆thǫ̨̆nuǫ̨̆myą̨ lǫ̨̆-
hǫ́,” a hé lŭ phúnuô.
40 “Vă héhtuǫ̨̆hǫ́ nę̣, nę̣ ki zǫ̨̆e rò
nę̣ ki myáhtye Cŏmarya a tę̣lĭtę̣-
takhĕ pă, văhéto?” Byacè Jesŭ hé
èthĭ phúnuô.
41 Phúnuôrò èthĭ htulǫ̨̆ taphăkyă
lǫ̨̆du nuôtômě. Rò Jesŭ tǫ̨̆htya dó
mǫ́lę̣̆ rò a hé, “Kǫ́¬ Phě, nę̣ nı̨́dă vă
tę̣kwĭcóbě akhu-akhyě, vă hébwíhé-

42 taryĕ nẹ̣. Vă thḗgně ná nẹ̣ nḭ́dă vă
tẹ̣̀kwĭcṓbĕ̀ pwṑ⌐ phuṓ. Manárò vă
myá dṓ a ki htwŏbwí htwŏtaryĕ pḛ́
kayă dṓ a ihtò bíyĕ tahe agně, rò
thyáphú èthĭ ki zṹe ná nẹ̣ nŏhyă vă
agněnuôrò, vă hé phúyĕ prḗ."
43 Bí Byacè Jesŭ kwĭcṓbĕ̀ htuŏnuô,
44 a ḗhtŏhtya, "Lazarú! Htemŏ!" Rò
kayă thyĕ yĕtôprẹ̣̀ hte. Atakhu khă-
duô tahenuô a talŭoma lŏpă ná ikẹ̣̆
báplĭ rò amèthè nuô a bo tavạ̣bí lŏpă
ná ikẹ̣̆.

Rò Jesŭ hé èthĭ, "Htulyĕkyă pḛ́ lŭ
rò nŏcuṓ è nuô."

Ŭ Kre Mẹthyĕ Jesŭ

(Matteo 26:1-5, Marko 14:1-2, Luka 22:1-2)

45 Judaphú dṓ a hyă olĕ kuŏ Maria
tahe myáhtye Jesŭ mẹyĕ akhu-
46 akhyĕ a zṹkạ̣nyạ̣́kạ̣ élă Jesŭ. Maná-
rò tahehe nuô a cuṓ dṓ Pharisĕophú
tahe a o rò a cuṓ hésoluŏ pḛ́ èthĭ ná
47 Jesŭ mẹtẹ̣̀yĕ. Phúnuôrò bwídukhu
tahe ná Pharisĕophú tahe éplṓ Juda-
phú khuklṓkhuklyă dṓ aruô tahe rò
okúokyá nḭ́dyé lŭ.

Rò èthĭ hé, "Pẹ̀ ki mẹphútĕ yĕ?
Kayă yĕtôprẹ̣̀ mẹluŏ pḛ́ ŭ tẹ̣̀prọtẹ̣̀-
48 pryạ̣ élă hṓ. Pẹ̀ ki dya-o tadû è
phúyĕ hénuôma, ŭ zṹe kuŏlŏ lŭ
hṓ. Htuŏpărò Roma klyĕphú tahe
ki hyă pă rò hyă mẹpruṓkyă lŏ pẹ̀
tẹ̣̀lŭhŏduhŏ, pẹ̀ myĕcôphúphú nyẹ̣̆-
côlŏ pă."
49 Yĕtôphuṓrò dṓ èthĭ aklĕ̀ nuô, ka-
yămwḭ ná Caipha otôprẹ̣̀. Bínuô tô-
na ma a htwŏ bwídukhulṓ. Rò a
héhtya, "Thĭ thḗgně lahyă tôcô⌐ to.
50 Dṓ Judaphú myĕcô yĕtômuṓ tôcô-
lŏ kírẹ́pyékírẹ́kyă lŏ agněnuô, kayă
yĕtôprẹ̣̀ ki thyĕkyă dṓ Judaphú yĕ-
tahe agně nuô aryáklŏ nuôma, thĭ
thḗgněto ĕ?"
51 A hé phúyĕ nuôma a hé nḭ́dyédû
ná a tẹ̣̀cyạ̣́tẹ̣̀dè nuômạ̣́to. Cṓmarya
nŏhébè lŭ prḗ. Bínuô tôna akŭnuô, è
yŏ htwŏ bwídukhulṓ rò a hépro̱ one
rḛ́ ná Jesŭ ki thyĕ dṓ Juda myĕcô-
52 phú tahe agně pă, phúnuôprḗ. Htuŏ-
rò a tẹ̣̀hépro̱ yĕnuô, a tŏprḗtṹ Jesŭ
ki thyĕ pḛ́ dṓ Judaphú tahe agně
nuômạ̣́to, a ki thyĕtuṓ pḛ́kuŏ Cṓma-
rya aphúalyẹ dṓ a o lahyă dṓ htyĕ-
kḛ́ aruô tahe agněgně. Thyáphú a
ki mẹhtwŏhtya kayă yĕtahe tômụ-
tuŏ pă agněnuô, ŭ bè mẹthyĕ lŭ pă.
53 Phúnuôrò, cáhtya bínuô tônyĕ tặ-
plehyă rò kayă htwŏ Judaphú khu-
klṓkhuklyă tahenuô, a pṹ kremẹ̣-
thyĕ lahyă hṓ Jesŭ.
54 Phúnuôrò, Jesŭ cuṓ nuŏlạ̣́nuŏlĭ
pă dṓ Judaphú tahe aklĕ̀ to. A cuṓ
okhókyă dṓ kḛ́sĕhtyĕkyạ̣ lṓtamákhu
akhăshyé khălḛ́ tôpho. A cuṓ o nḭ́-
dyé dŏ̀ yĕtôdŏ̀ nuôma ŭ ḗ ná dŏ̀
Ephraim, a cuṓ otṓro̱ kuŏ ná a khŏ-
pacẹ̆ tahe bínuô.
55 Judaphú pwĕ̀ dṓ ŭ ḗ ná tẹ̣̀cuṓ-
talwó pwĕ̀duyĕ a phûhyăhṓ rò,
kayă dŏphúsophú otavĭtavạ̣ bínuô
tahe htyaro̱ ékú⌐ lă lahyă dṓ
vḭ Jerusalem. Bí pwĕ̀ bètyahíto
akhĕnuô, thyáphú èthĭ ki mẹ mwṓ-
plĭrḛ́ lahyă athḗplò phú tẹ̣̀cṓbĕ̀ lḛ́-
klŏ o nuô rò a cuṓ rḛ́ lahyă dṓ vḭ
56 Jerusalem prḗ. Èthĭ myápṹ lahyă
Jesŭ. Rò bí èthĭ oplṓ tṓlŭ dṓ tẹ̣̀lŭ-
tyă hŏkŭ akhĕnuô, a sudyă nḭ́dyé
khyĕlŭ tôprẹ̣̀ ná tôprẹ̣̀ rò a hé, "Thĭ
tanẹ phútĕ? A hyă pwĕ̀ pă văhé?"
57 Bínuôakhĕ̀ prẹ̣̀lŭtyă khuklṓ tahe ná
Pharisĕophú tahenuô a hétặ lahyă

angọ́, thyáphú pẹ̀ ki pṹnḭ́ Jesŭ nuô rò, kayă dố a myáhtye lŭ tôprẹ̀prẹ̀ nuô, a tŏbè hésoluŏ́ pẹ́ pẹ̀.

12

Jesŭ O Dố Dŏ Bethania

(Matteo 26:6-13, Marko 14:3-9)

1 Bí tẹ̀cuŏ́talwópwĕ̀ bètya híto anyĕ
thuŏthyó akhĕ̀nuô, Jesŭ cuố dố La-
zarú o nḭ́dyé dŏ Bethania nuô. La-
zarú yĕtôprẹ̀ nuôma mạ́hố Jesŭ mẹ
ihtòhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ lŭ nuôtôprẹ̀ hố.
2 Ŭ taritaryă buôebuôŏsû Byacè Jesŭ
ná dĭmọ́hé rò Martha buôebuôŏ
kuŏ̀ŭ bínuô. Lazarú onyă otọ́kuŏ
dố kayă onyă e lahyă dĭ bí dĭrẹ́
3 khăshyé aklĕ̀ nuôtahe. Bínuôakhĕ̀
Maria phyéhyăṇḭ htyĕnuộmṹ dố ŭ
ḗ ná nardú yĕtôpyặ. Htyĕnuộmṹ yĕ-
nuôma angụdu nyacố rò a phû⌒ lyạ-
htuô tôcḭ khălẹ́ cố. A hyă lyátặ dố
Byacè Jesŭ khăduôlọ rò a htṹthŭ-
kyă ná akhuluộ. Htyĕnuộmṹ yĕnuô,
a nuộmṹ cuŏpyẹ lŏ cố hi tômĕ cố.
4-5 Manárò, dố a khŏpacẹ̆ aklĕnuô,
amwḭ ná Juda Iscariot héyĕnuô a
otôprẹ̀. Dố khyĕ rò a isĕ̀kyă Bya-
cè nuôtôprẹ̀ hố, rò a hé, “Isĕ̀kyă
htyĕnuộmṹ rò a nḭ́ rŭ yĕnuô cuŏdyé
ná kayă sŏphásŏryạphú nuôtahe to
mẹtĕ? Nẹ̀ ki isĕ̀kyă ma a nḭ́ cố rŭzye
6 denari thuŏcwẹ́ cố menĕ!” A thézọ̀-
nḭ́ mạ́lakŏ kayă sŏphásŏryạphú rò a
hé phúyĕnuô mạ́to, mẹtĕhérò è ma a
htwŏ prẹ̀ehuô. A bè pṹ pẹ́ ŭ rŭ, săpẹ́
ŭ rŭpyẹ̆ rò a bŏphyéhuô tamŏmŏ rŭ
rò a nŏe nḭ́dyédû ná agnĕpré.
7 “A o dû, mẹdídyă tă è tămẹ́” Byacè Jesŭ hékạkhyĕsû phúnuô. “A
phyé odwó pẹ́hố vă htyĕnuộmṹ dố
8 ŭ lẹ́iluố vă pă tônyĕ agnĕhố. Kayă
sŏphásŏryạphú tahe otọ́kuŏ ná thĭ
pwọ̆⌒ tôphuố cố, manárò văyĕnuô
vă otọ́lă kuŏ ná thĭ to.”

Ŭ Tanẹ Kremẹthyĕ Lazarú

9 Judaphú bĕ́mụdu tahe nḭ́huŏ ná
Byacè Jesŭ obí dŏ Bethania nuô rò
a cuố lahyă bínuô. Èthĭ thĕ́zṹ hyă-
myáhtye lahyă tṹ Byacè Jesŭ nuô
mạ́to, èthĭ thĕ́zṹ hyă myáhtye tuọ́-
kuŏ Lazarú dố Byacè Jesŭ mẹhtwŏ-
10 prẹ̀ kạkhyĕ lŭ nuôtôprẹ̀prẹ̀. Phúnuô
akhu-akhyĕ prẹ̀lŭtyă khuklố tahe
11 tanẹ kremẹthyĕ tọ́kuŏ Lazarú. Mẹ-
tĕhérò dố Lazarú akhu-akhyĕ, Juda-
phú ḗprẹ̀ vĭkyă bwídukhu tahe rò
htecuŏkhó lahyă dố Jesŭ o rò zṹe
lahyă Byacè Jesŭ akhu-akhyĕ a tanẹ
kremẹthyĕ tọ́kuŏ lŭ pré.

Jesŭ Cuŏnuŏ Dố Vḭ Jerusalem Akŭ

(Matteo 21:1-11, Marko 11:1-11, Luka 19:28-40)

12 Dŏkhyĕ tônyĕnuô, kayă bĕ́mụ dố
a hyă tẹ̀cuŏ́talwópwĕ̀ yĕtahe nḭ́huŏ
lahyă ná Jesŭ hyă dố vḭ Jerusalem
13 yĕ dố klyálọ hố phúnuô. Phúnuôrò
a pṹnḭ́ lahyă kanŏdulè tahe rò a hte-
cuố myásû lŭ, rò a ḗhtŏ lahyă,

“Htuthĕ́htya lahyă Cố́marya!”

“Cố́marya ki sŏri è dố a hyă ná Byacè amwḭ yĕtôprẹ̀!”[c]

“Cố́marya ki sŏridû Israel akhwí yĕtôprẹ̀ ní⌒”

14 Byacè Jesŭ phyénḭ́ myạ́ŏlyă talóphú
tôduŏ rò a htya sidyánḭ́ lŭ. Rò yĕma
a mẹ lŏ́băhố lisăsĕ̀kŭ hé,

[c]Li Htuthĕ́htya 118:25-26

15 “Kố¬ Jerusalem* vḭphú thĭ¬!
Thếisẽ tă lahyă tămẹ́ ní! Myá-
mỏ̆ lahyă, thĭ khwícốphya dyáṇḭ́
myạ̏ólyă talóphú rò a hyătŏkuŏ
dố thĭo hố.”[d]
16 Bínuôakhĕ̆ a khŏpacẹ̆ tahe thế-
gnĕplŏhí tẹ̏mẹhtwŏhtya angọ́lasá
yĕtahe híto. Tẹ̏ yĕtahe nuôma a
mẹ lốbăhtyahố prẹ̏prọ a tẹ̏héone
mú¬ nukhĕ̆ tahehố. Manárò, bí Bya-
cè Jesŭ kạkahtya htuŏhố dố mố-
khu akhĕnuô, èthĭ thếṇẹ́htyabè no-
prế ná a mẹ tẹ̏yĕtahenuô a tŏlŏ̆ ná
prẹ̏prọ a tẹ̏héone mú¬ nukhĕ̆ tahe.
Rò a khŏpacẹ̆ tahe thếṇẹ́htya tuọ́bè
ná a mẹtŏ pẹ́lŏ̆ lŭ phú prẹ̏prọ hé-
one nuôtahe.
17 Kayă bémụ dố a myáhtye Jesŭ
éhte Lazarú dố luọ̆kŭ rò mẹhtwŏ-
prẹ̏ kạkhyĕ lŭ tahenuô, èthĭ hésо-
luŏ̆ plehyă pẹ́ pọ́ ŭ phú èthĭ myá-
18 htye nuô. Èthĭ nḭ́huŏ̆ lahyă ná Bya-
cè Jesŭ mẹ tẹ̏prọtẹ̏pryạ pẹ́ ŭ tẹ̏yĕ
akhu-akhyĕ, èthĭ htecuố myáplu-
myáphè lŭ ná tẹ̏ritẹ̏kyă yĕ akhu-
19 akhyĕ hố. Phúnuôrò Phariseophú
tahe hé nḭ́dyé lŭ tôprẹ̏ ná tôprẹ̏ phú-
tĕ hérò, “Myámỏ̆lé! Pẹ̏ hépẹ́ pă èthĭ
tohố. Hekhu tôbalŏ̆ krwŏkuŏ̆ lŏ̆ lŭ-
khyĕ hố!”

Jesŭ Héprọ One Rẹ́ Nḭ́dyé Atẹ̏thyĕ Ari-akyă

20 Kayă cuố lahyă tẹ̏cuốtalwó pwĕdu
dố a ki cuố cốbĕ̆ Cómarya dố vḭ
Jerusalem yĕtahe aklĕnuô, Greek
21 myĕcôphú okuŏ̆ tahe. Greekphú
yĕtahenuô, a cuốtŏ dố Philipu a o,
rò a hé lŭ, “Thárá, pẹ̏ thế myá-
htye kuŏ̆lă Byacè Jesŭ.” Philipu ma
vḭ Bethsaida, Galilea kẹ́phú tôprẹ̏.
22 Philipu cuố héso pẹ́ Andrea rò è ná
Andrea cuố hésoluŏ̆ pẹ́ Jesŭ.
23 Rò Byacè Jesŭ hé, “Shuốkhĕ̆ hyă-
tuọ́hố dố prẹ̏lukayă aphúkhŭyĕ ki
24 nḭ́bèhố tẹ̏taryĕdu taryĕhtŭ hố. Vă
hécốcố thĭ, buốkŭlăplò tôplònuô, ŭ
ki iluọ́tặ lŭ dố hekhu to hénuô, a
phếhtya a thèhtya cyạ́to. Manárò ŭ
ki iluọ́tặ lŭ hénuô, a ki phếhtya thè-
25 htya ẽnyacố pă.* Kayă dố a mọ nḭ́-
dyé a thếhtwŏprẹ̏ dố hekhuyĕ tôprẹ̏-
prẹ̏ nuô, a nḭ́bè thếhtwŏprẹ̏ tacṵprẹ̏
to. Manárò kayă dố a ki thếlŏ nḭ́dyé
a thếhtwŏprẹ̏ dố hekhuyĕ to tôprẹ̏-
prẹ̏ nuô, a ki nḭ́bè thếhtwŏprẹ̏ ta-
26 cṵprẹ̏ pă. Ŭpĕpĕ¬ bèbè dố a mẹ̏ vă
tẹ̏mẹ nuô, a bèkrwŏ văkhyĕ. Tứma,
vă obítĕ¬ tôpho bèbè, è ki okuŏ̆ bí-
nuô pă. Văphĕ̆ ki mẹ̏lĭmẹtakhĕ̆ kayă
dố a mẹ vă tẹ̏mẹ nuôtôprẹ̏ pă.

Jesŭ Héluŏ̆ Pẹ́ Ŭ Ná Atẹ̏thyĕ Ari-akyă

27 “A cyẹ̏ nyacố vă thếplò. Vă tŏbè
hé phútĕ? ‘Kố¬ văphĕ̆ thếdŏ, nŏ̆-
khyábè tă vă ná tẹ̏cyẹ̏tẹ̏cṵ yĕ tămẹ́
ní¬’ vă tŏbè hé phúnuô ĕ? Vă tŏbè
hé phúnuô to. Vă hyălyạ nyă hố
28 dố tẹ̏yĕnuô agnĕhố. Kố¬ phĕ̆, nẹ̏ ta-
ryĕduhtŭ cố bá¬ tĕ nuô, dyéluŏ̆ pẹ́
ŭ ní¬.”
Yĕtôphuốrò ngọ́ o dố mốkhu hétặ,
“Vă dyéluŏ̆ htuŏhố vă tẹ̏taryĕdu ta-
ryĕhtŭ hố, vă ki dyéluŏ̆ khyĕthyá

12:15 Dố Greek ngọ́ ma a hé, “Zion a phúprẹ̏mò”
12:24 Byacè Jesŭ ma athyáná buốkŭlăplò tôplò nuôhố. Thyáphú ŭ ki nḭ́bè thếhtwŏprẹ athĕ̆ agnĕnuô, a khyáthyĕ hố athế dố krusu díkè hihtûlọ hố.

[d]Zekaria 9:9

29 pă.” Kayă bémụ o lahyă bínuô tahe
nḭ̈huǒ lahyă aprạyě rò tahehe nuô a
hé lahyă, mǒkrǒ̰ prạrǘprạté, tahehe
rò a hé, mǒkhu tanéphú hébètạ̈ lŭ.
30 “Ngǫ̰prạhtya yěnuôma thĭ lẹ́ṇḭ́-
bwí nḭ́taryě agnĕpré, văgně mạ́to,” a
31 hé èthĭ phúnuô. “Khŏnyạ̈rò shuǒkhě
hyătuǫ̰hǒ dǒ ŭ ki cirya prẹ̀lu hekhu-
phú hǒ. Khŏnyạ̈rò shuǒkhě hyătuǫ̰-
hǒ dǒ ŭ ki vẹ̈htekyă khĭnéricyạ̈ khu-
klǒ Satan dǒ a pǒ kayă dǒ a zṵ̈eto
32 tahe yěnuô tôduǒ hǒ. Manárò shyé¬
ŭ mṵ̈thyĕhtyalǒhǒ vă dǒ krusu díkè
hihtûlọ akhĕpănuô, vă ki éhyă lǒ
33 kayă pwǫ̰¬ tôprẹ̀ dǒ văo pă.” A hé
phúyě nuôma a thézṵ̈ dyéluǒ thégně
pẹ́ ŭ ná a ki thyě phútě pă nuôpré.
34 Kayă bémụ hésû, “Pẹ̀ nḭ́huǒnǒ tẹ̀-
thyótẹ̀thya hé ná Krístunuô a bè
ohtwŏprẹ̀ tacṵ̈prẹ̀ vă, rò nẹ̀ cuǒ
hétuǫ̰, ‘Ŭ bè mṵ̈thyĕhtya prẹ̀lukayă
aphúkhŭyě dǒ hihtûlọ’ phútě? ‘Prẹ̀-
lukayă aphúkhŭ’ ma ŭpě?” A hé la-
hyă phúnuô.
35 Yĕtôphuǒrò Byacè Jesŭ hélyạ nḭ́-
dyé anẹ́, “Tẹ̀lĭ yěnuô a okuǒpǫ́ ná
thĭ taplǫ̰phú păpré. Bí tẹ̀lĭ okuǒ-
pă ná thĭ akhĕnuô, tarú cuǒplehyă
lahyă. Tẹ̀khí ki hyătuǫ̰ khyě thĭ pă.
Kayă cuǒ dǒ tẹ̀khíklě tôprẹ̀nuô, a
cuǒtŏ bítĕnuô, a thégně nḭ́dyé anẹ́
36 to. Thyáphú thĭ ki htwŏhtya tẹ̀lĭ-
phú tahenuô, bí tẹ̀lĭ okuǒpă ná thĭ
akhĕyě, zṵ̈e lahyă è ní¬.” A hébè
htuǒ phúnuô rò a htecuǒ taphă uǒ-
khókyă ná èthĭ.

Kayă Sŏdŏ Tẹ̀zṵ̈tẹ̀nyạ̈

37 Byacè Jesŭ dyéluǒ pẹ́ cǒ èthĭ lǒ
tẹ̀mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryạ yĕtahe dǒ èthĭ mè-
thènyě cǒ tadṵ́rò a zṵ̈e pănyăhí
38 lŭ toto. Dǒ a zṵ̈e phúyě to akhu-
akhyě, atŏ lŏhǒ Prẹ̀prọ Isaiah lẹ́hé-
one angǫ̰yě,

“Kǒ¬ phě, ŭpě zṵ̈ehǒ pẹ̀ hé-
sodônyă pẹ́ ŭ yěnuô tahe pě?
Nẹ̀ dyéluǒ pẹ́hǒ nẹ̀ tẹ̀prọtẹ̀pryạ
yě ná ŭpĕhǒ?”[e] Prẹ̀prọ Isaiah
héphúnuô.

39 Mẹ̀tĕhérò èthĭ zṵ̈ebé to hénuô,
Prẹ̀prọ Isaiah hékuǒpă,
40 “Thyáphú èthĭ ki kạkhyĕtŏ tă
lahyă Byacè tămẹ́, htuǒto thyá-
phú èthĭ nǒzasĭmẹ́ tă lahyă anẹ́
ná Byacè tămẹ́ nuôrò, Byacè
mẹ̀khíhǒ èthĭ mèthè, Byacè mẹ̀-
pryẹ̀hǒ èthĭ théplò khukhyě èthĭ
myáhtye cyạ́ ná amèthè to, èthĭ
tanẹ̀plŏbé lahyă ná athéplò to.”[f]
A hé phúnuô.
41 Prẹ̀prọ Isaiah héphúyě mẹ̀tĕhérò a
myáhtyenǒ Byacè Jesŭ a taryĕdu-
taryĕhtŭ tṵ́rò a hé lŭrilŭkyă phú-
yě pré.
42 Manárò bínuôkhě kayă zṵ̈e rǫ́ĕlă
Byacè Jesŭ. Judaphú khuklǒdu khu-
suhtŭ aklĕ tahenuô a zṵ̈ekuǒ cǒ lŭ
cǒ. Manárò théisě ná Pharisĕophú
tahe vẹ̈htekyă èthĭ dǒ tẹ̀cǒbě hŏklǒ
rò, èthĭ hésohte luǒbû pẹ́ ŭ ná atẹ̀zṵ̈
43 to. Mẹ̀tĕhérò, èthĭ thézṵ̈ nǒhtuthénḭ́
lahyă anẹ́ ná prẹ̀lu kayă nuô adu lǒ-
klǒ cǒ ná a thézṵ̈ nǒhtuthénḭ́ anẹ́ ná
Cǒmarya cǒ.

Byacè Jesŭ Alặangǫ̰ Ki Cirya Ŭ Pă

44 Yĕtôphuǒrò Byacè Jesŭ éhtŏhtya,
“Bí kayă tôprẹ̀prẹ̀ zṵ̈e vă akhĕnuô, a
zṵ̈e tṵ́ vă mạ́to, a zṵ̈e tuǫ̰kuǒhǒ prẹ̀

[e]Isaia 53:1 [f]Isaia 6:10

45 dố a nǒhyălyạ văyĕ tôprẹ̀ hố. Kayă
dố a myáhtye vă nuô, a myáhtye
kuŏhố prẹ̀ dố a nǒlyạ văyĕ tôprẹ̀ hố.
46 Thyáphú lǒ¬ kayă dố a zu̍̀e vă tahe
ki opă tă dố tẹ̀khíklĕ tămẹ́ nuô vă
hyă lĭtakhĕhtya phú tẹ̀lĭ tômĕ dố he-
khu yĕnuôhố.
47 “Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki nḭ̀huŏ vălặ̆vă-
ngọ́ rò a ki zu̍̀eto hénuô, vă cirya lŭ
to. Mẹtĕhérò, vă hyălyạ dố hekhu
yĕnuôma, vă ki hyă cirya ŭ agnĕ-
nuô mặ̆to, vă ki hyă mẹlwóhtekạ ŭ
48 agnĕpré. Kayă dố a htésû vă rò a
phyésû kuŏ vălặ̆văngọ́ to tahenuô,
prẹ̀cirya èthĭ a otôprẹ̀. Mọ̍̀nyĕmọ̍̀-
thĕ̀ dố̆khyĕlố tônyĕpă nuô, ngọ́ dố
vă hébè yĕtahe ki htwŏ èthĭ prẹ̀ci-
49 rya tẹ̀ pă. Mẹtĕhérò, vă hébè yĕnuô,
vă hébè ná vă taryĕshyosŏ nḭ̀dû nuô
mặ̆to. Mặ̆tôkhónuô vă hébè phú vă-
phĕ̀ dố a nǒhyă văyĕ tôprẹ̀ nǒhé-
50 bè vă nuôpré. Vă thégně ná văphĕ̀
a tẹ̀mekyăngọ́ yĕnuô a thŭcuố ŭ dố
tẹ̀htwŏprẹ̀ tacu̍̀prẹ̀. Phúnuôrò vă hé
phú văphĕ̀ nǒhé vă nuôtahe pré.”

13

Byacè Jesŭ Sĭplĭ Pẹ́ A Khŏpacẹ̆ Tahe Akhăduô

1 Bí tẹ̀cuŏtalwópwĕ bètya híto
akhĕnuô, Byacè Jesŭ thégněhố ná
shuŏkhĕ dố a ki bè vĭkyă hekhu rò
a bè kạ dố aphĕo nuô a hyătuọ̍̀hố.
Rò a mọnḭ́ a khŏpacẹ̆ dố a o dố he-
khu yĕtahe pwŏ¬ tôphuố cố. A mọ
tuọ̍̀ cố èthĭ dố a tadû cố.
2 Bínuôkhĕ Byacè Jesŭ ná a khŏ-
pacẹ̆ tahe e lahyă pă dĭ mọ̍̀hé.
Rò Simonè Iscariot aphúkhŭ Juda
Iscariot yĕtôprẹ̀nuô, thyáphú a ki
isĕtặ̆kyă Byacè Jesŭ agnĕnuô, khĭ-
néricyạ́ khuklố Satan hébènuŏ htuŏ-
3 hố angọ́ dố lŭ thĕplòkŭ hố. Bya-
cè Jesŭ thégnĕdûhố ná aphĕ dyé-
tặ htuŏlŏhố lŭ tẹ̀prọpryạ shyosŏ dố
tẹ̀lŏ¬ plĭ akhu hố. A thégně ná a o dố
Cómarya ohyă rò a ki kạkhyĕ khyĕ-
4 thyá dố Cómarya a o pă. Phúnuôrò
a kahtò dố èthĭ lẹ́e dĭrẹ́ khăshyé rò a
plwókyă a cạklŏhtŭ htuŏrò a cŏma
5 anyạ́tặ́ ná khuhtŏ lẹ́htŭthŭ tôba. A
mẹhtuŏ phúnuôrò, a zụ̍̀nuŏ htyĕ dố
bĕlọ̍̀ taĕdu kŭzặ́ tôbè akŭ rò a cáhtya
sĭplĭ pẹ́ a khŏpacẹ̆ tahe akhăduô. Rò
a htŭthŭkyă pẹ́ èthĭ ná khuhtŏ dố a
cŏ dố a nyạ́tặ̆kŭ nuôtôba.
6 A cuŏtŏ dố Simonè Petru a o rò a
hésû lŭ, “Byacè nẹ̀ kírẹ́ sĭplĭ vă khă-
duô ĕ?”
7 Rò Byacè Jesŭ hékạkhyĕsû lŭ, “Vă
cuŏmẹ tuọ̍̀ phúyĕ mamẹtĕhérò khŏ-
nyạ́yĕ nẹ̀ thégně híto tadŭ́rò tônyĕ-
nyĕ pănuô, nẹ̀ thégněplŏdû pă.”
8 “To¬, nẹ̀ bè sĭplĭnḭ́ vă khăduô
taki¬ to,” Petru hésû lŭ rò Byacè
Jesŭ hé lŭ, “Vă ki sĭplĭnḭ́ nẹ̀ to hérò,
nẹ̀ htwŏ vă khŏpacẹ̆ mặ̆to.”
9 Rò Simonè Petru hé khyĕ, “Ki
mẹphúnuôrò, Byacè, sĭplĭ tŭ tă vă
khăduô tămẹ́. Sĭplĭ tuọ̍̀ pẹ́kuŏ lŏdû
vă takhu ná vă khuklố yĕnuô.”
10 Rò Byacè Jesŭ hésû kạkhyĕ lŭ,
“Kayă dố a iluọ̍̀ htuŏhố htyĕ
tôprẹ̀nuô, anẹ́ tôprẹ̀lŏ a plĭlŏhố, a
lo sĭplĭ prétŭ́ akhăduô pré. Thĭ thé-
plò mwŏ̍̀plĭthĭplo lŏhố vă, manárò
a mwŏ̍̀plĭthĭplo lŏ pwŏ̍¬ tôprẹ̀ to.”
11 Mẹtĕhérò a thégně ná ŭ kírẹ́ isĕtặ̆-
kyă lŭ tôprẹ̀ pă, tŭ́rò a hé ná thĭ
mwŏ̍̀plĭthĭplo lŏ pwŏ̍¬ tôprẹ̀ to, a
hé phúnuô pré.

12 Bí a sĭplĭ htuŏhó èthĭ khăduô
akhĕnuô, a thyáhtya khyĕthyá acạ-
klŏ rò a kạkhyĕ onyă khyĕthyá dố
akhălẹ́. Rò a sudyă èthĭ, “Vă mẹ
pẹ́ thĭ phúyĕ nuôma thĭ thégnĕplŏ
13 lahyă ĕ?” A hé phúnuô. “‘Thárá,’
tomaná, ‘Byacè,’ thĭ é lahyă vă phú-
nuôma ató pré, mẹtĕhérò vă htwŏ
14 mạ́lakŏ phú thĭ é vă nuônuŏ¬. Phú-
nuôrò khŏnyạ́yĕ vă htwŏ thĭ Bya-
cè thĭ Thárá có rò vă ki sĭplĭ pẹ́ thĭ
khăduô kihérò thĭ tŏ sĭplĭ pẹ́kuŏ lŭ
15 khăduô tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ ní¬. Vă mẹ-
kyă pẹ́ thĭ lẹ́krwŏ mẹbyábŭ yĕtôcô
hó. Thĭ tŏ krwŏmẹkuŏ lahyă phú vă
16 mẹ pẹ́ thĭ yĕnuô. Vă hécócó thĭ, lu-
lénuô aduklŏ ná abyacè tôprẹ̀¬ to.
Kayă dố ŭ nŏ lŭ yĕtôprẹ̀nuô aduklŏ-
lố ná a nŏ lŭ nuôtôprẹ̀nuô a o tôprẹ̀¬
17 to. Khŏnyạ́rò thĭ thégnĕ lahyă hố tẹ̀-
yĕtahe hố. Thĭ ki ohtwŏprẹ̀ krwŏmẹ
tẹ̀yĕtahe hénuô, thĭ ki nị́bè tẹ̀sŏri.

Byacè Jesŭ Héprọ One Rẹ́ Dố Ŭ Ki Isĕtặkyă Lŭ Pă

(Matteo 26:20-25, Marko 14:17-21, Luka 22:21-23)

18 “Vă thé hé lŏplĭ thĭ pwặ̀¬ tôprẹ̀
phúnuô mạ́to. Lŏ¬ thĭ dố vă nwó-
htya yĕtahe nuôma vă thégnĕ nị́dyé
lŏ thĭ pwặ̀¬ tôprẹ̀. Manárò thyáphú
lisăsĕkŭ héone ki lốbăhtya agnĕnuô,
‘Kayă dố a etặ̀ŏtặ̀kuŏ tẹ̀ ná vă yĕtô-
prẹ̀ théhte vă rò a tapẹ̆ kạkhyĕkyă
hố vă ná akhănuôkyă hố.’[g]
19 “Shyé¬ a htwŏhtyahố pănuô,
thyáphú thĭ ki zặ̀e ná vă ma Messia
nuô tôprẹ̀hố nuôrò, vă hésoluŏkyă
20 pẹ́ hố thĭ khŏnyạ́ hố. Vă hécócó thĭ,
kayă tôprẹ̀prẹ̀ dố a émọsû kayă dố

Jesŭ etặ̀ Tẹcuŏtalwópwĕ asèe ná akhŏpacẹ̆ tahe (13:21)

vă nŏhyă è yĕtôprẹ̀ nuôma, a émọsû
hố vă hố. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ dố a émọ-
sû vă nuôma a émọsû hố prẹ̀ dố a
nŏhyă văyĕ nuôtôprẹ̀ hố.”
21 A héhtuŏ phúnuôrò, a sŏryạ nya-
có lŭthéplò rò a héhte luŏlĭkyă pẹ́
èthĭ, “Vă hécócó thĭ, dố thĭklĕ yĕ-
nuô kayă dố a ki isĕtặkyă vă pănuô
a o tôprẹ̀,” a hélĭkyă èthĭ phúnuô.
22 A khŏpacẹ̆ tahe myáotyạ́ nị́dyé lŏ
lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ rò a thézặ̀ hé bítĕ
tôprẹ̀ nuô, a tanẹplŏ lahyă to, a hte
23 tapạ lŏplĭ có èthĭ. Dố a khŏpacẹ̆ aklĕ
dố a mọ nị́dyé nyacó lŭ yĕtôprẹ̀nuô,
a onyăphû dố Byacè Jesŭ khăshyé
24 tôkyĕ. Simonè Petru nuôcuŏ akhu-
klŏ dố a onyăphû lŭ khăshyé nuôtô-
prẹ̀ rò a hé lŭ, “Sudyă è nuô, a thézặ̀
hé maŭpĕ?” A héhuô cuŏ lŭ phúnuô.
25 A taterẹ̆ Byacè Jesŭ rò a hé lŭ,
“Byacè, nẹ̀ hé nuôtôprẹ̀ ma ŭpĕ?” A
sudyă lŭ phúnuô.
26 Byacè Jesŭ hé lŭ, “Vă tônuŏ khố-
mŭ tôkyĕ dố ithwíbĕkŭ rò vă dyérẹ̆
ná lŭ nuôtôprẹ̀ ma èhố.” A héhtuŏ
phúnuô rò a phyé khốmŭ tôkyĕ rò
a tônuŏ dố ithwíbĕkŭ rò a dyécuŏ
ná Simonè aphúkhŭ Juda Iscariot.

[g]Li Htuthéhtya 41:9

27 Juda phyéhtuŏhtuŏ khŏ́mŭ, khĭnéricyą khuklŏ́ hyănuŏ dŏ́ lŭkŭ.
"Nę kírę mę ĭtĕnuô, cuŏ́ mę-
pryămŏ," Byacè Jesŭ hé lŭ phúnuô.
28 Mamętĕhérò Byacè Jesŭ cuŏ́ hé-
tuŏ lŭ phúyĕ mętĕ¬ nuô, èthĭ o
bí dĭrę khăshyé nuôtahe thĕ́gnĕ
29 tôprę¬ to. Juda yŏ pą́ pę èthĭrŭ
khukhyĕ, èthĭ tahehe nuô, a tanę
lahyă prĕ́ ná Byacè Jesŭ nŏcuŏ́
iprı̨ lŭ ná tę dŏ́ a lo ná pwĕduyĕ agnĕ tomaná a nŏcuŏ́ dyé lŭ
ná kayă sŏryąsŏpháphú tahe tę-
tôcôcô prĕ́, a tanę lahyă phúnuô.
30 Juda phyéhtuŏhtuŏ khŏ́mŭ, a
htecuŏ́ cŏ́. Bínuôkhĕ ma mą́khí
hŏ́.

Byacè Jesŭ Héprọ One Rę́ Petru Ná A Ki Htébíkyă Lŭ Pă

(Matteo 26:31-35, Marko 14:27-31, Luka 22:31-34)

31 Juda htecuŏ́ htuŏhŏ́ akhĕnuô,
Byacè Jesŭ hé èthĭ, "Khŏnyą́yĕ
shuŏ́khĕ hyătuą́hŏ́ dŏ́ prę̀lukayă
aphúkhŭ mą́hŏ́ văyĕ ki nı̨́bèhŏ́ tę-
taryĕdu taryĕhtŭ hŏ́. Cŏ́marya ki
nı̨́bè dĭtą́ tętaryĕdu taryĕhtŭ dŏ́
32 prę̀lu kayă aphúkhŭyĕ a o hŏ́. Cŏ́-
marya ki nı̨́bè dĭtą́ a tętaryĕdu
taryĕhtŭ dŏ́ è o kihérò Cŏ́marya
ki mę̀lĭmętakhĕ aphúkhŭyĕ ná anę́
nı̨́dû pă. A ki mę̀lĭmętakhĕ cŏ́
lŭ khŏnyą́cŏ́.
33 "Văphúvălyę thĭ, vă otą́ nyę̀kuŏpă
ná thĭ tohŏ́. Thĭ ki myápą̆thą́ vă pă.
Phú vă héhtuŏhŏ́ Judaphú khuklŏ́-
khuklyă tahenuô, vă ki hé pę́ pą́ thĭ
khŏnyą́yĕ ná khălę́ dŏ́ vă kírę́ cuŏ́
yĕnuô, thĭ cuŏ́cyą́to.
34 "Phúnuôrò khŏnyą́yĕ vă ki mekyă
thĭ ngą́ athĕ tômą̆. Mọ nı̨́dyé lahyă
lŭ tôprę̀ ná tôprę̀ ní¬. Phú vă mọ nı̨́-
dyé thĭnuô, thĭ bè mọ nı̨́dyé lŭ tô-
35 prę̀ ná tôprę̀. Thĭ ki mọ nı̨́dyé lŭ tô-
prę̀ ná tôprę̀ hénuô, ŭ pwą̆¬ tôprę̀ ki
thĕ́gnĕ ná thĭ htwŏ vă khŏpacę̆ pă."
36 "Byacè, nę̀ kírę́ cuŏ́ bítĕ tô-
photĕ pă?" Simonè Petru sudyă
lŭ phúnuô.
Rò Byacè Jesŭ hésû lŭ, "Khălę́ dŏ́
vă kírę́ cuŏ́ yĕtôphonuô, khŏnyą́rò
nę krwŏcuŏ́ cyą́ kuŏhí vă to. Mana-
rò nę ki krwŏcuŏ́ kuŏno vă dŏ́khyĕ
pă."
37 "Byacè, vă ki krwŏcuŏ́kuŏ nę khŏ-
nyą́rò a cuŏ́ cyą́tuą́torò mętĕ? Vă o
taritaryă onehŏ́ văné ná vă ki thyĕ
dŏ́ nę̀gnĕhŏ́ yĕ." A sudyă lŭ phúnuô.
38 Yĕtôphuŏ́rò Byacè Jesŭ hésû lŭ,
"Nę̀ o taritaryă one hŏ́ nę̀né ná nę
ki thyĕ dŏ́ văgnĕ mą́lakŏ hŏ́ ĕ? Vă
hécŏ́cŏ́ nę, bí shyĕphĕ i-uhtya tya-
híto nuô, nę̀ ki htébíkyăsû* ŭ ná vă
thĕ́gnĕnŏ́ è to thuŏphuŏ́ cŏ́ pă," a hé
lŭ phúnuô.

14

Byacè Jesŭ Ilŏ Théplò Mọkyă Nı̨́dyé A Khŏpacę̆ Tahe

1 Byacè Jesŭ hé èthĭ, "Théplòkı̨́
théplòkyą lahyă tămę́ ní¬. Zı̨́e la-
hyă Cŏ́marya rò zı̨́ekuŏ lahyă vă
2 ní¬. Dŏ́ văphĕ ahikŭ nuô, hidŏ́kŭ
lę́o akhălę́ o ę́nyacŏ́. A ki omą́to
hérò, vă cuŏ́ hé tuą́ thĭ mętĕ? Vă
kírę́ cuŏ́ taritaryă one pę́ hŏ́ thĭ khă-
3 lę́ tôpho hŏ́. Vă cuŏ́ taritaryă pę́

13:38 Tahehe nuô a hé ná sumwó

htuŏ thĭ khălę̆ tôpho pă rò vă hyă
khyĕthyá dŏ thĭo pă. Thyáphú thĭ ki
ką otǫ̆kuŏ ná vă bí vă lę̆ką-o akhă-
lę̆ yĕpănuô rò, vă hyă ę́ką khyĕ-
4 thyá dû thĭ pă ní⌒. Klyá dŏ vă kírę̆
cuŏ yĕtôphonuô, thĭ thę́gnĕpré," a
hé èthĭ phúnuô.

Byacè Jesŭ Ma Klyácuŏ Dŏ Phĕ̀ A O

5 Thomazo hé lŭ, "Byacè, nę̆ kírę̆
cuŏtŏ bítĕ tôpho nuô pę̆ thę́gnĕto,
phúnuôrò pę̆ cuŏ thę́gnĕ cyą̆
klyá phútĕ?"
6 Rò Byacè Jesŭ hésû lŭ, "Vă ma
klyá ná tę̆mą̆tę̆cŏ ná tę̆htwŏprę̆ hŏ.
Vă htwŏ pę̆hŏ ŭ klyácuŏ dŏ phĕ̀ a o
akhu-akhyĕ, ŭpĕpĕ⌒ bèbè, a ki cuŏ
dĭtŭ ná vă to hénuô, a cuŏtuǫ̆ cyą̆
7 dŏ phĕ̀ a o tôprę̆⌒ to. Thĭ ki thę́gnĕ
tą̆tę̆hŏ vă hénuô, thĭ thę́gnĕ tuǫ̆kuŏ
dûhŏ văphĕ̀ hŏ. Cáhtya khŏnyą̆yĕ
tą̆plehyănuô, thĭ klyá thę́gnĕ nyăhŏ
văphĕ̀ hŏ rò thĭ klyá myáhtyenŏ nyă
hŏ è hŏ."
8 Philipu hé lŭ, "Byacè, nę̆ ki dyéluŏ
pę̆ tû pę̆ ná phĕ̀ hénuôma pòhŏ."
9 Byacè Jesŭ hésû lŭ, "Philipu, vă
otǫ̆kuŏ ná thĭ nyę̆kú⌒ lă cŏhŏ rò ma
nę̆ thę́gnĕnŏ nyă vă to ĕ? Kayă dŏ
a myáhtyenŏ vă nuô, a myáhtyenŏ-
hŏ phĕ̀ hŏ. Rò, 'Dyéluŏ pę̆ pę̆ ná
10 phĕ̀,' nę̆ cuŏhétuǫ̆ phúnuô mę̆tĕ? Vă
okuŏ dŏ phĕ̀kŭ rò phĕ̀ okuŏ dŏ văkŭ
nuôma, nę̆ zǫ̆e nyăto ĕ? Vă hébè thĭ
yĕnuôma, văngǫ̆ nı̆dyédû mą̆to. Vă
mę tę̆ yĕtahe nuôma phĕ̀ dŏ a o dŏ
11 văkŭyĕ tôprę̆ mę̆nı̆ lŏplĭ pré. Bí vă
hé pę̆ thĭ ná vă okuŏ dŏ phĕ̀kŭ rò
phĕ̀ okuŏ dŏ văkŭ yĕnuôma, tarú
zǫ̆e lahyă. Thĭ ki⌒ zǫ̆elă vă to hérò,
patítadû rò thĭ tŏ myá vă mę tę̆-
prǫtę̆pryą dŏ vă dyéluŏ htuŏhŏ nuô-
tahe rò zǫ̆etę̆ dŏ vă hé pę̆ thĭ yĕtahe
12 nuô. Vă hécŏcŏ thĭ, kayă dŏ a zǫ̆e
vă tahenuô, a ki mę̆tę̆ dŏ vă mę̆htuŏ-
hŏ yĕnuôtahe pă. Vă kírę̆ cuŏhŏ dŏ
phĕ̀ a o akhu-akhyĕ, a ki mę̆du mę̆-
13 lyą̆ mę̆ę́lŏ klŏpă cŏ ná yĕtahe pă. Dŏ
văkhuvăkhyĕ rò thyáphú ŭ ki mę̆-
lĭmę̆takhĕ̀htya văphĕ̀ agnĕnuô, thĭ
kwĭtę̆ ĭtĕtĕ⌒ bèbè, thĭ ki kwĭ ná vă-
14 mwı̆ hénuô, vă ki dyé thĭ pă. Thĭ kwĭ
tę̆ĭtĕtĕ⌒ bèbè, thĭ ki kwĭ ná vămwı̆
hénuô, vă ki mę̆pę̆ thĭ phú thĭ kwĭ-
nuô pă.

Jesŭ Ǫ́lyą Dŏ A Ki Nŏhyă Pę̆
Èthĭ Thę́ Săsĕ̀ Byacè

15 "Thĭ ki mǫ vă hérò, thĭ ki nı̆dă
16 cǫ̆e vă tę̆mekyăngǫ̆ tahe. Vă ki kwĭ-
htya phĕ̀ dŏ a ki thŭtą̆ pę̆ thĭ prę̆-
mę̆cwǫ́ thĭ tôprę̆ dŏ vă khălę̆ yĕnuô
pă. Rò a ki okuŏ ná thĭ tacǫ̆prę̆ pă.
17 È ma mą̆hŏ Thę́ Săsĕ̀ Byacè hŏ. È ki
ithyóithya zǫ̆klyázǫ̆klŏ thĭ ná tę̆mą̆-
tę̆cŏ yĕnuô pă. Prę̆lu hekhuphú tahe
myáhtyenŏ lŭ toto, thę́gnĕnŏ lŭ toto
akhu-akhyĕ, a ę́sû lŭ to pă. Manárò
thĭ thę́gnĕhŏ lŭ, mę̆tĕhérò a ohtwŏ-
prę̆ tǫ̆kuŏ ná thĭ rò a ki hyăo dŏ
18 thĭ thę́plòkŭ pă. Vă dya-okryákyă
thĭ to. Vă ki hyă khyĕthyá dŏ thĭo
19 pă. Taplǫ̆phú akŭnuô, prę̆lu hekhu-
phú tahe myáhtye pă vă to. Mana-
rò thĭrò, thĭ ki myáhtye vă pă. Vă
htwŏprę̆ akhu-akhyĕrò thĭ ki htwŏ-
20 prę̆ kuŏ păpă. Bínuôtônyĕ pănuô,
thĭ ki thę́gnĕ ná vă o dŏ văphĕ̀ akŭ
rò thĭ o dŏ văkŭ rò vă o dŏ thĭkŭ pă.
21 Kayă tôprę̆prę̆ dŏ a pǫ̆manı̆ vă tę̆me-
kyăngǫ̆ yĕtahe, rò a krwŏ ohtwŏprę̆
tahe nuôma mą̆hŏ kayă tôprę̆ dŏ a

mọ mą́hó vă hó. Kayă dó a mọ vă
nuô văphĕ ki mọnḭ́ lŭ pă. Vărò, vă ki
mọnḭ́kuŏ è pă rò vă ki dyéluŏ shyĕ-
klọ́ có è ná vănḛ́ pă.”
22 Yĕtôphuórò Juda (Juda Iscariot
mą́to) hé, “Byacè, nẹ̀ thézṵ́ dyé-
luŏ pḛ́ pẹ̀ ná nẹ̀nḛ́ tadúrò mamẹtĕ-
rò nẹ̀ dyéluŏ tuọ́pḛ́kuŏ prẹ̀lu hekhu-
phú tahe to mẹtĕ?”
23 Byacè Jesŭ hésû kąkhyĕ lŭ, “Lŏ
kayă dó a mọ vă tahenuô, a ki mẹ
phú vă hé lŭ nuô pă. Văphĕ ki mọnḭ́
èthĭ pă, rò pẹ̀ ki hyă dó èthĭ a o pă rò
pẹ̀ ki hyă isó o có pẹ̀hipẹ̀phyă dó a
24 théplòkŭ pă. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ dó a mọ
vă to nuô, a nḭ́dă vă tẹ̀ithyóithya to.
Ngọ́ dó thĭ nḭ́huŏ yĕtahe nuôma vă-
ngọ́ nḭ́dû mą́to. Mą́dû phĕ dó a nŏ-
hyă vă yĕtôprẹ̀ angọ́ pré.
25 “Bí vă okuŏpă ná thĭ khŏnyą́khĕ
yĕ, vă hésoluŏ pḛ́hó thĭ tẹ̀yĕtahe hó.
26 Manárò, phĕ ki nŏhyă pḛ́ thĭ prẹ̀-
mẹcwọ́ thĭ Thé Săsĕ Byacè ná vă-
mwḭ pă. È ki ithyóithya pḛ́ thĭ tẹ̀lŏ¬
plĭ pă, htuŏto lŏ tẹ̀ dó vă héhtuŏ-
hó thĭ tahenuô, a ki dyéthḛ́nḛ́ ką-
27 khyĕ khyĕthyá thĭ pă. Vă dyakyă pḛ́
thĭ théplò a tẹ̀kacṵ́kabé hó. Rò vă
dyé pḛ́ hó thĭ vă tẹ̀kacṵ́kabé hó. Vă
dyé thĭ yĕnuôma athyáná prẹ̀lukay-
ă dyé thĭ nuôtahe mą́to. Théplòkṵ́
théplòkyą̆ tă lahyă tămḛ́. Théisĕ tă
lahyă tămḛ́mḛ́.
28 “Thĭ nḭ́huŏ htuŏhó vă hé thĭ, ‘Vă
cuókyă thĭlḛ́ pă tadúrò vă ki kątŏ-
kuŏ khyĕthyá thĭ pă.’ Vă kírḛ́ cuó dó
phĕ a o pă, vă hé thĭ phúyĕnuô, thĭ
ki mọ vă hérò thĭ thékrṵ̆ pré, mẹtĕ-
29 hérò văphĕ nuô aduklŏ ná vă. Shyé¬
a htwŏhtyahó pănuô, thyáphú thĭ
ki zṵ́e agnĕnuôrò, vă héso one pḛ́
cóhó thĭ bí a htwŏhtya tyahíto yĕ-
30 nuô hó. Vă ki hébè nyḛ̆nyḛ̆ ná thĭ
nuôma ashuóakhĕ o é pătohó. Khĭ-
néricyą́ khuklŏ Satan dó a pó hekhu
yĕtôduŏnuô, a kírḛ́ hyăhó. A tẹ̀ta-
ryĕshyosŏ yĕnuô, a mẹ pḛ́ ná vă to.
31 Thyáphú prẹ̀lu hekhuphú ki thégnĕ-
hyă lahyă ná vă mọ phĕ agnĕnuô, vă
mẹ tŏtṵ́pré phú phĕ mehyă vă ngọ́
nuôtahe pré.

“Cuó¬! Pẹ̀ htecuóhó pó!”

15

Jesŭ Ma Thòbĭthèmọ́ A Mą́lakŏ Tômọ́

1 “Vă ma thòbĭthèmọ́ dó a mą́la-
2 kŏ tômọ́, văphĕ ma prébyacè. Thò-
bĭthèphyă dó a ícṵ́ ná vă rò athè-
aphŏ hteto tahenuô, è ki pą̆kyă lŏ
pă. Aphyă dó athèaphŏhte tahenuô
bèbè, thyáphú a ki thèhte éhtyapọ́
agnĕnuô a mẹlą́kyă lŏke aphyă tahe.
3 Thĭ mwọ̆plĭbŭphuó hó ná vălą̆vă-
ngọ́ dó vă hé pḛ́ thĭ yĕ akhu-akhyĕ
4 pré. Oklọ̀sóma lahyă dó văkŭ rò vă
ki oklọ̀sóma dó thĭkŭ pă. Thòbĭthè-
phyă tôphyăphyă dó a osóícṵ̆ma ná
vă to nuô, a thèhtya cyą́ nḭ́dyédû
anḛ́ tôphyă¬ to. Phúnuôhó thĭ ki
oklọ̀sóma dó văkŭ to hénuô, thĭ thè-
htebé cyą́ thòthè dó a mą́dû mẹtẹ̀ryá
yĕnuô tôprẹ̀¬ to.
5 “Vă ma thòbĭthèmọ́, thĭ ma aphyă
tahe. Kayă dó a ki-o kisó dó văkŭ
rò vă ki-o kisó dó èthĭ akŭ tahenuô,
èthĭ ki thèhtyaphŏhtya ényacó pă.
Mẹtĕhérò thĭ ki o ícṵ́ ná vă to hénuô,
6 thĭ mẹcyą́ tẹ̀ tôcô¬ to. Kayă tôprẹ̀-
prẹ̀ dó a oklọ̀sóma dó văkŭ to nuô,
athyáná thòphyă dó ŭ vĭhtekyă è dó
aklŏ, rò a nókyăkrăkyă tahe nuôpré.

Thòphyă phúnuô tahenuô, ŭ ihtuô-
plŏ è rò ŭ vĭnuŏkyă lŭ dŏ mikŭ rò
7 ŭ isŭ̆ŭkyă è pré. Thĭ ki oklo̤sóma
dŏ văkŭ, rò vălă̤văngo̤ ki osóklo̤ma
dŏ thĭkŭ kihérò thĭ thézŭ̆kwĭ ĭtĕ-
8 tĕ¬ bèbè nuô, vă ki dyé thĭ pă. Dŏ
thĭ thèhtyaphŏhtya é thòthè dŏ a
ma̤hŏ me̤te̤ryá yĕtahe akhu-akhyĕ,
ŭ ki me̤lĭme̤takhĕhtya văphĕ pă. Dŏ
thĭ thèhtyaé phúnuô akhu-akhyĕ thĭ
dyéluŏhŏ ná thĭ htwŏ vă khŏpacĕ̤
tahe hŏ.
9 "Vă mo̤kuŏ thĭ phú văphĕ mo̤
vă nuô, khŏnyă̤rò oklo̤sóma lahyă
10 dŏ vă te̤mo̤ akŭ yĕnuô ní¬. Thĭ ki
ni̤dă cŭe vă te̤mekyăngo̤ yĕtahe hé-
nuôma thĭ oklo̤sóma hŏ dŏ vă te̤mo̤
akŭ hŏ. Thĭ ki me̤ phúyĕ hénuôma
a thyáhŏ ná vă ni̤dă văphĕ ango̤
rò vă oklo̤sóma dŏ a te̤mo̤kŭ yĕ-
11 nuô hŏ. Thyáphú thĭ ki théluŏ̤phò-
phŭ thyákuŏ phú vă théluŏ̤phòphŭ
yĕ agnĕnuô, vă hésoluŏ pĕ̤ hŏ thĭ hŏ.
12 Mo̤ ni̤dyé lŭ tôpre̤ ná tôpre̤ phú vă
mo̤ ni̤dyé thĭ yĕnuô ní¬, yĕma ma̤hŏ
13 vă te̤mekyăngo̤ hŏ. Te̤mo̤ dŏ adu-
klŏlŏ ná kayă tôpre̤pre̤ dŏ a khyá-
thyĕkyă cŏ athé dŏ a khŏbóthyó
14 tahe agnĕnuô a o pă to hŏ. Thĭ
ki me̤ phú vă mekyă thĭ ngo̤ yĕ
hénuôma, thĭ htwŏhŏ vă khŏbóthyó
15 hŏ. Vă é pă thĭ ná lulé to hŏ, me̤-
tĕhérò lulé hénuôma a thégně ni̤-
dyé kuŏ abyacè ate̤me̤ ari-akyă to.
Vă ki ékhó hŏ thĭ ná thĭ ma vă
khŏbóthyó tahe hŏ, me̤tĕhérò lŏ¬
vă ni̤huŏ te̤ dŏ văphĕ a o tahenuô,
16 vă hésoluŏ pĕ̤lŏhŏ thĭ hŏ. Thĭ nwó-
htya vă ma̤to. Vă nwóhtya thĭ rò vă
dyahtyahŏ thĭ dŏ thĭ ki htecuŏ la-
hyă rò cuŏ thèhtyaphŏhtya é lahyă.
Vă dyahtyahŏ thĭ ná thĭ ki thèícŭ̆-
matuŏ̤ lahyă dŏ atadû. Thĭ ki me̤-
phúnuô tŭma thĭ kwĭ ĭtĕtĕ¬ bèbè,
thĭ ki kwĭ ná vămwi̤ hénuô, phĕ
17 ki dyé thĭ pă. Vă te̤mekyăngo̤ yĕ-
nuôma ma̤hŏ mo̤ ni̤dyé lŭ tôpre̤ ná
tôpre̤ yĕnuôhŏ."

Pre̤lu Hekhuphú Ki Théhte Byacè Jesŭ A Khŏpacĕ̤ Tahe Pă.

18 "Pre̤lu hekhuphú tahe ki théhte
thĭ hérò tane̤htya tuŏ̤bè lahyă ná
19 a théhte re̤htuŏhŏ vă nuô ní¬. Thĭ
ki thyáná pre̤lu hekhuphú yĕtahe
hénuô, a ki mo̤ ni̤dyé thĭ phú èthĭ
kayă ni̤dû nuôtahe pă. Manárò thĭ
rò, thĭ khódû ná èthĭ hŏ. Vă nwóhte-
khókyă hŏ thĭ dŏ pre̤lu hekhuphú
tahe aklĕ hŏ. Èthĭ théhte thĭ akhă-
shyékhărya̤ ma ma̤hŏ dŏ thĭ yŏ khó-
dû ná èthĭ hŏ, htuŏto vă yŏ nwó-
htekhókyă hŏ thĭ ná èthĭ yĕ akhu-
akhyĕrò èthĭ théhtethéhă hŏ thĭ hŏ.
20 Théne̤htyabè lahyă ngo̤ dŏ vă hé pĕ̤
thĭ, 'Lulé duklŏlŏ ná abyacè nuô a
o tôpre̤¬ to,' yĕnuô ní¬. Èthĭ me̤-
cye̤me̤cû htuŏhŏ vă akhu-akhyĕ, a
ki me̤cye̤me̤cû kuŏ ke thĭ pă. Èthĭ
ki cŭe ni̤dă htuŏhŏ văngo̤ hénuô, a
21 ki cŭe ni̤dă kuŏdû thĭngo̤ pă. Thĭ
htwŏ vă khŏpacĕ̤ akhu-akhyĕ pre̤lu
hekhuphú tahe ki me̤cye̤ thĭ pă, me̤-
tĕhérò èthĭ thégně lahyă phĕ dŏ a
22 nŏhyă vă yĕnuô tôpre̤ to. Vă ki hyă
hésodônyă pĕ̤ èthĭ to kihénuô, Cŏ-
marya dya ná èthĭ te̤thŭ to. Mana-
rò khŏnyă̤yĕ vă hyă hésodônyă luŏ
pĕ̤ èthĭ akhu-akhyĕ, ale̤hé siplé ni̤-
dyé ango̤ ná ate̤thŭ agnĕnuô a opă
23 tômŭ¬ to hŏ. Kayă dŏ a théhte vă
nuô a théhte tuŏ̤kuŏhŏ văphĕ hŏ.

24 Tẹ̀mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryạ dố ŭ mẹcyą̀ tô-
prẹ̀¬ to yĕtahenuô, vă ki dyéluŏ dố
èthĭ aklĕ to hénuô, èthĭ tẹ̀thŭ́ o ta-
khyá¬ to. Manárò, khŏnyą̀yĕ, èthĭ
myáhtye tẹ̀mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryạ yĕtahe
rò a thĕ́hte lŏplĭ hố vă ná văphĕ
25 hố. Manárò yĕnuôma, èthĭ mẹlŏ́mẹ-
băhtya pẹ́hố phú lisăsĕ héo htuŏhố,
'Vă mẹ thĕ́htethĕ́hănố èthĭ ná văné
tôcô¬ to tadŭ́rò èthĭ thĕ́hte vă.'[h]
26 "Vă ki nŏhyă prẹ̀mẹcwọ́tẹ̀ dố a o
dố phĕo yĕnuô tôprẹ̀ dố thĭ o pă. È
ma tẹ̀mą̀tẹ̀cố a Thé Săsĕ Byacè dố
a o dố phĕ a o hyă. Shyé¬ a hyă-
tuọ́ pănuô, a ki hésoluŏ pẹ́ thĭ ná
27 vărivăkyă pă. Thĭ otọ́kuŏ ná vă dố
akhăshyékhĕ pă cố akhu-akhyĕ thĭ
bè héso pẹ́ kuŏŭ ná vărivăkyă ní¬."

16

1 "Thyáphú thĭ ki vĭkyă tă thĭ tẹ̀-
zŭ́tẹ̀nyą̀ tămẹ́ nuô, vă hésoluŏ lŏpẹ́
2 htuŏhố thĭ tẹ̀yĕtahe hố. Ŭ ki vẹ̀hte-
kyă thĭ dố tẹ̀cóbĕhŏ tahe aklŏ pă.
Kayă dố a mẹthyĕ thĭ tahenuô a
tanẹ nı̨́dyé anẹ́, 'Pẹ̀ mẹ hố Cŏmarya
atẹ̀mẹ hố,' shuŏkhĕ phúyĕnuô, a ki
3 hyătuọ́ pă. A cuố mẹtuọ́ lahyă phú-
yĕ mẹtĕhérò èthĭ thĕ́gnĕnố phĕ tô-
phuố¬ to, htuŏrò a thĕ́gnĕnố vă tô-
4 phuố¬ to. Shyé¬ tẹ̀shuŏtẹ̀khĕ hyă-
tuọ́hố pă akhĕnuô, thĭ ki khyábè tẹ̀-
cyĕtẹ̀cŭ tahe pă. Thyáphú thĭ ki thĕ́-
nẹ́htyabè tuọ́ tẹ̀ dố vă dyérọ̀ one thĭ
tẹ̀yĕtahe agnĕnuôrò, vă héso-one pẹ́
hố thĭ khŏnyą̀yĕ hố. Dố akhăshyé-
khĕ nuôma vă yŏ okuŏ ná thĭ akhu-
akhyĕ vă hésoluŏnố pẹ́hí thĭ to."

Thé Săsĕ Byacè Atẹ̀mẹ

5 "Khŏnyą̀rò, vă ki kạhố dố prẹ̀ dố
a nŏhyă vă yĕtôprẹ̀ a o hố. 'Nẹ̀ kírẹ́
cuŏbítĕ tôphotĕ pănuô,' thĭ sudyă
6 vă tôprẹ̀¬ to. Vă héluŏ pẹ́ thĭ phú-
7 yĕ rò thĭ thĕ́plẹ̀thĕ́zọ̀ lŏplĭ cố. Ki hé
lŏlŏ¬ ngọ́ ma, vă cuŏkyă thĭlẹ́ ma
aryá klŏlố cố dố thĭgnĕcó, mẹtĕhérò
vă ki cuố to hénuô, prẹ̀mẹcwọ́ mą̀hố
Thé Săsĕ Byacè yĕtôprẹ̀ hyă dố thĭo
to. Manárò vă ki cuố hénuô, vă ki
8 nŏhyălyạ ke lŭ dố thĭo pă. Bí Thé
Săsĕ Byacè hyătuọ́hố pă akhĕnuô,
a ki dyéthĕ́gnĕ pẹ́ prẹ̀lu hekhuphú
tahe ná èthĭ mẹ tẹ̀thŭ́ pă, htuŏrò a
ki dyéthĕ́gnĕ pẹ́ pọ́ èthĭ ná tẹ̀cŏtẹ̀tẹ
aklyá pă. Htuŏto, a ki dyéthĕ́gnĕ pẹ́-
kuŏpọ́ èthĭ ná Cŏmarya ki cirya èthĭ
9 pă. Dố èthĭ zŭ́e vă to akhu-akhyĕ,
a dyéthĕ́gnĕhố èthĭ ná èthĭ tẹ̀thŭ́ o
10 hố. Mẹtĕhérò, vă ki kạ dố phĕ a o pă
rò thĭ myáhtye pă vă to akhu-akhyĕ,
Thé Săsĕ Byacè ki dyéthĕ́gnĕplŏ pẹ́
11 èthĭ ná tẹ̀cŏtẹ̀tẹ aklyáaklŏ pă. Cŏ-
marya ciryahố khĭnéricyą̀ khuklố Satan
dố a pố hekhu yĕtôduŏ hố akhu-
akhyĕ, a dyé thĕ́gnĕplŏ pẹ́hố prẹ̀lu
hekhuphú tahe ná Cŏmarya ki cirya
èthĭ pă hố.
12 "Tẹ̀ dố vă thĕ́zŭ́ hé pẹ́ pọ́ thĭ ta-
henuô a o ĕ́lăpă, manárò thĭ thĕ́-
13 gnĕplŏbĕ́ lŏhíto. Bí Thé Săsĕ Bya-
cè dố a dyéluŏ tẹ̀mą̀tẹ̀cố yĕ hyăpă
akhĕnuô, a ki zŭklyázŭklŏ pẹ́ thĭ ná
lŏ tẹ̀mą̀tẹ̀cố nuôtahe pă. A ki héso-
luŏ pẹ́ thĭ ná a tẹ̀tanẹ nı̨́dûnuô mą̀to.
A ki hésoluŏ pẹ́ thĭ phú a nı̨́huŏ hyă-
nı̨́ dố Cŏmarya a o nuôtahe pă. A ki
dyéluŏ pẹ́ thĭ ná tẹ̀ dố a htwŏhtya

[h] Li Htuthĕ́htya 35:19, 69:4

14 híto nuôtahe pă. Dố a hyă hésoluổ
pẹ̆ thĭ ná lổ a nị̆huổ tẹ̆ dố văo nuô-
tahe akhu-akhyĕ, a ki mẹlĭmẹtakhĕ
15 vă pă. Lổ¬ tẹ̆ dố a o ná phĕ̀ tahe
nuôma vătẹ̆ lổ¬ plĭ hố. Tứrò vă hé
pẹ̆ thĭ ná Thế Săsĕ̀ Byacè ki hyă hé-
soluổ pẹ̆ thĭ lổ¬ a nị̆huổ tẹ̆ dố vă o
nuôtahe pă, phúnuô hốnuổ."

Tẹ̆théplẹ̆ Htwŏhtya Tẹ̆thékrṵ̆

16 "Nyẹ̆tyato pămа thĭ myáhtyenố
pă vă to hố, manárò nyẹ̆tyato khyĕ-
thyá pămа thĭ myáhtye khyĕthyá
vă pă."
17 A khŏpacẹ̆ tahehe nuô, a sudyă nị́-
dyé lŭ tôprẹ̆ ná tôprẹ̆ rò a hé lahyă,
"A cuố hé tuọ̆, 'Nyẹ̆tyato pămа thĭ
myáhtyenố pă vă to hố, manárò
nyẹ̆tyato khyĕthyá pămа thĭ myá-
htye khyĕthyá vă pă' a hé phúyĕ-
nuôma a thếhé angọ́lasá phútĕ?"
Htuổrò èthĭ hé lahyă, "'Mẹtĕhérò
vă kírẹ̆ cuố dố phĕ̀ a o hố,' a
hé phúnuôma a thézṵ́ hé angọ́lasá
18 phútĕtĕ?" Rò èthĭ ná èthĭ sudyă tadû
nị́dyé pălŭ, "'Nyẹ̆tyato pămа,' a hé
yĕtômṵ́ nuôma a thếhé ĭtĕ? A thé-
zṵ́ hé matĕnuô, pẹ̆ thégnĕplŏ htwó-
pătо hố."
19 Byacè Jesŭ thégnĕ dố èthĭ thézṵ́
sudyă lŭ tẹ̆ritẹ̆kyă yĕ akhu-akhyĕrò
a hé èthĭ, "Vă hé pẹ̆ thĭ, 'Nyẹ̆tyato
pămа thĭ myáhtyenố pă vă to hố,
manárò nyẹ̆tyato khyĕthyá pămа
thĭ myáhtye khyĕthyá vă pă,' yĕ-
nuô vă thế hé angọ́lasá ĭtĕnuô thĭ
sudyă nị́dyé khyĕlŭ tôprẹ̆ ná tôprẹ̆
20 văhéto? Vă hécốcố thĭ, bí prẹ̆lu he-
khuphú tahe ki thékrṵ̆thélổ tapûlû-
sû cố pă akhĕ̀nuô, thĭ kinguọ́kihè
lahyă pă. Dố vă khyábè tẹ̆cyẹ̆tẹ̆cṵ̆
akhu-akhyĕ, thĭ ki théplẹ̆nebè nya-
cố pă, manárò thĭ tẹ̆théplẹ̆nebè yĕ-
nuô a ki htwŏhtya taplekhó pẹke thĭ
21 ná thĭ tẹ̆théluọ̆phòphṵ̆ pă. Athyáná
prẹ̆mò phúo hốsĕ̀ nuô pă. Bí a hốsĕ̀
akhĕ̀, a khyábè tẹ̆sŏphásŏryạ tadṵ́-
rò bí aphúohố akhĕ̀nuô, a sŏtapạ-
kyă a tẹ̆sŏphásŏryạ tahe, mẹtĕhérò
aphúonị́ pacẹ̆phú tôprẹ̆ dố hekhuyĕ
akhu-akhyĕ a thékrṵ̆thélổ hyă pă.
22 Tẹ̆ ki htwŏhtya thyákuổdû ná thĭ
phúyĕnuô pă. Khŏnyạ́rò thĭ ki thé-
plẹ̆nebè pă, manárò vă ki myáhtye
khyĕthyá thĭ pă rò thĭ ki thékrṵ̆thé-
lổ nyacố pă. Htuổto ŭ phyékyă cyạ́
pă cố thĭ tẹ̆thékrṵ̆thélổ tôprẹ̆¬ cốto
23 pă. Bínuôtônyĕ pănuô, thĭ sudyă pă
cố vă tôcô¬ to hố. Vă hécốcố thĭ,
thĭ ki kwĭ văphĕ̀ ĭtĕtĕ¬ bèbè, thĭ ki
kwĭ ná vămwị hénuô, văphĕ̀ ki dyé
24 thĭ pă. Tuọ̆khŏnyạ́ yĕnuô, thĭ kwĭ ná
vămwị tôcô¬ to. Kwĭ lahyă, thĭ ki
nị́bè pă. Rò thĭ ki nị́bè lốbă cố tẹ̆-
théluọ̆phòphṵ̆ pă.

Tẹ̆mẹpẹ́ Hekhu

25 "Vă hébè pẹ̆ thĭ tẹ̆yĕtahe ná ngọ́-
khákho tahe. Manárò shuốkhĕ̀ dố vă
lo hébè pă ná ngọ́khákho to nuô,
a ki hyătuọ̆ pă. Vă ki héluổlĭ pẹ̆lổ
26 thĭ ná văphĕ̀ ari-akyă pă. Bínuôtô-
nyĕ pănuô, thĭ kwĭcốbĕ̀htya lahyă
ná vămwị pă. Rò vă lokwĭ pẹ̆ pă dố
27 thĭgnĕ to. Mẹtĕhérò văphĕ̀ mọnị́ thĭ
ná anẹ́ nị́dûcố. Dố thĭ mọnị́ hố vă,
thĭ zṵ́enị́ hố vă ná vă o dố phĕ̀ a o
hyă akhu-akhyĕ, a mọnị́ hố thĭ hố.
28 Vă o dố phĕ̀o hyă rò vă hyălyạ dố
hekhuyĕ. Khŏnyạ́rò vă ki htekạkyă
dố hekhuyĕ rò vă ki kạkhyĕ khyĕ-
thyá dố văphĕ̀ a o."

29 Yĕtôphuŏrò a khŏpacẹ̆ tahe hé lŭ,
“Khŏnyą̆ rò nẹ̀ hébè pă ná ngǫ̆khá-
30 kho to rò a plŏryálă. Pẹ̀ sudyă tyahí
nẹ̀ tôcô¬ to tadŭ̂rò nẹ̀ thégně lŏrę̆-
dûhŏ tẹ̀ dŏ pẹ̀ kírę̆ sudyă nẹ̀ nuôtahe
hŏ. Phúnuôrò khŏnyą̆yĕ pẹ̀ thégně
ná nẹ̀ thégně lŏ̆ tẹ̀pwǫ̆tôcô. Dŏ nẹ̀
thégně phúyĕ akhu-akhyĕ, pẹ̀ zŭ̂e
ná nẹ̀ o dŏ Cŏmarya a o hyălyą̆ mą̆-
nyă hŏ.”
31 Rò Byacè Jesŭ sudyă èthĭ, “Khŏ-
32 nyą̆rò thĭ zŭ̂e mą̆lakŏ hŏ nuŏ¬? Ma-
nárò shuŏkhĕ dŏ thĭ ki klyapruŏ-
klyapryă lŏ̆ pă, rò thĭ ki kąkyă la-
hyă dŏ thĭhi tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ nuô, a
ki hyătuǫ̆ pă. Hétą̆tą̆¬ ma a hyătuǫ̆
cŏhŏ. Thĭ pwǫ̆¬ tôprẹ̀ ki dya-okyă
tŭdû vă pă. Manárò vă otŭdû mą̆to,
mẹtĕhérò văphĕ okuŏ ná vă.
33 “Thyáphú thĭ ki nı̨̆bè tẹ̀théplò ka-
cŭ̆kabę̆ agněnuô, vă hé pę̆ htuŏ lŏ̆ hŏ
thĭ lŏ¬ yĕtahe hŏ. Dŏ thĭ htwŏhtya-
hŏ tẹ̀tôcô¬ tuŏ ná vă akhu-akhyĕ,
thĭ nı̨̆bèhŏ théplò a tẹ̀kacŭ̆kabę̆ hŏ.
Dŏ hekhu yĕnuô, thĭ ki myáhtyebè
ná tẹ̀pyą̆tẹ̀sĕ̆ tẹ̀cyĕ̆tẹ̀cû pă, manárò
dyashyodyasŏ̆ lahyă thĭ théplò ní¬.
Vă mẹpę̆ htuŏhŏ hekhunę̆khu a ta-
ryĕshyosŏ̆ yĕtahe hŏ.”

17

Byacè Jesŭ Kwĭcóbĕ̆ Nı̨̆dyé Agně

1 Byacè Jesŭ héhtuŏ phúyĕ rò a tŭ̆-
htya dŏ mŏkhu rò a kwĭcóbĕ̆ rò a
kwĭ phúyĕ,
“Phĕ¬, shuŏkhĕ hyătuǫ̆hŏ.
Thyáphú vă ki mẹlĭmẹtakhĕ
htyaluŏ nẹ̀nuô, mẹlĭmẹtakhĕ
2 mŏ̆ vă mą̆dû nẹ̀ phúkhŭyĕ. Mẹ-
tĕhérò thyáphú lŏ̆¬ kayă dŏ
nẹ̀ dyé vă tahe ki nı̨̆bè thé-
htwŏprẹ̀ tacŭ̆prẹ̀ agněnuô, nẹ̀
dyé htuŏ̆lŏ̆hŏ vă tẹ̀taryĕshyo-
sŏ̆ dŏ vă ki pŏ lŏ̆ kayă yĕ-
3 tahe hŏ. Cŏmarya mą̆ma tŭ nẹ̀
tôprẹ̀pré, rò kayă dŏ a thégně
nẹ̀ rò a thégně ná vă ma Jesŭ
Krístu dŏ nẹ̀ plwŏhyă lŭ tô-
prẹ̀ tahe nuôma mą̆hŏ tẹ̀thégně
dŏ a dyé èthĭ théhtwŏprẹ̀ ta-
4 cŭ̆prẹ̀ hŏ. Vă mẹ pę̆ htuŏ̆lŏ̆ hŏ
nẹ̀ tẹ̀mẹ dŏ nẹ̀ nŏmẹ vă nuô-
tahe akhu-akhyĕ, vă mẹlĭmẹta-
5 khĕ hŏ nẹ̀ dŏ hekhuyĕ hŏ. Phĕ¬,
phú vă tẹ̀lĭtẹ̀takhĕ otǫ̆kuŏ ná nẹ̀
dŏ hekhu htwŏhtya tyahíto pă
akhĕnuô, dyékhyĕmŏ̆ vă tẹ̀lĭtẹ̀-
takhĕ yĕnuô dŏ nẹ̀nyĕhyă khŏ-
nyą̆yĕ to.”

Byacè Jesŭ Kwĭcóbĕ̆ Pę̆ Dŏ A Khŏpacẹ̆ Tahe Agně

6 “Kayă dŏ nẹ̀ nwóhtekhó èthĭ
dŏ hekhuyĕ rò nẹ̀ dyé ná vă ta-
henuô vă dyéluŏ pę̆hŏ èthĭ ná
nẹ̀ hŏ. Èthĭ tahe nuôma nẹ̀tẹ̀
hŏ. Èthĭ tahenuô, nẹ̀ dyé ná
vă rò èthĭ nı̨̆dă lahyă nẹ̀ngǫ̆.
7 Khŏnyą̆rò lŏ̆¬ tẹ̀ dŏ văhé vămẹ
yĕtahenuô, a o dŏ nẹ̀o rò a
hyă prénuô èthĭ thégně hŏ.
8 Mẹtĕhérò, tẹ̀ritẹ̀kyă dŏ nẹ̀ dyé
vă nuôtahenuô, vă dyé ná èthĭ
rò èthĭ phyésû htuŏhŏ. Èthĭ thé-
gně tą̆tẹ hŏ ná vă o dŏ nẹ̀ o
hyă rò èthĭ zŭ̂e ná nẹ̀ nŏhyă
9 vă. Vă kwĭcóbĕ̆ pę̆ dŏ èthĭ agně.
Vă kwĭcóbĕ̆ pę̆ prẹ̀lu hekhuphú
nuôtahe agně mą̆to. Manárò
kayă dŏ nẹ̀ dyéhŏ vă tahenuô,
nẹ̀tẹ̀ akhu-akhyĕ, vă kwĭcóbĕ̆

10 pę̣ dố èthĭgnĕ. Lŏ¬ a o ná vă
tahenuô, nę̣tę̣ hố, rò lŏ¬ a o ná
nę̣ tahenuôma, vătę̣ hố. Vă nḭbè
11 dĭtứ tę̣lĭtakhĕ dố èthĭ o. Vă o
tadû pă dố hekhuyĕ to, manárò èthĭ yĕtahe ki o tadûpă dố
hekhuyĕ pă. Vărò, vă ki kạkhyĕ
khyĕthyá dố nę̣ o pă. Kố¬ Phĕ
săsĕ! Thyáphú èthĭ ki olŭ ná
thếplò tômĕ¬ cŭ phú vă ná nę̣
olŭ ná thếplò tômĕ¬ cŭ akŭnuô,
takốtakę̣ bínḭ́dû èthĭ ná nę̣mwḭ
dố aprọapryạ, nę̣mwḭ dố nę̣ dyé
12 vă yĕnuô ní¬. Bí vă otộkuŏ ná
èthĭ akhĕnuô, vă takốtakę̣bí nḭ́-
dyé èthĭ hố, vă opộ myákhwènḭ́ èthĭ ná mwḭ dố nę̣ dyé vă
nuô hố. A lamę̣́kyă ná tôprę̣¬
to. Thyáphú lisăsĕ ki lốbăhyă
agnĕnuô, a lamę̣́kyă tứpré kayă
nuôtôprę̣ dố ŭ dya one nyăhố
è dố a ki pyényă pă nuôtôprę̣
tứdû pré."
13 "Vă hyăhố dố nę̣ o khŏnyạ́ hố.
Thyáphú èthĭ ki olốbă ná tę̣thếluộphòphŭ agnĕnuô, bí vă opă
bí hekhuyĕ akhĕ, vă héluŏ pę̣
14 hố èthĭ ná tę̣yĕtahe hố. Vă dyé-
thégnĕ pę̣hố èthĭ ná nę̣lặ̆nę̣ngọ́,
rò kayă dố a zứe vă to tahenuô,
a thếhtethếhă lŏ èthĭ mẹtĕhérò
phú vă oícŭtộ ná hekhu to nuô,
èthĭ thyákuŏ hố ná vă akhu-
15 akhyĕ, ŭ thếhtethếhă lŏ èthĭ. Vă
kwĭcốbĕ ná phyéhte taphăkyă
èthĭ ná hekhuyĕ phúnuô mạ́to.
Mạ́tôkhónuô, vă kwĭcốbĕ ná nę̣
ki takốtakę̣ bínḭ́ èthĭ ná kayăcyę̣
kayăricyạ́ dố ŭ ế lŭ ná Satan yĕ-
16 nuô tôduŏ. Phú vă oícŭtộ ná he-
khu to nuô, èthĭ thyákuŏdû ná
17 vă hố. Mẹsăsĕ khòdû èthĭ ná nę̣-
18 lặ̆nę̣ngọ́ dố acố yĕnuô ní¬. Phú
nę̣ nŏhyă vă dố hekhu yĕnuô,
vă nŏcuốhố èthĭ dố hekhuphú
19 yĕtahe a o hố. Thyáphú èthĭ ki
besăsĕ kuŏ lahyă athế ná nę̣lặ̆-
nę̣ngọ́ a tę̣mạ́tę̣cố yĕnuô rò, vă
dyélyạ lŏlạ́takli htuŏhố vă thế-
htwŏprę̣ dố èthĭ akhălẹ́ hố."

**Byacè Jesŭ Kwĭcốbĕ Dố Prę̣-
zứetę̣phú Tahe Agnĕ**

20 "Vă kwĭcốbĕ pę̣ tứ vă khŏpa-
cę̣ yĕtahe agnĕnuô mạ́to. Èthĭ
yĕtahe cuố khyáthế pă rò kayă
dố a nḭ́huŏ rò a zứenyạ́e kạ kuŏ
vă pă tahe agnĕbèbè, vă kwĭcố-
bĕ pę̣ tộkuŏ lŏ dố èthĭgnĕgnĕ.
21 Kố¬ phĕ, phú nę̣ o dố văkŭ, rò
vă o dố nę̣kŭ yĕnuô, thyáphú
èthĭ lŏ¬ plĭ ki okuŏdû lŭ ná thế-
plò tômĕtuŏ rò, vă kwĭ thếzǫ̣-
htya hố nę̣ hố. Htuŏto thyáphú
prę̣lu hekhuphú tahe ki zứe ná
nę̣ nŏhyălyạ vă nuôrò, vă kwĭ-
cốbĕ ná èthĭ ki okuốdû dố pę̣kŭ
22 ní¬. Thyáphú èthĭ ki olŭ ná thế-
plò tômĕ¬ cŭ phú vă ná nę̣ olŭ
ná thếplò tômĕ¬ cŭ akŭnuô rò,
vă dyé hố èthĭ tę̣lĭtę̣takhĕ dố
23 nę̣ dyé vă yĕnuô hố. Thyáphú
èthĭ ki thếplò ícŭryá lŭ tômĕtuŏ
agnĕ, htuŏto thyáphú prę̣lu he-
khuphú tahe ki thégnĕhyă ná nę̣
nŏhyălyạ vă, rò nę̣ mọnḭ́ prę̣ dố
a zứe vă tahe phú nę̣ mọnḭ́ vă
nuôrò, vă o dố èthĭ akŭ rò nę̣ o
dố văkŭ."
24 "Kố¬ Phĕ, kayă dố nę̣ dyé
ná vă yĕtahenuô, vă o bítĕ
tôphonuô, vă thézứ ế okuŏ èthĭ

bínuô. Vă thézṹ dố èthĭ ki myá-
htye vă tẹ̀lĭtẹ̀takhẽ̌ dố nẹ̀ dyé
vă yĕtahe, mẹtĕhérò, nẹ̀ mọ̀ pă
vă dố pẹ̀ byályạ tyahí hekhu to
akhẽ̌ pă cố.”
25 “Phẽ̌ dố acóatẹ¬, prẹ̀lu he-
khuphú tahe thégně nẹ̀ to ta-
dŭ́rò vă thégně nẹ̀, htuŏto kayă
dố a zṹe vă yĕtahe thégně ná
26 nẹ̀ nŏhyă vă. Thyáphú nẹ̀ tẹ̀mọ̀
văyĕ ki o dố èthĭ akŭ, htuŏto
thyáphú vă ki okuŏ dố èthĭ akŭ
agněnuô, vă dyéthégně pẹ́hố
èthĭ ná nẹ̀, rò vă ki dyéthé-
gně plehyă pẹ́ pọ́ èthĭ ná nẹ̀
pă,” Byacè Jesŭ kwĭcóbẽ̌ rò a
hé phúnuô.

18

Ŭ Isĕtặkyă Byacè Jesŭ Rò Ŭ Pṹ Lŭ

(Matteo 26:47-56, Marko 14:43-50, Luka 22:47-53)

1 A kwĭcóbẽ̌ htuŏrò è ná a khŏ-
pacẽ̌ tahe htecuŏbé Kidro lyặzặkră
nuôtôbŏ. Dố lyặ bérẽ̌ nuô, olivaphè
prélẹ́ otôlẹ́. Rò è ná a khŏpacẽ̌ tahe
cuŏnuŏ lahyă bínuô.
2 Byacè Jesŭ ná a khŏpacẽ̌ tahe
cuố myáhtye tặsû tamŏmŏ nị́dyé
lŭ bí khălẹ́ nuôtôpho akhu-akhyĕ,
Juda dố a isĕtặkyă Byacè Jesŭ
yĕtôprẹ̀nuô, khălẹ́ nuôtôpho ma a
3 thégně pré. Phúnuôrò, Juda cuố dố
prénuô tôlẹ́khu. Rò bwídukhu tahe
ná Pharisĕophú tahe nŏhyă tṹkuŏ
Roma klyĕphú tahe ná klyĕphú dố a
opṹ tẹ̀lŭhŏdu nuôtahe ná Juda. Èthĭ
phyéhyănị́ mikŏ thĭtahe, mikyặ ta-
rébŏ tahe ná takuṹtabẽ̌ tahe.
4 Tẹ̀ kírẹ́ htwŏhtya anẹ́ ná Jesŭ phú-
tĕ nuô, a thégně lŏplĭ akhu-akhyĕ a
hyătŏ èthĭ rò a sudyă èthĭ, “Thĭ myá-
pṹ ŭpĕ?”
5 Èthĭ hésû lŭ, “Pẹ̀ myápṹ vị̀
Nazarèphú Jesŭ,”
A hé rò Jesŭ hésû èthĭ, “Vă ma
èhố.” Rò Juda dố a isĕtặkyă lŭ nuô-
6 tôprẹ̀ ihtò tṹkuŏ ná èthĭ bínuô. Bí
Byacè Jesŭ hé èthĭ, “Vă ma èhố,”
akhẽ̌nuô, èthĭ thyékạkhyĕ rò a la-
khŭ́tặ lŏ dố hekhu.
7 Yĕtôphuŏrò Byacè Jesŭ sudyă
khyĕthyá èthĭ, “Thĭ myápṹ ŭpĕ?”
Rò èthĭ hésû, “Pẹ̀ myápṹ vị̀
Nazarèphú Jesŭ,” a hésû lahyă
phúnuô.
8 “Vă héhtuŏhố thĭ ná vă ma èhố.
Thĭ ki myápṹ mạ́ vă hérò plwŏkạkyă
kayă dố aruô nuôtahe,” a hésû èthĭ
9 phúnuô. Tẹ̀hébè yĕtômŭ̃nuô, a mẹ̀
lŏ́băhtya ngọ́ dố a héhtuŏhố, “Kayă
dố nẹ̀ dyé vă tahenuô, a lamẹ́kyănố
tôprẹ̀¬ to,” yĕnuôhố.
10 Yĕtôphuŏrò Simonè Petru dố a
phyéhyănị́ nẽ́ tôbè yĕtôprẹ̀ báhte
anẽ́ rò a pặtṹkyă bwídukhulŏ́ a prẹ̀-
mẹtẹ̀phú tôprẹ̀ a khălèkuọ́ dố cố-
htwó tôkyĕ. Kayă yĕtôprẹ̀nuô amwị̀
ná Malko.
11 Rò Byacè Jesŭ hé Petru, “Ryặnuŏ
dwókyă nẹ̀ nẽ́ dố aklokŭ nuô. Tẹ̀-
cyẹ̀tẹ̀cṹ abĕlọ́ dố văphẽ̌ nŏŏ văyĕ
nuôma, vă tŏ ŏ nyă to ẽ̌?”

Ŭ Éhyă Byacè Jesŭ Dố Anna Anyĕhyă

(Matteo 26:57,58, Marko 14:53,54, Luka 22:54)

12 Htuŏrò Roma klyĕphú ná èthĭ
klyĕkhuklŏ́ tôprẹ̀ ná Juda klyĕphú
dố a opṹ tẹ̀lŭhŏdu tahe pṹ cŏklọ̀ma
13 lŏ Jesŭ. Rò a é cuố rẹ́lố lŭ dố
Anna ahi. È ma Caipha aprẹ́. Caipha
ma bínuô tônakŭ a htwŏ bwídu-

14 khulố hố. Caipha ma kayă tôprẹ̣
dố a dyé thégněcwọ́ pẹ́ Judaphú
khuklốkhuklyă tahe, “Phû¬ ná kayă
lỗ¬ plĭ ki thyělỗ nuô, kayă yětô-
prẹ̣ ki thyěkyă nuôma aryáklỗ” a
hé phúnuô.

Petru Htébíkyă Ná Vă
Thégněnố Jesŭ To.
(Matteo 26:69-70, Marko 14:66-68, Luka 22:55-57)

15 Simonè Petru ná Jesŭ a khŏ-
pacẹ̆ dố aruô tôprẹ̣nuô, a krwŏ-
cuốkuỗ Byacè akhyě. A khŏpa-
cẹ̆ dố aruô yětôprẹ̣nuô, bwídukhu-
lố yětôprẹ̣ thégně tặ̆tẹ lŭ akhu-
akhyě a cuốnuỗkuỗ ná Byacè Jesŭ
dố bwídukhulố yětôprẹ̣ ahi vị̆kŭ.
16 Manárò Petru ihtò okyă dố lọ̣ka-
dăklỗ pré. A khŏpacẹ̆ dố aruô dố
bwídukhulố thégně lŭ yětôprẹ̣nuô,
a htekhyě rò a htehé prẹ̣opọ̆ lọ̣kadă
prẹ̣mòphú yětôprẹ̣ rò a énuỗ Petru
yě dố hivị̆kŭ.
17 Prẹ̣mòphú opọ̆ kadă yětôprẹ̣ hé
Petru, “Nẹ̣ ma nẹ̣ otọ̆kuỗ dố Jesŭ hé-
nuô tôprẹ̣ a khŏpacẹ̆ nuôtahe aklẽ
tôprẹ̣ hố, văhéto?” Rò a hésû lŭ,
“Vă mặ̆to.”
18 Yŏ kẹ̣́rọ́ rò prẹ̣mẹ̣tẹ̣phú tahe ná
klyĕphú dố a opọ̆ tẹ̣lŭhŏdu tahe
ihtòswí tavặ lỗplĭ mi. Rò Petru ihtò-
swí tọ̆kuỗ mi ná èthĭ.

Bwídukhulố Tôprẹ̣ Cẹ̣myá Jesŭ
(Matteo 26:59-66, Marko 14:55-64, Luka 22:66-71)

19 Bwídukhulố nuôtôprẹ̣ sudyămyá
Jesŭ ná a khŏpacẹ̆ tahe ari-akyă ná
a tẹ̣ithyóithya tahe ari-akyă.
20 Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Vă ithyó-
huô ithyóthwẽnố ná ŭ to, vă ithyó-
lặithyólĭ ŭ dố kayă pwọ̆¬ tôprẹ̣
anyĕhyă pré. Lỗ¬ Judaphú tahe
lẹ́hyă myáhtye tặ̆sû nị́ lŭ akhă-
lẹ́ dố tẹ̣cóbĕ hŏkŭ nuô bèbè, dố
tẹ̣lŭtyă hŏkŭnuô bèbè vă ithyó
21 ŭ pwọ̆¬ tôphuố cố. Phúnuôrò nẹ̣
cuố sudyătuọ̆ vă mẹ̣tĕ? Sudyă-
kuỗ kayă dố a nị́huỗ vă tẹ̣dô-
nyă nuôtahe kŏkŏ. Vă dônyă pẹ́
èthĭ kryá¬ mẹ̣tĕ nuô, a thégně lỗ-
plĭ pré,” Byacè Jesŭ hékặkhyĕsû
èthĭ phúnuô.
22 Bí Byacè Jesŭ hé phúyě akhẽnuô,
klyĕphú opọ̆ tẹ̣lŭhŏdu dố a ophû bí
lŭkhăshyé nuôtôprẹ̣ plyặ lŭ khălị́-
shyé rò a hé lŭ, “Nẹ̣ cuố hésûtuọ̆
bwídukhulố yětôprẹ̣ phúnuô mẹ̣tĕ?”
A hé lŭ phúnuô.
23 Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Vă ki hé thứ
hérò a thứkryá¬ ĭtĕnuô, zặ̆luỗ pẹ́-
myá vă, a ki tŏ hérò mamẹ̣tĕrò nẹ̣
cuố plyặtuọ̆ vă khălị́shyé mẹ̣tĕ?” A
24 hésû lŭ phúnuô. Htuỗrò Anna cŏ-
klọ̣ma păpré lŭ rò a nỗthŭcuố ŭ ná
Jesŭ dố bwídukhulố Caipha hé yĕ-
tôprẹ̣ a o.

Petru Htébíkyăkhyě Jesŭ
(Matteo 26:71-75, Marko 14:69-72, Luka 22:58-62)

25 Simonè Petru iswílẹ̆ tadûpă mi
bínuô. Rò kayă dố aruô tôprẹ̣ hé
lŭ, “Nẹ̣ ma èkhŏpacẹ̆ văhéto?” A su-
dyă lŭ
Rò a hé kặkhyĕsû, “Vă mạ́ náto.”
26 Bwídukhulố a prẹ̣mẹ̣tẹ̣phú dố
apuọ̆vyạ́ ná Petru pặ̆tặ̆ lŭ khălèkuọ̆
nuôtôprẹ̣ sudyă lŭ, “Vă myáhtyenố
nẹ̣ dố olivaphè tarékŭ nuôrò nẹ̣ otọ̆-
kuỗ ná Jesŭ văhéto?” A sudyă lŭ
27 phúnuô. Petru htésû bíkyă khyĕthyá
ná vă mặ̆to a héhtuỗhtuỗ ná shyĕ-
phẽ i-uhtya.

Ŭ Ḗcuŏ Byacè Jesŭ Dŏ
Khwí Pilato Nyĕhyă

(Matteo 27:1-2, 11-14, Marko 15:1-5, Luka 23:1-5)

28 Yĕtôphuŏrò Judaphú tahe o dŏ
Caipha hi rò a ḗcuŏ lahyă Byacè
Jesŭ dŏ Roma Khwí Pilato hŏkŭ.
Èthĭ ḗcuŏ lŭ bí mō̤lĭ ro̤mŭ akhĕnuô.
Judaphú tahe thḗzṹ o mwŏ̤plĭthĭplo
lahyă anē̤ phú èthĭ tĕ̤cóbĕ̆ lē̤klŏlē̤-
khya o nuô. Phúnuôrò èthĭ nuŏ̆ la-
hyă dŏ Khwí Pilato hŏkŭ to, mĕ̤-
tĕhérò èthĭ ki nuŏ̆ hénuô, ŭ dyée
èthĭ tĕ̤cuŏtalwópwĕ̆ asèe mō̤hé yĕ-
29 nuô to. Phúnuô akhu-akhyĕ, Khwí
Pilato hte dŏ hŏklŏ̆ rò a myáhtye
hébèsû ná èthĭ rò a sudyă èthĭ,
“Thĭ cuŏ dyatĕ̤thŭ lŭ ná ĭtĕ akhu-
akhyĕ tĕ?”
30 Èthĭ hésû, “A ki mĕ̤thŭ tĕ̤ to rò pĕ̤
ḗhyă lŭ dŏ nĕ̤o takhyá⌐ to,” a hésû
lŭ phúnuô.
31 Khwí Pilato hésû èthĭ, “Ḗ cuŏ ní̤-
dyédû lahyă rò cirya ní̤dyédû lahyă
phú thĭ tĕ̤thyótĕ̤thya onuô.”

Manárò Judaphú tahe hésû lŭ, “Pĕ̤
taryĕshyosŏ̆ dŏ pĕ̤ bè cirya thyĕkyă
kayă nuô, a oto,” a hésû phúnuô.
32 A hé lahyă phúyĕ ma thyáphú a ki
lŏ̆băhtya phú Byacè Jesŭ héone hé-
khokyă ná a kírē̤ thyĕ phútĕ tôcô
pă nuôhŏ.
33 Phúnuôrò Khwí Pilato nuŏ̆ dŏ
ahŏkŭ rò a nŏ̆ḗnuŏ̆ ŭ ná Byacè Jesŭ
rò a sudyă lŭ, “Nĕ̤ ma Judaphú
akhwí tôprĕ̤ mā̤lakŏ ĕ?” phúnuô.
34 Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Yĕma nĕ̤ tĕ̤-
tanē̤ héhte ní̤dyédû ĕ? Mā̤torò kayă
tôprĕ̤prĕ̤ hyădyá pē̤ nĕ̤ ná vărikyă
ĕ?” A sudyă kā̤khyĕsû lŭ phúnuô.
35 Rò Khwí Pilato hé lŭ, “Nĕ̤ tanē̤ vă
ná Judaphú ò? Prĕ̤ dŏ a thŭhyă nĕ̤
dŏ văo tahe nuôma nĕ̤ myĕcôphú
ní̤dû ná nĕ̤ bwídukhu ní̤dû nuôtahe
prḗ. Nĕ̤ cuŏmĕ̤thŭ kryá⌐ ĭtĕtĕ?”
Khwí Pilato sudyă lŭ phúnuô.
36 Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Văhtyĕvă-
kē̤ ma bí hekhuyĕ mā̤to. Ki a mā̤
bí hekhuyĕ hénuô, thyáphú vă ki
tuō̤dŏ Judaphú a khuklŏ̆khuklyă yĕ-
tahe a takhukŭ tămḗ nuô, văkhŏ dŏ
a krwŏkuŏ̆ vă tahe ki vŭsû htuŏ̆hŏ
èthĭ kŏ. Phúnuôrò văhtyĕvăkē̤ ma bí
hekhuyĕnuô mā̤to.” A hé phúnuô.
37 Khwí Pilato hé lŭ, “Ki héphúnuô
hérò nĕ̤ htwŏ khwí tôprĕ̤ hŏ̆ nuŏ̆?”
A sudyă lŭ phúnuô.

Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Vă ma khwí
tôprĕ̤ mā̤lakŏ phú nĕ̤ hé nuôhŏ.
Thyáphú vă ki hésopē̤ ŭ ná tĕ̤mā̤tĕ̤cŏ
nuôrò, vă hyă opacĕ̤̄lyā̤ dŏ hekhuyĕ
hŏ. Lŏ̆⌐ kayă okuŏ̆ dŏ tĕ̤mā̤tĕ̤cŏ tô-
kyĕ tahenuô a ki ní̤dă văngō̤ pă.” A
hé phúnuô.

(Matteo 27:15-31, Marko 15:6-20, Luka 23:13-25)

38 Khwí Pilato sudyă lŭ, “Tĕ̤mā̤tĕ̤cŏ
ma ĭtĕtĕ?” phúnuô. Rò Khwí Pilato
htetŏ khyĕthyá dŏ Judaphú yĕtahe
a o rò a hé èthĭ, “Vă kírē̤ cirya è
agnĕnuô vă myáhtye atĕ̤thŭ tôcô⌐
39 to.” A hé èthĭ phúnuô. “Manárò phú
thĭ tĕ̤cóbĕ̆ alē̤klŏ o ná bí thĭ mĕ̤hŏ
tĕ̤cuŏtalwópwĕ̆ akhĕnuô, vă plwŏ-
hte pē̤ thĭ kayă tā̤ dŏ htŏ̆kŭ tôprĕ̤
pwŏ̤⌐ tôphuŏ. Phúnuôrò ma thĭ thḗ-
zṹ plwŏhtekyă ‘Judaphú akhwídu
yĕtôprĕ̤’ ĕ?” A sudyă èthĭ phúnuô.
40 Rò èthĭ ḗhtŏhtya lahyă, “Plwŏhte
to. Plwŏhte dŏ Barabba nuô,” a hé
lahyă phúnuô. Barabba ma prĕ̤pṹ-
phe zḗplée ŭtĕ̤ tôprĕ̤.

19

1 Phúnuôrò Khwí Pilato é Byacè
Jesŭ rò a nǒmų̰ ŭ ná suplyę̣ iplí.
2 Klyĕphú tahe ikhu tavą̣ thòshyámǫ̣́
thyáná khuklwǫ̣ nuôrò a klwǫ̣htya
pẹ́ ná Jesŭ. Rò a thyáhtya pẹ́ lŭ cạ-
cwọ taphèóhtŭ dố athyáná khwí lẹ́-
3 thyá yĕtôba htuŏrò, a hyătŏ lŭ rò
a hyăhé kạkhyĕkhyĕ hyănyĕnyĕlŭ,
"Kố¬ Juda akhwídu, ohtwŏprę̣ mọ́-
nyĕ htŭdû ní¬!" A hé lavilavǫ̆ ka-
nĭkano htuŏ lŭ phúnuô rò èthĭ plyą̣
lŭ khălḭ́shyé.
4 Khwí Pilato hyăhte khyĕthyá rò
a hé Judaphú tahe, "Thyáphú thĭ
ki thégně lahyă ná vă cẹmyá è rò
vă myáhtye a mẹ tę̣thṵ́ tôcô¬ to
agněnuô, vă ki éhteluŏ pẹ́ khyĕ-
5 thyá thĭ bíyĕ." Byacè Jesŭ klwǫ̣́-
htenḭ́ khuklwǫ̣ thòshyá rò thyáhte-
nḭ́ cạcwọ taphèóhtŭ tôba rò hte-
tŏ èthĭ. Rò Khwí Pilato hé èthĭ,
"Yĕlé, è ma kayă nuôtôprę̣ hố." A
hé èthĭ phúnuô.
6 Bwídukhu tahe ná klyĕphú dố a
opǫ̣́ tę̣lŭhŏdu tahe myáhtye lŭlŭ,
"Mų̰thyĕhtyakyă è dố krusu díkè
hihtûlọ nuô, mų̰thyĕhtyakyă è dố
krusu díkè hihtûlọ nuô," a éhtŏhtya
lahyă phúnuô.

Manárò Khwí Pilato hé èthĭ,
"Écuố nḭ́dyédû lahyă rò mų̰thyĕhtya
nḭ́dyédû lahyă dố hihtûlọ nuô. Dố
văgně rò, tę̣thṵ́ dố vă ki cirya è nuô,
vă cẹmyá è rò vă myáhtye tôcô¬ to,"
a hé èthĭ phúnuô.
7 Judaphú tahe hé tadû lahyă, "Pę̣
tę̣thyótę̣thya o ná è bèthyĕ pré, mẹ-
tĕhérò a dákwó lyą̣ nḭ́dyé anẹ́ ná
vă ma Cốmarya aphúkhŭ, a hé nḭ́-
dyé anẹ́ phúnuô." A héhtya tadû la-
hyă phúnuô.
8 Khwí Pilato nḭ́huŏ pọ́ ngọ́phúyĕ rò
9 a lé théisĕ hyăshyoshyo. A ką̣ ka-
nuŏ khyĕthyá dố ahŏkŭ rò a nuŏ su-
dyă Jesŭ, "Nę̣ obítĕ hyă?" Manárò
10 Jesŭ hékạkhyĕsû lŭ tôcô¬ to. Rò a
hé Jesŭ, "Nę̣ hékạkhyĕsû vă tôcô¬
to mẹtĕ? Vă nḭ́bè tę̣taryĕshyosŏ dố
vă ki plwŏkyă nę̣ ma a nḭ́nḭ́, mạ́torò
vă ki mų̰thyĕhtyakyă nę̣ dố hihtûlọ
nuôma a nḭ́nḭ́ pré nuôma nę̣ thégně
to ĕ?" A hé lŭ phúnuô.
11 Rò Byacè Jesŭ hésû lŭ, "Cốma-
rya ki dyétą̣ nę̣ taryĕshyosŏ yĕ
tonuô, nę̣ nḭ́bè cyą̣ to. Phúnuôrò
kayă dố a dyétą̣kyă vă dố nę̣ takhu-
kŭ yĕtahenuô, atę̣thṵ́ duklŏ́lố pă cố
ná nę̣."
12 Cáhtya bí a héhtuŏ phúnuô rò,
Khwí Pilato yácṵ́ myápų̰ klyá dố
a ki plwŏhtekyă Jesŭ. Manárò
Judaphú tahe éhtŏ plehyă tadûpọ́,
"Nę̣ ki plwŏhtekyă kayă nuôtôprę̣
héma, nę̣ ma Khwí Caesare akhŏ-
bốthyó mạ́to. Kayă tôprę̣prę̣ dố
a dákwó lyą̣ nḭ́dyé anẹ́ ná khwí
nuô, mạ́hố kayă dố a htésû Khwí
Caesare hố."
13 Bí Khwí Pilato nḭ́huŏ èthĭ héphúyĕ
akhĕnuô, a éhte Jesŭ rò a onyătą̣ dố
tę̣cirya lẹ́onyă khălẹ́ dố ŭ é, ŭ byá-
thye kayă lẹ́cuố ná lọ́. Hebreo ngọ́
14 ma a hé, Gabbatha. Bínuô tônyĕ ma
atŏ bí mọ́htuôkhĕ ŭ tari one tę̣cuố-
talwópwĕ agně nuôtônyĕ.

Rò Khwí Pilato hé Judaphú tahe,
"Yĕlé thĭkhwí," a hé èthĭ phúnuô.
15 Manárò èthĭ éhtŏhtya lahyă, "Mẹ-
thyĕkyă è, mų̰thyĕhtyakyă lŭ dố
krusu díkè hihtûlọ nuô."

Rò Khwí Pilato sudyă èthĭ, “Thĭ
thézṹ nŏ mṹthyĕhtyakyă vă ná thĭ-
khwíyĕ dố krusu díkè hihtûlọ ĕ?”
Rò bwídukhu tahe hé, “Pẹ̀ khwí
oprétṹ Khwí Caesare tôprẹ̀ tuŏ. Pẹ̀-
khwí dố aruô ma a o tôprẹ̀ to,” èthĭ
hé lahyă phúnuô.
16 Dốkhyĕtadû rò Khwí Pilato dyé-
tặkyă Jesŭ dố èthĭ atakhukŭ dố
èthĭ ki mṹthyĕhtyakyă lŭ dố krusu
díkè hihtûlọ.

Ŭ Mṹthyĕhtya Byacè Jesŭ Dố Krusu Díkè Hihtûlọ.

(Matteo 27:32-44, Marko 15:21-32, Luka 23:26-43)

Phúnuôrò klyĕphú tahe pṹcuố-
17 kyă Jesŭ. Rò a zácuố nị́dyédû a
krusu rò a htecuố dố khuklốkrwí
akhălẹ́. Khălẹ́ yĕtôpho ma Hebreo
18 ngọ́ hé, “Golgotha.” Ŭ mṹthyĕhtya-
kyă lŭ dố krusu díkè hihtûlọ bínuô.
Ŭ mṹthyĕhtya tọ́ lŭ ná kayă thényẹ́,
tôkyĕ ná tôprẹ̀prẹ̀. Jesŭ rò a o
dố aklămĕkŭ.
19 Khwí Pilato nŏ̀ră ŭ tẹ̀mátẹ̀dyă
aliplò rò a nŏ̀mṹthyĕhtya ŭ dố
krusu díkè hihtûlọ. Èthĭ ră liplòyĕ,
“Judaphú tahe akhwí, vỵ̀ Nazarè-
20 phú Jesŭ” phúnuô. Ŭ mṹthyĕ-
htya Jesŭ yĕnuô, a ophûpré ná
vỵ̀ akhu-akhyĕ, Judaphú tahe hố-
myá élă liyĕ. Rò liyĕnuô ŭ răo
lŏplĭ ná Hebreo ngọ́ dố Judaphú
hébè nị́dyé yĕnuô, ná Latin ngọ́
21 ná Greek myĕcôphú angọ́. Prẹ̀lŭ-
tyă khuklố tahe hé Khwí Pilato,
“‘Judaphú tahe akhwí,’ răphúnuô
tămẹ́. Ră taple khyĕthyá ná kayă
yĕtôprẹ̀ ma a dákwólyạ nị́dyé anẹ́
ná Judaphú tahe akhwí,” ră taple
khyĕ phúnuô.
22 Manárò Khwí Pilato hé lŭ, “Tẹ̀ dố
vă răhtuŏhố nuôma, a htuŏhố.”
23 Bí klyĕphú tahe mṹthyĕhtya htuŏ-
hố lŭ dố hihtûlọ akhĕnuô, klyĕphú
thélwỵ̀ yĕnuô a phyé Byacè Jesŭ
hyecạ tahe rò, a ibĕ nị́dyé lŭ tôprẹ̀
tôba. Rò èthĭ phyé pọ́ lŭ cạcwọhtŭ
dố ŭ bócŭ̀ tặhtŭplṹ pré lŭ rò ŭ lẹ́isé-
htŭ̀ lŭ oto yĕtôba.
24 Èthĭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ hé nị́dyélŭ,
“Pẹ̀ htózẹ̀ è to ha, ŭpĕ tŏ nị́bèpĕ
pănuô, pẹ̀ bố tẹ̀byăbwí tôcô pó!” A
hé nị́dyé lŭ phúnuô.
Thyáphú lisăsĕkŭ ki lốhtyabăhtya
rò tẹ̀htwŏ anẹ́ phúyĕ pré. Lisăsĕkŭ
hé,

> “Èthĭ ibĕ phyé nị́dyé lahyă văcạ
> tahe hố. Thyáphú èthĭ ki phyé-
> nị́ văcạ rò a bố lahyă tẹ̀byăbwí
> hố.”[i]

Rò klyĕphú yĕtahenuô, a mẹ lahyă
phúnuô hố.
25 Bí Byacè Jesŭ a krusu akhăshyé-
nuô, Byacè amuọ́ ná Byacè amuọ́
apuọ́prẹ̀mò, ná Clopa amĕ Maria ná
Magdalena dŏkŭmuọ́ Maria ihtò o
26 lahyă bínuô. Bí Byacè Jesŭ myáhtye
amuọ́ ná a khŏpacẹ̀ dố a mọ nị́dyé
lŭ yĕtôprẹ̀ ihtò ophû ná lŭ akhĕ,
a hé cuố amuọ́, “Muọ́ khŏnyạ́yĕ
kayă yĕtôprẹ̀ ma a htwŏhố nẹ̀phú
27 hố,” a hé cuố amuọ́ phúnuô. Htuŏ-
rò a hé kuŏke a khŏpacẹ̀ nuôtôprẹ̀,
“Khŏnyạ́yĕ vămuọ́rò a htwŏhố nẹ̀-
muọ́ hố.” Cáhtya bínuô rò a khŏ-
pacẹ̀ yĕtôprẹ̀ éka-o Byacè amuọ́yĕ
dố ahi.

[i] Li Htuthéhtya 22:18

Byacè Jesŭ Thyĕ
(Matteo 27:45-56, Marko 15:33-41, Luka 23:44-49)

28 A héhtuŏ phúnuô rò Byacè Jesŭ
thégně ná a mẹhtuŏlŏhó tẹpwŏ¬
tôcô hó. Rò thyáphú lisăsĕ ki lŏ-
băhtya agněnuô, Byacè Jesŭ hé,
29 “Vă théŏ htyĕ” a hé phúnuô. Bínuô
tôphonuô, htyĕzặshye o tôthŏ. Rò
èthĭ klyacuŏphyé tẹtôcô dŏ athyáná
phyáplyé rò a cuŏcyẹnuŏ dŏ htyĕ-
zặshye thŏkŭ rò a cŏklọma dŏ thò-
phyă dŏ ŭ é ná hyssóphyăyĕ alọ rò
a tụdyahtyatŏ dŏ Byacè a khăulọ.
30 Bí Byacè Jesŭ puộmyá yĕ akhĕnuô,
a hé, “A htuŏhó.” Rò a khuklŏ
tặngọkyă, htuŏrò a dyélyạkyă athé-
plò htwŏprẹ dŏ Cómarya a takhukŭ.

Ŭ Sŭ Lŭrọ Ná Tabyă

31 Bínuô tônyĕnuô atŏ ná mọnyĕ dŏ
ŭ taritaryă one shyéparŏ Judaphú a
Mọnyĕduô nuôtônyĕ agně. Mọnyĕ-
duô yĕnuôma mạdû Mọnyĕduô dŏ a
tặtŏ khódû bí pwĕ dŏ ŭ é ná tẹcuŏta-
lwópwĕ akhĕnuô. Phúnuôrò Juda-
phú khuklŏdu khusuhtŭ tahenuô, bí
Mọnyĕduô akhĕyĕ, èthĭ thézụ dya-o
luộtọ yĕtahenuô dŏ krusu díkè hi-
htûlọ to. Thyáphú èthĭ ki thyĕpryă-
nuô rò, èthĭ cuŏ kwĭ Khwí Pilato dŏ
a ki nŏdòkẹkyă ŭ ná èthĭ nuôtahe
akhapyặ rò ki phyétặkyă èthĭ dŏ
32 krusu díkè hihtûlọ. Phúnuôrò klyĕ-
phú tahe hyădòkẹ rẹlŏ ŭ mụthyĕ-
htya tọná Jesŭ yĕthényẹ aklĕ tôprẹ.
Htuŏrò a cuŏ dòkẹ kuŏpọke a okyă
33 nuôtôprẹ. Manárò bí èthĭ cuŏtuọ dŏ
Jesŭ o akhĕnuô, èthĭ myáhtye ná a
thyĕ htuŏhó akhu-akhyĕ a dòkẹ lŭ
34 khapyặ tôkhó¬ to. Manárò klyĕphú
yĕtahe aklĕ tôprẹnuô, a sŭ Jesŭ rọ-
klĕ ná tabyă rò tôphuŏtuŏ thwi ná
35 htyĕ sátặhte. Kayă dŏ a myáhtye a
htwŏhtya phúyĕ tôprẹnuô a hésoluŏ
pẹ ŭ. Rò a héso luŏtŏ pẹ ŭ pré. A
thégně tặtẹ nịdyé ná a hé yĕnuôma
acóatẹ pré. Thyáphú thĭ ki zụe kuŏŭ
36 nuô, a hésoluŏ pẹ thĭ pré. Thyáphú
lisăsĕ ki lŏbăhtya agněnuô, tẹyĕtahe
htwŏhtya hó. Lisăsĕkŭ hé, “Akrwí ki
37 lakẹnị tôbŏ¬ to,”[j] a hé phúnuô. Li-
săsĕ dŏ aruôtôpho hé pọ, “Èthĭ sŭ
nịdyélŭ ná tabyă yĕtôprẹnuô, èthĭ ki
myá lŭ pă.”[k]

Ŭ Iluŏ Jesŭ
(Matteo 27:57-61, Marko 15:42-47, Luka 23:50-56)

38 Htuŏrò vị Arimatheaphú Joseph
cuŏkwĭ Jesŭ aluộtọ yĕ dŏ Khwí
Pilato a o. Joseph ma Byacè Jesŭ
a khŏpacẹ tôprẹ, manárò a yŏ thé-
isĕ Judaphú tahe alẹ akhu-akhyĕ a
htwŏhuôhtwŏthwé pré lŭ khŏpacẹ
pré. A cuŏkwĭ Khwí Pilato yĕnuô,
a cụ lŭ rò a hyă phyédwó cuŏkyă
39 Byacè aluộtọ yĕ. Nicodemo krwŏ-
cuŏkuŏ ná è. Kayă dŏ a hyă olĕ
kuŏ Byacè Jesŭ dŏ mọkhíkhĕ dŏ arẹ-
khĕ nuôtôprẹ ma Nicodemo hó. A
phyéhyănị lẹplọ nuộmú nyẹcô dŏ ŭ
é, myrra ná alósa. A lyạhtuônuô, a
phû¬ o cŏ nyẹshyĕ ná nyặcwẹ cŏ.
40 Èthĭ yĕthényẹ phyé Jesŭ a luộtọ-
yĕ rò a bo talŭ ná ikẹ báplĭ tôba
rò a bobí talŭ tọ lŭ ná tẹnuộmú
nuôtahe. Judaphú alẹklŏ iluŏ luọ
41 nuôma a mẹ lahyă phúnuô. Bí ŭ lẹ-
mụthyĕhtya Jesŭ dŏ krusu díkè hi-

[j]Li Htekạ 12:46, Li Lĕmịklĕ 9:12 [k]Zekaria 12:10

htûlọ akhăshyénuô, prế o tôlẹ̄. Dố
prế nuôtôlẹ̄ akŭnuô, ŭ ikhûkŭnuỏ
othĕ luọ̄kŭ tôkŭ dố lọ̄kŭ, rò ŭ iluố-
42 nố hí ná luọ̄tôprẹ̄ ̀ híto. Bínuô tô-
nyĕnuô atŏ ná mọ̄nyĕ dố ŭ taritaryă
one shyéparŏ Judaphú a Mọ̄nyĕduô
nuôtônyĕ, htuỏto luọ̄kŭ yŏ ophû bí-
nuô tôkŭ akhu-akhyĕ, èthĭ cuố iluố-
nuỏkyă lŭ bínuô.

20

Luọ̄kŭ Okỏkhŭkyă

(Matteo 28:1-10, Marko 16:1-8, Luka 24:1-12)

1 Judaphú a Mọ̄nyĕduô htuỏ ano-
tôrŏ mọ̄lĭ rọmứ mọ̄khíốpă akhĕnuô,
Magdalena dỏkŭmuọ̄ Maria hyă dố
luọ̄khu rò a myáhtye ná lọ̄du dố ŭ
htulỏbí lŭ ná luọ̄kŭ nuôtômĕnuô ŭ
2 htulỏtaphă cuốkyă lŭ. Rò a klyakạ
dố Simonè Petru ná Jesŭ a khŏpa-
cẹ̄ dố a mọ nị́dyé lŭ dố aruôtôprẹ̄ a
o rò a héso pẹ̄ èthĭ, “Èthĭ phyécuố-
kyămẹ́ hố Byacè nuô dố luọ̄kŭ hố.
Èthĭ cuốdya-otŏ lŭ bítĕ ̀ nuô pẹ̄ thế-
gně to.”
3 Yĕtôphuốrò Petru ná Byacè a khŏ-
pacẹ̄ dố aruô tôprẹ̄ klyahyă la-
4 hyă dố luọ̄khu. Èthĭ klyahyă prọ́
lŭ prế tadứrò Byacè a khŏpacẹ̄ dố
aruô yĕtôprẹ̄ klyapryăklỏ ná Petru
akhu-akhyĕ, a klyahyă tuọ̄rẹ̄klỏ lŭ
5 dố luọ̄khu. A hyă ngọ̄myácŏnuỏ
dố luọ̄kŭ rò a myáhtye ikẹ̄ báplĭ-
htŭ yĕ okyă bínuô, manárò a hyă-
6 nuỏ dố akŭ to. Yĕtôphuốrò Simonè
Petru dố a klyahyă tặno dố lŭkhyĕ-
khu yĕtôprẹ̄ hyătuọ̄ rò a hyănuỏ
dố luọ̄kŭ. Rò a myáhtye ikẹ̄ bá-
7 plĭhtŭ nuôtôba okyă bínuô. Htuỏ-
rò a myáhtye tuọ̄kuỏ khuhtŏ dố
ŭ bobí pẹ̄ ná Byacè Jesŭ akhu-
klố nuôtôbaba. A khuhtŏphú yĕ-
tôbanuô a otọ̄kuỏ ná ikẹ̄ báplĭhtŭ
nuôtôba to. A botalŭ kyă khódû
8 tôpho. Dốkhyĕ rò a khŏpacẹ̄ dố
a klyahyă tuọ̄rẹ́ dố luọ̄khu yĕtô-
prẹ̄ hyănuỏ dố akŭ. A hyă myáhtye
rò a zụ̄e ná Jesŭ htwŏprẹ̄ kạkhyĕ
9 hố. Lisăsĕ héone cốhố, Byacè Jesŭ
ki thyĕ ihtòkạkhyĕ pă tadứrò, tuọ̄
cốhố bínuôkhĕnuô, phú lisăsĕ hé-
one yĕnuô, a khŏpacẹ̄ tahe thếgně-
plŏ híto.
10 Htuỏrò èthĭ yĕthếnyẹ̄ kạkhyĕ la-
hyă dố ahi.

Byacè Jesŭ Oluỏhtya Pẹ̄ Magdalena Dỏkŭmuọ̄ Maria

(Marko 16:9-11)

11 Manárò Maria rò a ihtò okyă bí
luọ̄kŭhtŭnuô rò a nguọ̄.
Bí a nguọ̄
khĕ, a ngọ̀ takọ̀ myácŏnuỏ dố luọ̄kŭ.
12 Rò a myáhtye mốkhu tanéphú thyá-
nị́ hyecạbŭ thếnyẹ̄ onyăo dố Jesŭ
luọ̄tọ lẹ́o nuô. Tôprẹ̄ rò a o dố a khu-
klỏhtế tôkyĕ, tôprẹ̄ rò a o dố a khă-
zọ́ tôkyĕ.
13 Rò èthĭ sudyă Maria, “Mòmuọ̄, nẹ̄
nguọ̄ mẹtĕ?”
Rò Maria hé kạkhyĕsû èthĭ, “Èthĭ
phyécuốkyămẹ́ hố vă Byacè hố,
èthĭ cuốdya-o tŏ lŭ bítĕnuô vă
14 thếgněto,” a hésû phúnuô. Bí a tarí
kạkhyĕ akhĕnuô, a myáhtye Byacè
Jesŭ kahtòo dố lŭkhyĕkhu tadứrò a
thếgně ná Byacè Jesŭ mạto.
15 “Mòmuọ̄ ̀, nẹ̄ nguọ̄ mẹtĕ? Nẹ̄
myápŭ ŭpĕ?” A sudyă lŭ phúnuô.
Maria tanẹtyạ́ Byacè Jesŭ ná prẹ̄-
opọ̄ myákhwè tarế rò a hé lŭ, “Vyạ́,
nẹ̄ ki phyécuố lŭ hérò nẹ̄ cuốdya-

o tŏ lŭ bítĕ tôphonuô, héluŏ pę̣ vă
rò vă ki cuŏphyékhyĕ è,” a hé lŭ
phúnuô.
16 “Maria,” Byacè Jesŭ hé lŭ phú-
nuô.
Rò a tarí cuŏtŏ lŭ rò a hésû lŭ
ná Hebreo ngọ̣ rò a hé, “Rabboni¬.”
(Angọ̣lasá ma Thárá)
17 Rò Byacè Jesŭ hé lŭ, “Pṵ̣ tă vă mę̣,
mẹtĕhérò vă kạ dŏ văphĕ o híto. Cuŏ
dŏ vă puọ̣vyạ̣ nuôtahe a o rò cuŏ-
hé pę̣ èthĭ, ‘Vă ki kạkahtya dŏ vă-
phĕ ma amạ̣mạ̣, thĭ phĕ ma amạ̣mạ̣,
vă Cŏmarya ma amạ̣mạ̣, thĭ Cŏma-
rya ma amạ̣mạ̣ yĕtôprẹ̣ a opă’” a hé
lŭ phúnuô.
18 Magdalena dŏkŭmuọ̣ Maria yĕ
cuŏ dyásopę̣ a khŏpacẹ̣ tahe ná tẹ̣-
ritẹ̣kyă yĕ rò a hé pę̣ èthĭ, “Vă myá-
htyehŏ Byacè hŏ!” Rò a héluŏ pę̣
èthĭ ná Byacè hé pę̣ lŭ nuôtahe.

Byacè Jesŭ Oluŏhtya Pę̣ A Khŏpacẹ̣ Tahe

(Matteo 28:16-20, Marko 16:14-18, Luka 24:36-49)

19 Bí Judaphú a Mọ̣̄nyĕduô mọ̣̄katọ̣
nuôtônyĕ htuŏ shyéparŏ tônyĕ mọ̣̄-
khípalọ̣ akhĕnuô, a khŏpacẹ̣ tahe
thĕisĕ lahyă Judaphú a khuklŏdu
tahe alę̣ rò a mẹma lahyă kadă, rò
bí èthĭ opló tọ̣̄lŭ dŏ hidŏkŭ akhĕnuô,
Byacè Jesŭ hyăihtò oluŏkhyé pę̣ dŏ
èthĭ klămĕkŭ rò a hé èthĭ, “Tẹ̣thé-
plò kacṵ̣kabę̣ ki okuŏdû ná thĭ ní¬,”
20 a hé èthĭ phúnuô. A héhtuŏ pę̣ èthĭ
phúnuôrò a dyéluŏ pę̣ èthĭ ná ata-
khu ná arọ̣klĕ. Bí a khŏpacẹ̣ tahe
myáhtye lŭ akhĕnuô, a thékrṵ̣thélŏ
tapạ lahyă cŏ.
21 Byacè Jesŭ hé khyĕthyá èthĭ, “Tẹ̣-
théplò kacṵ̣kabę̣ ki odû ná thĭ ní¬!
Rò phú văphĕ nŏhyă vă nuô, vă
22 nŏcuŏkuŏ thĭ.” A héhtuŏ phúnuôrò
a thĕcuŏ dŏ èthĭkhu rò a hé èthĭ,
“Phyésû lahyă Thę̄ Săsĕ Byacè yĕ.
23 Thĭ ki plwŏkyă ŭtẹ̣thṵ̄ tahe hérò
ŭtẹ̣thṵ̄ ki plwŏkyă pă. Thĭ ki plwŏ-
kyă ŭtẹ̣thṵ̄ to hérò, ŭtẹ̣thṵ̄ ki plwŏ-
kyă to.”

Byacè Jesŭ Oluŏhtya Pę̣ Thomazo

24 Bí Jesŭ cuŏnuŏ oluŏ pę̣ a khŏpa-
cẹ̣ dŏ hikŭ akhĕnuô, Thomazo dŏ ŭ
ępọ̣ lŭmwị̣ ná Didymo yĕtôprẹ̣ okuŏ
25 ná èthĭ bínuô to. A khŏpacẹ̣ yĕtahe
hé Thomazo, “Pẹ̣ myáhtyehŏ Byacè
hŏ,” a hé pę̣ lŭ phúnuô.
Manárò a hésû èthĭ, “Vă ki myá-
htye lipana akhălę̣ cwĕokyă dŏ a ta-
khukŭ to, htuŏrò vă ki kaŭbènị̣ li-
pana cwĕkhălę̣ ná vă kanŏ to, vă ki
phŭbènị̣ arọ̣klĕ acwĕ ná vă takhu to
hénuô, vă zṵ̣eto.”
26 Dŏkhyĕ thuŏthyótônyĕnuô, Byacè
Jesŭ a khŏpacẹ̣ tahe oplŏ tọ̣̄khyĕ-
lŭ dŏ hinuô tômĕ akŭ. Bínuôakhĕ
Thomazo otọ̣̄kuŏ ná èthĭ bínuô. Èthĭ
mẹma kadă tadṵ̄rò Byacè Jesŭ hyă-
nuŏ ihtòo dŏ èthĭ klămĕkŭ rò a hé
èthĭ, “Tẹ̣théplò kacṵ̣kabę̣ ki okuŏ-
27 dû ná thĭ ní¬” phúnuô. Yĕtôphuŏ-
rò a hé Thomazo, “Hyămyámŏ vă
takhukŭyĕ, hyă rò kaŭmyádû ná nẹ̣
kanŏ nuô. Zọ̣hyă nẹ̣ takhunuô rò
phŭmyádû vă rọ̣klĕ acwĕyĕ. Thé-
plò rare tămę̣. Tarú zṵ̣enuô.” A hé
lŭ phúnuô.
28 “Vă Byacè, vă Cŏmarya,” Tho-
mazo hésû lŭ phúnuô.
29 Htuŏrò Byacè Jesŭ hé lŭ, “Nẹ̣
yŏ myáhtye vă khukhyĕrò nẹ̣ zṵ̣e
prę̄. Kayă dŏ a myáhtye vă to rò a

zü̧e tahenuô a ki nḭ̈bè tẹ̈sŏri," a hé
lŭ phúnuô.

Ŭ Ră Li Yĕtôba A Tẹ̈taze Myásŭ Tahe

30 Byacè Jesŭ dyéluŏ pę̣ tẹ̈mę̣ tẹ̈prǫ̣-
tẹ̈pryạ dố a khŏpacẹ̆ tahe anyĕhyă
dố ŭ rămánuŏ tǫ̣́ bí li yĕtôba akŭ
31 to tahenuô a oẽlă pă cố. Manárò
ŭ răo li yĕtôba ma thyáphú thĭ ki
zü̧e ná Jesŭ ma Messia, è ma Cŏma-
rya aphúkhŭ tôprẹ̈, rò dố thĭ zü̧e lŭ
akhu-akhyĕrò, thĭ ki nḭ̈bè thẽhtwŏ-
prẹ̈ agnĕnuô, ŭ ră pę̣ thĭ prẽ.

21

**Byacè Jesŭ Oluŏhtya Pę̣ A Khŏ-
pacẹ̆ Thuŏthyótôprẹ̈.**

1 Dŏkhyĕ nyẹ̈tyato nuô, Byacè Jesŭ
oluŏhtya pę̣ a khŏpacẹ̆ tahe dố
Tiberia htyĕòduhtŭ. A oluŏhtya pę̣
2 lŭ phútĕ hérò, Simonè Petru, Tho-
mazo dố ŭ ẽpǫ̣ lŭmwḭ ná Didymo,*
ná Galilea kę̣ vḭ̈ Cananphú Nathan-
ael ná Zebedeo aphúprẹ̈khŭ thẽnyẹ̆
ná Jesŭ a khŏpacẹ̆ dố aruô thẽnyẹ̆
3 cuố oplŏ rǫ̣lŏ lŭ. Simonè Petru hé
èthĭ, "Vă cuŏpü̧e tẹ̆," a hé rò, èthĭ

Prẹ̈mę̣tẹ̆phú cwitarṵ̈kạ ataví dố
htyĕhtŭ (21:3)

hé lŭ, "Pẹ̈ cuŏkuŏ ná nẹ̈," a hé lŭ
phúnuô. Phúnuôrò èthĭ sidyáṇḭ̈ thò-
klyĕ rò htecuố pü̧e lahyă tẹ̆ tadŭ̂rò
tôthĕ̆ ̀ tôthĕ̆ a nḭ̈ tôbè ̀ to.
4 Mǫ̣̈lĭbŭhŏ rò Byacè Jesŭ ihtòo
dố htyĕhtŭ nuô, manárò a khŏpacẹ̆
tahe thẽgně ná Jesŭ mạ̈to.
5 A sudyă èthĭ, "Khŏbŏthyó thĭ, tẹ̆
nḭ̈ sálẹ̆ ĕ?"
Rò èthĭ hésû lŭ, "Anḭ̈ tôbè ̀ to."
6 Rò Jesŭ hé èthĭ, "Vĭtạ̈ thĭ itavĭ
dố thĭ thòklyĕ cŏhtwó nuôtôkyĕ, tẹ̆
nḭ̈dû pă." Rò bí èthĭ mẹphú a hé
akhĕnuô, tẹ̆nḭ̈ ényacŏ akhu-akhyĕ, a
cwihtya pę̣ nḭ̈dyé pă cố a itavĭ dố
thòklyĕkŭ to.
7 Yĕtôphuŏrò Jesŭ a khŏpacẹ̆ dố a
mǫ̣ nḭ̈dyé yĕtôprẹ̈ hé Petru, "È ma
Byacè nuô ̀" a hé pę̣ lŭ phúnuô. Bí
Simonè Petru nḭ̈huŏ lŭ hé, "È ma
Byacè nuô ̀," phúnuô akhĕ, tôphuŏ-
tuŏ a thyáhtya khyĕthyá acạ dố a
plwókyă lŭ nuôtôba htuŏrò a pạ̈tạ̈
8 dố htyĕkŭ. A khŏbŏthyó dố a okyă
dố thòklyĕkŭ yĕtahenuô, a krwŏ-
khyăkạ kuŏ lŭ. Èthĭ khyă cwitarṵ̈
kạṇḭ̈ itavĭ dố a nḭ̈bă ná tẹ̆ yĕnuô-
tôba dố htyĕhtŭ. Èthĭ oyẹ̈ lă ná htyĕ-
9 htŭ to, a oyẹ̈ pré aplẹ̆ nyẹ̈zẹ̈ pré. Bí
èthĭ kạbá ohŏ athòklyĕ dố khŏlŏkhu
akhĕnuô, èthĭ myáhtye ŭ isü̧e tẹ̆ dố
miklwókhu htuŏná khŏmŭ tahe.
10 Byacè Jesŭ Krístu hé èthĭ, "Phyé
hyăpę̣́myá vă tẹ̆ dố thĭ pṵ̈ṇḭ̈ nuôtô-
klŏ bíyĕ tahe."
11 Rò Simonè Petru cuŏhtyanuŏ dố
thòklyĕkŭ rò a cwitarṵ̈htya itavĭ dố
a nḭ̈bă ná tẹ̆yĕ dố khŏlŏkhu. Lŏ ̀ tẹ̆-
bèdu dố a nḭ̈ nuôma a o tôzẹ̈ ná nyạ̈-

21:2 Didymo angǫ̣lasá ma odĭkryĕ.

shyě ná thuǒbè. Tẹ̌ nı̨́ ényacó tadū-
12 rò itavĭ lazẹ̌ tôcô¬ to. Byacè Jesŭ
hé èthĭ, “Hyă emǒ lahyă.” Èthĭ thé-
gněhó lahyă ná è ma Byacè Jesŭ
akhu-akhyě, “Nẹ̀ ma ŭpě?” Èthĭ su-
13 dyă bû lahyă lŭ tôprẹ̀¬ to. Byacè
Jesŭ phyénı̨́ khómŭ rò a cuótŏ èthĭ
rò a zụ́e pẹ́ èthĭ. Rò a phyénı̨́ tẹ̌ rò
a cuó zụ́e pẹ́kuǒ èthĭ phúnuônuô.
14 Byacè Jesŭ thyě ihtòhtwŏprẹ̀ ka-
khyě htuǒrò a dyéluǒ pẹ́ anẹ́ ná a
khŏpacẹ̌ tahenuô, yě ma thuǒphuó-
tôphuó hó.

Byacè Jesŭ Ná Petru

15 Èthĭ e htuǒrò, Byacè Jesŭ sudyă
Simonè Petru, “Giovanni* aphúkhŭ
Simonè, nẹ̀ mọklǒ mą́lakŏ vă ná
kayă yĕtahe mọ vă nuô ě?” A su-
dyă lŭ

Rò Simonè hésû lŭ, “Ò, Byacè, vă
mọ nẹ̀ nuôma nẹ̀ thégnědû hó,” a hé
lŭ phúnuô.

Byacè Jesŭ hé lŭ, “Myá buôenı̨́ vă
thímíphú nuôtahe ní¬.”
16 Rò Byacè Jesŭ sudyă khyĕthyá lŭ,
“Giovanni aphúkhŭ Simonè, nẹ̀ mọ
mą́lakŏ vă ě?” A sudyă lŭ

Rò a hésû Byacè, “Ò, Byacè, vă mọ
nẹ̀ nuôma nẹ̀ thégnědûhó.”

Rò Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Myá-
khwènı̨́ vă thímídu nuôtahe ní¬.”
17 Htuǒrò a sudyă pọ́ lŭ thuǒ-
phuótôphuó, “Giovanni aphúkhŭ
Simonè, nẹ̀ mọ vă ě?”

Byacè Jesŭ yŏ sudyă lŭ, “Nẹ̀ mọ vă
ě?” nuô thuǒphuóhó akhu-akhyě,
a mọ lŭthéplò to. Rò a hésû lŭ,
“Byacè, nẹ̀ thégně lǒ tẹ̀pwọ̀tôcô, vă
mọ nẹ̀ nuôma nẹ̀ thégně hó,” a hé lŭ
phúnuô,

Rò Byacè Jesŭ hé lŭ, “Myá buô-
ebuôŏnı̨́ vă thímídu nuôtahe ní¬.
18 Vă hécócó nẹ̀, bí nẹ̀ nacẹ̌pă akhě̌,
nẹ̀ nyą́htyabé nı̨́dyédû nẹ̀nyą́htó, nẹ̀
thézą̨́cuó bítě¬ nuô nẹ̀ cuóbé. Ma-
nárò shyé¬ nẹ̀ muọ́prẹ́hó pănuô, nẹ̀
ki zọ́hte nẹ̀ takhu nyẹ̌khó pă. Ŭ ki
cǒklọ̀ma nẹ̀ takhu rò ŭ ki cọ̌cuó nẹ̀
dó khălẹ́ dó nẹ̀ thézą̨́ cuó to nuô pă.”
19 Byacè Jesŭ hé lŭ phúyě nuôma, a
thé héluǒ lŭ ná Petru ki thyě phú-
tě pă rò Cómarya alĭatakhě̌ ki oluǒ-
htya phútě pă agněnuô pré. Htuǒrò
Byacè Jesŭ hé lŭ, “Krwŏ văkhyě.”

Byacè Jesŭ Ná A Khŏpacẹ̌ Dó Aruôtahe

20 Bí Petru myákąkhyě akhě̌nuô, a
myáhtye Byacè Jesŭ a khŏpacẹ̌
dó a mọdyé lŭ nuôtôprẹ̀ krwŏkuǒ
èthĭ̌khyě. (È ma prẹ̀ dó a o tateré
Byacè Jesŭ bí èthĭ esèe mọ́hé akhě̌
nuôtôprẹ̀ hó, rò a sudyă lŭ, “Byacè,
ŭpě kírẹ́ isĕtą̆kyă nẹ̀ pă pě?” nuôtô-
prẹ̀ hó. Yĕma Byacè Jesŭ thyĕhíto
21 akhě̌) bí Petru myáhtye lŭ akhě̌nuô,
a sudyă Jesŭ, “Byacè, èkuǒlě, a ki
htwŏhtyakuǒ phútě pă?” A sudyă
Jesŭ phúnuô.
22 Byacè Jesŭ hésû lŭ, “Vă ki thé-
zą̨́ nǒohtwŏprẹ̀ tuọ́ lŭ dó vă hyăpă
kihérò, cą́ vă pré. Nuôma nẹ̀ tẹ̀mẹ
mą́to, nẹ̀ tẹ̀mẹ ma nẹ̀ bè krwŏkuǒ vă
23 pré,” a hé lŭ phúnuô. Dó Byacè Jesŭ
hé phúyě akhu-akhyě, ngọ́ luǒpasĭ-
cuó bŏbyelǒ dó puọ́vyą́ prẹ̀zą̨́etẹ̀phú
tahe aklě̌ ná a khŏpacẹ̌ nuôtôprẹ̀ a
thyěto hénuǒ, a hé lahyă phúnuô.

21:15 Tahehenuô, a é lŭmwı̨ ná Bar Jonna.

Manárò Byacè Jesŭ hé ná a thyĕto
phúnuô mą̣to. A hé, “Vă ki thĕzą̣̆ nŏ-
ohtwŏprę̣ tuą̣̆ lŭ dŏ vă hyăpă kihé-
nuô rò cą̣̆ vă prĕ, nuôma nę̣ tę̣mę̣
mą̣to,” a hé phúnuô prĕ.
24 Prę̣ rămárădyă tę̣ yĕtahe ma vă dŏ
a htwŏ Byacè Jesŭ a khŏpacę̣̆ yĕ-
tôprę̣ prĕ, rò a myáhtye lŏlŏ̆ tę̣-
mę̣htwŏhtya anę̣ yĕtahe rò a rămá-
rădyă prĕ. A tę̣hésoluŏ pę̣ yĕtahe
nuôma ató lŏ prĕ nuô pę̣ thĕgně.

Tę̣hébè Dŏkhyĕ Tadû

25 Khŏnyą̣yĕ, Byacè Jesŭ mę̣tę̣ dŏ
aruô tahenuô a oĕlăpă. Ki rămárădyă lŏlŏ̆ a mę̣ nuôtahe hénuôma,
vă tanę̣ ná hekhuyĕ tôbalŏ cŏnuô,
lę̣dyali akhălę̣ pòpă cŏto hŏ.

Prẹ̀dônyăphú Tahe
Acts of the Apostles

Tẹ̀hébè Rẹ́ Dố Nyě

Prẹ̀dônyăphú dố Li Prẹ̀dônyăphú akŭ yětahe nuôma ari-akyă ícŭ̌ plehyă ná Li Luka prế. Liyě a ră hésoluŏ pẹ́ ŭ ná Jesŭ a khŏpacẹ̌ dố kalúlố tahenuô, Thế Săsẹ̌ Byacè zŭ̧ pẹ́ èthĭ klyá phútě, a dônyă pasĭcuốluŏ pẹ́ ŭ ná Jesŭ a tẹ̀thếkrŭ̧mila ari-akyă rò a cáhtya dônyă dố "Vỉ Jerusalem, Judakẹ́, Samaria kẹ́ rò a dônyăpasĭ cuốtuọ̧ dố hekhu tadû" (1:8) phútě nuôma, liyětôba atẹ̀ră hésoluŏ pẹ́ ŭ tẹ̀ritẹ̀kyă amuọ̧klọ̧ ma yětahe hố. Yěma Krístuphú cáhtya mẹ tẹ̀phyétẹ̀mẹ dố Judaphú tahe aklẹ̌ htuŏrò Krístuphú a tẹ̀zŭ̧tẹ̀nyạ yětahenuô, a cáhtya cuốnuŏ lŏhố dố Judaphú tahe aklẹ̌ hố, rò a oếhtya ná oếhtya lŏhố hekhu tôba hố. Prẹ̀ră̆li thếzŭ̧ dyéluŏ tặtẹ pẹ́ pọ́ prẹ̀hốli tahe ná Krístuphú yětahenuô, a kírẹ́ mẹpyékyă Roma ahtyěakẹ́ mặto, htuŏto Krístuphú a tẹ̀zŭ̧tẹ̀nyạ yěnuô, a mẹlốbăhtya pẹ́ lŏ pré Judaphú tahe a tẹ̀cốbucốbě pré.

Ŭ dônyă Jesŭ a tẹ̀thếkrŭ̧mila rò a luŏcuốpasĭ lyạhtya ná lyạhtya, htuŏto Prẹ̀dônyăphú tahe cuố mẹ-ohtwŏhtya pẹ́ ŭ prẹ̀zŭ̧etẹ̀plốmụ tahe yěnuô, li yětôba răluŏ pẹ́ tẹ̀ritẹ̀kyă a khăshyékhăryạ a khălẹ́khăbya thuŏpho. Yěthuŏcô ma kryá⌒ maĭtěhérò, (1) Jesŭ kạ kahtya htuŏ dố mốkhu rò Krístuphú a tẹ̀cốbucốbě cáhtya duhtyalyạhtya dố vỉ Jerusalem akŭ. (2) Èthĭ cuốlě mẹ lyạ htya tuọ̧dố Palestine kẹ́ rò (3) èthĭ cuốlě mẹ plehyă tavĭtavạ tuọ̧ lahyă dố Mèditarinean htyěòdu akhăshyé rò mẹ cuốtuọ̧ lahyă dố Romakẹ́.

Li Prẹ̀dônyăphú a tẹ̀phyétẹ̀mẹ dố a luŏdulố ma mạ̧hố Thế Săsẹ̌ mẹtẹ̀ yěnuô hố. Bí pwẽ dố ŭ ế ná Pentecosto bè rò ŭ pwẽ dố vỉ Jerusalem akŭ nuôtônyě akhẽnuô, Thế Săsẹ̌ Byacè o ná a taryěshyosŏ rò a hyălyạ dố prẹ̀zŭ̧etẹ̀phú nuôtahe alọ rò li yětôba héso lŏplĭ ná Thế Săsẹ̌ Byacè zŭklyázŭklŏ, dyéhẽdyére prẹ̀zŭ̧etẹ̀ plốmụphú tahe ná prẹ̀zŭ̧etẹ̀plốmụ a khuklốdukhusuhtŭ tahe. Krístuphú tahe a tẹ̀hésodônyă tahe nuôma aprọpryạ shyosŏ nyacố. Tẹ̀mẹhtwŏhtya anẹ́ tôcô htuŏ tôcô dố Li Prẹ̀dônyăphú akŭ yětahe nuôma pẹ̀ myáhtye ná tẹ̀prọpryạ shyosŏ yětahenuô a o dố prẹ̀zŭ̧enyạetẹ̀ tahe a tẹ̀ohtwŏprẹ̀ tahe akŭ, ná prẹ̀zŭ̧etẹ̀ plốmụphú tahe a tẹ̀bốthyóbốlă nỉ lŭ akŭ yěnuôpré.

Tẹ̀hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Byacè Jesŭ a tẹ̀mekyăngọ́ dố khyělố ná a tẹ̀ốlyạ. 1:1-14
Kayă dố a htya Juda khălẹ́ 1:15-26
Tẹ̀cuố dônyăluŏ pẹ́ ŭ dố vỉ Jerusalem akŭ 2:1-8:3
Tẹ̀cuố dônyăluŏ pẹ́ ŭ dố Judakẹ́ ná Samaria kẹ́ 8:4-12:25
Paulu a tẹ̀phyétẹ̀mẹ 13:1-28:31
A. Htelě cuốmẹ Cốmarya a tẹ̀phyétẹ̀mẹ arẹ́lố tôphuố 13:1-14:28
B. Okúokyá myáhtye tặsû lŭ dố vỉ Jerusalem akŭ 15:1-35

C. Cuố mẹ̣ Cốmarya a tẹ̀phyétẹ̀mẹ̣ nyẹ̄phuốtôphuố 15:36-18:22
D. Cuốmẹ̣ Cốmarya a tẹ̀phyétẹ̀mẹ̣ thuǒphuốtôphuố 18:23-21:16
E. Ŭ dǒo Paulu dố htǒkŭ dố vḭ Jerusalem ná vḭ Caesarea ná vḭ Roma tahe avḭ̄kŭ 21:17-28:31

1

1 Thárádu Theophilo, cáhtya bí
Byacè Jesŭ mẹ̣ Cốmarya* atẹ̀mẹ̣
nuôtônyě rò a tuǫ́dố Cốmarya ékạ
kahtya lŭ nuôtônyě ari-akyă ná a
tẹ̀ithyóithya lǒ¬ plĭ tahenuô vă ră-
márădyă htuǒlǒhố dố li arẹ́lố nuô-
2 tôba akŭ hố. Bí ŭ ékạ kahtya tyahí
è dố mốkhu híto nuô, dố Thế Săsě
Byacè a tẹ̀prọtẹ̀pryạ akhu-akhyĕrò
a mekyă a Prẹ̀dônyăphú dố a nwó-
htya htuǒhố lŭ nuôtahe ná èthĭ ki
3 bè mẹtẹ̀ tahe ari-akyă. A khyáthyĕ-
htuǒ anẹ́ rò a ihtòhtwŏprẹ̀ kạkhyě
dố tẹ̀thyě htuǒrò dốkhyě anyě lwḭ̄-
shyě akŭnuô, a dyéluǒ pẹ́ anẹ́ ná a
khŏpacẹ̄ tahe éphuốlă, htuǒrò a hé-
sodônyă pẹ́ èthĭ ná Cốmarya ahtyĕ-
akẹ́ ari-akyă. A khŏpacẹ̄ tahe myá-
htye è rò athếplò rare pă lahyă to.
Èthĭ zṹe săprẹ̄nyacĕ cố ná a htwŏprẹ̀
4 mạ́lakŏ cố. Tôphuốkhĕ bí a eŏ tọ́-
kuǒ ná a khŏpacẹ̄ yĕtahe akhĕnuô, a
mekyă èthĭ, “Htecuốkyă tă lahyă hí
dố Jerusalem vḭyě akŭnuô tă hímẹ́.
Opọ́tadû lahyă bínuô tuǫ́dố thĭ nḭ́bè
shyĕzṹ dố vă héso-one htuǒhố thĭ
ná văphĕ ólyạ dố a ki dyé thĭ pănuô
5 ní¬.” Htuǒto a hépọ́ èthĭ, “Giovanni
plwŏ pẹ́ ŭ ná htyě, manárò nyẹ̄tyato
pănuô ŭ ki plwŏ pẹ́ thĭ ná Thế Săsě
Byacè pă.”

Ŭ Ékạ Kahtyakyă Jesŭ Dố Mốkhu

6 Bí Prẹ̀dônyăphú tahe hyă myá-
htye tặ̄sû khyĕthyá lŭ dố Jesŭ o
akhĕnuô, a sudyă Jesŭ, “Byacè, khŏ-
nyạ́yĕma shuốkhĕ bèhố dố nẹ̀ kírẹ́
dyékạkhyě hố Israelphú tahe ahtyĕ-
kẹ́ nuô hố ĕ?”
7 Rò Jesŭ hésû èthĭ, “Tẹ̀shuốtẹ̀-
khĕ ná mọ́nyĕmọ́thĕ tahe nuôma
a htwŏhtyadû ná phĕ a taryĕshyo-
sŏ pré. A ki htwŏhtya bíkhĕtĕ pă
8 nuôma, thĭ lo thégně mạ́to. Maná-
rò bí Thế Săsě Byacè hyălyạhố dố
thĭlọ pă akhĕnuô, thĭ ki lốbă ná tẹ̀-
shyotẹ̀sŏ pă rò thĭ ki htwŏhtya pẹ́
vă prẹ̀khyáthế tahe dố vḭ Jerusalem
akŭ, ná Juda tôkẹ́¬ lẹ̄, ná Samaria
kẹ́ htuǒto a ki tuǫ́ cốdố hekhusĭba
lǒ cố pă,” a héphúnuô.
9 Jesŭ hébè htuǒrò bí a khŏpacẹ̄
tahe tṹhtyamyá è akhĕnuô, Cốma-
rya ékạ kahtyakyă lŭ dố mốkhu.
Óluǫ́ tôba kuǒbíkyă lŭ rò èthĭ myá-
htye pă lŭ to.
10 Bí èthĭ tṹhtya sŏtapạ pă dố mốlẹ̄
akhĕnuô, kayăthényẹ̄ kŭ̄thyáṇ́
hyecạbŭ rò hyăokahtò htyaluǒ-
11 khyé pẹ́ dố èthĭ akhăshyé. Rò a
hé èthĭ, “Galileaphú thĭ¬ thĭ cuố
ihtòo tṹhtya lahyă dố mốlẹ̄ bíyě
mẹtě? Jesŭ dố thĭ myáhtye ŭ ékạ
kahtyakyă è dố mốkhu yĕtôprẹ̀-
nuô a ki hyălyạ thyá khyĕthyá

1:1 Cốphrya

phú thĭ myáhtye a kạkahtya khŏ-
12 nyạ́yĕnuô pă.” Htuŏrò a khŏpacẹ̄
tahe o dố Oliva sokhu rò a kạkhyĕ
khyĕthyá lahyă dố vỹ Jerusalem. Vỹ
Jerusalem yĕnuôma a oyẹ ná soyĕ
aklĭ zẹ̀thuŏthyó ná shyéthuŏthyó
13 pré. Èthĭ kạtuọ́ dố vỹ Jerusalem
akŭ rò a cuŏhtyanuŏ dố hi dố
èthĭ lẹ́cuŏokuŏ nỵ́dyé taplộtaplyá-
phú yĕnuôtômĕ dố akhunuô tôtọ́.
Rò èthĭ yĕtahema kryá¬ ŭpĕ hérò
Petru, Giovanni, Jakomo, Andrea,
Philipu, Thomazo, Bartholomeo,
Matteo, Alphaeo aphúkhŭ Jakomo,
Simonè dố a mọ nỵ́dyé ahtyĕ-
akẹ́ yĕtôprẹ̀ ná Jakomo aphúkhŭ
14 Juda thĭtahe pré. Èthĭ yĕtahenuô
a hyă myáhtye tặ̄sû tặ̄plố tamŏ-
mŏ ná prẹ̀mò dố aruôtahe ná Jesŭ
amuọ́ Maria ná Jesŭ a puọ́prẹ̀-
khŭ tahe rò èthĭ kwĭcóbĕ rọ́lŏ
lŭ bínuô.

Nwóhtya Kayă Dố A Tŏhtya Juda Akhălẹ́

15 Tônyĕkhĕnuô, prẹ̀zṵ́etẹ̀phú dố a
phû¬ o aprẹ̀ tôzẹ̀nyẹ̄shyĕ yĕnuô a
16 hyă okúokyá lŭ. Rò Petru ihtòhé,
“Puọ́vyạ́ thĭ¬, lisăsĕ héone htuŏ-
hố Juda dố a zṵ́ pẹ́ ŭ klyá rò a
nŏpṵ́ ŭ ná Jesŭ yĕ ari-akyă. Rò Thé
Săsĕ Byacè nŏhébè Khwí Davi ná
èrièkyă yĕtahe nuôma a tŏbè lố-
17 htyabăhtya nyă pré. È ma a otọ́nó-
kuŏ dố pẹ̀ aplóamụkŭ tôprẹ̀ rò ŭ
nwóhtya kuŏ è dố a ki mẹtọ́kuŏ tẹ̀
ná pẹ̀.”
18 (Rŭ dố Juda mẹnỵ́ dố tẹ̀mŭmyạ́-
ricyạ́ akŭ yĕnuô a iprỵ ná pré tôlẹ́
rò a latặthyĕ hópọ́phé dyé bínuô rò
19 aphuŏaprạ̄ tahe tặhte lŏ. Kayă o dố
vỹ Jerusalem tahe nỵ́huŏ lahyă tẹ̀mẹ-
anẹ́ yĕ rò a é lahyă khălẹ́ yĕtôpho
amwỵ ná angọ́ nỵ́dû. Rò èthĭ é ná
“Akeldama,” angọ́lasá ma a hé ná
“Tẹ̀thwi kẹ́lạ́khu”)
20 “Ŭ răo dố Li Htuthéhtya akŭnuô
rò a hé,

‘Ahi ki oryạ́kyă dû pă ní¬ ŭ ki
nuŏo tă dố hiyĕ akŭnuô tôprẹ̀¬
tămẹ́ ní¬.’[l]

“Htuŏrò a hépọ́,

‘Ŭ ki nuŏmẹdû akhălẹ́ tôprẹ̀ pă
ní¬.’[m]

21-22 “Phúnuôrò kayă tôprẹ̀prẹ̀ tŏbè nuŏ
otọ́kuŏ ná pẹ̀ rò a ki khyá kuŏ athé
ná Byacè Jesŭ thyĕihtò htwŏprẹ̀ kạ-
khyĕyĕ ari-akyă. Kayă dố pẹ̀ kírẹ́
nwóhtya taple è yĕtôprẹ̀ nuôma,
bí Jesŭ cuŏtọ́khĕtọ́ kuŏpă ná pẹ̀
bí hekhuyĕ akhĕ, htuŏto cáhtya bí
Giovanni plwŏ pẹ́ ŭ htyĕ tuọ́ hyă
dố Cómarya éka kahtyakyă Byacè
Jesŭ dố mŏkhunuô, è ma bínuôkhĕ
a tŏbè mạ́dû kayă dố a otọ́cuŏtọ́
kuŏ ná pẹ̀ pwọ̄¬ phuố tôprẹ̀,” Petru
hé phúnuô.
23 Rò èthĭ hésoluŏhtya kayă thényẹ̄
dố amwỵ ná Joseph, kayă tahehe é
lŭ ná Barsabba (Mạ́torò Justo) ná
24 Mathia. Htuŏrò èthĭ kwĭcóbĕ lahyă,
“Kố¬ Byacè¬ nẹ̀ thégně dûhố kayă
théplò a tẹ̀tanẹ tahe akhu-akhyĕ, dố
kayă yĕthényẹ̄ aklĕnuô nẹ̀ nwóhtya
25 htuŏhố è bítě tôprẹ̀, htuŏto kayă
dố nẹ̀ nwóhtya htuŏhố è yĕtôprẹ̀
thyáphú a ki phyénỵ́ Prẹ̀dônyăphú
Juda dố a vĭkyă kyă a tẹ̀phyétẹ̀-
mẹ yĕtôprẹ̀ akhălẹ́ nuô, dyéluŏhtya

[l]Li Htuthéhtya 69:25 [m]Li Htuthéhtya 109:8

pẹ́ pẹ̀ khŏnyą̀. Juda ma a thyĕhó
rò a cuŏ dûhŏ klyá dŏ a tŏkò cuŏ
26 ná lŭ nuôhŏ.” Htuŏrò thyáphú èthĭ
ki nwóhtya dŏ yĕthĕ́nyẹ̀ aklĕ̀ tôprẹ̀
nuôrò èthĭ bŏ lahyă tẹ̀byăbwí tôcô
rò a tą̀tŏ dŏ Mathia rò ŭ sunuŏ tọ́kuŏ
è dŏ Prẹ̀dônyăphú shyétôprẹ̀ aplŏ-
amụyĕ akŭ.

2

Thĕ́ Săsĕ̀ Byacè Hyălyą̀

1 Bí mọ́nyĕ dŏ ŭ é ná Pentecosto*
hyătuọ́hŏ akhĕ̀nuô, èthĭ lŏ¬ plĭ hyă
oplŏoplu rọ́lŏ lŭ dŏ khălẹ́ tôphotuŏ.
2 Tẹ̀prą̀rŭ́prą̀té htya khyé dŏ mólẹ̀ rò
a prą̀ thyácóná kẹ́lathĕ́ lalyădu hyă-
nuôrò a hyălyą̀ nuŏ dŏ èthĭ onyăo
nịdyé hinuô tômĕ akŭ rò a prą̀ lŏ cŏ
3 hitômĕ cŏ. Htuŏrò èthĭ myáhtye la-
hyă mikyą̀htya thyáná plịtahe rò a
lụsipryăcuŏ lŏ rò a cuŏ byáo lŏ dŏ
4 èthĭ tôprẹ̀ htuŏ tôprẹ̀ alọ. Èthĭ lŏ́bă
lŏplĭ ná Thĕ́ Săsĕ̀ Byacè pwọ̆¬ tô-
prẹ̀ rò èthĭ hébèhte lŏ ná ngọ́khó-
khye phú Thĕ́ Săsĕ̀ Byacè nŏhébè
èthĭ nuôtahe.
5 Bínuôakhĕ̀ Judaphú dŏ a bedu
Cómarya tahe o lahyă dŏ htyĕkẹ́
pwọ̆tôkẹ́ rò a hyă lahyă dŏ vỵ̀ Jeru-
6 salem rò a hyă o lahyă bínuô. Bí
ŭ nịhuŏ tẹ̀prą̀rŭ́prą̀té htyayĕ akhĕ̀,
kayă tahe hyă oplŏpluphè tavą̀ lŏ-
plĭ rò èthĭ khyéthukhyéthĕ́ lŏplĭ cŏ,
mẹ̀tĕhérò prẹ̀zṵ́etẹ̀phú tahe hébè
ngọ́ tahenuô, lŏ¬ kayă hyă bínuô
tahe, tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ nịhuŏ nịdyé lŏ
dû ná èthĭ angọ́ nịdû akhu-akhyĕ,
7 a khyéthukhyéthĕ́ lŏplĭ cŏ. Rò
èthĭ hé nịdyé khyĕlŭ, “Kayă dŏ a
hébè tẹ̀ yĕtahe nuôma Galilea-
8 phú prĕ́ văhéto? Mamẹ̀tĕrò lŏ¬ pẹ̀
yĕtahe cuŏnịhuŏ tuọ́ lŏgnĕ èthĭ
hébè lŏ ná pẹ̀ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ angọ́
9 phútĕtĕ? Pẹ̀ yĕtahenuô, tahehe ma
Pathiaphú, Medephú, Elamitephú,
Mesopotamiaphú, Judaphú, Cappa-
dociaphú, Pontusphú, Asiaphú,
10 Phrygiaphú, Pamphyliaphú, Egypt-
phú, Libyaphú dŏ a ophû ná vỵ̀
Cyreneo, rò pẹ̀ yĕtahehenuô a o
11 dŏ vỵ̀ Roma rò a hyă olĕ. (Pẹ̀ yĕ-
tahe nuôma tahehe rò Judaphú,
tahehe rò Judaphú mą̀to tadŭ́rò pẹ̀
nuŏkuŏ dŏ Judaphú a tẹ̀cŏbucŏbĕ
akŭ.) Kayă dŏ aruô pọ́ tahe nuôma
Creta klŭ́phú ná Arabiaphú thĭtahe.
Manárò pẹ̀ pwọ̆¬ tôprẹ̀ cuŏnịhuŏ
tuọ́ lŏ èthĭ yĕtahe hésodônyă Cŏ-
marya atẹ̀mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryą̀ tahe ná
12 lŏ¬ pẹ̀ yĕtahe angọ́ngọ́.” Èthĭ khyé-
thukhyéthĕ́ lŏplĭ cŏ pwọ̆¬ tôprẹ̀ rò
a tanẹ̀plŏ pă cŏ lahyă to, rò èthĭ
sudyă nịdyé lahyă lŭ, “Tẹ̀ cuŏmẹ̀
htwŏhtya tuọ́ anẹ́ phúyĕ ma angọ́-
lasá hyă phútĕtĕ?” A hé nịdyé lŭ
tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ phúnuô.
13 Manárò kayă dŏ aruô tahehenuô
a nyẹ̀kruŏ prẹ̀zṵ́etẹ̀phú yĕtahe rò a
hé lahyă, “Kayă yĕtahe ma a ŏmṵ́
lahyă htyĕsípṛẹ́ prĕ́.”

Petru A Tẹ̀hésodônyă

14 Htuŏrò Petru dŏ a ihtòo tọ́kuŏ
ná Prẹ̀dônyăphú shyétôprẹ̀ yĕtôprẹ̀-
nuô a ĕ́htŏ hébè shyo pẹ́ ŭ, “Puọ́vyą̀

2:1 Pentecosto angọ́lasá ma “mọ́nyĕnyą̀shyĕ” mẹ̀tĕhérò atŏ bí ŭ mẹ htuŏhŏ tẹ̀cuŏtalwó pwĕ̀ rò a băhtya mọ́nyĕ nyą̀shyĕ nuôtônyĕ.

Judaphú ná kayă o dố vḭ Jerusalem
akŭ lŏ¬ plĭ thĭ¬ nḭ́dă lahyă! Vă ki
héso pḛ́ thĭ tẹ̈htwŏhtya yĕ angǫ́lasá.
15 Thĭ tanẹ̈ lahyă ná kayă yĕtahe ŏmṹ-
htyĕ manárò amą́to, mǫ̈lĭ lwḭ̈thyótô-
16 mŭ̈ bè mópăpré! Tẹ̈htwŏhtya phú-
yĕ tahe nuôma a htwŏhtyahố phú
Prẹ̈prọ Joel hésodônyă one htuŏhố
nuôtahe pré.
17 ‘Cómarya hé, yĕma tẹ̈ dố vă
ki nŏhtwŏhtya è bí mǫ̈nyĕ dố
khyĕtadûlố pă tahenuô hố, vă
ki klǫ̈lyą vă Thé Săsĕ̈ Byacè dố
kayă hekhuphú lŏ¬ plĭ tahe alọ
pă¬, thĭ phúmòphúkhŭ tahe ki
hésoluŏ one vă tẹ̈ritẹ̈kyă tahe
pă, thĭ prẹ̈khŭphúthè tahe ki
myáhtyelwó one pă, rò thĭ muǫ̈-
prḛ́ tahe ki omyĕmyą́lwó tẹ̈ tahe
18 pă. Mǫ̈nyĕmǫ̈thĕ̈ hyătuǫ̈hố pă
nuô, vă ki klǫ̈lyą vă Thé Săsĕ̈ dố
văcṹ prẹ̈mòprẹ̈khŭ lŏ¬ plĭ tahe
alọ pă rò èthĭ ki hésoluŏ pḛ́ thĭ
19 ná vă tẹ̈ritẹ̈kyă tahe pă. Vă ki
dyéluŏ tẹ̈mẹ̈tapą khyéthukhyé-
thé tahe dố mǫ̈lḛ̈ pă, htuŏto vă
ki dyéluŏhtya tẹ̈mẹ̈ tẹ̈prọtẹ̈pryą
a tẹ̈mátẹ̈dyă tahe dố hekhu yĕ
păpă, thwi, ná mi, ná mikhuô
taóhtya ki ohtya dố hekhuyĕnuô
20 pă. Bí Byacè a mǫ̈nyĕdu dố a lốbă
ná tẹ̈taryĕdu taryĕhtŭ yĕ hyătuǫ̈
tyahíto akhĕnuô, tamǫ̈ ki khí-
tarṹkyă pă, rò lḛ̈ ki lḭkathwíkyă
21 phú thwinuô pă. Rò bínuôakhĕ
pănuô kayă dố a éhtŏhtya dố
Byacè a o tôprẹ̈prẹ̈nuô a ki nḭ́-
bèdû tẹ̈mẹ̈lwóhteką pă,’[n] Prẹ̈prọ
Joel hé phúnuô.”

22 Rò Petru hé pǫ́, “Văkhŏ Israel-
phú thĭ¬, nḭ́dă lahyă vă tẹ̈hébèyĕ!
Bí vḭ Nazarèphú Jesŭ otǫ̈́kuŏ ná
thĭ akhĕnuô, a dyéluŏ éhtuŏ pḛ́-
lăhố thĭ tẹ̈mẹ̈ tẹ̈prọtẹ̈pryą tahe ná
tẹ̈mẹ̈tapą khyéthukhyéthé tahe ná
tẹ̈mẹ̈ tẹ̈prọtẹ̈pryą a tẹ̈mátẹ̈dyă dố
Cómarya dyéprọdyépryą lŭ yĕnuô-
tahe hố. Yĕnuôma a dyéluŏhố ná
Jesŭ ma a o dố Cómarya a ohyă phú-
nuô hố. A mẹ̈ pḛ́ htuŏlŏhố tẹ̈mẹ̈ yĕ-
tahe nuôma thĭ thégně htuŏdûhố.
23 Phú Cómarya taritaryă one rò a thé-
gněone htuŏdûhố ná ŭ ki dyé tą̈-
kyă Jesŭ dố thĭ takhukŭ pă rò thĭ
nŏmṹthyĕhtya è ná kayăcyḛ̈ kayări-
24 cyą́ tahe dố krusu alọ pă. Manárò
Cómarya mẹ̈htwŏprẹ̈ kąkhyĕ khyĕ-
thyá è dố tẹ̈thyĕ, rò a mẹ̈lwóhteką lŭ
dố tẹ̈thyĕ a tẹ̈cyḛ̈tẹ̈cṹ alḛ̈, mẹ̈tĕhérò
tẹ̈thyĕ amuǫ̈́phĕ̈ pṹklọ̈macyą́ pă lŭ
25 to hố. Phuŏ Davi héso-one htuŏhố
Krístu ari-akyă rò a hé,
‘Vă myáhtye Byacè o dố vă
mèthènyĕ pwǫ̈¬ tôphuố cố. Có-
marya o dố vă takhu cốhtwó
tôkyĕ akhu-akhyĕ ŭ mẹ̈pyą́mẹ̈-
26 sĕ̈ cyą́ vă tôcô¬ to. Phúnuôrò vă
théplòmọ pwǫ̈¬ tôphuố cố, rò bí
vă hébè akhĕ vă hébè shuŏshuŏ
cố ná tẹ̈thékrṹthélŏ cố. Htuŏto vă
nḛ́klǫ́ yĕnuôbèbè, vă ohtwŏprẹ̈
27 dố tẹ̈myásŭ akŭ pă. Vă thékrṹ-
thélŏ nyacố, mẹ̈tĕhérò nẹ̈ vḭ́tą̈kyă
vă théhtwŏprẹ̈ dố Luǫ̈kẹ́nédŏ to.
Nẹ̈ nŏthŏnŏlòkyă nẹ̈ kayăsăsĕ
28 yĕtôprẹ̈ dố luǫ̈kŭ to. Nẹ̈ dyéluŏ
htuŏhố vă klyá dố a thŭcuố vă dố
tẹ̈htwŏprẹ̈ nuôtôbŏ hố, nẹ̈ okuŏ

[n] Joel 2:28-32

ná vă akhu-akhyĕ vă thḗkrṹthḗlŏ
nyacó,’[o] Phuŏ Davi hé phúnuô.”
29 Rò Petru hé khyĕthyá, “Vă puọ̃-
vyą́ thĭ¬, vă ki hésoluŏ pẹ́ thĭ ná
pẹ̀ Phuŏ Davi dố¬ nyénu tôprẹ̀ ari-
akyă. È thyĕ rò ŭ iluố htuŏhố lŭ, rò
aluọ̃khunuô a o tadû pă bíyĕ tuọ̃-
30 khŏnyą́ có. Phuŏ Davi ma prẹ̀prọ
tôprẹ̀. Cốmarya ólyą htuŏhố lŭ ná
dố aklwĭlyă aklĕ tôprẹ̀nuô, Cốma-
rya ki nŏhtyahtwŏ lŭ ná khwí dố
èkhălẹ́ yĕnuô pănuô, a thḗgně prḗ.[p]
31 Phuŏ Davi myáhtye-one ná Cốma-
rya ki mẹtẹ̀ pă akhu-akhyĕ a hébè
one rẹ́ Krístu dố Cốmarya nwóhtya
è ná prẹ̀mẹlwóhteką ŭ yĕtôprẹ̀ a tẹ̀-
thyĕihtò htwŏprẹ̀ ką́khyĕ ari-akyă
rò a hé, Cốmarya vĭkyă kyă è dố
Luọ̃kẹ́nédŏ to. Htuŏto a nŏthŏnŏlò-
32 kyă lŭ to.[q] Cốmarya mẹhtwŏprẹ̀ ką́-
khyĕ htuŏ Jesŭ yĕ dố tẹ̀thyĕ rò lŏ¬
pẹ̀ yĕtahe nuôma pẹ̀ htwŏ pẹ́ lŭ prẹ̀-
khyáthḗ dố pẹ̀ ki khyáluŏ pẹ́ ŭ ná
33 atẹ̀thyĕ ihtòką́khyĕ yĕ ari-akyă. Cố-
marya bedubehtŭ Jesŭ rò a dya-o
lŭ dố atakhu cốhtwó tôkyĕ, rò phú
a Phĕ̀ Cốmarya ólyą htuŏhố ná a
ki dyé lŭ Thḗ Săsĕ̀ nuô a dyéhố lŭ
hố. Rò Jesŭ klọ̃lyą́lyályą hố tẹ̀ dố
nẹ̀ myáhtye nḭ́huŏhố khŏnyą́yĕ nuô-
34 tahe hố. Phuŏ Davi anẹ́byacè nḭ́dû
htya tuọ̃dố mốkhu to tadṹrò a hé,
‘Cốmarya hé vă Byacè, “Onyăo
dố vă takhu cốhtwó yĕtôkyĕ.
35 Rò onyă tuọ̃dố vă dyatą̃ prẹ̀ dố
a thḗhte nẹ̀ yĕtôprẹ̀ dố nẹ̀ kha-
nyĕlẹ̃ dố athyáná nẹ̀ khăduô
lẹ́khĕzḭ́tą̃ yĕnuô pă,”’[r] Phuŏ Davi
hé phúnuô.
36 “Phúnuô akhu-akhyĕ Israel aklwĭ-
alyă lŏ¬ plĭ thĭ¬ thĭ bè thḗgně tą̃tẹ
ná Jesŭ dố thĭ mṹthyĕhtya è dố
krusulọ yĕtôprẹ̀nuô, Cốmarya dyé-
htwŏhtya hố lŭ ná è ma Byacè
ma amą́mą́, Krístu ma amą́mą́ hố,”
Petru hé phúnuô.
37 Bí kayă yĕtahe nḭ́huŏ Petru héso
pẹ́ èthĭ phúyĕ akhĕ̀nuô, èthĭ thḗ-
plòsĕ̀ nyacó rò a hékąkhyĕsû Petru
ná Prẹ̀dônyăphú dố aruôtahe,
“Puọ̃vyą́ thĭ¬, kihéphúnuôrò pẹ̀
tŏbè mẹphútĕ?”
38 Petru hé pẹ́ èthĭ, “Thyáphú Cố-
marya ki plwŏkyă thĭ tẹ̀thṹ tahenuô
zą nḭ́dû lahyă thĭnẹ́ pwọ̃¬ tôprẹ̀ rò
plwŏ lahyă thĭnẹ́ ná htyĕ dố Jesŭ
Krístu amwḭ akŭnuô, tṹma Cốma-
rya ki dyé thĭ shyĕzṹ mą́hố Thḗ Săsĕ̀
39 Byacè yĕnuô pă. Cốmarya a tẹ̀ema-
klọ̀ yĕnuôma, mą́ thĭgně ná thĭklwĭ-
thĭlyă dốkhyĕ tahe agně, lŏ¬ kayă
dố a o dố htyĕkẹ́yẹ tahe agně ná lŏ¬
kayă o dố Cốmarya éhyă lŭ dố a o
nuôtahe agně hố.”
40 Petru hérọ̀ one èthĭ émṹlă, htuŏto
a dyéhĕdyére èthĭ, “Mẹlwóhteką la-
hyă thĭnẹ́ ná tẹ̀cirya dố a kírẹ́ hyăbè
kayă mŭmyą́ricyą́ yĕtôhtṹ nuôtahe
41 ní!” Kayă dố a zṹe Petru a tẹ̀hébèdô-
nyă yĕtahenuô a plwŏką lahyă anẹ́
ná htyĕ, rò bínuôtônyĕnuô, kayă zṹ-
ką́nyą́ką rò a ką́kanuŏ éhtya kuŏ pọ́
èthĭ nuô, a phû¬ o aprẹ̀ thuŏrí cố.

Prẹ̀zṹetẹ̀phú Tahe A Tẹ̀ohtwŏprẹ̀ A Tẹ̀bóthyókhḗkhŏ Khyĕlŭ

42 Èthĭ phyénḭ́ lahyă tẹ̀shuốtẹ̀khĕ dố
a ki ithyó thḗgněhtyanḭ́ kuŏ anẹ́ dố

[o]Li Htuthḗhtya 16:8-11 [p]Li Htuthḗhtya 132:11 [q]Li Htuthḗhtya 16:10 [r]Li Htuthḗhtya 110:1

Prẹ̀dônyăphú tahe a o, rò èthĭ bó-
thyókhḗkhŏnḭ́ lŭ, eŏ rǫ́lŭ* rò kwĭ-
43 cóbĕ̀ rǫ́lŭ. Prẹ̀dônyăphú tahe mẹ-
luŏ̀ tẹ̀tapạ khyéthukhyéthḗ tahe ná
tẹ̀mẹ tẹ̀prǫtẹ̀pryạ a tẹ̀mátẹ̀dyă tahe
akhu-akhyĕ ŭpwǫ̆¬ prẹ̀ thḗisĕ bedu-
44 zṹnyạ́ lŏplĭ Cómarya có. Lŏ¬ prẹ̀zṹ-
etẹ̀phú tahenuô a otṹoplŏ́ lŭ rò tẹ̀ dŏ́
a o ná èthĭ tahenuô, a zṹtặ mẹcwǫ́
45 nḭ́dyé lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀. Èthĭ isĕ̀tặ-
kyă a ucĕ̀tazĕ̀ ná a tặmuŏ̀tặtẹ̀ tahe
rò a mẹcwǫ́ pẹ́ ná kayă dŏ́ a lorŭ̀lo-
46 htĕ̀ tahe. Èthĭ cuŏ́ okúokyá rǫ́lŭ dŏ́
tẹ̀lŭ̀hŏdu pwǫ̆¬ tônyĕ rò èthĭ thḗplò-
shyo zṹezṹŏ pẹ́ lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ rò
thḗkrṹthḗlŏ̀ erǫ̆ŏrǫ́lŭ dŏ́ èthĭ ahidó-
47 hiphyă akŭ. Èthĭ htuthḗhtya Cómarya rò ŭpwǫ̆¬ prẹ̀ thḗplò okuŏ̀ èthĭ. Byacè bepló ḗhtya pẹ́ èthĭ kayă dŏ́ a nḭ́bè tẹ̀mẹlwóhtekạ tahe dŏ́ èthĭ prẹ̀-zṹetẹ̀plómụ akŭ pwǫ̆¬ tônyĕ cŏ́.

3

Petru Ná Giovanni Zasĭmẹ́ Kayă Khăduôdá Tôprẹ̀

1 Bètônyĕ bí mǫ́hélyạ thuŏmŭ, ŭ
tŏ kwĭcóbĕ̀ ashuŏ́khĕnuô, Petru
ná Giovanni cuŏhtya lahyă dŏ́
2 tẹ̀lŭ̀hŏdu. Rò ŭ cǫ̆hyă kayă khă-
duôdá dŏ́ a muǫ́hókŭ tôprẹ̀ rò ŭ
hyă dya-o è bí tẹ̀lŭ̀hŏdu kadă akhă-
shyé nuô. Kadă yĕnuô ŭ ḗ è ná
“kadătwǫ́.” Thyáphú a ki kwĭnḭ́kuŏ̀
rŭ dŏ́ kayă hyănuŏ̀ dŏ́ tẹ̀lŭtyă hŏkŭ
nuôtahe a o rò pwǫ̆nyĕnyĕ ŭ cǫ̆-
3 hyă dya-o lŭ bínuô. Bí a myáhtye
Petru ná Giovanni kírẹ́ nuŏ̀ dŏ́ tẹ̀lŭ-
tyă hŏkŭ akhĕnuô, a kwĭthḗzǫ̀ èthĭ
4 dŏ́ a ki dyé pẹ́ lŭ tẹ̀ tôcôcô. Rò èthĭ
myátặ lŭ rò Petru hé lŭ, “Myácuŏ̀tŏ
5 dŏ́ pẹ̀oyĕ!” Rò a kírẹ́ nḭ́bè tẹ̀ tôcô-
cô kŏle a tanẹ rò a myácuŏ̀tŏ Petru
ná Giovanni.
6 Manárò Petru hé lŭ, “Vărŭ̆văhtĕ̀
o tômyé¬ to, manárò tẹ̀ dŏ́ a o ná
vă yĕnuô, vă ki dyé nẹ̀. Dŏ́ vḭ̀
Nazarèphú Jesŭ Krístu dŏ́ amwḭ o
ná tẹ̀prǫpryạ shyosŏ̀ yĕtôprẹ̀ khu-
7 khyĕrò vă hé nẹ̀, kahtò cuŏmŏ̀!” A
héhtuŏ̀ phúnuôrò a pṹ lŭtakhu cŏ́-
htwó rò a cwikahtò lŭlŭ ná tôphuŏ́-
tuŏ̀ a khăduôlè, akhăduô shyĕdye
ná akhăduô mèthèplò tahe a shyo-
8 htyasŏhtya lŏplĭ cŏ́. Rò a pạ́kahtò rò
a kahtò cuŏkạcuŏhyă htuŏrò a cuŏ-
nuŏ̀ rǫ́kuŏ̀ ná èthĭ dŏ́ tẹ̀lŭ̀hŏdu akŭ
rò a cuŏkạcuŏhyă, pạ́ishye-iprṹ rò
9 htuthḗhtya Cómarya. Lŏ¬ kayă o bí-
nuô tahe myáhtye lŏ̀ a cuŏcyạ́ yĕ-
nuô ná a tẹ̀irŏhtuthḗhtya Cómarya
10 yĕnuô tahe. Rò èthĭ tǫ̆manḭ́ lahyă
lŭ ná è ma kayă onyăkwĭe ŭrŭ̆ bí
tẹ̀lŭ̀hŏdu kadătwǫ́ khăshyé nuôtô-
prẹ̀ prḗ. Dŏ́ a cuŏcyạ́ khyĕthyá phú-
yĕ akhu-akhyĕ èthĭ khyéthukhyéthḗ
lŏplĭ cŏ́ pwǫ̆¬ tôprẹ̀ cŏ́.

Petru A Tẹ̀hésodônyă Dŏ́ Tẹ̀lŭtyă Hŏkŭ

11 Bí kayă yĕtôprẹ̀ pṹma taklŏ́ nḭ́dyé
Petru ná Giovanni bí khălẹ́ tôpho
dŏ́ ŭ ḗ ná Solomo hilákû akhĕnuô,
kayă bínuô tahe khyéthukhyéthḗ rò
12 klyahyă lahyă dŏ́ èthĭ a o. Petru
myáhtye èthĭ rò a hé èthĭ, “Vă
khŏbóthyó Israelphú thĭ¬ thĭ cuŏ́
khyéthukhyéthḗ lahyă tẹ̀mẹ yĕtô-
cô alẹ́ mẹtĕ? Thĭ cuŏ́ myáotyạ́ tuṹ

2:42 Bí prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe eŏ rǫ́lŭ tẹ̀ akhĕnuô, èthĭ eŏ patṹkuŏ̀ ná Byacè a tẹ̀esăsĕ̀ mǫ́hé kŏle.

lŏ̈ pẹ̈ mẹtĕ? Kayă yĕtôprẹ̈ cuŏ̈cyą̈
yĕnuôma thĭ tanẹ lahyă ná pẹ̈ mẹ
pẹ̈ è ná pẹ̈ tẹ̈prọtẹ̈pryą nuô ĕ̈? Thĭ
tanẹ lahyă ná ma kayă săsĕphú tahe
13 akhu-akhyĕ phúnuô ĕ̈? Abraham,
Isaac ná Jacob tahe a Cŏ̈marya ná pẹ̈
muŏ̈phĕphyĕphuŏ̈ dŏ¬ nyénu tahe a
Cŏ̈marya dyéluŏ̈ htyahŏ̈ a tẹ̈lĭtẹ̈ta-
khĕ ná alulé Jesŭ yĕnuô hŏ̈. Manárò thĭ dyétą̈kyă è dŏ̈ kayă htwŏdu-
htwŏkhu tahe a takhukŭ rò bí Khwí
Pilato cirya htuŏ̈hŏ̈ dŏ̈ a ki plwŏhte-
kyă lŭ akhĕnuô, thĭ cą̈kuŏ̈ lŭ to. Dŏ̈
khwí yĕtôprẹ̈ a mèthènyĕnuô, thĭ
14 htésû tapą cŏ̈ ŭ cŏ̈.[s] È ma kayăsăsĕ,
kayăcŏ̈kayătẹ tôprẹ̈ tadŭ̈rò thĭ vĭkyă
è. Thĭ kwĭ Khwí Pilato, ‘Khyáthĕ̈dŏ
rò plwŏhte pẹ̈ pẹ̈ kayă dŏ̈ a mẹthyĕ
15 ŭ nuôtôprẹ̈.’ Thĭ mẹthyĕkyăhŏ̈ kayă
dŏ̈ a dyé ŭ thĕ̈htwŏprẹ̈ yĕnuô tô-
prẹ̈ hŏ̈, manárò Cŏ̈marya mẹhtwŏ-
prẹ̈ kąkhyĕ khyĕthyá è dŏ̈ tẹthyĕ hŏ̈,
rò tẹ̈htwŏhtya-anẹ̈ phúyĕ nuôma pẹ̈
16 myáhtye cŏ̈ hŏ̈ ná pẹ̈nẹ̈ hŏ̈. Thĭ myá-
htyethĕ̈gnĕhŏ̈ ná kayă khăduôdá yĕ-
tôprẹ̈ nuôma mą̈dŏ̈ a zą̈e Jesŭ amwi̧
akhu-akhyĕrò a ryákąkhyĕ prĕ. Pẹ̈
thĕ̈gnĕ ná yĕnuôma mą̈ dŏ̈ è zą̈e
Jesŭ akhu-akhyĕ, Jesŭ mẹryá lŏ̈lą̈ta-
kli lŏ̈ cŏ̈ lŭ phú thĭ lŏ̈¬ plĭ myáhtye
lŏdûhŏ̈ khŏnyą̈ yĕnuôhŏ̈.
17 “Puŏ̈vyą̈ thĭ¬, khŏnyą̈rò, thĭ ná thĭ
khuklŏ̈khuklyă mẹthyĕ Jesŭ nuôma,
thĭ yŏ thĕ̈gnĕ angọ̈lasá to akhu-
18 akhyĕrò thĭ mẹ è prĕ. Cŏ̈marya hé-
one htuŏ̈lŏ̈hŏ̈ angọ̈ ná prẹ̈prọ tahe
lŏ̈¬ plĭ hŏ̈. Rò a héone pẹ̈ èthĭ ná
Krístu bè khyábè nyă tẹ̈cyẹ̈tẹ̈cą̈ pă.
Rò a lŏ̈htyabăhtya hŏ̈ phú a hé yĕ-
19 nuô hŏ̈. Thyáphú Cŏ̈marya ki plwŏ-
kyă thĭ tẹthą̈nuô rò, zą nị̈dû la-
hyă thĭnẹ̈ rò taklyé kąkhyĕ khyĕ-
thyá lahyă dŏ̈ Cŏ̈marya a o. Thĭ
ki mẹphúnuô hérò shyé¬ shuŏ̈khĕ-
tŏ shuŏ̈khĕbè hŏ̈ pănuô Byacè Cŏ̈-
marya ki dyéhĕdyére khyĕ thĭ pă.
20 Rò a ki nŏhyălyą pẹ̈ thĭ Jesŭ mą̈dû
Messia dŏ̈ Cŏ̈marya nwóhtya pẹ̈
htuŏ̈hŏ̈ dŏ̈ thĭgnĕ yĕnuô tôprẹ̈ pă.
21 Phú Cŏ̈marya dyé thĕ̈gnĕone htuŏ̈-
dûhŏ̈ ná prẹ̈prọ săsĕ mú¬ nukhĕ
tahe ná Jesŭ yĕnuô a tŏbè o dŏ̈
mŏ̈khu tuŏ̈dŏ̈ Byacè Cŏ̈marya mẹ-
thĕ kąkhyĕ lŏhŏ̈ tẹ̈pwŏ̈¬ tôcô akhĕ-
22 nuô pă. Mẹtĕhérò Mosè hé, ‘Phú
Cŏ̈marya nŏhyă vă nuô, a ki nŏ-
hyă prẹ̈prọ dŏ̈ thĭ myĕcôklĕ tô-
prẹ̈ pă rò thĭ tŏbè nị̈dă cŏ̈ angọ̈
23 pwŏ̈¬ tômŭ cŏ̈ pă.[t] Kayă dŏ̈ a nị̈-
dăcą̈e kuŏ̈ prẹ̈prọ nuôtôprẹ̈ ala̤angọ̈
to tahenuô, Cŏ̈marya ki dyataphă-
kyă èthĭ ná Cŏ̈marya aphúalyẹ khă-
lẹ̈ pă, htuŏto a ki mẹpyékyă èthĭ
pă.’[u]
24 “Cáhtya dŏ̈ Samuelè htŭ̈khĕ tuŏ̈dŏ̈
lŏ̈¬ prẹ̈prọ dŏ̈ a hésodônyă Cŏ̈marya
ari-akyă dŏ̈ khyĕ tahe ahtŭ̈khĕnuô,
a héso-one htuŏ̈ lŏ̈ hŏ̈ tẹ̈ dŏ̈ a ki
htwŏhtya htŭ̈khĕ khŏnyą̈khĕ yĕtahe
25 ari-akyă hŏ̈. Cŏ̈marya a tẹ̈emaklọ̈
dŏ̈ a nŏ̈dyéluŏ̈tą̈ dĭtŭ̈ prẹ̈prọ thĭ
tahe nuôma thĭgnĕ hŏ̈. Htuŏto Cŏ̈-
marya ŏ̈lyą htuŏ̈hŏ̈ ná thĭ muŏ̈phĕ-
phyĕphuŏ̈ dŏ̈¬ nyénu tahe nuŏ̈¬ ma
thĭgnĕ otọ̈kuŏ̈ hŏ̈hŏ̈. Phú Cŏ̈marya
héso-one htuŏ̈hŏ̈ Abraham, ‘Vă ki
sŏri dĭtŭ̈ lŏ̈ hekhuphú yĕtahe lŏ̈¬
plĭ ná nẹ̈ klwĭlyă kalyą nuôtôprẹ̈

[s]Li Hteką 3:6,15 [t]Li Dônyă 18:15-16 [u]Li Dônyă 18:19, Li Cŏ̈bucŏ̈bĕ 23:29

26 akhyĕ pă.’[v] Bí Cốmarya nwóhtya
alulé Jesŭ akhĕnuô, a nŏhyă rẹ́ pẹ́ lŭ
dố thĭ o hố. Thyáphú a ki sŏri thĭ rò
a nŏhyă lŭ phúnuô. Mą́ dố Cốmarya
a taríkốklŏkyă thĭ pwǫ̆¬ tôprẹ̀ ná tẹ̀-
mŭmyą́ricyą́ akhu-akhyĕ, Cốmarya
a sŏri thĭ.”

4

Ŭ Dốtą̀ Petru Ná Giovanni Dố Htŏkŭ

1 Bí Petru ná Giovanni hébèpă ná
kayă yĕtahe akhĕnuô, bwídu tahe
ná prẹ̀opộ tẹ̀lŭhŏdu khuklố tôprẹ̀ ná
2 Saducĕophú tahe hyătuộ lahyă. Prẹ̀-
dônyăphú yĕthẽnyẹ̀ ithyóithya pẹ́
ŭ ná Jesŭ htwŏprẹ̀ kąkhyĕ dố tẹ̀-
thyĕ rò a zų̆luŏplŏ pẹ́ lŏ ŭ ná kayă-
thyĕ tahe ki htwŏprẹ̀ kąkhyĕ thyá-
kuŏphú yĕnuô pă akhu-akhyĕ, èthĭ
nuôtahe thẽplòdu kayă nuôthẽnyẹ̀.
3 Rò èthĭ pŭ̂ Prẹ̀dônyăphú yĕthẽnyẹ̀
rò a dốtą̀ èthĭ dố htŏkŭ. A pŭ̂
èthĭ akhĕnuô, yŏ mộhélăhó akhu-
4 akhyĕ a dốo tuộ èthĭ dố mộlĭ. Ma-
nárò kayă dố a nị́huŏ èthĭ tẹ̀dônyă
yĕtahenuô, a zų̆enyą́eką́ élă Jesŭ.
Dyá shuŏshuŏ prẽ prẹ̀khŭdu dố a
zų̆e Jesŭ tahenuô a phû¬ o cố nyą̀-
rí cố.
5 A pŭ̂htuŏ èthĭ anotônyĕnuô
Judaphú a khuklốdu tahe ná
muộprŭ̂muộprẹ̀ dố a htwŏ khu-
klốkhuklyă tahe ná prẹ̀ithyó
tẹ̀thyótẹ̀thya athárá tahe hyă okú
tą̀sûtą̀plố khyĕlŭ dố vị̀ Jerusalem
6 akŭ. Èthĭ hyă okú myáhtyesû ná
Caipha, Giovanni, Alexandro, bwí-
dukhulố Anna ná kayă aruô dố
aklwĭalyă ná bwídukhulố nuôtôprẹ̀
7 tahe. Èthĭ nŏkahtò Prẹ̀dônyă-
phú yĕthẽnyẹ̀ dố èthĭ mèthènyĕ
rò a sudyă èthĭ, “Thĭ mẹryá ką-
khyĕ khyĕthyá kayă khăduôdá
nuôtôprẹ̀ phútĕ? Thĭ mẹphúyĕ
nuôma thĭ mẹ ná ŭpĕ a tẹ̀prọtẹ̀-
pryą pĕ? Mą́torò thĭ cuố nŏe ŭpĕ
amwị pĕ?”
8 Petru lốbăhtya ná Thẽ Săsĕ Bya-
cè rò a hésû èthĭ, “Prẹ̀htwŏduhtwŏ-
khu thĭ¬ ná muộprŭ̂muộprẹ̀ dố a
9 htwŏ khuklốkhuklyă thĭ¬ dố pẹ̀
mẹryá kąkhyĕ kayă khăduôdá yĕ-
tônyĕ tôprẹ̀ akhu-akhyĕ thĭcẹ thĭ-
sudyă pẹ̀ phúnuô ĕ? Pẹ̀ zalamẹ́-
ką lŭ phútĕ nuôma thĭ thẽzŭ̂ thẽ-
10 gnĕ ĕ? Lŏ¬ thĭ yĕtahe bèbè, Israel
aklwĭalyă lŏ¬ plĭ bèbè, a tŏ thẽ-
gnĕ lahyă ná kayă khăduôdá yĕ-
tôprẹ̀ ihtòcuốcyą́ ryákąkhyĕ khyĕ-
thyá dố thĭ mèthènyĕ khŏnyą́yĕ
nuôma mą́dố vị̀ Nazarèphú Jesŭ
Krístu amwị a tẹ̀prọtẹ̀pryą akhu-
akhyĕ prẽ. Jesŭ Krístu ma thĭ mŭ̂-
thyĕhtya è dố krusulọ nuôtôprẹ̀
hố, manárò Cốmarya mẹhtwŏprẹ̀
kąkhyĕ khyĕthyá è dố tẹ̀thyĕ hố.
11 Jesŭ ma,

> ‘A thyáná lộ tômĕ dố thĭ byá-
> htya hi rò thĭ tą́kyă è manárò
> dốkhyĕnuô a htwŏhtya lộ dố
> ŭ nŏe è dố hiną́ dố a lodulố ŭ
> tômĕ.’[w]

12 “Kayă dố a mẹlwóhteką cyą́ pẹ̀ ma
tŭ̂prẽ Jesŭ tôprẹ̀ prẽ. Kayă aruô dố
Cốmarya dyé èthĭ ná a ki mẹlwóhte-
ką pẹ̀ agnĕnuô, dố hekhu yĕtôba lŏ
cố nuô a o tôprẹ̀¬ to.”

[v]Hekhuhtwŏlú 22:18, 26:4 [w]Li Htuthẽhtya 118:22

13 Judaphú dố a htwŏduhtwŏkhu ta-
henuô, a myáhtye ná Petru ná
Giovanni thếplòkhŭhă rò a thếgně
ná èthĭ ma kayă cyą́licyą́lè mą́to
htuŏto èthĭ ma kayă mọ́hémọ́lĭ-
phú prế tahe akhu-akhyě, a khyé-
thukhyéthế lahyă cố. Htuŏto èthĭ
thếgně pọ́ ná Petru ná Giovanni
ma kayă dố a krwŏbóthyó kuŏ ná
14 Jesŭ tahe. Manárò èthĭ myáhtye ná
kayă dố akhăduô ryákąkhyě nuôtô-
prẹ̀ kahtò o bí Petru ná Giovanni
akhăshyé akhu-akhyě èthĭ hécyą́ pă
15 tôcô¬ to. Htuŏrò èthĭ nŏhtecuố tă-
phăkyă Petru ná Giovanni dố prẹ̀-
zṵ́etẹ̀plómụ hidóklŏ rò èthĭ nuô-
16 tahe okúokyákyă tứ dyédû lŭ. Èthĭ
sudyă nị́dyélŭ, “Pẹ̀ tŏbè mẹ̀ èthĭ
phútě? Èthĭ mẹhtwŏhtya tẹ̀prọtẹ̀-
pryą yětahenuô lŏ¬ kayă o dố vỵ̀
Jerusalem akŭ yětahe thếgně lŏ-
plĭ hố akhu-akhyě pẹ̀ ki hé ná
17 amą́to nuô a nị́păto hố. Manárò,
thyáphú tẹ̀ritẹ̀kyă yě ki luŏpasĭ-
cuố pă tă dố kayă éprẹ̀ aklĕ tămẹ́
nuô, pẹ̀ bè hé èthĭ ná bè hésodô-
nyăńị́ pẹ́ pă ŭ ná Jesŭ amwị̀ tô-
prẹ̀¬ to.”
18 Rò èthĭ ékanuŏ khyĕthyá Petru ná
Giovanni rò a hé èthĭ, “Jesŭ amwị̀
yĕnuô, thĭ bè hébèńị́ pă toto, thĭ bè
19 ithyóithyańị́ pẹ́ pă ŭ toto.” Manárò
Petru ná Giovanni hésû èthĭ, “Ma pẹ̀
tŏbè nị́dă thĭngọ́ ĕ? Mą́torò pẹ̀ tŏbè
nị́dă Cốmarya angọ́ ĕ nuô, tanẹlyą
nị́dyé lahyă thĭnẹ́ dố Cốmarya a mè-
20 thènyě nuô. Mẹtĕhérò tẹ̀ dố pẹ̀ myá-
htye nị́huŏ htuŏhố tahenuô pẹ̀ ki hé-
soluŏ pẹ́ ŭ to hénuô, pẹ̀ ocyą́ to.”
21 Phúnuôrò Judaphú dố a htwŏ
khuklốkhuklyă tahe lé dyérọ̀dyé-
ryẹ̀ shyosŏ hyăklŏlố pọ́ èthĭ ná
dố arẹ́ano nuô cố, htuŏrò a plwŏ-
kąkyă èthĭ pré. Èthĭ thếgně ná
kayă htuthếhtya lŏplĭ Cốmarya ná
èthĭ mẹhtwŏhtya tẹ̀yětahe akhu-
akhyě a ki cirya Petru ná Giovanni
22 phútĕnuô a tanẹplŏ lahyă to. Ka-
yăphĕ dố ŭ zasĭmẹ́ tẹ̀prọtẹ̀pryą
lŭ yětôprẹ̀nuô ana ohố lwỵ̀shyĕ-
lố hố.

Prẹ̀zṵ́etẹ̀phú Tahe Kwĭcóbĕ
Cốmarya Dố A Ki Dyé
Lŭ Tẹ̀thếplòkhŭhă.

23 Bí ŭ plwŏhtehố Petru ná Giovanni
yĕnuônuôná tôphuốtuŏ èthĭ kąkhyě
dố a khŏbóthyó tahe a o.
Rò lŏ¬ bwídukhu tahe ná muọ́-
prŭmuọ́prẹ́ dố a htwŏ khuklốkhu-
klyă tahe hékryá¬ èthĭ phútě nuô,
a kądyáluŏ pẹ́ ná akhŏ yětahe.
24 Bí a khŏbóthyó tahe nị́huŏ tẹ̀ri-
tẹ̀kyă yě akhĕnuô, èthĭ kwĭcóbĕ
rọ́lŏ lŭ dố thếplò tômě¬ cŭ akŭ
dố Cốmarya a o rò a hé, “Kố¬
byacèdu, nẹ̀ ma prẹ̀ dố a byályą-
tĕlyą mốkhuhekhu, htyĕdutavą thĭ-
tahe ná lŏ¬ tẹ̀ dố a o dố tẹ̀yětahe akŭ
25 lŏ¬ plĭ tôprẹ̀! Thế Săsĕ Byacè nŏhé-
bè dĭtứ pẹ̀ Phuŏ Davi, mą́hố nẹ̀lu-
lé yĕnuô,

‘Myĕcôruô tahe cuố thếplòdu
lị̀kathwí cố lahyă mẹtě? Mamẹtĕ-
rò kayă tahe cuốkre mẹmŭmyą́
lahyă tẹ̀ dố a kyădě tahe mẹtě?
26 Hekhucốphya tahe taritaryă one
lahyă anẹ́ dố a ki sá Cốmarya ná
khwí dố Cốmarya nwóhtya lŭ
dố a ki mẹlwóhteką prẹ̀lu kayă
yětôprẹ̀. Phúnuôhố prẹ̀pốtarí-
tẹ̀ tahe okúokyá rọ́nị́ lŭ dố a ki

sátǫ̨́rǫ̨́kuǒ tẹ̀ ná hekhu akhwí
tahe.’[x]
27 “Khŏnyą́rò dǒ vį̰́kŭ yĕnuô a htwŏ-
htyahǒ anḛ́ phúnuô hǒ! Mę̣tĕhérò
Khwí Herodè ná Khwí Pòntio Pilato
okúokyá tą̆sû ná Judaphú mą̆to tahe
ná Judaphú tahe bí vį̰́kŭyĕ. Rò a
tanę̣ mę̣thyĕ rǫ́lŭ Jesŭ mą́dû nẹ̀ lu-
lésăsĕ̀ dǒ nẹ̀ dyéhtwŏ è ná Krístu yĕ-
28 nuô tôprẹ̀. Dǒ nẹ̀ tẹ̀prǫtẹ̀pryą akhu-
akhyĕ ná tẹ̀ dǒ nẹ̀ dyalyą htuŏhǒ
nẹ̀ thḛ́plò dǒ a ki htwŏhtya pă tahe
akhu-akhyĕ, kayă yĕtahe mę̣ lahyă
hǒ phú nẹ̀ taritaryă one htuŏnuô
29 hǒ. Manárò, Kǒ¬ Byacè¬, nḭ́dă myá-
mŏ èthĭ hé taròthḛ́ thḛ́isĕ lahyă pẹ̀
khŏnyą́yĕ tahenuô, htuŏto thyáphú
pẹ̀ htwŏ nẹ̀lulé yĕtahe ki hébèkhŭ-
hăbû ryákuŏ nẹ̀rinẹ̀kyă nuôrò, mę̣-
30 cwǫ́rẹ́ pẹ̀. Dyéluŏ nẹ̀ taryĕprǫpryą
dǒ a ki zasĭmẹ́ ŭ agnĕ, ná tẹ̀mę̣ tẹ̀-
prǫtẹ̀pryą tahe ná tẹ̀mę̣ tapą̆khyé-
thu tahe, rò dǒ nẹ̀ lulésăsĕ̀ Jesŭ yĕ-
tôprẹ̀ amwḭkhyĕ rò nŏoluŏhtya dû
tẹ̀yĕtahe ní¬.”
31 Bí èthĭ kwĭcóbĕ htuŏhǒ akhĕnuô,
khălé bí èthĭ léoplǒ tǫ́lŭ nuôtôpho a
kazuǫ̆́rúruǫ̆́htya rò èthĭ lǒbă lŏplĭ ná
Thḛ́ Săsĕ̀ Byacè pwǫ̆́¬ tôprẹ̀ rò èthĭ
pwǫ̆́¬ tôprẹ̀ hésodônyă khŭ̆khŭ̆hăhă
pẹ́ lahyă ŭ ná Cómarya ari-akyă.

Prẹ̀zṵ́etẹ̀phú Tahe Mę̣lŭmę̣tyă Mę̣cwǫ́mę̣kŏ Khyĕlŭ Ná Tẹ̀ Dǒ A O Ná Èthĭ Tahe

32 Prẹ̀ dǒ a zṵ́enyą́etẹ̀ tahenuô èthĭ
olŭ ná thḛ́plò tômĕ¬ cŭ, tẹ̀tanę̣ tô-
cô¬ tuŏ. Èthĭ tą̆muŏtą̆tẹ̀ tahenuô
èthĭ dákwó nḭ́dyé lahyă ná atẹ̀ tô-
prẹ̀¬ to. Tẹ̀ dǒ a o ná èthĭ tahenuô
33 èthĭ erǫ́phyérǫ́ khyĕlŭ. Prẹ̀dônyă-
phú tahe khyáluŏ pẹ́ ŭ athḛ́ ná Bya-
cè Jesŭ nyą̆kahtò htwŏprẹ̀ kąkhyĕ
ari-akyă yĕnuô, a lǒbă cǒ ná tẹ̀prǫ-
tẹ̀pryą ashyo-asŏ htuŏto Cómarya
klǫ̆́lyą́lǒ klǫ̆́lyąbă pẹ́ cǒ abwíataryĕ
34 dǒ èthĭ lŏ¬ plĭ alǫ cǒ. Dǒ prẹ̀zṵ́-
etẹ̀phú yĕtahe aklĕnuô, kayă sŏphá-
sŏryą o tôprẹ̀¬ to, mę̣tĕhérò kayă
dǒ a o ná htyĕòlyą́rǫ̀, náhináphyă
tahenuô, a isĕtą̆kyă rò a phyéhyă-
35 nḭ́ lahyă rŭ dǒ a isĕtą̆nḭ́ yĕtahe, rò
hyădyétą̆ lahyă rŭyĕ dǒ Prẹ̀dônyă-
phú tahe a takhukŭ rò èthĭ ibĕ pẹ́
ná kayă dǒ a lorŭlohtĕ nuôtahe.
36 Phúnuô akhu-akhyĕ kayă mwḭ ná
Joseph o tôprẹ̀, è ma Leviphú tô-
prẹ̀ rò a o pacḛ́lyą dǒ Cyprú klŭ́khu,
rò Prẹ̀dônyăphú yĕtahe é lŭmwḭ ná
Barnaba (Angǫ́lasá ma kayă dǒ a
37 dyéhĕdyére ŭ) a isĕkyă alyą́ tôlé rò
a hyă dyétą̆ arŭyĕ dǒ Prẹ̀dônyăphú
tahe a takhukŭ.

5

Anania Ná Sapphira

1 Manárò kayă dǒ amwḭ ná Ana-
nia otôprẹ̀. È ná amĕ Sapphira isĕ̆-
2 kyă nḭ́dyé alyą́ tôlé. Rŭ dǒ èthĭ isĕ̆-
nḭ́ yĕnuô, amĕ thḛ́plòo thyákuŏ ná
lŭ dǒ èthĭ ki bekyă èthĭgnĕ tahe rò
a okyă dǒ aruô yĕtahenuô a hyădyé
ná Prẹ̀dônyăphú nuôtahe.
3 Rò Petru hé lŭ, “Anania¬ nẹ̀ cuǒ
nŏpǒtuǫ́ nẹ̀nẹ́ ná khĭnéricyą́ khuklǒ
mę̣tĕ? Nẹ̀ lahŏkyăhǒ Thḛ́ Săsĕ̀ Byacè
hǒ. Nẹ̀ cuǒ bedwó uǒkyă tuǫ́lyą́ ngụ

[x]Li Htuthḛ́htya 2:1-2

4 dố nẹ̀ isĕ̀nḭ̀ è aklĕ̀ nuôtahe mẹtĕ̀? Bí
nẹ̀ isĕ̀tạ̀ tyahí nẹ̀lyạ́ to akhĕ̀nuô, lyạ́-
yĕ ma nẹ̀tẹ̀ nḭ́dû mạ́to ĕ̀? Nẹ̀ isĕ̀htuŏ-
hố rò rŭ dố nẹ̀ nḭ́bè tahenuô¬ ma
nẹ̀tẹ̀ prĕ́pré. Phúnuô rò nẹ̀ cuố be-
lyạtuọ́ nẹ̀ thĕ́plò dố nẹ̀ ki mẹphúyĕ
mẹtĕ̀? Yĕma nẹ̀ lahŏ kayă mạ́to, nẹ̀
lahŏ cố hố Cŏmarya hố.”
5 Anania nḭ́huŏ ngọ́ yĕnuô ná tô-
phuŏtuŏ a lakhŭthyĕkyă cố. Rò lŏ¬
kayă dố a nḭ́huŏthĕ́gnĕ lahyă tẹ̀mẹ-
htwŏhtya anẹ́ yĕtahenuô a taròthĕ́
6 thĕ́isĕ lŏplĭ cố. Prẹ̀khŭ phúdíphúthè
tahe hyănuŏtuọ́ rò a talŭbí lŭ ná
ikẹ̌, rò èthĭ cọ̌htekyă lŭ rò cuố iluŏ-
kyă lŭ.
7 Htuŏrò a phû¬ ohố thuŏmŭ akhĕ̀-
nuô, amĕ hyănuŏ tuọ́dố Petru a
o. Manárò dố pănunuô, a mẹkryá¬
phútĕnuô a thĕ́gnĕ kuŏŭ tôcô¬ to.
8 Petru sudyă Sapphira, “Nẹ̀ hésoluŏ
pẹ́ myá vă, lŏ¬ nẹ̀ ná nẹ̀vẹ̀ isĕ̀nḭ́ ucĕ̀-
tazĕ̀ angụ nuôma rŭ báyĕ nyăpré ĕ̀?”
Rò a hésû, “Amạ́vă, lŏ¬ plĭ nuôma
báyĕ nyăpré hố.”
9 Phúnuôrò Petru hé lŭ, “Mamẹtĕ̀-
rò nẹ̀ ná nẹ̀vẹ̀ cuố mẹmyá tuọ́ Thé
Săsĕ̀ Byacè mẹtĕ̀? Kayă cuŏiluŏ nẹ̀vẹ̀
tahenuô, a kạtuọ́ mópăpré bí kadă-
htŭ yĕnuô pré rò èthĭ ki cọ̌cuố kuŏ
pọ́ nẹ̀ pă!”
10 A hé htuŏrò tôphuŏtuŏ Sapphira
lakhŭ thyĕtạ̌kyă kuŏ bí Petru khă-
duô khăshyé nuô. Prẹ̀khŭ phúdí-
phúthè tahe hyănuŏ rò myáhtye ná
a thyĕhố akhu-akhyĕ èthĭ cọ̌htecuŏ-
11 iluŏ tọ́kyă lŭ ná avẹ̀. Lŏ¬ prẹ̀zṵ́-
etẹ̀ plŏmụphú yĕtômụlŏ ná kayă dố
aruô tahe nḭ́huŏthĕ́gnĕ lahyă tẹ̀mẹ-
htwŏhtya anẹ́ yĕtaherò a thĕ́isĕ la-
hyă kanọ́¬ to.

**Tẹ̀prọtẹ̀pryạ Ná Tẹ̀mẹ Tapạ-
khyéthu Tahe**

12 Tẹ̀mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryạ tahe bèbè, tẹ̀mẹ
tapạkhyéthu tahe bèbè, Prẹ̀dônyă-
phú tahe mẹluŏ pẹ́ élă ŭ. Lŏ¬ prẹ̀-
zṵ́etẹ̀phú tahe hyă myáhtye tạ̌sû
lŭ dố tẹ̀lŭhŏdu khălẹ́ tôpho dố ŭ
é ná Khwí Solomo hilákû yĕnuô
13 akŭ. Kayă dố a zṵ́enyạ́e to tahe-
nuô a hyănuŏ obû kuŏ èthĭ tô-
prẹ̀¬ to tadŭ́rò a htuthĕ́ nḭ́dyé nya-
14 cố èthĭ. Manárò prẹ̀mòprẹ̀khŭ dố
a zṵ́e Byacè tahenuô, a hyănuŏrọ́
éhtya ná éhtya kuŏ dố èthĭ aplŏ-
15 amụ akŭ. Prẹ̀dônyăphú tahe yŏ mẹ
tẹ̀prọtẹ̀pryạ pẹ́ hố ŭ tẹ̀yĕtahe akhu-
akhyĕ, bí Petru cuŏrwó klyákŭ bí
èthĭ khăshyé yĕ akhĕ̀nuô, thyáphú
a zọuô ki tạ̌bè prẹ̀swíprẹ̀sĕ̀ yĕtahe
nuôrò, kayă tahe záhyănḭ́ lahyă ka-
yăswíkayăsĕ̀ tahe rò a hyă dĕ̀lyạ
pẹ́ èthĭ alẹ́myĕ tahe, klo tahe dố
16 klyádukŭ. Kayă bĕ́mụ dố a o ta-
vĭtavạ phû ná vḭ̀ Jerusalem nuô-
tahe záhyănḭ́ lahyă kayăswíkayă-
sĕ̀ tahe, mạ́torò kayă dố khĭnḗ-
mŭmyạ́ mẹbè lŭ tahe dố èthĭ a
o rò a zasĭmẹ́ pẹ́ lŏ cố ŭ pwọ̌¬
tôprẹ̀.

**Prẹ̀dônyăphú Tahe Khyá-
bè Tẹ̀mẹcyẹ̌mẹcṵ́**

17 Yĕtôphuŏrò bwídukhulŏ tôprẹ̀ ná
lŏ¬ prẹ̀ dố a krwŏkuŏ lŭkhyĕ dố a
opanuŏ tọ́kuŏ dố Saducĕophú aplŏ-
amụ bínuô tahe, thĕ́kháthĕ́hte tadû
18 cố Prẹ̀dônyăphú yĕtahe cố. Èthĭ pṵ́
Prẹ̀dônyăphú tahe rò dŏtạ̌kyă èthĭ
19 dố htŏkŭ. Manárò bí nuôtôthĕ̀nuô,
Byacè tanémŏkhuphú tôprẹ̀ hyăbá-
mŏ kadă rò a plwŏhtekyă Prẹ̀dônyă-

20 phú yĕtahe rò a hé èthĭ, “Cuŏnuŏ
kahtòo lahyă dŏ tẹ̀lŭhŏdu avḭ̈kŭ nuô
rò hésodônyă pẹ́ lŏ̀ŭ ná tẹ̀ohtwŏprẹ̀
athĕ̀ yĕ ari-akyă nuô.”
21 Prẹ̀dônyăphú tahe nḭ́dă mŏ́khuta-
néphú nuôtôprẹ̀ angọ́ rò, bí mọ̀lĭ-
bŭ akhĕ̀nuô, èthĭ cuŏnuŏ lahyă dŏ
tẹ̀lŭhŏdu a vḭtarĕ́kŭ rò èthĭ cáhtya
ithyóithyatạ̄ lŏ̀ ŭ bínuô.
Bwídukhulŏ́ tôprẹ̀ ná kayă dŏ a
krwŏhyăkuŏ lŭkhyĕ tahe hyătuọ́ rò
hyă ḗplŏ́ lŏ̀ Juda khuklŏ́du tahe ná
muọ́prŭ̌muọ́prẹ́ tahe rò èthĭ okú-
okyá lŏ̀ lŭ. Htuŏ̀rò a nŏ̀cuŏ́ĕhyă
Prẹ̀dônyăphú o dŏ́ htŏ̀kŭ nuôtahe
22 dŏ́ èthĭ nyĕhyă. Manárò bí Juda
klyĕkhuklŏ́ tahe cuŏnuŏ dŏ́ ŭ lẹ́-
dŏ́o èthĭ akhălẹ́ akhĕ̀nuô, a myá-
htye pă Prẹ̀dônyăphú yĕtahe tôprẹ̀¬
to akhu-akhyĕ, èthĭ kạhéso khyĕ
kayă htwŏ khuklŏ́khuklyă nuôtahe
ná muọ́prŭ̌muọ́prẹ́ nuôtahe, rò a hé
23 èthĭ, “Bí pẹ̀ cuŏtuọ́ dŏ́ ŭ lẹ́dŏ́o akhă-
lẹ́ akhĕ̀nuô, pẹ̀ myáhtye ŭ kạ́ma
oryálă kadă ná thŏ́. Htuŏ̀rò lŏ̀¬ prẹ̀-
opọ́ htŏ̀ yĕtahenuô, a kahtòopọ́o la-
hyă bí kadăhtŭ̀ nuô pwọ̀¬ tôprẹ̀ ta-
dŭ̌rò pẹ̀ bámŏ kadă rò pẹ̀ nuŏ̀myá
dŏ́ akŭ akhĕ̀nuô, pẹ̀ myáhtye pă tô-
24 prẹ̀¬ to.” Bí prẹ̀opọ́ tẹ̀lŭhŏdu khu-
klŏ́ yĕtôprẹ̀ ná prẹ̀lŭtyă khuklŏ́ tahe
nḭ́huŏ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ akhĕ̀nuô, a hte-
tapạ lŏ̀plĭ lŭ rò a tanẹ lahyă ná ma
a kírẹ́ htwŏhtya kuŏ̀lŏ́ pọ́ kryá¬ ĭtĕ
pă a tanẹ lŏ̀plĭ phúnuô.
25 Yĕtôphuŏ́rò kayă hyănuŏ tôprẹ̀ rò
a hé èthĭ, “Nḭ́dă lahyă¬ thĭ dŏ́tạ̄
kayă dŏ́ htŏ̀kŭ nuôtahe cuŏo dŏ́ tẹ̀-
lŭhŏdu a vḭtarĕ́kŭ nuô rò a ithyó-
26 ithyatạ̄ lŏ̀plĭ ŭ bínuô hŏ́.” Phúnuô-
rò prẹ̀opọ́ tẹ̀lŭhŏdu khuklŏ́ yĕtôprẹ̀
ná a khŏpacẹ̄ tahe htecuŏ́ ḗkạkhyĕ
Prẹ̀dônyăphú nuôtahe. Manárò thḗ-
isĕ ná ŭ vĭ èthĭ ná lọ̄ rò èthĭ mẹshyo-
mẹsŏ̀ bû lă ná èthĭ to.
27 Èthĭ thŭcuŏ́ Prẹ̀dônyăphú yĕtahe
dŏ́ Judaphú khuklŏ́khuklyă yĕtahe
anyĕhyă rò bwídukhulŏ́ yĕtôprẹ̀ su-
28 dyă cẹmyá èthĭ. A hé èthĭ, “Pẹ̀ hétạ̄-
hétẹ htuŏ̀hŏ́ thĭ ná ithyóithya pă tă
ŭ ná kayă yĕtôprẹ̀ amwḭ tămẹ́ ní¬,
rò khŏnyạ̄yĕ thĭ myámyá thĭ cuŏ́
mẹkryá¬ hŏ́ ĭtĕtĕ! Thĭ ithyó pyẹcuŏ́
lŏplĭ hŏ́ ŭ dŏ́ vḭ Jerusalem akŭ yĕ-
nuô hŏ́. Kayă nuôtôprẹ̀ thyĕ nuôma
pẹ̀ yĕtahe akhyĕ hŏ́, thĭ thḗzṵ́ dya
lahyă pẹ̀ tẹ̀thŭ́ phúnuô.”
29 Petru ná Prẹ̀dônyăphú tahe hésû,
“Phû¬ ná kírẹ́ nḭ́dă prẹ̀lu kayă
angọ́nuô, bè nḭ́dă klŏ̀ dŏ́ Cŏma-
30 rya angọ́. Thĭ mṵ̀thyĕhtya htuŏ̀hŏ́
Jesŭ dŏ́ krusulọ rò pẹ̀phyĕpẹ̀phuŏ̀
a Cŏ́marya yĕtôprẹ̀ mẹhtwŏprẹ̀ kạ-
khyĕ khyĕthyá è dŏ́ tẹ̀thyĕ khălẹ́
31 hŏ́. Thyáphú Cŏ́marya ki dyé pẹ́
Israelphú tahe tẹ̀zạ nḭ́dû nẹ́ ná tẹ̀-
plwŏkyă tẹ̀thŭ́ tahe agnĕnuô, a dya-
ohŏ́ Jesŭ dŏ́ atakhu cŏ́htwó tôkyĕ
phú kayă htwŏduhtwŏkhu tôprẹ̀ ná
32 prẹ̀mẹlwóhtekạ ŭ tôprẹ̀nuô hŏ́. Pẹ̀
ma prẹ̀ dŏ́ a khyáluŏ̀ pẹ́ ŭ thḗ ná
tẹ̀yĕ tahe ari-akyă hŏ́. Phúnuôhŏ́
Thḗ Săsĕ̀ Byacè yĕ bèbè, a khyá-
luŏ̀ thyákuŏ athḗ phúnuônuô. Thḗ
Săsĕ̀ Byacè yĕnuô Cŏ́marya dyétạ̄ pẹ́
ná kayă dŏ́ a nḭ́dă lŭngọ́ nuôtahe
agnĕ pré.”
33 Bí Judaphú khuklŏ́du khusuhtŭ
tahe ná Judaphú muọ́prŭ̌muọ́prẹ́
dŏ́ a htwŏ khuklŏ́khuklyă tahe nḭ́-
huŏ̀ tẹ̀hébèyĕ akhĕ̀nuô, a thḗplòdu
kanọ́¬ to. Rò a thḗzṵ́ kremẹthyĕ-

34 kyă cố Prẹ̀dônyăphú yĕtahe cố. Ma-
nárò bí èthĭ aklĕnuô Pharisĕophú
dố amwị́ ná Gamalie otôprẹ̀. È ma
tẹ̀thyótẹ̀thya athárá tôprẹ̀, htuŏto
è ma kayă tôprẹ̀ dố ŭ dyaduzṹ-
nyą́ní lŭ. A ihtò dố kayă htwŏ
khuklố tahe anyĕhyă rò a nŏéhte
khókyă lŏ Prẹ̀dônyăphú tahe dố
35 aklŏ taplộphú. Htuŏrò a hé Juda-
phú dố a htwŏ khuklókhuklyă tahe,
“Khŏbóthyó Israelphú thĭ¬, thĭ kírẹ́
mẹ kayă yĕtahe phútĕnuô, tanẹ
36 tą̆tẹ lahyă taki. Tanẹhtya tuộ la-
hyă ná dố arẹ́khĕ nuôma kayăm wị́
ná Theuda ohtya tôprẹ̀. A hélyą ní-
dyé anẹ́ ná vă ma kayă htwŏdu
tôprẹ̀. A khŏpacẹ̆ dố a krwŏkuŏ
lŭ nuô a phû¬ o lwĭzẹ̀ cố, ta-
dṹrò bí ŭ mẹthyĕkyă htuŏhố lŭ
akhĕnuô, a khŏpacẹ̆ tahe lụpruố-
lụpryă lŏ pré. Htuŏrò a tẹ̀phyétẹ̀-
mẹ tahenuô a pyékyălŏ bínuô pré.
37 Dốkhyĕ bí ŭ ihtuôplố htyĕphúkẹ́-
phú amwị́ tẹ̀rămárădyă akhĕnuô,
Galileaphú dố amwị́ ná Juda hé-
yĕnuô tôprẹ̀ oluŏhtya khyĕthyá. A
cuố ilo-ilyání élă kayă tadṹrò nyẹ̀-
tyatorò ŭ mẹthyĕkyă lŭ rò a khŏ-
pacẹ̆ tahe lụpruốlụpryăkyă khyĕ-
38 thyá pré. Phúnuôhố tẹ̀ritẹ̀kyă dố a
htwŏhtya khŏnyą́yĕ bèbè, vă thézṹ
hé thĭ ná mẹ tă èthĭ tôcô¬ tămẹ́.
Nŏodû èthĭ phúnuô, mẹtĕhérò èthĭ
tanẹ mẹtẹ̀ yĕtahenuô, ki mą́ pré
a hyă dố prẹ̀lu kayă a tẹ̀tanẹ ki-
39 hérò a pyékyă dû atẹ̀ pă¬. Mą́to-
rò tẹ̀mẹ yĕnuô, a o dố Cómarya a
ohyă kihénuôma thĭ mẹpẹ́ ná èthĭ
to, thĭ vŭsû pré ná Cómarya pré
nuô, thĭ myáhtye shyĕklộ ná thĭ-
nẹ́ pă.”

40 Prẹ̀ htwŏ Judaphú khuklódukhu-
suhtŭ tahe cṹe kuŏ Gamalie a tẹ̀-
dyétanẹcwọ́ yĕ rò a énuŏ khyĕ-
thyá Prẹ̀dônyăphú yĕtahe. Htuŏ-
rò a mṹ èthĭ ná iplírwị́ htuŏrò
a hé èthĭ ná thĭ bè dônyăhéso-
ní pẹ́ pă ŭ ná Jesŭ amwị́ yĕnuô
to, a héhtuŏ phúnuôrò a plwŏ ką-
kyă èthĭ.
41 Prẹ̀dônyăphú tahe thékrṹthélŏ
htecuókyă dố Judaphú khuklókhu-
klyă yĕtahe a mèthènyĕ, mẹtĕhérò
dố Jesŭ akhu-akhyĕrò Cómarya
dya-o nyă hố èthĭ ná a bè khyábè ŭ
mẹtarẹ̆ èthĭ phúyĕ nuôma a kò nyă
42 hố phúnuô pré. Rò dốkhyĕnuô, èthĭ
okuókyă to. Dố tẹ̀lŭhŏdu akŭnuô
bèbè, dố ŭhiŭphyă akŭnuô bèbè,
pwọ̆nyĕnyĕ¬ èthĭ ithyóithya plehyă
pẹ́ ŭ, èthĭ hésodônyă plehyă luŏ pẹ́
pọ́ ŭ ná tẹ̀thékrṹmila ari-akyă. Tẹ̀-
thékrṹmila ma mą́hố Jesŭ ma kayă
dố a mẹlwóhteką prẹ̀lu hekhuphú
lŏplĭ tôprẹ̀ hố.

6

Prẹ̀mẹcwọ́mẹkŏ Ŭ Thuŏthyótôprẹ̀.

1 Bínuô akhĕ, prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe oé-
htya ná oéhtya rò Helleniaphú tahe
ná Judaphú dố a hébè nídyédû
angọ́ tahe krékhyĕlŭ. Helleniaphú
tahe hé ná kayă dố a zṹezṹŏ sè-
esèŏ tônyĕ ná tônyĕ tahenuô a myá-
tą̆phuô bĕkhukyă èthĭ prẹ̀mòokryá
2 tahe, a hé lahyă phúnuô. Phúnuô-
rò Prẹ̀dônyăphú shyéthényẹ̆yĕ, a
éplố lŏ prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe rò a hé
èthĭ, “Pẹ̀ ki dya-okuókyă tẹ̀héso-
dônyă pẹ́ ŭ ná Cómarya ala̱angọ́
yĕtahe rò pẹ̀ ki ibĕtą̆ pẹ́ ŭ sè-

3 esèŏ nuôma a tŏto. Phúnuô akhu-
akhyĕ puǫ̏vyą̀ thĭ¬, nwóhtya lahyă
kayă thuŏthyótôprẹ̀ dǒ a lǒbă ná
Thé Săsĕ Byacè ná tẹ̀thíphé tahe
rò pẹ̀ ki nǒmẹ̀ èthĭ tẹ̀mẹ̀ dǒ a bè
4 zụ̏ezụ̏ŏ pẹ́ ŭ sèesèŏ tahe. Pẹ̀ yĕ-
tahe kuŏke rò pẹ̀ tŏbè dyélyą̀ lŏ-
shuǒlŏkhĕ ke dǒ tẹ̀kwĭcóbĕ ná tẹ̀-
hésodônyă pẹ́ ŭ ná Cǒmarya alą̆ą̆-
angǫ̀ tôkyĕ."
5 Lŏ¬ kayă o dǒ aplǒamụ̀kŭ yĕta-
he pwǫ̏¬ tôprẹ̀ thé́plòtŏ kuŏ lŏ-
plĭ ná Prẹ̀dônyăphú hésoluŏhtya
yĕtahe, rò èthĭ nwóhtya Stephano
dǒ a lǒbă ná tẹ̀zụ̏tẹ̀nyą́ ná Thé Săsĕ
Byacè yĕtôprẹ̀, htuŏrò a nwóhtya
kuŏpǫ̀ Philipu, Prochorus, Nicano,
Timon, Pamena. Htuŏrò a nwóhtya-
nị́ Nicolaita, è ma Judaphú mą́to,
è ma vị̀ Antiokophú tôprẹ̀ rò a
kanuŏ kuŏ dǒ Juda a tẹ̀cóbucóbĕ
6 akŭ. Èthĭ aplǒamụyĕ thŭhyă kayă-
yĕ thuŏthyótôprẹ̀ dǒ Prẹ̀dônyăphú
tahe a o. Rò a kwĭcóbĕ pẹ́ htuŏ èthĭ
rò a dyahtya lahyă atakhu dǒ èthĭ
yĕtahe alǫ̀.
7 Phúnuôrò Cǒmarya alą̆ą̆angǫ̏yĕ a
luŏpasĭcuǒ ná cuǒ cǒ. Htuŏrò dǒ vị̀
Jerusalem akŭ nuô, kayă dǒ a zụ̏kąnyą́kątẹ̀ tahe orǫ̏oéhtya ná htya cǒ.
Htuŏto bwídu tahenuô, a zụ̏kąnyą́-
ką é kuŏ nyacó.

Ŭ Pụ̏ Stephano

8 Stephano dǒ a lǒbă ná Cǒma-
rya abwíataryĕ ná a tẹ̀prǫtẹ̀pryą
yĕtôprẹ̀nuô, a mẹluŏ pẹ́ ŭ o bínuô
tahe ná tẹ̀mẹ̀ tẹ̀prǫtẹ̀pryą tahe ná tẹ̀-
mẹtapą khyéthukhyéthé tahe bínuô.
9 Manárò kayă dǒ a htésû lŭ nuô a
o tahe. Èthĭ ma kayă tômụ dǒ a
nuŏ otǫ̏kuŏ dǒ (Phú ŭ é èthĭ ná)
Judaphú dǒ a nị́bè tẹ̀pală tahe a tẹ̀-
cóbĕhŏ aplǒamụ. Èthĭ ma a o dǒ
vị̀ Cyreneo ná vị̀ Alexandria akŭ.
Èthĭ yĕtahe ná Judaphú dǒ aruô-
tahe dǒ a o dǒ Cilicia kẹ́ ná Asia
kẹ́ thĭ tahenuô, a cáhtya krékryą́-
10 sû Stephano. Manárò bí Stephano
hébètẹ̀ akhĕnuô, Thé Săsĕ Byacè
dyé lŭ tẹ̀thíphécyą́dè tahe akhu-
akhyĕ èthĭ krékąkhyĕsû cyą́ pă lŭ
tôcô¬ to.
11 Phúnuôrò èthĭ cuǒ ilŏhuô kayă dǒ
aruôtahe rò a nŏhélahŏ èthĭ, "Pẹ̀ nị́-
huŏnó htuŏhó Stephano yĕ, a htésû,
a hébè mŭmyą́ricyą́ Mosè a tẹ̀thyó-
tẹ̀thya tahe ná Cǒmarya cǒ."
12 Èthĭ cuǒ dǒ kayă bémụ yĕtahe a o,
ná Judaphú khuklǒkhuklyă tahe, ná
prẹ̀ithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athárá tahe
a o rò a cuǒ ryą̆mikuǒ rò a cuǒ
nǒmẹsúsáhtya èthĭ. Rò kayă yĕtahe
cuǒ pụ̏ Stephano rò cwihyă lŭ dǒ
kayă htwŏ khuklǒkhuklyă tahe a
13 mèthènyĕ. Htuŏrò èthĭ éhyă kayă dǒ
a ki khyálahŏnị́ athé ná Stephano
ari-akyă tahe. Rò kayă yĕtahenuô a
hé lahyă, "Kayă yĕtôprẹ̀ ma a hé-
pyéhékyă lŏplĭ pẹ̀ tẹ̀lŭhŏdu săsĕ ná
Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya tahe pwǫ̏¬ tô-
14 phuǒ cǒ menĕ. Pẹ̀ nị́huŏ a hé ná
vị̀ Nazarèphú Jesŭ yĕ ki mẹtą̆prǫ̀-
kyă tẹ̀lŭhŏdu yĕnuô pă rò a ki htu-
lya taplekyă pẹ̀ lẹ́klŏlẹ́khya dǒ Mosè
dyéokyă htuŏhó pẹ̀ yĕnuôtahe pă" a
hé phúnuô.
15 Lŏ¬ kayă dǒ a onyăo bí kayă htwŏ
khuklǒkhuklyă akhălẹ́ yĕnuô tahe
myátą̆tǫ̏ lŏ Stephano, rò èthĭ myá-
htye lŭ mèthènuô a thyácǒná tané-
mǒkhuphú amèthè nuô cǒ.

7

Stephano Hébèngọ̈ Tahe

1 Bwídukhulố yĕtôprẹ̈ sudyă
Stephano, “Phú kayă yĕtahe hé nẹ̈
yĕnuôma, nẹ̈ hé mạ́lakŏ nyă ĕ?”
2 Rò Stephano dyá pẹ́ èthĭ, “Puọ̈-
vyạ́muọ̈phĕ thĭ⌒ nḭ́dă lahyă vă hé
pẹ́ thĭ yĕ! Bí pẹ̈phĕ Abraham cuố̆o
tyahí dố vḭ̈ Haran híto, rò a opă
pré bí Mesopotamia akhĕnuô, Cố-
marya dố a lố̆bă ná tẹ̈taryĕdu ta-
ryĕhtŭ yĕtôprẹ̈ oluŏhtya pẹ́ lŭ dố a
3 mèthènyĕ. Htuŏrò a hé lŭ, ‘Dyakyă
nẹ̈hinẹ̈phyă, nẹ̈phúnẹ̈lyẹ ná nẹ̈htyĕ-
nẹ̈kẹ́ nuôtahe rò cuố o dố kẹ́ dố vă
ki dyéluŏ nẹ̈ yĕnuô pă ní.’[y]
4 “Phúnuôrò Abraham htecuố̆kyă
bí Chaldea kẹ́kŭ nuôrò a htecuố̆o
dố vḭ̈ Haran. Bí aphĕ thyĕhtuŏ
rò dố̆khyĕnuô Cố̆marya nŏcuố̆o lŭ
dố htyĕkẹ́ bí thĭo nḭ́dyé khŏnyạ́
5 yĕnuôhố. Rò Cố̆marya dyétạ̈ nố̆hí
Abraham pré tôlẹ́⌒ to, bí tôkyĕphú
prénuô⌒ a dyé cố hí lŭ to, tadŭ-
rò Cố̆marya ố̆lyạ lŭ ná a ki dyé lŭ
kẹ́tôkẹ́ pă, rò kẹ́yĕnuô, a ki htwŏ
Abraham ná aklwĭalyă kalyạ dĭtŭ
yĕtahe ahtyĕakẹ́ pă. Bí Cố̆marya
ố̆lyạ lŭ ngọ́yĕ akhĕnuô, Abraham
6 aphú o hí tôprẹ̈⌒ to.[z] Cố̆marya hé-
okyă Abraham, ‘Nẹ̈klwĭnẹ̈lyă kalyạ
dĭtŭ tahenuô a ki cuố̆htwŏ sĭprẹ́ dố
htyĕruôkẹ́klŏ tôkẹ́ pă, rò èthĭ ki cuố̆-
htwŏ cṵ̈ bínuô pă, rò ŭ ki mẹ̈cyẹ̈-
7 mẹ̈cṵ̈ èthĭ analwḭ̈zẹ̈ akŭ pă. Manárò
vă ki cirya kayă dố a nŏhtwŏ èthĭ
cṵ̈ nuôtahe pă. Rò dố̆khyĕpănuô,
èthĭ ki htekạkyă ná kẹ́bínuô tôkẹ́
pă rò èthĭ ki kạ cố̆bucố̆bĕhtya vă bí
khălẹ́ nuôtôpho pă,’[a] Cố̆marya hé
8 phúnuô. Htuŏrò Cố̆marya ố̆lyạ angọ́
ná Abraham tômŭ, rò a tẹ̈ŏlyạ a tẹ̈-
mátẹ̈dyă yĕnuôma mạ́hố Abraham
lẹ́klŏ mẹ̈ tẹ̈dŭtalíphá* yĕnuô hố. Rò
Abraham dŭtalí nḭ́dyé a phúprẹ̈khŭ
Isaac phá bí a opacẹ̈lyạ htuŏ a bă-
htya athĕ lwḭ̈thyó akhĕnuô. Isaac
mẹ̈ dĭtŭ pẹ́kuŏ a phúprẹ̈khŭ Jacob
phú aphĕ mẹ̈nuô. Htuŏrò Jacob mẹ̈
dĭtŭ pẹ́ kuŏpọ́ a phúprẹ̈khŭ shyé-
thényẹ̈ phúnuônuô. Jacob aphúprẹ̈-
khŭ shyéthényẹ̈ yĕnuôma mạ́hố pẹ̈
klwĭlyă shyényẹ̈muọ̈ yĕtahe aphĕ
tahe hố.
9 “Jacob aphúprẹ̈khŭ tahenuô, a
thékhwé nḭ́dyé kuŏ apuọ̈ Joseph rò
èthĭ isĕcuố̆kyă lŭ dố a ki cuố̆htwŏ-
kyă cṵ̈ dố Egypt kẹ́. Manárò Cố̆ma-
10 rya okuŏ ná è. Htuŏrò bí a sítôbè tẹ̈-
pyạ́tẹ̈sĕ akhĕnuô, Cố̆marya mẹ̈siplé
lŭ pwọ̈⌒ tôphuố cố. Bí Joseph cuố̆-
tuọ̈ dố Egypt kẹ́ Khwí Pharao mè-
thènyĕ akhĕnuô, Cố̆marya dyé lŭ tẹ̈-
thítẹ̈phé ná Khwí Pharao a tẹ̈myádu
khó nḭ́dyédûlŭ tahe. Htuŏrò Khwí
Pharao nŏpố̆nḭ́ lŭ ná Egypt kẹ́ ná
ahi-aphyă ná ahŏhtĕ thĭtahe.
11 “Bínuôakhĕ tẹ̈ovḭ̈okŏ ohtya dố
Egypt kẹ́ ná dố Canan kẹ́kŭ rò tẹ̈-
cyẹ̈tẹ̈cṵ̈du tadû tahe ohtwŏhtya tuọ̈
cố dố pẹ̈phyĕpẹ̈phuŏ tahe lẹ́elẹ́ŏ

7:8 Cố̆marya hétạ̈ Abraham ná a bè dŭtalíphá. Thyáphú è ná aklwĭalyă tạ̈ kalyạ dĭtŭ tahe ki dyéluŏ ná èthĭ thépłòtŏkuŏ ná Cố̆marya a tẹ̈ŏlyạyĕ rò a cṵ̈e krwŏmẹ̈kuŏ phú Cố̆marya mekyă agnĕ nuô, a bè dŭtalíphá, htuŏto thyáphú a ki dyéluŏ lahyă ná èthĭ ma Cố̆marya akayă hố agnĕnuô, a bè dŭtalíphá.

[y]Hekhuhtwŏlú 12:1 [z]Hekhuhtwŏlú 17:8, 48:4 [a]Hekhuhtwŏlú 15:13-14, Li Hteką 3:12

12 o pă cố to cố. Rò bí Jacob nḭ́-
huŏ ná buốhuŏdĭ o dố Egypt kẹ̈
akhĕnuô, a nŏcuố iprḭ̈ pẹ̈phĕ̀ dố¬
nyénu tahe sèesèŏ dố Egypt kẹ̈ arẹ̈-
13 lố tôphuố. Bí èthĭ cuốhố nyẹ̈phuố-
tôphuố akhĕnuô, Joseph dyéthégně
èthĭ ná è ma èthĭ apuộ̈ nḭ́dû rò Khwí
Pharao thégněhyă kuŏdû Joseph
14 apuộ̈avyạ́, amuộ̈aphĕ̀ yĕtahe. Htuŏ-
rò Joseph nŏkạ éhyă aphĕ̀ Jacob ná
apuộ̈vyạ́ klwĭlyă lŏ¬ plĭ dố Egypt
kẹ̈kŭ. Apuộ̈vyạ́ klwĭlyă lŏ¬ plĭ nuô,
15 a o thuŏthyótôshyĕ ná thényạ̈. Phú-
nuôrò Jacob ná aphúalyẹ̈ tahe cuốo
lahyă dố Egypt kẹ̈ rò è ná pẹ̈phĕ̀
dố¬ nyénu tahe cuốthyĕlŏ bínuô.
16 Èthĭ luộ̈tọ̈ tahenuô, ŭ phyékạ è dố
vḭ̈ Shekem. Rò ŭ kạ iluố èthĭ bí
Abraham iprḭ̈ onekyă nḭ́dyé luộ̈khu
nuôtôpho. Luộ̈khu dố vḭ̈ Shekem yĕ-
nuô Abraham iprḭ̈ dố Hamor aphú
thĭtahe a o.
17 “Bí shuốkhĕ̀ phûhtyahố ná Cố-
marya ki mẹ̈lố̈mẹ̈băhtya a tẹ̈ema-
klọ̈ dố a ốlyạ htuŏhố ná Abraham
akhĕnuô, pẹ̈ myĕcôphú dố a o dố
Egypt kẹ̈kŭ yĕtahenuô, a orọ̈htya ná
18 orọ̈htya cố. Dốkhyĕnuô, khwí dố a
thégně Joseph ari-akyă to tôprẹ̈nuô,
19 a htya pốnḭ́ Egypt kẹ̈.[b] Athéplò
cố dố pẹ̈ myĕcôphú yĕtahe akhu
to. A mẹ̈cyẹ̈mẹ̈cṵ̈ pẹ̈muộ̈pẹ̈phĕ̀, pẹ̈-
phyĕpẹ̈phuŏ dố¬ nyénu tahe, thyá-
phú pacẹ̈́phú othĕ̀ nuôtahe ki thyĕ-
kyă agnĕnuô a nŏcuố dyataphăyẹ̈-
kyă tadû pẹ̈myĕcô phúothĕ̀ yĕtahe
ná hi.
20 “Mosè opacẹ̈́lyạ tŏkuŏ bínuôakhĕ̀
hố. È ma pacẹ̈́phú dố a phĕ̀twọ̈́phĕ̀-
thăryă dố Cốmarya anyĕhyă tôprẹ̈.
Amuộ̈aphĕ̀ myákhwè nḭ́dyélé lŭ dố
21 hidốkŭ thuŏlĕ̀lĕ¬ tuŏ pré. Rò bí ŭ
cuốdya taphăkyă è ná hi akhĕnuô,
Khwí Pharao aphúprẹ̈mò myáhtye
lŭ rò a phyékạ buôdu ínḭ́dyé lŭ phú
22 aphú ná anẹ́ nḭ́dû tôprẹ̈nuô. Ŭ ithyó-
ithyanḭ́ Mosè ná Egyptphú a tẹ̈thítẹ̈-
phé pwọ̈¬ tôcô rò a tẹ̈hébèhésŭ ná
a tẹ̈phyétẹ̈mẹ̈ tahenuô, a lốbă ná tẹ̈-
taryĕshyosŏ cố.
23 “Bí ana ohố lwḭ̈shyĕ akhĕnuô, a
belyạ athéplò ná a ki cuốolĕ kuŏ
24 amyĕcô Israelphú tahe. A myáhtye
Egyptphú tôprẹ̈ mẹ̈nŭmẹ̈cá Israel-
phú tôprẹ̈ rò a cuố mẹ̈cwọ́ pẹ̈́kuŏ
Israelphú yĕtôprẹ̈. A mẹ̈lyẹ̈sû kạ-
khyĕ Egyptphú yĕtôprẹ̈ rò a mẹ̈-
25 thyĕkyă lŭ. A tanẹ̈ ná a myĕcôphú
nḭ́dû tahe thégně ná Cốmarya ki
nwóhtya è dố a ki mẹ̈lwóhtekạnḭ́
èthĭ dố cṵ̈khălẹ́ pă tadŭ́rò èthĭ thé-
26 gněsû kuŏ lŭ to. Anotônyĕnuô, a
myáhtye Israelphú ná Israelphú thé-
nyẹ̈ klyé nḭ́dyé khyĕdû lŭ rò a cuố
yácṵ̈ mẹ̈pẹ̈́mẹ̈dwŏ kạkhyĕ pẹ́ èthĭ
rò a hé èthĭ, ‘Nḭ́dă lahyă khŏbốthyó
thĭ¬ thĭnáthĭ nḭ́dûpré rò thĭ cuố vṵ̈-
nḭ́dyé lŭ mẹ̈tĕ?’
27 “Manárò kayă dố a mẹ̈thṵ́mẹ̈plá
rẹ́ akhŏ Israelphú nḭ́dû yĕtôprẹ̈nuô,
a shya taphă cuốkyă Mosè dố ahtŭ
rò a hé lŭ, ‘Maŭpĕ̀ tôprẹ̈ dyé nẹ̈ ta-
ryĕshyosŏ dố nẹ̈ kibè pố pẹ̈ rò ci-
28 rya pẹ̈ nuôpĕ? Nẹ̈ thézṵ́ mẹ̈thyĕ-
kuŏ vă phú nẹ̈ mẹ̈thyĕ Egyptphú dố
29 pahénu nuôtôprẹ̈ ĕ?’[c] Bí Mosè nḭ́-
huŏ ngọ́ yĕtômṵ́ akhĕnuô, a hteklya
cuốo dố Midia kẹ̈ phú htyĕruôkẹ̈-

[b] Li Hteka 1:8 [c] Li Hteka 2:14

klǒphú tôprẹ̀, rò a cuố phúonḭ́ bí-
nuô thẽnyẹ̀.
30 “Mosè cuốo băhố bínuô ana-
lwḭ̄shyě hố akhě̀, dố Sínai so
khăshyé, kẹ́sẽhtyěkyạ lọ̄tamákhu
khălẹ́ tôphonuô, miŭhtya căcuọ̄ rò
tanémố̄khuphú tôprẹ̀ oluŏhtya pẹ́
31 lŭ dố mikŭ dố a mèthènyě.[d] Mosè
myáhtye rò a khyéthukhyéthẽ rò
a hyămyáphû tặtẹ̀ lŭ rò a nḭ́huŏ
32 Byacè ngọ́prạhtya, ‘Vă ma nẹ̀ muọ̄-
phĕphyĕphuŏ dố⌒ nyénu tahe a
Cốmarya. Vă ma Abraham, Isaac,
Jacob tahe a Cốmarya.’[e] Mosè thẽ-
isĕ tanyặtadè cố rò a myábû pă
cố to.
33 “Cốmarya hé pọ́ lŭ, ‘Khălẹ́ bí
nẹ̀ kahtòo nḭ́dyé nuôtôpho ma he-
khu dố asăsĕ akhu-akhyĕ plwóhte-
34 kyă nẹ̀khuphá nuô.[f] Vă myĕcô-
phú khyácyẹ̀khyácṵ nyacố dố Egypt
kẹ́kŭ nuôma vă myáhtye hố. Vă
nḭ́huŏhố èthĭ tauŏtasĕ rò thyáphú
vă ki mẹlwóhtekạ èthĭ agnĕnuô, vă
hyălyạ hố. Cuốcố̄mŏ khŏnyạ́, vă ki
nŏcuố nẹ̀ dố Egypt kẹ́kŭ.’[g]
35 “Mosè ma kayă tôprẹ̀ dố amyĕcô
Israelphú nḭ́dû vĭkyă lŭ ná ngọ́ tômŭ
dố a hé lŭ, ‘Maŭpĕ tôprẹ̀ dyé nẹ̀ ta-
ryĕshyosŏ dố nẹ̀ ki bèpố̄nḭ́ pẹ̀ rò ci-
rya pẹ̀ nuô pĕ?’[h] A hé lŭ phúnuô.
Tanéphú oluŏhtya pẹ́ lŭ dố căcuọ̄-
kŭ akhu-akhyĕ, Cốmarya anẹ́byacè
nḭ́dû nŏcuố lŭ dố a ki pố̄nḭ́ a kayă
36 bémụ rò a ki mẹlwóhtekạ èthĭ. Dố
Egypt kẹ́kŭ nuô bèbè, dố Htyĕlḭdu-
tavạ akŭnuô bèbè, Mosè dố a ẽhte-
kạkyă Judaphú tahe dố Egypt kẹ́kŭ
yĕtôprẹ̀nuô, a mẹluŏ pẹ́ èthĭ tẹ̀mẹ
tẹ̀prọtẹ̀pryạ tahe ná tẹ̀mẹtapạ khyé-
thukhyéthẽ tahe. Htuŏto bí èthĭ kạ
dố kẹ́sĕhtyĕkyạ lọ̄tamákhu ana lwḭ̄-
shyě akŭnuô bèbè, a mẹluŏ pẹ́ ŭ tẹ̀-
prọtẹ̀pryạ yĕtahehe.
37 “Mosè ma kayă dố a hésoluŏ pẹ́
Israel aklwĭalyă tahe, ‘Cốmarya ki
nŏhyălyạ prẹ̀prọ dố thĭo phú a nŏ-
hyă vă yĕnuô pă, rò è ma thĭ myĕcô-
38 phú nḭ́dû pré.’[i] Mosè ma kayă tôprẹ̀
dố a otọ̄opló rọ́kuŏ lŏ ná pẹ̀phyĕ-
pẹ̀phuŏ dố kẹ́sĕhtyĕkyạ lọ̄tamákhu
nuôtôprẹ̀ hố. A otọ́kuŏ ná pẹ̀ muọ̄-
phĕphyĕphuŏ dố⌒ nyénu tahe ná ta-
némố̄khuphú dố a hébè nḭ́dyé lŭ dố
Sínai sokhu nuôtôprẹ̀ hố. Htuŏrò è
ma kayă tôprẹ̀ dố a nḭ́bè Cốmarya
alặangọ́ dố a htwŏprẹ̀ yĕtahe rò a ki
dyélyạ dĭtŭ́ pẹ́ ná pẹ̀ yĕtahe nuô hố.
39 “Tadŭ́rò pẹ̀ muọ̄phĕphyĕphuŏ
dố⌒ nyénu tahenuô, a nḭ́dă Mosè
angọ́ to. Èthĭ betanạ́kyă lŭ rò èthĭ
tanẹ thẽzṵ́ kạkhyĕ dố Egypt kẹ́
40 pré. Èthĭ hé Mosè avyạ́ Aròn, ‘Byá
pẹ́ pẹ̀ byacè tahe dố a kipố̄kithŭ
nḭ́ pẹ̀ tahe! Mosè dố a ẽhtekạ pẹ̀
dố Egypt kẹ́kŭ yĕtôprẹ̀nuô, khŏ-
nyạ́rò a mẹkryá⌒ anẹ́ phútĕ nuô,
41 pẹ̀ thẽgnĕ pătо hố!’[j] Htuŏrò bí-
nuôkhĕ èthĭ byá pṵphĕphú zặzọ
tôduŏ rò a lŭhtyanḭ́ lŭ rò èthĭ
thẽkrṵthẽlŏ mẹpwĕ eŏ nḭ́dyé, rò
htuthẽhtya nḭ́dyé lahyă tẹ̀ dố a
mẹ nḭ́dyé lahyă ná atakhu yĕtahe.
42 Phúnuôrò Cốmarya tarí kốklŏ-
kyă èthĭ rò a dyéhtwŏhtyakyă
èthĭ ná kayă dố a cốbĕhtya tamọ́,

[d]Li Hteka 3:2 [e]Li Hteka 3:6 [f]Li Hteka 3:5 [g]Li Hteka 3:7-8,10 [h]Li Hteka 2:14 [i]Li Dônyă 18:15 [j]Li Hteka 32:1,23

lẽ, sè dố mốlẹ̃ tahe phú ŭ răokyă dố prẹ̀prọ tahe alikŭ nuô rò
a hé,
‘Israelphú thĭ¬! Bí thĭ o dố
kẹ́sẽhtyĕkyạ lọ̃tamákhu ana-
lwĭ̃shyĕkŭ akhẽ, tẹ̀phútẹ̀lyẹ dố
thĭ mẹthyĕ rò thĭ lŭtyăhtya
tahe nuôma thĭ lŭhtya ná vă
43 mạ́to. Tẹ̀ dố thĭ zácuố nḭ́dyé yĕ-
nuôma byacè dố ŭ é ná Molo
yĕ alẹ́thû ná thĭ̃byacè dố ŭ é ná
Repha yĕ asè prẽ. Tẹ̀nuôtahe
ma mạ́prẽ prẹ̀zọ dố thĭ byá nḭ́-
dyé ná thĭ lẹ́cóbẽhtya agnĕprẽ.
Phúnuôrò vă ki nŏcuốyẹkyă
thĭ dố htyĕruôkẹ́klõ dố ayẹ-
klõ cố ná Babylonia kẹ́ yĕnuô
pă.’[k]
44 “Bí pẹ̀ muọ̃phẽphyĕphuõ dố¬
nyénu opă dố kẹ́sẽhtyĕkyạ lọ̃ta-
mákhu akhẽnuô, èthĭ isốnḭ́ lahyă
lẹ́thû dố Cốmarya héluõ pẹ́ èthĭ
nuôtômẽ.* A isốhtya lẹ́thûduyĕ phú
Cốmarya hésoluõnḭ́ pẹ́hố Mosè rò
45 a dyéluõ pẹ́htuõhố lŭ nuôprẽ. Dố-
khyĕnuô pẹ̀klwĭpẹ̀lyă yĕtahe nḭ́-
bèkuõ lẹ́thûduyĕ dố pẹ̀muọ̃pẹ̀phẽ
tahe a o rò bí èthĭ cuốkuõ ná
Joshua akhẽnuô, a phyécuố nḭ́dyé.
Bí a nuõphyénḭ́ hố kẹ́ akhẽnuô,
èthĭ phyénuõtọ̃ nḭ́dyé lẹ́thûdu yĕ-
nuô dố kẹ́nuôtôba akŭ. Rò Cố-
marya vẹ́hterẹ́ pẹ́kyă èthĭ myĕcô-
ruôphú dố a o bínuô tahe rò lẹ́-
thû yĕnuô a o bínuô tuọ̃dố Davi
46 htŭkhẽ. Cốmarya thếplòonḭ́ Davi
rò Davi kwĭthẽzọ̀ htyanḭ́ lŭ dố a
ki plwŏ isốhtya lŭ Jacob a Cố-

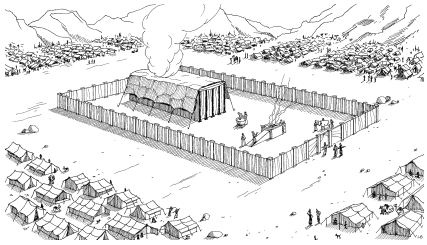

Lẹ́thûdu săsẽ (7:44)

47 marya lẹ́onḭ́hi agnĕ tômẽ. Manárò
kayă dố a isốhtyanḭ́ pẹ́ Cốmarya
ahi yĕtômẽ nuôma Davi aphúkhŭ
Solomo prẽ.
48 “Manárò Cốmarya dố adulố yĕtô-
prẹ̀nuô hi dố prẹ̀lukayă mẹ ná ata-
khu nuô a oto. Phú prẹ̀prọ tôprẹ̀ hé-
49 one ná Byacè Cốmarya hé,
‘Mốkhu ma vă khălẹ́ lẹ́onyă.
Hekhu ma vă khăduô lẹ́zḭ́ dya-
tạ̃ tôcô. Thĭ kírẹ́ isốhtya pẹ́ vă hi
phútè tôcôtĕ pă? Vă lẹ́okhălẹ́ otŏ
50 bítĕ tôphotĕ? Lŏ¬ yĕtahe ma vă
mẹhtwŏhtya ná vănẹ́ nḭ́dû mạ́to
ĕ?’”[l]
51 Stephano hé pọ́, “Thĭ thếplò pryẹ̃-
kadí cố! Thĭ thếplònuô a thyá-
cốná kayă dố a thégnĕ Cốmarya
to tahe nuô cố! Cốmarya alạ̃angọ́
agnĕ rò thĭ khălèkaõ kanọ́¬ to!
Thĭ krwŏmẹ thyácốná thĭ muọ̃phẽ-
phyĕphuõ dố¬ nyénu tahe mẹnuô
cố, rò thĭ mẹdídyă tạ̃tụ̃ Thế Săsẽ
52 pwọ̃¬ tôphuố cố! Thĭ muọ̃phẽphyĕ-
phuõ dố¬ nyénu tahenuô, a mẹ-
cyẹ̃mẹcụ̃ lõ prẹ̀prọ tahe pwọ̃¬ tô-
phuố cố. Cốmarya akayă dố a hyă
héso one pẹ́ ŭ ná Cốmarya alu-
lé cốtẹ dố a kírẹ́ hyă pă yĕtôprẹ̀

7:44 Lẹ́thû dố a dyéluõ ná Cốmarya okuõ ná èthĭ
[k]Amos 5:25-27 [l]Isaia 66:1-2

ari-akyă tahenuô, thĭ muọ̄phĕphyĕ-
phuŏ tahe mẹthyĕkyă htuŏ èthĭ hố.
Khŏnyą̄rò thĭ isĕtą̄kyă Cốmarya alu-
lé cốtẹ yĕtôprẹ̀ hố, htuŏto thĭ mẹ-
53 thyĕkyă hố lŭ hố. Thĭ nı̨̄bèhố Mosè
a tẹthyótẹthya dố Cốmarya dyétą̄
dĭtŭ́ ná mốkhutanéphú nuôtahe ta-
dŭ́rò thĭ nı̨̄dă lŭngọ̄ to," Stephano
hé phúnuô.

Ŭ Tą̄thyĕ Stephano Ná Lọ̄

54 Bí kayă htwŏ khuklố tahe nı̨̄-
huŏ Stephano a tẹhébèyĕ akhĕnuô,
èthĭ thĕplòdu rò a ą̣takrū̧ tŏdĕ-
cuố lahyă cố akhukhyĕ dố lŭo.
55 Manárò Stephano rò, a lốbă ná
Thé Săsĕ Byacè. A tū̧htya dố
mốkhu rò a myáhtye Cốmarya
alĭatakhĕ, htuŏto a myáhtye Jesŭ
kahtòo dố Cốmarya atakhu cố-
56 htwó tôkyĕ. Rò Stephano hé èthĭ,
"Myámŏlé¬! Vă myáhtye mốkhu
omŏhtya rò prẹ̀lukayă aphúkhŭ
kahtòo dố Cốmarya atakhu cố-
htwó nuôtôkyĕ."
57 Yĕtôphuốrò kayă htwŏ khuklố
tahe ḗhtŏḗmọ rò tı̨̄bí lahyă akhălè
ná akanŏ. Rò tôphuốtuŏ a lwọ̄ hyă-
58 tŏ dố Stephano a o. Rò èthĭ cwihte-
cuốkyă Stephano dố vı̨̄klŏ rò tą̄ lŭ
ná lọ̄. Prẹ̀khyáthḗ thĭtahe dya-okyă
èthĭ cą̣klŏ tahe dố prẹ̀khŭphúthè dố
amwı̨̄ ná Saulu yĕtôprẹ̀ a o rò a nŏ-
opọ̄myáni̧ lŭ.
59 Bí èthĭ tą̄ Stephano ná lọ̄ akhĕ,
Stephano kwĭcóbĕhtya Byacè rò
a hé, "Byacè Jesŭ¬, phyédwókyă
60 vă thĕplò yĕ." A dángū̧lyą̣ rò a
ḗhtŏhtya, "Kố¬ Byacè, plwŏkyărẹ̄
èthĭ tẹthū́ ní¬" a hé htuŏrò a thyĕ-
kyă.

8

1 Ŭ mẹthyĕ Stephano yĕnuô, Saulu
sutŏ thyákuŏ athḗplò ná prẹ̀mẹthyĕ
Stephano nuôtahe rò a krwŏ́ólyą̣
thyákuŏ phúnuô. Cáhtya bínuô tô-
nyĕ tą̄plehyă rò kayă dố a o dố vı̨̄
Jerusalem akŭ rò a zū̧enyą̣e Jesŭ
tahenuô ŭ mẹcyḗmẹcū̧ nyacố èthĭ
cố. Kayă dố a okyă dố vı̨̄ Jerusalem
akŭ tahe nuôma tū́prḗ Prẹ̀dônyăphú
tahe prḗ. Rò lŏ¬ kayă dố a zū̧enyą̣-
etẹ̀ tahenuô a hteklya cuốpruốcuố-
pryă lŏplĭ dố Judakḗ ná Samaria kḗ.
2 Prẹ̀ mọnı̨̄ nyacố Cốmarya nuô a o
tahe rò a cuố iluố dwókyă Stephano.
Rò èthĭ nguọ̄thyĕnguọ̄o lahyă cố.
3 Saulu héyĕ tôprẹ̀nuô a yácū́ pū̧ mẹ-
pyémẹkyă Krístu a prẹ̀zū̧etẹ̀ plốmụ-
phú tahe. A cuốhtya nuŏ dố hitômĕ
htuŏ tômĕ akŭ, rò a cuốcwi tarū́hte
prẹ̀mòmò, prẹ̀khŭkhŭ dố a zū̧enyą̣-
etẹ̀ tahe rò dốnuŏ èthĭ dố htŏkŭ.

Philipu Hésodônyă Tẹthḗkrū̧mila Dố Samaria Kḗkŭ

4 Prẹ̀zū̧etẹ̀phú dố a klyacuốpruố-
cuốpryă kyă lŏ lŭ tahenuô, a cuố-
tuọ̄lŏ dố khălẹ̄ pwọ̄¬ tôpho rò a
cuốlĕ hésodônyă pḗ ŭ ná Jesŭ a tẹ̀-
5 thḗkrū̧mila ari-akyă yĕtahe. Philipu
cuốtuọ̄ dố vı̨̄dulố dố a o dố Samaria
kḗkŭnuô tôvı̨̄. Rò a cuố hésodô-
nyă pḗ kayă o bínuô tahe ná Krístu
6 ari-akyă. Kayă bḗmụ tahe nı̨̄huŏnố
htuŏhố Philipu a tẹhésodônyă tahe,
htuŏrò èthĭ myáhtyenố htuŏhố lŭ
tẹ̀mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryą̣ tahe akhu-akhyĕ
a nı̨̄dă ryányacố lŭ tẹhébè tahe.
7 Khĭnékhĭnŏ mŭmyą̣ tahe ḗhtŏḗmọ
htecuố taphăkyă dố kayă tahe alọ

nuô a o élă, htuŏto a zasĭmẹ́ é
pẹ́ lă kayă dố a thyĕtôkyĕ tahe ná
8 kayă dố a khăduôdá tahe. Phúnuô
akhu-akhyĕ, vḭ̈kŭphú tahe thĕ́krṵ̈-
thĕ́lŏ nyacố.
9 Bí vḭ̈kŭnuô kayă dố amwḭ ná
Simonè o tôprẹ̈. A hé nḭ́dyé anẹ́
ná è ma a htwŏ khuklố́du khusu-
htŭ tôprẹ̈, rò a cuố́lĕ mẹtapạ khyé-
thukhyéthĕ́ htuŏ é pẹ́ lă hố Samar-
iaphú tahe ná tẹ̈mẹ taple ŭmè-
10 thè tahe. Phúnuôrò lŏ¬ kayă dố a
htwŏduhtwŏkhu rò a o bí vḭ̈kŭ nuô-
tahe bèbè, kayă esè ryạtẹ̈phú o bí
vḭ̈kŭ nuôtahe bèbè, a nḭ́dăthyĕnḭ́-
dăo lŏplĭ cố lŭngọ́. Èthĭ hé lahyă,
“Kayă yĕtôprẹ̈ ma Cố́marya a tẹ̈prọ-
tẹ̈pryạ dố ŭ é ná tẹ̈prọpryạ dố adu-
11 azặ nyăhố.” A mẹ khyéthukhyéthĕ́
pẹ́ ŭ ná atẹ̈mẹ taple ŭmèthè bí-
nuô ma anyẹ̈lăhố akhu-akhyĕ, ŭ nḭ́-
12 dăthyĕnḭ́dăo cố lŭngọ́. Manárò bí
Philipu hésodônyă pẹ́ èthĭ ná Cố́-
marya ahtyĕakẹ́ ari-akyă ná Jesŭ
Krístu ari-akyă akhĕnuô, prẹ̈mòmò,
prẹ̈khŭkhŭ a zṵ̈kạnyạ́kạ tẹ̈thĕ́krṵ̈-
mila rò plwŏkạ lŏ anẹ́ ná htyĕ.
13 Simonè anẹ́byacè nḭ́dû a zṵ̈enyạ́e
kuŏ Jesŭ rò a plwŏkạkuŏ anẹ́ ná
htyĕhtyĕ, htuŏto a cuố́rọ́kạrọ́ kuŏ
cố ná Philipu pwọ̈¬ tôphuố. Bí a
myáhtye tẹ̈mẹtapạ khyéthukhyéthĕ́
dố adu-azặ tahe phúyĕ akhĕnuô, a
khyéthukhyéthĕ́ nyacố.
14 Bí Prẹ̈dônyăphú dố vḭ̈ Jerusa-
lem akŭ tahe nḭ́huŏ ná Samariaphú
tahe zṵ̈e kuŏ lahyă Cố́marya alặ-
angọ́ akhĕnuô, èthĭ nŏcuố́ Petru ná
15 Giovanni dố èthĭo. Bí èthĭ hyătuọ́-
hố akhĕ, thyáphú Samariaphú tahe
ki nḭ́bèkuŏ Thĕ́ Săsĕ Byacè agnĕnuô,
16 a kwĭcố́bĕ pẹ́ èthĭ. Mẹtĕhérò Thĕ́
Săsĕ hyălyạ hí dố èthĭ alọ tôprẹ̈¬
to. Èthĭ plwŏ tṵ̈păpré lahyă anẹ́ ná
htyĕ dố Byacè Jesŭ amwḭ akŭ păpré.
17 Phúnuôrò Petru ná Giovanni behtya
atakhu dố èthĭ alọ, rò èthĭ nḭ́bè la-
hyă Thĕ́ Săsĕ Byacè.
18- Bí Prẹ̈dônyăphú Petru ná
19 Giovanni behtya atakhu dố prẹ̈-
zṵ̈etẹ̈phú tahe alọ rò èthĭ nḭ́bè
Thĕ́ Săsĕ Byacè akhĕnuô, Simonè
myáhtye rò a thĕ́zṵ́ dyé Petru
ná Giovanni rṵ̆ rò a hé èthĭ,
“Vă ki behtya kuŏ vă takhu
dố ŭpĕ tôprẹ̈ alọ pă nuô bèbè,
thyáphú ŭ ki nḭ́bèkuŏ Thĕ́ Săsĕ
Byacè agnĕnuôrò, dyépẹ́kuŏ vă
tẹ̈prọtẹ̈pryạ yĕnuôtôcô.”
20 Rò Petru hésû lŭ, “Cố́marya a tẹ̈-
dyékră shyĕzṵ́ yĕnuô, iprḭ è ná rṵ̆
ma anḭ́ pré, nẹ̈ tanẹ phúnuô akhu-
akhyĕ, nẹ̈ ná nẹ̈rṵ̆ ki latặ tọ́dûlŭ dố
21 Mố́rapọ̈tyạ kŭ ní¬. Nẹ̈ ma kayă dố a
otọ́kuŏ dố pẹ̈ tẹ̈phyétẹ̈mẹ akŭ mặto,
mẹtĕhérò nẹ̈ thĕ́plò yĕnuô, acố dố
22 Cố́marya a mèthènyĕ to. Nẹ̈ thĕ́plò
a tẹ̈tanẹ mŭmyạ́ricyạ́ yĕtahenuô, nẹ̈
tŏbè zạ nḭ́dû mŏ è rò kwĭcố́bĕ Cố́-
marya nuô. Bètŏbè¬ ma Cố́marya
plwŏkyă cyạ́ pă nẹ̈ tẹ̈tanẹthṵ́ yĕnuô
23 tahe pă. Mẹtĕhérò vă myáhtye ná
nẹ̈ thĕ́plò nuô a bătapí cố ná tẹ̈thĕ́-
htethĕ́hă rò nẹ̈ tẹ̈thṵ́tẹ̈ora cŏklọma
nẹ̈ thyácố́ná ŭ tặ dố htŏkŭ tôprẹ̈-
nuô cố.”
24 Simonè hésû Petru ná Giovanni,
“Thyáphú lŏ¬ thĭ héhố yĕtahe ki
tặbè tă vă tôcô¬ tămẹ́ nuô rò kwĭ-
cố́bĕ pẹ́ lahyă vă dố Byacè o.”
25 Bí Petru ná Giovanni hésoluŏ pẹ́
ŭ ná tẹ̈ dố a thégnĕ myáhtyenố

htuŏhó Jesŭ Krístu ari-akyă nuô-
tahe rò dônyăluŏ pẹ htuŏ ŭ ná Bya-
cè alặangọ akhĕnuô, èthĭ kạkhyĕ
khyĕthyá dó vĭ Jerusalem. Bí èthĭ
kạ dó klyálọ akhĕnuô, a lĕkạ dó
Samaria dŏ édŏ rò a nuŏ tôdŏ hte
tôdŏ rò a lĕ hésodônyă luŏ kạ pẹ
ŭ tẹthékrṵmila.

**Philipu Ná Kayă Htwŏ Ethiopia
Kẹ Khuklódu Tôprẹ**

26 Byacè a tanémókhuphú tôprẹ hé
Philipu, "Taritaryă one nẹnẹ rò cuó-
palyạ rwópọ klyá cuó dó vĭ Jeru-
salem rò a tặkalyạ cuórwó dó vĭ
Gaza nuôtôbŏ. Klyá yĕnuôma kẹ-
27 sĕhtyĕkyạ lọtamákhu aklyá." Phú-
nuôrò Philipu o taritaryă anẹ rò a
htecuó. Bí a cuó dó klyálọ akhĕ-
nuô, a myáhtyesû ná Ethiopia-
phú dó aswíkyă a dye tôprẹ. È
ma a htwŏ khuklo rò a bè myá-
khwè pótaríní Ethiopia khwímuọ
Candace arŭhtĕ lŏ¬ plĭ tôprẹ. A
cuó cóbucóbĕ htuŏ dó vĭ Jerusa-
lem rò a kạkhyĕ dó adŏ ná tathílọ.
28 Bí a kạ dó klyálọ akhĕnuô, a
hó li dó Prẹ̀prọ Isaiah răo dó¬
29 nyénu nuôtahe. Thé Săsĕ Byacè
héso Philipu, "Cuó dó a tathílọ khă-
shyénuô."
30 Rò Philipu klyacuó dó tathílọ khă-
shyé rò bí a nịhuŏ a hó Prẹ̀prọ Isaiah
li akhĕnuô, a sudyă lŭ, "Nẹ hó liyĕ
nuôma, nẹ thégně nịdyé sálẹ angọ-
lasá ĕ?"
31 Rò kayă htwŏ khuklo yĕtôprẹ
hésû lŭ, "Ŭ ki hésothégněplŏ pẹ vă
tôprẹ¬ to hérò vă cuó thégněcyạ
phútĕ?" A hé rò a éhtya sidyá pẹ
lŭ lọ.
32 Kayă dó aswíkyă adye yĕtôprẹ hó
lisăsĕ tômặ dó a hé,
"Ènuô athyáná thími tôduŏ dó
ŭ cwicuó rò ŭ kírẹ mẹthyĕ lŭ nuô,
rò athyáná ŭ icĭ thímíphú asû dó
a nguọ éhtŏémọ kuŏŭ tômŭ¬ to
tôduŏ, a hésû kuŏŭ ngọ tômŭ¬
33 to. Ŭ mẹtarẹ lŭ rò ŭ ciryacócirya-
tẹ pẹ lŭ to, kayă dó a dônyăcyạ
pẹ ŭ ná a klwĭkalyạ ari-akyă
nuô a o tôprẹ¬ to, mẹtĕhérò ŭ
phyékạkyă lŭ théplòhtwŏprẹ dó
hekhuyĕ hó."[m]
34 Kayă htwŏ khuklo yĕtôprẹnuô, a
sudyă Philipu, "Héso pẹmyá vă prẹ-
prọ yĕtôprẹ hébè tẹyĕ, ma a hé nị-
dyédû pré è ari-akyă pré ĕ? Mặtoma
a hénị ŭruô tôprẹprẹ ari-akyă ĕ?"
35 Phúnuôrò Philipu cáhtya hé pẹ lŭ
ná lisăsĕ yĕtômặ rò a hésoluŏnị pẹ
lŭ ná Jesŭ a tẹthékrṵmila ari-akyă.
36 Rò bí èthĭ yĕthényẹ cuó plehyă
pọ dó nyĕ akhĕnuô, èthĭ cuótuọ
dó htyĕo akhălẹ tôpho. Yĕtôphuó-
rò kayă htwŏ khuklo yĕtôprẹnuô a
hé lŭ, "Htyĕ o bíyĕ vă¬! Vă ki thé-
zṵ plwŏ vănẹ ná htyĕ hénuôma tẹ-
mẹdídyă tặtṵ văklyá o tôcôcô ĕ?"
37 (Philipu hésû lŭ, "Nẹ ki zṵe lŏthu-
lŏthé mặlakŏ Jesŭ Krístu hénuôma,
nẹ plwŏ nẹnẹ ná htyĕ ma anị pré." A
hé lŭ rò a hésûkhyĕ, "Jesŭ Krístu ma
Cómarya aphúkhŭ mặlakŏ nuôma
38 vă zṵe" a hésû phúnuô)* kayă htwŏ
khuklókhuklyă yĕtôprẹnuô a é okuó

8:37 Ŭ ră o liphá dó kalúkhĕ tahenuô, tahehenuô limặ 8:37 yĕnuô a opa to

[m]Isaia 53:7-8

prẹ̀vẹ́ tathílọ́ yětôprẹ̀. Rò Philipu
ná kayă htwŏ khuklǒdu yěthḗnyẹ̄
lǒ hítą̄ dố htyěkŭ, rò Philipu plwŏ
pẹ́ a htwŏ khuklǒdu yětôprẹ̀ ná
39 htyě. Bí èthĭ o dố htyěkŭ kąkahtya
akhĕnuô, Thḗ Săsĕ Byacè cǭcuố mẹ́-
kyă Philipu. Kayă htwŏ khuklǒ yětô-
prẹ̀ myáhtye pă lŭ to tadŭ́rò a thḗ-
krṵ̄thḗlǒ rò a ką plehyă lă dố adǒ.
40 Philipu thḗgně nḭ́dyé anẹ́ ná a cuố-
tuǫ́ dố vḭ Azoto akŭ rò a cuố ple-
hyăpǫ́ dố vḭ Caesarea. Bí a cuố dố
klyálọ akhĕnuô, a hésodônyă pẹ́ ŭ
ná Jesŭ Krístu a tẹ̀thḗkrṵ̄mila ari-
akyă yě pwǭ¬ tôvḭ cố.

9

Saulu Htwŏhtya Prẹ̀zṵ́etẹ̀phú Tôprẹ̀

1 Bínuôakhĕ̀ Saulu hé thḗisě Bya-
cè a khŏpacẹ̄ tahe dố a ki mẹthyě
èthĭ. A cuố dố bwídukhulǒ tôprẹ̀
2 a o rò a cuốkwĭthḗzọ̀ lŭ ná a ki
răcuốnḭ́ likhyáthḗ tahe rò a ki ră-
cuố pẹ́ Juda tẹ̀cóbĕ̀hŏ dố a o dố
vḭ Damasco akŭ nuôtahe a o. Li-
khyáthḗ yětahenuô, a hé cuố èthĭ
ná prẹ̀mò bèbè, prẹ̀khŭ bèbè, ŭpĕ-
pĕ¬ bèbè, dă Saulu myáhtye ná èthĭ
krwŏmẹkuǒ Byacè Jesŭ aklyá tahe
hénuô, a ki pṵ́ èthĭ pă rò a ki thŭką-
kyă èthĭ dố vḭ Jerusalem pă, a răcuố
3 phúnuô. Saulu cuố dố vḭ Damasco
rò bí a phû cuốtuǫ́hố vḭ akhĕnuô,
tẹ̀lĭtakhĕ̀ dố mǒkhu sátakhĕ̀ tą̄tavą
4 dố lŭ khăshyé. Rò a lakhŭ́tą̄ dố he-
khu rò a nḭ́huǒ ngǫ́prąhtya tômŭ́ rò
a hé lŭ, “Saulu, Saulu, nẹ̀ mẹcyẹ̄mẹ-
cṵ̄ vă mẹtě?”
5 Rò Saulu sudyăsû lŭ, “Byacè¬ nẹ̀
ma ŭpě?”

Rò ngǫ́prą yě hékąkhyĕsû lŭ, “Vă
ma Jesŭ dố nẹ̀ mẹcyẹ̄mẹcṵ̄ è nuô-
6 tôprẹ̀ hố. Manárò kahtòmǒ rò cuố-
nuǒ dố vḭ̄kŭ nuô. Nẹ̀ tŏ mẹkryá¬
phútĕnuô, ŭ ki hésodû nẹ̀ pă.”
7 Kayă dố a krwŏcuốkuǒ ná Saulu
yětahenuô a nḭ́huǒ ngǫ́prą tadŭ́rò
a myáhtye kayă tôprẹ̀¬ to akhu-
akhyě, tṵ̄¬, a okuố lǒ lahyă rò
a tanẹplŏ hébè pă tôcô¬ to. A
8 htetapą lǒplĭ cố èthĭ. Saulu ka-
htò rò a yácṵ́ myákalǒhte tadŭ́rò a
myáhtye tôcô¬ to akhu-akhyě èthĭ
cwicuố lŭ rò a thŭnuǒ lŭ dố vḭ
9 Damasco akŭ. Rò thuǒnyěthuǒthĕ̀
akŭ a myáhtyecą̄to, htuǒto ae-ăo
tôcô¬ to.
10 Dố vḭ Damasco akŭnuô prẹ̀zṵ́etẹ̀-
phú dố amwḭ ná Anania o tôprẹ̀.
A myáhtyelwórẹ́ tẹ̀ rò dố a tẹ̀-
myáhtyelwórẹ́ akŭyěnuô Byacè é è,
“Anania!” Rò a té kąkhyĕsû, “Byacè
văo pré.”
11 Rò Byacè hé lŭ, “O taritaryă mǒ
nẹ̀nẹ́ rò cuố mǒ dố klyá nuôtôbŏ dố
ŭ é amwḭ ná klyácố hénuô tôbŏ rò
cuố sudyă mǒ vḭ Tarsophú dố amwḭ
ná Saulu dố Juda ahikŭ nuô. Khŏ-
12 nyą̄rò a kwĭcóbĕ̀ hố tẹ̀. Rò a myá-
htyelwórẹ́ hố, thyáphú a ki myáhtye
kąkhyě khyĕthyá agnĕnuô, kayă dố
amwḭ ná Anania hénuô tôprẹ̀ hyă
dố lŭo rò a hyă dyahtya atakhu
dố lŭlọ.”
13 Anania hésû, “Byacè, kayă yětô-
prẹ̀ ari-akyă nuô, vă nḭ́huǒ ŭ éprẹ̀
héhtuǒpẹ́ élă hố vă, a mẹcyẹ̄mẹcṵ̄
nẹ̀ kayăsăsĕ̀ o dố vḭ Jerusalem akŭ
14 nuôtahe, hévă. Htuǒto, a hyă dố vḭ
Damasco yěnuôma a hyă dố a kírẹ́
hyăpṵ́ lǒlǒ¬ kayă dố a cóbĕ̀ nẹ̀ nuô-

tahe pré. Bwídukhu tahe dyé è ta-
ryĕshyosŏ mene̋.”
15 Manárò Byacè hé lŭ, “Cuŏmŏ, mẹ-
tĕhérò vă nwóhtya hŏ è dŏ a ki
hésodônyă pẹ́ Judaphú mą́to tahe
ná khwí tahe, ná Israelphú tahe ná
16 vărivăkyă pă. Lŏ¬ tẹ̀cyẹ̄tẹ̀cū dŏ a
tŏbè khyá dŏ văkhuvăkhyĕ tahe-
nuô vă ki dyéluŏ sĭnẹ́ cŏdû lŭ ná
văne̋ pă.”
17 Phúnuôrò Anania cuŏnuŏ dŏ hi bí
Saulu o nḭ́dyé nuôtômĕ akŭ. Htuŏrò
a nuŏdyahtya atakhu dŏ Saulu alọ
rò a hé lŭ, “Puŏ̄vyą́ Saulu, thyáphú
nẹ̀ ki myáhtye kąkhyĕ ryá khyĕthyá,
htuŏrò thyáphú nẹ̀ ki lŏbăhtya ná
Thé Săsĕ Byacè agnĕnuô, Byacè
Jesŭ dŏ a oluŏhtya pẹ́ htuŏhó nẹ̀ dŏ
klyálọ nuôtôprẹ̀, nŏhyă vă dŏ nẹ̀o
18 hó.” Bínuô tôphuŏtuŏ tẹ̀ dŏ athyáná
tẹ̄ba o dŏ lŭ mèthèplòlọ nuô lat̄ąkyă
rò a myáhtye kąkhyĕ khyĕthyá. Yĕ-
tôphuŏrò a kahtò rò a cuŏ plwŏ ką-
19 khyĕ ane̋ ná htyĕ. Ae-ăo khyĕthyá
rò ahĕare ohtya khyĕthyá.

**Saulu Hésodônyă Pẹ́ Ŭ Dŏ
Vḭ Damasco Akŭ**

Rò a okuŏ ná prẹ̀zū̄etẹ̀phú tahe
bí vḭ Damasco akŭnuô thuŏlwḭ̄nyĕ.
20 Rò tôphuŏtuŏ Saulu htecuŏ tŏdĕ dŏ
Juda tẹ̀cŏbĕhŏ tahe akŭ rò a cuŏhé-
sodônyă pẹ́ ŭ ná Jesŭ ma Cŏmarya
21 aphúkhŭ tôprẹ̀ ari-akyă. Lŏ¬ kayă
dŏ a nḭ́huŏ lŭ hébè tahenuô, a hte-
tapą lŏplĭ èthĭ rò a hé lahyă, “È ma
kayă dŏ a cuŏlū̄ mẹthyĕ kayă dŏ a
cŏbĕ Jesŭ dŏ vḭ Jerusalem akŭ nuô-
tahe tôprẹ̀ mą́to ĕ? A hyă bíyĕ rò a
ki hyăpū̄ kayă prẹ̀zū̄etẹ̀phú tahe rò
a kírẹ́ thŭką ŭ dŏ bwídukhu tahe a
22 o văhéto?” Saulu a tẹ̀hésodônyă pẹ́
ŭ yĕnuô a taryĕshyosŏ duhyă ná du-
hyă cŏ rò a khyáluŏ tą̄tẹ pẹ́ ŭ ná Jesŭ
ma Krístu mą́lakŏ cŏ tôprẹ̀ akhu-
akhyĕ, tuŏ̄ cŏ dŏ Judaphú o bí vḭ
Damasco akŭ nuôtahe hésûkąkhyĕ
cyą́ pă cŏ lŭ tôcô¬ to.
23 Mŏ̄nyĕmŏ̄thĕ nyĕhyă hŏ taki rò
Judaphú tahe okú tą̄sû nḭ́dyé lŭ
24 rò a tane̋ kremẹthyĕ Saulu. Ma-
nárò ŭ hésoluŏ thĕgnĕ pẹ́ lŭ ná
ŭ ki kre mẹthyĕ lŭ pă, rò thyá-
phú ŭ ki mẹthyĕnḭ́ lŭ agnĕnuô ŭ
opŏ̄ bí vḭ kadăduhtŭnuô mŏ̄khí-
25 khí mŏ̄sĕklĕklĕ cŏ. Manárò bí mŏ̄-
khí akhĕnuô, Saulu a khŏpacẹ̄ tahe
sunuŏ lŭ dŏ thu tômĕ akŭ rò a
htya cyą̄tą̄ lŭ dŏ vḭ̄ŭhtyalŏ kadăphú
akŭ tôkŭ rò a cyą̄tą̄kyă lŭ dŏ vḭ̄-
ŭdu klŏtôkyĕ.

**Saulu Kąkhyĕ Khyĕthyá Dŏ
Vḭ Jerusalem**

26 Saulu ką dŏ vḭ Jerusalem rò a
yácū́ bŏthyókhĕ́khŏ ane̋ ná prẹ̀zū̄-
etẹ̀phú tahe tadū́rò èthĭ thĕ́isĕ lŏ-
plĭ lŭlẹ́. È htwŏ hŏ prẹ̀zū̄enyą́ephú
27 tôprẹ̀ hŏ tadū́rò èthĭ zū̄e lŭ to. Yĕ-
tôphuŏrò Barnaba mẹcwọ́ lŭ rò a
écuŏ lŭ dŏ Prẹ̀dônyăphú tahe a o.
Rò a dyáluŏ thĕ́gnĕ pẹ́ èthĭ ná Saulu
myáhtyehŏ Byacè Jesŭ bí a cuŏ dŏ
vḭ Damasco akhĕnuô, htuŏrò Bya-
cè hésoluŏ pẹ́ htuŏhó lŭ ná è ari-
akyă tahe. Htuŏto Barnaba hésо-
luŏ pẹ́kuŏ pọ́ èthĭ ná Saulu hésodô-
nyă khŭkhŭhăhă pẹ́ cŏ vḭ Damasco-
28 phú tahe ná Jesŭ ari-akyă. Phú-
nuôrò Saulu otọ̄ kuŏná èthĭ rò a
cuŏ lĕ hésodônyă khŭhă pẹ́ cŏ ŭ
ná Byacè ari-akyă dŏ vḭ Jerusa-

29 lem akŭ pwǫ̌¬ tôpho. A dônyă-
plŏ kạ̀khyĕhyănyĕ sû ná Helleniaphú tahe tadûrò èthĭ yácû myápṵ̌
30 klyá dố a ki mẹthyĕ lŭ. Bí prẹ̀-
zṵ̂ẹtẹ̀phú tahe nḭ́huŏ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ
akhĕnuô, èthĭ ém̂te cuŏkyă Saulu
dố vḭ Caesarea rò thŭcuŏkyă lŭ dố
vḭ Tarso.
31 Phúnuôrò bínuôakhĕ prẹ̀zṵ̂e-
tẹ̀ plŏmṵphú dố a o dố Judakẹ́,
Galilea kẹ́, Samaria kẹ́ yĕtahe akŭ
tahe othuôokrĕ nŏkuŏ no ŭ prĕ.
Dố Thé Săsĕ Byacè akhu-akhyĕ
prẹ̀zṵ̂etẹ̀ plŏmṵphú tahe ahĕare
shyohtyasŏhtya, èthĭ nḭ́hĕnḭ́re, èthĭ
orǫ́oém̂tya rò ohtwŏprẹ̀ lahyă dố
tẹ̀beduzṵ̂nyạ́ Byacè akŭ.

Petru Cuŏtuǫ̂ Dố Vḭ Lydda Ná Vḭ Joppa Akŭ

32 Petru cuŏlĕ lŏ khălẹ́ pwǫ̌¬ tôpho.
Tôphuŏpă rò a cuŏolĕo tǫ̂kuŏ prẹ̀zṵ̂-
enyạ́ephú dố a o dố vḭ Lydda nuô-
33 tahe a o. Rò a cuŏ myáhtye tặsû
ná kayă thyĕtôkyĕ dố amwḭ ná Ae-
nea o bínuô tôprẹ̀, a omyĕkhû oprĕ
dố lẹ́myĕkhu rò a kahtòbĕto nuô
34 a o hố analwḭthyó hố. Rò Petru
hé è, “Aenea¬ Jesŭ Krístu zasĭmẹ́-
hố nẹ̀ hố. Ihtò mŏ rò kệklyédwó
nẹ̀ lẹ́myĕnuô” rò Aenea kahtò ta-
35 pluǫ̂taplyĕ cố. Lŏ¬ kayă o dố vḭ
Lydda akŭ ná Sharòn nyekhu tahe-
nuô a myáhtye tẹ̀mẹhtwŏhtya phú-
yĕ akhu-akhyĕ a zṵ̂kạnyạ́kạ kuŏ lŏ-
plĭ Byacè.
36 Bí vḭ Joppa akŭnuô prẹ̀mò dố a
zṵ̂kạnyạ́kạ Jesŭ nuô a o tôprẹ̀ amwḭ
ná Tabitha (Greek ngǫ́ ma amwḭ ná
Dorca, angǫ́lasá ma takhyĕ tôduŏ)
a tẹ̀shuŏtẹ̀khĕ lŏ¬ plĭ nuô a mẹbwí-
mẹtaryĕ pẹ́ ŭruô htuŏrò mẹcwǫ́mẹ-
37 kŏ pẹ́ kayă sŏphásŏryạphú tahe. Bí-
nuôkhĕ aswí rò a thyĕkyă. Aluǫ̂tǫ
yĕnuô, ŭ iluǫ̂plĭiluǫ̂phuŏ ryá htuŏ-
hố ná htyĕ rò ŭ dya-o lŭ dố hidố-
38 kŭ dố akhu tôtǫ́. Vḭ Lydda yĕnuô,
a ophû ná vḭ Joppa akhu-akhyĕ, bí
prẹ̀zṵ̂etẹ̀phú tahe nḭ́huŏ ná Petru o
dố vḭ Lydda akhĕnuô, èthĭ nŏcuŏ
kayă thényẹ̀ dố lŭo rò a cuŏ kwĭthé-
zǫ̀ lŭ, “Khyáthédŏ mẹpryăpryă rò
hyăpryă dố pẹ̀ o hénuŏ!”
39 Rò Petru taritaryăhtyanḭ́ anẹ́ rò
a htecuŏ rǫ́kuŏ ná èthĭ. A cuŏ-
tuǫ̂ dố èthĭo akhĕnuô, èthĭ éhtya
lŭ dố hidókŭ dố akhu tôtǫ́. Rò
lŏ¬ prẹ̀mòokryá tahe o lahyă bí-
nuô rò èthĭ kahtò nguǫ̂ tavạ lŏplĭ
ná Petru rò a dyéluŏ pẹ́ Petru ná
cạ ná cạklŏ thĭtahe dố Dorca isé pẹ́
èthĭ bí a ohtwŏprẹ̀ tǫ̂kuŏpă ná èthĭ
akhĕ nuôtahe.
40 Petru nŏhtekyă lŏ ŭ dố aklŏ rò a
dángṵ̂lyạ kwĭcóbĕ tẹ̀. Htuŏrò a tarí
myácuŏ dố Dorca luǫ̂tǫ lẹ́onuô rò
a hé, “Tabitha¬ kahtòmŏ” a hé rò
Tabitha myákalŏhte rò a myáhtye
41 Petru akhĕ a kahtò onyăo. Petru zǫ́-
hyă atakhu rò a cwikahtò lŭ. Htuŏrò
a énuŏ khyĕthyá prẹ̀zṵ̂etẹ̀phú tahe
ná prẹ̀mòokryá tahe rò a dyéluŏ
èthĭ ná prẹ̀mò dố a htwŏprẹ̀ kạ-
42 khyĕ khyĕthyá yĕtôprẹ̀. Tẹ̀ritẹ̀kyă
yĕnuô, a luŏpasĭcuŏ tuǫ̂ lŏ dố vḭ
Joppa tôkẹ́lệ rò ŭ zṵ̂kạnyạ́kạ ékuŏ-
43 lă Byacè. Petru onyệkuŏpǫ́ ná èthĭ
bínuô mǫ̂nyĕmǫ̂thĕ nyệkúkuŏpă lă
sálẹ́ dố Simonè hi bí vḭ Joppa akŭ
nuô. Simonè ma kayă dố a mẹhte
tặmuŏtặtẹ̀ yĕtahenuô ná tẹ̀mḭtẹ̀myạ́
aphá tôprẹ̀.

10

Petru Ná Cornelio

1 Bí vỵ̀ Caesarea akŭ nuô klyĕkhu-
klố dố amwị̀ ná Cornelio otôprẹ̀,
è ma Roma klyĕtôzẹ̀ akhuklố dố
2 ŭ ế ná Itali klyĕklŏ. È ma kayă
dố a mọnị́ Cốmarya tôprẹ̀ rò è
ná lŏ¬ a hiphúphyăphú tahenuô
a beduzṹnyạ́ nyacố Cốmarya. A
mẹcwọ́ ếnyacố kayă sŏphásŏryạ-
phú tahe rò shuốkhĕ dă tŏ kwĭ-
cốbĕ hố hénuô, a kwĭcốbĕ pwŏ¬
3 tôphuố cố. Tônyĕkhĕ bí mọ́hélyạ
thuŏmŭ phûbèhố akhĕnuô, a myá-
htyelwó one lĭphó cố Cốmarya a
tanémốkhuphú tôprẹ̀ hyănuŏ oluŏ-
khyé dố a hidốkŭ rò a ế lŭ,
"Cornelio!" phúnuô.
4 A myá otyạ́sû tanémốkhuphú rò a
thếisĕ kanọ́¬ to rò "Byacè, nẹ̀ thế-
zṹ hé vă ĭtĕ?" A sudyă tanémốkhu-
phú phúnuô,

Rò tanémốkhuphú hésû è, "Cốma-
rya thếplòohố nẹ̀, mẹtĕhérò nẹ̀ tẹ̀-
kwĭcốbĕ tahe ná nẹ̀ tẹ̀mẹcwọ́ kayă
sŏphásŏryạphú tahenuô, a tuọ́htya-
hố dố Cốmarya a o thyáhốná nẹ̀
5 lŭhtya è nuôhố. Khŏnyạ́yĕ nŏcuố
ếhyămŏ Simonè Petru ná kayă tahe
6 dố vỵ̀ Joppa akŭ nuô. A cuốo dố
Simonè dố a mẹphá nuôtôprẹ̀ ahi dố
a o dố htyĕdutavạhtŭ nuôtôprẹ̀."
7-8 Tanémốkhuphú htecuốkyă htuŏ-
rò, Cornelio ếhyă prẹ̀mẹtẹ̀phú dố a
hidốkŭ thếnyẹ̀ ná klyĕphú tôprẹ̀ dố
a dyaduzṹnyạ́ Cốmarya rò a lẹ́zṹe
nị́dyé lŭ yĕtôprẹ̀, rò a hésoluŏ pẹ́lŏ
èthĭ ná tẹ̀mẹhtwŏhtya htuŏhố anẹ́
ná è yĕtahe, htuŏrò a nŏcuố èthĭ dố
vỵ̀ Joppa.

9 Dốkhyĕtônyĕ bí èthĭ cuốtuọ́phû-
hố ná vỵ̀ Joppa akhĕnuô, Petru htya
dố hikhuklwó tabye tômĕ akhu rò
a htya kwĭcốbĕ. Bínuô akhĕ ma atŏ
10 ná mọ́phû kírẹ́ htuôhố. A thếethếŏ
rò ŭ taritaryă pẹ́ lŭ sèe akhĕ a
11 myáhtyelwó tẹ̀tôcô. A myáhtye mố-
khu lụmŏhtya rò tẹ̀tôcô dố athyá-
ná tahŭ lyạ́du dố anạ́ o lwỵ̀nạ́ tôba
12 rò ŭ cyạtặ ènuô. Lŏ¬ tẹ̀phútẹ̀lyẹ
dố a khăduôo lwỵ̀khó nuôtahe ná
lŏ¬ tẹ̀phútẹ̀lyẹ dố a labácuố nuô-
tahe ná lŏ¬ htuphúzuọ́phú dố a zuọ́
dố mốlẹ̆ tahenuô a o lŏplĭ dố ta-
13 hŭdu yĕtôba akŭ. Ngọ́prạhtya rò a
hé lŭ, "Petru¬ kahtò mẹthyĕekyă-
mŏ tẹ̀yĕnuôtahe."
14 Manárò Petru hésû, "Byacè¬ vă
e cốnyă taki¬ to, tẹ̀ dố ŭ dyahố è
ná a săsĕto nuôtahe bèbè, mạ́torò
a mwŏplĭthĭplo to nuôtahe bèbè, vă
enố è tôphuố¬ to."
15 Rò ngọ́prạhtya pọ́, "Tẹ̀ dố Cốma-
rya dăhéhố ná a mwŏplĭ pré, rò enị́
pré a hé nuôtahenuô, hé tă è ná a
mŭmyạ́ tămẹ́."
16 Tahŭdu dố tẹ̀phútẹ̀lyẹ o dố lŭkŭ
yĕtôbanuô, akuŏ tặluŏ bă pẹ́ lŭ
thuŏphuố htuŏrò ŭ cọ̆htya mẹ́kyă
khyĕ è dố mốkhu.
17 Bí Petru tanẹmyánị́ Cốmarya a tẹ̀-
dyéluŏ è tẹ̀myáhtyelwó yĕ angọ́la-
sá akhĕnuô, kayă dố Cornelio nŏ-
hyă lŭ tahenuô, a hyă sudyă myá-
pṹ Simonè ahi rò a hyăkahtòo bí
18 ahinyĕhyă lọkadăhtŭnuô. Rò èthĭ
sudyăhtya, "Kayă mwị̀ ná Simonè
Petru hénuô tôprẹ̀ ma a otŏ bíyĕ ĕ?"
19 Bí Petru tanẹnị́pă tẹ̀myáhtyelwó
yĕ akhĕnuô, Thế Săsĕ Byacè hé
lŭ, "Simonè! Kayă hyămyápṹ nẹ̀

20 thếthuǒ. Phúnuô akhu-akhyě hítą̀-
mǒ dố hilẹ̌ nuô, mẹ̀ pyą́zẹ́pyą́sě̀
tămẹ́, tarú krwŏcuốkuǒ èthĭ nuô-
tahe akhyěnuô, mẹ̀tĕhérò vă nǒ-
21 hyănyă èthĭ dố nẹ̀o.” Phúnuôrò
Petru hítą̀ dố hilẹ̌ rò a hé èthĭ,
“Vă ma kayă dố thĭ hyă myá-
pṳ̀ è nuôtôprẹ̀ hố. Thĭ hyămyápṳ̀
vă mẹ̀tĕ?”
22 Rò èthĭ hésû, “Klyĕkhuklố
Cornelio nǒhyă pẹ̀. È ma kayăcó-
kayătẹ̀ tôprẹ̀, htuǒto kayă dố a
bezṳ̂benyą́lă Cốmarya tôprẹ̀. Juda-
phú tahe bezṳ̂nyą́ną́ lǒplĭ cố lŭ
pwǒ˜ tôprẹ̀ cố. Thyáphú a ki ną́-
huǒnố kuǒ nẹ̀ tẹ̀hébèhésŭ tahenuô
rò Cốmarya a tanémốkhuphú hyă
hé lŭ ná bè cuố ếhyă nẹ̀ dố lŭhi.”
23 Rò Petru ế omyĕsû èthĭ.

Htuǒrò parŏ tônyĕnuô, Petru tari-
taryă anẹ́ rò a krwŏcuốkuǒ èthĭ. Prẹ̀-
zṳ̂enyą́ephú dố a o dố vẹ̌ Joppa akŭ
24 tahe krwŏcuốkuǒ lŭ. Rò dốkhyĕ tô-
nyĕnuô èthĭ cuốtuǫ̂ dố vẹ̌ Caesarea
bí Cornelio lẹ́ẹ́plố ną́dyé apuǫ̂vyą́
tatò tahe ná akhŏathyó tahe akhălẹ́,
rò èthĭ bínuôtahe opǫ̂myásŭ ną́ la-
25 hyă Petru. Bí Petru kírẹ́ nuǒ dố hi-
dốkŭ akhĕnuô, Cornelio ếmọsû lŭ rò
a dángṳ̂lyą ngǫ̀taklwítą̀ dố lŭ khă-
26 duôshyé rò a cốbĕhtya lŭ. Manárò
Petru nǒkahtòkhyĕ è rò a hé lŭ, “Ka-
htòmǒ˜ vă ma prẹ̀lu kayă thyáná
nẹ̀ prế.”
27 Bí Petru ná Cornelio hébè nánuǒ
dố hidốkŭ akhĕnuô, a myáhtye kayă
hyăoplu-ophè, oplốone lahyă bínuô.
28 Petru hé èthĭ, “Thĭ thếgně dûhố, pẹ̀
Judaphú a tẹ̀thyótẹ̀thya oná Juda-
phú tôprẹ̀ kírẹ́ cuốbốthyókhếkhŏ
tǫ̂ná Judaphú mą́to tahe bèbè, a kírẹ́
cuốolĕo kuǒ pré èthĭ bèbè, ani̖ to.
Manárò Cốmarya dyéluǒhố vă ná
Judaphú mą́to tahe nuôma a mwǫ̀-
plĭ kuǒŭ to, mą́torò a săsĕ̀ kuǒŭ
to hé tă lahyă tămẹ́, pẹ̀ tŏbè bố-
thyó lǒplĭ èthĭ, Cốmarya dyéluǒ vă
29 phúnuô. Phúnuô akhu-akhyě bí nẹ̀
ếhyă vă akhĕnuô, vă hésû pă tôcô˜
to, vă hyă tôphuốhyă pré. Phúnuô-
rò khŏnyą́yĕ vă thếzṳ̂ sudyă nẹ̀, nẹ̀
ếhyă vă mẹ̀tĕ?” nuôpré.
30 Rò Cornelio hé pẹ́ lŭ, “Bí a ta-
lwókyă thuǒthĕ̀ mǫ́hélyą thuǒmǔ
athyáná khŏnyą́khĕ yĕnuôhố, vă
kwĭcốbĕ̀ tẹ̀. Bínuôakhĕ, kayă kŭ-
thyáną́ hyecą takhĕplyarashyĭ tôprẹ̀
hyăkahtòo khyé dố vă mèthènyĕ.
31 Rò a hé vă, ‘Cornelio˜ Cốmarya ną́-
huǒhố nẹ̀ tẹ̀kwĭcốbĕ̀ hố. A thếnẹ́-
htyabè tuǫ̂ hố nẹ̀dyénẹ̀zṳ̀ pẹ́ kayă
32 sŏphásŏryąphú nuôtahe hố. Nǒcuố-
mǒ kayă tahe rò nǒcuốế èthĭ ná
kayă tôprẹ̀ dố amwi̖ ná Simonè
Petru dố a o dố vẹ̌ Joppa nuôtôprẹ̀.
Khŏnyą́rò a cuố okuốkuǒ dố amwẹ̌
Simonè ahi hố. Simonè yĕnuôma
ahi o dố htyĕdutavą́htŭ, è ma prẹ̀-
33 mẹphá tôprẹ̀.’ Phúnuôrò vă nǒcuốế
ŭ ná nẹ̀ tôphuốtuǒ cố, nẹ̀ hyătuǫ̂kuǒ
pẹ̀ rò aryá nyacố. Thyáphú pẹ̀ ki ną́-
huǒnố kuǒlǒ Cốmarya hésotą̀ htuǒ-
hố nẹ̀ nuôtahe rò khŏnyą́yĕ pẹ̀ hyă
lǒplĭ dố Cốmarya a mèthènyĕhố.”

Petru A Tẹ̀hésodônyă

34 Petru cáhtya hébè, “Khŏnyą́rò vă
thếgně ná Cốmarya myádumyápa-
tí ŭ tôprẹ̀˜ to nuôma a mą́lakŏ cố.
35 Kayă myĕcô ĭtĕtĕ˜ bèbè, ki a be-
zṳ̂benyą́ Cốmarya rò a ki mẹ̀tŏmẹ̀-
bè tẹ̀ hénuôma Cốmarya ếmọsû èthĭ

36 pré. Thĭ thégně htuŏdû hó tẹ̀ritẹ̀-
kyă dó Cómarya nŏhyă pẹ́ Jesŭ dó
Israel aklwĭalyă tahe agně rò a hyă
hésoluŏ pẹ́ èthĭ ná tẹ̀thékrṹmila ari-
akyă yĕnuô hó. Dó Jesŭ Krístu dó a
htwŏ ŭ pwǒ¬ tôprẹ̀ a Byacè yĕtôprẹ̀
akhu-akhyĕrò pẹ̀ nḭ́bèhó tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwŏ
37 hó. Dó Judakẹ́ tôkẹ́lẹ̀ akŭnuô, Byacè
Jesŭ mẹhtuŏhó kryá¬ maĭtĕ nuôma
thĭ thégně dû hó. Bí Giovanni héso-
dônyă htuŏpẹ́hó ŭ ná plwŏhtyĕ ari-
akyă akhĕnuô, Jesŭ cáhtya mẹtẹ̀ dó
38 Galilea kẹ́kŭ. Htuŏrò Cómarya nwó-
htya vḭ Nazarèphú Jesŭ rò a dyé
lŭ Thé Săsĕ Byacè ná a tẹ̀prọtẹ̀pryạ
phútĕ nuô, thĭ thégně htuŏdûhó.
Jesŭ lĕcuó dó khălẹ́ pwǒ¬ tôpho rò
cuó mẹbwímẹtaryĕ pẹ́ ŭ, zasĭmẹ́kạ
kayă o dó khĭnéricyạ́ khuklŏ mẹ-
nŭmẹcá lŭ tahe, mẹtĕhérò Cómarya
okuŏ ná è akhu-akhyĕ a mẹhó tẹ̀
phúnuô hó.
39 “Pẹ̀ ma kayă tahe dó a khyá-
luŏ pẹ́ lŏ ŭ ná lŏ¬ Jesŭ mẹhtuŏ-
hó tẹ̀ dó Judaphú tahe o nḭ́dyé kẹ́
tahe, ná vḭ Jerusalem akŭ yĕnuô-
tahe ari-akyă pré. Htuŏrò èthĭ mṹ-
40 thyĕhtyakyă Jesŭ dó krusu alọ. Ma-
nárò bí thuŏthĕ tôthĕnuô, Cómarya
mẹhtwŏprẹ̀ ihtòkạkhyĕ khyĕthyá lŭ
dó tẹ̀thyĕ rò a dyéoluŏhtya khyĕ-
41 thyá lŭ. A oluŏhtya pẹ́ ŭ pwǒ¬ tôprẹ̀
mạ́to. A oluŏhtya pẹ́ tûpré Cómarya
nwóhtyahó pẹ̀ dó pẹ̀ ki htwŏhtya
prẹ̀khyáthé yĕtahe nuôpré. A thyĕ-
ihtò kạkhyĕ htuŏhó akhĕnuô, pẹ̀
yĕtahenuô, pẹ̀ erọ́ŏrọ́ tọ́kuŏ htuŏ-
42 hó ná lŭ hó. Rò a mekyă pọ́ pẹ̀
ná pẹ̀ ki cuó hésodônyă pẹ́ ŭ ná
tẹ̀thékrṹmila, htuŏrò pẹ̀ ki cuókhyá-
luŏ pẹ́ ŭ pẹ̀thé ná è ma kayă tôprẹ̀
dó Cómarya nwóhtya lŭ rò è ma a ki
htwŏ pẹ́ kayă htwŏprẹ̀ tahe ná ka-
43 yăthyĕ tahe a prẹ̀ciryatẹ̀ pă. Prẹ̀prọ
pwǒ¬ tôprẹ̀ hésodônyă one htuŏhó
è ari-akyă rò èthĭ hé, ‘Lŏ¬ kayă dó
a zṹenyạ́e lŭ tahenuô Cómarya ki
plwŏkyă dĭtṹ èthĭ atẹ̀thṹ ná èmwḭ-
khyĕ pă,’” Petru hé pẹ́ èthĭ phúnuô.

Judaphú Mạ́to Tahe Nḭ́bè Thé Săsĕ Byacè

44 Bí Petru hébè păpré akhĕnuô, Thé
Săsĕ Byacè hyălyạ dó kayă dó a nḭ́dă
tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtahe alọ pwǒ¬ tôprẹ̀.
45 Cómarya cuó dyélyạ tuọ́kuŏ Thé
Săsĕ Byacè dó Judaphú mạ́to yĕ-
tahe alọ akhu-akhyĕ, Judaphú dó
a zṹkạnyạ́kạ hó tẹ̀ rò a o lahyă
dó vḭ Joppa akŭ rò a hyă rọ́kuŏ
ná Petru yĕtahenuô a khyéthukhyé-
46 thé nyacó. Mẹtĕhérò èthĭ nḭ́huŏ dû
kayă yĕtahe hébè ná ngọ́khókhye
tahe akhu-akhyĕ, èthĭ htuthéhtya
lahyă Cómarya.
47 Htuŏrò Petru hé, “Kayă yĕtahe nḭ́-
bèkuŏ Thé Săsĕ Byacè phú pẹ̀ nḭ́bè
htuŏhó yĕnuôhó. Mẹphúnuôrò èthĭ
ki plwŏ anẹ́ ná htyĕ agnĕnuô maŭpĕ
48 tôprẹ̀ ki mẹtạ̀tṹcyạ́ èthĭ pĕ.” Phúnuô
akhu-akhyĕ Petru hétạ̀ngọ́ ná èthĭ ki
plwŏ anẹ́ ná htyĕ dó Jesŭ amwḭ akŭ.
Rò èthĭ kwĭthézọ̀ Petru ná a okuŏpọ́
ná èthĭ bínuô nyẹ̀thuŏthĕ.

11

Petru Dyaluŏhtyakhyĕ Tẹ̀ritẹ̀kyă Dó Jerusalem Prẹ̀zṹetẹ̀plŏmụ A O

1 Prẹ̀dônyăphú ná prẹ̀zṹetẹ̀phú dó
a o dó Judakẹ́ pwǒ¬ tôpho tahenuô,
a nḭ́huŏ ná Judaphú mạ́to tahe nḭ́bè

2 kuŏhó Cŏmarya alạ̈angọ̈. Phúnuô-
rò bí Petru cuŏ dŏ vḭ̈ Jerusalem
akhĕnuô, prẹ̈zṵ̈enyạ̈ephú dŏ a dŭta-
líphá tahenuô, a dya tẹ̈thṵ̈ dŏ lŭkhu.
3 Rò èthĭ hé Petru, “Nẹ̈ cuŏolĕ tuọ̈kuŏ
Judaphú mạ̈to dŏ a dŭtalí kuŏŭ phá
to tahe ahi rò nẹ̈ cuŏecuŏŏ tọ̈kuŏ tuọ̈
ná èthĭ.”
4 Rò Petru hésoluŏplŏ pẹ̈lŏ èthĭ tẹ̈-
ritẹ̈kyă dŏ a cá htwŏhtya lú dŏ akhă-
shyé tuọ̈dŏ atadû nuôtahe pwọ̈tôcô.
5 Rò a hésoluŏplŏ pẹ̈ èthĭ, “Bí vă o dŏ
vḭ̈ Joppa rò vă kwĭcóbĕ akhĕnuô, vă
myáhtyelwó tẹ̈tôcô. Vă tẹ̈myáhtye-
lwó yĕnuô, a o dŏ mŏkhu rò a cyạ̈tạ̈
pẹ̈ vă thyáná tahŭdu dŏ aná̈ o lwḭ̈-
ná̈ tôbanuô. Htuŏrò a cyạ̈tạ̈ phûtatò
6 bí vă khăshyé. Vă myánuŏ tạ̈tẹ̈ dŏ
tahŭdu yĕakŭnuô rò vă myáhtye tẹ̈-
phútẹ̈lyẹ̈ dŏ akhăduô o lwḭ̈khó tahe,
tẹ̈mḭ̈tẹ̈myạ̈ tahe ná tẹ̈phútẹ̈lyẹ̈ dŏ
alabácuŏ tahe ná htuphú dŏ a zuọ̈
7 dŏ mŏlẹ̈ tahe. Yĕtôphuŏrò vă nḭ̈huŏ
ngọ̈prạhtya rò a hé vă, ‘Petru, ihtò
mṵ̈thyĕekyă mŏ tẹ̈yĕnuôtahe.’
8 “Manárò vă hésû, ‘Byacè¬ vă e¬
nyă ná taki¬ to. Tẹ̈ dŏ ŭ be è ná a
săsĕ to tahe ná a mwọ̈plĭ to tahenuô,
vă enŏ ná tôphuŏ¬ to.’
9 “Rò ngọ̈prạhtya dŏ mŏkhu yĕnuô
hé pọ̈, ‘Cŏmarya dăhé ná a mwọ̈plĭ
hénuôma, a săsĕ to, bè tanẹ̈ nḭ̈ to.’
10 Rò a kuŏtạ̈ bă thuŏphuŏ rò dŏkhyĕ-
lŏ tôphuŏnuô, ŭ phyéhtya dwókyă è
dŏ mŏkhu.
11 “Ŭ phyéhtyakyăkyă ná tôphuŏtuŏ
kayă vḭ̈ Caesareaphú thĕthuŏ dŏ ŭ
nŏhyă èthĭ yĕtahenuô, ló¬, a hyă-
tuọ̈ bí pẹ̈ lẹ̈cuŏokuŏnḭ́ hi nuôtômĕ.
12 Yĕtôphuŏrò Thé Săsĕ Byacè hé vă
ná mẹ̈pyạ̈zẹ̈́pyạ̈sĕ tămẹ́, krwŏcuŏ lé-
kuŏmŏ èthĭnuô. Rò puọ̈vyạ̈ dŏ vḭ̈
Joppa aprẹ̈thuŏthyó yĕ krwŏcuŏkuŏ
ná vă tuọ̈dŏ vḭ̈ Caesarea rò pẹ̈ nuŏ-
kuŏ dŏ Cornelio ahikŭ pwọ̈¬ tôprẹ̈.
13 Cornelio héso pẹ́ pẹ̈ ná a myáhtye
tanémŏkhuphú tôprẹ̈ hyăkahtòo dŏ
a hidŏkŭ ari-akyă rò a hé lŭ, ‘Nŏcuŏ
kayă tôprẹ̈ dŏ vḭ̈ Joppa rò nŏcuŏé-
hyă kayămwḭ̈ ná Simonè dŏ ŭ é pă
14 lŭmwḭ̈ ná Petru nuôtôprẹ̈. A ki hé-
bètẹ̈ ná nẹ̈ pă rò dŏ a hébè thĭ akhu-
akhyĕ nẹ̈ ná nẹ̈ hiphúphyăphú lŏ¬
plĭ ki nḭ́bè tẹ̈mẹ̈lwóhtekạ̈ pă.’
15 “Rò bí vă cáhtya hébètẹ̈ akhĕnuô,
Thé Săsĕ Byacè hyălyạ̈ dŏ èthĭ alọ̈
phú a hyălyạ̈ htuŏhó dŏ pẹ̈lọ̈ dŏ ka-
16 lúkhĕ nuôtôphuŏ nuôhó. Yĕtôphuŏ-
rò vă thĕnẹ́htyabè tuọ̈ tẹ̈hébè dŏ
Byacè hékyă, ‘Giovanni plwŏ thĭ ná
htyĕ tadŭrò ŭ ki plwŏ thĭ ná Thé
17 Săsĕ Byacè pă nuôtômṵ̈.’ Mẹphú-
nuôrò pẹ̈ zṵ̈e Byacè Jesŭ Krístu rò
Cŏmarya dyé pẹ̈ shyĕzṵ́, phúnuôhó
Judaphú mạ̈to dŏ a zṵ̈e thyákuŏná
pẹ̈ yĕtahenuô, Cŏmarya ki dyé thyá-
kuŏ èthĭ shyĕzṵ́ phú a dyé htuŏhó
pẹ̈nuô kihérò vă ma kayă tôprẹ̈ dŏ a
pṵ̈ mẹtạ̈tṵ̈ Cŏmarya aklyáaklŏ tôprẹ̈
ĕ?”, Petru hé pẹ́ èthĭ phúnuô.
18 Bí èthĭ nḭ́huŏ tẹ̈ritẹ̈kyă yĕ akhĕ-
nuô, èthĭ pacyẹ́ishyé pă Petru to, rò
a htuthĕhtya lahyă Cŏmarya, “Ki a
mạ̈lakŏ phúnuôhérò Cŏmarya dyé-
pẹ̈́kuŏhó Judaphú mạ̈to tahe tẹ̈-
shuŏkhĕryá dŏ a ki zạ̈ nḭ́dûkuŏ la-
hyă anẹ́ rò a ki nḭ́bè kuŏ lahyă thé-
htwŏprẹ̈ hó.”

Prẹ̈zṵ̈etẹ̈plŏmṵ̈ Dŏ Vḭ̈ Antioko

19 Dŏ ŭ mẹthyĕ Stephano akhu-
akhyĕ, cáhtya bínuôrò ŭ mẹcyẹ̈-

mẹcṹ kayă dố a zṹkạnyą́kạ Jesŭ
tahe phúnuôrò èthĭ lụpruốlụpryă
cuố lŏplĭ. Tahehenuô a cuốtuọ̃ dố
Phonicia kẹ́, Cyprú klṹkhu ná vỵ̀
Antioko. Èthĭ hésodônyă pẹ́ tṹpré
Judaphú thĭ tahenuô ná Cốmarya
20 alą̃angọ́ pré. Manárò Cyprúklṹphú
ná vỵ̀ Cyreneophú dố a zṹkạnyą́kạ-
tẹ̀ aklĕ tahehenuô, a cuốtuọ̃ dố vỵ̀
Antioko rò a hésodônyă pẹ́ myĕcô-
ruô Greekphú tahe ná Jesŭ Krístu a
21 tẹ̀thếkrṹmila ari-akyă. Rò Cốmarya
a tẹ̀prọtẹ̀pryạ o ná èthĭ akhu-akhyĕ
kayă zṹkạplukạphè rò athếplò htu-
lya kạtŏ lahyă dố Byacè o.
22 Tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ luŏcuốtuọ̃ dố Jerusa-
lem prẹ̀zṹetẹ̀plốmụ a o akhu-akhyĕ
èthĭ thŭcuố Barnaba dố vỵ̀ Antioko.
23 Rò bí a cuốtuọ̃ akhĕ, a cuốmyá-
htye ná kayă yĕtahe nị̀bè Cốma-
rya abwíataryĕ akhu-akhyĕ a thế-
krṹthélŏ nyacố rò thyáphú èthĭ ki
ohtwŏprẹ̀ cố plehyă tadû ná Bya-
cè rò, a dyéhĕdyére shyakrwŏ kuŏ-
24 pọ́ èthĭ akhyĕ. Barnaba ma kayă dố
aryá rò a lốbă ná Thế Săsĕ Byacè
tôprẹ̀. Rò è ma kayă dố a tẹ̀zṹtẹ̀nyą́
sŏ tôprẹ̀. Rò a mẹcwọ́ ế pẹ́lă ŭ rò ŭ
zṹkạnyą́kạ élă Byacè.
25 Phúnuôhtuŏrò dốkhyĕnuô, Bar-
naba cuốmyápṹ Saulu dố vỵ̀ Tarso
26 akŭ. Bí a myáhtye lŭ akhĕnuô, a
ékạnị́ lŭ dố vỵ̀ Antioko. Rò èthĭ yĕ-
thếnyẹ̀ kạ-okú myáhtye tą̃sû ná prẹ̀-
zṹetẹ̀ plốmụphú bínuô tahe tôna-
hyă cố. Rò a ithyóithyatą̃ nị́ế pẹ́lă
kayă obínuô tahe. Ŭ érẹ́lố prẹ̀zṹ-
etẹ̀phú tahe ná Krístuphú ma bí vỵ̀
Antioko yĕnuô hố.
27 Bínuôakhĕ, prẹ̀prọ tahe o dố vỵ̀
Jerusalem rò a hyă dố vỵ̀ Antioko.
28 Dố èthĭ aklĕnuô amwị ná Aghabu
otôprẹ̀. Dố Thế Săsĕ Byacè a tẹ̀-
prọtẹ̀pryạ akhu-akhyĕ, a ihtò rò a
héprọ one ngọ́ ná tẹ̀ovỵ̀okŏ cyẹ̀cṹ
ki ohtya dố hekhusĭba lŏ pă. (Yĕ-
nuôma a htwŏhtya bí Claudio htwŏ
29 khwí akhĕnuô.) Prẹ̀zṹetẹ̀phú pwọ̃-
tôprẹ̀ belyạ lahyă athếplò ná a ki
thŭcuố pẹ́ kuŏ tẹ̀mẹcwọ́ bá èthĭ dyé-
bế nuô, dố èthĭ puọ̃vyą́ o dố Juda-
30 kẹ́kŭ nuôtahe. Phúnuôrò a thŭcuố-
nị́ rŭyĕ ná Saulu ná Barnaba. Saulu
ná Barnaba phyécuốnị́ rŭyĕ rò a cuố
dyétą̃ dĭtŭ dố prẹ̀zṹetẹ̀plốmụ muọ̃-
prŭmuọ̃prẹ́ dố a htwŏ khuklốkhu-
klyă tahe a takhukŭ.

12

Ŭ Mẹcyẹ̀mẹcṹ Shyosŏ Hyątọ́

1 Bínuôakhĕ Khwí Herodè* cáhtya
mẹcyẹ̀mẹcṹ prẹ̀zṹetẹ̀ plốmụphú
2 tahe. Dố a hétą̃ angọ́ akhu-akhyĕ, ŭ
sŭthyĕkyă Giovanni avyą́ Jakomo
3 ná nế. A myáhtye ná a mẹtẹ̀ phú-
yĕnuô, atŏ ná Judaphú tahe athế-
plò akhu-akhyĕ, a hé tą̃pọ́ angọ́
ná bè pṹ pọ́ Petru. Tẹ̀mẹ yĕnuô a
htwŏhtya bí pwĕkhốmŭ sŏdŏ huŏ-
4 mûtapho akhĕnuô. Ŭ pṹ htuŏ Petru
rò ŭ dốtą̃ lŭ dố htŏkŭ. Ŭ dyétą̃ klyĕ-
phú lwỵ̀mụ atẹ̀mẹ dố èthĭ bè opọ̃nị́
lŭ. Èthĭ opọ̃ tômụ htuŏ tômụ. Tô-
mụnuô a o thélwỵ̀. Bí pwĕ htuŏhố
akhĕnuô, Khwí Herodè tanẹ ná a
ki cẹmyá Petru rò a ki cirya lŭ dố
kayă bẹ́mụ a mèthènyĕ pă.

12:1 Khwí Herodè yĕtôprẹ̀ nuôma Khwí Herodè Agrippa.

5 Phúnuôrò ŭ dóo tadû pă Petru dố
htŏkŭ. Manárò prẹ̈zṹetẹ̈ plómụphú
tahe thếplòshyo kwĭcóbĕ pẹ́ nyacó
dố lŭgně.

Tanémốkhuphú Mẹsiplékyă
Petru Dố Htŏkŭ

6 Bí Khwí Herodè éhte tyahí Petru
dố kayă bếmụ a mèthènyĕ híto tô-
thĕnuô, Petru omyĕo dố klyĕphú
thếnyẹ̈ aplèkŭ. Ŭ cŏklọ̈ma è ná
suplyẹ̈tọ̈hté nyẹ̈bŏ. Htuŏto klyĕ-
phú tahe opọ́ olŏ bí lẹ́dótạ̈ ŭ htŏ
7 kadăhtŭnuô. Byacè a tanémốkhu-
phú tôprẹ̈ hyă kahtò oluŏkhyé bí-
nuô rò a lĭhtya lŏ bí Petru o nḭ́dyé
a pọkŭnuô. Tanémốkhuphú plyạ́
Petru plăkhu rò a hturyạ̈kahtò lŭ rò
a hé lŭ, “kahtòpryămŏ” tôphuốtuŏ
suplyẹ̈tọ̈hté o dố Petru atakhu nyẹ̈-
khólŏ akŭ yĕnuô a latạ̈ plwóhtekyă
lŏ nḭ́dyédû anẹ́.
8 Htuŏrò tanémốkhuphú hé lŭ,
“Nyạ́htya nẹ̈ nyạ́htó rò dyánḭ́ nẹ̈
khuphánuô.” Rò Petru krwŏmẹkuŏ
phú tanémốkhuphú hé è nuô. Rò a
hé pọ́ lŭ, “Ihtóhtyanḭ́ nẹ̈ ikẹ̈nuô rò
9 krwŏcuốkuŏ văkhyĕyĕ.” Rò Petru
krwŏhte kuŏ lŭkhyĕ tuọ́dố htŏklŏ.
Manárò tanémốkhuphú mẹpẹ́ lŭ
phú yĕnuôma a mạ́lakŏ ĕ, mạ́to ĕ
nuô Petru thếgně tạ̈tẹ to. A tanẹ-
10 pré ná a myáhtyelwótẹ̈ pré. Èthĭ
cuốtalwóbékyăhtuŏ prẹ̈opọ́kadă
arẹ́lố tôtọ́ htuŏrò a cuố talwóbé pọ́
nyẹ̈tọ̈tôtọ́. Dốkhyĕlố rò a cuốtuọ́ dố
kadă dố ŭ mẹ è ná tọ́hté nuôtôkŭ.
Kadăkŭ yĕtôkŭnuô ma a cuốluplú
nuŏtŏ cố dố vḭ̈kŭ rò a lụmŏhtya pẹ́
nḭ́dyédû èthĭ pré, rò èthĭ htecuố-
kyă bí kadă yĕnuôtôkŭ. Rò èthĭ
krwŏcuốrwó pré vḭ̈kŭklyá yĕtôbŏ
rò tanémốkhuphú lamẹ́khyékyă
pẹ́ Petru.
11 A lamẹ́htuŏ pẹ́ lŭ tứrò Petru thế-
gněno pré tẹ̈htwŏhtya-anẹ́ ná èyĕ
pré rò a hé, “Khŏnyạ́yĕ vă thếgněhố
ná tẹ̈mẹhtwŏhtya anẹ́ phúyĕnuôma
a mạ́lakŏ cố. Byacè Cómarya nŏhyă
a tanémốkhuphú rò a hyă mẹsiplé
htekyă vă dố Khwí Herodè a taryĕ-
shyosŏ alẹ̈, htuŏto a hyă mẹlwóhte-
kạ vă dố Judaphú dố a myásŭ dố a
12 ki mẹcyẹ̈ vă tahe a takhukŭ.” Bí a
thếgněhyăhố ná tẹ̈mẹhtwŏhtya anẹ́-
yĕ ma a mạ́lakŏ cố hố akhĕnuô, a
cuố dố Giovanni dố ŭ ẹ́pọ́ amwḭ ná
Marko yĕtôprẹ̈ amuọ́ Maria ahi, rò
bínuôkhĕnuô, a tŏtứ ná ŭ hyă oplố-
13 oplu kwĭcóbĕ rọ́lŏ lŭ bínuô. Petru
kạdò kadădu dố hinyĕhyănuô tôkŭ
rò thyáphú èthĭ ki thếgně ná maŭpĕ
dò kadă pĕ nuô rò lulé prẹ̈mòphú dố
amwḭ ná Rhoda hé yĕtôprẹ̈ cuốmyá-
14 sû lŭ. Rò a thếgně Petru talạ̈ rò a
thếkrṹ talwósứlŭ rò a sŏtapạ bámŏ
pẹ́ lŭ kadă rò a klyakanuŏ héso pẹ́
èthĭ ná Petru kahtòo dố aklŏnuô.
15 “Ma nẹ̈ tamwĭ ĕ?” Èthĭ hésû
Rhoda phúnuô, tadứrò a mạ́lakŏ
cố Rhoda hésăprẹ́sû èthĭ phúnuô.
“Petru azọ prékŏ” èthĭ hésû kạkhyĕ
lŭ phúnuô.
16 Bínuôakhĕ Petru dò plehyă pọ́
kadă rò èthĭ bámŏ kadă rò a myá-
htye Petru rò èthĭ khyéthukhyéthé
17 kanọ́~ to. Petru thếzṹ nŏthuôthuô~
o èthĭ rò a vứvyạ́luŏ pẹ́ èthĭ ná
atakhu. Rò a héso pẹ́ èthĭ ná Byacè
Cómarya mẹsiplé́hte kryá~ è dố htŏ-
kŭ phútĕ ari-akyă. Rò a hé, “Héso
pẹ́kuŏ Jakomo ná lŏ~ prẹ̈zṹetẹ̈phú

dố aruô nuôtahe ná tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuô
ní¬,” Petru héhtuŏkyă pẹ́ èthĭ phú-
nuô rò a htecuŏkyă dố aruô tôpho.
18 Mọ̀lĭbŭ hố rò prẹ̀opọ̀ htŏ tahe tanẹ
thẽplòsúsá nyacŏ rò a hé nḭ́dyé khyĕ
lŭ, “Petru cuŏhteplẽcyą́ phútĕtĕ?”
19 Khwí Herodè hétą̀ angọ̀, a nŏ myá-
pṳ̀ khyĕthyá aklyĕphú tahe ná Petru
tadŭ̃rò èthĭ myáhtye pă lŭ to. Phú-
nuô akhu-akhyĕ a cuố cẹmyá prẹ̀-
opọ̀ htŏ yĕtahe rò a hétą̀kyă angọ̀
ná mẹthyĕkyă prẹ̀opọ̀ htŏ nuôtahe.
Tẹ̀htwŏhtya-anẹ́ phúnuô htuŏrò
dốkhyĕnuô Khwí Herodè htecuŏkyă
bí Judakẹ́nuô rò a htecuố okuố dố vḭ
Caesarea.

Khwí Herodè Thyĕkyă Ari-akyă

20 Khwí Herodè thẽplòdu nyacŏ
vḭ Tyrephú tahe ná vḭ Sidophú
tahe. Phúnuôkhukhyĕrò thyáphú
èthĭ ki cuốmyáhtye hébènḭ́ ná Khwí
Herodè yĕnuôrò èthĭ vḭphú tahe
cuốrọ̀lŭ dố Khwí Herodè a o. Arẹ́-
lố rò èthĭ cuốhébè plŏrẹ́ ná Blasto
dố a ki mẹcwọ́ pẹ́ èthĭ agnĕ, mẹ-
tĕhérò è ma a htwŏ prẹ̀zṳ̀klyázṳ̀klŏ
cwọ́ khwí rò kayă dố khwí zṳ̀ẹnḭ́ lŭ
tôprẹ̀. Dốkhyĕ rò èthĭ cuốkwĭ tẹ̀pẹ̀-
tẹ̀dwŏ dố khwí a o, mẹtĕhérò khwí
yĕtôprẹ̀ ahtyĕakẹ́ nuô, a mẹcwọ́ pẹ́
èthĭ htyĕphúkẹ́phú ná sèesèŏ tahe.
21 Tônyĕkhĕ bí ŭ nwóhtya khódû hố
Khwí Herodè akhĕnuô, akŭathyá-
htyanḭ́ khwíhyecą rò a onyăo dố
khwí a khuklyáhtĕhtyalŏkhu rò a
22 hébètą̀ kayă bẽmṳ tahe. Rò èthĭ
ẽhtŏhtya, “Khwí dố a hébè yĕtôprẹ̀
ma prẹ̀lukayă mą́to. Mą́cŏdû cốma-
23 rya tôprẹ̀ cốhố.” Tôphuốtuŏ, Byacè
a tanémŏkhuphú tôprẹ̀ mẹswímẹsĕ
Khwí Herodè, mẹtĕhérò a tŏ htu-
thẽhtya Cốmarya tadŭ̃rò a cuố nŏ-
htuthẽhtya anẹ́ ná prẹ̀lukayă. Rò zą̀
ethyĕkyă lŭ.
24 Manárò Cốmarya alą̀angọ̀nuô, a
luŏpasĭcuố yẹ plehyăpọ́ dố nyĕ rò ŭ
zṳ̀kąnyą́ką ẽhtya ná ẽhtya cố.
25 Rò Barnaba ná Saulu mẹhtuŏ atẹ̀-
mẹ bí vḭ Jerusalem akŭ nuôrò a ẽnḭ́
Giovanni dố ŭ ẽpọ́ lŭmwḭ ná Marko
yĕtôprẹ̀ rò a htekąkyă.

13

Prẹ̀zṳ̀etẹ̀ Plốmṳphú Nwóhtya Barnaba Ná Saulu Rò A Nŏcuố Èthĭ

1 Prẹ̀zṳ̀etẹ̀plốmṳ bí vḭ Antioko akŭ-
nuô prẹ̀prọ ná Thárá o tahe. Maŭpĕ
hénuôma Barnaba, Simeonè (Dố ŭ
ẽ lŭ ná kayăzyelọ̀) ná Lucio (Vḭ
Cyreneophú), Menaen (Ŭ buô du-
htya rọ́kuŏ è ná Khwí Herodè)* ná
2 Saulu yĕtahe hố. Bí èthĭ cốbucốbĕ-
htya Byacè rò duôe sèesèŏ akhĕnuô,
Thẽ Săsĕ Byacè hé èthĭ, “Nwóhte
khókyă pẹ́ vă Barnaba ná Saulu nuô.
Mẹtĕhérò vă nwóhtya one htuŏhố
3 èthĭ dố a ki bè mẹ vă tẹ̀mẹ.” Èthĭ
duôe sèesèŏ rò a kwĭcốbĕ, htuŏrò
èthĭ dyahtya atakhu dố Saulu ná
Barnaba alọ rò a nŏhtecuố èthĭ.

Barnaba Ná Saulu Héso Pẹ́ Ŭ Tẹ̀thẽ-krṳ̀mila Dố Cyprú Klŭ̃khu

4 Barnaba ná Saulu cuố phú Thẽ
Săsĕ Byacè nŏcuố èthĭ nuô. Èthĭ tą̀-
lyącuố dố vḭ Seleucia bí ŭ lẹ́ką-

13:1 Khwí Herodè yĕtôprẹ̀ nuôma Khwí Herodè Antipa dố a pố Galilea nuôtôprẹ̀ hố.

báo thòklyĕdu akhălẹ́ nuôtôpho rò
èthĭ htya sidyáṇ́ lahyă thòklyĕdu
5 bínuô rò htecuố dố Cyprú klứ. Bí
èthĭ cuốtuọ́ dố vỵ̀ Salami akhĕnuô,
a cuố hésodônyă pẹ́ ŭ ná Cốmarya
alặangọ́ dố Judaphú tẹ̀cóbĕhŏ tahe
akŭ. Giovanni Marko cuố tọ́kuŏ ná
èthĭ rò a mẹcwọ́kuŏ èthĭ.
6 Èthĭ cuốhtyanuŏ dố Cyprú klứ-
khu rò a cuố luplú tuọ́dố vỵ̀ Pa-
pho o dố klứtadû nuôtôvỵ̀. Èthĭ myá-
htye tặsû ná Juda prẹ̀prọ lahŏla-
hyaphú dố a cuốlĕ dyéluŏ pẹ́ ŭ
ná tẹ̀mẹtaple ŭmèthè tôprẹ̀. Amwị
7 ná Bar-Jesŭ. È ma a mẹpẹ́ khwídu
Sergio tẹ̀mẹ. Khwídu Sergio ma
kayă dố a dè tôprẹ̀. A thézứ ṇ́huŏ
Cốmarya alặangọ́ rò a éhyă Barnaba
8 ná Saulu. Manárò kayă mẹtaple ŭ
mèthè Elyma yĕtôprẹ̀nuô, (Yĕma
Bar-Jesŭ amwị ná Greek ngọ́), thyá-
phú khwídu kizứkinyạ́ kuŏ tămẹ́
9 nuôrò, a pứ mẹdídyă tặtứ èthĭ. Bí-
nuô Saulu (Ŭ thégně kuŏpọ́ èmwị
ná Paulu) yĕtôprẹ̀nuô, a lốbă ná
Thế Săsĕ Byacè. Rò a myárẹ̀ tŏdĕ
10 kayă mẹtaple ŭmèthè nuôtôprẹ̀. Rò
a hé lŭ, “Nẹ̀ ma prẹ̀ dố a mẹ khĭ-
néricyạ́ khuklố atẹ̀mẹ tôprẹ̀. Nẹ̀ ma
kayă dố a thếhte lŏ¬ tẹ̀ dố acóatẹ
nuôtahe. Nẹ̀ lốbă cố ná tẹ̀lahŏlahya
ná tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́ pwọ̀tôcô, nẹ̀ pứ
mẹtaplŏtaple lahŏ lŏ Byacè a tẹ̀mạ́-
11 tẹ̀cố yĕnuô pwọ̀¬ tôphuố cố. Khŏ-
nyạ́yĕ Byacè ki cirya nẹ̀, nẹ̀ ki mè-
thèkhí pă, Cốmarya ki nŏlĭ́kạkhyĕ
nẹ̀ to hénuô, nẹ̀ ki myáhtyecyạ́ pă
tẹ̀lĭ tohố.”

Rò amèthè óruọ́kyă rò a khíkyă
tôphuốkhí cố. Rò akluốaphŭ cuốpré
rò a myápứ kayă dố a ki pứcwi-
12 thŭcuố lŭ pré. Bí khwídu yĕtôprẹ̀
myáhtye tẹ̀mẹhtwŏhtya anẹ́ phúyĕ
akhĕnuô, a zứkạnyạ́kạ kuŏ Jesŭ. A
ṇ́huŏ ŭ ithyó pẹ́ lŭ Byacè ari-akyă
rò a khyéthukhyéthế nyacố.

Cuốlĕ Héso Tẹ̀thékrứmila Bí Vỵ̀
Antioko Dố Pisidia Kẹ́kŭ

13 Paulu ná kayă dố a cuố tọ́kuŏ ná
lŭ tahe sidyácuốṇ́ thòklyĕdu bí vỵ̀
Papho nuôrò htecuố dố vỵ̀ Perga dố
a o dố Pamphylia kẹ́kŭnuô. Cuố-
tuọ́ bínuô rò Giovanni Marko hte-
cuố khókyă ná èthĭ rò a kạkhyĕ dố
14 vỵ̀ Jerusalem. Èthĭ odố vỵ̀ Perga rò
htecuố lahyă dố vỵ̀ Antioko o dố
Pisidia kẹ́kŭnuô tôvỵ̀. Rò bí Judaphú
Mọ́nyĕduô bè akhĕnuô, èthĭ cuốnuŏ
15 onyăo dố tẹ̀cóbĕhŏkŭ. Bí ŭ hốhtya-
htuŏhố Mosè ali tẹ̀thyótẹ̀thya ná li
dố prẹ̀prọ răone nuôtahe akhĕnuô,
tẹ̀cóbĕhŏ khukló tahe nŏcuốsudyă
kayă tôprẹ̀ ná èthĭ rò a hé èthĭ, “Puọ́-
vyạ́ thĭ¬, thĭ lẹ́dyéhĕdyére kayă
bémụ yĕtahe ki o tômŭmŭ hérò, pẹ̀
thézứ nŏdyéhĕdyére thĭ.”
16 Paulu ihtò rò a vứvyạ́luŏ atakhu.
Mẹtĕhénuôrò a thézứ nŏthuôthuô¬
o kayă yĕtahe rò a cáhtya hébè,
“Puọ́vyạ́ Israel aklwĭalyă thĭtahe ná
Judaphú mạ́to rò a cốbucóbĕhtya
Cốmarya bíyĕ thĭtahe lŏ¬ plĭ thĭ¬,
17 ṇ́dă lahyă. Judaphú a Cốmarya
nwóhtya pẹ̀ muọ́phĕphyĕphuŏ dố¬
nyénu tahe rò bí èthĭ cuốokuốlé dố
Egypt kẹ́ akhĕnuô, a dyé htwŏhtya
èthĭ ná kayă myĕcôdu tôcô. Cốma-
rya éhtekạkyă èthĭ dố Egypt kẹ́kŭ
ná a tẹ̀prọtẹ̀pryạ dố adu-azặ yĕnuô
18 hố. Rò a bè khyáthếplòhtŭṇ́ èthĭ dố
kẹ́sĕhtyĕkyạ lọ́tamákhu nuô analwỵ̀-

19 shyĕ cố. Kayă myĕcôphú thuŏthyó-
tômyĕ dố a o dố Canan kẹ́kŭ tahe-
nuô Cố́marya mẹpẹ́kyă pẹ́ èthĭ, rò
a dyé kẹ́yĕtôba ná Israelphú rò a
20 htwŏ hố èthĭkẹ́. Tẹ̈ dố a ki htwŏ-
htya phúyĕnuô, anyẹ̈ cố ana lwĭ̈zẹ̈-
nyăshyĕ cố.
"Phúnuô htuŏrò dốkhyĕnuô, a
tuọ̈hyă tyahí dố Prẹ̈prọ Samuelè
htwŏhtya tyahí khuklố́du akhĕ
tonuô, Cố́marya dyétă pẹ́ èthĭ
21 prẹ̈ciryatẹ̈ tahe. Htuŏrò èthĭ kwĭ
Samuelè ná a ki nwóhtya pẹ́ èthĭ
khwí dố a ki pốnị́ pẹ́ èthĭ tôprẹ̈. Rò
Cố́marya nwóhtya pẹ́ èthĭ ná Kish
aphúkhŭ Saulu. È ma Benjamino
aklwĭalyă rò a htwŏ pẹ́ èthĭ khwí
22 analwĭ̈shyĕ. Dốkhyĕrò Cố́marya
dyatăkyă Saulu dố khwí akhălẹ́
rò a nŏhtwŏhtyake Davi ná èthĭ
khwí. Davi ari-akyă yĕnuô Cố́ma-
rya héhtuŏhố, 'Vă myáhtyehtuŏhố
Jesse aphúkhŭ Davi ma kayă tôprẹ̈
dố a mẹmọnyacố vă thếplò rò a ki
mẹ lŏplĭ phú vă thếzọ́ nŏmẹ lŭ nuô
pă.'[n]
23 "Phú Cố́marya ốlyạ one htuŏhố ná
a ki nŏhyălyạ Jesŭ phú prẹ̈mẹlwó-
htekạ Israel aklwĭalyă thĭtahe agnĕ
tôprẹ̈ pă nuô, a ki ohtwŏhtya dố
Davi aklwĭalyă tăpalyạ dĭtứ yĕnuô
24 pă a hé phúnuô. Bí Jesŭ hyă tya-
híto nuô, Giovanni hésodônyă pẹ́lŏ
Israelphú tahe ná èthĭ ki zạ nị́dû la-
hyă anẹ́ rò a ki plwŏkạ lahyă anẹ́ ná
25 htyĕ, phúnuô. Bí Giovanni mẹ atẹ̈-
mẹ kírẹ́ phû htuŏhố akhĕnuô, a héso
pẹ́ kayă bémụ tahe, 'Thĭ tanẹ vă ná
ŭpĕ? Vă ma kayă dố thĭ opọ̈́myá-
sŭ aklyá nuôtôprẹ̈ mạto. Nuôtôprẹ̈
ma a ki hyă dố văkhyĕkhu pă, rò vă
ki htulyĕ pẹ́pré lŭ khupháplyẹ pré
nuŏ¬ vă kò ná è to.'
26 "Puọ̈́vyạ́ Abraham aklwĭalyă thĭ-
tahe ná Judaphú mạto dố a o bíyĕ
rò a cốbucốbĕhtya kuŏ Cố́marya
tahe lŏ¬ plĭ thĭ¬, tẹ̈mẹlwóhtekạ ari-
akyă yĕnuô, ŭ thŭhyă pẹ́ dố pẹ̈-
27 gnĕ pré. Mẹtĕhérò vị̈ Jerusalem-
phú tahe ná èthĭ akhuklố tahenuô
a thếgnĕ kuŏ lŭ ná è ma prẹ̈mẹ-
lwóhtekạ a Byacè tôprẹ̈ phúnuôto.
Htuŏto prẹ̈prọtahe alăangọ́ dố ŭ hố-
luŏhtya è bí Judaphú a Mọ́nyĕduô*
pwọ̈¬ tôphuố nuôtahe bèbè, èthĭ
thếgnĕ tăplú kuŏŭ angọ́lasá to. Phú-
nuôrò thyáphú prẹ̈prọ tahe alăangọ́
ki lốhtyabăhtya agnĕnuô, a nŏci-
28 rya thyĕkyă hố Jesŭ pré. Tẹ̈thứ́-
tẹ̈plá dố a ki cirya thyĕkyă Jesŭ
agnĕnuôma a myáhtye tôcô¬ to ta-
dứrò ŭ nŏshyo Khwí Pilato dố a
29 ki ciryathyĕkyă lŭ hố. Bí èthĭ mẹ-
htuŏ lŏhố phú lisăsĕ héone lŭri-
lŭkyă akhĕnuô, èthĭ cuốphyétăkyă
lŭ dố krusulọ rò èthĭ cuốsunuŏkyă
30 lŭ dố luọ̈́kŭ. Manárò Cố́marya mẹ-
htwŏprẹ̈ ihtòkạkhyĕ khyĕthyá lŭ dố
31 tẹ̈thyĕ. Htuŏrò Byacè Jesŭ yĕ a dyé-
luŏ mọ́nyĕmọ́thĕ nyẹ̈kú¬ pẹ́lă sálẹ́
anẹ́ ná kayă dố a cáhtya krwŏkuŏ
lŭkhyĕ, cáhtya dố Galilea kẹ́ tuọ̈́-
dố vị̈ Jerusalem nuôtahe. Khŏnyạ́rò,
èthĭ htwŏhtyahố prẹ̈khyáathé dố lŭ-

13:27 Judaphú Mọ́nyĕduô ma bí mọ́katọ nuôtônyĕ.

[n]Li Htuthéhtya 89:20, Samuelè arẹ́lố tôba 13:14

gnĕ rò a cuố khyápẹ́hố Israelphú
tahe hố.
32 “Khŏnyą́rò pẹ̈ héso pẹ́ thĭ
tẹ̈thểkrṹmila: Tẹ̈ dố Cốmarya ốlyą
pẹ́ htuỗhố ná pẹ̈phyĕpẹ̈phuỗ dố¬
33 nyénu nuôtahe, khŏnyą́rò a mẹ-
lốbă pẹ́hố pẹ̈ hố ma dố Cốmarya
mẹ-ihtò htwŏprẹ̈ kąkhyĕ khyĕthyá
hố Jesŭ dố tẹ̈thyĕ hố. Pẹ̈ ma pẹ̈
klwĭlyă tą̆kalyą dố pẹ̈phyĕpẹ̈phuỗ
yĕtahe a o hố rò a mẹlốbă pẹ́hố pẹ̈
hố. Phú ŭ răo dố Li Htuthểhtya
amą̆du nyẹ̈tọ̈tôtọ̈ akŭnuô a hé,

‘Nẹ̈ ma văphúkhŭ, yĕtônyĕrò,
vă htwŏ hố nẹ̈phĕ hố.’[o]

34 “Cốmarya mẹ-ihtò htwŏprẹ̈ kąkhyĕ
Krístu dố tẹ̈thyĕ hố rò athŏalò cyą́
păto hố. Cốmarya hé,

‘Vă ki dyé thĭ tẹ̈sŏri dố asăsĕ
ná atą̆atẹ tahe phú vă ốlyąnuô-
lyą htuỗhố Davi dố vă ki dyé è pă
nuôtahe pă.’[p]

35 “Phú prẹ̈răli irŏ htuthểhtya hé pọ́,

‘Nẹ̈ nŏthŏnŏlòkyă nẹ̈ lulésăsĕ
yĕtôprẹ̈ dố luỗkŭ to.’[q]

36 “Mẹtĕhérò Cốmarya taze-onekyă
pẹ́ Davi mú¬ nukhĕ rò Davi mẹ-
htuỗkyă bí ahtŭkhĕ nuô, rò dốkhyĕ-
nuô a thyĕkyă. Rò ŭ iluốtą̆tọ́ lŭ ná
aphĕ dố¬ nyénu tahe rò anẹ́klọ́ thỗ-
37 kyă bínuô. Manárò kayă dố Cốma-
rya dyé htwŏprẹ̈ kąkhyĕ è tôprẹ̈nuô
athŏalò to.
38 “Phúnuô akhu-akhyĕ, puọ́vyą́ lỗ¬
plĭ thĭ¬ vă thểzṹ nŏthểgnĕ tą̆tẹ kuỗ
thĭ ná ŭ hésodônyă pẹ́ thĭ tẹ̈plwŏkyă
thĭ tẹ̈thṹ nuôma mą́dố Jesŭ Krístu
39 akhu-akhyĕ prể. Dố Jesŭ mẹhtuỗ-
hố akhu-akhyĕ, kayă dố a zṹe Jesŭ
pwọ̆¬ tôprẹ̈ nuô Cốmarya plwŏkyă
lỗhố lŭtẹ̈thṹ rò a dyacốdyatẹ̈kyă lŭ
hố. Dố thĭ krwŏlṹ mẹkuỗ Mosè a
tẹ̈thyótẹ̈thya akhu-akhyĕ, Cốmarya
plwŏkyăcyą́ thĭ tẹ̈thṹ nuôtahe taki¬
40 to. Phúnuôrò rọ̀nḭ́ lahyă thĭnẹ́, mẹ-
tĕhérò thĭ ki mẹhtwŏhtya tă thĭnẹ́
phú prẹ̈prọ tahe héone htuỗhố nuô-
41 tahe tămẹ́. Prẹ̈prọ hé,

‘Thĭ dố a hébè takhwótakè
dûgnĕ tahe thĭ¬, nḭ́dă lahyă!
Khyéthukhyéthể rò thyĕkyă la-
hyă mỗ. Mẹtĕhérò, bí thĭ htŭkhĕ
yĕnuô vă ki mẹpẹ́ thĭ tẹ̈tôcôcô
dố ŭ héso pẹ́ cố thĭ pă manárò
thĭ zṹe kuỗŭ taki¬ to yĕnuô pă,’[r]
prẹ̈prọ hé phúnuô.”

42 Bí Paulu ná Barnaba htecuốkyă
dố tẹ̈cốbĕhŏkŭ akhĕnuô, kayă bémụ
tahe nỗhyăpọ́ èthĭ shyé¬ Judaphú
a Mọ̆nyĕduô bè khyĕthyá dốkhyĕ
thuỗthyótônyĕ pă rò a nỗhésodônyă
ểhtya pọ́ èthĭ ná tẹ̈ritẹ̈kyă thĭtahe.
43 Rò bí ŭ cốbĕ htuỗhố dố tẹ̈cốbĕhŏkŭ
akhĕnuô, Judaphú tahe ná Judaphú
mą́to dố a zṹkąnyą́ką kuỗ Judaphú
a tẹ̈cốbucốbĕ tahenuô, a krwŏplu-
krwŏphè kuỗlỗ Paulu ná Barnaba
akhyĕ. Rò èthĭ hébè dyéhĕdyére
shyosŏhtya kayă dố a krwŏkuỗ lŭ-
khyĕ nuôtahe ná a ki ohtwŏprẹ̈ thể-
lẹ̈ plehyă nḭ́kuỗ lahyă anẹ́ dố Cốma-
rya abwíataryĕ akŭ.
44 Dốkhyĕ thuỗthyótônyĕ bí Juda-
phú a Mọ̆nyĕduô bè khyĕthyá akhĕ-
nuô, kayă dố a hyă nḭ́dăkuỗ Byacè
Cốmarya alą̆angọ́ tahenuô a phû¬ lỗ
45 cố tôvḭ̀lỗ cố. Bí Judaphú tahe myá-
htye kayă hyărọ́hyăể akhĕnuô, èthĭ

[o]Li Htuthểhtya 2:7 [p]Isaia 55:3 [q]Li Htuthểhtya 16:10 [r]Habaku 1:5

thẽ́kothẽ́khwẽ́ nḭ́kuŏ nyacó Paulu rò
a htésû pacyẽ́ishyékyă Paulu a tẹ̈hé-
bèhésŭ̃ tahe.
46 Htuŏrò Paulu ná Barnaba lé hébè
khŭ̃hălŏ́ pọ́pọ́ cố, rò a hé, “Pẹ̈ tŏbè
hésodônyă rẹ́lŏ́ pẹ́ thĭ ná Cómarya
alặangọ́. Manárò thĭ zṹenyặe pẹ̈ tẹ̈-
dônyă yĕnuô to akhu-akhyĕ, thĭ ci-
ryalyạ nḭ́dyédû hó thĭ̃nẹ́ phú kayă
dố a kò nḭbè kuŏŭ thẽ́htwŏprẹ̈ tacṹ-
prẹ̈ to nuôtahe hố. Phúnuôrò pẹ̈ ki
dyakyă thĭ rò pẹ̈ ki cuố dố Judaphú
47 mặto tahe a o. Mẹtĕhérò, Byacè me-
kyă pẹ̈ angọ́,
‘Thyáphú hekhusĭbalŏ ki nḭbè
kuŏŭ tẹ̈mẹlwóhtekạ agnĕnuô, vă
nŏhtwŏhtyahó thĭ phú tẹ̈lĭ tômĕ
dố Judaphú mặto tahe agnĕ hó.’”
Byacè hékyă phúnuô.[s]
48 Bí Judaphú mặto yĕtahe nḭhuŏnó
kuŏ hố tẹ̈yĕ akhĕnuô, èthĭ thẽ́krṹ̃
rò htuthẽ́htya Byacè alặangọ́ yĕtahe
hố. Rò kayă dố Cómarya nwóhtya
hó èthĭ dố a ki nḭbèkuŏ thẽ́htwŏ-
prẹ̈ tacṹprẹ̈ tahenuô, a htwŏkạ la-
hyă prẹ̈zṹetẹ̈phú tahe hố.
49 Byacè Cómarya alặangọ́ yĕnuô, ŭ
bè hésodônyă luŏpasĭcuố lŏ̃ è tôkẹ́lẹ̃
50 hố. Manárò thyáphú ŭ ki mẹcyẹ̈mẹ-
cṹ Paulu ná Barnaba yĕnuôrò Juda-
phú thĭ tahenuô, a nŏshyo shyakrwŏ
prẹ̈mò dố a cóbẽ̆ Cómarya rò a htwŏ
khuklŏ́ tahe, ná prẹ̈khŭ dố a htwŏ
khuklŏ́ dố vḭ̈kŭ nuôtahe, rò a nŏcuó-
ryặ dĭtŭ́ pọ́ kayă yĕtahe mikuố. Rò
èthĭ vẹ̈́htekyă Paulu ná Barnaba dố
51 èthĭ kẹ́kŭ. Phúnuôrò Prẹ̈dônyăphú
tahe thuŏtặkyă hemû dố a khanyĕlẹ̃.
Yĕma a dyéluŏkyă vḭ̈kŭphú bínuô
tahe ná tẹ̈mátẹ̈dyă tôcô hố, mẹtĕ-
hérò èthĭ vḭ̈kŭphú tahenuô, a hté-
sû vẹ̈́htekyă èthĭ, rò èthĭ htecuố́kyă
52 dố vḭ̈ Iconio. Rò prẹ̈zṹetẹ̈phú o bí
Pisidia kẹ́, vḭ̈ Antioko akŭ tahenuô,
èthĭ thẽ́krṹthẽ́lŏ nyacó rò a lố́bă la-
hyă cố ná Thẽ́ Săsĕ Byacè.

14

1 Phú èthĭ mẹhtuŏhố dố vḭ̈ Antioko
akŭnuô, Paulu ná Barnaba cuố́nuŏ
dố Judaphú tahe tẹ̈cóbĕ̆hŏkŭ dố a o
dố vḭ̈ Iconio akŭ nuôtômĕ. Rò èthĭ
hébèplŏphẽ́ pẹ́ ryányacố ŭ ná Bya-
cè Jesŭ ari-akyă akhu-akhyĕ Juda-
phú ná Judaphú mặto tahe zṹkạ-
2 nyặkạ ékuŏ èthĭ kanọ́ to. Manárò
Judaphú dố a zṹe kuŏŭ to tahenuô,
a ryặ Judaphú mặto tahe mikuố
dố a ki htésûkyă kayă dố a zṹ-
3 kạnyặkạ nuôtahe. Prẹ̈dônyăphú yĕ-
thẽ́nyẹ̈ onyẹ̈ kúlă bínuô. Rò èthĭ thẽ́-
lẹ̈htyanḭ́ Byacè Jesŭ dố a ki mẹcwọ́
èthĭ akhu-akhyĕ, a hésodônyă khŭ̃-
hă pẹ́ cố ŭ. Byacè dyé èthĭ tẹ̈mẹ-
cyặ tẹ̈tapạ khyéthukhyéthẽ́ thĭtahe
ná tẹ̈prọtẹ̈pryạ a tẹ̈mátẹ̈dyă yĕtahe
nuôma mặhố Byacè khyáluŏ athẽ́ ná
tẹ̈bwítẹ̈taryĕ ari-akyă dố Prẹ̈dônyă-
phú héso pẹ́ ŭ tahe nuôma a mặlakŏ-
4 hố nuôpré. Vḭ̈kŭphú bínuô tahe lṵ-
pruố́kyă nyẹ̈mṵ, tômṵ rò apọ́nḭ́dyé
Judaphú, tômṵ rò apọ́nḭ́dyé Prẹ̈dô-
5 nyăphú tahe. Judaphú mặto tahe
ná Judaphú tahe cuố́otọ́kuŏ ná èthĭ
khuklŏ́dukhusuhtŭ rò hébè plṹ̃htuŏ-
kyă rọ́lŭ ngọ́ ná ki mẹcyẹ̈mẹcṹ Prẹ̈-
dônyăphú tahe rò ki tặ̈ èthĭ ná lọ́ pă.

[s]Isaia 49:6

6 Bí Prẹ̀dônyăphú tahe thégněhó ná ŭ
tanę̣ kremę̣mŭmyą́ hó èthĭ akhĕnuô,
èthĭ hteklya cuókyă dó vỵ̄ Lystra ná
vỵ̄ Derbe dó a o dó Lycaonia ké a
tẹ̀póalẹ̄ nuôtahe, ná khălé otavĭtavą
7 bínuôtahe. Rò èthĭ cuólĕ hésodônyă
plehyă pé pọ́ ŭ tẹ̀thékrṵ̄mila tavĭta-
vą bínuôtôpho.

**Cuómẹ Tẹ̀mẹ Dó Vỵ̄ Lystra
Ná Vỵ̄ Derbe Akŭ**

8 Bí vỵ̄ Lystra akŭnuô kayă khă-
duôdá pă dó a muọ́hókŭ rò a cuó-
9- cyą́to o tôprẹ̀. A onyă nı́dă Paulu
10 hésodônyătẹ̀ bínuô. Paulu myátą̆tą̆
lŭ rò a thégně ná è o ná a tẹ̀zṵ́tẹ̀-
nyą́ dó a mẹsĭmẹ́bé lŭ khăduôdáyě
akhu-akhyě, a éhtŏhé lŭ, “kahtòmŏ”
rò kayă khăduôdá yětôprẹ̀ pą́kahtò
cuókącuóhyă bínuô.
11 Bí kayă bémụ myáhtye Paulu mẹ-
tẹ̀phúyě akhĕnuô, èthĭ éhtŏ hébè
lŭ ná Lycaoniaphú angọ́ rò a hé,
“cómarya tahe klwohyălyą anę́ phú
12 prẹ̀lukayă dó pẹ̀o hó.” Èthĭ é
Barnaba amwı̨ ná Byacè “Zeo” htuŏ-
rò a é kuŏke Paulu mwı̨ ná Byacè
“hema”.* Mẹtĕhérò Paulu yŏ hébè
éklŏ ná ŭ akhu-akhyĕrò a é lŭ
13 phúnuô. Byacè Zeo a tẹ̀lŭhŏdu nuô,
a o dó vỵ̄klŏ rò Byacè Zeo a bwídu
yětôprẹ̀nuô, è ná kayă bémụ tahe
thézṵ́ hyă lŭtyăhtya Prẹ̀dônyăphú
tahe akhu-akhyě a cwihyăní pṵ́phĕ
tahe rò a phyéhyăní tẹ̀phŏ tahe dó
tẹ̀lŭhŏdu kadăhtŭ.
14 Bí Barnaba ná Paulu nı́huŏ dó ŭ
kírę́ lŭtyăhtya èthĭ akhĕnuô, èthĭ
htózẹ̄ ahyecą rò, èthĭ klyahyănuŏ dó
kayă bémụ tahe aklĕ rò èthĭ éhtŏ
15 hé kayă nuôtahe, “Thĭ cuómẹphúyě
mẹtě? Pẹ̀ ma kayă thyáná thĭ pré.
Pẹ̀ hyăhéso pę́ thĭ tẹ̀thékrṵ̄mila ari-
akyă pré. Pẹ̀ thézṵ́ hésoluŏ pę́ thĭ
ná cóbĕpă tă lahyă tẹ̀ dó angọ́la-
sá oto nuôtahe tămę́. Pẹ̀ thézṵ́ nŏ-
cóbĕ thĭ ná Cómarya dó a htwŏprẹ̀
yětôprẹ̀. È ma Cómarya dó a byá-
lyą mókhu, hekhu, htyĕdutavą ná
16 tẹ̀o dó akŭ nuôtahe lŏ¬ plĭ tôprẹ̀. Dó
nuôkhĕ ma Cómarya plwŏ lŏŭ pwọ̄-
myĕpwọ̄cô ná cṵ́ ŭ thézṵ́ mẹdû ŭtẹ̀
17 phúnuô. Manárò Cómarya dyéluŏ-
htuŏhó ŭ ná a tẹ̀khyáthé pwọ̄¬ tô-
phuó hó. A tẹ̀khyáthé yětahe ma ĭtě
hérò a mẹtẹ̀ryá tahe dó thĭgně akhu-
akhyě, yĕma mą́hó a dyéluŏ ná è o
mą́lakŏ nuôhó. A nŏcṵ́tą́ pę́ thĭ ké,
a nŏthèhte tŏshuŏtŏkhĕ pę́ thĭ buŏ-
huŏdĭ ná thòthèvèphŏ tahe, a dyétą́
lóbă pę́ thĭ sèesèŏ rò a mẹ thélu-
18 phòphŭ pę́ thĭ théplò.” Prẹ̀dônyă-
phú tahe hésû có èthĭ báyě tadŭ́rò
èthĭ kírę́ mẹtą̆tṵ̄sûbé kayă bémụ dó
a kírę́ lŭtyăhtya tẹ̀ dó èthĭ o yětahe
nuô azŭ to.
19 Htuŏrò Judaphú tahehenuô, a o
dó vỵ̄ Antioko ná dó vỵ̄ Iconio rò a
hyă. Thyáphú kayă bémụ yětahe ki
théhtekyă Paulu ná Barnaba, rò a ki
théplò okuŏ èthĭ tôkyě agnĕnuô, a
cuóilo kayă bémụ tahe. Htuŏrò èthĭ
tą́htuŏ Paulu ná lọ́ rò a tanę̣ lahyă
ná a thyĕhó rò èthĭ cwihte vĭkyă kyă
20 lŭ dó vỵ̄klŏ. Manárò bí prẹ̀zṵ́etẹ̀phú
tahe hyăopọ́tavą myá è akhĕnuô, a

14:12 Byacè Zeo ma Greekphú tahe a Cómarya dó adulŏ ŭ tôprẹ̀. Htuŏrò Byacè Herme ma prẹ̀thŭ pę́ Cómarya tahe tẹ̀ritẹ̀kyă.

kahtò khyĕthyá rò a kạkanuŏ khyĕthyá dố vỵ̈kŭ. Dốkhyĕ tônyĕnuô, è ná Barnaba htecuố dố vỵ̈ Derbe.

Paulu Ná Barnaba Kạkhyĕ Khyĕthyá Dố Èthĭ Prẹ̀zṹetẹ̀plómụ Akŭ

21 Paulu ná Barnaba hésodônyă pę̣ ŭ ná tẹ̀thékrṹmila bí vỵ̈ Derbe akŭ nuô, rò ŭ htwŏhtya élă a khŏpacẹ̌. Htuŏrò dốkhyĕnuô, èthĭ kạkhyĕ khyĕthyá dố vỵ̈ Lystra ná vỵ̈ Iconio ná vỵ̈ Antioko dố a o dố Pisidia kę̣-
22 kŭnuô tahe. Thyáphú prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe ki oklọ̀sóma dố a tẹ̀zṹtẹ̀nyạ́ akŭ agnĕnuô, Paulu ná Barnaba dyéhĕdyére htyanḭ̃ èthĭ, htuŏto shyakrwŏnḭ̃ èthĭkhyĕ. Èthĭ ithyóithya pę̣ ŭ, “Pẹ̀ kírę̣ cuốnuŏ luplúbẹ́ tuǫ̣-dố Cốmarya ahtyĕakę̣́kŭ yĕnuôma pẹ̀ bè cuốtalwó élă ná tẹ̀pyạ́tẹ̀-
23 sĕ̀ thĭtahe cố.” Dố prẹ̀zṹetẹ̀plómụ tômụ ná tômụ akŭnuô, Paulu ná Barnaba nwóhtya pę̣ èthĭ muǫ̣́prŭ̃muǫ̣́prę̣́ dố a bè htwŏ khuklókhuklyă tahe. Rò a kwĭcóbĕ̀ pę̣ èthĭ, htuŏrò a duôe sèesèŏ, a mẹhtuŏ phúnuôrò a dyétặkyă kayă yĕtahe dố Byacè dố èthĭ zṹe nḭ́dyé yĕ-
24 tôprẹ̀ a takhukŭ. Èthĭ cuốplú talwókyă Pisidia kę̣ rò èthĭ cuốtuǫ̣
25 dố Pamphylia kę̣́kŭ. Èthĭ hésodônyă pę̣́htuŏhố ŭ tẹ̀thékrṹmila bí vỵ̈ Perga akŭnuô rò èthĭ cuố dĭtŭ pọ dố vỵ̈ Attalia.

26 Èthĭ sidyánḭ̃ thòklyĕdu bí vỵ̈ Attalia nuô rò kạkhyĕ khyĕthyá lahyă dố vỵ̈ Antioko. Vỵ̈ Antioko ma vỵ̈ dố a dyétặ Paulu ná Barnaba dố Cốmarya a takhukŭ dố a kimyákikhwènḭ̃ èthĭ dố a tẹ̀cuốlĕ dônyă ná Cốmarya alặangọ́ yĕnuô hố. Rò èthĭ
27 mẹhtuŏhố tẹ̀phyétẹ̀mẹ yĕtahe hố. Bí èthĭ kạtuǫ̣ dố vỵ̈ Antioko akhĕnuô, èthĭ éplố prẹ̀zṹetẹ̀ plómụphú tahe rò a hésodônyă pę̣́lŏ èthĭ ná lŏ¬ Cốmarya mẹtọ̆́kuŏtẹ̀ ná èthĭ nuôtahe rò Judaphú mạ́to tahe ki zṹkạnyạ́kạ kuŏ agnĕ nuô, Cốmarya bámŏhtya
28 pę̣ èthĭ kadă. Èthĭ onyẹ̆kuŏ nyacố ná prẹ̀zṹenyạ́ephú thĭtahe bínuô.

15

Ŭ Sudyă Mosè A Tẹ̀thyótẹ̀thya

1 Kayă o dố Judakę̣́kŭ tahe hyălyạ lahyă dố vỵ̈ Antioko rò hyă ithyóithyatặ prẹ̀zṹenyạ́ephú tahe, “Thĭ ki dṹtalí phá phú¬ Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya okyă nuôto héma thĭ nḭ́-
2 bècyạ́ tẹ̀mẹlwóhtekạ to.” Paulu ná Barnaba krékryạ́ sŏsû nyacố kayă yĕtahe ná tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtôcô. Phúnuôrò dố tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ akhu-akhyĕ, ŭ nwóhtya Paulu ná Barnaba ná kayă o dố vỵ̈ Antioko akŭ tahe, rò èthĭ tŏbè cuố myáhtyesû ná Prẹ̀dônyăphú ná prẹ̀zṹetẹ̀plómụ muǫ̣́prŭ̃muǫ̣́prę̣́ a khuklókhuklyă dố vỵ̈
3 Jerusalem akŭ nuôtahe. Phúnuôrò prẹ̀zṹetẹ̀ plómụphú tahe thŭcuốtuǫ̣ èthĭ dố vỵ̈ Jerusalem rò bí èthĭ cuố talwóplúbẹ́ hố Phonicia kę̣ ná Samaria kę̣ akhĕnuô, ŭ hésoluŏ pę̣ èthĭ ná Judaphú mạ́to tahe zṹkạnyạ́kạ kuŏhố Cốmarya phútĕnuô ari-akyă akhu-akhyĕ prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe thékrṹthélŏ lŏplĭ cố pwŏ¬
4 tôprẹ̀. Bí èthĭ cuốtuǫ̣ dố vỵ̈ Jerusalem akhĕnuô, prẹ̀zṹetẹ̀ plómụphú tahe ná Prẹ̀dônyăphú tahe ná prẹ̀zṹetẹ̀plómụ muǫ̣́prŭ̃muǫ̣́prę̣́ dố a htwŏ khuklókhuklyă tahe émọsû èthĭ rò

héso pẹ́ ŭ ná tẹ̀ritẹ̀kyă dố Cốmarya
mẹ dĭtŭ́ tẹ̀ dố èthĭ̀kŭ tahe ari-akyă.
5 Manárò Pharisĕophú aplốamụ dố
a zŭ́kạnyạ́kạ tẹ̀ aklĕ̀ tahe kahtò hé,
“Judaphú mạ́to tahenuô a tŏbè dŭ́-
talí kuŏ́ phá, htuŏrò ŭ tŏbè hé tǫ̆́pẹ́-
kuŏ̀ èthĭ ná èthĭ tŏbè lų̆krwŏ̀mẹkuŏ̀
Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya tahe.”
6 Prẹ̀dônyăphú tahe ná prẹ̀ dố a
htwŏ prẹ̀zų̆́etẹ̀plómụ muǫ̆́prŭ̀muǫ̆́-
prẹ́ khuklốkhuklyă tahenuô, èthĭ
okú khyĕlŭ rò èthĭ tanẹ rọ́khyĕ-
7 lŭ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtôcô. Èthĭ hébèdônyă
khyĕlŭ rò anyẹ̀ kúlăhố nuô Petru ka-
htò hé èthĭ, “Vă puǫ̆́vyạ́ thĭ¬, thyá-
phú vă ki hésodônyă pẹ́kuŏ̀ Juda-
phú mạ́to tahe ná tẹ̀thẹ́krų̆́mila,
htuŏto thyáphú èthĭ ki nị́huŏ̀ kuŏ̀
rò zŭ́kạnyạ́kạ Jesŭ agnĕnuô, Cố-
marya nwóhtya nyẹ̀lăhố vă dố thĭ-
8 klĕ̀ nuôma thĭ thẹ́gnĕ dû hố. Cố-
marya ma a myáhtye thẹ́gnĕlŏ̀ ŭ
pwǫ̆¬ tôprẹ̀ athẹ́plò. Dố a dyé pẹ́
Judaphú mạ́to tahe Thẹ́ Săsĕ̀ Bya-
cè akhu-akhyĕ, a dyéluŏ̀ hố ná a
thẹ́plòohố èthĭ phú a dyé htuŏ̀hố
9 pẹ̀ Thẹ́ Săsĕ̀ nuô hố. Cốmarya a tẹ̀-
myáhtye nuôma phútĕhérò, Juda-
phú yĕtahe ná Judaphú mạ́to yĕ-
tahe nuôma akhóakhye ná lŭ tôcô¬
to. Dố èthĭ zų̆enyạ́e Cốmarya akhu-
akhyĕ a plwŏkyă èthĭ tẹ̀thŭ́ rò a mẹ-
10 mwǫ̆plĭkyă èthĭ thẹ́plò. Phúnuôrò,
mamẹtĕ thĭ cuốmẹ thẹ́plòdu tuǫ̆́ Cố-
marya mẹtĕ? Tẹ̀vítẹ̀zá dố pẹ̀ yĕtahe
ná pẹ̀ muǫ̆́phĕ̀phyĕphuŏ̀ dố¬ nyénu
tahe vípẹ́to tahenuô, thĭ cuố thẹ́zų̆́
nŏvínŏzá tuǫ̆́ ná kayă dố a zų̆enyạ́e
11 tẹ̀yĕtahe alọ mẹtĕ? Cuốmẹ lahyă tă
phúnuô tămẹ́, dố Byacè Jesŭ abwí-
ataryĕ akhu-akhyĕ pẹ̀ nị́bè tẹ̀mẹ-
lwóhtekạ pré pẹ̀ zų̆́e phúnuô. Èthĭ¬
ma a nị́bè thyákuŏ̀dû tẹ̀mẹlwóhtekạ
phú pẹ̀ nị́bè nuônuô prẹ́,” Petru hé
èthĭ phúnuô.
12 Bí Paulu ná Barnaba o dố Juda-
phú mạ́to tahe aklĕ̀ akhĕnuô, Cố-
marya mẹ dĭtŭ́ tẹ̀prọtẹ̀pryạ a tẹ̀má-
tẹ̀dyă ná tẹ̀mẹtapạ khyéthukhyéthẹ́
tahe ná èthĭyĕ thẹ́nyẹ̀. Bí Paulu ná
Barnaba héluŏ̀ pẹ́ kayă hyăokúokyá
yĕtahe ná tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ akhĕnuô,
13 thuôkrŭ́krŭ¬ a nị́dă lahyă cố. Bí
èthĭ hébèhtuŏ̀ akhĕnuô, Jakomo hé,
“Puǫ̆́vyạ́ thĭ¬, nị́dă lahyă vă héso-
14 luŏ̀ pẹ́ thĭ, Simonè Petru hésoplŏ̀-
luŏ̀ htuŏ̀thĕ pẹ́ pré pẹ̀ ná Cốma-
rya cáhtya dyéluŏ̀ pẹ́ hố a tẹ̀myá-
tẹ̀khwènị́ yĕnuô dố Judaphú mạ́to
tahe a o hố. Mẹtĕhérò dố Juda-
phú mạ́to aklĕ̀ tahehenuô, thyáphú
a ki htwŏhtya nị́kuŏ̀dû Cốmarya atẹ̀
agnĕnuôrò, a nŏ̀ zŭ́kạnyạ́kạ hố èthĭ
15 hố. Yĕma a thyácốhố ná prẹ̀prọ tahe
dônyă onekyă nuô cốhố, rò lisăsĕ̀-
kŭ héone,
16 ‘Dốkhyĕ pănuô vă ki hyă khyĕ-
thyá pă. Vă ki hyă mẹryá kạkhyĕ
khyĕthyá Davi ahi dố a tặprọ̀kyă
yĕnuô pă. Vă ki hyă isốthĕ̀htya
taple khyĕthyá a latặprọ̀ pyékyă
17 yĕnuô pă. Thyáphú lŏ¬ prẹ̀luhe-
khuphú dố aruô tahe pwǫ̆¬ tôprẹ̀
ná Judaphú mạ́to tahe dố vă ế
htuŏ̀hố èthĭ ná vămwị dố a ki
htwŏhtya nị́lŏ̀dû vă tẹ̀tahenuô, a
18 ki hyălŏ̀dû dố văo pă.[t] Byacè dố
a dyéthẹ́gnĕ nyẹ̀¬ lăhố prẹ̀luka-

[t]Amos 9:11-12

yă ná tẹ̀ritẹ̀kyă yětôcô tôprẹ̀nuô,
a hékyădû phúnuô hố.’”
19 Phúnuô akhu-akhyě, Jakomo hé-
kuǒ pọ́, “Vă tẹ̀myáhtye o ná Juda-
phú mạ́to dố a tarí kạ̀khyětŏ dố Cố-
marya a o tahenuô pẹ̀ tŏbè mẹ̀dí-
20 dyăń ẹ̀thĭ to. Pẹ̀ tŏ ră pẹ́ ẹ̀thĭ li,
rò pẹ̀ tŏ hétaplé¬ ẹ̀thĭ ná sèe dố
ŭ lŭtyăhtya è ná prẹ̀zọ tahenuô, a
mwŏ̤plĭto akhu-akhyě, pẹ̀ tŏbè nŏe
ẹ̀thĭ to, pẹ̀ tŏbè nŏcuốthứń ẹ̀thĭ ná
prẹ̀mòprẹ̀khŭ to, htuŏrò pẹ̀ tŏbè nŏ-
eń ẹ̀thĭ ná tẹ̀phútẹ̀lyẹ dố ŭ cithyě
è nuôtahe to, htuŏrò tẹ̀thwi ĭtětě¬
21 bèbènuô, pẹ̀ tŏbè nŏeń ẹ̀thĭ to. Mẹ-
tĕhérò ŭ hố luŏhtya Mosè a tẹ̀thyó-
tẹ̀thya nuôma anyẹ̆¬ lăhố. Juda-
phú Mọ̄nyĕduô pwŏ̤¬ phuốphuố¬
nuô, ŭ hốhtya è dố tẹ̀cốbĕhŏkŭ. Alặ̆-
angọ́ yětahenuô ŭ hésodônyă luŏ
è dố vĭ̤pwŏ̤tôvĭ̤ akŭ,” Jakomo hé
ẹ̀thĭ phúnuô.

Ŭ Răcuố Pẹ́ Li Dố Judaphú Mạ́to Rò A Zứkạnyạ́kạ Jesŭ Tahe A o

22 Htuŏrò Prẹ̀dônyăphú tahe ná
muọ̄prŭmuọ̄prẹ́ dố a htwŏ khu-
klŏkhuklyă tahe ná prẹ̀zứetẹ̀
plŏmụphú tômụlŏnuô, ẹ̀thĭ thé-
plòtŏ dố a ki nwóhtya kayă dố
ẹ̀thĭklĕ tahe rò nŏcuốtọ́ ẹ̀thĭ ná
Paulu ná Barnaba dố vĭ̤ Antioko.
Ẹ̀thĭ nwóhtya kayă dố prẹ̀zứetẹ̀-
phú tahe bezứbenyạ́ nị́dyé nyacó
lŭ yěthẽnyẹ̆ rò amwị́ ná Sila ná
Juda. Juda yĕnuô ŭ ẹ́pọ́ lŭmwị́
23 ná Barsabba. Ẹ̀thĭ ră liyě rò a ră-
cuố pẹ́ prẹ̀zứetẹ̀ plŏmụphú dố a
htwŏ Judaphú mạ́to tahe, rò a
thŭcuố ná kayă yětahe. Rò ẹ̀thĭ
ră lahyă,

Pẹ̀ dố a mạ́dû thĭ puọ̄vyạ́
Prẹ̀dônyăphú yětahe ná prẹ̀zứ-
etẹ̀plŏmụ muọ̄prŭmuọ̄prẹ́ dố
a htwŏ khuklŏkhuklyă yětahe
thŭcuố pẹ́ thĭ tẹ̀hémọhéryá
tahe.

Pẹ̀ thŭcuố pẹ́ lŏplĭ lŏ¬ pẹ̀puọ̄-
pẹ̀vyạ́ mạ́hố Judaphú mạ́to dố
a o dố vĭ̤ Antioko, Syria kẹ́ ná
Cilicia kẹ́ yětahe akŭ nuôtahe a
o.

24 Pẹ̀ nị́huŏ ná kayă dố pẹ̀klĕ
tahe cuốnuŏ mẹ̀dídyă thĭ, htuŏ-
rò hékứhékyặ lŏ thĭ, ŭ hé phú-
nuô manárò ẹ̀thĭ ma kayă dố a
phyéń kuŏ tẹ̀ithyóithya dố pẹ̀o
25 nuôtahe mạ́to. Phúnuô akhu-
akhyě pẹ̀ okú hébè khyĕhốlŭ ná
tẹ̀ritẹ̀kyă yě ari-akyă rò pẹ̀ thé-
plòtŏ khyĕhốlŭ ná pẹ̀ ki nwó-
htya kayă dố pẹ̀klĕ tahe rò pẹ̀ ki
nŏhyă dố thĭ o pă. Ẹ̀thĭ ki cuố-
rọ́kuŏ ná pẹ̀ khŏbốthyó Barnaba
ná Paulu dố pẹ̀ mọ nị́dyé nyacó
26 yĕnuô thẽnyẹ̆ pă. Ẹ̀thĭ ma kayă
dố a dyélyạbû athẽplò dố Bya-
27 cè Jesŭ Krístu agně tahe. Phú-
nuô akhu-akhyě thyáphú Juda
ná Sila ki hyă héluŏplŏ tặ̆tẹ pẹ́
pọ́ thĭ ná pẹ̀ răcuố pẹ́ thĭ tẹ̀nuô-
tahe agněnuôrò, pẹ̀ nŏhyă ẹ̀thĭ
28 prẽ. Thẽ Săsĕ Byacè ná lŏ¬ pẹ̀
yětahe thẽplòtŏ khyĕlŭ ná tẹ̀-
thyótẹ̀thya dố aruô tahenuô pẹ̀
thẽzứ nŏvínŏzá thĭ tôcô¬ to. Pẹ̀
thẽzứ nŏlứkrwŏmẹ prẽ thĭ tẹ̀ dố
29 a lo krwŏmẹ nuôtahe prẽ. Tẹ̀ dố
a lo krwŏmẹ tahe ma kryá¬ ĭtĕ-
hérò sèe dố ŭ lŭhtya ná prẹ̀zọ
tahenuô, e lahyă tămẹ́, tẹ̀thwi
nuôma e nị́ toto, tẹ̀phútẹ̀lyẹ dố

ŭ cithyĕ è nuôma e nḭ̈ toto,
htuŏrò cuŏthŭ́cuŏplá lahyă tă
prẹ̈mòprẹ̈khŭ tămḕ. Thĭ ki rọ̈bḕ
lahyă tẹ̈yĕtahe hénuôma, a ki
ryá dŏ thĭgně pă.
Omọ̈-oryá oshyo-opryă lahyă
dû ní¬. Èthĭ răcuŏ lahyă
phúnuô.
30 Ŭ nŏcuŏ prẹ̈thŭ tẹ̈ritẹ̈kyă yĕtahe
dŏ vḭ̈ Antioko htuŏrò èthĭ cuŏ éo-
plŏlŏ prẹ̈zṵ̈kạnyạ́kạ tẹ̈tahe rò a dyé
31 èthĭ liyĕtôba. Liyĕ tôbanuô, li dŏ
a dyéhĕdyére èthĭ akhu-akhyĕ bí
èthĭ hŏ akhĕnuô, a thékrṵ̈thélŏ la-
32 hyă cŏ. Juda ná Sila dŏ a mạ́dû prẹ̈-
prọ̈ yĕthényẹ̈nuô, a shyakrwŏ dyé-
hĕdyére nyẹ̈kú¬ lă ná prẹ̈zṵ̈enyạ́-
33 ephú bínuô tahe. Èthĭ onyẹ̈ bínuô
taplọ̈phú htuŏrò kayă dŏ a zṵ̈kạ-
nyạ́kạ tẹ̈tahe plwŏkạmọ̈kạryá èthĭ
34 dŏ ŭ nŏhyă èthĭ tahe a o. Maná-
rò Sila belyạ athéplò ná a ki okyă
35 bínuô.* Paulu ná Barnaba oplehyă
pọ̈ bí vḭ̈ Antioko akŭnuô. Èthĭ ná
kayă dŏ aruô tahe ithyóithya héso-
dônyă rọ̈lŭ ná Byacè alạ̈angọ̈ bínuô.

Paulu Cuŏpẹ̈kyă Ná Barnaba

36 Mọ̈nyĕmọ̈thĕ nyẹ̈hyăhŏ taki rò,
Paulu hé Barnaba, “Pẹ̈ cuŏolĕkuŏ
khyĕthyá prẹ̈zṵ̈etẹ̈phú tahe dŏ pẹ̈
hésodônyă htuŏpḗhŏ èthĭ ná Bya-
cè Cŏmarya alạ̈angọ̈ nuôtahe pwọ̈-
tôvḭ̈ pó¬, èthĭ atẹ̈zṵ̈tẹ̈nyạ́ Cŏmarya
nuôma a mẹ̈ lŏplĭ kryá¬ hŏ phú-
tĕ nuô pẹ̈ kạ myákhyĕ rọ̈lŭ pó¬.”
37 Barnaba thézṵ̈ écuŏnḭ̈ kuŏ Giovanni
dŏ ŭ é lŭ ná Marko hé yĕnuô tôprẹ̈.*
38 Manárò Paulu thézṵ̈ écuŏnḭ̈ kuŏ lŭ
to, mẹ̈tĕhérò a cuŏmẹ̈ kuŏ htuŏhŏ
ná èthĭ tadŭ́rò a mẹ̈plŭ́mẹ̈htuŏ tẹ̈mẹ̈
to, htuŏto a bekyă èthĭ bí Pamphylia
kḗ nuôrò a kạphekyă èthĭlḗ akhu-
akhyĕ a tŏkò énḭ́khyĕ pă lŭ tohŏ a
39 myáhtye phúnuô. Paulu ná Barnaba
krékryạ́ khyĕlŭ ná Marko khyĕ yĕ-
nuôma kanọ̈¬ to akhu-akhyĕ èthĭ
cuŏkhócuŏpẹ̈kyă lŭ. Barnaba énḭ́
Marko rò èthĭ cuŏdyánḭ̈ thòklyĕdu
40 rò htecuŏ lahyă dŏ Cyprú klŭ́. Paulu
rò a énḭ́ kuŏke Sila. Rò prẹ̈zṵ̈etẹ̈phú
tahenuô, a dyé tạ̈kyă Paulu ná Sila
dŏ Cŏmarya abwíataryĕ a tẹ̈myátẹ̈-
khwè akŭ rò èthĭ yĕthényẹ̈ htecuŏ-
41 kyă bínuô. Rò èthĭ yĕthényẹ̈ cuŏ-
nuŏlĕ dŏ Syria kḗ ná Cilicia kḗ rò
dyéshyodyésŏhtya khyĕthyá prẹ̈zṵ̈-
etẹ̈ plŏmụphú bínuô tahe.

16

Timothy Cuŏkrwŏkuŏ Paulu Ná Sila

1 Paulu cuŏ plehyă pọ̈ dŏ nyĕ rò a
cuŏtuọ̈ dŏ vḭ̈ Derbe ná vḭ̈ Lystra. Bí
vḭ̈ Lystra akŭnuô, kayă zṵ̈kạnyạ́kạ-
tẹ̈ otôprẹ̈ rò amwḭ ná Timothy. Rò
amuọ̈ ma Judaphú dŏ a zṵ̈enyạ́etẹ̈
tôprẹ̈, manárò aphĕ ma Greek myĕ-
2 côphú tôprẹ̈. Prẹ̈zṵ̈etẹ̈phú dŏ a o la-
hyă bí vḭ̈ Lystra ná vḭ̈ Iconio nuô-
3 tahe htuthĕ nḭ́dyé nyacŏ lŭ cŏ. Paulu
thézṵ̈ ékrwŏcuŏnḭ̈ Timothy akhu-
akhyĕ, a dŭ́talí pḗ lŭ phá.* A cuŏ-
mẹ̈ phúyĕ mẹ̈tĕhérò, Judaphú dŏ a

15:34 Ŭ ră liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô, ŭ myáhtye lisăsĕ yĕtômạ opatọ̈kuŏ to

15:37 Dŏ likhăshyé tahe akŭnuô Prẹ̈dônyăphú Amạ̈du 15:37 a opato

16:3 Timothy pacẹ̈khènuô, a dŭ́talínŏ phá to mẹ̈tĕhérò aphĕ ma myĕcôruô Greekphú, Judaphú mạ̈to.

o lahyă bínuôtahe thégně lŏplĭ ná
Timothy aphě̀ nuôma Greek myĕcô-
phú tôprẹ̀ akhu-akhyĕ tûrò a dûta-
4 lí pẹ́ lŭ phá pré. Bí èthĭ cuó nuŏtô-
vḭ̀ htetôvḭ̀ akhě̀nuô, a cuó ithyóithya
htuŏkyă pẹ́ lŏ hó prẹ̀zṵ̂etẹ̀phú dó a
o lahyă bí vḭ̀ nuôtahe akŭ nuôtahe
hó. Rò a ithyóithya pẹ́ èthĭ phú Prẹ̀-
dônyăphú ná prẹ̀zṵ̂etẹ̀plómụ muọ́-
prŭmuọ́prẹ́ khuklókhuklyă dó a o
lahyă dó vḭ̀ Jerusalem akŭ nuôtahe
héklọ̀héma betặbetẹ̀ htuŏhó tẹ̀me-
5 kyăngọ́ nuôtahe hó. Phúnuô akhu-
akhyĕ, prẹ̀zṵ̂etẹ̀ plómụphú tahe a
tẹ̀zṵ̂tẹ̀nyạ́ ashyo-asŏ hyătọ́, htuŏto
prẹ̀zṵ̂etẹ̀phú tahe orọ́htya ná orọ́-
htya có pwọ̆¬ tônyĕcó.

Paulu Myáhtyelwó Tẹ̀ Bí Vḭ̀ Troa Akŭ

6 Bí Asia kẹ́kŭ nuô Thé Săsĕ̀ Bya-
cè nŏcuó hésodônyă èthĭ ná Cómar-
rya alặangọ́ to akhu-akhyĕ èthĭ cuó-
khó rò cuóplúbékyă ná Phrygia kẹ́
7 ná Galasia kẹ́. Bí èthĭ cuótuọ́ dó
Mysia kẹ́kŭ akhě̀nuô, èthĭ yácú cuó-
nuŏ dó Bithynia kẹ́kŭ tadûrò Jesŭ
8 a Thé Săsĕ̀ nŏcuónuŏ èthĭ to. Phú-
nuô akhu-akhyĕ, èthĭ cuó talwó-
kyă Mysia kẹ́ rò cuó dó vḭ̀ Troa
9 akŭ pré. Bínuôtôthě̀, Paulu myá-
htyelwó tẹ̀tôcô. Rò a myáhtyelwó
ná Macedonia kẹ́phú tôprẹ̀ hyăka-
htò kwĭthézọ̀ lŭ, “Hyănuŏ mẹcwọ́
pẹ́kuŏrẹ́ pẹ̀ dó Macedonia kẹ́kŭyĕ.”
10 Paulu myáhtyelwó htuŏ tẹ̀ yĕyĕ,
pẹ̀ otaritaryă pẹ̀nẹ́ ná pẹ̀ ki hte-
cuó dó Macedonia kẹ́, mẹtĕhérò pẹ̀
zṵ̂e ná Cómarya é pẹ̀ ná pẹ̀ ki
cuó hésodônyă pẹ́kuŏ Macedonia
kẹ́phú tahe ná tẹ̀thékrṵ̂mila ari-
akyă.

Lydia Htwŏhtya Prẹ̀zṵ̂etẹ̀phú Dó Vḭ̀ Philippi Akŭ

11 Pẹ̀ o bí vḭ̀ Troa nuô rò pẹ̀ sidyáni̖
thòklyĕdu rò pẹ̀ htecuó tŏdĕ cócó dó
Samothrace klû oni̖ nuôtôpho, parŏ
tônyĕnuô, pẹ̀ cuó plehyă pọ́ dó vḭ̀
12 Neapoli. Pẹ̀ o bínuô rò, pẹ̀ htecuó
dĭtûpọ́ dó vḭ̀ Philippi. Vḭ̀yĕ tôvḭ̀ ma
vḭ̀du tôvḭ̀ dó a o dó Macedonia kẹ́kŭ
rò kayă bínuô tahe ma Roma a htyĕ-
phúkẹ́phú lŏ pwọ̆¬ tôprẹ̀ có. Rò pẹ̀
o bínuô thuŏlwḭ̀nyặnyĕ.
13 Bí Judaphú Mọ́nyĕduô bèhó
akhě̀nuô, pẹ̀ htecuó dó vḭ̀klŏ rò pẹ̀
cuó dĭtû dó htyĕklŏhtŭ. Bínuôma
Judaphú tahe lẹ́kwĭcóbě̀ akhălẹ́
okŏle pẹ̀ ne rò pẹ̀ cuó¬, rò prẹ̀mò
tahe hyăopló one rẹ́ lahyă bínuô rò
14 pẹ̀ onyăhébè ná èthĭ. Prẹ̀mò dó a
nḭ́dă pẹ̀ tẹ̀hébè yĕ aklě̀ tôprẹ̀nuô,
amwḭ ná Lydia, è ma vḭ̀ Thyatira-
phú tôprẹ̀ rò a isĕ̀ ikẹ̀ lḭlóthŏ ngụdu
tahe. È ma prẹ̀mò tôprẹ̀ dó a cóbu-
cóbě̀ Cómarya. Rò thyáphú a ki
zṵ̂ekuŏ Paulu a tẹ̀dônyăhébè pẹ́ ŭ
yĕtahe agněnuôrò, Cómarya bámŏ
15 pẹ́ lŭthéplò. È ná a hiphúphyăphú
ná kayă o lăkuŏ bí Lydia ahikŭ
nuôtahe plwŏ lahyă anẹ́ ná htyĕ.
Htuŏrò a ékạ pẹ̀ rò a hé, “Thĭ ki
dyanyăhó vă ná vă ma kayă tôprẹ̀
dó a zṵ̂enyạ́e tặtẹ̀ tôprẹ̀ hó hérò thĭ
bè kạ-olĕ tuọ́kuŏ dó văhi,” a hé rò
a étadû pẹ̀, rò pẹ̀ bè kạkuŏ có lŭ.

Ŭ Dótặ Paulu Ná Sila Dó Htŏkŭ Dó Vḭ̀ Philippi Akŭ

16 Tônyĕkhě̀ bí pẹ̀ cuó dó tẹ̀kwĭcó-
bě̀ akhălẹ́ tôpho akhě̀nuô, pẹ̀ myá-
htye tặsû ná cṵ̂muọ́ pacẹ̀phú tôprẹ̀,
cṵ̂muọ́phú yĕtôprẹ̀nuô khĭnékhĭnŏ

o dố lŭkŭ rò a nŏhé lŭ, tẹ̀shuốtẹ̀-
khĕ dố a ki hyăhtwŏhtya dố nyĕ
pă nuôtahe ari-akyă. Dố a héso pẹ́
ŭ phúnuô akhu-akhyĕ abyacè tahe
17 nḭ́bè ḗnyacố rŭ́ ná èkhukhyĕ cố. A
krwŏcuốkuŏ Paulu ná pẹ̀ tahe akhyĕ
rò, a ḗhtŏhtya, “Prẹ̀khŭ yĕtahe ma
Cómarya dố adu-ahtŭ tadû yĕtô-
prẹ̀ alulé tahe hố. A hésodônyă luŏ
pẹ́ thĭ ná Cómarya mẹlwóhteką thĭ
18 ari-akyă hố.” A hé phúnuô mọ̀nyĕ-
mọ̀thĕ nyẹ̀hố rò a súsádídyă nya-
cố Paulu athḗplò rò a tarí kąkhyĕtŏ
lŭ rò a hé khĭnékhĭnŏyĕ, “Dố Jesŭ
Krístu amwḭ akŭnuô, vă nŏhtecuố-
kyă nẹ̀ dố prẹ̀mò yĕtôprẹ̀ akŭ,” a
héhtuŏ tôphuốtuŏ khĭnékhĭnŏ yĕtô-
duŏ htecuốkyă dố lŭkŭ.
19 Bí pacẹ̌muọ̀phú yĕtôprẹ̀ abyacè
thḗgnĕhố ná a lẹ́nḭ́bèrŭ́ klyá o păto
akhĕnuô, èthĭ pṵ́ Paulu ná Sila rò
cwicuố èthĭ dố khuklódu khusuhtŭ
20 tahe lẹ́onḭ́ akhălẹ́ dố klḗkŭ nuô. Èthĭ
écuố Paulu ná Sila dố Roma prẹ̀-
ciryatẹ̀ tahe a mèthènyĕ rò a hé
èthĭ, “Kayă yĕtahe ma Judaphú rò
a hyămẹ tathŭ́talṵ̀ lŏplĭ pẹ̀ vḭ́kŭ.

Ŭ klọ́oma Paulu ná Sila akhăduô dố
thòklọ́ plèkŭ (16:24)

21 Èthĭ ithyóithyatą̀ ngọ́ dố a khódû
ná pẹ̀ tẹthyótẹthya alḗklŏ tahe. Pẹ̀
ma Roma htyĕphúkḗphú tahe akhu-
akhyĕ, pẹ̀ cṵe, krwŏmẹbḗ kuŏcyą́
èthĭ alḗklŏ yĕtahe to,” èthĭ hé la-
hyă phúnuô.
22 Lŏ¬ kayă bḗmụ yĕtahenuô a htés-
sû kuŏ lŏplĭ Paulu ná Sila. Phúnuô-
rò prẹciryatẹ̀ tahenuô, a nŏhtốzą̀-
kyă kayă yĕthḗnyẹ̀ hyecą, rò a hétą̀
23 angọ́ ná bèmṵ̀ èthĭ ná iplírwḭ. Ŭ mṵ̀-
cyẹ̀mṵ̀cṵ̀ nyacố èthĭ rò dốkhyĕnuô,
ŭ dốnuŏ èthĭ dố htŏkŭ, rò ŭ nŏ
opọ̀ma tą̀tẹkyă èthĭ ná prẹopọ̀ htŏ
24 akhuklố nuôtôprẹ̀. Bí ngọ́ hyątuọ̀hố
dố prẹopọ̀ htŏ khuklố yĕtôprẹ̀ a o
akhĕnuô, a dốnuŏ èthĭ dố htŏkŭ dố
akŭ tôtọ́ rò a klóma èthĭ khăduô ná
thòbyedu.
25 Bí mọ̀nẹkhĕnuô, Paulu ná Sila
kwĭcốbĕ rò irŏ htuthḗhtya Cómarya
akhĕ, kayă o dố htŏkŭ tahe nḭ́dă la-
hyă èthĭ tẹ̀kwĭcốbĕ tahe ná èthĭ irŏ-
26 tẹ̀ tahe. Yĕtôphuốrò tanéhtódĭ hty-
akhyé rò a htố shyonyacố rò lẹ́dố
o htŏ khăshyé yĕnuô a kazuọ̀tuọ̀
lŏ cố. Bínuô tôphuốtuŏ, lẹ́dố o htŏ
kadădu tahe lụmŏhtya nḭ́dyé lŏdû
anẹ́. Htuŏto lŏ¬ suplyẹtọ̀hté dố ŭ
cŏma ná ŭ dốo kayă tahenuô, a la-
27 lyĕ htekyă nḭ́dyédû lŏ anẹ́. Bí prẹ̀-
opọ̀htŏ khuklố yĕtôprẹ̀ thḗnẹ̀htya rò
a myáhtye ná kayăhtŏ akadă lụmŏ
akhĕnuô, a tanẹ ná ŭ dốtą̀ kayă tahe
klyahteplḗ lŏhố rò a báhte anḗ rò a
28 kírẹ́ sŭthyĕlyą nḭ́dyé ná anẹ́. Bínuô-
khĕ Paulu éhtŏcuố lŭ, “Sŭsĕ dyétă
nẹ̀nẹ́ tămẹ́. Pẹ̀ o lŏplĭ bíyĕ prḗ.”
29 Prẹopọ̀htŏ khuklố nŏphyéhyă ŭ
mikŏ rò a klyanuŏ dángṵ̀tą̀ tanyą̀-
tadè dố Paulu ná Sila a khăduôshyé.

30 A mẹphúnuô htuǒrò a ḗhte Paulu ná
Sila dố aklǒ rò a sudyă èthĭ, “Puǭvyą̄
thĭ˜, thyáphú vă ki nḭ́bèkuǒ tẹ̀siplḗ-
ką agnĕnuô, vă tŏbè mẹphútĕ?”
31 Rò èthĭ hésû lŭ, “Zǭką̄nyą́ką Bya-
cè Jesŭ yĕnuô, rò nẹ̀ ná kayă dố
a hyă olăkuǒ ná nẹ̀ dố nẹ̀hikŭ
tahenuô, a ki nḭ́bè dû tẹ̀mẹlwóhte-
32 ką pă.” Htuǒrò Paulu ná Sila hé-
sodônyă pḗ è ná lǒ˜ kayă o dố
lŭhikŭ nuôtahe ná Byacè alą̆angǫ́.
33 Bí nuôtôthĕthĕ˜ tuǒ pré, prẹ̀opǭ-
htǒ khuklố yĕtôprẹ̀nuô a sĭplĭ́kyă
pḗ èthĭ acu-ahtyă tahe, htuǒrò tô-
phuŏtuǒ è ná lǒ˜ a hiphúphyă-
phú nuôtahe plwŏ lǒ lahyă anḗ
34 ná htyĕ. A ḗką̄nḭ́ Paulu ná Sila
dố ahi, htuǒrò a dyéedyéŏ pḗ èthĭ
sèesèŏ. È ná a hiphúphyăphú tahe
a zǭką̄nyą́ką lahyă hố Cố́marya
akhu-akhyĕ, a thḗkrǭthḗlǒ lahyă
kanǫ́˜ to.
35 Dố́khyĕ tôrŏnuô, Roma prẹ̀ciryatẹ̀
tahe nǒcuố klyĕopǭ vḭ̄ tahe dố kayă-
opǭhtǒ khuklố yĕtôprẹ̀ a o. Rò a nǒ-
cuố́hé prẹ̀opǭhtǒ khuklố nuôtôprẹ̀,
36 “Plwŏhtekyă kayă nuôtahe.” Phú-
nuô rò, prẹ̀opǭhtǒ khuklố yĕtôprẹ̀
hésoluǒ Paulu, “Prẹ̀ciryatẹ̀ tahe hé-
tą̆hố angǫ́ ná bèplwŏhtekyă nẹ̀ ná
Sila akhu-akhyĕ, thĭ htecuố nḭ́ hố.
Cuố́mọmọ lahyă ní˜.”
37 Manárò Paulu hésû klyĕopǭ vḭ̄-
phú tahe, “Pẹ̀ ma Roma htyĕphúḗ-
phú tahe prḗ. Èthĭ sudyăcẹmyá hí
pẹ̀ tôphuố˜ to rò a cuố́mǭ̆cuố́pǫ̀ lǒ-
plĭ pẹ̀ dố ŭ tôplutôphè mèthènyĕ,
htuǒto èthĭ cuố́dótą̆ tuǭ pẹ̀ dố htǒ-
kŭ cố. Khŏnyą́rò, èthĭ thḗzǭ nǒ-
htecuố́huô pẹ̀ ĕ? Èthĭ cuố́mẹphúyĕ
ma anḭ́ to. Roma prẹ̀ciryatẹ̀ yĕtahe
tŏbè hyă bíyĕ rò bèhyăplwŏhte pẹ̀
ná anḗ.”
38 Klyĕopǭ vḭ̄phú tahe hésoluǒ ką-
khyĕ pḗ khyĕthyá tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ dố
Roma prẹ̀ciryatẹ̀ tahe a o rò bí èthĭ
nḭ́huǒ ná Paulu ná Sila ma Roma
htyĕphúḗphú tahe prḗ akhĕnuô,
39 èthĭ thḗisĕ lahyă. Phúnuô akhu-
akhyĕ, Roma prẹ̀ciryatẹ̀ tahe hyă
kwĭthḗzǫ̀ Paulu ná Sila rò èthĭ thŭ-
hte lŭ dố htǒklǒ rò a kwĭthḗzǫ̀ èthĭ
ná a ki htecuố́taphă dố vḭ̄kŭ yĕ.
40 Paulu ná Sila o dố htǒkŭ hte rò hte-
cuố dố Lydia ahi. Èthĭ cuố́myáhtye
ná prẹ̀zǭ̆etẹ̀phú tahe bínuô. Rò èthĭ
dyéhĕdyére htuǒ ŭ bínuô tahe rò
èthĭ htecuố́kyă.

17

Dố Vḭ̄ Thessalonia Akŭ

1 Èthĭ cuố́talwókyă vḭ̄ Amphipoli
ná vḭ̄ Apollonia rò a cuố́tuǭ lahyă
dố vḭ̄ Thessalonia. Bí vḭ̄nuô tôvḭ̄
akŭnuô, Judaphú tẹ̀cố́bĕhŏ o tômĕ.
2 Phú Paulu lḗklŏ mẹ nḭ́dyé nuô, a
cuố́nuǒ dố tẹ̀cố́bĕhŏkŭ. Judaphú a
Mǭnyĕduô thuǒphuố lǒnuô a cuố
hébèdônyă krékryą́ ná kayă bḗmụ
bínuô tahe rò a zǭ̆luǒ pḗ ŭ ná li-
3 săsĕ ari-akyă. Rò a héso pḗ èthĭ ná
ŭ răone lisăsĕ ari-akyă nuôtahe rò
a zǭ̆luǒplŏ pḗ ŭ ná Krístu ari-akyă.
Rò a hé, Krístu dố Cố́marya nwó-
htya è ná prẹ̀mẹlwóhteką ŭ yĕtô-
prẹ̀ nuôma ŭ mẹcyḕmẹcṳ̄ lŭ htuǒpă-
rò a ki ihtò htwŏprẹ̀ ką̆khyĕ khyĕ-
thyá dố tẹ̀thyĕ pă a hésoplŏ pḗ ŭ
phúnuô. Rò a hé, “Jesŭ dố vă hé-
soluǒ pḗ thĭ khŏnyą́yĕ tôprẹ̀ nuôma
mą̆hố Krístu dố Cố́marya nwóhtya

lŭ dố a ki mẹlwóhteką ŭ yĕnuô tôprẹ̀
4 hố.” Dố Judaphú aklĕ̀ tahehenuô, a
zṹekuŏ Paulu a tẹ̀hébè rò athếplò
nuŏkŭ kuŏná Paulu ná Sila. Greek-
phú dố a bezṹnyą́ Cómarya tahe-
nuô a zṹkąnyą́ką́ ékú kuŏlă èthĭ
yĕthếnyẹ̌, htuŏto prẹ̀mò dố a mwi̤-
dumwi̤htŭ tahenuô, athếplò okuŏ
èthĭ yĕthếnyẹ̌ rò a zṹkąnyą́ką́ kanuŏ
ékuŏ lă èthĭ.
5 Manárò Judaphú tahe thếkháthế-
hte èthĭ rò a cuŏếplố kayăcyẹ̌ ka-
yăricyą́ dố a lĕ dố klếkŭ yĕtahe rò
a nŏmẹ tarŭ̂tapyă lŏ̌ cố ŭ tôvṹlŏ̌
cố. Thyáphú èthĭ ki pṹcwitarṹ htení
Paulu ná Sila dố kayă bếmụ yĕtahe
a mèthènyĕnuô, Judaphú yĕtahe ná
kayă bếmụ yĕtahe cuố mẹpruŏnuŏ
Jason ahi rò nuŏmyápṹ Paulu ná
6 Sila. Manárò èthĭ myáhtye Paulu ná
Sila to akhu-akhyĕ a cwihte Jason
ná apuṹvyą́ Krístuphú dố aruô tahe
rò a écuố èthĭ dố kayă htwŏ vṹkhu-
klốkhuklyă tahe a mèthènyĕ rò a
ếhtŏhtya lahyă, “Kayă yĕtahe ma,
prẹ̀mẹ tarŭ̂tapyă tẹ̀ dố khălẹ́ pwẹ̌-
tôpho cố. Rò khŏnyą́yĕ èthĭ hyătuṹ-
7 hố dố pẹ̀ vṹkŭ hố. Prẹ̀ émọsû èthĭ
dố ahikŭ ma Jason hố. Èthĭ hé la-
hyă ná khwídu o dố aruô tôprẹ̀, rò
amwi̤ ná Jesŭ akhu-akhyĕ, èthĭ hébè
talwótalyẹ hố Khwídu Caesare a tẹ̀-
8 thyótẹ̀thya tahe hố.” Dố èthĭ hébè
lahyă phúyĕ akhu-akhyĕ a mẹtarŭ̂-
tapyă súsámahyă htyalŏ̌ kayă bếmụ
ná kayă dố a htwŏ vṹkhuklốkhuklyă
9 tahe hố. Thyáphú Jason ná apuṹ-
vyą́ Krístuphú dố aruô tahe ki siplế
agnĕnuô, èthĭ kwĭ Jason ná akhŏ yĕ-
tahe rŭ̂, htuŏrò a plwŏhtecuốkyă no
èthĭ prế.

Dố Vṹ Beroea Akŭ

10 Mṹkhíhố akhĕ̀nuô, prẹ̀zṹetẹ̀phú
tahe thŭcuốkyă Paulu ná Sila dố
vṹ Beroea. Bí a cuốtuṹ dố vṹkŭ
akhĕ̀nuô, a cuŏnuŏ cốcŭ cố dố Juda-
11 phú a tẹ̀cốbĕ̀hŏ akŭ cố. Judaphú
o bí vṹ Beroea tahenuô a thếplò-
htŭ myáhtyeyẹklŏ ná vṹ Thessalo-
niaphú thĭtahe. Èthĭ nṹdă săprẹ́să-
myă nyacố tẹ̀ritẹ̀kyă dố tẹ̀thếplò-
shyo akŭcố. Htuŏrò thyáphú èthĭ
ki thếgnĕ tặtẹ ná Paulu a tẹ̀hébè
yĕnuôma, amą́ ĕ ma mą́to ĕ nuô
a pṹthếgnĕ lahyă cố lisăsĕ pwẹ̌-
12 nyĕnyĕ pwẹ̌thĕ̀thĕ cố. Èthĭ zṹkąnyą́ką́
élă, htuŏrò Greek myĕcôphú
prẹ̀mò dố a mwi̤dumwi̤htŭ tahe ná
Greekphú prẹ̀khŭ tahe zṹkąnyą́ką́
kuŏ élă.
13 Rò bí Judaphú dố vṹ Thessalo-
nia tahe nṹhuŏhố ná Paulu héso-
dônyă pẹ́ pọ́ ŭ ná Cómarya alặ-
angọ́ dố vṹ Beroea akŭ akhĕ̀nuô,
èthĭ hyăryą́ kayă bếmụ yĕtahe mi-
14 kuố rò a nŏ̌ mẹtarŭ̂tapyă ŭ. Prẹ̀zṹ-
etẹ̀phú tahe thŭcuô tôphuố thŭcuố-
kyă Paulu dố htyĕdutavąhtŭ̂, manár-
rò Sila ná Timothy thếnyẹ̌lŏ̌ okyă-
15 pă bí vṹ Beroea akŭ nuôpré. Prẹ̀
dố a thŭcuố Paulu tahenuô, a krwŏ
sidyácuố tuṹkuŏ lŭ thòklyĕdu dố
vṹ Athenia cố. Rò bí èthĭ kąkhyĕ
khyĕthyá dố vṹ Beroea hố akhĕ̀nuô,
Paulu krwŏmecuốnṹ èthĭ ngọ́ ná a ki
kąhéso nṹpẹ́ lŭ Sila ná Timothy ki
hyăpryăkuŏ dố lŭo.

Dố Vṹ Athenia Akŭ

16 Bí Paulu opọ́ Sila ná Timothy bí
vṹ Athenia akhĕ̀nuô, a myáhtye prẹ̀-
zọ tahe oế nyacố bí vṹkŭnuô akhu-

17 akhyĕ a thḗplòpyé nyacó. Phúnuô
akhu-akhyĕ, a hébèdônyă krékryą́
ná Judaphú ná Greek myĕcôphú dố
a bezṹbenyą́ Cốmarya tahe bí tẹ̀có-
bĕhŏ akŭ nuô, htuŏto a dônyăkré-
kryą́ kuŏpọ́ ná kayă dố a o lahyă
dố klḗkŭ nuôtahe phúnuô pwọ̀nyĕ-
18 nyĕ¬ cố. Thárá dố ŭ ḗ, Epicurea-
phú ná Stoicphú tahe hébèdônyă
krékryą́ lahyă ná Paulu. Èthĭ aklĕ
tahehenuô, a hé lahyă Paulu, “Kayă
tẹ̀thḗgně okuŏŭ tôcô¬ to rò a cuố-
cyḗmẹ anḗ phú prẹ̀cyą́prẹ̀dè yĕtô-
prẹ̀yĕ a cuố hékryá¬ ĭtĕtĕ?” Tahehe
rò a héke, “A thyáná a dônyă htyĕ-
ruôkḗklŏ a cốmarya tahe ari-akyă,”
a hé phúnuô. Èthĭ cuốhétuọ́ lahyă
phúyĕ mẹ̀tĕhérò a tŏbí Paulu hésо-
dônyă pḗ ŭ ná Jesŭ ari-akyă ná atẹ̀-
thyĕ ihtò htwŏprẹ̀ kąkhyĕ ari-akyă
akhĕnuô akhu-akhyĕ a hé lahyă
19 phúnuô. Htuŏrò èthĭ écuố Paulu dố
kayă htwŏ khuklŏkhuklyă tahe a o
rò èthĭ cuố okúokyá lŭ bí Areopago
khŏlŏkhunuô, rò èthĭ sudyă Paulu,
“Pẹ̀ thḗzṹ thḗgně kuŏ nẹ̀ tẹ̀ithyó-
20 ithya athĕ yĕtôcô ari-akyă. Tẹ̀ritẹ̀-
kyă dố nẹ̀ dônyă yĕnuô, akhóakhye
nyacó dố pẹ̀gně rò angọ́lasá hyă
phútĕnuô pẹ̀ thḗzṹ thḗgněkuŏ,” a
21 hé lŭ phúnuô. (Mẹ̀tĕhérò, Athenia-
phú ná htyĕruôkḗklŏphú dố a o la-
hyă bínuô pwọ̀¬ prẹ̀nuô, dă tẹ̀ri-
tẹ̀kyă oluŏhtyathĕ khókhye hố tô-
côcô hố hénuôma, a thḗzṹ dônyă
lahyă, a thḗzṹ nḭ́dă rò a mẹ̀lŏkyă-
dĕ lŏ a tẹ̀shuŏtẹ̀khĕ ná tẹ̀yĕtahe ari-
akyă prḗ.)
22 Paulu ihtò dố kayă htwŏ khuklŏ-
khuklyă tahe lḗokú lŭ bí Areopago
khŏlŏkhu anyĕhyă yĕnuô rò a
hé, “Vḭ́ Atheniaphú lŏplĭ thĭ¬,
bítĕ tôcôbèbè, vă myáhtye ná thĭ
dyaduzṹnyą́ nyacó Cốmarya vă¬.
23 Mẹ̀tĕhérò, bí vă cuốlĕ dố thĭ vḭ́kŭ
akhĕ rò vă myá thĭ tẹ̀cốbucốbĕ
akhălḗ tahe akhĕnuô, vă myáhtye
tẹ̀lŭtyă khălḗ tôpho dố ŭ răo lŭ,
‘Cốmarya dố ŭ thḗgně è to tôprẹ̀
agně’ phúnuô. Phúnuô akhu-akhyĕ,
Cốmarya dố thĭ thḗgně lŭ to rò thĭ
cốbucốbĕhtya nḭ́dyé è yĕtôprẹ̀nuô,
vă ki hésodônyă pḗ thĭ ná è ari-
akyă khŏnyą́.
24 “Cốmarya dố a byályą̀tĕlyą̀ tamọ́,
sè, lĕ, hekhu ná tẹ̀pwọ̀¬ tôcô yĕtô-
prẹ̀ nuôma mốkhu ná hekhu a Bya-
cè hố. Rò tẹ̀lŭhŏdu dố kayă mẹ̀ è
ná atakhu tahenuô, Cốmarya o bí-
25 nuôtahe akŭ to. Phúnuô akhu-akhyĕ
prẹ̀lukayă ki mẹcwọ́mẹkŏ Cốmarya
agnĕnuô a lo ná tôcô¬ to, mẹ̀tĕhérò,
anḗbyacè nḭ́dû yĕnuô, a dyé ŭ pwọ̀¬
tôprẹ̀ thḗhtwŏprẹ̀ ná tẹ̀thḗnuŏthḗ-
hte ná tẹ̀ dố aruôtahe pwọ̀¬ tôcô
26 cố. Cốmarya byályą prḗ kayă tô-
prẹ̀ prḗ rò a nŏohtwŏhtya prẹ̀lu-
hekhuphú pwọ̀myĕpwọ̀cô rò a nŏ-
olŏ ŭ dố hekhusĭba akŭ. Anḗbya-
cè nḭ́dû taritaryă one tą̀tẹ̀ tẹ̀shuốtẹ̀-
khĕ ná tẹ̀khălḗkhăbya dố prẹ̀luhe-
27 khuphú kiokisố agně. Thyáphú prẹ̀-
lukayă ki myápṹ lŭ pă rò taryáma
a ki myáhtye lŭ pă kŏle a tanẹ̀ rò a
byályąhố èthĭ. Ki héklyácó ma Cố-
28 marya ophûnyéprḗ ná pẹ̀ prḗ. Phú
kayă tôprẹ̀ héhtuŏhố, ‘Dố Cốma-
rya akhu-akhyĕrò pẹ̀ ohtwŏprẹ̀bḗ,
rò pẹ̀ kṹką́rúryąbḗ,’ a hé phúnuô.
Phú thĭ prẹ̀ręŏngọ́irŏ tahe hékyă
nuô, ‘Pẹ̀ ma aphúalyẹ tahe,’ a ręŏ-
kyă phúnuô.

29 “Phú pẹ htwŏhó Cómarya aphú-
alyẹ tahenuô, Cómarya ma athyá-
ná rŭ, htĕ, mạ́torò lọ́ tahe pẹ tŏkò
tanẹ́nḭ́ phúnuôto, Cómarya ma prẹ̀-
isó byácyạ́hi tahe, prẹ htwŏ takhu-
cyạ́dè tahe byá htwŏhtya cyạ́ è phú
30 prẹ̀zọ nuôtahe mạ́to. Bí ŭ thégně hí
Cómarya to akhĕnuô, a myá békhu-
tặ̄phuôkyă prẹ̀lukayă atẹ̀thŭ phú-
nuô tôcô pré. Manárò khŏnyạ́yĕnuô,
a hétặ̄hó angọ́ ná kayă pwọ̄̆¬ tô-
prẹ dó a o dó khălẹ́ bítĕ¬ tô-
phobèbè a tŏbè zạ lahyă anẹ́ rò
a tŏbè tarí kạkhyĕtŏ khyĕthyá dó
Cómarya a o pwọ̄̆¬ tôprẹ a hé-
31 htuŏ phúnuô hó. Mẹtĕhérò, a be-
klọ̀bema htuŏhó mọ́nyĕmọ́thĕ dó a
ki cirya cócótẹtẹ lŏ có hekhusĭba
pă. Cómarya nwóhtya htuŏhó prẹ̀-
ciryatẹ̀ tôprẹ hó. Rò a dyéluŏ pẹ́
htuŏhó ŭpwọ̄̆¬ tôprẹ ná a tẹ̀khyá-
thé hó. Rò a tẹ̀khyáthéyĕ ari-akyă
ma mạ́hó a mẹ-ihtò htwŏprẹ kạ-
khyĕ khyĕthyá kayă nuôtôprẹ dó tẹ̀-
thyĕ yĕnuôhó.”
32 Bí èthĭ nḭ́huŏ Paulu hésodônyă
pẹ́ èthĭ ná tẹ̀thyĕ ihtòkạkhyĕ ari-
akyăyĕ akhĕnuô, tahehe rò a nyẹ̄̆-
kruŏ lŭ, tahehe kerò a hé, “Pẹ̀ thé-
zṵ́ nḭ́huŏ khyĕthyápọ́ nẹ̀ hé pẹ́ pẹ̀
33 tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuô.” Yĕtôphuórò Paulu
34 htecuó taphăkyă. Kayă tahehenuô
a théplòo lŭ rò a bóthyó ná lŭ rò
a zṵ́kạnyạ́kạ kuŏ tẹ̀. Prẹ dó a zṵ́-
kạnyạ́kạtẹ̀ tahe aklĕnuô, amwḭ ná
Dionysio otôprẹ̀. È ma kayă tôprẹ
dó a otọ́kuŏ dó Areopago kayă htwŏ
khuklókhuklyă aplóamụ tahe aklĕ
tôprẹ̀. Htuŏ ná prẹ̀mò dó amwḭ ná
Damari ná kayă dó aruô tahe zṵ́-
enyạ́ekạ kuŏ tẹ̀.

18

Dó Vḭ Corinthia Akŭ

1 Tẹ̀htwŏhtya htuŏ phúyĕ rò, Paulu
o bí vḭ Athenia nuô rò a htecuó dó vḭ
2 Corinthia. Rò a cuó myáhtye tặ̄sû ná
Judaphú tôprẹ dó amwḭ ná Aquila
yĕ bínuô tôpho. Aquila yĕnuô, a o
pacẹ̄̆lyạ dó vḭ Pontus rò è ná amĕ
Priscilla hyătuọ́thĕ lahyă mópăpré
bínuô pré. Khwídu Claudio hétặ̄
angọ́ ná lŏ¬ Judaphú tahenuô, bè
htecuókyă lŏplĭ bí vḭ Roma akŭyĕ.
Dó khwí hétặ̄ angọ́ phúyĕ akhu-
akhyĕrò Aquila yĕ ná amĕ Priscilla
htecuókyă dó Itali kẹ́kŭ rò hyătuọ́
lahyă bíyĕ pré. Rò Paulu cuó myá-
3 htye tặ̄sû ná èthĭ. Rò Paulu okuŏ ná
èthĭ bínuô. Rò a mẹrọ́kuŏ tẹ̀ ná èthĭ,
mẹtĕhérò Paulu nuô a buôenḭ́ pré a
théhtwŏprẹ̀ ná a mẹ lẹ́thûikẹ̄̆ thyá-
ná mĕ ná vẹ̀ thényẹ̄̆yĕ mẹyĕnuô pré.
4 Judaphú Mọ́nyĕduô pwọ̄̆¬ phuó-
phuó¬ nuô, Paulu dônyăkrékryạ́ ŭ
bí tẹ̀cóbĕhŏ akŭnuô. Thyáphú Juda-
phú ná Greekphú nyẹ̄̆mụlŏ ki zṵ́-
kạnyạ́kạ kuŏ Jesŭ agnĕnuô, Paulu
yácṵ hébè cwinḭ́htónḭ́ èthĭ théplò.
5 Bí Sila ná Timothy o dó Mace-
doniakẹ́ htecuó rò a hyătuọ́ dó
Paulu o akhĕnuô, Paulu dyélyạ lŏ-
plĭ a tẹ̀shuótẹ̀khĕ dó a ki hésodônyă
pẹ́ ŭ ná tẹ̀thékrṵ̄mila ari-akyă. Rò
a khyáathé rò a hésodônyă luŏ pẹ́
Judaphú tahe ná Jesŭ ma Krístu, è
ma prẹ dó Cómarya nwóhtya lŭ ná
dó a ki mẹlwóhtekạ prẹ̀lukayă nuô-
tôprẹ hó, a hé phúnuô dó ŭ pwọ̄̆¬
6 tôprẹ a mèthènyĕ. Manárò Judaphú
tahe htésû pacyẹ́ishyé Paulu akhu-
akhyĕ, Paulu htóruó tặ̄kyă hemû dó

a hyecạlọ. A htóruố tặ̄kyă hemû
phúyĕnuôma a dyéluŏhố tẹ̀mátẹ̀dyă
tôcô dố ŭ htésû èthĭ phúnuô. Htuŏ-
rò a hésû èthĭ, “Thĭ ki tuố̤dố tẹ̀-
pyétẹ̀kyă hénuôma thĭnáthĭ nḭ́dûhố.
Tẹ̀thŭ́tẹ̀plá opă dố văl̥ọ to hố. Cá-
htya khŏnyą́yĕ tặ̄plehyă nuô, vă ki
cuố hésodônyă pẹ́dûhố dố Judaphú
mą́to tahe aklĕhố.”
7 Phúnuô akhu-akhyĕ, a htecuố̤kyă
èthĭ khălẹ́ rò a cuố̤ okuŏ dố Juda-
phú mą́to dố amwḭ ná Titio Justo hé
yĕnuô tôprẹ̀ ahi, rò ahi o bí tẹ̀cóbĕ-
hŏ khăshyénuô. È ma kayă dố a có-
8 bucóbĕhtya Cómarya tôprẹ̀. Crispu
ma kayă htwŏ tẹ̀cóbĕhŏ akhuklố bí-
nuô tôprẹ̀. È ná lŏ¬ kayă dố a hyă-
olă kuŏ lŭ bí ahi nuôtahe zṵ́kạnyą́-
kạ lŏplĭ Byacè rò kayă aruô dố a
o dố vḭ Corinthia akŭ dố a nḭ́huŏ
tẹ̀thékrṵ̄mila tahenuô, a zṵ́kạnyą́-
kạ kuŏ rò a plwŏkạ kuŏ lahyă anẹ́
ná htyĕ.
9 Tôthĕnuô, Paulu myáhtye tẹ̀myá-
lwó tôcô rò Byacè hébè lŭ, “Thé-
isĕ tămẹ́! Okuố̤kyă tă nẹ̀ tẹ̀hébè
10 tămẹ́! Othuôtakrṵ́ tămẹ́! Mẹtĕhé-
rò vă okuŏdû ná nẹ̀, rò ŭ mẹ-
pyą́mẹsĕ cyą́ ná nẹ̀ tôprẹ̀¬ to,
mẹtĕhérò kayă obí vḭyĕ tôvḭ akŭ
nuôtahema prẹ̀ dố a zṵ́enyą́e vă
11 nuôma a orọ́oé lăhố.” Phúnuôrò
Paulu obí vḭ Corinthia nuô tôna ná
lĕthuŏthyó rò a ithyóithya pẹ́ kayă
bémụ tahe ná Cómarya alặ̄angọ́.
12 Bí Gallio htwŏ Roma khwídu dố
Akaia kẹ́ akhĕnuô, Judaphú tahe
éplố nḭ́dyé lŏ lŭ rò a cuố̤pṵ́ lahyă
Paulu rò a thŭcuố lŭ dố lẹ́cirya
13 khălẹ́. Èthĭ hé, “Kayă yĕtôprẹ̀ma,
kayă lĕ ilŏilyá lŏ kayă bémụ. Rò a
nŏcóbĕhtya ŭ ná Cómarya dố a khó
ná tẹ̀thyótẹ̀thya nuôtahe.”
14 Bí Paulu kírẹ́ hébèhte akhĕnuô,
Khwídu Gallio hé Judaphú thĭtahe,
“Judaphú thĭ¬, tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuô a
ki mą́nyăhố tẹ̀ dố a talwótalyẹ́ cố
htyĕkẹ́ a tẹ̀thyótẹ̀thya tahe cóbèbè,
vă tŏbè thépl̥òhtŭ nḭ́dă dû thĭ tẹ̀-
15 dyaluŏhtya yĕtahe. Manárò tẹ̀ritẹ̀-
kyă yĕnuôma a mą́pré tẹ̀hébè kré-
kryą́ lŭ ngọ́ tahe ná mwḭ tahe, ná thĭ
Judaphú tẹ̀thyótẹ̀thya nḭ́dû tahe pré
akhu-akhyĕ, thĭ tŏbè cirya nḭ́dyédû
thĭtẹ̀ pré. Vă ma kayă dố a htwŏ
pẹ́ ŭ prẹ̀cirya tẹ̀ritẹ̀kyă phúyĕnuô
16 tahe agnĕnuô mą́to.” Rò a vẹ́htekyă
Judaphú tahe dố lẹ́cirya khălẹ́ yĕ-
17 nuô aklŏ. Htuŏrò èthĭ pwọ̤¬ tôprẹ̀
pṵ́ma tẹ̀cóbĕhŏ khuklố Sostheno yĕ,
rò a mṵ́ lŭ dố lẹ́cirya akhălẹ́ yĕnuô
anyĕhyă cố tadṵ́rò Khwídu Gallio
hétặ̄tṵ́ mẹtặ̄tṵ́ èthĭ tôcô¬ to.

Paulu Kạkhyĕ Khyĕthyá Dố Vḭ Antioko

18 Paulu oplehyă mọ́nyĕmọ́thĕ nyẹ̀-
kú¬ lă pọ́ bí vḭ Corinthia akŭnuô,
htuŏrò a htecuố̤kyă prẹ̀zṵ́etẹ̀phú bí-
nuô tahe alẹ́. A sidyáṇḭ́ thòklyĕdu
rò a htecuố dố Syria kẹ́. Rò a hte-
cuố tọ́ná Priscilla ná Aquila. Bí a
htya sidyá tyahí thòklyĕdu to nuô,
a byă lyạṇḭ́ anẹ́ dố Cómarya a mè-
thènyĕ bí vḭ Cenchrea akŭnuô rò
19 a icĭkyă akhuluọ̤. Èthĭ cuốtuọ́ dố
vḭ Epheso rò a bekyă Priscilla ná
Aquila bínuô. A cuốnuŏ dố tẹ̀cóbĕ-
hŏkŭ rò a cuố hébèdônyă krékryą́ ná
20 Judaphú tahe. Judaphú tahe kwĭ-
thézọ̀ lŭ ná a ki onyẹ̀ pẹ́kuŏpọ́ èthĭ
21 bínuô tadṵ́rò a cṵ̄to. Manárò bí a
htecuố hố akhĕnuô, a hékyă èthĭ, “A

ki tŏ Cómarya athéplò hérò vă kạ-
khyĕ kuŏ khyĕthyá dố thĭo pă.” A
hé htuŏrò a htya sidyá thòklyĕdu bí
22 vỵ̈ Epheso akŭnuô rò a htecuŏkyă. Bí
a cuŏtuọ̈ dố vỵ̈ Caesarea akhĕnuô, a
htya dố vỵ̈ Jerusalem rò a htya hé-
mọhéryákyă prẹ̀zṵ̈ẹtẹ̀ plŏmụphú bí-
nuô tahe, rò a lyạ dố vỵ̈ Antioko.
23 A lyạ o bínuô taplộtaplyáphú
rò a htecuŏkyă khyĕ. A cuŏlĕ bí
Galasia kẹ́ ná Phrygia kẹ́kŭnuô tô-
pho htuŏ tôpho. Htuŏrò a cuŏ dyé-
shyodyésŏhtya pẹ́ prẹ̀zṵ̈ẹtẹ̀phú o bí-
nuô tahe ahĕare.

Apollo Mẹtẹ̀ Dố Vỵ̈ Epheso Akŭ
Ná Vỵ̈ Corinthia Akŭ

24 Judaphú dố amwị ná Apollo
otôprẹ̀. A opacẹ̈lyạ dố vỵ̈ Alex-
andria, rò a hyă dố vỵ̈ Epheso. È
ma kayă hébècyạ́hébèdè lă tôprẹ̀.
Htuŏto lisăsĕ a tẹ̀rămárădyă tahe¬
25 ma a thégnĕplŏplŭ lŏ cố. Ŭ ithyó-
ithyanó htuŏhó è ná Byacè aklyá-
aklŏ tahe hố. Htuŏrò a théplòshyo
dônyăpẹ́ nyacó ŭ, htuŏrò a ithyó-
ithya tạ̈tẹ pẹ́ nyacó ŭ ná Jesŭ ari-
akyă tahe. Manárò a thégnĕ prétŭ
Giovanni a tẹ̀plwŏhtyĕ ari-akyă tô-
26 côtuŏ pré. A cáhtya hébèkhŭhă dố
tẹ̀cóbĕhŏ akŭ. Bí Priscilla ná Aquila
nị̈huŏ a tẹ̀hébè akhĕnuô, a ékạ lŭ
dố ahi. Thyáphú è ki thégnĕhyă
tạ̈tẹ klŏlópọ́ ná a khălẹ́lyẹ yĕnuôrò,
Priscilla ná Aquila héluŏ pẹ́ pọ́ lŭ ná
Cómarya aklyáaklŏ tahe.
27 Bí Apollo thézṵ́ cuố dố Akaia kẹ́
akhĕnuô, prẹ̀zṵ̈ẹtẹ̀phú bí vỵ̈ Epheso
nuôtahe mẹcwọ́ pẹ́ lŭ ná èthĭ atẹ̀răli
dố a dyéshyodyésŏhtya prẹ̀zṵ̈ẹtẹ̀-
phú dố a o dố Akaia kẹ́kŭ nuôtahe.
A răcuŏnị́ pẹ́ èthĭ li phúyĕ mẹtĕhé-
rò thyáphú ŭ ki émọsûryá Apollo
agnĕnuô pré. A cuŏtuọ̈ bínuô rò
a htwŏbwíhtwŏtaryĕ pẹ́nyacó kayă
dố a htwŏkạhố prẹ̀zṵ̈ẹtẹ̀phú dố Có-
marya abwíataryĕ akhu-akhyĕ pré
28 nuôtahe agnĕ cố. Mẹtĕhérò, a tẹ̀hé-
bèdônyă krékryạ́ ŭ tahenuô a oná
tẹ̀prọpryạshyosŏ, htuŏto a zṵ̈luŏbé
pẹ́ ŭ lisăsĕ khyáathé tahe ná Jesŭ
ma Krístu, htuŏto Jesŭ ma prẹ̀ dố
Cómarya nwóhtya lŭ ná a ki mẹlwó-
hteka prẹ̀lukayă akhu-akhyĕ, a kré
pẹ́kyă lŏ Judaphú tahe dố kayă tô-
plutôphè a mèthènyĕ.

19

Paulu Cuố Dố Vỵ̈ Epheso

1 Bí Apollo obí vỵ̈ Corinthia
akŭ akhĕnuô, Paulu cuŏtalwókyă
Galasia kẹ́ ná Pisidia kẹ́, rò a
cuŏtuọ̈ dố vỵ̈ Epheso akŭ. A myá-
htye ná prẹ̀zṵ̈ẹtẹ̀phú tahe bí vỵ̈
2 Epheso akŭnuô. Rò a sudyă èthĭ,
“Bí thĭ zṵ̈enyạ́etẹ̀ akhĕnuô, thĭ nị̈bè
htuŏkuŏhố Thé Săsĕ Byacè ĕ?”

Rò èthĭ hésû lŭ, “Pẹ̀ nị̈bè nŏkuŏ
híto. Htuŏrò Thé Săsĕ Byacè o hé-
nuŏ¬, pẹ̀ nị̈huŏnó kuŏ cố ŭ tôphuŏ¬
to.”

3 Paulu sudyă èthĭ, “Ki mẹphú-
nuôrò thĭ plwŏnó lahyă htyĕ phú-
tĕ tôcôtĕ?”

Rò èthĭ hésû lŭ, “Pẹ̀ plwŏnó pré
Giovanni plwŏ pẹ̀ nuô pré.”

4 Rò Paulu hé pẹ́ èthĭ, “Giovanni
plwŏ pẹ́ kayă dố a zạ nị̈dû anẹ́ hố
nuôtahe agnĕ pré. A hé kayă nuô-
tahe ná zṵ̈kạnyạ́kạ prẹ̀ dố a kírẹ́ hyă
dốkhyĕ yĕnuô tôprẹ̀ ní¬, è ma Jesŭ

5 hó.” Èthĭ nḭ́huǒ a hé pḛ́ èthĭ phú-
yĕ rò, èthĭ plwŏ lahyă anḛ́ ná htyĕ
6 dǒ Byacè Jesŭ amwḭ akŭ. Bí Paulu
behtya atakhu dǒ èthĭ̀lọ akhĕ̌, Thḗ
Săsĕ̌ Byacè hyălyạ dǒ èthĭ̀lọ rò dǒ
Thḗ Săsĕ̌ Byacè akhu-akhyĕ èthĭ hé-
bèhtengọ́ dǒ a khókhye tahe rò a hé-
sodônyă pḛ́ lahyă ŭ ná Cómarya alặ-
7 angọ́ tahe. Lŏ¬ plĭ nuôma a o shyé-
thḗnyḛ́ pré.
8 Paulu cuǒnuǒ dǒ tẹ̀cóbĕ̀hŏkŭ rò
a hébèdônyă khŭ̀hă ná kayă bḗmụ
bínuô thuǒlĕ̀ akŭ. Paulu hébèdô-
nyă krékryạ́ èthĭ, Cómarya ahtyĕ-
kḛ́ ari-akyă rò a htǒnḭ́cwinḭ́ lă èthĭ
9 athḗplò. Manárò tahehenuô a khă-
lèduǒ rò zṵ̂e kuǒŭ to. Rò a pa-
cyḛ́ishyé lahyă Byacè aklyáaklŏ dǒ
ŭ dyéluǒ yĕnuô dǒ kayă tôplutô-
phè mèthènyĕ cǒ. Phúnuô akhu-
akhyĕ, Paulu htecuǒ taphăkyă ná
èthĭ. Rò a ḗnḭ́ a khŏpacḛ̌ tahe
rò pwṵ̂nyĕnyĕ¬ è ná a khŏpacḛ̌
tahe cuǒ hébèdônyă rọ́lŭ dǒ ŭ ḗ
ná Thárá Tyranno lḛ́ithyótẹ̀ khălḛ́
10 nuôtôpho. Rò a cuǒ mẹrọ́kuǒ tẹ̀ bí-
nuô nyḛ̂na. Phúnuôrò lŏ¬ Judaphú
ná Judaphú mạ́to tahe dǒ a o dǒ
Asia kḛ́kŭ tahe nḭ́huǒnǒ kuǒ Bya-
cè alặangọ́.

Sceva Aphúprẹ̀khŭ Tahe Vḛ́hte-myákuǒ Khĭnékhĭnŏ

11 Cómarya dyé Paulu ki mẹ tẹ̀prọtẹ̀-
12 pryạ dǒ adu-azặ tahe. Phúnuô akhu-
akhyĕ, Paulu nŏe nḭ́dyé a khuhtŏ-
phú tahe ná a ikḛ̂phú dǒ a lḛ́cŏtặ-
tṵ̂bí dǒ nyĕ dǒ a nŏenǒ nḭ́dyé htuǒ-
hǒ tahenuô, ŭ ki phyécuǒ dǒ kayă-
swíkayăsĕ̀ tahe a o, ná khĭnékhĭnŏ
mẹbè lŭ tahe a o hénuô, a tẹ̀swítẹ̀sĕ̀
sĭmḛ́kyă cǒ. Htuǒrò khĭnékhĭnŏ tahe
hteklya taphăkyă lŏplĭ cǒ.
13 Judaphú dǒ a lĕvḛ́htekyă khĭné-
khĭnŏnuô a o tahe. Èthĭ pṵ̂ vḛ́-
htekyă kuǒ khĭnékhĭnŏ ná Jesŭ
amwḭ. Èthĭ hé khĭnékhĭnŏ tahe,
“Jesŭ, dǒ Paulu hésodônyăńḭ́ lŭ-
mwḭ yĕtôprẹ̀ akŭnuô, vă nŏhtecuǒ-
14 kyă thĭ,” a vḛ́hte kuǒ phúnuô. Juda-
phú prẹ̀lŭtyă khuklǒ dǒ amwḭ ná
Sceva hé yĕtôprẹ̀nuô, a phúprẹ̀-
khŭ o thuǒthyótôprẹ̀. Aphú yĕtahe
nuôma a pṵ̂ vḛ́hte lahyă khĭné-
15 khĭnŏ phúnuô tahehǒ. Manárò khĭ-
nékhĭnŏ hésû èthĭ, “Jesŭ ma vă
thḗgně. Paulu ma¬ vă thḗgněgně.
Manárò vă thḗgně thĭ to. Thĭ ma
16 ŭpĕ?” Kayă dǒ khĭnékhĭnŏ mẹbè
è yĕtôprẹ̀nuô, a pạ́htya dǒ èthĭ-
lọ rò a vṵ̂pḛ́kyă lŏ èthĭ. Phú-
nuôrò khĭné mẹbèsĕ̀ ḗnyacǒ èthĭ
rò èthĭ klyahte khăklọ lŏ lahyă
dǒ hitaklŏ.
17 Lŏ¬ Judaphú ná myĕcôruô Greek
myĕcôphú dǒ a o bí vḭ Epheso akŭ
nuôtahe nḭ́huǒ lŏplĭ tẹ̀mẹhtwŏhtya
anḛ́ yĕtôcô. Rò èthĭ thḗisĕ lŏplĭ cǒ
rò èthĭ beduzṵ̂nyạ́, rò htuthḗhtya-
18 nḭ́ lahyă Byacè Jesŭ amwḭ. Prẹ̀zṵ̂-
etẹ̀phú tahe hyărọ́hyăḗlă dǒ Paulu
o rò èthĭ hyă ǒlyạnuôlyạ lahyă
dǒ kayă tôplutôphè a mèthènyĕ,
htuǒrò èthĭ dyéluǒhtya lahyă a tẹ̀-
mẹmŭmyạ́ricyạ́ dǒ èthĭ mẹhtuǒhǒ
19 nuôtahe. Kayă yĕtahe aklĕnuô, ta-
hehe rò a htwŏ khĭnékhĭnŏ Thá-
rá rò a phyéhyăńḭ́ lahyă ali dǒ a
cuǒithyóḿḭ́ kuǒ tẹ̀mẹyĕ dǒ ŭlọ ari-
akyă nuôtahe rò a hyă isṵ́ŭkyă ná
mi dǒ kayă tôplutôphè a mèthènyĕ.
Èthĭ dyámyá lŏ¬ li yĕtahe angụnuô,

20 a tą̀ rŭzye nyą̀thó khălẹ́có. Dố Cómarya tẹ̀prọtẹ̀pryą̀ oluŏhtya dố klyá
phúyĕ akhu-akhyĕ, Cómarya alà̤-
angọ́ luŏpasĭ cuólyą́htya pọ́ rò a du-
htyahtŭhtya plehyă pọ́ dố nyĕ.

Tẹ̀súsá Ohtya Dố Vỵ̀ Epheso Akŭ

21 Tẹ̀mẹ-anẹ́ phúyĕtahe htuŏrò
Paulu dyalyą̀ athéplò ná a ki lĕ-
cuŏrwó Macedoniakẹ́ ná Akaia kẹ́
rò a ki cuŏtalwó dố vỵ̀ Jerusalem
pă. Htuŏrò a hé, “Vă cuŏhtuŏ dố
vỵ̀ Jerusalem rò vă bè cuŏ plehyă
22 pọ́ dố vỵ̀ Roma pă.” Bí a cuŏ okuŏ
taplọ̀phú bí Asia kẹ́ akhĕnuô, a nŏ-
cuŏ Timothy ná Erasto dố a mẹcwọ́
lŭ yĕthényẹ̀nuô dố Macedoniakẹ́.
23 Bínuôkhĕ, dố ŭ zą̀e Byacè Jesŭ
aklyáaklŏ akhu-akhyĕ, tẹ̀pyą́tẹ̀-
sĕ du¬ tôcô ohtya dố vỵ̀ Epheso
24 akŭ. Prẹ̀lŏrŭ dố amwỵ́ ná Demetrio
hé yĕtôprẹ̀nuô, alŏabyáhtya Bya-
cè muọ́ Artemi* tẹ̀lŭtyăhiphú dố a
lŏ ná rŭ tahe rò prẹ̀mẹtẹ̀phú tahe
nỵ́bwínỵ́taryĕ kuŏ nyacó ná tẹ̀phyé-
25 tẹ̀mẹ yĕ akhu-akhyĕ cố. Phúnuô
akhu-akhyĕ a éplố lŏplĭ a prẹ̀mẹtẹ̀-
phú tahe ná prẹ̀mẹtẹ̀phú dố atẹ̀mẹ
thyáná lŭ dố aruô tahe rò a hé
èthĭ, “Puọ́vyą́ thĭ¬, pẹ̀ duzą́htya-
thĕ pré ná pẹ̀ tẹ̀phyétẹ̀mẹ yĕtôcô
akhyĕ pré nuôma thĭ thégnĕ dûhố.
26 Paulu héyĕ tôprẹ̀nuô a mẹkryá¬ ĭtĕ
nuôma thĭ myáhtyenỵ́huŏ lŏdûhố
ná thĭnẹ́ hố. A cuŏ ilo-ilyá pyé lŏ ŭ
ná cómarya dố kayă byá ná atakhu
tahenuô, cómarya mą́ taki¬ to, a hé
phúnuô. Rò a ilo-ilyá nỵ́ ényacó ŭ
tŭ kayă obí vỵ̀ Epheso akŭyĕ tahe-
nuô mą́to, a phû¬ ilo-ilyá nỵ́lŏ cóhố
27 Asia kẹ́ tôkẹ́lẹ̀ cóhố. Phúnuôrò, thé-
isĕ ná pẹ̀ tẹ̀phyétẹ̀mẹ yĕ pyékyă.
Htuŏto vă bèzọ̀ ná păma ŭ dyadu-
zą̀nyą́ kuŏ pă byacè muọ́ Artemi a
tẹ̀cóbĕhŏ to. Asia kẹ́ tôkẹ́lẹ̀ ná he-
khusĭbalŏ cóbĕhtya lŏplĭ Artemi.
Vă bèzọ̀ ná byacè muọ́ Artemi
amwỵ́ luŏhtyĕluŏkẹ́ yĕnuô, păma a
sĭmẹ́kyă he.”
28 Prẹ̀mẹtẹ̀phú yĕtahe nỵ́huŏ tẹ̀hébè
yĕtahe rò èthĭ théplòdu kanọ́¬ to,
rò èthĭ éhtŏhtya lŏ, “Epheso Byacè
muọ́ Artemi yĕtôprẹ̀ ma a ta-
29 ryĕdutaryĕhtŭ nyacó!” Tẹ̀tathŭtalą̀
ohtwŏhtya rò a pasĭcuŏ lŏ cố tôvỵ̀-
lŏ cố. Kayă bémụ pą̀ma Macedonia-
phú Gaio ná Aristarko dố a cuŏ nỵ́-
khŏnỵ́thyó kuŏná Paulu yĕthényẹ̀.
Rò ŭ cwicuŏ èthĭ dố ŭ lẹ́dyéluŏ tẹ̀la-
30 vilavŏ akhălẹ́ bí vỵ̀kŭnuô. Paulu thé-
zą̀ cuŏ dyéluŏ anẹ́ dố kayă bémụ
tahe a mèthènyĕ tadŭrò prẹ̀zą̀etẹ̀-
31 phú tahe dyécuŏ lŭ to. Paulu a khŏ-
bŏthyó dố a htwŏ Asia kẹ́ khuklố-
khuklyă nuôtahe cóbèbè, a nŏthŭ-
hyă tẹ̀ritẹ̀kyă dố lŭo rò a kwĭthézọ̀
lŭ ná nŏhyă dyéluŏ tă anẹ́ dố ŭ lẹ́-
lavilavŏ akhălẹ́ yĕnuô tămẹ́ a héluŏ
cuŏ kuŏ lŭ phúnuônuô.
32 Bínuôakhĕ, kayă dố a hyăoplố la-
hyă bínuô tahe mẹsúsĭsúsá takruọ̀-
takré rò tôprẹ̀ tôcôcô¬ a éhtŏémọ lŏ
lahyă. Èthĭ hyă oplóoplulŏ lahyă bí-
nuô ná tẹ̀ritẹ̀kyă matĕ¬ nuô a thé-
gnĕ nỵ́dyé lahyă anẹ́to tahenuô, a
33 phû kírẹ́ lŏ cố pwọ̀prẹ̀ cố. Juda-
phú tahehenuô a nŏhte Alexandro
dố kayă bémụ a mèthènyĕ, rò kayă

19:24 Thyáphú Greekphú tahe ki phúoẽ pă agnĕnuô, èthĭ lŭhtya lahyă Byacè muọ́ Artemi.

bḗmụ yĕtahe hé lŭ ná hébè mŏ̌ pẹ̈.
Rò Alexandro zǫ̣htya atakhu rò a
nŏothuô èthĭ. Rò a héluŏplŏ pḗ kayă
bḗmụ yĕtahe ná tẹ̈mẹhtwŏhtya anḗ
34 yĕtahe. Manárò bí èthĭ thḗgnĕhŏ ná
è ma Judaphú tôprẹ̈prḗ akhĕ̌nuô,
èthĭ éhtŏhtya rǫ̣lŏ̌ lŭ rò a hé lahyă,
“Epheso Byacè muǫ̣ Artemi nuôma
ataryĕdu nyacó! A éhtŏhtya yĕnuô,
anyẹ̈nuô a phû¬ o có nyẹ̈mŭ̌có.”
35 Dŏ́khyĕ rò vỵ̈ a prẹ̈ră̆li yĕtôprẹ̈ nŏ̌-
othuô kayă bḗmụ yĕtahe, rò a hé
èthĭ, “Vỵ̈ Ephesophú lŏ̌¬ plĭ thĭ¬,
ŭ pwẹ̈¬ tôprẹ̈ thḗgnĕ ná pẹ̈ vỵ̈
Ephesophú tahema prẹ̈ dŏ́ amyá-
akhwè Byacè khwímuǫ̣ Artemi tẹ̈-
lŭhŏdu ná lǫ̣săsĕ dŏ́ a o dŏ́ mŏ́-
khu latạ̈ nuôtômĕ nuôma ŭ thḗ-
36 gnĕ lahyă cŏ́ pwẹ̈¬ tôprẹ̈ cŏ́. Ŭ
htébímẹ̈bí pḗcyạ̈ ná tẹ̈ritẹ̈kyă yĕ-
tahe tôprẹ̈¬ to. Mẹphúnuôrò, thuô-
thuô¬ thĭ tŏ o lahyă rò thĭ lo mẹ̈-
37 bŏ̌mẹ̈bye híto. Kayă dŏ́ thĭ éhyă
lŭ bíyĕ tahe nuôma kayă dŏ́ a pṵ̈-
phezḗplḗphe ŭtẹ̈ dŏ́ tẹ̈lŭhŏdu akŭ
nuôtahe ná a pacyḗishyé pẹ̈ bya-
38 cè muǫ̣ nuôtahe mą̣to. Demetrio
ná a prẹ̈mẹtẹ̈phú yĕtahenuô, a ki
thḗzṵ̈ be tẹ̈thṵ́ ŭ tôprẹ̈prẹ̈ hérò
anḭ̈ prḗ. Mẹtĕhérò tẹ̈ciryahŏ bámŏ
prḗ, htuŏ̌rò ashuŏ́khĕ̌ tŏpré ná prẹ̈-
ciryatẹ̈ tahe hyăo tŏ lahyă bíyĕ
prḗ. Bítĕ¬ tômụ bèbè, a ki dya-
htya ŭtẹ̈thṵ́ dŏ́ kayădu-o, rò a ki
thḗzṵ̈ hébè ŭ ná kayădu hénuôma
39 anḭ̈ prḗ. Manárò tẹ̈cirya dŏ́ aruô
ki okhò pǫ̣dû hérò, èthĭ tŏbè cirya
bí khwí lḗklŏ éokú htyĕphúkḗphú
40 akhĕ̌nuô. Tẹ̈htwŏhtyahŏ́ anḗ yĕtô-
nyĕ akŭnuô, pẹ̈ thḗisĕ ná Roma-
phú tahe betẹ̈thṵ́ dŏ́ pẹ̈lǫ̣ rò a ki
hé pẹ̈ ná thĭ mẹduhtya tẹ̈súsĭsú-
sá phúnuô. Tẹ̈súsĭsúsá htwŏhtyadu
phúyĕnuôma, pẹ̈ hébèsiplḗcyạ̈ nḭ́-
dyé pẹ̈nḗ tôcô¬ to. Tẹ̈súsĭsúsá htwŏ-
htya ná tẹ̈ritẹ̈kyă ĭtĕnuô, pẹ̈ hésо-
41 luŏ̌cyạ̈ pḗ ná ŭ tôcô¬ to.” A hé-
htuŏ̌ phúyĕ rò, a plwŏkạkyă lŏ̌ kayă
bḗmụ yĕtahe.

20

Paulu Cuŏpǫ̣ Dŏ́ Macedoniakḗ Ná Greece Kḗ

1 Bí tẹ̈súsá othuô htuŏ̌hŏ́ akhĕ̌nuô,
Paulu éplŏ́ prẹ̈zṵ̈etẹ̈phú tahe rò
a dyéhĕdyére èthĭ, a hémọhéryá-
kyă èthĭ htuŏ̌rò a htecuŏ́ dŏ́ Mace-
2 donia kḗkŭ. Bí a cuŏ́rwó dŏ̌ o bí
klyálọ tahe akhĕ̌nuô, a dyéhĕdyére
cuŏ́ épḗ lă ŭ. Htuŏ̌rò a cuŏ́ ple-
3 hyă pǫ̣ dŏ́ Greece kḗ. A cuŏo bí-
nuô thuŏ̌lĕ htuŏ̌rò a o taritaryă-
hŏ́ anḗ ná a ki htecuŏ́ dŏ́ Syria
kḗ ná thòklyĕdu tadṵ́rò a thḗgnĕ
ná Judaphú tahe kre mẹthyĕ lŭ
akhu-akhyĕ, a belyạ khyĕthyá athḗ-
plò ná a ki kanuŏ̌ cuŏ́talwó khyĕ-
4 thyá Macedoniakḗ ná akhăduô. Vỵ̈
Beroeaphú Pyrrho aphúkhŭ Sopater
ná vỵ̈ Thessaloniaphú Aristarko ná
Secundo, htuŏ̌rò vỵ̈ Derbephú Gaio,
ná Timothy, ná Asia kḗphú Tykico
ná Trophimo tahe krwŏcuŏ́ kuŏ̌-
5 ná lŭ. Èthĭ cuŏopǫ̣rḗ pẹ̈ dŏ́ vỵ̈
6 Troa akŭ. Pwĕ̌ khŏ́mŭ sŏdŏ huŏ̌-
mûtapho htuŏ̌hŏ́hŏ́ná, pẹ̈ htyasi-
dyánḭ̈ thòklyĕdu bí vỵ̈ Philippi nuô
rò pẹ̈ hyămyáhtye ná èthĭ dŏ́ vỵ̈
Troa. Pẹ̈ hyă dŏ́ klyálọ nuô a o
cŏ́ nyạ̈thĕ cŏ́. Rò pẹ̈ hyă onyẹ̈ bí-
nuô thuŏthyótônyĕ.

Paulu Cuốolẽkuổ Prẹ̀zṹetẹ̀phú Tahe Dố Vị̀ Troa Anolố Tôphuố

7 Bí mọ̃katọ̀ mọ̃hé akhẽnuô, pẹ̀
oplốotọ̃ khyẽthyálŭ ná ki ibikyẽ
khốmŭ agnẽ. Parŏpă nuô Paulu kírẹ̃
htecuốhố akhu-akhyẽ a hébè tuọ̃ cố
kayă bẽmụ yẽtahenuô dố mọ̃nẹ̀khẽ
8 cố. Hidốkŭ dố akhutôtọ̀ bí pẹ̀ lẹ̃-
okúnị́ lŭ akhălẹ̃ nuô, ŭ isĭlĭ ẽlă mi.
9 Pacẹ̃ prẹ̀khŭ phúthèphú dố amwị́ ná
Eutyko héyẽ tôprẹ̀nuô a onyăo dố
kadăphúkhu. Paulu dônyă nyẹ̃nya-
cố rò Eutyko omyẽkhă rò a omyẽ-
nị́ hyălă. Yẽtôphuốrò a odố hikhu
thuỗtọ́tôtọ̀ rò a latạ̃ tuọ̃dố hekhu.
Bí ŭ cuố phyáhtya lŭ akhẽnuô, a
10 thyẽhố. Rò Paulu hítạ̃ dố hilẹ̃ rò
a ngọ̀tạ̃ phyábŭ lŭ rò a hé, “Bèzọ̀
11 tămẹ́. A htwŏprẹ̀pă pré!” Htuỗrò a
kahtya khyẽthyá dố hidốkŭ rò a
htya-ibikyẽ khốmŭ rò a ki etọ̃ŏtọ̃-
kuổ tẹ̀ ná prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe. A hé-
bènyẹ̃ tọ̃kuổ ná èthĭ tuọ̃dố mọ̃lĭbŭ
12 rò a htecuốkyă no pré. Èthĭ kạthŭ
pacẹ̃ prẹ̀khŭphúthè Eútychus yẽ dố
ahi. A htwŏprẹ̀ păpré akhu-akhyẽ, a
mọkhyẽ nyacố èthĭ thếplò.

Paulu Odố Vị̀ Troa Rò Htecuố Dố Vị̀ Mileto

13 Paulu mekyă pẹ̀ ná cuốsidyá thò-
klyẽdu rò htecuố rẹ́ dố vị̀ Asso nuô,
rò Paulu ki cuố sidyá kuổ pẹ̀ bí-
nuô pă. Mẹtẽhénuô è rò a ki cuố
ná akhăduô dố khŏkhu tôkyẽ pă.
14 Pẹ̀ myáhtyesû lŭ dố vị̀ Asso, rò
pẹ̀ sidyácuố rọ́lŭ thòklyẽdu dố vị̀
15 Mitylene. Pẹ̀ sidyá cuố thòklyẽdu-
yẽ rò parŏ tônyẽnuô, pẹ̀ cuốtuọ̃ dố
Chio klṹ. Dốkhyẽtônyẽ rò pẹ̀ cuố-
tuọ̃ke dố Samo klṹ. Dốkhyẽtônyẽ pọ̃
16 rò pẹ̀ cuốtuọ̃ dố vị̀ Mileto. Thyá-
phú tẹ̀shuốtẹ̀khẽ ki lŏkyădẽ tă bí
Asia kẹ́kŭ yẽ tămẹ́nuô, Paulu dya-
lyạ athếplò ná a ki cuố talwókyă
vị̀ Epheso. Ki aryánị́ rò Paulu thẽzṹ
cuốtuọ̃ pryălẽ kuổ Pentecostopwẽ
ashuốakhẽ bí vị̀ Jerusalem akŭnuô.

Paulu Hébè Ná Vị̀ Epheso Prẹ̀zṹetẹ̀plómụ Muọ̃prŭmuọ̃prẹ̃ Khuklókhuklyă Tahe Dốkhyẽlố Tôphuố

17 Bí Paulu obí vị̀ Mileto akhẽnuô, a
mehyă prẹ̀zṹetẹ̀plómụ muọ̃prŭmuọ̃-
prẹ̃ dố a htwŏ khuklốkhuklyă rò a o
lahyă dố vị̀ Epheso akŭ nuôtahe dố a
o. Rò a hé èthĭ ná a ki hyă myáhtye
18 tạ̃sû lŭ bí vị̀ Mileto akŭyẽ. Bí èthĭ
hyătuọ̃hố akhẽnuô, Paulu hé èthĭ,
“Cáhtya bí vă hyătuọ̃lú dố Asia kẹ̃
nuôtônyẽ tạ̃plehyănuô, vă ihtòonyă
tọ̃ná thĭ phútẽphútẽnuô thĭ thếgnẽ
19 htuỗdûhố. Bí vă myáhtyebè cố ná
tẹ̀pyạ́tẹ̀sẽ dố Judaphú tahe kremẹ
mŭmyạ́ricyạ́ cố vă akhẽnuô tadṹ-
rò vă yŏ mẹtẹ̀ dố Cốmarya agnẽ
akhu-akhyẽ vă bè mèthèhtyẽ tạ̃ cố.
Htuỗto vă bè shyalyạ tadû cố vă
20 thếplò. Thĭ thếgnẽdûhố ná tẹ̀hésо-
dônyă tôcôcô dố a ki htwŏhtya tẹ̀-
mẹcwọ́ dố thĭgnẽ hénuô, vă mẹbí-
mẹuốkyă ná tôcô⌐ to. Rò dố kayă
bẽmụ aklẽ bèbè, dố thĭhithĭphyă
akŭ bèbè, vă ithyóithya pẹ́ htuỗhố
21 thĭ hố. Judaphú tahe bèbè, Juda-
phú mạ́to tahe bèbè, vă hétạ̃sỗ nya-
cố èthĭ nyẹ̃mụlỗ, zạ nị́dû lahyă thĭnẹ́
rò zṹkạnyạ́kạ kuổ lahyă Byacè Jesŭ,
vă hé pẹ́ èthĭ phúnuô nuô.
22 “Khŏnyạ́yẽ, vă nị́dă Thế Săsẽ
Byacè angọ́ rò vă ki cuố dố vị̀ Jeru-
salem. Bínuôpărò tẹ̀ kírẹ́ mẹ-anẹ́

ná vă phútĕphútĕ pănuô, vă
23 thḗgněto. Vă thḗgně prḗ tôcô-
cô¬ tuŏ, dố vį̰ pwǫ̆tôvį̰ akŭnuô,
Thḗ Săsĕ̀ Byacè dyérǫ̀ vă ná ŭ
bè cŏklǫ̀ma vă pă, rò prẹ̀ mẹpyą́-
mẹsĕ̀ vă tahenuô, a opǫ́ onehó
24 văklyá hố. Manárò thyáphú vă
ki mẹhtuŏkyă tẹ̀mẹ dố Byacè
Jesŭ dyélyąkyă văyĕ agněnuô, vă
dyadu thḗlŏ nḭ́dyé pă cố vă thḗplò
htwŏprẹ̀ yĕnuô to hố. Tẹ̀mẹ dố a
nŏ̀mẹ vă yĕtahe nuôma mą́hố vă
bè khyá văthḗ ná Cómarya abwí-
ataryĕ a tẹ̀thḗkrų̰mila yĕ ari-akyă
yĕnuô hố.
25 “Khŏnyą́yĕ vă thḗgněhố ná lŏ¬
thĭ dố vă hésodônyă pẹ́htuŏ lǫ́hố
ná Cómarya ahtyĕakḗ ari-akyă yĕ-
tahe nuô, cáhtya khŏnyą́yĕ tą̆ple-
hyă nuô thĭ myáhtye pă vă tôprẹ̀¬
26 to hố. Phúnuô akhu-akhyĕ, yĕtônyĕ,
vă ki héluŏ thḗgně tą̆tẹ̀kyă pḗ thĭ ná
lŏ¬ thĭ yĕtahenuô, thĭ ki thḗhtwŏprẹ̀
pyékyă tôprẹ̀prẹ̀ kihénuôma vă tẹ̀-
27 thṵ́ mą́ pătо hố. Mẹtĕhérò lŏ¬ tẹ̀ dố
Cómarya taze-one tahenuô, vă dố-
uốdóbí ná tôcô¬ to. Vă hésothḗgně
28 pḗ htuŏlŏhố thĭ hố. Myákhwè nḭ́dyé-
dû lahyă thĭnḗ rò myákhwè nḭ́dyé
lahyă lŏ¬ thímí dố Thḗ Săsĕ̀ dyétą̆-
kyă pḗ thĭ dố thĭ bè myákhwènḭ́ yĕ-
nuô tahe ní¬. Htwŏ lahyă prẹ̀kyḗ-
thímíphú dố a myákhwènḭ́ athímí
yĕtahe nuô tahe ní¬. Myákhwènḭ́ la-
hyă Cómarya a prẹ̀zṵ́etẹ̀ plómụphú
dố aphúkhŭ iprį̰ką̀ htuŏhố ná athwi
29 nḭ́dû yĕnuô ní¬. Vă htecuốkyă htuŏ-
hố pănuô, vă thḗgně ná kayă dố a
thyá ná htwimḭ dố acyḗahă tahe ki
hyănuŏ dố thĭklĕ̀ pă, rò a ki nuŏ-
mẹbèsĕ̀ lŏ thímí muǫ́mụ yĕtahe pă.
30 Rò dố thĭklĕ̀nuô kayă ki oluŏhtya
tahehe pă. Rò thyáphú èthĭ ki ilŏ-
ilyá cuốnḭ́ prẹ̀zṵ́etẹ̀phú tahe agně
31 nuôrò, a ilolahŏ cuố èthĭ pă. Phú-
nuô akhu-akhyĕ, rǫ̀ryḗnḭ́ lahyă thĭ-
nḗ ní¬. Rò vă ithyóithyanḭ́ thĭ mǫ́-
khíkhí mǫ́sĕklĕklĕ thuŏna akŭ cố.
Htuŏto pwǫ̆¬ phuốphuố¬ vă mèthè-
htyĕtą̆ dố thĭgně ényacốnuô thḗnḗ-
htyabè lahyă dûní¬.
32 “Khŏnyą́yĕ, vă dyétą̆kyă thĭ dố
Cómarya a tẹ̀myátẹ̀khwè akŭ ná
abwídu-ataryĕhtŭ a tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ-
nuô akŭ hố. A tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuô a
mẹduhtyahtŭhtya cyą́ thĭ rò a ki
dyé thĭ ucĕtazĕ dố a bedwó one
pḗ ná a kayăsăsĕ lŏ¬ plĭ yĕtahe
33 agně nuô pă. Rŭ bèbè, htĕ bèbè,
hyecą lḗkṵ́lḗthyá bèbè, vă thḗzṵ́-
thḗlŏ nốkuŏ ná ŭtẹ̀ tôprẹ̀¬ to.
34 Lŏ¬ tẹ̀ dố vă ná vă khŏbốthyó
lobè tahenuô, vă mẹcwǫ́ nḭ́dyé-
dû ná văn̄ḗ nuôma thĭ thḗgně
35 lŏdûhố. Thyáphú pẹ̀ ki mẹcwǫ́ bḗ-
kuŏ kayă dố a hĕcḗrecḗ tahenuôrò,
vă mẹ byábŭ pḗlŏ htuŏhố thĭ
pwǫ̆¬ tôcô ná pẹ̀ tŏbè krų̰ekrų̰-
ryą tẹ̀, phúnuô. Rò thḗnḗhtyabè la-
hyă Byacè Jesŭ a tẹ̀hébè dố a hé,
‘Dyétẹ̀ nuô tẹ̀sŏri bè éklŏ pă cố
ná nḭ́bètẹ̀ cố,’” Paulu hé pḗ èthĭ
phúnuô.
36 Bí Paulu hébèhtuŏhố akhĕnuô, a
dángų̰lyą tǫ́kuŏlŏ ná èthĭ pwǫ̆¬ tô-
37 prẹ̀ rò a kwĭcốbĕ. Rò èthĭ phyábṵ́
nuǫ̀mṵ́ hémǫhéryákyă Paulu rò a
38 nguǫ́ lahyă cố pwǫ̆¬ tôprẹ̀. Èthĭ thḗ-
plḗnebè lốmahố Paulu hé èthĭ ná thĭ
myáhtyenố pă vă tôphuố¬ to pă, a
hé èthĭ yĕtômŭ nuôhố. Rò èthĭ thŭ-
cuố lŭ dố ŭ lḗbáo thòklyĕdu khălḗ.

21

Paulu Cuố Dố Vḭ Jerusalem

1 Pẹ̈ hémọ̈héryákyăhtuỏ èthĭ bínuô
rò pẹ̈ htekạkyă. Pẹ̈ sidyáhtyanḭ́ thò-
klyĕdu rò pẹ̈ cuố córané cố dố klố
dố ŭ é ná Co klố. Parŏ tônyĕnuô
pẹ̈ cuốtuọ́ dố Rhode klố rò pẹ̈ cuố
2 plehyă lăpọ́ dố vḭ Patara. Pẹ̈ myá-
htye thòklyĕdu bínuô tôbè dố a kírẹ́
cuố dố Phonicia kẹ́ rò pẹ̈ htya si-
3 dyánḭ́ rò pẹ̈ htecuố. Bí pẹ̈ myá-
htyeluỏhố Cyprú klố akhĕnuô, pẹ̈
cuố dố cílyạ tôkyĕ rò pẹ̈ cuố dố
Syria kẹ́. Thòklyĕdu ki htedya tặ-
kyă tặmuỏtặtẹ̈ tahe akhu-akhyĕ, pẹ̈
hte-okuốkyă dố htyĕhtŭ bí vḭ Tyre
4 nuô. Pẹ̈ myáhtye prẹ̈zṵ́etẹ̈phú bínuô
tahe rò pẹ̈ cuố okuốkuỏ èthĭ bínuô
thuỏthyótônyĕ. Rò Thé Săsĕ Byacè
hturyặ èthĭ thếplò akhu-akhyĕ, èthĭ
héso pẹ́ Paulu, “Cuố tă dố vḭ Jeru-
5 salem tămẹ́ ní⌐.” Manárò thuỏthyó-
tônyĕ htuỏrò pẹ̈ htecuố khyĕthyá
klyá. Lỏ⌐ prẹ̈zṵ́etẹ̈phú bínuô tahe
ná aphúamĕ tahe thŭhte pẹ̈ dố vḭklỏ
rò thŭcuốtuọ́ pẹ̈ dố htyĕdutavạhtŭ
rò èthĭ dángṵ̂lyạ lỏplĭ bínuô pwọ̈⌐
6 tôprẹ̈ rò kwĭcóbĕ lahyă tẹ̈. Pẹ̈ hémọ̈-
héryákyă htuỏ lŭ tôprẹ̈ ná tôprẹ̈, rò
pẹ̈ htya dố thòklyĕdukŭ rò èthĭ kạ-
khyĕkyă lỏ dố ahi.
7 Pẹ̈ cáhtya dyánḭ́ thòklyĕdu bí vḭ
Tyre nuôrò pẹ̈ htecuố dố vḭ Ptole-
mais vḭ. Rò pẹ̈ hémọ̈héryánḭ́ èthĭ
prẹ̈zṵ́etẹ̈phú bínuôtahe rò pẹ̈ okuố-
8 kuỏ ná èthĭ bínuô tôthĕ. Dốkhyĕ
tônyĕnuô, pẹ̈ htecuố rò pẹ̈ cuố-
tuọ́ dố vḭ Caesarea. Pẹ̈ cuố okuố-
kuỏ ná Philipu dố a hésodônyă pẹ́
ŭ ná tẹ̈thếkrṵ̈mila yĕtôprẹ̈ ahi. Dố
vḭ Jerusalem akŭ nuô, ŭ nwóhtya
kayă thuỏthyótôprẹ̈ dố a ki mẹcwọ́
ŭ aklĕnuô, Philipu ma a otọ́kuỏ ná
9 kayă bínuô tahe aklĕ tôprẹ̈.[u] A phú-
prẹ̈mò phúthèo thếlwḭ. Èthĭ hépro
one pẹ́ ŭ ná Cómarya ari-akyă tahe.
10 Pẹ̈ o bínuô, mọ̈nyĕmọ́thĕ nyẹ̈lă sá-
lẹ́hố akhĕnuô, kayă mwḭ ná Aghabu
héyĕ tôprẹ̈nuô a o dố Judakẹ́ rò a
11 hyătuọ́ bínuô. A hyă dố pẹ̈o rò a
phyéhte Paulu nyạhtố rò a cỏlyạ nḭ́-
dyé khyĕdû ná atakhu khăduô ná
nyạhtố yĕtôba rò a hé, “Thé Săsĕ
Byacè hé, ‘Judaphú o bí vḭ Jerusa-
lem akŭ nuôtahe ki cỏklọ̀ nyạhtố
Byacè yĕtôprẹ̈nuô phúyĕ pă rò a ki
dyétặkyă lŭ dố Judaphú mạto tahe
a takhukŭ pă.’”
12 Bí pẹ̈ nḭ̈huỏ hố ngọ́yĕ akhĕnuô,
pẹ̈ ná kayă dố aruô obínuô tahe,
pẹ̈ kwĭthézọ̀ Paulu ná cuố tă dố
vḭ Jerusalem tămẹ́ ní⌐ pẹ̈ hé lŭ
13 phúnuô. Manárò Paulu hésû pẹ̈,
“Thĭnguọ́thĭhè rò thĭ mẹ thếplẹ̈thé-
zọ̀ vă mẹtĕ? Vă otaritaryă one hố
văné dố ŭ kipṵ́kicỏ vă bí vḭ Jerusa-
lem yĕnuô pă tứdû mạto, vă tarita-
ryă one pọ́ cốhố dố vă ki thyĕ dố
14 Byacè Jesŭ agnĕ cố.” Pẹ̈ kwĭthézọ̀ è
rò a nḭ́pặto akhu-akhyĕ, pẹ̈ hé pă lŭ
tôcô⌐ to, pẹ̈ hékyă pré, “Cṵ́⌐ dûhố
atŏ Byacè athếplò a tẹ̈thézṵ́ hố kŏ?”
Pẹ̈ hékyă lŭ phúnuô pré.
15 Pẹ̈ opọ́ bínuô taplọ̈phú rò, pẹ̈ ta-
ritaryănḭ́ pẹ̈ tặmuỏtặtẹ̈ rò pẹ̈ htecuố
16 dố vḭ Jerusalem. Prẹ̈zṵ́etẹ̈phú bí vḭ
Caesarea akŭ tahenuô a cuốkuỏ ná

[u] Prẹ̈dônyăphú tahe 6:5

pẹ̀ rò a ḗcuố okuố pẹ̀ dố Cyprúklứphú Maso hé yětôprẹ̀nuô ahi. Maso ma prẹ̀zṹetẹ̀phú dố arḗlố tahe aklẽ̀ tôprẹ̀ hố.

Paulu Cuốolěkuǒ Jakomo

17 Bí pẹ̀ cuốtuọ̃ dố vỵ̃ Jerusalem akŭ
akhẽnuô, prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe thḗkrṹ-
18 thḗlỗ ḗmọsû cố pẹ̀. Parŏ tônyĕnuô,
Paulu cuốkuǒ ná pẹ̀ rò pẹ̀ cuốolě hé-
bèkuǒ ná Jakomo ná prẹ̀zṹetẹ̀plố-
mụ muọ̃prŭmuọ̃prẹ̃ dố a htwŏ khu-
klốkhuklyă bínuôtahe pwọ̃˜ tôprẹ̀.
19 Paulu hémọhéryá htuǒ èthĭ rò, a
héso luǒpwọ̃luǒdwŏ pḗ lỗ èthĭ ná tẹ̀-
ritẹ̀kyă dố Cốmarya mẹhtuǒ pḗ lỗ-
kryá˜ hố lŭ tẹ̀phyétẹ̀mẹ dố Judaphú
mą́to tahe aklẽ̀ phútě nuôtahe.
20 Èthĭ nḭ́huǒhtuǒ a tẹ̀hébè rò, èthĭ
htuthḗhtya lahyă Cốmarya pwọ̃˜
tôprẹ̀. Htuǒrò èthĭ hé Paulu, “Puọ̃-
vyą́ Paulu˜, Judaphú dố a zṹkąnyą́-
kątẹ̀ tahenuô a o cốhố dố aríathốkŭ
cố hố nuôma, nẹ̀ myáhtye hố. Htuǒ-
rò èthĭ yětahenuô a bedu lỗplĭ cố
21 Judaphú a tẹ̀thyótẹ̀thya tahecố. Ma-
nárò nẹ̀ cuố ithyóithyakyă tuọ̃ Juda-
phú dố a cuốo dố Judaphú mą́to
aklẽ̀ tahe ná nẹ̀ nǒ vĭkyă èthĭ ná
Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya tahe, htuǒto nẹ̀
nǒ dứtalí kuǒ èthĭ aphú tahe phá
to, htuǒto nẹ̀ nǒ krwŏmẹ kuǒpă èthĭ
ná Judaphú a lḗklỗlḗkhya tahe to,
22 ŭ hé pḗ èthĭ phúnuô. Nẹ̀ hyătuọ̃
bíyě nuôma, èthĭ klyá˜ nḭ́huǒ nyă
prḗ. Phúnuô akhu-akhyě, pẹ̀ tŏbè
23 mẹphútě? Rò mẹphú pẹ̀ héso pḗ nẹ̀
yĕnuô. Bíyĕnuô kayă dố a byăhtuǒ-
hố anḗ dố Cốmarya a mèthènyĕnuô,
24 a o thḗlwỵ̃. Cuố tọ̃kuǒ ná èthĭ rò cuố-
mẹmwọ̃plĭ rọ́kuǒ nẹ̀nḗ ná èthĭ nuô.
Htuǒrò nǒklṹtaplứ èthĭ khuklố rò
plá pḗ èthĭ akènuô.* Nẹ̀ ki mẹphú-
nuô hérò nẹ̀rinẹ̀kyă dố ŭ hé tahenuô
ŭ pwọ̃˜ tôprẹ̀ ki thḗgně lỗdû ná amą́
tôcô˜ to pă. Htuǒto ŭ ki thḗgně lỗdû
ná nẹ̀ nḗbyacè nḭ́dû rò nẹ̀ ohtwŏ-
prẹ̀ krwŏkuǒdû Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya
25 akhyĕnuô pă. Pẹ̀ răthŭcuốhố li tôba
dố Judaphú mą́to dố a htwŏhtyahố
prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe a o rò pẹ̀ hésoluǒ
pḗ hố èthĭ ná pẹ̀ hébèplứ htuǒhố ngọ́
ná sèe tôcôcô dố ŭ lŭtyăhtya è ná
prẹ̀zọ bèbè, thwi bèbè, tẹ̀phútẹ̀lyẹ
dố ŭ cithyě akyą̆bŏ tahenuô bèbè, e
tă è mḗ, htuǒrò tŏbè cuốthứcuốplá-
nḭ́ prẹ̀mòprẹ̀khŭ to.”
26 Phúnuô akhu-akhyě, shyéparŏ-
nuô Paulu cuốrọ́kuǒ ná kayănuô
thḗlwỵ̃ rò a cuốmẹmwọ̃plĭ rọ́kuǒ anḗ
ná èthĭ phú Judaphú lḗklỗlḗkhya
onuô. Thyáphú a ki hésoluǒ thḗ-
gně one rḗ pḗ Judaphú a bwídu
ná tẹ̀mẹmwọ̃plĭ a mọ̃nyĕyě atadû
bíkhẽtě pă, htuǒrò èthĭyě thḗlwỵ̃
ki hyălŭhyătyăhtya tẹ̀ bíkhẽtě pă
agnĕnuô, èthĭ cuốmẹmwọ̃plĭ htuǒ
anḗ rò Paulu cuốhtyanuǒ dố Juda-
phú tẹ̀lŭtyă hŏkŭ.

Ŭ Pṹ Paulu Dố Tẹ̀lŭtyă Hŏkŭ

27 Bí tẹ̀mẹmwọ̃plĭ amọ̃nyě thuǒ-
thyótônyě phûhtuǒhố akhẽnuô,
Judaphú o dố Asia kḗkŭ tahe myá-
htye Paulu dố tẹ̀lŭtyă hŏkŭ, rò a
cuốryą̆ kayă bḗmụ tahe mikuố rò

21:24 Cáhtya bí Judaphú tahe byătẹ̀ akhẽnuô, a icĭ akhuluọ̃ to. Bí a tẹ̀byăyě a lốhtyabăhtya hónuô, a iklṹ taplứno akhuluọ̃ rò a lŭhtyatyăhtya tẹ̀ngụdupṛidu tahe.

28 a nŏpṹ ŭ ná Paulu. Èthĭ éhtŏhtya,
“Israelphú thĭ¬, mẹcwṏ kuŏ mŏ
pẹ̀ tă! Kayă yĕtôprẹ̀ ma, a cuŏlĕ
cŏ khălẹ́ pwŏ¬ tôpho rò a cuŏ-
lĕ ithyó pẹ́ lŏ ŭ pwŏ¬ tôprẹ̀. A
cuŏlĕ ithyóithya pẹ́ lŏ Israelphú
tahe rò a ithyóithya khópyé lŏ
Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya tahe ná tẹ̀-
lŭhŏdu yĕtômĕ hŏ. Khŏnyạ́yĕ, a
éhyă nị́cŏhŏ Judaphú mạ́to tahe dŏ
tẹ̀lŭtyă hŏkŭ rò a hyănuŏ mẹ mŭ-
myạ́ricyạ́ lŏ khălẹ́ săsĕ bíyĕ hŏ.”
29 (Èthĭ cuŏhétuṏ phúyĕ mẹtĕhérò
a myáhtye Ephesophú Trophimo
okuŏ ná Paulu dŏ vỹ̄kŭ rò èthĭ
tanẹ̄ lahyă ná Paulu éhyă nuŏ lŭ
dŏ tẹ̀lŭtyă hŏkŭ akhu-akhyĕ a hé
lahyă phúnuô.)
30 Rò a súsáhtya lŏplĭ cŏ tôvỹ̄lŏ cŏ.
Rò kayă bĕ́mụ tahe klyahyă plu-
lŏ dŏ Paulu o rò a hyăpṹ lŭ rò
a cwihte lŭ dŏ tẹ̀lŭhŏduklŏ, rò tô-
phuŏtuŏ ŭ mẹbíkyă tẹ̀lŭhŏdu lọka-
31 dădu tahe. Bí kayă bĕ́mụ tahe pṹ-
mẹthyĕhŏ Paulu akhĕnuô, ŭ thŭ-
cuŏ tẹ̀ritẹ̀kyă dŏ Roma klyĕtôrí
akhuklŏ yĕtôprẹ̀ a o, rò ŭ hé lŭ
ná vỹ̄ Jerusalem tathŭtalṹhtya lŏ
32 cŏhŏ tôvỹ̄lŏ cŏ. Tôphuŏtuŏ klyĕ-
tôrí akhuklŏ yĕtôprẹ̀ éní klyĕtôzẹ̀
akhuklŏ tahe ná klyĕphú tahe rò a
klyanuŏ lahyă dŏ kayă bĕ́mụ tahe
akŭ, rò bí kayă bĕ́mụ tahe myá-
htye klyĕkhuklŏ ná klyĕphú yĕtahe
akhĕnuô, èthĭ be-okuŏkyă lŏ a tẹ̀-
mṹtẹ̀pọ̀ Paulu yĕ.
33 Klyĕtôrí akhuklŏ yĕtôprẹ̀ hyătŏ
dŏ Paulu o rò a hyăpṹ Paulu. Rò a
hétạ̄ a khŏpacẹ̄ tahe rò a nŏpṹ cŏklọ̀
Paulu ná suplyẹtọ̄hté nyẹ̄bŏ. Htuŏ-
rò a sudyă ŭ, “È ma ŭpĕ? A cuŏ-
34 mẹ kryá¬ ĭtĕtĕ?” Kayă bĕ́mụ tahe
éhtŏhtya tôprẹ̀ tômyĕ tôprẹ̀ tôcô
prĕ́, dŏ akhŏruô tahe rò a éhtŏhtya
khóke tôcô. Dŏ tẹ̀mẹ-anẹ́ phúyĕ
akhu-akhyĕ klyĕtôrí akhuklŏ yĕtô-
prẹ̀ thĕ́gnĕ tạ̄tẹ pẹ́păto akhu-akhyĕ
a nŏ́ĕ́kạkyă Paulu ná a khŏpacẹ̄ tahe
35 dŏ klyĕphú tahe lẹ́o akhălẹ́. Bí Paulu
ná klyĕphú tahe kạtuṏ dŏ kabŏ khă-
shyé akhĕnuô, kayă bĕ́mụ tahe lé
mẹsúsá shyohyă akhu-akhyĕ klyĕ-
36 phú tahe cọ̄htyamŏ́ kạkyă lŭ. Kayă
bĕ́mụ yĕtahe krwŏkạkuŏ rò “Mẹ-
thyĕkyă lŭ,” a éhtŏ lahyă phúnuô.

Paulu Hébèsiplẹ́nị́ Anẹ́

37 Bí klyĕphú tahe kírẹ́ énuŏ Paulu
dŏ klyĕphú lẹ́o akhĕnuô, Paulu
hé klyĕtôrí akhuklŏ yĕtôprẹ̀,
“Vă hébè ná nẹ̀ ma anị́ sálẹ́ ĕ?”
A hé

Rò klyĕkhuklŏ yĕtôprẹ̀ sudyă lŭ,
38 “Nẹ̀ hébècyạ́ sálẹ́ Greek ngọ́ ĕ? Dŏ
arẹ́khĕ anyẹ̄lă híto nuô, kayă Egypt-
phú dŏ a mẹ tathŭtalṹhtya súsá rò
a éhtecuŏkhókyă kayăcyẹ̄ kayăricyạ́
aprẹ̀lwỹ̄rí dŏ kẹ́sĕhtyĕkyạ lọ̄tamá-
khu nuôma nẹ̀ hŏ văhéto?”
39 Rò Paulu hésû lŭ, “Vă ma Juda-
phú tôprẹ̀, vă opacẹ̄lyạ bí Cilicia
kẹ́, vỹ̄ Tarso akŭ nuôpré. Vỹ̄yĕ tôvỹ̄
nuôma vỹ̄ dŏ amwị̄ luŏhtyĕluŏkẹ́
tôvỹ̄. Vă ma vỹ̄ Tarsophú tôprẹ̀ prĕ́.
Khyáthédŏ dyé vă tẹ̀shuŏtẹ̀khĕ dŏ
vă ki hébè ná kayă bĕ́mụ yĕtahe.”
40 Rò klyĕtôrí akhuklŏ yĕtôprẹ̀ dyé è
tẹ̀shuŏtẹ̀khĕ akhu-akhyĕ, Paulu ka-
htò bí kabŏlọ nuô, rò a vŭ́vyạ́cuŏ
atakhu dŏ kayă bĕ́mụ yĕtahe a o. Bí
èthĭ othuôhŏ akhĕnuô, Paulu hébè-
tạ̄ èthĭ ná Hebreo ngọ́.

22

1 Rò Paulu hé pẹ́ èthĭ, “Puǫ̃vyą́
muǫ̃phĕ̀ thĭ¬, nı̨́dă lahyă vă tẹ̀hébè-
2 siplĕ́ văné dǫ́ thĭ mèthènyĕ yĕ.” Bí
èthĭ nı̨́huǒ a hébè èthĭ ná Hebreo
ngǫ́ akhĕ̀nuô, èthĭ lẹ́othuô ryáklǒ-
lǫ́ păpă.
3 Rò Paulu hébè plehyă pǫ́, “Vă ma
Judaphú tôprẹ̀, vă opacẹ̌lyą dǫ́ vı̨̄
Tarso, dǫ́ Cilicia kẹ́ a tẹ̀pǫ́alẹ̌, ma-
nárò vă duhtya dǫ́ vı̨̄ Jerusalem.
Gamalie ma vă Thárá rò ŭ ithyó
tą̆tẹ nyacǫ́ vă ná tẹ̀thyótẹ̀thya dǫ́
muǫ̃phĕphyĕphuǒ dǫ́¬ nyénu tahe
krwŏmẹkuǒ htuǒhǫ́ nuôtahe. Vă
thĕ́plòshyo mẹlŏthulŏthé nyacǫ́ Có-
marya a tẹ̀phyétẹ̀mẹ thyáná thĭ dǫ́
a o bíyĕ tahe pwǫ̆prẹ̀ thĕ́plòshyo
4 nyacǫ́ khŏnyą́ yĕnuôhǫ́. Kayă dǫ́ a
krwŏkuǒ klyá dǫ́ Jesŭ Krístu dyé-
luǒ yĕnuô, vă mẹcyẹ̌mẹcı̨̌ cǫ́ èthĭ
bá¬ tĕ hénuô, vă mẹcyẹ̌mẹcı̨̌ tuǫ̃
cǫ́ èthĭ dǫ́ a thyĕ cǫ́. Htuǒrò vă pı̨̌
lǫ̌ prẹ̀mòprẹ̀khŭ tahe rò vă dǫ́tą̆-
5 lǫ̌ èthĭ dǫ́ htǒkŭ. Vă hébècǫ́hébètẹ
pré nuôma, bwídukhulǫ́ yĕnuô ná
Judaphú dǫ́ a htwŏ khuklǫ́khuklyă
lǒ¬ plĭ tahe khyábé athé dǫ́ văgnĕ
pré. Mẹtĕhérò, thyáphú vă ki cuǫ́-
pı̨̌ kayă dǫ́ a krwŏkuǒ Jesŭ Krístu
akhyĕ nuôtahe rò vă ki cǫ̆klǫ̨ èthĭ ná
suplyẹtǫ̨́hté, htuǒpărò vă ki éką cı-
rya èthĭ dǫ́ vı̨̄ Jerusalem pă nuôrò,
èthĭ htwŏ khuklǫ́khuklyă nuôtahe
răcuǫ́nı̨́ litahe rò a dyécuǫ́ ná vă.
Li yĕtahenuô, a răcuǫ́ pẹ́ apuǫ̃vyą́
Judaphú dǫ́ a htwŏ khuklǫ́khuklyă
rò a o lahyă dǫ́ vı̨̄ Damasco dǫ́
vă kírẹ́ cuǫ́ vı̨̄yĕ tôvı̨̄ akŭ nuôtahe
a o.”

**Paulu Héluǒ Pẹ́ Ŭ Ná Athĕ́plò
Htulyaką Ari-akyă**

6 “Bí vă hyă phûhǫ́ ná vı̨̄ Damasco
bí mǫ̃htuôhǫ́ akhĕ̀nuô, tẹ̀lĭtakhĕ
rasŏ tôkuô o dǫ́ mǫ́khu hyălyą lĭtavą
7 htyakhyé dǫ́ vă khăshyé. Vă lakhŭ-
tą̆ dǫ́ hekhu rò vă nı̨́huǒ ngǫ́ prąhtya
rò a hé vă, ‘Saulu¬, Saulu¬, mamẹ-
tĕrò nẹ̀ cuǫ́ mẹcyẹ̌mẹcı̨̌ vă mẹtĕ?’
8 “Rò vă sudyăsû è, ‘Byacè, nẹ̀
ma ŭpĕ?’

“Rò a hésû vă, ‘Vă ma vı̨̄ Nazarè-
phú Jesŭ dǫ́ nẹ̀ mẹcyẹ̌mẹcı̨̌ ènuô tô-
9 prẹ̀ hǫ́.’ Kayă dǫ́ a krwŏcuǫ́kuǒ ná
vă tahe myáhtye tẹ̀lĭ nuôtôkuô ta-
dŭ́rò a nı̨́huǒ lahyă ngǫ́ dǫ́ a hébè
ná vă yĕnuô to.
10 “‘Byacè¬, vă tŏbè mẹphútĕ?’ Vă
sudyăsû è phúnuô.

“Rò Byacè hésû vă, ‘Ihtò rò cuǫ́-
nuǒ dǫ́ vı̨̄ Damasco akŭ nuô. Cǫ́ma-
rya taritaryă pẹ́htuǒhǫ́ dǫ́ nẹ̀gnĕ hǫ́,
nẹ̀ tŏbè mẹkryá¬ ĭtĕnuô, ŭ ki héso
11 pẹ́dû nẹ̀ pă.’ Tẹ̀lĭtakhĕ nuôtôkuô
akhu-akhyĕrò vă mèthèkhíkyă. Vă-
khŏvăthyó tahe cwinuǒthŭnuǒ pré
vă dǫ́ vı̨̄ Damasco akŭ pré.
12 “Kayă amwı̨ ná Anania o tôprẹ̀,
è ma kayă tôprẹ̀ dǫ́ a mǫnyacǫ́
Cǫ́marya, rò a lı̨̌ krwŏmẹkuǒ phú
tẹ̀thyótẹ̀thya o nuô. Rò Judaphú o
bí vı̨̄ Damasco akŭ nuôtahe dyadu-
13 zı̨̌nyą́ nyacǫ́ lŭ cǫ́. A hyă ihtòo dǫ́ vă
khăshyé rò a hé vă, ‘Puǫ̃vyą́ Saulu¬,
myáhtye kąkhyĕ khyĕthyámǒ,’ a hé
rò, vămèthè lĭką tôphuǒ lĭkąkhyĕcǫ́,
rò vă myáhtyerẹ̌ è.
14 “Rò Anania hé vă, ‘Cǫ́marya dǫ́
pẹ̀phĕ dǫ́¬ nyénu tahe cǫ́bĕhtya è
tôprẹ̀nuô, a nwóhtyahǫ́ nẹ̀ dǫ́ nẹ̀ ki
thĕ́gnĕ tẹ̀ dǫ́ atŏ lŭthĕ́plò tahe, htuǒ-

rò nẹ̀ ki myáhtye a prẹ̀mẹtẹ̀phú cốtẹ̀
tôprẹ̀, rò nẹ̀ ki nḭ́huổbè dû ngọ́ dố a
15 hébè nḭ́dû nẹ̀ ná anḛ́ yĕnuô pă. Mẹ-
tĕhérò nẹ̀ ki htwŏhtya prẹ̀khyáthḛ́
tôprẹ̀ dố lŭgně pă, rò nẹ̀ ki héso pḛ́
ŭ pwọ̆¬ tôprẹ̀ ná tẹ̀ dố nẹ̀ myáhtye,
16 nḭ́huổbè nuôtahe pă. Nẹ̀ mẹ pyą́-
zḛ́ nẹ̀nḛ́ mẹtĕ? Ihtòmŏ rò plwŏką-
mŏ nẹ̀nḛ́ ná htyĕnuô, rò kwĭcóbĕ-
htya mŏ è dố a ki sĭplĭkyă nẹ̀ tẹ̀thứ́
yĕnuô,’” Paulu hé pḛ́ èthĭ phúnuô.

Byacè Ḗ Paulu Ná A Ki Cuổhésodônyă Pḛ́ Ŭ Dố Judaphú Mą́to Tahe Aklĕ̀

17 Paulu hé pọ́, “Vă kąkhyĕ khyĕ-
thyá dố vḭ̀ Jerusalem rò bí vă
kwĭcóbĕ dố tẹ̀lŭtyă hŏkŭ akhĕnuô,
18 vă myáhtyelwó tẹ̀tôcô. Dố vă tẹ̀-
myáhtyelwó yĕakŭnuô, vă myáhtye
Byacè rò a hé vă, ‘Htecuốkyă pryă-
pryămŏ dố vḭ̀ Jerusalem yĕakŭnuô,
mẹtĕhérò nẹ̀ khyáluŏ nẹ̀thḛ́ ná vă-
rivăkyă yĕtahenuô kayă bḛ́mụ̀ bíyĕ
tahe nḭ́dăkuŏ nẹ̀tẹ̀ to.’
19 “Vă hésû è, ‘Byacè¬, èthĭ thḛ́gně
tą̆tẹ̀ cốhố ná vă cuố dố tẹ̀cóbĕhŏkŭ
tômĕ htuŏ tômĕ rò kayă dố a zą̆ką-
nyą́ką nẹ̀ tahenuô, tahehe rò vămą̆-
văpọ̀ èthĭ, tahehe rò vă dốtą̆ èthĭ dố
20 htŏkŭ hố. Rò bí ŭ mẹthyĕ Stephano
dố a khyáathḛ́ ná nẹ̀rinẹ̀kyă yĕtô-
prẹ̀ akhĕnuô, vă okuŏ bínuô, rò vă
krwŏpọ́ nḭ́dyé kuŏ ná kayă dố a mẹ-
thyĕ lŭ nuôtahe tôkyĕ rò vă opọ́-
myáṇḭ́ pḛ́kuŏ kayă dố a mẹthyĕ lŭ
nuôtahe acąklŏ tahe.’
21 “Byacè hé vă, ‘Cuổmŏ! Mẹtĕhérò,
vă ki nŏcuố taphăyẹkyă nẹ̀ dố Juda-
phú mą́to tahe a o.’”
22 Bí Paulu hébè tuọ́hố bíyĕ akhĕ-
nuô, kayă bḛ́mụ̀ yĕtahe nḭ́dă khyă-
păto rò èthĭ cyḛ́pryḛ́ éhtŏhtya lahyă,
“Mẹthyĕkyă è! A kò ohtwŏprẹ̀ pă
to hố!”
23 Èthĭ éhtŏḛ́mọ, vứvyą́htya lŏ ahye-
cą rò pruổhtyamố lŏplĭ hemû.
24 Judaphú yĕtahe cuố éhtŏḛ́mọ la-
hyă cố katḛ́yĕ rò ma, tẹ̀ritẹ̀kyă
cốphútĕtĕnuô, Roma klyĕtôrí akhu-
klố yĕtôprẹ̀ thḛ́zứ thḛ́gně kuŏ akhu-
akhyĕ, a hétą̆ a khŏpacḛ̆ tahe ná
a ki thŭcuố Paulu dố klyĕphú tahe
lḛ́o ahikŭ, rò a ki nŏtą̆ aklyĕphú
tahe ki mą̆ Paulu rò ki cẹmyá lŭ
25 pă. Manárò bí èthĭ cŏklọ̀ Paulu dố
a ki mą̆ lŭ ná iplírwḭ́ akhĕnuô,
Paulu hé klyĕtôzẹ̀ akhuklố dố a
kahtò obínuô tôprẹ̀, “Roma htyĕ-
phúkḛ́phú tôprẹ̀nuô atẹ̀thứ́ o ĕ,
ma a oto ĕ nuô, thĭ cirya htứ-
cẹmyá htuŏhíto rò thĭ kírḛ́ mą̆ è
nuôma atŏ sálḛ́ nyă ná tẹ̀thyótẹ̀-
thya ĕ?”
26 Bí klyĕtôzẹ̀ akhuklố yĕtôprẹ̀ nḭ́-
huŏ tẹ̀yĕ akhĕnuô, a cuố héso dĭtứ
pḛ́ ná klyĕtôrí akhuklố rò a cuốsu-
dyă klyĕtôrí akhuklố yĕ, “Nẹ̀ kírḛ́
mẹ è phútĕ pă? È ma Roma htyĕ-
phúkḛ́phú tôprẹ̀ vă!”
27 Dố tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ akhu-akhyĕrò,
klyĕtôrí akhuklố yĕtôprẹ̀ cuố dố
Paulu a o rò a cuố sudyă lŭ, “Hépḛ́-
myá vă, nẹ̀ ma Roma htyĕphúkḛ́phú
tôprẹ̀ ĕ?”

Rò Paulu hésû lŭ, “Ò¬ amą́.”
28 Rò klyĕtôrí akhuklố yĕtôprẹ̀ hé
lŭ, “Thyáphú vă htwŏṇḭ́kuŏ Roma
htyĕphúkḛ́phú tôprẹ̀ nuôrò, vă dyé-
bè ḗ nyacố rứ cố.”

Manárò Paulu hésû lŭ, “Vămuọ́-
văphĕ ma Roma htyĕphúkḛ́phú
akhu-akhyĕ, vă rò, vă htwŏ Roma

htyĕphúkẹ̄phú dố vă opacẹ̄lyạ akhĕ-
pă cố.”
29 Tôphuốtuổ, kayă dố a kírẹ̄ htū-
cẹmyá lŭ tahenuô, a cuố taphă-
kyă lổ ná lŭ. Htuổrò klyĕtôrí akhu-
klố yĕtôprẹ̄nuô, a thếisĕ nḭ́dyé
khyĕ nyacố, mẹtĕhérò a thếgnĕ hyă
ná Paulu ma Roma htyĕphúkẹ̄phú
tôprẹ̄cố, manárò a yŏ cuốnổ cổ-
klọ̄mathū htuổhố ŭ ná suplyẹtọ̄-
hté tahe akhu-akhyĕ, a thếisĕ nḭ́dyé
khyĕ nyacố.

**Paulu Cuốtuọ̄ Dố Judaphú Khuklố-
khuklyă Tahe A Mèthènyĕ**

30 Judaphú tahe cuốbetuọ̄ tẹ̄thū dố
Paulu alọ mẹtĕnuô, klyĕtôrí akhu-
klố yĕtôprẹ̄ thếzū̧ thếgnĕ tặ̄tẹ̄ryá
akhu-akhyĕ, mọ̄lĭbŭrò, a nổcuố ilyĕ-
kyă suplyẹtọ̄hté dố Paulu alọ. Htuổ-
rò a dyétặ̄ angọ́ ná a nổokú-
okyá lổlổ¬ kayă dố a htwŏ prẹ̄-
lŭtyă khuklố tahe ná Judaphú dố
a htwŏ khuklókhuklyă nuôtahe.
Htuổrò a ế Paulu rò a nổihtòo lŭ dố
èthĭ amèthènyĕ.

23

1 Paulu myácuốtŏ Judaphú dố a
htwŏduhtwŏkhu yĕtahe rò a hé èthĭ,
“Vă puọ̄vyạ́ thĭ¬, dố vă thếplòkŭ-
nuô a dyéluổ vă ná vă tẹ̄ohtwŏ-
prẹ̄ dố Cốmarya a mèthènyĕyĕ,
tuọ̄khŏnyạ́nuô, amwọ̄aplĭ lốbă lổ-
2 plĭ pré.” Bwídukhulố Anania nổplyạ́
Paulu khău ná kayă dố a kahtòophû
3 ná lŭ nuôtahe. Htuổrò Paulu hésû è,
“Kố¬ dố dố ŭ plọ̄bŭ è¬, Cốmarya ki
plyạ́ nẹ̄ pă! Nẹ̄ onyăo bínuô ná nẹ̄
ki cirya vă phú tẹ̄thyótẹ̄thya aklyá
hyă nuô tadū̂rò dố nẹ̄ nổplyạ́ ŭ ná
vă khău akhu-akhyĕ nẹ̄ talwóhố tẹ̄-
thyótẹ̄thya hố.”
4 Kayă dố a ophû ná Paulu tahe
hésû lŭ, “Kố¬ nẹ̄ cuố hébè mŭmyạ́ri-
cyạ́ bûtuọ̄ cố Cốmarya a bwídukhu-
lố yĕtôprẹ̄prẹ̄!”
5 Rò Paulu hésû, “Vă puọ̄vyạ́ thĭ¬,
vă thếgnĕ ná è ma a htwŏ bwí-
dukhulố nuô mạ́to. Lisăsĕ héone,
‘Kayă htwŏ khuklókhuklyă dố a
pốnḭ́ nẹ̄ kayă tahe yĕtôprẹ̄nuô, nẹ̄
tŏbè hé mŭmyạ́ricyạ́ nḭ́ lŭ to,’”[v] a
hé phúnuô.
6 Bí Paulu myáhtye ná kayă obí-
nuô tahe ma tahehe rò Saducĕophú,
tahehe rò Pharisĕophú akhu-akhyĕ,
a éhtŏhtyaluổ pẹ́ Judaphú dố a
htwŏ khuklố tahe, “Vă puọ̄vyạ́ thĭ¬,
vă ma Pharisĕophú tôprẹ̄. Vă ma
Pharisĕophú tahe a phúprẹ̄khŭ ma
amạ́mạ́. Vă myásū ná kayă dố a
thyĕ tahenuô, a ki ihtòhtwŏprẹ̄
kạkhyĕ khyĕthyá pă akhu-akhyĕrò
7 thĭ htū́cẹ̄ vă.” Dố a héluổhtya tẹ̄
phúyĕ akhu-akhyĕ, Pharisĕophú ná
Saducĕophú tahe krékryạ́ khyĕlŭ
8 rò èthĭ lụpruốkyă lŭ nyẹ̄mụ. (Mẹ-
tĕhérò Saducĕophú tahenuô, a hé
lahyă, kayă thyĕ htuổhố tahenuô,
a ihtòhtwŏprẹ̄ kạkhyĕ păto. Htuổto
tanémốkhuphú bèbè, zọ bèbè, a
o tôcô¬ to. Manárò Pharisĕophú
tahe ke rò, a zū̧e lổ ke ná a olổ
thuổcô.)
9 Yĕtôphuốrò ŭ lé¬ éhtŏémọhtya
shyoshyo rò dố èthĭ aklĕnuô kayă

[v] Li Htekạ 22:28

dố a thégně Cómarya tẹ̀thyótẹ̀thya
o tahe, èthĭ ma tômụcŭ ná Phari-
sĕophú yĕtahe nuôhố, rò dố èthĭklĕ̀
tahehenuô, a ihtò rò a kré kạkhyĕsû,
“Pẹ̀ myáhtye kayă yĕtôprẹ̀ a tẹ̀-
mẹthứ̃ tôcô¬ to. Taryáma théhtwŏ-
prẹ̀ mạ́toma tanémố̃khuphú nŏ̃hébè
10 lakŏ è pré kŏle.” Tẹ̀klyétẹ̀ngă yĕ a
shyohtya tuọ́ cố dố klyĕtôrí akhuklố
yĕtôprẹ̀ bèzọ̀ ná théisĕ ŭ htózặhtó-
mûkyă Paulu akhu-akhyĕ, a nŏ̃éhte-
kyă Paulu ná aklyĕphú tahe dố èthĭ
aklĕ̀, rò a thŭcuố̃kyă lŭ dố klyĕphú
tahe lẹ́onị́ hi nuôtahe akŭ.
11 Bí nuôtôthĕ̀, Byacè hyă kahtòo dố
Paulu khăshyé rò a hé lŭ, “Dya-
shyodyasŏ̃ nẹ̀ thếplò ní¬. Phú nẹ̀
khyá htuŏ̃hố nẹ̀thế ná vărivăkyă bí
vỵ́ Jerusalem akŭ yĕnuô, nẹ̀ ki khyá-
nị́kuŏ̃ pọ́dû tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuô dố vỵ́
Roma akŭ nuôpă.”

Ŭ Kre Mẹthyĕ Paulu

12 Shyéparŏ mọ́lĭbŭ akhĕnuô,
Judaphú tahe hyăokú hébè lŭ
rò èthĭ hébè sukŭ nị́dyé lŭ ngọ́
rò a byăkhyĕlŭ, “Pẹ̀ ki mẹthyĕ-
nị́ hí Paulu to nuô, pẹ̀epẹ̀ŏ tôcô¬
13 to.” Kayă dố a sukŭhuô lŭ ngọ́
yĕtahenuô, a o kayă lwỵ̀shyĕ lố̃cố.
14 Htuŏ̃rò èthĭ cuố dố bwídukhu tahe
ná Judaphú muọ́prŭmuọ́prẹ́ dố a
htwŏ khuklố̃khuklyă tahe a o rò a
hé, “Pẹ̀ byăthyĕ htuŏ̃hố pẹ̀nẹ́ ná pẹ̀
ki mẹthyĕnị́ hí Paulu to hérò pẹ̀-
15 epẹ̀ŏ tôcô¬ to. Phúnuô akhu-akhyĕ
thĭ ná Judaphú dố a htwŏ khu-
klố̃khuklyă tahe răcuố li tôba dố
Roma klyĕtôrí akhuklố nuôtôprẹ̀ a
o rò hé lŭ, nŏ̃thŭkạkhyĕ khyĕthyá
Paulu dố thĭ onuô. Rò cyẹ́mẹ lahyă
phú thĭ thézọ̃ thégně tặtẹ éhtyapọ́
tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuô. Rò bí ŭ thŭkạ-
khyĕhố lŭ dố klyálọ akhĕ pănuô,
pẹ̀ otaritaryă onedû pẹ̀nẹ́ pă rò pẹ̀
ki mẹthyĕsû è pă.”
16 Manárò Paulu apuọ́vyạ́ prẹ̀mò a
phúprẹ̀khŭ nị́huŏ̃ ná ŭ kírẹ́ kremẹ-
thyĕ Paulu rò, a cuốnuŏ̃ dố klyĕphú
tahe lẹ́ohiyĕ akŭ rò a cuốnuŏ̃ héso-
luŏ̃ pẹ́ Paulu ná tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtôcô.
17 Yĕtôphuốrò Paulu ế klyĕtôzẹ̀ a
khuklố̃du tahe aklĕ̀ tôprẹ̀ rò a hé
lŭ, “Thŭcuố pacẹ̀ prẹ̀khŭphú yĕtô-
prẹ̀ dố klyĕtôrí khuklố nuôtôprẹ̀ a
o nuô. Tẹ̀ritẹ̀kyă dố a thézọ̃ héso-
18 luŏ̃ pẹ́ lŭ nuô, a o tôcô.” Rò klyĕtô-
zẹ̀ khuklố tôprẹ̀ thŭcuố lŭ dố klyĕ-
tôrí khuklố nuôtôprẹ̀ a o rò a hé lŭ,
“Paulu dố ŭ dố̃nuŏ̃ lŭ dố htŏ̃kŭ nuô-
tôprẹ̀ ế vă rò a nŏthŭcuố vă ná pacẹ̀
prẹ̀khŭphú yĕtôprẹ̀ dố nẹ̀o. A thézọ̃
hébè nẹ̀nuô, a o tôcô, a hé phúnuô.”
19 Klyĕtôrí khuklố cwinị́ lŭtakhu rò
a écuố lŭ dố khălẹ́ tadwŏ tôpho rò a
sudyăhuô lŭ, “Tẹ̀ritẹ̀kyă dố nẹ̀ thézọ̃
hé vănuô ma ĭtĕ?”
20 Rò a héso pẹ́ lŭ, “Judaphú tahe
thếplò nuŏ̃kŭ rọ́lŏ̃ lŭ ná shyéparŏ
pănuô, èthĭ ki cyẹ́mẹ anẹ́ phú Juda
kayă htwŏdu tahe thézọ̃ thégně tặtẹ
Paulu ari-akyă pă rò a nŏthŭhyă nẹ̀
ná Paulu yĕ dố Juda kayă htwŏdu
21 nuôtahe a o pă. Manárò cuố̃nị́dă tă
èthĭngọ́ tămẹ́ ní¬, mẹtĕhérò kayă
kírẹ́ opọ́ mẹthyĕhuô ếnuô a o cố
kayă lwỵ̀shyĕ lố̃cố. Èthĭ byăhtuŏ̃hố
lŭngọ́ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀, èthĭ ki mẹ-
thyĕnị́ hí Paulu to hénuô, èthĭ eŏ tẹ̀
tôcô¬ to, a hé lahyă phúnuô¬. Khŏ-
nyạ́yĕ èthĭ o taritaryă one lŏ̃hố anẹ́
ná a ki mẹ lahyă phúyĕ akhu-akhyĕ,

èthĭ opọ̏ nı̤dă prẽ nẹ̀ tẹ̀hé kạkhyĕsû
phútĕ nuôprẽ.”
22 Klyĕtôrí akhuklọ́ yĕtôprẹ̀ hé lŭ,
“Nẹ̀ hésoluŏ pẹ́ vă tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtôcô
nuô, cuŏhéso pẹ́ tă ŭ tôprẹ̀˜ tămẹ́
ní˜.” A héhtuŏ phúnuô rò a plwŏ-
kạkyă prẹ̀khŭphú yĕtôprẹ̀.

Ŭ Thŭhtya Paulu Dố Khwídu Felice A O

23 Phúnuô htuŏrò, klyĕtôrí khuklọ́
ẽhyă klyĕtôzẹ̀ khuklọ́ thẽnyẹ̀ rò a
hé èthĭ, “Nŏ o taritaryă one klyĕ-
phú nyẹ̀zẹ̀, rò nŏcuố tọ̏kuŏ ná prẹ̀-
sidyá tathí aprẹ̀ thuŏthyótôshyĕ,
ná prẹ̀pṵ́ tabyă aprẹ̀ nyẹ̀zẹ̀ nuô,
rò yĕtôthĕ bí lwḭthyótômṵ́ bèhố
pă akhĕnuô, nŏhtecuố èthĭ dố vḭ
24 Caesarea pă ní˜. Taritaryă one pẹ́
tathítahe dố Paulu agnĕ pă ní˜,
rò thŭcuốtuọ̏ mọmọryáryá è dố
khwídu Felice a o pă ní˜, rò thŭ-
siplẽ cuŏkyăryá è ná prẹ̀ dố a
thẽhtethẽhă lŭ nuôtahe a takhu-
kŭ ní˜.”
25 A hé phúnuô htuŏrò, klyĕtôrí khu-
klọ́ yĕtôprẹ̀ rănı̤́ li tôba rò a hécuố
phú dố alẹ̀ yĕnuô,
26 Prẹ̀rălıyĕ ma vă dố amwḭ ná
Claudio Lysia. Vă răcuố pẹ́ nẹ̀
dố a mạ́ Byacè khwídu Felice.
Nẹ̀ ki omọ-oryá dû ní˜.
27 Judaphú tahe pṵ́manı̤́ kayă
yĕtôprẹ̀ rò a kírẹ́ mẹthyĕ lŭ
pă. Ŭ dyéthégnĕ vă ná è ma
Roma htyĕphúkẹ́phú tôprẹ̀
akhu-akhyĕ, vă ẽnı̤́ vă klyĕphú
tahe rò vă cuố mẹlwóhtekạ-
28 kyă lŭ. Èthĭ cuŏbe tẹ̀thṵ́ lŭ ná
tẹ̀ritẹ̀kyă ĭtĕnuô, vă thẽzṵ́ thẽ-
gnĕ akhu-akhyĕ, vă thŭcuố è
dố èthĭ Judaphú dố a htwŏdu-
29 htwŏkhu tahe a o. Atẹ̀thṵ́ dố
a tuọ̏ cố dố a tŏbè thyĕcố-
nuô bèbè, ŭ tŏbè dŏnuŏ cố
lŭ dố htŏkŭ cŏnuô bèbè, vă
myáhtye a o tôcô˜ to. Ŭ be-
htya tẹ̀thṵ́ dố lŭlọ khŏnyạ́yĕ
nuôma, mạ́prẽ èthĭ atẹ̀thyótẹ̀-
30 thya nı̤́dyédû nuôtahe prẽ. Bí
ŭ dyéthégnĕhố vă ná Juda-
phú tahe cuŏokúokyá nı̤́dyé lŭ
rò èthĭ hébè sunuŏkŭ khyĕlŭ
ná èthĭ kírẹ́ kremẹthyĕ Paulu
nuô, vă belyạhố vă thẽplò ná
vă ki nŏthŭcuố pryăkyă è dố
nẹ̀o tôphuốtuŏ cố. Rò vă hédû
kayă dố a be lŭ tẹ̀thṵ́ yĕnuô-
tahe ná a ki hyădyahtyaluŏ
Paulu atẹ̀thṵ́ ari-akyă dố nẹ̀
mèthènyĕ pă.
31 Rò klyĕphú tahe mẹphú ŭ nŏ èthĭ
nuô. Rò èthĭ ẽnı̤́ Paulu rò a thŭ-
cuố tuọ̏ cố lŭ dố vḭ Antipatri bínuô
32 tôthĕcố. Dốkhyĕ tônyĕnuô, klyĕphú
dố a cuố ná akhăduô tahenuô a kạ-
khyĕ khyĕthyá dố klyĕphú tahe lẹ́-
onı̤́ akhălẹ́. Rò thyáphú prẹ̀sidyá ta-
thí tahe ki cuố plehyă kuŏpọ́ ná
Paulu dố nyĕ tôkyĕ agnĕnuô, a nŏ-
okyăkyă prẹ̀sidyá tathí tahe bínuô.
33 Èthĭ cuốtuọ̏ dố vḭ Caesarea rò, a
cuốdyé li nuôtôba dố khwídu ta-
khukŭ rò èthĭ thŭhtyakyă Paulu dố
34 khwídu yĕtôprẹ̀ a o. Khwídu hố-
myáhtuŏ liyĕ rò a sudyă Paulu ná
a odố kẹ́bítĕ tôkẹ́ hyătĕ, rò bí a thẽ-
gnĕhố ná Paulu o dố Cilicia kẹ́ hyă
35 akhĕnuô, a hé lŭ, “Shyé˜ kayă dố
a be tẹ̀thṵ́ nẹ̀ nuôtahe ki hyătuọ̏hố
pă rò vă ki nı̤́dă myámyá nẹ̀ tẹ̀hébè
pă.” Htuŏrò, a hétạ̏ angọ́ dố klyĕphú
tahe alọ ná cuốdya Paulu dố Khwí

Herodè mẹhtya nḭ́dyé ahŏ nuôtômĕ akŭnuô, rò opǫ̈́manḭ́ lŭ ní¬.

24

Judaphú Betẹ̈thṹ Paulu Dṍ Khwídu Felice Amèthènyĕ

1 Opǫ́ nyănyĕ rò, bwídukhulṍ Anania ná Judaphú muǫ̈́prŭmuǫ̈́prẹ̈́ khuklṍdukhusuhtŭ tahe ḗhyătǫ̈́nḭ́ ná kayă cyą́hébè htyĕkẹ́ a tẹ̈thyótẹ̈thya tôprẹ̈ dṍ amwḭ ná Tertullo, rò a hyălyą lahyă dṍ vḭ Caesarea. Èthĭ hyănuŏ dṍ khwídu Felice amèthè-
2 nyĕ rò a hyădyahtya Paulu tẹ̈thṹ. Ŭ ḗnuŏhtuŏ Paulu rò Tertullo betẹ̈thṹ Paulu rò a hé, “Khwídu Felice, dṍ nẹ̈ pṍtarí ryányacṍ tẹ̈ akhu-akhyĕ pẹ̈ nḭ́bè nyẹ̈lăhṍ tẹ̈pẹ̈tẹ̈dwŏ hṍ. Htuŏto nẹ̈ myáhtye one tẹ̈ dṍ nyĕ akhu-akhyĕ tẹ̈ dṍ a tŏkò htulya tahenuô
3 nẹ̈ htulya htuŏhṍ. Nẹ̈ mẹtẹ̈ yĕtahe bítĕtôpho bèbè, atŏ lŏplĭ pẹ̈ thḗplò pwẹ̈¬ tôphuṍ cṍ akhu-akhyĕ, pẹ̈
4 hébwíhétaryĕ nyacṍ nẹ̈. Vă thḗzṹ mẹlŏ nyẹ̈ nẹ̈ tẹ̈shuṍtẹ̈khĕ to. Manárò vă kwĭthḗzǫ̈ nẹ̈ ná nẹ̈ ki khyáthḗdŏ nḭ́dă pẹ́kuŏrẹ́ pẹ̈ tẹ̈ritẹ̈kyă yĕ. Vă hébèdônyăhtŭ pẹ́ ná nẹ̈ to.

5 “Pẹ̈ thḗgně ná kayă yĕtôprẹ̈ ma kayă dṍ a pṹ mẹdídyă ŭ. Kayă dṍ a mẹ-ohtyalŏ tẹ̈tarŭtapyă dṍ Judaphú tahe aklĕ tuǫ́lŏ dṍ hekhusĭba yĕnuôma èhṍ. È ma Nazarèphú aplṍ-
6 amṵ akhuklṍ tôprẹ̈. A pṹ mẹ mŭmyą́ricyą́ kuŏpǫ́ tẹ̈lŭhŏdu rò pẹ̈ pṹ lŭ pré. (Pẹ̈ hétą̈plṹ htuŏhṍ pẹ̈ngǫ́ ná pẹ̈ ki cirya è phú pẹ̈ tẹ̈thyótẹ̈thya
7 o nuô hṍ. Manárò, klyĕtôrí akhuklṍ Lysia cyẹ́pryẹ̈ hyă cwihtephekyă lŭ
8 dṍ pẹ̈ takhukŭ. Htuŏrò Lysia hétą̈ angǫ́ ná pẹ̈ tŏbè betẹ̈thṹ Paulu dṍ nẹ̈ mèthènyĕ.)* Nẹ̈ ki sudyă kayă yĕtôprẹ̈ hénuôma, lŏ¬ pẹ̈ behtya tẹ̈thṹ dṍ lŭlǫ tahenuô, nẹ̈ ki thḗgnĕlŏ dû pă.”

9 Yĕtôphuṍrò, Judaphú tahe¬ rò a krwŏ bekuŏlŏ tẹ̈thṹ dṍ Paulu alǫ phúnuônuô. Rò èthĭ hé lahyă ná lŏ¬ a hé yĕtahe nuôma a tŏlŏ pré.

Paulu Hésiplḗ Anẹ́ Dṍ Khwídu Felice Amèthènyĕ

10 Bínuôakhĕ khwídu yĕtôprẹ̈ zǫ́htyaluŏ atakhu dṍ Paulu ki hébè tẹ̈ rò Paulu hésû, “Nẹ̈ htwŏdûhṍ prẹ̈cirya tẹ̈ dṍ kayă yĕtômyĕtôcô akhu ma ana-alĕ nyẹ̈lăhṍ nuôma vă thḗgně pré. Phúnuô akhu-akhyĕ, vă kírẹ́ hébèsiplḗnḭ́ văné dṍ nẹ̈ mèthènyĕ phúyĕnuôma, vă thḗkrṹ nyacṍ.
11 Vă cuṍcṍbĕ dṍ vḭ Jerusalem nuôma anyẹ̈lṍ ná shyényẹ̈thĕ híto. Nẹ̈ ki pṹthḗgně ná nẹ̈nẹ́ hénuôma anḭ́ pré.
12 Judaphú yĕtahenuô a myáhtyenṍná vă cuṍkrékryą́ ná kayă dṍ tẹ̈lŭhŏdu akŭnuô tôprẹ̈¬ to, vă cuṍmẹ tarŭtapyă kayă bḗmṵ dṍ tẹ̈cṍbĕhŏkŭ hénuô bèbè, khălẹ́ dṍ aruô dṍ vḭ̈kŭyĕ nuôbèbè, èthĭ myáhtyenṍná tô-
13 phuṍ¬ to. Tṹnuôhtuŏto èthĭ betẹ̈thṹ dṍ vălǫ khŏnyą́yĕ tahenuôma, a zṹluŏbḗ ná èthĭ betẹ̈thṹ yĕnuôma a tŏ-
14 pré nuô a o tôcô¬ to. Manárò, vă ólyą ná vă cṍbucṍbĕhtya pẹ̈ muǫ́phĕphyĕphuŏ dṍ¬ nyénu tahe a

24:6-8 Ŭ ră liphá mú¬ nukhĕ tahehenuô, lisăsĕmą̈ dṍ a o dṍ klómŏklóbí akŭ yĕtômą̈nuô, ŭ myáhtye patǫ́kuŏ lŭ to.

Cǒmarya, rò mą̀ dǒ vă krwŏkuǒ klyá
dǒ Byacè dyéluǒ yĕnuôrò èthĭ hé la-
hyă vă ná văzṹvănyą́ thṹhǒ tẹ̀hǒ, a
hé lahyă phúnuô. Lǒ¬ Mosè a tẹ̀-
thyótẹ̀thya dǒ a răone rẹ́ tahenuô ná
lǒ¬ prẹ̀prọ ali tahenuô, vă zṹe kuǒ-
15 lǒ prépré. Vă tẹ̀myásŭ dǒ Cǒmarya
akŭ nuôma athyáná èthĭ nuôprépré.
Vă zṹe myásŭ ná kayăryá bèbè, ka-
yăcyẹ̀ bèbè, a ki nyą̀kahtò htwŏprẹ̀
16 kąkhyĕ lŏkhyĕ pă. Thyáphú vă thé-
plò a tẹ̀tanẹ̀yĕ a ki mwẹ̀plĭ dǒ Cǒma-
rya ná prẹ̀lukayă a mèthènyĕ nuô,
vă yácṹ mẹtẹ̀ aryá tadû pwẹ̀¬ tô-
phuǒ cǒ.
17 “Vă cuǒotaphă nyẹ̀ ná vỵ̀ Jeru-
salem dǒ ana, alĕkŭ cǒhǒ, rò dǒ-
khyĕnuô, thyáphú vă ki cuǒthŭ
pẹ́ vă myĕcôphú nṹdû tahe arṹ,
htuǒto thyáphú vă ki lŭhtyatyă-
htya tẹ̀ bínuô agnĕ nuôrò, vă ką-
khyĕ khyĕthyá bí vỵ̀ Jerusalem yĕ-
18 nuô pré. Bí vă lŭtyăhtya tẹ̀ dǒ tẹ̀lŭ-
tyă hŏkŭ akhĕnuô, èthĭ myáhtye vă.
Vă mẹ htuǒplṹryá tẹ̀mẹmwẹ̀plĭhtya
văné phú tẹ̀cǒbucǒbĕ lẹ́klŏlẹ́khya o
nuôpré. Rò vă mẹmwẹ̀plĭ htuǒ văné
rò, dǒkhyĕnuô vă mẹ sústsúsá thé-
kháthéhte ŭ tôcô¬ to. Bí vă khă-
shyénuô kayă opré tôkŭtôprẹ̀ pré,
19 kayă bémụ o ná to. Manárò Juda-
phú dǒ a o dǒ Asia kẹ́ tahe hyă-
nuǒ okuǒ bínuô tahe. Èthĭ ki thézṹ
dya vă tẹ̀thṹ hérò a tŏ hyătŏ ná anẹ́
dǒ nẹ̀o, rò a tŏ dyaluǒhtya tẹ̀ritẹ̀kyă
20 nuôtahe. Kimą́torò bí vă kahtòo dǒ
Juda kayă htwŏduhtwŏkhu tahe a
mèthènyĕ akhĕnuô, kayă bíyĕ tahe
tŏkò héluǒhtya lahyă lǒ¬ vă tẹ̀thṹ
21 dǒ a myáhtye nuôtahe. Vă tẹ̀thṹ ki o
hénuôma a oprétṹ vă ihtòo dǒ èthĭ
amèthènyĕ rò vă éhtŏhtya, ‘Thĭ ci-
rya vă yĕtônyĕ nuôma mą́ dǒ vă zṹe
ná kayă dǒ a thyĕ tahe nyą̀kahtò
htwŏprẹ̀ kąkhyĕ pă, yĕtômṹ akhu-
akhyĕ pré,’” Paulu hé pẹ́ lŭ phúnuô.
22 Htuǒrò khwídu Felice dǒ a thé-
gnĕ htuǒ ryáryádèdèhǒ klyá dǒ Bya-
cè dyéluǒ yĕnuôrò, a be tadûkyă
tẹ̀sudyăcẹmyá yĕ rò a hé, “Shyé¬
klyĕtôrí khuklódu Lysia hyătuṹhǒ
akhĕpănuô, vă ki cirya pẹ́ thĭ tẹ̀ri-
tẹ̀kyă yĕtôcô pă,” a hé èthĭ phúnuô.
23 Rò a hétą̀ angọ́ dǒ klyĕtôzẹ̀ khu-
klǒ yĕnuô tôprẹ̀ a o, opṹnṹryá Paulu
yĕ ní¬, manárò plwŏpală cuǒhtŏ-
cuǒlyą pẹ́kuǒ sálẹ́dû è cṹ¬ athéplò
thézṹmẹnuô tahehe ní¬. Akhŏathyó
tahe ki hyămyáhyădyé lŭ tẹ̀ dǒ a lo
tahe kihérò plwŏmyá pẹ́ lŭ ní¬.

**Paulu O Dǒ Khwídu Felice Ná
Amĕ Drusilla Mèthènyĕ**

24 Dǒkhyĕ thuǒlwṹnyĕnuô, khwídu
Felice ná amĕ Drusilla mą́dû Juda-
muṹ yĕtôprẹ̀ hyă rò a nǒcuǒé ŭ ná
Paulu rò a nṹdămyá Paulu hébè pẹ́ lŭ
ná tẹ̀zṹenyą́e Jesŭ Krístu ari-akyă.
25 Rò bí Paulu hébè pẹ́ pọ́ lŭ ná tẹ̀cǒtẹ,
tẹ̀pṹlyąní nẹ́ ná tẹ̀cirya mṹnyĕ dǒ
a ki hyă pă ari-akyă yĕ akhĕnuô,
khwídu Felice théisĕ rò a hé lŭ, “Yĕ-
tôhû rò nẹ̀ kąní hǒ. Vă tẹ̀shuǒtẹ̀khĕ
ki o pă hérò, vă ki éhyăpọ́ khyĕ nẹ̀
26 pă.” Phúnuô akhu-akhyĕ a mehyă
tamŏtamŏ Paulu dǒ a ki hyăhébè ná
lŭ, mẹtĕhérò a myásŭkuǒ ná tônyĕ-
nyĕ pănuô, Paulu ki dyé lŭ rṹ pă a
tanẹ phúnuô.
27 A talwó hyăhǒ nyẹ̀na htuǒrò, Pòki
Festo htwŏhtya khwídu dǒ Felice
akhălẹ́, rò khwídu Felice thézṹ mè-

thèokuǒ dố Judaphú tahe a mèthènyě akhu-akhyě a dốtą̀ tadûpă Paulu dố htǒkŭ.

25

Paulu Kwĭcuố Dố Roma Khwídu A O

1 Khwídu Festo hyătuọ́ bí kẹ́ nuô-
tôba akŭ rò a băhố thuǒnyě htuǒ-
nuô, a o bí vỵ̀ Caesarea nuô rò a
2 cuố dố vỵ̀ Jerusalem. Bwídukhu tahe
ná Judaphú a khuklǒdu tahe hyă
dyaluǒhtya tẹ̀dyatẹ̀thứ́ Paulu tahe
3 dố khwídu Festo a o. Èthĭ kwĭthézọ̀
khwídu Festo ná a ki mẹbwímẹtaryě
pẹ́kuǒ èthĭ rò èthĭ thézứ́ ná khwídu
Festo ki nǒthŭhyă ŭ ná Paulu rò a
ki thŭhyă pẹ́ èthĭ dố vỵ̀ Jerusalem,
mẹtĕhérò èthĭ kírẹ́ kremẹthyě Paulu
4 dố klyálọ pă. Khwídu Festo hésû, "Ŭ
dốtą̀ Paulu dố vỵ̀ Caesarea, rò nyẹ̀-
5 tyato pănuô, vă ki cuố bínuô pă. Rò
nǒcuố tọ́kuǒ thĭ kayădu tahe ná vă
dố vỵ̀ Caesarea pă ní¬, rò ki Paulu
mẹmą́lakŏ tẹ̀thứ́ dố ŭ tŏkò cirya è pă
hérò, thĭ kayădu yětahe ki behtya-
luǒ lŭ tẹ̀thứ́ pămа aní pré."
6 Khwídu Festo opọ́ bí Jerusalem
vỵ̀nuô anyĕlwỵ̀thyó, mą́torò nyẹ̀shyé
bínuô tôpho rò a lyą dố vỵ̀ Caesarea.
Anotônyě rò a onyăo dố prẹ̀cirya-
tẹ̀ akhălẹ́ akhu rò a hétą̀ angọ́ ná
7 ŭ ki thŭhyănuǒ Paulu dố a o. Bí
Paulu hyătuọ́ akhĕnuô, Judaphú dố
a o dố vỵ̀ Jerusalem rò a hyă tahe-
nuô a hyă kahtòo tavą lǒ Paulu. Rò
èthĭ hyăbehtya élă tẹ̀thứ́ dố adu-azą̀
tahe tadứrò èthĭ hyă dyahtya lŭ tẹ̀-
thứ́ yětahenuô, atŏ tôcô¬ to.
8 Phúnuôrò Paulu hésiplẹ́ anẹ́, "Tẹ̀-
thứ́ dố a mẹpyémẹkyă Judaphú a tẹ̀-
thyótẹ̀thya tahe bèbè, tẹ̀lŭhŏdunuô
bèbè, htuǒrò Roma akhwídu bèbè
vă mẹnố tôcô¬ to."
9 Khwídu Festo thézứ́ mèthèo dố
Judaphú tahe a mèthènyě akhu-
akhyĕrò, a sudyă Paulu, "Ki cuố ci-
rya pẹ́ nẹ̀ tẹ̀ritẹ̀kyă yě dố Jerusalem
dố vă mèthènyě hénuôma, nẹ̀ thé-
plòo cuố sálẹ́ ĕ?"
10 Rò Paulu hésû è, "Khŏnyą́rò vă
ihtòohố dố khwídu lẹ́cirya akhălẹ́
hố. Yĕma khălẹ́ dố tŏbè cirya su-
dyăcẹmyá vă hố. Phú nẹ̀ thégně tą̀tẹ
htuǒdûhố nuô hố, vă mẹthứ́nố ná
11 Judaphú tahe tôcô¬ to. Ki vă mẹ-
thứ́ talwótalyẹ hố Judaphú tahe a
tẹ̀thyótẹ̀thya dố a tŏkò ná tẹ̀cirya
thyě vă tôcôcô hérò, vă kwĭthézọ̀ pă
ná thĭ dố thĭ ki plwŏ htwŏprẹ̀ pọ́
vă nuôto. Manárò èthĭ atẹ̀dyahtya-
luǒ vă tẹ̀thứ́ yětahe nuô, ki a tŏto
hérò ŭ dyétą̀cyą vă dố Judaphú tahe
a takhukŭ tôprẹ̀¬ to. Thyáphú ŭ ki
cirya vă rò vă kwĭcuố ŭ dố ŭ ki thŭ-
cuố vă dố Roma khwídu a o."
12 Khwídu Festo ná kayă tẹ̀thíphé-
cyą́dè tahe hébè sunuǒkŭ rọ́khyĕlŭ
rò a hésû Paulu, "Nẹ̀ kwĭ ŭ dố ŭ ki
thŭcuố nẹ̀ dố Khwídu Caesare ohố
akhu-akhyě nẹ̀ ki cuốnố dố lŭo pă."

Paulu Dố Khwídu Agrippa Ná Apuọ́ Bernice Amèthènyě

13 Dốkhyě thuǒlwỵ̀nyě hốnuô rò
khwídu Agrippa ná apuọ́ Bernice
hyătuọ́ dố vỵ̀ Caesarea dố a kírẹ́ hyă
olě kuǒ khwídu Festo rò a ki hyă olě
dyéluǒ lŭ ná a tẹ̀hémọhéryá tahe.
14 Èthĭ cuốo mọ́nyĕmọ́thĕ nyẹ̀rare kú¬
lă bínuô rò khwídu Festo héluǒ pẹ́
khwídu Agrippa ná Paulu ari-akyă.

Rò a hé, “Khwídu Felice dốtą̆kyă
15 kayă dố htŏkŭ tôprẹ̀. Rò bí vă hyă
dố vỵ̀ Jerusalem akhĕnuô, Judaphú
prẹ̀lŭtyă khuklố tahe ná Judaphú
muộprŭ̂muộprệ dố a htwŏ khuklố-
khuklyă tahe hyă dyaluŏhtya lŭ tẹ̀-
thứ̂ rò a nŏcirya ná vă.
16 “Manárò vă héso èthĭ ná pẹ̀ Roma-
phú tahe a lệklŏlệkhya o, bí ŭ
dyétą̆ tyahí kayă mẹthứ̂ htyĕkệ tẹ̀-
thyótẹ̀thya tôprẹ̀prẹ̀ dố ŭ takhu-
kŭ hítonuô, a tŏbè nịbè ashuốakhĕ
dố ŭ ki nịhuŏ ŭ betẹ̀thứ̂ dố alọ,
htuŏrò bè dyé lŭ ashuốakhĕ dố a
bè hébèsiplệ nịdyé anệ ná tẹ̀thứ̂
17 dố ŭ be lŭlọ yĕnuô tahe. Phúnuô
akhu-akhyĕ, bí èthĭ hyătuộ bí vỵ̀
Caesarea akŭ yĕakhĕnuô, vă cwihtŭ
pệ pă èthĭ mộnyĕmộthĕ to. Anotô-
nyĕ rò vă onyăo dố lệcirya akhă-
lệ rò vă nŏ éhyănuŏ kayă nuôtôprẹ̀
18 dố vă mèthènyĕhyă. Kayă hyă betẹ̀-
thứ̂ Paulu yĕtahe ihtò lahyă rò dya-
htyaluŏ lŏplĭ lŭtẹ̀thứ̂ tahe. Rò èthĭ
ki kẹ̀ Paulu tẹ̀thứ̂ ná a mẹthứ̂ ta-
lwótalyẹ htyĕkệ a tẹ̀thyótẹ̀thya o pă
ĕ vă tanẹ tadứ̂rò èthĭ kẹ̀ lŭ tẹ̀thứ̂
tahenuô, a mẹthứ̂ talwótalyẹ htyĕ-
kệ a tẹ̀thyótẹ̀thya nuô a opa tôcô¬
19 to. Èthĭ krékryą̆ shuŏshuŏ khyĕdû
lŭ ná èthĭ atẹ̀cóbucóbĕ nịdû nuô-
tahe ná kayă dố amwị ná Jesŭ dố a
thyĕhtuŏhố nuôtôprẹ̀ ari-akyă prẹ́,
tadứ̂rò Paulu kuŏke rò a hé ná a o
20 htwŏprẹ̀ păprẹ́. Thyáphú vă ki thẹ́-
gnĕ éhtyapộ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtahe rò, vă
tŏbè mẹphútĕnuô vă héplŏbẹ́ pệ pă
èthĭ to akhu-akhyĕ, vă sudyă Paulu
ná ma nẹ̀ thẹ́plòo cuố dố vỵ̀ Jerusa-
lem rò nẹ̀ thẹ́zứ̂ nŏsudyă cẹmyá ŭ
tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtahe ná nẹ̀nệ ĕ? Vă su-
21 dyă lŭ phúnuô. Manárò Paulu kwĭ-
ozyŏ kuốrệ rò a thẹ́zứ̂ nŏcirya tẹ̀ritẹ̀-
kyă yĕnuô ná Khwídu Caesare. Phú-
nuô akhu-akhyĕ, vă nŏtą̆ vă klyĕphú
tahe ki opộ nị́ lŭ tuộdố pẹ̀ thŭcuố
tuộbẹ́ hố lŭ dố Khwídu Caesare a o
pă,” khwídu Festo hé phúnuô.
22 Khwídu Agrippa hésû khwídu
Festo, “Vă thẹ́zứ̂ nịhuŏkuŏ kayă yĕ-
tôprẹ̀ a tẹ̀hébèhésŭ ná vănệ nịdû”
Rò khwídu Festo hésû lŭ, “Ki hé-
phúnuô rò shyéparŏ pănuô nẹ̀ ki nị́-
huŏnố dû pă.”
23 Dốkhyĕ tônyĕnuô, khwídu
Agrippa ná apuộ Bernice hyă rò a
kŭthyá hyănị́ hyecą̆twọ́ hyecą̆ryá
dố a plyatakhĕ tahe rò a hyănuŏ
rọ́kuŏ ná klyĕkhuklố ná kayă-
dukayăhtŭ bí vỵ̀kŭ nuôtahe dố ŭ
lệokúokyá lŭ akhălệ tôpho. Khwídu
24 Festo nŏénuŏ ŭ ná Paulu dố akŭ. Rò
khwídu Festo hé, “Khwídu Agrippa
ná kayă dố a o bíyĕ lŏ¬ plĭ thĭ¬,
thĭ myáhtyehố kayă yĕtôprẹ̀ hố.
Lŏ¬ Judaphú dố a o bíyĕ tahenuô
bèbè, a o dố vỵ̀ Jerusalem akŭ nuô-
tahe bèbè, a hyă kwĭthẹ́zọ̀ vă ná
kayă yĕtôprẹ̀ ari-akyă. Èthĭ éhtŏ-
htya lahyă ná kayă yĕtôprẹ̀ tŏkò
ohtwŏprẹ̀ pătо, a hé lahyă phúnuô.
25 Manárò, a mẹ tẹ̀thứ̂ dố tŏkò cirya
thyĕkyă ènuô vă myáhtye tôcô¬ to.
Anệbyacè nịdû kwĭdû ná a thẹ́zứ̂
nŏcirya nịdû ná Khwídu Caesare
akhu-akhyĕ, vă belyą̆hố vă thẹ́plò
26 ná vă ki thŭlyą̆ è prẹ́. Manárò, tẹ̀ri-
tẹ̀kyă dố vă ki răluŏhtya tą̆tẹ pệ dố
khwídu onuô, a o tôcô¬ to. Phúnuô
akhu-akhyĕ vă nŏéhyă ŭ ná è dố thĭ
lŏ¬ plĭ a mèthènyĕ hố. A lodu rệ-
lốma hố vă ki nŏhyă lŭ dố khwídu

Agrippa mą́hó nẹ̀yě a mèthènyě hó.
Shyé⌐ pẹ̀ sudyă htuŏhó è pă tûma
vă răhtyaluŏ tą̀tẹno tẹ̀ritẹ̀kyă pă,
27 phúnuôpré. Mẹtĕhérò ŭ dŏtą̀ kayă
dó htŏkŭ yĕtôprẹ̀nuô, vă ki héluŏ-
plŏhtya tą̀tẹ khyĕthyá tẹ̀thû dó ŭ
kẹ̀ lŭ yĕnuôtahe to hérò vă ki nŏ-
thŭcuó lŭ dó khwídu o hénuô, a
cô⌐ ná atŏabè to," khwídu Festo
hé phúnuô.

26

Paulu Hébèsiplé Anẹ́ Dó Khwídu Agrippa Amèthènyě

1 Khwídu Agrippa hé Paulu, "Nẹ̀
ki thĕhébè ma anı́ pré." Rò Paulu
zǫ́htya atakhu rò a hébèsiplé nı́-
2 dyé anẹ́ phúyě: Paulu hé khwídu
Agrippa, "Khwídu Agrippa⌐, vă
nı́bè tẹ̀shuŏtẹ̀khĕ ryá dó vă tŏbè
hébèsiplé nı́dyé vănẹ́ dó nẹ̀ mè-
thènyě phúyě, htuŏto vă tŏ htés-
sû lŏ⌐ tẹ̀thû dó Judaphú kẹ̀lŏ
vă yĕtahe dó yĕtônyě akŭ akhu-
3 akhyě, a mǫnyacó vă có. Mẹtĕ-
hérò nẹ̀ thĕgně tą̀tẹ lŏdûhó Juda-
phú a lẹ́klŏlẹ́khya tahe ná èthĭ atẹ̀-
klyétẹ̀ngă yĕtahe lŏ⌐ plĭ hó akhu-
akhyě a mǫlă vă. Phúnuôrò, vă
kwĭthézǫ̀ dû nẹ̀ ná nẹ̀ ki khyá-
thĕplòhtŭ nı́dă pẹ́kuŏrẹ́ vă tẹ̀hébè-
yě ní⌐.
4 "Cáhtya dó vă pacẹ̆khĕ, bí vă
o nı́dû dó vă kẹ́kŭ akhĕ, rò dó-
khyĕnuô vă cuŏo dó vı̨ Jerusalem
rò vă ohtwŏprẹ̀ kryá⌐ phútĕnuô,
Judaphú tahe thĕgnĕlŏ dûhó pwǫ̆⌐
5 tôprẹ̀. Vă ma vă onuŏtǫ́kuŏdû dó
Pharisĕophú aplóamụ dó a pǫ́ma
sŏnyacó tẹ̀cóbucóbĕ a tẹ̀thyótẹ̀thya
tahe tômụ tôprẹ̀nuôma èthĭ thĕgně
nyẹ̆lăhó vă hó. Ki èthĭ thézǫ́ khyá-
luŏ vărivăkyă hénuôma a thĕgně
6 lŏplĭ có. Vă yŏ myásŭ tẹ̀ dó Có-
marya ólyą one htuŏhó pẹ̀ muǫ́-
phĕphyĕphuŏ dó⌐ nyénu nuôtahe
akhu-akhyě, khŏnyą́yě vă bè ka-
htòo bíyě rò ŭ bè sudyăsucẹ myáhó
7 vă hó. Cómarya a tẹ̀ólyą yĕnuôma
mą́hó khŏnyą́yě Judaphú shyényẹ̆-
muǫ́ mẹ pẹ́hó lŭ a tẹ̀phyétẹ̀mẹ,
rò èthĭ opǫ́myásŭ nı́dyéhó mǫ́hé-
mǫ́lĭ dó athyáná vă myásŭ yĕnuô
tôcôhó. Phĕkhwídu⌐ dó vă myá-
sŭhó yĕnuô akhu-akhyě, Judaphú
8 tahe pǫ̆ kẹ̀ lŏhó vă tẹ̀thû hó. Có-
marya mẹhtwŏprẹ̀ kąkhyĕcyą́ kayă-
thyě tahenuô, thĭ bíyě tahe cuŏ-
tanẹ tuǫ́ lahyă ná a mẹcyą́ kuŏŭ
to phútĕ?
9 "Vă nẹ́byacè nı́dû có, dó nuô-
khĕ vă tanẹtyą́ htuŏhó bí vă mẹbé
tadûnuô, phútĕtĕ⌐ bèbè vă bè pǫ̆
htésûmẹsû ná kayă dó a zǫ́e vı̨
Nazarèphú Jesŭ amwı̨ yĕnuôtahe,
10 vă tanẹ htuŏhó phúnuô. Phúyĕ-
nuô vă mẹhtuŏlŏhó dó vı̨ Jerusa-
lem akŭ nuôhó. Vă phyénı́ tẹ̀taryĕ-
shyosŏ dó prẹ̀lŭtyă khuklŏ tahe a
o rò vă dónuŏ élă Cómarya aka-
yă săsĕ tahe dó htŏkŭ. Bí ŭ mẹthyě
èthĭ akhĕnuô, vă thĕplòo ólyą patǫ́-
11 kuŏ ná nŏmẹthyĕkyă ŭ. Vămǫ̆văpǫ̀,
mẹcyẹ̆mẹcǫ̆ nó élă èthĭ dó tẹ̀có-
bĕhŏ tahe akŭ, rò vă hésŏ èthĭ
rò vă nŏhé èthĭ, 'Vă zǫ́e pă Jesŭ
to' phúnuô, rò vă thĕplòdu kanǫ́⌐
èthĭ to. Tuǫ́ có dó vă ki htecuó
dó myĕcôruôphú o nı́dyé vı̨tahe
akŭ rò, vă ki cuó mẹcyẹ̆mẹcǫ̆ có
èthĭ có."

Paulu Héluŏhtya Pẹ̈ Ŭ Ná Athéplò Htulya Kạkhyĕ Ari-akyă

12 “Phúnuôrò tônyĕkhĕ̆, vă cuố dố
vỵ̈ Damasco. Rò vă phyécuốnỵ́ li
tôba dố bwídukhu tahe dyétặ vă
13 ná a taryĕshyosŏ tahe tôba. Kố¬
phĕ̆ khwídu Agrippa, tônyĕrò bí vă
cuố dố klyálọ rò bí¬ mọ̈htuô cố-
ranế hố akhĕnuô, vă myáhtye tẹ̈lĭ
shyosŏ tômĕ rò a takhĕsŏklŏ cố ná
tamọ̈nuô, a o dố mốkhu rò a sáta-
khĕtặ tavạ vă ná kayă dố a cuố tọ̈-
14 kuŏ ná vă tahe. Pẹ̈ lakhŭtặ lŏ dố he-
khu pwọ̈¬ tôprẹ̈ cố, rò vă nỵ́huŏ ngọ́-
prạhtya ná Hebreo ngọ́ tômŭ rò a
hé vă, ‘Kố¬ Saulu¬, Saulu¬, nẹ̈ mẹ-
cyẹ̈mẹcû vă mẹtĕ? Nẹ̈ taphŏsĕ nỵ́-
dyé khyĕdû nẹ̈ khăduô ná tamŏ dố
athyáná pụ́ tapẹ̈ kạkhyĕ sĕ nỵ́dyé
khyĕthyádû a nẹ́byacè iplí nuôpré,’
a hé vă ná Hebreo ngọ́ phúnuô.
15 “Rò vă sudyă kạkhyĕsû è, ‘Bya-
cè¬, nẹ̈ ma ŭpĕ?’

“Rò Byacè hésû vă, ‘Vă ma Jesŭ
dố nẹ̈ mẹcyẹ̈mẹcû ènuô tôprẹ̈hố,’ a
16 hé vă phúnuô. ‘Manárò tarú ihtò
khyĕthyámŏ, vă hyă oluŏhtya pẹ́hố
nẹ̈ ná vănẹ́ phúyĕ nuôma mạ́hố dố
vă ki nwóhtyahố nẹ̈ ná nẹ̈ ki htwŏ-
htyahố vă Prẹ̈dônyăphú ná prẹ̈-
khyáthé tôprẹ̈ hố. Yĕtônyĕ nẹ̈ myá-
htyehố ná vă bíyĕ ari-akyă yĕtahe
ná tẹ̈ dố vă kírẹ́ zŭluŏ pẹ́pọ́ nẹ̈ dố-
khyĕ pă tahenuô, nẹ̈ bè cuốdyáluŏ
17 pẹ́lŏ ŭ pă¬. Vă ki nŏthŭcuố nẹ̈ dố nẹ̈
myĕcônỵ́dû tahe ná Judaphú mạ́to
tahe aklĕ̆ pă. Rò vă ki mẹsiplĕ́hte nẹ̈
18 dố èthĭ nuôtahe a takhukŭ pă. Nẹ̈
bè bámŏhtya pẹ́ èthĭ tahe amèthè
pă, htuŏrò nẹ̈ nŏtarí kạkhyĕ khyĕ-
thyá èthĭ dố tẹ̈khítẹ̈tapạ alẹ̈ pă, rò
nẹ̈ ki thŭcuố èthĭ dố tẹ̈lĭ pă, htuŏto
nẹ̈ ki thŭcuốnuŏ èthĭ dố a o dố khĭ-
néricyạ́ khuklŏ a taryĕshyosŏ alẹ̈ yĕ-
nuôtahe dố Cốmarya a tẹ̈prọtẹ̈pryạ
alẹ̈ pă. Dố èthĭ zụ̈enyạ́e vă akhu-
akhyĕ, Cốmarya ki plwŏkyă èthĭ tẹ̈-
thŭ pă, htuŏto dố Cốmarya nwó-
htya nỵ́dyé akayă nuôtahe lẹ́o akhă-
lẹ́ yĕnuô, èthĭ ki nỵ́bè kuŏdû pă,’” a
hé vă phúnuô.

Paulu Héluŏhtya A Tẹ̈phyé-tẹ̈mẹ Tahe Ari-akyă

19 “Khwídu Agrippa¬ phúnuô akhu-
akhyĕ, vă krwŏmẹkuŏ phú tẹ̈myá-
htyelwó dố a o dố mốkhu hyă
20 yĕnuôpré. Vă cuốlĕ hésodônyă rẹ́lố
pẹ́ ŭ dố vỵ̈ Damasco htuŏrò dố vỵ̈
Jerusalem akŭ, dốkhyĕrò vă cuố
dố Judakẹ́ pwọ̈¬ tôpho, htuŏto
vă cuố kuŏdû dố Judaphú mạ́to
tahe aklĕ̆klĕ̆. Rò thyáphú èthĭ ki
zạ nỵ́dû lahyă a tẹ̈thŭtẹ̈ora tahe,
htuŏrò thyáphú èthĭ ki tarí kạkhyĕ-
tŏ khyĕthyá anẹ́ dố Cốmarya a o,
htuŏto thyáphú a ki dyéluŏhtya la-
hyă atẹ̈mẹ dố aryá tahe ná a zạ
nỵ́dû htuŏhố anẹ́ agnĕnuô, vă hé-
21 sodônyă pẹ́hố èthĭ hố. Dố tẹ̈ritẹ̈-
kyă yĕ akhu-akhyĕ, bí vă o dố tẹ̈-
lŭtyă hŏkŭ akhĕnuô, Judaphú tahe
pụ́ vă rò a pụ̈ mẹthyĕ vă pré.
22 Manárò, Cốmarya mẹcwọ́ vă akhu-
akhyĕ, tuọ́dố yĕtônyĕ vă ihtò khyá-
nỵ́ pẹ́pă văthé ná kayă dố a o
bíyĕ pwọ̈¬ tôprẹ̈. Kayă dố ŭ ta-
nẹdu lŭ bèbè, ŭ tanẹ patí lŭ bèbè
vă hésoluŏ thyápẹ́ lŏ lŭ. Tẹ̈ritẹ̈-
kyă dố vă hé pẹ́ èthĭ yĕnuôma, tô-
côcô¬ tuŏ pré lŭ ná prẹ̈prọ tahe
ná Mosè héso-one htuŏhố nuôtahe

23 pré, rò a hé lahyă, Krístu dố Cómarya nwóhtya lŭ ná prẹ̀mẹlwóhteką prẹ̀luhekhuphú yĕtôprẹ̀nuô,
a ki khyábè tẹ̀mẹcyẹ̀mẹcû pă rò
è ma prẹ̀ dố a ihtò htwŏprẹ̀ ką-
khyĕ rẹ́lố ŭ dố tẹ̀thyĕ tôprẹ̀ pă,
phúnuô akhu-akhyĕ, a ki hésodônyă
tẹ̀lĭ pẹ́ Judaphú tahe ná Judaphú
mą́to tahe pă," Paulu hé pẹ́ khwídu
Agrippa phúnuô.
24 Bí Paulu hébèsiplé anẹ́ phúyĕ
akhĕnuô, khwídu Festo cyẹ́pryẹ̀
éhtŏ lŭ, "Paulu¬, nẹ̀ tamwĭ pré.
Nẹ̀ tẹ̀thékhuthégnĕ dố adu-azą̆ tahe
mẹtamwĭ lŏ nẹ̀ hó."
25 Paulu hésû lŭ, "Phĕ khwídu
Festo¬, vă tamwĭ mą́to. Vă hé
26 yĕtahe nuôma tẹ̀mą́tẹ̀có pré. Phĕ
khwídu Agrippa, vă hébè hă dố nẹ̀-
nyĕhyă phúyĕ mẹtĕhérò, nẹ̀ thégnĕ-
dûhố tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtahe hố. Mẹtĕhé-
rò vă zą̂e tą̆tẹ cố ná nẹ̀ klyá thé-
gnĕ htuŏnyăhố tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ hố, mẹ-
tĕhérò tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtahe nuôma a
27 htwŏ htyahuôhtyathwé mą́to. Phĕ
khwídu Agrippa¬, ma nẹ̀ zą̂e kuŏ
sálẹ́ prẹ̀prọ a tẹ̀hébè nuôtahe ĕ? Nẹ̀
zą̂e pré nuôma vă thégnĕ."
28 Khwídu Agrippa hésû Paulu, "Dố
tẹ̀shuốtẹ̀khĕ taplộtaplyáphú akŭ
yĕnuô, nẹ̀ tanẹ ná nẹ̀ ki ilŏnị́ vă dố
vă ki htwŏhtyakuŏ Krístuphú pă
tôprẹ̀nuô ĕ?"
29 Paulu hésû, "Dố taplộphú akŭ
bèbè, anyẹ́ cố bèbè, a lodu náto. Vă
kwĭcóbĕ pẹ́tû nẹ̀tôprẹ̀ agnĕ mą́to,
vă kwĭcóbĕ nị́pẹ́lŏ lŏ¬ kayă dố
a nị́huŏ vă tẹ̀hébè khŏnyą́yĕ tahe
ki htwŏhtyakuŏ Krístuphú thyáná
văyĕ, manárò tẹ̀ dố vă thézą̂ nŏsí-
tôbèkuŏ thĭ to nuôma a otą̂pré phú
ŭ dốtą̆ vă dố htŏkŭ rò ŭ cŏma vă ná
suplyẹtộhté yĕnuôpré."
30 Bínuôkhĕ khwídu Agrippa ná
khwí Festo ná khwídu Agrippa apuộ
Bernice ná lŏ¬ kayă onyă kuŏná èthĭ
31 bínuô pwộ¬ tôprẹ̀ ihtòlŏ. Rò èthĭ
htecuốkyă lŏ dố aklŏ rò a hé nị́dyé
khyĕlŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ phúyĕ, "Kayă
yĕtôprẹ̀nuô atẹ̀thą̂ dố bè cirya thyĕ-
kyă è nuôbèbè, mą́torò bè dónuŏkyă
è dố htŏkŭ nuôbèbè, tẹ̀thą̂ dố a mẹ
talwótalyẹ phúyĕnuô, a o tôcô¬ to."
32 Rò khwídu Agrippa héso khwídu
Festo, "Kayă yĕtôprẹ̀ ki kwĭthézọ̀
nŏcirya anẹ́ ná Khwídu Caesare to
héma, tŏbè plwŏhtekyă lŭ hố."

27

Paulu Sidyáni̖ Thòklyĕdu Rò Htecuố Dố Vĭ̖ Roma

1 Bí ŭ héplûhéhtuŏ hố ngọ dố pẹ̀ bè
sidyáni̖ thòklyĕdu rò bè htecuố dố
Italy kẹ́ akhĕ, Paulu ná kayă aruô
dố ŭ dốtą̆ èthĭ dố htŏkŭ tahenuô, ŭ
dyétą̆kyă èthĭ dố Julius a takhukŭ.
Julius ma klyĕtôzẹ̀ akhuklố tôprẹ̀. È
ma a o panuŏtộ kuŏ dố Roma klyĕ-
phú dố a o aprẹ̀ tôrí tômụ, rò ŭ é
2 ná "Augusta aklyĕ bémụdu." Thò-
klyĕdu tôbè a o dố vĭ̖ Adramytium
rò a hyă. Rò a kírẹ́ htecuố dố vĭ̖
dố a orwó htyĕdutavą̆htŭ dố Asia
kẹ́kŭ tahe rò pẹ̀ htya sidyáni̖ lŭ.
Kayă mwị ná Aristarko dố a o dố vĭ̖
Thessalonia, dố Macedoniakẹ́ a tẹ̀-
pốalẹ̀ otôprẹ̀ rò a cuố tộkuŏ ná pẹ̀.
3 Shyéparŏ nuô, pẹ̀ cuốtuộ dố vĭ̖
Sido. Julius thézọ̀ nị́dyé Paulu. Rò
thyáphú a khŏbốthyó tahe ki dyé-
pẹ́ kuŏ lŭ tẹ̀ dố a lo tahenuô rò a

plwŏcuŏolĕ kuŏ lŭ dŏ a khŏbŏthyó
4 tahe a o. Pę̣ obínuô htecuŏ rò kę̣̄la-
thĕ htŏhyăsû pę̣ akhu-akhyĕ, pę̣ cuŏ
tadwŏbíkyă ná Cyprú klŭ dŏ cíhtŏ
5 tôkyĕ. Pę̣ cuŏ talwókyă Cilicia kę̣
ná Pamphylia kę̣ a htyĕdutavạ rò pę̣
cuŏtuǫ̣ dŏ vỵ̄ Myra, Lycia kę̣kŭnuô.
6 Bínuôkhĕ klyĕtôzę̣ akhuklŏ nuôtô-
prę̣ myáhtye thòklyĕdu o dŏ vỵ̄ Alex-
andria hyă rò a kírę̣ cuŏ dŏ Italy kę̣
tôbè, rò a nŏhtyasidyá cuŏkuŏ pę̣ ná
7 thòklyĕdu yĕtôbè. A cuŏzŏ pę̣ sŭlŭ
pę̣ rò mǭ̣nyĕmǭ̣thĕ nyę̣̄hyăhŏ rò dŏ-
khyĕnuô pę̣ cuŏtuǫ̣ pyạ̄sĕnyacó dŏ
khălę̣ tôpho, bí aphû ná vỵ̄ Cida
nuô. Kę̣̄lathĕ yŏ htŏsû pę̣ rò pę̣ cuŏ
plehyă cyạ̄păto akhu-akhyĕ, pę̣ cuŏ
tadwŏhŏ dŏ Crete klŭ cílyạ tôkyĕ.
Crete klŭ yĕnuô a o tŏdĕcuŏ ná
8 Salmone klŭ tanŏphú nuôtôklŭ. Pę̣
cuŏrwó htyĕdutavạhtŭ yĕnuô apyạ̄-
asĕ nyacó pę̣. Rò pę̣ hyătuǫ̣ dŏ khălę̣
tôpho dŏ ŭ ĕ lŭ ná Lę̣okuŏ khălę̣mọ
héyĕnuô tôpho. Khălę̣ yĕnuô a ophû
ná vỵ̄ Lasea.
9 Pę̣ cuŏ yĕnuô, mǭ̣nyĕmǭ̣thĕ nyę̣̄-
lăhŏ akhu-akhyĕ pę̣ ki cuŏ plehyă
pǫ̣ dŏ nyĕ hénuô tę̣̄pyạ̄tę̣̄sĕ ohtya
cyạ̄dè pă, mę̣tĕhérò, tę̣̄plwŏkyă tę̣̄-
thŭ pwĕyĕnuô amǭ̣nyĕmǭ̣thĕ talwó-
kyăhŏ akhu-akhyĕ Paulu dyérǫ̣dyé-
10 ryę̣̄ èthĭ rò a hé, “Khŏbŏthyó thĭ¬,
vă myáhtye ná ki pę̣ htecuŏ hénuô,
cáhtya bíyĕ tạ̄plehyă tuǫ̣ dŏ nyĕ
nuôpăma tę̣̄pyétę̣̄kyă ki ohtya pă, rò
tę̣̄lacụ̄laprǫ̣ ki ohtya ényacó pă. Pę̣
ki lacụ̄laprǫ̣ tŭprĕ thòklyĕdu ná tạ̄-
muŏtạ̄tę̣ o dŏ thòklyĕdukŭ yĕnuô-
tahe tŭdû mạ̄to. Pę̣ thĕplò htwŏprę̣
11 tahe ki lacụ̄laprǫ̣kyă kuŏ păpă.” Ma-
nárò klyĕtôzę̣ akhuklŏ yĕtôprę̣̄nuô
a nịdăkuŏ Paulu angǫ̣ to. A nịdă
prĕtŭ thòklyĕdu a khuklŏdu yĕtô-
prę̣ ná thòklyĕdu abyacè angǫ̣ prĕ.
12 Shyé¬ kę̣̄rǫ̣khĕ hyătuǫ̣pănuô, lę̣bá-
okuŏ thòklyĕdu khălę̣ bíyĕ nuôma a
tạ̄tŏtạ̄bè to. Èthĭ thĕplòtŏ ĕklŏ ná ki
htecuŏkyă bíyĕ, rò ki yácŭ cuŏtuǫ̣-
bĕ dŏ vỵ̄ Phoeni hénuô, shyé¬ kę̣̄rǫ̣-
khĕ părò ki cuŏokuŏrę̣ bínuô pă. Vỵ̄
Phoeni ma mạ̄dû thòklyĕdu bí Crete
klŭ nuôtahe lę̣̄kạbáokuŏ tadwŏryá
akhălę̣. Vỵyĕnuô, a o tŏdĕcuŏ dŏ cí-
nuŏ cílyạ ná cínuŏ cíhtya tôkyĕ.

Kę̣̄lathĕdu Tạ̄ Dŏ Htyĕdutavạ Akŭ

13 Kę̣ cáhtya lathĕ thĕdŏthĕdŏ hyă
dŏ cílyạ tôkyĕ rò kayă tahe tanẹ lahyă ná yĕtôphuŏrò, ki htecuŏ ma anị̄ hŏ a tanẹ lahyă phúnuô, rò èthĭ cŭhtyakyă lǫ̣ dŏ ŭ lę̣cŭ okuŏma ná thòklyĕduyĕ* rò a plwŏkuŏcuŏ-kyă thòklyĕduyĕ rwó Crete klŭhtŭ
14 nuôtôkyĕ. Manárò nyę̣̄tyatonuô, kę̣̄-lathĕ hyăsŏ dŏ ŭ ĕ lŭ ná “Cíhtya cíhte kę̣̄lathĕ” nuô a o dŏ klŭkhu
15 tôkyĕ rò a hyătŏ dŏ èthĭ o. Kę̣̄-lathĕ hyăhtŏ thòklyĕduyĕ rò èthĭ buŏpę̣ nịdyé pă a thòklyĕdu akhu-klŏ to akhu-akhyĕ, pę̣ plwŏ htŏ-
16 cuŏkyă lŭ ná kę̣̄lathĕ. Bí pę̣ cuŏta-dwŏhŏ ná Cauda klŭphú akhĕnuô, thyáphú a thòklyĕphú dŏ thòklyĕdu cwicuŏnị̄ lŭ yĕtôbè ki phĕpyékyă tămę̣ nuô, pę̣ yácŭ-yáre pụ̄cuŏ nị̄-dyé khyĕthyá è dŏ tę̣̄pyạ̄tę̣̄sĕ akŭcŏ.
17 Èthĭ cwihtya thòklyĕphú yĕtôbè dŏ thòklyĕdu akŭ, htuŏrò thyáphú thò-

27:13 Lę̣̄mę̣-okuŏ thòklyĕdu

klyĕdu yĕtôbè ki phḗkyă tămḗnuô,
èthĭ phyé suplyẹ̈du rò a cŏtară ta-
vạma ná thòklyĕdu. Thḗisĕ ná thò-
klyĕduyĕ locuố tabò otyạ́ dố Syrti
hethŏkhu nuôrò, èthĭ htŏtạ̈kyă thò-
klyĕdu a ikẹ̈badu lḗplwŏhtŏ ná kḗla-
thḗ yĕnuô rò a plwŏ locuŏkyă thò-
klyĕdu yĕ, cụ̈¬ dûhố kḗlathḗ htŏ-
18 cuố è phúnuô prḗ. Kḗlathḗshyo la-
thḗsŏ pă akhu-akhyĕ, ano tônyĕnuô
èthĭ tạ̈tạ̈kyă tạ̈muŏtạ̈tẹ̈ dố thòklyĕ-
19 dukŭ yĕtahe dố htyĕkŭ. Dŏkhyĕpọ́
tônyĕnuô, èthĭ anḗbyacè nị́dû tạ̈tạ̈-
kyă kuŏpọ́ thòklyĕdu krụ̈krọ̈ tahe
20 dố htyĕkŭkŭ. Tamọ́ bèbè, sè bèbè,
pẹ̈ myáhtyenố pă to nuô, mọ́nyĕmọ́-
thĕ̀ nyẹ̈lăhố, kḗlathḗ lalyă hyăsŏpă
nyacố rò pẹ̈ myásŭ dố pẹ̈ lḗsiplḗ nuô
a o păto.
21 Bí kayă yĕtahe enŏŏnố păto nyẹ̈-
lăhố akhĕnuô, Paulu ihtò dố èthĭ
nyĕhyă rò a hé èthĭ, “Khŏbŏthyó
thĭ¬ bí pẹ̈ o dố Crete klŭ akhĕ-
nuô, thĭ tŏkò htecuố to vă hé thĭ
akhĕnuô, thĭ tŏkò nị́dă sálḗ văngọ́.
Thĭ ki nị́dă văngọ́ hénuôma, thĭ
kírḗpyékírḗkyă, kírḗ lacụ̈laprọ̈ lŏ-
22 kyă phúyĕ to. Manárò khŏnyạ́yĕ vă
kwĭthḗzọ̈ thĭ, beshyobesŏ lahyă thĭ
thḗplò, thĭ thḗhtwŏprẹ̈ tŏbè lacụ̈-
kyăní tôprẹ̈¬ to. A ki pyékyă prḗtŭ
23 thòklyĕdu yĕtôbè pă prḗ. Mẹ̈tĕhérò,
yĕtôthĕ̀, Cŏmarya dố vă htwŏhố
atẹ̈ rò vă mẹ̈hố atẹ̈mẹ̈ yĕtôprẹ̈ a
tanémŏkhuphú hyă kahtòo dố vă
24 khăshyé, rò a hé vă, ‘Paulu¬, thḗisĕ
tămḗ. Nẹ̈ bè hyă kahtòo tuọ̈bḗ nị́dû
dố Khwídu Caesare a mèthènyĕ pă,
rò a ki cirya sudyăsucẹ̈myá dû nẹ̈
pă. Cŏmarya yŏ myá nẹ̈mèthè rò a
mẹ̈bwímẹ̈taryĕ nị́dû nẹ̈ akhu-akhyĕ,
a ki mẹ̈siplḗ nẹ̈ ná kayă dố a sidyá
tọ́kuŏ thòklyĕdu ná nẹ̈ yĕtahe lŏ¬
25 plĭ pă.’ Phúnuô akhu-akhyĕ, khŏbŏ-
thyó thĭ¬, besŏ lahyă thĭ thḗplò ní¬,
mẹ̈tĕhérò vă zụ̈ẹ̈nị́dû Cŏmarya yĕ-
tôprẹ̈ ná a ki mẹ̈phú a héhtuŏhố vă
26 nuô pă. Phútĕtĕ¬ bèbè, kḗlathḗyĕ
klyá htŏcuố dyahtya nyă pẹ̈ dố klŭ
tômĕmĕ akhu pă.”
27 Bí shyélwẹ̈̆thĕ̀ tôthĕ̀nuô, kḗlathḗ-
duyĕ a htŏcuố pẹ̈ dố Adria htyĕdu-
tavạ yĕnuô akŭ. Atŏ bí mọ́ kírḗ phû-
nẹ̈hố akhĕnuô, prẹ̈mẹ̈tẹ̈phú dố thò-
klyĕdu akŭ yĕtahe thḗgnĕ ná a cô ná
a locuŏphûhố ná khŏkhu tôphopho
28 hố. Phúnuô akhu-akhyĕ, èthĭ tĕmyá
htyĕyĕ rò a zạ̈ aklĭ nyẹ̈shyĕ, rò o ta-
plọ̈du nuô èthĭ tĕmyákhyĕ htyĕ rò a
29 oprḗ aklĭ shyényạ̈ prḗ. Èthĭ bèzọ̈ ná
thḗisĕ thòklyĕdu cuŏtạ̈bè ná lọ́ rò a
cyạ̈tạ̈ lọ́ lḗmẹ̈-okuố thòklyĕdu lwẹ̈̆-
mĕ dố htyĕkŭ rò a kwĭcŏbĕ̀ lahyă
30 ná mọ́ ki lĭ pryă pḗ èthĭ. Prẹ̈mẹ̈tẹ̈-
phú dố thòklyĕdukŭ tahe pụ̈ lahyă
klyá dố a ki klyaplḗkyă agnĕ rò èthĭ
dyatạ̈ thòklyĕphú nuôtôbè dố htyĕ-
kŭ rò a dyatạ̈ kho lahyă lḗmẹ̈-okuố
thòklyĕdu yĕtahe dố htyĕkŭ dố thò-
31 klyĕdu yĕ anyĕhyă. Rò Paulu hé
klyĕtôzẹ̈ akhuklố yĕtôprẹ̈ ná klyĕ-
phú tahe ná prẹ̈mẹ̈tẹ̈phú dố thòklyĕ-
dukŭ yĕtahe, “Thĭ ki o lahyă dố thò-
klyĕdu akŭ to hénuôma thĭ siplḗ-
32 cyạ́ tôprẹ̈¬ to.” Phúnuô akhu-akhyĕ,
klyĕphú tahe pạ̈tụ̈kyă suplyẹ̈ dố ŭ
cŏma ná thòklyĕphú yĕtôbè tahe rò
a plwŏ locuŏkyă thòklyĕphú yĕ.
33 Mọ́ kírḗ lĭbŭhố akhĕnuô, Paulu
kwĭthḗzọ̈ tadû lŏplĭ èthĭ ná a kie
kiŏ khyĕthyá lahyă. “Khŏnyạ́rò thĭ
thăklyă talá cố shyélwẹ̈̆thĕ̀ cŏhố, rò

34 thĭethĭŏ nǒhí tôcô¬ to. Phúnuôrò,
vă kwĭthẽzọ̀ thĭ ná thĭ kiekiŏ lahyă
sètôcôcô. Thyáphú thĭ ki htwŏprẹ̀
lahyă nuô, thĭ loe lahyă sè. Khuluọ̀
prẽ tôbŏ dố thĭ khuklǒlọ prẽnuô a
35 bè lamẹ̀kyăn̨ì tôbŏ¬ to." Paulu hé-
htuŏ èthĭ phúyĕ rò, a phyén̨ì khǒ-
mŭ rò a hébwíhétaryĕ Cǒmarya dố
èthĭ lŏ¬ plĭ a mèthènyĕ. Htuŏrò a
36 ibimû khǒmŭ rò a e lahyă. Phúnuô-
rò èthĭ thẽplòshyo thẽplòsŏ kạkhyĕ
lŏkhyĕthyá rò a ekuŏ lŏkhyĕthyá sè
37 pwọ̀¬ tôprẹ̀. Kayă o dố thòklyĕdu
akŭ lŏ¬ plĭ nuôma a o nyẹ̀zẹ̀ ná
38 thuŏthyótôshyĕ ná prẹ̀ thuŏthyó. Ŭ
ekóŏbă htuŏlŏhó sè pwọ̀¬ tôprẹ̀ rò
thyáphú thòklyĕdu ki phwĭhyă agnĕ
nuô, èthĭ tạ̀tạ̀kyălŏ buŏkŭlă tahe dố
htyĕdutavạ akŭ.

Thòklyĕdu Phépyékyă

39 Bí mọ̀lĭbŭhó akhĕnuô, èthĭ myá-
htye luŏhó khŏkhu tadŭrò èthĭ cuŏ-
tuọ̀tŏ bítĕ tôphotĕ nuô a thégnĕ la-
hyă to. Manárò èthĭ myáhtye htyĕ-
dutavạ a tanọ̀nuŏ otôpho akhu-
akhyĕ, èthĭ ki cuŏtuọ̀cyạ́ bínuô
hénuôma, a thẽzụ̀cuŏ báokuŏ lahyă
40 a thòklyĕdu bínuô. Phúnuô akhu-
akhyĕ èthĭ pạ̀tụ̀kyă suplyẹ dố ŭ cŏ-
klọ̀ma ná lọ̀ lẹ̀mẹ-okuŏ thòklyĕdu
yĕnuôtahe htuŏrò a plwŏ lacŭ tạ̀kyă
lŏ lọ̀yĕtahe dố htyĕdutavạ̀kŭ. Tô-
phuŏtuŏ èthĭ ilyĕkyă suplyẹ dố ŭ cŏ-
klọ̀ma ná lẹ̀pẹ̀ thòklyĕdu nuôtahe.
Htuŏrò èthĭ cŏtadyăhtya ikẹ̀badu
dố thòklyĕdu nyĕhyă tôkyĕ rò èthĭ
plwŏhtŏcuŏ ná kẹ̀lathé dố htyĕ-
41 htŭ tôkyĕ. Manárò thòklyĕdu htya-
otyạ́ dố hethŏkhu tôpho. Thòklyĕdu
akhuklǒ sáma nyétaklǒ cǒ rò a
kazuọ̀ pẹ̀păto. Dố thòklyĕdu aipẹ̀
tôkyĕnuô, htyĕháhó plyạ̀shyo ta-
lwósŭlŭ rò a phékyăhó.
42 Păma lŏ¬ kayă dố ŭ dốtạ̀ èthĭ dố
htŏkŭ yĕtahe izŏhte lŏ dố khŏkhu
rò hteklya plécuŏkyă lŏ he, klyĕphú
tahe a tanẹ rò, èthĭ dyalyạ lahyă hố
athĕplò ná a ki mẹthyĕkyă lŏ èthĭ.
43 Manárò klyĕtôzẹ̀ a khuklǒyĕ a thẽ-
zụ̀ mẹsiplé Paulu akhu-akhyĕ, hé dí-
dyătạ̀tụ̀ klyĕphú tahe ná a ki mẹthyĕ
tă èthĭ tôprẹ̀¬ tămẹ́. Phúnuô akhu-
akhyĕ a hétạ̀ angọ̀ ná kayă dố a izŏ-
cyạ́ htyĕ tahenuô pạ́tạ̀ rẹ̀lǒmŏ dố
htyĕkŭnuô rò izŏhterẹ̀mŏ dố khŏ-
44 khu nuô. Kayă dố a okyă tahenuô,
sidyán̨ì thòbye tahe, mạ̀torò sidyán̨ì
lahyă thòklyĕdu phé khakĭkhăkwo
yĕtahe rò krwŏ izŏhte kuŏ lahyă. Rò
èthĭ mẹ lŏ lahyă phú a hé nuôrò èthĭ
htetuọ̀ ryáryádèdè lŏplĭ dố khŏkhu
pwọ̀¬ tôprẹ̀.

28

Cuŏtuọ̀ Dố Malta Klŭ

1 Bí pẹ̀ htyatuọ̀ ryáryádèdè htuŏdố
khŏkhu akhĕnuô, ŭ héluŏ pẹ́ pẹ̀ ná
klŭ nuôtôklŭ ma ŭ ẽ ná Malta klŭ.
2 Kayă o bí klŭlọ tahenuô, a mẹryá
nyacó pẹ̀. Kẹ̀cụ̀ hyă rò kẹ̀rọ̀ nyacó
pẹ̀ akhu-akhyĕ, èthĭ uŏkyạ̀mi rò a
3 ẽiswí lahyă pẹ̀ mi. Paulu cuŏ ihtĕ-
kạ kru tôhtĕ rò a kạ isŭnuŏ dố mikŭ
akhĕnuô, mi thĕhtya kụ́ rụ̀thí tôbŏ
rò a hte iphuŏ Paulu rò a oícŭ lĭlóma
4 dố lŭ takhulọ. Kayă klŭkhuphú bí-
nuô tahe myáhtye rụ́ ícŭlĭlóoma dố
Paulu takhulọ rò a hé nụ̀dyé khyĕ-
lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ phúyĕ, "Kayă yĕ-
tôprẹ̀ma prẹ̀mẹthyĕ kayă prẽ. A si-

plẽ ná tẹ̈thyĕ dố htyĕdutavạ̈kŭ ta-
dứrò Byacè dố ŭ ẽ ná tẹ̈cốtẹ̈tẹ̈ yĕtô-
5 prẹ̈ dya ohtwŏprẹ̈ pă lŭ to.” Manárò
Paulu tasí tặ̈nuŏkyă rụ́ dố mikŭ, rò a
6 mẹ̈ lŭ tôcô¬ to. Èthĭ opọ̈ myá lahyă
ná Paulu klyá nẹ́ záhyă nyă pă hố.
Èthĭ opọ̈ nyẹ̈lăhố tadứrò a myáhtye
aryặ̈ htya lŭ tôcô¬ to akhu-akhyĕ,
èthĭ tanẹ̈ khókyă Paulu ná è ma cố-
marya aphú tôprẹ̈prẹ̈ nyă hố.
7 Khălé̤ tavĭtavạ̈ phû bínuôtôpho
ma, klứbyacè Publio aprẽ o tôlé̤.
Rò a ẽmọ̈sû ryányacó pẹ̈, rò pẹ̈
cuố htwŏ kuốkuŏ lŭ sĭpré̤
8 thuŏnyĕthuŏthĕ. Publio aphĕ nẹ́kụ́
rò a sĕạ̈ lŭhốkŭ akhu-akhyĕ a
omyĕo dố lé̤myĕkhu pré. Rò Paulu
nuŏ dố a hidốkŭ rò, a nuŏ kwĭ-
cốbĕ pẹ́ lŭ, rò a dyahtya atakhu
9 dố lŭlọ̈ rò a zasĭmẹ́ pẹ́ lŭ. Phúnuô
akhu-akhyĕ, lŏ¬ kayăswíkayăsĕ o
bí klứkhu nuôtahe hyă zasĭmẹ́ kuŏ
10 lahyă anẹ́ dố lŭo. Èthĭ dyépludyé-
phè cố pẹ̈ shyĕzụ́ tahe, rò bí pẹ̈
sidyáhtya thòklyĕdu akhĕnuô, èthĭ
dyacuốnị́ pẹ́ pẹ̈ lé̤elé̤ŏ dố klyálọ̈
agnĕ tahe.

Paulu O Dố Klứ Malta Rò Htecuố Dố Vị̈ Roma

11 Thuŏlĕ băhtuŏ dốkhyĕnuô, pẹ̈ si-
dyáhtya vị̈ Alexandria a thòklyĕdu
tôbè. Dố thòklyĕdu akhuklố nyĕ-
hyănuô byacè dĭkryĕ azặ̈zọ̈ o. Rò
thòklyĕdu yĕ a cuố okuố plứtuọ̈ dố
12 kẹ̈rọ́khĕ bí klứ nuôtôklứ alọ̈. Pẹ̈ cuố-
tuọ̈ dố vị̈ Syracuse rò pẹ̈ cuốo bí-
13 nuô thuŏnyĕ. Pẹ̈ o bínuô rò pẹ̈ hte-
cuố pọ́ dố vị̈ Rhegio. Htuŏrò dốkhyĕ
tônyĕnuô, ké̤lathẽ duhyă dố cílyạ̈
tôkyĕ rò nyẹ̈nyĕtônyĕ nuô pẹ̈ cuố-
14 tuọ̈ dố vị̈ Peteoli. Pẹ̈ myáhtyesû ná
prẹ̈zứẹ̈tẹ̈phú bínuô tahe, rò èthĭ ẽo-
kyă kuŏpọ́ pẹ̈ bínuô thuŏthyótônyĕ.
Pẹ̈ okyă htuŏ bínuô rò pẹ̈ htecuốkyă
15 dố vị̈ Roma. Pẹ̈ puọ̈vyạ́ prẹ̈zứẹ̈tẹ̈phú
dố a o dố vị̈ Roma akŭ tahenuô, a nị́-
huŏ lahyă pẹ̈ripẹ̈kyă rò a hyă myá-
htyesû tuọ̈ pẹ̈ dố vị̈ Appio klẽkŭ nuô
tahe, taheherò a hyă myáhtyesû pẹ̈
dố sĭpré̤hi nuô thuŏmĕ akŭ. Bí Paulu
myáhtye èthĭ akhĕnuô, a nị́hĕnị́re lă
lŭ rò a hébwíhétaryĕ Cốmarya.

Dố Vị̈ Roma Akŭ

16 Bí pẹ̈ cuốtuọ̈ dố vị̈ Roma akŭ
akhĕnuô, ŭ nŏo nị́dyédû Paulu rò ŭ
cuốkhyăo pẹ́ lŭ hitômĕ rò klyĕphú
tôprẹ̈ opọ̈ nị́dyé lŭ.
17 Thuŏthĕ băhónuô, Paulu ẽplónị́
Judaphú dố a htwŏ akhuklố bí vị̈
Roma nuôtahe. Bí èthĭ hyătuọ̈ lŏhố
akhĕnuô, a hé èthĭ, “Vă puọ̈vyạ́
thĭ¬, tẹ̈mẹ̈ takhwótakèsû pẹ̈ myĕ-
cô tahe bèbè, mạ̈torò tẹ̈ dố a khó
ná pẹ̈ lé̤klŏlé̤khya dố pẹ̈ nị́bè dố pẹ̈
muọ̈phĕphyĕphuŏ dố¬ nyénu tahe
a o nuô bèbè, vă mẹ̈nố ná tôcô¬
to. Manárò ŭ pụ̈ vă dố vị̈ Jerusa-
lem akŭ rò ŭ dyétặ̈kyă vă dố Roma-
18 phú tahe a takhukŭ. Èthĭ sudyăcẹ̈-
myá htuŏhố vă rò dốkhyĕnuô, èthĭ
myáhtye vă tẹ̈thứ dố atŏ ná bè tẹ̈ci-
rya thyĕkyănuô a o tôcô¬ to akhu-
19 akhyĕ, èthĭ thẽzứ plwŏkyă vă. Ma-
nárò bí Judaphú tahe htésû tẹ̈yĕ
akhĕnuô, vă tŏbè nŏcirya vănẹ́ ná
Khwídu Caesare vă tanẹ̈ phúnuô.
Vă dya tẹ̈thứ dố vă myĕcôphú alọ̈
20 nuô a o ná tôcô¬ to. Dố tẹ̈ritẹ̈kyă
yĕ akhu-akhyĕrò, vă kwĭ kuŏ èthĭ
dố a ki dyémyáhtye hébèkuŏ tẹ̈ ná

thĭ. Kihélakŏma dố thĭ mạ́hố Juda-
phú yĕtahe a tẹ̀myásŭ̌ akhu-akhyĕrò
ŭ bè cŏklọ̀makyă vă ná suplyẹtọ́htế
yĕ hố.”
21 Rò èthĭ hésû lŭ, “Pẹ̀ nı̨́bènố ná li
o dố Judakẹ́ hyă rò a héso pẹ́ pẹ̀ ná
nẹ̀rinẹ̀kyă nuô a o tôba¬ to. Pẹ̀ puọ́-
vyạ́ Judaphú dố a hyă bíyĕ tahenuô,
a hénố pẹ́ ná pẹ̀ ná nẹ̀ mẹthŭ́mẹplátẹ̀
22 ari-akyă tôprẹ̀¬ to. Manárò pẹ̀ thế́-
zṵ́ nı̨́huŏ kuŏdû nẹ̀ tẹ̀myáhtye ná nẹ̀
tẹ̀tanẹ̀ tahe prế, mẹtĕhérò, pẹ̀ thế́-
gně ná kayă bítĕ¬ tôpho bèbè a hé
takhwótakè lŏplĭ kayă yĕtômụ.”
23 Phúnuôrò èthĭ héo lŭ mọ́nyĕmọ́-
thĕ̀ dố a ki myáhtye tặ̀sû khyĕ-
thyá ná Paulu rò bí èthĭ héo lŭ
nuôtônyĕnuô, Judaphú tahe hyă la-
hyă bí Paulu o nı̨́dyé hi nuôtômĕ
akŭ, rò èthĭ hyărọ́ éklŏlố cố ná dố
arẹ́khĕ̀ nuôtôhû cố. Rò Paulu cáhtya
hésodônyăluŏ pẹ́ èthĭ ná Cómarya
ahtyĕakẹ́ ari-akyă rò a khyá nı̨́dyé
athếyĕ dố mǫ̣lĭ tuọ́ cố dố mǫ̣khí cố.
Thyáphú èthĭ ki zṵ́e Jesŭ ari-akyă
yĕagněnuôrò, a yácŭ́ hésothégněplŏ
pẹ́ èthĭ ná Mosè a tẹthyótẹthya nuô-
24 tahe ná prẹ̀prọ héone nuôtahe. Ta-
hehe rò a zṵ́e lahyă ná Paulu hé
yĕtahe nuôma a mạ́lakŏ cố, maná-
25 rò tahehenuô a zṵ́e to. Bí èthĭ thế́-
plò lụkhókhyĕlŭ rò èthĭ htecuố́kyă
akhĕ̀nuô, Paulu hébè ngọ́ dố́khyĕ-
lố tômŭ, “Thế́ Săsĕ̀ Byacè hébè dĭtú
ná Prẹ̀prọ Isaiah rò a hésokyă pẹ̀
muọ́phĕ̀phyĕphuŏ dố¬ nyénu tahe
26 nuôma a tŏtŭ́ cố. Rò a hé,
‘Cuố dố kayă yĕ tômyĕtô-
cô a o rò hé èthĭ, “Thĭ nı̨́huŏ
htuŏ nı̨́huŏ thyáthyá cố tadŭ́rò
thĭ thégněplŏto. Thĭ myáhtuŏ-
htuŏ myáthyáthyá cố tadŭ́rò thĭ
27 myáhtyeto.” Mẹtĕhérò kayă yĕ-
tômyĕtôcô nuô, a thézṵ́ thégně
kuŏnyă ŭ to. Èthĭ mẹbí lahyă
a khălèkŭ, htuŏrò a mẹbí la-
hyă a mèthèplò. Kimạ́toma, èthĭ
ki myáhtye kuŏ lahyă tẹ̀ ná a
mèthèplò, rò èthĭ ki nı̨́huŏ kuŏ
lahyă tẹ̀ ná akhălè, èthĭ ki ta-
nẹplŏ hyăkuŏ lahyă rò a ki tarí
kạkhyĕtŏ lahyă anẹ́ dố vă o, rò
vă ki zasĭmẹ́ khyĕ èthĭ.’”[w] A
hé phúnuô.
28 Paulu hé pọ́, “Phúnuô akhu-akhyĕ
thĭ tŏbè thégně lahyă, Cómarya a tẹ̀-
mẹlwóhteka ari-akyă nuô, ŭ ki thŭ-
cuố́hố lŭ dố Judaphú mạ́to tahe a
o hố, rò Judaphú mạ́to tahe ki nı̨́dă
29 lŭ pă.” (Paulu héhtuŏ tẹ̀ phúyĕ rò,
Judaphú tahe htecuố́kyă rò èthĭ cuố
kryạ́thyĕkryạ́o nı̨́dyé khyĕlŭ.)*
30 Paulu o bí hi dố a cuố khyă okuố́nı̨́
yĕnuô nyẹ̀na rò a ếmọsû lŏ¬ kayă dố
31 a hyă olĕ kuŏ lŭ nuôtahe. Paulu hé-
sodônyă pẹ́ ŭ ná Cómarya ahtyĕakẹ́
ari-akyă, rò a ithyóithyatặ pẹ́ ŭ ná
Byacè Jesŭ Krístu ari-akyă. Htuŏrò
a hébèkhŭ́hébèhă rò ŭ mẹtặtų̰ ènuô
a o tôprẹ̀¬ to.

28:29 Ŭ ră o liphá dố akhăshyélố tahe akŭ nuô, taheherò limạ 29 yĕnuô a opa to.

[w]Isaia 6:9-10

Roma
Romans

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Paulu răcuố pẹ̈ liyěnuô dố vỵ̈ Roma prẹ̈zṹetẹ̈ plốmụphú tahe a o, li yěnuôma mą́hố a taritaryă dyérọ̈ one rẹ́ a tẹ̈taze-one dố a ki cuốolěo kuǒ vỵ̈ Roma prẹ̈zṹ-etẹ̈ plốmụphú tahe pă ari-akyă pré. A tẹ̈taze-one maĭtě hérò a ki cuố mẹtṓkuǒ tẹ̈ ná Krístuphú bínuôtahe taplọ̈taplyá pă, htuǒpărò èthĭ bínuôtahe ki mẹcwọ́ lŭ dố a ki cuố plehyă pọ́ dố Spain kẹ́. Phú a thégně Krístuphú a tẹ̈zṹtẹ̈nyą́ ná Krístuphú tŏ ohtwŏprẹ̈ krwŏ mẹkuǒ tahenuô, a ră hésoluǒplŏ pẹ́lǒ ŭ. Paulu dyéluǒ pẹ́ ŭ Krístuphú a ohtwŏprẹ̈ ari-akyă tahe aklĕnuô,break liyětôba nuôma alốabă lốŭ hố.

Paulu hémọ̈héryá Roma prẹ̈zṹetẹ̈ plốmụphú tahe rò a hésoluǒ pẹ́ htuǒ èthĭ ná a tẹ̈kwĭcóbĕ pẹ́ dố èthĭgně tahe htuǒhố yětôphuốrò a héluǒ pẹ́ èthĭ ná tẹ̈ dố a thézṹ ră liyě a khăshyékhăryą ari-akyă. Tẹ̈ritẹ̈kyă a khăshyékhăryą ma mą́hố "Cốmarya dyacódyatẹ hố kayă tahe ná anẹ́ nị́dû phútěnuô tẹ̈thékrṹmila yě dyéluǒhtyaluǒ hố. Tẹ̈cótẹ̈tẹ yěnuôma a cáhtya ná tẹ̈zṹ rò a tadû ná tẹ̈zṹ." (1:17)

Htuǒrò Paulu hésoluǒ éhtyapọ́ tẹ̈ritẹ̈kyă a khăshyékhăryą yě. Judaphú tahe bèbè, Judaphú mą́to tahe bèbè, Cốmarya lo mẹcómẹtẹ ką lǒplĭ èthĭ pwẹ̈¬ tôprẹ̈, mẹtĕhérò kayă pwẹ̈¬ tôprẹ̈ o thyálǒ lŭ dố tẹ̈thứtẹ̈ora a taryěshyosǒ alẹ̈ pré. Dố prẹ̈luhekhuphú zṹe Krístu akhu-akhyĕrò Cốmarya dyacódyatẹ hố èthĭ. Htuǒrò Paulu hésoluǒ pọ́ ná tẹ̈ohtwŏprẹ̈ athĕ dố pẹ̈ nị́bè yěnuôma mą́ dố pẹ̈ htwŏhtya tẹ̈tôcô¬ tuǒ ná Krístu hố akhu-akhyě pré, a hésoluǒ pẹ́ pọ́ phúnuô. Prẹ̈zṹetẹ̈phú tahenuô, a nị́bè lahyă hố tẹ̈pẹ̈tẹ̈dwŏ ná Cốmarya hố, htuǒto tẹ̈thứ́ ná tẹ̈thyě a taryěshyosǒ pṹma èthĭ yěnuô, Cốmarya a Thế Săsě plwŏhte pală cuố hố èthĭ hố. Bí Amą́du 5-8 akŭnuô, Paulu hésoplŏ pẹ́ pọ́ ná Cốmarya a tẹ̈taze myásṹ one a tẹ̈thyótẹ̈thya tahe ari-akyă ná Thế Săsě Byacè a tẹ̈prọtẹ̈pryą shyosǒyě htulya taple pẹ́ ŭ tẹ̈ohtwŏprẹ̈ athĕ ari-akyă. Htuǒto Judaphú tahe agně bèbè, Judaphú mą́to tahe agně ná Cốmarya taze-one pẹ́ lǒkryá¬ ŭ pwẹ̈¬ tôprẹ̈ phútěnuô, Paulu hésoplŏ pẹ́ lǒ ŭ hố. Thyáphú kayă pwẹ̈¬ tôprẹ̈ ki nị́bè dĭtứ kuǒ lahyă Cốmarya abwídu-ataryĕhtŭ dố Jesŭ Krístu a o agněnuôrò, Judaphú tahe vĭkyă kyă Byacè Jesŭ Krístu pré. A mẹ phúyěnuôma Cốmarya a tẹ̈taze-one pré. Manárò prẹ̈răliyě zṹe ná Judaphú tahenuô, a vĭkyă lă ná Byacè Jesŭ to, a héplứkyă angọ́ phúnuô. Dốkhyě tadû rò Paulu răluǒ pẹ́ ná Krístuphú tahe tŏbè ohtwŏprẹ̈ dya lahyă a thếplòthuô-htyě phútě, htuǒto a lodulố¬ ma bí èthĭ bóthyóbốlă ná kayă dố aruô tahe akhĕ, a tŏ dyéluǒ lahyă atẹ̈mọ phútěnuô, a răluǒplŏ pẹ́ phúnuô. A răluǒ ná mẹ Cốmarya a tẹ̈phyétẹ̈mẹ ari-akyă, htuǒrò Krístuphú tahe tŏbè nị́dă khwí-cốphya dố a pốhtyěkẹ́ tahe angọ́, rò a tŏbè mọnị́ lŭ mẹcwọ́nị́ lŭ tôprẹ̈ ná

tôprẹ̀. Rò a mẹtadûkyă ali yĕtôba ná a tẹ̀hémọhéryá tahe ná a tẹ̀htuthĕ́htya Cŏ́marya tahe pré.

Tẹ̀hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̀hébè rẹ́ dŏ́ nyĕ ná tẹ̀ritẹ̀kyă akhăshyékhăryạ tahe 1:1-17
Kayă pwọ̌~ tôprẹ̀ lo tẹ̀mẹlwóhtekạ 1:18-3:20
Cŏ́marya a tẹ̀mẹlwóhtekạ ŭ aklyáaklŏ 3:21-4:25
Tẹ̀ohtwŏprẹ̀ athĕ̌ dŏ́ Krístukŭ 5:1-8:39
Cŏ́marya a tẹ̀taze-one pẹ́ Israelphú tahe 9:1-11:36
Krístuphú a tẹ̀dya thĕ́plòthuôhtyĕ 12:1-15:13
Tẹ̀hébè tadûkyă dŏ́khyĕ ná tẹ̀hémọhéryá tahe 15:14-16:27

1

Paulu A Tẹ̀hémọhéryá

1 Vă ma Paulu. Vă răcuŏpẹ́ thĭ li
yĕtôba. Vă ma Jesŭ Krístu a prẹ̀mẹ-
tẹ̀phú tôprẹ̀. A é vă ná vă ki htwŏ-
htya Prẹ̀dônyăphú tôprẹ̀, htuŏrò a
nwóhtya vă ná vă ki hésodônyă pẹ́ ŭ
2 ná Cŏ́marya a tẹ̀thĕ́krṵ̌mila. Tẹ̀thĕ́-
krṵ̌mila yĕnuô, Cŏ́marya ŏ́lyạ one
nyẹ̌lăhŏ́ angọ́ mú~ nukhĕ̌ ná aprẹ̀-
prọ tahe phú a răone htuŏhŏ́ dŏ́ lisă-
3 sĕ̌ akŭnuô. Tẹ̀thĕ́krṵ̌mila yĕnuôma
a mạ́hŏ́ aphúkhŭ mạ́dû pẹ̀ Byacè
Jesŭ Krístu yĕ ari-akyă dŏ́ a hyălyạ
klwo-anẹ́ phú prẹ̀lukayă yĕnuô tô-
prẹ̀ hŏ́, rò a hyă opacẹ̌lyạ dŏ́ khwí
Davi aklwĭalyă akŭ yĕnuô tôprẹ̀ hŏ́.
4 Dŏ́ Thĕ́ Săsĕ̌ Byacè akhu-akhyĕrò
bí Cŏ́marya mẹhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ pẹ̀
Byacè Jesŭ Krístu dŏ́ tẹ̀thyĕ ná a
tẹ̀prọtẹ̀pryạ akhĕ̌nuô, a dyéluŏ hŏ́
lŭ ná è ma Cŏ́marya aphúkhŭ tôprẹ̀
5 mạ́lakŏ hŏ́. Dŏ́ Krístu akhu-akhyĕrò
Cŏ́marya dyétạ̌ pẹ̀ a tẹ̀bwítẹ̀taryĕ ná
tẹ̀shuŏ́khĕ̌ tŏryá dŏ́ pẹ̀ ki htwŏhtya
Prẹ̀dônyăphú dŏ́ Krístu agnĕ. Thyá-
phú lŏ̌~ Judaphú mạ́to tahe ki zṵ́-
kạnyạ́kạ kuŏ̌ŭ Jesŭ, rò èthĭ ki nḭ́dă-
kuŏ̌ Cŏ́marya ngọ́ agnĕnuôrò, a nŏ̌-
6 htwŏhtya pẹ̀ pré. Cŏ́marya é ŭ dŏ́ ŭ
ki htwŏhtya Jesŭ Krístu akayă tahe
aklĕnuô, thĭ ma thĭ onuŏtọ́kuŏ̌ bí-
nuônuô hŏ́.
7 Khŏbŏ́thyómọ dŏ́ a o dŏ́ vḭ̀ Roma
akŭ thĭ, Cŏ́marya mọ nḭ́dyé thĭ,
htuŏto a é hŏ́ thĭ dŏ́ thĭ ki htwŏhtya
akayă nḭ́dû hŏ́.

Vă răcuŏ pẹ́lŏ̌ thĭ liyĕtôba. Pẹ̀ Phĕ̌
Cŏ́marya ná pẹ̀ Byacè Jesŭ Krístu ki
dyédû thĭ tẹ̀bwítẹ̀taryĕ ná tẹ̀kacṵ́ka-
bĕ́ ní~.

Paulu Kwĭcŏ́bĕ̀ Rò A Hébwí-hétaryĕ Cŏ́marya

8 Dŏ́ Jesŭ Krístu akhu-akhyĕrò, vă
hébwíhétaryĕ rẹ́lŏ́ hŏ́ vă Cŏ́marya
dŏ́ thĭ lŏ̌~ plĭ agnĕ hŏ́, mẹtĕ̌hérò,
thĭ tẹ̀zṵ́tẹ̀nyạ́ yĕnuô, ŭ nḭ́huŏ̌ lŏ̌hŏ́
9 hekhu tôba hŏ́. Bí vă kwĭcŏ́bĕ̌htya
Cŏ́marya akhĕ̌nuô, vă thĕ́nẹ́htyabè
thĭ pwọ̌~ tôphuŏ́ cŏ́. Vă mẹ mạ́lakŏ
cŏ́ phúyĕ nuôma Cŏ́marya thĕ́gnĕ
pré. Vă mẹ lŏthulŏthĕ́ pẹ́ lŭ tẹ̀mẹ

ná vă tẹ̀dônyă pẹ́ aphúkhŭ Byacè
Jesŭ Krístu a tẹ̀thẽ́krṹmila ari-akyă
10 yĕ akhyĕ hó. Vă kwĭcóbĕ̀ nyẹ̀¬ lăhó
Cómarya, a ki thẽplòo ná vă ki cuó-
olĕ kuŏ thĭ kihérò vă thẽzṹ cuóolĕ
kuŏlă thĭ.
11 Mẹtĕhérò thyáphú vă ki hyă dyé
pẹ́kuŏ thĭ Cómarya a Thẽ́ Săsĕ̀
ashyĕzṹ yĕnuôrò, vă thẽzṹ hyă olĕ
kuŏ lă thĭ. Cómarya a Thẽ́ Săsĕ̀
ashyĕzṹ ki dyéshyodyésŏhtya dû thĭ
12 thẽplò ní¬. Vă thẽzṹ hé phútĕ hérò
pẹ̀ dyéhĕ̀dyére mẹcwọ́lyẹ̀ mẹcwọ́kè
khyĕthyálŭ thĭ tẹ̀zṹ ná vă tẹ̀zṹ phú-
13 nuô tôcôpré. Puọ́vyạ́ thĭ¬, vă thẽ-
zṹ nŏthégně kuŏ thĭ ná vă tẹ̀taze-
one dó vă ki hyă olĕ kuŏ thĭ pă
ari-akyă yĕnuôma éphuó lăhó. Ma-
nárò tẹ̀mẹ̀ dídòdídyă vă nuô a o
tuọ́pă có khŏnyạ́ yĕnuô có. Phú vă
mẹhtuŏhó dó Judaphú mạ́to tahe
aklĕnuô, thyáphú kayă o dó thĭklĕ
nuôtahe ki htwŏhtyakuŏ prẹ̀zṹetẹ̀-
phú agnĕnuôrò, vă thẽzṹ hyă olĕ
mẹcwọ́ pẹ́ kuŏ kayă nuôtahe pré.
14 Greek myĕcôphú tahe bèbè,
Greek myĕcôphú mạ́to tahe bèbè,
kayă tẹ̀thítẹ̀phẽ́ o bèbè, kayă tẹ̀thí-
tẹ̀phẽ́ oto bèbè, tẹ̀mẹ̀ lyạbèhó vă
dó vă kibè hésodônyă pẹ́ myĕcô
pwọ̀¬ tôcô ná tẹ̀thẽ́krṹmila yĕhó.
15 Phúnuô akhu-akhyĕ thĭ dó a o la-
hyă dó vỵ̀ Roma akŭ yĕtahenuô, vă
thẽplòshyo dônyă pẹ́kuŏ nyacó thĭ
ná tẹ̀thẽ́krṹmila yĕ ari-akyă có.

Tẹ̀thẽ́krṹmila A Tẹ̀prọtẹ̀pryạ

16 Dó tẹ̀thẽ́krṹmila yĕ akhu-akhyĕ,
vă thẽtarẹ̀to, mẹtĕhérò, lŏ¬ kayă dó
a zṹe tẹ̀thẽ́krṹmila yĕtahenuô, Có-
marya mẹlwóhteką lŏ èthĭ ná a tẹ̀-
prọtẹ̀pryạ hó. A mẹlwóhteką rẹ́lŏ
Judaphú tahe, htuŏrò a mẹlwóhte-
17 ką kuŏpọ́ Judaphú mạ́to tahe. Có-
marya dyacódyatẹ hó kayă tahe ná
anẹ́ nịdû phútĕnuô tẹ̀thẽ́krṹmila yĕ
dyéluŏhtyaluŏ pẹ́ hó. Tẹ̀cótẹ̀tẹ yĕ-
nuôma a cáhtya ná tẹ̀zṹ rò a tadû
ná tẹ̀zṹ. Lisăsĕ hé, “Kayă dó Cóma-
rya dyacódyatẹ è ná atẹ̀zṹ tahenuô,
èthĭ ki nịbè tẹ̀ohtwŏprẹ athĕ mạ́lakŏ
pă.”[x]

Kayă Mẹlŏplĭ Tẹthṹ Pwọ̀¬ Tôprẹ̀

18 Cómarya a tẹ̀thẽplòdu oluŏhtya
dó mókhu. Rò a oluŏhtya pẹ́ lŏ¬
kayă dó a mẹ tẹthṹtẹplá nuôtahe
ná kayă dó a mẹ tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́
nuôtahe. Dó èthĭ mẹ tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́
tahe akhu-akhyĕrò a nŏ thégně pă
19 ŭ ná tẹ̀mạ́tẹ̀có yĕnuô to hó. Mẹtĕ-
hérò èthĭ lẹ́thégněcyạ́ Cómarya ari-
akyă nuô, a oluŏ lĭphó có dó èthĭ-
gně có, mẹtĕhérò Cómarya anẹ́bya-
cè nịdû dyéluŏ lạ́lĭ pẹ́ có hó èthĭ
20 có hó. Mẹtĕhérò cáhtya dó Cómarya
byályạlú hekhu akhĕnuô, kayă tahe
thégněplŏ ryáryádèdè có ná Cóma-
rya o ná a taryĕprọpryạ tacṹprẹ̀ có,
htuŏto èthĭ thégně plŏplṹ có ná è
ma Cómarya a mạ́lakŏ tôprẹ̀có. Có-
marya a taryĕprọpryạ tacṹprẹ̀ yĕta-
henuô ná è ma Cómarya mạ́lakŏ tô-
prẹ̀ có yĕnuô, èthĭ myáhtyecyạ́ to
tadṹrò èthĭ thégněcyạ́ pré. Èthĭ yŏ
myáhtye Cómarya byályạtĕlyạ tẹ̀yĕ-
tahe akhu-akhyĕ, èthĭ thégněcyạ́ la-
hyă Cómarya ari-akyă yĕtahe pré.

[x]Habaku 2:4

Phúnuô akhu-akhyĕ, lŏ̃ tẹ̣dố èthĭ
mẹ̣htuŏhố tahenuô, èthĭ héhtŏhélyạ̣
cyạ̣ pătọ.
21 Èthĭ thégnĕhố Cómarya tadŭ́-
rò èthĭ bezụ̆benyạ̣ kuŏ̃ lŭ phú
Cómarya tôprẹ̣ to. A hébwíhéta-
ryĕ kuŏ̃ lŭ toto. Phúnuôrò èthĭ
atẹ̣tanẹ̣ tahenuô, a htwŏhtya lŏ̃
tẹ̣olố́oklŏ̃. Htuŏto èthĭ atẹ̣tanẹ̣ olố́-
oklŏ̃ yĕtahenuô, tẹ̣khítẹ̣lọ̣ mẹ̣bíkyă
22 hố èthĭ hố. Èthĭ hélyạ̣ nı̣́dyé la-
hyă anẹ́ ná a tẹ̣thítẹ̣phé o, tadŭ́-
rò a htwŏ lahyă kayă uố́áyá pré.
23 Èthĭ tŏ cố́bĕhtya Cómarya dố a
o ná a taryĕduhtŭ rò a thyĕcyạ̣to
yĕtôprẹ̣, manárò a cuố cố́bĕ ta-
plédûgnĕ prẹ̣zọprẹ̣kı́ dố ŭ byá ná
takhu tahe. Èthĭ cố́bĕ prẹ̣zọprẹ̣-
kı́ dố athyáná kayă dố a thyĕcyạ̣
yĕnuôtahe, mạ̣torò athyáná htuphú-
zuŏ́phú tahe, mạ̣torò athyáná tẹ̣-
phútẹ̣lyẹ tahe, tomaná athyáná rŭ́-
plyạ̣ tahté tahe.
24 Phúnuô akhu-akhyĕ, èthĭ thé-
plò thézŭ́ tẹ̣patápatŏ̃ mŭmyạ̣́ricyạ̣
phútĕnuô, Cómarya plwŏmẹ̣kyă
èthĭ pré. Rò èthĭ mẹ thétarẹ̣̆ nı́-
25 dyé lŏ̃ lŭ tôprẹ̣ ná tôprẹ̣. A tŏ zŭ́e
Cómarya a tẹ̣mạ̣tẹ̣cố tadŭ́rò a htu-
lya taplekyă rò a cuố zŭ́e nı́dû
tẹ̣lahŏlahya. A tŏ cố́bĕ shyĕtŏ́cố
Cómarya rò a tŏ mẹ̣pẹ́ prétŭ́ prẹ̣ dố
a byályạ̣ tẹ̣ yĕtôprẹ̣ atẹ̣mẹ̣ pré ta-
dŭ́rò a cuố cố́bĕ rò mẹ̣pẹ́ tuŏ́ tẹ̣ dố
Cómarya byályạ̣ lŭ tahe atẹ̣mẹ̣.
Byacè yĕtôprẹ̣nuô ŭ ki htuthéhtya
dû lŭ acŭ́cŭ́ ahtŭ̆htŭ̆ ní¬. Amèn.
26 Dố èthĭ mẹphúnuô akhu-akhyĕ,
Cómarya dyétặkyă èthĭ dố thwi-
htyĕ a tẹ̣thézŭ́thélŏ dố a mẹtarẹ̣̆
mŭmyạ̣ èthĭ yĕ a khadăkŭ. Prẹ̣-
mò tahe cố bèbè, a vĭkyă alẹ́-
klŏ bŏthyó omyĕtŏ́ ná prẹ̣khŭ rò
èthĭ ná èthĭ cuố bŏthyó omyĕtŏ́
27 nı́dyé lŭ. Prẹ̣khŭ tahenuô bèbè a
thyáphúnuôhố. Èthĭ vĭkyă alẹ́klŏ
omyĕtŏ́ ná prẹ̣mò tahe rò athwi-
htyĕ a tẹ̣thézŭ́ nuô a thézŭ́cuố omyĕ
tŏ́ nı́dyé khyĕdû lŭ. Prẹ̣khŭ tahe-
nuô a mẹ thétarẹ̣̆ nı́dyé khyĕdû lŭ
tôprẹ̣ ná tôprẹ̣. Dố èthĭ mẹtẹ̣thŭ́-
tẹ̣ora phúyĕ akhu-akhyĕ, Cómarya
ki cirya hố èthĭ phú a kò ná èthĭ-
nuô hố.
28 Htuŏto èthĭ thégnĕ htuŏhố Cóma-
rya ari-akyă tadŭ́rò, a phyésû lahyă
to, a dya tẹ̣tôcô¬ to akhu-akhyĕ,
Cómarya nŏ̃pố́kyă èthĭ ná èthĭ atẹ̣-
tanẹ̣ mŭmyạ̣́ricyạ̣ nı́dû tahe rò a
plwŏmẹ̣ lahyă èthĭ ná tẹ̣ dố a kò
29 mẹto nuôtahe hố. Èthĭ tẹ̣ohtwŏprẹ̣
yĕnuô a lố́bă shuŏ̃shuŏ̃ cố ná tẹ̣-
cótẹ̣tẹ to, tẹ̣mŭmyạ̣́ricyạ̣, kóvĕkó-
pra enı́dyé dûgnĕ, htuŏrò a lố́bă
cố ná tẹ̣thékhwé ŭ, mẹthyĕ kayă,
vŭ́ŭ, lahŏlahya-e ŭ, thékháthéhte ŭ,
30 dyámwı̣htyĕzọ ŭ. Htuŏrò èthĭ hépyé
ŭmwı̣, théhte Cómarya, isŏibashyo,
phyédu phyéhtyalŏ̃ nẹ́, htuthé nı́-
dyé anẹ́. Èthĭ pŭ̆tanẹ̣ éhtyapọ́ klyá
athĕ tahe dố a ki mẹ éhtya ple-
hyăpọ́ tẹ̣mŭmyạ̣́ricyạ̣. Èthĭ nı́dă la-
31 hyă amuŏ́aphĕ ngọ́ to. Èthĭ ma kayă
uố́áyá kayă phuŏhtyă, acó kuŏ̃ ná
angọ́ to. A tẹ̣mọnı́ ŭnuô, a oto, a
32 thézọ̀nı́ ŭnuô a oto. Cómarya a tẹ̣-
thyótẹ̣thya hé ná kayă dố a ohtwŏ-
prẹ̣ phúnuô tahe ma a kòthyĕ nuô
a thégnĕ pré tadŭ́rò a mẹ plé-
hyă tadûdûpọ́ pré. Htuŏto ŭ ki mẹ-
kuŏ̃ phúnuô hérò èthĭ théplòmọ la-
hyă pré.

2

Cǒmarya A Tẹ̀cirya Ma Akòabè, Acǒatẹ̀

1 Khŏbǒthyó, nẹ̀ ki hé ŭ, “Èthĭ
nuôma kayă ryáto,” tadûrò nẹ̀ ma
kayă ryáto thyáná èthĭthĭ prě. Nẹ̀
cyą̀hé laplěnḭ́ nẹ̀nḛ́ ma anḭ́ to. Bí nẹ̀
hé ná èthĭ ma kayăcyḛ̀ rò Cǒma-
rya tŏ cirya èthĭ akhĕnuô, nẹ̀ cirya
nḭ́dyédû hǒ nẹ̀nḛ́, mẹtĕhérò nẹ̀ rò
2 nẹ̀ mẹ thyákuŏ phúnuônuô prě. Pẹ̀
thḛ́gně ná Cǒmarya ciryacó ciryatẹ
prě kayă dǒ a mẹ tẹ̀thû phúnuô-
3 tahe prě. Manárò khŏbǒthyó, kayă
mẹ tẹ̀thû phúnuô tahenuô, nẹ̀ cuǒ
pacyḛ́ishyé nḭ́ ŭ mẹtĕ? Nẹ̀ nḛ́bya-
cè nḭ́dû rò nẹ̀ mẹ tẹ̀thû thyáná èthĭ
nuô prěprě. Phúnuôrò, nẹ̀ tanẹ nḭ́-
dyé nẹ̀nḛ́ ná nẹ̀ ki siplě ná Cǒmarya
4 a tẹ̀cirya pă phúnuô ĕ? Cǒmarya ryá
dǒ nẹ̀khu bá¬ tĕ, a khyáthédŏ pḛ́ nẹ̀
bá¬ tĕ, a khyáthéplòhtŭ pḛ́ nẹ̀ bá¬
tĕ nuô, nẹ̀ dyazṵ́to ĕ? Thyáphú nẹ̀
ki zą nḭ́dû nẹ̀nḛ́ agnĕnuôrò, Cǒma-
rya yácû dyéluŏ pḛ́ nẹ̀ atẹ̀mọ tẹ̀ryá
tahe dǒ nẹ̀khu nuôma nẹ̀ thḛ́gně tą̀tẹ
to ĕ?
5 Mẹtĕhérò nẹ̀ ma kayă khuklǒ-
pryẹ̀thḛ́plòyŏ nyacó tôprẹ̀, phúnuô-
rò, shyé¬ Cǒmarya thḛ́plòdu rò a
ki ciryatẹ̀ cǒcótẹtẹ oluŏhtyahó pă
akhĕnuô, a ki thḛ́plò duklŏ nẹ̀ pă
6 rò a ki cirya cyḛ̀lǒklŏ nẹ̀ pă. Cǒma-
rya ki dyé ŭ tẹ̀mẹnḭ́khwókè pwǫ̀¬
tôprẹ̀ phú ŭ ohtwŏprẹ̀ mẹhtuŏhó tẹ̀-
7 nuô tahe pă. Kayă tahehe nuô, a
dyéluŏ a tẹ̀thézṵ́ mą̀lakŏ ná Cǒma-
rya ki htuthḛ́nḭ́ èthĭ pă, rò a ki mẹ-
lĭmẹtakhĕ èthĭ pă, htuŏto a ki dyé
èthĭ tẹ̀htwŏprẹ̀ dǒ a thyĕcyą̀păto
yĕnuô pă a myásŭ lahyă phúnuô-
rò èthĭ yácṵ́-yáre mẹ plehyă tadû
lahyă tẹ̀ryá. Phúnuôrò Cǒmarya ki
dyé thḛ́htwŏprẹ̀ tacṵ́prẹ̀ yĕnuô ná
8 kayă phúnuôtahe pă. Manárò kayă
dǒ a mọlyą nḭ́dyédû anḛ́ nuôtahe,
ná a vĭkyă tẹ̀mą́tẹ̀có, rò a krwŏmẹ-
kuŏ tẹ̀mŭmyą́ricyą́ tahenuô, Cǒma-
rya ki thḛ́plòdu èthĭ pă rò a ki cirya
9 èthĭ pă. Lŏ¬ kayă dǒ a mẹ tẹ̀mŭmyą́
tahenuô, a khyábè tẹ̀pyą́tẹ̀sĕ ná tẹ̀-
kṵ́tẹ̀kyą̀ pă. Judaphú tahe ki khyá-
bè rḛ́lǒ pă, htuŏpărò Judaphú mą́to
tahe ki khyábèkuŏ no dǒkhyĕ pă.
10 Manárò Cǒmarya ki dyépḛ́ kayă dǒ a
mẹ tẹ̀ryá lŏ¬ plĭ nuôtahe, tẹ̀taryĕdu
taryĕhtŭ, tẹ̀htuthḛ́nḭ́ lŭ ná tẹ̀thḛ́plò
kacṵ́kabḛ́ pă. A ki dyé rḛ́lǒ Juda-
phú nuôtahe pă htuŏpărò a ki dyéno
Judaphú mą́to nuôtahe dǒ khyĕ pă.
11 Mẹtĕhérò Cǒmarya ki cirya thyálŏ
prě lŭ pă. A myádu myápatí ŭ tô-
prẹ̀¬ to.
12 Tẹ̀thyótẹ̀thya dǒ Cǒmarya nŏrĕ-
máo Mosè tahenuô Judaphú mą́to
tahe atẹ̀ o kuŏŭ to tadûrò Cǒma-
rya ki cirya èthĭ tẹ̀thû pă. Juda-
phú dǒ a o ná tẹ̀thyótẹ̀thya yĕtahe-
nuô bèbè, a yŏ nḭ́dă lahyă Cǒma-
rya a tẹ̀thyótẹ̀thya to rò a mẹthû la-
hyă tẹ̀ akhu-akhyĕ, Cǒmarya ki ci-
13 rya èthĭ păpă. Cǒmarya dyacódya-
tẹ prẹ̀lukayă ná a nḭ́huŏnó tẹ̀thyó-
tẹ̀thya khukhyĕnuô mą́to. Cǒmarya
dyacódyatẹ prẹ̀lukayă ná a krwŏ-
mẹkuŏ phú tẹ̀thyótẹ̀thya mekyă ngǫ́
14 nuôtahe prě. Judaphú mą́to tahe-
nuô a nḭ́bèkuŏ Cǒmarya a tẹ̀thyó-
tẹ̀thya to tadûrò tôphuŏtôkhyanuô,
èthĭ thḛ́plò lḛ́klŏ tanẹ tẹ̀tahenuô a
thyákuŏ phú tẹ̀thyótẹ̀thya hénuô a
o tahe. Phúnuôrò dǒ èthĭ athḛ́plòkŭ

nuô a dyéluǒ ná èthĭ thégnĕ tẹ̀ryá
ná tẹ̀mŭmyą̀. Phúnuôrò èthĭ nẹ́bya-
cè nı̨́dû yĕnuô a htwŏhtya pẹ́ hó èthĭ
15 atẹ̀thyótẹ̀thya hó. Èthĭ atẹ̀hébèhésŭ̌,
a tẹ̀ihtòonyă thĭ tahenuô, a dyéluǒ
ná Cómarya a tẹ̀thyótẹ̀thya hébè lŭ
dó a théplòkŭ. Èthĭ théplò dó a thé-
gnĕ nı̨́dû tẹ̀ryá ná tẹ̀mŭmyą̀ yĕnuô
a héluǒ nı̨́pẹ́dû èthĭ. Èthĭ théplò a
tẹ̀tanẹ yĕnuô, tôphuóphuó a nĕkąkhyĕ nı̨́dyé khyĕthyálŭ ná a thŭ́, tô-
16 phuóphuó rò a tŏ, a mẹ phúnuô. Bí
Cómarya dyétą̀ a tẹ̀prọtẹ̀pryą shyo-
sŏ dó Jesŭ Krístu ki cirya ŭ lŏ¬ plĭ pă
tônyĕnuô, a ki thyá kuŏdû phúnuô
pă. Bínuôakhĕpă, lŏ¬ kayă a tẹ̀tanẹ
dóuódóbí tahenuô, Cómarya ki ci-
rya lŏ èthĭ atẹ̀dóuódóbí nuôtahe pă.
Yĕma tẹ̀thékrų̆mila dó vă dônyă pẹ́
ŭ yĕnuôhó.

Judaphú Tahe Ná Tẹ̀thyótẹ̀thya

17 Nẹ̀ dó a htwŏ Judaphú yĕ kuŏ-
kelé¬, nẹ̀ hé nı̨́dyé nẹ̀nẹ́ ná vă
ma Judaphú tôprẹ̀ văhéto. Nẹ̀ zų̆́-
enı̨́ Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya rò nẹ̀ ta-
nẹnı̨́dyé nẹ̀nẹ́ ná Cómarya mọnya-
có nẹ̀ văhéto. Thĭ hébè htyamŏhtya-
pho nı̨́dyé thĭnẹ́, "Cómarya nwó-
htya pẹ̀ Judaphú dó pẹ̀ ki htwŏ-
18 htya nı̨́dû akayă," văhéto. Cóma-
rya thézų̆ nŏmẹ kryá¬ nẹ̀ maĭtĕ-
nuô nẹ̀ thégnĕ hó. Dó ŭ ithyóhó
nẹ̀ ná tẹ̀thyótẹ̀thya tahe akhu-akhyĕ
nẹ̀ thégnĕ nwócyą̀ béhó tẹ̀dó a tŏlŏ
19 ŭ tahe hó. Nẹ̀ tanẹ nı̨́dyé nẹ̀nẹ́ ná
nẹ̀ ma kayă tôprẹ̀ dó a zų̆pẹ́ Juda-
phú mą̀to dó athyáná kayă mèthè-
khí tahe aklyá. Nẹ̀ tanẹ nı̨́dyé nẹ̀nẹ́
ná nẹ̀ lĭhtya pẹ́ kayă o dó tẹ̀khítẹ̀-
20 lọ̀ yĕtahe agnĕ. Nẹ̀ tanẹ nı̨́dyé nẹ̀nẹ́
ná nẹ̀ zų̆bé pẹ́ kayă uóáyáhtyáphuǒ
yĕtahe aklyá rò nẹ̀ ithyóithyacyą̀ pẹ́
kayă dó athyáná pacẹ̌ dó a ŏnú pă
yĕtahe, mẹtĕhérò tẹ̀thyótẹ̀thya zų̆-
klyázų̆klŏ pẹ́ lŏ hó thĭ ná thĭ ki thé-
gnĕ Cómarya ari-akyă ná tẹ̀mą̀tẹ̀-
21 có tahe hó. Nẹ̀ ithyó pẹ́ ŭ vă! Ma-
mẹtĕrò nẹ̀ ithyólyą nı̨́dyé nẹ̀nẹ́ to?
Nẹ̀ hésodônyă pẹ́ ŭ ná ehuôehí tă
ŭ tẹ̀ tămẹ́ ní¬, nẹ̀ hé phúnuô ta-
dŭ́rò ma nẹ̀ cuó ehuô có ŭtẹ̀ có
22 ĕ? Cuóthŭ́ tă ŭphúŭmĕ tămẹ́ ní, nẹ̀
hé phúnuô tadŭ́rò ma nẹ̀ cuóthŭ́ có
ŭphúŭmĕ có ĕ? Nẹ̀ thézǫ̣́théryą̀ prẹ̀-
zọprẹ̀kı̨́ tadŭ́rò ma nẹ̀ cuóphyéphe
có Judaphú mą̀to tahe a tẹ̀ngụdu-
prı̨du dó a tẹ̀lŭtyă hŏkŭ nuôtahe
23 có ĕ? Nẹ̀ phyé htyalŏhtyamó nı̨́nya-
có nẹ̀nẹ́ ná Cómarya dyétą̀ nẹ̀ atẹ̀-
thyótẹ̀thya tadŭ́rò dó nẹ̀ cŭe nı̨́dă
kuŏŭ tẹ̀thyótẹ̀thya to akhu-akhyĕrò,
ma nẹ̀ cuó mẹ thétarẹ̌ có hó Có-
24 marya ĕ? "Dó thĭ Judaphú tahe
akhu-akhyĕrò Judaphú mą̀to tahe
pacyẹ́ishyé lŏ hó Cómarya,"[y] lisăsĕ-
kŭ héphúnuô.
25 Ki thĭ nı̨́dă tẹ̀thyótẹ̀thya hérò,
thĭ dŭ́talíphá* nuôma a ngụdupri̇du
lăvă. Manárò thĭ ki nı̨́dăto hérò dó
Cómarya a mèthènyĕ nuô thĭ thyá-
prẹ́ ná kayă dó a dŭ́talíphá to nuô-

2:25 Tẹ̀dŭ́talíphá angǫ̣lasá ma Judaphú tahe a tẹ̀cóbucóbĕ alẹ́klŏ mẹmámẹdyă tôcô. Bí Judaphú prẹ̀khŭ tahe opacẹ̌lyą̀ băhtyahó anyĕ lwı̨thyó nuô, Cómarya nŏdŭ́mádŭ́dyă a phúprẹ̀khŭ tahe. Yĕma mą̀dû Cómarya a tẹ̀ọ̌lyą a tẹ̀mátẹ̀dyă ná èthĭ tôcô hó.

[y] Isaia 52:5

26 tahe prépré. Phúnuôrò èthĭ dố a dứ-
talí kuổŭ pháto tahenuô ki a nịdă tẹ̀-
thyótẹ̀thya hénuôma Cốmarya dya-
thyá kuổ hố èthĭ phú kayă dố a dứ-
27 talíphá nuôtahe hố. Phúnuôrò Juda-
phú mạto tahe dố a dứtalí kuổŭ
pháto yĕtahenuô, ki a nịdă Cốmarya
a tẹ̀thyótẹ̀thya hérò a ki zựtaryặtặ
dû nẹ̀ tẹ̀thứ́ pă. Nẹ̀ o ná tẹ̀thyótẹ̀thya
rò nẹ̀ dứtalí cố phá bèbè, nẹ̀ yŏ nịdă
kuổŭ tẹ̀thyótẹ̀thya to akhu-akhyĕ, a
kizựkinĕtặ nẹ̀ tẹ̀thứ́ pă.
28 Ki hé lŏlŏngọ́ hérò, dố pẹ̀ krwŏ
ohtwŏprẹ̀ kuổ phú Judaphú alẹ́-
klŏ nuôtahe akhu-akhyĕrò pẹ̀ htwŏ-
htya bếcyạ́ Judaphú a mạ́lakŏ tô-
prẹ̀¬ to, htuổto Judaphú a mạ́la-
kŏ tôprẹ̀ nuôma a dứtalí prétứ nẹ́-
29 klọ̃pházye nuô mạto. Judaphú mạ́-
lakŏ tôprẹ̀ nuôma a bè dứ athếplò
dố a mạ́hố Thế Săsĕ Byacè htulya
taplekyă lŭthéplò yĕnuô. Tẹ̀thyótẹ̀-
thya yĕnuô a htulya taplekyă cyạ́
lŭthéplò to. Prẹ̀lukayă htuthéhtya
kuổ kayă dố a dứ athéplò nuô tahe
to tadûrò Cốmarya htuthéhtya nị́-
dyé èthĭ.

3

Cốmarya Mẹphú A Hénuô Pwặ̃¬ Tôphuố

1 Ki hé phúnuôrò, htwŏ Judaphú
tôprẹ̀nuô abwítaryĕ oĭtĕ? Judaphú
a tẹ̀dứtalíphá yĕnuôma abwítaryĕ
2 otôcôcô ĕ? Htwŏ Judaphú tôprẹ̀
nuôma abwítaryĕ oế mạ́lakŏ cố.
Tẹ̀dố abwítaryĕ olốŭ tôcô nuôma
mạ́hố Cốmarya zựenị́ pẹ̀ Judaphú
tahe akhu-akhyĕ, a hésoluổ pẹ́ pẹ̀-
ngọ́ dố a thếzự́ héso pẹ́ ŭ nuô-
tahe hố.
3 Judaphú tahehe ki cố nị́dyé pă
angọ́ ná Cốmarya to hérò, Cốma-
rya a tẹ̀ỏlyạ tahe ki taphŭkyă lỗ pă
4 ĕ? A taphŭkyă ná taki¬ to. Prẹ̀luka-
yă lỗ¬ plĭ htwŏlỗ cố kayă lahŏlahya
cố bèbè, Cốmarya cố tadûpă nyă ná
angọ́ pré. Lisăsĕkŭ hé,

"Prẹ̀lukayă ki hé nẹ̀ ná nẹ̀
hébè bíkhĕtĕ¬ bèbè atŏabè
lỗ pré, ŭ pựkẹ̀pựnĕ nẹ̀ tẹ̀-
thứ́ dố nẹ̀ mẹtẹ̀tŏto bíkhĕtĕ¬
bèbè nuô, ŭ lacựkyă nẹ̀ khălẹ́
pré."[z]

5 Manárò pẹ̀ Judaphú a tẹ̀cốtẹ̀tẹ
to tahenuô a ki dyéluổ lĭphó cố
Cốmarya a tẹ̀cốtẹ̀tẹ kihérò pẹ̀ kírẹ́
hédyé è phútĕ? Cốmarya thếplòdu
rò a cirya pẹ̀yĕ nuôma athứ́ pré,
pẹ̀ ki hé phúnuô ĕ? (Vă hébè phú
6 prẹ̀lukayă lẹ́klŏ hénuô pré.) Ki hé-
phúnuôma a tŏto. Cốmarya mẹtẹ̀-
yĕ ki a tŏto hérò a ki ciryatŏ ci-
ryabècyạ́ prẹ̀lu hekhuphú phútĕ pă?
7 Kayă tahehe ki kryạ́sû, "Vă mẹ
tẹ̀cốtẹ̀tẹ to tahenuô, a ki dyéluổ-
htya Cốmarya a tẹ̀mạ́tẹ̀cố, htuổto
a ki mẹ éhtyapọ́ Cốmarya a ta-
ryĕdutaryĕhtŭ kihérò, mamẹtĕrò a
cuố ciryatuọ́ prẹ̀oraphú, phú văyĕ
8 mẹtĕ?" Èthĭ héyĕ a ki tŏ hérò, pẹ̀
lohékuổ, "Thyáphú ŭ ki htuthéhtya
Cốmarya ná a mẹtẹ̀ nuô a tŏpré
agnĕnuô, tarú mẹ lahyă tẹ̀thứ́nuô,"
lohékuổ phúyĕprékŏ. Kayă dố a hé
phúnuô tahema Cốmarya cirya lŭ
nuô a tŏpré. Manárò kayă tahehe-
nuô a dyá lỗ văzọ ná vă ithyó ŭ

[z]Li Htuthéhtya 51:4

phúnuô. Manárò vă ithyó ŭ phú-
nuô mą̣to.

Prẹ̀lu Kayă Cótẹ Tôprẹ̀¬ To

9 Phúnuôrò, pẹ̀ ki hé phútě? Pẹ̀
Judaphú tahe ma pẹ̀ ryáklǒ ná Juda-
phú mą̣to tahe ě? Pẹ̀ ryáklǒ ná taki¬
to. Pẹ̀ dyéluǒ htuǒhó ná Judaphú
bèbè, Judaphú mą̣to bèbè èthĭ olǒ-
plĭ pré dó tẹ̀thútẹ̀ora a taryěshyosǒ
10 alẹ̌ pré. Lisăsěkŭ hé,
"Kayăcókayătẹ o tôprẹ̀¬ to.
11 Kayă dó a o ná tẹ̀thékhuthégně
hénuô bèbè, kayă dó a myápṳ̌ Có-
marya tahe bèbè, a o tôprẹ̀¬ to.
12 Kayă pwǫ̌¬ tôprẹ̀ cuó taphăkyă
lǒhó ná Cómarya. Èthĭ htwŏlǒ-
hó kayă olóoklǒ pwǫ̌¬ tôprẹ̀ hó.
Kayă dó a mẹ tẹ̀ryá nuô a opă tô-
prẹ̀¬ to, bí tôkŭ tôprẹ̀pré nuô,
13 a oto.[a] Èthĭ tẹ̀hébè tahenuô, lẹ́-
thézǫ́théryą̌ thyácóná nẹ̀ mẹmŏ
luǫ̌kŭ rò a nuǫthǒ hteluǒ nuô có.
Èthĭ pṳ̌ ilolahŏ ŭ ná a tẹ̀hébèhé-
sǔ tahe.[b] Athyáná rṳ́thí iphuǒ ŭ
rò aryą̌ nuô, èthĭ mẹpyémẹkyă
14 lǒ ŭ ná a tẹ̀hébè tahe.[c] Èthĭ atẹ̀-
hébèhésǔ tahenuô, a lóbă có ná
tẹ̀isŏiba. Èthĭ hébè shuǒshuǒ ngǫ́
dó taklě nḭ́huǒ ènuô tahe có.[d]
15 Mẹthyě kayă pó¬ kihérò èthĭ cuó
16 tapluǫ́taplyě có. Èthĭ cuó bítě¬
tôpho bèbè, a cuó mẹpyémẹkyă
17 ŭ, a cuómẹ théplẹ̀thézǫ̀ ŭ. Tŏ
ohtwŏprẹ̀ krṳ̌klẹ̌ pẹ̌dwŏkuǒ ná ŭ
phútĕnuô, èthĭ thégně kuǒŭ to.[e]
18 Tŏbè théisě Cómarya nuô èthĭ
tanẹ tuǫ́kuǒŭ tôcô¬ to."[f]
19 Pẹ̀ thégně ná lǒ tẹ̀thyótẹ̀thya héso
tahenuô, a hé pẹ́ kayă dó a nḭ́bè tẹ̀-
thyótẹ̀thya nuôtahe agněpré. Thyá-
phú pẹ̀ ki hébè siplécyą́ nḭ́dyé pă tă
pẹ̀nẹ́ ná pẹ̀ mẹ tẹ̀thṳ́ akhyěyě tămẹ́
nuôrò, Cómarya dyétą̌ pẹ́ pẹ̀ tẹ̀thyó-
tẹ̀thya yěnuô pré. Htuǒto thyáphú
Cómarya ki cirya lǒ¬ kayă o dó he-
khu yětôba pwǫ̌¬ tôprẹ̀ pă nuôrò,
20 a dyétą̌ pré. Mẹtěhérò, dó ŭ ohtwŏ-
prẹ̀ krwŏmẹkuǒ tẹ̀thyótẹ̀thya akhu-
akhyěrò, ŭ htwŏhtyacyą́ kayăcókay-
ătẹ dó Cómarya a mèthènyě nuô a
o tôprẹ̀¬ to. Thyáphú pẹ̀ ki thégně-
hyă nḭ́dyé pẹ̀ tẹ̀thṳ́ rò Cómarya dyé-
tą̌ pẹ̀ pré.

**Cómarya Mẹcómẹtẹ Kayă Tahe
Ná Èthĭ Atẹ̀zṳ́tẹ̀nyą́ Akhyě**

21 Manárò khŏnyą́yě, thyáphú prẹ̀-
lukayă ki htwŏhtya kayăcókayătẹ
dó Cómarya a mèthènyě nuô, a mẹ
khódû klyá dó aruô tôbŏ ná anẹ́. Có-
marya aklyáyě nuôma dó pẹ̀ nḭ́dă
cṳ̌e tẹ̀thyótẹ̀thya akhu-akhyě nuô
mą̣to. Mosè ná prẹ̀prǫ tahe răone
htuǒhó dó lisăsěkŭ mú¬ nukhě pă
22 có. Kayă dó a zṳ́e ná Jesŭ Krístu
mẹhtuǒ pẹ́hó lŭgně tahenuô, Có-
marya dya hó lŭ phú kayăcókayă-
tẹ nuôhó. Yěma klyá dó Cómarya
mẹpẹ́ lǒ¬ kayă dó a zṳ́e Jesŭ Krístu
nuôtahe agně hó. Dó Cómarya a mè-
thènyěnuô akhóakhye ná lŭ tôprẹ̀¬
23 to. Mẹtěhérò kayă pwǫ̌¬ tôprẹ̀ mẹ
tẹ̀thṳ́tẹ̀ora. A lṳ̌ tuǫ́htya htwóbě Có-
marya dyamá a taryědutaryěhtŭ yě-
24 nuô tôprẹ̀¬ to. Cómarya yŏ thézǫ̀-

[a]Li Htuthéhtya 14:1-3, 53:1-3 [b]Li Htuthéhtya 5:9 [c]Li Htuthéhtya 140:3 [d]Li Htuthéhtya 10:7 [e]Isaia 59:7-8 [f]Li Htuthéhtya 36:1

nḭ́ pẹ̄ akhu-akhyĕ, a dyacŏ́dyatẹ̄ krăprḗ pẹ̄ prḗ. Dŏ́ Jesŭ Krístu ihtakạ̄ hŏ́
25 pẹ̄ akhu-akhyĕ, pẹ̄cŏ́pẹ̄tẹ̄ prḗ. Mẹ̄tĕhérò Cŏ́marya dyéluŏ̄ lĭphó cŏ́ ná
Krístu hyălyạ̄ phyékyă pḗhŏ́ pẹ̄ tẹ̄thŭ́tẹ̄plá dŏ́ Cŏ́marya kírḗ cirya pẹ̄yĕ
pă nuô hŏ́. Dŏ́ pẹ̄ zṹe Jesŭ Krístu khyáthyĕ athḗ dŏ́ hihtûlọ̄ rò athwi
htwítạ̄ dŏ́ pẹ̄gnĕ akhu-akhyĕ, Cŏ́marya dyacŏ́dyatẹ̄ hŏ́ pẹ̄. Thyáphú Cŏ́
marya ki dyé htyaluŏ̄ ná a mẹ̄cŏ́mẹ̄tẹ̄ tẹ̄ agnĕnuô, a nŏ̄hyă Jesŭ Krístu
hŏ́. Dŏ́ nuôkhĕ̄ ma, a khyáthḗdŏ pḗ hekhuphú tahe a tẹ̄thṹ. A myá ta-
lwókyă èthĭ mẹ̄ tẹ̄thṹ nuôtahe rò a
26 cirya èthĭ to. Manárò khŏnyạ́yĕ a ki
dyéluŏ̄ ná a mẹ̄ tẹ̄yĕ ató prḗ agnĕ-
nuô a nŏ̄hyă Jesŭ ná a ki hyă khyá-
thyĕ dŏ́ ŭ pwŏ̰¬ tôprẹ̄ agnĕ. Phú-
nuô akhu-akhyĕ, Cŏ́marya anḗ Bya-
cè nḭ́dû a dyéluŏ̄ ná a mẹ̄cŏ́mẹ̄tẹ̄ prḗ,
rò a dyacŏ́dyatẹ̄ kayă dŏ́ a zṹe Jesŭ
nuôtahe ná anḗ nḭ́dû.
27 Kihéphúnuôrò, pẹ̄ lḗphyéhtyalŏ̄
nḭ́dyé pẹ̄nḗ nuô a o tôcô¬ to. Mẹ̄tĕ-
hérò Cŏ́marya dyacŏ́dyatẹ̄ prẹ̄lukayă
ná a nḭ́dă cṹe tẹ̄thyótẹ̄thya khu-
khyĕ nuô mạ́to. Mạ́tôkhónuô, prẹ̄-
lukayă yŏ zṹenḭ́ Krístu thyĕ pḗ dŏ́
èthĭgnĕ akhu-akhyĕ, Cŏ́marya dya-
28 cŏ́dyatẹ̄ èthĭ prḗ. Mẹ̄tĕhérò prẹ̄lu-
kayă lṹkrwŏmẹ̄ kuŏ̄ tẹ̄thyótẹ̄thya
akhyĕ rò Cŏ́marya dyacŏ́dyatẹ̄ èthĭ
phúnuô mạ́to. Dŏ́ èthĭ zṹenyạ́etẹ̄
29 khukhyĕrò, a dyacŏ́dyatẹ̄ lŭ prḗ. Cŏ́-
marya yĕnuôma Judaphú a Cŏ́ma-
rya tŭ́dûprḗ ĕ? Ma Judaphú mạ́to
tahe a Cŏ́marya mạ́tṓkuŏ̄ dûto ĕ?
Cŏ́marya yĕnuôma Judaphú mạ́to
30 tahe agnĕ¬ ma amạ́mạ́. Mẹ̄tĕhérò
Cŏ́marya oprḗ tôprẹ̄¬ tuŏ̄ prḗ. Bí
Judaphú zṹehŏ́ Krístu akhĕ̄nuô, a ki
dyacŏ́dyatẹ̄ lŭ pă. Htuŏ̄to, bí Juda-
phú mạ́to tahe zṹekuŏ̄ Krístu akhĕ̄-
pănuôma¬, a dyacŏ́dyatẹ̄ kuŏ̄ èthĭ
31 păpă. Cŏ́marya ki dyacŏ́dyatẹ̄ pẹ̄ ná
pẹ̄ tẹ̄zṹtẹ̄nyạ́ khukhyĕ prḗ kihérò tẹ̄-
thyótẹ̄thya yĕtahe nuôma a taphŭ-
kyă lŏ̄hŏ́ kŏ? A taphŭkyă to. Thĭ hé
tă ná a taphŭkyă tămḗ, a lé mẹ̄ shyo-
htyasŏ̄htya klŏ̄lŏ́ pă taplécó, mẹ̄tĕ-
hérò ki pẹ̄ zṹe Jesŭ hénuô pẹ̄ lé nḭ́dă
ryáhyă klŏ̄lŏ́ pṓpṓ tẹ̄thyótẹ̄thya cŏ́.

4

Cŏ́marya Dyacŏ́dyatẹ̄ Abraham Phútĕ

1 Kihéphúnuôrò, pẹ̄ Judaphú tahe
aphĕ̄ Abraham yĕnuôlé, pẹ̄ ki hé nḭ́-
dyé lŭ phútĕ? Cŏ́marya dyacŏ́dyatẹ̄
prẹ̄lukayă ná a tẹ̄zṹtẹ̄nyạ́ prḗ phú-
nuôrò Abraham cuŏ́myáhtye thḗgnĕ
2 nŏ́ kuŏ̄ŭ tẹ̄cŏ́tẹ̄tẹ̄ phútĕ? Cŏ́marya ki
dyacŏ́dyatẹ̄ Abraham ná a mẹ̄ryá tẹ̄
khukhyĕ kihérò a ki phyéhtyalŏ̄ nḭ́-
dyé anḗ ná a mẹ̄ tẹ̄ryá yĕtahe khu-
khyĕ hénuôma anḭ́ prḗ. Manárò dŏ́
Cŏ́marya a mèthènyĕ nuô, a phyé-
htyalŏ̄ ná tẹ̄yĕtahe akhu-akhyĕ nuô
3 anḭ́ to. Lisăsĕ̄kŭ hé, “Abraham zṹe
Cŏ́marya rò dŏ́ atẹ̄zṹ akhu-akhyĕ,
Cŏ́marya dyacŏ́dyatẹ̄ lŭ prḗ.”[g]
4 Kayă tôprẹ̄prẹ̄ ki cuŏ́ryạ pḗ ŭtẹ̄ rò
ŭ ki dyé lŭ akhwóakè hénuô, a nḭ́bè
akhwóakè yĕnuôma a nḭ́bèkră phú
shyĕzṹnuô mạ́ takhyá¬ to. A ryạ-
5 tẹ̄ rò a nḭ́bè akhwóakè prḗ. Manárò
kayă dŏ́ a zṹe nḭ́dyé kuŏ̄ a tẹ̄mẹ̄ryá

[g]Hekhuhtwŏlú 15:6

yĕtahe to, rò a ki zü̧enı̨́ pré Cómarya dó a mẹcómẹtę̣ ka̧ kayăcyę̣ kayăricya̧ yĕ tôprę̣ pré kihérò, Cómarya myáhtye lŭ tę̣̈zü̧yĕ rò a ki dyacó-
6 dyatę̣ lŭ ná ane̤ nı̨́dû pă. Khwí Davi hé thyákuŏdû phúnuô dó nuôkhĕ, kayă dó a nı̨́bè tę̣sŏri tahe nuôma ma̧dû kayă dó Cómarya dyacódyatę̣ èthĭ ná a tę̣mę̣ryátę̣ nuôtahe akhyĕ
7 ma̧to. Khwí Davi hé,

"Kayă dó Cómarya plwŏkyă hó lŭtę̣thû rò mẹbíkyă lŏhó lŭtę̣thû tahenuô, a nı̨́bèhó tę̣sŏri hó."[h]

8 Kayă dó Byacè rămárădyă pă lŭtę̣thû to tahenuô, a nı̨́bèhó tę̣sŏri hó."[h]

9 Tę̣sŏri yĕnuôma nı̨́bècya̧ prétû Judaphú dó a dûtalíphá nuôtahe pré ĕ? A nı̨́bè tû èthĭ ma̧to. Judaphú ma̧to dó a dûtalí kuŏŭ phá to nuôtahe ma a opatọ̈ kuŏkuŏ. Pę̣ héhtuŏdûhó, dó Abraham atę̣zü̧ akhu-akhyĕ Cómarya dyacódya-
10 tę̣ lŭ.[i] Ki mẹphúnuô hérò bí Cómarya dyacódyatę̣ Abraham akhĕnuôma atŏ bíkhĕtĕ? Ma are̤ ná a dûtalíphá nuô ĕ? Ma̧torò anoklŏ ná nuô ĕ? Anoklŏ ná nuô ma̧to, are̤-
11 klŏ ná nuô. A dûtalíphá nuôma ano dó khyĕ pré. Bí a dûtalí tyahí phá to akhĕnuô, dó atę̣zü̧ akhu-akhyĕ Cómarya dyahó è phú kayăcókayătę̣ tôprę̣hó, phúnuôrò a mẹmámę̣dyăkyă lŭ ná tę̣dûtalíphá phúnuô tôcô pré. Phúnuôrò kayă dó a dûtalí kuŏ cóŭ phá to tadûrò, a zü̧e Cómarya tahenuô, Abraham htwŏ pę̣ lŏ kayă phúnuô tahe aphĕ hó. Phúnuô akhu-akhyĕ Cómarya dya-
12 códyatę̣ kuŏhó èthĭ hó. Htuŏnáto, pę̣ Judaphú yĕtahenuô, pę̣ dûtalí có phá tadûrò pę̣ ki thélę̣htyanı̨́ tę̣dûtalíphá yĕ to tahenuô, Abraham ma a htwŏ kuŏdû pę̣phĕphĕ. Bí pę̣phĕ Abraham dûtalí tyahí phá to khĕ a tę̣zü̧tę̣nya̧ yĕnuô, pę̣ ki krwŏ myábŭ kuŏdû è.

Dó Tę̣zü̧ Akhu-akhyĕ Nı̨́bè Cómarya A Tę̣ólya̧

13 Cómarya ólya̧ Abraham ná aklwĭalyă tahe dó nuôkhĕ ná hekhu yĕtôbalŏ nuô, a ki htwŏhtya èthĭtę̣ pă. Manárò dó èthĭ cü̧e lü̧krwŏ mẹkuŏ tę̣thyótę̣thya akhyĕ rò a ki htwŏhtya èthĭtę̣ pă, a ólya̧ lŭ phúnuô ma̧to. Cómarya dyacódyatę̣ èthĭ ná a tę̣zü̧tę̣nya̧ akhu-akhyĕ, a ólya̧ ná a ki
14 dyé èthĭ pă pré. Cómarya ki ólya̧ ná kayă dó a lü̧krwŏmę̣ kuŏ tę̣thyótę̣thya yĕtahenuô a ki nı̨́bè Cómarya a tę̣ólya̧ pă kihérò tę̣zü̧tę̣nya̧ yĕnuô abwítaryĕ o pă to hó. Tę̣ólya̧ yĕnuô
15 angọ̈lasá opă tôcô¬ to hó. Mẹtĕhérò tę̣thyótę̣thya ma a mẹ duhtya Cómarya athĕplò. Prę̣lu kayă lü̧bé tę̣thyótę̣thya pwọ̈¬ tôphuó to akhu-akhyĕ, a mẹduhtya Cómarya athĕplò rò a ki cirya èthĭ pă. Tę̣thyótę̣thya ki oto nuô kayă tôprę̣¬ ma a cuŏtalwó khĕtalyę̣ tę̣thyótę̣thya to.

16 Phúnuôrò, pę̣ nı̨́bècya̧ Cómarya a tę̣ólya̧ ná pę̣ tę̣zü̧ tôcô¬ tuŏ pré. Mẹtĕhérò thyáphú pę̣ ki nı̨́bè kuŏ tę̣yĕnuô ná abwíataryĕ khukhyĕ tû-pré agnĕnuô, pę̣ bè o ná tę̣zü̧. Htuŏto, lŏ¬ Abraham aklwĭalyă tahenuô a ki nı̨́bè lŏ tę̣ólya̧ yĕ pă.

[h]Li Htuthĕhtya 32:1-2 [i]Hekhuhtwŏlú 15:6

Kayă dố a lụ̄krwŏmẹ̄kuŏ Judaphú a
tẹ̄thyótẹ̄thya nuôtahe ki nị̄bè tứdû
mą̄to, kayă dố a zụ̄enyą̄e thyákuŏ
ná Abraham nuôtahe ki nị̄bè lŏ̄-
kuŏ păpă. Abraham ma pẹ̄ lŏ̄¬ plĭ
17 aphĕ. Lisăsĕkŭ héone, “Vă nŏhtwŏ-
htya hố nẹ̄ ná myĕcô tôplutôphè
aphĕ hố.”[j] È htwŏ pẹ́ pẹ̄phĕ dố Cố-
marya anyĕhyă. Cố́marya yĕtôprẹ̄
nuôma a mą̄hố pẹ̄phĕ Abraham zụ̄-
enị́dyé nuôtôprẹ̄ hố. È ma Cố́marya
dố a mẹhtwŏprẹ̄ kąkhyĕ kayăthyĕ,
htuŏto a hétą̄ prẽ angọ̄ tômŭ prẽ rò
tẹ̄ dố a o híto tahenuô a htwŏhtya
lŏplĭ cố.
18 Cố́marya hé Abraham, “Nẹ̄ ki
htwŏ myĕcô tôplutôphè aphĕ pă.
Nẹ̄klwĭnẹ̄lyă ki orọ́oé thyácố́ná sè
dố mốlẹ̄ nuôtahe pă.” Cố́marya
hé tẹ̄yĕnuô alẹ́ htwŏhtya pẹ́ dố
Abraham ki phú orọ́oéhtya agnĕ-
nuô azŭ păto tadứrò a zụ̄e opọ̄ myá-
19 sŭ̄nị́ dố a ki htwŏhtya.[k] Abraham
thégnĕdyé anẹ́ ná ana ohố tôzẹ̄ hố,
a muọ̄prẹ̄ kírẹ́ thyĕhố, htuŏto amĕ
Sara bèbè, a sŏphú tadứrò Abraham
20 atẹ̄zụ̄ patí kalyą tọ́ to. Abraham zụ̄e
Cố́marya a tẹ̄ólyą yĕnuô athếplò lụ-
htŏlụlyą taki¬ to. A tẹ̄zụ̄tẹ̄nyą́ nuô,
taklya ná a shyohtyasŏhtya rò a htu-
21 thế hébwíhétaryĕhtya Cố́marya. Cố-
marya ki mẹ phú a ólyą nuôpă nuô,
22 a zụ̄e lŏthulŏthế cố. Abraham a tẹ̄-
zụ̄tẹ̄nyą́ yŏ ophúnuô akhu-akhyĕ,
“Cố́marya dya è phú kayăcố́kayătẹ
23 tôprẹ̄.”[l] Rò tẹ̄hébè dố a hé, “Cố́ma-
rya dya Abraham phú kayăcố́kayă-
tẹ tôprẹ̄,” yĕtômŭ nuôma, ŭ ră pẹ́tứ
24 Abraham tôprẹ̄ agnĕnuô mą̄to. Tẹ̄-
hébè yĕtômŭ nuôma, pẹ̄gnĕ¬ ma a
onuŏtọ̄ săprẹ̄ kuŏ cố. Ki pẹ̄ zụ̄e ná
Cố́marya dố a mẹhtwŏprẹ̄ kąkhyĕ
pẹ̄ Byacè Jesŭ dố tẹ̄thyĕ yĕtôprẹ̄ hé-
nuôma a ki dyakuŏ pẹ̄ phú kayă-
25 cố́kayătẹ tahe pă. Dố pẹ̄ tẹ̄thứ́tẹ̄ora
akhu-akhyĕrò Cố́marya nŏmụ̄thyĕ ŭ
ná a phúprẹ̄khŭ. Thyáphú a ki dya-
cố́dyatẹ pẹ̄ agnĕnuô, a mẹhtwŏprẹ̄
kąkhyĕ hố lŭ dố tẹ̄thyĕ hố.

5

Tẹ̄pẹ̄tẹ̄dwŏ Ná Tẹ̄thếkrụ̄thếlŏ

1 Phúnuôrò Cố́marya dyacố́dyatẹ
hố pẹ̄ ná pẹ̄ tẹ̄zụ̄tẹ̄nyą́ akhyĕ hố. Rò
pẹ̄ opẹ̄odwŏ okrụ̄oklẽ tọ̄ khyĕthyá
hố ná Cố́marya hố. Prẹ̄mẹ htwŏ-
htya pẹ́ pẹ̄ phúyĕnuôma mą̄hố pẹ̄
2 Byacè Jesŭ Krístu hố. Dố pẹ̄ zụ̄e
Byacè Jesŭ Krístu akhu-akhyĕrò,
a nŏ ohtwŏprẹ̄ hố pẹ̄ dố Cố́ma-
rya abwíataryĕ akŭ hố. Khŏnyą́-
yĕ pẹ̄ ohtwŏprẹ̄ kuŏhố dố abwí-
ataryĕ akŭ hố. Rò pẹ̄ thếkrụ̄ myá-
sŭ̄myátụ́ kuŏ hố Cố́marya a ta-
3 ryĕdutaryĕhtŭ yĕnuô hố. Pẹ̄ myá-
sŭ tứprẽ yĕnuô mą̄to, bí pẹ̄ myá-
htye ná tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cụ̄, tẹ̄pyą́tẹ̄sĕ akhĕ
nuôbèbè, pẹ̄ thếkrụ̄thếlŏlŏ prẽ, mẹ-
tĕhérò pẹ̄ thégnĕ ná tẹ̄ yĕtahe-
nuô a dyé éhtya pẹ́ pọ́ pẹ̄ tẹ̄-
4 khyăbé tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cụ̄ prẽ. Tẹ̄khyăbé tẹ̄-
cyẹ̄tẹ̄cụ̄ nuô a dyé oéhtya tẹ̄mẹtŏ
Cố́marya athếplò, tẹ̄mẹtŏ Cố́marya
athếplò nuô, a dyé ohtwŏhtya épọ́
5 tẹ̄myásŭ. Bí pẹ̄ myásŭ ná Cố́marya
ki mẹpẹ́ pẹ̄ akhĕnuô, pẹ̄ thếplòpyé
to, mẹtĕhérò, bí Cố́marya dyétą̄ pẹ̄

[j]Hekhuhtwŏlú 17:5 [k]Hekhuhtwŏlú 15:5 [l]Hekhuhtwŏlú 15:6

Thé Săsĕ Byacè akhĕnuô, a klǫ̆lyạ
lyályạ pẹ́hó pẹ̀ atẹ̀mọ dố pẹ̀ théplò-
kŭ hó.
6 Mẹtĕhérò, bí pẹ̀ mẹcwọ́ lyạbé cyạ́
nị́dyé pă pẹ̀nẹ́ to akhĕnuô, Jesŭ
Krístu hyăkhyáthyĕ tŏshuŏtŏkhĕ pẹ́
7 kayăcyẹ̆ kayăcû tahe agně. Kayă tô-
prẹ̀ ki khyáthyĕ pẹ́ kayăcŏkayătẹ
agně tôprẹ̀ hénuôma, akyạ nyacŏ.
Manárò kayăryá mạ́lakŏ tôprẹ̀ agně
hénuô, taryá¬ ma prẹ̀ khyáthyĕbû
8 dố agně nuôma a o pré kŏle. Mana-
rò Cŏmarya mọ cŏ pẹ̀ bá¬ tĕ hérò, bí
pẹ̀ htwŏpă cŏ prẹ̀mẹtẹ̀thû tẹ̀oraphú
akhĕ pă cŏ nuôrò, Krístu hyăkhyá-
thyĕ athé dố pẹ̀gně. Yĕma Cŏmarya
dyéluŏhó pẹ̀ ná atẹ̀mọ pẹ̀ hó.
9 Pẹ̀ htwŏhó kayăcŏkayătẹ dố Cŏ-
marya a mèthènyĕ ná Krístu athwi
khukhyĕ hó. Phúnuôrò Krístu ki mẹ-
lwóhtekạ mạ́lakŏ cŏ pẹ̀ ná Cŏma-
10 rya a tẹ̀cirya yĕnuô pă. Dố arẹ́khĕ
nuôma, pẹ̀ htwŏ kayă dố a théhte
Cŏmarya tahe. Dố aphúkhŭ khyá-
thyĕ athé dố pẹ̀gně akhu-akhyĕ, a
mẹ krŭ̆klĕ kạkhyĕ khyĕthyá hó pẹ̀
hó. Khŏnyạ́yĕ pẹ̀ htwŏhó akhŏ bŏ-
thyó hó. Pẹ̀ thégně tặtẹ cŏhó ná pẹ̀
siplébé pré ná aphúkhŭ a tẹ̀ohtwŏ-
11 prẹ̀ akhyĕ pré. Pẹ̀ lẹ́thékrŭthélŏ nuô
a o tŭyĕnuô mạ́to. Dố Byacè Jesŭ
Krístu akhu-akhyĕrò pẹ̀ thékrŭthé-
lŏ bŏthyónị́ hó ná Cŏmarya hó. Prẹ̀
dố a mẹ khŏbŏthyó kạkhyĕ pẹ́ khyĕ-
thyá pẹ̀ ná Cŏmarya ma Jesŭ Krístu
yĕnuô hó.

Tẹthyĕ Ná Adam, Tẹhtwŏprẹ̀ Ná Krístu

12 Mẹphúnuôrò, dố kayă tôprẹ̀ nị́dă
Cŏmarya angọ́ to akhu-akhyĕrò,
kayă pwọ̆¬ tôprẹ̀ mẹlŏ hó tẹthû
hó. Tẹthûtẹ̀ora yĕ a dyéhtwŏhtya
hó tẹthyĕ hó. Phúnuôrò dố tẹthûtẹ̀-
ora yĕ akhu-akhyĕrò, kayă pwọ̆¬ tô-
prẹ̀ myáhtye sítôbè lŏ ná tẹthyĕ hó.
13 Prẹ̀lu kayă mẹrẹ́klŏ tẹthû ná Cŏma-
rya dyélyạ tẹthyótẹthya yĕnuô. Ma-
nárò ki tẹthyótẹthya oto hénuô Cŏ-
14 marya cirya ná kayă tẹthû to. Cá-
htya bí Adam nị́dă Cŏmarya angọ́
to ahtŭkhĕnuô, rò a tuọ̆hyă dố Mosè
ahtŭkhĕ nuô, kayă lŏ¬ plĭ bèthyĕlŏ.
Kayă nuôtahe ma, a mẹthûkuŏ phú
Adam mẹthû nuô mạ́to tadûrò èthĭ
bèthyĕ kuŏlŏ pré. Adam ma athyáná
Krístu dố a kírẹ́ hyăpă nuôtôprẹ̀ hó.
15 Manárò Cŏmarya a tẹdyétặ kră
shyĕzû yĕnuô ná Adam mẹtẹthû yĕ-
nyẹ̆cô nuôma a thyálŭ to. Mẹtĕhérò,
dố kayă tôprẹ̀ nị́dă Cŏmarya angọ́ to
akhu-akhyĕrò, kayă bè thyĕ ényacŏ.
Manárò Cŏmarya abwíataryĕ nuô
adulŏ klŏpă cŏ ná nuô cŏ. Htuŏto
shyĕzû nị́kră dố a hyă dố kayă aruô
tôprẹ̀ a o ma mạ́hó Jesŭ Krístu
yĕnuôhó. Dố è abwíataryĕ khukhyĕ-
rò, a dyé tặpòtặpẹ̆ é pẹ́ nyacŏ ŭ éprẹ̀
16 cŏ. Vă ki hépọ́ khyĕthyá, Cŏmarya a
tẹdyékră shyĕzû yĕnuô, ná kayă tô-
prẹ̀ mẹtẹthû nuôma a thyálŭ to. Bí
a mẹhó tẹthû akhĕnuô, Cŏmarya ci-
ryahó lŭ phú kayă dố a mẹthûmẹplá
tẹ̀ tôprẹ̀nuô tadûrò bí kayă mẹ́hó
tẹthû akhĕnuô, Cŏmarya dyékră pẹ́
èthĭ ná abwíataryĕ ashyĕzû̂yĕ akhu-
17 akhyĕ, a dyacŏdyatẹ hó èthĭ hó. Dố
prẹ̀khŭ Adam mẹ tẹthûtẹplá akhu-
akhyĕ kayă lŏ¬ plĭ bèthyĕ nuôma
atŏ pré. Manárò kayă dố a théplòo
phyésû Cŏmarya dyé lŭ ná abwídu
taryĕhtŭ yĕnuô ná a dyékră lŭ tẹcŏ-
tẹtẹ ashyĕzû yĕtahenuô, a ki ohtwŏ-

prẹ̈ lacṵ̈lahtṹ kuǒ ná Jesŭ Krístu pă,
htuǒto a ki pố tọ̈kuǒ tẹ̈ ná Jesŭ
Krístu pă. Mẹtĕhérò kayă tôprẹ̈ dố
a mą́ Krístu yĕnuô, a mẹpẹ́ htuǒhố
tẹ̈ dố pẹ̈gně hố.
18 Phúnuôrò kayă tôprẹ̈ mą́hố Adam
yĕ mẹthṹtẹ̈ tôcô akhu-akhyĕ Cómarya ciryahố kayă pwẹ̈̆¬ tôprẹ̈ hố.
Phúnuôhố, kayă tôprẹ̈ dố a mą́hố
Jesŭ Krístu yĕ a mẹhố tẹ̈cótẹ̈tẹ̈ tôcô
akhu-akhyĕ, Cómarya dyacódyatẹ̈
lŏhố kayă pwẹ̈̆¬ tôprẹ̈ hố, rò èthĭ
ki nṵ́bè lahyă théhtwŏprẹ̈ tacṵ́prẹ̈
19 pă. Mẹtĕhérò dố kayă tôprẹ̈ nṵ́dă
Cómarya angọ́ to akhu-akhyĕ, kayă
pwẹ̈̆¬ tôprẹ̈ htwŏlŏ hố tẹ̈thṹtẹ̈ora
a phúmòphúkhŭ tahe hố. Manárò
dố kayă tôprẹ̈ nṵ́dă Cómarya angọ́
akhu-akhyĕ, Cómarya dyacódyatẹ̈
lŏhố kayă pwẹ̈̆¬ tôprẹ̈ hố.
20 Thyáphú kayă lŏ¬ plĭ ki thégně
ná èthĭ mẹthṹ ényacó agněnuô, Cómarya dyétą̆pẹ́ hố èthĭ tẹ̈thyótẹ̈thya
yĕnuô hố. Manárò bí èthĭ mẹtẹ̈thṹ
éhtya ná éhtya akhĕnuô, Cómarya a
tẹ̈bwítẹ̈taryĕ yĕ a lé oéhtya ná oé-
21 htyahtya cố. Mẹphúnuôrò, phú tẹ̈
thṹtẹ̈ora pốtaríṇ́ lŏ kayă lŏ¬ plĭ rò
a nŏohtwŏhtya hố tẹ̈thyĕ akhŏnuô,
khŏnyą́yĕ thyáphú pẹ̈ ki nṵ́bè dĭtṹ-
kuǒ théhtwŏprẹ̈ tacṵ́prẹ̈ dố pẹ̈ Byacè Jesŭ Krístu a o rò, Cómarya abwí-
ataryĕ pốtarí nṵ́dyé kuǒ hố pẹ̈ ná tẹ̈-
cótẹ̈tẹ̈ hố.

6

Dố Jesŭ Krístu Akhu-akhyĕ-
rò Pẹ̈ Ohtwŏprẹ̈

1 Ki mẹphúnuô hérò, pẹ̈ ki hé phú-
tĕ? Thyáphú Cómarya abwíataryĕ
ki oéhtya ná éhtya agněnuôrò, pẹ̈
2 tŏbè mẹ plehyă lăpọ́ tẹ̈thṹ ĕ? Phú-
nuô mą́to. Pẹ̈ ma athyáná kayă dố
a thyĕ rò a mẹ plehyă cyą́pă tẹ̈-
thṹ to yĕnuô tôprẹ̈ hố. Phúnuôrò pẹ̈
cuố ohtwŏprẹ̈ mẹ plehyă cyą́pă tẹ̈-
3 thṹ phútĕ? Toròma, thĭ sŏtapą nyă
hố ĕ? Bí pẹ̈ lŏ¬ plĭ plwŏ pẹ̈ṇẹ́ ná
htyĕ akhĕ nuôma pẹ̈ dyéluǒ hố ná
pẹ̈ htwŏhtya tôcô¬ tuǒ hố ná Jesŭ
Krístu hố, rò pẹ̈ thyĕ tọ̈kuǒ hố ná
lŭ nuôma thĭ thégně pré văhéto?
4 Phúnuô akhu-akhyĕ bí pẹ̈ plwŏhtyĕ
akhĕnuô, a thyáhố ná pẹ̈ thyĕ tọ̈-
kuǒ hố ná Krístu hố, rò ŭ iluố tą̆tọ̈-
kuǒ hố pẹ̈ ná Krístu dố luọ̈kŭ hố. Dố
pẹ̈ Phĕ Cómarya a tẹ̈taryĕduhtŭ prọ-
pryą akhu-akhyĕ, phú a mẹhtwŏprẹ̈
kąkhyĕ khyĕthyá Krístu dố tẹ̈thyĕ
akŭnuô, a ki dyé ohtwŏprẹ̈ kuǒ pẹ̈
yĕtahe ná tẹ̈htwŏprẹ̈ athĕ pă.
5 Ki pẹ̈ thyĕ tọ̈kuǒ hố ná Krístu dố
atẹ̈thyĕ akŭhố kihérò pẹ̈ ki thyĕ
ihtòkąkhyĕ tą̆tẹ̈ tọ̈kuǒ cố ná è dố
atẹ̈thyĕ ihtòhtwŏprẹ̈ kąkhyĕ akŭ pă.
6 Mẹtĕhérò, thyáphú tẹ̈thṹ a tẹ̈prọtẹ̈-
pryą ashyo-asŏ yĕ ki pốtarí pă tă pẹ̈
tămẹ́, htuǒto thyáphú pẹ̈ ki htwŏ pă
tă tẹ̈thṹ acṵ̈ tămẹ́nuô, thĭ thégněhố
ná pẹ̈ tẹ̈ohtwŏprẹ̈ alyẹ yĕnuô, Cómarya mṵ̈thyĕhtya tọ̈kuǒ htuǒhố ná
7 Krístu hố. Mẹtĕhérò, bí kayă tôprẹ̈-
prẹ̈ thyĕ akhĕnuô, tẹ̈thṹ a tẹ̈prọtẹ̈-
pryą shyosŏyĕ pốtarí cyą́pă lŭ to hố.
8 Pẹ̈ thyĕ tọ̈kuǒ ná Krístu akhu-
akhyĕ, pẹ̈ zṹe ná pẹ̈ ohtwŏprẹ̈ tọ̈-
9 kuǒ ná è hố. Mẹtĕhérò pẹ̈ thégně
ná Krístu ihtòkąkhyĕ dố tẹ̈thyĕ rò a
thyĕcyą́ pătohố. Tẹ̈thyĕmuọ̈phĕ pố-
10 tarí cyą́pă lŭ to hố. Dố a thyĕ akhu-
akhyĕ, tẹ̈thṹ a tẹ̈prọtẹ̈pryą shyosŏ

lacų̰ lǒhó lŭkhălẹ́ hó. A thyĕ tô-
phuŏpré rò ahtuŏaplų̰ lǒhó, a lothyĕ
pătohó. Manárò khŏnyą̆yĕ a htwŏ-
prę̣ rò a ohtwŏprę̣ pẹ́ dó Cómarya
agnĕ hó.
11 Thyánánuôhó, thĭ tŏkò hélyą̆nų̰ la-
hyă thĭnẹ́, tę̣thų̰ atę̣ tahenuô, pę̣ bè-
dyakyă è phú kayăthyĕ dó a mẹ-
cyą̆pă tę̣thų̰ to nuô. Manárò thĭ ná
Jesŭ Krístu ma thĭ htwŏhtyahó lŭ tę̣
tôcô¬ tuŏ hó akhu-akhyĕ thĭ tŏbè
ohtwŏprę̣ mę̣lĭ mę̣takhĕhtya lahyă
12 Cómarya. Phúnuôrò, thyáphú thĭ ki
krwŏmę̣ kuŏ pă tă tę̣thézų̰ patápa-
tŏ mŭmyą̆ tahe tămẹ́nuô, nŏpónų̰
pă tă thĭ nẹ́klų̰ dó a thyĕcyą̆ yĕ-
13 nuô ná tę̣thų̰ yĕnuô tămẹ́ ní¬. Dyé
tă thĭ nẹ́klų̰ akrų̰akrų̰ yĕnuô dó tę̣-
mŭmyą̆ricyą̆ ki nŏe lŭ ná a takuų̰-
tabĕ dó lẹ́mę̣ tę̣thų̰ tahe agnĕnuô
tămẹ́ ní¬. Cómarya dyéhó nę̣ tę̣-
ohtwŏprę̣ athĕ akhu-akhyĕ, dyé la-
hyă thĭ nẹ́klų̰ yĕnuô dó a o nuô.
Dyétą̆ lŏ thĭ nẹ́klų̰ akrų̰akrų̰ yĕtahe
lŏ¬ plĭ dó Cómarya a o nuô, rò
phú thĭ nŏe takuų̰tabĕ nuô, nŏe
lahyă thĭ nẹ́klų̰ krų̰krų̰ yĕnuô dó
14 thĭ lẹ́mę̣ tę̣cótę̣tę̣ agnĕ ní¬. Thĭ
ohtwŏprę̣ dó tę̣thyótę̣thya alę̣ mą̆
pătohó, thĭ ohtwŏprę̣ hó dó Có-
marya abwíataryĕ alę̣ hó. Phúnuô-
rò tę̣thų̰ yĕnuô a htwŏ pă thĭbya-
cè mą̆pătohó.

Tę̣cótę̣tę̣ Acų̰ Tahe

15 Phúnuôrò pę̣ ki opă dó tę̣thyó-
tę̣thya alę̣ to hó, pę̣ ohó dó tę̣-
bwítę̣taryĕ alę̣ hó kihérò, khŏnyą̆-
yĕ pę̣ mę̣tę̣thų̰ ma anų̰ pré kŏ? Phú-
16 nuô mą̆to. Thĭ thégnĕnóto ĕ? Bí thĭ
dyélyą̆ hó thĭnẹ́ dó kayă tôprę̣prę̣
a takhukŭ rò thĭ ki htwŏ hó lŭcų̰
akhĕnuô, thĭ nų̰dă ŭruô angọ́ ma a
nų̰păto hó. Thĭ bè nų̰dă prétų̰ angọ́
pré, văhéto? Phúnuôrò bí thĭ htwŏ
tę̣thų̰ acų̰ akhĕnuô, a ki thŭcuŏ-
kyă thĭ dó tę̣thyĕ pă. Manárò thĭ ki
nų̰dă Cómarya angọ́ hérò a ki nŏ-
ohtwŏprę̣ thĭ dó thĭ ki mę̣tŏ lŭ thé-
17 plò pă. Vă hébwíhétaryĕ Cómarya,
mę̣tĕhérò, dó nuôkhĕ thĭ htwŏnó
htuŏhó tę̣thų̰ acų̰ tôphuŏ tadų̰rò
khŏnyą̆yĕ thĭ nų̰dă lŏthulŏthé hó Có-
marya a tę̣ithyó athĕ dó thĭ nų̰bè yĕ-
18 nuôtahe hó. Cómarya ilyĕ plwŏhte-
cuŏkyă hó thĭ ná tę̣thų̰tę̣ora acų̰ yĕ-
nuô hó. Khŏnyą̆yĕ thĭ htwŏhó tę̣có-
tę̣tę̣ acų̰hó.
19 Vă hébè pẹ́ thĭ ná mọ́hémọ́lĭ a tę̣-
hébè tahe, mę̣tĕhérò thĭ ma prę̣lu
hekhuphú rò, thĭ thégnĕplŏzŭ kuŏŭ
Cómarya a tę̣tahe to akhu-akhyĕ, vă
hébè pẹ́ thĭ phúnuô pré. Dó nuôkhĕ
ma thĭ nŏhtwŏ thĭ nẹ́klų̰ akrų̰akrų̰
yĕtahe ná thĭbyacè dó a mŭmyą̆ri-
cyą̆ nuôtahe acų̰, thĭ nŏmę̣ èthĭ ná
tę̣patápatŏ mŭmyą̆ricyą̆ tahe rò thĭ
mę̣thų̰mę̣plá lŏ Cómarya a tę̣thyó-
tę̣thya pwǫ̆tôcô. Phúnuôrò khŏnyą̆-
yĕ thĭ nẹ́klų̰ krų̰krų̰ yĕtahenuô nŏ-
htwŏ ke è ná Byacè dó aryá yĕtô-
prę̣ acų̰ yĕnuô ní¬. Thyáphú thĭ ki
htwŏhtya kayăsăsĕ agnĕnuôrò, nŏ-
htwŏhtya mŏ thĭ nẹ́klų̰ krų̰krų̰ yĕ-
tahe ná tę̣cótę̣tę̣ yĕ acų̰ yĕnuô ní¬.
20 Bí thĭ htwŏ tę̣thų̰tę̣ora acų̰ akhĕnuô,
tę̣cótę̣tę̣ abyacè pó nų̰dyé kuŏ thĭ
21 to. Bínuôkhĕ nę̣ nų̰bè kuŏŭ tę̣twọ́-
tę̣ryá tôcô¬ to. Dó nę̣ mę̣ phúnuô
akhu-akhyĕ, khŏnyą̆rò thĭ tanę̣ thé-
tarę̣ nų̰dyé hó thĭnẹ́ hó. Tę̣mę̣ phú-
nuôtahe ma a thŭcuŏ ŭ dó tę̣thyĕ

22 tacṵ̂prẹ̀ akhǎlẹ́ pré. Manárò khŏ-
nyą̀yě Cǒmarya ilyě plwŏhtecuǒ-
kyǎ hǒ thĭ dǒ tẹ̀thṵ̂tẹ̀ora acṵ̂ hǒ.
Rò thĭ htwŏhǒ Cǒmarya acṵ̂ dǒ
athě̀ tahe hǒ. Dǒ thĭ htwŏhǒ phúyě
akhu-akhyě, a nḭ̂bwínḭ̂taryě dǒ thĭ-
gně ma mą́hǒ a thŭcuǒ thĭ dǒ tẹ̀-
ohtwŏprẹ̀ sǎsě̀ a klyáděkŭ yěnuô hǒ.
Rò dǒ pẹ̀ ohtwŏprẹ̀ sǎsě̀ hǒ akhu-
akhyě, a nḭ̂bwí hǒ dǒ thĭgně ma
mą́hǒ thĭ nḭ̂bè théhtwŏprẹ̀ tacṵ̂prẹ̀
23 yěnuô hǒ. Mẹtěhérò, tẹ̀thṵ́ akhwó-
akè ma tẹ̀thyě. Manárò tẹ̀bwítẹ̀-
taryě ashyězṵ́ dǒ Cǒmarya dyétą̆-
krǎ pẹ̀ yěnuôma mą́hǒ théhtwŏprẹ̀
tacṵ̂prẹ̀ dǒ pẹ̀ Byacè Jesŭ Krístu
akŭ yěnuôhǒ.

7

Tẹ̀khŏmẹ̀khŏmą Alẹ́myábṵ̆

1 Puṵ̂vyą́ thĭ¬, lŏ¬ thĭ yětahenuô
thĭ yŏ thégně htuṵ̆lŏ̆hǒ tẹ̀thyótẹ̀thya
akhu-akhyě, tẹ̀ dǒ vǎ kírẹ́ hé pẹ́
thĭ yětahenuô, thĭ thégně tą̆tẹ̀ htuṵ̆
lŏ̆dûhǒ. Kayǎ tôprẹ̀ ki thyě híto nuô,
tẹ̀thyótẹ̀thya tahe pǒ tadû nḭ́dyé pǎ
2 lŭ pré. Hékuǒrẹ́ byehǒ, prẹ̀mò dǒ
a khŏmẹ̀ htuṵ̆hǒ tôprẹ̀nuô, tẹ̀thyó-
tẹ̀thya pṵ̂ma nḭ́dyélŭ, avẹ̀ ki thyě
híto nuô a bè okyǎnḭ́ avẹ̀ to. Manár-
rò ki avẹ̀ thyěhtuṵ̆hǒ hérò a siplẹ́-
kyǎhǒ ná tẹ̀khŏmẹ̀ a tẹ̀thyótẹ̀thya yě
3 hǒ. Phúnuôrò, bí avẹ̀ ohtwŏprẹ̀ pǎ
akhě̀nuô, a ki cuǒ khŏmẹ̀khó ná prẹ̀-
khŭ dǒ aruô tôprẹ̀ hérò ŭ ki hé lŭ ná
prẹ̀mò dǒ a cuǒthṵ́ prẹ̀khŭ. Manárò,
ki avẹ̀ thyěhtuṵ̆hǒ rò a siplẹ́kyǎ hǒ
ná tẹ̀khŏmẹ̀ a tẹ̀thyótẹ̀thya yěnuô
hǒ. A ki cuǒphyé taple cǒ avẹ̀ tôprẹ̀
bèbè, ŭ hé pǎ lŭ phúnuôto hǒ.

4 Phúnuôrò, vǎ puṵ̂vyą́ thĭ¬, bí
Krístu thyě dǒ krusulọ akhě̀nuô, a
thyáhǒ ná thĭ thyě tṵ̂kuṵ̆hǒ ná lŭ
hǒ akhu-akhyě, thĭ opǎ dǒ tẹ̀thyó-
tẹ̀thya a tẹ̀pṵ̂tẹ̀thŭ alẹ̀ to hǒ. Khŏ-
nyą̀yě thĭ htwŏhtyahǒ tôcô¬ tuṵ̆ ná
è dǒ Cǒmarya mẹhtwŏprẹ̀ kąkhyě lŭ
dǒ tẹ̀thyě yěnuô tôprẹ̀ hǒ. Dǒ tẹ̀mẹ-
htwŏhtya hǒ phúyě akhu-akhyě, thĭ
ki thèhtyaphŏhtya lahyǎ tẹ̀ dǒ aryá
tahe rò a htwŏbwí htwŏtaryě pẹ́ dǒ
5 Cǒmarya agně. Mẹtěhénuôrò pẹ̀ yŏ
thégněhyǎ tẹ̀thyótẹ̀thya hé pẹ̀ akhu-
akhyě, bí pẹ̀ ohtwŏprẹ̀ phú prẹ̀lu
kayǎ a thwihtyěpházye a tẹ̀thézṵ̂-
thélŏ̆ akhě̀nuô, pẹ̀ tẹ̀thézṵ̂thélŏ̆ mŭ-
myą́ricyą́ tahe oéhyǎ ná oéhyǎ. Rò
tẹ̀ yětahenuô, a thŭcuǒ pẹ̀ dǒ nga-
6 rakŭ tacṵ̂prẹ̀ pré. Manárò khŏnyą́
yěnuô, Cǒmarya mẹsiplẹ́ hǒ pẹ̀ ná
tẹ̀thyótẹ̀thya hǒ, mẹtěhérò pẹ̀ yŏ
thyě tṵ̂hǒná Krístu akhu-akhyě, tẹ̀-
thyótẹ̀thya yě cǒklọ̀ma thyákuṵ̆ pẹ̀
phú dǒ nuôkhě̀nuô a nḭ́pǎto hǒ. Cǒ-
marya mẹlwóhteką hǒ pẹ̀ ná tẹ̀thyó-
tẹ̀thya yě, rò Thẹ́ Sǎsě̀ Byacè mẹ-
cwą̆hǒ pẹ̀ ná klyá athě̀ yětôbŏ hǒ
akhu-akhyě, pẹ̀ mẹhǒ atẹ̀mẹ yěhǒ.
Pẹ̀ mẹ Cǒmarya a tẹ̀phyétẹ̀mẹ ná
dǒ pẹ̀ nḭ́dǎ krwŏmẹkuṵ̆ tẹ̀thyótẹ̀-
thya aklyá lyẹ yětôbŏ akhu-akhyě
nuô mą́ pǎtohǒ.

Tẹ̀thyótẹ̀thya Ná Tẹ̀thṵ̂tẹ̀ora

7 Mẹphúnuôrò pẹ̀ ki hé phútě? Tẹ̀-
thyótẹ̀thya ma athṵ́ pré pẹ̀ ki hé
phúnuô ě? Pẹ̀ hé phúnuôma a tŏto.
Nẹ̀ mẹ phúnuôma athṵ́ tẹ̀thyótẹ̀thya
ki zṵ̂luṵ̆ to hénuô, tẹ̀ dǒ vǎ mẹ-
thṵ́ htuṵ̆hǒ kryá¬ ĭtěnuô vǎ thẹ́-
gně kąkhyě nḭ́dyé lakŏto. Hékuǒrẹ́,

"Thézṹthélŏ tă ŭ tẹ̀ tămẹ́ ní,"[m] ki
tẹ̀thyótẹ̀thya răluŏ phúyĕ to hérò,
thézṹthélŏ ŭtẹ̀ nuôma a htwŏ tẹ̀-
8 thṹ hó nuô, vă thégně to. Manárò vă yŏ htwŏ prẹ̀oraphú akhu-
akhyĕ, tẹ̀thyótẹ̀thya hé vă ná thézṹ-
thélŏ tă ŭtẹ̀ tămẹ́ a hérò, vă lé thé-
zṹthélŏ shyoshyo. Mẹphúnuôrò tẹ̀-
thyótẹ̀thya ki oto hénuô, tẹ̀thṹ yĕ-
nuô a taryĕshyosŏ o to, a thyĕ pré.
9 Dó arẹ́khĕ nuô, vă thégně Cómarya
a tẹ̀thyótẹ̀thya to akhu-akhyĕ, vă
ohtwŏprẹ̀ tŏ pré Cómarya athéplò
pré, vă tanẹ théplòmĭ nḭ́dyé phúnuô.
Manárò bí tẹ̀mekyăngọ́ hyătuọ́hó
akhĕnuô, tẹ̀thṹ aklyá hyănuŏhó dó
vă tẹ̀ohtwŏprẹ̀ akŭ hó rò vă thyĕkyă
10 hó dóthudóthé tôkyĕ hó. Vă myá-
htye ná Cómarya dyétạ̄ tẹ̀mekyăngọ́
yĕtahenuô, a tŏbè thŭcuó pẹ̀ dó tẹ̀-
htwŏprẹ̀ tacṹprẹ̀ aklyá tadṹrò tadû¬
tadû nuô alẹ́dă thŭcuó vă dó tẹ̀-
thyĕ pré.
11 Mẹtĕhérò, tẹ̀thṹ myáhtyenḭ́ a khă-
lẹ́ryá dó a ki tate htyanḭ́ tẹ̀mekyă-
ngọ́yĕ akhu-akhyĕ, a ilolahŏ pré vă,
htuŏrò a nŏe tẹ̀mekyăngọ́yĕ rò a
12 mẹthyĕkyă vă pré. Phúnuôrò, tẹ̀-
thyótẹ̀thya ma asăsĕ. Rò tẹ̀mekyă-
ngọ́yĕ tahe nuôma asăsĕ, acóatẹ rò
atŏabè pré.

Tẹ̀sátẹ̀pạ̄ O Dó Pẹ̀kŭ

13 Kihéphúnuôrò, tẹ̀ atwọ́aryá yĕ-
nuôma a mẹ thyĕkyă vă ĕ? A mẹ-
thyĕkyă vă mạ́to. A mẹthyĕkyă vă
yĕnuôma tẹ̀thṹtẹ̀ora pré. A nŏe Có-
marya a tẹ̀thyótẹ̀thya dó aryá yĕ rò
a ilo mẹthyĕkyă vă pré. Mẹtĕhérò
thyáphú vă ki thégně tạ̄tẹ ná tẹ̀ dó
vă mẹhtuŏhó nuôtahe ma a thṹhó
nuôrò, Cómarya dyétạ̄ tẹ̀thyótẹ̀thya
pré. Phúnuôrò dó tẹ̀mekyăngọ́ yĕ
akhu-akhyĕrò, vă ki myáhtyehyă ná
tẹ̀thṹyĕ a mŭmyạ́ricyạ́ nyacó.
14 Pẹ̀ thégně ná Cómarya a Thé Săsĕ
dyétạ̄ pẹ̀ tẹ̀thyótẹ̀thya yĕtahe tadṹrò
vă ma prẹ̀lu hekhuphú dó a thyĕcyạ́
tôprẹ̀ pré. Vă ma athyáná cṹ dó ŭ isĕ
cuókyă lŭ ná a ki cuóhtwŏ pẹ́ tẹ̀thṹ-
15 tẹ̀ora Byacè yĕtôprẹ̀ acṹ pré. Mamẹ-
tĕrò vă cuó mẹtuọ́ tẹ̀thṹ phúyĕnuô,
vă thégně nḭ́dyé vănẹ́ to. Mẹtĕhérò
vă mẹ phú vă thézṹ mẹnuô mạ́to.
Tẹ̀ dó vă thézṹ mẹ taki¬ to tahenuô
16 vă cuómẹ tuọ́tuọ́. Tẹ̀ dó vă thézṹ
mẹto tahe rò vă cuómẹtuọ́ nuôma
a dyéluŏhó ná tẹ̀thyótẹ̀thya yĕnuô,
aryá pré vă théplòtŏkuŏ phúnuô hó.
17 Phúnuôrò, ki hélakŏma prẹ̀ dó a mẹ
tẹ̀yĕ tôprẹ̀ nuôma vă mạ́to. Nuôma
tẹ̀thṹ dó a o dó văkŭ yĕnuô tôprẹ̀ mẹ
18 pré. Dó văphávăzye a tẹ̀thézṹthélŏ
akŭnuô, vă thégně ná tẹ̀ryá o tôcô¬
to, mẹtĕhérò vă thézṹ mẹtẹ̀ryá tadṹ-
19 rò vă mẹbéto. Tẹ̀ryá dó vă thézṹ mẹ
ènuô, vă mẹ è to, vă cuó mẹ takhá-
tuọ́ dó tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́ dó vă thézṹ
20 mẹ è to tahe. Ki vă mẹ phú vă thézṹ
mẹnuô to hénuôma, a mẹ nuôtôprẹ̀
ma vă mạ́lakŏ mạ́to. Nuôma tẹ̀thṹ
dó a o dó văkŭ nuôtôprẹ̀ mẹ pré.
21 Phúnuôrò vă myáhtye ná tẹ̀thṹ dó
prẹ̀lukayă lẹ́klŏmẹ panuọ́ nḭ́dyé yĕ-
nuô a mẹ dó văkŭ. Bí vă thézṹ mẹtẹ̀-
ryá akhĕnuô, vă myáhtye shuŏshuŏ
22 có tẹ̀mŭmyạ́ o dó văkŭ có. Dó vă
théplòkŭ nuô vă mọ nyacó Cómarya

[m] Li Hteka 20:17, Li Dônyă 5:21

23 a tẹ̗thyótẹ̗thya có. Manárò vă myá-
htye lẹ́klŏ mẹ̗panuọ̗ tẹ̗thứ́ dố aruô
tôcô dố a nŏ̗mẹ̗ vă nẹ́klọ̗ akrṳ̂akrọ̗
yĕtahe ná tẹ̗mŭmyạ̗ricyạ̗ tahe. Lẹ́klŏ
mẹ̗panuọ̗ tẹ̗thứ́ yĕnuô asá-apạ̗ ná vă
thẹ́plò dố a thẹ́zṳ́mẹ̗ tẹ̗ryá yĕnuô.
Tẹ̗thứ́ alẹ́klŏ mẹ̗panuọ̗ yĕnuô, a sá-
pẹ́kyă lŭ rò a nŏ̗htwŏkyă vă ná tẹ̗-
thứ́ dố alẹ́klŏ mẹ̗panuọ̗ yĕnuô acṳ́
hố. Rò tẹ̗thứ́ dố alẹ́klŏ mẹ̗panuọ̗ dyé
yĕnuô a o dố vă nẹ́klọ̗ krṳ̂krọ̗ tahe
24 akŭ. Ố¬ buố uố! Vă cuố htwŏ tẹ̗thứ́
acṳ́ phúyĕ rò acyẹ̗ nyacó vă. Tẹ̗thứ́
dố a o dố văkŭyĕ rò a thŭcuố vă dố
tẹ̗thyĕ yĕnuô, ŭpĕ tôprẹ̗ ki mẹ̗lwó-
25 htekạ̗ bẹ́ pẹ́ vă pĕ? Vă hébwíhéta-
ryĕ Cốmarya, mẹ̗tĕhérò dố pẹ̗ Byacè
Jesŭ Krístu akhu-akhyĕrò, a mẹ̗lwó-
htekạ̗ hố vă hố.

Phúnuôrò tẹ̗mẹ̗htwŏhtya anẹ́ ná
vă ma phútĕhérò vă thẹ́plò yĕnuô,
a thẹ́zṳ́ mẹ̗ shuŏshuŏ prẹ́ Cốmarya
a tẹ̗thyótẹ̗thya tadứrò văpháv̆azye a
tẹ̗thẹ́zṳ́thẹ́lŏ yĕnuô a mẹ̗ shuŏshuŏ-
prẹ́ tẹ̗ dố alẹ́klŏ mẹ̗panuọ̗ tẹ̗thứ́ yĕ-
nuôtahe prẹ́.

8

Tẹ̗ohtwŏprẹ̗ Dố Thẹ́ Săsĕ Byacè Akŭ

1 Phúnuôrò khŏnyạ̗yĕ, kayă dố a
htwŏhtyahố tôcô¬ tuŏ ná Jesŭ
Krístu tahenuô, Cốmarya cirya pă
2 lŭ takhyá¬ to hố.* Mẹ́tĕhérò dố pẹ̗
htwŏhtya hố lŭ tôcô¬ tuŏ ná Jesŭ
Krístu hố akhu-akhyĕ, Cốmarya a
Thẹ́ Săsĕ mẹ̗pẹ́hố pẹ̗klyá dố athĕ
tôbŏ hố. Htuŏrò a mẹ̗lwóhtekạ̗ hố
vă ná tẹ̗thứ́ alẹ́klŏ mẹ̗panuọ̗ dố a
thŭcuố hố vă dố tẹ̗thyĕ dốthudốthẹ́
3 yĕ akŭ nuôhố. Dố maĭtĕ akhu-akhyĕ
hérò, thyáphú pẹ̗ ki okuố́kyă dố pẹ̗
mẹ̗ tẹ̗thứ́ yĕ agnĕnuô, pẹ̗ nị́dă krwŏ-
mẹ̗kuŏ cố tẹ̗thyótẹ̗thya yĕ akhyĕ cố
rò, a taryĕshyosŏ dố a ki mẹ̗cwọ́ pẹ́
pẹ̗nuô a oto, mẹ̗tĕhérò ahĕare dố
a ki mẹ̗pẹ́kyă pházye a tẹ̗thẹ́zṳ́thẹ́-
lŏ yĕnuô a oto. Phúnuôrò Cốmarya
mẹ̗ ná anẹ́, a nŏ̗hyălyạ̗ a phúprẹ̗-
khŭ rò a hyălyạ̗ klwo-anẹ́ phú he-
khuphú thyáná pẹ̗ dố a mẹ̗ tẹ̗thứ́
yĕtahe. Manárò tẹ̗thứ́ alẹ́klŏ mẹ̗pa-
nuọ̗ yĕ pốcyạ̗ lŭ to. A hyă khyápẹ́
pẹ̗ tẹ̗thứ́tẹ̗ora, rò a mẹ̗pyékyă hố tẹ̗-
4 thứ́ a tẹ̗pốtarí pẹ̗ yĕtahe hố.* Thyá-
phú pẹ̗ ki mẹ̗lốmẹ̗bă pẹ́lŏ tẹ̗thyótẹ̗-
thya atẹ̗kwĭ tahenuô, Cốmarya mẹ̗-
pẹ́htuŏhố dố pẹ̗gnĕ hố. Pẹ̗ dố a nị́dă
krwŏmẹ̗ kuŏ pă nẹ́klọ̗pházye a tẹ̗-
thẹ́zṳ́thẹ́lŏ to yĕtahe, rò pẹ̗ mẹ̗ phú
Thẹ́ Săsĕ Byacè zṳ̆klyázṳ̆klŏ pẹ̗ yĕ-
tahe agnĕnuô, Cốmarya mẹ̗ pẹ́htuŏ
lŏ̗hố pẹ̗ hố.
5 Kayă dố a ohtwŏprẹ̗ phú nẹ́klọ̗-
pházye a tẹ̗thẹ́zṳ́ mŭmyạ̗ tahenuô,
a tanẹ̗ shuŏshuŏ prẹ́ tẹ̗thẹ́zṳ́thẹ́lŏ dố
a mŭmyạ̗ tahe prẹ́. Manárò kayă dố
a ohtwŏprẹ̗ phú Thẹ́ Săsĕ Byacè zṳ̆-
klyázṳ̆klŏ lŭ tahenuô, a tanẹ̗ shuŏ-
shuŏprẹ́ phú Thẹ́ Săsĕ Byacè a tẹ̗-
6 thẹ́zṳ́ nuôtahe prẹ́. Kayă dố a tanẹ̗
shuŏshuŏprẹ́ nẹ́klọ̗pházye a tẹ̗thẹ́-
zṳ́thẹ́lŏ mŭmyạ̗ tahenuô, a ohtwŏ-
prẹ̗ tọ̗nị́kuŏ pă ná Cốmarya tacṳ́-

8:1 Lisăsĕ alyẹ̗kŭ hé pọ́, “Kayă dố a ohtwŏprẹ̗ tŏ phú Thẹ́ Săsĕ Byacè a tẹ̗thẹ́zṳ́ rò a ohtwŏprẹ̗ phú pházye a tẹ̗thẹ́zṳ́thẹ́lŏ mŭmyạ̗ nuô mạ̗to tahe”

8:3 Li dố ŭ ră rẹ́lố akhăshyé mú¬ nukhĕ tahenuô, ŭ sunuŏ́lố pọ́, “Kayă dố a ohtwŏprẹ̗tŏ phú Thẹ́ Săsĕ Byacè rò a ohtwŏprẹ̗ phú pházye a tẹ̗thẹ́zṳ́thẹ́lŏ mạ̗to tahenuô, Cốmarya ciryapă lŭ to.”

prẹ̀ to hố. Manárò kayă dố Thế Săsẽ
Byacè pốnḭ̀ lŭ tẹ̀tanẹ̀ tahenuô, a ki
nḭ̀bè tẹ̀mọ̀tẹ̀pẹ̀ yĕtôhtŭ pă, htuŏto
a ki otộkuŏ ná Cốmarya tacṵ́prẹ̀
7 pă. Mẹ̀tĕhérò, kayă dố a tanẹ̀ shuŏ-
shuŏpré nẹ̀klộpházye a tẹ̀thézṵ́ mŭ-
myą́ricyą́ tahenuô, a htwŏhtya prẹ̀
dố a thếhte Cốmarya. Mẹ̀tĕhérò a
cṵ̀e nốkuŏ Cốmarya a tẹ̀thyótẹ̀thya
takhyá¬ to. A cṵ̀¬ ma a cṵ̀e bế-
8 kuŏ nyă toto. Kayă dố a nŏpố anẹ́
ná pházye a tẹ̀thézṵ̂thélŏ mŭmyą́
tahenuô, a mẹ̀thékrṵ̀ bĕkuŏ Cốma-
rya takhyá¬ to.
9 Manárò, thĭrò, pházye a tẹ̀thézṵ̂-
thélŏ mŭmyą́ pốnḭ̀kuŏ thĭ to. Cố-
marya a Thế Săsẽ ki ohtwŏprẹ̀ dố
thĭkŭ hérò, a Thế Săsẽ Byacè yĕ-
nuô ki pốnḭ́ thĭ pă. Ŭpĕpĕ¬ bèbè,
dố a nḭ̀bè kuŏŭ Krístu a Thế Săsẽ
to tahenuô a htwŏ Krístu atẹ̀ mą́to.
10 Manárò Krístu ki ohtwŏprẹ̀ dố thĭ-
kŭ hérò, thĭ zọ̀ dố a o dố thĭ-
kŭ tahenuô a ki htwŏprẹ̀ tacṵ́prẹ̀
pă, mẹ̀tĕhérò Cốmarya dyacốdyatẹ̀
htuŏhố thĭ hố. Dố thĭ tẹ̀thṵ́ akhu-
akhyĕrò thĭ nẹ́klộ yĕnuô, a ki thyĕ-
kyă pă tadṵ̂rò thĭ ki htwŏprẹ̀ tacṵ́-
11 prẹ̀ pă. Cốmarya dố a mẹhtwŏprẹ̀
kąkhyĕ Jesŭ Krístu dố tẹ̀thyĕ yĕ-
tôprẹ̀ a Thế Săsẽ Byacè ki ohtwŏ-
prẹ̀ dố thĭkŭ hérò, thĭ nẹ́klộyĕ a ki
thyĕ cố pă bèbè, dố Thế Săsẽ Bya-
cè ohtwŏprẹ̀ dố thĭkŭ akhu-akhyĕ,
Cốmarya ki dyékuŏ thĭ thếhtwŏ-
prẹ̀ pă.
12 Mẹphúnuôrò khŏbốthyó thĭ¬, tẹ̀-
mẹ lyą̀bè pẹ̀ dố pẹ̀ ki ohtwŏprẹ̀ phú
Cốmarya a Thế Săsẽ hé pẹ̀ nuô.
Pẹ̀ tŏbè ohtwŏprẹ̀ nḭ́ pă phú thwi-
htyĕpházye a tẹ̀thézṵ̂thélŏ mŭmyą́
13 nuôtohố. Mẹ̀tĕhérò, ki thĭ ohtwŏprẹ̀
phú thĭ pházye a tẹ̀thézṵ̂thélŏ mŭ-
myą́ hénuô, thĭ ki thyĕkyă pă. Ma-
nárò dố Cốmarya a Thế Săsẽ mẹ̀-
cwọ́ hố thĭ rò thĭ ki mẹthyĕkyă nẹ́-
klộpházye a tẹ̀thézṵ̂thélŏ mŭmyą́ri-
cyą́ yĕtahe hénuôma, thĭ ki htwŏprẹ̀
14 pă. Mẹ̀tĕhérò, kayă dố a ohtwŏprẹ̀
phú Cốmarya a Thế Săsẽ zṵ̂klyázṵ̂-
klŏ lŭ tahe nuôma mą́hố Cốmarya
15 a phúmòphúkhŭ tahe hố. Mẹ̀tĕhé-
rò Thế Săsẽ Byacè dố Cốmarya dyé
thĭ yĕnuô, a nŏtaruô thĭ, a nŏthé-
isẽ khyĕthyá thĭ phú cṵ̂nuô mą́to.
Mą́tôkhónuô, Thế Săsẽ Byacè mẹ-
htwŏhtya pẹ́htuŏhố thĭ ná thĭ htwŏ-
hố Cốmarya a phúmòphúkhŭ akhu-
akhyĕ, a dya hố thĭ phú a phúmò-
phúkhŭ tahenuô hố. Dố Thế Săsẽ
Byacè akhu-akhyĕrò, pẹ̀ é Cốmarya,
“Abba, Phĕ” phú thĭphĕ sĭnẹ́ tôprẹ̀
16 nuôma anḭ́ hố. Thế Săsẽ Byacè nḭ́dû
a khyáluŏ, hésoluŏ rọ́tộ pẹ́kuŏpọ́ ná
pẹ̀ thếplò yĕ ná pẹ̀ ma Cốmarya
a phúmòphúkhŭ tahe, phúnuôhố.
17 Khŏnyą́yĕ pẹ̀ ki htwŏ mą́hố aphú-
alyẹ̀ rò a ki dyé pẹ̀ a tẹ̀sŏri ucĕta-
zĕ dố a dya odwó pẹ́ pẹ̀ nuôtahe
pă. A ki dyé tẹ̀sŏri dố aphúalyẹ̀ tahe
tŏ nḭ̀bè nuôtahe pă. Htuŏto ucĕtazĕ
dố a klọma tacṵ́prẹ̀ yĕ pẹ̀ ki nḭ̀bè
prọ́kuŏ ná Krístu pă. Ki pẹ̀ khyá-
cyẹ̀khyácṵ̂ rọ́tộkuŏ ná Krístu hérò
pẹ̀ ki nḭ̀bè rọ́tộkuŏ tẹ̀taryĕduhtŭ ná
è pă.

Cốmarya Ki Dyé Pẹ̀ Tẹ̀taryĕduhtŭ

18 Vă thégně myáhtye ná tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṵ̂
dố pẹ̀ khyábè khŏnyą́khĕ yĕnuô, vă
ki talômyá ná Cốmarya ki mẹ̀lĭmẹ̀-
takhĕ pẹ̀ shyé¬ nopă tôhtŭ hérò,

19 vă dya ná tẹ̀tôcô¬ to. Lǒ¬ Cómarya byályạ̀ thòmọ̄vèbǒ, tẹ̀phú-
tẹ̀lyẹ̀ ná kayă pwọ̄¬ tôprẹ̀ yĕnuô,
a théplò shyo oyŏ myásŭ nyacó
ná Cómarya ki dyéluŏhtya a phú-
20 mòphúkhŭ tahe pă. Lǒ¬ Cómarya
byályạ̀ tẹ̀ yĕtahenuô a bè pyékyă
lŏ pă. Èthĭ thézṵ̄ tuọ̄dó tẹ̀pyétẹ̀-
kyă phúnuô to tadū́rò Cómarya mẹ̀-
htwŏlŏ èthĭ phú atẹ̀ taritaryă one
21 nuôhó. Manárò lŏ tẹ̀bèbyá yĕta-
henuô a myásŭ pănná, thyáphú a ki-
thyĕkithŏ to nuô, Cómarya ki mẹ̀-
lwóhtekạ̀ èthĭ pă rò a ki dyé èthĭ
tẹ̀pală ná tẹ̀taryĕduhtŭ dó athyáná
aphú yĕtahe pă.
22 Pẹ̀ thégně ná lŏ tẹ̀bèbyá yĕta-
henuô, a tauŏtasĕ nḭ́dyé lŏ atẹ̀sĕ dó
athyáná prẹ̀mò phúo hósĕ rò a éhtŏ
nuô pă. A tauŏtasĕ tuọ̄ lahyă pă có
23 khŏnyạ́. Lŏ¬ tẹ̀byályạ̀ yĕtahe tauŏ-
tasĕ tū́dû mạ́to, pẹ̀ lŏ¬ plĭyĕ bèbè,
pẹ̀ tauŏtasĕ tọ̄́kuŏ lŏ dûpré. Pẹ̀ dó
a nḭ́bè Thé Săsĕ Byacè mạ́hó Có-
marya dyékră shyĕzṵ́ dó arẹ́lọ́ yĕ-
tahenuô bèbè, pẹ̀ tauŏtasĕ kuŏdû
dó théplòkŭkŭ. Pẹ̀ opọ̄myásŭ tauŏ-
tasĕ kuŏdûhó Cómarya ná shyé¬ a
ki hyă íhó pẹ̀ ná aphú pă tônyĕ, ná
shyé¬ a ki hyădyéhó pẹ̀ nẹ́klọ́ athĕ
24 pă yĕnuôhó. Cáhtya bí Cómarya mẹ̀-
lwóhtekạ̀ pẹ̀ nuô, pẹ̀ myásŭ dó a ki
mẹ̀pẹ́ pẹ̀ yĕtahe pă. Manárò kayă tô-
prẹ̀prẹ̀ ki nḭ́bè htuŏhó tẹ̀ dó a myásŭ
yĕnuô, a lo opọ̄myásŭ pă ná to hó. Ŭ
opọ̄myásŭ tẹ̀ dó ŭ nḭ́bè htuŏhónuô a
25 o tôprẹ̀¬ to. Manárò pẹ̀ ki myásŭ tẹ̀
dó pẹ̀ nḭ́bèhí è to tahenuô, pẹ̀ thé-
plòhtŭ opọ̄myásŭ pré.
26 Phúnuôhó, bí pẹ̀ hĕcẹ́recẹ́ akhĕ-
nuô, Cómarya a Thé Săsĕ hyă mẹ̀-
cwọ́ pẹ̀. Pẹ̀ tŏ kwĭcóbĕ Cómarya ĭtĕ-
nuô pẹ̀ thégněto tadū́rò Thé Săsĕ
Byacè anẹ́ nḭ́dû kwĭpẹ́ pẹ̀khălẹ́. Bí a
kwĭpẹ́ pẹ̀gně akhĕnuô, ngọ́ dó pẹ̀ hé
hteluŏ cyạ́to tahenuô a tauŏ htya-
27 luŏ pẹ́ pẹ̀ dó Cómarya o. Htuŏrò Có-
marya dó a pṵ htū́cẹmyá pẹ̀ thé-
plò a tẹ̀tanẹ̀ yĕtôprẹ̀nuô, a thégně
tạ̄tẹ̀ tẹ̀ dó Thé Săsĕ Byacè thézṵ́ kwĭ-
pẹ́ pẹ̀gně yĕnuôtahe, mẹ̀tĕhérò Thé
Săsĕ Byacè kwĭpẹ́ Cómarya akayă
săsĕ tahe agně phú Cómarya a tẹ̀-
thézṵ́o nuôpré.
28 Kayă dó a mọ Cómarya, rò Có-
marya é lŭ ná a tẹ̀taze myásŭ one
agně tahenuô, tẹ̀mẹ̀htwŏhtya anẹ́
ná èthĭ phútĕtĕ¬ bèbènuô, Cóma-
rya mẹ̀ pẹ́ tẹ̀ryá dó èthĭ agněpré
29 nuôma, pẹ̀ thégně pré. Mẹ̀tĕhérò,
kayă dó a kírẹ́ zṵ́e Cómarya tahe-
nuô a thégně one rẹ́dûhó. Htuŏto a
belyạ-one nḭ́htuŏdûhó athéplò mú¬
nukhĕ ná a ki nŏhtwŏhtya thyá-
kuŏ èthĭ ná aphúkhŭ yĕnuô pă.
Phúnuôrò aphúkhŭyĕ htwŏhtyahó
phúvyạ́prẹ́ tôprẹ̀ dó apọ̄vyạ́ éprẹ̀
30 yĕtahe aklĕ hó. Htuŏto, kayă dó
Cómarya belyạ̀ one htuŏhó athé-
plò ná èthĭ mú¬ nukhĕ yĕtahenuô,
a éhó èthĭ dó a ki htwŏhtyahó
akayă hó. Htuŏrò kayă dó a é nḭ́-
dyé yĕtahenuô, a dyacódyatẹ htuŏ-
hó èthĭ hó. Htuŏto kayă dó a dya-
códyatẹ htuŏhó yĕtahenuô, a dyéhó
èthĭ ná a tẹ̀taryĕduhtŭ tahe hó.

Cómarya Atẹ̀mọ

31 Kihéphúnuôrò, lŏ¬ tẹ̀dó vă hé
pẹ́hó thĭ yĕtahenuô, pẹ̀ ki tanẹ
phútĕ? Cómarya ki okuŏ dó pẹ̀ tô-
kyĕ kihérò, maŭpĕ tôprẹ̀ ki thékhá-

32 cyą̈pă pę̈ pĕ? Cŏmarya yĕtôprę̈nuô,
aphú ná anę́ nı̨́dû cŏ rò a thĕ́lŏ nı̨́dyé
to rò a dyélyą̈kyă cŏ aphú dŏ pę̈ lŏ¬
plĭ tahe agnĕ cŏ. Ki a dyétą̈kră cŏ pę̈
ná aphúkhŭ Jesŭ Krístu cŏ kihérò,
lŏ¬ tę̈ dŏ a okyă dŏ aruô tahenuô, a
33 ki dyé tą̈krăpó̧ pę̈ pă mą̈to ĕ? Maŭpĕ
tôprę̈ kírę́ hyă dyacyą̈ kayă dŏ Cŏ-
marya nwóhtya èthĭ yĕtahe atę̈thŭ́
pĕ? Prę̈ dŏ a dyacódyatę̈ èthĭ ma Cŏ-
34 marya hŏ. Phúnuôrò, maŭpĕ kírę́ ci-
rya èthĭ pĕ? Tôprę̈¬ ma ŭ cirya cyą̈-
nı̨́ èthĭ to. Mę̈tĕhérò, Jesŭ Krístu ma
prę̈ dŏ a thyĕ dŏ pę̈ tę̈thŭ́ agnĕ tôprę̈,
htuŏto Cŏmarya mę̈htwŏprę̈ kąkhyĕ
lŭ dŏ tę̈thyĕ tôprę̈. Rò Cŏmarya dyé
lŭ khą̈lę́ dŏ atakhu cŏhtwó tôkyĕ.
Thyáphú Cŏmarya ki mę̈cwó̧ pę̈ nuô
Jesŭ nuŏ kwĭthę́zò̧ pę́ hŏ pę̈ khą̈lę́
35 hŏ. Maŭpĕ tôprę̈ htŏpę̈́kyăcyą̈ Jesŭ
Krístu atę̈mo̧ pę̈ yĕnuô pĕ? Bí pę̈
khyábè cŏ tę̈pyą̈tę̈sĕ akhĕnuô bèbè,
tę̈cyę̈tę̈cû akhĕ nuôbèbè, ŭ mę̈cyę̈-
mę̈cû pę̈ akhĕnuô bèbè, tę̈ovı̨okŏ
bèbè, oryą̈kŭ́ oryą̈thyá bèbè, tę̈taró-
thĕ́ thĕisĕ akhĕnuô bèbè, ŭ mę̈thyĕ
mę̈mę́ cŏ pę̈ akhĕ nuôbèbè, ŭ htŏpę̈́-
kyăcyą̈ pę̈ ná Jesŭ Krístu atę̈mo̧ pę̈
36 yĕnuô tôprę̈¬ to. Lisăsĕ́kŭ hé,

> “Dŏ thĭkhuthĭkhyĕ rò, pę̈ myá-
> htyebè ná tę̈thyĕ tônyĕ¬ mó̧hé
> cŏ. Ŭ tanę pę̈ ná pę̈yĕ athyáná
> thímí dŏ ŭ kírę́ mę̈thyĕ lŭ nuô,”[n]
> a hé phúnuô.

37 Lŏ¬ tę̈yĕtahe htwŏhtya tadŭ́rò
Krístu dŏ a mo̧nı̨́ pę̈ yĕtôprę̈
akhu-akhyĕ, pę̈ ki mę̈pę́ lŏlą̈ta-
38 klikyă lŏhó tę̈yĕtahe pă. Tę̈thyĕ
bèbè, tę̈htwŏprę̈ bèbè, tanémó-
khuphú bèbè, khĭnékhĭnŏ bèbè,
tę̈mę̈htwŏhtya anę́ khŏnyą̈yĕ
tahe bèbè, shyé¬ nopă tahe bèbè,
tę̈pro̧tę̈pryą̈ tahe bèbè, vă zŭ́e
tą̈tę̈ ná a htŏpę̈́kyăcyą̈ pę̈ ná Cŏ-
39 marya atę̈mo̧ to. Tę̈ o dŏ mŏlę̈́
tahe bèbè, a o dŏ hekhu tôba-
yĕ alę̈́ tahenuô bèbè, tę̈byálya̧
dŏ aruô tahe bèbè, dŏ pę̈ Byacè
Jesŭ Krístu mę̈htuŏ pę́hŏ tę̈ dŏ
pę̈gnĕ akhu-akhyĕ, lŏ¬ tę̈ yĕtahe-
nuô a htŏpę̈́kyăcyą̈ pę̈ ná Cŏmarya
atę̈mo̧ to.

9

Cŏmarya Ná A Kayă Bĕ́mu̧ Tahe

1 Vă ná Krístu yŏ htwŏhtya hŏ lŭ
tôcô¬ tuŏ hŏ akhu-akhyĕ, vă hébè-
cŏhébètę̈ prĕ́ thĭ prĕ́. Vă lahŏ ná
thĭ to. Thĕ́ Săsĕ Byacè pŏnı̨́ thŭ-
nı̨́ vă thĕ́plòyĕ, rò vă thĕ́plòyĕ a
héklò̧macwó̧ kuŏpó̧ ná vă hébè tę̈-
2 yĕnuôma atŏ prĕ́. Vă thĕ́plę̈́thę́zò̧
kanó̧¬ to. Asĕ vă thĕ́plòyĕ, a lamę́
3 pę́pă cŏto hŏ. Mę̈tĕhérò, dŏ vă puó̧-
vyą̈ Judaphú, mą̈hŏ vămyĕcô nı̨́dû,
văthwivăhtyĕ nı̨́dû yĕtahe agnĕnuô,
Cŏmarya ki isŏhăkyă dŏ văyĕ ma
anı̨́ prĕ́, htuŏrò Cŏmarya ki htŏpę̈́-
kyă vă ná Krístu rò èthĭ ki nı̨́ tę̈mę̈-
lwóhteką̈ pă kihérò a htŏpę̈́kyă vă
ma anı̨́ prĕ́, vă thę́zŭ́ khyápę́ nya-
4 cŏ dŏ èthĭgnĕ cŏ. Èthĭ ma Israelphú
tahe. Cŏmarya ínı̨́buônı̨́ hŏ èthĭ phú
aphúalyę shyĕkló̧ nuôhŏ. Rò a dyé-
luŏ pę́ hŏ èthĭ ná a tę̈taryĕduhtŭ hŏ.
Cŏmarya ema htuŏhŏ sè ná èthĭ rò a
dyétą̈ htuŏhŏ èthĭ ná a tę̈thyótę̈thya

[n] Li Htuthĕ́htya 44:22

hó. Èthĭ nı̨̄bè tẹ̀cóbĕ̀ aklyáaklŏ dó̜ tẹ̀-
lŭtyă hŏkŭ rò a nı̨̄bè lahyă Cómarya a tẹ̀emaklọ̀ tahe hó. Èthĭ phyĕ-
5 phuŏ klwĭlyă ma Hebreo aklwĭalyă
dó̜ amwı̨̄la du mú¬ nukhĕ̀ tahe. Bí
Krístu hyălyą opacẹ̌ phú prẹ̀lu he-
khuphú akhĕ̀nuô, a hyăo dó̜ èthĭ
aklwĭalyă akŭ. È ma Cómarya dó̜ a
pŏtarítẹ̀ lŏ¬ plĭ tôprẹ̀, rò ŭ ki htuthé-
htyadû è tacų̄prẹ̀ talèkré ní¬. Amèn.
6 Kihéphúnuôrò, Cómarya mẹpyé-
kyăhó a tẹ̀emaklọ̀ yĕnuô ná Juda-
phú yĕtahe hó ĕ? A mẹpyékyă ná to.
Mẹtĕhérò lŏ¬ Israelphú dó̜ aklwĭ-
lyă kalyą dó̜ Jacob a o tahenuô,
a htwŏlŏ Cómarya kayă mą̄lakŏ
7 pwǫ̆¬ tôprẹ̀ mą̄to. Lŏ¬ aklwĭalyă tą̆
dó̜ Abraham a o tahenuô bèbè, a
htwŏ lŏ Abraham aphú pwǫ̆¬ tô-
prẹ̀ mą̄to. Mą̄tôkhónuô, Cómarya hé
Abraham, “Vă ki dyanuŏ tų̄pré Isaac
aklwĭalyă yĕnuô dó̜ nẹ̀klwĭnẹ̀lyă
8 akŭ pă.”[o] A thézų̄ hé angǭlasá phú-
tĕ hérò, prẹ̀lukayă phúo rò aklwĭ-
lyă kalyą dĭtū dó̜ Abraham thwi-
htyĕ tahenuôma, Cómarya aphú-
alyẹ lŏ pwǫ̆¬ tôprẹ̀ mą̄to. Kayă dó̜
a opacẹ̌lyą phú Cómarya a tẹ̀ōlyą-
nuôlyą̄kyă nuôtahema tų̄ ŭ ki dya
èthĭ phú Abraham aklwĭalyă pré.
9 Mẹtĕhérò, Cómarya ōlyą nuôlyą̄kyă
angǭ, “Shyé¬ ashuōakhĕ̀ tą̆tŏtą̆bè-
hó pănuô, vă ki hyă khyĕthyá pă
rò Sara ki phúonı̨̄dyé a phúprẹ̀khŭ
pă.”[p]
10 Tų̄nuôhtuŏto, Rebecca phúo dĭ-
kryĕ nı̨̄dyé htuŏhó aprẹ̀khŭ thé-
nyẹ̌ hó, rò aphĕ̀ ma tôprẹ̀prẹ̀¬ tuŏ
pré. Aphĕ̀ ma mą̄hó pẹ̀phĕ̀ Isaac
11- dó¬ nyénu nuôtôprẹ̀ hó. Bí aphú
12 dĭkryĕ yĕthényẹ̌ opacẹ̌lyą tyahíto
akhĕ̀, htuŏrò bí aphú yĕthényẹ̌ mẹ
tyahí tẹ̀thų̄ ná tẹ̀ryá híto akhĕ̀nuô,
Cómarya héone ré amų̄, “Avyą̄pré
tôprẹ̀ bèryą pé apų̄ nuôtôprẹ̀ atẹ̀-
mẹ pă.”[q] Thyáphú ŭ ki thégnĕ ná
Cómarya nwóhtya cų̄¬ dû athéplò
phú a tẹ̀taze-one htuŏhó nuôrò, a
mẹhó phú a tẹ̀taze-one yĕnuô hó.
Dó̜ kayă tôprẹ̀prẹ̀ mẹhtuŏhó tẹ̀tô-
côcô akhu-akhyĕrò a nwóhtya lŭ
mą̄to. Mą̄tôkhónuô, a o dó̜ Cómar-
ya a khadăkŭ rò a nwóhtya nı̨̄-
13 dyé lŭ pré. Lisăsĕkŭ hé, “Vă mọ
nı̨̄dyé Jacob, vă théhtekyă Esau,”[r]
a héphúnuô.
14 Ki mẹphúnuôrò pẹ̀ bè hé phútĕ?
Cómarya mẹ tẹ̀ tôkuô, acóto, pẹ̀ ki
hé phúnuô ĕ? Pẹ̀ hé phúnuô ma atŏ
15 to. Mẹtĕhérò, tôphuŏkhĕ̀ a hé Mosè,

> “Vă ki thézọ̀nı̨̄ kayă tôprẹ̀prẹ̀
> dó̜ cų̄¬ dû vă théplò lẹ̀thézọ̀nı̨̄
> lŭ nuôtôprẹ̀ pă. Vă ki mẹcwǭ-
> kră kayă tôprẹ̀prẹ̀ dó̜ cų̄¬ dû vă
> théplò thézų̄ mẹcwǭ nuôtôprẹ̀
> pă.”[s]

16 Phúnuôrò pẹ̀ lẹ̀thélẹ̀htya nı̨̄dyé pẹ̀
prẹ̀lukayă a tẹ̀thézų̄, mą̄torò, atẹ̀
yácų̄-yáre tahe nuôma anı̨̄ to. Tẹ̀lŏ¬
plĭ dó̜ pẹ̀ lẹ̀thélẹ̀ htyanı̨̄ nuôma tų̄pré
17 Cómarya a tẹ̀thézọ̀ pré. Mẹtĕhérò li-
săsĕkŭ hédû Khwí Pharao, “Thyá-
phú vă ki dyéluŏ nı̨̄ dĭtū vă taryĕ-
prọpryą tahe ná nẹ̀, htuŏto thyáphú
vămwı̨̄ ki luŏhtyĕluŏkẹ̄ lŏ dó̜ hekhu-
sĭba yĕnuôrò, vă nŏhtyahtwŏ nẹ̀ ná

[o]Hekhuhtwŏlú 21:12 [p]Hekhuhtwŏlú 18:10,14 [q] 9:11-12Li Hteką 25:23 [r]Malaki 1:2-3 [s]Li Hteką 33:19

18 khwí pré,”[t] a hé lŭ phúnuô. Mẹphú-
nuôrò Cŏmarya thézọ̄ní ŭ cú¬ dû a
thézọ̄ nuô, a mẹ khuklópryẹ̄ kayă
dŏ cú¬ dû a thézū̃ mẹpryẹ̄ní ŭ nuô-
tahe pré.

Cŏmarya A Tẹthéplòdu Ná A Tẹthézọ̄

19 Taryáma dŏ thĭklĕnuô, a ki su-
dyă vă, “Ki mẹphúnuôrò mamẹtĕ-
rò a cuŏ dyatadûpă pẹ̄ tẹthū̃ mẹtĕ?
Ŭpĕ tôprẹ̄ ki mẹtặtū̃ bé lŭ thézū̃mẹ-
20 tẹ̄ yĕnuô pĕ?” Manárò vă ki hé nẹ̄,
nẹ̄ ma prẹlu kayă pré. Nẹ̄ lohé pa-
cyẹ́ kạkhyĕsû Cŏmarya phúnuôto.
Pọ̄he tômĕnuô, ki a hé kạkhyĕsû
prẹ̄byálŭ yĕtôprẹ̄, “Nẹ̄ cuŏbyá vă
phúyĕ mẹtĕ?”[u] A hé kạkhyĕsû phú-
21 yĕ nuôma aní to. Paá tôbé yĕnuô, a
o dŏ prẹ̄byápọ̄he yĕtôprẹ̄ a takhu-
kŭ pré, a ki byápọ̄ cú¬ dû phú a
thézū̃ byánuô ma aní pré. Paá tôbé
akŭnuô, a ki byápọ̄ dŏ ŭ nŏe khó-
khyedû è bípwĕbíla akhĕ nuôbèbè,
mạ́torò a ki byápọ̄ dŏ ŭ ki nŏe è mọ́-
hémọ́lĭ agnĕ nuôbèbè, a byá cú¬ dû
athéplò thézū̃ byá nuôma aní pré.
22 Cŏmarya thézū̃ mẹ cú¬ dû athé-
plò nuô, aní pwọ̄¬ tôphuŏ cŏ. A
thézū̃ dyéluŏ pẹ́ ŭ ná a tẹthéplòdu
htuŏrò a thézū̃ nŏthégnĕ kuŏŭ ná
a tẹprọtẹ̄pryạ tahe. Manárò kayă
dŏ a bè khyábè lŭ tẹthéplòdu pă,
rò a bè tuọ̄dŏ tẹ̄pyétẹ̄kyă pă tahe
agnĕnuô, a dyéluŏ taple khópẹ́ èthĭ
ná a tẹ̄khyáthédŏ, a tẹ̄khyáthéplò-
23 htŭ tahe. Thyáphú Cŏmarya ki dyé-
luŏní pẹ́ kayă dŏ a thézọ̄ nídyé lŭ
nuôtahe ná a mẹ tẹ̄prọtẹ̄pryạ pẹ́
cŏ èthĭ bá¬ tĕnuô rò, a khyáthé-
plòhtŭ pẹ́ nyacŏ èthĭ cŏ. A nwó-
htya one rẹ́ hŏ èthĭ hŏrò a ki
dyé pẹ́ èthĭ ná a taryĕduhtŭ yĕ-
24 nuô pă. Pẹ̄ ma kayă dŏ Cŏmarya
é cŏ pẹ̄ tahe hŏ. A é tū́ Juda-
phú tahe aklĕnuô mạ́to, dŏ Juda-
phú mạ́to tahe aklĕnuôma, a é ní tọ́-
25 kuŏ dûdû. Phú Cŏmarya nŏhé prẹ̄-
prọ Hosea,

“Dŏ nuôkhĕ èthĭ ma a htwŏ vă-
kayă mạ́to, manárò vă ki é èthĭ,
‘vă̆kayă’ pă, htuŏto, dŏ nuôkhĕ
rò èthĭ ma kayă dŏ vă mọ nídyé
è tahe mạ́to manárò khŏnyạ́yĕ
vă ki é èthĭ, ‘Kayă dŏ vă mọní è
tahe’ pă.”[v]

26 “Khă̆lẹ́ dŏ vă héhtuŏhŏ thĭ mú¬
nukhĕ, ‘Thĭ ma vă̆kayă mạ́to’
nuôtôpho nuô, khŏnyạ́rò vă ki
é èthĭ ná ‘Cŏmarya dŏ a htwŏ-
prẹ̄ tôprẹ̄ a phúmòphúkhŭ tahe’
hŏ,”[w] prẹ̄prọ Hosea hé phúnuô.
27 Prẹ̄prọ Isaiah hé Israelphú tahe
ari-akyă,

“Israelphú tahenuô, a oé thyá-
cŏná lọ́tamá dŏ htyĕdutavạ
ahtū́ nuô cŏ manárò Cŏmarya
ki mẹlwóhtekạ patípré èthĭ pă.
28 Mẹtĕhérò, Cŏmarya ki cirya tadû
pryăkyă hekhuyĕ pă.”[x]
29 Phú Prẹ̄prọ Isaiah héone htuŏhŏ,

“Byacè dŏ a cyạ́tẹ̄ lŏ¬ plĭ yĕ-
tôprẹ̄ ki thélŏní́dyé pẹ̄klwĭpẹ̄lyă
tahe to hénuôma, pẹ̄ ki htwŏ-
htya thyákuŏ phú a cirya plū́kyă
vī Sodom ná vī Gomorra nuô
pré.”[y] *

9:29 Vī́kŭphú tahe mẹ tẹ̄mŭmyạ́ricyạ́ akhu-akhyĕ Cŏmarya mẹpyékyă lŏ cŏ nyẹ̄vī cŏ.

[t]Li Htekạ 9:16 [u]Isaia 29:16, 45:9 [v]Hosea 2:23 [w]Hosea 1:10 [x]Isaia 10:22-23 [y]Isaia 1:9

Israelphú Ná Tẹ̀thékrṹmila

30 Ki mẹphúnuôrò, pẹ̀ ki hé phútě?
Judaphú mạ́to tahenuô, a myápṹ
kuŏŭ klyá dố Cómarya dyacódyatẹ
ŭ yěnuôtôbŏ to tadûrò èthĭ nḭ́bè hố.
Dố èthĭ tẹ̀zṹtẹ̀nyạ́ akhu-akhyěrò Có-
31 marya dyacódyatẹ hố èthĭ hố. Ma-
nárò Judaphú yětahenuô, thyáphú
a ki nḭ́bè Cómarya a tẹ̀dyacódyatẹ
èthĭ agněnuôrò, èthĭ yácû lṹkrwŏ-
mẹ lahyă tẹ̀thyótẹ̀thya tahe tadûrò
32 a nḭ́bè cyạ́ takhyá¬ to. A cuố nḭ́bè
tuṍ to mẹtěhérò èthĭ yácû myápṹ
tẹ̀cótẹ̀tẹ nuô, a thélẹ̀htyanḭ́ kuŏ la-
hyă tẹ̀zṹ to. Mạ́tôkhónuô, èthĭ thé-
lẹ̀htyanḭ́ lahyă tẹ̀ryá dố èthĭ mẹ nuô-
tahe alọ pré. Èthĭ sítakluŏbè "Lọ́
33 lẹ́sítakluŏ tômě." Phú lisăsĕkŭ hé
Messia ari-akyă,

"Myámŏ lahyă, vă dya-o lọ́
tômě dố vḭ Zion akŭ pă, rò ŭ ki
sítakluŏ è pă, rò a ki mẹlakhṹ ŭ
pă.

Manárò kayă dố a zṹe lŭ
tahenuô, a tuṍ dố tẹ̀théplòpyé
akhălẹ́ takhyá¬ to."[z]

10

1 Vă puṍvyạ́ thĭ¬, thyáphú Cómarya ki mẹlwóhteka pẹ́ Israelphú tahenuôrò, vă théplòshyo nyacó rò
vă kwĭcóbĕ pẹ́ nyacó dố èthĭ agně
2 có. Vă thégně tặtẹ lŏ èthĭ ari-
akyă akhu-akhyě, vă ki hésoluŏ pẹ́
thĭ ná èthĭ ari-akyă hénuôma anḭ́
pré. Èthĭ théplòshyo myápṹ lṹkrwŏ
mẹtŏ nyacó Cómarya théplò tadûrò
bètŏ lṹkrwŏ mẹ phútěnuô èthĭ thé-
3 gně lahyă to. Cómarya dyacódyatẹ
ŭ aklyáaklŏ nuô èthĭ thégněplŏ to.
Mạ́tôkhónuô, èthĭ myápṹ mẹhtya
nḭ́dyédû lahyă ná èthĭklyáèthĭklŏ
pré. Phúnuôrò Cómarya dyacódya-
tẹ ŭ aklyáaklŏ yěnuô èthĭ théplò-
4 thézṹ krwŏmẹ kuŏŭ taki¬ to. Thyá-
phú Cómarya ki dyacódyatẹ lŏ kayă
dố a zṹe Krístu nuôtahe agněnuôrò,
Krístu mẹhtuŏkyă plûlŏhố tẹ̀thyótẹ̀-
thya a tẹ̀taze-one tahe hố.

Tẹ̀mẹlwóhteka Yěnuôma Kayă Pwṍ¬ Tôprẹ̀ Agně

5 Mosè ră pẹ́ kayă dố a lṹkrwŏ
mẹbé tẹ̀thyótẹ̀thya rò a htwŏhtya
kayăcókayătẹ dố Cómarya anyěhyă
tahe ari-akyă, rò a ră rò a hé, "Kayă
dố a krwŏlṹmẹ lốbă lŏlŏ¬ tẹ̀thyótẹ̀-
thya yětahenuô, a ki htwŏprẹ̀ tacṹ-
6 prẹ̀ pă,"[a] a ră rò a hé phúnuô. Ma-
nárò kayă dố Cómarya dyacódyatẹ
è ná a tẹ̀zṹtẹ̀nyạ́ khukhyě tahenuô,
a tŏbè sudyănḭ́, "Ŭpě kírẹ́ htya (Étặ
Krístu) dố mókhupě?"[b] phúnuôto.
7 Htuŏto a bè sudyănḭ́, "Ŭpě kírẹ́
hítặ dố Luṍkẹ́nédŏ (Rò mẹhtwŏ-
prẹ̀ kạkhyě Krístu dố tẹ̀thyě) pě?"[c]
8 phúnuôto. Manárò, Cómarya dya-
códyatẹ ŭ aklyáaklŏ nuôma a hé
phútě? Rò a hé, "Cómarya alặ-
angọ́ ophû tatò cố ná nẹ̀ cố. A
o pré bí nẹ̀ khăuphálọnuô pré, a
o pré bí nẹ̀ théplòkŭ nuôpré."[d]
Nuôma mạ́hố tẹ̀zṹ a tẹ̀thékrṹmila
9 dố pẹ̀ dônyă pẹ́ thĭyě nuôhố. Ki
nẹ̀ ólyạ ná nẹ̀khău rò nẹ̀ ki hé
ná Jesŭ ma Byacè tôprẹ̀ rò nẹ̀ ki
zṹe dố nẹ̀ théplòkŭ ná Cómarya

[z]Isaia 8:14, 28:16 [a]Li Cóbucóbě 18:5 [b]Li Dônyă 30:12 [c]Li Dônyă 30:13 [d]Li Dônyă 30:14

mẹhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ Jesŭ dố tẹ̀thyĕ
kihénuô, nẹ̀ ki nḭ́bè tẹ̀siplḗkạ̀ pă.
10 Mẹtĕhérò, kayă dố a zṵ̂e dố a thḗ-
plòkŭ tahenuô, Cómarya ki dyacó-
dyatẹ̀ lŭ. Htuŏrò kayă dố a ólyạ̀
ná akhău tahenuô, a nḭ́bèhó tẹ̀-
11 siplḗkạ̀ hó. Lisăsĕkŭ hé Jesŭ ari-
akyă, "Ŭpĕ bèbè, dố a zṵ̂enyạ́e lŭ
tahenuô, a ki tuṓdố tẹ̀ lḗthḗplòpyé
12 akhălḗ nuô a o takhyá¬ to."[e] Mẹ-
tĕhérò Judaphú ná Judaphú mạ́to
tahenuô a lḗkhólḗkhye lŭnuô, a o
ná tôcô¬ to. Lŏ¬ prẹ̀ zṵ̂etẹ̀phú yĕ-
tahe nuôma a Byacè orṓlŭ tôprẹ̀¬
tuŏ pré. Kayă dố a kwĭhtya lŭ tẹ̀-
mẹcwṓ tahenuô, a sŏri tậpòtậpệ pḗ
13 cố èthĭ cố. Mẹtĕhérò, phú lisăsĕ
hé, "Ŭpĕpĕ¬ bèbè dố a kwĭhtya
tẹ̀mẹcwṓ dố Byacè a o tahenuô,
Byacè Cómarya ki mẹlwóhtekạ̀ lŭ
pă."[f]
14 Ki mẹphúnuôrò, èthĭ tẹ̀zṵ̂ ki oto
hérò a cuố kwĭhtyacyạ́ tẹ̀mẹcwṓ dố
Byacè Jesŭ a o phútĕ? Ki èthĭ nḭ́-
huŏnố to hérò a cuố zṵ̂ecyạ́ Bya-
cè Jesŭ phútĕ? Prẹ̀dônyădyáso pḗ
èthĭ ki oto hérò èthĭ cuốnḭ́huŏ-
15 cyạ́ phútĕ? Ŭ ki plwŏhyă prẹ̀dô-
nyă dyáso pḗ èthĭ to hérò èthĭ cuố
dônyă hésocyạ́ pḗ ŭ phútĕ? Lisăsĕ-
kŭ hé, "Kayă dố a phyéhyă pḗ tẹ̀-
thḗkrṵ̂mila tahe akhăduô nuô atwṓ
nyacố."[g]
16 Manárò Israelphú tahenuô a
phyésûlŏ̀ tẹ̀thḗkrṵ̂mila pwṑ¬ tô-
prẹ̀ to. Mẹtĕhérò, Prẹ̀prọ Isaiah
hé, "Kố¬ Byacè, maŭpĕ kírḗ zṵ̂-
ekuŏ pẹ̀ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuô pĕ?"[h]
17 Mẹphúnuôrò, tẹ̀zṵ̂ ma a o dố tẹ̀-
nḭ́huŏ̀ tẹ̀ritẹ̀kyă alọ hyă pré. Dố
ŭ dônyăhéso pḗ Krístu ari-akyă
akhu-akhyĕrò, ŭ nḭ́huŏnố kuŏ̀ tẹ̀-
18 ritẹ̀kyă pré. Manárò vă ki sudyă,
"Ma èthĭ nḭ́huŏnố kuŏ̀ nyăto
ĕ?" Vă ki hé, èthĭ nḭ́huŏnố vă.
Lisăsĕkŭ hé,

"Èthĭ ngṓprạ cuố lŏhố dố he-
khusĭbalŏ hố. Èthĭ alậangọ́ yĕnuô
a cuốtuṓ lŏhố dố hekhu tadû
hố."[i]

19 Vă ki sudyă khyĕthyá, Israelphú
tahe ma a thḗgnĕplŏkuŏ nyă ŭ to ĕ?
Kayă dố a hésû rḗlố ŭ nuôma Mosè
hố rò a hé phúyĕ,

"Myĕcôruô dố thĭ tanệdu
kuŏ̀ lŭ to tahenuô, vă ki sŏri
èthĭ rò nŏthḗkhwḗkuŏ ná thĭ
pă. Vă ki sŏri myĕcôruôphú
dố a thḗgnĕplŏbḗ kuŏ vă to
tahe rò vă nŏthḗplòdu ná
thĭ pă."[j]

20 Dốkhyĕ rò Prẹ̀prọ Isaiah hékhŭ̂héhă
lốpṓ cố rò a hé,

"Judaphú mạ́to dố a yácṹ
myápṵ̂kuŏ vă to tahenuô,
a myáhtyehố vă hố, rò vă
oluŏhtya pḗ Judaphú mạ́to
tahe dố a pṵ̂ sudyăkuŏ vă to
tahe hố."[k]

21 Manárò, Prẹ̀prọ Isaiah rănḭ́ Israel-
phú tahe ari-akyă rò a hé,

"Vă o taritaryă opṓmyásŭ̂sû
văkayă ki kạkhyĕtò khyĕthyá
dố văo tônyĕ¬ mṓhé cố, maná-
rò èthĭ nḭ́dă lahyă văngọ́ to, a
khuklópryệ lahyă pré."[l]

[e]Isaia 28:16 [f]Joel 2:32 [g]Isaia 52:7 [h]Isaia 53:1 [i]Li Htuthḗhtya 19:4 [j]Li Dônyă 32:21 [k]Isaia 65:1 [l]Isaia 65:2

11

Cốmarya Thézọ̀nḭ Israelphú Tahe

1 Phúnuôrò vă ki sudyă lahyă thĭ,
ma Cốmarya vĭkyă kyă hố a myĕcô-
phú nḭdû yĕ hố ĕ? A vĭkyă ná èthĭ
taki¬ to. Tanẹmyá lahyă myá văyĕ,
vă ma¬ Israelphú tôprẹ̀pré kŏkŏ. Vă
ma Abraham aklwĭalyă, Benjamino
2 aklwĭ kalyạ pré. Cốmarya vĭkyă ná
akayă dố a nwóhtya htuŏhố èthĭ dố
kalúkhĕ nuôtahe to. Lisăsĕ hé Prẹ̀-
prọ Elia ari-akyă nuôma thĭ thégně
nyă to ĕ? A tauŏtasĕhtya Cốmarya
ná amyĕcô Israelphú tahe ari-akyă
3 rò a hé, "Kố¬ Byacè¬, èthĭ mẹthyĕ-
kyă hố prẹ̀prọ dố nẹ̀ nŏhyă èthĭ nuô-
tahe hố. Èthĭ dòpruố tạ̄lŏ hố tẹ̀lŭ-
tyărẹ̄ tahe hố. A okyă prétû vă tô-
prẹ̀¬ tuŏ pré, tadúrò ŭ pṳ̄mẹthyĕ-
4 pă văvă."[m] Rò Cốmarya hésû kạ-
khyĕ lŭ phútĕ? Cốmarya hésû lŭ,
"Nẹ̀ okyă tûdû tôprẹ̀ mạ́to, vă dya-
okyă kuŏpă kayă thuŏthyótôrí. Prẹ̀-
zọ dố ŭ é ná Baal yĕnuô, èthĭ yĕtahe
5 dángû cốbĕhtya kuŏŭ to."[n] Khŏ-
nyạ́yĕ bèbè a thyá phúnuôhố, Cố-
marya nwóhtya hố pẹ̀ ná abwídu-
ataryĕhtŭ yĕtahenuô, a okyăpă taki.
6 Ki Cốmarya mẹlwóhtekạ èthĭ ná tẹ̀-
bwítẹ̀taryĕ kihérò, angọ́lasá ma dố
èthĭ mẹ tẹ̀ryá akhu-akhyĕ nuômạ́to.
Dố èthĭ mẹryátẹ̀ khukhyĕ kihérò Cố-
marya abwíataryĕ nuô, a mạ́ pă tẹ̀-
dyékră shyĕzṳ́ mạ́păto hố.
7 Phúnuôrò, angọ́lasá ma mạ́hố tẹ̀
dố Israelphú myápṳ̄ nḭdyé yĕnuô, a
myáhtye nḭdyé to. Tûpré kayă dố
Cốmarya nwóhtya èthĭ yĕtahe myá-
htye lahyă pré. Lŏ¬ a okyă nuô-
tahe ma Cốmarya nŏ khuklópryẹ̄ lŏ
8 nyăhố èthĭ nuôtahe hố. Phú lisăsĕ-
kŭ héone,

"Cốmarya mẹkhímẹtapạ̄kyă
èthĭ théplò. Èthĭ myákuŏ lahyă
manárò a myáhtye thégně kuŏ
lahyă ŭ to. A nḭhuŏkuŏ lahyă
ŭ manárò a thégněplŏ kuŏ la-
hyă ŭ to. Judaphú tahe nuôma
a thyá lahyă ná nuô tuọ̄khŏ-
nyạ́cố."[o]

9 Htuŏrò Davi hé,

"Èthĭ mẹ pwĕ rò a takruọ̄e ta-
kruọ̄ŏ nḭdyé lahyă sèe tahenuô,
a ki htwŏhtya nḭdyé khyĕthyá
dû èthĭ dádŏ pă ní¬. Htuŏrò a ki
htwŏhtyadû èthĭ lẹ́sítakluŏ lakhû
pă ní¬. Èthĭ tŏkò nḭbè lyẹ̄ kạ-
khyĕsû khyĕthyá bá¬ tĕnuô, plí
nḭdyédû èthĭ ní¬.

10 Thyáphú èthĭ ki myáhtyekuŏ
pă tă ŭ tẹ̀mạ́tẹ̀cố tămẹ́nuô, mẹ-
lĕkyă èthĭ mèthèplò nuô ní¬.
Nŏkhyábè nyạ́takûcố èthĭ ná
tẹ̀pyạ́tẹ̀sĕ̀ tacṳ́prẹ̀ yĕnuô ní¬."[p]

11 Phúnuôrò vă ki sudyă, bí Juda-
phú tahe sítakluŏ lakhû akhĕnuô,
apyéakyă lă cố ĕ? Apyéakyă lăto.
Èthĭ yŏ mẹdûgně tẹthû rò, Cốma-
rya mẹlwóhtekạ ke Judaphú mạ́to
tahe, rò a mẹ thékhwékuŏ Israel-
12 phú tahe ná èthĭ pré. Dố èthĭ mẹ tẹ̀-
thûtẹ̀ora akhu-akhyĕ, Cốmarya sŏri
ényacố hố kayă o dố hekhu yĕtôba
hố. Dố èthĭ thukyă Cốmarya a tẹ̀-
myádu èthĭ akhu-akhyĕ, Judaphú

[m]Khwí arẹ́lố tôba 19:10,14 [n]Khwí arẹ́lố tôba 19:18 [o]Li Dônyă 29:4, Isaia 29:10 [p]Li Htuthé-htya 69:22-23

mą̰to tahe nḭ̰bè lố̰băkyă hố̰ Cố̰marya a tẹ̰̄myádunḭ̰ èthĭ hố̰. Phúnuôrò shyé¬ lỗ̰¬ Judaphú dố̰ Cố̰marya nwóhtya èthĭ nuôtahe ki zṵ̰̄ekạ̰ lỗ̰hố̰ Krístu akhḛ̃ pănuô, Cố̰marya ki sỗ̰risỗ̰bŭ lỗ̰ cố̰ ŭ bá¬ tḛ̃ pănuô, tanẹ̰myá lahyă mỗ̰.

Tẹ̰̄mẹ̰lwóhtekạ̰ Dố̰ Judaphú Mą̰to Tahe Agnḛ̃

13 Khŏnyą̰yḛ̃, vă hébè ná thĭ Judaphú mą̰to tahe. Cố̰marya nỗ̰ vă phú Prẹ̰̄dônyăphú tôprẹ̰̄ dố̰ Judaphú mą̰to tahe agnḛ̃ akhu-akhyḛ̃, tẹ̰̄mẹ̰ dố̰ Cố̰marya dyé vă yḛ̃ vă ta-
14 nẹ̰du nḭ̰dyé nyacố̰ è. Phú Cố̰marya mẹ̰ryá htuỗ̰pẹ̰́hố̰ thĭ Judaphú mą̰to tahe agnḛ̃nuô, vă myásỹ̆ ná thyáphú vă ki mẹ̰ thẽ́khwẽ́ nḭ̰pẹ̰́ kuỗ̰dû vă̈khŏ Judaphú nḭ̰dû tahe agnḛ̃, htuỗ̰to thyáphú vă ki ilokạ̰nḭ̰ kuỗ̰ èthĭ tahehe ná a ki nḭ̰bè kuỗ̰ŭ tẹ̰̄mẹ̰lwóhtekạ̰ agnḛ̃nuôrò, vă tanẹ̰du nḭ̰dyé nyacố̰ tẹ̰̄mẹ̰ dố̰ Cố̰ma-
15 rya dyé vă yḛ̃nuô cố̰. Cố̰marya vĭkyă èthĭ akhu-akhyḛ̃, lỗ̰¬ kayă hekhuphú dố̰ aruô tahenuô a htwŏhtya tapleke hố̰ lŭ khŏbỗthyó hố̰. Kihéphúnuô rò shyé¬ Cố̰marya ẽ́mọ̰sû khyẽthyá hố̰ Judaphú yẽtahe akhḛ̃pănuô a ki thyáná maĭtḛ̃ pănuô tanẹ̰myámỗ̰ lahyă. A ki thyácỗ́ná kayăthyḛ̃ htuỗ̰rò a htwŏprẹ̰̄ kạ̰khyḛ̃ khyẽ-
16 thyá nuô cố̰ pă. Judaphú ma athyáná ŭ nío khố̰mŭ huỗ̰mû tôbûnuô. Dố̰ huỗ̰mû yẽtôbû aklḛ̃nuô, huỗ̰mûplò arẹ̰́lố̰ tôplò dố̰ ŭ lŭhtya ná Cố̰marya yḛ̃ ki a săsḛ̃ hénuô, a ki săsḛ̃ lỗ̰hố̰ tôbûhố̰. Judaphú tahenuô a thyákuỗ̰ pọ̰́dû ná thòmọ̰́ tôthò nuônuôhố̰. Thòrwḭ̰yḛ̃ a ki săsḛ̃ hérò amọ̰́aphyă tahenuô a săsḛ̃ kuỗ̰ lỗ̰ nyă dû hố̰.

17 Judaphú yẽtahe nuôma athyáná ŭ cuố̰ zố̰kẹ̰́kyă olivaphyă dố̰ ŭ isỗ̰dyá lŭ dố̰ tarẽ́kŭ yẽtahe aphyă rò ŭ cuố̰ zố̰kẹ̰́kạ̰ kuỗke olivaphyă dố̰ a dyánḭ̰dû anẹ̰́ dố̰ mḭklḛ̃ nuôtahe aphyă rò ŭ kạ̰ pluôhtŭ̆ ícŭ̆lŭ̆. Thĭ Judaphú mą̰to tahe nuôma athyáná olivamọ̰́ dố̰ a dyá dố̰ mḭklḛ̃ yẽtahe nuôhố̰. Khŏnyą̰yḛ̃ thĭ nḭ̰bè kuỗ̰hố̰ tẹ̰̄sỗ̰ri dố̰ Cố̰marya sỗ̰rikyă Judaphú phyẽphuỗ̰ dố̰ nuôkhḛ̃ tahe hố̰. Thĭ nḭ̰bè thyáná thòphyă yẽtahe cwíŏ nḭ̰hḛ̃nḭ̰re kuỗ̰ thòcyăhtyẽ dố̰ a o dố̰
18 arwḭ̰́kŭ rò a hyă yẽtahe nuôhố̰. Manárò thĭ dố̰ a mą̰dû Judaphú mą̰to yẽtahenuô, thĭ tŏbè hébè htyamố̰htyapho rò hétakhwótakè nḭ̰ Judaphú dố̰ a mą̰dû thòphyă dố̰ ŭ zố̰kẹ̰́kyă è yḛ̃nuôtahe to. Thĭ ki tanẹ̰ htyalỗ̰ nḭ̰dyé thĭnẹ̰́ hérò, thẽ́nẹ̰́htyabè lahyă, thĭ dyéhḛ̃dyére nḭ̰ thòrwḭ̰ mą̰to. Thòrwḭ̰ dyéhḛ̃dyére nḭ̰ thĭ pré.
19 Thĭ ki hé, “Thyáphú Cố̰marya ki pluôhtŭ̆ ícŭ̆ nḭ̰ vă̈nuô, a zố̰kẹ̰́kyă thò-
20 phyă yẽtahe pré.” Thĭ hé yḛ̃nuôma a mą̰hố̰. Manárò dố̰ èthĭ zṵ̰̄e Krístu to akhu-akhyḛ̃, Cố̰marya zố̰kẹ̰́kyă thòphyă dố̰ a mą̰ Judaphú yḛ̃nuô pré. Dố̰ thĭ tẹ̰zṵ̰̄tẹ̰̄nyą̰ akhu-akhyḛ̃rò, Cố̰marya pluôhtŭ̆ ícŭ̆ thĭ ná thòmọ̰́ yḛ̃nuô pré. Phúnuôrò tanẹ̰du nḭ̰dyé tă
21 lahyă thĭnẹ̰́ tămẹ̰́. Cố̰marya ki thẽ́lŏ nḭ̰dyé a thòphyălyẹ̰ dố̰ a mą̰ Judaphú thĭ yẽtahe to kihérò thĭ ma¬ a thẽ́lŏ nḭ̰dyé toto.

22 Phúnuôrò tanẹ̰ tą̰tẹ̰ lahyă. Cố̰marya nuô, tôkyẽma a thẽ́zọ̰̄nḭ̰ akayă, tôkyḛ̃ nuô a ci sỗ̰sỗ̰ nḭ̰dyé akayă. A cisỗ̰ nḭ̰dyé akayă Judaphú dố̰ a

cuố taphăkyă lŭ tahenuô tadŭ́rò a
thẽzọ̰ nḭ́dyé thĭ dố a mą́ Judaphú
mą̰to yĕtahe. Manárò thĭ tŏ dyadu-
zṵ̆nyą́ plehyă lahyă a tẹ̰thẽzọ̰ nḭ́dyé
thĭ yĕnuô. Kimą̰toma a ki pą̰tṵ̆kyă
23 kuŏ thĭ pă. Judaphú ki tarí ką̰khyĕ-
tŏ khyĕthyá Cố́marya, rò èthĭ ki zṵ̆e
khyĕthyá lŭ hénuô, a ki pluôhtŭ̆
ícŭ̆ ką̰khyĕ khyĕthyá èthĭ ná thò-
mọ̰ yĕnuô pă, mẹ̰tĕhérò Cố́marya ki
pluôhtŭ̆ ícŭ̆ ką̰khyĕ khyĕthyá phú-
24 nuô ma a mẹ̰ cyą́pré. Thĭ Judaphú
mą̰to tahenuô athyáná olivaphyă dố
a dyádû anẹ́ dố mḭklĕ̆ nuôtahe hố, rò
ŭ cuố ikẹ́ką̰ pluôhtŭ̆ ícŭ̆lŭ ná oliva-
mọ̰ dố ŭ isố́dyá è nuôtahe pré. A bè
mẹ̰htwŏ khódû thĭ ná alẹ́klŏ mẹ̰dyá-
nḭ́ yĕnuôtahe. Phúnuôrò Cố́marya ki
mẹ̰ícŭ̆ ką̰khyĕ thòphyă dố a pą̰kyă
dố tarẽ́kŭ nuôtahe hénuôma azŭklŏ
pă cố ná a mẹ̰htwŏ thĭ yĕnuô cố.

Cố́marya Ki Mẹ̰lwóhteką̰ Kuŏ Judaphú Tahe

25 Puọ̰́vyą́ thĭ¬, thyáphú thĭ ki phyé
htyalŏhtyamố tă thĭnẹ́ tămẹ́ nuô,
khŏnyą́yĕ vă thẽzṵ̆ nŏthégnĕ tą̰tẹ̰ thĭ
ná tẹ̰mą̰tẹ̰cố acố́ząą̰ dố ŭ thégnĕ-
plŏnố lŭ to yĕnuôtôcô, mẹ̰tĕhérò,
Cố́marya nŏ khuklópryẹ̰ Judaphú
tahe. Manárò a khuklópryẹ̰ nyẹ̰-
tadû tuọ̰́pré bí Cố́marya nwóhtya
onehố Judaphú mą̰to dố a zṵ̆e
Krístu tahe akayă băprẹ̰ hố pă
26 bínuô pré. Htuŏ̰părò, lŏ¬ Israel-
phú nuôtahe ki nḭ́bè lŏ tẹ̰mẹ̰-
lwóhteką̰ pă. A ki htwŏhtya phú
Prẹ̰prọ̰ Isaiah răone nuô pă. Rò
a hé,

"Prẹ̰ mẹ̰lwóhteką̰ Cố́marya aka-
yă yĕtôprẹ̰nuô a ki o dố vḭ̆ Zion
rò a hyă pă. A ki phyé taphăkyă
lŏlŏ¬ Jacob aklwĭalyă yĕtahe a
tẹ̰mŭmyą́ricyą́ nuôtahe pă.
27 Bí vă phyé taphăkyă htuŏlŏhố
èthĭ tẹ̰thŭ́ yĕtahe akhĕ̆pănuô, vă
mẹ̰ lố́băhtya hố vă tẹ̰ŏlyą́ ná èthĭ
dố nuôkhĕ̆ nuôtômŭ̆ hố."[q]
28 Judaphú tahe yŏ phyésûkuŏ tẹ̰-
thẽ́krṵ̆mila yĕ to akhu-akhyĕ, èthĭ
htwŏhtyakyă prẹ̰ dố a thẽ́hte Cố́ma-
rya tahe hố. Manárò thĭgnĕ kuŏke
rò Cố́marya dyékră hố thĭ shyĕ-
zṵ̆ akhu-akhyĕ a nḭ́bwínḭ́taryĕ dố
thĭ Judaphú mą̰to tahe agnĕ hố.
Ki myáke dố Judaphú tôkyĕ hérò
Cố́marya yŏ nwóhtya htuŏhố èthĭ
ná akayă hố akhu-akhyĕ, a mọ̰
nḭ́dyé èthĭ, mẹ̰tĕhérò a ố́lyą́ one
htuŏhố angọ̰ ná èthĭ phyĕphuŏdu
29 mú¬ nukhĕ̆ tahe hố. Mẹ̰tĕhérò Cố́-
marya dyétą̰kră htuŏhố shyĕzṵ̆ yĕ-
nuô ná kayă dố a nwóhtya hố lŭ
yĕtahenuô, a hébè taklyé ką̰khyĕ
30 pă angọ̰ taki¬ to hố. A thyáhố ná
thĭ dố nuôkhĕ̆ hố nuŏ, dố nuô-
khĕ̆ ma thĭ cṵ̆e nḭ́dă kuŏŭ Cố́ma-
rya alą̰angọ̰ to tadŭ́rò khŏnyą́yĕ dố
Judaphú tahe cṵ̆e nḭ́dă kuŏŭ Cố́-
marya angọ̰ to akhu-akhyĕ Cố́ma-
rya thẽzọ̰nḭ́ hố thĭ Judaphú mą̰to yĕ-
31 tahe hố. Phúnuôhố, khŏnyą́yĕ Juda-
phú tahe nḭ́dă pă Cố́marya angọ̰ to.
Rò Cố́marya yŏ thẽzọ̰nḭ́ thĭ akhu-
akhyĕ, tônyĕnyĕ pănuô Judaphú
tahe ki nḭ́bèkuŏ Cố́marya a tẹ̰thẽ-
32 zọ̰ pă. Mẹ̰tĕhérò thyáphú Cố́marya
ki thẽzọ̰nḭ́ lŏŭ pwọ̰¬ tôprẹ̰ nuôrò,

[q]Isaia 59:20-21, 27:9

a dónuǒ othyá lǒplĭ ŭ pwǫ̆¬ tôprę̆ dó tę̆nı̨́dă ngǫ́ to apǫ́kŭ yĕnuô hó.

Tę̆htuthéhtya Cómarya

33 Cómarya a tę̆thézǫ̆, a tę̆thítę̆phé ná a tę̆thékhuthégně yĕtahenuô, adu-azą̆ nyacó. A taritaryă mętę̆ yĕtahenuô, ŭ thégněhtwó bé có tôprę̆¬ to. Aklyá tahenuô ŭ krwŏ thégně bé có tôprę̆¬ to.

34 Lisăsĕkŭ hé,
"Maŭpĕ thégněhtwó bénó Cómarya athéplò pĕ? Maŭpĕ tôprę̆ zŭ̆klyázŭ̆klŏ bénókuǒ Cómarya pĕ? A onó ná tôprę̆¬ to."[r]

35 "Kayă dó a mębwímętaryĕ nó élă hó Cómarya rò Cómarya tŏ mębwímętaryĕ kąkhyĕsû kuǒke lŭ nuôma a o ŭpĕ?"[s]

36 Mętĕhérò, a byályą tę̆lǒ¬ plĭ, a myákhwèní tę̆lǒ¬ plĭ ná a taryĕprǫpryą tahe, rò dó a byályą tę̆pwǫ̆¬ tôcô akhu-akhyĕ ŭ htuthéhtyaní hó Cómarya hó. Kayă pwǫ̆¬ tôprę̆ ki htuthéhtyadû Cómarya acúcú ahtŭ̆htŭ ní¬. Amèn.

12

Dyélyą Tę̆ohtwŏprę̆ Dó Cómarya Agně

1 Phúnuôrò, puǫ̆vyą́ thĭ¬, Cómarya a tę̆thézǫ̆ pę̆ nuô, adu-azą̆ talwósŭ́lŭ́ có dó pę̆gně akhu-akhyĕ, vă kwĭthézǫ̆ thĭ ná thĭ ki dyélyą thĭ nę́klǫ́ yĕ dó Cómarya a o phú tę̆lŭ dó a htwŏprę̆, phú tę̆lŭ dó a săsĕ ná phú tę̆lŭ dó ató lŭthéplò a tę̆thézŭ́ nuô ní¬. Thĭ tŏ cóbĕhtya Cómarya phúyĕnuôma mą́hó klyá dó
2 atŏabè tôbŏ hó. Ohtwŏprę̆ myábŭ̆kuǒ tă phú kayă dó a thégně kuǒŭ Cómarya to nuôtahe alę́klŏ ohtwŏprę̆ nuôtămę́ ní¬. Thyáphú thĭ ki ohtwŏprę̆ khódû ná èthĭnuô rò, nǒhtulya taplethĕ khókyă thĭ tę̆tanę tahenuô ná Cómarya nuô ní¬. Thĭ ki mębhúnuô tŭma thĭ thégněhyăbé pré tę̆ dó Cómarya thézŭ́ nǒmę thĭnuô tahe pré. Tŭrò thĭ ki thégněhyă tę̆ryá, tę̆mę́mǫ Cómarya athéplò, ná tę̆thégně lóbăhyă Cómarya a tę̆thézŭ́ tahe pă pré.

3 Dó Cómarya abwíataryĕ khukhyĕrò a dyahtya vă ná vă ki htwŏ Prę̆dônyăphú tôprę̆ akhu-akhyĕ, vă hé lŏplĭ thĭ pwǫ̆¬ tôprę̆, tanędu lóklǒ tă thĭné ná bá thĭ tŏkò tanę ní́dyé thĭné́nuô tămę́ ní¬. Mą́tôkhónuô thĭ tŏbè tanę́ní thĭné bá akòabè nuôpré. Sudyă lyąmyá ní́dyé thĭ tę̆zŭ́tę̆nyą́ dó Cómarya dyé thĭ nuôma adu bá¬ tĕnuô tanętyá la-
4 hyă bánuôpré ní¬. Pę̆né ma tôprę̆ cŭ lŭ pré tadŭ́rò pę̆nę́klǫ́ akrŭ̆akrǫ̆ tahe nuôma a okhólŭ. Akrŭ̆akrǫ̆ tôcô ná tôcô nuô, a mę tę̆mę
5 thyálŭ to. Phúnuôhó pę̆ orǫ́oé tadŭ́rò pę̆ htwŏhtyahó lŭ nę́tôprę̆¬ tuǒ dó Krístu akŭhó. Pę̆ oícŭ́tǫ́ lŏhó lŭ
6 pwǫ̆¬ tôprę̆hó. Pę̆ ki nǒe pę̆ shyĕzú dó Cómarya dyébwí dyétaryĕ khólŭ tôprę̆ ná tôprę̆ yĕnuô. Cómarya ki nǒhésodônyă kayă tôprę̆prę̆ ná alą̆angǫ́ kihérò, a tŏbè hésodônyă bá Cómarya dyé lŭ tę̆zŭ́tę̆nyą́ nuôpré.
7 Ki Cómarya dyé kayă tôprę̆prę̆ a tę̆cyą́tę̆dè dó a nǒmęcwǫ́ lŭ ná ŭruô kihérò, a tŏbè męcwǫ́ ŭ. A ki dyé

[r]Isaia 40:13 [s]Joba 41:11

kayă tôprẹ̀prẹ̀ a tẹ̀cyą́tẹ̀dè dố a ki
nǒithyó lŭ ná ŭ kihérò, a tŏbè ithyó
8 ŭ. Ki Cốmarya dyé kayă tôprẹ̀prẹ̀ a
tẹ̀cyą́tẹ̀dè dố a bè shyakrwŏ ŭkhyĕ
kihérò a tŏbè shyakrwŏ ŭ. Ki kayă
tôprẹ̀ a thếplòshyo mẹ̀lŭmẹ̀tyă kayă
sŏryąsŏpháphú tahe ná a tą̆muŏ̀tą̆tẹ̀
tahe kihérò a tŏbè thếplòshyo mẹ̀lŭ-
mẹ̀tyă pẹ́dû ŭ. Cốmarya ki dyé kayă
tôprẹ̀prẹ̀ a tẹ̀cyą́tẹ̀dè dố a bè htwŏ
khuklốkhuklyă hérò a tŏbè mẹ̀ są̆-
prẹ́są̆myă nị́dû. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki a
thếzọ̀ mẹ̀cwọ́nị́ ŭ kihérò, a tŏbè mẹ̀
dố tẹ̀thélụọ́phòphŭ akŭ.
9 Mọ̀khámọ̀kho tă ŭ tămẹ́ ní¬. Thế-
zọ́kyă tẹ̀mŭmyą́ricyą́ ní¬. Díklą́ ma-
10 nị́ryá lahyă tẹ̀ryá ní¬. Mọ̀ nị́dyé lŭ
phú puọ́vyą́ tômuọ́ hốkŭnuô ní¬.
Bezṵ́benyą́ nị́dyé lŭ tôprẹ̀ ná tô-
11 prẹ̀ ní¬. Krṵ́mẹ̀ lahyă Byacè atẹ̀-
mẹ̀ ní¬. Taklĕ lahyă tămẹ́ ní¬. Dă
mẹ̀hố Byacè atẹ̀mẹ̀ hố hénuôma
12 dyashyo lahyă thĭ thếplò ní¬. Thĭ
tẹ̀myásŭ dố Cốmarya taritaryă pẹ́
thĭgnĕ yĕtahenuô, thếkrṵ́thélỏ la-
hyă ní¬. Bí tẹ̀pyą́tẹ̀sĕ hyăbè thĭ
akhĕnuô, khyáthếdŏ lahyă, kwĭcố-
13 bĕ lahyă pwọ̆¬ phuố ní¬. Cốmarya
akayă tahe ki sŏryąsŏphá hérò, mẹ̀-
cwọ́mẹ̀kŏ pẹ́nị́ kuỏ èthĭ ní¬. Myá
dyéedyéŏsû lahyă sĭprẹ́sĭmyą ní¬. É
omyĕ opẹ́ lahyă èthĭ dố thĭ hidố-
kŭ ní¬.
14 Sŏrisŏbŭ dû kayă dố a mẹ̀cyẹ̆mẹ̀-
cṵ́ thĭ nuôtahe ní¬. Kwĭcốbĕ dố Cố-
marya ki sŏrinị́ èthĭ nuô ní¬, isŏ-
15 ibasû tă èthĭ tămẹ́ ní¬. Thếkrṵ́thé-
lỏ rọ́kuỏ ná kayă dố a thếkrṵ́thélỏ
nuôtahe ní¬. Thếplẹ̆thếzọ̀ rọ́kuỏ ná
kayă dố a thếplẹ̆thếzọ̀ nuôtahe ní¬.
16 Ohtwŏprẹ̀ rọ́lỏ lŭ dố thếplò tômĕ¬
cṵ́ akŭ ní¬. Phyéhtyalỏ tă lahyă thĭ
thếplò tămẹ́ ní¬. Mą́tôkhónuô, bố-
thyókhếkhŏ nị́kuỏ lahyă ná kayă sŏ-
ryąsŏpháphú nuôtahe ní¬. Tanẹ̀du
nị́dyé nẹ̀nẹ́ tămẹ́ ní¬.
17 Kayă dố a mẹ̀cyẹ̆ nẹ̀ nuô, mẹ̀cyẹ̆
kąkhyĕsû tă èthĭ tămẹ́ ní¬. Tẹ̀mẹ̀ dố
ŭ pwọ̆¬ tôprẹ̀ tanẹ̀ ná aryá tahenuô,
yácṵ́ pṵ́mẹ̀ lahyă tẹ̀mẹ̀ phúnuô tahe
18 ní¬. Yácṵ́ ohtwŏprẹ̀ krṵ́klĕ kuỏ la-
hyă ná ŭ bá a cyą́ tadû ná nẹ̀nuô ní¬.
19 Khŏbốthyó thĭ, ŭ ki mẹ̀sĕ thĭ hérò,
mẹ̀lyẹ̆ kąkhyĕsû tă ŭ tămẹ́ ní¬. Nỏ-
ciryadû è ná Cốmarya pă, mẹ̀tĕhérò
lisăsĕkŭ hé, “Prẹ̀ dố a mẹ̀lyẹ̆sû ką-
khyĕ kayă dố a mẹ̀ tẹ̀mŭmyą́ nuô-
tahe ma vă pré. Vă mẹ̀lyẹ̆ kąkhyĕsû-
dû ná văné pă,”[t] Byacè hé phúnuô.
20 Mą́tôkhónuô, phú lisăsĕkŭ hé,

“Kayă dố a thếhte nẹ̀ tahenuô,
a ki thếvṵ́thếe hérò, tarú dyée è
ní¬. A ki ladyá thếŏhtyĕ hérò,
tarú dyéŏ lŭ ní, thĭ ki mẹ̀phú-
nuô héma, a ki thếtarẹ̆ nị́dyé anẹ́
thyáná thĭ dyahtya miklwó dố a
khuklốkhu nuô pă.”[u]

21 Plwŏ mẹ̀pẹ́ tă tẹ̀mŭmyą́ ná nẹ̀nẹ́
tămẹ́ ní¬. Mẹ̀pẹ́kyă tẹ̀mŭmyą́ yĕnuô
ná tẹ̀ryá yĕnuô ní¬.

13

Krístuphú Tahe Tŏ Nị́dă Kayă Dố A Pố Lŭ Tahe Angọ́

1 Ŭ pwọ̆¬ tôprẹ̀ tŏbè cṵ̆e nị́dă khwí-
cốphya dố a pốhtyĕkẹ́ tahe angọ́,
mẹ̀tĕhérò Cốmarya ki nỏpố èthĭ to
hénuô, èthĭ htyahtwŏbẹ́ khwí to.

[t] Li Dônyă 32:35 [u] Prẹ̀thíphẹ́ tẹ̀hébè 25:21-22

Kayă dố a pốhtyĕpốkẹ̆ khŏnyą̆yĕ
tahe nuôma Cốmarya dyahtya lŏ
2 èthĭ prẽ. Phúnuô rò, kayă dố a sásû
prẹ̆pốhtyĕpốkẹ̆ tahe nuôma a sásû-
hố Cốmarya taritaryă dyahtya tẹ̆yĕ-
nuô hố. Htuŏto, kayă dố a mẹ phú-
3 yĕ tahenuô, ŭ ki cirya èthĭ pă. Kayă
dố a mẹtẹ̆ryá tahenuô, a lo thẽisĕ
ná prẹ̆pốhtyĕkẹ̆ yĕtahe alẹ̆ to. Ma-
nárò kayă dố a mẹtẹ̆thứ̆ tahenuô, a
ki thẽisĕ èthĭ alẹ̆ pă. Phúnuôrò thĭ
ki thẽzứ̆ thẽisĕ èthĭlẹ̆ to hérò, mẹ
tẹ̆ryánuô, dố thĭ mẹphúnuô akhu-
akhyĕrò prẹ̆pốtẹ̆ yĕtahe ki htuthẽ
4 nı̆dyé thĭ pă. Mẹtĕhérò, thyáphú a ki
htwŏbwíhtwŏtaryĕ dố thĭgnĕ rò Cố-
marya dyahtya pẹ̆hố thĭkhwí yĕtahe
hố. Thĭ ki mẹthứ̆ hérò thĭ tŏbè thẽisĕ
mą̆lakŏ nyă hố, mẹtĕhérò Cốmarya
dyé mą̆lakŏ hố lŭ taryĕshyosŏ dố a
ki ciryanı̆ thĭ pă hố. È ma Cốma-
rya a prẹ̆mẹtẹ̆phú tôprẹ̆. Bí a cirya
kayă dố a mẹthứ̆tẹ̆ tahe phúyĕ akhĕ-
nuôma mą̆hố a cirya pẹ̆ hố Cốma-
5 rya akhălẹ̆ hố. Phúnuôrò, thĭ tŏbè
nı̆dă kayă dố a pố thĭ tahe angọ̆. Dố
thĭ mẹthứ̆ akhu-akhyĕrò a ki cirya
thĭ pă phúnuô tứdû mą̆to, thyáphú
thĭ ki thẽgnĕlyą nı̆dyé kuŏ pọ̆dû thĭ-
nẹ̆ ná mẹphúyĕ ma aryáryá phúnuô
6 prẽ. Phúnuô akhu-akhyĕrò, thĭ tŏbè
dyépẹ̆ kuŏ khwí amo-ară, mẹtĕhérò
èthĭ ma a htwŏ Cốmarya a prẹ̆mẹ-
tẹ̆phú tahe. Htuŏrò èthĭ ma a dyé-
lyą athẽ rò a mẹ lŏshuốlŏkhĕ pẹ̆ ŭ
7 ná a tẹ̆pốtarí yĕ agnĕ. Phúnuôrò, thĭ
lo dyé ŭ tahenuô, dyé lahyă, ki thĭ
lo dyé nı̆dyédû thĭ nẹ̆byacè amo-ară
kihérò dyé lahyă ní¬. Thĭ ki lodyé
amo-ară dố aruô tahe hérò tarú dyé
lahyă ní¬. Thĭ tŏ bezứ̆benyą̆ ŭ ta-
henuô bezứ̆benyą̆ lahyă ŭ ní¬. Thĭ
tŏ mẹlĭmẹtakhĕ ŭ tahenuô mẹlĭmẹ-
takhĕ lahyă ŭ ní¬.

Tẹ̆mọnı̆ Lŭ Tôprẹ̆ Ná Tôprẹ̆

8 Plálĭlŏ thĭnuọ̆thĭsu ní¬, nŏokyă tă
tôcô¬ tămẹ̆ ní¬. Nŏokyă prẽtứ su dố
thĭ lo mọnı̆ lŭ tôprẹ̆ ná tôprẹ̆ nuô-
prẽ ní¬. Mẹtĕhérò kayă dố a mọnı̆
ŭ nuô, a mẹ lốbăhố tẹ̆thyótẹ̆thya
9 hố. Cốmarya a tẹ̆mekyăngọ̆ tahe hé,
“Cuốthứ̆ tă ŭphúŭmĕ tămẹ̆ ní,” “Mẹ-
thyĕ tă prẹ̆lu kayă tămẹ̆ ní,” “Ehuô
tă ŭtẹ̆ tămẹ̆,” “Thẽzứ̆thẽlŏ kuŏ tă ŭtẹ̆
tămẹ̆,” lŏ tẹ̆yĕtahe, ná tẹ̆mekyăngọ̆
dố aruôtahe betọ̆lŏ prẽ lŭ tômŭ rò a
hé, “Mọnı̆ kayă dố a ophû nẹ̆ khă-
sŏkhăshyé tahe phú nẹ̆ mọlyą nı̆-
10 dyé nẹ̆nẹ̆ nuô ní¬.”[v] Thĭ ki mọnı̆ ŭ
nuô thĭ mẹthứ̆ pă ŭ to hố. Phúnuôrò
kayă dố a mọnı̆ ŭ nuô, a krwŏ mẹ-
lốbă lŏhố tẹ̆thyótẹ̆thya hố.
11 Thĭ bè mọnı̆ ŭ mẹtĕhérò khŏnyą̆
yĕnuô thĭ thẽgnĕ ná shuốkhĕ dố a
lodu mą̆lakŏlố yĕtôcônuô a phû¬
kírẹ̆ hyătuọ̆hố. Ihtòmŏ lahyă, shuố-
khĕ tŏ omyĕo mą̆păto hố. Tẹ̆mẹlwó-
hteką pẹ̆ yĕnuô, a hyătuọ̆ phûklŏ hố
12 ná dố pẹ̆ zứ̆e lú khĕ nuôhố. Mọ̆khí
kírẹ̆ cuốtalwókyă hố, mọ̆ kírẹ̆ bŭ-
talí lăhố. Phúnuôrò pẹ̆ ki dyatą̆kyă
lŏ tẹ̆mẹmŭmyą̆ dố pẹ̆ mẹ dố tẹ̆khí-
klĕ yĕnuôtahe pó¬. Rò pẹ̆ ki kứthyá-
htya lahyă tẹ̆lĭ acą tọ̆htẽ yĕtahe pó¬.
13 Yĕtôphuốrò, pẹ̆ ohtwŏprẹ̆ thăryă eŏ
kuŏŭ phú kayă dố a ohtwŏprẹ̆ dố
mọ̆sĕklĕ nuôtahe pó¬. Mẹ tarŭtapyă

[v] Li Hteką 20:13-15,17, Li Cốbucốbĕ 19:18, Li Dônyă 5:17-19,21

pwĕla bèbè, emûŏpryá bèbè, thwi-
htyĕ a tẹ̀thẽ́zṹ mŭmyą́ tahe bèbè,
tẹ̀tanẹ patápatõ̀ tahe bèbè, tẹ̀klyétẹ̀-
ngă lŭ tahe bèbè, tẹ̀tanẹ thẽ́khwẽ́ lŭ
14 tahe bèbè, pẹ̀ mẹpăto hṍ pó¬. Krwŏ
myábŭ̌kuõ̀ Jesŭ Krístu a tẹ̀ohtwŏprẹ̀
yĕnuô ní¬. Phú thĭ kŭ̌thyáhtya hye-
cą nuô, kŭ̌thyáhtya taple kuõ̀ke dṍ
Byacè Jesŭ Krístu rò tanẹ pă tă la-
hyă tẹ̀lṹ mẹmọ thwihtyĕ a tẹ̀thẽ́zṹ-
thẽ́lõ̀ aklyáaklõ̀ tahe tămẹ́ ní¬.

14

**Dya Pă Tă Lŭ Tôprẹ̀ Ná
Tôprẹ̀ Tẹ̀thṹ Tămẹ́**

1 Ẽ́mọsû pẹ́ Krístuphú dṍ atẹ̀zṹ pa-
típă dûgně nuôtahe ní¬. Èthĭ atẹ̀ta-
nẹ tahenuô, a khó ná nẹ̀ bèbè, kryą́-
2 sû tă èthĭ tămẹ́ ní¬. Kayă tahehenuô
a zṹe ná e ĭtĕ¬ ma anḭ́ pré a hé ta-
dṹrò kayă dṍ atẹ̀zṹ patípă yĕtôprẹ̀-
3 nuô a e prétṹ thòtõ̀byălè pré. Kayă
dṍ a e lõ̀ tẹ̀pwõ̀¬ tôcô tôprẹ̀nuô, a
bè tanẹ patínḭ́ kayă dṍ a e kuõ̀ŭ tẹ̀-
pwõ̀¬ tôcô to yĕnuô tôprẹ̀ to. Phú-
nuôhṍ kayă dṍ a e kuõ̀ŭ pwõ̀¬ tôcô
to yĕtôprẹ̀nuô, a bè dya tẹ̀thṹ nḭ́
kayă dṍ a e tẹ̀pwõ̀¬ tôcô yĕtahe-
nuô to, mẹtĕhérò Cṍmarya ẽ́mọsû
4 kayă yĕtôprẹ̀. Nẹ̀ cuṍ pṹ dya tẹ̀thṹ
tuṍ cṍ ŭ prẹ̀mẹtẹ̀phú rò ma nẹ̀ ma
kayă phútĕ tôprẹ̀ cṍ? A mẹ htwŏ-
htya atẹ̀mẹ bèbè, a mẹ htwŏhtya
to bèbè, abyacè odû rò a ki hé nḭ́-
dyédû lŭ pă kŏkŏ, mẹtĕhérò Bya-
cè Cṍmarya yĕnuô, a mẹcwọ́ bécyą́
pẹ́ èthĭ akhu-akhyĕ, èthĭ ki mẹhtwŏ-
htyabẽ́ pă.
5 Thyáphúnuôhṍ, kayă tahehenuô
a tanẹ lahyă, mṍnyĕ tahehenuô ŭ
dya săsĕ khòdû è a tanẹ phúnuô ta-
dṹrò tahehenuô a tanẹ ná mṍnyĕ
lõ̀¬ plĭ nuô a thyálõ̀ pré lŭ a tanẹ
lahyă phúnuô. Kayă tôprẹ̀ ná tôprẹ̀
nuô, a bè zṹe klọ̀ma taklṍ nḭ́dyé-
6 dû a tẹ̀tanẹ pré. Kayă dṍ a tanẹ ná
mṍnyĕ tahehenuô, ŭ tŏbè dyasăsĕ
khòdû è a ki tanẹ hérò, besăsĕ mṍ-
nyĕ yĕnuô dṍ tẹ̀mẹlĭmẹtakhẽ̀ Bya-
cè agnĕnuô. Kayă dṍ a e tẹ̀pwõ̀¬
tôcô tahenuô, e dṍ tẹ̀mẹlĭmẹtakhẽ̀
Byacè agně nuô, mẹtĕhérò a hé-
bwíhétaryĕ htuõ̀ Cṍmarya rò a e tẹ̀
akhu-akhyĕ a mẹlĭmẹtakhẽ̀ Cṍma-
rya hṍ. Phúnuôhṍ kayă dṍ a duôesè
tahenuô, a hébwíhétaryĕ kuõ̀ Cṍma-
rya rò a mẹlĭmẹtakhẽ̀ htyakuõ̀ Cṍ-
marya amwḭ akhu-akhyĕ a thyálŭ-
7 lŭ pré. Pẹ̀ ohtwŏprẹ̀ nḭ́tṹdû pẹ̀gně
mą́to. Htuõ̀rò pẹ̀ thyĕnḭ́ tṹdû pẹ̀gně
8 mą́to. Pẹ̀ ki htwŏprẹ̀ hérò, pẹ̀ ohtwŏ-
prẹ̀ dṍ Byacè agně. Pẹ̀ ki thyĕ hérò
pẹ̀ thyĕ dṍ Byacè agně. Phúnuôrò pẹ̀
htwŏprẹ̀ bèbè, pẹ̀ thyĕ bèbè, pẹ̀ ma
Byacè atẹ̀ tahe.
9 Dṍ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtahe akhu-akhyĕ,
thyáphú Krístu ki htwŏhtya kayă
htwŏprẹ̀ tahe ná kayă thyĕ tahe a
Byacè rò, a thyĕ htuõ̀rò a ihtòhtwŏ-
prẹ̀ kąkhyĕ khyĕthyá hṍ dṍ tẹ̀thyĕ
10 hṍ. Phúnuôrò, nẹ̀ cuṍ pṹ dya tẹ̀-
thṹ tuṍ nẹ̀ puṍvyą́ mẹtĕ? Mą́torò, nẹ̀
cuṍ tanẹ patítuṍ nẹ̀ puṍvyą́ yĕtôprẹ̀
mẹtĕ? Lõ̀¬ pẹ̀ yĕtahenuô, pẹ̀ bè ihtò-
lõ̀ dṍ Cṍmarya lẹ́cirya akhălẹ́ nuô
11 anyĕhyă pă. Mẹtĕhérò, dṍ lisăsĕ̀kŭ
nuô, Byacè hé,

“Phú vă htwŏprẹ̀ mą́lakõ̀ nuô,
vă ólyą thĭ, ŭpwõ̀¬ tôprẹ̀ ki hyă
dángṹ sátaklwítą̃ lõ̀ dṍ vă nyĕhyă
pă rò a ki ólyą lahyă pwõ̀¬ tôprẹ̀

ná vă ma Cốmarya mą̣lakŏ tôprę̣
pă.”[w]
12 Phúnuôrò, pę̣ mẹhtuŏ kryá¬ hố ĭtĕ-
nuô pę̣ bè hésohtyaluŏ lǫ̆ Cốmarya
pwŏ¬ prę̣ pă.

Dyé Htwŏhtya Tę̣lakhŭlalǫ̆, Tę̣thŭtę̣plá Dố Ŭgně Tămẹ́

13 Phúnuôrò, dya pă tă lŭtę̣thŭ tô-
prę̣ ná tôprę̣ tămẹ́ ní¬. Tę̣ dố a ki
htwŏhtya tę̣lakhŭlalǫ̆, tę̣thŭtę̣plá dố
puǫ̆vyą̨ tôprę̣prę̣ agně hénuô, nę̣ bè
dyalyą khókyă nę̣ thếplò dố nę̣ ki
14 mẹpă tę̣nuôtahe tôcô¬ to. Vă yŏ
htwŏhtya hố ná Byacè Jesŭ tôcô¬
tuǫ̆hố akhu-akhyĕ, vă thếgně tą̣̆tę̣
ná sèe odû anẹ́ rò a mwǫ̆plĭ to-
nuô a o tôcô¬ to. A mwǫ̆plĭ lǫ̆ prẽ.
Manárò ki nę̣ zų̆e ná sèe tahehe-
nuô a mwǫ̆plĭ to kihérò sèeyĕ a
15 mwǫ̆plĭ dố nę̣gně to. Dố nę̣ e tę̣tô-
côcô akhu-akhyĕrò, nę̣ puǫ̆vyą̨ ta-
nẹmọ taki¬ to kihérò, nę̣ mẹ tę̣-
yĕnuô dố tę̣mọ akŭ mą̣to. Dố nę̣
esè akhu-akhyĕrò cuốmẹpyékyă tă
nę̣ puǫ̆vyą̨ dố Krístu khyáthyĕ pẹ́
htuǫ̆hố dố agně yĕnuô tôprę̣ tămẹ́.
16 Vă ki mẹ tę̣yĕtôcô ma aryá prẽ dố
văgně, nę̣ tanẹ cố tadŭ́rò, ki a htwŏ-
htya puǫ̆vyą̨ Krístuphú tahe a tę̣ta-
nẹthŭ kihérò mẹ tămẹ́. Pămа èthĭ
17 pacyẹ́ishyé lǫ̆he. Mẹtĕhérò, Cốma-
rya ahtyĕakẹ́kŭ nuô, sèesèŏ ma tę̣
dố a lodulǫ̆ŭ mą̣to. Tę̣ dố a lodu-
lǫ̆ ŭ ma, tę̣cốtę̣tẹ, tę̣othuôokrĕ, ná
tę̣thélu̧ŏphòphŭ dố Thế Săsĕ Byacè
18 dyé pę̣ yĕtahe nuôprẽ. Kayă dố a
ohtwŏprę̣ krwŏkuŏ phúnuô tahe, rò
a mẹ Krístu a tę̣phyétę̣mẹ tahenuô,
Cốmarya bèbè prę̣lukayă bèbè athé-
plò onị́ hố lŭ hố.
19 Phúnuôrò, pę̣ ki yácŭ-yáre okrŭ̧-
oklĕ nị́dyé lŭ tôprę̣ ná tôprę̣ htuǫ̆rò
pę̣ ki phyécwọ́mẹcwọ́, dyéhĕdyére
20 nị́dyé lŭ tôprę̣ ná tôprę̣ pó¬. Mẹ-
pyékyă tă Cốmarya a tę̣phyétę̣mẹ
ná sèesèŏ akhyĕ tămẹ́ ní¬. Sèe lŏ¬
plĭ ma a mwǫ̆plĭthĭplo lǫ̆ prẽ tadŭ́-
rò sèe ĭtĕtĕ¬ bèbè, kayă tôprę̣prę̣
ki e rò a ki htwŏhtya puǫ̆vyą̨ dố
aruô tôprę̣ a tę̣lakhŭlalǫ̆ hénuôma,
21 è mẹ tę̣yĕnuôma a thŭ́hố. E tę̣zye
bèbè, ŏ htyĕzą̨ bèbè, mẹtę̣ tôcôcô dố
a htwŏhtya tę̣lakhŭlalǫ̆ dố puǫ̆vyą̨
agnĕbèbè, pę̣ ki duô ma aryáklǫ̆.
22 Tę̣ yĕtahenuô, nę̣ zų̆e è phútĕ
bèbè, huôhuô¬ dya-o nuô, nę̣nẹ́
nị́dû ná Cốmarya ki thếgně ma
pòhố. Kayă tôprę̣ ki thếgně ná a mẹ
tę̣yĕnuôma a tŏprẽ, rò a mẹhtuǫ̆rò
dố a thếplòkŭ nuô, mọmọ¬ a mọ
prẽ, rò athếplò nị́dû ki cirya lŭ to
23 hénuô, a nị́bè tę̣sŏri hố. Manárò a
e rò a ki thếplò dídòdídyă kihénuô
Cốmarya ki cirya è bí a etę̣ akhĕ-
nuô pă, mẹtĕhérò a e tę̣yĕ nuôma
a e ná tę̣zų̆tę̣nyą̨ mą̣to. Nę̣ mẹ tę̣ĭtĕ-
tĕ¬ bèbè, tę̣zų̆ ki oto hénuô a htwŏ
tę̣thŭ hố.

15

Ohtwŏprę̣ Lŭ̧mẹmọ Pẹ́ Ŭthếplò

1 Pę̣ dố a o ná tę̣zų̆tę̣nyą̨ sǫ̆ yĕta-
henuô, pę̣ tŏkò khyáthĕdŏ mẹcwọ́
pẹ́kuǫ̆ kayă dố a tę̣zų̆tę̣nyą̨ patípă rò
athếplò larǫ̆lare pă dûgně nuôtahe.
Pę̣ tŏ lŭ̧mẹmọ lyą nị́dyédû pę̣nẹ́

[w]Isaia 45:23

2 to. Thyáphú a ki htwŏbwíhtwŏta-
ryĕ pę̤ dŏ èthĭ agnĕ, htuŏrò thyáphú
èthĭ ki duhtya htŭhtya dŏ tę̤zṳ̆tę̤nyą̤
akŭnuô, pę̤ tŏ lṳ̆mę̤mo̤ pę̤ pę̤ puŏ̤vyą̤
3 Krístuphú tahe athĕplò. Mę̤tĕhérò,
Krístu anę̤byacè nı̤dû cŏ rò a lṳ̆mę̤-
mo̤ nı̤dyé anę̤ to. Mą̤tôkhónuô, li-
săsĕkŭ hé, “Tę̤ dŏ ŭ pacyę̤ishyé nę̤
tahenuô, a hyăbè kuŏhŏ vă hŏ.”[x]
4 Mę̤tĕhérò, lisăsĕ dŏ ŭ răo è mú¬ nu-
khĕ tahenuô, a ră one dŏ a ki ithyó-
ithya pę̤ agnĕhŏ. Thyáphú pę̤ ki o
ná tę̤myásŭ nuô, lisăsĕ dyé hŏ pę̤ tę̤-
khyáthĕplòhtŭ ná tę̤hĕtę̤re tahe hŏ.
5 Vă kwĭcŏbĕ ná Cŏmarya dŏ a dyé
thĭ tę̤khyáthĕplòhtŭ yĕ ná tę̤hĕtę̤re
yĕtôprę̤nuô, a ki mę̤cwo̤ nı̤dû thĭ
thyáphú thĭ tôprę̤ ná tôprę̤ ki odû lŭ
ná tę̤thĕplò tômĕtuŏ phú thĭ myábŭ̆-
kuŏ Jesŭ Krístu a tę̤ohtwŏprę̤ nuô-
6 tahe ní¬. Thĭ ki mę̤phúnuô hé tŭ̆rò
thĭ ki htuthĕhtya bĕ lahyă pę̤ Byacè
Jesŭ Krístu a Phĕ Cŏmarya yĕnuô dŏ
thĕplò tômĕ¬ cŭ̆ akŭ ná dŏ tę̤hébè-
hte ro̤lŭ tôcô¬ tuŏ akŭ prĕ.

Tę̤thĕkrṳ̆mila Dŏ Judaphú Mą̤to Tahe Agnĕ

7 Phúnuôrò ĕmo̤sûnı̤ lahyă lŭ tôprę̤
ná tôprę̤ ní¬. Thyáphú ŭ ki htuthĕ-
htya lahyă Cŏmarya rò ĕmo̤sû nı̤dyé
lŭ tôprę̤ ná tôprę̤ phú Krístu ĕmo̤-
8 sû htuŏhŏ thĭnuô ní¬. Mę̤tĕhérò,
vă hé thĭ ná Krístu hyălyą̤ htwŏ
pę̤hŏ Judaphú tahe a prę̤mę̤tę̤phú
hŏ, mę̤tĕhérò thyáphú Cŏmarya ki
cŏ ná ango̤ dŏ a ŏlyą̤ htuŏhŏ ná èthĭ
aphyĕaphuŏ mú¬ nukhĕ tahenuôrò
9 Krístu hyălyą̤ htwŏ phúnuô. Htuŏto,
thyáphú Judaphú mą̤to tahe ki htu-
thĕhtya kuŏ Cŏmarya a tę̤thĕzo̤ nı̤-
kuŏ èthĭ yĕ agnĕnuôrò, Krístu hyă-
lyą̤ pę̤ tuŏ̤kuŏ èthĭgnĕgnĕ. Lisăsĕ-
kŭ hé,

“Phúnuôrò, vă ki htuthĕhtya nę̤
dŏ Judaphú mą̤to tahe aklĕ pă,
vă ki htuthĕhtya nę̤ ná vă tę̤irŏ
thĭtahe pă.”[y]

10 Rò a hé kuŏpo̤,

“Kŏ¬ Judaphú mą̤to thĭ, thĕ-
krṳ̆thĕlŏ tŏ̤kuŏmŏ ná Cŏmarya
kayă Judaphú yĕnuôtahe ní¬.”[z]

11 A hé kuŏpăpă,

“Judaphú mą̤to thĭ¬, htuthĕ-
htya lahyă Byacè, htuthĕhtya
lŏplĭ è pwŏ̤¬ tôprę̤ ní¬.”[a]

12 Prę̤pro̤ Isaiah hé po̤ khyĕthyá,

“Jesse aklwĭalyă ki hyă oluŏ-
htya tôprę̤ pă, rò a ki pŏnı̤
Judaphú mą̤to tahe pă. Juda-
phú mą̤to tahe ki myásŭ lahyă lŭ
pă.”[b]

13 Bí thĭ zṳ̆enı̤ hŏ Cŏmarya dŏ a mę̤-
cwo̤ thĭ yĕ akhĕnuô, è ma Cŏmarya
tôprę̤ dŏ pę̤ lę̤myásŭ a khăshyékhă-
ryą̤ akhu-akhyĕ, a ki mę̤lŏbă pę̤dû
thĭ tę̤thĕluŏ̤phòphŭ ná thĭ thĕplò a
tę̤kacṳ̆kabĕ ní¬. Htuŏto thyáphú thĭ
tę̤myásŭ ki shyohtyasŏhtya plehyă
kuŏpo̤ dŏ nyĕ ná Thĕ Săsĕ Byacè a
tę̤pro̤tę̤pryą̤ akhu-akhyĕ prĕ nuôrò
vă kwĭcŏbĕ pę̤ dŏ thĭgnĕ.

Paulu A Tę̤phyétę̤mę̤

14 Puŏ̤vyą̤ thĭ¬, vă zṳ̆e tą̤tę̤ nı̤ cŏ
thĭ ná thĭ ohtwŏprę̤ lŏbă cŏ ná

[x]Li Htuthĕhtya 69:8 [y]Li Htuthĕhtya 18:49, Samuelè nyę̤ba tôba 22:50 [z]Li Dônyă 32:43 [a]Li Htuthĕhtya 117:1 [b]Isaia 11:10

tẹ̀twǫ́tẹ̀ryá, ná tẹ̀thḗkhuthḗgně dǒ
alǒabă, rò thĭ ithyóithya cyą́ nḭ́-
dyé hǒ lahyă lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ hǒ.
15 Manárò, Cǒmarya dyé hǒ vă tẹ̀bwí-
tẹ̀taryě dǒ vă ki mẹ tẹ̀mẹyě akhu-
akhyě, thyáphú thĭ ki thḗnẹ́htyabè
nḭ́khyě ngǫ́ dǒ vă ithyóithya thĭ nuô-
tahe rò, tahehenuô vă rălą́lĭ pẹ́ cǒ
16 thĭ cǒ. Cǒmarya abwíataryě akhu-
akhyě a dyé vă tẹ̀mẹ dǒ vă ki mẹ
Jesŭ Krístu atẹ̀mẹ dǒ Judaphú mą́to
tahe aklĕ. Thyáphú Judaphú mą́to
tahe ki htwŏhtya tẹ̀lŭ tôcô dǒ Cǒ-
marya ki phyésû è, htuŏrò tẹ̀lŭ tôcô
dǒ Thḗ Săsĕ Byacè mẹsăsĕ htuŏhǒ lŭ
rò, Cǒmarya nwóhtya khódûhǒ vă
ná vă ki mẹtẹ̀ phú bwídu dǒ a dyá-
sodônyă luŏpẹ́ ŭ ná Cǒmarya a tẹ̀-
thḗkrṵ̄mila nuôtôprẹ̀ hǒ.
17 Phúnuôrò, dǒ vă htwŏhtya tôcô¬
tuŏhǒ ná Jesŭ Krístu hǒ akhu-
akhyě, vă tanẹdu nḭ́dyé nyacó tẹ̀mẹ
18- dǒ vă mẹpẹ́ Cǒmarya yĕnuô cǒ. Tẹ̀
19 arĭaruô thĭ tahenuô vă hébèhtya-
lŏ bûkuŏ ná ŭ to. Vă hébèhtyalŏ
bûprḗtṵ́ Krístu atẹ̀mẹ dǒ a mẹcwǫ́
văyě ari-akyă prḗ. Dǒ vă hébè è
ari-akyă yě akhu-akhyě, htuŏrò dǒ
èthĭ myáhtye vă tẹ̀mẹ tahe, htuŏto
dǒ Thḗ Săsĕ Byacè dyé vă atẹ̀prǫ-
tẹ̀pryą́yě rò, vă mẹ luŏpẹ́ èthĭ tẹ̀-
prǫtẹ̀pryą yĕtahe ná tẹ̀htetapą khyé-
thukhyéthḗ nuôtahe akhu-akhyě vă
zṵ̄klyázṵ̄klŏ bḗpẹ́hǒ Judaphú mą́to
tahe dǒ a ki nḭ́dă cṵehǒ Cǒmarya
hǒ. Bí vă lĕ hésodônyă pẹ́lŏ ŭ ná
Krístu a tẹ̀thḗkrṵ̄mila akhĕnuô, vă
cuǒnuŏ hésoluŏ pẹ́ lŏhǒ ŭ pwǫ̆¬
tôprẹ̀, pwǫ̆tôdŏ dǒ dŏo rwó vḭ̄ Jeru-
salem nuô tuǫ̆dǒ Illyricum kẹ́ nuô-
20 tahe hǒ. Yĕma mą́hǒ tẹ̀ dǒ vă thḗ-
zṵ́ myásŭ mẹ nuôhǒ. Khălẹ́ bítĕ¬ tô-
pho bèbè dǒ a nḭ́huŏhí Krístu ari-
akyă to nuô vă dônyăpẹ́ èthĭ ná
tẹ̀thḗkrṵ̄mila, mẹtĕhérò athyáná hi-
tômĕ dǒ ŭ byátą̄ htuŏhǒ akhăduô
kyădĕ ná lǫ́nuô, vă thḗzṵ́ cuǒ isó-
htya dĭtṵ́ ná ŭkhălẹ́ dǒ ŭ byátą̄ htuŏ-
21 hǒ yĕ a lo náto. Mą́tôkhónuô, phú
lisăsĕkŭ hé, “Kayă dǒ ŭ hénǒ pẹ́hí
èthĭ ná è ari-akyă híto tahenuô, èthĭ
ki myáhtye lŭ pă, kayă dǒ a nḭ́huŏnǒ
kuŏ híto tahenuô èthĭ ki thḗgněplŏ-
hyă pă,”[c] a hé phúnuô.

Paulu Taritaryă Dǒ A Ki Cuǒolĕ Okuŏ Krístuphú Dǒ Vḭ̄ Roma Akŭ Nuôtahe

22 Dǒ tẹ̀yĕtahe akhu-akhyě, vă kírẹ́
hyă dǒ thĭo nuô tẹ̀mẹ dídyă tą̄tṵ̄ ta-
23 mŏmŏ cǒ vă cǒ. Manárò, khŏnyą́yě,
lŏ¬ khălẹ́ tavĭtavą bíyě tôphonuô,
vă mẹhtuŏ lŏhǒ, vă lẹ́mẹ khălẹ́khă-
bya nuô a o pătohǒ. Htuŏto vă thḗ-
zṵ́ hyă olĕ myáhtye nyacó thĭ cǒ.
24 Phúnuôrò shyé¬ vă cuǒ dǒ Spain kẹ́
akhĕpănuô, vă tanẹ thḗcuǒolĕ tuǫ́-
kuŏ thĭ pă. Shyé¬ vă cuǒ hǒ dǒ
Spain kẹ́ akhĕpănuô vă cuǒolĕkyă
kuǒkuŏ thĭ bí vḭ̄ Roma akŭ nuô pă
rò vă ki cuǒ bǒthyóbǒlăkyă nḭ́kuŏ
ná thĭ taplǫ̆taplyáphú pă vă tanẹ
phúnuô. Htuŏrò vă myásŭ dǒ thĭ ki
dyékuŏ vă thĭ tẹ̀mẹcwǫ́ dǒ vă tẹ̀-
cuǒ plehyă dǒ Spain kẹ́ yĕnuô pă,
25 vă myásŭ phúnuô. Manárò, khŏnyą́-
yě vă cuǒ dǒ vḭ̄ Jerusalem. Rò vă ki
cuǒphyé rṵ́ dǒ ŭ mẹlŭmẹtyă tahe bí-
nuô pă, rò vă ki mẹcwǫ́ ná Cǒma-

[c]Isaia 52:15

26 rya akayă bínuô tahe pă. Mẹtĕhérò,
Macedonia kẹ́phú tahe ná Akaia kẹ́-
phú tahenuô, a thĕ́plòshyo dyécuŏ
pẹ́kuŏ rŭtahe ná Cŏ́marya a prẹ̀să-
sĕphú dŏ a sŏryạsŏphá rò a o lahyă
27 dŏ vỵ̀ Jerusalem akŭ nuôtahe. Èthĭ
thĕ́plòshyo mẹlŭ nyacŏ́. Ki hélakŏ
rò, èthĭ lomẹcwọ́ nyă Judaphú dŏ
a zṵ́e kạkuŏ yĕnuôtahe hŏ́. Athyá-
ná èthĭ nuọ́su oé hŏ́ Judaphú yĕ-
tahe hŏ́. Mẹtĕhérò Judaphú yĕtahe-
nuô a dyée pẹ́kuŏ dĭtŭ́dû hŏ́ Juda-
phú mạ́to tahe tẹ̀sŏri dŏthudŏthé
tahe hŏ́. Phúnuôrò Judaphú mạ́to
tahe nuọ́su o Judaphú tahe ná a ki
bè ibĕe kạkhyĕ pẹ́ khyĕthyá èthĭ ná
tẹ̀sŏri mạ́hŏ́ rŭhtĕ ná tặmuŏtặtẹ̀ yĕ-
28 tahe hŏ́. Phúnuôrò shyé¬ vă dyékyă
htuŏhŏ́ rŭ dŏ èthĭ takhukŭ pănuô,
htuŏrò shyé¬ vă thégně tặtẹhŏ́ ná
èthĭ nỵ́bè htuŏhŏ́ rŭ pă akhĕnuô, vă
ki htecuŏ dŏ Spain kẹ́ pă, rò vă ki
29 nuŏ olĕ kuŏ́lákuŏ thĭ bínuô pă. Vă
thégně ná shyé¬ vă hyătuọ́ dŏ thĭ
opă nuô, vă ki phyéhyănỵ́ Krístu a
tẹ̀sŏri dŏ alŏ́abă yĕnuô pă.
30 Puọ́vyạ́ thĭ¬, dŏ pẹ̀ Byacè Jesŭ
Krístu ná Thé Săsĕ Byacè atẹ̀mọ
akhu-akhyĕ vă kwĭthézọ̀ thĭ ná thĭ
ki kwĭcóbĕ rọ́tọ́kuŏ ná vă pă, rò thĭ
ki kwĭcóbĕhtya pẹ́kuŏ vă dŏ Cŏ́ma-
rya a o pă rò thĭ ki kwĭcóbĕ lŏ-
thulŏthé pẹ́kuŏ dŏ văgně pă ní¬.
31 Htuŏrò, thyáphú Cŏ́marya ki mẹsi-
plé vă ná kayă dŏ a o dŏ Juda kẹ́kŭ
dŏ a zṵ́e kuŏŭ Krístu to nuôtahe a ta-
khukŭ nuôrò, kwĭcóbĕ pẹ́kuŏ dŏ văg-
ně ní¬. Htuŏrò kwĭcóbĕ pẹ́nỵ́ kuŏ-
pọ́ prẹ̀zṵ́etẹ̀phú dŏ a o dŏ vỵ̀ Jeru-
salem akŭ nuôtahe ki thĕ́krṵ̆thélŏ
phyésû tẹ̀mẹlŭ dŏ vă thŭcuŏ pẹ́ èthĭ
32 yĕnuôtahe ní¬. Ki Cŏ́marya thĕ́plòo
ná vă ki hyă olĕ tuọ́kuŏ thĭ pă hérò,
vă ki hyăokuŏ tabĕthĕ́prá kuŏ thĭ
pă, rò vă ki hyă thĕ́luọ́phòphŭ tọ́kuŏ
ná thĭ pă. Htuŏto vă ki hyă nỵ́bè tẹ̀-
33 dyéhĕdyére vă dŏ athĕ tahe pă. Cŏ́-
marya a tẹ̀thuôtẹ̀krĕ ki okuŏdû ná
thĭ lŏ¬ plĭ ní¬. Amèn.

16

Tẹ̀hémọhéryá Tahe

1 Vă ki hésoluŏ pẹ́ thĭ ná pẹ̀
puọ́prẹ̀mò Phoebe ari-akyă. È ma
vỵ̀ Cenchrea prẹ̀zṵ́etẹ̀plŏ́mụ khuklŏ
2 tôprẹ̀. Shyé¬ a hyătuọ́kuŏ thĭ pă
rò émọsû è phú prẹ̀zṵ́kạnyạ́kạ Bya-
cè Jesŭ dŏ athyáná thĭ yĕnuô ní¬.
Émọsû è phú Cŏ́marya akayă săsĕ
tahe tŏkò myákhwènỵ́ ŭ nuô ní¬.
A lo kuŏ thĭ ĭtĕtĕ¬ bèbènuô mẹ-
cwọ́ pẹ́kuŏ è ní¬, mẹtĕhérò vă bèbè,
ŭruô tahe bèbè, a mẹcwọ́mẹkŏ élă-
hŏ́ ŭ hŏ́.
3 Vă thŭcuŏ nỵ́kuŏ vă tẹ̀hémọhé-
ryá yĕ dŏ Aquila ná amĕ Priscilla
a o. Èthĭ ma a mẹtọ́kuŏ tẹ̀ ná vă
4 dŏ Jesŭ Krístu agně. A thégně ná
ŭ ki mẹthyĕ cŏ́ èthĭ tadŭ́rò a khyá-
thyĕkhyáo cŏ́ lahyă anẹ́, rò a mẹ-
lwóhtekạ htuŏhŏ́ vă meně. A mẹ-
bwímẹtaryĕ tŭ́ vă mạ́to, a mẹbwí-
mẹtaryĕ pẹ́kuŏ lŏdû lŏ¬ prẹ̀zṵ́-
etẹ̀ plŏ́mụphú dŏ a htwŏ Judaphú
mạ́to nuôtahe akhu-akhyĕ, pẹ̀ hé-
bwíhétaryĕ nỵ́ èthĭ.
5 Hémọhéryá pẹ́kuŏ vă prẹ̀zṵ́etẹ̀
plŏ́mụphú dŏ a hyă cŏbucóbĕ kuŏ
dŏ lŭ hi nuôtahe ní¬.
Hémọhéryá nỵ́pẹ́ kuŏ vă khŏbŏ́-
thyómọ Epaeneto ní¬. Kayă dŏ a

zü̧kạ rẹ̈lố ŭ Krístu dố Asia kẹ̈kŭ
nuôma è hố.
6 Vă thŭcuố nı̈kuŏ vă tẹ̈hémọhé-
ryá dố Maria a o. È ma a mẹpẹ̈
nyacố tẹ̈ dố thĭgně tôprẹ̈.
7 Thŭ cuố nı̈pẹ̈ kuŏ vă tẹ̈hémọhé-
ryá dố Andronico ná Junia ní¬.
Èthĭ ma Judaphú thyáná vă yĕ-
nuô pré. Ŭ dốtạ̈ rọ̈kuŏ èthĭ ná vă
dố htŏkŭ ni. Èthĭ ma Prẹ̈dônyă-
phú dố ŭ dyaduzü̧nyạ̈ nyacố tahe.
Èthĭ krwŏrẹ̈klŏ Krístu akhyĕ ná
vă ni.
8 Vă thŭcuố nı̈kuŏ vă tẹ̈hémọhé-
ryá dố Ampliato a o, è ma vă mọnı̈
nyacố lŭ dố Byacè akŭ ní¬.
9 Vă thŭcuốnı̈ vă tẹ̈hémọhéryá dố
Urbano dố a mẹ rọ̈kuŏ Krístu a tẹ̈-
phyétẹ̈mẹ ná vă yĕnuô tôprẹ̈ ná vă
khŏbốthyómọ Staky a o.
10 Thŭcuốnı̈ pẹ̈kuŏ vă tẹ̈hémọhé-
ryá dố Apelle a o nuô ní¬. È ma
prẹ̈mẹtẹ̈phú dố a sítô myáhtyebé
nố htuŏhố tẹ̈mẹcyẹ̈mẹcû tahe rò a
thếplòpyé kuŏŭ to tôprẹ̈ khukhyĕ
kayă dố lẹ̈thélẹ̈nı̈ nyacố è tôprẹ̈cố.
Thŭcuốnı̈ pẹ̈kuŏ vă tẹ̈hémọhé-
ryá yĕnuô dố Aristobulo ná a hi-
phúphyăphú nuôtahe a o ní¬.
11 Thŭcuốnı̈ pẹ̈kuŏ vă tẹ̈hémọhé-
ryá dố Herodio a o ní¬. È ma
Judaphú thyáná vă prépré.
Thŭcuốnı̈ pẹ̈ kuŏ vă tẹ̈hémọhé-
ryá dố pü̧vyạ̈ Krístuphú dố a o
dố Narcisso ahi nuôtahe ní¬.
12 Hémọhéryá nı̈pẹ̈ vă Tryphaena
ná Tryphosa nuôthényẹ̈ ní¬. Èthĭ
ma prẹ̈mò tahe dố a mẹ nyacố tẹ̈
dố Byacè agně.
Hémọhéryá nı̈pẹ̈ kuŏ văkhŏmọ
Persi nuô ní¬. È ma prẹ̈mò dố a
yácŭ mẹnyacốtẹ̈ dố Byacè agně
tôprẹ̈ hốhố.
13 Hémọhéryá nı̈pẹ̈ kuŏ vă Rufo
nuô ní¬. È ma prẹ̈mẹtẹ̈phú dố
amwı̈ladu dố tẹ̈zü̧tẹ̈nyạ̈ tôkyĕ
tôprẹ̈. Hémọhéryá nı̈pẹ̈ kuŏ vă
amü̧ nuônuô ní¬. Amyáakhwè nı̈
vă thyácốná aphú ná anẹ̈ nuô cố.
14 Hémọhéryá nı̈pẹ̈ kuŏ vă
Asycrito, Phlego, Herme, Pata-
roba, Herma thĭ tahenuô ní¬.
Htuŏrò hémọhéryá nı̈pẹ̈ kuŏ vă
pü̧vyạ̈ Krístuphú dố a hyă cốbĕ
tü̧kuŏ ná èthĭ nuôtahe ní¬.
15 Hémọhéryá nı̈pẹ̈kuŏ vă Philo-
logo ná amĕ Julia, Nereo ná
apü̧prẹ̈mò, ná Olympa ná lŏ¬
Cómarya akayă săsĕ dố a hyă cốbĕ
tü̧kuŏ ná èthĭ nuôtahe ní¬.
16 Bí thĭ myáhtye tạ̈sû lŭ tôprẹ̈
ná tôprẹ̈ akhĕnuô, nü̧mü̧nü̧thyă
lŭ ná tẹ̈nü̧mü̧ dố a săsĕ nuô
akŭ ní¬.
Krístu a prẹ̈zü̧etẹ̈ plốmụphú lŏ¬
plĭ thŭhyă pẹ̈ thĭ èthĭ atẹ̈hémọhé-
ryá tahe pré.

Tẹ̈mekyăngọ̈ Dố Khyĕ Tadû Tahe

17 Pü̧vyạ̈ thĭ, vă thếshyakrwŏnı̈
thĭkhyĕ, rọ̈nı̈ lahyă thĭnẹ̈ ná kayă dố
a hyănuŏmẹ lụpruốlụpryă tẹ̈ nuô-
tahe ní¬. Èthĭ tẹ̈ithyóithya tahenuô
a ilo cuố taphăkyă kayă dố thĭklĕ ta-
hehe ná Krístu pă. Èthĭ tẹ̈ithyó ta-
henuô a lụ khódû ná Krístu ari-akyă
dố ŭ ithyó htuŏhố thĭ nuôtahe. Ota-
18 phăkyă ná èthĭ ní¬. Mẹtĕhérò kayă
phúnuô tahe ma a mẹ Byacè Krístu
atẹ̈mẹ mạ̈to. Mạ̈tôkhónuô, a lụ̈mẹ-
mọ mẹthếplòmĭ nı̈dyé lahyă anẹ̈klọ̈
a tẹ̈thézü̧thélŏ tahe pré. A hébèmọ

hébècyą̈ ŭ, htuthénı̈ ŭ rò èthĭ ilo-
lahŏnı̈ kayă dố a cŭezŭ tẹ̈nuôtahe
19 pă. Thĭ cŭe nı̈dăryá ngọ̈nuô, ŭ nı̈-
huŏ lŏ¬ plĭ cố pwŏ¬ tôprẹ̈ cố hố. Dố
thĭ ohtwŏprẹ̈ phúnuô akhu-akhyĕ
vă thếkrŭ̈ kanọ̈¬ to. Manárò tẹ̈ryá
ma phútĕ nuô, vă thézŭ̈ nŏthégnĕ-
plŏplŭ̈ ryá kuŏ thĭ. Htuŏrò tẹ̈mŭmyą̈
ma phútĕnuô, vă thézŭ̈ nŏo mwŏ̈plĭ-
thĭplo ryá thĭ prế.
20 Nyẹ̈tyato pămа tẹ̈pẹ̈tẹ̈dwŏ a Cố-
marya yĕ ki nŏzı̈taprố mûkyă khĭ-
néricyą̈ khuklố yĕtôduŏ dố thĭ kha-
nyĕlẹ̈ pă.

Byacè Jesŭ Krístu abwíatarye ki
okuŏdû ná èthĭ ní¬.
21 Timothy dố a mẹ̈rọ̈kuŏ tẹ̈ ná
vă yĕtôprẹ̈ thŭhyă kuŏ a tẹ̈hé-
mọhéryá dố thĭ o. Htuŏrò Lucio,
Jason ná Sosipater yĕtahe thŭhyă-
nı̈ kuŏkuŏ. Èthĭ ma Judaphú tahe
thyáná văyĕ hố.
22 Vă ma Tertio. Liyĕtôba ma Paulu
nŏră vă prế. Rò vă hémọhéryá cuốnı̈
thĭ dố Krístu amwı̈ akŭ.
23 Gaio hémọhéryá cuốnı̈ thĭ. A émọ-
sûryá tŭdû vă dố ahi mą̈to, a émọsû-
nı̈ lŏdû prẹ̈zŭ̈etẹ̈ plốmụphú lŏ¬ plĭ
cố. A myá ésûmọryá nyacố sĭprẹ́sĭ-
myą̈ cố.

Prẹ̈opọ̈ pẹ́ŭ vĭshyĕdŏ rŭ̈ Erasto yĕ
ná pẹ̈ puŏ̈vyą̈ Quarto thŭhyă pẹ́kuŏ
24 thĭ atẹ̈hémọhéryá tahehe. Pẹ̈ Byacè
Jesŭ Krístu abwíatarye ki o kuŏdû
ná thĭ lŏ¬ plĭ ní¬. Amèn.*

Tẹ̈htuthéhtya A Tẹ̈cóbĕ Dố Khyĕ Tadû

25 Dố vă hésodônyă luŏ pẹ́ ŭ ná tẹ̈-
thếkrŭ̈mila yĕ ná Jesŭ Krístu ari-
akyăyĕ akhu-akhyĕ, Cốmarya mẹ̈sŏ-
htyabế pẹ́ hố thĭ tẹ̈zŭ̈ rò pẹ̈ ki htu-
thếhtya è pó¬. Jesŭ Krístu ari-akyă
yĕnuôma, ŭ dyauốdyabí è nyẹ̈lă-
hố tadŭ̈rò khŏnyą̈yĕ ŭ dyéluŏ htya-
26 hố è hố. Manárò khŏnyą̈yĕ phú
prẹ̈prọ héone htuŏhố nuô, htuŏrò
phú Cốmarya dố a htwŏprẹ̈ tacŭ̈-
prẹ̈ yĕtôprẹ̈ mekyă one htuŏhố angọ̈
tahe, thyáphú Judaphú mą̈to tahe
ki zŭ̈e Krístu rò èthĭ ki nı̈dă lŭngọ̈
agnĕnuô, ŭ dyéthégnĕ luŏpẹ́ lŏhố
27 èthĭ pwŏ¬ tôpho hố. Rò Cốmarya
dố a mẹ̈tẹ̈cyą̈ tŭ̈prế è yĕtôprẹ̈nuô,
dố Jesŭ Krístu akhu-akhyĕ ŭ ki mẹ̈-
límẹ̈takhĕ htya dĭtŭ̈ è acŭ̈cŭ̈ ahtŭhtŭ
ní¬. Amèn.

16:24 Liphá dố ŭ ră rẹ́lố lŭ mú¬ nukhĕ tahenuô amą̈phú (24) yĕ a opa to.

Corinthia Arẹ́lố Tôba

First Corinthians

Tẹ̀hébè Rẹ́ Dố Nyě

Li Corinthia arẹ́lố yětôba ma Paulu răcuố pẹ́ Corinthia prẹ̀zṹetẹ̀plốmụ dố è mẹ-ohtwŏhtya ná anẹ́ yětômụ a o, Corinthiaphú tahe a tẹ̀ohtwŏprẹ̀ ná a tẹ̀zṹ-tẹ̀nyą́ tahenuô a tą̆tŏtą̆bè lahyą̆ to akhu-akhyě a ră héplŏ cuố pẹ́ èthĭ. Bínuôkhě̀ vỹ Corinthia yěnuô a htwŏ Greek myěcôphú vỹduvỹhtŭ tôvỹ dố kayą̆ myěcô écô lẹ́hyą̆oplố tṹlŭ akhą̆lẹ́, a htwŏ Akaia kẹ́ vỹmuṹ, a o dố Roma kẹ́du a tẹ̀pṹalẹ̀. Vỹ yěnuô ŭ lẹ́mẹkuṹmẹkhá a khą̆lẹ́ryá, ŭ lẹ́phyéhtyalŏ nỹdyé ŭ lẹ́klŏlẹ́khya twṹ-mwỹrinẹ́ akhą̆lẹ́, thếplò a tẹ̀patápatŏ lẹ́thézṹthéryą̆ akhą̆lẹ́, tẹ̀cốbucốbě émyěé-cô onỹ akhą̆lẹ́.

Corinthia prẹ̀zṹetẹ̀ plốmụphú tahe thếplò lụkhólŭ rò a o khólŭ tômụ ná tômụ, thếplò a tẹ̀thézṹ patá mŭmyą́ tahe, tẹ̀sudyą̆ prẹ̀mòprẹ̀khŭ a tẹ̀omyě tṹlŭ tahe ná tẹ̀phyéphúphyémě tahe ari-akyą̆, ná prẹ̀zṹetẹ̀plốmụ a tẹ̀cốbucốbě a lẹ́-klŏlẹ́khya tahe, Thế Săsě Byacè dyé shyězṹ tahe ná thyě ihtòhtwŏprẹ̀ kąkhyě ari-akyą̆ yětahe lŏ~ plĭ nuô, yěma mą́hố tẹ̀pyą́tẹ̀sě dố Prẹ̀dônyą̆phú Paulu thé-zṹ hé tahenuô hố. Paulu dyéluŏ ná tẹ̀thékrṹmila yěnuô, a hékąkhyěsûbě pẹ́ tẹ̀sudyą̆ yětahe.

Amą̆du 13 dố a hésoluŏ pẹ́ ná Cốmarya dyétą̆ pẹ́ akayą̆ tahe shyězṹ tahe aklẽnuô tẹ̀mọ ma aryálốŭ hố yětômą̆nuô, taryáma liyětôba akŭnuôma, ŭ thế-gně ếlố ŭ hố kŏle.

Tẹ̀hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̀hébè rẹ́ dố nyě 1:1-9
Okhólŭ tômụ ná tômụ dố prẹ̀zṹetẹ̀plốmụ akŭ 1:10-4:21
Thwihtyě a tẹ̀thézṹthélŏ mŭmyą́ tahe ná
Tẹ̀onáhinápré 5:1-7:40
Krístuphú ná Krístuphú mą́to tahe 8:1-11:1
Prẹ̀zṹetẹ̀ plốmụphú tahe a tẹ̀ohtwŏprẹ̀ ná a tẹ̀cốbucốbě tahe 11:2-14:40
Krístu ná prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe atẹ̀thyě ihtòkąkhyě 15:1-58
Mẹlŭmẹtyą̆ pẹ́ Krístuphú o dố Judakẹ́ tahe 16:1-4
Èrièkyą̆ nỹdû ná tẹ̀hébètadû dố khyě 16:5-24

1

1 Vă ma Paulu. Cốmarya thếplòo vă rò a nwóhtya vă ná Jesŭ Krístu a Prẹ̀dônyą̆phú tôprẹ̀. Rò vă ná pẹ̀ puṹvyą́ Krístuphú Sostheno răcuố pẹ́ thĭ liyětôba.

2 Pẹ̀ răcuố pẹ́ liyě dố Cốmarya prẹ̀-zṹetẹ̀ plốmụphú o dố vỹ Corinthia akŭ tahe a o, ná lŏ~ kayą̆ dố a cố-

bĕhtya Byacè Jesŭ Krístu rò a o
lahyă dố khălẹ́ pwŏ̧¬ tôpho nuô-
tahe a o. Jesŭ yĕnuô, pẹ̀ Byacè
ma amą́mą́, èthĭ Byacè ma amą́mą́.
Dố Jesŭ Krístu akhu-akhyĕ Cốmarya
mẹ̀săsĕhố thĭ rò a ếhố thĭ dố thĭ ki
ohtwŏprẹ̀ săsĕ ếhtya pọ́ agnĕ hố.
3 Pẹ̀ Phĕ̀ Cốmarya ná pẹ̀ Byacè Jesŭ
Krístu ki dyé dû thĭ tẹ̀bwítẹ̀taryĕ ná
tẹ̀thếplò kacṵ́kabĕ́ ní¬.

Paulu Hébwíhétaryĕ Pẹ́ Corinthia Prẹ̀zṵ́etẹ̀ Plốmụphú Tahe Agnĕ

4 Dố Jesŭ Krístu akhu-akhyĕrò Cố-
marya dyétą̆hố thĭ abwíataryĕ hố.
Dố a dyé thĭ phúyĕ akhu-akhyĕ,
vă hébwíhétaryĕ pẹ́ thĭ Cốmarya
5 pwŏ̧¬ tôphuố cố. Mẹ̀tĕhérò, dố thĭ
ná Krístu htwŏhtyahố lŭ tôcô¬ tuŏ̧
hố akhu-akhyĕ, Cốmarya sŏrisŏbŭ
hố thĭ pwŏ̧¬ tôcô hố. Rò lŏ̧¬ thĭ tẹ̀-
hébèhésŭ̆ tahenuô bèbè, thĭ tẹ̀thé-
khuthégnĕ tahenuô bèbè, a sŏrisŏ-
6 bŭ lŏplĭ hố thĭ hố. Rò pẹ̀ hésoluŏ
pẹ́ thĭ Krístu ari-akyă yĕtahenuô,
a oklọ̀oma tą̆tẹ̀ hố dố thĭkŭ hố.
7 Phúnuô akhu-akhyĕ, bí thĭ opọ̋myá-
sŭ̆ Byacè Jesŭ Krístu ki hyăoluŏ-
htya pă yĕnuô, lŏ¬ Thế Săsĕ Bya-
cè ashyĕzṵ́ nịkră dố thĭ lo tahe-
nuô Cốmarya dyé lŏ hố thĭ hố.
8 Shyé¬ pẹ̀ Byacè Jesŭ Krístu hyă
amọ̋nyĕ pă tônyĕnuô, thyáphú ŭ lẹ́-
dya tẹ̀thṵ́ dố thĭlọ ki o pă tămẹ́
agnĕnuô, Byacè ki pṵ́klọ̀pṵ́ma nịdû
9 thĭ tuọ̋dố a tadû pă. Cốmarya yĕ-
tôprẹ̀ ma lẹ́zṵ́ení nyacố. È ma prẹ̀
dố a ế thĭ rò a thézṵ́ nŏ̧ bó-
thyókhékhŏ thĭ ná aphúkhŭ mą́dû-
hố pẹ̀ Byacè Jesŭ Krístu yĕtôprẹ̀-
nuô hố.

Prẹ̀zṵ́etẹ̀ Plốmụphú Tahe Thếplò Lụkhókhyĕlŭ

10 Văpuọ̋văvyą́ thĭ¬ khŏnyą́yĕ vă
kwĭthézọ̀ shyonyă hố thĭ ná tẹ̀taryĕ-
shyosŏ dố Byacè Jesŭ Krístu dyé vă
yĕnuôhố. Vă thézṵ́ kwĭthézọ̀ thĭ ma
phútĕhérò, vă thézṵ́ dố thĭ ki krṵ̆-
klĕ̆ lŭ, okhómẹ̀khólŭ tômụ ná tômụ
tămẹ́. Vă thézṵ́ shyakrwŏ thĭ ná thĭ
tẹ̀tanẹ tahe bèbè, thĭ tẹ̀taze-one tahe
bèbè, nŏ̧ thyá prế lŭ tôcôcô¬ tuŏ̧ prế
11 ní¬. Mẹ̀tĕhérò, puọ̋vyą́ thĭ¬, Chloe a
khŏbóthyó aklĕ̆ tahehe hésoluŏplŏ
pẹ́ vă, thĭklyéthĭngă thĭvṵ́ nịdyé lŏ̧
12 lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ hé vă¬, thĭklyé-
thĭvṵ́ kryá¬ lŭ phútĕhérò, tôprẹ̀ rò
a hé, “Vă ma Paulu a khŏpacẹ̆” dố
aruô tôprẹ̀ ke rò a hé, “Vă ma Apollo
a khŏpacẹ̆,” tôprẹ̀ke rò a hé pọ́, “Vă
ma Cepha a khŏpacẹ̆,” dố aruô tôprẹ̀
pọ́ kuŏ̧ ke rò a hé, “Vă ma Krístu a
khŏpacẹ̆,” phúnuô hé vă.
13 Krístu anẹ́klọ́ yĕnuôma ŭ mẹ lụ-
pruố hte lŭ tômụ ná tômụ phú-
nuôma aní nyă ĕ? Vă mą́dûhố Paulu
yĕnuôma a khyáthyĕnố pẹ́ nyă dố
thĭgnĕ dố krusulọ ĕ? Thĭ plwŏ thĭ-
nẹ́ ná htyĕ dố thĭ ki htwŏhtya vă
14 khŏpacẹ̆ phúnuô nyă ĕ? Vă plwŏ-
nố prétṵ́ Gaio ná Crispu thếnyẹ̆-
prế akhu-akhyĕ, vă hébwíhétaryĕ lă
15 Cốmarya. Phúnuôrò, thĭ cuốhé ná
vă plwŏ hố htyĕ ná Paulu amwị hố,
16 phúnuôma aní tôprẹ̀ to ní¬. (Kố¬
a mą́lakŏ, vă plwŏ pẹ́ kuŏ̧pă lakŏ
Stephana ná a hiphúphyăphú tahe.
Vă tọ̋makyă prétṵ́ yĕtahe prế. Dố
aruô ma a opă ĕ, ma a o pă to
17 ĕ nuô vă tọ̋maní pă to hố.) Krístu
plwŏhyă vă ná vă bèhyă plwŏ pẹ́
ŭ htyĕ mą́to. A plwŏ hyă vă dố vă

ki hyă hésodônyă pę́ ŭ ná tę̣thékrṹ-
mila ari-akyă pré. Rò bí vă hésodô-
nyă pę́ ŭ tę̣thékrṹmila akhĕnuô, vă
hébènố ná prę̣thíphéphú tahe angọ́
to. Mę̣tĕhérò vă ki thélę̣htyanı́ prę̣-
thíphéphú a tę̣hébè tahe hérò, vă
mẹ taphŭkyă lŏ hố Krístu atę̣thyĕ
a tę̣prọtę̣pryạ shyosŏ dố krusulọ yĕ-
nuô hố.

**Krístu Ma Cómarya A Tę̣prọtę̣pryạ
Shyosŏ Ná A Tę̣thíphécyą́dè**

18 Kayă tahehe zṹe tę̣ to akhu-akhyĕ,
Cómarya ki cirya èthĭ pă. Kayă phú-
nuô tahenuô, a tanẹ lahyă ná Krístu
thyĕ dố krusulọ ari-akyă yĕnuôma
a olốoklŏ pré. Manárò pę̣ dố a nı́bè
tę̣mę̣lwóhtekạ yĕtahe agnĕnuô, tę̣ri-
tę̣kyă yĕ a mą́dû Cómarya a tę̣prọtę̣-
19 pryạ shyosŏ dố pę̣gnĕ hố. Cómarya
alą̆angọ́ hé,

"Vă ki mę̣pyékyă prę̣thíphéphú
tahe a tę̣thítę̣phé tahe pă. Vă ki
vĭkyă kyă prę̣cyą́prę̣dèphú tahe a
tę̣thékhuthégnĕ nuôtahe pă,"[d] a
hé phúnuô.

20 Ki mę̣phúnuôrò prę̣thíphéphú ta-
he bèbè, prę̣cyą́prę̣dèphú tahe bèbè,
prę̣ dố a kryą́sûcyą́ ŭ tahe bèbè,
pę̣ thégnĕ ná èthĭ tę̣thíphé tahenuô,
a olốoklŏ pré. A dyéluŏplŏ cố, he-
khu a tę̣thékhuthégnĕ yĕtahenuô
21 a olốoklŏ pré. Cómarya a tę̣thítę̣-
phé ma adu-azą̆ mą́lakŏ cố. Phú-
nuôrò prę̣lukayă yĕtahe ki pṹthé-
gnĕbé Cómarya ná èthĭ tę̣thékhu-
thégnĕ tahenuô, a bé takhyá¬ to.
Mą́tôkhónuô, Cómarya théplòo dố a
ki mę̣lwóhtekạ kayă dố a zṹe Krístu
a tę̣thékrṹmila dố pę̣ hésodônyă pę́
ŭ yĕnuô tahe pă. Manárò kayă dố
a zṹe tę̣thékrṹmila yĕ to tahenuô,
a tanẹthṹ lahyă ná tę̣hésodônyă yĕ-
tahe nuôma a olốoklŏ pré, a tanẹ
22 lahyă phúnuô. Judaphú tahenuô, a
ki myáhtye Cómarya atę̣mẹ tę̣prọ-
tę̣pryạ tahe to hérò, a zṹe kuŏ la-
hyă cố ŭ tę̣thékrṹmila yĕnuô to.
Greek myĕcôphú tahe agnĕ kuŏke
rò, Krístu a tę̣thékrṹmila yĕ a htwŏ
tę̣olốoklŏ dố èthĭgnĕ pré, mę̣tĕhérò
a thézṹ nı́huŏ lahyă pré kayă dố a
o ná tę̣thítę̣phé rò a hébècyą́hébè-
23 dè tahe a tę̣hébè pré. Phúnuôrò bí
pę̣ hésodônyă Krístu thyĕ dố krusu-
lọ akhĕnuô, Judaphú tahe tanẹ thé-
plòsĕ nyacó. Judaphú mą́to tahe ke
rò a hé ná angọ́lasá o dố èthĭ agnĕ
24 tôcô¬ to. Manárò kayă dố Cómarya
é lŭ dố a ki zṹe tę̣thékrṹmila yĕtahe
agnĕnuô, Judaphú tahe bèbè, Juda-
phú mą́to tahe bèbè, Krístu thyĕ
dố krusulọ yĕnuôma mą́hố Cóma-
rya a tę̣prọtę̣pryạ shyosŏ ná a tę̣-
25 thítę̣phé hố. Mę̣tĕhérò, bí pę̣ hé-
sodônyă pę́ ŭ Krístu atę̣thyĕ ari-
akyă akhĕnuô, taheherò a hé la-
hyă ná Cómarya mę̣tę̣ yĕnuô, a olố-
oklŏ lŏ hố, a tanẹthṹ lahyă phúnuô.
Cómarya mę̣tę̣ yĕnuô, acyą́adè lố-
klŏ pă cố ná prę̣lukayă dố a tę̣-
cyą́tę̣dè dulố ŭ tôprę̣ pă cố. Có-
marya a tę̣hĕcę̣recę̣ yĕnuô, a hĕ-
shyoresŏ lốklŏ pă cố ná prę̣lu he-
khuphú dố a hĕshyoresŏ lố ŭ tôprę̣
pă cố.

26 Puṹvyą́ thĭ¬, tanẹmyá nı́dyédû kŭ
thĭnę́ bí Cómarya é tyahí thĭ to

[d] Isaia 29:14

akhĕnuô kŏkŏ. Ki hé ná prę̀lu
hekhuphú a tę̀myáhtye hérò, dǒ
thĭklĕnuô, prę̀ dǒ acyą́adè tahe
bèbè, prę̀ dǒ a o ná a taryĕshyosŏ
tahe bèbè, kayă dǒ aklwĭalyă duzą́-
htyathĕ tahenuô bèbè, a o nuŏ tǫ́-
27 kuŏ patíprę̀ prę́. Thyáphú kayă dǒ
a tanę̀dyé lahyă anę́ ná kayăcyą́ka-
yădè tahe ki thétarę̀kyă agnĕnuô,
Cǒmarya é takè nyă hǒ kayă dǒ
ŭ tanę̀ èthĭ ná a olǒoklŏ nuôtahe
prę́. Thyáphú kayă dǒ a tanę̀dyé
lahyă anę́ ná a o ná taryĕshyosŏ
nuôtahe ki thétarę̀kyă agnĕnuô, Cǒ-
marya é takè nyă hǒ kayă dǒ ŭ
tanę̀ èthĭ ná a taryĕshyosŏ o kuŏŭ
28 to nuôtahe hǒ. Thyáphú Cǒmarya
ki mę̀pyékyă tę̀ dǒ prę̀lu hekhu-
phú tanę̀dunı́ nuôtahe agnĕnuôrò,
a é prę́ kayă dǒ ŭ dyadu èthĭ to
nuôtahe prę́, ŭ tanę̀patí èthĭ nuô-
tahe ná ŭ dya èthĭ ná kayă olǒ-
29 oklŏ nuôtahe prę́. Phúnuôrò, dǒ Cǒ-
marya a mèthènyĕnuô, ŭ phyéhtya-
30 lŏ cyą́ ŭnę́ tôprę̀¬ to. Cǒmarya mę̀-
htwŏhtya tǫ́hǒ thĭ ná Jesŭ Krístu
tôcô¬ tuŏ hǒ. A mę̀htwŏ pę́ hǒ thĭ
tôcô¬ tuŏ ná Krístu yĕnuô, a ki
htwŏhtya hǒ pę̀ tę̀thítę̀phę́ hǒ. Dǒ
Krístu akhu-akhyĕrò Cǒmarya dya
hǒ pę̀ phú kayăcǒkayătę̀ tahenuô
hǒ. Htuŏto pę̀ htwŏhtya hǒ Cǒma-
rya akayă săsĕ rò Krístu plwŏhte
pală hǒ pę̀ dǒ tę̀thǔ acǫ́ akhălę́
31 hǒ. Mę̀phúnuôrò, phú lisăsĕkŭ hé,
“Kayă dǒ a thézǫ́ phyéhtyalŏ anę́
tahenuô, a tŏkò phyéhtyalŏ prę́tǫ́
lŏ Byacè mę̀htuŏ pę́ hǒ lŭ nuôtahe
prę́.”[e]

2

Krístu Khyáthyĕ Anę́ Dǒ Krusulǫ Ari-akyă

1 Vă khŏbǒthyó thĭ, bí vă hyă dô-
nyă pę́ hǒ thĭ ná Cǒmarya alą̆angǫ́
akhĕnuô, liplò dǒ ŭ thégnĕhtwó to
tadǫ́rò kayă tanę̀du lyą nı́dyé lahyă
anę́ tahe nŏe è tahenuô, vă hébè-
2 nǒ pę́ thĭ tôphuǒ¬ to. Mę̀tĕhérò, vă
dyalyą htuŏhǒ vă théplò ná vă ki hé-
sodônyă prę́tǫ́ Jesŭ Krístu yĕtôprę̀
ari-akyă ná atę̀thyĕ dǒ krusulǫ ari-
3 akyă yĕnuô prę́. Bí vă hyă kuŏ dǒ thĭ
o bínuô tôphuǒ akhĕnuô, vă thégnĕ
nı́dyé vă tę̀hĕcę́recę́ rò vă théisĕ ta-
4 nyą̆tadè cǒ. Htuŏto bí vă hésodônyă
pę́ thĭ akhĕnuô, vă hébè ilŏ-ilyánǒ
thĭ ná prę̀lu hekhuphú a tę̀cyą́tę̀dè
tôphuǒ¬ to. Manárò thĭ zǫ́e lahyă tę̀
dǒ vă héso pę́ thĭ yĕnuô tahe, mę̀-
tĕhérò Cǒmarya a Thé Săsĕ yĕnuô a
prǫpryąshyosŏ rò a dyéthégnĕplŏ pę́
5 thĭ rò thĭ zǫ́e hǒ. Phúnuôrò, thĭ tę̀zǫ́-
tę̀nyą́ yĕtahenuô, a thélę̀htyanı́ dǒ
prę̀lu hekhuphú a tę̀cyą́tę̀dè tahe alǫ
nuô mą́to. A thélę̀htyanı́ dǒ Cǒma-
rya a tę̀prǫtę̀pryą shyosŏ yĕ alǫ hǒ.

Cǒmarya A Tę̀thítę̀phę́ Dǒ Adu-azą̆

6 Kayă dǒ a tę̀zǫ́sŏ tahenuô, vă
ithyó pę́ èthĭ ná tę̀thítę̀phę́ ari-akyă
tahe. Tę̀thítę̀phę́ yĕtahenuô, a hyă
dǒ prę̀lukayă a o mą́to. A hyă dǒ
prę̀lukayă dǒ a o ná a taryĕshyosŏ
nuôtahe a o mą́toto. Mę̀tĕhérò tę̀yĕ-
7 tahenuô a ki pyékyă lŏ pă. Vă hésо-
dônyă pę́ ŭ ná Cǒmarya a tę̀thítę̀phę́
dǒ acǒazą̆ tahe. Dǒnudǒtha khĕnuô,

[e]Jeremia 9:24

Cǒmarya dyéluǒ pę́ hí ŭ ná tę̧thítę̧phé yĕtahe hí to. Dǒ¬ Cǒmarya byályą tyahí hekhu to akhĕ̌ pănuô, a taze-one pę́ htuŏhǒ dǒ a ki mę pę́
8 pę̧ tę̧lĭtę̧takhĕ̌ yĕtahe hǒ. Tę̧thítę̧phé yĕnuô, kayă dǒ a htwŏ khuklǒkhuklyă dǒ hekhu yĕtahe thégně tôprę̧¬ to. Èthĭ ki thégně yĕ hérò, èthĭ mą̆thyĕhtya ná Byacè dǒ a o ná a tę̧lĭtę̧takhĕ̌ yĕtôprę̧ dǒ krusulǫ takhyá¬
9 to. Phú lisăsĕ̌ hékyă dǒ nuôkhĕ̌,

"Tę̧ dǒ Cǒmarya taritaryă one dǒ a ki mę pę́ kayă dǒ a mǫnı́ lŭ tahe agnĕnuô, ŭ myáhtyenǒ tôprę̧¬ hí to, ŭ nı́huŏnǒ tôprę̧¬ hí to, ŭ tanę̧tuǫ́nǒ è tôprę̧¬ hí to."[f]

10 Manárò, Cǒmarya dyéthégně dĭtŭ pę́ pę̧ tę̧yĕtahe ná Thé Săsĕ̌ Byacè.

Thé Săsĕ̌ Byacè yĕnuô a thégně lŏ tę̧pwą̆tôcô. A thégně tuǫ́ lŏ có Cǒmarya a tę̧tanę dǒ acóazą̆ tahe có.
11 Phúnuôhǒ, kayă tôprę̧ a tę̧tanę lŏplĭ tahenuô, è ná è thégně nı́dyédû pré. Tôprę̧¬ ŭ thégněhtwó kuŏ lŭ to. A thyákuŏdû phúnuôhǒ, tǔpré Thé Săsĕ̌ Byacè thégně lŏlŏ¬ Cǒmarya a tę̧tanę tahe. Kayă dǒ aruô tahe
12 thégněhtwó tuǫ́ tôprę̧¬ to. Cǒmarya dyé pę̧ a Thé Săsĕ̌, rò Thé Săsĕ̌ Byacè yĕnuô, a hyă dǒ prę̧lukayă a o nuô mą́to. Thyáphú pę̧ ki thégněplŏ lŏ tę̧ dǒ Cǒmarya dyé tą̆kră pę̧ yĕtahe agnĕnuô, pę̧ nı́bèhǒ Thé Săsĕ̌ Byacè dǒ a hyă dǒ Cǒmarya a o yĕnuô
13 hǒ. Phúnuôrò, bí pę̧ ithyó pę́ kayă dǒ Thé Săsĕ̌ Byacè o dǒ lŭkŭ tahe akhĕ̌nuô, pę̧ nŏe prę̧lu hekhuphú dǒ a cyą́ hébè tahe a tę̧hébè tômą̆¬ to. Pę̧ hébè phú Thé Săsĕ̌ Byacè ithyóithya pę̧ nuôpré. Pę̧ héplŏ pę́ kayă yĕtahe ná tę̧mą́tę̧cǒ phú Thé
14 Săsĕ̌ Byacè ithyó pę̧ nuôpré. Manárò ŭpĕpĕ¬ bèbè, dǒ a nı́bè kuŏŭ Thé Săsĕ̌ Byacè dǒ a thépłòkŭ to tahenuô, a phyésû kuŏŭ Thé Săsĕ̌ Byacè a tę̧ithyóithya to. Kayă phúnuô tahenuô, a thégněplŏbé kuŏŭ angǫ́lasá to, a tanę lahyă pré ná a olǒoklŏ pré, mętĕhérò, prę̧ dǒ a héplŏbé pę́ èthĭ nuôma tǔpré Thé Săsĕ̌
15 Byacè tôprę̧ pré. Lŏ¬ kayă dǒ a nı́bè Thé Săsĕ̌ Byacè yĕtahenuô, a thégně luplú rę́ lŏ htuŏhǒ tę̧ithyóithya yĕtahe hǒ. Manárò kayă dǒ a nı́bè kuŏŭ Thé Săsĕ̌ Byacè to tahenuô, a thégněplŏbé kuŏŭ kayă dǒ a o ná Thé Săsĕ̌ Byacè tahe a tę̧tanę tahe
16 to. Phú lisăsĕ̌kŭ hé,

"Ŭpĕ tôprę̧ thégněhtwóbé Byacè athéplò pĕ? Kayă dǒ a dyéthégněcwǫ́bé pę́ kuŏ Byacè ná a tę̧tanę tahe nuôma a o tôprę̧prę̧ ĕ?"

Manárò pę̧ yĕtahenuô, pę̧ nı́bè htuŏhǒ Krístu athéplò a tę̧tanę tahe hǒ.[g]

3

Cǒmarya A Prę̧mętę̧phú Tahe

1 Puǫ́vyą́ thĭ¬, vă otǫ́kuŏ ná thĭ dǒ arę́khĕ̌ nuôma, vă ithyó pę́ thĭ phú vă ithyó pę́ kayă dǒ a cŭe nı́dă Thé Săsĕ̌ Byacè angǫ́ tahe nuôma anı́ hí to. Vă bè ithyó pę́ thĭ phú prę̧luhekhu phú dǒ a lǫ̆krwŏ mę păpré a tę̧thézǫ́thélŏ tahe nuôtahe pré. Matĕhérò thĭ tę̧zǫ́e Krístu nuô ashyoasŏ híto akhu-akhyĕ thĭ thyápăpré

[f]Isaia 64:4 [g]Isaia 40:13

ná pacẹ̌phú dố a ŏnúpă nuôtahe prẽ.
2 Thĭ esè dố apryẹ̆azwŏ tahe nuôma
anḭ́ híto akhu-akhyĕ, vă bè dyé ŏ prẽ
thĭ pṵ́ nuộhtyĕ thyáná pacẹ̌phú tô-
prẹ̀nuô prẽ. Tuộkhŏnyạ́yĕ cố bèbè a
thyá păprẽ ná thĭ e sèe a pryẹ̆ rò a
nḭ́híto nuô. Vă ki ithyó thĭ ná tẹ̀ dố
acóazặ tahe hérò thĭ thẽgnĕplŏ hí
3 to. Mẹ̀tĕhérò thĭ ohtwŏprẹ̀ thyá pă-
prẽ ná prẹ̀lu hekhuphú dố a krwŏlṵ̂
mẹ̀ păprẽ lahyă phú a tẹ̀thẽzṵ̂thẽlŏ
o nuôtahe prẽ. Thĭ thẽkhwẽ nḭ́dyé
khyĕlŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀, thĭklyéthĭ-
ngă nḭ́dyé khyĕlŭ nuôma a dyéluŏ-
htyahố ná thĭ thyá păprẽ ná prẹ̀lu
hekhuphú nuôtahe prẽ văhéto? Thĭ
mẹ̀thyá păprẽ ná kayă dố a zṵ̂e
4 kuŏŭ Krístu to nuôtahe prẽ. Bí thĭ
hé nḭ́dyé khyĕlŭ, vă ma Paulu a
khŏpacẹ̌, vă ma Apollo a khŏpa-
cẹ̌ akhĕ nuôma, thĭ mẹ̀ thyá păprẽ
phú prẹ̀lu hekhuphú alẹ́klŏ mẹ̀nuô
prẽ văhéto?
5 Kihélŏlŏ rò, Apollo ma ŭpĕ? Paulu
ma ŭpĕ? Pẹ̀ ma kayă mộhémộlĭphú
dố a mẹ̀ Cómarya atẹ̀mẹ̀ tahe prẽ.
Dố pẹ̀ hésodônyăluŏ pẹ́ thĭ akhu-
akhyĕ thĭ zṵ̂enyạ́e kạ lahyă Bya-
cè Jesŭ Krístu. Phú Cómarya dyé-
tặ pẹ̀ tẹ̀mẹ̀ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ nuô, pẹ̀
mẹ̀ nḭ́dû phú a nŏmẹ̀ pẹ̀ yĕnuô prẽ.
6 Vă ma prẹ̀iluộtặ tẹ̀klwĭ. Apollo ma
prẹ̀zṵ̂htyĕ. Manárò prẹ̀ dố a nŏphẽ-
htyaduhtya tẹ̀klwĭtẹ̀lwí nuôma Có-
7 marya prẽ. Prẹ̀iluộtặ tẹ̀klwĭtẹ̀lwí ná
prẹ̀zṵ̂htyĕ yĕnuôma a lodu lă mạ́to.
A lodulố ŭ ma prẹ̀ dố a nŏphẽhtya-
8 duhtya tẹ̀klwĭ yĕtôprẹ̀nuô hố. Prẹ̀
dố a iluộtặ tẹ̀klwĭ yĕ ná prẹ̀ dố a
zṵ̂htyĕ yĕ thẽnyẹ̆ lŏ nuô, a tẹ̀taze
myásŭ one tahe nuôma a thyálŭ prẽ,
aduklŏ ná lŭ to. Phú èthĭ tôprẹ̀ ná tô-
prẹ̀ yácṵ́-yáre mẹ̀htuŏhố tẹ̀tahenuô
Cómarya ki dyé èthĭ tẹ̀ryạ nḭ́khwó-
9 kè pă. Pẹ̀ ma prẹ̀mẹ̀rọ́lŭtẹ̀ dố Có-
marya agnĕ tahe prẽ. Thĭ ma athyá-
ná Cómarya a tarẽtarạ dố pẹ̀ lẹ́mẹ̀-e
akhălẹ́. Htuŏto thĭ ma athyáná hi dố
Cómarya isóhtya è tômĕ.
10 Vă kuŏke rò athyáná prẹ̀isóhtya hi
dố acyạ́adè tôprẹ̀nuô. Mẹ̀tehérò, Có-
marya dyé vă shyĕzṵ́ nḭ́kră rò vă idĕ̆
lyạ hihtû kyădĕ̆ khăshyé ná lọ́ tahe.
Rò kayă dố aruô tahehenuô, a hyă
isóhtya dĭtṵ́ kuŏke hihtûkyădĕ̆ khă-
shyé dố vă dĕ̆lyạ htuŏhố ná lọ́yĕ nuô
alọ. Manárò, èthĭ tŏbè isóhtya phútĕ
11 nuô, a bè mẹ̀ tặtẹ̀ lahyă. Hihtûkyă-
dĕ̆ khăshyé dố vă dĕ̆lyạ htuŏhố ná
lọ́ mạ́hố Jesŭ Krístu yĕnuô ma a o
prẽ tôphotuŏ. Tẹ̀ dố pẹ̀ tŏkò zṵ̂enḭ́
nuôma a mạ́ prẽtṵ́ Jesŭ Krístu yĕtô-
prẹ̀ prẽ. Ŭ dĕ̆lyạ khó dố aruô nuô a
12 o pă tôpho¬ to. Kayă tahehe dố a
ithyó tặtẹ̀ ŭ ná tẹ̀mạ́tẹ̀có tahenuô, a
thyáhố ná a hyă isóhtya dĭtṵ́ hihtû
kyădĕ̆ khăshyé dố ŭ dĕ̆lyạ ná lọ́ yĕ
alọ nuô hố. A thyáhố ná a isóhtya
dĭtṵ́ hố ná htĕ̆, rṵ̂, mạ́torò lộngụdu-
prḭdu tahenuô hố. Manárò dố aruô
tahe kuŏke rò, a hyă isóhtya dĭtṵ́
ná thò, mḭmộ mạ́torò buốpṵ tahe dố
13 alọ yĕnuô hố. Kayă tôprẹ̀ ná tôprẹ̀
a tẹ̀isóhtya hi a tẹ̀cyạ́tẹ̀dè yĕnuô, a
ki oluŏhtya shyé¬ Byacè Krístu hyă
amộnyĕ nuôtônyĕ pă. Kayă pwộ¬
tôprẹ̀ mẹ̀ tẹ̀ tahenuô, ŭ ki mẹ̀myá è
ná mi pă. Tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ a tẹ̀cyạ́tẹ̀dè
atẹ̀mẹ̀ yĕnuô, mi ki láŭ myá lŏ pă rò
14 a ki dyé hteluŏ lŏ pă. Tặtẹ̀ dố ŭ hyă
isóhtya è dố hihtû kyădĕ̆ khăshyé yĕ
alọ tahenuô, a ki khyăbẽ miláŭ hérò

a tę̀isǒhtya hi yĕnuô a ki nı̨́bè tę̀ryą
15 nı̨́khwókè pă. Manárò, mi ki ŭ̃kyă
atę̀mę yĕtahe pă kihérò, a ki lacı̨́-
kyă pă. Manárò, anę́byacè nı̨́dû yĕ-
nuô a ki nı̨́bè tę̀mę̨lwóhteką pă. Rò
a ki siplę́kyă ná mi thyáná kayă tô-
prę̀prę̀ siplę́htekyă ná mikyą̆ŭ̃tą̆ hi
nuô pă.
16 Thĭ ma Cǒmarya a tę̀lŭhŏdu rò
Thę́ Săsĕ Byacè dǒ a o dǒ Cǒmarya a
o yĕtôprę̀ hyă nuŏ ohtwŏprę̀ dǒ thĭ-
17 kŭ nuôma thĭ thę́gně nyă to ĕ? Kayă
tôprę̀prę̀ dǒ a mę̨pyékyă Cǒmarya
a tę̀lŭhŏdu yĕnuô, Cǒmarya ki mę̨-
pyékyă lŭ pă. Mę̨tĕhérò Cǒmarya a
tę̀lŭhŏdu ma a săsĕ rò thĭ nę́byacè
nı̨́dû nuôma mą́hǒ Cǒmarya lę́onı̨́ a
tę̀lŭhŏdu hǒ.
18 Lahŏlyą nı̨́dyé tă thĭnę́ tôprę̀¬
tămę́. Kayă tôprę̀prę̀ ki tanę̨lyą nı̨́-
dyé anę́ ná vă ma prę̀thíphę́phú
tôprę̀ hénuô, a bè htwŏhtya kayă
olǒoklŏ tôprę̀. Vă thę́zı̨̆ hénuôma
phútĕhérò, è ki tanę nı̨́dyé anę́ ná
vă ma prę̀thíphę́phú tôprę̀ yĕnuô
athyáná kayă dǒ a thę́gně kuŏŭ Cǒ-
marya to tahe a tę̀tanę nuô hǒ.
Thyáphú a ki htwŏhtya prę̀thíphę́-
phú mą́lakŏ dǒ Cǒmarya anyĕhyă
tôprę̀nuô, a bè htwŏhtya kayă olǒ-
oklŏ tôprę̀ dǒ prę̀lu hekhuphú tahe
19 a mèthènyĕ. Prę̀lu hekhuphú tahe
tanę ná yĕma tę̀thíphę́ hǒ tahenuô,
dǒ Cǒmarya agně nuôma a mą́ pré
tę̀olǒoklŏ pré. Lisăsĕ̆kŭ hé, “Prę̀-
thíphę́phú tahe tanę nı̨́dyé lahyă
anę́ ná pę̀ dè lă hǒ tadŭ́rò Cǒma-
rya pı̨̆́nı̨́kyă hǒ èthĭ ná èthĭ atę̀-
cyą́dè adápą̆ yĕnuôhǒ. Èthĭ atę̀mę̨-
cyą́mę̨dè tahe nuôma mą́pré dápą̆
20 pré.”[h] Lisăsĕ dǒ aruô tômą̆ hé pǫ́,
“Cǒmarya thę́gně ná prę̀thíphę́phú
tahe a tę̀taze-one tahenuô, angǫ́la-
21 sá o to.”[i] Phúnuôrò, thĭ krwŏkuŏ
ná ŭpĕpĕ¬ bèbè, thĭ tŏ phyéhtya-
lŏ nı̨́ thĭnę́ tôprę̀¬ to. Ki hé tą̆tą̆ rò,
22 tę̀lŏ¬ plĭ nuôma thĭ tę̀ pré. Paulu
bèbè, Apollo bèbè, Petru bèbè, he-
khusĭba lŏ cǒ bèbè, tę̀thyĕ ná tę̀-
htwŏprę̀ bèbè, htŭ́khĕ khŏnyą́khĕ
yĕbèbè, shyé¬ nopă tôhtŭ bèbè, Cǒ-
marya dyétą̆ lŏ tę̀yĕtahe dǒ a ki
htwŏbwíhtwŏtaryĕ dǒ thĭgně pré.
23 Thĭ ma Krístu atę̀, rò Krístu ma Cǒ-
marya atę̀.

4

Krístu A Prę̀dônyăphú Tahe

1 Thĭ tŏ dya lahyă pę̀ phú Jesŭ
Krístu a prę̀mę̨tę̀phú tahenuô. Thĭ
tŏ dya lahyă pę̀ phú prę̀mę̨tę̀phú
tahe dǒ a ithyóithya hésoplŏ pę́ ŭ
ná tę̀mą́tę̀cǒ dǒ ŭ thę́gněnǒ híto dǒ
nuôkhĕ tahe. Rò Cǒmarya dyétą̆hǒ
pę̀ tę̀mę dǒ pę̀ ki mę yĕ agně hǒ.
2 Kayă dǒ ŭ dyétą̆ lŭ tę̀mę tahenuô,
3 a tŏbè cǒ ná atę̀mę. Thĭ ki hécǒ vă
ná Paulu tôkuôròma ryázı̨̆e nı̨́cyą́ è
ĕ, ma ryá zı̨̆enı̨́ to ĕ cǒ bèbè, a lę́-
héo náto. Kayă dǒ aruô tahe ki hé
vă bèbè, a lę́héo nátoto, mę̨tĕhérò
vă nę́byacè nı̨́dû cǒ rò vă hélyą nı̨́-
dyénǒ vănę́ phú thĭ hé vă nuô tô-
4 phuŏ¬ to. Vă thę́plò yĕnuô mǫ̨mǫ̨
a mǫ pré, vă thę́plò yĕ a dya ką̆-
khyĕ ná vă tę̀thŭ́ tôcô¬ to. Vă thę́-
plò yĕ a hé vă phútĕtĕ¬ bèbè, alę́hé

[h]Joba 5:13 [i]Li Htuthę́htya 94:11

o tôcô¬ to. Vă mẹtẹ̀ yĕnuô athố ẽ,
ma atŏ ẽ nuô, prẹ̀ dố a thẽgně vă-
rivăkyă rò a ki cẹmyá vă pă tôprẹ̀-
5 nuôma tứpré Byacè tôprẹ̀ pré. Phú-
nuôrò tẹ̀cirya ashuốakhẽ̀ hyă bè tya-
híto nuô, cuố cirya tă ŭ tôprẹ̀¬ tămẹ́.
Opọ́ tuọ́ lahyă dố Byacè hyă cirya ŭ
pă tôphuố nuô. Tẹ̀ouốobí dố tẹ̀khí-
tẹ̀lọ̀ akŭ tahenuô, a ki dyéhtyaluỗ
pă. Rò prẹ̀lukayă a tẹ̀tanẹ dóuốdóbí
dố a nỗmẹ lŭ tahenuô, Cốmarya ki
dyéluỗ thẽgně pă. Bínuôkhẽ̀ pă rò,
phú kayă tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ mẹ tẹ̀ nuô,
Cốmarya ki htuthẽ́ńị̀ èthĭ pă.
6 Vă puọ́vyạ́ thĭ, thyáphú a ki
htwŏbwíhtwŏtaryĕ dố thĭgně rò vă
hésoluỗ pẹ́ thĭ ná vărivăkyă ná
Apollo ari-akyă phú tẹ̀ dyéluỗbyá-
bŭ̀ tôcô nuô hố. Tẹ̀ dố vă thẽzứ
hé pẹ́ thĭ angọ́lasá nuôma phúyĕ:
“Mẹ talwólố tă lahyă phú lisăsĕ
ră o nuô tămẹ́.” Phúnuôrò yĕtô-
prẹ̀ rò aryáklỗ ná dố nuôtôprẹ̀,
cuố htuthẽ ńị̀dyé lahyă ŭ phú-
7 nuô tôprẹ̀¬ tămẹ́. Maŭpĕ tôprẹ̀ hé
nẹ̀ ná nẹ̀cyạ́nẹ̀dè khóklỗ dû ná ŭ
phúnuô tôprẹ̀ pĕ? Lỗ¬ tẹ̀ dố a
o ná thĭtahe nuôma Cốmarya dyé
thĭ mạ́to ẽ? Phúnuôrò, thĭ cuốcyẹ́
htyalỗhtyamố ńị̀dyé thĭnẹ́ thyácó-
ná Cốmarya dyétạ̀ kră thĭ mạ́to
nuô phútĕtĕ?
8 Thĭ tanẹ ná lỗ¬ tẹ̀ dố thĭ lo tahe-
nuô a o lỗplĭ hố, lỗ¬ Cốmarya ólyạ-
kyă tahenuô thĭ ńị̀bè lỗplĭ hố, thĭ
tanẹ lahyă phúnuô. Thĭ tanẹ ńị̀dyé
lahyă ná thĭ htwŏ cốdû hố khwí dố
Cốmarya ahtyĕakẹ́kŭ cốhố ni, ma-
nárò pẹ̀ rò pẹ̀ htwŏbẽ kuỗ hí ŭ khwí
to. Thyáphú pẹ̀ ki htwŏ tọ́kuỗ khwí
ná thĭ rò, vă thẽzứ nỗhtwŏ kuỗ lă hố
9 thĭ khwí hố. Vă hé phúyĕ mẹtĕhérò,
a cô ná pẹ̀ Prẹ̀dônyăphú tahenuô,
Cốmarya dya patíklỗ pẹ̀ a tọ́ ná
ŭruô tahe. Htuỗto athyáná kayă tạ̀
dố htỗkŭ tahe dố ŭ kírẹ́ mẹthyĕ hố
èthĭ dố kayă tôplutôphè a mèthènyĕ
nuô. Rò athyáná lỗ¬ mốkhu tané-
phú tahe ná prẹ̀lu hekhuphú tahe
10 myá hyă tạ̀tọ́ lỗ pẹ̀ nuô. Mẹtĕhé-
rò dố pẹ̀ krwŏ Krístu akhyĕ akhu-
akhyĕrò ŭ hé pẹ̀ ná kayă tamwĭ.
Manárò thĭ kuỗke rò, thĭ htwŏhtya
hố tẹ̀ tôcô¬ tuỗ ná Krístu hố akhu-
akhyĕ, thĭ tanẹ ńị̀dyé cố lahyă thĭnẹ́
ná prẹ̀cyạ́prẹ̀dèphú tahe hố. Pẹ̀ rò
pẹ̀ hĕcẹ́recẹ́ dû pẹ̀gně pré, thĭ rò thĭ
hĕshyoresŏ nyacố dădu¬ ni. Ŭ tanẹ
patí dûgně pẹ̀ pré. Thĭ rò ŭ mẹ̀lĭmẹ-
11 takhẽ cố dû dădu¬ thĭ ni. Tuọ́khŏ-
nyạ́rò pẹ̀ ovị̀okỗ, pẹ̀ ovị̀ŏhtyĕ, pẹ̀-
kŭpẹ̀thyá dûgně pré hyecạzẹ̀ hyecạ-
mû pré. Pẹ̀ khyábè dû pẹ̀gně ŭmẹ̀-
ŭpọ̀ńị̀ pẹ̀. Pẹ̀ sŏdŏhi sŏdŏpré dû pẹ̀-
12 gně pré. Thyáphú pẹ̀ ki ebèŏhtwŏ
agněnuô, pẹ̀ bè cyẹ́pryẹ̀cyẹ́lị̀ eryạ
dûgně tẹ̀. Bí ŭ isỗ pẹ̀ akhẽnuô, pẹ̀
sŏri kạkhyĕsû ŭ. Bí ŭ mẹcyẹ̀mẹ-
cû pẹ̀ akhẽnuô, pẹ̀ khyáthẽplòhtŭ
13 sû pré ŭ pré. Bí ŭ hé takhwóta-
kè pẹ̀ akhẽnuô, pẹ̀ hé kạkhyĕsû ryá
pré ŭ pré. Tuọ́khŏnyạ́yĕ, pẹ̀ ma a
thyá tadû pădûgně pré ná ŭ cuố vĭ-
kyă thòthwíthòdỗ tahe ná hekhu pa-
ápaŏ nuôtahe pré.
14 Vă thẽzứ nỗthétarẹ̀ thĭ rò vă ră
cuố pẹ́ thĭ li yĕnuô mạ́to. Vă mọńị́
thĭ phú văphú ná vănẹ́ nuô rò vă
15 ithyóithya cuố ńị̀dyé thĭ pré. Thá-
rá dố a ithyóithya thĭ nuô a o cố
aprẹ̀ tôthố tadứrò thĭphẽ ma a o
pré tôprẹ̀prẹ̀¬ tuỗ pré. Bí vă héso-

dônyă pę́ thĭ tę̀thę́krṳ̌mila rò thĭ zṳ̌-
ehyă hǒ Krístu akhĕnuô, vă htwŏ-
16 hǒ thĭphĕ hǒ. Phúnuôrò vă kwĭthę́-
zǫ̀ thĭ ná thĭ ki krwŏ myábṳ̌ kuǒ
17 vă tę̀ohtwŏprę̀ yĕ. Dǒ tę̀ritę̀kyă yĕ
akhu-akhyĕrò vă nǒhyă hǒ Timothy
dǒ thĭ o hǒ. È ma athyáná văphú
ná văné dǒ vă mǫ ní̱dyé rò acǒ ná
angǫ́ dǒ Byacè akŭ tôprę̀. Kayă dǒ a
krwŏ Krístu akhyĕ tahenuô, a tŏkò
ohtwŏprę̀ lahyă phútĕnuô, a ki dyé
thę́né̱htya khyĕ thĭ phú vă ohtwŏ-
prę̀ hǒ yĕnuô pă. Yĕnuôma tę̀ dǒ vă
ithyó pę́ kayă dǒ a zṳ̌kạnyą́kạ Jesŭ
Krístu tahe dǒ khălę́ pwǫ̌¬ tôpho ta-
henuô hǒ.
18 Thĭ tanę lahyă ná vă hyă olĕ kuǒ
pă dǒ thĭ to akhu-akhyĕ, dǒ thĭklĕ
tahehenuô a phyéhtyalǒ lahyă ané.
19 Manárò ki Byacè thę́plòo vă dǒ vă
ki bè cuǒolĕ kuǒ thĭ hérò vă ki hyă
olĕ lę́ kuǒ thĭ pă. Shyé¬ vă hyătuǫ̌-
kuǒ thĭ pă rò, kayă dǒ a phyéhtya-
lǒ ané nuôtahe a mę̱kryá¬ ĭtĕnuô vă
ki hyă pṳ̌thę́gně tŏdû ná văné pă.
Ma èthĭ ní̱bè mą́lakŏ tę̀taryĕprǫpryą
dǒ Cǒmarya a o ĕ, mą́torò a o bye-
pré akhău tabè a tę̀hébè pré ĕ nuô
vă hyă pṳ̌thę́gně tŏdû ná văné pă.
20 Kayă dǒ a o dǒ Cǒmarya ahtyĕaké-
kŭ tahenuôma, a o prétṳ́ khău tôbè
a tę̀hébè mą́to. Cǒmarya htulya ta-
plekyă htuǒlǒhǒ èthĭ atę̀dyathudya-
21 thę́ tahe ná a tę̀prǫtę̀pryą hǒ. Thĭ
ki vĭkyă thĭ tę̀mę dǒ a mŭmyą́ricyą́
yĕtahe to hénuôma, vă ki hyăthę́-
prwǫ̌ sǒ nyă hǒ thĭ hǒ. Thĭ ki vĭ-
kyă hérò vă ki hyă hébècę̌hébènyą
pré thĭ pă rò vă ki mǫ ní̱dyé thĭ
pă. Phúnuôrò, thĭ thę́zṳ̌ klǒ lahyă
bítĕ tôcôtĕ?

5

Tę̀cuǒthṳ́ Prę̀mòprę̀khŭ Ohtya Dǒ Prę̀zṳ̌etę̀plǒmṳ Akŭ

1 Khŏnyą́rò, ŭ héluǒ pę́ vă, dǒ thĭ-
klĕ nuô kayă cuǒthṳ́ prę̀mò rò a cuǒ-
thṳ́ ní̱dyé khyĕdû ná amṳ̌no o tô-
prę̀ vă ní̱huǒ ŭ hé pę́ vă phúnuô.
Kayă dǒ a zṳ̌e Krístu to tahe cǒ
rò tę̀thṳ́ phúyĕnuô a mę̱nǒ lahyă
2 to. Ki mę̱phúnuôrò, thĭ cuǒ phyé-
htyalǒcyą́ ní̱dyé thĭné phútĕ? Phû¬
ná thĭ phyéhtyalǒ thĭné nuô, thĭ
tŏ thę́plę̌thę́zǫ̀ thyĕkyă cǒ thĭné cǒ.
Kayă dǒ a cuǒthṳ́ phúyĕ tôprę̀prę̀
nuô, thĭ tŏ vę̌htekyă lŭ dǒ thĭ aplǒ-
3 amṳ akŭ. Vă nę́klǫ̌ oyę cǒ ná thĭ
tadṳ́rò vă thę́plò ícṳ̌ ná thĭ pré.
Kayă dǒ a mę̱tę̀thṳ́ adu-azą̆ phú-
yĕ nuôtahenuô, vă cirya hǒ è dǒ
Jesŭ amwi̱ akŭ phú vă otǫ̌kuǒ ná
4 thĭ nuô hǒ. Bí thĭ okú myáhtye tą̆sû
rǫ́lǒ lŭ akhĕpănuô, vă thę́zṳ̌ nǒmę
lǒ thĭ pwǫ̌¬ tôcô dǒ athyáná vă otǫ̌-
5 kuǒ hǒ ná thĭ phúnuô. Thyáphú ŭ
ki mę̱pyékyă kayă yĕtôprę̀ a thwi-
htyĕpházye a tę̀thę́zṳ̌thę́lǒ agnĕnuô,
thĭ bè dyétą̆kyă kayă yĕtôprę̀ dǒ
khĭnéricyą́ khuklǒ a takhukŭ. Thyá-
phú kayă yĕtôprę̀ a thę́plòhtwŏprę̀
ki ní̱bè tę̀mę̱lwóhteką shyé¬ Byacè a
mǫ̌nyĕ pă tônyĕ agnĕnuô, thĭ bè mę
phúnuô. Mę̱tĕhérò thĭ ní̱bèhǒ Byacè
a taryĕshyosǒ ná a tę̀prǫtę̀pryą hǒ
akhu-akhyĕ mę lahyă phúnuô.
6 Thĭ cuǒ hébè htyalǒ tuǫ̌ thĭngǫ́
phúnuôma amą́ to. Thę́né̱htya la-
hyă ngǫ́ tômṳ̌ dǒ a hé, “Huǒmû
takiphú pré rò a mę̱tapho lǒ khǒ-
mŭ tôklǫ̌,” ŭ hé nuôma thĭ thę́-
gně văhé. Phúnuôrò kayă yĕtôprę̀ a

tẹ̀thứ̃nuô, a dyéhtwŏhtya tuọ̃kuŏ lŏ
7 hố thĩ tômụlŏ atẹ̀thứ́ hố. Thyáphú
thĩ ki mwŏ̤plĩ lạ̀takli lŏ agněnuô,
thĩ bè phyéhtekyă huŏmû lyẹ atẹ̀-
thứ́ yěnuô, tứ̃rò thĩ htwŏhtya thyá-
ná khốmŭ thě̃ dố huŏmûtapho otọ̃to
yěnuô pă. Vă thégně tạ̀tẹ cố ná thĩ
ma kayă mwŏ̤plĩthĩplo htuŏhố tahe,
mẹtěhérò Krístu ma pẹ̀ tẹ̀cuốtalwó-
pwě athímí dố a khyáthyě htuŏ pẹ́
hố dố pẹ̀gně rò a plwŏkyă pẹ̀ tẹ̀thứ́
8 tôprẹ̀. Phúnuôrò pẹ̀ eŏ rọ̃lŭ tẹ̀cuố-
talwópwě yěnuô pó¬. Khốmŭ dố a
osĩlyạ̀ tọ̃ ná huŏmûtapho yěnuô, pẹ̀
tŏkò e è to. Huŏmûtapho yěnuô, a
mẹ duhtya éhtya tẹ̀thứ́ ná tẹ̀mŭmyạ́-
ricyạ̀ tahe pré. Pẹ̀ ki eŏ rọ̃lŭ khốmŭ
dố huŏmûtapho otọ̃sĩlyạ̀ to yěnuô,
ná khốmŭ dố a mwŏ̤plĩthĩplo yěnuô
ná tẹ̀mạ̀tẹ̀cố yěnuô tahe pó¬!
9 Vă ră pẹ́ thĩ li dố arẹ́khě̃ tôba
nuôma, vă hé thĩ ná bốthyókhé-
khŏ tă ná kayă dố a cuốthứ́ prẹ̀-
mòprẹ̀khŭ nuôtahe tămẹ́, vă ră hé-
10 cuố pẹ́ thĩ phúnuô. Manárò vă hé
phúyě nuôma, vă thézẹ̃ hé ná bè
bốthyónị́ ná kayă dố a zẹ̃e kuŏŭ
Jesŭ Krístu to nuôtahe tămẹ́ phúnuô
mạ̀to. Dố èthĩ aklě̃ tahehenuô kayă
dố a cuốthứ́ prẹ̀mòprẹ̀khŭ, a kốvě̃-
kốpra e nị́dyédû agně, a ehuôehí,
a cốbě̃ lahyă prẹ̀zọ thĩ tahenuô a o
akhu-akhyě vă thézẹ̃ hé kayă phú-
nuô tahe mạ̀to. Kayă dố a zẹ̃e kuŏŭ
Cốmarya to tahenuô thĩ bè bốthyó-
nị́ èthĩ to kihérò, thĩ bè htecuố ta-
phăkyă plứ̃lă hố ná hekhu yěnuô hố.
11 Vă thézẹ̃ hénuôma phútěhérò kayă
dố a hélyạ nị́dyé lahyă anẹ́ ná prẹ̀-
zẹ̃etẹ̀phú tahe tadứ̃rò a ki cuốthứ́
prẹ̀mòprẹ̀khŭ, a pŭ kốvě̃kốpra eni-
dyédû agně, a cốbě̃ prẹ̀zọ, dyámwị-
htyězọ ŭ, emẹ̃ŏpryá mạ̀torò ehuô-
ehí thĩ tahenuô bốthyó tă èthĩ tămẹ́.
Bí etọ̃ŏtọ̃ pré ná kayă phúnuô tahe
pré nuô etọ̃ŏtọ̃ tămẹ́ mẹ́.
12-13 Hétạ̀tạ̀¬ ma, cirya kayă o dố prẹ̀-
zẹ̃etẹ̀plốmụ aklŏ nuôtahe ma vă
tẹ̀mẹ mạ̀to. Kayă phúnuô tahe ma
Cốmarya cirya dû èthĩ pă. Manár-
rò thĩ tŏkò cirya nị́dyédû thĩ prẹ̀-
zẹ̃etẹ̀ plốmụphú tahe nuôma mạ̀to
ě? Lisăsěkŭ hé, “Vẹ́htekyă kayă mŭ-
myạ́ dố thĩklě nuô,”[j] rò thĩ bè mẹ
kuŏ phúnuô.

6

Puọ̃vyạ́ Krístuphú Ná Krístuphú Éhtya Lŭ Dố Kayădu Hi

1 Thĩ ki klyélŭngălŭ hérò thĩ cuố
éhtya cirya tuọ̃ lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀
dố kayădu dố a zẹ̃e Krístu to tahe
ahi mẹtě? Thĩ ná thĩ é hébèplŏ nị́-
dyé lŭ rò thĩ nŏcirya ná Cốmarya
2 akayă tahe to mẹtě? Cốmarya akayă
tahenuô, a ki cirya prẹ̀lu hekhuphú
pănuôma thĩ thégně to ě? Thĩ ma
kayă tahe dố a bè cirya cố prẹ̀lu he-
khuphú o dố hekhu yětôba lŏ cố pă
akhu-akhyě, tẹ̀ritẹ̀kyă phúbŏphúbí
yětahe pré rò thĩ tŏbè hébèplŏ pẹ́
3 nyă ŭ to ě? Dố mốkhu pă nuô, pẹ̀ bè
cirya cố mốkhu tanéphú cố pă tahe
nuôma thĩ thégně to ě? Phúnuôrò
hekhunẹ́khu a tẹ̀klyélŭngălŭ phúyě
tahe pré rò pẹ̀ cuố ciryanị́ to mẹtě?
4 Tẹ̀klyélŭngălŭ phúyě ki ohtwŏhtya

[j] 5:12-13Li Dônyă 17:7

rò, thĭ cuǒ tŏ kayă dǒ a htwŏ kuŏ
prę̀zǭ̨etę̀ plǒmǫ̨phú to tahe a o rò thĭ
5 cuǒ nŏcirya tuǫ̨ èthĭ mętě? Thétarę̨̄ tadû¬ ke̜ cǒ. Dǒ thĭ prę̀zǭ̨etę̀ plǒ-
mǫ̨phú aklę̀ ni̜dû nuô kayă dǒ a o
ná tę̀tanę̀cyą̀ rò a hébè ciryacyą̀ pę̀
Krístuphú yětahe a tę̀klyéngă lŭ yě
bí aplèkŭ nuô patítadû tôprę̀ nuôma
6 aklyá o nyă prę́. Thĭ cuǒ mę̀ khódû
lahyă thĭgně phútě. Thĭ ná thĭ cuǒ
éhtya tuǫ̨ lŭ dǒ kayădu hi rò cuǒ
nŏcirya tuǫ̨ ná kayă dǒ a zǭ̨e kuŏŭ
Krístu to yětahe vă!
7 Dǒ thĭ ná thĭ cuǒ éhtya hébè lŭ
dǒ kayădu hi akhu-akhyě, a dyéluŏ
hǒ ná thĭ lacǭ̨kyă lŏlą̀takli hǒ. Phû¬
ná thĭ mę̀phúnuô rò thĭ khyáthé-
plòhtŭ pę̀kyă thĭ puǭ̨vyą̀ dǒ a mę̀-
thǭ̨ thĭ yěnuôma aryáklŏ to ě? Phû¬
ná thĭ éhtya thĭ puǭ̨vyą̀ Krístuphú
dǒ kayădu ahi nuô, thĭ plwŏ thu-
kyă thĭ tą̄muŏtą̄tę̀ tahe nuôma aryá-
8 klŏ pă cǒ. Phúyěnuôrò thĭ mę̀ to.
Thĭ cuǒ mę̀thǭ̨ ni̜dyé khyělŭ tôprę̀
ná tôprę̀. Htuŏto thĭ cuǒ pǭ̨phezé-
plę̀phe ni̜dyé khyělŭ tôprę̀ ná tôprę̀.
Thĭ Krístuphú ná Krístuphú cuǒmę̀
ni̜dyédû lŭ phútě.
9 Kayăhă kayăkăkè, kayă mŭmyą̀-
ricyą̀ tahenuô a htwŏ ni̜ kuŏŭ Cǒ-
marya a htyěphúke̜phú dǒ lŭhtyě-
lŭke̜kŭ to pă nuôma thĭ thę́gně to
ě? Thyáphú thĭ ki mę̀thǭ̨ tă lahyă
tămę̀ nuô, tanę̀ tą̄tą̀ lahyă vă hé thĭ
yěnuô. Kayă dǒ a lǭ̨krwŏmę̀ tę̀thé-
zǭ̨ patápatŏ tahe, kayă dǒ a cǒbě
prę̀zǫ tahe, kayă dǒ a cuǒthǭ̨ ŭphú-
ŭmě tahe, prę̀khŭ ná prę̀khŭ cuǒthǭ̨
10 khyělŭ nuôtahe, htuŏto kayă ehuô-
ehí tahe, kayă dǒ a pǭ̨ kǒvěkǒpra e
ni̜dyé dûgně tahe, kayă emǭ̨ŏpryá
tahe, kayă dǒ a dyámwi̜htyězǫ ŭ,
ná kayă dǒ a lahŏe ŭ rǭ̨ tahenuô a
htwŏ ni̜ cyą̀ kuŏŭ Cǒmarya a htyě-
11 phúke̜phú dǒ lŭhtyělŭke̜kŭ to. Dǒ
thĭklę̀ tahehe nuô, dǒ nuôkhę̀ ma
a htwŏ htuŏhǒ kayăcyę̀ kayăricyą̀
thyáná nuôhǒ tadǭ̨rò Cǒmarya sĭplĭ-
kyă htuŏhǒ thĭ tę̀thǭ̨ hǒ. Rò khŏ-
nyą̀yě thĭ htwŏ hǒ Cǒmarya atę̀ hǒ.
Dǒ Byacè Jesŭ Krístu ná Cǒmarya
a Thę́ Săsę̀ akhu-akhyĕrò khŏnyą̀yě,
Cǒmarya dyahǒ thĭ phú kayăcǒka-
yătę tahenuô hǒ.

Dyénŏe Thĭ Ne̜klǫ̨ Yĕnuô Dǒ Cǒmarya Alĭatakhę̀ Agně

12 Dǒ thĭklę̀ tahehenuô, a hé, “Vă
mę̀ ĭtětě¬ ma ani̜ prę́,” a hé phú-
nuô ma a mą̀hǒ tadǭ̨rò ĭtětě¬ ma
aryá lŏ dǒ thĭgně mą̀to. Vă mę̀ ĭtě-
tě¬ ma ani̜ prę́ tadǭ̨rò vă plwŏhtwŏ
văne̜ ná lŏ¬ tę̀ dǒ vă thézǭ̨ mę̀ nuô-
13 tahe acǭ̨ to. “Sèe ma hǒkŭ agně,
hǒkŭ ma sèe agně,” kayă tahehe
ki hé phúnuô. Amą̀vă, manárò yě-
nyę̀cônuô Cǒmarya ki mę̀pyékyă lŏ
pă. Ne̜klǫ̨ yĕma le̜nŏe ná tę̀patápa-
tŏ agně mą̀to. Mą̀dû le̜nŏe ná Bya-
cè a tę̀thézǭ̨ nŏmę̀ pę̀ tahe agně prę́.
Dǒ Byacè yě akhu-akhyĕrò, shyé¬
nopă a ki mę̀ ihtòką̀khyě khyĕthyá
14 pę̀ ne̜klǫ̨ yĕnuô pă. Cǒmarya dǒ
a mę̀htwŏprę̀ ką̀khyě Byacè dǒ tę̀-
thyě yĕtôprę̀nuô, a ki mę̀htwŏprę̀
ką̀khyě kuŏ pę̀ dǒ tę̀thyě ná a tę̀-
15 prǫtę̀pryą̀ shyosŏ yĕnuô pă. Thĭ ne̜-
klǫ̨ yĕnuôma a mą̀dû Krístu ane̜-
klǫ̨ krǭ̨krǫ̨ tahe nuôma thĭ thę́gně
to ě? Vă phyé Krístu akrǭ̨akrǫ̨ yě
rò vă nŏomyě tǫ̨ ná himyáphèmuǫ̨
ma a kò nyă ě? Ki mę̀phúnuôma ani̜

16 taki¬ to. Kayă tôprę̀prę̀ dǒ a omyĕ
tǫ́ ná himyáphèmuǫ́ nuô, a htwŏ-
htya hǒ tôthwituǒ tôzyetuǒ ná hi-
myáphèmuǫ́ yĕ hǒ nuôma thĭ thę́-
gnĕ to ĕ? “Èthĭ yĕ thę́nyę̀ nuôma
a htwŏhtya hǒ lŭ tôthwituǒ tôzye-
17 tuǒ hǒ”[k] lisăsĕkŭ hé phúnuô. Ma-
nárò kayă dǒ a htwŏhtya hǒ tôcô¬
tuǒ ná Byacè tahenuô, a htwŏhtya
hǒ tôcô¬ tuǒ ná Byacè dǒthudǒthé
tôkyĕ hǒ.
18 Cuǒ taphăkyă lahyă ná tę̀cuǒthǔ
prę̀mòprę̀khŭ nuôtahe ní¬. Tę̀thǔ
dǒ aruô ĭtĕtĕ¬ bèbè nuô a mę̀bè sĕ
tǫ́ ná kayă anę́klǫ́ phú cuǒthǔ prę̀-
mòprę̀khŭ atę̀thǔ yĕnuô to. Kayă dǒ
a cuǒthǔ prę̀mòprę̀khŭ tahenuô a
mę̀thǔ lyą́ nı́dyédû cǒ anę́klǫ́ cǒ hǒ.
19- Thĭ nę́klǫ́ yĕnuôma Thę́ Săsĕ Byacè
20 dǒ Cǒmarya dyélyą́ pę́ thĭ yĕtôprę̀
alę́o a tę̀lŭhŏdu nuôma thĭ thę́gnĕ
to ĕ? Mę̀tĕhérò Cǒmarya iprı̨ ngu̧du-
ngu̧sí htuǒhǒ thĭ akhu-akhyĕ, thĭ nę́-
klǫ́ yĕnuô thĭ tę̀nı́dû mą́ pă to hǒ. A
htwŏhtya hǒ Cǒmarya atę̀ hǒ. Phú-
nuôrò nǒe lahyă thĭ nę́klǫ́ yĕnuô dǒ
Cǒmarya alĭatakhĕ agnĕnuô ní¬.

7

Tę̀sudyă Tę̀phyémĕphyévę̀ Ari-akyă

1 Khŏnyą́rò, vă ki rădônyăplŏ ką́-
khyĕsû pę́ thĭ ná thĭ sudyă vă dǒ
thĭ likŭ nuôtahe. Thĭ sudyă vă ná
ki phyémĕphyévę̀ to ma aryáklǫ̀
kŏ thĭ hé phúnuô. Prę̀khŭ ki phyé
2 amĕ to ma aryáklǫ̀. Manárò kayă
dǒ a cuǒthǔ ŭphúŭmĕ, a cuǒthǔ
prę̀mòprę̀khŭ tahe yŏ oé talwósû-
lŭ akhu-akhyĕ, prę̀khŭ pwǫ̀¬ tô-
prę̀ tŏkò phyé lahyă amĕ, rò prę̀mò
pwǫ̀¬ tôprę̀ tŏkò phyé lahyă avę̀.
3 Prę̀khŭ tŏbè omyĕ tǫ́ ná amĕ. Bí vę̀
thę́zǫ́ omyĕtǫ́ ná amĕ akhĕnuô, mĕ
tŏ yo nı́dyé to, phúnuôhǒ, bí mĕ thę́-
zǫ́ omyĕtǫ́ ná a vę̀ akhĕnuô, vę̀ tŏ
4 yo nı́dyé toto. Mĕ anę́klǫ́ yĕnuôma
atę̀ tǔdû mą́to, vę̀ atę̀nı́ kuǒ dûdû.
Phúnuôhǒ vę̀ anę́klǫ́ yĕnuô a tę̀tǔ-
dû mą́to, mĕ atę̀nı́ kuǒ dûdû prę́.
5 Mĕ ná vę̀ a tę̀thę́zǫ́thę́lǒ tôprę̀ ná
tôprę̀ nuô, bè yo nı́dyé lŭ to. Ma-
nárò bí thĭ thę́zǫ́ kwĭcóbĕ thuôkrŭ-
thuôkrĕ tǔdû akhĕnuô, thĭ ki thę́plò-
tŏ lŭ dǒ thĭ ki omyĕ taphă khó nyę̀-
lă lŭ to kihénuôma anı́ prę́. Manárò
thĭ kwĭcóbĕ htuǒnuô, thĭ bè omyĕ-
tǫ́ khyĕlŭ, mę̀tĕhérò ki thĭ khǒpę́
dyé thĭ thę́plò to hénuô, khĭnéri-
6 cyą́ khuklǒ ki ilo-ilyáni ̨ thĭ pă. Vă
hé thĭ phúyĕnuôma vă nǒshyo thĭ
mą́to. Mą́dû vă dyéthę́gnĕ cwǫ́ thĭ
7 prę́. Ki hélakŏma vă thę́zǫ́ nǒopa-
lă kuǒ lǒ thĭ phú văyĕ. Manárò Cǒ-
marya dyétą̆ tôprę̀ ná tôprę̀ nuôma
a thyálŭ to. Yĕtôprę̀ rò a dyétą̆ lŭ
shyĕzǫ́ yĕtôcô dǒ nuôtôprę̀ rò a dyé-
tą̆ khólŭ shyĕzǫ́ dǒ aruô tôcô ke a
mę phúnuô.
8 Phúnuôrò kayă dǒ a o ná hi ná
prę́ to thĭ tahe, ná prę̀mòokryá thĭ
tahenuô, aryáma opală plehyă lă
9 kuǒ lahyă phú vă yĕnuô hǒ. Maná-
rò thĭ ki khǒpę́ nı́dyé thĭ thę́plò to
hérò, tarú phyé lahyă phúmĕphúvę̀
nuô. O ná hi ná prę́ ma aryáklǫ̀ pă
cǒ ná thę́plò tanę patápatǒ mŭmyą́
nuôtahe cǒ.

[k] Hekhuhtwŏlú 2:24

10 Kayă dố a oná phúmĕphúvẹ̀
tahenuô, vă thẹ́zẹ̋ ithyótạ̄kyă èthĭ
ngọ̋ tômŭ̂. Tẹ̀ithyó yĕnuôma vă tẹ̀-
ithyó mạ́to, Byacè ithyókyă ná anẹ́
cố. Rò a hé ná mĕ bè okyăn̤ avẹ̀ to.
11 Manárò a ki okyă hérò a bèphyé ta-
ple nị́pă avẹ̀ to. A ki o tŭ̂dû ma anị́
pré, mạ́torò a ki hébèplŏ khyĕthyá
ná a vẹ̀ rò a ki kạ otọ̋kuŏ khyĕthyá
ná lŭ hénuôma anị́ pré. Vẹ̀ ma a bè
okyăn̤ amĕ toto.
12 Vă thẹ́zẹ̋ hé pẹ́ pọ́ kayă dố aruô dố
thĭklĕ nuôtahe. (Manárò, yĕma Bya-
cè hékyă mạ́to.) Vă tẹ̀ithyó nị́dû pré.
Vă thẹ́zẹ̋ ithyókyă vẹ̀ dố a ki htwŏ-
hố Krístuphú rò amĕ ki zẹ̋e kuŏ-
hí Krístu to tadŭ̂rò amĕ yĕ ki thẹ́-
zẹ̋ oplehyă tọ̋kuŏpă ná avẹ̀ hénuô,
13 avẹ̀ bè okyăn̤ amĕ to. Phúnuôhố mĕ
dố a htwŏhố Krístuphú rò a vẹ̀ ki
zẹ̋enyẹ́e kuŏ hí Jesŭ Krístu to ta-
dŭ̂rò avẹ̀ ki thẹ́zẹ̋ oplehyă tọ̋kuŏ-
pă ná lŭ hénuô, a bè okyăn̤ avẹ̀
14 to. Mẹ̀tĕhérò, thĭ dố a zẹ̋e pẹ̀ Bya-
cè Jesŭ tahenuô, thĭmĕ bèbè, mạ́-
torò thĭvẹ̀ bèbè, a ki zẹ̋e kuŏ hí
pẹ̀ Byacè Jesŭ to kihérò, dố thĭ yŏ
zẹ̋e tẹ̀ akhu-akhyĕ, Cố marya ki sŏri
èthĭ pă. Rò a ki sŏri tọ̋kuŏ thĭphú-
thĭlyẹ tahe pă. Cố marya ki sŏri thĭ-
phú tahe to hénuô, thĭ phú tahe-
nuô a ki thyákuŏ lŏ ná kayă dố a
zẹ̋e Byacè to nuôtahe aphúalyẹ nuô-
tahe pă.
15 Manárò mĕ bèbè, vẹ̀ bèbè dố a
zẹ̋e Krístu to yĕtôprẹ̀nuô a ki thẹ́zẹ̋
okyărẹ́ hérò a okyă dû. A ki mẹphú-
nuô hérò, kayă dố a zẹ̋e Krístu yĕtô-
prẹ̀nuô a tŏbè otọ̋nị́ ná kayă dố a zẹ̋e
Krístu to yĕnuô tôprẹ̀ to. Mẹ̀tĕhérò
Cố marya ếhố thĭ dố thĭ ki olŭ ná tẹ̀-
16 pẹ̀tẹ̀dwŏ pré. Mĕ dố a htwŏhố prẹ̀-
zẹ̋etẹ̀phú tahe thĭ⌒, dố thĭkhuthĭ-
khyĕ rò vẹ̀ htwŏhtyacyạ́ prẹ̀zẹ̋etẹ̀-
phú to thĭ hécyạ́ to. Phúnuôhố vẹ̀ dố
a htwŏhố prẹ̀zẹ̋etẹ̀phú tahe thĭ⌒, dố
thĭkhuthĭkhyĕ rò thĭmĕ htwŏhtya-
cyạ́ prẹ̀zẹ̋etẹ̀phú to thĭ hécyạ́ to.

Ohtwŏprẹ̀ Phú Cố marya Ế Nẹ̀ Nuô

17 Thĭ pwẹ̋⌒ tôprẹ̀ tŏkò ohtwŏprẹ̀
plehyă lahyă phú Cố marya dyétạ̄ thĭ
bí a ế thĭ akhĕnuô. A mẹ one htuŏ lŏ
nyă hố dố pẹ̀ ki ohtwŏprẹ̀ phúyĕ nuô
nyă hố. Tẹ̀ithyóithya phúyĕnuô, vă
ithyótạ̄ lŏ htuŏhố dố prẹ̀zẹ̋etẹ̀plố-
18 mụ akŭ pwẹ̋⌒ tôpho hố. Kayă dố
a dŭ̂talí htuŏhố phá rò Cố marya ki
ế lŭ tahenuô, a tŏbè mẹsĭmẹ́kyă nị́
a tẹ̀dŭ̂talíphá a tẹ̀mátẹ̀dyă yĕnuô
to. Kayă dố a dŭ̂talí kuŏŭ phá to
tahenuô, Cố marya ki ế èthĭ hérò a
19 lo dŭ̂talí pă phá to. Mẹ̀tĕhérò, dŭ̂ta-
líphá bèbè, dŭ̂talíphá to bèbè a lodu
lă mạ́to. Tẹ̀ dố a lodulố ŭ tôcôma
tẹ̀nị́dă Cố marya mekyăngọ̋ tahe yĕ-
20 nuô hố. Bí Cố marya ế kayă tôprẹ̀-
prẹ̀ akhĕnuô, è htwŏ kayă phútĕ tô-
prẹ̀nuô a tŏkò ohtwŏprẹ̀ plehyă lă
21 phúnuô. Bí Cố marya ế nẹ̀ akhĕnuô,
nẹ̀ htwŏ cố cẹ̋ bèbè, a lẹ́héo ná to.
Manárò nẹ̀byacè ki hé nẹ̀ ná thẹ́zẹ̋
cuố bítĕ ma anị́ hố a ki hé rò htecuố
22 nuô. Mẹ̀tĕhérò nẹ̀ htwŏ cẹ̋ tadŭ̂rò,
bí nẹ̀ zẹ̋ehố Byacè Jesŭ akhĕnuô, a
dyahố nẹ̀ phú kayă tôprẹ̀ dố a nị́ hố
tẹ̀pală nuô hố. Phúnuôhố kayă dố
a htwŏnố cẹ̋ to tôprẹ̀nuô, bí a zẹ̋-
ehố Byacè Jesŭ Krístu akhĕnuô, è
htwŏhố Byacè Jesŭ Krístu acẹ̋ hố.
23 Cố marya iprị ngụdungụsí nyacố thĭ
akhu-akhyĕ, cuố htwŏ pă tă lahyă

24 prẹ̀lukayă acṹ tămẹ́. Phúnuôrò puṍ-
vyą́ thĭ¬, bí Cốmarya ế nẹ̀ akhĕnuô,
nẹ̀ htwŏ kayă phútĕ, nẹ̀ mẹ tẹ̀mẹ
ĭtĕnuô, tarú ohtwŏprẹ̀, bốthyó ple-
hyă lă hố Cốmarya ná nẹ̀ tẹ̀mẹ yĕ-
nuô hố.

Tẹ̀sudyă Kayă Dố A o Ná Hi Náv Pré Híto Tahe Ná Prẹ̀mò-okryávs Tahe Ari-akyă

25 Khŏnyą́rò vă ki hésodônyăplŏ pẹ́
thĭ ná kayă o ná hinápré híto
tahe ari-akyă. Tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuôma,
Byacè mekyănố ngọ́ to. Manárò
vă thézṹ dyéthégně pẹ́ thĭ ná
vă tẹ̀myáhtye. Mẹtĕhérò Cốmarya
thézọ̀nḭ́ vă akhu-akhyĕ, zṹenḭ́ la-
26 hyă vă nuô. Mẹtĕhérò, pẹ̀ htŭkhĕ
khŏnyą́yĕ, tẹ̀pyą́tẹ̀sĕ, tẹ̀mẹcyẹ̀mẹcṹ
o ná prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe akhu-akhyĕ,
kayă dố a o ná hinápré híto tahenuô,
oplehyă lă lahyă phúnuôma aryáklŏ
27 vă tanẹ phúnuô. Thĭmĕ o ĕ? A ki o
hérò tanẹ dố ki dyakyă è tămẹ́. Thĭ
phúthè lahyă ĕ? Thĭ ki phúthè pă
lahyă hérò pṹphyé tă lahyă thĭmĕ-
28 thĭvẹ̀ tămẹ́ ní¬. Manárò thĭ ki phyé
thĭmĕthĭvẹ̀ hérò thĭ mẹthṹ tẹ̀ mą́to.
Prẹ̀mò opală tôprẹ̀ ki phyé avẹ̀ hérò
a mẹthṹ tẹ̀ mą́to. Manárò phú mĕ-
návẹ̀ bè myáhtyebè ná tẹ̀pyą́tẹ̀sĕ dố
a tẹ̀ohtwŏprẹ̀ akŭ tahenuô, vă thézṹ
nŏmyáhtye thĭ to.
29 Khŏbốthyó thĭ¬, vă thézṹ hé thĭ
ma phúyĕ: mọ̃nyĕ tadû phûhtya hố.
Cáhtya khŏnyą́yĕ tą̃plehyă, kayă dố
amĕo avẹ̀ o tahenuô, a tŏkò ohtwŏ-
prẹ̀ lahyă phú kayă dố amĕ oto
30 avẹ̀ oto tahenuô. Kayă dố anguṍ-
ahè tahenuô, a tŏ mẹ lahyă phú
èthĭ nguṍ to nuô. Kayă dố a thékrṹ
tahenuô, a tŏ mẹ lahyă phú èthĭ thé-
krṹ to nuô. Htuŏto kayă dố a iprḭ tẹ̀
tahenuô, athéplò tŏbè ícŭnḭ́ ná tą̃tẹ̀
31 dố a iprḭ yĕtahe to. Kayă dố a nŏe tą̃-
muŏtą̃tẹ̀ dố hekhu yĕtahenuô, a bè
tanẹdu nḭ́dyé tą̃tẹ̀ dố hekhu yĕtahe
to. Mẹtĕhérò lŏ¬ tẹ̀ dố a o dố he-
khu yĕ tahenuô, a oklọma nyẹ̀ tacṹ-
prẹ̀ mą́to akhu-akhyĕ, vă hé thĭ phú-
yĕ pré.
32 Hekhu a tą̃muŏtą̃tẹ̀ yĕtahenuô, vă
thézṹ nŏkṹnŏkyą̃ thĭ to. Kayă dố
amĕ o to tôprẹ̀nuô, a thézṹ krwŏ-
lṹ mẹtŏ Byacè athéplò akhu-akhyĕ,
a be săsĕ a tẹ̀tanẹ tahe dố Bya-
33 cè agně. Manárò, kayă dố amĕ o
tôprẹ̀nuô, akṹakyą̃ ná hekhu a tẹ̀-
phyétẹ̀mẹ tahe agně. Mẹtĕhérò a
thézṹ krwŏlṹ mẹtŏ pré amĕ théplò.
34 Phúnuôrò, kayă dố amĕ o tôprẹ̀nuô,
athéplò o nyẹ̀mĕ. Prẹ̀mò dố avẹ̀ onố
tôphuố¬ to tôprẹ̀, mą́torò prẹ̀mò-
okryá tôprẹ̀nuô, a be săsĕ a tẹ̀tanẹ
tahe dố Byacè a tẹ̀phyétẹ̀mẹ tahe
agně. Mẹtĕhérò a thézṹ dyélyą lŏ
anẹ́klọ̃ ná athéplò nyẹ̀côlŏ dố Cố-
marya agně. Manárò prẹ̀mò dố avẹ̀
o tôprẹ̀nuô, a bèkṹbèkyą̃ ná hekhu-
nẹ́khu a tẹ̀phyétẹ̀mẹ tahe. Mẹtĕhé-
rò a thézṹ krwŏlṹ mẹtŏ avẹ̀ théplò.
35 Thyáphú a ki htwŏbwíhtwŏtaryĕ dố
thĭgně rò vă hé phúyĕ pré. Vă pṹ
mẹdídyă tą̃tṹ thĭ mą́to. Thyáphú thĭ
ki ohtwŏprẹ̀ tą̃tŏtą̃bè lahyă, htuŏto
thyáphú thĭ ki dyélyą lŏthulŏthé
lahyă thĭnẹ́ dố Byacè a tẹ̀phyétẹ̀-
mẹ agněnuôrò, vă thézṹ mẹcwọ́ thĭ
phúnuô pré.
36 Hékuốrẹ́, prẹ̀mò dố nẹ̀ hyăsudyă
htuŏhố è yĕtôprẹ̀nuô, nẹ̀ thézṹshyo
nyacó lŭ rò nẹ̀ tanẹ shuŏshuŏ pré

ná nẹ̀ ki phyé ná lŭ kihérò, phyé-
kyă è nuô. Nẹ̀ ki mẹphúnuôma tẹ̀-
37 thŭ́ o to. Manárò prẹ̀khŭ yĕtôprẹ̀
ki dyalyạ htuŏhố athéplò ná a ki
phyé pă prẹ̀mò yĕtôprẹ̀ to, htuŏrò a
ki khŏpẹ́ nı́dyé athéplò hố kihérò,
a ki phyépă amĕ to rò a ki-o hố
38 phúnuô hénuôma aryá pré. Phúnuô
akhu-akhyĕ, prẹ̀khŭ dố a phyé amĕ
nuô aryá nyacố, manárò prẹ̀khŭ dố
a phyé amĕ to nuô aryá lốklŏ pă cố.
39 Prẹ̀mò tôprẹ̀nuô, avẹ̀ ki thyĕhíto
hérò a ki phyé taple avẹ̀ hénuôma
anı́ to. Manárò avẹ̀ ki thyĕ htuŏhố
kihérò a ki thézṵ́ phyé taple prẹ̀khŭ
dố aruôtôprẹ̀ hénuôma anı́ hố. Ma-
nárò a tŏbè phyé pré prẹ̀khŭ dố a
40 zṵ́e Byacè Jesŭ Krístu nuô pré. Ma-
nárò a ki phyé pă avẹ̀ to hénuô, a
mọklŏ lŭ. Yĕma mạ́hố vă tẹ̀myáhtye
ná vă tẹ̀tanẹ tahe. Vă tẹ̀hébè yĕnuô,
vă zṵ́e ná Thé Săsĕ Byacè dyéluŏ
vă pré.

8

Sèe Dố Ŭ Buôhtya Ná Prẹ̀zọ Tahe Ari-akyă

1 Khŏnyạ́rò vă thézṵ́ răcuố pẹ́ thĭ
sèe dố ŭ buôhtya ná prẹ̀zọ nuô-
tahe ari-akyă. Thĭ hé ná prẹ̀zọ tahe
nuôma a tẹ̀prọtẹ̀pryạ shyosŏ dố a lẹ́-
mẹpẹ́ pẹ̀ nuô a o to nuô pẹ̀ thégně,
thĭ hé phúnuô ma amạ́ vă. Thĭ tẹ̀-
thégně yĕnuô, a nŏphyéhtyalŏ thĭ
ná thĭ nẹ́ manárò tẹ̀mọ nuô a mẹ-
2 cwọ́mẹkŏ mạ́lakŏ cố ŭ cố. Kayă dố
a tanẹ nı́dyé anẹ́ ná vă thégně élă
hố tahenuô, tẹ̀ dố a tŏkò thégně
3 tahenuô, a thégně hí tôcô¬ to. Ma-
nárò kayă tôprẹ̀prẹ̀ dố a mọ Cốma-
rya nuô, Cốmarya thégně lŭ ná è ma
akayă hố.
4 Phúnuô akhu-akhyĕ, esèe dố ŭ
buôhtya ná prẹ̀zọ tahenuô, pẹ̀ thé-
gně ná prẹ̀zọ yĕnuôma a kyădĕ pré,
angọ́lasá o tôcô¬ to. Pẹ̀ thégně kuŏ
pọ́ dû ná Cốmarya nuôma a o pré
5 tôprẹ̀¬ tuŏ. Cốmarya mạ́to dố kayă
cốbĕ lŭ tahe nuôma a o ényacố.
Rò èthĭ hé lahyă, cốmarya yĕtahe
nuôma a o dố mốkhu, mạ́torò a o
bí hekhu yĕ, phúnuô. Rò cốmarya
mạ́to yĕtahenuô èthĭ cốbĕhtya nı́-
dyé lŭ phú èthĭ cốmarya, èthĭ bya-
6 cè tahenuô. Manárò pẹ̀ thégně ná
Cốmarya ma a oprẹ́ tôprẹ̀prẹ̀¬ tuŏ
pré. È ma pẹ̀phĕ, è ma a byályạ tẹ̀-
pwọ̀¬ tôcô rò pẹ̀ ohtwŏprẹ̀ pẹ́ dố
lŭgně. Byacè ma a oprẹ́ tôprẹ̀prẹ̀¬
tuŏ pré, è ma Jesŭ Krístu hố. Cố-
marya nŏbyátạ̀ dĭtṵ́ tẹ̀pwọ̀¬ tôcô ná
Jesŭ Krístu. Prẹ̀ dố a dyé pẹ̀ thé-
htwŏprẹ̀ ma mạ́ è hố.
7 Manárò, pẹ̀ puọ́vyạ́ Krístuphú ta-
hehe dố a thégně tạ̀tẹ kuŏ lŏ hí tẹ̀-
thégně dố vă ră pẹ́ thĭ khŏnyạ́yĕ
to nuô a o tahe. Bí èthĭ zṵ́e tyahí
Jesŭ to akhĕnuô, èthĭ tanẹ ná prẹ̀-
zọ yĕtahe nuôma a taryĕshyosŏ o
akhu-akhyĕ èthĭ kírẹ́ vĭkyă a tẹ̀tanẹ
yĕtahenuô, apyạ́asĕ nyacố dố èthĭ
agně cố. Rò bí èthĭ esèe dố ŭ lŭtyă-
htya ná prẹ̀zọ yĕtahe akhĕnuô, a mọ
lŭthéplò to, rò a mẹthŭ́ hố tẹ̀ hố a
8 tanẹ lahyă phúnuô. Sèesèŏ yĕnuô a
mẹryáhtyatọ́ pẹ̀ tẹ̀bốthyókhékhŏ ná
Cốmarya taki¬ to. Pẹ̀ e bèbè, pẹ̀ e to
bèbè, a lẹ́htwŏbwí htwŏtaryĕ tọ́ dố
pẹ̀gně tôcô¬ to.
9 Thĭ thézṵ́ e tẹ̀ ĭtĕtĕ¬ nuô thĭ ení
pré tadṵ́rò, rọ̀nı́ lahyă thĭnẹ́ ní¬.

Mętĕhérò thĭ mę tę̀ tahenuô, nŏ̀htwŏhtya tă tę̀lakhŭ̂lalŏ dố kayă a tę̀zŭ̂tę̀nyą patí tahe agnĕ tămę́.
10 Hékuŏ́rę́, kayă dố atę̀zŭ patí tôprę̀prę̀ ki myáhtye thĭ cuố phyé esè dố ŭ lŭhtya ná prę̀zo yĕ, hébyenuŏ. Thĭ thę́gnĕ ná prę̀zo yĕnuôma a kyădĕ pré, angǫ́lasá o tôcô¬ to tadŭ́rò kayă dố a thę́gnĕ kuŏŭ to yĕtôprę̀nuô a myábŭ kuŏ thĭ rò a ki cuŏphyée kuŏ pă. A phyée rò a mo lŭthę́plò to, tadŭ́rò a ki phyée
11 pă. Phúnuôrò thĭ puǫ̂vyą dố atę̀zŭ patí yĕtôprę̀nuô, thĭ tŏbè thę́gnĕ ná Krístu khyáthyĕ pę́ tǫ̂kuŏ dố ègnĕ. Mętĕhérò dố thĭ thę́gnĕ tę̀yĕ ná thĭ mętę̀ yĕ akhu-akhyĕrò thĭ mępyą-
12 męsĕ̀ hố thĭ puǫ̂vyą yĕ hố. Dố thĭ męphúnuô akhu-akhyĕ thĭ mętĥŭ́hố thĭ puǫ̂vyą yĕtahe hố. Mętĕhérò atę̀zŭ patí rò a krwŏ myábŭ mękuŏ thĭ rò athę́plò mo nı̨́dyé to akhu-akhyĕ, a thyá hố ná thĭ mętĥŭ́hố Krístu
13 nuô hố. Męphúnuôrò, dố vă e tę̀zye khukhyĕrò a ki dyéhtwŏhtya puǫ̂vyą Krístuphú tôprę̀prę̀ a tę̀lakhŭ̂lalŏ kihénuô, vă e pă tę̀zye tôphuố¬ to. Mętĕhérò vă thę́zŭ nŏ̀htwŏhtya tę̀lakhŭ̂lalŏ dố vă puǫ̂vyą Krístuphú yĕtahe agnĕ to akhu-akhyĕ, vă e pă to pré.

9

Prę̀dônyăphú Tahe A Tę̀phyétę̀mę Ná A Tę̀taryĕshyosŏ Tahe

1 Vă ma prę̀palăphú tôprę̀ mą́to ĕ? Vă ma Prę̀dônyăphú tôprę̀ mą́to ĕ? Ma vă myáhtyenố kuŏ nyă hí pę̀ Byacè Jesŭ Krístu to ĕ? Vă krŭ̂mę Byacè atę̀mę akhu-akhyĕ, thĭ zŭ́kąnyą́ką hố Krístu hố nuôma amą́to
2 ĕ? Kayă aruô tahe dyakuŏ vă phú Prę̀dônyăphú tôprę̀ to tadŭ́rò thĭ rò thĭ tŏbè dya vă phú Prę̀dônyăphú tôprę̀nuô. Mętĕhérò thĭ ná Krístu htwŏhtya hố lŭ tôcô¬ tuŏ akhu-akhyĕ, thĭ dyéluŏ tą̆tę hố ná vă ma Prę̀dônyăphú a mą́lakŏ cố hố tôprę̀ hố.
3 Kayă tahe ki pŭ sudyă vă ná vă mętę̀ yĕ ari-akyă kihérò vă ki
4 hésû ètĥĭ, vă mę tę̀męyĕ rò vă tŏkò
5 nı̨́bè nyă ŭ tę̀buôebuôŏ vă to ĕ? Vă phyé kuŏ vămĕ dố a zŭ̂e Krístu rò vă ékrwŏcuố́nı̨ kuŏ è ná klyá phú Prę̀dônyăphú dố aruô tahe męnuô bèbè, phú Byacè a puǫ̂prę̀khŭ thĭ nuôtahe mę nuô bèbè, phú Petru mę nuô bèbè, vă mę kuŏ phúnuô ma
6 anı́ nyă to ĕ? Tanęmyá mŏ lahyă. Pę̀ mętę̀ phúyĕ rò ŭ kò męcwǫ́ kuŏ nyă pę̀ to ĕ? Tŭ́nyă pré vă ná Barnaba bè pŭ̆epŭ̆ryą buôelyą nı̨́dyé nyă dû hố pę̀nę́ phúyĕ nyă pré hố ĕ?
7 Hékuŏ́rę́, klyĕphú tahenuô, a mę klyĕ atę̀mę rò a lŏ̀kyă nı̨́dyédû arŭ̂ nuôma a onố nyă ĕ? Prę̀isố thòbĭthèmǫ̂ tôprę̀nuô, a enố nı̨́dyé kuŏ a thòbĭthè to nuôma a onố nyă ĕ? Kayă dố a kyę̆ pŭ́panę̆ tôprę̀nuô, a
8 tŏkò nı̨́bè nyă akhwóakè to ĕ? Vă hé pę́ thĭ yĕnuôma prę̀lukayă a tę̀tanę tŭ́dû nyă pré ĕ? Cố́marya a tę̀thyótę̀thya hé kuŏ nyă phúnuô to ĕ?
9 “Thĭ nŏzı̨́tą̆thyĕ pŭ́ ná buố akhĕnuô, taklwǫ̆bí tă akyą̆kŭ tămę́”[l] Mosè a tę̀thyótę̀thya hé phúnuô. Cố́marya

[l] Li Dônyă 25:4

hé phúyěnuôma thĭ tanẹ ná a hé pẹ́
10 prếtứ pứ agně prế ě̌? A hé pẹ́ pẹ̀-
gně mạ̀to ě̌? Yěma a hé mạ̀lakŏ pẹ́
cố hố pẹ̀gně hố. Kayă dố a hyă htá
pẹ́ ŭ lyạ́ ná kayă dố a hyă kế pẹ́
ŭ buố tahenuôma, a myásŭ̌ nyă hố
dố a ki nị́bè lahyă akhwóakè tahe
11 dố a lẹ́elẹ́ŏ agně hố. Phúnuôhố, pẹ̀
hésodônyă pẹ́ thĭ ná Cố̄marya alặ̀-
angọ́ dố athyáná kayă dố a pruốtặ̀
tẹ̀klwĭtẹ̀lwí tahenuô hố. Pẹ̀ tŏ myá-
sŭ̌ kế́e nị́dyé khyĕ thĭ tẹ̀mẹcwọ́ dố
12 thĭ o nuôma a kònyă to ě̌? Kayă dố
aruô tahe hyă hésodônyă pẹ́ thĭ rò
thĭ ki mẹcwọ́mẹkŏ èthĭ hénuô, pẹ̀
rò thĭ tŏkò mẹcwọ́mẹkŏ nyacố pẹ̀
mạ̀to ě̌? Pẹ̀ kwĭ thĭ tẹ̀mẹcwọ́ ma a
kò prế tadứrò pẹ̀ kwĭnố ná thĭ tôcô¬
to. Thyáphú pẹ̀ ki mẹ dídòdídyă tă
Krístu a tẹ̀thếkrṵ̀mila tẹ̀mẹnuô, pẹ̀
yácứ khyáthếplòhtŭ cố tẹ̀pwọ̆¬ tôcô
13 cố. Thĭ thếgně tặ̀tẹ dû hố ná kayă
dố a mẹ tẹ̀phyétẹ̀mẹ dố tẹ̀lŭtyă hŏkŭ
tahenuô, a e lahyă prế sèesèŏ dố a o
dố tẹ̀lŭtyă hŏkŭ nuôtahe prế. Kayă
dố alŭatyăhtya pẹ́ ŭ yĕtahenuô, èthĭ
e nị́dyé khyĕ lahyă prế tẹ̀zye dố ŭ
hyă lŭhtya yĕnuô tahe prế ma thĭ
14 thếgně to ě̌? Phúnuôhố kayă dố a
dônyă tẹ̀thếkrṵ̀mila tahenuô, dố a
mẹ tẹ̀mẹyĕ akhu-akhyĕ, ŭ tŏ buôe
èthĭ, Byacè hékyă phúnuô.
15 A kò dố vă tŏkwĭ cố thĭ tẹ̀mẹ-
cwọ́ cố tadứrò vă kwĭ thĭ tôcô¬
to. Htuŏto vă thếzṵ́ nŏ̄mẹcwọ́ thĭ
ná vănẹ́ rò vă ră pẹ́ thĭ liyĕ-
nuô mạ̀toto. Vă thếzṵ́ mẹdídyă tẹ̀-
thếkrṵ̀mila taki¬ to. Phû¬ ná vă
mẹphúnuôrò, vă thyĕkyă nuô¬ ma
16 a mọklŏ pă cố. Vă lẹ́phyéhtyalŏ
nị́dyé vănẹ́ ná vă dônyăhéso pẹ́
ŭ tẹ̀thếkrṵ̀mila yĕnuô akhălẹ́ o ná
tôpho¬ to, mẹtĕhérò Byacè me-
kyă nyă ná vă bè dônyăhéso pẹ́ ŭ
tẹ̀thếkrṵ̀mila. Vă ki dônyăhéso pẹ́
ŭ tẹ̀thếkrṵ̀mila yĕ to hénuô, a ki-
17 cyẹ̀kicṵ̀ nyacố vă bá¬ tĕ pă. Tẹ̀mẹ
yĕnuô vă ki nwóphyénwómẹ nị́-
dyédû prế kihérò, vă phyé akhwó-
akè ma a kò prế. Manárò vă nwó-
phyénwómẹ nị́dyédû mạ̀to. Cố̄ma-
rya nwóhtya vă rò a dyétặ̀kyă tẹ̀mẹ-
yĕ dố vă khadăkŭ akhu-akhyĕ, vă
bè mẹ phú a dyétặ̀ vă, a nŏ̄mẹ vă
18 nuôprế. Kihéphúnuôrò, vă kírẹ́ nị́bè
kuŏ̄ akhwóakè ĭtĕ pă? Akhwóakè dố
vă nị́bè nuôma mạ̀hố vă dônyă pẹ́ ŭ
tẹ̀thếkrṵ̀mila yĕnuô hố, a kò cố dố
vă tŏ kwĭ kuŏ̄ŭ tẹ̀mẹcwọ́ tadứrò vă
phyé kuŏ̄ŭ akhwóakè to yĕnuô hố.
19 Vă ma prẹ̀palăphú tôprẹ̀ rò ŭ mẹ-
cwọ́mẹkŏ nố vă to akhu-akhyĕ, vă
lo nị́dă èthĭngọ́ to. Manárò thyá-
phú ŭ ki zṵ́kạnyạ́kạ é Byacè Jesŭ
agnĕnuô, vă thếzṵ́ htwŏ pẹ́ cố kayă
20 pwọ̆¬ tôprẹ̀ acṵ́ cố. Thyáphú Juda-
phú tahe ki zṵ́kạnyạ́kạ kuŏ̄ Bya-
cè Jesŭ Krístu agnĕnuô, bí vă o
kuŏ̄ dố èthĭklĕ akhĕ, vă mẹ thyá-
kuŏ̄ phú Judaphú tahe mẹ nuô. Vă
o dố Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya alẹ̀ mạ̀to
tadứrò thyáphú èthĭ ki zṵ́enyạ́e kạ
kuŏ̄ Byacè Jesŭ agnĕnuô, vă bè lṵ̀-
krwŏ mẹkuŏ̄ tẹ̀thyótẹ̀thya phú èthĭ
21 mẹ nuô prế. Thyáphú kayă dố a thế-
gně kuŏ̄ŭ Mosè a tẹ̀thyótẹ̀thya to
tahe ki zṵ́kạnyạ́kạ kuŏ̄ŭ Byacè Jesŭ
Krístu agnĕnuô, bí vă o kuŏ̄ dố èthĭ-
klĕ akhĕ, vă mẹphú pẹ̀ Judaphú alẹ́-
klŏ mẹnuô to, vă mẹ thyákuŏ̄ phú
èthĭ mẹnuô prế. Manárò vă krwŏ-
lṵ̀ mẹ kuŏ Cố̄marya a tẹ̀thyótẹ̀thya

to, vă hé phúnuô mạ̀to. Ki hétặ̀tặ̀ma
vă ma kayă tôprẹ̀ dố a lụ̂krwŏ mẹ
nyacố Krístu a tẹ̀thyótẹ̀thya tôprẹ̀
22 cố. Thyáphú kayă dố ŭ mẹcyẹ̀ èthĭ,
pẹ́epẹ́ŏ èthĭ tahe ki zụ̂kạnyạ́kạ kuŏ
Byacè Jesŭ agnĕnuô, bí vă otộkuŏ
dố èthĭklĕ akhĕ, vă ohtwŏprẹ̀ thyá-
kuŏ phú èthĭ nuô. Thyáphú kayă
tahehe ki nịbè kuŏ tẹ̀mẹlwóhtekạ
agnĕnuô, vă myápụ̂ ohtwŏprẹ̀ tặ̀tŏ-
tặ̀bè kuŏ pwộ¬ tôcô phú èthĭ pwộ¬
23 tôprẹ̀ ohtwŏprẹ̀ nuô cố. Vă mẹ tẹ̀-
ĭtĕtĕ¬ bèbè nuô, vă mẹ dố tẹ̀thẽ́krụ̂-
mila agnĕ prẽ. Thyáphú vă ki nịbè
kuŏ tẹ̀thẽ́krụ̂mila a tẹ̀sŏri tahenuô,
vă mẹ hố phúnuô.
24 Ŭ klya dícĕ lŭ nuôma, ŭ klyaplu-
klyaphè cố tadứrò a klya pẹ́ lŏ ŭ
nuôma a o prẽ tôprẹ̀ prẽ, rò ŭ dyé tẹ̀-
klya nịkhwókè tứ è tôprẹ̀ prẽ nuôma
thĭ thẽ́gnĕdû hố! Shyé¬ nopă, thyá-
phú thĭ ki nịbè kuŏŭ tẹ̀sŏri dố Cố-
marya a o nuô rò thĭ tŏ yácứ-yáre,
cyẹ́pryẹ̀cyẹ́lị krwŏkuŏ lahyă Cố-
marya akhyĕ thyáná kayă klyadícĕ dố
a thẽ́zụ̂ klya pẹ́ ŭ rò a thẽ́zụ̂ nịbè
tẹ̀klya nịkhwókè yĕnuô tahe cyẹ́-
25 pryẹ̀cyẹ́lị klya nuô. Lŏ¬ kayă dố
a klyadícĕ tahenuô, a bè khŏnịdyé
athẽplò, a bè ithyólyạ nịdyé lahyă
athẽplò a tẹ̀thẽ́zụ̂thẽlŏ tahe. Thyá-
phú a ki nịbè ŭ ki mẹlĭmẹtakhĕ èthĭ
ná khuklwộ dố anóakă, apyéakyă-
cyạ́ yĕtahe agnĕnuô prẽ rò, a khŏ
nịdyé lahyă anẹ́ phúnuô. Manárò
pẹ̀ dố a zụ̂e Jesŭ Krístu tahenuô,
pẹ̀ ki nịbè ŭ ki mẹlĭmẹtakhĕ pẹ̀ ná
khuklwộ dố anóakăcyạ́ to tahe pă.
26 Phúnuôrò, thyáphú vă ki nịbè kuŏ
tẹ̀yĕ agnĕnuô, vă thyácốhố ná kayă
klyadícĕ tẹ̀ tôprẹ̀ dố a klya tŏdĕ hyă
cốranẽ cố dố mábŏ a o nuô tôprẹ̀ cố.
Vă thyácốhố ná prẹ̀plútẹ̀ dố a plú-
thứplúbè dûgnĕ ŭ tôprẹ̀nuô mạ̀to.
27 Phúnuôrò vă khŏ, vă khyá nịdyé
vă thẽplò a tẹ̀thẽ́zụ̂thẽlŏ tahe rò vă
ithyócyẹ̀ ithyócụ̂ lyạ nịdyé vănẹ́. Vă
yŏ hésodônyă pẹ́ htuŏhố ŭ akhu-
akhyĕ, vă thẽ́zụ̂ htwŏ kayă dố a la-
cụ̂kyă ŭ khălẹ́ to, vă thẽ́zụ̂ htwŏ phú
vă tŏkò htwŏ nuô.

10

Tẹ̀dyérọ̀dyéryẹ̀ Tẹ̀cốbĕ
Prẹ̀zọ Tahe Ari-akyă

1 Vă khŏbốthyó thĭ¬! Vă thẽ́zụ̂ nŏ-
thẽ́gnĕ kuŏ thĭ ná pẹ̀phyĕpẹ̀phuŏ dố
Mosè thŭkạ lŭ dố nuôkhĕ tahe ari-
akyă. Ólụộ dố a dyéluŏ ná Cố-
marya hyălyạ otộkuŏ ná èthĭ yĕtôba
nuô, a zọuôkạ pẹ́ dố èthĭkhu. Htuŏ-
rò èthĭ kạcuố talwóbẽ ryáryádèdè
lŏplĭ ná htyĕdutavạ dố ŭ ẽ ná htyĕ-
2 lịdu yĕnuô tôbŏ cố. Lŏ¬ èthĭ yĕta-
henuô a thyáhố ná èthĭ plwŏ lahyă
lŏplĭ hố htyĕ dố ólụộ yĕtôba akŭ ná
dố htyĕdutavạ yĕ akŭnuô hố, rò èthĭ
htwŏ kạlŏ hố Mosè a khŏpacẹ̀ dố a
3 krwŏ lŭkhyĕ tahe hố. Èthĭ erọ́ lŏplĭ
lŭ khốmŭ dố Cố́marya dyétặ̀ èthĭ yĕ-
4 nuô pwộ¬ tôprẹ̀ hố. Htuŏrò èthĭ ŏrọ́
lŏplĭ lŭ htyĕ dố Cố́marya dyé èthĭ
yĕnuô hố. Htyĕ dố èthĭ ŏ yĕnuôma
a o dố lộkŭ hte. Lộ yĕnuôma mậhố
Jesŭ Krístu hố. Èthĭ cuố bítĕ¬ tôpho
bèbè nuô, Jesŭ cuố tộkuŏ ná èthĭ.
5 Cố́marya mẹcwọ́mẹkŏ pẹ́ cố èthĭ bá-
nuô cố tadứrò dố èthĭklĕ tahehenuô
a mẹ tŏ Cố́marya athẽplò to nuô a
o ẽnyacố. Phúnuôrò èthĭ thyĕkyă lŏ
dố kẹ́sĕhtyĕkyạ lộtamákhu.

6 Pę̀phyĕpę̀phuŏ yĕtahe lų̄krwŏmę
a tę̀thę́zų̄ mŭmyą́ricyą tahe akhu-
akhyĕ a htwŏhtya hǒ phúnuô hǒ.
Thyáphú pę̀ ki myábŭ krwŏmę̀kuŏ
tă phú èthĭ mę̀nuô tămę́ nuô, a
htwŏhtya hǒ tę̀ithyó tôcô dǒ pę̀gnĕ
7 hǒ. Pę̀ bè cóbĕnı́kuŏ prę̀zǫ phú èthĭ
nuô to. Mę̀tĕhérò lisăsĕkŭ hé, "Èthĭ
onyă takruǫ̆takrę́ emų̄ŏmų̄ lahyă rò
8 ilĕprę́ilĕmyą nı́dyé lŏ lahyă."[m] Pę̀
bè cuŏthū́ nı́kuŏ prę̀mòprę̀khŭ phú
dǒ èthĭ aklĕ tahehe cuŏ thū́ nuô to.
Dǒ èthĭ cuŏthū́ prę̀mòprę̀khŭ akhu-
akhyĕ, tônyĕ akŭ prę́ nuô, èthĭ thyĕ-
9 kyă kayă nyę̀thǒ ná thuŏrí cǒ.[n] Bya-
cè tôkuô¬ rò ma acǒ ná a tę̀ǒ-
lyą ĕ, ma acǒ to ĕ phúnuôma pę̀
bè hémyámę̀myá nı́ Byacè phú èthĭ
tahe hémyámę̀myá nuô to. Pę̀phyĕ-
pę̀phuŏ tahenuô a mę̀myá lahyă
phúnuô akhu-akhyĕ, rū́ tahe iphuŏ
10 thyĕkyă élă èthĭ.[o] Pę̀ bè tamwǫ̆ta-
lĕnı́ phú èthĭ tahehe tamwǫ̆talĕ nuô
to. Pę̀phyĕpę̀phuŏ dǒ nuôkhĕ tahe
tamwǫ̆talĕ lahyă akhu-akhyĕ, mǒ-
khu tanéphú mę̀thyĕkyă èthĭ.
11 Tę̀yĕtahe cuŏ htwŏhtya tuǫ̆ lŏplĭ
phúnuô mę̀tĕhérò thyáphú kayă dǒ
aruô tahe ki krwŏ myábŭ mę̀kuŏ tă
phúnuô tămę́ nuô, a dyéluŏ pę́ ŭ
prę́. Thyáphú ŭ ki dyérǫ̀dyéryę̀ one
pę́ pę̀ dǒ a ohtwŏprę̀ dǒ khyĕlǒ ŭ
yĕtôhtū tahe agnĕnuôrò, ŭ rămárĕ-
12 dyă okyă pę́ dǒ lisăsĕkŭ yĕprę́. Phú-
nuôrò nę̀ ki tanę nı́dyé nę̀nę́ ná vă
tę̀zų̄tę̀nyą sŏ nyacǒ hǒ kihérò, orǫ̀-
oryę̀ nı́dyé nę̀nę́ ní¬, pămа nę̀ mę-
13 thū́ kuŏ he. Lŏ tę̀ilo-ilyá dǒ nę̀ myá-
htye hyăbènǒ tahe nuôma a thyá
prę́ ná prę̀lu hekhuphú dǒ aruô tahe
myáhtye hyăbènǒ nuôtahe prę́. Ma-
nárò Cǒmarya nuô acǒ ná angǫ́, mę̀-
tĕhérò tę̀ilo-ilyá dǒ ashyo-asŏ dǒ nę̀
khyábę́ to tahenuô, a nŏkhyá nę̀
to. Bí tę̀mę̀myá hyăbè nę̀ akhĕnuô,
thyáphú nę̀ ki khyáthę́plòhtŭbę́ è,
htuŏto thyáphú nę̀ ki siplę́bę́ ná
tę̀ilo-ilyá yĕ agnĕnuô, Cǒmarya ki
bámŏ pę́ nę̀ klyá pă.
14 Vă khŏbǒthyómǫ thĭ, cóbĕ tă la-
15 hyă prę̀zǫ taki¬ tămę́ ní¬. Thĭ ma
kayă dǒ acyą́adè tahe. Phúnuôrò vă
hé pę́ thĭ khŏnyą́yĕ nuôma athū́ ĕ
ma atŏ ĕ nuô tanę tą̆tę nı́dû lahyă
16 ní¬. Bí pę̀ eŏ rǫ́lŭ Byacè tę̀eŏ săsĕ
mǫ́hé akhĕ rò pę̀ kwĭhtya Cǒmarya
ná a ki sŏrisŏbŭ thòbĭthèhtyĕbĕ yĕ
akhĕnuô, a dyéluŏ hǒ ná dǒ Krístu
athwi akhu-akhyĕ, pę̀ htwŏhtya tô-
côcô¬ tuŏ lŭ ná è hǒ mą́to ĕ? Phú-
nuôhǒ bí pę̀ ibiphę́ khǒmŭ rò pę̀ e
è akhĕnuô, a dyéluŏ hǒ ná pę̀ htwŏ-
htya tôcôcô¬ tuŏ lŭ ná Krístu anę́klǫ́
17 hǒ, mą́to ĕ? Pę̀ ecŭŏcū rǫ́ lŏplĭ lŭ
khǒmŭ tôklǫ́tuŏ. Phúnuôrò pę̀ orǫ́-
oę́ tadū́rò pę̀ ma nę́ tôprę̀prę̀¬ tuŏ
lŭ prę́.
18 Tanę̀myámŏ lahyă Judaphú dǒ a
e lahyă tę̀zye dǒ ŭ lŭtyăhtya ná Cǒ-
marya tahenuô. Dǒ èthĭ e tę̀lŭtyă-
htya yĕtahe akhu-akhyĕ, èthĭ cóbĕ-
19 htya lŏplĭ hǒ Cǒmarya yĕnuô hǒ. Ma
vă thę́zų̄ hé ná prę̀zǫ dǒ kayă cóbĕ
nı́dyé è yĕnuôma a o ná a taryĕ-
shyosŏ phúnuô ĕ? Toròma vă thę́-
zų̄ hé ná tę̀etę̀ŏ dǒ ŭ lŭhtya ná prę̀-
zǫ yĕnuôma a lodu klŏ, vă thę́zų̄ hé
20 phúnuô ĕ? Vă thę́zų̄ hé phúnuô mą́

[m]Li Hteką 32:6 [n]Li Hteką 32:6 [o]Li Lĕmı̨klĕ 21:3-6

taki¬ to. Vă thézṹ hé ná tẹ̀ dố ŭ lŭ-
htya ná prẹ̀zọ tahe nuôma a lŭhtya
lahyă pré khĭnékhĭnŏ pré, a lŭhtya
lahyă Cómarya mą́to. Phúnuôrò vă
thézṹ nŏ bóthyóbólă thĭ ná khĭné-
21 khĭnŏ to.[p] Byacè tẹ̀eŏsăsĕ mọ́hé rò
thĭ cuố nuŏenuŏŏ kuŏŭ ŭ, kayă dố a
cóbĕ prẹ̀zọ tahe buô nı́dyé asèesèŏ
ná khĭnékhĭnŏ tahenuô rò thĭ cuố-
nuŏ etọ́ŏtọ́kuŏŭ ŭ, thĭ cuố mẹphú-
nuô ma, anı́ to. Mẹtĕhérò, nẹ̀ ki cuố
nuŏenuŏŏ tọ́kuŏ phúnuô hénuôma
athyáná nẹ̀ bóthyó hố ná khĭnékhĭ-
22 nŏ hố. Pẹ̀ thézṹ nŏ théplòdu Cómar-
ya ná pẹ̀nę́ ĕ? Ma pẹ̀ hĕshyoresŏklŏ
nyă ná Cómarya ĕ?
23 Dố thĭklĕ tahehenuô a hé lahyă,
“Pẹ̀ mẹ ĭtĕtĕ¬ ma anı́ pré,” phúnuô.
A hé phúnuôma amą́vă tadŭ́rò ĭtĕ-
tĕ ma a htwŏbwíhtwŏtaryĕ lŏ mą́to.
“Pẹ̀ mẹ ĭtĕtĕ ma anı́ pré,” tadŭ́rò
ĭtĕtĕ¬ bèbè nuô, a dyéshyodyésŏ-
24 htya cyą́ ŭ tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ to. Tẹ̀ dố a
nı́bwínı́taryĕ prĕtŭ́ thĭ tôprẹ̀ agnĕ
nı́dû nuô, thĭ tŏ myápṹ mẹnı́ tôprẹ̀¬
to. Mą́tôkhónuô, thĭ tŏ myápṹ mẹpę́
kuŏ tẹ̀ dố a nı́bwínı́taryĕ dố ŭruô
agnĕnuô tahe.
25 Dố klę́kŭ nuô, ŭ isĕ e tẹ̀zye ĭtĕ-
tĕ¬ bèbè, thĭ enı́ lŏplĭ pré. Thyá-
phú thĭ ki théplòmọ agnĕnuô, tẹ̀zye
yĕma ŭ buô htuŏhố ná prẹ̀zọ ĕ, ma
26 to ĕ sudyă tă ŭ tămę́. Vă hé phúyĕ
mẹtĕhérò, “Hekhu ná tẹ̀ dố a o dố
hekhu alọyĕ pwọ̀¬ tôcô nuôma Cóm-
arya atẹ̀ lŏ¬ plĭ pré,” lisăsĕkŭ hé
phúnuô.[q]
27 Krístuphú mą́to tôprẹ̀ ki é e nẹ̀
dĭ rò nẹ̀ ki dya hố nẹ̀ théplò ná nẹ̀
ki cuố e hénuô, ŭ taritaryă dyatą̀-
sû pę́ nẹ̀ ĭtĕtĕ¬ bèbè nuô, tarú e è.
Thyáphú nẹ̀ théplòmọ agnĕnuô, tẹ̀-
zye yĕnuôma ŭ buô htuŏhố ná prẹ̀-
zọ ĕ ma ŭ buô htuŏ híto ĕ nuô, su-
28 dyă pă tă ŭ mę́, tarú enuô. Manárò
kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki hé thĭ, “Tẹ̀zye yĕ-
nuô ŭ buôhtya htuŏhố ná prẹ̀zọ hố
menĕ,” a ki hé thĭ rò, thyáphú thĭ ki
mẹcyẹ̀ tă kayă dố a hé thĭ yĕtôprẹ̀
athéplò tămę́ nuô, tanẹ pę́ kuŏ ègnĕ
29 rò e tămę́. Thĭ thégnĕ ná thĭ e tẹ̀-
zye ma anı́ pré akhu-akhyĕ, thĭ thé-
plòmọ pré. Manárò vă bèzọ̀ pę́ kayă
dố aruô tahe agnĕ. Hékuŏrę́, dố thĭ-
klĕ tôprẹ̀prẹ̀ ki sudyă, “Vă ki mẹ ĭtĕ-
tĕ¬ ma anı́ pré, mamẹtĕrò vă bècuố
krwŏlṹmẹ tuọ́ pę́ kuŏpă kayă dố a
tanẹmọ to yĕtôprẹ̀ agnĕ phútĕ?” A
30 ki hé phúnuô. Tomaná, dố thĭklĕ dố
aruô tôprẹ̀prẹ̀ ke rò a ki sudyăke,
“Sèesèŏ dố vă ki e yĕnuô, vă ki hé-
bwíhétaryĕhtya Cómarya rò vă ki e
hénuô, tẹ̀etẹ̀ŏ phúnuô tôklóma tẹ̀-
thṹ o pré kayă tahehe cuố hé tuọ́
phúnuô rò mẹtĕ?”
31 Phúnuôrò, vă ki hésûplŏ pę́ èthĭ,
thĭ mẹ ĭtĕtĕ¬ bèbè, thĭethĭŏ ĭtĕtĕ¬
bèbè, mẹ dố ŭ ki htuthéhtya la-
32 hyă Cómarya agnĕ nuô. Dố Juda-
phú tahe agnĕ bèbè, Judaphú mą́to
tahe agnĕ bèbè, Cómarya a prẹ̀zṹ-
etẹ̀ plómụphú tahe bèbè, thĭ mẹ tẹ̀
ĭtĕtĕ¬ nuô nŏhtwŏhtya tă tẹ̀lakhṹ-
33 lalŏ dố èthĭ agnĕ tămę́. Mẹkuŏ la-
hyă phú vă mẹ nuô. Thyáphú ŭ ki
nı́bè tẹ̀mẹlwóhteką agnĕnuô, vă mẹ
ĭtĕtĕ¬ bèbè, vă yácṹ lṹmẹtŏ pę́ ŭ
théplò a tẹ̀thézṹ tahe. Vă tanẹ mẹ

[p]Li Dônyă 32:17 [q]Li Htuthéhtya 24:1

pré tę dǒ vă thézṹ mę nuôtahe ná tę dǒ aryá dǒ vă tôprę agně nı̨́dû nuôtahe mą́to. Vă pṹ mępę́ tę dǒ aryá dǒ kayă pwǫ̌¬ tôprę agně nuôtahe pré.

11

1 Phúnuôrò, myábṹkuǒ lahyă vă phú vă myábṹ Krístu nuô.

Bí Cóbě Akhě̌ Rǫ̨nı̨́ Lahyă Thĭ Tę̨dya Thę́plòthuôhtyě Tahe

2 Thĭ thę́nę́htyabè tuǫ́ vă pwǫ̌¬ phuǫ́, htuǒto thĭ krwŏmę phú ŭ ithyókyă vă rò vă ithyó dĭtṹ pę́ thĭ nuôtahe akhu-akhyě vă htuthę́ nı̨́dyé nyacǫ́ thĭ.
3 Manárò vă thézṹ nǒ thégněplǒ ryá kuǒ pǫ́ thĭ ná Krístu ma prę̨khṹ tahe akhuklǫ́. Rò vę̨ ma a htwŏ mě akhuklǫ́, rò Cómarya ma a
4 htwŏ Krístu akhuklǫ́. Phúnuô akhu-akhyě, ki prę̨khṹ tôprę̨prę̨ thézṹ kwĭcóbě dǒ tę̨cóběhŏkŭ bèbè mą́torò a ki thézṹ hésodônyă luǒ pę́ ŭ ná ngǫ́ dǒ Cómarya nǒhéluǒ lŭ yětahe dǒ tę̨cóběhŏkŭ nuô bèbè, a ki kę̨́kuǫ́ bínı̨́ akhuklǫ́ hénuô, a thyá hǒ ná a bezṹbenyą́ Krístu to nuô
5 hǒ. Prę̨mò tahe agně kuǒke rò, a ki kwĭcóbě dǒ tę̨cóběhŏkŭ bèbè mą́torò a ki hésodônyă pę́ ŭ ná ngǫ́ dǒ Cómarya nǒhéluǒ lŭ nuôtahe dǒ tę̨cóběhŏkŭ bèbè, a ki kę̨́kuǫ́ bínı̨́ akhuklǫ́ to hénuô, a thyá hǒ ná a bezṹbenyą́ avę̨ to hǒ. Htuǒto a thyáhǒ ná prę̨mò dǒ a icĭ taklṹ akhuluǫ̨ tôprę̨ rò a htwŏhtya tę̨-
6 thétarę̨̌ nuô hǒ. Prę̨mò dǒ a thézṹ kę̨́kuǫ́ bí a khuklǫ́ to tôprę̨prę̨ nuô, a tŏ icĭ taklṹkyă akhuluǫ̨ ma aryáklǒ. Manárò icĭ taklṹkyă rò thétarę̨̌ pré a kihérò, kę̨-
7 kuǫ́ bíkyă akhuklǫ́ ma aryáklǒ. Manárò prę̨khṹ kuǒke rò bí a cóbucóbě tǫ́ ná ŭ akhě̌nuô, a tŏ kę̨́kuǫ́ bínı̨́ akhuklǫ́ to. Mętěhérò Cómarya byátą̨ prę̨khṹ yěnuô thyáná ané akhu-akhyě, prę̨khṹ ma Cómarya a taryědutaryěhtṹ, manárò prę̨mò ma prę̨khṹ a taryědutaryěhtṹ.
8 Mętěhérò bí Cómarya byátą̨ prę̨khṹ akhě̌nuô, a phyé prę̨mò akrṹakrǫ̨̌ rò a byátą̨ lŭ mą́to. Manárò bí a byátą̨ prę̨mò akhě̌nuô, a phyé prę̨khṹ
9 akrṹakrǫ̨̌ rò a byá lŭ. Phúnuôrò dǒ prę̨mò akhu-akhyěrò Cómarya byátą̨ prę̨khṹ mą́to. Manárò thyáphú prę̨khṹ ki nı̨́khŏnı̨́thyó agněnuôrò,
10 a byátą̨ prę̨mò pré. Thyáphú tanémǒkhuphú tahe ki thégně ná prę̨mò tahe o lahyă ná a taryěshyosǒ agněnuô, a tŏkò kę̨́kuǫ́ bí lahyă akhuklǫ́. Èthĭ kę̨́kuǫ́ bí akhuklǫ́ yěnuôma a dyéluǒ tę̨mátę̨dyă tôcô dǒ a kwĭcóbě bèbè, a hésodônyă Cómarya alą̨angǫ́ bèbè, a o ná a taryěshyosǒ phúnuô.
11 Phútětě¬ bèbè, lǒ¬ kayă dǒ a htwŏhtya hǒ tę̨tôcô¬ tuǒ ná Byacè tahenuô, prę̨khṹ bèbè, prę̨mò bèbè,
12 a lo nı̨́ nyă lŭ tôprę̨ ná tôprę̨. Pę̨ lo nı̨́ lŭ tôprę̨ ná tôprę̨ nuôma a mą́lakŏ cǫ́. Mętěhérò Cómarya phyé prę̨khṹ akrṹakrǫ̨̌ rò a byátą̨ ná prę̨mò. Manárò prę̨khṹ nuô, a opacę̨̌lyą kuǒ pré dǒ prę̨mò ahǒkŭ pwǫ̌¬ tôprę̨ pré. Prę̨ dǒ a nǒhtwŏhtya lǒ tę̨-pwǫ̌¬ tôcô yětôprę̨ nuôma Cómarya
13 pré. Thĭ tanę̨myámǒ, prę̨mò tôprę̨ hyă cóbě dǒ tę̨cóběhŏkŭ rò a ki kę̨́kuǫ́ bínı̨́ akhuklǫ́ to hénuô, aryáto

14 nuôma thĭ thę́gnędû hố. Ŭ lę̨klŏ hé,
prę̀khŭ dố a dyahtŭ akhuluǫ̨ nuô,
15 a htwŏ tę̀thę́tarę̨̌ dố lŭgně, manárò prę̀mò dố a dyahtŭ akhuluǫ̨ nuô,
atwǫ́aryá dố lŭgně, ŭ hé phúnuô
16 văhéto? Manárò, vă hé phúyě rò dố
thĭklĕ nuô, kayă dố athę́plò tŏ kuŏ
to nuô a o tahe. Tę̀ dố vă thę́zǫ̨́
hé èthĭ nuôma phútĕhérò, pę̀ Prę̀dônyăphú tahe ithyókhó pę́ ŭ ná lę́klŏlę́khya dố aruônuô a o tôcô¬ to.
Htuŏto prę̀zǫ̨́ętę̀phú dố a o dố vı̨̄
bítĕ¬ tôvı̨̄ akŭ tahenuô bèbè, bí èthĭ
cóbĕ akhĕ, a mętheyá kuŏ lŏ phúnuô pre.

Bí Corinthiaphú Tahe Eŏ Lahyă Byacè Tę̀eŏ Săsĕ Mǫ́hé Akhĕ, A Mętheú Lahyă Tę̀

17 Htuŏrò vă thę́zǫ̨́ ithyó pę́ pǫ́ thĭ
nuô a o pă tahe. Vă kírę́ ithyó pę́
pǫ́ thĭ yĕnuô, vă ki htuthę́ nı̨́dyé thĭ
mętę̀ yĕtahenuô a o tôcô¬ to, mętĕhérò bí thĭ cóbucóbĕ rǫ́lŭ akhĕnuô,
thĭ tŏmę tę̀ dố aryáklŏ tahe tadŭ́rò thĭ lé mętę̀ dố a mŭmyą́ klŏ
18 tahehe. Arę̨lố tôcô ma mą́hố thĭ hyă
cóbucóbĕ tǫ́lŭ bíkhĕtĕ¬ bèbè nuô,
thĭ thę́plò lǫkhókhyĕlŭ, ŭ hé pę́ vă
phúnuô. Phú ŭ hé pę́ vă nuô vă zǫ̨́e
19 ná tahehe ma atŏ nyă pre. Thyáphú
ŭ ki myáhtye thę́gně ná kayă tahe
ma a zǫ̨́e mą́ ĕ, mą́to ĕ nuô, tę̀thę́plò lǫkhólŭ yĕnuô a bè ohtya nyă
20 pre. Bí thĭ hyă eŏ rǫ́lŭ Byacè tę̀eŏ
săsĕ mǫ́hé akhĕnuô, thĭ eŏ thyápă
có ná ŭ eŏ Byacè tę̀eŏ săsĕ mǫ́hé
21 to. Mętĕhérò, thĭ hyă eŏ Byacè tę̀eŏ
săsĕ mǫ́hé bíkhĕtĕ¬ bèbè nuô, thĭ
hyă ekóŏbă nı̨́dyé rę́lŏ sèesèŏ tahe,
thĭ dyakyă pę́ kuŏŭ to. Kayă ovı̨̄e
nuô a o tahe. Kayă dố a emǫ̨̆ŏpryá
22 nuô a o tahe. Thĭ e lahyă dố thĭhi
toma thĭhi o nyă to ĕ? Ma thĭ thę́zǫ̨́ męmwı̨pı̨̄htyĕthí takè nyă hố lŏ¬
prę̀zǫ̨́ętę̀phú yĕtahe amwı̨ nyă hố ĕ?
Ma thĭ thę́zǫ̨́ mę thę́tarę̨̌kyă kayă
sŏphásŏryą nuôtahe ĕ? Vă kírę́ hé
pă thĭ phútĕ? Vă tŏbè htuthę́ nı̨́dyé
thĭ ĕ? Lę́htuthę́ nı̨́dyé thĭ nuô a o
tôcô¬ to.
23 Mętĕhérò, tę̀ dố thĭ mę tahenuô,
athyáná phú Byacè Jesŭ ithyókyă
pę́ vă nuôtahe to. Tę̀ dố a ithyókyă
pę́ vă tahenuôma, vă ithyó pę́ kuŏ
lŏ htuŏhố thĭ hố. Vă ithyó pę́ thĭ,
bí ŭ isĕ̆tą̆kyă hố Byacè Jesŭ nuôtô-
24 hé akhĕnuô, a phyéhtya khốmŭ, rò
a hébwíhétaryĕhtya Cốmarya, htuŏrò a ibiphę́kyĕ khốmŭ rò a hé, “Yĕ
ma vă nę́klǫ́ dố a dyélyąkyă dố
thĭgně. Thyáphú thĭ ki thę́nę́htyabè
tuǫ́ vă pwǫ̆¬ tôphuố nuôrò, mę la-
25 hyă phúyĕ pwǫ̆¬ tôphuố ní¬.” Èthĭ
ehtuŏ khốmŭ rò, a phyéhtyake thòbĭthèhtyĕbĕ rò a mętheyá kuŏ phú
a męrę́ nuô, rò a hé, “Thòbĭthèhtyĕ yĕnuôma mą́hố Cốmarya tę̀ŏlyą athĕ a tę̀mátę̀dyă tôcô. Cốmarya
mę̀klǫ̀mę̀ma tą̆tę̀kyă htuŏhố tę̀ŏlyą
yĕnuô ná văthwi dố a htwítą̆ dố thĭgně yĕnuô hố. Thĭ ŏ thòbĭthèhtyĕ
yĕ bíkhĕtĕ¬ bèbènuô, thyáphú thĭ
ki thę́nę́htyabè tuǫ́ vă pwǫ̆¬ tôphuố
nuôrò, mę lahyă phúyĕ nuô ní¬.”
26 Thĭ e khốmŭ rò thĭ ŏ thòbĭthèhtyĕ
dố bĕkŭyĕ bíkhĕtĕ¬ bèbè nuô, thĭ
hésoluŏhtya hố Byacè atę̀thyĕ ariakyă tuǫ́ hố dố a hyă khyĕthyá pă
tôphuố nuô hố.
27 Phúnuôrò, ŭpĕpĕ¬ bèbè dố a e
khốmŭyĕ rò a ŏ Byacè ahtyĕbĕ dố

tę̀bezǫ̨̂benyą́ lŭ akŭ to tahenuô, a
mętǫ̂ hǫ́ Byacè anę́klǫ́ ná athwi yě-
28 nuô hǫ́. Phúnuôrò nę̀ tŏ sudyălyą
myánı̨́rę́ dyédû nę̀nę́, rò nę̀ tŏ eno
khǫ́mŭ, ŏno thòbĭthèhtyě dǫ́ běkŭ
29 yěnuô. Bí thĭ e khǫ́mŭ, thĭ ŏ thòbĭ-
thèhtyě yě akhĕnuô, thĭ bè tanę tą̆tę
tuǫ̨ Krístu anę́klǫ́ angǫ́lasá yěnuô.
Thĭ ki tanę tą̆tę to hénuô, Cǫ́marya
30 ki plí thĭ pă. Dǫ́ thĭ tanę tą̆tę la-
hyă phúnuô to akhu-akhyě, dǫ́ thĭ-
klĕ nuô, kayăswíkayăsĕ tahe ma a o
ęę́, kayă hĕcę́recę́ tahe ma a oplu-
ophèphè, kayăthyě ma a o tahehe.
31 Thĭ ki sudyălyą myárę́lǫ́ nı̨́dû thĭnę́
32 hénuôma, Cǫ́marya plí thĭ to. Shyé¬
Cǫ́marya cirya kayă dǫ́ a zǫ̨̂e lŭ to
nuôtahe akhĕpănuô, thyáphú a ki
cirya pă tǫ̨́kuǫ̨̆ pę̀ ná èthĭ tămę́ nuô,
a ithyó nı̨́dyé pę̀, a plí nı̨́dyé pę̀ phú-
yě nuôpré.
33 Phúnuôrò, vă khŏbǫ́thyó thĭ¬ bí
thĭ hyăoplǫ́ lŭ dǫ́ thĭ ki erǫ́ŏrǫ́-
lŭ Byacè tę̀eŏ săsĕ mǫ̨́hé akhĕnuô,
oyŏopǫ̨́ kírę́ lŭ tôprę̀ ná tôprę̀ rò
34 erǫ́ŏrǫ́lŭ. Manárò bí thĭ eŏ Byacè
tę̀eŏ săsĕ mǫ̨́hé akhĕ, dǫ́ thĭklĕ nuô,
kayă tôprę̀prę̀ ki thę́ethę́ŏ lălę́ hǫ́
kihérò thyáphú Cǫ́marya ki plí thĭ
to nuô, thĭ tŏkò eŏ hyă rę́ lahyă
dǫ́ thĭhi.

Tę̀ dǫ́ vă lo hé ithyóithya thĭ nuô
a o pă tahe, manárò vă ki hé pę́ thĭ
shyé¬ vă hyătuǫ̨ dǫ́ thĭ o pă.

12

Thę́ Săsĕ Byacè Ashyĕzǫ̨́ Nı̨́kră Tahe

1 Puǫ̨̂vyą́ thĭ¬, khŏnyą́yě, vă thę́zǫ̨́
dônyăplŏ pę́ thĭ ná shyĕzǫ̨́ nı̨́kră dǫ́
Thę́ Săsĕ Byacè dyé thĭ tôprę̀ ná tô-
2 prę̀ nuôtahe ari-akyă. Bí thĭ zǫ̨́ką̀-
nyą́ką tyahí Byacè Jesŭ to akhĕnuô,
thĭ krwŏcuǫ́thǫ́ kuǫ̨̆ lŏ prę̀zǫ dǫ́ a
hébècyą́to nuôtahe akhyě, rò a thŭ-
3 cuǫ́thǫ́ lŏ thĭ klyá. Vă thę́zǫ̨́ nǫ̆thę́-
gnĕplŏ kuǫ̨̆ thĭ ná kayă dǫ́ a isŏ mŭ-
myą́ Jesŭ takhyá¬ to nuôtahe ma,
tǫ̨́pré kayă dǫ́ Thę́ Săsĕ Byacè zǫ̨̆-
klyázǫ̨̆klŏ lŭ nuôtahe pré. Thę́ Săsĕ
Byacè ki zǫ̨̆klyázǫ̨̆klŏ kayă tôprę̀prę̀
to hénuô, a ǫ́lyą̆bę́ lahyă ná Jesŭ ma
Byacè tôprę̀, phúnuô tôprę̀¬ to.
4 Shyĕzǫ̨́ nı̨́kră dǫ́ Thę́ Săsĕ Byacè
dyéyě tahenuô, a thyálŭ tôcô¬ to,
a o amyĕmyě acôcô tadǫ̂rò a hyă a
khăshyékhăryą ma tôphopho¬ tuǫ̆
pré. A khăshyékhăryą ma a hyă dǫ́
5 Thę́ Săsĕ Byacè yě a o hǫ́. Tę̀mę
dǫ́ pę̀ ki mępę́ prę̀zǫ̨́etę̀phú dǫ́ aruô
tahe agnĕnuô a o ę́lă tadǫ̂rò tę̀mę
yĕtahenuô a khólŭ. Manárò Byacè
dǫ́ pę̀ mępę́ lŭ tę̀mę yĕtôprę̀ nuôma
6 tôprę̀prę̀¬ tuǫ̆ lŭ pré. Tę̀cyą́tę̀dè dǫ́
a o ná pę̀ dǫ́ pę̀ ki mępę́ Cǫ́marya
a tę̀phyétę̀mę agnĕnuô, a o ę́lă ta-
dǫ̂rò tę̀cyą́tę̀dè yĕtahenuô a khólŭ.
Manárò prę̀ dǫ́ a dyétą̆ pę̀ tę̀cyą́tę̀dè
tôprę̀ ná tôprę̀ dǫ́ pę̀ ki mę Cǫ́ma-
rya atę̀mę yĕtahe agnĕ nuôma, Cǫ́-
marya tôprę̀prę̀¬ tuǫ̆ pré.
7 Thyáphú pę̀ ki mącwǫ́ pę́ kuǫ̆
pę̀ puǫ̨̂vyą́ Krístuphú dǫ́ aruô tahe
agnĕnuô, Cǫ́marya dyéluǫ̆ ná Thę́
Săsĕ Byacè o dǫ́ pę̀ pwǫ̆¬ tôprę̀ akŭ
8 hǫ́. Dǫ́ pę̀klĕ tahehenuô, Thę́ Săsĕ
Byacè dyétą̆ èthĭ tę̀ritę̀kyă dǫ́ acǫ́-
azą̆ tahe, tahehenuô a dyétą̆ èthĭ tę̀-
ritę̀kyă dǫ́ a lǫ́bă ná tę̀thę́khuthę́-
9 gnĕ tahe. Tahehenuô Thę́ Săsĕ Bya-
cè dyétą̆ lŭ tę̀zǫ̨́sǫ̆, tahehenuô a dyé-
tą̆ lŭ tę̀prǫtę̀pryą dǫ́ a mącsĭmę́ pę́ ŭ

10 tę̨swítę̨sẽ tahe. Tahehenuô Thé Săsẽ
Byacè dyétą̃ lŭ tę̨prǫtę̨pryą dǫ́ a mę̨-
luõcyą́ tę̨prǫtę̨pryą tahe. Tahehe-
nuô Thé Săsẽ Byacè dyé èthĭ tę̨cyą́-
tę̨dè dǫ́ a ki htwŏhtya prę̨prǫ tahe,
tahehenuô a dyétą̃ lŭ tę̨cyą́tę̨dè dǫ́
a thégnĕcyą́ tę̨ dǫ́ ŭ hébè tahe rò ŭ
hébè tę̨ yĕtahe nuôma a o dǫ́ Thé
Săsẽ Byacè a o hyą̆ mą́ ẽ, ma amą́to
ẽ phúnuô. Tahehenuô a dyétą̃ lŭ tę̨-
hébècyą́ ngǫ́khókhye tahe. Tahehe-
nuô a héluõplõ kąkhyĕcyą́ pę́ khyĕ ŭ
ná kayăhébè ngǫ́khókhye dǫ́ ŭ thé-
11 gnĕhtwó to yĕtahe angǫ́lasá. Prę̨ dǫ́
a dyétą̃ lõ¬ shyĕzǫ́ yĕtahe nuôma
Thé Săsẽ Byacè tôprę̨prę̨¬ tuõ pré.
Rò shyĕzǫ́ nı̨́krą̆ yĕnuô, a dyétą̃ pę́
lõ prę̨zǫ̃etę̨phú pwǫ̃¬ tôprę̨. A dyé-
tą̃ pę́ ŭ cǫ́¬ dû phú a thézǫ̃ dyétą̃ ŭ
nuô pré.

Nę̨klǫ̃ Akrǫ̃akrõ Oélą̆ Tadǫ̃rò Nę́ Ocǫ̃ Lŭ Tôprę̨prę̨¬ Tuõ Pré

12 Prę̨lukayą̆ anę́klǫ̃ yĕnuô akrǫ̃akrõ
oé nyacó tadǫ̃rò nę́klǫ̃ ocǫ̃pré lŭ tô-
prę̨prę̨¬ tuõ pré. Thyáphúnuôhó pę̨
dǫ́ a zǫ̃e Jesŭ Krístu yĕtahenuô, a
orǫ́ oé nyacó tadǫ̃rò pę̨ htwŏ cǫ̃pré
13 lŭ nę́ tôprę̨prę̨¬ tuõ pré. Phúnuôhó,
dǫ́ pę̨klẽ nuô, tahehe ma Judaphú,
tahehe ma Judaphú mą́to, tahehe
ma cǫ̃, tahehe ma prę̨ palăphú. Ma-
nárò dǫ́ Thé Săsẽ Byacè yĕtôprę̨prę̨¬
tuõ cǫ̃pré lŭ akhu-akhyĕ, pę̨ plwŏ rǫ́
lõplĭ lŭ htyĕ dǫ́ Krístu anę́klǫ̃ tôprę̨¬
tuõ akŭ pré. Pę̨ nı̨́bè thyá lõplĭ lŭ
Thé Săsẽ Byacè tôprę̨prę̨¬ tuõ pré.
14 Mę̨tĕhérò, kayą̆ anę́klǫ̃ nuô, akrǫ̃-
akrõ o pré tôcô mą́to. A o ényacó.
15 Hékuõrę́, khăduô ki hé, “Vă ma ta-
khu mą́to, phúnuôrò vă ma nę́klǫ̃
akrǫ̃akrõ mą́to,” a ki hé phúnuô
tadǫ̃rò, a htwŏ tadûpą̆ nyą̆ pré nę́klǫ̃
16 akrǫ̃akrõ pré. Htuõrò ki khălèkuǫ̃
hé, “Vă ma mèthèplò mą́to, phúnuô-
rò vă ma nę́klǫ̃ akrǫ̃akrõ mą́to,” a
ki hé phúnuô tadǫ̃rò a htwŏ tadû-
17 pą̆ nyą̆ pré nę́klǫ̃ akrǫ̃akrõ pré. Pę̨
nę́klǫ̃yĕ a ki o shuõshuõ pré mèthè-
plò hérò, pę̨ ki cuó nı̨́huõcyą́ phútĕ?
Pę̨ nę́klǫ̃yĕ a ki o shuõshuõ pré khă-
lèkuǫ̃ hérò, pę̨ kírę́ cuónuǫ̃thyăcyą́
18 phútĕ? Manárò nę́klǫ̃ akrǫ̃akrõ tôcô
ná tôcô nuô, Cómarya dyatą̃dû hó
lŭ akhălę́ ná akhălę́ rò a dyatą̃ cǫ̃¬
19 dû phú atŏ lŭthéplò nuô hó. Nę́klǫ̃
krǫ̃krõ khălę́ pwǫ̃¬ tôpho nuô, a ki o
shuõshuõ pré mèthèplò, mą́torò a ki
o shuõshuõ pré khălèkuǫ̃ kihérò nę́-
20 klǫ̃ o pă to hó. Phúnuô akhu-akhyĕ,
nę́klǫ̃ krǫ̃krõ oé tadǫ̃rò nę́ ocǫ̃ pré
lŭ tôprę̨¬ tuõ pré.
21 Phúnuôrò, “Vă lo nę̨ to,” mèthè-
plò bè hénı̨́ takhu to. Phúnuôhó, “Vă
lo nę̨ to,” khukló bè hénı̨́ khăduô
22 toto. Ki hétą̃tą̃ rò, nę́klǫ̃ krǫ̃krõ dǫ́
a lodu to, ŭ tanę̨patí lŭ tahenuô,
23 ŭ lodu klõlǫ́ có lŭ taplé có. Nę́-
klǫ̃ krǫ̃krõ dǫ́ a lodu to pę̨ tanę̨ nı̨́-
dyé lŭ tahenuô, pę̨ lé dyadu nı̨́dyé
èthĭ. Nę́klǫ̃ krǫ̃krõ dǫ́ ŭ myáhtye
rò atwǫ́mwı̨rinę́ to tahenuô, pę̨ bè
24 mę̨bímę̨uó nı̨́ryádyé klõ có lŭ. Nę́-
klǫ̃ krǫ̃krõ dǫ́ ŭ myáhtye rò a lę́hé-
oto tahenuô, pę̨ lo tari kŭbíthyábí-
ryá nı̨́dyé è to. Manárò, bí Cómar-
ya byá pę̨nę́klǫ̃ akhẽ, tę̨ dǫ́ pę̨ tanę̨
ná a lodu to yĕtahenuô, è dyadu
25 ryányacó. Thyáphú thĭ théplò ki lı̨-
khó tą̆ lŭ tôprę̨ ná tôprę̨¬ tămę́ nuô,
Cómarya mę̨-ohtyanı̨́ Krístu anę́klǫ̃
phúnuô hó. Phúnuôrò, khŏnyą́yĕ,

nẹ́klǫ̣ krụ̂krǫ̣ tôcô ná tôcô yě ki
bè mẹrọ́lŭ tẹ̀ rò ki mẹcwọ́mẹkŏ nḭ́-
26 khyě lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀. Akrụ̂akrǫ̣
tôcô ki khyábè tẹ̀pyạ́tẹ̀sě̌ hérò akrụ̂-
akrǫ̣ lŏ¬ plĭ ki khyá tộkuŏ ná lŭ.
Ŭ ki htuthḗnḭ akrụ̂akrǫ̣ tôcô hérò,
akrụ̂akrǫ̣ lŏ¬ plĭ ki thḗkrụ̂ rọ́kuŏ
lŏ lŭ.
27 Khŏnyạ́yě, lŏ¬ thĭ yětahe nuôma,
thĭ htwŏ rọ́lŏ lŭ Krístu anẹ́klǫ̣ tôcô¬
tuŏ. Rò thĭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ nuôma
mạ́hố anẹ́klǫ̣ krụ̂krǫ̣ tôcô¬ tuŏ hố.
28 Dố prẹ̀zụ́etẹ̀plómụ akŭ nuô, Cómarya
dyahtya rẹ́lố Prẹ̀dônyăphú tahe,
nyẹ̀tọ́tôtọ́ ma prẹ̀prọ tahe, thuŏtọ́tô-
tọ́ ma Thárá tahe, dốkhyĕrò kayă dố
a mẹluŏ tẹ̀prọtẹ̀pryạ tahe, kayă dố
a nḭ́bè tẹ̀taryĕprọpryạ dố a zasĭmẹ́-
cyạ́ pẹ́ ŭ tẹ̀sě̌ tahe, kayă dố a mẹ-
cwọ́mẹkŏ ŭ tahe, kayă dố a zụ̂klyá-
zụ̂klŏ pẹ́ ŭ tahe, ná kayă dố a hé-
bècyạ́ ngọ́khókhye tahe yĕnuô tahe
29 hố. Kayă pwộ¬ tôprẹ̀ htwŏ lŏ Prẹ̀-
dônyăphú mạ́to. Kayă pwộ¬ tôprẹ̀
htwŏ lŏ prẹ̀prọ mạ́to. Kayă pwộ¬ tô-
prẹ̀ htwŏ lŏ Thárá mạ́to. Kayă pwộ¬
tôprẹ̀ nḭ́bè lŏ tẹ̀taryĕprọpryạ dố a
ki mẹluŏ pẹ́ ŭ tẹ̀prọtẹ̀pryạ tahenuô
30 mạ́to. Kayă pwộ¬ tôprẹ̀ zasĭmẹ́cyạ́
pẹ́ lŏ ŭ tẹ̀swítẹ̀sě̌ mạ́to, kayă pwộ¬
tôprẹ̀ hébècyạ́ lŏ ngọ́khókhye tahe
mạ́to, kayă pwộ¬ tôprẹ̀ htwŏlŏ prẹ̀
dố a héluŏplŏcyạ́ pẹ́ ŭ ná ngọ́khó-
31 khye tahe angọ́lasá mạ́to. Vă thḗzụ́
dố thĭ ki thḗplòshyo thḗzụ́ kuŏ la-
hyă shyĕzụ́ dố aryálố ŭ dố a mẹcwọ́-
mẹkŏ mạ́lakŏ cố ŭ nuô tahe. Manár-
rò dố tẹ̀lŏplĭ yětahe aklĕnuô, aryá-
lố ŭ nuô a o pă tôcô. Nuôtôcôma
mạ́hố mọnḭ́ lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ yĕ-
nuô hố.

13

Tẹ̀mọ

1 Vă ki hébècyạ́ lŏ cố prẹ̀lukayă
angọ́ tahe ná lŏ¬ mốkhu tanéphú
tahe angọ́ cố tadŭ́rò vă ki mọnḭ́ ŭ to
hénuô, vă htwŏ pré mọ ná cácẹ́ dố
aprạ tawótathŭ́ kaŏkaáyá kyădě yĕ-
2 nuôtahe pré. Vă ki nḭ́bè cố tẹ̀cyạ́tẹ̀dè
dố vă ki hésodônyă cyạ́ pẹ́ cố ŭ ná
Cómarya alặangọ́ tahe cố bèbè, vă
ki thḗgně lŏlạ́takli cố tẹ̀ acóazặ tahe
ná lŏ¬ tẹ̀thḗkhuthḗgně tahenuô cố
bèbè, vă nḭ́bè cố tẹ̀zụ́ dố a nŏthố-
thŭ́ cuŏkyăbḗ cố so tahe bèbè, vă ki
mọnḭ́ ŭ to hénuô, vă ma kayă olố-
3 oklŏ tôprẹ̀ pré. Lŏ tẹ̀ dố a o ná vă
tahenuô, vă ki dyé lŏkyă cố ná kayă
sŏphásŏryạ tahe cốbèbè, htuŏto vă
ki lŭhtyakyă cố văné dố ŭ ki sŭ́ŭ-
kyă cố vă ná mi bèbè, vă ki mọnḭ́ ŭ
to hénuô, a nḭ́bwínḭ́taryě dố văgně
tôcô¬ to.
4 Pẹ̀ ki mọnḭ́ ŭ hérò, pẹ̀ khyá-
thḗplòhtŭbḗ, pẹ̀ thḗzọ̀nḭ́ ŭ, pẹ̀ thḗ-
khwḗ kuŏŭ tẹ̀ to, pẹ̀ hébèhtyalŏ pẹ̀-
ngọ́ to, pẹ̀ phyédu phyéhtyalŏ pẹ̀nẹ́
5 to. Pẹ̀ ki mọnḭ́ ŭ hérò tẹ̀ dố akò-
abè to tahenuô pẹ̀hépẹ̀mẹ ŭ to. Pẹ̀
myápụ̂myávyạ́ nḭ́dyédû pẹ̀gně to. Pẹ̀
ki mọnḭ́ ŭ hénuô pẹ̀ thḗplòdu zŭ-
6 nyé ŭ to. Pẹ̀ pụ̂ma ŭtẹ̀thŭ́ to. Pẹ̀ ki
mọnḭ́ ŭ hérò, bí ŭ mẹ tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́
akhĕnuô, pẹ̀ thḗkrụ̂thḗlŏ to, manár-
rò ŭ ki hécốmẹcố tẹ̀ hénuô, pẹ̀ thḗ-
7 krụ̂thḗlŏ nyacố. Pẹ̀ ki mọnḭ́ ŭ hénuô,
pẹ̀ thḗplò pyé pẹ́ tôphuố¬ to. Pẹ̀ zụ̂e
plehyă tadû ná ŭ ki ryá hyă pă, pẹ̀
myásŭ́ plehyă tadû ná Cómarya ki
mẹryá hyă ŭ pă, htuŏto pẹ̀ khyáthḗ-
plòhtŭbḗ tẹ̀pwộtôcô.

8 Tẹ̀mọnuô atadû cyạ́to, a oklọ̀ma
tacṵ́prẹ̀. Prẹ̀prọ tahe a tẹ̀hébè tahe
bèbè, tẹ̀hébècyạ́ ngọ́khókhye tahe
bèbè, tẹ̀thégněplǒphé tahe bèbè, a
o klọ̀ma tacṵ́prẹ̀ mạ́to, a ki lamẹ́-
9 kyă lǒ pă. Pẹ̀ tẹ̀thékhuthégně khŏ-
nyạ́khě yětahenuô bèbè, pẹ̀ tẹ̀hépro
one Cómarya alặangọ́ tahenuô bèbè
10 alốabă hí to. Manárò shyé¬ nopă
bí Cómarya dyé hố pẹ̀ tẹ̀thékhuthé-
gně dố alốabăhố yě akhěpănuô, tẹ̀
dố alốabă to tahenuô a ki sĭmẹ́kyă
11 lǒ pă. Bí vă pacẹ̌ pă akhěnuô, vă
tẹ̀hébè bèbè, vă tẹ̀dya vă théplò-
thuôhtyě tahenuô bèbè, vă tẹ̀tanẹ
tahenuô bèbè, athyáná pacẹ̌ tôprẹ̀-
nuô pré. Manárò bí vă duprẹ́ hyă
hố akhěnuô, vă vĭkyă lǒ pacẹ̌ alẹ́klǒ
12 tahe. Thyáphúnuôhố tẹ̀ dố pẹ̀ thé-
gně khŏnyạ́yě tahe nuôma a thyá-
pré ná pẹ̀ myá mặduô dố a luǒ óruọ́
tôbè nuô pré. Manárò dố khyě pă-
nuô mọ́nyěmọ́thě dố pẹ̀ ki myáhtye
tặsû shyěklọ́ cố Cómarya ná pẹ̀nẹ́ pă
nuô, a ki hyătuọ́ pă, rò pẹ̀ ki thégně-
plǒ lǒ pwọ̌¬ tôcô cố pă. Khŏnyạ́rò
pẹ̀ thégněplǒ lǒ hí Cómarya to ta-
dûrò bínuôkhě pă nuô, pẹ̀ ki thégně
tặtẹ lǒ phú Cómarya thégně tặtẹ lǒ
pẹ̀ nuô pă.
13 Manárò khŏnyạ́ yěnuô, tẹ̀zṵ́, tẹ̀-
myásŭ ná tẹ̀mọ okyă pă thuǒcô.
Dố yě thuǒcô aklěnuô adulố ŭ ma
tẹ̀mọ hố.

14

Shyězṵ́ Dố Aryálố Tahe Nuôma Shyězṵ́ Dố A Mẹcwọ́mẹkŏ Ŭ

1 Thĭ tŏkò cyẹ́pryẹ̌cyẹ́lị yácṵ́ mọnị́
kuǒŭ. Htuǒrò thézṵ́ nị́bè kuǒ lahyă
ŭ shyězṵ́ dố Thé Săsě Byacè dyé-
tặkră yěnuô tahe. Shyězṵ́ nị́kră dố
aryálố ŭ ma mạ́hố hésodônyă cyạ́ pẹ́
ŭ ná Cómarya alặangọ́ phú prẹ̀prọ
2 tôprẹ̀ nuôhố. Mẹtěhérò kayă tôprẹ̀-
prẹ̀ ki hébè ngọ́khókhye dố ŭ thé-
gněhtwó to yětahe hénuô, a hébè
ná prẹ̀lukayă tahenuô mạ́to, a hébè
ná Cómarya pré. Ŭ thégněplǒ kuǒ
lŭ tẹ̀ tôprẹ̀¬ to. È yŏ hébè ná Thé
Săsě Byacè a tẹ̀prọtẹ̀pryạ rò a hébè
ngọ́ yětahenuô acốazặ akhu-akhyě,
3 ŭ thégněhtwó kuǒ lŭ to. Ki myáke
klyá dố aruô tôbŏ hérò, kayă dố a
hésodônyă pẹ́ ŭ ná Cómarya alặ-
angọ́ tahenuôma, a hébè ná prẹ̀lu-
kayă tahe hố, rò a htwŏ tẹ̀mẹcwọ́ dố
prẹ̀lukayă tahe agně, a dyéhědyére
prẹ̀lukayă, rò a mẹmọhtya khyěthyá
4 prẹ̀lukayă tahe athéplò. Kayă dố a
hébè ngọ́khókhye yětahenuô a mẹ-
cwọ́lyạ nị́dyé tŭdû anẹ́ pré. Mana-
rò kayă dố a hésodônyă pẹ́ ŭ ná
Cómarya alặangọ́ tahenuô, a mẹ-
cwọ́ lǒ prẹ̀zṵ́etẹ̀ plómụphú pwọ̌¬
5 tôprẹ̀. Vă thézṵ́ dố thĭ pwọ̌¬ tôprẹ̀
ki nị́bè lǒ ngọ́khókhye ashyězṵ́ tahe
tadûrò vă thézṵ́klǒ dố thĭ pwọ̌¬ tô-
prẹ̀ ki hésodônyă pẹ́ ŭ ná Cóma-
rya alặangọ́ tahe. Mẹtěhérò kayă dố
a nị́bè shyězṵ́ dố a hésodônyă pẹ́
ŭ ná Cómarya alặangọ́ phú prẹ̀prọ
tahenuô, a loduklǒ rò a nị́bwínị́-
taryě klǒ ná kayă dố a nị́bè ngọ́-
khókhye ashyězṵ́ yětahe. Manárò
kayă dố a hébè ngọ́khókhye yětahe
tôprẹ̀nuô, kayă tôprẹ̀prẹ̀ dố a ki hé-
sohte luǒplǒ pẹ́ ŭ ná è hébè ngọ́-
khókhye yě angọ́lasá ki o tŭma, a
nị́bwínị́taryě pẹ́ dố prẹ̀zṵ́etẹ̀ plómụ-
phú tahe agně pré.

6 Phúnuôrò vă khŏbǒthyó thĭ, vă
ki hyă hébè pę́ thĭ ná ngǫ́khókhye
yĕ kihérò a ki nı̨́bwínı̨́taryĕ dǒ thĭ-
gnĕ phútĕ? Manárò, vă ki phyé-
hyănı̨́ pę́ thĭ tę̘ritę̘kyă dǒ Cǒmarya
dyéluǒ pę́ vă tahenuô bèbè, tę̘thĕ-
khuthégnĕ tahenuô bèbè, tę̘hépro̧-
hépryą one tahenuô bèbè, ná tę̘-
ithyóithya tahenuô bèbè, kihénuô, a
ki htwŏbwíhtwŏtaryĕ dǒ thĭgnĕ pă.
7 Myá kuǒrę́ lahyă tę̘dòtę̘uǒ a tą̆muǒ-
tą̆tę̘ dǒ a sŏdŏ théplò yĕtahenuô,
kayă tôprę̘ ki uǒtĕló, mą̆torò ki a
dòti manárò a dòprą atalą̆ yĕnuô a
ki prą rę̘ to kihérò a thézǫ́ dòprą
kryá¬ phútĕnuô, a khŏbǒthyó tahe
cuǒ thégnĕplŏcyą́ lŭ tę̘dòprą ata-
8 lą̆ prą̆rę̘prą̆nı̨́ yĕnuô phútĕ? A thyá
phúnuôhǒ, hékuǒrę́, klyĕphú tôprę̘
ki thézǫ́ dyéthégnĕ akhŏ tahe ná
èthĭ tŏ htyasátę̘ hǒ rò a ki uǒprą̆htya
pę́ èthĭ kwǫ, manárò a uǒ dyéthé-
gnĕ ŭ yĕnuô, a ki uǒ prą̆plŏ ryá kwǫ
to kihérò ŭpĕ tôprę̘ cuǒ thégnĕcyą́ a
tę̘dyéthégnĕ ŭ yĕnuô ná ŭ bè htya-
9 sátę̘ phútĕ? Phúnuôhǒ nę̘ ki hébè ŭ
ná ngǫ́khókhye dǒ ŭ thégnĕ angǫ́-
lasá to yĕnuô hérò ŭ cuǒ thégnĕcyą́
angǫ́lasá phútĕ? Nę̘ ki hébè phúnuô
hérò, a thyáprę́ ná nę̘ hébè lǒ kyă-
10 dĕ nę̘ kę́lathę́ prę́. Dǒ hekhu yĕnuô,
ngǫ́khólŭ nuô a o ényacǒ tadǫ́rò
tôcô ná tôcô nuô angǫ́lasá o khódû
11 atę̘. Manárò kayă tôprę̘prę̘ ki hébè
vă rò vă ki thégnĕ lŭngǫ́ to hérò,
ènuô a thyákyă hǒ ná htyĕkę́ruô-
phú tôprę̘ dǒ văgnĕ hǒ, rò vănuô,
a thyákuǒdû hǒ htyĕkę́ruôphú tôprę̘
12 dǒ ègnĕ hóhǒ. Thĭ ki thézǫ́ mą́la-
kŏ Thé Săsĕ Byacè dyékră shyĕzǫ́ yĕ
hénuô, nwóphyé lahyă shyĕzǫ́ dǒ a
ki mę duhtyahtŭhtya cwǫ́ prę̘zǫ́etę̘-
plǒmǫ nuôtahenuô.
13 Phúnuôrò kayă dǒ a hébècyą́ ngǫ́-
khókhye yĕtôprę̘nuô, a tŏbè kwĭ Cǒ-
marya ná a ki dyé lŭ tę̘cyą́tę̘dè dǒ a
ki hésoplŏ ką̆khyĕ pę́ khyĕ ŭ ná a
14 tę̘hébè tahe. Mętĕhérò, vă ki kwĭcǒ-
bĕ ná ngǫ́khókhye yĕ hérò, vă thé-
plò yĕnuô a thégnĕ ná vă kwĭcǒ-
bĕ Cǒmarya tadǫ́rò vă tanę̘plŏ nı̨́-
15 dyé angǫ́lasá to. Ki héphúnuôrò, vă
kibè mę phútĕ? Vă ki kwĭcǒbĕ phú
Thé Săsĕ Byacè zǫ̆klyázǫ̆klŏ vă thé-
plò nuô prę́, htuǒto vă ki kwĭcǒbĕ
dû ná ngǫ́ dǒ ŭ thégnĕ kuǒ vă nuô-
tahe prę́. Bí vă irŏ akhĕnuô, vă ki irŏ
phú Thé Săsĕ Byacè zǫ̆klyázǫ̆klŏ vă
théplò nuô prę́, htuǒto vă ki irŏdû
ná ngǫ́ dǒ ŭ thégnĕ kuǒ vă nuôtahe
16 prę́. Hékuǒrę́, nę̘ ki hébwíhétaryĕ
htuthéhtya tǫ́prę́ Cǒmarya ná ngǫ́-
khókhye yĕ kihérò, kayă dǒ a hyă-
cǒbĕ kuǒ nę̘ yĕtahe aklĕ tôprę̘prę̘
yŏ thégnĕ kuǒ nę̘ngǫ́ to akhu-akhyĕ,
a krwŏ hébwíhétaryĕhtya cyą́ kuǒ
17 nę̘ Cǒmarya to. Nę̘ tę̘kwĭcǒbĕ htu-
théhtya Cǒmarya yĕnuô, aryálă cǒ
hǒ tadǫ́rò a htwŏbwíhtwŏtaryĕ dǒ
ŭgnĕ tôcô¬ to.
18 Tę̘hébè ngǫ́khókhye yĕtahenuô,
vă yŏ hébècyą́ lǒklŏ ná thĭ akhu-
akhyĕ vă hébwíhétaryĕ Cǒmarya.
19 Manárò dǒ prę̘zǫ́etę̘plǒmǫ akŭnuô,
vă hébè ná ngǫ́khókhye yĕtahe to.
Mętĕhérò, phû¬ ná vă hébè ŭ ná
ngǫ́khókhye yĕ amǫ̆ tôthǒ nuô, vă
ithyó prę́ ŭ ná ngǫ́ dǒ ŭ thégnĕcyą́
yĕ nyą̆mǫ̆ prę́ nuô aryáklŏ pă cǒ dǒ
văgnĕ cǒ.
20 Vă khŏbǒthyó thĭ, tanę̘ lahyă tă
phú pacę̘phú tahe tanę̘ nuô tămę́.

Manárò tứpre̍ tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́ yĕtôcô
nuô pre̍ rò htwŏhtya thyá lahyă ná
pacẹ̀phú othe̍ dố a the̍gně kuŏŭ tẹ̀-
mŭmyạ́ricyạ́ to nuôtahe ní¬. Manárò tẹ̀ dố vă ră pẹ́ thĭ yĕtahenuô, tanẹ̀
lahyă phú kayăduprẹ́ hố tôprẹ̀ a tẹ̀-
21 tanẹ̀ nuô. Lisăsĕkŭ hé,

"Vă ki nŏhyă htyĕruôkẹ́klŏphú
tahe ki hyă hébè văkayă tahe ná
htyĕruôkẹ́klŏ angọ́ tahe pă. Vă ki
hébè cố èthĭ phúnuô pă manárò
èthĭ nị́dă vă ngọ́ to pă,"[r] Byacè
hé phúnuô.

22 Phúnuô akhu-akhyĕ, ngọ́khókhye
yĕtahe nuôma tẹ̀mátẹ̀dyă dố prẹ̀-
zứetẹ̀phú tahe agněnuô mạ́to. Ngọ́-
khókhye yĕtahe nuôma a dyéluŏ ná
Cốmarya kírẹ́ cirya kayă dố a zứ-
enyạ́e kuŏŭ to nuôtahe agně pre̍.
Manárò tẹ̀hépro̍ Cốmarya alặangọ́
tahenuô a dyéluŏ ná Cốmarya the̍-
plòonị́ prẹ̀zứetẹ̀phú tahe pre̍. Tẹ̀hé-
pro̍ one yĕnuôma prẹ̀ dố a zứe kuŏŭ
23 to tahe agněnuô mạ́to. Hékuŏrẹ́, thĭ
hyă cốbucốbĕ rọ́lŏ lŭ rò thĭ ki hébè
ná ngọ́khókhye yĕtahe pwọ̆¬ tôprẹ̀
kihénuô, kayă dố aruô tahe, mạ́torò
kayă dố a zứekuŏ hí ŭ Krístu to tahe
ki hyăcốbĕ tọ́kuŏ thĭ hérò èthĭ ki nị́-
huŏnố kuŏ ngọ́ yĕtahe tôphuố¬ to
kihénuô èthĭ ki hé lahyă thĭ ná kayă
24 tamwĭ pă. Manárò, hékuŏrẹ́, kayă
aruô dố a nị́huŏnố kuŏŭ ngọ́ yĕtahe
tôphuố¬ to tahe, mạ́torò kayă dố a
zứe kuŏhí Krístu to tahe ki hyăcố-
bĕ tọ́kuŏ thĭ hérò thĭ ki hépro̍ Cố-
marya alặangọ́ pwọ̆¬ tôprẹ̀ hénuô,
èthĭ ki the̍gnĕlyạ nị́dyé lahyă anẹ́ ná
èthĭ ma prẹ̀oraphú tahe pă. Dố thĭ
hépro̍ yĕ akhu-akhyĕrò èthĭ ki the̍-
25 zứ zạ lahyă anẹ́ pă. Yĕtôphuốrò, tẹ̀
dố èthĭ the̍gnĕhtwóto dố a the̍plòkŭ
tahenuô, a ki tanẹ̀plŏhte pă, rò a ki
dángứlyạ cốbĕhtya Cốmarya rò a ki
hé, "Cốmarya a taryĕpro̍pryạ shyo-
sŏ omạ́kuŏ lakŏ ná kayă yĕtahe hố,"
a ki hé lahyă phúnuô pă.

Paulu Ithyóithya Ŭ Ná Cóbu-cốbĕ Rọ́lŭ Ari-akyă

26 Vă khŏbốthyó thĭ, phúnuôrò bí
thĭ hyăcốbĕ rọ́lŭ akhĕnuô, thĭ tŏ
mẹ phútĕ? Tahehenuô a ki irŏ htu-
the̍htya Cốmarya, tahehenuô a ki
ithyóithya ŭ ná Cốmarya alặangọ́,
tahehenuô a ki héluŏhte pẹ́ ŭ ná
Cốmarya dyéluŏ lŭ tahe, tahehe
kuŏke rò a ki hébè ná ngọ́khókhye
tahe, tahehe ke rò a ki héplŏhte
pẹ́ ŭ ngọ́khókhye yĕtahe angọ́lasá.
Thĭ mẹ lahyă phúyĕ ma aryá vă.
Manárò thĭ mẹ tẹ̀ĭtĕtĕ¬ bèbè nuô,
nŏ nị́hĕnị́re, nŏ htwŏbwíhtwŏtaryĕ
pẹ́ prẹ̀ dố a nị́huŏ tẹ̀ tahe agně
27 nuô. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki the̍zứ hébè
ná ngọ́khókhye yĕtahe kihérò, a tŏ
hébè ẹ́lố ná the̍nyẹ̀ tomaná the̍-
thuŏ to. Manárò èthĭ tŏbè hébè tô-
prẹ̀ htuŏ tôprẹ̀. Rò dố èthĭ aklĕ
tôprẹ̀nuô, a tŏ the̍gnĕplŏ angọ́lasá
rò a tŏbè héso kạ́khyĕ plŏ pẹ́ khyĕ-
28 thyá pẹ́ ŭ. Manárò, kayă dố a hébè
ná ngọ́khókhye yĕtahenuô, prẹ̀hé-
sohteplŏ luŏ pẹ́ lŭ angọ́lasá ki o tô-
prẹ̀¬ to hérò, nŏothuôkyă èthĭ dố
thĭ prẹ̀zứetẹ̀plómụ akŭnuô, rò nŏ-
kwĭcốbĕ huô nị́dyédû è ná Cốma-
rya nuôpre̍.

[r]Isaia 28:11-12

29 Phúnuôhố, kayă dố a héprọ Cốmarya alặangọ́ tahenuô, a tŏ hé-
prọ pré thényẹ̌ tomaná théthuŏ pré. Èthĭ héprọ yĕtahe nuôma Cốmarya
nŏ̂héprọ mạ́ èthĭ ĕ, mạ́to ĕ nuô, kayă dố a okyă tahe tŏbè nịdă rò
tanẹmyá tặtẹ lahyă èthĭ atẹ̈héprọ
30 yĕtahe. Manárò, dố kayă onyănịdă
tẹ̈ aklĕ̌ tahenuô, kayă tôprẹ̈prẹ̈ ki
nịbè ngọ́ dố Cómarya o tômŭmŭ
kihérò, kayă dố a héprọtẹ̈ nuôtôprẹ̈
tŏbè okuốkyă, kayă yĕtôprẹ̈ bè hébè
31 kuŏke. Phúnuôhố, thyáphú ŭ pwŏ̤¬
tôprẹ̈ ki nịbè kuŏ tẹ̈thékhuthégně
ná tẹ̈hĕ̌tẹ̈re agněnuô, lŏ¬ kayă dố a
héprọ tẹ̈ tahenuô, a tŏbè héprọ tô-
32 prẹ̈ htuŏ tôprẹ̈. Kayă dố a thézṵ́ hé-
prọ tẹ̈ tahenuô, a héprọ bèbè, a hé-
prọto bèbè, a tŏ khŏ̂bécyạ́ dyé la-
33 hyă anẹ́. Mẹtĕhérò, bí thĭ hyă cốbu-
cốbĕ rọ́lŭ akhĕnuô, thĭ héprọ prạ-
rṵ́prạté prọ́ lŏ lŭ tôphuốtuŏ phú-
nuô rò Cómarya théplò o to. Cố-
marya thézṵ́ dố thĭ ki hé thĭ ki mẹ
lahyă ná aklyáaklŏ tôprẹ̈ htuŏ tô-
prẹ̈ phúnuô.
34 Bí prẹ̈zṵ́etẹ̈ plốmụphú okúokyá lŭ
akhĕnuô, èthĭ lẹ́klŏ o ná dố prẹ̈zṵ́tẹ̈
plốmụ akŭ yĕnuô, prẹ̈mò tahe tŏbè
othuôokrĕ. Èthĭ tŏbè hébènị́ to. Ma-
nárò phú Judaphú tẹ̈thyótẹ̈thya o
35 nuô, ŭ tŏbè dyaduzṵ́nyạ́ èthĭ. èthĭ
ki thézṵ́ thégně tẹ̈tôcôcô hérò, a bè
kạ sudyă pré avẹ̈ dố hi. Dố prẹ̈zṵ́-
etẹ̈plốmụ akŭnuô, prẹ̈mò tôprẹ̈prẹ̈
ki hébèkuŏ tẹ̈ hénuô a htwŏhtya tẹ̈
thétarẹ̈ tôcô.
36 Cómarya alặangọ́ a khăshyékhă-
ryạ ma a o nyă prétṵ́ dố thĭ
Corinthia prẹ̈zṵ́etẹ̈plốmụ akŭ rò a
hyă nyă pré ĕ? Mạ́torò a hyă pẹ́ pré-
37 tṵ́ nyă dố thĭ yĕtahe a o pré ĕ? Kayă
tôprẹ̈prẹ̈ ki tanẹ nịdyé anẹ́, vă ma
prẹ̈ dố a héprọ pẹ́ Cómarya a tẹ̈ri-
tẹ̈kyă tôprẹ̈, mạ́torò vă ma kayă dố
a nịbè shyĕzṵ́ dốthudốthé tôkyĕ tô-
prẹ̈ kihérò vă ră tẹ̈ yĕtahenuô Byacè
a tẹ̈hékyă pré nuô a bè thégně pré.
38 Manárò lŏ¬ vă hé lŭ yĕtahenuô, a
ki bezṵ́benyạ́ to hérò bezṵ́benyạ́ tă
è tôprẹ̈¬ tămẹ́.
39 Mẹphúnuôrò, vă khŏbốthyó thĭ,
dyaícṵ́ lahyă thĭ théplò ná tẹ̈hé-
prọ yĕtahe. Manárò cuố nŏ̂kuố tă
kayă dố a hébè ná ngọ́khókhye nuô-
40 tahe tămẹ́. Thĭ mẹ ĭtĕtĕ¬ bèbè nuô,
thĭ tŏbè mẹ tặtŏtặbè è rò tŏbè cuố
ná aklyáaklŏ.

15

Krístu Thyĕ Ihtòkạkhyĕ

1 Vă khŏbốthyó thĭ, khŏnyạ́rò vă
thézṵ́ dyé thénẹ́htyabè khyĕthyá
thĭ ná tẹ̈thékrṵ́ ari-akyă dố vă
hésodônyă pẹ́ htuŏhố thĭ rò thĭ
nịbè htuŏhố rò thĭ dyashyodyasŏ
htyahố thĭ tẹ̈zṵ́tẹ̈nyạ́ dố alọ yĕ-
2 nuô ari-akyă pré. Yĕnuôma tẹ̈thé-
krṵ́ ari-akyă dố vă hésodônyă pẹ́
htuŏhố thĭ nuô hố. Thĭ ki zṵ́e
rò thĭ ki pṵ́klọ̀ma ryá tẹ̈thékrṵ́-
mila ari-akyă yĕtôcô hénuôma, thĭ
nịbèhố thĭ tẹ̈mẹlwóhteka hố. Thĭ
ki mẹ phúnuôto hérò, thĭ tẹ̈zṵ́
yĕtahe nuôma tẹ̈zṵ́ dố a mạ́la-
kŏ mạ́to.
3 Tẹ̈ritẹ̈kyă dố a lodulố ŭ dố vă
nịbè rò vă dyétặ dĭtṵ́ pẹ́ thĭ yĕ-
nuôma mạ́hố, thyáphú pẹ̈ ki si-
plé ná tẹ̈cirya pẹ̈ tẹ̈thṵ́ yĕnuôrò,
Krístu khyáthyĕ hố athé hố, lisăsĕ-

4 kŭ hé phúnuô. Htuŏto lisăsĕkŭ hé
pǫ́, ŭ iluốhtuŏ Krístu rò thuŏnyĕ tô-
nyĕnuô a ihtòhtwŏprę̀ kąkhyĕ dố
5 tę̀thyĕ. A htwŏprę̀ kąkhyĕ htuŏrò a
oluŏhtya pę́ Petru, htuŏrò a oluŏ-
htya pę́ Prę̀dônyăphú shyéthényę̀.
6 Htuŏrò dókhyĕnuô, a oluŏhtya pę́
pǫ́ a khŏpacę̀ nyą̀zę̀ tôphuốtuŏ. Rò
kayă dố a myáhtye lŭ yĕtahenuô,
tahehe ma a thyĕhtuŏhố manárò
tahehenuô, a ohtwŏprę̀ tuǫ́pă khŏ-
nyą́khĕ yĕnuô a o ékl̆ŏ pă cố ná
7 a thyĕ htuŏ nuôtahe cố. Htuŏrò
a oluŏhtya pę́htuŏ Jakomo rò a
cuố oluŏhtya pę́ke lŏ¬ Prę̀dônyăphú
8 nuôtahe. Dókhyĕlố rò a oluŏhtya pę́
kuŏke vă dố athyáná pacę̀phú dố a
o bălĕ kuŏŭ to yĕtôprę̀.
9 Dố Prę̀dônyăphú lŏ¬ plĭ aklĕnuô,
vă ma kayă dố akòabè kuŏŭ phú
Prę̀dônyăphú dố aruô nuôtahe taki¬
to tôprę̀ hố, mętĕhérò bí vă zą̀e
tyahí Jesŭ Krístu to akhĕnuô, vă
męcyę̀męcą̀ kayă dố a zą̀e Jesŭ
Krístu tahe akhu-akhyĕ, ŭ ki é
kuŏ vă ná Prę̀dônyăphú tôprę̀pré-
10 nuô¬ a kòcố taki¬ to. Manárò, dố
Byacè abwíataryĕ akhu-akhyĕ, khŏ-
nyą́rò vă htwŏhtyahố Prę̀dônyăphú
tôprę̀hố. Tę̀bwítę̀taryĕ dố Cốmarya
dyétą̀ vă yĕnuô a kyădĕ to. Mę-
tĕhérò vă yácú htốhĕhtŏre mę klŏ
cố ná Prę̀dônyăphú dố aruô tahe
cố. Vă mębé phúyĕ nuôma văhĕ-
văre nı́dû mą́to. Cốmarya abwíata-
ryĕ mę tǫ́kuŏ ná vă akhu-akhyĕ,
11 vă mębé phúyĕ nuôpré. Phúnuôrò,
vă hésodônyă pę́ thĭ yĕtahenuô
bèbè, èthĭ hésodônyă pę́ thĭ tahe-
nuô bèbè, thĭ zą̀e thyálŏ hố lŭ phú-
nuô hố.

Pę̀ Ihtò Htwŏprę̀ką Dố Tę̀thyĕ

12 Pę̀ hésodônyă htuŏ pę́ hố thĭ ná
Krístu ihtòhtwŏprę̀ kąkhyĕ dố tę̀-
thyĕ tadŭ́rò dố thĭklĕ tahehenuô,
“Kayă thyĕ htuŏhố tôkuôrò a ihtò-
htwŏprę̀ kąkhyĕcyą́ pă takhyá¬ to,”
a cuốhé lahyă phúnuôma męte̋?
13 Phú thĭ hénuô a ki mą́lakŏ hérò,
Krístunuô, a thyĕ ihtòhtwŏprę̀ ką-
khyĕ to, angǫ́lasá hyă phúnuô
14 hốnuŏ. Krístu ki thyĕ ihtòkąkhyĕ
mą́lakŏ to kihérò, pę̀ hésodônyă pę́
thĭ yĕnuôma a nı́bwínı́taryĕ to. Thĭ
zą̀e nuô¬ ma a nı́bwínı́taryĕ toto.
15 Tŭyĕnuô mą́to, thĭ hé ná kayă thyĕ-
htuŏnuô a htwŏprę̀ kąkhyĕ cyą́păto
yĕnuô a ki mą́lakŏ hérò, a tą̀ ná thĭ
hé hố ná Cốmarya męhtwŏprę̀ ką-
khyĕ khyĕthyá Krístu mą́to phúnuô
hốnuŏ. A ki mą́lakŏ phúnuô hérò,
pę̀ ma kayă dố a cuố dônyă lahŏ-
lahya pę́lŏ hố ŭ ná Cốmarya ari-
akyă tahe hố, mętĕhérò pę̀ yŏ hé-
sodônyă pę́ ŭ ná Cốmarya męhtwŏ-
prę̀ kąkhyĕ khyĕthyá hố Krístu phú-
nuô nuŏ¬. Manárò thĭ hé yĕtahe
16 nuôma atŏ tôcô¬ to. Kayă thyĕ tahe
ki ihtòhtwŏprę̀ kąkhyĕ to kihérò,
Krístu nuô¬ ma Cốmarya mę ihtò-
htwŏprę̀ kąkhyĕ lŭ dố tę̀thyĕ mą́to
17 to. Krístu ki thyĕ ihtòkąkhyĕ dố tę̀-
thyĕ to kihérò, thĭ zą̀e Krístu nuô a
kyădĕ lŏ hố. Htuŏto tę̀thŭ tahe cŏ-
klǫ̀ma păpré thĭ pré, a plwŏkyă hí
18 thĭ to. Thĭ héyĕ a ki tŏ hérò, kayă
dố a zą̀e Krístu rò a thyĕ htuŏhố
tahenuô, a tuǫ́lŏ hố dố tę̀pyétę̀kyă
19 hố. Pę̀ dố a zą̀e Krístu rò a ohtwŏprę̀
pă khŏnyą́yĕ tahenuô, pę̀ zą̀e Krístu
rò pę̀ ki myásŭ prétŭ yĕtôhtŭ agnĕ
pré, pę̀ myásŭ dố a ki męlwóhteką

pẹ̀ shyé¬ nopă tôhtŭ agnĕnuô a ki
oto hérò, dố hekhu yĕnuô, tŏ thẽzọ̀-
lố ná kayă phú pẹ̀ yĕtahe nuôma a
o pă to hố.
20 Manárò, Krístu thyĕ ihtòkạkhyĕ
yĕnuôma a mạ́lakŏ cố. Dố è thyĕ
ihtòkạkhyĕ rẹ́lố ŭ dố tẹ̀thyĕ akhu-
akhyĕ, a dyéluŏ thẽgnĕ tặ̀tẹ pẹ́ cố
hố pẹ̀ ná kayă dố a thyĕ talwó
htuŏhố tahenuô, a ki ihtòhtwŏprẹ̀
21 kạkhyĕ lŏkhyĕ dố tẹ̀thyĕ pă. Dố
kayă tôprẹ̀prẹ̀ mạ́hố pẹ̀ Adam mẹtẹ̀-
thŭ akhu-akhyĕrò, prẹ̀lu hekhuphú
pwŏ̀¬ tôprẹ̀ bè thyĕ lŏ. Phúnuôhố,
dố kayă tôprẹ̀prẹ̀ mạ́hố Jesŭ yĕ mẹ
tẹ̀ akhu-akhyĕrò, lŏ¬ kayă thyĕ tahe
ki ihtòhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ lŏ khyĕthyá
22 dố tẹ̀thyĕ pă. Prẹ̀lukayă pwŏ̀¬ tô-
prẹ̀ aklwĭalyă tặ̀ kalyạ dĭtŭ dố pẹ̀
Adam a o akhu-akhyĕ, kayă pwŏ̀¬
tôprẹ̀ bè thyĕ lŏ pré. Phúnuôhố,
kayă dố a htwŏ hố tôcô¬ tuŏ ná
Krístu tahenuô, Krístu ki mẹhtwŏ-
23 prẹ̀ kạkhyĕ lŭ pă. Manárò tẹ̀ihtò-
htwŏprẹ̀ kạkhyĕ yĕnuô a ki htwŏ-
htya tôcô htuŏ tôcô pă. Pẹ̀ pwŏ̀¬ tô-
prẹ̀ tŏbè opọ́ tuọ́dố mọ́nyĕ tŏ ihtò
nuôtônyĕ pă. Byacè Jesŭ ihtò htwŏ-
prẹ̀ rẹ́lố pă. Htuŏrò shyé¬ Byacè
Jesŭ Krístu hyălyạ khyĕthyá pă nuô
a ki mẹ ihtòhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ kayă
24 dố a zụ́e lŭ nuôtahe pă. Htuŏpărò,
hekhu ki tadûkyă pă. Bínuôkhĕ pă,
Krístu ki mẹpẹ́kyă lŏlŏ¬ prẹ̀pốtẹ̀
tahe, tẹ̀taryĕprọpryạ tahe ná tẹ̀ta-
ryĕshyosŏ nuôtahe pă. Rò a ki dyé-
tặ̀kyă htyĕkẹ́yĕ dố Phĕ Cốmarya a
25 takhukŭ pă. Mẹtĕhérò Krístu bè pố
tuọ́ tẹ̀ shyé¬ Cốmarya mẹpẹ́ lŏlạ́ta-
kli htuŏlŏhố prẹ̀ dố a thẽhte Krístu
yĕtahenuô, rò a dyatặ̀ lŏ hố èthĭ dố
26 Krístu a khăduôlẹ̀ hố pă. Tẹ̀shyotẹ̀-
sŏ dố khyĕlố ŭ tôcô dố Cốmarya ki
bè mẹpyékyă è nuôma mạ́hố tẹ̀thyĕ
27 yĕnuô hố. “Cốmarya ki dyatặ̀ lŏ tẹ̀-
pwŏ̀¬ tôcô dố akhăduôlẹ̀ pă,”[s] lisă-
sĕkŭ héphúnuô. Manárò ngọ́ yĕtô-
mŭnuô ma, a thẽzụ́ hé ná Cốmarya
o dố Krístu a taryĕprọpryạ shyosŏ
alẹ̀ phúnuô mạ́to, mẹtĕhérò, prẹ̀ dố
a nŏpố Jesŭ Krístu ma Cốmarya pré.
28 Thyáphú Cốmarya ki pố lŏlạ́takli
tẹ̀pwŏ̀¬ tôcô agnĕnuô, shyé¬ Jesŭ
Krístu pố hố tẹ̀lŏ¬ plĭ pă akhĕnuô,
a ki nị́dă a Phĕ Cốmarya dố a nŏpố
lŭ yĕtôprẹ̀ angọ́ pă.
29 Vă thẽzụ́ hé pẹ́ pọ́ thĭ tôcô.
Kayă thyĕhtuŏ tahenuô a ki htwŏ-
prẹ̀ kạkhyĕ păto hố kihérò kayă
tahehe cuố plwŏ pẹ́ tuọ́ htyĕ dố
kayă thyĕ tahe agnĕ rò a nị́bwínị́-
taryĕ dố èthĭgnĕ phútĕ? Kayă thyĕ-
htuŏhố tahenuô, a ki htwŏprẹ̀ kạ-
khyĕ cyạ́ păto hố kihérò, kayă nuô-
tahe cuố plwŏ pẹ́ tuọ́ èthĭ htyĕ
30 mẹtĕ? Pẹ̀ kuŏkelé¬, kayă thyĕhtuŏ-
hố tahe ki ihtòhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ păto
kihérò, pẹ̀ cuố khyá tuọ́ tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cụ̀
31 yĕtahe pwŏ̀¬ tônyĕ mẹtĕ? Vă khŏ-
bŏthyó thĭ¬, vă myáhtyebè ná tẹ̀-
thyĕ pwŏ̀¬ tônyĕ cố. Dố thĭ zụ́e Bya-
cè Jesŭ Krístu akhu-akhyĕ, thĭ mẹ-
thẽkrụ̆ nyacó vă nuôma Cốmarya
thẽgnĕ pré. Htuŏto, vă khyábè nya-
cố tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cụ̀ nuôma Cốmarya thẽ-
32 gnĕ kuŏdû pré. Bí vị̀ Epheso akŭ
yĕnuô, vă khyábè nyacó tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cụ̀
cố, mẹtĕhérò kayă dố a thẽhtethẽhă

[s]Li Htuthẽhtya 8:6

vă tahenuô a thę́zṹ e văzye nuôma
a thyácǫ́ná tę̣mi̧tę̣myą̨ tahenuô cố.
Phúnuôrò, vă ki zṹe ná kayă thyĕ-
htuŏ tahe ki htwŏprę̣ kąkhyĕ pătо
kihérò, vă cuố khyáthę́plòhtŭ, khyá-
cyę̣khyácṹ katę̨¬ yĕ mẹtĕ? Ki ŭ thyĕ
ihtòkąkhyĕ pă to kihérò, aryálố ma
pę̣ ki mẹmǫmẹphwĭ pę̣nę́ rò pę̣ ki hé
kuŏ phú ŭ héo ngǫ̨ tômŭ̌,

"Parŏpă ma pę̣ thyĕ hố pă ĕ¬,
rò pę̣epę̣ŏ pó¬, mẹmǫmẹphwĭ nı́-
dyé lahyă pę̣nę́ pó¬."[t] Ngǫ̨ dônyă
o phúnuô.

33 Zṹe tă kayă dố a hé phúnuô tahe
tămę́. Phú ŭ hé, "Thĭ ki bǒthyó
thĭ khŏbǒthyó dố a mẹ tę̣mŭmyą̨́-
ricyą̨ tahe rò a tanẹ tę̣mŭmyą̨́ricyą̨
tahenuô, a ki rę̣̆nı́ thĭ pă rò thĭ ki
htwŏhtya thyákuŏ kayă mŭmyą̨́ri-
34 cyą̨ phú èthĭ nuô pă." Tanẹ tą̆tŏtą̆bè
khyĕthyá lahyă thĭ thę́plò rò vĭkyă
kyă thĭ mẹtę̣thṹ nuô tahe. Mẹtĕhé-
rò dố thĭklĕ̆ tahehenuô tuǫ̨khŏnyą̨ a
thę́gnĕ tą̆tę̣ kuŏ hí ŭ Cǫ́marya ari-
akyă to. Tę̣ohtwŏhtya phúyĕ nuôma
thĭ tŏkò thę́tarę̣̆ nyacố.

Pę̣ Thyĕ Ihtòkąkhyĕ Pă Nuô Pę̣ Nę́-klǫ̨yĕ A Ki Thyá Phútĕ Pă

35 Hékuǫ́rę̨, kayă tôprę̣̆prę̣ ki sudyă,
"Kayă thyĕhtuŏnuô, a cuố htwŏprę̣
kąkhyĕ cyą̨ phútĕ? A ki htwŏprę̣ ką-
khyĕ hérò, anę́klǫ̨ yĕ a ki htwŏhtya
nę́klǫ̨ phútĕ tôcôtĕ pă?" A ki sudyă
36 phúnuô pă. Kayă olố thĭ¬ thĭ iluǫ̨-
tą̆ tę̣klwĭ nuô, a ki phákrăthŏrę̨ to
37 hérò a phę́htya cyą̨to. Buǫ́kŭlă plò
bèbè, tę̣klwĭ ĭtĕtĕ¬ bèbè, amǫ̨ dố a
kírę̨ phę́htya yĕ pă nuô a zą̆zǫzą̆kı́ ki
thyáná tę̣klwĭ aplò yĕnuô pă mą̆to.
38 Tę̣klwĭ tôcô ná tôcô nuô a tŏbè plò-
hte mẹ phútĕ nuô, Cǫ́marya tari one
htuŏlŏdû hố cṹ athę́plò thę́zṹ mẹ-
nuô hố. Tę̣klwĭ tôcô ná tôcô nuô,
amǫ̨ tŏbè mẹkhódû phútĕ nuô, Cǫ́-
marya tari one lŏ htuŏhố phú a thę́-
39 zṹ mẹnuô hố. Phúnuôhố, Cǫ́marya
byátą̆ thę́htwŏprę̣ tahe anę́klǫ̨ phá-
zye tôcô ná tôcô nuô a thyálŭ to.
Kayă tahe anę́klǫ̨ pházye bèbè, tę̣-
phútę̣lyẹ tahe anę́klǫ̨ pházye bèbè,
htu tahe anę́klǫ̨ pházye bèbè, tę̣̆
tahe anę́klǫ̨ pházye bèbè, tôcô ná
40 tôcô nuô a khólŭ. Phúnuôrò nę́klǫ̨-
pházye dố mǒkhu agnĕnuô a khódû,
dố hekhu agnĕnuô a khódû. Mǒ-
khu anę́klǫ̨ pházye a tę̣twǫ́tę̣ryá yĕ-
nuô atwǫ̨ khòdû tômyĕ, hekhunę́-
khu anę́klǫ̨ pházye a tę̣twǫ́tę̣ryá yĕ-
41 nuô atwǫ̨ khòdû tôcô. Tamǫ̨ a tę̣-
twǫ́tę̣ryá bèbè, lĕ̆ a tę̣twǫ́tę̣ryá bèbè,
sè a tę̣twǫ́tę̣ryá bèbè, tôcô ná tôcô
nuô, atwǫ̨ khódû lŭ. Sè tômĕ ná
tômĕ a tę̣twǫ̨ prę́ nuô a khódû lŭ.
42 Phúnuôhố shyé¬ ŭ thyĕ ihtòkąkhyĕ
pă tônyĕnuô, pę̣nę́klǫ̨ yĕ a khódû
ná pę̣nę́klǫ̨ khŏnyą̨ yĕnuô pă. Kayă
thyĕ tôprę̣ anę́klǫ̨ nuô a ki thŏkyă
pă tadṹrò shyé¬ a thyĕihtòkąkhyĕ pă
tônyĕnuô, anę́klǫ̨ yĕnuô a thyĕcyą̨
43 pătо hố, a thŏcyą̨ pătо hố. Bí kayă
tôprę̣ ohtwŏprę̣ pă akhĕnuô, anę́-
klǫ̨ pházyeyĕ a dyéhtwŏhtya lŭ tę̣-
thę́plòpyé ná tę̣hĕ̆cę̆recę̆ tahe prę́.
Manárò shyé¬ a thyĕ ihtòkąkhyĕ
pă tônyĕnuô, anę́klǫ̨ pházyeyĕ a ki
lǒbă ná tę̣lı́tę̣takhĕ̆ ná tę̣taryĕshyosŏ
44 pă. Pę̣ hekhunę́khu anę́klǫ̨ yĕnuô, ŭ

[t]Isaia 22:13

ki iluǒ tą̆kyą̆ è pą̆. Manárò shyé¬
pę̆ thyě ihtòkąkhyě hǒ pą̆ nuô pę̆
ki nı́bè khódû nę́klǫ́ athě̆ dǒ a ki
ohtwŏprę̆ bécyą́ dǒ mǒkhu rò a ki
thyĕcyą́ pąto yĕnuô pą̆.

Phú pę̆ o ná nę́klǫ́ dǒ a ohtwŏprę̆
bécyą́ dǒ hekhu yĕnuô, pę̆ ki o ná
nę́klǫ́ dǒ a ohtwŏprę̆ bécyą́ dǒ mǒ-
45 khu nuô pąpą̆. “Prę̆lukayą̆ arę́lǒ tô-
prę̆ dǒ ŭ é lŭ ná Adam yĕnuô Cǒma-
rya dyé lŭ théhtwŏprę̆,”[u] lisąsĕkŭ
héphúnuô. Manárò Jesŭ Krístu dǒ ŭ
é lŭ ná Adam dǒ khyĕlǒ yĕtôprę̆nuô,
a dyétą̆ dĭtû hǒ prę̆lukayą̆ tahe a
tę̆ohtwŏprę̆ athě̆ ná Thé Sąsĕ̆ Bya-
46 cè hǒ. Pę̆nę́klǫ́ dǒ a thyĕcyą́ yĕnuô
a hyą̆ rę́klǒ, htuŏrò pę̆ théhtwŏprę̆
anę́klǫ́ yĕnuô a hyąno dǒ khyě prę́.
47 Prę̆lukayą̆ Adam arę́lǒ tôprę̆nuô, ŭ
byá lŭ ná hemû prę́. Manárò Jesŭ
Krístu dǒ ŭ é lŭ ná Adam nyę̆prę̆
tôprę̆ yĕtôprę̆nuô a o cǒ dǒ mǒkhu
48 hyą̆lyą. Prę̆lukayą̆ lŏ¬ plĭ nuô a o ná
anę́klǫ́ dǒ athyáná prę̆lukayą̆ arę́lǒ
dǒ ŭ byátą̆ lŭ ná hemû nuô tôprę̆
hǒ. Manárò kayą̆ dǒ a krwŏ Jesŭ
Krístu akhyě tahenuô, shyé¬ mǒkhu
pą̆, anę́klǫ́ ki thyáná kayą̆ o dǒ mǒ-
49 khu hyą̆lyą nuôtôprę̆ pą̆. Pę̆ pwǫ̆¬
tôprę̆ pę̆ o ná pę̆nę́klǫ́ dǒ athyáná
Adam anę́klǫ́ nuô. Manárò dǒ khyě
pą̆ pę̆nę́klǫ́ yĕnuô a ki thyáná Krístu
dǒ a hyą̆lyą dǒ mǒkhu yĕnuô tôprę̆
anę́klǫ́ pą̆.

50 Khŏbǒthyó thĭ¬, khŏnyą́yě vą̆ thé-
zą́ hé pę́ thĭ ná pę̆nę́klǫ́ phązye
dǒ a o ná thwi ná htyě yĕnuô a
cuǒnuǒ ohtwŏprę̆cyą́ dǒ Cǒmarya
ahtyĕakę́kŭ to. Mętĕhérò pę̆nę́klǫ́
dǒ athŏapyékyą̆ cyą́ tacą́prę̆ yĕnuô,
a ohtwŏprę̆ khyą̆nyę̆bę́ tacą́prę̆ to.
51 Khŏnyą́yě vą̆ thézą́ hé pę́ thĭ tę̆ dǒ
ŭ thégnĕ híto nuôtahe. Pę̆ ki thyě
lŏ pwǫ̆¬ tôprę̆ pąnuô mąto. Maná-
rò pę̆nę́klǫ́ yĕnuô a ki htulya ta-
52 plekyą̆ lŏ pwǫ̆¬ tôprę̆ pą̆. Shyé¬ a
htwŏhtya hǒ pąnuô, apryą̆ nyacǒ
pą̆, a ki pryą̆klǒ pą̆ cǒ ná pę̆ bò-
klę́ pę̆mèthè nuô pą̆ cǒ. Mǫ́nyĕdǒ-
khyě tadûhǒ pą̆ tônyĕnuô, pę̆ ki nı́-
huǒ kwǫ prąhtya pą̆. Bí kwǫ prąhtya
akhĕnuô, thyáphú kayą̆ dǒ a thyě
tahe ki htwŏprę̆ kąkhyě lahyą̆ tacą́-
prę̆ pą̆ agnĕnuôrò, èthĭ ihtòką dǒ tę̆-
thyě pą̆. Manárò kayą̆ dǒ a ohtwŏ-
prę̆ tuǫ́pą̆ bínuôtônyě pą̆ tahenuô,
anę́klǫ́ tahe ki htulya taple kąlǒ pą̆.
53 Pę̆nę́klǫ́ dǒ a thŏpyécyą́ yĕnuô, a bè
htulya taplekyą̆ ná nę́klǫ́ dǒ a thŏ-
pyécyą́to yĕnuô pą̆. Pę̆nę́klǫ́ dǒ a
thyĕcyą́ yĕnuô, a bè htulya taple-
kyą̆ ná nę́klǫ́ dǒ a thyĕcyą́to yĕnuô
54 pą̆. Shyé¬ pę̆nę́klǫ́ htulya taplekyą̆
hǒ ná nę́klǫ́ dǒ a thyĕcyą́to yě pą̆
akhĕnuô, a ki lǒhtyabąhtya thyáná
lisąsĕkŭ hé, “Tę̆thyě lacą́kyą̆ hǒ, ŭ
mępę́ plǘlą̆ hǒ lŭ hǒ.”[v]

55 “Kǒ¬ tę̆thyě, nę̆ mępécyą́ pą̆ ŭ
to. Nę̆ takuǫ̂tabě ashyo-asŏ dǒ a
ki mępyą́męsĕ ŭ tahenuô a otŏ
bítě?”[w]

56 Tę̆thyě a taryĕshyosŏ dǒ a ki mę-
pyą́męsĕ ŭ nuôma a nı́bè dǒ tę̆-
thûtę̆ora alǫ rò tę̆thûtę̆ora a taryĕ-
shyosŏ yĕnuôma a nı́bè dǒ tę̆thyó-
57 tę̆thya alǫ prę́. Manárò pę̆ hébwíhé-
taryě Cǒmarya kanǫ¬ to, dǒ Byacè
Jesŭ Krístu mępę́ htuŏhǒ tę̆ dǒ pę̆-

[u]Hekhuhtwŏlú 2:7 [v]Isaia 25:8 [w]Hosea 13:14

gnĕ akhu-akhyĕ, Cṓmarya dyé hṓ pę̀ tę̀mę̀pę́ tę̀thṹ a taryĕshyosŏ̀ ná tę̀-
thyĕ a taryĕshyosŏ̀ yĕtahe hṓ.
58 Phúnuôrò, vă khŏbṓthyó thĭ, khŏ-
nyą́rò ihtò tanyăryá lahyă rò oklọ̀-
sṓma lahyă dṓ thĭ tę̀zṹ akŭnuô ní¬.
Mę shyoshyo lahyă Cṓmarya atę̀mę
pwṏ¬ tôphuṓ ní¬, mętĕhérò thĭ mę
Byacè atę̀mę nuô a kyădĕ dṓ thĭ-
gnĕ to.

16

Ihtuô Tę̀mę̀lŭmętyă Dṓ Cṓmarya Akayă Tahe agnĕ

1 Khŏnyą́yĕ, vă thézṹ hé thĭ ná thĭ
ihtuôplṓ rṹ tę̀mę̀lŭ dṓ thĭ ki mę-
cwṓ ná prę̀zṹetę̀phú dṓ a sŏryąsŏ-
phá rò a o dṓ Judakę́kŭ nuôtahe
ari-akyă. Vă thézṹ hé thĭ ná krwŏ-
mę̀kuṓ phú vă hékyă Galasia prę̀-
zṹetę̀ plṓmụphú nuôtahe bèmę nuô.
2 Pwṏ¬ phuṓphuṓ bí Mṓnyĕduô* bè
hṓ nuô, thĭ tôprę̀ ná tôprę̀ tŏ dya
oplṓkyăkhó thĭ rṹ nuṓ tôklé ná tô-
klé akŭ nuô. Thĭ ki dya oplṓ tṓ lŏ̀
lŭ phúnuô hérò shyé¬ vă hyătuṓ-
hṓ akhĕ̀pănuô, thĭ locuṓ lṹ ihtuôplṓ
3 păto hṓ. Shyé¬ vă hyătuṓ pă nuô,
thĭ tŏkò nwóhtya kayă tahe dṓ a ki
bè cuṓthŭ pę́ ŭ rṹ dṓ vṵ Jerusalem
pă. Rò thyáphú kayă dṓ a ki phyé-
sû rṹyĕ pă tahe ki thégnĕ ná ŭ dyé
rṹ yĕnuô ná tę̀ritę̀kyă ĭtĕ agnĕnuô,
vă ki răcuṓnṵ́ pę́ prę̀phyésû rṹ nuô-
tahe li tôba pă, rò vă nŏphyécuṓnṵ́
4 ná èthĭ pă. Bínuôkhĕ̀ pă, vă lo tŏ cuṓ
tṓkuṓná èthĭ pă kihérò èthĭ ki cuṓ-
rṓkuṓ ná vă pămа anṵ́ prépré.

Paulu A Tę̀taze-one

5 Vă lo cuṓnuṓrę́ dṓ Macedoniakę́
akhu-akhyĕ, shyé¬ vă cuṓnuṓ htuṓ-
hṓ dṓ Macedoniakę́ pă nuô, vă ki
6 hyă dĭtṹ dṓ thĭ o pă. Vă ki hyă olĕ
nyę̀ kuṓ thĭ taki pă kŏle. Taryá¬ ma
vă oplṹ talwó kuṓ thĭ ná kę́rṓkhĕ̀
yĕ pă kŏle. Htuṓpărò, vă ki cuṓ ple-
hyă pṓ klyá pă. Rò vă ki cuṓ plehyă
pṓ klyá bítĕ¬ tôpho pănuô bèbè, vă
myásṹ ná thĭ ki mę̀cwṓbé vă pré.
7 Hyă olĕ pré taplṓphú rò vă thézṹ
hyă olĕ to. Byacè ki théplòo hérò,
vă thézṹ hyă olĕ nyę̀ kuṓ thĭ taki.
8 Vă ki cuṓ o bí vṵ Epheso akŭ nuô
pă rò vă ki o tuṓdṓ pwĕ̀ dṓ ŭ é ná
9 Pentecosto htuṓ nuô pă. Kayă dṓ a
théhtethéhă vă tahenuô a o ényacó
tadṹrò vă cuṓ o bí vṵ Epheso akŭ
yĕnuô a ngụdupṵdu nyacṓ dṓ vă-
gnĕ cṓ, mętĕhérò kayă dṓ a thézṹ
nṵ́huṓ Cṓmarya alą̆angṓ tahenuô a
o é nyapăcṓ.
10 Shyé¬ Timothy hyă tṓkuṓ thĭ pă
akhĕ̀nuô, myákhwè ryá è ní¬, mę-
tĕhérò è ma Byacè a prę̀mętę̀phú
tôprę̀ dṓ a thyákuṓdû ná vă yĕnuô
11 hṓ. Thĭ bè tanę patínṵ́ lŭ tôprę̀¬ to.
Thyáphú a ki kątuṓbé khyĕ dṓ vă
o, htuṓto thyáphú a ki cuṓ plehyă
mọmọ ryáryá pṓ klyá dṓ nyĕ tôkyĕ
agnĕnuô, thĭ bè mę̀cwṓ lŭ, mętĕhé-
rò vă opṓmyásṹ è ná akhŏ puṓvyą́
Krístuphú dṓ aruô tahe ki kątuṓ rṓlṓ
lŭ dṓ vă o.
12 Apollo ma pę̀ puṓvyą́ Krístuphú
tôprę̀. È kuṓke rò vă nṓshyo nya-
cṓ lŭ dṓ a ki cuṓolĕ kuṓ thĭ rò a
ki krwŏcuṓkuṓ ná pę̀ puṓvyą́ Krístu-

16:2 Judaphú a Mṓnyĕduô ma mṓkatọ̀. Byacè thyĕihtòką amṓnyĕ ma mṓkatọ̀ htuṓ nuôtônyĕ

phú dố a cuốolě kuǒ thĭ nuôtahe ta-
dứrò a hé ná khŏnyạ́rò a thếzự́ cuố-
olě hí to, shyé¬ ashuốkhě o pă rò a
cuốolě kuǒ no thĭ pă a hé phúnuô.

Tẹ̀hébè Dốkhyělố Tahe

13 Vă puọ́vyạ́ thĭ¬, othăklyă lahyă
thĭnẹ́ pwǫ̀¬ tôphuố ní¬, ihtò ta-
nyăma lahyă dố thĭ tẹ̀zự́e Krístu yě
akŭnuô ní¬, dya khǔhă kuǒ lahyă
thĭ thếplò ní¬, dyashyodyasǒ lahyă
14 thĭ thếplò dố tẹ̀zự́ akŭnuô ní¬. Thĭ
mẹ tẹ̀ĭtětě¬ bèbè, mọnị́ ŭ rò mẹ la-
hyă ní¬.
15 Stephana ná a hiphúphyăphú ari-
akyă nuôma thĭ thếgně lǒdû hố.
Dố Akaia kẹ́kŭ nuôma, prẹ̀ dố a
zự́enyạ́e kạ rẹ́lố ŭ Krístu ma èthĭ
nuôtahe hố. Rò èthĭ mẹcwọ́ Cốma-
rya akayă nuôtahe pwǫ̀¬ tôphuố
16 cố. Vă puọ́vyạ́ thĭ¬, vă kwĭthếzọ̀
thĭ¬, kayă dố a htwŏ khuklốkhuklyă
thyáná Stephana ná akhŏ prẹ̀mẹtọ́
lŭ tẹ̀ tahe hé thĭ rò nị́dă lahyă èthĭ
17 nuôtahe angọ́ ní¬. Thĭkhŏ dǒkŭphú
Stephana, Fortunato ná Akaicu tahe
hyătuọ́ rò vă thếkrự̀ nyacố. Thĭ oyẹ
rò thĭ hyă myáhtyebế vă to tadứ-
rò khŏnyạ́yě èthĭ hyă myáhtye hé-
mọhéryábế vă akhu-akhyě, a thyá-
hố ná thĭ hyă myáhtyesû hémọhé-
18 ryá vă hố. Phú èthĭ mẹ thếkrự̀thếlǒ
thĭ nuô, èthĭ mẹ thếkrự̀thếlǒ nyacố
vă. Rò dyaduzự́nyạ́ lahyă kayă phú-
nuô tahe ní¬.
19 Prẹ̀zự́etẹ̀ plốmụphú dố a o dố Asia
kẹ́kŭ yětahe thŭhyă pẹ́ thĭ atẹ̀hémọ-
héryá tahe. Aquila ná amě Priscilla
ná prẹ̀zự́etẹ̀ plốmụphú dố a hyăcố-
bě dố lŭhi tahe thŭhyă pẹ́kuǒ thĭ
èthĭ atẹ̀ hémọhéryá dố Krístu akŭ.
20 Pẹ̀ puọ́vyạ́ Krístuphú dố a o bíyě lǒ¬
plĭ tahenuô bèbè, a thŭhyă pẹ́kuǒ
thĭ atẹ̀ hémọhéryá tahe. Thĭ o lahyă
bínuô tahe bèbè, hémọhéryá nị́dyé
lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ rò dyéluǒ lahyă thĭ
tẹ̀mọnị́ lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ nuô ní¬.
21 Vă mạ́hố Paulu yě, vă răcuố pẹ́ thĭ
litôklŏ ná vănẹ́ nị́dû cố. Vă răcuố pẹ́
thĭ rò vă hé phúyě, “Hémọhéryá thĭ
pwǫ̀¬ tôprẹ̀,” vă ră phúnuô.
22 Ŭpěpě¬ bèbè, dố a mọnị́ Bya-
cè to nuô, tẹ̀isǒhă ki bèdû lŭ ní¬.
“Maranátha” Kố¬ pẹ̀ Byacè¬! Hyă-
mǒ ní¬.
23 Byacè Jesŭ abwíataryě ki o kuǒdû
ná thĭ ní¬.
24 Lǒ¬ kayă dố a zự́e Krístu rò a
htwŏhố tôcô¬ tuǒ ná lŭ tahenuô, vă
tẹ̀mọ ki okuǒdû ná èthĭ ní¬.

Corinthia Nyḕba Tôba
Second Corinthians

Tẹ̄hébè Rẹ́ Dố Nyě

Bí Paulu bóthyóbólǎ ná Corinthia prẹ̄zṹetẹ̄ plómụphú rò, apyą́ nyacó dố lŭgně akhĕnuô, a răcuố Li Corinthia nyḕba tôba yě dố Corinthia prẹ̄zṹetẹ̄ plómụphú tahe a o. Corinthiaphú aklĕ tahehenuô, a hétakhwótakè, pacyḗcyḕ pacyḗcṹ nyacó Paulu, manárò Paulu dyéluŏ ná a thḗzṹ okrṹklĕ ná èthĭ, rò bí tẹ̄krṹtẹ̄klĕ o khyĕthyá hố akhĕnuô, a thḗkrṹ kanǫ́¬ to a hésoluŏ pḗ èthĭ phúnuô.

Bí Paulu ră liyĕtôba dố akhăshyé khĕnuô, a rădônyărḗ ná a tẹ̄bóthyóbólǎ ná Corinthia prẹ̄zṹetẹ̄ plómụphú tahe, rò a hésoplŏ pḗ èthĭ ná mamẹ̄tĕrò a hé kąkhyĕsû sŏtaklố cố kayă o bí prẹ̄zṹetẹ̄plómụ kŭ, dố a hétakhwótakè pacyḗcyḕ pacyḗcṹ nyacó lŭ nuôtahe, htuŏto bí a hé kąkhyĕsû kayă nuôtahe phúnuô akhĕ èthĭ zą ní́dû lahyă khyĕthyá anḗ rò a okrṹoklĕ kąkhyĕ khyĕthyá ná ŭ akhĕnuô, a thḗkrṹ nyacó a héplŏ pḗ èthĭ phúnuô. Htuŏrò a kwĭthḗzǫ̀ní́ Corinthia prẹ̄zṹetẹ̄ plómụphú tahe ki dyé pḗkuŏ Krístuphú sŏryąsŏphá dố a o dố Judakḗ nuôtahe tẹ̄mẹ̄lŭ. Lisăsĕ Amą̄du okyă dố khyĕ yĕtahenuô, Paulu răluŏ pǫ́ ná dố Corinthia prẹ̄zṹetẹ̄plómụ akŭnuô, kayă o nyḕthuŏprẹ̄ rò a hé lahyă Paulu, Paulu ma Prẹ̄dônyăphú a mą́lakŏ tôprẹ̄ mą́to, èthĭ ma a mą́lakŏ cố a hé lahyă phúnuô rò Paulu héplŏ kąkhyĕsû èthĭ ná è ma Prẹ̄dônyăphú tôprẹ̄ mą́lakŏ, phúnuô.

Tẹ̄hébè tôtǫ́ ná tôtǫ́

Tẹ̄hébè rḗ dố nyě 1:1-11
Paulu ná Corinthia prẹ̄zṹetẹ̄ plómụphú tahe 1:12-7:16
Mẹ̄lŭmẹ̄tyă Krístuphú odố Judakḗ tahe 8:1-9:15
Paulu héplŏ kąkhyĕsû ŭ ná è ní́bèhố tẹ̄taryĕshyosŏ
Dố a bè htwŏ Prẹ̄dônyăphú tôprẹ̄ 10:1-13:10
Tẹ̄hébè tadûkyă dố khyĕ 13:11-13

1

Paulu A Tẹ̄hémǭhéryá

1 Vă ma Paulu. Cómarya thḗplò tŏdûhố dố a ki nwóhtyahố vă ná Byacè Jesŭ Krístu a Prẹ̄dônyăphú tôprẹ̄ hố. Vă ná pẹ̄ puǭvyą́ Timothy răcuố-pḗ liyĕ dố thĭ vẹ̄ Corinthiaphú dố a zṹe Cómarya tahe a o. Htuŏto pẹ̄ răcuốtǫ́ pḗkuŏdû kayă dố a zṹe Cómarya dố a o dố Akaia kẹ́kŭ nuôtahe a o.

2 Pę̀ Phě̀ Cǒmarya ná Byacè Jesŭ
Krístu ki dyétą̆dû thĭ tę̀bwítę̀taryě
ná tę̀kacǘkabě́ ní¬.

**Paulu Hébwíhétaryě Htu-
théhtya Cǒmarya**

3 Pę̀ ki hébwíhétaryě htuthéhtya
rǫ́lŭ pę̀ Byacè Jesŭ Krístu a Phě̀ Cǒ-
marya yě pó¬. È ma phě̀ dǒ a thé-
zǫ̀ ŭ tôprę̀, rò lǒ¬ tę̀mę̀mǫ tę̀mę̀cwǫ́
4 tahe nuôma a o dǒ lŭo hyą̆ pré. Bí
pę̀ myáhtye sítôbè ná tę̀pyą́tę̀sě̀ lǒ¬
plĭ tahe akhě̀nuô, è mę̀mǫ mę̀cwǫ́
pę̀. Dǒ è mę̀mǫ mę̀cwǫ́ pę̀ phúyě
akhu-akhyě, pę̀ mę̀mǫ mę̀cwǫ́bě́ pę́
kuǒ ŭruô dǒ a myáhtye sítôbè ná tę̀-
pyą́tę̀sě̀ pwǫ̆myěpwǫ̆cô tahe. Tę̀mę̀-
mǫ mę̀cwǫ́ dǒ pę̀ mę̀mǫ mę̀cwǫ́ ŭ
yětahe nuôma, a thyáprě́ ná Cǒma-
rya mę̀mǫ mę̀cwǫ́ pę̀ nuôtahe pré.
5 Dǒ Krístu akhu-akhyěrò pę̀ khyá-
bè ényacó tę̀cyę̀tę̀cû, manárò dǒ
Jesŭ Krístu akhu-akhyěrò Cǒmarya
6 mę̀mǫ mę̀cwǫ́ ékuǒ nyacó pę̀. Thyá-
phú thĭ ki ní̧bè tę̀mę̀mǫ mę̀cwǫ́ ná
thěhtwǒprę̀ tacǘprę̀ agněnuô, Cǒ-
marya nǒkhyábè pę̀ tę̀pyą́tę̀sě̀ phú-
yěnuô pré. Rò thyáphú thĭ ki ní̧bè-
kuǒ tę̀mę̀mǫ mę̀cwǫ́ agněnuô, Cǒ-
marya mę̀mǫ mę̀cwǫ́ hǒ pę̀. Pę̀ tę̀-
mę̀mǫ mę̀cwǫ́ thĭ yěnuô, a dyéhtwǒ-
htya hǒ thĭ tę̀khyáthěplòhtŭ thyá-
hǒná pę̀ khyábè htuǒhǒ nuôtahe hǒ.
7 Phúnuô akhu-akhyě, pę̀ zǘení nya-
cǒ thĭ, mę̀těhérò bí thĭ khyábè thyá-
kuǒ tę̀cyę̀tę̀cû phú pę̀ khyábè tahe
akhě̀nuô, Cǒmarya ki mę̀mǫ mę̀cwǫ́
kuǒ thĭ phú a mę̀mǫ mę̀cwǫ́ hǒ pę̀
yěnuô pă.
8 Puǫ̆vyą́ thĭ¬, pę̀ thézǘ dyé thégně-
luǒ pę́kuǒ thĭ ná bí pę̀ o dǒ Asia
ké dukŭ akhě̀nuô, pę̀ khyábè nya-
cǒ tę̀cyę̀tę̀cû tahe ari-akyą̆. Tę̀cyę̀-
tę̀cû dǒ pę̀ khyábè yěnuô, acyę̀acû
talwósǘlŭ cǒ akhu-akhyě pę̀ thyě-
9 cǒhǒ pǎkǒ¬ pę̀ tanę cǒ phúnuô. Rò
pę̀ dya ná pę̀ thyě cǒ hǒ mamę̀těrò
pę̀ bècuǒ khyácyę̀khyácû tuǫ́ phúyě
mę̀těhérò, thyáphú pę̀ ki zǘelyą ní-
dyé tă pę̀né tămę́, rò pę̀ ki zǘe prétǘ
Cǒmarya dǒ a mę̀ htwǒprę̀ką ŭ dǒ
tę̀thyě yěnuô tôprę̀ agněnuô, pę̀ bè
10 khyábènyą̆ tę̀ phúyě pré. Rò Cǒma-
rya mę̀lwóhteką hǒ pę̀ dǒ tę̀thyě a
tę̀taròthě́ théisě dǒ adu-azą̆ akŭ yě-
nuô hǒ. Pę̀ zǘení ná Cǒmarya klyá
mę̀lwóhteką plehyą̆ tadûpǫ́ nyą̆ pę̀
11 pré. Thyáphú Cǒmarya ki mę̀lwó-
hteką pę̀ ná tę̀phúyě tahe agněnuô,
pę̀ lo dǒ thĭ ki mę̀cwǫ́kuǒ pę̀ ná
thĭ tę̀kwĭcǒbě̀. Thyáphú kayą̆ éprę̀
ki htuthě́ hébwíhétaryěhtya Cǒma-
rya pă agněnuô, Cǒmarya ki ní̧dą̆ thĭ
tę̀kwĭcǒbě̀ tahe pă rò a ki mę̀lwóhte-
ką pę̀ dǒ tę̀thyě ná abwídu ataryě-
htŭ pă.

Paulu Htulya Khókyą̆ Atę̀ Taritaryą̆

12 Mamę̀těrò pę̀ hébèhtyalǒ bû pę̀-
ngǫ́ hérò, dǒ pę̀ thěplòkŭyě pę̀ thé-
gně tą̆tę ná pę̀ mę̀thǘmę̀plá, pę̀ hé-
thǘhéphyenǒ ŭ tôprę̀¬ to, htuǒto
pę̀ dya cǒcǘprě́ pę̀ thěplòthuôhtyě
dǒ thĭkhu pré. Pę̀ mę̀phúyě nuôma
mą́ dǒ Cǒmarya abwíataryě a tę̀-
prǫtę̀pryą akhu-akhyě pré, mą́dǒ
prę̀lu hekhuphú a tę̀thítę̀phě́ akhu-
13 akhyě nuô mą́to. Pę̀ răcuǒ pę́ thĭ
li tahenuôma, pę̀ hé cǒrané cǒ thĭ
cǒ, pę̀ dǒuǒdǒbí angǫ́lasá tôcô¬
14 to. Khǒnyą́rò thĭ thégněplŏ pwǫ̆ lǒ
hí pę̀ripę̀kyą̆ to, manárò dǒkhyě-

pănuô pę̈ myásŭ̈ ná thĭ ki thégnĕplŏ lŏlą̈takli lŏ có pę̈ripę̈kyă pă.
Phúnuôrò, bí Byacè Jesŭ hyăkhyĕthyá pă tônyĕnuô, dó pę̈khupę̈khyĕ
rò thĭ ki thékrą̈thélŏ phú pę̈ thékrą̈thélŏ dó thĭkhuthĭkhyĕ nuô pă.
15 Vă thégnĕtą̈tę̈ hó ná pę̈ klyá thé-
krą̈thélŏ lahyă nyă phúnuô pă pré.
Phúnuôrò thyáphú thĭ ki nı̈́bè tę̈sŏri
nyę̈phuó agnĕnuô, vă dyalyą̈ htuŏ-
hó vă théplò ná vă thézą̈́ hyă olĕ
16 kuŏ thĭ nyę̈phuó có. Phúnuôrò vă
dyalyą̈ htuŏhó vă théplò ná shyé¬
vă cuó dó Macedoniaké akhĕpănuô
vă ki cuónuŏolĕ kuólá kuŏ thĭ pă.
Htuŏrò shyé¬ vă o dó Macedonia-
ké ką̈ akhĕpănuô, thyáphú thĭ ki
mę̈cwǫ́kuŏ vă dó vă kírę́ cuópǫ́ dó
Judaké yĕagnĕnuôrò, vă ki kanuŏ
olĕkuólá kuŏ pǫ́ thĭ păpă, vă tanę̈
17 phúnuô. Vă taritaryă htuŏhó phú-
nuô tadŭ́rò a htwŏto. Taryáma thĭ
tanę̈ lŏ lahyă vă ná a hétǫ̈ kuŏ angǫ́
to, a héhtŏhélyą̈ dûgnĕ vă, phúnuô
kŏle. Prę̈lu hekhuphú tahe a tę̈tari-
taryă tahenuôma, shyépă rò a hé,
“ò,” shyépă rò a hé, “to,” a mę̈ lahyă
phúnuô. Vă tę̈taritaryă yĕnuôma a
thyá phúnuô mą̈to.
18 Phú Cómarya hébècó tę̈ nuô, vă
hébècó thyákuŏdû phú è nuôpré.
Shyépă rò “ò,” shyépă rò “to,” vă
19 hé kuŏŭ phúnuô takhyá¬ to. Mę̈-
tĕhérò vă ná Sila* ná Timothy hé-
sodônyă pę́hó thĭ ná Jesŭ Krístu
ari-akyă hó. È ma Cómarya aphú-
khŭ tôprę̈, a hébècóhébètę̈ pwǫ̈¬
tôphuó có, a héhtŏhélyą̈ kuŏŭ tô-
20 phuó¬ to. Byacè Jesŭ mę̈lómę̈bă pę́
lŏ hó lŏ¬ Cómarya a tę̈ólyą̈ nuô-
tahe hó. È mę̈lómę̈bă pę́ Cómarya
a tę̈ólyą̈ yĕnuôma, pę̈ théplòtŏ kuŏ
pré rò pę̈ ki hé, “Amèn” angǫ́la-
sá ma “A mą́lakŏ có” rò pę̈ ki htu-
21 théhtya Cómarya phúnuô. Prę̈ dó a
mę̈klǫ̈mę̈ma tanyănı́ pę́ ryá pę̈ tę̈-
zą̈́enı́ Krístu yĕnuôma mą́hó Cóma-
rya anę́byacè nı́dû yĕ hó. Thyáphú
pę̈ ki htwŏhtya akayă agnĕnuô, a
22 nwóhtya hó pę̈ hó. Htuŏto, Cóma-
rya mę̈mámę̈dyă pę̈ yĕnuô, a dyé-
luŏ hó ná pę̈ htwŏ hó akayă hó. A
dyétą̈ pę̈ Thé Săsĕ Byacè yĕnuôma
a mę̈mámę̈dyă hó pę̈ hó. Htuŏrò
Thé Săsĕ Byacè yĕnuô, a hyănuŏ
ohtwŏprę̈ dó pę̈ théplòkŭ rò a hé-
cwǫ́ pę́kuŏ pę̈ ná Cómarya ki mę̈-
lómę̈băhtya pę́ lŏ pę̈ a tę̈ólyą̈ nuô-
tahe pă.
23 Vă thétaklĕ hyă théprwǫ̈thélı̈ thĭ
rò vă hyăhtwŏ pę́ dó vı̈ Corinthia to.
Vă hé phúyĕ rò vă lahŏ thĭ to nuôma
24 Cómarya thégnĕ lŏplĭ pré. Pę̈ thé-
zą̈́ mę̈tą̈tą̈́ ná thĭ tę̈zą̈́ to. Thĭ tę̈zą̈́tę̈-
nyą́ sŏkadó có nuôma pę̈ thégnĕ hó.
Thyáphú thĭ ki thékrą̈thélŏ éhtyapǫ́
agnĕnuô, pę̈ thézą̈́ hyă mę̈cwǫ́mę̈kŏ
kuŏ thĭ phúnuô pré.

2

1 Vă ki hyă théprwǫ̈ thĭ phúnuô
hérò, vă thégnĕ nyă hó ná vă ki
hyă mę̈théplę̈́ thĭ pă akhu-akhyĕ
vă dyalyą̈kyă hó vă théplò ná vă
2 hyă păto hónuŏ. Vă ki mę̈théplę̈́ thĭ
hérò maŭpĕ ki mę̈thékrą̈ke vă pă
pĕ? Prę̈mę̈thékrą̈ vă ma a o pré-

1:19 Silvano

tũ thĭ dố vă mẹthéplẹ̆ thĭ yĕnuô-
3 tahe prẽ. Phúnuôrò, phû¬ ná vă
kírẹ́ hyă dố thĭ o nuô, vă răcuố
rẹ́ pẹ́kyă hố thĭ li dố arẹ́khĕ nuô-
tôba hố nuŏ¬. Bínuôkhĕ vă ki hyă
olĕ kuŏ thĭ hénuô, vă thégně ná
thĭ ki mẹthéplẹ̆ nyă vă prẽ. Manár-
rò thĭ ma kayă tahe dố a tŏkò mẹ-
thékrũ̆ nyacố vă tahe. Vă thégně
ná bí vă thékrũ̆thélŏ akhĕnuô, thĭ
4 klyá¬ thékrũ̆ kuŏnyă pă prẽ. Bí vă
răcuố pẹ́ thĭ li nuôtôba akhĕnuô,
vă théplòmọ cố taki¬ to, akũ̆akyą̆
nyacố vă. Htuŏto vă mèthèhtyĕ bă-
tapí¬ cố. Manárò vă thézũ̆ mẹthé-
plẹ̆ thĭ phúnuô mą́to, vă thézũ̆ nŏ-
thégně thĭ ná vă mọ cố thĭ bá¬
tĕ phúnuôprẽ.

Plwŏkyă Prẹ̆oraphú A Tẹ̆thṹ

5 Khŏnyą́rò, ki hé kayă mẹthṹtẹ̆
dố thĭklĕ nuôtôprẹ̆ nuô, a mẹthé-
plẹ̆ tũ vă mą́to, a mẹthéplẹ̆ tuŏ-
kuŏ lŏhố thĭ pwŏ¬ tôprẹ̆ hố. Ma-
nárò vă thézũ̆ hélôhéklŏ náto, vă
ki hé ná a phû¬ mẹthéplẹ̆ lŏ cố
6 thĭ pwŏ¬ tôprẹ̆ cố. Prẹ̆mẹthṹtẹ̆
yĕtôprẹ̆nuô, thĭ tôplutôphè mẹzą́hố
7 lũ bánuôma a pòhố. Manárò, khŏ-
nyą́yĕ thĭ ki cuố plwŏkyă lũ tẹ̆-
thṹ hénuôma aryáklŏ dố thĭgně. Rò
cuố dyéhĕdyére khyĕthyá è nuô.
Păma a théplòpyé rò a théplẹ̆-
8 thézọ̆ talwósṹlŭ he. Phúnuô akhu-
akhyĕ, vă kwĭthézọ̆ thĭ. Cuố dyé-
luŏ khyĕthyá è ná thĭ mọtadû pă-
9 prẽ è phúnuô ní¬. Vă ră pẹ́ thĭ
li dố arẹ́khĕ tôbanuô ma, vă thé-
zũ̆ nŏmẹzą thĭ ná kayă nị́dă kuŏŭ
ngọ́ to nuôtôprẹ̆ hố. Phúnuôrò vă
thézũ̆ thégně tą̆tẹ ná thĭ krwŏmẹ-
kuŏ phú vă ithyócuố thĭ nuô ĕ,
ma thĭ krwŏmẹ to ĕ phúnuôprẽ.
10 Khŏnyą́yĕ thĭ ki plwŏkyă kayă dố
thĭ mẹzą lũ nuôtôprẹ̆ atẹ̆thṹ kihé-
rò vă¬ ma vă plwŏkyă kuŏ ètẹ̆-
thṹ prépré. Hékuốrẹ́, tẹ̆ dố vă
tŏkò plwŏkyă ki o hérò, thyáphú
a ki htwŏbwíhtwŏtaryĕ dố thĭgně-
nuô vă ki plwŏkyă kuŏ ètẹ̆thṹ pă.
Krístu ki myáhtye kuŏdû vă plwŏ-
11 kyă atẹ̆thṹ yĕnuô pă. Thyáphú khĭ-
néricyą́ khuklố ki mẹpẹ́kyă tă pẹ̆
tămẹ́nuô, pẹ̆ bè plwŏkyă ŭ tẹ̆thṹ
phúnuô. Mẹtĕhérò khĭnéricyą́ khu-
klố a tẹ̆taze-one tahenuô pẹ̆ thégně
lŏplĭ dû hố.

Paulu Théplòkṹ Théplòkyą̆
Dố Vị̆ Troa Akŭ

12 Bí vă cuốtuọ́ hố dố vị̆ Troa akŭ
rò vă ki hésodônyă pẹ́ ŭ ná Krístu
a tẹ̆thékrũ̆mila akhĕnuô, vă myá-
htye ná Byacè bámŏ one pẹ́ htuŏ-
hố vă kadăkŭ rò vă myáhtye ná a
thézũ̆ nŏmẹ hố vă tẹ̆mẹ bí vị̆ nuô-
13 tôvị̆ akŭ. Manárò vă théplòkṹ thé-
plòkyą̆ kanọ́¬ to, mẹtĕhérò vă myá-
htye pẹ̆ puọ́vyą́ Tito to. Phúnuôrò
vă hémọhéryákyă kayă o bí vị̆ Troa
nuôtahe rò vă htecuốkyă dố Mace-
donia kẹ́.

Dố Krístu Akhu-akhyĕrò Pẹ̆ Mẹpẹ́tẹ̆

14 Manárò, vă hébwíhétaryĕ htuthé-
htya tẹ̆ dố Cốmarya mẹpẹ́ hố pẹ̆
yĕtahe, mẹtĕhérò dố pẹ̆ yŏ htwŏ-
htyahố tẹ̆tôcô tọ́ná Krístu akhu-
akhyĕ, Cốmarya cuố rẹ́ dố pẹ̆nyĕ-
hyă rò pẹ̆ krwŏcuốkuŏ lũ dố khyĕ-
khu dố athyáná ŭ dốtą̆ Krístu aka-
yă dố htŏkŭ nuôtahe hố. Cốma-

rya dyéluŏ hố pę ná ŭ pwǫ̆¬ tô-
prę hố. Cốmarya nŏdĭtŭ́ hố pę dố
pę ki lĕdyéthégně pę́ ŭ ná Krístu
ari-akyă dố athyáná tę̨nuǫ̨mŭ́nuǫ̨-
15 sŭ̆ yĕnuô pwǫ̆¬ tôpho hố. Pę tę̨-
ohtwŏprę ná pę tę̨hésodônyă pę́ ŭ
yĕtahenuô athyáná tę̨nuǫ̨mŭ́nuǫ̨sŭ̆
dố a nuǫ̨mŭ́ pasĭ cuŏ́tuǫ̨ lŏ̆hố dố
kayă pwǫ̆¬ tôprę a o. A nuǫ̨mŭ́ cuŏ-
tuǫ̨ lŏ̆hố dố kayă dố a nı̨̄bèhố tę̨-
mę̨lwóhteką tahe a o ná kayă dố a
ki tuǫ̨ hố dố tę̨pyétę̨kyă pă tahe a
16 o hố. Pę tę̨ohtwŏprę yĕ ná pę tę̨-
hésodônyă pę́ ŭ Krístu ari-akyă dố
a thŭcuŏ́ ŭ dố thĕhtwŏprę tacŭ́prę
yĕtahenuô, athyáná tę̨nuǫ̨mŭ́nuǫ̨sŭ̆
tahe rò a nuǫ̨mŭ́vi pę́nyacŏ kayă
dố a nı̨̄bèhố tę̨mę̨lwóhteką yĕtahe
agně hố. Manárò kayă dố a ki tuǫ̨-
dố tę̨pyétę̨kyă pă tahe agněnuô, a
nuǫ̨thŏ̆nuǫ̨ŭ pę́ èthĭ thyáná luǫ̨thŏ̆
nuôpré. Dố èthĭ zą̨̆e kuŏ̆ŭ to akhu-
akhyĕ, a ki thŭcuŏ́ èthĭ dố tę̨cirya
tacŭ́prę akhăle̦ yĕnuô hố. Pę tę̨mę
yĕnuôma adu-azą̆ nyacŏ, phúnuô-
rò maŭpĕ tôprę ki mę̨bĕ́ lakŏ tę̨mę
17 phúyĕ tôcô nuô pĕ? Kayă mę lahyă
Cốmarya atę̨mę rò a ithyóithya pę́
ŭ nuô a o élă tadŭ́rò pę myábŭ̆ mę-
kuŏ phú èthĭ mę̨nuô to. Mę̨tĕ̆hérò,
thyáphú èthĭ ki nı̨̄bè lahyă rŭ̆ rò
èthĭ hésodônyă pę́ ŭ ná Cốmarya
ală̦angǫ́ pré. Manárò pę yĕtahenuô,
Cốmarya nŏ̆cuŏ́ hésodônyă pę ná
Krístu ari-akyă, pę hésodônyă pę́ ŭ
yĕnuô Cốmarya myáhtye, pę htwŏ-
hố tę̨tôcô¬ tuŏ ná Krístu hố rò pę
ma Prę̨dônyăphú dố a thĕplòcŏ́cŭ́
tahe hố.

3

Pę Ma Prę̨dônyăphú Dố A Hésodônyă Pę́ Ŭ Ná Tę̨ŏ̆lya̦ Athĕ

1 Vă hé phúyĕ rò a cô ná vă hébè
htyalŏ̆ khyĕthyá văné phúnuô ĕ? Ma
pę lo phyéhyăní pę likhyáthĕ́ tahe
dố a ki héluŏ pę́ thĭ ná pę ma Prę̨-
dônyăphú tahe mă̦lakŏ phú ŭruô ta-
hehe phyéhyăní nuô ĕ? Mă̦torò pę
lo phyécuŏní likhyáthĕ́ tahe dố thĭ
2 ki ră pę́ pę agněnuô ĕ? Manárò pę
yĕtahenuô, pę lokuŏ phúnuô to. Pę
thégně ná thĭ ma pę likhyáthĕ́ tahe
hố rò pę théplò ícŭ́ná thĭ pwǫ̆¬
tôphuŏ cố. Dố thĭ krwŏ hố Krístu
akhyĕ akhu-akhyĕ kayă pwǫ̆¬ tôprę
ki thégně dĭtŭ́ kuŏ̆dû ná pę mę̨tę̨ yĕ-
3 nuôma aryá pré phúnuô pă. Thĭ yĕ-
tahe nuôma, a thyáhŏ́ná li dố Krístu
ră rò a thŭhyă dĭtŭ́ ná pę yĕtahenuô
hố. Manárò a ră ná libŏ ná libŏhtyĕ
yĕnuô mă̦to, htuŏ̆to a ră o dố lǫ̆balǫ
phú Mosè alǫ̆ba nuô mă̦toto. Krístu
nŏ̆ră dĭtŭ́ hố liplòyĕ dố thĭ thĕplò
tahe alǫ ná a Thé Săsĕ Byacè hố. Cố-
marya dố a htwŏprę yĕtôprę nŏ̆hyă
Thé Săsĕ Byacè ki hyă ohtwŏprę dố
thĭkŭ hố.[x]
4 Jesŭ Krístu ohtwŏprę dố pę̨kŭ ná
thĭkŭ akhu-akhyĕ, pę hébû ná pę
mę tę̨mę yĕtahenuô, Cốmarya thĕ-
5 plòo pré. Pę thĕlę̨̆htya nı̨́dyé pę tę̨-
cyă̦tę̨dè tahenuô mă̦to. Pę o ná tę̨-
cyă̦tę̨dè dố pę mę̨bĕ́hố tę̨mę yĕtahe
nuôma a o dố Cốmarya a o hyă
6 pré. Thyáphú pę ki ithyó dônyăplŏ-
bĕ́ pę́ ŭ tę̨ŏ̆lya̦ athĕ̆yĕ agněnuô, prę
dố a dyétą̆ pę tę̨cyă̦tę̨dè yĕnuôma

[x]Ezekielè 36:26-27

Cómarya yĕtôprę hó. Tęŏlyą athĕ dó
a dyétą̆ yĕnuôma athyáná ŭ ră o
Mosè a tęthyótęthya nuô mą́to. Tęŏ-
lyą athĕ yĕnuôma a tate thĕ́lęhtyanı̨́
Thĕ́ Săsĕ Byacè mętę dó pę thĕ́plòkŭ
yĕnuô pré. Pę ki thĕ́lęhtyanı̨́ tęthyó-
tęthya dó ŭ ră̆o yĕnuô hénuôrò pę
ki nı̨́bè tęthyĕ pă, manárò Thĕ́ Săsĕ
Byacè yĕnuô a phyéhyăńı̨ pę́ pę thĕ́-
htwŏprę tacŭ́prę hó.
7 Dó nuôkhĕ bí Cómarya ră tę-
thyótęthya yĕtahe dó lǫ̆balǫ rò a
dyétą̆ ná Mosè akhĕnuô, Cóma-
rya a tęprǫtępryą yĕnuô a lĭtakhĕ
htyaluŏ. Rò tęlĭtakhĕ tą̆ dó Mosè
amèthèlǫ yĕnuô, a takhĕsŏ pę́ nya-
có dó Israelphú tahe agnĕ akhu-
akhyĕ èthĭ myábû có lŭmèthè to.
Manárò tętakhĕ yĕnuô a lĭtadû to,
8 a lamę́ khyĕ pré. Tęthyótęthya yĕ
a ki hyă có ná a tęlĭtakhĕ shyosŏ
báyĕ có kihérò tęŏlyą athĕ yĕnuô
a ki lĭtakhĕ shyosŏklŏ́ló nyă hó ná
tęthyótęthya yĕnuô hó. Tęŏlyą athĕ
yĕnuô a dyéhó pę Thĕ́ Săsĕ Byacè
dó a dyé pę tęhtwŏprę yĕnuô tô-
9 prę hó. Tęŏlyą alyę dó a phyéhyă
pré tęthyĕ yĕnuô, a ki o ná alĭata-
khĕ shyosŏ kihérò, tęŏlyą athĕ dó a
męcómętę hó pę dó Cómarya anyĕ-
hyă yĕnuô, a tęlĭtętakhĕ shyosŏ ki
10 dulŏ́klŏ cónyă hó ná nuô hó. Tęŏ-
lyą athĕ khŏnyą̆yĕ tômŭ a tęprǫtę-
pryą yĕnuô alĭsŏ talwósŭ́lŭ rò alĭ pę́-
kyă tęthyótęthya yĕ akhu-akhyĕ, a
cô ná tęthyótęthya yĕ a lĭtakhĕ la-
11 mę́kyă phúnuô. Tęthyótęthya atwǫ́-
aryá nyacó tadŭ́rò a lĭtadû pă to,
a lĭ lamę́kyă pré. Manárò tęŏlyą
athĕ dó a oklǫ̀ma tacŭ́prę yĕ, a ki
o ná a tęlĭtętakhĕ shyosŏ dó adu-
lŏ́klŏ cónyă hó ná tęthyótęthya yĕ-
nuô hó.
12 Pę thĕ́gnĕ tą̆tę hó ná tęŏlyą athĕ-
yĕ a ki oklǫ̀oma tacŭ́prę pă akhu-
akhyĕ, pę ki hésodônyă pę́ ŭ ná
Cómarya alą̆angǫ́ nuô pę hé hăbû
13 hó. Pę ma athyáná Mosè nuô mą́to.
Thyáphú Israelphú tahe ki myátŏ-
dĕhyă tă Mosè mèthè dó a lĭta-
khĕ cę́kalyą ná kalyą yĕ tămę́ nuô,
14 Mosè huóbí nı̨́dyé amèthè. Bínuô-
khĕ Israelphú tahenuô, a htebíhteta-
pą lŏ lŭ thĕ́plò. Tuǫ́khŏnyą́ có bèbè,
bí ŭ hó htyaluŏ Mosè a tęthyótęthya
dó lisăsĕ́kŭ yĕ akhĕnuô, èthĭ thĕ́gnĕ-
plŏ tôcô¬ to. Èthĭ ki zǫ̆e Byacè Jesŭ
Krístu tŭma athĕ́plò bítapą yĕnuô ki
omŏhtya rò thĕ́gnĕplŏhyă bĕno pré.
15 Tuǫ́khŏnyą́yĕ có bèbè, èthĭ thĕ́gnĕ-
plŏ lahyă hí to. Mętĕhérò bí èthĭ hó
Mosè a tęthyótęthya akhĕnuô, èthĭ
thĕ́plò yŏ bítapą păpré akhu-akhyĕ,
16 a thĕ́gnĕplŏbĕ́ lahyă to. Manárò, bí
kayă dó athĕ́plò bítapą yĕtôprę zǫ̆-
enyą́e ką hó Byacè akhĕnuô, tę dó
a mękhímętapą lŭthĕ́plò tahenuô ŭ
17 ki phyémŏkyă pă. Byacè dó vă ră
ari-akyă yĕtôprę nuôma Thĕ́ Săsĕ
Byacè hó. Lŏ¬ kayă dó a nı̨́bèhó
Thĕ́ Săsĕ Byacè tahenuô, Thĕ́ Săsĕ
18 plwŏhtepală cuó lă lŭ hó. Khŏnyą́-
yĕ tę dó a huó tą̆tǫ̆ bí lŏ¬ pę dó
a zǫ̆e Jesŭ yĕtahe amèthè nuô a o
pă tôcô¬ to. Phúnuôrò, khŏnyą́yĕ pę
myáhtye plehyă lă hó Byacè a tę-
lĭtętakhĕ rò pę htwŏhtya thyáhóná
mą̆duô dó a lĭsátakhĕ kąkhyĕ Byacè
a tęlĭtętakhĕ tahenuô hó. Pę myá-
htye plehyă lă hó Byacè alĭatakhĕ,
rò Thĕ́ Săsĕ Byacè mępę́ hó pę dó
pę ki thyáhyă ná thyáhyă, thyáhó

ná pę Byacè dố a taryĕduhtŭ yĕtô-
prę̀nuô hố.

4

Thế Ngụdupṛidu Dố Pọ̀hekŭ Tahe

1 Phúnuôrò pę thếplòpyé to, mẹtĕ-
hérò dố Cốmarya abwíataryĕ akhu-
akhyĕ, a dyétą̆ pę tę̀mẹ dố pę ki
hésodônyą pẹ́ ŭ ná tę̀ỏlyą athĕ yĕ-
2 nuô hố. Tę̀ilo lahŏe ŭ, tę̀mẹ dố-
uốdôbí ĭtĕtĕ¬ tahe nuôbèbè, tę̀mẹ
dố a htwŏhtya tę̀thếtarę̆ ĭtĕtĕ¬ ta-
henuô bèbè, pę mẹpą taki¬ to hố.
Bí pę hésodônyą pẹ́ ŭ ná Cốma-
rya alą̆angọ́ akhĕnuô, pę hébè ilo-
lahŏ ŭ to, pę ithyólahŏ panuŏtọ́
ngọ́ dố aruôtahe to. Dố Cốmarya
a mèthènyĕ, pę hébè ĭtĕtĕ¬ bèbè,
pę mẹtę̀ ĭtĕtĕ¬ bèbè nuô, ató lŏ-
plĭ pré. Thyáphú èthĭ pwọ̆¬ tôprę̀
ki thếgnĕ lahyą ná èthĭ zą̆ení pę
agnĕnuôrò, pę hésocố, pę mẹcố hố
3 tę̀ phúnuô hố. Mẹtĕhérò, tę̀thếkrą̆-
mila dố pę dônyąhéso pẹ́ ŭ yĕnuô,
a ki ouốobí hénuôma, a ouốobí pẹ́
pré kayą dố a ki tuọ̆dố tę̀pyétę̀-
4 kyą tahe agnĕ pré. Khĭnéricyą́ khu-
klố dố a pốnị́ hekhu yĕtôduŏnuô, a
mẹkhí mẹtapąkyą èthĭ mèthè akhu-
akhyĕ, èthĭ myáhtye kuŏŭ tę̀thé-
krą̆mila atę̀lĭ yĕnuô to. Thyáphú
prę̀lu hekhuphú tahe ki thếgnĕplŏ
tą̆ Krístu a tę̀thếkrą̆mila dố a hé-
soluŏ pẹ́ ŭ ná Krístu a tę̀lĭtę̀takhĕ
ari-akyą yĕ tą̆mẹ́ nuô, a mẹtapą
uốáyákyą èthĭ phúnuô hố. Prę dố
a dyéluŏ tą̆tę pę ná Cốmarya ma
5 Krístu hố. Pę lĕ hésodônyą nị́dyé
pę̀ripę̀kyą mą́to. Manárò pę lĕ hé-
sodônyą luŏ pẹ́ ŭ ná Jesŭ Krístu
ma Byacè tôprę ari-akyą. Phúnuô-
rò dố Krístu akhu-akhyĕ, pę htwŏ-
6 pẹ́ thĭ prę̀mẹtę̀phú tahe hố. Bí Cố-
marya byályą tę̀lŏ¬ plĭ akhĕnuô, a
hé, “Tę̀khí ki thốthứ taphą̆ cuốkyą
rò tę̀lĭ ki oluŏhtya dû ní¬,” a hé
phúnuô. Cốmarya mẹhtuŏ pẹ́ kuŏ-
dû hố pę phúnuô hố. Bí pę thế-
gnĕ hí Krístu to akhĕnuô, pę thế-
plò yĕ a khítapą pré tadứrò Cốma-
rya mẹlĭką pẹ́ pę thếplò hố. Thyá-
phú pę ki thếgnĕplŏryá Cốmarya a
tę̀lĭtę̀takhĕ dố a dyéluŏhtya dĭtứ ná
Krístu yĕtahenuô, è ma prę dố a isĭ-
lĭhtya pẹ́ pę thếplò a tę̀tanę tahe tô-
prę hố.
7 Manárò pę dố a hésodônyą pẹ́ ŭ
yĕtahenuô, a cô pré ná pọ̀he dố
ŭ sunuŏobą̆ è ná tę̀ngụdupṛidu dố
akŭ tômĕ nuôhố. Tę̀ngụdupṛidu yĕ-
nuôma mą́hố mẹ tę̀thếkrą̆mila yĕ-
nuô hố. A mẹphúyĕ mẹtĕhérò thyá-
phú Cốmarya ki dyéluŏ ná tę̀prọ-
pryąshyosŏ yĕnuôma a o dố pę̀kŭ
8 hte mą́to, a o dố lŭo hyą pré. Pę
myáhtyebè ényacố ná tę̀pyą́tę̀sĕ ta-
dứrò a mẹpẹ́nố ná pę takhyá¬ to.
Tôphuốphuônuô pę tŏbè mẹphútĕ
nuô pę thếgnĕ pą̆ cố tôcô¬ to ta-
dứrò pę thếplòpyé nố kuŏŭ takhyá¬
9 to. Ŭ mẹcyĕ̆mẹcą̆ pę tadứrò Cốma-
rya vĭkyą ná pę to vą̆. Èthĭ mą̆-
lakhứ pę tadứrò pę ihtò khyĕthyá
rò pę mẹ plehyą tadûpą pré tę̀mẹ
10 vą̆. Pę cuố bítĕ¬ tôpho bèbè, pę
bèkhyábè tę̀cyĕ̆tę̀cą̆ pwọ̆¬ tôphuố
thyácốná pę myáhtyebè cố ná tę̀-
thyĕ nuô cố. Pę ohtwŏprę thyácố-
ná Krístu dố a ohtwŏprę bí hekhu-
yĕ akhĕnuô cố. Thyáphú ŭ ki myá-
htye ná Krístu ohtwŏprę dố pę̀kŭ

rò a mẹcwọ́ pẹ̀ pwǒ̱¬ tôphuố cố
11 agnẽnuô, tẹ̀yětahe htwŏhtya prế. Pẹ̀
tẹ̀ohtwŏprẹ̀ yětôhtŭ̃ kayă nuô, pẹ̀
yŏ krwŏ Jesŭ khyě akhu-akhyě, pẹ̀
bè myáhtyebè ná tẹ̀taròthế thếisě
dố ŭ ki mẹthyě cố pẹ̀ cố. Thyá-
phú ŭ ki myáhtye ná Krístu ohtwŏ-
prẹ̀ dố pẹ̀nẹ́klọ́ dố tônyěkhě pă a
thyěcyą́yě akŭnuô, pẹ̀ bè myáhtye-
12 bè phúyě prế. Dố pẹ̀ hésodônyă
pẹ́ ŭ tẹ̀thếkrṹmila akhu-akhyě pẹ̀
myáhtye tamŏmŏ cốná ŭ kírẹ́ mẹ-
thyě pẹ̀. Manárò dố pẹ̀ myáhtye
phúyě akhu-akhyě, thĭ nịbè tẹ̀htwŏ-
prẹ̀ hố.
13 Lisăsĕkŭ hé, “Vă zṹe Cốmarya, rò
vă ki hésoluŏ pẹ́ ŭ pă,” a
thyáphúnuôhố, pẹ̀ zṹe Cốma-
rya akhu-akhyě, pẹ̀ ki hésoluŏ pẹ́
kuŏŭ ná Krístu a tẹ̀thếkrṹmila
14 ari-akyă pă.[y] Pẹ̀ yŏ htwŏhtya hố
tẹ̀tôcô¬ tuŏ ná Byacè Jesŭ hố
akhu-akhyě, pẹ̀ thếgně ná Cốmarya
dố a mẹhtwŏprẹ̀ kąkhyě pẹ̀ Byacè
Jesŭ yětôprẹ̀nuô, a ki mẹhtwŏprẹ̀
kąkhyě kuŏ pẹ̀ pă. Htuŏto a ki mẹ-
htwŏprẹ̀ kąkhyě tṓkuŏ thĭ ná pẹ̀
dố tẹ̀thyě pă rò a ki ếką otṓrọ́lŏ
15 pẹ̀ dố a mèthènyě pă. Thyáphú a
ki nịbwínịtaryě dố thĭgně rò, lŏ¬
tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṹ yětahenuô, pẹ̀ khyáthế-
plòhtŭ lŏplĭ cố pwǒ̱¬ tôcô rò pẹ̀
hésodônyă pẹ́ ŭ ná tẹ̀thếkrṹmila.
Shyé¬ kayă ếprẹ̀ myáhtye hyă-
bè ế hố Cốmarya abwíataryě
akhĕpănuô, kayă dố a ki hébwí-
hétaryě Cốmarya tahe ki o ếhyă
pă, rò kayă lŏ¬ plĭ ki htuthếhtya
Cốmarya pă.

Ohtwŏprẹ̀ Ná Tẹ̀zṹ

16 Dố yětahe akhu-akhyěrò pẹ̀ thế-
plòpyé taki¬ to. Pẹ̀nẹ́klọ́ ahĕare
tôphuốtôki, tôphuốtôki a hĕcẹ́recẹ́
hyă tadṹrò pẹ̀ thếplò yěnuô, tônyě
17 ná tônyě a hĕshyohĕsŏhtya prế. Mẹ-
tĕhérò tẹ̀pyą́tẹ̀sĕ dố pẹ̀ khyábè è bí
hekhu yětahe nuôma taplọ̀taplyá-
phú prế. Pẹ̀ ki talômyá ná tẹ̀twọ́tẹ̀-
ryá dố pẹ̀ ki nịbè è shyé¬ nopă tôhtŭ̃
pă tahe hénuôma, amą́ ná tôcô¬ hí
to. Bí hekhuyě pẹ̀ khyábè cố tẹ̀pyą́-
tẹ̀sĕ yětahe tadṹrò dố mốkhu pănuô
tẹ̀lĭtẹ̀takhĕ tacṹprẹ̀ dố atwọ́aryá klŏ,
rò adu-ahtuô klŏlố cố ná tẹ̀pyą́tẹ̀sĕ
dố pẹ̀ khyábè dố hekhu yěnuô, pẹ̀ ki
18 nịbè pă. Phúnuôrò, tẹ̀pyą́tẹ̀sĕ dố vă
myáhtyebè yětahenuô, vă dyazṹ ná
è tôcô¬ to. Tẹ̀ dố a o ícŭma lố dố vă
thếplòkŭ tôcônuôma mą́hố tẹ̀twọ́tẹ̀-
ryá dố Cốmarya ki dyé vă pă yěnuô
prế. Tẹ̀ dố pẹ̀ myáhtyecyą́ tahenuô,
a ki onyẹ̀ prế taplọ̀phú prế, mana-
rò tẹ̀ dố pẹ̀ myáhtyecyą́to tahenuô,
a ki onyẹ̀ cố tacṹprẹ̀ pă.

5

1 Pẹ̀nẹ́klọ́ dố athyáná hi dố pẹ̀ o nị́-
dyé è dố hekhu yětômě nuô, shyé¬
ŭ mẹpruốkyă hố è pă, a thế hé
hố shyé¬ pẹ̀ thyě păma, pẹ̀ thếgně
ná Cốmarya ki mẹ-opẹ́ hố pẹ̀hithě
mą́hố pẹ̀nẹ́klọ́ athě yěnuô dố mố-
khu nuô hố. A ki mẹ ná anẹ́ rò
hithě mą́hố pẹ̀nẹ́klọ́ athě yěnuô, a
thyěcyą́ pă to, a ki oklọ̀ma tacṹprẹ̀
2 pă. Manárò, pẹ̀ yŏ myásŭ thếzṹ kạ-
o lăhố hi dố mốkhu yětômě akhu-

[y]Li Htuthếhtya 116:10

akhyě, bí pę opă dố hi dố hekhu-
yě tômĕkŭ akhĕnuô, pę nethuô thế-
3 muǫ̉kruǒhă nyacố. Thyáphú pę̀nę́-
klǫ́ yě a ki o tadûlă agnĕnuô, Cố-
marya ki dyé taple pę̀nę́klǫ́ athĕ yĕ-
4 nuô dố mốkhu pă. Bí pę opă dố hi
mą́hố pę̀nę́klǫ́ dố hekhuyě tômĕkŭ
akhĕnuô, pę myáhtyebè ná tę̀pyą́tę̀-
sĕ akhu-akhyě, pę tauǒtasĕ thếmuǫ̉-
kruǒhă cố. Vă hé ná pę thếzǫ́ ota-
phăkyă lă hố ná pę̀nę́klǫ́ hố phúnuô
mą́to. Vă thếzǫ́ hé, thyáphú pę̀nę́klǫ́
dố a thyĕcyą́yě, a ki htulya taple-
kyă ná pę̀nę́klǫ́ dố a htwŏprę̀ tacǫ́-
prę̀ pă agnĕ yĕnuô, pę thếzǫ́ ką-o lă
hố dố nę́klǫ́ athĕ yĕnuô akŭ hố, phú-
5 nuô pré. Prę̀ dố a taritaryă one pę́ hố
pę dố pę ki nı̍bè nę́klǫ athĕ yĕtôprę̀
nuôma Cố marya yĕnuô hố. Htuǒto
a dyétą̆ pę́ kuǒpǫ́ pę Thế Săsĕ Byacè
yĕnuôma a thyáhǒná tę̀mátę̀dyă dố
aklǫ̀ama tôcô rò a mę̀lǫ́mę̀bă pę́ hố
pę lŏ¬ a ólyą nuôtahe hố.
6 Phúnuô akhu-akhyě pę zǫ̉e tą̆tę nı́
hố tę̀yĕtahe hố. Pę dă o păpré bí pę̀-
nę́klǫ́ yĕtahe akŭ pré hénuôma, pę
cuố o hí dố khălę́ bí Byacè Jesŭ o
7 nuô mą́ híto. Mętĕhérò pę ohtwŏ-
prę̀ ná tę dố pę zǫ̉ení̍ è tahe pré,
pę ohtwŏprę̀ ná tę dố pę myáhtye
8 è nuôtahe mą́to. Vă ki hé, pę zǫ̉ení̍
Byacè yĕnuô ashyo-asŏ rò pę thếzǫ́
htecuǒkyă lă hố ná pę̀nę́klǫ́ yě rò pę
thếzǫ̉cuố otǫ̉kuǒ lă hố ná Byacè dố
9 mốkhu hố. Manárò, pę o bítĕ¬ tô-
pho bèbè, pę o păpré bíyě bèbè, pę
cuố o hố dố himốkhu hố pă bèbè,
pę thếzǫ́ mętŏ pré Cố marya athé-
10 plò pré. Mętĕhérò, shyé¬ nopăma
pę pwǫ̆¬ tôprę̀ bèhyă o lŏ dố Krístu
lę́cirya khuklyáhtĕ htyalŏ anyĕhyă
pă. Bí pę o dố hekhuyě akhĕ, lŏ¬ pę
mę̀htuǒhố tę dố aryá tahenuô bèbè,
tę dố athǫ́ tahenuô bèbè, pę ki nı̍bè
dyékhyě tę̀mę̀nı́khwókè pă ĕ, ma pę
nı̍bè to ĕ nuô, a ki cę̀myá lŏ pę pwǫ̆¬
tôprę̀ pă.

Dố Krístu Akhu-akhyĕrò Pę Htwŏhtya Cố marya A Khŏbốthyó

11 Mętĕhérò pę thégně ná shyé¬
nopă nuô, Byacè ki cę̀myá lŏ prę̀lu-
kayă tahe atę̀mę phúnuô pă akhu-
akhyě, pę ki thếisĕ bezǫ̉benyą́ nya-
cố lŭ pă. Phúnuôrò thyáphú ŭ ki
zǫ̉enyą́e ką Byacè Jesŭ agnĕnuô,
pę thếplòshyo hésodônyă pę́ ŭ hố.
Kryá¬ maĭtě o dố pę thếplòkŭ
nuô Cố marya thégně lŏplĭ ná ané
pré. Phúnuôhố, pę ma kayă phú-
tě tahenuô, vă myásŭ ná thĭ klyá
12 thégněhyă nyă pă pré. Tane tă la-
hyă ná pę thếzǫ́ hébè htyamốhtya-
pho nı́ khyĕthyá pę̀nę́ phúnuô tămę́.
Pę hé thĭ phúnuô mętĕhérò thyá-
phú thĭ ki hé ką̆khyĕsû cyą́ kuǒ
kayă dố a pacyę́ishyé pę nuôtahe
agnĕnuô, pę thếzǫ́ nŏthégně tą̆tę
kuǒ thĭ ná pę mękryá¬ ĭtětě phú-
nuô pré. Kayă nuôtahe ma a dyadu
phyéhtyalŏ nı́dûgně pré tę̀cyą́tę̀dè
dố a oluǒ dố aklŏ nuôtahe pré, a
dyadu kuǒŭ tę dố a o dố kayă tôprę̀-
13 prę̀ a thếplòkŭ nuôtahe to. Ŭ ki hé
pę ná kayă tamwĭ kihérò, lę́héo ná
to, lŏ¬ pę mę yĕtahe nuôma Cố ma-
rya agně pré. Ŭ ki hé pę ná pę mętę
tŏ kihérò, a mą́hố, pę mę mą́ pę́ nyă
dố a ki nı̍bwínı̍taryě dố thĭgněnuô.
14 Krístu atę̀mǫ mę̀pę́kyă hố pę akhu-
akhyě, pę ohtwŏprę̀ pę́ dố Cố marya
agně phúyě hố. Pę thégně ná Krístu

thyě pę́ dố kayă pwǫ̆¬ tôprę̀ agně.
Angǫ́lasá ma mą́hố kayă pwǫ̆¬ tôprę̀ thyě tǫ́kuǒ hố ná Krístu hố.
15 Pę̀ dố a htwŏprę̀ yětahenuô, thyáphú pę̀ ki krwŏ ohtwŏprę̀ plehyă
pă tă phú pę̀ thę́plò a tę̀thę́zǫ́thę́lǒ
nuôtahe tămę́, thyáphú pę̀ ki krwŏ
ohtwŏprę̀ plehyă kuǒ phú prę̀ dố a
khyáthyě htuǒpę́hố dố pę̀gně rò a
ihtòhtwŏprę̀ kąkhyě htuǒhố yětôprę̀
agněnuô, Byacè khyáthyě pę́ hố dố
pę̀ pwǫ̆¬ tôprę̀ agně hố.
16 Phúnuôrò khŏnyą́yě pę̀ htwŏhtya
hố tę̀tôcô¬ tuǒ ná Krístu hố akhu-
akhyě, phú kayă dố a zǫ́e Krístu to
tahe dyadu tę̀oluǒ dố aklǒ tahenuô,
pę̀ dyadukuǒ pă phúnuôto hố. Dố
nuôkhě̀ pę̀ tanętھ́ütyą́ Krístu phú-
nuôhố tadǫ́rò khŏnyą́yě pę̀ tanętھ́ü
17 pă è phúnuô to hố. Kayă tôprę̀prę̀ dố
a htwŏhtya hố tôcô¬ tuǒ ná Krístu
nuô, a htwŏhtya hố kayă tôprę̀ dố
Cố́marya byályą taple thě̀ lŭ hố. A
vĭkyă kyă a tę̀ohtwŏprę̀ alyę tahe rò
18 a ohtwŏprę̀ taplekyă dố athě̀ hố. Lǒ
tę̀yětahe nuôma Cố́marya mę lǒplĭ
pré. Dố Krístu hyă mępę́ pę̀ akhu-
akhyě, pę̀ htwŏhtya hố Cố́marya a
khŏbóthyó hố. Rò a dyétą̆kuǒ hố
pę̀ tę̀phyétę̀mę dố pę̀ ki cuố hésodônyă pę́ kuǒŭ ná Krístu mętھwŏ-
htya kąkhyě khyěthyá pę̀ ná Cố́marya a khŏbóthyó hố, phúnuô pré.
19 Pę̀ thę́zǫ́ hénuôma phútěhérò, dố
Krístu akhu-akhyěrò Cố́marya mę-
htwŏhtya hố prę̀lukayă pwǫ̆¬ tôprę̀ ná a khŏbóthyó hố. Cố́marya
dya pă prę̀lukayă tahe a tę̀mętھ́ü to
hố. Rò a dyétą̆kyă hố pę̀ tę̀męyě dố
pę̀ ki cuố hésodônyă luǒ pę́ ŭ ná
Cố́marya mętھwŏkąkhyě khyěthyá
hố prę̀lukayă tahe ná a khŏbóthyó
20 hố. Phúnuôrò, khŏnyą́yě pę̀ htwŏ pę́
prę̀hébètę̀ dố Krístu akhălę́. Cố́ma-
rya anę́byacè nı́dû nǒkwĭthę́zǫ̀ dĭtǔ
pę̀ ná thĭ dố thĭ ki nı́dă pę̀ tę̀hésodô-
nyă thĭ yě. Pę̀ kwĭthę́zǫ̀ thĭ dố Krístu
akhălę́ ná plwŏ Krístu ki mętھwŏ-
htya khyě thĭ ná Cố́marya a khŏbó-
21 thyó tahe. Krístunuô atę̀thǫ́ o tôcô¬
to. Manárò, thyáphú a ki plálĭkyă
pę́ pę̀ tę̀thǫ́ anuǫ́asu tahe agněnuô,
Cố́marya nǒkhyáthyě lŭ dố pę̀ tę̀thǫ́
agně. Dố Krístu mępę́ hố pę̀ phúnuô
akhu-akhyě, pę̀ ki htwŏhtya hố tę̀-
tôcô¬ tuǒ ná Krístu hố rò, Cố́marya
ki dyacódyatę hố pę̀ dố anyěhyă pă.

6

1 Pę̀ ma prę̀mę́rǫ́tę̀ ná Cố́marya
tahe akhu-akhyě, pę̀ shyakrwŏ thĭ
ná thĭ ki ohtwŏprę̀ phú Cố́marya
thę́zǫ́ nǒohtwŏprę̀ thĭnuô. Thĭ ma
kayă dố a nı́bè htuǒhố Cố́marya
abwíataryě tahe hố akhu-akhyě, thĭ
2 bè ohtwŏprę̀ lahyă phúnuô. Mętھ́ě́hé-
rò Cố́marya hé,

> “Bí shuố́khě hyătuǫ́hố dố vă
> tŏbè myádu thĭ nuôtônyěnuô,
> vă nı́dăhố thĭ tę̀kwĭcóbě hố, bí
> shuố́khě hyătuǫ́hố dố vă tŏbè
> mę́lwóhteką thĭ nuôtônyěnuô, vă
> mę́cwǫ́ hố thĭ hố.”[z]

Phúnuôrò, vă hé thĭ, nı́dă lahyă, yě-
tônyě ma mǫ́nyě dố Cố́marya myá-
dunı́ thĭ amǫ́nyě hố. Yětônyě ma tę̀-
mę́lwóhteką thĭ amǫ́nyě hố.

[z]Isaia 49:8

3 Pę dônyă pę ŭ ná Jesŭ Krístu ari-
akyă yĕ thyáphú ŭ ki htésûkyă tămę
nuôrò, tęmę dố a htwŏhtya èthĭ tę-
pacyę́ishyé tahenuô pę mę tôcô¬ to.
4 Pę mę tę ĭtĕtĕ¬ bèbè, thyáphú ŭ
ki myáhtye ná pę ma Cốmarya a
prę̀mętę̀phú tahe agnĕnuô, pę dyé-
luŏ pę ŭ ná pę khyáthéplòhtŭ tę-
cyę̀tę̀cû tahe, ná pę khyá sŏphásŏ-
ryą tętahe ná pę khyábè tę̀pyą́tę̀sĕ
5 thĭtahe hố. Ŭmŭ̧ŭpǫ̀ cố pę. Ŭ dốtą̆
pę dố htŏkŭ. Ŭ mę tarŭ̂tapyă pę rò
ŭ vę́htecuốkyă pę, pę eryą théprá-
ladyá pwǫ̀nyĕpwǫ̀thĕ cố, tôthĕ¬ tô-
thĕ omyĕnốto nuô a o athĕ é lă,
6 htuŏrò enốŏnố to nuôma a oo. Dố
pę htwŏ mą́hố Cốmarya a prę̀mę-
tę̀phú tahe akhu-akhyĕ, pę dyéluŏ
pę ŭ ná pę théplò mwǫ̀plĭthĭplo,
pę tę̀thékhuthégnĕ, pę tę̀théplòhtŭ,
pę tę̀thézǫ̀ní ŭ yĕtahe hố. Thé Săsĕ
Byacè o dố pę̀kŭ rò pę mǫ lŏthulŏ-
7 thé cố ŭ cố. Pę ithyó pę ŭ Cốmarya
alą̆angǫ́ dố acóatę tahe, rò Cốma-
rya a tę̀prǫtę̀pryą ashyo-asŏ yĕ mę-
cwǫ́ pę. Phúnuô akhu-akhyĕ pę yĕ-
tahenuô Cốmarya dyéluŏplŏ cố hố
ná pę htwŏ èprę̀mętę̀phú tahe hố.
Pę o ná katya dố lę́tadyă tą̆tŭ̆ yĕ-
nuô ná pę̀né mą́hố tę̀cốtę̀tę dố Cố-
marya dyé pę yĕtahe, rò a thyáhố
ná klyĕphú tôprę̀ nŏe ní́dyé a takuǫ̀-
tabĕ dố a ki sátę agnĕ yĕnuô hố.
8 Prę htuthé pę ma a oo, prę pacyę́
pę ma a oo. Prę hébèryá pę ma a
oo, prę hémŭmyą́ pę ma a oo. Prę
hé pę ná kayălahŏ tahe nuôma a oo,
manárò pę ma kayă dố a hébècố tę
9 tahe pré. Kayă dố a tanępatí pę nuô
a o tahe tadŭ́rò pę̀ripę̀kyă nuô, Cố-
marya thégnĕ lŏ pré. Pę kírę́ phû-
thyĕ tamŏmŏ cố tadŭ́rò pę ohtwŏ-
prę̀ tuǫ̂pă khŏnyą́. Ŭmŭ̧ŭpǫ̀ cố pę
10 tadŭ́rò pę thyĕ hí toto. Pę myáhtye
ényacố tę̀pyą́tę̀sĕ tadŭ́rò pę théluǫ̂-
phòphŭ̂ pwǫ̆¬ tôphuố cố. A cô ná
pę sŏryąsŏphá nyacố tadŭ́rò dố pę
ithyóithya pę ŭ akhu-akhyĕrò ŭ du-
zą́htyathĕ dốthudốthé tôkyĕ nuô a
o ényacố hố. A cô ná pę̀tę o kuŏŭ
tôcô¬ to tadŭ́rò pę ní́bè lŏhố tę-
pwǫ̆¬ tôcô hố.
11 Khŏbốthyómǫ vĭ Corinthiaphú
thĭ¬, lŏ¬ tę dố a o dố pę théplò-
kŭ tahenuô, pę hésoluŏ pę lŏ cố
12 thĭ hố. Pę mǫkanó¬ thĭ to. Pę ma
kayă dố a phyékąkhyĕ atę̀mǫ tahe
mą́to. Kayă dố a phyékąkhyĕ atę̀-
13 mǫ tahe nuôma thĭ hố. Khŏnyą́rò
vă ki hé thĭ phú văphúvălyę ná
văné nuô. Mǫkhyĕthyá pę phú pę
mǫ thĭ nuô.

Thĭ Ma Cốmarya Dố A Htwŏprę̀ Tôprę̀ A Tę̀lŭhŏdu

14 Puǫ̂vyą́ thĭ, zácŭ tǫ́ tă izá ná kayă
dố a zǫ́ekuŏ pę Byacè Jesŭ to nuô-
tahe tămę́ ní¬. Mętĕhérò acố ná ata-
ką nuô a dốngą̆ma ícŭcyą́ lŭ to. A lĭ
ná a khí nuô bèbè, a otǫ̂cyą́ lŭ toto.
15 Krístu ná khĭnéricyą́ khuklố cuố thé-
plò tą̆tŏtą̆bè cyą́ lŭ phútĕ? Phúnuô-
hố Krístu aphúalyę tôprę̀ ná khĭnéri-
cyą́ khuklố aphúalyę tôprę̀nuô a cuố
16 théplò ícŭcyą́ lŭ tômĕtuŏ phútĕ? Cố-
marya a tę̀lŭhŏdu nuô a otǫ̂cyą́ nyă
ná prę̀zǫ ĕ. Phúnuôhố, pę yĕtahe
nuôma Cốmarya dố a htwŏprę̀ yĕ-
tôprę̀ a tę̀lŭhŏdu. Cốmarya hé, “Vă
ki hyăo dố văkayă tahe a théplòkŭ
pă rò vă ki cuố tǫ́kuŏ ná èthĭ pă. Rò
vă ki htwŏ èthĭ Cốmarya pă, rò èthĭ

17 ki htwŏ văkayă tahe pă.”[a] Htuŏto
Cŏmarya hé pǫ́,
“Htecuŏ taphăkyă dŏ èthĭ aklĕ-
nuô rò cuŏo khókyă ná èthĭ nuô.
Tę́ dŏ a mwǫ̆plĭthĭplo to tahe-
nuô tôbè tă è tôcô¬ tămę́, thĭ ki
męphúnuô tŭma vă ésû thĭ pă
18 pré.[b] Rò vă ki htwŏ thĭphĕ pă.
Rò thĭ ki htwŏ văphúvălyę tahe
pă,”[c] Byacè dŏ aprǫapryą tôprę̀
hé phúnuô.

7

1 Khŏbŏthyó thĭ¬ lŏ̆ Cŏmarya ŏlyą
tahe nuôma pę̀gnĕ lŏ̆ hŏ. Phúnuôrò,
pę̀ ki cuŏ taphăkyă ná pę̀nę́klǫ́ a tę̀-
thę́zǫ̨́ mŭmyą́ricyą́ tahe ná pę̀ the-
plò a tę̀tanę mŭmyą́ricyą́ yĕnuô
tahe pó¬. Rò dŏ pę̀ thę́isĕ dyaduzǫ̨́-
nyą́ Cŏmarya yĕ akhu-akhyĕrò pę̀ ki
htwŏhtya lahyă dû kayă dŏ a săsĕ
tahe pó¬.

Paulu A Tę̀thę́krǫ̨́thę́lŏ

2 Puǫ̆vyą́ thĭ¬, dyéluŏ̆kuŏ̆ lahyă thĭ
tę̀mǫ pę̀ to¬. Pę̀ męthŭ́męplánǫ́ ná ŭ
tôprę̀¬ to. Pę̀ mępyą́męsĕ̀nǫ́ ná ŭ tô-
prę̀¬ toto. Pę̀ cuŏetǫ̨́ŏplè nǫ́ ná ŭkhu
3 tôprę̀¬ toto. Vă hé phúyĕ rò vă thę́-
zǫ̨́ dya thĭ tę̀thŭ́ phúnuô mą́to. Mę-
tĕhérò phú vă héhtuŏ̆hŏ thĭ nuô, thĭ
ma kayă dŏ pę̀ mǫ nı́dyé è tahe.
Phúnuôrò pę̀ thyĕ cŏbèbè, pę̀ htwŏ-
4 prę̀ bèbè, pę̀ mǫtadû nyă thĭ pré. Vă
zǫ̨́e tą̆tę nı́dyé nyacŏ thĭ rò vă htu-
thę́ nı́dyé nyacŏ thĭ pwǫ̆¬ tôphuŏ cŏ
menĕ. Phúnuô akhu-akhyĕ pę̀ myá-
htyebè ényacŏ ná tę̀pyą́tę̀sĕ tadŭ́rò
pę̀ thę́krǫ̨́thę́lŏ pré, htuŏto pę̀ the-
plòmǫ pré.
5 Bí pę̀ hyątuǫ̆hŏ dŏ Macedonia-
ké akhĕnuô, tę̀pyą́tę̀sĕ yĕ a krwŏ-
tadû kuŏ̆pă ná pę̀, a okuŏto, mę-
tĕhérò bínuôkhĕ kayă dŏ a thę́hte
pę̀ tahenuô a hyăklyéhyăngă pę̀ rò
6 pę̀ thę́plòkǫ́ thę́plòkyą́ nyacŏ. Ma-
nárò Cŏmarya dŏ a dyéshyodyé-
sŏhtya kayă dŏ a thę́plòpyé tahe
yĕtôprę̀nuô, a dyéhĕdyére hŏ pę̀ hŏ,
mętĕhérò Tito hyątuǫ̆kuŏ̆ hŏ pę̀ hŏ.
7 Tito hyątuǫ̆ rò pę̀ thę́krǫ̨́ tŭ́dûnuô
mą́to, a héso pę́ pę̀ ná thĭ dyéhĕ-
dyére lŭ phútĕ nuô akhu-akhyĕ a
męthę́krǫ̨́ kuŏ̆ nyacŏ pę̀. A hésoluŏ̆
pę́ pę̀ ná thĭ nethuô myáhtye kanǫ́
vă to, htuŏrò thĭ tanęthę́plę̀ nı́dyé
thĭ tę̀męthŭ́ tahe, htuŏto thĭ o tari-
taryă onehŏ dŏ thĭ ki hébè takę̀bí-
nı́ pę́ vă, a hésoluŏ̆nı́ pę́ vă phúyĕ
akhu-akhyĕ, khŏnyą́rò vă lé thę́krǫ̨́-
lŏ pă̆pă.
8 Li dŏ vă răcuŏ pę́ thĭ dŏ arę́-
khĕ tôbanuôma, a ki męthę́plę̀ nya-
cŏ thĭ tadŭ́rò vă tanękǫ́ ná to, vă
dya ná aryá pré. Vă thŭcuŏ lú pę́
thĭ li akhĕnuô, vă myáhtye ná a
męthę́plę̀ thĭ akhu-akhyĕ, vă tanę-
kǫ́ nı́dyé, manárò a męthę́plę̀ pré
9 thĭ taplǫ̆phú pré. Manárò khŏnyą́yĕ,
vă thę́krǫ̨́ hŏ. Thĭ thę́plę̀thę́zǫ̀ akhu-
akhyĕrò vă thę́krǫ̨́ phúnuô mą́to.
Thĭ tę̀thę́plę̀thę́zǫ̀ yĕnuô, a dyé-
htwŏhtya hŏ thĭ tę̀zą lyąnı́dû thĭnę́
hŏ akhu-akhyĕrò vă thę́krǫ̨́ pré. Cŏ-
marya thę́zǫ̨́hŏ kayă dŏ a thę́plę̀thę́-
zǫ̀ phúnuô tahe hŏ. Phúnuô akhu-
akhyĕ pę̀ mępyą́męsĕ thĭ tôcô¬ to.

[a]Li Cŏbucŏbĕ 26:12, Ezekielè 37:27 [b]Isaia 52:11, Ezekielè 20:34,41 [c]Samuelè nyębа tôba 7:14

10 Mętĕhérò, tębthĕplębthĕzọ̀ dố Cốmarya dyéhtwŏhtya yĕnuôma, a nỏ htulya taplekyă pę̀ thĕplò dố pę̀ ki nịbè tębmęlwóhteką agnĕ prĕ akhu-akhyĕ, pę̀ lo tanękụ́ pę́ ná tębthĕplębthĕzọ̀ dố Cómarya dyéhtwŏhtya yĕnuôtahe to. Manárò pręblukayă alę́klŏ thĕplębthĕzọ̀ tahenuô, a dyéohtya prĕ tębthyĕ prĕ.

11 Dố thĭ thĕplębthĕzọ̀ akhu-akhyĕrò Cómarya mępę́ thĭ phútĕ nuô, myámỏ lahyă! Thĭ thĕplòshyo mębhyăhố lahyă tębcốtębtę tahe hố, thĭ thĕplòshyo dyéluỏ hố thĭ mętę̀ dố atŏ tahe hố. Thĭ thĕplòdu hyăhố kayă mętębthú dố thĭklĕ tahenuô hố, thĭ thĕisĕ hyăhố ná Cómarya ki cirya thĭ pă hố. Thĭ thĕzụ́ myáhtye khyĕthyá pę̀ hố. Thĭ thĕplòshyo nịdăhố ngọ́ rò thĭ ki ciryahố kayă dố a mętbútę̀ nuôtahe hố. Dố thĭ mę lahyă hố phúyĕ akhu-akhyĕ, thĭ dyéluỏ hố ná khŏnyą́yĕ thĭ tębthú o
12 pătо hố. Phúnuôrò, li dố vă răcuốpę́ thĭ dố arę́khĕ tôbanuô ma, vă răcuố pę́ kayă dố a mętbútę̀ nuôtôprę̀ ná kayă nuôtôprę̀ mętbúŭ nuôtahe akhu-akhyĕ tûdû mą́to, thyáphú thĭ ki thégnĕ ná thĭ dyélyą cố thĭthĕ dố pę̀gnĕ bá¬ tĕnuô, vă răcuố tọ́kuỏdû phúnuô. Thĭ mọ pę̀ bá¬ tĕnuô
13 Cómarya thégnĕ tą̆tę lỏplĭ cố. Phúnuô akhu-akhyĕ, pę̀ thĕplòmọ thyĕkyă cố.

Htuỏto thĭ mętbĕkrụ̆ nyacố Tito akhu-akhyĕ, pę̀ myáhtye a thĕkrụ̆thĕlỏ rò pę̀ lé thĕkrụ̆thĕlỏ hyăshyo-
14 shyolố pọ́ cố. Bí Tito cuố tyahí dố thĭ o híto nuô, vă htuthĕ nịdyé thĭ dố Tito anyĕhyă cố meně. Thĭ mę mą́lakŏ cố hố phú vă htuthĕ nịdyé thĭ nuô hố. Thĭ mętarę̆nố vă tôphuố¬ to. Phú vă hébècốhébètę thĭ pwọ̆¬ tôphuố nuô, pę̀ hé pę́ Tito ná thĭrithĭkyă nuôma pę̀ hébècốhé-
15 bètę prĕprĕ. Phúnuôrò, bí a thĕnę́htya tuọ̆bè khyĕthyá thĭ o taritaryă one thĭnę́ ná thĭ nịdă a tębithyóithya htuỏto thĭ ĕmọsû lŭ ná tębthĕisĕ, tanyą̆tadè cố akhĕnuô, a lé mọhyă
16 shyolốklỏ pọ́ cố thĭ cố. Vă zụ́e lỏlą́kathe nị́ cố thĭ rò vă thĕkrụ̆ nyacố.

8

Corinthiaphú Atębdyé Tęblŭtębtyă Tahe

1 Pę̀ khŏbốthyó thĭ¬, pę̀ thĕzụ́ hésoluỏ pę́ thĭ ná Cómarya dyétą́ pę́ tębwítębtaryĕ dố prębzụ́etę plốmụphú dố a o lahyă dố Macedonia kę́kŭ
2 nuôtahe ari-akyă. Prębzụ́etę plốmụphú bínuôtahe ma, a khyábè nyacố tębpyą́tębsĕ dố acyę̆acụ̂ tadû nyacố tahe tadúrò èthĭ thĕluọ̆phòphỏ lahyă kanọ́¬ to. Èthĭ sŏphásŏryą nyacố tadúrò a thĕplòshyo mębĭ̆mętyă męcwọ́mękŏ pę́ nyacố prębzụ́etębphú dố vị̆ Jerusalem akŭ nuôtahe kanọ́¬
3 to. Bá èthĭ dyébĕnuô èthĭ dyé cố, htuỏto a dyélốklỏ pă cố ná bá a dyébĕnuô cố, rò èthĭ thĕplòshyo dyé nịdû lahyă prĕ nuôma vă hébû prĕ.
4 Èthĭ thĕplòshyo mębĭ̆ lahyă rò a kwĭthĕzọ̀ pę̀ dố pę̀ ki plwŏ èthĭ dố a ki męcwọ́ nịkuỏ Cómarya aka-
5 yă tahe. Èthĭ mętę̀ yĕnuôma, aduklỏ pă cố ná pę̀ tębmyásŭ tahe cố. Phú Cómarya thĕzụ́ nỏmę èthĭ nuô, arę́lố rò èthĭ besăsĕ athĕ dố Byacè agnĕ, htuỏrò èthĭ besăsĕ lahyă
6 athĕ dố pę̀gnĕ. Phúnuô akhu-akhyĕ, thyáphú Tito ki mębtuỏplú cwọ́ thĭ

tẹ̀théplòshyo mẹcwọ́ ŭ yětahe agnĕ-
nuô pẹ̀ shyakrwŏ hố è hố. Mẹtĕhérò
prẹ̀ dố a cáhtya dyéhĕdyére rẹ́lố thĭ
ná thĭ ki mẹcwọ́ pẹ́ kuŏ̀ prẹ̀zṹetẹ̀phú
dố a o lahyă dố vỵ̀ Jerusalem akŭ
7 nuôtahe tôprẹ̀ nuôma Tito hố. Thĭ
lốbă cố ná tẹ̀pwọ̌~ tôcô cố. Thĭ tẹ̀zṹ-
tẹ̀nyą́ ma asŏ, thĭ hébècyą́ hébèdè,
thĭ lốbă ná tẹ̀thékhuthégně, thĭ thé-
plòshyo mẹcwọ́ ŭ, htuŏto thĭ mọ-
nyacố pẹ̀. Phúnuô akhu-akhyĕ, pẹ̀
thézṹ kuŏ̀ pọ́ dố thĭ ki lốbă ná tẹ̀-
théplòshyo mẹcwọ́ ŭ tahe.
8 Vă hé phúyĕ rò vă nŏshyo thĭ phú-
nuô mą́to. Thyáphú thĭ ki krwŏmyá-
bŭ̀ kuŏ̀ kayă dố aruôtahe théplòshyo
mẹcwọ́ ŭ nuôrò, vă thézṹ dyéthégně
pẹ́ kuŏ̀ thĭ phúnuô pré. Dố vă dyéluŏ̀
thĭ phúyĕ akhu-akhyĕrò thĭ mọ mą́-
lakŏ ŭ ĕ̀, thĭ mọ mą́to ĕ̀ nuô, vă ki
9 thégněhyă pă phúnuô pré. Pẹ̀ Bya-
cè Jesŭ Krístu yĕnuô abwídu ataryĕ-
htŭ cố bá~ tĕnuô, thĭ thégnĕdû hố.
A o dố mốkhu akhĕnuô, a duzą́htya-
thĕ̀ nyacố tadṹrò bí a hyă klwo anẹ́
phú prẹ̀lu hekhuphú tôprẹ̀ akhĕnuô,
a bèhyă htwŏ cố kayă sŏphásŏryą-
phú tôprẹ̀ dố pẹ̀gně cố. Thyáphú thĭ
ki duzą́htyathĕ̀ kuŏ̀ŭ agnĕnuôrò, a
bèhyă htwŏ cố kayă sŏphásŏryąphú
tôprẹ̀ phúnuô cố.
10 Phúnuôrò vă tẹ̀tanẹ ma phúyĕ, vă
myáhtye ná tẹ̀mẹ dố thĭ cáhtya mẹ
dố nahénu tahenuô, thĭ ki mẹhtuŏ̀-
kyă khŏnyą́yĕ hénuôma aryáklŏ dố
thĭgně. Thĭ ma kayă tômụ dố a cá-
htya ihtuôplố rẹ́lố tẹ̀mẹlŭ rò a ki
mẹcwọ́ pẹ́ ná kayă o dố vỵ̀ Jeru-
salem akŭ nuôtahe pă tṹnuô mą́to,
thĭ ma kayă tômụ dố a théplòshyo
11 mẹlŭmẹtyă nyacố tẹ̀ tahe. Phúnuô
akhu-akhyĕ, mẹhtuŏ̀ plṹkyă tẹ̀ dố
thĭ cáhtya mẹ yĕ tôcônuô. Thĭ cá-
htya ihtuôplố lú tẹ̀mẹlŭ akhĕnuô,
thĭ théplòshyo mẹcwọ́ nyacố ŭ. Phú-
nuôrò khŏnyą́yĕ thĭ tŏkò théplòshyo
mẹhtuŏ̀ plṹkyă thĭ tẹ̀mẹ yĕnuô. Thĭ
tŏkò dyé lahyă bá thĭ dyébẽ́ nuô
12 pwọ̌~ tôprẹ̀. Thĭ ki théplòshyo dyé
nị́dyédû mą́lakŏ hérò Cốmarya thé-
zṹ phúnuô hố. Thĭ dyébẽ́ bá~ tĕ bá~
tĕ nuô, a lodu lă mą́to. Cốmarya thé-
zṹ nŏdyé thĭ bá thĭ dyébẽ́ nuôpré.
Tẹ̀ dố thĭ dyébẽto nuô a kwĭ ná thĭ
taki~ to.
13 Vă pṹ mẹphwĭ pẹ́ kayă dố aruô
tahe a tẹ̀vítẹ̀zá rò vă dyahtyahtuôke
dố thĭlọ phúnuô mą́to. Vă thézṹ dố
thĭ ki cyẹ̌ rò cyẹ̌rọ́lŭ, thĭ ki mọ rò
14 mọrọ́lŭ phúnuô tôcôpré. Mẹtĕhérò,
khŏnyą́yĕ thĭ duzą́htyathĕ̀ hố akhu-
akhyĕ, thĭ tŏkò mẹcwọ́ pẹ́kuŏ̀ prẹ̀-
zṹetẹ̀phú dố a sŏphásŏryą nuôtahe.
Shyé~ nopă thĭ ki loke kihérò èthĭ
ki mẹcwọ́ kuŏke thĭ pă. Thĭ ki mẹ-
cwọ́lyẹ̌ mẹcwọ́kè lŭ phúnuô hérò,
dố thĭklĕ̀ nuô prẹ̀ dố apyą́asĕ̀ tahe-
15 nuô a o pă to. Lisăsĕ̀kŭ hé, “Kayă dố
a dya-oplố ényacố a lẹ́elẹ́ŏ tahenuô
atẹ̀ oé talwó lă náto. Kayă dố a dya
oplố patíphúpré a lẹ́elẹ́ŏ tahenuô, a
o patí talwó lă ná to.”[d]

Tito Ná A Khŏbóthyó Tahe

16 Cốmarya dyé théplòshyo Tito dố
a mẹcwọ́ thĭ phú pẹ̀ théplòshyo mẹ-
cwọ́ thĭ nuô akhu-akhyĕ, pẹ̀ hé-
17 bwíhétaryĕ nyacố Cốmarya. Bí pẹ̀

[d]Li Hteką 16:18

kwĭthézọ̀ lŭ ná a ki cuŏmyá thĭ
akhĕnuô, a cṵ̀ pẹ̀ngọ́ rò a thḗkrṵ̂-
thḗlŏ cuŏmyá có thĭ. Hélŏ̀lŏ̀ rò anḗ-
byacè nḭ́dû thḗzṵ̂ cuŏmyáhtye nyă-
18 dû hŏ́ thĭ hŏ́. Pẹ̀ plwŏcuŏ tṓkuŏ̀ puṓ-
vyą́ tôprẹ̀ ná è. Prẹ̀zṵ̂etẹ̀plŏ́mụ pwṑ-
tômụ htuthḗ nḭ́dyé nyacó lŭ ni, mẹ-
tĕhérò è ma prẹ̀mẹ Cómarya atẹ̀mẹ
dŏ́ a lĕ hésodônyă pḗ ŭ ná tẹ̀thḗkrṵ̂-
19 mila ari-akyă tôprẹ̀. Tŭ́yĕnuô mą́to,
è ma prẹ̀zṵ̂etẹ̀ plŏ́mụphú bíyĕ tahe
dyahtya htuŏ̀hŏ́ lŭ ná a ki cuŏ tṓkuŏ̀
ná pẹ̀ hŏ́. Shyé¬ pẹ̀ hyăphyé tẹ̀mẹ-
lŭ dŏ́ thĭ thḗplòshyo mẹcwọ́ ŭ yĕ-
tahe rò pẹ̀ ki cuŏ zṵ́tą̀ pḗ ná kayă
sŏryąsŏpháphú dŏ́ vḭ Jerusalem akŭ
nuôtahe akhĕpănuô, è ki cuŏ tṓkuŏ̀
ná pẹ̀ pă. Thyáphú ŭ ki htuthḗhtya
lahyă Jesŭ Krístu, htuŏ̀to thyáphú
ŭ ki myáhtye lahyă ná pẹ̀ thḗplò-
shyo mẹcwọ́ mą́lakŏ èthĭ agnĕnuô,
pẹ̀ ki cuŏ́lĕ zṵ́pḗ ŭ tẹ̀mẹcwọ́ yĕ-
20 nuô pă. Thyáphú ŭ ki dya tă pẹ̀
tẹ̀thṵ̂ tămḗ nuô, pẹ̀ cuŏrọ́lŭ phúyĕ
prḗ. Tẹ̀mẹlŭ dŏ́ ŭ thḗplòshyo dyé
yĕtahenuô, pẹ̀ bè mẹtą̀mẹtẹ nḭ́ ryá
21 pḗ cŏ́ ŭ cŏ́. Pẹ̀ dya ná pẹ̀ ki mẹcó
prḗtṵ́ bí Cómarya a mèthènyĕ yĕnuô
mą́to, dŏ́ prẹ̀lukayă agnĕ nuôma pẹ̀
bè mẹcómẹtẹtẹ.
22 Phúnuôrò pẹ̀ nŏ̀hyă tṓkuŏ̀ pọ́
kayă dŏ́ aruôtôprẹ̀ ná pẹ̀ puṓvyą́
yĕ thḗgnĕ. Pẹ̀ myáhtye thḗgnĕ ná è
ma kayă tôprẹ̀ dŏ́ lḗzṵ̂enḭ́ nyacó è
dŏ́ Cómarya a tẹ̀phyétẹ̀mẹ akŭ tô-
prẹ̀ cŏ́. Khŏnyą́rò a zṵ̂enḭ́ nyacó thĭ
akhu-akhyĕ a lé¬ thḗplòshyo mẹ-
23 cwọ́ lŏ́pọ́ pă cŏ́ thĭthĭ cŏ́. Tito ma
prẹ̀ dŏ́ a mẹ tṓkuŏ̀ tẹ̀ ná vă rò a mẹ-
cwọ́ thĭ tôprẹ̀. Pẹ̀ puṓvyą́ dŏ́ a krwŏ̀-
hyăkuŏ̀ lŭ nuô thḗgnĕ ma, prẹ̀zṵ̂etẹ̀
plŏ́mụphú bíyĕ tahe nŏ̀hyă èthĭ prḗ.
Èthĭ ma kayă tahe dŏ́ a dyaduzṵ̂-
24 nyą́ nyacó Krístu tahe cŏ́. Thyáphú
prẹ̀zṵ̂etẹ̀phú dŏ́ a o dŏ́ prẹ̀zṵ̂etẹ̀plŏ́-
mụ akŭ pwṑtômụ nuôtahe ki thḗgnĕ
tą̀tẹ ná thĭ mọ mą́lakŏ ŭ agnĕnuô,
dyéluŏ̀ lahyă thĭ tẹ̀mọnḭ́ èthĭ yĕta-
henuô ní¬. Htuŏ̀to thyáphú èthĭ ki
thḗgnĕ lahyă ná pẹ̀ htuthḗnḭ́ thĭ yĕ-
tahenuô atŏ mą́lakŏ cŏ́ agnĕnuô, mẹ
lahyă phúnuô ní¬.

9

Krístuphú Tôprẹ̀ Ná Tôprẹ̀ A Tẹ̀phyécwọ́ Mẹcwọ́ Lŭ

1 Thĭ tŏ mẹcwọ́ Cómarya akayă dŏ́
a sŏphásŏryą dŏ́ a o dŏ́ vḭ Jerusalem
akŭ nuôtahe ari-akyă nuô, vă lo ră
2 plehyă pḗ pọ́ pă ná thĭ to. Mẹtĕhé-
rò thĭ thḗplòshyo mẹcwọ́ èthĭ bá¬
tĕ nuô, vă thḗgnĕ. Vă htuthḗnḭ́ pḗ
pẹ̀ khŏbŏthyó dŏ́ Macedonia kḗkŭ
nuôtahe ná thĭrithĭkyă tahe hŏ́. Vă
hé pḗ èthĭ ná thĭ prẹ̀zṵ̂etẹ̀phú dŏ́
Akaia kḗkŭ yĕtahenuô, a taritaryă
one rṵ̂ dŏ́ nahénu pă cŏ́. Thĭ tẹ̀thḗ-
plòshyo yĕnuô, a hturyą̀htya ḗnya-
cŏ́ Macedonia kḗphú tahe athḗplò
dŏ́ a ki mẹcwọ́ kuŏ̀ŭ phúnuô pă hŏ́.
3 Thyáphú thĭ ki taritaryă one lahyă
thĭ tẹ̀mẹlŭ phú vă héluŏ̀htuŏ̀ pḗ hŏ́
èthĭ nuô, htuŏ̀to pẹ̀ htuthḗnḭ́ pḗ ŭ
ná thĭrikyă tahenuô, thyáphú a ki
htwŏhtya tă tẹ̀htuthḗ dyálahŏ̀ tămḗ
nuôrò, vă nŏ̀hyăhŏ́ pẹ̀ puṓvyą́ yĕ-
4 tahe dŏ́ thĭo hŏ́. Phúnuôrò bí vă hyă
pă akhĕnuô, pẹ̀ puṓvyą́ Krístuphú
dŏ́ Macedoniakḗ tahe krwŏhyăkuŏ̀
ná vă pă kŏle. Vă thḗzṵ̂ nŏmyáhtye
èthĭ ná thĭ taritaryă one htuŏ̀lŏ̀ hŏ́

rŭ tębmęlŭ nuôtahe. Thĭ ki taritaryă
one tôcô¬ to hénuô, tę dŏ vă zŭenı́
thĭ tahenuô a ki htwŏhtya nyăhŏ tę-
thétarę̆ dŏ văgně ná thĭgně pă hŏ.
5 Phúnuôrò, vă dyalyą hŏ vă théplò
dŏ vă lo nŏhyă rę pę puŏvyą tahe
dŏ thĭo rò a ki męcwǫ́ tęihtuôplŏ tę-
męlŭ dŏ thĭ ólyą ná thĭ ki męcwǫ́ ŭ
nuôtahe. Ki mębhúnuô tŭrò shyé¬
vă hyătuǫ̆ pănuô, thĭ ki taritaryă
one htuŏlŏhŏ thĭ tębmęlŭ yĕtahe hŏ.
Pę ki mębhúnuôrò ŭ ki myáhtye ná
ŭ nŏshyo thĭ tôprę¬ mą́to, thĭ thé-
plòshyo mę nı́dyédû prę́ phúnuô pă.
6 Tanębmyá lahyă kayă dŏ a pruŏtą
patípre tęklwĭ tôprę̆nuô a ki nı́bè kąkhyĕ patí khyĕthyá pre tęthètę̆phŏ
pă. Manárò kayă dŏ a pruŏtą é tę-
klwĭ tôprę̆nuô, a ki nı́bè kąkhyĕ é
7 khyĕthyá tęthètę̆phŏ pă. Phúnuôrò,
ŭpĕpĕ¬ bèbè, a tŏbè dyé phú a be-
lyą htuŏhŏ athéplò dŏ a kírę dyé
bá¬ tĕ akhunuô pre. A bè thélŏ kąkhyĕ nı́dyé to. A bè dyanı́ athé-
plò ná a tą̆bèhŏ lŭkhu rò a tŏbè
dyéhŏ phúnuô nı́ to, mętĕhérò Cŏ-
marya mǫnı́ kayă dŏ a thékrą̆thélŏ
8 dyéŭ nuôtahe pre. Thyáphú thĭ ki
nı́bè lŏbă lŏlŏ¬ tę dŏ thĭ lo nuôtahe,
htuŏto thyáphú thĭ tę ki o lŏbă tą̆-
pòtą̆pę̆ dŏ thĭ ki dyépę́kuŏ dĭtŭ ná
kayă dŏ aruôtahe agnĕnuô, Cŏma-
rya ki sŏri é lŏklŏpă cŏ ná lŏ¬ thĭ
9 lo tahe nuôma a męcyą pre. Lisăsĕ-
kŭ hé,

"Prę̆cóprę̆tę tôprę théplòshyo
męcwǫ́ hŏ kayă sŏphásŏryą tahe
hŏ, rò a tę̆cótę̆tę yĕnuô, a oklǫma
hŏ tacŭprę hŏ."[e]

10 Mętĕhérò prę dŏ a dyétą pę prę-
ehimęprę́phú tahe tę̆klwĭtę̆lwí dŏ a
ki isŏiplŭ agně ná lę́elę́ŏ agně tahe
nuôma Cŏmarya hŏ. Phúnuôhŏ, Cŏ-
marya ki dyé thĭ lŏ¬ tę̆klwĭ dŏ thĭ lo
tahenuô pă. Tę̆klwĭ yĕnuôma a mą́-
lakŏ hŏ lŏ¬ thĭ lo męryá ŭ nuôtahe
hŏ. Cŏmarya ki nŏ thèhtyaphŏhtya
éhtya ná éhtya kuŏpǫ́dû thĭ tęthè-
tę̆phŏ pă. Thĭ tęthètę̆phŏ yĕnuôma
mą́hŏ lŏ¬ tę̆ryá dŏ a hyă dŏ thĭ tę-
théplòshyo dyéŭ yĕtahe a o nuô hŏ.[f]
11 Thyáphú thĭ ki théplòshyo dyébé
pę kuŏŭ pwǫ̆¬ tôphuŏ, htuŏto thyá-
phú kayă dŏ a nı́bè thĭ tębmęlŭ dŏ
pę̆o yĕtahe ki hébwíhétaryĕ Cŏma-
rya agnĕnuô Cŏmarya ki dyé duzą́-
htyathĕ lŏbădû thĭ pwǫ̆¬ tôphuŏ pă.
12 Mętĕhérò tębmęlŭmętyă yĕnuô a
męcwǫ́ pę Cŏmarya kayă dŏ a sŏ-
phásŏryą yĕnuôtahe tŭdû mą́to, a
hturyą̆htya tuǫ̆ cŏ ŭthéplò dŏ ŭ ki
hébwíhétaryĕ htuthéhtya lahyă Cŏ-
13 marya cŏ. Thĭ tębmęcwǫ́ yĕnuô a
khyáluŏ ná thĭ zŭe mą́lakŏ Byacè
Jesŭ hŏ. Dŏ thĭ yŏ zŭe krwŏmękuŏ
phú Krístu a tęthękrą̆mila hénuô
akhu-akhyĕ ŭ ki htuthéhtya ényacŏ
Cŏmarya pă. Mętĕhérò dŏ thĭ thé-
plòshyo męcwǫ́ pę èthĭ ná ŭ pwǫ̆¬
tôprę akhu-akhyĕ, kayă éprę ki htu-
théhtya lahyă Cŏmarya phúnuô pă.
14 Phúnuôrò Cŏmarya tębwítę̆taryĕ dŏ
a taklíkhódû yĕnuô, a dyéluŏ pę
thĭ rò thĭ dyéluŏ dĭtŭ pę èthĭ akhu-
akhyĕ, èthĭ ki kwĭcóbĕ pę dŏ thĭ-
gně pă, htuŏto èthĭ ki nethuô myá-
15 htye lakŏ cŏ thĭ pă. Pę ki htuthéhtya
rǫ́lŭ Cŏmarya dŏ a dyétą pę shyĕ-

[e]Li Htuthéhtya 112:9 [f]Isaia 55:10-11, Hosea 10:12

zụ́ mą́hố aphúkhŭ dố a ngụdupṛịdu nyacố rò pẹ̀ hécyą́ akhăléẹ́ opă cố to yĕnuô tôprẹ̀ pó¬.

10

Paulu Hébè Takẹ̀ Tą̈tą̈bí Nịdyé A Tẹ̀phyétẹ̀mẹ

1 Tahehenuô a hé lahyă vă ná bí
vă hébèsû ná thĭ akhĕ̌, vă taruô
pré tadŭ́rò bí vă ră ná li akhĕ̌nuô,
vă hébèshyohébèsŏ nyacố, a hé la-
hyă vă phúnuô. Manárò vă nẹ́bya-
cè nịdû vă kwĭthézọ̀ tadû cố thĭ
ná tẹ̀thédŏthéngą, tẹ̀khyáthédŏ phú
Krístu dyéluŏ pẹ́ htuŏhố pẹ̀ yĕnuô
2 tahe cố. Shyé¬ vă hyă kuŏ khyĕthyá
thĭ pă akhĕ̌nuô, thyáphú vă ki hé-
bèshyohébèsŏ tă thĭ tămẹ́ nuôrò, vă
kwĭthézọ̀ tadû théplò cố thĭ ná htu-
lya taplekyă lŏ thĭ tẹ̀dya thĭ théplò-
thuôhtyĕ nuôtahe ní¬. Dố thĭklĕ̌ ta-
hehenuô a hé lahyă pẹ̀ ná pẹ̀ krwŏ-
lụ̈ pré prẹ̀lu hekhuphú alẹ́klŏ thé-
zą̈́ nuôtahe pré. Kayă dố a hé pẹ̀
phúnuô tahenuô, vă ki hébèsŏ ta-
3 klố cố èthĭ pă kŏle. Pẹ̀ ma prẹ̀lu he-
khuphú tahe pré nuôma amą́vă, ma-
árò pẹ̀ sásû tẹ̀ yĕnuô, pẹ̀ sá phú
prẹ̀lu hekhuphú tahe sánuô mą́to.
4 Tẹ̀sá a takuọ̀tabĕ̌ dố pẹ̀ nŏe yĕtahe
nuôma prẹ̀lu hekhuphú a takuọ̀ta-
bĕ̌ mą́to. Pẹ̀ nŏe Cómarya a takuọ̀ta-
bĕ̌ dố apṛọapryą rò a mẹtą̈prọ̀ pyé-
kyăbé lŏplĭ cố vịŭ́du tahe ná tẹ̀kré-
5 kryą́ lŭ dố athŭ́ nuôtahe cố. Pẹ̀ mẹ-
tą̈prọ̀kyă lŏlŏ¬ tẹ̀phyéduphyéhtyalŏ
nẹ́ dố a mẹdídyă tą̈tą̈sû tẹ̀thégně Có-
marya nuôtahe. Lŏ¬ kayă a tẹ̀tanẹ
tahenuô pẹ̀ pą̈́dóo lŏ è rò pẹ̀ nŏ cą̈e
nịdă è ná Krístu angọ́.

6 Bí thĭ dyéluŏ hố ná thĭ nịdă krwŏ-
mẹ lŏlą́takli htuŏlŏhố tẹ̀ akhĕ̌nuô,
pẹ̀ o taritaryă one hố dố pẹ̀ ki ci-
rya kayă dố a nịdă krwŏmẹ kuŏŭ to
nuôtahe hố.
7 Thĭ myá lahyă pré tẹ̀oluŏ dố aklŏ
tahe pré. Dố thĭklĕ̌ tahehenuô a hé-
thŭ́ lahyă ná kayă dố a htwŏ Krístu
a prẹ̀mẹtẹ̀phú ma tŭ́ pẹ̀ pré. Nŏ-
thégně tuọ́kuŏ èthĭ ná pẹ̀ ma pẹ̀
htwŏ kuŏdû Krístu a prẹ̀mẹtẹ̀phú
8 tahe vă. Taryĕshyosŏ dố Byacè dyé
vă yĕnuô, a cô ná vă hébè htu-
thé sŭ́lŭ́ cố vănẹ́ taki ĕ? Mana-
rò vă thétarẹ̀ náto. Tẹ̀taryĕshyosŏ
yĕnuô, a ki mẹ duhtyahtŭhtya thĭ
agně pré, a mẹpyémẹkyă thĭ agně-
9 nuô mą́to. Vă pą̈́ ră théisĕ cuố pẹ́
10 thĭ ná li tahe phúnuô mą́to. Mẹtĕ-
hérò tahehenuô, a hé lahyă, “Paulu
ră lakŏ li tôkuôrò ashyo-asŏ talwó-
sŭ́lŭ́ cố. Bí a okuŏ ná pẹ̀ akhĕ̌nuô,
a taruô pré, a dônyă ma a nị́ kuŏŭ
11 toto,” a hé lahyă vă phúnuô. Kayă
dố a hé phúnuô tahenuô, a tŏbè
thégně ná pẹ̀ oyẹ ná thĭ bèbè, pẹ̀
otọ́ ná thĭ bèbè, pẹ̀ ki mẹ tą̈tẹ mą́-
lakŏ cố phú pẹ̀ héo dố likŭ yĕ-
nuô pă.
12 Pẹ̀ taruô mą́lakŏ dû pẹ̀gně ni.
Kayă dố a tanẹ htyalŏ nịdyé lahyă
anẹ́ ná èthĭ ma acyą́adè klŏlố ŭ ta-
henuô pẹ̀ tĕradŭ́ bû kuŏ ná pẹ̀nẹ́
ná èthĭ to. Èthĭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ tĕra-
dŭ́ nịdyé lahyă anẹ́ akhu-akhyĕ, èthĭ
ma kayă olóoklŏ mą́lakŏ cố tahe.
13 Manárò, pẹ̀ rò, pẹ̀ hébèhtyalŏ ta-
lwó ná bá pẹ̀ tŏkò hébè htyalŏ nuô
to. Pẹ̀ hébè htyalŏ prétŭ́ tẹ̀mẹ dố Có-
marya dyétą hố pẹ̀ yĕtahe nuôpré.
Yĕnuôma a otọ́kuŏlŏ hố ná pẹ̀ mẹtẹ̀

14 dố thĭklĕ yĕtahenuô hố. Pę̀ cuố mę
talwó ná khălę́ dố Cốmarya nŏmę
pę̀ yĕnuô to. Cốmarya dyé pę̀ tę̀mę
dố pę̀ kibè hyă dố thĭ o rò pę̀ ma
prę̀ dố a hyă hésoluŏ rę́lố pę́ thĭ
15 tę̀thĕ́krṹmila tahe hố. Phúnuôrò pę̀
hébèhtuthĕ́ nı́dyé kuŏ ná pę̀nę́ ná
tę̀mę dố ŭruô mẹhtwŏhtya rę́htuŏ-
hố nuôtahe ari-akyă to. Mą̀tôkhó-
nuô pę̀ myásŭ khódû ná thĭ tę̀zṹ ki
sŏhtya htuŏto pę̀ hyămę tę̀mę dố
thĭklĕ yĕ ki duhtyahtŭhtya ná htŭ-
htya pọ́ dố nyĕ tôkhó agnĕ nuôpré.
16 Htuŏpărò pę̀ ki cuố plehyă talwó pọ́
dố dŏ oyę dố ŭ cuố hésoluŏnố pę́ hí
èthĭ ná tę̀thĕ́krṹmila tôphuố¬ híto
nuôtahe a o pă. Rò pę̀ ki cuố héso-
dônyă luŏ pę́ èthĭ ná Jesŭ a tę̀thĕ-
krṹmila ari-akyă pă. Mętĕhérò pę̀
thĕ́zṹ hébèhtyalŏ nı́dyékuŏ pę̀nę́ ná
tę̀mę dố ŭruô mẹhtuŏ hố nuôtahe
17 to. Mętĕhérò, lisăsĕ̆kŭ hé, “Kayă tô-
prę̀prę̀ dố a thĕ́zṹ hébèhtyalŏ anę́
nuô, a tŏkò hébèhtyalŏ prĕ́tṹ tę̀ dố
Byacè mẹpę́ htuŏhố tę̀ nuôtahe ari-
18 akyă pré.”[g] Mętĕhérò, kayă dố a
htuthĕ́ nı́dyédû anę́ tahenuô, Byacè
thĕ́plòo lŭ to, Byacè thĕ́plòo prĕ́tṹ
kayă dố Byacè htuthĕ́ nı́dyédû lŭ ná
anę́ nuôtahe pré.

11

Paulu Ná Prę̀dônyăphú Dố A Lahŏ Tahe

1 Vă răcuố pę́ thĭ li khŏnyą̀yĕ
tahenuô, vă ră péhtwŏ cố kayă ta-
mwĭ tôprę̀ akhu-akhyĕ, khyáthĕ́dŏ
2 khyáthĕ́plòhtŭ rę́ vă nı́¬. Mętĕhérò
vă thĕ́plòshyo nyacó dố thĭ ki thĕ́-
plòcố tadû ná Krístu. Thĭ tahenuô a
thyácốná prę̀mòphúthè dố athĕ́plò
mwŏ̀plĭthĭplo tôprę̀ dố vă ốlyą htuŏ-
hố văngọ́ ná vă ki dwó pę́ ná prę̀khŭ
pă tôprę̀ dố a mą̀hố tṹ Krístu yĕ pă-
3 nuô tôprę̀ hố. Phú khĭnéricyą̀ khu-
klố klwo anę́ thyáná rṹ rò a hyă ilo-
lahŏ Eva nuô, vă bèzọ̀ one ná pămа
ŭ hyă ilolahŏ kuŏdû hố thĭ phúnuô
pă hố, htuŏto pămа ŭ hyă mẹpyé-
mẹkyă lŏdûhố thĭ thĕ́plò a tę̀tanę
tahe rò thĭ vĭkyădû hố thĭ tę̀thĕ́zṹ
mọnı́ lŏthulŏthĕ́ Krístu ná thĭ tę̀thĕ́-
zṹmọ cốcṹ Krístu yĕnuô pă hố vă
4 bèzọ̀ nyacó dố thĭgnĕ phúnuô. Mę-
tĕhérò ŭpĕ tôprę̀ bèbè, a dăhyănuŏ
hésodônyă pę́ hố thĭ ná Jesŭ ari-
akyă dố a khódû ná pę̀ héso pę́ thĭ
yĕnuô hérò thĭ thĕ́krṹthélŏ ésû cố
lŭ. Rò thĭ phyésû zŭnyé¬ hu cố Thé
Săsĕ̆ Byacè dố a khódû ná thĭ phyé-
sû htuŏhố nuô tôprę̀, htuŏto thĭ zṹ-
ezŭnyé pré tę̀thĕ́krṹmila dố a khódû
ná pę̀ hésodônyă pę́ htuŏhố thĭ nuô-
5 tahe hố. Thĭ dă é nı́dyé èthĭ, “Prę̀-
dônyăphú thárádu” nuôtahenuô, a
6 tọ htyalŏklŏ náná vă to. Vă hébècyą̀
hébèdè kuŏ ná ŭ to tadṹrò vă thĕ́-
gnĕ tą̀tę lŏplĭ cố Cốmarya a tę̀mą̀tę̀-
cố tahe vă. Pę̀ o ná tę̀thĕ́gnĕ Cốma-
rya a tę̀mą̀tę̀cố yĕnuôma pę̀ dyéluŏ
tą̀tę pę́ hố thĭ pwŏ̀¬ tôphuố hố.
7 Bí vă hésodônyă pę́ thĭ ná tę̀-
thĕ́krṹmila akhĕnuô, vă kwĭnố ná
thĭ akhwóakè tômyé¬ to. Thyá-
phú thĭ ki nı́bè thĕ́htwŏprę̀ tacṹprę̀
agnĕnuô, vă shyalyą̀ vănę́ phúnuô
8 pré. Vă mẹphúyĕrò ma athṹ ĕ? Bí
vă mętę̀ dố thĭklĕ akhĕnuô, tę̀lŏtę̀-

[g]Jeremia 9:24

kyă tahe nuôma prẹ̀zṹetẹ̀plómụ dố
aruô tahe dyé vă rṹ pré meně. Thyá-
phú vă ki mẹbétẹ̀ dố thĩgněnuô, a
thyácóhó ná vă cuố pṹphezéplépheе
cố prẹ̀zṹetẹ̀plómụ dố aruô tahe phú-
9 nuô cố meně. Bí vă okuŏ ná thĩ
akhě, vă ki lorṹ hénuô, vă kwĩnó
ná thĩ tôprẹ̀¬ to, mẹtěhérò lŏ¬ tẹ̀ dố
vă lo tahenuô, pẹ̀ puṹvyą́ dố Mace-
doniakẹ́ tahe hyă mẹcwọ́ lŏplĩ vă
pré. Dố arẹ́ano nuôma vă kwĩnó ná
thĩ tẹ̀mẹcwọ́ tôphuố¬ to, khŏnyą́yě
tą̀plehyă nuôma¬ vă mẹkṹmẹkyą̀,
10 mẹhtuômẹnyé ná thĩ toto. Vă hé-
bèhtuthé nịdyé prẹ̀zṹetẹ̀ plómụphú
dố aruô dố a o kuŏ bí Akaia kẹ́kŭ
yětahe ari-akyă yěnuô, vă nịlá htu-
thé okuố vínyă to. Mẹtěhérò Krístu
a tẹ̀mą́tẹ̀cố o dố văkŭ akhu-akhyě,
vă hé pẹ́ thĩ khŏnyą́ yětahenuô, thĩ
11 klyá thégnětą̀tẹ bényă pré. Vă hé
phúyěrò vă mọ thĩ to phúnuô ě?
Vă mọ thĩ nuôma Cómarya thégně.
12 Thyáphú kayă dố a hé ná èthĩ tẹ̀mẹ
tahe nuôma athyáná pẹ̀ tẹ̀mẹ pré
nuôtahe ki hébèhtuthé nịcyą́ dyé-
pă tă anẹ́ phúnuô tămẹ́ nuô, vă ki
mẹ plehyă lă pọ́ phú vă mẹ khŏnyą́
13 yěnuô. Èthĩ nuôtahe ma Prẹ̀dônyă-
phú a mą́lakŏ mą́to. Èthĩ ma Prẹ̀-
dônyăphú dố a lahŏ tahe pré. Èthĩ
cuố hélahŏ pẹ́ ŭ ná atẹ̀mẹ tahe rò
a cyẹ́mẹ lahyă anẹ́ phú Krístu a Prẹ̀-
14 dônyăphú mą́lakŏ tahenuô pré. Èthĩ
mẹphúnuô rò vă khyéthukhyéthé ná
tôcô¬ to. Khĩnéricyą́ khuklố klwo-
lahŏ cố anẹ́ phú tanémókhuphú dố
a takhě tahenuô ma¬ a mẹcyą́ pré.
15 Phúnuôrò, khĩnéricyą́ khuklố a prẹ̀-
mẹtẹ̀phú tahe klwo lahŏcyą́ thyá-
kuŏ anẹ́ phú Cómarya a prẹ̀mẹtẹ̀-
phú dố acóatẹ tahe nuôma lẹ́khyé-
thukhyéthé ná tôcô¬ to. Dố khyĕta-
dû pă, phú èthĩ mẹthṹ htuŏhónuô,
èthĩ ki khyábè tẹ̀cirya phú a kò ná
èthĩ nuô pă.

**Paulu Hébèhtuthé Nịdyé A
Khyábè Tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṹ Tahe**

16 Vă ki hé khyĕthyá, thĩ tŏ tanẹ̀-
nị lahyă vă ná kayă tamwĩ tôprẹ̀¬
to. Manárò thĩ ki tanẹ lahyă vă
hérò vă htwŏ kuórẹ́ kayă tamwĩ
rò vă hébèhtuthé nị kuórẹ́ takiphú.
17 Vă hébèhtuthé khŏnyą́yě nuôma vă
hébè phú Byacè thézṹ nŏhébè vă-
nuô mą́to. Vă hébè phú kayă tamwĩ
18 tôprẹ̀ nuôpré. Ŭ yŏ hébèhtuthé élă
lahyă ŭnẹ́ phú prẹ̀lu hekhuphú lẹ́klŏ
hébèhtuthé nị nuôtahe akhu-akhyě,
vă ki hébèhtuthé nịdyé kuŏ vănẹ́
19 pré. Dădú¬ vanini, thĩ yŏ o lahyă ná
tẹ̀cyą́tẹ̀dè rò thĩ khyáthéplòhtŭbé rò
thĩ thékrṹthélŏ nịdă pẹ́ lahyă kayă
tamwĩ nuôtahe a tẹ̀hébè dădu ni.
20 Kayă dố a nŏhtwŏ dố thĩcṹ nuôtahe,
ná a ilolahŏ enịdyé thĩ nuôtahe, ná
a etṹŏplè nịdyé thĩkhu nuôtahenuô,
thĩ dă¬ yŏ théplòhtŭ nịdyé kuŏ la-
hyă dû hóhó. Thĩ nŏphyé htyamó-
htyapho nịdyé lahyă anẹ́ rò thĩ plwŏ
pacyẹ́ nịdyé lahyă èthĩ ná thĩnẹ́nẹ́.
21 Pẹ̀ mẹbûkuŏ dădú¬ phú èthĩ mẹ
thĩ nuô to, pẹ̀ taruô thyĕkyă cốdû
gněni, htuŏrò pẹ̀ thétarẹ̀ dûgně ni.
Manárò èthĩ ki hébèhtuthé bû phú-
nuô hérò vă ki hébèhtuthé kuŏ phú
kayă tamwĩ tôprẹ̀ hébèhtuthé nuô
22 hérò vă hébèbé prépré kŏ. Èthĩ ma
Hebreophú tahe ě? Vă ma Hebreo-
phú tôprẹ̀prẹ̀ vă. Èthĩ ma Israelphú
tahe ě? Vă ma Israelphú tôprẹ̀prẹ̀

vă. Èthĭ ma Abraham aklwĭalyă tahe
ĕ? Vă ma Abraham aklwĭalyă tôprę̣-
23 prę̣ vă. Èthĭ ma Krístu a prę̣mę̣tę̣-
phú tahe ĕ? Vă mę̣ lŏklŏ cŏ kŭ ná
èthĭ nuôtahe cŏ kŏkŏ. Vă hé phú-
yĕ rò a cô ná vă tamwĭthĕrę̣. Vă
yácŭ mę̣ lŏklŏ cŏ kŭ ná èthĭ mę̣-
nuô cŏ kŏkŏ, ŭ dŏtą̣ éklŏ vă dŏ htŏ-
kŭ ná èthĭ cŏ kŏkŏ. Ŭ mą̣̆ vă ná
iplírwı̨ nuô a o ényacŏ, vă phû¬
kírę̣ thyĕcŏnuô vă myáhtye sítôbè
24 tamŏmŏ cŏ. Judaphú tahe dămą̣̆ hŏ
vă tôphuŏnuô a bèmą̣̆ vă thuŏshyĕ
ná lwı̨̆thyótôplí, rò vă myáhtyebè
25 nŏ phúnuô nyą̆phuŏ cŏ. Romaphú
tahe mą̣̆ vă ná iplírwı̨ thuŏphuŏ,
kayă tahe tą vă ná lą̣̆ rò èthĭ tą
htú¬ a tą̆thyĕ cŏ vă cŏ, rò èthĭ
tanę lahyă hŏ ná vă thyĕhŏnuô, a
o tôphuŏ. Thòklyĕdu phĕ nŏ pę̣ vă
dŏ htyĕdutavą̣kŭ thuŏbè rò vă lo-
cuŏ dŏ htyĕdutavą akŭnuô tônyĕ ná
26 tôthĕ. Dŏ vă cuŏ klyá éphuŏ akŭ-
nuô vă myáhtye sítôbè ényacŏ ná
tę̣taròthĕ thĕisĕ tahe. Vă myáhtye
sítôbè nŏ htyĕdu tą̆tą̆̆bí văklyá, vă
myáhtye sítôbè nŏ ná prę̣pą̆̆phe zĕ-
plĕphe ŭtę̣ tahe, vă myáhtye sítô-
bè nŏ ná vămyĕcô Judaphú nı̨dû
tahe ná Judaphú mą̆to tahe thĕhte-
thĕhă pą̆̆mę̣thyĕ vă. Bí vă cuŏnuŏ
dŏ vı̨duvı̨̆htŭ akŭ bèbè, bí vă cuŏ
dŏ kayă o tôprę̣¬ to akhălę̣ nuô
bèbè, vă myáhtye sítôbè nŏ énya-
cŏ ná tę̣taròthĕ thĕisĕ tahe. Htuŏto
dŏ htyĕdutavą akŭ bèbè, vă myá-
htye sítôbè nŏ élă tę̣taròthĕ thĕ-
isĕ tahe. Puą̆̆vyą Krístuphú dŏ a
lahŏ tahe a tę̣mę̣pyą̆mę̣sĕ nuôma
vă sítôbè élă lă. Lŏ¬ tę̣taròthĕ thĕ-
isĕ yĕtahenuô, vă myáhtyebè nŏ
27 lŏplĭ cŏ. Vă bè eryą thĕpráthĕtuą̆̆
rò vă bè cyę̆pryę̆cyę̆lı̨ ryą ladyála-
dă cŏ vănę̆. Vă omyĕnı̨ to nuôma
tamŏmŏ cŏ. Vă tuą̆̆bècŏ dŏ tę̣la-
dyáe ladyáŏ ma a oo. Ekŏŏbă to
tamŏmŏ cŏ. Vă hyecą lę̆kŭlę̆thyá
o lŏbăto rò vă bè khyábè kę̆rą̆kę̆-
28 swí cŏ. Tŭyĕnuô mą̆to, pwą̆nyĕnyĕ¬
vă bèkŭbèkyą̆ pę̆ lŏ¬ prę̣zŭetę̣ plŏ-
29 mu̧phú tahe ari-akyă cŏ. Kayă tô-
prę̣prę̣ ki hĕcę̆recę̆ hérò vă tanę
thĕzą̆ nı̨dyé lŭ. Kayă tôprę̣prę̣ ki
mę̣tę̣thŭ hénuô vă thĕplòdu nyacŏ
kayă dŏ a ilocuŏ lŭ dŏ tę̣thŭ akŭ
nuô tôprę̣.
30 Ki vă lo hébèhtuthĕ hérò vă ki hé-
bèhtuthĕ prétŭ tę̣ dŏ a dyéluŏ vă
31 tę̣hĕcę̆recę̆ tahe ari-akyă prĕ. Bya-
cè Jesŭ Krístu a Phĕ Cŏmarya yĕ
a thĕgnĕ ná vă hébè lahŏ mą̆to. Ŭ
ki htuthĕhtyadû amwı̨ tacŭprę̣ ta-
32 lèkré ní¬. Bí vă o dŏ vı̨ Damasco
akŭ akhĕnuô, khwídu Areta ahŏ-
lę̆lyą khwí nyę̆prę̣tôprę̣ dyatą̆ opą̆̆
aklyĕphú tahe dŏ vı̨ kadăduhtŭ rò
33 a nŏopą̆̆ pą̆̆ èthĭ ná vă. Manárò, ŭ
sunuŏ vă dŏ thu tômĕ akŭ, rò dŏ
vı̨ŭdu alą nuô kadăphú o tôkŭ rò
ŭ cyątą̆ vă dŏ ŭdu kadăphúyĕ aklŏ
rò vă siplĕkyă dŏ khwí nuôtôprę̣
a takhukŭ.

12

Paulu A Tę̣myáhtyelwó One Tahe Ná Tę̣dyéluŏ Lŭ Tahe

1 Tę̣hébèhtuthĕ yĕnuô a nı̨bwínı̨ta-
ryĕ dŏ ŭgnĕ tôprę̣¬ to tadŭrò vă
tŏbè hébèhtuthĕ prĕ. Manárò khŏ-
nyą̆yĕ vă ki hésoluŏ pę̣ thĭ ná Bya-
cè dyémyáhtyelwó one vă tahe ná

2 a dyéluǒ pę̨ vă tę̨tahe ari-akyă. Dǒ
arę̨́khĕ shyélwį̆na akhĕnuô, ŭ ę́ką
kahtya kayăphĕ dǒ a zu̧̨e Krístu tô-
prę̨ dǒ mǒkhu thuǒtǫ tôtǫ tôpho.
(Anę́klǫ opahtyatǫ kuǒ ĕ, ma a opa-
htyatǫ to ĕ nuô, vă thę́gně to. Thę́-
3 gně prę́tŭ Cǒmarya tôprę̨ prę́.) Phú
vă héhtuǒnuôhǒ, kayăphĕ nuôtô-
prę̨ nuô, bínuôkhĕ anę́klǫ opahtyatǫ
kuǒ ĕ ma a opahtyatǫ to ĕ nuô thę́-
4 gně prę́tŭ Cǒmarya tôprę̨ prę́. Ma-
nárò Byacè ę́ką kahtya tuǫ̨kuǒ è dǒ
alę̨o nı̨́dyé mǒkhu khălę̨ htyalǒlǒ
nuôtôpho ma vă thę́gně. Bí è htya
o bínuô akhĕ a nı̨́huǒ ŭ hébè lŭ ngǫ-
tahe dǒ a hésoluǒ kąkhyĕcyą pę̨ pă
cǒ ŭ ná prę̨lukayă angǫ to, htuǒto
5 Cǒmarya nǒ hésoluǒ nyă lŭ toto. Vă
ki hébèhtuthę́ nı̨́dyé tę̨mę̨htwŏhtya
hǒ anę́ yĕtahe. Manárò vă hébèhtu-
thę́ nı̨́dyé ná vănę́ to. Vă ki hébè
htuthę́nı̨́ prę́tŭ vă tę̨hĕcę̨́recę̨ yĕtahe
6 prę́. Manárò vă ki thę́zu̧̨ hébèhtu-
thę́ nı̨́dyé kuǒ vănę́ pă hénuôma anı̨́
prę́, vă htwŏ ná kayă tamwĭ mą̨to,
mę̨tĕhérò vă hébèhtuthę́ nı̨́dyé vă-
ngǫ yĕtahe nuôma acǒatę prę́. Ma-
nárò thyáphú vă ki hébè htuthę́ nı̨́-
dyé vănę́ to nuô, vă khǒnı̨́dyé vănę́.
Vă thę́zu̧̨ nǒtanę ŭ bá ŭ myáhtye vă
mę̨tę̨tahe ná bá ŭ nı̨́huǒ vă tę̨ithyó-
ithya tahe nuôprę́. Vă thę́zu̧̨ nǒ ta-
nę̨duklǒ ŭ ná bá vă mę̨nuô to.
7 Thyáphú vă ki hébè htuthę́ nı̨́-
dyé tă vănę́ ná vă myáhtye tę̨ryá
dǒ mǒkhu nuôtahe tămę̨́nuô, Cǒma-
rya dyé hǒ vă dǒ vă ki khyábè tę̨-
cyĕtę̨cu̧̨ tôcô dǒ a cô ná thòshyá kı̨̆-
shyá takhuô otyą dǒ vă phálę̨̆nuô.
Khĭnéricyą khuklǒ nǒhyă a tanéphú
tôduǒ dǒ a ki hyă mę̨cyę̆mę̨cu̧̨ vă
ná tę̨cyĕtę̨cu̧̨ yĕtôcô hǒ. Dǒ tę̨pyą́-
tę̨sĕ yĕ akhu-akhyĕrò vă phyéhtya-
8 lǒcyą pă vănę́ to hǒ. Thyáphú Cǒ-
marya ki phyé taphăkyă pę̨ vă tę̨-
cyĕtę̨cu̧̨ yĕnuô, vă kwĭthę́zǫ lŭ thuǒ-
9 phuǒ cǒ. Manárò a hésû vă, “Lǫ nę̨
lobè tę̨ dǒ vă o tahe ná nę̨ tę̨cyĕtę̨cu̧̨
yĕtahe agně nuôma tŭprę́ văbwívă-
taryĕ dǒ a mę̨cwǫ nę̨ yĕnuô prę́. Bí
nę̨ hĕcę̨́recę̨ phúnuô akhĕ, vă tę̨prǫ-
tę̨pryą shyosǒ ki oluǒhtya dǒ nę̨kŭ
pă.” Phúnuô akhu-akhyĕ thyáphú ŭ
ki myáhtye plehyă tadû pǫ Krístu a
tę̨prǫpryą shyosǒ o dǒ văkŭ yĕnuô,
vă ki hébè htuthę́ nı̨́dyé vă tę̨hĕcę̨́-
recę̨ ari-akyă yĕtahe pă. Vă ki hébè
htuthę́ nı̨́dyé vănę́ phúnuôrò vă thę́-
10 krŭthę́lǒ prę́. Phúnuôrò vă o ná tę̨-
hĕcę̨́recę̨ tahe, vă myáhtye sítôbè
ná tę̨cyĕtę̨cu̧̨ tahe, ŭ pacyę́ishyé vă
tahe, ŭ mę̨cyę̆mę̨cu̧̨ vă tahe, vă myá-
htye sítôbè ná tę̨pyą́tę̨sĕ thĭ tahe,
lǒ~ tę̨ dǒ vă myáhtye sítôbè yĕtahe
nuôma Krístu agně prę́, manárò vă
thę́plòmĭ thę́plòmǫ prę́. Mę̨tĕhérò bí
vă hĕcę̨́recę̨ akhĕnuô, tŭma vă hĕ-
shyoresǒ* prę́.

**Paulu Bèzǫ̨bèthi Pę̨ Corinthia Prę̨-
zu̧̨etę̨ Plǒmu̧phú Tahe Agně**

11 Vă hébè htuthę́nı̨́ văngǫ akhu-
akhyĕ vă cô cǒ ná kayă tamwĭ tôprę̨.
Manárò thĭ mę̨tamwĭ vă prę́. Thĭ
tŏ htwŏ kayă tahe dǒ a tŏ htu-
thę́ nı̨́dyé vă. Phú kayă tahehe hé
lahyă vă, vă ma kayă olǒoklǒ tô-
prę̨ prę́ tadŭrò vă tǫ larǫ klǒná a

12:10 Pę̨ zu̧̨enı̨́ Cǒmarya akhu-akhyĕ Cǒmarya dyé vă tę̨hĕshyoresǒ dǒthudǒthę́ tôkyĕ.

htwŏ lahyă thárádu mąhó Prębô-
12 nyăphú nuôtahe taki¬ to. Bí vă otǫ̨-
kuǒ ná thĭ akhĕnuô, thĭ myáhtye
tątę lŏdû hó ná vă ma Prębônyă-
phú mąlakŏ tôprę hó, mętĕhérò tę
dó vă mębtuǒhó tahenuô, vă khyá-
thĕplòhtŭ mę nyacó, htuŏto vă dyé-
luǒ pę htuǒhó thĭ tębmátędyă tahe
ná tęprǫtępryą tahe hó, rò vă mę-
luǒ pę htuǒ ĕlă hó thĭ tętapą khyé-
13 thukhyéthĕ tahe hó. Pręzǫ̨ętę plŏ-
mǫphú dó aruô tahe rò vă myádu-
khóklŏ lŭ, thĭ rò vă myá tąphuôbĕ-
khu kyă thĭ phúnuô ĕ? A o prĕ tôcô
dó vă kwĭkuǒ thĭ tębmęcwǫ́ to nuô-
prĕ kŏkŏ. Vă kwĭkuǒ thĭ tębmęcwǫ́ to
yĕnuôrò khyáthĕdŏ rò plwŏkyărę́ vă
tęthǔ ní¬.
14 Vă tari one dó vă ki hyă olĕ kuǒ
thĭ thuǒphuôtôphuó hó. Manárò vă
hyăkwĭnyă ná thĭ rǔ taki¬ to. Vă
kwĭ prĕtǔ thĭ ki mǫ vă prĕ, mę-
tĕhérò phú tŏ buôe muǫ̨phĕ mąto,
15 muǫ̨phĕ tŏ buôe phú prĕ. Vălŏvăkyă
vărŭvăhtĕ, văhĕvăre, tębpwǫ̨¬ tôcô
dó thĭgně nuô, vă thĕkrǫ̨̆thĕlŏ prĕ.
Vă mǫ có thĭ báyĕ có tadŭrò thĭ
tębmǫ vă nuô a cô ná apatí kalyą tǫ̨-
bye phútĕ?
16 Phúnuôrò vă mękǫ̨́mękyą̆ thĭ to
nuôma thĭ klyá thĕgněnyă prĕ. Ma-
nárò kayă tahehe hé lahyă vă ná
vă hyă ilo-ilyá thĭ, vă hyă lahŏla-
hya e thĭrŭ, a hé lahyă phúnuô.
17 Vă lahŏe lahyaŏ nó thĭ ĕ? Kayă dó
vă nŏhyă è dó thĭ o tahe nuôma
a hyă etǫ̨̆ŏplè nó thĭkhu rò a ką-
dyé lahyă vă rŭ nuôma a o tô-
18 prębprę ĕ? Bí vă kwĭthĕzǫ Tito dó
a ki hyă dó thĭ o, rò vă plwŏ-
hyă tǫ̨kuǒ pręzǫ̨ętępphú tôprę ná è
akhĕ nuôma, Tito hyămę-e nyă thĭ-
khu ĕ? A hyă mę-e thĭkhu tôcô¬
to. A tęihtòonyă, atędya a thĕplò-
thuôhtyĕ tahe nuôma athyáná vă
prĕ văhéto?
19 Lŏ¬ pę ră pę thĭ yĕtahe nuôma,
thĭ tanę lahyă ná pę hébè takębí
nídyé lŏ pęnę́ phúnuô kŏle. Phú-
nuô mąto, pę hébèprĕ phú Krístu
nŏhébè pę nuô prĕ nuôma Cŏma-
rya myáhtye thĕgnĕdû hó. Khŏbŏ-
thyómǫ thĭ¬, lŏ¬ pę mętę yĕtahe
nuôma pę mę dó a ki htwŏbwíhtwŏ-
20 taryĕ dó thĭgně prĕ. Shyé¬ vă hyă-
tuǫ̨kuǒ dó thĭ o khĕpănuô, pămą vă
hyă myáhtye dûhó thĭ tędyathudya-
thĕ tahe dó a khódû ná phú vă thĕ-
zǫ̨ myáhtye nuôtahe pă hó, htuǒ-
rò thĭ ki myáhtye dûhó vă tędya-
thudyathĕ tahe dó a khódû phú thĭ
thĕzǫ̨ myáhtye vă nuô pă hó, vă
bèzǫ̨one phúnuô. Vă bèzǫ̨ dûhó ná
pămą vă hyămyáhtye thĭklyéthĭngă
lŭ, thĭ thĕkhwĕkhyĕlŭ, thĭ thĕplòdu
thuôhtyĕhtŭ lŭ, thĭ okhólŭ tômǫ ná
tômǫ, pacyę́ishyé ŭ, dyámwǫ̨ihtyĕ-
zǫ ŭ, phyéduphyéhtyalŏ nę́, męsú-
sá tarŭtapyă tę, phúnuô tahe hó.
21 Dó thĭ tęihtòonyă mę lahyă phú-
nuô akhu-akhyĕ, vă ki hyă olĕ kuǒ
thĭ yĕtôphuó pănuô, pămą vă myá-
htyebè dû hó ná tęthĕtarę̆ dó Cŏ-
marya a mèthènyĕ pă hó vă tanę
thĕisĕ phúnuô. Mętĕhérò, dó arę́-
ano nuôma kayă dó a cuŏthǔ prę̆-
mòprę̆khŭ tahe, tanę patápatŏ tahe
ná a cuŏthǔ ŭphúŭmĕ tahenuô, a
zą ní lahyă hí anę́ to. Phúnuôrò dó
kayă yĕtahe akhu-akhyĕ vă ki nguǫ̨-
bèhèsí có dó èthĭgně pă cŏkŏ vă
bèzǫ̨ phúnuô.

13

Tębyérǫ̨dyéryę̨ Ná Tębhémǫ-héryá Dǒ Khyětadû

1 Vă kírę́ hyă olĕ kuǒ thĭ yětôphuǒ
nuôma thuǒphuǒtôphuǒ hǒ. Phú li-
săsę̆kŭ hé, “Kayă tôprębręę̨ ki dya a
khŏbóthyó tôprębręę̨ atębthû kihérò,
patítadû kayă thégně mą̨torò thé-
thuǒ bè khyábę́ athę́ ná kayă yětô-
prę dya a khŏbóthyó tębthû yĕnuôma
2 atŏ lakŏ phúnuô.”[h] Bí vă hyă olĕ
kuǒ thĭ nyę̨phuǒtôphuǒ akhĕnuô, vă
dyérǫ one htuǒhǒ kayă dǒ a mętthû-
tę dǒ arę́ano nuôtahe ná lǒ¬ kayă dǒ
aruô nuôtahe hǒ. Khŏnyą́rò vă ota-
phăzye ná thĭ rò vă dyérǫ khyĕthyá
thĭ. Rò shyé¬ vă hyă khyĕthyá yĕ-
tôphuǒ pănuô vă nı̨́lá thélŏthézǫ nı̨́-
3 dyé pănyă ná thĭ tôprę¬ to hǒ. Vă
ki mę phú vă héhtuǒhǒ nuô pă, mę-
tĕhérò Krístu nǒhébè dĭtû vă ná thĭ
mą́ ĕ ma amą́to ĕ nuô, thĭ kwĭshyo
hǒ vă dǒ vă ki hé pę́ thĭ hǒ. Krístu
ki ithyóryáką thĭ păma, a thę́isĕ pę́
ná thĭ taki¬ to, a ki ithyóryáką thĭ
4 ná a taryĕshyosǒ cǒ pă. Dǒ tębhĕ-
cę́recę́ akhu-akhyĕ Krístu khyáthyĕ
athę́ dǒ krusu alǫ. Manárò khŏnyą́-
yĕ dǒ Cǒmarya a tębprǫtębpryą shyo-
sǒ akhu-akhyĕ a htwŏprę hǒ. Phú-
nuôhǒ pę ma pę hĕcę́recę́ thyákuǒ-
dû phúnuô tadûrò bí pę ki hé hǒ
thĭ pă akhĕnuô, pę ki dyéluǒ pę́
thĭ ná Cǒmarya a tębprǫpryą shyo-
sǒ pă, mętĕhérò pę yŏ htwŏ hǒ tę-
tôcô¬ tuǒ ná Krístu dǒ pę tęohtwŏ-
prękŭ hǒ akhu-akhyĕ, pę ki męphú-
nuô pă.
5 Thyáphú thĭ ki thégně nı̨́dyé la-
hyă thĭné ná thĭ cǒ ná thĭ tęzû ĕ,
thĭ cǒ to ĕ nuô, sudyă lyą nı̨́dyé la-
hyă thĭné nuô. Krístu ohtwŏprę dǒ
thĭkŭ nuôma thĭ thégně to ĕ? Manárò thĭ ki myáhtye ná thĭ cǒ ná thĭ
tęzû to hérò, Jesŭ Krístu ohtwŏprę
6 dǒ thĭkŭ to. Rò vă zû́e ná pę ma
Krístu a Prędônyăphú tahe mą́lakŏ
cǒ nuôma, thĭ ki thégněhyă nyădû
7 pă. Pę kwĭcǒbĕ ná thĭ ki mę plehyă
pă tă tębthû tămę́, mętĕhérò thyáphú
ŭ ki thégně ná pę ma Krístu a Prę-
dônyăphú mą́lakŏ tahe agněnuôrò,
pę kwĭcǒbĕ phúnuô mą́to. Thĭ ki
tanę lahyă pę ná pę ma Prędônyă-
phú dǒ a mą́lakŏ tahe bèbè, a mą́la-
kŏ to tahe bèbè, a lę́héo ná tôcô¬
to, tę dǒ pę thézû mą́lakŏ nuôma
ĭtĕ hérò thĭ ki mętęryá hénuôma pò
8 hǒ. Mętĕhérò pę sásûhtésû tęmą́tę-
cǒ nuôma anı́ to, pę bèkrwŏ pǫ́ ta-
rwó nı̨́dyékuǒ dǒ tęmą́tęcǒ tôkyĕ.
9 Pę ki lo ithyóryáką thĭ to hénuô, pę
nǒecyą́ pę taryĕshyosǒ to, phúnuô-
rò ŭ tanę lahyă pę ná pę hĕcę́rec-
ę́ pré tadûrò thĭ ki mę plehyă pă
tębthû to hénuô, thĭ htwŏhtya kayă
dǒ a hĕshyoresǒ tahe hǒ akhu-akhyĕ
pę thékrû́thélǒ nyacó. Pę kwĭcǒbĕ
pę́ thĭ ná thĭ ki ohtwŏprę ryáhyă
dǒ nyĕ tôkyĕ rò thĭ ki mę pă tă la-
10 hyă tębthû tămę́, phúnuô pré. Shyé¬
vă hyătuǒ́kuǒ thĭ pă rò thyáphú vă
ki hyă nǒe sǒ tă vă taryĕshyosǒ dǒ
Byacè dyé vă yĕnuô tămę́nuô, bí
vă oyę ná thĭ akhĕ, vă thézû ră-
cuǒ ré pę́ thĭ liyĕ pré. Thyáphú vă
ki męduhtyahtŭhtya thĭ tęzû́tęnyą́

[h] Li Dônyă 19:15

agnĕnuô, Byacè dyé vă taryĕshyo-
sŏ̌ yĕnuô pré. A dyé vă taryĕshyo-
sŏ̌ dố vă ki mę̈pyémę̈kyă thĭ agnĕ-
nuô mą̈to.
11 Khŏbŏthyó thĭ¬, vă thézą̈̂ hé thĭ
dố khyĕtadû, théluą̈̂phòphŭ̌ lahyă
ní¬. Mę̈ryáką̈khyĕ lahyă thĭ tę̈-
ohtwŏprę̈ ní¬. Ní̈dă lahyă vă tę̈kwĭ-
thézą̈̂ thĭ yĕnuô tahe ní¬. Oplóocŭ̌,
opę̈odwŏ ní̈dyédû lŭ ní¬. Thĭ ki mę̈-
phúnuô hérò Cómarya dố a mą̈dû
tę̈mą̈ ná tę̈pę̈tę̈dwŏ a khăshyékhă-
ryą̈ yĕtôprę̈ ki o kuŏ̌dû ná thĭ pă.
12 Dyéluŏ̌ thĭ tę̈mą̈ ní̈dyélŭ yĕnuô ná
thĭ tę̈hémą̈héryá lŭ tôprę̈ ná tôprę̈
13 ní¬. Prę̈zą̈̂etę̈phú dố a o lahyă bíyĕ
pwą̈̂¬ tôprę̈ thŭhyă pę̈ kuŏ̌ thĭ èthĭ
atę̈hémą̈héryá tahe.
14 Pę̈ Byacè Jesŭ Krístu abwíataryĕ,
Phĕ̌ Cómarya atę̈mą̈ ná Thé Săsĕ̌
Byacè a tę̈bŏthyóbŏlă yĕnuô, a ki o
kuŏ̌ dû ná thĭ pwą̈̂¬ tôprę̈ ní¬.

Galasia
Galatians

Tẹ̈hébè Rẹ́ Dố Nyě

Ŭ lě hésodônyă Jesŭ a tẹ̈thḗkrṹmila rò Judaphú mą́to tahe zṹenyą́eką kuǒ tahe. Phúnuôrò thyáphú kayă tôprẹ̈prẹ̈ ki htwŏhtya mą́lakŏ Krístuphú tôprẹ̈nuô a bè krwŏlṹ mẹ̈kuǒ Mosè a tẹ̈thyótẹ̈thya ě, ma a bè krwŏlṹ mẹ̈ to ě nuô, ngọ́sudyă ohtya phúnuô tahe. Rò Paulu kryą́sû ná lo krwŏlṹ mẹ̈kuǒ to. Tẹ̈ohtwŏprẹ̈ dố Krístu akŭ yěnuô, a lodulố ŭ ma tṹpré tẹ̈zṹ pré rò Cốmarya dyacódyatẹ̈ lŭ ná atẹ̈zṹ pré. Manárò kayă o dố Galasia kẹ́, Romakẹ́ a tẹ̈pốlẹ̈, Asia Minor kẹ́dukŭ prẹ̈zṹetẹ̈plốmṵ tahe aklě tahehenuô a htésû Paulu rò a hé lahyă ná thyáphú Cốmarya ki dyacódyatẹ̈ kayă tôprẹ̈ agněnuô, a bè krwŏlṹmẹ̈ tuọ́kuǒ pọ́ Mosè a tẹ̈thyótẹ̈thya tahe.

Thyáphú Galasiaphú dố a krwŏzṹthṹ kuǒ ŭ ithyóithya thṹ lŭ nuôtahe ki zṹ ką́khyĕtŏ ką́khyĕbè khyĕthyá agněnuô, Paulu răcuố pẹ́ Galasiaphú tahe li yĕtôba pré. A cáhtya héplŏ pẹ́rẹ́lố ŭ ná Cốmarya é mą́lakŏ lŭ ná Jesŭ Krístu a Prẹ̈dônyăphú tôprẹ̈. Prẹ̈lu hekhuphú dố a o ná a taryĕshyosŏ tôprẹ̈prẹ̈ é vă mą́to, Cốmarya é vă dố vă ki htwŏhtya Prẹ̈dônyăphú tôprẹ̈ rò a é khódû vă dố vă ki bèmẹ dố Judaphú mą́to tahe aklě a héluŏplŏ pẹ́ ŭ phúnuô. Yĕtôphuórò a hé ná Cốmarya dyacódyatẹ̈ prẹ̈lu kayă ná a tẹ̈zṹe tôcô tṹ pré, a cyẹ́pryẹ̈ kryą́sû ŭ phúnuô. Li Galasia Amą̆du dố khyĕlốŭ tahenuô, Paulu dyéluǒ ná bí pẹ̈ zṹehố Krístu akhĕnuô, pẹ̈ ki mọ Cốmarya ná kayă dố aruôtahe. Rò bí pẹ̈ mọhố Cốmarya ná kayă dố aruô tahe akhĕnuô, pẹ̈ Krístuphú a tẹ̈dyathudyathḗ tahenuô a ki ryáhyă pă.

Tẹ̈hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̈hébè rẹ́ dố nyě 1:1-10
Paulu nṹbè tẹ̈taryĕshyosŏ dố a htwŏ hố Prẹ̈dônyăphú tôprẹ̈ 1:11-2:21
Cốmarya abwídu taryĕhtŭ a tẹ̈thḗkrṹmila 3:1-4:31
Krístuphú nṹbè tẹ̈pală ná a tẹ̈phyétẹ̈mẹ 5:1-6:10
Tẹ̈hébè dố khyě tadû 6:11-18

1

1-2 Vă ma Paulu, liyĕtôba ma vă ră pré. Vă ma Prẹ̈dônyăphú tôprẹ̈. Kayă tômṵmṵ nŏhtwŏhtya vă ná Prẹ̈dônyăphú mą́to. Htuǒto, vă htwŏhtya Prẹ̈dônyăphú dố kayă tôprẹ̈prẹ̈ a takhukŭ mą́to to. Jesŭ Krístu ná Phě Cốmarya dố a mẹ̈htwŏprẹ̈ ką́khyě Jesŭ Krístu dố tẹ̈thyě nuôtôprẹ̈ nŏhtwŏhtya vă ná Prẹ̈dônyăphú tôprẹ̈ pré. Htuǒ-

rò puǫ̈vyą̈ Krístuphú lǒ¬ plĭ dố a o
kuǒ ná vă bíyĕ tahe, thŭhyă pę̈ a
tę̈hémǫhéryá yĕtahe dố Galasia kę̈
prę̈zǫ̈etę̈ plǒmǫphú tahe a o.
3 Pę̈ Phĕ̀ Cǒmarya ná Byacè Jesŭ
Krístu ki dyédû thĭ tę̈bwídutę̈taryĕ-
htŭ ná théplò a tę̈kacǫ̈kabĕ́ ní¬.
4 Thyáphú Krístu ki mę̈lwóhteką̈ pę̈
ná yĕtôhtŭ̆ a tę̈mŭmyą̈ricyą̈ tahe
agnĕnuô, a dyélyą̈kyă hố a théhtwŏ-
prę̈ dố pę̈ tę̈thŭ́tę̈ora ki plwŏkyă
agnĕ hố. Phú a Phĕ̀ Cǒmarya thézǫ̈
5 nǒmę̈ lŭ tahenuô, a mę̈htuŏhố. Pę̈
ki mę̈lĭmę̈takhĕhtya Cǒmarya acǫ̈cǫ̈
ahtŭ̆htŭ̆ pó¬. Amèn.

Tę̈thékrǫ̈mila Otǫ́ Tôcôtuŏ

6 Dố thĭkhuthĭkhyĕ rò vă khyéthu-
khyéthé nyacố, mę̈tĕhérò, anyę̈¬ rò
anyę̈ tyahíto rò, thĭ dyakyăkhyĕ Cǒ-
marya dố a é thĭ ná Krístu abwíata-
ryĕ yĕtôprę̈. Rò thĭ phyésû tę̈ithyó-
ithya aruô tôcô dố thĭ tanę̈ ná tę̈thé-
7 krǫ̈mila yĕnuô. Ki hélakŏ ma tę̈thé-
krǫ̈mila dố aruô nuô a o pă tôcô¬ to
hố, manárò kayă dố a mę̈dídòdídyă
thĭ théplò rò a thézǫ̈ buŏtaple khó-
kyă Krístu a tę̈thékrǫ̈mila nuô a o
8 tahe. Manárò pę̈ bèbè, tanémŏkhu-
phú tôprę̈prę̈ bèbè, ki hésodônyă tę̈-
thékrǫ̈mila dố a ki khódû ná pę̈ hé-
sodônyă htuŏpę̈́hố thĭnuô tahe hé-
nuôma Cǒmarya ki cirya dû è pă
9 ní¬. Dố arę̈́khĕ nuôma pę̈ héhtuŏhố
thĭ hố rò khŏnyą̈yĕ vă hé khyĕthyá
thĭ, kayă tôprę̈prę̈ dố a ki hésodô-
nyă pę́ thĭ tę̈thékrǫ̈mila dố a khódû
ná thĭ phyésû htuŏhónuô hénuôma,
Cǒmarya ki ciryadû è pă ní¬.
10 Vă hé phúyĕ nuôma athyáná vă
yácǫ́ krwŏlǫ̈ kuŏ prę̈lukayă athé-
plò phúnuô ĕ? Vă thézǫ̈ krwŏ-
lǫ̈ kuŏ prę̈lukayă athéplò phúnuô
mą̈to. Vă thézǫ̈ krwŏlǫ̈kuŏ phú
Cǒmarya athéplò nuôpré. Vă ki
yácǫ́ lǫ̈mę̈mǫ tadûpă pré prę̈lu-
kayă tahe athéplò pré hénuôma,
vă ma Krístu a prę̈mę̈tę̈phú tô-
prę̈ mą̈to.

Paulu Htwŏhtya Prę̈dônyăphú Tôprę̈ Ari-akyă

11 Puǫ̈vyą̈thĭ, vă thézǫ̈ nŏthégnĕkuŏ
thĭ ná tę̈thékrǫ̈mila dố vă hésо-
dônyă pę́ thĭ yĕnuô, tę̈thékrǫ̈mila
yĕnuôma prę̈lukayă mę̈htwŏhtya è
12 mą̈to. Vă nǫ́bè dố prę̈lukayă a o
nuô mą̈to. Ŭ ithyó pę́ vă tôprę̈¬ to.
Prę̈ dố a dyéluŏhtya pę́ vă yĕnuôma
mą̈dû Jesŭ Krístu pré.
13 Bí vă lǫ̈krwŏkuŏ Judaphú tahe a
tę̈cóbucóbĕ akhĕnuô, vă ohtwŏprę̈
phútĕ nuôma thĭ thégnĕ htuŏdûhố.
Vă mę̈cyę̈mę̈cǫ̈ kayă dố a zǫ̈e Jesŭ
Krístu tahe, rò vă yácǫ́ pǫ̈ mę̈-
14 pyémę̈kyă cố èthĭ cố. Htuŏrò phú
Judaphú tahe a tę̈cóbucóbĕ lę́klŏ-
lę́khya onuô, vă pǫ̈thégnĕ cyą̈dè-
klŏ ná Judaphú dố ana krǫ̈nyą̈ ná
vă nuôtahe dố nyĕcố, htuŏto dố vă
muǫ̈phĕphyĕphuŏ mą̈hố Judaphú
alę́klŏ tahe agnĕnuô, vă théplòshyo
15 nyacócó. Manárò, bí vă opacę̈́lyą̈
tyahíto akhĕnuô, Cǒmarya nwóhtya
htuŏhố vă ná abwídu-ataryĕhtŭ hố,
rò a é hố vă dố vă ki mę̈ pę́ lŭ tę̈mę̈
16 hố. Thyáphú vă ki hésodônyă pę́
Judaphú mą̈to tahe ná Krístu a tę̈-
thékrǫ̈mila agnĕnuô, Cǒmarya thé-
plòo ná a ki dyéluŏhtya pę́ vă ná
aphúkhŭ. Bínuôkhĕ, vă kwĭ ná kayă
a tę̈dyéthégnĕ zǫ̈klyázǫ̈klŏ cwǫ́ vă

17 tôprẹ̀¬ to. Vă cuố myáhtyenố Prẹ̀-
dônyăphú dố a htwŏhtya rẹ́ ná vă
dố a o lahyă dố vỵ̀ Jerusalem akŭ
nuôtahe tôphuố¬ to. Mą̀tôkhónuô,
vă cuố tôphuốcuố dố¬ Arabia kẹ́
htuŏrò vă kąkhyĕ khyĕthyá dố vỵ̀
Damasco akŭ prẽ.
18 Thuŏna htuŏrò vă htya dố vỵ̀
Jerusalem. Thyáphú vă ki cuốolĕ
bŏthyó thẽgnĕkuŏ ná Petru rò vă
cuố prẽ. Rò vă cuố okuŏ ná è bí-
19 nuô shyényą̀nyĕ prẽ. Vă myáhtye
Prẹ̀dônyăphú dố aruô tôprẹ̀¬ to. Vă
myáhtye tŭprẽ Byacè apuọ̀ Jakomo
20 prẽ. Lŏ¬ vă ră pẹ́ thĭ yĕtahe nuôma
ată prẽ. Vă lahŏ to nuôma Cốmarya
21 thẽgnĕ prẽ. Dốkhyĕ nuô vă cuố dố
22 Syria kẹ́ ná Cilicia kẹ́kŭ. Bínuôakhĕ,
prẹ̀zą̀̃etẹ̀ plốmụphú dố Juda kẹ́kŭ
23 nuôtahe thẽgnĕhí vă to. Èthĭ nỵ́-
huŏ prẽ ŭ hé pẹ́ èthĭ, “Kayă dố
a mẹcyẹ̆mẹcą̀̃ htuŏhố pẹ̀ dố nuô-
khĕ tôprẹ̀nuô, khŏnyą́rò a hésо-
dônyă pẹ́ kuŏ hố ŭ ná tẹ̀zą̀̃tẹ̀nyą́
dố a pą̀̃ mẹpyémẹkyă dố¬ nuô-
24 khĕ nuôtôkuô hố.” Dố văkhuvăkhyĕ
rò èthĭ htuthẽhtya lahyă hố Cốma-
rya hố.

2

Paulu Ná Prẹ̀dônyăphú Dố Aruô Tahe

1 Dố khyĕ shyélwỵ̀na htuŏnuô vă
ná Barnaba kąkhyĕ khyĕthyá dố vỵ̀
Jerusalem rò vă ẽkąní tọ̃kuŏ pọ́ ná
2 Tito. Cốmarya dyéluŏhtya vă ná vă
tŏbè cuố bínuô akhu-akhyĕrò vă
cuố prẽ. Bí vă o bínuô akhĕ, vă
myáhtyehuônỵ́ ná kayă dố ŭ dya
èthĭ ná prẹ̀zą̀̃etẹ̀plốmụ khuklốkhu-
klyă tahe rò vă hésoplŏnỵ́ pẹ́ èthĭ
ná tẹ̀thẽkrą̀̃mila phú vă hésodônyă
pẹ́ ŭ pwọ̆¬ phuố dố Judaphú mą̀to
tahe aklĕ nuôprẽ. Vă tẹ̀hésodônyă
dố a talwókyă htuŏnuô tahe bèbè,
khŏnyą́yĕ tahenuô bèbè, vă thẽzą̀̃
3 nŏhtwŏhtya kyădĕ to. Tito dố a
okuŏ ná vă yĕtôprẹ̀ nuôma myĕcô-
ruô Greekphú cố tôprẹ̀ tadą̀̃rò tẹ̀-
dą̀̃talíphá nuô, ŭ nŏshyo ná è tô-
4 prẹ̀¬ to. Manárò kayă tahehenuô a
thẽzą̀̃ nŏdą̀̃talí Tito phá. Èthĭ nuô-
tahe ma kayă dố a klwolahŏ anẹ́
phú puọ̆vą́ nuôtahe prẽ. Thyáphú
èthĭ ki nuŏpą̀̃ htą̀̃huônỵ́ pẹ̀ nỵ́ htuŏ-
hố tẹ̀pală dố Jesŭ Krístu akŭ yĕ-
nuôrò èthĭ hyănuŏhuô dố pẹ̀klĕ prẽ.
Rò èthĭ thẽzą̀̃ nŏhtwŏhtya pẹ̀ ná
Judaphú tahe a tẹ̀thyótẹ̀thya acą̀̃
5 prẽ. Manárò thyáphú tẹ̀thẽkrą̀̃mila
amą́acố yĕ ki oklọ̀oma dố thĭkŭ
agnĕnuôrò, pẹ̀ nỵ́dă kuŏ ná èthĭ tẹ̀-
hébè taki¬ to.
6 Rò kayă dố ŭ nŏhtwŏ èthĭ ná khu-
klốkhuklyă dố prẹ̀zą̀̃etẹ̀plốmụ akŭ
tahe nuôma a nŏsunuŏlố sunuŏklŏ
pọ́ ná vă tẹ̀hésodônyă yĕnuôtahe
tôcô¬ to. Ŭ hé ná èthĭ ma khuklố-
khuklyă dố amwỵ̀ladu cố tahe ta-
dą̀̃rò vă thẽgnĕ ná Cốmarya nuô
a myádu myápatí ná ŭ tôprẹ̀¬ to.
7 Kayă htwŏ khuklốkhuklyă nuôtahe
hélốhéklŏ ná vă tẹ̀hésodônyă tôcô¬
to. A hé taplé¬ pă cố vă, èthĭ myá-
htye dố Cốmarya dyé vă tẹ̀phyé-
tẹ̀mẹ dố vă ki lĕ hésodônyă pẹ́ ŭ
ná tẹ̀thẽkrą̀̃mila dố Judaphú mą̀to
tahe a o phú a dyétą̀ htuŏhố Petru
tẹ̀mẹ mą́dû tẹ̀mẹ dố a bè hésodô-
nyă pẹ́ ŭ tẹ̀thẽkrą̀̃mila dố Judaphú
8 tahe aklĕ nuô hố. Mẹtĕhérò Cốma-
rya dyétą̀ dĭtŭ hố a taryĕprọpryą ná

Petru dố a ki mẹ tẹ̀mẹ phú Prẹ̀dônyăphú tôprẹ̀nuô dố Judaphú tahe agnĕhố. A thyá phúnuôhố Cốmarya dyétą̆ dĭtŭ kuŏhố vă ná vă ki mẹkuŏphú Prẹ̀dônyăphú tôprẹ̀nuô dố Judaphú mą̀to tahe agnĕ hốhố.
9 Jakomo ná Petru ná Giovanni dố ŭ dya hố èthĭ ná khuklókhuklyă yĕtahenuô, a thégnĕplŏ lahyă ná tẹ̀bwítẹ̀taryĕ yĕnuôma Cốmarya dyé vă pré, a myáhtye lahyă phúnuô. Dố tẹ̀yĕ akhu-akhyĕ, èthĭ myáhtye ná Barnaba ná vă nuôma prẹ̀mẹrọ́lŭtẹ̀ ná èthĭ phúnuô pré. Èthĭ théplòsutŏ thuôhtyĕsubè hố ná pẹ̀ ki mẹtẹ̀ dố Judaphú mą̀to tahe aklĕhố, rò èthĭ kuŏke rò a ki mẹ ke dố Juda-
10 phú tahe aklĕ phúnuô pré. Tŭ tẹ̀tôcô dố èthĭ thézą̆ nŏmẹ pẹ̀ nuôma mą̀prétŭ pẹ̀ ki sŏtapą̆ mẹcwọ́ tă kayă sŏphásŏryą̆ tahe tămẹ́ nuôpré. Yĕnuôma tẹ̀tôcô dố vă théplòshyo mẹnyă dûhố nuôpré.

Paulu Ithyó Petru Dố Vẹ̆ Antioko Akŭ

11 Manárò bí Petru o dố vẹ̆ Antioko akhĕnuô, a yŏ mẹtẹ̀tŏto akhu-akhyĕ vă hé è dố kayă zą̆e Krístu tahe a
12 mèthènyĕ cố. Mẹtĕhérò bí Jakomo nŏhyă akayă Judaphú dố a zą̆enyą́etẹ̀ tahe hyătuọ́ tyahíto akhĕnuô, Petru etọ́ŏtọ́kuŏ ná Judaphú mą̀to dố a zą̆enyą́e Krístu tahe. A etọ́ŏtọ́ phúyĕnuôma ató pré. Manárò dốkhyĕ, bí Jakomo nŏhyă akayă yĕtahe hyătuọ́hố akhĕnuô, a thốthŭ taphă cuốkyă rò a etọ́ŏtọ́kuŏ pă ná èthĭ nuôtahe to, mẹtĕhérò Jakomo a khŏbốthyó Judaphú yĕtahenuô, a thézą̆ nŏdŭtalí dûgnĕ Judaphú mą̀to tahe aphá akhu-akhyĕ, a théisĕ èthĭlẹ́ rò a
13 thốthŭ taphă cuốkyă pré. Judaphú dố a zą̆e Krístu dố aruô tahenuô a thégnĕ ná Petru mẹ yĕnuôma a tŏto tadŭ́rò a krwŏmẹkuŏ phú Petru mẹnuônuô. Barnaba krwŏmẹkuŏ dûhố phú èthĭ cyẹ́khácyẹ́kho mẹnuô hốhố.
14 Bí vă myáhtye dố èthĭ cuốtŏ pă ná tẹ̀thékrą̆mila a tẹ̀mą̀tẹ̀cố aklyáaklŏ to akhĕnuô, vă hé Petru dố èthĭ mèthènyĕ, “Nẹ̀ ma Judaphú tôprẹ̀ tadŭ́rò nẹ̀ ohtwŏprẹ̀ phú Judaphú mą̀to tôprẹ̀ nuôma anẹ́ hố. Phú Judaphú tôprẹ̀ alẹ́klŏ mẹnuô, nẹ̀ tŏ lokrwŏ mẹkuŏ pătohố, mẹtĕhérò khŏnyą́yĕ nẹ̀ zą̆e htuŏhố Krístu hố. Mẹphúnuôrò khŏnyą́yĕ nẹ̀ cuố nŏshyo Judaphú mą̀to dố a zą̆e Krístu tahe ná a ki krwŏmẹkuŏ phú Judaphú alẹ́klŏ nuôma anẹ́ nyă ĕ?”

Judaphú Ná Judaphú Mą̀to Tahe A Tẹ̀zą̆tẹ̀nyą́ Khukhyĕ, Èthĭ Nẹ́bè Tẹ̀mẹlwóhteką

15 Vă hé plehyăpọ́ Petru, “Pẹ̀ rò pẹ̀ opacẹ̆lyą́ phú Judaphú dố a thégnĕ Cốmarya a tẹ̀thyótẹ̀thya yĕtahenuŏ. Pẹ̀ ma athyáná Judaphú mą̀to dố a thégnĕ kuŏŭ tẹ̀thyótẹ̀thya to nuôtahe mą̀to. Htuŏrò kayă phúnuô tahe ma pẹ̀ é èthĭ ná prẹ̀oraphú.
16 Manárò pẹ̀ Judaphú dố a zą̆e Krístu yĕtahe nuôma, pẹ̀ thégnĕ ná Cốmarya dyacódyatẹ kayă tôprẹ̀nuôma a dyacódyatẹ lŭ ná a lą̆krwŏ mẹkuŏ tẹ̀thyótẹ̀thya akhyĕnuô mą̀to. Mą̀pré tŭ a zą̆enyą́e Jesŭ Krístu yĕnuô pré. Pẹ̀ yĕtahenuô bèbè, thyáphú Cốmarya ki

dyacódyatę kuŏ pę ná pę tęzűtę-
nyą Krístu yĕ akhyĕ nuôrò, pę zűe-
nyąe kuŏhó Jesŭ Krístu hó. Mą dó
pę krwŏmękuŏ tęthyótęthya akhyĕ-
nuô mąto, mętĕhérò dó ŭ lűkrwŏ
mębĕ tęthyótęthya akhyĕ rò ŭ htwŏ-
htyabĕ kayăcókayątę nuô a o tô-
prę¬ to.
17 "Bí pę yácű myápű ná Cómarya
ki dyacódyatę pę dó Krístu khukhyĕ
akhĕnuô, ŭ myáhtye prĕ pę phú
pę htwŏ prę̀oraphú thyáná Juda-
phú mąto nuôtahe prĕ. Ki a htwŏprĕ
phúnuôprĕ hérò, Krístu ma prę dó
a nŏshyo pę ná pę bè mętęthű phú-
nuô ĕ? A nŏshyo pę phúnuô mąto.
18 Manárò ki vă taklyé hé kąkhyĕkhó
khyĕthyá văngǫ ná Cómarya dyacó-
dyatę kayă dó a lűkrwŏmę kuŏ tę-
thyótęthya nuôtahe prĕ kihérò vă
ki htwŏ păprĕ prę̀ora-othyăphú tô-
19 prę prĕ. Bí vă yácű lűkrwŏmę tę-
thyótęthya akhĕnuô, vă lű mętŏ bĕ-
cyą Cómarya athéplò tôphuó¬ to.
Phúnuôrò thyáphú vă ki ohtwŏprę-
bĕ pę dó Cómarya agnĕnuôrò, vă
thyĕkyăhó dó tęthyótęthya akŭ hó.*
20 Yĕnuôma a thyáhó ná vă thyĕ tőkuŏ
ná Krístu dó krusu alǫ hó. Vă ohtwŏ-
prę mąpăto hó tadűrò Krístu ohtwŏ-
prę hó dó văkŭ hó. Tę̀ohtwŏprę dó
vă ohtwŏprę khŏnyą yĕnuôma mą-
prĕ vă ohtwŏprę dó tęzűe Cómarya
aphúkhŭ dó a mǫnı́ vă rò a dyélyą-
kyă a thĕhtwŏprę dó văgnĕ yĕnuô
21 tôprę akhyĕ prĕ. Vă vĭkyă Cóma-
rya abwíataryĕ to, mętĕhérò kayă
tôprę̀prę ki htwŏhtya bĕcyą kayă-
cókayątę ná lűkrwŏmę tęthyótęthya
akhyĕ prĕ kihérò, Krístu khyáthyĕ
athĕ yĕnuôma a kyădĕ lŏhó."

3

Yácű Krwŏlűkuŏ Juda A Tęthyótęthya Mątorò Ohtwŏprę Ná Tęzű Dó Krístu Akŭ

1 Galasiaphú dó a uóáyá nĭ¬ thyá-
phú thĭ thézű nı́dă krwŏmękuŏ
khyĕthyá Mosè a tęthyótęthya yĕ-
nuô rò ŭpĕ hyă ilolahŏ thĭ pĕ? Vă
dônyăplŏphé pę́htuŏhó thĭ ná Jesŭ
Krístu khyáthyĕ anę́ dó krusulǫ nuô-
2 hó văhé¬. Hé pę́myá vă tű yĕtôcô-
cô¬ nuôprĕ. Dó thĭ krwŏmękuŏ tę-
thyótęthya akhyĕ rò thĭ nı́bè Thé
Săsĕ Byacè ĕ? Kimątorò dó thĭ nı́huŏ
tęthĕkrűmila rò thĭ zűenyąe akhu-
akhyĕrò, thĭ nı́bè Thé Săsĕ Byacè
3 phúnuô ĕ? Taki¬ rò thĭ tanęplŏ có
to mętĕ? Bí thĭ cáhtya zűelú Krístu
akhĕnuô, thĭ thélę̀nı́ htuŏhó Thé
Săsĕ Byacè hó tadűrò khŏnyąyĕrò
ma thĭ cyę́pryę ohtwŏprę thélę̀htya
4 nı́dyédû nyăhó thĭné phúnuô ĕ? Thĭ
khyácyę́khyácû htuŏhó tę́ę́cô dó tę-
thĕkrűmila agnĕ hó tadűrò khŏnyą-
yĕ a htwŏ kyădĕ lŏ hó ĕ? Hétątą¬
ma thĭ khyácyę́khyácû tęyĕ nuôma
5 abwíataryĕ o mąlakŏ có menĕ. Phú-
nuôrò dó thĭ krwŏmękuŏ tęthyótę-
thya akhyĕ rò Cómarya dyé thĭ Thé
Săsĕ Byacè rò a mę tęprǫtę̀pryą dó
thĭklĕ phúnuô ĕ? Phúnuô mąto. Dó
thĭ nı́huŏ tęthĕkrűmila rò thĭ zűe
akhu-akhyĕrò a dyé prĕ thĭ prĕ. Dó
thĭ lűkrwŏmę kuŏ tęthyótęthya yĕ
akhyĕ nuô mąto.

2:19 Vă thyĕkyăhó dó tęthyótęthya akŭ hó angǫlasá ma vă opă dó tęthyótęthya a tę̀pőalę̀ to hó.

6 Tanẹmyámŏ lahyă, lisăsĕkŭ hé,
Abraham a tẹ̣ohtwŏprẹ̣ yĕnuô, “A
zű̧e Cómarya rò dó a tẹ̣zű̧tẹ̣nya̧
akhu-akhyĕ, Cómarya dya hó è phú
7 kayăcókayătẹ̣ tôprẹ̣ nuôhó.”[i] Mẹ̣-
phúnuôrò thĭ tŏ thégnĕ ná kayă
dó a zű̧enya̧e Cómarya tahe nuôma
8 Abraham aklwĭalwí ma̧lakŏ hó. Li-
săsĕ héone htuŏdû hó múnumú-
thakhĕ pă, Cómarya ki dyacódyatẹ̣
Judaphú ma̧to tahenuô ná èthĭ atẹ̣-
zű̧tẹ̣nya̧ akhyĕ pă, a héone phúnuô.
Cómarya ala̧angọ̧ dyé thégnĕrȩ tẹ̣-
thékrű̧mila ari-akyă dó Abraham a
o rò a hé, “Dó nẹ̣khunẹ̣khyĕ rò, vă
ki sŏrita̧ dĭtŭ lŏlŏ¬ myĕcô tahe ná nẹ̣
9 pă,”[j] a hé lŭ phúnuô. Phú Abraham
zű̧e Cómarya rò a ni̧̋bè tẹ̣sŏri nuô,
lŏ¬ kayă dó a zű̧e tẹ̣ tahenuô a ki
ni̧̋bè kuŏ tẹ̣sŏri phú è nuô pă.
10 Manárò kayă dó a thélẹ̣̀htya ni̧̋dû
tẹ̣̀thyótẹ̣̀thya dó a ki ni̧̋bè tẹ̣cótẹ̣̀-
tẹ̣ agnĕ tahenuô, Cómarya ki ci-
rya èthĭ pă. Mẹ̣tĕhénuôrò lisăsĕkŭ
hé, “Kayă tôprẹ̣̀prẹ̣̀ dó a ohtwŏprẹ̣̀
krwŏlű̧mẹ̣ kuŏ tẹ̣̀thyótẹ̣̀thya akhyĕ
pwŏ̧tômă̧ to tôprẹ̣̀nuô, Cómarya ki
11 cirya è pă,”[k] a hé phúnuô. Pẹ̣ thé-
gnĕ lĭphó có ná kayă dó a yácŭ
krwŏlű̧mẹ̣ kuŏ tẹ̣̀thyótẹ̣̀thya akhyĕ
tahenuô, Cómarya dyacódyatẹ̣ èthĭ
tôprẹ̣̀¬ to. Mẹ̣tĕhénuôrò lisăsĕkŭ hé,
“Kayăcókayătẹ̣ tôprẹ̣̀ dó a ni̧̋bè thé-
htwŏprẹ̣̀ nuôma ma̧dó a tẹ̣zű̧tẹ̣nya̧
12 akhu-akhyĕ pré.”[l] Manárò kayă dó
a thélẹ̣̀htya ni̧̋dyé a krwŏlu̧ mẹ̣bé
tẹ̣̀thyótẹ̣̀thya akhyĕ tahenuô, a thé-
lẹ̣̀htya ni̧̋cya̧ dó tẹ̣zű̧ alọ to. A zű̧e
ni̧̋dyélŏ pré lŏ¬ a mẹ̣bé nuôtahe
pré. Lisăsĕkŭ hé, “Kayă tôprẹ̣̀prẹ̣̀
dó a lű̧krwŏmẹ̣ lŏlŏ¬ tẹ̣̀thyótẹ̣̀thya
o tahenuô, a ki htwŏprẹ̣̀ ma̧lakŏ
13 pă,”[m] a hé phúnuô. Lŏ¬ tẹ̣̀thyótẹ̣̀-
thya tahenuô, ŭ lű̧krwŏ mẹ̣bé tô-
prẹ̣̀¬ to akhu-akhyĕ, Cómarya ki
cirya lŏ ŭpwŏ̧¬ tôprẹ̣̀ pă, tadŭ̋rò
Krístu ihtaka̧ hó pẹ̣ hó. Dó a khyá-
pȩ pẹ̣ tẹ̣cirya dó krusulọ yĕ akhu-
akhyĕrò a hyănuŏ khyápȩhó pẹ̣ tẹ̣-
cirya dó a ki hyăbè pẹ̣ pă yĕnuô
akhălȩ hó. Mẹ̣tĕhérò lisăsĕkŭ hé,
“Kayă tôprẹ̣̀prẹ̣̀ dó ŭ mű̧thyĕhtya è
dó krusu alọ nuô, tẹ̣cirya bèhó è
14 hó,”[n] a hé phúnuô. Thyáphú Juda-
phú ma̧to tahe ki ni̧̋bè kuŏdû tẹ̣sŏ-
risŏbŭ nuôrò, Jesŭ Krístu hyăihta-
ka̧ htuŏ lŏ pȩ hó pẹ̣ hó. Tẹ̣sŏri
yĕnuô, a thyáhó ná Cómarya ólya̧-
kyă Abraham mú¬ nukhĕ nuô hó.
Htuŏto Cómarya ólya̧ htuŏhó ná a ki
dyétă̧ pẹ̣ Thé Săsĕ Byacè pă. Thyá-
phú kayă dó a zű̧e Jesŭ tahe ki ni̧̋bè
Thé Săsĕ Byacè pănuôrò, Jesŭ hyă
ihtaka̧ pẹ̣ pré.

Tẹ̣̀thyótẹ̣̀thya Ná Tẹ̣emaklọ̧

15 Pű̧vya̧ thĭ¬, vă ki hésoluŏ pȩ thĭ
ná tẹ̣ dó ŭ lȩklŏ mẹ̣ ni̧̋dyé è mő̧hé-
mő̧lĭ tôcô. Bí kayă thényẹ̣ ema htuŏ-
hó lŭsè akhĕnuô, ŭpĕpĕ¬ bèbè, a ki
hyă mẹ̣pyékyă ma̧torò a ki hyă mẹ̣-
16 khókyă hénuô, ani̧̋ pă to hó. Phú-
nuôhó Cómarya dyétă̧ a tẹ̣ŏlya̧ ná
Abraham ná aklwĭalwí aklĕ tôprẹ̣̀
pré. “Dó aklwĭalwí tahe,” Cómarya
hé phúnuô ma̧to. Angọ̧lasá ma kayă

[i]Hekhuhtwŏlú 15:6 [j]Hekhuhtwŏlú 12:3, 18:18 [k]Li Dônyă 27:26 [l]Habaku 2:4 [m]Li Cóbucóbĕ 18:5 [n]Li Dônyă 21:23

o ḗ mą̀to. Mą̀tôkhónuô, a hé, “Dố
nẹ̀klwĭnẹ̀lwí aklĕtôprẹ̀,”[o] a hé phú-
nuô khukhyĕ angǫ́lasá ma a héluŏ
prḗ tṹ tôprẹ̀ prḗ. A thḗzṹ hé yĕ-
17 nuôma Krístu yĕnuô hố. Tẹ̀dố vă
thḗzṹ hénuôma phútĕ hénuôrò, Cố-
marya ǫ́lyą htuŏhố ná Abraham rò
dố́khyĕ ana lwį̆zẹ̀ ná thuŏshyĕ nuô
a dyétą̀no prḗ tẹ̀thyótẹ̀thya dố Mosè
a o prḗ. Tẹ̀thyótẹ̀thya yĕnuôma,
a mẹ̀ taphŭkyăcyą́ ná Cố́marya a
18 tẹ̀ǫ́lyą to. Dố pẹ̀ lṹkrwŏ mẹ̀ tẹ̀-
thyótẹ̀thya akhu-akhyĕ, pẹ̀ ki nḭ́bè-
cyą́ Cố́marya a tẹ̀sŏri ucĕtazĕ ki-
hérò tẹ̀sŏri yĕtahe nuôma a hyă
mą̀lakŏ dố Cố́marya a tẹ̀ǫ́lyą yĕ-
nuô a o mą̀to. Manárò Cố́marya
yŏ ǫ́lyą htuŏhố tẹ̀sŏri ucĕtazĕ yĕ-
nuô ná Abraham akhu-akhyĕ, a
dyé htuŏhố tẹ̀sŏri ucĕtazĕ yĕnuô ná
lŭ hố.
19 Cố́marya cuŏdyétą̀ tuǫ́ pẹ̀ tẹ̀-
thyótẹ̀thya mẹ̀tĕ? Kayă yŏ mẹ̀tẹ̀thṹ
akhu-akhyĕ, a dyétą̀ pẹ̀ prḗ. Tẹ̀thyó-
tẹ̀thya yĕnuô, a oklǫ̀oma gnĕ tuǫ́-
dố Abraham aklwĭalwí hyătuǫ́nuô.
Abraham aklwĭalwí dố Cố́marya
ǫ́lyąkyă nuôtôprẹ̀ ma mą̀hố Jesŭ
Krístu yĕnuôhố. Cố́marya dyétą̀ tẹ̀-
thyótẹ̀thya yĕ dố tanémŏ́khuphú a
takhukŭ. Rò tanémŏ́khuphú dyé-
tą̀ dĭtṹ dố Mosè rò Mosè dyétą̀
dĭtṹ dố kayă a o. Mosè ma prẹ̀-
20 mẹ̀tẹ̀ dố aklăměkŭ tôprẹ̀ prḗ. Prẹ̀-
mẹ̀tẹ̀ dố aklăměkŭ tôprẹ̀ma a oícṹ
lŏ nyẹ̀khónyẹ̀kyĕ. Cố́marya dyétą̀ a
tẹ̀ǫ́lyą dố Abraham a o nuô, a lo ná
prẹ̀mẹ̀tẹ̀ dố aklăměkŭ tôprẹ̀¬ to. Cố-
marya ǫ́lyą tṹdû tôprẹ̀ prḗ.

Tẹ̀thyótẹ̀thya A Tẹ̀taze-one

21 Mẹ̀phúnuôrò tẹ̀thyótẹ̀thya yĕnuô
a mẹ̀takhwótakè sû Cố́marya a tẹ̀ǫ́-
lyą yĕtahenuô ĕ? A mẹ̀takhwótakè
sû tôcô¬ to. Mẹ̀tĕhérò tẹ̀thyótẹ̀thya
yĕ, a ki dyéohtyacyą́ pẹ̀ tẹ̀ohtwŏ-
prẹ̀ athĕ kihérò Cố́marya dyacŏ́dya-
tẹ̀ pẹ̀ ná pẹ̀ krwŏ cṹekuŏ tẹ̀thyótẹ̀-
22 thya yĕtahe akhyĕ prḗ. Manárò lisă-
sĕkŭ hé, hekhu yĕtôba lŏnuô, a o lŏ
dố tẹ̀thṹtẹ̀ora a tẹ̀pố́alẹ̀ prḗ. Phúnuô
akhu-akhyĕ Cố́marya a tẹ̀sŏri yĕnuô
a ǫ́lyą ná pẹ̀ ki zṹe Jesŭ tṹma a dyé
pẹ̀ pă prḗ. Thḗhtwŏprẹ̀ tacṹprẹ̀ yĕ-
nuô a dyétṹprḗ kayă dố a zṹe Jesŭ
Krístu nuôtahe prḗ.
23 Bí tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ yĕ hyătuǫ́ tyahíto
akhĕnuô, tẹ̀thyótẹ̀thya dố́oma tadû-
pă pẹ̀ thyáná kayă o dố htŏkŭ nuô-
tahe hố. Pẹ̀ o tadû bí htŏkŭnuô tuǫ́-
dố Cố́marya dyéluŏhtya tẹ̀zṹtẹ̀nyą́
24 tôphuố pă nuô pă. Phúnuô akhu-
akhyĕ, tẹ̀thyótẹ̀thya yĕnuô athyá-
ná prẹ̀ opṍmanḭ́ pẹ̀ tôprẹ̀nuô hố.
Htuŏrò thyáphú Cố́marya ki dya-
cŏ́dyatẹ̀ pẹ̀ ná pẹ̀ tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ Krístu
akhyĕ nuô rò tẹ̀thyótẹ̀thya yĕnuô
a thŭcuŏhố pẹ̀ dố Krístu a o hố.
25 Khŏnyą́rò pẹ̀ dya hố pẹ̀ tẹ̀zṹtẹ̀nyą́
dố Jesŭ Krístu akŭ akhu-akhyĕ, tẹ̀-
thyótẹ̀thya yĕnuô a opṍmanḭ́ pă pẹ̀
to, htuŏto a zṹklyázṹklŏ nḭ́ pă pẹ̀
to hố.
26 Dố tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ akhu-akhyĕ, thĭ lŏ¬
plĭ htwŏlŏhố tẹ̀tôcô¬ tuŏ ná Krístu
hố rò thĭ htwŏlŏhố Cố́marya aphú-
27 alyẹ̀ tahe hố. Mẹ̀tĕhérò kayă dố
a plwŏhố anḗ ná htyĕ tahenuô, a
htwŏhtyahố tẹ̀tôcô¬ tuŏ ná Krístu

[o]Hekhuhtwŏlú 12:7

hó tahe nuôma mą́hó a kŭ̂htya-
thyáhtyahó Krístu thyáná a kŭ̂htya-
thyáhtya hyecą dó athĕ nuôtahe
28 hó. Judaphú ná myĕcôruô Greek-
phú tahe, cų̆phú ná prę̀ nı̨́bè tę̀-
palăphú tahe, prę̀khŭ ná prę̀mò,
lŏ¬ tę̀ yĕtahe nuôma akhóakhye
ná lŭ to, mętĕhérò lŏ¬ thĭ yĕ-
tahe nuôma thĭ htwŏhtya lŏ hó
29 tę̀tôcô¬ tuŏ ná Krístu hó. Thĭ ki
htwŏhó Krístu atę̀ hérò thĭ htwŏ
mą́hó Abraham aklwĭalwí tahehó.
Rò thĭ ki nı̨́bè tę̀sŏri tahe dó
Cómarya ólyąkyă Abraham nuô-
tahe pă.

4

1 Tę̀ dó vă thézŭ́ hé éhtya pǫ́ nuôma
phútĕhérò, hékuórę́, phúprę̀khŭ tô-
prę̀ dó a tŏbè nı̨́bè aphĕ ucĕtazĕ ta-
dúrò bí a pacę̆pă akhĕnuô, è ma
a thyá păpré ná cŭ́ tôprę̀nuô pré.
Manárò è ma kayă tôprę̀ dó a tŏbè
nı̨́bè lŏ mą́lakŏ có ucĕtazĕ lŏ¬ plĭ
2 yĕnuô pă tôprę̀ hó. Phúprę̀khŭ yĕ-
tôprę̀ nuôma a tŏbè opǫ́ tadû tuǫ́-
pă dó ŭ buôdu myákhwè nı̨́ lŭ ná
ŭ zŭklyázŭklŏ nı̨́ lŭ alę̆, rò a tŏbè
opǫ́ tuǫ́dó shuókhĕtŏ shuókhĕbè hó
dó aphĕ taritaryă dyétą̆ lŭ yĕnuô pă.
3 Pę̀ yĕtahe nuôma athyáná nuôhó.
Bí Krístu hyă tyahíto akhĕnuô, pę̀
htwŏ hekhunę́khu a tę̀thyótę̀thya
4 ná a lę́klŏlę́khya tahe acŭ́. Manárò
bí shuókhĕtŏ shuókhĕbè hyătuǫ́hó
akhĕnuô, Cómarya nŏhyălyą aphú-
khŭ rò a hyă opacę̆lyą dó prę̀mò tô-
prę̀ a o, rò a hyă ohtwŏprę̀ dó Juda
5 a tę̀thyótę̀thya alę̆. Mętĕhérò, thyá-
phú a ki hyă ihtaką kayă ohtwŏprę̀
dó tę̀thyótę̀thya alę̆ nuôtahe, htuŏto
thyáphú pę̀ ki htwŏhtya Cómarya
aphúalyę tahe agnĕnuô a nŏhyă
6 aphúkhŭ pré. Thĭ yŏ htwŏhó Có-
marya aphúalyę tahe akhu-akhyĕ,
dó pę̀ théplòkŭ yĕnuô, Cómarya su-
nuŏhó aphúkhŭ a Thé Săsĕ dó a
éhtŏhtya, “Abba, phĕ” phúnuô ma
7 a nı̨́ hó yĕnuôhó. Mę̀phúnuôrò nę̀
ma cŭ́ tôprę̀ mą́pătо hó. Nę̀ htwŏ hó
phú tôprę̀ hó. Nę̀ htwŏ hó Cómarya
aphú tôprę̀ akhu-akhyĕ, khŏnyą́yĕ
lŏ¬ ucĕtazĕ dó nę̀ tŏ nı̨́bè tahenuô,
Cómarya ki dyélŏ ná nę̀ pă.

Paulu Théplò Kŭ́kyą̆ Dó Galasia-phú Thĭtahe Agnĕ

8 Shuókhĕ dó a talwó htuŏ tahenuô,
thĭ thégnĕ Cómarya to akhu-akhyĕ,
thĭ htwŏhó cŭ́ dó cómarya mą́to
9 tahe alę̆ hó. Manárò khŏnyą́yĕ thĭ
thégnĕhó Cómarya hó. Vă ki hé lakŏ
có thĭ ná Cómarya thégnĕhó thĭ hó.
Mamętĕrò thĭ thézŭ́ taklyé kąkhyĕ
pă dó hekhunę́khu a tę̀thyótę̀thya
tahe ná alę́klŏ lę́khya tahe dó a
hĕcę́recę́ rò abwíataryĕ oto yĕtahe
alę̆ nuô mętĕ? Ma thĭ thézŭ́ htwŏ-
10 htya khyĕthyá èthĭ acŭ́ ĕ? Mamę̆-
tĕrò thĭ cuó yácŭ́ lŭ̂krwŏ mę̆mǫ-
tuǫ́ Cómarya athéplò ná thĭ dyadu
khókhyedû mǫ́nyĕtahe, nalĕ tahe ná
11 shuókhĕ tahe mętĕ? Dó thĭ mę̆phú-
nuô akhu-akhyĕ vă théplòkŭ́ théplò-
kyą̆ nyacó dó thĭgnĕ có. Păma lŏ¬
tę̀mę dó vă mę pę́htuŏhó dó thĭgnĕ
nuôtahe, htwŏhtya kyădĕ lŏdû hó
pă hó.
12 Puǫ́vyą́ thĭ¬, vă kwĭthézǫ̀ thĭ ná
thĭ ki myábŭ krwŏmę kuŏdû phú vă
mę yĕnuô, mętĕhérò vă htwŏhtya-

hó Judaphú mą̨to dó athyáná thĭ dó
a htwŏ pă tę̣thyótę̣thya acṹ to tôprę̣
nuôhó. Dó arẹ́ano nuôma thĭ mẹthṹ-
13 nó ná vă tôcô¬ to. Bí vă otṓkuŏ ná
thĭ rò vă hésodônyă pẹ́nó thĭ ná tę̣-
thékrṹmila arẹ́ló tôphuónuôma vă
yŏ théswí nuôma thĭ thégně lŏdû
14 hó. Vă nẹ́klọ́ a tę̣swítę̣sĕ yĕ a htwŏ-
htya nyacó tę̣pyą́tę̣sĕ dó thĭgně ta-
dṹrò thĭ théhte thétakhŏnó ná vă tô-
phuó¬ to. Thĭ lé émọsû ryá taplé¬
pă có vă thyácóná vă htwŏ Cómą-
rya a tanéphú tôprę̣nuô có, htuŏto
thĭ émọsû vă yĕnuô, a thyáhó ná
thĭ émọsû Jesŭ Krístu anẹ́byacè nuô
15 có hó. Thĭ thékrṹ htuŏhó, manárò
khŏnyą́yĕ thĭ cuómẹ thĭnẹ́ phútĕ?
Vă hécócó¬ thĭ, dó arẹ́khĕ nuôma
thĭ mọ vă bá¬ tĕnuô thĭ ki kaŭhte-
cyą́ thĭ mèthèplò hénuôma thĭ ka-
ŭhte rò thĭ ki dyékyă có ná vă có
16 kŏle. Manárò khŏnyą́yĕ dó vă héso
pẹ́ thĭ tę̣mą́tę̣có akhu-akhyĕròma vă
cuó htwŏhtya tyácóhó thĭ lẹ́théhte-
théhă vă ĕ?
17 Kayă dó a thézṹ krwŏmẹkuŏ
Judaphú a tę̣thyótę̣thya tahenuô
èthĭ thézṹ nŏkrwŏkuŏ nyacó thĭ ta-
dṹrò tę̣yĕnuôma aryáto. Thyáphú
thĭ ki théplò cuónuŏtṓ kuŏ dó èthĭ
aklĕnuô rò, èthĭ thézṹ mẹ sipruó-
18 sipryăkyă vă ná thĭ pré. Thĭ ki
théplòshyo thézṹ mẹ mą́lakŏ tę̣-
ryá hénuôma aryá hó. Yácṹ mẹ la-
hyă pwṓ¬ tôphuó ní¬. Yácṹ mẹ
prétṹ bí vă otṓkuŏ ná thĭ akhĕ-
19 nuô tămẹ́ ní¬. Văphú dó vă mọní
thĭ¬ vă théplòshyo nyacó dó thĭ ki
duhtyaprę̣́htya kuŏ dóthudóthé tô-
kyĕ thyákuŏdû ná Krístu nuô có.
Vă tę̣théplòshyo yĕnuô, a dyékṹ-
dyékyą́ nyacó vă théplò có. Vă
théplò a tę̣kṹtę̣kyą́ yĕnuô, a thyá-
cóhó ná muṓ dó a kírẹ́ phúo
20 rò ahósĕ yĕnuô có. Khŏnyą́rò vă
thézṹ otṓkuŏ ná thĭ rò vă thé-
zṹ hébècẹ́hébènyą hyătọ́klŏ văngọ́
mẹtĕhérò vă tanẹplŏ dyé pă thĭ
to hó.

Hagar Ná Sara Ari-akyă

21 Thĭ dó a thézṹ nŏhtwŏhtya tę̣-
thyótę̣thya yĕnuô ná thĭbyacè
tahe thĭ¬ tę̣thyótę̣thya hé phú-
tĕnuôma thĭ nḭ́huŏnó kuŏŭ to
22 ĕ? Héso pẹ́myá vă. Lisăsĕkŭ hé,
Abraham phúprę̣khŭ o thégně.
Tôprę̣ ma cṹprę̣mò phúo nḭ́dyé
lŭ, dó aruôtôprę̣ ma cṹprę̣mò
23 mą́to tôprę̣ phúo nḭ́dyé lŭ.[p] Cṹ-
prę̣mò yĕtôprę̣nuô aphúo phú
prę̣lukayă alẹ́klŏ o nḭ́dyé nuô. Ma-
nárò cṹ prę̣mò mą́to yĕtôprę̣nuô,
Cómarya yŏ ólyą one htuŏhó
Abraham akhu-akhyĕ, aphúo
phú Cómarya ólyą one htuŏhó
lŭ nuôpré.
24 Prę̣mò yĕthényę̣nuô a dyéluŏ kho
pẹ́hó ŭ lẹ́thégněplŏhyă agně pré,
mẹtĕhérò prę̣mò yĕ thényę̣ nuô
a dyéluŏhtya Cómarya a tę̣ólyą
nyę̣cô. Tę̣ólyą mą́dû tę̣thyótę̣thya
yĕnuôma Cómarya dyétą́ ná Mosè
dó Sínai sokhu. Yĕnuôma a dyéluŏ
kho pré cṹprę̣mò Hagar pré. Tę̣-
emaklǫ̣ yĕnuô, aphúo nḭ́dyé kayă
dó a htwŏ tę̣thyótę̣thya acṹ nuô-
25 tahe hó. Phúnuôhó, Hagar yĕnuô

[p]Hekhuhtwŏlú 16:15, Hekhuhtwŏlú 21:2

a thyáhǒ ná Sínai so dǒ Arabia
kẹ̄ bí¬ Cǒmarya dyétą̄ ŭ tẹ̄thyó-
tẹ̄thya so nuôtômĕ hǒ. Hagar ná
aphú tahenuô a htwŏ cą̄ thyáhǒná
Jerusalemphú dǒ a htwŏ tẹ̄thyótẹ̄-
26 thya acą̄ nuôtahe hǒ. Manárò cą̄-
prẹ̄mò mą̄to Sara yĕnuôma a thyá-
hǒ ná vī Jerusalem dǒ mǒkhu akhu-
akhyĕ, aphú tahenuô a htwŏ cą̄ to.
27 È ma pẹ̄muǭ hǒ. Mẹtĕhérò lisăsĕ
hédû phúyĕ,

"Prẹ̄mò sŏphú¬ dǒ a khyábè
nǒ kuŏŭ phúohǒsĕ tôphuǒ¬ to
tôprẹ̄, thĕ́krą̄ rò ĕhtŏ thĕ́luǭphò-
phŭ mŏ¬. Mẹtĕhérò prẹ̄mò sŏphú
dǒ avẹ̄ dyakyă è yĕtôprẹ̄ ki phú
orǭ lǒklŏ cǒ ná prẹ̄mò dǒ avẹ̄ onǒ
nuôtahe cǒ pă."[q]

28 Puǭvyą̄ thĭ¬, khŏnyą̄yĕ thĭ thyá-
ná Isaac nuô hǒ. È yĕnuô a opa-
cẹ̄lyą ná Cǒmarya a tẹ̄ǒlyą. Cǒ-
marya a tẹ̄ǒlyą akhu-akhyĕ, a dya
hǒ thĭ phú Abraham aphúmòphú-
29 khŭ tahenuô hǒ. Bínuôkhĕ phúprẹ̄-
khŭ dǒ a opacẹ̄lyą phú prẹ̄lukayă
alẹ́klŏ o nī́dyé yĕtôprẹ̄nuô, a mẹ-
cyẹ̄mẹcą̄ phúprẹ̄khŭ dǒ a opacẹ̄-
lyą ná Thĕ́ Săsĕ Byacè a tẹ̄prǫpryą
shyosŏ yĕnuô tôprẹ̄. Khŏnyą̄rò, a
htwŏhtya kuŏ dûhǒ anẹ́ phúnuô hǒ.
30 Manárò lisăsĕkŭ hé, "Vẹ́htekyă cą̄-
prẹ̄mò ná a phúkhŭ nuô, mẹtĕhé-
rò cą̄prẹ̄mò aphúkhŭ ki nī́bè tǭ-
kuŏ phúucĕyĕ ná cą̄prẹ̄mò mą̄to
31 yĕ aphúkhŭ nuôma anī́ to."[r] Mẹ-
phúnuôrò puǭvyą̄ thĭ¬, pẹ̄ ma cą̄-
prẹ̄mò nuô tôprẹ̄ aphú mą̄to. Pẹ̄
ma cą̄prẹ̄mò mą̄to nuô tôprẹ̄ aphú
tahe hǒ.

5

Tẹ̄pală Dǒ Jesŭ Krístu Akŭ

1 Thyáphú pẹ̄ ki nī́bè kuŏ tẹ̄pală
yĕ agnĕnuô, Jesŭ Krístu mẹlwóhte-
ką hǒ pẹ̄ dǒ pẹ̄ htwŏ tẹ̄thyótẹ̄thya
acą̄ yĕ alẹ̄ hǒ. Phúnuôrò oklǭsǒma
lahyă rò tarí ką̄khyĕ htwŏ pă tă la-
hyă cą̄ yĕnuô tămẹ́ ní¬.
2 Nī́dă kuǒrẹ́ vă mą̄hǒ Paulu yĕ
ki hé pẹ́ thĭ yĕ, thĭ ki krwŏmẹ
kuŏ tẹ̄dûtalíphá hénuôma, Krístu
khyáthyĕ dǒ thĭgnĕ nuô, a htwŏ-
bwíhtwŏtaryĕ pă dǒ thĭgnĕ tôcô¬
3 to hǒ. Vă dyérǭ khyĕthyá thĭ ná
kayă tôprẹ̄prẹ̄ dǒ a ki cą̄e tẹ̄dûta-
líphá yĕhénuô a tŏbè lą̄krwŏmẹ lŏ
4 tẹ̄thyótẹ̄thya pwǭ¬ tômą̄. Dǒ thĭ-
klĕ tahehenuô, a tanẹthû lahyă ná
èthĭ ki lą̄krwŏ mẹ tẹ̄thyótẹ̄thya hé-
nuôma Cǒmarya ki dyacǒdyatẹ lŭ
pă, phúnuô. Thĭ ki tanẹ lahyă phú-
nuô hérò thĭ bǒthyóbǒlă pă thĭnẹ́
ná Krístu to hǒ. Thĭ htǒpẹ̄ taphă-
kyăhǒ thĭnẹ́ ná Cǒmarya abwíataryĕ
5 yĕnuôhǒ. Manárò dǒ Thĕ́ Săsĕ Bya-
cè akhu-akhyĕrò, pẹ̄ zą̄enī́dyé pẹ̄nẹ́
ná Cǒmarya ki dyacǒdyatẹ pẹ̄, mẹ-
tĕhérò pẹ̄ zą̄enī Jesŭ Krístu. Pẹ̄ opǭ-
6 myásŭ mą̄lakŏ cǒ tẹ̄yĕnuô hǒ. Mẹtĕ-
hérò bí thĭ htwŏhtyahǒ tẹ̄tôcô¬ tuŏ
ná Jesŭ Krístu akhĕnuô, tẹ̄dûtalíphá
bèbè, tẹ̄dûtalíphá to bèbè, a htwŏ-
bwíhtwŏtaryĕ tôcô¬ to. Tẹ̄ dǒ a
htwŏbwíhtwŏtaryĕ lǒŭkhŏ nuôma,
tẹ̄zą̄tẹ̄nyą dǒ a dyéluŏ tẹ̄mǫ Cǒma-
rya ná ŭruô yĕnuô prẹ́.
7 Thĭ klya ryáryádèdè htuŏhǒ tadû-
rò maŭpĕ tôprẹ̄ nǒokuǒ thĭ dǒ thĭ

[q]Isaia 54:1 [r]Hekhuhtwŏlú 21:10

ki nı̧̈dă tă tẹ̈mą̈tẹ̈có tămę̈ yĕnuô pĕ?
8 Cómarya dó a é thĭ yĕtôprẹ̈ nuôma,
9 a nŏokuó ná thĭ to. “Huŏmû taki-
phú prénuô a mẹ taphohtya écyą̈
10 khómŭ tôbûlŏ có.” Manárò dó pẹ̈
htwŏhtyahó tẹ̈tôcô¬ tuŏ ná Byacè
hó akhu-akhyĕ, vă zą̈e ná thĭ tẹ̈-
myáhtye yĕnuôma a lụcuókhó ná
vă to. Ŭpĕ bèbè dó a mẹdídyă thĭ
tôprẹ̈prẹ̈nuô, Cómarya ki cirya dû
11 lŭ pă. Puą̈vyą̈ thĭ¬, vă ki hésodô-
nyă pę̈ thĭ ná Judaphú alę̈klŏ dŭta-
líphá nuôma tẹ̈ dó a lodu mą̈to. Dó
Jesŭ akhu-akhyĕ, Judaphú tahe mẹ-
cyẹ̈mẹcą̈ tadûpă vă pré. Vă ki hé-
sodônyă pę̈ thĭ ná thĭ bè dŭtalíphá
kihénuôma, Judaphú tahe klyá thé-
plòmọ nyă pré. Manárò vă dônyă
phúnuôto. Vă dônyă pré ná Krístu
krusu dó Judaphú tahe théplò mọ
12 nı̧̈dyé toyĕ ari-akyă pré. Kayă dó a
mẹcyẹ̈ mẹsúsá thĭ théplò ná tẹ̈dŭta-
líphá ari-akyă tahenuô, vă thézą̈ nŏ-
swíkyănı̧ lŏpọ́ có a dye nuô có.
13 Vă puą̈vyą̈ thĭ¬, thyáphú thĭ ki
nı̧̈bè tẹ̈pală agnĕnuôrò, Cómarya
éhó thĭ hó. Manárò dó thĭ nı̧̈bè tẹ̈-
palăyĕ akhu-akhyĕrò, nŏpó tă thĭnę̈
ná thĭ thwihtyĕpházye a tẹ̈thézą̈thé-
lŏ nuôtahe tămę̈ ní¬. Mą̈tôkhónuô,
thĭ tŏ mọ nı̧̈dyéklŏ lŭ tôprẹ̈ ná tôprẹ̈,
thĭ tŏ mẹcwọ́mẹkŏ nı̧̈dyé klŏ lŭ tô-
14 prẹ̈ ná tôprẹ̈. Mẹtĕhérò lŏ¬ tẹ̈thyó-
tẹ̈thya tahenuô ki dya-oplótą́ lŏ lŭ
tômŭpré hénuôma, a ki hé, “Mọnı̧̈
kayă dó a o phû tavĭtavą ná nẹ̈ nuô-
tahe thyáná nẹ̈ mọlyą nı̧̈dyé nẹ̈nę̈
15 nuô ní,” a ki hé nyă phúyĕ pré.[s] Ma-
nárò thĭ ki cyę̈ thĭnę̈ phú tẹ̈mı̧tẹ̈myą̈
rò thĭ ki enı̧̈dyé khyĕlŭ tôprẹ̈ ná tô-
prẹ̈ hénuôma rọ̈nı̧ lahyă thĭnę̈ ní¬,
mẹtĕhérò păma thĭ mẹpyémẹkyă nı̧̈-
dyé lŏkhyĕ thĭnę̈ tôprẹ̈ ná tôprẹ̈ he.

Ohtwŏprẹ̈ Ná Thé Săsĕ Byacè

16 Phúnuôrò vă hé thĭ, ohtwŏprẹ̈ la-
hyă phú Thé Săsĕ Byacè zą̈klyázą̈-
klŏ nı̧ thĭ nuô ní¬. Thĭ ki mẹphúnuô
tŭrò thĭ lą̈krwŏ mẹ pă thĭ thwihtyĕ-
17 pházye a tẹ̈thézą̈thélŏ to hó. Mẹ-
tĕhérò thwihtyĕpházye a tẹ̈thézą̈-
thélŏ yĕnuôma, a lụcuó khókyă ná
Thé Săsĕ Byacè a tẹ̈thézą̈thélŏ. Rò
Thé Săsĕ Byacè a tẹ̈thézą̈thélŏ yĕ-
nuô a lụcuó khókyă khyĕthyádû ná
nę̈klọ̈pházye a tẹ̈thézą̈thélŏ. Tẹ̈yĕ
nyę̈cônuô a rę̈ lŭ to akhu-akhyĕ,
phú thĭ thézą̈ mẹ nuô thĭ mẹcyą̈ pă
18 to hó. Thé Săsĕ Byacè ki thŭ thĭ
hérò, thĭ o pă dó tẹ̈thyótẹ̈thya alę̈
to hó.
19 Thwihtyĕpházye atẹ̈mẹ nuôta-
hema a oluŏlĭphó có phútĕ hénuôrò
a cuóthą́ prẹ̈mòprẹ̈khŭ, a ohtwŏprẹ̈
20 thézọ̈thérya̧, athéplò patápatŏ, a
cóbĕ lahyă prẹ̈zọprẹ̈kı̧́, a mẹ lahyă
khĭnékhĭnŏ tẹ̈mẹ tahe, a théhte-
théhă nı̧̈dyé lŭ, a krékryą̈ khyĕlŭ,
théhkwé khyĕlŭ, théplòdukrą̈ lŭ,
thézą̈ mwı̧ luŏhtyĕluŏkę́, théplò
nuŏkŭ lŭ to, théhtekyă Krístuphú
21 aplóamụ dó aruô tahe. Pą̈mẹ-e
ŭkhu, tẹ̈emą̈ŏpryá, mẹpwĕ dó a la-
khą́ lalŏ ná tẹ̈mẹ aruô dó athyáná
yĕnuôtahe. Phú vă dyérọ̈dyéryę̈
htuŏhó thĭ dó arę̈khĕ nuô hó, vă
dyérọ̈ pọ̈khyĕthyá thĭ khŏnyą̈yĕ.
Kayă dó a ohtwŏprẹ̈ phúyĕ

[s]Li Cóbucóbĕ 19:18

tahenuô, a nı̨̄bè kuŏŭ Cŏ́marya htyĕlę̄ḱ̄kŭ a tę̄sŏ̄risŏ̄bŭ to.
22 Manárò Thé̄ Săsĕ Byacè nuôma a dyéohtya tę̄mo̧, tę̄thé̄krū̧thé̄lŏ, tę̄pę̄tę̄dwŏ, tę̄khyáthé̄dŏ, tę̄thé̄zō̧klabè, tę̄twō̧tę̄ryá, tę̄cū̧lą̄phyéngó̧,
23 tę̄thé̄dŏthé̄ngą́ ná tę̄khŏ̄pę̄́dyé thé̄plò thĭ tahenuô hó. Thĭ ki mę̄phúyĕ hénuôma, athū́ hó tę̄thyótę̄thya
24 hénó phúnuô tômą̄¬ to. Kayă dó a htwŏ Jesŭ Krístu atę̄ tahe nuôma a thwihtyĕpházye a tę̄thé̄zū́thé̄lŏ pŏtarí pă lŭ to hó. A mū̧thyĕhtyakyă hó a thwihtyĕpházye a tę̄thé̄zū́thé̄lŏ
25 lŏ¬ plĭ dó krusu alo̧ hó. Pę̄ ohtwŏprę̄ hó ná Thé̄ Săsĕ Byacè akhu-akhyĕ pę̄ bè krwŏmę̄ phú Thé̄ Săsĕ Byacè
26 zū̧klyázū̧klŏ pę̄ nuô. Pę̄ bè phyédunı̨́ pę̄nȩ́ to. Mę̄thé̄plòdu nı̨́dyé tă lŭ tôprę̄ ná tôprę̄ tămę́. Thé̄khwé nı̨́dyé khyĕlŭ tôprę̄ ná tôprę̄ tămę́ ní¬.

6

Vízá Rō̧lŭ Tôprę̄ Ná Tôprę̄ A Tę̄vítę̄zá

1 Puō̧vyą́ thĭ¬, thĭ ki myáhtye kayă tôprę̄prę̄ dó a mę̄thū́ tę̄ tôcôcô hénuô, thĭ dó a ohtwŏprę̄ phú Thé̄ Săsĕ Byacè zū̧klyázū̧klŏ nı̨́ thĭ yĕ tahenuô, thĭ lo cuó ithyóithya ką̄khyĕ è. Thĭ bè ilŏ thé̄dŏthé̄ngą̄ è htuŏrò thyáphú thĭ ki krwŏcuó́kuŏ tă dó tę̄ilo-ilyá akŭ tămę́ nuô, rō̧nı̨́
2 lahyă thĭnę́ ní¬. Vízá rō̧lŭ tôprę̄ ná tôprę̄ a tę̄vítę̄zá tahe ní¬. Thĭ ki mę̄phúnuô hénuôma thĭ mę hó phú Jesŭ Krístu ithyóithyakyă nuôhó.
3 Kayă tôprę̄prę̄ dó a hé nı̨́dyé anę́, vă ma kayă dó ŭ lodunı̨́klŏ tôprę̄ a hé tadū́rò a ki mą́ phúnuô mą́to hénuôma a lahŏ lyą nı̨́dyédû anę́ pré.
4 Kayă pwō̧¬ tôprę̄ tŏ sudyălyą nı̨́dyédû anę́. Rò a tŏbè dícĕnı̨́ anę́ ná kayă dó aruô tahe to. Tę̄mę dó a mę̄htuŏhó tahenuô a ki ryá hérò dó a tę̄mę̄yĕ akhu-akhyĕ, a ki thé̄krū̧
5 ma anı̨́ pré. Mę̄tĕhérò kayă pwō̧¬ tôprę̄ bèvíbèzá nı̨́dyédû a tę̄phyétę̄mę tahe.
6 Kayă dó a ithyóithya thĭ ná Cŏ́marya alā̧ango̧ tahe nuôma thĭ tŏkò dyé pę́ èthĭ tę̄twō̧tę̄ryá pwō̧tôcô.
7 Lahŏlyą nı̨́dyé tă thĭnę́ tămę́ ní¬. Tanę tă ná nę̄ ki mę̄tadwŏ mę̄uó́mę̄bí bécyą́ dó Cŏ́marya a mèthènyĕ tămę́ ní¬. Nę̄ iluō̧tą̄ phútĕnuô, nę̄ ki kę́bènó nı̨́dyé khyĕthyádû pă.
8 Mę̄tĕhérò kayă dó a iluō̧tą̄ thwihtyĕpházye a tę̄thé̄zū́thé̄lŏ tahenuô, a ki kę́ kąkhyĕ bènó nı̨́dyé khyĕthyádû tę̄pyétę̄kyă nuôtahe pă. Manárò kayă dó a iluō̧tą̄ tę̄krwŏmę̄kuŏ phú Thé̄ Săsĕ Byacè a tę̄zū̧klyázū̧klŏ lŭ tahenuô, a ki kę́bènó dyékhyĕthyádû thé̄htwŏprę̄ ta-
9 cū́prę̄ pă. Mę̄tę̄ryánuô thé̄plòpyé lahyă tămę́ ní¬. Pę̄ ki thé̄plòpyéto hérò, shyé¬ shuó́khĕ bè pănuô, pę̄ ki kę́bènó khyĕthyádû tę̄thètę̄phŏ
10 pă. Phúnuô akhu-akhyĕ bíkhĕtĕ¬ bèbè, bí pę̄ nı̨́bè tę̄shuō̧tę̄khĕ ryá akhĕnuô, pę̄ bè mę̄ryá pę́ ŭ pwō̧¬ tôprę̄. Manárò thĭ mę̄tę̄ryánuô myádurę́lŏ khópę́dû prę̄zū́ętę̄phú nuôtahe ní¬.

Tę̄dyérò Ná Tę̄hémo̧héryá Dŏ́khyĕ Tadû

11 Khŏnyą́yĕ, myá lahyă mŏ! Liplòdu yĕtahe nuôma vă ră nı̨́dû ná vănę́ pré.
12 Kayă dó a nŏshyo thĭ ná bè dū́talíphá nuôtahema a thé̄zū́ nŏhtuthé́nı̨́

ŭ ná anę́ pré. Mętĕhérò kayă nuô-
tahema a ki hésodônyă tŭpré Krístu
atę̈thyĕ dŏ krusulǫ pré kihérò a thé-
13 isĕ ŭ męcyę̈męcŭ̈ lŭnuŏ. Èthĭ dŏ a
dŭ́talí cŏ́phá nuôtahe cŏ rò a cŭ̈e
kuŏ̆ŭ tę̈thyótę̈thya to. Manárò thyá-
phú èthĭ ki behtyalŏ lahyă athéplò
ná thĭ krwŏ dŭ́talí pę́ kuŏ lŭ phá
yĕ akhyĕ nuôrò, èthĭ thézŭ̈ nŏ̆dŭ́ta-
14 lí kuŏ thĭphá pré. Vă ki hébèhtyalŏ
kuŏ phú èthĭnuô kihérò, vă ki hé-
bèhtyalŏ pré dŏ vă dônyă pę̈ Bya-
cè Jesŭ Krístu a krusu ari-akyă yĕ-
nuô pré. Jesŭ thyĕ dŏ krusulǫ hŏ
akhu-akhyĕ, tę̈pwǫ̈⌐ tôcô dŏ a ícŭ
ná hekhu yĕtahenuô, a thyĕkyă pę́-
lŏ̆hŏ dŏ văgnĕhŏ, phúnuôhŏ, vă rò
vă thyĕkyă pę́lŏ̆hŏ tę̈dŏ a ícŭ ná he-
15 khu yĕnuôtahe hŏ́hŏ.* Kayă dŭ́talí-
phá tahe bèbè, a dŭ́talí kuŏ̆ŭ to tahe
bèbè a lodu ná tôcô⌐ to. Tę̈dŏ a
lodulŏ́ŭ nuôma htwŏhtya Cŏ́marya
16 akayă yĕnuô pré. Cŏ́marya a tę̈pę̈-
tę̈dwŏ ná a tę̈thézǫ̈klabè ki o kuŏ̆dû
ná kayă dŏ a cŭ̈e tę̈ithyóithya yĕnuô
tahe alǫ ná Cŏ́marya akayă mą́lakŏ
nı́dû nuôtahe alǫ ní⌐.
17 Tą̆plehyă khŏnyą́ yĕnuô, nŏ mę-
súsámahyă pă tă vă théplò ná ŭ tô-
prę̈⌐ tămę́ ní⌐, mętĕhérò tę̈acwĕ dŏ
a o dŏ vănę́lǫ yĕtahe nuôma, a dyé-
luŏ ná vă ma Jesŭ Krístu acŭ̈ tôprę̈
mą́lakŏ hŏ.
18 Puŏ̈vyą́ thĭ⌐, Byacè Jesŭ Krístu ki
sunuŏ̆dû abwíataryĕ dŏ thĭ lŏ⌐ plĭ a
théplòkŭ ní⌐. Amèn.

6:14 Angǫ́lasá ma a thézŭ̈ hé phúyĕ: Jesŭ thyĕ dŏ krusulǫ hŏ akhu-akhyĕ, tę̈ dŏ hekhuphú thézŭ̈thélŏ̆
tahenuô, vă dyadu pă tôcô⌐ to hŏ. Rò hekhuphú dŏ aruô tahenuô, a tanę̈du pă vă tôprę̈⌐ to hŏ.

Epheso
Ephesians

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Paulu ră cuố pẹ̈ Ephesophú tahe ali yětôba akŭyěnuô, arẹ̈lố rò a dyéluỏ pẹ̈ èthĭ, “Shyé¬ shuốkhě tặtŏtặbè hố pănuô, Cốmarya ki mẹlốmẹbă a tẹ̈taritaryă one yětahe pă. Lỏ¬ tẹ̈dố a o dố mốkhu nuôtahe bèbè, lỏ¬ a o dố hekhu yětahe nuôbèbè, a ki mẹplốmẹcŭ tọ̈lỏ lŭ dố a khuklódulố Krístu yětôprẹ̈ alẹ̈ pă.” (1:10). Htuỏto a kwĭthézọ̈ kuỏ pọ́ Cốmarya akayă tahe ná a ki oplóocŭ tọ̈lŭ dố Cốmarya a tẹ̈taze-one dố adu-azặ yě alẹ̈ pă rò èthĭ ki o dĭtŭ lahyă ná thếplò tômě¬ cŭ dố Krístu akŭ pă.

Li Epheso arẹ̈lố tôkwonuô, prẹ̈ră li yětôprẹ̈ hésoluỏ éhtya pẹ̈ pọ́ tẹ̈plốtẹ̈cŭ ari-akyă. A hé pẹ̈ ná Cốmarya nwóhtyanị́ akayă tahe phútě, htuỏrò dố aphúkhŭ Jesŭ Krístu akhu-akhyĕrò Cốmarya plwŏkyă hố èthĭ tẹ̈thŭ́ phútě, rò a plwŏhte pală cuốkyă hố èthĭ phútě, htuỏrò Thế Săsě Byacè thếplòsukŭcwọ́ kuỏ Cốmarya a tẹ̈ốlyạ dố adu-azặ yěnuô, phútěnuô, prẹ̈ră héluỏhtya phúnuô. Nyẹ̈kwo tôkwo kuỏke rò thyáphú prẹ̈hốli tahe ki krwŏ ohtwŏprẹ̈ rọ́lŭ tẹ̈tôcô¬ tuỏ dố Krístu akŭ tôprẹ̈ ná tôprẹ̈ agněnuôrò, a kwĭthézọ̈nị́ prẹ̈hốli tahe.

Cốmarya akayă tahenuô, a htwŏhtya hố tẹ̈tôcô¬ tuỏ hố ná Krístu phútěnuô a dyáluỏ pẹ̈ ná ngọ́khákho tahe. A hé ná prẹ̈zṵ́etẹ̈ plốmụphú tahenuô athyáná kayă tôprẹ̈ anẹ́klọ́, Krístu rò athyáná kayă nuôtôprẹ̈ akhuklố, mặtorò prẹ̈zṵ́-etẹ̈plốmụ rò athyáná hi tômě, Krístu rò athyáná lọ́ dố a lodulố ŭ tômě dố ŭ isốlyạ lŭ dố hihtûnặ, mặtorò prẹ̈zṵ́etẹ̈plốmụ rò athyáná mě, Krístu rò athyáná vẹ̈ a héklwo ngọ́ phúnuô. Paulu dônyă pẹ̈ ŭ ná Cốmarya abwídu-ataryĕhtŭ dố Krístu akŭ yěnuôtahe ari-akyă. Lỏ¬ Krístu a tẹ̈mọ ná Krístu a tẹ̈khyáthyě anẹ́ dố krusulọ ná a tẹ̈plwŏkyă tẹ̈mẹthŭ́ ná Krístu abwídu-ataryĕhtŭ ná a tẹ̈mwọ̈-plĭbŭphuố yětahe lỏ¬ plĭ nuô, Paulu hésoluỏ pẹ̈ lỏ èthĭ ná tẹ̈ritẹ̈kyă yětahe.

Tẹ̈hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̈hébè rẹ̈ dố nyě 1:1-2
Krístu ná prẹ̈zṵ́etẹ̈ plốmụphú 1:3-3:21
Tẹ̈ohtwŏprẹ̈ dố Krístukŭ 4:1-6:20
Tẹ̈hébè tadû dố khyě 6:21-24

1

1 Vă ma Paulu. Cốmarya thếplòo dố vă ki htwŏ Jesŭ Krístu a Prẹ̈dônyă-phú tôprẹ̈.

Vă răcuốpẹ̈ liyětôba dố Cốmarya akayă dố a o lahyă dố vị̈ Epheso akŭ nuôtahe a o. Thĭ ma kayă tahe dố a htwŏhtya hố tôcô¬ tuỏ ná Krístu hố rò, thĭ vĭkyă thĭ tẹ̈zṵ́e Jesŭ Krístu to.

2 Pẹ̀ Phĕ̀ Cǒmarya ná Byacè Jesŭ
Krístu ki dyédû thĭ tẹ̀bwítẹ̀taryĕ ná
tẹ̀kacṵ́kabĕ́ ní¬.

A Tẹ̀sŏri Dǒthudǒthĕ́ Tôkyĕ Dǒ Krístu Akŭ

3 Pẹ̀ ki htuthĕ́htya rǫ́lŭ pẹ̀ Byacè
Jesŭ Krístu a Phĕ̀ Cǒmarya yĕtô-
prẹ̀ pó¬. A dyétą̀hǒ pẹ̀ tẹ̀sŏri pwǫ̀¬
tôcô dǒ a o dǒ mǒkhu hyăyĕ rò
a ki mẹcwǫ́ pẹ̀ dǒthudǒthĕ́ tôkyĕ
atẹ̀lo nuôtahe pă. Bí pẹ̀ yĕtahe ná
Krístu htwŏhtya hǒ lŭ tôcô¬ tuǒ
akhĕ̀nuô, a dyétą̀ lǒhǒ pẹ̀ nuôtahe
4 hǒ. Mẹtĕhérò, dǒ Cǒmarya a mèthè-
nyĕ pănuô, thyáphú pẹ̀ ki săsĕ̀ rò ŭ
ki dyacyą́ pă tă pẹ̀ tẹ̀thṵ́ tôcô¬ tămẹ́
agnĕnuô, a nwóhtyapă pẹ̀ dǒ Krístu
akŭ, dǒ a byályą tyahí hekhu khĕ̀to
5 pă cǒ. Cǒmarya yŏ mọní pẹ̀ akhu-
akhyĕ, dǒ¬ a byályą tyahí hekhu
akhĕ̀to pă cǒ a belyą htuǒhǒ athĕ́-
plò ná a kiíkibuô hǒ pẹ̀ phú a phú-
alyẹ ná anẹ́nuô pă, dǒ a ki mẹ phú-
yĕ agnĕnuô, a ki nǒmẹ dĭtṵ́ ná Jesŭ
Krístu pă. A mẹ phúyĕnuôma mą́-
dûpré cṵ¬ athĕ́plò thĕ́zṵ́ mẹní́dyé-
6 dû ná a tẹ̀taze-one ní́dyédû pré. A
dyétą̀kră pẹ́ pẹ̀ shyĕ̀zṵ́ mą́hǒ a phú-
prẹ̀khŭ dǒ a mọ ní́dyé yĕtôprẹ̀ akhu-
akhyĕ, pẹ̀ htuthĕ́htya rǫ́lŭ Cǒma-
rya abwídu-ataryĕhtŭ yĕnuô pó¬.
7 Dǒ Krístu khyáthyĕ anẹ́ rò athwi
htwílyą akhu-akhyĕ, Cǒmarya ihta-
ką hǒ pẹ̀, rò a plwŏkyă lǒhǒ pẹ̀ tẹ̀-
thṵ́ hǒ. Cǒmarya abwíataryĕ yĕnuô
8 adu-azą̀ nyacǒ dǒ pẹ̀gnĕ cǒ. Cǒma-
rya klǫ̀lyąlyályą tą̀pòtą̀pẹ̀ pẹ́ cǒ pẹ̀
abwídu-ataryĕhtŭ rò, a dyé pẹ̀ lǒ¬
a tẹ̀thíphé cyą́dè tahe ná a tẹ̀thé-
9 khuthĕ́gnĕ pwǫ̀¬ tôcô cǒ. Rò a dyé-
luǒ hǒ pẹ̀ ná a tẹ̀tarihuô tarithwĕ́
yĕnuôhǒ. A dyalyą htuǒhǒ athĕ́plò
dǒ a ki mẹlǒmẹbăhtya a tẹ̀tarihuô
tarithwĕ́ yĕnuô ná Krístu hǒ. Yĕma
mą́hǒ dǒ a thĕ́zṵ́ dyéluǒ pẹ́ pẹ̀ ná a
10 tẹ̀tarihuô tarithwĕ́ yĕnuôhǒ. Shyé¬
shuǒkhĕ̀ tą̀tŏtą̀bè hǒ pănuô, Cǒma-
rya ki mẹlǒmẹbăhtya a tẹ̀taritaryă
one yĕtahe pă. Lǒ¬ tẹ̀dǒ a o dǒ mǒ-
khu nuôtahe bèbè, lǒ¬ a o dǒ he-
khu yĕtahe nuôbèbè, a ki mẹplǒmẹ-
cṵ̀ tǫ́lǒ lŭ dǒ a khuklǒdulǒṵ Krístu
yĕtôprẹ̀ alẹ̀ pă.
11 Dǒ Krístu khukhyĕrò, Cǒmarya
nwóhtyahǒ pẹ̀ ná pẹ̀ ki htwŏhtya
akayă hǒ.* A dyalyą htuǒhǒ athĕ́plò
akhu-akhyĕ, a mẹ hǒ phúnuô hǒ. A
mẹhtwŏhtya lǒhǒ tẹ̀pwǫ̀¬ tôcô phú
12 a thĕ́zṵ́ mẹnuô hǒ. Thyáphú pẹ̀ ki
dyakuǒ pẹ̀ tẹ̀myásṵ̀ dǒ Krístu akŭ-
nuô rò, a mẹ pẹ́hǒ pẹ̀ phúnuôhǒ. Pẹ̀
Judaphú tahe ma kayă dǒ a myá-
sṵ̀ rẹ́lǒṵ Krístu tahehǒ. Dǒ pẹ̀ myá-
sṵ̀ phúnuô akhu-akhyĕ, ŭ ki htuthĕ́
kuǒ Cǒmarya a tẹ̀dutẹ̀htŭ tadû yĕ-
13 tahe pă. Thĭ rò, bí thĭ ní́huǒ kuǒ
tẹ̀mą́tẹ̀cǒ, tẹ̀thĕ́krṵ̀mila dǒ a mẹ-
lwóhteką thĭ ari-akyă akhĕ̀nuô, thĭ
zṵ̀e rò thĭ htwŏhtya tẹ̀tôcô¬ tuǒ ná
Krístu hǒ. Dǒ thĭ zṵ̀e Krístu akhu-
akhyĕ, a dyélyą thĭ Thé Săsĕ̀ Byacè
dǒ a ǫ́lyą one htuǒhǒ yĕnuô hǒ. Thé
Săsĕ̀ Byacè yĕnuô a thyáhǒ ná tẹ̀má-
tẹ̀dyă tôcô dǒ a dyéluǒ ná thĭ htwŏ-
14 hǒ Cǒmarya akayă hǒ. Thé Săsĕ̀
Byacè yĕnuô athyáná tẹ̀ǫ́lyą aklǫ̀-
ama tôcô dǒ a dyéluǒ ná lǒ¬ Cǒma-

1:11 Pẹ̀ htwŏhtyahǒ Cǒmarya a ucĕtazĕ̀.

rya ólyạ dố a ki dyé pẹ̀ pă tahenuô,
pẹ̀ ki nịbè pă. Shyé¬ Cốmarya a
tẹ̀ihtakạ pẹ̀ a tẹ̀phyétẹ̀mẹ yě aplû-
ahtuŏ lŏhố pă akhĕnuô, a ki dyé pẹ̀
ucĕtazĕ nuôtahe pă. Phúnuôrò ŭ ki
htuthĕhtya kuŏ Cốmarya a tẹ̀dutẹ̀-
htŭ tadû yĕtahe pă.

**Paulu Kwĭcóbĕ Pẹ́ Krístuphú Dố Vị̄
Epheso Akŭ Nuôtahe Agně**

15 Cốmarya sŏrihố pẹ̀ phúnuô akhu-
akhyĕ, cáhtya bí vă nịhuŏ ná thĭ zụ̄e
Byacè Jesŭ Krístu rò thĭ mọnị́ Cố-
16 marya akayă akhĕnuô, vă hébwíhé-
taryĕ Cốmarya dố thĭgněnuô a la-
tụ̄pẹ́pă cố tôphuố¬ to. Vă kwĭcóbĕ
bíkhĕtĕ¬ bèbènuô, vă thénẹhtyabè
17 tuọ̄ thĭ. Vă kwĭcóbĕ tadûpă dố pẹ̀
Byacè Jesŭ Krístu a Cốmarya, mạ́hố
pẹ̀phĕ dố ataryĕdu ataryĕhtŭ aprọ-
apryạ yĕtôprẹ̀ a o. Rò thyáphú thĭ
ki thégněhyă tặ̄tẹ ryáklŏpọ́ Cốma-
rya agněnuô, vă kwĭcóbĕ ná Cốma-
rya a Thé Săsĕ ki dyé thĭ tẹ̀thítẹ̀phé,
rò a ki dyéluŏ pẹ́ thĭ ná Cốma-
18 rya pă. Thyáphú thĭ ki thégněplŏ-
ryá kuŏŭ tẹ̀mẹ tẹ̀prọtẹ̀pryạ dố a ólyạ
pẹ́htuŏ hố akayă dố a ế nịdyé lŭ
nuôtahe agněnuô, vă kwĭcóbĕ dố
a ki dyéthégněplŏ pẹ́ thĭ pré. Cố-
marya dyé kryá¬ hố akayă yĕtahe
ucĕtazĕ dố angụdupṛidu, atwọ́aryá
tahe kryá¬ ĭtĕhónuô, vă thézụ̄ nŏ-
19 thégně tặ̄tẹ kuŏ thĭ. Htuŏto a tẹ̀-
prọtẹ̀pryạ dố a ki mẹcwọ́ pẹ́ kayă
dố a zụ̄e lŭ yĕtahenuô, aducó bá¬
tĕnuô, vă thézụ̄ nŏthégně kuŏ thĭ rò
vă kwĭcóbĕ pẹ́ dố thĭgně pré. Tẹ̀-
prọtẹ̀pryạ yĕnuôma a taryĕshyosŏ
20 thyácŏná, tẹ̀prọtẹ̀pryạ dố Cốmarya
mẹhtwŏprẹ̀ kạkhyĕ khyĕthyá Krístu
dố tẹ̀thyĕ nuôtôcô ná tẹ̀prọtẹ̀pryạ
dố a nŏonyăo lŭ dố mốkhu dố ata-
21 khu cốhtwó nuôtôkyĕ yĕnuôhố. Lŏ¬
prẹ̀pốtẹ̀ dố mốkhu tahe, lŏ¬ mố-
khu a taryĕshyosŏ tahe, lŏ¬ mốkhu
a tẹ̀prọtẹ̀pryạ tahe ná mốlẹ̄ abya-
cè yĕtahe lŏ¬ plĭ akhunuô, Krístu
htwŏduklŏ lŏ¬ plĭ dố èthĭkhu hố.
A mwịdumwịhtŭ yĕnuô a htyalŏ
lốklŏ cốhố ná mwị dố ŭ ki pọ́-
htya è yĕtôhtŭ nuôbèbè, dốkhyĕtô-
22 htŭ pă nuôbèbè cố hố. Cốmarya nŏo
lŏhố tẹ̀pwọ̄¬ tôcô dố Krístu a tẹ̀pố-
alẹ̄ hố. Cốmarya nwóhtya hố lŭ dố
a ki htwŏlŏ tẹ̀pwọ̄¬ tôcô akhuklŏ
23 dố prẹ̀zụ̄etẹ̀plốmụ agně hố. Prẹ̀zụ̄-
etẹ̀plốmụ ma Krístu anẹ́klọ̄. Prẹ̀zụ̄-
etẹ̀plốmụ yĕnuôma alốabăhtya cyạ́
pré ná Krístu a tẹ̀ohtwŏprẹ̀ pré.
Prẹ̀ dố a mẹlốbăcyạ́ tẹ̀pwọ̄¬ tôcô
ná khălẹ́ pwọ̄¬ tôpho nuôma tụ̄pré
Krístu pré.

2

Cốmarya Mẹlwóhtekạ Pẹ̀ Ná Abwíataryĕ

1 Dố arẹ́khĕ nuôma, thĭ yŏ nịdă cụ̄e
kuŏŭ Cốmarya angọ́ to, thĭ mẹ tẹ̀thû
akhu-akhyĕ, dốthudốthé tôkyĕnuô,
thĭ thyáná kayă thyĕhtuŏhố nuô-
2 tahe hố. Bínuôakhĕ, thĭ krwŏmẹkuŏ
hekhu a tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́ tahe. Thĭ
nịdă cụ̄e kuŏ pré khĭnéricyạ́ khuklŏ
dố a pốnị́ khĭnékhĭnŏ dố mốlẹ̄ tahe
angọ́. Khĭnéricyạ́ khuklŏ yĕnuô, a
pốnị́pă kayă dố a nịdă kuŏŭ Cốma-
3 rya angọ́ to nuôtahe. Dố¬ arẹ́khĕ
nuôma, pẹ̀ ohtwŏprẹ̀ thyáná èthĭ
nuôhố. Pẹ̀ ohtwŏprẹ̀ phú pẹ̀ théplò
lẹ́klŏ thézụ̄ mẹtẹ̀thû nuôtahe pré.
Pẹ̀ lụ̄mẹmọ pẹ̀nẹ́ ná pẹ̀nẹ́klọ̄ thwi-

htyĕ lẹ́klŏ thẽzṹ mŭmyą́ nuôtahe ná
tẹ̈tanẹ̈ mŭmyą́ tahe. Cŏ́marya tŏkò
cirya kuŏ́ cŏ́ pẹ̈ phú èthĭ nuô cŏ́.
4 Pẹ̈ thyáphúnuô prẽ tadŭ́rò, Cŏ́ma-
rya dŏ́ a lŏ́bă ná tẹ̈thẽzọ̈ yĕtôprẹ̈-
5 nuô a mọ nyacŏ́ pẹ̈ cŏ́. Bínuôkhĕ̃ pẹ̈
cṹe kuŏ́ cŏ́ angọ́ to, pẹ̈ thyácŏ́ná ka-
yăthyĕ nuô cŏ́ tadŭ́rò a dyé tṹkuŏ́
hŏ́ pẹ̈ tẹ̈ohtwŏprẹ̈ athĕ̃ ná Krístu hŏ́.
Cŏ́marya abwídu-ataryĕhtŭ akhu-
6 akhyĕrò, pẹ̈ nḭ́bèhŏ́ tẹ̈siplĕ́kąą́ hŏ́. Pẹ̈
yŏ htwŏhŏ́ tẹ̈tôcô¬ tuŏ́ ná Krístu hŏ́
akhu-akhyĕ, Cŏ́marya mẹ̈htwŏprẹ̈
kąkhyĕ tṹkuŏ́ hŏ́ pẹ̈ ná Krístu hŏ́. Pẹ̈
ná Krístu htwŏhtyahŏ́ lŭ tẹ̈tôcô¬ tuŏ́
akhu-akhyĕ, a dyé pŏ́tarí tṹkuŏ́ hŏ́
pẹ̈ ná Krístu dŏ́ mŏ́khu ahtyĕakẹ́kŭ
7 hŏ́. Cŏ́marya yĕnuô aryá nyacŏ́ dŏ́
pẹ̈ htwŏ lŭkayă yĕtahe akhu. Krístu
mẹ̈pẹ́ htuŏ́hŏ́ tẹ̈ dŏ́ pẹ̈gnĕ akhu-
akhyĕ, Cŏ́marya dyéluŏ́tą̈ą́ hŏ́ a tẹ̈-
mẹ̈mọ̈mẹ̈ryá pẹ̈ yĕtahe hŏ́. Thyáphú
Cŏ́marya ki dyéluŏ́ pẹ́ prẹ̈lukayă
shyé¬ nopă tôhtŭ tahe ná abwídu-
ataryĕhtŭ yĕtahe pănuô rò, a mẹ̈ pẹ́
8 dŏ́ pẹ̈gnĕ phúyĕ prẽ. Mẹ̈tĕ̃hérò, dŏ́
thĭ zṹe Krístu ná Cŏ́marya abwíata-
ryĕduhtŭ nyacŏ́ dŏ́ thĭ̃khuyĕ akhu-
akhyĕ, a mẹ̈lwóhtekąą́ hŏ́ thĭ hŏ́.
Dŏ́ thĭ nẹ́byacè nḭ́dû yŏ yácŭ́-yáre
khukhyĕ rò thĭ nḭ́bè tẹ̈lwóhtekąą́
mą́to. Yĕma Cŏ́marya dyétą̈ą́krą̈ą́ prẽ
9 thĭ prẽ. Dŏ́ thĭ mẹ̈ tẹ̈ryá nuôtahe
akhu-akhyĕrò Cŏ́marya mẹ̈lwóhte-
kąą́ thĭ mą́to. Phúnuôrò, thĭ lẹ́htuthẽ
phyéhtyalŏ́ nḭ́dyé thĭ̃nẹ́nuô, akhă-
10 lẹ́ o tôcô¬ to. Khŏnyą́rò pẹ̈ htwŏ-
htya phúyĕ nuôma, Cŏ́marya mẹ̈pẹ́
pẹ̈ prẽ. Dŏ́ pẹ̈ htwŏhtya tôcô¬ tuŏ́
hŏ́ ná Jesŭ Krístu akhu-akhyĕ Cŏ́-
marya dyé pẹ̈ tẹ̈ohtwŏprẹ̈ athĕ̃ hŏ́.
Thyáphú pẹ̈ ki mẹ̈tẹ̈ryá agnĕnuôrò,
a dyé hŏ́ pẹ̈ hŏ́. Pẹ̈ ki mẹ̈ tẹ̈ryá yĕ-
tahe agnĕnuô, a taritaryă one nyẹ̈¬
pẹ́lăhŏ́ dŏ́ pẹ̈gnĕ hŏ́.

Dŏ́ Krístu Akhu-akhyĕ Cŏ́marya Mẹ̈cṹ Tṹkhyĕthyá Hŏ́ Judaphú Tahe Ná Judaphú Mą́to Tahe

11 Phúnuôrò, thẽnẹ́htyabènḭ́ lahyă
thĭ̃nẹ́ ná dŏ́ nuôkhĕ̃ nuô, thĭ opacẹ̈́-
lyą́ dŏ́ Judaphú mą́to tahe aklĕ̃. Rò
Judaphú dŏ́ a ẽ nḭ́dyé anẹ́ ná kayă
dŭ́talípháphú tahenuôma, a dŭ́ la-
hyă prẽ nẹ́klọ́ pházye prẽ, rò prẹ̈-
lukayă dŭ́ pẹ́ èthĭ prẽ. Rò èthĭ nuô-
tahe ma a ẽ lahyă thĭ, “Kayă dŭ́talí-
12 pháphú mą́to tahe,” phúnuô.* Tanẹ̈
kąkhyĕ nḭ́dyé lahyă thĭ̃nẹ́ dŏ́ nuô-
khĕ̃ nuôtahe, bínuôkhĕ̃ ma thĭ thẽ-
gnĕ kuŏ́híŭ Krístu to, rò thĭ otṹ-
kuŏ́ dŏ́ Israelphú nuôtahe aklĕ̃ híto.
Dŏ́ Cŏ́marya ná akayă tahe eklọ̈-
ema lŭngọ́ rò a ŏ́lyą́ nḭ́dyé akayă
tahe aklĕ̃nuôma, thĭ otṹkuŏ́ hítoto.
Thĭ ohtwŏprẹ̈ dŏ́ hekhuyĕ nuô, thĭ
ohtwŏprẹ̈ sŏdŏ Cŏ́marya, thĭ ohtwŏ-
13 prẹ̈ sŏdŏ tẹ̈myásŭ́ lahyă prẽ. Dŏ́ arẹ́-
khĕ̃ nuôma, thĭ otaphăzye ná Cŏ́-
marya tadŭ́rò khŏnyą́yĕ thĭ ná Jesŭ
Krístu yŏ htwŏhŏ́ lŭ tôcô¬ tuŏ́ rò
Krístu yŏ sĭplĭ htuŏ́hŏ́ thĭ ná athwi
akhu-akhyĕ Cŏ́marya ẽką́ phûhŏ́ thĭ
dŏ́ akhăshyé hŏ́.
14 Mẹ̈tĕ̃hérò, Krístu anẹ́ Byacè nḭ́dû
yĕnuôma prẹ̈ dŏ́ a mẹ̈pẹ̈́mẹ̈dwŏką́

2:11 A cuŏ́ẽtuṹ thĭ phúnuô mẹ̈tĕ̃hérò èthĭ dŭ́talí lahyă aphá rò a tanẹ̈ nḭ́dyé lahyă anẹ́ ná pẹ̈ ma Cŏ́marya akayă.

tẹ̀ dố pẹ̀plèkŭ tôprẹ̀. Dố arẹ́khĕnuô,
Judaphú ná Judaphú mạ́to tahe
nuôma a thẽhtethẽhă lŭ thyáná dố
dố a o tặ̀tṵ̀ pẹ̀ yĕnuô hố. Khŏnyạ́-
yĕ a mẹ lamẹ́kyă tẹ̀thẽhtethẽhă lŭ
yĕ, rò kayă yĕnyẹ̀mụnuô a mẹhtwŏ-
15 htya khyĕthyá hố lŭ tômụhố. Juda-
phú tahe a tẹ̀thyótẹ̀thya aklĕnuôma
a tẹ̀thyótẹ̀thya aphúphyă tahe a o
ẽnyacố tadŭ̂rò dố Krístu thyĕ akhu-
akhyĕ a mẹ tadû htuŏkyă plŭ̂lŏhố
èthĭ tẹ̀ nuôtahe hố. A tẹ̀taze-one
ma mạ́hố, thyáphú kayă yĕnyẹ̀mụ
ki htwŏhtyadû kayă athĕ̀ tômụcŭ̂
dố Krístu akŭ rò, a mẹ taple nị́dû
ná anẹ́ hố. Phúnuôrò a mẹpẹ̀mẹdwŏ
16 kạkhyĕ khyĕthyá èthĭ hố. A khyá-
thyĕ athẽ dố krusulọ akhu-akhyĕ,
kayă yĕnyẹ̀mụnuô a mẹcŭ̂ kạkhyĕ
khyĕthyálŭ tômụcŭ̂ hố, rò a mẹkrṵ̂-
mẹklĕ̀ kạkhyĕ khyĕthyá èthĭ ná Cố-
marya hố. Phúnuôrò èthĭ tôprẹ̀ ná
17 tôprẹ̀ thẽhtethẽhă pă lŭ to hố. Phú-
nuôrò Judaphú mạ́to dố a o taphă-
yẹ ná Cố̆marya tahe bèbè, Judaphú
dố a ophû ná Cố̆marya tahe bèbè,
Krístu hyălyạ dônyăhéso pẹ́hố èthĭ
18 ná tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwŏ a tẹ̀thẽ́krṵ̂mila hố. Dố
Krístu mẹ pẹ́ htuŏhố dố pẹ̀gnĕ rò
Thẽ Săsĕ̀ Byacè tôprẹ̀¬ tuŏ mẹcwọ́
pẹ́ dĭtŭ́ pẹ̀ akhu-akhyĕ, lŏ¬ pẹ̀ Juda-
phú tahe bèbè, Judaphú mạ́to tahe
bèbè, pẹ̀ hyănuŏnị́ hố dố Cố̆marya
anyĕhyă hố.
19 Ki mẹphúnuôrò, thĭ Judaphú
mạ́to yĕtahenuô, thĭ htwŏpă htyĕ-
ruôkẹ́klŏphú tahe mạ́păto hố,
mạ́torò thĭ htwŏpă sĭprẹ́ tahe mạ́-
păto hố. Khŏnyạ́yĕ thĭ htwŏtṵ́
thyákuŏhố Cố̆marya a htyĕphúkẹ́-
phú thyáná akayă yĕnuôtahe hố.
Htuŏto thĭ ma Cố̆marya a hiphú-
20 phyăphú tahe hố. Thĭ ma athyáná
hi dố ŭ byá a khăduôkhăshyé ná
lṵ́ yĕtômĕ nuôhố. Prẹ̀dônyăphú
ná prẹ̀prọ tahe nuôma athyáná ŭ
byá hihtû a khăduôkhăshyé yĕ-
tahenuô hố. Rò Byacè Jesŭ Krístu
anẹ́byacè nị́dû yĕnuôma athyá-
ná hiyĕ tômĕ kiklọ̀kima agnĕnuô
è ma a htwŏ prẹ̀tahtwó klọma
pẹ́ ŭ tẹ̀ dố a lodulố ŭ tôprẹ̀ hố.
21 Byacè ma prẹ̀ dố a pṵ̂macwima
tṵ́plónị́ lŏ hikrṵ̂hikrṵ́ yĕtômĕ
rò a mẹduhtya ná duhtya nị́ hi
yĕtômĕ rò dố̆khyĕtadûnuô, a
htwŏhtya tẹ̀lŭhŏdusăsĕ dố Bya-
22 cè lẹ́onị́dyé agnĕ tômĕ hố. Dố thĭ
ná Krístu htwŏhtya hố lŭ tẹ̀tôcô¬
tuŏ akhu-akhyĕ, Krístu dyaplố-
tṵ́ kuŏhố thĭ ná Juda Krístuphú
tahe hố. Htuŏrò dố Thẽ Săsĕ̀ Bya-
cè a tẹ̀prọtẹ̀pryạ akhu-akhyĕ, thĭ
dố a htwŏkuŏ Judaphú mạ́to
yĕtahenuô, ŭ isŏhtya tṵ́kuŏ hố
thĭ ná Judaphú dố Cố̆marya
ahikŭ yĕnuôhố.

3

Cố̆marya Nŏ Paulu Ná A Ki Dônyă Pẹ́ Judaphú Mạ́to Tahe

1 Phúnuôrò, dố vă mẹ Krístu a tẹ̀-
phyétẹ̀mẹ rò vă dônyă pẹ́ Judaphú
mạ́to tahe ná tẹ̀thẽ́krṵ̂mila yĕ akhu-
akhyĕrò, vă mạ́dû hố Paulu yĕ, ŭ bè
dố̆tặ̀kyă hố vă dố htŏkŭ.
2 Cố̆marya abwíataryĕ akhu-
akhyĕrò, a dyélyạ vă tẹ̀mẹ dố vă
ki mẹcwọ́ pẹ́ thĭ yĕnuôma, vă zṵ̂e
3 ná thĭ nị́huŏ htuŏdûhố. Cố̆marya
dyéluŏ pẹ́ vă ná tẹ̀acố̆azặ dố ŭ

thégněhtwó to yěnuô, vă răluŏ
thégněcuó pę́ htuŏhó thĭ dó li-
yětôba akŭnuô takŏtakiphú hó.
4 Shyé¬ thĭ hó văliyě pă akhĕnuô,
thĭ ki thégněhyă ná vă thégně-
plŏbé tę̀cózą̆ rò tę̀cózą̆ yěnuôma
mą́hó Krístu ari-akyă yěnuô hó.
5 Tę̀cózą̆ yěnuô, Cómarya dyéluŏ
pę́kuŏ kayă mú¬ nukhĕ nuôtahe
to. Manárò khŏnyą́yě dó Thé Săsĕ
Byacè akhu-akhyĕrò a dyéluŏ pę́
hó a Prę̀dônyăphú dó a săsĕ yĕ-
tahe ná aprę̀pro̧ săsĕ yĕtahe hó.
6 Cómarya a tę̀cótę̀zą̆ dó ŭ thégně-
htwó to yěnuôma mą́hó Cómarya
dyétą̆ pę́hó Judaphú tę̀sŏri hó.
Rò tę̀sŏri yĕtahenuô, thĭ Juda-
phú mą́to tahe nı́bè ró̧thyákuŏhó
ná èthĭ yěnuôhó. Judaphú mą́to
tahe ná Judaphú yĕtahenuô, a
htwŏhó lŭ nę́ tôprę̀cŭ hó. Lŏ¬ Có-
marya ólyą̆kyă akayă tahenuô,
thĭ Judaphú mą́to tahe ki nı́bè
ró̧kuŏhó ná èthĭ hó. Dó thĭ zû̧e
tę̀thékrû̧mila rò thĭ htwŏhtya-
hó tôcô¬ tuŏ ná Jesŭ Krístu
akhu-akhyĕ, thĭ nı́bèkuŏ lŏhó tę̀sŏri
nuôtahe hó.
7 Cómarya abwíataryĕ a tę̀dyékră
yĕ ná a tę̀pro̧tę̀pryą̆ akhu-akhyĕrò
a dyélyą̆ hó vă tę̀mę̀yĕ dó vă ki
bè dônyă pę́ ŭ ná tę̀thékrû̧mila yĕ-
8 nuô hó. Dó Cómarya kayă yĕtahe
aklĕnuô, vă ma kayă dó atŏakò kuŏ
có ŭ taki¬ to tôprę̀. Phúnuô có ta-
dŭ́rò Cómarya dyétą̆ vă tę̀bwítę̀ta-
ryĕ yĕ ná vă ki bè hésoluŏ pę́ Juda-
phú mą́to tahe ná Krístu a tę̀ngu̧du-
pri̧du dó pû̧thégně bé có ari-akyă to
9 yĕtahe. Cómarya ki mę̀lóbăhyă a tę̀-
taritaryă one tę̀ acóazą̆ yĕtôcô phú-
tĕ pănuô, a dyétą̆hó vă tę̀mę̀ dó vă
bè cuó hésoplŏ pę́ ŭ tę̀yĕnuô hó. Na
dó a talwó htuŏtahe nuô, Cómarya
dó a byályą̆ tę̀ lŏ¬ plĭ yĕtôprę̀nuô,
10 a dyéluŏ pę́ ŭ tę̀yĕ híto. Khŏnyą́-
rò thyáphú prę̀pótę̀ dó mókhu ná
mókhu a taryĕshyosŏ tahe ki myá-
htye thégně Cómarya oná a tę̀cyą́-
tę̀dè bá¬ tĕ, rò a dyéluŏ pę́ èthĭ
ná a mę̀htwŏ ícŭ tôhó Judaphú dó
a htwŏ Krístuphú tahe ná Judaphú
mą́to rò a htwŏ Krístuphú tahenuô a
mę̀htwŏhó lŭ tômu̧tuŏ phú a prę̀zû̧-
11 etę̀plómu̧ tômu̧cŭlŭ nuôhó. Cómar-
ya dyalyą̆ htuŏhó athéplò dó a ki
mę̀ phúyĕ nuôma dó a byályą̆ tya-
hí hekhuto akhĕ pă có. Khŏnyą́yĕ
dó pę̀ Byacè Jesŭ Krístu mę̀plŭ́mę̀-
htuŏkyă pę́ lŏhó pę̀ akhu-akhyĕ, Có-
marya mę̀lómę̀bă pę́hó a tę̀tari one
12 yěnuôhó. Dó pę̀ zû̧e Krístu, htuŏ-
rò dó pę̀ htwŏhtyahó tę̀tôcô tû̧ ná
lŭ akhu-akhyĕ, khŏnyą́yĕ pę̀ ki hyă-
nuŏ dó Cómarya a o ná tę̀zû̧e nı́-
dyéné ná tę̀khŭ́tę̀hă nuôma anı́ hó.
13 Mę̀phúnuôrò, vă kwĭthézo̧ thĭ, dó vă
khyábè tę̀cyę̀tę̀cû̧ dó thĭgně yěnuô,
théplòpyé tă lahyă tămę́ ní¬. Vă
khyábè phúyĕ nuôma thĭ lę́nı́bwí nı́-
taryĕ agněpré.

Paulu Kwĭcóbĕ Pę́ Khyĕthyá Ephesophú Tahe Agně

14 Dó tę̀ritę̀kyă yĕ akhu-akhyĕrò, vă
dángû̧ kwĭcóbĕ pę́ thĭ dó văphĕ a
15 mèthènyĕ có. Lŏ¬ mókhu a hiphú-
phyăphú tahenuô bèbè, lŏ¬ hekhu
a hiphúphyăphú tahenuô bèbè, Có-
marya yěnuôma èthĭ aphĕ mą́lakŏ
16 tôprę̀. Cómarya a tę̀sŏrisŏbŭ opluo-
phè có. Phúnuô akhu-akhyĕ, vă

kwĭhtya è dố a ki nǒ Thế Săsĕ Byacè ki dyétą̆ dĭtứ pẹ̆ thĭ atẹ̆taryĕshyosŏ yĕ rò a ki mẹshyomẹsŏhtya
17 khyĕthyá thĭ thếplò pă. Htuŏto dố thĭ tẹ̆zứtẹ̆nyą̆ akhu-akhyĕrò, thyáphú Krístu ki hyă oklọ̆sốma dố thĭ thếplòkŭ agnĕnuôrò, vă kwĭcốbĕ pẹ̆ dố thĭgnĕ. Vă kwĭcốbĕ ná thĭ ki mọhyă ná mọhyă nị́ Cốmarya, htuŏrò thĭ ki mọhyă ná mọhyă nị́dyé lŭ tôprẹ̆ ná tôprẹ̆. Thĭ ki mẹphúnuô hérò phú thòrwị́ sátą̆ząą̆ nuô, thĭ tẹ̆mọ ki cuốząkuŏ phúnuô pă, htuŏrò phú ŭ byályą klọ̆maryá hi tômĕ akhăshyénuô, thĭ tẹ̆mọ ki klọ̆maryá thyákuŏdû phú-
18 nuô pă. Htuŏrò Krístu mọ cố thĭ bá¬ tĕnuô, vă kwĭcốbĕ dố thĭ ná Cốmarya akayă săsĕ tahe ki thếgnĕhyă tą̆tẹ bélŏ pă. Atẹ̆mọ pẹ̆ yĕnuô adu-ząą̆ nyacố, htuŏto a tadû-
19 cyą̆ pă cố to. Ŭ thếgnĕhtwó Krístu atẹ̆mọ tôprẹ̆¬ to manárò thyáphú thĭ ki thếgnĕ kuŏŭ nuôrò, vă kwĭcốbĕ dố thĭgnĕ. Bí thĭ thếgnĕhyăhố atẹ̆mọ akhĕnuô, thĭ ki nị́bè lốbă lŏlŏ¬ Cốmarya alẹ́klŏ nuôtahe pă.
20 Htuthếhtya lahyă Cốmarya. Dố a tẹ̆prọtẹ̆pryą adu-ząą̆ yĕ mẹtẹ̆ dố pẹ̆kŭ akhu-akhyĕ, a ki mẹbế lốklŏ pẹ́ cố pẹ̆ ná pẹ̆ kwĭhtya è nuôtahe pă cố. Mą́torò, a ki mẹbế lốklŏ pẹ́ cố pẹ̆ ná pẹ̆ tanẹ
21 onepă prế nuôtahe pă cố. Dố Jesŭ akhu-akhyĕrò ŭpwọ̆¬ tôprẹ̆ ki htuthếhtya lŏdû Cốmarya ní¬. Kayă tôhtŭ htuŏ tôhtŭ dố a zứe Jesŭ Krístu tahenuô, a ki htuthếhtya dû Cốmarya acứcứ ahtŭhtŭ ní¬. Amèn.

4

Tẹ̆htwŏhtya Tôcô¬ Tuŏ Hố Lŭ Dố Krístu Akŭ

1 Phúnuô akhu-akhyĕ, vă kwĭthếzọ̆-
nị́ thĭ thyáná ŭ dốtą̆ kayă dố htŏ-
kŭ dố Byacè agnĕ tôprẹ̆nuô. Cốma-
rya ếhố thĭ dố thĭ ki htwŏhtya prẹ̆-
zứetẹ̆phú tahe akhu-akhyĕ vă kwĭ-
thếzọ̆ thĭ ná thĭ ki ohtwŏprẹ̆ dya-
ryákuŏ thĭ thếplò phú prẹ̆zứetẹ̆phú
2 tahe tŏkò ohtwŏprẹ̆ nuô. Dố thĭ
mẹtẹ̆ lŏ¬ plĭ aklĕnuô, thĭ tŏbè htwŏ
lahyă kayă dố a shyalyą athếplò rò a
thếdŏthếngą tahe. Htuŏrò khyáthế-
plòhtŭ nị́dyé lahyă lŭ tôprẹ̆ ná tôprẹ̆
3 dố tẹ̆mọ nị́dyélŭ akŭ nuô ní¬. Thế
Săsĕ Byacè mẹplốmẹcŭ hố thĭ hố.
Thyáphú thĭ ki oplốocŭ tadû tọ́lŭ
agnĕnuô, yácứ ohtwŏprẹ̆ lahyă dố
4 tẹ̆pẹ̆tẹ̆dwŏ akŭ ní¬. Pẹ̆ yĕtahe ma
pẹ̆nẹ́klọ́ ocŭtọ́lŭ tôprẹ̆¬ tuŏ prế, pẹ̆
nị́bè cŭrọ́lŭ Thế Săsĕ Byacè tôprẹ̆¬
tuŏ prế. Phúnuôhố, bí Cốmarya ế
pẹ̆ akhĕnuô, a ốlyą ná a ki dyéno
pẹ̆ tẹ̆ryá yĕ dốkhyĕ pă. Phúnuôrò pẹ̆
lŏ¬ plĭ myásŭ rọ́lŏ lŭ tẹ̆yĕ tôcô¬ tuŏ
5 prế. Pẹ̆ Byacè cŭ lŭ tôprẹ̆¬ tuŏ prế,
pẹ̆ tẹ̆zứtẹ̆nyą ma tôcô¬ tuŏ prế lŭ,
htuŏto pẹ̆ plwŏ rọ́lŭ htyĕ tôcô¬ tuŏ
6 prế. Pẹ̆ Cốmarya cŭ lŭ tôprẹ̆¬ tuŏ
prế. È ma pẹ̆ lŏ¬ plĭ aphĕ thyálŭ prế.
A pố thyá lŏplĭ pẹ̆, rò a mẹ dĭtứ tẹ̆
dố pẹ̆ lŏ¬ plĭ akŭ. A okuŏ dố pẹ̆ lŏ¬
plĭ akŭ.
7 Manárò Krístu dyétą̆ khólŭ pẹ̆ tẹ̆-
cyą́tẹ̆dè tôprẹ̆ ná tôprẹ̆ dố pẹ̆ ki mẹ-
khólŭ a tẹ̆phyétẹ̆mẹ tahe. Krístu ibĕ-
tą̆ pẹ́ pẹ̆ tẹ̆cyą́tẹ̆dè yĕnuô, a thếlŏ
8 nị́dyé to. Lisăsĕ răone nuôma a hé
phúyĕ hố. Rò a hé,

"Bí a kạ kahtyahố dố khă-
lẹ̄htyalỗ akhẽnuô, a pṹcuốnḭ́
prẹ̀thẽhte è dố a lacṹkyă lŭkhălẹ̄
nuôtahe. Rò a dyéhố akayă tahe
shyĕzṹ hố."[t]
9 "A kạ kahtya," angọ́lasá ma ĭtĕ?
"A kạ kahtya," angọ́lasá ma a thẽ
hé ná Krístu hyălyạ htuŏhố dố he-
khulẹ̄ dố a zặ̄lố ŭ yĕnuô tôprẹ̀ hố.
10 Kayă dố a hyălyạ htuŏhố dố he-
khu yĕtôprẹ̀nuô, tôprẹ̀¬ tuŏ prẽ lŭ
ná a kạ kahtya dố khălẹ̄htyalỗ lố-
klỗ ná mố́khu tahe nuôtôprẹ̀ hố. Dố
mố́khu bèbè, dố mố́lẹ̄ bèbè, dố he-
khu khălẹ̄ bítĕ¬ tôpho bèbè, thyá-
phú a ki olỗ khălẹ̄ pwọ̄¬ tôpho-
nuô rò, a kạ kahtya dố mố́khu prẽ.
11 Thyáphú ŭ ki htwŏ Prẹ̀dônyăphú
tahe, ŭ ki htwŏ prẹ̀prọ tahe, ŭ ki
htwŏ prẹ̀dônyă tẹ̀thẽ́krṹmila tahe, ŭ
ki htwŏ prẹ̀zṹetẹ̀plố́mụ Thárá tahe,
ŭ ki htwŏ prẹ̀ithyó lisăsĕ athárá
tahenuôrò, prẹ̀ dố a dyétặ̄ ŭ tẹ̀cyạ́-
tẹ̀dè dố a khókhyedû lŭ tahe yĕtô-
12 prẹ̀ nuôma mạ́hố Krístu hố. Thyá-
phú Cố́marya akayă tahe ki o tarita-
ryă anẹ́ ná a ki mẹ pẹ́ lŭ tẹ̀mẹ agnĕ,
htuŏto thyáphú a ki dyéshyodyésŏ-
htya prẹ̀zṹetẹ̀ plố́mụphú dố a mạ́
Krístu anẹ́klọ́yĕ agnĕnuôrò, a dyé-
13 tặ̄ dûhố phúnuôhố. Rò Krístu anẹ́-
klọ́yĕ a ki shyohtyasŏhtya tuọ́dố pẹ̀
lŏ¬ plĭ ki olŭ ná tẹ̀zṹ tôcô¬ tuŏ
ná tẹ̀thẽ́gnĕhyă Cố́marya aphúkhŭ
tôcô¬ tuŏ pă. Htuŏto pẹ̀ ki htwŏhtya
prẹ̀zṹetẹ̀phú dố a duprẹ́ tặ̄tẹ tahe
pă. Tẹ̀duprẹ́ tặ̄tẹ yĕnuôma mạ́hố pẹ̀
htwŏhtyahố kayă dố a lố́bă thyáná
Krístu dố alố́abă yĕtôprẹ̀ nuôhố.
14 Phúnuôrò pẹ̀ ma athyáná pacẹ̄-
phú dố a ŏnúpă nuôtahe mạ́pătо hố.
Kayăka dố a ithyólahŏ tẹ̀ tahenuô,
a ilolahŏ cyạ́ pă pẹ̀ to, rò pẹ̀ zṹ-
ethṹ cyạ́kuŏ pă èthĭ atẹ̀ithyóithya to
hố. Pẹ̀ thyápă ná thòklyĕ dố kẹ́la-
thẽ́du rò a plyạ́ lụhtŏlụlyạ è tôbè-
15 nuô mạ́ pătohố. Mạ́tôkhónuô, pẹ̀ tŏ
hébèklỗ dố tẹ̀cố́tẹ̀tẹ ná tẹ̀mọ yĕtahe.
Htuŏrò dố pẹ̀ mẹ tẹ̀pwọ̄¬ tôcô akŭ-
nuô pẹ̀ bè htwŏhtya thyákuŏdû ná
pẹ̀ Byacè Krístu dố a htwŏ pẹ̀ khu-
16 klố yĕnuô tôprẹ̀ hố. Krístu pṹma
oplố́cṹ tọ́lỗ akayă thĭtahe dố athyá-
ná kayă rwḭhtwo ná akrwíakrwó dố
acṹma ícṹ nḭ́tọ́ lỗ nẹ́klọ́ krṹkrọ̄ dố a
khólŭ yĕnuôtahe hố. Ki nẹ́klọ́ krṹ-
krọ̄ tôcô ná tôcô ki mẹdû atẹ̀mẹ
dố a tŏ mẹ tahe hénuôma, nẹ́klọ́
sĭprẹ̀lỗ ki duhtya rò sŏhtya ná sŏ-
htya pă. Prẹ̀zṹetẹ̀plố́mụ nuôma a
thyá phúnuô hố́hố. Prẹ̀zṹetẹ̀ plố́mụ-
phú dố atẹ̀mẹ khólŭ yĕtahenuô, a
ki mọ nḭ́dyélŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ rò a
ki mẹ nḭ́dyédû tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ atẹ̀-
mẹ hénuôma, prẹ̀zṹetẹ̀plố́mụ yĕ ki
duhtya lố́bă dĭtṹ dû ná Krístu a tẹ̀-
prọtẹ̀pryạ akhyĕ pă.

Tẹ̀ohtwŏprẹ̀ Athẽ Dố Krístu Akŭ

17 Phúnuôrò, dố Krístu amwḭ akŭ
rò vă bè hésŏsŏ nyă thĭ ná ohtwŏ-
prẹ̀ lahyă tă phú kayă dố a thẽ́-
gnĕ Cố́marya to nuôtahe ohtwŏprẹ̀
nuô tămẹ́. Èthĭ atẹ̀tanẹ tahe nuôma
18 abwíataryĕ o tôcô¬ to. Èthĭ nuô-
tahe ma a thẽ́gnĕplŏ bẽ́ kuŏŭ tẹ̀mạ́-
tẹ̀cố to. Dố èthĭ khuklố́pryẹ̀ akhu-
akhyĕ, a thẽ́gnĕ kuŏ lahyă ŭ Cố-

[t]Li Htuthẽhtya 68:18

marya aklyáaklŏ to, dố èthĭ thégnĕkuŏ lahyă ŭ Cómarya aklyáaklŏ
to akhu-akhyĕrò, èthĭ nı̧̈bè kuŏŭ
théhtwŏprẹ athĕ dố Cómarya dyé
19 yĕnuô to. Bí èthĭ mẹthŭ cố tẹ̈
akhĕnuô, a tanẹ thétarẹ̆ nı̧̈dyé kuŏ-
pă cố anẹ́ to. Èthĭ lûmẹ phú anẹ́klọ̆
pházye a tẹthézûthélŏ kwĭ èthĭnuô,
èthĭ dyélyạkyă anẹ́klọ̆ dố thwihtyĕ-
pházye a tẹthézû mŭmyạ́ patápa-
tŏ dố a ki mẹlŏ lŏ¬ èthĭ théplò
a tẹtanẹ mŭmyạ́ricyạ́ nuôtahe cố.
Rò a thézû mẹ plehyă tadûpọ́ la-
hyă cố.
20 Thĭ rò, bí thĭ thégnĕhyă hố Krístu
akhĕnuô, ŭ ithyónó thĭ ná thĭ ki
21 ohtwŏprẹ phúnuô tôprẹ¬ to. Thĭ dố
a htwŏhtya tôcô¬ tuŏ ná Krístu hố
tahenuô, vă zûe ná thĭ nı̧̈huŏ tặtẹ
htuŏhố Krístu ari-akyă hố. Htuŏ-
rò ŭ ithyó htuŏ pẹ́ hố thĭ tẹ̈-
ithyó dố acóatẹ dố Jesŭ ithyó htuŏ-
22 hố nuôtahe hố. Ŭ ithyóhố thĭ ná
thĭ tŏbè plwótặkyă thĭ tẹ̈ohtwŏ-
prẹ alyẹ-alwŏ tahe. Bí thĭ ohtwŏ-
prẹ dố tẹ̈ohtwŏprẹ alyẹ-alwŏ kŭyĕ
akhĕnuô, thĭ théplò a tẹthézû mŭ-
myạ́ tahenuô a ilopyéilokyă thĭ rò
23 a mẹ mŭmyạ́ricyạ́ lŏ thĭ théplò. Ŭ
ithyóhố thĭ ná mẹthĕhtya thĭ thé-
plò a tẹtanẹ dyathudyathé nuôtahe.
24 Rò kŭhtyathyáhtya lahyă tẹ̈ohtwŏ-
prẹ athĕ phú Cómarya byátặ thyá-
kuŏ htuŏhố thĭ ná anẹ́klọ̆ dố tẹ̈có-
tẹ̈tẹ mạ́lakŏ ná tẹ̈săsĕ mạ́lakŏ akŭ
nuôtahe ní¬.
25 Phúnuôrò lahŏ pă tă ŭ tôprẹ¬
tămẹ́ ní¬. Hébècóhébètẹ lahyă ŭ
pwŏ¬ tôprẹ ní¬, mẹtĕhérò pẹ̈ ma
athyáná nẹ́klọ̆ tôprẹ¬ tuŏ lŭ, ma-
nárò akrûakrọ̆ khólŭ phúnuôpré.[u]
26 Thĭ ki théplòdu rò mẹthû tă tẹ̈ tămẹ́
ní¬. Mọ̆tặ tyahíto nuô, thĭ bè thé-
27 plò swílé khyĕthyá ní¬.[v] Thyáphú
khĭnéricyạ khuklŏ ki cwinuŏnı̧ tă thĭ
dố tẹthû akŭ tămẹ́nuô, plwŏmŏpẹ́
tă èklyá tămẹ́ ní¬. Phúnuôrò thé-
28 plòdu tadû tă lahyă tămẹ́. Kayă dố
a htwŏprẹ ehuô tôprẹnuô, ehuô ple-
hyă pă tămẹ́ ní¬. Thyáphú a ki zû-
ezûŏ bẹ́pẹ́kuŏ kayă sŏphásŏryạphú
tahenuô, a bè krûekrûryạ nı̧̈kuŏdû
tẹ̈ryạ dố a cócû tahe.
29 Ngọ́ dố a htwŏbwíhtwŏtaryĕ dố
ŭgnĕ to nuô, nŏhteplé tă dố thĭ
kyặkŭ tômŭ¬ tămẹ́ ní¬. Thyáphú
a ki nı̧̈hĕnı̧̈re pẹ́ kayă dố a nı̧̈huŏ
tẹ̈ tahe agnĕnuô, hébè lahyă pré
ngọ́ dố a htwŏbwíhtwŏtaryĕ rò a
ki mẹcwọ́ ŭ tẹ̈duhtyahtŭhtya nuô-
tahe pré ní¬. Hébèpré lahyă ngọ́
30 dố ŭ lo è nuôtahe pré ní¬. Mẹthé-
plẹ̆ tă Cómarya a Thé Săsĕ tămẹ́.
Cómarya dyé thĭ Thé Săsĕ Byacè
yĕnuôma, a thyáhố ná tẹ̈mátẹ̈dyă
tôcô dố thĭ ma Cómarya atẹ̈ hố.
Thé Săsĕ Byacè yĕnuô, a ki otọ̆
ná thĭ tuọ̆dố Cómarya hyă mẹlwó-
31 hteka thĭ pă nuôtônyĕ pă. Vĭkyă
kyă tẹthéplòsĕ, tẹthéplòdu, tẹklyé
éhtŏémọ lŭ, tẹ̈dyámwı̧̈htyĕzọ, tẹthé-
khá mŭmyạ́ricyạ́ ŭ pwŏtôcô yĕtahe
32 ní¬. Mẹmọmẹryá nı̧̈dyé lŭ rò thé-
zọ̈ nı̧̈dyé lŭ tôprẹ ná tôprẹ ní¬.
Dố Krístu akhu-akhyĕrò, Cómarya
plwŏkyă hố thĭ tẹthû akhu-akhyĕ,
plwŏkyă nı̧̈dyé kuŏ lŭ tẹthû tôprẹ ná
tôprẹ phúnuô ní¬.

[u]Zekaria 8:16 [v]Li Htuthéhtya 4:3

5

Ohtwŏprę̣ Dố Tę̣lĭ Akŭ

1 Thĭ ma Cốmarya aphúalyẹ dố
a mọ ṇ́dyé thĭtahe akhu-akhyĕ,
ohtwŏprę̣ myábŭ̌ thyákuŏ lahyă
2 phú ènuô ní⌐. Thĭ tŏ ohtwŏprę̣ la-
hyă phútĕ hénuôma, mọṇ́ lahyă
ŭruô pwǫ̆⌐ tônyĕ thyáná Krístu mọ
ṇ́dyé pę̣ rò a khyáthyĕ athé dố pę̣-
gnĕ nuô ní⌐. Htuŏto Krístu lŭhtya
a thếhtwŏprę̣ dố Cốmarya a mèthè-
nyĕ thyáná tę̣nuǫ̣̂mứnuǫ̣̂sŭ dố atŏ
Cốmarya athếplò yĕnuô hố.
3 Thĭ htwŏhố Cốmarya akayă
săsĕ tahe akhu-akhyĕ, tę̣cuốthứ
prę̣mòprę̣khŭ, tę̣mę̣ tarę̣̆ ṇ́dyé-
ṇé ná thwihtyĕpházye a tę̣thếzứ
mŭmyạ́ricyạ́ pwǫ̆tôcô, tomaná tę̣-
kốvĕkốpra e ṇ́dyé dûgnĕ tahenuô,
4 a tŏbè oṇ́ dố thĭklĕ̀ taki⌐ to. Tę̣-
hébè dố ŭ thếzǫ̣́thếryą̣́, tę̣hébè dố
angọ́lasá oto tahe, tę̣hébè patápa-
tǫ̆ tahenuô, akòabè to akhu-akhyĕ
hébè lahyă tămẹ́ ní⌐. Phû⌐ ná thĭ
kírẹ́ hétę̣ phúnuô tahenuô hébwíhé-
5 taryĕ htyarẹ́ dố Cốmarya nuô. Thĭ
thếgnĕ tặ̆tę̣hố ná kayă dố a cuốthứ
prę̣mòprę̣khŭ, kayă dố a mę̣tarę̣̆
ṇ́dyé anẹ́ ná thwihtyĕpházye a
tę̣thếzứ mŭmyạ́ricyạ́ tahe, ná tę̣kố-
vĕkốpra e ṇ́dyédûgnĕ tahenuô, a
ṇ́bècyạ́ kuŏŭ ucĕtazĕ dố Krístu ná
Cốmarya ahtyĕakẹ́kŭ nuô tôprę̣⌐
to. Kayă dố a kốvĕkốpra e ṇ́dyédû-
gnĕ tahe nuôma athyáná cốbĕhtya
6 prę̣zọprę̣kí ṇ́ nuôhố. Nŏilo-ilyáṇ́ tă
thĭṇé ná kayă dố a hébèlahŏ rò
angọ́lasá oto tahenuô tămẹ́ ní⌐.
Kayă dố a mę̣ tę̣mŭmyạ́ricyạ́ phú-
nuô tahe, rò a ṇ́dă kuŏ ŭ Cốmarya
angọ́ to tahenuô, Cốmarya ki thế-
plòdu èthĭ pă rò a ki cirya èthĭ pă.
7 Phúnuôrò, cuốnuŏ krwŏbốthyó tọ́-
kuŏ tă ná kayă mę̣tę̣thứ́ phúnuô
tahe tămẹ́ ní⌐.
8 Thĭ nẹ́byacè ṇ́dû cố rò thĭ ohtwŏ-
prę̣ htuŏhố dố tę̣khítę̣lǫ̣ aklĕ hố.
Manárò khŏnyạ́yĕ thĭ htwŏhố Bya-
cè akayă rò thĭ ohố dố tę̣lĭ akŭ hố.
Phúnuôrò ohtwŏprę̣ thyákuŏ lahyă
9 phú tę̣lĭphú tahenuô ní⌐. Mę̣tĕhérò,
tę̣lĭ a tę̣thètę̣phŏ tahe nuôma mạ́hố
lŏ⌐ tę̣twọ́tę̣ryá, tę̣cốtę̣tę̣ ná tę̣thế-
10 plò cốcứ yĕtahe nuôhố. Rò myá-
pṵ thếgnĕ lahyă tę̣ dố atŏ Cốmarya
11 athếplò nuôtahe ní⌐. Tę̣khítę̣lǫ̣ atę̣-
mę̣ tahenuô cuốnuŏkrwŏ mę̣tọ́kuŏ
tămẹ́ ní⌐. Ètĭ tę̣mę̣ nuôtahe ma
abwítaryĕ o tôcô⌐ to. Mạ́tôkhónuô,
tę̣ yĕtahenuô a dyéthếgnĕ pẹ́ ŭ ná
12 aryáto. Tę̣mę̣ dố kayă ṇ́dă kuŏŭ Cố-
marya angọ́ to tahe mę̣huômę̣thwé
ṇ́dyé tahenuô, hébèdônyă kuŏ pré
atę̣mę̣ ari-akyă prénuô tŏ hébè cố to
cố. Tę̣nuôtahe ma lẹ́thếtarę̣̆ akhălẹ́
13 pré. Ŭ phyéhteluŏ lŏ tę̣lŏ⌐ plĭ dố alĭ-
klĕ nuô, lŏ⌐ tę̣yĕtahe, athyáná ĭtĕ-
14 nuô ŭ myáhtye luŏlĭphó lŏplĭcố. Tę̣
dố a dyé myáhtyeluŏ thếgnĕ tặ̆tę̣
ryá ŭ ma tứpré tę̣lĭ pré. Phúnuôrò
ŭ hé,

> “Phĕ̀ omyĕshyo, thếṇ́kuŏ mŏ
> ŭ, ihtòkạ kuŏmŏŭ dố tę̣thyĕ a
> khălẹ́yĕ nuô. Krístu a tę̣lĭyĕ ki
> takhĕtặ dố nę̣lọ pă.”

15 Phúnuôrò, thĭ bè ohtwŏprę̣
phútĕnuô, rǫ̣ṇ́ lahyă thĭṇé ní⌐.
Ohtwŏprę̣ lahyă tă phú kayă dố a
tanę̣plŏ tanę̣phé kuŏŭ to nuôtahe
tămẹ́ ní⌐. Ohtwŏprę̣ lahyă phú
kayă dố a tanę̣plŏ tanę̣phé nuôtahe

16 ní¬. Bíkhĕtĕ¬ bèbè, bí nẹ̀ nḭ́bè tẹ̀-
shuŏ́tẹ̀khĕ̀ ryá dŏ́ nẹ̀ ki bèmẹ tẹ̀ryá
akhĕ̀nuô, tarú mẹ è ní¬, mẹtĕ̀hé-
rò mǫ̨́nyĕmǫ̨́thĕ̀ khŏnyą́ yĕtahe
nuôma mǫ̨́nyĕmǫ̨́thĕ̀ dŏ́ ŭ mẹ tẹ̀-
17 mŭmyą́ricyą́ tahe prĕ́. Phúnuôrò
o uŏáyá lahyă tămẹ́ ní¬. Byacè
thĕ́plòo kryá¬ phútĕnuô myápṳ̆
18 thĕ́gnĕkuŏ̀ lahyă ní¬. Emṳ̆ŏpryá la-
hyă thĭnẹ́ ná htyĕsípre̱ tămẹ́ ní¬,
mẹtĕ̀hérò tẹ̀emṳ̆ŏpryá nuô a mẹpyé
ŭ tẹ̀ohtwŏprẹ̀. Phúnuôrò plwŏ Thĕ́
Săsĕ̀ Byacè ki olŏobă dû dŏ́ nẹ̀kŭ
19 ní¬. Thĭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ irŏ nḭ́dyé-
lŭ ná Cŏ́marya ali-irŏ tahe ná li-irŏ
htuthĕ́htya nuôtahe ní¬. Hŏ́ irŏ la-
hyă rò irŏ htuthĕ́htya lahyă dŏ́ thĭ
20 thĕ́plòkŭ nuô. Ĭtĕtĕ¬ agnĕ̀ bèbè,
dŏ́ pẹ̀ Byacè Jesŭ Krístu amwḭ
akhu-akhyĕ, tarú hébwíhétaryĕ pẹ̀
Phĕ̀ Cŏ́marya pwǫ̨̆¬ tôphuŏ ní¬.

Mĕ Ná Vẹ̀ Tahe

21 Thĭ yŏ bezṳ́benyą́ Krístu akhu-
akhyĕ, cṳ̆e khyĕlŭ ngǫ́ tôprẹ̀ ná tô-
22 prẹ̀ ní¬. Mĕthĭ¬, phú thĭ cṳ̆e Byacè
angǫ́ nuô, cṳ̆e kuŏ̀ thĭ vẹ̀tahe angǫ́
23 ní¬. Mẹtĕ̀hérò, phú Krístu mą́dû
prẹ̀zṳ́etẹ̀plŏ́mṳ akhuklŏ́ nuô, vẹ̀ ma
a mą́ dûhŏ́ mĕ akhuklŏ́. Prẹ̀zṳ́etẹ̀-
plŏ́mṳ ma mą́ Krístu anẹ́klǫ́ hŏ́. Prẹ̀
dŏ́ a ihtakạ a prẹ̀zṳ́etẹ̀plŏ́mṳ yĕ-
24 nuôma èhŏ́. Phúnuôrò, khŏnyą́yĕ
phú prẹ̀zṳ́etẹ̀ plŏ́mṳphú cṳ̆e Krístu
angǫ́nuô, thĭ tŏbè cṳ̆ekuŏ̀ thĭvẹ̀ tahe
angǫ́ dŏ́ tẹ̀lŏ¬ plĭ akŭ.
25 Vẹ̀thĭ¬, phú Krístu mǫ nḭ́dyé a
prẹ̀zṳ́etẹ̀plŏ́mṳ rò a dyélyạkyă cŏ́
athĕ́ dŏ́ prẹ̀zṳ́etẹ̀ plŏ́mṳphú tahe
agnĕnuô, mǫnḭ́ lahyă thĭmĕ ní¬.
26 Thyáphú a ki mẹsăsĕ̀nḭ́ a prẹ̀zṳ́-
etẹ̀ plŏ́mṳphú tahenuô, a thyĕkyă
pẹ́ cŏ́ dŏ́ èthĭ agnĕ, rò a sĭplĭ-
kyăhŏ́ èthĭ ná htyĕ ná è alą̆angǫ́
27 yĕnuôhŏ́. Thyáphú a prẹ̀zṳ́etẹ̀ plŏ́-
mṳphú ki twǫ́ ki thăryă ki lĭtakhĕ̀-
ryá dŏ́ a mèthènyĕ pănuô, a khyá-
thyĕ pẹ́ dŏ́ èthĭ agnĕ, rò a thĕ́zṳ́
dŏ́ a prẹ̀zṳ́etẹ̀ plŏ́mṳphú, bèvíbè-
rwǫ̨̆ nḭ́ to. Bè tanĭtanuŏ́ nḭ́ to, bè
mŭmyą́ricyą́ nḭ́ ná tẹ̀ dŏ́ aruô tahe
to. Mą́tôkhónuô, a thĕ́zṳ́ dŏ́ a bè
săsĕ̀ rò ŭ bè dyanḭ́ tẹ̀thŭ́ dŏ́ alǫ to.
28 Phúnuôrò, phú¬ vẹ̀ tahe mǫlyạ nḭ́-
dyé anẹ́klǫ́ nuô, èthĭ tŏbè mǫ nḭ́-
dyé amĕ phúnuô. Kayă dŏ́ a mǫ nḭ́-
dyé amĕ nuô a mǫ nḭ́dyé hŏ́ anẹ́hŏ́.
29 Ŭ thĕ́hte lyạ nḭ́dyé ŭnẹ́ tôprẹ̀¬ to.
Mą́tôkhónuô, ŭ buôebuôŏ myákhwè
lyạ nḭ́dyé ŭnẹ́ pwǫ̨̆¬ tôprẹ̀. Krístu
anẹ́ nḭ́dû a buôebuôŏ myákhwè lyạ-
nḭ́ dyé anẹ́klǫ́ dŏ́ amą́ a prẹ̀zṳ́etẹ̀
30 plŏ́mṳphú yĕtahe phúnuôhŏ́. Pẹ̀ ma
anẹ́klǫ́ krṳ̆krǫ̨̆ tahe akhu-akhyĕ a
31 myákhwè lyạ nḭ́dyé pẹ̀. Lisăsĕ̀kŭ
hé, “Dŏ́ tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ akhu-akhyĕrò,
prẹ̀khŭ ki cuŏ́ taphăkyă ná amṳ́o-
aphĕ̀ rò a ki cuŏotǫ́ ná amĕ. Rò
èthĭ thĕ́gnĕ yĕnuô a ki htwŏhtya
32 hŏ́ lŭ tôprẹ̀¬ tuŏ̀ hŏ́.”[w] Ngǫ́ yĕ-
nuôma acŏ́azą̆ dŏ́ ŭ thĕ́gnĕhtwó to,
tadŭ́rò ngǫ́ yĕnuôma a thĕ́zṳ́ hédû
Krístu ná a prẹ̀zṳ́etẹ̀ plŏ́mṳphú tahe
33 prĕ́. Manárò, thĭ bèbè, thĭ bè mǫ-
lyạ nḭ́dyé thĭmĕ phú thĭ mǫlyạ nḭ́-
dyé thĭnẹ́nuô pwǫ̨̆¬ tôprẹ̀. Htuŏ̀rò
mĕ bèbè, a bè bezṳ́benyą́ nḭ́ avẹ̀
pwǫ̨̆¬ tôprẹ̀.

[w]Hekhuhtwŏlú 2:24

6

Phú Ná Muǫ̃phě̃ Tahe

1 Phúlyẹthĩ, thĩ htwŏhtyahǒ tẹ̀tô-
cô¬ tuǒ ná Byacè hǒ akhu-akhyě,
nı̨dă lahyă thĩmuǫ̃thĩphě̃ angǫ́ ní¬,
mẹtĕhérò nı̨dă muǫ̃phě̃ngǫ́ ma tẹ̀
2 dǒ atŏabè. “Bezų̃benyą lahyă thĩ-
muǫ̃ ná thĩphě̃ ní¬.”[x] Ngǫ́mekyă
yĕnuôma Cǒmarya mekyă rę̣lǒ angǫ́
tômũ̌ dǒ a otǫ̃kuǒdû ná a tẹ̀ǫ́lyą hǒ.
3 A tẹ̀ǫ́lyą yĕnuôma kryá¬ ĭtĕ hérò,
thĩ ki bezų̃ thĩmuǫ̃thĩphě̃ hénuô,
thĩ ki nı̨bè tẹ̀sŏri pă, htuǒto thĩ ki
ohtwŏprẹ̀ mǫ̃nyĕmǫ̃thě̃htŭ dǒ he-
khuyě pă.[y]
4 Phě̃thĩ, mẹthě̃plòdu tă thĩphú
tămẹ́ ní¬. Mą̨tôkhónuô, buôebuôŏ
ithyóithya duhtyaprẹ̃htya nı̨ ètĩ ná
Byacè Cǒmarya alą̃angǫ́ nuô, htuǒto
zũklyázũklŏnı̨ ètĩ ná Byacè Cǒma-
rya thẽzũ nǒmẹ pẹ̀ nuôtahe ní¬.

Cũ Ná Abyacè

5 Cũthĩ, nı̨dă lahyă thĩ hekhuné-
khu Byacè yĕtahe angǫ́ ní¬. Thẽisĕ
ètĩ rò bezų̃benyą ètĩ ní¬. Phú¬
thĩ nı̨dă Krístu angǫ́ nuô, nı̨dă lŏ-
6 thulŏthě̃ ètĩ angǫ́ ní¬. Thyáphú a
ki htuthẽnı̨ thĩ rò thĩ nı̨dăpré ètĩ-
ngǫ́ tũpré bí a opǫ̃myá thĩ akhě̃nuô
tămẹ́ ní¬. Mẹtĕhérò thĩ ma Krístu
acũ tahe akhu-akhyě, mẹ lŏthulŏthě̃
pẹ́ ètĩ phú Cǒmarya thẽzũ nǒmẹ
7 thĩ nuô ní¬. Mẹ săprẹ̃nyacě pẹ́ ètĩ
thyáná thĩ mẹpẹ́ mǒkhu Byacè atẹ̀-
mẹ nuô ní¬, cuǒ tanẹ tă ná thĩ mẹpẹ́
hekhu Byacè atẹ̀mẹ tahenuô tămẹ́
8 ní¬. Mẹtĕhérò thĩ thẽgnĕhǒ, kayă

Roma klyĕphú thyá hyecą tǫ̃hté (6:10)

htwŏcũ tahe bèbè, kayă opală tahe
bèbè, ki a mẹ tẹ̀ryá hérò Cǒmarya ki
dyé è tẹ̀mẹnı̨khwókè pă.
9 Phúnuôhǒ, cũbyacè thĩ¬, mẹryá-
kuǒ lahyă thĩcũ tahe phúnuô ní¬.
Hé taròthě̃ thẽisĕ tă ètĩ tămẹ́ ní¬.
Thĩ bèbè, ètĩ bèbè, thĩ Byacè ocũ̌
prẽ lŭ tôprẹ̀¬ tuǒ dǒ mǒkhu prẽnuô,
thẽgnĕdû lahyă ní¬. Thĩbyacè dǒ
mǒkhu yĕnuôma, a myádu myápa-
tí to.

Paulu Hésopẹ́ Prẹ̀zų̃etẹ̀phú Tahe Dǒ A Ki Bè Sásû Khĩnéricyą Khuklǒ Phútĕ

10 Dǒkhyě tadûnuô, vă thẽzũ hé thĩ
phúyě, thyáphú thĩ kishyokisŏhtya
nuô, phyé lahyă Byacè a tẹ̀prǫ-
tẹ̀pryą shyosŏ yĕtahe ní¬. A tẹ̀-
prǫtẹ̀pryą yĕtahe nuôma ashyo-asŏ
11 nyacǒ. Thyáná klyĕphú tahe kũ-
thyáhtya a takuǫ̃tabě nuô, kũthyá-
htya lŏ lahyă takuǫ̃tabě dǒ Cǒma-

[x]Li Hteką 20:12, Li Dônyă 5:16 [y]Li Hteką 20:12, Li Dônyă 5:16

rya dyé thĭ yĕnuô ní¬. Thyáphú thĭ
ki mẹ̣tą̆tṵ̆ sûbĕ́dû khĭnéricyą̆ khuklŏ
a tẹ̀ilo-ilyá lahŏ tahenuô, kṵ̆thyá-
12 htya lahyą̆ phúnuô ní¬. Mẹ̣tĕ̀hérò,
pẹ̀ sásû ná kayą̆ dŏ a o ná apháazye
athwi-ahtyĕ tahenuô mą̆to. Pẹ̀ sásû
ná khĭnékhĭnŏ dŏ a pŏtẹ̀ tahe, ná
khĭné dŏ a o ná a taryĕshyosŏ tahe
ná khĭné shyosŏ dŏ a pŏ hekhu a
tẹ̀khítẹ̀lọ̀ nuôtahe, ná khĭné mŭmyą̆
13 dŏ a o dŏ mŏlẹ̆ nuôtahe. Phúnuôrò,
shyé¬ tẹ̀pyą̆tẹ̀sĕ̀ amọ̆nyĕ hyątuọ̆hŏ
pą̆ akhĕ̀nuô, thyáphú thĭ ki ihtò ta-
nyą̆ sûryá kuŏ̆ṵ, htuŏto shyé¬ thĭ
sáplṵ̆sáhtuŏhŏ pą̆nuô, thĭ ki thukyą̆
tą̆mẹ̆nuô rò kṵ̆thyáhtya lŏ lahyą̆ Cŏ-
14 marya a takuọ̆tabĕ̀ yĕnuô tahe. Phú-
nuô akhu-akhyĕ ihtò tanyą̆ sûryá la-
hyą̆ thĭnẹ̆. Nyą̆htyama Cŏmarya a
tẹ̀mą̆tẹ̀cŏ yĕ dŏ athyáná thĭ nyą̆-
htyamanyą̆htŏ dŏ thĭ nyą̆tą̆ akŭnuô
ní¬. Kṵ̆thyáhtya tẹ̀cŏtẹ̀tẹ yĕ phú thĭ
kṵ̆thyáhtya cą̆tọ̆hté dŏ a ki takẹ̀bí-
15 nị̆ thĭnẹ̆ yĕnuô ní¬. Thyáná klyĕphú
taritaryą̆ dyáhtya one lahyą̆ a khu-
phá suhtŏ dŏ a ki htecuŏ agnĕnuô,
taritaryą̆ one lahyą̆ thĭnẹ̆ ná tẹ̀thé-
krṵ̆mila dŏ a dyé thĭ tẹ̀thuôtẹ̀krĕ tẹ̀-
16 pẹ̆tẹ̀dwŏ yĕnuô ní¬. Htuŏto, athyá-
ná thĭ pṵ̆klọ̀ma katya dŏ lẹ̆tadyą̆ tą̆-
tṵ̆sû yĕnuô, tarú pṵ̆klọ̀ma nị̆ ryá la-
hyą̆ thĭ tẹ̀zṵ̆tẹ̀nyą̆ dŏ a ki mẹ̀pị̆ sû-
kyą̆ khĭné aplẹ̆ miŭ dŏ a khé hyą̆-
17 tŏ thĭ nuôtahe ní¬. Thégnĕ tą̆tẹ lą-
hyą̆ tẹ̀mẹ̀lwóhteką̆ ari-akyą̆ dŏ Cŏ-
marya mẹ̀pẹ́ htuŏhŏ thĭ dŏ athyá-
ná thĭ klwọ̆htya khuklwọ̆tọ̆hté dŏ a
ki takẹ̀ tą̆tṵ̆nị́ pẹ́ thĭ yĕnuô, htuŏto
pṵ̆ma Thé Sĕsĕ Byacè ané dŏ a mą̆dû
18 Cŏmarya alą̆angọ̆ yĕnuô ní¬. Kwĭ-
cŏbĕ Cŏmarya rò kwĭthézọ̆ nị̆ lŭ dŏ
a ki mẹ̀cwọ́ thĭ tẹ̀pwọ̆¬ tôcô ní¬.
Kwĭcŏbĕ lahyą̆ phú Thé Sĕsĕ Byacè
zṵ̆klyázṵ̆klŏ thĭ nuô pwọ̆¬ tôphuŏ
ní¬. Rò bí thĭ kwĭcŏbĕ phúnuô akhĕ,
othĕklyą̆ rò rọ̀nị́ lahyą̆ thĭnẹ́ ní¬.
Kwĭcŏbĕ nị́pẹ́lọ̆ lŏ¬ Cŏmarya akayą̆
nuôtahe pwọ̆¬ tôphuŏ ní¬.
19 Thyáphú Cŏmarya ki nŏhébè
vą̆ ngọ́ dŏ a tŏkò hébè nuôtahe
agnĕnuôrò, bí vą̆ kírẹ́ cáhtya hé pẹ́
ṵ akhĕ, kwĭcŏbĕ nị́pẹ́kuŏ dŏ vągnĕ
ní¬. Htuŏto thyáphú vą̆ ki hésodô-
nyą̆ hąhą̆ pẹ́kuŏṵ ná Cŏmarya a
tẹ̀thékrṵ̆mila dŏ a ouŏobí nyẹ̆¬ lą̆-
hóyĕ agnĕnuô, kwĭcŏbĕ nị́pẹ́ kuŏpọ́
20 dŏ vągnĕ ní¬. Dŏ Krístu nwóhtya
hŏ vą̆ ná a prẹ̀héso tẹ̀ritẹ̀kyą̆ tôprẹ̀
dŏ vą̆ ki hésodônyą̆ pẹ́ ṵ ná tẹ̀thé-
krṵ̆mila yĕ akhu-akhyĕ, khŏnyą̆yĕ
vą̆ tą̆hŏ dŏ htŏkŭ hŏ. Tẹ̀ dŏ vą̆ tŏbè
dônyą̆ pẹ́ ṵ tahenuô, thyáphú vą̆
ki dônyą̆ hąhą̆ pẹ́ ṵ agnĕnuôrò,
kwĭcŏbĕ pẹ́ kuŏ dŏ vągnĕ ní¬.

Paulu A Tẹ̀hémọ̆héryá Dŏ Khyĕ Tadû

21 Tykico ma pẹ̀ puọ̆vyą̆ dŏ pẹ̀ mọ
nị́dyé nyacŏ lŭ tôprẹ̀, htuŏto è ma
puọ̆vyą̆ dŏ acŏ ná Byacè tẹ̀mẹ̀. Thyá-
phú thĭ ki thégnĕ ná vą̆ omọ-oryá
ĕ, ma to ĕ, htuŏto vą̆ mẹ̀kryá¬
ĭtĕtĕnuô, a ki hyą̆ hésoluŏ pẹ́lŏ thĭ
22 pą̆. Tẹ̀ritẹ̀kyą̆ a khąshyékhąryą̆ dŏ
vą̆ thézṵ̆ thŭhyą̆ è dŏ thĭo nuôma
mą̆hŏ, thyáphú thĭ ki thégnĕ ná pẹ̀
omọ-oryá ĕ, ma to ĕ, htuŏto thyá-
phú a ki hyą̆ dyéshyodyésŏhtya pẹ́
thĭ théplò agnĕ pré.
23 Phĕ̀ Cŏmarya ná pẹ̀ Byacè Jesŭ
Krístu ki dyédû puọ̆vyą̆ Krístuphú
tahe ná tẹ̀pẹ̆tẹ̀dwŏ, tẹ̀mọ̀nị́ lŭ tôprẹ̀
ná tôprẹ̀, ná tẹ̀zṵ̆e Krístu yĕtahe ní¬.

24 Cốmarya ki dyéluǒ pẹ̣̈dû abwíataryě
ná kayǎ dố a mọ̈ Byacè Jesǔ Krístu
nuôtahe ná atẹ̣̈mọ̈ dố atadû cyạ̈to
yěnuô ní⌒.

Philippi
Philippians

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Li Philippi yětôba ma Paulu ră bí a cuốmẹ̈ ohtwŏhtya rẹ̈lố hố prẹ̈zṹetẹ̈plốmụ̈ tômụ̈ dố a o dố Europe kẹ̈dukŭ, Roma kẹ̈muṹ a tẹ̈pốalẹ̈, Macedonia kẹ̈phúkŭ. Li yěnuô a ră bí ŭ dốnuỏ lŭ dố htỏkŭ akhě. Kayă mẹ̈ Cốmarya a tẹ̈phyétẹ̈mẹ̈ dố aruô tahe hétakhwótakè pacyẹ̈ishyé lŭ, htuỏrò kayă o bí vỵ̈ Philippi prẹ̈zṹetẹ̈ plốmụ̈kŭ tahehenuô, a ithyóithya thṹ ŭ a o tahe, bínuôkhě a ră cuṹ pẹ̈ èthĭ liyětôba. Manárò dố Paulu a tẹ̈zṹsỏ Jesŭ Krístu akhu-akhyě, a dyéoluỏhtya tẹ̈thélụṹphòphṹ ná tẹ̈lẹ̈zṹenḭ̈ li yětôba.

Bí Paulu lorṹ akhě Philippi Krístuphú tahe thŭhyă pẹ̈ lŭ tẹ̈mẹ̈cwṹ tahe akhu-akhyě a thézṹ ră hébwíhétaryě cuṹpẹ̈ èthĭ pré. Paulu ná lỏ¬ Philippi Krístuphú tahe khyábè tẹ̈mẹ̈cyẹ̈mẹ̈cṹ. Phúnuôrò èthĭ thếplò khṹhăhtya, èthĭ zṹe plehyă lă pṹ, rò Paulu myáhtyehố tẹ̈shuốtẹ̈khě ryáhóyě akhu-akhyě, a dyéshyodyéṣỏ hyă pṹ èthĭ thếplò. A kwĭthézṹ èthĭ, a ki shyalyạ̈ lahyă athếplò thyáná Krístunuô, htuỏrò a ki pṹkóvěkópra-e nḭ́dyé tṹdû gně tămẹ̈, a ki phyédu phyéhtyalỏ tă lahyă anẹ̈ tămẹ̈. A dyé thénẹ̈htyabè khyěthyá èthĭ ná èthĭ tẹ̈ohtwŏprẹ̈ dố a htwŏhtya hố tôprẹ̈¬ cṹ ná Krístu phúyěnuôma mạ́hố dố èthĭ zṹe Krístu khukhyěrò èthĭ nḭ́bèhố Cốmarya abwídu-ataryěhtŭ ashyězṹ yětôcô hố, dố èthĭ cṹe krwŏmẹ̈ kuỏ Judaphú a tẹ̈thyótẹ̈thya tahe akhyěnuô mạ́to, rò a ră ná kayă dố a htwŏhtya hố tôprẹ̈¬ cṹ ná Krístu tahenuô, Cốmarya dyé hố èthĭ tẹ̈thélụṹphòphṹ ná tẹ̈kacṹkabé hố.

Dố¬ Krístuphú tahe a tẹ̈zṹtẹ̈nyạ̈ tahe ná a tẹ̈ohtwŏprẹ̈ tahe akŭnuô, a o lahyă ná tẹ̈thélụṹphòphṹ, tẹ̈zṹelyạ̈ nḭ́dyé nẹ̈, tẹ̈plốtẹ̈cṹ ná tẹ̈mẹ̈ayamẹ̈khyă tahe. Liyětôba thézṹ ră dulố ma yětahe hố. Htuỏto a dyéluỏ ná Paulu mọ̈nḭ́ nyacố Philippi prẹ̈zṹetẹ̈ plốmụ̈phú yěnuôtahe cố.

Tẹ̈hébè tôtṹ ná tôtṹ

Tẹ̈hébè rẹ̈ dố nyě 1:1-11
Paulu myáhtye sítôbè tẹ̈ tahe 1:12-26
Tẹ̈ohtwŏprẹ̈ dố Krístu akŭ 1:27-2:18
Tẹ̈taze-one pẹ̈ Timothy ná Epaphrodito 2:19-30
Tẹ̈dyérṹdyéryẹ̈ one prẹ̈ dố a thếhte Krístuphú tahe ná
Tẹ̈taròthé thếisě tahe 3:1-4:9
Paulu ná akhŏ vỵ̈ Philippiphú tahe 4:10-20
Tẹ̈hébè tadû dố khyě 4:21-23

1

1 Pẹ̄ ma Paulu ná Timothy. Pẹ̄ ma
Jesŭ Krístu a prẹ̄mẹtẹ̄phú tahe. Pẹ̄
răcuố pẹ́ li yětôba ná Cốmarya aka-
yă dố a htwŏhtya hố tẹ̄tôcô‿ tuŏ
ná Jesŭ Krístu rò a o lahyă dố vḭ
Philippi akŭ nuôtahe a o. Pẹ̄ răcuố-
patố̱ pẹ́kuŏná prẹ̄zṹetẹ̄plốmụ khu-
klốkhuklyă tahe ná prẹ̄mẹcwọ́ prẹ̄-
2 zṹetẹ̄ plốmụphú tahe. Pẹ̄ Phĕ̄ Cố-
marya ná Byacè Jesŭ Krístu ki dyé-
dû thĭ tẹ̄bwítẹ̄taryĕ ná tẹ̄kacṹka-
bẹ́ ní‿.

Paulu Kwĭcóbĕ̄ Dố Kayă Philippiphú Dố A Zṹe Krístu Tahe Agnĕ

3 Vă thẽnẹ́htyabè tuố̱ thĭ bíkhĕ̄-
tĕ‿ bèbè nuô, vă hébwíhétaryĕ vă
4 Cốmarya. Vă kwĭcóbĕ̄ pẹ́ dố thĭgnĕ
bíkhĕ̄tĕ‿ bèbè nuô, vă thẽkrṹthẽlŏ
5 pwŏ̱‿ tôphuố cố. Mẹtĕ̄hérò, vă mẹ
tẹ̄thẽkrṹmila yĕnuô, thĭ yŏ mẹtố̱kuŏ
hố ná vă dố kalúkhĕ̄ tuố̱khŏnyạ́ cố
6 hố. Cốmarya dố a cáhtya htulya ryá-
kạ htuŏhố thĭ thẽplò yĕtôprẹ̄nuô, vă
zṹe tặtẹ cố ná a ki mẹryá plehyă plṹ-
lă tuố̱dố Jesŭ Krístu amọ̄nyĕ hyătuố̱
pănuô tôphuố pă.
7 Vă yŏ mọ nyacố thĭ akhu-akhyĕ,
vă tanẹ thĭrithĭkyă phúyĕnuôma atŏ
pré. Bí vă opă dố htŏkŭ akhĕ̄yĕ-
nuô bèbè, bí vă tŏ hébè takẹ̄ tặtṹ
sûbí nḭ́dyé vă tẹ̄thẽkrṹmila rò vă tŏ
hébè klọma sû nḭ́dyé vă tẹ̄thẽkrṹ-
mila akhĕ̄yĕnuô bèbè, Cốmarya mẹ-
ryá nyacố pẹ̄ rò a dyétặ khódû pẹ̄
tẹ̄mẹ dố pẹ̄ ki mẹrọ́lŭ tẹ̄ rò lĕ héso-
8 dônyă pẹ́ ŭ ná tẹ̄thẽkrṹmila. Vă ne-
thuô myáhtye nyacố thĭ rò vă mọ
nḭ́dyé thĭ pwŏ̱‿ tôprẹ̄ ná tẹ̄mọ dố
Jesŭ Krístu dyé vă yĕnuôma Cốma-
rya thẽgnĕ pré.
9 Thyáphú thĭ tẹ̄mọ nḭ́dyé lŭ tô-
prẹ̄ ná tôprẹ̄ yĕ, a ki shyohtya
ná shyohtya, htuŏto thyáphú thĭ
ki thẽgnĕhyă ẽhtya ná ẽhtya pọ́
lahyă htuŏto thyáphú thĭ ki thẽ-
gnĕ ibĕphẽcyạ́ lahyă tẹ̄ dố athṹ
ná atŏ tahe agnĕnuôrò, vă kwĭcó-
10 bĕ̄ pẹ́ dố thĭgnĕ pré. Thyáphú thĭ
ki thẽgnĕplŏ tặtẹ ryá tẹ̄ dố aryá-
lố rò thĭ ki thẽplò mwŏ̱plĭthĭplo,
htuŏto tuố̱ shyé‿ Krístu hyă khyĕ-
thyá amọ̄nyĕ pă tônyĕnuô, ŭ ki dya-
cyạ́ pă tă tẹ̄thṹ dố thĭlọ tămẹ́ nuô,
11 vă kwĭcóbĕ̄ pẹ́ dố thĭgnĕ. Htuŏto
vă kwĭcóbĕ̄ pẹ́ dố thĭgnĕ, dố Jesŭ
Krístu a tẹ̄prọtẹ̄pryạ khukhyĕrò,
thĭ ki thèhte dĭtṹ kuŏ lahyă tẹ̄-
cótẹ̄tẹ athè tahe. Mẹtĕ̄hérò bí ŭ
myáhtye thĭ thèhte tẹ̄mạ́tẹ̄có athè
yĕtahe akhĕ̄nuô, ŭ ki beduzṹnyạ́
Cốmarya, rò ŭ ki htuthẽhtyanḭ́
lŭ pă.

Vă Ohtwŏprẹ̄yĕ Vă Thẽlẹ̄tṹ Krístu Pré

12 Vă puố̱vyạ́ thĭ, lŏ‿ tẹ̄mẹhtwŏhtya
anẹ́ ná vă yĕtahe nuôma mạ́ pré a
mẹcwọ́ pẹ́ tẹ̄thẽkrṹmila ki duhtya
htŭhtya agnĕpré nuôma vă thẽzṹ
13 nŏthẽgnĕ kuŏ thĭ. Dố vă zṹe Krístu
akhu-akhyĕrò ŭ dóo vă dố htŏkŭ pré
nuôma lŏ‿ klyĕphú opọ́ khwíhŏhtĕ
yĕnuôtahe bèbè, lŏ‿ kayă dố aruô
14 nuôtahe bèbè, a thẽgnĕ lŏ pré. Dố
ŭ dótặ vă dố htŏkŭ akhu-akhyĕrò,
puố̱vyạ́ Krístuphú ẽprẹ̄ a tẹ̄zṹenḭ́
Byacè yĕnuô a shyohtyasŏhtya tọ́ la-
hyă rò a hésodônyă hă hyă pẹ́ hố ŭ
ná Cốmarya alặangọ́, rò èthĭ thẽisĕ
pă lahyă tôcô‿ to hố.

15 Kayă tahehenuô a thékhwé kuŏ
lahyă vă, a thézu̧ dícĕ lahyă vă
rò a hésodônyă pȩkuŏŭ ná Krístu
a tȩthékru̧mila pré. Manárò tahehe
ma a dyacódyatȩ lahyă pré athé-
16 plò rò a hésodônyă pȩ ŭ pré. Èthĭ
mo̧ni̧ vă rò a mȩ lahyă pré, mȩtĕ-
hérò tŏbè hébètakȩbí tătȩu̧ni̧ tȩthé-
kru̧mila atȩmȩ yĕnuôma Cómarya
dyé vă pré nuô èthĭ thégně lahyă
17 pré. Kayă thékhwé vă nuôtahe ma
a hésodônyă lahyă Krístu ari-akyă
ná tȩthéplòcó théplòtȩ to. Èthĭ nuô-
tahe ma a thé dícĕ lahyă vă pré.
Vă yŏ o dó htŏkŭ akhu-akhyĕ èthĭ
mȩ phúyĕnuôma a thézu̧ nŏkhyá-
18 bè cyȩklŏ po̧ vă tȩpya̧tȩsĕ pré. Kayă
tahehenuô, a ki hésodônyă pȩ ŭ ná
a tȩdyathudyathé dó athû có bèbè,
taheherò a ki hésodônyă pȩ ŭ ná
a tȩdyathudyathé dó atŏ cóbèbè,
a mȩ lahyă bítĕ tôcô bèbè, a lȩ-
héo ná tôcô¬ to. Tȩ dó a lodulŏ
tôcô ma ma̧ hó èthĭ hésodônyă pȩ
ŭ ná Krístu ari-akyă yĕnuôhó. Kayă
nyȩmu̧lŏ a hésodônyă lahyă Krístu
ari-akyă akhu-akhyĕ vă thékru̧thȩ-
lŏ pré.

Vă ki thékru̧ plehyă tadû po̧nyă
19 pă pré, mȩtĕhérò, dó thĭ kwĭcóbĕ
khukhyĕ, ná Jesŭ Krístu a Thé Săsĕ
ki mȩcwo̧ pȩ vă pă khukhyĕrò, vă
ki siplĕhte dó htŏkŭ pănuô vă thé-
20 gně pré. Vă tȩthézu̧ ná vă tȩmyá-
sŭ ma ĭtĕ hérò, dó Krístu a mèthè-
nyĕ pănuô, vă klyá thétarȩnó nyă
pă taki¬ to hó. Vă htwŏprȩ bèbè,
vă thyĕ bèbè, thyáphú ŭ ki htuthé-
htyani̧ Krístu agnĕnuôrò, vă thézu̧
ohtwŏprȩ lŏbă có ná tȩthéplòkhŭ-
hă phú vă khŭhyă ni̧dyé pwŏ¬ tô-
21 phuŏ nuôpré. Tȩohtwŏprȩ dó văgně
ma ĭtĕ hérò, vă thézu̧ ohtwŏprȩ pȩ-
tûpré dó Krístu agně pré, rò vă ki
thyĕ hénuôma tȩbwítȩtaryĕ oé lŏ-
22 klŏ có dó văgně có. Vă ki ohtwŏ-
prȩ plehyăni̧po̧ hérò, vă ki mȩ tȩ
dó abwíataryĕ o nuôtahe pă. Maná-
rò vă ki nwóphyé bítĕ tôcôtĕ nuô
23 vă thégně tătȩ hí to. Vă tŏ nwó-
phyé bítĕ tôcôtĕ nuô vă thégně to,
apya̧ nyacó dó văgně có. Vă thé-
zu̧ bekyă vă tȩhtwŏprȩ yĕtôhtŭ rò
vă thézu̧ ka̧-o to̧kuŏ hó ná Krístu
hó, phúyĕnuôma tȩdó aryálŏhó dó
24 văgně hó. Manárò, tȩ dó a lodulŏ
tôcôma vă tŏbè ohtwŏprȩ pȩ kuŏ-
25 pă dó thĭgně yĕnuôhó. Vă thégně
tătȩ hó ná vă tŏbè ohtwŏprȩ pȩ kuŏ-
pă dó thĭgně rò vă ki oto̧kuŏ ná
thĭ pă. Thyáphú thĭ tȩzu̧tȩnya̧ ki-
shyokisŏ hyăto̧, htuŏto dó thĭ zu̧e
Krístu khukhyĕrò thĭ ki thékru̧thȩ-
lŏ hyăshyo to̧po̧ pă nuôrò vă ki mȩ-
26 cwo̧ thĭ pă. Thyáphú thĭ ki htuthéni̧
Jesŭ Krístu mȩpȩ tȩdó văgně yĕta-
henuôrò vă ki ka̧ oto̧kuŏ khyĕthyá
ná thĭ pă.

27-28 A htwŏhtya phútĕ bèbè, thĭ tŏ
ohtwŏprȩ lahyă phú Krístu a tȩthé-
kru̧mila héso pȩ thĭnuô ní¬. Thĭ ki
mȩphúnuô hérò vă hyămyáhtye thĭ
bèbè, vă otaphăzye ná thĭ rò vă ni̧-
huŏ pré thĭrithĭkyă bèbè, vă ki thé-
gně nyădûhó ná thĭ théplò ícŭhó
lŭ rò thĭ ihtòsásû tanyăro̧hó lŭ dó
tȩthékru̧mila a tȩzu̧tȩnya̧ agnĕhó,
htuŏto thĭ théisĕ pă kayă dó a thé-
htethéhă thĭ nuôtahe alȩ tohó. Thĭ
ki mȩphúnuô hérò thĭ khyáluŏ pȩhó
èthĭ ná Cómarya ki mȩpyékyă èthĭ
pă, rò Cómarya ki mȩlwóhteka̧ ke

29 thĭ ná anę́ nı̨́dû pă. Mętĕhérò, Cŏmarya dyé tûpré thĭ tę̣sŏri dŏ thĭ ki zû̧e
Krístu yĕnuô mą̣to, a thĕplòo kuŏdû
ná thĭ ki khyákuŏ tę̣męcyę̣męcû dŏ
30 Krístu agnĕgnĕ. Tę̣sá dŏ thĭ sá yĕnuôma athyáná vă sá htuŏhŏ nuôtahe pré. Vă khyábè tę̣ dŏ arę́ano nuôtahema thĭ myáhtye htuŏdû hŏ. Htuŏrò phú thĭ nı̨́huŏ hŏ nuô, vă sá tadû tuọ̆ pă cŏ khŏnyą̣yĕnuô cŏ.

2

1 Thĭ tę̣ohtwŏprę̣ dŏ Krístu akŭ yĕnuôma, a nı̨́hĕnı̨́re sálę́ thĭ ĕ? Atę̣mo̧ yĕnuôma a męmo̧ sálę́ thĭ thĕplò ĕ? Thĭ bŏthyóbŏlă kuŏ sálę́ lahyă ná Thé Săsĕ Byacè ĕ? Krístu yĕtôprę̣ nuôma a męryá nı̨́dyé thĭ, a
2 thĕzo̧ nı̨́dyé sálę́ thĭ ĕ? Htuŏrò, o lahyă ná tę̣tanę tôcô¬ tuŏ, tę̣mo̧nı̨́ lŭ tôcô¬ tuŏ, thĕplò tômĕtuŏ ná tę̣taze-one tôcô¬ tuŏ ní¬. Thĭ ki męphúnuô hénuôma thĭ męlŏ́mębă pę́
3 hŏ vă tę̣thĕ́krû̧thĕ́lŏ̧ hŏ. Bí thĭ mętȩ akhĕnuô, myádu nı̨́dyédû tû thĭ tôprę̣ agnĕ tămę́ ní, phyéduphyéhtyalŏ tă thĭnę́ tămę́, mą̣tôkhónuô shyalyą̣nı̨́ lahyă thĭ thĕplò dŏ tôprę̣ ná tôprę̣ alę̣̆ ní¬, rò tanędu lŏklŏ ŭruô
4 ná thĭnę́ nı̨́dû ní¬. Myápŭ nı̨́dyé tûdûpré thĭ tę̣lo tahe agnĕnuô tămę́ ní, tanę tuọ̆ pę́ kuŏŭ tôprę̣ ná tôprę̣ agnĕ ní¬.
5 Thĭ tŏ dya thyá lahyă thĭ thĕplò phú Krístunuô.
6 Krístu o ná Cŏmarya alę́klŏ thyáná Cŏmarya nuôhŏ manárò a tanę dyakrû̧nyą̣ nı̨́dyékuŏ anę́
7 ná Cŏmarya to. Mą̣tôkhónuô, a vĭkyă a tę̣pro̧tę̣pryą̣ ná Cŏmarya akhălę́ tahe, a vĭkyă tę̣pwŏ̧tôcô, rò a hyălyą̣ htwŏ anę́ thyáná cû̧ tôprę̣, htuŏto a hyălyą̣ klwo anę́
8 phú prę̣lukayă tôprę̣nuô. Rò a hyă dyéluŏ hŏ anę́ phú prę̣lukayă nuôhŏ, htuŏrò, a shyalyą̣ anę́ dŏ ŭlę̣̆. A nı̨́dă Cŏmarya angŏ̧, a thyĕkyă cŏ rò a dya tę̣ tôcô¬ to. Tuŏ̧dŏ a tŏbè thyĕ cŏ dŏ krusulo̧
9 cŏ rò a cŭe pré. Phúnuôrò Cŏmarya bedubehtŭ nı̨́dyé lŭ rò a dyahtya lŭ dŏ akhălę́ htyalŏ̆lŏ̆ŭ rò a dyé lŭ mwı̨ dŏ aduklŏ̆lŏ
10-11 cŏ ná ŭmwı̨ pwŏ̧¬ tôprę̣. Bí ŭ ĕhtya Jesŭ amwı̨ pănuô tę̣bèbyá lŏ¬ plĭ dŏ a o dŏ mŏkhu tahenuô bèbè, dŏ hekhu tahenuô bèbè, dŏ Luŏ̧ę́nédŏ tahenuô bèbè, thyáphú kayă pwŏ̧¬ tôprę̣ ki hyă dángû̧lyą̣ bezû̧benyą̣ lŏ lahyă dŏ Jesŭ anyĕhyă pă, htuŏto thyáphú kayă pwŏ̧¬ tôprę̣ ki ŏlyą̣ lŏ lahyă ná Jesŭ Krístu ma Byacè tôprę̣ pă htuŏto thyáphú èthĭ ki męlĭmętakhĕ lahyă Phĕ Cŏmarya ná èthĭ atę̣ŏlyą̣ phúnuô pă agnĕnuôrò, Cŏmarya dyadudyahtŭ nı̨́dyéhŏ Jesŭ phúnuô hŏ.

Dŏ Hekhu Yĕnuô Thĭ Ki Lĭhtya Phú Tę̣lĭ Tahenuô Pă

12 Phúnuôrò, khŏbŏthyómo̧ thĭ¬ bí vă otŏ̧kuŏ ná thĭ akhĕnuô, thĭ nı̨́dă vă ngŏ̧, khŏnyą̣yĕ vă oyę ná thĭ akhu-akhyĕ, thĭ tŏbè nı̨́dă lŏklŏ pă cŏ văngŏ̧ cŏ. Thyáphú thĭ ki męlŏ́băhtya tę̣męlwóhteką̣ thĭ agnĕnuô, yácû męę lahyă tę̣ dŏ tę̣dyazû̧dyanyą̣ Cŏmarya akŭ, rò męę tŏ̧kuŏdû ná tę̣thĕisĕ tanyą̣tadè cŏ ènuô ní¬.

13 Mętĕhérò, thyáphú thĭ ki thĕ́plò-
shyo thĕ́zū́ nı̨́dă krwŏmę kuŏ phú
Cŏ́marya a tę̆thĕ́zū́ dŏ́ aryá tahe
agnĕnuô, a mę pę́hŏ́ tę̆ dŏ́ thĭ́kŭ
pwǫ̆¬ tôphuŏ́ cŏ́ hŏ́.
14- Thyáphú thĭ ki htwŏhtya kayă
15 mwǫ̆plĭthĭplo rò ŭ lę́dya tę̆thū́ dŏ́
thĭ́lo̧ ki o pă tămę́, htuŏto thyáphú
thĭ ki htwŏdû Cŏ́marya a phúmò-
phúkhŭ dŏ́ atę̆thū́ o to tahe, rò bí
thĭ ohtwŏprę̆ dŏ́ kayă mŭmyą́ cŏ́tę̆to
yĕtahe aklĕ̆ yĕakhĕ̆, thyáphú thĭ ki
lĭtakhĕ̆htya pę́ ŭ phú sètahe dŏ́ he-
khusĭba yĕanyĕnuô, thĭ mętę̆ ĭtĕtĕ¬
bèbè, tamwǫ̆talĕ̆ krékryą́ tă lahyă
16 tămę́ ní¬. Hésodônyă pę́kuŏ lahyă ŭ
tę̆htwŏprę̆ ari-akyă yĕnuô ní¬. Thĭ
ki mę̆phúnuô hérò bí Krístu hyă-
lyą khyĕthyá amo̧nyĕ pă tônyĕnuô,
lŏ¬ vă tę̆yácū́ tahe ná vă tę̆phyé-
tę̆mę yĕtahenuô a htwŏhtya kyădĕ
pătohŏ́ akhu-akhyĕ, dŏ́ thĭ́khuthĭ-
khyĕ rò vă ki phyéhtyalǫ̆ nı̨́dyé vănę́
17 pă. Dŏ́ vă dônyă tę̆thĕ́krū̆mila akhu-
akhyĕrò taryáma vă thyĕ cŏ́ pă è.
Bí thĭ zū́e tę̆thĕ́krū̆mila akhĕ̆nuô, thĭ
dyélyą hŏ́ thĭ thĕ́plòhtwŏprę̆ dŏ́ Cŏ́-
marya a o thyácŏ́hŏ́ná bwídu lŭhtya
tę̆phútę̆lyę dŏ́ Cŏ́marya a o nuô hŏ́.
Ŭ ki mę̆thyĕ vă hérò, văthwi ki htwí-
tą̆ thyácŏ́ná bwídu tôprę̆ zū̆tą̆ htyĕ-
zą̆ dŏ́ hekhu dŏ́ athyáná ŭ lŭhtya tę̆-
lŭtę̆tyă nuôhŏ́. A ki htwŏhtya phú-
nuô hérò vă ki thĕ́krū̆thĕ́lǫ̆, thĕ́luǫ̆-
phòphū̆ tǫ̆́kuŏ lǫ̆ ná thĭ pwǫ̆¬ tôprę̆
18 pré. Thĭ bèbè, thĭ tŏkò thĕ́krū̆thĕ́lǫ̆,
thĕ́luǫ̆phòphū̆ tǫ̆́kuŏ lahyă ná vă̆vă.

Timothy Ná Epaphrodito

19 Thyáphú vă ki thĕ́gnĕ thĭrithĭkyă
rò a ki dyéhĕ̆dyére mę̆mo̧htyato̧ po̧
vă thĕ́plò pă agnĕnuô, a ki tŏ Byacè
Jesŭ athĕ́plò hérò vă ki nŏhyă pryă
pę́ thĭ Timothy dŏ́ thĭ o pă rò a ki ką
20 hésoluŏ pę́ vă pă. Athĕ́plò o mą́lakŏ
cŏ́ thĭ cŏ́. Lǫ̆¬ kayă dŏ́ a o kuŏ ná vă
bíyĕ tahe dŏ́ athyáná lŭnuô vă myá-
21 htyenŏ́ tôprę̆¬ to. Kayă dŏ́ aruô lǫ̆¬
plĭ tahe nuôma a myápū̆ mę̆nı̨́ lahyă
prĕ́tū́ tę̆ dŏ́ a htwŏbwíhtwŏtaryĕ dŏ́
èthĭ agnĕ nı̨́dû nuôtahe prĕ́. A myá-
pū̆ mę pę́ lahyă Jesŭ Krístu agnĕ to.
22 Thĭ thĕ́gnĕdûhŏ́, Timothy ma kayă
ngu̧dupri̧du tôprę̆. A mętǫ̆́kuŏ hŏ́ tę̆
ná vă dŏ́ tę̆thĕ́krū̆mila ki duhtya-
htŭhtya agnĕ yĕnuôma a thyácŏ́hŏ́
23 ná phú ná phĕ̆ nuôhŏ́. Phúnuôrò
shyé¬ vă thĕ́gnĕhŏ́ ná tę̆ ki htwŏ-
htya hŏ́ anę́ ná vă bíyĕ phútĕ pă
akhĕ̆nuô, vă myásū́ dŏ́ vă ki nŏhyă-
24 lyą lę́pryă Timothy dŏ́ thĭ o pă. Nyę̆-
tyato pănuô, vă zū́ení ná Byacè ki
mę̆cwo̧ vă pă rò vă nę́byacè nı̨́dû,
vă ki hyătuǫ̆bĕ́ kuŏ dŏ́ thĭ o pă.
25 Vă tŏkò nŏką̆khyĕ pę́ thĭ Epaphro-
dito dŏ́ thĭ o vă tanę phúnuô. È ma
vă puǫ̆vyą́ tôprę̆, è ma kayă dŏ́ a
mętǫ̆ htuŏhŏ́ tę̆ ná vă rò a sá rǫ̆tǫ̆́kuŏ
htuŏhŏ́ tę̆ ná vă hŏ́. È ma kayă dŏ́ a
thŭ pę́ thĭ li nuôtôprę̆ hŏ́ rò thyá-
phú a ki mę̆cwo̧ pę́ vă tę̆lo tahenuô
rò thĭ nŏhyă lŭ dŏ́ vă o nuôtôprę̆ hŏ́.
26 Mamętĕrò thĭ nı̨́huŏ ná Epaphrodito
omo̧-oryá to akhu-akhyĕ a nethuô
myáhtye nyacŏ́ thĭ pwǫ̆¬ tôprę̆ cŏ́,
rò a tanę̆kū́ tanę̆kyą̆ pę́ nyacŏ́ dŏ́
thĭgnĕ cŏ́, phúnuôrò vă nŏką̆khyĕ
27 khyĕthyá è dŏ́ thĭ o. A thĕ́swí mą́-
lakŏ cŏ́ ni, a kírę́ phûthyĕ talí cŏ́ hŏ́.
Manárò Cŏ́marya thĕ́zo̧ní pă è, rò a
thĕ́zo̧ní tū́ è mą́to, a thĕ́zo̧ní kuŏ-
tuǫ̆ pă vă. Mętĕhérò a ki thyĕbye

hénuôma, vă ki thếplẹ̆nebè lốklŏ pọ́
28 cố nyă ná yě hố. Phúnuôrò, shyé¬
thĭ myáhtye è pă rò, thyáphú thĭ
ki thếkrṹthếlŏ khyĕthyá pă, htuŏto
thyáphú vă ki thếplòkṹ yakhye hyă-
tọ́pă agnĕnuôrò, vă lé thếplò shyo-
lốklŏ pọ́ ná vă ki nŏkạkhyĕ è dố thĭ o
29 pă. Phúnuô akhu-akhyĕ, ếmọsûryá
lahyă è phú puṍvyạ́ dố a zṹe Bya-
cè tôprẹ̀nuô ní¬. Èmọsû è ná tẹ̀thế-
luṍphòphŭ rò dyazṹdyanyạ́ kayă dố
30 athyáná ènuô tahe ní¬. Mẹtĕhérò,
thĭ yŏ mẹcwọ́bế vă to akhu-akhyĕ,
thyáphú a ki mẹcwọ́ vă agnĕnuô, dố
Krístu a tẹ̀phyétẹ̀mẹ agnĕ rò, a ophû
cố ná tẹ̀thyĕ cố.

3

Tẹ̀cótẹ̀tẹ Mạ́lakŏ

1 Vă puṍvyạ́ thĭ, dốkhyĕlốnuô, vă
thếzṹ hé thĭ, dố thĭ htwŏhtya hố
tẹ̀tôcô¬ tuŏ ná Byacè Krístu hố
yĕnuô, thếkrṹthếlŏ lahyă ní¬. Vă
răcuố pẹ́ khyĕthyá thĭ li dố athyá-
ná arẹ́khĕ tahenuô prế tadứrò a dí-
dòdídyă ná vă tôcô¬ to. Vă ră yĕ-
tahe nuôma thyáphú a ki takốtakẹ̀bí
nị́pẹ́ thĭgnĕprế.
2 Rọ̀nị́ lahyă thĭnẹ́ ná kayă mẹ tẹ̀-
mŭmyạ́ricyạ́ dố athyáná htwi nuô-
tahe ní¬. Kayă nuôtahe ma thĭ bè
dứtalíphá a nŏshyo lŏ ŭ phúnuô.
3 Pẹ̀ ma Cốmarya akayă mạ́lakŏ tahe
hố, èthĭ nuôtahe ma a mạ́lakŏ mạ́to,
mẹtĕhérò dố Cốmarya a Thế Săsĕ
akhu-akhyĕ pẹ̀ cốbucốbĕhtya hố
Cốmarya rò pẹ̀ hébèhtuthế nị́dyé
tẹ̀dố Jesŭ Krístu mẹpẹ́ htuŏhố pẹ̀ yĕ-
tahe hố. Thyáphú pẹ̀ ki nị́bè tẹ̀mẹ-
lwóhtekạ agnĕnuô, pẹ̀ thếlẹ̀htya nị́-
dyé kuŏ tẹ̀dố pẹ̀ mẹ hố è yĕnuô-
4 tahe alọ to. Phú ŭ zṹe nị́dyé lahyă
ŭnẹ́nuô, vă lẹ́zṹelyạ nị́dyékuŏ vănẹ́
kŭ¬ a o kŏkŏ.

Kayă tahehe ki tanẹke ná tẹ̀ritẹ̀-
kyă dố a zṹelyạ nị́dyé anẹ́nuô a o
tahe a ki tanẹ phúnuôhérò tẹ̀ritẹ̀kyă
dố vă lẹ́zṹelyạ nị́dyé kuŏ vănẹ́nuô
a o ếlốklŏ pă cố ná nuô cố kŏkŏ.
5 Bí vă opacẹ̆lyạ băhtya hố nyĕlwỉ-
thyó akhĕnuô, ŭ dứtalí pẹ́ văphá. Vă
htwŏ Israelphú dố vă opacẹ̆lyạ khĕ-
nuô pă cố. Văklwĭvălyă tặ dố Benja-
mino tômuṍtôcô, vă ma Hebreophú
mạ́lakŏ tôprẹ̀. Vă ma Pharisĕophú
dố a nị́dă krwŏmẹkuŏ Judaphú a tẹ̀-
6 thyótẹ̀thya tôprẹ̀. Mẹtĕhérò vă thế-
plòshyo dyadudyahtŭ nyacó Cốma-
rya atẹ̀mẹ akhu-akhyĕ vă mẹcyẹ̆mẹ-
cṹ kayă dố a zṹe Krístu tahe. Ki héke
ná cṹe tẹ̀thyótẹ̀thya a tẹ̀mekyăngọ́
tahe tứrò htwŏhtya bếprế kayăcó-
kayătẹ prế kihérò, vă htwŏ htuŏhố
kayă tôprẹ̀ dố ŭ pṹ dyacó vă tẹ̀thứ
nuô, a ocốto tôprẹ̀ hố.
7 Tôphuốkhĕ tẹ̀ dố vă dya è ná
angụdupṛidu nyacó dố văgnĕ
tahenuô, khŏnyạ́rò dố vă zṹe hố
Krístu akhu-akhyĕ, lŏ¬ tẹ̀ yĕtahe-
nuô vă dyakyă è phú tẹ̀olốoklŏ
8 dố văgnĕ nuôprế. Tứnuôhtuŏto,
khŏnyạ́yĕ vă yŏ thếgnĕhyăhố ná
thếgnĕhố vă Byacè Jesŭ Krístu
yĕnuô a ngụdupṛidu lốklŏpă cố
ná tẹ̀lŏ¬ plĭ akhu-akhyĕ, lŏ¬ tẹ̀
yĕtahenuô, vă dyakyă è phú tẹ̀olố-
oklŏ tahenuô prế. Dố Krístu agnĕ
akhu-akhyĕ, vă vĭkyă lŏhố pwẹ̆¬
tôcô hố. Thyáphú vă ki nị́bè Krístu
rò vă ki htwŏhtya tẹ̀ tôcô¬ tuŏ ná
Krístu agnĕnuô, lŏ¬ tẹ̀ yĕtahenuô,

vă tanẹkyą̆ è phú thòthwí tahe-
9 nuô prẽ. Vă tẹcốtẹ̀tẹ yĕnuô, vă
thẽlẹ̀htyanḭ́ pă dố vă nḭ́dă krwŏ-
mẹ kuŏ̄ tẹ̀thyótẹ̀thya akhu yĕnuô
mą̆pătohố. Mą̆tôkhónuô, vă yŏ zą̆-
ehố Krístu hố akhu-akhyĕrò vă
nḭ́bèhố tẹcốtẹ̀tẹ hố. Tẹcốtẹ̀tẹ dố Cố-
marya dyé yĕnuôma a thẽlẹ̀htyanḭ́
10 dố tẹ̀zą̆̄tẹ̀nyą̆ alọ prẽ. Lŏ̄¬ tẹ̀ dố vă
thẽzą̆̄ thẽgně tahe nuôma mą̆ prẽtą̆
Krístu ná atẹ̀thyĕ ihtòhtwŏprẹ̀ kąkhyĕ
a tẹ̀prọtẹ̀pryą yĕnuô prẽ, rò
vă thẽzą̆̄ khyácyẹ̆khyącą̆̄ tą̆̄kuŏ̄ná
è, rò vă thẽzą̆̄ htwŏhtya thyákuŏ̄
11 ná è khyáthyĕ anẹ́ yĕnuô prẽ. Vă
thẽzą̆̄ htwŏhtya thyákuŏ̄ phúnuô
mẹtĕhérò thyáphú Cómarya ki mẹ-
htwŏprẹ̀ kąkhyĕkuŏ̄ vă dố tẹ̀thyĕ
thyáná yĕnuô pă prẽ.
12 Tẹ̀yĕtahenuô vă nḭ́bè htuŏ̄hố vă
hénố ná phúnuôto, htuŏ̄rò vă tẹ̀-
ohtwŏprẹ̀ yĕnuô, a lốbă lŏ̄hố vă
hénố ná phúnuô toto. Manárò thyá-
phú vă ki thẽgně Krístu rò vă
ki htwŏhtya plehyă thyákuŏ̄ná è
agněnuô, vă yácą̆̄-yáre nyacố. Krístu
nwóhtya hố vă ná tẹ̀ritẹ̀kyą̆ yĕ-
13 tahe akhyĕhố. Puą̆̄vyą̆ thĭ¬, yĕtahe
nuôma, vă nḭ́bè htuŏ̄hố vă tanẹ
tuą̆̄nố ná phúnuô hí to. Manárò
vă mẹpré tôcôpré. Vă mẹ yĕtôcô
nuôma mą̆hố vă sŏtapąkyą̆ tẹ̀ dố a
htuŏ̄hố nuôtahe, rò htú¬ vă hyą̆-
tuą̆̄ dố ŭ dya-o tẹ̀mẹpẹ́mábŏ nuôtô-
cô a o agněnuô, vă cyẹ́pryẹ̆ yącą̆̄-
14 yáre nyacố. Dố Jesŭ Krístu mẹpẹ́
htuŏ̄hố dố vągně akhu-akhyĕ Cómar-
ya ẽnuŏ̄ hố vă dố mốkhu rò vă
yącą̆̄-yáre plehyă tuą̆̄dố vă ki nḭ́bè
tẹ̀mẹnḭ́khwókè dố mốkhu yĕnuô pă.
Vă thyáhónná kayă klyadícĕ tôprẹ̀ dố
a ki nḭ́bè kuŏ̄ŭ tẹ̀mẹnḭ́khwókè rò
a klya plehyă tuą̆̄dố atadû nuôtô-
prẹ̀ hố.
15 Lŏ̄¬ pẹ̀ dố a dutą̆thẽnẹ́tẹ lahyă
hố dốthudốthẽ tôkyĕ yĕtahenuô, pẹ̀
tŏkò dya thyálŭ pẹ̀ thẽplòthuôhtyĕ
phú vă hépẹ́hố thĭ yĕnuô. Manárò
dố thĭklĕ tahehe nuô, a ki dya khó-
dû a thẽplòthuôhtyĕ kihérò, Cómar-
ya ki dyé thẽgněplŏryą dû thĭ tẹ̀-
16 tanẹ dố atŏ nuôtahe pă. Phútĕtĕ¬
bèbè, pẹ̀ ki cuố rą̆lŭ dố nyĕ phú pẹ̀
thẽgně htuŏ̄hố nuôtahe pó¬.
17 Vă puą̆̄vyą̆ thĭ, myábŭ̆ kuŏ̄ lahyă
vă̆yĕ, krwŏ myátŏma kuŏ̄ kayă dố a
krwŏ ohtwŏprẹ̀ kuŏ̄ phú pẹ̀ ohtwŏ-
prẹ̀ luŏ̄kyą̆ pẹ́ thĭ nuô tahenuô.
18 Dố arẹ́khĕnuô ma, vă héso tamŏ-
mŏ pẹ́lă hố thĭ hố. Khŏnyą̆yĕ vă hé
pẹ́ pọ́ khyĕthyá thĭ ná mèthèhtyĕ.
Kayă dố a dya lahyă a thẽplòthuô-
htyĕ ná a thẽhtethẽhă Krístu atẹ̀-
thyĕ angą̆̄lasá dố krusulọ tahenuô a
19 o ẽnyacố. Èthĭ aklyá yĕnuô a ki ta-
dûkyą̆ bí tẹ̀pyétẹ̀kyą̆ mą̆dûhố nga-
rakŭ nuô pă. Èthĭ byacè ma anẹ́-
klą̆̄ a tẹ̀thẽzą̆̄thẽlŏ yĕnuô tahe hố.
Tẹ̀dố èthĭ tŏ thẽtarẹ̆ nḭ́dyé cố nuô-
tahe rò a phyéhtyalŏ̄ nḭ́dyé lahyă
pă cố anẹ́. Htuŏto èthĭ tanẹ shuŏ̄-
shuŏ̄ prẽ tẹ̀ dố prẹ̀luhekhuphú tanẹ-
20 dunḭ́ nuôtahe prẽ. Manárò pẹ̀yĕ tahe
nuôma mốkhu a htyĕphúkẹ́phú rò
pẹ̀ thẽplòshyo opą̆̄myásŭ nḭ́dyé pẹ̀
Byacè Jesŭ Krístu dố a mẹlwóhtekąą̆
pẹ̀yĕ ki o dố mốkhu hyą̆lyą pă yĕ-
21 nuô tôprẹ̀ hố. Jesŭ Krístu ki htulya-
kyą̆ pẹ̀nẹ́klą̆̄ dố a hĕcẹ́recẹ́ rò a thyĕ-
cyą̆ yĕnuô ná a tẹ̀prọtẹ̀pryą pă, rò a
ki mẹhtwŏhtyakhyĕ pẹ̀nẹ́klą̆̄ yĕnuô
phú anẹ́klą̆̄ nḭ́dû dố a o ná a taryĕdu-

htŭ yĕnuô pă. A prǫpryąshyosŏ dố a
mẹcwǫ́ lŭ dố a ki pốbẽ lŏ tę̣lŏ¬ plĭ
yĕnuô, a ki htulya taplekyă lŏ pę̣nẹ́-
klǫ́ yĕtahe pă.

4

1 Phúnuô akhu-akhyĕ, vă puǫ̃vyą́
thĭ¬, thĭ ma kayă dố vă mǫ nı̨́-
dyé tahe rò vă nethuô nı̨́dyé nyacố
tahe, thĭ ma prę̣ dố a mẹ thékrǫ̃́thé-
lŏ nyacố vă rò vă phyéhtyalŏ̃mǫ nı̨́-
dyé nyacố vănẹ́ ná thĭkhyĕ cố. Khŏ-
bốthyómǫ thĭ¬ yĕ ma mą́hố thĭ tŏ
oklǫ̀sốma lahyă dố Byacè akŭ phú-
tĕnuô hố.
2 Euodia ná Syntyche thĭ¬, thĭ puǫ̃-
návyą́ hố lŭ dố Krístu akŭ akhu-
akhyĕ, vă kwĭthẽzǫ̀ thĭ ná thĭ ki
3 thẽplòtŏ khyĕlŭ tôprę̣ ná tôprę̣. Nę̣
ma kayă dố a mẹrǫ́ tę̣ ná vă dố
acố ná angǫ́ tôprę̣ hố, rò vă thẽzǫ̃́
kwĭkuŏ nę̣ tę̣mẹcwǫ́ tôcô, thyáphú
prę̣mòyĕ thẽgnĕ ki krǫ̃klĕ khyĕlŭ
agnĕnuô, mẹcwǫ́ pẹ́rẹ́ èthĭ ní¬. Mẹ-
tĕhérò èthĭ yĕthẽnyę̣ nuôma a yácǫ́
htốhĕhtốre mẹrǫ́kuŏ tę̣pruốtą̨ tę̣thé-
krǫ̃mila atę̣mẹ ná vă ni. Èthĭ mẹ-
rǫ́kuŏ ná Clemente ná văkhŏ dố pę̣
mẹrǫ́lŭ tę̣ dố aruô nuôtahe, rò lŏ¬
èthĭ nuôtahe amwı̨ ma a o lŏhố dố
Byacè a lihtwŏprę̣ akŭ nuôhố.
4 Thékrǫ̃thélŏ lahyă dố Byacè akŭ
pwǫ̆¬ tôphuố ní¬, rò vă hé khyĕ-
5 thyá thĭ, thékrǫ̃thélŏ lahyă ní¬. Nę̣
thẽplò thédŏthẽngą yĕnuô nŏmyá-
htye lŏ ná ŭpwǫ̆¬ tôprę̣ ní¬. Bya-
6 cè kírẹ́ hyănuô aphûlăhố. Bèzǫ̀ tă
lahyă tôcô¬ tămẹ́ ní¬. Manárò dố
tę̣lŏ¬ plĭ akŭnuô, kwĭcốbĕ rò kwĭ
lahyă tę̣ dố thĭ lo nuôtahe, rò kwĭ
lahyă ná tę̣hébwíhétaryĕ Cốmarya
7 ní¬. Cốmarya ki dyé thĭ atę̣kacǫ́ka-
bẽ dố prę̣lu hekhuphú tanẹ htwóto
yĕnuô pă. Dố thĭ htwŏhtya hố tę̣-
tôcô¬ tuŏ ná Jesŭ Krístu hố akhu-
akhyĕ, Cốmarya a tę̣kacǫ́kabẽ ki
opǫ̃ma nı̨́dû thĭ thẽplòthuôhtyĕ ná
thĭ tę̣tanẹ tahe pă.
8 Puǫ̃vyą́thĭ, nı̨́dă lahyă vă tę̣hé-
bè dốkhyĕ tadûlố yĕtahe ní¬. Dố
thĭ thẽplòkŭ nuô thĭ tŏ tanẹ kryá¬
phútĕhérò, thĭ tŏ tanẹ tǫ̃́prẽ tę̣dố
amą́acố tahe, tę̣dố ŭ bezǫ̃́benyą́ è
tahe, tę̣dố atŏabè tahe, tę̣dố a mwǫ̆-
plĭthĭplo tahe, tę̣dố ŭ thẽzǫ̃́mǫnı̨́
tahe, tę̣dyathudyathẽ dố atwǫ́aryá
tahe, tę̣dố aryá nyacố tahe, tę̣dố ŭ
tŏkò htuthẽhtya tahe nuôprẽ ní¬.
9 Lŏ¬ thĭ ithyóphyénı̨́ htuŏhố rò thĭ
myáhtye nı̨́huŏ htuŏhố vă tę̣hébèhé-
sŭ tahe ná vă tę̣phyétę̣mẹ dố vă o
tahenuô, ohtwŏprę̣ krwŏmẹ kuŏ la-
hyă phúnuô rò tę̣kacǫ́kabẽ a Cốma-
rya ki o kuŏdû ná thĭ pă.

Paulu Hébwíhétaryĕ Shyĕzǫ̃́ Dố A Nı̨́bèkră Tahe

10 Vă hébwíhétaryĕ nyacố Byacè rò
vă htuthẽnı̨́ nyacố lŭ, mẹtĕhérò dố
khyĕ tadûlố yĕnuô, thĭ thŭhyă pẹ́
khyĕ vă tę̣mẹcwǫ́ yĕnuôma thĭ dyé-
luŏ khyĕthyá hố thĭ tę̣ryá tahe dố
văkhu hố. Vă thẽgnĕ ná thĭ ryánya-
cố dố văkhu pwǫ̆¬ tôphuố cố tadǫ́rò
thĭ kírẹ́ dyéluŏ khyĕthyá thĭ tę̣thé-
plòonı̨́ vă yĕtahûnuô, thĭ myáhtye
hí tę̣shuốtę̣khĕ ryá dố thĭgnĕ híto rò
thĭ thŭhyălé pẹ́hí vă to phúnuôprẽ.
11 Vă hé phúyĕ rò atŏ ná vă lorŭ phú-
nuô mą́to, mẹtĕhérò vă myáhtyebè
cố tę̣mẹ-anẹ́ ná vă phútĕtĕ¬ bèbè,

Cómarya ithyó htuŏhó vă ná vă ki
12 dyamĭcyą̨ vă théplò pré. Vă ohtwŏ-
prę̀ sŏdŏ tą̆tę̀ bèbè, vă tę̀ oplu-ophè
có bèbè, vă ohtwŏprę̀hyă bènó lŏplĭ
hó. Vă lę́elę́ŏ o tą̆pòtą̆pę̆ cóbèbè, a o
talítaki pré bèbè, vă tą̆tę̀ oplu-ophè
có bèbè, a o patí pré bèbè, vă ithyó
hyănı̨ lŏ htuŏhó vănę́ ná tę̀htwŏhtya
ná vă phútětě¬ bèbènuô, vă ohtwŏ-
13 prę̀ théplòmĭcyą̨ pré. Jesŭ Krístu dó
a dyé vă tę̀hĕtę̀re yětôprę̀ mę̀cwǫ́ vă
akhu-akhyĕ, vă mę̀bélŏ hó tę̀pwǫ̆¬
tôcô hó.
14 Manárò thĭ yětahenuô, thĭ mę̀ryá
nyacó vă có. Bí vă myáhtye sítôbè
ná tę̀pyą́tę̀sĕ akhĕnuô, thĭ mę̀cwǫ́-
15 mę̀kŏ vă. Vı̨ Philippiphú thĭ¬. Bí vă
cuó hésodônyă lú pę́ thĭ tę̀thékrą̆-
mila rò vă htecuókyă dó Macedonia
kę́kŭ akhĕnuô, prę̀ dó a mę̀cwǫ́ vă
ná rą̆ nuôma tą̆pré thĭ prę̀zą̆etę̀pló-
mı̨ yětômı̨ pré nuôma thĭ thégně
16 tą̆tę̀ lŏdû hó. Bí vă o dó vı̨ Thessalo-
nia akŭ akhĕnuô có bèbè, vă lobè tę̀-
mę̀cwǫ́ rò thĭ thŭlyą̨nó pę́ vă tę̀mę̀-
17 cwǫ́ nyę̆thuŏphuó có. Vă myápą̆ dó
ŭ ki dyékră vă shyĕzą̆ phúnuô mą́to.
Thyáphú Cómarya ki dyé thĭ tę̀mę̀-
nı̨́khwókè nuôrò vă théplòshyo thé-
zą̆ myáhtye klŏtaplé¬ dó thĭ ki mę̀
éhtyapǫ́ tę̀ryá tahe phú thĭ mę̀ htuŏ-
18 hó nuôtahe cótaplé. Lŏ¬ thĭ thŭhyă
pę́ vă tahenuô vă nı̨́bè lŏ hó, rò a
lóbă talwósą̆lą̆ có dó văgně có. Lŏ¬
thĭ dyé tahenuô Epaphrodito phyé-
hyă pę́ hó vă rò khŏnyą́yě lŏ¬ vă
lobè tahenuô a o lŏplĭ hó. Tę̀dyé
yětahenuô, athyáná tę̀lŭnuǫ̆mą́ dó ŭ
lŭhtya dó Cómarya o nuôhó, tę̀lŭ dó
atŏ Cómarya athéplò, rò a mę̀mǫ lŭ
19 théplò nuôtahe hó. Dó Jesŭ Krístu
akhu-akhyĕrò Cómarya ki mę̀cwǫ́
pę́ lŏ thĭ lŏ¬ thĭ lo nuôtahe pă. Phú
a duzą́htyathĕ lóbă tą̆pòtą̆pę̆ hécyą̨
pă cóto yĕnuô, a ki mę̀cwǫ́ kuŏdû
thĭ phúnuô pă.
20 Ŭ ki mę̀lĭmę̀takhĕ dû pę̀ Phĕ Có-
marya tacą̆prę̀ talèkré ní¬. Amèn.

Tę̀hémǫ̀héryá Dókhyĕ Tadû

21 Vă hémǫ̀héryá cuó nı̨́dû Cómarya
akayă pwǫ̆¬ tôprę̀ dó a zą̆e Jesŭ
Krístu tahe. Puǫ́vyą̨ Krístuphú dó a
o kuŏ ná vă bíyĕ tahe thŭlyą̨ pę́kuŏ a
22 tę̀hémǫ̀héryá tahe dó thĭo. Lŏ¬ Có-
marya akayă bíyĕ tahe thŭlyą̨ pę́-
kuŏ lŏ a tę̀hémǫ̀héryá tahe dó thĭo.
Ló¬ mahó puǫ́vyą̨ dó a mę̀ tę̀mę̀
dó khwídu hŏkŭ nuôtahe hémǫ̀hé-
ryá cuónı̨ pę́kuŏ có thĭ có.
23 Byacè Jesŭ Krístu abwíataryĕ ki
okuŏdû ná thĭ lŏ¬ plĭ ní¬. Amèn.

Colossae
Colossians

Tẹ̀hébè Rẹ́ Dố Nyě

Li Colossae yětôba ma Paulu răcuố pẹ́ prẹ̀zṹetẹ̀plốmụ o dố vỉ Colossae. Vỉ yětôvỉnuô a o dố kẹ́badu tôba dố ŭ é ná Asia Minor, vỉ Epheso cíhte tôkyě. Ŭ hésoluỏ pẹ́ Paulu ná Thárá dố a ithyóithya thṹ ŭ o dố Colossae prẹ̀zṹetẹ̀ plốmụkŭ tahenuô, a ithyó sỏkadố cố ná thyáphú ki thégně Cốmarya rò ki nịbè tặ̀tẹ̀ryá tẹ̀mẹ̀lwóhtekạ nuô bè cốbě "Zọ dố a pốnị ŭ rò a o ná a taryěshyosỏ yěnuôtahe." Htuỏto Thárá yětahenuô a hé pọ́ ná bè lṹkrwŏmẹ kuỏ pọ́ tẹ̀dṹtalíphá, duôe sèesèŏ tahe ná tẹ̀ dố aruô tahe a ithyó pọ́ ŭ phúnuô.

Thyáphú Paulu hé kạkhyě sûnị tẹ̀ithyóithya dố ŭ ithyóithya thṹ ŭ yětahe agněnuôrò, a rănị Krístuphú a tẹ̀ithyóithya dố acốatẹ atŏabè yětahe rò a thŭcuố pẹ́ ná Colossae prẹ̀zṹetẹ̀ plốmụphú yětahe. Paulu a tẹ̀hésû ŭ yěnuôma a hé ná Jesŭ Krístu dyébế lốbă lỏplĭ cố tẹ̀mẹ̀lwóhtekạ yě rò tẹ̀zṹtẹ̀nyạ́ khó dố aruô tahe ná tẹ̀lṹkrwŏmẹkhó dố aruô tahe nuôma a thŭtaphă cuốkhókyă ŭ ná Krístu. Cốmarya nỏbyátặ dĭtṹ hekhuyě ná Krístu rò a nỏphyékạ dĭtṹ hekhuphú yětahe ná Jesŭ Krístu dố a o. Prẹ̀luhekhuphú lẹ́myásṹ tẹ̀mẹ̀lwóhtekạ agně ma a o prếtṹ bè htwŏhtya tẹ̀tôcô~ tuỏ ná Krístu pré. Yětôphuốrò Paulu dônyăplŏ pẹ́ prẹ̀zṹetẹ̀phú tahe a bè ohtwŏprẹ̀ lahyă phú tẹ̀ithyóithya yěnuô phútě nuôpré.

Tykico ma prẹ̀ cuốthŭ pẹ́ Paulu li dố Colossae prẹ̀zṹetẹ̀plốmụ a o rò è ékrwŏcuốnị ná Onesimo. Onesimo ma a htwŏ Philomena acṹ rò Paulu bè răcuố pẹ́ Philomena li dố Onesimo akhălẹ́.

Tẹ̀hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̀hébè rẹ́ dố nyě 1:1-8
Krístu ná a tẹ̀phyétẹ̀mẹ ari-akyă 1:9-2:19
Tẹ̀ohtwŏprẹ athě dố Krístu akŭ 2:20-4:6
Tẹ̀hébè tadû dố khyě 4:7-18

1

1 Vă ma Paulu, vă ná pẹ̀ puṹvyạ́ Krístuphú Timothy ră pẹ́ thĭ li yětôba. Cốmarya thếplòonị vă ná vă ki htwŏhtya Jesŭ Krístu a Prẹ̀dônyăphú tôprẹ̀.

2 Vă ră cuốnị pẹ́ pẹ̀ puṹvyạ́ Krístuphú dố a săsě rò acố ná angọ́ rò a o lahyă dố vỉ Colossae akŭ nuôtahe a

o. Pẹ̀ Phẽ̀ Cómarya abwídu ataryẽ-
htŭ ná a tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwŏ ki okuŏdû ná
thĭ ní¬.

Tẹ̀hébwíhétaryẽ Ná Tẹ̀kwĭcóbẽ̀

3 Bí pẹ̀ kwĭcóbẽ̀ tẹ̀ dó thĭgnẽ
akhẽ̀nuô, pẹ̀ hébwíhétaryẽ pẹ̀ Bya-
cè Jesŭ Krístu a Phẽ̀ Cómarya pwŏ¬
4 tôphuó có. Mẹ̀tẽ̀rò pẹ̀ hébwíhéta-
ryẽ hénuôma, thĭ zû̧ení̧ Jesŭ Krístu
rò thĭ mọ ní̧dyé Cómarya akayă
săsẽ̀ lŏ¬ plĭ tahenuôma, pẹ̀ ní̧huŏ
5 htuŏlŏhó. Bí thĭ ní̧huŏ lú tẹ̀thẽ́krṵ̂-
mila dó amą̂acó yẽ akhẽ̀nuô, thĭ ní̧-
huŏ htuŏdûhó tẹ̀myásŭ dó tẹ̀thẽ́krṵ̂-
mila dyé thĭ yẽnuô hó. Dó tẹ̀myá-
sŭ yẽ akhu-akhyẽ, thĭ zû̧e Cómarya,
htuŏrò thĭ mọní̧ ŭruô. Cómarya dya-
dwódyaplŏ pẹ́ hó thĭ tẹ̀myásŭ yẽ-
6 nuô dó mókhu hó. Tẹ̀thẽ́krṵ̂mila yẽ
a phyéhyăní̧ tẹ̀sŏri rò a luŏpasĭcuó
lŏhó dó hekhusĭba hó. A luŏpasĭ-
cuó rò a phyéhyăní̧ tẹ̀sŏri thyáná
a phyéhyăní̧ pẹ́hó thĭ bí thĭ ní̧huŏ
rò thĭ thẽ́gnẽplŏhyă hó tẹ̀mą̂tẹ̀có
mą̂dû Cómarya abwíataryẽ ari-akyă
7 yẽnuô hó. Epaphra ma kayă dó a hé-
sodônyă luŏ rẹ́lŏ pẹ́ thĭ ná Cómarya
a tẹ̀bwítẹ̀taryẽ tôprẹ̀ hó. È ma Jesŭ
Krístu a prẹ̀mẹ̀tẹ̀phú dó a mẹ̀tộ tẹ̀
ná pẹ̀ rò pẹ̀ mọ ní̧dyé lŭ tôprẹ̀. È ma
Krístu a prẹ̀mẹ̀tẹ̀phú dó acó ná angọ́
tôprẹ̀. Rò a mẹ̀ phúyẽnuôma a mẹ̀
8 pẹ́ pẹ̀ khălẹ́ hó. A hésoluŏ pẹ́ pẹ̀ ná
Thẽ́ Săsẽ̀ Byacè hturyą̂ thĭ dó thĭ ki
mọní̧ ŭ.

9 Phúnuôrò, cáhtya bí pẹ̀ ní̧huŏbè
thĭrithĭkyă nuô tônyẽnuô, pẹ̀ dya-
okuŏkyănó pẹ̀ tẹ̀kwĭcóbẽ̀ dó thĭgnẽ
tôphuó¬ to. Pẹ̀ kwĭcóbẽ̀ Cómarya
dó a ki dyétą̂ lŏbă lŏplĭ thĭ tẹ̀cyą́-
tẹ̀dè dóthudóthẽ́ tôkyẽ ná tẹ̀thẽ́khu-
thẽ́gnẽ dóthudóthẽ́ tôkyẽ rò dó yẽ-
tahe akhu-akhyẽ pẹ̀ kwĭcóbẽ̀ Cómar-
ya ná a ki dyéthẽ́gnẽ lólŏbăbă pẹ́
thĭ ná thĭ ki mẹ̀tẹ̀ phú atŏ lŭthẽplò
10 nuôtahe. Thyáphú thĭ ki ohtwŏprẹ̀
ki kò ná Byacè htuŏrò thyáphú thĭ ki
mẹ̀mọ lŭ thẽplò agnẽnuô, pẹ̀ kwĭcó-
bẽ̀ Cómarya phúnuô. Htuŏto thyá-
phú thĭ ki mẹ̀tẹ̀ryá pwŏ̀tôcô, rò thĭ
ki thèhtyaryá rò thĭ ki duhtyadû dó
tẹ̀thẽ́gnẽ Cómarya akŭ agnẽnuô, pẹ̀
11 kwĭcóbẽ̀ pẹ́ pọ́ dó thĭgnẽ. Thyáphú
thĭ ki thẽ́krṵ̂thẽ́lŏ khyácyẽ̀khyácṵ̂bẽ́
khyáthẽ́dŏbẽ́ tẹ̀pyą̂tẹ̀sẽ̀ yẽnuô rò, pẹ̀
kwĭcóbẽ̀ ná lŏ¬ Cómarya a tẹ̀prọ-
tẹ̀pryą shyosŏ tahe ki dyéhẽ̀dyére
12 lŏ dû thĭ thẽplò. Thĭ ki hébwíhéta-
ryẽ dû Phẽ̀ Cómarya dó a dyé htwŏ
htuŏhó thĭ ná akayă rò thĭ ki ní̧bè tọ́-
kuŏdû a ucẽtazẽ̀ yẽtahenuô ná aka-
yă săsẽ̀ tahe dó ahtyẽaké dó a lĭta-
13 khẽ̀ akŭ yẽnuôdû pă ní¬. A mẹ̀lwó-
hteką pẹ̀ dó khĭnéricyą khuklŏ a tẹ̀-
shyotẹ̀sŏ dó a pónĭ tẹ̀khítẹ̀lọ̀ yẽtô-
duŏ alẹ̀ rò a thŭnuŏ pẹ̀ dó aphúkhŭ
dó a mọ ní̧dyé yẽtôprẹ̀yẽ ahtyẽkȩ́kŭ
14 hó. Dó phúkhŭyẽ akhu-akhyẽrò, Có-
marya ihtaką hó pẹ̀, htuŏto a plwŏ-
kyă lŏhó pẹ̀ tẹ̀thŭ tahe.

Krístu Ná Atẹ̀mẹ̀

15 Jesŭ Krístu dó pẹ̀ myáhtyecyą́ è
yẽtôprẹ̀nuô a dyéluŏ tą̂tą̂tẹ̀tẹ̀ dû hó
pẹ̀ ná Cómarya dó pẹ̀ myáhtyecyą́ è
to yẽtôprẹ̀ hó. È ma Cómarya aphú-
khŭ vyą̂prȩ́ dó aprọapryą, ashyo-
asŏ a duklŏhtŭlŏ ná tẹ̀bèbyá pwŏ̀¬
16 tôcô tôprẹ̀ hó. Mẹ̀tẽ̀hérò, lŏ¬ tẹ̀dó a
o dó mókhu nuôtahe bèbè, dó he-
khu tahe bèbè, tẹ̀ dó pẹ̀ myáhtye-

cyą̣ è tahe ná pẹ̀ myáhtyecyą̣ è to
tahe bèbè, kayă dố a o ná a tẹ̀prọ̣tẹ̀-
pryą tahe bèbè, a o ná a tẹ̀shyotẹ̀sŏ̀
tahe bèbè, prẹ̀pố̄tarítẹ̀ lŏ̀¬ plĭ nuô-
tahe bèbè, Cố̄marya nŏ̀byályą dĭtŭ́
ná Krístu pré. Htuŏ̀rò lŏ̀¬ tẹ̀ yĕtahe-
nuô a byátą̆ ná anẹ́ nịdû rò a byátą̆
17 ná agně pré. Krístu one rẹ́ htuŏ̀dû-
hố ná tẹ̀ lŏ̀¬ plĭ, rò thyáphú tẹ̀yĕ-
tahe ki cuố tą̆tŏtą̆bè agněnuô, a pṵ́-
18 klọ̀ma nị́ lŏplĭ. Lŏ̀¬ kayă dố a zṵ́e
Krístu tahenuô, Krístu pố̄tarínị́ èthĭ
rò a zṵ̆klyázṵ̆klŏ èthĭ thyáná khukló
zṵ̆klyázṵ̆klŏ nị́ nẹ́klọ́ nuô, rò kayă
dố a zṵ́e lŭ tahenuô athyáná nẹ́klọ́
yĕnuô hố. Htuŏ̀to è ma a dyépẹ́ prẹ̀
dố a zṵ́enyą̆etẹ̀ tahe a thếhtwŏprẹ̀
tôprẹ̀ hố. Htuŏ̀rò thyáphú a ki htwŏ̀-
htya tẹ̀lŏ̀¬ plĭ akhuklố agněnuô, Cố̄-
marya mẹ ihtòhtwŏprẹ̀ kąkhyĕ rẹ́lố
19 hố è hố. Mẹtĕhérò, lŏ̀¬ Cố̄marya o
ná a tẹ̀lố̄tẹ̀bă tahenuô, a thếzṵ́ nŏ̀-
20 okuŏ dố Krístu akŭ. Lŏ̀¬ tẹ̀ dố a o
dố mố̄khu nuôtahe bèbè, dố hekhu-
yĕnuô tahe bèbè, Cố̄marya nŏ̀mẹ-
rẹ̆ kąkhyĕ lŏ dĭtŭ́ khyĕthyá lŏplĭ ná
Krístu hố. A nŏ̀hyă khyáthyĕ aphú-
khŭ dố krusu alọ rò athwi bè htwí-
lyąkyă dố pẹ̀gně akhu-akhyĕ a mẹ-
pẹ̆mẹdwŏ kąkhyĕ khyĕthyá lŏplĭ hố
tẹ̀pwọ̀¬ tôcô phúnuôhố.
21 Dố nuôkhẹ̆ bí thĭ zṵ́e tyahí Jesŭ
Krístu to akhẹ̆nuô, thĭ ma kayă
dố a cuố khókyă ná Cố̄marya.
Thĭ tẹ̀tanẹ tahenuô a lụkhó ná
Cố̄marya, htuŏ̀to thĭ tẹ̀mẹ tahenuô
22 a mŭmyą̆ricyą̆. Manárò khŏnyą̆yĕ,
Krístu anẹ́byacè nị́dû hyă khyáthyĕ
athế akhu-akhyĕ, Cố̄marya mẹrẹ̆-
kąkhyĕ khyĕthyá hố thĭ ná anẹ́klọ́
nị́dû cố hố. Dố Cố̄marya a mèthè-
nyĕ pănuô, thyáphú thĭ ki săsĕ rò
thĭ ki lwó ná tẹ̀thṵ́, htuŏ̀to ŭ ki dya-
cyą̆ pă tă tẹ̀thṵ́ dố thĭlọ tôprẹ̀¬ tămẹ́
nuô, Cố̄marya mẹrẹ̆ kąkhyĕ khyĕ-
23 thyáhố thĭ phúnuô hố. Thyáphú thĭ-
mèthè ki o kuŏ̀dû dố Cố̄marya a
mèthènyĕ nuôrò, tarú zṵ́e plehyă
lăpọ́ lahyă phúnuôhố. Zṵ́eshyo zṵ́-
esŏ̀ lahyă, rò oklọ̀số̄ma lahyă dố thĭ
tẹ̀zṵ́ akŭ ní¬. Bí thĭ nị́huŏ̀ lú tẹ̀-
thếkrṵ́mila akhẹ̆nuô, thĭ nị́bè htuŏ̀-
hố tẹ̀myásŭ́ hố. Rò thếplò lụhtŏ̀lụ-
lyą tă lahyă dố thĭ tẹ̀myásŭ́ yĕ akŭ
nuô tămẹ́ ní¬. Tẹ̀thếkrṵ́mila dố Cố̄-
marya mẹryá kąkhyĕ khyĕthyá kayă
tahe ná anẹ́ nị́dû yĕnuô, ŭ dônyă
cuốhố lŭ dố kayă pwọ̀¬ tôprẹ̀ a o,
ná dố hekhu sĭba a o hố. Vă mą́hố
Paulu yĕ, vă dônyă kuŏ̀ tẹ̀thếkrṵ́-
mila yĕnuô hốhố.

**Paulu Mẹtẹ̀ Phú Prẹ̀mẹtẹ̀phú Tôprẹ̀
Dố Prẹ̀zṵ́etẹ̀plố̄mụ Akŭ**

24 Thyáphú thĭ ki nị́bwínị́taryĕ agně-
nuô khŏnyą̆yĕ vă khyábètẹ̀ dố thĭ-
gně phúyĕnuôma vă thếkrṵ́ pré. Phú
Krístu khyá pẹ́ hố kayă dố a zṵ́e
lŭ dố a thyádû ná anẹ́klọ́ tahenuô,
vă thếplòshyo dố vă nẹ́klọ́pházye yĕ
ki khyá pẹ́kuŏ̀ lŏdû lŏ̀¬ kayă dố a
25 zṵ́e lŭ nuôtahe agněgně. Thyáphú
vă ki hésodônyă lố̄bă pẹ́ thĭ ná Cố̄-
marya a tẹ̀ritẹ̀kyă agněnuô, Cố̄ma-
rya dyélyą hố vă tẹ̀phyétẹ̀mẹ yĕ dố
thĭgněhố, htuŏ̀to a nŏ̀htwŏ̀htya hố
vă ná lŏ̀¬ prẹ̀zṵ́e Krístu nuôtahe a
26 prẹ̀mẹtẹ̀phú tôprẹ̀ hố. Kayă ohtwŏ̀-
prẹ̀ dố arẹ́tôhtŭ́ tahe lŏ̀¬ plĭnuô, Cố̄-
marya nŏ̀tanẹplŏ hí èthĭ ná tẹ̀thế-
krṵ́mila yĕ ari-akyă híto. Tẹ̀thếkrṵ́-
mila yĕnuô, Cố̄marya bè dyauố̄dya-

bí pă lŭ pré, manárò khŏnyą̆yĕ a
dyéluŏ htyahó dó akayă tahe a o hó.
27 Cómarya thĕplòo dó a ki beluŏhtya
pę̆ akayă tahe ná a tę̆dyauŏdyabí
yĕtôcô. A tę̆dyauŏdyabí yĕnuôma
Judaphú mą̆to tahe agnĕ nuôma
amą̆mą̆. Tę̆dyauŏdyabí yĕnuôma a
ngu̯dupri̯du, alĭatakhĕ nyacó. Tę̆-
dyauŏdyabí yĕnuôma mą̆hó Krístu
dó a o dó thĭkŭ yĕnuôhó, rò angǫ́-
lasá ma mą̆hó thĭ ki ni̯bè kuŏdû Có-
marya a lĭtakhĕ pă, yĕnuôhó.
28 Thyáphú pę̆ ki thŭnuŏ kayă pwǫ̆¬
tôprę̆ dó Cómarya mèthènyĕ phú
kayă dó a htwŏhtya hó tę̆tôcô¬ tuŏ
ná Krístu rò a dupre̯ tą̆tę̆ hó dóthu-
dóthé tôkyĕ tahe agnĕnuô, pę̆ hésо-
dônyă pę̆ hó ŭ pwǫ̆¬ tôprę̆ ná Krístu
ari-akyă hó, htuŏto pę̆ dyérǫ̆dyé-
ryę̆ hó ŭ pwǫ̆¬ tôprę̆, rò pę̆ ithyó-
ithya pę̆ hó ŭ pwǫ̆¬ tôprę̆ ná lŏ¬
29 tę̆thíphécyą̆dè yĕnuôtahe hó. Krístu
a tę̆pro̯pryą̆ yĕ a me̯shyome̯sŏ nya-
có dó vă̆kŭ. Vă thélę̆ htyani̯ a tę̆-
pro̯pryą̆ shyosŏ yĕ rò vă htóhĕhtóre
rò vă krŭ̯me̯hó Cómarya atę̆me̯ yĕ-
tahe hó.

2

1 Vă thézŭ̯ dyéthégnĕ pę̆ thĭ ná vă
yácŭ me̯ lŏthulŏthé pę̆ nyacó dó thĭ-
gnĕ ná kayă odó vi̯ Laodicea akŭ
nuôtahe agnĕ ná kayă dó a thégnĕ
myáhtye nóhí vă to nuôtahe agnĕ
2 bá¬ tĕ nuôpré. Thyáphú vă ki dyé-
hĕdyérení èthĭ rò vă me̯phúyĕ pré.
Thyáphú èthĭ thĕplò ki ícŭ ni̯dyé lŭ
tôprę̆ ná tôprę̆ dó tę̆mo̯ akŭ htuŏto
thyáphú èthĭ ki ni̯bè lŏlą̆takli tą̆tę̆-
lŏ tę̆thégnĕ, phúnuôrò èthĭ thégnĕ-
plŏhyăhó Cómarya atę̆dya ouóobí
mą̆hó Krístu yĕnuô rò vă yácŭ me̯
3 lŏthulŏthé phúnuô pré. Tę̆cyą̆dè ná
tę̆thékhuthégnĕ lŏ¬ plĭ mą̆dûhó tę̆-
sŏri ngu̯dupri̯du yĕnuô, a ouóobí dó
4 Krístu akŭ. Thyáphú ŭ ki ilolahŏ cuó
tă thĭ ná ŭ tę̆ithyóithya dó athú nuô-
tahe tămę̆ nuôrò vă hé thĭ phúyĕ
nuôpré. Tę̆ithyóithya yĕtahenuô, a
cô có ná atŏ bèbè, zŭ̯e tămę̆ ní¬.
5 Me̯tĕhérò, vă ne̯klǫ̆ otǫ̆kuŏ ná thĭ to
tadûrò vă thĕplò ícŭ ná thĭ rò vă ni̯-
huŏ dó thĭ olŭ ná thĕplò tômĕtuŏ,
htuŏto thĭ pŭ̯klǫmani̯ tę̆zŭ̯tę̆nyą̆ dó
Krístu akŭ akhu-akhyĕ, vă thékrŭ̯-
thélŏ nyacó.
6 Phú thĭ zŭ̯e htuŏhó Jesŭ Krístu
phú thĭ Byacè tôprę̆nuô, ohtwŏprę̆
plehyă lahyă phú Byacè thézŭ̯ nŏ-
7 ohtwŏprę̆ thĭ nuô. Isótą̆ zą̆zą̆ lahyă
thĭ tę̆zŭ̯ dó Jesŭ Krístu akŭ phú thò-
rwi̯ sótą̆zą̆ nuô. Rò duhtya lahyă dó
Jesŭ Krístu akŭ ní¬. Thĭ zŭ̯e yĕnuô a
bè shyosŏhyă ná sŏhyă plehyă phú ŭ
ithyó htuŏhó thĭ nuô, rò lŏ¬ Cóma-
rya me̯pę̆ htuŏhó thĭ tahenuô, htu-
thé hébwíhétaryĕ htya lahyă lŭ ní¬.
8 Ro̯ni̯ lahyă thĭne̯ ní¬. Nŏilo-ilyá ni̯
tă thĭne̯ ná kayă dó a ithyóithyathú
dûgnĕ tę̆nuôtahe tôprę̆¬ tămę̆ ní¬.
Tę̆nuôtahe ma a kyădĕ pré. Tę̆ithyó-
ithya phúnuô tahema mą̆pré kayă
hekhuphú ale̯klŏ dyétą̆ dĭtú khyĕ-
lŭ tôhtŭ htuŏ tôhtŭ nuôtahe pré. Rò
nuôtahe ma a hyă dó khĭnékhĭnŏ
mŭmyą̆ dó a pó hekhusĭba nuôtahe
a o pré. Tę̆ithyó phúnuô tahema a
hyă dó Jesŭ Krístu a o mą̆to.
9 Me̯tĕhérò Jesŭ Krístu hyă klwo-
htya ane̯klǫ phú kayă nuô tadûrò,
a lóbă lŏ có ná Cómarya ale̯klŏ tahe

10 lǒ¬ plǐ có. Rò dố thǐ ná Krístu htwŏ-
hố lŭ tôcô¬ tuǒ akhu-akhyě, dốthu-
dốthế tôkyě atẹ̀lo lǒ¬ plǐ tahenuô,
thǐ nḭ́bè lốbă htuǒlǒplǐ hố. Krístu ma
lǒ¬ khĭnékhĭnǒ a tẹ̀shyotẹ̀sǒ nuô-
tahe ná hekhunékhu a taryěshyosǒ
11 tahe akhuklố hố. Thǐ o dố Krístu
akŭ akhu-akhyě a thyáhố ná thǐ dứ-
talíphá hố. Tẹ̀dứtalíphá yĕnuô kayă
dứ thǐ mạ́to. Bí Krístu phyéhtekyă
hố thǐ thếplò a tẹ̀thếzứthếlǒ mŭ-
myạ́ricyạ́ tahe akhĕnuô, a dứtalí thǐ-
12 phá hố. Bí thǐ plwŏ thĭnḛ́ ná htyě
akhě, thǐ lḛ́klŏ mŭmyạ́ tahenuô, thǐ
iluốtặ tọ́kuǒ htuǒhố ná Krístu hố,
rò thǐ lḛ́klŏthĕ̀lḛ́klŏtwọ́ tahenuô, Cố-
marya mẹhtwŏprẹ̀ kạkhyě tọ́kuǒ hố
ná Krístu hố. Dố thǐ zứenḭ́ Cố́marya
a tẹ̀prọtẹ̀pryạ dố a mẹ ihtòhtwŏprẹ̀
kạkhyě khyĕthyá Krístu dố tẹ̀thyě
yě akhu-akhyě, a htwŏhtya htuǒlǒ
hố phúnuô hố.
13 Bí thǐ zứe hí Jesŭ Krístu to akhĕ-
nuô, dố thǐ tẹ̀thứ́ akhu-akhyĕrò, thǐ
thyáná kayă dố a thyě dốthudố-
thế nuôtahe hố. Htuǒto thǐ siplế-
htebế ná thǐ lḛ́klŏ mẹtẹ̀thứ́ a prọ-
pryạshyosǒ yĕnuô to. Manárò khŏ-
nyạ́yě Cố́marya mẹ ihtòhtwŏprẹ̀ kạ-
khyě tọ́kuǒ hố thǐ ná Krístu hố. Cố-
marya plwŏkyă lǒhố pẹ̀ tẹ̀thứ́ lǒ¬
14 plǐ hố. A htứplĭkyă lǒ hố tẹ̀ămárăd-
yă dố a kírḛ́ cirya pẹ̀ nuôtahe hố.
Bí ŭ mứthyĕhtya Krístu dố krusu-
lọ akhĕnuô, Cố́marya htózặ̆htómû-
kyă htuǒ lǒhố tẹ̀ămárădyă nuô-
15 tahe hố. Bí Jesŭ thyě dố krusulọ
akhĕnuô, lǒ¬ khĭnékhĭnǒ dố a o ná a
taryěshyosǒ tahenuô, Cố́marya pứ-
phekyă lǒplǐ hố èthǐ atẹ̀taryěshyo-
sǒ nuôtahe rò a dyéluǒhtya pḛ́ hố
kayă pwọ̆¬ tôprẹ̀ ná a mẹpḛ́kyă hố
èthǐ hố.
16 Phúnuôrò, kayă dố a dya thǐ tẹ̀-
thứ́ ná thǐ tẹ̀etẹ̀ŏ ari-akyă tahenuô,
nḭ́dă tă èthĭngọ́ tămḛ́ ní¬. Pwọ̆-
nana¬ thǐ ki mẹpwĕ̀mẹla pḛ́kuǒ
èthǐ mọ́nyě săsě to, dă lĕbă hórò
thǐ ki mẹpwĕ̀mẹla pḛ́kuǒ èthǐ to
hénuô, èthǐ thếzứ dya thǐ tẹ̀thứ́. Ma-
nárò nḭ́dă tă èthǐ angọ́ tămḛ́ ní¬.
17 Mẹtĕhérò, mú¬ nukhĕnuô, Cố́ma-
rya dyétặ tẹ̀thyótẹ̀thya, tẹ̀mẹpwĕ̀-
mẹla yĕtahe rò lǒ¬ tẹ̀ yĕtahe nuôma
athyáná tẹ̀zọuô dố a dyéluǒ ná tẹ̀
kírḛ́ htwŏhtya dố nyě phútě pă
nuôpré. Anḛ́byacè mạ́lakŏ ma Krístu
18 pré. Kayă dố a nǒshyo thǐ ná thǐ
bè shyalyạ thǐ thếplò rò a nǒcóbĕ-
htya kuǒ thǐ ná mốkhutanéphú tahe
phú èthǐ cóbĕhtya yĕnuô tahenuô,
krwŏmẹ kuǒ tă èthǐ tămḛ́ ní¬. Thǐ
ki krwŏkuǒ èthǐ atẹ̀ithyóithya tahe
hénuôma, tẹ̀mẹnḭ́khwókè dố Cố́ma-
rya ốlyạ htuǒhố thǐ ná a ki dyé
thǐ nuôtahe pănuô, thǐ nḭ́bè pă to.
Kayă phúnuôtahe ma a hé nḭ́dyé la-
hyă cố anḛ́ ná pẹ̀ myáhtye tẹ̀myá-
lwó dố Cố́marya a o akhu-akhyě,
pẹ̀ nḭ́bè khódû tẹ̀thếkhuthégně dố
Cố́marya a o, a hé lahyă phúnuô.
Èthǐ phyéhtyalǒ nḭ́dyé nyacố a tẹ̀-
tanẹ yĕtahe ná a tẹ̀dyáhtelốhteklǒ
19 yĕnuôtahe cố. Kayă nuôtahe ma a
pứklọ̀pứma pă Krístu to hố. Krístu
ma athyáná khuklố rò lǒ¬ kayă dố a
zứe lŭ tahe nuôma a htwŏ lŭ nḛ́klọ́.
Khuklố yĕnuô a dyéhĕdyére pḛ́ nḛ́-
klọ́ rò a nǒmặ̆htŭ ná rwḭ́htwo ki
pứma ícŭ̆nḭ́ rọ́lŭ nḛ́klọ́ rò a nḛ́klọ́ yĕ-
nuô a duhtya phú Cố́marya nǒdu-
htya lŭ nuôpré.

**Thyĕ Tǭkuǒ Ná Krístu, Htwŏ-
prę̄ Tǭkuǒ Ná Krístu**

20 Thĭ thyĕ tǭkuǒ ná Jesŭ Krístu hǒ
rò a mę̄lwóhteką hǒ thĭ ná khĭné-
khĭnǒ dǒ a pǒnḭ́ hekhusĭba yĕnuô-
tahe a takhukŭ hǒ. Thĭ cuǒ ohtwŏ-
prę̄ pă lahyă phú kayă dǒ a thyá-
pă ná hekhuphú yĕtahenuô phútĕ?
Rò thĭ cuǒ nḭ́dă krwŏmę̄kuǒ pă tę̄-
21 duôtę̄dwó tahe mę̄tĕ? Tę̄thyótę̄thya
ná tę̄duôtę̄dwó yĕtahe hé, “Yĕtôcô-
nuô pǭ̄krą́ tă è tămḗ,” “Dǒnuôtôcô
rò ilyemyá tă è tămḗ,” “Dǒ nuôtô-
22 cô kuǒke rò tôbè tă è tămḗ.” Yĕtahe
nuôma a ithyóithya prḗ tę̄dǒ a oluǒ
taplǭ̄taplyáphú nuôtahe prḗ. Pę̄ nǒe
nḭ́htuǒ è rò pę̄ bè vĭkyă khyĕthyá
è prḗ. Tę̄thyótę̄thya ná tę̄ithyóithya
yĕtahe nuôma kayă dyé ohtwŏhtya-
23 nḭ́ è prḗ. Dǒ tę̄thyótę̄thya yĕ akhu-
akhyĕ kayă tahehenuô a cyḗ cǒbĕ-
bye prḗ lahyă Cǒmarya, a cyḗ shya-
lyą byeprḗ lahyă athéplò rò a mę̄-
cyḗmę̄cǭ̄ lyą nḭ́dyé lahyă anḗ. Tę̄-
thyótę̄thya yĕtahenuô a thyácǒ́ná a-
o ná tę̄cyą́tę̄dè nyacǒ tadǭ́rò amą́
náto. Thyáphú ŭ ki khǒbḗ ŭthéplò a
tę̄thézǭ́thélǒ mŭmyą́ tahe agnĕnuô,
tę̄thyótę̄thya yĕtahe mę̄cwǫ́bḗ ná
ŭ to.

3

Tę̄ohtwŏprę̄ Alyę Ná Athĕ

1 Phú Cǒmarya mę̄ ihtòhtwŏprę̄ ką-
khyĕ Krístu dǒ tę̄thyĕ nuô, Cǒma-
rya mę̄ ihtòhtwŏprę̄ ką̄khyĕ kuǒhǒ
thĭ dǒ tę̄thyĕ hǒ rò a dyé tǭkuǒ hǒ
thĭ théhtwŏprę̄ athĕ yĕnuô ná Krístu
hǒ. Phúnuôrò lǒ¬ thĭ théplò a tę̄-
thézǭ́ tahenuô dya-o lahyă dǒ mó-
khu bí Krístu lḗonyă nḭ́dyé akhălḗ
dǒ Cǒmarya atakhu cǒhtwó nuôtô-
2 kyĕ ní¬. Tanę̄ lahyă mǒkhu a tę̄ngu̱-
dupri̱du ní¬. Hekhu atą̄tę̄ tahenuô,
3 tanę̄ tă lahyă tămḗ. Mę̄tĕhérò, thĭ
thyĕtǫ́ htuǒhǒ ná Krístu hǒ rò khŏ-
nyą́yĕ thĭ nḭ́bè tǭkuǒhǒ théhtwŏprę̄
athĕ ná Krístu hǒ, htuǒto thĭ htwŏ-
htya hǒ tę̄tôcô¬ tuǒ hǒ ná Cǒmarya
hǒ. Kayă tahenuô a thégnĕplŏ kuǒhí
4 théhtwŏprę̄ athĕyĕ híto. Krístu ma
prę̄ dǒ a dyé thĭ théhtwŏprę̄ tôprę̄
rò shyé¬ a hyălyą khyĕthyá pă nuô,
a ki o ná a taryĕdutaryĕhtŭ pă. Bí-
nuô akhĕpănuô, thĭ ki oluǒhtya tǭ-
kuǒ ná a taryĕdutaryĕhtŭ yĕnuô pă.
5 Phúnuô akhu-akhyĕ, vĭkyă thĭ
tę̄ohtwŏprę̄ lyę̄ a tę̄thézǭ́thélǒ
mą́dû, tę̄cuǒthǭ́ prę̄mòprę̄khŭ, tę̄-
ohtwŏprę̄ dǒ a mwǭplĭ to tahe,
théplò patápatǒ, tę̄thézǭ́thélǒ mŭ-
myą́ricyą́, ná thézǭ́ nḭ́bè éhtya pǫ́
tę̄duzą́htyathĕ tahe. Tę̄thézǭ́nḭ́bè
éhtyapǫ́ tę̄duzą́htyathĕ ma athyáná
6 cǒbĕ̀ prę̄zǫ hǒ. Kayă dǒ a mę̄ mŭ-
myą́ricyą́ tę̄phúnuô tahenuô, a ki
sítôbè ná Cǒmarya a tę̄théplòdu
7 pă. Tôphuǒkhĕnuô, thĭ ohtwŏprę̄
thǭ́ htuǒlǒ hǒ phú thĭ théplò a tę̄-
8 thézǭ́ nǒ thĭ nuôtahe hǒ. Manárò
khŏnyą́yĕ vĭkyă kyă tę̄théplòdu,
tę̄théplòhtya, tę̄théhte, tę̄hépyé
ŭmwḭ, htuǒrò tę̄hébè mŭmyą́ dǒ a
9 kò héto nuôtahe. Hébè lahŏlahya
pă tă lŭ tôprę̄ ná tôprę̄¬ tămḗ, mę̄-
tĕhérò thĭ vĭkyăhǒ thĭ tę̄ohtwŏprę̄
10 alyę dǒ thĭ lḗklŏ mę̄nuô tahehǒ. Rò
thĭ kŭthyáhtyahǒ tę̄ohtwŏprę̄ athĕ
dǒ Cǒmarya byátaplethĕ yĕnuô
hǒ. Thyáphú thĭ ki thégnĕ tą̄tę̄ryá
agnĕnuô, Cǒmarya mę̄htwŏhtya

11 thyáhyă hố thĭ ná anẹ́ hố. Dố tẹ̀-
ohtwŏprẹ̀ athĕ̀kŭ nuô, Judaphú
tahe ná Judaphú mą́to tahenuô
bèbè, kayă dŭ́talíphá ná dŭ́talí-
pháto tahenuô bèbè, htyĕkẹ́ruôphú
tahe bèbè, kayămị tahe bèbè, cŭ́-
phú ná kayă palăphú tahenuô bèbè,
pẹ̀ tŏbè tanẹ pă ná a khólŭ taki¬ to.
Kayă dố a zŭ́e Krístu pwŏ¬ tôprẹ̀
nuô, Krístu ohtwŏprẹ̀ hố dố lŭkŭ
hố. Phúnuô akhu-akhyĕ, Krístu ma
tẹ̀ dố a lodulố ŭ hố.
12 Thĭ ma Cố́marya akayă dố a mwŏ-
plĭ rò a mọ nịdyé tahe, rò a nwóhtya
nịdyé hố thĭ hố. Phúnuôrò kŭthyá-
htya lahyă tẹ̀thĕ́zọ̀klabè, tẹ̀mẹryátẹ̀,
tẹ̀shyalyą thĕ́plò, tẹ̀thĕdŏthĕ́ngą ná
13 tẹ̀khyáthĕdŏ thĭnuô tahe ní¬. Khyá-
thĕdŏ pẹ́ kayă dố a mẹcyẹ̀ nẹ̀ thĕ́-
plò nuôtahe ní¬. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki
mẹthŭ́ nẹ̀ hérò plwŏkyă lŭtẹ̀thŭ́ ní¬.
Plwŏkyă khyĕlŭ tẹ̀thŭ́ tôprẹ̀ ná tô-
prẹ̀ phú Byacè plwŏkyăhố thĭ tẹ̀-
14 thŭ́ yĕnuô ní¬. Dố tẹ̀lŏ¬ plĭ yĕtahe
aklĕ̀nuô, tẹ̀ dố a lodulố̆ŭ tôcôma,
mọ nịdyé khyĕlŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀
yĕnuôhố. Thĭ ki mẹphúnuô héma,
thĭ otọ́oplố rọ́hố lŭ dố tẹ̀tôcô¬ tuŏ̀
akŭ hố.
15 Lŏ¬ thĭyĕ tahe nuôma thĭ htwŏ
lŏhố Krístu anẹ́klọ́ rò Cố́marya nwó-
htya hố thĭ dố thĭ kikrŭ́kiklĕ̀ khyĕ-
lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ hố. Mẹphúnuô-
rò nŏpố́nị thĭ thĕ́plò ná Krístu a
tẹ̀pẹ̆tẹ̀dwŏ, rò hébwíhétaryĕ lahyă
16 Cố́marya ní¬. Nŏ̀ oklọ̀số́ma lố́bă
kuŏ̀dû Krístu alą̆angọ́ dố thĭ thĕ́plò-
kŭ ní¬. Thĭ ki ithyóithya khyĕlŭ tô-
prẹ̀ ná tôprẹ̀, rò thĭ ki dyérọ̀dyé-
ryẹ̆ khyĕlŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ bá tẹ̀cyą́
o ná thĭ nuô ní¬. Irŏhtuthĕ́htya la-
hyă Cố́marya ná thĭ tẹ̀hébwíhétaryĕ
lŭ dố thĭ thĕ́plòkŭ ní¬. Irŏhtuthĕ́-
htya lahyă Cố́marya ná ali-irŏ nuô-
17 tahe lŏ¬ plĭ ní¬. Thĭ hébè bèbè, thĭ
mẹtẹ̀ ĭtĕtĕ¬ bèbè, myá Byacè Jesŭ
Krístu amèthè rò mẹ lahyă ní¬. Dố
Byacè Jesŭ Krístu akhu-akhyĕrò hé-
bwíhétaryĕ htuthĕ́htya lahyă Cố́ma-
rya ní¬.

Paulu Zŭ̆klyázŭ̆klŏkyă
Hiphúphyăphú Tahe

18 Mĕthĭ¬ cŭ̆e thĭvẹ̀ angọ́, mẹtĕhé-
rò thĭ ma prẹ̀zŭ́etẹ̀phú tahe akhu-
akhyĕ, thĭ tŏkò mẹ lahyă phúnuô.
19 Vẹ̀thĭ¬ mọnị lahyă thĭmĕ rò
thĕ́prwŏ̆thĕ́lị, mẹpyą́mẹsĕ̀ tă èthĭ tă-
mẹ́.
20 Phúthĭ¬ nịdă lahyă muọ́phĕ̀ angọ́
dố tẹ̀pwŏ¬ tôcô akŭ ní¬, mẹtĕhérò,
nịdă muọ́phĕ̀ ngọ́ ma atŏabè ná Bya-
cè athĕ́plò.
21 Phĕ̀thĭ¬ mẹsĕ̀ tă thĭphúthĭlyẹ
athĕ́plò tămẹ́ ní¬, mẹtĕhérò shyé-
pămą èthĭ thĕ́plòpyé he.
22 Cŭ́thĭ¬ nịdă lahyă thĭbyacè tahe
angọ́ dố tẹ̀lŏ¬ plĭ akŭ ní¬. Thĭ thĕ́-
zŭ́ nịbè a tẹ̀htuthĕ́ thĭ rò thĭ mẹ-
ryá lahyă prĕ́tŭ́ bí a mèthènyĕ prĕ́.
Mẹ lahyă phúnuô tămẹ́ ní¬. Mẹ-
ryá lahyă pwŏ¬ tôphuố dố tẹ̀thĕ́-
plòcố thĕ́plòtẹ akŭ ní¬. Mẹtĕhérò
dố thĭ yŏ dyazŭ́dyanyą́ lahyă Cố́ma-
rya akhu-akhyĕ, tarú mẹryá lahyă
23 ní¬. Thĭ mẹ tẹ̀ĭtĕtĕ¬ bèbè, dya la-
hyă thĭ thĕ́plò phú thĭ mẹ Byacè atẹ̀-
mẹ nuô, rò mẹ săprẹ́sămyă lahyă.
Tanẹ lahyă tă phú thĭ mẹ pẹ́ prẹ̀-
24 lukayă atẹ̀mẹ nuô tămẹ́ ní¬. Mẹ-
ryá lahyă thĭ tẹ̀mẹ ní¬, mẹtĕhérò
thĭ thĕ́gnĕ ná Byacè ki dyé thĭ ucĕ̀-

tazĕ phú thĭ mẹnuô pă. Byacè dố
thĭ mẹ pẹ̑ lŭ yĕtôprẹ̀ nuôma Bya-
25 cè Krístu yĕnuôhố. Cómarya ki ci-
rya kayă dố a mẹthŭ́tẹ̀ nuôtahe pă.
Cómarya cirya tẹ̀nuô a myádu myá-
patí to.

4

1 Cŭ̑ Byacè thĭ¬ mẹryá lahyă thĭ-
cŭ̑ ní¬, dyacódyatẹ lahyă thĕplò dố
èthĭ akhu ní¬, myádumyápatí tă ŭ
tămẹ́ ní¬, mẹtĕhérò thĭ thégně kuŏ-
dû hố ná thĭ Byacè o dố mókhu hố.

Tẹ̀ithyóithya Tahe

2 Kwĭcóbĕ săprẹ̑ lahyă Cómarya rò
thénẹ́ kwĭcóbĕhtya krŭ̑krŭ̑ è ní¬.
Othăklyă lahyă, rò o lahyă ná tẹ̀-
3 hébwíhétaryĕ htya è ní¬. Dố nuô-
khĕma kayă tahe thégně Krístu ari-
akyă to. Cómarya dóuódóbí nị́dû
Krístu ari-akyăyĕ. Manárò khŏnyą́-
yĕ tẹ̀dóuódóbí yĕnuô a oluŏhtya hố.
Thyáphú Cómarya ki bámŏ nị́pẹ́ pẹ̀-
klyá dố pẹ̀ ki hésodônyă nị́pẹ́ ŭ
ná Krístu ari-akyă yĕnuôrò, kwĭcó-
bĕ pẹ́kuŏ lahyă dố pẹ̀gně ní¬. Mú¬
nukhĕma tẹ̀dóuố yĕnuô, a oluŏhtya
híto, tadŭ́rò khŏnyą́yĕ a oluŏhtya
hố. Dố vă dônyă pẹ́ ŭ ná Krístu ari-
akyă akhu-akhyĕ, ŭ dótą̆ vă dố htŏ-
4 kŭ prĕ. Phú vă tŏkò dônyă pẹ́nyă-
hố ŭ nuô, thyáphú vă ki dônyă plŏ-
phéryá pẹ́ dố ŭ agně nuôrò, kwĭcó-
5 bĕ pẹ́kuŏ lahyă dố văgně ní¬. Cyą́-
tanẹ limyă lahyă rò cyẹ́thăryă thĭ-
nẹ́ dố kayă dố a zŭ̑ehí Krístu to
tahe anyĕhyă ní¬. Bíkhĕtĕ¬ bèbè,
bí thĭ nị́bè tẹ̀shuŏtẹ̀khĕ ryá dố thĭ
ki mẹ tẹ̀ryá akhĕnuô, tarú mẹryá la-
6 hyă pwŏ¬ tôphuố ní¬. Thyáphú thĭ
ki thégně kuŏ lahyă ná thĭ tŏ hésû
kąkhyĕcyą́ pẹ́ ŭ pwŏ¬ tôprẹ̀ phú-
tĕphútĕ agněnuô, hébècẹ̑hébènyą,
hébè htŏnị́cwinị́ kuŏ lahyă ŭ thé-
plò ní¬.

Tẹ̀hémọhéryá Dókhyĕ Tadû

7 Tykico ki héso lŏpẹ́ thĭ ná vări-
văkyă pă. È ma puŏ̑vyą́ dố ŭ mọnị́
lŭ tôprẹ̀, htuŏto è ma kayă tôprẹ̀ dố
acó ná Cómarya atẹ̀mẹ, rò a mẹ Bya-
cè atẹ̀mẹ rò a mẹ tŏ̑kuŏ tẹ̀ ná pẹ̀
8 tôprẹ̀. Thyáphú a ki hésoluŏ pẹ́ thĭ
ná pẹ̀ripẹ̀kyă lŏ¬ plĭ, htuŏto thyá-
phú a ki dyéhĕdyére mẹmọnị́ thĭ
thĕplò agněnuô, vă thŭlyą hố è dố
9 thĭ o hố. Onesimo ki hyălyą tŏ̑kuŏ
ná lŭ pă. È ma kayă dố acó ná angŏ̑
rò ŭ mọ nị́dyé lŭ tôprẹ̀. È ma thĭ dŏ-
kŭphú nị́dû pré. Èthĭ ki héso pẹ́ lŏ
thĭ ná lŏ¬ tẹ̀htwŏhtya anẹ́ bíyĕ nuô-
tahe pă.
10 Aristarko dố ŭ dótą̆ tŏ̑kuŏ è ná
vă yĕtôprẹ̀ thŭhyă pẹ́kuŏ thĭ
atẹ̀hémọhéryá, htuŏrò Barnaba tô-
puŏ̑bŭ Marko thŭhyă pẹ́kuŏ thĭ
atẹ̀hémọhéryá dố thĭ oo¬. (Thĭ
nị́bè htuŏhố li dố ŭ răluŏ pẹ́ thĭ
ná Marko ari-akyă yĕnuôhố. A ki
hyătuŏ̑kuŏ dố thĭ o pă rò émọsû-
11 ryá lŭ ní¬.) Jesŭ dố ŭ é è ná Justo
yĕtôprẹ̀ thŭlyąkuŏ a tẹ̀hémọhé-
ryá dố thĭ oo. Judaphú dố a zŭ̑e
Krístu tahe aklĕnuô, prẹ̀ dố a mẹrŏ̑
kuŏ tẹ̀ ná vă dố Cómarya ahtyĕakẹ́
agněnuô ma a oprẹ́ thĕthuŏthuŏ¬
tuŏ prẹ́. Èthĭ ma a mẹmọ nyacó
12 vă thĕplò. Epaphra ma thĭ dŏkŭ-
phú tôprẹ̀prẹ̀. È ma a htwŏ Krístu a
prẹ̀mẹtẹ̀phú tôprẹ̀. A hémọhéryá

hyănḭ thĭ. A thḗplòshyo rò a kwĭ-
cóbĕ̀ tamŏmŏ pḛ́ có dó thĭgně có.
Thyáphú thĭ ki oklọ̀sóma dó thĭ
tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ akŭ rò thĭ ki duhtyabḗ
lahyă dóthudóthḗ tôkyĕ, htuŏto
thyáphú thĭ ki zṹe thḗgněhyă tą̆-
tẹpọ́ Cómarya a tẹ̀thḗzṹ pwọ̆˕
tôcô agněnuôrò, a kwĭcóbĕ̀ pḛ́ dó
13 thĭgně. Vă khyá văthḗ dó ègně ná
è ma kayă tôprẹ̀ dó a yácṹ nyacó
dó thĭgně ná vḭ̈ Laodiceaphú tahe
agně ná vḭ̈ Hierapoliphú tahe agně
14 có. Tẹ̀khuthárádu Luka dó pẹ̀ mọ
nḭ́dyé è yĕtôprẹ̀ ná Dema yĕ, thŭ-
lyą nḭ́kuŏdû a tẹ̀hémọ̀héryá dó thĭ
15 oo˕. Khyáthḗdŏ thŭcuópḛ́ pẹ̀ tẹ̀hé-
mọ̀héryá yĕnuô dó pẹ̀ puṹvyą́ vḭ̈
Laodiceaphú tahe ná pẹ̀ puṹvyą́
Nympha ná prẹ̀zṹetẹ̀ plómụphú
odó lŭhikŭ nuôtahe ní˕.
16 Shyé˕ thĭ Colossae prẹ̀zṹetẹ̀
plómụphú tahe hóhtuŏhó pẹ̀liyĕ
pănuôrò, dyéhó pḛ́kuŏ Laodicea
prẹ̀zṹetẹ̀ plómụphú nuôtahe pă
ní˕. Htuŏrò hókuŏ lahyă văli dó vă
thŭlyą pḛ́ èthĭ yĕnuô pă ní˕.
17 Héso pḛ́kuŏ Arkippo, “Tẹ̀phyétẹ̀-
mẹ dó Byacè dyélyą hó nẹ̀ yĕnuô,
18 mẹhtuŏkyă è,” hé è phúnuô ní. Vă
ma Paulu rò tẹ̀hémọ̀héryá yĕnuôma,
vă răcuópḛ́ thĭ ná vă takhu nḭ́dû prḗ.
Vă yŏ o dó a htŏkŭyĕ akhu-akhyĕ,
sŏtapą tă vă tămḛ́ ní˕. Cómarya
abwíataryĕ ki okuŏdû ná thĭ ní˕.

Thessalonia Arẹ́lố Tôba

First Thessalonians

Tẹ̀hébè Rẹ́ Dố Nyě

Vỵ̀ Thessalonia ma a htwŏ vỵ̀muọ́ tôvỵ̀ dố Macedonia kẹ́phú, Romakẹ́du a tẹ̀pố́alẹ̀ tôvỵ̀. Paulu htecuố htuŏ dố vỵ̀ Philippi rò a cuố mẹ-ohtya ke prẹ̀zṵ́etẹ̀-plố́mụ tômụ dố Thessalonia vỵ̀. Manárò Paulu hésodônyă pẹ́ ŭ Krístu ari-akyă dố Judaphú mạ́to tahe aklě rò ŭ zṵ́enyạ́eka ékuŏlă lŭ akhu-akhyě, Judaphú dố a thếkhwé kuŏ Paulu atẹ̀mẹ yětahe thếkháthéhte Paulu. Paulu bè htecuố́kyă bí vỵ̀ Thessalonia yěnuô rò a bè cuố́kyă dố vỵ̀ Beroea. Dố́khyě bí a cuố́tuố hố dố vỵ̀ Corinthia akŭ akhẽnuô, Paulu ná a khŏbố́thyó Timothy dố a mẹrọ́lŭ tẹ̀ yětôprẹ̀ héluŏ pẹ́ Paulu ná Thessalonia prẹ̀zṵ́etẹ̀ plố́mụphú tahe a tẹ̀ihtòonyă ari-akyă.

Paulu răcuố rẹ́ Li Thessalonia yětôba ma a ră dyéhĕdyére, dyéshyodyésŏ-htya cuố pẹ́ khyěthyá Thessalonia prẹ̀zṵ́etẹ̀ plố́mụphú tahe. È hébwíhétaryě cuố́pẹ́ khyěthyá èthĭ atẹ̀zṵ́tẹ̀nyạ́ ná èthĭ atẹ̀mọ tahe. È ră dyéthénẹ́htya khyě-thyá èthĭ ná bí è otọ́kuŏ ná èthĭ akhě a ohtwŏprẹ̀ mẹkryá¬ phútě ari-akyă pré. Htuŏrò prẹ̀zṵ́etẹ̀ plố́mụphú tahe sudyă lahyă ná Krístu ki hyă khyěthyá nyẹ̀phuố́tôphuố ari-akyă. Rò èthĭ hé lahyă ná Krístuphú dố a thyĕrẹ́ ná Krístu hyălyạ pă tahenuô, thếhtwŏprẹ̀ tacṵ́prẹ̀ dố Krístu ki hyă dyé yĕpănuô ma èthĭ nỵ́bè kuŏ pă ĕ? Krístu ki hyăkhyě bíkhĕtě pă? Tẹ̀sudyă phúyě tahenuô, Paulu hésoluŏ pẹ́ èthĭ. Paulu phyénỵ́ ashuố́akhě rò a hé pẹ́ èthĭ, bí èthĭ opọ́o Krístu ki hyă khyěthyá pă yĕakhẽnuô, èthĭ tŏ mẹ plehyă lă tẹ̀mẹ dố tẹ̀thuôtẹ̀krě akŭ, a hé èthĭ phúnuô.

Tẹ̀hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̀hébè rẹ́ dố nyě 1:1
Tẹ̀hébwíhétaryě ná tẹ̀htuthéhtya 1:2-3:13
Dyéhĕdyére Krístuphú tahe atẹ̀dya thếplòthuôhtyě tahe 4:1-12
Ithyóithya ŭ ná Krístu ki hyă khyěthyá nyẹ̀phuố́tôphuố ari-akyă 4:13-5:11
Tẹ̀dyéhĕdyére dố khyě 5:12-22
Tẹ̀hébè dố khyě 5:23-28

1

1 Pę̀ ma Paulu, Sila,* ná Timothy.
Pę̀ rǎcuố rǫ̨lǔ liyětôba dố thĭ Thessa-
lonia prę̀zṹetę̀ plǒmụphú tahe a o.
Thĭ Thessalonia prę̀zṹetę̀ plǒmụ-
phú tahe ma Phě̀ Cǒmarya ná Byacè
Jesŭ Krístu akayă tahe hố. Tę̀bwítę̀-
taryě ná tę̀kacṹkabế ki okuǒdû ná
thĭ ní¬.

Thessalonia Prę̀zṹetę̀ Plǒmụphú Tahe A Tę̀ohtwŏprę̀ Ná A Tę̀zṹtę̀nyą́

2 Bí pę̀ kwĭcóbě dố thĭ lǒ¬ plĭ gně
akhě̀nuô, pę̀ hébwíhétaryě Cǒmarya
3 pwǒ¬ tôphuố cố. Dố thĭ tę̀zṹtę̀nyą́
akhu-akhyě, thĭ mętę̀ ahtwŏahte, dố
thĭ tę̀mǫnı́ ŭ akhu-akhyě, thĭ krṹmę
tę̀, rò dố thĭ o ná tę̀myásŭ dố pę̀
Byacè Jesŭ Krístu alǫ akhu-akhyě,
thĭ khyáthéplòhtŭbế tę̀mę̀cyę̀mę̀cṹ
thĭ tahe. Bí pę̀ kwĭcóbě dố pę̀ Phě̀
Cǒmarya o akhě̀nuô, lǒ¬ thĭ mętę̀
yětahenuô, pę̀ sŏtapą pę́pă cố to cố.
4 Puṓvyą́ dố Cǒmarya mǫnı́ thĭ, pę̀
thégně ná thĭ ma kayă dố Cǒma-
5 rya nwóhtyanı́ thĭtahe hố. Mętěhé-
rò pę̀ phyéhyă pę́ thĭ tę̀thékrṹmila
yěnuôma tṹpré pę̀ khǎu a tę̀hébè
nuômą́to. Tę̀thékrṹmila yěnuôma, a
o ná a taryěshyosŏ, a o ná Thế
Săsě Byacè, a o ná tę̀zṹe lǒlą́takli
tę̀thékrṹmila a tę̀cótę̀tę̀ yětahe. Rò
bí pę̀ okuǒ ná thĭ akhě̀nuô, pę̀ ma
kayă phútě tahenuôma, thĭ thégně
htuǒdûhố. Yěnuôma pę̀ ohtwŏprę̀
pę́ dố thĭ lę́nı́bwí nı́taryě agně pré.
6 Thĭ myábŭ pę̀ ná Byacè rò ŭ mę̀-
cyę̀mę̀cṹ nyacố thĭ, manárò thĭ thé-
krṹthélǒ phyésûpă tę̀thékrṹmila. Bí
thĭ phyésû tę̀thékrṹmila akhě̀nuô,
Thế Săsě Byacè mę̀ thékrṹthélǒ pę́
7 thĭ hố. Phúnuôrò thĭ htwŏhtya pę́hố
kayă dố a zṹkąnyą́ką Krístu dố a
o dố Macedonia kę́kŭ nuôtahe ná
Akaia kę́kŭ nuôtahe alę́myábŭ hố.
8 Mętěhérò Byacè a tę̀thékrṹmila dố
thĭ hésodônyă pę́ ŭ yěnuô, a luǒ cuố-
tuố tṹpré dố Macedoniakę́ ná Akaia
kę́kŭ nuômą́to. Thĭmwı̨la dố thĭ zṹ-
enyą́e Cǒmarya ari-akyă yěnuô, a
luǒpasĭ cuốtuố kuǒlǒ cóhố dố khǎlę́
pwǒ¬ tôpho hố. Phúnuôrò thĭ tę̀zṹ
ari-akyă yěnuô pę̀ lo dônyă luǒpę́-
9 pă ŭ tôprę̀¬ to hố. Bí pę̀ hyă olě
kuǒ thĭ akhě̀nuô, thĭ ę́mǫsû lahyă
pę̀ phútěnuô, lǒ¬ kayă o bínuô tahe
dônyă pę́ lǒplĭ hố pę̀. A dônyă pę́
pę̀ ná thyáphú thĭ ki mękuǒ Cǒma-
rya dố a htwŏprę̀ rò acóatę mą́lakŏ
yětôprę̀ a tę̀mę̀nuô, thĭ vĭkyă kyă lǒ
10 cố thĭ tę̀cóbě prę̀zǫ tahe cố. Htuǒ-
rò Cǒmarya aphúkhŭ Jesŭ dố aphě
mę̀ kahtò htwŏprę̀ kąkhyě khyěthyá
lŭ dố tę̀thyě yětôprę̀ ki hyǎlyą khyě-
thyá dố mǒkhu pǎnuô thĭ opṓmyá-
sŭ lahyă phútě nuô èthĭ hé lǒplĭ pę́
pę̀. Jesŭ ma prę̀mę̀lwóhteką hố pę̀
ná Cǒmarya a tę̀théplòdu dố a ki ci-
rya ŭ pă yěnuô tôprę̀ a takhukŭ hố.

2

Paulu Mętę̀ Dố Vı̨ Thessalonia Akŭ

1 Puṓvyą́thĭ, pę̀ cuốolě kuǒ thĭ nuô,
a lǒkyǎdě ashuốakhě mą́to. Abwí-
taryě oprế nuôma thĭ thégně dûhố.
2 Phú thĭ thégně htuǒhónuôhố, bí pę̀

1:1 Dố Greek ngǫ́ ma a hé ná “Silvano”

hyă tyakuŏhí dǒ thĭ oto akhĕnuô,
vı̨ Philippiphú tahe mẹcyĕmẹcû pẹ̀,
htuŏrò mẹthétarẹ̌ lŏ pẹ̀. Ŭ mẹ ta-
khwótakè dídyă tặtṵ́ cǒ pẹ̀ tadûrò
thyáphú pẹ̀ ki hésodônyă nı̨́pẹ́ thĭ
ná Cǒmarya a tẹ̀thékrṵ̌mila nuôrò,
pẹ̀ Cǒmarya dyéhǒ pẹ̀ tẹ̀khŭ̂hă hǒ.
3 Pẹ̀ dyéhĕdyére thĭ ná thĭ ki zṵ̂e tẹ̀-
thékrṵ̌mila phúyĕnuôma athû náto.
Pẹ̀ tẹ̀tanẹ ma a mwǫ̆plĭthĭplo dǒ thĭ-
khu pré, pẹ̀ cuǒ pų̰ lahŏ kuŏ ná
4 ŭ tôprẹ̀¬ to. Pẹ̀ hébè pré phú atŏ
Cǒmarya athéplò nuôpré, mẹtĕhé-
rò pẹ̀ myáhtye bènǒ htuŏhǒ tẹ̀cyĕ̀-
tẹ̀cû rò pẹ̀ théplò pyépẹ́ to akhu-
akhyĕ, a zṵ̂e thélẹ̀nı̨́ pẹ̀ rò a dyé-
tặhǒ tẹ̀thékrṵ̌mila yĕ dǒ pẹ̀ takhu-
kŭ hǒ. Pẹ̀ pų̰ hé phú atŏ kayă thé-
plò nuômặto. Pẹ̀ pų̰ hé phú atŏ Cǒ-
marya dǒ a cẹmyá pẹ̀ théplòyĕ tô-
5 prẹ̀ a tẹ̀thézṵ̂ nuôpré. Phú thĭ thé-
gně htuŏhǒnuôhǒ, pẹ̀ hyă hébèhtu-
thé lahŏnǒ ná thĭ tôphuǒ¬ to. Pẹ̀
thézṵ̂ lŏphăe nı̨́rŭ̂nı̨́htĕ rò pẹ̀ hyă
cyẹ́khocyẹ́khá nǒ ná pẹ̀nẹ́ tôphuǒ¬
to. Pẹ̀ mẹnǒkuŏ ná phúyĕ to nuôma
6 Cǒmarya zų̰bé pré. Thĭ bèbè, kayă
dǒ aruô tahenuô bèbè, thyáphú a ki
htuthé nı̨́kuŏ pẹ̀ rò pẹ̀ pų̰mẹ phú-
nuô mặto.
7 Pẹ̀ ma Krístu a Prẹ̀dônyăphú tahe
akhu-akhyĕ, pẹ̀ ki kwĭshyo tẹ̀ dǒ
thĭo nuôma akòabè pré, manárò
pẹ̀ mẹphúnuôto. Bí pẹ̀ okuŏ ná thĭ
akhĕnuô, pẹ̀ hébècẹ̀hébènyạ pré thĭ,
thyáná muṵ̂tôprẹ̀ myánı̨́khwènı̨́ dyé
8 aphú tahe nuôpré. Pẹ̀ yŏ mọ nı̨́-
dyé nyacǒ thĭ, htuŏrò thĭ htwŏ pẹ̀
khŏbóthyó dǒ a mọnyacǒ pẹ̀ tahe
akhu-akhyĕ, pẹ̀ taritaryă one pẹ̀nẹ́
dǒ pẹ̀ ki dyáso thégně tṵ̂pẹ́pré thĭ
ná Cǒmarya a tẹ̀thékrṵ̌mila yĕ ari-
akyă nuômặto, pẹ̀ o taritaryă one
pọ́ cǒ pẹ̀nẹ́ ná pẹ̀ ki otṵ̂kuŏ ná
thĭ rò, phyécwṵ́mẹcwṵ́ kuŏpṵ́ cǒ
9 thĭ. Puṵ̂vyặthĭ, pẹ̀ krṵ̌eryạ nyacǒ tẹ̀
nuôma thĭ klyá tṵ̂nı̨́pă pré. Bí pẹ̀
hésodônyă pẹ́ thĭ ná Cǒmarya a tẹ̀-
thékrṵ̌mila akhĕnuô, thyáphú pẹ̀ ki
buôe nı̨́dyé pẹ̀ hǒkŭsè, htuŏto thyá-
phú pẹ̀ ki mẹhtuômẹnyé tă thĭ tămẹ́
nuôrò, pẹ̀ ryạtẹ̀ mṵ̂khíkhí mṵ̂sĕklĕ-
klĕ cǒ.
10 Bí pẹ̀ otṵ̂kuŏ ná thĭ prẹ̀zṵ̂etẹ̀phú
tahe akhĕnuô, pẹ̀ ohtwŏprẹ̀ săsĕ,
pẹ̀ ocóotẹ, htuŏrò pẹ̀ mẹtẹ̀thû to
nuô thĭ thégnĕdûhǒ. Pẹ̀ ma kayă
phútĕ tahenuôma, thĭ ná Cǒma-
11 rya ki khyáluŏdûhǒ thĭthé hǒ. Pẹ̀
myákhwènı̨́ thĭ yĕnuô, a thyácǒná
phĕ̀ tôprẹ̀ myákhwè nı̨́dyé aphú cǒ
12 nuôma thĭ thégnĕdûhǒ. Mẹtĕhérò
thyáphú thĭ ki ohtwŏprẹ̀tŏ ohtwŏ-
prẹ̀bè phú Cǒmarya athéplònuô rò
pẹ̀ dyéhĕdyére thĭ, pẹ̀ hébèmọhébè-
ryá thĭ, pẹ̀ shyakrwŏ thĭkhyĕ pwǫ̆¬
tôprẹ̀ cǒ. Cǒmarya ma prẹ̀ dǒ a ĕnuŏ
thĭ dǒ ahtyĕakẹ́kŭ ná a taryĕduhtŭ
akŭ tôprẹ̀hǒ.
13 Bí thĭ nı̨́huŏ Cǒmarya alặangọ́ dǒ
pẹ̀ héso pẹ́ thĭyĕ akhĕnuô, thĭ phyé-
sû è phú a o dǒ kayă a o rò a hyă-
nuô mặto, thĭ phyésû cǒ è phú a o dǒ
Cǒmarya a o rò a hyă nuô cǒ. Phú-
nuô akhu-akhyĕ, pẹ̀ hébwíhétaryĕ
Cǒmarya pwǫ̆¬ tôphuǒ cǒ. Rò tẹ̀rı̨-
tẹ̀kyă yĕnuôma Cǒmarya a tẹ̀rı̨tẹ̀kyă
mặlakŏ cǒ. Rò dǒ tẹ̀rı̨tẹ̀kyă yĕ akhu-
akhyĕ, Cǒmarya nŏohtwŏprẹ̀ hǒ thĭ
14 phú atŏ lŭthéplò nuôhǒ. Puṵ̂vyặthĭ,
tẹ̀cuǒhtwŏhtya tuṵ̂anẹ́ ná thĭ phú-
yĕtahe mẹtĕhénuôma a thyáhǒ ná

tę̀mę̨htwŏhtya htuǒhó ane̤ dǒ Cómarya a prę̀zǖetę̀ plǒmụphú dǒ a
o dǒ Judakę̨kŭ nuôtahe hǒ. Èthĭ yŏ
htwŏ Jesŭ Krístu akayă tahe akhu-
akhyĕrò a htwŏhtya pré̤. Thĭ myĕ-
côphú mę̀cyę̀mę̀cû nı̨́dyé khyĕdû thĭ
yĕnuô a thyácóhó ná Judaphú tahe
mę̀cyę̀mę̀cû nı̨́dyé khyĕthyádû prę̀-
zǖetę̀phú dǒ a o dǒ Judakę̨kŭ nuô-
15 tahe có hó. Judaphú tahe ma prę̀-
mę̀thyĕ Byacè Jesŭ ná prę̀pro̤ tahe,
htuǒto a vę̨́htekyă pę̀. A mę̀tŏ Có-
marya thę̀plò to, htuǒrò, a thę̀hte-
16 thę̀hă lǒ̃ cǒ ŭpwǒ̤¬ tôprę̀ cǒ. Thyá-
phú Judaphú mą̀to tahe ki nı̨́bè kuǒ
tę̀mę̀lwóhteka̤ agnĕnuôrò, pę̀ hésо-
dônyă luǒ pę̨́kuǒ hó èthĭ ná tę̀-
thę̀krǖmila hó. Bínuôakhĕ Judaphú
tahe pǖ mę̀dídyă tą̀tǖ pę̀. Phúnuôrò
èthĭ mę̀tę̀ tahenuô, a dyabăhtyacŏ-
mŏ nı̨́dyé lǒplĭ cǒ a tę̀thǖtę̀ora nuô-
tahe tuǒ cǒdǒ lę̨́dyahtya akhăle̤ opă
cǒto hó. Khŏnyą̤́yĕ Cómarya a tę̀thę̀-
plòdu a tę̀cirya dǒ khyĕlǒ yĕnuô a ki
hyătuǒhó dǒ èthĭ o hó.

Paulu Thę̀zǖ Cuǒolĕo Kuǒ Thessalonia Prę̀zǖetę̀ Plǒmụphú Tahe

17 Manárò puǒvyą̤thĭ, bí tę̀mę̀cyę̀-
mę̀cû mę̀ siprǖǒsipryăkyă pę̀nę̨́-
klǒ ná thĭ nę̨́klǒyĕ taplǒtaplyáphú
akhĕyĕnuô, pę̀ nethuô nyacǒ thĭ cǒ.
Pę̀ thę̀zǖ myáhtye thĭ rò pę̀ cyę̨́pryę̀-
cyę̨́lı̨ nyacǒ. Pę̀nę̨́klǒ oyę̀ ná thĭ ta-
dǖrò pę̀ tę̀tane̤ tahe nuôma a ophû-
18 nyé ná thĭ pré̤. Pę̀ thę̀zǖ hyăolĕ kuǒ-
pǒlă thĭ. Vă mą̤dû Paulu yĕ, vă yácû
hyă tamŏmŏ kuǒpǒ cǒ dǒ thĭo tadǖ-
rò khĭnéricyą̤ khuklǒ mę̀dídyă tą̀tǖ
19 pę̀klyá. Mamę̀tĕrò pę̀ thę̀zǖ cuǒolĕ
kuǒpǒ nyacǒ thĭ hénuôma, thĭ yŏ
o ná thĭ tę̀zǖ dǒ ashyo-asŏ akhu-
akhyĕ, pę̀ o ná tę̀myásŭ̆, pę̀ o ná
tę̀thę̀luǒphòphǖ, rò bí Byacè Jesŭ
Krístu hyă tônyĕpănuô, thĭ htwŏ-
hó pę̀ lę̨́phyéhtyalǒ̃nı̨́ pę̀ thę̀plò dǒ
20 anyĕhyă pă hó. Thĭ ma pę̀ lę̨́phyé-
htyalǒ pę̀ thę̀plò ná pę̀ tę̀thę̀luǒphò-
phǖ tahe hó.

3

1 Dǒkhyĕ tadûnuô pę̀ khyábę̀ pă
cǒto akhu-akhyĕ, pę̀ ki okyăhó bí
vı̨ Athenia akŭ yĕ hó pę̀ belyą̤kyă
2 pę̀ thę̀plò phúnuô. Rò pę̀ thŭlya̤
Timothy dǒ thĭo, è ma pę̀ puǒvyą̤
tôprę̀ rò a htwŏ Cómarya prę̀mę̀tę̀-
phú tôprę̀. A mę̀tǒ̤kuǒtę̀ ná pę̀, rò
a hésodônyă pę̨́ ŭ ná Krístu a tę̀-
thę̀krǖmila ari-akyă. Thyáphú a ki
dyéhĕdyérenı̨́ thĭ rò a ki shyakrwŏnı̨́
thĭ tę̀zǖtę̀nyą̤ akhyĕ nuôrò, pę̀ thŭ-
3 lya̤ è dǒ thĭo. Ŭ yŏ mę̀cyę̀mę̀cû thĭ
akhu-akhyĕrò thyáphú thĭ ki vĭkyă
tă thĭ tę̀zǖtę̀nyą̤ tôprę̀¬ tămę̨́nuô, pę̀
nǒhyă Timothy dǒ thĭo. Thĭ thę̀gnĕ
ryáryádèdè hó ná Cómarya taze-
one dǒ pę̀ bè khyábè tę̀mę̀cyę̀mę̀cû
4 phúyĕ tahe nuôhó. Mę̀tĕhérò bí pę̀
okuǒpă ná thĭ akhĕnuô, pę̀ hé ta-
mŏmŏ pę̨́ htuǒhó thĭ ná pę̀ ki khyá-
bè tę̀mę̀cyę̀mę̀cû phúyĕ nuô pă. A
hyă htwŏhtya kryá¬ ná thĭ phútĕ-
nuô thĭ myáhtyebè mą̤lakŏ cǒhó.
5 Vă okhyă pătо akhu-akhyĕ, thyá-
phú Timothy ki thę̀gnĕ ná thĭ oklǒ̤-
sǒmapă dǒ thĭ tę̀zǖ ĕ, ma thĭ oma
pă to ĕ nuô, vă thŭlya̤ lŭ dǒ thĭ
o. Vă bèzǒ̤ ná khĭnéricyą̤ khuklǒ
klyá ilo-ilyá nyă thĭ hó. Htuǒrò
lǒ̃¬ tę̀phyétę̀mę̀ dǒ pę̀ mę̀htuǒ lǒ̃hó

tahenuô, a ki kyădě lǒnyăhố, vă
bèzọ̀ phúnuô.
6 Manárò khŏnyạ́yě Timothy o dố
thĭo rò a kạtuọ́ khyĕthyáhố dố
pẹ̀o hố. Rò a kạ dônyă pẹ́ pẹ̀
ná tẹ̀ritẹ̀kyă dố a mọ tahe. A hé-
luǒ pẹ́ pẹ̀ ná thĭ tẹ̀zṵ́tẹ̀nyạ́ ná
thĭ tẹ̀mọ tahe ari-akyă. Htuǒto a
héluǒ pẹ́ pẹ̀ ná thĭ thénẹ́htyabè
pẹ̀ pwọ̆¬ tôphuố cố, rò thĭ o ná
tẹ̀thélụọ́phòphṵ́, htuǒto thĭ nethuô
myáhtyekuǒ nyacố pẹ̀ phú pẹ̀ ne-
thuô myáhtye thĭnuô, a dônyăluǒ
7 pẹ́ pẹ̀ phúnuô. Phúnuôrò puọ́vyạ́thĭ,
bí pẹ̀ khyábè cố tẹ̀pyạ́tẹ̀sĕ dố adu-
azặ ná tẹ̀cyẹ̆tẹ̀cṵ́ lǒ¬ plĭ yĕtahe akhĕ
cónuôrò, thĭ zṵ́e thélẹ̀nị́ pă Krístu
akhu-akhyĕ, a nị́hĕnị́re nyacố dố
8 pẹ̀gně cố. Mẹ̀tĕhérò, dố thĭ ihtò
klọ̀ma dố Byacè akŭ akhu-akhyĕ,
pẹ̀ ohtwŏprẹ̀ khŏnyạ́ yĕnuô, phwĭ¬
aphwĭamọhyă khyĕthyá cố pẹ̀ hố.
9 Dố thĭ khukhyĕrò, pẹ̀ hébwíhéta-
ryĕ nyacố pẹ̀ Cómarya rò pẹ̀ thé-
krṵ̆thélǒ lakálakŏ cố dố a mèthè-
nyĕ cố. Rò pẹ̀ thékrṵ̆thélǒ hébwí-
hétaryĕ Cómarya yĕnuô, a kố pẹ́
10 pă cố to. Thyáphú pẹ̀ ki myáhtye
tặsûbĕ khyĕthyá ná thĭ rò pẹ̀ ki
mẹcwọ́ éhtyapọ́ thĭ tẹ̀zṵ́ dố a lo
tahenuôrò, pẹ̀ kwĭcóbĕ mọ́khíkhí
mọ́sĕklĕklĕ cố.
11 Thyáphú pẹ̀ ki hyănố khyĕthyá dố
thĭo nuô, pẹ̀ Cómarya dố a mạ́ pẹ̀-
phĕ sĭnẹ́ nị́dû yĕtôprẹ̀ ná pẹ̀ Byacè
Jesŭ yĕ ki taritaryă plŏhyă pẹ́dû pẹ̀-
12 klyá pă ní¬. Byacè ki mẹ́éhtya pẹ́dû
thĭ tẹ̀mọnị́ lŭ rò, thĭ ki mọ lŏthu-
lŏthé nị́dyélŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀, htuŏ-
rò thĭ ki mọéhtya nị́kuŏpọ́ kayă dố
aruô tahe thyáná pẹ̀ mọnị́ thĭnuô
13 ní¬. Bí pẹ̀ Byacè Jesŭ hyălyạ tọ́ ná
akayă săsĕ tahe lŏplĭ pă akhĕnuô,
thyáphú ŭ lẹ́dya thĭ tẹ̀thṵ́ ki o pă
tămẹ́, htuŏto thyáphú thĭ ki săsĕ dố
pẹ̀ Cómarya ná pẹ̀phĕ nị́dû yĕtôprẹ̀
anyĕhyă pănuô, a ki dyéshyodyésŏ
nị́dyédû thĭ théplò ahĕare ní¬.

4

Tẹ̀ohtwŏprẹ̀ Dố Atŏ Cómarya Théplò

1 Puọ́vyạ́ thĭ, dố khyĕlónuô, thĭ
tŏbè ohtwŏprẹ̀ tŏ ná Cómarya athé-
plò phútĕnuô, pẹ̀ ithyó htuŏhố
thĭ hố. Rò khŏnyạ́yě thĭ ohtwŏ-
prẹ̀ nuôma a mạ́hố. Khŏnyạ́yě pẹ̀
kwĭthézọ̀ thĭ rò pẹ̀ shyakrwŏnị́ thĭ-
khyĕ dố Byacè Jesŭ akhălẹ́, thĭ ki
mẹ plehyă éhtyaéhtya pọ́ phúnuô.
2 Tẹ̀ dố pẹ̀ hé htuŏhố thĭ ná thĭ
tŏbè mẹ tahenuô, thĭ thégněhố. Tẹ̀
yĕtahe nuôma Byacè Jesŭ dyatặ
tẹ̀mẹ dố pẹ̀khu dố pẹ̀ tŏbè héso pẹ́
thĭ pré.
3 Cómarya thézṵ́ ná thĭ tẹ̀kahtò-
onyă thĭtahe ki mwọ̆plĭthĭplo rò bè
4 cuốthṵ́nị́ prẹ̀mòprẹ̀khŭ taki¬ to. Thĭ
pwọ̆¬ tôprẹ̀ tŏbè pốtarílyạ nị́dyédû
thĭnẹ́ ná tẹ̀ohtwŏprẹ̀ săsĕ dố ŭ ki
5 bezṵ́nị́ thĭ tahe. Nŏpố lyạnị́ tă thĭ-
nẹ́ ná tẹ̀lṵ̂mẹmọnị́ nẹ́tahe ná tẹ̀pa-
tápatŏ a tẹ̀thézṵ́thélǒ phú kayă dố
a thégně kuŏŭ Cómarya to nuôtahe
6 tămẹ́ ní¬. Thĭ tŏbè mẹthṵ́nị́ thĭ puọ́-
vyạ́ Krístuphú tahe ná tẹ̀ phúnuô-
tahe tôprẹ̀¬ to. Thĭ tŏbè taklyé la-
hŏenị́ dố thĭ puọ́vyạ́ Krístuphú tahe
akhu tôprẹ̀¬ to. Kayă dố a mẹphú-
nuô tahenuô, Byacè ki cirya èthĭ pă.
Phúyĕ tahenuô pẹ̀ hésodônyăluǒ pẹ́
htuŏlŏhố thĭ, pẹ̀ dyérọ̀dyéryẹ̆ htuŏ-

7 lǒhǒ thĭ hǒ. Mętĕhérò Cǒmarya ḗ pę̣
dǒ pę̣ ki bè ohtwŏprę̣ mętḥǔ prę̣-
mòprę̣khŭ agnĕnuô mą́to. Thyáphú
pę̣ tę̣kahtòonyą̆ thĭtahe ki mwǒplĭ-
8 thĭplo agnĕnuôrò, a ḗ pę̣ prḗ. Phú-
nuô akhu-akhyĕ, kayą̆ tôprę̣prę̣ dǒ a
htésû tę̣ithyóithya yĕnuôma, a htés-
sû prę̣lukayą̆ mą́to. A htésûhǒ Cǒ-
marya dǒ a dyé thĭ Thḗ Sǎsĕ̌ Byacè
yĕtôprę̣ nuôhǒ.
9 Tę̣mǫ̣nı́ puǫ̣́vyą́ dǒ a zǫ́kąnyą́ką tę̣
tahe ari-akyą̆ nuô, pę̣ lo ră pę́pă ná
thĭ to hǒ. Mętĕhérò tę̣ dǒ bè mǫ nı́-
dyé lŭ tôprę̣ ná tôprę̣ nuô thĭ nę́by-
acè nı́dû, Cǒmarya ithyóithya htuŏ-
10 dûhǒ thĭ hǒ. Kihélakŏma thĭ mǫ nı́-
dyé lŏplĭ thĭpuǫ́thĭvyą́ dǒ a o dǒ
Macedoniakę́ yĕ tôkę́lę̌ nuôtahe cǒ.
Manárò pę̣ shyakrwŏ kuŏpǫ́ thĭ ná
thĭ ki mǫ ḗhtya lǒklŏ pǫ́ cǒ ná yĕ-
nuô ní.
11 Yácǔ ohtwŏprę̣ krǫ̣́klĕ pę̣́dwŏ la-
hyą̆ ná ŭ dǒ tę̣pwǫ̣̌¬ tôcô akŭ ní¬.
Nę̣ tę̣ritę̣kyą̆ mą́to tahenuô, cuǒnuǒ
mę̣súsá kuŏ tą̆ ŭ tą̆mę́ ní¬. Phú pę̣
héso htuŏhǒ thĭ nuô, pǫ̣́epǫ̣́ryą rò
buôelyą nı́dyédû lahyą̆ thĭnę́ ní¬.
12 Thyáphú kayą̆ dǒ a zǫ́enyą́e kuŏhí
Cǒmarya to tahe ki myáhtye thĭ tę̣-
ohtwŏprę̣ rò èthĭ ki bezǫ́ thĭ, htuŏto
tę̣ dǒ thĭ loe loŏ tahenuô, thyáphú
thĭ ki thḗlę̣̀htyanı́ tą̆ ŭruô tą̆mę́nuô,
mę̣ lahyą̆ phú pę̣ hé thĭ nuô ní¬.

Byacè Atę̣hyą̆ Khyĕthyá

13 Puǫ́vyą́thĭ, pę̣ thḗzǫ́ nǒthégnĕkuŏ
thĭ ná kayą̆ dǒ a zǫ́enyą́etę̣ rò a
thyĕ htuŏhǒ nuôtahe ari-akyą̆. Phú
kayą̆ dǒ a tę̣myásǔ okuŏŭ to nuô-
tahe thḗplę̌nebè nuô, pę̣ thḗzǫ́ nǒ-
14 htwŏ kuŏ thĭ phúnuôto. Pę̣ zǫ́e ná
Jesŭ thyĕhtuŏ rò a htwŏprę̣ kąkhyĕ
hǒ. Phúnuôrò pę̣ zǫ́e ná shyé¬ Jesŭ
hyą̆lyą khyĕthyá pănuô, Cǒmarya
ki ḗką otǫ́kuŏ khyĕthyá kayą̆ dǒ a
zǫ́e Jesŭ rò a thyĕ htuŏhǒ nuôtahe
15 ná lŭ pă.* Tę̣ dǒ pę̣ kírę́ hé pę́ pǫ́
thĭyĕ tahenuôma, Byacè ithyóithya
ná anę́ nı́dûcǒ. A hé, shyé¬ Bya-
cè Jesŭ hyą̆ khyĕthyá akhĕ̌pănuô,
pę̣ dǒ a ohtwŏprę̣ pă yĕtahenuô, pę̣
ką kahtyarę́ ná kayą̆ dǒ a zǫ́e rò a
16 thyĕ htuŏhǒ nuôtahe mą́to. Mętĕhé-
rò Byacè anę́byacè nı́dû ki o dǒ mǒ-
khu rò hyą̆lyą pă, rò a ki ḗhtŏtą̆ angǫ́
tômǔ pă. Htuŏrò tanémǒkhuphú a
khuklǒdulǒ tôprę̣ ki ḗhtŏ hébètą̆ pă.
Htuŏrò ŭ ki nı́huǒ Cǒmarya akwǫ
prąhtya pă rò kayą̆ dǒ a zǫ́e Krístu
rò a thyĕ htuŏhǒ tahenuô, a ki ihtò
17 kąrę́lǒ ŭ pă. Htuŏrò pę̣ dǒ a ohtwŏ-
prę̣pă yĕtahenuô, thyáphú pę̣ ki cuǒ
myáhtyesû kuŏ ná Byacè dǒ mǒlę̌
pănuôrò, Cǒmarya ki cǫ̣̌htya tǫ́kuŏ
pę̣ ná èthĭ dǒ ǒluǫ́klĕ pă. Htuŏpărò
pę̣ ki cuǒ otǫ́kuŏ ná Byacè tacǫ́prę̣
18 talèkrḗ pă. Phúnuô akhu-akhyĕ, dô-
nyą̆ mǫ nı́dyé khyĕ lahyą̆ thĭ thḗplò
ná tę̣ritę̣kyą̆ yĕ tôprę̣ ná tôprę̣ ní¬.

5

O Taritaryą̆ One Thĭnę́ Ná Byacè Atę̣hyą̆ Amǫ̣́nyĕ

1 Puǫ́vyą́thĭ, Byacè ki hyą̆tŏ ana-
alĕ̌ ashuǒakhĕ̌ bíkhĕ̌tĕ pănuô pę̣
2 lo ră hésoluǒ pę́ ná thĭ to. Mętĕ-
hérò thĭ thḗgnĕ tą̆tę̣ htuŏdûhǒ ná

4:14 Angǫ́lasá dǒ aruô ma dǒ Jesŭ akhu-akhyĕ Cǒmarya ki ḗką kayą̆ dǒ a thyĕ htuŏhǒ tǫ́ná Jesŭ nuôprḗ.

Byacè hyă amǫ̑nyě pănuô, athyá-
ná prę̈ehuô hyă dǫ́ mǫ̑khíkhě nuô
3 pă. Bí ŭ hé, “Kę́thuôkę́krě hǫ́, tę̈-
bèzǫ̈bèthi o pă tohǫ́” ŭ hé hǫ́ phú-
yě akhě̆pănuô, tę̈pyétę̈kyă ki hyă-
tuǫ̑khyé pę́ èthĭ thyáná prę̈mò phú-
ohǫ́sě nuôpă rò èthĭ siplę́bę́ tôprę̈¬
to pă.
4 Manárò, puǫ̑vyą́ thĭ, thĭ o dǫ́ tę̈-
khítę̈lǫ̈ alę̆ mą́to akhu-akhyě, Bya-
cè hyă amǫ̑nyě yěnuô, thĭ khyé ta-
nyą̆tadè cǫ́ phú prę̈ehuô hyătuǫ̑-
5 khyé kuǫ̆ thĭ nuô to. Lǫ̆¬ thĭyě
tahe nuôma tę̈lĭ aphúkhŭ ná mǫ̑sě̆-
klę̆ aphúkhŭ tahe. Pę̈ ma kayă mǫ́-
khímǫ̑nę̈phú mą́toto, tę̈khítę̈lǫ̈phú
6 mą́toto. Phúnuôrò pę̈ kò omyě sŏ-
tapą nı́kuǫ̆ phú ŭruô tahe omyě sŏ-
tapą nuôto. Pę̈ tŏbè othăklyă rò pǫ́-
7 tarí nı́dyédû pę̈nę́. Mę̈tę̈hérò kayă
dǫ́ a omyěo tahenuô a omyěo dǫ́
mǫ̑khíkhě, kayă dǫ́ a emǫ̈ŭ̆pryá tahe
nuôma a emǫ̈ŭ̆pryá dǫ́ mǫ̑khíkhě.
8 Manárò pę̈ ma mǫ̑sě̆klę̆phú tahe
akhu-akhyě, pę̈ bè pǫ́tarí nı́dyédû
pę̈nę́. Pę̈ tŏkò zǫ̈e plehyălă Jesŭ rò
pę̈ tŏkò mǫ plehyă lănı́ ŭ. Pę̈ ki
mę̈phúnuô hérò athyáná pę̈ kǫ̈thyá-
htya nı́ hǫ́ pę̈ cą̈tǫ̑hté dǫ́ a takę̈-
bínı́ pę̈nę́ yěnuôhǫ́, htuǫ̆rò pę̈ tę̈-
myásǫ̈ dǫ́ Cǫ́marya ki mę̈lwóhte-
ką pę̈ yěnuôma athyáná pę̈ klwǫ̈-
htya khuklwǫ̈ tǫ̑hté dǫ́ a takę̈bí nı́-
9 dyé pę̈ khuklǫ́ yěnuôhǫ́. Cǫ́marya
nwóhtya pę̈ ná pę̈ ki khyábè a tę̈-
thę́plòdu a tę̈cirya yěnuô mą́to. Dǫ́
pę̈ Byacè Jesŭ Krístu khukhyěrò,
a nwóhtya pę̈ ná pę̈ ki nı́bè lăhǫ́
10 tę̈mę̈lwóhteką yěnuôpré. Pę̈ thyě
bèbè, pę̈ htwǫ̆prę̈ bèbè, thyáphú pę̈
ki otǫ̑kuǫ̆ ná ènuôrò, a khyáthyě
11 pę́hǫ́ dǫ́ pę̈gně hǫ́. Phúnuôrò, dyé-
hě̆dyére khyělŭ tôprę̈ ná tôprę̈ rò
mę̈cwǫ́lyę̈ mę̈cwǫ́kè khyělŭ tôprę̈
ná tôprę̈ phú thĭ mę̈ hǫ́ khŏnyą́ yě-
nuô ní¬.

**Tę̈ithyó Zǫ̈klyázǫ̈klǫ̆ Ná Tę̈hémǫ-
héryá Dǫ́khyě Tadû**

12 Puǫ̑vyą́thĭ, kayă dǫ́ a htwŏ thĭ
khuklǫ́khuklyă dǫ́ Byacè akŭ rò a
krǫ̈mę̈ tę̈, a dyérǫ̈dyéryę̈ one pę́
thĭklyá tahenuô pę̈ kwĭthę́zǫ̈ thĭ
ná dyaduzǫ̈nyą́ lahyă kayă phú-
13 nuô tahe ní¬. Dǫ́ èthĭ mę̈ lahyă
phúyě akhu-akhyě, dyaduzǫ̈nyą́ să-
prę́ èthĭ rò mǫ lǫ̆thulǫ̆thę́nı́ èthĭ
ní¬. Okrǫ̈oklę̆ nı́dyé lŭ tôprę̈ ná
14 tôprę̈ ní¬. Puǫ̑vyą́thĭ, pę̈ kwĭthę́zǫ̈
khyěthyá pǫ́ thĭ, dyérǫ̈dyéryę̈ nı́dû
kayă taklę̆lę̆byá nuôtahe ní¬. Htuǫ̆-
rò dyéhě̆dyére pę́ kayă dǫ́ a ta-
ruô dûgně nuôtahe rò mę̈cwǫ́ pę́-
kuǫ̆ kayă dǫ́ a hę̆cę̈recę́ nuôtahe,
htuǫ̆rò khyáthę́plòhtŭ pę́ ŭ pwǫ̈¬
15 tôprę̈ ní¬. Nǫ̆mę̈lyę̈ ką̈khyěsû tă
kayă dǫ́ ŭ mę̈thǫ́ lŭ nuôtahe tămę́
ní¬. Mą́tôkhónuô, yácǫ́ mę̈ryá nı́-
dyé lŭ tôprę̈ ná tôprę̈ pwǫ̈¬ tôphuǫ́
rò yácǫ́ mę̈ryá nı́pę́kuǫ̆ kayă dǫ́ aruô
tahe ní¬.
16 Thę́luǫ̑phòphǫ̆ lahyă pwǫ̈¬ phuǫ́-
ní¬.
17 Kwĭcǫ́bě lahyă pwǫ̈¬ tôphuǫ́ ní¬.
18 A htwŏhtya phútětě¬ bèbè, tarú
hébwíhétaryě lahyă Cǫ́marya pwǫ̈¬
tôphuǫ́ ní¬. Mę̈tę̈hérò, Cǫ́marya
thę́plòo dǫ́ thĭ tŏmę̈ phúnuô dǫ́ Jesŭ
Krístu akŭ.
19 Mę̈pĭ tă Thę́ Săsě Byacè a
20 tę̈kǫ̈ką́rúryą tahe tămę́ ní¬. Tanę
patí tă prę̈prǫ a tę̈hépro one nuô-

21 tahe tămẹ́ ní⌐. Cẹmyá htuŏlŏ
tẹ̀pwǫ̀⌐ tôcô rò phyésûkuŏ tẹ̀ dố
22 aryá nuôtahe ní⌐. Cuố̀vọ̀ khĕvọ̀-
kyă lahyă tẹ̀mŭmyą́ricyą́ pwǫ̀⌐
tôcô ní⌐.

**Paulu Kwĭcóbĕ Ná Cố̀marya
Ki Sŏri Thessalonia Prẹ̀-
zṹetẹ̀ Plốmụphú Tahe**

23 Cố̀marya dố a dyé pẹ̀ tẹ̀thuôtẹ̀krĕ
yĕtôprẹ̀ anẹ́byacè nị́dû ki mẹsăsĕ lố-
băhtya dû thĭ ní⌐. Htuŏto shyé⌐ pẹ̀
Byacè Jesŭ Krístu ki hyă khyĕthyá
pănuô, thyáphú ŭ ki dyacyą́pă tă thĭ
tẹ̀thṹ tămẹ́ nuôrò, Cố̀marya ki myá-
khwènị́ lŏkuŏ pọ́dû thĭ nẹ́klọ́ ná thĭ-
24 thẽ ná thĭ thẽhtwŏprẹ̀ pă ní⌐. Cố̀-
marya dố a ẽ thĭ yĕtôprẹ̀nuô, a ki
mẹ mą́lakŏ pẹ́dû thĭ phúnuô pă, mẹ-
tĕhérò è ma Cố̀marya dố acố ná
angọ́ tôprẹ̀.
25 Puọ́vyą́thĭ, kwĭcóbĕ tuọ́ pẹ́kuŏ la-
26 hyă pẹ̀gnĕ ní⌐. Hémọhéryá lŏlŏ⌐
puọ́vyą́ dố a zṹkạnyą́kạtẹ̀ nuôtahe
rò nuọ̀mṹnị́ lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ dố tẹ̀-
27 nuọ̀mṹ săsĕ akŭnuô ní⌐. Dố Byacè
amwị́ akŭ, vă nŏtą́ thĭ ná thĭ ki hố-
luŏ pẹ́ vă liyĕtôba dố puọ́vyą́ dố a
zṹkạnyą́kạtẹ̀ pwǫ̀⌐ tôprẹ̀ a mèthè-
nyĕ ní⌐.
28 Byacè Jesŭ Krístu abwíataryĕ ki
okuŏdû ná thĭ ní⌐.

Thessalonia Nyḕba Tôba
Second Thessalonians

Tẹ̈hébè Rẹ́ Dố Nyě

Thessalonia prẹ̈zṹetẹ̈ plốmụphú tahe thếplò súsĭsúsá mahốmahyă tadû pă ná èthĭ myásŭ Krístu kírẹ́ hyăkhyě nyḕphuốtôphuố ari-akyă. Paulu ră Li Thessalonia nyḕba yětôba ma a ră cuố pẹ́ Thessalonia phú dố a zṹe lahyă ná Byacè Jesŭ kírẹ́ hyă nyḕphuốtôphuố yěnuô a hyă htuŏhố a zṹe nuôtahe agně. Paulu dônyăplŏ pẹ́ khyě èthĭ rò a héluŏ pẹ́ èthĭ ná Krístu hyătyahíto nuô, kayă tôprẹ̈ dố ŭ ế lŭ, "Kayă cyḕricyạ́," dố a mẹtakhwótakèsû Krístu yětôprẹ̈ ki ohtyarẹ́ rò a plwŏ mẹ ŭ tẹ̈mŭmyạ́ricyạ́ yěpănuô a tuṓ cố dố tẹ̈thếzṓthếryạ̈ tadû cố pă.

Prẹ̈dônyăphú Paulu yě, a dyadu ră dyéthégněcuố pẹ́ Thessaloniaphú tahe ná a khyábè tẹ̈pyạ́tẹ̈sě, tẹ̈mẹcyḕmẹcṹ tahe tadṹrò èthĭ tŏkò oklọ̈sốma kuŏ lahyă dố tẹ̈zṹtẹ̈nyạ́ akŭ, rò èthĭ tŏkò pṹepṹryạ buôelyạ nḭ́dyé kuŏ lahyădû anẹ́, htuŏto èthĭ tŏ mẹkhyămẹaya lahyă tẹ̈mẹryá tahe agněnuôrò, a ră cuố pẹ́ èthĭ pré.

Tẹ̈hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̈hébè rẹ́ dố nyě 1:1-2
Tẹ̈htuthếhtya 1:3-12
Krístu kírẹ́ hyă khyěthyá a tẹ̈ithyóithya ari-akyă 2:1-17
Tẹ̈dyéhĕdyére ná Krístuphú a tẹ̈ihtòonyă tahe 3:1-15
Tẹ̈hébè dố khyě 3:16-18

1

1 Pẹ̈ ma Paulu, Sila,* ná Timothy.
Pẹ̈ răcuố rọ́lŭ liyětôba dố thĭ Thessalonia prẹ̈zṹetẹ̈ plốmụphú tahe a o.
Thĭ ma pẹ̈ Phĕ̀ Cốmarya ná Byacè
2 Jesŭ Krístu akayă tahe. Phĕ̀ Cốmarya ná Byacè Jesŭ Krístu ki dyédû thĭ tẹ̈bwítẹ̈taryě ná tẹ̈kacṹkabế ní⌐.

Paulu A Tẹ̈hébwíhétaryěhtya Cốmarya Ná A Tẹ̈kwĭcóbĕ̀

3 Puṓvyạ́ Krístuphú thĭ⌐, pẹ̈ thếnẹ́htyabè thĭ bíkhĕ̀tě⌐ bèbè nuô, pẹ̈ bè hébwíhétaryě cố Cốmarya dố thĭgně pwṏ⌐ tôphuố cố, mẹtĕhérò thĭ tẹ̈zṹtẹ̈nyạ́ ná thĭ tẹ̈mọnḭ́ lŭ tôprẹ̈ ná tôprẹ̈ nuô, a duhtya ná duhtya akhu-akhyě, pẹ̈ tŏbè hébwíhé-
4 taryě nyă hố. Phúnuô akhu-akhyě, pẹ̈ nẹ́byacè nḭ́dû pẹ̈ hésodônyă luŏpẹ́ prẹ̈zṹetẹ̈plốmụ dố aruô tahe ná thĭrithĭkyă. Bí thĭ khyábè tẹ̈mẹcyḕmẹcṹ ná tẹ̈pyạ́tẹ̈sĕ̀ tahe akhĕnuô, thĭ khyáthếplòhtŭbế rò thĭ oklọ̈sốma dố thĭ tẹ̈zṹtẹ̈nyạ́ akŭ akhu-akhyě, pẹ̈ phyéhtyalŏ mọ nḭ́dyé nyacố pẹ̈ thếplò.

1:1 Dố Greek ngọ́ ma a hé ná "Silvano"

5 Lǒ¬ tẹ̆yẹ̆tahe khyá athé ná Cómarya cirya tẹ̆ nuôma acóatẹ pré. Phúnuô akhu-akhyẹ̆, Cómarya ki dyakòdyabè hó thĭ ná ahtyẹ̆akẹ́kŭ pă. Thĭ khyábè tẹ̆cyẹ̆tẹ̆cû khŏnyą́yẹ̆ nuôma dó Cómarya htyẹ̆kẹ́
6 agnẹ̆ pré. Cómarya mẹ tẹ̆ nuôma atŏabè pré. Kayă dó a mẹcyẹ̆mẹcû thĭ tahenuô, Cómarya ki dyélyẹ̆ kąkhyẹ̆sû khyẹ̆thyádû èthĭ tẹ̆-
7 cyẹ̆tẹ̆cû pă. Manárò thĭ ná pẹ̆ khyábè tẹ̆cyẹ̆tẹ̆cû yẹ̆tahenuô, Cómarya ki mẹmọ kąkhyẹ̆ khyẹ̆thyá khyẹ̆dû pẹ̆ pă. Shyé¬ Byacè Jesŭ oluŏhtya akhẹ̆pănuô, a ki mẹmọhtya khyẹ̆thyá pẹ̆ pă. A ki hyă dó mikyą̆rahtŏ akŭ pă. A ki hyątọ́ ná a tanéphú dó a oná a tẹ̆prọtẹ̆pryą yẹ̆nuô
8 tahe pă. A ki cirya kayă dó a thégnẹ̆ kuŏŭ Cómarya to nuôtahe ná kayă dó a cụ̆e kuŏ pẹ̆ Byacè Jesŭ a tẹ̆thé-
9 krụ̆mila to nuôtahe pă. Èthĭ ki khyábè tẹ̆pyétẹ̆kyă tacúprẹ̆ a tẹ̆cirya yẹ̆nuô pă. Htuŏrò Byacè ki dyataphăkyă èthĭ dó a mèthènyẹ̆ ná a tẹ̆taryẹ̆duhtŭ dó aprọapryą yẹ̆tahe anyẹ̆hyă
10 pă. Shyé¬ Byacè Jesŭ hyăkhyẹ̆thyá amọ̆nyẹ̆ tônyẹ̆ pănuô, a ki htwŏhtya dû phúnuô pă. Bí nuôtônyẹ̆ pănuô, akayă săsẹ̆ tahe ki mẹlĭmẹtakhẹ̆ lŭ pă rò kayă dó a zụ̆e lŭ tahenuô, a ki khyéthukhyéthé lŏ lŭ pă. Phúnuôrò thĭyẹ̆ tahehe bèbè, thĭ ki htuthéhtya tọ́kuŏ dó èthĭklẹ̆ pă, mẹtẹ̆hérò thĭ yŏ zụ̆e htuŏhó tẹ̆thékrụ̆mila dó pẹ̆ hésodônyă htuŏpẹ́ hó thĭ nuôtahe hó.
11 Phúnuôrò thyáphú Cómarya ki mẹcwọ́ thĭ rò thĭ ki ohtwŏprẹ̆ tŏbèkuŏ ná atẹ̆ẹ́ thĭ agnẹ̆nuô, pẹ̆ kwĭcóbẹ̆ pẹ́ dó thĭgnẹ̆ pwọ̆¬ tôphuó có. Pẹ̆ kwĭcóbẹ̆ pẹ́ pọ́ dó thĭgnẹ̆ ná Cómarya ki mẹlóbă pẹ́ thĭ lŏ¬ thĭ tẹ̆mẹryá dó thĭ thézụ̆mẹ nuôtahe, ná tẹ̆mẹ dó thĭ mẹ ná tẹ̆zụ̆ nuôtahe. Rò Cómarya ki mẹpẹ́dû thĭ ná a tẹ̆prọtẹ̆pryą pă.
12 Pẹ̆ kwĭcóbẹ̆ phúyẹ̆ nuôma thyáphú pẹ̆ Byacè Jesŭ ki nịbè tẹ̆lĭtẹ̆takhẹ̆ dó thĭ o rò thĭ ki nịbè kuŏke tẹ̆lĭtẹ̆takhẹ̆ dó a o pă agnẹ̆ nuôpré. Dó pẹ̆ Cómarya ná pẹ̆ Byacè Jesŭ Krístu abwíataryẹ̆ akhu-akhyẹ̆rò a ki htwŏhtya dû phúyẹ̆ pă ní¬.

2

Kayă Cyẹ̆ricyą́ Tôprẹ̆

1 Puọ́vyą́ Krístuphú thĭ¬, vă thézụ́ hésoluŏ pẹ́ thĭ ná shyé¬ Byacè Jesŭ Krístu hyă akhẹ̆ pă ari-akyă ná pẹ̆ ki ką-oplọ́ tọ́khyẹ̆lŭ dó a o pă ari-
2 akyă yẹ̆nuô pré. Kayă tôprẹ̆prẹ̆ ki hé thĭ ná Byacè amọ̆nyẹ̆ hyątuọ́ htuŏhó hénuôma pẹ̆ kwĭthézọ̆ thĭ¬, khyézụ́ zŭnyé lahyă tămẹ́ ní¬, taròthé théisẹ̆ lahyă tămẹ́ ní¬. A ki hé pẹ́ có thĭ, Cómarya nŏhéprọ one vă kimą́torò ŭ héso thégnẹ̆luŏ pẹ́ vă phúnuô a hécó bèbè, kimą́torò a ki hé lahyă ná li hyątuọ́ dó pẹ̆ o tôba, a ki hécó phúnuô bèbè zụ̆e lahyă tămẹ́
3 ní¬. Nŏilo-ilyání tă thĭnẹ́ tămẹ́ ní¬. Byacè Jesŭ Krístu hyă tyahíto nuô, kayă tahe ki sásû Cómarya pă rò kayă dó a htésûkyă Cómarya ná Cómarya a tẹ̆thyótẹ̆thya nuôtôprẹ̆ ki oluŏhtya pă. Tẹ̆yẹ̆tahe ki htwŏhtyarẹ́ htuŏpărò Byacè Jesŭ Krístu hyă khyẹ̆thyá pă amọ̆nyẹ̆ yẹ̆nuô a ki hyă htwŏhtya no pă. Htuŏrò Cómarya ki mẹpyéplụ́kyă kayăcyẹ̆ricyą́ nuô-
4 tôprẹ̆ dó ngarakŭ pă. Lŏ¬ tẹ̆dó ŭ é ná Cómarya, mą́torò, lŏ¬ tẹ̆dó kayă

cóbĕhtya è tahenuô, kayă cyę̆ricyą̆
yĕtôprę̆ kihtékitaăyă sûkyă pă rò a
ki phyéhtyalŏ anę́ ná aduklŏlŏ́ có ná
lŏ¬ tę̆yĕtahe phúnuô có pă. Phúnuô
akhu-akhyĕ, a ki hyănuŏ o nyăo dŏ́
Cómarya tę̆lŭhŏdu akŭ pă rò a ki dá-
kwólyą nı̨́dyé có anę́ ná vă ma Có-
marya tôprę̆ phúnuô có pă.
5 Ma thĭ tǫ̆nı̨́ pănyă to ĕ? Bí vă o
kuŏpă ná thĭ akhĕnuô, vă hésodô-
nyă luŏ pę́lŏ htuŏhó thĭ hó, văhéto?
6 Khŏnyą́yĕ tę̆dŏ́ a mę̆dídyă tą̆tŭ̆ pă
kayă cyę̆ricyą̆ yĕtôprę̆ aklyánuô a
o rò maĭtĕ nuôma thĭ thégnĕdûhó.
Phúnuôrò shyé¬ ashuŏakhĕ hyă-
tuǫ̆hó pănuô ma kayăricyą̆ nuôtô-
7 prę̆ ki oluŏhtya pă. Tę̆ouŏobí dŏ́
a mą́hó tę̆mŭmyą́ricyą̆ yĕtahenuô,
a mę̆hó tę̆dŏ́ hekhuyĕ hó. Manárò
kayă dŏ́ a mę̆dídyă tą̆tŭ̆ tę̆mŭmyą́-
ricyą̆ yĕtôprę̆nuô, a ki mę̆dídyă tą̆tŭ̆
plehyă tuǫ̆dŏ́ Cómarya phyétaphă-
8 kyă è yĕnuô pă. Htuŏrò kayă cyę̆ri-
cyą̆ yĕtôprę̆ ki oluŏhtya pă tadûrò bí
Byacè Jesŭ Krístu hyă pă akhĕnuô,
a ki mę̆thyĕkyă lŭ ná a tę̆thĕ́hte dŏ́
akyą̆kŭ yĕnuô pă, rò a ki hyă mę̆-
pyékyă lŭ ná a tę̆taryĕduhtŭ yĕnuô
9 pă. Kayă cyę̆ricyą̆ yĕtôprę̆nuô a ki
nı̨́bè khĭnéricyą̆ khuklŏ́ a tę̆prǫ̆tę̆-
pryą rò a ki dyéluŏ lahŏlahya pę́ lŏ
ŭ ná tę̆prǫ̆tę̆pryą pwǫ̆tôcô, tę̆mátę̆-
dyă pwǫ̆¬ tôcô ná tę̆tapą khyéthu-
10 khyéthé tahe pwǫ̆¬ tôcô pă. Thyá-
phú a ki lahŏlahyanı̨́ kayă dŏ́ a kírę́
thyĕ dŏthudŏthé tahe agnĕnuô, a
ki nŏe nı̨́dyé a tę̆mŭmyą́ricyą̆ nuô-
tahe pwǫ̆¬ tôcô pă. Èthĭ thĕ́krǫ̆thĕ́-
lŏ phyésû kuŏŭ tę̆mą́tę̆có to akhu-
akhyĕ, a ki thyĕ lahyă pă. Èthĭ ki
phyésû hérò a ki nı̨́bè lahyă tę̆si-
11- plĕ́ką pă. Phúnuôrò thyáphú èthĭ ki
12 zǫ̆́e kuŏŭ tę̆lahŏlahya yĕ pă, htuŏto
thyáphú Cómarya ki ciryakyă kayă
dŏ́ a zǫ̆́e kuŏŭ tę̆mą́tę̆có to rò a
cuŏ thĕ́krǫ̆thĕ́lŏ zǫ̆́e dûgnĕ tę̆mŭ-
myą́ricyą̆ nuôtahe agnĕnuô, Cóma-
rya plwŏhyă khó pę́nyă hó èthĭ tę̆-
lahŏcyą́dè ashyo-asŏ yĕtôcô hó.

Prę̆ Zǫ̆́kąnyą́ką Tę̆phú Tahe Tŏkò
Ihtò Klǫ̆sóma Plehyă Tadû
Dŏ́ A Tę̆zǫ̆́tę̆nyą́ Akŭ

13 Puǫ̆́vyą́thĭ¬, thĭ ma kayă dŏ́ Bya-
cè mǫnı̨́ thĭtahe rò pę̆ bè hébwí-
hétaryĕ Cómarya dŏ́ thĭgnĕ pwǫ̆¬
tôphuŏ có, mę̆tĕhérò thyáphú thĭ
ki nı̨́bè kuŏ tę̆mę̆lwóhteką agnĕnuô,
Cómarya nwóhtya one htuŏhó thĭ
dŏ́ kalúkhĕ pănuô có hó. Dŏ́ Thé
Săsĕ Byacè mę̆săsĕ hó thĭ ná thĭ
zǫ̆́e tę̆mą́tę̆có akhu-akhyĕ, Cóma-
14 rya mę̆lwóhteką thĭ hó. Dŏ́ pę̆
héso pę́ thĭ tę̆thĕ́krǫ̆mila yĕ khu-
khyĕrò Cómarya é hó thĭ phú-
nuô hó. Mę̆tĕhérò thyáphú thĭ ki
nı̨́bè kuŏ Byacè Jesŭ Krístu a lĭ-
15 takhĕ rò a é hó thĭ hó. Phú-
nuôrò puǫ̆́vyą́ thĭ¬, pę̆ ithyóithya
hésodônyă htuŏpę́hó thĭ ná pę̆
khăukhăphè nuôtahe bèbè, mą́to-
rò pę̆ ithyóithya htuŏpę́hó thĭ ná
li dŏ́ pę̆ ră cuŏ pę́ thĭ yĕtahe
akŭnuô bèbè, oklǫ̆sóma kuŏ la-
hyă ŭ rò pǫ̆́ma nı̨́ ryá kuŏ lahyă
ŭ ní¬.
16- Pę̆ Phĕ Cómarya abwíataryĕ khu-
17 khyĕrò a dyétą̆ hó pę̆ a tę̆dyéhĕ-
dyére tacǫ́prę̆ ná tę̆myásŭ dŏ́ atą̆atę
yĕtahenuô hó. Pę̆ Byacè Jesŭ Krístu
ná pę̆ Phĕ Cómarya dŏ́ a mǫnı̨́ pę̆
yĕtôprę̆ ki dyéhĕdyére dû thĭ ní¬.

Htuŏto thyáphú lŏ¬ thĭ tębphyétębmę
nuôtahe ná lŏ¬ thĭ tębhébèhésŭ tahe
ki ryá agněnuô, a ki dyéshyodyésŏ-
htya dû thĭ théplò ní¬.

3

Kwĭcóbě Pędó Pęgně

1 Pę puǫ́vyą́ thĭ¬, pę thézǫ́ hésokyă thĭ dó khyě tadû, thyáphú Byacè
a tębthékrǫ́mila ki luŏpasĭcuó pryă-
pryă agněnuô, kwĭcóbě pę́ kuŏ dó
pęgně ní¬. Htuŏto phú thĭ phyésû
htuŏhó tębthékrǫ́mila yěnuô ná dó
tębezǫ́benyą́ akŭnuô thyáphú ŭ ki
phyésû thyákuŏdû phú thĭ phyésû
yěnuôrò, kwĭcóbě pę́ kuŏ pǫ́ lahyă
2 dó pęgně ní¬. Kwĭcóbě pę́kuŏ pǫ́
pę ná Byacè ki męsiplé pę ná dó
kayăricyą́ nuôtahe ná kayăcyę nuô-
tahe a takhukŭ ní¬. Mętěhérò Có-
marya a tębthékrǫ́mila yěnuô ŭ zǫ́e
3 lŏ pwǫ̆¬ tôprę mą́to. Manárò Bya-
cè yěnuô acó ná angǫ́ rò a ki dyé-
shyohtya thĭ thé ahĕare pă, rò a
ki takótakę tą́tǫ́ pę́ní thĭ ná kayări-
4 cyą́ nuôtôprę pă. Dó pę zǫ́ení Bya-
cè akhu-akhyĕrò, pę thégně ná thĭ
klyá¬ krwŏmę plehyă tadû pǫ́ nyă
5 phú pę mekyă thĭ yěnuô hó. Byacè
ki thŭcuó dû thĭ dó Cómarya tęmǫ
akŭ ná Krístu a tębkhyáthéplòhtŭ akŭ
yěnuô pă ní¬.

Tęmę Lyąbè Dó Bèmę Tębphyétębmę Agně

6 Puǫ́vyą́ Krístuphú thĭ¬, dó Bya-
cè Jesŭ Krístu amwi akŭ, pę mekyă
thĭ ngǫ́, lŏ¬ puǫ́vyą́ dó a taklĕlĕ-
byá rò a krwŏmę kuŏŭ phú pę lę́-
klŏmę dó pę dyékyă thĭ yěnuô to ta-
henuô cuó bóthyó tă ná èthĭ tămę́
7 ní¬. Thĭ nę́byacè nídû thĭ tŏ krwŏ-
myábŭ mękuŏ pę phútěnuô thĭ thé-
gně tą́tę htuŏdûhó. Mętěhérò bí pę
otǫ́kuŏ ná thĭ akhĕnuô, pę taklĕlĕ-
8 byá ná to. Ŭ lŏkyă pę́nó ná pę lę́-
elę́ŏ agně to. Mą́tôkhónuô, thyáphú
a ki htwŏhtya tă tębvítębzá dó thĭgně
tôprę¬ tămę́ nuô, pę yácǔe yácǔryą
9 kanǫ¬ to. Pę ki kwĭmęcwǫ́ thĭ ná pę
lę́elę́ŏ ná lę́olę́só hénuôma a kò pré.
Manárò thyáphú pę ki htwŏhtya thĭ
lę́myábŭ rò thĭ ki krwŏmękuŏ phú
pę męyě agněnuô, pę bè krǫ́ekrǫ́-
10 ryą nídyé nyacó. Bí pę okuŏpă ná thĭ
akhĕnuô, pę ithyókyă thĭ, “Kayă dó
a taklĕ dûgně tôprę̆nuô, ŭ tŏbè dyé-
ení lŭ tôcô¬ to.”

11 Pę cuóhétuǫ́ phúyě mętěhénuô-
ma, pę níhuŏ ná dó thĭklĕnuô kayă
taklĕ rò ae-aryą kuŏŭ tôcô¬ to nuô
a o tahe. Rò a cuónuŏ męsúsá kuŏ-
lŏ ŭruô a tęritękyă nuô a o tahe,
12 pę níhuŏ phúnuô. Dó Byacè Jesŭ
Krístu akŭ, pę mekyă pęngǫ́ yě-
nuô ná kayă taklĕlĕbyá yětahe agně.
Thyáphú èthĭ ki ohtwŏprę tą́tŏtą́-
bè kuŏŭ, htuŏto a kiekiryą kuŏ la-
hyă ŭ rò a ki buôelyąní dyékuŏ la-
hyă dû a théplòhtwŏprę agněnuô,
pę héshyohésŏkyă nyă hó èthĭ hó.
13 Manárò, puǫ́vyą́ Krístuphú thĭ¬, bí
thĭ mę tęryá akhĕnuô, théplòpyé tă
lahyă tămę́ ní¬. Tarú mę plehyă ta-
dûlă lahyă phúnuô ní¬.

14 Kayă tôprę̆prę ki cǔe kuŏŭ li dó
pę thŭpę́ thĭ yětôba a tęithyóithya to
hénuôma myátŏmakyă è ní¬. Thyá-
phú a ki thétarę̆ lyą nídyédû ané pă-
nuô rò, bóthyó tă lahyă è tămę́ ní¬.
15 Manárò théhtethéhă tă è tămę́ ní¬,
mą́tôkhónuô dyérǫ̆dyéryę̆ è phú nę̆

dyérọ̈dyéryę̈ nę̈ puǫ̈vyą̈ Krístuphú tôprę̈nuô pré ní⌐.

Tę̈hébè Dǫ́khyělǫ́

16 Tę̈kacǘkabé a Byacè ki dyétą̈ dû thĭ tę̈kacǘkabé pwǫ̈⌐ tôphuǫ́ dǫ́ klyá pwǫ̈⌐ tôbŏ akŭ ní⌐. Byacè ki okuǫ̆ dû ná thĭ pwǫ̈⌐ tôprę̈ ní⌐.

17 Vă ma Paulu rò vă ră tę̈hémọ-héryá yĕnuô ná vă takhu nǐdû. Li pwǫ̈⌐ tôba dǫ́ vă ră htuǫ̆hǫ́ rò dǫ́ atadû nuô, vă ră mę̈mámę̈dyăkyă khódû phúnuô. Vă ră mę̈mámę̈dyă-kyă phúnuô pwǫ̈⌐ tôphuǫ́ cǫ́.

18 Pę̈ Byacè Jesŭ Krístu abwíataryĕ ki o kuǫ̆dû ná thĭ pwǫ̈⌐ tôprę̈ ní⌐.

Timothy Arę̈lǒ̤ Tôba

First Timothy

Tę̈hébè Rę̈ Dǒ̤ Nyě

Timothy ma Krístuphú tôprę̈, a nacę̈pă prę́, a o dǒ̤ Asia Minor kę̈kŭ. Amuǫ̈ ma Judaphú rò a phě̈ ma Greekphú. A krwŏkuǒ Paulu rò a htwŏhtya prę̈mę̈cwǫ̈ Paulu a tę̈phyétę̈mę̈. Paulu ră Li Timothy arę̈lǒ̤ yětôba a ră tę̈ritę̈kyă akhăshyékhăryą̈ o thuǒcô.

Arę̈lǒ̤ rò a dyérǫ̈dyéryę̈ńí̤ tę̈ithyóithya dǒ̤ ŭ ithyóthǔ è dǒ̤ prę̈zǫ̈́ętę̈ plǒ̤mǫ̈kŭ nuôtahe. Tę̈ithyóithya thǔ yěnuôma a ohtwŏhtya dǒ̤ Judaphú tahe a tę̈tanę̈ tahe ná Judaphú mą̈to tahe a tę̈tanę̈ tahe mę̈sĭlyą̈ tǫ̈́lŭ nuôprę́. A zǫ̈́enyą̈e lahyă ná hekhunę̈khu yěnuô a mŭmyą̈ricyą̈ nyacǒ khukhyě, thyáphú kayă tôprę̈prę̈ ki ní̤bè kuǒ tę̈mę̈lwóhteką̈ agněnuô, a bè oná tę̈thę́gně dǒ̤ a dǒ́uǒ khókhye tahe rò a bè ní̤dă krwŏmę̈ tę̈duôtę̈dwó mą̈hǒ́dû bè duôesè tahe ná bè phyéńí̤ phúmě to nuôtahe. Liyětôba akŭnuô, a ithyóithya nuǒtǫ̈́ńí̤ kuǒ pǫ̈ ná tę̈pǒ́tarí prę̈zǫ̈́ętę̈plǒ̤mǫ̈ ari-akyă ná tę̈cǒbucǒbě aklyáaklŏ tahe, htuǒrò a hésoluǒńí̤ pę̈́ prę̈htwŏ prę̈zǫ̈́ętę̈plǒ̤mǫ̈ khuklǒ́khuklyă tahe ná prę̈mę̈cwǫ̈ tę̈okú tahe a tŏkò ohtwŏprę̈ lahyă phútě ari-akyă. Dǒ̤ khyě rò Paulu dyéthę́gně pę̈́ Timothy ná Jesŭ Krístu a prę̈mę̈tę̈phú tôprę̈ ma a bè ohtwŏprę̈ phútě, htuǒrò bè myákhwè ní̤dû Krístuphú aplǒ́amǫ̈ khólŭ yětahenuô phútě ari-akyă.

Tę̈hébè tôtǫ̈ ná tôtǫ̈

Tę̈hébè rę̈ dǒ̤ nyě 1:1-2

Ithyóithyatą̈ pę̈́ prę̈zǫ̈́ętę̈ plǒ̤mǫ̈phú tahe ná prę̈zǫ̈́ętę̈ plǒ̤mǫ̈phú dǒ̤ a htwŏ khuklǒ́du khusuhtŭ tahe 1:3-3:16

Ithyóithyatą̈ pę̈́ Timothy a tę̈phyétę̈mę̈ tahe 4:1-6:21

1

1 Vă ma Paulu. Vă răcuǒ ní̤pę̈́ thĭ liyětôba. Cǒ́marya dǒ̤ a mę̈lwóhteką̈ pę̈ yětôprę̈ ná Jesŭ Krístu dǒ̤ pę̈ tę̈myásŭ thę́lę̈ ní̤dyé è yětôprę̈nuô, èthĭ hétą̈ htuǒhǒ angǫ̈ ná a nǒhtwŏhtyahǒ vă ná Jesŭ Krístu a Prę̈dô-
2 nyăphú tôprę̈. Vă răcuǒ pę̈́ liyě dǒ̤ Timothy dǒ̤ athyáná vă phúprę̈khŭ shyětǫ̈ dǒ̤ tę̈zǫ̈́tę̈nyą̈ akŭ tôprę̈ a o.

Phě̈ Cǒ́marya ná pę̈ Byacè Jesŭ Krístu ki dyélyą̈dû è tę̈bwítę̈taryě ná tę̈thę́zǫ̈ ná tę̈kacǫ̈́kabę́ ní⌒.

Tę̈dyérǫ̈dyéryę̈ Sû Prę̈ithyóithya Thǔ Tę̈ Tahe

3 Bí vă htecuǒkyă dǒ̤ Macedoniakę̈ akhě, phú vă nǒo tadû htuǒhǒ nę̈ bí vą̈ Epheso akŭnuô, rò o tadû plehyăpǫ̈ kírę̈ bínuô ní⌒. Kayă o bí nuôtahe yŏ ithyóithya ŭ tę̈ithyóithya

dǒ aruô rò athǔ́ tahe akhu-akhyě,
nę̀ bè hétą̀sǒ nę̀ngǫ́ ná nǒokuǒkyă
4 èthĭ atę̀ithyóithya nuôtahe. Hésonı̨́
èthĭ ná a ki mę̀lǒ kyădě tă tę̀shuǒ-
tę̀khě́ ná tę̀dyá kanĭkano mú¬ nu-
khě́ nuôtahe ná tę̀dyáklwĭdyályă dǒ
ahtŭ nuôtahe tămę́. Tę̀nuôtahe ma
a dyéohtya prě́ tę̀krékryą̀ lŭ, htuǒto
a mędídyă tą̀tą̨̀ tǫ́kuǒpǫ́dû Cǒma-
rya atę̀mę dǒ pę̀ mę̀cyą̀ tǔprě́ è ná
5 tę̀zą̨̀tę̀nyą̀ yĕnuônuô. Tę̀hétą̀ ngǫ́-
yě a tę̀taze myásǔ ma thyáphú a
ki hturyą̀htya tę̀mǫ agně nuôprě́.
Tę̀mǫ yĕnuôma a hyăhte dǒ kayă
thę́plò mwǫ̀plĭ nuôtahe akŭ. Htuǒ-
rò a hyăhte dǒ kayă o ná tę̀thę́-
gně tę̀ryá ná tę̀mŭmyą̀ rò a nwó-
phyé tę̀ dǒ aryá nuôtahe akŭ, htuǒto
a hyăhte dǒ kayă o ná tę̀zą̨̀tę̀nyą̀
6 mą̀lakǒ nuôtahe akŭ. Kayă tahehe
nuô, a tarí kǒklǒkyă anę́ ná tę̀yě-
tahe rò èthĭ cuǒhébèdônyă rǫ̀khyě-
7 lŭ ngǫ́ dǒ a kyădě nuôtahe hǒ. Èthĭ
thę́zą̨̀ htwŏhtya lahyă Cǒmarya a
prę̀ithyó tę̀thyótę̀thya athárá tahe
tadą̨̀rò èthĭ atę̀hébè nı̨́dû nuôtahe
bèbè, èthĭ hékryá¬ ĭtĕnuô a thę́gně
kąkhyě nı̨́dyé lahyă to. Tę̀ritę̀kyă
tahe dǒ èthĭ hébè pryę̀kadí dǒ ari-
akyănuô bèbè, èthĭ thę́gněplǒ nı̨́dyé
tôcô¬ to.
8 Pę̀ nǒe tę̀thyótę̀thya yě bí a kò nǒe
9 akhĕnuô, pę̀ thę́gně ná aryá prě́. Pę̀
thę́gně ná tę̀thyótę̀thya yĕtahenuô,
ŭ dyéohtya è dǒ kayăcǒkayătę tahe
agnĕnuô mą̀to. Mą̀tôkhónuô, ŭ dyé-
ohtya pę́ kayă dǒ a mę̀thǔ́ tę̀thyótę̀-
thya tahe ná kayă dǒ a nı̨́dă kuǒŭ
to tahe, htuǒrò kayă dǒ a bezą̨̀be-
nyą̀ kuǒŭ Cǒmarya to tahe, ná kayă
dǒ a mę̀ tę̀thǔ́tę̀plá tahe, ná a cǒbě
kuǒŭ Cǒmarya to tahe, ná a tanę̀
kuǒŭ Cǒmarya to tahe, ná a mę̀-
thyě aphě́ kimą̀torò amuǫ̀ tahe, ná
10 a mę̀thyě kayă tahe, kayă dǒ a cuǒ-
thǔ́ prę̀mòprę̀khŭ tahe, kayă dǒ a
thę́plòka dǒ aphúaměkhu tahe, prę̀-
khŭ ná prę̀khŭ thǔ́khyělŭ, kayă pą̨̀-
isĕe ŭ ná rŭ tahe, kayă dǒ a lahŏtę̀
tahe ná kayă dǒ a cuǒ khyábŏkhyá-
bye athě́ tahe, kimą̀torò a mę̀tę̀ dǒ
aruô tôcôcô dǒ a lı̨̀khó ná tę̀ithyó-
11 ithya acǒatę tahe agně prě́. Tę̀ithyó-
ithya dǒ acǒatę yĕnuôma, myáhtye
prě́ dǒ tę̀thę́krą̨̀mila akŭ yĕnuô prě́.
Cǒmarya zą̨̀enį́ vă rò a dyé vă tę̀-
thę́krą̨̀mila yě dǒ vă ki bè pruǒ-
tą̀ agně nuôprě́. Tę̀ithyóithya acǒatę
yĕnuôma a hyă dǒ tę̀sŏri a Cǒma-
rya du dǒ ŭ htuthę́htya lŭ yĕtôprę̀
a o.

Dǒ Byacè A Tę̀thę́zǫ̀ Akhu-akhyě Paulu Hébwíhétaryě Lŭ

12 Pę̀ Byacè Jesŭ Krístu dyé hǒ
vă tę̀hě̀tę̀re dǒ vă ki mę̀ atę̀mę̀
agně akhu-akhyě, vă hébwíhétaryě
è. Htuǒto a dya vă phú kayă dǒ
acǒ ná angǫ́ tôprę̀ rò a nwóhtya
vă dǒ vă ki mę̀pę́ ètę̀mę̀ akhu-
13 akhyě, hébwíhétaryě è. Dǒ¬ arę́-
khě́ nuôma, vă hé mŭmyą̀ricyą̀ Jesŭ
Krístu, vă mę̀cyę̀mę̀cą̨̀ è, vă pa-
cyę́ishyé è tadą̨̀rò Byacè thę́zǫ̀nį́
vă, mę̀tĕhérò vă yŏ zą̨̀enyą̀e kuǒ-
hí to, rò vă mę̀tę̀ yĕtahenuô, vă yŏ
thę́gně híto akhu-akhyě, a thę́zǫ̀-
14 nį́ vă prě́. Rò pę̀ Byacè klǫ̀lyą̀ lyá-
lyą̀ ényacó hǒ abwíataryě dǒ vălǫ
rò a dyéhǒ vă tę̀zą̨̀tę̀nyą̀ ná tę̀mǫ
dǒ a o dǒ Jesŭ Krístu akŭ nuô-
tahe hǒ.

15 Thyáphú Jesŭ Krístu ki hyă mę-
lwóhteką kayă tę̀thŭ́tę̀oraphú tahe
rò, a hyălyą dǒ hekhu yĕ hǒ. Tę̀-
hébè yĕnuôma acǒatę rò kayă lŏ¬
plĭ tŏkò phyésû lŏthulŏthĕ è. Prę̀-
mętheŭ́tę̀phú lŏ¬ plĭ aklĕnuôma vă
ma kayă dǒ a mętheŭ́ dulǒŭ tôprę̀ hǒ.
16 Manárò thyáphú Cǒmarya ki dyé-
luŏhtya Byacè Jesŭ Krístu a tę̀khyá-
thĕdŏ alǒabă dǒ vălǫ agnĕnuô, a
thĕzǫ̀ną́ vă. Mętĕhérò vă ma kayă dǒ
a mętę̀thŭ́ dulǒŭkhŏ tôprę̀ hǒ. Thyá-
phú vă ki htwŏhtya pę́ ŭ lę́myá-
bŭ́ dǒ prę̀zŭ́e è dǒkhyĕ tahe agnĕ,
htuŏrò thyáphú èthĭ ki ną́bèkuŏ thĕ-
htwŏprę̀ tacŭ́prę̀ talèkrę́ agnĕ nuô-
17 rò Cǒmarya thĕzǫ̀ną́ vă pré. Kayă
pwǫ̆¬ tôprę̀ ki htuthĕhtya dû khwí
dǒ a pǒtarítę̀ tacŭ́prę̀ talèkrę́ rò a
thyĕcyą́to yĕtôprę̀ ní¬. È ma Cǒ-
marya dǒ ŭ myáhtyecyą́ lŭ to. Cǒ-
marya mamą́tŭ́ è tôprę̀ pré. Kayă
pwǫ̆¬ tôprę̀ ki dyadudyahtŭdû è, ŭ
ki mę̀límętakhĕ htyadû è pwǫ̆tôhtŭ́
ní¬. Amèn.
18 Văphúkhŭ Timothy, tę̀dǒ vă nǒmę
nę̀ khŏnyą́ yĕtahe nuôma, a krwŏmę
kuŏpré kayă tahe a tę̀hébè one hǒ
nę̀rinę̀kyă tahe nuôpré. Thyáphú nę̀
ki sáryá tę̀ agnĕnuô, nǒe Cǒmarya a
tę̀hébè one yĕtahe phú ŭ nǒe takuǫ-
19 tabĕ tahenuô ní¬. Rò pǫ́manı́ nę̀ tę̀-
zŭ́tę̀nyą́ ná nę̀ thĕplò a tę̀tanę mwǫ̆-
plĭ nuôtahe ní¬. Kayă tahehenuô,
a plwŏkyă lahyă atę̀ yĕtahe akhu-
akhyĕ a tę̀zŭ́tę̀nyą́ pyékyă lŏ pré.
20 Kayă dǒ a tę̀zŭ́tę̀nyą́ pyékyă phú-
nuôtahe ma mą́hǒ Hymenaeo ná
Alexandro hǒ. Thyáphú a ki htwŏ
tę̀ithyó dǒ èthĭgnĕ rò a ki okuŏ-
kyă a tę̀hébèthŭ́ Cǒmarya nuôtahe
agnĕnuô, vă dyétą̆kyă hǒ èthĭ dǒ
khĭnéricyą́ khuklǒ a takhukŭ hǒ.

2

Prę̀zŭ́etę̀plǒmu A Tę̀cǒbucǒbĕ

1 Dǒ tę̀lŏ¬ plĭ aklĕnuô tę̀dǒ a lo-
dulǒ dǒ vă thĕzŭ́ dyéhĕdyére thĭ
nuôma mą́hǒ thĭ ki kwĭcǒbĕ pę́ dǒ
ŭgnĕ pwǫ̆¬ tôprę̀, rò kwĭnı́ pę́ kuŏ
ŭruô atę̀lo tahe, htuŏrò hébwíhéta-
ryĕhtya pę́ Cǒmarya dǒ kayă lŏ¬ plĭ
2 agnĕ. Cǒbĕ lahyă phúnuô dǒ khwí
tahe agnĕ ná khwícǒphya lŏ¬ plĭ
tahe agnĕ. Thyáphú pę̀ ki ohtwŏ-
prę̀ othuôokrĕ kacŭ́kabĕ dǒ tę̀dya-
zŭ́dyanyą́ Cǒmarya rò ohtwŏprę̀ tą̆-
tŏtą̆bè kuŏ ná ŭ dǒ tę̀pwǫ̆¬ tôcô
akŭ nuôrò, kwĭcǒbĕ lahyă phúnuô
3 ní¬. Yĕma tę̀dǒ aryá rò a mętheĕ-
krŭ́ pę̀ Cǒmarya dǒ a mę̀lwóhteką
4 pę̀ yĕtôprę̀ athĕplò. Cǒmarya thĕ-
plòo dǒ kayă pwǫ̆¬ tôprę̀ ki ną́bè
tę̀mę̀lwóhteką rò a ki thĕgnĕ lahyă
5 tę̀mą́tę̀cǒ. Mętĕhérò Cǒmarya otŭ́
tôprę̀¬ tuŏ. Htuŏrò kayă dǒ a mę-
pę́mędwŏ pę́ khyĕthyá Cǒmarya ná
prę̀lukayă nuô a o tôprę̀. È ma prę̀-
6 lukayă Jesŭ Krístu yĕnuôhǒ. Thyá-
phú a ki ihta ką́khyĕ prę̀lu hekhu-
phú lŏ¬ plĭ agnĕnuô a dyélyą́kyă a
thĕhtwŏprę̀. È ma prę̀khyáthĕ dǒ a
7 hyă tŏshuŏtŏkhĕ tôprę̀. Dǒ tę̀ritę̀kyă
yĕ agnĕ, ŭ nǒhtwŏhǒ vă phú prę̀-
héso dônyątę̀ tôprę̀ ná Prę̀dônyąphú
tôprę̀ ná Thárá dǒ a ki ithyópę́ Juda-
phú mą́to tahe ná tę̀zŭ́tę̀nyą́ dǒ a
mą́lakŏyĕ ari-akyă tôprę̀hǒ. Vă hé
lahŏlahya náto. Vă hécǒ pré.
8 Phúnuô akhu-akhyĕ dǒ khą̆lę́
pwǫ̆¬ tôphonuô vă thĕzŭ́ ná lŏ¬

prę̀khŭ tahe ki zǫ́htya atakhu săsĕ
rò kwĭcóbĕtę̀. Rò dǒ a tę̀kwĭcó-
bĕ akŭnuô, tę̀krétę̀kryą́, tę̀ thę́plòdu
thuôhtyĕhtŭ tahenuô a tŏbè onı́ to.
9 Vă thę́zū́kuŏ ná lŏ prę̀mò tahe ki
dyathudyathę́ lahyă a tę̀kŭ́hyethyá-
cą tahe. Kŭthyá lahyă tę̀ dǒ atŏabè
nuôtahe, tari susę́nę́ rò ithye-ikı̨̆ tă
khuluǫ̂ tămę́, kalą̆htya tă kalą̆htĕ ná
lǫ́thélǫ́prǫ tahe tămę́, rò kŭthyáhtya
tă hyecą dǒ angụdungụsí nuôtahe
10 tămę́. Mą́tôkhónuô, prę̀mò ma tŏkò
tari susę́ mętwǫ́ anę́ ná tę̀mę dǒ aryá
tahe. Prę̀mò dǒ a ǒlyą ná a ki dya-
duzū́nyą́ Cǒmarya tahenuô, a tŏkò
mę lahyă tę̀ryá phúnuôtahe.
11 Bí prę̀mò tahe ithyó pŭthę́gnĕ la-
hyă anę́ akhĕnuô, èthĭ tŏkò ithyó
pŭthę́gnĕ dǒ tę̀othuôokrĕ akŭ ná dǒ
12 tę̀nı́dă lŏ ngǫ́ akŭ. A ki phyénı́ shuǒ-
khĕ dǒ èthĭ ki ithyó prę̀khŭ tahe
bèbè, nŏenı́ a taryĕshyosŏ dǒ prę̀-
khŭ tahe akhu bèbè, vă plwŏmę èthĭ
13 to. Èthĭ bè othuôokrĕ pré. Mętĕhérò
Cǒmarya byályą rę́lǒ Adam. Rò Eva
nuôma, Cǒmarya byályą no è dǒ-
14 khyĕ pré. Rò khĭnéricyą́ khuklǒ ilo-
lahŏ Adam mą́to. Khĭnéricyą́ khuklǒ
ilolahŏ è rò a mętę̀thū́ nuôma prę̀mò
15 pré. Manárò prę̀mò tahehe nuô, a ki
oklǫ̀sǒma lahyă dǒ a tę̀zū́tę̀nyą́ ná
atę̀mǫ, ná a tę̀săsĕ akŭ rò a ki o la-
hyă ná a tę̀dyathudyathę́ săprę́ anę́
hénuôma, Cǒmarya ki mę̨lwóhteką
èthĭ bí èthĭ phúo akhĕnuô pă.

3

Prę̀zū́etę̀plǒmụ Khuklǒkhuklyă Tahe

1 Tę̀hébè yĕnuôma acǒatę rò kayă
tôprę̀prę̀ ki thę́zū́ htwŏ prę̀zū́etę̀plǒ-
mụ khuklǒkhuklyă hénuô, tę̀mę dǒ
a thę́zū́mę yĕnuôma tę̀mę dǒ aryá
2 tôcô hǒ. Kayă dǒ a htwŏ prę̀zū́etę̀-
plǒmụ khuklǒkhuklyă tôprę̀nuô, ŭ
dya tę̀thū́ dǒ lŭlǫ nuô a bè onı́ to,
a bè mĕopré tôprę̀~ tuŏ, a bè cyę́-
thăryăsăprę́ anę́, a bè pǒlyącyą́ nı́-
dyé anę́, a bè ihtòonyă tą̆tŏtą̆bèryá,
a tŏbè émǫsû sĭprę́sĭmyą dǒ ahi, a
3 tŏbè ithyóithyacyą́ tę̀. Htuŏrò a tŏbè
emū̆ŏpryá nı́ to, a tŏbè thę́plòphuô
nı́ to, mą́tôkhónuô a tŏbè mą́ kayă
dǒ a thę́dŏthę́ngą, kayă dǒ akré-
akryą́ kuŏŭ to, a bèmǫnı́ rŭhtĕ to.
4 A tŏbè mą́ kayă dǒ a pǒryácyą́ nı́-
dyé a hiphúphyăphú tahe htuŏrò a
tŏbè buôdu ithyóhtya nı́dyé aphú
tahe dǒ a ki nı́dă lŭ ngǫ́ rò a ki
dyaduzū́nyą́nı́ lŭ dǒ tę̀lŏ~ plĭ akŭ.
5 Mętĕhérò kayă tôprę̀prę̀ dǒ a tŏ-
pǒthŭnı́ a hiphúphyăphú tahe phú-
tĕ phútĕnuô, a ki thę́gnĕ to hérò
a myákhwè nı́cyą́ Cǒmarya a prę̀-
6 zū́etę̀ plǒmụphú to. Thyáphú a ki
dyahtyalŏ tă athę́plò tămę́, htuŏ-
rò thyáphú Cǒmarya ki cirya tă è
thyáná a cirya khĭnéricyą́ khuklǒ
nuôtămę́ nuôrò, a bè htwŏnı́ kayă
7 dǒ a zū́ethĕ mópăpré nuôto. Kayă
dǒ a zū́ekuŏ Jesŭ to tahe ki be-
zū́benyą́ lŭ agnĕnuô, a tę̀ihtòonyă
hébèhésŭ tahe tŏbè ryá pwǫ̆~ tô-
phuô có. Kayă dǒ a zū́ekuŏ Jesŭ
to tahe ki bezū́benyą́ lŭ phúnuôto
hénuô, a ki mętarę̆ lŭ pă, htuŏto
a ki nı́kyă khĭnéricyą́ khuklǒ adá-
dŏ pă.

Prę̀męcwǫ́ Prę̀zū́etę̀ Plǒmụkŭ Tahe

8 Thyáphúnuôhǒ kayă htwŏ khu-
klǒkhuklyă dǒ a męcwǫ́ prę̀zū́etę̀-

plǒmụ tahenuô, ŭ pwǫ̆¬ tôprę̀ tŏbè
dyadu èthĭ, rò èthĭ tŏbè hébècǒ ngǫ́,
èthĭ tŏbè ŏ talwótalyẹnḭ́ thòbĭthè-
htyĕzą̆ to, htuŏrò a tŏbè lahŏ kó-
9 vĕkópra enḭ́ rŭ́ dǒ ŭkhu to. Tę̀-
zą̨́tę̀nyą́ dǒ acóatę adu-azą̆ yĕnuô,
èthĭ tŏbè pą̨́manḭ́ ryá è ná tę̀thé-
10 plò mwǫ̆plĭthĭplo. Ŭ tŏbè mẹmyá-
ré èthĭ. Èthĭ ki khyăbé tę̀mẹmyáyĕ,
htuŏrò ŭ lę́dya tę̀thą́ dǒ lŭ́lọ ki oto
hérò plwŏmẹno èthĭ ná prę̀mẹcwǫ́
tę̀dǒ prę̀zą̨́etę̀plǒmụ akŭnuô.
11 Èthĭ amĕ tahenuô bèbè, ŭ pwǫ̆¬
tôprę̀ tŏbè dyadudyahtŭ èthĭ, èthĭ
tŏbè dyánḭ́ ŭzọ to, èthĭ bècyę́ thă-
ryăsăpré anę́ rò èthĭ tŏbèmą́ kayă dǒ
acó ná angǫ́ dǒ tę̀lŏ¬ plĭ akŭ.
12 Prę̀mẹcwǫ́ prę̀zą̨́etę̀plǒmụ tô-
prę̀nuô amĕ tŏbè oprę́ tôprę̀¬
tuŏ, a tŏbè pǒcyą́ nḭ́dyé ryá a
13 hiphúphyăphú. Prę̀mẹcwǫ́tę̀ yĕtahe
dǒ a mẹryá tę̀phyétę̀mẹ yĕtahenuô,
ŭ ki bedubehtŭ èthĭ pă, rò bí èthĭ
ithyó pę́ ŭ ná a tę̀zą̨́enyą́enḭ́ Bya-
cè Jesŭ Krístu yĕ akhĕpănuô, a ki
thĕplòkhŭ́hă hyă rò zą̨́ehyă nḭ́dyé
anę́ pă.

Pę̀ Tę̀cóbucóbĕ Acóazą̆

14 Timothy¬, bí vă ră pę́ nę̀ li yĕ-
tôba akhĕnuô, vă myásŭ́ ná nyę̀-
tyato pănuô, vă ki hyă myáhtye
15 pryălé ná nę̀ pă. Manárò vă ki hyă
pyą́zę́lă hérò pę̀ tŏkò ohtwŏprę̀ dǒ
Cómarya a hidǒkǒkŭ agnĕ phútĕ
nuô, vă liyĕ ki dyéthégnĕ nę̀ pă.
Hiyĕ nuôma mą́ hǒ Cómarya dǒ
a htwŏprę̀ tôprę̀ a prę̀zą̨́etę̀plǒmụ
yĕnuôhǒ. Prę̀zą̨́etę̀plǒmụ yĕnuôma
a dyé sŏhtya tę̀cótę̀tę a tę̀ithyó tahe
dǒ athyáná hihtû ná hikyăryą̆ dǒ
a tahtwó manḭ́ hiyĕ tômĕ nuôhǒ.
16 Pę̀ tę̀cóbucóbĕ acóazą̆yĕ adu-azą̆ cǒ
bá¬ tĕ bá¬ tĕnuô ŭ htébíkyă nḭ́cyą́
è tôprę̀¬ to.

Krístu oluŏhtya hǒ phú prę̀lu
hekhuphú tôprę̀, rò Thé Săsĕ
Byacè khyáhǒ athé ná Krístu yĕ-
nuô a mẹtǒ Cómarya athéplò,
rò mǒkhu tanéphú tahe myá-
htyebè hǒ è. Htuŏrò è ari-akyă
yĕnuô, ŭ hésodônyă hǒ è dǒ
myĕcôruôphú tahe aklĕhǒ. Kayă
o dǒ hekhuyĕ tahehe nuô a
zą̨́kạnyą́kạ kuŏ hǒ è hǒ. Cóma-
rya cǫ̆htyahǒ è dǒ mǒkhu dǒ
tę̀lĭtę̀takhĕ akŭhǒ.

4

Tháráka Tahe

1 Thé Săsĕ Byacè héso tą̆tę hǒ
ná shyé¬ mǫ́nyĕ dǒkhyĕ tahe akŭ
pănuô, kayă tahehe ki vĭkyă lahyă
a tę̀zą̨́tę̀nyą́ pă rò èthĭ ki nḭ́dă khĭ-
né dǒ a lahŏ dûgnĕ nuôtahe pă, rò
a ki krwŏkuŏ khĭné dǒ a lahŏla-
2 hya tahe a tę̀ithyóithya tahe pă. Tę̀-
ithyóithya yĕtahe nuôma a hyă dǒ
kayă lahŏlahya tahe a o. Bí èthĭ mẹ-
thą́cótę̀ akhĕnuô, a tanę ná a mẹthą́-
3 tę̀ taki¬ to. Èthĭ ithyóthą́ ŭ ná nǒ-
phyé ŭmĕŭvę̀ to, htuŏrò sèesèŏ ta-
hehenuô a nǒduôeduôŏ ŭ. Manárò
Cómarya byályą pę́ sèe yĕtahe dǒ
prę̀zą̨́enyą́etę̀ tahe agnĕ. Kayă dǒ a
zą̨́enyą́etę̀ tahe ná kayă dǒ a thégnĕ
tę̀mą́tę̀cǒ tahe agnĕnuô, a ki hébwí-
hétaryĕhtya Cómarya rò a phyée
sèe dǒ Cómarya byályą yĕtahe hé-
4 nuôma anḭ́ pré. Mẹtĕhérò lŏ¬ Có-
marya byályą tę̀ tahe nuôma aryá

lǒplĭ pwǫ̌¬ tôcô pré. Ki nę̀ phyé-
sûcyą̀ tę̀pwǫ̌¬ tôcô ná tę̀hébwíhéta-
ryě hénuôma tŏ vĭkyă è tôcô¬ to.
5 Mętěhérò mą́ dǒ Cómarya alą̀angǫ́
ná pę̀ tę̀kwĭcǒbě̀ akhu-akhyě, Có-
marya cǫ̨̌hǒ dǒ a ki phyésû tę̀yě-
tahe hǒ.

Jesŭ Krístu A Prę̀mętę̀phú
Dǒ Aryá Tôprę̀

6 Nę̀ ki ithyópę́ puǫ̌vyą́ Krístuphú
tahe ná tę̀yětahe hénuôma nę̀ ki
htwŏdû Jesŭ Krístu a prę̀mętę̀phú
dǒ aryá tôprę̀ pă. Bí nę̀ męphú-
nuô akhě̀, nę̀ ki buôduhtya nı́ kuǒ-
dû nę̀nę́ ná tę̀mą́tę̀cǒ dǒ tę̀zǫ̨́tę̀-
nyą́ akŭ nuôtahe ná tę̀ithyóithya
aryá dǒ nę̀ krwŏ mę̀hǒ nuôtahe
7 pă. Manárò tę̀dyá dǒ¬ nyénu dǒ
a tą̀tŏtą̀bè kuǒ ná cómarya mą́to
nuôtahe, tę̀dyá dǒ abwíataryě okuǒ-
ŭto nuôtahenuô, cuǒvǫ̀ khě̀vǫ̀kyă
lahyă ní¬. Mą́tôkhónuô thyáphú nę̀
ki ohtwŏprę̀ phú Cómarya a tę̀thézǫ́
agnĕnuô ithyó cyą́htya nı́khyě nę̀nę́
8 pwǫ̌¬ tôphuǒ ní¬. Tę̀ithyó cyą́htya
nı́nę́ dǒ nę́klǫ̨́pházye tôkyě nuôma,
abwíataryě o tahe. Manárò ithyó
cyą́htya nı́ nę̀nę́ phú Cómarya thézǫ́
nǒ ohtwŏprę̀ nę̀ nuôma abwítaryě o
lǒplĭ có. Pę̀ cuǒithyó cyą́htya nı́tuǫ́
pę̀nę́ phú Cómarya a tę̀thézǫ́ nuô
mętěhérò, tę̀yěnuô a ki htwŏbwí-
htwŏtaryě mą̀lakŏ tǫ́yě tôhtǫ̌ agnĕ-
nuô mą́to, shyé¬ nopă tôhtǫ̌ agnĕ
bèbè, a htwŏbwíhtwŏtaryě mą̀lakŏ
có pă.
9 Tę̀hébè yĕnuôma acǒatę rò kayă
lǒ¬ plĭ tŏkò phyésû lǒthulǒthě́ è,
10 mą́dǒ yě akhu-akhyě, pę̀ cyę́pryę̀-
cyę́lı̨ mę̀nyacǒ tę̀, mętěhérò pę̀ dya
pę̀ tę̀myásǫ̌ dǒ Cómarya dǒ a htwŏ-
prę̀ yětôprę̀ alǫ. È ma prę̀mę̀lwó-
hteką kayă lǒ¬ plĭ, manárò kayă
dǒ a zǫ̨́kąnyą́ką è tahe agnĕnuô,
è ma prę̀mę̀lwóhteką dǒ a tą̀tę lǒ-
ŭkhŏ tôprę̀hǒ.
11 Mekyă èthĭ ngǫ́ rò ithyóithya èthĭ
12 ná tę̀yě tahe ní¬. Nę̀ ma kayă du-
htyabyavi akhu-akhyě nǒtane patí
tă ŭ ná nę̀nę́ tămę́ ní¬. Mą́tôkhónuô,
nę̀ tę̀hébèhésǫ̌ tahe bèbè, nę̀ mętę̀
ĭtětě¬ bèbè, nę̀ tę̀mǫ bèbè, nę̀ tę̀-
zǫ̨́tę̀nyą́ bèbè, nę̀ thę́plò a tę̀mwǫ̌-
plĭthĭplo tahe bèbè, htwŏhtya pę́
ŭ lę́myábǫ̌ dǒ aryá dǒ kayă zǫ́-
13 etę̀ tahe agnĕ ní¬. Dyé nę̀ tę̀shuǒ-
tę̀khě̀ rò yácǫ́ hǒ pę́ ŭ lisăsě̀ dǒ
ŭ mèthènyě ní¬, hésodônyă luǒ pę́
ŭ rò, ithyóithya tuǫ́ pę́ ŭ shyé¬
14 vă hyătuǫ́kuǒ nę̀ pănuô ní¬. Myá-
tą̀bę́kyă tă Thę́ Săsě̀ Byacè ashyě-
zǫ́ dǒ Cómarya dyéhtuǒhǒ nę̀nuô
tămę́ ní¬. Bí prę̀zǫ́etę̀plǒmǫ muǫ́-
prǫ̌muǫ́prę́ dǒ a htwŏ khuklǒkhu-
klyă tahe behtya hǒ atakhu dǒ nę̀lǫ
akhě̀, nę̀ nı́bè dĭtǫ́hǒ shyězǫ́ yĕnuô
dǒ kayă hépro one nę̀rinę̀kyă nuô-
tahe a o hǒ.
15 Thyáphú ŭ lǒplĭ ki myáhtye nę̀
tę̀duhtyahtŭhtya yě agnĕnuô, dyé-
lyą nę̀ thę́plò dǒ tę̀yětahe agnĕ
16 rò mę è pwǫ̌¬ tôphuǒ ní¬. Nę̀
hébèhésǫ̌ bèbè, nę̀ mętę̀ ĭtětě¬
bèbè, nę̀ ithyóithya ŭ tahenuô
bèbè, rǫ̀nı́dyé è ní¬. Oklǫ̀sǒma dǒ
tę̀yětahe akŭ pwǫ̌¬ tôphuǒ ní¬,
mętěhérò, nę̀ ki męphúnuô hérò
nę̀ ki mę̀lwóhteką nı́tǫ́dû nę̀nę́
mą́to, nę̀ ki mę̀lwóhteką tuǫ́ pę́-
kuǒ kayă dǒ a nı́huǒkuǒ nę̀ nuô-
tahe pă.

5

Tę̀dyakhu Dǫ́ Kayă Zǫ̨̃kąnyą̨ką Tahe Agnĕ

1 Thę̃prwǫ̨̀ tă prę̀khŭ muǫ̨̃prę̨̃ tămę̨̃
ní¬, manárò kwĭthę̃zǫ̀ hébè dyadu-
zǫ̨̃nyą̨ è phú nę̀ kwĭthę̃zǫ̀ nę̀phĕ̀ nuô
ní¬. Prę̀khŭ dǫ́ anacę̨̃ tahenuô dya è
2 phú nę̀puǫ̨̃ ná nę̀nę̨̃ nuô ní¬. Bezǫ̨̃-
nyą̨ lahyă prę̀mò muǫ̨̃prę̨̃ tahe phú
nę̀muǫ̨̃ nuô ní¬. Htuŏrò prę̀mò dǫ́
anacę̨̃ tahenuô, bezǫ̨̃nyą̨ èthĭ rò tanę̀
mwǫ̨̀plĭthĭplo èthĭ phú nę̀ puǫ̨̃prę̀mò
nuô ní¬.
3 Prę̀mòokryá dǫ́ ŭ prę̀mę̀cwǫ̨́ lŭ
oto tahenuô, dyaduzǫ̨̃nyą̨ èthĭ rò
4 myákhwèmę̀cwǫ̨́ nį́ èthĭ ní¬. Ma-
nárò prę̀mòokryá tôprę̀nuô a ki
phúo, mą̨torò alyę̀ tahe ki o hénuô,
aphúalyę̀ thĭtahe tŏbè myákhwè-
nį́ rę̨̃dyé a muǫ̨̃okryá a phyĕokryá
yĕ phú Krístuphú lę̨klŏ mę̀nuô.
Phúnuô akhu-akhyĕ mę̀bwímę̀ta-
ryĕ khyĕ muǫ̨̃phĕ̀phyĕphuǫ̨̃ tahe ná
klyá phúyĕ ní¬, mę̀tĕhérò mę̀tę̀-
phúyĕ tahe nuôma atŏ Cǫ́marya
5 athę̃plò. Prę̀mò tôprę̀ dǫ́ a okryá
mą̨lakŏ rò ŭ prę̀myáprę̀khwè lŭ
oto tôprę̀nuô, a myásŭ a tę̀mę̀cwǫ̨́
dǫ́ Cǫ́marya a o. Htuŏrò mǫ̨̃khíkhí
mǫ̨̃sĕklĕklĕ a kwĭcǫ́bĕ̀ tamŏmŏ có.
Htuŏto a kwĭthę̃zǫ̀ Cǫ́marya ná a
6 ki mę̀cwǫ̨́ lŭ. Manárò prę̀mòokryá
tôprę̀ dǫ́ a myápǫ̨̃nı̨́ a tę̀thę̃zǫ̨̃thę̃-
lǫ̃ a tę̀mę̀mǫlyą̨ nį́dyé anę̨̃ tôprę̀nuô,
a htwŏprę̀ tadǫ̨̃rò a thyĕ htuŏhǫ́.
7 Thyáphú ŭ ki dya tă èthĭ tę̀thǫ̨̃
tèmę̨̃nuô, ithyóithya tą̨̃nı̨́pę̨̃ kayă dǫ́
a zǫ̨̃e Jesŭ tahe ki mę̀ lahyă phúnuô
8 ní¬. Kayă tôprę̀prę̀ ki a myáni̧khwè-
nį́ dyékuǫ̃ aklwĭalyă to hénuô, a htę̀-
kyăhǫ́ Krístuphú a tę̀ithyóithya hǫ́
rò è ma kayă dǫ́ a cyę̀lǫ̃klǫ̃ pă cǫ́
ná kayă dǫ́ a zǫ̨̃ekuǫ̃ŭ Krístu to tô-
prę̀ cǫ́. A cyę̀lǫ̃ ma kayă dǫ́ a myání̧
dyékuǫ̃ a hiphúphyăphú aphúamĕ
to nuôtahe hǫ́.
9 Prę̀mòokryá tôprę̀prę̀ dǫ́ ana ki
băhtyahí shyĕthuǫ̃thyó tonuô, dya
tă è dǫ́ prę̀mòokryá a lirămá akŭ
tămę̨̃ ní, htuǫ̃to a tŏbè vę̀onǫ́ pré
10 tôphuǫ́ pré. Htuǫ̃rò a bè mą̨dû prę̀-
mò dǫ́ amwı̧la luǫ̃ryá ná a mę̀tę̀ryá
tahe akhyĕ. A bè mą̨ prę̀mò tôprę̀
dǫ́ a myákhwè duhtya nį́ ryáhtuǫ̃
dûhǫ́ aphúalyę̀ tahe, a bè ę̃mǫsû sĭ-
prę̨̃ tahe dǫ́ a hidǫ́kǫ́kŭ, a bè mą̨ prę̀-
mò tôprę̀ dǫ́ a sĭplĭ Cǫ́marya aka-
yă tahe akhăduô,* a bè mę̀cwǫ̨́ kayă
bèpyą̨bèsĕ̀ tahe htuǫ̃rò a bè mą̨ prę̀-
mò tôprę̀ dǫ́ a dyélyą athę̃ dǫ́ a mę̀-
tę̀ryá tahe agnĕ.
11 Manárò, prę̀mòokryá dǫ́ ana cę̨̃pă
tahenuô, benuǫ̃ tă èthĭ dǫ́ prę̀mò-
okryá a lirămá akŭ tămę̨̃. Mę̀tĕhé-
rò bí èthĭ thwihtyĕpházye a tę̀thę̃-
zǫ̨̃thę̃lǫ̃ mę̀pę̨̃kyă hǫ́ atę̀mǫ Krístu
akhĕnuô, èthĭ thę̃zǫ̨̃ taple khyĕthyá
12 lahyă avę̀ pré. Dǫ́ èthĭ mę̀pyékyă a
tę̀ǫ̃lyą̨ rę̨́nuô tômǫ̃ akhu-akhyĕ, Cǫ́-
13 marya ki cirya èthĭ pă. Htuǫ̃to èthĭ
htwŏhtya kayă taklĕlĕbyá, mę̀lǫ̃
shuǫ́khĕ, rò cuǫ̃lĕ htyahi tômĕ htuǫ̃
tômĕ. Tǫ̃ a taklĕ yĕnuô mą̨to, èthĭ
okŏ dyáŭzǫ, pǫ̨̃ŭmwı̧, nuǫ̃mę̀súsá
dídyă tuǫ̨̃kuǫ̃ dǫ́ ŭruô tę̀ritę̀kyă akŭ
14 rò hébè ngǫ̨ dǫ́ a kò héto tahe. Phú-
nuôrò vă thę̃zǫ̨̃ ná prę̀mòokryá dǫ́

5:10 A bè mą̨ prę̀mò tôprę̀ dǫ́ a mę̀ Cǫ́marya atę̀mę̀ dǫ́ tę̀shyalyą athę̃ akŭ.

anacę̄pă tahe ki phyé lahyă avę̀.
Htuŏrò phúolyę̄o lahyă, rò myá-
khwènı̨́ lahyă hiphyă nuôma tûrò
kayă dǒ a myápū pę̀ tę̀thû dǒ a ki
hémŭmyą́ricyą́ pę̀ tahenuô, a myá-
15 htyepă alę́hé pę̀ tahe to hǒ. Mętĕhé-
rò prę̀mòokryá tahehe nuô, a tarí-
kóklŏkyă hǒ ane̜ ná Krístu hǒ, rò a
krwŏcuŏkuŏ lahyă khĭnéricyą́ khu-
klǒ akhyĕ hǒ.
16 Prę̀mò dǒ a htwŏ Krístuphú
tahenuô, dǒ a klwĭlyă aklĕnuô, prę̀-
òokryá ki o tôprę̀prę̀ hérò èthĭ
bè myákhwènı̨́ lŭ. Behtya tă tę̀-
vítę̀zá yĕnuô dǒ prę̀zū́etę̀plómu̜
alǫ tămę́, mętĕhérò thyáphú prę̀-
zū́etę̀plómu̜ ki myá męcwǫ́ prétū
prę̀mòokryá dǒ prę̀męcwǫ́ lŭ oto
tahe agnĕnuôrò, myákhwènı̨́ lahyă
èthĭ ní¬.
17 Muǭprŭ̄muǭpre̜ dǒ a htwŏ khu-
klǒkhuklyă dǒ a męryátę̀ tahenuô,
thĭ tŏbè bezū́benyą́ èthĭ, htuŏto
èthĭ tŏkò nı̨́bè pòepòŏ lĕkhwólĕkè.*
Muǭprŭ̄muǭpre̜ dǒ a htwŏ khuklǒ-
khuklyă dǒ a krū̄mę Cǒmarya atę̀-
mę tahe, rò a hésodônyă pę́ ŭ ná
Cǒmarya alą̆angǫ́ rò a ithyóithya pę́
ŭ ná Cǒmarya alą̆angǫ́ tahenuô, thĭ
tŏbè bezū́benyą́ èthĭ, dyépòepòŏ pę́
18 lakŏ cǒ èthĭ lĕkhwólĕkè cǒ. Mętĕhé-
rò lisăsĕkū hé, “Pū́ dǒ thĭ nŏizı̨́ tą̆-
thuŏè ná buǒnuô, thĭ tŏbè ŭbí akyą̆-
kū to,” htuŏrò “Prę̀męt̀ę̄phú tôprę̀-
19 nuô a tŏbè nı̨́bè akhwóakè.”[z] Kayă
tôprę̀prę̀ ki dya tę̀thû dǒ muǭprŭ̄-
muǭpre̜ dǒ a htwŏ khuklǒkhuklyă
aklĕ̀ tôprę̀prę̀ kihérò patítadû prę̀-
khyáthé ki o thégně tomaná théthuŏ
to hénuôma nı̨́dă kuŏ tă lahyă angǫ́
20 tămę́ ní¬. Èthĭ ki mę tę̀thû kihérò,
théprwǭ èthĭ rò ithyó ryá kąkhyĕ
èthĭ dǒ kayă tôplutôphè a mèthè-
nyĕ nuô ní¬. Thyáphú kayă dǒ aruô
tahe ki théisĕ agnĕnuô tarú mę la-
hyă phúnuô ní¬.
21 Dǒ Cǒmarya ná Jesŭ Krístu ná ta-
néphú săsĕ tahe a mèthènyĕ nuô,
vă hétą̆ngǫ́ dǒ a klǫma tômŭ ná
nę̀ ki cū̆e tę̀ithyóithya dǒ akhu yĕ-
tahe rò nę̀ męt̀ę ĭtĕtĕ¬ bèbè, myá-
bĕ́khu tą̆phuô tă ŭ tôprę̀¬ tămę́ ní¬.
Htuŏto myádu myápatí tă ŭ tôprę̀¬
tămę́ ní¬.
22 Cuǒ dyahtyapryă tă thĭ takhu dǒ
ŭlǫ tôprę̀prę̀ dǒ a ki mę Cǒmarya
a tę̀phyétę̀mę agnĕnuô tămę́ ní¬.
Cuǒnuŏ kuŏ tă dǒ ŭ mę tę̀thū́tę̀plá
aklĕnuô tămę́ ní¬, osăsĕdû nę̀tę̀ ní¬.
23 Ŏtū́htyĕ tămę́, ŏsĭlyą̆ tǫ́ná thòbĭ-
thèhtyĕ* takitaki ní¬. Nę̀ swí tamŏ-
mŏ dûgně akhu-akhyĕ a ki męryá-
cwǫ́kuŏ nę̀hŏ́kŭ atę̀sĕ yĕnuô pă.
24 Kayă tahehe a tę̀thū́tę̀plá nuô a
oluŏ lą́lĭ ryácó, rò ŭ pwǭ¬ tôprę̀
myáhtye thégně lŏplĭ èthĭ tę̀thû yĕ-
nuô ná Cǒmarya ki cirya èthĭ pă ta-
dū́rò kayă dǒ aruô tahehe a tę̀thū́-
tę̀plá nuô, khŏnyą́khĕyĕ ŭ myáhtye-
cyą́ è to. Manárò ŭ ki myáhtyeno
25 è dǒkhyĕ pă. Phúnuôhǒ tę̀męryá dǒ
pę̀ myáhtye luŏ lĭphó cǒ è nuô a o

5:17 Lisăsĕ dǒ aruô tahehenuô, “Thĭ tŏbè bezū́benyą́ èthĭ, htuŏto èthĭ tŏkò nı̨́bè pòepòŏ lĕkhwólĕkè” a hé kuŏŭ phúnuô to, a hé, “Èthĭ tŏkò nı̨́bè khwókè nyę̄phuŏ khăle̜” phúnuô

5:23 Thòbĭthèhtyĕ ma athyáná htyĕzą̆ nuôhǒ.

[z]Li Dônyă 25:4, Luka 10:7

tahe. Tẹ̀mẹ̱ryá dṓ ŭ myáhtyeluṑ lą́-
lĭcyą́ cṓhí è to tahe bèbè, ŭ ki myá-
htye tą̆tẹ̱no è dṓkhyĕ pă.

6

1 Thyáphú Cṓmarya amwḭ ki bè tẹ̀-
pacyę́ishyé tămę́, htuŏrò thyáphú
ŭ ki dyá tă pẹ̀ tẹ̀ithyóithya yĕ-
tahe azǫ̣ tôprẹ̀¬ tămę́ nuô, lŏ¬ kayă
htwŏcṹ tahenuô, a tŏbè dya lahyă
athę́plò ná a kò dyazṹnyą́ abyacè
2 tahe. Cṹ dṓ a o ná abyacè dṓ a
zṹkąnyą́ką htuŏhṓ Krístu tahenuô,
văbyacè ma prẹ̀zṹetẹ̀phú prę́ tanę
rò tŏ mẹ̱takhwótakè nḭ́ abyacè to.
Mą́tôkhónuô, a bè mẹ̱ryá lṓklŏ cṓ
tẹ̀ ná nuô cṓ, mẹ̱tĕhérò abyacè dṓ
èthĭ mẹ̱pę́ lŭ a tẹ̀phyétẹ̀mẹ̱ yĕtô-
prẹ̀ nuôma kayă dṓ a zṹenyą́e Jesŭ
Krístu rò cṹtahe mǫ̣ nḭ́dyé lŭ akhu-
akhyĕ, èthĭ tŏbè mẹ̱ryá lṓcṓ. Thĭbè
ithyó èthĭ rò nŏshyo èthĭ dṓ a ki bè
krwŏmẹ̱ phúnuô.
3 Kayă tahehe nuô a ithyóithya thṹ
lahyă ŭ. Èthĭ atẹ̀ithyóithya yĕnuô,
atŏ kuŏ ná pẹ̀ Byacè Jesŭ Krístu
a tẹ̀ithyóithya dṓ amą́acṓ yĕnuô
to. Tẹ̀ithyóithya dṓ a ki mẹ̱cwọ́ pę́
kuŏŭ phú Cṓmarya thę́zṹ nŏ ohtwŏ-
prẹ̀ ŭ tahenuô èthĭ ithyó pę́ kuŏŭ
4 toto. Phúnuôrò kayă yĕtahenuô, a
phyédu phyéhtyalṓ talwósṹlŭ la-
hyă cṓ athę́plò rò a thę́gnĕ lahyă
tôcô¬ to. Èthĭ thę́plòshyo talwósṹ-
lŭ dṓ a ki krékryą́ ŭ ná liplò tôplò
ná tôplò angǫ̣́lasá tahe akhu-akhyĕ,
tẹ̀yĕtahenuô, a nŏohtya tẹ̀thę́khá lŭ,
tẹ̀klyétẹ̀ngă, tẹ̀pacyę́ishyé, ná tẹ̀ta-
5 nẹthṹ khyĕlŭ tahe prę́. Htuŏto, a
nŏohtya tẹ̀krékryą́ ŭ pwọ̆¬ tôphuṓ.
Kayă dṓ a krékryą́ ŭ yĕtahe a tẹ̀ta-
nẹ̱ nuôma a mŭmyą́ricyą́ rò tẹ̀mą́-
tẹ̀cṓ opă cṓ dṓ èthĭkŭ to. Tẹ̀cṓbu-
cṓbĕ nuôma klyá dṓ ŭ ki duzą́htya-
thĕ agnĕ tôbŏ èthĭ tanę lahyă phú-
nuô prę́.
6 Manárò, kayă dṓ a ki cṹezṹe Cṓ-
marya tôprẹ̀prẹ̀ kihénuô a o ná
tẹ̀thę́plòmĭ. Tṹrò tẹ̀ryá dṓthudṓthę́
tahenuô a ki mẹ̱lṓmẹ̱bă pę́ lŭ tẹ̀-
7 ohtwŏprẹ̀ tahe pă. Bí pẹ̀ hyă opacẹ̆-
lyą dṓ hekhuyĕ akhĕnuô, pẹ̀ phyé-
hyăńḭ tẹ̀ tôcôcô ĕ? Pẹ̀ phyéhyăńḭ tẹ̀
tôcô¬ to. Pẹ̀ ki phyékąńḭ cyą́khyĕ
tẹ̀dṓ hekhu yĕma a o ĭtĕ? Pẹ̀ phyé-
8 ką nḭ́cyą́khyĕ tẹ̀ tôcô¬ to. Manárò,
pẹ̀ lę́elę́ŏ ná pẹ̀ tẹ̀kṹtẹ̀thyá tahe ki-
9 ohṓ nuô, pẹ̀ thę́plò mĭhṓ. Maná-
rò kayă dṓ a thę́zṹ duzą́htyathĕ
tahenuô, a latą̆nuŏhṓ dṓ tẹ̀ilo-ilyá
akŭhṓ, htuŏto a latą̆ nuŏhṓ dṓ tẹ̀thę́-
zṹthę́lŏ dṓ a kyădĕ yĕnuô tahe akŭ
ná tẹ̀thę́zṹthę́lŏ dṓ a mẹ̱bèsĕ̆ kąkhyĕ
nḭ́dyé khyĕ lŭ yĕnuô akŭ hṓ. A tẹ̀-
thę́zṹthę́lŏ yĕnuô a cŏklọ̀mahṓ lŭ ná
suplyẹ̱ hṓ. Rò tẹ̀thę́zṹthę́lŏ yĕnuô a
shyatą̆hṓ èthĭ dṓ tẹ̀pyétẹ̀kyă ná tẹ̀tą̆-
10 prọ̀tą̆rẹ̆ akŭ yĕnuôhṓ. Mẹ̱tĕhérò tẹ̀-
thę́zṹthę́lŏ rŭ nuôma tẹ̀mŭmyą́ricyą́
lŏ¬ plĭ arwḭ́ahtwo hṓ. Kayă tahehe
nuô, a thę́plòshyo thę́zṹ talwósṹlŭ
rŭ khukhyĕ, èthĭ cuṓ taphăkyă ná
tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ rò tẹ̀thę́plẹ̆nebè écô mẹ̱-
cumẹ̱htyă lŏ èthĭ thę́plòhṓ.

Tẹ̀mekyăngǫ̣ Dṓ Timothy Agnĕ

11 Manárò nẹ̀ rò nẹ̀ htwŏhṓ Cṓ-
marya akayă hṓ akhu-akhyĕ, klya-
cuṓ taphăkyă ná lŏ¬ tẹ̀yĕ tahe nḭ́¬.
Thyáphú nẹ̀ ki o ná tẹ̀cṓtẹ̀tẹ̱, tẹ̀-
zṹe Cṓmarya, tẹ̀zṹtẹ̀nyą́, tẹ̀mǫ̣tẹ̀klĕ,

tę̀khyábę́tę̀, tę̀thę́dǒthę́ngą thĭ tahe-
nuô rò yácū krwǒlū̧pū̧ tę̀yĕtahe nĭ¬.
12 Tę̀zū̧tę̀nyą a tę̀sátę̀pą nuô tarú yácū
sá è dǒ aryá tadû nĭ¬, rò pū̧manı̨ ryá
dyé tę̀htwǒprę̀ tacū̧prę̀ yĕnuô nĭ¬.
Bí nę̀ ǒlyą nę̀ tę̀zū̧tę̀nyą yĕnuô dǒ
ŭ ę́prę̀ a mèthènyĕ akhĕnuô, Cǒma-
rya ę́ nę̀ dǒ nę̀ nı̨bèhǒ thę́htwǒprę̀
13 tacū̧prę̀ yĕnuô hǒ. Dǒ Cǒmarya dǒ
a mę̀htwǒprę̀ tę̀pwǫ̀tôcô yĕtôprę̀ ná
Jesŭ Krístu dǒ a ǒlyą cǒcū́pre ́ angǫ́
dǒ Khwí Pòntio Pilato a mèthènyĕ
yĕtôprę̀ amèthènyĕnuô, vă ki mekyă
14 nę̀ngǫ́. Rò vă ki mekyă nę̀ phúyĕ,
cū̧e cǒcǒtę̀tę̀ ngǫ́mekyă dǒ vă dyé-
htuŏhǒ nę̀nuô tahe. Nę̀rò nŏdya tă
tę̀thū ná ŭ tămę́. Tarú mę̀phúnuô
tuǫ́dǒ Byacè Jesŭ Krístu hyăoluŏ-
htya khyĕthyá tôphuǒ pă nuô nĭ¬.
15 Cǒmaryadu dǒ kayă htuthę́htyanı̨ lŭ
yĕtôprę̀ ná tū́pre ́ è tôprę̀ dǒ a pǒ tę̀
lŏ¬ plĭ yĕnuô, ná khwí tahe a Khwí,
Byacè tahe a Byacè yĕtôprę̀nuô, a
ki nŏhyă oluŏhtya dû Jesŭ Krístu bí
16 ashuǒkhĕ tą̀tŏtą̀bè hǒ nuô pă. Cǒ-
marya dǒ a thyĕcyą́to nuôma tū́pre ́
è tôprę̀ pre ́. A htwǒprę̀ dǒ tę̀lĭ, dǒ ŭ
hyăphûcyą́ dǒ lŭo tôprę̀¬ to yĕnuô
akŭ. Ŭ myáhtyenǒ è tôprę̀¬ to htuŏ-
rò ŭ myáhtyecyą́ è tôprę̀¬ to. Tę̀be-
duzū̧nyą́ ná tę̀prǫtę̀pryą tacū̧prę̀ ta-
lèkre ́ ki o kuŏdû ná è nĭ¬ Amèn.
17 Mekyă nę̀ngǫ́ ná kayă duzą́htya-
thĕ dǒ hekhu yĕtahenuô, rò hé
èthĭ ná phyéduphyéhtyaluŏ tă thĭ-
nę́ tămę́, thę́lę̀htya nı̨ tă thĭ tę̀duzą́-
htyathĕ nuôtahe tămę́. Tę̀duzą́htya-
thĕ yĕtahenuô, a oluŏ pre ́ taplǫ̀-
phú pă rò a ki lamę́kyă pă hé èthĭ
phúnuô nĭ¬. Manárò èthĭ tŏbè myá-
sŭhtya dǒ Cǒmarya a o. Thyáphú
pę̀ ki thę́krū̧thę́lŏ agnĕnuô, Cǒma-
rya dyé tą̀pòtą̀pę̀ pę́ cǒ pę̀ pwǫ̀¬
18 tôphuǒ cǒ. Mekyă nę̀ngǫ́ ná kayă
duzą́ nuôtahe nuô, rò hé èthĭ ná
nŏduzą́ kuŏ lahyă èthĭ dǒ tę̀mę-
ryá nuô tôkyĕ nĭ¬. Mę́ę lahyă tę̀-
ryá phúnuô tū́ma htwǒmą́hǒ kayă-
duzą́ hǒ. Rò nŏ thę́krū̧thę́lŏ zū̧tą̀
pę́kuŏ ŭ, hé èthĭ ná nŏmę́cwǫ́mę-
kŏ ę́ę́ pę́kuŏ ná ŭruô tahe nĭ¬.
19 Ki èthĭ mę̀phúnuô hérò, a thyá-
hǒ ná èthĭ dya-oplǒ nı̨ hǒ a tę̀du-
zą́htyathĕ dǒ a byápryę̀byányéryá
hǒ akhăshyéyĕ shyé¬ nopă tôhtŭ
agnĕnuôhǒ. Htuŏrò èthĭ ki pū̧ma
nı̨dû thę́htwǒprę̀ dǒ a mą́lakŏ yĕ-
nuô pă.
20 Timothy¬ pū̧ma rò takę̀bínı̨ ryá tę̀
dǒ Cǒmarya zū̧enı̨ nę̀ dǒ nę̀ ki myá-
khwè nı̨ ryá tę̀nuôtahe nĭ¬. Cuǒvǫ̀
khĕvǫ̀kyă kayă dǒ a dyazū̧dyanyą́
kuŏŭ Cǒmarya to nuôtahe a tę̀dônyă
ná a tę̀krékryą́ kyădĕ lŭ dǒ kayă ta-
hehe tanę̀thū cyą́ cǒ ná “tę̀thę́gnĕ”
21 nuôtahe nĭ¬. Kayă tahehe zū̧e nı̨́-
dyé a tę̀thę́khuthę́gnĕ yĕtahe akhu-
akhyĕ, a cuǒpę̀kyă ná tę̀zū̧tę̀nyą́ mą́-
lakŏ yĕnuô hǒ. Cǒmarya abwíataryĕ
okuŏdû ná thĭ lŏ¬ plĭ nĭ¬.

Timothy Nyḕba Tôba
Second Timothy

Tẹ̀hébè Rẹ́ Dố Nyě

Li Timothy nyḕbatôba yěnuô, Paulu dyéthégněplǒcwọ́ pẹ́ Timothy phú prẹ̀-mẹ̀rọ́lǔtẹ̀ dố anacḗ pă tôprẹ̀ ná prẹ̀mẹcwọ́ lŭ ahólẹ̄ tôprẹ̀. A thézḗ ithyóithya lŭ ari-akyă a khăshyékhăryạ ma tẹ̀khyáthéplòhtŭ ari-akyă yěnuô hố. Paulu dyéthégněcwọ́ lŭ rò dyéhĕdyére lŭ ná a ki hésodônyă plehyă pẹ́ lă ŭ ná Jesŭ Krístu ari-akyă. Htuŏto a sítôbè cố ná tẹ̀mẹcyḕmẹcṵ lŭ ná tẹ̀mẹtakhwótakè lŭ yětahe cóbèbè, a ki pṵma nḭ́ ryá tẹ̀thékrṵ̄mila a tẹ̀ithyóithya dố atŏabè yěnuô ná lisăsĕ alyẹ yěnuôtôba. Rò a ki mẹ nḭ́dû atẹ̀mẹ mạ́hố Thárá atẹ̀mẹ yěnuô ná prẹ̀ hésodônyă pẹ́ ŭ ná Krístu a tẹ̀thékrṵ̄mila ari-akyă yěnuô.

Htuŏrò Paulu dyérọ̀dyéryḕ nḭ́pọ́ lŭ ná a ki cuŏnuŏ opatṓkuŏ tă dố kayă sŏdŏ tẹ̀tanẹ rò krékryạ́ nḭ́dyé lŭ nuôtahe akŭ tămẹ́, kayă phúnuôtahe ma a mẹhtwŏ-htya ryá ŭ mạ́to, a dyéhtwŏhtya shuŏshuŏ kayă dố a nḭ́huŏ tẹ̀tahe kipyékikyă agně pré.

Paulu dyéhĕdyérenḭ́ Timothy ná a ki myábŭ́ kuŏdû lŭ tẹ̀ohtwŏprẹ̀ tahe ná lŭ tẹ̀taze-one tahe, ná lŭ tẹ̀zṵ́ tahe, ná lŭ tẹ̀théplòhtŭ tahe, ná lŭ tẹ̀mọ tahe, ná lŭ tẹ̀khyáthéplòhtŭ tahe, ná a tẹ̀khyácyḕkhyácṵ dû ŭ mẹcyḕmẹcṵ lŭ yěnuô tahe.

Tẹ̀hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̀hébè rẹ́ dố nyě 1:1-2
Tẹ̀htuthéhtya ná tẹ̀dyéhĕdyére tẹ̀ 1:3-2:13
Tẹ̀dyéthégněplǒcwọ́ ná tẹ̀dyérọ̀dyéryḕ 2:14-4:5
Paulu ari-akyă nḭ́dû tahe 4:6-18
Tẹ̀hébè dố khyě 4:19-22

1

1 Vă ma Paulu. Vă răcuố nḭ́pẹ́ thĭ liyětôba. Cómarya théplòo vă dố vă ki htwŏhtya Jesŭ Krístu a Prẹ̀dô-nyăphú tôprẹ̀, htuŏrò Cómarya ólyạ htuŏhố ná a ki dyé pẹ̀ théhtwŏ-prẹ̀ dố Jesŭ Krístu akŭ pă ari-akyă yěnuô vă héso lŏpẹ́hố ŭ pwọ̄ tô-prẹ̀ hố.

2 Vă răcuố pẹ́ văphúkhŭ dốthudố-thé Timothy dố vă mọ nḭ́dyé è yětôprẹ̀ a o. Phĕ Cómarya ná pẹ̀ Byacè Jesŭ Krístu ki dyélyạdû nẹ̀ tẹ̀bwítẹ̀taryě, tẹ̀thézọ̀klabè, ná tẹ̀ka-cṵkabé ní.

Tẹ̀hébwíhétaryě Ná Tẹ̀dyéhĕdyére

3 Vă hébwíhétaryě Cómarya dố nẹ̀gně. È ma Cómarya tôprẹ̀ dố vă

mę atę ná vă thếplò a tętanę mwǫ̆-
plĭ phú vă muốphĕphyĕphuŏ dố¬
nyénu tahe mẹhtuŏhố nuôhố. Bí
vă thếnẹ́htyabè nę pwǫ̆¬ tôphuố
akhĕnuô, vă hébwíhétaryĕ Cốma-
rya rò vă kwĭcóbĕ dố nęgně mǫ́-
4 khíkhí mǫ́sĕklĕklĕ cố. Bí vă thếnẹ́-
htyabè nę mèthèhtyĕlyą akhĕnuô,
vă thếzǫ́ myáhtye nyacố nę, mę-
tĕhérò thyáphú vă ki thếkrǫ̆ lốlố-
băbă agněnuôrò, vă thếzǫ́ myáhtye
5 nę pré. Vă thếnẹ́htyabè nę tęzǫ́-
tęnyą́ dố a tą̆tę htuŏrò dố a mą́
tôcô¬ tuŏ lŭ ná Nęphyĕ Loi ná nę-
muǫ́ Eunice zǫ́e htuŏhố nuôtahe.
Vă zǫ́e săprẹ́nyacĕ cố ná èthĭ tęzǫ́
6 yĕnuô a okuŏdû dố nękŭ pré. Dố
nę zǫ́enyą́e tą̆tęryá akhu-akhyĕ, vă
dyé thếnẹ́htya nę ná nę ki nŏe ple-
hyălă nę shyĕzǫ́ yĕnuô. Bí vă be-
htya vă takhu dố nęlǫ akhĕnuô,
Cốmarya dyéhtuŏhố nę shyĕzǫ́ hố.
7 Mętĕhérò, Thế Săsĕ Byacè dố Cố-
marya dyélyą htuŏhố pę yĕnuô, a
nŏhtwŏhtya pă pę ná kayă dố a
thếisĕ tę tahenuô mą́pătohố. Mą́-
tôkhónuô Thế Săsĕ Byacè mębă-
nuŏ pẹ́hố pę thếplò ná tętaryĕshyo-
sŏ ná tęmǫ ná tępốlyą cyą́ nịdyédû
pęnẹ́ yĕnuôhố.
8 Phúnuôrò, nę kírẹ́ khyá nęthế dố
pę Byacè agněnuô thếtarẹ̆ tămẹ́, dố
Byacè akhu-akhyĕrò, ŭ dốtą̆ vă dố
htŏkŭ yĕnuô bèbè, thếtarẹ̆ tămẹ́mẹ́.
Mą́tôkhónuô khyárǫ́kuŏ tęsŏphásŏ-
ryą ná vă dố tęthếkrǫ̆mila agně
phú Cốmarya dyé nę tęhĕtęre nuô.
9 Thyáphú pę ki htwŏhtya Cốmarya
a prę̀săsĕphú nịdû tahe agněnuôrò,
a męlwóhteką hố pę hố, rò a ế hố
pę hố, dố pę męhtuŏhố tęphyétę-
męę nuôtahe akhu-akhyĕrò, a ế pę
nuô mą́to. Yĕma mą́dû a tętaze-
one ná abwítaryĕ nịdû pré. Bí a
byályą tyahí hekhu tonuô a dyé-
lyą pę tębwítętaryĕ yĕnuô dố Jesŭ
10 Krístu akŭ yĕnuôhố. Manárò khŏ-
nyą́yĕ pę Byacè Jesŭ Krístu dố a mę-
lwóhteką pę yĕtôprę hyăhố akhu-
akhyĕ, a dyéluŏ pẹ́hố pę tębwítę-
taryĕ yĕnuôhố. È mępyékyăhố tę-
thyĕ a taryĕshyosŏ dố a pẹ́epẹ́ŏ pę
yĕtahe hố. Htuŏrò dố tęthếkrǫ̆mila
akhu-akhyĕ, a dyéluŏ htuŏhố thế-
htwŏprę dố a thyĕ cyą́to yĕnuôhố.
11 Cốmarya nwóhtyahố vă phú prę̀hé-
sodônyă pẹ́ ŭ tę tôprę nuôhố, htuŏ-
rò a nwóhtyahố vă phú Prę̀dônyă-
phú tôprę ná Thárá dố a ithyó tęthế-
12 krǫ̆mila tôprę nuôhố. Męphúnuôrò
dố tęyĕtahe akhu-akhyĕ vă khyábè-
hố tęyĕ tahe hố. Manárò vă thếtarẹ̆
to, mętĕhérò, vă thếgněhố prę dố vă
zǫ́kąnyą́ką è yĕtôprę hố, htuŏrò vă
zǫ́ehố ná tę dố a dyélyą dố vă takhu-
kŭ yĕtahenuô, è ki opǫ́ma nịtuǫ́dyé-
dû dố mǫ́nyĕ tadûpă nuôtônyĕ pă.
13 Phú nę ithyó nịhtuŏhố dố vălǫ
tahenuô, pǫ́ma rò krwŏmyábǫ̆ męę
kuŏdû ní¬. Rò nę tŏkò zǫ́e plehyă-
nị Krístu rò nę tŏkò mǫnị kayă dố
aruô tahe. Nę ná Jesŭ Krístu htwŏ-
htya hố lŭ tôcô¬ tuŏ akhu-akhyĕ nę
14 mębẹ́tę pré. Opǫ́manị tę aryá dố Cố-
marya dyélyą htuŏhố nę yĕtôcônuô
ní¬. Thế Săsĕ Byacè dố a ohtwŏ-
prę dố nękŭ nuôtôprę a taryĕshyosŏ
khukhyĕrò pǫ́klǫma nịdû tęryá yĕ-
tôcô ní¬.
15 Nę thếgně ná lŏ¬ kayă o dố
Asia kẹ́kŭ tahenuô èthĭ tarí cuố-
khókyă lŏplĭhố vă khălẹ́ hố rò dố

èthĭ nuôtahe aklĕnuôma, Phukelu
ná Hermogene otǫ̨kuǒdû bí nuô.
16 Byacè Cǒmarya ki thĕzǫ̨ nı̨dû
Onesiphoro ná a hiphúphyăphú ná
kayă aruô dǒ a okuǒ ná è lǒ¬ plĭ
nuôtahe ní¬. Mętĕhérò, Onesiphoro
ma a męmǫ krǫ̨̆lă hǒ vă thĕplò hǒ,
htuǒrò ŭ dǒnuǒ cǒ vă dǒ htǒkŭ ta-
dǫ̆rò dǒ văkhuvăkhyĕ rò a thĕta-
17 rę̆ to. Bí a hyătuǫ̨ dǒ vı̨ Roma akŭ
akhĕnuô, htú¬ a myáhtye vă a tanę
rò a cyę̆pryę̆cyę̆lı̨ myápǫ̆ tadû cǒ vă
18 cǒ. Byacè hyă amǫ̨nyĕ tônyĕ pănuô
Byacè ki dyé myáhtye dû lŭ ná a
tę̀thĕzǫ̨ pání¬. A męcwǫ́ vă dǒ vı̨
Epheso akŭ bá¬ tĕ nuô, nę̀ thĕgnĕ
tą̆tę dûhǒ.

2

Jesŭ Krístu Aklyĕphú Dǒ A Thĕplòcǒ Tôprę̀

1 Phúnuô akhu-akhyĕ văphúkhŭ¬
beshyobesǒ nę̀ thĕplò ná tę̀bwítę̀-
taryĕ dǒ a o dǒ Jesŭ Krístu akŭyĕ
2 nuô ní¬. Phyénı̨ tę̀ithyó dǒ nę̀ nı̨-
huǒ htuǒhǒ dǒ vă hésopę̆ htuǒhǒ
nę̀ dǒ prę̀khyáthĕ ĕprę̀ a mèthènyĕ
nuôtahe ní¬, rò dyétą̆ dĭtŭ tę̀ yĕ-
tahenuô ná kayă dǒ atą̆atę lę̆thĕlę̀-
nı̨ è rò a ithyócyą̆ dĭtŭ pę̆ ŭ nuô-
3 tahe a takhukŭ ní¬. Khyárǫ̨́kuǒ tę̀-
pyą̆tę̀sĕ ná Krístuphú dǒ aruô tahe
phú Jesŭ Krístu aklyĕphú dǒ aryá
4 tôprę̀nuô ní¬. Klyĕphú dǒ a o dǒ tę̀-
phyétę̀mę akŭ tôprę̀nuô, a yŏ thĕ-
zǫ̆ mętŏmęmǫ a klyĕkhuklǒ athĕplò
akhu-akhyĕ, a tŏ mę sívyą̆dídyă nı̨
anę́ ná tę̀phyétę̀mę dǒ aruô tahe to.
5 Kayă dǒ a dícĕ tę̀ tôprę̀nuô, ki a
nı̨dă mękrwŏkuǒ tę̀dícĕ a tę̀thyótę̀-
thya to hénuôma a nı̨bècyą̆ kuǒŭ tę̀-
6 dícĕ akhwóakè to. Kayă hyăelyą̆ dǒ
akrǫ̆ tôprę̀nuô, a tŏ nı̨bè rę́lǒ thò-
7 thèvèphŏ tahe prĕ́. Tanę tą̆tę lahyă
tę̀ dǒ vă héyĕnuô, mętĕhérò Byacè
ki dyéthĕgnĕplŏ nı̨lǫ̆dû nę̀ tę̀pwǫ̆¬
tôcô pă.
8 Thĕnę́htya lahyă Jesŭ Krístu dǒ
Cǒmarya męhtwŏprę̀ kąkhyĕ è dǒ
tę̀thyĕ yĕnuô tôprę̀. È ma a mą́hǒ
Davi aklwĭalyă hǒ. Tę̀thĕkrǫ̆mila dǒ
vă hésodônyă pę̆ thĭ yĕnuôma Jesŭ
9 yĕ ari-akyă hǒ. Vă yŏ hésodônyă
pę̆ ŭ tę̀thĕkrǫ̆mila akhu-akhyĕrò, vă
khyábèhǒ tę̀cyę̆tę̀cû rò ŭ cŏklǫma
cǒ vă ná suplyętǫ̆hté thyáná kayă
męthû tę̀thyótę̀thya tôprę̀ cǒ. Manárò
Cǒmarya alą̆angǫ́ nuô ŭ cŏklǫma-
10 cyą̆ ná è to. Phúnuôrò thyáphú kayă
dǒ Cǒmarya nwóhtya lŭ tahe ki nı̨-
bèkuǒ tę̀męlwóhteką ná tę̀lĭtę̀takhĕ
tacǫ́prę̀ dǒ Jesŭ Krístu akŭ yĕnuô rò,
vă khyáthĕplòhtŭ pę̆ èthĭ prĕ́.
11 Tę̀hébè o,
“Pę̀ ki thyĕtǫ̆kuǒ hǒ ná Krístu
rò pę̀ ki htwŏprę̀ tǫ̆kuǒ ná è pă.
12 Pę̀ ki khyáthĕplòhtŭ tę̀ hérò pę̀
ki pǒ tǫ̆kuǒ tę̀ ná è pă,
Pę̀ ki htékyă è rò è ki htékyăkuǒ
pę̀ pă.
13 Pę̀ ki cǒ ná è to manárò acǒ¬
tadûdû pă ná pę̀ pă, mętĕhérò a
htébí lyąnı̨ cyą̆dyékuǒ anę́to.”
Tę̀hébè yĕtahe ma acǒatę prĕ́.

Prę̀męt̀ę̀phú Dǒ Atŏ Cǒmarya Athĕplò Tôprę̀

14 Dyé thĕnę́htya khyĕthyá lǒ¬ prę̀-
zǫ̆etę̀phú nuôtahe ná tę̀yĕtahe ní¬,
rò thyáphú èthĭ kikrékikryą̆ nı̨dyé
khyĕlŭ ná ngǫ́hébè yĕtahe tămę́nuô

nŏrǫnŏryę̃ săprę̃ èthĭ dố Byacè a mè-
thènyĕ nuô ní¬. Tẹ̀nuôtahe ma a
mẹryá tẹ̀ mą́to. Mą́tôkhónuô a mẹ-
pyémẹkyă prẽ kayă dố a hyă nı̨́huŏ
èthĭ krékryą́ nı̨́dyé khyĕlŭ ná ngǫ́
15 nuôtahe prẽ. Thyáphú nẹ̀ ki mẹtŏ-
mẹbè phú Cŏmarya a tẹ̀thẽzą̃ nuô,
htuŏto thyáphú nẹ̀ ki thyáná prẹ̀mẹ-
tẹ̀phú tôprẹ̀ dố a thẽtarę̃ nı̨́dyé a tẹ̀-
phyétẹ̀mẹ to, htuŏto thyáphú nẹ̀ ki
htwŏdû kayă dố a ithyótŏ ithyóbè
pę́ ŭ ná Cŏmarya alą̆angǫ́ a tẹ̀mą́-
tẹ̀cố tôprẹ̀ agnĕnuô, yácą́ mẹryáryá
16 cố ní¬. Cuŏvǫ̀ khĕvǫ̀kyă tẹ̀hébè dố
a bezą̃̀benyą́ Cŏmarya to nuôtahe
ní¬, mẹtĕhérò tẹ̀hébè phúnuô tahe
ma taklya ná a thŭ taphă yẹcuố yẹ-
cuŏkyă ŭ ná tẹ̀dyazą̃̀dyanyą́ Cŏma-
17 rya nuôprẽ. Tẹ̀ dố kayă yĕtahe dô-
nyă nuôma, athyáná tẹ̀cutẹ̀htyă dố
a e tą̆prǫ̀kyă pházye nuôtahe prẽ.
Kayă o thẽgnĕ dố a mẹtẹ̀ phúyĕ
nuôma mą́hố Hymenaeo ná Phileto.
18 Èthĭ cuố taphăkyă tẹ̀mą́tẹ̀cố aklyá
rò èthĭ hé lahyă, tẹ̀thyĕ ihtò htwŏ-
prẹ̀ kąkhyĕ nuôma a htwŏhtya htuŏ-
hố a hé lahyă phúnuô akhu-akhyĕ, a
mẹpyékyă lŏ kayă tahe a tẹ̀zą̃̀tẹ̀nyą́.
19 Manárò ŭ mẹ kazuǫ̃́cyą́ ná Cŏma-
rya a tẹ̀khăshyé klǫ̀ma yĕnuô to. Dố
tẹ̀khăshyé yĕ alǫnuô ŭ răo, “Byacè
thẽgnĕ nı̨́dyédû akayă”[a] rò “Kayă
pwǫ̃¬ tôprẹ̀ dố a hé ná vă ma Byacè
akayă tahenuôma, a tŏbè tarí cuố-
khókyă anę́ ná tẹ̀thą̃ yĕnuô.”
20 Dố kayă duzą́ hitômĕ akŭnuô dĭ-
pǫ̀dĭdŏ o amyĕmyĕ acôcô cố. Ta-
hehe nuô ŭ mẹ è ná rą̆̃htĕ, tahehe
nuô ŭ mẹ è ná thò, tahehenuô ŭ
mẹ è ná he. Tahehe rò ŭ nŏe è
bí ŭ lodu khódû è ashuố̃khĕ, ta-
hehe nuô, ŭ dya ná lę́nŏe è mǫ́-
21 hémǫ́lĭ agnĕ prẽ. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki
mẹ mwǫ̃plĭ htyakhyĕ anę́ ná tẹ̀ dố
a ví lŭ nuôtahe hénuô, a htwŏ-
htya dĭpǫ̀dĭdŏ tôcô dố ŭ nŏe è bí
ŭ lodu khódû è akhĕnuô hố. A be-
săsĕ anę́ akhu-akhyĕrò, a htwŏbwí-
htwŏtaryĕ dố a Byacè agnĕ. Htuŏ-
rò a o taritaryă anę́ ná a kírę́ mẹ-
22 ryá tẹ̀ lŏ¬ plĭ agnĕ hố. Cuố taphă-
kyă ná phúthè a tẹ̀thẽzą̃̀thẽlŏ ryáto
nuôtahe ní¬, rò lı̨̃ lahyă tẹ̀cốtẹ̀tẹ,
tẹ̀zą̃̀tẹ̀nyą́, tẹ̀mǫ ná tẹ̀kacą̃̀kabę́, rò
otą̃̀kuŏ ná kayă dố a ẽhtŏhtya Byacè
ná athẽplò dố a mwǫ̃plĭthĭplo nuô-
23 tahe ní¬. Cuố taphăkyă ná tẹ̀kré-
kryą́ kyădĕ dố angǫ́lasá oto nuô-
tahe ní¬. Nẹ̀ thẽgnĕ ná tẹ̀ yĕtahe-
nuô dố̃khyĕ tadû pămа a dyéo htwŏ-
24 htya tẹ̀klyétẹ̀ngă khyĕlŭ prẽ. Byacè
alulé tôprẹ̀ hénuôma a tŏ bèklyé-
bèngă nı̨́ ŭ to, mą́tôkhónuô, a tŏ
hébè thẽdŏthẽngą dố ŭ lŏplĭ akhu,
htuŏrò a tŏbè mą́ Thárá dố aryá
25 rò khyáthẽdŏ tẹ̀ tôprẹ̀. Bí a ithyó
ryá kąkhyĕ kayă dố a htésû è tahe
akhĕnuô, a tŏ hébè thẽdŏthẽngą ŭ.
Taryá¬ ma, Cŏmarya ki dyénı̨́ pę́
èthĭ ashuố̃khĕ ryá dố a ki zą nı̨́-
dûkhyĕ anę́ pă rò a ki thẽgnĕ htya-
26 khyĕ tẹ̀mą́tẹ̀cố pă. Rò èthĭ ki thẽ-
gnĕhtya nı̨́khyĕ anę́ pă rò a ki mẹ-
lwóhteką nı̨́dyé anę́ ná khĭnéricyą́
khuklŏ adápą̆ yĕ akŭ pă. Mamẹtĕ-
hérò khĭnéricyą́ khuklŏ pą̃́nı̨́ hố èthĭ
rò a nǫ̃mẹ hố èthĭ phú atŏ lŭthẽplò
nuô hố.

[a] Li Lĕmı̨klĕ 16:5

3

Tębmŭmyą́ricyą́ Shyé¬ Mǫ́nyě Dǒkhyě Tadûpą Tahe

1 Manárò shyé¬ mǫ́nyě dǒkhyě ta-
dûpą tahenuô thĭ tŏbè thégně ná tę-
2 shuǒtę̀khě apyą́asě ki ohtya pą. Bí-
nuô akhĕpănuô, kayą tahehe nuô,
a ki mǫlyą nı́dyédû anę́, a ki mǫnı́
rŭ, a phyédu anę́, a ki dyahtya-
lŏ athéplò pą. Èthĭ ma kayą dǒ a
pacyę́ishyé tę, cų̆lą̆phyénı́ muǫ́ngǫ́-
phĕngǫ́ to, thégně ŭbwíŭtaryě to,
3 thégně tę̀sąsě to. Èthĭ ma kayą dǒ
a mǫnı́ kuŏŭ to, a plwŏkyą kuŏŭ
tę̀thû to, hépyé ŭmwı̨la, pǒcyą́ nı́-
ryádyé anę́to, kayąhąkayąkąkè, èthĭ
ma kayą dǒ a théhte tę̀ryá tahe pą.
4 Èthĭ ki mą́ kayą dǒ a isĕe ŭmwı̨,
a isĕe ŭnę́ rò mębŏmębye anę́, cyę́
htyamǒhtyapho anę́, thézą̆ męmǫ
tapą shuŏphą cǒ anę́ yĕnuô aduklŏ-
5 lǒ cǒná tę̀mǫnı́ Cǒmarya pą. Èthĭ
cyę́ krwŏmękuŏbye pré pę̀ tę̀cǒbu-
cǒbĕ alę́klŏ lę́khya pą. Manárò èthĭ
ki htésûkyą tę̀cǒbucǒbĕ a taryĕshyo-
sŏ dǒ a mą́lakŏ yĕnuôtahe pą. Cuǒ
taphąkyą ná kayą phúnuôtahe alę́-
ní¬.
6 Èthĭ tahehenuô, a cuǒ nuǒkhá-
nuǒkho dǒ ŭ hidǒkǒkŭ rò èthĭ pǒ-
tarí pą̆́manı́ prę̀mò dǒ a cų̆ezŭnyé
nuôtahe. Prę̀mò yĕtahe nuôma prę̀-
mò dǒ a o ná a tę̀thǔ́tę̀ora a tę̀-
vítę̀zá rò a krwŏkuǒ tę̀thézą̆́thélŏ
amyĕmyě acôcô akhyě nuôtahe pré.
7 Prę̀mò nuôtahe ma a ithyó tamŏ-
tamŏ kuǒ htuǒhǒ tę̀ tadŭ́rò a thé-
gně bĕhtya pę́ kuǒŭ Cǒmarya a tę̀-
8 mą́tę̀cǒ tôphuǒ¬ to nuôtahe hǒ. A
mę thyáphú Janne ná Jambres mę
takhwótakèsû Mosè nuô hǒ.[b] Kayą
nuôtahema a htésû tę̀mą́tę̀cǒ. Èthĭ
ma kayą dǒ a tanę mŭmyą́ricyą́ tę
tahe, rò a tę̀zą̆́tę̀nyą́ pyékyą dûgně
9 nuôtahe pré. Manárò èthĭ tę̀mę yě-
nuô nyę̆tyato pąma a lamę́kyą pré.
Ŭ pwǫ̆¬ tôprę̀ ki myáhtye ná èthĭ
théplò nuôma a bŏbye pré. Tę̀phúyě
tahe nuôma a htwŏhtya htuǒhǒ dǒ
Janne ná Jambres ahtŭ̆khě nuôhǒ.

Tę̀ithyóithya Timothy Dǒkhyělǒ

10 Manárò nę̀ke rò, nę̀ krwŏkuǒhǒ
vą̆ tę̀ithyóithya akhyě, ná vą̆ tę̀-
ohtwŏprę̀ aklyáaklŏ nuôtahe, ná vą̆
tę̀ohtwŏprę̀ a tę̀taze-one nuôtahe
hǒ. Nę̀ myáhtyehǒ vą̆ tę̀zą̆́tę̀nyą́, vą̆
tę̀khyáthédŏ, vą̆ tę̀mǫ, vą̆ tę̀khyá-
11 théplòhtŭ tahehǒ, htuǒrò vą̆ khyá-
bènǒ ŭ męcyę̆męcą̆ vą̆ yĕnuô, ná
vą̆ sítôbè ná tę̀pyą́tę̀sě yĕtahe dǒ vı̨
Antioko, vı̨ Iconio ná vı̨ Lystra akŭ
nuôma, a mękryá anę́ ná vą̆ phútĕ-
nuô nę̀ thégně htuǒdûhǒ. Vą̆ khyá-
bè ŭ męcyę̆męcą̆ vą̆ tadŭ́rò lǒ¬ tę̀
yĕtahe nuôma, Byacè mę̨lwóhteką
12 pę́ lǒplĭ vą̆ pré. Kayą pwǫ̆¬ tôprę̀
dǒ a thézą̆́ ohtwŏprę̀ tŏ phú Cǒma-
rya athéplò a tę̀thézą̆́ dǒ Jesŭ Krístu
akŭ tahenuô, ŭ ki męcyę̆męcą̆ mą́la-
13 kŏ cǒ èthĭ pą. Kayą mŭmyą́ricyą́ ná
kayą lahŏlahya ŭ tahenuô, nyę̆shyo-
shyo acyę̆hyą shyoshyo pą. Rò a ki
ilolahŏ ŭruô tahe pą, rò ŭ ki ilola-
14 hŏ lahyą kuǒkedû èthĭ pą. Manárò
nę̀yě, tarú cuǒplehyą lą̆ pǫ́ dǒ tę̀mą́-
tę̀cǒ dǒ nę̀ ithyó htuǒhǒ, rò nę̀ zą̆́-

[b] Li Hteką 7:11

enyąe klọ̀ma htuŏhó nuôtahe ní¬,
mętĕhérò nę̀ thégnĕdûhó ná Thárá
dó a ithyó nę̀ tahe nuôma Thárá dó
atŏabè tahe akhu-akhyĕ, tarú cuó-
15 plehyă lă phúnuô ní¬. Dó nę̀ pacę̀-
khĕ nuô, ŭ ithyó htuŏhó nę̀ ná li-
săsĕ̀ yĕnuô hó. Thyáphú nę̀ ki zû̧e
Byacè Jesŭ Krístu rò nę̀ ki nịbè Cómarya a tę̀mę̀lwóhteką nę̀ agnĕnuô,
lisăsĕ̀yĕ dyéhtuŏhó nę̀ tę̀thíphé hó.
16 Lisăsĕ̀ lŏ¬ plĭ nuôma Cómarya a Thé
Săsĕ̀ dyé pę̀, rò a o ná abwíataryĕ dó
a ithyó tę̀mą́tę̀có tahe, a ithyóithya
ryákąkhyĕ tę̀zû̧ethú tahe, a mę̀ryá
tŏbè kąkhyĕ khyĕthyá tę̀mę dó athú
tahe, ná tę̀ithyó dó a thŭ kayă dó
tę̀ohtwŏprę̀ acóatę tahe agnĕ hó,
17 mętĕhérò thyáphú Cómarya akayă
ki lóhtyabăhtya rò ki o taritaryă
ané ná a ki mętę̀ aryá pwọ̀¬ tôcô
agnĕnuôrò, a ithyó pę́ ŭ hó.

4

Hésodônyă Pę́ Ŭ Tę̀thékrṵ̂mila

1 Shyé¬ Jesŭ Krístu hyăpóhó phú
khwí tôprę̀ akhĕpănuô, a ki hyă
cirya kayă htwŏprę̀ tahe ná kayă-
thyĕ tahe nyę̀côlŏ pă. Phúnuôrò dó
Cómarya ná Jesŭ Krístu a mèthè-
nyĕ nuô vă thézṵ̂ héklọ̀makyă vă-
2 ngọ́ ná nę̀ phúyĕ, hésodônyă la-
hyă tę̀thékrṵ̂mila ní¬. Shuókhĕ ryá
bèbè, shuókhĕ ryáto bèbè, tarú dô-
nyă plehyă tadû lăpọ́ tę̀thékrṵ̂mila
yĕnuô ní¬, htuŏrò théprwọ̀ní̱ èthĭ
ní¬, ithyóithya ryákąkhyĕ èthĭ ní¬,
rò dyéhĕdyére èthĭ, ithyóithya èthĭ
3 ná tę̀khyáthédŏ nuô ní¬. Tę̀shuó-
tę̀khĕ dó kayă ní̱dăpă tę̀ithyóithya
amą́acó yĕtonuô a ki hyătuọ́ pă. Rò
èthĭ théplò tapṵ̂kazộ lahyă dó a ki
beplọ́ orọ́htyaé ní̱dû athárá tahe dó
a hésodônyă pę́ èthĭ phú èthĭ thé-
plò tapṵ̂kazộ thézṵ̂ ní̱dănuô tahe pă.
4 Èthĭ ki tarí cuókhókyă ané ná tę̀-
ní̱dă tę̀mą́tę̀có pă, rò èthĭ ki thézṵ̂
ní̱dă lahyă pré kayă dó ŭ dyámọdyá-
ní̱ pę́ èthĭ ná tę̀dyá kanĭkano nuô-
5 tahe pă. Manárò nę̀ kuŏkerò, pótarí-
ní̱ nę̀ne̱ dó tę̀pwọ̀¬ tôcô akŭnuô ní¬,
khyáthéplòhtŭ tę̀cyę̀tę̀cṵ̂ rò mę̀pré
prę̀dônyă tę̀thékrṵ̂mila a tę̀phyétę̀-
mę rò mę̀lóbă lŏlŏ¬ tę̀phyétę̀mę dó
Cómarya nŏmę nę̀ yĕnuô pré ní¬.
6 Mętĕhérò, shuókhĕ tuọ́hó dó vă
ki htecuókyă ná hekhuyĕ hó. Tę̀-
shuótę̀khĕ hyătuọ́hó dó vă ki dya-
7 kyă vă tę̀ohtwŏprę̀ yĕhó. Tę̀sá dó
aryálọ́ nuô vă sáhtuŏhó. Tę̀klya dícĕ
nuô vă klya htuŏhó. Vă pṵ̂ma ní̱
8 ryá hó vă tę̀zṵ̂ tuọ́dó atadûhó. Khŏ-
nyą́rò Cómarya bedwó pę́hó vă tę̀-
cótę̀tę̀ a khuklwọ̀htĕ dó a mą́hó tę̀-
mę̀ní̱khwókè yĕtômĕ nuôhó. Htuŏrò
shyé¬ mọ̀nyĕ tadû pănuô, prę̀ciryа-
cótę̀ a Byacè yĕtôprę̀ ki dyélyą vă pă
tadṵ̂rò yĕnuôma văgnĕ tṵ̂dû mą́to.
Lŏ¬ kayă dó a opọ̀myásṵ̂kuŏ Bya-
cè ki hyă oluŏhtya khyĕ pă nuôtahe
agnĕma a otọ̀kuŏ păpă.

Paulu Nŏhyă Timothy Dó A O

9 Yácṵ̂ cyę́pryę̀ hyălé pryăpryă dó
10 vă o ní¬. Mętĕhérò, Dema mọ̀ní̱
tę̀ pwọ̀¬ tôcô dó hekhuyĕ akhu-
akhyĕ, a cuó taphăkyă hó ná vă
hó, rò a cuóhó dó vị̱ Thessalonia
hó. Crescen rò a cuóhó dó Galasia
ké rò Tito rò a cuóke dó Dalmatia
11 ké hó. Kayă okyăkuŏ ná vă ma tṵ̂-
pré Luka tôprę̀pré. Cuó éhyă ní̱kuŏ

Marko ní¬. Mętěhérò a tębęcwǫ̨ vă
tahenuô, a htwŏbwíhtwŏtaryě nya-
12 cố dố vă tębphyétębę agně cố. Vă nŏ-
hyălyą hố Tykico dố vį̣ Epheso akŭ
13 hố. Shyé¬ nę̀ hyă pă rò phyéhyănị́
pę́ vă cąklŏdu nuô ní¬. Vă be-okyă
è bí vį̣ Troa dố Carpo a o nuô. Phyé-
hyă nị́kuŏ litalŭ nuôtahe. A lodulố
ma liphá nuôtahe hố.
14 Prędă talĭ Alexandro nuôtôprę̀
ma, a mę mŭmyą́ricyą́ nyacố vă cố.
Lŏ¬ a mętuŏhố vă tahenuô Bya-
cè ki cirya kuŏke dû lŭ phúnuô pă.
15 Orǫ̀oryę̀ nị́dyé kuŏ nę̀nę́ ná ènuô
ní¬, mętěhérò a théhtethéhă mętą̆tą̆ŭ
sŏnyacố pę̀ tębthékrą̆mila cố.
16 Bí vă hébè takę̀ bínị́dyé vănę́ ná
ŭ cirya vă arę́lố tôphuố akhĕnuô,
ŭ okuŏ dố vă khăshyé tôprę̀¬ to.
Ŭ klya taphăkyă lŏplĭ vălę́. Kố¬
Cómarya, dya tă tębthŭ dố èthĭ alǫ
17 tôprę̀¬ tămę́ ní¬. Manárò thyá-
phú Judaphú mą́to tahe ki nị́huŏnố
kuŏ tębthékrą̆mila agněnuôrò, Bya-
cè okuŏ ná vă rò a dyé vă tębhĕtębre
rò vă hésoluŏ lốbă pę́htuŏhố èthĭ
hố. Phúnuôrò vă siplé htekyăhố yě-
nuôma a thyácónná vă siplé htekyă
18 dố phuŏkhĭ kyą̆kŭ cố. Byacè ki mę-
siplé vă ná tęmŭmyą́ricyą́ lŏplĭ yě-
tahe pă, htuŏto a ki phyéką vă pă
rò a ki takŏtakę̀ nị́dyé vă dố mŏ-
khu a htyĕlę́kę́kŭ pă. Tęlĭtętakhĕ ki
lyąbè dû Byacè yě tacą̆prę̀ talèkré
ní¬. Amèn.

Tęhémǫhéryá Dŏkhyĕlŏ

19 Vă thŭhyă pę́ vă tęhémǫhéryá yě-
tahe dố Priscilla, Aquila ná Onesi-
phoro a hiphúphyăphú tahe a o.
20 Erasto rò a okyă bí vį̣ Corinthia
akŭnuô. Htuŏrò Trophimo rò a
omǫ-orį̣ ryátą́to akhu-akhyě, vă
bekyă lŭ dố vį̣ Mileto akŭnuô.
21 Bí¬ kę́rǫ́khĕ hyătuǫ̆ tyahíto yĕnuô,
yácŭ hyălé pryă dố vă o ní¬,
Eubulo, Pudens, Lino ná Claudia
thŭhyă kuŏ a tęhémǫhéryá tahe.
Htuŏrò puǫ̆vyą́ Krístuphú dố aruô
tahe thŭhyă nị́kuŏ a tęhémǫhéryá
tahe phúnuônuô.
22 Byacè ki okuŏdû ná nę̀ ní¬. Tę̀-
bwítętaryě ki okuŏdû ná thĭ lŏ¬
plĭ ní¬.

Tito
Titus

Tẹ̈hébè Rẹ́ Dố Nyě

Tito ma Judaphú mą́to tôprẹ̈. È htwŏką kuŏ Krístuphú rò a mẹrǫ́kuŏ tẹ̈ ná Paulu. Rò a htwŏhtya kayă tôprẹ̈ dố a mẹcwǫ́ Paulu a tẹ̈phyétẹ̈mẹ tôprẹ̈. Li Tito yětôba ma Paulu răcuố pẹ́ prẹ̈mẹcwǫ́ lŭ Tito dố anacẹ́ pă tôprẹ̈ dố a cuố dya-okyă lŭ dố Crete klứ rò a nŏmyákhwè pŏtaríní lŭ ná prẹ̈zṵ́etẹ̈plǒmụ a tẹ̈phyétẹ̈mẹ bínuô tôprẹ̈ a o. Li yětôba ma a răluŏ ari-akyă a khăshyékhăryą thuŏmą̆.

Arẹ́lố tômą̆ ma a dyéthẹ́nẹ́htya khyĕthyá Tito ná kayă dố a htwŏ prẹ̈zṵ́etẹ̈plǒmụ khuklǒdu tahe ma a tŏbè ohtwŏprẹ̈ lahyă phútě, htuŏrò nyẹ̈mą̆tômą̆ ke rò a dyé thégněplŏ cwǫ́ lŭ ná a tŏbè ithyóithyaní kayă aplǒamụ khólŭ dố prẹ̈zṵ́etẹ̈ plǒmụkŭ nuôtahe phútě, htuŏto a tŏbè ithyóithyaní prẹ̈khŭ muǫ́prẹ́, prẹ̈mò muǫ́prẹ́ tahe (Ithyó htuŏ prẹ̈mò muǫ́prẹ́ tahe rò ithyóno prẹ̈mò nacẹ́ tahe), ná prẹ̈khŭ nacẹ́ tahe, ná cṵ́ tahe phútĕnuô ari-akyă. Dố khyĕlố tômą̆ rò Paulu dyéthégněcwǫ́ pẹ́ Tito ná Krístuphú a tẹ̈ohtwŏprẹ̈ dyathudyathẽ tahe ari-akyă. A thézṵ́ hékhólố madûhố Krístuphú tahe ki o lŭ ná tẹ̈pẹ̈tẹ̈dwŏ, tẹ̈mǫní lŭ, bè théhtethéhă nídyé lŭ to, klyéngă lŭ to, lụpruǒlụpryă lŭ to yĕnuô hố.

Tẹ̈hébè tôtǫ́ ná tôtǫ́

Tẹ̈hébè rẹ́ dố nyě 1:1-4
Prẹ̈htwŏ prẹ̈zṵ́etẹ̈plǒmụ khuklǒkhuklyă tahe 1:5-16
Kayă tômụ ná tômụ a tẹ̈phyétẹ̈mẹ khólŭ dố prẹ̈zṵ́etẹ̈plǒmụ akŭ 2:1-15
Tẹ̈tahtwótashya krwŏ ŭ ná tẹ̈dyérǫ̈dyéryẹ̈ 3:1-11
Tẹ̈hébè dố khyě 3:12-15

1

1 Vă ma Paulu, vă răcuố pẹ́ nẹ̈ li yětôba. Vă ma Cốmarya a prẹ̈mẹtẹ̈phú ná Jesŭ Krístu a Prẹ̈dônyăphú tôprẹ̈. Cốmarya nwóhtya vă rò a nŏcuố mẹcwǫ́hố vă ná kayă dố a nwóhtyahố lŭ nuôtahe a tẹ̈zṵ́tẹ̈nyą́ ná a tẹ̈mą́tẹ̈cố a tẹ̈thékhuthégně tahe hố. Tẹ̈mą́tẹ̈cố yĕnuôma mą́hố a mẹcwǫ́hố èthĭ dố a ki ohtwŏprẹ̈ tŏ ná Cố-
2 marya athéplò yĕnuôtahe hố. Tẹ̈mą́tẹ̈cố yĕnuô a dyé èthĭ tẹ̈myásŭ dố èthĭ ki nịbè théhtwŏprẹ̈ tacṵ́prẹ̈ talèkré agně hố. Bí hekhu ohtwŏhtya tyahíto akhĕnuô, Cốmarya dố a lahŏnố takhyá¬ to yětôprẹ̈nuô, a ốlyą one htuŏhố ná a ki dyé pẹ̈ tẹ̈htwŏprẹ̈
3 yĕnuô hố. Cốmarya dố a mẹlwóhteką pẹ̈ yětôprẹ̈ dyéthégně pẹ́ pẹ̈ tẹ̈ri-

tẹ̀kyă yĕnuôma, a tŏshuŏ̂tŏkhĕ rò a
zṹenḭ̃ vă rò a nŏ̀tą̀ vă dŏ̂ vă ki dyé-
thégně pẹ́ thĭ ná tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuô hŏ.
4 Tito¬, vă răcuŏ̂ li yĕtôba dŏ̂ nẹ̀o.
Nẹ̀ tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ yŏ thyácŏ́ná pẹ̀ tôcô¬
tuŏ̀ akhu-akhyĕ, nẹ̀nuô a thyácŏ́ná
văphú tatò ná vănḕ cŏ̂.

Phĕ̀ Cŏ́marya ná prẹ̀mẹlwóhteką
pẹ̀ Jesŭ Krístu yĕ ki dyédû nẹ̀ tẹ̀bwí-
tẹ̀taryĕ ná tẹ̀kacṹkabĕ́ ní¬.

Tito Tẹ̀mẹ Bí Crete Klŭ

5 Vă dyakyă hŏ nẹ̀ bí Crete klŭ yĕ-
nuôma thyáphú nẹ̀ ki cuŏ̂ tari mẹtŏ-
mẹbè htuŏ̀plŭ́kyă lŏ̀ tẹ̀ dŏ̂ a lomẹpă
dŏ̂ vḭ̃yĕ pwŏ̧̀tôvḭ̃ akŭ nuôtahe prĕ́.
Rò nẹ̀ ki dyahtya prẹ̀zṹetẹ̀plómụ
muŏ̧̀prŭ̂muŏ̧̀prẹ̀ tahe phú vă zṹklyá-
6 zṹklŏ htuŏ̀hŏ nẹ̀ nuô ní¬. Prẹ̀zṹetẹ̀-
plómụ khuklŏ́khuklyă tahe nuôma
èthĭ bè mą́dû kayă dŏ̂ ŭ lḕdya tẹ̀-
thŭ́ dŏ̂ èthĭ alọnuô a tŏbè onḭ́ to.
Amĕ bè oprĕ́ tôprẹ̀¬ tuŏ̀, aphú tahe
nuôma a bè mą́ kayă dŏ̂ a zṹkąnyą́-
kątẹ̀ rò èthĭ mwḭ̀la bè luŏ̀nḭ́ ná kayă
mŭmyą́ricyą́ to, tomaná a bè khă-
lèduŏ̀ nḭ́ to, htuŏ̀rò a bè mą́ kayă
7 dŏ̂ a nḭ́dă ngọ̀tahe. Mẹtĕhérò, prẹ̀zṹ-
etẹ̀plómụ khuklŏ́khuklyă tôprẹ̀nuô,
tẹ̀mẹ lyąbè è dŏ̂ a tŏbè mẹ Cŏ́ma-
rya a tẹ̀phyétẹ̀mẹ akhu-akhyĕ, ŭ lḕ-
dya è tẹ̀thŭ́ ma a tŏbè onḭ́ to, khu-
klŏ́pryẹ̀ ná thĕ́plò duhtyapryă tahe-
nuô a tŏbè onḭ́ to, bè emṹŏpryá nḭ́
to, bèmṹbèpọ̀nḭ́ ŭruô to, bè pṹenḭ́ rŭ
8 dŏ̂ ŭkhu to. Mą́tôkhónuô, a tŏbè mą́
kayă dŏ̂ a ḗmọsû sĭprẹ́sĭmyą, a tŏbè
mą́ kayă dŏ̂ a mọ tẹ̀ dŏ̂ aryá, a tŏbè
khŏ̀bḗcyą́ anḗ, a tŏbè o ná tẹ̀cŏ́tẹ̀tẹ
9 ná tẹ̀săsĕ̀ ná tẹ̀rọ̀ bḗnḭ́ anḗ, thyáphú
a ki dyéhĕ̀dyérebĕ́ ŭ ná tẹ̀ithyóithya
dŏ̂ atŏ̀ tahe, htuŏ̀to thyáphú a ki
ithyóithya kąkhyĕsûcyą́ khyĕ kayă
dŏ̂ a hé takhwótakèsû tẹ̀ritẹ̀kyă yĕ-
tahe agněnuô, a tŏbè zṹe pṹklọ̀ma
nḭ́ ryá tẹ̀ritẹ̀kyă dŏ̂ ŭ zṹenḭ́ è rò phú
ŭ ithyó htuŏ̀hŏ lŭ nuôtahe
10 Mẹtĕhérò kayă dŏ̂ a hé takhwó-
takèsû tẹ̀ tahenuô a o ḗnyacŏ́. Èthĭ
nuôtahema, a hébè tẹ̀ dŏ̂ angọ́la-
sá oto tahe, rò a hébè lahŏlahya
lŏ̀ ŭ. Kayă phúnuô tahema, ḗtaki,
pẹ̀ myáhtyecyą́ èthĭ bítĕ hérò, èthĭ
nuôtahema, a hébè sŏ̀kadŏ̂ lahyă
ná thyáphú ŭ ki nḭ́bè tẹ̀lwóhteką
agněnuô, ŭ bè dŭ́talíphá, a hé lahyă
11 phúnuô tahe aklĕ̀ nuôhŏ. Tŏbè nŏ̀-
othuôkyă èthĭ tẹ̀hébè nuôtahe, mẹ-
tĕhérò tẹ̀ithyóithya dŏ̂ a tŏkò ithyó
to tahenuô èthĭ cuŏithyó ŭ akhu-
akhyĕ, èthĭ cuŏ̂ mẹsúsá sĭvyą́dídyă
lŏ̀ ŭ hiphúphyăphú pwŏ̧¬ tôprẹ̀ a
tẹ̀zṹtẹ̀nyą́. Èthĭ thḗzṹ nḭ́bè lahyă rŭ̀
12 rò a lĕithyó ŭ prĕ́. Èthĭ Creta klŭ́-
phú prẹ̀prọ nḭ́dû aklĕ̀ tôprẹ̀nuô a
hé, “Creta klŭ́phú tahema kayălа-
hŏ pwŏ̧¬ tôphuŏ̂, èthĭ ma athyáná
tẹ̀mḭtẹ̀myą́ dŏ̂ a hăricyą́ tahe htuŏ̀-
rò èthĭ ma kayă taklĕlĕbyáphú dŏ̂
13 a etalwó ŏtalyẹ tahe.” A hé tẹ̀ yĕ-
tahe nuôma a tŏpré akhu-akhyĕ,
thyáphú èthĭ ki ocóotẹ dŏ̂ tẹ̀zṹ-
tẹ̀nyą́ akŭnuô thĕ́prwŏ̧̀sŏ̀ èthĭ ní¬.
14 Htuŏ̀rò thyáphú èthĭ ki vĭkyă Juda-
phú atẹ̀dyá kanĭkano dŏ̂¬ nyénu
nuôtahe, htuŏ̀rò thyáphú èthĭ ki vĭ-
kyă tẹ̀mekyăngọ́ dŏ̂ kayă htésûkyă
tẹ̀mą́tẹ̀cŏ́ nuôtahe hékyăngọ́ nuô-
tahe agněnuô, thĕ́prwŏ̧̀sŏ̀ èthĭ nuô.
15 Kayă tôprẹ̀prẹ̀ dŏ̂ a mwŏ̧̀plĭ hŏ dŏ̂
Cŏ́marya a mèthènyĕ nuô, tẹ̀lŏ̀¬ plĭ
mwŏ̧̀plĭ lŏ̀ hŏ dŏ̂ ègně hŏ. Maná-

rò kayă dố a mwǫ̆plĭ kuŏŭ to rò
a zü̧enyä̧e kuŏŭ to nuôtahenuô, dố
ègnĕnuô a mwǫ̆plĭ tôcô¬ to. Èthĭ
tẹ̈thŭ̂ tahenuô a mẹ̈ taprómŭmyä̧
lŏ̆ nı̈khyĕdû èthĭ atẹ̈tanẹ̈ ná athĕ́-
plò dố a thĕ́gnĕ nı̈dû tẹ̈ryá ná tẹ̈-
16 mŭmyä̧ yĕnuôhố. Èthĭ hé ná a thĕ́-
gnĕ Cómarya tadŭ̂rò tẹ̈mẹ̈ dố èthĭ
mẹ̈ tahenuô a oluŏhtya ná èthĭ thĕ́-
gnĕ Cómarya taki¬ to. Èthĭ nuô-
tahema lẹ̈thĕ́zǫ̆thĕ́ryä̧, htuŏrò kayă
dố a nı̈dă kuŏŭ ngǫ̆ to tahe, èthĭ
kírẹ̈ mẹ̈tẹ̈ aryá tôcôcônuô a mẹ̈bĕ́
kuŏŭ to.

2

Bèphyébèmẹ̈ Nı̈lŏ̆ Muǫ̆prẹ̈
Ná Pacẹ̈ Tahe Agnĕ

1 Manárò Tito, nẹ̈ rò ithyótŏithyó-
bè pẹ̈ ŭ ná tẹ̈ithyóithya dố acóatẹ̈
2 nuôtahe ní¬. Thyáphú muǫ̆prẹ̈ prẹ̈-
khŭ tahe ki cyẹ̈ thăryăsăprẹ̈ kuŏ la-
hyă anẹ́, thyáphú ŭ ki dyaduzü̧nyä̧
kuŏ èthĭ, rò thyáphú èthĭ ki khŏ̆pẹ́-
dyé lahyă athĕ́plò nuôrò, ithyóithya
lahyă èthĭ ní¬. Èthĭ tŏbè o ná a tẹ̈-
zü̧tẹ̈nyä̧ dố ashyo-asŏ̆, èthĭ tŏbè lŏ̆bă
ná tẹ̈mǫnı̈ŭ, èthĭ tŏbè khyácyẹ̈khyá-
cü̧ khyáthĕ́plòhtŭbĕ́ lahyă.
3 Phúnuôhố, thyáphú prẹ̈mò muǫ̆-
prẹ̈ tahe ki dyathudyathĕ́ kuŏ a tẹ̈-
ohtwŏprẹ̈ dố a tŏkò ohtwŏprẹ̈ rò
dyasăsĕ̆ kuŏ lahyă athĕ́ dố Cómar-
ya a o agnĕnuôrò, ithyóithya la-
hyă èthĭ ní¬. Htuŏrò èthĭ tŏbè dyá-
nı̈ ŭzǫ̆ to, a tŏbè htwŏnı̈ htyĕsí-
prẹ́ acü̧ to. Ŭ tŏbè mẹ̈tẹ̈ryá phútĕ-
4 phútĕ nuô, èthĭ tŏbè ithyó ŭ. Èthĭ
ki mẹ̈phúnuô tŭma prẹ̈mò muǫ̆prẹ̈
yĕtahenuô, a ithyócyä̧ pẹ́kuŏ prẹ̈-
mò nacẹ̈ tahe ná èthĭ tŏbè mǫ nı̈dyé
lahyă avẹ̈ ná aphúalyẹ̈ tahe phú-
5 tĕ prĕ́. Thyáphú ŭ ki pacyẹ́ishyé
tă Cómarya alăangǫ̆ tămẹ̈nuô, prẹ̈-
mò muǫ̆prẹ̈ yĕtahenuô, a bè ithyó-
pẹ́ prẹ̈mò nacẹ̈ tahe. Rò a bè ithyó
èthĭ ná èthĭ bè htwŏ prẹ̈mò tahe
dố a khŏ̆pẹ́ nı̈dyé athĕ́plò, èthĭ thĕ́-
plò bè mwǫ̆plĭthĭplo, èthĭ bè htwŏ
mĕ dố a myákhwè nı̈ ryá ahi-aphyă,
èthĭ bè mẹ̈tẹ̈ dố aryá, rò a bè cü̧e
avẹ̈ ngǫ̆.
6 Phúnuôhố, dyéhĕdyére pẹ́kuŏ
prẹ̈khŭ nacẹ̈ tahenuô ná a ki khŏ̆-
bĕ́ nı̈cyä̧ dyékuŏ lahyă athĕ́plò.
7 Nẹ̈ kuŏkerò, nẹ̈ mẹ̈tẹ̈ ĭtĕtĕ¬ bèbè,
thyáphú prẹ̈khŭ nacẹ̈ tahe ki myá-
bŭkuŏ nẹ̈nuô rò, mẹ̈ prĕ́ tẹ̈ryá
nuôtahe ní¬. Bí nẹ̈ ithyóithya ŭ
akhĕnuô, dyacócŭ nẹ̈ thĕ́plò htuŏ-
8 rò cyẹ́ săprẹ̈sămyă nẹ̈nẹ́ ní¬. Bí nẹ̈
ithyóithya ŭ akhĕnuô, thyáphú ŭ ki
pŭ dyacyä̧ pă tă nẹ̈ tẹ̈thŭ̂ tămẹ̈nuô,
hébècócŏ¬ nẹ̈ngǫ̆ ní¬. Nẹ̈ ki mẹ̈-
phúnuô hérò èthĭ lẹ̈hé mŭmyä̧ricyä̧
pẹ̈ripẹ̈kyă a o pă to akhu-akhyĕ,
èthĭ ki thĕ́tarẹ̈kyă prĕ́.
9 Kayă dố a htwŏ prẹ̈mẹ̈tẹ̈phú tahe-
nuô a mẹ̈ ĭtĕtĕ¬ bèbè, a tŏbè dyépố
anẹ́ ná abyacè rò èthĭ bè mẹ̈tŏ abya-
cè tahe athĕ́plò. Èthĭ bè klyésû htẹ́-
10 sûnı̈ abyacè to, èthĭ tŏbè ehuôehí-
nı̈ abyacè atẹ̈ to, mä̧tôkhónuô, thyá-
phú abyacè ki zü̧e tătȩ̈ nı̈cyä̧ èthĭ
agnĕnuô, èthĭ tŏbè ohtwŏprẹ̈ luŏryá
pẹ́ abyacè. Ki mẹ̈phúnuô hérò ŭ ki
htuthĕ́nı̈ lŏ̆ Cómarya dố a mẹ̈lwó-
htekä̧ pẹ̈ yĕtôprẹ̈ a tẹ̈ithyóithya yĕ
dố tẹ̈pwǫ̆¬ tôcô akŭ pă.
11 Mẹ̈tĕhérò thyáphú Cómarya ki
mẹ̈lwóhtekä̧ prẹ̈lukayă lŏ¬ plĭ

agnĕnuô, a dyéluŏhó abwíataryĕ
12 hó. Cómarya abwíataryĕyĕ, a ithyó
pẹ̀ ná pẹ̀ ki vĭkyă klyá dó a mŭ-
myą́ tahe ná hekhu a tẹ̀thézą́̆thélŏ
tahe. Khŏnyą́rò Cómarya abwíata-
ryĕ ithyó pẹ̀ ná pẹ̀ tŏbè khŏ tŏbè
khyábé nı̨́cyą́dyé pẹ̀ théplò rò pẹ̀
tŏbè ohtwŏprẹ̀ cócótẹtẹ, htuŏto
pẹ̀ tŏbè ohtwŏprẹ̀ phú atŏ Cóma-
13 rya athéplò nuô. Bí pẹ̀ opǫ́myásŭ
hó tẹ̀sŏri amǫ́nyĕ mą́dûhó shyé¬
pẹ̀ Phĕ̀ Cómarya du ná prẹ̀mẹlwó-
hteką pẹ̀ Jesŭ Krístu a lĭtakhĕ̀ ki
hyă oluŏhtya hó pă akhĕnuô, pẹ̀ bè
ohtwŏprẹ̀ phú a hé pẹ̀ yĕnuô tahe.
14 Thyáphú a ki mẹlwóhteką pẹ̀ dó
tẹ̀mŭmyą́ricyą́ lŏ¬ plĭ tahe akŭ,
htuŏto thyáphú a ki mẹ mwǫ̆plíthĭ-
plo ką pẹ̀ rò pẹ̀ ki htwŏhtya akayă
htuŏto pẹ̀ ki théplòshyo mẹtẹ̀ dó
aryá tahe agnĕnuô, a khyáthyĕ pẹ́
hó athé dó pẹ̀gnĕ hó.
15 Ithyóithya pẹ́kuŏ lahyă èthĭ
yĕnuôtahe. Dyéhĕdyére pẹ́ èthĭnuô.
Théprwǫ̆ lahyă èthĭ rò nŏe lŏ nẹ̀ ta-
ryĕshyosŏ nuô ní¬. Nŏtanẹpatí tă ŭ
ná nẹ̀nẹ́ tămẹ́ ní¬.

3

Mẹ Tẹ̀ Dó Aryá

1 Thyáphú prẹ̀zą́̆etẹ̀phú tahe ki
nŏpó nı̨́dyé kuŏ lahyă anẹ́ ná
khwícóphya tahe rò a ki cą̆e kuŏ
lahyă èthĭ angǫ́, htuŏto thyáphú
èthĭ ki o taritaryă lahyă anẹ́ dó
a ki mẹtẹ̀ryá pwǫ̆¬ tôcô agnĕnuô,
dyé thénẹ́htya khyĕthyá èthĭ
2 ní¬. Dyé thénẹ́htya pǫ́khyĕthyá
èthĭ ná nŏpacyẹ́ishyé tă ŭ tô-
prẹ̀¬ tămẹ́ ní¬. Nŏrǫ̀nı̨́ lahyă èthĭ
ná tẹ̀klyélŭngălŭ nuôtahe ní¬.
Htuŏrò nŏo lahyă èthĭ ná théplò
thédŏthénga, rò nŏdyéluŏ pẹ́ ŭ
ná èthĭ atẹ̀khyáthédŏ a tẹ̀shyalyą
athéplò mą́lakŏ nuôtahe ná ŭpwǫ̆¬
tôprẹ̀ ní¬.
3 Mẹtĕhérò dó nuôkhĕ̀ pẹ̀ tahe ma
kayăbŏbye kayă cą̆e kuŏŭ ngǫ́ to
tahe. Pẹ̀ ma kayă dó a krwŏthą́̆kuŏ
kayă lahŏ tahe akhyĕ. Pẹ̀ htwŏ htuŏ-
hó kayă dó a thézą́̆thélŏ mẹmǫ ní-
dyé nẹ́ tahe acą́̆ hó. Pẹ̀ ohtwŏprẹ̀
mẹlŏkyă shuókhĕ̀ ná pẹ̀ mẹ tẹ̀mŭ-
myą́ricyą́ ná tẹ̀thékháthéhte ŭ tahe
hó. Htuŏto ŭ théhte pẹ̀ rò pẹ̀ thé-
4 htesû ŭ. Manárò bí Cómarya dó a
mẹlwóhteką pẹ̀ yĕtôprẹ̀ a tẹ̀thézǫ̀ ná
atẹ̀mǫ pẹ̀ oluŏhtya hó akhĕnuô, a
5 mẹlwóhteką hó pẹ̀. Tẹ̀dó a mẹlwó-
hteką pẹ̀ yĕnuôma mą́dó pẹ̀ nẹ́byacè
nı̨́dû mẹ tẹ̀cótẹtẹ akhyĕ nuô mą́to,
mą́dó a thézǫ̀ nı̨́dû pẹ̀ khukhyĕ a
mẹlwóhteką pẹ̀ pré. Dó Thé Săsĕ
Byacè a tẹ̀prǫtẹ̀pryą akhu-akhyĕrò
a sĭplĭkyă pẹ̀, htuŏrò a dyé pẹ̀ tẹ̀-
opacẹ̆lyą athĕ ná tẹ̀ohtwŏprẹ̀ athĕ
6 tahe. Jesŭ Krístu dó a mẹlwóhteką
pẹ̀ yĕtôprẹ̀ akhu-akhyĕrò, Cómarya
théplòshyo klǫ̆lyą zŭnyépré a Thé
7 Săsĕ dó pẹ̀lǫ pré. Cómarya dyacó-
dyatẹ pẹ̀ ná abwídu-ataryĕhtŭ khu-
khyĕ hó. Phúnuôrò khŏnyą́yĕ pẹ̀ nı̨́-
bèhó pẹ̀ tẹ̀myásŭ dó a mą́dû thé-
htwŏprẹ̀ ucĕtazĕ tacą́̆prẹ̀ talèkré yĕ-
8 nuô hó. Tẹ̀hébè yĕnuôma acóatẹ.
Thyáphú kayă dó a zą́̆kąnyą́ką Có-
marya tahe ki dyathudyathé rò dyé-
lyąkuŏ lahyă athé dó a ki mẹ tẹ̀-
ryá tahe agnĕnuô, vă thézą́̆ dó nẹ̀ ki
dyathudyathé ithyó tą̆tẹ ŭ ná tẹ̀ritẹ̀-
kyă yĕtahe. Tẹ̀yĕtahe ma aryá nyacó

rò a htwŏbwíhtwŏtaryĕ nyacó dó ŭ
pwŏ¬ tôprẹ̀ agnĕ có.
9 Manárò rọ̀nḭ́ lahyă thĭnḛ́ ná tẹ̀-
hébè krékryą́ kyădĕ khyĕlŭ nuô-
tahe ná tẹ̀dyáklwĭdyályă dó ahtŭ
tahe. Htuŏrò rọ̀nḭ́ lahyă tẹ̀krékryą́
lụpruŏ́lụpryă khyĕlŭ ná tẹ̀thyótẹ̀-
thya akhyĕ nuôtahe ní¬, mẹtĕhérò
tẹ̀ yĕtahe nuôma abwítaryĕ o tôcô¬
10 to. A kyădĕ prḛ́. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ dó
a dyé ohtya tẹ̀sipruŏ́sipryă tahenuô,
dyérọ̀ è nyḛ̀phuŏ htuŏrò dó khyĕ
nuô bŏthyó pă tă ná è tămḛ́ ní¬.
11 Nẹ̀ thḛ́gnĕ tą̀tẹ̀ hŏ ná kayă phúnuô
tahe ma kayă dó a buŏtaplekyă tẹ̀-
mą́tẹ̀có rò a mẹ̀ plehyă tadû lahyă
tẹ̀thû prḛ́. Htuŏto atẹ̀thû tahenuô a
khyáluŏ nḭ́pḛ́ hŏ lŭ ná è ma kayă tẹ̀-
thûo tôprẹ̀hŏ.

Tẹ̀ithyóithya Dŏ́khyĕ Tadûlŏ́ Tahe

12 Shyé¬ vă nŏhyălyą Artema mą́-
torò Tykico dó nẹ̀o pă akhĕnuô,
yácû cyḛ́pryḛ̀ hyă rḛ́ dó văo dó
vḭ̀ Nicopoli nuô pă ní¬, mẹtĕhé-
rò vă dyalyą htuŏhó vă thḛ́plò ná
kḛ́rọ́khĕ̀ yĕpănuô, vă ki cuŏo bí-
13 nuô pă. Yácû htŏhĕ̀htŏre mẹcwọ́-
mẹkŏ pḛ́kuŏrḛ́ prẹ̀cirya tẹ̀ Zena
ná Apollo a tẹ̀cuŏtẹ̀ką agnĕ yĕ-
nuô ní¬. Htuŏto myá taritaryă pḛ́
pọ́ tẹ̀ dó èthĭ lo nuôtahe ní¬.
14 Thyáphú pẹ̀ Crete Krístuphú yĕ-
tahe ki nŏecyą́ kuŏŭ ashuŏ́akhĕ̀
dó a ki mẹ tẹ̀ryá tahe agnĕnuô,
tŏbè ithyó pḛ́kuŏ̀ èthĭ htuŏrò thyá-
phú a ki mẹcwọ́bḛ́ pḛ́kuŏ̀ kayă
dó a lo mą́lakŏ nuôtahe, htuŏto
thyáphú èthĭ ki ohtwŏprẹ̀ kyădĕ
tă ná tẹ̀ dó abwítaryĕ oto nuô-
tahe agnĕ tămḛ́nuô, tŏbè ithyó pḛ́-
kuŏ̀ èthĭthĭ.
15 Kayă dó a okuŏ ná vă lŏ¬
plĭ bíyĕ tahe thŭhyă pḛ́kuŏ̀ nẹ̀
atẹ̀hémọhéryá. Rò thŭcuŏ́ pḛ́kuŏ̀ dĭ-
tûdû pẹ̀ tẹ̀hémọhéryá yĕnuô dó prẹ̀-
zṵ̂etẹ̀phú dó a mọnḭ́ pẹ̀ nuôtahe a
o ní¬.

Tẹ̀bwítẹ̀taryĕ ki o kuŏdû ná thĭ
ní¬.

Philomena
Philemon

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Philomena ma Krístuphú dố amwị̈ luǒhtyěluǒkẹ̈ tôprẹ̈. Taryáma è ma Colossae prẹ̈zṵ̈etẹ̈ plốmụphú tôprẹ̈ kǒle. È ma a htwǒ Onesimo acṵ̈ Byacè tôprẹ̈. Onesimo klya htecuố taphǎkyǎ ná abyacè Philomena rò a cuố myáhtye tạ̈sû ná Paulu dố ŭ dốtạ̈ lŭ dố htǒkŭ yětôprẹ̈. Dố Paulu akhu-akhyěrò Onesimo htwǒhtyakyǎ Krístuphú. Paulu ră Li Philomena yětôba nuôma a ră kwĭthẽzọ̈ cuố Philomena ná a ki rẹ̈ kạkhyě khyěthyá ná acṵ̈ Onesimo dố Paulu thŭ kạkhyě khyěthyá dố lŭo yětôprẹ̈. Rò a ră kwĭthẽzọ̈ lŭ ná a ki ẽmọsûryá phú cṵ̈ dố è plwǒkyǎ hố lŭ tẹ̈thṵ̈ tôprẹ̈ tṵ̈nuô mạ́to a ki ẽmọsûryá lŭ phú puṵ̈vyạ́ Krístuphú tôprẹ̈nuô.

Tẹ̈hébè tôtọ̈ ná tôtọ̈

Tẹ̈hébè rẹ̈ dố nyě 1-3
Htuthẽnị̈ Philomena 4-7
Kwĭthẽzọ̈ pẹ̈ Onesimo yětôprẹ̈ agně 8-22
Tẹ̈hébè dố khyě 23-25

1-2 Vă ma Paulu. Vă ná pẹ̈ puṵ̈vyạ́ dố Krístu akŭ Timothy yětôprẹ̈ răcuố-pẹ̈ Philomena liyětôba. Dố vă mẹpẹ̈ Jesŭ Krístu atẹ̈mẹ akhu-akhyě, ŭ dốtạ̈ vă dố htǒkŭ.

Pẹ̈ răcuốpẹ̈ liyě dố pẹ̈ khŏbốthyó Philomena dố a mẹ tṵ̈kuǒtẹ̈ ná pẹ̈ yětôprẹ̈ a o, ná pẹ̈ puṵ̈vyạ́ Krístuphú prẹ̈mò Apphia, ná pẹ̈ puṵ̈vyạ́ Krístuphú Arkippo dố athyáná klyěphú tôprẹ̈ yětahe a o, ná prẹ̈zṵ̈etẹ̈ plốmụphú o dố Philomena ahikŭ nuôtahe a o.

3 Pẹ̈ Phě̈ Cốmarya ná Byacè Jesŭ Krístu ki dyélyạdû thĭ tẹ̈bwítẹ̈taryě ná tẹ̈kacṵ̈kabẽ ní⌐.

Philomena Atẹ̈mọ Ná A Tẹ̈zṵ̈tẹ̈nyạ́

4 Philomena⌐, bí vă kwĭcǒbě akhě̈nuô, vă tanẹhtyabè tuṵ̈ nẹ̈ pwǒ̈⌐ tôphuố rò vă hébwíhétaryě
5 vă Cốmarya. Mẹtěhérò, vă nị̈huǒ ná nẹ̈ zṵ̈e mạ́lakŏ hố Byacè Jesŭ htuǒrò nẹ̈ mọnị̈ lŏplĭ kayǎ zṵ̈e mạ́-lakŏ Cốmarya nuôtahe akhu-akhyě, vă hébwíhétaryě vă Cốmarya.
6 Thyáphú nẹ̈ tẹ̈bốthyóbốlă ná prẹ̈-zṵ̈etẹ̈phú dố aruôtahe ki mẹcwọ́ dĭtŭ nẹ̈ dố nẹ̈ ki thégně lốbălŏ tẹ̈-ryá pwǒ̈⌐ tôcô dố pẹ̈ nị̈bè dố Krístu akŭ tahe agněnuô vă kwĭcǒbě pẹ̈
7 dố nẹ̈gně.* Khŏbốthyó mọ, nẹ̈ tẹ̈mọ nuô, a mẹ thékrṵ̈thélŏ nyacố vă rò

1:6 Liyě tômạ̈nuô, pẹ̈ ki hố, “Vă kwĭcǒbě dố nẹ̈ ki hésodônyă pẹ̈ ŭ ná nẹ̈ tẹ̈zṵ̈tẹ̈nyạ́,” phúyěnuôma anị̈ prẽpré. Tomaná pẹ̈ ki hố, “Vă kwĭcǒbě dố pẹ̈ tẹ̈bốthyóbốlă ná nẹ̈ phú prẹ̈zṵ̈etẹ̈phú tôprẹ̈ yěnuô,” phú-yěnuôma a nị̈nị̈.

a dyé sǒhtya nyacó văhĕvăre. Dố
matĕ akhu-akhyĕ hérò nẹ̀ mẹmọ
htuŏhố lŏ¬ kayă zụ̂e Cómarya
nuôtahe athéplò hố.

Tẹ̀kwĭthézọ̀ Dố Onesimo Agnĕ

8 Dố tẹ̀yĕ akhu-akhyĕ, vă thézụ̂ kwĭ
nẹ̀ tẹ̀mẹcwọ́ tôcô. Krístu dyé cố
vă tẹ̀taryĕshyosŏ dố vă ki bè hétậ
khŭhă cố văngọ́ ná vă bè nŏmẹ
nẹ̀ tẹ̀ dố aryá phú nẹ̀ tŏkò mẹnuô
9 cố tadûrò, pẹ̀ yŏ mọ nḭ́dyé khyĕ-
hólŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ akhu-akhyĕ,
vă kwĭthézọ̀pré nẹ̀ pré. Khŏnyạ́rò
vă mạ́hố Paulu yĕ, vă muộ̂prệhố,
htuŏto dố Jesŭ Krístu akhu-akhyĕrò
ŭ yŏ¬ dótậpă vă dố htŏkŭ rò vă kwĭ-
10 thézọ̀ nẹ̀ pré. Vă kwĭthézọ̀ nẹ̀ dố
Onesimo akhălẹ́ pré. È ma a thyá-
cóná vă phúprẹ̀khŭ tôprẹ̀ cố. Bí vă
tậ dố htŏkŭ akhĕ, è htwŏhtyahố vă-
11 phúkhŭ dố Krístu akŭ tôprẹ̀hố. Dố
arẹ́khĕ nuôma a htwŏbwíhtwŏtaryĕ
dố nẹ̀gnĕ to tadûrò khŏnyạ́yĕ a ki
htwŏbwíhtwŏtaryĕ dố nẹ̀gnĕ ná vă-
gnĕ hố.
12 È ma kayă tôprẹ̀ dố vă mọ nḭ́-
dyé nyacó lŭ rò vă thŭ̂kạkhyĕ tŏ-
13 khyĕthyá è dố nẹ̀o. Dố tẹ̀thékrụ̂mila
akhu-akhyĕrò ŭ dóopă vă dố htŏkŭ
yĕakhĕnuô, thyáphú a ki mẹcwọ́ vă
dố nẹ̀ khălẹ́ agnĕnuôrò, vă thézụ̂ é o
14 tadûpă è dố vă khăshyé. Manárò nẹ̀
yŏ thégnĕ hí lŭrikyă to, htuŏrò nẹ̀
yŏ ólyạ hí vă tôcô¬ to akhu-akhyĕ,
vă thézụ̂ mẹhíto. Vă thézụ̂ nŏshyo
ná nẹ̀ toto. Cụ̂¬ dû nẹ̀ théplò thé-
15 zụ̂ mẹcwọ́ vă pré. Taryáma tẹ̀ritẹ̀-
kyă dố a htecuố taphăkyă ná nẹ̀ ta-
plộtaplyáphú yĕnuôma thyáphú nẹ̀
ki mẹnḭ́ kạkhyĕ khyĕthyá è tacụ̂prẹ̀
16 agnĕ nuôpré kŏle. Rò nẹ̀ nḭ́bè kạ-
khyĕ khyĕthyá Onesimo yĕnuôma a
mạ́pă phú cụ̂ tôprẹ̀ to, aryá lốklŏ cố
ná cụ̂, a htwŏ cố hố phú¬ puộ̂vyạ́ dố
Krístu akŭ tôprẹ̀ nuôhố. È ma athyá-
ná puộ̂vyạ́ dố vă mọnḭ́ lŭ tadûrò nẹ̀
ki mọklŏlố cố lŭ ná vă pă, mẹtĕhérò
nẹ̀ nḭ́bè kạkhyĕ khyĕthyá è phú cụ̂
tôprẹ̀ ná puộ̂vyạ́ dố Byacè akŭ nyệ-
cô lŏhố.
17 Phúnuô akhu-akhyĕ, nẹ̀ ki dya
vă phú prẹ̀mẹrọ́lŭtẹ̀ tôprẹ̀ kihérò
émọsû khyĕthyá è phú nẹ̀ émọsû
18 vă pă nuô ní¬. Hékuốrẹ́, a ki mẹ-
thû htuŏhố nẹ̀ ki o tahe, tomaná
anuộ̂asu ki o nẹ̀ tahe kihérò dya è
19 phú vănuộ̂văsu nuô ní¬. Khŏnyạ́rò
vă mạ́hố Paulu cáhtya răní liyĕ ná
vă takhu nḭ́dûcố. Ki a mẹthû htuŏ-
hố nẹ̀ ki o tahe, kimậtorò a loplá
nẹ̀ ki o tahe hérò dya è phú vă-
nuộ̂văsu nuô, rò vă ki plálĭ kạkhyĕ
khyĕthyá dû nẹ̀ pă. Manárò dố vă-
khuvăkhyĕ rò, nẹ̀ nḭ́bè tẹ̀htwŏprẹ̀
athĕ dố Krístu akŭ hố akhu-akhyĕ,
nẹ̀ nẹ́byacè nḭ́dû nẹ̀ lodyé vă nuô,
vă lodyé thénẹ́htyapă ná nẹ̀ tohố.
20 Phúnuôrò, vă puộ̂vyạ́ Philomena¬
pẹ̀ yŏ zụ̂ení Byacè Jesŭ akhu-akhyĕ,
khyáthédŏ mẹbwímẹtaryĕ pẹ́rẹ́ vă
yĕtôcô ní¬. Khyáthédŏ mẹmọhtya
kuŏrẹ́ vă théplò dố Krístu akŭ ní¬.
21 Vă ră li dố nẹ̀o yĕnuô, vă zụ̂e dố
nẹ̀ ki cụ̂e vălậvăngọ́ rò vă thégnĕ dố
nẹ̀ ki mẹéklŏlố cố ná vă kwĭ nẹ̀ yĕ-
nuô pă.
22 Rò a opă tôcô: khyáthédŏ tarita-
ryă one pẹ́rẹ́ văgnĕ hidókŭ tôtọ́ ní¬,
mẹtĕhérò vă myásŭ dố Cómarya ki
nḭ́dă thĭ tẹ̀kwĭcóbĕ rò a ki thŭ̂kạ-
khyĕ vă dố thĭ o pă.

Tẹ̣̈hémọ̈héryá Dố Khyělố

23 Dố Jesŭ Krístu akhu-akhyĕrò,
Epaphra tặ̈tố̤kuŏ htŏkŭ ná vă, rò a
24 thŭhyă tẹ̣̈hémọ̈héryá dố thĭo. Phú-
nuôhố prẹ̈mẹ̈tố̤tẹ̈ ná vă Marko,
Aristarko, Dema ná Luka thĭtahe
thŭhyă kuŏsálẹ̈ a tẹ̣̈hémọ̈héryá tahe
dố thĭo.
25 Byacè Jesŭ Krístu abwíataryĕ ki
okuŏdû ná thĭ lŏ⌒ plĭ ní⌒.

Hebreo
Hebrews

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Li Hebreo yětôba ma ŭ răcuố pẹ̈ Krístuphú dố a myáhtye sítôbè ná tẹ̈mẹ̈cyẹ̈-mẹ̈cṳ̈ èthĭ cyẹ̈hyă ná cyẹ̈hyă rò tuọ̈ cố dố a kírẹ̈ vĭkyă kyă cố èthĭ atẹ̈zṳ̈tẹ̈nyą̈ tahe a o. Dố a dyéluỏ hố ná Byacè Jesŭ Krístu yěnuôma Cómarya nỏhyă oluỏ-htya no mą̈lakŏ lố lŭ tôprẹ̈ hố akhu-akhyě, prẹ̈ră̈li yě ră dyéhĕdyére nı̈pẹ̈ èthĭ dố èthĭ zṳ̈e tẹ̈yě akŭ hố. È mẹ̈ phúyě rò a dyéluỏhtya pẹ̈ tẹ̈ dố a lodu thuỏcô. (1) Jesŭ ma Cómarya aphúkhŭ tacṳ̈prẹ̈ mą̈lakŏ tôprẹ̈ hố. Dố Jesŭ Krístu khyá-thếplòhtŭbế ŭ mẹ̈cyẹ̈mẹ̈cṳ̈ lŭ tahe akhu-akhyě, a ithyóthégně hyăní hố tẹ̈cṳ̈e mą̈lakŏ hố aphĕ ngọ̈ hố. È yŏ htwŏ Cómarya aphúkhŭ akhu-akhyě adu-ahtŭklỏ ná prẹ̈prọ dố lisăsĕlyẹ̈ nuôtôba akŭ nuôtahe ná mốkhu tanéphú nuôtahe ná Mosè. (2) Cómarya hésoluỏ ŭ ná Jesŭ ma bwídu tacṳ̈prẹ̈ tôprẹ̈, rò adu lốklỏ cố ná bwídu dố lisăsĕlyẹ̈ nuôtôba akŭ nuôtahe. (3) Cómarya mẹ̈lwóhteką dĭtŭ́ prẹ̈zṳ̈tẹ̈phú tahe dố tẹ̈thŭ́, tẹ̈taròthế thếisě, tẹ̈thyě yětahe akŭ ná Jesŭ akhyě pré. Htuỏrò Jesŭ ma bwídukhulố tôprẹ̈, rò a mẹ̈cwọ̈ pẹ̈ ŭ tẹ̈mẹ̈lwóhteką dố a mą̈lakŏ.

Amą̈du 11 yě akŭnuô, prẹ̈ră̈li dyéluỏ byábỏ̆ pẹ̈ ŭ ná Israelphú dố amwı̈ladu tahe a tẹ̈zṳ̈tẹ̈nyą̈ tahe akhu-akhyě, prẹ̈ră̈li kwĭthézọ̈ prẹ̈hố̈li tahe ná a ki oklọ̈-sốma lahyă dố atẹ̈zṳ̈ akŭ. Amą̈du 12 akŭ ke rò a shyakrwŏ ke prẹ̈hố̈li tahe ná a ki myáhyă tŏdĕ lahyă pré dố Jesŭ a o, rò a ki zṳ̈e plehyă tuọ̈ lahyă dố ata-dû htuỏto a shyakrwŏcwọ̈ kuỏ pọ̈ èthĭ ná tẹ̈cyẹ̈tẹ̈cṳ̈ ná tẹ̈mẹ̈cyẹ̈mẹ̈cṳ̈ ki hyăbè èthĭ phútě bèbè nuô, a ki khyáthếplòhtŭ lahyă. Prẹ̈ră̈li mẹ̈tadûkyă liyě ná a tẹ̈dyéthégněplŏcwọ̈ tahe ná tẹ̈dyérọ̈ryě one tahe.

Tẹ̈hébè tôtọ̈ ná tôtọ̈

Tẹ̈hébè rẹ̈ dố nyě. Krístu mẹ̈lốbă pẹ̈ Cómarya a tẹ̈dyéluỏhtya tahe 1:1-3
Krístu a tẹ̈duhtŭ prọ̈pryą̈ yěnuô adulố ná mốkhu tanéphú tahe 1:4-2:18
Krístu a tẹ̈duhtŭ prọ̈pryą̈ yěnuô adulố ná Mosè ná Joshua 3:1-4:13
Krístu htwŏ prẹ̈lŭtyă tẹ̈ dố aduhtŭ prọ̈pryą̈lốŭ tôprẹ̈ 4:14-7:28
Krístu a tẹ̈ỏlyą̈ ma adulố ŭ 8:1-9:22
Krístu a tẹ̈lŭhtya anẹ̈ yěnuôma aduhtŭ prọ̈pryą̈ tadû cố 9:23-10:39
Tẹ̈zṳ̈tẹ̈nyą̈ a tẹ̈lodu tahe 11:1-1229
Tẹ̈mẹ̈tŏ Cómarya athếplò 13:1-19
Tẹ̈kwĭcốbĕ dốkhyě tadû 13:20-21
Tẹ̈hébè dố khyě 13:22-25

1

Cómarya Hébètą̃ Dĭtṹ Ná Aphúkhŭ

1 Cómarya hébè tą̃krṳ̃lă pẹ̃phyĕpẹ̃-
phuŏ dónudóthakhĕ tahe ná dó klyá
ébŏ lă. Rò a nŏhébè dĭtṹ ná prẹ̃-
2 prọ tahe. Manárò mọ̃nyĕ dó khyĕ
tadû yĕtahenuô, a hébètą̃ dĭtṹ pẹ̃ ná
a phúprẹ̃khŭ hó. Cómarya nŏbyá-
tą̃ dĭtṹ aphúkhŭ ná hekhu mókhu
ná tẹ̃lŏ¬ plĭ. Dó khyĕ tadû pănuô,
lŏ¬ tẹ̃yĕtahe thyáphú a ki htwŏ lŏ
lŭtẹ̃ pă nuôrò Cómarya nwóhtya-
3 hó lŭ hó. Ŭ ki myáhtye dĭtṹ Có-
marya a tẹ̃taryĕduhtŭ dó èkŭ pă.
È ma a thyá lŏlą̃takli có ná Cóma-
rya hó. Thyáphú hekhu ná mókhu
ná tẹ̃bèbyá lŏ¬ plĭ tahe ki o ple-
hyă tadû pọ́ nuô, a pṳ̃ma cwọ́kuŏ
tẹ̃bèbyá lŏ¬ plĭ yĕnuô ná angọ́ dó
aprọpryą shyosŏ yĕtahe. Bí a mẹ̃-
plṳ̃mẹhtuŏ htuŏhó tẹ̃plwŏkyă lŏlŏ¬
prẹ̃lukayă atẹ̃thṳ́ tahe akhĕnuô, a
ką kahtya dó mókhu rò a htya-
onyăo dó Cómarya dó aprọapryą
adu-ahtŭ tadû yĕtôprẹ̃ atakhu có-
htwó tôkyĕ.

Cómarya Aphúkhŭ Duklŏ Ná Mókhu Tanéphú Tahe

4 Cómarya aphúkhŭyĕ a htwŏhtya-
hó prẹ̃ dó adu-ahtŭ klŏlṓ có ná ta-
néphú o dó mókhu nuôtahe có. Yĕ-
nuôma a thyáhó ná a dyé aphú-
khŭ amwị̃ dó aduhtŭ klŏlṓ có
ná mókhu tanéphú nuôtahe amwị̃
có hó.

5 Lisăsĕkŭ răo ná Cómarya hé aphú-
khŭ phúyĕ,
"Nẹ̃ ma văphúkhŭ, yĕtônyĕrò,
vă htwŏ hó nẹ̃phĕ hó,"[c] a hé
phúnuô. Manárò Cómarya hé-
nókuŏ mókhu tanéphú phúnuô
tôprẹ̃¬ to.
Lisăsĕ răo pă dó aruô tômą̃ rò a hé,
"Vă ki htwŏ aphĕ pă, rò è ki
htwŏ văphú pă,"[d] ngọ́ phúyĕnuô
a hénókuŏ mókhu tanéphú tôprẹ̃
toto.
6 Bí Cómarya nŏhítą̃hó aphúkhŭ vyą́-
prẹ́* dó hekhu akhĕnuô, a hé,
"Cómarya a tanéphú lŏ¬ plĭ
bè cóbĕhtya phúkhŭyĕ,"[e] a hé
phúnuô.
7 Manárò Cómarya héke mókhu tané-
phú tahe ari-akyă,
"Cómarya nŏhtwŏhtya a ta-
néphú tahe phú kẹ́lathĕ nuô.
Èthĭ tahe nuôma Cómarya prẹ̃-
mẹtẹ̃phú tahe rò a nŏhtwŏhtya
èthĭ phú mikyą̃rahtŏ nuô,"[f] a hé
phúnuô.
8 Manárò, bí a héke aphúkhŭ ari-
akyă akhĕnuô,
"Kó¬ Cómarya nẹ̃htyĕnẹ̃-
kẹ́ nuô, a ki onyẹ̃dû tacṳ́prẹ̃
talèkrẽ pă¬. Nẹ̃ ki pótarí
nị́dû nẹ̃ kayă tahe ná tẹ̃có-
9 tẹ̃tẹ pă¬. Nẹ̃ mọnị́ tẹ̃ dó ató
tahe rò nẹ̃ théhtenị́ tẹ̃ dó athṳ́
tahe. Dó yĕ akhu-akhyĕrò
Cómarya dó a mą́ nẹ̃ Cóma-
rya yĕ nwóhtya hó nẹ̃ rò a
nŏ duklŏhtŭlṓklŏ cóhó nẹ̃ ná

1:6 Judaphú alẹ́klŏ o ná phúvyą́prẹ́ ma a nị́bè khódû tẹ̃dyaduzṳ̃nyą́ lŭ ná ucĕtazĕ tahe.

[c]Li Htuthéhtya 2:7 [d]Samuelè nyẹ̃ba tôba 7:14 [e]Li Dônyă 32:43 [f]Li Htuthéhtya 104:4

nẹ̈khŏnẹ̈thyó tahe hố. A dya-
dudyahtŭ hố nẹ̈, a dyéhố nẹ̈
tẹ̈théluǫ̈phòphŭ hố,”[g] a hé
lŭ phúnuô.
10 Htuŏrò a hékuŏ pǫ́ aphúkhŭ,
“Kố¬ Byacè, dố tôcô¬ ohtwŏ-
htya tyahíto akhĕnuô, nẹ̈ byályạ
nḭ́dû hekhu, nẹ̈ tĕlyạ nḭ́dû
11 mố́lẹ̈ tahe ná nẹ̈ takhu. He-
khu ná mố́lẹ̈ tahe ki pyékyă
lŏ pă manárò nẹ̈ ki oplehyă
tadû tacṵ́prẹ̈ pă. Hekhu ná
mố́lẹ̈ tahe ki lazẹ̈lamûkyă phú
hyecạlyẹ hyecạlwŏ nuôtahe
12 pă. Nẹ̈ ki kẹ́klyédwókyă èthĭ
tahe phú cạklŏdu nuô pă. Nẹ̈
ki htulya taple khókyă lŏ he-
khu ná mố́lẹ̈ tahe phú kayă
tôprẹ̈ htulya taplekyă ahye-
cạ nuô pă. Manárò nẹ̈ ki dya
nẹ̈ théplò khălé̤lé̤¬ pré pă. Nẹ̈
mǫ́nyĕnuô, a lŏpẹ́ cyạ́to,”[h] a
hépǫ́ phúnuô.
13 “Onyăo dố vă takhu cóhtwó
yĕtôkyĕ, rò onyă tuǫ́dố vă
nŏpóhố nẹ̈ ná prẹ̈ dố a thé-
hte nẹ̈ yĕtahe hyă cóbĕhtya
tuǫ́ nẹ̈ dố nẹ̈ khăduô khăshyé
pă,”[i] Cómarya hénố amố-
khu tanéphú tahe phúyĕnuô
tômŭ¬ to.
14 Kihéphúnuôrò, mố́khu tanéphú
tahe ma ŭpĕ? Èthĭ ma théhtwŏprẹ̈
dố a mẹ̈pẹ́ Cómarya atẹ̈mẹ̈ tahe.
Cómarya nŏmẹ̈cwǫ́ pẹ́ èthĭ ná kayă
dố a ki nḭ́bè tẹ̈mẹ̈lwóhteka pă tahe
agnĕ pré.

2

Tẹ̈mẹ̈lwóhteka Dố Adu

1 Dố pẹ̈ thégnĕhố ná Cómarya
aphúkhŭ ma adu-azặ phúnuô akhu-
akhyĕ, thyáphú pẹ̈ ki cuǫ́pẹ̈kyă tẹ̈-
mạ́tẹ̈có dố pẹ̈ nḭ́huŏ htuŏhố yĕnuô
tămẹ́ agnĕnuô, pẹ̈ bè dyazṵ́klŏ è.
2 Cómarya dyétặ pẹ̈phyĕpẹ̈phuŏ dố
nuôkhĕ tahe tẹ̈ritẹ̈kyă tôcô.* Rò
a hébètặ dĭtŭ ná mố́khu tanéphú
tahe. Rò kayă dố a nḭ́huŏ tẹ̈ritẹ̈-
kyă yĕtahenuô, a bè nḭ́dă krwŏmẹ̈
è. Kayă dố a nḭ́dă krwŏmẹ̈ kuŏŭ
to tahenuô, Cómarya ciryakyă htuŏ-
hố èthĭ phú a kò ná èthĭ nuôhố.
3 Phúnuôrò, khŏnyạ́yĕ pẹ̈ ki dyazṵ́
kuŏŭ tẹ̈mẹ̈lwóhteka adu-azặ yĕ to
hérò Cómarya ki cirya mạ́lakŏ cố pẹ̈
pă. Cómarya a tẹ̈mẹ̈lwóhteka aklyá-
aklŏ yĕnuô, Byacè anẹ́klǫ́ nḭ́dû hé-
sodônyă luŏ rẹ́lố pẹ́ ŭ hố. Rò kayă
dố a nḭ́huŏ lŭ héyĕ tahenuô a hé-
luŏplŏ pẹ́ dĭtŭ pẹ̈ ná tẹ̈mẹ̈lwóhte-
ka tẹ̈ritẹ̈kyă yĕtahe nuôma a mạ́lakŏ
4 cố phúnuô. Cómarya héluŏplŏ pẹ́-
kuŏpǫ́ ŭ ná dố tẹ̈mẹ̈lwóhteka tẹ̈ri-
tẹ̈kyă yĕnuôma atŏ mạ́lakŏ cố. Dố
tẹ̈mẹ̈mámẹ̈dyă, atẹ̈mẹ̈ tẹ̈prǫtẹ̈pryạ
tahe ná atẹ̈mẹ̈ tapạkhyéthu tahe
akhu-akhyĕ, a dyéluŏplŏ pẹ́hố ŭ ná
tẹ̈mẹ̈lwóhteka tẹ̈ritẹ̈kyă yĕnuôma a
tŏhố. Htuŏto, cṵ¬ dû atŏ Cómarya
athéplò rò a dyétặ kră pẹ́ ŭ tẹ̈cyạ́tẹ̈-
dè shyĕzṵ́ tahe. Rò a dyétặ dĭtŭ ná
Thé Săsĕ Byacè. Dố Thé Săsĕ Bya-
cè shyĕzṵ́yĕ tahe akhu-akhyĕ, Có-

2:2 Tẹ̈ritẹ̈kyă yĕtôcô nuôma tẹ̈thyótẹ̈thya dố Cómarya dyétặ Mosè nuôhố.

[g]Li Htuthéhtya 45:6-7 [h]Li Htuthéhtya 102:25-27 [i]Li Htuthéhtya 110:1

marya dyéluǒplǒ pę́hóǔ ná tę̀ritę̀kyă
yĕnuôma a tŏhó.

**Kayă Dó A Thŭcuó Pę̀ Dó Tę̀mę̀-
lwóhteką̀ Tôprę̀**

5 Pę̀ hé pę́ thĭ ná hekhuthĕ̀ ki ohtya
shyé¬ nopă ari-akyăyĕ nuôma, Cómarya nwóhtya tǫ́kuǒ mókhu tanéphú tahe dó a ki bè pótarí kuǒ tę̀-
6 agnĕ nuôto. A nwóhtya taple khóke
dó prę̀lukayă tôkyĕhó, mętĕhérò tę̀-
hébè odó lisăsĕ̀kŭ tôtǫ́ rò a hé,

"Kó¬ Cómarya, nę̀ cuó sŏtapą̀
pę́pă có prę̀lukayă tahe to ròma,
èthĭ rò kayăcó phútĕ tahe cótĕtĕ?
Èthĭ ma kayă dó angu̧-apri̧ okuǒŭ
to tahepré rò nę̀ cuó myákhwè ní̧-
dyé có èthĭ bá¬ yĕcó ròmamętĕ?

7 Nę̀ dyé prę̀lukayă tahe a ta-
ryĕshyosŏ dó acę́klǒ ná mókhu
tanéphú tahe taplǫ̂phú maná-
rò dókhyĕ nuô, nę̀ dyé khyĕthyá
èthĭ taryĕdutaryĕhtŭ, rò nę̀ mę̀-
lĭmętakhĕ̀ khyĕthyá èthĭ yĕtahe,
8 rò nę̀ nǒpótaríní̧ èthĭ lǒ¬ plĭ,"[j] a
hé phúnuô.

Bí Cómarya nǒpóhó tę̀lǒ¬ plĭ ná
èthĭ akhĕ̀pănuô, tę̀dó a pótǫ́to nuô
a o kyă pă tôcô¬ to hó. Manárò khŏnyą́khĕ̀ yĕnuô pę̀ myáhtye-
hí prę̀lu hekhuphú pólŏ̀hí tę̀lǒ¬
9 plĭ híto. Manárò, tę̀ritę̀kyă dó pę̀
thégnĕ mą́lakŏ nuôma mą́hó Jesŭ
yĕnuôhó. Bí è hyălyą dó hekhu-
yĕ akhĕ̀nuô, a ní̧bè tę̀taryĕshyo-
sŏ dó acę́klǒ ná mókhu tanéphú
tahe taplǫ̂phú, mętĕhérò, dó Cómarya abwíataryĕ akhu-akhyĕ, Jesŭ bè
khyáthyĕ pę́ dó pę̀ lǒ¬ plĭ agnĕ.
Dó Jesŭ khyáthyĕ akhu-akhyĕ, khŏ-
nyą́yĕ pę̀ thégnĕ ná Cómarya nǒ̀
mę̀lĭmętakhĕ̀, dyadudyahtŭ ŭ ná
Jesŭ hó.

10 Lǒ¬ tę̀tahe nuôma Cómarya agnĕ
lǒ¬ plĭ pré rò a byátą̀ ní̧dyé lǒhó
tę̀ pwǫ̆¬ tôcô hó. Thyáphú Cómarya
ki dyé pę́kuǒ prę̀lu kayă éprę̀ ná a
tę̀taryĕdu taryĕhtŭ tahe agnĕnuôrò,
a mę̀lómę̀băhtya hó Byacè Jesŭ ná
a nǒ khyácyę̀khyácǫ̂ lŭ yĕnuô hó.
Cómarya mę̀ tę̀ phúyĕ nuôma atŏ
pré. Rò Byacè Jesŭ ki htwŏ pę́ pę̀
prę̀thŭ klyá dó a ki mę̀lwóhteką̀
11 pę̀ tôprę̀ pă. Jesŭ mę̀ mwǫ̆plĭthĭ-
plo ką̀ prę̀luhekhuphú tahe a tę̀mę̀-
thǫ́ tahe. Prę̀luhekhuphú dó Jesŭ
mę̀ mwǫ̆plĭką̀ èthĭtę̀thǫ́ nuôtahe ná
Jesŭ yĕnuôma, aphĕ̀ cǫ̆́lŭ tôprę̀prę̀¬
tuǒ pré akhu-akhyĕ, Jesŭ é èthĭ ná
12 puǫ́vyą́ nuô a thĕ́tarę̆ to. Rò Jesŭ
hé Cómarya,

"Vă ki héluǒ pę́ vă puǫ́vyą́
tahe ná nę̀mwi̧ pă. Dó ŭ cóbu-
cóbĕ̀ pló lŭ aklămĕkŭ nuô, vă ki
htuthéhtya nę̀ pă."[k]

13 A hé kuǒpǫ́,

"Vă ki thélę̀ zǫ́ehtyaní̧
Cómarya."[l]

Rò a hé kuǒpǫ́,

"Vă otǫ́kuǒ ná phúmòphú-
khŭ dó Cómarya dyétą̀ vă tahe
bíyĕ."[m]

14 Phúmòphúkhŭ a é lŭ yĕtahenuô,
a o ná anę́klǫ́ thwihtyĕ dó a thyĕ-
cyą́yĕ akhu-akhyĕ, Byacè Jesŭ hyă-
lyą phyéní̧ kuǒdû prę̀lu hekhuphú
anę́klǫ́ dó a thyákuǒ dû ná èthĭnuô.
È htwŏhtya thyáná prę̀lukayă akhu-

[j] Li Htuthéhtya 8:4-6 [k] Li Htuthéhtya 22:22 [l] Isaia 8:17 [m] Isaia 8:18

akhyĕ, a thyĕ cyą. Thyáphú Jesŭ
ki mẹpyékyă khĭnéricyą khuklŏ dŏ
ŭ é ná Satan dŏ a o ná a tẹ̀prọ-
tẹ̀pryą shyosŏ dŏ a ki pŏtaríní tẹ̀-
thyĕ yĕtôduŏ agnĕnuô, a khyáthyĕ-
15 kyă athĕ. Htuŏto dŏ a khyáthyĕ hŏ
akhu-akhyĕ a plwŏhte palăkyă lŏhŏ
kayă dŏ a thĕisĕ tẹ̀thyĕ alẹ́ nuô-
tahe hŏ. Èthĭ yĕtahenuô a thyáhŏ ná
a htwŏ tẹ̀thyĕ acą̆ tahe hŏ, rò cá-
htya dŏ a opacẹ̆lyą́lú akhĕpă a thĕ-
16 isĕ lahyă tẹ̀thyĕ alẹ́. Pẹ̀ thĕ́gnĕplŏ-
plą́ cŏ hŏ ná Byacè Jesŭ mẹcwọ́-
kuŏ mŏkhu tanéphú tahe to. A mẹ-
cwọ́ taple pẹ́ dŏ Abraham aklwĭalyă
17 tahe. Phúnuô akhu-akhyĕ thyáphú
Byacè Jesŭ ki htwŏdû prẹ̀ dŏ a mẹ
Cŏmarya a tẹ̀phyétẹ̀mẹ phú bwídu-
khulŏ dŏ acŏ ná angọ́ rò a thĕzọ̀-
cyą́ ŭ tôprẹ̀, htuŏto thyáphú a ki
khyáthyĕpẹ́ dŏ kayă tahe a tẹ̀mẹthą́
tahe ki plwŏkyă agnĕnuô, a hyălyą
phyé prẹ̀lukayă alẹ́klŏ thyáná apuą́-
18 avyą́ yĕnuôtahe hŏ. Rò khŏnyą́yĕ,
anẹ́ Byacè nịdû yŏ myáhtyesítô
hyă bènŏ htuŏhŏ tẹ̀khyácyẹ̆khyá-
cą̆ tahe, tẹilo-ilyá tahe akhu-akhyĕ
kayă dŏ a myáhtye sítôbè ná tẹilo-
ilyá tahenuô a mẹcwọ́bĕ́ ŭ prĕ.

3

Jesŭ Htwŏ Pẹ̀ Prẹ̀lŭtyă Khuklŏ

1 Phúnuô akhu-akhyĕ, puą́vyą́
Krístuphú dŏ Cŏmarya é thĭ yĕ-
tahe¬ tanẹ myámŏ lahyă Jesŭ dŏ
Cŏmarya nŏhyă htwŏ lŭ ná prẹ̀-
hésodônyă Cŏmarya alą̆angọ́ ná
2 bwídukhulŏ yĕtôprẹ̀nuô. Phú Mosè
cŏ ná atẹ̀mẹ dŏ Cŏmarya a hiphú-
phyăphú tahe agnĕnuô, Byacè Jesŭ
yĕ, acŏ ná Cŏmarya dŏ a dyahtya
lŭ rò a nŏmẹ lŭ ná atẹ̀mẹ yĕnuô
3 tôprẹ̀. Kayă dŏ a isŏ hi yĕtômĕ
tôprẹ̀nuô, ŭ dyadudyahtŭklŏ è ná
hiyĕ tômĕ. Phúnuôhŏ Jesŭ nuô ŭ
4 tŏ dyadudyahtŭklŏ è ná Mosè. Hi
pwą̆tômĕ nuô ŭ prẹ̀isŏhtya è a onyă
tôprẹ̀prẹ̀ nuô amą́vă. Manárò prẹ̀
dŏ a isŏhtya tẹ̀pwą̆¬ tôcô nuôma
5 Cŏmarya pré. Mosè yĕnuô acŏ ná
atẹ̀mẹ dŏ Cŏmarya a hiphúphyă-
phú tahe agnĕ phú prẹ̀mẹtẹ̀phú
tôprẹ̀ nuôhŏ. Rò atẹ̀mẹ tahenuô,
a dyéluŏ byábą̆ one rẹ́ tẹ̀mą́tẹ̀-
cŏ tahe dŏ Cŏmarya ki dyéluŏ ŭ
6 shyé¬ nopă tahe agnĕ pă. Manárò,
Krístu yĕnuôma athyáná Mosè dŏ a
htwŏ prẹ̀mẹtẹ̀phú dŏ Cŏmarya ahi-
kŭ nuôtôprẹ̀ mą́to. È ma Cŏmarya
aphúkhŭ tôprẹ̀. È ma acŏ ná atẹ̀-
mẹ rò a myákhwèní a Phĕ̀ Cŏmarya
a hiphúphyăphú tahe. Pẹ̀ ki krwŏ
khŭkhŭhăhă plehyălă Krístu tuą́-
dŏ atadû htuŏto tẹ̀ dŏ Cŏmarya ki
dyé pẹ̀ yĕnuô, pẹ̀ ki myásŭ plehyă-
lă tuą́dŏ atadû hénuôma, pẹ̀ ma
Cŏmarya ahiphúphyăphú hŏ.

Tẹ̀okuŏ Tabĕthĕprá Dŏ Cŏma-
rya Akayă Tahe Agnĕ

7 Phúnuôrò Thĕ́ Săsĕ̀ Byacè hé,
“Yĕtônyĕ, thĭ ki nịhuŏ Cŏmarya
8 angọ́prą́htya hérò, khuklŏ́pryẹ̆
lahyă tă phú thĭphyĕthĭphuŏ nuô-
tahe tămẹ́ ní¬. Bí thĭphyĕthĭphuŏ
tahe o dŏ kẹ́sĕ̀htyĕkyą lọ́tamá-
khu akhĕnuô, a htésû Cŏmarya
rò a nịdă lahyă lŭngọ́ to. A mẹ-
9 myá lahyă Cŏmarya. Na lwĭshyĕ
akŭ, vă mẹpẹ́ kryá¬ èthĭ ĭtĕ nuô,
èthĭ myáhtye htuŏhŏ tadŭ́rò a

10 pṹ mẹmyá lahyă pă vă pré. Phú-
nuôrò vă théplòdu èthĭ rò vă hé
èthĭ, ‘Èthĭ ma kayă dố athéplò cố
kuŏ lahyă ná vă to tahe. Èthĭ thé-
gněplŏ lahyă tẹ̀ dố vă nŏmẹ̀ èthĭ
nuôtahe to,’ vă hé èthĭ phúnuô.
11 Phúnuôrò vă théplòdu èthĭ rò vă
hétặ̈kyă èthĭ ngọ́ tômŭ, ‘Htyĕkẹ́
dố vă ólyạ ná vă ki dyépẹ́ ná èthĭ
lẹ́okuố tabéthéprá yĕnuôtôpho
nuô, èthĭ nuŏnố pătо hố,’ vă isŏ
tặ̈kyă èthĭ phúnuô.”[n]
12 Vă puố̤vyá thĭ¬, rọ̀ nḭ́dyédû lahyă
thĭnẹ́ ní¬. Dya mŭmyá̤ricyá lahyă tă
thĭ théplò tămẹ́, thĭ dya thĭ théplò
ná thĭ zṹe kuŏŭ Cómarya dố a htwŏ-
prẹ̀ yĕtôprẹ̀ to, thĭ cuố taphăkyă dû
thĭgně phúnuô tahenuô mẹ tă lahyă
13 tă tôprẹ̀¬ tămẹ́ ní¬. Má̤tôkhónuô,
khŏnyá̤yĕ tẹ̀mẹ̀lwóhteká dố Cómar-
ya dyé pẹ̀ yĕ thyáphú tẹ̀thṹ ki ilo-
lahŏ tă thĭ tôprẹ̀¬ tămẹ́, thyáphú thĭ
ki khuklópryẹ̈ tă lahyă tôprẹ̀¬ tămẹ́
agněnuô, pwŏ̤nyĕnyĕ¬ dyéhĕdyére
mẹcwó̤khyĕlŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ ní¬.
14 Mẹtĕhérò, pẹ̀ tẹ̀zṹe Cómarya dố ka-
lúkhĕ nuô, pẹ̀ ki pṹmaryáni̤ è tuố̤-
dố atadû hérò, pẹ̀ htwŏhố prẹ̀mẹtố̤-
15 tẹ̀ ná Krístu hố. Tŭrò lisăsĕkŭ hé,
“Thĭ ki nḭ́huŏ Cómarya
angọ́prạhtya yĕtônyĕ hénuô
khuklópryẹ̈ tă lahyă phú thĭ-
phyĕthĭphuŏ khuklópryẹ̈ rò htésû
Cómarya rò nḭ́dă lŭngọ́ to nuô-
tahe mẹnuô tămẹ́ ní¬,”[o] a hé
phúnuô.
16 Kayă dố a nḭ́huŏ htuŏhố la-
hyă Cómarya angọ́prạhtya tadŭrò
a htésû Cómarya, a nḭ́dă lŭngọ́ to
tahe nuôma ŭpĕ? Kayă nuôtahe ma
mạ́hố Mosè éhteká èthĭ dố Egypt
17 kẹ́kŭ nuô tahehố. Cómarya thé-
plòdu cố èthĭ analwḭ̈shyĕ nuôtahe
ma ŭpĕ? Kayă dố a mẹthṹ Cómar-
ya rò a nŏthyĕkyă èthĭ dố kẹ́sĕhtyĕ-
18 kyạ lọ̈tamákhu nuôtahe mạ́to ĕ? Bí
Cómarya hétặ̈kyă èthĭ, htyĕkẹ́ dố
vă dyé èthĭ ná a lẹ́okuố tabéthéprá
agně nuôtôpho ma a nuŏ nḭ́nố pătо
a hé lŭ nuôtahe ma ŭpĕ? A hétặ̈-
kyă ngọ́yĕ nuôma, a héhố kayă dố a
19 nḭ́dă lŭngọ́ to nuôtahe hố. Phúnuôrò
dố èthĭ zṹeto akhu-akhyĕ, èthĭ nuŏ-
nḭ́ pă kẹ́ nuôtôba to nuôma pẹ̀ thé-
gněplŏ lŏ dûhố.

4

Lẹ́okuố Tabéthéprá Dố Cómarya Akayă Tahe Agně

1 Cómarya ólyạ tadûpă pẹ̀ tuố̤khŏ-
nyá̤ ná pẹ̀ ki nuŏnḭ́ dố lẹ́okuố ta-
béthéprá akhălẹ́ yĕnuô pă. Thyáphú
thĭ pwŏ̤¬ tôprẹ̀ ki nuŏnḭ́ kuŏ dố lẹ́-
okuố tabéthéprá dố Cómarya ólyạ
yĕ agněnuô, pẹ̀ bèrọ̀nḭ́ lahyă pẹ̀nẹ́.
2 Mẹtĕhérò pẹ̀ nḭ́huŏnố kuŏhố tẹ̀thé-
krṹmila phú pẹ̀phyĕpẹ̀phuŏ tahe nḭ́-
huŏnố htuŏhố nuôhố. Mẹtĕ hénuô
èthĭ nḭ́huŏnố tadŭrò, a yŏ phyésû
kuŏ lahyă ŭ tẹ̀thékrṹmila yĕ ná tẹ̀zṹ
to akhu-akhyĕ, a htwŏbwíhtwŏta-
3 ryĕ dố èthĭgně to. Manárò pẹ̀ dố
a zṹe yĕtahenuô, lẹ́okuố tabéthé-
prá dố Cómarya ólyạ yĕnuô pẹ̀ nuŏ-
nḭ́bé hố. Kayă dố a zṹe kuŏŭ Có-
marya to yĕtahe agněnuô, Cómarya
hé èthĭ,

[n]Li Htuthéhtya 95:7-11 [o]Li Htuthéhtya 95:7-8

"Vă théplòdu èthĭ rò vă hétą̆
plŭ́kyă hŏ̋ èthĭ, 'Htyĕkę́ dŏ̋ vă
ki dyé èthĭ lę́okuŏ tabéthéprá
agnĕ yĕtôba nuô, èthĭ nuŏ̋nŏ̋ pătо
hŏ̋,'"[p] a hé phúnuô.
Manárò lę́okuŏ tabéthéprá dŏ̋ Cŏ́-
marya ólyą́ ná a ki dyé ŭ pă yĕnuô,
a mę́ htuŏ̋pă cŏ́hŏ̋ dŏ̋ a byályą́
4 hekhu akhĕ̆ nuôpă cŏ́. Mę́tĕhérò
thuŏthyótônyĕ nuôtônyĕ ari-akyă
nuôma lisăsĕ̆kŭ héo tôtǫ́, "Nyĕthuŏ-
thyó akŭnuô Cŏ́marya mę́htuŏ̋ lŏ̋
atę̀mę́ rò bí thuŏthyótônyĕ nuôtô-
5 nyĕnuô a okuŏ́,"[q] a hé phúnuô. A
hé thyákhyĕlŭ a o tôtǫ́, "Htyĕkę́ dŏ̋
vă ki dyé èthĭ lę́okuŏ tabéthéprá
agnĕnuô, èthĭ nuŏ̋nŏ̋ pătohŏ̋" a hé
khyĕthyápǫ́ phúnuô.
6 Kayă dŏ̋ a nuŏ̋ńpă dŏ̋ Cŏ́marya
a lę́okuŏ tabéthéprá yĕnuô, a okyă-
pă tahehe. Manárò kayă mú¬ nu-
khĕ̆ tahe dŏ̋ a ńhuŏ̋ htuŏ̋hŏ̋ tę̀thé-
krŭ̧mila tahenuô, a yŏ ńdăkuŏ̋ la-
hyă Cŏ́marya angǫ́ to akhu-akhyĕ, a
ńbè kuŏ̋pă ŭ lę́okuŏ tabéthéprá yĕ-
7 nuô to hŏ̋. Phúnuôrò mǫ́nyĕ shuŏ-
khĕ̆ dŏ̋ ŭ ki nuŏ̋ dŏ̋ Cŏ́marya lę́okuŏ
tabéthéprá yĕnuô, a dya okhòdû
mǫ́nyĕ dŏ̋ aruô tônyĕ. A dya okhòpă
mǫ́nyĕ dŏ̋ aruô tônyĕ nuôma yĕtô-
nyĕ hŏ̋. Dŏ́khyĕ nanyę̀lĕnyę̀hŏ̋ nuô,
Cŏ́marya hésoluŏ̋ dĭtŭ́ pę́ angǫ́yĕ
tômŭ́ ná Davi phú vă răo htuŏ̋hŏ̋
nuô rò a hé,
"Yĕtônyĕ thĭ ki ńhuŏ̋ Cŏ́ma-
rya angǫ́prąhtya hérò khuklŏ́pryę̀
lahyă tămę́ ní¬"[r] a hé phúnuô.
8 Joshua thŭnuŏ̋ ŭ dŏ̋ Canan kę́kŭ
yĕnuô, a ki mą́lakŏ kę́ dŏ̋ Cŏ́marya
ólyąkyă lę́okuŏ tabéthéprá akhălę́
yĕ tôkę́ kihérò, Cŏ́marya hékhó tǫ́pă
mǫ́nyĕ dŏ̋ aruô tônyĕ takhyá¬ to.
9 Phúnuôrò, athyáná Cŏ́marya mę́-
htuŏ̋ atę̀mę́ nyĕthuŏthyó rò a okuŏ́
dŏ̋ mǫ́nyĕ thuŏthyótônyĕ nuôtônyĕ
nuôhŏ̋, Cŏ́marya akayă tahe ki ka-
nuŏ̋ okuŏ́ tabéthéprá kuŏ̋ ná Cŏ́-
10 marya pă. Mę́tĕhérò, phú Cŏ́marya
okuŏ́ dŏ̋ atę̀mę́ akŭnuô, kayă dŏ̋ a
nuŏ̋ńı dŏ̋ lę́okuŏ tabéthéprá dŏ̋ Cŏ́-
marya ólyą́ yĕtahenuô, a ki okuŏ́ la-
11 hyă dŏ̋ atę̀mę́ pă. Pę̀ phyĕphuŏ̋ dŏ¬
nyénu tahenuô, a yŏ ńdăkuŏ̋ Cŏ́-
marya angǫ́ to akhu-akhyĕ, a nuŏ̋-
ńı kuŏ̋ŭ dŏ̋ Cŏ́marya lę́okuŏ tabé-
théprá akhălę́ yĕnuô to. Thyáphú
pę̀ ki krwŏmyábŭ́ kuŏ̋ tă pę̀phyĕ-
pę̀phuŏ̋ tôprę̀¬ tămę́, htuŏto thyá-
phú pę̀ ki nuŏ̋ńı kuŏ̋ŭ dŏ̋ lę́okuŏ
tabéthéprá akhălę́ yĕ agnĕnuô, pę̀
tôprę̀ ná tôprę̀ ki yácŭ́ ryá tadû
rǫ́lŭ pó¬.
12 Cŏ́marya ala̤angǫ́ nuô, a htwŏprę̀
rò a mę́cyą́ tę̀. A htyă klŏ̋pă cŏ́ ná nĕ́
dŏ̋ a htyălŏ̋ nyę̀khónyę̀kyĕ tôbè. A
nuŏ̋ ibĕphĕ́ tuǫ́ cŏ́ dŏ̋ thĕ́htwŏprę̀ ná
théplò lę́o tǫ́lŭ akhălę́ nuô, htuŏ̋rò a
nuŏ̋ ibĕphĕ́ tuǫ́dŏ̋ htwo ná krwíkı̨́kŭ
lę́o khălę́ nuôtôpho cŏ́. A dyéhteluŏ̋
pę́ kayă théplò a tę̀tanę tahe ná a tę̀-
13 thézą́ dŏ̋ aryá ná a mŭmyą́ tahe. Lŏ̋
tę̀bèbyá tahenuô, a owóuŏ́bí cyą́ ná
Cŏ́marya to. Dŏ̋ anyĕhyănuô, athyá-
ná pę̀ okhăklǫ lŏplĭ pwǫ̆¬ tôprę̀ pré.
Pę̀ mę́htuŏ̋hŏ̋ tę̀tahenuô, ná pę̀ tanę
htuŏ̋hŏ̋ tę̀tahenuô, è myáhtye thĕ́-
gnĕ lŏ¬ plĭ cŏ́. Pę̀ bè hyă dyáso htya-
luŏ̋ lŏ̋ è pwǫ̆¬ tôcô pă.

[p] Li Htuthéhtya 95:11 [q] Hekhuhtwŏlú 2:2 [r] Li Htuthéhtya 95:7-8

Jesŭ Ma Bwídukhulŏ̄ Tôprę̄

14 Phúnuôrò, pę̄ pŭ̄klǭpŭ̄ma ryá la-
hyă pę̄ tę̄zŭ̄tę̄nyą́ dŏ̄ pę̄ ólyą htuŏ-
dyéhŏ̄ yĕnuô pó¬, mętĕhérò, pę̄ o
nı̨́dyé ná pę̄ bwídukhulŏ̄ yĕtôprę̄, rò
a cuŏnuŏ pę́hŏ̄ dŏ̄ pę̄gnĕ dŏ̄ mŏ-
khu hŏ̄. È ma Cŏmarya a phúprę̄-
15 khŭ Jesŭ yĕnuôhŏ̄. Pę̄ bwídukhulŏ̄
yĕtôprę̄nuô, a thę́gnĕ pę̄ tę̄hĕcę́recę́
tahe rò a thę́zǭ nı̨́dyé pę̄. Mętĕhé-
rò a myáhtye sítôbè nŏhŏ̄ ná tę̄ilo-
ilyá pwǭ¬ tôcô phú pę̄ myáhtye sí-
tôbè yĕnuô tadŭ́rò a mętheŭ́kuŏ tę̄
16 to. Phúnuôrò, pę̄ lobè tę̄ bíkhĕtĕ¬
bèbènuô, pę̄ tŏ hyănuŏ hăhă dŏ̄ pę̄
Cŏmarya dŏ̄ a thę́zǭnı̨́ ŭ yĕtôprę̄ a
lę́onyă anyĕhyă nuô. Rò pę̄ ki nı̨́bè
a tę̄thę́zǭ pă rò pę̄ ki myáhtyebè
abwídu-ataryĕhtŭ dŏ̄ a ki mę́cwǫ́ pę̄
yĕnuô pă.

5

1 Bwídukhulŏ̄ pwǭ¬ prę̄prę̄¬ nuô, ŭ
nwóhtya è dŏ̄ prę̄lukayă tahe aklĕ
pré rò ŭ dyahtya è dŏ̄ a ki mę́pę́ Cŏ-
marya atę̄mę́ dŏ̄ kayă lŏ¬ plĭ akhălé.
È kilŭkityăhtya pę́ ŭ tę̄tahe, htuŏto
thyáphú kayă tahe tę̄thŭ́ ki plwŏkyă
agnĕnuô, a ki lŭhtya pę́ ŭ tę̄phútę̄-
2 lyę tahe dŏ̄ Cŏmarya a o pă. Èthĭ
yŏ htwŏpré prę̄lukayă akhu-akhyĕ,
a mętheŭ́mę́plá lahyă pré. Phúnuô-
rò kayă dŏ̄ a thę́gnĕ tą̆tę̄ kuŏŭ tę̄-
mą́tę̄cŏ to rò a mętheŭ́mę́plá tę̄ tahe
agnĕnuô, èthĭ tanę thę́zǭcyą́ pę́kuŏŭ
3 to. Htuŏrò èthĭ nę́byacè nı̨́dû nuô, a
mętheŭ́mę́plá tę̄ akhu-akhyĕ, èthĭ bè
lŭhtya pę́ tŭ́pré kayă yĕtahe atę̄thŭ́
tahenuô mą́to, èthĭ bè lŭhtya nı̨́dyé
kuŏdû èthĭ tę̄thŭ́thŭ́.
4 Tôprę̄¬ ma ŭ dyahtyacyą́ nı̨́dyé-
dû ŭnę́ ná ŭ ki htwŏhtya bwídu-
khulŏ̄ nuô tôprę̄¬ to. Phú Cŏmarya
dyahtya Aròn ná a ki htwŏ bwídu-
khulŏ̄ tôprę̄nuô, kayă dŏ̄ a ki htwŏ
bwídukhulŏ̄ tôprę̄ nuôma, a ki mą́
prétŭ́ Cŏmarya tôprę̄ bè nwóhtya è
5 nuôpré. Phúnuôhŏ̄, thyáphú Krístu
ki htwŏ bwídukhulŏ̄ yĕnuô, a dya-
htya nı̨́dyédû anę́ mą́to, a mę́lĭmę́-
takhĕ nı̨́dyédû anę́ mą́to, Cŏmarya
dyahtya lŭ pré. Rò Cŏmarya hé lŭ,

"Nę̄ ma văphúkhŭ, yĕtônyĕrò,
vă htwŏ hŏ̄ nę̄phĕ hŏ́,"[s] a hé lŭ
phúnuô.

6 Cŏmarya hépǫ́ dŏ̄ aruô tômŭ,

"Nę̄ htwŏ bwídu tacŭ́prę̄ dŏ̄
athyáná bwídu Melchizedè dŏ̄
nuôkhĕ tôprę̄,"[t] a hé pǫ́ lŭ
phúnuô.

7 Bí Jesŭ ohtwŏprę̄ bí hekhuyĕ
akhĕnuô, a kwĭcŏbĕ lŏthulŏthé htya
Cŏmarya dŏ̄ a mę́siplę́cyą́ lŭ dŏ̄ tę̄-
thyĕyĕ tôprę̄, rò a ĕhtŏhtya mèthè-
htyĕ tą̆ cŏ. A shyalyą athę́plò rò a
thę́plòshyo nı̨́dă Cŏmarya ngǫ́ akhu-
akhyĕ, Cŏmarya nı̨́dă lŭ tę̄kwĭcŏbĕ.
8 Jesŭ htwŏ cŏ Cŏmarya aphúkhŭ tô-
prę̄ cŏ tadŭ́rò bí a khyábè tę̄cyę̄tę̄cŭ̄
akhĕnuô, a pŭ̄ phyénı̨́ dĭtŭ́pă tę̄nı̨́-
9 dă ngǫ́ dŏ̄ Cŏmarya a o. Bí Krístu
nı̨́dă htuŏlŏhŏ Cŏmarya angǫ́ pwǭ¬
tôcô akhĕnuô, è htwŏhtya pę́hŏ lŏ¬
kayă dŏ̄ a nı̨́dă lŭngǫ́ nuôtahe a tę̄-
mę́lwóhteką acŭ́cŭ́ ahtŭhtŭ a khă-
10 shyékhăryą hŏ. Rò Cŏmarya dya-
htya lŭ ná bwídukhulŏ̄ dŏ athyáná

[s]Li Htuthĕhtya 2:7 [t]Li Htuthĕhtya 110:4

bwídu Melchizedè mẹtẹ̀ dố nuôkhẽ̌
tôprẹ̀ nuôhố.

Dyérọ̀dyéryẹ̌ One Ná Ŭ Ki Vĭkyă Tă Tẹ̀zṹ Tămẹ́

11 Lo hé pẹ́ pọ́ thĭ ná tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuô
a o élă pă. Thĭ yŏ thégnĕplŏ pyą́-
zẹ́ dû thĭgnĕ akhu-akhyĕ, vă dônyă-
12 plŏ pẹ́ thĭ rò apyą́lă. Khŏnyą́rò thĭ
tŏ htwŏkuŏhố lahyă Thárá tahehố.
Manárò thĭ cuố lopă dûgnĕ lahyă
pré ŭ bè ithyó kạkhyĕ thĭ ná Cốmarya alą̆angọ́ dố akhăshyé prévă.
Thĭ tŏ ekuŏ hố ŭ sèepryẹ̌ hố tadŭ-
rò thĭ cuố ŏpă dûgnĕ pré lahyă nuộ-
13 htyĕ prévă. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ dố a ŏpă
dûgnĕpré nuộhtyĕ nuôma a thyápré
ná pacẹ̌ dố a ŏnúpă nuôpré. Tẹ̀cố-
tẹ̀tẹ ari-akyă nuô, a thégnĕ ékuŏlă
14 hí ŭ to. Manárò, sèe a pryẹ̌ nuôma
kayă dupré dố a ithyó thégnĕhyă
bènố htuŏhố anẹ́ dố a ki ibĕphé thé-
gnĕcyą́ tẹ̀ryá ná tẹ̀mŭmyą́ nuôtahe
agnĕ pré.

6

1 Phúnuôrò pẹ̀ dya-okyă lŏ̀ pẹ̀ tẹ̀-
ithyóithya pẹ́ ŭ Krístu ari-akyă dố
a khăshyékhăryą nuôtahe rò pẹ̀ cuố
plehyă kuŏpọ́ ŭ dố nyĕ rò pṹ ithyó
thégnĕ kuŏpọ́ ŭ dố kayă dupré́gnĕ
a tẹ̀ithyó yĕtahe pó¬. Kạkhyĕ hyă-
nyĕnyĕ¬ ŭ ithyó pẹ́ pẹ̀ tẹ̀ithyóithya
a khăshyékhăryą dố a hé, thĭ bè vĭ-
kyă tẹ̀mẹ dố abwí oto nuôtahe, rò
thĭ bè zṹe Cốmarya, tẹ̀ithyó phú-
yĕ tahenuô, pẹ̀ ki pṹthégnĕ kạkhyĕ
hyănyĕ păto, pẹ̀ ki cuố plehyă kuŏ-
2 pọ́ ŭ dố nyĕ pó¬. Tẹ̀plwŏhtyĕ ari-
akyă, dyahtya takhu dố ŭlọ tahe,
tẹ̀thyĕ ihtòkạkhyĕ, tẹ̀cirya tacṹprẹ̀
ari-akyă yĕtahenuô, pẹ̀ lo pṹ ithyó
3 thégnĕ tadû pă pẹ̀nẹ́ to. Ki Cốmarya
plwŏcuố plehyă pẹ̀ hérò pẹ̀ ki myá-
pṹ thégnĕhyă rọ́ pọ́ lŭ tẹ̀ithyóithya
dố acóazą̆ tahe dố nyĕ tôkyĕ pă.
4 Kayă dố a vĭkyă atẹ̀zṹ tahenuô
èthĭ zą nḭ́dû kạkhyĕ cyą́ pă anẹ́ ta-
khyá¬ to. Dố nuôkhẽ̌, èthĭ thégnĕ
htuŏhố Cốmarya a tẹ̀mą́tẹ̀có tahe
hố. Èthĭ myáhtye thégnĕhyăbènố
htuŏhố Cốmarya ashyĕzṹ rò a nḭ́-
bèrọ́ kuŏhtuŏhố Thé Săsĕ̀ Byacè ná
5 kayă dố aruôtahe hố. Cốmarya alą̆-
angọ́ nuô, aryá nyacó nuôma èthĭ
thégnĕhyă htuŏhố. Èthĭ myáhtye-
hyăbè nŏkuŏ htuŏhố Cốmarya a tẹ̀-
prọtẹ̀pryą shyosŏ dố a ki oluŏhtya
pẹ́ ŭ shyé¬ nopă tôhtŭ nuôtahe hố.
6 Èthĭ ki myáhtyehyă bènố htuŏhố tẹ̀-
yĕtahe rò a ki tarí cuốkhókyă ná Cố-
marya hénuô, a zą nḭ́ kạkhyĕ cyą́ pă
anẹ́ takhyá¬ to. Yĕnuôma a thyáhố
ná èthĭ mṹthyĕhtya khyĕthyá Cố-
marya aphúkhŭ dố krusulọ rò a mẹ
thétarẹ̌kyă Byacè Jesŭ dố ŭ tôplutô-
phè anyĕhyă hố.
7 Prẹ̀zṹetẹ̀phú dố athyáná hekhu dố
a cwíŏ tamŏmŏ kẹ́cṹhtyĕ rò a nŏthè-
htyatwọ́ thèhtyaryá pẹ́ prẹ̀mẹ-eprẹ́
mẹ-elyą́phú agnĕ tahenuô, Cốmarya
8 ki sŏri èthĭ pă. Manárò hekhuyĕ a ki
nŏdyáhtya pré thòshyámọ́ ná căcuọ́-
căpryąmọ́ tahepré hénuôma, abwí
o tôcô¬ to. Nyẹ̌tyato nuô Cốmarya
ki cirya èthĭ rò a ki sṹŭkyă èthĭ ná
mi pă.*

6:8 Phúnuôhố, Cốmarya ki cirya kayă dố athyáná hekhuyĕ nuôtahe pă.

9 Manárò khŏbŏ́thyó thĭ¬, pẹ̈ hécó
phúyĕ tadŭ́rò pẹ̈ zṹenḭ́ thĭ pré. Pẹ̈
zṹenḭ́ mą́lakŏ có ná thĭ ki mẹ pré
tẹ̈ryá tahe pă. Tẹ̈ryá yĕtahenuô, a
hyă dó thĭ nḭ́bèhó tẹ̈mẹ̈lwóhteką yĕ-
10 nuô a o pré. Cómarya ma a mẹ tẹ̈có
pré. Tẹ̈mẹ̈ryá dó thĭ mẹhtuŏhó tahe-
nuô a sŏtapą to. Tẹ̈mọ dó thĭ dyéluŏ
htuŏhó dó lŭgně ná thĭ mẹcwọ́ aka-
yă tahe rò thĭ mẹcwọ́ plehyă tadû-
11 pă èthĭ yĕnuô a sŏtapą pẹ́to. Pẹ̈ tẹ̈-
thézṹ ma phúyĕ: thyáphú tẹ̈ryá dó
thĭ théplòhtŭ opṓmyásŭ tahe ki lŏ-
htyabăhtya pẹ́ thĭ agnĕnuô, pẹ̈ thé-
zṹ dó thĭ pwŏ¬ tôprẹ̈ ki théplòshyo
mẹtuṓ lahyă dó atadû phú thĭ mẹ-
12 htuŏhó yĕnuô. Pẹ̈ thézṹ nŏhtwŏ thĭ
kayă taklĕ to. Mą́tôkhónuô pẹ̈ thézṹ
nŏ thyákuŏ thĭ phú kayă dó a zṹe rò
a khyáthédŏ tẹ̈ khŏnyą́ yĕnuôtahe
pré. Rò dó kayă yĕtahe mẹphúnuô
akhu-akhyĕ, èthĭ ki nḭ́bè lahyă Có-
marya a tẹ̈ólyą nuôtahe pă.

Cómarya A Tẹ̈ólyą Ma A Tą̆tẹ

13 Bí Cómarya ólyą angọ́ tômŭ ná
Abraham akhĕnuô, a byă htuŏhó
angọ́ ná a ki mẹ phú a ólyą nuô.
Kayă dó aduklŏ ná lŭ nuô a o tô-
prẹ̈¬ to akhu-akhyĕ bí a byălyą
angọ́ akhĕ, a pọ́ nḭ́dyédû amwḭ pré.
14 Cómarya hé lŭ, “Vă ólyą nẹ̈ ná vă
ki sŏri nẹ̈, vă ki nŏ orọ́oé nẹ̈klwĭ-
nẹ̈lyă tahe pă,”[u] a hé lŭ phúnuô.
15 Abraham opọ́ théplòhtŭnḭ́, rò dó-
khyĕnuô a nḭ́bè Cómarya ólyą lŭ-
ngọ́ nuôtômŭ.
16 Bí kayă tôprẹ̈prẹ̈ thézṹ dyéthégně
pẹ́ ŭ ná a tẹ̈hébè yĕnuôma a tŏpré
akhĕnuô, a byă nuŏnḭ́ a tẹ̈hébè ngọ́
yĕnuô ná kayă dó a o ná aprọapryą
shyosŏ tôprẹ̈prẹ̈ amwḭ. Mẹtĕhérò, a
ki byă phúnuô hérò, a mẹ okuó-
17 kyă tẹ̈klyéngă lŭ. Kayă dó a nḭ́bè-
hó Cómarya a tẹ̈ólyą tahenuô, Có-
marya thézṹ nŏthégně tą̆tẹ̈ èthĭ ná
phú Cómarya ólyą htuŏhó èthĭnuô,
a ki mẹ lóbă phúnuô pă, a htu-
lya taplekhó păto akhu-akhyĕ, dó
a tẹ̈ólyą akŭnuô, a byă nuŏpanḭ́
18 angọ́ bínuô. Phúnuôrò Cómarya dyé
lŏhó pẹ̈ a tẹ̈ólyą ná a tẹ̈byălyąnḭ́
angọ́yĕ nyẹ̈côlŏ hó. Cómarya lahŏ-
cyą́to akhu-akhyĕ, yĕnyẹ̈cô nuô a
htulya taple khócyą́ toto. Pẹ̈ dó a
klya tadwŏ owóouóbí hó dó Có-
marya a o tahenuô, dó Cómarya
htulya taple khócyą́ pă a tẹ̈ólyą to
akhu-akhyĕ, pẹ̈ théplòmọ théplòsŏ-
htya nyacó. Dó pẹ̈ théplòmọ théplò-
sŏ akhu-akhyĕ, tẹ̈myásŭ dó Cóma-
rya dyé pẹ̈yĕ nuô, pẹ̈ pṹma plehyă
19 tadû tuọ́bĕhó dó atadû hó. Pẹ̈ tẹ̈-
myásŭ yĕnuô athyáná lọ́du dó a cwi
okuóma thòklyĕdu dó pẹ̈ théhtwŏ-
prẹ̈ agně yĕtômĕ nuôhó. Phú bwí-
dukhulṓ nuôtôprẹ̈ nuŏcuó talwóbĕ
ná ikẹ̈ badu dó ŭ cọ́tą̆tṹbí è dó tẹ̈-
lŭtyă hŏkŭ nuôtôba, rò phú è nuŏ
tuọ́hó dó tẹ̈khălẹ́ săsĕ akŭ yĕnuô,
pẹ̈ tẹ̈myásŭ yĕ a klọ̀ma, a tą̆tẹ, rò
a thŭnuŏ tuọ́kuŏdûhó pẹ̈ dó Cóma-
20 rya anyĕhyă phúnuôhó. Jesŭ cuó-
nuŏrẹ́ pẹ́hó pẹ̈khălẹ́ dó nyĕ hó. A
htwŏ pẹ́hó pẹ̈ bwídukhulṓ dó a o
khyănyẹ̈ tacṹprẹ̈ yĕnuôhó. È yĕnuô
a thyáhó ná bwídu Melchizedè dó
nuôkhĕ tôprẹ̈hó.

[u]Hekhuhtwŏlú 22:17

7

Prẹ̀lŭtyă Khuklŏ Melchizedè

1 Melchizedè ma vḭ Salem akhwí
tôprẹ̀, rò a htwŏ Cŏmarya dŏ adulŏ
yĕtôprẹ̀ a bwídu tôprẹ̀. Bí Abraham
cuŏsápẹ́ htuŏhŏ khwí thĕlwḭ rò a
kạ dŏ klyálọ akhĕnuô, Melchizedè
2 cuŏ myásû lŭ rò sŏrisŏbŭ lŭ. Rò
Abraham dyépẹ́ lŭ lŏ‿ tặtẹ̀ dŏ a
nḭ́kạ nuôtahe pwíshyétôpwí. Mel-
chizedè amwḭ angọ́lasá arẹ́lŏ tômŭ̀
ma mạ́dû "Tẹ̀cŏ́tẹ̀tẹ akhwí." Htuŏrò
Salem angọ́lasá ma thĕplò kacŭ́kabĕ́
akhu-akhyĕ amwḭ o pọ́kuŏ dû, "Tẹ̀-
3 thĕplò kacŭ́kabĕ́ akhwí."[v] Melchi-
zedè aphĕ bèbè, amuọ́ bèbè, aphyĕ-
phuŏ klwĭlyă tahe bèbè, ŭ rămá-
rădyă okyă kuŏ è tôcô‿ to. A tẹ̀-
opacẹ̀lyạ ná atẹ̀thyĕ ari-akyă tahe-
nuô bèbè, ŭ rămárădyă okyă kuŏ lŭ
toto. È ma athyáná Cŏmarya aphú-
khŭ tôprẹ̀. A htwŏ bwídu tacŭ́prẹ̀.
4 È yĕ, a htwŏ ducŏ bá‿ tĕnuô ta-
nẹ̀myá lahyă mŏ. Pẹ̀phĕ̀ Abraham
dŏ amwḭ luŏhtyĕluŏkẹ́ cŏ yĕtôprẹ̀-
nuô‿ a dyépẹ́ cŏ lŭ pwíshyétôpwí
ná tẹ̀ dŏ a cuŏ sápẹ́ rò a phyékạnḭ́
5 nuôtahe cŏ. Khŏnyạ́rò tẹ̀thyótẹ̀thya
hé Levi aklwĭalyă dŏ a htwŏ bwídu
yĕtahe, èthĭ ki kwĭ pwíshyétôpwí dŏ
apuọ́vyạ́ Israelphú nḭ́dû tahe a o.
Israelphú yĕtahe nuôma, Abraham
aklwĭalyă tặkalyạ dĭtŭ́ nḭ́dû cŏ ta-
dŭ́rò Levi aklwĭalyă yĕtahe bè kwĭ
6 èthĭ prẽ. Melchizedè ma aklwĭalyă
tặ dŏ Levi mạ́to tadŭ́rò a phyé
pwíshyétôpwí dŏ Abraham a o. Rò
a sŏri Abraham. Abraham ma prẹ̀
dŏ a nḭ́bèhŏ́ Cŏmarya a tẹ̀ọ́lyạ tô-
7 prẹ̀ hŏ. Kayă dŏ a sŏri ŭ yĕtôprẹ̀-
nuô aduklŏ̀ ná kayă dŏ a nḭ́bè tẹ̀-
sŏri yĕtôprẹ̀ nuôma lẹ́thĕplò rare
8 akhălẹ́ oto. Judaphú prẹ̀lŭtyătẹ̀phú
dŏ aklwĭalyă tặkalyạ dŏ Leviphú
o yĕtahenuô, a phyésû pwíshyétô-
pwí yĕnuô dŏ kayă dŏ a ki thyĕ
pă yĕtahe a o prẽ. Manárò Melchi-
zedè yĕnuô, pẹ̀ thégnĕdû Cŏmarya
alặangọ́ hé ná athyáná a ohtwŏ-
9 prẹ̀ păprẽ. Htuŏto pẹ̀ hébẽ, Levi
aklwĭalyă dŏ a kwĭ pwíshyétôpwí
yĕtahenuô a dyé ná Abraham rò
Abraham dyé dĭtŭ́ ná Melchizedè
10 hŏ. Mẹ̀tĕhérò, bí Abraham myáhtye-
sû ná Melchizedè akhĕnuô, Levi hé
yĕtôprẹ̀nuô, a opacẹ̀lyạ híto. A opă-
prẽ dŏ aphyĕphuŏ Abraham anẹ́klọ́
pházye akŭ prẽ.
11 Bí Cŏmarya dyé Judaphú tahe tẹ̀-
thyótẹ̀thya akhĕnuô, a dyahtya prẹ̀-
lŭtyătẹ̀phú dŏ aklwĭalyă tặ dŏ Levi-
phú nuôtahe a o. Èthĭ bè lŭtyă-
htya pẹ́ ŭ phú tẹ̀thyótẹ̀thya tahe
o nuô. Leviphú prẹ̀lŭtyăphú yĕ-
tahe mẹ atẹ̀mẹ yĕtahe tadŭ́rò thyá-
phú ŭ ki htwŏhtya kayăcŏ́kayătẹ
agnĕnuô, èthĭ mẹcyạ́to. Phúnuôrò
Cŏmarya bè nŏhyăkhò tapledû prẹ̀-
lŭtyă dŏ aruô tôprẹ̀. Prẹ̀lŭtyă yĕtô-
prẹ̀nuô aklwĭalyă tặ dŏ Leviphú dŏ
aklwĭalyă tặ dĭtŭ́ dŏ Aròn a o yĕnuô
mạ́to. Bwídu yĕtôprẹ̀nuô, athyáná
12 Melchizedè nuôhŏ. Mẹ̀tĕhérò bí ŭ
htulya taple hŏ prẹ̀lŭtyă aklwĭalyă
akhĕnuô, ŭ bè htulya taple tuọ́-
13 kuŏ tẹ̀thyótẹ̀thya tahe. Byacè Jesŭ
Krístu dŏ pẹ̀ hé nḭ́dyé lŭrilŭkyă yĕtô-

[v] Hekhuhtwŏlú 14:18-20

prẹ̈ nuôma, a hyănuŏkyă hó̧ bwídu
dó̧ arẹ̄khĕ̈ nuôtahe akhăl̄ẹ̄ hó̧. È ma
Levi aklwĭalyă mą̈to. Aklwĭalyă tą̈
khódû dó̧ aruô tômuō̧ dó̧ ŭ ḗ ná
Juda aklwĭalyă phú prẹ̈lŭtyătẹ̈phú
tôprẹ̈ mẹ tẹ̈ dó̧ tẹ̈lŭrẹ̄ akhăshyé nuô,
aklwĭalyă yĕnuô, a mẹnó̧ kuŏŭ prẹ̈-
14 lŭtyă tẹ̈mẹ tôprẹ̈¬ to. Ŭ thégnĕ tą̈-
tẹcó̧ ná pẹ̈ Byacè Jesŭ Krístu yĕnuô,
aklwĭlyă kalyą̈ dó̧ Juda tômuō̧tôcô
a o. Dó̧ nuôkhĕ̈ ma, Juda aklwĭalyă
ki htwŏhtya prẹ̈lŭtyătẹ̈phú tahe pă
nuô, Mosè hénó̧ tôphuó̧¬ to.

Byacè Jesŭ Ma Athyáná Melchizedè

15 Bí prẹ̈lŭtyă dó̧ aruôtôprẹ̈ dó̧
athyáná Melchizedè dó̧ nuôkhĕ̈ tô-
prẹ̈ hyătuō̧hó̧ akhĕnuô, ŭ thégnĕplŏ
hyătọ̄klŏhó̧ tẹ̈ dó̧ pẹ̈ hé yĕnuôtahe
16 hó̧. Tẹ̈thyótẹ̈thya hé o ná kayă dó̧ a
htwŏhtya bwídu nuô, a bè klwĭlyă
tą̈kalyą̈ dó̧ tômuō̧muō̧ tôcôcô akŭ a
hé phúnuô, tadŭ̄rò Jesŭ hyă htwŏhó̧
bwídu yĕnuô, atŏ phú tẹ̈thyótẹ̈thya
héonuô mą̈to. Mą̈tôkhónuô, a htwŏ-
htya bwídu yĕnuô ná a tẹ̈ohtwŏprẹ̈
prọ̈pryą̈ shyosŏ dó̧ a htwŏprẹ̈ tacṵ̄-
17 prẹ̈ talèkrḗ yĕnuôhó̧. Mẹ̈tĕhérò lisă-
sĕkŭ hé,

"Nẹ̈ ki htwŏ bwídu tacṵ̄prẹ̈ dó̧
athyáná Melchizedè nuô pă"[w] a
hé phúnuô.

18 Phúnuô akhu-akhyĕ, tẹ̈thyótẹ̈thya
alyẹ̈ yĕnuô, ŭ dyataphăkyă è mẹ̈tĕ-
hérò a hĕcẹ̄recẹ̄ rò a mẹcwọ̄bḗ pẹ̈
19 to. Mosè a tẹ̈thyótẹ̈thya nuô a mẹcó-
mẹ̈tẹ̈ cyą̈ ŭ tôprẹ̈¬ to. Manárò khŏ-
nyą̈yĕ pẹ̈ tẹ̈myásŭ klyá athĕ̈ tôbŏ dó̧
aryáklŏ pă có ná tẹ̈thyótẹ̈thya yĕ-
nuô a o hó̧. Rò pẹ̈ hyănuŏphûhó̧ dó̧
Cómarya a o ná klyá athĕ̈ yĕtôbŏ ma
anḭ̄ hó̧.

20 Cómarya byătą̈ htuŏhó̧ angọ̄ ná
Jesŭ ki htwŏ bwídu tacṵ̄prẹ̈ pă. Ma-
nárò bí Levi klwĭlyăphú tahe htwŏ
bwídu akhĕnuô, a byă tą̈kuŏ angọ̄
21 ná èthĭ phúnuô tômŭ¬ to. Manárò,
Cómarya hé Jesŭ,

"Byacè byătą̈htuŏ angọ̄ rò a hé-
khó pătọ, rò a hé, 'Nẹ̈ ki htwŏhtya
prẹ̈lŭtyătẹ̈phú tacṵ̄prẹ̈ pă,'"[x]

Bí Jesŭ htya htwŏ bwídu akhĕ, Có-
22 marya hé lŭ phúnuô. Tẹ̈ŏlyą̈angọ̄
athĕ̈ dó̧ Cómarya mẹhtwŏhtya pẹ̄hó̧
pẹ̈ dó̧ pẹ̈ ki nḭ̄bè tẹ̈pală agnĕ yĕtô-
mŭ nuô, aryá klŏpă có ná tẹ̈ŏlyą̈angọ̄
dó̧ alyẹ̈ nuôtômŭ có. Mẹ̈tĕhérò, Có-
marya byălyą̈ htuŏhó̧ angọ̄ phúnuô
akhu-akhyĕ, Jesŭ ma mą̈hó̧ prẹ̈ dó̧
a ki mẹlŏbă tą̈tẹ̈ pẹ̄ pẹ̈ tẹ̈ŏlyą̈ athĕ̈yĕ
tômŭ tôprẹ̈ hó̧.

23 Tẹ̈ dó̧ a khó pă lŭ dó̧ aruô tôcô ma
mą̈hó̧ bwídu dó̧ nuôkhĕ tahenuô, a
thyĕ lahyă akhu-akhyĕ ŭ prẹ̈ htya
24 dĭtŭ̄ èthĭ akhăl̄ẹ̄ nuô a o élă. Mana-
rò Jesŭ yĕnuô, a ohtwŏprẹ̈ tacṵ̄prẹ̈
akhu-akhyĕ, a dyétą̈ dĭtŭ̄ pă prẹ̈lŭ-
tyă atẹ̈mẹ yĕnuô dó̧ ŭ khadăkŭ tô-
25 prẹ̈¬ to. Phúnuôrò kayă dó̧ a hyă dó̧
Cómarya a o rò a hyănuŏ dĭtŭ̄ dó̧
Jesŭ a o tahenuô, Jesŭ ki mẹlwóhte-
ką̈bḗ èthĭ khŏnyą̈yĕ tą̈plehyă acṵ̄cṵ̄
ahtŭhtŭ̄ có pă, mẹ̈tĕhérò thyáphú è
ki nuŏ kwĭthḗzọ̄bḗ pẹ̄ kayă phúnuô
tahe agnĕ dó̧ Cómarya a o nuô, a bè
htwŏprẹ̈ tacṵ̄prẹ̈.

26 Phúnuôrò, Jesŭ ma bwídukhulŏ
tôprẹ̈ dó̧ a mẹlŏbă pẹ̄ lŏlŏ¬ pẹ̈ tẹ̈lo

[w]Li Htuthéhtya 110:4 [x]Li Htuthéhtya 110:4

tahe. È ma a sǎsĕ, atẹ̀thṹ oto, athé-
plò mwǫ̀plĭthĭplo. Cómarya dya-
okhò taphă khódû lŭ ná prẹ̀ora-
phú tahe, rò a dyéohó lŭ dó khă-
27 lẹ́ htyalǒlóŭ tôpho hó. È ma athyá-
ná bwídukhulǒ dó aruô nuôtahe
mą́to. Pwǫ̀nyĕnyĕ‿ a lo lŭhtya rẹ́ló
nḭ́dyédû atẹ̀thṹ tahe htuǒrò a lŭ-
htya no pẹ́ kayă dó aruô tahe atẹ̀-
thṹ tahe phúnuô mą́to. Bí a lŭhtya
anẹ́ dó krusulǫ akhĕnuô, a lŭhtya
pré tôphuó rò a htuǒplṹ lă tacṹ-
28 prẹ̀ hó. Bwídu tahenuô, a tẹ̀thṹtẹ̀-
plá o pré lahyă tadṹrò tẹ̀thyótẹ̀thya
yŏ o akhu-akhyĕ, ŭ bè dyahtya èthĭ
pré. Manárò bí Cómarya dyétą̀htuǒ
hó tẹ̀thyótẹ̀thya yĕ dókhyĕ anyẹ̀lă-
hó nuô, a ólyą khòkhyĕpǫ́ tômṹ rò
a byănuǒ tǫ́nḭ́ angǫ́ bínuô. A byă-
tą̀ hó angǫ́ ná a dyahtya hó a phú-
prẹ̀khŭ dó atẹ̀thṹ oto, a lóbă yĕtôprẹ̀
ná a ki htwŏhtya bwídukhulǒ tacṹ-
prẹ̀ hó.

8

Jesŭ Ma Pẹ̀ Bwídukhulǒ Tôprẹ̀

1 Khŏnyą́yĕ, tẹ̀ dó a lodulǒ ŭ tôcô
dó vă thézṹ nŏthégnĕplŏ thĭ nuôma
mą́hó pẹ̀ bwídukhulǒ yĕtôprẹ̀ hó.
È ma Jesŭ hó. Khŏnyą́yĕ a onyăo
dó mókhu rò a onyăo dó Cómarya
dó alĭatakhĕ, aprǫapryą yĕtôprẹ̀ lẹ́-
2 onyăo acóhtwó nuôtôkyĕ hó. Khŏ-
nyą́yĕ a mẹ̀hó bwídukhulǒyĕ atẹ̀mẹ,
rò a mẹ hó dó tẹ̀khą̀lẹ́ sǎsĕ tôpho
akŭ hó. Lẹ́thûdu sǎsĕ mą́lakŏ yĕnuô
ŭ mẹ ná prẹ̀lukayă atakhu mą́to.
Byacè isóhtyanḭ́ ná anẹ́ nḭ́dûcó.
3 Bwídukhulǒ pwǫ̀‿ tôprẹ̀ nuô, ŭ
dyahtya è ná a bè lŭtyătẹ̀ htuǒrò a
bè lŭtyăhtya ná tẹ̀phútẹ̀lyẹ tahe dó
Cómarya a o. Phúnuôrò, pẹ̀ bwídu
dó adulǒ yĕtôprẹ̀nuô, a bè lŭtyă-
4 htya kuǒ tẹ̀ tôcôcô. Manárò Jesŭ
dó a htwŏ bwídukhulǒ yĕtôprẹ̀nuô,
bí a opă bí hekhuyĕ akhĕ, bwídu
dó a bèlŭbètyăhtya phú tẹ̀thyótẹ̀-
thya onuô, a yŏ odûhó akhu-akhyĕ,
5 a htwŏnḭ́ kuǒŭ bwídu to. Lẹ́thûdu
sǎsĕ dó prẹ̀lŭtyătẹ̀phú tahe nuǒmẹ
nḭ́dyé lŭ dó hekhu yĕtômĕ nuôma, a
myá byábŭkuǒ Cómarya a tẹ̀lŭhŏdu
mą́lakŏ dó mókhu nuôtômĕ pré. Lẹ́-
thûdu yĕtômĕ nuô a mą́lakŏ mą́to,
mą́pré dó mókhu a mą́lakŏ nuôtô-
mĕ a zą̀zǫzą̀kḭ́ pré. Mẹ̀tĕhérò, bí Có-
marya nŏisóhtya Mosè lẹ́thûdu dó
hekhuyĕ akhĕnuô, a hé lŭ, “Krwŏ-
mẹ byábŭ tą̀tẹryá thyákuǒlǒ phú
ŭ dyéluǒ htuǒhó nẹ̀ mókhu tẹ̀lŭ-
hŏdu azą̀zǫ dó sokhukhĕ nuôní,”[y]
6 Cómarya hé lŭ phúnuô. Jesŭ mẹ̀tẹ̀
phú bwídu tôprẹ̀nuô, aryá klǒpă
có ná prẹ̀lŭtyătẹ̀phú dó hekhu yĕ-
tahe mẹnuô có. Phúnuôhó, Cómar-
ya a tẹ̀ǒlyą athĕ dó Jesŭ phyéhyă-
nḭ́ yĕnuôma aryáklǒ pă có ná tẹ̀ǒlyą
alyẹ yĕnuô có. Tẹ̀ǒlyą athĕ yĕnuô,
a tate thélẹ̀htyanḭ́ tẹ̀ǒlyą dó aryáklǒ
tahe alǫ.
7 Tẹ̀ǒlyą rẹ́ nuôtômṹnuô, a ki lóbă-
hó hérò pẹ̀ lo pă tẹ̀ǒlyą ano yĕtômṹ
ki hyănuǒ plútaple pă lŭ khą̀lẹ́to hó.
8 Manárò Cómarya dya tẹ̀thṹ dó aka-
yă tahe alǫ rò a hé,

“Shuókhĕ dó vă ki mẹ tẹ̀ǒ-
lyą athĕ ná Israelphú tahe

[y] Li Hteką 25:40

bèbè, Judaphú tahe bèbè a ki
hyătuŏ̧pă," a hé phúnuô.
9 "Bí vă cwihte èthĭ ná vă ta-
khu rò vă éhteka̧ èthĭ phyĕphuŏ
dố Egypt kȩ akhĕ̀nuô, vă ŏlya̧
htuŏhố văngo̧ ná èthĭnuô a o
manárò tẹ̆ŏlya̧ khŏnyá̧yĕnuô, a
khódû ná nuô. Èthĭ cónná vă tẹ̆ŏ-
lya̧ yĕnuô to akhu-akhyĕ, vă tarí
cuốkhókyă vămèthè ná èthĭ hố,
Byacè héphúnuô.
10 Phúnuôrò, Byacè hé ná tẹ̆ŏlya̧
athĕ̀ dố vă ki ŏlya̧ ná Israel-
phú thĭ tahenuô, vă ki hé èthĭ
phúyĕ pă, vă ki sunuŏ vă tẹ̆-
thyótẹ̆thya tahe dố èthĭ athéplò
tẹ̆tanȩ akŭ pă. Vă ki rămáră-
dyăo vă tẹ̆thyótẹ̆thya tahe dố
èthĭ thếplòkŭ pă. Vă ki htwŏ èthĭ
a Cómarya pă rò èthĭ ki htwŏ
văkayă pă.
11 Bínuôakhĕ̀ pănuô, èthĭ
amyĕcôphú thyálŭ tahe bèbè,
apuŏ̧avyá̧klĕ̀ tahe bèbè, a lopă
ŭ ithyóithya èthĭ, 'Thégně la-
hyă Byacè ní¬' phúnuô pătohố.
Mȩtĕhérò cáhtya dố ŭ tanȩ patí-
lố lŭ tôprẹ̆ tuŏ̧dố ŭ tanȩdulố lŭ
tôprẹ̆nuô, a ki thégně lŏhố vă pă.
12 Vă ki thézŏ̧ní̧ èthĭ pă rò vă ki
plwŏkyă lŏ èthĭ atẹ̆mŭmyá̧ricyá̧
tahe pă rò vă ki sŏtapa̧kyă lŏ èthĭ
tẹ̆thứ tahe pă."[z]
13 Cómarya hé ná yĕ ma tẹ̆ŏlya̧
athĕ̀ tôcôhố akhu-akhyĕ, a nŏhtwŏ-
htyakyă tẹ̆ŏlya̧ alyȩ yĕnuô ná a lo
pătohố. Alyȩ-alwŏ hố, ŭ lopă lŭ
tohố, rò nyḝtyato pămа, a ki lamȩ́-
kyă hố.

9

Tẹ̆ŏlya̧ Alyȩ

1 Khŏnyá̧rò tẹ̆ŏlya̧ arȩ́ tômŭ dố Cố-
marya ŏlya̧kyă akayă tahenuô, a o
ná a tẹ̆cóbucóbĕ a tẹ̆thyótẹ̆thya lȩ́-
klŏlȩ́khya tahe ná lȩ́cóbĕ lȩ́thûdu
săsĕ dố prẹ̆lu kayă isóhtya ènuô
2 tômĕ. Lȩ́thûdu yĕnuô a o nyḝtó̧. Arȩ́
tôtó̧nuô ŭ dya-o ná mikŏrȩ́ tôkhu,
dĭrȩ́ htyalŏ tôkhu ná khốmŭ săsĕ
dố ŭ dyahtya o lŭ dố dĭrȩ́ htyalŏ-
khu tahe. Yĕtôtó̧ nuôma ŭ é ná tẹ̆-
3 săsĕ khălȩ́. Lȩ́thûdu a kadăkŭ lȩ́nuŏ
yĕnuô ŭ cŏ tặtŭ̧bí ná ikḝ tôba. Ikḝ
opă tôba dố ŭ cŏbí tặtŭ̧kyă dố nyĕ
tôtó̧ dố ŭ é ná tẹ̆khălȩ́ săsĕlố yĕnuô
4 tôtó̧. Khălȩ́ yĕtôtó̧ akŭnuô, tẹ̆lŭrȩ́-
htĕ dố ŭ lȩ́sứŭhtya ná tẹ̆nuŏ̧mŭnuŏ̧-
sŭ tahenuô a o tôkhu, htuŏrò tẹ̆ŏlya̧
tốsăsĕ dố ŭ lŏbí lŭ ná htĕ nuô a o
tômĕ. Dố tốyĕ akŭnuô, ŭ dyanuŏo
ná thŏbyáphú tômĕ rò ŭ sunuŏo
ná khốmŭmăna, ná Aròn ihtyábŏ
dố alè dyácȩ́htya nuôtôbŏ, ná tẹ̆me-
kyăngo̧ amŭshyé a tẹ̆ŏlya̧ lŏ̧ba nuô
5 nyḝba. Dố tốsăsĕyĕ akhunuô, ŭ byáo
mŏkhu tanéphú dố ŭ é ná cherubim
aplya takhĕyĕ nyḝprẹ̆ o rò a huóbítặ

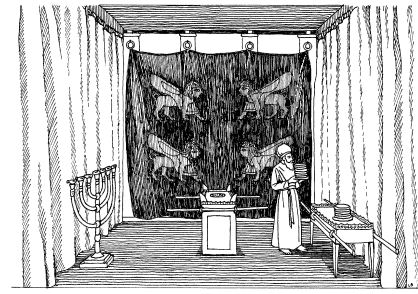

Dố lȩ́thûdu săsĕ akŭ (9:1)

[z]Jeremia 31:31-34

adá dố tốsăsẽ akhudố dố Cốmarya
lẹ̣plwŏkyă ŭ tẹ̣thứ̃ yĕ alọnuô. Lẹ̣dô-
nyăplŏ pẹ̣ thĩ nuô a o é¬ lăpă akhu-
akhyĕ, khŏnyạ̣rò hépwọ̣hédwŏ lŏ̃ pẹ̣
thĩ to.
6 Bí ŭ taritaryă dya tặ̣tŏtặ̣bè htuŏ̃-
lŏ̃hố tẹ̣yĕtahe dố akhălẹ̣ ná akhălẹ̣
akhĕnuô, pwọ̣nyĕnyĕ¬ bwídu tahe
nuŏ̃ dố lẹ̣thûdukŭ arẹ̣́lố tôtọ́ rò a
7 nuŏ̃mẹ lahyă a tẹ̣phyétẹ̣mẹ. Manár-
rò dố tẹ̣săsẽ lố̃ŭyĕ tôtọ́ akŭnuô, a
nuŏ̃nị́ prẽtứ bwídukhulố nuôtôprẹ̣
pré. Tônanuô a nuŏ̃pré tôphuố rò
a bè phyénuŏ̃nị́ thwi dố a ki lŭ-
htya nị́dyédû atẹ̣thứ agnĕ yĕnuô, ná
kayă dố a tanẹ tuọ́to rò a mẹthứ tặ̣-
8 tyạ́ tahe atẹ̣thứ agnĕ. Dố tẹ̣yĕ akhu-
akhyĕ Thế Săsẽ Byacè dyéluŏ̃ pẹ̣ pẹ̣,
ki ŭ nŏe nị́dyé tadûpă lẹ̣thûdu alyẹ
yĕtômĕ hérò klyálẹ̣́nuŏ̃ dố lẹ̣thû mạ́-
lakŏ yĕtômĕ akŭnuô, a lụmŏ híto.
9 Tẹ̣yĕtahe ma a thézự́ dyéluŏ̃khohố
pẹ̣ tẹ̣mátẹ̣dyă dố pẹ̣ htŭ̃khẽ khŏ-
nyạ́khẽ yĕtahe hố. A thézự́ zự̃luŏ̃hố
pẹ̣ ná tẹ̣lŭtẹ̣tyă yĕtahe ná tẹ̣phútẹ̣-
lyẹ dố ŭ lŭhtya è yĕtahenuô, a mẹ
mwọ̣plĩphuốcyạ́ pẹ̣ prẹ̣ hyă cốbucố-
10 bĕhtya tẹ̣yĕ tahe athếplò to. Tẹ̣lŭ-
tẹ̣tyă yĕtahenuô, a tate thếlẹ̣htyanị́
pré tẹ̣cốbucốbĕ a lẹ̣klŏlẹ̣́khya tahe
dố a hé ná yĕma enị́, yĕma ŏnị́ to,
tŏbè sĩplĩsĩplẹ̣́ nẹ̣́ phúyĕ phúnuô, a
hé yĕnuôtahe hố. Tẹ̣thyótẹ̣thya yĕ-
nuôma dố nẹ̣klọ́ pházye tôkyĕ, prẹ̣-
lukayă bè krwŏmẹ tuọ́dố Cốmarya
mẹtaple pẹ̣ èthĩ klyá athẽ tôbŏ.

Tẹ̣ỏlyạ Athẽ

11 Manárò khŏnyạ́yĕ Krístu hyă
htwŏhố phú prẹ̣lŭtyă khuklố dố
adulố ŭ tôprẹ̣ nuôhố. A phyéhyă-
nị́ pẹ̣ pẹ̣ tẹ̣twọ́tẹ̣ryá dố a o ná pẹ̣
khŏnyạ́yĕ tahe hố. A cuốnuŏ̃ htuŏ̃-
hố dố lẹ̣thûdu dố aduklŏ̃, a lốbăklŏ̃
ná kayă mẹnuô tômĕ akŭhố. Lẹ̣-
thûdu yĕnuô, kayă isố ná atakhu
tôprẹ̣¬ mạ́to, ŭ byályạ lŭ mạ́toto,
12 a o dố hekhu yĕnuô mạ́toto. Bí a
cuốnuŏ̃ lŭtyăhtyatẹ̣ dố tẹ̣khălẹ̣ săsẽ
lố̃ŭ yĕtôtọ́ akhĕnuô, a phyénuŏ̃nị́
pẹ̣ tahe athwi, pự́phẽ tahe athwi
nuômạ́to. A ki nuŏ̃ lŭtyăhtya-
tẹ̣ agnĕnuô, a phyénuŏ̃ nị́dyédû
ná athwi akhu-akhyĕ, a hyănuŏ̃
prẽ tôphuố rò ahtuŏ̃aplứ lăhố, rò
13 a mẹlwóhtekạ pẹ̣ tacự́prẹ̣ hố. Dố
pẹ̣ tẹ̣thyótẹ̣thya alyẹyĕ akŭnuô, pẹ̣
tahe ná pự́phẽlọ́ tahe athwi yĕ ná
pự́phú dố ŭ sứ̃ŭ htwŏlŏ̃ lŭ ná kố-
phè yĕtahenuô, ŭ bè pruố ná kayă
dố a taprómŭmyạ́ví ná tẹ̣cốbucốbĕ
alẹ́klŏ yĕnuô tôprẹ̣ alọ, mẹtĕhérò
thyáphú anẹ́klọ́ ki mwọ̣plĩthĩplo dố
aklŏ̃ tôkyĕ agnĕnuôrò, èthĩ mẹ-
14 mwọ̣plĩ lŭ phúnuô. Phúnuôrò, tanẹ
myámŏ̃ lahyă Krístu athwi yĕnuô, a
ki mẹ mwọ̣plĩ bŭphuốklŏ̃lố cố pẹ̣ ná
tẹ̣yĕtahe pă cố. Dố Cốmarya a Thế
Săsẽ ohtwŏprẹ̣ tacự́prẹ̣ akhu-akhyĕ,
Krístu lŭhtyahố anẹ́klọ́ dố atẹ̣thứ
o tôcô¬ to yĕ dố Cốmarya a o hố.
Thyáphú pẹ̣ ki mẹpẹ́ Cốmarya dố a
htwŏprẹ̣ yĕtôprẹ̣ atẹ̣mẹ agnĕnuô,
Krístu ki sĩplĩkyă pẹ̣ thếplò yĕtahe
ná pẹ̣ tẹ̣mẹ dố abwíataryĕ okuŏ̃ŭ to
yĕtahe ná athwi pă.
15 Dố tẹ̣ritẹ̣kyă yĕ akhu-akhyĕ, tẹ̣-
sŏri tacự́prẹ̣ dố Cốmarya ốlyạkyă pẹ̣
htuŏ̃hố kayă dố a é lŭ tahe ki nị́-
bèpă agnĕnuô, Krístu phyéhyănị́ pẹ̣
hố Cốmarya akayă tahe tẹ̣ỏlyạ athẽ
yĕtôcô dố Cốmarya a o hố. Thyá-

phú Krístu ki ihtaką rò plwŏhte pală
cuŏkyă kayă o dŏ tę̨ŏlyą alyę alę̨
nuôtahe agnĕnuô, a bè khyáthyĕ-
kyă athĕ. Dŏ a khyáthyĕ athĕ akhu-
akhyĕ, èthĭ nı̨̄bè bĕkuŏhŏ ucĕtazĕ, a
tę̨sŏrisŏbŭ tacı̨̄prę̨ dŏ Cŏmarya ŏlyą
htuŏhŏ yĕtahenuô hŏ.
16 Hékuŏrę̨ li tôba dŏ kayă tôprę̨-
prę̨ ki răokyă ná kayă yĕtôprę̨ ki
bènı̨ kayăthyĕ nuôtôprę̨ a ucĕtazĕ
hénuôma, thyáphú a ki nı̨̄bè ucĕta-
zĕ yĕnuô, a bè dyéluŏ ná kayă ră-
kyă liyĕ tôprę̨ ma a bè thyĕ htuŏhŏ,
17 phúnuô. Kayă dŏ a răkyă lithyĕ yĕ-
tôba tôprę̨nuô, a ki ohtwŏprę̨ pă-
prĕ hérò, liyĕtôba mę̨cyą̨ tôcô¬ to.
Manárò shyé¬ a thyĕ htuŏhŏ păma
tŭrò kayă nuôtôprę̨ phyénı̨ no kayă-
18 thyĕ nuôtôprę̨ a ucĕtazĕ prĕ. Phú-
nuô akhu-akhyĕ, thyáphú tę̨ŏlyą arę̨
nuôtômŭ ki cáhtya mę̨tę̨ agnĕnuô,
a lo tę̨phútę̨lyę dŏ ŭ lŭhtya lŭ yĕ-
19 nuô athwi. Bí Mosè héluŏ pę̨ htuŏ-
lŏhŏ kayă pwǫ̆¬ tôprę̨ ná lŏ¬ Cŏ-
marya mekyă a tę̨thyótę̨thya tahe
akhĕnuô, a phyé pų̆phú tahe athwi
ná pę̨ tahe athwi rò a kluŏ sĭlyą̨-
tǫ̆ ná htyĕ, htuŏrò a phyé thímísû-
lı̨ rò a boma ná thòphyă dŏ ŭ ę́ ná
hyssóphyăphú yĕtôphyă akhyĕ rò a
tasí ná li dŏ ŭ răo ná Cŏmarya a
tę̨thyótę̨thya a tę̨mekyăngǫ̆yĕ tôba,
htuŏto a tasínı̨ lŏ ná kayă pwǫ̆¬
20 tôprę̨. Mosè hé kayă tahe, “Thwi yĕ-
nuôma a mę̨klō̧mę̨ma hŏ Cŏmarya
tę̨ŏlyą dŏ Cŏmarya mekyă dŏ thĭ ki
krwŏmę̨kuŏ agnĕ nuôhŏ”[a] a hé èthĭ
21 phúnuô. Htuŏrò lę̨thûdu săsĕ yĕtô-
mĕ ná lŏ tą̆muŏtą̆tę̨ dŏ ŭ nŏe è ná
tę̨cóbucóbĕ agnĕ tahenuô, a tasí kuŏ
22 lŏ ná thwi phúnuônuô. Ki hé tą̆tą̆¬
ma, tę̨thyótę̨thya hé, tą̆tę̨ dŏ ŭ nŏe
è ná tę̨cóbucóbĕ agnĕ tahenuô, ŭ
bè mę̨mwǫ̆plĭ lŭ ná thwi nuô a phû
kírę̨ lŏ cŏ pwǫ̆tôcô. Thwi ki htwítą̆
to nuô, Cŏmarya plwŏkyăbĕ tę̨thŭ
tôcô¬ to.

Krístu Lŭhtya Anę̨ Khukhyĕ Cŏmarya Plwŏkyă Tę̨thŭ

23 Lę̨thûdu săsĕyĕ ná tą̆muŏtą̆tę̨ dŏ ŭ
nŏe è ná tę̨cóbucóbĕ agnĕ tahenuô,
ŭ mę̨ byábŭkuŏ mŏkhuyĕ a tą̆muŏ-
tą̆tę̨ tahe prĕ. Tą̆muŏtą̆tę̨ odŏ akŭ
pwǫ̆¬ tôcô nuô ŭ bè mę̨ mwǫ̆plĭ lŏ è
ná tę̨phútę̨lyę athwi phúnuô. Mana-
rò mŏkhu atą̆tę̨ mą̨lakŏ tahenuô, ŭ
ki mę̨ mwǫ̆plĭ è ná tę̨lŭhtya dŏ aryá-
lŏ klŏpă cŏ ná tę̨phútę̨lyę athwi-
24 yĕ nuô cŏ. Mę̨tĕhérò lę̨thûdu săsĕ
dŏ ŭ mę̨ ná kayă takhu rò ŭ myá-
bŭ mę̨kuŏ prĕ amuǫ̆klǫ̆ mą̨lakŏ yĕ-
tômĕ akŭ nuô, Krístu cuŏnuŏ bí-
nuô mą̨to. A cuŏnuŏ nı̨̄dû dŏ mŏ-
khu rò khŏnyą̨yĕ a kwĭthĕzō̧ pę̨ pę̨
25 dŏ Cŏmarya anyĕhyă. Bwídukhulŏ
yĕtôprę̨nuô, a bè phyénı̨ tę̨phútę̨lyę
athwi rò a nuŏ dŏ tę̨khălę̨ săsĕlŏ
nuôtôtǫ̆ pwǫ̆nana¬ cŏ tadŭrò Krístu
yĕnuô a nuŏ lŭhtya anę̨ tôphuŏ htuŏ
26 tôphuŏ phúnuô mą̨to. Ki Krístu lo-
nuŏ tamŏmŏ kuŏ phúnuô kihérò,
a tŏbè khyáthyĕ tamŏmŏ kuŏ athĕ
dŏ hekhu htwŏhtyalú akhĕ pă cŏ
kŏkŏ. A lo khyáthyĕ phúnuôto. Khŏ-
nyą̨yĕ bí hekhu kírę̨ phû¬ tadûhŏ
akhĕnuô, a hyă khyáthyĕ prĕ tô-
phuŏ rò a htuŏplŭ lăhŏ. Dŏ a lŭhtya-

[a] Li Hteką 24:8

nḭ́ anḕklǫ́ ná anḕyě akhu-akhyě, a
phyécuǒ taphăkyă prẹ̀lu kayă tahe
27 atẹ̀thū́ tahe hǒ. Kayă pwǫ̌¬ tôprẹ̀ bè
thyě prḗ tôphuǒprḗ. Rò a thyĕhtuǒ
pănuô, Cǒmarya ki cirya èthĭ pă.
28 Phúnuôhǒ thyáphú Krístu ki phyé-
cuǒ taphăkyă lǒ kayă éprẹ̀ atẹ̀thū́
tahenuô rò a khyáthyě prḗ tôphuǒ
prḗ. A hyă khyĕthyá pă tadū́rò a ki
hyă phyécuǒ taphăkyă pḗ pẹ̀ tẹ̀thū́
pănuô mą́to. A ki hyă mẹ̀lwóhte-
kạ kayă dǒ a opǭmyásū̆ lŭ nuôtahe
pă prḗ.

10

1 Khŏnyą́yě pẹ̀ thḗgnĕplŏ hǒ ná
tẹ̀thyótẹ̀thya dǒ Mosè dyakyă yĕ-
nuôma mą́prḗ tẹ̀ząązǫ tẹ̀mátẹ̀dyă
tôcôprḗ. Tẹ̀amą́lakŏ dǒ tẹ̀thyótẹ̀-
thya thḗzū́ zū̆luǒ yĕnuôma mą́hǒ
lǒ¬ tẹ̀twǫ́tẹ̀ryá dǒ a hyă dĭtū́ dǒ
Krístu a o yĕtahenuô hǒ. Tẹ̀thyótẹ̀-
thya yĕnuô a hé, pwǫ̌nana¬ tŏbè
lŭhtya tẹ̀phútẹ̀lyẹ yě akhu-akhyě,
mẹ̀lǒ́mẹ̀băhtya cyą́ pḗ prẹ̀lu kayă
2 to. Tẹ̀lŭhtya tẹ̀phútẹ̀lyẹ yĕnuô, a
ki mẹ̀mwǫ̌plĭ kayă dǒ a cǒbĕhtya
Cǒmarya tahe atẹ̀thū́ tôphuǒ prḗ
rò a htuǒplū́ lăhǒ kihérò, èthĭ tŏ
tanẹ nḭ́dyé kuǒ pă anḕ ná atẹ̀thū́
o pă to hǒ kŏkŏ. Kihéphúnuô rò
èthĭ tŏ okuǒkyăkŭ lǒ a tẹ̀lŭtyă-
3 htya nuôtahe kŏkŏ. Manárò èthĭ atẹ̀-
lŭtyăhtya yĕtahenuô, pwǫ̌nana¬ a
dyé thḗnḕhtyabè khyě èthĭ ná a tẹ̀-
4 thū́o phúnuô prḗ. Mẹ̀tĕhérò pū́phĕ̀-
lǫ́ athwi, pḗ athwi yĕtahenuô a phyé
taphăkyă cyą́ tẹ̀thū́ taki¬ to.

5 Phúnuô akhu-akhyě bí Krístu
hyălyą dǒ hekhuyě akhĕnuô, a
hé Cǒmarya,
"Ŭ lŭtyăhtya pḗ nẹ̀ tẹ̀phútẹ̀lyẹ
thĭtahe ná tẹ̀lŭtẹ̀tyă thĭ tahenuô,
nẹ̀ thḗzū́ to. Manárò nẹ̀ tarita-
ryă onehǒ vă nḗklǫ́ dǒ vă ki bè
lŭhtya è agnĕhǒ.
6 Ŭ sū́ū lŭhtya sĭduǒ cǒ tẹ̀phú-
tẹ̀lyẹ tahe dǒ tẹ̀lŭ rḗkhu bèbè,
tẹ̀plwŏkyă tẹ̀thū́ a tẹ̀lŭtẹ̀tyă yě
bèbè, nẹ̀ thḗplò okuǒtoto.
7 Phúnuôrò, vă hé, 'Phú ŭ răo
vărivăkyă dǒ lisăsĕ akŭnuô,
vă hé Cǒmarya, vă o prḗ, Kǒ¬
Cǒmarya, thyáphú vă ki hyă mẹ
pḗ nẹ̀ phú nẹ̀ thḗzū́ nǒmẹ vă nuô-
tahe agnĕnuôrò, vă hyătuǫ́hǒ,'"[b]
Krístu hé Cǒmarya phúnuô.
8 Byacè Krístu hérḗ, "Lŭtyăhtya tẹ̀-
phútẹ̀lyẹ yě bèbè, lŭtyăhtya thòthè
vèphŏ tahe bèbè, sū́ū lŭtyăhtya tẹ̀-
phútẹ̀lyẹ tahe bèbè, lŭtyăhtya tẹ̀lŭ
dǒ a ki plwŏkyă pẹ̀ tẹ̀thū́ tahenuô
bèbè nẹ̀ thḗplòoto," (Èthĭ lŭhtya tẹ̀-
lŭtẹ̀tyă yĕtahe phú Mosè a tẹ̀thyó-
tẹ̀thya onuô tadū́rò Byacè Krístu hé
9 kuǒdû phúnuô.) Phúnuôrò a hé pǫ́
khyĕthyá, "Thyáphú vă ki hyă mẹpḗ
nẹ̀ phú nẹ̀ tẹ̀thḗzū́ o nuôrò, myá-
mǒ¬ vă hyătuǫ́hǒ," a hé khyĕthyá
phúnuô. Phúnuôrò Cǒmarya dya ta-
phăkyă tẹ̀lŭtẹ̀tyă dǒ alyẹ-alwŏ nuô-
tahe ná tẹ̀lŭtyăhtya tẹ̀phútẹ̀lyẹ dǒ
alyẹ-alwŏ yĕtahe rò a htulya ta-
plekhókyă ná klyá dǒ athĕ tôbŏ.
10 Jesŭ Krístu yŏ mẹpḗ phú Cǒmarya
a tẹ̀thḗzū́ onuô, htuŏto dǒ a lŭ-
htya anḕklǫ́ tôphuǒprḗ rò a htuǒ-

[b] Li Htuthĕhtya 40:6-8

plṹ lăhṓ akhu-akhyĕ, a mẹ săsĕ
hṓ pẹ̀.
11 Bwídu pwṏ˜ tôprẹ̀ nuô, a bè ihtò
mẹ tẹ̀cṓbucṓbĕ̀ a lẹ́klŏlẹ́khya tahe
pwṏnyĕnyĕ˜ cṓ. Khălẹ́lẹ́˜ èthĭ bè
lŭtyăhtya tôphuṓhtuŏ̀ tôphuṓ. Tẹ̀-
lŭtẹ̀tyă yĕtahenuô a phyé taphă-
12 kyă cyą́ kayă tẹ̀thṹ tôcô˜ to. Ma-
nárò Krístu lŭhtya pẹ́ pẹ̀ tẹ̀thṹ
agnĕ yĕtahenuô, a lŭhtya tôphuṓ-
pré rò a htuŏ̀ plṹlă tacṹprẹ̀ hṓ.
Rò a ką onyăo hṓ dṓ Cṓmarya
13 atakhu cṓhtwó tôkyĕ hṓ. Khŏnyą́-
rò Jesŭ ki opṏ tuṏ shyé˜ Cṓma-
rya pṹma pẹ́ hṓ lŭ kayă dṓ a
thḗhte lŭ nuôtahe* pă, rò a ki
dya-o pẹ́hṓ lŭ dṓ akhăduô lẹ́zí
14 alẹ̀ nuô pă. Dṓ Krístu lŭhtya pré
anẹ́ tôphuṓ akhu-akhyĕ, kayă dṓ
è mẹmwṏplĭ htuŏ̀hṓ èthĭ tẹ̀thṹ
tahenuô, a mẹcṓmẹtẹ hṓ èthĭ tacṹ-
prẹ̀ hṓ.
15 Pẹ̀ thḗgnĕ ná tẹ̀hébè ngṏ yĕtô-
mŭ̀nuô atŏ pré. Mẹtĕ̀hérò, dṓ lisăsĕ
akŭnuô, Thḗ Săsĕ Byacè hé thyákuŏ̀-
dû phúnuô, rò a hé,
16 “Yĕma tẹ̀ŏ̀lyą athḗ dṓ vă ki
hébè taple ná văkayă tahe shyé˜
nopă agnĕ yĕnuô hṓ, Byacè hé
phúnuô. Vă ki sunuŏ̀ vă tẹ̀thyótẹ̀-
thya dṓ èthĭ athḗplòkŭ pă, rò vă
ki rămárădyă o tẹ̀thyótẹ̀thya yĕ-
nuô dṓ èthĭ athḗplò a tẹ̀tanẹ alọ
pă.”[c]
17 Htuŏ̀rò a hé pṏ,
“Vă ki sŏtapą́kyă lŏ̀ èthĭ tẹ̀thṹ
nuôtahe pă, ná tẹ̀mŭmyą́ricyą́ dṓ
èthĭ mẹ nuôtahe pă.”[d]
18 Phúnuôrò khŏnyą́yĕ Cṓmarya plwŏ̀-
kyăhṓ tẹ̀thṹ yĕtahe akhu-akhyĕ, lŭ-
htya tẹ̀lŭtẹ̀tyă dṓ a ki plwŏkyă pẹ̀
tẹ̀thṹ tahenuô a lo pătohṓ.

Zṹe Plehyă Tadûnḭ́ Cṓmarya

19 Phúnuôrò, vă puṏvyą́ thĭ˜. Dṓ
Jesŭ athwi akhu-akhyĕ, pẹ̀ hyă-
nuŏ̀ ná tẹ̀thḗplò khŭ̀hă dṓ tẹ̀khă-
lẹ́ săsĕ lṓŭ yĕtôpho ma anḭ́ hṓ.
20 Byacè Jesŭ khyáthyĕ athḗ dṓ pẹ̀-
gnĕ akhu-akhyĕ, è bámŏ pẹ́ hṓ pẹ̀-
klyá athḗ dṓ a dyé pẹ̀ thḗhtwŏprẹ̀
yĕtôbŏ. Klyá yĕtôbŏnuô, a cuṓnuŏ̀-
plú talwó bĕhṓ ná ŭ cṓtą̆tṹ ikẹ̀ badu
dṓ a mą́hṓ Krístu anẹ́klṏ yĕtôba-
nuô hṓ rò a cuṓtuṏhṓ dṓ Cṓma-
21 rya a o hṓ. Prẹ̀lŭtyă khuklṓ dṓ adu-
lṓŭ rò a myákhwènḭ́ Cṓmarya ahi
22 yĕtôprẹ̀nuô, pẹ̀ nḭ́bèhṓ è hṓ. Phú-
nuôrò pẹ̀ hyăphû lahyă dṓ Cṓma-
rya a o pó˜. Pẹ̀ ki hyă ná pẹ̀ thḗplò
dṓ acṓatẹ, ná pẹ̀ tẹ̀zṹ dṓ atą̆atẹ yĕ-
tahe pó˜. Mẹtĕ̀hérò, pẹ̀ thḗplò a tẹ̀-
tanẹ mŭmyą́yĕ, thyáphú a ki mwṏ̀-
plĭthĭplo agnĕnuô, ŭ sĭplĭkyă htuŏ̀-
hṓ pẹ̀ ná Krístu athwi hṓ. Htuŏto
pẹ̀nẹ́klṏ yĕnuô, ŭ sĭplĭ htuŏ̀hṓ ná
23 htyĕsḗ yĕnuôhṓ. Pẹ̀ ki pṹma nḭ́ryá-
dyé pẹ̀ tẹ̀myásŭ dṓ pẹ̀ hé pẹ́ htuŏ̀hṓ
ŭ yĕnuôtahe pó˜, mẹtĕ̀hérò pẹ̀ thḗ-
gnĕ ná Cṓmarya nuô acṓ ná a tẹ̀ṏ-
lyą rò a mẹphú a hénuô pwṏ˜ tô-
24 phuṓ cṓ. Pẹ̀ tẹ̀mọ nḭ́dyé lŭ tôprẹ̀ ná
tôprẹ̀ yĕ, thyáphú a ki o ḗhtya ná
o ḗhtya rò, thyáphú pẹ̀ ki mẹtẹ̀ dṓ
aryá tahe agnĕnuô, pẹ̀ ki tanẹ pẹ́-
kuŏ̀ ŭ dṓ pẹ̀ ki dyéhĕ̀dyére nḭ́dyé lŭ

10:13 Angṏlasá thyáná “khura” pẹ̀ hé nuôhṓ

[c]Jeremia 31:33 [d]Jeremia 31:34

tôprẹ̄ ná tôprẹ̄ phútĕ ari-akyă yĕta-
25 henuô prĕ́ pó¬. Kayă tahehe nuô,
a vĭkyă tẹ̄cóbĕ̄ tọ̄rọ̄lŭ tahe, manárò
pẹ̄ rò, vĭkyă kuŏ tă ŭ pẹ̄ lẹ́klŏ cóbĕ̄
tọ̄lŭyĕ phú èthĭ nuôtahe vĭkyă nuô
tămẹ́ ní¬. Mą̄tôkhónuô, pẹ̄ ki dyéhĕ̄-
dyére rọ́lŭ tôprẹ̄ ná tôprẹ̄ pó¬. Bya-
cè kírẹ́ hyăkhyĕ mọ̄nyĕmọ̄thĕ̄ yĕnuô
a phûhtyahŏ akhu-akhyĕ, pẹ̄ lé dyé-
hĕ̄dyére shyoklŏ nı̄dyé klŏlŏ pọ́ cŏ
lŭ tôprẹ̄ ná tôprẹ̄ pó¬.
26 Pẹ̄ nı̄bè htuŏhŏ tẹ̄mą̄tẹ̄cŏ a tẹ̄thĕ́-
khuthégnĕ rò pẹ̄ ki mẹ takè plehyă
tadûpă tẹ̄thû kihérò tẹ̄lŭtẹ̄tyă dŏ a
ki plwŏkyă pẹ̄ tẹ̄thû agnĕnuô a o
27 pă to. A okyă prĕ́tû tôcô dŏ pẹ̄ ki
opọ̄pré Cómarya a tẹ̄cirya ná mi-
kyą̄ rahtŏdu dŏ a ki ŭthyĕkyă lŏ¬
kayă dŏ a thĕ́hte Cómarya yĕtahe-
28 nuô pă. Mú¬ nukhĕnuô kayă dŏ
a mẹthû Mosè a tẹ̄thyótẹ̄thya tô-
prẹ̄prẹ̄ nuô, kayă thégnĕ kimą̄torò
thĕ́thuŏ ki zŭluŏbĕ́ mą́lakŏ lŭ tẹ̄-
thû hénuô, ŭ bè mẹ thyĕkyă lŭ, rò
29 ŭ bè thĕ́zọ̄ nı́ lŭ tôprẹ̄¬ to. Phú-
nuôrò thĭ tanẹ myámŏ kayă dŏ a
hé takhwótakè Cómarya aphúkhŭ
yĕtahe, rò a vĭkyă lŭ tahenuô, Có-
marya ki cirya cyẹ̄klŏnyă èthĭ pă.
Htuŏrò Krístu khyáthyĕ athĕ́ rò a
dyé htwŏhtya hŏ Cómarya a tẹ̄ŏlyą
athĕ yĕnuôhŏ rò Krístu sĭplĭkyă hŏ
pẹ̄ ná athwi hŏ. Phúnuôrò kayă dŏ
a dya ngụdupri̱du kuŏ Krístu athwi
to tahenuô, Cómarya ki cirya cyẹ̄-
klŏ èthĭ pă. Htuŏto kayă yĕtahe-
nuô a hé mŭmyą̄ricyą̄ Thĕ́ Săsĕ Bya-
cè dŏ a dyé èthĭ tẹ̄bwítẹ̄taryĕ yĕ-
tôprẹ̄ akhu-akhyĕ, Cómarya ki ci-
ryacyẹ̄ klŏlŏ cŏ èthĭ ná kayă dŏ
a mẹthû Mosè a tẹ̄thyótẹ̄thya nuô-
30 tahe pă. Mẹtĕhérò, pẹ̄ thégnĕdû hŏ
ná Cómarya hé, “Vă mẹlyẹ̄ kąkhyĕ-
sû èthĭ pă. Vă ki dyélyẹ̄ kąkhyĕsû
èthĭ phú èthĭ mẹthû htuŏhŏ nuô-
tahe pă,”[e] htuŏrò a hé kuŏ pọ́, “Bya-
cè ki cirya nı́dyédû akayă pă,” a
31 hé phúnuô.[f] Kayă dŏ a tą̄tŏ dŏ Có-
marya dŏ a htwŏprẹ̄ yĕtôprẹ̄ tẹ̄ci-
rya aklĕ tôprẹ̄prẹ̄nuô, a taròthĕ́ thé-
isĕ nyacŏ.
32 Tanẹhtya tuọ̄bè khyĕthyá lahyă
mú¬ nukhĕ bí thĭ nı́bè htuŏthĕ́-
mópă prĕ́ Cómarya atẹ̄lĭ akhĕnuô,
thĭ myáhtyebè élă tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cû tadû́-
rò thĭ khyáthĕplòhtŭbĕ́ lahyă prĕ́.
33 Tôphuŏphuŏ nuô ŭ mẹ takhwóta-
kè thĭ, ŭ mẹcyẹ̄mẹcû thĭ dŏ kayă
tôplutôphè anyĕhyă, tôphuŏphuŏ-
nuô thĭ cuŏ mẹcwọ́mẹkŏ tọ̄pẹ́kuŏ
kayă dŏ ŭ mẹcyẹ̄mẹcû èthĭ phú-
34 nuô tahe. Thĭ thĕ́zọ̄nı́ kayă dŏ ŭ
dŏtą̄ lŭ dŏ htŏkŭ nuôtahe. Ŭ pẹ́-
epẹ́ŏ pû̄phe cuŏkyă lŏ thĭ tą̄muŏtą̄-
tẹ̄ cŏ tadû́rò, thĭ dya thĕ́krû̄ lahyă
prĕ́ thĭ thĕplò, mẹtĕhérò thĭ thégnĕ
ná thĭ tą̄muŏtą̄tẹ̄ dŏ aryáklŏ rò a
oklọ̄ma tacû̄prẹ̄ yĕnuô a o élăpă dŏ
mŏkhu akhu-akhyĕ, thĭ thĕ́krû̄thĕ́lŏ
lahyă prĕ́,
35 Phúnuôrò dyashyo lahyă thĭ
thĕplò. Thĭ ki nı́bè tẹ̄mẹnı́khwókè
36 dŏ adu-azą̄ tahe pă. Thyáphú thĭ
ki mẹtŏ phú Cómarya thĕ́zû̄ nŏmẹ
thĭ nuô, htuŏrò thyáphú thĭ ki nı́bè
a tẹ̄ŏlyą dŏ a ŏlyą htuŏhŏ thĭ tahe
agnĕnuô, thĭ bèkhyáthĕplòhtŭ
37 lahyă. Mẹtĕhérò, lisăsĕkŭ hé,

[e]Li Dônyă 32:35 [f]Li Dônyă 32:36

"Nyẹ̆tyato pănuô, prẹ̀ dố a
kírẹ́ hyăyĕ tôprẹ̀ ki hyălĕ́ pă, a
mẹkhŏ̀mẹzŏ̀ păto.
38 Vă kayăcŏ́kayătẹ thĭ tahenuô,
dố a zṹenyą́e vă akhu-akhyĕ, a
ki htwŏprẹ̀ lahyă pă. Manárò
kayă dố a cuố taphăkhókyă ná
vă tahenuô, ătŏ vă thĕ́plò to,"[g]
lisăsĕ̀kŭ hé phúnuô.
39 Pẹ̀ ma kayă dố a cuố taphă khókyă
tahe, rò a cuŏ́tuṹ dố tẹ̀pyétẹ̀kyă pă
nuôtahe mą́to. Pẹ̀ ma kayă dố a zṹe
tẹ̀ tahe rò a ki nḭ́bè tẹ̀mẹlwóhteką pă
tahe hố.

11

Tẹ̀zṹ

1 Tẹ̀zṹ angǫ́lasá ma tẹ̀ dố pẹ̀ myá-
sŭ lŭ tahenuô, pẹ̀ zṹe klǫma nḭ́dûhố
ná pẹ̀ ki nḭ́bè hố. Htuŏto tẹ̀zṹ angǫ́-
lasá ma tẹ̀dố pẹ̀ myáhtyecyą́ híto
tahenuô, pẹ̀ zṹe klǫma tadû nḭ́pă
2 ná pẹ̀ ki nḭ́bè pănuôhố. Cŏmarya
htuthĕ́nḭ́ kayă mú¬ nukhĕ̀ tahe ma
mą́dố a o lahyă ná tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ phúyĕ-
nuô hố.
3 Dố tẹ̀zṹ akhu-akhyĕ pẹ̀ thĕ́gně ná
Cŏmarya byátą̆ mŏ́lẹ̆ akrṹakrṹ ná
angǫ́ prĕ́. Phúnuôrò tẹ̀ dố pẹ̀ myá-
htyecyą́ khŏnyą́khĕ̀ yĕtahe nuôma a
o dố tẹ̀dố pẹ̀ myáhtye cyą́to tahe a
o hyă prĕ́.
4 Dố tẹ̀zṹ akhu-akhyĕ, Abĕlè lŭ-
htya Cŏmarya nuô aryáklŏ ná Caino
atẹ̀lŭ. Cŏmarya phyésû Abĕlè a
tẹ̀lŭtyăhtya. Phúnuôrò, dố Abĕ-
lè atẹ̀zṹ akhu-akhyĕrò, Cŏmarya
dyahố lŭ phú kayăcŏ́kayătẹ̀ tôprẹ̀
nuôhố. Dố Abĕlè atẹ̀zṹ khukhyĕ, a
thyĕ htuŏhố tadŭ́rò a hébèpă pẹ̀ ná
atẹ̀zṹ ari-akyă.
5 Enoch yĕnuô bèbè, dố atẹ̀zṹ akhu-
akhyĕ, a sítôbènố kuŏ̆ŭ ná tẹ̀thyĕ
to, Cŏmarya ĕ́ką kahtya htwŏprẹ̀
lŭ dố mŏ́khu. Cŏmarya ĕ́ką mẹ́kyă
lŭ akhu-akhyĕ, ŭ myáhtyecyą́ pă lŭ
to. Mẹtĕhérò bí Cŏmarya ĕ́ką ka-
htya tyahí Enoch to akhĕ̀nuô, è ma
kayă dố a mẹtŏ Cŏmarya athĕ́plò
6 tôprẹ̀, lisăsĕ̀kŭ héphúnuô.[h] Tẹ̀zṹ ki
oto nuô, tôprẹ̀¬ ma ŭ mẹtŏbĕ́ Cŏma-
rya athĕ́plò to, mẹtĕhérò, lŏ¬ kayă
dố a hyă dố Cŏmarya a o tahenuô,
a bè zṹe ná Cŏmarya nuô a ohtwŏ-
prẹ̀ rò kayă dố a thĕ́plòshyo myápṹ
lŭ tahenuô a bè zṹe ná Cŏmarya ki
dyé èthĭ tẹ̀mẹnḭ́khwókè pă phúnuô.
7 Dố Noah atẹ̀zṹ akhu-akhyĕ, Cŏ-
marya dyérǫ̀ one lŭ tẹ̀dố a myá-
htye thĕ́gně híto dố a ki htwŏhtya
shyé¬ nopă nuôtahe. A bezṹbenyą́
Cŏmarya, a nḭ́dă lŭngǫ́ rò a isŏhtya
thòklyĕdu dố a ki mẹlwóhteką ná a
hiphúphyăphú agně tôbè. Dố Noah
tẹ̀zṹ akhu-akhyĕ, a dyéluŏ ná Cŏma-
rya ki cirya prẹ̀lu hekhuphú tahe pă.
Rò dố atẹ̀zṹ khukhyĕ, Cŏmarya dya-
hố è phú kayăcŏ́kayătẹ̀ tôprẹ̀ hố.
8 Bí Cŏmarya ĕ́ Abraham rò a nŏ-
htecuố lŭ dố kẹ́tôkẹ́ dố a ki dyé ná
lŭ pă akhĕ̀nuô, a tŏ htecuố tŏ bítĕ
tôphonuô a thĕ́gně to tadŭ́rò dố atẹ̀-
zṹ akhu-akhyĕ a nḭ́dă rò a htecuố.
9 Dố tẹ̀zṹ akhu-akhyĕ a cuŏo dố ŭruô-
htyĕ ŭruôkẹ́ dố Cŏmarya ŏ́lyą hố ná
a ki dyé lŭ nuôtôba. A cuŏo thyáná
myĕcôruôphú tôprẹ̀ rò a cuố isŏonḭ́

[g]Habaku 2:3-4 [h]Hekhuhtwŏlú 5:24

alę̄thû dố adĕuô nı̨dyé ná ikę̄ tahe rò
a cuốo pré dố lę̄thûkŭ. Rò a phúprę̄-
khŭ Isaac ná alyę Jacob dố a nı̨bè
thyákuŏ tę̄ólyą dố Cómarya a o yĕ
thégnĕnuô, a isóo thyákuŏ dû alę̄-
10 thû bínuônuô. Abraham mę phú Có-
marya hé lŭ nuô, mętĕhérò a opǭ
myásŭ̄nı̨ vı̨ dố akhăshyé klǫma ta-
cúprę̄ yĕnuô tôvı̨. Vı̨ yĕtôvı̨nuô, Có-
marya taritaryă one htuŏhó rò a isó-
htya nı̨htuŏdû hó ná ané.
11 Abraham muǭprę̄ lăhó, htuŏto
amĕ Sara ma a sŏphúphú tadûrò dố
atę̄zǭ akhu-akhyĕ, aphú obépă rò
a htwŏhtyabépă phĕ tôprę̄. A zǭe
ná Cómarya nuô acó ná a tę̄ólyą.
12 Abraham muǭprę̄ kírę̄ thyĕcóhó ta-
dûrò dố è tôprę̄pré rò aphúalyę ta-
henuô a orǫoé thyácóná sè dố mólę̄,
a oplu-ophè thyácóná lǭtamámû dố
htyĕdutavą htŭ dố ŭ dyálŏ pę̄ cyą̄pă
có to nuôtahecó.
13 Lŏ¬ kayă dố Cómarya ólyą dố a ki
dyé lŭ yĕtahenuô a zǭe tadûnı̨ Có-
marya tuǭ có bí a thyĕ lahyă nuô-
tônyĕ có. Tę̄ dố Cómarya ólyąkyă
lŭ dố a ki dyé èthĭ yĕtahenuô, a
nı̨bè híto, tadûrò èthĭ myáhtye one
rę̄ nyę̄¬ lăhó rò a thékrǭ phyésû one
rę̄hó tę̄ólyą yĕtahe hó. Èthĭ ólyą la-
hyă ná èthĭ ma a cuó htwŏ sĭprę̄ dố
ŭhtyĕŭkę̄ pré, rò èthĭ hyă okuólá-
kuŏ bí hekhuyĕ taplǭtaplyáphú pré,
14 a hé lahyă phúnuô. Kayă dố a hé la-
hyă phúyĕ tahenuô a dyéluŏ lą̄lĭcó-
hó ná èthĭ myápǭ nı̨dyé lahyă dûhó
15 ahtyĕkę̄ nı̨dû hó. Vı̨ dố Abraham ná
kayă yĕtahe htecuókyă yĕnuô, èthĭ
tanę ná vı̨ mą̄lakŏ dố èthĭgně mą̄to.
Mętĕhérò, ki a mą̄lakŏ hénuô, èthĭ
16 kanuŏkhyĕ nuôma anı̨ nyă pré. Ma-
nárò èthĭ myásŭ nethuô nyacó mó-
khu htyĕkę̄ dố a mǫklŏ yĕnuô tôba.
Phúnuôrò èthĭ é Cómarya ná èthĭ
Cómarya nuô, Cómarya thétarę̄to.
Dố Cómarya taritaryă one pę̄hó èthĭ
vı̨yĕ akhu-akhyĕ, a dyéluŏ hó ná
èthĭ tahe ki é Cómarya ná èthĭ Có-
marya nuô a thétarę̄ lahyă to.
17 Bí Cómarya męmyá Abraham
akhĕnuô, dố atę̄zǭ akhu-akhyĕ a lŭ-
htya aphúkhŭ Isaac. È nı̨bè Cómar-
ya a tę̄ólyą tadûrò a o taritaryă
one dố a ki lŭtyăhtya aphúkhŭ dố
18 a otû tôprę̄¬ tuŏ yĕnuô tôprę̄. Có-
marya hécó lŭ, “Vă ólyą ná nę̄klwĭ-
nę̄lyă tahenuô a ki hyătą dĭtû dố
Isaac a o pă.”[i] Tadûrò Abraham
o taritaryă dố a ki lŭhtya aphú-
khŭ dố a o pré tôprę̄¬ tuŏ yĕnuô
19 tôprę̄. Abraham tanę htuŏhó ná Có-
marya ki męhtwŏprę̄ kąkhyĕ bényă
pré Isaac phúnuô. Ki hé tątą ma a
thyáhó ná a nı̨bè kąkhyĕ aphúkhŭ-
yĕ dố tę̄thyĕ akŭ hó, mętĕhérò Có-
marya ki hé tątǭ lŭ to hénuô, a ki
męthyĕ mą̄nyă pré aphúkhŭ pré.
20 Dố tę̄zǭ akhu-akhyĕrò, Isaac sŏri
one aphú Jacob ná Esau ná tę̄sŏri dố
a ki nı̨bè dókhyĕ pă tahe.
21 Dố tę̄zǭ akhu-akhyĕrò, bí Jacob
kírę̄ phûthyĕ hó akhĕnuô, a sŏri
onekyărę̄ alyę mą̄hó Joseph aphú
thégně. A pǭma tatere pré a
ihtyábŏkhyĕ pré rò a cóbĕhtya
Cómarya.[j]
22 Dố tę̄zǭ akhu-akhyĕrò, bí Joseph
kírę̄ thyĕ akhĕnuô, a hékyă ná

[i]Li Htuthéhtya 21:12 [j]Hekhuhtwŏlú 47:31

shyé¬ nopă nuô, Israelphú tahe ki
htekạkyă bí Egypt kẹ́kŭ yĕnuô pă.
Rò a mekyă angọ́ ná shyé¬ thĭ hte-
kạhŏ́ pănuô, phyékạnị́ lahyă văkrwí
păní¬, a hékyă phúnuô.
23 Dŏ tẹ̀zṹ akhu-akhyĕrò, bí Mosè
opacẹ̆lyạhtuŏ akhĕnuô, amuọ́aphĕ
myáhtye ná pacẹ̆phú yĕtôprẹ̀nuô,
atwọ́ thĕtacá khódû akhu-akhyĕ,
èthĭ beuŏ nị́dyé lŭ thuŏlĕ̆. Khwí hétặ
cŏ angọ́ ná a ki mẹthyĕ lŏ Judaphú
a phúprẹ̀khŭ pacẹ̆phú tahe pă tadŭ́-
rò èthĭ thĕisĕ pă cŏ khwí a tẹ̀hébè
tặngọ́ yĕnuô to.
24 Dŏ tẹ̀zṹ akhu-akhyĕrò, bí Mosè
phúthè duhtya akhĕnuô, ŭ é cŏ lŭ
ná Khwí Pharao aphúprẹ̀mò aphú-
khŭ cŏrò, a nŏ é ŭ phúnuô tôprẹ̀¬
25 to. Mosè dyalyạ athĕplò, phû¬ ná
a kírẹ́ lṹ tẹ̀mọ taplộtaplyáphú dŏ
a ki dyé htwŏhtya tẹ̀thṹ yĕnuô, a
ki khyátọ́kuŏ tẹ̀cyẹ̆tẹ̀cṹ ná Cŏma-
rya akayă tahenuôma, a mọklŏ pă
26 cŏ a thĕzṹ phúnuô. Mosè dyalyạ
hŏ athĕplò, khyábè tẹ̀pacyẹ́ishyé dŏ
Krístu agnĕnuô, angụdupri̤du klŏpă
cŏ ná Egypt kẹ́ a tẹ̀duzạ́htyathĕ tahe
cŏ, mẹtĕhérò a opọ́myásṹ ná Cŏma-
rya ki dyé lŭ a tẹ̀mẹnị́khwókè shyé¬
27 nopă. Dŏ tẹ̀zṹ akhu-akhyĕrò, a hte-
cuŏ dŏ Egypt kẹ́kŭ. Khwí thĕplòdu
cŏ lŭ tadŭ́rò a thĕisĕ to. Mẹtĕhérò
a myáhtyehŏ Cŏmarya dŏ ŭ myá-
htyecyạ́ lŭ to yĕtôprẹ̀ akhu-akhyĕ,
28 a khyáthĕplòhtŭ plehyă lăpọ́ cŏ. Dŏ
tẹ̀zṹ akhu-akhyĕrò, a mẹ-ohtya pẹ́
ŭ pwĕ dŏ ŭ é ná tẹ̀cuŏtalwópwĕ.
Thyáphú tanéphú dŏ a mẹthyĕ phú-
vyạ́prẹ́yĕ ki hyă mẹthyĕ tă Israelphú
vyạ́prẹ́ tahe tămẹ́ nuô, a nŏ plŏlŏ ŭ
thímíthwi dŏ kadălọ.
29 Dŏ tẹ̀zṹ akhu-akhyĕrò, Israelphú
tahe kạkanuŏ cuŏtalwóbĕ̆kyă Htyĕ-
lị̤dutavạ yĕtôò dŏ a thyácŏ́ná klyá
cuŏ dŏ khŏlŏkhukră yĕnuô cŏ. Ma-
nárò bí Egyptphú tahe krwŏnuŏ kuŏ
akhĕnuô, èthĭ lacŭ́ thyĕkyă lŏplĭ cŏ.
30 Dŏ tẹ̀zṹ akhu-akhyĕrò, bí Israel-
phú tahe cuŏ tavạ htuŏhŏ vỵ̆ Jeriko
thuŏthyótônyĕ akhĕnuô, vỵ̆ŭ htya-
lŏ latặprọ̀kyă.
31 Dŏ vỵ̆ Jeriko akŭnuô, himyáphè-
muọ́ dŏ amwị̆ ná Rahab otôprẹ̀. A yŏ
zṹe Cŏmarya akhu-akhyĕ, bí ŭ mẹ-
thyĕ kayă dŏ a zṹe Cŏmarya to tahe
akhĕnuô, ŭ mẹthyĕ tuọ́kuŏ lŭ to.
Mẹtĕhérò a yŏ ĕmọsû Israelphú dŏ a
nuŏ htŭmyá kẹ́bínuô tôkẹ́ akŭ nuô-
tahe dŏ ahikŭ akhu-akhyĕ, ŭ mẹ-
thyĕ tuọ́ lŭ to.
32 Vă lo héluŏ pẹ́ pọ́ thĭ matĕ? Vă ki
héluŏ pẹ́ pọ́ thĭ ná Gideon, Barak,
Samsone, Jephtha, Davi, Samuelè
ná prẹ̀prọ tahe ari-akyă hérò ashuŏ-
33 akhĕ o pă to. Dŏ tẹ̀zṹ akhu-akhyĕrò,
èthĭ yĕtahenuô, a sápẹ́ htyĕkẹ́ tahe.
Èthĭ pŏtẹ̀ cŏcŏtẹtẹ rò a nị́bè tẹ̀ dŏ
Cŏmarya ŏlyạ èthĭ nuôtahe. A mẹpẹ́
lahyă ăyăthĭ rò ăyăthĭ tahenuô a
34 ạ èthĭ to. Èthĭ mẹpỵ̆bĕ́ lahyă mi-
kyặ rahtŏdu tahe. Èthĭ siplĕ́bĕ́ la-
hyă ná ŭ sŭthyĕ èthĭ ná dihtónĕ́-
kuŏ tahe. Èthĭ hĕ̆cẹ̆recẹ́ prĕ́ tadŭ́-
rò èthĭ htwŏhtya kayă dŏ ashyo-
asŏ nyacŏ tahe. Èthĭ nị́bè tẹ̀taryĕ-
shyosŏ dŏ tẹ̀sátẹ̀pặ agnĕ rò a mẹ-
pẹ́kyă htyĕruô kẹ́klŏphú dŏ a thĕ-
35 htethĕ́hă èthĭ tahe. Dŏ tẹ̀zṹ akhu-
akhyĕ, prẹ̀mò tahehenuô, aklwĭalyă
tahe thyĕ htuŏhŏ tadŭ́rò a nị́bè kạ-
khyĕ khyĕthyá èthĭ dŏ tẹ̀thyĕ akŭ.
Prẹ̀zṹetẹ̀phú tahehenuô, ŭ mẹcyẹ̆-

mẹcṵ̂ èthĭ. Ŭ hé èthĭ ná èthĭ ki vĭ-
kyă lahyă atẹ̏zṵ̂ hérò, ŭ ki plwŏhte
pală cuŏkyă èthĭ tadṵ̂rò a cṵ̏sû ŭ
to. Dŏ èthĭ mẹphúnuô akhu-akhyĕ,
ŭ mẹcyĕ̏mẹcṵ̂thyĕ èthĭ. Manárò,
shyé¬ èthĭ thyĕ ihtòkạ̏khyĕ hŏ pă
tônyĕnuô, thyáphú èthĭ ki nḭ̏bè la-
hyă tẹ̏ohtwŏprẹ̏ dŏ a mọlŏ ná yĕtô-
htṵ̂ agnĕnuôrò, èthĭ mẹ lahyă phú-
36 nuô pré. Tahehenuô, ŭ mẹ thétarẹ̏
lŏplĭ èthĭ, ŭ pacyẹ̏ishyé lŏplĭ èthĭ,
rò ŭ mṵ̂ èthĭ ná suplyẹ̏-iplí, tahe-
henuô ŭ cŏklọ̏ èthĭ ná suplyẹ̏tọ̏hté,
37 rò ŭ dŏnuŏ èthĭ dŏ htŏkŭ. Tahehe
nuô ŭ tạ̏thyĕ èthĭ ná lọ̏, ŭ dṵ̂tṵ̂
khăkwo èthĭ ná htédṵ̂badu, ŭ sṵ̂-
thyĕ èthĭ ná dihtó nékuŏ. Èthĭ lĕ-
cuŏ lahyă rò a kṵ̂thyá lahyă pré
thímíphá, pẹ̏phá tahe, èthĭ sŏryạ̏-
sŏphá nyacŏ, ŭ mẹcyĕ̏mẹcṵ̂ èthĭ. Ŭ
38 pẹ̏epẹ̏ŏ lŏ̀ èthĭ tahe. Kayă yĕtahe-
nuô aryá talwósṵ̂lṵ̂ cŏ rò a kò pă
cŏ ná hekhuyĕ to. Èthĭ ohtwŏprẹ̏
bí hekhu yĕnuô, a bè cuŏlĕ tavạ
thyáná kayă dŏ a sŏdŏhi sŏdŏpré
tahe, èthĭ bè cuŏo pré khălẹ̏ dŏ
kayă cuŏotuŏ tôprẹ̏¬ to tahe akhă-
lẹ̏ pré.
39 Dŏ èthĭ tẹ̏zṵ̂ akhu-akhyĕrò, lŏ¬
kayă yĕtahenuô, Cŏmarya myámọ
nḭ́dyé nyacŏ èthĭ. Manárò lŏ¬ Cŏ-
marya ŏlyạ̏kyă tahenuô, èthĭ nḭ́bè
40 kuŏŭ to. Mẹtĕhérò tẹ̏ dŏ aryá-
klŏ ná yĕtahenuô, Cŏmarya taze-
one pẹ̏ htuŏhŏ dŏ pẹ̏gnĕ rò a
ki dyé ná pẹ̏ pă. Cŏmarya dya-
lyạ htuŏhŏ athéplò ná pẹ̏ tŏbè
nuŏ opa tuọ̏kuŏ ná kayă mú¬
nukhĕ tahe. A tẹ̏taze-one nuôma
mạ̏hŏ pẹ̏ ki mẹlŏmẹbă tọ̏rọ̏kuŏ ná
èthĭ yĕnuôhŏ.

12

Pẹ̏ Phĕ Cŏmarya

1 Phúnuôrò, kayă dŏ a dyéluŏnḭ́ pẹ́
pẹ̏ ná a tẹ̏zṵ̂tẹ̏nyạ́ yĕtahenuô, a o
tavạplutavạphè cŏ ná pẹ̏. Phúnuô
akhu-akhyĕ, pẹ̏ ki vĭkyă kyă tẹ̏pwọ̏¬
tôcô dŏ a mẹ dídyă tạ̏tṵ̂ pẹ̏ tahe ná
tẹ̏thṵ́ dŏ a mẹ taphuô lakhṵ́kyă pẹ̏
yĕtahe pó¬! Rò pẹ̏ myárọ̏lŭ ŭ dyé
pẹ́ pẹ̏ mábŏ dŏ pẹ̏nyĕhyă yĕ rò pẹ̏
ki khyáthéplòhtŭ klyahyătuọ̏ dŏ a
2 o nuô pó¬. Athyáná kayă klya tahe
myátŏdĕ hyătŏ tṵ̂pré tẹ̏mẹpẹ́mábŏ
yĕnuôhŏ, phúnuôrò pẹ̏ ki myátŏ-
dĕ hyă prétṵ́ Jesŭ pó¬. Mẹtĕhérò è
ma pẹ̏ tẹ̏zṵ̂tẹ̏nyạ́ a khăshyékhăryạ
tôprẹ̏. Htuŏto, è ma prẹ̏ dŏ a mẹlŏ-
mẹbă pẹ́ hŏ pẹ̏ tẹ̏zṵ̂tẹ̏nyạ́ tôprẹ̏. A
khyáthyĕ htuŏpăma, a thégnĕ one
htuŏhŏ ná a ki nḭ́bè tẹ̏théluọ̏phò-
phṵ̂ pă akhu-akhyĕ, a tŏbè khyá-
thyĕ cŏ dŏ krusulọ cŏ tadṵ̂rò a thé-
tarẹ̏ tôcô¬ to. Khŏnyạ́rò a onyăo hŏ
dŏ Cŏmarya a lẹ́onyă htyalŏ dŏ cŏ-
3 htwó nuôtôkyĕ hŏ. Thyáphú thĭ mẹ
tẹ̏ryá rò thĭ ki théprâladyá tămẹ́, rò
thĭ ki théplòpyékyă tămẹ́ agnĕnuô,
tanẹmyá lahyămŏ Byacè Jesŭ ari-
akyă yĕnuô, prẹ̏oraphú tahe thé-
htethétakhŏ lŭ mẹtakhwótakè nya-
cŏ lŭ tadṵ̂rò a khyáthéplòhtŭ nyacŏ
dŏ èthĭkhu.
4 Thĭ sásû ná tẹ̏thṵ́tẹ̏ora yĕtahe ta-
dṵ̂rò thĭ khyábè tẹ̏cyĕ̏tẹ̏cṵ̂ tuọ̏ cŏ dŏ
ŭ bèmẹthyĕ thĭnuô, a o hí tôprẹ̏¬ to.
5 Cŏmarya dyéhĕdyére thĭ phú aphú
ná anẹ́ nuôma thĭ sŏtapạ hŏ ĕ? A
hé thĭ,

"Kŏ¬ văphú thĭ¬ bí Byacè
théprwọ̏ ithyóithya ryákạ thĭ

akhĕnuô, dyazṹ è tẹ̃théprwṏ
ithyóryá thĭ yĕnuô ní¬. Bí a thé-
prwṏ thĭ akhĕnuô, théplòpyé tă
6 lahyă tămẹ́ ní¬. Mẹtĕhérò, Cómarya théprwṏ ithyóryákạ kayă dó a mọ nḭ́dyé nuôtahe. Rò lŏ¬ kayă dó Cómarya dya hó èthĭ ná aphú nuôtahenuô, a plí nḭ́dyé lŭ.”[k]
7 Thĭ khyábè tẹ̃tahenuô, khyáthéplòhtŭ rò dya è phú Phĕ̀ Cómarya ithyóryákạ nḭ́dyé thĭ pré nuô ní¬. Cómarya théprwṏ ithyóryákạ nḭ́dyé aphú ná anẹ́ nuôtahe pré. Phĕ̀ dó a théprwṏ ithyó ryákạnḭ́ dyékuŏ aphú tahe to nuôma a o nyă tôprẹ̀prẹ̀
8 ĕ? Cómarya ithyóithya ryákạ nḭ́dyé lŏ aphú pwṏ¬ tôprẹ̀. Ki a théprwṏ ithyóryákạ nḭ́dyé kuŏ thĭ to hénuô, thĭ htwŏ mạ́lakŏ hí aphú mạ́to. Thĭ mạ́pré phú dó a sŏdŏ éphĕ̀ nuôtahe
9 pré. Pẹ̀ o ná pẹ̀muṏ́pẹ̀phĕ̀ dó hekhuyĕ tahe rò a théprwṏ ithyóithya ryákạ nḭ́dyé pẹ̀ rò pẹ̀ bezṹ nḭ́dyé èthĭ. A thyá phúnuôhó pẹ̀ o ná pẹ̀phĕ̀ dó mókhu yĕtôprẹ̀ akhu-akhyĕ, pẹ̀ tŏ shyalyạnḭ́ lóklŏpă có pẹ̀ théplò dó èlẹ̃ yĕnuô có. Rò pẹ̀ ki nḭ́bè
10 tẹ̀htwŏprẹ̀ pă. Pẹ̀phĕ̀ dó hekhu yĕtahe théprwṏ ithyóithya ryákạ pẹ̀ ana-alĕ̀ amṏ́nyĕmṏ́thĕ̀ thĭ tahenuô, a nyẹ̃to, taplṏ́phúpré rò a dya lahyă ná a mẹ tẹ̀ yĕnuôma aryá pré a tanẹ rò a ithyó pẹ̀ pré. Thyáphú pẹ̀ ki săsĕ̀ thyákuŏ phú pẹ̀ Phĕ̀ Cómarya yĕnuôrò, a théprwṏ ithyóithya ryákạ nḭ́dyé pẹ̀ tẹ̀ dó a ki htwŏbwíhtwŏtaryĕ nḭ́dyédû dó pẹ̀gnĕ yĕnuôtahe
11 pré. Bí Cómarya théprwṏ ithyó ryákạ nḭ́dyé pẹ̀ akhĕnuô, a cô ná théplẹ̃́thézọ̀ lă nuô, a cô ná tẹ̀thékrṹthélŏ o tôcô¬ to. Manárò kayă dó a khyábènó ŭ théprwṏ ithyóithya ryákạ nḭ́dyé hó lŭ yĕtahenuô dókhyĕpă rò a ki nḭ́bè ke khwókè pănuôma mạ́hó tẹ̀ohtwŏprẹ̀ dó acóatẹ rò a ki nḭ́bè théplò kacṹkabé pă

Tẹ̀ithyóithya Tahe Ná Tẹ̀dyérọ̀dyéryẹ̃ Tahe

12 Phúnuôrò, mẹsŏhtya khyĕ thĭ takhu dó a tazẹ́ lạlạ yĕnuô tahe, rò mẹshyohtya khyĕthyá thĭkhamạ̃ dó a tanyạ̃tadè yĕnuôtahe.
13 Tarú krwŏplehyă tadûkuŏ tẹ̀mạ́tẹ̀có aklyá yĕnuô ní¬. Kayă dó atẹ̀zṹ patí tahenuô athyáná kayă khăduôdá nuôtahe hó. Thyáphú kayă dó a khăduôdá yĕtahe ki sítakluŏ tămẹ́, htuŏrò thyáphú èthĭ khăduô ki ryákạkhyĕ agnĕnuô, tarú krwŏ plehyă tadûlă kuŏpọ́ lahyă ní¬.[l]

Tẹ̀dyérọ̀dyéryẹ̃ Pẹ́ Ŭ Ná Tẹ̀tarí Cuókhókyă Cómarya Ari-akyă

14 Yácṹ okrṹoklĕ̀ kuŏ ná ŭ pwṏ¬ tôprẹ̀ ní¬. Yácṹ ohtwŏprẹ̀ săsĕ̀ lahyă ní¬. Mẹtĕhérò tẹ̀ohtwŏprẹ̀ săsĕ̀ ki oto hénuô, ŭ myáhtyecyạ́ Byacè tô-
15 prẹ̀¬ to. Thyáphú thĭ pwṏ¬ tôprẹ̀ ki nḭ́bè kuŏ lahyă Cómarya abwíataryĕ yĕnuôrò, rọ̀nḭ́ lahyă thĭnẹ́ ní¬. Nŏhtwŏhtya tă lahyă thĭnẹ́ phú thòmṏ́ dó ŭ e è rò a mṹthyĕcyạ́ ŭ nuôtahe tôprẹ̀¬ tămẹ́ ní¬. Kayă dó athyáná thòmṏ́ dó a mẹ mṹthyĕcyạ́ ŭ yĕtahenuô a ki dyáhtya dó thĭklĕ̀ rò a ki mẹpyạ́mẹsĕ̀ ŭ éprẹ̀ ná a tẹ̀mṹ-

[k]Prẹ̀thíphé tẹ̀hébè 3:11-12 [l]Prẹ̀thíphé tẹ̀hébè 4:26

16 thyĕ yĕnuô pă. Nŏhtwŏhtya tă la-
hyă thĭ nę̆klǫ̆ yĕnuô ná kayă dǫ́ a
cuǫ́thū prę̀mòprę̀khŭ nuôtahe tămę̆
ní¬. Htwŏhtya thyá lahyă tă phú
Esau dǫ́ a be zū̆ kuŏŭ Cǫ́marya angǫ̆
to rò a isĕe nı̨́dyékyă avyą̆prę̆ ucĕ-
tazĕ ná ithwí tôbĕ nuôtôprę̀¬ tămę̆
17 ní¬. Phú thĭ thę́gnĕ htuŏdû nuôhǫ́,
dǫ́khyĕ rò bí a thę́zū̆ hyă phyékuŏ
tę̀sŏri dǫ́ aphĕ o akhĕnuô, aphĕ dyé
pă lŭ to. A myápū̆ cǫ́ tę̀sŏri ná amè-
thèhtyĕ cǫ́ tadū́rò, dǫ́ a isĕe htuŏ-
hǫ́ phúvyą̆prę̆ a ucĕtazĕ yĕ akhu-
akhyĕ, a htulya taple khócyą̆ pătǫ.
18- Thĭ hyăphû hǫ́ dǫ́ Cǫ́marya a
19 o yĕnuôma, athyáná Israelphú dǫ́
nuôkhĕ tahe hyă dǫ́ Sínai so a o nuô
mą̆to. Èthĭ hyătŏ dǫ́ Sínai so dǫ́ ŭ
myáhtyecyą̆ lŭ, ŭ phŭ̆bè cyą̆ lŭ yĕ-
nuôtômĕ a o, mikyą̆htya dǫ́ soyĕ-
tômĕ alǫ, ǫ́luǫ̆ khítarū̆ tą̆bícǫ́, kę̆la-
thę́ lalyăduhyă, kwǫ prą̆htya rò Cǫ́-
marya angǫ̆prą̆htya dǫ́ soyĕ nuôtô-
mĕ akŭ. Israelphú tahe nı̨́huǫ̆ ngǫ̆-
prą̆htya rò a thę́isĕ talwósū́lŭ̆ akhu-
akhyĕ, èthĭ kwĭthę́zǫ̆ Cǫ́marya ná
20 a ki hébè pòhǫ́. Mę̆tĕhérò, ngǫ̆prą̆-
htya rò a hé, “Tę̀phútę̀lyę cǫ́ bèbè
a ki hyă mę̆bè soyĕtômĕ hénuô, bè
tą̆thyĕkyă è ná lǫ̆,”[m] ngǫ̆ prą̆tą̆ yĕtô-
21 mŭ̆nuô èthĭ khyápę̆ pă cǫ́to cǫ́. Èthĭ
myáhtye lahyă tę̀ htwŏhtya phúyĕ
dǫ́ èthĭ nyĕhyă rò, èthĭ thę́isĕ nya-
cǫ́ akhu-akhyĕ, “Vă thę́isĕ tanyą̆ta-
dè cǫ́”[n] Mosè hé phúnuô.
22 Manárò, thĭ kuŏke rò thĭ hyătuǫ̆-
hǫ́ dǫ́ Zion so hǫ́. So yĕtômĕnuô ma
mą̆hǫ́ Cǫ́marya dǫ́ a htwŏprę̆ yĕtô-
prę̆ avı̨̆ tôvı̨̆ dǫ́ ŭ ę́ ná vı̨̆ Jerusa-
lem dǫ́ mǫ́khu yĕnuô tôvı̨̆ hǫ́. Cǫ́-
marya amǫ́khu tanéphú dǫ́ a o cǫ́
dǫ́ athĭ ná athĭkŭ tahe hyăoplǫ́ thę́-
luǫ̆phòphū̆ rǫ̆kuŏ lŏ lŭ bínuô. Rò
thĭ hyă otǫ̆kuŏ ná amǫ́khu tanéphú
23 yĕtahe hǫ́. Thĭ hyătuǫ̆hǫ́ dǫ́ Cǫ́ma-
rya a phúvyą̆prę̆* tahe lę̆hyă oplǫ́
tǫ̆lŭ akhălę̆ yĕnuôhǫ́. Ŭ rănuŏmá
ohǫ́ èthĭmwı̨ dǫ́ mǫ́khu hǫ́. Thĭ hyă-
tuǫ̆ lahyă hǫ́ dǫ́ Cǫ́marya dǫ́ a ki ci-
rya nı̨́dû ŭ pwǫ̆¬ tôprę̀ ná anę̆ yĕ-
tôprę̀ anyĕhyă hǫ́. Thĭ hyătuǫ̆hǫ́ dǫ́
kayăcǫ́kayătę dǫ́ nuôkhĕ tahe a thę́-
htwŏprę dǫ́ Cǫ́marya mę̆lǫ́bă htuǫ̆-
24 hǫ́ lŭ yĕtahe a o hǫ́. Thĭ hyătuǫ̆hǫ́ dǫ́
Jesŭ a o hǫ́. Tę̀ǫ̆lyą athĕ dǫ́ prę̀lukay-
ă ná Cǫ́marya aplèkŭ yĕnuô è htwŏ
pę̆ hǫ́ prę̀mę̆tę̀ dǫ́ aplèkŭ tôprę̀ hǫ́.
Htuŏto thĭ hyătuǫ̆hǫ́ dǫ́ Byacè Jesŭ
athwi lę̆htwítą̆ akhălę̆ dǫ́ aryá lǫ́klŏ
pă cǫ́ ná Abĕlè athwiyĕ nuô a o hǫ́.
25 Phúnuôrò, thyáphú thĭ ki htwŏ tă
kayă dǫ́ a nı̨́huǫ̆ Cǫ́marya angǫ̆prą̆-
htya rò a htésûkyă Cǫ́marya nuô-
tahe tămę̆nuô, rǫ̀nı̨́ lahyă thĭnę̆ ní¬.
Bí Israelphú tahe nı̨́huǫ̆ tę̀dyérǫ̀ èthĭ
dǫ́ hekhuyĕ akhĕnuô, èthĭ nı̨́dă la-
hyă lŭngǫ̆ to. Phúnuôrò a klya si-
plę́bę̆ lahyă ná tę̀cirya to. Ki mę̆-
phúnuôrò ki pę̀ htésûkyă dǫ́ mǫ́-
khu yĕtôprę̀ dyérǫ̀ pę̀yĕ kihérò,
tanę̆myámǫ̆, thĭ klya siplę́ bę̆cyą̆ pă
cǫ́nyă ná Cǫ́marya a tę̀cirya taki¬ cǫ́
26 nyătohǫ́. Bínuôakhĕ Cǫ́marya angǫ̆
yĕnuô aprą kazuǫ̆ lŏ cǫ́ hekhu tôba
cǫ́. Manárò khŏnyą̆rò a ǫ́lyą, “Vă ki
mę kazuǫ̆ pǫ́ khyĕthyá pă tôphuǫ́,

12:23 Judaphú alę̆klŏ o ná phúvyą̆prę̆ ma a nı̨́bè khódû tę̀dyaduzū̆nyą̆ lŭ ná ucĕtazĕ tahe.

[m]Li Hteką 19:12-13 [n]Li Dônyă 9:19

rò vă mẹ kazuǫ̃ tũ hekhu yĕnuô to,
vă mẹ kazuǫ̃tǫ́ kuŏpǫ́ lŏ cŏ mŏlę̃
27 tahe pă,”[o] a hé phúnuô. A hé, “Pǫ́-
khyĕthyá pă,” angǫ́lasá ma, a héluŏ-
plŏ cŏhŏ ná Cŏmarya ki mẹ kazuǫ̃-
htya lŏlŏ¬ tẹ̀bèbyá nuôtahe pă, rò a
ki lamẹ́kyălă lŏ pă. A kazuǫ̃ cyą́to
tahe ki okyă tũdûpré agnĕnuô, Cŏ-
marya mẹkazuǫ̃ phúnuôpré.
28 Phúnuôrò, pẹ̀ hébwíhétaryĕ rǫ́lŭ
Cŏmarya pó¬, mẹtĕhérò pẹ̀ nḭ́bèhŏ
htyĕkẹ́ dŏ a kazuǫ̃ cyą́to yĕtôkẹ́hŏ.
Pẹ̀ ki cŏbĕhtya Cŏmarya ná tẹ̀cŏbĕ
dŏ atŏ ná lŭthĕplò ná tẹ̀thĕisĕ dya-
29 dudyahtŭ lŭ akŭ yĕnuô pó¬. Mẹtĕ-
hérò pẹ̀ Cŏmarya ma athyáná mi-
kyą̆rahtŏ dŏ a ŭthyĕkyă ŭ yĕnuôhŏ.

13

Tẹ̀mẹtŏ Cŏmarya Athĕplò

1 Mǫplehyă nḭ́dyé lahyă lŭ tôprẹ̀ ná
tôprẹ̀ phú Krístuphú tŏbè mǫ nḭ́dyé
2 lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ nuô ní¬. Sŏtapą
ésû tă lahyă sĭprẹ́sĭmyą tămẹ́ ní¬.
Kayă tahehenuô èthĭ ésû lahyă sĭ-
prẹ́ rò dŏ a tẹ̀tanẹ̀ tuǫ́to akŭnuô,
a ésû tą̆tŏ mŏkhu tanéphú tahe.
3 Thĕnẹ́ mẹcwǫ́ tǫ̃pẹ́kuǫ̃ kayă tą̆ dŏ
htŏkŭ tahe rò dyakuǫ̃ nẹ̀ thĕplò
phú nẹ̀ tą̆tǫ́kuǫ̃ ná èthĭ dŏ htŏ-
kŭ phúnuô ní¬. Thĕnẹ́ mẹcwǫ́ tǫ̃-
pẹ́kuǫ̃ kayă dŏ a khyácyẹ̆khyácǫ̃
tẹ̀ tahe rò dyakuǫ̃ nẹ̀ thĕplò phú
nẹ̀ khyábè tǫ́kuǫ̃ tẹ̀ ná èthĭ phú-
nuô ní¬.
4 Lŏ¬ kayă dŏ a o hŏ náhinápré
tahe agnĕkuǫ̃ke rò, dŏ a o hŏ ná
aphúamĕ yĕ akhu-akhyĕ, a bè dya-
duzǫ̃nyą́ nḭ́dyé lahyă a o hŏ ná hi-
nápré yĕnuô. Mĕ ná vẹ̀ nuô bè kąní
lŭkhu to, bè cŏ dyé lŭ tôprẹ̀ ná
tôprẹ̀. Kayă dŏ athĕplò patá mŭ-
myą́ nuôtahe ná kayă dŏ a cuŏthũ
ŭphúŭmĕ tahenuô Cŏmarya ki ci-
5 rya èthĭ pă. Otaphă lahyă ná tẹ̀-
mǫní rŭ tahe ní¬. Thĕplòmĭ thĕ-
plòbiphĕ nḭ́dyé lahyă ná tẹ̀ dŏ a
o ná nẹ̀nuô tahe, mẹtĕhérò Cŏma-
rya hé,

“Vă dya-okyăkyă ná nẹ̀ taki¬
to, vă vĭkyă ná nẹ̀ takhyá¬ to,”[p]
a hé phúnuô.

6 Phúnuôrò,

“Cŏmarya ma prẹ̀ dŏ a mẹcwǫ́
vă. Ŭ mẹcŏ vă phútĕtĕ¬ bèbè, vă
thĕisĕ to,”[q] pẹ̀ hé lahyă phúyĕ
nuôma aní pré.

7 Thĕnẹ́htyabè tǫ́kuǫ̃ lahyă kayă
dŏ a htwŏ htuǫ̃hŏ thĭ khuklŏkhu-
klyă rò a hésodônyănŏ pẹ́ htuǫ̃-
hŏ thĭ ná Cŏmarya ala̤ngǫ́ nuô-
tahe ní¬. Tanẹmyá lahyă èthĭ atẹ̀-
ohtwŏprẹ̀ dŏ aryá nuôtahe, rò krwŏ-
myábŭ̃ kuǫ̃ lahyă èthĭ atẹ̀zǫ̃ yĕ-
8 nuô tahe ní¬. Jesŭ Krístu yĕnuô,
pahénu bèbè, yĕtônyĕ bèbè, pa-
rŏpă bèbè, a taklyacyą́ to, khălẽ̤-
lẽ̤ pré.
9 Nŏilo-ilyá cuŏthũ tă thĭ ná lŏ¬
tẹ̀ithyóithya dŏ a khókhye nuô-
tahe tămẹ́ ní¬. Krwŏcuŏkuǫ̃ tămẹ́
ní¬. Thĭ thĕplò yĕnuô, a tŏ hĕ-
shyoresŏhtya ná Cŏmarya abwíata-
ryĕ akhyĕ pré. Dŏ thĭ nḭ́dă krwŏ-
mẹkuǫ̃ sèesèŏ a tẹ̀thyótẹ̀thya tahe
akhyĕ rò thĭ thĕplò hĕshyoresŏhtya
tǫ́ phúnuô mą́to. Thĭ nḭ́dă krwŏmẹ-

[o]Haggai 2:6 [p]Li Dônyă 31:6,8 [q]Li Htuthĕhtya 118:6-7

kuǒ tẹ̄thyótẹ̄thya akhyě yěnuô, a nı̨́-
10 bwínı̨́taryě dǒ thĭgně tôcô¬ to. Pẹ̄
dǒ a zı̨́e Krístu tahe agněnuô, pẹ̄
o hǒ ná pẹ̄ tẹ̄lŭrẹ́. Manárò Juda-
phú bwídu dǒ a lŭtyăhtya tẹ̄ rò a
mẹtẹ̄ dǒ lẹ́thûdu akŭ tahenuô, tẹ̄-
lŭtyă dǒ pẹ̄ e rò anı̨́ nuô èthĭ enı̨́
kuǒŭ to.
11 Judaphú bwídukhulǒ tôprẹ̄nuô, a
phyénı̨́ tẹ̄phútẹ̄lyẹ athwi rò a cuǒ-
nuǒ dǒ tẹ̄khălẹ́ săsĕlǒ yětôtǫ́ rò a
nuǒ lŭhtya pẹ́ ŭ tẹ̄lŭtyă dǒ a ki
plwŏkyă ŭ tẹ̄thû yěnuôtahe. Ma-
árò tẹ̄phútẹ̄lyẹ anẹ́klǫ́ tahenuô ŭ
bè cuǒ sûŭkyă lŏ è dǒ tẹ̄lŭhŏdu
12 klŏ. Phúnuôrò thyáphú Jesŭ ki mẹ
săsĕ nı̨́pẹ́ prẹ̄lu hekhuphú yětahe ná
athwi nı̨́dû agněnuô a bècuǒ khyá-
13 thyě anẹ́ dǒ vı̨̄klŏ tôpho. Phúnuôrò
pẹ̄ ki cuǒ khyárǫ́kuǒ tẹ̄pacyẹ́ishyé
14 ná è dǒ vı̨̄klŏ yěnuô pó¬.* Mẹtĕ-
hérò vı̨̄ dǒ pẹ̄gně dǒ a oklǫma ta-
cı̨́prẹ̄ dǒ hekhu yěnuô a o tôvı̨̄ to.
Pẹ̄ myápŭ̄ vı̨̄ dǒ a kírẹ́ hyă pă yě-
nuô tôvı̨̄.
15 Phúnuôrò, dǒ pẹ̄ Byacè Jesŭ
Krístu a tẹ̄mẹcwǫ́ pẹ̄ akhu-akhyě,
pẹ̄ ki lŭhtya pẹ̄ tẹ̄htuthĕhtya a tẹ̄-
lŭtyăyě dǒ Cómarya a o pwǭ¬ tô-
phuǒ dǒ a mı̨́hǒ Jesŭ ma pẹ̄ Byacè,
16 pẹ̄ ólyı̨ phúyě nuô pó¬. Mẹtẹ̄ryá
tahe bèbè, tẹ̄mẹcwǫ́mẹkŏ lŭ tô-
prẹ̄ ná tôprẹ̄ tahenuô bèbè sŏta-
pı̨ lahyă tămẹ́ ní¬, mẹtĕhérò yě-
tahe nuôma tẹ̄lŭtẹ̄tyă dǒ atŏ Cóma-
17 rya athĕplò. Nı̨́dă lahyă thĭ tẹ̄cô-
bucóbĕ a khuklókhuklyă tahe angǫ́
rò krwŏmẹkuǒ phú èthĭ hétı̨̄ nuô
ní¬. Èthĭ opǫ́ myákhwènı̨́ thĭ thĕ-
htwŏprẹ̄ rò tẹ̄ dǒ èthĭ mẹ tahenuô,
a bè héluǒ kı̨khyě khyĕthyá Có-
marya pă. Thĭ ki nı̨́dă to hérò
a ki mẹ ná tẹ̄thĕplẹ̄thĕzǭ pă.
Rò a htwŏbwíhtwŏtaryě dǒ thĭgně
tôcô¬ to.
18 Kwĭcóbĕ pẹ́ pǫ́ lahyă dǒ pẹ̄gně.
Pẹ̄ thégně tı̨̄tẹ cǒ ná dǒ pẹ̄ thĕ-
plòkŭ yěnuô mǫmǫ¬ a mǫ prẹ́, a
dya tẹ̄thû ná pẹ̄ tôcô¬ to. Htuǒrò
pẹ̄ mẹtẹ̄ ĭtĕtĕ¬ bèbè, pẹ̄ thézı̨̄ mẹ-
shuǒshuǒprẹ́ tẹ̄ dǒ atŏ tahe pwǭ¬
19 tôphuǒ cǒ. Rò thĭ kwĭcóbĕ akhĕnuô,
vă kwĭthézǭ tadû cǒ nyăhǒ thĭ ná
thyáphú Cómarya ki thŭkı̨khyě lẹ́-
khyĕthyá vă dǒ thĭo nuôrò, kwĭ
cóbĕshyoshyo pẹ́ pǫ́ lahyă dǒ vă-
gně ní¬.

Tẹ̄kwĭcóbĕ Dǒ Khyě Tadû

20-21 Thyáphú thĭ ki mẹtŏmẹbè pẹ́dû
tẹ̄pẹ̄tẹ̄dwŏ a Cómarya yětôprẹ̄ athĕ-
plò nuôrò, lŏ¬ tẹ̄ryá dǒ thĭ lobè
tahenuô, a ki dyé lŏlı̨̄takli dû thĭ
ní¬. Dǒ Jesŭ Krístu akhu-akhyě,
Cómarya ki mẹdûtẹ̄ dǒ pẹ̄kŭ phú
a tŏdû ná lŭthĕplò nuôtahe ní¬.
Cómarya mẹhtwŏprẹ̄ kı̨khyě htuǒ-
hǒ pẹ̄ Byacè Jesŭ dǒ tẹ̄thyě hǒ.
Rò dǒ Byacè Jesŭ khyáthyě athĕ
rò athwi bè htwílyı̨ akhu-akhyě,
è mẹklǫmẹmakyă htuǒhǒ Cómarya
a tẹ̄ǒlyı̨ athĕ dǒ a o tacı̨́prẹ̄ yě-
nuôtômŭ̄ hǒ. Dǒ a mẹhǒ phúnuô
akhu-akhyě Jesŭ htwŏ hǒ pẹ̄ prẹ̄-
kyẹ̄thímí dǒ adulǒŭ tôprẹ̄ hǒ. Pẹ̄
ma èthímí tahe hǒ. Ŭ ki mẹlĭmẹ-

13:13 Pẹ̄ ki cuǒkhyárǫ́kuǒ tẹ̄pacyẹ́ishyé ná è angǫ́lasá ma, pẹ̄ zı̨́e krwŏmẹ kuǒ pă Judaphú a tẹ̄lŭtẹ̄tyă tahe ná a tẹ̄cóbucóbĕ alẹ́klŏ tahe pătohǒ. Mı̨̄tôkhónuô, pẹ̄ ki zı̨́e tŭprẹ́ Jesŭ prẹ́. Pẹ̄ ki krwŏ èkhyě rò pẹ̄ zı̨́e è akhu-akhyĕrò ŭ ki pacyẹ́ishyé pẹ̄ tadŭ̄rò pẹ̄ thĕisě păto hǒ.

takhĕ dû Jesŭ Krístu acu̱cu̱ ahtŭ̆htŭ̆ ní⌐.

Ngo̱ Dŏ Khyĕlŏ

22 Vă khŏbŏthyó thĭ, li dŏ vă ră dyéhĕdyére thĭ yĕnuô a htŭlă náto. Htuŏrò vă kwĭthĕzo̱ thĭ dŏ thĭ ki khyáthĕplòhtŭ rò ni̱dă vă te̱dyéhĕdyére thĭ yĕnuô ní⌐.

23 Vă thĕzu̱ dyéthĕgnĕ pe̱ thĭ ná ŭ plwŏhtehŏ pe̱ puo̱vya̱ Timothy dŏ htŏkŭ hŏ. A ki hyătuo̱ le̱kuŏ vă pă hérò shyé⌐ vă hyă olĕ kuŏ thĭ pă nuô, vă ki ĕhyăni̱ lŭ pă.

24 Dyáso luŏcuŏ ni̱pe̱kuŏ pe̱ te̱hémo̱héryá yĕtahenuô ná thĭ khuklŏkhuklyă lŏ⌐ plĭ ná lŏ⌐ Cŏmarya akayă nuôtahe ní⌐. Htuŏrò pe̱ puo̱vya̱ Krístuphú dŏ Italy ke̱ nuôtahe thŭhyă pe̱kuŏ thĭ ate̱hémo̱héryá tahe.

25 Cŏmarya abwíataryĕ ki okuŏdû ná thĭ lŏplĭ ní⌐.

Jakomo
James

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Li Jakomo yětôbanuô a răplŏrătǫ́ élă tẹ̈ithyóithya dố tŏbè krwŏmẹ̈ è tahe. Rò a ră cuố pẹ̈ lǒ¬ Cốmarya akayă dố a cuố o pasĭ lǒ dố hekhu yětôba akŭ. Thyáphú prẹ̈ăliyě ki dyéluǒ plŏryá pẹ̈ ŭ ná tẹ̈ithyóithya mą́hố tẹ̈thíphécyą́dè, tẹ̈zŭ̈klyázŭ̈klŏ pẹ̈ Krístuphú atẹ̈dya thếplòthuôhtyě ná a tẹ̈ihtòonyă yětahe ari-akyă, htuǒrò a nǒe élă ngǫ́khákho tahe. Htuǒrò kayăduzą́ ná kayăsŏryą, tẹ̈ilo-ilyá, tẹ̈dyaryá thếplòthuôhtyě, tẹ̈myádumyápatí, tẹ̈zǫ́ ná tẹ̈mẹ̈, tẹ̈hébèhésŭ́, tẹ̈thíphé, tẹ̈klyétẹ̈ngă, tẹ̈phyédunẹ́ ná tẹ̈shyalyą thếplò, pŭ̈cirya ŭ, hébèhtuthé, tẹ̈thếplòhtŭ ná tẹ̈kwĭcóbě thĭ tahenuô, a hésoluǒ pẹ̈ Krístuphú tahe a tẹ̈ohtwŏprẹ̈ ari-akyă.

Li yětôbanuô a ithyósŏ pẹ̈ nyacố ŭ, Krístuphú a tẹ̈cóbucóbě yě, tẹ̈mẹ̈ tahe nuôma mą́hố tẹ̈zǫ́tẹ̈nyą́ athèaphŏ hố.

Tẹ̈hébè tôtǫ́ ná tôtǫ́

Tẹ̈hébè rẹ̈ dố nyě 1:1
Tẹ̈zǫ́ ná tẹ̈thíphé 1:2-8
Kayăduzą́ ná kayăsŏryą 1:9-11
Tẹ̈mẹ̈myá ná tẹ̈ilo-ilyá 1:13-18
Nḭ́huǒ rò krwŏmẹ̈ kuǒ phú nḭ́huǒ nuô 1:19-27
Tẹ̈dyérǫ̈nḭ́ tẹ̈myádu myápatí 1:1-13
Tẹ̈zǫ́ ná tẹ̈mẹ̈ 2:14-26
Krístuphú ná plḭ 3:1-18
Krístuphú ná hekhu 4:1-5:6
Tẹ̈ithyóithya écô tahe 5:7-20

1

1 Vă ma Jakomo, vă htwŏ Cốmarya ná Byacè Jesŭ Krístu a prẹ̈mẹ̈tẹ̈phú tôprẹ̈. Vă hémǫ̈héryá cuố pẹ̈ Cốmarya akayă klwĭlyă shyényẹ̈muǫ́ dố a cuốopasĭ sipryă lahyă dố khălẹ́ pwǫ̈¬ tôpho tahe a o.

Tẹ̈zǫ́tẹ̈nyą́ Ná Tẹ̈thíphé

2 Vă puǫ́vyą́ thĭ¬, bí thĭ myáhtye sítôbè ná tẹ̈pyą́tẹ̈sě tẹ̈ilo-ilyá pwǫ̈¬ tôcô hyăbè thĭ akhĕnuô, be è phú tẹ̈thếkrǫ́ adu tôcô dố thĭgně nuô ní¬.
3 Mẹ̈tĕhérò, bí thĭ myáhtye sítôbè ná tẹ̈pyą́tẹ̈sě tẹ̈ilo-ilyá mẹ̈myá thĭ tẹ̈zǫ́tẹ̈nyą́ yĕakhĕnuô, a dyéohtya ếklŏ-

lõpǫ̨ thĩ tę̣khyáthẽplòhtũ tahe pré-
4 nuô thĩ thẽgnẽdû hõ. Thyáphú thĩ
tę̣kahtòonyă yẽtahe ki yokalyą tǫ̨
tă taki¬ tămę̣, thyáphú a kitõkibè
ná Cõmarya athẽplò, htuõto thĩ ki
duhtya lõbăkuõdû ná tę̣pwǫ̨̃¬ tôcô
agnẽnuô, thĩ tõkò cyę̣́pryę̣ khyáthẽ-
5 plòhtũ tuǫ̨ lahyă dõ a tadû ní¬. Ma-
nárò dõ thĩklẽ nuô, kayă tôprę̣̀prę̣
ki lobè tę̣tanę̣cyą̨dè kihérò, a tõkò
kwĩhtya dõ Cõmarya a o rò Cõma-
rya ki dyétą̨ dû è pă mę̣tẽhérò, Cõ-
marya thẽprwǫ̨̃sû kayă dõ a kwĩhtya
lũ nuô a otôprę̣̀¬ to. A thẽzǫ̨̃ní̧ ũ
pwǫ̨̃¬ tôprę̣̀, rò a thẽzą̃ dyé pẹ́ ũ
6 pwǫ̨̃¬ tôprę̣̀ cõ. Manárò, bí thĩ kwĩ-
cõbẽ akhẽnuô, thĩ bè o ná tę̣zą̃, rò
thĩ tõ thẽplòrarení taki¬ to. Kayă dõ
a thẽplòrare tahenuô, athyáná kẹ́la-
thẽ hyă rò htyẽháhó dõ htyẽduta-
7-8 vą akũ nuôtahe pré. Kayă dõ athyá-
ná htyẽháhó yẽtahenuô, a ki ní̧bè tę̣
tôcôcô dõ Byacè a o pă nuô, a tõ
tanẹ ní̧ to, mę̣tẽhérò a mę̣tę̣ ĩtẽtẽ¬
nuô, athẽplò oẽ rò athẽplò lụhtõlụ-
lyą akhu-akhyẽ, a ní̧bè tę̣ tôcô¬ to.

Kayă Sõphásõryą Ná Kayă Duzą̃htyathẽ

9 Krístuphú dõ a sõphásõryą tôprę̣̀-
nuô, Cõmarya ki dyahtyalõ̃ è pă,
10 phúnuôrò a bè thẽkrą̃thẽlõ. Kayă
duzą̃htyathẽ dõ Cõmarya shyatą̃ è
tôprę̣̀nuô, a tõbè thẽkrą̃thẽlõ pré,
mę̣tẽhérò kayă duzą̃htyathẽ tahe-
nuô a ki kuõtą̃thyẽkyă thyáná mị-
11 thèvèphõ nuôtahe pă. Tamǫ̨̃htya
rò akụ̃lwókră thyẽkyă mị̧thè tahe
akhu-akhyẽ, aphõ tahe tą̃thyẽkyă
lõ̃, rò a tę̣twǫ̨tę̣ryá tahe sĩmẹ́kyă
lõ̃ pré. Phúnuôhõ bí kayă duzą̃-
htyathẽ tahe cuõ mę̣kuǫ̨̃mę̣khá tę̣
akhẽpănuô, a ki thyẽkyă kuõdû
phúnuô pă.

Tę̣cę̣myá Ná Tę̣ilo-ilyá

12 Kayă dõ a khyáthẽplòhtũ tahe-
nuô, shyé¬ a myáhtye sítôbè ná tę̣-
pyą̃tę̣sẽ̃ tę̣ilo-ilyá akhẽpănuô, a ki
ní̧bè tę̣sõri pă, mę̣tẽhérò bí èthĩ mę̣-
pẹ́kyă htuõhõ tę̣pyą̃tę̣sẽ̃ tę̣ilo-ilyá
phúyẽ akhẽnuô, Cõmarya ki dyé
èthĩ tę̣htwõprę̣̀ tacụ̃prę̣̀ ashyẽzụ̃ dõ
a õlyą ná a ki dyé kayă dõ a mǫ̨ní̧ lũ
nuôtahe pă.
13 Kayă dõ a myáhtye sítôbè tę̣ilo-
ilyá phúyẽ tahenuô, a tõbè hénĩ,
“Tę̣yẽma a o dõ Cõmarya a o hyă
pré,” a bè hénĩ phúnuô to. Tę̣ilo-
ilyá mũmyą́ricyą̃ nuô a ilohtõcwi-
bẽ pẹ́ ná Cõmarya to. Htuõto Cõ-
marya anẹ́byacè ní̧dûnuô, a ilo-ilyá
14 ná ũ tôprę̣̀¬ to. Manárò bí kayă
pwǫ̨̃¬ tôprę̣̀ myáhtye sítôbè ná tę̣ilo-
ilyá akhẽnuô, anẹ́klǫ̨ a tę̣thẽzą̃ mũ-
myą́ ní̧dû nuôtahe cwiní̧htõní̧ dyé-
15 dû lũ pré. Dõkhyẽrò bí kayă yẽtôprę̣̀
mę̣hõ a tę̣thẽzą̃ mũmyą́ yẽakhẽnuô,
a dyéhtwõhtya lũ tę̣thũ, yẽtôphuõ-
rò tę̣thũ yẽ põtaríní̧ lõplĩ hõ lũthẽ-
plò rò aphúolyą ní̧dyéhó tę̣thyẽ ta-
cụ̃prę̣̀ hõ.
16 Vă puǫ̨̃vyą́ dõ vă mǫ̨ní̧ thĩ¬, tę̣
dõ a tõto tahenuô, cuõzą̃e tă lahyă
17 tămẹ́ ní¬. Lõ̃¬ shyẽzụ̃ dõ aryá rò a
lõbă nuôma Cõmarya dõ a byályą
tamǫ̨̃ ná sè ná lẽ yẽtahe tôprę̣̀ dyé-
tą̃ pré. Cõmarya alẹ́klõ htulya ta-
plekhókyă kuõ phú tę̣lĩ zǫ̨uô htulya
18 khókyă nuôto. Dõ pę̣ ní̧huõ tę̣thẽ-
krą̃mila tę̣mą̃tę̣cõ akhu-akhyẽrò Cõ-
marya dyéhtwõhtya hõ pę̣ ná aphú
cụ̃¬ dû phú athẽplò ní̧dû nuôhõ.

Thyáphú pẹ̀ ki htwŏhtya thòthè dố athè rẹ́lố ŭ tahe dố tẹ̀byályạ lŏ¬ plĭ yĕtahe aklĕ̀ nuôrò, a dyéhtwŏhtya hố pẹ̀ ná aphú prẽ.

Tẹ̀nḭ́dă Ná Tẹ̀cŭe

19 Vă puố̰vyạ́ dố vă mọnḭ́ thĭ¬, tọ̰nḭ́ lahyă ngọ́ yĕtômŭ́ ní¬. Kayă pwọ̰¬ tôprẹ̀ tŏbè nḭ́dă tặ̀tẹ, a tŏbè tanẹ̀hébè lahyă rò a tŏbè thẽplòduhtya
20 pryă nḭ́ to. Mẹtĕhérò, kayă dố thẽplòdu thuôhtyĕhtŭ tahenuô, a dyéhtwŏhtya cyạ́ tẹ̀ohtwŏprẹ̀ acóatẹ dố Cómarya thẽzṵ́ nŏohtwŏprẹ̀ yĕnuô
21 takhyá¬ to. Phúnuôrò vĭkyă lŏplĭ tẹ̀thẽzọ̰́thẽryạ̀ dố thĭ mẹ tamŏmŏ ènuôtahe ná lŏ¬ thĭ lẹ́klŏ dố a mŭmyạ́ricyạ́ nuôtahe. Rò shyalyạ lahyă thĭ thẽplò rò nḭ́dă zṵ́e kuŏ lahyă Cómarya alặ̀angọ́ dố a isóiplŭtặ̀ dố thĭ thẽplòkŭ yĕnuôtahe. Alặ̀angọ́ yĕnuôma a mẹlwóhtekạ bĕcyạ́ thĭ.
22 Thĭ nḭ́dă prẽtŭ́ Cómarya alặ̀angọ́ rò thĭ ki cṵe krwŏmẹkuŏ phú a hénuô to hénuôma thĭ lahŏ lyạ nḭ́dyédû hố thĭnẹ́ hố. Thĭ tŏbè nḭ́dă krwŏmẹ kuŏ phú Cómarya alặ̀angọ́
23 hénuô. Kayă dố a nḭ́dă cócṵ́ prẽ Cómarya angọ́ rò a krwŏmẹ kuŏŭ to tahe nuôma athyáná kayă dố a dômyá nḭ́dyé amèthè ná mặ̀duô
24 tahe nuôprẽ. A myá nḭ́dyé htuŏ anẹ́ ná mặ̀duô rò a htecuố taphăkyă akhĕ̀, lŏ¬ a myáhtye dố mặ̀duôkŭ nuôtahe, a sŏtapạkyă tôphuố
25 sŏtapạ prẽ. Tẹ̀thẽkrṵ̰́mila ma Cómarya a tẹ̀thyótẹ̀thya dố alốabă rò a mẹlwóhtekạ kayă dố tẹ̀thṵ́tẹ̀ora akŭ. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ dố a pṵ̰́thẽgně tặ̀tẹryá tẹ̀thẽkrṵ̰́mila yĕ rò a sŏtapạkyă tẹ̀ithyóithya yĕ to tahe, htuŏto a nḭ́dă krwŏmẹ tẹ̀ithyóithya yĕtôprẹ̀nuô, Cómarya ki sŏri atẹ̀mẹ yĕnuô pă.
26 Kayă tôprẹ̀prẹ̀ dố a tanẹ̀lyạ nḭ́dyé anẹ́ ná è ma kayă cốbucốbĕ ryá nyacố tẹ̀ tôprẹ̀, tadṵ́rò a ki rọ̀nḭ́dyé a tẹ̀hébè to hénuô, a cốbucốbĕ ryá tẹ̀ yĕnuô, angụdupṛidu pă tôcô¬ to, rò è htwŏ prẽ kayă dố a lahŏlahya
27 lyạ nḭ́dyé anẹ́ tôprẹ̀ prẽ. Tẹ̀cốbucốbĕ dố Phĕ̀ Cómarya dya hố ná tẹ̀ dố a mwọ̰́plĭ lốlốbăbă tahe nuôma mạ́hố tẹ̀myákhwènḭ́ phúokryáohtŭ tahe ná prẹ̀mòokryá dố a tuố̰bè ná tẹ̀pyạ́tẹ̀sĕ̀ tahe, htuŏto kayă dố a khŏpẹ́ nḭ́dyé anẹ́ rò a otaphăyẹbẽ ná hekhu a tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́ thĭ nuôtahe hố.

2

1 Vă puố̰vyạ́ thĭ¬, thĭ ma kayă dố a zṵ́enyạ́e Byacè Jesŭ Krístu dố a o ná tẹ̀lĭtẹ̀takhĕ̀ tôprẹ̀ tahe. Phúnuô akhu-akhyĕ, thĭ tŏbè myádu
2 myápatí nḭ́ ŭ tôprẹ̀¬ to. Hékuốrẹ́ bí thĭ hyă cốbucốbĕ plố lŭ akhĕ̀, kayă thẽnyẹ̀ ki hyănuŏ dố thĭklĕ̀, rò tôprẹ̀ rò a kŭthyá hyecạ dố angụdupṛidu, a taplwónḭ́ taplwóhtĕ tahe, dố aruô tôprẹ̀ kuŏke rò, a sŏphásŏryạ rò a kŭthyá nḭ́ prẽ hye-
3 cạzẹ̀ prẽ. Kayă duzạ́ tôprẹ̀ rò thĭ ésû bezṵ́benyạ́ lŭ, htuŏto dố thĭklĕ̀ tôprẹ̀nuô a hé lŭ, “Onyăo dố khuklyáhtyalŏ ryá akhuyĕ” rò a hé kuŏke kayă sŏphásŏryạ nuôtôprẹ̀, “Kahtò obínuô,” mạ́torò “Onyăo bí twọkhu bí vă khăduô khăshyéyĕ,” a
4 hé phúnuô. Thĭ mẹkryá¬ ĭtĕ nuôma thĭ thégně nḭ́dyé to ĕ? Kayă dố

thĭklĕ yĕtahenuô, thĭ myáhtye khó èthĭ rò thĭ htwŏhtya prẹ̈cirya ŭ dố a oná tẹ̈tanẹ̈ mŭmyą́ricyą́ thĭtahe hố.
5 Puố̱vyą́mọ thĭ⌒, nı́dă lahyă. Kayă dố a sŏphásŏryą dố hekhu yĕtahe nuôma, thyáphú èthĭ tẹ̈zṹtẹ̈nyą́ kishyokisŏhtya rò èthĭ ki mẹ̈nı́ htyĕkẹ́ dố Cố̱marya ólyą one pẹ́ kayă dố a mọ̈nı́ lŭ nuôtahe agnĕnuôrò, Cố̱marya nwóhtya èthĭ hố nuôma
6 thĭ thẽgnĕ tą̆tẹ dû hố. Manárò kayă sŏphásŏryąphú tahenuô thĭ bezṹbenyą́ nı́ kuŏ èthĭ to. Kayă dố a pẹ́epẹ́ŏ mẹcyĕ̈mẹcṹ thĭ nuôma kayă duzą́htyathĕphú tahenuô prẽ. Prẹ̈ dố a cwihyă thĭ dố prẹ̈ciryatẹ̈phú tahe a mèthènyĕ nuôma èthĭ nuô-
7 tahe hố. Kayă dố a pacyẹ́ishyé pyélŏ Krístu mwi̱twọ́mwi̱ryá dố ŭ dyé htuŏhố thĭ yĕnuôma mą́ èthĭ nuôtahe hố.
8 Lisăsĕkŭ hé, "Mọ̈nı́ ŭruô phú nẹ̈ mọlyą nı́dyé nẹ̈nẹ́ nuô,"[r] a hé phúnuô. Thĭ ki cṹe mą́lakŏ Cố̱marya ahtyĕkẹ́ atẹ̈thyótẹ̈thya yĕ hé-
9 nuôma thĭ mẹtŏhố tẹ̈ hố. Manárò thĭ ki myádu myápatí ŭ hénuôma, thĭ mẹhố tẹ̈thṹ rò tẹ̈thyótẹ̈thya cirya hố thĭ phú kayă mẹthṹ tẹ̈-
10 thyótẹ̈thya tôprẹ̈nuô hố. Ŭpĕ⌒ tôprẹ̈ bèbè a ki mẹthṹ tẹ̈mekyăngọ́ tômṹ hénuô, a mẹthṹ lŏhố tẹ̈me-
11 kyăngọ́ lŏ⌒ plĭ hố. Cố̱marya hé, "Cuốthṹ tă prẹ̈mòprẹ̈khŭ tămẹ́" a hé phúnuô. Htuŏrò a hékuŏ pọ́, "Mẹthyĕ tă kayă tămẹ́" a hé pọ́ phúnuô. Phúnuôrò thĭ ki cuốthṹ prẹ̈mòprẹ̈khŭ to tadṹrò thĭ ki mẹthyĕ kayă hénuô, thĭ htwŏhtya hố kayă dố a mẹthṹ tẹ̈thyótẹ̈thya tôprẹ̈ hố.[s]
12 Rọ̈nı́ lahyă thĭ tẹ̈hébè ná thĭ tẹ̈mẹ tahenuô. Mẹtĕhérò tẹ̈thyótẹ̈thya dố a dyé pẹ́ kayă tẹ̈pală yĕ ki cirya
13 thĭ pă. Mẹtĕhérò kayă tôprẹ̈prẹ̈ dố a thẽzọ̈ kuŏŭ to nuô, shyé⌒ Cố̱marya cirya kayă nuôtôprẹ̈ akhĕ̆pănuô, a thẽzọ̈ nı́kuŏ lŭ to pă. Tẹ̈thẽzọ̈nı́ ŭ nuô a mẹpẹ́ tẹ̈cirya.

Tẹ̈zṹtẹ̈nyą́ Ná Tẹ̈mẹ

14 Vă puố̱vyą́ thĭ⌒, kayă tôprẹ̈prẹ̈ ki hé ná vă tẹ̈zṹtẹ̈nyą́ o a hé tadṹrò a ki dyéluŏ a tẹ̈zṹyĕ ná a mẹ tẹ̈ryá tahe to hénuô, abwíataryĕ o tôcô⌒ to. A tẹ̈zṹtẹ̈nyą́ yĕnuô a mẹsiplẹ́-
15 cyą́ lŭ to. Hékuŏrẹ́ thĭ puố̱vyą́ prẹ̈khŭ mą́torò thĭ puố̱vyą́ prẹ̈mò tôprẹ̈prẹ̈ nuô a lẹ́kṹlẹ́thyá, a lẹ́elẹ́ŏ tônyĕ ná tônyĕ agnĕ ki olố̱obă to
16 hébyenuô, rò dố thĭklĕ tôprẹ̈prẹ̈nuô a ki hé lŭ, "Kąmọmọ kąryáryá nı́⌒, Cố̱marya ki okuŏ dû ná nẹ̈ pă, mẹlẹ̈ryánı́ nẹ̈nẹ́ nı́, rò ekố̱ŏbă dû lahyă nı́⌒," a hé phúnuô tadṹrò thĭ ki dyépẹ́ èthĭ lẹ́kṹlẹ́thyá, lẹ́elẹ́ŏ tôcô⌒ to
17 hénuô, abwíataryĕ o tôcô⌒ to. Tẹ̈zṹtẹ̈nyą́ nuôma a thyáphú nuôhố. A ki oprétṹ tẹ̈zṹ tôcôtuŏ, tẹ̈mẹ ki oluŏ kuŏto hénuôma mą́prẽ tẹ̈zṹ dố a thyĕ prẽ.
18 Hékuŏrẹ́ kayă tôprẹ̈ ki hé, "Kayă tahehe nuô a o ná tẹ̈zṹ, tahehe rò a o ná tẹ̈mẹryá tẹ̈." Ki hé rò vă ki hésû è, dyéluŏ pẹ́ vă nẹ̈ tẹ̈zṹ dố a sŏdŏ ná tẹ̈mẹ yĕnuô, rò vă ki dyéluŏ pẹ́ kuŏke nẹ̈ ná vă tẹ̈zṹ dố a o

[r]Li Cố̱bucố̱bĕ 19:18 [s]Li Hteką 20:13-14, Li Dônyă 5:17-18

ná tẹ̀mẹyě pă vă ki hésû è phúnuô.
19 Nẹ̀ zṹe ná Byacè Cómarya otṹ tôprẹ̀¬ tuǒ. Aryáhǒ. Khĭnékhĭnǒ tahe
cónuô a zṹe thyákuǒdû phúnuônuô, htuǒto èthĭ zṹe rò a théisě tanyặtadè có.
20 Kayă olóoklǒ, tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ dó a o
ná tẹ̀mẹ to tahe nuôma a olóoklǒ
pré nuôma, nẹ̀ thézṹ myáhtye ě?
21 Pẹ̀phě Abraham dó¬ nyénu tôprẹ̀-
nuô Cómarya dyacódyatẹ è phútě?
A nịdă Cómarya angọ́ rò bí a lŭ-
htya aphúkhŭ Isaac dó tẹ̀lŭrẹ́khu
akhĕnuô, Cómarya dyacódyatẹ lŭ
22 ná a tẹ̀mẹyě akhyě pré. Nẹ̀ myá-
htye hó atẹ̀zṹ ná a tẹ̀mẹyě mẹrọ́lŭ
tẹ̀hó. A tẹ̀mẹyě a mẹ lóbă pẹ́hó lŭ
23 tẹ̀zṹ hó. Rò lisăsě héo yĕnuô a lóbă-
hyă hó rò a hé, “Abraham zṹe Có-
marya rò dó atẹ̀zṹ akhu-akhyě, Có-
marya dyahó lŭ phú kayăcókayătẹ
tôprẹ̀ nuôhó,”[t] a hé phúnuô. Phú-
nuôrò Abraham nuô ŭ é lŭ ná Có-
24 marya a khŏbóthyó. Phúnuôrò, thĭ
myáhtyehó ná Cómarya dyacódya-
tẹ kayă tôprẹ̀prẹ̀nuô, a dyacódyatẹ
tṹpré lŭ ná a tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ yĕtôcô pré
nuô mą́to. A dyacódyatẹ lŭ ná atẹ̀-
mẹ dó a dyéluǒ ná a o ná a tẹ̀zṹtẹ̀-
nyą́ yĕnuô pré.
25 Himyáphèmuọ́ Rahab nuôma a
thyáphúnuô hó. Thyáphú Israelphú
dó a nuǒ htṹmyá huô tẹ̀ nuôtahe ki
htecuósiplé bĕkyă ná klyá dó aruô
tôbŏ agnĕnuô, a émọsû èthĭ rò a
mẹcwọ́ pẹ́ èthĭ akhu-akhyě Cóma-
rya dyacódyatẹ lŭ ná a tẹ̀phyétẹ̀mẹ
26 yĕakhyĕhó. Phúnuôhó, tẹ̀zṹ dó a o
ná tẹ̀mẹ tonuô, athyáná nẹ́klọ́ dó
théplòhtwŏprẹ̀ o kuǒ dó lŭlọ to rò
a thyĕkyă nuô hó.

3

Plị Ari-akyă

1 Vă puọ́vyą́ thĭ¬, thĭ tŏ htwŏ rọ́é
Thárá to, mẹtĕhérò phú thĭ thégnĕ
htuǒdûnuô hó, pẹ̀ dó a htwŏ Thá-
rá tahenuô, Cómarya ki cirya sŏklǒ
2 pẹ̀ ná kayă dó aruô nuôtahe pă. Pẹ̀
mẹthṹ kąkhyĕhyănyĕ lŏplĭ tẹ̀ pwọ̀¬
tôprẹ̀ hó. Manárò kayă dó a hébè-
thṹnó kuǒŭ tôphuó¬ to tôprẹ̀nuô, è
mą́ hó kayă dó alóabă tôprẹ̀ rò arọ̀-
aryẹ̀bé nịdyé lŏhó a nẹ́sĭprẹ̀ hó.
3 Thyáphú tathí ki cṹe pẹ̀ngọ́nuô
rò, pẹ̀ nǒ ą̀ma tathí ná tọ́htéplyẹ,
4 rò pẹ̀ tarícuóbé lǒ tathísĭduǒ. Ki-
mą́torò tanẹmyá lahyă thòklyĕdu
tôbè ari-akyă nuô. Thòklyĕdu yĕ
adu nyacó rò kẹ́lathédu htŏlụcuó
có lŭ tadṹrò tẹ̀ dó a buǒ tarí-
cuóbé lŭ nuôma thòipẹ̀ patíphú
tôbè pré. Rò prẹ̀vẹ́ thòklyĕdu yĕ-
tôprẹ̀ thézṹ cuóbítě tôphonuô, thò-
5 ipẹ̀phú yĕtôbè thŭcuó lŭ pré. Ka-
yăplị nuôma a thyáphú nuôhó. A
patíphú pré tadṹrò a hébèhtuthé
dyálódyáklǒ nịdyé atẹ̀mẹ ari-akyă
tahe. Tanẹmyámǒ, tanŏtahŏ ducó
bátě¬ bèbè, mịphŏsèphú tôsè pré-
6 nuô a ŭlŏbé pẹ́ pré. Kayă plịnuô
athyáná mi nuôhó. Dó nẹ́klọ́ krṹ-
krọ̀ aklĕnuô, plị ma athyáná hekhu
dó a lóbă ná tẹ̀mŭmyą́ricyą́ yĕtôba
nuôhó. A mẹthǒ lŏhó kayă anẹ́klọ́
sĭprẹ̀ hó. Plịyĕ a isṹŭ lŏlą́ taklikyă
lǒ có pẹ̀ tẹ̀ohtwŏprẹ̀ ná miyĕ hó rò

[t]Hekhuhtwŏlú 15:6

mi yĕnuôma a o dố mórapǫ̀tyą akŭ
hyă hố.
7 Prę̀lu hekhuphú mę̨nyącyą́ lŏ̀ tę̀-
phútę̀lyę pwǫ̀tôcô, a mę̨nyącyą́ lŏ̀
tę̀mi̧tę̀myą́ tahe, htu tahe, rú̧ tahe ná
8 tę̀ tahe lŏ̀¬ plĭ cố. Manárò kayă dố a
mę̨nyą bécyą́ kayăpli̧ yĕnuô a o tô-
prę̀¬ to. Kayăpli̧ yĕnuô a lốbă cố ná
tę̀mŭmyą́ricyą́ tahe cố rò ŭ pốbécyą́
lŭ to, a o lốbă cố ná atę̀ryą́ dố a mę̨-
thyĕmę̨mę́ ŭ tahe.
9 Thĭ thégně ná pę̀ nŏe pę̀pli̧ yĕ-
nuô ná lę́htuthéhtya pę̀ Phĕ̀ Bya-
cè Cómarya, htuŏto pę̀ nŏe kuŏ́ pǫ́
è ná pę̀ lę́isŏhă kayă dố Cómar-
ya byályą è phú anę́klǫ́ yĕnuôtahe.
10 Dố kyą̆kŭ tôkŭkŭ¬ tuŏpré yĕakŭ-
nuô tę̀htuthéhtya rò a htehte, tę̀-
isŏhă tahe rò a htehte. Vă puǫ́vyą́
11 thĭ¬, a tŏkò hte phúnuô to. Htyĕ-
htekhu tôkŭkŭ¬ tuŏpré akŭ nuô,
htyĕtabé rò a htwíhtehte, htyĕkhè
rò a htwíhtehte, a htwíhte tǫ́lŭ
12 phúnuôma anı́ nyă ĕ? Vă puǫ́vyą́
thĭ¬, kadwímǫ́ thèhtecyą́ olivathè
to. Thòbĭthèmǫ́ théhtecyą́ kadwíthè
to, phúnuôhố htyĕhtekhu dố akhè
tôkŭnuô, a nŏhtwíhte cyą́kuŏ́ htyĕ-
tabé to.

Tę̀tanę̨cyą́dè O Dố Mókhu Hyă

13 Kayă dố thĭklĕ̀ tôprę̀prę̀ dố a o
ná a tę̀tanę cyą́dè rò a thégně tą̆plú
nuôma ŭpĕ? A tŏbè dyéluŏ́ atę̀ yĕ-
tahenuô ná a tę̀ohtwŏprę̀ dố aryá,
htuŏto a tŏbè dyéluŏ́ a mę̨tę̀ yĕ-
nuô ná dố tę̀shyalyą théplò. Tę̀shya-
lyą yĕnuôma a hyă dĭtŭ́ dố tę̀tanę̨-
14 cyą́dè yĕnuô a o pré. Manárò dố
thĭ théplòkŭnuô, thĭ ki thékháthé-
hte nyacố lŭ, thĭ mǫlyą nı́dyé thĭnę́
rò thĭ myádulyą nı́dyé thĭnę́ yĕtahe
ki o hénuô, hébè htuthé nı́dyé tă thĭ-
nę́ ná thĭ o ná tę̀tanę̨cyą́dè phúnuô
tămę́, rò mę̨takèsû tă tę̀mą́tę̀cố yĕ-
15 nuô tămę́. Tę̀tanę̨cyą́dè phúnuôtahe
ma a o dố mókhu hyă mą́to, hekhu-
nę́khu a tę̀tanę cyą́dè nuôtahepré.
Tę̀tanę̨cyą́dè phúnuôtahe ma a o dố
Thé Săsĕ̀ Byacè a o hyă mą́to, a o
16 dố khĭnékhĭnŏ a o hyă pré. Bí tę̀-
thékháthéhte lŭ, tę̀mǫlyą nı́dyé nę́
rò myádulyą nı́dyé nę́ tahe o akhă-
lę́ nuô, thĭ ki myáhtye tę̀mę̨tarŭ̆ta-
pyă ná tę̀mŭmyą́ricyą́ pwǫ̀¬ tôcô ki
ohtya bínuô pă.
17 Manárò tę̀tanę̨cyą́dè dố a o dố
mókhu hyă hénuôma a mwǫ̀plĭ ré-
lố pă, htuŏpărò a dyé ohtyadû tę̀-
mǫtę̀pę̀, tę̀tanę cyą́pę́ dố ŭgně, thé-
plòo nı́dă ŭ tę̀hébè, lốbă ná tę̀thé-
zǫ̀ ná mę̨tę̀ryá tahe, myádu myápa-
tí ŭ to, htuŏrò tę̀cyę́ mę̨khámę̨kho
18 tahe o to. Kayă dố a dyéohtya tę̀-
pę̀tę̀dwŏ nuô, a isóiplŭ hố tę̀mǫtę̀-
pę̀ aklwĭalwí rò shyé¬ ŭ kékądwó-
hố è akhĕ̀pănuô, a ki nı́bè tę̀cốtę̀tę
athè pă.

4

Krístuphú Cŭe Cómarya Pwǫ̀¬ Phuố

1 Tę̀krékryą́ lŭ tahe ná tę̀klyétę̀-
ngă lŭ tahenuô a cuố hyănuŏ tuǫ́-
dố thĭklĕ̀ phútě? A hyănuŏ phútě
hénuôma, a hyănuŏ dố thĭ théplò
a tę̀thézǫ́ mŭmyą́ tahe sátę̀ dố thĭ-
2 kŭ yĕnuô tahe a o hố. Thĭ thézǫ́ tę̀
rò thĭ nı́bèto akhu-akhyĕ thĭ mę̨thyĕ
kayă. Thĭ thézǫ́thélŏ̀ tę̀ rò thĭ nı́bè-
cyą́ tę̀tôcô¬ to akhu-akhyĕ, thĭklyé-
thĭngă khyĕlŭ. Thĭ kwĭ kuŏŭ Cóma-

rya to akhu-akhyĕ, thĭ thé́zṹ tẹ̣ tahe
3 rò thĭ nḭ́bè cyą́ kuŏ̰ŭ to. Rò bí thĭ kwĭ
tẹ̣ akhĕ, thĭ nḭ́bè kuŏ̰ŭ tôcô¬ to, mẹ̣-
tĕhérò thĭ thé́plò a tẹ̣taze-one thé́-
zṹkwĭ tahenuô, a lụthṹ lahyą̆ pré́.
Thĭ kwĭ lahyą̆ pré́ ná thĭ thé́zṹ nŏe è
ná thĭ lẹ́mẹ̣mọ̣lyą nḭ́dyé thĭné́ agnĕ
pré́ nuŏ.
4 Kayą̆ dṍ a thé́plòka dṍ Cṍmarya
akhu thĭ¬, thĭ bṍthyó ná hekhu a tẹ̣-
mŭmyą́ricyą́ tahe nuôma thĭ htwŏ-
htyahṍ prẹ̣ dṍ a thé́hte Cṍmarya ta-
hehṍ nuôma thĭ thé́gnĕ to ĕ? Kayą̆
dṍ a thé́zṹ htwŏhtya hekhu a tẹ̣mŭ-
myą́ricyą́ yĕtahe a khŏbṍthyó tôprẹ̣-
prẹ̣nuô a mẹ̣ thé́htethé́hą̆ hṍ ané́ ná
5 Cṍmarya hṍ. Cṍmarya hé tẹ̣ dṍ li-
sąsĕ̌kŭ tahenuô, angọ́lasá oto bè ta-
nẹ̣ní́ phúnuô tôprẹ̣¬ to. Lisąsĕ̌kŭ hé,
“Cṍmarya be-o thé́htwŏprẹ̣ dṍ pẹ̣kŭ
yĕnuô, a thé́zṹ nŏhtwŏ ná atẹ̣ rò
6 a thé́khwé nḭ́dyé nyacṍ.”* Manárò
tẹ̣bwítẹ̣taryĕ dṍ Cṍmarya dyétą̆ pẹ̣
yĕnuô, ahĕare shyolṍ klŏpą̆ cṍ. Phú-
nuô akhu-akhyĕ lisąsĕ̌kŭ hé,

“Cṍmarya mẹ̣tą̆tṹ sûkyą̆ kayą̆
dṍ a dyahtyalŏ athé́plò nuôtahe,
manárò abwíataryĕ yĕnuô a dyé-
tą̆ élṍklŏ dṍ kayą̆ dṍ a shyalyą
athé́plò nuôtahe alọ.”[u]

7 Phúnuôrò shyalyą lahyą̆ thĭ thé́-
plò dṍ Cṍmarya alẹ̣̆, rò sásû khĭ-
néricyą́ khuklṍ nuô tṹma khĭnéri-
cyą́ khuklṍ ki klya cuṍ taphąkyą̆ dṍ
8 thĭo pą̆. Thṍthṹ hyąphû lahyą̆ thĭ-
né́ ná Cṍmarya tṹma a thṍthṹ hyą̆-
phûkuŏ̰ ané́ ná thĭ pré́. Prẹ̣oraphú
thĭ¬, sĭplĭkyą̆ lahyą̆ thĭ takhunuô.
Kayą̆ thé́plò oé́ thĭ¬, mẹ̣mwọ̆plĭkyą̆
9 lahyą̆ thĭ thé́plònuô. Thé́plẹ̣̆nebè mŏ̰
lahyą̆, nguọ̆hè mŏ̰ lahyą̆. Thĭ tẹ̣nyẹ̣̆-
hą̆ yĕnuô htulyakyą̆ è ná thĭ tẹ̣nguọ̆-
tẹ̣hè yĕnuô, thĭ tẹ̣thé́krṹ yĕnuô htu-
lya kyąmŏ̰ è ná thĭ tẹ̣thé́plẹ̣̆ yĕnuô.
10 Shyalyą lahyą̆ thĭ thé́plò dṍ Bya-
cè a mèthènyĕ rò a ki dyahtyalŏ̰dû
thĭ pą̆.

Dya Tẹ̣thṹ Hémŭmyą́ Tą̆ Prẹ̣-zṹetẹ̣phú Tahe Tąmé

11 Vą̆ puọ̆vyą́ thĭ¬, hémŭmyą́ nḭ́dyé
tą̆ lŭ tôprẹ̣ ná tôprẹ̣ tąmé ní¬. Ŭpĕ-
pĕ¬ bèbè dṍ a hémŭmyą́ kayą̆ dṍ a
zṹe Krístu tôprẹ̣prẹ̣ mą́torò a dya tẹ̣-
thṹ kayą̆ dṍ a zṹe Krístu tôprẹ̣prẹ̣
nuôma mą́hṍ a hébè mŭmyą́ricyą́
hṍ tẹ̣thyótẹ̣thya rò a dya tẹ̣thṹ hṍ tẹ̣-
thyótẹ̣thya yĕnuô hṍ. Thĭ ki dya tẹ̣-
thṹ tẹ̣thyótẹ̣thya yĕnuô hérò, thĭ ma
kayą̆ dṍ a cṹe tẹ̣thyótẹ̣thya mą́to.
Mą́pré kayą̆ dṍ a dya tẹ̣thṹ tẹ̣thyó-
12 tẹ̣thya pré́. Prẹ̣ dṍ a dyélyą tẹ̣thyó-
tẹ̣thya rò a bè cirya tẹ̣ nuôma tṹpré́
Cṍmarya tôprẹ̣ pré́. Prẹ̣ dṍ a mẹ̣si-
plẹ̆cyą́ tẹ̣ rò a mẹ̣pyécyą́ tẹ̣ nuôma
tṹpré́ Cṍmarya tôprẹ̣ pré́. Manárò
thĭ rò, thĭ cuṍ dya tẹ̣thṹ tuọ̆ cṍ ŭ rò
ma thĭ tanẹ̣ nḭ́dyé cṍ thĭné́ ná kayą̆
phútĕ tôprẹ̣tĕ cṍ?

Dyahtyalŏ̰ Tą̆ Thĭ Thé́plò Tąmé

13 Khŏnyą́yĕ nḭ́dą̆ lahyą̆, dṍ thĭklẹ̆ ta-
hehenuô a hé lahyą̆, “Yĕtônyĕ toma-
ná shyéparŏ pą̆ nuô, pẹ̣ ki cuṍ dṍ

4:5 Lisąsĕ̌ dṍ aruô tahe hé, “Pẹ̣ ki dyadu pẹ̣ tẹ̣mọ dṍ Cṍmarya akhu to hérò, Thé́ Sąsĕ̌ Byacè dṍ Cṍmarya be-o dṍ pẹ̣kŭ yĕtôprẹ̣nuô, a thé́khwé nyacṍ.”

[u]Prẹ̣thíphé́ tẹ̣hébè 3:34

vḭ̈tôvḭ̈ pă rò pẹ̈ ki cuố o bínuô tôna
pă. Rò pẹ̈ ki cuố pṵ̈ mẹ̈kuọ̈mẹ̈khá
rò mẹ̈kuọ̈ éhtyalốklỗ pọ́ ná amuọ̈-
14 ră yĕnuôpă.” Parŏpă thĭ tẹ̈ohtwŏ-
prẹ̈ kírẹ́ mẹ̈phútĕ pă nuô, thĭ thégnĕ
to. Thĭ tẹ̈ohtwŏprẹ̈ yĕnuôma athyá-
ná ĭtĕ? Athyáná tẹ̈khuôhtya dố a
oluỗ taplọ̈phú rò a lamẹ́kyă khyĕ
15 nuôpré. Thĭ tŏkò hé lahyă phútĕ
hérò, “Byacè ki thếplòo ná pẹ̈ ki
ohtwŏprẹ̈ pă hérò pẹ̈ ki mẹ̈ phú-
16 yĕphúnuô pă,” manárò khŏnyą́yĕ
thĭ dyahtyalỗ lahyă thĭ thếplò rò
thĭ hébè htyamốhtyapho nḭ́dyé la-
hyă thĭnẹ́. Lỗ¬ tẹ̈dyahtyalỗ thếplò
phúnuô tahema tẹ̈mŭmyą́ricyą́ pré.
17 Phúnuôrò kayă dố a thégnĕ ná a
tŏkò mẹ̈ tẹ̈ryá yĕ tadŭ́rò a ki mẹ̈to
tahenuô, a mẹ̈hố tẹ̈thŭ́hố.

5

Tẹ̈dyérọ̀dyéryẹ̈ One Kayă Duzą́ Tahe

1 Kayăduzą́ thĭ¬ khŏnyą́rò nḭ́dă la-
hyă tẹ̈ dố vă kírẹ́ héso pẹ́ thĭ yĕ.
Tẹ̈cyẹ̈tẹ̈cṵ̈ kírẹ́ hyăbèhố thĭ akhu-
2 akhyĕ nguọ̈hè onemỗ lahyă. Thĭ
tẹ̈duzą́htyathẽ tahenuô a nuọ̈thỗ-
nuọ̈ṵ lỗ hố. Thĭhyethĭcą́ tahenuô
3 akrẹ́ elỗ hố. Thĭrŭthĭhtẽ tahenuô a
hte-ihtekré lỗhố. Tẹ̈hte-ihtekré yĕ-
nuôma a ki khyáluỗ ná thĭ tẹ̈thŭ́ o
pă rò a ki ekyă thĭpháthĭzye phú
miŭkyă thĭ nuô pă. Thĭ tẹ̈duzą́htya-
thẽ tahenuô, thĭ beplọ́nḭ́ pẹ́ lỗhố mọ̈-
nyĕ dố khyĕtadûlố yĕtahe agnĕ hố.
4 Ŭ mẹ̈pẹ́ thĭlyą́ rò thĭ dyé ŭ akhwó-
akè to. Nḭ́dă mỗ lahyă, èthĭ akhwó-
akè éhtŏhtyasûhố thĭ hố. Htuỗrò
prẹ̈kẹ́plọ́dwó pẹ́ thĭ buố yĕtahe ta-
mwọ̈talẽ thĭ yĕnuô a tuọ̈htyahố dố
tẹ̈prọtẹ̈pryą a Byacè Cómarya a ohố,
rò a nḭ́huỗ hố èthĭ atẹ̈tamwọ̈talẽ yĕ-
5 tahe hố. Bí thĭ ohtwŏprẹ̈ dố hekhu-
yĕ akhẽnuô, thĭ lṵ̈mẹ̈mọ lốbă nḭ́dyé
htuỗhố thĭ thếplò ná hekhu atẹ̈mọ
tahe hố. Thĭ mẹ̈bûmẹ̈thú nḭ́dyé hố
thĭnẹ́ thyáná tẹ̈phútẹ̈lyẹ nuôhố, ma-
nárò tẹ̈phútẹ̈lyẹ yĕnuô ŭ ki mẹ̈thyĕ
èthĭ shyé¬ tẹ̈mẹ̈thyĕ amọ̈nyĕ nuô-
tônyĕ pănuô a thégnĕ nḭ́dyé lahyă
6 anẹ́to. Ŭtẹ̈thŭ́ oto tadŭ́rò thĭ cirya
mẹ̈thyĕkyă ŭ, manárò èthĭ mẹ̈tą̆tṵ̈
kąkhyĕsûbé thĭ tôcô¬ to.

Tẹ̈khyáthédŏ Ná Tẹ̈kwĭcóbĕ

7 Phúnuôrò puọ̈vyą́ thĭ¬, khyáthé-
dŏ tuọ̈ lahyă dố Byacè hyă khyĕ-
thyá pă tôphuố yĕnuô ní¬. Ta-
nẹ̈myá kuỗ lahyă mỗ prẹ̈hyăelyą́-
phú tôprẹ̈ opọ̈myásŭ nḭ́dyé a tẹ̈thè-
tẹ̈phŏ dố angṵdupṛḭdu yĕtahenuô.
A bè cáhtya khyáthéplòhtŭ opọ̈-
nḭ́ kẹ́cṵ̈ tą̆ lú yĕ dố a mẹ̈dyá-
htya pẹ́ lŭ tẹ̈klwĭtẹ̈lwí yĕtahe, htuỗ-
rò a bè opọ̈ tuọ̈dố kẹ́cṵ̈ tą̆no dố-
khyĕ dố a mẹ̈prẹ́mẹ̈mĭ pẹ́ lŭ tẹ̈-
8 thètẹ̈phŏ yĕtahe. Thĭ bèbè thĭ tŏ
khyáthédŏkuỗ phúnuô. Tarú dya-
klọ̀ma lahyă thĭ tẹ̈myásŭ nuô, mẹ̈tĕ-
hérò Byacè ki hyă khyĕthyá pănuô,
9 amọ̈nyĕ phûlă hố. Puọ̈vyą́ thĭ¬,
thyáphú thĭ ki khyábè tă tẹ̈cirya
tămẹ́nuô, tamwọ̈talẽ tă lŭ tôprẹ̈
ná tôprẹ̈ tămẹ́. Prẹ̈cirya tẹ̈ yĕtô-
prẹ̈ hyăotuọ̈phû tatòhố dố kadă-
htŭ hố.
10 Vă puọ̈vyą́ thĭ¬, thénẹ́htyabè tuọ̈
lahyă prẹ̈prọ dố a hébè dố Byacè
amwḭ akŭ nuôtahe ní¬. Bí thĭ myá-
htye sítôbè ná tẹ̈cyẹ̈tẹ̈cṵ̈ akhẽnuô,
myábŭkuỗ èthĭ khyáthédŏbé htuỗ-

11 hố tẹ̀cyẹ̄tẹ̀cṵ̂ nuôtahe ní¬. Kayă dố
a khyáthẽ́plòhtŭ bẽ́ nuô, pẹ̀ hé è
ná kayă dố a nḭ̄bè tẹ̀sŏri. Thĭ nḭ̄huŏ
htuŏdûhố Joba a tẹ̀khyáthẽ́dŏ ari-
akyă hố rò dố khyĕtadû rò Byacè
taze-one ná a ki sŏri lŭ phútĕ ari-
akyă nuô, thĭ thẽ́gnĕ hố. Mẹ̀tĕhé-
rò Byacè a tẹ̀thẽ́zọ̀klabè yĕnuô alố-
abă nyacố.
12 Puṍvyą́ thĭ¬, dố tẹ̀lŏ¬ plĭ aklĕnuô,
tẹ̀ dố a lodulố¬ tôcôma mą́hố bí thĭ
ố́lyą tẹ̀tôcôcô akhĕnuô, byă tă thĭ-
nẹ́ ná mố́khu, mą́torò hekhu, kimą́-
torò dố tẹ̀ aruô tôcôcô a mèthènyĕ
phúnuô tămẹ́ ní¬. Thyáphú thĭ ki si-
plẽ́ ná tẹ̀cirya agnĕnuô, a ki mą́ rò
“amą́,” hé phúnuô, a ki mą́to hérò
“amą́to,” hé phúnuô prẽ́ ní¬.
13 Dố thĭklĕ nuô, kayă bèpyą́bèsĕ o
tôprẹ̀prẹ̀ ĕ? A ki o hérò, a tŏkò
kwĭcóbĕ tẹ̀. A thẽ́krṹthẽ́lŏ o tôprẹ̀-
prẹ̀ ĕ? A ki o hérò, a tŏkò irŏ htu-
14 thẽ́htya Cố́marya. Dố thĭklĕ nuô,
kayăswíkayăsĕ o tôprẹ̀prẹ̀ ĕ? A ki
o hérò, a tŏkò ẽ́ prẹ̀zṹetẹ̀plố́mụ
muṍprṹmuṍprẹ́ dố a htwŏ khuklố-
khuklyă tahe rò muṍprṹmuṍprẹ́ yĕ-
tahe ki plṍ lŭ ná htahtyĕ dố Bya-
cè amwḭ akŭ rò èthĭ tŏkò kwĭcó-
15 bĕ pẹ́ dố lŭgnĕ. Tẹ̀zṹtẹ̀nyą́ a tẹ̀-
kwĭcóbĕ yĕ a ki zasĭmẹ́kyă kayă-
swí yĕtôprẹ̀ pă. Byacè ki zasĭmẹ́ ką-
khyĕ khyĕthyá lŭ pă rò a ki mẹ̀-
thṹ tẹ̀ hérò Byacè ki plwŏkyă khyĕ-
16 thyá lŭ tẹ̀thṹ pă. Phúnuôrò, ố́lyą la-
hyă thĭ tẹ̀thṹ tahe tôprẹ̀ ná tôprẹ̀,
rò thyáphú thĭ ki oshyo-opryă ką-
khyĕ agnĕnuô, kwĭcóbĕ pẹ́ lŭ tô-
prẹ̀ ná tôprẹ̀ ní¬. Kayăcókayătẹ̀ tô-
prẹ̀ a tẹ̀kwĭcóbĕ nuô a o ná a taryĕ-
shyosŏ rò a mẹ̀cwọ́bẽ́ é¬ nyacố tẹ̀-
tahe cố.
17 Prẹ̀prọ Elia ma kayă tôprẹ̀ dố a
thyáprẽ́ phú vă ná nẹ̀ yĕnuôprẽ́. Rò
thyáphú kẹ́ ki cṹtą̆ tămẹ́ agnĕnuô,
a kwĭcóbĕ lŏthulŏthẽ́ akhu-akhyĕ,
kẹ́klakyă thuŏna ná lĕthuŏthyó cố.
18 A kwĭcóbĕ khyĕ tôphuố rò kẹ́cṹ tą̆
khyĕthyá, rò thòmṍvèbŏ tahe thè-
htyaphŏhtya khyĕthyá.
19 Vă puṍvyą́ thĭ¬, dố thĭklĕnuô
kayă tôprẹ̀prẹ̀ a ki cuṍpẹ̄kyă ná tẹ̀-
mą́tẹ̀cố hérò kayă dố aruôtôprẹ̀ ki
cuố ẽ́ką̆tŏ khyĕthyá lŭ dố klyákŭ
20 hénuô, thẽ́nẹ́htyabè lahyă, kayă tô-
prẹ̀prẹ̀ dố a cuố ẽ́ką̆tŏ khyĕthyá prẹ̀-
oraphú dố a krwŏ cuṍthṹnố klyá yĕ-
tôprẹ̀prẹ̀ nuôma mą́hố a mẹ̀lwóhte-
ką̆ kayă yĕtôprẹ̀ a thẽ́htwŏprẹ̀ dố tẹ̀-
thyĕ hố. Htuŏto thyáphú Cố́marya
ki plwŏkyă kayă yĕtôprẹ̀ atẹ̀thṹ ẽ́cô
agnĕnuô, a mẹ̀cwọ́ pẹ́hố lŭ hố.

Petru Arę́lǫ́ Tôba

First Peter

Tę̈hébè Rę́ Dǫ́ Nyě

Li Petru arę́lǫ́ yětôba nuôma, a răcuǫ́ pę́ Krístuphú dǫ́ a cuǫ́o sipryă lahyă dǫ́ Asia Minor kę́ cíhtǒ nuôtôkyě tahe. Bí liyětôba akŭnuô, Cǫ́marya kayă dǫ́ a nwóhtya nı̨́dyé tahe, a ę́ nı̨́dyé lŭ phúnuô. Li yětôba a tę̈taze myásų̆́nı̨́ ma mą́hǫ́ a ki dyéhĕdyére nı̨́ prę̈hǫ́li dǫ́ a zú̧̨e Jesŭ rò dǫ́ a tę̈zú̧̨ khukhyě a sítôbè ná tę̈mę̈cyę̈mę̈cú̧̨, a khyábè tę̈pyą́tę̈sĕ thĭtahe. Dǫ́ a dyé thę́nę́htya kąkhyě khyěthyá a prę̈hǫ́li tahe ná Jesŭ Krístu a tę̈thę́krų̆́mila akhu-akhyě a dyéhĕdyére hǫ́ èthĭ hǫ́. Thyáphú èthĭ ki cų̆ bę́ phyésûbę́, khyáthę́plòhtŭbę́ kuǫ̆ lahyă tę̈cyę̈tę̈cú̧̨ dǫ́ a hyăbè èthĭ yětahenuô rò, Jesŭ atę̈thyě, ná a tę̈thyěihtò htwŏprę̈ kąkhyě, ná a ǫ́lyąkyă pę́ ŭ ná a ki hyă khyěthyá pă ari-akyă yětahenuô, a dyé pę́ hǫ́ Krístuphú tahe a tę̈myásų̆́ hǫ́. Thyáphú ŭ ki thę́gně ná tę̈zú̧̨ yěnuôma amą́ ě, ma amą́ to ě nuôrò, èthĭ tę̈zú̧̨ yěnuô, tę̈pyą́tę̈sĕ tę̈cyę̈tę̈cú̧̨ tahe bè mę̈myá è. Kayă tahenuô, a tŏ khyáthę́plòhtŭ lahyă tę̈pyą́tę̈sĕ tę̈cyę̈tę̈cú̧̨ tahe, htuǫ̆to a tŏ zú̧̨enı̨́ lahyă ná shyé~ Jesŭ Krístu hyă khyěthyá pănuô, èthĭ ki nı̨́bè tę̈mę̈nı̨́khwókè pă.

Prę̈răliyě a dyéhĕdyérenı̨́ kuǫ̆dû prę̈hǫ́li thĭ tahe ná a ki ohtwŏprę̈ lahyă phú èthĭ ma a htwŏhǫ́ Krístu akayă tahe hǫ́, phúnuô.

Tę̈hébè tôtǫ́ ná tôtǫ́

Tę̈hébè rę́ dǫ́ nyě 1:1-2
Dyé thę́nę́htyakhyě Cǫ́marya tę̈mę̈lwóhteką 1:3-12
Dyéhĕdyére ŭ ná ŭ ki ohtwŏprę̈ săsĕ 1:13-2:10
Krístuphú tahe tŏbè khyáthę́plòhtŭ phyésû tę̈pyą́tę̈sĕ tahe 2:11-4:19
Krístuphú tahe a tę̈shyalyą thę́plò ná tę̈mę 5:1-11
Tę̈hébè dǫ́ khyě 5:12-14

1

1 Vă răcuǫ́pę́ liyě dǫ́ kayă dǫ́ Cǫ́marya nwóhtya lŭ rò a cuǫ́ okuǫ́ taplǫ̆taplyá, a cuǫ́ htwŏ sĭprȩ dǫ́ ŭhtyěŭkę́, rò a o pasĭcuǫ́ lŏ dǫ́ akhălę́ pwǫ̆~ tôpho dǫ́ Pontus kę́, Galasia kę́, Cappadocia kę́, Asia kę́ ná Bithynia kę́kŭ nuôtahe a o.

Vă ma Petru, vă ma Jesŭ Krístu
2 a Prę̈dônyăphú tôprę̈. Phĕ Cǫ́marya nwóhtya nı̨́ thĭ phú a tę̈taze-one nı̨́dûnuô rò Cǫ́marya a Thę́ Săsĕ mę̈săsĕhtya thĭ, thyáphú thĭ ki nı̨́dă Jesŭ Krístu angǫ́ rò dǫ́ athwi akhu-akhyě a ki mę̈mwǫ̆plĭ pę́ thĭ. Tę̈bwítę̈taryě ná tę̈pę̈tę̈dwŏ ki olǫ́obă dû ná thĭ ní~.

Tę̀myásŭ Dǒ A Tą̀tę

3 Pę̀ ki hébwíhétaryĕhtya rǫ́lŭ pę̀
Byacè Jesŭ Krístu a Phĕ̀ Cǒ́ma-
rya pó¬. Mą́dǒ́ a tę̀thę́zǫ̀ talwó-
sûlŭ̌ pę̀ yĕ, ná Jesŭ Krístu atę̀-
thyĕ ihtòką́khyĕ akhu-akhyĕ, a dyé-
tą̀ hǒ pę̀ tę̀htwŏprę̀ athĕ̀ hǒ. Dǒ
yĕ akhu-akhyĕ, pę̀ nı́bè plehyă lăhǒ
pę̀ tę̀myásŭ dǒ pę̀ tę̀ohtwŏprę̀ akŭ
4 hǒ. Dǒ a dyétą̀ hǒ pę̀ tę̀htwŏprę̀
athĕ̀ akhu-akhyĕ, Cǒ́marya be one
pę́ thĭ ucĕ̀tazĕ̀ dǒ a pyécyą́to, a
thŏ̀cyą́to, anóakă cyą́to yĕtahe dǒ
5 mǒ́khu nuô hǒ. Dǒ thĭ zǫ̂e Krístu
akhu-akhyĕ, bí thĭ nı́bè tyahí tę̀mę-
lwóhteką* tonuô Cǒ́marya opǫ̂ma
nı́pę́ thĭ ná aprǫapryą. Cǒ́marya ta-
ritaryă onehǒ ané ná shyé¬ shuǒ-
khĕ̀ tadû pănuô, a ki dyéluǒ tę̀-
6 mę̀lwóhteką yĕnuô pă. Phúnuôrò
thę́krǫ̂thę́lǒ lahyă ná lŏ¬ tę̀yĕtahe
ní, manárò khŏnyą́yĕ taplǫ̂taplyá
akŭnuô tę̀pyą́tę̀sĕ̀ ę́myĕę́cô mę̀kǫ́-
7 mę̀kyą̀ thĭ. Rò thĭ tę̀zǫ́tę̀nyą́ yĕ-
nuôma a mą́lakŏ ĕ̀, ma a mą́lakŏ
to ĕ̀ nuô, tę̀pyą́tę̀sĕ̀ ki khyá athę́
pă. Htĕ̀ dǒ a pyécyą́ cǒ yĕnuô, ŭ
bè tŏ mę̀myá pă è ná mi, phú-
nuô akhu-akhyĕ, thĭ tę̀zǫ́tę̀nyą́ dǒ
angǫ̂dupri̤du klǒ ná htĕ̀yĕ, thyá-
phú a ki dyéluǒ ná tę̀zǫ́ mą́lakŏ
agnĕnuô, ŭ tŏbè mę̀myá kuǒ̂dû è
phúnuô. Htuǒ̂rò shyé¬ Jesŭ Krístu
hyă dyéluǒhtya hǒ ané akhĕ̀ pănuô,
thĭ ki nı́bè tę̀htuthę́htya, tę̀lı̆tę̀ta-
8 khĕ̀ ná tę̀dyadudyahtŭ thĭ pă. Thĭ
myáhtyenǒ è to tadû́rò thĭ mǫ̀nı́
è. Thĭ myáhtye tyahí è khŏnyą́ to
tadû́rò thĭ zǫ̂e è. Phúnuô akhu-
akhyĕ, thĭ thę́krǫ̂thę́lǒ lakálakŏ cǒ
rò thĭ thę́krǫ̂ cǒ bá¬ tĕnuô hé-
9 cyą́ pă cǒ to. Mę̀tĕhérò dǒ thĭ zǫ́-
enyą́e Jesŭ akhu-akhyĕ, thĭ nı́bè-
hǒ thĭ thę́htwŏprę̀ yĕtahe a tę̀si-
plę́ hǒ.
10 Tę̀mę̀lwóhteką ari-akyă yĕnuô,
prę̀prǫ tahe myápǫ̂thę́gně rò sudyă
cę̀myá tą̀tę htuǒ hǒ. Htuǒ̂rò tę̀bwí-
tę̀taryĕ ashyĕzǫ́ dǒ Cǒ́marya ki dyé-
lyą thĭ pă yĕnuô, prę̀prǫ tahe hé-
11 prǫ one htuǒhǒ ari-akyă hǒ. Krístu a
Thę́ Săsĕ̀ o dǒ prę̀prǫ tahe a thę́plò-
kŭ rò a héone rę́ Krístu ari-akyă ná a
ki khyábèrę́ tę̀cyę̀tę̀cû tahe pă, htuǒ-
rò tę̀lı̆tę̀takhĕ̀ tahe ki hyăno dǒ khyĕ
pă, èthĭ myápǫ̂ thę́gně lahyă ná
ashuǒ́akhĕ̀ ki bè bíkhĕtĕ pă, htuǒ̂rò
12 a ki mę ané phútĕ pă phúnuô. Rò
Cǒ́marya dyéluǒ pę́ prę̀prǫ yĕtahe
ná èthĭ mę̀tę̀ yĕtahe nuôma èthĭgně
nı́dû mą́to. Héklyácǒma thĭgně pré.
Khŏnyą́yĕ tę̀ yĕtahenuô a hé pę́ thĭ
rò thĭ nı̆huǒ hǒ. Dǒ Cǒ́marya nǒ-
hyă Thę́ Săsĕ̀ Byacè a tę̀prǫtę̀pryą
dǒ a o dǒ mǒ́khu hyărò, a hyă mę̀tę̀-
yĕ akhu-akhyĕ, èthĭ hyă héso pę́ thĭ
ná tę̀thę́krǫ̂mila yĕ hǒ. Tanémǒ́khu-
phú tahe cǒ nuô¬ a thę́zǫ́ myápǫ̂-
thę́gně tą̀tę̀kuǒ nyacǒ tę̀ritę̀kyă yĕ-
tahe cǒ.

Cǒ́marya É Pę̀ Ná Pę̀ Ki Ohtwŏprę̀ Săsĕ

13 Mę̀phúnuôrò taritaryă one la-
hyă thĭ tę̀tane tahe dǒ thĭ lę́mę̀tę̀
agnĕnuô. Cyę́săpré lahyă thĭné rò
behtya lahyă thĭ tę̀myásŭ dǒ tę̀bwí-

1:5 Cǒ́marya mę̀lwóhteką hǒ pę̀ khŏnyą́ tadû́rò shyémǫ̂nyĕ tadû pănuô, a ki mę̀lǒ́bă pę́ lǒ tę̀ dǒ a taritaryă one pę́ akayă nuôtahe pă.

tẹ̀taryě dố Cốmarya ki dyé thĭ shyé¬
Jesŭ Krístu ki hyă khyĕthyá pă yě
14 alọnuô. Thĭ ma kayă dố a nı́dă Cố-
marya angọ́ thyáná pacẹ̆phú tahe-
nuô akhu-akhyě, ohtwŏprẹ̀ pă tă la-
hyă dố tẹ̀thę́zṹ mŭmyą́ tahe akŭ phú
dố arę́ano bí thĭ thę́gně tyahí Krístu
15 to akhĕnuô tahe tămę́ ní. Cốmarya
dố a nwóhtya thĭ yĕtôprẹ̀ nuôma
asăsĕ akhu-akhyě thĭ mẹtẹ̀ ĭtĕtě¬
16 bèbè nuô, ohtwŏprẹ̀ săsĕ lahyă. Mẹ-
tĕhérò lisăsĕ hé, “Ohtwŏprẹ̀ săsĕ
lahyă, mẹtĕhérò, vă ma prẹ̀săsĕ.”[v]
17 Bí thĭ kwĭcốbĕhtya Cốmarya
akhĕnuô, “Phĕ” thĭ ę́ lahyă lŭ
phúnuô. Kayă pwọ̆¬ tôprẹ̀ mẹ-
htuŏhố tẹ̀ĭtĕtě¬ bèbè nuô, Cốmarya
cirya cốcốtẹtẹ prę́, a myádumyá-
patí to. Phúnuôrò bí thĭ ohtwŏprẹ̀
pă phú sĭprę́ dố hekhuyě akhĕnuô,
ohtwŏprẹ̀ lahyă dố tẹ̀thę́isě bezṹ-
18 nyą́ Cốmarya akŭ ní¬. Mẹtĕhérò
thĭ thę́gnĕhố ná Cốmarya iprı̣-
kạ hố thĭ ná rŭhtĕ dố apyéakyă
cyą́ nuôtahe mą́to. Thyáphú thĭ
ki siplę́ htekyăbę́ ná thĭmuọ̆thĭphĕ
phyĕphuŏ dố¬ nyénu tahe dyétą̆-
kyă thĭ tẹ̀ohtwŏprẹ̀ dố abwíataryě
okuŏŭ to nuôtahe agnĕnuôrò, a
19 iprı̣kạ hố thĭ hố. Dố Krístu iprı̣-
kạ hố thĭ ná athwi dố angụdupr̥ı̣du
yě akhu-akhyě thĭ nı́ hố tẹ̀pală hố.
Krístu ma athyáná thímíphú dố
ŭ myáhtye a tẹ̀mŭmyą́ o tôcô¬ to
20 tôduŏ tôprẹ̀ hố. Bí Cốmarya byá-
lyạtẹ̀lyạ tyahí hekhu to akhĕnuô,
a nwóhtya onehtuŏhố Krístu yĕhố.
Manárò mọ̆nyĕmọ̆thĕ dố khyě tadû
a mą́hố khŏnyą́khĕ yĕtahenuô, Cố-
marya dyéluŏ pę́hố thĭ ná Krístu
21 hố. Dố Krístu akhu-akhyě, thĭ
zṹkạnyą́kạ Cốmarya dố a mẹ ihtò-
htwŏprẹ̀ kạkhyě khyĕthyá Krístu
dố tẹ̀thyě rò a dyahtyalŏ lố hố
lŭ yĕtôprẹ̀ hố. Phúnuôrò thĭ tẹ̀zṹ
ná thĭ tẹ̀myásŭ yĕnuô, a o hố dố
Cốmarya alọhố.
22 Khŏnyą́rò dố thĭ cŭe hố Cốma-
rya a tẹ̀ithyó a tẹ̀mą́tẹ̀có tahe akhu-
akhyě, thĭ mẹmwọ̆plĭ hố thĭ thę́-
plò rò thĭ htwŏ hố kayă dố a
mọnı́ lakálakŏ cốhố puọ̆vyą́ Krístu-
phú yĕtahe hố. Mẹphúnuôrò mọ
lŏthulŏthę́ khyĕlŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀
23 ní¬. Mẹtĕhérò Cốmarya alą̆angọ́
yĕnuô, a htwŏprẹ̀ rò a oklọma ta-
cṹprẹ̀ talèkrę́ akhu-akhyě, thĭ opa-
cẹ̆lyạ khyĕthyá hố tôphuố hố. Thĭ
tẹ̀ohtwŏprẹ̀ athĕ yĕnuôma, a hyă
dố thĭmuọ̆thĭphĕ dố a thyĕcyą́ yĕ-
tahe a o nuô mą́to. Mą́tôkhónuô,
thĭ tẹ̀ohtwŏprẹ̀ athĕ yĕnuôma, a
hyă dố Cốmarya dố a thyĕcyą́ ta-
24 khyá¬ to yĕtôprẹ̀ a o. Phú lisă-
sĕ hé,

“Prẹ̀lu hekhuphú lŏ¬ plĭ nuô
athyáná mı̣thèvèphŏ tahe nuôprę́.
A tẹ̀lĭtẹtakhĕ tahe ná a tẹ̀twọ́tẹ̀-
ryá tahenuô, athyáná tẹ̀phŏtẹ̀kı́
dyáhtya dố nyekhu nuôtahe prę́.
Mı̣thè thĭ tahenuô a ki thyĕ-
krăkyă lŏ pă rò tẹ̀phŏtẹ̀kı́ thĭ
tahenuô a ki tą̆thyĕkyă lŏ pă.
25 Manárò Byacè alą̆angọ́ yĕnuô, a
oklọsóma tacṹprẹ̀ talèkrę́.”[w]

Alą̆angọ́ yĕnuôma mą́hố tẹ̀thę́krṹ-
mila dố ŭ hésodônyă pę́ thĭ yĕnuô
hố.

[v]Li Cốbucốbĕ 19:2 [w]Isaia 40:6-8

2

Lǫ̈htwŏprę̈ Ná Myĕcô Săsĕ

1 Phúnuôrò, thĕ́kháthĕ́hte pă tă ŭ
tămę̈. Lŏ̃ ̶ tę̈lahŏlahya, tę̈cyę̈zŏ́cŏ́tę̈,
tę̈thĕ́khwĕ́, tę̈dyámwı̈htyĕzǫ̈ thĭ ta-
2-3 henuô tŏbè onı̈́ păto. Thĭ thĕ́gnĕ-
nó htuŏhŏ́ Cŏ́marya abwíataryĕ hó.
Phúnuôrò htwŏhtya thyákuŏ lahyă
phú pacę̈phú othĕ dŏ́ a thĕ́vı̈thĕ́ŏ
mą̈lakŏ nuǫ̈htyĕ dŏthudŏthĕ́ tôkyĕ
nuôtahe ní ̶. Dŏ́ thĭ thĕ́vı̈thĕ́ŏ nuǫ̈-
htyĕ sĕ́twǫ̈ phúnuô akhu-akhyĕ, thĭ
ki duhtyaprę̈́htya tuǫ̈dŏ́ tę̈mę̈lwó-
hteką̈ ki lŏhtyabăhtya hŏpă nuô pă.

Lǫ̈htwŏprę̈

4 Hyă lahyă dŏ́ Byacè oyĕ, è ma
athyáná lǫ̈htwŏprę̈ tômĕ dŏ́ ŭ tanę̈
lŭ ná angu̇-apru̇ oto, rò ŭ vĭkyă kyă
lŭ tadŭ́rò Cŏ́marya nwóphyéhtya
khyĕthyá lŭ rò angu̇dupru̇dı̈ nyacó
5 dŏ́ lŭgnĕ. Thĭ yĕtahenuô a thyá kuŏ-
dûhŏ́ ná lǫ̈htwŏprę̈ tahe hó. Cŏ́ma-
rya nŏe lǫ̈ dŏ́ a mą̈hŏ́ thĭyĕ rò a ki
isŏhtya hi dŏthudŏthĕ́ tômĕ. Thĭ ki
mę̈tę̈ dŏ́ hikŭ yĕnuô thyáná prę̈lŭtyă
săsĕ tahenuô pă, htuŏto thĭ ki lŭhtya
tę̈lŭ dŏ́ Cŏ́marya a o dŏthudŏthĕ́ tô-
kyĕ tahe pă. Dŏ́ Jesŭ Krístu akhu-
akhyĕrò Cŏ́marya ki phyésû thĭ tę̈lŭ
6 yĕtahe pă. Mę̈tĕhérò lisăsĕ́kŭ hé,

"Vă nwóphyé lǫ̈ ngu̇dupru̇dı̈
tômĕ dŏ́ vă dyalyą̈ hó è ná lę́mę̈-
klǫ̈ma hikhăshyé dŏ́ vı̈ Zion akŭ.
Kayă tôprę̈prę̈ dŏ́ a zǫ̈e Byacè
yĕnuô a thĕ́tarę̈ tôphuŏ ̶ to."[x]

7 Rò lǫ̈ yĕtômĕnuô, angu̇dupru̇dı̈ nya-
cŏ́ dŏ́ thĭ prę̈zǫ̈etę̈ yĕtahe agnĕ.
Manárò kayă dŏ́ a zǫ̈ekuŏ lŭ to
tahe agnĕnuô:

"Lǫ̈ dŏ́ prę̈sŏ́hi vĭkyă è yĕtômĕ
nuô, dŏ́khyĕtadû rò a htwŏhtya
lǫ̈ dŏ́ a lodulŏ́ ná akhŏcŏ́."[y] Rò

8 "Lǫ̈yĕ tômĕnuô a ki mą̈dû lǫ̈
dŏ́ ŭ lę́sítakluŏ è agnĕ, rò a ki
mę̈lakhŭ́ ŭ agnĕ."[z]

È yŏ nı̈́dă kuŏŭ Cŏ́marya alą̈angǫ̈
to akhu-akhyĕ, a sítakluŏ lakhŭ́ prĕ́.
Cŏ́marya taritaryă pę́nyă èthĭgnĕ
phúnuôhŏ́.

9 Manárò thĭ ma myĕcô tôcô dŏ́ Cŏ́-
marya nwóhtya è, bwídu dŏ́ athyá-
ná khwí tahe, myĕcô dŏ́ a săsĕ,[a]
htuŏto Cŏ́marya akayă nı̈́dû cŏ́ tahe
hó. Cŏ́marya nwóhtya thĭ thyá-
phú thĭ ki hésoluŏ Cŏ́marya a tę̈-
mę̈ryá khódû tahe. Cŏ́marya ĕ́hte-
kyă thĭ dŏ́ tę̈khítę̈lǫ̈ alę̈ rò a thŭ-
nuŏ thĭ dŏ́ a tę̈lĭ́tę̈takhĕ mǫ̈ akŭ
10 hó.[b] Tôphuŏ́khĕnuô, thĭ ma Cŏ́-
marya akayă mą̈to tadŭ́rò khŏnyą̈-
yĕ thĭ htwŏhŏ́ Cŏ́marya akayă hó.
Tôphuŏ́khĕnuô, thĭ thĕ́gnĕ Cŏ́marya
a tę̈thĕ́zǫ̈klabè to tadŭ́rò khŏnyą̈yĕ
thĭ nı̈́bèhŏ́ a tę̈thĕ́zǫ̈klabè hó.

11 Vă khŏbŏthyómǫ̈ thĭ ̶, dŏ́ hekhu-
yĕnuô thĭ ma athyáná kayă cuŏhtwŏ
htyĕruôkę́klǫ̈phú ná sĭpre̤ tahe prĕ́.
Vă kwĭthĕ́zǫ̈ thĭ ná thĭ ki cuŏ taphă-
kyă lahyă ná thĭ nę́klǫ̈ a tę̈thĕ́zǫ̈thĕ́-
lǫ̈ mŭmyą̈ dŏ́ asá-apą̈ tamŏmŏ nı̈́-
12 dyé thĭ thĕ́plò yĕnuôtahe ní ̶. Bí thĭ
ohtwŏprę̈ dŏ́ myĕcôruôphú dŏ́ a zǫ̈e
kuŏŭ Cŏ́marya to yĕtahe aklĕ, rò a
dya tę̈thŭ́ thĭ ná thĭ ma kayă dŏ́ a
mę̈ tę̈mŭmyą̈ricyą̈ akhĕnuô, ohtwŏ-
prę̈ thăryă ryá lahyă thĭnę́ ní ̶. Èthĭ

[x]Isaia 28:16 [y]Li Htuthĕ́htya 118:22 [z]Isaia 8:14 [a]Li Hteką̈ 19:6 [b]Isaia 43:21

ki myáhtye thĭ tẹ̄mẹ̄ryá tahe pă rò
shyé¬ Cố́marya hyălyạ amọ̄nyĕ pă
tônyĕnuô, a ki bedubezṹ lŭ pă.
13 Myá Byacè amèthè rò cṹe nḭ́dă la-
hyă lŏ¬ hekhuphú dố a o ná a taryĕ-
shyosŏ nuôtahe angọ́ ní¬. Htuŏto
khwídu dố a o ná a taryĕshyosŏ
lố̆ŭ tahenuô bèbè cṹe kuŏ lahyă
14 angọ́ní¬. Htuŏrò kayă dố khwídu
nwóhtya èthĭ dố a ki htwŏduhtwŏ-
khu tahenuô cṹe lahyă angọ́ ní¬.
Khwídu nŏhtyahtwŏ nyă èthĭ dố a
ki cirya kayă dố a mẹ̄ tẹ̄mŭmyạ́ri-
cyạ́ nuôtahe rò a ki htuthḗnḭ́ kayă
15 dố a mẹ̄ tẹ̄ryá nuôtahe nyănuŏ. Cố-
marya thḗzṹ nŏmẹ̄ thĭ tẹ̄ryá, mẹ̄tĕ-
hérò a thḗzṹ dố thĭ ki mẹ̄ othuô-
okrĕkyă kayă dố a hébèbŏ hébèbye
rò tanẹ̄ kạ̄khyĕ hyănyĕ pḗ kuŏŭ to
16 nuôtahe. Ohtwŏprẹ̄ lahyă phú kayă
nḭ́ tẹ̄pală nuôtahe ní¬. Manárò nŏe
tă thĭ tẹ̄pală yĕnuô ná a ki mẹ̄uố-
mẹ̄bíkyă tă thĭ tẹ̄thṹnuô tămḗ. Mạ́-
tôkhónuô ohtwŏprẹ̄ thyá lahyă ná
17 Byacè acṹ tahenuô. Bezṹbenyạ́ la-
hyă ŭ pwọ̄¬ tôprẹ̄ ní¬. Mọ̄nḭ́ lahyă
thĭ puọ̄vyạ́ Krístuphú tahe ní¬. Thḗ-
isĕ lahyă Cố́marya rò bezṹnyạ́ lŭ
ní¬. Dyaduzṹnyạ́ lahyă khwídu ní¬.

Krístu Khyábyábŭ A Tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cṹ

18 Thĭ dố a htwŏ cṹ tahenuô, thĭ bè
cṹe nḭ́dă thĭbyacè angọ́ rò dyéluŏ
lố̆bă èthĭ ná thĭ tẹ̄bezṹbenyạ́ lŭ nuô
ní¬. Mẹ̄prḗtṹ Byacè dố a thḗzọ̄nḭ́
thĭ rò amyáakhwèryánḭ́ thĭ nuôtahe
agnĕnuô tămḗ, Byacè dố ahăari-
cyạ́ tahenuô bèbè, thĭ tŏbè bezṹnyạ́
lŭlŭ, rò thĭ tŏ cṹe nḭ́dă lŭngọ́ngọ́.
19 Thĭ ki myá Cố́marya amèthè rò tẹ̄-
cyẹ̄ dố thĭ tŏkò khyá mạ̄to tadṹrò
thĭ ki khyáthḗplòhtŭbḗ hénuô Cố-
20 marya ki myádunḭ́ thĭ pă. Dố thĭ
mẹ̄thṹtẹ̄ akhu-akhyĕrò ŭ kimṹkipọ̄
thĭ hénuô, abwítaryĕ obítĕ? Mana-
rò dố thĭ mẹ̄tŏtẹ̄ akhu-akhyĕrò thĭ ki
khyáthḗplòhtŭbḗ tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cṹ hénuô,
Cố́marya ki myádu nḭ́dyé thĭ pă.
21 Thyáphú thĭ bè khyáthḗplòhtŭbḗ
tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cṹ yĕ agnĕnuôrò, Cố́marya
ḗhte hố thĭ hố, mẹ̄tĕhérò Krístu anḗ-
byacè nḭ́dû khyá htuŏhố tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cṹ
dố thĭgnĕ hố rò thyáphú thĭ ki krwŏ
zḭ́kuŏ akhăduôkhĕ agnĕnuô, a be-
kyă pḗ hố thĭ lḗmyábŭ hố.
22 “A mẹ̄ tẹ̄thṹ tôcô¬ to. Ŭ nḭ́-
huŏnố ná a hébè lahŏ tôprẹ̄¬
to.”[c]
23 Bí ŭ pacyḗishyé è akhĕnuô, a pa-
cyḗishyé kạ̄khyĕsû ŭ to. Bí ŭ mẹ̄-
cyẹ̄mẹ̄cṹ è akhĕnuô, a mẹ̄thḗisĕ kạ̄-
khyĕsû ŭ to. Mạ̄tôkhónuô a tẹ̄ritẹ̄-
kyă tahenuô, a dyétạ̄kyă ná Cố́ma-
rya dố a zṹenḭ́ rò a ciryatẹ̄ cố́cố́tẹ̄tẹ̄
24 yĕtôprẹ̄ a takhukŭ prḗ. Thyáphú pẹ̄
ki ícṹpă tă ná tẹ̄thṹtẹ̄ora tahe tămḗ,
htuŏto thyáphú pẹ̄ ki ohtwŏprẹ̄-
bḗ kuŏ dố tẹ̄cố́tẹ̄tẹ̄ pă agnĕnuôrò,
bí ŭ mṹthyĕhtya Krístu dố krusu-
lọ akhĕnuô, a phyéhtyakyăhố pẹ̄ tẹ̄-
thṹtẹ̄ora yĕtahe dố anḗlọ hố. Dố
a khyábè tẹ̄cyẹ̄tẹ̄cṹ yĕtahe akhu-
25 akhyĕ a zasĭmḗkyă lŏhố thĭ hố. Thĭ
yĕnuô, athyáná thímí dố a cuốthṹ-
klyá tahe. Manárò khŏnyạ́yĕ thĭ kạ̄-
khyĕtŏ khyĕthyá hố dố prẹ̄kyẹ̄ thí-
mí dố a myákhwènḭ́ thĭ thḗhtwŏprẹ̄
yĕtôprẹ̄ a o hố.

[c]Isaia 53:9

3

Mĕ Ná Vę̀ Tahe Ari-akyằ

1 Phúnuôhǒ thĭ dǒ a htwŏ mĕ-
tahe nuôbèbè, shyalyą lahyằ thĭ-
thę́ dǒ thĭvę̀ tahe alę̀ ní¬. Dǒ èthĭ
aklĕnuô, a ki zǫ̨e kuǫ̆ŭ Cǒmarya
alą̆angǫ́ to ki-o tôprę̀prę̀ hérò, thĭ
hé pę́ cǒ èthĭ ngǫ́ tômǔ¬ to bèbè,
dǒ thĭ tę̀othăryăsăpre̦ thĭnę́ akhu-
akhyĕ a ki htǒnı̨́cwinı̨́ khyĕ èthĭ
thę́plò rò a ki zǫ̨enyą́e kuŏ Krístu
2 pă. Dǒ èthĭ myáhtye thĭ tę̀ohtwŏ-
prę̀ cǒcǫ́ tahe ná thĭ tę̀bezǫ̨benyą́
Cǒmarya tahe akhu-akhyĕrò, a ki
3 htwŏką kuŏdû prę̀zǫ̨etę̀phú pă. Nę̀
tę̀twǫ́tę̀ryá tahenuô thę́lę̀htyanı̨́ tă
dǒ thĭ tę̀ithye-ikı̨̆ khuluǫ́, thĭ ta-
rihtyanı̨́ thĭnę́ nárǔnáhtę̀, kǔthyá-
htya hyecątwǫ́ hyecąryá dǒ a oluŏ
pre̦ dǒ aklŏ yĕtahenuô tămę́ ní.
4 Mą̆tôkhónuô, htwŏ lahyằ kayằ dǒ
a taritwǫ́ryá athę́plò hǒkŭ nuôtahe
ní¬. Thĭ tŏbè thę́plò thę́dŏthę́ngą,
thĭ tŏbè thę́plò kacǫ́kabę́. Tę̀twǫ́-
tę̀ryá phúyĕ tahenuô, a okhyăny̆ę̀
rò Cǒmarya dya ngǫduprı̨́du nya-
5 cǒ ècǒ. Mętĕhérò prę̀mò dǒ¬ nyénu
dǒ a be a tę̀myásǔ dǒ Cǒmarya a o
nuôtahe a tę̀taritwǫ́ ane̦ ma mą́hǒ a
shyalyą lahyă athę́plò dǒ avę̀lę̀ yĕ-
6 nuô hǒ. Sara ma prę̀mò phúnuô tô-
prę̀ hǒ. A nı̨́dă Abraham angǫ́ rò a é
avę̀ ná abyacè. Thĭ ki mętę̀ryá rò thĭ
ki nŏpę́e thĭnę́ ná tę̀thę́isĕ tôcô¬ to
hénuôma, khŏnyą́yĕ thĭ htwŏhtya
7 thyáhǒ ná Sara nuô hǒ. Phúnuôrò
thĭ dǒ a htwŏ vę̀ tahenuô, bí thĭ bè
otǫ́ ná thĭmĕ akhĕ, thę́gnĕ cwǫ́ pę́
kuŏdû ná èthĭ ma a hĕcę́recę́ klŏdû-
gnĕ ná thĭ phúnuô ní¬. Thę́gnĕ be-
zǫ̨benyą́ sûkuŏ thĭmĕ ní¬. Mętĕhérò
Cǒmarya dyékră thę́htwŏprę̀ shyĕzǫ̨́
yĕnuô, èthĭ nı̨́bè thyákuŏdû ná thĭ-
thĭ pre̦. Bí thĭ kwĭcǒbĕ akhĕ, thyá-
phú tę̀ ki mędídyă tą̆tǫ̨̆ tă thĭ tămę́
nuô, tarú mę lahyă phúnuô ní¬.

Tę̀khyá Tę̀cyę̆tę̀cǫ̨ Dǒ Tę̀męryá Agnĕ

8 Vă thę́zǫ̨ hé pǫ́ thĭ dǒkhyĕlǒ, thĭ
pwǫ̆¬ tôprę̀ tŏbè olŭ ná tę̀tanę tôcô¬
tuŏ, tę̀dyathudyathę́ tôcô¬ tuŏ ní¬.
Mǫ nı̨́dyé khyĕlŭ tôprę̀ ná tôprę̀ phú
puǫ̆vyą́ nuô ní¬. Thę́zǫ̀ nı̨́dyé lŭ tô-
prę̀ ná tôprę̀ rò shyalyą lahyă thĭ
9 thę́plò tôprę̀ ná tôprę̀ ní¬. Mę̀mŭ-
myą́ricyą́ sû tă ŭ tămę́ ní¬, isŏ̆ kąkhyĕ
sû tă ŭ tămę́, mą̆tôkhónuô sŏ̆ri
kąkhyĕ sû ŭ ní¬. Mętĕhérò Cǒma-
rya é thĭ dǒ thĭ ki mę̀ryá kąkhyĕsû
ŭ phúnuô. Thyáphú Cǒmarya ki sŏ̆ri
thĭ nuô rò mę lahyă phúnuô ní¬.
10 Phú lisăsĕ otôtǫ́ rò a hé,

"Ŭpĕ bèbè, kayă dǒ a mǫ nı̨́-
dyé a tę̀ohtwŏprę̀ tahe rò a thę́zǫ̨́
myáhtye mǫ̆nyĕmǫ̆thĕ dǒ aryá
tahenuô, a tŏbè hébè mŭmyą́ri-
cyą́ tę̀ to. Htuŏto a tŏbè vĭkyă kyă
11 tę̀hébè lahŏlahya tahe. A tŏbè
taríkǒklǒkyă ane̦ ná tę̀mŭmyą́ri-
cyą́ rò a tŏbè mętę̀ dǒ aryá tahe.
A tŏbè cyę́pryę̆cyę́lı̨ yácǫ́ opę̆-
12 odwŏ tadû kuŏ ná ŭ. Mętĕhérò,
Byacè myákhwènı̨́ kayăcǒka-
yăte rò a nı̨́dă èthĭ atę̀kwĭcǒbĕ
tahe. Manárò kayă dǒ a mę tę̀-
mŭmyą́ricyą́ tahenuô, Byacè tarí
myácuǒkhókyă èthĭ."[d]

[d] Li Htuthę́htya 34:11-15

13 Ki thĭ thếplòshyo mẹtẹ̀ryá hérò
14 ŭpě tôprẹ̀ kírẹ́ mẹcyẹ̀ thĭ pě? Ma-
nárò dố tẹ̀cốtẹ̀tẹ akhu-akhyĕrò thĭ
ki khyábè tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cû kihénuô, thĭ
ki nḭ́bè tẹ̀sŏri. Èthĭ mẹpyą́mẹsĕ̀ thĭ
tadŭ́rò thếisĕ tă èthĭlẹ́ tămẹ́ ní¬,
thếplòkṵ thếplòkyą̆ tă èthĭ khălẹ́
15 tămẹ́mẹ́. Manárò, bezṵ̂benyą́ lahyă
Krístu dố thĭ thếplòkŭ phú thĭ Bya-
cè tôprẹ̀nuô ní¬. Ŭpě tôprẹ̀ bèbè,
a ki sudyă thĭ ná thĭ tẹ̀myásŭ̂ ari-
akyă hénuô, thyáphú thĭ ki hésûcyą́
pẹ́ kuŏŭ rò otaritaryă one la-
hyă thĭnẹ́ pwŏ¬ tôphuố ní¬. Maná-
rò tarú hébè thếdŏthếngą́ sû èthĭ rò
16 bezṵ̂benyą́ èthĭ ní¬. Thĭ thếplò ki
hélyą́nḭ́ thĭ ná thĭtẹ̀thṵ́ oto hénuô,
tarú mẹ plehyă lă ní¬. Thĭ ki mẹ-
phúnuô hérò kayă dố a hébŏhébye,
a hé mŭmyą́ricyą́ thĭ tẹ̀othăryă ryá
dố Krístu akŭ yĕtahenuô, a ki thé-
tarẹ̆ nḭ́dyé khyĕdû ná a tẹ̀hébèhésŭ̂
17 akhyĕ pă. Mẹtĕhérò Cốmarya ki thé-
plòo nyăhố, dố pẹ̀ mẹtẹ̀ryáyĕ akhu-
akhyĕrò, pẹ̀ bè khyábè nyă tẹ̀cyẹ̀tẹ̀-
cû hénuô, aryáklỗ pă cố ná pẹ̀ mẹ tẹ̀-
mŭmyą́ricyą́ rò pẹ̀ khyábè tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cû
18 tahe cố. Mẹtĕhérò Krístu khyáthyĕ
pẹ́ prẽ anẹ́ dố ŭ tẹ̀thṵ́ agnĕ tôphuố-
prẽ rò ahtuŏaplṵ́ lă hố, a lo khyá-
thyĕ pănáto hố. Thyáphú a ki thŭ-
cuố thĭ dố Cốmarya a o rò kayă cốtẹ
yĕtôprẹ̀nuô a hyă khyáthyĕ pẹ́htuŏ-
hố kayă tẹ̀thṵ́phú tahe akhălẹ́ hố, ŭ
mẹthyĕ anẹ́klọ́ tadŭ́rò Cốmarya mẹ-
htwŏprẹ̀ kąkhyĕ è dố Thế Săsĕ̀ Bya-
19 cè akŭ. Rò dố Thế Săsĕ̀ Byacè yĕ
akhu-akhyĕrò, a cuố dônyă pẹ́ thé-
htwŏprẹ̀ dố a o dố ŭ lẹ́dốnuŏ kayă-
20 htŏkŭ khŏnyą́ yĕnuô tahe. Thế yĕ-
tahe nuôma mą́hố bí Noah isốhtya
thòklyĕdu mú¬ nukhĕ rò bí Cốma-
rya opọ́ thếplòhtŭnḭ́ pẹ́ èthĭ akhĕ ta-
dŭ́rò a cṵe kuŏ lŭngọ́ to nuôtahe
hố. Dố thòklyĕdu akŭnuô kayă nuŏ-
nḭ́ patí prẽ. Lŏ¬ Cốmarya mẹlwóhte-
ką èthĭ ná htyĕ nuôma a o prẽ prẹ̀-
21 lwḭthyó prẽ. Thĭ plwŏ thĭnẹ́ ná htyĕ
yĕnuôma, a dyéluŏ byábŭ hố htyĕ
dố Noah htŭ̆khĕ nuô, Cốmarya mẹ-
lwóhteką hố thĭ khŏnyą́yĕ nuôprẽ.
Thĭ plwŏ thĭnẹ́ ná htyĕ nuôma a sĭ-
plĭkyă nẹ́klọ́ akrye-akrŏ nuô mą́to.
Mą́tôkhónuô, tẹ̀plwŏhtyĕ yĕnuôma
mą́dû tẹ̀ólyą Cốmarya ná thĭ ki mẹ
atẹ̀ dố tẹ̀thếplò mwŏ̆plĭthĭplo akŭ
phúnuôprẽ. Jesŭ Krístu yŏ thyĕ rò
a htwŏprẹ̀ kąkhyĕ akhu-akhyĕ, thĭ
plwŏ thĭnẹ́ ná htyĕ nuôma a mẹ-
22 lwóhteką thĭ prẽ. Jesŭ Krístu ką ka-
htyahố dố mốkhu rò a ką onyăo
dố Cốmarya atakhu cốhtwó tôkyĕ
hố, rò a pốtarí lŏ tanéphú tahe ná
tẹ̀taryĕshyosŏ tahe, ná tẹ̀prọtẹ̀pryą
tahe hố.

4

Ohtwŏprẹ̀ Cốná Cốmarya

1 Krístu anẹ́klọ́ khyácyẹ̆khyácû
akhu-akhyĕ, thĭ tŏbè dyathyákuŏ
thĭ thếplò phú Byacè nuô, rò thĭ
tŏbè khyáthếplòhtŭ kuŏ tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cû
tahe, mẹtĕhérò, kayă dố a khyá-
cyẹ̆khyácû dố nẹ́klọ́ pházye tôkyĕ
tahenuô, a mẹ pă tẹ̀thṵ́tẹ̀ora to.
2 Phúnuôrò cáhtya khŏnyą́yĕ tą̆-
plehyă rò, thĭ mọ́nyĕmọ́thĕ dố a
okyăpă dố hekhuyĕ tahenuô thĭ bè
ohtwŏprẹ̀ phú Cốmarya a tẹ̀thézṵ́
nuô. Thĭ bè ohtwŏprẹ̀ nḭ́ pă phú
prẹ̀lukayă a tẹ̀thézṵ́ mŭmyą́ nuô-

3 tahe tohǒ. Dǒ nuôkhě, phú kayă dǒ
a thę́gně kuǒŭ Cǒmarya to nuô-
tahe mę̨lǒkyădě ashuǒakhěnuô
thĭ mę̨ lǒkyădě pòkuǒ lǒ htuǒhǒ
phúnuôhǒ. Thĭ ohtwŏprę̨ lǒshuǒlǒ-
khě kyădě kryá¬ ná ĭtě hénuôma,
thĭ tę̨othăryăsăprę́ ryáto, thĭ tę̨thę́-
plò patápatǒ, thĭ tę̨emų̆ŏpryá, thĭ
tę̨mę̨pwĕ̆mę̨la dǒ a oná tę̨etalwó-
ŏtalyę̨ tahe, thĭ tę̨cóbě prę̨zǫprę̨kí
dǒ lę́thę́zǫ́thę́ryą́ nı́ è tahenuô
4 hǒ. Phúnuôrò khŏnyą́yě thĭ bǒ-
thyóbǒlă mę̨mwı̨lapyé pă thĭnę́
ná tę̨yĕtahe to akhu-akhyě, kayă
dǒ a thę́gně Cǒmarya to yĕtahe
khyéthukhyéthę́ lahyă rò a pacyę́-
5 ishyé lǒplĭ thĭ hǒ. Manárò èthĭ
mę̨htuǒhǒ kryá¬ ĭtĕnuô, èthĭ tŏbè
ką hésoluǒplŏ khyĕthyá Cǒmarya
ná anę́ pă. Cǒmarya o taritaryă one
hǒ anę́ ná a ki cirya kayă htwŏ-
prę̨ tahe ná kayăthyě yĕtahe hǒ.
6 Phúnuôrò ŭ hésodônyă pę́htuǒhǒ
kayă dǒ a thyě khŏnyą́yě tahenuô
ná tę̨thę́krų̆mila hǒ nuôma dǒyě
akhu-akhyě hǒ. Ŭ ciryahǒ èthĭ
nę́klǫ́pházye phú ŭ cirya htuǒhǒ
kayă pwǫ̨¬ tôprę̨ nuôtahehǒ. Ma-
nárò èthĭ thę́plòhtwŏprę̨ tahenuô
a ki ohtwŏprę̨ thyáná Cǒmarya
ohtwŏprę̨ nuô pă.

Shyĕzų̆ Dǒ A Hyă Dǒ Cǒmarya O Tahe

7 Tę̨lǒ¬ plĭ a kírę́ tadûkyăhǒ nuô a
hyătuǫ́ phûhǒ. Phúnuô akhu-akhyě
thyáphú thĭ kwĭcóbĕbé kuǒŭ nuô,
othăklyă kuǒ lahyă rò ithyóithya lyą
nı́dyé lahyă thĭnę́, htuǒto ohtwŏprę̨
8 săprę́ kuǒ lahyă ní¬. Dǒ tę̨lǒ¬ plĭ
aklĕnuô, tę̨mǫ lakálakŏ lŭ tôprę̨ ná
tôprę̨ nuôma a lodulǒ ŭ hǒ, mę̨tĕ-
hérò tę̨mǫnuô a mę̨bíkyăcyą́ énya-
9 cǒ tę̨thŭ́. Émǫsû lahyă sĭprę́sĭmyą
dǒ thĭhidǒ hiphyăkŭ ní¬, tamwǫ̨talĕ
10 tă lahyă mę́ ní¬. Cǒmarya dyéhtuǒ-
hǒ thĭ shyĕzų̆ tôprę̨ ná tôprę̨hǒ, rò
nǒe pę́kuǒ lahyă thĭ shyĕzų̆ yĕnuô
ná kayă dǒ aruô tahe agně nuô. Pǒ-
tarí tą̆tę̨nı́ lahyă shyĕzų̆ dǒ Cǒma-
rya zų̆tą̆ khólŭ tôprę̨ ná tôprę̨ yĕ-
11 nuô ní¬. Ŭpĕpĕ¬ bèbè, a ki hésodônyă pę́ ŭ hénuô, a bè hésodônyă pę́ ŭ phú Cǒmarya hébè ŭ rò a nǒhésodônyă dĭtŭ́ ná nę̨nuô, rò ŭpĕpĕ¬ bèbè dǒ a ki mę̨lulé tę̨mę̨ hénuô, a tŏbè mę̨ ná hĕre dǒ Cǒmarya dyétą̆ lŭ nuôtahe. Ki mę̨phúnuô hérò, dǒ Jesŭ Krístu akhu-akhyě, ŭ ki htuthę́htya Cǒmarya ná lǒ tę̨ dǒ thĭ mę̨ yĕtahe akhu-akhyě pă. Tę̨lĭtę̨takhě ná tę̨prǫtę̨pryą ki okuǒ dû ná Cǒmarya tacų̆prę̨ talè-
kré ní¬ Amèn.

Dǒ Thĭ Htwŏ Krístuphú Akhu-akhyě Thĭ Khyábè Tę̨cyę̨tę̨cų̆

12 Vă khŏbǒthyómǫ thĭ¬, ŭ mę̨cyę̨-
mę̨cų̆ thĭ yĕnuôma ŭ mę̨myá thĭ
tę̨zų̆ pré akhu-akhyě, khyéthukhyé-
thę́ lahyă tămę́ ní¬. Thĭ ki htwŏ-
mą́ Krístuphú hérò, tę̨htwŏhtya anę́
phúyě nuôma akhóakhye ná dǒ thĭ-
13 gně tôcô¬ to. Mą́tôkhónuô, shyé¬
Krístu hyălyą oluǒhtya hǒ ná alĭata-
khě pănuô, thyáphú thĭ ki thę́krų̆-
thę́lǒ ę́htŏę́mǫ kuǒŭ pă agně nuôrò,
tę̨ dǒ thĭ khyácyę̨khyácų̆ tǫ́kuǒ ná
Krístu phúyě tahenuô tarú thę́krų̆
14 lahyă ní¬. Ki thĭ khyábè tę̨pacyę́-
ishyé dǒ thĭ krwŏkuǒ Krístu akhyě
kihérò thĭ nı́bè tę̨sŏri, mę̨tĕhérò
Cǒmarya a Thę́ Săsě dǒ alĭatakhě

15 yẽnuô, a otọ̃kuõ ná thĩ hố. Thĩ ki
mẹthyẽ kayã, mą̃torò thĩ ki ehuôehí,
mą̃torò thĩ ki mẹ tẹ̃mũmyą̃ricyą̃,
mą̃torò thĩ ki cuõnuõmẹ sĩvyą̃dí-
dyã ũ kihérò thĩ tõkò khyábènyã
tẹ̃cyẽtẹ̃cũ̃ hố. Manárò thĩ yẽtahe
nuôma thĩ tõ khyábènị̃ tẹ̃cyẽtẹ̃cũ̃
ná thĩ mẹ tẹ̃mũmyą̃ yẽtahe akhyẽ
16 to. Manárò dố thĩ htwõ Krístuphú
akhu-akhyẽrò thĩ khyábè tẹ̃cyẽtẹ̃cũ̃
hénuô, thẽtarẽ̃ tã lahyã tãmẹ́ ní¬, ũ
écố hố thĩ ná Krístu amwị̃ hố akhu-
akhyẽ tarú htuthẽhtya lahyã Cốma-
17 rya ní¬. Mamẹtẽhérò, tẹ̃shuõtẹ̃khẽ
hyãtuọ̃hố dố Cốmarya ki cáhtya ci-
ryanị̃ rẹ́lốdû akayã hố. Ki a cáhtya
cirya rẹ́lố nị́dyé pẹ̃ pã kihérò kayã
dố a nị́dã kuõ Cốmarya a tẹ̃thẽ-
krũ̃mila to tahenuô a kipyą̃kisẽ ki-
18 cyẽkicũ̃ cố bá¬ tẽ pã cố. Phú lisã-
sẽ héone,

"Kayã cốtẹ tahe ki nị́bè tẹ̃-
mẹlwóhteką agnẽnuô, apyą̃asẽ
nyacố. Kihéphúnuô rò kayã dố
a sõdõ Cốmarya tahe ná prẹ̃ora-
phú tahenuô a kipyą̃kisẽ cố bá¬
tẽ pãnuô lẹ́hé akhãlẹ́ opã cố to."[e]

19 Phúnuôrò, thĩ khyábè tẹ̃cyẽtẹ̃cũ̃
yẽnuô, a ki tõ ná Cốmarya athẽplò
hérò, thĩ tõkò mẹryá plehyã lãpọ̃,
htuõto thĩ tõ belyą thĩ thẽplò sĩmẽ
dố Byacè dố a byátą̃ tẹ̃ rò acố ná
angọ̃ yẽtôprẹ̃ a takhukũ.

5

Cốmarya Thímí Tômụ

1 Vã ma prẹ̃zũ̃etẹ̃plốmụ muọ̃prẹ́
khuklố tôprẹ̃, htuõrò vã ma prẹ̃-
khyáluõ pẹ́ Krístu a tẹ̃khyácyẽkhyá-
cũ̃ ari-akyã tôprẹ̃. Htuõto shyé¬ Cố-
marya dyéluõ hố ũ ná a tẹ̃taryẽdu
taryẽhtũ akhẽpãnuô, vã bèbè, vã
ki otọ̃kuõ ná a tẹ̃taryẽdu taryẽ-
htũ yẽnuô pã. Khõnyą̃rò vã kwĩthẽ-
zọ̃ thĩ prẹ̃zũ̃etẹ̃plốmụ muọ̃prũ̃muọ̃-
prẹ́ dố a htwõ khuklốkhuklyã tahe,
2 thĩ dố a htwõ prẹ̃zũ̃etẹ̃plốmụ khu-
klốdukhusuhtũ dố athyáná prẹ̃kyẽ-
thímí thĩ tahenuô, myákhwènị̃ la-
hyã Cốmarya athímímụ dố a dyé
thĩ yẽnuôtômụ, rò opọ̃myáryá la-
hyã prẹ̃zũ̃etẹ̃phú nuôtahe, rò thẽ-
plò o myáryá lahyã èthĩ phú Cốma-
rya thẽzũ̃ nõmyá thĩ nuô ní¬. Mẹ tã
phú ũ nõshyo thĩ rò thĩ mẹprẽnuô
tãmẹ́. Myádu lahyã khwókè rò mẹ
lahyã tãmẹ́ ní¬. Mą̃tôkhónuô, thĩ ki
htwõ khódû kayã dố a thẽplòshyo
mẹ Cốmarya a tẹ̃phyétẹ̃mẹ tahe ní¬.
3 Prẹ̃zũ̃etẹ̃ plốmụphú dố Cốmarya nõ-
myánõkhwènị̃ thĩ yẽtahenuô, nõe
thĩ taryẽshyosõ rò pốshyopốsõ nị́
èthĩ tãmẹ́ ní¬. Mą̃tôkhónuô, htwõ-
pẹ́dû thímí nuôtômụ alẹ́myábũ̃kuõ
4 thĩ ní¬. Rò bí prẹ̃kyẽthímí akhuklố
dulố Krístu yẽ ki hyã akhẽpãnuô, a
ki dyé thĩ tẹ̃taryẽdu taryẽhtũ akhu-
klwọ̃ dố ataryẽ lamẹ́kyã pẹ́pã tô-
phuố¬ to yẽnuô pã.

5 Phú vã hé pẹ́ htuõhố thĩ ná tẹ̃-
shyalyą̃thẽ ari-akyã nuô hố, thĩ dố
a nacẹ̃klõ tahenuô, thĩ bè shyalyą
lahyã thĩ thẽplò dố muọ̃prũ̃muọ̃prẹ́
tahe alẹ̃. Thĩ pwọ̃¬ tôprẹ̃ tõbè kũ̃-
thyáhtya lahyã tẹ̃shyalyą thẽplò tô-
prẹ̃ ná tôprẹ̃ thyáná thĩ kũ̃thyáhtya
hyecą̃nuô, mẹtẽhérò, lisãsẽkũ hé,

[e] Prẹ̃thíphẽ tẹ̃hébè 11:31

"Cṓmarya mẹtặtṹkyă kayă dṓ a
dyahtyalṍ athḛ́plò nuôtahe ma-
nárò tẹ̀bwítẹ̀taryě yěnuô, a dyé
tặpḛ́ ná kayă dṓ a shyalyạ athḛ́plò
nuôtahe prḛ́."[f]
6 Phúnuô akhu-akhyě, shyalyạ lahyă
thĭ thḛ́plò dṓ Cṓmarya a tẹ̀prọtẹ̀pryạ
alḛ̌ yěnuô ní¬. Shyé¬ shuṓkhḛ̌ tŏbè-
hṓ ná Cṓmarya athḛ́plò hṓ pănuô,
7 a ki dyahtyalṍnḭ́ thĭ pă. Cṓmarya
thḛ́plòo myákhwènḭ́ thĭ akhu-akhyě,
behtya lahyă thĭ tẹ̀bèzọ̀bèthi lṍ¬ plĭ
dṓ Cṓmarya alọ nuô.
8 Ithyólyạ nḭ́dyé kuṍ thĭnḛ́ rò orọ̀-
oryḛ̌ kuṍ lahyă, othăklyă kuṍ lahyă
ní¬. Khĭnéricyạ́ khuklṓ dṓ a thḛ́-
hte thĭ yě tôduṍnuô a cuṓlě myá-
cŏmyákĭ ŭ thyáná ăyăthĭ dṓ akọ́-
akrṹ rò a lĕmyápṹ kayă dṓ a ki pí-
9 klŭnuṍ èthĭ pă nuôtahe cṓ. Oklọ̀-
sṓma lahyă dṓ thĭ tẹ̀zṹtẹ̀nyạ́ akŭ.
Rò mẹtặtṹsû lahyă khĭnéricyạ́ khu-
klṓ ní¬, mẹtĕhérò, thĭ thḛ́gně ná thĭ-
puọ́thĭvyạ́ dṓ a o dṓ hekhu sĭbalṍ dṓ
a zṹenyạ́etẹ̀ thyáná thĭ yĕtahenuô,
a khyábèkuṍ hṓ tẹ̀cyḛ̌tẹ̀cṹ phú thĭ
khyábè hṓ yěnuô hṓ.
10 Cṓmarya ma tẹ̀bwítẹ̀taryě lṍ¬ plĭ
a Byacè rò a ḛ́ thĭ dṓ a ki dyé-
kuṍ thĭ atẹ̀taryĕdu taryĕhtŭ tacṹ-
prẹ̀ dṓ Jesŭ Krístu akŭ yĕnuô pă.
Bí thĭ khyábè tẹ̀cyḛ̌tẹ̀cṹ taplọ̀taplyá-
phú yě ki talwó htuṍhṓ pănuô, Cṓ-
marya anḛ́byacè nḭ́dû a ki mẹklọ̀-
mẹma tanyă ryákhyě thĭ pă, htuṍ-
rò a ki dyéshyodyésṍhtya thĭhĕthĭre
11 pă. Tẹ̀prọtẹ̀pryạ ki otọ́kuṍdû ná Cṓ-
marya tacṹprẹ̀ talèkrḛ́ ní¬. Amèn.

Tẹ̀hémọ̀héryá Dṓkhyě Tadû

12 Vă răphuô pḛ́ prḛ́ thĭ liyě prḛ́.
Vă dyéhĕdyére thĭ, htuṍrò vă khyá
văthḛ́ ná tẹ̀yĕma Cṓmarya abwí-
ataryě mạ́lakŏ cṓ. Oklọ̀sṓma lahyă
dṓ tẹ̀yĕnuô akŭ ní¬. Sila dṓ vă
dya è phú vă puọ́vyạ́ dṓ acṓ ná
angọ́yě tôprẹ̀nuô, a răcwọ́ pḛ́kuṍ
vă liyĕtôba.
13 Văphúkhŭ Marko ná thĭ puọ́vyạ́
prẹ̀zṹetẹ̀ plṓmụphú dṓ vḭ Babylo-
nia akŭ dṓ Cṓmarya nwóhtya kuṍ
è thyáná thĭ yĕnuôtahe, thŭ cuṓpḛ́
14 kuṍ thĭ tẹ̀hémọ̀héryá tahe. Hémọ̀-
héryá khyĕlŭ rò nuọ̀mṹ khyĕlŭ ná
Krístuphú atẹ̀mọ yĕnuô ní¬. Lṍ¬ thĭ
dṓ a htwŏhṓ Krístu atẹ̀ yĕtahenuô,
Cṓmarya a tẹ̀kacṹkabḛ́ ki o kuṍdû
ná thĭ ní¬.

[f]Prẹ̀thíphḛ́ tẹ̀hébè 3:34

Petru Nyẹ̆ba Tôba
Second Peter

Tẹ̆hébè Rẹ́ Dố Nyě

Li Petru nyẹ̆batôba yěnuôma, ŭ răcuố pẹ́ Krístuphú dố a zṹe rẹ́lốŭ mú¬ nukhẽ̆ tahe. A ră liyě a tẹ̆thẽ́zṹ dulố mahố a thẽ́zṹ dyérọ̀dyéryẹ̆ pẹ́ èthĭ ná Thárá klwolahŏ anẹ́ nuôtahe hố. Thárá klwolahŏ anẹ́ nuôtahe a tẹ̆ithyóithya athèaphŏ ma mạ́hố ŭ thẽ́zṹ mẹ patá mŭmyạ́ricyạ́ nuôtahe hố. Thyáphú ki mẹpẹ́kyă tẹ̆pyạ́tẹ̆sẽ̆ yětôcô nuôma a oprẽ́ tôcô¬ tuŏ dố pẹ̆ pṹma Cốmarya ná Byacè Jesŭ Krístu a tẹ̆thẽ́gně dố acốatẹ yěnuô prẽ́. Kayă dố a myáhtye shyětọ̆cố Jesŭ ná anẹ́ rò a nị̆huŏnố Jesŭ a tẹ̆ithyóithya nuô a ithyóithya pẹ́ hố tẹ̆thẽ́gně yěnuô hố. Prẹ̆ŏrăliyě athẽ́plò kṹsŏ ryámahố tẹ̆ithyó dố èthĭ ithyó ŭ ná Jesŭ hyălyặkhyě pătohố yěnuôhố. Prẹ̆ŏrăliyě a héluŏ, "Cốmarya thẽ́zṹ nŏtuọ̆ ŭ dố ngarakŭ tôprẹ̆¬ to, a thẽ́zṹ nŏ zạ lyặkặ nị̆dû lŏ ŭ pwọ̆¬ tôprẹ̆ dố tẹ̆thṹ akŭ." Krístu hyălyặ híto ma dố yě akhu-akhyě hố.

Tẹ̆hébè tôtọ̆ ná tôtọ̆

Tẹ̆hébè rẹ́ dố nyě 1:1-2
Duhtya dố tẹ̆thẽ́gně Cốmarya 1:3-21
Thárá dố a ithyóthṹ ŭ tahe 2:1-22
Krístu hyălyặ dố khyělố tôphuố 3:1-18

1

Petru A Tẹ̆hémọ̆héryá

1 Pẹ̆ Cốmarya ná prẹ̆mẹ̆lwóhteką pẹ̆ Byacè Jesŭ Krístu yětôprẹ̆ a tẹ̆cốtẹ̆tẹ akhu-akhyě, thĭ ma kayă tahe dố a nị̆bè kuŏdûhố tẹ̆zṹtẹ̆nyạ́ dố athyáná pẹ̆ yětahe hố. Rò vă răcuốpẹ́ thĭ liyě. Vă ma Simonè Petru, rò vă htwŏdû Jesŭ Krístu alulé ná a Prẹ̆dônyăphú tôprẹ̆.
2 Thĭ thẽ́gně Cốmarya ná pẹ̆ Byacè Jesŭ Krístu akhu-akhyě, tẹ̆bwítẹ̆taryě ná tẹ̆kacṹkabẽ́ ki olốbă kuŏdû ná thĭ ní¬.

Cốmarya Atẹ̆ẽ́ Ná A Tẹ̆nwóhtya

3 Dố Jesŭ a tẹ̆prọtẹ̆pryạ yě akhu-akhyě, bí pẹ̆ thẽ́gněhyă tọ̆klŏhố lŭ akhẽ̆nuô, thyáphú pẹ̆ ki okuŏ ná thẽ́htwŏprẹ̆, htuŏrò thyáphú pẹ̆ ki mẹkuŏphú atŏ lŭthẽ́plò agněnuô, a dyétặ̆hố pẹ̆ lŏ¬ pẹ̆ lo nuôtahe hố. Dố a tẹ̆prọtẹ̆pryạ dố adu-ahtŭ ná atẹ̆ryá mạ́lakŏ nị̆dû yětahe akhu-akhyěrò a
4 é pẹ̆ hố. Dố a tẹ̆prọtẹ̆pryạ dố adu-ahtŭ ná atẹ̆ryá mạ́lakŏ nị̆dû yětahe akhu-akhyě, a dyélyạ htuŏhố pẹ̆ a tẹ̆ốlyạ dố angụdu rò adu-azặ nyacố yětahe hố. Dố a dyélyạ tẹ̆yětahe akhu-akhyě, thĭ ki laplẽ́htekyă ná

tętanę patá mŭmyąricyą dố a mępyé
thĭ dố hekhu yĕnuôtahe pă, htuŏto
thĭ ki htwŏhtya thyákuŏdû phú Cómarya alę́klŏ nuô pă.
5 Dố tęritękyă yĕ akhu-akhyĕ,
yácŭ plehyă ryápọ́ lahyă dố nyĕ
ní¬. Dố thĭ tęzŭ́tęnyą́ akhunuô,
beplŏ éhtyapọ́ tędya théplòthuô-
htyĕ dố aryá, dố tędya théplò
thuôhtyĕ dố aryá akhunuô, be-
6 plŏ éhtyapọ́ tęthékhuthégnĕ, dố
tęthékhuthégnĕ akhunuô, beplŏ
éhtyapọ́ tękhŏpę́ nı́dyé nę́, dố
tękhŏpę́ nı́dyé nę́ akhunuô, be-
plŏ éhtyapọ́ tękhyáthéplòhtŭ, dố
tękhyáthéplòhtŭ akhunuô, be-
plŏ éhtyapọ́ tęohtwŏprę̀ tŏbè ná
7 Cómarya, dố tęohtwŏprę̀ tŏbè ná
Cómarya akhunuô, beplŏ éhtya-
pọ́ tęmọnı́ puŏ́vyą́, dố tęmọnı́
puŏ́vyą́ akhunuô, beplŏ éhtya-
8 pọ́ tęmọtęklĕ ní¬. Tęyĕtahe ki
oéhtya ná oéhtya hérò, a htwŏ-
bwí htwŏtaryĕ dố thĭgnĕ rò thĭ
ki thégnĕhyă tą̆tęryápọ́ Byacè
9 Jesŭ Krístu pă. Manárò kayă dố
a okuŏ ná tęyĕtahe to tahenuô,
athyáná kayă dố a mèthèkhí. Rò
a sŏtapąkyă Cómarya mępwọ́-
plĭ htuŏhố lŭtęthû dố arę́khĕ
nuôtahe pré.
10 Phúnuôrò puŏ́vyą́ thĭ¬, thyáphú
Cómarya atę́é thĭ yĕnuô ná a tę-
nwóhtya thĭ yĕ ki htwŏhtya plehyă-
lă mą́lakŏ agnĕnuô, cyę́pryę́ yácŭ-
yáre éhtyapọ́ lahyă dố nyĕ tôkyĕ
ní¬. Thĭ ki męphúnuô hérò thĭ síta-
11 kluŏ lakhŭ pă tôphuố¬ to hố. Phú-
nuôrò Cómarya ki thékrŭthélŏ émọ-
sû thĭ dố pę̀ Byacè Jesŭ Krístu dố
a mą́hố prę̀mę̀lwóhteką pę̀ yĕtôprę̀
ahtyĕaké dố a o tacŭ́prę̀ talèkré akŭ
yĕnuô pă.
12 Thĭ thégnĕ htuŏhố tęyĕtahe hố rò
thĭ oklọ̀sóma hố ná tęmą́tęcố dố thĭ
nı́bè htuŏhố nuôtahe tadŭ́rò pwọ̀-
phuóphuố¬ vă dyé thénę́htya khyĕ-
thyá thĭ ná tęritękyă yĕtahe phúnuô
13 pré. Bí vă ohtwŏprę̀pă akhĕ, vă htu-
ryą̆ thénę́htya khyĕthyá thĭ ná tę-
ritękyă yĕtahe ma vă tanę ná ató
14 pré. Mętĕhérò vă thégnĕ ná nyę̆-
tyato pămą, vă tŏbè bekyă vă nę́klọ́-
yĕ phú pę̀ Byacè Jesŭ Krístu dyéluŏ
15 one htuŏhố vă nuô pré. Phúnuôrò
shyé¬ vă thyĕhtuŏhố pănuô, thyá-
phú thĭ ki thénę́htyabètuọ́ tędố vă
ithyókyă thĭ nuôtahe pănuôrò khŏ-
nyą́yĕ vă yácŭ-yáre mę nyacố hố
tę hố.

Petru Ná Prędônyăphú Dố Aruô Tahe Myáhtye Krístu A Tęlítętakhĕ

16 Bí pę̀ dyéthégnĕ pę́ hố thĭ ná pę̀
Byacè Jesŭ Krístu a tęprọtępryą ná
atę̀hyă ari-akyă yĕ akhĕnuô, tędyá
dố amą́to tadŭ́rò kayă cyą́dyá lahŏ
tahe dyápę́ thĭ tahenuô, pę̀ krwŏ-
dyá kuŏŭ to. Pę̀ myáhtye a tęprọtę̀-
pryą adu-ahtŭ tahe ná pę̀mèthè nı́dû
17 có. Bí Phĕ Cómarya dyélyą a tę-
bezŭ́benyą́ ná a tętaryĕdu taryĕhtŭ
dố Jesŭlọ akhĕnuô, pę̀ okuŏ cố bí-
nuô cố. Cómarya dố aprọapryą adu-
ahtŭlóklŏ ná tęlŏ¬ plĭ yĕtôprę̀nuô,
a hé, “Yĕma văphúkhŭ dố vă mọ nı́-
18 dyé è rò ató vă théplò tôprę̀.” Bí pę̀
okuŏ ná è dố so săsĕkhu rò ngọ́ o dố
mókhu prątą̆ akhĕnuô, pę̀ nı́huŏcố
ná pę̀nę́.
19 Phúnuôrò prę̀prọ tahe dyásodô-
nyăkyă tęritękyă yĕtahenuô, a tą̆tę

lốpọ́ cố dố pẹ̀gně cố. Thĭ tŏ dya-
thudyathế ryá tẹ̀ritẹ̀kyă dố athyá-
ná mikŏ̀ lĭhtya dố tẹ̀khíklĕ̀ rò alĭ
tuọ́dố mọ́lĭbŭ tômĕnuô cố. Rò mọ́-
lĭbŭ hyă hố akhĕ̀nuô, sètọ́rọ nuô-
tômĕ* ki htya dố thĭ thếplòkŭ pă.
20 Tẹ̀ dố a lodulố ma, thĭ tŏbè thégně
ná Cốmarya ali dố prẹ̀prọ răonekyă
tahenuôma, a ră nịdyé lahyă ná a tẹ̀-
21 tanẹ nịdû tahenuô mạto. Mẹtĕhérò,
prẹ̀prọ a tẹ̀hésodônyă tahe nuôma,
a hyă phú kayă thếzṵ́ nŏ̀héso nuô
mạto. Èthĭ hésodônyă pẹ́ ŭ tẹ̀ritẹ̀kyă
yĕnuôma a hésodônyă pẹ́ ŭ phú Thế
Săsĕ̀ Byacè héso pẹ́ èthĭ nuôpré, rò
tẹ̀ritẹ̀kyă yĕnuôma a o dố Cốmarya
a o hyă.

2

Thárá Klwolahŏ Anẹ́ Tahe

1 Prẹ̀prọ klwolahŏ anẹ́ tahe ohtya-
luŏ̀ htuŏ̀hố dố kayă bémụ aklĕ̀ dố
nuôkhĕ̀ hố. Thyáphúnuôhố, Thárá
klwolahŏ anẹ́ tahe ki hyă ohtyaluŏ̀
kuŏ̀ dố thĭklĕ̀ pă. Èthĭ ki phyéhyă-
huônị́ tẹ̀ithyóithyathṵ́ dố a mẹpyé-
tẹ̀ tahe pă. A ki htésûkyă cố Bya-
cè dố a ihtakạ htuŏ̀hố èthĭ nuôtô-
prẹ̀ pă. Dố èthĭ mẹphúnuô akhu-
akhyĕ̀, Cốmarya mẹpyékyă lẹ́pryă
2 èthĭ pă. Rò kayă ki krwŏ́kuŏ̀ nya-
cố èthĭ klyá dố a lṵ̂ thwihtyĕ̀ a tẹ̀-
thézṵ́thélŏ̀ mŭmyạ́ricyạ́ yĕnuô tahe
pă. Dố èthĭ mẹphúnuô akhu-akhyĕ̀,
kayă dố aruô tahe hébè pacyẹ́ishyé
3 cố tẹ̀mạ́tẹ̀cố aklyá pă. Thárá klwo-
lahŏ anẹ́ yĕtahenuô, dố a tẹ̀myápṵ́
kốvĕ̀kópra enịdyédû agně ná a dyá
lahŏdè pẹ́ thĭ tẹ̀dyá dố ŭ cyạ́dyá-
kyă nuôtahe akhu-akhyĕ̀, rò a myá-
pṵ́ mẹ-esè dố thĭkhu pă. Prẹ̀ dố a ki
cirya èthĭ nuô a otaritaryă one anẹ́
nyẹ̀lăhố, htuŏ̀rò dố a ki mẹpyékyă
èthĭ agnĕnuô a omyĕ sŏtapạ to.
4 Tanémốkhuphú dố a mẹthṵ́tẹ̀
tahenuô, Cốmarya belwókyă èthĭ
to. A vĭtặkyă èthĭ dố Mốrapọ̀tyạ kŭ.
A dốnuŏ̀ èthĭ dố hekŭ khítarṵ̂ tahe
akŭ rò a dya-o tuọ́ èthĭ dố tẹ̀cirya
5 amọ́nyĕ nuôtônyĕ pă. Prẹ̀lu hekhu-
phú dố a bezṵ́benyạ́ kuŏ̀ Cốmarya
to dốnudốthakhĕ̀ nuôtahenuô, Cố-
marya belwókyă èthĭ toto, a nŏdu-
bí thyĕkyă lŏ̀ èthĭ ná htyĕ. A mẹ-
siplékyă prétṵ́ Noah dố a hésodô-
nyă pẹ́ ŭ ná tẹ̀cốtẹ̀tẹ yĕnuô tôprẹ̀ ná
6 dố aruô thuŏ̀thyótôprẹ̀ pré. Cốma-
rya cirya vị̆ Sodom ná vị̆ Gomorra,
rò a nŏtặṵ́ pyékyă lŏ̀ ná mi. A mẹ-
htwŏhtya pẹ́ kayă dố khyĕ tahe dố
a bezṵ́benyạ́ kuŏ̀ŭ Cốmarya to tahe
7 alẹ́myábṵ́ agně pré. A dyé siplékyă
kayă cốtẹ tôprẹ̀ dố amwị ná Lot. Dố
kayăcyẹ̆ yĕtahe lṵ̂ athwihtyĕ a tẹ̀-
thézṵ́thélŏ̀ mŭmyạ́ricyạ́ tahe akhu-
8 akhyĕ, Lot thếplòmọ taki~ to. Kayă
cốtẹ yĕtôprẹ̀ ohtwŏprẹ̀ kuŏ̀ dố èthĭ-
klĕ̀ rò bí a myáhtye nịhuŏ̀bè èthĭ
ohtwŏprẹ̀ mŭmyạ́ricyạ́ tônyĕ htuŏ̀
tônyĕ akhĕ̀nuô, acyẹ̆ nyacố lŭthé-
9 plò cố. Phúnuôrò Byacè Cốmarya ki
mẹlwóhtekạ kayă dố a mẹtŏ lŭthé-
plò rò a o dố tẹ̀cyẹ̆tẹ̀cṵ́ akŭ nuôtahe
phútĕ pănuô a thégně pré. Htuŏto a
pṵ́omanị́ kayăcyẹ̆ yĕtahe rò a ki ci-
rya plehyă tadûlŏ̀ èthĭ tuọ́dố tẹ̀cirya
10 amọ́nyĕ nuôtônyĕ pă. Lŏ̀~ kayă dố

1:19 Sètọ́rọ ma a héhố Jesŭ Krístu yĕnuôhố

a krwŏmẹkuŏ phú èthĭ thếplò a tẹ̀-
thếzṹ patá mŭmyą́ akhyĕ rò a mẹ ta-
khwótakèsû Cốmarya a taryĕshyo-
sŏ tahenuô, Cốmarya ki cirya cyḕ-
lốklŏ èthĭ pă. Kayă phúnuôtahe ma
kayă hă, kayă phyéhtyamốhtyapho
anḕ tahe. Mốkhuphú dố ŭ dyadu-
dyahtŭ nḭ́dyé cố lŭ tahecốnuô, èthĭ
pacyḕishyé lahyă, a thếisĕ kuŏ cốŭ
11 taki¬ to. Tanémốkhuphú dố a hĕ-
shyoresŏklŏ rò a taryĕshyosŏ klŏ-
lố cố ná Thárá klwolahŏ anḕ nuô-
tahe cố rò, a dya tẹ̀thṹ mốkhuphú
tahe bèbè, a pacyḕishyé èthĭ bèbè,
a mẹnó phúnuô dố Byacè a mèthè-
12 nyĕ tôphuố¬ to. Èthĭ ma athyáná tẹ̀-
phútẹ̀lyẹ dố a tanẹcyą́ kuŏŭ to tahe.
Htuŏrò a mẹ lahyă phú alḕklŏ thế-
zṹo nuô rò a opacḕlyą dố ŭ lḕlṹpṹ
mẹthyĕ èthĭ agnĕ pré. Kayă yĕtahe
nuôma ahtéataăyă sû, pacyḕishyé sû
tẹ̀ dố a thégnĕ tą̆plúto tahe. Ŭ ki mẹ-
thyĕkyă èthĭ phú ŭ mẹthyĕ tẹ̀mḭ̀tẹ̀-
myą́ nuô pă.
13 Dố èthĭ mẹcyḕmẹcṹ ŭ akhu-akhyĕ
Cốmarya ki mẹlyḕ kąkhyĕ sûkhyĕ
èthĭ phúnuô pă. Mṍsĕklĕ cố bèbè
èthĭ thếkrṹthélŏ lṹmẹmọ tapą cố la-
hyă athwihtyĕ a tẹ̀thếzṹ patámŭ-
myą́ nuôtahe cố. Bí thĭ mẹpwĕmẹla
akhĕnuô, èthĭ hyă etṍŏtṍ khokuŏ-
bye ná thĭ rò, èthĭ mẹ plehyă tadû
pă cố lahyă tẹ̀thṹ dố ŭ thézṍthé-
ryą́ nuôtahe, a ki lahŏnḭ́ thĭ hénuô
amọtapą cố èthĭ cố. Phúnuôrò a mẹ-
mwḭpḭ̄ htyĕthílŏ thĭ mwḭlaryá tahe,
14 htuŏto a mẹtarḕ lŏ thĭ. Èthĭ dămyá
prẹ̀mò tôprẹ̀prẹ̀ hérò a thézṹ omyĕ-
tṍ shuŏshuŏ cố. Èthĭ mẹtẹ̀thṹ nuô a
okuố pă cốto hó. Èthĭ ilo pyécuốnḭ́
kayă dố atẹ̀zṹ sŏ híto tahe ki mẹ-
kuŏ tẹ̀thṹtẹ̀ora tahe. Rò èthĭ ithyó-
lyą nḭ́ ryá dyé lahyă anḕ ná apṹ kó-
vĕkópra enḭ́dyédû agnĕ. Èthĭ o la-
hyă dố Cốmarya a tẹ̀sŏhă alḕ hố.
15 Èthĭ htecuốpḕkyă ná klyátŏ rò a cuố
thếplò tapąkyă. Èthĭ cuốkrwŏkuŏ
klyá dố Beor aphúkhŭ Balaam krwŏ
nuôtôbŏ. Klyá nuôtôbŏ ma klyá dố a
myádu rŭ rò a nḭ́bè lahyă rŭ dố tẹ̀có-
16 tẹ̀tẹ akŭ mą́to. Manárò tathí myą́ó-
lyă tôduŏ ithyó kąkhyĕ khyĕthyádû
prẹ̀prọ Baláam mẹnḭ́ tẹ̀thṹ yĕnuô.
Myą́ólyă yĕtôduŏ hébè cyą́to tadṹ-
rò a hébèhte lŭ ná prẹ̀lukayă angọ́
rò a nŏ okuốkyă prẹ̀prọ dố a mẹtẹ̀
tamwĭthĕrẹ̀ yĕtôprẹ̀.
17 Kayă yĕtahe ma athyáná htyĕhte-
khu pătо nuôtahe. Htuŏrò athyá-
ná ốluṍ dố kḕlathédu htŏcuốkyă lŭ
nuôtahe. Rò Cốmarya mẹ-opḕ hố
èthĭ akhălḕ dố a khítarṹ tôphohố.
18 Èthĭ hébè htyamốhtyapho lahyă
angọ́ dố abwítaryĕ oto tahe. Èthĭ
cuố ithyó ŭ ná ŭ ki mẹtẹ̀tarḕ dố
thwihtyĕ a tẹ̀thézṹ patá tahe. Èthĭ
ilocuố taphăkyă ŭ ná klyátŏklyábè
tahe. Kayă dố èthĭ ilo tahenuô, a
okuốthĕ mólŏpăpré ná tẹ̀thṹ phú
19 èthĭ nuôtahe mẹnuô pré. Thárá
klwolahŏ anḕ yĕtahenuô, a ốlyą èthĭ
ná èthĭ ki nḭ́bè tẹ̀pală pă, tadṹrò
èthĭ nḕbyacè nḭ́dû nuô, a htwŏ tẹ̀-
mŭmyą́ricyą́ a lḕklŏlḕkhya tahe acṹ,
mẹtĕhérò tẹ̀ĭtĕtĕ¬ bèbè, a dă pḕhố
nẹ̀ nuôma, a htwŏhố nẹ̀byacè hố.
20 Dố èthĭ thégnĕ pẹ̀ Byacè ná Jesŭ
Krístu dố a mẹlwóhteką pẹ̀ yĕtôprẹ̀
akhu-akhyĕ èthĭ siplĕhtekyăhố ná
hekhu a tẹ̀mŭmyą́ricyą́ yĕtahe hố.
Manárò khŏnyą́yĕ èthĭ ki nuŏmẹ ta-
phuôtatṍ tṍkhyĕthyá ná tẹ̀mŭmyą́-

ricyą yĕtahe hérò tębmŭmyą yĕtahe
htwŏkyăhŏ lŭbyacè hŏ. Kayă phú-
nuôtahe a tębohtwŏprę ma, a cyę-
lŏklŏ pă cŏ ná a khălęlyę nuô cŏ.
21 Dŏ èthĭ agnĕnuô, ki a thĕgnĕnŏ tę-
cŏtętę aklyá tôphuŏ¬ to hénuôma
aryáklŏ pă cŏná a thĕgnĕ htuŏrò
a cuŏ vĭkyă nı̨dyé khyĕ ngǫ̨me-
kyă săsĕ dŏ ŭ dyélyą htuŏhŏ èthĭ
22 yĕnuôtahe. Tę dŏ èthĭ mębtuŏhŏ
nuôtahe ma, atŏ mą̨lakŏ phú ngǫ̨-
khákho héo tômŭ, “Htwi tarí ką-
khyĕtŏ nı̨dyé khyĕ apryá,”[g] htuŏrò
“Ŭ iluǫ̨plĭ htuŏhŏ htyá, rò a tarǫ̨-
khyĕ paá” a hé phúnuô.

3

Jesŭ Ki Hyă Khyĕthyá Pă

1 Khŏbŏthyómǫ thĭ¬, vă răcuŏ
pę̨pǫ̨ thĭ li nyębba tôba. Li nyębalŏ
dŏ vă răcuŏ pę thĭ yĕnuôma thyá-
phú thĭ ki tanę mwǫ̨plĭ kuŏ lahyă ŭ
nuôrò, vă yácŭ hturyą thĕnę̨htya
khyĕthyá thĭ ná tę dŏ thĭ ithyó-
2 htuŏhŏ nuôtahe prĕ. Vă thĕplòo dŏ
thĭ ki thĕnę̨htya prębprǫ săsĕ tahe
a tęhésodônyă one htuŏhŏ dŏ¬
nyénu tahe, htuŏrò pę Byacè ná
prębmęlwóhteką pę yĕtôprę a tęme-
kyăngǫ̨ dŏ thĭ Prębdônyăphú tahe
dyé htuŏhŏ thĭ nuôtahe.
3 Arę̨lŏma, thĭ tŏbè thĕgnĕplŏ ná
shyémǫ̨nyĕ tadû păma kayă tahehe
ki oluŏhtya pă rò a ki pacyę̨ishyé
nyębkruŏ lŏ pă. Èthĭ nuôtahe ma a
ki krwŏ mębshuŏshuŏprĕ a tęthĕzŭ
4 mŭmyą̨ricyą tahe pă. Rò èthĭ ki su-
dyă thĭ pă, “Thĭ Byacè Jesŭ ólyą-
kyă thĭ ná a ki hyă khyĕthyá pă
văhéto? Phúnuôrò a otŏ bítĕyĕ? Pę-
phyĕpębphuŏ tahe thyĕlŏ htuŏhŏ ta-
dŭrò tęlŏ¬ plĭ nuô, a thyálŏ păpré
ná phú Cŏmarya byályąlú hekhu dŏ
5 nuôkhĕnuô păpré vă.” Dŏ¬ nyénu
khĕnuô, Cŏmarya hé prĕ angǫ̨ tômŭ
rò mŏlę̨ ná hekhu htwŏhtya, rò a
phyéhtya htyĕ tahe dŏ htyĕklĕ rò a
mę htwŏhtya ná hekhu, èthĭ cyę̨ sŏ-
6 tapą takèkyă lahyă prĕ. Bí a nŏdu-
htyĕ rò a mębyékyă hekhulyę nuô-
tôba akhĕnuô bèbè, a nŏe hŏ htyĕ-
7 yĕ nuôhŏ. Manárò dŏ Cŏmarya hétą
thyákuŏkhyĕ angǫ phú a byályąlú
mŏlę̨ ná hekhu akhĕ nuôhŏ akhu-
akhyĕ, mŏlę̨ ná hekhu dŏ pę myá-
htye è khŏnyą yĕtahenuô, Cŏmarya
pǫ̨ma okuŏ èthĭ rò a ki mębyékyă
èthĭ ná mi pă. Cŏmarya ki pǫ̨ma-
okuŏ tuǫ̨ èthĭ dŏ mǫ̨nyĕ bí a ki cirya
mębyékyă hŏ kayă dŏ a bezǫ̨nyą̨kuŏ
lŭ to nuôtahe pă.
8 Khŏmǫ thĭ¬, sŏtapąkyă tă tęyĕtô-
cô¬ tămę ní¬. Dŏ Byacè agnĕnuô,
tônyĕnuôma athyáná anatôrí rò
anatôrí nuôma a thyáprĕ ná tônyĕ
9 prĕ. Phúnuôrò kayă tahehe tanę ná
shuŏkhĕzŏ tadŭrò, Byacè ólyą dŏ a
ki hyă khyĕthyá pănuô, a męzŏ ná
to. Cŏmarya thĕzǫ̨ nŏtuǫ̨ ŭ dŏ tę-
pyétękyă tôprę¬ to, htuŏrò a thĕzǫ̨
nŏ zą lyąką nı̨dû lŏ ŭnę pwǫ̨¬ tôprę
akhu-akhyĕ a khyáthĕdŏ pę dŏ thĭ-
gnĕ prĕ.
10 Manárò Byacè amǫ̨nyĕ yĕnuô, a
ki hyătuǫ̨khyé thyáná prębehuô tô-
prę hyănuô pă. Bínuô tônyĕ pănuô,
mŏ ki krǫ̨ taplǫ̨lòdòhtya pă rò a ki

[g]Prębthíphĕ tębébè 26:11

sĭmękyă pă. Mi ki ŭpyé lątaklikyă lŏ
tamǫ́, lĕ, sè dố a o dố mólę̆ thĭtahe
pă, rò a ki ŭpyé lątaklikyă lŏ hekhu
ná tę dố a o dố lŭkŭ nuôtahe lŏ¬
plĭ pă.
11 Cómarya ki mępyékyă lŏ phú-
yĕnuô pă akhu-akhyĕ, thĭ rò, thĭ
tŏbè ohtwŏprę phútĕ hénuôrò, bí
thĭ opǫ́ myásŭ́ Cómarya hyă pă
akhĕnuô, thĭ tŏ ohtwŏprę săsĕ rò,
thĭ tŏ ohtwŏprę tŏ ná Cómarya
12 athéplò. Rò thyáphú Cómarya amǫ́-
nyĕ ki hyătuǫ́ pryăpryă agnĕnuô,
ohtwŏprę ryáryá lahyă. Bínuô tônyĕ
pănuô, mi ki kyą̆htya dố mólę̆ pă
rò a ki mępyékyă lŏ mólę̆ pă. Mi-
kyą̆kú sŭ́lŭ́ akhu-akhyĕ mólę̆ akrû-
13 akrǫ̆ lŏ¬ plĭ ki cụlaprǫtą̆ lŏ pă. Ma-
nárò pę rò, pę opǫ́myásŭ́ hố tędố
Cómarya ólyą htuŏ pękhố pę ná a ki
byátaple pę pę mókhuthĕ ná hekhu-
thĕ pă, rò khălę́ bínuôtôpho pănuô
ŭ ki ohtwŏprę mętŏ Cómarya athé-
plò pă.
14 Phúnuôrò khŏbóthyómǫ thĭ¬, dố
thĭ opǫ́myásŭ́ tęyĕ akhu-akhyĕ,
thyáphú Cómarya ki myáhtye tă thĭ
ná kayă dố a tapróví ná tęthŭ́ tămę́,
htuŏrò thyáphú alę́dya tęthŭ́ dố thĭ-
lǫ ki o tămę́, htuŏto thyáphú thĭ ki
opę̆dwŏ tuǫ́ ná è pă nuô, yácŭ́-yáre
15 tadû lahyă ní¬. Thégnĕthénę́ lahyă
ná pę Byacè yĕ a khyáthédŏ pré, a
hyă pyą̆zę́ mętĕhérò thyáphú kayă
tahe ki nịbè kuŏŭ tęmęlwóhteką yĕ-
nuôrò a thézŭ́ dyépę́pă èthĭ ashuŏ-
akhĕ phúnuôpré. Pę puǫ́vyą́ khŏbó-
thyómǫ Paulu ră pękuŏ htuŏhố thĭ
phú vă hé pę thĭ yĕnuô hố. A ră pękhố
thĭ phú Cómarya dyé lŭ tęcyą́tędè
16 nuôtahe hố. Paulu ali pwǫ̆tôbanuô a
ră lŏplĭ phúyĕ pwǫ̆¬ tôphuŏ cố. Dố
atęră akŭnuô, tędố ŭ thégnĕ tą̆plúto
nuô a o tahe, rò kayă dố a cyą́lito
tahe rò athéplò lụhtŏlụlyą tahenuô,
a phyéthŭ́kyă ŭ ră pę liyĕ angǫ́lasá.
Htuŏto a phyéthŭ́ tǫ́kuŏdû lisăsĕ dố
aruô tahe angǫ́lasá phúnuônuô. Dố
èthĭ phyéthŭ́ lahyă phúnuô akhu-
akhyĕ, a mępyékyă nịdyédû lahyă
anę́ pré.
17 Manárò vă khŏbóthyómǫ thĭ¬, thĭ
thégnĕ htuŏhố tęyĕtahe hố. Phú-
nuôrò thyáphú kayă mŭmyą́ yĕtahe
ki ilo taklyé cuŏnị́ tă thĭ dố a tęta-
nę thŭ́ yĕtahe akŭ tămę́nuô, rǫnị́ la-
hyă thĭnę́ ní¬. Thĭ ki nịdă èthĭ angǫ́
hénuôma, thĭ oklǫsóma pă dố thĭ
18 tęzŭ́tęnyą́ akŭ to hố. Mą́tôkhónuô,
duhtya plehyăpǫ́ lahyă dố tębwítę-
taryĕ akŭ ná dố tęthégnĕ prę dố
a męlwóhteką pę mą́dû pę Byacè
Jesŭ Krístu yĕ akŭ ní¬. Khŏnyą́yĕ
tą̆plehyănuô, ŭ ki htuthéhtya dû pę
Byacè Jesŭ Krístu tacŭ́prę talèkré
ní¬ Amèn.

Giovanni Arẹ́lố Tôba

First John

Tẹ̀hébè Rẹ́ Dố Nyě

Li Giovanni arẹ́lố yětôba ma a tẹ̀tazemyásŭ a khăshyékhăryạ o nyẹ̀cô. Arẹ́tômạ̀ rò a dyéhĕdyére nị́ prẹ̀hốli yětahe ná èthĭ ki bóthyóbốlă lahyă ná Cốmarya ná aphúkhŭ Jesŭ Krístu. Nyẹ̀mạ̀tômạ̀ rò a dyérọ̀dyéryẹ̀ nị́ hố prẹ̀hốli yětahe ná a ki krwŏkuŏ tă tẹ̀ithyóithyathŭ́ dố a ki mẹpyémẹkyă tẹ̀bóthyóbốlă yěnuôtahe tămẹ́. Tẹ̀ithyóithyathŭ́ yěnuô, a ithyóithya ŭ ná kayă dố a ohtwŏprẹ̀ dố hekhu yětahenuô, tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́ ki rẹ̀nị́ lŭ pă. Phúnuô akhu-akhyĕrò a ithyó ŭ ná Cốmarya aphúkhŭ Jesŭ yěnuô, a hyă htwŏcyạ́ ná prẹ̀lukayă taki¬ to. Thárá nuôtahe ma a ithyóithyanị́ ŭ ná tẹ̀mẹlwóhtekạ ma mạ́hố siplẹ́ lŏ ná tẹ̀ohtwŏprẹ̀ a tẹ̀kứtẹ̀kyạ̀ dố hekhu yěnuôhố. Htuŏrò a ithyóithya pọ́ ŭ, thẹ́plò mwọ̀plĭthĭplo tahenuô bèbè, mọnị́ ŭ tahenuô bèbè, a ícŭtọ̀kuŏ ná tẹ̀mẹlwóhtekạ yěnuô to a ithyó pẹ́ ŭ phúnuô.

Prẹ̀răliyě héluŏplŏ khóke ná Cốmarya aphúkhŭ Jesŭ Krístu yěnuôma kayă mạ́lakŏ tôprẹ̀, htuŏrò a hétạ̀tẹ pọ́ ná lŏ¬ kayă dố a zụ̀e Jesŭ rò a mọnị́ Cốmarya tahenuô a bè mọnị́ lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀.

Tẹ̀hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̀hébè rẹ́ dố nyě 1:1-4
Tẹ̀lĭ ná tẹ̀khí 1:5-2:29
Cốmarya aphú ná khĭnéricyạ́ khuklố aphú tahe 3:1-24
Tẹ̀amạ́acố ná tẹ̀athŭ́ 4:1-6
Tẹ̀mọ 4:7-21
Tẹ̀zụ́ dố a mẹpẹ́ tẹ̀ 5:1-21

1

1 Pẹ̀ ră cuố pẹ́ thĭ Jesŭ ari-akyă, è
ma lạ̀ngọ́ dố a dyé ŭ thẹ́htwŏprẹ̀
tôprẹ̀. Èyě a one htuŏhố dố hekhu
htwŏhtya tyahíto akhĕ pă cố. Pẹ̀ nị́-
huŏ htuŏhố rò pẹ̀ myáhtye htuŏdûhố ná pẹ̀mèthè nị́dû hố. Pẹ̀ myá è
rò pẹ̀ pụ̀krạ́sítô htuŏhố lŭ ná pẹ̀ ta-
2 khu hố. Bí tẹ̀htwŏprẹ̀ yě oluŏhtya
akhĕnuô, pẹ̀ myáhtye è akhu-akhyě,
è ari-akyă mạ́hố tẹ̀htwŏprẹ̀ tacứprẹ̀
talèkrẹ́ yěnuô, pẹ̀ hésodônyă luŏcyạ́ pẹ́ lŏ hố thĭ hố. Tẹ̀htwŏprẹ̀ tacứprẹ̀ talèkrẹ́ yěnuô, a otọ́ ná pẹ̀
Phĕ̀ Cốmarya htuŏrò a hyă o luŏ-
3 htya pẹ́ hố pẹ̀. Thyáphú thĭ ki bóthyókhẹ́khŏ tọ́kuŏ ná pẹ̀ agnĕnuô,
pẹ̀ héso pẹ́kuŏ thĭ tẹ̀ dố pẹ̀ myáhtye
htuŏhố rò pẹ̀ nị́huŏbè htuŏhố nuôtahe hố. Pẹ̀ tẹ̀bóthyókhẹ́khŏ khyĕlŭ yěnuôma, pẹ̀ bóthyó pẹ̀nẹ́ ná Phĕ̀

Cǒmarya ná aphúkhŭ Jesŭ Krístu.
4 Thyáphú pę̀ tę̀thękrŭ̧thélǒ ki lǒhtya-
băhtya agnĕnuôrò, pę̀ răhǒ tę̀yĕ-
tahe hǒ.

Cǒmarya Ma Tę̀lĭ

5 Tę̀ritę̀kyă dǒ pę̀ nı̨́huǒ htuǒhǒ dǒ
aphúkhŭ onuô, pę̀ thęzŭ́ hésoluǒ pę́
kuǒ thĭ, Cǒmarya ma tę̀lĭ rò tę̀khítę̀-
6 lǫ̀ o dǒ lŭkŭ tôcô¬ to. Ki pę̀ hé ná
pę̀ bǒthyókhękhŏ ná è tadŭ́rò pę̀ ki
ohtwŏprę̀ plehyă păprę́ dǒ tę̀khítę̀lǫ̀
aklę̀ rò pę̀ ki mę plehyă tadû păprę́
tę̀thŭ́ hénuôma, pę̀ ma kayă lahŏ-
lahya rò pę̀ ohtwŏprę̀ dǒ tę̀mą̨́tę̀cǒ
7 akŭ to. Manárò pę̀ ki ohtwŏprę̀ dǒ
tę̀lĭ akŭ phú Cǒmarya o dǒ tę̀lĭ akŭ
hénuôma, pę̀ o ná tę̀bǒthyókhękhŏ
khyĕlŭ tôprę̀ ná tôprę̀, htuǒrò Cǒ-
marya aphúkhŭ Jesŭ Krístu athwi-
nuô a ki sĭplĭkyă lǒ hǒ pę̀ tę̀thŭ́tę̀-
ora tahe.

8 Ki pę̀ hé ná pę̀ mę̨nǒ tę̀thŭ́tę̀ora
tôphuǒ¬ to hénuôma mą̨́hǒ pę̀ la-
hŏlyą̨nı́ dyédû pę̀nę́, rò tę̀mą̨́tę̀cǒ o
9 dǒ pę̀kŭ tôcô¬ to. Manárò pę̀ ki hé-
soluǒ Cǒmarya ná pę̀ mę tę̀thŭ́tę̀-
ora tahe hénuôma Cǒmarya yĕnuô
acǒ ná a tę̀ǒlyą̨ rò a mę̨tŏmę̨bè tę̀,
htuǒto a ki plwŏkyă pę̀ tę̀thŭ́ lǒ¬ plĭ
rò a ki mę̨mwŏ̧plĭ kąkhyĕ khyĕthyá
10 lǒlǒ¬ pę̀ mę̨tę̀tŏ to nuôtahe pă. Ki pę̀
hé ná pę̀ mę̨nǒ tę̀thŭ́ tôphuǒ¬ to hé-
nuôma pę̀ nǒhtwŏ Cǒmarya thyáná
kayă lahŏlahya tę̀ tôprę̀ rò ală̧angǫ́
o dǒ pę̀kŭ tômŭ̆¬ to.

2

1 Văphúvălyę Krístuphú thĭ¬, thyá-
phú thĭ ki mę̨pă tă tę̀thŭ́ tămę́
agnĕnuô, vă ră pę́hǒ thĭ phúnuô hǒ.
Manárò kayă tôprę̀prę̀ ki mę̨tę̀thŭ́
hérò, pę̀ prę̀cǒprę̀tę Jesŭ Krístu dǒ
a kwĭthęzǫ̀ pę́ dǒ pę̀gnĕ dǒ Phę̀ Cǒ-
2 marya a o nuô a o tôprę̀. Thyá-
phú Cǒmarya ki plwŏkyă pę̀ tę̀thŭ́-
tę̀ora yĕnuôrò Krístu khyáthyĕhtuǒ-
hǒ athę́ hǒ. Manárò tŭpré pę̀ tę̀thŭ́-
tę̀ora tŭdû agnĕnuô mą̨́to, a plwŏ-
kyă tǫ̆pę́kuǒdû lǒ¬ hekhuphú tahe
a tę̀thŭ́tę̀ora.

3 Dǒ pę̀ cų̆e Cǒmarya mekyăngǫ́
akhu-akhyĕ, pę̀ thę́gnĕ tą̆tę hǒ ná
4 pę̀ thę́gnĕhyă hǒ Cǒmarya hǒ. Kayă
tôprę̀prę̀ kihéná vă thę́gnĕhǒ Cǒma-
rya a hé tadŭ́rò a ki cų̆e lŭ ngǫ́me-
kyă to hénuô, è ma kayă lahŏ rò tę̀-
5 mą̨́tę̀cǒ o dǒ lŭkŭ tôcô¬ to. Maná-
rò ŭpĕ tôprę̀ bèbè, a ki cų̆e lŭngǫ́
hénuô, tę̀mǫ ní̧dyé Cǒmarya lǒhtya-
băhtya mą̨́lakŏ cǒhǒ dǒ akŭ hǒ. Dǒ
pę̀ cų̆e angǫ́ akhu-akhyĕ, pę̀ thę́gnĕ
tą̆tę cǒhǒ ná pę̀ htwŏhtyahǒ tę̀tô-
6 cô¬ tuǒ hǒ ná Cǒmarya hǒ. Ŭpĕ tô-
prę̀ bèbè a ki héhtyaluǒ hǒ anę́ ná a
htwŏhtyahǒ tę̀tôcô¬ tuǒ hǒ ná Cǒ-
marya hǒ hénuô, a tŏbè krwŏkhę̀ zı̨́-
kuǒ Jesŭ Krístu akhăduô khălȩ́.

Tę̀mekyăngǫ́ Athę̀

7 Vă khŏbǒthyómǫ thĭ¬, ngǫ́mekyă
dǒ vă ră pę́ thĭ yĕnuôma athę̀ mą̨́to,
mą̨ ngǫ́mekyă alyę dǒ thĭ ní̧bè htuǒ-
hǒ dǒ thĭ htwŏlú Krístuphú akhę̀ pă-
nuô tômą̆ pré. Ngǫ́mekyă alyę yĕ-
tômą̆ nuôma mą̨́hǒ tę̀ritę̀kyă dǒ thĭ
8 ní̧huǒnǒ htuǒhǒ nuôtahe hǒ. Maná-
rò ngǫ́mekyă dǒ vă ră pę́ thĭ khŏ-
nyą̆yĕ nuôma athę̀ mą̨́lakŏ cǒ, mę̨-
tĕhérò tę̀khítę̀lǫ̀ kıré sĭmę́ hǒ rò
tę̀lĭ mą̨́lakŏ yĕ lĭhtyahǒ akhu-akhyĕ,

ngǫ́mekyă athĕyĕ nuôma acóatę rò
thĭ myáhtyecyą̀ è dố Krístu akŭ ná
dố thĭkŭ.
9 Kayă tôprę̀prę̀ kihéná a o dố tę̀lĭ
akŭhố tadûrò ki a théhtepăpré kayă
zą̀e Krístu dố aruôtahe păpré hé-
nuôma tuǫ̀khŏnyą̀ nuô a opăpré dố
10 tę̀khítę̀lǫ̀ akŭ pré. Kayă dố a mǫ ní-
dyé ŭ tôprę̀prę̀nuô, a ohtwŏprę̀hố
dố tę̀lĭ akŭ, rò tę̀ dố a lę́taphŏ lakhû
cuố dố tę̀thû akŭnuô a opă tôcô¬
11 to hố. Manárò kayă tôprę̀prę̀nuô,
a ki théhte pă pré kayă dố a zą̀e
Krístu dố aruôtahe păpré hénuô a
o dố tę̀khítę̀lǫ̀ akŭ rò a kíré cuố-
tŏ bítĕ tôphotĕ nuô a thégnĕ ní̧dyé
ané to, mętĕhérò tę̀khítę̀lǫ̀ mę̀lĕkyă
lŭ mèthèplò.
12 Văphúvălyę thĭ¬, vă ră pę́hố
thĭ liyĕtôba, mętĕhérò dố Jesŭ
Krístu akhu-akhyĕrò Cómarya
plwŏkyă lŏ hố thĭ tę̀thûtę̀ora lŏ¬
plĭ hố.
13 Phĕthĭ¬, vă ră pę́ hố thĭ liyĕ,
mętĕhérò kayă dố a one pă cố dố
mókhuhekhu htwŏhtya tyahíto
akhĕnuô tôprę̀nuô, thĭ thégnĕ
htuŏhố lŭ hố.
Prę̀khŭphúthè thĭ¬, dố thĭ
mę̀pę́htuŏhố khĭnéricyą̀ khu-
kló dố a mŭmyą̀ricyą̀ nuôtôduŏ
akhu-akhyĕ, vă ră pę́hố thĭ
liyĕtôba.
Văphúvălyę thĭ¬, thĭ thégnĕ
htuŏhố Phĕ Cómarya akhu-akhyĕ,
vă ră pę́hố thĭ liyĕ.
14 Phĕthĭ¬, vă ră pę́hố thĭ liyĕ,
mętĕhérò kayă dố a one pă cố dố
mókhuhekhu htwŏhtya tyahíto
akhĕnuô tôprę̀ nuô, thĭ thégnĕ
htuŏhố lŭ hố.
Prę̀khŭphúthè thĭ¬, vă ră pę́hố
thĭ liyĕ, mętĕhérò Cómarya alą̀-
angǫ́ ohtwŏprę̀ hố dố thĭkŭ rò thĭ
théplòshyo théplòsŏ rò thĭ mę̀pę́-
kyă hố khĭnéricyą̀ khuklố dố a
mŭmyą̀ricyą̀ nuôtôduŏ hố.
15 Lŏ¬ hekhunę́khu a lę́klŏlę́khya
mŭmyą̀ricyą̀ tahenuô bèbè, tę̀ dố a o
dố hekhu yĕtôba alǫ lŏ¬ plĭ nuôtahe
bèbè, mǫní tă è tămę́ ní¬. Tę̀ ĭtĕtĕ¬
bèbè dố a o dố hekhuyĕ tahenuô, thĭ
ki mǫní è hénuôma, thĭ mǫní Phĕ
16 Cómarya to. Mętĕhérò, lŏ¬ tę̀ dố a
ícŭ ná hekhu nuôtahe ma mą̀hố pę̀-
nę́klǫ́ a tę̀thézą̀thélŏ tę̀ dố aryáto,
pę̀ mèthèplò myátwǫ́ tę̀ dố a mŭ-
myą̀ricyą̀ tahe, tę̀phyéhtyamóhtya-
pho ní̧dyéné ná tę̀duzą̀htyathĕ ná
tę̀pwǫ̀¬ tôcô nuôtahe hố. Lŏ¬ tę̀ yĕ-
tahe nuôma a odố Phĕ Cómarya a o
hyă mą̀to, a o dố hekhuyĕ rò a hyă
17 pré. Hekhuyĕ ná ĭtĕtĕ¬ bèbè dố a o
dố lŭkŭ lŏ¬ plĭ dố kayă thézą̀thélŏ
lŭ tahenuô, a ki lamę́kyă lŏ pă, ma-
nárò kayă dố a mętŏ Cómarya athé-
plò tahenuô a ki ohtwŏprę̀ tacą̀prę̀
talèkré pă.

Prę̀ Théhte Krístu Tahe

18 Văphúvălyę thĭ¬, mǫ̀nyĕ tadû
phûhyăhố, ŭ hésodônyă htuŏpę́hố
thĭ ná prę̀théhte Krístu nuôtôprę̀
ki hyă pă rò khŏnyą̀yĕ prę̀théhte
Krístu yĕtahenuô a hyăoluŏhtya élă
hố akhu-akhyĕ pę̀ thégnĕ ná mǫ̀nyĕ
19 tadû phûhyăhố. Èthĭ htecuókyă dố
pę̀klĕ hố. Èthĭ yĕtahe nuôma a otǫ̀
mą̀kuŏ lakŏ ná pę̀ tę̀bóthyókhékhŏ
lŭ yĕnuô mą̀to. Èthĭ ki opatǫ́ mą̀kuŏ
lakŏ ná pę̀ hénuôma èthĭ klyá otǫ̀-
kuŏ nyă ná pę̀ pré. Manárò èthĭ hte-

cuốkyă dố pẹ̀klẽ rò èthĩ atẹ̀htecuố-
kyă yĕnuô a dyéluỏ lạ́lĩkyă cố hố ná
èthĩ otọ̀kuỏ mạ́lakŏ pă ná pẹ̀ tôprẹ̀¬
to hố.
20 Manárò Jesŭ Krístu dyélyạ Thế
Săsĕ̀ Byacè dố thĩlọ akhu-akhyĕ, lỏ¬
thĩ yĕtahe nuôma thĩ thégněhố tẹ̀-
21 mạ́tẹ̀cố hố. Thĩ thégněkuỏ tẹ̀mạ́tẹ̀-
cố to akhu-akhyĕrò vă ră pẹ́ thĩ
phúnuô mạ́to. Thĩ thégněhố tẹ̀mạ́-
tẹ̀cố rò vă ră pẹ́ thĩ pré. Htuỏto tẹ̀-
lahŏlahya nuô a hyă o htecyạ́ dố
tẹ̀cốtẹ̀tẹ akŭ takhyá¬ to nuô thĩ
22 thégnědû hố. Kihéphúnuôrò kayă
dố a lahŏ dûgně tôprẹ̀ ma ŭpĕ?
Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki hé ná Jesŭ nuôma
Krístu mạ́to hénuô, è ma mạ́hố prẹ̀-
thếhte Krístu nuôtôprẹ̀ hố, htuỏto
è ma kayă dố a vĩkyă lŏplĩ cố
hố phĕ̀ ná phúkhŭ thégně lŏplĩ
23 hố. Kayă dố a vĩkyă phúkhŭ yĕ-
nuôma mạ́hố a vĩkyă Phĕ̀ Cốmarya
hố. Kayă dố a ếmọsû phúkhŭ yĕ-
nuôma mạ́hố a ếmọsû Phĕ̀ Cốma-
rya hố.
24 Mẹphúnuôrò, dố thĩ htwŏhtya-
lú Krístuphú akhĕnuô, sunuỏ oklọ̀-
sốma ryá lahyă tẹ̀ritẹ̀kyă dố thĩ nị́-
huỏ htuỏhố yĕnuô tahe dố thĩ thế-
plòkŭ nuô. Thĩ ki mẹphúnuô hé-
nuôma thĩ oklọ̀sốma dố phúkhŭ ná
25 phĕ̀ akŭ hố. Htuỏrò Krístu anẹ́bya-
cè nị́dû a ốlyạ ná a ki dyé pẹ̀ pă
nuôma mạ́hố tẹ̀htwŏprẹ̀ tacṵ́prẹ̀ ta-
lèkré yĕnuôhố.
26 Vă ră pẹ́ thĩ yĕnuôma, kayă dố
a pṵ̀ ilolahŏ plehyă tapạ cố ŭ nuô-
27 tahe ari-akyă pré. Thĩgně kuỏke rò,
Krístu dyélyạ htuỏhố a Thế Săsĕ̀
dố thĩlọ hố, rò a Thế Săsĕ̀ oklọ̀-
sốma dố thĩkŭ akhu-akhyĕ, ŭ lo
ithyó pă thĩ tôprẹ̀¬ to, mẹtĕhérò
a Thế Săsĕ̀ ithyó hố thĩ tẹ̀pwọ̀¬
tôcô, htuỏto a ithyó thĩ yĕnuôma
tẹ̀mạ́tẹ̀cố, tẹ̀lahŏlahya mạ́to. Phú-
nuôrò oklọ̀sốma lahyă dố Krístu akŭ
phú a Thế Săsĕ̀ ithyó htuỏhố thĩ
nuô ní¬.
28 Rò khŏnyạ́yĕ văphúvălyẹ thĩ¬,
shyé¬ Byacè Krístu hyă khyĕthyá
amọ̀nyĕ pă tônyĕnuô, thyáphú thĩ ki
thếisĕ owó ouốbí tămẹ́, htuỏto thyá-
phú thĩ ki thétarẹ̀ tămẹ́ nuô, oklọ̀-
sốma lahyă dố Krístu akŭ ní¬.
29 Thĩ thégně ná Krístu ma kayă-
cốkayătẹ tôprẹ̀. Phúnuôrò thĩ tŏkò
thégně ná kayă dố a mẹtŏtẹ̀ tahe
nuôma mạ́hố Cốmarya aphúalyẹ
tahe hố.

3

Cốmarya Aphúalyẹ Tahe

1 Phĕ̀ Cốmarya mọ nị́dyé htuỏ cốhố
pẹ̀ bá¬ tĕ nuô, myámỏ lahyă a mọ
nị́dyé pẹ̀ yĕnuô, tuọ́ cố dố ŭ bè é
cố pẹ̀ ná Cốmarya aphúalyẹ tahe
cố. Pẹ̀ htwŏ mạ́lakŏ nyă hố Cố-
marya aphúalyẹ tahe hố. Kayă he-
khuphú tahe thégně Cốmarya to
2 akhu-akhyĕ, a thégně pẹ̀ to. Vă
khŏbốthyómọ thĩ¬, khŏnyạ́yĕ pẹ̀
htwŏ hố Cốmarya aphú tahe hố ta-
dứrò pẹ̀ ki htwŏhtya kayă phútĕ
pă tôcôtĕ nuô, ŭ dyéthégně onehí
pẹ̀ tôcô¬ to. Manárò, tẹ̀yĕnuô pẹ̀
thégně htuỏhố, shyé¬ Byacè Jesŭ
Krístu hyăoluỏhtya akhĕ̀ pănuô pẹ̀
ki thyáná è pă, mẹtĕhérò pẹ̀ ki
myáhtye mạ́ cố è phú è mạ́lakŏ
3 nuô pă. Kayă dố a opọ̀myásŭ la-
hyă ná a ki htwŏhtya thyáná Jesŭ

Krístu pă tahenuô, phú Krístu săsĕ
nuô, a ki besăsĕ kuŏ anę́ phú-
nuô pă.
4 Lŏ¬ kayă dǒ a mę tę̈thŭ́tę̈ora
tahenuô, a cuŏtalwó khĕtalyę hǒ
Cǒmarya a tę̈thyótę̈thya hǒ. Mę-
tĕhérò tę̈thŭ́tę̈ora ma mą́hǒ tę̈cuŏ-
talwó khĕtalyę Cǒmarya a tę̈thyó-
5 tę̈thya yĕnuô hǒ. Manárò thyáphú
Krístu ki phyécuŏkyă pę̈ tę̈thŭ́tę̈-
ora tahe agnĕnuô, a hyălyą htuŏ-
hǒ dǒ hekhu yĕnuôma thĭ thę́gnĕ
htuŏdû hǒ. Htuŏto thĭ thę́gnĕhǒ ná
Jesŭ Krístu yĕnuôma a tę̈thŭ́tę̈ora
6 okuŏŭ tôcô¬ to. Mę̈phúnuôrò lŏ¬
kayă dǒ a oklǫ̈sǒma dǒ Jesŭ Krístu
akŭ tahenuô, a bè mę plehyă pă
tę̈thŭ́tę̈ora to. Manárò kayă tôprę̈-
prę̈ dǒ a mę plehyă tadûpă tę̈thŭ́-
tę̈ora hénuôma kayă dǒ a myáhtye-
nǒ hí Jesŭ Krístu takhyá¬ to, htuŏ-
rò a thę́gnĕnǒ hí Jesŭ Krístu tô-
phuŏ¬ to.
7 Phúlyę̈thĭ¬, nŏ̈ilolahŏ cuŏ tă ŭ
ná thĭnę́ tôprę̈¬ tămę́ ní¬. Kayă
tôprę̈prę̈ dǒ a mę tę̈cǒtę̈tę̈ nuôma
mą́hǒ kayă dǒ acǒatę thyáhǒ ná
8 Jesŭ Krístu cǒtę yĕnuô hǒ. Kayă tô-
prę̈prę̈ dǒ a mę plehyă tadûpă tę̈thŭ́-
tę̈ora hénuôma, khĭnéricyą́ khuklǒ
pǒ nı̨́dyé păpré lŭ, mę̈tĕhérò khĭné-
ricyą́ khuklǒ yĕnuô a mę̈cǒnyă tę̈-
thŭ́tę̈ora dǒ akhăshyékhĕ pă cǒ, rò
a mę plehyă tadû tuǫ̈pă cǒ khŏnyą́
cǒ. Thyáphú Cǒmarya aphúkhŭyĕ
ki mę̈pyékyă tę̈ dǒ khĭnéricyą́ khu-
klǒ mę̈htuŏhǒ nuôtahe agnĕnuôrò,
9 a hyălyą dǒ hekhuyĕ hǒ. Ŭpĕ¬ tô-
prę̈ bèbè, a ki htwŏhǒ Cǒmarya
aphúalyę hénuô, a mę plehyă pă
tę̈thŭ́tę̈ora to, mę̈tĕhérò tę̈ohtwŏ-
prę̈ athĕ dǒ Cǒmarya dyé yĕnuô
a oklǫ̈sǒmahǒ dǒ lŭkŭ hǒ. Rò Cǒ-
marya ma aphĕ hǒ akhu-akhyĕ, a
10 mę plehyăcyą́ pă tę̈thŭ́tę̈ora to. Cǒ-
marya aphúalyę tahe ná khĭnéricyą́
khuklǒ aphúalyę tahenuô, pę̈ thę́-
gnĕ tą̈tę cyą́ è phúyĕ hǒrò, ŭpĕ-
pĕ¬ bèbè a ki mę plehyă tadû-
pă tę̈ dǒ a tŏto tahe, tomaná a
mǫ nı̨́dyé kuŏ apuǫ̈avyą́ Krístuphú
tahe to hénuôma Cǒmarya aphú-
alyę mą́to.

Cǒmarya Aphúalyę Ma A Mǫ Nı̨́dyé Khyĕlŭ Tôprę̈ Ná Tôprę̈

11 Tę̈ritę̈kyă dǒ thĭ nı̨́huŏ dǒ thĭ
htwŏhtyalú Krístuphú akhĕnuôma
mą́hǒ pę̈ tŏbè mǫ nı̨́dyé lŭ tôprę̈ ná
12 tôprę̈ yĕnuô hǒ. Pę̈ tŏbè thyání̧ ná
Caino dǒ khĭnéricyą́ khuklǒ pǒ nı̨́-
dyé lŭ rò a mę̈thyĕ nı̨́dyé apuǫ̈ nuô-
tôprę̈ to. A cuŏ mę̈thyĕ tuǫ̈ apuǫ̈ mę̈-
tĕhérò a mę̈tę̈ tahe nuôma a yŏ mŭ-
myą́ricyą́ rò apuǫ̈ mę̈tę̈ tahe nuôma
a yŏ cǒtę akhu-akhyĕ a mę̈thyĕ-
13 kyă apuǫ̈ pré. Phúnuôrò vă puǫ̈vyą́
Krístuphú thĭ¬, kayă dǒ a mę tę̈-
cǒtę̈tę̈ to tahe ki thę́hte thĭ hérò
14 khyéthukhyéthę́ lahyă tămę́ ní¬. Dǒ
nuôkhĕ nuôma pę̈ thyáná kayăthyĕ
nuôtahe pré. Manárò khŏnyą́yĕ dǒ
pę̈ mǫnı̨́ hǒ pę̈ puǫ̈vyą́ Krístuphú
tahe akhu-akhyĕ, pę̈ thę́gnĕ ná pę̈
htwŏhtyahǒ kayă dǒ a htwŏprę̈ tahe
hǒ. Kayă dǒ a mǫnı̨́kuŏ apuǫ̈vyą́
Krístuphú to tahe nuôma a oklǫ̈-
15 sǒma păpré dǒ tę̈thyĕ akŭ pré. Ŭpĕ-
pĕ¬ bèbè a ki thę́hte kayă zǫ̈e Krístu
dǒ aruô tôprę̈prę̈ hénuôma, a mę̈-
thyĕ kayă hǒ. Rò thĭ thę́gnĕ ná kayă
dǒ a mę̈thyĕ kayă tôprę̈prę̈ nuô, a

nı̨́bè kuŏŭ thếhtwŏprę̀ tacṵprę̀ talè-
kré to.
16 Tę̀mọnuô pę̀ thégnĕcyą̀ è phútĕ
hérò, Jesŭ Krístu dyélyąkyă a thế-
htwŏprę̀ dố pę̀gně, rò pę̀ tŏbè dyé-
lyąkyă kuŏ pę̀ thếhtwŏprę̀ dố pę̀
17 puǫ̃vyą̀ Krístuphú tahe agně. Kayă
dố a oná hekhu a tę̀duząhtyathĕ
tôprę̀prę̀ nuô, ki a myáhtye apuǫ̃-
vyą̀ Krístuphú lo tę̀tôcôcô tadûrò a
ki thếzọ̀nı̨́ lŭ to hénuôma, Cốma-
18 rya atę̀mọ o dố lŭkŭ to. Văphú-
vălyę̀ thĭ¬, pę̀ tę̀mọ yĕnuô nŏprąhte
tă tûpré dố thĭ khăukhăphè-
lọ nuô tămę́ ní¬. Thĭ tŏbè mẹcwǫ́
mą̀lakŏ ŭ phú Cốmarya mọ mą̀la-
19 kŏ pę̀ nuô. Pę̀ ki mọ nı̨́dyé lŭ tô-
prę̀ ná tôprę̀ phúnuô hérò pę̀ thé-
gně ná pę̀ okuŏhố dố tę̀mą̀tę̀cố tô-
kyĕ hố. Rò pę̀ ki thếplòmọ, thếplò
kacṵkabé hố dố Cốmarya a mèthè-
20 nyĕ hố. Pę̀ thếplò ki hélyą nı̨́dyé pę̀
ná pę̀ mẹthứ hố tę̀ bíkhĕtĕ¬ bèbè
nuô, pę̀ thégně ná Cốmarya ma adu-
klŏ ná pę̀ thếplò rò a thégně lŏplĭ
cố tę̀pwǫ̃tôcô.
21 Phúnuôrò khŏbóthyómọ thĭ¬, pę̀
thếplò yĕ, a ki hélyą nı̨́dyé pę̀ ná pę̀
tę̀thứ oto hérò, pę̀ ki hyănuŏ dố Cố-
marya a mèthènyĕ pănuô, pę̀ thé-
22 isĕ pă tôcô¬ to hố. Htuŏto pę̀ yŏ
cṵe angǫ́mekyă rò pę̀ yŏ mẹtŏ lŭ-
thếplò akhu-akhyĕ, pę̀ kwĭ tę̀ ĭtĕtĕ¬
bèbè nuô, pę̀ ki nı̨́bè tę̀ dố a o nuô-
23 tahe pă. Cốmarya mekyă angǫ́ rò a
hé, pę̀ bè zṵe aphúkhŭ Jesŭ Krístu
amwı̨ rò pę̀ ki mọ nı̨́dyé khyĕlŭ tô-
prę̀ ná tôprę̀ phú a mekyă htuŏhố
24 angǫ́ ná pę̀ yĕnuô. Kayă dố a cṵe
Cốmarya mekyăngǫ́ yĕtahe nuôma
a oklọ̀sóma dố Cốmarya akŭ hố, rò
Cốmarya oklọ̀sóma kuŏhố dố èthĭ
akŭ hố. Cốmarya dyé htuŏhố pę̀ Thế
Săsĕ Byacè akhu-akhyĕ, a dyéthé-
gně htuŏhố pę̀ ná a oklọ̀sóma dố
pę̀kŭ hố.

4

Thế Acóatę Ná Thế Lahŏlahya

1 Vă khŏbóthyómọ thĭ¬, lŏ¬ kayă
dố a hé ná pę̀ o ná Thế Săsĕ Bya-
cè hố tahenuô, zṵe bŏbye lahyă
tămę́. Thyáphú thĭ ki thégně ná thé-
yĕ nuôma a hyă mą̀lakŏ dố Cốma-
rya a o ĕ, ma a hyă mą̀to ĕ nuô
cẹmyá rę́ lahyă èthĭ ní¬, mẹtĕhérò
dố hekhuyĕnuô, prę̀prọ aka-aplyą
2 oluŏhtya élă hố. Kayă dố a nı̨́bè-
hố Thế Săsĕ Byacè tôprę̀nuô, pę̀
thégně cyą̀ è phútĕhérò, ki a hé
ná Jesŭ Krístu nuô, a hyălyą phú
prę̀lu hekhuphú tôprę̀ a ki hé phú-
nuô hénuôma, pę̀ thégně cyą̀ hố
ná è ma a nı̨́bèhố Thế Săsĕ Bya-
cè dố a o dố Cốmarya a o hyă
3 yĕnuô hố. Manárò, kayă dố a hé
ná Jesŭ nuôma a hyălyą phú prę̀lu
hekhuphú tôprę̀nuô mą̀to tahenuô,
a nı̨́bè thế dố a o dố Cốmarya a
o hyă yĕnuô mą̀to. Thế phúnuô
ma a o dố prę̀thếhte Krístu nuôtô-
prę̀ a o hyă pré. Thĭ nı̨́huŏ htuŏ-
hố ná a ki hyă pă, rò khŏnyą́-
yĕ a hyă ohtya hố dố hekhuyĕ-
nuô hố.
4 Manárò phúlyę̀ thĭ¬, thĭ ma Cố-
marya akayă tahe rò thĭ mẹpę́kyă hố
prę̀prọ aka-aplyą tahe hố, mẹtĕhérò
Cốmarya dố a o dố thĭkŭ yĕtôprę̀-
nuô adu lốklŏ cố ná khĭnéricyą́ khu-
klố dố a otǫ̃kuŏ ná prę̀luhekhuphú

dố a mẹ tẹ̀cốtẹ̀tẹ to nuôtahe akŭ yě-
5 tôduŏ nuô cố. Hekhu lę́klŏ mŭmyą́
pố nı́dyé prẹ̀prọ aka-aplyą yĕtahe
akhu-akhyĕ, èthĭ krwŏ hébè thyá-
kuŏphú hekhuphú dố alę́klŏ hébè
mŭmyą́ricyą́ dûgně yĕnuôtahe rò
Cốmarya akayă mą́to tahe krwŏ nı́-
6 dăkuŏ lŏ èthĭngọ́. Manárò pẹ̀ ma Cố-
marya akayă tahe. Ŭpĕ¬ tôprẹ̀ bèbè
dố a thégně Cốmarya tôprẹ̀nuô, a
krwŏnı́dă kuŏdû pẹ̀ngọ́. Manárò Cố-
marya akayă mą́to tahenuô, a krwŏ
nı́dă kuŏ pẹ̀ngọ́ to. Phúnuô akhu-
akhyĕ kayă dố a nı́bè Thế Săsĕ Bya-
cè dố a hébè tẹ̀mą́tẹ̀cố yĕtôprẹ̀ tahe
nuôma ŭpĕ, ná kayă dố a nı́bè thế
dố a hébè lahŏlahya dûgně nuôtô-
duŏ tahe nuôma ŭpĕnuô, pẹ̀ thégně
ibĕphế cyą́ dû pré.

Cốmarya Ma Tẹ̀mọ

7 Khŏbốthyómọ thĭ¬, pẹ̀ tŏbè mọ
nı́dyé khyĕlŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀, mẹ̀-
tĕhérò tẹ̀mọnuô ma a hyă dố Cố-
marya a o. Ŭpĕ¬ tôprẹ̀ bèbè dố
a mọnı́ ŭ nuôma mą́hố Cốmarya
aphúalyẹ hố, rò a thégněhố Cốma-
8 rya hố. Ŭpĕ¬ tôprẹ̀ bèbè dố a mọnı́
kuŏŭ to tahenuôma, a thégně kuŏŭ
Cốmarya to, mẹ̀tĕhérò Cốmarya ma
9 tẹ̀mọ. Cốmarya mọnı́ pẹ̀ bá¬ tĕnuô
a dyéluŏ pę́ hố pẹ̀ ná a nŏhyĕlyą
aphúkhŭ dố a o tû pré tôprẹ̀¬ tuŏ
yĕnuô dố hekhu yĕnuô hố. Thyá-
phú pẹ̀ ki nı́bè kuŏ dĭtû théhtwŏ-
prẹ̀ dố aphúkhŭ alọ yĕnuô rò, a nŏ-
10 hyă pę́ hố pẹ̀ hố. Tẹ̀mọ angọ́lasá mą́-
lakŏ ma Cốmarya mọ pẹ̀ rò thyá-
phú pẹ̀ tẹ̀thŭ́tẹ̀ora lŏ¬ plĭ ki plwŏ-
kyă agnĕnuô, a nŏhyĕlyą khyáthyĕ
aphúkhŭ dố pẹ̀gně. Manárò pẹ̀ tẹ̀mọ
Cốmarya nuô adu thyáná atẹ̀mọ pẹ̀
11 yĕnuô to. Khŏbốthyómọ thĭ¬, Cố-
marya ki mọnı́ cố pẹ̀ báyĕ hérò,
pẹ̀ tŏ mọ nı́dyé kuŏ lŭ tôprẹ̀ ná
12 tôprẹ̀. Ŭ myáhtyenố Cốmarya tô-
prẹ̀¬ to. Pẹ̀ ki mọ nı́dyé lŭ tôprẹ̀ ná
tôprẹ̀ hénuôma, Cốmarya oklọ̀sốma
hố dố pẹ̀kŭ rò atẹ̀mọ olốobă hố dố
pẹ̀kŭ hố.
13 Pẹ̀ thégně tą̀tẹ̀hố ná Cốmarya dyé-
lyą htuŏhố pẹ̀ Thế Săsĕ Byacè akhu-
akhyĕ pẹ̀ oklọ̀sốma hố dố lŭkŭ rò a
14 oklọ̀sốma hố dố pẹ̀kŭ hố. Pẹ̀ myá-
htyenố htuŏhố, rò pẹ̀ hésoluŏ pę́
hố ŭruô tahe ná thyáphú Cốmarya
aphúkhŭyĕ ki hyă htwŏpę́ ŭ prẹ̀-
mẹ̀lwóhteką prẹ̀lu hekhuphú tahe
agnĕnuô, Phĕ Cốmarya nŏhyĕlyą́hố
15 lŭ dố hekhu yĕnuô hố. Kayă tôprẹ̀ ki
hésohteluŏ ná Jesŭ nuôma Cốmarya
aphúkhŭ tôprẹ̀ kihénuôma Cốma-
rya oklọ̀sốma hố dố lŭkŭ rò a oklọ̀-
16 sốma hố dố Cốmarya akŭ hố. Phú-
nuô akhu-akhyĕ pẹ̀ nę́byacè nı́dû pẹ̀
thégněhố, rò pẹ̀ zą́ehố ná Cốmarya
mọnı́ pẹ̀.

Cốmarya ma tẹ̀mọ. Ŭpĕ¬ tô-
prẹ̀ bèbè dố a oklọ̀sốma dố tẹ̀mọ
akŭnuô, a oklọ̀sốma hố dố Cố-
marya akŭ rò Cốmarya oklọ̀sốma hố
17 dố lŭkŭ hố. Pẹ̀ ki mọnı́ ŭruô phú-
nuô hénuôma, Cốmarya atẹ̀mọ olố-
obă hố dố pẹ̀kŭ hố. Phúnuôrò shyé¬
tẹ̀cirya amą́nyĕ hyătuą́hố pănuô, pẹ̀
ki thếplòkhŭ thếplòhă hố pă, mẹ̀-
tĕhérò pẹ̀ tẹ̀ohtwŏprẹ̀ dố hekhuyĕ
nuô, a yŏ thyáhố ná Krístu a tẹ̀-
ohtwŏprẹ̀ hố akhu-akhyĕ, pẹ̀ ki thé-
18 plòkhŭ thếplòhă hố pă. Dố tẹ̀mọ
phúyĕ akŭ nuôma tẹ̀taròthế thếisĕ
oto. Cốmarya atẹ̀mọ dố a mẹ̀lốmẹ̀bă

pę́ hǒ dǒ pę̀kŭ yĕnuô a vę̀htekyă pę́
hǒ pę̀ tę̀taròthę́ thę́isĕ nuôtahe hǒ,
mętĕhérò tę̀taròthę́ thę́isĕ yĕnuôma
a mą́dû tę̀cirya prę́. Kayă tôprę̀prę̀
ki thę́isĕ pă dûgnĕ prę́ hénuôma, Cǒ-
marya atę̀mǫ olǒobă dǒ èkŭ to.
19 Cǒmarya yŏ mǫrę́ pę̀ akhu-akhyĕ
pę̀ mǫ nı́dyé lŭ tôprę̀ ná tôprę̀
20 hǒ. Kayă tôprę̀prę̀ ki hé, “Vă mǫ
Cǒmarya,” tadûrò a ki thę́hte pă-
prę́ apuǫ̂vyą́ Krístuphú hénuôma, è
ma kayă lahŏ prę́, mętĕhérò a myá-
htyenǒ cǒ apuǫ̂vyą́ Krístuphú ná
amèthè nı́dû cǒ tadûrò a ki mǫnı́
to hénuôma, Cǒmarya dǒ a myá-
htyenǒ tôphuǒ¬ to, yĕtôprę̀nuô “Vă
mǫ Cǒmarya,” a cuǒ hécyą́ phútĕ?
21 Rò tę̀mekyăngǫ́ dǒ pę̀ nı́bè dǒ Jesŭ
Krístu a o yĕnuôma a hé ná kayă
dǒ a mǫnı́ Cǒmarya tahenuô, a tŏbè
mǫnı́ kuǒ apuǫ̂avyą́ Krístuphú tahe.

5

Pę̀ Tę̀mępę́ Hekhu

1 Ŭpĕ¬ tôprę̀ bèbè a ki zę̂e ná Jesŭ
ma Krístu hénuô, a htwŏhǒ Cǒma-
rya aphúalyę tôprę̀hǒ, htuǒto ŭpĕ¬
tôprę̀ bèbè a ki mǫnı́ phę̀ nuôma,
a mǫnı́ kuǒdûhǒ aphúalyę tahe hǒ.
2 Bí pę̀ mǫnı́ Cǒmarya rò pę̀ cę̂e a
tę̀mekyăngǫ́ akhę̀nuô, pę̀ thę́gnĕ-
hǒ ná pę̀ mǫnı́ Cǒmarya aphúalyę
3 tahe hǒ. Mętĕhérò tę̀mǫnı́ Cǒmarya
angǫ́lasá ma mą́hǒ tę̀cę̂e a tę̀me-
kyăngǫ́ yĕtahe hǒ. Rò pę̀ ki krwŏ-
mę kuǒ lŏlǒ¬ a tę̀mekyăngǫ́ nuô-
4 tahe hénuôma apyą́ náto. Mętĕhé-
rò Cǒmarya aphú pwǒ¬ tôprę̀ nuô
a mępę́ lǒ hǒ hekhu lę́klǒ mŭmyą́
tahehǒ. Pę̀ mępę́ hekhu lę́klǒ mŭ-
myą́ tahe ná pę̀ tę̀zę̂tę̀nyą́ akhyĕ
5 hǒ. Ŭpĕ tôprę̀ ki mępę́bę́ hekhu
alę́klǒ mŭmyą́ yĕtahe pĕ? Tûprę́
kayă dǒ a zę̂e ná Jesŭ nuôma Cǒ-
marya aphúkhŭ tôprę̀ nuôtahe ki
mępę́ pă.

Cǒmarya Khyáluǒ Athę́ Ná Aphú-khŭ Jesŭ Krístu Ari-akyă

6 Jesŭ Krístu hyălyą dǒ hekhuyĕ
rò a hyăplwŏ anę́ ná htyĕ, a hyă
khyáthyĕ anę́ rò athwi bèhtwílyą.
A hyă tûprę́ ná htyĕ tôcô mą́to. A
hyă lǒ cǒ htyĕ ná thwi nyę̂cô lǒ cǒ.
Thę́ Săsĕ Byacè nı́dû khyáhǒ athę́
ná yĕnuôma a tŏhǒ, mętĕhérò Thę́
7 Săsĕ Byacè ma acǒatę. Tę̀khyáthę́
8 nuôma a o thuǒcô. A o kryá¬ ĭtĕ
hénuôma Thę́ Săsĕ Byacè ná htyĕ
ná thwi rò yĕthuǒcô lǒnuô a thę́-
9 plòtŏ thyákhyĕlŭ tôcôtuǒ. Pę̀ zę̂e
prę̀lukayă a tę̀khyáthę́ tadûrò Cǒ-
marya a tę̀khyáthę́ nuôma a tŏklǒ
ná nuô, mętĕhérò yĕnuôma tę̀khyá-
thę́ dǒ Cǒmarya dyéhǒ pę̀ ná aphú-
10 khŭ ari-akyă hǒ. Phúnuôrò kayă
dǒ a zę̂e Cǒmarya aphúkhŭ yĕta-
henuô a thę́gnĕ tą̂tę cǒ ná Cǒma-
rya khyáluǒ athę́ yĕnuôma atŏ mą́-
lakŏ cǒ. Manárò kayă dǒ a zę̂e Cǒ-
marya to tahenuô, a hé Cǒmarya
ná kayă lahŏ, mętĕhérò dǒ a zę̂e
kuǒ Cǒmarya khyá athę́ ná aphú-
khŭ ari-akyă yĕnuô to akhu-akhyĕ,
11 a hé lahyă phúnuô prę́. Rò tę̀khyá-
thę́ ma ĭtĕtĕ hérò, Cǒmarya dyé-
lyą pę́ pę̀ tę̀htwŏprę̀ tacúprę̀ talè-
krę́ rò tę̀htwŏprę̀ a khăshyékhăryą
yĕnuôma a o dǒ aphúkhŭ akŭ nuô.
12 Ŭpĕ¬ tôprę̀ bèbè dǒ a nı́bè aphú-
khŭ yĕnuôma, a nı́bèhǒ tę̀htwŏprę̀

yĕnuô hố. Manárò ŭpĕ‿ tôprẹ̀ bèbè
dố a nị̀bè kuŏŭ Cố́marya aphúkhŭ-
yĕ to nuôma, a nị̀bè kuŏŭ tẹ̀htwŏ-
prẹ̀ to.

Tẹ̀htwŏprẹ̀ Tacṵ́prẹ̀ Talèkré

13 Tẹ̀ dố vă ră pẹ́ thĭ yĕnuôma, thyá-
phú thĭ dố a zṵ̂e Cố́marya aphú-
khŭ amwị̀ yĕtahe ki thégně nị̀dyé-
dû thĭnẹ́ ná thĭ nị̀bèhố théhtwŏprẹ̀
tacṵ́prẹ̀ talèkré hố agněnuôrò, vă
14 ră pẹ́ thĭ pré. Dố Cố́marya anyĕhyă
nuô, pẹ̀ zṵ̂elyạnị́ dyédû pẹ̀nẹ́ ná pẹ̀
kwĭ ĭtĕtĕ‿ bèbè, ki ató ná lŭthéplò
hénuôma, a klyá nị́dă nyă pẹ̀ tẹ̀kwĭ-
15 cóbĕ hố. Pẹ̀ thégněhố ná a nị̀dă hố
pẹ̀ tẹ̀kwĭcóbĕ yĕ akhu-akhyĕ, pẹ̀ zṵ̂-
ehố ná a ki dyétặ nyă hố pẹ̀ tẹ̀ dố pẹ̀
kwĭ è nuôtahe pă hố.
16 Kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki myáhtye apuṍ-
vyạ́ Krístuphú tôprẹ̀prẹ̀ mẹtẹ̀thṵ́ dố
a ki dyé htwŏhtya lŭ tẹ̀thyĕ mạ́to
hénuô, a ki kwĭtẹ̀ dố Cố́marya a o rò
Cố́marya ki dyé kayă dố a mẹtẹ̀thṵ́
yĕnuô tôprẹ̀ théhtwŏprẹ̀ pă. Manár-
rò tẹ̀thṵ́ dố a ki dyé htwŏhtya lŭ ná
tẹ̀thyĕ hénuôma, vă thézṵ́ hé thĭ ná
tẹ̀thṵ́ phúnuô tahenuô thĭ tŏ kwĭcó-
bĕhtya pẹ́ lŭgně dố Cố́marya a o to.
17 Lŏ‿ mẹ tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́ tahe nuôma
tẹ̀thṵ́ hố tadṵ́rò tẹ̀thṵ́ dố a thŭcuố
kayă dố tẹ̀thyĕ mạ́to nuô a o pré.
18 Pẹ̀ thégně ná Cố́marya aphúalyẹ
tahe nuôma, a mẹ plehyălă pă tẹ̀-
thṵ́tẹ̀ora takhyá‿ to. Mẹtĕhérò Cố́-
marya aphúkhŭ Jesŭ yĕnuô a takó-
takẹ̀ tặtṵ̂ nị̀dyé èthĭ rò khĭnéricyạ́
khuklố dố a mẹ tẹ̀mŭmyạ́ yĕtôduŏ-
19 nuô a mẹbèsĕcyạ́ èthĭ to. Pẹ̀ thé-
gně ná pẹ̀ yĕtahe nuôma Cố́marya
aphúalyẹ tahe tadṵ́rò lŏ‿ kayă dố
aruô tahe nuôma a o lahyă dố khĭ-
néricyạ́ khuklố dố a mẹ tẹ̀mŭmyạ́
20 yĕtôduŏ a tẹ̀pṍtarí alẹ̀. Thyáphú pẹ̀
ki thégně kuŏdû ŭ Cố́marya dố ató
yĕtôprẹ̀nuô, pẹ̀ thégněhố ná Cố́ma-
rya aphúkhŭyĕ hyă dyé thégněplŏ
pẹ́ hố pẹ̀ hố. Pẹ̀ o dố Cố́marya dố
ató yĕtôprẹ̀ ná aphúkhŭ Jesŭ Krístu
yĕtôprẹ̀ akŭ hố. È ma Cố́marya dố
ató tôprẹ̀, htuŏto Cố́marya dố a dyé
ŭ théhtwŏprẹ̀ tacṵ́prẹ̀ tôprẹ̀.
21 Văphúvălyẹ thĭ‿ cóbĕ tă lahyă
Cố́marya dố aruô nuôtahe tămẹ́ ní‿.

Giovanni Nyẹ̈ba Tôba
Second John

Tẹ̈hébè Rẹ́ Dố Nyě

Li Giovanni nyẹ̈ba tôbayě ma mą́dû li dố muọ̈prẹ́ tôprẹ̈ răcuố pẹ́ muọ̈ tôprẹ̈ ná aphúalyẹ tahe. A thẽzṵ́ hé angọ́lasá ma, prẹ̈zṵ́etẹ̈plố́mụ ná prẹ̈zṵ́etẹ̈ plố́mụphú tahe ali phúnuô kŏle. Liphuôphú yětôba ma ŭ ră dyéhĕdyére prẹ̈zṵ́etẹ̈ plố́mụphú tahe ki mọ nı́dyé lŭ tôprẹ̈ ná tôprẹ̈, htuŏto a thẽzṵ́ dyérọ̀dyéryẹ̈ one prẹ̈zṵ́etẹ̈ plố́mụphú tahe ná Thárá klwolahŏ anẹ́ nuôtahe ná èthĭ atẹ̈ithyóithya nuôtahe ari-akyă prẽ.

Tẹ̈hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̈hébè rẹ́ dố nyě 1-3
Tẹ̈ dố a lodulố ma tẹ̈mọ 4-6
Tẹ̈dyérọ̀dyéryẹ̈ one ná ésû tă
Thárá klwolahŏ anẹ́ nuôtahe tămẹ́ 7-11
Tẹ̈hébè dố khyě 12-13

---

1 Vă ma muọ̈prŭmuọ̈prẹ́ dố a htwŏ khuklố́khuklyă tôprẹ̈ rò vă răcuố-pẹ́ liyě dố muọ̈ dố Cố́marya nwóhtya è yĕnuô tôprẹ̈ ná aphú thĭtahe a o.* Thĭ ma kayă dố vă mọnı́ mą́-lakŏ cố tahe. Vă tôprẹ̈ mọnı́ tŭdû thĭ nuô mą́to, kayă dố a thégně tẹ̈-mą́tẹ̈cố pwọ̈ ̀ tôprẹ̈ tahe mọnı́ kuŏ-
2 dû thĭthĭ. Dố tẹ̈mą́tẹ̈cố o laluọ́la-klyạ dố pẹ̈kŭ akhu-akhyě pẹ̈ mọ nı́-dyé thĭ prẽ. Tẹ̈mą́tẹ̈cố yĕnuô a ki o tadû kuŏdû ná pẹ̈ tacṵ́prẹ̈ talè-kré pă.

Tẹ̈hémọhéryá

3 Phĕ Cố́marya ná aphúkhŭ Jesŭ Krístu ki dyétą̈dû pẹ̈ dố a nı́dă cṵ̈e tẹ̈mą́tẹ̈cố rò mọ nı́dyé lŭ tôprẹ̈ ná tôprẹ̈ yĕtahe tẹ̈bwítẹ̈taryĕ, tẹ̈thẽzọ̀klabè ná tẹ̈pẹ̈tẹ̈dwŏ yĕtahe ní ̀.

Tẹ̈mą́tẹ̈cố Ná Tẹ̈mọ

4 Vă myáhtyebè nẹ̈phúnẹ̀lyẹ tahe ohtwŏprẹ̈ dố tẹ̈mą́tẹ̈cố akŭ phú Phĕ Cố́marya mekyă pẹ̈ ngọ́ nuô akhu-
5 akhyě vă thẽkrṵ́ nyacố. Muọ̈ ̀, khŏ-nyą́yě vă kwĭthẽzọ̀ nẹ̈, pẹ̈ ki mọ nı́-dyé lŏ khyĕlŭ tôprẹ̈ ná tôprẹ̈ pó ̀. Vă ră pẹ́ nẹ̈ ngọ́mekyă yĕtômŭ nuôma athĕ mą́to, ngọ́mekyă dố pẹ̈ nı́bè-nố htuŏhố dố kalúkhĕ nuô tômŭ
6 prẽ. Tẹ̈mọ angọ́lasá ma, pẹ̈ ohtwŏ-prẹ̈ krwŏ nı́dă Cố́marya mekyăngọ́ nuôtahe hố. Phú thĭ lŏ ̀ plĭ nı́-huŏ htuŏdûhố ngọ́mekyă dố kalú khĕ rò a hé, lŏ ̀ thĭyě tahenuô thĭ

1:1 Muọ̈ dố Cố́marya nwóhtya è yĕtôprẹ̈ ma mą́hố prẹ̈zṵ́etẹ̈plố́mụ.

tŏbè ohtwŏprẹ̀ dố tẹ̀mọ̀nḭ̀ lŭ akŭ, a
hé phúnuô.
7 Prẹ̀ilo-ilyá ŭ oluŏhtya ɛ́lă dố he-
khu yě hố. Jesŭ Krístu hyălyạ dố
hekhuyě, a hyă ná prẹ̀lukayă a thwi-
htyĕpházye nuô, èthĭ nuôtahe ma a
ɔ́lyạ kuŏŭ to. Kayă dố a ɔ́lyạ kuŏŭ
phúnuô to tôprẹ̀prẹ̀ hénuôma mạ́hố
kayă ilo-ilyá ŭ hố, rò è ma mạ́hố
kayă dố a thɛ́hte Krístu nuô tô-
8 prẹ̀ hố. Phúnuô akhu-akhyě, thyá-
phú thĭ nḭ̀bè htuŏhố tẹ̀nuôtahe ki sĭ-
mḛ́kyă pḛ́ tă thĭ tămḛ́, htuŏto thyá-
phú thĭ ki nḭ̀bè lŏbă lŏ thĭ tẹ̀mẹ̀-
nḭ̀khwókè agnĕnuô, rọ̀nḭ̀ lahyă thĭ-
9 nḛ́ ní⌒. Kayă dố a oklọ̀sŏma kuŏŭ
dố Krístu a tẹ̀ithyóithya akŭ to, rò
a sunuŏlŏnuŏklŏ pọ́ a tẹ̀ithyóithya
tahe dố Krístu a tẹ̀ithyóithya akŭ
tahenuô, Cŏmarya okuŏ ná èthĭ to.
Kayă dố a oklọ̀sŏma dố Krístu a tẹ̀-
ithyóithya akŭ tahenuô, phĕ̀náphú
10 thɛ́nyḕlŏ ki okuŏ ná èthĭ prɛ́. Phú-
nuô akhu-akhyě kayă tôprẹ̀prẹ̀ ki
hyă dố thĭ o hérò a ki phyéhyănḭ́ tẹ̀-
ithyóithya yĕtahe to hénuô, ɛ́sû tă è
dố thĭ hidŏkŭ tămḛ́ ní⌒. "Tẹ̀pḛ̀tẹ̀dwŏ
ki odû ná nẹ̀ ní⌒," hésû tă è phú-
11 nuô tămḛ́ mḛ́. Mẹ̀tĕhérò kayă tôprẹ̀-
prẹ̀ dố a ɛ́sû lŭ nuô, a htwŏhtyahố
prẹ̀mẹ̀ tộtẹ̀ ná lŭ dố mẹ̀ tẹ̀mŭmyạ́ri-
cyạ́ akŭ hố.

Hébè Tadûkyă Ngộ Dŏkhyĕlŏ

12 Vă thɛ́zṵ́ héso pḛ́ ɛ́lă pă thĭ ngộ-
tahe tadûrò vă thɛ́zṵ́ ră è ná cẹba
ná libŏhtyě to. Manárò thyáphú pẹ̀
ki o ná tẹ̀thɛ́krṵ̀ lŏlŏ́băbă agnĕnuô,
vă myásŭ́ dố vă ki hyă dố thĭ o rò
pẹ̀ ki myáhtye tặ̀sû hébè khyĕthyá-
lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀ pă.
13 Thĭ puộvyạ́ prẹ̀mò dố Cŏmarya
nwóhtya è tôprẹ̀ aphúalyẹ tahe thŭ-
hyă pḛ́ thĭ atẹ̀hémọ̀héryá yĕtahe.

Giovanni Thuǒba Tôba

Third John

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Li Giovanni thuǒba tôbayě mamą̈dû li dố muǫ̈prẹ̈ tôprẹ̈ răcuố pẹ̈ Gaio dố a htwŏ prẹ̈zǫ̈etẹ̈plǒmụ khuklố yětôprẹ̈ a o. Gaio yěnuô a mẹcwǫ̈mẹkŏ pẹ̈ nyacố Krístuphú tahe akhu-akhyě prẹ̈ręli yětôprẹ̈ htuthḗnḭ̈ nyacố lŭ. Nẹ̈ bǒthyó ná Diotrephe nuôma rǫ̈nḭ̈ nẹ̈nẹ̈ taki ní¬, a mecuǒnḭ̈ lŭ ngǫ̈ phúnuô.

Tẹ̈hébè tôtǫ̈ ná tôtǫ̈

Tẹ̈hébè rẹ̈ dố nyě 1-4
Ŭ htuthḗnḭ̈ Gaio 5-8
Ŭ pacyẹ̈nḭ̈ Diotrephe 9-10
Ŭ htuthḗnḭ̈ Demetrio 10-12
Tẹ̈hébè dố khyě 13-15

---

1 Vă ma muǫ̈prŭmuǫ̈prẹ̈ dố a htwŏ khuklǒkhuklyă tôprẹ̈ rò vă răcuǒpẹ̈ liyětôba dố Gaio a o¬. Gaio ma kayă dố vă mǫnḭ̈ mą̈lakŏ cố è tôprẹ̈ cố.
2 Vă khŏbǒthyó mǫ¬, thyáphú tẹ̈lŏ¬ plĭ ki cuố athḗ ryáryádè-dè ná nẹ̈nuô rò, vă kwĭcǒbě pẹ̈ dố nẹ̈gně. Phú vă thégněhố ná nẹ̈ oshyo-omǫ ryá dốthudốthḗ tôkyěnuô, vă kwĭcǒbě ná nẹ̈ nẹ̈klǫ̈ pházye tôkyěnuô, a ki oshyo-omǫ
3 ryá kuǒdû phúnuô ní¬. Mẹtěhé-rò bí pẹ̈ puǫ̈vyą̈ dốthudốthḗ tahe hyătuǫ̈kuǒ vă akhě, a hésoluǒ pẹ̈ vă ná nẹ̈rinẹ̈kyă. Rò a hé pẹ̈ vă, nẹ̈ thḗplòcố ná tẹ̈mą̈tẹ̈cố rò nẹ̈ ohtwŏ-prẹ̈ krwŏkuǒ phúnuô pwẹ̈¬ tôphuố cố akhu-akhyě vă thḗkrẹ̈̆ nyacố.
4 Bí vă nḭ̈huǒ ná văphúvălyẹ dốthu-dốthḗ tahe ohtwŏprẹ̈ dố tẹ̈mą̈tẹ̈cố akŭ akhĕnuô, vă thḗkrẹ̈̆ cố pwẹ̈¬ tôphuố cố. Tẹ̈ dố a ki mẹthḗkrẹ̈̆ klǒlố vă ná yěnuô a o pă tôcô¬ to hố.

Ŭ Htuthḗ Nḭ̈dyé Gaio

5 Vă khŏbǒthyó mǫ, nẹ̈ thḗplòcố nyacố ná tẹ̈mẹ dố nẹ̈ mẹcwǫ̈ pẹ̈ puǫ̈-vyą̈ Krístuphú nuô tahe. Èthĭ ma sĭ-prẹ̈ dố nẹ̈ thégněnố lŭ to tahe ta-
6 dŭrò nẹ̈ mẹcwǫ̈ pẹ̈ èthĭ. Èthĭ dô-nyăluǒ lahyă pẹ̈ prẹ̈zǫ̈etẹ̈ plǒmụ-phú bíyě tahe ná nẹ̈ tẹ̈mẹ ari-akyă. Thyáphú èthĭ ki cuố plehyă nḭ̈pẹ̈ klyá dố nyě tôkyěnuô, khyáthḗdŏ mẹcwǫ̈ pẹ̈ èthĭ phú atŏ ná Cốma-
7 rya a tẹ̈thḗzẹ̈̆ nuôtahe ní¬. Mẹtě-hérò èthĭ htecuố pẹ̈ klyá dố Krístu agně tadŭrò a phyé kuǒŭ tẹ̈mẹcwǫ̈ dố kayă zẹ̈̆e kuǒŭ Krístu to nuô-
8 tahe a o tôcô¬ to. Phúnuô akhu-akhyě, thyáphú pẹ̈ ki mẹ tẹ̈̆kuǒtẹ̈ ná èthĭ dố a mẹ lahyă tẹ̈mą̈tẹ̈cố atẹ̈-mẹ yětahe agněnuô, pẹ̈ Krístuphú

tahe tŏbè mẹcwọ́ pẹ́ kayă phúnuô
tahe hố.

Diotrephe Ná Demetrio

9 Vă răcuố pẹ́ htuŏhố li dố prẹ̀-
zẹ́ẹ̀tẹ̀plố́mụ a o tôba tadứrò
Diotrephe dố a thếzẹ́ htwŏ èthĭ
khuklố yĕtôprẹ̀nuô, a nị́dă kuŏŭ pẹ̀
10 răhésocuố linuô tahe to. Phúnuô
akhu-akhyĕ shyé⌐ vă hyătuọ́ pă rò
vă ki héluŏhtya pẹ́ thĭ ná lŏ⌐ a mẹ-
thứ htuŏhố nuôtahe pă. A dyá pẹ̀zọ
rò a hé mŭmyạ́ricyạ́ pẹ̀, htuŏto bí
puọ́vyạ́ tahe hyătuọ́ cuốtuọ́kuŏ è
akhĕ nuô a ếsû kuŏ èthĭ to. Htuŏto
kayă dố a thếzẹ́ ếsû puọ́vyạ́ yĕtahe-
nuô a mẹdídyă tặ̀tẹ̆ rò a vẹ́htekyă ŭ
dố èthĭ prẹ̀zẹ́ẹ̀tẹ̀plố́mụ aklŏ cố.
11 Vă khŏbốthyó⌐, tẹ̀mŭmyạ́ricyạ́
phúnuô tahenuô myábŭmyátẹ́ kuŏ
tă ŭ tămẹ́ ní⌐. Myábŭmyátẹ́ kuŏdû
ŭ tẹ̀ dố aryá nuôtahe ní⌐. Kayă tô-
prẹ̀prẹ̀ dố a mẹ tẹ̀ryánuô, è ma Cố-
marya akayă tôprẹ̀ hố. Kayă dố a
mẹ tẹ̀mŭmyạ́ tôprẹ̀prẹ̀ nuôma mạ́hố
kayă dố a thếgně tặ̀tẹ kuŏ hí ŭ Cố-
12 marya híto. Ŭ htuthế lŏplĭ cố Deme-
trio cố. Tẹ̀mạ́tẹ̀cố khyákuŏ cốdû
athế ná è ryá ari-akyă cố. Vă htuthế
nị́dyé kuŏdû è ari-akyă, rò nẹ̀ thế-
gně ná pẹ̀ héyĕ nuôma acốatẹ pré.

Tẹ̀hémọ́héryá Dốkhyĕ Tadû

13 Tẹ̀ritẹ̀kyă dố vă thếzẹ́ héso nẹ̀
nuôma a o ếnyacố tadứrò vă thếzẹ́
14 răcuố pẹ́ pă nẹ̀ ná li to. Manárò vă
myásŭ dố vă ki myáhtye pryă ná nẹ̀
pă rò pẹ̀ ki hébètặ̀sû khyĕlŭ tôprẹ̀ ná
tôprẹ̀ pă.
15 Tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwŏ ki okuŏdû ná nẹ̀ ní⌐.
Lŏ⌐ pẹ̀ khŏbốthyó bíyĕ tahe hémọ́-
héryá kuŏdû nẹ̀. Hémọ́héryá pẹ́ pọ́
dĭtứ kuŏdû lŏ⌐ pẹ̀ khŏbốthyó nuô-
tahe tôprẹ̀ htuŏ tôprẹ̀ ní⌐.

Juda
Jude

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Ŭ ră Li Juda yětôba mẹtěhérò ŭ thézṹ dyérọ̈dyéryẹ̈ Thárá klwolahŏ anẹ̈ dố a hélyạ n̤dyé lahyă anẹ̈ ná prẹ̈zṹetẹ̈phú tahe. Tẹ̈ritẹ̈kyă dố ŭ ră bí li yětôba akŭ tahenuô, athyáná ŭ răo dố Li Petru nyẹ̈ba tôba akŭnuô pré. Thyáphú Cómarya akayă tahe ki sátanyă sûryá tẹ̈zṹtẹ̈nyạ dố Cómarya dyé èthĭ yĕnuô rò prẹ̈ăli yětôprẹ̈ ră pẹ̈ liyětôba pré.

Tẹ̈hébè tôtọ̈ ná tôtọ̈

Tẹ̈hébè rẹ̈ dố nyě 1-2
Thárá klwolahŏ anẹ̈ tahe
Tẹ̈ohtwŏprẹ̈ ná a tẹ̈ithyó tahe 3-16
Pṹmaní lahyă thĭ tẹ̈zṹ 17-23
Sŏrisŏbŭkyă ŭ 24-25

---

1 Vă ma Jakomo apuṹ Juda, htuŏto
vă ma Jesŭ Krístu alulé tôprẹ̈.
Vă thézṹ răcuópẹ̈ kayă dố Phĕ Cómarya é èthĭ rò a mọ n̤dyé èthĭ,
htuŏto Jesŭ Krístu opṹ takŏtakẹ̈bí
n̤dyé èthĭ nuôtahe a o.
2 Cómarya a tẹ̈thézọ̈klabè, a tẹ̈pẹ̈-
tẹ̈dwŏ ná atẹ̈mọ ki olóobă kuŏdû ná
thĭ ní⌐.

Thárá Kaplyạ Tahe

3 Vă khŏbóthyómọ thĭ⌐, tẹ̈mẹlwó-
htekạ dố pẹ̈ lŏ⌐ plĭ n̤bè rọ̈lŏ lŭ yĕ
ari-akyă yĕnuô, vă thézṹ răcuó pẹ̈
nyacó thĭ tadŭ́rò khŏnyạ̈yĕ vă myá-
htye ná vă bè răcuókhó taple pẹ̈ke
thĭ dố aruô tôcô. Rò vă thézṹ dyé-
hĕdyére n̤ thĭ ná tẹ̈thékrṹmila dố
Cómarya dyétạ̈ tôphuó dyétạ̈ htuŏ-
plŭ̂lă pẹ̈hố ná lŏ⌐ akayă dố a zṹe n̤-
dyé yětahenuô, thĭ ki sátanyă sûryá
4 è ní⌐. Mẹtěhérò, kayă dố a dyaduzṹ-
nyạ Cómarya to tahenuô a hyănuŏ-
huô hố dố thĭklĕ hó. Thyáphú èthĭ ki
hébè siplẽn̤ anẹ̈ ná a tẹ̈ohtwŏprẹ̈ la-
ruŏlarẹ̈ tahe agnĕnuôrò, a htulya ta-
ple pyékyă pẹ̈ Byacè Cómarya abwí-
ataryĕ yĕnuôtahe ari-akyă. Htuŏto
èthĭ yĕtahenuô a zṹe kuŏŭ pẹ̈ khu-
klŏkhuklyă Byacè Jesŭ Krístu yĕnuô
to. Phú lisăsĕ héso one hố tẹ̈cirya ta-
henuô èthĭ ki n̤bè lŏplĭ cố pă.
5 Thĭ thégnĕ htuŏlŏhố tẹ̈yĕ lŏ⌐
plĭ tadŭ́rò vă thézṹ dyé thénẹ̈-
htya khyĕthyá kuŏpọ́ thĭ ná tôphuŏ-
khĕ nuô Byacè mẹsiplé htekạhtuŏ-
hố Israelphú dố Egypt kẹ̈ tadŭ́rò dố
khyĕ nuô a mẹthyĕkyă lŏkhyĕthyá
lŏ⌐ kayă dố a zṹekuŏ lŭ to nuôtahe.
6 Thénẹ̈htyabè n̤khyĕthyá lahyă dû
tanéphú dố a vĭkyă kyă Cómarya
dyé èthĭ atẹ̈pŏtarí yĕnuô, rò a hte-

cuŏ khókyălă ná a lę́olę́só yĕnuô
tahe. Cómarya cŏklo̧ma lŏhó èthĭ ná
suplyę̀tǫ́hté rò a dyanuŏ hó èthĭ dó
tę̀khítę̀lǫ̀ akŭ hó. Rò a ki dya-o tuǫ́
èthĭ dó tę̀cirya a mǫ́nyĕdu nuôtô-
7 nyĕ pă. Phúnuôhó, tanę̀htya nı̨́khyĕ-
dû lahyă vı̨̆ Sodom ná vı̨̆ Gomorra ná
vı̨̆ o dó a khăsŏkhăshyé nuôtahe. Vı̨̆-
kŭphú bínuô tahe ma a mę̀thû thyá-
kuŏdû tę̀ phúnuô nuô hó. Èthĭ lų̂-
krwŏmę̀ lahyă thwihtyĕ lę́klŏ thézų̂
mŭmyą́ tahe rò mę̀mǫ̀nı̨́ lahyă anę́
ná prę̀mòprę̀khŭ lę́klŏ mŭmyą́ricyą́
tahe. Èthĭ khyábè tę̀sŏphásŏryą dó
miphèkŭ tacų̂prę̀ yĕnuôma a htwŏ-
htya dû hó ŭ lę́myábŭ dó kayă lŏ¬
plĭ agnĕ hó.
8 Kayă dó a hyănuŏhuô dó thĭ-
klĕ tahe nuôma athyáná nuôhó. Dó
èthĭ myáhtyelwó one tę̀ tahe akhu-
akhyĕ, èthĭ mę̀mŭmyą́ lyą nı̨́dyé
khyĕthyá dû anę́klǫ́ tahe pré. Èthĭ
htésû tę̀taryĕshyosŏ yĕ rò a pacyę́-
ishyé mókhu tanéphú dó a o ná a
9 tę̀lĭtę̀takhĕ nuôtahe. Mikelè ma mó-
khu tanéphú dó adu lŏló có ŭ có
tadûrò bí è ná khĭnéricyą́ khuklŏ
klyéngă lŭ ná Mosè aluǫ̆tǫ akhĕnuô,
Mikelè isŏ dyathûbû ná khĭnéricyą́
khuklŏ to. A hé pré lŭ, “Cómarya ki
10 isŏdû nę̀ pă,” phúnuô pré. Manárò
kayă yĕtahenuô a pacyę́ishyé tę̀ dó
a thégně tą̆plúto nuôtahe. Èthĭ thé-
plò thyá lahyă ná tę̀phútę̀lyę̀ akhu-
akhyĕ, a lų̂krwŏ mę̀kuŏ lahyă phú
athéplò nŏmę̀ lŭ nuô pré. Dó èthĭ
mę̀phúnuô akhu-akhyĕ a mę̀pyémę̀-
kyă nı̨́dyé lahyă anę́ hó.
11 Cómarya ki cirya mą́lakŏ có èthĭ
pă! Mę̀tĕhérò èthĭ krwŏmę̀kuŏ phú
Caino mę̀nuô hó. Dó èthĭ myádu
rŭhtĕ akhu-akhyĕrò, a théplòshyo
krwŏmę̀kuŏ phú Balaam mę̀thû
htuŏhó nuôhó. Èthĭ sásû ŭ htwŏ
khuklókhuklyă tahe thyáná Kora
mę̀htuŏhó nuô hó. Ŭ ki mę̀pyékyă
èthĭ phú ŭ mę̀pyékyă Kora nuô pă.
12 Bí thĭ bóthyóbólă erǫ̆ŏrǫ́lŭ sèe
akhĕnuô, kayă yĕtahe hyănuŏmę̀ ta-
prótapra kuŏ ná thĭ. Èthĭ nuôma
athyáná prę̀kyę̀thímí tahe dó a
myádu prétû a lę́ebèŏhtwŏ agnĕ-
pré rò a lę́thétarę̆ nuô a o kuŏ la-
hyă ŭ tôcô¬ to. Èthĭ nuôma athyá-
ná ólu̧ǫ́ tahe dó a kuŏ cuókyă rò a
cų̂tą̆ pę́ ŭ to nuôtahe pré. Èthĭ yĕta-
henuô athyáná thòmǫ́ dó athèaphŏ
hte kuŏŭ ná ashuóakhĕ to tahe, rò
ŭ htóhte sĭhtĕrwı̨́kyă hó èthĭ rò a
13 thyĕkyă lŏ hó. Èthĭ tahenuô, athyá-
ná htyĕháhó sŏ dó htyĕdutavą akŭ-
nuô tahe pré. Htuŏto èthĭ tę̀mę dó
a htwŏhtya tę̀thétarę̆ tahenuô a ki
oluŏhtya thyáná htyĕbóbé nuô pă.
Èthĭ yĕtahenuô athyáná sè dó a cuó-
khókyă ná aklyá rò a otǫ̆ kuŏ a khă-
lę́to nuôtahe hó. Cómarya taritaryă
one pę́ èthĭ khălę́ dó tę̀khí tarų̂ lóŭ
tôpho rò a ki nŏo èthĭ bínuô tacų̂prę̀
talèkré pă.
14 Enoch dó aklwĭalyă tą̆ dó Adam
ahtŭ thuŏthyótôhtŭ nuôtôprę̀ héso
one nyę̀ nyacó hó ná èthĭ yĕtahe ari-
akyă rò a hé, “Byacè ki hyătǫ́ ná
amókhu tanéphú săsĕ tahe dó arí ná
15 aríkŭ có pă. Mę̀tĕhérò a ki hyă ci-
rya lŏ kayă pwǫ̆¬ tôprę̀ pă. A ki ci-
rya lŏ kayă dó a dyaduzų̂nyą́ kuŏŭ
Cómarya to nuôtahe pă. A ki cirya
èthĭ atę̀thûtę̀plá dó èthĭ mę tŏ ná
Cómarya aklyáaklŏ to nuôtahe pă.
Èthĭ yŏ htétaăyă sû Cómarya akhu-

16 akhyě, a ki cirya èthĭ pă.” Kayă yĕ-
tahe nuôma kayă dố a tamwǫ̆talĕ
shyo rò a dya dûgně tẹ̆thṹ dố ŭruô
alọ pwǫ̆¬ tôphuố cố. Èthĭ krwŏlṹmẹ
nḭ́kuŏdû anẹ́klọ̆ a tẹ̆thẽ́zṹthẽ́lŏ mŭ-
myą́ricyą́ nuôtahe akhyě pré. Èthĭ
hébè htuthẽ́ nḭ́dyé lahyă anẹ́, htuŏto
thyáphú èthĭ ki nḭ́bè tẹ̆ dố a thẽ́zṹ
nuôtahe rò, a hébè htuthẽ́nḭ́ lahyă ŭ.

Tẹ̆dyérọ̆ Ná Tẹ̆ithyóithya Tahe

17 Manárò vă khŏbố́thyó thĭ¬, thẽ́-
nẹ́htya tuọ̆̂bè khyĕthyá lahyă pẹ̆
Byacè Jesŭ Krístu a Prẹ̆dônyăphú
tahe hésodônyă one htuŏpẹ́hố thĭ
18 nuôtahe ní¬. Èthĭ hé pẹ́ thĭ, “Shyé¬
mọ̆nyĕmọ̆thĕ dố khyĕ tadû pă tahe-
nuô kayă dố a ki pacyẹ́ishyé nyẹ̆-
kruŏ thĭ tahe ki ohtya pă. Èthĭ nuô-
tahe ma a krwŏmẹ shuŏshuŏ pré
phú a tẹ̆thẽ́zṹ mŭmyą́ dố a tŏkuŏ ná
Cố́marya athẽ́plò to nuôtahe pré.”
19 Kayă yĕtahe nuôma mą́hố kayă dố
a mẹ lụpruố́lụpryă lŏ ŭ, kayă dố a
krwŏmẹkuŏ phú anẹ́klọ̆ pházye a tẹ̆-
thẽ́zṹthẽ́lŏ o nuô tahe, htuŏto èthĭ
yĕtahe nuôma a nḭ́bè kuŏŭ Cố́marya
a Thẽ́ Săsĕ to.
20 Manárò vă khŏbố́thyó thĭ¬, thĭ
bè isố́htya plehyăpọ́ lahyă thĭ tẹ̆-
ohtwŏprẹ̆ yĕnuô dố thĭ tẹ̆zṹtẹ̆nyą́
săsĕ dố asŏ atanyăryá yĕnuô alọ rò,
bí thĭ kwĭcố́bĕ akhĕnuô, thẽ́lẹ̆htyanḭ́
lahyă Thẽ́ Săsĕ Byacè zṹklyázṹklŏ
21 nḭ́ thĭ nuôtahe ní¬. Bí thĭ opọ̆myásŭ
Byacè Jesŭ Krístu a tẹ̆thẽ́zọ̆ dố a ki
dyé pẹ̆ thẽ́htwŏprẹ̆ tacṹprẹ̆ yĕtôprẹ̆
ki hyă akhĕpănuô, oklọ̆số́ma lahyă
dố Cố́marya atẹ̆mọ akŭ ní¬.
22 Thẽ́zọ̆ nḭ́dû kayă dố a zṹe Krístu
hố tadṹrò athẽ́plò rare pă dûgně
23 nuôtahe ní¬. Yácṹ mẹcwọ́ pẹ́kuŏ
kayă dố a lo tẹ̆mẹlwóhteką́ phú nẹ̆
mẹlwóhteką́ kayă dố mikŭ nuôtahe
ní¬. Htuŏrò thẽ́zọ̆nḭ́ pẹ́ kuŏpọ́ kayă
dố aruô nuôtahe ní¬. Manárò tanẹ
tą̆tą̆tẹtẹ taki ní¬, mẹtĕhérò nẹ̆ tŏ
thẽ́htekyă ahye-acą́ dố a víma ná
èthĭ tẹ̆thṹtẹ̆ora nuôtahe ní¬.

Tẹ̆htuthẽ́htya A Tẹ̆kwĭcố́bĕ

24 Pẹ̆ ki htuthẽ́htya rọ́lŭ Cố́marya
pó! Thyáphú thĭ ki lakhṹ tămẹ́
agnĕnuô, Cố́marya ki myákhwè mẹ-
cwọ́ nḭ́dû thĭ ní¬. Htuŏto a ki ẽ́ką́
bẽ́dû thĭ dố a mèthènyĕ pă rò thĭ
tẹ̆thṹ ki o pă to, rò thĭ ki thẽ́krṹ-
25 thẽ́lŏ lakálakŏ dû pă ní¬. Pẹ̆ ki mẹlĭ
mẹtakhĕhtya rọ́lŭ Cố́marya pó! Cố́-
marya ma a o tṹ è tôprẹ̆ pré. Prẹ̆
dố a mẹlwóhteką́ pẹ̆ ma tṹ è tôprẹ̆
pré. Dố Jesŭ Krístu akhu-akhyĕrò
tẹ̆lĭtẹ̆takhĕ, tẹ̆dutẹ̆htŭ, tẹ̆prọtẹ̆pryą́
ná tẹ̆taryĕshyosŏ yĕtahenuô, a ki
okuŏdû ná Cố́marya cáhtya dố
tẹ̆tôcô¬ o htwŏhtya híto akhĕ,
tuọ̆khŏnyą́, ná tą̆plehyă acṹcṹ ahtŭ-
htŭ ní¬, Amèn.

Tẹ̈dyéluǒhtya
Revelation

Tẹ̈hébè Rẹ̈ Dố Nyě

Cốmarya dyéluǒhtya Giovanni yěnuô, ŭ ră è bí kayă tahe zṹehố Jesŭ Krístu phú a Byacè tôprẹ̈ hố rò ŭ mẹcyẹ̈mẹcṹ lǒ èthĭ akhĕnuô hố. Prẹ̈ręli yěnuô a thézṹ ră dyéhĕdyérecuố pẹ̈ prẹ̈hốli thĭtahe rò a thézṹ dyé pẹ̈ èthĭ tẹ̈myásŭ. Htuǒto a dyéshyodyésŏ nḭ́ pọ́ èthĭ thếplò ná bí ŭ mẹpyą́mẹsĕ̀ mẹcyẹ̈mẹcṹ èthĭ yě akhĕnuô, èthĭ ki oklọ̈sốmanḭ́ lahyă.

Dố liyětôba akŭnuô, tẹ̈dyéluǒhtya o amyěmyě acôcô cố, rò tẹ̈dyéluǒ yětahenuô, a hésoluǒ pẹ̈ ŭ ná tẹ̈mátẹ̈dyă dố Krístuphú bínuôhtŭkhĕ tahe thégněplŏ lahyă prế. Manárò dố khyětadû pănuô, khĭnéricyą́ khuklố yěnuô ná lǒ¬ prẹ̈ dố a thếhte Cốmarya tahenuô, Cốmarya ki nǒ mẹpẹ́ lǒlą́takli dĭtŭ èthĭ yětahenuô ná Byacè Jesŭ Krístu pă. Rò bí tẹ̈mẹpẹ́ yě ahtuǒaplŭ hố pănuô, Cốmarya ki dyé pẹ̈ kayă dố acố ná angọ́ nuôtahe tẹ̈mẹnḭ́khwókè pă, rò a ki dyétọ́ pẹ̈ èthĭ ná mốkhuthĕ ná hekhuthĕ a tẹ̈sŏri tahe pă.

Tẹ̈hébè tôtọ́ ná tôtọ́

Tẹ̈hébè rẹ̈ dố nyě 1:1-8
Tẹ̈oluǒhtya ná ŭ thŭcuốli tahe dố prẹ̈zṹetẹ̈plốmụ thuǒthyótômụ a o 1:9-3:22
Litalŭ otọ́ ná tẹ̈mádyă thuǒthyótôkuô 4:1-8:1
Kwọ thuǒthyótômě 8:2-11:19
Plyą nuôtôbŏ ná tẹ̈mḭtẹ̈myą́ nyẹ̈duǒ 12:1-13:18
Tẹ̈oluǒhtya amyěmyěacôcô 14:1-15:8
Cốmarya a tẹ̈thếplòdu bělọ́ thuǒthyótôbè 16:1-21
Vḭ̈ Babylonia latą̆prọ̀, tẹ̈mẹpẹ́kyă tẹ̈mḭtẹ̈myą́,
Prẹ̈prọ dố a ilolahŏ ŭ nuôtahe ná Satan 17:1-20:10
Tẹ̈cirya dố khyě tadû 20:11-15
Mốkhuthĕ, hekhuthĕ, vḭ̈ Jerusalemthĕ 21:1-22:5
Tẹ̈hébè dố khyě 22:6-21

1

1 Li yětôba ma li dố a rămárădyă tẹ̈mẹhtwŏhtya anẹ́ dố Jesŭ Krístu dyéluǒhtya tahe ari-akyă. Thyáphú Jesŭ Krístu ki zṹluǒ pẹ̈ alulé tahe ná tẹ̈ kírẹ̈ htwŏhtya phûlăhố pă yětahe agněnuô, Byacè Cốmarya dyéluǒ pẹ̈ tẹ̈dyéluǒhtya yěnuô ná Giovanni mą́dû hố vă dố a htwŏ Jesŭ Krístu alulé yětôprẹ̈ hố. A thŭlyą a mốkhu tanéphú dố văo rò a dyéthé-

2 gnĕ pẹ́ vă ná tẹ̀ritẹ̀kyă yĕtahe. Rò
vă hésoluǒ pẹ́ ŭ lǒ¬ vă myáhtye
htuǒhó yĕtahenuô, yĕma vă răluǒ
pẹ́ ŭ ná tẹ̀ritẹ̀kyă o dó Cómarya o
hyă tahe ná tẹ̀dó Jesŭ Krístu dyéluǒ
3 pẹ́ vă tahe. Kayă dó a hó li yĕtôba
tôprẹ̀prẹ̀ nuô, a nḭ́bè tẹ̀sŏri htuǒto
kayă dó a nḭ́huǒ prẹ̀prọ tahe a tẹ̀-
hébè dó a ki htwŏhtya khŏnyą́ yĕ-
tahenuô bèbè, a ki htwŏhtya shyé¬
nopă tahenuô bèbè, èthĭ ki cṵe tẹ̀dó
ŭ răo è dó li yĕtôba akŭ tahenuô, a
ki nḭ́bè lahyă tẹ̀sŏri, mẹtĕhérò tẹ̀yĕ-
tahe kírẹ́ htwŏhtyanuô, ashuóakhĕ
phûhyă hó.

Hémọhéryá Cuónḭ́dû Prẹ̀zṵ́e-tẹ̀plómụ Thuǒthyótômụ

4 Vă ma Giovanni. Vă răcuó pẹ́
liyĕ dó prẹ̀zṵ́etẹ̀plómụ thuǒthyó-
tômụ dó a o dó Asia kẹ́kŭ nuô-
tahe a o. Cómarya dó a htwŏprẹ̀
mú¬ nukhĕ, htuǒto khŏnyą́khĕ¬
ma a htwŏprẹ̀prẹ̀, nopă ma a ki
htwŏprẹ̀prẹ̀ yĕtôprẹ̀ ná théhtwŏprẹ̀
thuǒthyótômĕ dó a o dó lŭ khu-
klyáhtyalǒ anyĕhyă yĕtahe abwí-
ataryĕ ná a tẹ̀thuôtẹ̀krĕ yĕnuô,
5 thĭ ki nḭ́bèdû ní¬. Thĭ ki nḭ́bè
kuǒpọ́dû Jesŭ Krístu dó a khyá-
athé cócótẹtẹ yĕtôprẹ̀ abwíataryĕ
ná a tẹ̀thuôtẹ̀krĕ ní¬. Kayăthyĕ
rò a htwŏprẹ̀ kąkhyĕ aklĕnuô, è
ma prẹ̀ dó a htwŏprẹ̀ rẹ́ló ŭ tô-
prẹ̀ hó.

È ma prẹ̀ dó a pó hekhu akhwí
tahe. È ma a mọnḭ́ nyacó pẹ̀ htuǒto
dó a thyĕ akhu-akhyĕ a mẹlwóhte-
6 ką pẹ̀ dó tẹ̀thṵ́tẹ̀ora akŭ. Htuǒrò
thyáphú pẹ̀ ki mẹ a Phĕ Cómarya
a tẹ̀phyétẹ̀mẹ agnĕnuô, Jesŭ Krístu
dyéhtwŏhtya pẹ̀ ná bwídu tahe dó
ahtyĕakẹ́kŭ. Tẹ̀lítẹ̀takhĕ ná tẹ̀prọtẹ̀-
pryą ki o kuǒdû ná Jesŭ Krístu tacṵ́-
prẹ̀ ní¬. Amèn.

7 Myámǒ lahyă, a kírẹ́ hyătọ́hó
ná ólụọ́ hó¬. Kayă pwọ̆¬ tôprẹ̀
ki myáhtye lǒ è pă. Kayă dó a
sŭthyĕ lŭ nuôtahe bèbè, a ki myá-
htye lŭ păpă. Myĕcô pwọ̆¬ tôcô
dó hekhuyĕ kinguọ́kihè lǒ ná è
akhu-akhyĕ pă. Tẹ̀ ki htwŏhtya
mą́lakŏ phúyĕnuô pă¬ Amèn.

8 Byacè Cómarya hé, “Vă ma akhă-
shyé hó rò vă ma atadûhó” rò a
hé, “Vă ma Cómarya dó a htwŏ-
prẹ̀ mú¬ nukhĕ tôprẹ̀, khŏnyą́-
khĕ ma vă htwŏprẹ̀prẹ̀, nopăma vă
htwŏprẹ̀prẹ̀. Vă ma Cómarya dó a
cyą́ tẹ̀lǒ¬ plĭ tôprẹ̀hó.”

Tẹ̀myáhtyelwó Krístu

9 Vă ma thĭ puọ́vyą́ Giovanni dó
a zṵ́e Krístu thyákuǒ ná thĭ tôprẹ̀.
Vă ma thĭ khŏbóthyó dó a khyá-
cyẹ̀khyácṵ́ rọ́kuǒtẹ̀ ná thĭ tôprẹ̀, vă
ma Cómarya a htyĕphúkẹ́phú thyá-
kuǒ ná thĭthĭ, rò vă khyáthéplòhtŭ
rọ́kuǒtẹ̀ ná thĭ tôprẹ̀ prẽ. Dó vă hé-
sodônyă pẹ́ ŭ ná Byacè Cómarya a
tẹ̀ritẹ̀kyă ná tẹ̀dó Jesŭ Krístu khyá-
luǒ pẹ́ vă tahe akhu-akhyĕ, ŭ cuó
dya-okyă vă dó Patmo klṵ́khu hó.
10 Bí Byacè amọ́nyĕ tônyĕnuô Cóma-
rya a Thé Săsĕ opọ́manḭ́ vă rò vă
nḭ́huǒ ngọ́prąhtyashyo prąhtyasŏ
dó văkhyĕkhu rò a thyácóná kwọ
11 prąhtya nuô có. Ngọ́prąhtya rò a
hé, “Rămárădyă tẹ̀dó nẹ̀ myáhtye
nuôtahe. Htuǒrò thŭcuópẹ́ liyĕ dó
prẹ̀zṵ́etẹ̀plómụ thuǒthyótômụ dó a
mą́dû Epheso, Smyrna, Pergamum,

Thyatira, Sardi, Philadelphia,
Laodicea dố a o lahyă dố vỵ̈
thuǒthyótôvỵ̈ yětahe akŭnuô.”
12 Maŭpě hébè vă, vă ne rò vă
tarí myákạ̈khyě akhĕnuô, vă myá-
13 htye mikŏhtĕ thuǒthyótômě. Rò dố
mikŏhtĕ thuǒthyótômĕyě aklămĕ-
kŭ nuô athyáná prẹ̈lukayă aphú-
khŭ o tôprẹ̈. Rò a thyánḭ̈ cạcwọ̈
htŭlyạtuọ̈ dố akhadyákhu tôpṵ̈ rò
a să tavạ htyanḭ̈ htĕtabye tôba.
14 Akhuluọ̈ bŭ thyácŏ́ná thímísûnuô,
mạ̈torò a thyácŏ́ná bŭkhu nuô.
A mèthèplò nuô, a thyácŏ́ná mi-
15 kyạ̈ rahtŏhtya nuô cố. Akhăduô
nuô a takhĕ thyácŏ́ná talĭbyă dố
ŭ lŏ htuŏhố lŭ ná mi nuô cố.
Angọ̈ prạ tawŏ́tathŭ thyácŏ́ná htyĕ
16 sátạ̈ nuô cố. Atakhu cŏ́htwó tô-
kyĕnuô a pṵ̈manḭ̈ sè thuŏthyótômĕ.
Htuŏrò nĕ́ dố a htyă nyẹ̈khó-
nyẹ̈kyĕ tôbè odố akyạ̈kŭ hte. A
mèthènuô a takhòtakhĕ thyácŏ́-
ná tamọ̈ sátakhĕtạ̈ bí mọ̈htuôkhĕ
nuô cố.
17 Bí vă myáhtye è akhĕnuô, vă la-
khŭtạ̈ thyĕnguọ̈ thyácŏ́ná kayăthyĕ
tôprẹ̈ dố a khăduôshyé nuô, htuŏrò
a behtya atakhu cŏ́htwó dố vălọ rò a
hé, “Thĕ́isĕ tămẹ̈, vă ma tẹ̈akhăshyé
18 ná tẹ̈atadû tôprẹ̈hố. Vă ma kayă dố
a htwŏprẹ̈ tôprẹ̈. Vă thyĕ htuŏhố ta-
dṵ̈rò khŏnyạ̈yĕ vă htwŏprẹ̈ tacṵ̈prẹ̈
talèkré. Vă oná taryĕshyosŏ ná tẹ̈-
prọ̈tẹ̈pryạ rò vă pŏ́lŏ tẹ̈thyĕ ná Luọ̈-
kẹ̈nédŏ tahe.
19 “Phúnuôrò tẹ̈dố nẹ̈ myáhtyehố
nuôtahe bèbè, tẹ̈dố nẹ̈ myáhtye a
htwŏhtya khŏnyạ̈yĕ tahenuô bèbè,
tẹ̈dố nẹ̈ myáhtye a htwŏhtya shyé¬
nopă tahenuô bèbè, rămárădyă
20 ènuô. Sè thuŏthyótômĕ dố nẹ̈ myá-
htye a o dố vă takhu cŏ́htwó akŭ
yĕnuô ná mikŏhtĕ thuŏthyótômĕ-
yĕ angọ̈lasá acŏ́azạ̈ ma phútĕhérò
sè thuŏthyótômĕ angọ̈lasá nuôma
mạ̈hố prẹ̈zṵ̈etẹ̈plŏ́mṵ thuŏthyó-
tômṵ a tanéphú tahe rò mikŏ
thuŏthyótômĕ angọ̈lasá ma mạ̈hố
prẹ̈zṵ̈etẹ̈plŏ́mṵ thuŏthyótômṵ yĕta-
henuô hố.”

2

Thŭcuố Tẹ̈ritẹ̈kyă Dố Epheso Prẹ̈zṵ̈etẹ̈plŏ́mṵ A o

1 “Răcuố liyĕ dố Epheso prẹ̈zṵ̈etẹ̈-
plŏ́mṵ a tanéphú a o nuô,” a hé
vă phúnuô. Rò a hé, “Tẹ̈ritẹ̈kyă
yĕnuôma a hyă dố prẹ̈ dố a pṵ̈-
manḭ̈ sè thuŏthyótômĕ dố atakhu
cŏ́htwó akŭ rò a cuố dố mikŏhtĕ
thuŏthyótômĕ aklĕnuô tôprẹ̈ a o rò
2 a răcuŏ́pẹ̈ èthĭ phúyĕ, nẹ̈ mẹ̈ tẹ̈-
yĕnuô vă thĕ́gnĕ, nẹ̈ mẹ̈ ladyála-
dă cố nẹ̈nẹ̈ nuôma¬ vă thĕ́gnĕgnĕ,
htuŏrò nẹ̈ khyáthĕplòhtŭbĕ́ tẹ̈cyẹ̈tẹ̈-
cṵ̈ tahe nuôma¬ vă thĕ́gnĕgnĕ. Nẹ̈
otọ̈cyạ̈kuọ̈ ná kayă mẹ̈ tẹ̈mŭmyạ̈ri-
cyạ̈ tahe to nuôma¬ vă thĕ́gnĕgnĕ.
Htuŏrò kayă dố a hé lyạ nḭ̈dyé
anẹ̈ ná Prẹ̈dônyăphú rò nẹ̈ cẹ̈myá
èthĭ rò nẹ̈ myáhtye ná èthĭ ma
Prẹ̈dônyăphú mạ̈to, mạ̈prĕ́ prẹ̈hé-
bè lahŏlahya tahe prĕ́ nuôma¬
3 vă thĕ́gnĕgnĕ. Dố vămwḭ akhu-
akhyĕrò, nẹ̈ mẹ̈khyămẹ̈aya nẹ̈ khyá-
bè tẹ̈cyẹ̈tẹ̈cṵ̈ rò nẹ̈ thĕplò pyéto
nuôma¬ vă thĕ́gnĕgnĕ.
4 “Manárò vă lẹ̈dyatẹ̈thṵ́ dố nẹ̈lọ
nuô a o tôcô, a o phútĕhérò nẹ̈ mọ
vă khŏnyạ̈yĕnuô a thyá pă ná nẹ̈ mọ

5 vă dố arẹ́khě nuôto. Nẹ̀ cuố taphă-
yẹ̀kyă cố ná nẹ̀ tẹ̀mọ dố kalúkhě̀nuô
bá⌒ tě cố̀nuô tanẹ myámǒ. Zạ ńdû
nẹ̀nẹ́ rò mẹ̀khyě thyáphú nẹ̀ mẹ dố
kalúkhě̀nuô. Nẹ̀ ki zạ ńdû nẹ̀nẹ́ to
hénuôma vă ki hyă dố nẹ̀o rò vă ki
hyăphyé taphăkyă nẹ̀ mikǒnuô dố
6 akhălẹ́ yěnuô pă. Manárò nẹ̀ tẹ̀ryá
opătôcô. A o pă matěhérò nẹ̀ thếhte
Nicolaitaphú a mẹ tẹ̀mŭmyạ́ tahe-
nuô a thyákuǒ cố hố ná vă thếhte
èthĭ tẹ̀mẹ nuô cố̀hố.
7 “Nẹ̀ khălè ki o rò ńdă tẹ̀ dố Cố̀-
marya a Thế Săsě héso prẹ̀zṹetẹ̀plómụ
yětahenuô. Kayă dố a mẹpẹ́tẹ̀
tôprẹ̀nuô, vă ki dyé è taryěshyosǒ
dố a ki nuǒenḭ́ thòhtwŏprẹ̀ athè dố
a dyéŭ thếhtwŏprẹ̀ yěnuô tôthò pă.
Thòyě tôthònuô a dyá dố Cố̀marya
a tarẹ́kŭ dố ŭ ế ná Paradisŭ akŭ-
nuô pă.”

Thŭcuố Tẹ̀ritẹ̀kyă Dố Smyrna Prẹ̀zṹetẹ̀plómụ A o

8 “Răcuố liyě dố Smyrna prẹ̀zṹetẹ̀-
plómụ a tanéphú a onuô,” a hé vă
phúnuô. Rò a hé, “Tẹ̀ritẹ̀kyă yěnuô,
a hyă dố prẹ̀ dố a thyě htuǒhố rò
a htwŏprẹ̀ kạkhyě khyěthyá yětô-
prẹ̀ a o. È ma tẹ̀akhăshyé ná atadû
9 tôprẹ̀hố. Nẹ̀pyạ́nẹ̀sě̀, nẹ̀ sŏryạsŏphá
nuôma vă thếgně. Manárò dốthu-
dốthế tôkyě nuô, nẹ̀ duzạ́htyathě̀.
Kayă dố a hélyạ ńdyé anẹ́ ná pẹ̀
ma Judaphú tahe mạ́lakŏ cố tadû-
rò a mạ́lakŏ mạ́to yětahe dyá thĭzọ
nuôma vă thếgně. Èthĭ nuôtahe ma
khĭnéricyạ́ khuklố a tẹ̀cố̀bě̀ hŏphú
10 tahe pré. Tẹ̀dố nẹ̀ kírẹ́ khyábè khŏ-
nyạ́ yěnuô, thếisě tă alẹ́ taki⌒ tămẹ́
ní. Khĭnéricyạ́ khuklố taritaryă hố ŭ
dố ŭ ki mẹmyá thĭ akhu-akhyě, a ki
dố̀nuǒ thĭ dố htǒkŭ tahehe pă. Ŭ ki
mẹcyẹ̀mẹcṹ thĭ anyěshyé athě̀shyé
pă. Tuṹ cố dố nẹ̀ myáhtyebè cố ná
tẹ̀thyě bèbè, tarú cố ná vă nuô, vă
ki dyédû nẹ̀ tẹ̀htwŏprẹ̀ a khuklwṹ-
htě pă.
11 “Nẹ̀ khălè ki o rò ńdă tẹ̀ dố Cố̀ma-
rya a Thế Săsě héso prẹ̀zṹetẹ̀plómụ
yětahenuô. Kayă dố a mẹpẹ́tẹ̀ tahe-
nuô a khyábè pă dốthudốthế tôkyě
atẹ̀thyě tacṹprẹ̀ yěnuô to hố.”

Thŭcuố Tẹ̀ritẹ̀kyă Dố Pergamum Prẹ̀zṹetẹ̀plómụ

12 “Răcuố liyě dố Pergamum prẹ̀zṹ-
etẹ̀plómụ a tanéphú a o nuô,” a hé
vă phúnuô. Rò a hé, “Tẹ̀ritẹ̀kyă yě-
nuôma a hyă dố prẹ̀ dố a o ná anế dố
a htyălǒ nyẹ̀khónyẹ̀kyě tôbè tôprẹ̀
13 a o. Nẹ̀ otŏ cố ná khĭnéricyạ́ khu-
klố lẹ́onyă khuklyáhtyalǒ akhălẹ́ cố
nuôma vă thếgně. Bí ŭ mẹthyě cố
Antipa mạ́hố prẹ̀khyáthế dố acố ná
văyě nuôtôprẹ̀ bí nẹ̀ vĭ̀kŭ khĭnéri-
cyạ́ khuklố lẹ́onḭ́ akhălẹ́ nuô cố ta-
dû̀rò nẹ̀ cố ná vă, nẹ̀ vĭkyă nẹ̀ tẹ̀zṹ-
tẹ̀nyạ́ to.
14 “Manárò tẹ̀ritẹ̀kyă dố vă lẹ́dyatẹ̀-
thṹ dố nẹ̀lọ nuôma a o taki, maĭtě
tahetě hénuôma, kayă o dố thĭklě̀
tahehe nuô, a krwŏmẹkuǒ Balaam
a tẹ̀ithyóithya. Balaam ithyóithya
Khwí Balak ná a ki ilo-ilyá Israel-
phú thĭtahe ná èthĭ ki e sèesèŏ dố
ŭ lŭhtya ná prẹ̀zọ yěnuôtahe, htuǒ-
rò a ki cuốthṹ lahyă prẹ̀mòprẹ̀khŭ
15 phúnuô. Phúnuôhố, dố thĭklě̀nuô
kayă dố a krwŏmẹkuǒ Nicolaitaphú
16 a tẹ̀ithyóithya nuô a o tahehe. Khŏ-
nyạ́rò vĭkyămǒ nẹ̀ tẹ̀thṹtẹ̀ora nuô.

Nę̣ ki vĭkyă to héma vă ki hyălé pryă
dố nę̣ o pă rò vă ki hyăsá kayă nuô-
tahe ná né dố a hte dố vă kyą̆kŭ yĕ-
nuô tôbè pă.
17 “Nę̣ khălè ki o rò nı̨dă tę̣ dố Cŏ-
marya a Thé Săsĕ héso prę̣zų̰etę̣plŏ-
mụ yĕtahenuô. A hé phútĕhérò, lŏ¬
kayă dố a mę̣pẹ́ tę̣ tahenuô vă ki dyé
è khŏmŭmăna dố ŭ dya-ouố è yĕ-
nuôtôklǫ̣ pă. Htuŏrò vă ki dyé èthĭ
lǫ̣bŭ tôprę̣ tômĕ pă, rò ŭ răo mwı̨-
thĕ dố alọ yĕnuô pă. Mwı̨thĕ yĕ-
nuô ŭ thégnĕ è tôprę̣¬ to, thégnĕ tŭ-
pré kayă dố a nı̨bè lǫ̣yĕnuô tôprę̣¬
tuŏ pré.”

Thŭcuố Tę̣ritę̣kyă Dố Thyatira Prę̣zų̰etę̣plŏmụ A o

18 “Răcuố liyĕnuô dố Thyatira prę̣-
zų̰etę̣plŏmụ a tanéphú a o nuô,”
a hé vă phúnuôrò a hé, “Tę̣ritę̣-
kyă yĕnuôma a hyă dố Cŏmarya
aphúkhŭ a o. A mèthèplò nuô
a kyą̆rahtŏ thyácŏná minuô, a
khăduônuô, a takhòtakhĕ thyá-
cŏná talĭbyă dố ŭ htŭplyarashyĭ
19 ènuô cố. Nę̣ mę̣kryá¬ ĭtĕnuô
vă thégnĕ. Nę̣ tę̣mǫ̣tę̣klĕ, nę̣
tę̣zų̰tę̣nyą́, nę̣ tę̣phyétę̣mę̣, nę̣
mę̣khyăm̧eaya tę̣ thĭ tahenuô
vă thégnĕ. Tę̣dố nę̣ mę̣ khŏnyą́-
yĕ tahenuô, a o élŏklŏ pă cố ná
tę̣dố nę̣ mę̣htuŏhố nuôtahe ma
vă thégnĕgnĕ.
20 “Manárò vă lę̣dyatę̣thŭ dố nę̣lọ
nuôma a o tôcô. Maĭtĕ hérò, nę̣ plwŏ
ithyóithya prę̣mò Jezebel dố a hélyą
nı̨dyé anẹ́ ná vă ma Cŏmarya aprę̣-
prọ tôprę̣, nuôtôprę̣. È ithyóithya ŭ
akhu-akhyĕ, a thŭcuốthŭ lŏ vă̆ka-
yă prę̣mę̣tę̣phú tahe dố a ki cuố-
thŭ prę̣mòprę̣khŭ, htuŏrò a ki e sè-
esèŏ dố ŭ lŭhtya htuŏhố ná prę̣zọ
21 nuôtahe. Vă oyŏ hố è dố a ki zą
nı̨dû khyĕthyá a tę̣cuốthŭ prę̣mò-
prę̣khŭ nuôtahe tadŭrò a thézų̰ vĭ-
22 kyă to. Dố a mę̣phúnuô akhu-akhyĕ
vă ki nŏswí omyĕtyą́ è dố lę̣́myĕ-
khu pă. Kayă dố a cuốthŭ ná prę̣-
mò yĕtôprę̣ tahenuô, vă ki nŏkhyá-
bècyę̣ khyábècų̰ kuŏ èthĭ pă. Tę̣mŭ-
myą́ricyą́ dố èthĭ cuốthŭ ná prę̣mò
yĕtôprę̣ tahenuô, èthĭ ki zą nı̨dû pẹ́
pă anẹ́ to kihérò vă ki nŏkhyábè-
23 cyę̣ khyábècų̰ èthĭ pă. Vă ki mę̣-
thyĕkyă tǫ̣́kuŏ a khŏpacę̣ tahe păpă.
Phúnuôrò prę̣zų̰etę̣plŏmụ pwọ̆tômụ
ki thégnĕ ná vă ma prę̣ dố a thé-
gnĕ ŭ pwọ̆¬ tôprę̣ a tę̣tanę̣ ná a
tę̣thézų̰thélŏ tahe nuô pă. Thĭ tô-
prę̣ ná tôprę̣ mę̣htuŏ lŏkryáhố phú-
tĕ nuô, vă ki dyélyę̣ kąkhyĕsû thĭ
24 phú thĭ mę̣htuŏ nuôtahe pă. Ma-
nárò thĭ Thyatira prę̣zų̰etę̣ plŏmụ-
phú dố a okyă yĕtahenuô, thĭ krwŏ-
mę̣ kuŏŭ prę̣mò Jezebel a tę̣ithyó-
ithya mŭmyą́ricyą́ dố ŭ é ná khĭné-
ricyą́ khuklŏ atę̣ dóuốdóbí adu-azą̆
yĕtahe nuôto. Vă dyahtyapă ná tę̣-
25 vítę̣zá dố thĭlọ tôcô¬ to. Manárò pų̰-
klǫ̣ma nı̨ ryá lahyă tę̣ dố a o ná thĭ
nuôtahe tuǫ̣́dố vă hyălyą pă tôphuố
nuô nı̨¬.
26-27 “Ŭpĕpĕ¬ bèbè dố a mę̣pẹ́tę̣ rò a ki
mę̣ plehyă tuǫ̣́dố atadû phú vă tę̣-
thézų̰ onuô hénuôma, vă ki dyé lŭ
taryĕshyosŏ dố athyáná vă nı̨bè dố
văphĕ a o nuôtahe pă.

‘Vă ki dyé lŭ taryĕshyosŏ dố
a ki pố htyĕkẹ́ tahe ná ipǫ̣ tǫ̣́-
htĕ pă, rò a ki dòmûdòplá lŏ
èthĭ phú ŭ dòmûdòplá pǫ̣he

28 nuô pă.’ Vă ki dyékuǒ è sètǫ́rǫ
29 păpă. Nẹ̀ khălè ki o hérò nı̨́dă
tẹ̀ dǒ Cǒmarya a Thé̋ Săsě héso
prẹ̀zṵ́etẹ̀plǒmụ tahenuô.”

3

Thŭcuǒ Tẹ̀ritẹ̀kyă Dǒ Sardi Prẹ̀zṵ́etẹ̀plǒmụ A o

1 “Răcuǒ liyě dǒ Sardi prẹ̀zṵ́etẹ̀-
plǒmụ a tanéphú a o nuô,” a hé
vă phúnuô rò a hé, “Tẹ̀ritẹ̀kyă yě-
nuôma a hyă dǒ prẹ̀ dǒ a pǒnı̨́
a Thé̋ Săsě yěthuǒthyótômě dǒ a
mẹ Cǒmarya atẹ̀mẹ yětahe ná sèyě
thuǒthyótômě a o. Nẹ̀ mẹkryá¬ ĭtě
nuôma vă thégně. Nẹ̀ ohtwŏprẹ̀
cǒlă ná vă ŭ hé phúnuô tadṵ́rò
nẹ̀ krwŏ văkhyě to, nẹ̀ thyáprẹ́-
2 ná kayăthyě. Phúnuô akhu-akhyě,
omyě păto, ihtòmǒ, tẹ̀ryá dǒ a okyă
pă ná nẹ̀ nuôtahenuô, a kírẹ́ thyě-
hǒ dyéshyodyésǒhtya khyěthyá mǒ
ènuô, mẹtĕhérò, vă myáhtye ná tẹ̀
dǒ nẹ̀ mẹhtuǒhǒ tahenuô, alǒabă hí
3 dǒ vă Cǒmarya a mèthènyě to. Mẹ-
phúnuôrò tanẹhtyabè nı̨́khyě tẹ̀dǒ
ŭ ithyó htuǒhǒ nẹ̀nuô tahe ná tẹ̀dǒ
nẹ̀ nı̨́huǒ htuǒhǒ nuôtahe. Cṵe tẹ̀yě-
tahe rò zạ nı̨́ mǒ. Ki nẹ̀ omyě tadûpă
hénuôma vă ki hyă dǒ nẹ̀o phú prẹ̀-
ehuô tôprẹ̀ nuô pă. Vă hyă bíkhĕtě
pănuô nẹ̀ thégněto.
4 “Manárò kayă dǒ a ohtwŏprẹ̀ săsě
rò ahyecạ plĭphuǒ lǒpă bí Sardi
prẹ̀zṵ́etẹ̀ plǒmụkŭ yěnuôma a opa-
tí pré. Èthĭ ki kŭthyáhtya hyecạbŭ
rò a ki cuǒtǫ́ kuǒdû ná vă pă, mẹ-
tĕhérò èthĭ kò cuǒtǫ́kuǒ nyă ná vă
5 hǒ. Kayă dǒ a mẹpẹ́tẹ̀ tahenuô ŭ
ki dyékŭdyéthyá htyakuǒdû èthĭ ná
hyebŭcạphuǒ phúyěnuô pă. Htuǒ-
rò amwı̨ dǒ a o dǒ lihtwŏprẹ̀ akŭ
yětahenuô, vă htṵ́plĭkyă lŭ toto. Dǒ
văphĕ ná a tanémǒkhuphú tahe a
mèthènyě pănuô vă ki hésoluǒhtya-
plŏ pẹ́ èthĭ yětahenuô, èthĭ ma vă-
6 kayă pré, phúnuô pă. Phúnuôrò nẹ̀
khălè ki o rò nı̨́dă lahyă tẹ̀ dǒ Cǒ-
marya a Thé̋ Săsě héso prẹ̀zṵ́etẹ̀plǒ-
mụ yěnuôtahe.”

Thŭcuǒ Tẹ̀ritẹ̀kyă Dǒ Philadelphia Prẹ̀zṵ́etẹ̀plǒmụ A o

7 “Răcuǒ liyě dǒ Philadelphia prẹ̀-
zṵ́etẹ̀plǒmụ a tanéphú a o nuô,” a
hé vă phúnuô. Rò a hé, “Tẹ̀ritẹ̀-
kyă yěnuôma a hyă dǒ prẹ̀ dǒ asă-
sě acǒatẹ yětôprẹ̀ a o. A pṵ́ma-o nı̨́
Khwí Davi athǒhti. Bí a bámŏ kadă
akhĕnuô, ŭ mẹbícyą̣ tôprẹ̀¬ to. Rò
bí a mẹbí akhĕnuô, ŭ bámŏcyą̣ tô-
8 prẹ̀¬ to. Nẹ̀ mẹkryá¬ ĭtĕnuô vă thé̋-
gně pré. Kadă dǒ ŭ mẹbícyą̣ tôprẹ̀¬
to nuô, vă bámŏ pẹ́hǒ nẹ̀. Nẹ̀ hĕcẹ́-
recẹ́ tadṵ́rò nẹ̀ nı̨́dă văngǫ́, nẹ̀ hté-
9 bíkyă vă to. Khĭnéricyą̣ khuklǒ a tẹ̀-
cǒbĕhŏphú yětômụ nuô, a lahŏ lyạ
nı̨́dyé lahyă anẹ́ ná pẹ̀ ma Judaphú
tahe, tadṵ́rò èthĭ ma Judaphú mạ́to.
Vă ki nǒhyă dángṵ̂lyạ èthĭ dǒ thĭ
khăduô khăshyé pă rò èthĭ pwǫ̆¬ tô-
prẹ̀ ki thégně ná vă mọnı̨́ thĭ nuô
10 pă. Vă mekyăngǫ́ dǒ nẹ̀ ki khyáthé-
plòhtŭ agně yěnuô, nẹ̀ tǫ̆nı̨́ phyéma
akhu-akhyě, tẹ̀pyą̣́tẹ̀sě dǒ a kírẹ́ hyă
dǒ hekhuyě rò a ki mẹmyá lǒ¬ kayă
odǒ hekhu yětôba lǒpă akhĕnuô, vă
ki takǒtakẹ̀ nı̨́dyé nẹ̀ pă.
11 “Nyẹ̀tyatonuô vă ki hyă pă. Thyá-
phú ŭ ki phyéphekyă tă nẹ̀ khu-
klwǫ̆htĕ tămẹ́nuô, pṵ́klọ̀ma nı̨́ ryá

tẹ̰ dố thĭ nḭ́bè htuǒhố, tẹ̰ithyóithya
12 dố atŏabè nuô tahe ní¬. Kayă dố a
mẹ̰pḛ́ tẹ̰nuô, vă ki dyéhtwŏhtya è ná
vă Cố̰marya a tẹ̰lŭhŏdu ahihtû pă,
htuǒrò a ki o tadûlă bínuô pă. Vă
ki răonḭ́ vă Cố̰marya amwḭ dố èlọ
pă. Htuǒrò vă ki răo vă Cố̰marya avḭ̰
mą̰dû Jerusalem vḭ̰thě amwḭ yĕnuô
dố èlọ pă. Jerusalem vḭ̰thě yĕnuô, a
o dố mố̰khu dố vă Cố̰marya a o rò a
hyălyą. Rò vă ki răokuǒ vă mwḭ̰thě
13 dố èlọ pă. Nẹ̰ khălè ki o rò nḭ́dă tẹ̰
dố Cố̰marya a Thḗ Săsĕ héso prẹ̰zṹ-
etẹ̰plố̰mụ yĕtahenuô.”

Thŭcuố Tẹ̰ritẹ̰kyă Dố Laodicea Prẹ̰zṹetẹ̰plố̰mụ A o

14 “Răcuố liyĕ dố Laodicea prẹ̰zṹetẹ̰-
plố̰mụ a tanéphú a o nuô,” a hé
vă phúnuô. Rò a hé, “Tẹ̰ritẹ̰kyă yĕ-
nuôma a hyă dố ŭ é, ‘Amèn’ yĕnuô
tôprẹ̰ a o. È ma prẹ̰ dố a thḗplòcó
rò a khyá athḗ cố̰cố̰tẹ̰tẹ̰ yĕtôprẹ̰ a o.
Cố̰marya nŏbyátą̰ dĭtû lŏ̰ tẹ̰lŏ¬ plĭ
15 yĕnuô ná è prḗ. Nẹ̰ mẹ̰ htuǒhố kryá¬
maĭtĕnuô vă thḗgně prḗ. Nẹ̰ thyá-
ná htyĕ dố a kṹ kuǒŭ toto, a kacṹ
kuǒŭ toto, vă thḗzṹ ná nẹ̰ ki kṹ to-
maná nẹ̰ ki kacṹ nuôprḗ. Vă thḗzṹ
hé ná ki krwŏ văkhyĕ rò krwŏtą̰tẹ̰.
Ki thḗzṹ krwŏ to hérò krwŏ tă taki¬
16 tămḗ. Manárò nẹ̰ kṹ toto, nẹ̰ kacṹ
toto. Lẹ̰lẹ̰¬ nẹ̰ lẹ̰prḗ akhu-akhyĕ vă
ki htupláhtekyă nẹ̰ dố vă kyą̰kŭ pă.
17 ‘Vă duzą̰htyathě rò vă lo pă cố̰ tôcô¬
to, vă lo ĭtĕtĕ¬ nuô a o lŏ̰ cố̰ hố,’ nẹ̰
hécố̰ phúnuô tadŭ́rò nẹ̰ thḗplẹ̰thḗzọ̰,
lḗ¬ thḗzọ̰klabènḭ́ nẹ̰, nẹ̰ sŏphásŏryą,
nẹ̰ mèthèkhí, nẹ̰ okhăklọ cố̰¬ rò nẹ̰
18 thḗgně nḭ́dyé nẹ̰nḗ to. Mẹphúnuôrò
vă dyéthḗgně cwọ̰pḗkuǒ nẹ̰ ná thyá-
phú nẹ̰ ki duzą̰htyathě kuǒŭ nuô,
hyă iprḭkuǒ htě dố văo yĕ. Htě yĕ-
nuôma ŭ nuǒhtuǒhố ná mi. Htuǒto
hyă iprḭ kuǒdû hyecą̰bŭ lḗkṵ̆lḗthyá
dố văo yĕ rò kṵ̆bíthyábí nḭ́dyé kuǒ-
ná nẹ̰ okhăklọ thḗtarẹ̰ dûgně yĕnuô.
Thyáphú nẹ̰ ki myáhtye lĭphóryá
kuǒŭ agněnuô, hyă iprḭkuǒ tẹ̰khu
mèthèsĕ dố văo yĕ rò cĭnuǒ dố nẹ̰
mèthèplòkŭ nuô.
19 “Lŏ¬ kayă dố vă mọnḭ́ è tahenuô,
vă ithyó thḗprwọ̰thḗlḭ nḭ́dyé rò vă
plí nḭ́dyé lŭ. Phúnuô akhu-akhyĕ be-
20 shyo nẹ̰ thḗplò rò zą nḭ́ mŏ. Nḭ́dă la-
hyă¬ vă kahtò obí kadă nyĕhyă rò
vă dò kadă yĕ. Kayă tôprẹ̰prẹ̰ ki nḭ́-
huǒ vă dò kadă kihé rò bámŏsû nuô,
vă ki hyănuǒ etọ̰ŏtọ̰ kuǒná è, rò è ki
etọ̰ŏtọ̰ kuǒná vă pă.
21 “Vă mẹ̰pḗ htuǒhố rò vă onyă-
nḭ́ tọ̰kuǒ hố ná văphě dố khuklyá-
htě htyalŏ akhu hố. Phúnuôrò kayă
dố a mẹ̰pḗtẹ̰ tahenuô, vă ki nŏ-
onyăo tọ̰kuǒ èthĭ ná vă dố vă khu-
22 klyáhtě htyalŏ akhu yĕnuô pă. Nẹ̰
khălè ki o hérò nḭ́dă tẹ̰ dố Cố̰-
marya a Thḗ Săsĕ héso prẹ̰zṹetẹ̰plố̰-
mụ yĕtahenuô.”

4

Ŭ Cố̰bucố̰bĕhtya Cố̰marya Dố Mố̰khu Htyĕlḗkḗkŭ

1 Tẹ̰yĕtahe htuǒ rò vă myáhtyelwó
onepọ́ tẹ̰aruô tôcô. Dố mố̰khunuô,
kadă tôbè lụmŏo rò vă nḭ́huǒ tẹ̰-
prą̰htya tôcô rò a prą thyáná kwọ-
prą phú vă nḭ́huǒ htuǒhố dố ka-
lúkhě nuô, rò a hébè vă rò a hé,
“Htyadố̰yĕ, yĕtahe htwŏhtya htuǒ-
pă rò kryá¬ matĕ bè htwŏhtya ke

2 pănuô, vă ki dyéluǒ pẹ́ nẹ̀.” Yĕtô-
phuǒrò Cǒmarya a Thé̍ Săsĕ̀ pṹma
tôphuǒ pṹma vă rò dǒ mǒkhu nuô
khwí a khuklyáhtĕ̀ htyalǒ o tômĕ rò
3 ŭ onyăo dǒ akhu nuô tôprẹ̀. Kayă
nuôtôprẹ̀ nuô amèthè takhĕ̀ thyá-
cǒná lǫ̀thé lị̀thuǒlĕ̀ tômĕ ná lǫ̀thé
shyĕthwi tahe, htuǒrò bí khwí khu-
klyáhtĕ̀ htyalǒ akhăshyé nuô, htyĕ-
lamǫ̀sá o tavạ lǒ lŭ thyácǒná lǫ̀-
4 thé thuǒlĕ̀ nuô cǒ. Khwí khuklyá-
htĕ̀ htyalǒ dǒ aruô nyẹ̀shyĕ ná lwḭ̀-
mĕ yĕnuô a otavạ ná khwí khu-
klyáhtĕ̀ htyalǒ yĕ rò khwí khuklyá-
htĕ̀ htyalǒ yĕtahe akhu nuô, muǫ̀-
prṹmuǫ̀pré̍ nyẹ̀shyĕ ná thé̍lwḭ̀ dǒ
a kŭthyáhtya hyecạbŭ rò a klwǫ̀-
htya khuklwǫ̀htĕ̀ tahe onyăo lahyă
5 bínuô. Bínuôakhĕ̀, dǒ khwí khu-
klyáhtĕ̀ htyalǒ nuôtôkhu akŭ nuô,
shyelị̀bǒ hte, mǒkrǫ̀mǒnguǫ̀, shye-
lyạ lǒplĭ cǒ. Dǒ khwí khuklyáhtĕ̀
htyalǒ anyĕhyănuô, mi tarébŏ thuǒ-
thyótôbŏ mạ́dû Cǒmarya a Thé̍ Săsĕ̀
thuǒthyótômĕ yĕnuô, akyặ rahtŏ-
6 htya bínuô. Bí khwí khuklyáhtĕ̀
htyalǒ anyĕhyănuô, htyĕòdu dǒ asé-
kalĭ thyácǒná lǫ̀thú bŭplya tômĕnuô
a o tôò.

Thé̍htwŏprẹ̀ lwḭ̀duǒ dǒ a mèthè-
plò o lǒplĭ dǒkhyĕkhyĕ, dǒ nyĕ-
nyĕ yĕnuô, a o tavạ lǒplĭ kuǒke
bí khwí khuklyáhtĕ̀ htyalǒ akhă-
7 shyé nuô. Arẹ́lǒ tôduǒ nuô athyáná
ăyăthĭ, nyẹ̀duǒ tôduǒ nuô athyáná
pṹphĕ̀du, thuǒduǒ tôduǒ nuô amè-
thè thyáná kayă mèthè rò lwḭ̀duǒ
tôduǒ nuô, athyáná lặbŭdu dǒ a
8 zuǫ̀ dǒ mǒlẹ̀nuô. Thé̍htwŏprẹ̀yĕ lwḭ̀-
duǒ lǒnuô, tôduǒ¬ ná a dáo a bè
thuǒthyó, a mèthèplò tahenuô, a o
lǒplĭ lŭnẹ́ sĭprẹ̀có, a o tuǫ̀ lǒ cǒ dǒ
adálẹ̀. Èthĭ irŏ htuthé̍htya pwǫ̀nyĕ-
nyĕ¬ pwǫ̀thĕ̀thĕ̀ cǒ, a okuǒ tôphuǒ¬
to. Rò a irŏ htuthé̍htya lahyă,

“Byacè Cǒmarya dǒ a mẹ-
cyạ́tẹ̀ lǒ¬ plĭ dǒ a ohtwŏprẹ̀
dǒnudǒthakhĕ̀, rò a ohtwŏprẹ̀
tuǫ̀khŏnyạ́, htuǒrò a ki ohtwŏ-
prẹ̀ plehyălă yĕtôprẹ̀nuô, a săsĕ̀,
a săsĕ̀, a săsĕ̀.”

9 Thé̍htwŏprẹ̀yĕ lwḭ̀duǒnuô, a irŏ mẹ-
lĭmẹtakhĕ̀htya htuǒrò dyaduzṹnyạ́
rò hébwíhétaryĕhtya Cǒmarya dǒ
a onyăo dǒ khwí khuklyáhtĕ̀ htya-
lǒ akhu dǒ a htwŏprẹ̀ tacṹprẹ̀ ta-
lèkré̍ yĕnuô tôprẹ̀. Rò bí èthĭ irŏ-
10 htya phúyĕ akhĕ̀nuô, muǫ̀prṹmuǫ̀-
pré̍ nyẹ̀shyĕ ná thé̍lwḭ̀ yĕnuô a dá-
ngṹlyạ dǒ prẹ̀ onyăo dǒ khwí a khu-
klyáhtĕ̀ htyalǒ akhu nuôtôprẹ̀ nyĕ-
hyă rò a cǒbĕ̀htya kayă dǒ a htwŏ-
prẹ̀ tacṹprẹ̀ yĕnuô tôprẹ̀. Èthĭ dya-
tặkyă a khuklwǫ̀htĕ̀ yĕtahe dǒ khwí
khuklyáhtĕ̀ htyalǒ anyĕhyă rò a irŏ-
htya lahyă,

11 “Kǒ¬ pẹ̀ Byacè Cǒmarya,
nẹ̀ kò nḭ́bè nyă tẹ̀lĭtẹ̀takhĕ̀,
tẹ̀bezṹbenyạ́ ná tẹ̀prǫtẹ̀pryạ
hǒ, mẹtĕhérò nẹ̀ byályạ tẹ̀
lǒ¬ plĭ rò nẹ̀ byályạ èthĭ rò
nẹ̀ dya ohtwŏprẹ̀ èthĭ cṹ¬ dû
nẹ̀ thé̍plò.”

5

Li Talŭ Tôklŭ Ná Thímíphú

1 Vă myáhtye li talŭ tôklŭ o dǒ prẹ̀-
onyăo dǒ khwí khuklyáhtĕ̀ htyalǒ-
khu nuôtôprẹ̀ atakhu cǒhtwó nuôtô-
kyĕ akŭ. Litalŭ yĕnuô, ŭ răo lǒplĭ ná
liplò nyẹ̀khónyẹ̀kyĕ lǒ rò ŭ klé̍ícŭma

2 lŭ ná tę̣mátę̣dyă thuǒthyótôkuô. Rò
vă myáhtye tanéphú hĕshyoresŏ dố
a ḗhtŏhtyashyo tôprę̣ rò a dyéthḗ-
gnĕ pḗ ŭ, “Kayă dố a kò caámŏ-
kyă pḗ ŭ tę̣mę̣mámę̣dyă dố ŭ klḗ-
ícŭma yĕtahe rò a bámŏhtya lita-
3 lŭ yĕnuôma ŭpĕ?” Manárò dố mố-
khu bèbè, dố hekhu bèbè, dố Luǫ̨̆-
kḗnédǒ nuô bèbè, litalŭ yĕnuô, ŭ ca-
ámŏnḭ́ tôprę̣¬ to, ŭ hố́nḭ́ tôprę̣¬ toto.
4 Kayă dố a kòná ki bámŏ litalŭyĕ rò
hố ènuô a o tôprę̣¬ to akhu-akhyĕ,
5 vă nguǫ̨thyĕnguǫ̨o cố. Yĕtôphuŏrò
dố muǫ̨prḗ tahe aklĕ̆ tôprę̣nuô, a
hé vă, “Nguǫ̨ tămḗ, Juda myĕcôphú
ăyăthĭ yĕtôduǒ, Davi aklwĭlyă ka-
lyạ dĭtŭ yĕtôprę̣nuô, a nḭ́bèhố tę̣mę̣-
pḗ hố, rò a ki caákyă tę̣mę̣mámę̣dyă
thuǒthyótôkuô yĕ rò a bámŏ pḗ pę̣̆
litalŭ yĕnuôma anḭ́ hố.”
6 Bínuôakhĕ̆ vă myáhtye thímíphú
tôduǒ kahtò odố khwí khuklyá-
htĕ̆ htyalǒ klămĕkŭ nuôtôpho. Thḗ-
htwŏprę̣ lwḭ̆duǒ yĕnuô ná muǫ̨prŭ̆-
muǫ̨prḗ yĕtahe otavạ nḭ́lǒ lŭ. Thímí-
phú dố a oluǒhtya yĕtôduǒnuô a cô
ná ŭ mẹthyĕnố htuǒhố lŭ nuô. Anǫ̨
o thuǒthyótôphyă, htuǒrò a mèthè-
plò o thuǒthyótôplò, yĕma a mą́hố
Cố́marya a thḗhtwŏprę̣ thuǒthyó-
tômĕ dố thŭcuố hố èthĭ dố khă-
lḗ pwǫ̨¬ tôpho dố hekhu yĕnuôhố.
7 Thímíphú yĕnuô, a cuǒphyé litalŭ
dố a o dố prę̣onyăo dố khwí khu-
klyáhtĕ̆ htyalǒ akhu yĕtôprę̣ ata-
8 khu cố́htwó akŭnuô. Bí a pṹmanḭ́
litalŭyĕ akhĕ̆nuô, thḗhtwŏprę̣ lwḭ̆-
duǒyĕ ná muǫ̨prŭ̆muǫ̨prḗ nyę̣shyĕ
ná thḗlwḭ̆ yĕ dángṹlyạ dố thímí-
phú nuôtôduǒ a mèthènyĕ. Èthĭ tô-
duǒ ná tôduǒ, tôprę̣ ná tôprę̣ nuô,
a ti lḗdò o htuǒrò a o ná abĕhtĕ̆
tahe. Bĕhtĕ̆ yĕtahenuô a o bă cố ná
tę̣nuǫ̨mṹnuǫ̨sŭ̆. Tę̣nuǫ̨mṹnuǫ̨sŭ̆ yĕ-
tahe ma mą́hố Cố́marya akayă a tę̣-
kwĭcóbĕ̆ nuôtahe hố.
9 Èthĭ irŏ li-irŏ athĕ̆ tôtǫ́,
“Nę̣ kòdûhố ná nę̣ ki phyé
litalŭyĕ rò caákyă tę̣mę̣mámę̣-
dyă yĕtahe. Mę̣tĕ̆hérò ŭ mẹthyĕ
htuǒhố nę̣ akhu-akhyĕ, thyáphú
kayă tahe ki htwŏhtya Cố́ma-
rya atę̣ nuô nę̣ ihtakạhố èthĭ
ná nę̣thwi rò prę̣lukayă tahehe
dố a o dố kayă pwǫ̨̆tômuǫ̨́, ngǫ́
pwǫ̨̆tôngǫ́, myĕcô pwǫ̨̆¬ tôcô
ná kḗ pwǫ̨̆tôkḗ aklĕ̆ tahenuô, nę̣
ihtakạ pḗ htuǒhố ná Cố́marya.
10 Èthĭ ki mẹ Cố́marya a tę̣phyétę̣-
mẹ agnĕnuô, nę̣ dyéhtwŏhtya hố
èthĭ ná bwídu tahe dố Cố́marya
ahtyĕakḗkŭ hố. Rò èthĭ ki pố́tę̣
dố hekhuyĕ pă.”
11 Yĕtôphuŏrò, vă myáhtye rò vă nḭ́-
huǒ tanémố́khuphú o dố athĭ dố
athĭkŭ rò dyálǒpḗ pă cố́to yĕtahe
angǫ́prạhtya. Rò èthĭ otavạ lahyă
ná khwí khuklyáhtĕ̆ htyalǒ yĕ ná
thḗhtwŏprę̣nuô lwḭ̆duǒ ná muǫ̨prŭ̆-
12 muǫ̨prḗ nuôtahe. Rò èthĭ ḗhtŏ irŏ
shyo lahyă,
“Thímíphú dố ŭ mẹthyĕ lŭ
yĕnuô, a kò nḭ́bèdû taryĕprǫpryạ,
tę̣duzą́htyathĕ̆, tę̣thítę̣phḗ,
tę̣hĕ̆tę̣re, tę̣dyaduzṹnyą́ lŭ, tę̣mę̣-
lĭmẹtakhĕ̆ lŭ, ná tę̣htuthḗhtya dû
lŭ nḭ́¬.”
13 Rò vă nḭ́huǒ lŏ¬ tę̣ dố athḗplò
htwŏprę̣ o nuôtahe dố a o dố mố́khu
tahe bèbè, dố hekhu tahe bèbè, dố
helḗ tahe bèbè, dố htyĕdutavạ alḗ
tahe bèbè, lŏ¬ tę̣bèbyá o dố mố́lḗ

tahenuô bèbè, a irǒhtya rò a hé la-
hyă phúyě,
“Tẹ̀htuthéhtya, tẹ̀mę̣límę̣takhě̀,
tẹ̀dyaduzṹnyą́ ná tẹ̀prǫtẹ̀pryą
nuô a ki o kuǒdû ná kayă dố a
onyăo dố khwí khuklyáhtě htya-
lǒ akhu nuôtôprẹ̀ ná thímíphú
nuôtôduǒ tacṹprẹ̀ talèkré ní⌐.”
14 Théhtwŏprẹ̀ yělwį̰duǒ nuô a hésû,
“Amèn” htuǒrò muǫ̃prŭmuǫ̃prẹ́ ta-
he dángṹlyą rò cóbucóběhtya Có-
marya ná thímíphú nuôtôduǒ.

6

Ŭ Mę̣maryá Tẹ̀mę̣mámę̣dyă Tahe

1 Vă myáhtye thímíphú nuôtôduǒ
caámŏhtya ŭ kléícŭma tẹ̀mátẹ̀dyă
dố thuǒthyótôkuô akle̋yě arẹ́lǒ tô-
kuô rò vă nḭ́huǒ dố théhtwŏprẹ̀ nuô
lwį̰duǒ aklě̀ tôduǒnuô angǫ́prą́htya
thyáná shyelyą nuô rò “hyămǒ” a
2 hé phúnuô. Vă myá rò vă myá-
htye tathíbŭ tôduǒ, rò kayă dố a
sidyá è tôprẹ̀nuô a pṹmanḭ́ klye
tôbè rò ŭ dyé è khuklwǫ̃htě tômě.
Ènuô, athyáná kayă dố a sápẹ́ htuǒ-
hố ŭ tôprẹ̀ nuô. Khŏnyą́rò a si-
dyánḭ́ khyĕthyá tathí rò a htecuố
thyáphú a ki cuǒsápẹ́ khyĕthyá
ŭ nuô.
3 Bí thímíphúyě caámŏhtya tẹ̀má-
tẹ̀dyă nyẹ̃kuôtôkuô akhě̀nuô, vă nḭ́-
huǒ théhtwŏprẹ̀ nyẹ̃duǒ tôduǒ yě-
4 nuô hé, “hyămǒ.” Rò tathílḭ tôduǒ
hyăhte, rò kayă dố a sidyá lŭ tôprẹ̀-
nuô, ŭ dyé lŭ tẹ̀prǫtẹ̀pryą dố a
ki phyéhyă tẹ̀sátẹ̀pą̃ dố hekhuyě.
Rò hekhuphú tahe ki mẹthyě nḭ́dyé
khyĕdû lŭ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀. Htuǒto ŭ
dyé lŭ nédu⌐ tôbè.
5 Htuǒrò thímíphú nuôtôduǒ ca-
ámŏhtya tẹ̀mátẹ̀dyă thuǒkuôtôkuô
dố ŭ mẹma ènuô, rò vă nḭ́huǒ
théhtwŏprẹ̀ thuǒduǒ nuôtôduǒ hé,
“hyămǒ” a hé phúnuô. Vă myá rò
vă myáhtye tathílǫ̀ tôduǒ rò kayă
dố a sidyá lŭ tôprẹ̀nuô a o nḭ́dyé
6 ná cácúlè dố a takhukŭ. Vă nḭ́huǒ
dố théhtwŏprẹ̀ yělwį̰duǒ aklě̀ nuô,
a cô ná ngǫ́prą́htya tôcô, rò a hé,
“Ryą́tẹ̀ tônyě⌐ mǫ̃hé nuô, a nḭ́ pré
akhwókè buǒkŭlă tôbě pré, mą́torò
buǒbalḭ thuǒbě pré. Rò mẹpyékyă
tă olivahtyě ná thòbĭthèhtyězą̃ nuô
tămẹ́ ní⌐.”
7 Htuǒrò thímíphú nuôtôduǒ ca-
ámŏhtya tẹ̀mátẹ̀dyă lwḭ̃kuôtôkuô
dố ŭ mẹma ènuô rò vă nḭ́huǒ
théhtwŏprẹ̀ lwį̰duǒ nuôtôduǒ hé,
8 “hyămǒ” a hé phúnuô. Vă myá rò
vă myáhtye tathí byăbŭlě̀ tôduǒ. Rò
kayă dố a sidyá è tôprẹ̀nuô ŭ é lŭ-
mwḭ ná tẹthyě. Rò Luǫ̃kẹ́nédǒ krwŏ-
tatò kuǒ lŭkhyě. Ŭ dyé èthĭ ataryě-
shyosǒ dố a ki mẹpyékyă hekhu lwḭ̃-
pwítôpwí pă. Phúnuôrò a ki mẹthyě
ŭ ná tẹ̀sátẹ̀pą̃, tẹ̀ovį̰okǒ, tẹ̀swítẹ̀sě
ná tẹ̀mį̰tẹ̀myą́ tahe pă.

Buǒbalḭ (6:6)

9 Htuǒrò thímíphú nuôtôduǒ caámŏhtya tẹ̈mátẹ̈dyă dố ŭ mẹma è
nyăkuôtôkuô. Vă myáhtye kayă
dố a hésodônyă pẹ́ ŭ ná Cốmarya alăangọ́, htuǒto a khyáathế
cốcốtẹ̈tẹ̈, rò ŭ mẹthyĕhtuǒhố èthĭ
tahenuô, vă myáhtye èthĭ thếhtwŏ-
10 prẹ̈ tahe odố tẹ̈lŭrẹ́ alẹ́ nuô. Èthĭ
ếhtŏhtya shyo lahyă angọ́, “Bya-
cè dố a cyáẹ̈tẹ̈lǒ rò a săsĕ, acóatẹ
tôprẹ̈, prẹ̈luhekhuphú dố a mẹthyĕ
pẹ̈ yĕtahenuô, nẹ̈ ki cirya èthĭ, nẹ̈ ki
11 mẹ̈lyẹ̈ kẹ̈khyĕ èthĭ bíkhĕtĕ pă?” Ŭ
dyé èthĭ cẹ̈cwọ̈bŭ pwẹ̈̆ tôprẹ̈, htuǒ-
rò ŭ hé èthĭ ná èthĭ ki okuố tabế-
thếprá pọ́ taplọ̈phú. Rò èthĭ ki okuố
tuọ́dố ŭ mẹthyĕ băhtya hố èthĭ akhŏ
prẹ̈mẹtẹ̈phú tahe ná apuọ́vyẹ́ dố a
zṹenyẹ́etẹ̈ tahe phú ŭ mẹthyĕhtuǒ-
hố èthĭ nuô pă.
12 Vă myá rò, vă myáhtye thí-
míphú nuôtôduǒ caámŏhtya tẹ̈-
mátẹ̈dyă akuô thuǒthyó yĕtôkuô.
Yĕtôphuǒrò, tanéhtódĭ shyonyacó,
tamọ́ khíkyă thyáná ikẹ̈ taprú lọ̈
tôpṹ nuô, htuǒrò lẽ rò alị̈ kathwíkyă
13 thyáná thwi nuô cố. Sè tahe latăprọ̈
lǒ dố hekhu thyáná kẹ́lathếdu hyă
rò kadwíthè dố amĭ hí to tahe lată
14 thyĕlǒ dố hekhu nuô. Mốlẹ̈ nuô a la-
mẹ́kyă thyáná ŭ talŭ dwókyă litaklŭ
nuô. So pwẹ̈̆tômĕ ná klṹ pwẹ̈̆tôklṹ
nuô, a thốthṹ cuốkyă lǒ ná akhălẹ́.
15 Bínuôkhẽ pănuô, hekhu khwí
tahe, prẹ̈pốtarítẹ̈ tahe ná klyĕ khu-
klốdu tahe ná prẹ̈duzẹ́ahtyathẽ tahe
ná prẹ̈hẽshyoresŏ tahe, htuǒrò lǒ¬
cṹ tahenuô bèbè, lǒ¬ prẹ̈ nị́bè tẹ̈-
pală thĭ tahenuô bèbè, a cuố owó-
obí nị́dyé lahyă anẹ́ dố krŏkŭ, dố
lọ̈plĭlọ̈plè dố a o dố lạklĕsoklĕ nuô-
16 tahe pă. Èthĭ ếhtŏhtya lahyă sotahe
ná lọ̈tahe rò a hé lahyă, “Latăprọ̈
dố pẹ̈lọ yĕ rò latăprọ̈ uốbí pẹ́kyă
pẹ̈ ná prẹ̈ dố a onyăo dố khwí khu-
klyáhtĕ htyalǒ akhu nuôtôprẹ̈ amè-
thè ná thímíphú a tẹ̈thếplòdu pẹ̈ yĕ-
17 nuô¬. Mẹtĕhérò, mọ̈nyĕmọ̈thĕ hyă-
tuọ́hố dố Cốmarya ná thímíphú ki
cirya ŭ pwẹ̈̆¬ tôprẹ̈hố, ŭpĕ tôprẹ̈
kírẹ́ khyábế păpĕ?”

7

Israel Akayă Aprẹ̈ Tôthĭ Lwị̈thố Ná Lwị̈rí

1 Tẹ̈mẹ-anẹ́ phúyĕ htuǒrò hekhuyĕ
bèbè, htyĕdutavạ yĕtahe bèbè, thò-
mọ́ tahe bèbè, thyáphú kẹ́lathế hyă-
bè tă èthĭ tămẹ́ nuô, vă myáhtye ta-
néphú thếlwị̈ ihtòo lahyă dố hekhu
lwị̈nẹ́ rò a mẹtăṭṹ sûkyălǒ kẹ́lathế
2 klyá. Vă myáhtye tanéphú dố aruô-
tôprẹ̈ o dố cíhte tôkyĕ hyă rò a phyé-
hyănị́ Byacè Cốmarya dố a htwŏprẹ̈
yĕtôprẹ̈ a tẹ̈mátẹ̈dyă tôkuô. Htuǒrò
a cyẹ́pryẹ̈ ếhtŏhtya tanéphú yĕthế-
lwị̈ dố Cốmarya dyé htuǒhố èthĭ atẹ̈-
prọtẹ̈pryạdố a ki mẹpyékyă hekhu
3 ná htyĕdutavạ yĕtahe. Tanéphú yĕ-
tôprẹ̈ hé, “Bí pẹ̈ mẹmámẹdyă htuǒ
tyahí Byacè Cốmarya a prẹ̈mẹtẹ̈phú
yĕtahe ná tẹ̈mátẹ̈dyă dố a mạhtélọ
híto nuô, hekhu bèbè, htyĕdutavạ
bèbè, thòmọ́vèbŏ bèbè, tŏbè mẹpyẹ́-
4 mẹsĕ nị́hí èthĭ tôcô¬ to.” Rò ŭ héso
vă ná kayă dố ŭ mẹmá è ná Cốmarya
a tẹ̈mátẹ̈dyă dố a mạhtélọ tahenuô,
a o aprẹ̈ tôthĭ lwị̈thố ná lwị̈rí. Èthĭ
tahe ma mạ́hố lǒ Israelphú shyényẹ̈-
muọ́ yĕtahe hố.
5 Dố Juda tômuọ̈tôcô aklĕ nuôma
aprẹ̈ tôthố ná nyẹ̈rí,

Dố Reube tômuǫ̈tôcô aklě
nuôma tôthố ná nyẹ̈rí,
Dố Gad tômuǫ̈tôcô aklě nuôma
tôthố ná nyẹ̈rí,
6 Dố Asher tômuǫ̈tôcô aklě
nuôma tôthố ná nyẹ̈rí,
Dố Naphtali tômuǫ̈tôcô aklě
nuôma tôthố ná nyẹ̈rí,
Dố Manasseh tômuǫ̈tôcô aklě
nuôma tôthố ná nyẹ̈rí,
7 Dố Simeonè tômuǫ̈tôcô aklě
nuôma tôthố ná nyẹ̈rí,
Dố Levi tômuǫ̈tôcô aklě nuôma
tôthố ná nyẹ̈rí,
Dố Isachar tômuǫ̈tôcô aklě
nuôma tôthố ná nyẹ̈rí,
8 Dố Zebulu tômuǫ̈tôcô aklě
nuôma tôthố ná nyẹ̈rí,
Dố Joseph tômuǫ̈tôcô aklě
nuôma tôthố ná nyẹ̈rí
Ná dố Benjamino tômuǫ̈tôcô
aklě nuôma aprẹ̈ tôthố ná nyẹ̈rí.

Kayă Bémụdu Tômụ

9 Tẹ̈mẹ̣-anẹ́ phúyě htuǒrò vă myá-
htye kayă orǫ́oé nyacố tômụ rò ŭ
dyá lǒpẹ́ èthĭ tôprẹ̈¬ to. Èthĭ o
dố myĕcô pwǫ̈tôcô, klwĭlyă
pwǫ̈tômuǫ́, kayă pwǫ̈tômụ, ná ngǫ́
pwǫ̈¬ tôcô hyă rò èthĭ hyăkahtòo
dố thímíphú ná akhwí khuklyá-
htě htyalǒ anyĕhyă. Htuǒrò èthĭ
kŭthyáhtyanị́ cạcwọbŭhtŭ rò pṹ-
10 manị́ lahyă kanǒduphyă tahe. Èthĭ
cyẹ́pryẹ́ éhtŏ rò a hé,
"Tṹpré pẹ̀ Cómarya dố a onyăo
dố khwí khuklyáhtě htyalǒ alọ
nuô tôprẹ̈ ná thímíphú nuôtôduǒ
mẹlwóhteka pẹ̀ pré."
11 Lǒ¬ tanémókhuphú tahe kahtòo
tavạ lǒplĭ ná khwí khuklyáhtě htya-
lǒ yě ná muǫ́prŭmuǫ́prẹ́ nuôtahe
ná théhtwŏprẹ̈ nuô lwĭ̈duǒ. Bínuô-
akhě èthĭ dángṹlyạ lǒplĭ dố khwí
khuklyáhtě htyalǒ anyĕhyă rò cố-
12 bucóbĕhtya lahyă Cómarya. Rò a
hé lahyă,
"Amèn, tẹ̈htuthéhtya,
tẹ̈lĭtẹ̈takhě, tẹ̈thítẹ̈phé,
tẹ̈hébwíhétaryě, tẹ̈bezṹbenyạ́,
tẹ̈prọtẹ̈pryạ, ná tẹ̈hĕtẹ̈re tahenuô,
pẹ̀ Byacè Cómarya ki nị́bè dû
tacṹprẹ̈ talèkré ní¬ Amèn."
13 Htuǒrò dố muǫ́prŭmuǫ́prẹ́ nuô-
tahe aklě tôprẹ̈nuô a sudyă vă,
"Kayă dố a kŭthyá cạcwọbŭhtŭ yĕ-
tahe nuôma ŭpě? Èthĭ ma a o
bítě hyă?"
14 "Thárádu, vă thégněto, nẹ̀ thégně
pré," vă hésû è phúnuô.
Rò è hésû vă, "Èthĭ tahe nuôma
kayă dố a cuố talwóbé htuǒhố tẹ̈-
mẹcyẹ̈mẹcṹ dố a taròthé théisě yĕ-
tôcônuô hố. Èthĭ ishuôplĭ htuǒhố
a cạcwọhtŭ yĕtahe hố, htuǒrò a
mẹbŭ htuǒhố ná thímíphú nuôtô-
15 duǒ athwi hố. Phúnuô akhu-akhyě,
Èthĭ kahtòo nị́bĕhố dố Cómarya akhwí khuklyáhtě htyalǒ anyĕhyă hố rò èthĭ mẹ hố lŭ tẹ̈mẹ mǫ́khíkhí, mǫ́sĕklĕklě dố tẹ̈lŭtyă hŏkŭ nuô hố. Prẹ̀ dố a onyăo dố khwí a khuklyáhtě htyalǒ alọ yĕtôprẹ̈nuô, a ki okuǒ ná èthĭ rò a ki takótakẹ̀ nị́dyé
16 èthĭ pă. Théethéŏ pă tôphuố¬ to. Tamǫ́ sábè pă èthĭ tôphuố¬ to. A khyábènó pă tẹ̈akṹalwó to.
17 Mẹtĕhérò thímíphú o dố khwí khuklyáhtě htyalǒ aklămĕkŭ nuô-tôduǒ ki kyẹ̈ èthĭ rò a ki thŭcuố èthĭ dố htyě dố a dyé èthĭ thé-

htwǒprẹ̀ a htyěhtekhu tahe a o
pă. Htuǒrò Cómarya ki htûthŭ-
kyă pẹ́ èthĭ mèthèhtyě pwǒ̰tômé
có pă.”

8

**Tẹ̀mẹma Tẹ̀mátẹ̀dyă Akuô
Thuǒthyótôkuô Yětôkuô**

1 Bí thímíphú caámŏ tẹ̀mẹma a tẹ̀-
mátẹ̀dyă akuô thuǒthyótôkuô yětô-
kuô akhě̀, dó mókhu nuô, tẹ̀thuôtẹ̀-
krě ohtya nyẹ̀ rare tavĭtavạ có míní
thuǒshyě bínuô có.
2 Bínuôakhě̀ vă myáhtye tanéphú
thuǒthyótôprẹ̀ dó a mẹ Cómarya
atẹ̀mẹ rò a kahtò o dó lŭnyě-
hyă pwǒ̰ ̶ tôphuó, rò ŭ dyé èthĭ
kwọ thuǒthyótômě.
3 Rò tanéphú aruôtôprẹ̀ dó a pṹma
nḭ́dyé dĭběhtětaě dó ŭ lḛ́isûǔhtya
ná tẹ̀nuộmṹ yětôprẹ̀nuô, a hyăka-
htòo bí tẹ̀lŭrḛ́ akhăshyé nuô. Ŭ dyé
ényacó lŭ tẹ̀nuộmṹ tahe dó a ki
sunuǒbă tṹ pẹ́ ná Cómarya aka-
yă săsě̀ lǒ̰ ̶ plĭ tahe a tẹ̀kwĭcóbě̀.
Htuǒrò a ki lŭhtya yětahe dó tẹ̀-
lŭrḛ́htě̀ alọ. Tẹ̀lŭrḛ́htě̀ yěnuôma a
o dó khwí a khuklyáhtě̀ htyalǒ
4 anyěhyă nuô. Tẹ̀nuộmṹ akhuô yě-
nuô ná kayăsăsě̀ tahe a tẹ̀kwĭcó-
bě̀ tahenuô, a o dó mókhutanéphú
yětôprẹ̀ a takhukŭ rò a khuôhtya
5 rọ́lŭ dó Cómarya a o. Phúnuôhtuǒ-
rò tanéphú yětôprẹ̀nuô, a phyé mi-
klwó dó tẹ̀lŭrḛ́yě alọ rò a sunuǒ-
bă dó lḛ́isûǔ tẹ̀nuộmṹ a dĭběhtětaě
yě akŭ nuô. Yětôphuórò a hátặ dó
hekhu rò shyelyạ, mókrṍ̰mónguṍ,
shyelḭbó htuǒrò tanéhtódĭ ohtwǒ-
htya dó hekhuyě.

Kwọtahe

6 Bínuôakhě̀ tanéphú thuǒthyótô-
prẹ̀. Dó a pṹmanḭ́dyé ná akwọ thuǒ-
thyótômě yětahenuô o taritaryă one
lahyă anḛ́ dó a ki uóhtya akwọ tahe.
7 Bí tanéphú arḛ́ló tôprẹ̀ uóhtya
akwọ akhě̀nuô, ŭ cyẹ̀tặ takrṹthè.
Htuǒrò ŭ hátặ thwi dó a sĭlyặ ná mi
dó hekhuyě. Yětôphuórò mi ŭlǒkyă
hekhuyě thuǒpwítôpwí, thòmṍ tahe
thuǒpwítôpwí, htuǒrò a ŭ lǒplĭ có
mḭmṍ ná thòtṍ̰mṍ lǒ̰ ̶ plĭcó.
8 Phúnuôhtuǒrò bí tanéphú nyẹ̀-
prẹ̀ tôprẹ̀ uóhtya akwọ akhě̀nuô,
tẹ̀tôcô dó athyáná miŭ̆kyặ ra-
htŏhtya sodu tômě yěnuô ŭ vĭtặ
è dó htyědutavạkŭ. Htyědutа-
vạ thuǒpwítôpwí nuô a htwŏhtya
9 lǒplĭ thwi. Tẹ̀phútẹ̀lyẹ o dó htyě-
dutavạkŭ tahenuô, a thyěkyă
thuǒpwítôpwí, htuǒrò thòklyědu
pyékyă thuǒpwítôpwí.
10 Htuǒrò tanéphú thuǒprẹ̀ tôprẹ̀ uó-
htya akwọ akhě̀nuô, sèdu tômě dó
a lĭtakhě̀ thyácóná mikǒ yětômě
o dó mólḛ̀ lata̰ rò a lata̰nuǒ dó
lyặmuṍ tahe akŭ thuǒpwítôpwí, a
lata̰nuǒ dó htyěhtekhu tahe akŭ
11 thuǒpwítôpwí. Rò sè yětômě nuô,
amwḭ ná “Phŏkhèmṍ,” rò htyě khè-
kyă lǒ thuǒpwítôpwí. Kayă ŏ lahyă
htyěkhèyě akhu-akhyě a thyě élă.
12 Bí tanéphú lwḭ̆prẹ̀ tôprẹ̀ uóhtya
akwọ akhě̀nuô, tamṍ, lě̀, sè thĭ
tahenuô, a pyékyă thuǒpwítôpwí.
Atẹ̀lĭ takhòtakhě̀ tahenuô, a lamḛ́-
kyă thuǒpwítôpwí. Mṍsěklě̀ khíkyă
thuǒpwítôpwí, rò mṍkhí akhě̀nuô,
lě̀, sè tahe a khíkyă thuǒpwítôpwí.
13 Bínuôakhě̀ vă myáhtye la̰bŭdu
tôbè zuọ dó mólḛ̀ rò vă nḭ́huǒ

aprạhtya, “Tanéphú dố aruô nuô
thếthuǒ kírẹ́ uốhtya hố akwọ akhu-
akhyě, lǒ⌒ kayă o dố hekhunẹ́khu
yětahe ki o ná tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cû, tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cû,
tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cû,” a prạhtya phúnuô.

9

1 Phúnuôhtuǒrò bí tanéphú nyặ̀-
prẹ̀ tôprẹ̀ uốhtya akwọ akhẽnuô,
vă myáhtye sè tômě latặ̀ o htuǒhố
dố hekhu yě rò ŭ dyé sè yětômě
ná krǒkŭdu krǒkŭzặ̀ tôkŭ athốhti.
2 Sèyě tômě bámŏ krǒkŭdu krǒkŭzặ̀
yětôkŭ rò mikhuôhtya dố akŭ rò a
thyácốná mikhuôhtya dố mipọdu-
kŭ nuô cố. Mi yŏ khuôhtya akhu-
akhyě, tamọ́ ma akhíkhí, mốlẹ̀ ma
3 a khíkyă lǒplĭcố. Takĭ tahe o dố
mikhuôklẽ zuộhte rò a zuộhte tặ̀lǒ
dố hekhu rò ŭ dyé èthĭ atẹ̀prọpryạ
shyosǒ dố a ki ạryặ̀ ŭ, rò a ki ryặ̀
thyácốná dámẹ̀ dố hekhuyě tahe a
4 ạryặ̀ ŭ nuô cố pă. Ŭ héone èthĭ ná
a bè mẹpyénḭ́ mḭmọ́ tahe to, thòtộ-
mọ́ thíthuǒ tahe to, thòmọ́vèbŏ thĭ-
tahe taki⌒ to. Èthĭ bè ạ prếtŭ kayă
dố a o nḭ́dyé kuǒná Cómarya atẹ̀mẹ-
mámẹdyă dố a mặ̀htélọ to nuôtahe
5 pré. Takĭ yětahenuô, ŭ hé o èthĭ dố
a bè mẹthyěnḭ́ kayă yětahe to ma-
nárò nyặ̀lẽ akŭnuô, ŭ nǒmẹswícyẹ̀
mẹswícû èthĭ ná kayă yětahe. Tẹ̀-
mẹcyẹ̀mẹcû ŭ yěnuô, ạryặ̀sẽ thyá-
6 cốná dámẹ̀ ạ nuô. Yěnyặ̀lẽ akŭnuô,
kayă yětahe ki myápṵ̀ tẹthyě tadṵ́rò
a myáhtye to. Èthĭ thézṵ̂ thyě tadṵ́-
rò tẹthyě amuộphẽ ki klya taphăkyă
èthĭ khălẹ́ pă.

7 Takĭ tahenuô athyáná tathí tahe
dố a o taritaryă anẹ́ dố a ki
sátẹ̀ agně nuô. Dố èthĭ khuklốlọ
nuô a cô ná a klwộnḭ́ khuklwộ-
htẽ nuô, htuǒrò èthĭ mèthè nuô,
8 a cô ná kayă mèthè. Èthĭ khu-
luộ nuô, athyáná prẹ̀mò tahe akhu-
luộ rò akhukhyě nuô athyáná ăyă-
9 thĭ tahe akhukhyě. Dố èthĭ taŏlọ
nuô a cô ná a thyánḭ́ cạtộhtẽ rò a
plyạ́ adánuô aprạ kaǒkathya thyá-
cốná ŭ htyasá tẹ̀sá rò ŭ vệpạ́ prạ-
rṵ́prạtéhtya énḭ́ tathílọ́ tahe nuô
10 cố. Akhămḭ́ nuô, a thyácốná dámẹ̀-
nuô rò a ạryặ̀ thyácốná dámẹ̀nuô
cốcố. Akhămḭ́ yěnuô, a o ná atẹ̀-
ryặ̀ shyosǒ dố a ki ạcyẹ̀ ạcû ŭ nyặ̀-
11 lẽ akŭ pă. Khwí dố a pố èthĭnuô
a otôprẹ̀. È ma tanéphú tôprẹ̀ dố a
pố krǒkŭdu krǒkŭzặ̀ yětôkŭ nuôtô-
prẹ̀ hố. Hebreo angọ́ nuôma amwḭ
ná Abaddon rò Greek angọ́ nuôma,
a hé ná Apollyona.*
12 Tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cû arẹ́lố tôcô nuôma, a ta-
lwókyă htuǒhố. Yětôcô htuǒpă ma
tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cû ki hyă pọ́ nyẹ̀cô pă.
13 Bí tanéphú aprẹ̀ thuǒthyó nuôtô-
prẹ̀ uốhtya akwọ akhẽnuô, vă nḭ́huǒ
ngọ́prạhtya dố tẹ̀lŭrệhtẽ anọ̀ lwḭ̂-
bŏ akŭ dố a o dố Cómarya anyě-
14 hyă nuôtôkhu. Ngọ́ hétặ̀lyạ tané-
phú aprẹ̀ thuǒthyó dố a pṵ́ma-onḭ́
kwọ nuôtôprẹ̀, “Plwŏhtecuố tané-
phú nuôthếlwḭ dố ŭ cǒklọma èthĭ dố
15 lyặ̀muộdu Euphrate akŭnuô.” Ta-
néphú aprẹ̀ thuǒthyó yětôprẹ̀nuô,
a cuố plwŏhtekyă tanéphú yěthế-
lwḭ rò èthĭ yěnuô, ŭ taritaryă one
khódû èthĭ dố a ki mẹthyě tŏtṵ́-

9:11 Angọ́lasá ma prẹ̀mẹpyé tẹ̀.

kyă prẹ̈lu hekhuphú thuŏpwítôpwí
bí tômŭ akŭ, tônyĕ akŭ, tôlĕ akŭ ná
16 tôna akŭ yĕnuô pă. Klyĕ dố a sidyá
tathí tahe a oé cố bá⌒ tĕnuô, vă nḭ́-
huŏ ŭ hésopẹ́ vă ná a o cố athĭ nyẹ̈-
rí cố.
17 Dố vă tẹ̈myáhtyelwó one akŭyĕ-
nuô vă myáhtye tathí tahe ná prẹ̈-
sidyá lŭ tahe. Èthĭ thyá lahyă cạtọ̈-
hté tahe dố alḭ thyácố́ná mi, rò a
taphèlọ̀, htuŏrò a byă thyácố́ná ya-
thúbyă dố ŭ é ná salapha nuô cố.
Tathí yĕtahe akhuklố nuô, athyá-
ná ăyăthĭ khuklố rò dố tathí yĕ-
tahe akyặkŭ nuô, mi ná mikhuô
tahe ná yathúbyă salapha hte lŏplĭ.
18 Mikyặhte, mikhuôhte, yathúbyă hte
dố tathí yĕtahe akyặkŭ. Dố tẹ̈yĕ-
thuŏcô mẹcyẹ̈mẹcṵ ŭ akhu-akhyĕ,
19 kayă thyĕ thuŏpwítôpwí. Mẹtĕhé-
rò tathí tahe a tẹ̈prọpryạshyosŏ
dố a ki mẹsĕŭ nuô, a o dố èthĭ
kyặkŭ ná akhămḭ́ alọnuô. Akhă-
mḭ́ tahenuô a khuklố́o rò akhă-
mḭ́ yĕtahenuô, athyáná rṵ khuklố,
rò a mẹswímẹsĕ lŏplĭ ŭ ná akhă-
mḭ́ yĕtahe.
20 Kayă dố a olwókyă ná tẹ̈mẹ̈-
cyẹ̈mẹcṵ atẹ̈ thyĕrặthyĕdwŏ yĕta-
henuô, a mẹ plehyă tadû nḭ́dyépă a
tẹ̈mŭmyặricyạ́ nuôtahe. A zạ nḭ́ pẹ́
lahyă anẹ́ to. Èthĭ cố́bĕ tadûpă la-
hyă khĭnékhĭnŏ, prẹ̈zọ dố ŭ mẹ́ná
htĕ, ŭ mẹ́ná rŭ, ŭ mẹ́ná talĭ ná lọ̈
ná thò dố a myáhtyecyặto, htuŏrò
a nḭ́huŏ cyặto, a cuŏcyặto nuôtahe.
21 Htuŏto èthĭ atẹ̈mẹthyĕ prẹ̈lukayă,
atẹ̈mẹ khĭné Thárá e ŭzọ tahe, a tẹ̈-
cuŏthû prẹ̈mòprẹ̈khŭ ná a tẹ̈ehuô-
ehí tahenuô, a zạ nḭ́dûkuŏ pă anẹ́ tô-
phuố⌒ to.

10

Tanéphú Ná Litalŭphú Tôklŭ

1 Phúnuôhtuŏrò vă myáhtye tané-
phú a hĕshyoresŏ dố aruô tôprẹ̈
odố mố́khu hyălyạ. A kŭthyá htya-
nḭ́ ólụọ̈ rò htyĕlamọ̈sá o dố lŭ
khuklố́khu. A mèthènuô athyáná
tamọ̈ rò a khăduônuô athyáná miŭ
2 lḭkathwí hihtû nuô. Dố a takhukŭ
nuô, a pṵomanḭ́ litalŭphú dố ŭ bámŏ
one hố lŭ tôklŭ. Akhăduô cố́htwó
tôkhónuô a khĕtặ dố htyĕdutavạ
akhu, rò dố cố́ci tôkhónuô a khĕ-
3 tặ dố khŏlŏkhu. Rò a éhtŏ prạhtya-
shyo thyácố́ná ăyăthĭ tahe kọ̈tangẹ̈
nuô. Bí a éhtŏhtya htuŏnuô, shye-
4 lyạ sûpẹ́ lŭ thuŏthyótôhû. Bí shye-
lyạ htuŏ thuŏthyótôhû akhĕnuô, vă
kírẹ́ rămákyă tadṵ́rò vă nḭ́huŏ ngọ̈-
prạhtya dố mố́khu rò a hé, “Beuŏ-
bebíkyă shyelyạ hésoluŏ kạkhyĕsû
nẹ̈ thuŏthyó tôhû yĕnuô. Rămá tă
è tămẹ́.”
5 Bínuôakhĕ vă myáhtye tanéphú
dố a kahtòo dố htyĕdutavạ akhu ná
khŏlŏkhu tôprẹ̈nuô a zọ̈htya atakhu
6 cố́htwó dố mố́khu. Rò a byălyạnḭ́
anẹ́ ná Cố́marya dố a htwŏprẹ̈ ta-
cṵprẹ̈ talèkré rò a byályạ mố́khu,
hekhu, htyĕdutavạ ná tẹ̈lŏ⌒ plĭ o dố
akŭ yĕnuô tôprẹ̈ amwḭ. Htuŏrò ta-
néphú yĕtôprẹ̈nuô a hé, “Tẹ̈yĕtahe
ki htwŏhtya pă nuô anyẹ̈pă nátohố.
7 Shyé⌒ tanéphú aprẹ̈ thuŏthyótôprẹ̈
yĕtôprẹ̈ ki uŏhtya akwọ akhĕpănuô,
Cố́marya ki mẹlố́băhtya atẹ̈ tarita-
ryă one tẹ̈acố́azặ phú a héso htuŏhố
alulé prẹ̈prọ tahe nuô pă.”
8 Ngọ̈prạhtya dố vă nḭ́huŏ htuŏ-
hố dố mố́khu yĕtahenuô, a hébètặ

khyĕthyá vă rò a hé vă phúyĕ, “Cuǒ-
phyé litalŭ dǒ ŭ bámŏ one htuǒhǒ
dǒ tanéphú dǒ a kahtòo dǒ htyĕdu-
tavạ akhu ná khŏlŏkhu nuôtôprẹ̀ a
takhukŭ nuô.”
9 Rò vă cuǒ dǒ tanéphú nuôtôprẹ̀ a
o rò vă kwĭ è litalŭphú nuôtôklŭ. Rò
a hé vă, “Phyé rò e è ní⌒. Dǒ nẹ̀ hǒ-
kŭnuô a ki khè pă tadŭ́rò dǒ nẹ̀ kyặ̆-
kŭnuô a ki sŭ̌ thyáná vyáhtyĕ nuô
10 pă.” Vă phyénḭ́ litalŭphú dǒ a takhu-
kŭ yĕ rò vă e. Vă e rò dǒ vă kyặ̆-
kŭ nuô, asŭ̌ thyáná vyáhtyĕ tadŭ́rò
bí vă píklŭnuǒ htuǒhǒ è akhĕ̌ nuô,
11 akhè hyă dǒ vă̆hǒkŭ. Phúnuôhtuǒrò
ŭ hé vă, “Nẹ̀ bè hépro one khyĕthyá
pẹ́ kayă ép̀rẹ̀, myĕcô écô, prẹ̀hébè
khólŭ ngọ́ écô ná khwícóphya ép̀rẹ̀
yĕtahe ari-akyă ní⌒.”

11

Prẹ̀khyáthẽ́ Thẽ́nyẹ̀

1 Bínuôakhĕ̌ ŭ dyé vă pọ̆mọ́ dǒ
athyáná lẹ́tĕ iplí tôbŏ rò ŭ hé vă,
“Cuǒtĕmyá Cǒmarya tẹ̀lŭhŏdu ná
tẹ̀lŭrẹ́ nuô, htuǒrò dyámyá kayă dǒ
a cǒbucǒbĕ̌htya bí tẹ̀lŭhŏdu akŭnuô
2 tahe. Manárò dǒ tẹ̀lŭhŏdu aklǒ̆ lọta-
rẽ́kŭ nuô tĕmyá tuọ́ tă è tăme̍ ní⌒,
mẹtĕhérò ŭ dyétặ htuǒhǒ è dǒ Juda-
phú mặto tahe a takhukŭ hǒ. Èthĭ ki
htyakhĕ̌ zḭ́lǒ̆ vḭ̆săsĕ̌ yĕtôvḭ̆ nuô lwḭ̆-
3 shyĕ ná nyẹ̍lĕ̌ akŭ pă. Vă kayă dǒ a
ki khyáthẽ́yĕ thẽ́nyẹ̀ nuô, vă ki dyé
èthĭ tẹ̀prọtẹ̀pryạ pă. Èthĭ ki kŭ̆thyá-
htya hyebǒcạbǒ taprú tahe pă. Èthĭ
ki hépro one pẹ́ ŭ ná Cǒmarya tẹ̀ri-
tẹ̀kyă pă rò a ki onyẹ̀ amọ̆nyĕ tôrí
4 ná nyẹ̍zẹ̀ ná shyĕthuǒthyó pă.” Prẹ̀-
khyáthẽ́ thẽ́nyẹ̍yĕ nuôma a thyáhǒ
ná olivamọ́ nyẹ̍mọ́ ná mikǒ̆ nyẹ̍mĕ
dǒ a ihtòo dǒ Cǒmarya dǒ a pǒ he-
5 khu yĕtôprẹ̀ anyĕhyă nuô hǒ. Kayă
tôprẹ̀prẹ̀ ki pŭ̆ mẹpyặ́mẹsẹ̌ èthĭ hé-
nuô mi hte dǒ èthĭ kyặ̆kŭ, rò a ŭ̆kyă
lǒ̆ kayă dǒ a thẽ́hte lŭ tahe. Rò kayă
tôprẹ̀prẹ̀ dǒ a kírẹ́ mẹpyặ́mẹsẹ̌ èthĭ
hénuô a ki mẹthyĕkyă èthĭ phúnuô
6 pă. Bí èthĭ hépro one pẹ́ ŭ ná Cǒma-
rya alặ̆angọ́ akhĕ̌nuô, thyáphú kẹ́ ki
cŭ̆ tă taki⌒ mẹ́ nuôrò, èthĭ o ná a tẹ̀-
prọtẹ̀pryạ dǒ a mẹbíkyăcyặ́ mǒkhu
akadă pă. Htuǒto a tẹ̀prọtẹ̀pryạ opă
ná a ki mẹhtwŏhtya htyĕyĕnuô ná
thwi nuôma a mẹ cyặ́cyặ́. Htuǒto a
tẹ̀prọtẹ̀pryạ opă ná a ki thẽ́zŭ́ nǒ̆-
htwŏhtya tamŏmŏ kẹ́rặ́kẹ́dwŏ thĭ-
tahe hénuô, a mŭ̆tặ hekhu rò a mẹ-
htwŏhtya nuôma, a mẹ cyặ́cyặ́ pré.
7 Bí èthĭ khyáhtuǒhǒ athẽ́ akhĕ̌nuô,
tẹ̀mḭtẹ̀myặ́ tôduǒ o dǒ krǒ̆kŭdu krǒ̆-
kŭzặ rò a hyăhtya pă. A ki hyăhtya
sásû èthĭ yĕthẽ́nyẹ̀ pă. A ki mẹpẹ́
èthĭ yĕthẽ́nyẹ̀ rò mẹthyĕkyă èthĭ pă.
8 A mẹthyĕ htuǒ èthĭ rò ŭ dyalyạ èthĭ
anẹ́klọ́ bí vḭ̆du nuôtôvḭ̆ a klyádĕ̌kŭ
nuô pă. Vḭ̆nuô tôvḭ̆ mamặ vḭ́ dǒ ŭ
lẹ́mẹthyĕ a Byacè dǒ krusulọ nuô-
tôpho hǒ. Vḭ̆yĕ tôvḭ̆ nuôma ŭ é lŭ
ná tẹ̀ dǒ ŭ lẹ́myábŭ̆myámá kyă kuǒ-
dû vḭ̆ Sodom tomaná Egypt kẹ́ nuô
9 pré. Pwọ̆tôkẹ́, pwọ̆tômyĕ, pwọ̆tôcô,
pwọ̆tôngọ́, ná pwọ̆tômuọ́ ki myá-
lǒ̆ èthĭ nẹ́klọ́yĕ pă rò ŭ iluǒ èthĭ
to. Ŭ nǒdya-o èthĭ phúnuô thuǒnyĕ
10 ná tôkwonyĕ pă. Dǒ èthĭ yĕthẽ́nyẹ̀
thyĕ akhu-akhyĕ, kayă o dǒ hekhu-
yĕ pwọ̆⌒ tôprẹ̀ ki thẽ́krŭ̆thẽ́lǒ̆ lǒ̆plĭ
cǒ pă. Èthĭ ki mẹpwĕ̌mẹla rò a ki
thŭcuǒ pẹ́ lŭ shyĕzŭ́ tôprẹ̀ ná tôprẹ̀
pă, mẹtĕhérò prẹ̀prọ yĕthẽ́nyẹ̀ nuô

a yǒ mẹ-ohtwǒhtya é pẹ́ èthĭ tẹ̈cyẹ̈-
tẹ̈cû rò prẹ̈lu hekhuphú tahe khyá-
bèlǒ akhu-akhyě, a thyě pẹ́ èthĭ rò a
thékrû̱thélǒ lǒplĭ có.
11 Manárò bí thuǒnyě ná tôkwo-
nyě băhtyahó nuô, théhtwǒprẹ̈ o
dó Cómarya a o yěnuô, a hyă-
lyạ nuǒ dó èthĭkŭ rò èthĭ ihtò-
htwǒprẹ̈ khyěthyá. Rò kayă pwǒ¬
prẹ̈ dó a myáhtye èthĭ ihtòkhyě
yětahenuô, a taròthé théisě lǒplĭ
12 có. Phúnuôhtuǒrò prẹ̈khyáthé yě-
thényẹ̈ nı̱́huǒ ngǫ́prạhtya dó mǒkhu
rò a hé èthĭ, “Hyăhtya lahyă dóyě” a
hé lŭ phúnuô. Rò bí kayă dó a théhte
lŭ tahe opǫ̱́myá èthĭ akhĕnuô, èthĭ
kạkahtya nuǒ dó ǒluǫ̱ tôba akŭ rò a
htyală dó mǒkhu.
13 A kạ kahtyahtya ná tanéhtǒdĭ
shyonyacó. Vı̱̈ latạ̈prǫ̀kyă a pwí-
shyétôpwí rò kayăthyěkyă aprẹ̈
thuǒthyótôrí. Kayă dó a okyă tahe-
nuô, a htetapạ théisě lǒ lahyă rò
htuthéhtya mǒkhu a Cómaryadu
a tẹ̈prǫtẹ̈pryạ.
14 Tẹ̈cyẹ̈tẹ̈cû nyẹ̈hûtôhû mẹ-anẹ́
htuǒhó tadû́rò nyẹ̈tyato nuô tẹ̈cyẹ̈-
tẹ̈cû thuǒcôtôcô ki hyălé pǫ́ pă.

Kwǫ Amě Thuǒthyótômě Yětômě

15 Htuǒrò bí tanéphú aprẹ̈ thuǒ-
thyótôprẹ̈ yětôprẹ̈ uóhtya akwǫ
akhĕnuô, ngǫ́tahe prạhtya shyonya-
có dó mǒkhu rò a hé,
“Khǒnyạ́yě tẹ̈prǫtẹ̈pryạ dó a ki
pó hekhu yěnuôma a htwǒhó pẹ̈
Byacè ná a Messia atẹ̈ hó rò a ki
pótẹ̈ tacû́prẹ̈ talèkré hó.”
16 Htuǒrò muǫ̱́prû̱mu̱ǫ̱́prẹ́ nyẹ̈shyě ná
thélwı̱̈ dó a onyăo dó khwí khuklyá-
htě htyalǒkhu dó Byacè Cómarya
anyěhyă yětahenuô, a dángû̱lyạ có-
bĕhtya Cómarya rò a hé lahyă,
17 “Cyạ́tẹ̈lǒ thégnětẹ̈plĭ a Bya-
cè Cómarya dó a ohtwǒprẹ̈ mú¬
nukhě, a ohtwǒprẹ̈ tuǫ̱khǒnyạ́
tôprẹ̈¬, dó nẹ̈ nǒehó nẹ̈ tẹ̈prǫtẹ̈-
pryạ dó adu rò nẹ̈ cáhtya póhótẹ̈
akhu-akhyě pẹ̈ hébwíhétaryě nẹ̈.
18 Myĕcôruôphú tahenuô, a thé-
plòdu thuôhtyĕhtŭ lahyă hó nẹ̈
hó. Manárò, phútětě¬ bèbè, nẹ̈
tẹ̈théplòdu ashuókhě hyătuǫ̱́hó.
Shuókhě hyătuǫ̱́ nyă hó dó nẹ̈
kibè cirya kayăthyě tahe hó.
Shuókhě hyătuǫ̱́hó dó nẹ̈ kibè
dyé hó nẹ̈ prẹ̈prǫ dó a mẹ nẹ̈
tẹ̈mẹ tahe bèbè, nẹ̈ kayă bĕplǒ-
bĕmu̱ nuôtahe bèbè, kayă pwǒ¬
tôprẹ̈ dó a dyaduzû̱nyạ́ nẹ̈ nuô-
tahe bèbè, kayă mwı̱ladu tahe
bèbè, kayă dó ŭ tanẹ patí lŭ tahe
bèbè shuókhě hyătuǫ̱́hó dó Có-
marya ki bèdyé èthĭ akhwóakè
hó. Shuókhě hyătuǫ̱́hó dó nẹ̈ ki
mẹpyékyă kayă dó a mẹpyékyă
hekhu nuôtahe hó.”
19 Bínuôkhě ŭ bámǒhtya Cómarya
a tẹ̈lŭhǒdu dó mǒkhu nuôtômě.
Rò ŭ myáhtye tẹ̈emaklǫ a tǒsă-
sě o dó tẹ̈lŭtyă hǒkŭ nuô. Htuǒ-
rò shyelı̱bó, tẹ̈prạrû́prạté, mǒkrǫ̱
shyelyạ, tanéhtǒdĭ, takrû̱thè plòdu
tahe cyẹ̈tạ̈ thyácóphú kẹ́cû nuô.

12

Prẹ̈mò Ná Plyạ Tôbŏ

1 Htuǒrò tẹ̈ tẹ̈prǫtẹ̈pryạ adu-azạ̈
tôcô oluǒhtya dó mólẹ̈. Rò prẹ̈mò
tôprẹ̈ kû̱thyání̱ tamǫ́ rò a zı̱́tạ̈o lĕ
dó a khanyĕlẹ̈ htuǒrò a klwǫ̱̈htya-

2 nḭ sè shyényẹ̈mě. Prẹ̀mò yětôprẹ̀nuô
a muǫ̈dǒdu rò a kírẹ́ phúohǒ akhu-
3 akhyě ahǒ sě̈shyo rò a ěhtǒěmọ. Rò
tẹ̀mátẹ̀dyǎ khókhye dǒ aruô tôcô
oluǒhtya pọ́ dǒ mǒlẹ̈. Rò plyạlḭdu
dǒ a khuklǒo thuǒthyótômě, anọ̀ o
aphyǎshyé rò a klwǫ̈nḭ lǒ khuklwǫ̈-
4 htě dǒ a khuklǒlọ pwǫ̈tômě cǒ. A
cwi latạ̈ sè thuǒpwítôpwí dǒ mǒlẹ̈
ná akhǎmḭ rò a vĭtạ̈ lǒ sè yětahe
dǒ hekhu. Plyạ yětôbǒ nuô, a ka-
htòo dǒ prẹ̀mò dǒ a kírẹ́ phúo ta-
líhǒ yětôprẹ̀ anyěhyǎ rò a ki phúo-o
5 ná a kírẹ́ pṵ̈ekyǎ lŭphú. Yětôphuǒ-
rò prẹ̀mò yětôprẹ̀ phúo nḭdyé hǒ a
phúprẹ̀khŭ tôprẹ̀ dǒ a ki pǒhtyěkẹ́
pwǫ̈tôba ná ipọ̀ tǫ̈hté nuôtôbǒ pă.
Rò pacẹ̈phú yětôprẹ̀nuô ŭ phyécuǒ
taphǎkyǎ lŭ rò ŭ cǫ̈htyakyǎ lŭ dǒ
Cǒmarya a o rò a phyéhtyakyǎ lŭ
dǒ Cǒmarya a khuklyáhtě htyalǒ lẹ́o
6 akhǎlẹ́ nuô. Prẹ̀mò yěnuô a klyacuǒ
dǒ Cǒmarya taritaryǎ one pẹ́ lŭ kẹ́-
sě̈htyěkyạ lǫ̈tamákhu akhǎlẹ́ tôpho.
Rò ŭ ki myákhwènḭ è amǫ̈nyě tôrí
ná nyẹ̈zẹ̀ ná shyěthuǒthyó pă.
7 Bínuôakhě tẹ̀sátẹ̀pạ̈ ohtya dǒ
mǒkhu. Rò mǒkhu tanéphú Mike-
lè ná a tanéphú tahe sá ná plyạ
nuôtôbǒ. Rò plyạ nuôtôbǒ ná a ta-
8 néphú tahe sásû èthĭ. Yětôphuǒrò
plyạ yětôbǒ lacṵ́kyǎ rò è ná a ta-
néphú tahenuô, ŭ dyé opă èthĭ bí
9 mǒkhu nuôto hǒ. Plyạdu dǒnu-
dǒthakhě tôbǒ dǒ ŭ ě lŭmwḭ ná
khĭnéricyạ́ khuklǒ mạ́torò Satan dǒ
a cuǒ ilo-ilyá lǒ ŭ hekhusĭba yětô-
bǒ nuô, ŭ vĭtạ̈kyǎ lǒ è ná a tanéphú
tahe dǒ hekhu.
10 Htuǒrò vă nḭ́huǒ ngǫ́prạhtyashyo
dǒ mǒkhu rò a hé,

"Khǒnyạ́yě Cǒmarya a tẹ̀mẹ̈-
lwóhtekạ hyǎtuǫ̈hǒ. Khǒnyạ́yě
Cǒmarya dyéluǒ htyahǒ a tẹ̀prọ-
tẹ̀pryạ hǒ. Khǒnyạ́yě Cǒmarya
pǒtarí hekhu phú khwí tôprẹ̀
nuôhǒ. Khǒnyạ́yě aphúkhŭ Jesŭ
Krístu cáhtya pǒtarí tẹ̀hǒ. Mẹ̈-
tě̈hérò kayǎ dǒ a kahtò o dǒ pẹ̀
Cǒmarya a mèthènyě rò a dya
kayǎ dǒ a zṵ̈enyạ́etẹ̀ yětahe a tẹ̀-
thṵ́ mǫ̈khíkhí, mǫ̈sě̈sě̈ tôprẹ̀nuô,
11 khǒnyạ́rò ŭ vĭtạ̈kyǎ lŭ hǒ. Pẹ̀
puǫ̈vyạ́ tahenuô, dǒ thímíphú
athwi akhu-akhyě ná èthĭ hésо-
dônyǎ pẹ́ ŭ Cǒmarya alạ̈angọ́
akhu-akhyěrò, èthĭ mẹ̈pẹ́kyǎ hǒ
khĭnéricyạ́ khuklǒ hǒ. Èthĭ myá-
htyebè cǒ ná tẹ̀thyě bèbè, a thélŏ
12 nḭdyé a thěhtwŏprẹ̀ to. Mẹphú-
nuôrò mǒkhu ná lǒ‿ kayǎ o dǒ
mǒkhu nuôtahe lǒ‿ plĭ thĭ, thé-
krṵ̈thélǒ lahyǎ ní‿, manárò dǒ
hekhu ná htyědutavạ agnĕnuô
acyẹ̈acṵ̈ nyacǒ. Mẹtě̈hérò khĭné-
ricyạ́ khuklǒ hyǎlyạhǒ dǒ thĭo
rò a thěplòdu nyacǒ hǒ. Mẹtě̈hé-
rò a thěgně ná è ashuǒakhě okyǎ
pă̈prẹ́ taplǫ̈phú prẹ́."
13 Bí plyạ yětôbǒ thěgněhǒ ná ŭ vĭ-
tạ̈kyǎ hǒ è dǒ hekhu akhě̈nuô, a cá-
htya lṵ̈pṵ́ prẹ̀mò dǒ aphúonḭ a phú-
14 prẹ̀khŭ yěnuô tôprẹ̀. Manárò thyá-
phú prẹ̀mò yětôprẹ̀ ki zuǫ̈kạbẹ́ dǒ
akhǎlẹ́ dǒ alẹ́o nḭdyé dǒ mḭklě agně
pănuô, ŭ dyé lŭ ná lạ̈bŭdu adá
nyẹ̈krṵ̈. Rò ŭ ki cuǒmyákhwè taphǎ-
yẹ khókyǎ lŭ ná plyạ yětôbǒ thuǒna
15 ná tôkwo pă. Htuǒrò thyáphú plyạ-
yě ki plwǒhtwílo cuǒkyǎnḭ prẹ̀mò-
yě tôprẹ̀ agnĕnuô, a plwǒhtwíhte
htyě dǒ akyạ̈kŭ thyácǒná htyělyạ̈-

16 muǫ̈ htwíhyă nuô. Manárò hekhu
mẹcwǫ́ pẹ́ prẹ̈mò nuôtôprẹ̈. Bí htyĕo
dǒ plyạ kyạ̈kŭ hte rò a htwíhyă
akhĕnuô, hekhu ăyămŏ akyạ̈kŭ rò a
cwíŏ nuǒkyă lǒ htyĕyĕnuô tahe prẽ.
17 Plyạ yĕtôbŏ thẽplòdu prẹ̈mò nuôtô-
prẹ̈ akhu-akhyĕ, a htecuǒ taphăkyă
rò a ki cuǒsá kuǒke ná prẹ̈mò aphú-
alyẹ dǒ a okyă nuôtahe. A okyă yĕ-
tahe nuôma kayă dǒ a nị́dă Cǒma-
rya mekyăngǫ́ nuôtahe ná kayă dǒ
acǒ ná a tẹ̈khyáthẽ dǒ Jesŭ dyéluǒ-
18 kyă lŭ nuôtahe hǒ. Rò plyạ yĕtôbŏ
cuǒ kahtòo bí htyĕdutavạ ahtŭ nuô.

13

Tẹ̈mịtẹ̈myạ́ Nyẹ̈duǒ

1 Bínuôakhĕ, vă myáhtye tẹ̈mịtẹ̈-
myạ́ tôduǒ o dǒ htyĕdutavạ akŭ rò
a hyăhtya. Anọ̀ o aphyăshyé, a khu-
klǒo thuǒthyótômĕ, anọ̀ pwǫ̈¬ tôbŏ
nuô, a khuklwǫ̈htĕ olǒplĭ, htuǒrò dǒ
akhuklǒ pwǫ̈tômĕ alọnuô ŭ ră olǒ-
plĭ lŭmwị́ ná tẹ̈pacyẹ́ishyé Cǒmarya
2 phúnuô. Tẹ̈mịtẹ̈myạ́ yĕtôduǒ nuô,
athyáná phuǒkhĭkríphú, akhăduô
nuô athyáná htĕ khăduô rò akyạ̈-
kŭ nuô athyáná ăyăthĭ kyạ̈kŭ. Plyạ
nuôtôbŏ dyé tẹ̈mịtẹ̈myạ́ nuôtôduǒ
ná a tẹ̈prọtẹ̈pryạ ná a lẹ́onyă mạ́dû
khwí khuklyáhtĕ htyalǒ yĕnuô ná
taryĕshyosǒ dǒ a ki pǒtẹ̈ agnĕ tahe.
3 Tẹ̈mịtẹ̈myạ́ akhuklǒ thuǒthyótômĕ
aklĕ tômĕnuô a cô ná a bè tamè-
nǒ rò a phûthyĕ talí htuǒ cǒhǒ nuô,
manárò a tẹ̈cutẹ̈htyă tahenuô, arị
kạkhyĕ lǒ htuǒhǒ. Rò hekhusĭbalǒ
khyéthukhyéthẽ rò krwŏkuǒ tẹ̈mị-
4 tẹ̈myạ́ nuôtôduǒ akhyĕ. Plyạ nuô-
tôbŏ yŏ dyé htuǒhǒ a taryĕshyo-
sǒ ná tẹ̈mịtẹ̈myạ́ nuôtôduǒ akhu-
akhyĕ, kayă pwǫ̈¬ tôprẹ̈ cǒbucǒbĕ-
htya lǒplĭ lŭ. Èthĭ cǒbucǒbĕhtya nị́-
kuǒ tẹ̈mịtẹ̈myạ́ rò a hé lahyă, “Kayă
dǒ athyáná tẹ̈mịtẹ̈myạ́ yĕnuôma a o
5 ĕ? Maŭpĕ tôprẹ̈ sásû bû è pĕ?” Tẹ̈mị-
tẹ̈myạ́ yĕtôduǒ nuô, a nị́bè ashuǒ-
akhĕ ryá dǒ a ki hébè htyalǒnị́
anẹ́ rò a ki pacyẹ́ishyé Cǒmarya,
htuǒto ŭ dyé lŭ dǒ a ki nǒe a ta-
6 ryĕshyosǒ lwị̈shyĕ ná nyẹ̈lĕ pă. A
cáhtya isŏiba Cǒmarya ná Cǒmarya
amwị, htuǒto a isŏiba tuǫ̈ Cǒma-
rya lẹ́okhălẹ́ ná lǒ¬ kayă dǒ a o
7 dǒ mǒkhunuô tahe. A nị́bè ashuǒ-
akhĕ ryá dǒ a ki sá Cǒmarya a kayă
bémụ rò a ki mẹpẹ́kyă èthĭ pă, rò
ŭ ki dyé è taryĕshyosǒ dǒ a ki pǒnị́
lǒŭ pwǫ̈tômuǫ̈, kayă pwǫ̈tômụ, ná
lǒ¬ kayă dǒ a hébè ngǫ́ ĭtĕtĕ¬
bèbè ná myĕcô ĭtĕtĕ¬ bèbè nuô-
8 tahe pă. Lǒ¬ kayă dǒ a o dǒ hekhu-
yĕ pwǫ̈¬ tôprẹ̈ nuô, a ki cǒbucǒbĕ-
htya lǒ lŭ pă. Cáhtya dǒ ŭ byályạ-
lú hekhu akhĕpă, kayă dǒ a ohtwŏ-
prẹ̈ dǒ hekhu yĕtahe rò ŭ răotǫ̈-
kuǒ hí èthĭmwị dǒ thímíphú nuôtô-
duǒ a lihtwŏprẹ̈ akŭ híto tahenuô,
a ki cǒbucǒbĕhtya lǒ lahyă tẹ̈mị-
tẹ̈myạ́ yĕtôduǒ. Thímíphú nuôtô-
duǒ ma mạ́hǒ ŭ mẹthyĕ ènuô tô-
prẹ̈ hǒ.
9 Phúnuôrò thĭkhălè ki o rò nị́dă la-
hyă ní¬.
10 Kayă tôprẹ̈prẹ̈ dǒ ŭ taze-one
htuǒhǒ lŭ dǒ ŭ ki pǫ̈́ dǒtạ̈ è dǒ
htǒkŭ hénuô, ŭ bè pǫ̈́ dǒtạ̈ nyă è
pă. Kayă tôprẹ̈prẹ̈ dǒ ŭ taze-one
htuǒhǒ lŭ dǒ ŭ bèmẹthyĕ è ná nẽ
pă hǒnuô, ŭ bè mẹthyĕ nyă è ná
nẽ pă prẽ.

Cómarya é akayă dố a ki bèkhyá-
thếplòhtŭ tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cụ̀ rò bè cụ̀ezụ́e tẹ̀
agnĕpré.

Tẹ̀mịtẹ̀myą́ O Dố Helẹ̀ Hyăhte

11 Phúnuôhtuǒrò vă myáhtye tẹ̀mị-
tẹ̀myą́ dố aruô tôduǒ o dố helẹ̀
hyăhte. Rò anọ̀ o nyẹ̀phyă rò athyá-
ná thímí anọ̀ nuô, htuǒrò a hébè
12 thyácǒná plyą nuôtôbŏ cố. Tẹ̀mị-
tẹ̀myą́ dố a o dố helẹ̀ hyăhte
yĕtôduǒnuô, a nǒe lǒplĭ cố tẹ̀mịtẹ̀-
myą́ dố arẹ́ nuôtôduǒ a taryĕshyosǒ
nuôtahe dố lŭnyĕhyă thyáphú ŭ ki
cóbĕhtya tẹ̀mịtẹ̀myą́ dố a bè tamè
htuǒhố rò arị kąkhyĕhố nuô tôduǒ,
rò a nǒshyo hekhuyĕ ná lǒ kayă o dố
13 hekhu yĕtahe ki cóbĕhtya lŭ. Tẹ̀mị-
tẹ̀myą́ nyẹ̀duǒ tôduǒ yĕnuô, a mẹ-
luǒ pẹ́ ŭ tẹ̀ tẹ̀prọtẹ̀pryą tahe. A nǒ
mi dố mókhu ki hyălyą dố hekhu-
yĕ dố ŭ pwọ̀~ tôprẹ̀ a mèthènyĕ
14 cố. Htuǒrò dố a dyéluǒ a tẹ̀prọtẹ̀-
pryą dố tẹ̀mịtẹ̀myą́ dố arẹ́nuô tôduǒ
nǒmẹ lŭ dố anyĕhyă nuôtahe akhu-
akhyĕ, a ilolahŏ nịlǒ kayă ohtwŏprẹ̀
dố hekhu yĕ tahe. Tẹ̀mịtẹ̀myą́ nyẹ̀-
duǒ tôduǒyĕ, a nǒbyáhtya èthĭ prẹ̀-
zọ tôduǒ thyáphú a ki mẹlĭmẹtakhĕ
kąkhyĕ tẹ̀mịtẹ̀myą́ dố a bè tamènó
ná nẹ́ rò a ohtwŏprẹ̀ pă nuôtôduǒ.
15 Thyáphú prẹ̀zọyĕ ki hébècyą́ rò a ki
mẹthyĕlǒ kayă dố a cóbĕhtya kuǒ
lŭ to nuôtahe agnĕnuô, ŭ dyé tẹ̀-
mịtẹ̀myą́ nyẹ̀duǒ nuôtôduǒ tẹ̀prọtẹ̀-
pryą dố a ki uǒnuǒ htwŏprẹ̀cyą́ tẹ̀-
mịtẹ̀myą́ dố arẹ́ nuô tôduǒ aprẹ̀zọ
16 nuô. Kayă dố amwịladu tahe bèbè,
kayă dố ŭ tanẹ patí lŭ tahenuô bèbè,
kayă duzą́ bèbè, kayă sŏryą bèbè,
cụ́ tahe bèbè, kayă nịbè tẹ̀pală tahe
bèbè, thyáphú èthĭ ki nịbè tẹ̀mátẹ̀-
dyă tôcô dố atakhu cóhtwó alọ, mą́-
torò dố a mą̀htélọ agnĕnuô tẹ̀mịtẹ̀-
myą́ nyẹ̀duǒtôduǒ nuôtôduǒ nǒshyo
17 lǒ ŭ pwọ̀~ tôprẹ̀. Kayă dố tẹ̀mátẹ̀dyă
okuǒŭ to tahenuô, a iprị-isĕ nị́ kuǒŭ
to. Tẹ̀mátẹ̀dyă yĕnuôma mą́hố tẹ̀mị-
tẹ̀myą́ amwị, mą́torò tẹ̀dyámá tôcô
dố a dyé luǒhtya lŭmwị.
18 Thyáphú thĭ ki thếgnĕplŏ agnĕ-
nuô, thĭ bè limyă. Kayă tôprẹ̀prẹ̀
dố a o ná tẹ̀thítẹ̀phế dố a dyá-
bècyą́ tẹ̀mịtẹ̀myą́ a tẹ̀dyámá yĕtô-
cô nuô, nǒdyábè nịdû ènuô, mẹ-
tĕhérò tẹ̀dyámá yĕnuôma prẹ̀lukay-
ă aliplò dyámá. Aliplò dyámá yĕ-
nuôma zẹ̀thuǒthyó ná shyĕthuǒthyó
ná thuǒthyó.

14

Thímíphú Ná A Kayă Bémụ

1 Bínuôkhĕ, vă myáhtye thímíphú
nuôtôduǒ kahtòo dố Zion sokhu. Rò
ŭ kahtò otọ́kuǒ ná è aprẹ̀ tôthĭ ná
lwị̄thố ná lwị̄rí. Dố kayă yĕtahe a
mą̀htélọ nuô, ŭ rămáo thímí yĕtô-
2 duǒ amwị ná aphĕ amwị. Rò vă nị́-
huǒ tẹ̀prąhtya dố mókhu tôcô rò
a prą thyáná htyĕkhŏ sátą̀ htuǒrò
shyelyą nuô. Htuǒto a prą thyácǒná
3 ŭ dò prąrǔprąté ti tahenuô cố. Kayă
dố ŭ ihtaką èthĭ aprẹ̀ tôthĭ ná lwị̄thố
ná lwị̄rí yĕtahenuô, a kahtòo lahyă
dố khwí khuklyáhtĕ htyalǒ ná thế-
htwŏprẹ̀ yĕ lwị̄duǒ ná muọ́prŭmuọ́-
prẹ́ nuôtahe anyĕhyă. Èthĭ irŏli athĕ
tôtọ́ dố ŭ ithyóbècyą́ pẹ́ prétŭ èthĭ
4 prẹ́ yĕnuô tôtọ́. Èthĭ yĕtahe nuôma
prẹ̀khŭ dố athéplò mwọ̀plĭthĭplo rò
a omyĕ tọ́nó ná prẹ̀mò to tahe. Èthĭ

ma prę̣khŭphúthè dố a cốcứ tahe.
Thímíphú nuôtôduǒ cuốbítě¬ tôpho
bèbè, èthĭ krwŏcuốkuǒ lŭkhyě. Èthĭ
ma ŭ ihtakạ htuǒhố è dố hekhuphú
tahe aklě rò èthĭ ma kayă tahe dố
ŭ lŭhtya rẹ́lố lŭ dố Cốmarya ná thí-
5 míphú nuôtôduǒ a o hố. Èthĭ hébè
lahŏ kuǒŭ to. Èthĭ tę̣thứ́tę̣plá okuǒŭ
to nuôma ŭ thếgně.

Tanéphú Théthuǒ

6 Htuǒrò vă myáhtye tanéphú dố
aruôtôprę̣ rò a zuộhtyalǒ dố mốlę̣
rò a phyéhyănị́ tę̣thếkrụ̆mila tacứ-
prę̣ ari-akyă. Rò a ki dyáso thếgně-
pẹ́ prę̣lu hekhuphú tahe ná myě-
cô pwọ̆tôcô, ná kayă pwọ̆tômuọ́, ná
kayă dố a hébè ngọ́ ĭtětě¬ bèbè ná
kayă pwọ̆tômụ ná tę̣thếkrụ̆mila yě-
7 nuô pă. A éhtŏ prạshyo rò a hé, "Be-
zứbenyạ́ Cốmarya rò mę̣lĭmę̣takhě
è, mę̣tĕhérò shuốkhě hyătuọ́hố dố a
ki cirya prę̣lu hekhuphú hố. Cốbě-
htya mŏ Cốmarya dố a byályạ mố-
khu ná hekhu htyědutavạ ná htyě-
htekhu yětahe tôprę̣nuô."
8 Tanéphú nyẹ̆prę̣ tôprę̣ krwŏhé-
kuǒ lŭkhyě, "A latặprọ̆kyă hố, vỉdu
Babylonia latặprọ̆kyă hố, a nŏŏ
htuǒlŏhố ŭ ná htyězặcyă mạ́hố
thwihtyĕpházye a tę̣thézứthélŏ mŭ-
myạ́ricyạ́ yětahe nuôhố."
9 Rò tanéphú thuǒprę̣ tôprę̣ krwŏhé
prạhtyashyo kuǒ tanéphú arẹ́ nuô-
thếnyẹ̆ akhyě, "Kayă dố a cốbucó-
bĕhtya tę̣mịtę̣myạ́ yě ná aprę̣zọ yě-
tôprę̣ nuôtahe rò a phyésû tę̣mádyă
dố ŭ mę̣má pẹ́ èthĭ dố a mặhtélọ
nuôtahe bèbè, kimạ́torò ŭ mę̣má pẹ́
10 èthĭ dố a takhulọ nuôtahe bèbè, èthĭ
anẹ̆byacè nị́dû a ki ŏ kuǒ lahyă Cố-
marya a tę̣thếplòdu ahtyězặ pă. A
tę̣thếplòdu abě yětôbě nuô, ŭ zứ-
nuǒbă ná htyězặcyă. Lǒ¬ kayă dố
a mę̣tę̣ phúyě tahenuô a bè khyábè
nyacó tę̣cyẹ̆tę̣cứ dố mi dố ŭ sứŭ ná
yathúbyă akŭ yěnuô pă. A ki khyá-
cyẹ̆khyácứ dố tanéphú săsě tahe ná
11 thímí nuôtôduǒ a mèthènyě pă. Mi
dố a ŭ̆kứcyẹ̆ ŭ̆kứcứ èthĭ yěnuô, a ki
khuôhtya tacứprę̣ talèkrẽ pă. Kayă
dố a cốbĕhtya tę̣mịtę̣myạ́ yě, ná
aprę̣zọ yětahe, htuǒrò ŭpě¬ bèbè dố
a phyésû tę̣mịtę̣myạ́ a tę̣mátę̣dyă dố
a o ná lŭmwị yětahenuô, mọ́sĕklě
bèbè, mọ́khí bèbè, tę̣cyẹ̆tę̣cứ phwĭ-
hyăpẹ́ pẹ́ pă dố èthĭgně tôphuố¬
12 to." Phúnuôrò Cốmarya akayă săsě
dố a nị́dă rò a ohtwŏprę̣ krwŏ phú
Cốmarya a tę̣hékyă tahe rò acó ná
Jesŭ tahenuô, tŏbè khyá khyătę̣.
13 Htuǒrò vă nị́huǒ tę̣prạhtya dố mố-
khu rò a hé, "Rămákyă yěnuô, cá-
htya khŏnyạ́yě tặplehyă nuô, kayă
dố a thyě dố Cốmarya a tę̣phyétę̣mę̣
akŭ tahenuô, a ki nị́bè tę̣sŏri." Byacè
a Thế Săsě hé, "A mạ́lakŏ cố. Mę̣tě-
hérò èthĭ ki okuốkyă lahyă hố dố a
tę̣phyétę̣mę̣ tahe akŭ ná a tę̣cyẹ̆tę̣cứ
tahe akŭ hố. Htuǒto èthĭ atę̣phyétę̣-
mę̣ dố abwíataryě o tahenuô, a ki
krwŏkuǒ èthĭkhyě pă."

Hekhu A Tę̣kébuố Ashuốakhě

14 Phúnuôhtuǒrò dốkhyěnuô vă
myáhtye ốluọ́bŭ tôba, rò dố ốluọ́
nuôtôba alọ nuô, athyáná kayă
onyăo tôprę̣ rò a klwọ̆nị́ khuklwọ̆-
htě tômě rò a pứnị́ tacě htyăryá
15 tôbè dố a takhukŭ. Htuǒrò tanéphú
dố aruô tôprę̣ odố tę̣lŭhŏdu akŭ
rò a hyăhte. Rò a éhtŏhtya kayă

onyǎo dố ǒluǫ̉lọ nuôtôprẹ̀, “Nǒe nẹ̀
tacẽnuô rò kémǒ buǒnuô, mẹtẽhé-
rò tǒ ké buố shuǒkhẽ tuǫ̉hố. Dố
16 hekhu yẽ, buǒmĩ lǒhố.” Yẽtôphuǒ-
rò kayă onyǎo dố ǒluǫ̉lọ nuôtôprẹ̀
ryặtặ atacẽ dố hekhu rò a kékyă
buố dố hekhu yẽnuô tahe.
17 Phúnuôhtuǒrò vă myáhtye tané-
phú dố aruôtôprẹ̀ o dố mǒkhu tẹ̀-
lŭhǒdu akŭ rò a hyǎhte rò a pṹní
18 dyékuǒ tacẽ htyăryá tôbèbè. Htuǒ-
rò tanéphú dố aruô tôprẹ̀ dố ŭ dyé-
tặ lŭ tẹ̀mẹ dố a bè pǒtaríní mi
yẽtôprẹ̀nuô, a o dố tẹ̀lŭrẹ́ khălẹ́ nuô
rò a hyǎhte. Rò a éhtǒhtya tanéphú
dố atacẽ htyăryá o nuôtôprẹ̀ rò a hé
lŭ, “Ryặtặ nẹ̀ tacẽ htyăryá yẽnuô, rò
kékạplố kyǎmǒ hekhu thòbĭthè dố
athè pẹ́ cố yẽnuô tahe, amĩ lǒhố.”
19 Phúnuô akhu-akhyẽ tanéphú nuôtô-
prẹ̀ ryặtặ atacẽ dố hekhu rò a kékyă
a thòbĭthè yẽ htuǒrò a vĩnuǒkyă dố
ŭ lẹ́ivỹhte htahtyẽ dố adu-atanyă dố
athyáná Cốmarya a tẹ̀thếplòdu yẽ-
20 nuô akŭ. Thòbĭthè yẽtahenuô, ŭ ivỹ
èthĩ dố lẹ́ivỹhte thòbĭthèhtyẽ akhălẹ́
dố a o dố vỹklǒ nuô. Lẹ́ivỹhte thò-
bĭthèhtyẽ akhălẹ́ yẽnuô, thwitahe
htwíhte cuǒyẹ tôzẹ̀ ná shyẽlwỹthyó
ná lwỹmile, rò azặ nuô a o nyặtṹ.

15

Tanéphú Thuǒthyótôprẹ̀. Ná Tẹ̀cyẹ̀ Thuǒthyótôcô

1 Phúnuôhtuǒrò vă myáhtye tẹ̀prọ-
tẹ̀pryạ du⌒ dố aruô tôcô oluǒ-
htya dố mốlẹ̀. Vă myáhtye ta-
néphú thuǒthyótôprẹ̀ dố a pṹma
nídyé ná tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṹ thuǒthyótôcô.
Yẽtahe ma tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṹ dốkhyẽ ta-
dûlố hố, mẹtẽhérò, yẽtahe htwǒ-
htya htuǒpănuô, Cốmarya thếplòdu
2 pătohố. Vă myáhtye tẹ̀ dố athyá-
ná htyẽdutavạ dố asékalĩ sĩlyặ tṹná
mi o tôò. Vă myáhtyepṹ kayă tahe
dố a mẹpẹ́ tẹ̀mẹtẹ̀myạ́ yẽtôduǒ ná
aprẹ̀zọ, ná aliplò dyámá zẹ̀thuǒ-
thyó ná shyẽthuǒthyó ná thuǒthyó
nuôtôduǒ. Èthĩ kahtòo dố htyẽdu-
tavạ asékalĩ yẽ ahtŭ nuô, rò a pṹ-
maní lahyă ti dố Cốmarya dyé èthĩ
3 nuôtahe. Rò èthĩ irŏ htyaní lahyă
Cốmarya alulé Mosè a tẹ̀irŏ ná thí-
míphú a tẹ̀irŏ yẽ rò a hé,

“Cyạ́ tẹ̀lǒ⌒ plĩ a Byacè Cốma-
rya⌒ nẹ̀ tẹ̀mẹ tahenuô adu-azặ
rò a tẹ̀prọtẹ̀pryạ nyacố. Nẹ̀ ma
htyẽphúkẹ́phú tahe akhwí, nẹ̀-
klyánẹ̀klŏ thĩ tahe nuôma atŏabè
4 acóatẹ mạ́lakŏ cố. Kố⌒ Byacè⌒,
ŭ thếisẽ nẹ̀ to, ŭ mẹlĩmẹtakhẽ
nẹ̀ to nuô ŭ ocyạ́ pă cố tôprẹ̀⌒
to. Cốmarya săsẽ nuô a o prẽtŭ
nẹ̀tôprẹ̀ prẽ. Htyẽphúkẹ́phú lǒ⌒
plĩ myáhtye nẹ̀ mẹtẹ̀tŏ mẹtẹ̀cố
akhu-akhyẽ a hyă cốbucốbẽhtya
lǒ nẹ̀ pă.”
5 Htuǒrò vă myáhtye mǒkhu a tẹ̀-
lŭhǒdu mạ́hố dố tẹ̀ǒlyạ lẹ́thûdukŭ
akhălẹ́ săsẽlốŭ nuôtôpho lụmŏhtya.
6 Rò tanéphú thuǒthyótôprẹ̀ dố a
pṹma nídyé ná tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṹ thuǒthyó-
tôcô yẽtahenuô, a o dố tẹ̀lŭtyă hŏkŭ
rò a hyǎhte. Èthĩ kŭthyání hyecạ bŭ-
báplĩ takhẽplyarashyĩ tahe rò a să-
bólwó ní lahyă htẽba tabyedu dố
7 a taŏlọ. Bínuôakhẽ thếhtwŏprẹ̀ lwỹ-
duǒ aklẽ tôduǒ nuô, a dyé tanéphú
thuǒthyótôprẹ̀ yẽnuô tahe ná bẽlṹ-
htẽdu thuǒthyótôbè dố a o bă cố ná
Cốmarya dố a ohtwŏprẹ̀ tacṹprẹ̀ ta-

8 lèkré yětôprę̣ a tę̣théplòdu có. Mi dố
a mą́hố Cómarya a tę̣lĭtakhě ná a
tę̣prǫ̣tę̣pryą yěnuô, a khuôtaó bătapí lǒplĭ có dố tę̣lŭhŏdu akŭ. Htuǒrò
tę̣cyę̣tę̣cû thuǒthyótôcô dố tanéphú
yě thuǒthyótôprę̣ phyéhyǎnı́ yě a ki
htuǒhíto hénuô, ŭ nuǒcyą́ dố tę̣lŭtyă hŏkŭ tôprę̣¬ to.

16

Cómarya A Tę̣théplòdu Bělọ́du Tahe

1 Htuǒrò vă nı́huǒ ngọ́prą
tawótathŭ shyo dố tę̣lŭhŏdu akŭ
rò a hé tanéphú thuǒthyótôprę̣
nuôtahe, “Cuó klǫ̣tą̨ Cómarya a tę̣
théplòdu bělọ́du thuǒthyótômě yě
dố hekhunuô.”
2 Tanéphú arẹ́ló tôprę̣ cuó klǫ̣tą̨ a
bělọ́du dố hekhu. Yětôphuórò kayă
dố a phyésû tę̣mı̨tę̣myą́ a tę̣mátę̣
dyă rò cóbĕhtya lŭprę̣zọ yětahenuô,
a htethíhtevă sŏphásŏryą nyacó.
3 Htuǒrò tanéphú nyę̣prę̣ tôprę̣ klǫ̣
tą̨ ke a bělọ́du dố htyĕdutavą akŭ
rò htyě tahe htwŏhtya thyáná kayăthyě athwi nuô. Lǒ¬ tę̣phútę̣lyẹ o
dố htyĕdutavą akŭ tahenuô a thyĕkyă lǒplĭcó.
4 Htuǒrò tanéphú thuǒprę̣tôprę̣ klǫ̣
tą̨ a bělọ́du dố htyĕklŏ tahe ná htyĕhtekhu tahe akŭ rò htyě htwŏhtyalǒ
5 thwi. Rò vă nı́huǒ tanéphú dố a opọ́
htyě tôprę̣nuô a hé,
“Prę̣ dố asăsĕ, prę̣ dố a o mú¬
nukhě tuọ́khŏnyą́ yětôprę̣, nę̣ tę̣-
6 cirya yětahenuô, acóatę̣ pré. Dố
èthĭ mẹthwilyą mẹthyě nę̣ kayă
ná nę̣ prę̣prọ tahe akhu-akhyě
nę̣ dyéŏ lyę̣ kąkhyě pẹ́ khyĕthyá hố èthĭ ná thwi yěnuô
hố. Èthĭ bèŏkhyě phúyě nuôma
akòabè pré.”
7 Htuǒrò vă nı́huǒ ngọ́prąhtya dố tę̣
lŭrẹ́lọ nuôrò a hé,
“Cyą́tę̣lǒ¬ plĭ a Byacè Cómarya,
nę̣ tę̣cirya yětahenuô acóatę̣,
atŏabè mą́lakŏ có.”
8 Yětôphuó ke rò tanéphú lwı̆prę̣
tôprę̣ cuó klǫ̣tą̨ ke a bělọ́du dố tamọ́
lọ rò Cómarya nŏkı́shyáhyă tamọ́
rò akı́lwó lǒplĭ prę̣lukayă yětahe.
9 Èthĭ khyábèlǒ tamọ́ kı́lwólǒ èthĭ
rò a isŏiba lahyă Cómarya dố a
taryĕshyosŏ rò a dyéhtwŏhtya tę̣
thyĕrą́thyĕdwŏ tahe yěnuô tôprę̣.
Èthĭ khyábè có phúyě tadûrò a
zą nı́dû lahyă anẹ́ to. Htuǒto a
mę̣lĭmę̣takhě kuǒ lahyă ŭ Cómarya toto.
10 Tanéphú nyą̆prę̣ tôprę̣ klǫ̣tą̨ a bělọ́du dố tę̣mı̨tę̣myą́ a khuklyáhtyalǒ
yěnuô akhu rò tę̣khí ohtya dố tę̣mı̨
tę̣myą́ ahtyĕakẹ́ kŭ. Dố a khyábè tę̣
cyę̣tę̣cû yě akhu-akhyě, èthĭ ą nı́dyé
11 lǒ lahyă aplı̨. Dố èthĭ htethíhtevă rò
asĕ ryą̆ lŭ tahe akhu-akhyě, a isŏiba
lǒ lahyă mókhu a Cómarya yětôprę̣.
A khyábè có phúnuô tadûrò a zą nı́
lahyă anẹ́ to.
12 Htuǒrò tanéphú aprę̣ thuǒthyó
yětôprę̣ cuó klǫ̣tą̨ kuǒke abělọ́du
dố htyĕklŏdu dố ŭ é ná Euphrate
yětôbŏ akŭ. Thyáphú a ki mę̣cwọ́
pẹ́ khwí dố cíhte tahe ki hyă klyá
agnĕnuôrò, htyĕklŏdu yětôbŏ thí-
13 krăkyă pẹ́ èthĭ. Htuǒrò vă myá-
htye théhtwŏprę̣ mŭmyą́ thuǒduǒ
dố athyáná di tahe. Rò èthĭ o dố plyą
kyą̆kŭ ná tę̣mı̨tę̣myą́ dố arẹ́ nuôtôduǒ akyą̆kŭ ná prę̣prọ lahŏ mą́hố
tę̣mı̨tę̣myą́ nyę̣duǒ tôduǒ nuôtôprę̣

14 akyặkŭ rò a hte. Èthĭ ma khĭnékhĭnŏ
dố a mẹcyặ tẹ̀prọtẹ̀pryạ tahe. Thế-
htwŏprẹ̀ yĕthuŏduŏ nuô a ki htecuố
lŏ̀ dố hekhu khwí tahe a o, rò a ki
cuố htốplốcwicŭ̌ lŏ̀ èthĭ, mẹtĕhérò
shyé¬ Cómarya dố a cyặtẹ̀lŏ̀ a Bya-
cè yĕtôprẹ̀ ki cirya ŭ a mọ̆nyĕdu pă
tônyĕnuô, èthĭ ki sá lahyă Byacè pă.
15 Jesŭ Krístu hé, “Nḭ́dă lahyă, vă
ki hyă thyáná prẹ̀ehuô hyă nuô pă.
Kayă tôprẹ̀prẹ̀ dố a o thăklyă rò a o
taritaryă one a tẹ̀kŭ̌tẹ̀thyá tahenuô,
a ki nḭ́bè tẹ̀sŏri pă. Èthĭ ki otarita-
ryă one a tẹ̀kŭ̌tẹ̀thyá pă hérò, èthĭ ki
cuố khăklọ to, htuŏto èthĭ ki thếta-
16 rẹ̆ dố ŭklĕ to.” Bínuôakhĕ thếhtwŏ-
prẹ̀ mŭmyặ yĕthuŏduŏ nuô, a nŏcuố
oplố khwí yĕtahe dố khălẹ́ tôpho dố
Hebreo ngọ́ hé ná Armageddon.
17 Htuŏrò dốkhyĕnuô tanéphú aprẹ̀
thuŏthyótôprẹ̀ nuôtôprẹ̀ cuố klọ̆tặ
abĕlọ́du dố kẹ́lathếklĕ rò ngọ́-
prạhtyashyo dố khwí khuklyáhtĕ
htyalŏ bí tẹ̀lŭhŏdu akŭnuô rò a hé,
18 “A htuŏhố,” phúnuô. Rò shyelḭ́bố,
mốkrọ̆mốnguọ́, shyelyạplyạmuọ́,
tanéhtốdĭ shyosŏ thĭtahe ohtya
lŏplĭ cố. Cáhtya dố ŭ byályạlú
prẹ̀lukayă tuọ́ shuốkhĕ bínuôkhĕ
pănuô, tanéhtốdĭ shyosŏ thyá-
phúnuô a htwŏhtya nŏ tôphuố¬
to. Yĕ ma tanéhtốdĭ dố ashyo-asŏ
19 lố ŭ hố. Vḭ̆du nuô tôvḭ̆ lụcákyĕ-
kyă thuŏkyĕ rò htyĕkẹ́ pwọ̆tôba
avḭ̆ tahenuô, a lụpruốlụpryă-
kyă lŏplĭ cố. Cómarya tanẹhtya
tuọ́ vḭ̆du Babylonia rò a dyé ŏ
vḭ̆ Babylonia yĕnuô ná a tẹ̀thé-
plòdu shyosŏ ahtyĕzặ a bĕlọ́yĕ.
20 Lŏ¬ klŭ̌tahe lamẹ́kyă lŏplĭ, htuŏ-
rò lŏ¬ so yĕtahenuô, myáhtyenố
21 pătohố. Takrụ̆thè plòdu tômĕtô-
mĕ nuô a phû¬ lyạ htuô cố acwẹ́
thuŏshyĕ tahenuô a o dố mốkhu
cyẹtặ rò a latặ bècyẹ̆bècụ̆ nyacố
kayă yĕtahe akhu-akhyĕ a isŏiba
lŏplĭ Cómarya.

17

Himyáphèmuọ́ Dố A Mwḭladu Tôprẹ̀

1 Yĕtôphuốrò tanéphú thuŏthyótô-
prẹ̀ dố a pụ̆ma nḭ́dyé bĕlọ́du thuŏ-
thyótôbè aklĕ tôprẹ̀nuô, a hyă dố
vă o rò a hé vă, “Hyămŏ rò vă ki
dyéluŏ nẹ̀ ná Cómarya ki cirya hi-
myáphèmuọ́ mwḭladu yĕtôprẹ̀ phú-
tĕ pă nuô. Himyáphèmuọ́ yĕtôprẹ̀
ma mạ́hố vḭ̆duvḭ̆htŭ dố a o dố lyặ-
2 muọ́du ébŏ alọ yĕtôvḭ̆. Hekhu khwí-
cóphya tahe cuốthŭ́cuốplá kuŏ la-
hyă ná prẹ̀mò yĕtôprẹ̀. Htuŏrò prẹ̀lu
hekhuphú tahe emụ̆ŏpryá nḭ́dyélŏ
anẹ́ ná htyĕzặ mạ́hố prẹ̀mò yĕtôprẹ̀
a tẹ̀patápatŏ tahenuô hố.”
3 Dố Thế Săsĕ Byacè a tẹ̀mẹ-
cwọ́ akhu-akhyĕ, mốkhu tanéphú
écuố vă dố kẹ́sĕhtyĕkyạ lọ̆tamá-
khu tôpho. Vă cuố bínuô tôpho rò
vă cuốmyáhtye prẹ̀mò tôprẹ̀ onyăo
dố tẹ̀mḭtẹ̀myặ lḭkathwí nuôtôduŏ
akhu. Tẹ̀mḭtẹ̀myặ yĕtôduŏ anẹ́lọ sĭ-
prẹ̀ lŏnuô, ŭ ră o lŏplĭ ná mwḭ rò ŭ
ră o amwḭ ná a pacyẹ́ishyé Cómarya
phúnuô. Tẹ̀mḭtẹ̀myặ yĕtôduŏ nuô,
akhuklố o thuŏthyótômĕ rò anọ̀ o
4 cố phyăshyé cố. Prẹ̀mò yĕtôprẹ̀nuô
a kŭthyáhtya hyecạ taphèlốthŏ ná
alḭ kathwí rò a tarihtyanḭ́ anẹ́ ná htĕ,
lọ́ ngụdupṛidu ná prạthè tahe. Dố a
takhukŭ nuô, a pụ̆ o nḭ́dyé bĕlọ̆htĕ
tôbè rò bĕlọ́ yĕnuô a o bătapí cố ná

tẹ̈thézọ̈théryą̈ tahe ná a tẹ̈patápatŏ
5 mŭmyą̈ricyą̈ tahe cŏ. Dŏ a mą̈htélọ̈
nuô, ŭ răo lŭmwị̈ dŏ a o ná angọ̈lasá
dŏuŏdŏbí tôplò rò a hé,
"Vị̈du Babylonia
Mą̈hŏ lŏ¬ himyáphèmuọ̈ tahe
Ná hekhu a tẹ̈mŭmyą̈ricyą̈
tahe amuọ̈,"
Ŭ răo phúnuô.
6 Rò vă myáhtye prẹ̈mò nuôtôprẹ̈
ŏmụ̈ anẹ́ ná Cómarya akayă dŏ
acŏ ná Jesŭ rò ŭ mẹthyĕ lŭ nuô-
tahe athwi.
Bí vă myáhtye è akhĕnuô, vă
7 khyéthukhyéthé kanọ̈¬ to. Tané-
phú sudyă vă, "Nẹ̈ khyéthukhyéthé
mẹtĕ?" Vă ki dyáso pẹ́ nẹ̈ tẹ̈ dŏ
angọ̈lasá dŏuŏdŏbí hŏ prẹ̈mò yĕtô-
prẹ̈ ari-akyă, htuŏrò a mą̈hŏ tẹ̈mị̈-
tẹ̈myą̈ dŏ a o ná akhuklŏ thuŏthyó-
tômĕ yĕnuô tôduŏ ná anọ̈ o phyă-
shyé dŏ a sidyá nị̈dyé nuô tôduŏ
8 ari-akyă. Tẹ̈mị̈tẹ̈myą̈ dŏ nẹ̈ myáhtye
htuŏhŏ ná tôphuŏkhĕnuô a o htuŏ-
hŏ tadŭ́rò khŏnyą̈yĕ a o pă to nuô-
tôduŏ ki oluŏhtya khyĕthyá pă. A
o dŏ krŏkŭdu krŏkŭzą̈ nuôtôkŭ rò
a ki hyăhte pă. Rò Byacè écuŏ lŭ
dŏ tẹ̈cirya akhălẹ́ rò a ki mẹpyékyă
lŭ tacŭ́prẹ̈ pă. Cáhtya dŏ ŭ byályą̈-
lú hekhu akhĕpă, kayă dŏ a ohtwŏ-
prẹ̈ dŏ hekhu yĕtahe rò ŭ răotọ̈kuŏ
hí èthĭmwị̈ dŏ lihtwŏprẹ̈ akŭ híto
tahenuô, a ki khyéthukhyéthé lŏ la-
hyă bí èthĭ myá tẹ̈mị̈tẹ̈myą̈ yĕtôduŏ
akhĕ nuô pă, mẹtĕhérò, tôphuŏkhĕ
nuô tẹ̈mị̈tẹ̈myą̈ yĕtôduŏ yŏ ohtwŏ-
prẹ̈ rò khŏnyą̈ rò a o pă to, ma-
nárò a ki oluŏ khyĕthyá pă akhu-
akhyĕ èthĭ khyéthukhyéthé lŏ la-
hyă pré.
9 Thyáphú nẹ̈ ki thégnĕ yĕnuô, nẹ̈
tŏbè limyă. Khuklŏ thuŏthyótômĕ
ma a thé hé hŏ sophú thuŏthyótômĕ
dŏ prẹ̈mò yĕtôprẹ̈ onyăo nị̈dyé lŭ
10 nuôtahe hŏ. Khwícŏphya thuŏthyó-
tôprẹ̈¬ ma amą̈mą̈. Dŏ èthĭ aklĕnuô
a tą̈kyăhŏ nyą̈prẹ̈ hŏ. Tôprẹ̈nuô a
pŏpă tẹ̈, a okyăpă tôprẹ̈, manárò a
hyă híto, shyé¬ a hyă pă nuô a ki
11 pŏpré taplọ̈phú pă. Tẹ̈mị̈tẹ̈myą̈ dŏ
a ohtwŏprẹ̈ htuŏhŏ tôphuŏ rò khŏ-
nyą̈yĕ a o pă to nuôtôduŏnuô, è
ma mą̈hŏ khwí aprẹ̈lwị̈thyó nuôtô-
prẹ̈ hŏ. È ma a opatọ̈ kuŏdû dŏ khwí
thuŏthyótôprẹ̈ nuôtahe aklĕ. Byacè
écuŏ lŭ dŏ a ki cuŏ cirya mẹpyé-
kyă lŭ.
12 Anọ̈ o phyăshyé dŏ nẹ̈ myáhtye
htuŏhŏ ènuô ma mą̈hŏ khwí aprẹ̈-
shyé dŏ a pŏ tyahí htyĕkẹ́ to tahe
tadŭ́rò ŭ ki dyé èthĭ taryĕshyosŏ dŏ
a ki pŏ nyẹ̈ míní shyĕthuŏthyó pă.
A ki pŏ tọ̈kuŏ tẹ̈ ná tẹ̈mị̈tẹ̈myą̈ phú
13 khwí tahenuô pă. Lŏ¬ khwí aprẹ̈-
shyé yĕnuô, a o lŏplĭ ná a tẹ̈taze-one
dŏ a thyálŭ tahe rò a ki dyélyą̈kyă
a tẹ̈taryĕpro̱pryą̈ ná a taryĕshyosŏ
dŏ tẹ̈mị̈tẹ̈myą̈ nuôtôduŏ a takhukŭ
14 pă. Èthĭ ki sá thímíphú nuôtôduŏ
pă, manárò thímíphú yĕtôduŏ ki sá-
pẹ́kyă èthĭ pă, mẹtĕhérò thímíphú
yĕnuôma mą̈ Byacè tahe a Byacè,
khwí tahe akhwí, rò kayă dŏ a okuŏ
ná è nuôtahe ma mą̈hŏ kayă dŏ Có-
marya é nyă èthĭ, htuŏto Cómarya
nwóhtya nyă èthĭ, htuŏrò èthĭ ma
kayă dŏ acŏ ná angọ̈ tahe.
15 Rò tanéphú héso vă, "Lyą̈muọ̈ ébŏ
dŏ nẹ̈ myáhtye himyáphèmuọ̈ onyă
dŏ akhu nuô tahe nuôma mą̈hŏ kayă
pwọ̈¬ tôprẹ̈, myĕcô pwọ̈tôcô, ná

ngǫ̣ pwǫ̨̆tôngǫ̣ dố hekhu yĕnuôhố.
16 Anọ̀ o aphyăshyé dố nẹ̀ myáhtye
htuǒhố nuô ná tẹ̀mịtẹ̀myą́ nuôtôduǒ
ki théhtekyă himyáphèmuǫ́ nuôtô-
prẹ̀ pă. Èthĭ ki phyéphekyă lǒphe
lŭ lǒ¬ tẹ̀ dố a o ná lŭ nuôtahe pă,
rò a nǒ okhăklọkyă lŭ pă. Èthĭ ki
ekyă lŭzye pă, rò a ki sǘǔkyă lǒ lŭ
17 ná mi pă. Mẹtĕhérò thyáphú èthĭ
ki mẹlǒbăhtya Cómarya a tẹ̀taze-
one yĕ agnĕnuô, Cómarya sunuǒ
htuǒhố a tẹ̀taze-one yĕ dố èthĭ thé-
plòkŭ ná èthĭ ki théplòo dyétą̆kyă
a taryĕshyosǒ yĕnuô ná tẹ̀mịtẹ̀myą́
dố a ki pố tuǫ́dố Cómarya alą̆angǫ̣
18 lǒhtyabăhtya hố pănuô. Prẹ̀mò dố
nẹ̀ myáhtye è tôprẹ̀nuô ma mą́ pré
vỉ̤du¬ nuôtôvỉ̤ dố a pố hekhu akhwí
tahe nuôpré."

18

Vỉ̤ Babylonia Tą̆prọ̀kyă

1 Phúnuôhtuǒrò vă myáhtye tané-
phú dố aruô tôprẹ̀ o dố mǒkhu
hyălyą. A o ná a tẹ̀taryĕshyosǒ rò dố
a tẹ̀takhĕrasŏ akhu-akhyĕ hekhu lĭ-
2 takhĕhtya lǒ sĭba cố. A éhtŏ tawǒta-
thǔ shyo,

"A latą̆prọ̀ hố, vỉ̤du Babylonia
latą̆prọ̀ hố. Khŏnyą́rò a htwŏkyă
hố khĭnékhĭnǒ ná luǫ̨́né mŭmyą́
tahe a lẹ́owó hố. A htwŏkyă hố
htu dố ŭ lẹ́thézǫ̨́théryą̆, ŭ lẹ́-
théhtethéhă tahe lẹ́owó akhălẹ́
3 hố. Mẹtĕhérò htyĕkẹ́ pwǫ̨̆tôba
ŏhtuǒhố a htyĕzą̆cyă mą́hố thwi-
htyĕ a tẹ̀thézǫ̨́thélǒ mŭmyą́ricyą́
tahe. Hekhu pwǫ̨̆tôba a khwí-
cóphya tahe cuóthǔcuóplá lǒ
hố ná prẹ̀mò yĕtôprẹ̀, rò dố vỉ̤
Babyloniaphú tahe a tẹ̀thézǫ̨́ pa-
tápatǒ tahenuô, a talwótalyẹ sǘlǔ
akhu-akhyĕ, lǒ¬ prẹ̀ mẹkuǫ́mẹ-
khá tẹ̀ dố hekhu yĕtôbalǒ nuô,
èthĭ duzą́htyathĕ hyălǒ hố."
4 Rò bínuôakhĕ vă nỉ̤huǒ ngǫ̣ dố
aruô tômǔ prąhtya dố mǒkhu rò
a hé,

"Vă kayă bĕmụ thĭ¬, thyáphú
thĭ ki krwŏmẹ kuǒ tă tẹ̀thǔ phú
è mẹ nuô tămẹ́, htuǒrò thyáphú
thĭ ki khyábè tǫ́kuǒ tă tẹ̀cirya
ná è tămẹ́ nuô, htecuǒkyă dố
5 vỉ̤yĕ akŭ nuô. Mẹtĕhérò a tẹ̀-
thǔ́tẹ̀ora tahenuô, a oradǔ cố
ná mǒkhu, rò Byacè Cómarya
thénẹ́htyabè hố a cuǒklyá dố a
6 mŭmyą́ricyą́ nuôtahe hố. Mẹcyẹ̆-
mẹcǫ̨ ke mŏ è phú a mẹcyẹ̆mẹcǫ̨
thĭ nuô, lǒ¬ tẹ̀ dố a mẹcyẹ̆ htuǒ-
hố thĭ tahenuô, mẹlyẹ̆ kąkhyĕsû
ke mŏ cố è nyẹ̆phuǒ nuô. Bĕlǫ́
dố a taritaryă pẹ́ thĭ ná htyĕsí-
prẹ́khuklǒ nuôtôbè nuô, zǫ̨̆bălyẹ̆
kąkhyĕsû pẹ́kuǒ ke è dố a sǒlǒ-
7 klǒ ná yĕ nyẹ̆phuǒ nuô. Bá¬ a
htuthélyą nỉ́dyé anẹ́ rò a mẹmọ-
lyą nỉ́dyédû anẹ́ nuô, nǒkhyábè
lyẹ̆kąkhyĕ sûkuǒ ke mŏ è ná tẹ̀-
cyẹ̆tẹ̀cǫ̨ ná tẹ̀thépleḭ̆nebè yĕnuô.
A hélyą nỉ́dyé anẹ́, 'Vă onyăo phú
khwímuǫ́ tôprẹ̀, văvẹ̀ onố kuǒŭ
to akhu-akhyĕ, vă okryá nố kuǒŭ
to, khŏnyą́yĕ tą̆plehyă păma, vă
8 ihè nố kuǒŭ to.' Dố a hé phú-
nuô akhu-akhyĕ, tônyĕnyĕ pă
nuô, tẹ̀thyĕrą̆thyĕdwŏ ki hyăbè
è pă, rò a kiswíkisĕ pă, a kinguǫ́-
kihè pă, a ki ovỉ̤okǒ pă. Byacè
Cómarya dố a cirya lŭ yĕtôprẹ̀-
nuô ashyo-asǒ, aprọapryą nyacó

akhu-akhyĕ, a isŭ̆kyă lǫ̆ lŭ ná
mi pă.”
9 “Hekhu khwícóphya lǫ̆¬ plĭ dó̧ a
cuŏthŭ́ ná prę̣mò yĕtôprę̣ rò a mę̣-
mǫ̣lya ṇ́dyé lahyă anẹ́ ná tę̣duzą́-
htyathę̆ yĕtahenuô, shyé¬ a myá-
htyehó miŭ̆khuô taóhtya dó vį̰kŭyĕ
akhę̆pănuô, a kinguǫ̣́kihè théplę̣́ne-
10 bè lǫ̆plĭ pă. Èthĭ théisĕ ná pămа a
khyábè tǫ̣́kuǫ̆ tę̣cyę̣́yĕ he¬ a tanę̣ la-
hyă rò a cuŏo kahtòmyá lahyă dó
ayę̣ rò a hé lahyă,
‘Kó¬ a taròthé thyĕkyă hó
ní¬, acyę̣́ thyĕkyăhó nę̣ ní¬,
Kó¬ Babylonia, nę̣ ma vį̰duvį̰htŭ,
vį̰tanyă nyacó tôvį̰ manárò Có-
marya cirya pré nę̣ taplǫ̣́phú rò
nę̣ pyékyă lǫ̆ có ní¬.’
11 “Prę̣ iprḭ-isę̆ tę̣ dó̧ hekhu tahenuô,
a kinguǫ̣́kihè ṇ́dyé lǫ̆ lŭ pă, mę̣tĕhé-
rò ŭ iprḭkuǫ̆ pă èthĭ tę̣kuǫ̣́tę̣khá tô-
12 prę̣¬ to. Èthĭ rŭhtę̆, lǫ̣́thélǫ̣́prọ tahe,
prą̨thè ngụduprḭdu tahe, ikę̣́ báplĭ
tahe, ikę̣́ taphèlóthǫ̆ tahe, ikę̣́ lḭkа-
thwí tahe, tatŭ́phŏ tahe, thònguḭdu
pwǫ̣́tôcô, tą̆tę̣ dó̧ ŭ mę̣ è ná ta-
shyătamyá pwǫ̣́tôcô, tą̆tę̣ dó̧ ŭ mę̣ è
ná thònuǫ̣́mŭ pwǫ̣́tôcô, talĭbyă tahe
13 bèbè, tǫ̣́hté ná lǫ̣́bŭ tahe bèbè, ithwí
amĭakrę̆ ahóacḭ tahe, tę̣nuǫ̣́mŭnuǫ̣́-
sŭ tahe, lẹ́sŭ́ŭ nuǫ̣́mŭ tahe, htyĕzą̆,
htahtyĕ, buŏkŭlă, buŏkŭlămû, pŭ́,
thímí, tathí, tathílọ, cŭ́tahe ná kayă
théhtwŏprę̣ tahenuô ŭ iprḭ pă tô-
prę̣¬ to.
14 “Prę̣ mę̣kuǫ̣́mę̣khá tę̣ tahe ki hé vḭ
Babylonia pă, ‘Lǫ̆¬ tę̣kuǫ̣́tę̣khá aryá
dó̧ nę̣ lẹ́thézŭ́thélǫ̆ tahenuô, a la-
mẹ́kyă lǫ̆hó. Htuŏrò lǫ̆¬ tę̣nguḭdu-
prḭdu tahe ná tą̆tę̣ dó̧ a takhę̆ plya-
twọ́ tahenuô, a lamẹ́kyă lǫ̆ hóhó, rò
15 nę̣ myáhtyenó pă è tôphuó¬ to.’ Lǫ̆
prę̣mę̣kuǫ̣́mę̣khá tą̆muŏtą̆tę̣ dó̧ vį̰-
nuô tôvį̰ akŭ tahenuô, a duzą́htya-
thę̆ lǫ̆plĭ ná vį̰nuô tôvį̰ akhyĕ. Èthĭ
ki théisĕ ná pămа èthĭ khyábè tǫ̣́kuǫ̆
tę̣ ná vį̰yĕ pă he a tanę̣ rò a ki cuó
kahtòo taphăyę̣kyă lahyă tôpho pă,
htuŏto èthĭ kinguǫ̣́kihè lahyă pă, rò
a ki hé lahyă,
16 ‘Kó¬ a taròthé thyĕkyă hó ní¬,
acyę̣́ thyĕkyă hó nę̣ ní¬.
Tôphuókhę̆nuô, nę̣ ma vį̰du rò
nę̣ lẹ́klŏ tari kŭthyáhtyanḭ́ nę̣́nẹ́
ná hyecą̆ báplĭ, hyecą̆ taphèlóthǫ̆,
hyecą̆ lḭkathwí, htuŏto nę̣ tari-
htyanḭ́ nę̣́nẹ́ ná htę̆, lǫ̣́thélǫ̣́prọ
tahe ná prą̨thè ngụduprḭdu tahe.
17 Khŏnyą́yĕ Cómarya ciryapré nę̣
taplǫ̣́phú akŭ rò, lǫ̆¬ nę̣ tę̣duzą́-
htyathę̆ nuôtahe lamẹ́kyă pẹ́lǫ̆
hó nę̣.’
“Lǫ̆¬ thòklyĕdu khuklŏ ná prę̣-
krwŏ sidyákuǫ̆ tahe ná prę̣mę̣tę̣phú
tahe ná lǫ̆¬ kayă dó̧ aruô tahe dó̧
a myápŭe ahókŭsè ná tę̣cuŏtę̣ką̆ dó̧
htyĕdutavą̆kŭ yĕtahenuô, a ki cuó
18 kahtòo taphăyę̣kyă pă. Rò shyé¬
èthĭ myáhtye miŭ khuôhtya akhę̆pă-
nuô a ki éhtŏhtya rò a hé lahyă, ‘Vį̰
aruôtahe dó athyáná vį̰yĕ tôvį̰ nuô a
19 o nóhí tôvį̰¬ to.’ Èthĭ ki dyéluŏ a tę̣-
théplę̣́ rò a ki phahtya lahyă hemû
dó̧ a khuklókhu pă, rò a kinguǫ̣́kihè
lahyă pă, rò a ki hé lahyă,
‘Kó¬ a taròthé théisĕ thyĕkyă
hó vă ní¬, Kó¬ acyę̣́ thyĕkyă
hó nę̣ ní¬. Nę̣ ma vį̰du tôvį̰
rò, lǫ̆¬ kayă dó̧ a thòklyĕdu o
dó̧ htyĕdutavą̆ akŭ tahenuô, a
duzą́htyathę̆ lahyă ná nę̣tę̣ ngụ-
duprḭdu akhu-akhyĕ manárò,

Cǒmarya ciryapré nẹ̀ taplǫ̨phú
rò, nẹ̀ pyékyǎ lǒ cǒ hǒ.
20 Kǒ¬ mǒkhuphú thékrṹmǒ
lahyǎ, Kǒ¬ Cǒmarya akayǎ thĭ,
Prẹ̀dônyǎphú thĭ ná prẹ̀prọ thĭ¬,
dǒ èpyéèkyǎ hǒ akhu-akhyě, thé-
krṹmǒ lahyǎ. Mẹtěhérò dǒ a
mẹcyẹ̀ htuǒhǒ thĭ akhu-akhyě
Cǒmarya ciryahǒ è.’”
21 Bínuôakhě tanéphú dǒ a hěshyo-
resǒ tôprẹ̀ phyéhyǎnḭ́ lǫ̨du¬ tômě
dǒ athyáná kasûivḭ̀ nuôrò a tạ́tặ dǒ
htyědutavạ akŭ rò a hé,
“Vḭ̀du Babylonia yěnuô, ŭ bè
tạ́tặkyǎ lŭ thyáphú yěnuô pǎ rò
ŭ ki myáhtye pǎ è tôphuǒ¬ to.
22 Prẹ̀dò ti tahe, prẹ̀irŏirè tẹ̀tahe,
prẹ̀uǒ tělǒ tahe ná prẹ̀uǒ píkalyǎ
tahenuô nḭ́huǒnǒ pǎto. Prẹ̀mẹtẹ̀-
phú ĭtětě¬ bèbènuô myáhtyenǒ
pǎ èthĭ toto. Htuǒrò nḭ́huǒnǒ pǎ
23 kasûivḭ̀ prạ to. Myáhtyenǒ pǎ
milĭ dǒ nẹ̀kŭ to. Nḭ́huǒnǒ pǎ prẹ̀-
khŏmẹ̆ khŭphě bèbè, prẹ̀khŏmẹ̆
mòmuǫ̨ bèbè, atalặ to. Nẹ̀ prẹ̀-
mẹkuǫ̨̆mẹkhá tẹ̀phú tahenuô,
a duzạ́htyathě lǫ̨ŭkhŏ rò a ta-
ryěshyosǒ lǫ̨ŭkhŏ dǒ hekhuyě
cǒ. Htuǒrò khĭné Thárá e ŭzọ
o dǒ nẹ̀ vḭ̀kŭ tahenuô, dǒ èthĭ
yŏ ilolahŏ hekhuphú yětahe
akhu-akhyě, hekhuphú tahe ki
24 krwŏthṹ kuǒlǒ nẹ̀ khyě pǎ. Prẹ̀-
prọ tahe athwi ná Cǒmarya akayǎ
tahe athwi nuô ŭ myáhtye è bí
vḭ̀nuô tôvḭ̀ akŭ akhu-akhyě, Cǒ-
marya ciryakyǎ hǒ vḭ̀ Babylonia
hǒ. Lǒ¬ kayǎ dǒ ŭ mẹthyě èthĭ
bí a o pǎ dǒ hekhu yětahenuô,
ŭ myáhtye èthĭ athwi bí vḭ̀nuô
tôvḭ̀ akŭnuô.”

19

1 Tẹ̀htwŏhtya htuǒ phúnuôrò vǎ nḭ́-
huǒ ngǫ̨́prạhtya tawǒtathṹ shyo dǒ
mǒkhu rò a cô ná kayǎ tômụdu hébè
nuô, rò a hé lahyǎ,
“Htuthéhtya lahyǎ Cǒmarya!
Tẹ̀mẹlwóhteka ná tẹ̀lĭtẹ̀takhě ná
tẹ̀prọtẹ̀pryạ thĭtahe ma pẹ̀ Cǒ-
2 marya atẹ̀ lǒ pré. Mẹtěhérò a
tẹ̀cirya thĭ tahenuôma atŏma
atŏtŏ. Acǒma acǒcǒ. A ciryakyǎ
htuǒhǒ himyáphèmuǫ̨ mwḭladu
dǒ a mẹpyémẹkyǎ hekhu tahe ná
athwihtyě a tẹ̀thézṹ patá mŭmyạ́-
ricyạ́ tahe nuôtôprẹ̀ hǒ. A mẹthyě
Cǒmarya alulé tahe akhu-akhyě
Byacè Cǒmarya mẹlyẹ̀ kạkhyě
sûke hǒ è hǒ.”
3 Èthĭ éhtŏhtya khyěthyá,
“Htuthéhtya lahyǎ Cǒmarya!
Mi dǒ a ŭkyǎ vḭ̀du yětôvḭ̀ nuô a
khuôhtya latṹpǎ tôphuǒ¬ to, a ki
khuôhtya dû acṹcṹ ahtŭhtŭ ní¬.”
4 Muǫ̨́prŭmuǫ̨́prẹ́ nyẹ̀shyě ná thé-
lwḭ́ ná théhtwŏprẹ̀ nuô lwḭ̀duǒ nuô,
a dángṹ cǒbucǒběhtya Byacè Cǒ-
marya dǒ a onyǎo dǒ khwí khu-
klyáhtě htyalǒkhu nuôtôprẹ̀ rò èthĭ
hé lahyǎ,
“Amèn! Htuthéhtya Cǒmarya!”

Thímíphú Apwě Khŏmẹ̆

5 Htuǒrò ngǫ̨́prạhtya dǒ khwí khu-
klyáhtě htyalǒkhu nuôrò a hé,
“Lǒ¬ Cǒmarya a prẹ̀mẹtẹ̀phú
tahe ná lǒ akayǎ dǒ a o ná a ta-
ryěshyosǒ tahe bèbè, a oto tahe
bèbè, dǒ a théisě bezṹbenyạ́ lŭ
tahenuô, htuthéhtya lahyǎ pẹ̀
Cǒmarya.”

6 Bínuôakhě vă nı̨́huǒ ngǫ́ dǒ a cô
ná kayă tôplutôphè hébè nuô. Htuǒ-
rò athyáná htyĕkhŏ htwíhyă prạrū́-
prạtḗ nuô, rò a prạ taplǫ̀lòdò shyo
thyácǒná shyelyạ tahenuô. Vă nı̨́-
huǒ èthĭ hé,

"Htuthḗhtya Cǒmarya, mẹtĕ-
hérò pẹ̀ Byacè Cǒmarya dǒ a
cyā́tẹ̀lǒ thḗgnĕtẹ̀plĭ yĕtôprẹ̀nuô, a
7 pǒtarí hǒ tẹ̀ hǒ. Pẹ̀ thḗluǭphòphū
thḗkrū̧thḗlǒ mẹlĭmẹtakhĕhtya
rǫ́lŭ pẹ̀ Cǒmarya pó⌐. Mẹtĕ-
hérò thímíphú nuôtôduǒ ki
tŏbè kạ khŏmẹ̄ shuǒkhě tuǭhǒ.
Akhŏmẹ̄ mòmuǭ o taritaryă
8 pẹ́ hǒ lŭ hǒ. Khŏmẹ̄ prẹ̀mò
yĕnuô ŭ dyékū̆dyéthyá lŭ ná
hyecạ báplĭ bŭphuǒ plyatakhě
ryá tôba."

Hyecạ báplĭ bŭphuǒ plyatakhě ryá
ma mā́hǒ Cǒmarya akayă tahe a tẹ̀-
phyétẹ̀mẹ dǒ acǒatẹ tahenuô hǒ.
9 Htuǒrò tanéphú hé vă, "Rămákyă
mǒ yĕnuô. Kayă dǒ ŭ mehyă tǭ-
kuǒ lŭ dǒ thímíphú yĕtôduǒ apwě
yĕtahenuô, a nı̨́bè tẹ̀sŏri." Htuǒrò
tanéphú hé pǫ́, "Ngǫ́ yĕtahe ma Cǒ-
marya alā̆angǫ́ mā́lakŏ cǒ."
10 Vă dángū̧lyạ dǒ anyĕhyă rò vă
kírẹ́ cǒbĕhtya lŭ tadū́rò a hé vă,
"Cǒbě tă vă tămẹ́, vă ná nẹ̀ ná nẹ̀
puǭvyā́ Krístuphú thĭ tahe nuôma
prẹ̀mẹtẹ̀phú thyálŭ prḗ. Pẹ̀ ma kayă
tahe dǒ a khyáluǒ pẹ́ ŭ ná Jesŭ ari-
akyă tahe rò pū̧manı̨́ tẹ̀mā́tẹ̀cǒ dǒ
Jesŭ Krístu dyéluǒkyă pẹ́ pẹ̀ yĕnuô.
Phúnuôrò, cǒbě tă ŭ tôprẹ̀⌐ tămẹ́,
cǒbě dǒ Cǒmarya nuô. Mẹtĕhérò tẹ̀-
mā́tẹ̀cǒ dǒ Jesŭ Krístu dyéluǒ pẹ́ yĕ-
nuôma a thyáhǒ ná Cǒmarya nŏhé-
bè prẹ̀prǫ tahenuô hǒ."

Kayă Sidyá Tathíbŭ Tôprẹ̀

11 Bínuôakhě vă myáhtye mǒkhu lụ-
mŏo htuǒhǒ rò tathíphĕbŭ kahtòo
bínuô tôduǒ. Kayă sidyá tathí yĕ-
tôprẹ̀nuô ŭ é lŭmwı̨, "Cǒ ná ngǫ́"
ná "Mẹtẹ̀ tŏ." Kayă yĕtôprẹ̀nuô, bí
a cirya ŭ akhĕnuô, a cirya tŏ prḗ
rò a sásû ná prẹ̀ dǒ a thḗhte lŭ
12 tahe. A mèthèplò rò athyáná mi kyā̆-
htya nuô, htuǒrò a klwǭhtyа ḗnya-
cǒ khuklwǭhtě, rò ŭ răonı̨́ amwı̨ tô-
plò dǒ anḗlǫ nuô tadū́rò ŭ thḗgně
tôprẹ̀⌐ to, anḗ Byacè tôprẹ̀ thḗgně
13 tū́dû prḗ. Cạcwǫhtŭ dǒ a thyá nı̨́-
dyé yĕ tôpū̧nuô, a ví lŏplĭ ná thwi.
Rò "Cǒmarya alā̆angǫ́," ŭ é lŭmwı̨
14 phúnuô. Mǒkhu aklyĕphú tahe kū̆-
thyá htyanı̨́lǒ hyecạ báplĭ, hyecạbŭ,
hyecạ mwǭplĭ tahe htuǒrò sidyá
htyanı̨́ lahyă tathíbŭ rò krwŏkuǒ
15 lŭkhyĕ. Né a htyăryá dǒ a ki mẹpḗ-
kyă lǒ htyĕkḗ tahe tôbènuô a o dǒ
lŭ kyā̆kŭ hte. Rò a ki pǒ èthĭ ná ipǫ̀
tǭhtḗ pă. Rò Cǒmarya dǒ a cyā́tẹ̀lǒ
thḗgnĕtẹ̀plĭ yĕtôprẹ̀ ki dyéluǒ a tẹ̀-
thḗplòdu rò a ki cirya èthĭ thyáná
16 ŭ ivı̨̄hte thòbĭthèhtyĕ* nuô pă. Dǒ a
cạcwǫhtŭ alǫ ná akhyalǫ nuô, ŭ răo
amwı̨ tôplò,

"Khwítahe akhwí,
Byacè tahe abyacè,"

Ŭ răo phúnuô.
17 Phúnuôhtuǒrò vă myáhtye tané-
phú tôprẹ̀ kahtòo dǒ tamǭkŭ rò
a cyḗpryḗ éhtŏhtya lŏlǒ⌐ htuphú-
zuǭphú dǒ mǒlḗ nuôtahe rò a hé,

19:15 Ŭ ivı̨̄hte thòbĭthèhtyĕ nuôma athyáná ŭ ivı̨̄hte htahtyĕ nuô.

18 “Thyáphú thĭ ki hyǎe kuǒ lahyǎ
khwícǒphya tahe azye, klyĕkhuklǒ
ná klyĕphú tahe azye, tathí tahe ná
prẹ̀sidyá lŭ tahe azye, cṹ ná kayǎ dǒ
a nḭ́ tẹ̀palǎ tahe azye, kayǎ dǒ amwḭ
luǒhtyĕluǒkẹ́ tahe ná kayǎ dǒ ŭ tanẹ
patí lŭ tahe azyenuô, hyǎoplǒ rǫ́lǒ-
mǒ lŭ dǒ Cǒmarya apwĕdu akŭyĕ.”
19 Bínuôakhĕ vǎ myáhtye tẹ̀mḭtẹ̀-
myą́ nuôtôduǒ ná hekhu khwícǒ-
phya tahe ná èthĭ klyĕphú tahe
oplǒtǫ̃ lǒ lŭ dǒ a ki sá kayǎ dǒ a
sidyá tathí nuôtôprẹ̀ ná aklyĕphú
20 nuôtahe. Ŭ pṹnḭ́kyǎ tẹ̀mḭtẹ̀myą́ nuô-
tôduǒ rò ŭ pṹnḭ́ tǫ́rǫ́ kuǒpǫ́ ná prẹ̀-
prǫ lahǒ dǒ a mẹluǒ pẹ́ ŭ tẹ̀prǫtẹ̀-
pryą dǒ tẹ̀mḭtẹ̀myą́ nuôtôduǒ anyĕ-
hyǎ nuôtôprẹ̀. Dǒ a mẹ tẹ̀prǫtẹ̀pryą
pẹ́ ŭ akhu-akhyĕ, a ilolahǒ lǒ kayǎ
dǒ a nḭ́bè tẹ̀mḭtẹ̀myą́ nuôtôduǒ a tẹ̀-
mẹmámẹdyǎ rò a cǒbĕ̀ lŭ nuôtahe.
Tẹ̀mḭtẹ̀myą́ nuôtôduǒ ná prẹ̀prǫ dǒ
a ilolahǒ ŭ nuôtôprẹ̀ thégnĕ lǒ ŭ
tą́tą̆ htwŏprẹ̀ kyǎ èthĭ dǒ miò dǒ ŭ
21 sṹŭ ná yathúbyǎ nuôtôò akŭ. Lǒ¬ a
klyĕphú dǒ a okyǎ tahenuô, ŭ mẹ-
thyĕkyǎ èthĭ ná nḗ dǒ a hyǎhte dǒ
kayǎ sidyá tathí nuôtôprẹ̀ akyą̆kŭ
nuôtôbè, rò lǒ¬ htu nuôtahe hyǎ lṹ
iphuǒ ekǒŏbǎ lǒ èthĭ zye.

20

Anatôrí

1 Yĕtôphuǒrò vǎ myáhtye tanéphú
tôprẹ̀ o dǒ mǒkhu hyǎlyą rò a
pṹo nḭ́dyé krǒkŭdu krǒkŭzą̆ yĕtô-
kŭ athóhti ná suplyẹtǫ̃htédu tôbŏ
2 dǒ a takhukŭ. A hyǎ pṹmakyǎ plyą
mą́hǒ khĭnéricyą́ khuklǒ dǒnudǒ-
thakhĕ nuôtôbŏ. È ma ŭ ḗ lŭ ná
Satan. Rò a cǒklǫ̀manyẹ̀ lŭ anatôrí.
3 Tanéphú nuôtôprẹ̀ vĭtą̆kyǎ lŭ dǒ
krǒkŭzą̆ nuôtôkŭ akŭ rò a ką́ma-
bíkyǎ lŭ rò a mẹmámẹdyǎ kyǎ lŭ.
Thyáphú a ki cuǒ ilolahǒ pǎ tǎ
myĕcô tahe tǎmẹ́ nuô a dǒ obǎ lŭ
anatôrí. Rò anatôrí bǎhǒ pǎ nuô, ŭ
ki plwŏhte khyĕ lŭ taplǫ̀phú pǎ.
4 Htuǒrò vǎ myáhtye khwí khu-
klyáhtĕ htyalǒ tahe. Kayǎ onyǎo
dǒ khuklyáhtyalǒ alǫ tahenuô, ŭ
dyé èthĭ taryĕshyosǒ dǒ a ki ci-
rya ŭ pǎ. Vǎ myáhtye kuǒpǫ́ kayǎ
dǒ a khyáathḗ ná Jesŭ ari-akyǎ rò
a hésodônyǎ pẹ́ ŭ Cǒmarya alą̆-
angǫ́ tahe akhu-akhyĕ, ŭ pą̆tṹkyǎ
èthĭ kyą̆bŏ tahe a thḗhtwŏprẹ̀. Tẹ̀-
mḭtẹ̀myą́ bèbè, tẹ̀mḭtẹ̀myą́ aprẹ̀zǫ
yĕnuô bèbè, èthĭ cǒbĕ̀htyanǒ kuǒŭ
to. Tṹnuôhtuǒto tẹ̀mḭtẹ̀myą́ nuôtô-
duǒ a tẹ̀mẹmámẹdyǎ dǒ ŭ bè mẹmá
dǒ mą̆htélǫ nuôbèbè, mą́torò ŭ bè
mẹmá dǒ takhulǫ nuôbèbè, a phyé-
sûnǒ kuǒŭ tẹ̀mẹmámẹdyǎ tôcô¬ to.
Èthĭ htwŏprẹ̀ kąkhyĕ rò a pǒ tǫ̃-
5 kuǒ tẹ̀ ná Krístu anatôrí. Yĕma tẹ̀-
htwŏprẹ̀ ihtò kąkhyĕ arẹ́lǒ tôphuǒ
hǒ. Anatôrí bǎ tyahíto nuô, kayǎ dǒ
a thyĕ htuǒhǒ rò a o pǎ dǒ helẹ̆
6 tahenuô, a ihtòką́ híto. Kayǎ otǫ̃kuǒ
dǒ tẹthyĕ ihtòką́khyĕ rẹ́lǒ yĕ tôphuǒ
akŭ tahe nuôma a nḭ́bè tẹsǒri rò èthĭ
ma kayǎ sǎsĕphú tahe. A lwókyǎ ná
tẹthyĕ nyẹ̆phuǒtôphuǒ hǒ. Èthĭ ki
htwŏ Cǒmarya ná Krístu a bwídu
tahe pǎ. Èthĭ ki pǒ tǫ̃kuǒ ná Krístu
anatôrí pǎ.

Tẹ̀mẹpẹ́ Khĭnéricyą́ Khuklǒ

7 Anatôrí bǎhtya htuǒhǒ pǎ nuô,
ŭ ki plwŏhte khĭnéricyą́ khuklǒ dǒ

8 ahtǒkŭ pă. Rò a ki htecuǒ lǒ he-
khu lwḭ̄kyĕ rò a ki ilolahŏ lǒ myĕ-
cô tahe pă. Ŭ é èthĭ ná Gogphú ná
Magog phú. Èthĭ bè htyasátẹ̀ akhu-
akhyĕ khĭnéricyą́ khuklǒ ki é oplǒ-
tǫ́lǒ èthĭ pă. Èthĭ oé thyácǒná lǭ-
tamá dǒ htyĕdutavą̀htŭ tahe nuô
9 cǒ pă. Èthĭ htecuǒ dǒ hekhusĭba
rò cuǒbò tavą̀bí lǒ Cǒmarya akayă
tahe ná vḭ̄ dǒ Cǒmarya mọ́ nḭ́dyé lŭ
yĕtôvḭ̄. Manárò mi o dǒ mǒkhu hyă-
10 lyą̀ ŭkyă lǒ èthĭ. Khĭnéricyą́ khuklǒ
dǒ a ilolahŏ èthĭ yĕtôduǒnuô, ŭ vĭ-
tą̄kyă lŭ dǒ miò dǒ ŭ isŭ́ŭ́ ná yathú-
byă yĕnuô tôò akŭ. Miyĕ tôò nuôma
mą́hǒ ŭ lḛ́vĭtą̄ tẹ̀mḭ̄tẹ̀myą́ nuôtôduǒ
ná prẹ̀prọ́ lahŏ nuôtahe akhălḛ́ nuô
hǒ. Rò èthĭ ki khyábè tẹ̀cyḛ̄tẹ̀cṵ́ mǭ-
khíkhí mǭsĕklĕklĕ tacṵ́prẹ̀ talèkré
cǒ pă.

Tẹ̀cirya Dǒkhyĕ Tadû

11 Htuǒrò vă myáhtye khwí khu-
klyábŭdu htyalǒ̄ tôkhu ná prẹ̀ onyă
dǒ akhu nuôtôprẹ̀. Rò mǒkhu ná he-
khu lụ́kuǒ cuǒkyă dǒ a mèthènyĕ
12 rò ŭ myáhtyenǒ pătohǒ. Rò vă myá-
htye kayă dǒ amwḭ̄ luǒhtyĕluǒḳ́ ná
kayă dǒ ŭ tanẹ patí lŭ rò a thyĕ-
htuǒhǒ tahe kahtòo dǒ khwí khu-
klyábŭdu htyalǒ̄ yĕ anyĕhyă nuô. Ŭ
bámŏhtya litahe htuǒrò ŭ bámŏhtya
li dǒ aruô tôba dǒ ŭ é ná lihtwŏ-
prẹ̀ yĕ. Kayăthyĕ yĕtahenuô, ŭ cirya
èthĭ phú a mẹ́nǒ htuǒhǒ nuô ná phú
13 ŭ rămáo dǒ liyĕ akŭnuô tahe. Htuǒ-
rò htyĕdutavą̀ yĕnuô a dyéhtyakuǒ
akayă thyĕ dǒ a o dǒ èkŭ nuô
tahe. Tẹ̀thyĕ amuǫ́phĕ ná Luǭḳ́ḛ́-
nédǒ tahenuô, a dyéhtyakuǒ lahyă
kayăthyĕ o dǒ èthĭkŭ nuôtahehe.
Rò ŭ cirya lǒ kayă pwǭ~ tôprẹ̀
14 phú èthĭ mẹ́htuǒhǒ tẹ̀nuô. Htuǒ-
rò dǒkhyĕnuô, tẹ̀thyĕ amuǫ́phĕ ná
Luǭḳ́ḛ́nédǒ tahenuô, ŭ vĭtą̄kyă èthĭ
dǒ miò akŭ. Miò yĕma mą́hǒ tẹ̀thyĕ
15 nyḛ̄phuǒtôphuǒ hǒ. Kayă tôprẹ̀prẹ̀
dǒ ŭ ki myáhtye ŭ răo amwḭ dǒ li-
htwŏprẹ̀ yĕtôba akŭ to hé nuô, ŭ bè
vĭtą̄kyă è dǒ miò yĕtôò akŭ.

21

Mǒkhuthĕ Ná Hekhuthĕ

1 Htuǒrò vă myáhtye mǒkhuthĕ ná
hekhuthĕ. Rò mǒkhulyḛ̄yĕ ná he-
khulyḛ̄ yĕtôba lamḛ́kyă lǒ. Htuǒrò
2 htyĕdutavą̀ yĕnuôma a opă toto. Vă
myáhtye vḭ̄săsĕ mą́dûhǒ Jerusalem
vḭ̄thĕ yĕtôvḭ̄ nuô, rò a o dǒ mǒkhu
dǒ Cǒmarya a o rò a hyălyą̀. Ŭ ta-
ritaryă kŭthyá one pḛ́ lŭ phú prẹ̀-
khŏmḛ̄ mòmuǫ́ tôprẹ̀ dǒ a opǫ́sû avẹ̀
3 nuô. Vă nḭ́huǒ ngǫ́prą̀shyo tômŭ dǒ
khwí khuklyáhtĕ htyalǒ̄ a onuô, rò a
hé, “Khŏnyą́yĕ Byacè Cǒmarya hyă-
otǫ́kuǒ hǒ ná prẹ̀lukayă hǒ. A ki
otǫ́kuǒ ná èthĭ rò èthĭ ki htwŏhtya
Cǒmarya akayă pă. Byacè Cǒmarya
anḛ́byacè nḭ́dû ki otǫ́kuǒ ná èthĭ rò
4 a ki htwŏ pḛ́ èthĭ Byacè pă. Cǒma-
rya ki htŭ́thŭkyă lǒ èthĭ amèthèhtyĕ
pă. Tẹ̀thyĕ o pă to. Tẹ̀thḛ́plḛ̄ bèbè,
tẹ̀nguǫ́tẹ̀hè bèbè, tẹ̀sĕnḛ́sĕbya bèbè
a o pă to. Tẹ̀ dǒ a htwŏhtyanǒ dǒ
hekhu alyḛ̄ yĕtôba tahenuô, a o pă
to hǒ.”
5 Htuǒrò prẹ̀ onyăo dǒ khwí
khuklyáhtĕ htyalǒkhu nuôtôprẹ̀
hé, “Khŏnyą́yĕ vă mẹ́thĕ lǒhǒ
tẹ̀pwǭtôcô.” Rò a hé kuǒ ke vă,
“Rămákyă tẹ̀ yĕtahenuô, mẹ́tĕhé-

rò ngọ́yě tahe nuôma acǒatẹ̀ rò
lẹ́thélẹ̀ zṹenḭ́ è.”
6 Rò a hé, “A htuǒhǒ, vă ma arẹ́lǒ
ná anolǒ ŭ hǒ. Vă ma akhăshyé ná
atadû hǒ. Htyĕhtekhu dǒ a dyé thé-
htwŏprẹ̀htyě tacṹprẹ̀ nuô a o tôò.
Kayă dǒ a théŏ tôprẹ̀prẹ̀ nuô, vă ki
7 dyéŏkră è pă. Kayă tôprẹ̀prẹ̀ dǒ a
mẹ̀pẹ́ tẹ̀nuô, a ki nḭ́bè lǒlǒ‿ tẹ̀yě
tahe dǒ văo pă. Vă ki htwŏ èthĭ Bya-
cè Cǒmarya pă rò èthĭ ki htwŏ vă-
8 phú tahe pă. Manárò kayă dǒ a ta-
ruô tahe, kayă dǒ acǒ ná a tẹ̀zṹtẹ̀-
nyą́ to tahe, kayă dǒ athéplò mŭ-
myą́ tahe, kayă dǒ a mẹthyě kayă
tahe, kayă dǒ a cuǒthṹ prẹ̀mòprẹ̀-
khŭ tahe, kayă dǒ a htwŏ khĭné-
khĭnǒ Thárá e ŭzọ̀ tahe, kayă dǒ
a cǒbě prẹ̀zọ̀ tahe, rò kayă dǒ a
lahŏ ŭ tahenuô akhălẹ́khăbya ma-
mą́hǒ miò dǒ a mą́ tẹ̀thyě nyẹ̀phuǒ-
tôphuǒ dǒ ŭ isṹŭ è ná yathúbyă yě-
tôò nuô hǒ.”

Jerusalem Vḭ̈thě

9 Tanéphú thuǒthyótôprẹ̀ dǒ a
pṹma nḭ́dyé bĕlǒ̰du thuǒthyótô-
bè dǒ a bă ná tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṹ dǒkhyĕlǒ
thuǒthyótôcô yě aklḛ̌ tôprẹ̀nuô,
a hyă dǒ vă o rò a hé vă, “Hyă-
mǒ rò vă ki zṹluǒ nẹ̀ ná thímíphú
amě prẹ̀khŏmẹ̀ mòmuǒ̰ yětôprẹ̀.”
10 Cǒmarya a théhtwŏprẹ̀ okuǒ ná
vă rò tanéphú tôprẹ̀ cǒ̰cuǒ vă dǒ
sodusohtŭ tômě akhyě. Rò a zṹ-
luǒ vă ná vḭ̈ Jerusalem săsḛ̌ yětôvḭ̈.
Vḭ̈yĕnuô a o dǒ mǒkhu dǒ Bya-
11 cè Cǒmarya a o rò a hyălyą. Rò
vḭ̈yĕnuô, a lǒbă cǒ ná Cǒmarya
alĭatakhě cǒ. Vḭ̈yĕnuô, a takhě
thyácǒná lǒ̰ thuǒlḭthuǒlĕplya dǒ
angṵdupṛḭdu tômĕnuô cǒ, htuǒto a
thyácǒná lǒthúbŭ plyarashyĭ tômě
12 nuô cǒ. Vḭ̈yĕnuô ŭ té htyalǒ̰ tavą
bí lŭ ná ŭduŭhtyalǒ̰. Htuǒrò ka-
dăduo shyényẹ̀kŭ rò tanéphú opǒ̰
nḭ́dyé è shyéthényẹ̀. Dǒ kadăduyě
alọ nuô ŭ răonḭ́ Israelphú shyé-
13 nyẹ̀muǒ̰ yě amwḭ̈. Dǒ vḭ̈ŭ tôkyě
ná tôkyě nuô kadăduo othuǒkŭ.
Dǒ cíhte thuǒkŭ, cínuǒ thuǒkŭ,
cíhtŏ thuǒkŭ, cílyą rò thuǒkŭ.
14 Vḭ̈ŭ akhăshyé nuô ŭ byáhtya lŭ
ná lǒ̰du shyĕnyẹ̀mě. Rò dǒ lǒ̰
yětahe alọ nuô ŭ răo è ná thímí-
phú a Prẹ̀dônyăphú shyéthényẹ̀
tahe amwḭ̈.
15 Tanéphú dǒ a hébè ná vă
yětôprẹ̀nuô, a pṹma nḭ́dyé ná alẹ́-
tě iplíhtě tôbŏ rò a ki tĕmyá vḭ̈ ná
16 vḭ̈kadăduo tahe ná vḭ̈ŭ tahe. Vḭ̈nuô
ana̰ o lwḭ̈na̰ rò ahtŭ ná alyą́nuô
a krṹnyą lŭ pré. Tanéphú tĕmyá
vḭ̈yě ná alẹ́tě iplíhtě nuôtôbŏ rò
ahtŭnuô a o mile tôrí nyą̈zẹ̀, rò
alyą́nuô, a krṹnyą thyáná ahtŭ
17 nuôpré. Tanéphú tĕmyá pọ́ vḭ̈ŭ yě-
nuô ná lẹ́tě iplíhtě nuôtôbŏ phú
prẹ̀lukayă lẹ́klŏ tĕnuô. A tě htuǒ-
hǒ rò aduǒnuô a o tôzẹ̀ ná lwḭ̈shyě
18 ná lwḭ̈plẹ́. Vḭ̈ŭ nuô ŭ byá è ná lǒ̰-
thuǒlḭthuǒlě tahe htuǒrò vḭ̈nuô ŭ
byá è ná htě ma̰lakŏ cǒ rò a plya-
rashyĭ myáhtye luplú nuǒ cǒ phú
19 lǒthúbŭ nuô cǒ. Vḭ̈ŭ akhăshyé nuô
ŭ tari o è ná lǒthélǒ̰prọ amyĕmyě
acôcô cǒ. Lǒ̰ dǒ ŭ byá lŭ dǒ vḭ̈ŭ
akhăshyé arẹ́lǒ tômě nuôma lǒ̰lḭ-
thuǒlě rò ŭ é ná jaspô, nyẹ̀mĕtômě
ma lǒtaphè rò ŭ é ná saphíra, thuǒ-
mĕtômě ma lǒtaphèlọ rò ŭ é ná
chacéda, lwḭ̈mĕtômě ma lǒthuǒlě

20 rò ŭ ḗ ná èmerô. Nyą̄mětômě ma
lǭkyelyă rò ŭ ḗ ná sardoni, amě
thuǒthyó yětômě ma alı̨ rò ŭ ḗ ná
carnila, thuǒthyótômě nuôtômě
ma lǭbyă, rò ŭ ḗ lŭ ná khrísolito,
amě lwı̨̄thyó yětômě nuô lǭthuǒ
rò ŭ ḗ ná bèrila, lwı̨̄thyótômě nuô-
tômě rò lǭbyă rò ŭ ḗ ná topaza,
amě shyé nuôtômě ma lǭthuǒlě rò
ŭ ḗ ná khrísoprasa, shyétômě nuô-
tômě ma lǭlı̨byă rò ŭ ḗ ná jacíta,
shyényę̄mě nuôtômě ma a taphè-
21 lǒthǒ rò ŭ ḗ ná amethísata. Kadădu
shyényę̄bè nuô tôbè ná prą̄thè
ngụ̄dupri̧du tôplò, tôbè ná prą̄thè
ngụ̄dupri̧du tôplò ŭ mẹ o è phúnuô.
Ŭ mẹ è phúnuô akhu-akhyě alǒ
prą̄thè ngụ̄du shyényę̄plò. Vı̨̄ aklyá
nuô htě mą̄lakŏ cǒ, rò a oluǒ sḗ-
kalĭ myáhtye luplú cǒ phú lǭthúbŭ
nuô cǒ.
22 Dǒ vı̨̄kŭnuô vă myáhtye tę̣lŭhŏdu
o tômě¬ to, mę̣tĕhérò Byacè Cǒma-
rya dǒ a cyą̄tę̣ lǒ¬ plĭ yětôprę̣ ná thí-
míphú nuôtôduǒ a o lahyă hǒ bínuô
rò ŭ cǒbĕhtya hǒ èthĭ akhu-akhyě,
23 tę̣lŭhŏdu lo pătо. Cǒmarya a tę̣lĭ-
tę̣takhě nuô a lĭtą̄ dǒ vı̨̄kŭ, rò thí-
míphú nuôtôduǒ lĭ pḗ èthĭ thyáná
mikǒnuô akhu-akhyě, dǒ vı̨̄kŭ nuô
tamǭ atę̣lĭ bèbè, lě atę̣lĭ bèbè a lo
24 pă to. Prę̣lu hekhuphú yětahenuô,
a ki cuǒ ná Cǒmarya ná Jesŭ atę̣lĭ
yě pă rò hekhu khwícǒphya tahenuô
a ki phyéhyănuǒn̨ı̄ lahyă a tę̣duzą̄-
25 htyathě dǒ vı̨̄kŭ yěnuô pă. Vı̨̄ ka-
dădu tahenuô ŭ bámŏo lŭ pwǭ¬ tô-
nyě pă. Mǭkhí o pă to akhu-akhyě,
26 ŭ mẹbí lŭ tôphuǒ¬ to. Htyĕkḗ a tę̣-
twǭtę̣ryá tahe ná a tę̣duzą̄htyathě
tahenuô, ŭ ki phyéhyănuǒ è bínuô
27 pă. Manárò dǒ vı̨̄kŭ nuô tę̣ dǒ a săsĕ
to nuôtahe nuǒn̨ı̄ tôcô¬ to. Kayă dǒ
a mẹ tę̣mŭmyą̄ricyą̄ bèbè, a lahŏ-
lahya tahe bèbè, nuǒn̨ı̄ tôprę̣¬ to.
Nuǒn̨ı̄ prḗtŭ kayă dǒ amwı̨ o dǒ
thímí a lihtwŏprę̣ yětôba akŭ nuô-
tahe prḗ.

22

1 Tanéphú yětôprę̣ zụ̄luǒ pḗ vă
htyĕhtwŏprę̣ ahtyĕklŏ dǒ a sḗkalĭ
myáhtye nuǒ luplú thyácǒná lǭthú-
bŭ plyarashyĭ nuôtôbŏ rò a o dǒ
Cǒmarya ná athímíphú akhwí khu-
klyáhtě htyalǒlǫnuô rò a htwíhte.
2 Rò a htwítą̄nuǒ dǒ vı̨̄kŭ rò a htwí-
tą̄nuǒ dǒ vı̨̄ a klyámuǭdu aklăměkŭ
nuô. Htyĕklŏ khuprĭlǫ nyę̄khónyę̄-
kyě lǒnuô thòhtwŏprę̣ o. Rò pwǭ-
lĕlě¬ nuô athèhte rò tônanuô athè-
hte shyényę̄phuǒ. Rò alè tahenuô a
mẹsĭmḗ pḗ myĕcô tahe a tę̣swítę̣sě.
3 Dǒ vı̨̄kŭnuô tę̣ dǒ a o dǒ Cǒma-
rya a tę̣sŏhă alę̄nuô myáhtye pă
tôcô¬ to. Byacè Cǒmarya ná thímí-
phú nuôtôduǒ a khuklyáhtě htya-
lǒ lḗonyă nuô a o dǒ vı̨̄nuô tôvı̨̄
akŭ pă rò a prę̣mę̣tę̣phú tahe ki cǒ-
4 bĕhtya Cǒmarya pă. Èthĭ ki myá-
htye Cǒmarya amèthè pă rò ŭ ki
răo Cǒmarya amwı̨ dǒ èthĭ amą̄htḗ-
5 lǫ pă. Mǭkhí o pă to akhu-akhyě
èthĭ lopă mikǒ to. Èthĭ lopă tamǭ
atę̣lĭ to, mę̣tĕhérò Byacè Cǒmarya
ma mą̄hǒ èthĭ atę̣lĭ pă hǒ, rò èthĭ ki
pǒ tę̣ tacụ̄prę̣ talèkrḗ phú khwí ta-
henuô pă.
6 Phúnuôhtuǒrò tanéphú hé vă,
“Ngǭ yětahe nuôma ngǭ dǒ acǒatę̣
rò lḗthḗlę̣ zụ̄enı̄ nyacǒ è tahe. Bya-

cè Cǒmarya dǒ a dyé prẹ̀prọ tahe ná
a Thế Sǎsě yětôprẹ̀nuô, thyáphú a
ki dyéluǒ pẹ́ kuǒ a prẹ̀mẹtẹ̀phú thĭ-
tahe ná nyẹ̀tyato pǎ tẹ̀ ki mẹkryá¬
anẹ́ phútě pǎ nuô rò, a nǒhyǎ pẹ́ hǒ
a tanéphú hǒ."

Jesŭ Ki Hyǎ Pǎ Ari-akyǎ

7 Jesŭ hé, "Nḭ́dǎ lahyǎ¬, vǎ hyǎ-
lế pǎ, kayǎ dǒ a nḭ́dǎ prẹ̀prọngọ́
dǒ a hébèkyǎ dǒ likŭ yětahenuô, a
nḭ́bè tẹ̀sǒri."
8 Vǎ ma Giovanni. Vǎ myáhtye nḭ́-
huǒ lǒlǒ¬ tẹ̀yě tahe. Bí vǎ myáhtye
nḭ́huǒ htuǒhǒ akhĕnuô, vǎ dángṳ̂lyạ
dǒ tanéphú dǒ a dyéluǒ vǎ tẹ̀yě tahe
nuôtôprẹ̀ a khǎduôshyé, rò vǎ kírẹ́
9 cóbĕhtya lŭ. Manárò a hé vǎ, "Cóbĕ
tǎ vǎ tǎmẹ́, vǎ ma prẹ̀mẹtẹ̀phú tôprẹ̀
dǒ a thyákuǒdû ná nẹ̀ ná nẹ̀ puṓvyạ́
prẹ̀prọ tahe, ná lǒ¬ kayǎ dǒ a cṳ̀e
ngọ́ nuôtahe dǒ li yětôba akŭ nuô-
tahe pré. Cóbĕ dǒ Cǒmarya nuô."
10 Rò a hé pọ́ vǎ, "Ngọ́ dǒ prẹ̀prọ
héso one dǒ liyětôba akŭ tahenuô,
dǒuǒdǒbíkyǎ tǎ è tǎmẹ́ ní¬, mẹtĕ-
hérò lǒ¬ tẹ̀yě tahe kírẹ́ htwŏhtya
11 nuô ashuǒakhĕ phûhtya lǎ hǒ. Kayǎ
dǒ a mẹtẹ̀thṹ tahenuô nǒmẹ plehyǎ
pọ́ kuǒrẹ́ ènuô. Kayǎcyẹ̀ mŭmyạ́ri-
cyạ́ tahenuô nǒmẹ plehyǎ kuǒrẹ́ pọ́
ènuô. Kayǎ dǒ acǒatẹ tahenuô nǒ-
mẹcǒmẹtẹ plehyǎ pọ́ ènuô. Kayǎ dǒ
a sǎsě tahenuô nǒmẹ sǎsě plehyǎ-
pọ́ ènuô."
12 Jesŭ hé, "Nḭ́dǎ lahyǎ¬, vǎ hyǎlế
pǎ, vǎ ki phyéhyǎnḭ́ tẹ̀cirya ŭ tahe
ná tẹ̀mẹnḭ́khwókè tahe pǎ. Rò èthĭ
mẹhtuǒhǒ kryá¬ ĭtĕnuô, vǎ ki dyélǒ
13 èthĭ phú a mẹhtuǒ nuô pǎ. Vǎ ma li-
plò khǎshyé ná liplò tadû hǒ. Vǎ ma
arẹ́lǒ ná anolǒ ŭ hǒ. Akhǎshyé ma
vǎ hǒ, atadû ma vǎ hǒhǒ.
14 "Cǒmarya ki sǒri kayǎ dǒ a ishuô-
plĭ acạcwọ nuôtahe pǎ. Èthĭ ki nuǒ
ba-e nḭ́kuǒ thòthè dǒ a dyé ŭ thế-
htwŏprẹ̀ yěnuô tahe pǎ. Htuǒrò èthĭ
ki nuǒ nḭ́kuǒ dǒ vḭ̀ kadǎdu nuô-
15 tahe akŭ pǎ. Kayǎ côkuǒ akhŏ to
péhtwŏ htwi tahe, khĭnékhĭnǒ Thá-
rá tahe, kayǎ cuǒthṹ prẹ̀mòprẹ̀khŭ
tahe, kayǎ mẹthyě kayǎ tahe, kayǎ
cóbĕ prẹ̀zọ tahe, lǒ¬ kayǎ dǒ a
mọ nḭ́dyé tẹ̀lahŏlahya rò a ohtwŏ-
prẹ̀ krwŏmẹkuǒ phúnuô pwọ̀¬ tô-
phuǒ nuôtahenuô a ki o lahyǎ dǒ vḭ̀-
klǒ pǎ.
16 "Vǎ ma Jesŭ. Thyáphú vǎ ki héso
luǒpẹ́ prẹ̀zṹetẹ̀plǒmụ tahe ná tẹ̀-
ritẹ̀kyǎ yětahe agnĕnuô, vǎ thŭ-
lyạ pẹ́ thĭ vǎ tanéphú hǒ. Vǎ puṓ-
vyạ́ klwĭlyǎ ma mạ́hǒ Davi aklwĭ-
alyǎ kalyạ nuô tômuọ̀tôcô hǒ. Vǎ
ma sètọ̀rọ dǒ a lĭtakhĕrasŏ nuôtô-
mĕ hǒ."
17 Cǒmarya a Thế Sǎsě ná prẹ̀khŏ-
mẹ̀ mòmuọ́ hé, "Hyǎmǒ lahyǎ."
Lǒ¬ kayǎ dǒ a nḭ́huǒ tẹ̀ yětahenuô,
nǒhékuǒ lahyǎ èthĭ, "Hyǎmǒ la-
hyǎ." Rò kayǎ dǒ a thếŏhtyě tahe-
nuô, hyǎmǒ, hyǎphyé ŏ krǎ lahyǎ
htyě htwŏprẹ̀yě.

Tẹ̀hébè Dǒkhyě Tadû

18 Lǒ¬ kayǎ dǒ a nḭ́huǒ ngọ́ dǒ ŭ
héprọ one è dǒ liyětôba akŭ lǒ¬
plĭ tahenuô, dyérọ̀dyéryẹ̀ one tạ̀tẹ
cǒ lahyǎ èthĭ, kayǎ tôprẹ̀prẹ̀ ki su-
nuǒ éhtyalǒ tẹ̀tôcôcô dǒ liyětôba
akŭnuô, kẹ́rạ́kẹ́dwŏ, tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cṹ dǒ
Cǒmarya héluǒo htuǒhǒ è dǒ liyě-
tôba akŭ yětahenuô Cǒmarya ki nǒ-

19 khyábè è pă. Kayă tôprẹ̈prẹ̈ dố a
mẹ̈tą̈yokyă tẹ̈tôcôcô dố liyĕtôba akŭ
tahenuô, thòhtwŏprẹ athè ná vḭ̈săsĕ
dố ŭ héluŏo dố liyĕtôba akŭ yĕnuô
Cốmarya ki phyé taphăkyă ná lŭ pă.
A enốpă thòhtwŏprẹ athè to. A nuŏ-
nố pă dố vḭ̈săsĕ akŭ to.

20 Kayă dố a khyáathé ná lŏ⌐ tẹ̈ri-
tẹ̈kyă yĕtahe tôprẹ̈nuô, a hé, “Ò, vă
ki hyălé pă,” Amèn, Kố⌐ Byacè Jesŭ
Krístu, hyămŏ to⌐.

21 Byacè Jesŭ Krístu abwídu ataryĕ-
htŭ ki okuŏdû ná Cốmarya akayă
pwǫ̈⌐ tôprẹ̈ ní⌐. Amèn.

Krístuphú Atẹ̈zṹtẹ̈nyą̈ Atẹ̈sudyă Tahe Ná Atẹ̈hésû Tahe

Phĕ̌ Cŏmarya Ma A Thyáná Ŭpĕ̌?

1. Phĕ̌ Cŏmarya Ma Ŭpĕ̌?

Marko 10:27, Marko 12:29-30, Luka 1:37, Luka 6:35-36, Giovanni 4:23-24, Prẹ̈dônyăphú 14:14-17, Prẹ̈dônyăphú 17:22-31, Roma 1:18-23, Roma 11:33-36, 1 Corinthia 8:4-6, 2 Corinthia 1:3, 1 Timothy 1:17, 1 Timothy 6:15-16, Hebreo 4:13, Hebreo 10:30-31, Jakomo 1:17, 1 Petru 1:14-17, 1 Giovanni 1:5, 1 Giovanni 4:7-12, 16, Juda 24-25, Tẹ̈dyéluŏhtya 4:8-11, Tẹ̈dyéluŏhtya 15:3-4

2. Cŏmarya Aphúkhŭ Jesŭ Krístu Ma Ŭpĕ̌?

Jesŭ Krístu Ma Cŏmarya Aphúkhŭ Tôprẹ̈.

Matteo 11:27-30, Matteo 16:13-17, Luka 1:35, Giovanni 1:1-18, Giovanni 5:19-29, Giovanni 6:35-40, Giovanni 8:58, Giovanni 11:25-27, Giovanni 14:5-11, Giovanni 17:1-5, Giovanni 20:26-31, Prẹ̈dônyăphú 3:13-16, Prẹ̈dônyăphú 4:10-12, Roma 1:3-4, 1 Corinthia 3:11, 2 Corinthia 4:4-6, 2 Corinthia 5:21, Galasia 4:4-5, Philippi 2:5-11, Colossae 1:15-20, Colossae 2:9-10, Hebreo 1:1-14, Hebreo 7:26-28, 1 Giovanni 2:1-2, 1 Giovanni 5:20, Tẹ̈dyéluŏhtya 1:12-18, Tẹ̈dyéluŏhtya 19:11-16

Cŏmarya Aphúkhŭ Hyălyą̈ Htwŏ Prẹ̈lu Kayă.

Matteo 1:18-25, Matteo 2:1-23, Luka 1:26-38, Luka 2:1-20, Giovanni 1:14, Galasia 4:4-5, Philippi 2:6-7, Hebreo 2:14-18

Jesŭ Ithyóithya Kayă Tahe Rò A Zasĭmẹ̈ Kayă Dŏ̂ Aswíasĕ̌ Tahe.

Matteo 4:23-25, Matteo 7:28-29, Matteo 9:35-36, Matteo 11:1-6, Luka 4:14-44, Giovanni 20:30-31, Prẹ̈dônyăphú 10:36-38

Jesŭ Mẹ̈ Tẹ̈prǫtẹ̈pryą̈ Tahe Ḗ Nyacŏ.

Matteo 8:1-15, 23-33, Matteo 9:1-7, 18-33, Matteo 12:9-14, 22, Matteo 14:15-32, Matteo 15:22-28, 32-38, Matteo 17:14-18, Matteo 20:29-34, Matteo 21:18-22, Marko 1:21-28, Marko 7:32-37, Marko 8:22-25, Luka 5:4-8, Luka 7:11-15, Luka 13:10-13, Luka 14:1-4, Luka 17:12-14, Luka 22:50-51, Giovanni 2:1-11, Giovanni 4:46-54, Giovanni 5:5-9, Giovanni 9:1-7, Giovanni 11:11-44, Giovanni 21:4-6, Prẹ̈dônyăphú 2:22

Kayă Htwŏ Khuklǒkhuklyă Tahe Pṵ̈ Lŭ Rò Cirya Thyĕ Kyă Lŭ.

Matteo 26:47-68, Matteo 27:1-2, 11-31, Matteo 14:43-65, Marko 15:1-20, Luka 22:47-53, Luka 22:63-23:25, Giovanni 18:1-14, 19-24, Giovanni 18:28-19:16

Ŭ Mṵ̈thyĕhtyakyă Jesŭ Dǒ Hihtûdíkèlọ̈.

Matteo 27:32-56, Marko 15:21-41, Luka 23:26-49, Giovanni 19-17-37

Ŭ Iluǒ Kyă Jesŭ.

Matteo 27:57-66, Marko 15:42-47, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42

Jesŭ Thyĕihtò Htwŏprẹ̈ Kạkhyĕ Htuŏnuô Ŭ Myáhtye Lŭ.

Matteo 28:1-20, Marko 16:1-8, Luka 24:1-49, Giovanni 20:1-21:14, Prẹ̈dônyăphú 1:3-8, Prẹ̈dônyăphú 2:24-32, Prẹ̈dônyăphú 3:15, Prẹ̈dônyăphú 4:10,33, Prẹ̈dônyăphú 10:39-43, Prẹ̈dônyăphú 13:29-39, Prẹ̈dônyăphú 17:2-3, 30-31, Roma 1:4, Roma 4:24-25, 1 Corinthia 15:3-8, 12-21, tẹ̈dyéluŏhtya 1:18

Jesŭ Kạkahtya Dǒ Mǒkhu.

Luka 24:50-51, Prẹ̈dônyăphú 1:9-11, Prẹ̈dônyăphú 2:32-36, Prẹ̈dônyăphú 5:30-31, Roma 8:34, Epheso 1:20-23, Philippi 2:9-11, Hebreo 1:3-11, Hebreo 2:9, Hebreo 4:14-16, Hebreo 7:25-26, Hebreo 10:12-14, 1 Petru 3:22

3. Thế Săsĕ Byacè Ma Ŭpĕ?

Matteo 28:19, Marko 1:9-11, Marko 3:28-30, Luka 1:35, Luka 3:16, Luka 4:1, Luka 11:13, Luka 12:12, Giovanni 1:32-34, Giovanni 3:5-8, Giovanni 7:37-39, Giovanni 14:15-17, 26, Giovanni 15:26, Giovanni 16:7-15, Giovanni 20:19-23, Prẹ̈dônyăphú 1:4-5, 8, Prẹ̈dônyăphú 2:1-18, 38-39, Prẹ̈dônyăphú 4:31, Prẹ̈dônyăphú 5:3-5, Prẹ̈dônyăphú 8:14-17, Prẹ̈dônyăphú 10:44-48, Prẹ̈dônyăphú 13:2-4, Prẹ̈dônyăphú 15:28, Prẹ̈dônyăphú 16:7-10, Prẹ̈dônyăphú 19:1-7, Roma 5:5, Roma 7:6, Roma 8:9-16, 26-27, 1 Corinthia 2:4, 9-16, 1 Corinthia 3:16, 1 Corinthia 6:11, 19, 1 Corinthia 12:1-13, 2 Corinthia 1:21-22, 2 Corinthia 5:5, 2 Corinthia 13:14, Galasia 3:2-5, Galasia 4:6, Galasia 5:16-18, 22-25, Epheso 1:13-14, 17, Epheso 3:16, Epheso 4:3-4, 30, Epheso 5:18-20, Epheso 6:17-18, 1 Thessalonia 1:5-6, 1 Thessalonia 5:19, 2 Thessalonia 2:13, Tito 3:5-6, Hebreo 2:4, Hebreo 9:14, 1 Petru 1:2, 11, 2 Petru 1:20-21, 1 Giovanni 2:20, 1 Giovanni 3:24, 1 Giovanni 4:13, 1 Giovanni 5:6-8

4. Cǒmarya Byátạ̈ Lǒ Tẹ̈ Pwọ̈~ Tôcô.

Matteo 19:4, Giovanni 1:3, Prẹ̈dônyăphú 14:15, Prẹ̈dônyăphú 17:24-26, 1 Corinthia 8:6, Colossae 1:15-16, Hebreo 1:2, Hebreo 11:3, Tẹ̈dyéluŏhtya 4:11

5. Cǒmarya Myákhwènı̨ Tę̣lǒ⌒ Plĭ.

Matteo 6:25-34, Matteo 10:29-31, Prę̣dônyăphú 14:15-17, Roma 8:28, 11:36, Colossae 1:17, Hebreo 1:3, Jakomo 4:13-16

Prę̣lu Kayă Ma A Thyáná Ĭtĕ?

6. Prę̣lu Kayă Tę̣thŭ́ O Lǒplĭ Pwǒ⌒ Tôprę̣.

Giovanni 8:7-9, Roma 3:9-20, 23, Roma 5:12, Galasia 3:22, 1 Giovanni 1:8-10

7. Bí Prę̣lu Kayă Mę̣thŭ́ Tę̣ Akhĕnuô, A Thyá Lahyă Phúyĕpă-

Roma 1:18-32, Roma 8:5-8, Galasia 5:19-21, Epheso 2:1-3, Epheso 5:3-5, Colossae 3:5-10, Jakomo 4:17, 1 Petru 4:3, 1 Giovanni 3:4-5

8. Prę̣lu Kayă Lo Cǒmarya Atę̣mę̣lwóhteka̧.

Matteo 10:28, Matteo 13:41-42, Giovanni 3:18-20, 36, Prę̣dônyăphú 17:30-31, Roma 1:18-19, Roma 6:23, Galasia 6:7-8, Colossae 3:5-6, 2 Thessalonia 1:7-9, Hebreo 9:27, Hebreo 10:26-31, 1 Petru 1:17, 1 Petru 4:3-5, Juda 7, Tę̣dyéluŏhtya 20:11-15

Cǒmarya Mę̣sipléka̧ Prę̣lu Kayă Dŏ Tę̣thŭ́tę̣ora Akŭ Phútĕ Hérŏ-

9. Cǒmarya Mọ Prę̣lu Lǒ⌒ Plĭ Rò A Thézŭ́ Mę̣lwóhteka̧ Èthĭ.

Giovanni 3:16, Roma 5:8, 1 Timothy 2:3-6, 2 Petru 3:9, 1 Giovanni 4:9-10

10. Thyáphú Cǒmarya Aphúkhŭ Jesŭ Krístu Kí Mę̣lwóhteka̧ Pę̣ Agnĕnuô Rò A Khyáthyĕ Anę̣́.

Marko 10:45, Giovanni 3:16, Roma 4:25, Roma 5:8, 1 Corinthia 15:3-4, 2 Corinthia 5:19-21, Galasia 3:13, 1 Timothy 2:5-6, Hebreo 2:9, Hebreo 9:28, 1 Petru 1:18-20, 1 Petru 2:24-25, 1 Petru 3:18, 1 Giovanni 2:2, Tę̣dyéluŏhtya 5:8-10

11. Pę̣ tę̣thŭ́tę̣plá Yĕtahe Nuô Cǒmarya Plwŏkyă Dĭtŭ́ Ná Jesŭ Krístu Athwi Pă.

Matteo 26:26-29, Roma 3:25, Roma 5:9-10, Epheso 1:7, Hebreo 9:11-14, 1 Giovanni 1:6-7, Tę̣dyéluŏhtya 7:14-17

12. Cǒmarya Plwŏkyă Pę̣tę̣thŭ́ Tahe.

Prę̣dônyăphú 5:31, Prę̣dônyăphú 10:43, Prę̣dônyăphú 26:18, Epheso 1:7, Epheso 4:32, Colossae 1:13-14, Colossae 2:13-14, Hebreo 10:17-18, 1 Giovanni 1:8-10

13. Cốmarya Mẹcốmẹtẹ̣ Hố Pẹ̣ Dố Anyĕhyă Hố.

Prẹ̣dônyăphú 13:38-39, Roma 1:16-17, Roma 3:21-26, Roma 5:1, 18-19, Galasia 2:16, Galasia 3:6-9, Tito 3:7

14. Cốmarya Dyé Pẹ̣ Tẹ̣ohtwŏprẹ̣ Athĕ̌.

Giovanni 3:1-16, Giovanni 5:19-29, Giovanni 10:10, Giovanni 11:25-26, Giovanni 14:6, Giovanni 17:2-3, Giovanni 20:31, Roma 5:21, Roma 6:5-14, Roma 8:10-17, 2 Corinthia 5:17, Galasia 2:20, Epheso 2:1-6, Colossae 2:13, Colossae 3:1-4, 2 Timothy 1:10, Tito 3:4-7, 1 Petru 1:23, 1 Giovanni 5:11-13

15. Cốmarya Mẹhtwŏhtya Hố Pẹ̣ Ná Aphúmòphúkhŭ Thĭ Tahe Hố.

Giovanni 1:12-13, Roma 8:14-17, Galasia 4:6-7, Hebreo 12:5-11, 1 Giovanni 3:1-3

Bí Pẹ̣ Thégně Hố Ná Cốmarya Thézṹ Mẹlwóhteką Hố Pẹ̣ Akhĕ̌nuô, Pẹ̣ Tŏkò Mẹ Phútĕ?

16. Pẹ̣ Théplẹ̌ Lyąnḭ́dyé Pẹ̣tẹ̣thṹ Rò Pẹ̣ Kí Mẹ Pă Tẹ̣thṹ To.

Matteo 4:17, Marko 6:12, Luka 13:1-5, Luka 15:1-31, Luka 24:45-47, Prẹ̣dônyăphú 2:37-40, Prẹ̣dônyăphú 3:19-20, Prẹ̣dônyăphú 17:29-31, Prẹ̣dônyăphú 20:21, Prẹ̣dônyăphú 26:19-20, 2 Corinthia 7:8-11, 2 Petru 3:9, Tẹ̣dyéluŏhtya 9:20-21

17. Thyáphú Cốmarya Kí Mẹlwóhteką Pẹ̣ Rò Pẹ̣ Zṹenḭ́hố Jesŭ.

Giovanni 1:12, Giovanni 3:15-18, 36, Giovanni 6:47, Giovanni 14:6, Giovanni 20:31, Prẹ̣dônyăphú 4:12, Prẹ̣dônyăphú 16:30-31, Roma 3:20-22, Roma 10:9-10, Galasia 2:16, Epheso 2:8-9

18. Thyáphú Pẹ̣ Kí Thégně Cốmarya Ari-akyă Ná È Thézṹ Nŏmẹ Kryá⌒ Pẹ̣ Ĭtĕnuô Rò Pẹ̣ Hố Lisăsĕ̌.

Matteo 4:1-4, Matteo 5:17-20, Matteo 22:29, Giovanni 8:31-32, Giovanni 20:31, Prẹ̣dônyăphú 20:32, Roma 15:4, Roma 16:26, Colossae 3:16, 1 Thessalonia 2:13, 1 Timothy 4:13, 2 Timothy 3:14-17, Hebreo 4:12, 1 Petru 1:22-25, 2 Petru 1:19-21, 2 Giovanni 9-10, Tẹ̣dyéluŏhtya 1:3

19. Pẹ̣ Plwŏhtyĕ

Matteo 28:18-20, Giovanni 3:22, Giovanni 4:1-2, Prẹ̣dônyăphú 2:37-42, Prẹ̣dônyăphú 8:12, 36-38, Prẹ̣dônyăphú 10:44-48, Prẹ̣dônyăphú 16:14-15, 31-33, Prẹ̣dônyăphú 19:1-7, Prẹ̣dônyăphú 22:12-16, Roma 6:1-4, Galasia 3:26-27, Colossae 2:12, 1 Petru 3:20-22

20. Pẹ̈ Okú Tạ̈sûtạ̈plố Tọ̈ná Prẹ̈zṵ̈etẹ̈phú Dố Aruô Tahe.

Matteo 18:19-20, Prẹ̈dônyạ̈phú 2:41-47, Roma 12:4-8, Epheso 1:22-23, Epheso 4:11-16, Colossae 3:15-17, 1 Timothy 4:13, Hebreo 10:24-25

21. Pẹ̈ Okú Tạ̈sûtạ̈plố Tọ̈ná Prẹ̈zṵ̈etẹ̈phú Dố Aruô Tahe Rò Pẹ̈ E Rọ̈lŭ Byacè Sèe Săsĕ̌ Mọ̈hé.

Matteo 26:26-30, Marko 14:22-26, Luka 22:14-20, 1 Corinthia 10:14-22, 1 Corinthia 11:17-34

Bí Pẹ̈ Zṵ̈e Jesŭ Akhĕ̌nuô, Pẹ̈ Tŏ Ohtwŏprẹ̈ Phútĕ?

22. Pẹ̈ Nḭ́dă Cṵe Pẹ̈ Phĕ̌ Cómarya Angọ̈ Ná Pẹ̈ Byacè Jesŭ Krístu Angọ̈.

Giovanni 14:15, 21, 23-24, Giovanni 15:10-17, Roma 13:8-10, 1 Petru 1:14-16, 1 Giovanni 2:3-8, 1 Giovanni 3:22-24, 2 Giovanni 5-6

23. Pẹ̈ Mọnḭ́ Cómarya Ná Prẹ̈lu Kayă.

Matteo 5:43-48, Matteo 22:34-40, Marko 12:28-34, Luka 10:25-37, Giovanni 13:34-35, Giovanni 14:21, Giovanni 15:12-17, Roma 12:9-10, Roma 13:8-10, 1 Corinthia 13:1-3, 1 Corinthia 16:14, Galasia 5:13-15, 1 Thessalonia 4:9-10, 1 Petru 1:8, 1 Petru 4:8, 1 Giovanni 2:9-11, 1 Giovanni 3:11-18, 1 Giovanni 4:7-21, 1 Giovanni 5:3

24. Pẹ̈ Ohtwŏprẹ̈ Phú Krístu Ohtwŏprẹ̈ Htuŏhố Nuô.

Giovanni 13:34-35, Giovanni 14:27, Roma 12:9-13, Galasia 5:22-26, Colossae 3:12-17, 1 Thessalonia 5:16-18

25. Pẹ̈ Kwĭcóbĕ.

Pẹ̈ Tŏ Kwĭcóbĕ Phútĕ?

Matteo 6:5-13, Matteo 7:7-11, Matteo 18:19-20, Marko 11:24-25, Luka 11:1-13, Luka 18:1-8, Luka 21:36, Giovanni 14:13-14, Giovanni 15:7, Giovanni 16:23-26, Roma 8:26-27, Roma 12:12, Epheso 2:18, Epheso 6:18, Philippi 4:6-7, Colossae 4:2, 1 Thessalonia 5:17, 1 Timothy 2:1-4,8, 1 Timothy 4:4-5, Hebreo 4:16, Hebreo 10:19-22, Jakomo 1:5-8, Jakomo 4:2-3, Jakomo 5:13-18, 1 Petru 4:7, 1 Giovanni 3:21-22, 1 Giovanni 5:14-15

Tŏbè Kwĭcóbĕ Phútĕnuô Lẹ̈myábŭ:

Matteo 11:25-26, Matteo 14:23, Matteo 19:13-15, Marko 1:35, Luka 5:16, Luka 6:12, Luka 22:32, 39-46, Giovanni 11:41-42, Giovanni 17:1-26, Prẹ̈dônyạ̈phú 4:24-31, Prẹ̈dônyạ̈phú 16:25, Prẹ̈dônyạ̈phú 20:36, Prẹ̈dônyạ̈phú 21:5, Roma 1:9-10, Roma 10:1-2, Roma 15:30-33, 2 Corinthia 12:7-10, Epheso 1:15-20,

Epheso 3:14-21, Epheso 6:19-20, Philippi 1:3-5, 9-11, Colossae 1:9-12, Colossae 4:3-4, 1 Thessalonia 3:9-13, 2 Thessalonia 1:11-12, 2 Thessalonia 3:1-5, Hebreo 5:7, Hebreo 7:25

26. Pę̣ Hébwíhétaryĕ Tamŏmŏ Cŏ́marya.

Luka 17:11-19, Giovanni 6:11, Roma 1:21, Epheso 5:20, Philippi 4:4-7, Colossae 2:7, Colossae 3:17, Colossae 4:2, 1 Thessalonia 5:18, 1 Timothy 2:1, 1 Timothy 4:4-5

27. Pę̣ Mę̣cwọ́ Ŭ.

Matteo 6:1-4, Matteo 7:12, Matteo 25:31-46, Luka 3:10-11, Luka 6:38, Prę̣dônyăphú 11:27-30, 1 Corinthia 10:24, 2 Corinthia 8:1-15, 2 Corinthia 9:1-15, Galasia 6:9-10, Philippi 4:14-19, Hebreo 10:24, Hebreo 13:1-3,16, Jakomo 1:27, Jakomo 2:15-16, 1 Giovanni 3:16-18

28. Pę̣ Shyalyạ Pę̣thếplò.

Matteo 5:3-12, Matteo 18:1-5, Luka 14:7-11, Luka 18:9-14, Epheso 4:2, Philippi 2:3-11, Colossae 3:12-13, Jakomo 4:5-10, 1 Petru 5:5-7

29. Pę̣ Tŏ Dya Pę̣thếplò Dố Rŭ Akhu Phútĕ?

Matteo 6:19-21, 24-34, Luka 12:13-21, 32-34, Prę̣dônyăphú 20:35, 1 Timothy 6:6-10, 17-19, Hebreo 13:5-6, Jakomo 2:1-9, Jakomo 5:1-6

30. Dố Rŭ Khukhyĕ Rò Pę̣ Bè Ếhtya Nį̣lŭ Tôprę̣ Ná Tôprę̣ Dố Khwí Hi To, Pę̣ Tŏbè Cuốvǫ̣khĕvǫ̣kyă Tę̣ếhtya Lŭ Dố Khwíhi.

Matteo 5:25-26, 38-42, Matteo 18:15-17, Roma 12:14-21, 1 Corinthia 6:1-8

31. Kayă Dố A Htwŏ Du, Htwŏ Khuklốkhuklyă Dố A Pố Pę̣ Tahenuô Pę̣ Bè Bezṹbenyą̣ Èthĭ.

Matteo 22:15-22, Prę̣dônyăphú 5:27-29, Roma 13:1-7, 1 Timothy 2:1-4, Tito 3:1, 1 Petru 2:13-17

32. Pę̣ Cốbĕhtya Prę̣zọ To.

Matteo 4:10, Prę̣dônyăphú 17:22-31, 1 Corinthia 5:11, 1 Corinthia 6:9-11, 1 Corinthia 8:1-13, 1 Corinthia 10:1-22, 2 Corinthia 6:14-18, Galasia 5:19-21, 1 Thessalonia 1:9-10, 1 Giovanni 5:21, Tę̣dyéluŏhtya 21:8, Tę̣dyéluŏhtya 22:15

33. Pę̣ Ithyó Htwŏ Kuŏ Pę̣nẹ́ Ná Khĭnékhĭnŏ Thara To.

Prę̣dônyăphú 13:4-12, Prę̣dônyăphú 19:11-20, Galasia 5:19-21, Tę̣dyéluŏhtya 21:8, Tę̣dyéluŏhtya 22:15

34. Pę̤ Lŭhtya Kuŏ Tę̤phútę̤lyę̤ To.

Matteo 9:13, Marko 12:33, Roma 12:1, Hebreo 9:6-10:18

35. Ŭphúŭmĕ Bèbè, Prę̤mòprę̤khŭ Bèbè, Pę̤ Cuŏthŭ́ To.

Matteo 5:27-30, Giovanni 8:2-11, Roma 13:8-10, 1 Corinthia 5:9-11, 1 Corinthia 6:9-20, Galasia 5:19, Epheso 5:3, Colossae 3:5-6, 1 Thessalonia 4:1-8, Hebreo 13:4, Juda 7

36. Pę̤ Emṳ̆ŏpryá To.

Roma 13:13, 1 Corinthia 5:11, 1 Corinthia 6:9-11, Galasia 5:19-21, Epheso 5:18, 1 Timothy 3:1-3, Tito 1:7, 1 Petru 4:3-5

Prę̤zṳ̆ętę̤ Plŏ́mụ Ma A Mę̤ Phútĕ?

37. Prę̤ Dŏ A Htwŏ Prę̤zṳ̆ętę̤ Plŏ́mụ phú Tahema A Thyá Phú Yĕlé-

Matteo 16:13-20, Prę̤dônyăphú 2:41-42, Roma 12:4-8, 1 Corinthia 12:12-30, Epheso 1:22-23, Epheso 2:19-22, Epheso 4:1-16, Colossae 1:18, Hebreo 10:24-25, 1 Petru 2:4-10, Tę̤dyéluŏhtya 19:5-10

38. Kayă Dŏ A Nwóhtya Lŭ Ná Prę̤zṳ̆ętę̤ Plŏ́mụ Khuklŏ́ Tahenuô, A Tŏbè Htwŏ Kayă Phúyĕ-

Prę̤dônyăphú 6:1-6, Prę̤dônyăphú 14:23, 1 Timothy 3:1-13, Tito 1:5-9

39. Prę̤zṳ̆ętę̤ Plŏ́mụ Khuklŏ́khuklyă Tahenuô A Tŏbè Ohtwŏprę̤ Lahyă Phúyĕ-

Matteo 28:18-20, Luka 22:24-27, Prę̤dônyăphú 20:17-35, 1 Thessalonia 2:1-12, 1 Thessalonia 4:1-16, 2 Timothy 2:1-26, 2 Timothy 3:10-4:5, Tito 2:7-8, 1 Petru 5:1-4

40. Pę̤ Bezṳ̆benyą̤ Pę̤prę̤zṳ̆ętę̤ Plŏ́mụ Khuklŏ́khuklyă Tahe.

1 Corinthia 9:14, Galasia 6:6, 1 Thessalonia 5:12-13, 1 Timothy 5:17-22, Hebreo 13:7,17

Hiphúphyăphú Tômụ Ma A Thyáná Matĕ?

41. Mĕ Ná Vę̤ Ma A Thyá Phúyĕ-

Matteo 19:4-6, 1 Corinthia 7:1-16, Epheso 5:21-33, Colossae 3:18-19, Tito 2:3-5, Hebreo 13:4, 1 Petru 3:1-7

42. Phúmòphúkhŭ Tahe Ma A Thyá Phúyĕ-

Matteo 15:3-6, Luka 2:51, Epheso 6:1-3, Colossae 3:20, 1 Timothy 5:4,8, Hebreo 12:7-11

43. Muǫ̏phě̆ Tahe Ma A Thyá Phúyě-

Epheso 6:4, Colossae 3:21, 1 Timothy 3:4-5

44. Prẹ̏mòokryá Ma A Thyá Phúyě-

Prẹ̏dônyăphú 6:1, Roma 7:2-3, 1 Corinthia 7:39-40, 1 Timothy 5:3-16, Jakomo 1:27

45. Pẹ̏mě Bèbè, Pẹ̏vẹ̏ Bèbè, Pẹ̏ Okyă Lŭ To.

Matteo 5:31-32, Matteo 19:3-9, Luka 16:18, Roma 7:2-3, 1 Corinthia 7:10-16

Krístuphú Tahe Sítôbè Tamŏmŏ Ná Tẹ̏pyą́tẹ̏sě̆.

46. Krístuphú Tahe Bè Taritaryă One Anę́ Ná Kí Sítôbè Tẹ̏cyẹ̏tẹ̏cǫ̏ Agně.

Roma 8:18-25, 28, 2 Corinthia 1:4, 2 Corinthia 4:16-18, Jakomo 1:2-4, 1 Petru 1:6-9, 1 Petru 2:19-21, 1 Petru 5:8-10

47. Èthĭ Bè Otaritaryă One Anę́ Ná Tẹ̏mẹ̏cyẹ̏mẹ̏cǫ̏ Agně.

Matteo 5:10-12, Marko 13:9-13, Luka 12:4-9, Giovanni 15:18-21, Giovanni 16:1-4, Prẹ̏dônyăphú 5:41, Roma 8:35-37, Roma 12:12-14, 17-21, 1 Corinthia 4:11-13, 2 Corinthia 4:8-11, 2 Corinthia 12:10, Philippi 1:28-29, 2 Thessalonia 1:4-8, 2 Thessalonia 3:2-4, 2 Timothy 3:10-13, Hebreo 10:32-39, Hebreo 12:3-4, 1 Petru 3:13-17, 1 Petru 4:12-19, Tẹ̏dyéluŏhtya 2:10

48. Èthĭ Lo Théisě Tẹ̏thyě To.

Giovanni 6:39-40, Giovanni 11:17-27, Giovanni 14:1-4, Roma 8:10-11, 38-39, Roma 14:7-9, 1 Corinthia 15:12-58, 2 Corinthia 5:1-10, Philippi 1:20-24, 1 Thessalonia 4:13-18, Hebreo 1:14-15, Tẹ̏dyéluŏhtya 14:13, Tẹ̏dyéluŏhtya 21:1-4, Tẹ̏dyéluŏhtya 22:1-5

49. Cómarya Ophû Ná Èthĭ Rò Mẹ̏cwǫ́ Èthĭ.

Matteo 18:19-20, Matteo 28:19-20, Giovanni 14:16-23, Roma 8:35-39, 2 Corinthia 6:16-18, Epheso 3:17-19, Philippi 4:13, Colossae 2:6-7, 2 Thessalonia 3:16, Hebreo 13:5-6

50. Khĭnéricyą́ Khuklǒ Satan Myápǫ̏ Mẹ̏pyą́mẹ̏sě̆ Krístuphú Tahe.

Matteo 13:19, Luka 4:1-13, Luka 22:3-4, Giovanni 8:42-44, 2 Corinthia 2:10-11, 2 Corinthia 4:4, 2 Corinthia 11:13-15, Epheso 2:2, 1 Thessalonia 2:18, 2 Thessalonia 2:9-12, 1 Petru 5:8-9, 1 Giovanni 3:8-10, Tẹ̏dyéluŏhtya 12:7-12, Tẹ̏dyéluŏhtya 20:1-3, 10

51. Thyáphú Krístuphú Tahe Kí Mẹtặtṵ̈sû Bế Satan Yě Rò Khyá Thếplòhtŭbế Tẹ̀cyẹ̈tẹ̀cṹ Tahenuô Rò Cốmarya Dyé Pẹ́ Èthĭ Taryěshyosŏ.

Matteo 4:1-11, Matteo 6:13, Luka 22:31-32, Giovanni 17:14-19, Roma 8:31-39, Roma 12:12, Roma 16:19-20, 1 Corinthia 10:12-13, 1 Corinthia 16:13, 2 Corinthia 12:7-10, Epheso 3:20-21, Epheso 6:10-18, Philippi 4:13, 1 Thessalonia 3:5-8, 2 Thessalonia 3:3, 2 Timothy 1:7-8, Hebreo 2:18, Hebreo 4:14-16, Hebreo 12:1-2, Jakomo 4:7, 1 Petru 1:5, 1 Petru 5:8-11, 1 Giovanni 4:4, 1 Giovanni 5:3-5, Tẹ̀dyéluŏhtya 12:7-12

52. Cốmarya Zasĭmẹ́ Tamŏmŏ Pẹ́ Kayă Tahe Atẹ̀swítẹ̀sĕ.

Matteo 4:23-25, Matteo 9:35, Matteo 11:2-5, Prẹ̀dônyăphú 3:1-6, Prẹ̀dônyăphú 8:4-8, Prẹ̀dônyăphú 19:11-16, 1 Corinthia 12:9, 29-30, 2 Corinthia 12:7-10, 1 Timothy 5:23, 2 Timothy 4:20, Jakomo 5:14-15

Dốkhyĕpănuô, Tẹ̀ Kí Htwŏhtya Kryá‿ Anẹ́ Phútĕpă?

53. Jesŭ Kí Hyă Khyĕthyá Dố Hekhuyĕ Pă.

Matteo 24:29-44, Giovanni 14:1-3, Prẹ̀dônyăphú 1:10-11, Prẹ̀dônyăphú 3:19-21, Philippi 3:20-21, Colossae 3:4, 1 Thessalonia 1:9-10, 1 Thessalonia 3:13, 1 Thessalonia 4:13-5:11, 2 Thessalonia 1:6-10, 2 Thessalonia 2:1-4, 1 Timothy 6:13-15, 2 Timothy 4:8, Hebreo 9:28, 2 Petru 3:1-18, 1 Giovanni 3:1-3, Tẹ̀dyéluŏhtya 1:7, Tẹ̀dyéluŏhtya 22:12-13

54. Cốmarya Kí Nŏ Cirya Dĭtŭ́ Lŏ Kayă Pwọ̆‿ Tôprẹ̀ Ná Jesŭ Pă.

Matteo 7:21-23, Matteo 16:24-27, Matteo 25:31-46, Giovanni 3:18-21, Giovanni 5:24-29, Prẹ̀dônyăphú 17:30-31, Roma 2:1-11, Roma 14:10-12, 1 Corinthia 3:10-15, 1 Corinthia 4:5, 2 Corinthia 5:9-10, 2 Thessalonia 1:5-10, Hebreo 9:27-28, Hebreo 10:26-31, 1 Petru 1:17, 1 Petru 4:3-5, Tẹ̀dyéluŏhtya 20:11-15

55. Kayă Dố Azṹe Jesŭ Tahenuô A Kí Kạ-o Nố Dố Mŏkhu Pă.

Luka 12:32-34, Giovanni 14:1-3, 2 Corinthia 5:1-8, Philippi 1:23, 1 Petru 1:4-5, Tẹ̀dyéluŏhtya 4:1-11, Tẹ̀dyéluŏhtya 21:1-4, Tẹ̀dyéluŏhtya 21:22-22:5, Tẹ̀dyéluŏhtya 22:14-15

56. Kayă Dố A Zṹe Jesŭ To Tahenuô A Kí Latặ Dố Ngarakŭ Pă.

Matteo 10:28, Matteo 13:41-42, 47-50, Matteo 25:41, Luka 16:23-26, 2 Thessalonia 1:9, Tẹ̀dyéluŏhtya 20:10-15, Tẹ̀dyéluŏhtya 21:8